ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

Carol R

MÁRIA SA MIHAI MARE VOEVOD DE ALBA IULIA

CASA M. S. REGELUI

Enciclopedia României!

Iată un vis care încolțește de generații în sufletul iubitorilor de Țară.

Importanța unei astfel de opere nu mai este nevoie de a o aminti și prețuirii publicului.

Dar, pentru acei cari își cunosc prea puțin Țara, cât și pentru aceia cari de dincolo de granițele noastre firești vor citi această publicație va fi o revelație, arătând ce a fost trecutul nostru, cari sunt și vor fi posibilitățile actuale și viitoare ale României.

Aceasta este latura patriotică a acestei opere.

Mulți, îndemnați de gândul de a îndeplini nevoile zilnice ale Țării au putut uita tot ce trecutul nostru a pregătit și multe din

CASA M. S. REGELUI

posibilitățile reale ale acestui pământ binecuvântat de Dumnezeu, permit să le îndeplinim.

Apariția unei opere de studiu amănunțit al realităților Românești va pune la îndemâna acelora cu dragoste de Țara, un material prețios de informații și cunoștință, pe care se va putea clădi o Românie puternică.

Această enciclopedie, care a mai fost încercată de mulți în trecut, și căreia trebuie să le aducem prinosul nostru de laudă, este o operă solidă de la care se va putea porni opera sistematică a României de mâine.

Enciclopedia trebue să fie o lucrare de bază a desvoltării României moderne

Carol

București în 28 Mai 1938

VOLUMUL II

ȚARA ROMÂNEASCĂ

O ENCICLOPEDIE ROMÂNEASCĂ

Dacă istoria ideilor are o însemnătate ce îmbrățișează forme de organizare și desfășoară episoade deopotrivă de strălucite ca și istoria întâmplărilor politice, iată România și oamenii ei de știință înaintea unei fapte, care întrupează cum nu se poate mai bine acest adevăr, și-i dă în același timp și semnificația lui mai înaltă.

Intâile volume ale unei « Enciclopedii a României » pleacă în lume!

După ani de zile de muncă și încordarea colectivă a celor mai bune puteri pe care le au specialiștii noștri din toate ramurile, începem să avem, în sfârșit, imaginea țării și a neamului românesc, așa cum s'au închegat a doua zi după unire. Această imagine este ea însăși, nu numai un izvor de putere. Răsărim de acolo, în ochii alor noștri și ai celorlalți, cu toate darurile unei depărtate și mărețe origini, dar și cu toate creațiile și virtualitățile unui popor în plină desvoltare.

A doua zi după răsboiul ce a adus lărgirea unor hotare neîncăpătoare și nedrepte, știința s'a pus pe lucru, ca să păstreze și să întărească. O formă ca și cealaltă de vieață, se dovedeau drept expresia unui același avânt. Istoria ideilor și istoria pragmatică se îmbină, se explică una prin alta și se confundă, pentrucă sunt numai două înfățișări ale unui singur act vital.

Era în 1920, la Cluj. Treceam cu Vasile Pârvan, atât de timpuriu smuls științei și prietenilor, prin sălile de curs și prin bibliotecile de seminar ale Facultății de Litere. Eram, împreună cu d-l N. Iorga, cei trei membri ai comisiei de naționalizare a Universității transilvănene pentru numirea de profesori la Facultatea de Litere și ne începuserăm eroic lucrările.

Ne opream dinaintea bibliotecilor de seminar și de institute științifice. In afară de lucrările de specialitate, pe atunci toate în limbi străine, niciuna nu era lipsită de aceeași publicație, care ne urmărea cu multele ei volume, ostentativ. Ungaria avea încă dinainte de răsboiu, nu una, ci două enciclopedii. Cea mai nouă fusese întreruptă de împrejurări, dar, cu tot sfârșitul, cu un caracter de lichidare de stat și de regim politic, al conflictului, țara vecină a reluat-o după aceea și a dus-o la capăt. Enciclopedia însemna pentru ea o manifestare de cultură, de protestare și de revendicări. Luam în mâini acele volume grele și frumos legate și ne întrebam, când vom pune în locul Enciclopediilor unguresti, o Enciclopedie a nouei Românii unite. *Era nu numai o constatare și o părere de rău, în treacăt, ci ca un fel de legământ, dela începuturile României Noui, de acțiune viitoare în acea direcție.*

In 1929, în anul când Institutul Social Român își sărbătorea un deceniu de existență bine întrebuințată, am crezut că sosise timpul să pregătim un « Dicționar social, economic și politic al României ». Il priveam ca o încununare a silințelor noastre de până atunci. Activitatea științifică în secții, supusese unei cercetări întreaga realitate socială românească, iar colaborarea, în acest scop, a celor mai de seamă specialiști și tehnicieni pe care îi avea România, punea la îndemână și un instrument de lucru încercat. Hotărîrea a fost luată cu entuziasm, un prospect s'a publicat, întâile ședințe și consfătuiri s'au ținut. Intâia noastră Enciclopedie, rezemată, ca material, pe studii monografice, iar ca doctrină, pe o știință în formație, a națiunii, stătea să se realizeze.

După un an însă, România primea noua așezare a Restaurației și se însuflețea de o altă vieață.

Institutul Social Român, acum sub președinția de onoare a Majestății Sale Regelui Carol II, căuta să dea o îndreptare chibzuită, atâtor inițiative din afară, care începeau să-l solicite.

Capitolele acelui « Dicționar social, economic și politic al României », așa cum le transcriem din prospect, urmau să se întâlnească într'o altă publicație enciclopedică a viitorului: Sociologie, Etică și Politică generală; Istoria doctrinelor politice, economice și sociale; Enciclopedie juridică; Drept constituțional; Drept administrativ; Drept public internațional; Istoria dreptului român; Economie politică (istoria faptelor economice; economie politică teoretică; economie politică națio-

nală ; Finanțe ; Statistică ; Cooperație ; Probleme agrare ; Legislație industrială ; Politică socială ; Politică externă ; Biografii politice ; Legislație școlară ; Legislație bisericească ; Legislație militară ; Istoria socială a Românilor ; Geografia economică și politică a României ; Cultura în România, și altele și altele.

Singura publicație enciclopedică pe care o avem, cunoscută sub numele de « Enciclopedia Română », a doctorului C. Diaconovich, fusese pusă la cale în 1896 de Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, cu acest scop mărturisit în prefața « Către publicul cititor român » : « ...să dee publicului cititor român o oglindă cât mai fidelă a stărilor poporului nostru în toate țările locuite de Români și totdeodată să-l țină în curent și cu progresul culturii omenești ».

La 25 de ani de când ieșise cel din urmă tom al « Enciclopediei române », nu numai că întâia ediție se epuizase, dar, față de marile schimbări prin care trecuse lumea și Românii, ea nu mai putea nici pe departe să fie « o oglindă cât mai fidelă a stărilor poporului nostru». De aceea, editura s'a gândit să scoată o a doua ediție și, cunoscând atât organizarea cât și planurile unei proprii Enciclopedii ale Institutului Social Român, și-a dat seama că ar putea să afle în el cel mai bun sprijin. Au început discuțiile preliminare, care au dus până la stabilirea unui sistem de fișe și la pregătirea unei săli speciale, deasupra localului librăriei Krafft din Sibiu, unde trebuia să înceapă strângerea și prelucrarea materialului. « Dicționarul social » intra, cu felul lui de înțelegere și cu materialul propriu, lărgind și mai ales înnoind, în cuprinsul vechei « Enciclopedii române ».

Curând după aceea însă, Asociația « Astra » s'a gândit să scoată chiar ea această a doua ediție, rezemată pe membrii și activitatea secțiilor ei științifice dela Cluj. Iar pentru o bună chezășie de adâncime și de continuitate de lucru, « Astra » a intrat dela început în legătură cu Fundațiile Regale. Lucrul era cu atât mai ușor și mai firesc, dacă se ține seamă că Majestatea Sa Regele Carol II a fost urmărit de multă vreme de gândul unei Enciclopedii, ca o sinteză a națiunii și a momentului istoric, pusă la îndemâna tuturor.

El a văzut totdeauna această Enciclopedie, nu ca un dicționar general alfabetic, ci cu mult înainte de experiența franceză a domnului de Monzie, ca o colecție de probleme fundamentale, înmănunchiate organic.

« Enciclopedia României », care iese astăzi, se găsește astfel foarte aproape, prin plan și metodă de lucru, de Inaltele Lui vederi.

Aceste inițiative au ajuns la realizare în enciclopedia de față.

In 1932, d. dr. Virgiliu Leonte începuse lucrările pentru editarea unei Enciclopedii de proporții mai reduse, pe care, în 1936 a lărgit-o, luând contact cu planurile Institutului Social Român și ale Astrei. Făcând apel la cercetătorii și personalitățile acestor instituții, D-sa a condus cu o rară tenacitate la înfăptuire Enciclopedia României.

Ceea ce deosebește esențial « Enciclopedia României » de toate publicațiile asemănătoare, atât din străinătate cât și dela noi, și ceea ce ne-o face atât de scumpă, este că la temelia ei a fost pusă Națiunea.

Iată programul științific și editorial al Enciclopediei de astăzi.

Ideea universalistă, în forma ei clasică raționalistă, a lui d'Alembert și Diderot, sau în forma ei cea mai nouă, a d-lui de Monzie, a fost lăsată de o parte. Adevărata realitate, care este mereu prezentă și interesează până la acaparare, rămâne ideea națională. Neamul românesc, așa cum se alege el, cu multiplele înfățișări și năzuințe, din cercetarea monografică a satelor și orașelor, a problemelor și a oamenilor, face corpul plastic și variat al acestei Summe *de un nou fel. Idealul din visatul « Dicționar social, economic și politic al României », opera de maturitate a Institutului Social Român, a pătruns și a înflorit aci în libertate. Rezultatele acestei campanii de cunoaștere monografică organizată a țării, vor îmbogăți, vor transforma și vor ține mereu vii, edițiile următoare.*

Enciclopedia României va fi deci o Enciclopedie națională, nu universală, și vie, nu abstractă, a timpului în care trăim ; ea va fi deci expresia vieții și a unei epoci.

Odată ce « Enciclopedia României » se gândea să îmbrățișeze însăși vieața națiunii române, cu toată fierberea ei creatoare, lucrarea nu se mai putea împărți în compartimentele nenumărate ale unei înfățișări alfabetice. Așezarea trebuia să fie organică și să cuprindă cele câteva funcțiuni mari ale oricărei colectivități.

Dacă, poate, din punct de vedere didactic, trecerea aceasta dela enciclopedia alfabetică la enciclopedia funcțională sperie, prin toate greutățile căutării după alte criterii, într'un material nesfârșit, rămas parcă fără cheie, din punctul de vedere al unității și al înțelegerii în resorturile lui intime a întregului câmp de explorat, ea înseamnă un îndrăsneț pas mai departe.

Cetitorii nu se vor mai rătăci în faptele mărunte, ci vor putea urmări direcţiile şi fragmentele mari, înaintea cărora nu se pierde conştiinţa şi amintirea întregului, şi unde acele fapte mărunte se întâlnesc dela sine încadrate. Iar în cele din urmă, ei vor descoperi că însăşi căutarea, nu numai rezultatele ei, într'o asemenea Enciclopedie, este mai uşoară şi mai rodnică decât în cele vechi, cu care s'au deprins.

Ea va cuprinde trei mari capitole împărţite în şease volume:

A) Organizarea politică-administrativă — *volumul I, Statul şi volumul II, judeţe şi oraşe, intitulat Ţara Românească;*

B) Economia — *volumul III, Economia Naţională şi volumul IV, Intreprinderi şi Instituţiuni economice;*

C) Cultura — *volumul V, Cultura Naţională şi volumul VI, Instituţii şi personalităţi culturale.*

«Enciclopedia României» este cartea cerută şi aşteptată, ca un izvor de documentare, de când neamul românesc, prin întregire şi aşezare în nouile împrejurări politice şi culturale, are un nou rost pe lume.

Ea va avea chemarea să facă întâi cunoscută şi apoi iubită, ţara dela Carpaţi şi dela Dunăre, cu trecutul ei plin de sbucium, cu puterile de creaţie în creştere, economice şi spirituale, cu formele de organizare proprie, cu încercările de înviorare şi de îndrumare a vieţii sociale spre un ideal naţional constructiv şi ascendent.

La o vreme de răspântie, o carte de răspântie, nu opera unui singur om, ci rezultatul şi semnul unei încordări colective. In ea se găsesc, nu numai înfăţişerile deosebite ale unei obştii omeneşti şi ale unui timp, dar şi toate priceperile de prelucrare ale acelei obştii şi acelui timp.

«Enciclopedia României» este marea datorie împlinită a unei generaţii, ce are o profundă conştiinţă de propria-i forţă şi de propria-i misiune.

Ea urmăreşte a fi un instrument de cercetare şi de informaţie, o lucrare temeinică şi esenţială, în care netăgăduitul avânt al zilelor noastre să găsească hrana substanţială şi sănătoasă, care să-i dea vigoare şi temeinicie, o perspectivă mai luminoasă asupra viitorului, printr'o cunoaştere mai adâncă a stărilor de fapt şi a cunoaşterii lor.

«Enciclopedia României» va fi deci un inventar şi un îndreptar.

Prof. D. GUSTI

ASOCIAŢIA ŞTIINŢIFICĂ

PENTRU

ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

PERSOANĂ MORALĂ ŞI JURIDICĂ

SUB AUGUSTUL PATRONAJ AL MAJESTĂŢII SALE

REGELUI CAROL II

LĂMURIRI

Cunoştinţe sistematizate şi organizate privind complexul de aspecte ale pământului românesc ca şi manifestările specifice fiecărei regiuni şi colţ de ţară, pot fi considerate, fără teama de a greşi, ca şi inexistente.

Pornind dela convingerea că un inventar complet şi obiectiv, care să constitue oglinda fidelă a organizării ţării româneşti, îşi va găsi nu numai justificare, dar va umple golul adânc ce s'a resimţit până astăzi, ori de câte ori se urmărea cercetarea diverselor date şi caracteristice ale pământului şi manifestărilor naţionale, am realizat acest volum monografic al României.

Acest volum al doilea din colecţia «Enciclopedia României», cuprinde monografiile tuturor judeţelor şi oraşelor reşedinţă ale ţării, precum şi monografiile pe scurt ale oraşelor nereşedinţă.

Planul acestor monografii e inspirat de realităţile sociale româneşti a căror cercetare şi sistematizare au fost făcute cu o competenţă recunoscută, de către profesorul Dimitrie Gusti, preşedintele Asociaţiei noastre.

Acest plan cuprinde două părţi distincte: 1. cadrele, *caracterizarea statică sau cosmologică a fiecărui judeţ şi oraş românesc şi* 2. manifestările, *reprezentând activităţile diverse, aspectul dinamic al manifestărilor omului românesc, în cadrul geografic şi istoric, caracteristic fiecărui judeţ, regiuni istorice şi administrative.*

In afară de materialul informativ, pe care-l oferă, acest volum realizează o adevărată arhivă documentară a României, prin numeroasele stampe şi fotografii reprezentând poziţii pitoreşti, aşezăminte de seamă, tipuri, costume şi îndeletniciri — elemente caracteristice ale fiecărui judeţ şi oraş în parte — consemnate în cele 150 de planşe, fotomontagii colorate, în afară de text, şi aproape 1.000 ilustraţiuni în text.

Organizarea administrativă, impusă prin noua ordine constituţională dată ţării la 27 Februarie 1938 de către Majestatea Sa Regele Carol II, Inaltul nostru Patron, a fost înfăţişată pentru întâia oară în fruntea lucrării, judeţele fiind încadrate în ţinuturile administrative nou create.

La alcătuirea acestui volum ne-a fost de un ajutor preţios activitatea neîntreruptă şi competentă a Serviciului de Statistică al Asociaţiei noastre, care, în frunte cu d-l Igor Miasnicov, este format din elemente alese ale Institutului Central de Statistică.

Ţinând seama că lucrarea de faţă este constituită sub această formă pentru întâia oară, facem un apel călduros către cercetătorii ei, rugându-i de a ne încunoştiinţa, ori de câte ori vor observa, în aceste pagini, vreo eroare sau vreo lipsă. Pentru colaborarea lor, în afara cadrului colaboratorilor noştri permanenţi, le aducem mulţumirile noastre anticipate.

Dr. VIRGILIU LEONTE

COLABORATORII VOLUMULUI II

REDACTARE

ARCADIAN N. ing. dr., referent al Oficiului de studii, Ministerul Economiei Naţionale.
BALAN TH. *(th. b.)*, prof., directorul Arhivelor Statului, Cernăuţi.
BOTTA DAN *(d. b.)*, scriitor, membru în Comitetul de redactare al Asociaţiei Ştiinţifice pentru Enciclopedia României.
CĂLINESCU ARMAND, av., ministru de Interne.
CONSTANTINESCU-MIRCEŞTI I. *(i. c.-m.)*, directorul Liceului din Bazargic.
DECUSARĂ EUG. *(e. d.)*, prof. la Centrul de pregătire tehnică administrativă, directorul statisticei judiciare din Ministerul Justiţiei.
DOGARU DIM., *(d. d.)*, referent la Fundaţia Regală « Principele Carol ».
DRUMUR GEORGE *(g. d.)*, scriitor.
DUMITRESCU N. GH. *(gh. n. d.)*, şef de secţie la Casa Centrală a Cooperaţiei.
FILIMON A. *(a. f.)*, dr., directorul Muzeului şi Bibliotecii oraşului Tg.-Mureş.
FLORESCU FLOREA *(f. f.)*, referent la Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol ».
GĂINARU VASILE *(v. g.)*, dela Institutul Central de Statistică.
GEORGESCU MITU, dr., directorul Oficiului de studii din Institutul Central de Statistică, membru în Comitetul de redactare al Asociaţiei Ştiinţifice pentru Enciclopedia României.
GEORGESCU IOAN *(i. g.)*, dr., preot, prof. la Academia Teologică din Oradea.
GIURESCU C. CONST. *(c. c. g.)*, prof. univ. Bucureşti, director la Fundaţiile Regale.
GIURGIUCA EMIL, *(e. g.)*, scriitor.
GOLOPENŢIA ANTON *(ant. g.)*, dr., asist. univ. Bucureşti.
GOROVEI ARTUR *(a. g.)*, av., scriitor.
GUSTI DIM., prof. univ. Bucureşti, preşedintele Institutului Social Român, directorul Fundaţiei Regale « Principele Carol », membru al Academiei Române, preşedintele Asociaţiei Ştiinţifice pentru Enciclopedia României, fost ministru.
HEROVANU EUGEN *(e. h.)*, prof. univ. Bucureşti.
HERSENI TR. *(tr. h.)*, dr., asist. univ. Bucureşti.
IONESCU-ŞIŞEŞTI GH. *(gh. i.-s.)*, prof. univ. Bucureşti, directorul Institutului de Cercetări Agronomice al României, membru al Academiei Române, ministrul Agriculturii şi Domeniilor.
LEONTE VIRGILIU, dr., av., directorul Asociaţiei Ştiinţifice pentru Enciclopedia României.
MACARIE GH. *(gh. m.)*, inspector la Fundaţia Regală « Principele Carol ».
MANCIULEA ŞT. *(st. m.)*, prof. Blaj.
MANUILA SABIN *(dr. s. m.)*, dr., directorul general al Institutului Central de Statistică, prof. la Institutul de Higienă, membru al Academiei de Medicină.
MIASNICOV IGOR *(ig. m.)*, şef de secţie la Institutul Central de Statistică, şeful Serviciului statistic al Asoc. Ştiinţifice pentru Enciclopedia României.
MIHĂILESCU VINTILĂ, prof. univ. Bucureşti.
MIHOC GH., *(gh. mih.)*, dr., subdirector la Casa Centrală a Asigurărilor Sociale.
MOISIL CONST. *(c. m.)*, prof. Bucureşti, directorul general al Arhivelor Statului, preşedintele Societăţii Numismatice Române, membru corespondent al Academiei Române.
OPRESCU NIC. *(lt-col. n. o.)*, lt-col., directorul de studii al Şcoalei Pregătitoare de Ofiţeri.
PAPAHAGI TACHE *(t. p.)*, conferenţiar universitar Bucureşti.
POPA TRAIAN *(t. p.)*, prof. Tg. Mureş.
POPESCU MIH. *(m. pop.)*, prof. Bucureşti, subdirectorul Arhivelor Statului.
PUŞCARIU VALERIU *(v. p.)*, asist. univ. Cluj, consilier tehnic al Oficiului Naţional de Turism.
RĂDULESCU SC. *(sc. r.)*, comandor, directorul Aviaţiei Civile din Ministerul Aerului şi Marinei.
STAHL H. H. *(h. h. s.)*, asist. univ. Bucureşti, director la Fundaţia Regală « Principele Carol ».
STREINUL MIRCEA, *(m. s)*, scriitor.
ŞTEFĂNUCĂ PETRE *(p. ş)*., secretarul Secţiei Basarabia a Institutului Social Român.
TODICĂ GAVRIL, *(g. t.)*, scriitor.
TOLAN ISAIA, *(i. t.)*, scriitor.
VEVERCA ION *(i. vev.)*, dr., referent la Consiliul Superior Economic.
VOICULESCU VINTILĂ *(v. v.)*, administrator la Asociaţia Ştiinţifică pentru Enciclopedia României.
VULCĂNESCU MIRCEA *(m. v.)*, asist. univ. Bucureşti, directorul Datoriei Publice din Ministerul de Finanţe, administrator delegat al Asociaţiei Ştiinţifice pentru Enciclopedia României.

STATISTICĂ

ALEXE NICOLAE
BABESCU SIMION
BOSCH DUMITRU
CATANĂ ACHIM
CIOBANU IOAN
GĂINARU VASILE
GEORGESCU ATHANASIE
IONESCU PLOEŞTI GH.
MIASNICOV IGOR
PRAPORGESCU DUMITRU
VASILESCU DUMITRU

dela Institutul Central de Statistică

FOTOGRAFII

PETIT ALEX. (foto arh. Petit), arhitect.
PUŞCARIU VALERIU (foto V. Puşcariu), conf. univ. Cluj.
DIRECŢIA PRESEI ŞI A PROPAGANDEI din Ministerul Afacerilor Străine.
FUNDAŢIA CULTURALĂ REGALĂ « PRINCIPELE CAROL ».
BOABE DE GRÂU, revistă culturală.
OFICIUL NAŢIONAL DE TURISM.
SEMINARUL DE SOCIOLOGIE al Facultăţii de Litere din Bucureşti.
FISCHER (foto Fischer), fotograf Braşov.

FOTOMONTAGII

PAVA R., artist desenator arte grafice.
GRIGORIU VASILE, şeful secţiei de desen dela Imprimeria Naţională.
GHEORGHE PETRE, bibliotecar-arhivar.

ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI

VOLUMUL II

ȚARA ROMÂNEASCĂ

PLANUL GENERAL

PLANUL:

CADRE	STEMA	Descrierea stemei
	GEOGRAFIE	Așezare Infățișarea pământului Climă și ape Vegetație Bogății minerale
	ISTORIE	Vechime și desvoltare istorică Monumente istorice
	POPULAȚIE	Starea populației Mișcarea populației
	INFĂȚIȘARE SOCIALĂ	Configurația generală Indeletniciri principale Port, obiceiuri, credințe caracteristice Așezăminte, oameni de seamă Stări și prefaceri sociale
MANIFESTĂRI	ECONOMIE	Caractere generale Agricultură Vegetație și culturi diverse Creșterea animalelor Industrie Comerț Credit și cooperație Finanțe publice Drumuri

PAGINA

MANIFESTĂRI	ECONOMIE	Navigaţie maritimă şi fluvială Navigaţie aeriană Cale ferată Poştă, telegraf, telefon Staţiuni, climatice, balneare, turism
	CULTURĂ	Ştiinţa de carte Invăţământ Instituţii culturale Confesiuni
	RELIGIE	Biserici şi lăcaşuri de închinăciune Instituţii bisericeşti Organizare administrativă
	ADMINISTRAŢIE	Organizare judecătorească Organizare sanitară Asistenţă şi prevedere socială
	PRINCIPALE AŞEZĂRI	Comune urbane nereşedinţă (monografii)
	LOCALITĂŢILE JUDEŢULUI RESPECTIV	

PARTEA II

ORAŞELE: ALBA-IULIA * ARAD * BACĂU * BAZARGIC * BĂLŢI * BÂRLAD * BISTRIŢA * BLAJ * BOTOŞANI * BRASOV * BRĂILA * BUCUREŞTI * BUZĂU * CAHUL * CARACAL * CĂLĂRAŞI * CÂMPULUNGUL-MOLDOVENESC * CÂMPULUNG (MUSCEL) * CERNĂUŢI * CETATEA-ALBĂ * CHIŞINĂU * CLUJ * CONSTANŢA * CRAIOVA * DEJ * DEVA * DOROHOI * FĂGĂRAŞ * FĂLTICENI * FOCŞANI * GALAŢI * GIURGIU * HOTIN * HUŞI * IAŞI * ISMAIL * LUGOJ * MERCUREA-CIUC * ODORHEI * ORADEA * ORAVIŢA * ORHEI * PIATRA * PITEŞTI * PLOEŞTI * RĂDĂUŢI * RÂMNICU-SĂRAT * RÂMNICU-VÂLCEA * ROMAN * SATU-MARE * SFÂNTU-GHEORGHE * SIBIU * SIGHET * SIGHIŞOARA * SILISTRA * SLATINA * SOROCA * STOROJINEŢ * SUCEAVA * TÂRGOVIŞTE * TÂRGU-JIU * TÂRGU-MUREŞ * TECUCI * TIGHINA * TIMIŞOARA * TULCEA * TURDA * TURNU-MĂGURELE * TURNU-SEVERIN * VASLUI * ZĂLAU.

PLANUL:

CADRE	STEMA	Descrierea stemei
	GEOGRAFIE	Aşezare Vatra Cadrul
	ISTORIE	Vechime şi desvoltare istorică Monumente istorice
	POPULAŢIE	Starea şi mişcarea populaţiei
	INFĂŢIŞARE SOCIALĂ	
MANIFESTĂRI	ECONOMIE	Industrie şi comerţ Instituţii de credit Cooperaţie Finanţe publice
	CULTURĂ	Invăţământ Instituţii culturale
	RELIGIE	Biserici şi lăcaşuri de închinăciune Instituţii bisericeşti
	ADMINISTRAŢIE	Instituţii publice Asociaţii Edilitate Sănătate publică Asistenţă şi prevedere socială
	URBANISTICĂ	Edificii Parcuri şi grădini Pieţe şi monumente

PARTEA III

HĂRŢI ŞI PLANŞE IN AFARĂ DE TEXT

HĂRŢI IN CULORI

PAGINA

PLANŞE IN CULORI

FOTOMONTAGII

120 FOTOMONTAGII INCADRATE LA MONOGRAFIILE JUDEŢELOR ŞI ORAŞELOR ROMÂNIEI, IN CULORI VARIATE, REPREZENTÂND TIPURI ŞI COSTUME, INDELETNICIRI, AŞEZĂMINTE DE SEAMĂ, LOCURI PITOREŞTI ŞI MONUMENTE ISTORICE.

REGIMUL
ADMINISTRATIV AL ROMÂNIEI

SPIRITUL NOULUI REGIM ADMINISTRATIV

Noua Constituțiune impunea în mod necesar o nouă organizare administrativă.

Intr'adevăr ne-am oprit atențiunea asupra situațiunii orașelor noastre sub raportul edilitar. In definitiv rolul unei administrațiuni municipale este de a pune la dispozițiunea locuitorilor mijloace civilizate de trai în comun. Ce s'a făcut în trecut pe acest teren? Cari sunt rezultatele la care s'a ajuns? Nu tăgăduesc că au existat singurateci gospodari ale căror bune intențiuni merită o subliniere. Dar dacă privim în întregul ei opera vechei orânduiri administrative, ajungem la constatări dureroase.

Se știe oare că în România din 175 orașe, 114 nu au încă lucrări de canalizare? Se știe că din 175 orașe, 108 nu au încă alimentarea cu apă potabilă? Se știe că un sfert din orașele țării nu au încă lumină electrică?

Și cifrele pe care le-am dat capătă o și mai accentuată semnificație, dacă adaug că și în centrele în care s'au executat deja lucrările amintite, pe de o parte acestea sunt absolut insuficiente, iar pe de altă parte instalațiunile sunt uzate.

Prin urmare trebue să mărturisim că sub raportul edilitar orașele țării noastre se găsesc astăzi într'o stare foarte înapoiată.

Nu voiu examina acum cauzele. Nu voiu insista asupra felului în care s'a făcut administrarea întreprinderilor comunale. Cine nu cunoaște sistemul gratuităților? Mai pretutindeni nu plăteau cei ce constituiau clientela personală a tuturor foștilor și viitorilor primari cari se îngăduiau succesiv.

Și cine nu cunoaște sistemul concesiunii întreprinderilor? Intr'un oraș uzina proprie raporta municipalității câteva zeci de milioane. Intr'o bună zi, sub pretextul refacerii ea este trecută unui consorțiu de favoriți. Incetul cu încetul comuna pierde orice beneficiu dela ceea ce a fost propria ei avere, pentru ca la urmă să devină chiar tributară concesionarilor. In alt oraș contractul de concesiune se prelungește înainte de expirare, pe un termen foarte lung și cu o pagubă pentru primărie de 36.000.000 lei.

Noul regim nu putea lăsa să dăinuiască această stare de lucruri. Dimpotrivă trebuiau create grabnic condițiile prielnice pentru începerea unei mari opere edilitare. In acest scop s'a întocmit o lege care organizează pe noui baze toate întreprinderile comunale. Ea se inspiră dintr'o întreită preocupare: așezarea unei administrații economice și unitare, instituirea unui serios control tehnic și financiar, ameliorarea creditului acestor întreprinderi.

Prin noua legiuire toate serviciile municipale: apă, lumină, transportul în comun, etc., se grupează într'o administrație separată, cu un buget special, ale cărui venituri rămân afectate exclusiv întreținerii și investițiilor acestei administrații. Intreprinderile vor fi obligate să întocmească programe de înzestrare și ameliorare, pe o perioadă determinată și pe baza unor directive unitare de exploatare și tarifare. Ele își vor constitui fonduri speciale pentru a-și asigura amortizarea, înnoirea și desvoltarea.

O inovație în această legiuire o constitue posibilitatea de concentrare intercomunală a întreprinderilor. Se știe că în deosebi orașele mici nu dispun nici de resurse, nici de credite suficiente pentru a-și executa lucrările necesare. Lăsate la propriile mijloace nu ar ajunge niciodată să rezolve problemele de edilitate. Dându-li-se însă posibilitatea de a se uni, de a creia și exploata în comun o uzină, ele reduc astfel cheltuelile. De altminteri concentrarea este forma economică și rațională spre care trebue să tindă întreprinderile edilitare.

Dar pentru ca această operă să nu fie lăsată la inspirația unora, sau la inexperiența altora, se creează un consiliu superior al exploatărilor comunale și o direcțiune tehnică în Minister, compusă din oameni de autoritate și pregătire. Aceste organe au misiunea de a stabili normele unitare de lucru. Ele dau îndrumările necesare, ele exercită controlul tehnic și administrativ, ele veghiază la întocmirea inventarelor și la conservarea patrimoniului comunelor.

Sunt convins că această legiuire care așează pentru întâia oară la noi un cadru chibzuit de funcționare și desvoltare a serviciilor de edilitate, va da un imbold nou activității gospodărești din orașele noastre și nu va întârzia de a produce rezultatele așteptate.

Trecând apoi pe un plan mai larg, Ministerul Internelor a pășit la întocmirea nouei reforme administrative. Care sunt liniile principale ale acestei opere? De sigur este problema cea mai desbătută și asupra căreia s'au făcut până astăzi cele mai numeroase încercări de soluționare. Nu a existat legislatură care să nu fi cercetat acest proiect. Rând pe rând însă

legiuirile administrative au fost abandonate în fața rezultatelor mediocre ce au dat.

Și totuși problema administrativă nu este o problemă grea; s'ar putea spune chiar că este o problemă simplă.

Cum se explică atunci insuccesul încercărilor de până azi?

Este necesar să luminăm acest punct, fiindcă numai astfel aflăm chezășia sigură a reformei ce întreprindem. In adevăr primul vițiu al vechilor orânduiri administrative a fost instabilitatea. Constituantul dela 1923 a făcut greșala fundamentală de a creia din consiliile comunale un corp electoral pentru alegerea Senatului. Stabilind astfel o corelațiune între un organ de administrație locală și o instituție politică de guvernământ, a schimbat caracterul celui dintâi. Inaintea oricărei alegeri parlamentare se făcea epurarea administrației, spre a se înlesni constituirea unei anumite majorități. Astfel orice schimbare de guvern, aducea după sine în mod inevitabil înlăturarea tuturor consiliilor comunale și județene. Eram singura țară în care înlocuirea unui minister aducea după sine o totală răsturnare a administrației, până la ultimul vătășel de sat. Pe de altă parte guvernul fiind într'o adevărată dependență față de acest corp electoral, firește că el nu-și mai putea exercita rolul de supraveghere și control cu toată libertatea. Rezultatul era ruina financiară a comunelor și județelor și demoralizarea cetățenilor.

Față de interesele deslănțuite astfel, ce putere mai aveau legile? S'ar fi putut continua zeci de ani încercările pe vechiul plan și administrația noastră locală nu ar fi făcut un pas înainte.

Astăzi însă, sub noul regim constituțional, situația și perspectivele se schimbă. Pentru întâia oară se deschide posibilitatea înălțării administrației noastre la rangul de adevărată magistratură.

Cari sunt ideile directoare ale nouei reforme?

Mai întâiu accentul se pune acum pe elementul de fond, pe elementul gospodărie și răspundere. Toate legiuirile anterioare dădeau precădere elementului reprezentativ care avea mai mult un caracter formal. Cum se compun consiliile, cum se aleg ele, cum se lărgește competența lor, ce garanție li se dă, iată punctele asupra cărora se duceau discuțiunile în trecut. Firește că în chipul acesta caracterul dominant al administrației devenea cel electoral și pecetea ei, iresponsabilitatea. Poate acest aspect să fi prezentat interes sub raportul revendicărilor democratice în sensul vechiu și perimat al cuvântului. Dar el era dăunător din punct de vedere al activității gospodărești. Am pus în fruntea administrațiilor locale un consiliu restrâns. El nu se mai alege pe liste de partid, ci prin scrutin uninominal, după valoarea personală a candidatului.

Consiliul are competența în chestiunile esențiale, ca votarea bugetelor, împrumuturile. El nu poate fi disolvat. Dar elementul principal în administrație devine acum primarul; acesta este numit de puterea centrală, cu împlinirea unor serioase condiții de recrutare, cu garanții de stabilitate. Primarul dobândește puteri mult mai largi. In același timp el are o responsabilitate bine definită. Care era sancțiunea în trecut? Disolvarea, adică în realitate tocmai înlesnirea edililor de a se degaja și de a scăpa de orice grijă. Prin noul proiect se reglementează cu atențiune responsabilitatea civilă a primarului, pentru orice pagube ar cauza atât administrației cât și particularilor. De asemenea s'au creat sancțiuni severe pentru nerespectarea regulamentelor de edilitate de către chiar conducătorii administrației.

A doua ideie esențială în noua reformă este organizarea provinciei.

Județele actuale sunt menținute ca unități administrative de control. In fruntea lor rămân, mai departe, prefecții. Instituțiile publice, vieața economică din actualele capitale nu vor suferi schimbări. Dar trebue să recunoaștem cu toții, că județul, ca gospodărie, nu mai prezintă nici o utilitate. Veniturile lui restrânse abia acoperă cheltuelile de întreținere a personalului administrativ. De multe ori chiar este nevoie de subvenția Statului pentru a asigura traiul zilnic. Astfel județul nu mai răspunde unei funcțiuni viabile. El devine în forma actuală o adevărată instituțiune parazitară.

De aceea s'a constituit o nouă unitate administrativă: Provincia. Ea reunește sub raportul gospodăresc circa 10 județe actuale. Gruparea județelor se face astfel încât provincia să constitue o entitate geografică și economică bine definită. Ea trece peste vechile limite ale provinciilor istorice, punând laolaltă pe locuitorii înfrățiți ai României noui, după nevoile reale ale lor, după așezarea geografică firească, după căile de comunicație, după caracterul comun al vieții economice, după resursele de care dispun.

Provincia concentrează toate mijloacele bugetare ale județelor. Ea realizează astfel pe de o parte o considerabilă reducere a cheltuelilor de regie, iar pe de altă parte venituri îndestulătoare pentru a putea întreprinde o acțiune rațională în toate domeniile gospodărești. Ea poate întocmi planuri de lucrări mai largi și poate soluționa integral problemele locale. Mijloace moderne de comunicație fac de altminteri ca distanțele să nu constitue o piedică în calea unei bune administrații, a unei unități atât de mari.

A treia ideie principală în noua reformă administrativă este deconcentrarea serviciului de Stat. Se cunosc greutățile ce întâmpinau atât cetățenii cât și ministerele din cauza regimului prea centralizat. Pentru cea mai neînsemnată chestiune, locuitorii din sate îndepărtate trebuiau să vină în Capitală. Pe de altă parte ministerele încărcate cu noianul de chestiuni mărunte și personale nu se puteau concentra asupra soluționării marilor probleme de guvernământ, precum și asupra acțiunii de îndrumare și control superior al serviciilor exterioare.

Era de altminteri un vechiu deziderat în deobște admis, acela de a desconcentra serviciile de Stat. Prin noua reformă se așează în fruntea provinciei un guvernator, dispunând de o deosebită autoritate și o largă și precisă competență. Guvernatorul nu este numai conducătorul gospodăriei locale; el este în același timp șeful serviciilor exterioare ale diferitelor departamente, reunite în jurul lui. El exercită suprave-

gherea asupra tuturor serviciilor, stimulează acțiunea lor, rezolvă un număr însemnat de chestiuni, aducând în chipul acesta o reală înlesnire locuitorilor din circumscripții și grăbind totodată soluționarea problemelor.

Acțiunea întreprinsă de Ministerul de Interne răspundea, fără îndoială unor mari necesități și era de mult așteptată de opinia publică. Ea nu poate continua însă și nu-și poate da toate roadele decât într'o atmosferă de pacificare sufletească și de ordine absolută. Țara e doritoare de liniște și țara are astăzi liniște. De pretutindeni vin aceleași ecouri. Din cele mai multe sate se ridică mulțumirea pentru era nouă, care a înlăturat învrăjbirea dintre oameni și a asigurat munca constructivă. Și, dealtminteri, orice rătăcire ar încerca să turbure în chip vinovat o atmosferă dorită de popor și conformă cu nevoile superioare ale Statului, se va isbi de hotărîrea nešovăitoare a unui guvern care stă în slujba Țării și a Coroanei.

Armand Călinescu

STEMA LUI ȘTEFAN CEL MARE
PE POARTA CETĂȚII ALBE

ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ A ROMÂNIEI

SUPRAFAŢA TERITORIALĂ ŞI POPULAŢIA ROMÂNIEI PE ŢINUTURI ŞI UNITĂŢI ADMINISTRATIVE

RECAPITULARE PE ŢINUTURI

ŢINUTUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor
		Total	Urban	Rural			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
ROMÂNIA	295.049	19.535.398	3.609.220	15.926.178	429	179	15.981
1. JIU	26.941	1.854.220	197.300	1.656.920	37	17	2.421
2. ARGEŞ	40.879	3.762.321	1.033.113	2.729.208	67	26	2.957
3. MĂRII	21.731	1.033.513	193.930	839.583	24	18	779
4. DUNĂREA	37.958	2.039.421	437.546	1.601.875	46	24	1.842
5. NISTRU	22.355	1.446.395	205.426	1.240.969	23	7	795
6. PRUT	31.775	2.335.340	381.660	1.953.680	46	19	2.456
7. SUCEAVA	17.070	1.573.212	283.873	1.289.339	27	22	784
8. ALBA-IULIA	30.297	1.642.343	228.076	1.414.267	54	17	1.135
9. CRIŞURI	33.385	2.143.453	372.609	1.770.844	56	16	1.575
10. TIMIŞ	32.658	1.705.180	275.687	1.429.493	49	13	1.237

ŢINUTUL JIU CU REŞEDINŢA LA CRAIOVA

JUDEŢUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor	ORAŞE		PLĂŞI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. DOLJ	6.538	524.332	84.683	439.649	8	4	393	Craiova (M) [1] . . Băileşti . . . . . Calafat . . . . . Pleniţa [1])	55.580 14.043 8.062 6.998	Amaradia . . . . Bechetu . . . . . Brabova . . . . . Calafat . . . . . Filiaşi . . . . . . Ocolul . . . . . . Pleniţa . . . . . Segarcea	88 43 40 22 43 69 43 45
2. GORJ . . .	4.579	226.923	10.960	215.963	6	1	453	Târgu-Jiu (R) [1]) .	10.960	Amaradia . . . . Gilort . . . . . . Jiu . . . . Novaci . . . . . Ocolu . . . . . . Vulcan	52 76 80 83 96 66
3. MEHEDINŢI	5.320	328.164	30.469	297.695	8	3	428	Turnu-Severin (M) Baia-de-Aramă . . Strehaia	20.827 1.429 8.213	Bâcleş . . . . . . Broşteni . . . . . Cloşani . . . . . Cujmiru . . . . . Devesel . . . . . Motru . . . . . . Ocolu . . . . . . Vânju-Mare . . .	36 68 82 22 23 87 77 33
4. OLT	2.863	204.631	11.155	193.476	4	1	332	Slatina (R) [2]) . .	11.155	Drăgăneşti . . . Dumitreşti . . . . Mijlocu . . . . . Spineni	52 75 107 98
5. ROMANAŢI .	3.560	296.536	30.798	265.738	5	3	252	Caracal (R) . . . Balş . . . . . . Corabia	15.162 5.790 9.846	Câmpu . . . . . Dunărea . . . . . Ocolu . . . . . . Olteţu . . . . . . Oltu-de-Sus . . .	23 45 56 72 56

(M) = municipiu; (R) = oraş reşedinţă.
[1]) Fără populaţia comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.
[2]) Inclusiv populaţia comunelor suburbane.

ŢINUTUL JIU (urmare)

JUDEŢUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor	ORAŞE		PLĂŞI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
6. VÂLCEA . .	4.081	273.634	29.235	244.399	6	5	563	R. Vâlcea (R) . . Călimăneşti . . . Drăgăşani . . . . Govora . . . . . Ocnele-Mari [1] . .	11.624 3.146 7.369 1.001 6.095	Bălceşti . . . . . Cerna . . . . . . Cozia . . . . . . Drăgăşani . . . . Horezu . . . . . Olteţu	81 77 145 105 82 73

ŢINUTUL ARGEŞ CU REŞEDINŢA LA BUCUREŞTI

JUDEŢUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor	ORAŞE		PLĂŞI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. ARGEŞ . . .	4.216	284.994	26.690	258.304	6	2	538	Piteşti (R) . . . . Curtea-de-Argeş. .	19.546 7.144	Argeş . . . . . . Cuca . . . . Dâmbovnic. . . . Oltu . . . . . . Piteşti . . . . . Teleorman . . .	113 108 42 70 151 54
2. BRAŞOV . . .	2.605	177.686	61.026	116.660	3	1	47	Braşov (M) . . .	61.026	Bran . . . . . . Buzăul-Ardelean . Săcele	23 8 16
3. BUZĂU . . .	4.936	348.573	43.784	304.789	7	2	578	Buzău (R) . . . . Mizil	37.055 6.729	Buzău . . . . . . Câlnău. . . . . . Câmpu . . . . . Oraşul . . . . . Pârscov . . . . . Slănic . . . . . . Tohani	156 41 29 53 152 78 69
4. DÂMBOVIŢA	3.440	346.071	28.156	317.915	8	3	181	Târgovişte (R) [1] . Găeşti . . . . . . Pucioasa	15.401 6.629 6.126	Bilciureşti . . . . Bogaţi . . . . . Găeşti . . . . . . Ghergani. . . . . Pucioasa . . . . Târgovişte . . . . Titu . . . . . . Voineşti	20 15 24 19 25 30 30 18
5. ILFOV . . .	5.176	1.051.870	652.158	399.712	10	2	419	Bucureşti (M) [2] . Olteniţa [1]	644.185 7.973	Băneasa . . . . . Bolintin . . . . . Budeşti . . . . Buftea . . . . . Domneşti . . . . Fierbinţi . . . . Olteniţa . . . . . Pantelimon. . . . Săruleşti . . . . Vidra	55 38 31 50 44 51 25 43 54 28
6. MUSCEL . .	3.058	165.870	13.844	152.026	3	1	208	Câmpulung (R) . .	13.844	Podgoria . . . . Radu-Negru . . . Râu-Doamnei . .	68 68 72

(M) = municipiu; (R) = oraş reşedinţă.

[1]) Fără populaţia comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

[2]) Inclusiv populaţia comunelor suburbane.

ȚINUTUL ARGEȘ (urmare)

JUDEȚUL	Suprafața în km²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
7. PRAHOVA	5.040	533 547	116.736	416.811	10	8	417	Ploești (M) [1]	77.092	Câmpina	43
								Câmpina [1]	12.444	Câmpu	38
								Filipești-Tg.	2.044	Drăgănești	34
								Predeal	3.627	Filipești	39
								Sinaia	3.971	Podgoria	44
								Slănic	7.069	Ploești	65
								Urlați	5.964	Sinaia	28
								Vălenii-de-Munte	4.525	Urlați	44
										Văleni	57
										Vărbilău	25
8. TELEORMAN	4.577	382.212	49.965	332.247	8	4	225	T.-Măgurele (R) [1]	10.538	Alexandria	27
								Alexandria [1]	17.645	Balaci	35
								Roșiorii-de-Vede	11.844	Călmățuiu	37
								Zimnicea [1]	9.938	Roșiorii-de-Vede	35
										Slăvești	34
										Turnu-Măgurele	19
										Vârtoapele-de-Sus	20
										Zimnicea	18
9. TREI-SCAUNE	3.337	143.801	16.046	127.755	5	2	107	Sf. Gheorghe (R)	11.105	Baraolt	11
								Târgu-Săcuesc	4.941	Covasna	27
										Ozun	19
										Sft. Gheorghe	21
										Târgu-Săcuesc	29
10. VLAȘCA	4.494	327.697	24.708	302.989	7	1	237	Giurgiu (M) [1]	24.708	Câlniștea	20
										Călugăreni	27
										Dunărea	35
										Glavacioc	42
										Ghimpați	36
										Neajlov	40
										Siliștea	37

ȚINUTUL MĂRII CU REȘEDINȚA LA CONSTANȚA

JUDEȚUL	Suprafața în km²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. CALIACRA	4.500	183.293	42.729	140.564	4	3	233	Bazargic (R)	30.742	Balcic	72
								Balcic	6.521	Casim	63
								Cavarna	5.466	Ezibei	58
										Stejarul	40
2. CONSTANȚA	6.910	281.583	83.667	197.916	7	8	202	Constanța (M)	60.728	Cernavodă	15
								Carmen-Sylva	834	Dunărea	26
								Cernavodă	6.836	Ferdinand I	37
								Eforia	113	Mangalia	24
								Hârșova	3.852	Medgidia	26
								Mangalia	2.989	Negru-Vodă	37
								Medgidia	6.190	Traian	37
								Techirghiol	2.125		
3. DUROSTOR	3.226	230.309	33.073	197.236	5	3	195	Silistra (R)	17.828	Accadânlar	48
								Ostrov	3.378	Curt-Bunar	41
								Turtucaia	11.867	Doimușlar	33
										Ostrov	30
										Turtucaia	43
4. IALOMIȚA	7.095	338.328	34.461	303.867	8	4	149	Călărași (R) [1]	15.774	Călărași	24
								Fetești	8.526	Căzănești	16
								Slobozia [1]	5.859	Dragoș-Vodă	14
								Urziceni [1]	4.302	Fetești	11
										Lehliu	17
										Slobozia	23
										Țăndărei	22
										Urziceni	22

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.
[1]) Fără populația comunelor suburbane, inglobată în mediul rural.

ŢINUTUL DUNĂREA CU REŞEDINŢA LA GALAŢI

JUDEŢUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor	ORAŞE		PLĂŞI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. BRĂILA . .	4.286	245.114	68.718	176.396	5	1	132	Brăila (M)	68.718	Ianca . . . . . . I. I. C. Brătianu . Silistraru . . . . Vădeni . . . . . Viziru	26 29 17 28 32
2. CAHUL. . . .	4.482	218.927	17.604	201.323	5	2	208	Cahul (R) . . . . Leova	11.053 6.551	Cantemir. . . . . Ion Voevod . . . Mihai Viteazul . . Ştefan cel Mare . Traian	57 38 37 55 21
3. COVURLUI .	2.662	231.651	102.311	129.340	5	1	98	Galaţi (M) [1] . . .	102.311	Horincea . . . . I. G. Duca . . . . Prut-de-Jos . . . Prut-de-Sus . . . Siret	32 18 15 10 23
4. FĂLCIU . . .	2.120	125.640	22.313	103.327	3	2	153	Huşi (R). . . . . Fălciu	17.195 5.118	Mih. Kogălniceanu Dim. Cantemir . . Răducăneni . . .	72 52 29
5. ISMAIL . . .	4.212	244.449	78.656	165.793	4	5	76	Ismail (R) . . . . Bolgrad . . . . . Chilia-Nouă . . . Reni . . . . . . Vâlcov.	26.669 12.926 18.302 12.674 8.085	Bolgrad . . . . . Chilia-Nouă . . . Fântâna-Zânelor . Reni	18 23 22 13
6. PUTNA . . .	3.340	214.997	45.573	169.424	6	5	265	Focşani (M) [1] . . Adjud [1] . . . . . Mărăşeşti . . . . Odobeşti [1] . . . Panciu [1]. . . .	28.577 4.831 4.989 5.014 2.162	Bilieşti . . . . . Gârlele . . . . . Mărăşeşti . . . . Trotuşi . . . . . Vrancea . . . . . Zăbala	34 42 36 46 48 59
7. RÂMNICU-SĂRAT . . .	3.324	212.678	15.316	197.362	5	1	232	Râmnicu-Sărat (R)	15.316	Boldu . . . . . . Dumitreşti . . . . I. G. Duca . . . . Oraşul . . . . . Plăineşti	32 45 32 67 56
8. TECUCI . . .	2.408	175.882	17.759	158.123	5	1	266	Tecuci (R)	17.759	Brăhăşeşti . . . . Găiceana. . . . . Iveşti . . . . . . Podu-Turcului . . Tecuci	37 89 30 77 33
9. TULCEA . . .	8.626	211.403	43.670	167.733	4	5	155	Tulcea (R) . . . Babadag . . . . Isaccea . . . . . Măcin . . . . . . Sulina	21.090 5.018 5.135 6.076 6.351	Babadag . . . . Gurile-Dunării . . Măcin . . . . . . Topolog	27 57 37 34
10. TUTOVA . .	2.498	158.680	25.626	133.054	4	1	257	Bârlad (R) [1] . .	25.626	Alex. Vlahuţă . . I. G. Duca . . . . M. K. Epureanu . Vasile Pârvan . .	94 65 39 59

(M) = municipiu; (R) = oraş reşedinţă.
[1]) Fără populaţia comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

ȚINUTUL NISTRU CU REȘEDINȚA LA CHIȘINĂU

JUDEȚUL	Suprafața în km²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. CETATEA-ALBĂ . . .	7.595	369.198	19.417	349.781	8	1	213	Cetatea-Albă (M) [1])	19.417	Arciz	18
										Cazaci	24
										Ivăneștii-Noui . .	15
										Liman	41
										Sărata	34
										Tarutino	23
										Tuzla	34
										Volintiri	24
2. LĂPUȘNA . .	4.181	441.694	118.210	323.484	5	2	237	Chișinău (M) . . .	113.640	Călărași	37
								Călărași	4.570	Chișinău	60
										Hâncești	39
										Nisporeni	54
										Vorniceni	47
3. ORHEI	4.246	299.132	22.676	276.456	6	2	236	Orhei (R)	15.168	Bravicea	38
								Rezina-Târg . . .	7.508	Chiperceni	39
										Criuleni	27
										Orhei	44
										Rezina.	43
										Telenești	45
4. TIGHINA . .	6.333	336.371	45.123	291.248	4	2	109	Tighina (R) . . .	31.810	Bulboca	28
								Comrat	13.313	Căușani	37
										Ceadâr-Lunga . .	16
										Cimișlia	28

ȚINUTUL PRUT CU REȘEDINȚA LA IAȘI

JUDEȚUL	Suprafața în km²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. BACĂU . . .	4.410	290.209	50.414	239.795	7	4	440	Bacău (M)	31.741	Bistrița	60
								Băile Slănic . . .	1.996	Muntele	74
								Moinești	7.133	Oituz	85
								Târgu-Ocna [1]) . .	9.544	Răcăciuni	53
										Siret	50
										Tazlău	61
										Traian	57
2. BĂLȚI	5.260	429.638	42.176	387.462	6	2	288	Bălți (M)	31.591	Bălți	35
								Fălești	10.585	Cornești	43
										Fălești	50
										Glodeni	45
										Râșcani	57
										Sângerei	58
3. BOTOȘANI .	3.077	243.991	51.638	192.353	4	3	251	Botoșani (R) . . .	32.394	Bucecea	52
								Hârlău	9.423	Răchiți	73
								Ștefănești-Târg . .	9.821	Sulița	49
										Ștefănești	77
4. FĂLTICENI .	3.353	176.833	24.014	152.819	4	2	178	Fălticeni (R) [1]) . .	11.929	Boroaia	45
								Pașcani [1])	12.085	Mălini	28
										Pașcani	38
										Siret	67
5. IAȘI	3.227	302.122	116.685	185.437	6	2	333	Iași (M)	104.652	Bahlui	57
								Târgu-Frumos [2]) .	12.033	Cârligătura . . .	52
										Codru	49
										Copou	48
										Turia	61
										Ungheni	66

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

[1]) Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

[2]) Inclusiv populația satelor, ale căror fenomene demografice au fost înregistrate la oficiile de stare civilă urbane.

ŢINUTUL PRUT (urmare)

JUDEŢUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor	ORAŞE		PLĂŞI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
6. NEAMŢ . . .	3.977	222.423	46.023	176.400	5	3	256	Piatra-Neamţ (R)[1] Buhuşi . . . . . Târgu-Neamţ . .	26.569 9.715 9.739	Bistriţa . . . . . Cetatea-Neamţ . . I. G. Duca . . . . Muntele . . . . . Răsboeni.	60 48 39 53 56
7. ROMAN . . .	1.880	170.005	21.545	148.460	3	1	216	Roman (R) [1] . .	21.545	I. G. Duca . . . . Moldova . . . . . Roman-Vodă . . .	69 61 86
8. SOROCA . . .	4.331	345.618	14.841	330.777	8	1	255	Soroca (R) . . .	14.841	Bădiceni . . . . . Cotiugenii-Mari . . Floreşti . . . . . Năduşita . . . . Otaci . . . . . . Soroca . . . . . . Târnova . . . . . Vârtejeni	39 31 36 23 35 31 29 31
9. VASLUI . . .	2.260	154.501	14.324	140.177	3	1	239	Vaslui (R) [1] . . .	14.324	Movila-lui-Burcel . Peneş-Curcanul . . Ştefan-cel-Mare . .	57 90 92

ŢINUTUL SUCEAVA CU REŞEDINŢA LA CERNĂUŢI

JUDEŢUL	Suprafaţa în km²	POPULAŢIA la 1 Iulie 1937			Numărul plăşilor	Numărul oraşelor	Numărul satelor	ORAŞE		PLĂŞI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. CÂMPULUNG	2.349	103.731	30.634	73.097	3	4	39	Câmpulung (R) . Gura-Homorului . Vama . . . . . . Vatra-Dornei [1] . .	10.447 6.213 5.753 8.221	Dornei . . . . . Homorului . . . . Moldova	11 15 13
2. CERNĂUŢI .	1.771	316.471	122.590	193.881	4	4	95	Cernăuţi (M) . . . Cozmeni . . . . . Sadagura [1]) . . . Zastavna.	110.161 5.057 1.958 5.414	Cosminului . . . Nistrului . . . . Prutului . . . . . Şipeniţului	19 27 22 27
3. DOROHOI . .	2.846	236.588	46.832	189.756	5	5	236	Dorohoi (R) . . . Darabani . . . . Herţa [1], [2]. . . . Mihăileni. . . . . Săveni [2]	15.926 11.924 6.514 4.112 8.356	Başeu . . . . . . Centrală . . . . . Herţa . . . . . . Lascăr . . . . . Siret	49 45 47 41 54
4. HOTIN	3.782	425.627	28.091	397.536	6	2	215	Hotin (R) . . . . Suliţa	15.203 12.888	Chelmenţi . . . . Clişcăuţi . . . . . I. G. Duca . . . . Lipcani . . . . . Secureni . . . . . Suliţa	37 37 46 34 28 33
5. RĂDĂUŢI . .	2.360	175.381	24.220	151.161	3	2	69	Rădăuţi (R) . . . Siret [1]).	16.802 7.418	Putilei . . . . . Siretului . . . . . Ştefan-Vodă . . .	14 27 28
6. STOROJINEŢ	2.653	182.472	18.600	163.872	3	3	62	Storojineţ (R) . . Văşcăuţi . . . . . Vijniţa	8.631 6.528 3.441	Ceremuşului . . . Flondoreni . . . Răstoacelor . . .	14 33 15
7. SUCEAVA . .	1.309	132.942	12.906	120.036	3	2	68	Suceava (R) [1] . . Solca	9.874 3.032	Arbore. . . . . . Bosancea . . . . Ilişeşti	15 36 17

(M) = municipiu; (R) = oraş reşedinţă.
[1]) Fără populaţia comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.
[2]) Inclusiv populaţia satelor, ale căror fenomene demografice au fost înregistrate la oficiile de stare civilă urbane.

ȚINUTUL ALBA-IULIA CU REȘEDINȚA LA ALBA-IULIA

JUDEȚUL (1)	Suprafața în km² (2)	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937 Total (3)	Urban (4)	Rural (5)	Numărul plășilor (6)	Numărul orașelor (7)	Numărul satelor (8)	ORAȘE Denumirea (9)	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937 (10)	PLĂȘI Denumirea (11)	Numărul satelor (12)
1. ALBA	3.433	225.402	33.397	192.005	8	4	151	Alba-Iulia (R) . . Abrud . . . . . . Aiud . . . . . . Sebeș	12.429 2.285 9.415 9.268	Abrud . . . . . . Aiud . . . . . . Alba-Iulia . . . . Ocna-Mureșului . Sebeș . . . . . . Teiuș . . . . . . Vințul-de-Jos . . Zlatna	7 33 18 21 21 20 13 18
2. CIUC	4.993	157.153	16.524	140.629	5	2	59	Mercurea-Ciuc (R) [2] Gheorgheni	5.020 11.504	Centrală . . . . . Frumoasa . . . . Gheorgheni. . . . Sânmartin . . . . Tulgheș	20 9 10 17 3
3. FĂGĂRAȘ . .	2.432	89.428	7.954	81.474	3	1	85	Făgăraș (R) . . .	7.954	Arpașul-de-Jos . . Făgăraș . . . . . Șercaia	25 42 18
4. MUREȘ . . .	4.856	310.303	47.452	262.851	10	2	246	Târgu-Mureș (M) . Reghin	38.327 9.125	Band . . . . . . Gurghiu . . . . . Mercurea-Nirajului . . . . Mureș-de-Jos . . . Mureș-de-Sus . . Râciu . . . . . . Reghin-de-Jos . . Reghin-de-Sus . . Teaca . . . . . . Toplița	19 10 48 31 35 16 32 22 23 10
5. ODORHEI . .	2.977	138.213	8.440	129.773	5	1	140	Odorhei (R)	8.440	I. G. Duca . . . . Ocland . . . . . Odorhei . . . . . Praid . . . . . . Sângeorgiul-de-Pădure	33 30 49 8 20
6. SIBIU	3.531	204.256	49.654	154.602	6	1	89	Sibiu (M)	49.654	Avrig . . . . . . Mercurea. . . . . Nocrich . . . . . Ocna-Sibiului . . Săliște . . . . . Sibiu	12 18 14 12 13 20
7. TÂRNAVA-MARE . .	2.836	158.002	30.155	127.847	5	2	109	Sighișoara (R) . . Mediaș.	13.434 16.721	Agnita . . . . . Mediaș. . . . . . Rupea . . . . . Sighișoara . . . . Șeica-Mare	22 16 27 29 15
8. TÂRNAVA-MICĂ . . .	2.081	160.597	14.815	145.782	5	3	132	Blaj (R) . . . . . Diciosânmărtin . . Dumbrăveni . . .	4.891 5.950 3.974	Blaj . . . . . . Diciosânmărtin . . Dumbrăveni . . . Iernut . . . . . . Valea-Lungă . . .	29 34 33 18 18
9. TURDA . . .	3.158	198.989	19.685	179.304	7	1	124	Turda (R) [1] . .	19.685	Baia-de-Arieș . . Câmpeni . . . . . Câmpia-Turzii . . Iara . . . . . . Luduș . . . . . . Mihai-Viteazul . . Unirea	17 13 14 24 22 25 9

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

[1]) Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

[2]) Inclusiv populația comunelor suburbane.

ȚINUTUL CRIȘURI CU REȘEDINȚA LA CLUJ

JUDEȚUL	Suprafața în km²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul oraselor	Numărul satelor	ORAȘE		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. BIHOR	7.467	536.653	100.630	436.023	12	3	419	Oradea (M)	81.104	Alejd	41
								Beiuș	4.058	Beiuș	62
								Salonta	15.468	Beliu	30
										Ceica	47
										Centrală	40
										Marghita	43
										Săcueni	11
										Sălard	28
										Salonta	19
										Tileagd	28
										Tinca	26
										Vașcău	44
2. CLUJ	4.813	353.945	105.216	248.729	9	2	230	Cluj (M)	99.720	Aghireșu	28
								Huedin	5.496	Borșa	21
										Calata	25
										Cluj	27
										Gilău	24
										Hida	28
										Huedin	28
										Mociu	28
										Șărmașu	21
3. MARAMUREȘ	3.381	177.110	25.710	151.400	4	1	58	Sighet (R) [1])	25.710	Iza	13
										Sighet	13
										Șugatag	20
										Vișeu	12
4. NĂSĂUD	4.326	154.100	16.976	137.124	6	2	109	Bistrița (R)	13.292	Bârgău	13
								Năsăud	3.684	Centrală	19
										Lechința	23
										Năsăud	25
										Rodna	10
										Șieu	19
5. SĂLAJ	5.191	368.999	31.788	337.211	10	3	286	Zălau (R)	7.778	Buciumi	23
								Carei	16.306	Carei	23
								Șimleul-Silvaniei	7.704	Cehul-Silvaniei	39
										Crasna	30
										Jibou	34
										Supurul-de-Jos	22
										Șimleul-Silvaniei	39
										Tășnad	28
										Valea-lui-Mihai	17
										Zălau	31
6. SATU-MARE	4.242	316.253	70.175	246.078	8	3	212	Satu-Mare (M)	51.352	Arded	28
								Baia-Mare	14.466	Baia-Mare	38
								Baia-Sprie	4.357	Mănăștur	22
										Oașu	16
										Satu-Mare	39
										Seini	19
										Șomcuta-Mare	34
										Ugocea	16
7. SOMEȘ	3.965	236.393	22.114	214.279	7	2	261	Dej (R)	15.434	Beclean	37
								Gherla	6.680	Chiochiș	28
										Dej	60
										Gârbou	21
										Gherla	33
										Ileanda	51
										Lăpuș	31

(M) = municipiu; (R) = oraș reședință.

[1]) Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

ȚINUTUL TIMIȘ CU REȘEDINȚA LA TIMIȘOARA

JUDEȚUL	Suprafața în km²	POPULAȚIA la 1 Iulie 1937			Numărul plășilor	Numărul orașelor	Numărul satelor	Orașe		PLĂȘI	
		Total	Urban	Rural				Denumirea	Numărul locuitorilor la 1 Iulie 1937	Denumirea	Numărul satelor
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1. ARAD	6.248	428.326	76.015	352.311	10	1	226	Arad (M)	76.015	Aradul-Nou . . .	22
										Chișineu-Criș . . .	19
										Hălmagiu	45
										Ineu.	15
										Pecica	12
										Radna	36
										Sfânta-Ana . . .	13
										Șebiș	37
										Șiria.	11
										Târnova	16
2. CARAȘ	4.693	198.634	26.459	172.175	6	2	126	Oravița (R) [1] . .	6.541	Bocșa-Montană . .	19
								Reșița	19.918	Bozovici	16
										Moldova-Nouă . .	22
										Oravița	27
										Reșița	23
										Sasca-Montană . .	19
3. HUNEDOARA	7.695	337.225	40.706	296.519	12	5	414	Deva (R)	10.480	Avram Iancu. . .	34
								Hațeg [1]	3.071	Brad	30
								Hunedoara . . .	4.665	Deva	54
								Orăștie	6.742	Dobra	27
								Petroșani	15.748	Geoagiu	29
										Hațeg	43
										Hunedoara . . .	51
										Ilia	48
										Orăștie	33
										Petroșani	14
										Piu	28
										Sarmisegetuza . .	23
4. SEVERIN . .	6.422	241.919	36.766	205.153	8	3	228	Lugoj (M) . . .	22.511	Balint	26
								Caransebeș	8.695	Birchiș	18
								Orșova [1]	5.560	Caransebeș	36
										Făget	46
										Lugoj	27
										Orșova	25
										Sacul	30
										Teregova.	20
5. TIMIȘ-TORONTAL.	7.600	499.076	95.741	403.335	13	2	243	Timișoara (M) . .	89.979	Buziaș	24
								Lipova	5.762	Centrala	25
										Ciacova	18
										Comloș	8
										Deta	17
										Gătaia	17
										Giulvăz	17
										Jimbolia	9
										Lipova	26
										Periam	17
										Recaș	32
										Sânnicolaul-Mare .	14
										Vinga	19

(M) = mnnicipiu; (R) = oraș reședință.
[1]) Fără populația comunelor suburbane, înglobată în mediul rural.

NOUA ORGANIZARE ADMINISTRATIVĂ A ROMÂNIEI

ŢINUTURILE ŞI JUDEŢELE ROMÂNIEI

ŢINUTURI

1. Ţinutul OLT cu reşedinţa la CRAIOVA
2. ,, ARGEŞ cu reşedinţa la BUCUREŞTI
3. ,, MĂRII cu reşedinţa la CONSTANŢA
4. ,, DUNĂREA cu reşedinţa la GALAŢI
5. ,, NISTRU cu reşedinţa la CHIŞINĂU
6. ,, PRUT cu reşedinţa la IAŞI
7. ,, SUCEAVA cu reşedinţa la CERNĂUŢI
8. ,, ALBA-IULIA cu reşedinţa la ALBA-IULIA
9. ,, CRIŞURI cu reşedinţa la CLUJ
10. ,, TIMIŞ cu reşedinţa la TIMIŞOARA

SUCEAVA — S. 17.070 km², P. 1.573.212

CRIŞURI — S. 33.385 km², P. 2.143.453

PRUT — S. 31.775 km², P. 2.335.340

NISTRU — S. 22.355 km², P. 1.446.395

ALBA-IULIA — S. 30.297 km², P. 1.642.343

DUNĂREA — S. 37.958 km², P. 2.039.421

ARGEŞ — S. 40.879 km², P. 3.762.321

TIMIŞ — S. 32.658 km², P. 1.705 180

OLT — S. 26.941 km², P. 1.854.220

MĂRII — S. 21.731 km², P. 1.033.513

LEGENDA

- Limita Ţinuturilor
- Capitală de Ţinut
- S. Suprafaţă în km²
- P. Populaţie

I

JUDEȚELE ROMÂNIEI

JUDEȚELE DISPĂRUTE ALE ROMÂNIEI

Numărul și întinderea județelor românești, n'a fost întotdeauna aceia de astăzi. O sumă din județele vechi au dispărut, contopindu-se cu cele vecine. Altele, și-au schimbat numele; foarte multe au variat ca întindere.

In OLTENIA, au existat în veacurile XIV și XV, următoarele județe, cari astăzi nu mai există pe harta administrativă.

1. Județul *Jaleșului*, pomenit pentru prima oară în documentul din 1385, prin care Dan I dăruește mânăstirii Tismana, între altele, 400 de găleți de grâu din « *județul Jaleșului* ». Il găsim amintit și în diploma acordată aceleiași mânăstiri, la 28 Octomvrie 1429, de regele Sigismund al Ungariei. Ultima mențiune, cunoscută nouă, este în actul similar din 20 Octomvrie 1444 dela Ioan de Huniedoara. Județul Jaleș și-a luat numele dela pârâul Jaleș, care se varsă în Sohodol, care, la rândul său, se varsă în Bistrița, iar aceasta în Tismana. Era situat, prin urmare, în partea de miazănoapte județului Gorj de astăzi, fără a-i putea determina însă hotarele.

2. Un alt județ oltean dispărut este acela al *Motrului*. Cunosc o singură mențiune despre el, în actul din 10 Iunie 1415, prin care Mircea cel Bătrân întărește mai multor boernași satul Beala « *în județul Motrului* ». Numele și l-a luat dela apa Motrului, în jurul căreia se întindea.

3. Al treilea județ oltean dispărut este *județul de Baltă*. Și pentru acesta avem tot numai o singură mențiune, în documentul amintit al lui Ioan de Huniedoara, din 1444: se pomenesc în « *județul de Baltă* », pe Dunăre, satele « Vadul Cumanilor și la Blatnița, Saghievățul și celălalt Saghiovăț și Pesticeva, Toporna și Sogoina » Acest județ cuprindea partea de miazăzi a actualelor județe Mehedinți și Dolj ; numele îl avea dela bălțile întinse dela Dunăre, care se aflau în cuprinsul lui, cum era de pildă balta Bistrețul, astăzi în Dolj.

La sfârșitul veacului XV și începutul celui XVI, găsim în locul acestor trei județe, alte trei și anume: județul *Mehedinți* și județele *Jiul de sus* și *Jiul de jos* (în limba slavă gor-jil și dol-jil, de unde s'a făcut apoi Gorj și Dolj).

4. Tot la începutul veacului XVI se constată în Oltenia un alt județ, dispărut astăzi, anume județul *Gilortului*, după apa Gilortului, în jurul căreia se întindea. Prin documentul din 3 Mai 1502, Radul cel Mare dă mânăstirei Govora, un mertic anual de 4 burdufe de brânză și 6 de urdă « *din județul Gilortului* ». Printr'un alt document, se dă mânăstirii Bistrița câte 500 de găleți de grâu, pe fiecare an tot « din județul Gilortului ». Iar la 3 Noemvrie 1516, Neagoe Basarab, întărind o danie făcută mânăstirei dela Cornet, amintește și satul Poia « din Gilort ».

In MUNTENIA, au fost odinioară următoarele județe, azi dispărute:

1. Județul *Pădureț*. La 19 Iulie 1498, Radul cel Mare confirmă mânăstirei Râncăciovul, între altele « gălețile ohabnice din venitul domnesc dela grâu și dela orz din județul Pădureț ». O altă mențiune documentară avem la 24 Iulie 1524, când Vladislav Voevod dăruește bolniței dela Mânăstirea Sâmidreni și azilului de săraci din Argeș, « toate brânzeturile care se vor alege din județul Pădureț, orice s'ar alege venit, ca brânzeturi sau brânză de burduf sau caș sau orice alt venit ». Județul a continuat să existe în sec. XVI. La începutul celui de al XVII-lea, în timpul domniei lui Radu Mihnea, el era alipit la județul Muscel. Județul Pădureț se întindea între județele Argeș și Muscel; suprafața sa era mică.

2. Județul *Săcuieni* cuprins între județele Prahova și Buzău, a durat până la 1 Ianuarie 1845, când a fost desființat printr'o hotărîre publicată în Buletinul Oficial. Numele i se trage dela populația venită aici din ținutul secuiesc, din Ardeal, populație amestecată, Români și Secui.

In MOLDOVA, au dispărut următoarele județe sau ținuturi:

1. Județul *Adjudului*, existent în secolele XV și XVI. Il găsim pomenit în timpul lui Ștefăniță (1517—1527), al lui Petru Rareș, în lista de județe moldovenești din 1566, în documentele din anii 1615, 1618, 1630 și 1647. Contopirea lui cu Putna are loc între 1647 și 1684, deoarece el nu apare în lista de județe din 1684, a lui Miron Costin.

2. Județul sau ținutul *Trotușului* pomenit în lista din 1566, apare și într'un document din 1655. Deoarece în lista de județe a lui Miron Costin din 1684, el nu mai e menționat, rezultă că desființarea acestui județ sau contopirea lui cu județul vecin, al Bacăului, a avut loc între 1655 și 1684.

3. Spre miazănoapte de județul Covurlui, a existat în secolele XV și XVI, un județ sau ținut, al *Horincei*. El e pomenit într'un hrisov din 8 Aprilie 1528 și în lista

de județe din 1566. In 1591, ținutul Horincei dispăruse.

4. Un alt județ dispărut a fost acela al *Bârladului*, situat în partea de miazăzi a actualului județ Tutova. Pe timpul lui Vasile Lupu, în 1642, îl găsim pomenit. In 1684 nu mai exista; Miron Costin nu-l mai menționează în lista sa de județe.

5. In partea de miazăzi a ținuturilor Tecuci și Covurlui și în extremitatea răsăriteană a județului Putna, era în sec. XV o regiune, poate chiar un ținut — documentele nu precizează —, numită *Oltenii*. (Prima mențiune, în 1435 Septemvrie 1, ultima în 1529, Martie 17).

6. Ținutul sau județul *Cârligăturei*, se întindea între ținuturile Roman, Hârlău, Vaslui și Iași. N'avea o suprafață mare, dar era bine populat. A existat până târziu, în secolul XIX; îl găsim în lista de județe a lui Dionisie Fotino, din 1819.

7. In locul ținutului Botoșani, a existat ținutul *Hârlăului*, care și-a luat numele dela târgul Hârlăului. Ținutul Botoșanilor a fost înființat în secolul XVIII; în lista de județe a lui Dimitrie Cantemir din 1716, el nu apare; în schimb e amintit, *alături de ținutul Hârlăului*, în lista de județe a lui Dionisie Fotino, din 1819.

8. Ținutul *Tigheciului* sau *Chigheciului*, își trăgea numele dela pârâul Chigheciu, un afluent al Prutului, care curgea prin acest ținut. Prima mențiune, în actul din 13 Iunie 1436; ținutul Chigheciului e amintit și în listele de județe din 1566 și 1591; apare de asemenea într'un document din 1644. In 1684 nu mai exista. In acest ținut era vestitul codru al Chigheciului, unde se retrăgeau locuitorii în fața atacurilor tătărești.

In ARDEAL și în BANAT au existat de asemenea județe (comitate, districte, scaune săcuiești), care azi nu mai figurează pe harta administrativă a țării. Astfel au fost:

1. Districtul *Chioarului*
2. Scaunul Mureș Oșorhei
3. Scaunul Arieșului

(arătate ca atare în 1562.)

4—6. Comitatul *Solnocului de mijloc*, Comitatul *Crasna* și Comitatul *Zarandului*, aflate câte-și trele în părțile numite « reaplicate », adică în spre Tisa. Comitatul Solnocului de mijloc și al Crasnei, se aflau pe teritoriul actualului județ al Sălajului, care a fost înființat abia în 1876. Comitatul Crasnei e menționat documentar încă dela începutul veacului XIII. Comitatul Zarandului, se întindea la miazănoapte de comitatul Aradului. Numele său pare a fi de origine iraniană; în limba ossetă, din Caucaz, *zaranya* înseamnă « aur » și tocmai în acest comitat erau minele de aur. Comitatul Zarandului, a fost desființat prin legea administrativă ungurească din 1876.

7. Comitatul *Dobâca* (Dobuca, Doboca), se întindea pe locul actualului județ al Someșului. In cuprinsul lui era cetatea Ciceiului, pe care au stăpânit-o Ștefan cel Mare și Petru Rareș și de care depindeau, la 1553, cincizeci și opt de sate, împărțite în voevodate.

8. In locul celor două județe de azi, Târnava Mare și Târnava Mică, a fost în vechime un singur județ, al *Târnavei*. Numele e de origină slavă, dela *târn* care înseamnă « spin ».

9. Comitatul *Cenadului*, se afla la Apus de Comitatul Aradului și trecea, întocmai ca și acesta și la miazăzi de Mureș, cuprinzând o parte din județul numit mai târziu Torontal. Numele îi vinde dela cetatea Cenad.

10. Comitatul *Cuvinului* sau Keve, la Apus de Comitatul Carașului, a existat până în secolul XVI, când cetatea Keve — dela care și-a luat numele și comitatul — a fost ocupată și distrusă de Turci (1551).

c. c. g.

BIBLIOGRAFIE

Ecaterina Zaharescu: « Vechiul județ al Saacului în lumina istorică și antropogeografică », în « Bul. Soc. Reg. Rom. de Geografie », t. XLI (1922), p. 147—173.
N. Gh. Dinculescu: « Vechi împărțiri administrative », în « Arhivele Olteniei », II (1923), p. 165—179.
V. Lungu: « Ținuturile moldovenești până la 1711 », în « Cercetări Istorice », IV (1928) II, p. 97—109.
V. Meruțiu: « Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat », Cluj, 1929, 239 p. în 4°.
Ion C. Filitti: « Banatul Olteniei și Craioveștii », Craiova, f. a. 123 p. în 8°.
Ion Donat: « Județul de Baltă și Banatul Severinului », în « Arhivele Olteniei », XIII (1934), p. 12—17.
Const. C. Giurescu: « Județe dispărute din Țara Românească, București, 1937, 8 p. în 8°. Extras din « Omagiu Profesorului D. Gusti »

JUDEȚUL ALBA

Stema. Scut albastru, cu un legionar roman, de argint, stând în picioare spre dreapta și ținând în mâna dreaptă o lance de argint, iar în stânga un scut negru cu inscripția V.R.R. (Virtus romana rediviva).

Simbolizează renașterea străvechilor virtuți ostășești în descendenții coloniștilor romani.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul A. e așezat în colțul S-V al bazinului transilvănean și la una dintre cele mai însemnate răspântii de drumuri: 1) *drumul Mureșului*, care intră în Ardeal prin defileele dintre munții Apuseni și Poiana-Ruscăi; 2) *drumul Turnului Roșu*, care, venind de peste Carpați, se întâlnește cu drumul Mureșului chiar în capitala județului (Alba-Iulia); 3) *drumul Târnavelor*, care taie Ardealul prin mijloc venind din spre Moldova; 4) *drumul țării Crișurilor*, care, pe valea Crișului-Alb, suie din câmpia Tisei, străbate Munții Metalici și, pe valea Ampoiului, ajunge tot la Alba-Iulia. *Județul A. este astfel tipul județelor de răspântie.*

Suprafața. 2.433 km².

Infățișarea pământului. Județul A. este și o întâlnire a mai multor unități de relief. Prin mijlocul ținutului trece un fel de culoar larg și lung format din șesul și terasele Mureșului. In apusul acestui culoar de câmpie, *lanțul* calcaros al *Trăscăului*, foarte crestat și de mică înălțime (puțin peste 1000 m în vârfurile cele mai mari), ascunde ruinele vulcanilor de altă dată și bazinele interioare (*Zlatna, Roșia, Bucium*, etc.) ale *Munților Metalici*. In sudul aceluiași culoar, *Munții Sebeșului* își trimit ultimele lor ramificații, care se ridică deasupra șesului ca niște dealuri cuprinse între 600 și 800 m. In fine, în răsărit se înalță marginea abruptă a podișului Transilvaniei, sculptată de numeroșii afluenți scurți ai Mureșului. (Hotarul județului merge aproximativ pe cumpăna apelor dintre tributarii acestuia și cei ai Târnavelor).

Climă și ape. Clima este mai aspră și mai umedă decât în câmpiile periferice ale țării. (Temperatura lunii celei mai reci, — 4°, la Alba-Iulia; iar a celei mai calde, 20° față de 23° în câmpia Dunării). Regiunea mai joasă a județului (câmpia Mureșului și podișul) primește însă mult mai puțină ploaie (sub 600 mm), decât regiunea muntoasă (în N.-V., cad peste 1100 mm anual).

Răspântie de relief și de drumuri, e firesc să se întâlnească pe teritoriul județului și foarte multe ape: aproape pe toate le adună Mureșul, flotabil în această porțiune a cursului său. Cei mai însemnați afluenți ai acestuia sunt: *Ampoiul, Sebeșul* și *Târnava*.

Vegetație. Pădurile de fagi și conifere acoperă încă porțiuni întinse din *Munții Metalici, Trăscău* și *Sebeș*. In regiunea exploatărilor aurifere (Roșia, Abrud, Zlatna, etc.), ele au fost însă de mult tăiate. Aceeași soartă au avut-o cele de stejar, de pe podiș și din câmpia Mureșului. In partea de Nord a județului, în fine, stepa a pătruns în domeniul forestier.

IN ŢARA MOŢILOR

Mitropolia românească, creată sub impulsul lui Mihai, în Alba-Iulia, încă din 1596, avea să ducă — după căderea sa — o existenţă de restrişte, de durere, dar şi de mari creaţiuni culturale.

In 1700, mitropolitul Atanasie Anghel, împlineşte n Alba-Iulia actul de unire al acestei Mitropolii cu biserica Romei.

In închisoarea Albei-Iulii, au pătimit eroii românismului Horia, Cloşca şi Crişan în 1784, Avram Iancu în 1849.

Pe « Dealul Furcilor » din apropierea cetăţii s'a consumat în tragica zi de 28 Februarie 1784 martiriul lui Horia şi Cloşca.

In aceeaşi cetate însă — « Cetate a visurilor noastre » — s'a împlinit la 1 Decemvrie 1918 actul reparatoriu al Unirii.

In aceeaşi cetate, la 15 Octomvrie 1922, regele Ferdinand I şi regina Maria, desăvârşeau prin actul încoronării, răscumpărarea a o mie de ani de suferinţă şi de jertfă.

Bogăţii minerale. Judeţul A. împarte cu judeţele vecine (Turda în N. şi, mai ales, Hunedoara în V.) vestitul cadrilater aurifer. Filoanele cu aur, argint, plumb, şi cupru străbat massa andesitelor din care sunt clădiţi munţii acestei regiuni. Tot în acest ţinut, sunt vrednice de menţionat mina de mercur de la *Valea-Dosului* şi zăcămintele de sare (şi, poate, şi de gaz metan) din partea lui răsăriteană.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Aşezat în inima Daciei Traiane, judeţul A. a fost străbătut, în epoca romană, de cele trei drumuri ale legiunilor cari convergeau la Apulum — Alba-Iulia de azi — capitală a Daciei Apulensis şi sediu al legiunii XIII Gemina.

Unul din aceste drumuri ducea către miazănoapte la Napoca-Cluj, al doilea cobora prin Arcidava, de-a-lungul Oltului, la Oescus unde întâlnea drumul roman paralel cu Istrul, al treilea ducea la Sarmisegetuza.

In cuprinsul judeţului, romanii au executat întinse exploatări aurifere.

După invazia Ungurilor în Transilvania, pe locul vechiului Apulum, se ridică — sub influenţa episcopului catolic instaurat aici — o cetate înfloritoare.

Ea ajunge curând cetatea de scaun a voevodului transilvan — mai târziu, după dezastrul dela Mohaci, principe autonom — şi a dietei sale.

Judeţul A. îşi vede hotarele, din timpuri depărtate, întinzându-se până la marginea de miazăzi a Transilvaniei.

In limitele teritoriului de azi, înflorea încă din sec. XIII, — sub impulsul vieţii saxone — cetatea Sebeşului.

In sec. XVI, Vinţul de jos şi un grup de sate din apropierea sa, devin posesiune a domnilor Ţării Româneşti.

La capătul aceluiaşi secol, Mihai îşi făcea intrarea în triumf, în cetatea de scaun a Transilvaniei: 1 Noemvrie 1599.

La 10 Iulie 1600, dieta presta lui Mihai jurământul de credinţă.

Din acele timpuri, Alba Iulia începe a căpăta în ochii Românilor de pretutindeni, un caracter simbolic.

La Mirislău, în cuprinsul actualului judeţ, Mihai e înfrânt de Basta şi pierde pentru întâia oară principatul transilvan: 14 Septemvrie 1600. A fost preludiul căderii sale.

Monumente istorice. *Catedrala Incoronării*, din Alba Iulia reşedinţa episcopiei militare ortodoxe, a fost construită în 1922 pentru încoronarea Regelui Ferdinand I şi a Reginei Maria ca suverani ai României întregite. Este de fapt o copie în beton a bisericii domneşti din Târgovişte, s'a adăugat un turn înalt, iar de jur împrejur un portic cu frumoase arcade.

Cetatea Karlsburg din Alba Iulia, îşi ia numele dela împăratul Carol VI al Austriei, care a construit-o la începutul sec. XVIII; poarta de intrare este monumentală. Deasupra porţii se află celulele unde au fost închişi, în 1784, Horia, Cloşca şi Crişan, cei trei martiri ai revoluţiei româneşti.

Biserica episcopiei catolice, din Alba-Iulia, construită la început în stil romanic, în piatră, a fost reconstruită în stil gotic de Ioan Corvinul, voevodul Ardealului. Turnul mai recent, este în stilul Renaşterii. In interior sunt mormintele, tot în stilul Renaşterii, al lui Ioan Corvinul şi al fratelui său, al voevodului Ioan Zapolya, al reginei Isabella, al Cardinalului Andrei Bathory, ucis de Secui şi înmormântat de Mihaiu Viteazul, al lui Mihail Apaffi.

Palatul episcopiei romano-catolice, din Alba Iulia, care este o parte din vechia reşedinţă a principilor Transilvaniei,

Institutul Batthyaneum, din Alba-Iulia, întemeiat de Episcopul Ignaţiu Batthyany, în sec. XVIII, are o splendidă bibliotecă, cu numeroase cărţi rare, manuscrise, incunabile, documente istorice (un « codex aureus » din timpul lui Carol Magnul).

Mânăstirea greco-catolică, înălţată de episcopul Petru Pavel Aron, în urma dărâmării celei vechi, restaurate de Mihai Viteazul.

Biserica luterană (săsească) din Sebeş, construită în sec. XV, este unul dintre cele mai caracteristice monumente ale stilului gotic din Transilvania.

Biserica românească din Lancrăm, refăcută, a fost — în sec. XVI, — reşedinţa unor episcopi români.

Biserica romano-catolică, din Sântimbru, în stil gotic, înălţată de Ioan Corvinul.

Biserica romano-catolică, din Teiuş, ctitorie a lui Ioan Corvinul, dela 1449.

Biserica românească, din Teiuş, ridicată pe la 1660.

Ruinele castelului din Vinţul-de-Jos, în care a fost ucis Martinuzzi, guvernatorul Ardealului. Locul de captivitate al lui Aron-Vodă, Domnul Moldovei, între 1575 şi 1597.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După datele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul A. numără 213.795 locuitori. Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex:

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	213.795	106,171	107.624
Total urban	33.604	17.495	16.109
1. Oraşul Alba-Iulia . . .	12.457	6.626	5.831
2. Oraşul Abrud	2.456	1.301	1.155
3. Oraşul Aiud	9.478	5.066	4.412
4. Oraşul Sebeş	9.213	4.502	4.711
Total rural	180.191	88.676	91.515
1. Plasa Abrud	20.527	9.957	10.570
2. Plasa Aiud	26.794	13.325	13.469
3. Plasa Ighiu	30.459	14.998	15.461
4. Plasa Ocna-Mureşului .	22.153	10.918	11.235
5. Plasa Sebeş	29.469	14.314	15.155
6. Plasa Teiuş	24.929	12.380	12.549
7. Plasa Vinţul-de-Jos . .	25.860	12.784	13.076

b) Pe grupe de vârstă:

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	213.795	30—49 ani	49.790
		50—69 ani	27.335
0— 9 ani	54.995	70 ani şi peste . . .	7.032
10—29 ani	73.910	Vârstă nedeclarată . .	733

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul A. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	6.028	4.243	1.785	27,6	19,4	8,2
1931	214.812	6.111	4.078	2.033	28,4	19,0	9.4
1932	216.980	6.526	4.311	2.215	30,1	19,9	10,2
1933	218.565	5.878	4.473	1.405	26,9	20,5	6,4
1934	220.311	5.904	4.176	1.728	26,8	19,0	7,8
1935	221.652	5.721	4.175	1.546	25,8	18,8	7,0
1936	223.601	6.048	4.138	1.910	27,0	18,5	8,5

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Alba a fost de 225.402 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 213.795 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 11.607 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 5,4%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Platou care unduieşte lin, coborînd din munţii Apuseni, desemnaţi albaştri în zare, către lunca plăcută a Mureşului, de unde se ridică iarăşi spre miazăzi. Adăposteşte între clinurile dealurilor, sate curat româneşti de plugari înstăriţi şi, spre apus, către creste, « Moţii » pădurari şi ciobani, care-şi poartă resemnaţi sărăcia între munţii despăduriţi şi şteampurile care spală aurul din nisipurile Ampoiului. Printre ei, s'au aşezat, în târguleţe, populaţiuni eteroglote: Saşii, la Sebeş, spre miazăzi, Ungurii la Aiud şi la Zlatna. Te cuprinde un sentiment ciudat, ascultând pe străzile acestor târguri înstrăinate, limbi pe care nu le mai pricepe nimeni, de îndată ce ai trecut de barieră...

Oraşele resfrâng influenţa acestor populaţii.

Spre apus, în munte, *Abrudul* românesc, adăposteşte — ca toate oraşele ardeleneşti — o mică burghezie de cărturari şi liberi-profesionişti, ridicaţi dintre ţărani şi în slujba

DETUNATA GOALĂ, BAZALTURI DESCOPERITE

acestora. Suntem în marginea de răsărit a Ţării Moţilor. Spre miazăzi, *Sebeşul*, centru cultural săsesc de oarecare însemnătate, adăposteşte o burghezie de meseriaşi, industriaşi şi negustori chiaburi, cari produc şi vând produse alimentare, îmbrăcăminte, mobilă şi material de construcţii.

La miazănoapte, pe dealurile dintre vii, *Aiudul* adună vlăstare ale nobilimii ungureşti cu rămăşiţe ale burgheziei administrative, silite după unire să se apuce de negoţ şi industrie. Tot ungurească e enclava muncitorească înfiltrată, nu de mult, în jurul minelor, la Zlatna.

In mijlocul judeţului, pe Mureş, la încrucişarea drumurilor care străbat Ardealul dela răsărit la apus şi dela miazăzi la miazănoapte, puţin mai jos de vărsarea Târnavelor şi foarte aproape de gura Ampoiului şi a Dobrei, e capitala judeţului: *Alba-Iulia*. Aradul, Deva, Orăştiile se leagă prin ea, pe şosea, cu Sighişoara, Târgul Mureşului şi Reghinul. Şi tot prin ea se leagă Dejul, Clujul şi Turda cu Braşovul şi Sibiul. La o jumătate de ceas de ea, cu trenul, spre răsărit, importantul centru de comunicaţie al Teiuşului leagă, la fel, drumurile de fier.

Orăşel fără mare însemnătate economică sau culturală, Alba Iulia a dobândit totuşi, prin poziţia ei privilegiată o însemnătate politică deosebită în istoria Ardealului.

Romanii au avut aici un castru « Apulum », prin care supraveghiau căile de acces spre Transilvania de răsărit. Stăpânirile următoare nu l-au părăsit, ci au făcut din orăşel un centru politic şi militar în stare să ţină cumpăna între diferitele elemente politice ale vieţii Ardealului şi să facă faţă năvălirilor din orice direcţie.

Când, mai târziu, presiunea demografică a Moţilor a început să se manifeste asupra oraşului, s'a răspuns prin ridicarea economică a Sebeşului Săsesc, prin înlesnirea aşezării elementului ovreiesc, prin înfiltrarea muncitorimii ungureşti la Zlatna şi prin strămutarea capitalei judeţului la Aiud, unde puternica burghezie administrativă putea fi mai uşor strunită de Clujul asupra căruia trecuseră frânele de conducere ale provinciei trecute pe seama stăpânirii ungureşti. Totuşi Alba-Iulia a rămas mai departe un centru de contact între diferitele elemente ale Ardealului, ţinând cumpăna între influenţa ungurească a Clujului şi a Secuimei, a Sighişoarei şi a Braşovului săseşti şi a Blajului şi Sibiilor româneşti.

Spiritul acestui târguleţ, fără alt farmec aparent decât al împrejurimilor, se desvăluie şi vibrează adânc în sufletul românesc de îndată ce urci drumul cetăţii.

Aci, la Apulum, a pus, pe un şipot reclădit din temelie, Legiunea XIII-a Gemina, pecetia nedesminţită a îngemănării celor două spiţe ale neamului românesc. Aci s'a încoronat la 1599 Mihaiu-Vodă, Domnul român al Ardealului, după isbânda dela Şelimbăr. Aci, în faţa porţii din afara cetăţii, unde s'a ridicat un monument fără măsură cu jertfa, şi-au văzut zdrobite şi risipite oasele, Horia şi Cloşca, în muţenia înmărmurită a satelor adunate de stăpânirea austriacă să ia parte la martiriu, pentru a nu-l mai uita. Tot aci, a fost purtat mai târziu, în triumf, spre derâdere, Iancu, « Craiul munţilor », care ameninţase dela Vidra, iarăşi, cetatea

INTERIOR DE CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ

înstrăinată, prin curgerea satelor la vale. Aici a fost, în timpul persecuţiilor lui Tisza, locul unde s'a oţelit rezistenţa partidului naţional român, prin întâlnirea Blajului cu Sibiul. « Spre Alba-Iulia » au pornit, într'un singur gând, armatele româneşti în războiul de întregire şi tot către ea şi-au îndreptat ostaşii căzuţi, ultimul lor gând...

Şi apoi, când a venit ceasul judecăţii, aci s'a întrunit « Adunarea Naţională » a Românilor, care a hotărît unirea de veci a Ardealului cu România. Şi tot aici — între zidurile albe ale catedralei clădită între pridvoare, în odihnitorul stil al mânăstirilor româneşti, alături de zidurile negre ale vechei catedrale franciscane — s'a încoronat în 1922, Ferdinand întregitorul, Rege al tuturor Românilor.

Mărturiile legate de frământarea veacurilor de numele acestui oraş, amintirea durerilor şi bucuriilor, a avânturilor şi jertfelor, a prefigurărilor şi a împlinirii neamului românesc, fac din cetatea Albei-Iulii — cu tot aspectul nepotrivit al oraşului — centrul mistic al neamului românesc, inima nevăzută a României.

m. v.

ECONOMIE

Judeţ de răspântie tipică, Alba se caracterizează printr'o veche economie mixtă: exploatarea aurului şi argintului, a pietrei de construcţie, a pădurilor şi creşterea vitelor în munte; sare, în marginea dealurilor, cereale şi zarzavaturi în şesul larg al Mureşului, culturi amestecate (pometuri, vii renumite şi porumbişti) în regiunea deluroasă

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 343.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 112.870 ha, adică 32,87% din suprafaţa judeţului şi 0,38% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 921 ha, adică 0,82%, iar mica proprietate 111.949 ha, adică 99,18 %.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 73.907 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 35.088 ha, cu o producţie de 378.396 chint. (producţia medie la ha 10,8 chint.), în valoare de 149 milioane lei.

Porumbul ocupă 33.514 ha., cu o producţie de 422.232 chint. (producţia medie la ha. 12,6 chint.), în valoare de 99 milioane lei.

Ovăzul ocupă 3.123 ha, cu o producţie de 21.674 chint. (producţia medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Orzul ocupă 1.715 ha, cu o producţie de 17.866 chint. (prod. medie la ha 10,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Secara ocupă 463 ha şi *hrişca* ocupă 4 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 8.258 ha astfel distribuite: *Trifoiul* ocupă 1.897 ha, cu o producţie de 62.753 chint. fân (media la ha 33,0 chint.), în valoare de 8 milioane lei, şi 1.092 chint. sământă (media la ha 0,6 chint.). *Lucerna* ocupă 1.150 ha, cu o producţie de 43.784 chint. fân (media la ha 38,0 chint.), în valoare de 6 milioane lei şi 296 chint. sământă (media la ha 0,3 chint.). *Alte fâneţe cultivate* ocupă 4.738 ha, cu o producţie de 125.099 chint. (media la ha. 26,4 chint.), în valoare de 17 milioane lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 473 ha, cu o producţie de 56.836 chint. (media la ha 120,1 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 2.359 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.415 ha, cu o producţie de 107.602 chint. (media la ha 76,0 chint.), în valoare de 13 milioane lei. *Varza* ocupă 408 ha, cu o producţie de 36.019 chint. (media la ha 88,2 chint.), în valoare de 7 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 21.378 chint., în valoare de 3 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 7.734 chint., în valoare de 3 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 68.816 chint., în valoare de 3 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 711 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 545 ha, cu o producţie de 1.970 chint. fuior (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 7 milioane lei, şi 3.036 chint. sământă (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (343.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 27.635 ha.

Fâneţele naturale ocupă 45.771 ha, cu o producţie de 956. 613 chint. (producţia medie la ha 20,9 chint.), în valoare de 105 milioane lei.

Păşunile ocupă 37.732 ha.

Pădurile ocupă 81.249 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.563 ha, cu o producţie de 41.575 chint. (prod. medie la ha 26,6 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.468 ha.

Viţa de vie ocupă 3.025 ha, (din care viile pe rod 2.512 ha), cu o producţie de 81.031 hl (prod. medie la ha 32,2 hl), în valoare de 40 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul A. se găseau în anul 1935: cai 7.010, boi 55.577, bivoli 2.671, oi 180.324, capre 8.928, porci 22.055, stupi sistematici 2.418 şi stupi primitivi 4.625.

Industrie. *Extractivă. a)* Mine de aur şi de argint: Minele de aur ale Statului din Roşia-Montană, Uzinele Metalo-chimice ale Statului din Zlatna, Mina Societăţii « Industria Aurului » la Bucium, Minele Societăţii « Breaza-Zlatna » la Trimpoaele, Almaş şi Zlatna, Minele Soc. « Aurifera » la Bucium şi Valea-Dosului, Mina Soc. « Pyrit » la Almaşul-Mare şi alte mine particulare la Roşia-Montană, Bucium, Corna, Techereu şi Almaşul-Mare; *b)* Mina de mercur a Soc. « Aurifera » la Valea-Dosului; *c)* Mina de sare C.A.M. la Ocna-Mureşului; *Alimentară*: 6 mori sistematice, 2 fabrici de spirt; *Textilă*: 1 ţesătorie mecanică, 1 fabrică de cloşuri de pălării, 1 de ciorapi; *Chimică*: 1 uzină de creozotat traverse, 1 fabrică de sodă caustică şi bicarbonat de sodiu, 1 de acid sulfuric, sulfaţi şi sulfuri, 1 de săpun; *Metalurgică*: 1 fabrică de maşini, 2 de cuţite şi articole de oţel, 1 de articole de lăcătuşerie; *Pielăriei*: 1 fabrică de piele, 2 de ghete; *Lemnului*: 3 fabrici de cherestea, 6 de tâmplărie, mobile şi binale; 1 de lăzi; *Alte industrii*: 1 fabrică de hârtie, 2 de cărămizi şi ţigle, 1 fabrică de produse de hârtie.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei şi peste *):

Fabrica de ciorapi « G.B.L. », Sebeş (soc. 4; inv. 13), Fabrica de sodă caustică şi bicarbonat de sodiu din Ocna-Mureşului a Uzinelor Solvay (inv. 325), Fabrică de acid sulfuric, sulfaţi de sulfuri din Zlatna a Uzinelor Metalo-Chimice ale Statului (inv. 35), Fabrica de ţigle şi cărămizi « Sântimbru » (soc. 12; inv. 23), Fabrica de hârtie « Petreşti » (soc. 100, inv. 93).

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI ALBA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	6	781	8	978
Textilă	3	—	161	330	36.272
Chimică	4	—	3.265	799	278.984
Metalurgică	4	—	88	41	12.385
Hârtie şi Arte grafice	2	—	2.519	361	121.104
Pielărie	4	1	226	194	11.621
Lemnului	9	1	750	350	22.180
Materiale de construcţie	3	—	508	249	10.436
Total	31	8	8.298	2.332	493.960

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ cu lemne de foc, cherestea, animale, fructe, vinuri (de Aiud) şi produse industriale ale fabricilor din judeţ (ciorapi, sodă, hârtie, produse chimice).

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *14 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezenta astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	7.353.186	Fonduri	88.667.508
Plasamente	383.493.717	Angajamente	356.375.949
Imobilizări	19.161.208	Rezultate	815.798
Rezultate	35.851.144		
Total	445.859.255	Total	445.859.255

Cooperative de credit (*bănci populare*) 31, cu 4.751 membri şi cu un capital social vărsat de lei 4.582.106 lei. Imprumuturi acordate de 31.009.968 lei (neconvertite 1.816.209 lei; convertite 11.037.569 lei; reduceri la împrumuturi convertite 18.156.190 lei). Depuneri spre fructificare 10.789.080 lei. Totalul bilanţului 35.285.509 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 885 membri şi cu un capital social vărsat de 2.185.485 lei. Fonduri 785.437 lei; păduri şi material brut 434.074 lei; Bilanţul încheiat 6.885.278 lei.

Cooperative de consum 6, cu 905 membri şi cu un capital social vărsat de 1.082.184 lei. Mărfuri generale în valoare de 640.127 lei. Bilanţul încheiat: 3.348.191 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului A. pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**21.216.924**
Venituri ordinare	*13.733.130*
Venituri extraordinare	*531.750*
Venituri speciale	*6.952.044*
Cheltueli	**21.216.924**
Cheltueli ordinare	*13.733.130*
Cheltueli extraordinare	*531.750*
Cheltueli speciale	*6.952.044*

Drumuri. Judeţul A. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 749 km 056 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 178 km 211 m, (pietruiţi şi pavaţi) din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 174 km 663 m, restul de 3 km 584 m fiind întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 361 km. 561 m, din care 337 km 661 m, (pietruiţi) sunt întreţinuţi de administraţia judeţului, iar 3 km 900 m sunt (pavaţi) — de comunele urbane.

Drumuri comunale 209 km. 284 m.

Lungimea podurilor este de 4.645,06 m împărţită astfel: poduri naţionale 1.862,04 m, judeţene 2.253.57 m. şi comunale 529,45 metri.

Prin judeţ trec 5 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Sibiu—Sebeş—Alba—Turda* (Sebeş—Alba Iulia=15 km; Alba-Iulia—Aiud = 29 km).
2. *Sebeş—Deva—Arad—Frontieră* (Sebeş — limita judeţului Hunedoara=12 km).
3. *Turda—Câmpeni—Abrud—Alba-Iulia* (Abrud — Alba-Iulia = 65 km).
4. *Brad — Abrud* (Abrud — limita judeţului Hunedoara = 9 km).
5. *Teiuş—Blaj—Copşa Mică* (Teiuş — limita judeţului Târnava-Mică = 8 km).

Cale ferată. Judeţul A. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 133 km. repartizată astfel: 64 km. linii principale simple, 21 km. linii secundare simple şi 48 km. linii înguste.

Itinerarii principale. Exprese: Bucureşti—Arad—Decebal (Budapesta, Viena, Paris). Rapide: Bucureşti—Arad—Decebal şi Bucureşti —Oradea—Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: Bucureşti—Oradea—Halmeu (Praga), Bucureşti — Arad.

Staţii importante: Teiuş, Alba-Iulia, Vinţul-de-Jos, Zlatna, Aiud, Abrud.

Poştă, telegraf, telefon. *8 oficii P.T.T. de stat,* din care 2 la Alba-Iulia şi câte unul la Abrud, Aiud, Ocna-Mureşului, Sebeş, Teiuş şi Vinţul-de-Jos şi *9 oficii autorizate* la Bucium, Ighiu, Meteş, Mihalţ, Roşia-Montană, Săsciori, Teiuş, Zlatna şi Rimetea.

Oficii telefonice la Alba-Iulia, Aiud, Abrud, Sebeş, Bucium, Ighiu, Meteş, Ocna-Mureşului, Rimetea, Roşia Montană, Săsciori, Teiuş, Vinţul-de-Jos, Zlatna.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Abrud*, staţiune climatică. Altitudine 609 m. Anotimp 15 Iunie — 15 Septemvrie, gară locală pe linia ferată îngustă Turda. Serviciul poştal în localitate, Medici, Farmacie, Hoteluri, Restaurante. Imprejurimi frumoase; Excursii la Roşia-Montană (10 km) la Câmpeni (13 km), Blăjeni (22 km), Zlatna (30 km), Brad (40 km), toate centre româneşti, care se pot vizita cu automobilul, cele mai multe pe şoseaua naţională. Vilegiaturiştii pot locui şi în satele Bucium-Sat şi Bucium-Şasa, din vecinătatea Abrudului.

Ocna Mureşului (Uioara), staţiune balneară, situată la hotarul dintre judeţele Alba şi Turda, între dealuri plantate cu vii. Altitudine 250 m. Climat cald. 1 Mai—15 Septemvrie. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicaţiuni: reumatism, gută, anemie, boli de femei, etc. Stabilimente balneare moderne pentru băi reci, calde şi aburi, basin de înnot. Gară locală pe linia Răsboieni-Uioara. Oficiu P.T.T., Medic oficial, Farmacie.

Hoteluri, vile, locuinţe la săteni, restaurante.

Plimbări în parc şi la saline. Excursii spre munţii Trăscăului şi peste munţi, în spre valea Arieşului.

Judeţul A. cuprinde numeroase atracţii turistice, cum de pildă, formaţiile bazaltice dela cele 2 Detunate (1.169 şi 1.265 m înălţime), cheile Râmeţilor, drumurile de munte care străbat judeţul dela Alba Iulia spre Zlatna—Abrud, pe valea Ampoiului, dela Alba Iulia spre Aiud—Rimetea şi Aiud—Ponor—Bucium—Şasa şi în fine, dela Alba-Iulia spre Vinţ, pe valea Mureşului spre Orăştie.

Alpinism. Din Măgina, Cacova sau Poiana în Munţii Trăscăului, în Cheia Poienei, urcuş pe Rachişul; din Colţeşti în Munţii Bedeleului, urcuş pe Piatra Scaunului; din Sebeşel în Munţii Sebeşului, la vârfurile Măgurul, Naia, Godeanul şi Surianul. Drumuri marcate de secţia din Sebeş a Soc. turistice S.K.V. Case de adăpost pe vârfurile Naia şi Surianul.

Din Abrud, la Detunate, la Muntele Vulcan şi la Cheia Râmeţilor. O casă de adăpost a soc. turistice «Frăţia Munteană», sub Detunata goală.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 173.751 locuitori din cari 64,0% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 71,1% bărbaţi ştiutori

de carte şi 57,1% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,9	1,4
2. Primară	65,1	91,6
3. Secundară	24,1	5,0
4. Profesională	4,7	1,3
5. Universitară	2,9	0,6
6. Alte şcoli superioare	1,3	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 51.732 locuitori (6.819 mediu urban şi 44.913 mediu rural).

Şcoli superioare. Academie teologică romano-catolică la Alba-Iulia.

Şcoli secundare. 4 licee de băieţi (din care 2 confesionale), 1 liceu de fete, 1 liceu comercial, 2 şcoli normale de învăţători (din care 1 confesională), 2 gimnazii mixte (din care 1 confesional), 3 gimnazii de fete (din care 1 confesional), 1 gimnaziu comercial, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 2 şcoli de ucenici.

Şcoli primare 241, din care 224 rurale şi 17 urbane (204 şcoli de Stat şi 37 confesionale), cu un număr total de 34.168 copii (30.513 mediu rural şi 3.655 mediu urban) şi cu 534 învăţători şi alt personal didactic (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 33, din care 21 rurale şi 12 urbane (29 de Stat şi 4 confesionale), cu un număr total de 1.805 copii (1.134 mediu rural şi 671 mediu urban) şi cu 34 conducătoare (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţul A. se remarcă activitatea Asociaţiei pentru literatura şi cultura poporului român « Astra », cu filiale la Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Sebeş, Ighiu, Ocna-Mureşului, Vinţul-de-Jos.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are un Cămin cultural în satul Rimetea.

In judeţ mai sunt 27 cercuri culturale, şi pe lângă fiecare şcoală câte o bibliotecă populară.

La Alba-Iulia se mai află: Muzeul Unirii, Muzeul arheologic, Institutul « Batthyaneum » (cu muzeu şi bibliotecă), Soc. Filarmonică « Harmonia », Asociaţia generală a românilor uniţi şi Frăţia ortodoxă română.

La Abrud: Soc. culturală română, Soc. corală « Armonia », Secţiunea « Touring-Clubului Român ».

La Aiud: Casina română, Casina maghiară, Soc. de lectină a industriaşilor maghiari, 2 societăţi corale.

1 teatru (la Alba-Iulia), 5 cinematografe (Alba-Iulia, Aiud, Abrud, Sebeş, Ocna-Mureşului), 8 societăţi sportive şi 5 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 51,0% sunt ortodocşi şi 31,6% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 98 biserici ortodoxe, 69 greco-catolice, 7 romano-catolice, 29 reformate, 5 evanghelico-luterane, 7 unitariene, 8 case de rugăciune baptiste şi 3 sinagogi.

Mânăstiri: 1 la Cioara (ortodoxă) şi 1 la Sebeş (romano-catolică).

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei militare ortodoxe. Reşedinţa episcopiei romano-catolice de Alba-Iulia.

Protopopiate ortodoxe la: Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Sebeş. Protopopiate greco-catolice la Alba-Iulia, Abrud, Aiud, Ocna-Mureşului, Sebeş.

Judeţul se află în jurisdicţia Episcopiei ortodoxe a Vadului, Feleacului şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi a Arhiepiscopiei greco-catolice de Alba-Iulia şi Făgăraş.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului A. este oraşul Alba Iulia. Judeţul are 4 oraşe (*Alba-Iulia, Abrud, Aiud* şi *Sebeş*) şi 151 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Abrud . . . . 7 sate
II. Plasa Aiud . . . . 33 sate
III. Plasa Alba-Iulia . . . . 18 sate
IV. Plasa Ocna-Mureşului . . . . . . 21 sate
V. Plasa Sebeş . . . . 21 sate
VI. Plasa Teiuş . . . . 20 sate
VII. Plasa Vinţul-de-Jos . . . . 13 sate
VIII. Plasa Zlatna . . . . 18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Alba Iulia, cu 2 secţiuni, 13 magistraţi, 1 prim procuror şi 1 procuror în circumscripţia Curţii de Apel din Cluj.

7 judecătorii la Alba Iulia, Abrud, Aiud, Sebeş, I. G. Duca, Ocna Mureşului şi Zlatna, cu un total de 15 magistraţi.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat, la Alba-Iulia, Abrud, Aiud, şi Ocna-Mureşului.

Dispensare de stat la Bucium, Ponor, Săsciori, Roşia-Montană, Sebeş, Zlatna.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Alba-Iulia, Aiud şi Sebeş.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Alba-Iulia şi oficii la Abrud, Aiud, Sebeş şi Uioara. Intreţine spitalul din Sebeş şi infirmeria din Ocna-Mureşului pentru asiguraţii pensionari. Are organizaţii medicale în Alba-Iulia, Zlatna, Teiuş, Petreşti, Sebeş, Vinţul-de-Jos, Abrud, Ocna-Mureşului, Aiud şi Roşia-Montană, cu un total de 15 medici.

Soc. « Crucea Roşie » are filiale în Alba-Iulia, Abrud, Aiud şi Sebeş, Soc. « Principele Mircea » în Alba-Iulia şi Aiud.

Reuniuni feminine de binefacere în Alba-Iulia, Abrud, Aiud şi Sebeş.

In Alba-Iulia activează şi Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Misiunea socială », 1 azil de meseriaşi bătrâni, 1 cămin de ucenici.

In Aiud: 1 azil de săraci al parohiei reformate.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Alba-Iulia, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Abrud, comună urbană în N.-V. judeţului, centru de industrie auriferă, situat la 65 km de reşedinţa judeţului, la 282 km de Braşov şi la 414 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Turda-Abrud. Localitate turistică şi climatică.

Are 2.323 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi: venituri şi cheltueli = 2.847.604 lei.

Industria aurului (Direcţiunea în Abrud şi uzina în comuna Bucium).

Comerţ de lemne de foc, cherestea şi animale.

Banca « Auraria », Banca « Comercia », Banca populară « Izvorul Mântuirii ».

Şcoala normală de învăţători « Andrei Şaguna », Gimnaziul de fete « Principesa Ileana », 3 şcoli primare, 1 grădină de copii.

Asociaţia « Astra », Soc. culturală română, Soc. corală « Armonia », 1 cinematograf, 1 soc. sportivă, 1 de vânătoare şi Secţia « Frăţia Munteană » a « Touring-Clubului-Român ».

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 unitariană.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Comisariat de poliţie, Percepţie fiscală, Inspectorat minier, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Sfatul negustoresc, Reuniunea meseriaşilor români, Asociaţia ciobotarilor.

Apaduct, canalizare, lumină electrică, abator comunal, pavaje din piatră cubică, trotuare asfaltate.

Spitalul de stat « Principesa Elena », Dispensarul Casei de Asigurări Sociale.

Soc. « Crucea Roşie », Reuniunea femeilor române din Abrud (ajutorarea copiilor săraci).

Aiud, comună urbană, aşezată în nordul judeţului, la 29 km de reşedinţa judeţului, 248 km de Braşov şi 380 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti—Teiuş—Oradea.

Are 9.435 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

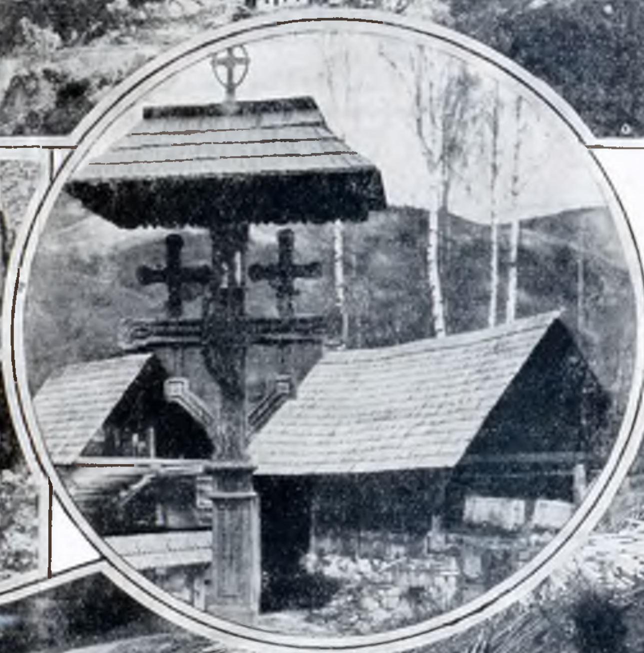
Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi): venituri şi cheltueli = 7.223.699 lei.

EXPLOATĂRI ROMANE
LA CÂRNICUL
(ROŞIA MONTANĂ)

ŞTEAMP AURIFER
PE VALEA ROŞIEI

TROIŢĂ LA
ROŞIA MONTANĂ

LEMNĂRIT PE
VALEA SEBEŞULUI

ABRUD:
VEDERE GENERALĂ

BUCIUM: SĂTENI LA SFAT

1 moară sistematică, 1 uzină de creozotat traverse pentru căi ferate, 1 ţesătorie mecanică, 1 fabrică de maşini, 2 fabrici de cuţite şi articole de oţel, 1 de articole de lăcătuşerie, 1 de cărămizi şi ţigle, 1 de produse de hârtie.

Comerţ însemnat cu vinuri (podgorii renumite ce înconjoară oraşul), cereale şi animale.

Institutul de Credit şi Economii « Goronul », Institutul de Credit şi Economii « Ajutor », Banca populară « Aiudeana », Cooperativa de Credit Aiud.

Liceul de băieţi « Titu Maiorescu », Liceul de băieţi reformat « Bethlen », Şcoală normală de băieţi reformată, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieţi, 3 şcoli primare (1 de stat şi 2 confesionale), 3 grădini de copii.

Asociaţia « Astra », Casina română, Casina maghiară, Soc. de lectură a industriaşilor maghiari, 2 soc. corale, 1 cinematograf, 2 soc. sportive, 1 de vânătoare.

1 capelă ortodoxă, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 evanghelică, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 izraelită.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Penitenciar, Poliţie, Percepţie fiscală, Serviciul apelor, Oficiu de asigurări, Regiune agricolă, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Asociaţia meseriaşilor şi comercianţilor români, Soc. plugarilor şi muncitorilor români, Asociaţiile cojocarilor, tăbăcarilor, croitorilor, cismarilor, restauratorilor şi hotelierilor.

Uzină electrică, Strand comunal, Abator comunal.

Spital de stat, Sanatoriu pentru tuberculoşi.

Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Azilul de săraci al parohiei reformate, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea de înmormântare « Spiritul Sfânt », Reuniunea evreiască sacră « Chevra Chadişa ».

Sebeş, comună urbană aproape de vărsarea Sebeşului în Mureş, situată la 15 km de reşedinţa judeţului, 203 km de Braşov şi 335 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Sibiu—Alba-Iulia.

Are 9.250 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936): Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi) venituri şi cheltueli: = 10.260.637 lei.

1 fabrică de ciorapi (G.B.L.), 1 de cloşuri de pălării, 1 de ghete, 2 de cherestea 2 de tâmplărie, mobile şi binale, 1 de lăzi şi 1 atelier mecanic.

Comerţ de cereale, animale, piei, lână şi lemne.

Bâlciuri anuale: 29 Ianuarie, 24 Aprilie, 3 Mai, 24 August.

Banca Română « Sebeşana », Banca Poporului, Casa de Păstrare.

Gimnaziu mixt de stat, Gimnaziu mixt confesional, 2 şcoli de ucenici, 3 şcoli primare (1 de Stat şi 2 confesionale), 2 grădini de copii.

Asociaţia « Astra », 1 cinematograf, 2 soc. sportive, 1 de vânătoare, Oficiu local de turism.

2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 sinagogă.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Poliţie, Percepţie fiscală, Direcţie silvică regională, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiul Casei de Asigurări Sociale, Serviciu sanitar.

Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor români, Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor saşi, Reuniunea economică.

Uzină electrică, pavaj, trotuare.

Spitalul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Soc. « Crucea Roşie », Reuniunea femeilor române ortodoxe, Reuniunea femeilor evanghelice.

Roşia, în N.-V. judeţului, aproape de Abrud. Cuprinde cele mai vechi exploatări aurifere (galerii din vremea Romanilor) şi cele mai multe soc. pentru extragerea aurului.

Teiuş, pe Mureş, nod de cale ferată important.

Vinţul de jos, pe valea Mureşului în S.-V. judeţului. Are un castel din sec. XVI.

Zlatna, centru aurifer, pe valea Ampoiului, şi exploatări de aragonit.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ALBA:

A) **Oraşe**

1. Alba-Iulia (capitala judeţului)
2. Abrud
3. Aiud
4. Sebeş

B) **Sate**

I. PLASA ABRUD

1. Abrudsat
2. Bucium
3. Cărpiniş
4. Corna
5. Mogoş
6. Roşia-Montană
7. Sohodol

II. PLASA AIUD

1. Aiudul-de-Sus
2. Asinip
3. Băgău
4. Beţa
5. Cacova
6. Cicău
7. Ciuguzel
8. Ciumbrud
9. Colţeşti
10. Gămbaş
11. Gârbova-de-Jos
12. Gârbova-de-Sus
13. Gârboviţa
14. Geoăgel
15. Hopârta
16. Izvoarele
17. Leorinţ
18. Lopadea-Nouă
19. Lopadea-Veche
20. Măgina
21. Meşcreac
22. Miraslău
23. Odverem
24. Păgida
25. Poiana-Aiudului
26. Ponor
27. Rachiş
28. Rădeşti
29. Râmeţ
30. Rimetea
31. Sâncraiu
32. Şoimuş
33. Vălişoara

III. PLASA ALBA-IULIA

1. Ampoiţa
2. Bărăbanţ
3. Berghin
4. Bucerdea-Vinoasă
5. Craiva
6. Cricău
7. Drâmbar
8. Dumitra
9. Hăpria
10. Henig
11. Ighiel
12. Ighiu
13. Miceşti
14. Straja
15. Şard
16. Tibru
17. Totoiu
18. Ţelna

IV. PLASA OCNA-MUREŞULUI

1. Alecuş
2. Căptalan
3. Cisteiul-de-Mureş
4. Ciuciu
5. Ciugudul-de-Jos
6. Ciugudul-de-Sus
7. Copand
8. Decea
9. Fărău
10. Găbud
11. Gâmbuţ
12. Heria
13. Medveş
14. Micoşlaca
15. Noşlac
16. Ocna-Mureşului
17. Ormeniş
18. Sânbenedic
19. Silivaş
20. Spălnaca
21. Şurdaş

V. PLASA SEBEŞ

1. Cacoviţa
2. Căpâlna
3. Câlnic
4. Cut
5. Daia-Română
6. Deal
7. Ghirbom
8. Lancrăm
9. Laz
10. Loman
11. Petreşti
12. Pianul-de-Jos
13. Pianul-de-Sus
14. Purcăreţi
15. Răchita
16. Răhău
17. Săsciori
18. Sebeşel
19. Strungari
20. Şugag
21. Vingard

VI. PLASA TEIUŞ

1. Beldiu
2. Benic
3. Căpud
4. Cetea
5. Coşlariu
6. Dealul-Geoagiului
7. Galda-de-Jos
8. Galda-de-Sus
9. Galtiu
10. Geoagiul-de-Sus
11. Geomal
12. Intregalde
13. Mesentea
14. Mihalţ
15. Obreja
16. Oieşdea
17. Peţelca
18. Sântimbru
19. Stremţ
20. Teiuş

VII. PLASA VINŢUL-DE-JOS

1. Acmariu
2. Blandiana
3. Cioara
4. Ciugud
5. Inuri
6. Limba
7. Oarda-de-Jos
8. Oarda-de-Sus
9. Pâclişa
10. Răcătău
11. Şeuşa
12. Tărtăria
13. Vinţul-de-Jos

VIII. PLASA ZLATNA

1. Almaşul-de-Mijloc
2. Almaşul-Mare
3. Almaşul-Mic-de-Munte
4. Cib
5. Feneş
6. Galaţi
7. Găureni
8. Glod
9. Meteş
10. Nădăştia
11. Pătrângeni
12. Poiana-Ampoiului
13. Preseaca-Ampoiului
14. Tăuţi
15. Techereu
16. Trâmpoiele
17. Valea-Dosului
18. Zlatna

JUDEȚUL ARAD

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, pe albastru, un snop de grâu de aur (simbolizând bogăția agricolă a județului) ; în al doilea și al treilea, pe roșu, o cetate de argint cu trei turnuri (reprezentând vechea cetate a Aradului) ; în al patrulea, pe albastru, un ciorchine de struguri de aur (simbolizând numeroasele podgorii din județ).

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. E județul din mijlocul seriei de 6 ținuturi ale graniței de Apus. Așezat pe malul stâng al Mureșului (cu excepția unei părți din hinterlandul orașului Arad), prin el trece calea ferată internațională care iese din țară pe la *Curtici* (Decebal).

Suprafața: 6.248 km². (E unul dintre cele mai mari județe ale țării).

Infățișarea pământului. Județul A. cuprinde și munte și șes. Temeiul vechiu al județului a fost țara *Zarandului*, un fel de golf de câmpie tăiat prin mijloc de apa Crișului-Alb și mărginit — cu excepția colțului N.E. — de munți nu prea înalți (sub 1000 m.), atât spre N. (*munții Codrului*) cât și spre S. (*munții Zarandului*). Vechea țară a Zarandului, care forma odată ea singură un ținut, se întinde azi însă și în județul vecin către răsărit (Hunedoara). Ca o compensație, s'a alipit « țării de munte » și partea corespunzătoare din *șesul Tisei*: suprafață, pe mari întinderi, netedă ca o oglindă, clădită din pietrișurile și nisipurile pe care apele, venite din Bihor, le-au așternut la poalele munților. Cea mai mare parte din această « Câmpie de sub munte », e înaltă și svântată ; în lungul Mureșului însă, și mai ales, al Crișului, ea este joasă și mlăștinoasă.

Climă și ape. In câmpie, clima este de tip panonic, adică tot continentală, asemănătoare cu cea din șesul Dunării noastre, însă cu contraste puțin mai reduse (24° față de 26°) și cu ploi mai abundente (600—700 mm anual, față de 400—500). În munte, vremea e mai aspră (totuși iarna e mai blândă — în mijlociu — decât la București *și mai umedă decât în orice parte a țării* (aici se află Moneasa, stațiune în care cad peste 1.200 mm ploaie anual).

In afara câtorva lacuri și mlaștine încă în câmpie, numai *Mureșul* în S. (navigabil până în sus de Arad), *Crișul-Alb*, în mijloc și *Crișul-Negru*, în N. merită să fie pomeniți. Variația debitului acestor ape este foarte capricioasă (scăderi frecvente sub etiaj la Crișul-Alb), mai ales în cuprinsul câmpiei.

Vegetație. Pădurile de pe munte — și aici tăiate fără cruțare — sunt, aproape exclusiv făgeturi. Excepție fac doar regiunile de sub 300 m unde domină stejerișurile. Inăuntrul văii Crișului-Alb și al unora din afuenții lui de munte (de exemplu Valea Zeldeșului), se întâlnesc însă, datorită adăpostului și expunerii spre Sud, plante de origine meridională (*liliacul spontan*, *castanul dulce* cultivat, întinse *livezi de nuci*, etc.). După cum dovedesc solurile (sol brun și cernoziom degradat), tot pădurea de stejar se întindea și în câmpia de sub munte. Azi însă ea a fost păstrată, sub formă de pâlcuri, numai în N.

In Apusul județului în fine, tot solul («cernoziom chocolat») arată prezența stepei, a unei stepe diferită însă de cea pontică prin faptul că e bogată în plante cu flori ; ceea ce o apropie de tipul fânețelor din mijlocul Europei. Azi cerealele și fâneața artificială au înlocuit, mai pretutindeni, vechea formație vegetală.

Bogății minerale. Câmpia e săracă (numai pietriș, nisip și loess) ; în schimb munții cuprind numeroase cariere de piatră: granit, diabaz, gresie (pentru construcție și pavaj), pe Mureș ; andesit, calcar, conglomerat etc., pe Crișul-Alb. De altfel structura geologică, foarte variată, a munților Zarand (cristalin, calcar și roci vulcanice) și Codrului (gresie, conglomerate foarte vechi, calcare dure, roci vulcanice) dă mari posibilități județului în această privință. Nu lipsesc în fine nici izvoarele minerale (*Mocrea* în câmpie ; *Moneasa* în munții din N.) și nici lignitul (în apropierea Gurei Honțului, pe Crișul-Alb).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Revizuirile făcute până azi istoriei maghiare a județului, fixează astfel momentele esențiale din trecutul lui:

Ținutul la nord de linia Curtici-Șiria, care forma în evul mediu vechiul județ al *Zărandului* (întins la N-NV până dincolo de Chitihaz și până la Giula, în Ungaria de azi), va fi aparținut, în epoca antemaghiară a voivodatelor, Țării Bihorului, judecând după unele dovezi de gravitare a sa spre Nord din secolele următoare și după îndelungata dăinuire a separației sale de valea mureșană. Regiunea din lungul Mureșului a aparținut voivodatului mureșan, care se întindea dela porțile Ardealului și dela Dunărea de jos până peste Seghedin, și-și avea capitala la Moresana (« Murășana », pe locul Cenadului-Vechiu de azi). Ultimul voivod al acestei Țări, pomenitul « descendent din Glad »: Ohtun sau Achtum din « Gesta Hungarorum », singurul documentar dintre ducii băștinași ai lui Anonymus, ca urmași documentari ce pot fi urmăriți până în sec. XIV, și-a avut mănăstirea familiară și gropnița domnească (Achtunmonustura, înstrăinată abia în sec. XIV de succesorii mutați demult în Slovacia) în partea SV a județului actual al Aradului, în hotarul apusean al Pecichii. După căderea *până la linia trianonică de azi* a voivodatului Moresanei, întâmplată în ultimii ani ai lui Ștefan I-ul († 1038), rezistența românească în fața năvălirilor s'a mutat din Cenad în ținutul arădan și a dăinuit eroic până la sfârșitul unguresc dela 1918. Comanda va fi avut-o un timp cetatea *Orodului* depe locul Glogovățului de astăzi, distrusă în sec. XVI în luptele cu Turcii. Către sfârșitul sec. XII, această cetate ajunge reședință a unui căpitan de canonici și-a unei vlădicii onorifice catolice, destinate dimpreună cu câteva mănăstiri străvechi, dar la această epocă catolice (Bizere, pe Mureș, Dienesmonustura, pela Ineu, ș. a.) să ușureze penetrația noului stat pe cale bisericească. Până la Tătari însă (sec. XIII) omul dela Macău al statului maghiar, protopopul catolic « de Orod », nu și-a putut pune piciorul în protopopiat, iar cele vreo duzină de parohii arădane ale sale sunt și mai apoi simple parohii *in spe*, neocupate; așijderea, în același sec. al XIII-lea, vlădicia onorifică dela Orod e nevoită să recurgă la blesteme în contra autohtonilor de altă lege cari o împiedecau să-și facă o nouă catedrală, iar în procesele de rapturi de moșii ce le-a avut cu băștinașii uzurpați, comandanții de oaste cu nume românești ai Orodului iau partea autohtonilor. Investită cu dreptul de judecării cu apă fierbinte și fier înroșit, vlădicia onorifică nu și-a putut astfel reprezenta îndeajuns stăpânii — statul maghiar — decât târziu în ajunul războaielor cu Turcii, când, încă, Românii de aici se judecau de către județele lor, autoritatea stăpânirii mărginindu-se la simpla trimitere de delegați dela Orod la aceste județe.

Dacă însă n'a fost cu putință direct, pătrunderea stăpânirii ungurești prin biserică în județul Aradului a izbutit în alt chip: prin rolurile la care au ajuns în biserica și 'n treburile publice ale Ungariei conducătorii arădanilor, și prin legăturile de proprietate ce le aveau astfel aici asimilații trecuți peste neprecizata, încă, graniță etnică. Încă în primele timpuri, ținutul arădan ajunge în astfel de legături de atârnare prin episcopii de Cinci-Biserici din neamul Bar-Calan și din neamul Nana (înrudite — se pretinde — cu voivodul Ohtun), prin familia Poșa de Ser, a voivodului ardelean, încuscrită cu descendenții direcți ai aceluiași Ohtun, prin episcopii de Vaț și Orade din neamul Beche-Gregor din lunca Crișului-Alb (cu ctitorie familiară la Dienesmonustura, lângă Ineu), prin cancelarul aulic, mai apoi episcop de Cenad, Bulchu Lad, care-și avea mănăstirea familiară ereditară la Bizere, pe Mureș, ș. a. m. d. Nu se știe dacă marea emigrație arădană, zărăndană, cenadană și Nord-bănățeană, de dată necunoscută dar mult anterioară Tătarilor, ce o dovedește toponimia de-o parte și de alta a graniței maghiaro-cehoslovace de azi, de pela Agria (Eger) până deasupra Budapestei, are ceva de-a face cu aceste relații de familie. In orice caz ele au fost temeiurile extinderii stăpânirii maghiare pe Mureșul arădan, pentrucă nici despre vreo pătrundere militară și nici despre una prin prozelitism religios nu există dovadă. Mijlocul acesta de cucerire (relații de familie, asimilări în scop de parvenitism) s'a întins în epoca ce a urmat, a Angevinilor, aproape pe toată linia, ducând la o tot mai mare iobăgire a poporului și la începuturi de infiltrație maghiară etnică. A pus însă capăt primejdiei ocupația urcească, venită în sec. XVI peste cea mai mare parte a județului, dupăce au trecut pe aici două crâncene răscoale: a lui Doja (1514) și a Țarului Iovan (1527). Istoricii unguri recunosc înșiși că lunga ocupație turcească a prilejuit o totală descotorosire a ținutului de înfiltrațiile etnice unguerești.

Isgonirea Turcilor (1695) readuce în județ pe nemeșii unguri și ungurizați, cu implicitele începuturi noui de infiltrație etnică maghiară, împestrițează Aradul și împrejurimile cu colonii nemțești și face din linia Mureșului graniță de țară, împănată cu garnizoane grănițărești sârbești (în parte cu etnic românesc), cari prilejuesc dimpreună cu vlădicia ortodoxă sârbizată (mutată dela Ineu și Lipova la Arad, la începutul sec. XVIII) o extrem de primejdioasă expansiune sârbească în ținutul Aradului, paralelă cu una dela N la S, în Bihor, a Rusnecilor. Aradul, deacum cu cetate nouă (cea de azi de peste Mureș), e împărțit în această vreme în două, administrat deosebit: Aradul « vechi», românesc și sârbesc, și Aradul « vechi », nemțesc iar dela un timp și unguresc. *Intâii unguri apar la Arad la începutul sec. XVIII* (cf. Fábián, Arad leirása), în legătură cu mutarea aici a prefecturii de județ. Etnicul Aradului s'a păstrat în sec. XVIII în cea mai mare parte românesc, după ce opresiunile prilejuite în contra sârbilor de răscoala lui Seghedinaț (1735) au dus la o mare emigrație sârbească în Rusia. După statistica nominală dela 1774 (v. Lakatos, Arad tört. II; reprodusă în « Gazeta Antirevizionistă », I, 8) avea 1249 capi de familie și 1110 case în mâna a 874 proprietari; sunt Români în această statistică circa 60% dintre proprietarii de case! Statistica pe confesiuni, dela 1777, a episcopiei catolice a Timișoarei, arată 5595 « români ortodocși » (între cari se cuprinde, firește, și minoritatea din ce în ce mai mică a sârbilor — potrivit amintitei statistici dela 1774 circa 300 familii, sau 1500 suflete), 2434 romano-catolici (nemți, unguri, etc.) și 124 israeliți (cf. Lakatos, ibid. II, 54). « Imigrarea fiind continuă, ungurimea se împământenește și ea aici în deceniile dintâi ale sec. XIX » — spune Somogyi, « Arad véros leirása », 62—64,

Ungurizarea capitalei de județ a progresat mai ales după ce la 1833 a fost proclamată (ilegal) municipiu. Intre timp, însă, prin lupta naționalistă a lui D. Țichindeal, Moise Nicoară ș. a. dela începutul secolului, prin înființarea dela 1812 a școlii normale, căreia i s'a adaus peste câțiva ani o școală teologică, și prin românizarea ierarhiei bisericești (întâiul vlădică ortodox român, Ioanovici, e înscăunat la 1829), Aradul a devenit centru de mișcare culturală și naționalistă românească, după ce până aci românii săi se manifestaseră în afară de agricultură numai în domeniul meseriilor, dând Aradului întâiele bresle pomenite aici.

La 1849 aici și-a avut sfârșitul, cu depunerea dela Șiria a armelor și cu decapitarea dela Arad a capilor ei, răscoala koșutistă. In timpul absolutismului ce a urmat răscoalei, s'a înființat la Arad o societate culturală românească asemănătoare « Astrei » și s'a românizat pe timpul prefectului român Gh. Popa de Teiuș administrația comunală, rămânând de aci înainte județul cu un mare număr de notari români. După anexarea Ardealului la Ungaria (1867), s'a înființat aici întâia publicație românească bisericească: « Speranța », a clericilor (1869), apoi Tipografia Diecezană, care a avut un mare rol în viața culturală a graniței etnice. Intr'un timp (1871), episcopia a luat în discuție chiar înființarea la Arad a unei Universități românești. Către sfârșitul secolului trecut, parlamentul județean a fost teatrul unor răsunătoare lupte pentru oficializarea limbii române, iar în județ s'a început prin Banca Victoria (azi semiseculară) o mare mișcare pentru întărirea economică a românilor. Prin ziarele « Tribuna Poporului », « Tribuna », « Românul », Aradul a devenit în secolul nostru centrul luptei politice a românilor asupriți, iar ca urmare, la 1918 aici a luat ființă comandamentul întâiei armate românești ardelene (gărzile naționale) și de aici s'a convocat și s'a pregătit de către Consiliul Național Român adunarea Unirii dela Alba-Iulia. *i. t.*

Monumente istorice. *Cetatea străveche dela Șiria*, în zidurile căreia s'au descoperit pietre cu înscripții romane.

Cetatea dela Șoimuș, ruinată deasemenea, ridicată de Ioan Corvinul în fața ruinelor vechei cetăți a Lipovei, de pe malul stâng al Mureșului. Fresce din sec. XVIII.

Mânăstirea dela Hodoș-Bodrog, ctitorită pela 1500 de către frații sârbi, Jaksici, are odoare din sec. XVI și o evan-

ghelie din sec. XVIII, tipărită de Domnul Moldovei Mihail Racoviță.

Biserica reformată din Jermatea Neagră, înălțată de Matei Corvinul în secolul XV.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, jud. A. numără 423.824 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	423.824	206.687	217.137
1. Municipiul Arad . . .	77.225	36.736	40.489
Total rural	346.599	169.951	176.648
1. Plasa Aradul-Nou . . .	47.316	22.688	24.628
2. Plasa Chișineu-Criș . .	46.769	23.112	23.657
3. Plasa Hălmagiu	27.073	13.466	13.607
4. Plasa Ineu	52.924	26.205	26.719
5. Plasa Pecica	47.784	23.605	24.179
6. Plasa Radna	29.481	14.339	15.142
7. Plasa Sfânta-Ana . . .	33.346	16.172	17.174
8. Plasa Șebiș	29.005	14.404	14.601
9. Plasa Șiria	32.901	15.960	16.941

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârste	Locuitori
Toate vârstele	423.824	30—49 ani	112.909
		50—69 ani	63.477
0— 9 ani	85.445	70 ani și peste . . .	13.008
10—29 ani	147.480	Vârstă nedeclarată . .	1.505

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. A., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 media anuală	—	8.688	7.963	725	20,4	18,7	1,7
1931	424.485	9.500	8.177	1.323	22,4	19,3	3,1
1932	425.568	9.329	8.511	818	21,9	20,0	1,9
1933	426.138	8.328	7.577	751	19,5	17,8	1,7
1934	427.220	8.330	7.411	919	19,5	17,3	2,2
1935	427.295	7.954	8.141	187	18,6	19,1	—0,5
1936	427.787	8.224	7.325	899	19,2	17,1	2,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Arad a fost de 428.326 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 423.824 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 4.502 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 10,6%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Străjuind importantul drum către apus și miazăzi al Mureșului și legătura cu minele mult exploatate sub romani din părțile Monesei și Bradului, ținutul arădan a trebuit să fie dintre cele mai influențate de stăpânirea romană din Dacia, dovadă nu numai deosebit de numeroasele-i relicve depe vremea aceea (între cari, îndeosebi, valul lui Traian și urmele de cetăți, pe al căror loc s'au ridicat apoi cetățile și mânăstirile stăpânirii maghiare), ci, mai cu seamă, via mărturie a excepționalei dăinuiri și progresări a românilor săi, mai stăruitori în locul lor de strajă decât cei mai mulți dintre românii depe granițele etnice. Adevărat că, dacă au fost arădenii la răscrucea marșului spre sud sau spre apus al. tuturor popoarelor vechi, iar apoi cei mai presați de expansiunea ungurească și sârbească, puterea lor s'a înnoit mereu de-a-lungul veacurilor prin expansiunea spre apus a românilor din munți și spre miazănoapte-apus (cu direcția spre Carpații nordici) a românilor dela miazăzi. Trebue să fi fost foarte puternică această populație grănițărească, dacă marea lor emigrație de dinainte de tătari în părțile slovace și maghiare nordice de azi, amintită mai sus la capitolul istoriei Aradului, a lăsat ținutul românesc și în grelele veacuri următoare ale feudalismului. Ne-a ajutat mult, apoi, stăpânirea turcească, și prin isgonirea nemeșagului maghiar sau maghiarizat, și prin aducerea românilor între granițe comune cu românii celorlalte provincii de sub stăpânirea sau de sub suzeranitatea turcească.

«TÂRGUL DE FETE» PE MUNTELE GĂINA

Așa că ținutul acesta de graniță etnică începe să se împestrițeze de fapt cu străini abia după turci (sec. 18 și 19), prin infiltrațiile și colonizările ungurești, prin colonizările șvăbești, prin marea expansiune sârbească de-a cărei și mai mare primejdie decât cea maghiară ne-a salvat, precum s'a arătat mai sus, abia întâmplarea.

Toate acestea explică îndeajuns de ce românii arădeni sunt atât de feluriți ca port, ca trăsături, și în multe părți, atât de deosebiți unii de alții prin puterea fizică și spirituală. In partea dela câmpie a existat întotdeauna o prosperitate, care s'a soldat cu multe beneficii pentru românii de acolo. Dovadă, bunăoară, că sate azi puțin însemnate, ca Șiclăul, Șumandul ș. a., ajunseseră acum vreo două veacuri s'o ia înaintea Aradului. Partea aceasta a județului, dela Podgorie spre V și NV, am moștenit-o însă la 1918 mult învrăstată cu străini, de unde cu o sută sau chiar cu câteva zeci de ani în urmă, infiltrația străină era mai mult decât disparentă (în privința colonizărilor cari ne-au adus această situație, vezi vol. II, în *ms* la Palatul Cultural din Arad, al « Descrierii jud. Arad » a lui Fábián și istoricul colonizărilor ungurești din acest județ la Somogyi, vol. III p. I din Monografia jud. Arad, 1912, și Isaia Tolan, Ungurii

din ţinutul Aradului, rev. « Hotarul », I, Nr. 6, 1933). Portul acestei părţi a judeţului e în mare măsură înstrăinat, la femei în general, la bărbaţi în bună parte, îndeosebi la cei sub 50 de ani. Limba românească, foarte unitară şi bogată ca lexic în tot judeţul, felurită însă ca pronunţare, e mai puţin îndulcită în partea apuseană şi sud-vestică, prezintă multe îndulciri în partea NV (în luncă) şi e în general dulce în părţile dela Podgorie spre răsărit şi miazănoapte-răsărit, mergând până la schimbarea lui *ce* în *şe*, a lui *j* în *gi*. Paralel cu îndulcirea limbii, merge menţinerea portului românesc şi bogăţia varietăţilor lui, remarcându-se cu osebire regiunea Ineului şi a pădurenilor (descrise în treacăt la Niculescu-Varone). Tradiţiile, obiceiurile, aceleaşi dealtminteri ca mai pretudindeni la români, se menţin aşijderea cu osebire în această parte a judeţului, dela Podgorie la E şi NE. Până cu 4—5 decenii în urmă practica diferitelor datini — ne referim la cele cari ar trebui conservate — era generală şi în partea apuseană; timpurile noui o împuţinează însă din ce în ce. O dovadă strălucită a bogăţiei de comori ce se pierd, ne-a dat din partea apuseană a judeţului (regiunea Nădlacului) d-l P. Ţiucra-Pribeagul, în exemplara sa colecţie de folclor arădan « Pietre rămase ». Altminteri comorile de acest fel ale Aradului sunt prea puţin adunate, după cum tot atât de puţin îi sunt cercetate bogăţiile etnografice, istorice sau antichităţile.

Indeletnicirea principală a locuitorilor e agricultura, creşterea vitelor, în podgorie vieritul şi pomăritul, în răsăritul judeţului pomăritul, creşterea vitelor şi în mai mică măsură lemnăritul, iar la svabii dela Schela (Aradul-Nou) legumăritul, practicat pe o scară atât de mare, încât a ajuns să deservească şi Bucureştii şi centrele Ardealului. Zootehnia plugarilor din jumătatea apuseană a judeţului poate fi dată ca exemplu pe ţară, tot aşa ca şi agricultura lor raţională. In partea hălmăgeană a judeţului, unde creşterea vitelor şi pomăritul ar fi să fie principala sursă de trai în urma defrişării pădurilor şi a încetării unor ocupaţii industriale, stocul vitelor e foarte insuficient, zootehnia foarte puţin cunoscută, iar pomăritul într'un mare regres; s'au făcut însă în toate aceste direcţii începuturi făgăduitoare în anii din urmă, sub conducerea Camerei agricole. Aşijderea, rapoartele anuale ale prefecturii de judeţ reclamă mereu o atenţie deosebită la starea economică regresată din partea sud-estică a judeţului. In acest ţinut s'a semnalat în ultimii ani o excesivă descreştere a sporului natural al populaţiei, fenomen de care e atinsă şi partea cea mai mare a restului judeţului Arad, care altminteri a progresat mult în alte privinţe. Amintim aci alarmanta constatare ce s'a făcut în anul 1937, că natalitatea judeţului Arad a dat înapoi dela răsboi încoace cât a Franţei în 125 de ani. Dacă pentru curmarea acestei nefaste suprimări a naşterilor nu se poate interveni deocamdată direct, s'au luat în schimb măsuri făgăduitoare pentru combaterea bolilor sociale, ajungându-se pe alocuri la un început de corectare a disproporţiei dintre morţi şi naşteri. Va fi necesară, pentru a reda judeţului Arad toată vigoarea etnică de care a fost în stare în trecut, o campanie sanitară cât mai bine susţinută, alături de cea culturală, a învăţătorilor, a diferitelor societăţi din centrele judeţului, care a dat în anii aceştia de după Unire rezultate măgulitoare. *i. t.*

ECONOMIE

Judeţul A. înzestrat cu multe ferme printre satele sale, face parte din zona grâului de calitate şi culturilor raţionale variate: grâul dominant, culturi alimentare fasole, cartofi, pepeni, ceapă), industriale (cânepă, tutun, sfeclă de zahăr), fâneaţă cultivată (trifoi de sământă şi de nutreţ), vii renumite în marginea dealurilor *(Miniş, Şiria)*. Cu toată sărăcia de minereuri, aşezarea judeţului la o importantă răspântie de drumuri şi voinţa stăpânirei trecute, i-au adăogat şi un caracter de industrie mare, foarte accentuat. (Aradul important centru de industrie textilă şi metalurgică). Podgoriile Aradului se clasează printre primele pe ţară, în ceea ce priveşte calitatea produselor lor. Sunt vestite podgoriile Miniş, Pâncota, Măderaţ, Şiria. Oraşul Arad, capitala judeţului, este unul dintre cele mai însemnate centre comerciale şi industriale din ţară.

Prin punctul de frontieră Curtici trece în Occident o bună parte a exportului românesc.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 624.800 ha. Suprafaţa arabilă este de 286.314 ha, adică 45,82% din suprafaţa judeţului şi 0,97 % din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 6.363 ha, adică 2,22%, iar mica proprietate 279.951 ha, adică 97,78%.

Din totalul suprafeţei arabile, cerealele ocupă 255.112 ha astfel repartizate:

Grâul ocupă 125.367 ha, cu o producţie de 1.165.391 chint. (producţia medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 460 mil. lei.

Porumbul ocupă 108.981 ha, cu o producţie de 1.547.386 chint. (prod. medie la ha 14,1 chint.), în valoare de 364 mil. lei.

Ovăzul ocupă 10.805 ha, cu o producţie de 87.672 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 26 mil. lei

Orzul ocupă 8.068 ha, cu o producţie de 69.463 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Secara ocupă 1.564 ha, cu o producţie de 11.653 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Măturile ocupă 274 ha, *meiul* ocupă 33 ha, *hrişca* ocupă 20 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 14.696 ha astfel distribuite: *trifoiul* ocupă 5.697 ha, cu o producţie de 101.263 chint. fân (media la ha 17,7 chint.), în valoare de 14 mil. lei şi 70 chint. sământă. *Lucerna* ocupă 3.511 ha, cu o producţie de 109.745 chint. fân (media la ha 31,2 chint.) în valoare de 15 mil. lei, şi 700 chint. sământă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 3.746 ha cu o producţie de 48.581 chint. (media la ha 13,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 1.742 ha, cu o producţie de 202.610 chint. (media la ha 116,3 chint.) în valoare de 14 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.384 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 2.561 ha, cu o producţie de 109.067 chint. (media la ha 42,5 chint.), în valoare de 14 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 916 ha, cu o producţie de 90.140 chint. (media la ha 98,4 chint.), în valoare de 14 mil. lei. *Dovlecii* ocupă 603 ha, cu o producţie de 12.895 chint. (media la ha 21,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Ceapa* ocupă 522 ha, cu o producţie de 22.224 chint. (media la ha 42,5 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 11.333 chint., în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o pro-

PE MUNTELE GĂINA

ducţie de 113.279 chint., în valoare de 40 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 833.341 chint,. în valoare de 42 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.355 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 1.655 ha, cu o producţie de 186.455 chint. (media la ha 112,6 chint.), în valoare de 10 mil lei. *Cânepa* ocupă 1.283 ha, cu o producţie de 3.541 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 12 mil. lei şi 5.925 chint. sământă (media la ha 4,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Tutunul* ocupă 579 ha, cu o producţie de 4.981 chint. (media la ha 8,5 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (624.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.767 ha.

Fâneţele naturale ocupă 16.089 ha, cu o producţie de 249.379 chint. (prod. medie la ha 15,5 chint.), în valoare de 27 mil. lei.

Păşunile ocupă 68.741 ha.

Pădurile ocupă 141.402 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.975 ha, cu o producţie de 19.635 chint. (prod. medie la ha 6,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.497 ha.

Viţa de vie ocupă 6.550 ha, (din care viile pe rod 6.274 ha, cu o producţie de 359.051 hl (prod. medie la ha 57,2 hl), în valoare de 176 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul A. se găseau în anul 1935:

Cai 60.473, boi 82.019, bivoli 2.125, oi 69.692, capre 15.146, porci 99.810, stupi sistematici 8.491, stupi primitivi 3.659.

Industrie (fără municipiul Arad). *Alimentară*: 38 mori, 1 fabrică de cognac rom şi liqueur (Ghioroc), 1 de spirt (Andrei-Şaguna), 1 de ulei (Chişineu-Criş), 1 de oţet (Pâncota), 3 de ghiaţă artificială (2 la Pecica şi 1 la Şofronea); *Lemnului*: 10 fabrici de cherestea (2 la Bocsâg şi câte una la Ghioroc, Milova, Moneasa, Pecica, Petriş, Prăjeşti, Săvârşin şi Vârfurile), 2 fabrici de tâmplărie şi mobile (Pecica şi Pâncota), 1 de caroserii de automobile (Aradul-Nou), 1 de tocuri de lemn (Pâncota); *Materiale de construcţie*: 5 fabrici de cărămzii şi ţigle (2 la Buteni şi câte una la Engelsbrunn, Sântana şi Sebiş), 1 de var (Bârzava), 2 de articole de beton (Rovine). *Alte industrii*: 1 fabrică de fuior şi câlţi de cânepă (Iratoş), 1 turnătorie de clopote (Ghioroc), 1 pielărie (Pâncota).

Cariere: pietriş la Ghioroc, caolin la Agriş, dolomit la Galşa, piatră de granit la Radna, piatră de andezit-trachit la Leasa, Mocrea, Paulian, Prăjeşti, Şebiş şi Tălagiu, diorit la Păuliş, marmoră la Moneasa, piatră de râu la Pâncota.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Moara « Ghizela », Pecica (inv. 8), Moara Edmund Kolb & Co., Sânnicolaul-Mic (inv. 5), Industria forestieră « Bihoreana », Bocsâg (inv. 11), « Intreprinderea de lemne pentru industrie şi comerţ », Bocsâg (inv. 11), « Industria lemnului din Pâncota » (mobile şi tocuri de lemn), Pâncota (soc. 2, inv. 5), « Fabrica cu aburi de cărămizi şi ţigle », Şebiş (inv. 5).

(Vezi şi municipiul Arad).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI ARAD IN 1935
(Inclusiv municipiul Arad)

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	36	3	6.562	1.001	539.653
Textilă	29	2	4.666	4.603	928.538
Chimică	14	—	543	320	92.889
Metalurgică	20	—	3.791	4.485	758.866
Hârtie şi Arte Grafice	2	—	5	28	1.567
Pielărie	2	—	19	11	1.364
Lemnului	22	3	2.337	872	31.491
Materiale de construcţie	—	3	2.933	276	17.783
Sticlărie	1	—	5	11	765
Electro-technică	3	—	55	84	4.510
Total	129	11	20.916	11.691	2.377.426

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele uzinele de apă şi electricitate.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Comerţ. Judeţul A. face un comerţ activ cu produsele sale agricole şi industriale. Export intens de cereale, struguri, vin, fructe, carne şi animale, vii.

Comerţ intens în interiorul ţării cu produsele industriale ale judeţului.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *21 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934 se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	56.676.739	Fonduri	348.765.820
Plasamente	1011570.433	Plasamente	932.328.032
Imobilizări	89.278.239	Rezultate	4.731.083
Rezultate	128.299.524		
Total	1285824.935	Total	1285824.935

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 7.187 membri şi cu un capital social vărsat de 12.092.514 lei. Imprumuturi acordate 34.631.773 lei (neconvertite 9.348.346 lei, convertite 8.040.372 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 17.243.055 lei). Depuneri spre fructificare 6.067.492 lei. Totalul bilanţului 42.206.669 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu 82 membri şi cu un capital social vărsat de 104.984 lei. Valori imobilizate 43.459 lei. Totalul bilanţului 452.989 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 37 membri, şi cu un capital social de 110.606 lei. Fonduri 202.525 lei. Păduri şi material brut 73.800 lei. Bilanţul încheiat 422.152 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 5, cu 430 membri şi cu un capital vărsat de 718.635 lei. Bilanţul încheiat 3.784.841 lei.

Cooperative de consum 9, cu 1463 membri şi cu un capital social vărsat de 950.351 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.163.135 lei. Bilanţul încheiat 3.284.411 *lei*.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului A. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**53.981.777**
Venituri ordinare	*19.462.457*
Venituri extraordinare	*20.111.111*
Venituri speciale	*14.408.209*
Cheltueli	**53.981.777**
Cheltueli ordinare	*19.462.457*
Cheltueli extraordinare	*20.111.111*
Cheltueli speciale	*14.408.209*

Drumuri. Judeţul A. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.811 km 504 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 259 km 615 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 248 km 062 m. (pietruiţi şi pavaţi), iar municipiul 11 km 553 m.

Drumuri judeţene 864 km 593 m (întreţinute de administraţia judeţului) din care 17 km 340 m sunt pavaţi.

Drumuri comunale 687 km 296 m.

Lungimea podurilor este de 6.354,69 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.700,60 m, judeţene 3.360,14 m, şi comunale 1.293,95 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

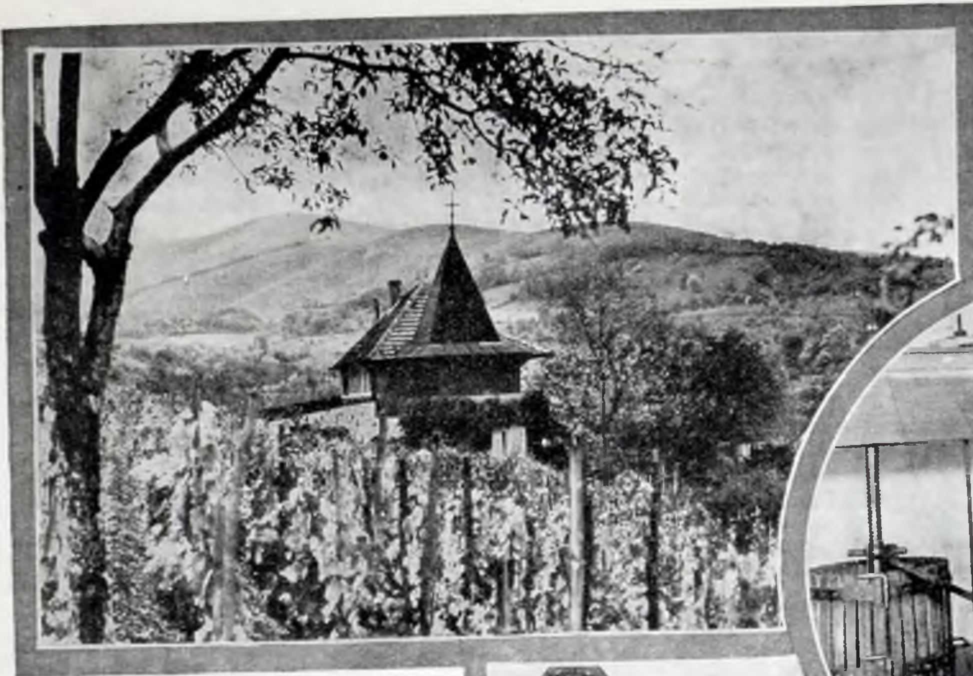
1. *Deva—Arad (Frontieră)* (Arad—limita judeţului Hunedoara = 104 km).

2. *Oradea—Arad—Timişoara* (Arad—limita judeţului Bihor = 58 km; Arad—limita judeţului Timiş-Torontal = 17 km).

3. *Deva—Beiuş—Oradea.*

Cale ferată. Judeţul A. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 406 km, din care linii prin-

ARAD

PODGORII LA ȘIRIA

TEASC DE STRUGURI

MUNICIPIUL ARAD: BULEVARDUL FERDINAND I

ARAD: PALATUL ADMINISTRATIV

ARAD: PALATUL CULTURAL

ȚĂRANCE DIN POIANA

cipale duble 24 km, linii principale simple 120 km şi linii secundare simple 262 km.

Itinerarii principale. Exprese şi rapide: Bucureşti – Arad– Decebal (Budapesta – Viena, Paris).

Accelerate: Bucureşti – Arad; Timişoara – Arad – Oradea.

Staţii importante: Arad, Decebal, Sântana, Nădab, Otlaca, Ineu, Cermeiu.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menţionăm şi linia particulară Şebiş-Băile Moneasa.

Navigaţie aeriană. Plecare şi sosire pe aerodromul municipiului Arad.

Itinerarii: Cernăuţi – Cluj – Arad; Bucureşti – T.Severin – Timişoara – Arad; Bucureşti – Arad – Budapesta («L.A.R.E.S.») şi Bucureşti – Arad – Budapesta («MALERT»)

Poştă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T de stat* (toate la Arad), *72 oficii autorizate* din cari trei la Arad, şi câte unul la Agriş, Aradul-Nou, Bârzava, Bocsâg, Buteni, Cermei, Chişineu-Criş, Cil, Conop, Covăsânţ, Curtici, Dezna, Drauţi, Engelsbrunn, Galşa, Ghioroc, Glogovăţ, Grăniceri, Gurahonţ, Guttenbrunn, Hălmagiu, Ilteu, Ineu, Macea, Măderat, Mocrea, Moneasa, Nădab, Nadăş, Nădlac, Pâncota, Păuliş, Pecica, Peregul-Mic, Petriş, Pilul, Pleşcuţa, Radna, Regele Carol, Şagul, Sânmartin, Sănnicolaul-Mic, Satul Nou, Săvârşin, Schöndorf, Şebiş, Şeitin, Semlac, Şepreuş, Sântana, Şiclău, Şilindia, Şimandul-de-Jos, Şiria, Sintea-Mare, Socodor, Şofronea, Târnova, Tăuţ, Ţipar, Turnu, Vânători, Vărădia-de-Mureş, Vârfurile, Vărşand, Zădărlac, Zărand, Zărind, Zimandul-Nou şi *3 agenţii autorizate* la Cruceni, Dud şi Wiesenheid.

Oficii telefonice: În Arad, Agriş, Aradul-Nou, Bârzava, Bocsâg, Buteni, Cermei, Chişineu-Criş, Cil, Conop, Curtici, Dezna, Drauţi, Engelsbrunn, Galşa, Ghioroc, Glogovăţ, Grăniceri, Gurahonţ, Hălmagiu, Ineu, Macea, Măderat, Mocrea, Moneasa, Nădlac, Pâncota, Păuliş, Pecica, Peregul Mic, Petriş, Pilul, Pleşcuţa, Radna, Regele Carol, Şagul, Sântana, Sânmartin, Săvârşin, Schöndorf, Şebiş, Şeitin, Semlac, Şepreuş, Şiclău, Şilindia, Şimandul-de-Jos, Sintea-Mare, Şiria, Socodor, Şofronea, Talpoş, Târnova, Tăuţ, Ţipar, Turnu, Vânători, Vărădia-de-Mureş, Vârfurile, Vărşand, Zăbrani, Zădărlac, Zărand, Zărind, Zimandul-Nou.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Băile Moneasa*, situate la poalele munţilor Codru, între păduri de stejar şi molid, pe linia ferată îngustă Şebiş-Moneasa. Climat dulce, aer ozonizat. Anotimp: Iunie-Septemvrie. Altitudine 280 m. Ape oligo-metalice. Indicaţiuni: anemie, reumatism cronic, catar pulmonar şi afecţiuni nervoase. Instalaţiunile balneare compuse din două bazinuri şi două stabilimente de hidroterapie, alimentate de patru izvoare minerale cu apă termală (până la 32° C).

Hoteluri, restaurante, medic balnear, Oficiu P.T.T., parc, cazinou, etc.

Băile Moneasa oferă numeroase locuri de excursii: Fântâna Urşilor, Peştera Moneasa, Tinoasa.

Altele: podgoriile dela Şiria şi izvoarele intermitente dela Călugări.

Judeţ de câmp, în deosebi în partea lui vestică, Aradul are, în regiunea muntoasă, interesante formaţii carstice: centre turistice de interes local, (Podgoria Aradului) cum şi valea de o remarcabilăfrumuseţe naturală a Crişului Alb.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 364.605 locuitori din cari 69,0% sunt ştiutori de carte. După sex proporţia este de 76,5% bărbaţi ştiutori de carte şi 61,9% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,4	0,6
2. Primară	65,7	93,6
3. Secundară	24,7	4,2
4. Profesională	6,2	1,1
5. Universitară	1,9	0,1
6. Alte şcoli superioare	1,1	0,4

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 75.892 loc. (10.031 medui urban şi 65.861 mediu rural).

Şcoli superioare. Academia de teologie ortodoxă.

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu comercial de fete, 1 şcoală normală de băieţi, 1 liceu industrial de băieţi, 1 liceu profesional de fete, 1 liceu industrial de fete, 1 conservator de muzică.

Şcoli primare 304, din care 271 rurale şi 33 urbane (256 şcoli de Stat şi 48 confesionale), cu un număr total de 49.577 copii (42.801 mediu rural şi 6.776 mediu urban) şi cu 819 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 46, din care 31 rurale şi 15 urbane (42 de Stat şi 4 confesionale), cu un număr total de 3.769 copii (2.552 mediu rural şi 1.217 mediu urban) şi cu 57 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. Asociaţia «*Astra*» pentru literatura şi cultura poporului român, are un despărţământ cu sediul central în municipiul Arad, cu organizaţii locale în: Hălmagiu, Ineu, Nădlac, Pecica, Săvârşin şi Şiria.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în: Grăniceri, Gura-Văii, Miniş, Radna, Revetiş, Sâmbăteni (cămin model), Tisa, Turnu, Vârfurile (cămin model) şi Vărşand.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în Chier şi Seleuş.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 92 cămine culturale, 43 soc. muzicale, 30 biblioteci, adică în total 165 organizaţii culturale, dintre care 51 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale la Arad: Muzeul şi biblioteca Palatului Cultural, Ateneul Popular, Institutul de cercetări «Banat-Crişana», Asoc. culturală «Concordia», Soc. culturală «Sf. Pavel». 32 societăţi sportive, 6 societăţi de vânătoare şi pescuit.

Teatru municipal şi 4 cinematografe la Arad. 7 cinematografe la: Aradul-Nou, Chişineu-Criş, Hălmagiu, Pecica, Nădlac, Pâncota şi Ineu.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor 55,8% sunt ortodocşi şi 4,2% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 304 biserici ortodoxe, 21 biserici greco-catolice, 54 biserici romano-catolice, 17 biserici reformate, 6 biserici evanghelico-luterane, 85 case de rugăciune baptiste, 4 case de rugăciune adventiste, 4 case de rugăciune nazarinene şi 12 sinagogi.

1 mănăstirire ortodoxă Hodoş-Bodrog şi 1 mănăstire a ordinului franciscan la Radna (romano-catolică).

Instituţii bisericeşti. In Arad se află reşedinţa Episcopiei ortodoxe a Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului.

Protopopiate ortodoxe se află la Arad, Hălmagiu, Gurahonţ, Chişineu-Criş, Şiria şi Buteni.

In Arad se mai află o episcopie luterană, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat ortodox sârbesc şi 1 casă minoritară, reşedinţă a provincialului călugărilor minoriţi din Ardeal.

Protopopiate romano-catolice se află la Sf. Ana, Rovine şi Sânmartin, evanghelic la Nădlac.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului A. este municipiul Arad. Judeţul are 226 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Aradul-Nou	22 sate
II.	Plasa Chişineu-Criş	19 sate
III.	Plasa Hălmagiu	45 sate
IV.	Plasa Ineu	15 sate
V.	Plasa Pecica	12 sate
VI.	Plasa Radna	36 sate
VII.	Plasa Sântana	13 sate
VIII.	Plasa Şebiş	37 sate
IX.	Plasa Şiria	11 sate
X.	Plasa Târnova	16 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Arad, cu 3 secţiuni şi 26 magistraţi, 1 prim procuror şi 3 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Timişoara.

O Curte cu juraţi la Arad pe lângă tribunal.

10 judecătorii: la Arad, Aradul-Nou, Buteni, Chişineu-Criş, Hălmagiu, Ineu, Nădlac, Radna, Rovine şi Şiria, cu un total de 28 magistraţi.

O judecătorie de muncă la Arad, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat (3 la Arad şi 1 la Ineu).

Dispensare de stat în Sâmbăteni, Hălmagiu, Vârfuri, Gurahonţ, Şepreuş, Chişineu-Criş, Şicula, Rovine, Bârzava, Petriş, Şebiş, Dezna şi Bârsa.

Serviciul sanitar judeţean, Serviciul sanitar al municipiului Arad şi cel al punctului de frontieră Curtici.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Arad întreţine organizaţii medicale în Arad, Arad-Gai, Arad-Şega, Aradul-Nou, Aradul-Nou-Mureşel, Glogovăţ, Bârzava, Ghioroc, Rovine, Pecica, Săvârşin, Hălmagiu, Şebiş, Buteni, Ineu, Cermei, Şiria, Pâncota, Sf. Ana, Zărind, Zam, Tauţ, Târnova, Curtici, Nădlac, Livada, Sânnicolaul-Mic, Gurahonţ, Dezna, Radna, Chişineu-Criş şi (total 54 medici).

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, întreţine în judeţ următoarele aşezăminte de ocrotire:

1. Centrul pentru ocrotirea copiilor din Arad, cu 150 ocrotiţi în aşezăminte şi 1.500 ocrotiţi în colonii.
2. Aşezământul de orbi din Arad, cu 40 femei ocrotite.
3. Aşezământul de debili mintali din Ineu, cu 120 ocrotiţi.

Societatea « Crucea Roşie » are organizaţii în Arad, Juliţa, Buteni.

La Arad mai activează: Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. ortodoxă a femeilor române, Soc. de ocrotire a orfanilor din războiu, Soc. pentru ocrotirea orbilor, Asociaţia de ocrotire a mamei şi copiilor, Soc. « Misiunea socială », Fondul milelor ortodoxe române, Soc. « Viitorul », Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Soc. « Caritas » şi «Oastea Domenului », Reuniunea femeilor izraelite, 3 orfelinate, 3 cămine pentru infirmi, 1 cămin pentru servitoare, 1 cămin pentru copii vagabonzi, 1 cămin pentru meseriaşii bătrâni, 3 azile pentru bătrâni, 1 leagăn de zi, 1 cantină evreiască pentru săraci, 1 colonie de vară.

Uniunea Femeilor Române din Şiria, cu un internat pentru copii.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Arad, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ARAD:

A) **Oraşe**

1. Municipiul Arad (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA ARADUL-NOU

1. Aradul-Nou
2. Bodrogul-Nou
3. Cicir
4. Cruceni
5. Curtici
6. Dorobanţi
7. Engelsbrunn
8. Glogovaţ
9. Guttenbrunn
10. Livada
11. Mândruloc
12. Murăşel
13. Sâmbăteni
14. Sânleani
15. Sânnicolaul-Mic
16. Schöndorf
17. Sân-Paul
18. Şagul
19. Şofronea
20. Traunau
21. Wiesenheid
22. Zădărlac

II. PLASA CHIŞINEU-CRIŞ

1. Adea
2. Chişineu-Criş
3. Cintei
4. Crişana
5. Grăniceri
6. Iermata-Neagră
7. Luntreni
8. Mişca
9. Nădab
10. Pilul
11. Satu-Nou
12. Sintea-Mare
13. Socodor
14. Şepreuş
15. Şiclău
16. Ţipar
17. Vărşand
18. Vânători
19. Zărind

III. PLASA HĂLMAGIU

1. Aciuţa
2. Avram-Iancu
3. Bănești
4. Bodeşti
5. Bonţeşti
6. Brusturi
7. Buceava
8. Budeşti
9. Cristeşti
10. Dulcéle
11. Dumbrava
12. Groşi
13. Gurahonţ
14. Guravăii
15. Hălmagiu
16. Hălmăgel
17. Honţişor
18. Iacobeni
19. Ioneşti
20. Iosăşel
21. Lazuri
22. Leasa
23. Leştioara
24. Luncşoara
25. Mădrigeşti
26. Măgulicea
27. Mermeşti
28. Ocişor
29. Ociu
30. Pleşcuţa
31. Poiana
32. Poienari
33. Rostoci
34. Saturău
35. Sârbi
36. Săcaş
37. Tălagiu
38. Târnoviţa
39. Tisa
40. Ţărmure
41. Ţoheşti
42. Valea-Mare
43. Vârfuri
44. Vidra
45. Zimbru

IV. PLASA INEU

1. Apateu
2. Berechiu
3. Bocsâg
4. Cermei
5. Chereluş
6. Gurba
7. Iermata
8. Ineu
9. Mânerău
10. Mocrea
11. Moroda
12. Moţiori
13. Regele-Carol
14. Şicula
15. Şomoşcheş

V. PLASA PECICA

1. Hodoş-Bodrog
2. Iratoş
3. Nădlac
4. Pecica
5. Peregul-Mare
6. Peregul-Mic
7. Rovine
8. Sederhat
9. Semlac
10. Şeitin
11. Turnu
12. Variaşul

VI. PLASA RADNA

1. Baia
2. Bătuţa
3. Bârzava
4. Căpruţa
5. Cladova
6. Conop
7. Corbeşti
8. Cuiaş
9. Dumbrăviţa
10. Groşii-Noui
11. Hălăliş
12. Ilteu
13. Juliţa
14. Lupeşti
15. Milova
16. Miniş
17. Mocioni
18. Monoroştia
19. Obârşia
20. Odvoş
21. Păuliş
22. Păulişul-Nou
23. Părneşti
24. Petriş
25. Radna
26. Roşia-Nouă
27. Săvârşin
28. Sălişte
29. Slatina-de-Mureş
30. Stejar
31. Şoimoş
32. Temeşeşti
33. Toc
34. Troiaş
35. Vărădia-de-Mureş
36. Vineşti

VII. PLASA SFÂNTA-ANA

1. Andrei-Şaguna
2. Caporal-Alexa
3. Comlăuş
4. Macea
5. Olari
6. Sânmartin
7. Sântana
8. Sintea-Mică
9. Şimandul-de-Jos
10. Şimandul-de-Sus
11. Zărand
12. Zimandcuz
13. Zimandul-Nou

VIII. PLASA ŞEBIŞ

1. Aldeşti
2. Almaş
3. Bârsa
4. Berindia
5. Buhani
6. Buteni
7. Chisindia
8. Cil
9. Crocna
10. Dezna
11. Dieci
12. Donceni
13. Feniş
14. Igneşti
15. Iosaş
16. Joia-Mare
17. Laz
18. Minead
19. Moneasa
20. Musteşti
21. Nădălbeşti
22. Neagra
23. Paulian
24. Păiuşeni
25. Pescari
26. Prăjeşti
27. Prunişor
28. Rădeşti
29. Rănuşa
30. Revetiş
31. Roşia
32. Selegeni
33. Slatina-de-Criş
34. Susani
35. Şebiş
36. Văsoaia
37. Voivodeni

IX. PLASA ŞIRIA

1. Agriş
2. Covăsânţ
3. Cuvin
4. Galşa
5. Ghioroc
6. Măderat
7. Măsca
8. Pânatul-Nou
9. Pâncota
10. Seleuş
11. Şiria

X. PLASA TÂRNOVA

1. Arăneag
2. Camna
3. Chier
4. Cuied
5. Drauţi
6. Dud
7. Hodiş
8. Iercoşeni
9. Luguzău
10. Minişel
11. Minişul-de-Sus
12. Nadăş
13. Satu-Mic
14. Şilindia
15. Tăuţ
16. Târnova.

JUDEȚUL ARGEȘ

Stema. Scut albastru, cu o acvilă de aur, luându-și sborul de pe un munte verde cu trei piscuri.

Simbolizează întinderea stăpânirii voevozilor din Argeș, peste întreg cuprinsul Țării Românești. Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul A. face parte dintre județele de munte. El se găsește în colțul de N. V. al Munteniei, pe valea superioară a Argeșului și pe vechiul drum care, venind din Ardeal, pe la Turnu-Roșu, ajungea la fosta reședință a voevozilor, Curtea-de-Argeș. Și azi acest drum este cel mai scurt între Sibiu și actuala capitală a Țării.

Suprafața: 4216 km².

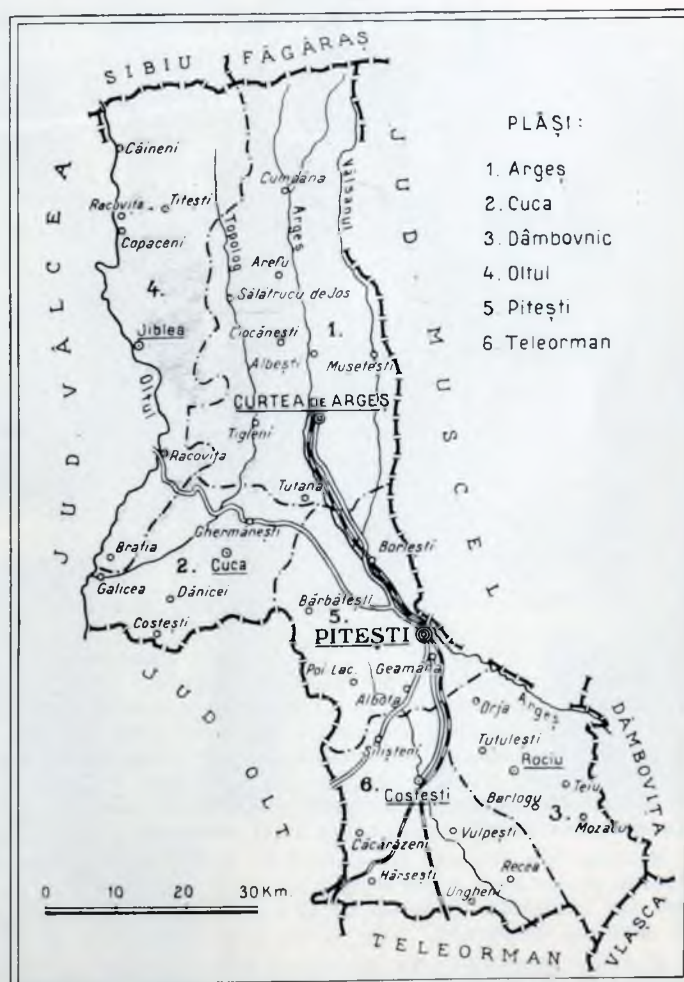
Infățișarea pământului. În Nordul județului Argeș se găsesc cei mai înalți munți (*Făgărașii*) cu vârfurile *Negoiu* și *Moldoveanu* (peste 2540 m). Ei sunt formați din două lanțuri orientate dela E. la V. Primul, cel de pe vechea graniță din spre Transilvania, e înalt de peste 2000 m și neîntrerupt. Pe vârfurile lui, ghețarii de pe vremuri au lăsat urme însemnate (circuri creste și piscuri ascuțite, îngrămădiri de morene, lacuri glaciale, etc.). Celălalt lanț e mai mărunt și-i despărțit în mai multe fragmente printr'o serie de chei (văi strâmte și adânci), mai importante fiind cele ale Argeșului și ale Topologului. Fragmentele acestui lanț muntos poartă fiecare câte un nume deosebit: *Cozia*, *Ghițu*, etc. Între lanțul înalt și cel mai coborît, se găsește un fel de albie largă și înaltă (depresiune) care se termină spre Olt cu un basin deluros plin de sate (vechea țară a *Loviștei*). Ultimul șir muntos (cel fragmentat de ape) se ridică semeț deasupra unei regiuni de *muscele* (culmi deluroase, la început de peste 800 m). Acestea coboară, alungite printre văi, până la cca 400 m (pe linia Pitești – Gura Topologului). De aci urmează spre Sud a treia regiune de relief a județului: *o serie de terase* pe dreapta Argeșului și *o platformă înaltă* (*platforma Cotmeana*), un fel de câmpie de sub munte pe care numeroase ape au desfăcut-o în culmi subțiri dispuse divergent între Olt și Argeș. De aici greutatea de a circula dela E. la V. Văile în schimb, largi și cu terase, sunt primitoare. În lungul lor au coborît populația și drumurile spre câmpie.

Climă și ape. In munți, zăpada se păstrează, prin locurile adăpostite, până în August iar precipitațiile se apropie de 1000 mm anual. În muscele, iernile și verile sunt mai potolite (contraste între 20°—23° față de 26° la București), deși ploile se mențin încă abundente (700—900 mm anual). În partea cea mai joasă a județului, în fine, reapar caracterele climatului de stepă (contraste termice de 24°—26°) și ploi mai puține (în jurul lui 600 mm anual), care se pierd în adâncul depozitelor de pietrișuri ale câmpiei de sub munte.

În afara celor două ape principale (*Topologul* și *Argeșul*), în partea de S. a județului, curg numeroase păraie; cea mai mare parte din ele, însă, seacă în timpul verii. Două merita totuși să fie amintite și anume *Vedea* și *Teleormanul*. Lipsa apei, în cuprinsul teraselor de pe dreapta Argeșului, a silit pe locuitori să sape gropi mari în care strâng, peste vară, apa de ploaie (*benturi*).

Vegetație. Munții se termină prin pășuni alpine întinse. Urmează apoi codrii de brad, fag și stejar cu atât mai restrânși în suprafață cu cât coborîm spre câmpia de sub munte. În această ultimă regiune, mai mult din cauza structurii subsolului (pietrișuri care lasă să treacă apa) decât din cauza climei, pădurea se amestecă cu vegetația de stepă, fără însă ca aceasta din urmă să fie predominat vreodată.

Bogății minerale. Exploatări minerale sunt puține. Pe sub munte se întinde însă linia de fracturi în lungul căreia apar izvoare minerale înrudite cu cele dela Călimănești și Căciulata; iar după cercetările Institutului Geologic al României, basinul de lignit exploatat în județul vecin spre E. (Muscel), se prelungește prin Nordul Curții-de-Argeș până la Valea Topologului.

De altfel există şi exploatări la *Valea Iaşului* şi la *Valea Frasinului*.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul A. şi-a luat numele dela râul care-l străbate şi pe care Herodot — sec. V a. Chr. — îl transcrie: Ordessus.

Asemănarea lui cu actualul nume este vădită deşi legile fonetice nu pot explica o derivaţie directă din el. Numele real ar fi avut — după Pârvan — un aspect în legătura cu alt nume dacic, cum ar fi *Argidava*.

In aceasta regiune se afla, la 1247, întâia formaţiune politică românească: voevodatul lui Seneslau.

La 1330, Basarab I, şi-a mutat capitala, dela Câmpulung, pe Argeş, în oraşul care s'a numit Curtea de Argeş.

Aci a fost începând din 1359, reşedinţa întâiei episcopii ortodoxe — mai târziu, mitropolie — a Ungrovlahiei şi a unei episcopii catolice.

Monumente istorice. *Biserica Domnească* din Curtea de Argeş, construită la începutul secolului XIV, în cel mai pur stil bizantin. Legenda a atribuit-o lui Radu Vodă Negru. În interior se păstrează minunate fresce din epoca

MÂNĂSTIREA ARGEŞULUI INAINTE DE RESTAURARE

de construire a bisericii. Tot aci au fost descoperite 14 morminte ale principilor din familia Basarab. Unul din ele aparţine lui Basarab I. El a fost găsit îmbrăcat în bogate haine de cavaler, cu nasturi de argint aurit decoraţi cu propria-i stemă, cu mărgăritare şi giuvaeruri de mare preţ, între care o pafta de aur reprezentând un castel medieval. Era singurul mormânt neprofanat. În curtea bisericii sunt urmele unui întins palat domnesc.

Biserica Sân Nicoară din Curtea de Argeş, ruinată, construită pe un deal, e din aceeaşi epocă. Turnul înalt, zidit tot din cărămidă aparentă ca şi biserica, este o dovadă că întreaga construcţie avea şi un scop militar.

Biserica episcopală din Curtea-de-Argeş, ctitorie a lui Neagoe Vodă Basarab, la începutul sec. XVI, e biserica legendară a lui Manole şi a celor nouă meşteri mari. De o frumuseţe vestită în tot răsăritul, ea a fost restaurată la sfârşitul sec. XIX de către arhitectul francez Leconte de Nouy, în aşa fel încât numai mormintele (al lui Neagoe, ai soţiei sale şi al mitropolitului Anania), au scăpat neatinse. Tot aici au fost înmormântaţi Regele Carol I, Regina Elisabeta şi Regele Ferdinand I.

Biserica Sf. Gheorghe (sau Biserica Domnească) din Piteşti, înălţată de Constantin Şerban Basarab şi de soţia sa Doamna Bălaşa în anul 1656.

Biserica Sf. Fecioară (Mavrodolu) din Piteşti, vestită prin bogata ei catapeteasmă.

Schitul Trivalea din Piteşti, ctitorie a Mitropolitului Varlaam din sec. XVII, restaurat în 1854.

Biserica din Valea Danului, construită în sec. XVIII din piatră, are iconostasul original al bisericii episcopale din Curtea-de-Argeş.

Biserica din Ţuţana, înălţată de Mihai-Viteazul, în 1577, pe când era simplu boier, sub domnia lui Mihnea-Vodă-Turcitul, este construită în cărămidă aparentă.

Biserica Cotmeana-Veche, a fost construită în sec. XIV de Mircea cel Bătrân. Uşile împărăteşti dela altar — reprezentând unul dintre cele mai vechi şi importante exemplare de artă în lemn sculptat — se păstrează în Muzeul de Artă Religioasă din Bucureşti. Biserica a fost reconstruită de Constantin Brâncoveanu.

Ruinele cetăţii Poenari, numită la început Cetatea Argeşului, considerată apoi ca cetate a lui Vlad Ţepeş îşi înalţă şi azi o chindie pe o culme de munte. Este, probabil, o aşezare înaintată a cavalerilor teutoni stabiliţi în ţara Bârsei, în sec. XIII.

Biserica din Goleşti, înălţată în sec. XVII.

« *Masa lui Traian* » este o imensă lespede, rotundă, pe malul Oltului, unde legenda spune că ar fi poposit Traian şi apoi Mihai Viteazul.

Biserica din Brazi din sec. XIV—XV, pe a cărei frescă interioară sunt reprezentaţi ca ctitori, Mircea cel Bătrân şi principesa Mara.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul A., numără 258.305 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Feme
Total judeţ	258.305	123.225	135.080
Total urban	26.461	13.581	12.880
1. Oraşul Piteşti	19.630	9.998	9.632
2. Oraşul Curtea-de-Argeş	6.831	3.583	3.248
Total rural	231.844	109.644	122.200
1. Plasa Argeş	59.607	27.902	31.705
2. Plasa Dâmbovnic	35.588	17.022	18.566
3. Plasa Oltul	38.920	18.588	20.332
4. Plasa Teleorman	52.140	24.746	27.394
5. Plasa Uda	45.589	21.386	24.203

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	258.305	30—49 ani	59.589
		50—69 ani	25.746
0— 9 ani	69.370	70 ani şi peste	4.036
10—29 ani	98.245	Vârstă nedeclarată	1.319

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în jud. A., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

ARGEȘ

CATEDRALA CURTEA DE ARGEȘ

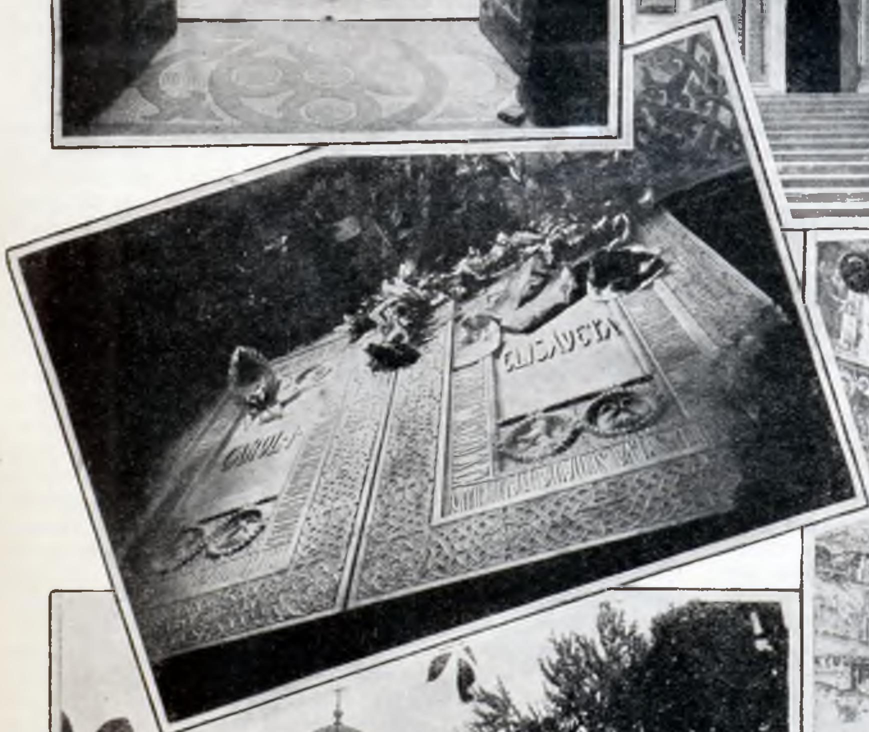
PARACLISUL

INTRAREA

MORMÂNTUL REGELUI CAROL I ȘI AL REGINEI ELISABETA

BISERICA DOMNEASCĂ: INTERIOR

VEDERE EXTERIOARĂ

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	9.445	5.243	4.202	35,1	19,5	15,6
1931	260.327	9.387	5.343	4.044	36,1	20,5	15,6
1931	264.766	10.214	5.279	4.935	38,6	19,9	18,7
1933	269.001	9.002	4.923	4.079	33,5	18,3	15,2
1934	273.475	9.354	5.283	4.071	34,2	19,3	14,9
1935	277.104	9.267	5.385	3.882	33,4	19,4	14,0
1936	281.308	9.374	5.497	3.877	33,3	19,5	13,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului A. a fost de 284.994 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 258.305 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 26.685 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 10,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Intre numirile topice, cu privire, bunăoară, la râuri şi judeţe, cari au rămas nelămurite ca origini în cercetările filologice, figurează şi *Argeşul.* Faptul că această străveche denumire s'a impus, resistând vre-unei încercări de a fi ori tradusă ori înlocuită prin alta din partea popoarelor alogene ce s'au scurs şi prin această regiune, nu poate rămânea nerelevat măcar din punct de vedere etnic şi etnografic. Prima aşezare masivă de populaţie eterogenă cu care tânărul popor român a venit în contact din ce în ce mai intens, mai adânc, mai complet a fost acea a Slavilor. Se ştie, însă, că slavii — ca şi, de pildă, ungurii, sau ca şi turcii în Peninsula Balcanică, — se caracterizau prin aceea că, în direcţia toponimică, impuneau numiri nouă, adesea traducând pe cele străvechi cari nu puteau fi decât sau autohtone sau latine. Alături de numele mai tuturor râurilor principale ale României, şi *Argeşul* a înfruntat atari vitregii, documentându-ne prin aceasta pe de o parte o continuitate neîntreruptă în existenţa vieţii romane în nordul dunărean chiar după prăbuşirea imperiului roman iar pe de altă parte, rolul etnografic, ca şi în vechime, îl juca o importantă apă curgătoare.

Sub aspectul geografic, judeţul Argeş e unul dintre încântătoarele judeţe ale României. Având sudul binişor înaintat în câmpia mănoasă a Ţării, el ne desfătează privirile prin frământarea deluroasă şi relativ împădurită a centrului său, pentru ca, apoi, trecând peste cea mai nordică linie de sate, să intrăm în adâncul variat al munţilor lui. Această trecere de la şes spre creştetele muntoase ce ating şi înălţimi de peste 2.500 m e, în general, lină: nu e abruptă, prăpăstioasă, ca în învecinatul judeţ nordic, adică Făgăraşul. Picioarele plaiurilor argeşene sunt lungi şi, ca atare, aşezate. Drept urmare, exceptând mici distanţe din imediata apropiere a izvoarelor lor, şi apele au o curgere mai lungă şi mai liniştită. Şi trei sunt apele mai de seamă ce, aproape paralel între ele până la un punct, străbat Argeşul vertical: Argeşul care, mai la Nord de Căpăţineni, ne cântă în sbucium spumegând biruinţa lui milenară în cadrul minunat al *cheilor* sale, pentru ca, apoi, să scalde în apa lui viorie poalele munticelului pe care se văd minele cetăţii lui «Radu Negru»; Vâlsanul cu impracticabilele lui *chei* cari sunt la aceeaşi altitudine cu cheile Argeşului şi Topologul care, la Nord de Sălătruc, în spre izvoare, nu poartă această denumire. Toate trei culeg viul cristalin al nenumăratelor izvoare ale masivului carpatin sudic care, în cuprinsul Argeşului, se întinde de la creştetul Moldoveanului, trece peste Negoi şi se opreşte în Olt, în regiunea Câinenilor. A încerca să descrii în linii mari mai ales vraja acestei înfăţişări muntoase a Argeşului, ca şi a unor fericite depresiuni cum ar fi Ţara Loviştei, e ceva care iese din cadrul posibilităţilor literare.

Cunoscându-se aspectul geografic, nu va fi greu ca cineva să-şi poată face o idee fie cu privire la bogăţia judeţului, fie la ocupaţiunile populaţiei, fie la structura ei sufletească.

In timp de vară, viaţa ce pulsează în însoriţii munţi ai Argeşului din Mai până în Octomvrie e exclusiv pastorală. Platourile şi plaiurile lor line, văile ca şi căldările lor fac să răsară în cărările cutreerătorului dese adăposturi lumeşti, cari sunt fie simple colibe la înălţimi mari, fie stâni ce, în general, se află la margini de păduri. Dat fiind şi faptul că păşunatul acestor munţi e nu numai lesnicios ci şi bogat, stânile sunt relativ mai numeroase decât în munţii altor judeţe. Şi, ca şi în întreaga ţară, tocmai această bogăţie de păşunat contribue ca turmele ovine, ca şi cirezile de boi, să nu fie duse la păscut niciodată în timpul nopţilor — aşa cum se constată bunăoară la Aromâni. Această viaţă păstorească respiră o atmosferă în general absolut identică cu cea, de exemplu, din munţii Sibiului şi ea este, dar mai ales a fost, în anumite direcţiuni, un nestimat contact sufletesc între fraţi de acelaşi sânge, pentru cari frontiera de state pe care o forma creasta carpatină până în 1916 era străpunsă de multe trecători eminamente păstoreşti.

Şi astăzi încă, de obiceiu, populaţia a cărei existenţă e strâns şi, pentru o parte, exclusiv legată de munţi are anumite trăsături caracteristice care o deosebesc de populaţia dealurilor şi cu atât mai mult de a şesului — trăsături ce vor fi relevate în descrierea judeţului Vâlcea. O mică parte din această populaţie cultivă şi pământul, nu atât ca agricultură cât ca fâneţe şi pometuri. Intre această populaţie şi cea a şesului care e numai agricolă, transiţia o face, fireşte, cea a dealurilor. Aşa fiind, ca şi în celelalte judeţe asemănătoare Argeşului, fiecare regiune geografică se va nuanţa într'un anumit fel în structura ei sufletească — ceea ce s'ar putea urmări în atâtea manifestări ale lor, cum ar fi graiul, folklorul, etnografia, etc.

Din anumite puncte de vedere, Argeşul are o personalitate proprie, menţinându-se — în raport cu celelalte judeţe de munte — la un loc de frunte, ca port, manifestări culturale, etc., precum şi ca aşezări omeneşti: sat şi locuinţă. Nu e de prisos să amintim că, în creaţia poetică populară, pentru anumite motive el deţine întâietatea: dintre toate variantele frumoasei legende *Mănăstirea Argeşului*, credem că cea mai remarcabilă aparţine — cum era şi de aşteptat — acestui judeţ. Dar poezia populară are strânse raporturi cu muzica populară care, astăzi, în bună parte e monopolul lăutarilor ţigani — o constatare nu tocmai fericită. In adevăr, nu se pot contesta urmele de influenţă orientală, respectiv turcească, în muzica populară bunăoară a Munteniei şi Olteniei. Ţiganii, graţie structurei lor sufleteşti, îşi adaptează această influenţă şi, în felul acesta, amalgamează specifica muzică autohtonă. Doar muzica vieţii păstoreşti, a fluerului şi cavalului, a rămas necontaminată.

Incheind, vom menţiona că, în direcţia manifestărilor religioase, Argeşul nu rămâne în urma altor judeţe de munte. Trecând peste biserici vechi ale regiunei deluroase — cum ar fi *Colmeana* a lui Mircea, sau cele din Curtea-de-Argeş, etc. — vom menţiona următoarele schituri şi mânăstiri: *Trivale* de lângă Piteşti; *Roboaia* de pe un pârâu al Vâlsanului; *Văleni* din apropierea Topologului, retrasă în pădure; *Fedeleşoiu* de pe malul Oltului, cu cetatea şi dependinţele în ruină astăzi; *Turnu* din 1676, tot pe Olt, şi prea pitoreasca *Stânişoara* — un schit de călugări, de care, ca şi cu alte schituri, e legată o scenă de viaţă păstorească şi care, prin minunata lui poziţie pe un picior al frumosului munte Cozia, merită să fie vizitat de cât mai multă lume spre propria ei încântare sufletească. In fine, vom mai aminti că, fără a se putea lua la întrecere cu judeţele Olteniei, şi în Argeş apar la răspântii de căi sau cărări, ori pe lângă fântâni cruci puse în amintirea celor decedaţi — o caracteristică ce se vede în tot cuprinsul Munteniei. *t. p.*

ECONOMIE

Judeţul Argeş are un caracter economic variat, însă cu predominarea celui agricol şi pastoral: creştarea extensivă şi tradiţională a vitelor (mai ales oi) în păşunile şi fâneaţa din munte şi din muscele; pometuri (în special pruni) şi porumbişte în dealurile mai joase; cereale, peste nevoile locuitorilor, în câmpie. Industria şi comerţul de transformare şi de schimb local, nu depăşesc (cu excepţia cherestelei şi a produselor stânelor) interesul regional limitat.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă de 421.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 128.109 ha, adică 30,38% din suprafaţa judeţului şi 0,43% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 5.840 ha, adică 4,56%, iar mica proprietate 122.269 ha, adică 95,44%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 116.570 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 64.754 ha, cu o producţie de 354.832 chint. (prod. medie la ha 5,4 chint.), în valoare de 83 mil. lei.

Grâul ocupă 25.516 ha, cu o producţie de 130.957 chint. (prod. medie la ha 5,1 chint.), în valoare de 52 mil. lei.

Ovăzul ocupă 25.289 ha, cu o producţie de 133.124 chint. (prod. medie la ha 5,2 chint.), în valoare de 40 mil. lei.

Orzul ocupă 473 ha, *măturile* ocupă 404 ha, *secara* ocupă 72 ha şi *meiul* ocupă 62 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 3.369 ha, astfel distribuite: *lucerna* ocupă 1.313 ha, cu o producţie de 31.984 chint. fân (media la ha 24,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei şi 25 chint. sămânţă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2.015 ha, cu o producţie de 30.088 chint. (media la ha 14,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 41 ha.

Plantele alimentare ocupă 1.364 ha. Din această suprafaţă *varza* ocupă 499 ha, cu o producţie de 34.323 chint. (media la ha 68,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Cartofii* ocupă 246 ha, cu o producţie de 14.186 chint. (media la ha 57,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Ceapa* ocupă 195 ha, cu o producţie de 6.341 chint. (media la ha 32,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 27.328 chint., în valoare de 3 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 29.504 chint., în valoare de 10 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 204.600 chint, în valoare de 10 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 879 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 399 ha, cu o producţie de 983 chint. fuior (media la ha 2,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei şi 1.019 chint. sămânţă (media la ha 2,5 chint.). *Floarea soarelui* ocupă 175 ha, cu o producţie de 930 chint. (media la ha 5,3 chint.). *Rapiţa* ocupă 129 ha, cu o producţie de 322 chint. (media la ha 2,5 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (421.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.927 ha.

Fâneţele naturale ocupă 19.781 ha, cu o producţie de 270.999 chint. (prod. medie la ha 13,7 chint.), în valoare de 30 mil. lei.

Păşunile ocupă 27.378 ha.

Pădurile ocupă 137.103 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.391 ha, cu o producţie de 354.979 chint. (prod. medie la ha 37,8 chint.), în valoare de 106 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 805 ha.

Viţa de vie ocupă 520 ha.

Creşterea animalelor. În judeţul A. se găseau în anul 1935:

Cai 13.573, boi 74.629, bivoli 46, oi 220.894, capre 13.327, porci 57.041, stupi sistematici 2.189, stupi primitivi 7.891.

De relevat marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat faţă de numărul acestor animale în celelalte judeţe. De asemeni, trebue subliniată desvoltarea albinăritului în acest judeţ.

Industrie. 2 mori sistematice (Piteşti şi Prundu), 154 mori ţărăneşti, 1 fabrică de pâine (Piteşti), 1 de spirt, 2 de mezeluri (Piteşti), 2 fabrici textile (Piteşti şi Găvana), 3 de pielărie (1 la Piteşti şi 2 la Găvana), 4 de cherestea (Curtea-de-Argeş, Sălătruc, Şuici şi Ciocăneşti), 1 de unelte de lemn şi butoaie (Piteşti), 1 de teracotă şi faianţă (Piteşti).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]):

Moara «Progresul», Piteşti (soc. 10, inv. 46), «Brutăria Populară», Piteşti (inv. 7), «Ţesătoria Română», Piteşti (soc. 35, inv. 120), Fabrica textilă «Găvana», Găvana (soc. 30, inv. 91), Fabrica de unelte de lemn şi butoaie a Băncii Viticole a României, Piteşti (soc. 11, inv. 4). De asemenea menţionăm o mare fabrică de cherestea a Casei Pădurilor Statului din Curtea-de-Argeş.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI ARGEŞ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	2	2	460	90	61.893
Textilă	3	—	942	1.514	174.363
Metalurgică . . .	1	1	39	16	350
Pielărie	4	—	145	84	4.410
Lemnului	2	—	947	516	21.449
Total . . .	12	3	2.533	2.220	262.465

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ intens de produse forestiere, cereale, vite şi produse animale. Târgurile oraşelor Piteşti şi Curtea-de-Argeş sunt renumite în întreaga regiune.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *13 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . .	7.961.317	Fonduri . . .	96.720.404
Plasamente . .	244.032.810	Angajamente .	197.443.336
Imobilizări . .	13.155.522	Rezultate . .	150.493
Rezultate . . .	29.164.584		
Total . .	294.314.233	Total . .	294.314.233

Cooperative de credit (bănci populare) 167, cu 27.038 membri şi cu un capital social vărsat de 71.695.895 lei. Imprumuturi acordate 167.695.778 lei (neconvertite 14.157.891 lei, convertite 61.267.629 lei, reduceri la imprumuturi convertite 92.270.258 lei). Depuneri spre fructificare 40.485.184 lei. Totalul bilanţului 195.803.101 lei.

Cooperative forestiere 9, cu 991 membri şi cu un capital social vărsat de 3.014.117 lei. Fonduri 870.877 lei. Păduri şi material brut 1.589.813 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 1.299.112 lei. Bilanţul încheiat 9.167.551 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 2, cu un număr de 375 membri şi cu un capital vărsat de 845.730 lei. Bilanţul încheiat 3.805.404 lei.

Cooperative de consum 20, cu 1.457 membri şi cu un capital social vărsat de 1.790.589 lei. Mărfuri generale în valoare de 65.660 lei. Bilanţul încheiat 6.441.464 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului A. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.372.483**
Venituri ordinare	*6.150.000*
Venituri extraordinare	*816.000*
Venituri speciale	*4.406.483*
Cheltueli	**12.048.007**
Cheltueli ordinare	*6.825.524*
Cheltueli extraordinare	*816.000*
Cheltueli speciale	*4.406.483*

Drumuri. Judeţul A. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.548 km 117 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 170 km 644 m, din care Direcţia G-rală a Drumurilor întreţine 161 km 704 m pietruiţi, iar comunele urbane 8 km 940 m pavaţi şi pietruiţi).

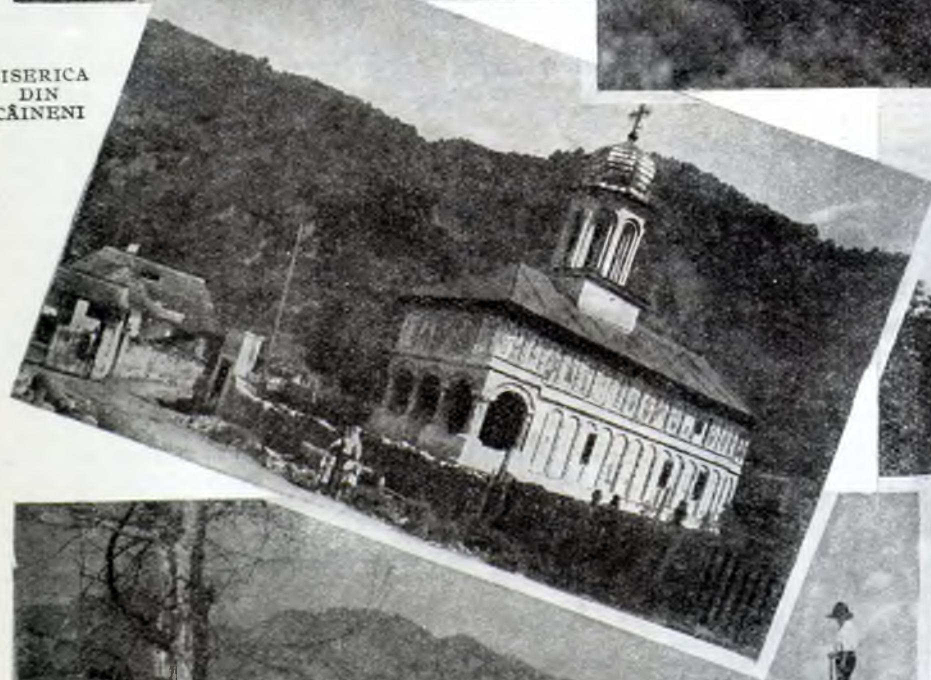
Drumuri judeţene 892 km 177 m. Administraţia judeţului întreţine 830 km 122 m, iar com. urbane 13 km 0,20 m.

Drumuri comunale 485 km 296 m.

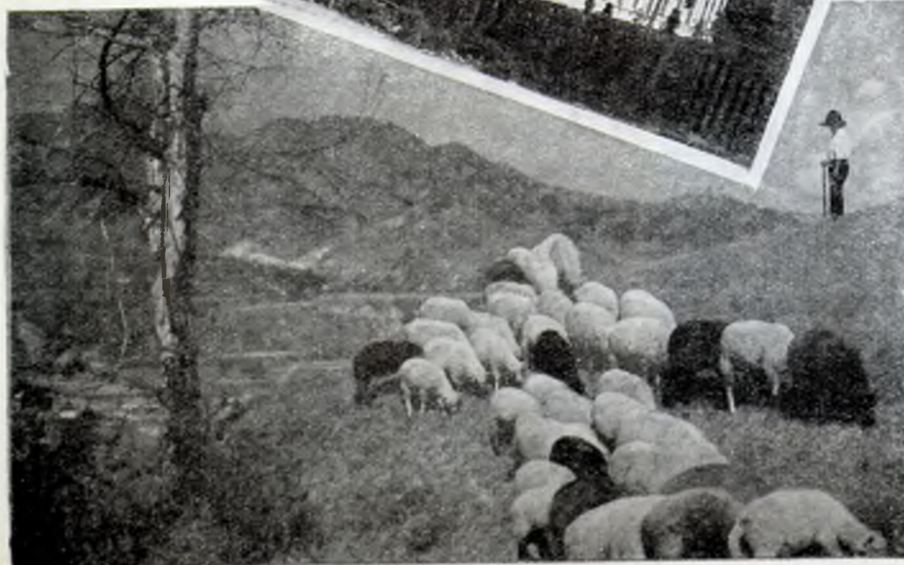
[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv)* în milioane de lei.

MÂNĂSTIREA CORNETU

MÂNĂSTIREA STÂNIŞOARA

BISERICA DIN CÂINENI

FÂNTÂNA LUI MANOLE

LA PĂŞUNE

Lungimea podurilor este de 6.763,01 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.302,77 m, județene 4.385,29 m și comunale 1.074,95 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *București – Pitești – Slatina – Craiova* (Pitești – limita județului Dâmbovița = 25 km; Pitești – limita județului Olt = 38 km).
2. *Pitești – Curtea de Argeș* (Pitești – Curtea de Argeș = 37 km.).
3. *Pitești – R.-Vâlcea – Tg.-Jiu* (Pitești – limita județului R.-Vâlcea = 62 km).
4. *Pitești – Costești* (Pitești – Costești = 20 km).
5. *Pitești — Drăgășani* (Pitești — limita județului Vâlcea = 67 km).

Cale ferată. Județul A. este străbătut de o rețea de căi ferate de 157 km din care 100 km, linii principale simple și 57 km, linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: (Simplon) București – Timișoara – Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: București – Timișoara, București – Sibiu.

Stații importante: Pitești, Costești, Curtea-de-Argeș.

Poștă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T. de stat* la Pitești, Costești și Curtea de Argeș; *2 oficii autorizate* la Rociu și Șuici; *8 agenții speciale* la Bălcești, Câineni, Dănicei, Merișani, Mușetești, Richițele, Stroești, Tigveni și *1 gară cu serviciu poștal* (Stolnici).

Oficii telefonice la Pitești, Curtea-de-Argeș, Bălcești, Costești, Dănicei, Richițele, Rociu, Șuici, Stroești și Tigveni.

Stațiuni balneare, climatice, turism. *Brădet*, stațiune balneo-climatică în curs de amenajare, așezată în apropierea pădurilor, în valea Vâlsanului. Ape sulfatate. Stațiune de interes local. Curse de autobuze dela Curtea-de-Argeș.

Curtea-de-Argeș. Stațiune climatică, așezată între livezi și plantații, la 450 m altitudine, având o minunată perspectivă spre Negoiul. Climat plăcut, cu foarte mici variații de temperatură. Gară locală. Oficiu P. T. T., medici, hoteluri, restaurante. Punct de plecare pentru numeroase excursii spre Poenari, Căpățâneni, Cheile Argeșului și Cumpăna.

Cumpăna, stațiune climantică în plină formare, la 850 m altitudine, de unde se poate face ascensiunea Negoiului, pe aci fiind singurul drum turistic, accesibil, din spre Muntenia. Casă de adăpost la Cumpăna (propr. Soc. A. D. M. I. R).

Numeroase drumuri care pot fi considerate de interes turistic, străbat județul Argeș; dela Pitești spre R.-Vâlcea; dela Curtea de Argeș spre Câmpulung; sau spre Valea Oltului, fie spre R.-Vâlcea, fie direct prin munți spre Câineni. Aceste drumuri străbat sate remarcabile prin arhitectura lor tipică și prin frumusețea așezării lor. Cele mai de seamă, sunt grupate pe cele 3 principale văi ale județului: Vâlsan, Topolog și Argeș.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului A. dela 7 ani în sus este de 206.188 locuitori din cari 52,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 73,7% bărbați știutori de carte și 34,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,6	0,5
2. Primară	64,4	94,6
3. Secundară	17,5	2,8
4. Profesională	12,2	1,9
5. Universitară	2,8	0,2
6. Alte școli superioare	1,5	0,0

Invățământ. Numărul total al populației școlare din județul A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 66.012 locuitori (4.367 mediu urban și 61.645 mediu rural).

Școli secundare: Seminar teologic, liceu de băieți, liceu de fete, școala normală de fete, liceu comercial de băieți, liceu industrial de băieți, liceu industrial de fete și gimnaziu industrial casnic.

Școli primare 245, din care 232 rurale și 13 urbane (243 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 42.206 elevi (39.981 mediu rural și 2.225 mediu urban) și cu 748 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 3, din care 2 urbane și 1 rurală, toate de stat, cu un număr total de 194 copii (117 mediu urban și 77 mediu rural) și cu 3 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»*, are cămine culturale în: Albești, Băiculești, Băseni, Broșteni, Brădetu, Bradul-de-Jos, Bratia, Căteasca, Ciobani, Corbeni, Costești, Cuca, Drăganu, Fâlfani, Găujani, Greblești, Gruiu, Izvorul-de-Sus, Jiblea, Lângești, Lintești, Lunca-Corbului, Morăști, Moșoaia, Mozăceni, Mușetești, Oești, Pârvu-Roșu, Păduroiu, Rociu, Săpata-de-Jos, Serboeni, Stârci, Teiul-din-Deal, Teiul-din-Vale, Uda-de-Jos, Vâlsănești, Vitomirești, Vulpești și Zărnești.

Centrala Caselor Naționale are organizație culturală în comuna Izvorul-de-Sus, cu local propriu, o școală de meserii și o clinică pentru copii sugaci.

Liga Culturală activează în localitățile: Pitești, Curtea-de-Argeș, Băbana, Bercioiu-Ruda, Ciofrângeni, Costești, Golești-Drăgănești și Trepteni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 77 cămine culturale și 11 biblioteci, adică în total 88 organizații culturale, dintre care 57 au personalitate juridică.

În județ se mai află Muzeul Ateneului Popular «Ionescu Gion» și Societatea corală «Negru-Vodă» (ambele în Pitești), 2 teatre (Pitești, Curtea-de-Argeș), 4 cinematografe (3 Pitești, 1 Curtea-de-Argeș), 4 societăți sportive și 2 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului 99,1% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. În județ sunt 223 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 evanghelică-luterană, 1 reformată, 1 armenească, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune a sectei Tudoriștilor, 1 sinagogă.

BISERICA DOMNEASCĂ DIN CURTEA DE ARGEȘ
(Fragment din scena ducerii Crucii, pictură din veacul XIV)

Foto Fischer

MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

Din « *România* », revista O. N. T.

MÂNĂSTIREA
COTMEANA

CASĂ DIN SUICI

MUNTELE COZIA

PITEȘTI:
BISERICA OLARI

Foto arh. Petit

De asemenea județul are 5 mânăstiri ortodoxe (dintre care 4 de călugări și 1 de călugărițe) și 3 schituri ortodoxe (2 de călugări și 1 de călugărițe).

Instituții bisericești. În județ se află reședința episcopiei Argeșului și 2 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Reședința județului A. este orașul Pitești. Județul are 2 orașe (*Pitești* și *Curtea de Argeș*) și 538 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Argeș	113 sate
II.	Plasa Cuca	108 sate
III.	Plasa Dâmbovnic	42 sate
IV.	Plasa Oltul	70 sate
V.	Plasa Pitești	151 sate
VI.	Plasa Teleorman	54 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Pitești cu 2 secțiuni, 12 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din București.

8 judecătorii: 2 la Pitești și câte una la Curtea-de-Argeș, Costești, Jiblea, Lunca-Corbului, Pleșoiu și Stroești, cu un total de 17 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat: în Pitești (Spitalul « I. C. Brătianu » și Spitalul militar), Curtea de Argeș (1 spital de stat și 1 spital I. O. V.), Dedulești, Scheiu, Mozăceni, Costești și Izvorul-de-Sus.

Dispensare de stat: în Șuici, Stroești, Brătieni, Uda, Teiu din Vale, Suseni, Slobozia de Jos, Rociu, Stolnici, Bascovul, Găvana, Poiana Lacului, Merișani, Budești, Câineni și Jiblea.

În Curtea de Argeș: Dispensarul orașului, Dispensarul fabricei C.A.P.S., Dispensarul județului și Dispensarul Corporației.

Dispensare particulare: în Ciupa și Izvorul-de-Sus.

Serv. sanitar județean, Serv. sanitar al orașului Pitetși și Serv. sanitar al orașului Curtea de Argeș.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale întreține organizații medicale în Pitești, Curtea-de-Argeș și Găvana.

Soc. « Crucea Roșie » activează în orașele Pitești și Curtea-de-Argeș.

În Pitești se mai află un oficiu I.O.V. și două azile de bătrâni.

În Curtea-de-Argeș activează Societatea femeilor ortodoxe.

În com. Izvoru-de-Sus se află o cantină pentru copii săraci întreținută de d-na Cantacuzino.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Pitești, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

Curtea-de-Argeș, comună urbană situată în regiune muntoasă, la 37 km de reședința județului, 156 km de Craiova și la 150 km de București. Stație c.f. pe linia Pitești-Curtea-de-Argeș. Reședința Episcopiei Argeșului.

Are 7.107 locuitori (cifra probabilă la 1.VII.1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): Venituri și cheltueli 3.411.823 lei.

Centrul de exploatare C.A.P.S. cu o fabrică mare de produse forestiere dă orașului un caracter industrial. De remarcat în oraș industria olăritului și 3 mori.

Seminar teologic, 5 școli primare și 2 grădini de copii.

1 teatru, 1 cinematograf, 1 societate sportivă și 1 soc. de vânătoare.

Catedrala episcopală, 7 biserici ortodoxe. 1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie, Poliție, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepție fiscală, Serv. sanitar al orașului. Uzină electrică.

Sfatul Negustoresc, Asoc. funcționarilor C.A.P.S., Corporația meseriașilor.

Spital de Stat, Spital I.O.V., 4 dispensare, Eforia Spitalelor civile.

Societatea « Crucea Roșie », Soc. Femeilor ortodoxe.

Monumente istorice importante (Biserica Domnească, Biserica Sân Nicoară și Biserica episcopală).

Costești, comună rurală cu peste 1.400 locuitori nod de cale ferată (ramura spre Turnu-Măgurele), așezat în Sudul județului.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL ARGEȘ

A) **Orașe**

1. Pitești (capitala județului)
2. Curtea-de-Argeș

B) **Sate**

I. PLASA ARGEȘ

1. Albești-Pământeni
2. Albești-Ungureni
3. Aluniș
4. Anghinești
5. Arefu
6. Argeșani
7. Bădiceni
8. Băiculești
9. Bălteni
10. Bănicești
11. Bărăști
12. Bărbălățești
13. Bârseștii-de-Jos
14. Bârseștii-de-Sus
15. Berindești
16. Blaju
17. Bohari
18. Bolculești
19. Bolovănești
20. Borobănești
21. Borovinești (com. Cerbureni)
22. Borovinești (com. Valea-Iașului)
23. Brădet
24. Brătești
25. Brătieni
26. Bucșenești
27. Burluși
28. Căpățâneni-Pământeni
29. Căpățâneni-Ungureni
30. Cărpeniș
31. Ceaurești
32. Cepari-Pământeni
33. Cepari-Ungureni
34. Cerbureni
35. Cicănești
36. Ciofrângeni
37. Ciurești
38. Coasta
39. Corbeni
40. Cosaci
41. Costești-Vâlsan
42. Cumpăna
43. Doblea
44. Dobrotu
45. Drăgănești
46. Florieni (Schitu)
47. Galeșu
48. Gibești
49. Giurgiuveni
50. Herișani
51. Ianculești
52. Ioanicești
53. Lacurile
54. Mălureni
55. Mănicești
56. Morăști
57. Mustățești
58. Mușetești
59. Noaptești
60. Oești-Pământeni
61. Oești-Ungureni
62. Paltenul
63. Păuleni
64. Piatra (com. Ciofrângeni)
65. Piatra (com. Galeșu)
66. Poenari (com. Corbeni)
67. Poenari (com. Poenari)
68. Poenița
69. Rădești
70. Robaia
71. Rudeni
72. Ruginoasa
73. Sălătrucu-de-Jos
74. Sălătrucu-de-Sus
75. Scheni-Duculești
76. Schitu-Matei
77. Secăturile
78. Seci
79. Sgaroești
80. Slămnești
81. Stroești
82. Surpați
83. Șendrulești
84. Șoptana
85. Șuici
86. Tigveni
87. Toplița
88. Tulei
89. Turburea
90. Tutana
91. Ulmi
92. Ungureni (com. Galeșu)
93. Ungureni (com. Valea Iașului)
94. Urluești
95. Valea-Boului
96. Valea-Brazilor
97. Valea-Buției
98. Valea-Calului
99. Valea-Faurului
100. Valea-Iașului
101. Valea-lui-Enache
102. Valea-lui-Maș
103. Valea-Măgurei
104. Valea-Mușcelului
105. Valea-Porcului
106. Valea Rea
107. Valea-Uleiului
108. Văleni
109. Vătășești
110. Vâlsănești
111. Vernești
112. Vlădești
113. Zigoneni

II. PLASA CUCA

1. Balomireasa
2. Bădeni
3. Băgești
4. Băloiu
5. Bălțata
6. Bănești
7. Bărbălani
8. Bârsoiu
9. Braniștea
10. Bratia
11. Bulagei
12. Bulimanu
13. Bunești
14. Căzănești
15. Cârcești
16. Ceretu
17. Ciorâca
18. Ciuclani
19. Ciutești
20. Cocoru
21. Corbii-din-Vale
22. Costești (com. Drăgutești)
23. Costești (com. Vitomirești-Trepteni)
24. Cotmeana
25. Cotu
26. Cotul
27. Crivățu
28. Cuca
29. Cungrea
30. Dealul-Boului (Bouleni)
31. Dealul-Fărcășoaia
32. Dealul-Lăunele
33. Dealul-Scheni
34. Dedulești
35. Delureni
36. Dobrești
37. Dosul-Râului
38. Drăgioiu
39. Drăgolești (com. Bascovele Grajduri).
40. Drăgolești (com. Dănicei)
41. Drăguțești-Dealul
42. Flămânda
43. Galicea

44. Geamăna
45. Ghiobeşti
46. Giuroiu
47. Gorani
48. Grajduri
49. Greabănul
50. Gura-Crucilor
51. Hardabei
52. Isbăşeşti
53. Lăunele-de-Jos
54. Lăunele-de-Sus
55. Liliacu
56. Linia-Hanului
57. Linia-de-Vale
58. Linteşti
59. Luminile
60. Malul
61. Măcăi
62. Măneşti
63. Măzăraru
64. Mâncioiu
65. Mângureni
66. Miercani
67. Milcoiu
68. Morăreşti
69. Negeşti
70. Nicoleşti
71. Niţuleşti
72. Niţeşti
73. Obogeni
74. Ostroveni
75. Peretu
76. Pieleşti
77. Pleşoiu
78. Popeşti (com. Corbi)
79. Popeşti (com. Stoileşti)
80. Predeşti
81. Rotăreşti
82. Săpunari
83. Scheiu
84. Schitu
85. Sineşti
86. Socarciu
87. Spiridoni
88. Stăneşti
89. Stanicei
90. Stoicăneşti
91. Surdeni
92. Suricaru
93. Şerbăneasa
94. Şetrari
95. Teiu
96. Teodoreşti
97. Topşenari
98. Trepteni
99. Udreşti
100. Ursoaia
101. Valea-Bălcească
102. Valea-Crucii
103. Valea-Scheiu
104. Valea-Viei
105. Vârloveni
106. Vlăduleşti
107. Vonigeasa
108. Zamfireşti

III. PLASA DÂMBOVNIC

1. Babaroaga
2. Bărlogu
3. Boereşti
4. Burdeşti
5. Buta
6. Cacaleţii-de-Jos
7. Cantacuzu
8. Catanele
9. Căteasca
10. Ceauşeşti
11. Cerşani
12. Cireşu
13. Ciupa-Mavrodolu
14. Ciupa-Mânciulescu
15. Coşeriile
16. Dumbrăveni
17. Furdueşti
18. Gliganu-de-Jos
19. Gliganu-de-Sus
20. Gruiu
21. Lagăr
22. Leşile
23. Mozacu
24. Mozăceni
25. Negraşi
26. Oarja
27. Pătuleni
28. Popeşti
29. Răteşti-Tigveni
30. Rociu
31. Siliştea
32. Slobozia-de-Jos
33. Slobozia-de-Sus
34. Stănislăveşti
35. Strâmbeni
36. Suseni
37. Şerbăneşti
38. Ştefăneşti
39. Teiu-din-Deal
40. Teiu-din-Vale
41. Ţuţuleşti
42. Zidurile

IV. PLASA OLTUL

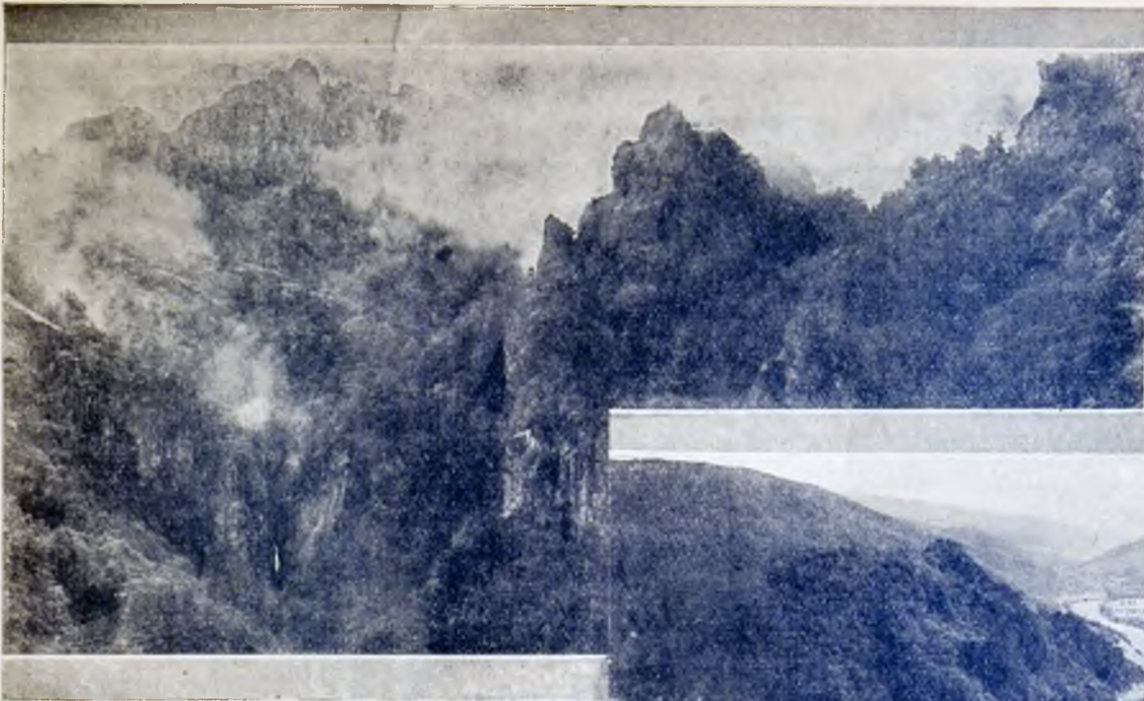
1. Aldeşti
2. Barangi
3. Barza
4. Băbueşti
5. Bădislava
6. Băiaşu
7. Bârseşti
8. Bercioiu
9. Berislăveşti
10. Blănoiu
11. Blidari
12. Boişoara
13. Bradu-Clocotici
14. Bratia-din-Deal
15. Bratia-din-Vale
16. Bratoveşti
17. Brădişor
18. Budeşti
19. Bumbueşti
20. Căineni
21. Copăceni
22. Cucoiu
23. Dăeşti
24. Dângeşti
25. Drăgăneşti-Văratecu
26. Fedeleşoiu
27. Feţeni
28. Flămâmda
29. Galicieni
30. Găujani
31. Goranu
32. Grebleşti
33. Gropeni
34. Gruiu-Lupului
35. Jiblea-Nouă
36. Jiblea-Veche
37. Linia
38. Mijlocul
39. Miuleşti
40. Mlăceni
41. Opăteşti
42. Păteşti
43. Păuşa
44. Perişani
45. Piepteşti
46. Podeni
47. Poiana
48. Popeşti
49. Prodăneşti
50. Racoviţa
51. Racoviţa (com. Sâmnicu)
52. Rădăcineşti
53. Robaia
54. Ruda
55. Runcu
56. Sălătrucelu
57. Săliştea
58. Sâmbotinul
59. Scăueni
60. Seaca
61. Snamăna
62. Spinu
63. Sticlăria
64. Stoeneşti
65. Şerbăneşti
66. Teodoreşti
67. Titeşti
68. Urlătoarea
69. Valea-Babei
70. Văratecu

V. PLASA PITEŞTI

1. Albeasca
2. Albota-de-Jos
3. Albota-de-Sus
4. Arnota
5. Bascovelu
6. Băbana
7. Băceşti
8. Băuănăi
9. Bănăreşti
10. Bărbăteşti
11. Băsăngeşti
12. Beloiu
13. Berindei
14. Bojăneşti
15. Bojeneştii-Mari
16. Bojeneştii-Mici
17. Borleşti
18. Bradu-de-Sus
19. Brăileni
20. Brăteasca
21. Budeasa-Mare
22. Budeasa-Mică
23. Buteşti
24. Cacaleţi
25. Caloteşti
26. Capul-Piscului
27. Căpăţineşti
28. Cătunaş
29. Cepari
30. Cerbu
31. Ciobăneşti
32. Ciobotea
33. Ciocănăi
34. Cioceşti
35. Cocu
36. Cotmeniţa
37. Cotroceni
38. Crâmpotani
39. Croitori
40. Curăturile
41. Dealul-Bisericii
42. Dealul-Bogdanului
43. Dealul-Boului
44. Dealul-Bradului
45. Dealul-Cătuşii
46. Dealul-Cotmeniţei
47. Dealul-Oraşului
48. Dealul-Scroafei (com. Richiţelele de Jos)
49. Dealul-Scroafei (com. Richiţelele de Sus)
50. Dealul-Viilor (com. Hinţeşti)
51. Dealul-Viilor (com. Sămara)
52. Dinculeşti
53. Dobrogostea
54. Drăganu-Olteni
55. Drăghiceşti
56. Dumbrăveşti
57. Dumitreşti
58. Enăcheşti
59. Faţa-Câmpului
60. Făcăleşeşti
61. Găinuşa
62. Gălăţeanu
63. Gălceşti
64. Gărdineşti
65. Găvana
66. Gârcica
67. Geamăna
68. Ghelbeşti
69. Glâmbocu
70. Grădiştea
71. Greabănul (com. Richiţelele-de-Jos)
72. Greabănul (com. Richiţelele de Sus)
73. Gura-Vacii
74. Gura-Văii
75. Hinţeşti
76. Lăzăreşti
77. Leşeşti
78. Linia
79. Linia-Mare
80. Linia-Richiţele
81. Linia-Zisului
82. Lipia
83. Lunga
84. Lupueni
85. Malul-Vânăt
86. Manoleşti
87. Mareş
88. Măgura
89. Măneşti (com. Drăganu)
90. Măneşti (com. Zărneşti)
91. Mărţeşti
92. Meculeşti
93. Metof
94. Mica
95. Moţoeşti
96. Negoeşti
97. Negrea
98. Neguleşti (com. Cocu)
99. Neguleşti (com. Groşi)
100. Obleşti
101. Opreşti
102. Păduroiu-din-Deal
103. Păduroiu-din-Vale
104. Păişeşti
105. Picueşti
106. Piscu-Moşului
107. Piscue-Radului
108. Pleşeşti
109. Poiana-Lacului
110. Popeşti (com. Cocu)
111. Popeşti (com. Găleşeşti)
112. Popeşti (com. Sămara)
113. Popeşti (com. Săpata-de-Sus)
114. Priba
115. Prislopu-Mare
116. Prislopu-Mic
117. Prundu
118. Rogojina
119. Rotăreşti
120. Rotuleşti
121. Săpata-de-Jos
122. Săpata-de-Sus
123. Scheau
124. Slătioare
125. Smeura-de-Jos
126. Smeura-de-Sus
127. Spireşti
128. Stejeretu
129. Şolea
130. Târseşti
131. Toneşti
132. Toroveşti
133. Tufeşti
134. Turceşti
135. Ţărdeşti
136. Ţiganca
137. Uiasca
138. Valea-Boerească
139. Valea-Caprei
140. Valea-Cocu
141. Valea-Mare
142. Valea-Moşului
143. Valea-Neagului
144. Valea-Rea
145. Valea-Satului
146. Valea-Ursului
147. Vălcelele
148. Vărzari
149. Zama-Rece
150. Zărneşti
151. Zlapia

VI. PLASA TELEORMAN

1. Băseni
2. Broşteni
3. Bujoreni
4. Bumbueşti
5. Buzoeşti
6. Catane
7. Căcărezeni
8. Cieşti
9. Ciobani
10. Cochineşti
11. Colţu
12. Cornăţelu
13. Costeşti
14. Curteanca
15. Datcu
16. Deagu-de-Jos
17. Deagu-de-Sus
18. Fâlfani
19. Găujani
20. Goia
21. Goleasca
22. Hârseşti
23. Humele
24. Ioneşti
25. Isbăşeşti
26. Isvoru-de-Jos
27. Isvoru-de-Sus
28. Lăceni
29. Lăngeşti
30. Lunca-Corbului
31. Martalogi
32. Mărghia-de-Jos
33. Mărghia-de-Sus
34. Pădureţi
35. Părvu-Roşu
36. Podeni
37. Podu-Broşteni
38. Recea-de-Jos
39. Recea-de-Sus
40. Satu-Nou
41. Silişteni
42. Smei
43. Stârcii-de-Jos
44. Stârcii-de-Sus
45. Stolnici
46. Şerboeni
47. Tărleşti
48. Teleasca
49. Teleşti
50. Tomşanca
51. Ungheni
52. Vlăduţa
53. Vlăşcuţa
54. Vulpeşti

MUNȚII COZIEI

VALEA OLTULUI LA COZIA

POIANA: LA FÂNTÂNĂ

CASĂ DIN POIANA

CĂLUȘARI

JUDEȚUL BACĂU

Stema. Scut roșu, cu o stâncă de argint, (simbolizând ocnele de sare din acest județ).

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele de munte ale Moldovei. El este așezat în bazinul râului Trotuș și pe o parte a văilor Bistrița și Siret. Prin acest ținut trece, peste pasul Ghimeș-Palanca, calea ferată de legătură între Transilvania și Moldova.

Suprafața: 4.410 km².

Infățișarea pământului. Partea vestică a județului (și anume circa 2/3 din toată întinderea lui), este o depresiune ramificată pe mai multe văi largi (*depresiunea Trotușului* sau a *Târgului-Ocna*). Această depresiune este încadrată de munții *Oituzului* și ai *Tarcăului*, la Apus (munți de înălțime mijlocie și cu cele mai joase pasuri din toți Carpații Răsăriteni: Oituz, Uz, Ghimeș, etc.); iar la răsărit, de dealurile subcarpatice. Dincolo de culmea subcarpatică dintre *Tazlău* și *Bistrița* (culmea *Petricicăi*), se întinde valea foarte deschisă, cu terase, a *Siretului*; iar dincolo de Siret, o margine a *podișului Moldovei*.

Climă și ape. Regiunea din munte și dealuri are o climă puțin mai aspră (8°, media temperaturii anuale; —5° media iernii) decât cea din șesul Siretului, unde contrastele de temperatură alături de cantitatea ploilor (400—500 mm anual), amintesc climatul stepei pontice. E necesar să semnalăm însă că nici în munții acestui județ nu se strânge o cantitate de precipitațiuni cu mult mai mare (abea 600—700 mm față de peste 900 mm în regiunea corespunzătoare a județelor vecine spre N și S).

Ape numeroase coboară totuș din munți, adunându-se cele mai multe, în Trotuș nu prea departe de Târgul-Ocna (*Trotușul*, flotabil, *Taslăul dulce* și cel *sărat*, *Doftana*, *Slănicul*, *Oituzul*, *Cașinul*). Numai Uzul dă în Trotuș mai la N înăuntrul munților. In partea de E a județului trece, în fine, *Siretul* (flotabil), în care se varsă, ceva mai jos de orașul Bacău, *Bistrița* (flotabilă).

Vegetație. Munții sunt încă bine împăduriți cu fagi, molizi și pini (pe râpe) și — semne de largă despădurire, — foarte mulți mesteacăni. Dealurile subcarpatice au păstrat și ele întinse făgeturi (mai ales pe înălțimile de peste 400 m). Depresiunile însă cu văile, terasele și dealurile lor, sunt aproape complet lipsite de păduri. Culturile și livezile de pomi le-au luat locul acolo unde torenții n'au apucat să creeze râpe acoperite, parțial, de cătină, mărăcini sau buruieni de stepă ori de pădure. Aceeași transformare au suferit-o și dealurile podișului moldovenesc. E vrednic de menționat în fine faptul că prin județul B. făgeturile au trecut către răsărit, pe podișul înalt al Moldovei iar din spre acea parte, au venit numeroase plante de stepă care, asociindu-se cu cele de pădure, au putut trece peste Carpați în Ardeal peste pasul cel mai coborît al acestora (Oituz). Acest fapt scoate și mai bine în evidență caracterul de «loc de trecere» al acestui județ.

Bogății minerale. Regiunea muntoasă a Bacăului, s'a resimțit și ea de mișcările tectonice care au dus, în Ardeal, la izbucnirile vulcanice cunoscute. Așa se explică existența apelor acidulate dela Slănic și din valea Oituzului. Bogății minerale esențiale ale acestui ținut sunt însă cele de lagună: *lignit* și *petrol* în bazinul *Dărmăneștilor* și în regiunea *Moineștilor*; sare, în toată zona subcarpatică și chiar în munte la fosta graniță (Poiana-Sărată). Izvoare sărate (cele mai importante la Slănic), stânci de sare, eflorescențe saline se întâlnesc mai pretutindeni. Exploatare rațională a sării se face însă — de multă vreme — numai la Târgu-Ocna.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Așezat pe valea Trotușului, Județul B. era străbătut de principalul drum către Ardeal.

Prin pasul Oituzului a trecut în 1467, în toiul iernei, în fruntea oștilor sale, Matei Corvinul, regele Ungariei. In cuprinsul acestui județ — în drum către Baia unde avea să sufere o înfrângere cumplită — el arse Trotușul și Bacăul.

La Soci — localitate azi dispărută — Ștefan cel Mare înfrânse în 1471 oștile lui Radu cel Frumos.

Ștefan cel Mare însuși, născut la Borzești în 1436, era fiul acestui județ.

La Trotuș a fost răpus în 1620 de boierii săi, Șeptilici și Goia, partizani ai cauzei turcești, morovlahul Gaspar Grațiani, ajuns voevod al Moldovei.

Crunt încercat în timpul marelui războiu, județul B. a fost locul pe care s'a desfășurat, în mare parte, drama resistenței românești. Oituz, Cașin, Tg.-Ocna sunt nume de care se va lega de-apururi renumele de oștean al poporului românesc.

Monumente istorice. *Biserica « Precista » din Bacău*, construită în 1491 de Alexandru, unul din fiii lui Ștefan cel Mare.

Biserica din Șesuri, construită la 1675.

Mânăstirea Bogdana, construită la 1666 de boierul Salomon Bârlădeanu, cu mormântul întemeietorului și al lui Ioan Cantacuzino.

Biserica « Răducanu » din Tg.-Ocna construită la 1593.

BISERICĂ VECHE (COMĂNEŞTI)

Biserica fostei mânăstiri din Caşin, construită de George Ştefan, Domnul Moldovei, a fost refăcută în sec. XIX. Lângă biserică, ruinele palatului domnesc.

Biserica din Berzunţu, construită la 1504—1517.

Biserica satului Caşin, zidită de emigranţii dela Rucăr şi Dragoslavele, în sec. XVIII şi este construită în stilul predominant în Ţara Românească. Zidul înconjurător datează din 1830.

Biserica din Măgireşti, construită la 1700.

Biserica din Borzeşti, ctitorie a lui Ştefan cel Mare din 1493.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul B. numără 260.781 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex:

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	260.781	129.809	130.972
Total urban	50.491	25.589	24.902
1. Oraşul Baciu	31.264	15.996	15.268
2. Oraşul Moineşti	6.635	3.204	3.431
3. Oraşul Târgu-Ocna	12.592	6.389	6.203
Suburbana Târgu-Trotuş	3.499	1.766	1.733
Total rural	210.290	104.220	106.070
1. Plasa Bistriţa	57.348	28.175	29.173
2. Plasa Muntele	41.959	21.131	20.828
3. Plasa Oituz	39.397	19.446	19.951
4. Plasa Siret	35.953	17.840	18.113
5. Plasa Taslău	35.633	17.628	18.005

b) Pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	260.781	30—49 ani	58.359
		50—69 ani	25.483
0— 9 ani	73.834	70 ani şi peste	4.336
10—29 ani	97.389	Vârstă nedeclarată	1.380

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în jud. B., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 ocuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.512	6.118	4.394	38,6	22,5	16,1
1931	263.033	10.282	5.780	4.502	39,1	22,0	17,1
1932	267.899	11.266	6.694	4.572	42,1	25,0	17,1
1933	271.749	10.052	5.201	4.851	37,0	19,1	17,9
1934	277.042	10.597	6.432	4.165	38,3	23,2	15,1
1935	280.533	10.362	6.482	3 880	36,9	23,1	13,8
1936	285.261	11.079	6.104	4.975	38,8	21,4	17,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului B. a fost de 290.209 locuitori. Faţă de populaţia judeţului numărată la recensământul din 1930 şi anume 260.781 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 29.428 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 11,3%.

ECONOMIE

Judeţul are munţi acoperiţi de păduri, la poalele cărora se află bogate zăcăminte de cărbuni şi petrol.

In zona dealurilor s'a desvoltat o puternică economie agricolă.

Industria prelucrătoare s'a grefat mai mult pe producţia brută agricolă şi forestieră.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 441.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 115.543 ha, adică 26,20% din suprafaţa judeţului şi 0,39% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 7.348 ha, adică 6,36%, iar mica proprietate 108.195 ha adică 93,64%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 96.595 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 68.802 ha, cu o producţie de 881.714 chint. (prod. medie la ha 12,8 chint.), în valoare de 207 milioane lei.

Ovăzul ocupă 11.978 ha cu o producţie de 108.861 chint. (prod. medie la ha 9,0 chint.), în valoare de 33 mil. lei.

Grâul ocupă 11.553 ha, cu o producţie de 142.690 chint. (prod. medie la ha 12,3 chint.), în valoare de 56 mil. lei

Orzul ocupă 3.851 ha, cu o producţie de 35.209 chint. (prod. medie la ha 9,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Secara ocupă 394 ha, *măturile* ocupă 9 ha, *meiul* ocupă 7 ha, *hrişca* ocupă 1 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 7.160 ha astfel distribuite: *lucerna* ocupă 2.853 ha, cu o producţie de 110.887 chint. fân (media la ha 38,8 chint.), în valoare de 15 milioane lei şi 25 chint. sămânţă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 4.108 ha, cu o producţie de 106.171 chint. (media la ha 25,8 chint.), în valoare de 14 milioane lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 199 ha, cu o producţie de 30.935 chint. (media la ha 155,4 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 1.931 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 674 ha, cu o producţie de 59.834 chint. (media la ha 88,8 chint.), în valoare de 7 milioane lei. *Ceapa* ocupă 270 ha, cu o producţie de 20.377 chint. (media la ha 75,5 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Varza* ocupă 255 ha, cu o producţie de 25.292 chint. (media la ha 99,2 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 39.207 chint. în valoare de 5 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 130.374 chint. în valoare de 46 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 471.308 chint., în valoare de 24 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.921 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 900 ha, cu o producţie de 131.111 chint. (media la ha 145,7 chint.), în valoare de 7 milioane lei. *Cânepa* ocupă 760 ha, cu o producţie de 4.468 chint. fuior (media la ha 5,9 chint.), în valoare de 16 milioane lei şi 4.613 chint. sământă (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Inul* ocupă 119 ha, cu o producţie de 622 chint. fuior (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 3 milioane lei, şi 519 chint. sămânţă (media la ha 4,3 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (441.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 7.936 ha.

Fâneţele naturale ocupă 26.112 ha, cu o producţie de 527.462 chint. (producţia medie la ha 20,2 chint.), în valoare de 58 milioane lei.

Păşunile ocupă 52.459 ha.

Pădurile ocupă 197.318 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.367 ha, cu o producţie de 40.326 chint. (producţia medie la ha 29,5 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.119 ha.

Viţa de vie ocupă 3.990 ha (din care viile pe rod 2.961 ha), cu o producţie de 157.064 hl (producţia medie la ha 53,0 hl), în valoare de 33 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul B. se găseau în anul 1935: cai 23.317, boi 63.112, oi 135.590, capre 5.071, porci 42.434, stupi sistematici 4.373, stupi primitivi 5.274. De remarcat marea desvoltare a albinăritului.

Industrie (fără municipiul Bacău). A) *Industria extractivă.* a) *Exploatări de petrol* ale societăţilor: « Italo-Română » (Pârjol), « Moldonaphta » (Tg. Ocna), « Prima Societate Civilă de Credit Funciar Rural » (Dofteana), « Steaua Română » (Lucăceşti, Măgireşti, Moineşti şi Solonţ) şi « The Danube Oil Trad. » (Lucăceşti şi Măgireşti). Alte exploatări petrolifere la Lucăceşti, Măgireşti, Moineşti, Pârjol, Solonţ Tg.-Ocna şi Tescani; b) *exploatări de gaz natural* la Câmpeni, Lucăceşti, Măgireşti, Moineşti, Solonţ şi Tescani; c) *Mine de cărbuni*: Minele Soc. « Creditul Carbonifer » la Comăneşti, Mina Soc. « Petroşani » la Dărmăneşti; d) *Mine de sare*: Mina de sare C.A.M. la Tg.-Ocna; e) *Cariere* de piatră de gresie la Tg,-Ocna, Slănic şi Goioasa. B) *Industria lemnului*: 19 fabrici de cherestea: 3 la Comăneşti, 3 la Dărmăneşti, 2 la Grozeşti, 2 la Agaş şi câte una la Moineşti, Brusturoasa, Pipirig, Lucăceşti, Oneşti, Ştefan-Vodă, Hârja, Căiuţi şi Asău-Păltiniş. C) *Alte industrii*: 2 mori sistematice (Tg.-Ocna), 128 mori ţărăneşti, 2 fabrici de spirt (Mărgineni şi Răcăciuni), 9 rafinării de petrol (5 la Moineşti, 2 la Oneşti, 1 la Mărgineni şi 1 la Lucăceşti), 1 distilerie de lemn (Dărmăneşti), 3 fabrici de unsori consistente (Moineşti), 2 de lumânări (Moineşti), 1 turnătorie (Moineşti), 2 tăbăcării (Moineşti), 1 fabrică de hârtie (Letea), 1 de fasonat piatră (Tg.-Ocna).

Din întreprinderile dela punctele B. şi C., următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]:

Fabrica de cherestea « Forestiera Caşin », Grozeşti (inv. 10), Fabrica de cherestea din Asău-Păltiniş (inv. 20), Soc. mecanică forestieră « Union » (fabrică de cherestea), Oneşti (inv. 70), Fabrica de cherestea « Valea-Trotuşului », Comăneşti (inv. 13), Fabricile de cherestea ale Soc. « Arad-Brad » din Comăneşti (inv. 18) şi Agaş (inv. 60), Fabrica de cherestea « Bambo », Dărmăneşti (inv. 5).

Fabrica de spirt Jaques Brunner S-sori, Mărgineni (inv. 17), Rafinăria de petrol a Soc. « Steaua Română », Moineşti (inv. 37), Rafinăria de petrol a Soc. « Moldonafta », Moineşti (inv. 27), Distileria de lemn « Dărmăneşti », Dărmăneşti (inv. 11), Fabrica de hârtie « Letea » (soc. 240, inv. 488).

(Vezi şi municipiul Bacău).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI BACĂU IN 1935
(Inclusiv municipiul Bacău)

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	8	2	1.088	313	180.165
Textilă	10	1	1.766	944	132.294
Chimică	13	1	282	211	157.322
Metalurgică	3	—	175	95	5.970
Hârtie şi Arte grafice	4	1	14.134	1.026	290.042
Pielărie	6	1	1.171	475	111.495
Lemnului	13	11	3.827	2.522	141.797
Materiale de construcţie	1	—	—	16	515
Total	58	17	22.443	5.602	1.019.600

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ intens cu produse industriale, lemne, cereale, animale şi produse animale.

Centre principale de comerţ sunt: Bacău, Comăneşti, Moineşti.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *8 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

VALEA TROTUŞULUI

ACTIV		PASIV	
Disponibil	8.557.372	Fonduri	51.142.450
Plasamente	155.657.900	Angajamente	123.926.022
Imobilizări	5.845.773	Rezultate	538.296
Rezultate	5.545.723		
Total	175.606.768	Total	175.606.768

Cooperative de credit (bănci populare) 88, cu 20.922 membri, şi cu un capital social vărsat de 44.400.892 lei. Imprumuturile acordate 89.839.516 lei (neconvertite lei 15.689. 246, convertite 30.627.946 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 43.522. 324 lei.) Depuneri spre fructificare 21.705.408 lei. Totalul bilanţului 111.435.249 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu 140 membri şi cu un capital social vărsat de 111.561 lei. Valori imobilizate 205.659 lei. Totalul bilanţului 266.842 lei.

Cooperative forestiere 6, cu 988 membri şi cu un capital social vărsat de 2.212.869 lei. Fonduri 2.689.837 lei. Păduri şi material brut 1.512.232 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 1.099.339 lei. Bilanţul încheiat 21.063.689 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 5, cu 297 membri şi cu un capital vărsat de 265.087 lei. Bilanţul încheiat: 1.863.000 lei.

Cooperative de consum 5, cu 694 membri şi cu un capital social vărsat de 2.085.031 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.274.611 lei. Bilanţul încheiat: 9.366.302 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului B. pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**16.933.315**
Venituri ordinare	*8.726.894*
Venituri extraordinare	*4.060.352*
Venituri speciale	*4.146.069*
Cheltueli	**16.933.315**
Cheltueli ordinare	*8.726.894*
Cheltueli extraordinare	*4.060.352*
Cheltueli speciale	*4.146.069*

Drumuri. Judeţul B. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1632 km 659 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 285 km 699 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 263 km 222 m, (pietruiţi), iar municipiul şi comunele urbane, 22 km 477 m (pietruiţi şi pavaţi).

Drumuri judeţene 547 km 420 m din care administraţia judeţului întreţine 437 km 694 m (pietruiţi).

Drumuri comunale 799 km 540 m.

Lungimea podurilor este de 13.431,15 metri, repartizată astfel: poduri naționale 5.005,30 m, județene 4.153,40 m și comunale 4.272,45 m.

Prin județ trec 7 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Focșani—Bacău—Roman* (Bacău — limita județului Putna = 32 km; Bacău — limita județului Roman = 20 km).
2. *Adjud—Onești—M.-Ciuc* (Tg.-Ocna — limita jud. Putna = 28 km; Târgu-Ocna — limita județului Ciuc = 57 km).
3. *Bacău—Piatra* (Bacău — limita jud. Neamț = 23 km).
4. *Brașov—Brețcu—Onești* (Onești — limita jud. Trei Scaune = 31 km).
5. *Bacău—Bârlad* (Bacău — limita jud. Tutova = 26 km).
6. *Onești—Bacău* (Onești — Bacău = 50 km).
7. *Tg.-Ocna—Slănic* (Tg.-Ocna—Slănic = 17 km).

Cale ferată. Județul B. este străbătut de o rețea de cale ferată de 169 km din care linii principale simple 135 km și linii secundare simple 34 km (reprezentând 1,51%

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București—Cernăuți—Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante. Bacău, Tg.-Ocna, Comănești, Moinești.

Poștă, telegraf, telefon. *9 oficii P.T.T. de stat* la Bacău, Comănești, Dărmănești, Moinești, Onești, Pärincea-Târg, Răcăciuni, Tescani și Târgu-Ocna; la Asău *1 oficiu special*; *4 agenții speciale* la Agăș, Oituz, Secueni și Valea Rea; *1 oficiu balnear* (Slănic-Moldova) și *9 gări cu serviciu poștal* la Căiuți, Elie Radu, Fântânele, Gârleni, Gh.-Buzdugan, Palanca, Rădeana, Ștefan-Vodă și Valea-Seacă.

Oficii telefonice la Bacău, Comănești, Moinești, Tg.-Ocna, Slănic, Agăș, Asău, Dărmănești, Oituz, Onești, Pärincea, Răcăciuni, Secueni, Tescani, Valea-Rea.

Stațiuni balneare, climatice, turism. *Slănicul-Moldovei*, stațiune balneară, situată la 17 km de gara Tg.-Ocna (pe linia Adjud-Ciceu). Altitudine 530 m. Climat blând. Localitate ferită de curenți și înconjurată de păduri de brad. Una dintre cele mai reputate stațiuni balneare, românești, refăcută integral după războiu. Ape alcaline, cloruro-sodice și feruginoase, bicarbonate. Stabilimente balneare moderne, cu băi minerale calde, hidroterapie și inhalații. Indicațiuni în cura internă: boli de stomac, ficat, reumatism, diabet, anemii, cloroze, nervi, afecțiunile aparatului respirator, etc.; iar în cura externă: boli cronice de femei, reumatisme, oftalmii cronice. Anotimp: Iunie-Septem rie. 3 hoteluri mari, numeroase vile, restaurante (unele dietetice), Oficiu P.T.T., medici balneari specialiști, farmacie, cazinou, teatru, plimbări și excursii numeroase.

Nästäseni, în imediată apropiere de Tg.-Ocna, la poalele muntelui Măgura. Altitudine 273 m. Anotimp: 1 Iunie – 30 Septemvrie. Ape cloruro-sodice iodurate, bromurate și sulfatate. Indicațiuni: boli de femei, limfatism, scrofuloză, rahitism, bolile articulațiilor, boli de piele, iar pentru cura internă bolile cronice ale tubului digestiv. Stabilimente balneare, modeste.

Târgu-Ocna, stațiune climatică. Altitudine 280 m. Situată la confluența Slănicului cu Trotușul, ferită de curenți, climat potrivit. Orășel de vilegiatură. Hoteluri, restaurante, Oficiu P.T.T., medici. Cinematograf, excursii.

Stațiuni balneo-climatice de interes local cu ape cloruro-sodice: *Moinești*, *Poiana Sărată* 650 m altitudine), *Sărata* 260 m altitudine, la 6 km de Bacău) și *Vâlcica* (lângă Tg.-Ocna).

Județ de mari posibilități turistice. Principal punct de plecare, orașul Târgu-Ocna, îndeosebi pentru regiunea muntoasă, Vama și munții Uzului, defileul Slănicului și mai ales pitoreștile vederi de pe văile Trotușului. Slănicului și Oituzului.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 204.123 locuitori din cari 52,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 67,0% bărbați știutori de carte și 38,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,7	0,9
2. Primară	71,8	92,9
3. Secundară	14,8	3,7
4. Profesională	8,1	2,1
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte școli superioare	1,1	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 62.786 loc. (9.422 mediu urban și 53.364 mediu rural).

Școli secundare: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală de fete, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 2 gimnazii mixte, 2 gimnazii industriale mixte, 1 școală de menaj, 1 școală industrială de ucenici.

Școli primare 290, din care 258 rurale și 32 urbane (288 școli de Stat și 2 confesionale), cu un număr total de 41.221 copii (35.508 mediu rural și 5.713 mediu urban) și cu 785 invățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 43, din care 32 rurale și 11 urbane (40 de Stat și 3 confesionale), cu un număr total de 2.636 copii (1.949 mediu rural și 687 mediu urban) și cu 48 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Tg.-Ocna, Asău, Băhnășeni, Berești-Tazlău, Berbinceni, Berești-Bistrița, Berzunțu, Blăgești, Bogdănești, Bogdănești-Secueni, Brusturoasa, Bucșești, Călugăra, Comănești, Dărmănești, Dofteana, Enăchești, Ferdinand I, Lăloaia, Lucăcești, Luizi-Călugăra, Nadișa, Oituz, Osebiți, Pârjol-Câmpeni, Poduri, Popeni-Blidari, Râpile, Scorțeni, Slănic, Soci, Șerbești, Stănești, Tamași, Tazlău, Tescani, Tisa-Silivești, Valea-Rea, Valea-Seacă și Vâlcele.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Onești (cu local propriu, sală de teatru, bibliotecă și librărie), Cașin (local propriu și bibliotecă), Borzești, Lucăcești și Lunca-Moinești.

Liga Culturală activează în localitățile: Bacău, Moinești, Comănești, Grozești și Negoești.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în jud. B. 45 cămine culturale, o societate muzicală, 2 biblioteci, adică 48 organizații culturale, dintre care 31 au personalitate juridică.

In județul B. mai funcționează următoarele organizațiuni culturale:

Ateneul « V. Alecsandri » la Bacău, cu filiale la Tg.-Ocna și Moinești; Cercul cultural « N. Iorga » la Bacău, cu filiale la Tg.-Ocna și Moinești; Cercul studențesc « Oituz » la Bacău, cu filiale la Tg.-Ocna și Moinești; Asociația culturală « Raza » la Bacău; Asociația culturală C.F.R. la Bacău; Asociația Culturală « Cultul Patriei » la Bacău; Cercul cultural « Gh. Donici » la Bacău; Cercul cultural « Pod de fer » la Tg.-Ocna; Căminul cultural « Dr. C. Angelescu » la Moinești; Cercul cultural « Doinitorii Carpaților » la Comănești; Asociația culturală a femeilor evreice la Bacău Tg.-Ocna și Moinești; Cercul studențesc evreesc la Bacău: 14 biblioteci publice; mai multe coruri. 8 cinematografe, 5 asociații sportive, 6 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor 75,8% sunt ortodocși și 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 199 biserici ortodoxe, 74 biserici romano-catolice, 2 biserici armeano-gregoriene, 5 case de rugăciuni adventiste, baptiste și 39 sinagogi și case de rugăciuni mozaice.

Mânăstiri ortodoxe: Mânăstirea « Măgura », Mânăstirea « Berzunțu » și Schitul « Savu ».

TURME IN MUNȚI

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, la Bacău și Tg.-Ocna.

Județul B. se află în eparhia Episcopiei Romanului (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul Bacău. Județul are 4 orașe (*Bacău, Băile Slănic, Moinești* și *Tg.-Ocna*) și 440 sate împărțite astfel:

I.	Plasa Bistrița	60 sate
II.	Plasa Muntele	74 sate
III.	Plasa Oituz	85 sate
IV.	Plasa Răcăciuni	53 sate
V.	Plasa Siret	50 sate
VI.	Plasa Tazlău	61 sate
VII.	Plasa Traian	57 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bacău, cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

6 judecătorii, din care 2 la Bacău și câte una la Moinești, Tg.-Ocna, Onești și Pârincea-Tg., cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. 5 spitale de stat la Bacău, Târgu-Ocna, Moinești, Pârincea și Valea-Rea. La Tg.-Ocna este un sanatoriu pentru tuberculoși, iar la Bacău un spital particular (Schuller) și un sanatoriu particular (Vadasz).

Dispensare de stat: 1 la Tg.-Ocna, 1 la Moinești și 6 în comunele rurale.

Dispensare comunale: 2 la Bacău, 1 la Tg.-Ocna și 1 la Moinești.

Un dispensar al Asig. Sociale la Bacău, 1 dispensar al Soc. « Principele Mircea » la Bacău, 1 dispensar particular (rural).

Serviciul sanitar județean, Serviciul sanitar al municipiului Bacău, Serviciile sanitare ale orașelor Tg.-Ocna și Moinești.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Bacău are oficii la Moinești, Tg.-Ocna și Comănești și organizații medicale la Bacău, Moinești, Tg.-Ocna, Letea, Tescani, Comănești, Agăș, Onești, Căiuți, Asău și Stănești, cu un total de 18 medici.

Societatea « Crucea Roșie » are filiale la Bacău, Tg.-Ocna și Moinești; Societatea I.O.V, cu filiale la Bacău și Tg.-Ocna, întreține un orfelinat la Tg.-Ocna; Societatea ortodoxă națională a femeilor române are filiale la Bacău și Tg.-Ocna:

Alte societăți de asistență din Bacău: Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Asociația cercului de gospodine, Societatea « Coloniile școlare », 10 societăți de ajutor reciproc, 1 orfelinat, 2 aziluri de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bacău, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Moinești, comună urbană, situată la 48 km de capitala județului, la 169 km de Iași și la 329 km de București.

Stație c.f. terminus pe linia secundară Comănești—Moinești.

Are 7.061 locuitori (cifra probabilă la 1/Iulie/1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 (prevederi): venituri 3.659.747 lei și cheltueli 2.912.443 lei.

1 fabrică de cherestea, 2 fabrici de pielărie, 2 fabrici de lumânări, 1 moară țărănească, 5 rafinării de petrol, 3 fabrici de unsori consistente, 1 turnătorie.

BACĂU

VALEA TROTUŞULUI LA TG. OCNA

BISTRIŢA LA LESPEZI

BISERICA DIN CAŞIN

TIP LOCAL (CIANGĂE)

PALATUL ADMINISTRATIV

Comerţ activ cu petrol, produse miniere, cherestea. Are peste 20 sonde şi 40 puţuri de petrol.

Bâlciu la 29 Iunie.

Banca «Creditul mărunt», Banca «Creditul Nostru», Banca populară «Moineşti» şi Banca populară «Urminişul».

1 şcoală primară de băieţi, 1 şcoală primară de fete, 3 şcoli primare mixte, şi şcoală primară izraelită, 1 grădină de copii.

1 filială a Ligii Culturale; Cercul cultural «N. Iorga»; Cercul studenţesc «Oituz»; Căminul cultural «Dr. C. Angelescu»; Căminul cultural «V. Alecsandri»; Asoc. culturală a femeilor evreice; 2 biblioteci publice, 1 cinematograf.

4 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciune adventistă, 5 sinagogi şi case de rugăciuni mozaice.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Poliţie, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu sanitar veterinar, Serviciu minier, Serviciul de poduri şi şosele, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uniunea avocaţilor, Sfatul negustoresc, Sindicatul minierilor, Sindicatul comercianţilor, Corporaţia meseriaşilor, Asociaţia personalului C.F.R. «Expresul».

Spital judeţean, Dispensar comunal, Dispensar al Asig. Soc., Baie comunală, Filială «Crucea Roşie», Soc. de ajutor «Regina Maria», Soc. I.O.V., Soc. de ajutor «Fraterna» şi «Alinarea». Azil pentru săraci.

Târgu-Ocna, comună urbană situată pe valea Trotuşului, la 62 km de capitala judeţului, la 187 km de Iaşi şi la 297 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Galaţi—Adjud-Petru Rareş—Tg. Mureş—Răsboeni. Staţiune climatică şi balneară.

Are 9.490 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi): venituri şi cheltueli 6.015.695 lei.

Comerţ desvoltat cu sare, cherestea şi petrol.

Ocne de sare, cariere de piatră, 2 mori sistematice, 1 fabrică de fasonat piatră.

Bâlciu la 27 Julie.

Banca «Creditul mărunt», Banca «Costache Negri», Banca «Cireşoaia», Banca populară a absolvenţilor şcoalei de meserii, Cooperativa «Albina».

Gimnaziul mixt «Oituz», Gimnaziu industrial mixt; 3 şcoli primare de băieţi, 2 şcoli primare de fete, 3 şcoli primare mixte, 1 şcoală primară israelită, 2 grădini de copii.

Cercul Cultural «N. Iorga», Soc. culturală «Costache Negri», Cercul studenţesc «Oituz»; Cercul «Pod de fier», Ateneul popular «V. Alecsandri»; Asoc. cult. a femeilor evreice; 3 biblioteci publice, 1 cinematograf, 1 soc. sportivă, 1 soc. de vânătoare.

9 biserici ortodoxe, 3 biserici romano-catolice, 1 biserică armenească, 4 sinagogi, protopopiat ortodox.

Pretură, Primărie, Judecătorie de Ocol, Poliţie, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu sanitar veterinar, Serviciu de poduri şi şosele, Ocol silvic, Administraţia salinelor, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Uniunea avocaţilor, Societatea funcţionarilor publici, Societatea pensionarilor publici, Societatea pensionarilor C.F.R., Sfatul Negustoresc, Asociaţia C.F.R. «Expresul», Asociaţia micilor meseriaşi, Sindicatul birjarilor.

Spitalul «Sf. Spiridon», Sanatoriu de tuberculoşi, Dispensar al Casei Asigurărilor Sociale, Dispensar comunal, Dispensarul salinelor, Baia comunală.

Soc. «Crucea Roşie, Soc. femeilor ortodoxe «Aurora», Oficiu I.O.V., 2 societăţi de ajutor reciproc, 1 societate izraelită de binefacere, Orfelinat I.O.V.

Băile Slănic, comună urbană, staţiune balneo-climatică, situată în regiunea muntoasă, la 530 m altitudine, la o depărtare de 17 km de Tg-Ocna de care e legată prin curse de autobuze.

Are 1989 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 (prevederi): venituri şi cheltueli 1.501.628 lei.

Staţiune climatică de primul rang vizitată mult pentru apele minerale ce posedă.

1 biserică ortodoxă şi 1 romano-catolică.

1 şcoală primară mixtă, 1 cămin cultural, 1 cinematograf de vară, cazinou.

Primărie, Comisariat de poliţie, Post de jandarmi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL BACĂU:

A) Oraşe

1. Municipiul Bacău, (capitala judeţului.)
2. Băile Slănic
3. Moineşti
4. Tg.-Ocna

B) Sate

I. PLASA BISTRIŢA

1. Andrieşeşti
2. Baraţi
3. Bârzuleşti
4. Blăgeşti
5. Boiţa
6. Buda
7. Călugăra-Mare
8. Chetrosu
9. Corhana
10. Cotreanţa
11. Cremenea
12. Crihan
13. Domniţa-Maria
14. Dubasu
15. Fântânele
16. Frunzeni
17. Gârleni
18. Grigoreni
19. Gura-Văiei
20. Hălmăcioaia
21. Hemeiuşi
22. Iazu
23. Ilieşi
24. Izvoarele-de-Jos
25. Izvoarele-de-Sus
26. Lespezi
27. Leţcana
28. Lilieci
29. Lingurari
30. Luizi-Călugăra
31. Luncani
32. Luncani-Marginea
33. Mărgineni-Munteni
34. Mărgineni-Răzeşi
35. Negel
36. Osebiţii
37. Osebiţii-Mărginei
38. Pălădeşti
39. Păscăreni
40. Petricica
41. Podişu
42. Poiana-Boului
43. Poiana-Negustorului
44. Pustiana
45. Racila
46. Racova
47. Râpa Iepei
48. Scorţeni
49. Secătura
50. Shodul-Crihan
51. Sohodol
52. Şerpeni
53. Şipote
54. Şurina
55. Tocila
56. Trebiş
57. Ţigănimea
58. Ţărdeni
59. Valea-Budului
60. Valea-lui-Ion

II. PLASA MUNTELE

1. Agăş
2. Apa-Asău
3. Ardeoani
4. Asău
5. Baia-de-Petrol
6. Băhnăşeni
7. Bârneşti
8. Beleghet
9. Bolătău
10. Borzeşti
11. Brăneşti
12. Brusturoasa
13. Bucşeşti
14. Buleni
15. Burueniş
16. Camânca
17. Cernu
18. Chiliile-de-Jos
19. Chiliile-de-Sus
20. Ciobănuş
21. Ciugheş
22. Comăneşti
23. Cornet
24. Corneţelu
25. Cotumba
26. Cuchinişu
27. Cucueţi
28. Diaconeşti
29. Dianca
30. Gârlele-Găzăriei
31. Gloduri
32. Goioasa
33. Gura-Ciobănuş
34. Ilieşti
35. Lăloaia
36. Leontineşti
37. Leorda
38. Leorzeni
39. Lereni
40. Lucăceşti
41. Lunca-Asău
42. Lunca-de-Jos
43. Măgireşti
44. Mărzăneşti
45. Negreni
46. Palanca
47. Păltiniş
48. Părăul-Ursului
49. Poarta
50. Podeni
51. Podenia
52. Poduri
53. Popoiu
54. Prăjeşti
55. Preluci
56. Prohozeşti
57. Rusăeşti
58. Sărata
59. Secătura
60. Simbrea
61. Solonţ
62. Stăneşti
63. Straja
64. Sulţa
65. Surdu
66. Şesuri
67. Şipoteni
68. Şupanu
69. Tazlăul-de-Jos. Mădârzău
70. Tazlăul-de-Sus
71. Timăreşti
72. Valea-Arinilor
73. Valea-Şoşei
74. Vermeşti

III. PLASA OITUZ

1. Albele
2. Bahna
3. Bărsăneşti
4. Biserica
5. Blidari
6. Bogata
7. Bogdana
8. Bogdăneşti
9. Boiştea-Boerească
10. Boiştea-Galin
11. Boiştea-Răzeşi
12. Borzeşti
13. Brăteşti
14. Buciumi
15. Caraclău
16. Caşin
17. Căiuţi-Sat
18. Căiuţi-Târg
19. Călcâi
20. Cerchezeşti-Lahovari

21. Cerdac
22. Cioperci
23. Codreanu
24. Corbu
25. Crişon
26. Crucea-de-Piatră
27. Cucueţi
28. Curiţa
29. Dărmăneasca
30. Dărmăneşti
31. Desrobiţii-M-rea-Caşin
32. Dofteana
33. Ferestrău (com. M-rea-Caşin
34. Ferăstrău (com. Oituz)
35. Filipeşti
36. Floceşti
37. Gârbovana
38. Glodosu
39. Grozeşti
40. Gura Văiei
41. Gura-Văiei-Brătila
42. Gutinaş
43. Haloş
44. Hăghiac
45. Hârja
46. Heltiu
47. Jevreni
48. Lapoş
49. Larga
50. Livada
51. Lupeştii-Cârjei
52. Marginea
53. Mărceşti
54. Miclăuşoaia
55. Motoceşti
56. Negoeşti
57. Nicoreşti
58. Oneşti
59. Patraşcani
60. Păgubeni
61. Pârâul-Boghii
62. Pârgăreşti
63. Pârvuleşti
64. Pivniceri
65. Plopu
66. Pochiţa
67. Poiana-Uzului
68. Popeni
69. Pralea
70. Punctul-Oituz
71. Răcăuţi
72. Rădeana
73. Răpile
74. Satu-Nou
75. Seaca
76. Slobozia-Mielului
77. Suseni
78. Tg.-Trotuş
79. Tutova
80. Valea-Câmpului
81. Valea-Codrului
82. Valea-Seacă
83. Viişoara
84. Vlaşca (Gura-Curiţei)
85. Vrânceni

IV. PLASA RĂCĂCIUNI

1. Albeni
2. Alexandrina
3. Bazga-de-Jos
4. Bazga-de-Sus
5. Bălţata-de-Jos
6. Bălţata-de-Sus
7. Berindeşti
8. Buchila
9. Capăta
10. Chetriş
11. Chilia-Benei
12. Chişeta
13. Ciocani
14. Cleja
15. Costiţa
16. Dămac
17. Dealul-Dieneţ
18. Dealul-Nou
19. Dieneţ
20. Faraoani
21. Fântâneanu
22. Ferdinand
23. Floreşti
24. Frăsinoaia
25. Fulgeriş
26. Fundu-Răcăciuni
27. Galbeni
28. Galeri
29. Găşteni
30. Geoseni
31. Gh.-Buzdugan
32. Gropile
33. Lărguţa
34. Motoc
35. Păltinata-de-Jos
36. Păltinata-de-Sus
37. Pănceşti
38. Răcăciuni
39. Răcătău-Răzeşi
40. Răstoaca
41. Recea-de-Jos
42. Recea-de-Sus
43. Rujinca
44. Sărata
45. Slobozia-Răcătău
46. Somuşca
47. Talpa
48. Teiuş
49. Valea-de-Sus
50. Valea-Dragă
51. Valea-Mare (Valea-de-Jos)
52. Valea-Rea
53. Valea-Seacă

V. PLASA SIRET

1. Balaia
2. Barna
3. Bărtăşeşti
4. Bejghir
5. Bibireşti
6. Bota
7. Boteşti
8. Buhocel
9. Buhociu
10. Burdugani
11. Căţeluşa
12. Coteni
13. Dospineşti
14. Filipeni
15. Frunteşti
16. Fundul-Văiei
17. Furnicari
18. Horgeşti
19. Iapa
20. Lecca-Ungureni
21. Lunca
22. Mărăscu
23. Milieştii-de-Jos
24. Milieştii-de-Sus
25. Moara-lui-Conachi
26. Năneşti
27. Năstăseni
28. Părincea-Sat
29. Părincea-Tg.
30. Pârliturile
31. Petreşti
32. Poeni
33. Racova
34. Satul-de-Jos
35. Slobozia (com. Filipeni)
36. Slobozia (com. Lecca)
37. Soci
38. Sohod
39. Tamaşi
40. Tociloasa
41. Valea-Boţului
42. Valea-lui-Drob
43. Valea-lui-Noe
44. Valea-Mărăşti
45. Varniţa
46. Văleni
47. Vârlăneşti
48. Viforeni
49. Vladnic
50. Zlatari

VI. PLASA TAZLĂU

1. Balcani-Marginea
2. Bălăneasa
3. Băsăşti
4. Bereşti-Tazlău
5. Boşoteni
6. Brătila-de-Jos
7. Brătila-de-Mijloc
8. Brătila-de-Sus
9. Buda
10. Butucari
11. Căpăţâna
12. Căsoasa
13. Câmpeni
14. Cetăţuia
15. Ciortea
16. Coman
17. Costineni
18. Deleni
19. Dragomir
20. Drăgugeşti
21. Enăcheşti
22. Găidar
23. Ghidionu
24. Ghilea
25. Gura-Cernului
26. Hăineala
27. Helegiu
28. Hemeeni
29. Ludaş
30. Lunca
31. Martin-Berzunţ
32. Mateeşti
33. Moreni
34. Nadişa
35. Năsoeşti
36. Orăşa
37. Orăşa-Avram
38. Pârjol
39. Poiana
40. Prăjoaia
41. Prisaca
42. Prisaca-Vidraşcu
43. Răchitiş
44. Reţeni
45. Sănduleni
46. Sârbi
47. Scăriga
48. Schitu-Frumoasa
49. Schitu-Savu
50. Solomoneşti
51. Stroeşti-Româneşti
52. Strugari
53. Stufu
54. Tărâţa
55. Tescani
56. Tisa
57. Turluianu
58. Valea-Rea-Tg.
59. Valea-Seacă
60. Verşeştii-de-Jos
61. Verşeştii-de-Sus

VII. PLASA TRAIAN

1. Antoheşti
2. Baimac
3. Băluşa
4. Berbinceni
5. Bereşti-Bistriţa
6. Bogdana
7. Bogdan-Vodă
8. Bogdăneşti
9. Borleanu
10. Bradu
11. Căţeleşti
12. Câmpeni
13. Chiticeni
14. Cimbala
15. Ciumaşi
16. Climeşti
17. Costei
18. Cotu-lui-Iuraşc
19. Dumbrava
20. Făgeţel
21. Făghieni
22. Fundeni
23. Fundu-lui-Bogdan
24. Glodişoarele
25. Gloduri
26. Gura-Drumului
27. Hertioana-Mânăstire
28. Hertioana-Răzeşi
29. Holt
30. Iteşti
31. Jieni
32. Letea-Veche
33. Obârşia
34. Odobeşti
35. Oţeleşti
36. Pădureni (Bereşti-Bistriţa)
37. Pădureni (Gloduri)
38. Peletucil-de-Jos
39. Peletucii-de-Sus
40. Petreşti
41. Prăjeşti
42. Prisaca
43. Radomireştii-de-Jos
44. Radomireştii-de-Sus
45. Ruşii-Ciutea
46. Săuceşti
47. Schineni
48. Secueni
49. Şerbeşti
50. Tg.-Gloduri
51. Tisa-Silvestri
52. Traian
53. Trestia
54. Ţigăra
55. Ungureni
56. Văleni
57. Zapodia

N. B. Ilustraţia dela pag. 44 reprezintă ţărance la iarmarocul din Bacău. Din « *România* », revista O.N.T.

JUDEȚUL BAIA

Stema. Scut roșu, cu trei brazi de argint, unul lângă altul, pe o terasă neagră.

Simbolizează bogăția județului în păduri de brad.

Este vechea stemă a județului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. este așezat în Nordul Moldovei.

Suprafața: 3.353 km².

Infățișarea pământului. Valea Moldovei, largă și cu terase, desparte județul în două: la Apus, se înalță până la peste 800 m, Subcarpații. La Răsărit, începe podișul Moldovei (400—500 m altitudine) format din culmi cu spinarea netedă, dispuse pieziș spre Sud-Est și retezate de valea foarte largă a Siretului. Dincolo de valea acestuia, dealurile sculptate în același podiș, sunt însă ceva mai înalte și mai abrupte.

Climă și ape. Clima (apropiată de tipul baltic) e mai aspră (între 6° și 8° temperatura medie anuală) și mai umedă (peste 700 și chiar peste 800 mm precipitații anuale) în Nord-Vestul județului decât în Sud-Est (aici, sub 600 mm.

Apele principale sunt *Moldova* și *Siretul* care străbat județul venind din obcinele Bucovinei.

Vegetație. Pe culmile subcarpatice din Vest, predomină coniferele până spre 500 m (se știe că în Nordul Țării, molizii și pinii coboară până la această altitudine). Mai jos, făgeturile formează codri întinși. Din apropierea Moldovei însă, până dincolo de Siret, despădurirea a fost aproape totală (n'au fost crutate decât dealurile de peste 400 m, din lungul celor două maluri ale Siretului).

Bogății minerale. Prin Subcarpați trece zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare) care explică existența sărăturilor în această parte a județului; iar la contacul cu podișul, pe ambele maluri ale Moldovei, cercetările geologice au dovedit existența unor întinse straturi de lignit.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela orașul Baia, întâia capitală a Țării Moldovei.

Aici au descălicat, punând bazele unui mare Stat, Dragoș, voevodul maramureșean — vasal regelui Ungariei — apoi Bogdan, la 1359, liber de orice închinare.

Orașul Baia este o așezare anterioară descălecării. In ea a stat timp de aproape două veacuri, episcopul catolic al Moldovei.

In 1467, ținutul a fost străbătut de oștile lui Mateiaș Corvin, înfrânt sângeros în orașul Baia.

Până la răpirea Bucovinei, Baia și imprejurimile ei au făcut parte din ținutul Sucevei.

Capitala actuală a județului, Fălticenii, a eșit dintr'un conglomerat de state: Șoldănești, Tâmpești și Fălticeni, menționate în documente încă din 1300.

Monumente istorice. Ruinele *bisericii episcopiei catolice* din satul (fostul oraș) *Baia*. Pietrele de mormânt menționate de episcopul Bandini în sec. XVII au dispărut. Museul de Artă religioasă din București are câteva pietre cu inscripții latine din sec. XV provenite din această biserică.

Biserica lui Ștefan cel Mare din Baia, înălțată în amintirea victoriei din 1467 asupra Regelui Matei Corvin al Ungariei,

Biserica lui Petru Rareș din Baia, înălțată în 1532.

Biserica satului Probota, fosta biserică a mânăstirii Probota (Pobrata), construită în sec. al XV-lea și refăcută de Petru Rareș, la 1532, cu ferestre și contraforturi gotice. Aci a fost înmormântat Rareș cu soția sa. Lespezile mormintelor se văd încă în biserică. In curte, resturile palatului domnesc al lui Petru Rareș, străjuite de ruinele turnului; cele mai impunătoare ruine de reședință domnească din Moldova. Zidurile de incintă ale Mânăstirii au fost refăcute de Vasile Lupu.

Mânăstirea Râșca, ctitorie a lui Petru Rareș pe locul unei biserici a lui Ștefan cel Mare. Aici, episcopul Macarie scrise, cu flori de shil împrumutate dela bizantinul Manasses, cronica domniei lui Petru Rareș. Construcția primitivă a fost încărcată cu un peristil disgrațios, de Costea Bâcioc, mare vornic, între 1611 - 1617, și cu două turnuri în sec. XIX. Fresce cu portretul lui Rareș și al familiei

sale, piatra de mormânt a mamei lui Alexandru Lăpuşneanu, Anastasia († 2 Mai 1558)

Biserica satului Dolheşti, din sec. al XV-lea cu o poartă frumos săpată. Admirabile pietre de mormânt, a Hatmanului Şendrea şi a soţiei sale, Maria, sora lui Ştefan cel Mare († 27 Martie 1486).

Mânăstirea Slatina, ctitorie a lui Alexandru Lăpuşneanu, domnul Moldovei, înconjurată cu un zid puternic, depăşeşte în proporţii pe cea dela Probota. Mormintele lui Alexandru îngropat ca monah sub numele de Pahomie şi al Doamnei Ruxandra. In curte, o fântână dela 1561, ridicată de acelaşi domn.

Mânăstirea păstrează şi azi două ţesături splendide cu portretele ctitorilor. Lângă biserică a fost înmormântat ca simplu călugăr, mitropolitul Veniamin Costache.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. Judeţul B. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 155.915 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	155.915	76.608	79.307
Total urban	28.097	13.941	14.156
1. Oraşul Fălticeni . .	14.347	7.098	7.249
2. Oraşul Paşcani . . .	13.750	6.843	6.907
Total rural	127.818	62.667	65.151
1. Plasa Moldova . . .	39.684	19.438	20.246
2. Plasa Paşcani . . .	39.004	19.192	19.812
3. Plasa Siret	49.130	24.037	25.093

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	155.915	30—49 ani	33.268
		50—69 ani	13.874
0— 9 ani	46.662	70 ani şi peste . . .	2.530
10—29 ani	58.644	Vârstă nedeclarată . .	937

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul B. conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.559	3.483	3.076	40,1	21,3	18,8
1931	157.541	6.468	3.216	3.252	41,1	20,4	20,7
1932	161.161	7.100	3.718	3.382	44,1	23,1	21,0
1933	163.752	6.218	3.339	2.879	38,0	20,4	17,6
1934	166.762	6.728	3.897	2.831	40,3	23,4	16,9
1935	169.465	6.282	3.248	3.034	37,1	19,2	17,9
1936	173.194	6.875	3.205	3.670	39,7	18,5	21,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului B. a fost de 176.833 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 155.915 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.918 locuitori, în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 13,4%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Prin răpirea Bucovinei, judeţul Suceava, a cărui Capitală era oraşul Suceava, a fost împărţit în două, Suceava trecând Austriei, şi pentru judeţul rămas în Moldova, creându-se o capitală nouă, *Fălticenii*. Astfel, judeţul Suceava din Moldova, avea o configuraţie ciudată: o formă lungă, cu o distanţă de peste 120 km dela Gura-Negrei, în hotarul Bucovinei, până la capitala judeţului. In 1920 s'a luat plasa Muntelui — regiunea cea mai bogată — şi s'a trecut judeţului Neamţ, judeţul *Fălticeni* rămânând cu o configuraţie mai compactă, dar mai sărac.

Principala ocupaţie a locuitorilor judeţului este agricultura.

In urma exproprierei, moşiile de mână moartă, precum Ruginoasa, Liteni, Drăguşănii, Mălinii (a Domeniilor Coroanei), moşii de mii de hectare, ca şi celelalte moşii întinse, au fost fărămiţate iar pământurile împărţite sătenilor, cari nu sunt în stare să-şi producă măcar strictul necesar pentru ei; aproape în fiecare an, Statul trebuie să le procure porumb pentru hrană.

In jurul oraşului sunt câteva sate care procura acestuia articole alimentare de prima necesitate. Petiea, aduce laptele; Oprişănii, legumele, iar locuitorii din satul Rădăşăni sunt recunoscuţi ca negustori de fructe.

Rădăşănenii cumpără merele din tot judeţul şi din împrejurimi, chiar din Maramureş, le aduc la ei acasă, le înmagazinează, şi în timpuliernei le transportă la Iaşi, la Galaţi, Bucureşti, etc.

Portul locuitorilor ţinutului este variat.

In satele dela munte, persistă încă portul naţional, dar cu cât te apropii de câmpie, sătenii nu-l mai cunosc. Dincolo de Siret, aproape toţi sătenii umblă îmbrăcaţi în pantaloni şi surtuce, iar vara în pantaloni şi vestă (jiletcă). Asta, însă, nu-i împiedică să poarte suman şi cojoc, în timp de iarnă. Femeile au adoptat un port pestriţ, de mahala de târg.

Datinele, credinţele bătrâneşti, se alterează şi ele sub influenţa aşa zisei « civilizaţii ». Invăţătorii şi preoţii introduc obiceiuri necunoscute. Pom de Crăciun se face la unele şcoli, mai cu seamă în apropiere de oraş, şi prin oraşele înstrăinate: Lespezi, Paşcani.

In Fălticeni a învăţat carte, la şcoala de catiheţi, vestitul scriitor Ion Creangă. In Fălticeni s'a născut şi a trăit o bucată de vreme, nuvelistul Nicu Gane. Tot din acest oraş au pornit poetul şi arheologul Nicolae Beldiceanu, pictorii Ştefan Şoldănescu şi Aurel Băeşu, familia Millo, reprezentată prin Matei Millo, poetul, prin artistul Matei Millo, întemeitorul teatrului românesc şi prin fratele său Alecu Millo, autor al unei bune cărţi « Ţăranul », în care se află desiderate pentru îmbunătăţirea stării ţăranului nostru, desiderate cari cu trecerea vremii s'au realizat. Un alt Matei Millo, fiul lui Alecu, s'a distins ca primar al Fălticenilor, ca şi Iorgu Radu, fost profesor de Economia politică la Universitatea din Iaşi.

a. g.

ECONOMIE

Regiune de munte, fără o reţea de drumuri favorabile judeţul B. este, în genere, un judeţ sărac. Exploatarea pădurilor, agricultura redusă şi creşterea vitelor, sunt singurele izvoare de câştig ale populaţiei sale.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 335.300 ha.

Suprafaţa arabilă este de 98.988 ha, adică 29,52% din suprafaţa judeţului şi 0,34% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 10.637 ha, adică 10,75%, iar mica proprietate 88.351 ha, adică 89,25%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 79.472 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 38.305 ha, cu o producţie de 429.347 chintale (prod. medie la ha 11,2 chint.), în valoare de 101 mil. lei.

Ovăzul ocupă 18.659 ha, cu o producţie de 166.849 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 50 mil. lei.

Grâul ocupă 13.225 ha, cu o producţie de 150.795 chint. (prod. medie la ha 11,4 chint.) în valoare de 60 mil. lei.

BAIA

PREFECTURA

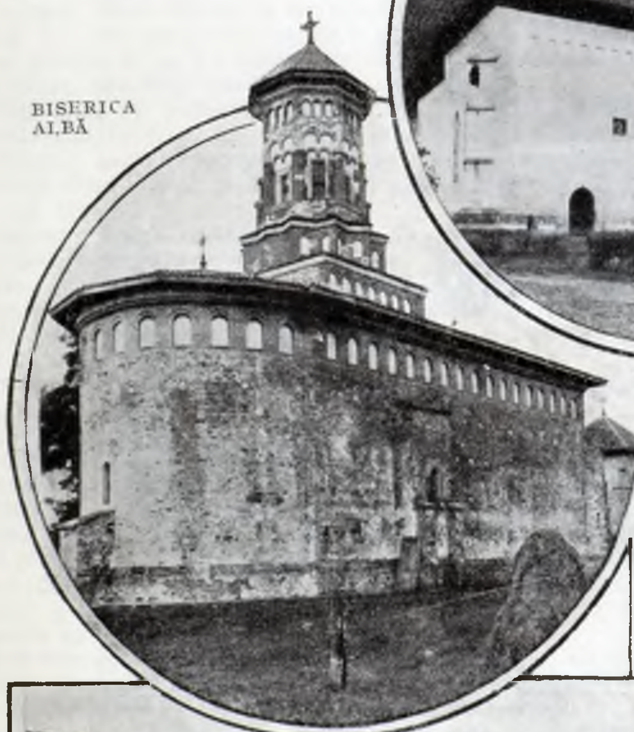

VALEA MOLDOVEI

HORĂ

BISERICA ALBĂ

MÂNĂSTIREA SLATINA

FLĂCĂI DIN LESPEZI

Orzul ocupă 7873 ha, cu o producţie de 74.640 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei.
Secara ocupă 956 ha, cu o producţie de 10.514 chint. (prod. medie la ha 10,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei.
Hrişca ocupă 454 ha.
Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 7.534 ha; din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 3.606 ha, cu o producţie de 88.450 chint. fân (media la ha 24,5 chint.), în valoare de 12 mil. lei şi 400 chint. sămânţă (media la ha 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 1.842 ha cu o producţie de 58.293 chint. fân) media la ha 31,6 chint.), în valoare de 8 mil. lei, şi 200 chint. sămânţă (media la ha 0,1 chint.). *Alte fâneţe cultivate* ocupă 1.580 ha, cu o producţie de 33.043 chint. (media la ha 20,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 506 ha, cu o producţie de 83.016 chint. (media la ha 164,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.
Plantele alimentare ocupă 2.517 ha. Din această suprafaţă, *cartofii* ocupă 1.767 ha, cu o producţie de 201.598 chint. (media la ha 114,1 chint.), în valoare de 25 mil. lei. *Cartofii printre porumb* dau o producţie de 29.924 chint. în valoare de 4 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 70.688 chint., în valoare de 25 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 571.552 chint., în valoare de 29 mil. lei.
Plantele industriale ocupă 2.571 ha. Din această suprafaţă, *cânepa* ocupă 787 ha, cu o producţie de 6.004 chint. fuior (media la ha 7,6 chint.), în valoare de 21 mil. lei şi 5.441 chint. sămânţă (media la ha 6,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 536 ha, cu o producţie de 75.993 chint. (media la ha 141,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Inul* ocupă 181 ha, cu o producţie de 923 chint. fuior (media la ha 5,1 chint.) în valoare de 5 mil. lei, şi 730 chint. sămânţă (media la ha 4,0 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (335.300 ha) ogoarele sterpe ocupă 6.894 ha.
Fâneţele naturale ocupă 11.835 ha, cu o producţie de 191.727 chint. (prod. medie la ha 16,2 chint.), în valoare de 21 mil. lei.
Păşunile ocupă 16.883 ha.
Pădurile ocupă 134.780 ha.
Livezile de pruni ocupă 1.102 ha, cu o producţie de 43.419 chint. (prod. medie la ha 39,4 chint.), în valoare de 13 mil. lei.
Alţi pomi fructiferi ocupă 481 ha.
Viţa de vie ocupă 158 ha.

Creşterea animalelor. In judeţ se aflau în anul 1935:
Cai 20.812, boi 40.382, bivoli 13, oi 105.524, capre 264, porci 23.271, stupi sistematici 2729, stupi primitivi 3321.

Industrie. *Industria lemnului:* 13 fabrici de cherestea (2 la Fălticeni, 5 la Râşca şi câte una la Bogdăneşti, Boroaia, Cornul-Luncii, Găineşti, Sasca şi Suha), 2 fabric de mobilă (Fălticeni), 1 de scaune (Fălticeni); *Alte industrii:* 31 mori (din cari 4 la Fălticeni), 1 fabrică de pălării (Fălticeni), 3 de pielărie (2 la Fălticeni şi 1 la Paşcani), 1 de sticlărie suflată (Lespezi).
Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Soc. « Forestiera-Baia », cu o fabrică de cherestea la Fălticeni (inv. 17) şi o moară la Şoldăneşti (inv. 7) şi Prima fabrică de sticlărie « Lespezi » din Lespezi (soc. 6, inv. 3).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI BAIA IN 1935
Intreprinderile de la 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	—	3	675	—	—
Hârtie şi Arte grafice	1	—	5	11	360
Pielărie	4	—	105	4	229
Lemnului	11	—	1.477	174	13.269
Total	16	3	2.262	189	13.858

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social (*soc.*) şi capitalul investit (*inv.*) în milioane de lei.

Comerţ. Comerţ intens de cherestea.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 6 *bănci* (societăţi anonime).
Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	500.255	Fonduri	46.245.110
Plasamente	90.036.522	Angajamente	64.532.824
Imobilizări	3.941.164	Rezultate	—
Rezultate	16.299.993		
Total	110.777.934	Total	110.777.934

Cooperative de credit (bănci populare) 47, cu 12.349 membri cu un capital social vărsat de 25.693.422 lei. Imprumuturi acordate de 50.037.075 lei (neconvertite 9.519.478 lei, convertite 18.649.079 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 21.868.518 lei). Depuneri spre fructificare 8.652.625 lei. Totalul bilanţului 57.632.329 lei.
Cooperative de producţie diversă 5, cu 985 membri şi cu un capital social vărsat de 1.728.308 lei. Valori imobilizate 3.331.451 lei. Totalul bilanţului 5.153.507 lei.
Cooperative forestiere 4. cu 833 membri şi cu un capital social vărsat de 1.735.525 lei. Fonduri 583.251 lei. Păduri şi material brut 1.148.392 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 100.758 lei. Bilanţul încheiat 5.174.913 lei.
Cooperative de consum 13, cu 1.169 membri şi cu un capital social vărsat de 737.800 lei. Mărfuri generale în valoare de 435.631 lei. Bilanţul încheiat 2.219.728 lei.
Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.731.979**
Venituri *ordinare*	5.336.890
Venituri *extraordinare*	448.371
Venituri *speciale*	1.946.718
Cheltueli	**9.152.230**
Cheltueli *ordinare*	6.757.141
Cheltueli *extraordinare*	448.371
Cheltueli *speciale*	1.946.718

Drumuri. Judeţul B. este străbătut de o reţea de drumuri, în lungime totală de 1389 km 022 m, împărţită astfel:
Drumuri naţionale 155 km 570 m, pietruite în întregime şi întreţinute de Direcţiunea Generală a Drumurilor.
Drumuri judeţene 368 km 618 m. din care 350 km 006 m. pietruiţi.
Drumuri comunale 864 km 834 m.
Lungimea podurilor este de 7.202,85 m, repartizată astfel: poduri naţionale 1.340,40 m, judeţene 3.009,20 m. şi comunale 2.853,25 m.
Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:
1. *Săbăoani – Fălticeni – Gura Homorului* (Fălticeni – limita jud. Roman = 48 km; Fălticeni – limita jud. Câmpulung = 15 km).
2. *Tg.-Frumos – Paşcani – Tg.-Neamţ* (Paşcani – limita jud. Iaşi = 26 km; Paşcani – limita jud. Neamţ = 17 km).
3. *Dolhasca – Fălticeni* (Dolhasca – Fălticeni = 27 km).
4. *Dolhasca – Paşcani* (Dolhasca – Paşcani = 28 km).
Serviciul de poduri şi şosele are 4 circumscripţii, la Fălticeni, Boroaia, Lespezi şi Paşcani.

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de căi ferate de 107 km, din care linii principale simple 82 km şi linii secundare simple 25 km.
Itinerarii principale. Rapide şi accelerate: Bucureşti–Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă. (Varşovia – Berlin - Praga - Moscova).
Staţii importante: Paşcani, Dolhasca, Fălticeni.

Poştă, telegraf, telefon. 6 *oficii P.T.T. de stat* (Fălticeni, Paşcani, Gara Paşcani, Liteni, Lespezi şi Mălini) *1 agenţie specială* (Boroaia) şi *2 gări cu serviciul poştal* (Cuza-Vodă şi Dolhasca).

Oficii telefonice la: Fălticeni, Paşcani, Lespezi, Mălini, Boroaia şi Liteni.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Deşi în mare parte judeţ de păduri şi munte, Baia nu are totuşi staţiuni balneo-climatice calificate oficial. In schimb, judeţul este presărat de numeroase monumente, în deosebi biserici şi mânăstiri, cele mai multe restaurate; cum şi aşezări ţărăneşti, caracteristice sub raport etnografic. Principalele drumuri de excursie: Fălticeni – Mălini, prin Baia şi Sasca iar de aci, la mânăstirea Slatina. Tot dela Mălini, pe un drum extrem de frumos, una dintre cele mai îndrăsneţe şosele de munte ale Vechiului Regat, se merge către Stânişoara, de unde, prin serpentine extrem de frământate, se trece din judeţul Baia în Valea Bistriţei, la Borca şi Broşteni. Dela Fălticeni, pe şoseaua către Târgul Neamţ, călătorul poate vizita mânăstirea Râşca, iar prin Dolheşti–Dolhasca, mânăstirea Probota, de unde drumul întâlneşte, la Paşcani şoseaua spre Roman. In partea nord-estică a judeţului, pe şoseaua spre Botoşani, se află comuna Pleşeşti, unde s'au găsit numeroase urme arheologice romane.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 120.058 locuitori, dintre cari 55,4% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 69,7% bărbaţi ştiutori de carte şi 41,7% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,8	0,5
2. Primară	75,4	94,6
3. Secundară	13,1	3,0
4. Profesională	7,2	1,6
5. Universitară	1,8	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,7	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934, de 44.537 loc. (5456 mediu urban şi 39.081 mediu rural).

Şcoli secundare 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 şcoală de horticultură, 1 şcoală de economie casnică, 1 gimnaziu C.F.R., 1 şcoală profesională de ucenici C.F.R.

Şcoli primare 190, din care 173 rurale şi 17 urbane (186 şcoli de stat şi 4 confesionale), cu un număr total de 26.697 copii, (23.738 mediu rural şi 2.959 mediu urban) şi cu 586 învăţători şi alt personal didactic (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 13, din care 7 rurale şi 6 urbane (12 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 772 copii (350 mediu rural şi 422 mediu urban) şi cu 18 conducătoare (Situaţia din 1934).

Institutii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »*, are cămine culturale în: Bădiliţa, Blăgeşti, Bogdăneşti, Brustur, Budeni, Buda, Ciohoreni, Costeş i, Cotu-Băii, Cristeşti, Dolhasca, Dolheştii-Mari, Drăceni, Drăguşeni, Drăgăneşti, Hărmăneşti, Hereşti, Ioneasa, Lespezi, Manolea, Mălini, Mereşti, Miroslăveşti, Moisa, Movileni, Oniceni, Preoţeşti, Probota, Pleşeşti-Centru, Pleşeşti-Gane, Rădăşeni, Râşca, Ruginoasa, Săveşti, Siliştea, Slobozia, şi Tătăruşi.

Centrala Caselor Naţionale are în oraşul Fălticeni Casa Naţională «Unirea», cu secţiuni la Paşcani, Dolhasca şi Liteni.

Liga Culturală activează în Fălticeni şi Heci-Lespezi.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 48 cămine culturale, 2 soc. muzicale şi 8 biblioteci, adică în total 58 organizaţii culturale, dintre care 17 au personalitate juridică.

In Oraşul Fălticeni: Muzeul Fălticenilor, Biblioteca « Lumina », Cercul studenţilor creştini « Bogdan-Vodă », Cercul studenţilor evrei, 4 societăţi culturale evreieşti, 1 cinematograf, 3 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare, 1 de pescuit.

In oraşul Paşcani: căminul Cultural « Mântuitorul », Căminul cultural « Unirea C.F.R. », Cercul tineretului sionist, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 92,9% sunt ortodocşi şi 0,1% greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Judeţul are 134 biserici ortodoxe, 2 mânăstiri (Râşca şi Slatina) şi 2 schituri (Preuţeşti şi Boureni).

De asemenea, în judeţ se află 5 biserici romano-catolice, 13 case de rugăciuni stiliste, 1 sinagogă şi 14 case de rugăciuni izraelite.

Instituţii bisericeşti. Judeţul este împărţit în 2 protopopiate, cu reşedinţă la Fălticeni şi Baia, şi se află în jurisdicţia Arhiepiscopiei Iaşilor. (Mitropolia Moldovei şi a Sucevei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului B. este oraşul Fălticeni. Judeţul are 2 oraşe (*Fălticeni* şi *Paşcani*) şi 178 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Boroaia . . . . 45 sate
II. Plasa Mălini . . . . 28 sate
III. Plasa Paşcani . . . . 38 sate
IV. Plasa Siret . . . . 67 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Fălticeni, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Iaşi.

4 judecătorii, la Fălticeni, Paşcani, Boroaia şi Lespezi, cu un total de 8 magistraţi.

Organizare sanitară. Ministerul Sănătăţii întreţine spitale în Fălticeni, Paşcani, Ciumuleşti, Lespezi şi Mălini, precum şi 1 sanatoriu la Ruginoasa.

In oraşul Fălticeni se mai află 1 spital izraelit, 1 dispensar comunal şi 1 dispensar de sugaci al Soc. « Principele Mircea » iar în oraşul Paşcani 1 spital C.F.R. şi Soc. filantropică a femeilor evreice.

Dispensare de stat în comunele: Dolheşti, Liteni, Miroslăveşti, Cristeşti, Ruginoasa, Rădăşeni, Baia şi Tătăruşi.

Servicii sanitare în oraşele: Fălticeni (serv. sanit. al judeţului şi serv. sanit. al oraşului) şi Paşcani.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Piatra-Neamţ are oficii la Fălticeni şi Paşcani organizaţii medicale la Fălticeni, Paşcani, Broşteni, Mălini, Râşca-Bogdăneşti, Lespezi şi Suha-Mare (total 7 medici).

In oraşul Fălticeni se mai află Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Fundaţia « Stamate » şi Societatea « Sprijinul », Azil de bătrâni şi Orfelinatul Fundaţiei « Stamate ».

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Fălticeni, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Paşcani, comuna urbană, situată la 47 km de reşedinţa judeţului, 70 km de Cernăuţi şi la 389 km. de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti – Cernăuţi şi Paşcani – Iaşi. Are 11.922 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Oraşul Paşcani, fiind un nod important de cale ferată, aşezat într'o regiune agricolă, bogată în acelaşi timp în păduri şi păşuni, face un comerţ intens cu cereale, vite, cherestea, lemne de foc, etc. Industria este reprezentată numai printr'o tăbăcărie şi o moară sistematică. In oraş se află un atelier important al C.F.R.

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37: Venituri 6.456.488 lei, cheltuieli 10.024.926 lei.

Gimnaziu C.F.R., Şcoala profesională de ucenici C.F.R., 7 şcoli primare.

Casa Naţională, Căminul cultural « Mântuitorul », Căminul cultural « Unirea C.F.R. », Cercul tineretului sionist, 1 soc. sportivă, 1 soc. de vânătoare, 1 cinematograf, 1 bancă populară, 1 uzină electrică.

5 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică.

Primărie, Pretură, Judecătorie, Percepţie, Circumscripţie de poduri şi şosele, Circ. sanitară, Circ. veterinară, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Poliţie, Oficiu Asig. Soc., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asoc. profes. a mecanicilor C.F.R. « Tracţiunea », Soc. mecanicilor C.F.R. « Locomotiva », Soc. personalului de birou şi control « Ad-tivul C.F.R. », Soc. lucrătorilor şi mecanicilor C.F.R. « Mina şi Pădurea », Soc. personalului de întreţinere « Nivel-metru », Asoc. meseriaşilor Depoului C.F.R., Asoc. « Staţia C.F.R. », Asoc. maeştrilor C.F.R., Asoc. absolvenţilor şcoalei de ucenici C.F.R., Soc. pensionarilor C.F.R. « Regele Carol I », Asoc. grupărilor de pensionari ai Casei Muncii C.F.R., Asoc. solidară a pensionarilor civili, Soc. meseriaşilor evrei « Infrăţirea », Asoc. « Cercul comercial », Soc. « Unirea ».

Spital de stat, Spital C.F.R., Soc. filantropică a femeilor evreice.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL BAIA:

A) Oraşe

1. Fălticeni (capitala judeţului)
2. Paşcani.

B) Sate

I. PLASA BOROAIA

1. Antoceni
2. Bărăşti
3. Bărăşti-Ciumuleşti
4. Bogdaneşti
5. Boroaia
6. Boura
7. Brusturi
8. Buda
9. Ciumuleşti
10. Cornileşti
11. Cotu-Băei
12. Drăgăneşti
13. Drăguşeni
14. Dumbrăviţa-de-Jos
15. Dumbrăviţa-de-Sus
16. Fântâna-Mare
17. Forăşti
18. Giuleşti
19. Groşi
20. Ioneasa
21. Jahalia
22. Manolea
23. Mesteceni
24. Moişa
25. Movileni
26. Nemţeni
27. Nigoteşti
28. Oniceni
29. Orţăşti
30. Pănureşti
31. Poiana
32. Praxia
33. Râşca
34. Ruşi
35. Săcuţa
36. Săveşti
37. Sârbi
38. Slătioara
39. Spătăreşti
40. Şoimăreşti
41. Târzia
42. Toieşti
43. Tonţi
44. Uideşti
45. Ungheni.

II. PLASA MĂLINI

1. Baia
2. Bogata
3. Boteşti
4. Brădăţel
5. Buneşti-Bucovina
6. Buneşti-Regat
7. Cornu-Lunci
8. Drăceni
9. Dumbrava
10. Găineşti
11. Horodniceni
12. Lămăşeni
13. Mălini
14. Mihăeşti
15. Păiseni
16. Părae
17. Pocoleni
18. Poiana-Mărului
19. Răbâia
20. Rădăşeni
21. Rotopăneşti
22. Sasca-Mare
23. Sasca-Mică
24. Sasca-Nouă
25. Stânileşti
26. Suha
27. Şinca
28. Văleni-Stânişoara

III. PLASA PAŞCANI

1. Băiceni
2. Băluşeşti
3. Boldeşti
4. Boureni
5. Brăteşti
6. Buzaţi
7. Ciohorâni
8. Conţăşti
9. Costeşti
10. Cozmeşti
11. Cristeşti
12. Dumbrăviţa
13. Găsteşti
14. Giurgeşti
15. Guta-Vladnici
16. Hărmăneştii-Noi
17. Hărmăneştii-Vechi
18. Hereşti
19. Homiţa
20. Miroslăveşti
21. Moţca
22. Năvrăpeşti
23. Petrişul-de-Jos
24. Petrişul-de-Sus
25. Plăeşu
26. Preoţeşti
27. Rediu
28. Ruginoasa
29. Soci
30. Stolniceni-Prăjescu.
31. Stroeşti
32. Timişeşti
33. Todireşti
34. Topile
35. Valea-Seacă
36. Vascani
37. Verşeni
38. Zvorăneşti

IV. PLASA SIRET

1. Arghira
2. Balta-Porcului
3. Basarabi
4. Bădiliţa
5. Bereslogi-Humosu
6. Broşteni
7. Buda
8. Budai
9. Budeni
10. Bursuc
11. Căpriţa
12. Ciorsaci
13. Corni
14. Cotu-Juvailă
15. Criveşti
16. Deleni
17. Diudiu
18. Dolhasca
19. Dolheştii-Mari
20. Dolheştii-Mici
21. Fotin-Enescu
22. Fundoaia
23. Giurgeşti
24. Gulia
25. Gura-Bădiliţei
26. Hârtoape
27. Hârtop
28. Heci
29. Hreaţca
30. Huşi
31. Iorcani
32. Jacota
33. Lespezi
34. Leucuşeşti
35. Liteni
36. Mânăstioara
37. Mereşti
38. Osoi
39. Petia
40. Pleşa
41. Pleşeşti-Centru
42. Pleşeşti-Gane
43. Poiana-Budianului
44. Poiana-Răftivanului
45. Preuţeşti
46. Probota
47. Racova
48. Rotunda
49. Siliştea
50. Siliştea-Nouă
51. Siriţel
52. Slobozia
53. Stolniceni-Ghiţescu
54. Ştirbăţ
55. Tătăruşi
56. Ţarna-Mare
57. Ţintirim
58. Uda
59. Unceşti
60. Urlaţi
61. Valea-Bourei
62. Valea-Glodului
63. Valea-Poenei
64. Vămeni
65. Vercicani
66. Vladnicuţ
67. Vultureşti.

PECETIA ORAŞULUI BAIA, CAPITALĂ A MOLDOVEI

JUDEȚUL BĂLȚI

Stema. Scut roşu, cu un cap de cal argintat, spre dreapta. Derivă din vechea stemă a judeţului Iaşi, care odinioară se întindea şi peste Prut.
Simbolizează bogăţia în herghelii de cai a judeţului.
Este stema veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul B. face parte dintre judeţele Moldovei-de-Sus (oficial Basarabia de Nord). El este aşezat la crucea a două drumuri vechi, urmate azi de căi ferate: *drumul Hotinului* care străbate Moldova dintre Prut şi Nistru prin mijloc şi *drumul Sorocăi* care, prin oraşul Bălţi, ajunge la Iaşi.

Suprafaţa: 5.260 km².

Înfăţişarea pământului. Relieful este un podiş deluros (parte integrantă din întinsul podiş moldovenesc). Prin mijlocul judeţului trece pieziş dela NE către SE, o culme înaltă (200—300 m) şi strâmtă (4—8 km) care desparte basinul Prutului de al Nistrului. Inăuntrul acestor două basine, numeroase culmi prelungi şi mai rotunjite se ramifică, lăsându-se în trepte, printre afluenţii celor două ape. De aici, aspectul vălurat al reliefului acestui judeţ a cărui unitate teritorială, imperfectă, constă în faptul că închide între graniţele sale obârşiile celei mai întinse părţi din văile Basarabiei de Nord.

Climă şi ape. Clima este de stepă continentală, însă mai aspră decât în Sud (temperatura medie a verii, sub 22°; contrastele termice 27°, faţă de 25°—26° la Cetatea Albă). Precipitaţiile sunt de asemenea reduse (sub 500 mm anual, mai ridicate totuşi decât în Sud).

De aici lipsa de ape curgătoare mai ales vara când numai câteva râuri (*Ciugurul* în N, şi *Răutul* în E), se ţin ceva mai bine. Aşa se explică mulţimea iazurilor din acest judeţ.

Vegetaţie. Aproape tot judeţul e o stepă (cunoscuta stepă a Bălţilor), care a produs şi aici solul atât de fertil cunoscut în ştiinţă sub numele de cernoziom « chocolat ». Stepa Bălţilor diferă totuşi de stepa Pontică fiind mai bogată în plante cu flori (de origină sarmatică) şi foarte săracă în ierburi de origină meridională. (Invăţaţii o numesc, *Siccipratum altiherbosum*). Pădurea, de stejar, s'a păstrat numai pe câteva din dealurile înalte situate în N judeţului.

Bogăţiile minerale. Pe valea Răutului, în Estul oraşului Bălţi şi la marginea de SE a judeţului, s'au găsit straturi de lignit exploatabil.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul B. şi-a luat numele dela oraşul capitală.

El a fost creat de Ruşi, după anexarea Moldovei dintre Prut şi Nistru, din părţile judeţului Iaşi, trecute sub dominaţia lor.

I s'a dat drept capitală târgul Bălţi, proprietate particulară a unui oarecare Panaiot.

In 1818, ţarul Alexandru I trecând prin acest judeţ, a ordonat « ca Bălţii să devie oraş ».

După Unire, în loc să fie trecut din nou judeţului din care s'a desprins, judeţul B. şi-a văzut consacrată fiinţa administrativă.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul B. numără 386.476 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	386.476	193.188	193.288
Municipiul Bălţi	30.667	15.525	15.142
Total rural	355.809	177.663	178.146
1. Plasa Făleşti	136.515	68.395	68.120
2. Plasa Răşcani	106.027	52.780	53.247
3. Plasa Slobozia-Bălţi	113.267	56.488	56.779

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	386.476	30—49 ani	81.179
		50—69 ani	33.084
0— 9 ani	118.846	70 ani şi peste	5.568
10—29 ani	145.973	Vârstă nedeclarată	1.826

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul B., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului a 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	16.495	9.586	6.909	40,8	23,7	17,1
1931	389.816	15.754	9.075	6.679	40,4	23,3	17,1
1932	398.324	17.874	9.920	7.954	44,9	24,9	20,0
1933	404.617	15.793	7.765	8.028	39,0	19,2	19,8
1934	413.124	17.427	10.960	6.467	42,2	26,5	15,7
1935	417.631	15.629	10.210	5.419	37,4	24,4	13,0
1936	424.092	14.125	8.559	5.566	33,3	20,2	13,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului B. a fost de 429.638 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 386.476 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 43.162 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 11,2%.

ECONOMIE

Aşezat pe un pământ deosebit de fertil, judeţul B. este prin excelenţă agricol.

Producţia sa agricolă a dat naştere unei puternice industrii alimentare.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 526.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 388.803 ha, adică 89,77% din suprafaţa judeţului şi 1,32% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 13.615 ha, adică 3,50%, iar mica proprietate 375.188 ha, adică 96,50%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 326.664 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 136.978 ha, cu o producţie de 2.016.229 chint. (prod. medie la ha 14,7 chint.), în valoare de 474 mil. lei.

Grâul ocupă 111.650 ha, cu o producţie de 796.270 chint. (prod. medie la ha 7,1 chint.), în valoare de 315 mil. lei.

Orzul ocupă 60.594 ha, cu o producţie de 351.524 chint. (prod. medie la ha 5,8 chint.), în valoare de 86 mil. lei.

Secara ocupă 13.597 ha, cu o producţie de 113.574 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 33 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3582 ha, cu o producţie de 20.059 chint. (prod. medie la ha 5,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Hrişca ocupă 163 ha, *meiul* ocupă 87 ha şi *măturile* ocupă 13 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 5120 ha, astfel repartizate: *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 1.488 ha, cu o producţie de 151.991 chint. (media la ha 102,1 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1193 ha, cu o producţie de 28.432 chint. fân (media la ha 23,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2439 ha, cu o producţie de 37.704 chint. (media la ha 15,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 10.025 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 4622 ha, cu o producţie de 276.501 chint. (media la ha 59,8 chint.), în valoare de 35 mil. lei. *Fasolea* ocupă 2898 ha, cu o producţie de 23.018 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 642 ha, cu o producţie de 66.392 chint. (media la ha 103,4 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 10.175 chint. în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 6518 chint. în valoare de 2 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 923.552 chint., în valoare de 46 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 44.738 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 40.228 ha, cu o producţie de 364.920 chint. (media la ha 9,1 chint.), în valoare de 137 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1497 ha, cu o producţie de 10.268 chint. fuior (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 36 mil. lei, şi 9182 chint. sământă (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 878 ha, cu o producţie de 117.827 chint. (media la ha 134,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Soia* ocupă 818 ha, cu o producţie de 6179 chint. (media la ha 7,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Inul* ocupă 491 ha cu o producţie de 1879 chint. fuior (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei, şi 1767 chint. sământă (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 430 ha, cu o producţie de 2193 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (526.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 2256 ha.

Fâneţele naturale ocupă 4532 ha, cu o producţie de 75.684 chint. (prod. medie la ha 16,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Păşunile ocupă 50.081 ha.

Pădurile ocupă 13.413 ha.

Livezile de pruni ocupă 717 ha, cu o producţie de 32.982 chint. (prod. medie la ha 46,0 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1875 ha.

Viţa de vie ocupă 7235 ha (din care viile pe rod 5355 ha), cu o producţie de 133.699 hl (prod. medie la ha 24,9 hl), în valoare de 31 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul B. se găseau în anul 1935: cai 108.410, boi 134.341, oi 581.512, capre 6.485, porci 134.941, stupi sistematici 6116, stupi primitivi 7.114.

Judeţul B. se remarcă prin marea desvoltare a creşterii animalelor şi a apiculturii (albinăritului).

Industrie. *Alimentară:* 9 mori sistematice (6 la Bălţi şi câte una la Pârliţa, Bratuşeni şi Ciuciulea), 10 fabrici de ulei (9 la Bălţi şi 1 la Chişcăreni), 1 de zahăr (Bălţi), 2 de macaroane (Bălţi), 6 de mezeluri (Bălţi), 2 de spirt (Bălţi şi Gheorghieni), 2 de bere (Bălţi); *Alte industrii:* 3 turnătorii (Bălţi), 1 fabrică de mobile (Bălţi), 1 de parchete, doage, etc. (Bălţi), 1 de sticlărie (Alexandreni), 1 de produse de hârtie (Bălţi), 5 de săpun (Bălţi). *Cariere:* piatră de râu la Pelencia, piatră calcară pentru construcţii, şosele etc. la Costeşti şi Slobozia, piatră calcară pentru fabricarea varului la Bălţi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Moara S. Brestecico, Bălţi (inv. 8), Moara şi fabrica de arpacaş I. I. Ioffe, Bălţi (inv. 8), Societatea « Flora » (soc. 12) cu 2 făbrici de ulei la Bălţi (inv. 5 şi inv. 8), Fabrica de ulei Fraţii Volman, Bălţi (inv. 10), Fabrica de ulei « Steaua Basarabiei », Bălţi (inv. 6), Fabrica de ulei I. Friedmann, Bălţi (inv. 5), Fabrica de zahăr « Zarojani », Bălţi (soc. 100, inv. 179), Fabrica de sticlărie Ecaterina Comarov, Alexandreni (inv. 18).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI BĂLŢI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	18	6	1.539	907	424.845
Chimică	—	2	—	—	—
Metalurgică . . .	2	—	67	47	2.506
Hârtie şi Arte grafice	—	1	6	—	—
Lemnului	1	—	8	7	140
Sticlărie	—	1	—	—	—
Total . . .	21	10	1.620	961	427.491

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ intens cu uleiuri vegetale, făină, zahăr, animale şi produse animale. Prin Bălţi se exportă săptămânal, 5—6 vagoane de vite cornute, 2—3 vagoane de păsări, 3—4 vagoane de ouă. Export de fructe, nuci şi struguri.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	1.071.642	Fonduri	25.578.133
Plasamente	30.146.899	Angajamente	11.720.927
Imobilizări	4.279.518	Rezultate	1.053.512
Rezultate	2.854.513		
Total	38.352.572	Total	38.352.572

Cooperative de credit (bănci populare) 44, cu 11.525 membri şi cu un capital social vărsat de 14.482.560 lei. Imprumuturi acordate 52.465.561 lei (neconvertite 10.937.624 lei, convertite 17.846.105 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 23.681.832 lei. Depuneri spre fructificare 6.724.077 lei. Totalul bilanţului 78.022.694 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 5, cu 698 membri şi cu un capital vărsat de 246.930 lei. Bilanţul încheiat 4.067.210 lei.

Cooperative de consum 8, cu 502 membri şi cu un capital social vărsat de 192.740 lei. Mărfuri generale în valoare de 100.092 lei. Bilanţul încheiat 1.061.254 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului B. pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**26.439.620**
Venituri ordinare	*17.650.013*
Venituri extraordinare	*2.692.163*
Venituri speciale	*6.097.444*
Cheltueli	**25.939.620**
Cheltueli ordinare	*17.150.013*
Cheltueli extraordinare	*2.692.163*
Cheltueli speciale	*6.097.444*

Drumuri. Judeţul este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.986 km 534 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 282 km 087 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 70.525 km (pietruiţi şi pavaţi) iar municipiul 11 km 280 m (pavaţi).

Drumuri judeţene 512 km 498 m. Administraţia judeţeană întreţine 25 km 446 m, din care 3 km 706 m, pavaţi.

Drumuri comunale 1191 km 949 m.

Lungimea podurilor este de 4.933,20 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 842,85 m, judeţene 1.510,25 m, şi comunale 2.580,10 m.

Prin judeţ trec 6 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Iaşi – Bălţi – Soroca* (Bălţi – limita jud. Iaşi = 51 km; Bălţi – limita jud. Soroca = 29 km.).
2. *Edineţi – Bălţi – Orhei* (Bălţi – limita jud. Hotin = 66 km; Bălţi – limita jud. Orhei = 41 km).
3. *Ştefăneşti – Răşcani – Soroca.*
4. *Iaşi – Ungheni – Chişinău.*
5. *Corneşti – Orhei.*
6. *Săveni – Edinenţi – Otaci.*

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de căi ferate de 171 km din care linii principale simple 48 km şi linii secundare simple 123 km.

Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev, Moscova).

Staţii importante: Bălţi, Vasile Lupu.

Poştă, telegraf, telefon. *6 ofici P.T.T. de stat*: Bălţi-Central, Bălţi-Gară, Făleşti, Glodeni, Pârliţi-Târg şi Răşcani-Târg; *8 agenţii speciale* la Alexandreni, Chişcăreni, Ciuciulea, Corneşti-Târg, I. G. Duca, Şofrâncani-Lambo, Valea lui Vlad şi Zăbriceni.

Oficii telefonice: Bălţi, Alexandreni, Chiţcăreni, Ciuciulea, Corneşti, Făleşti, Glodeni, Pârliţi-Tg. Pepeni, Răşcani, Sculeni, Şofrâncani-Iambo, Ungheni şi Zăbriceni.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului dela 7 ani în sus este de 298.741 locuitori din cari 31,9% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 44,0% bărbaţi ştiutori de carte şi 20,0% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	17,2	5,6
2. Primară	50,0	85,2
3. Secundară	24,6	7,1
4. Profesională	4,4	1,6
5. Universitară	2,7	0,4
6. Alte şcoli superioare	1,1	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 110.806 loc. (5.301 mediu urban şi 105.505 mediu rural).

Şcoli secundare. In judeţ se află 2 licee de băieţi (dintre care 1 confesional), 2 licee de fete (1 confesional), 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu industrial de băieţi, 1 liceu industrial de fete, 1 şcoală normală de băieţi.

Şcoli primare 303, din care 284 rurale şi 19 urbane (298 şcoli de stat şi 5 confesionale) cu un număr total de 42.857 copii (39.441 mediu rural şi 3.416 mediu urban) şi cu 889 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 41, din care 34 rurale şi 7 urbane (39 de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 2.089 copii (1.732 mediu rural şi 357 mediu urban) şi cu 44 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »*, are cămine culturale în: Bălţi (un cămin judeţean şi un cămin orăşenesc), Albineţi, Aluniş, Balotina, Baraboi, Bălan, Biliceni, Bocani, Branıştea, Brătuşeni, Brătuşenii-Noui, Brânzenii-Vechi, Buteşti, Buşila, Călineşti, Chetroşica-Nouă, Chirileni, Chişcăreni, Ciolacu-Nou, Ciolacu-Vechi, Ciuciulea, Corneşti-Sat, Condrăteşti, Costeşti, Cotiugenii-Mici, Coşcodeni, Copăceni, Coşeni, Cubolta, Cucioaia, Cuconeştii-Vechi, Cucuieţii-Vechi, Cuhneşti, Cupcina, Dumbrăviţa, Elisaveta, Făleşti-Târg, Fântâna-Albă, Floreşti, Funduri-Vechi, Gaşpar, Glingeni, Glodeni, Hâjdieni, Hăreşti, Hârceşti, Iablona, Hilinţii-Vechi, Limbenii-Noui, Limbenii-Vechi, Mândreşti, Mălăeşti, Mărăndeni, Mihăileni, Moara-de-Piatră, Năpădeni (cămin model), Nävârneţi, Nicoreni, Obreja-Veche, Ochiu-Alb, Parcova, Pârjota, Pârliţii-de-Sus, Pârliţi-Sat, Pârliţi-Tg., Pelinia, Pepeni, Petruşeni, Rădoaia, Rădeni, Răşcani, Răuţel, Recea, Sărata-Veche, Sângerei, Scumpia, Sineşti, Slobozia-Bălţi, Stolniceni, Strâmba, Sturzeşti, Şapte-Bani, Şofrâncani, Terebna, Todireşti, Ţipleşti, Tipliţeşti, Ustia, Vintilă-Brătianu, Volodeni, Zăbriceni, Zaharancea, Zăicani şi Zgărdeşti.

Liga Culturală activează în localităţile: Cobolta, Drăgăneşti, Mărăndeni, Ochiul-Alb, Terebna şi Zăbriceni.

Casa şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 133 cămine culturale şi 2 societăţi muzicale, adică în total 135 organizaţii culturale, dintre care 111 au personalitate juridică.

In municipiul Bălţi se află Biblioteca comunală, Biblioteca « Gheorghe Enescu », Biblioteca evreiască, Asoc. culturală a învăţătorilor, Soc. culturală « Cartea Noastră », 4 săli de teatru, 2 cinematografe, 4 societăţi corale, 2 societăţi sportive şi 1 societate de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din anul 1930, din totalul locuitorilor judeţului 89,3% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 159 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici protestante, 1 biserică armenească, 4 biserici lipoveneşti, 9 case de rugăciune baptiste şi 46 sinagogi.

Schitul de călugări Bocancea.

Instituţii bisericeşti. In Bălţi se află reşedinţa episcopiei Hotinului. Judeţul este împărţit în 5 protopopiate ortodoxe.

MORI DE VÂNT

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului B. este municipiul Bălţi. Judeţul are 2 oraşe (*Bălţi şi Făleşti*), şi 288 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Bălţi	35 sate
II.	Plasa Corneşti	43 sate
III.	Plasa Făleşti	50 sate
IV.	Plasa Glodeni	45 sate
V.	Plasa Răşcani	57 sate
VI.	Plasa Sângerei	58 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bălţi, cu 2 secţiuni, 12 magistraţi, 1 prim-procuror şi 1 procuror în circumscripţia Curţii de Apel din Chişinău.

8 judecătorii, la Bălţi, Corneşti, Făleşti, Glodeni, Răşcani, şi Sângerei, cu un total de 16 magistraţi.

Organizare sanitară. 6 spitale de stat la Bălţi, Drăgăneşti, Făleşti, Flămânzeni, Răşcani şi Stolniceni, 1 spital şi 2 sanatorii particulare la Bălţi.

Dispensare de stat la Bălţi, Balatina, Brătuşeni, Corneşti Glodeni, Hăsnăşeni, Şapte-Bani, Sângerei şi Scumpia.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciul sanitar al municipiului Bălţi.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chişinău are un oficiu la Bălţi şi organizaţii medicale la Bălţi, Făleşti şi Rezina.

In municipiul Bălţi se află următoarele instituţii de asistenţă: Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Soc. « Ocrotirea », Soc. « Ose », 1 orfelinat, 1 azil de bătrâni, copii şi invalizi, 2 azile evreeşti de bătrâni şi Căminul « Vatra Şcolii » pentru elevi săraci.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Bălţi, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Făleşti, comună urbană, situată la 30 km de capitala judeţului şi la 547 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Iaşi—Vasile Lupu—Bălţi—Cernăuţi.

Are 6.281 locuitori (la 29.XII.1930). Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi) 2.916.056 lei.

Comerţ intens cu cereale, fructe şi animale. Industrie puţin desvoltată, câteva mori, fabrici de săpun, ateliere mecanice.

Banca populară « Credinţa ».

3 şcoli primare.

Căminul cultural « Regina Maria », 1 cinematograf, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie, Percepţie fiscală, Poliţie.

Spital de stat.

Corneşti, târg în Sudul judeţului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL BĂLŢI:

A) **Oraşe**

1. Municipiul Bălţi (capitala judeţului).
2. Făleşti

B) **Sate**

I. PLASA BĂLŢI

1. Alexandreni-Târg
2. Bilieni
3. Cămăreni
4. Cubolta
5. Cuza-Vodă
6. Dobrogea-Nouă
7. Elisaveta
8. Funduri-Noui
9. Funduri-Vechi
10. Grinăuţi
11. Hăsnăşenii-Mari
12. Hăsnăşenii-Noui
13. Heciu-Nou
14. Heciu-Vechi
15. Hiliuţii-Noui
16. Ion-Brătianu
17. Mărăndeni
18. Moara-de-Piatră
19. Natalia
20. Pălăria
21. Pârliţii-de-Sus
22. Pelinia
23. Pravila-de-Sus
24. Reuţel
25. Sfrediac
26. Singureni
27. Sofia
28. Strâmba
29. Strâmba-Nouă
30. Sturzeşti
31. Ştefăneşti
32. Tambola
33. Ţepeni
34. Ţipleşti (com. Alexandreni-Târg)
35. Ţipleşti (com. Heciu-Vechi)

II. PLASA CORNEŞTI

1. Agronomul

2. Alexieni
3. Bobletici
4. Bocancea-Schit
5. Boghenii-Noui
6. Boghenii-Vechi
7. Bumbăta
8. Bursuceni
9. Condrăteşti
10. Corneşti-Sat
11. Corneşti-Târg
12. Coşcodeni
13. Coşeni
14. Curtoaia
15. Dumbrăviţa
16. Flămânzeni
17. Grăşenii-Noui
18. Grăşenii-Vechi
19. Hârceşti
20. Măgura
21. Măgura-Nouă
22. Măgurele
23. Mânzăteşti
24. Mirceşti
25. Năpădeni
26. Negurenii-Noui
27. Negurenii-Vechi
28. Nicolenii-Vechi
29. Pârliţi-Sat
30. Pârliţi-Târg
31. Petrosu
32. Poiana
33. Rădeni
34. Rădenii-Noui
35. Romănca
36. Săneşti
37. Slobozia-Măgura
38. Teşcureni
39. Todireşti
40. Ţăgăra
41. Valea-lui-Vlad
42. Zăzulenii-Noui
43. Zăzulenii-Vechi

III. PLASA FĂLEŞTI

1. Albineţ
2. Albineţii-Noui
3. Bocani
4. Buciumeni
5. Burghele-Soci
6. Buşila-Stânjineni
7. Catranâc
8. Călineşti
9. Călugăr
10. Cioropcanii-Noui
11. Cioropcanii-Vechi
12. Chetriş
13. Chirileni
14. Ciolacu-Nou
15. Ciolacu-Vechi
16. Ciuluc
17. Cotu-Sandagiu
18. Doltu
19. Făgădău
20. Făleştii-Noui
21. Floreşti
22. Gheorghieni
23. Hânceşti-Niorcani
24. Hârtopul-Popii
25. Hătreşti
26. Ilenuţa
27. Işcălău
28. Işcălău-Vechi
29. Logofteni
30. Măgureanca
31. Moldovanca
32. Musteaţa
33. Năvârneţ
34. Nicoleni
35. Obreja-Nouă
36. Obreja-Veche
37. Pânzăreni
38. Petrosu-Nou
39. Procoave
40. Rediu
41. Sărata-Nouă
42. Sărata-Veche
43. Scumpia
44. Socii-Noui
45. Socii-Vechi
46. Stolniceni-Gara
47. Şoltoaia
48. Taura-Nouă
49. Urziceni
50. Valea-Pânzăreni

IV. PLASA GLODENI

1. Bălanu
2. Balatina
3. Bisericani
4. Brânzenii-Noui
5. Buteşti
6. Cajba
7. Camencuţa
8. Ciuciulea
9. Clococenii-de-Jos
10. Clococenii-Noui
11. Clococenii-Vechi
12. Cubani
13. Cuhneşti
14. Damaşcani
15. Danul-Nou
16. Danul-Vechi
17. Dumeni
18. Duruitoarea-Nouă
19. Duşmani
20. Gălăşeni
21. Glodeni
22. Hăjdieni
23. Horodişte
24. Iablona-Nouă
25. Iablona-Veche
26. Limbenii-Noui
27. Limbenii-Vechi
28. Lupăria
29. Mălăeşti
30. Moara-Domnească
31. Moleşti
32. Nicoleni
33. Pătruşeni
34. Petrunea
35. Sârghieni
36. Slobozia-Bisericani
37. Soroceni
38. Stârcea
39. Şapte-Bani
40. Tomeşti-Răzăşti
41. Tomeştii-Vechi
42. Ustia
43. Văratic
44. Vintilă-Brătianu
45. Viişoara

V. PLASA RĂŞCANI

1. Alexandrenii-Noui
2. Alexandreşti
3. Alexieni
4. Aluniş
5. Baraboi
6. Bleşteni
7. Borosenii-Noui
8. Borosenii-Vechi
9. Brătuşeni
10. Brătuşenii-Noui
11. Brânzeni
12. Bulhac
13. Cepăria
14. Chetroşica-Nouă
15. Chetroşica-Veche
16. Chiurt
17. Ciubara
18. Copăceanca
19. Cucueţii-Noui
20. Cucueţii-Vechi
21. Cupcina
22. Druţa
23. Fântâna-Albă
24. Flămânda
25. Gaşpar
26. Hăncăuţi
27. Hiliuţi
28. Ioneşti
29. Ivănuşca
30. Mihăileni
31. Moşeni
32. Nicoreni
33. Nihoreni
34. Ochiul-Alb
35. Parcova
36. Pârjota
37. Pociumbeni
38. Pociumbenii-Mici
39. Porciuleni
40. Ramazani
41. Răcăria
42. Răşcani
43. Răşcani-Colonia
44. Recea
45. Slobozia-Recea
46. Stolniceni
47. Sturzeni
48. Şofrâncani-Lambo
49. Şofrâncani-Radovici
50. Ştiubieni
51. Şumna
52. Terebna
53. Unirea
54. Uşurei
55. Volodeni
56. Zăbriceni
57. Zăicani

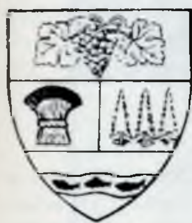
VI. PLASA SÂNGEREI

1. Alacai
2. Alexandria
3. Antoneni
4. Băceni
5. Bălăşeşti
6. Biliceni
7. Bilicenii-Noui
8. Bondăreşti
9. Brejeni
10. Căşla
11. Chirileni
12. Chişcăreni
13. Ciofu
14. Ciuciueni
15. Ciulucani
16. Coada-Iazului
17. Copăceni
18. Cotiugenii-Mici
19. Cozeşti
20. Cucioaia
21. Drăgăneşti
22. Eugenia
23. Ezerenii-Noui
24. Ezerenii-Vechi
25. Frăţeştii-de-Jos
26. Frăţeştii-de-Sus
27. Gavrileşti
28. Ghiliceni
29. Glingeni
30. Grigoreni
31. Gura-Oituz
32. Ion-Creangă
33. Ion-Duca
34. Lipovanca
35. Mândreşti
36. Mândreştii-Noui
37. Mihăileni
38. Nicoleanca
39. Nicolina
40. Opinca
41. Petreşti
42. Pompa
43. Prepeliţa
44. Rădoaia
45. Răzălăi
46. Săcăreni
47. Sângerei
48. Sângereii-Noui
49. Sărbeşti
50. Sinădeni
51. Slobozia-Chişcăreni
52. Sloveanca
53. Taura-Veche
54. Trifăneştii-Noui
55. Valea-Rădoaia
56. Vladimireşti
57. Vrăneştii-Noui
58. Zgărdeşti

STEMA MOLDOVEI SUB SCARLAT CALIMAH
Cei doi delfini simbolizează pierderea Basarabiei

JUDEȚUL BIHOR

Stema. Scut tripartit orizontal. In câmpul superior, albastru, un ciorchine de struguri de aur cu două frunze verzi: câmpul mijlociu despicat, având în primul cartier, pe roșu, un snop de grâu, de aur, în al doilea, pe argint, trei brazi verzi desrădăcinați, alăturați; în câmpul inferior verde, o fâșie de argint, încărcată cu trei pești negri, înnotând spre stânga.

Reprezintă bogățiile naturale ale județului, iar fâșia de argint, râul Crișului Repede.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Asezare. Județul B. face parte din județele graniței vestice. El este așezat în NV țării și e tăiat de drumul internațional (c. f. și șosea), care vine din Europa centrală și trece Munții Apuseni prin Poarta Craiului (valea Crișului-Repede) spre Cluj - București - Constanța.

Suprafața: 7.467 km². E unul dintre cele mai mari județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Relieful este, în partea de Apus, șes iar în cea de Răsărit, muntos însă foarte variat. Intr'adevăr două depresiuni înaintează din spre câmpie, în chip de golfuri, pe valea Crișului-Repede (*depresiunea Vadului*) și pe a Crișului-Negru (*depresiunea Beiușului*). Ambele au fundul larg și sunt însoțite de câte trei terase, dintre care primele două cultivate și populate. Deasupra teraselor, se înalță munții mărunți (rare vârfuri, peste 1.000 m): *Munții de Aramă* și *Pădurea Craiului* la Nordul și la Sudul depresiunei Vadului; *Pădurea Craiului* și *Munții Codrului* de cele două părți ale *depresiunei Beiușului*. In Răsărit cele două golfuri de câmpie sunt închise de zidul Bihorului care se ridică, prin mai multe trepte culminând la peste 1.800 m și desparte Transilvania de Țara-Crișurilor.

Către Apus, însă ele se deschid larg și se contopesc cu câmpia Tisei. Aceasta este mai înaltă și mai uscată imediat sub munte; mai joasă și chiar mlăștinoasă, în apropierea graniței și în Sudul județului.

Climă și ape. Clima din câmpie este de tip panonic (media lunei celei mai calde, cuprinsă între 20—22; contraste de temperatură mai slabe decât în câmpia Dunării de jos; precipitațiuni mai abundente: peste 600 mm anual). Munții însă, expuși vânturilor ploioase din Apus, sunt udați din plin (1.100—1.200 mm precipitațiuni anual, adică mai mult decât în tot restul Țării).

Apele principale sunt cele două *Crișuri* (*Repede* și *Alb*) cu afluenții lor.

Vegetație. Cea mai mare parte a munților este încă acoperită de masive păduri de fagi. Pe vârfurile mai înalte din Est, se găsesc însă păduri de conifere iar pe culmile care depășesc 1.500—1.600 m, pășuni alpine. Către câmpie, pe înălțimile sub 300 m și pe o parte a câmpiei de sub munte, drumurile străbat frumoase și foarte întinse dumbrăvi (stejeriș); ele sunt o parte din « Silvania », marea pădure care desparte « Pusta » din V de bazinul Ardelean (Transilvania). In câmpia joasă în fine, acolo unde nu predomină încă esențele albe (de luncă), solul brun dovedește existența pădurei de stejar și în aceste părți, altădată. Acum însă cerealele și fâneața artificială le-a înlocuit complet.

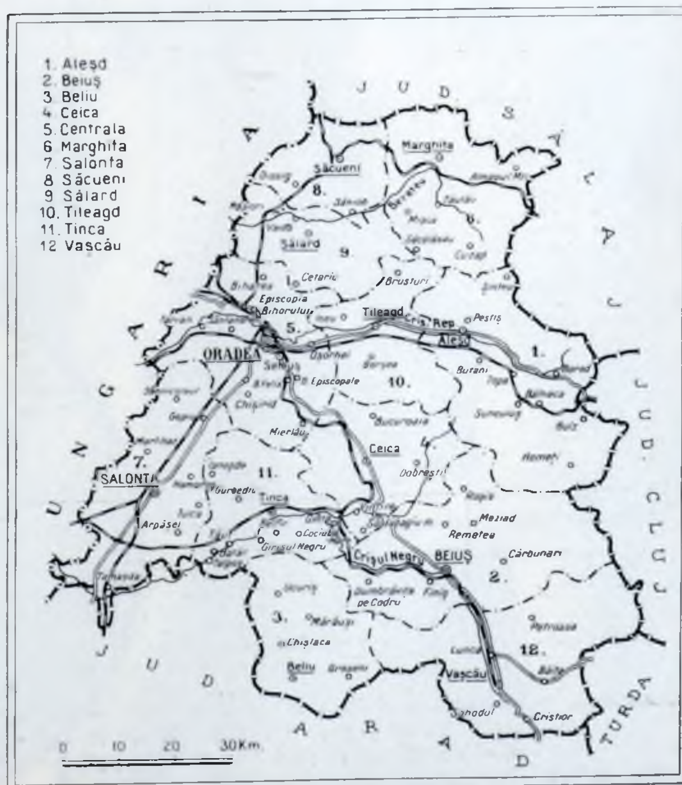
Bogății minerale. Constituția geologică a munților (foarte mult calcar, gresie și roci vulcanice dure), dă mari posibilități de exploatare a pietrii. E vestită, între altele, marmora roșiatică de Vașcău (pe valea Crișului-Negru). In golfurile celor două depresiuni și în tot Nordul județului, sub munte, se găsesc întinse basine de lignit iar la granița dinspre județul Sălaj, se exploatează huila. In fine cum subsolul regiunei a suferit frământări puternice în faza de ridicare a Carpaților, au venit din adâncuri și ape minerale. Cele mai cunoscute sunt cele, calde, dela *Băile Felix* (lângă Oradea).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul B. este un vechiu ținut românesc, bastion al rezistenței noastre naționale.

In această regiune, tradiția ungurilor cuceritori, așează în sec. X ducatul românesc al lui Menomorut.

Implântați la Oradea, în inima ei, de către regele Ladislau cel Sfânt (1083—1095), ungurii n'au putut modifica rosturile adânci ale regiunii, voevozii ei păstrând dealungul câtorva secole, caracterul lor primordial românesc. Un Neagul Voevod e pomenit aci la 1326.

In 1556, județul B. trece în posesiunea voevozilor Transilvaniei. Aceştia îl apără eroic de invazia turcilor, stabiliți încă din 1529 pe malul drept al Tisei, în Ungaria devenită paşalâc.

In 1658 îşi află aici refugiul Constantin Şerban Domn al Țării Româneşti. El cumpără moşii întinse în cuprinsul județului şi ridică la Tinăud — ca şi la Muncaci, în părțile trecute Ungariei — o biserică ortodoxă.

In 1660 cetatea Oradiei căzu în mâinile Turcilor. Dominația otomană, pe aceste plaiuri dură până în 1692, când armatele lui Eugeniu de Savoia intrară victorioase în Oradea.

La 1777, Moise Dragoş se instalează la Oradea, ca titular acelei de a doua episcopie a românilor uniți din Transilvania.

Monumente istorice. *Episcopia romano-catolică* din Oradea, necropolă a câtorva regi ai Ungariei: Ladislau cel Sfânt, Ştefan II, Andrei II, Ladislau IV, Beatrix, soția regelui Carol Robert, Maria, regina Ungariei, soție a împăratului Sigismund şi fiica lui Alexandru I Basarab, soție a unui Piast, palatin al Ungariei.

Nu s'a păstrat nici unul din aceste morminte. Singura lespede veche e aceea a unui episcop.

Palatul episcopal datează din sec. XVIII.

Biserica ortodoxă din Tinăud, ctitorie a lui Constantin Şerban din 1661.

Catedrala greco-catolică din Oradea, construită în sec. XVIII. Restaurată în 1836.

Biserica ortodoxă din Oradea, construită în sec. XVIII de compania « grecească ».

Biserica ortodoxă din Beiuş, frumoasă construcție din sec. XVIII.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 29 Decembrie 1930 județul B. numără 509.130 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	509.130	252.401	256.729
Total urban	101.825	50.390	51.435
1. Municipiul Oradea.	82.355	40.870	41.485
2. Oraşul Beiuş . . .	4.294	1.997	2.297
3. Oraşul Salonta . .	15.176	7.523	7.653
Total rural	407.305	202.011	205.294
1. Plasa Aleşd. . . .	42.252	20.899	21.353
2. Plasa Beiuş. . . .	46.468	23.101	23.367
3. Plasa Beliu . . .	20.090	10.021	10.069
4. Plasa Ceica . . .	32.215	16.082	16.133
5. Plasa Centrală . .	49.764	24.662	25.102
6. Plasa Marghita . .	43.362	21.399	21.963
7. Plasa Salonta . .	29.222	14.569	14.653
8. Plasa Săcueni. . .	23.166	11.297	11.869
9. Plasa Sălard . . .	22.199	11.027	11.172
10. Plasa Tileagd . .	31.210	15.495	15.715
11. Plasa Tinca . . .	36.850	18.276	18.574
12. Plasa Vaşcău . . .	30,507	15.183	15.324

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	509.130	30—49 ani	123.103
		50—69 ani	59.737
0— 9 ani	124.902	70 ani şi peste	11.912
10—29 ani	188.055	Vârstă nedeclarată . .	1.421

Mişcarea populației. Datele fundamentale ale mişcării populației în județul B. conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

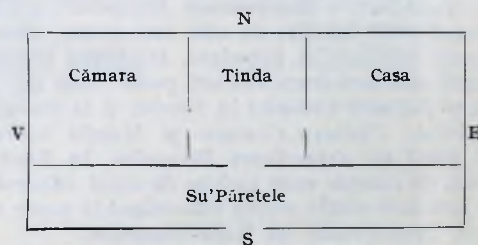
Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	14.476	10.203	4.273	27,8	19,6	8,2
1931	511.408	14.922	10.367	4.555	29.2	20.3	8.9
1932	516.842	16.018	10.256	5.762	31,0	19,8	11,2
1933	520.870	13.261	9.964	3.297	25,5	19.1	6,4
1934	524.503	14.260	9.898	4.362	27,2	18,9	8,3
1935	528.537	13.917	10.529	3.388	26,3	19,9	6,4
1936	532.300	13.925	9.891	4.034	26,2	18,6	7,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 536.653 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 şi anume 509.130 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.523 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 5,4%.

INFĂȚIŞARE SOCIALĂ

Județul B. e o regiune de trecere dela întinsa câmpie a Crişanei spre Munții Apuseni ai Ardealului. Potrivit cu acest variat caracter geografic, variază şi viața socială, adică îndeletnicirile locuitorilor. Alta e viața socială la munte, alta în părțile deluroase, alta la şes. De aici, varietatea, bogăția, originalitatea vieții sociale din Bihor. Tocmai din această pricină, ea e anevoie de înfățişat. Ca şi pasărea cu cuibul lângă drum, de care vorbeşte şi un cântec poporan din aceste părți, pe lângă unele binefaceri, neamul românesc de aici are să îndure şi o seamă de pagube şi stricăciuni: *Câte păsărele 'n codru, Toate cină mai la modru; Numai eu n'am ce cina, Nici unde mă alina, Că mi-i cuibul lângă drum, Lâng'o tufă de alun. Câți drumari pe drum treceau, Toți în el zburăturiau...* La granița de Apus a țării, acest cântec îşi are, de sigur, semnificația sa deosebită.

Caracteristică e, înainte de toate, locuința săteanului român din Bihor, cu casă, grajd, şură sau şopron. Aproape toate casele țărăneşti au trei încăperi: tinda, « casa », adică odaia de locuit, şi cămara. Ele prezintă următoarea secțiune arhitectonică:

In multe clădiri, în locul cămării, e o odaie de oaspeți, « ceea casă », amintită şi în unele poezii populare: *Rânduneauă draga mea, Spune tu la maică-mea, Să se ducă 'n « ceea casă », Că-s hainele bot pe masă, Să le pună pe dricare, Să le ducă 'ntre hotare, Să le dee foc şi pară...*

Obiceiul general e ca locuința să fie întoarsă cu fața, adică cu ferestrele, spre Răsărit. Dealungul unui sat românesc, pe de o lature a drumului sunt clădiri aşezate spre stradă cu ferestrele, iar de cealaltă lature sunt cămările cu dosul, adică fără ferestre.

In tindă intri din « Su' Părete », aşezat spre Miazăzi şi având lărgimea cam de 1 metru. In « Su' Părete », sunt hambarele pentru bucate. Tinda e o încăpere mică, fără ferestre; în fund cu cuptorul de pâine, iar la stânga « cătlanul » cu căldarea. Cuptorul e rotund ca un muşuroiu retezat, făcut din lut călcat cu pleavă, iar vatra din mal ori din lut amestecat cu hârburi. Deasupra cuptorului, tinda nu e podită, ci are o deschizătură prin pod, îngrădită pe de margini cu nuiele, apoi lipită cu lut — hornul — pe unde iese fumul. Hornul sau coşul negru, plin de funingine, şi deschizătura lui de sus, din acoperiş, dau tinzii țărăneşti înfățişarea unui « atrium » roman.

LA SECERIȘ

INVÂRTITA

TROIȚĂ

COPII DIN BEIUȘ

ȚĂRANCĂ DIN ARPĂȘEL

Din tindă se deschid două uşi: în stânga, la cămară; în dreapta la casă. Aranjamentul « casei », adică al odăii de locuit, e simplu. La stânga e « căminiţa » sau cuptorul din căhăli, asemenea unei lăzi cu gura în jos, având picioare de fier în faţă, iar în fund rezămându-se de perete. Fumul iese în tindă, iar de acolo, prin horn, afară. Mobilierul îl alcătuesc: paturi, masă, ladă, laviţe şi un « podişor » pentru vase. Din « podişor » până în « Su' Părete » e laviţa pentru vasele cu apă, oale ş. a. In faţă, pe peretele de Miazănoapte, e lada sau lădoiul cu haine, împodobită cu diferite crestături, mai ales în formă de cerc şi de cruce. Aranjamentul odăii de oaspeţi e aproape acelaşi ca şi al celei de locuit. « Rudariul », adică prăjina lungă pe care stau întinse diferite ţesături frumoase, ca nişte baldachine, dau o înfăţişare mai sărbătorească acestei încăperi. Cămara e pentru păstrarea feluritelor unelte economice şi a rufăriei.

Intreaga clădire e din lemn. Din « tălpi » (aşa se numesc bârnele din lungul clădirii — cele din latul ei se chiamă « lătunoaie ») se înalţă « şoşii », adică stâlpii, între cari se aşează bârnele ce formează păreţii. Deasupra păreţilor, se pun grinzi groase, în cari se înfig vârfurile « şoşilor ». Grinzile puse dealungul sunt « cununi », cele dealatul « fruntare ». Cununa « Su' Păretelui » se reazimă pe stâlpi cioplіţi neted, înfipţi în talpă şi numiţi « săgeţi ». Peste cununi se aşează « grinzelele », iar peste acestea «podeala». Scândurile podelei se pun aşa că, tot pe marginea a lor două, vine o a treia. Pe cununi şi pe fruntare se sprijinesc « coarnele », împreunate la vârf, cari susţin apoi acoperişul de paie, de trestie, de şindrile, mai nou şi de ţigle. Sunt şi case « cu băbură », adică fără horn; fumul se ridică în pod, de unde iese prin acoperiş.

Dăm aceste amănunte, fiindcă sunt caracteristice pentru cunoaşterea locuinţei ţăranilor, cadrul firesc în care se desfăşoară partea cea mai însemnată a vieţii sociale din Bihor. La Nimăeşti, lângă Beiuş, bărbaţii aproape toţi sunt meşteri de case de lemn. Sunt, fireşte, şi în alte sate. Remarcabil e, însă, faptul că meşteşugurile sătenilor diferă nu numai după regiuni, ci, uneori, chiar după sate; mai ales în ţinutul Vaşcău—Beiuş. Astfel în Broaşte, în Roşia, în Sârbeşti, se fac sumane în « ştează » sau piuă; în Cresuia, scări; în Criştior, în Cărpinet, în Leheceni, în Leleşti, în Selişte de Vaşcău ş. a., oale smălţuite şi nesmălţuite, apoi cănţi sau cane, oluri, ulcioare etc.; de asemenea şi în Vadul Crişului Repede, numit astăzi Regele Carol II; în Cusuiuş, spete; în Delani, blăni şi « bituşe » sau cojocele; în Feneriş, roate; în Gurani, « brădii » sau baniţe, oboroace ş. a.; în Sâmbăta, care, roate, furci, războaie; în Tărcăiţa, pietre de moară, cruci, râşniţe; în Verzarii de Jos, unelte de fier: securi, sape, ciocane, nicovale; în Vaşcău—Băreşti, marmoră albă, neagră şi roşie; tot aici, ca şi în întreg ţinutul, stânjene de lemne.

Fiind vorba de lemne şi exploatarea pădurilor, trebue să constatăm cu durere că sătenii nu le cruţă de loc, ci fac adevărat jaf şi risipă cu ele. De aici, secetă, uscăciune, sleirea multor izvoare, cu tot şireagul lor de neajunsuri. Inconştienţa merge uneori până la tăciunărie, cum se vede şi din răspânditul cântec poporan: *Arde-mi-te-ai, codru des; Văd bine că s'a ales, Din tine să nu mai ies!*

In părţile Beliului, se fac traverse, doage, şindrile; în Sânt-Andreiu, împletituri de nuiele; în Marghita şi Săcueni, vase de lut; în Vadul Crişului, în Borod, în Aleşd, se află cariere de piatră; de asemenea şi la Drăgăneşti, lângă Beiuş; în Valea Iadului, la Remeţi, în Budureasa ş. a., cherestea.

Deşi sunt vii însemnate în Beiuş, Holod şi Oradea, totuşi podgoria cea mai întinsă şi mai de seamă a Bihorului e pe dealurile dintre Eriu şi Barcău, doi afluenţi din spre Miazănoapte ai Crişului Repede. Sunt renumite specialităţile de vin: bacar sau bacator, risling, ardelean, furmint, burgundia ş. a. In Marghita, la abaţiile de Melk şi Sâniob, în Diosig sunt nu numai vinuri, ci şi întocmiri gospodăreşti ce pot sta alături de cele de pe valea Rinului şi a Neckar-ului. Depozitul anual de vinuri variază dela 5 la 7.000 Hectolitri. E renumită, în partea locului, o bute de 25 de cercuri, cuprinzând ea singură 708 Hl. şi valorând cam 48.000 lei-aur.

Arta casnică a femeii bihorene încă e de remarcat. Mâna ei harnică îmbracă pe toţi căsenii. Bărbaţii vara poartă ismene largi (« gaci »); iarna, cioareci strâmţi, de lână, pe picior; cămaşă scurtă, încât, la orice mişcare, se vede corpul gol; şerpar sau curea lată, având câte 6 limbi; pieptar de piele de oaie cu lână; iarna şi bituşcă sau cojoc. Sumanul, de obiceiu alb şi scurt, e haină de sărbătoare. Cei din Roşia au sumane negre. Bărbaţii mai au şi o traistă de piele, unde îşi ţin pipa, jaşcăul cu tutun (« duhan »), cuţitul ş. a. Ciobanii din munţii Bihorului, ca şi cei din alte părţi, îşi ung cămaşa şi ismenele, cu unt prin cari ele se fac negre ca tuciul, pentru a scăpa de diferitele insecte. In picioare au opinci; de sărbători cisme, mai nou şi ghete. Cu opincile se suie bine la munte pe veac senin; dacă plouă, se descalţă. In cap, pălărie de pâslă: marginile căreia uneori slujesc şi de pahar. In pălărie, la « chiotoare », tinerii poartă flori; bătrânii, uneori, pipa; alteori câte o piersică, măr, etc.

Femeile încă poartă cămaşă scurtă şi poale lungi; apoi pieptar, ca şi bărbaţii, cu tivituri de mătase pe margini; înainte, şorţ numit « zadie »; la gât, mărgele. Fetele au cosiţe pe spate, încheiate în panglici de culori vii; nevestele, conciu şi cârpă albă sau albastră. Miresele, cunună de panglici şi mărgele; de multe ori de flori. In ţesăturile, cusăturile şi alesăturile lor, deosebim următoarele trei tehnici: « fufeşte », adică cu fir tras; « penesci » sau « pene scrise »; ciur sau cu « găurele ». Sunt şi alesături de arnici; broderii; ba chiar şi dantele albe, învârstate cu negru, ca cele de la Verzarii de Jos. Sumanele femeilor din Sârbeşti sunt aşa de frumoase, încât se caută nu numai la Beiuş şi Beliu, ci şi la Ineu şi Cermei. Insăşi M. S. Regina Maria şi-a comandat un asemenea suman.

Aproape toţi cercetătorii remarcă firea religioasă, uneori superstiţioasă a ţăranului român. Acest ţăran ţine aproape 200 de zile de post pe an. Adolf Schmidl, un bun cunoscător al Bihorului, ne încredinţează, cât de anevoie a putut el să înduplece pe tovarăşul său român să mănânce de dulce în zi de post. Tot el ne spune, câtă cinste şi omenie a găsit la Românii din Bihor, despre cari cei de alte naţii i-au spus numai lucruri îngrozitoare. Timp de patru ani, el n'a avut nici cea mai mică pagubă sau stricăciune din partea lor, deşi tovarăşul său de drum dela Pietroasa fusese pedepsit de mai multe ori pentru furt de obiecte de fier. Se miră şi el că Românii cei mai mulţi nu socotesc că e greşeală, cu atât mai puţin păcat, vânatul în timp oprit ori furtul de lemne. In ocolul silvic Scărişoara pe la 1858 se găsesc câte 1.000 de contravenţii pe an.

Păcatul cel mai mare, un viţiu ce ameninţă cu degenerarea rasei în aceste părţi, este beţia. Dumineca şi în sărbători, aproape toţi bărbaţii sunt in cârciuma Evreului, care se pricepe foarte bine să exploateze această slăbiciune a săteanului, storcându-i nu numai agoniseala de acum, ci şi cea din viitor. In zile de târg se îmbată şi femeile. Găina, iedul, corfiţele cu smeură se prefac dacă nu în întregime, măcar pe jumătate în rachiu ori chiar în spirt denaturat. La asemenea prilejuri, nu vezi decât tot Români şi Romănce beţi, răsturnaţi prin şanţuri ori chiar pe drum. Ce primejdie înseamnă acest viţiu chiar din punct de vedere al apărării naţionale, e uşor de înţeles. Un cântec din Leleşti spune: *Cine bea şi nu se 'mbată, Doamne, bună minte poartă; Eu băui şi mă 'mbătai, Doamne, rea minte purtai*... Cântecul e cu atât mai impresionant, cu cât e mai sincer.

Alt păcat al acestor Români — de altfel ca şi al altor conaţionali — e nepăsarea, indolenţa. Cercetătorii străini sunt mâhniţi că, din pricina acestui păcat, peşterile, prăpăstiile, cataractele, părţile cele mai romantice şi mai atrăgătoare rămân inaccesibile. Românul are secure ca să taie păduri şi codri întregi, dar anevoie ca să facă un pod, un balcon ori altă lucrare de artă pentru curioşii străini. Ca să ajungă la câte un punct mai inaccesibil, el ocoleşte enorm de mult. Superstiţiile, poate, încă îl fac pe Român nepăsător. leneş. Marţea şi Vineria nu se coase; Sâmbăta nu se pune pânză; dacă îţi taie drumul un iepure ori te întâlneşti cu un popă, n'ai noroc etc. Preoţii şi învăţătorii au mult de lucru la un popor, unde — nu aşa de mult — nici la 12 sate nu găsiai o şcoală mai de dai Doamne. Chiar matriculele bisericeşti la ortodocşi, spune Schmidl, sunt introduse după 1850.

Muzica Românilor din Bihor e foarte vioaie, interesantă, originală. De ea se interesează şi compozitorii noştri ca renumitul maestru Francisc Hubic, autor de însemnate compoziţii religioase, colinde, cântece populare etc., străini ca Bela Bartók. Ca să le noteze cât mai exact, acesta fixează melodiile atât prin note, după ureche, cât şi în fonograme. El ne declară că unul din cele mai răsunătoare succese muzicale

îl avu cu o compoziţie inspirată din folklorul melodic al Românilor Bihoreni. Instrumentele muzicale cele mai obişnuite sunt: cimpoiul, fluerul şi tulnicul sau buciumul. La horă, lăutarii stau la mijloc; flăcăii fac un cerc mai mic înlăuntru, iar fetele unul mai mare în afară. Pe când acestea se mişcă încet şi legănat, înainte şi înapoi, în stânga şi mai ales în dreapta, — aceia sar mereu cu amândouă picioarele odată, plesnesc din palme, chiue sau cum zic ei « descântă ».

Ca şi pe muntele Găina, este şi la Călineasa în Munţii Bihorului un târg de fete, cercetat şi de Moţi, dar mai ales de Crişeni. Sunt cunoscute versurile: *Ţine, Moţ, tu astă straiţă, Să mă hiţ cu astă Moaţă. Pără mă hiţai cu Moaţa, Moţul se duse cu straiţa.* E adevărat că Crişeni fruntaşi se căsătoresc uneori cu Moaţe; Moţii însă nici când nu aduc neveste din altă parte. Caracteristic pentru spiritul caustic al Moţilor este răspunsul lor la versurile de mai înainte: *Măi Crişene, lapte în teoc, Adă fata să ţi-o joc. De nu ţi-oiu juca-o bire, Intre smerii 'n ea şi 'n tire!* Sunt frumoase, pline de poezie şi datinele dela nuntă şi înmormântare, legendele şi tradiţiile; poveştile şi snoavele. Din nenorocire, însă, ele încă nu sunt culese. Deci, această forţă socială, acumulată în ele, ca şi în comori şi bogăţii, ne rămâne încă necunoscută.

i. g.

ECONOMIE

Ţinut de trafic intens, străbătut de un mare drum internaţional, înzestrat cu mari posibilităţi naturale, judeţul B. este unul din cele mai prospere judeţe ale ţării. Industriile sale variate, cultura cerealelor şi a viţei de vie ocupă majoritatea locuitorilor săi.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 746.700 ha. Suprafaţa arabilă este de 305.671 ha, adică 40,93% din surpafaţa judeţului şi 1,04% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 15.645 ha, adică 5,12%, iar mica proprietate 290.026 ha adică 94,88%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 245.642 ha astfel repartizate:

Grâul ocupă 112.788 ha, cu o producţie de 1.144.780 chint. (producţia medie la ha 10,1 chint.), în valoare de 452 milioane lei.

Porumbul ocupă 88.851 ha, cu o producţie de 731.147 chint. (producţia medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 172 milioane lei.

Secara ocupă 17.624 ha, cu o producţie de 186.727 chint. (producţia medie la ha 10,6 chint.), în valoare de 54 milioane lei.

Ovăzul ocupă 15.439 ha cu o producţie de 146.208 chint. (producţia medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 44 milioane lei.

Orzul ocupă 10.535 ha, cu o producţie de 99.826 chint. (producţia medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 24 milioane lei.

Măturile ocupă 209 ha, *meiul* ocupă 188 ha, şi *hrişca* ocupă 8 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 34.084 ha astfel distribuite: *Trifoiul* ocupă 12.187 ha, cu o producţie de 218.754 chint. fân (media la ha 17,9 chint.), în valoare de 30 milioane lei şi 1.000 chint. sământă (media la ha 0,1 chint). *Lucerna* ocupă 5.525 ha, cu o producţie de 134.176 chint. fân (media la ha 24,2 chint.), în valoare de 18 milioane lei, şi 500 chint. sământă (media la ha 0,1chint.). *Alte fâneţe cultivate* ocupă 12.987 ha, cu o producţie de 232.682 chint. (media la ha 17,9 chint.), în valoare de 31 milioane lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 3.385 ha cu o producţie de 217.398 chint. (media la ha 64,2 chint.), în valoare de 15 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 9.539 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 5.902 ha, cu o producţie de 216.358 chint. (media la ha 36,6 chint.), în valoare de 27 milioane lei. *Varza* ocupă 816 ha, cu o producţie de 29.348 chint. (media la ha 35,9 chint.), în valoare de 6 milioane lei. *Ceapa* ocupă 586 ha cu o producţie de 12.569 chint. (media la ha 21,4 chint.), în valoare de 6 milioane lei. *Fasolea* ocupă 585 ha cu o producţie de 3.476 chint. (media la ha 5,9 chint.), în valoare de 1 milion lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 430 ha, cu o producţie de 19.210 chint. (media la ha 44,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 34.380 chint. în valoare de 4 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 29.783 chint., în valoare de 10 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 358.838 chint. în valoare de 18 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 6.241 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 2.535 ha, cu o producţie de 8.061 chint. fuior (media la ha 3,1 chint.), în valoare de 28 milioane lei şi 6.964 chint. sământă (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Floarea soarelui* ocupă 1.850 ha, cu o producţie de 11.298 chint. (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Rapiţa* ocupă 717 ha, cu o producţie de 5.342 chint. (media la ha 7,5 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 500 ha cu o producţie de 70.320 chint. (media la ha 140,6 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Tutunul* ocupă 199 ha, cu o producţie de 1.373 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Inul* ocupă 158 ha, cu o producţie de 900 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 5 milioane lei, şi 567 chint. sământă (media la ha 3,6 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (746.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.165 ha.

Fâneţele naturale ocupă 37.520 ha, cu o producţie de 761.656 chint. (producţia medie la ha 20,3 chint.), în valoare de 84 milioane lei.

Păşunile ocupă 108.487 ha.

Pădurile ocupă 221.333 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.312 ha, cu o producţie de 41.616 chint. (producţia medie la ha 18,0 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.603 ha.

Viţa de vie ocupă 5.547 ha (din care viile pe rod 4.839 ha), cu o producţie de 118.884 hl (producţia medie la ha 24,5 hl), în valoare de 50 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul B. se găseau în anul 1935: cai 40.460, boi 137.955, bivoli 6.069, oi 117.302, capre 31.739, porci 99.721, stupi sistematici 3.578, stupi primitivi 6.287.

Judeţul este caracterizat prin marele număr de boi, capre şi porci.

Industrie (fără municipiul Oradea). *Alimentară*: 41 mori, 16 fabrici de ulei, 3 fabrici de spirt, 1 de conserve de carne, 1 abator pentru export, 1 fabrică de ghiaţă artificială; *Lemnului*: 12 fabrici de cherestea, 1 de butoaie; *Materiale de construcţie*: 4 fabrici de cărămizi şi ţigle, 3 fabrici de var, 1 de ipsos, 1 de ardezie artificială, 1 de carton asfaltat; *Alte industrii*: 1 ţesătorie, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de mucava, 2 fabrici de sticlă, 1 mină de cărbuni şi exploatări de bitum, 2 mine de aluminiu, *Cariere*: argilă la Aştileu, Bălnaca şi Vad; nisip de quarţ la Aştileu, Dumbrăiţa, Şoimi, Urviş şi Vintire; piatră calcară pentru fabricarea varului la Peştera, Suncuiu, şi Vad; piatră calcară pentru construcţii, şosele etc. la Călugări, Câmp şi Vaşcău; piatră de granit la Sacalasău şi Vintire; piatră de andezit-trachit la Suplacul-de-Barcău.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Moara cu vapori « Elisabeta » Lazăr Sternberg et Co., Oşorhei (inv. 7), Abatorul pentru export « Frigorifere de Vest », Episcopia-Bihorului (soc. 6, inv. 11), Fabrica de cherestea in Şteiu (inv. 12), Fabrica de cherestea « Sohodol », Beiuş (soc. 7, inv. 8), Fabrica de cherestea « Dobrinul », Cristov (soc. 5, inv. 4), Fabrica de cherestea a Soc. « Industrie de pădure », Tileagd (soc. 20, inv. 8), Fabrica de cărămidă refractară, ţiglă şi var « Hephaistos », Aleşd (soc. 6), Rafinăria Soc. « Creditul Minier » din Tileagd (inv. 149), Fabrica de mucava din Săcueni (soc. 4, inv. 7), Fabrica de sticlă din Pădurea Neagră, Cuzap (soc. 6, inv. 9), Soc. « Derna-Tătăruş » (exploatare de bitum, cărbuni etc.), Derna (soc. 60, inv. 73). Menţionăm deasemenea minele de aluminiu din Dobreşti şi Roşa ale Societăţii « Bauxita ».

(Vezi şi municipiul Oradea).

---

[1]) Cifrele in paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* in milioane de lei.

BIHOR

BISERICA DIN BROAŞTE (BEIUŞ)

«SĂRITOAREA» DOHODEIULUI

PEŞTERA DELA MĂGURA

PEŞTERA MEZODULUI
(BOLTA DE INTRARE)

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI BIHOR IN 1935
(Inclusiv municipiul Oradea)
Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa H. P. motrice	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Inchise	Active			
Alimentară	41	29	5.167	671	248.091
Textilă	12	—	329	409	39.744
Chimică	16	—	782	458	63.070
Metalurgică	11	—	611	828	96.068
Hârtie şi arte grafice	8	—	794	365	34.945
Pielărie	3	—	222	774	89.951
Lemnului	12	3	1.683	961	45.122
Materiale de construcţie	11	—	641	618	30.596
Sticlărie	3	—	49	339	13.492
Total	117	32	10.278	5.423	661.079

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Aşezat în drumul marilor transporturi internaţionale, judeţul desvoltă, în primul rând, comerţul cu produse exportabile: cereale, animale, produse animale, vin şi cherestea — produse ale regiunii.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului, funcţionează 26 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	14.103.153	Fonduri	272.355.154
Plasamente	526.447.333	Angajamente	379.638.184
Imobilizări	56.305.885	Rezultate	2.009.252
Rezultate	57.146.219		
Total	654.002.590	Total	654.002.590

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 4.581 membri şi cu un capital social vărsat de 4.896.003 lei. Imprumuturi acordate de 19.378.856 lei (neconvertite 1.868.265; convertite 8.420.360 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 9.090.231 lei). Depuneri spre fructificare 3.023.879 lei. Totalul bilanţului 21.715.082 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu 28 membri şi cu un capital vărsat de 32.750 lei. Valori imobilizate 25.735 lei. Totalul bilanţului 85.872 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 400 membri şi cu un capital social vărsat de 773.552 lei. Fonduri 168.261 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 1.941.595 lei. Bilanţul încheiat 4.523.253 lei.

Cooperative de consum 26, cu 2.831 membri, şi cu un capital social vărsat de 2.183.520 lei. Mărfuri generale în valoare de 617.571 lei. Bilanţul încheiat: 9.101.813 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului pe exerciţiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**48.733.685**
Venituri ordinare	*29.044.574*
Venituri extraordinare	*423.802*
Venituri speciale	*19.265.309*
Cheltueli	**47.866.405**
Cheltueli ordinare	*28.327.294*
Cheltueli extraordinare	*423.802*
Cheltueli speciale	*19.115.309*

Drumuri. Judeţul B. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.918 km 682 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 275 km 234 m, din care 247 km 612 m (pavaţi şi pietruiţi), sunt întreţinuţi de Direcţiunea Generală a Drumurilor, iar 10 km 634 m (pavaţi) de municipiu, şi comunele urbane.

Drumuri judeţene 438 km 272 m, din care Administraţia judeţului întreţine 424 km 192 m (pietruiţi).

Drumuri comunale 1.205 km 176 m.

Lungimea podurilor este de 6.912,83 m, repartizată astfel: poduri naţionale 1.590,22 m, judeţene 2.183,64 m şi comunale 3.138,97 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Cluj - Huedin - Oradea - Frontieră*, (Oradea — limita judeţului Cluj = 69 km).
2. *Oradea - Arad* (Oradea - Salonta = 35 km. Salonta— limita judeţului Arad = 25 km).
3. *Deva - Brad - Beiuş - Oradea* (Oradea—Beiuş = 62 km Beiuş—limita judeţului Hunedoara = 39 km).
4. *Lunca - Băiţa - Câmpeni.*

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de căi ferate de 391 km din care 121 km linii principale simple şi 270 linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: Bucureşti - Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: Bucureşti - Oradea - Halmei (Praga); Arad - Oradea.

Staţii importante: Oradea, Oradea - Veneţia, Episcopia Bihorului, Ioşia, Săcueni, Vaşcău, Beiuş, Holod, Sâmbăşag, Rogoz, Dobreşti, Ciumeghiul Nou, Băile Felix.

Poştă, telegraf, telefon. Inspect. P.T.T., *5 oficii P.T.T. de stat*, din care 3 la Oradea şi câte unul la Beiuş şi Salonta; *73 oficii autorizate*, din care 3 la Oradea, 2 la Episcopia Bihorului, 2 la Tileagd şi câte unul la Abram, Abrămuţ, Albiş, Aleşd, Ar- păşel, Baia Felix, Băiţa, Balc, Batâr, Belfir, Beliu, Biharia, Borod, Bratca, Budureasa, Cadea, Cefa, Ceica, Cheresig, Ciocaia, Ciumeghiu, Diosig, Dobreşti, Drăgeşti,, Finiş, Gepiu, Ginta, Husăsăul-de-Tinca, Zad, Lăzăreni, Leş, Lunca, Mărghita, Mierlău, Mişca, Oşorheiu, Pădurea-Neagră, Petreu, Petroasa, Pocluşa-de-Barcău, Popeşti, Remetea-Bihor, Roşiori-Bihor, Săcueni, Sălard, Sâmbăta, Sâniob, Sârbi, Seleuş, Spinuş, Sudrigiu, Suplacde-Barcău, Talpoş, Tămaşda, Tămăşeu, Tărian, Tăut, Tăuteu, Tetchea, Tinca, Tulca, Ucuriş, Uilacul-de-Beiuş, Vadul-lui-Carol al II-lea, Vaşcău, Vintire, *17 agenţii autorizate* la: Ant, Bruşturi, Cânaceu, Cherechiu, Chesa, Cheţ, Criştior, Dumbrăveni, Ghiorac, Girişul Negru, Ianoşda, Ineu, Lugaşul-de-Jos, Niuved, Săcădate, Târguşor şi Urvind şi *2 oficii balneare* la Baia Episcopiei şi Stâna-de-Vale.

Oficii telefonice la: Oradea, Beiuş, Salonta, Abram, Aleşd, Armăşel, Baia, Băiţa, Bâlc, Băţar, Beliu, Belfire, Biharia, Borod, Bratca, Budureasa, Cadea, Cefa, Ceica, Ciocaia, Chereseg, Ciuteleg, Cristur, Cumeghiu, Diosig, Dobreşti, Drăgeşti, Dumbrăveni, Episcopia Bihorului, Episcopia Gară, Finiş, Ginta, Ghiorac, Gurbediu, Husăsăul-de-Tinca, Lăzăreni, Leş, Lunca, Marghita, Mierlău, Mişca, Niuved, Oşorheiu, Petreu, Petroasa, Pocluşa, Popeşti, Remetea, Roşiori, Sâmbăta, Săcueni, Sălard, Saniole, Santion, Seleuş, Stâna-de-Vale, Spinuş, Sudrigiu, Suplacul-de-Barcău, Tămaşda, Tamaşeu, Tarian, Tăutău, Tăutu, Teţchea, Tileagd, Tinca, Tulca, Ucuriş, Uilacul-de-Beiuş, Urvind, Vadul Crişului, Valea Iadului, Vaşcău, Vintire.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Băile Episcopale*, staţiune balneară, aşezată la poalele Şimleului, înconjurată de un frumos parc, prin mijlocul căruia curge Peţea cu apa veşnic caldă, ceeace a făcut posibilă aci, creşterea lui « *Nymphea Lotus* ». Altitudine 132 m. Climat dulce, temperatură constantă şi aer curat. Anotimp: 1 Maiu—30 Septembrie. Ape termale, oligo-metalice, clorurate şi sulfatate. 7 izvoare, dintre cari unul serveşte pentru cura internă. Indicaţiuni: boli ale organelor respiratorii, stomac, ficat, vezică, în cura internă, iar pentru băi: reumatism, boli de piele, osoase, boli de femei, etc. Stabilimente balneare printre cele mai moderne din ţară. Gară locală. Curse de autobuze dela Oradea-Mare (10 km). Hoteluri mari, restaurante, oficiu P. T. T., medici, spital. Numeroase distracţii, plimbări, excursii.

Băile Felix, staţiune balneară, aşezată în imediată apropiere de Băile Episcopale, la 140 m. înălţime, cu un climat blând, lipsită de curenţi. Anotimp: Maiu-Septembrie. Ape identice celor dela Băile Episcopale. Indicaţiuni: afecţiuni nervoase cronice, reumatism cronic, boli de oase, afecţiuni sciatice, boli de femei, etc. Fântână arteziană cu debit bogat şi tempeatură de 48°C. Are 6 stabilimente de băi. Asemeni Băilor Episcopale, staţiunea are şi izvoare

Foto arh. Petit

CASCADĂ LA STÂNA DE VALE
Din « *România* », revista O. N. T.

minerale pentru cură internă. Gară locală pe linia Oradea-Vaşcău. Hoteluri, restaurante, oficiu P. T. T., medici specialişti. Distracţii, plimbări şi excursii numeroase.

Tinca, staţiune balneară de interes local, situată în câmpie la 130 m. înălţime. Climat constant şi călduros. Ape alcaline feruginoase. Indicaţiuni: anemii, cloroze, boli de femei, convalescenţe. Stabilimente balneare modeste. Gară locală pe linia Holod-Salonta. 1 hotel şi locuinţe în sat. Numeroase posibilităţi turistice.

Finiş, staţiune balneară de interes local, situată în regiunea pădurilor de munte, la 4 km. de Beiuş. Ape sulfatate, stabiliment balnear modest. Gară la halta Coşbuc, pe linia Oradea-Vaşcău. Locuinţe în sat şi în Beiuş.

Lythia, lângă gara Tămăşeu, aproape de Oradea, aşezată în câmpie, la 80 m altitudine. Ape bicarbonate sodice, carbo-gazoase, litinate. Indicaţiuni : catarurile tubului digestiv şi ale celui urinar; apă de masă. Nefiind înzestrată cu instalaţii speciale, staţiunea are puţini vizitatori. Debit suficient pentru cele câteva mii de sticle care se distribue în comerţ.

Stâna de Vale, staţiune climatică, una dintre cele mai frumoase şi confortabile din întreaga ţară. Altitudine 1.100 m, mari păduri de brad. Temperatură constantă. Staţiunea este înzestrată şi cu instalaţii de hidroterapie. Gară la Beiuş (35 km). Este un reputat centru pentru sporturile de iarnă şi, în acelaş timp, punct de plecare pentru numeroase excursii în munţii Bihariei: un adevărat paradis turistic. Excursiile la Piatra Grăitoare, pe valea Galbenei, la groapa dela Barsa, şi, mai ales la « Cetăţi », sunt printre cele mai frumoase care se pot face la noi. Nu mai puţin demnă de interesul turistului, care străbate judeţul Bihor, este Peştera dela Vad, situată deasupra defileului Crişului - Repede, în apropierea unei cascade. Numeroase alte peşteri împodobite cu frumoase formaţii calcarice (Peştera Meziadului, Peştera Măgura, Cetatea Rădesei) atrag în deosebi pe turişti.

Vad, staţiune climatică, aşezată pe Crişul repede, la 300 m altitudine, înconjurată de păduri. Climat foarte bun pentru vilegiatură. Haltă locală, Peştera, pe linia ferată Cluj-Oradea. Punct de plecare pentru numeroase excursii.

Alpinism. Partea muntoasă a judeţului B. este foarte prielnică pentru alpinism, mai ales în Munţii Bihorului, cu înălţimi de peste 1800 m.

Din stâna din Vale: prin Vârful Poienii-Piatra Arsă – Vărăşoaia, la Padiş; pe coama munţilor, prin Piatra Tâlharului – Gardul de Piatră – Muncelul Mare, la Răchiţele, în valea Săcuelului; pe la Piatra Grăitoare şi Tăul fără fund, la Peştera Zmeilor din Onceasa; pe la poalele vârfului Cârligaţii, în valea Bulzului, la Petroasa. Din Padiş: la Vărăşoaia, scoborîş la Cetatea dela Rădeasa; la Izbucul Ponorului şi « Cetăţi », cea mai mare atracţie a munţilor Bihorului, neasemuită prin măreţia şi sălbăticia, cari o fac foarte greu de ajuns. Din Beiuş, la peştera Meziadului, interesantă prin marele număr de galerii şi frumuseţea incrustaţiilor. Din Petroasa: la « Cetăţi »; pe la Piatra Galbenei, la gheţarul dela Focul Viu şi gheţarul Borţigului. Din Sighiştel, prin canionul Sighiştelului, la peştera dela Măgura. Din Băiţa, la Porţile Bihorului şi izvoarele Crişului Negru; la Piatra Grăitoare şi Cucurbeta. Din Poiana, peste Cucurbeta şi Tarniţa Ierbii Rele, în valea Arieşului. Numeroase drumuri marcate de secţia T.-C.R. « Frăţia Munteană » din Cluj.

Terenuri bune pentru ski, pe Biharia, vrf. Poienei, Cârligaţi.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 420.018 locuitori din cari 59,9% sunt ştiutori de carte. După sex proporţia este de 65,5% bărbaţi ştiutori de carte şi 54,4% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urba	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrascolară	0,8	0,9
2. Primară	61,5	93,7
3. Secundară	26,9	3,9
4. Profesională	7,5	1,0
5. Universitară	2,4	0,4
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 118.042 locuitori (13.654 mediu urban şi 104.388 mediu rural).

Şcoli secundare. 3 licee de băieţi (Oradea, Beiuş, Salonta), 2 licee de fete (Oradea şi Beiuş). 1 liceu comercial de băieţi şi 1 liceu comercial de fete în Oradea, 2 şcoli normale de băieţi (Oradea şi Beiuş), 1 şcoală normală greco-catolică de băieţi (Oradea), 1 şcoală normală de fete (Oradea), 1 gimnaziu de băieţi (Oradea), 2 gimnazii de fete (Oradea şi Salonta), 2 licee industriale de băieţi (Oradea şi Beiuş), 1 liceu industrial de fete şi 1 şcoală de menaj în Oradea.

Şcoli secundare particulare în Oradea: 2 licee particulare de fete, 1 liceu izraelit de băieţi, 1 gimnaziu izraelit de fete, 2 gimnazii romano-catolice de fete, 1 gimnaziu reformat de fete, 1 şcoală normală romano-catolică de conducătoare, 2 licee comerciale societare, 1 de băieţi şi 1 de fete.

Şcoli primare 523, din care 494 rurale şi 29 urbane (441 şcoli de Stat şi 82 confesionale), cu un număr total de 65.617 copii (58.464 mediu rural şi 7.153 mediu urban) şi cu 1.069 învăţători şi personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 49, din care 30 rurale şi 19 urbane (44 de Stat şi 5 confesionale, cu un număr total de 3.190 copii (1.836 mediu rural şi 1.354 mediu urban) şi cu 59 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţul B. activează *Asociaţia « Astra »* pentru literatura şi cultura poporului român, cu sediul central în municipiul Oradea şi cu organizaţii locale în Beiuş, Beliu, Ceica, Marghita, Salonta, Săcueni, Tinca şi Vaşcău.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Calea-Mare, Cefa, Ciumeghiu, Gepiş, Ginta-Rohani, Gurbediu, Lunca, Mădăraş, Nojorid, Sânicolaul Român, Sudrigiu-Fabrică şi Topa-de-Criş.

Casa Şcoalelor si a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 65 de cămine culturale, 2 societăţi muzicale şi 13 biblioteci, adică în total 80 organizaţii culturale, dintre care 28 au personalitate juridică.

In Oradea mai sunt următoarele instituţii culturale: Muzeul de antichităţi, Soc. de antichităţi, Soc. « Filarmonica », Căminul cultural « Casa Naţională », Biblioteca oraşului, Biblioteca « Socec », Biblioteca « Hegedüs », 2 soc. corale, 1 teatru, 5 cinematografe, 13 soc. sportive, 4 soc. de vânătoare şi 2 de turism.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 49,8% sunt ortodoxi şi 10,6% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 278 biserici ortodoxe, 76 greco-catolice, 42 romano-catolice, 69 reformate, 1 evanghelico-luterană, 18 case de rugăciune baptiste şi 22 sinagogi.

Instituţii bisericesti. In Oradea: Episcopie ortodoxă, Episcopie greco-catolică, Episcopie reformată, Vicariat romano-catolic, Protopopiat ortodox şi Protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului B. este municipiul Oradea. Judeţul are 3 oraşe (*Oradea, Beiuş,* şi *Salonta*) şi 419 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Aleşd	41 sate
II.	Plasa Beiuş	62 sate
III.	Plasa Beliu	30 sate
IV.	Plasa Ceica	47 sate
V.	Plasa Centrala	40 sate
VI.	Plasa Marghita	43 sate
VII.	Plasa Salonta	19 sate
VIII.	Plasa Săcueni	11 sate
IX.	Plasa Sălard	28 sate
X.	Plasa Tileagd	28 sate
XI.	Plasa Tinca	26 sate
XII.	Plasa Vaşcău	44 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel cu 2 secţiuni şi 15 magistraţi, a cărei circumscripţie cuprinde tribunalele judeţelor Bihor, Maramureş, Satu-Mare şi Sălaj.

Un tribunal la Oradea cu 4 secţiuni, 30 magistraţi, 1 prim-procuror şi 4 procurori.

11 judecătorii la Oradea (urbană şi rurală), Beiuş, Salonta, Aleşd, Beliu, Ceica, Marghita, Săcueni, Tinca şi Vaşcău, cu un total de 38 magistraţi.

Organizare sanitară. 8 spitale de stat, din care 5 în Oradea (Spitalul Obştetric, Spitalul de copii, Spitalul epidemic, Spitalul de alienaţi şi Spitalul militar), 1 în Beiuş, 1 în Salonta şi 1 în Bratea.

1 spital al ordinului mizerienilor, 1 spital evreiesc, 1 policlinică, 1 sanatoriu de tuberculoşi, 1 sanatoriu al meseriaşilor şi 3 sanatorii particulare, (toate în Oradea).

Serviciul sanitar al judeţului şi serviciile sanitare ale oraşelor Oradea, Beiuş şi Salonta.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale întreţine Spitalul din Derna, pentru asiguraţii pensionari. Are o casă de asigurări la Oradea şi organizaţii medicale la Oradea, Beiuş, Salonta, Valenţa-Oradiei, Tileagd, Aleşd, Beliu, Sudrighiu, Vaşcău, Bratea, Vadul Carol II, Săcueni, Remetea, Diosig, Tinca, Marghita, Borond, Gepiu, Oşorheiu, Baia Felix, Ceica, Episcopia Bihorului, Pădurea Neagră şi Sălard. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale din judeţ are 44 medici şi 4 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, întreţine centrul pentru ocrotirea copiilor din Oradea cu 120 ocrotiţi în aşezăminte şi 2.000 ocrotiţi în colonii.

In Oradea mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Soc. de salvare, Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. femeilor române, Soc. « Ocrotirea femeilor », « Liga Bunătăţii », Soc. « Oastea Domnului », Soc. « Altarul », Soc. « Sft. Maria », Reuniunea Femeilor romano-catolice, Soc. « Prietenul copiilor », Liga pentru protecţia copiilor, 2 soc. evreieşti, 1 orfelinat de fete « Elisabeta », 1 orfelinat reformat, 1 azil de copii, Azilul « Principele Mihaiu », 1 azil al meseriaşilor români, 2 aziluri maghiare, 1 orfelinat şi 1 azil evreesc.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Oradea, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Beiuş, comună urbană, aşezată pe valea Crişului Negru, la o depărtare de 62 km de Oradea şi 517 km de Bucureşti.

Staţie c. f. pe linia Oradea - Vaşcău.

Vechiu orăşel cultural românesc.

Are 4.101 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 3.870.111 lei.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 reformată şi 1 sinagogă.

1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, Şcoală normală de băieţi, 1 liceu industrial de băieţi, 4 şcoli primare.

1 organizaţie culturală a Asociaţiei « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Casina română, Casina maghiară, 1 cinematograf, câteva organizaţii sportive.

1 moară sistematică 1 fabrică de spirt, şi 1 de cherestea, 1 de cărămizi. Uzină electrică.

Banca « Agrară » Cluj (sucursală), Banca Bihoreană (sucursală), Banca de Credit, Banca civilă « Drăganul », Banca « Economul ».

Pretură, Primărie, Percepţie, Judecătorie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri. Corporaţia meseriaşilor.

1 spital de stat, 1 organizaţie medicală a Casei Asigurărilor Sociale, Reuniunea femeilor române.

Salonta, comună urbană, situată în câmpie, la Sudul judeţului şi la distanţă de 35 km de Oradea şi 632 km de Bucureşti.

Staţie c. f. pe liniile: Arad - Oradea şi Halod - Salonta.

Are 15.416 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 19.774.398 lei.

2 biserici romano-catolice, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă şi 1 sinagogă.

1 liceu de băieţi, 1 gimnaziu de fete, 4 şcoli primare.

1 organizaţie culturală a Asociaţiei « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, 2 cinematografe, 2 soc. sportive.

3 mori, 1 fabrică de conserve, 3 de uleiuri vegetale, 1 de ghiaţă artificială, 1 ţesătorie.

Banca Bihoreană (sucursală), Banca « Timişana » (sucursală), Casa de Păstrare din Salonta.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Percepţie, Notar public, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Corporaţia meseriaşilor, Sindicatele muncitoreşti pe bresle.

1 spital de stat, 1 organizaţie medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Cămin pentru meseriaşi.

Vaşcău, comună rurală, centru de exploatare de păduri şi de exploatarea marmorei, pe valea Crişului-Negru.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL BIHOR:

A) **Oraşe**

1. Municipiul Oradea (capitala judeţului)
2. Beiuş
3. Salonta

B) **Sate**

I. PLASA ALEŞD

1. Aleşd
2. Aştileu
3. Auşeu
4. Bălnaca
5. Beznea
6. Birtin
7. Borod
8. Borozel
9. Bratca
10. Bulz
11. Butani
12. Cacuciul nou
13. Cacuciul vechiu
14. Călăţea
15. Cetea
16. Chiştag
17. Corniţel
18. Cuieşd
19. Damiş
20. Dobricioneşti
21. Gălăşeni
22. Gheghie
23. Groşi
24. Josani
25. Lorău
26. Lugaşul-de-jos
27. Lugaşul-de-sus
28. Luncşoara
29. Măgeşti
30. Ortiteag
31. Peştere
32. Peştiş
33. Ponoară
34. Remeţi
35. Şinteu
36. Şuncuiuş
37. Tinăud
38. Topa-de-Criş
39. Vadul-lui-Carol II
40. Valea-Mare-de-Criş
41. Valea-Neagră-de-Criş

II. PLASA BEIUŞ

1. Albeşti
2. Beiuşele
3. Belegeni
4. Borz
5. Budureasa
6. Bunteşti
7. Burda
8. Cábeşti
9. Cărbunari
10. Coşdeni
11. Cresuia
12. Curăţele
13. Delani
14. Drăgăneşti
15. Drăgoteni
16. Dumbrăviţa-de-Codru
17. Feneriş
18. Ferice
19. Finiş
20. Fiziş
21. Forău
22. Hidiş
23. Ioaniş
24. Josani-Gurbeşti
25. Leleşti
26. Meziad
27. Mierag
28. Mizieş
29. Negru
30. Nimăeşti
31. Petrani
32. Pocioveliştе
33. Pocluşa-de-Beliu
34. Pocola
35. Poenii-de-Jos
36. Poenii-de-Sus
37. Prisaca
38. Răbăgani
39. Remetea
40. Roşia
41. Saca
42. Saucani
43. Sălişte-de-Beiuş
44. Sălişte-Pomezeu
45. Săud
46. Sânicolaul-de-Beiuş
47. Sânmartin-de-Beiuş
48. Sohodol-Lazuri
49. Şebiş
50. Şoimi
51. Şoimuş-Petroasa
52. Şuncuiuş
53. Talpe
54. Tărcaia
55. Tărcăiţa
56. Teleac
57. Totoreni
58. Ţigăneşti
59. Uileac-de-Beiuş
60. Ursad
61. Urviş
62. Vălani-Beiuş

III. PLASA BELIU

1. Agriş
2. Archiş
3. Bârzeşti
4. Beliu
5. Beneşti
6. Bochia
7. Botfeiu
8. Cărand
9. Ciunteşti
10. Chişlaca
11. Clit
12. Comăneşti
13. Caroiu
14. Craiova
15. Groşeni
16. Hăşmaş
17. Hodişel
18. Mărăuş
19. Mocirla
20. Nermiş
21. Rogoz-Beliu
22. Sâc
23. Secaciu
24. Stoineşti
25. Susag
26. Şiad
27. Tăgădău
28. Tălmaciu
29. Ucuriş
30. Urviş-Beliu

IV. PLASA CEICA

1. Bicăcel
2. Bucium
3. Bucuroaia
4. Calea-mare
5. Cărândeni
6. Cărânzel
7. Câmpani-Pomezeu
8. Cărpeștii-Mari
9. Cărpeștii-Mici
10. Ceica
11. Ceișoara
12. Copăceni
13. Cotbești
14. Cotiglet
15. Crâncești
16. Decănești
17. Dobrești
18. Drăgești
19. Dumbrăvița
20. Dușești
21. Forosig
22. Gruilung
23. Hidișel
24. Hodiș
25. Holod
26. Incești
27. Lăzăreni
28. Luncasprie
29. Lupoaia
30. Miheleu
31. Ogești
32. Pomezeu
33. Rogoz
34. Rotărești
35. Săldăbagiul-Mic
36. Sâmbăta
37. Sitani
38. Spinuș-Pomezeu
39. Stracoș
40. Tășad
41. Topa-de-jos
42. Topa-de-sus
43. Topești
44. Valea-mare-de-codru
45. Vălani-Pomezeu
46. Vărășeni
47. Vintire

V. PLASA CENTRALA

1. Apateu
2. Alparea
3. Betlia
4. Biharia
5. Borș
6. Cauaceu
7. Cheresig
8. Cheriu
9. Chișirid
10. Ciheiu
11. Cordău
12. Episcopia-Bihor
13. Felcheriu
14. Fughiu
15. Girișul-de-Criș
16. Haieu
17. Hidișel-de-jos
18. Hidișel-fe-sus
19. Leș
20. Mierlău
21. Nojorid
22. Oșorheiu
23. Paleu
24. Palota
25. Păușa
26. Regele-Ferdinand
27. Rontău
28. Santăul-Mare
29. Santăul-Mic
30. Săldăbegiul-de-Munte
31. Sânmartin
32. Sântandrei
33. Sântelec
34. Sântion
35. Seleuș
36. Șanaieu
37. Șumugiu
38. Tărian
39. Toboliu
40. Uileacul-de-Munte

VI. PLASA MARGHITA

1. Abram
2. Abrămuț
3. Albiș
4. Almașul-Mare
5. Balc
6. Bogeiu
7. Borumlaca
8. Budoiu
9. Buduslău
10. Cheț
11. Chiralău
12. Chiribiș
13. Chișlaz
14. Ciutelec
15. Cohani
16. Crestur
17. Cuzap
18. Derna
19. Dernișoara
20. Dijir
21. Făncica
22. Ghenetea
23. Ghida
24. Huta-Voivozi
25. Iteu
26. Marghita
27. Margine
28. Mișca
29. Petreu
30. Popești
31. Sacalasău
32. Satul-Barbă
33. Săldabagiul-de-Barcău
34. Sânlazar
35. Socet
36. Spurcani
37. Suiug
38. Suplacul-de-Barcău
39. Tăutău
40. Tria
41. Vărviz
42. Verzari
43. Voivozi

VII. PLASA SALONTA

1. Ant
2. Arpășel
3. Ateaș
4. Berechiu
5. Bicaciu
6. Boiu
7. Cefa
8. Ciumeghiu
9. Gepiu
10. Ghiaroc
11. Homorog
12. Inand
13. Marțihaza
14. Mădăraș
15. Regina-Maria
16. Roit
17. Sânicolau
18. Tămașda
19. Tulca

VIII. PLASA SĂCUENI

1. Cadea
2. Cenaloș
3. Chereciu
4. Ciocaia
5. Cubulcut
6. Diosig
7. Olosig
8. Săcueni
9. Sânicolaul-de-Munte
10. Săuiob
11. Tărgușor

IX. PLASA SĂLARD

1. Almășul-Mare
2. Burzuc
3. Cetariu
4. Chioag
5. Ciuhoiu
6. Ciulești
7. Fegernic
8. Gurbești
9. Hâncești
10. Hodoș
11. Nădar
12. Niuved
13. Parhida
14. Poclușa-de-Barcău
15. Roșiori
16. Sarcău
17. Sălard
18. Sântimreu
19. Sărbi
20. Sărsig
21. Seliște
22. Sfârnaș
23. Spinuș
24. Șișterea
25. Șușturogiu
26. Tămașeu
27. Tăutelec
28. Vaida

X. PLASA TILEAGD

1. Bălaia
2. Borșea
3. Botean
4. Brusturi
5. Chigiș
6. Copăcel
7. Fâșca
8. Hotar
9. Husasăul-de-Criș
10. Ineu
11. Orvișele
12. Păulești
13. Picleu
14. Poșalaca
15. Săbolciu
16. Săcădat
17. Sărand
18. Subpiatră
19. Surduc
20. Șerghiș
21. Telechiu
22. Tileagd
23. Tilecuș
24. Țețchea
25. Țigăneștii-de-Criș
26. Uileacul-de-Criș
27. Urvind
28. Vârciorog

XI. PLASA TINCA

1. Batăr
2. Belfir
3. Calacea
4. Carasău
5. Căpâlna
6. Căuașd
7. Cheșa
8. Cociuba-Mare
9. Fonău
10. Gepiș
11. Ginta
12. Girișul-Negru
13. Gurbediu
14. Husasăul-de-Tinca
15. Janoșda
16. Miersig
17. Mociar
18. Olcea
19. Oșand
20. Petid
21. Râpa
22. Sititelec
23. Suplacul-de-Tinca
24. Talpoș
25. Tăut
26. Tinca

XII. PLASA VAȘCĂU

1. Băița
2. Băleni
3. Brădet
4. Briheni
5. Broaște
6. Călugări
7. Cărpinet
8. Câmp
9. Câmpanii-de-jos
10. Câmpanii-de-sus
11. Chișcău
12. Cociuba-Mică
13. Colești
14. Criștior-de-jos
15. Criștiori-de-sus
16. Cusuiș
17. Dumbrăvani
18. Fânața
19. Ghighișeni
20. Gurani
21. Hârzești
22. Hinchiriș
23. Hotărel
24. Izbuc
25. Lazuri-de-Beiuș
26. Leheceni
27. Lunca
28. Măgura
29. Petrileni
30. Petroasa
31. Poiana
32. Rieni
33. Săliște-Vașcău
34. Sărbești
35. Seghiște
36. Sighiștel
37. Sudrigiu
38. Șteiu
39. Șuștiu
40. Valea-Neagră-de-jos
41. Valea-Neagră-de-sus
42. Vașcău
42. Vărzarii-de-jos
44. Vărzarii-de-sus

JUDEŢUL BOTOŞANI

Stema. Scut roşu cu o coasă de argint, înfiptă într'un lan auriu, de grâu cosit.

Simbolizează bogăţia în grâne a judeţului.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul B. face parte din judeţele Moldovei-de- Sus şi se află aşezat pe vechiul drum care, dela Suceava, mergea spre vadul Prutului la Ştefăneşti şi, de aici, ajungea prin Bălţi la Soroca pe Nistru. Azi lipsa unei căi ferate de legătură cu Iaşii, îi împiedică mult desvoltarea.

Suprafaţa: 3.077 km².

Infăţişarea pământului. Relieful este un podiş deluros, în care apele au introdus oarecare varietate. Partea răsăriteană, şi cea mai întinsă, este o regiune de dealuri domoale şi joase (de obicei sub 200 m.), orientate în sensul curgerii apelor (spre S-E). Ea aparţine depresiunei Jijiei, care se întinde şi peste judeţele vecine spre N (Dorohoi) şi spre S. (Iaşi). In V judeţului, o culme deluroasă înaltă (300—600 m), desparte această depresiune de şesul larg al văii Siretului. Ea este formată din părţi mai joase, despădurite şi bine populate (la N şi la S), iar la mijloc dintr'un masiv mai răsărit, împădurit şi cu sate pe margine (*Dealul-Mare*, care culminează în cel mai înalt vârf dinăuntrul podişului Moldovei: 596 m.).

Climă şi ape. Clima este apropiată de tipul baltic, adică mai aspră decât cea sudică (temperatura iernii sub —5°). In acest judeţ însă, ea face legătura cu climatul stepic. Intr'adevăr în Vest, pe culmea înaltă a Siretului, precipitaţiile sunt mai abundente (între 500—600 mm anual), pe când în partea estică ele scad la 500 şi chiar mai puţin de 400 mm anual (regiunea Prutului). Din această cauză, zona de legătură între podişul înalt din lungul Siretului şi depresiunea Jijiei, e bogată în izvoare. Rânduite în mai multe etaje şi abundente chiar în timpul verii, acestea au atras lanţul de sate suspendate pe boturi de deal aproape fără întrerupere din Nordul în Sudul judeţului. Tot din această zonă de izvoare, încep şi râurile care dau în Siret sau, străbătând stepa din Est, ajung în Prut. Intre acestea din urmă, *Jijia* şi *Bahluiul* sunt cele mai însemnate. Cu apă multă în primăvară, când inundaţiile sunt inevitabile din cauza argilei în care sunt săpate văile, vara ele pot fi sărite, adeseori, cu piciorul. Astfel îşi găsesc explicarea numeroasele iazuri din mai toate văile depresiunii. Singurele ape mari, primitoare de plute, rămân tot Prutul şi Siretul.

Vegetaţie. Afară de pădurile de fagi şi de stejari de pe dealurile mai înalte de 200 m — păduri bine păstrate numai spre Siret — toată întinderea dealurilor joase este o regiune de stepă asemănătoare cu cea a Bălţilor (mai multe plante cu flori decât în stepa Pontică, din Sud). Deşi cerealele s'au întins foarte mult şi aici, s'au păstrat totuşi destule păşuni, fireşte, cu compoziţia floristică mult schimbată din cauza păşunatului îndelungat. Judeţul B. e unul din puţinele judeţe dela noi care cuprinde petice de cernoziom adevărat alături de cele, mult mai întinse, de coloare « chocolat ». De aci faima grânelor sale.

Bogăţii minerale. In regiunea Prutului se exploatează calcarul recifal (Ştefăneşti), iar în V este cunoscut conglomeratul bun pentru pietre de moară din dealul Holmului (Deleni).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul B. este o creaţie administrativă destul de târzie (sec. XVIII). Inainte de acest secol, teritoriul lui a făcut parte din ţinutul Hârlăului.

In 1834, Hârlăul a fost incorporat şi el judeţului B.

Din Hârlău, vechii voevozi ai Ţării Moldovei îşi făcuseră aproape o a doua capitală.

Aici în 1395 Sigismund regele Ungariei, asediă pe Ştefan Muşatinul, obligându-l la jurământul de vasalitate.

In 1487 Ştefan cel Mare îşi construi în Hârlău curţi domneşti.

Judeţul a fost străbătut adese de armatele vrăjmaşe. Tătarii l-au invadat în 1439, Polonii în 1509.

In cuprinsul acestui judeţ, la Ipoteşti s'a născut în 1849 Mihail Eminescu. N. Iorga este şi el un fiu al Botoşanilor.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Gheorghe*, din Botoşani, transformată în sec. XVIII şi reparată recent de Comisiunea Monumentelor Istorice, a fost construită în 1551 de către Elena, soţia lui Petru Rareş.

Biserica Uspenia (Adormirea Maicii Domnului) din Botoşani, înălţată tot de Doamna Elena în 1552, a fost reconstrui în sec. XVIII.

Biserica Sf. Nicolae din Botoşani, este o construcţie din 1808, pe locul unei vechi biserici de lemn dela Ştefan cel Mare.

Biserica Popăuţi din Botoşani, ctitorie a lui Ştefan cel Mare, în 1496, cu fresce admirabile, reprezintă ultimul tip al arhitecturii bisericeşti din Moldova sub domnia lui Stefan cel Mare.

Biserica fostei Mânăstiri Coşula, ridicată de vistiernicul Mătieş, în 1535, cu fresce ale timpului şi preţioase obiecte de cult.

Mânăstirea de maici dela **Iţcani**, ctitorie dela începutul sec. XV, sub Alexandru cel Bun. Construcţie elegantă, cu peristil deschis.

*Biserica Sf. Nicolae **din lacuri***, din satul Deleni, ridicată în 1724 de Iordache Cantacuzino. Tot aci, biserica satului, din 1668—1669, ctitorie a lui Todiraşcu Conta vel Visternic.

Biserica Sf. Gheorghe din Hârlău, înălţată de Ştefan cel Mare, la 1502, cu fresce de Gheorghe din Tricala, din epoca de construcţie. Mormântul zugravului e în biserică.

Biserica Sf. Dumitru din Hârlău, datând din timpul lui Petru Rareş, reconstruită în 1779 de Iordache Cantacuzino.

Schitul Zagavia, aşezat pe deal, în apropierea bisericii Sf. Dumitru, datând din sec. XVIII. Aci şi-a petrecut bătrâneţele la sfârşitul secolului XVIII, învăţatul episcop al Hotinului, traducător din italieneşte, Amfilohie.

Ruinele Curţii Domneşti a lui Ştefan Cel Mare, din Hârlău, purtând şi azi o inscripţie cu data de 1485—1486. Radu Mihnea stătu în aceste curţi pe la începutul secolului XVII şi muri în ele la 1626.

Biserica Prisăcani, ctitorie a lui Nicolae Stratulat, boier de ţară, la anul 1656.

Mânăstirea Vorona, ridicată pe la 1600 reparată către sfârşitul secolului XVII de hatmanul Ilie Jora, reconstruită la 1835 şi 1869.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. Judeţul B. are, după rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, un număr de 216.537 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	216.537	105.670	110.867
Total urban	50.059	24.160	25.899
1. Oraşul Botoşani . .	32.107	15.528	16.579
2. Oraşul Ştefăneşti . .	8.886	4.228	4.658
3. Oraşul Hârlău . . .	9.066	4.404	4.662
Total rural	166.478	81.510	84.968
1. Plasa Botoşani . . .	62.321	30.568	31.753
2. Plasa Jijia	49.399	24.392	25.007
3. Plasa Siret	54.758	26.550	28.208

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	216.537	30—49 ani	46.659
		50—69 ani	19.205
0— 9 ani	63.963	70 ani şi peste	3.650
10—29 ani	82.465	Vârsta nedeclarată . .	595

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul B., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931–1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	8.914	4.957	3.957	39,3	21,9	17,4
1931	218.638	8.744	4.542	4.202	40,0	20,8	19,2
1932	223.419	9.595	5.513	4.082	42,9	24,7	18,2
1933 . . .	226.859	8.443	4.164	4.279	37,2	18,4	18,8
1934 . . .	231.168	9.338	5.716	3.622	40,4	24,7	15,7
1935	234.224	8.451	4.852	3.599	36,1	20,7	15,4
1936	238.995	9.805	4.696	5.109	41,0	19,6	21,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului B. a fost de 243.991 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 216.537 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.454 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 12,7%.

ECONOMIE

Judeţul B. se **întinde pe un pământ** bogat în cernoziom, deosebit de prielnic culturii cerealelor, a leguminoaselor şi a sfeclei de zahăr.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 307.700 ha. Suprafaţa arabilă este de 181.146 ha, adică 58,87% din suprafaţa judeţului şi 0,61% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului marea proprietate deţine 25.250 ha, adică 13,94%, iar mica proprietate 155.896 ha, adică 86,06%.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 152.643 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 79.612 ha, cu o producţie de 1.034.956 chint. (prod. medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 243 mil. lei.

Grâul ocupă 37.583 ha, cu o producţie de 405.109 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 160 mil. lei.

Orzul ocupă 18.982 ha, cu o producţie de 143.086 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 35 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.781 ha, cu o producţie de 114.029 chint. (prod. medie la ha 7,7 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Secara ocupă 1.630 ha, cu o producţie de 18.492 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 35 ha, *măturile* ocupă 14 ha şi *hrişca* ocupă 6 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 6.868 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 2.235 ha, cu o producţie de 51.214 chint. fân (media la ha 22,9 chint.), în valoare de 7 mil. lei şi 1.200 chint. sământă (media la ha 0,5 chint.), *Trifoiul* ocupă 2.601 ha, cu o producţie de 46.999 chint. fân (media la ha 18,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 1.612 ha, cu o producţie de 36.866 chint. (media la ha 22,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 420 ha, cu o producţie de 64.235 chint. (media la ha 152,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.834 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.666 ha, cu o producţie de 144.186 chint. (media la ha 86,5 chint.), în valoare de 18 mil. lei. *Mazărea* ocupă 515 ha, cu o producţie de 5.265 chint. (media la ha 10,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Lintea* ocupă 505 ha, cu o producţie de 3.442 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 22.160 chint., în valoare de 3 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 111.664 chint., în valoare de 39 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 1.412.234 chint., în valoare de 71 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 9.915 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 5.540 ha, cu o producţie de 80.485 chint. (media la ha 14,5 chint.), în valoare de 30 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 2.738 ha, cu o producţie de 463.210 chint. (media la ha 169,2 chint.), în valoare de 25 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 831 ha, cu o producţie de 3.559 chint. (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Cânepa* ocupă 449 ha, cu o producţie de 2.385 chint. fuior (media la ha 5,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei şi 1.573 chint. sământă (media la ha. 3,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (307.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 7.886 ha.

Fâneţele naturale ocupă 9.988 ha, cu o producţie de 169.796 chint. (prod. medie la ha 17,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Păşunile ocupă 35.218 ha.

Pădurile ocupă 38.665 ha.

Livezile de pruni ocupă 305 ha, cu o producţie de 6.191 chint. (prod. medie la ha 20,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 627 ha.

Viţa de vie ocupă 690 ha (din care viile pe rod 466 ha), cu o producţie de 14.278 hl (prod. medie la ha 30,6 hl), în valoare de 5 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul B. se găseau în anul 1935: Cai 28.974, boi 62.655, bivoli 28, oi 163.049, capre 292, porci 33.623, stupi sistematici 3.468, stupi primitivi 5.763.

Industrie. 15 mori sistematice (5 la Botoşani şi câte una la Hârlău, Ştefăneşti-Târg, Todireni, Sul.ţa, Flămânzi, Bucecea, Fântânele, Călăraşi, Dracşani şi Cuconeştii-Vechi) mori ţărăneşti (2 la Botoşani şi 108 în judeţ), 1 fabrică de zahăr (Ripiceni), 5 de spirt (Ripiceni, Corni, Deleni, Rânghileşti şi Dumbrăveni), 3 fabrici de ulei, (Botoşani) 1 de bere, (Răchiţi) 1 de bomboane şi halva (Botoşani) 2 de mezeluri (Botoşani), 1 de lingerie şi confecţiuni (Botoşani), 1 de panglici, basmale etc. (Botoşani), 3 de săpun (Botoşani), 3 de lumânări (Botoşani). 3 de confecţiuni din hârtie şi arte grafice (Botoşani), 4 de tăbăcărie (Botoşani), 3 de teracotă (Botoşani), 1 de oale (Botoşani), 1 de jucării (la Botoşani), 2 de sticlărie (Hârlău şi Maxut) şi 1 de acid carbonic (Ripiceni). Cariere de piatră calcară pentru fabricarea varului şi pentru construcţii, şosele etc. la Movila-Ruptă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Fabrica de zahăr, spirt şi acid carbonic « Ripiceni », Ripiceni (soc. 200, inv. 316), Fabrica de lingerie şi confecţiuni « Hercules », Botoşani (soc. 7, inv. 7), Fabrica de sticlărie « Geamul Moldovei », Hârlău (soc. 1, inv. 9) şi Fabrica de sticlărie « Maxut », Maxut (inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI BOTOŞANI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	13	1	3.121	1.443	459.369
Textilă	4	3	113	182	25.113
Chimică	2	—	6	5	515
Hârtie şi Arte grafice	3	—	27	26	2.043
Pielărie	2	—	35	8	1.604
Sticlărie	1	1	92	212	14.518
Total	25	5	3.394	1.876	503.162

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *10 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	2.598.619	Fonduri	32.488.485
Plasamente	61.610.514	Angajamente	38.838.665
Imobilizări	2.727.372	Rezultate	74.548
Rezultate	4.465.193		
Total	71.401.698	Total	71.401.698

Cooperative de credit (bănci populare) 59, cu 16.737 membri şi cu un capital social vărsat de 27.399.298 lei. Imprumuturi acordate 67.031.069 lei (neconvertite 10.618.561 lei, convertite 23.956.455 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 32.456.053 lei). Depuneri spre fructificare 16.697.159 lei. Totalul bilanţului 81.377.554 lei.

Cooperative de producţie diversă 3, cu 284 membri şi cu un capital social vărsat de 381.513 lei. Valori imobilizate 1.589.688 lei. Totalul bilanţului 2.742.117 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 530 membri şi cu un capital social vărsat de 1.509.273 lei. Fonduri 1.442.177 lei. Păduri şi material brut 951.440 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 1.274.175 lei. Bilanţul încheiat 5.780.980 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 2, cu 114 membri şi cu un capital vărsat de 21.850 lei. Vânzări în comun 3.800 lei. Bilanţul încheiat 526.118 lei.

Cooperative de consum 16, cu 1.656 membri şi cu un capital social vărsat de 1.565.655 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.290.315 lei. Bilanţul încheiat 9.491.678 lei.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) şi capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**17.238.239**
Venituri ordinare	*11.119.641*
Venituri extraordinare	*732.598*
Venituri speciale	*5.386.000*
Cheltueli	**17.238.239**
Cheltueli ordinare	*11.119.641*
Cheltueli extraordinare	*732.598*
Cheltueli speciale	*5.386.000*

Drumuri. Judeţul B. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.022 km 252 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 184 km 802 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor, întreţine 177 km 277 m, pietruiţi iar com. urbane 7 km 525 m (din care 3 km 656 m pavaţi).

Drumuri judeţene 502 km 181 m, din care Administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită de 406 km 688 m.

Drumuri comunale 335 km. 269 m.

Lungimea podurilor este de 4.038,15 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.261,10 m., judeţene 2.025,35 m., şi comunale 751,70 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Hârlău—Botoşani—Cernăuţi* (Hârlău—Botoşani = 50 km; Botoşani—limri a jud. Dorohoi = 21 km).
2. *Botoşani—Ştefăneşti — Soroca* (Botoşani — Ştefăneşti = 46 km).
3. *Botoşani—Săveni—Lipcani* (Botoşani—lim.i a jud. Dorohoi = 24 km).
4. *Suceava—Botoşani* (Botoşani—limi.a jud. Suceava = 34 km).

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de cale ferată de 130 km din care 21 km linii principale simple şi 109 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide şi accelerate: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă (Varşovia – Berlin – Praga – Moscova).

Staţii importante: Botoşani, Vereşti, Leorda.

Poştă, telegraf, telefon. *6 oficii P.T.T. de stat* la Botoşani, Bucecea, Hârlău, Ripiceni, Ştefăneşti şi Suliţa; *4 agenţii speciale* la Dângeni, Dumbrăveni, Frumuşica şi Truşeşti şi *5 gări cu servicii poştale* la Leorda, Todireni, Ungureni, Vereşti şi Zlătunoaia.

Oficii telefonice: Botoşani, Hârlău, Ştefăneşti, Bucecea, Dângeni, Dumbrăveni, Frumuşica, Ripiceni, Truşeşti.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 167.568 locuitori din cari 54,0% sunt ştiutori de carte. După sex proporţia este de 68,8% bărbaţi ştiutori de carte şi 40,3% femei ştiutoare de carte.

Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	3,1	0,8
2. Primară	75,6	94,0
3. Secundară	11,9	3,5
4. Profesională	6,6	1,4
5. Universitară	2,0	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,8	0,1

Invăţământ. Numărul total al populaţiei şcolare din judeţul B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 61.032 locuitori (7.907 mediu urban şi 53.125 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de fete, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu modern de fete « I. G. Duca », Şcoala Normală de fete « Despina

Doamna », Şcoala profesională de fete « Sf. Spiridon » şi 1 gimnaziu industrial, toate în oraşul Botoşani.

Şcoli primare 252, din care 232 rurale şi 20 urbane (246 şcoli de stat şi 6 confesionale), cu un număr total de 35.966 copii (32.278 mediu rural şi 3.688 mediu urban) şi cu 998 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 17, din care 8 rurale şi 9 urbane (13 de stat şi 4 confesionale), cu un număr total de 1.327 copii (635 mediu rural şi 692 mediu urban) şi cu 21 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Hârlău, Băbiceni, Băiceni, Băneşti, Brehueşti, Burleşti, Călăraşi, Copalău, Corni, Draxin, Flămânzi, Hlipiceni, Ionăşeni, Maxut, Mihălăşeni, Movila-Ruptă, Necşeni, Orăşeni-Vale, Roma, Româneşti, Socrujeni, Storeşti, Suliţa, Truşeşti, Vlădeni, Vereşti şi Zlătunoaia.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţie culturală în oraşul Botoşani.

Liga Culturală activează în localităţile: Botoşani, Călineşti, Serafineşti şi Truşeşti.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în jud. B. 61 cămine culturale, o societate muzicală şi 3 biblioteci, adică în total 65 organizaţii culturale, dintre care 28 au personalitate juridică.

In oraşul Botoşani, se mai află următoarele instituţii culturale: Biblioteca «Mihai Eminescu », Biblioteca Cercului de Lectură, Biblioteca comunală, Biblioteca Liceului « Laurian », Biblioteca Liceului « Carmen Sylva », Biblioteca Casei Funcţionarilor Publici, Soc. de muzică şi teatru « Armonia », 1 societate corală, 1 teatru-cinematograf comunal, 1 cinematograf particular.

In oraşul Hârlău se află căminele culturale « Petru Rareş » şi « Izbânda » şi 2 asociaţii culturale evreeşti.

In oraşul Ştefăneşti-Târg se află societăţile culturale « Ion Creangă » şi « St. O. Iosif » şi Cercul tineretului sionist.

In judeţ se mai află 7 *societăţi sportive* (4 în Botoşani, 2 în Hârlău şi 1 în Ştefăneşti-Tg.) şi 7 *societăţi de vânătoare* (2 în Botoşani, 2 în Ştefăneşti-Tg. şi câte una în comunele Curteşti, Deleni şi Suliţa).

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 89,4% sunt ortodocşi. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In judeţul B. sunt 108 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 armene, 1 lipovenească, 1 mânăstire de maici « Agafton » în com. Curteşti; 1 mânăstire de călugări « Vorona » în com. Vorona; 1 schit « Cozancea » în com. Suliţa, o casă de rugăciune adventistă. precum şi 66 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

Instituţii bisericeşti. In judeţul B. sunt 2 protopopiate ortodoxe (în Botoşani şi Hârlău).

Judeţul se află în eparhia Arhiepiscopiei Iaşilor (Mitropolia Moldovei şi Sucevei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului B. este oraşul Botoşani. Judeţul are 3 oraşe (*Botoşani, Hârlău* şi *Ştefăneşti-Târg*) şi 251 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Bucecea	52 sate
II.	Plasa Răchiţi	73 sate
III.	Plasa Suliţa	49 sate
IV.	Plasa Ştefăneşti	77 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Botoşani cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Iaşi.

5 judecătorii, la Botoşani, Hârlău, Ştefăneşti, Bucecea-Târg şi Hlipiceni, cu un total de 11 magistraţi.

Organizare sanitară. In judeţul B. se află spitale de stat în următoarele localităţi: Botoşani (spitalul de izolare şi spitalul militar), Ştefăneşti-Târg, Coşula, Fântânele, Tg.-Suliţa, Truşeşti, Urziceni şi Ungureni.

Epitropia Sf. Spiridon din Iaşi, întreţine în Botoşani spitalul « I. Mavromati » şi în Hârlău spitalul « Pulcheria Ghica ».

In oraşul Botoşani se mai află 2 spitale particulare: Spitalul « Filantropia » şi Spitalul izraelit.

Dispensare de stat se află în următoarele localităţi: 2 în oraşul Botoşani, câte unul în: Hlipiceni, Bucecea, Dumbrăveni, Blândeşti, Hârlău, Dângeni, Călăraşi, Leorda, Tudora şi Cuconeştii-Vechi. Dispensare de sugaci se află în comunele Maxcut şi Dumbrăveni.

Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are dispensare în Botoşani, Hârlău şi Ştefăneşti-Târg.

Soc. « Principele Mircea », are 1 dispensar în oraşul Botoşani.

In com. Ripiceni se află un dispensar al fabricii de zahăr din localitate.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa de asigurări sociale din Roman are oficii la Botoşani, Hârlău şi Ştefăneşti-Târg şi organizaţii medicale la Botoşani, Hârlău, Ştefăneşti-Târg şi Ripiceni (total 7 medici). In oraşul Botoşani mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. « Filantropia », Soc. ortodoxă a femeilor române, Soc. filantropică « Izvorul vieţii », Oficiu de plasare, 4 aziluri de bătrâni.

Soc. pentru protecţia animalelor.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Botoşani, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Hârlău, com. urb. aşezată în zona vestitelor podgorii din Sudul judeţului, la 50 km de oraşul reşedinţă, la 136 km de Cernăuţi şi la 414 km de Bucureşti.

Are 9.393 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri 2.124.823 lei; cheltueli 2.102.298 lei.

Moară sistematică, Fabrică de sticlă.

Banca populară « Voevodul Ştefan cel Mare », Banca Moldovei de Sus; Banca de Credit Mărunt.

2 şcoli primare; 1 grădină de copii.

Căminele culturale « Petru Rareş » şi « Izbânda »; 2 asociaţii culturale evreeşti; 2 societăţi sportive.

1 protopopiat ortodox.

2 biserici ortodoxe; 5 sinagogi.

Primărie, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, oficiu de asigurări sociale, Regiune agricolă, Poliţie.

Uzină electrică.

Spitalul particular « Pulcheria Ghica », Dispensarul Ministerului Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale; Dispensarul Oficiului Asigurărilor Sociale.

Ştefăneşti-Târg, com. urb. aşezată la vadul Prutului, la 40 km. de reşedinţa judeţului şi 503 km de Bucureşti.

Are 9.692 locuitori (populaţie probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri 2.447.479; cheltueli 2.446.424 lei.

Moară sistematică.

2 şcoli primare; 1 grădină de copii.

3 asociaţii culturale (I. Creangă, St. O. Iosif şi Cercul tineretului sionist), Societate sportivă; 2 societăţi de vânătoare.

4 biserici ortodoxe, 7 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, oficiu de asigurări sociale, Punct agronomic, Poliţie.

Spital de stat; Dispensarul Asigurărilor Sociale.

Oraşul are conducte de apă.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL BOTOŞANI

A) **Oraşe**

1. Botoşani (capitala judeţului).
2. Hârlău
3. Ştefăneşti-Târg

B) **Sate**

I. PLASA BUCECEA

1. Balta-Arsă
2. Băluşeni-Stamate
3. Băneşti
4. Belcea
5. Brehueşti
6. Bucecea-Sat
7. Bucecea-Târg
8. Bursuceni
9. Călineşti
10. Cerviceşti
11. Chiscovata

12. Corni
13. Corocăeşti
14. Costineşti
15. Cotul-Dobei
16. Cucorăni
17. Dolina
18. Dumbrăveni
19. Fântânele
20. Feteşti
21. Găureanca
22. Grigoreşti
23. Hancea
24. Hrişcani
25. Huţani
26. Icuşeni
27. Ipoteşti
28. Joldeşti
29. Leorda
30. Măldăreşti
31. Mânăstirea-Vorona
32. Mândreşti
33. Mereni
34. Plopeni
35. Poiana
36. Popeni
37. Prelipca
38. Protopopeni
39. Roşcani
40. Salcea
41. Sarafineşti
42. Sălăgeni
43. Siminicea
44. Slobozia
45. Tudora
46. Văratec
47. Vereşti
48. Vlădeni
49. Vorona-Dobrovolschi
50. Vorona-Mare
51. Vorona-Nouă
52. Vorona-Teodoru

II. PLASA RĂCHIŢI

1. Agafton
2. Baisa
3. Băiceni
4. Băluşeni
5. Bătrâneşti
6. Blândeşti
7. Burla
8. Burleşti
9. Buzeni
10. Călugăreni
11. Cătămăreşti
12. Cerbul
13. Cerchejeni
14. Cişmea
15. Copălău
16. Costeşti
17. Coşula
18. Coşuleni
19. Cotârgaci
20. Cotu-Ruşi
21. Cristeşti
22. Curteşti
23. Dacia
24. Dorobanţi
25. Dracsini
26. Durneşti
27. Epureni
28. Filipeşti
29. Ghilăneşti
30. Gorbăneşti
31. Lingurari
32. Manoleşti
33. Mânăstirea-Doamnei
34. Mânăstireni
35. Mândreşti
36. Nicşeni
37. Oneaga
38. Orăşeni-Deal
39. Orăşeni-Vale
40. Pârliţa
41. Poenari
42. Răchiţi
43. Roma-de-Jos
44. Roma-de-Sus
45. Roşiori
46. Sapoveni
47. Schit-Orăşeni
48. Silişcani
49. Socrujeni
50. Soroceni
51. Starosilţa-Radu
52. Starosilţa-Stavri
53. Stânceni
54. Stânceşti
55. Şupitca
56. Şoldăneşti
57. Talpa
58. Teasc
59. Teişoara
60. Tocileni
61. Tomeşti-Ciolac
62. Tomeşti-Vârnav
63. Tulbureni
64. Ungureni-Ciulei
65. Ungureni-Isăcescu
66. Ungureni-Jianu
67. Unţeni
68. Urlaţi
69. Valea-Grajdului
70. Vânători
71. Viforâni
72. Vultureni
73. Zăiceşti

III. PLASA SULIŢA

1. Bâznoasa
2. Bosânceni
3. Boscoteni
4. Ceir
5. Cerneşti
6. Chiţoveni
7. Cobiceni
8. Comândăreştii-Vechi
9. Cordun
10. Deleni
11. Doina
12. Dracşani
13. Dragalina
14. Feredeeni
15. Flămânzi
16. Floreşti
17. Frumuşica-Tg.
18. Gârbeşti
19. Hlipiceni
20. Iureşti
21. Lătăi
22. Lunca
23. Maxut
24. Mâneşti
25. Odaia-Veche
26. Pârcovaci
27. Pogorăşti
28. Poiana (com. Feredeeni)
29. Poiana (com. Flămânzi)
30. Prăjeni
31. Prisecani
32. Rădeni
33. Răuşeni
34. Schit-Cozancea
35. Siliştea
36. Slobozia
37. Stăneşti
38. Storeşti
39. Stroeşti
40. Suliţa-Târg
41. Suliţoaia
42. Şendreni
43. Todireni
44. Unsa
45. Uriceni
46. Victoria
47. Vlădeni
48. Zlătunoaia-Mare
49. Zlătunoaia-Mică.

IV. PLASA ŞTEFĂNEŞTI

1. Albeşti
2. Avrămeni
3. Băbiceni
4. Bădiuţi
5. Bârsăneşti
6. Berza
7. Bivolari
8. Bobuleşti
9. Bogdăneşti
10. Boscoteni
11. Braniştea
12. Brăteni
13. Broşteni
14. Buhăceni
15. Buimăceni
16. Buneni
17. Caraiman
18. Călăraşi
19. Cinghine
20. Ciarnohal
21. Cişmăneşti
22. Corpaci
23. Costeşti
24. Coştiugeni
25. Crăciuneni
26. Cuconeştii-Noui
27. Cuconeştii-Vechi
28. Cucuteni-Răzeşi
29. Cucuteni-Tufescu
30. Dămideni
31. Dângeni
32. Dobârceni
33. Drislea
34. Durneşti (comună.)
35. Durneşti (com. Santa-Maria)
36. Duruitoarea-Veche
37. Fabrica-Rânghileşti
38. Fotin-Enescu
39. Guranda
40. Hulub
41. Iacobeni
42. Ilişeni
43. Ionăşeni
44. Izvoare
45. Jumătăţeni
46. Lehneşti
47. Libertatea
48. Măşcăteni
49. Mihălăşeni
50. Movila-Ruptă
51. Murguţa
52. Nastase
53. Odaia-Rânghileşti
54. Ostopceni-Balş
55. Ostopceni-Răzeşi
56. Păsăteni
57. Păun
58. Petreşti
59. Pleşani
60. Principele Mihai
61. Proscureni
62. Răteni
63. Rânghileşti
64. Râşca
65. Ripiceni
66. Ripiceni-Fabrica
67. Romaneşti
68. Romaneşti-Vale
69. Santa-Maria
70. Sărata
71. Serbeni
72. Slobozia-Silişcani
73. Stânca
74. Strahotin
75. Şătrăreni
76. Ştefăneşti-Sat
77. Truşeşti.

SIGILIUL LUI ROMAN VODĂ, 1393

JUDEȚUL BRAȘOV

Stema. Scut roșu, cu coroana Regatului României, de argint, căptușită cu purpură.

Simbolizează trecerea acestui ținut al « Coroanei », în stăpânirea Statului Românesc.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele Transilvaniei de Sud și este așezat în dreptul celor mai numeroase pasuri de la cotul Carpaților. Intr'adevăr drumurile care trec prin *Oituz* (din spre Moldova), *Buzău, Bratocea, Predeal* și *Bran* din spre Muntenia, pe Olt, (pasul *Racoș*) din spre bazinul Transilvaniei, se încrucișează toate pe teritoriul acestui județ. De aceea el trebue considerat ca ținutul cel mai central al Țării.

Suprafața: 2.605 km.²

Infățișarea pământului. In cotul Carpaților, dincolo de munți, se găsește cea mai mare depresiune plană dela noi. Ea este mărginită spre Sud și Est de munți înalți (dela Apus spre Răsărit: *Bucegii*, munții *Bârsei*, ai *Buzăului*, ai *Vrancei*), iar la V și N de culmi mult mai coborîte care se pierd spre S, în depozitele de pietriș ale fundului depresiunii (*Perșani*, *Baraolt* și *Bodoc*). Pinteni coborîți din munții înconjurători o despart în trei compartimente. Cel mai întins dintre acestea (*țara Bârsei*) formează temeiul județului B. Celelalte două (*șesul Frumos* și *țara Secuilor*, se întind în județul vecin (Trei-Scaune).

Climă și ape. Clima este de munte adică aspră (media lunei celei mai calde între 18°—20°, iar a celei mai reci aproape —6° la Brașov) și cu ploi abundente (dela 700—1000 mm anual).

Numeroase ape foarte abundente străbat regiunea venind din Sud și vărsându-se toate în cel mai mare râu al ținutului, *Oltul*. Intre acestea, *Bârsa*, *Târlungul* și *Timișul* sunt cele mai importante. Cu colțul său S-E, județul pătrunde și în bazinul superior al Buzăului.

Vegetație. In munții din Sud, sunt întinse pășuni alpine. Urmează apoi păduri de brazi, molizi, larice, etc. în părțile înalte, iar sub 1000 m — uneori și mai sus — cresc făgeturile asociate, pe poalele munților periferici, cu stejarii. Șesul e lipsit de păduri (însă n'a fost totdeauna așa). In fine regiunile cele mai joase, adesea mlăștinoase, cuprind asociații de plante aquatice și esențe albe.

Bogății minerale. In afara carierelor de piatră (calcar compact în S, bazalt la Racoș, gresie de construcție în S-E), apele minerale carbonate (cele mai numeroase în regiunea Zizin) și sulfuroase (pe valea Garcinului) și, mai ales bogatele zăcăminte de lignit din periferia estică și nordică a județului (*Codlea*, *Ilieni*, etc.), constitue cele mai însemnate bogății minerale ale ținutului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul B. acopere în parte limitele unui străvechiu ținut Țara Bârsei, al cărui nume evocă așezarea preromană Bersovia din Banat.

Numele, de aparență slavă, este în realitate un nume getic, ale cărui rădăcini pot fi întrevăzute și în numele Brașovului și, poate, al Branului. Județul B. și-a luat numele dela vechea așezare românească Brașov, sau, poate Brașău, (cf. Bacău, Buzău) la marginea căreia coloniștii sași au întemeiat cetatea Coroanei « Kronstadt ».

La construirea cetății au luat parte și cavalerii Teutoni, aduși de Andrei II, în 1211. Puternicele lor construcții, domină și azi câteva măguri din cuprinsul județului: Castelul Bran, cetatea Râșnovului, Feldioara—Burg al Sfintei Marii.

Alungați în 1225, opera lor a fost continuată de colonia saxonă din Brașov, care și-a creat prin întinsele-i relațiuni comerciale, cu Țara Românească și Moldova, o prosperitate extraordinară.

In veacul XIV, ținutul Brașovului apare documentar sub formă de comitat (județ), apoi sub aceea de scaun și district.

Pe teritoriul acestui județ, la Feldioara, — Marienburgul teutonic — Petru Rareș înfrânse la 1529 armatele lui Ferdinand de Austria, pretendent la scaunul principatului transilvan.

De numele Brașovului se leagă încă două mari biruințe repurtate de Radu Șerban, Domnul Țării Românești, în preajma cetății.

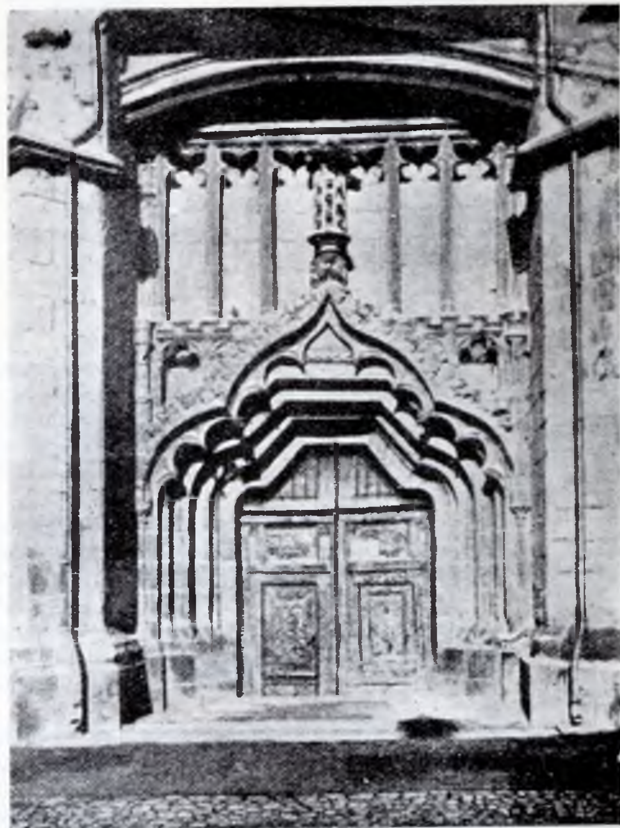
Intâia, răpuse pe Moise Săcuiul, fost căpitan al lui Mihai, ajuns principe al Ardealului cu ajutorul Turcilor. Radu Șerban îi risipi oastea, îi răpi 25 de tunuri și 32 de steaguri. Capul lui Moise fu expus în piața Brașovului ca o răsplată a trădării sale față de Mihai. Era 17 Iulie 1603.

A doua biruință a lui Radu Șerban s'a întâmplat asupra lui Gavriil Bathori la 29 Iunie 1611. Prin ea, Domnul Țării Românești risipea visurile de mărire ale principelui transilvan. « Iar Bator fugind, — scrie cronica — i-au căzut cușma din cap jos, și ca un câne s'au ascuns și de abia au scăpat

cu mare ruşine, şi nu i-au folosit nimica penele cele multe ce purta ».

In trecutul mai apropiat, Braşovul a servit cauzei româneşti prin ospitalitatea pe care a oferit-o persecutaţilor politici din Moldova sau din Ţara Românească — crainicii unei noui ordine de Stat.

POARTA BISERICEI NEGRE DIN BRAŞOV

Tot el a stat — după Blaj — în fruntea mişcărilor de renaştere culturală.

In Braşov a apărut în 1838 Gazeta de Transilvania care avea să joace în vieaţa românească a provinciei, un rol preponderant, şi în jurul căreia se aflau dela început, Gheorghe Bariţiu, Iacob şi Andrei Mureşeanu.

Şcoala românească din Braşov, din care eşiseră către sfârşitul secolului XVII, un Teodor Corbea « logofăt şi cancelar » al ţarului Petru cel Mare, şi fratele său « ceauşul David » boier de frunte al lui Brâncoveanu, avea să cunoască după 1781 o epocă de înflorire şi avea să se transforme cu încetul, graţie daniilor unui Grigore Brâncoveanu, refugiat aici în 1823, precum şi ale pleiadei de mari negustori români, într'o organizaţie mai vastă: Şcoalele Naţionale Centrale.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Nicolae* din Braşov (ortodoxă), zidită de Românii din Schei (1495) cu ajutorul Domnilor Ţării Româneşti Vlad Călugărul, Neagoe Basarab, Petru Cercel şi Aron Vodă al Moldovei, pe locul unei bisericuţe de lemn, datând din sec. XIV. In sec. XVIII i s'au adăugat două paraclisuri. Frescele s'au păstrat numai aici. Biserica a fost pictată din nou de Pop.

Biserica Neagră din Braşov, a cărei construcţie a început în anul 1387. E cea mai mare catedrală, de stil gotic, din Ardeal. De o frumuseţe deosebită sunt portalurile dela intrare. Aci sunt mormintele juzilor braşoveni de odinioară. In urma incendiului din 1689 a căzut acoperişul, care a fost reconstruit în 1761—72. Negustorii braşoveni i-au dăruit o colecţie de covoare, într'adevăr unică.

Sfatul Oraşului din Braşov. Casa juzilor şi a pârgarilor Braşovului. Construcţie pitorească, cu un cerdac şi un turn din sec. XV. In urma incendiului din 1689 a fost reconstruit între anii 1770—1774.

Biserica evanghelico-luterană din suburbia Bartolomeu e cea mai veche biserică din Braşov, construită în stil romanic. Construcţia ei a început, probabil, în 1223.

Zidurile oraşului Braşov, ridicate în locul vechilor întărituri de lemn, la începutul sec. XII, şi dărâmate la sfârşitul sec. XVIII, se mai păstrează intacte la poalele Tâmpei, cu o înălţime de 12 m, şi o lăţime de 2 m. La intervale de cca 100 m se ridică turnurile de observaţie. La capătul zidului în spre Curmătură se află bastionul breslei postăvarilor, un turn rotund, puternic cu un diametru de 16 m. La celălalt capăt, în spre Schei, se află bastionul ţesătorilor, cel mai mare bastion care s'a păstrat, iar la mijlocul zidului e bastionul breslei împletitorilor de frânghii. Spre Schei, s'a păstrat vechea poartă a Scheilor, cu stema oraşului, iar în spre Dealul Romurilor, s'a păstrat bastionul ferarilor. Mai sunt apoi cele 2 turnuri, alb şi negru.

Cetăţuia din Braşov, a cărei construcţie actuală a fost începută în anul 1625, pe locul unui castel de lemn, dela începutul sec. XV, şi care arsese, a fost terminată abia sub domnia lui Iosif II. Municipiul B, a dăruit-o M. S. Regelui Carol II.

Hala de vânzare, din Braşov construită în 1545, în piaţa oraşului, pentru a fi folosită de diferitele bresle de meseriaşi.

Edificiul protopopiatului evanghelico-luteran din Braşov, ale cărui începuturi datează încă din evul mediu, a fost reconstruit în 1776.

Biserica evanghelico-luterană Sf. Martin din Braşov, a cărei construcţie în stil gotic, a început — probabil — în 1447, a fost mărită şi transformată între anii 1795—1796.

Crucea Muşicoiului, în Schei, a fost ridicată de urmaşii preotului Radu Băilă, în anul 1672.

Castelul Bran, construit de cavalerii Ordinului Teutonic, în sec. XIII (Törzburg), devine în sec. XVI, proprietatea şi cetatea de strajă a oraşului Braşov.

In 1918 oraşul Braşov a dăruit castelul M. S. Reginei Maria, care îşi are aci una din reşedinţele sale favorite.

Castelul Râşnov, construit tot de cavalerii Teutoni la începutul sec. XIII, a fost refăcut în piatră şi mărit, ca o adevărată cetate, de către comunităţile germane din Râşnov, Tohan, etc. E situat pe o înaltă colină. Fântâna din curtea castelului are o adâncime de 144 m.

Biserica evanghelico-luterană din Hărman, este una dintre marile biserici fortificate din Transilvania.

Biserica evanghelico-luterană din Codlea, construită la 1685.

Ruinele cetăţii Feldioara — Castrum Mariae — ridicată de cavalerii Teutoni în sec. al XIII-lea.

Biserica evanghelico-luterană din Feldioara. Construcţie din aceiaşi epocă.

Biserica evanghelico-luterană, construită în 1694 la Vulcan.

Biserica ortodoxă din Zărneşti, ridicată la 1515.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După datele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul B. numără 167.946 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăsi, după sex:

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	167.946	83.101	84.845
Municipiul Braşov	59.234	29.133	30.101
Total rural	108.712	53.968	54.744
1. Plasa Bran	48.241	23.920	24.321
2. Plasa Buzăul-Ardelean	18.623	9.373	9.250
3. Plasa Săcele	41.848	20.675	21.173

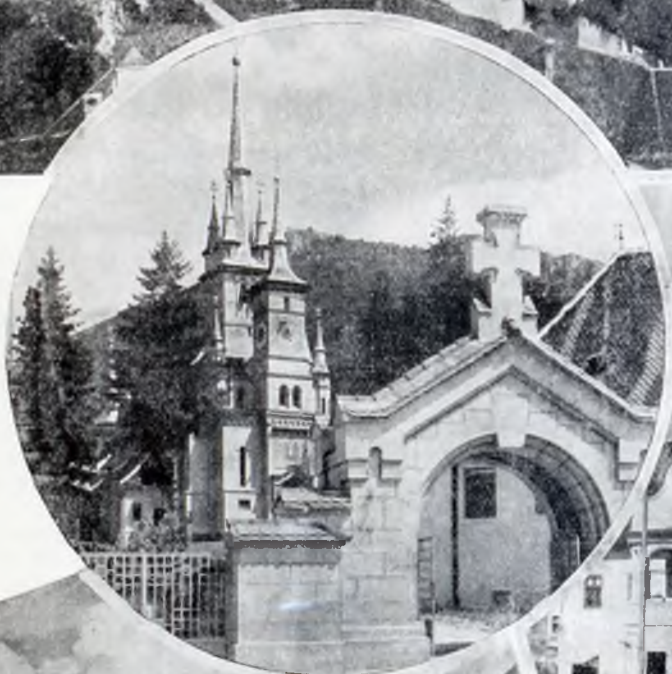
b) Pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	167.946	30—49 ani	40.034
		50—69 ani	20.425
0— 9 ani	37.734	70 ani şi peste	5.481
10—29 ani	63.517	Vârstă nedeclarată	755

BRAŞOV

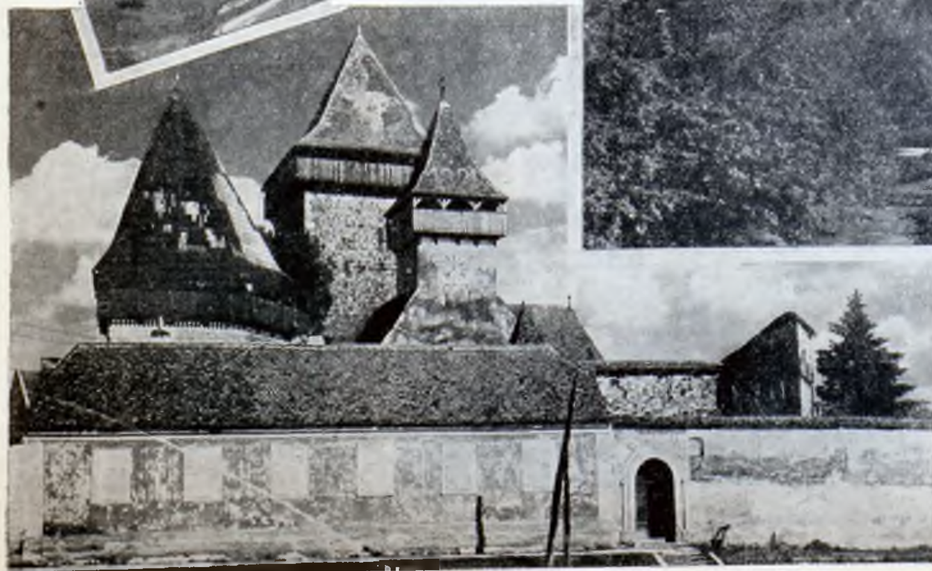

BRAŞOV: VEDERE GENERALĂ

PRIMĂRIA

BISERICĂ ROMÂNEASCĂ

DRUMUL REGINEI (BRAN-PREDEAL)

CASTELUL BRAN

BISERICĂ FORTIFICATĂ DIN PREJMER

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 media anuală	—	4.008	2.543	1.465	23,3	14,8	8,5
1931	168.762	4.219	2.587	1.632	25,0	15,3	9,7
1932	170.262	4.021	2.754	1.267	23,6	16,2	7,4
1933	171.555	3.976	2.333	1.643	23,2	13,6	9,6
1934	173.225	3.824	2.392	1.432	22,1	13,8	8,3
1935	174.520	4.000	2.651	1.349	22,9	15,2	7,7
1936	176.022	4.210	2.698	1.602	23,8	14,8	9,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 177.686 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 167.946 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 9.740 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceiace corespunde unei creșteri de 5,8%.

ECONOMIE

Prin așezarea sa în mijlocul țării, într'o regiune prielnică desvoltării unei industrii intense, județul B. se afirmă ca un mare centru al României.

Comerțul brașovean legat de începuturile negoțului românesc, este în plină floare.

Având și o situație strategică, județul B. tinde să devină centrul industriei grele.

Localitățile climatice și stațiunile favorabile sporturilor au făcut ca județul B. să fie des frequentat de turiști.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 260.500 ha. Suprafața arabilă este de 47.940 ha. adică 18.40% din suprafața județului și 0,16% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 484 ha, adică 1,01%, iar mica proprietate 47.456 ha, adică 98,99%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 24.072 ha. astfel repartizate:

Orzul ocupă 9.482 ha, cu o producție de 180.158 chint. (producția medie la ha 19,0 chint.), învaloare de 44 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.735 ha, cu o producție de 96.349 chint. (prod. medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 29 mil. lei

Grâul ocupă 4.836 ha, cu o producție de 86.415 chint. (prod. medie la ha 17,9 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Porumbul ocupă 3.546 ha., cu o producție de 58.969 chint. (prod. medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Secara ocupă 443 ha, *meiul* ocupă 23 ha, și *hrișca* 7 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 7.852 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 3598 ha, cu o producție de 146.795 chint. fân (media la ha 40,8 chint.), în valoare de 20 milioane lei, și 300 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 1.381 ha, cu o producție de 78.770 chint. fân (media la ha 57,0 chint.), în valoare de 11 milioane lei și 500 chint. sămânță (media la ha 0,4 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.681 ha cu o producție de 427.456 chint. (media la ha 254,2 chint.), în valoare de 30 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 8.119 ha Din această suprafață *cartofii* ocupă 7.078 ha, cu o producție de 1.262.002 chint. (media la ha 178,2 chint.), în valoare de 158 milioane lei. *Varza* ocupă 389 ha, cu o producție de 42.671 chint. (media la ha 109,6 chint.), în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 3.303 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 2.199 ha, cu o producție de 471.465 chint. (media la ha 214,3 chint.), în valoare de 26 milioane lei. *Cicoarea* ocupă 521 ha, cu o producție de 90.549 chint. (media la ha 173,7 chint.), în valoare de 8 milioane lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (260.500 ha.), ogoarele sterpe ocupă 4.594 ha.

Fânețele naturale ocupă 44.731 ha, cu o producție de 1.118.275 chint. (prod. medie la ha 25,0 chint.), în valoare de 123 milioane lei.

Pășunile ocupă 40.897 ha.

Pădurile ocupă 61.472 ha.

Pomii fructiferi ocupă 467 ha.

Creșterea animalelor. In județul B. se găseau în anul 1935: cai 14.313, boi 39.347, bivoli 3.911, oi 52.020, capre 502, porci 28.916, stupi sistematici 2.335, stupi primitivi 666.

Industrie (fără municipiul Brașov). *Alimentară*: 18 mori (3 la Codlea, 3 la Sânpetru, 3 la Teliu, 2 la Hălchiu, 2 la Zărnești și câte una la Bran, Șimon, Tărlungeni, Tohanul Nou și Vulcan), 4 fabrici de spirt (2 la Budila și câte una la Prejmer și Tărlungeni), 1 de liqueur (Dârste), 1 de bere (Dârste), 4 de mezeluri (2 la Codlea, 1 la Râșnov, 1 la Hălchiu), 1 de zahăr (Bod), 2 de malț (Codlea), 1 de siropuri și marmeladă (Râșnov), 1 brutărie mecanică (Prejmer); *Textilă*: 6 țesătorii și fabrici de postav (Prejmer, Dârste, Codlea, Râșnov, Satulung și Timișul-de-Jos), 2 fabrici de lână toarsă (Bran și Satulung), 3 de tricotaje (Râșnov, Satulung și Codlea), 1 de confecțiuni (Codlea); *Chimică*: 1 fabrică de oxigen (Feldioara), 1 de cremă de ghete (Feldioara), 1 de săpun (Codlea), 1 de ulei de mentă (Bod), 1 de unsori de trăsură (Codlea); *Hârtie și arte grafice*: 1 fabrică de hârtie (Zărnești), 1 de celuloză (Zărnești); 1 de carton (Ghimbav), 1 de pungi de hârtie (Tohanul-Nou), 1 de tipografie (Codlea); *Lemnului*: 25 fabrici de cherestea (3 la Cristian, 3 la Zărnești, 3 la Baciu, 2 la Râșnov, 2 la Vulcan, 2 la Satulung și câte una la Bran, Moeciul-de-Jos, Șimon, Ghimbav, Codlea, Prejmer, Sita-Buzăului, Vama-Buzăului, Apața și Cernatu), 7 fabrici de mobile (5 la Codlea și câte una la Feldioara și Râșnov), 8 tâmplării (3 la Codlea, 2 la Cristian, 2 la Baciu și 1 la Bod), 3 fabrici de unelte de lemn (toate la Codlea), 1 de parchete (Codlea), 1 de

HĂRMAN: IN BISERICĂ

furnir de mobilă (Ghimbav), 1 de mânere pentru umbrele (Codlea); *Alte industrii:* 1 fabrică de maşini (Codlea), 1 de burghie (Râşnov), 1 de jucării (Râşnov), 1 lăcătuşerie mecanică (Codlea), 2 tăbăcării (Hălchiu), 1 fabrică de curele de transmisiune (Hălchiu), 1 de nasturi de os (Codlea), 7 de cărămizi şi ţigle (3 la Cristian, 2 la Tărlungeni, 1 la Feldioara şi 1 la Sânpetru), 8 cuptoare de ars var (4 la Purcăreni şi 4 la Vlădeni), 1 fabrică de cretă (Râşnov), 2 fabrici de cărămizi refractare (Codlea şi Cristian), 1 mină de lignit (Vulcan); *Cariere:* argilă la Braşov, argilă plastică la Cristian, nisip de quarţ la Cristian, pietriş la Bartolomeu, piatră calcară pentru fabricarea varului la Braşov, Râşnov şi Zărneşti, piatră calcară pentru fabricarea cimentului la Bartolomeu, piatră de râu la Bod şi piatră de gresie la Teliu.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Moara sistematică din Codlea (soc. 2, inv. 5), Fabrica de bere Friedrich Czell & Fii, Dârste (inv. 65), Fabrica de zahăr «Bod», Bod (inv. 415), Fabrica de postav «Prejmer», Prejmer (soc. 50, inv. 36), Fabrica de ulei de mentă «Chlorodont», Bod (soc. 5, inv. 2), Fabrica de hârtie, Zărneşti (soc. 27, inv. 81), Fabrica de celuloză, Zărneşti (soc. 30, inv. 242), Fabrica de carton Frederic Bartesch, Ghimbav (inv. 8), Fabrica de cherestea «Vama- Buzău», Prejmer (soc. 5, inv. 1) şi Soc. «Concordia» (mină de cărbuni din Vulcan).

(Vezi şi municipiul Braşov)

INDUSTRIA[1]) JUDEŢULUI BRAŞOV IN 1935
(Inclusiv municipiul Braşov)

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	30	5	6.885	2.069	746.036
Textilă	13	1	1.571	2.598	529.182
Chimică	12	—	1.419	926	261.657
Metalurgică	25	1	4.644	3.281	514.381
Hârtie şi Arte grafice	10	—	4.748	1.565	302.442
Pielărie	7	—	390	176	93.346
Lemnului	48	11	2.421	1.038	84.415
Materiale de construcţie	16	—	2.552	421	105.757
Sticlărie	1	—	5	3	400
Ceramică	4	—	13	67	3.874
Total	166	18	24.648	12.144	2.641.490

[1]) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul B. face comerţ intens cu produsele fabricilor metalurgice, textile, chimice şi de cherestea, produse cunoscute şi răspândite în toată ţara.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *15 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	25.193.591	Fonduri	230.884.755
Plasamente	1.246.267.876	Angajamente	1.138.609.179
Imobilizări	71.260.527	Rezultate	—
Rezultate	26.771.940		
Total	1.369.493.934	Total	1.369.493.934

Cooperative de credit (bănci populare) 14, cu 2.146 membri şi cu un capital social vărsat de 3.652.609 lei. Imprumuturi acordate 13.398.926 lei (neconvertite 2.658.238 lei, convertite 4.524.900 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 6.215.788 lei. Depuneri spre fructificare 6.596.045 lei. Totalul bilanţului 15.515.947 lei.

Cooperative de producţie diversă 7, cu 594 membri şi cu un capital social vărsat de 549.719 lei. Valori imobilizate 181.621 lei. Totalul bilanţului 3.774.810 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 207 membri şi cu un capital social vărsat de 1.446.806 lei. Fonduri 2.030.255 lei, păduri 6.329.528 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 2.387.717 lei. Bilanţul încheiat 26.089.722 lei.

Cooperative de consum 7, cu 856 membri şi cu un capital social vărsat de 666.997 lei. Mărfuri generale în valoare de 690.815 lei. Bilanţul încheiat 3.387.108 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului B. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**31.511.334**
Venituri ordinare	*21.713.219*
Venituri extraordinare	*185.715*
Venituri speciale	*9.612.400*
Cheltueli	**31.511.334**
Cheltueli ordinare	*21.713.219*
Cheltueli extraordinare	*185.715*
Cheltueli speciale	*9.612.400*

Drumuri. Judeţul B. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 636 km 465 m împărţită astfel:

Drumuri naţionale 215 km 097 m din care Direcţiunea Generală a Drumurilor întreţine 206 km, 322 m, (pavaţi şi pietruiţi) iar municipiul Braşov 8 km 775 m.

Drumuri judeţene 382 km 948 m, din care administraţia judeţului întreţine 344 km 125 m, (pietruiţi), iar municipiul Braşov 2 km 510 m, (pietruiţi).

Drumuri comunale 38 km 420 m.

Lungimea podurilor este de 4.921,05 m, repartizată astfel: poduri naţionale 1.555,55 m, judeţene 3.297,10 m, comunale 68,40 m.

Prin judeţ trec 5 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Sinaia—Braşov—Făgăraş* (Braşov limita judeţului Prahova = 22 km; Braşov — limita judeţului Făgăraş = 37 km).
2. *Câmpulung—Braşov—Breţcu* (Braşov — limita judeţului Muscel = 43 km.; Braşov — limita judeţului Trei-Scaune = 19 km).
3. *Braşov — Sighişoara* (Braşov — limita judeţului Târnava-Mare = 41 km).
4. *Buzău—Nehoiaşi—Braşov* (Braşov — limita judeţului Buzău = 61 km).
5. *Braşov—Sft. Gheorghe* (Braşov—limita judeţului Trei-Scaune = 19 km.).

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de cale ferată de 199 km repartizată astfel: 74 km linii principale simple şi 125 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Exprese: Bucureşti—Arad—Decebal (Budapesta, Viena, Paris). Rapide: Bucureşti—Arad—Decebal şi Oradea—Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: Bucureşti—Oradea—Halmei (Praga), Bucureşti—Arad.

Staţii importante: Braşov (Suburbie, Bartolomeu), Zărneşti, Hărman.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menţionăm şi linia Braşov — Satulung, exploatată de o societate particulară.

Poştă, telegraf, telefon. In judeţul B. sunt *4 oficii P.T.T. de stat*, din care 2 la Braşov şi câte unul la Bran şi Bran-Castel; *28 oficii autorizate*, din care 3 la Braşov şi câte unul la Apaţa, Bod (sat), Bod (fabrică de zahăr), Budila, Cernatu, Codlea, Crizbav, Cristian, Dârste, Feldioara, Ghimbav, Halchiu, Hărman, Intorsura-Buzăului, Măeruş, Prejmer, Râşnov, Satulung, Târlungeni, Tohanul-Vechiu, Turcheş, Vlădeni, Vulcan, Zărneşti şi Zizin; şi *2 agenţii autorizate* la Rotbav şi Ţânţari.

Oficii telefonice se află la Braşov, Apaţa, Bod (fabrică), Bran, Budila, Cernatu, Codlea, Crisbav, Cristian, Feldioara, Ghimbav, Hărman, Halchiu, Intorsura Buzăului, Prejmer, Râşnov, Satulung, Târlungeni, Tohanul-Vechiu, Turcheş, Timişul-de-Jos, Vlădeni, Vulcan, Zărneşti, Zizin.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Zizin*, staţiune balneară la 17 km de Braşov, aşezată într'o vale înconju-

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (*soc.*) şi capitalul investit (*inv.*), în milioane de lei.

POIANA BRAȘOVULUI
Din « *România* », revista O. N. T.

BRAŞOV

CETATEA FELDIOARA

VALEA MLĂEŞTILOR: CASĂ DE ADĂPOST

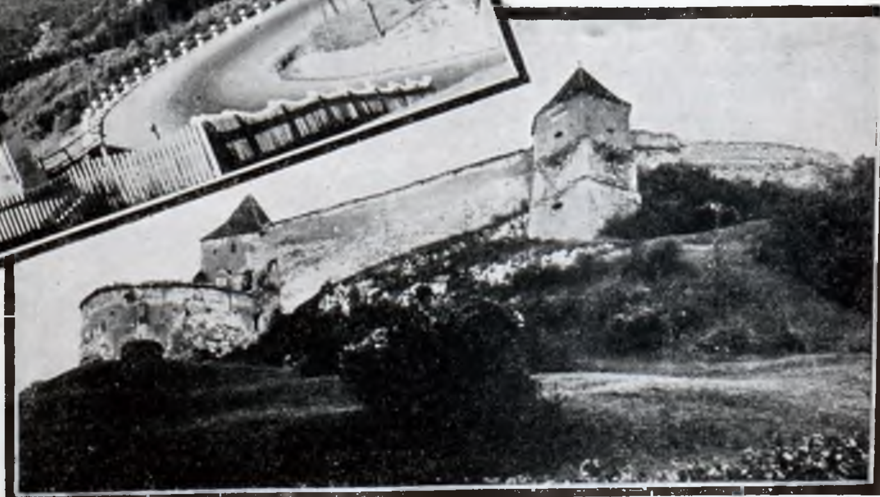
CRISTIANUL MARE: CASĂ DE ADĂPOST

PE CRISTIANUL MARE (POSTOVARUL)

ŞOSEAUA NAŢIONALĂ SPRE TIMIŞ

CETATEA RÂŞNOV

rată de păduri. Altitudine 610 m. Climat subalpin. Anotimp: 15 Iunie — 15 Septemvrie. Ape alcaline, cloruro-sodice. 11 izvoare minerale, instalațiuni de băi reci și calde. Indicațiuni: bolile organelor respiratorii, ale tubului digestiv, în cazuri de reumatism articular, boli de femei, etc.

Deservită de gara Dârste pe linia ferată Predeal-Brașov și de autobuze din Brașov.

Hotel, vile, oficiu P. T. T.

Plimbări, excursii. Alpinism la vârful Ciucașului.

Codlea, ca și Zizinul, stațiune balneară de interes local deservită de gara cu același nume pe linia Brașov-Făgăraș.

Bran, stațiune climatică, situată în munții Bucegi, între păduri de brazi, la 28 km de Brașov. Altitudine 750—800 m. Climat variabil, stațiune ferită de curenți. Anotimp: 15 Iulie — 15 Septemvrie. Un izvor mineral necaptat, cu apă cloruro-sodică, sulfuroasă.

Indicațiuni: convalescenți, anemici, ușoare afecțiuni respiratorii, cură de repaus.

Hoteluri și restaurante, vile, oficiu P. T., T. medici. Numeroase distracții. Plimbări în împrejurimi. Branul este de asemeni punct de plecare pentru excursii, spre valea Dâmboviței, munții Bucegi și mai cu seamă, spre Piatra Craiului. Stațiunea e legată prin curse zilnice de autobuze cu Brașovul. In apropiere, gara Tohanul-Vechi, pe linia Brașov-Zărnești.

Râșnov, stațiune climatică subalpină, la 7 km de Brașov. Altitudine 670 m. Anotimp: 15 Iunie — 15 Septemvrie. Stațiune lipsită de curenți, climat temperat, localitate de vilegiatură. Excursii spre Postovarul și Bucegi. Gară locală pe linia Brașov-Zărnești cum și numeroase curse de autobuz dela Brașov.

Timișul-de-sus și *Timișul-de-jos*, așezări climatice, pe linia Predeal-Brașov, locuri de odihnă foarte frumoase cercetate în tot timpul anului.

Stațiuni climatice de interes local: *Dârste*, *Săcele* și *Noua*, la 5 km de Brașov, deservite de gara Dârste și de tramvaiul cu aburi, Brașov—Satulung.

Județul posedă de asemeni numeroase centre rezervate sporturilor de iarnă: *Brașovul*, el însuși stațiune climatică foarte apreciată, e și un centru important de ski și patinaj; *Poiana*, altă stațiune climatică așezată la poalele Postăvarului, la 1000 m înălțime, e mult căutată pentru sporturile de iarnă, iar toate celelalte masive muntoase vecine, pentru turismul alpin de iarnă.

Datorită vecinătății masivelor muntoase, Bucegi, Ciucaș și Piatra Craiului, jud. Brașov e mult frecventat de turiști.

Excursii ușoare din Brașov: pe Tâmpa și la Poiana Postovarului; din Bran: la Vama Giuvala, la Peștera, la Cheile Moeciului, la Cheile Șimonului, la Zănoaga la Urlători, la Gușanu, la Vlădușca, etc.

Alpinism. In masivul Ciucașului: din Satulung, pe la Șanțu vechiu, peste vârful Ciucașului, la Vama Bratocea; din Zizin, la vârful Ciucașului, coborîre pe la Dobromir, la Vama Buzăului. In masivul Bucegilor: din Brașov, pe Postovarul (Schuller), scoborîre la Timișul de Jos, sau la Râșnov; din Brașov, pe la Dârste, pe Piatra Mare, scoborîre la Timișul de Sus; din Codlea, la Măgura Codlii; din Bran, la Peștera Dâmbovicioara și vârful Omul (mai multe itinerarii), întoarcere peste Bucșoiu, pe valea Mălăeștilor, la Râșnov. In masivul Piatra Craiului: din Bran, la Piatra Craiului mică și la Piatra Craiului mare, scoborîre la Zărnești.

Terenuri bune pentru ski pe Postăvar (la Poiană), pe valea Mălăeștilor și aproape în tot masivul Bucegilor.

Drumuri marcate de T.-C.R. și S.K.V.

Case de adăpost: « Regele Carol al II-lea », pe Postovar (1690 m, proprietatea T.C.R.), « Postovarul » (1590 m) și « Poiana » (1028 m) pe Postovar (ambele proprietatea soc. S.K.V.), « Piatra Mare » pe Piatra Mare (1620 m, proprietatea soc. B.T.E. din Brașov), « Omul » pe vârful Omul (2509 m) și « Peștera » în valea Ialomicioarei (1601 m, ambele proprietatea T.C.R.), « Mălăești pe valea Mălăeștilor (1700 m, proprietatea soc. S.K.V.) și « Plaiul Foii » la poalele Pietrei Craiului (850 m, proprietatea soc. S.K.V.), « Piatra Craiului » (propr. S.K.V.)

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 140.422 locuitori din cari 86,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 89,3% bărbați știutori de carte și 84,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,0	0,4
2. Primară	61,4	91,6
3. Secundară	24,2	4,8
4. Profesională	9,5	2,5
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte școli superioare	1,8	0,3

Invățământ. Populația școlară a județului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 33.090 loc. (9.601 mediu urban și 23.489 mediu rural).

Școli secundare (în Brașov). *a*) de Stat: 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 2 licee comerciale (1 de băieți, 1 de fete), 2 licee industriale (1 de băieți, 1 de fete), Școala de menaj.

b) particulare: 1 liceu de băieți romano-catolic, 1 liceu de băieți evanghelic, 2 licee comerciale de băieți (1 reformat, 1 evanghelic), 2 gimnazii de fete (1 romano-catolic, 1 reformat), 1 gimnaziu evanghelic de fete, Școală normală evanghelică de conducătoare.

Școli primare 116, din care 95 rurale și 21 urbane (80 de școli de Stat și 36 confesionale), cu un număr total de 22.053 copii (16.837 mediu rural și 5.216 mediu urban) și cu 485 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii 65, din care 43 rurale și 22 urbane (45 de Stat și 20 confesionale), cu un număr total de 4.575 copii (2.814 mediu rural și 1.761 mediu urban) și cu 104 conducătoare (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Asociația pentru literatura și cultura poporului român « Astra »* are un despărțământ central în Brașov și organizații locale în Bran, Budila, Buzău, Codlea, Cristian, Feldioara, Hălchiu, Hărman, Intorsura-Buzăului, Râșnov, Săcele, Satulung, Sânpetru, Teliu Vulcan, și Zărnești. Are biblioteci la Ghimbav, Rotbav, Tărlungeni și Țânțari.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul B. 88 cămine culturale, 31 soc. muzicale și 23 biblioteci, adică 142 organizații culturale, dintre care 32 au personalitate juridică.

Soc. « Tinerimea Română Sf. Gheorghe », are filiale la Baciu, Barcani, Codlea, Feldioara, Ghimbav, Rotbav, Sânpetru, Sita-Buzăului și Vlădeni.

Reuniunea femeilor ortodoxe la Baciu, Cristian, Hălchiu, Rotbav, Sita-Buzăului, Teliu, Vama-Buzăului și Vulcan.

4 societăți culturale unguerești și 9 săsești, 24 societăți sportive și de vânătoare în comunele rurale.

Cinematografe la Cernatu, Codlea și Râșnov.

Alte instituții culturale la Brașov: Liga Culturală, Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Institutul de cultură româno-german « Simeon Mândrescu », Cercul româno-francez, Muzeul săsesc « Țara Bârsei », Casina română, Casina maghiară, Casina săsească, Biblioteca « Astra », Bibliotecile liceelor « Andrei Șaguna », « Dr. I. Meșotă » și « Honterus » Biblioteca Școalei comerciale germane, Gruparea femeilor române, Soc. meseriașilor români « Lumina », Soc. « Mângâerea » pentru ocrotirea morală, Cercul catolic, Asoc. « Oștirea Sf. Francisc », Soc. tinerilor maghiari, Cercul tineretului unitarian, Soc. evanghelică maghiară de fete, Soc. evanghelică a tinerimii maghiare, Soc. Secuilor, 5 asociații muzicale și corale, 2 săli de teatru și conferințe, Teatrul de copii « Astra », 3 cinematografe, 11 soc. sportive, 2 soc. de vânătoare, 1 soc. de pescuit, 1 soc. de tir, 1 club de călărie, 2 asociații de automobiliști, 3 asociații de turism.

ECHIPĂ IN REPAOS
PE PIATRA-MARE

ASCENSIUNE
PE PIATRA-MARE

PE PIATRA-MARE

ASCENSIUNE
PE PIATRA-MARE

CETATEA RÂȘNOV

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 48,8% sunt ortodocși și 2,4% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 59 biserici ortodoxe, (dintre care 1 grecească), 2 greco-catolice, 6 biserici și 3 capele romano-catolice, 29 biserici evanghelico-luterane, 5 biserici și 1 capelă reformate, 1 biserică unitariană, 3 case de rugăciune a creștinilor după Evanghelie, 1 baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat evanghelico-luteran.

Județul B. se află în eparhia Arhiepiscopiei ortodoxe a Albei-Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia Arhiepiscopiei greco-catolice a Albei-Iulii și Făgărașului.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul *Brașov*. Județul are 47 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Bran	23 sate
II.	Plasa Buzăul-Ardelean	8 sate
III.	Plasa Săcele	16 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel la Brașov cu 2 secțiuni, și 14 magistrați, a cărei circumscripție cuprinde județele: Brașov, Făgăraș, Târnava-Mare, Trei-Scaune și Sibiu.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu un procuror general.

Un tribunal la Brașov cu 2 secțiuni, 15 magistrați, 1 prim procuror și 2 procurori.

3 judecătorii, la Brașov, Cernatu și Zărnești, cu un total de 10 magistrați.

O judecătorie de muncă la Brașov, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. 7 spitale de stat și anume: 4 spitale la Brașov, Spitalul « Principesa Elena » la Bran-Poartă, Spitalul pentru tuberculoși la Branul-de-Sus și Spital epidemic la Codlea.

Spitale particulare: 1 spital la Brașov al Soc. pentru profilaxia tuberculozei și 12 sanatorii (11 la Brașov și 1 în comuna Baciu).

1 dispensar policlinic și 1 al C.F.R. la Brașov, 1 dispensar de stat în comuna Intorsura Buzăului.

Serviciu sanitar al județului și serviciul sanitar al municipiului Brașov.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Brașov, cu un oficiu la Zărnești și cu servicii medicale în Brașov, Codlea-Prejmer, Țânțar, Bod, Râșnov, Vulcan, Hălchiu, Feldioara, Satulung, Târlungeni, Bran, Buzăul-Ardelean, Teliu și Zărnești, cu un total de 41 medici și 4 farmaciști.

Instituțiuni particulare pentru protecțiunea copilului (la Brașov): Fundația « Ștefan Molnar », Uniunea Brașoveană pentru asistența copilului (un cămin de copii), Fundația « Frederich Ridely », Uniunea Femeilor Evanghelice pentru asistența școlarilor, Uniunea Evanghelică C.A. de binefacere, Uniunea femeilor ortodoxe române (un azil pentru copii).

La Brașov mai activează: Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu de ocrotire, Birou de plasare, 5 căminuri și orfelinate pentru copii, 8 azile pentru bătrâni și infirmi, Birou de asistență socială (evanghelic), Cantina soc. «Crucea Albastră », 9 reuniuni femenine confesionale pentru ajutorarea săracilor, 4 asociații de binefacere (din care 2 evreiești), 3 soc. antialcoolice.

In comunele rurale se află: 14 reuniuni femenine confesionale pentru ajutorarea săracilor, 1 cantină școlară la Baciu și 1 azil al Soc. femeilor evanghelico-luterane la Prejmer.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Brașov, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Bran, sat și stațiune climatică în S-V județului.

Codlea, centru industrial în N-V județului. Grădini de flori și crescătorie de vulpi argintii.

Zărnești, sat în S-V județului. Fabrică de celuloză.

Bod, centrala radiofonică și fabrică de zahăr în N județului.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV

A) Orașe

1. Municipiul Brașov (capitala județului).

B) Sate

I. PLASA BRAN

1. Bran-Poartă
2. Codlea
3. Cristian
4. Fundata
5. Ghimbav
6. Hălchiu
7. Holbav
8. Măgură
9. Moeciul-de-Jos
10. Moeciul-de-Sus
11. Peștera
12. Poiana-Mărului
13. Râșnov
14. Satu-Nou
15. Simon
16. Sohodol
17. Șirnea
18. Tohanul-Nou
19. Tohanul-Vechiu
20. Țânțari
21. Vlădeni
22. Vulcan
23. Zărnești

II. PLASA BUZĂUL-ARDELEAN

1. Bărcani
2. Budila
3. Dobârlău
4. Intorsura-Buzăului
5. Mărcuș
6. Sita-Buzăului
7. Teliu
8. Vama-Buzăului

III. PLASA SĂCELE

1. Apața
2. Baciu
3. Bod
4. Cernatu
5. Crizbav
6. Feldioara
7. Hărman
8. Maieruș
9. Prejmer
10. Purcăreni
11. Rotbav
12. Satulung
13. Sânpetru
14. Târlungeni
15. Turcheș
16. Zizin

JUDEȚUL BRĂILA

Stema. Scut albastru, cu o corabie neagră, cu două catarguri negre și cu pânzele de argint, având la pupă și în vârfurile catargurilor flamuri de argint și plutind pe valuri de argint.

Simbolizează desvoltatul comerț fluvial al acestui județ de pe malul Dunării.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte din județele de câmpie ale Munteniei și e așezat în colțul NE al acesteia între văile Buzăului, Siretului și Dunării.

Suprafața: 4.286 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a județului este un câmp înalt (Câmpul Brăilei), foarte neted și încadrat din trei părți de lunci largi inundabile. Intre acestea, cea mai întinsă este «Balta» Brăilei cuprinsă între brațele Dunării și acoperită de numeroase bălți și gârle. Câmpul înalt, privit mai de aproape prezintă totuș oarecare varietate. Mai întâi prin mijlocul lui trece o vale, prea largă pentru lungimea ei (*valea Călmățuiului*, fost curs al Buzăului). Ea desparte câmpul Brăilei în două segmente neegale care se înalță și au suprafața mărunt vălurită în apropierea malurilor, din dreapta Buzăului și Călmățuiului. (Aceste suprafețe vălurite sunt ale dunelor clădite altă dată de Crivăț din nisipul văilor). Către Răsărit în fine, câmpul înalt se termină printr'o treaptă mai joasă (terasa inferioară a Dunării). Abea aceasta cade, în mal mai abrupt, care e «Balta». De variațiile reliefului, oricât de neînsemnate s'ar părea ele, este legată apropierea mai mare sau mai mică de suprafață, a pânzelor de apă subterană.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, deci caldă și cu contraste (media lunei celei mai calde între 22° și 23°, iar a celei mai reci, între —3° și —4°), secetoasă (între 400—500 mm anual) și în bătaia nestânjenită a Crivățului iarna și vara. Zăpezile cad din abundență acoperind semănăturile și drumurile. E de remarcat totuși că, în mijlociu, cea mai mare parte a județului B. primește relativ mai multă ploaie decât regiunile de lângă mare.

Singurele ape mari sunt cele mărginase (*Buzău, Siret, Dunăre*). In restul județului curg numai păraie și aceasta doar primăvara, iar în depresiunile câmpului s'au adunat ape sărate (lacurile *Ianca, Coada Iencii, Balta Seacă, Lacul Sărat* de lângă Brăila, etc.).

Vegetație. Județul B. face parte din stepa pontică (stepa cu păioase). Regiunile de luncă și de baltă precum și fâșiile de dune, constituiesc însă o lume aparte: primele prin pădurile lor de salcie, plopi, arini și prin stuhăriile lor; celelalte prin asociațiile de plante arenacee.

Bogății minerale. Singurele bogății de acest fel pot fi socotite (afară de loess și nisipuri) apele sărate ale lacurilor. Unul din ele, cel de lângă Brăila, mai păstrează încă faima nămolului său.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela Schela Brăilei, cel mai important port al Țării Românești.

El cuprinde un teritoriu bogat în urme de viață romană și bizantină. La hotarele sale se aflau mari așezări militare sau comerciale ca Troesmis, Vicina, Dinogetia, Carsium.

Documente din veacul IX atestă că ducatul bizantin al Paristrionului se întindea și pe malul stâng al Dunării, în regiunile Brăilei.

Brăila e citată documentar pentru întâia oară în privilegiul acordat Brașovenilor de Vlaicu Vodă în 1368. Comerțului cu marele centru transilvan își datorează Brăila marea sa prosperitate.

Germanul Schiltberger, călător pe aceste meleaguri înainte de 1400, pomenește aci de «galerele cari aduc marfă din păgânătate».

La 27 Fevruarie 1470, Ștefan cel Mare pradă și arde orașul. Era în acest act — după cum mărturisește profesorul N. Iorga — dorința de a distruge rosturile economice ale Brăilei, captând pentru Moldova tot comerțul Levantului.

La 1544, sub Radu Paisie, Brăila cu satele din jurul ei cade în mâinile turcilor. Aceștia vor constitui aici o raia ale cărei limite se vor întinde cu timpul, până ce Nicolaie Mavrocordat o va fixa în vechile ei hotare. In Brăila s'a așezat atunci, scaunul Mitropoliei ortodoxe a Proilavei a cărei jurisdicție se întindea pe ambele maluri ale Dunării.

Dominația turcească a fost turburată de Mihai în 1595. Acesta cuceri și prădă cetatea și institui ca dregător al ei pe «banul de Brăila și de Buzău» — cu titlu creat de dânsul.

Brăila și raiaua ei au fost liberate de turci de armatele marelui duce Mihail al Rusiei în 1828.

Monumente istorice. *Biserica «Sfinții Arhangheli» din Brăila* este o veche moschee transformată în biserică după desființarea raialei în 1828. Marele Duce Mihail a înzestrat-o cu obiectele sfinte.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 219.932 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	219.932	108.763	111.169
Municipiul Brăila	68.310	32.328	35.982
Total rural	151.622	76.435	75.187
1. Plasa Călmățui	30.399	14.948	15.451
2. Plasa Ianca	25.853	12.780	13.073
3. Plasa Silistraru	53.272	27.690	25.582
4. Plasa Viziru	42.098	21.017	21.081

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	219.932	30—49 ani	47.168
		50—69 ani	22.119
0— 9 ani	62.143	70 ani și peste	4.018
10—29 ani	83.224	Vârstă nedeclarată	1.260

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporția la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.443	4.457	3.986	36,7	19,4	17,3
1931	221.780	8.379	4.684	3.695	37,8	21,1	16,7
1932	225.892	9.204	5.064	4.140	40,7	22,4	18,3
1933	229.887	8.300	3.692	4.608	36,1	16,1	20,0
1934	234.531	8.523	4.633	3.890	36,3	19,8	16,5
1935	238.002	7.809	4.212	3.597	32,8	17,7	15,1
1936	241.925	8.008	4.575	3.433	33,1	18,9	14,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 245.114 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 219.932 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 25.182 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 11.4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Brăila, județ de câmpie, așezat, în parte, pe vechiul ținut stăpânit de Turci — « raiaua » — e prins între Bugeac și Bărăgan și străjuit de Dunăre. In coturile acesteia, pornesc de aici « bălțile » cu duh tainic și vegetație profundă, în ele se deschid luminișuri de apă și de flori, verdele transparent înfrățit cu cenușiul trunchiului de sălcii, desmeardă ochiul și sufletul; bărci sprintene te plimbă, împiedecate de trunchiuri bătrâne, sub bolți de sălcii, prin viroagele bălților, care primăvara — prin Mai și Iunie — sunt de o copleșitoare frumusețe.

Pe marginea lor, se adăpostesc iscusite așezări pescărești.

Dincoace de Dunăre se desfășoară câmpia întinsă, în izbeliștea vânturilor aspre, ca și a tuturor năvălirilor din trecut, dar fericit așezată la răspântia marilor drumuri de negoț; zarea aici e largă, privirea nu întâmpină niciun obstacol. Câmpia aceasta presărată cu răzlețe așezări de sate, fecundată de Dunăre, a îndeletnicit pe oamenii săi cu lucratul pământului, muncă aspră și chinuită și cu vânatul peștelui. Totul se scurge spre marea schelă care e portul Brăilei, așezat în cotul Dunărilor vechi și noui ca de acolo să se reverse în largul lumii. Aici vieața trepidantă a îngrămădit o masă cosmopolită, dând orașului un aspect viu și pitoresc. De aici au pornit odinioară mișcări culturale și de revendicări naționale organizate de Greci, Bulgari, Albanezi.

Brăila a fost leagănul câtorva oameni de proeminentă lumină astfel: neînfricatul patriot și om politic Nicolae Filipescu, cântărețul romantic Colonel Teodor Șerbănescu, ale cărui versuri au servit de inspirație muzicală boerului trubadur Gheorghe Cavadia, tot brăilean, și au fost purtate din gură în gură — vers și viers — evocând miresme de dragoste; apoi emeritul agronom și om de litere C. Sandu-Aldea, minunat colorist al câmpiei brăilene, de aici a pornit, ca și sumbrul povestitor al vieții necăjite din mahalalele Brăilei, Panait Istrati, care a făcut cunoscută peste granițe atmosfera de obidă a lumii minore românești.

V. V.

ECONOMIE

Așezat în câmpia Dunării pe un pământ fertil, județul B. practică intens agricultura și creșterea animalelor. In bălțile Dunării pescuitul este deosebit de activ.

Desvoltarea economică a județului B. se datorește prezenței pe teritoriul său a portului Brăila, unul din cele două mari porturi dunărene ale României.

Bogăția în cereale a județului marele său comerț interior și exterior precum și căile de comunicație ce-l leagă de marile centre economice din țară și străinătate au făcut să se desvolte aici o industrie foarte activă, din care se remarcă în deosebi, industria alimentară, industria metalurgică și industria construcțiunilor navale.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 428.600 ha. Suprafața arabilă este de 252.650 ha, adică 58,94% din suprafața județului și 0,86% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 35.501 ha, adică 14,05%, iar mica proprietate 217.149 ha, adică 85,95%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 232.905 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 117.546 ha, cu o producție de 1.107.227 chint. (producție medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 260 milioane lei.

Orzul ocupă 88.815 ha, cu o producție de 807.506 chint. (producția medie la ha 9,1 chint.), în valoare de 198 milioane lei.

Grâul ocupă 13.802 ha, cu o producție de 123.432 chint. (producția medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 49 milioane lei.

Ovăzul ocupă 9.959 ha, cu o producție de 108.734 chint. (producția medie la ha 10,9 chint.), în valoare de 33 milioane lei.

Meiul ocupă 2.108 ha, cu o producție de 12.786 chint. (producția medie la ha, 6,0 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Secara ocupă 673 ha, cu o producție de 4.038 chint. (producția medie la ha 6,0 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Măturile ocupă 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.092 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 4.646 ha, cu o producție de 55.383 chint. (media la ha 11,9 chint.), în valoare de 7 milioane lei. *Lucerna* ocupă 2.493 ha, cu o producție de 43.403 chint. (media la ha 17,4 chint.), în valoare de 6 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 9.399 ha. Din această suprafață *mazărea* ocupă 5.919 ha, cu o producție de 64.791 chint. (media la ha 10,9 chint.), în valoare de 29 milioane lei. *Fasolea* ocupă 1.251 ha, cu o producție de 5.262 chint. (media la ha 4,2 chint.) în valoare de 2 milioane lei. *Pepenii verzi și galbeni* ocupă 1.222 ha, cu o producție de 68.058 chint. (media la ha 55,7 chint.), în valoare de 10 milioane lei. *Cartofii* ocupă 495 ha, cu o producție de 21.234 chint. (media la ha 42,9 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.450 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 710 ha, cu o producție de 4.571 chint. (media la ha 6,4 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Soia* ocupă 318 ha cu o producție de 1.662 chint. (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 1 milion lei.

PRIVALUL FILIPOIU

Din «*România*», revista O. N. T.

Foto Ing. C. Mihăiescu

Foto I. C. Mihăilescu

BĂLȚILE BRĂILEI — LAC DE NUFERI

Din «*România*», revista O. N. T.

RĂCHITIȘ LA FILIPOIU IN BALTĂ

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (428.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 804 ha.

Fânețele naturale ocupă 4.504 ha, cu o producție de 42.788 chint. (producția medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Pășunile ocupă 25.743 ha.

Pădurile ocupă 10.936 ha.

Pomii fructiferi ocupă 60 ha.

Vița de vie ocupă 1.494 ha (din care viile pe rod 1.034 ha), cu o producție de 34.580 hl (producția medie la ha 33,4 hl), în valoare de 10 milioane lei.

Creșterea animalelor. In județul B. se găseau în anul 1935: cai 49.507, boi 51.552, bivoli 93, oi 246.238, capre 780, porci 32.191, stupi sistematici 852, stupi primitivi 1.199.

Județul se caracterizează prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat față de procentul celorlalte județe.

Industrie (fără municipiul Brăila). 2 mori sistematice, 10 mori țărănești, 1 fabrică de curățat orezul (Radu-Negru), 1 șantier de material de drum de fier (Brăilița), 1 fabrică de sârmă și cuie, 1 de cherestea, 1 de ciment, 1 de butoaie (toate la Radu-Negru) și 1 fabrică de țigle (I. I. C. Brătianu).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste [1]: Fabrica de curățit orezul « Orezul », Radu-Negru (soc. 11, inv. 22), Șantierul de material de drum de fier al soc. « Franco-Română », Brăilița (soc. 150, inv. 160), Fabrica de sârmă și cuie a Soc. « Industria Sârmei », Radu-Negru (inv. 51), Fabrica de cherestea « România Forestieră », Radu-Negru (soc. 13, inv. 22) și Fabrica de ciment « Ioan G. Cantacuzino », Radu-Negru (soc. 100, inv. 147), cu o fabrică de butoaie (inv. 7).

(Vezi și municipiul Brăila).

INDUSTRIA*) JUDEȚULUI BRĂILA IN 1935
(inclusiv municipiul Brăila)

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	17	8	5.880	483	427.134
Textilă	1	—	—	24	391
Chimică	2	—	414	160	43.440
Metalurgică	16	3	7.132	2.158	683.566
Hârtie și Arte grafice	3	—	22	51	8 713
Pielărie	—	1	30	—	—
Lemnului	4	4	1.135	284	24.754
Materiale de construcție	2	4	2.339	277	53.015
Total	45	20	16.952	3.437	1.241.013

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *8 bănci* (societăți anonime). Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934 se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	5.293.532	Fonduri	47.960.295
Plasamente	95.830.986	Angaiamente	88.477.257
Imobilizări	10.707.337	Rezultate	—
Rezultate	24.605.697		
Total	136.437.552	Total	136.437.552

Cooperative de credit (*bănci populare*) 84, cu 15.663 membri, și cu un capital social vărsat de 31.029.823 lei. Imprumuturi acordate 88.455.855 lei (neconvertite 9.062.792 lei, convertite 36.540.205 lei; reduceri la împrumuturi convertite 42.852.858 lei). Depuneri spre fructificare 27.386.103 lei. Totalul bilanțului 119.866.172 lei.

Cooperative de producție diversă 3, cu 951 membri și cu un capital social vărsat de 1.174.303 lei. Valori imobilizate 2.905 lei. Totalul bilanțului 3.416.308 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 14, cu 1.664 membri și cu un capital vărsat de 1.637.432 lei. Bilanțul încheiat: 11.321.840 lei.

Cooperative de consum 1, cu 159 membri și cu un capital social vărsat de 359.509 lei. Mărfuri generale în valoare de 112.907 lei. Bilanțul încheiat: 1.431.353 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului B. pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**33.988.792**
Venituri ordinare	*21.702.352*
Venituri extraordinare	*153.188*
Venituri speciale	*12.133.252*
Cheltuieli	**33.988.792**
Cheltuieli ordinare	*21.702.352*
Cheltuieli extraordinare	*153.188*
Cheltuieli speciale	*12.133.252*

Drumuri. Județul B. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.758 km 380 m, împărțită astfel:

Drumuri naționale 151 km 972 m, din care Direcțiunea Generală a Drumurilor întreține 82 km 827 m (pietruiți), iar municipiul Brăila 4 km 480 m (pavați).

Drumuri județene 306 km 523 m, din care administrația județului întreține 179 km 861 m (pietruiți).

Drumuri comunale 1.299 km 885 m.

Lungimea podurilor este de 982,60 m, din care poduri naționale 257,90 m, poduri județene 329,50 m, și poduri comunale 395,20 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

[1]) Cifrele in parateze arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

CANAL ȘI GARDURI ÎN BĂLȚILE BRĂILEI

Foto Weiss

Din « *România* », revista O. N. T.

BRĂILA

VEDERE DIN PORT

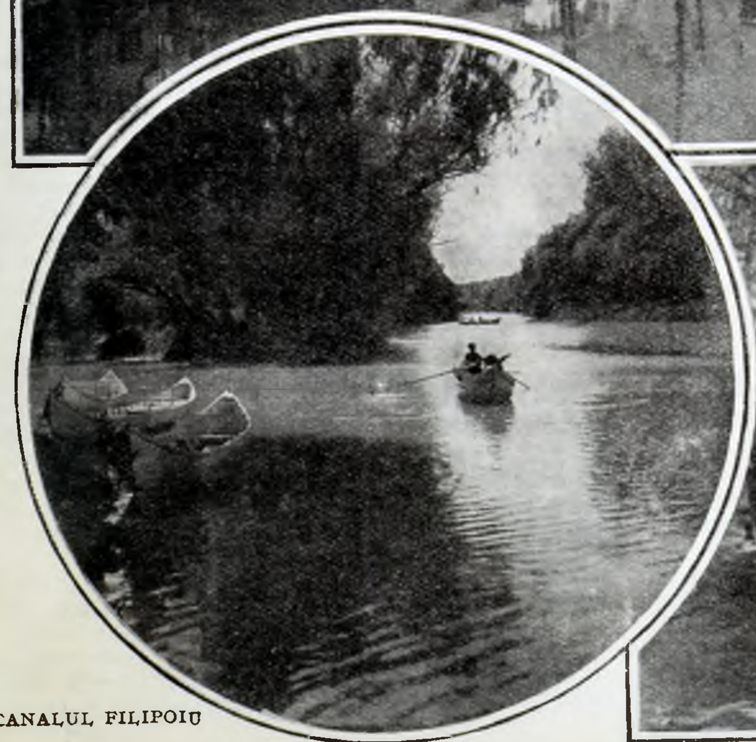
PELICANI

BRĂILA: STR. REGALĂ

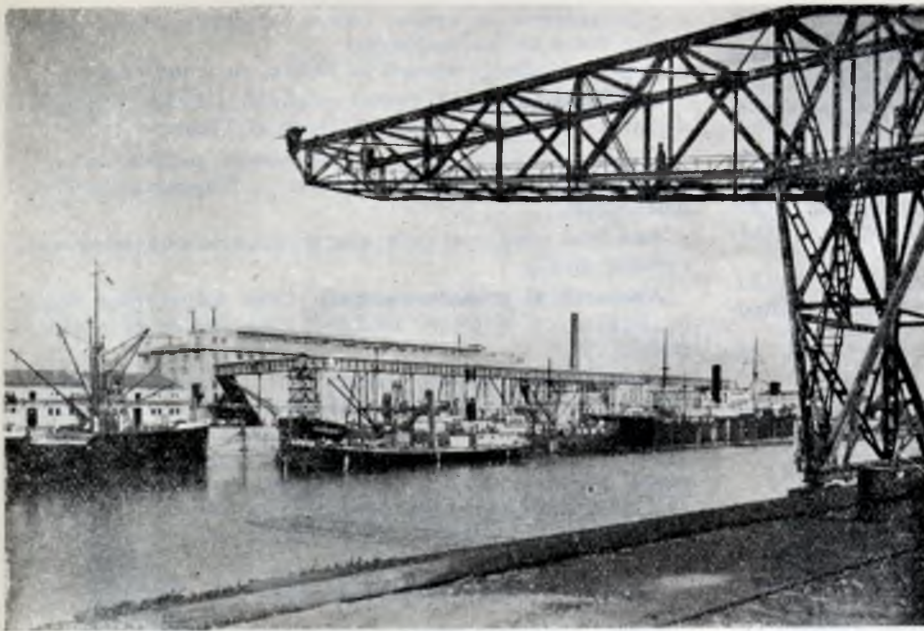
PORTUL

CANALUL FILIPOIU

PESCARI DIN BALTA BRĂILEI

DOCURILE BRĂILA

1. *Buzău — Brăila — Galaţi* (Brăila — limita judeţului Buzău = 72 km; Brăila—limita judeţului Covurlui = 27 km).
2. *Brăila — Măcin — Tulcea* (Brăila — limita judeţului Tulcea = 2 km).
3. *Râmnicu-Sărat—Brăila* (Brăila—limita judeţului R.-Sărat = 51 km).

Navigaţie fluvială. Curse zilnice ale soc. N.F.R. pe liniile Brăila - Galaţi şi Măcin - Brăila - Hârşova.

Curse regulate ale Soc. N.F.R. pe liniile: Galaţi—Brăila—Cernavoda—Silistra; Brăila—Galaţi—Tulcea—Ismail—Vâlcov; Galaţi — Brăila — Cernavoda—Silistra—Olteniţa—Giurgiu—Rusciuc—Corabia—Calafat—Turnu-Severin, fiind în legătură cu vapoarele care merg de la Turnu-Severin la Baziaş.

Soc. S.R.D. are centrala de navigaţie la Brăila, având curse regulate pe linia: Brăila—Galaţi—Reni—Isaccea—Tulcea—Ismail—Chilia-Nouă—Chilia-Veche—Periprava—Vâlcov.

Curse regulate ale societăţilor de navigaţie jugoslavă şi cehoslovacă pe linia Regensburg—Viena—Bratislava—Budapesta—Belgrad—Orşova—T.-Severin—Giurgiu—Brăila—Galaţi.

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de căi ferate în lungime totală de 130 km repartizată astfel: 90 km linii principale simple, 3 km linii secundare duble şi 37 km linii secundare simple.

Itinerarii principale: Rapide: Bucureşti—Galaţi. Accelerate: Bucureşti—Galaţi şi Buzău—Constanţa.

Staţii importante: Brăila, N. Filipescu.

Poştă, telegraf, telefon. 7 *oficii P.T.T. de stat* din care 3 la Brăila şi câte unul la Ianca, I. I. C. Brătianu, Nicoleşti-Jianu şi Viziru; *1 oficiu autorizat* (Movila - Miresei); *2 agenţii speciale* la Cioara-Doiceşti şi Traian; *1 oficiu balnear* (Lacu-Sărat) şi *4 gări cu serviciu poştal*: Cireşu, Deduleşti, Traian-Sat şi Urleasca.

Oficii telefonice la: Brăila, Cioara-Doiceşti, Ianca, I. I. C. Brătianu, Lacu-Sărat, Nicoleşti-Jianu, Traian, Viziru.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Lacu-Sărat*, staţiune balneară, situată la 5 km de Brăila, de care e legată prin tramvai electric şi curse de autobuze. Anotimp: 15 Mai — 15 Septemvrie. Altitudine minimă cu variaţiuni de temperatură, foarte reduse. Ape cloruro-sodice concentrate, sulfutate şi magneziene. Indicaţiuni: reumatism, tuberculoză ganglionară, boli de piele, boli nervoase, anemie, limfatism, boli de femei. Stabilimente balneare moderne, cu băi calde şi reci, nămol. Hoteluri, restaurante, oficiu P. T. T., medic, farmacie; un parc vast, numeroase distracţii.

Movila Miresei, staţiune balneară de interes local, în plină formare, deservită de gara Urleasca pe linia ferată Buzău - Brăila.

Turism. Principala atracţie turistică a judeţului Brăila o formează Bălţile sale, alcătuite dintr'o succesiune de lacuri şi canaluri între care cel mai de seamă este vestitul canal Filipoiu. El leagă lacul Şerban, renumit centru de pescărie, cu Dunărea şi străbate printre sălcii bătrâne, o regiune de mare frumuseţe. In apropiere de acest canal, se află una dintre cele mai caracteristice părţi ale acelui ţinut, denumit de străini « Paradisul păsărilor », dominat în zare de silueta dantelată a munţilor Măcinului.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului dela 7 ani în sus este de 172.864 locuitori din cari 69,0% sunt neştiutori de carte. După sex, proporţia este de 81,0% bărbaţi ştiutori de carte şi 57,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,1	0,4
2. Primară	72,5	94,5
3. Secundară	15,6	3,0
4. Profesională	8,0	1,8
5. Universitară	1,9	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului B. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 50.762 locuitori (8.936 mediu urban şi 41.826 mediu rural).

Şcoli secundare (la Brăila): Liceu de băieţi, Liceu de fete, Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală normală de fete, Liceu de fete particular, 1 gimnaziu de băieţi al comunităţii elene, 1 gimnaziu confesional de băieţi (izraelit).

Şcoli primare 165, din care 135 rurale şi 30 urbane, cu un număr total de 34.231 copii (27.896 mediu rural şi 6.335 mediu urban) şi cu 600 învăţători şi alt personal didactic. (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 27, din care 15 rurale şi 12 urbane (24 de stat şi 3 confesionale), cu un număr total de 2.193 copii (1.359 mediu rural şi 834 mediu urban) şi cu 39 conducătoare. (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Baldovineşti, Berleşti, Brăiliţa, Cazasu, Ciocile, Colţea, Cuza-Vodă, Filiu, Golăşei, Gropeni, Ianca, Insurăţei, Jugureanu, Latinu, Mircea-Vodă, Movila-Miresei, Nisipurile, Nicoleşti-Jianu, Osmanu, Roşiori, Ruşeţu (cămin model), Scorţaru-Vechi, Surdila-Greci, Surdila-Găiseanca, Şuţeşti, Tătaru, Tudor-Vladimirescu, Tufeşti, Victoria, Valea Cânepei şi Viziru.

Liga Culturală activează la Brăila şi Tătaru.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţul B. 46 cămine culturale, 4 soc. muzicale şi 12 biblioteci, adică în total 62 organizaţii culturale, dintre care 10 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale la Brăila: 3 biblioteci (Comunală, « Petre Armencea » şi P.T.T.), Soc. ortodoxă a femeilor române, Cercul cultural artistic « M. Eminescu », Cercul cultural francez « Voltaire », Ateneul popular « Sandu Aldea », Soc. filarmonică « Lyra », Asociaţia corală « Armonia », 2 teatre, 7 cinematografe (din care 2 sunt şcolare), 6 soc. sportive (« Franco-Română » şi « Dacia-Unirea », Soc. « Moto-Club », Soc. « Touring-Club », 1 soc. de ciclism, 1 soc. de box) şi 2 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor județului, 93,6% sunt ortodocși și 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 93 biserici ortodoxe (din care 1 grecească și 1 bulgărească), 4 lipovenești, 1 armenească, 1 romano-catolică, 1 evanghelico-luterană, 1 reformată, 3 case de rugăciune adventiste, 2 baptiste, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox la Brăila. Județul B. se află în eparhia Episcopiei Buzăului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului B. este municipiul *Brăila*. Județul are 132 sate, împărțite astfel:

I. Plasa I. I. C. Brătianu	29 sate
II. Plasa Ianca	26 sate
III. Plasa Silistraru	17 sate
IV. Plasa Viziru	32 sate
V. Plasa Vădeni	28 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Brăila, cu 2 secțiuni, 13 magistrați, 1 prim procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

5 judecătorii, la Brăila, Ianca, Nicolești-Jianu și Viziru, cu un total de 10 magistrați.

O judecătorie de muncă la Brăila, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Spital comunal la Brăila și 3 spitale de stat la Ianca, Nicolești-Jianu și Viziru.

6 dispensare de stat, 5 dispensare particulare și 1 ambulatoriu antiveneric la Brăila. 9 dispensare în comunele rurale.

Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al municipiului Brăila.

Asistență si prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Brăila, cu o secție medicală (19 medici și 5 farmaciști).

Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Pajura » de ajutor reciproc a funcționarilor C.F.R., 1 societate de ajutor mutual pentru înmormântare, 1 orfelinat pentru sugaci, 1 leagăn al soc. « Principele Mircea », 2 aziluri de bătrâni, 1 cămin de ucenice, 1 cămin romano-catolic pentru copii săraci, 1 birou de plasare (toate în Municipiul Brăila).

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Brăila, capitala județului (vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL BRĂILA

A) **Orașe**

1. Municipiul Brăila (capitala județului)

B) **Sate**

I. PLASA I. I. C. BRĂTIANU

1. Brateșul-Nou
2. Brateșul-Vechi
3. Chioibășești
4. Ciocile
5. Cireșu
6. Col. A. Grigorescu
7. Colțea
8. Dudescu
9. Făurei
10. Filipești
11. Florica
12. General-Poetaș
13. Ion I. C. Brătianu
14. Jugureanu
15. Marele-Voevod-Mihai
16. Mohreanu
17. Nicolești-Jianu
18. Nisipurile
19. Pribeagu
20. Roșiori
21. Rușețu
22. Scărlătești
23. Serg. Ionel-Ștefan
24. Serg. Stamate-Gurău
25. Strâmbu
26. Surdila-Găiseanca
27. Surdila-Greci
28. Tătaru
29. Vizireni.

II. PLASA IANCA

1. Avântul
2. Batogu
3. Berlești
4. Bordei-Verde
5. Constantinești
6. Const. Gabrielescu
7. Dedulești
8. Esna
9. Filiu
10. Ianca
11. Ionești
12. Lișcoteanca
13. Mihail-Kogălniceanu
14. Mircea-Vodă
15. Movila-Miresei
16. Oprișenești
17. Pănești
18. Perișoru
19. Plopu
20. Râmnicelu
21. Satnoeni
22. Stefan-cel-Mare
23. Sutești
24. Târlele-Filiu
25. Țepeș-Vodă
26. Zăvoaia

III. PLASA SILISTRARU

1. Băile Lacu-Sărat
2. Blasova
3. Căldărușa
4. Chiscani
5. Ciucea
6. Gropeni
7. Lacu-Sărat
8. Osmanu
9. Scorțaru-Vechi
10. Silistraru
11. Tichilești
12. Titcov
13. Traian
14. Tudor-Vladimirescu
15. Urleasca
16. Valea-Cânepei
17. Vărsătura

IV. PLASA VIZIRU

1. Agaua
2. Băndoiu
3. Berteștii-de-Jos
4. Berteștii-de-Sus
5. Bou
6. Cioara-Doicești
7. Cioara-Radu-Vodă
8. Cojocaru
9. Cuza-Vodă
10. Frecăței
11. Golășei
12. Gura-Călmățuiului
13. Gura-Gârluței
14. Iapa
15. Insurăței
16. Lacu-Rezi
17. Mărașu
18. Mihai-Bravu
19. Nedeicu
20. Nicolești
21. Polizești
22. Salcia
23. Spiru-Haret
24. Stanca
25. Stăncuța
26. Strâmba
27. Țăcău
28. Țibănești
29. Tufești
30. Victoria
31. Viziru
32. Zagna

V. PLASA VĂDENI

1. Baldovinești
2. Brăilița
3. Carol al II-lea
4. Cazasu
5. Comăneasca
6. Cotu-Lung
7. Cotu-Mihalea
8. Deșirați
9. Gemenele
10. General-Praporgescu
11. Gurgueți
12. Iuliu-Maniu
13. Latinu
14. Mărtăcești
15. Morotești
16. Muchea
17. Mucheni
18. Nazăru
19. Nedelcu-Chercea
20. Oancea
21. Petroiu
22. Piscu
23. Radu-Negru
24. Romanu
25. Scorțaru-Nou
26. Sihleanu
27. Vădeni
28. Voinești

JUDEȚUL BUZĂU

Stema. Scut albastru, cu o biserică cu un turn de argint, în profil, spre dreapta având pe acoperiș un șoim de aur cu aripile desfăcute.

Este stema cea veche; rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul B. face parte dintre județele de munte ale Țării. Este situat în partea de N-E a Munteniei, pe valea Buzăului și în drumul cel mai scurt dintre Transilvania și Marea Neagră. (Calea ferată în construcție peste pasul Buzăului va înlesni mult scurgerea produselor Transilvaniei spre Mare).

Suprafața: 4.936 km².

Infățișarea pământului. Dela N către S, se deosebesc trei mari unități de relief: 1) *Muntele*, despărțit în culmi de 800—1.900 m dispuse radiar (*Ciucașul* pe hotarul spre Prahova, *Siriul*, *Penteleul*), 2) Din munți pornesc, pieziș, pinteni de gresie dură, care cuprind între ei basine lungi de depresiune și fac tranziția către *dealurile subcarpatice*. Văi sculptate între cutele acestor dealuri despart și ținutul dealurilor într'o serie de culmi și de cuvete. Ultima culme (*Istrița*) se ridică repede la peste 750 m și contrastează cu a treia unitate de relief a județului: 3) *Câmpia*, netedă, întinsă și crestată de văi mai accentuate doar în imediata apropiere a dealurilor.

Climă și ape. In munți, temperatura medie a verii este sub 18°; se ridică apoi treptat până ajunge în câmpie la peste 22°. Ploile nu sunt prea abundente nici în munți (puțin peste 600 mm anual, față de peste 1.000 în masivele vecine, Bucegi și Vrancea). In Sudul județului, unde predomină clima de stepă, ploile scad sub 500 mm.

Aproape toate apele județului din munți și din Subcarpați, cele două Bâsce, Slănicul, Nișcovul, se strâng în râul Buzău. In câmpie nu străbate, pe valea largă fără terase, decât apa colectoare. Celelalte pâraie, cari ies din marginea înaltă a dealurilor, seacă în timpul verii.

Vegetație. In bazinul Bâscelor sunt încă întinși codri de brazi și molizi; în al Buzăului însă predomină făgeturile. În schimb, dealurile sunt aproape total despădurite. Numai masivul deluros cuprins între genunchiul Buzăului și câmpie a rămas acoperit de întinse stejerișuri.

Adăpostul pe care il oferă cotul Subcarpaților a îngăduit aci apariția unor plante de origină mediteranee: migdali și o specie de carpen.

In câmpie e domeniul stepei, înlocuită acum mai pretutindeni de cereale. La marginea nordică a acestei stepe, imediat sub dealuri, se întâlnește cea mai sudică fâșie de cernoziom adevărat din cuprinsul României. Pe scursorile sărate coborîte din dealuri, se întâlnesc asociații halofile (de sărături), iar pe dunele din Sudul județului, asociații arenacee (de nisip).

Bogății minerale. In regiunea muntelui se găsesc cunoscutele izvoare termale dela *Siriu*; cele mai însemnate minerale sunt însă cele de lagună: sarea în masive, în special pe valea Slănicului, *lignitul* în marginea externă a Subcarpaților (mai ales la Răsăritul văii Buzăului) și petrolul (*Arbănași*, *Păclele*, *Monteoru*).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul B. și-a luat numele dela apa care-l străbate sau, mai curând, dela muntele Buzău.

Ținut străvechi, în care s'a desvoltat viața patriarhală a cnejilor și voevozilor români, ai căror urmași au fost boierii buzoieni, cari au jucat un mare rol politic în viața Țării Românești, începând din sec. XVI.

Pe teritoriul acestui județ, în orașul Buzău, Radu cel Mare a fixat reședința episcopiei înființate de dânsul.

Tipografia episcopală dela Buzău a fost, în veacul XVIII, un focar însemnat de cultură pentru țările noastre.

Pe valea Buzăului, s'au scurs spre Schela Brăilei bogățiile Transilvaniei.

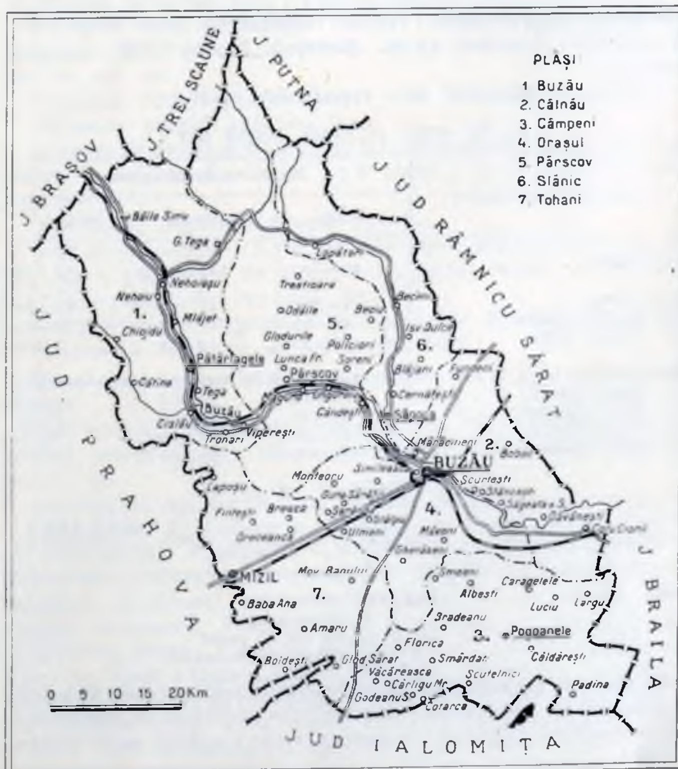
Monumente istorice. *Biserica reședinței episcopale* din Buzău, construită în sec. XVI, reconstruită de Matei Basarab în 1649 și reparată în 1740; picturile sunt din prima jumătate a sec. XIX.

Biserica Banului, înălțată în 1722 de către Adriana, văduva vornicului Șerban Cantacuzino.

Mânăstirea de maici Barbu din Grăjdana, ctitorie din 1668 a lui Barbu, căpitanul de margine.

Mânăstirea Ciolanul, ctitorie din 1590 a Doamnei Neaga; biserica mare a Mânăstirii, ctitorie a episcopului Chesarie, datează din anul 1828.

Biserica Cislău (fostă mânăstire), înălțată de Doamna Neaga în sec. XVI și reconstruită de episcopul Metodie, la 1749.

MÂNĂSTIREA RĂTEȘTI

Schitul Cârnul, înălțat în 1536, reparat în 1643 de Matei Basarab.

Schitul Găvanele, înălțat în 1790 de Mihail Vodă Șuțu, dărâmat de cutremur în 1802, reconstruit de Constantin Ipsilanti în 1803.

Biserica din Vintilă-Vodă, înălțată la 1532 de Vintilă-Vodă.

Biserica din Aluniș, înălțată—după tradiție—de Mircea Ciobanul, Domnul Țării Românești (1545—1559).

Biserica din Berca, din sec. XVI, din care se mai păstrează frumoase coloane și săpături la ferestre.

Mormântul Mitropolitului Luca Cipriotul, contemporanul lui Mihai Viteazul, se află la vechiul schit dela Izvorani.

La *Monteoru*, importantă așezare preistorică dela începutul epocei bronzului (cca 1.600 a. Chr.).

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul B. numără 309.425 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	309.425	151.229	158.196
Total urban	42.564	21.293	21.271
1. Orașul Buzău	36.115	18.050	18.065
2. Orașul Mizil	6.449	3.243	3.206
Total rural	266.861	129.936	136.925
1. Plasa Buzău	82.788	39.765	43.023
2. Plasa Câmpul	65.570	32.237	33.333
3. Plasa Slănic	65.494	31.995	33.499
4. Plasa Tohani	53.009	25.939	27.070

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	309.425	30—49 ani	64.584
		50—69 ani	29.313
0— 9 ani	89.613	70 ani și peste . . .	5.550
10—29 ani	118.473	Vârstă nedeclarată . .	1 892

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul B., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	12.797	6.636	6.161	39,4	20,4	19,0
1931	312.138	12.277	6.850	5.427	39,3	21,9	17,4
1932	318.397	13.748	7.095	6.653	43,2	22,3	20,9
1933	324.626	12.823	6.040	6.783	39,5	18,6	20,9
1934	331.539	12.814	6.559	6.255	38,7	19,8	18,9
1935	337.289	12.322	6.637	5.685	36,5	19,7	16,8
1936	343.430	12.626	7.147	5.479	36,8	20,8	16,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului B. a fost de 348.573 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 309.425 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 39.148 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 12,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Cine a cutreerat în direcții multiple întreaga Muntenie și Oltenie a putut constata în general următorul fapt de geografie umană: desimea satelor și cătunelor din regiunile deluroase ale județelor de munte e în contrast cu raritatea lor în întinsul câmpiilor. Contrastul acesta ni-l înfățișază și județul Buzău: în timp ce dealurile lui sunt tixite de așezări omenești, în câmpia lui, mai ales în cea sud-estică, satele sunt puține și distanțate și fără vechimi mari. Iată, deci, o constatare care nu poate fi trecută cu vederea mai cu seamă când e vorba de trecutul poporului român. Câmpia sudică a Buzăului face, de fapt, parte din Bărăgan, și acest *Bărăgan*, în deosebi în trecut, nu putea fi decât ceea ce arată însuși numele acesta care e «de origine cumană sau pecenegă» sau poate chiar turcescul *buragan* «tempête violente, tourbillon» și care, prin urmare, ar însemna un loc pustiu bântuit de furtuni. Așa fiind, regiunile accidentate, din imediata apropiere a munților, rămân singurele și străvechile adăposturi de bază ale poporului român în desfășurarea vremurilor istorice, ele putând satisface redusele cerințe de natură agricolă și putând fi, de altă parte, scuturi pentru desvoltarea sau măcar menținerea vieții păstorești.

Iată, așa dar, două cu totul diferite aspecte de pământ ale Buzăului, o îmbinare pe cât de utilă pe atât de interesantă. De pe înălțimile primei linii de dealuri ale județului îți poți desfăta cu prisosință privirile plimbându-le cu nesaț spre Sud-Est, pe întinsul mănosului Bărăgan care, după anotimp, dar mai ales în nopți înstelate, îți poate scălda sufletul în variate și feerice armonii de colorit de stepă. Dornic și de un alt cadru, de un alt mediu geografic, părăsești Bărăganul lanurilor de grâu, treci peste bogatele culturi de viță de vie și îndreptează-te spre Nord. Dacă vrei să nu încerci numeroase urcușuri și coborîșuri de dealuri brăzdate labirintic de pâraie, atunci, după ce te vei fi urcat măcar pe dealul Istriței, pornește din chiar capitala județului în spre Penteleu fie în susul apei Slănicului, fie în susul râului Buzău, care e mai interesant, mai pitoresc. Iată-ne pe valea Buzăului. Iți oprești, pios, o clipă privirile asupra cetății mânăstirești *Berca* din stânga râului; te înseninezi la vederea mânăstirii de maici *Rătești* și, intrând tot mai adânc în valea lui care se tot îngustează, admiri tot ce vezi în Viperești, pentru ca, poposind în Nehoiu și văzând maldărele de cherestea provenite din codrii — frați ai Românului, — să-ți însângerezi sufletul, fără să vrei, chinuindu-ți-l cu diferite întrebări In Nehoiașu renunță la valea Buzăului care te duce spre băile Siriu de lângă muntele cu același nume (1667 m) și apucă pe apa Bâscei, formată din împreunarea Bâscei-Mari și Bâscei-Mici mai sus de satul Varlam, și vei avea ocazia ca pe malul drept al acestei frumoase ape să te tot uiți la pitoreștile gospodării de sate răsfirate, cari, cu timpul, vor avea o desvoltată viață climatică. Din Varlam, cu o încordare continuă de cel puțin patru ore, vei putea cuceri și creștetul de 1775 m al simpaticului Penteleu, al cărui

versant răsăritean e în bună parte lipsit de orice vegetaţie — ceea ce dă prilej intemperiilor ca să-l tot scobească. Faţă de măreţia — aci impunătoare, aci ameţitoare — a unor munţi din judeţe ca Prahova, Muscel, Argeş, Vâlcea, Gorj, etc., Penteleul rămâne în urmă; dar, pentru o întinsă regiune din jurul lui şi mai cu seamă pentru Buzău el e regele.

Viaţa păstorească din munţii acestui judeţ oglindeşte aceleaşi trăsături ce apar pe învecinatele «versante» nord-vestice ale mocanilor. Ca şi în Muscel sau Prahova, etc., şi aici, în viaţa de stână nu apare femeia, totul fiind în mâni bărbăteşti. Animalul folosit pentru transporturi e calul de munte; rar, şi aci apare măgarul care, în afară de rezistenţa lui, are şi calitatea aceea de a învinge uşor şi sigur felurite le cărărui de munte ce adese sânt foarte greu de trecut. Ca brânzeturi, e locul să amintim că faima de care se bucură acest munte se datoreşte cunoscutului *caşcavalul de Penteleu*, alături de care vei găsi la oierii buzoeni şi brânza pusă în pungi făcute din coji de brad. Cât priveşte empirismul milenar al diferitelor procedee, şi în viaţa păstorească a Buzăului urmărirea răbdătoare şi minuţioasă va prilejui orăşeanului câte o curiozitate, cum e, bunăoară, facerea iascăi: în loc de a fi fiartă, iasca se pune în băligar, unde se lasă să fermenteze timp de vreo săptămână.

Fără a ne opri asupra importanţei deosebite pe care şi Buzăul ne-o prezintă din punct de vedere al comunicaţiilor mai mult păstoreşti între Ţara Bârsei şi regiunile dunărene, vom semnala că şi în acest judeţ s'au făcut aşezări de populaţie transcarpatină — ceea ce se poate documenta şi pe căi mai puţin însemnate, cum ar fi: coincidenţe de numiri topice, ca *Tohanul* din Braşov şi *Tohanii* din Buzău; sau identitatea de cruci de cimitir între aceste două judeţe, etc. Şi credem că datorită în deosebi acestui amestec de populaţie, străvechiul port, cu caracteristici mocăneşti, a rezistat în unele regiuni tendinţelor de orăşenizare. In general, însă, populaţia transcarpatină din Buzău nu formează, ca în alte judeţe, ceva distinct de cea pământeană.

Cu mici excepţii, tipul satelor e cel concentrat, iar casa reprezintă trăsăturile proprii regiunii. Conservatorismul relativ patriarhal al românului îl determină şi astăzi ca, fără să neglijeze tendinţele-i artistice, să recurgă mai de grabă la ce îi pune la dispoziţie nu atât civilizaţia cât mediul geografic. Aşa, bunăoară, începând de pe la Măgura de pe Buzău până spre Nehoi, în mai toate satele vei putea observa că pe gurile puţurilor se aşează, în loc de ghizduri de lemn sau de pietre, câte un *colac cu toartă* făcut dintr'o singură bucată de piatră, care, de fapt, e un uriaş căuş fără fund.

Sub raportul omogenităţii etnice, ca mai toate judeţele de munte, şi Buzăul stă în frunte. Ceva mai mult, în manifestările lui, nu se prea constată urme de provenienţă ţigănească, aşa cum e, de pildă, în Argeş, Vâlcea, etc. — când e vorba cel puţin de muzică populară. Aceasta se datoreşte, de sigur, şi faptului că în acest judeţ nu sunt numeroase schiturile şi mânăstirile, dintre cari, în afară de cele amintite, menţionăm şi: mânăstirea de maici *Barbu*, pitoreasca mânăstire de călugări *Ciolanu* — strâns legată de viaţa păstorească — şi părăsitul schit original *Agatton*, care se află la vre-o 10 km la Sud de Gura-Teghei, aproape de satul Nucu. Situat pe un bot stâncos al unui deal împădurit, schitul Agafton a fost săpat în massa calcaroasă a capului de deal, dându-i-se forma unei bisericuţe, cu altar, ferestre, strane, etc. Spre apus, acest schit se termină cu însuşi păretele stâncos, înalt şi vertical al poziţiei sale. Iată, deci, o manifestare religioasă şi în Buzău, pe cât de pitorească şi originală, pe atât de interesantă şi greu accesibilă, deşi dealul nu are decât vreo 1.000 m.

In legătură cu acest schit, amintim că, în apropierea lui, spre Est, pe un creştet de deal dominant, zace răsturnată o mare cruce de piatră, denumită *Crucea Spătarului*; în credinţa că, în pământ, sub cruce, se află o comoară, ea a fost culcată.

t. p.

ECONOMIE

Judeţul B. este reprezentativ prin cultura pământului, exploatarea pădurilor şi marile-i extracţiuni petrolifere.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 493.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 210.299 ha, adică 42,60% din suprafaţa judeţului şi 0,72 din suprafaţa totală a ţării. Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 24.871 ha, adică 11,83%, iar mica proprietate 185.428 ha, adică 88,17%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 187.382 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 101.540 ha, cu o producţie de 984.938 chint. (prod. medie la ha 9,7 chint.), în valoare de 231 mil. lei.

Grâul ocupă 42.942 ha, cu o producţie de 302.404 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 119 mil. lei.

Orzul ocupă 26.024 ha, cu o producţie de 191.571 chint. (prod. medie la ha 7,3 chint.), în valoare de 47 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.576 ha, cu o producţie de 84.068 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Secara ocupă 2.753 ha, cu o producţie de 18.748 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 2.528 ha, cu o producţie de 14.495 chint. (prod. medie la ha 5,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Măturile ocupă 19 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 14.268 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 12.403 ha, cu o producţie de 192.538 chint. (prod. medie la ha 15,5 chint.), în valoare de 23 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1.009 ha, cu o producţie de 18.957 chint. (media la ha 18,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Alte fâneţe cultivate ocupă 747 ha, cu o producţie de 35.304 chint. (media la ha 47,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.461 ha. Din această suprafaţă *mazărea* ocupă 1.184 ha, cu o producţie de 12.051 chint. (media la ha 10,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Fasolea* ocupă 721 ha, cu o producţie de 4.911 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 607 ha, cu o producţie de 36.537 chint. (media la ha 60,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 58.749 chint., în valoare de 21 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 154.660 chint., în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.542 ha. Din această suprafaţă *soia* ocupă 861 ha, cu o producţie de 4.903 chint. (media la ha 5,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Cânepa* ocupă 246 ha, cu o producţie de 775 chint. fuior (media la ha 3,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei şi 926 chint. sământă (media la ha 3,7 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (493.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.646 ha.

Fâneţele naturale ocupă 20.021 ha, cu o producţie de 328.344 chint. (prod. medie la ha 16,4 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Păşunile ocupă 46.336 ha.

Pădurile ocupă 116.700 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.767 ha, cu o producţie de 386.773 chint. (prod. medie la ha 39,6 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 535 ha.

Viţa de vie ocupă 11.761 ha (din care viile pe rod 10.228 ha), cu o producţie de 410.061 hl (prod. medie la ha 40,0 hl), în valoare de 137 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de livezile de pruni este clasată în locul al 3-lea din ţară.

Creşterea animalelor. În judeţul B. se găseau în anul 1935:

Cai 32.939, boi 68.077, bivoli 155, oi 308.150, capre 18.071, porci 49.457, stupi sistematici 5.392, stupi primitivi 7.276.

Judeţul B. se relevă prin marele-i număr de oi şi capre.

Industrie. A) *Industrie extractivă* a) *Exploatări de petrol* ale soc etăţilor: «Colombia» (Niculeşti), «Naţionala-Minieră» (Niculeşti), «Româno-Belgiană de Petrol» (Beceni, Beciu, Niculeşti, Policiori), «Steaua Română» Beceni, Beciu, Dimiana, Monteoru, Policiori); *b) Exploatări de gaz natural* la Beceni, Beciu, Niculeşti şi Policiori; *c) Mine de cărbuni*: Mina de lignit «Ojasca-Palanca» a Soc. «Miniera» (comuna Unguriu); *d) Mine de chihlimbar*: Minele «Bahna» şi «Aluniş» din comuna Colţi. *e) Cariere:* Carieră de pietriş la Gura-Teghii; gips la Odăile; piatră de râu la Buzău; piatră calcară pentru construcţii, pavaje, şosele etc. la Măgura.

B) *Alte industrii*: 5 mori (2 la Buzău, 2 la Mizil şi 1 la Pogoanele), 3 fabrici de spirt, 1 de zaharicale, 1 de ghiaţă artificială, 6 de tricotaje (toate la Buzău), 2 rafinării de petrol (Buzău, Mizil), 1 fabrică de culori de pământ, caolin, etc. (Vipereşti), 2 fabrici metalurgice şi turnătorii, 2 de cherestea şi tâmplărie (Buzău, Nehoiu), 1 de cărămidă şi ţiglă (Similеasca), 2 de teracotă (Buzău) şi 2 ateliere mecanice (Buzău).

Din întreprinderile enumerate la punctul « B », următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Moara P. Zangopol, Buzău (inv. 21), Fabrica de tricotaje Ion Fulga Fiul, Buzău (inv. 7), Rafinăria de petrol « Saturn », Buzău (inv. 23), Fabrica metalurgică şi turnătorie, Buzău (soc. 7, inv. 5), Rafinăria de petrol « Coroana », Mizil (soc. 10, inv. 11), Fabrica de cherestea Nehoiu (inv. 30) şi Fabrica de ţiglă şi cărămidă Ing. Braniski, Simileasca (soc. 5, inv. 5).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI BUZĂU IN 1935

Intrerpinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	3	2	1.254	110	118.197
Textilă	1	2	138	40	728
Chimică	1	1	—	—	—
Metalurgică	1	—	50	74	1.400
Pielărie	—	1	8	—	—
Lemnului	2	—	1.912	1.301	34.270
Materiale de construcţie	1	—	86	97	2.089
Total	9	6	3.448	1.622	156.684

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul B., prin excelenţă agricol şi bogat, în acelaşi timp, în vii şi livezi de pomi fructiferi, face un întins comerţ de cereale, struguri, vin, fructe, etc. Oraşul aşezat la răscrucea marilor drumuri ale ţării, între poalele dealurilor şi câmpia dunăreană, e un punct de transit important. Importanţa comercială a oraşului Buzău va creşte considerabil, când se va realiza o legătură feroviară cu Braşovul.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 7 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	945.584	Fonduri	64.095.842
Plasamente	126.551.803	Angajamente	105.385.080
Imobilizări	13.777.907	Rezultate	15.042
Rezultate	28.220.670		
Total	169.495.964	Total	169.495.964

Cooperative de credit (bănci populare) 121, cu 27.990 membri şi cu un capital social vărsat de 76.708.073 lei. Imprumuturi acordate de 191.672.005 lei (neconvertite 21.786.881 lei, convertite 77.217.230 lei, reduceri la împrumuturi convertite 92.667.894 lei). Depuneri spre fructificare 54.933.646 lei. Totalul bilanţului 219.012.793 lei.

Cooperative de producţie diversă 3, cu 185 membri şi cu un capital social vărsat de 180.009 lei. Valori imobilizate 5.785 lei. Totalul bilanţului 991.633 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 291 membri şi cu un capital social vărsat de 415.832 lei. Fonduri 282.958 lei. Păduri şi material brut 186.457 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 78.366 lei. Bilanţul încheiat 983.158 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 5, cu 964 membri şi cu un capital vărsat de 608.844 lei. Bilanţul încheiat de 1.985.463 lei.

Cooperative de consum 3, cu 640 membri şi cu un capital social vărsat de 938.284 lei. Mărfuri generale în valoare de 920.646 lei. Bilanţul încheiat 4.260.747 lei.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**24.080.598**
Venituri ordinare	*7.898.440*
Venituri extraordinare	*11.049.732*
Venituri speciale	*5.132.426*
Cheltueli	**24.080.598**
Cheltueli ordinare	*7.898.440*
Cheltueli extraordinare	*11.049.732*
Cheltueli speciale	*5.132.426*

Drumuri. Judeţul B. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.906 km 243 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 313 km 803 m, din care Direcţiunea Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită şi pavată de 257 km 382 m, iar comunele urbane 6 km 321 m

Drumuri judeţene 114 km din care Administraţia judeţului întreţine 90 km 300 m. pietruiţi.

Drumuri comunale 1.478 km 440 m.

Lungimea podurilor este de 5.477, 60 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 3.033,80 m, judeţene 114,70 m, şi comunale 2.329,10 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Urziceni – Buzău – R.-Sărat* (Buzău — limita judeţului Ialomiţa = 42 km; Buzău— limita jud. R.-Sărat = 20 km).
2. *Ploeşti — Buzău — Brăila* (Buzău — Mizil = 35 km; Buzău – limita judeţului R.-Sărat = 33 km).
3. *Buzău – Nehoiaşu – Braşov* (Buzău — limita judeţului Braşov = 92 km.).
4. *Buzău — Lopătari — Nehoiaşu* (Buzău — Nehoiaşu = 92 km).

Cale ferată. Judeţul B. este străbătut de o reţea de căi ferate în lungime de 81 km, din care 35 km linii principale duble şi 46 km linii principale simple.

Itinerarii principale: Rapide: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova); Bucureşti – Galaţi.

Accelerate: Bucureşti – Iaşi, – Chişinău (Kiev – Moscova); Bucureşti – Cernăuţi - Grigore Ghica Vodă (Varşovia, Berlin, Praga – Moscova); Bucureşti – Galaţi.

Staţii importante. Buzău, Mizil.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R. menţionăm şi linia Buzău – Nehoiaşu, exploatată de o societate particulară.

Poştă, telegraf, telefon. *8 oficii P.T.T de stat* la Buzău, Buzău-Gară, Mizil, Nehoiu, Pârscov, Pătârlagele, Pogoanele şi Sărata-Monteoru, *5 agenţii speciale* la Boboc, Cândeşti, Cilibia, Măgura şi Monteoru şi *9 gări cu serviciu poştal*: Ojasca, Pârscov, Pătârlagele, Rosetti, Ruşavăţu, Tăbărăşti, Verneşti, Vintileanca şi Vipereşti.

Oficii telefonice la: Buzău, Mizil, Beceni, Breaza, Cilibia-Gară, Cislău, Nehoi, Pârscov, Pătârlagele, Pogoanele, Sărata-Monteoru.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Sărata-Monteoru*, staţiune balneară, aşezată între dealuri împădurite, ferită de curenţi şi cu un climat potrivit. Altitudine minimă. Ape chloruro-sodice concentrate, cu conţinut de brom şi iod ape sărate sulfuroase şi alcaline simple. Indicaţiuni în cură externă: reumatism, gută, sifilis, anemii, rachitism, tuberculoze ganglionare, boli de femei; în cură internă: afecţiunile tubului digestiv, ale ficatului şi pancreasului, genito-urinare, diabet, obesitate. Stabilimente balneare moderne, pentru cura internă şi externă, fizioterapie. Numeroase hoteluri, vile şi restaurante. Gară locală pe linia ferată Ploeşti–Buzău.

Bâsca-Penteleu, staţiune balneară cu ape sulfatate feruginoase slabe. Altitudine medie 486 m. Gara Nehoiaşu la 12 km. Staţiune de interes local.

URLAȚI: BISERICA GALBENĂ

BISERICA CALVINI

VERBILA: BISERICA VECHE

BUZĂU: PALATUL COMUNAL

MĂNĂSTIREA RĂTEȘTI

MĂNĂSTIREA ȚERCA

Boboci, staţiune balneară foarte veche, cu ape cloruro-sodice sulfuroase iodurate; altitudine minimă. Gara Mizil (12 km). Instalaţii balneare modeste.

Meledic, staţiune balneo-climatică de interes local. 620 m înălţime. Ape cloruro-sodice iodurate şi bromurate, ape feruginoase sulfatate.

Turism. Principala frumuseţe turistică a judeţului, o formează valea apei, dela care el şi-a luat numele: râul Buzău. De-alungul lui duce o linie ferată, care pleacă dela Buzău şi se termină la Nehoiaşu, mergând continuu alături de apă şi şoseaua naţională spre Intorsura Buzăului. Ea lasă în stânga pitoreasca vale a Nişcovului, trece nu departe de mânăstirile Răteşti, Ciolanu şi Cislău, spre a străbate apoi una dintre marile aglomerări de sate de munte.

Dela Nehoiaşu, o linie forestieră îngustă duce, pe la Varlaam, spre poalele Penteleului, munte de ciobani, foarte des cercetat de turişti.

Tot dela Nehoiaşu, şoseaua naţională, urmând cursul râului, străbate la Teliu; iar o altă ramură a ei se lasă dela Varlaam din nou spre Buzău, trecând prin regiunea petroliferă a Lopătarilor, vestită prin nenumăratele ei « focuri nestinse ».

Alpinism. In munţii Vrancei: din satul Varlam la vârful Penteleului. In munţii Buzăului: dela Nehoiaşu, la cheile Siriului, Vârful Teherău şi vârful Siriului.

Drumuri marcate de soc. turistică « România pitorească ».

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 241.167 locuitori, dintre care 53,6% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 72,8% bărbaţi ştiutori de carte şi 35,5% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente este următoarea:

Grad de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,0	0,3
2. Primară	71,5	93,7
3. Secundară	15,5	3,8
4. Profesională	7,7	1,8
5. Universitară	3,0	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,3	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţul B., (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 82.673 locuitori (9.555 mediu urban şi 73.118 mediu rural).

Şcoli secundare. a) In Buzău: 3 licee de băeţi 23 licee de fete, 1 liceu comercial de băeţi şi 1 de fete, 1 liceu industrial de băieţi, 1 şcoală normală de băeţi şi 1 de fete, 1 şcoală profesională, 1 şcoală de menaj, 1 seminar şi 1 şcoală de cântăreţi. *b)* In Mizil: 1 liceu de băeţi şi 1 gimnaziu industrial.

Şcoli primare 367, din care 348 rurale şi 19 urbane (366 şcoli de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 44.154 copii (40.079 mediu rural şi 4.075 mediu urban) şi cu 905 învăţători şi personal didactic. (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 19, din care 11 rurale şi 8 urbane (18 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 1.342 copii (848 mediu rural şi 494 mediu urban) şi cu 23 conducătoare. (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Buzău, Amaru, Bălăneşti, Bâscenii-de-Sus, Bălteni, Beilic, Boldeşti, Brăeşti, Căldăruşeanca, Calvini, Caragelele, Chiojdu, Cislău, Cozieni, Cotu-Ciorii, I. G. Duca, Dara, Dulbanu, Finţeşti, Focşănei, Glodeanu-Siliştea, Gherăseni, Grăjdana, Glodeanul-Sărat, Grădiştea, Largu (cămin model), Limpezişi, Luciu, Metelău, Mihăileşti, Mărunţiş, Merei, Mărăcineni, Nehoiu, Năeni, Nehoiaşu, Odăile, Oleşeşti, Pătârlagele, Padina, Pârscov, Pietroasele, Pogoanele, Policiori, Poşta-Călnău, Sărăţeanca, Sălcioara, Sarânga, Sibiciu-de-Sus, Tisăul-de-Jos, Trestia, Unguriu, Vintilă-Vodă, Zărneşti, Zărneşti-Cernăteşti şi Zilişteanca.

Liga Culturală activează în Buzău, Mizil, Pătârlagele şi Ruşavăţ.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 42 cămine culturale, 5 soc. muzicale şi 3bi Blioteci, adică în total 50 organizaţii culturale, dintre care 33 au personalitate juridică.

In oraşul Buzău se mai află Biblioteca « Al. Marghiloman », Biblioteca Corpului Didactic, biblioteca « N. Bunescu », 3 biblioteci şcolare, 1 teatru şi 1 cinematograf, iar în oraşul Mizil—Biblioteca « Sf. Arhangheli », Biblioteca elevilor de liceu şi 1 cinematograf.

In judeţ se găsesc 8 societăţi sportive, 11 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 98,9% sunt ortodocşi şi 0,2% greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 288 biserici şi 1 capelă ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 evanghelico-luterană şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. In oraşul Buzău, reşedinţa Episcopiei Buzăului, a cărei jurisdicţie se întinde asupra judeţelor: Buzău, R.-Sărat şi Brăila.

Judeţul este împărţit în 2 protopopiate, cu reşedinţa la Buzău şi Nehoiaşu.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este oraşul Buzău. Judeţul are 2 oraşe (*Buzău* şi *Mizil*) şi 578 sate, împărţite în 7 plăşi:

I.	Plasa Buzău	156 sate
II.	Plasa Călnău	41 sate
III.	Plasa Câmpu	29 sate
IV.	Plasa Oraşul	53 sate
V.	Plasa Pârscov	152 sate
VI.	Plasa Slănic	78 sate
VII.	Plasa Tohani	69 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Buzău, cu 2 secţiuni, 14 magistraţi, un prim-procuror şi un procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Bucureşti.

7 judecătorii, la Buzău, Mizil, Beceni, Mihăileşti, Pătârlagele, Pârscov şi Pogoanele, cu un total de 16 magistraţi.

Organizare sanitară. a) *In oraşul Buzău*: Spitalul de stat « I. C. Brătianu », Spitalul de stat « Maria Minculeasa », Spitalul de stat « Gârlaşi » (de izolare), Spitalul militar, Sanatoriul « Porumbaru » (particular), Sanatoriul « Ionescu-Putna ») par ticular), Dispensar comunal şi Dispensar al Casei Asigurărilor Sociale.

b) *In oraşul Mizil*: Spital judeţean.

c) *In comunele rurale*: Spitale de stat în Pătârlagele, Pogoanele şi Vintilă-Vodă, Spital judeţean în com. Mihăileşti, Sanatoriu de stat în com. Nifon-Măgura.

Dispensare de stat în Sibiciu, Corbu, Nehoiu, Cislău, Zărneşti, G-l Cârlig, Glodeanu-Siliştea şi Cărpiniştea. Dispensar judeţean în com. Vintilă-Vodă. Dispensare comunale în com. Săgeata, Siliştеanca şi Cernăteşti.

Servicii sanitare se află în oraşul Buzău (Serv. sanitar judeţean şi Serv. sanitar comunal) şi în oraşul Mizil.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Buzău, cu un oficiu la Mizil şi cu servicii medicale în Buzău, Mizil, Beceni-Arbănaşi, Tisău, Lapoş şi Nehoiu, (6 medici şi 1farmacist).

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Aşezământul de orbi din Buzău, cu 100 orbi.

In oraşul Buzău activează Soc. « Crucea Roşie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Cercul de gospodine şi Cercul « Coroana ».

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Buzău, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Mizil, com. urb., situată la 32 km de reşedinţa judeţului, 123 km de Galaţi şi 96 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Ploeşti – Buzău.

Are 6.681 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Comerţ desvoltat de vin, fructe şi ţuică. Bâlciu la 29 Iunie. 1 moară.

Banca Agrară, Banca Mizilului, Banca « Progresului », Banca Rădulescu, Banca « Dorobanţu », Banca populară.

Liceul de băeţi « Tase Dumitrescu », Gimnaziu industrial, 4 şcoli primare, 1 şcoală de copii mici.

Liga Culturală, Biblioteca « Sf. Arhangheli », Biblioteca elevilor de liceu, 2 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Judecătorie, Percepţie fiscală, Serv. sanitar al oraşului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Uzină electrică. Sfatul Negustoresc. Uniunea generală a meseriaşilor din România.

Spital judeţean.

Cislău, comună rurală pe valea Buzăului, e cunoscută prin herghelia de cai a Statului.

Monteoru, staţiune balneo-climatică şi centru petrolifer aşezat în marginea dealurilor, pe dreapta Buzăului.

Nehoiaşu, comună rurală, aşezată la gura Bâscăi, e cunoscut prin depozitele şi fabricile sale de cherestea.

Pogoanele. Sat mare în Sudul judeţului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL BUZĂU:

A) **Oraşe**

1. Buzău (capitala judeţului)
2. Mizil

B) **Sate**

I. PLASA BUZĂU

1. Albinari
2. Alunişu
3. Aninoasa
4. Argăsileşti
5. Arsele
6. Avrămeşti
7. Babeţ
8. Baroian-Mlăcile
9. Bădârlegiul-Mare
10. Bădârlegiul-Mic
11. Bărăşti
12. Bâsca
13. Bâsca-Colţii
14. Bâsca-Rozilii
15. Bâscenii-de-Jos
16. Bâscenii-de-Sus
17. Begu
18. Benga
19. Bogzeni
20. Bonţu
21. Botele
22. Boteşti
23. Broasca
24. Brusturaşu
25. Burueneşti
26. Calea-Chiojdului
27. Calvini
28. Camburu
29. Caşoca
30. Călugăriţele
31. Cătiaşu
32. Cătiaşu-Pleşcari
33. Cătina
34. Cătunu
35. Cepturaşu
36. Cercoianu
37. Chileşti
38. Chiojdu
39. Chirleşti
40. Cislău
41. Colonia-Fabricei
42. Colţii-de-Jos
43. Colţii-de-Sus
44. Comarnici
45. Corbu
46. Crângu
47. Crivineni
48. Cuculeşti
49. Curmătura
50. Diculeşti
51. După-Piatră
52. Figireşti
53. Frăsineşti
54. Fundătura
55. Fundăturile
56. Fundu-Cătinii
57. Fundu-Nehoiului
58. Furtuneşti
59. Gârboiu
60. Goetz-de-Peste
61. Gornetu
62. Gura-Bâscei
63. Gura-Cătiaşului
64. Gura-Păltinişului
65. Gura-Pârciului
66. Gura-Siriului
67. Gura-Teghii
68. Horjani
69. In-Poiană
70. Inşelata
71. Intre-Sibicii
72. Ioneşti
73. Iorguleşti
74. Lacu-cu-Anini
75. Lera
76. Lingureşti
77. Lunca-Priporului
78. Lunca-Vâscului
79. Lupoaia-(Colţi)
80. Lupoaia-(Pănătău)
81. Malul-Alb
82. Mardona
83. Măceşu
84. Măgădan
85. Măguricea
86. Mănăstirea
87. Mărunţişu
88. Măţaru
89. Mihălceşti
90. Mlăjet
91. Moara-Enică
92. Motruna
93. Murătoarea
94. Murăturile
95. Muscelu
96. Muscelu-Cărămăneşti
97. Muscelуşa
98. Muscelu-Ţigan
99. Muşcani
100. Nehoiaşu
101. Nehoiu
102. Nemertea
103. Olari
104. Paltenu
105. Păcura
106. Păltineni
107. Păltinişu
108. Pănătău
109. Păsăroiu
110. Pătârlagele
111. Pâlciu
112. Pâslari
113. Piatra-Cătun
114. Piatra-Corbului
115. Piţigoiu
116. Plăişoru
117. Plescioara
118. Podurile
119. Poenile
120. Poeniţele
121. Poiana
122. Predeştii
123. Puricoasa
124. Râpile
125. Roma
126. Roşcoiu
127. Ruşavăţu
128. Sătiсu
129. Scărişoara
130. Seciu
131. Sibiciu-de-Jos
132. Sibiciu-de-Sus
133. Sila
134. Slobozia
135. Stănila
136. Străchineşti
137. Stroeşti
138. Tega (Gura Teghii)
139. Tega (Tega)
140. Tronari (Corbu)
141. Tronari (Tronari)
142. Ursoaia
143. Valea-Boului
144. Valea-Cătinii
145. Valea-Fântânei
146. Valea-Lupului
147. Valea-Rea
148. Valea-Secaă (Bâscenii de Sus)
149. Valea-Seacă (Mărunţişu)
150. Valea-Sibiciului
151. Valea-Viei
152. Varlaam
153. Vineţişu
154. Vipereşti
155. Zahareşti
156. Zeletin

II. PLASA CĂLNĂU

1. Aliceni
2. Baniţa
3. Băjani
4. Bălteni
5. Bâlhacu
6. Beilic
7. Boboc
8. Bordoşani-Coiteasca
9. C.-A.-Rosetti
10. Călugări
11. Cilibia
12. Ciocârlia
13. Coconari
14. Cotu-Ciorii
15. Dâmbroca
16. Focşănei
17. Fundeni
18. Gara-Cilibia
19. Gara-Rosetti
20. Găgeni
21. Găvăneşti
22. Ghizdita
23. Gura-Călnăului
24. Haimanalele
25. Luncaşi
26. Mânzu
27. Movila-Oii
28. Moviliţa
29. Poşta
30. Potârnicheşti
31. Principele-Carol
32. Satu-Nou
33. Săgeata-de-Jos
34. Săgeata-de-Sus
35. Scurteşti
36. Stănceşti
37. Sudiţi
38. Săineasca
39. Vadul-Paşii
40. Zărneşti
41. Zilişteanca

III. PLASA CÂMPU

1. Albeşti
2. Arcanu
3. Brădeanu
4. Brăgăreasa
5. Caragelele
6. Cazota
7. Căldărăşti
8. Cârligu-Mare
9. Cârligu-Mic
10. Colţuna
11. Coşurile
12. Cotorca
13. Florica
14. Glodeanu-Siliştea
15. Largu
16. Lipăneşti
17. Luciu
18. Mitropolia
19. Moisica
20. Padina
21. Pogoanele
22. Sălcioara
23. Scărlăteşti
24. Scutelnici
25. Smârdan
26. Smeeni
27. Udaţi-Lucieni
28. Udaţi-Mânzu
29. Văcăreasca

IV. PLASA ORAŞUL

1. Andrei-Bărbulescu
2. Atârnaţi
3. Balta-Plopului
4. Bănceasca
5. Bentu
6. Brebeanca
7. Budeşteni
8. Căpăţâneşti
9. Călţeşti
10. Cârlovoaia
11. Ciobănoaia
12. Clondiru-de-Sus
13. Costeşti
14. Cremenea
15. Dara
16. Dobrileşti
17. Gălbinaşi
18. Gherăseni
19. Gomoeşti
20. Groşani
21. Gura-Sărăţei
22. Isvorul-Dulce
23. Lipia
24. Maxenu
25. Mărăcineni
26. Merei
27. Nenciu
28. Nenciuleşti
29. Nisip
30. Odaia-Banului
31. Odăile
32. Ogrăzile
33. Pietrosu
34. Pogonele
35. Poşta
36. Sărata-Monteoru
37. Sărata-Ninciuleşti
38. Simileasca
39. Spătaru
40. Stâlpu
41. Sudiţi
42. Şarânga
43. Tăbărăştii-Noi
44. Tăbărăştii-Vechi
45. Ţinteşti
46. Ulmeni
47. Valea-Botei
48. Valea-Puţului-Lipia
49. Valea-Puţului-Merei
50. Valea-Teancului
51. Valea-Vistierului
52. Vâlcelele
53. Zoreşti

V. PLASA PÂRSCOV

1. Agudu
2. Albeşti
3. Balta-Tocila
4. Batanu
5. Băceni
6. Bădile
7. Bălăneşti
8. Băligoşi
9. Bărbunceşti
10. Beciu
11. Berca
12. Berceşti
13. Bodromireşti
14. Borul
15. Bozioru
16. Brădeanca
17. Brăeşti
18. Brătileşti
19. Budeşti
20. Buduile
21. Capul-Satului
22. Călugări
23. Cândeşti-de-Jos
24. Cândeşti-de-Sus
25. Cârlomăneşti
26. Chiliile
27. Ciocăneşti
28. Ciuta
29. Clinciu
30. Cocârceni
31. Colţeni
32. Corneanu

33. Cozieni
34. Crivilești
35. Curcănești
36. Dâlma
37. Dosu
38. Dulcești
39. Fața-lui-Nan
40. Fișici
41. Fundata
42. Găvanele
43. Gârla
44. Geambașu
45. Ghiocari
46. Glodu-Peticari
47. Glodurile
48. Goidești
49. Gonțești
50. Gorâni
51. Gornetu
52. Grabicina-de-Jos
53. Grabicina-de-Sus
54. Grăjdana
55. Gresia
56. Gura-Aninoasei-Cojanu
57. Gura-Târcovului
58. Gura-Văii
59. Haleș
60. Isvoranu
61. Isvoru
62. Ivâneț
63. Joseni
64. Lacu
65. Leiculești
66. Licari
67. Linia-Ciolanului
68. Lotașii
69. Lunca-Frumoasă
70. Lunceni
71. Lungești
72. Măgura
73. Mărculești
74. Mierea
75. Miluiți
76. Muchenii
77. Negoșina
78. Nistorești
79. Nișcov
80. Nucu
81. Odăile
82. Oleșești
83. Papuci
84. Păcurile
85. Pâclele
86. Pânga
87. Pârjolești
88. Pârlita-Cănești
89. Pâscov
90. Pestrițu
91. Pe-Vale
92. Piatra
93. Piatra-Albă
94. Pietraru
95. Pinu
96. Pisculeni
97. Plaiul-Nucului
98. Plopeasa-de-Jos
151. Viforâta
152. Zapodia
99. Plopeasa-de-Sus
100. Ploștina
101. Poiana-Pletari
102. Policiori
103. Posârcești
104. Posobești
105. Potecu
106. Rasti
107. Rătești
108. Râul
109. Robești
110. Ruginoasa
111. Runcu
112. Salcea
113. Săsenii-Noi
114. Săsenii-pe-Vale
115. Sătucu
116. Scăeni
117. Schitu
118. Scoroșești
119. Scorțoasa
120. Secuiu
121. Sfântul-Gheorghe
122. Stănilești
123. Străjeni
124. Suchea
125. Târcov
126. Tâțârligu
127. Teișu
128. Tisău
129. Tocileni
130. Trestia
131. Trestie
132. Trestioara
133. Tulburea
134. Ulmetu
135. Unguriu
136. Vadu-Oii
137. Valea-Banului
138. Valea-Caprei
139. Valea-lui Dragomir
140. Valea-Epei
141. Valea-Fântânei
142. Valea-Nucului
143. Valea-Purcarului
144. Valea-Rea
145. Valea-Roatei
146. Valea-Ștefanului
147. Valea-Verzei
148. Văvălucele
149. Veghiurile
150. Vernești

VI. PLASA SLĂNIC

1. Aldeni
2. Apostari
3. Bădinești
4. Băești
5. Bâsceni
6. Beceni
7. Beșlii
8. Blajani
9. Brebu
10. Bușteа
11. Căldărușa
12. Cărătnău
13. Cărpiniștea
14. Cernătești
15. Chirani
16. Cireșu
17. Ciuciurile
18. Clociți
19. Coca-Antimirești
20. Dogari
21. Enculești
22. Florești
23. Fundu-Popii
24. Ghizdita
25. Goicel-Apostari
26. Grunj
27. Gura-Bădicului
28. Gura-Dimienei
29. Gura-Ocei
30. Gura-Popii
31. Hârboca
32. Isvorul-Boului
33. Isvorul-Dulce
34. Jurubești
35. Lopătari
36. Lunca
37. Luncile
38. Manasia
39. Mălăești
40. Mărgăriți
41. Mătești
42. Mânzălești
43. Merei
44. Muscelu
45. Niculești
46. Petrăchești
47. Plavățul
48. Pleșcoi
49. Pleșești
50. Podeni
51. Podul-Muncei
52. Poiana-Vâlcului
53. Poponeți
54. Potocenii-de-Jos
55. Potocenii-de-Sus
56. Reghinești
57. Săpoca
58. Săreni
59. Sărulești
60. Sârbești
61. Scheiu
62. Sgheab
63. Smeești
64. Sorești
65. Terca
66. Trestioara
67. Turlești
68. Urlători
69. Vadu-Soreștilor
70. Valea-Ciomegei
71. Valea-Cotoarei
72. Valea-Hotarului
73. Valea-Largă
74. Valea-Părului
75. Valea-Puțului
76. Valea-Stânii
77. Vintilă-Vodă
78. Zărneștii-de-Slănic

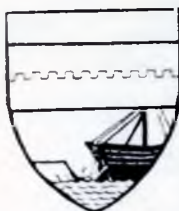
VII. PLASA TOHANI

1. Amaru
2. Atârnați
3. Baba-Ana
4. Bădeni
5. Bădeni-Miluiți
6. Băltărețu
7. Boldești
8. Bordoșani-Tufele
9. Breaza
10. Buda-Crăciunești
11. Căldărușanca
12. Cioranca
13. Cireșanu
14. Clondiru
15. Colțăneni
16. Dorobanți
17. Drăghici
18. Dulbanu
19. Fântânele
20. Fefelei
21. Fințești
22. Găgenii-de-Jos
23. Găgenii-de-Sus
24. Glodu
25. Glod-Sărat
26. Gradiștea
27. Greceanca
28. Gura-Vadului
29. Ileana
30. Istrița-de-Jos
31. Jugureni
32. Lapoșu
33. Lăpușelu
34. Limpezișu
35. Marginea-Pădurei
36. Mărăcin
37. Mărgineanu
38. Mihăilești
39. Miroși
40. Movila-Banului
41. Năeni
42. Ochiul-Boului
43. Ologeni
44. Pepiniera-Istrița
45. Perșunari
46. Pietricica
47. Pietroasa-de-Jos
48. Pietroasa-de-Sus
49. Pitulicea-Cufuritu
50. Poșta
51. Proșca
52. Satu-Nou (I. G. Duca)
53. Satu-Nou (Mihăilești)
54. Săhătenii-de-Jos
55. Săhătenii-de-Sus
56. Scorțoasa
57. Sinaia
58. Șchiopoaia
59. Tohani
60. Tudorăchești
61. Valea-Scheilor (Jugureni)
62. Valea-Scheilor (Tohani)
63. Valea-Unghiului
64. Văleanca
65. Vârfu
66. Vilănești
67. Vintileanca
68. Vispești
69. Voinești

STEMA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

JUDEȚUL CAHUL

Stema. Scut roşu, tăiat. În câmpul superior, o fascie de aur crestată (reprezentând valul lui Traian); în câmpul inferior, pe valuri de argint, o proră de corabie neagră, cu ancora de aur, navigând spre un țărm de argint (reprezintă vechiul schimb comercial al Moldovei de peste Prut).

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul C. face parte dintre judeţele aşezate în Sudul Basarabiei. La V., el se întinde până în valea Prutului iar la Est, depăşeşte puţin pe cea a Ialpugului. Prin colţul S.E. este străbătut de calea ferată care duce dela Galaţi la Tighina şi Cetatea-Albă.

Suprafaţa: 4.442 km².

Infăţişarea pământului. Relieful e un podiş (prelungire a podişului înalt moldovenesc), alcătuit aici dintr'o culme lungă şi plană orientată N.-S. şi ramificată în culmi secundare mai strâmte, printre afluenţii Prutului şi ai Ialpugului.

Climă şi ape. Clima e de tip pontic (temperatura medie a verii peste 20° iar a iernii între —3° şi —4°, precipitaţii reduse; puţin mai abundente însă în Vestul judeţului unde depăşesc 400 mm anual decât în Est, unde se apropie de 300).

Ape mari nu are decât pe margini (*Prutul*, în Apus) sau în apropierea acestora. (*Ialpugul* la E., e supus în anii secetoşi, secării complete).

Vegetaţie. Pe culmea înaltă care formează un fel de axă a judeţului, se păstrează încă păduri de stejari. În rest, stăpâneşte stepa cu păioase la Sud (elemente pontice) şi cea cu ierburi înalte la Nord (elemente sarmatice). Cernoziomul degradat de pe culmea centrală dovedeşte însă o veche invazie a pădurii peste un ţinut care şi aici era de stepă. Intervenţia omului în timpuri istorice, înlăturând pădurea, a ajutat abia ulterior la recucerirea terenului de către ierburile stepei acolo unde n'a pătruns, mult mai târziu, plugul.

Bogăţii minerale. Incepând din colţul S.E. (Ialpug) şi trecând spre N. prin mijlocul judeţului, se întinde aria zăcămintelor de lignit de calitate mediocră. Acest lignit intră, alături de calcar, marne şi loess, în seria puţinelor bogăţii minerale ale judeţului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul C. şi-a luat numele dela oraşul capitală.

În epoca romană, a făcut parte din teritoriul numit « Ad Moesiam » şi era străbătut de un val de apărare, numit în epoca modernă « Valul lui Traian ». Prin acest judeţ trecea drumul comercial şi militar care lega Tira (Cetatea Albă) de restul Daciei Romane, prin Dinogetia (Barboşi).

În timpul expansiunii Turcilor, armatele acestora au trecut deseori pe aci, împotriva Moldovei.

La Cahul, Ion Vodă cel Cumplit a dat marea lui bătălie cu Turcii, acea care a atras pieirea lui şi îngenunchierea Moldovei (Iunie 1574.)

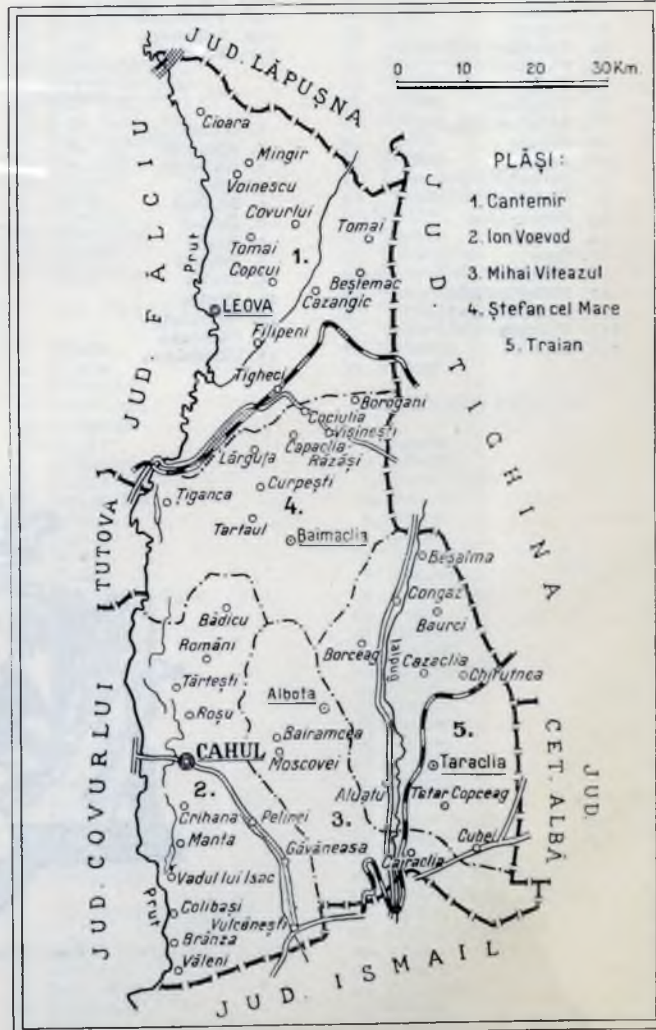
POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul C. numără 194.631 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul populaţiei		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	194.631	97.661	96.970
Total urban	16.875	8.357	8.518
1. Oraşul Cahul	10.437	5.206	5.231
2. Oraşul Leova	6.438	3.151	3.287
Total rural	177.756	89.304	88.452
1. Plasa Cantemir	42.163	21.058	21.105
2. Plasa Ioan Voevod	45.737	23.088	22.649
3. Plasa Ştefan cel Mare	43.153	21.699	21.454
4. Plasa Traian	46.703	23.459	23.244

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	194.631	30—49 ani	39.119
		50—69 ani	16.443
0— 9 ani	63.310	70 ani şi peste . . .	3.112
10—29 ani	71.736	Vârstă nedeclarată . .	911

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	9.745	5.750	3.995	47,5	28,0	19,5
1931	196.698	9.275	5.142	4.133	47,2	26,1	21,1
1932	201.015	10.256	5.955	4.301	51,0	29,6	21,4
1933	204.975	9.562	4.523	5.039	46,6	22,1	24,5
1934	210.392	10.085	5.959	4.126	47,9	28,3	19,6
1935	212.642	9.549	7.171	2.378	44,9	33,7	11,2
1936	216.087	8.244	5.742	2.502	38,2	26,6	11,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului C. a fost de 218.927 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 194.631 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 24.296 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 12,5%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Populaţia românească a judeţului C. este îngrămădită de-a-lungul Prutului şi în puţine sate resfirate în nordul lui. Vechii urmaşi ai vestiţilor «Codreni» din codrii Tigheciului, mărginaşi cu Tătarii Bugeacului, s'au împrăştiat odată cu dispariţia acestor codri legendari.

Românii de aci se aseamănă mult cu moldovenii din Vechiul Regat, cu care de altfel au multe legături de rudenie, aşa că trecerea Prutului se făcea chiar sub grănicerii Ruşi, fără mare greutate. Menţinând în permanenţă legături comerciale sau de sânge cu fraţii liberi, aceşti Români pruteni şi-au păstrat intacte limba şi datinile strămoşeşti. Dar portul naţional li s'a pierdut şi, doar vara, unii bărbaţi mai poartă cămaşa şi iţarii albi, fără nici o înflorîtură, încinşi cu brâe roşii sau largi chimire de piele neagră. Conştiinţa lor naţională e bine conturată.

Târgurile se prezintă amestecate în părţi aproape egale de Români, Bulgari, Evrei, Găgăuzi. Satele nu sunt amestecate ca în celelalte judeţe basarabene sudice. Ruşi se găsesc foarte puţini, mai mult prin târguri decât prin sate.

Vieaţa socială suferă de izolarea economică a judeţului; lipsa de drumuri şi de căi ferate, nu poate fi compensată prin redusa navigabilitate a Prutului.

Judeţul pe lângă izolarea economică, a fost izolat şi sufleteşte, nici o mişcare culturală de seamă nu i-a imprimat un nou avânt. Capitala judeţului şi cele câteva centre administrative, neavând un aspect urban pronunţat, ci mai degrabă rural, pulsaţia românească se resimte însă puternic, nestânjenită de tradiţiile vechei cârmuiri.

ECONOMIE

Judeţul C. are un pronunţat caracter agricol. Se cultivă aici diverse cereale, plante oleaginoase şi viţă de vie. Pe baza acestor culturi s'a desvoltat o mediocră industrie alimentară.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 448.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 317.122 ha, adică 70,75% din suprafaţa judeţului şi 1,08% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 8.318 ha, adică 2,62%, iar mica proprietate 308.804 ha, adică 97,38%.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 289.277 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 121.688 ha, cu o producţie de 493.960 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Orzul ocupă 108.141 ha, cu o producţie de 278.517 chint. (prod. medie la ha 2,6 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Grâul ocupă 52.265 ha, cu o producţie de 112.188 chint. (prod. medie la ha 2,1 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.583 ha, cu o producţie de 7.407 chint. (prod. medie la ha 2,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 2.859 ha, cu o producţie de 8.341 chint. (prod. medie la ha 2,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Meiul ocupă 731 ha şi *măturile* 10 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 6.952 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 5.640 ha, cu o producţie de 25.438 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.477 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.769 ha, cu o producţie de 23.467 chint. (media la ha 13,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 1.201 ha, cu o producţie de 24.100 chint. (media la ha 20,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Fasolea* ocupă 688 ha, cu o producţie de 1.481 chint. (media la ha 2,1 chint.).

Plantele industriale ocupă 12.253 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 5.592 ha, cu o producţie de 23.203 chint. (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 4.339 ha, cu o producţie de 7.310 chint. (media la ha 1,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Muştarul* ocupă 1.350 ha, cu o producţie de 2.850 chint. (media al ha 2,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de muştar în acest judeţ este clasată în locul al 2-lea din ţară. Aci se cultivă începând din 1934, primele plante medicinale în România (ricin şi mentă).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (448.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 4163 ha.

Fâneţele naturale ocupă 2598 ha, cu o producţie de 25.720 chint. (prod. medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Păşunile ocupă 55.037 ha.

Pădurile ocupă 9461 ha.

Pomii fructiferi ocupă 322 ha.

Viţa de vie ocupă 15.183 ha, (din care viile pe rod 12.827 ha), cu o producţie de 319.459 hl (prod. medie la ha 24,9 hl), în valoare de 73 mil. lei.

Creşterea animalelor. În judeţul C. se găseau în anul 1935:

Cai 52.312, boi 56.594, oi 323.296, capre 1846, porci 60.465, stupi sistematici 1848 şi stupi primitivi 2609.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de celelalte judeţe.

Industrie. Industria este foarte puţin desvoltată în judeţul C., fiind reprezentată aci numai prin 2 mori sistematice, 68 mori ţărăneşti, 4 fabrici şi 56 prese de uleiu vegetal, 6 fabrici de cărămidă şi 1 de cherestea.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CAHUL IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	1	218	11	6.341

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul face comerţ de cereale, animale, piei de animale, brânzeturi, vinuri, uleiu şi peşte.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	247.595	Fonduri	5.010.439
Plasamente	19.583.569	Angajamente	19.678.086
Imobilizări	763.697	Rezultate	
Rezultate	4.093.664		
Total	24.688.525	Total	24.688.525

Cooperative de credit (bănci populare) 42, cu 8.363 membri şi cu un capital social de 7.362.356 lei. Imprumuturi acordate 50.395.306 lei (neconvertite 5.795.338 lei, convertite 21.099.819 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 23.500.149 lei). Depuneri spre fructificare 3.875.969 lei. Totalul bilanţului 76.594.063 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 14, cu 1.323 membri şi cu un capital vărsat de 703.663 lei. Bilanţul încheiat 7.799.932 lei.

Cooperative de consum 5, cu 384 membri şi cu un capital social vărsat de 415.688 lei. Mărfuri generale în valoare de 754.158 lei. Bilanţul încheiat 2.284.337 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului C. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**24.965.996**
Venituri ordinare	*16.691.500*
Venituri extraordinare	*4.460.496*
Venituri speciale	*3.814.000*
Cheltueli	**24.965.996**
Cheltueli ordinare	*16.691.500*
Cheltueli extraordinare	*4.460.496*
Cheltueli speciale	*3.814.000*

Drumuri. Judeţul C. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 2710 km 229 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 173 km 629 m, din care Direcţiunea Generală a Drumurilor întreţine 31 km 626 m (pietruiţi şi pavaţi), iar comunele urbane 1 km 630 m.

Drumuri judeţene 619 km 100 m.

Drumuri comunale 1917 km 500 m.

Lungimea podurilor este de 2.211,75 km repartizată astfel: poduri naţionale 414,60 m, judeţene 1.089,15 m, şi comunale 708 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Reni – Vulcăneşti – Bolgrad – Tarutino*
2. *Comrat – Bolgrad – Ismail.*
3. *Oancea – Cahul – Vulcăneşti* (Cahul – Vulcăneşti = 33 km).
4. *Fălciu – Tigheci – Comrat* (67).

Cale ferată. Judeţul C. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 99 km (linii secundare simple).

Staţii importante: Iargara.

Poştă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat* la: Cahul, Leova, Baimaclia şi Cubei; *3 oficii autorizate* la Mingir, Taraclia şi Vişineşti; *2 agenţii speciale* Albota şi I. G. Duca şi *3 gări cu serviciul poştal*: Iargara, Greceni şi Prut.

Oficii telefonice la: Cahul, Leova, Albota, Baimaclia, Cubei, Coteşti, Mingir, Vişineşti.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 148.228 locuitori din cari 34,1% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 47,1% bărbaţi ştiutori de carte şi 21,2% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	6,4	2,9
2. Primară	64,5	91,2
3. Secundară	23,4	4,7
4. Profesională	2,9	0,8
5. Universitară	2,4	0,3
6. Alte şcoli superioare	0,4	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 55.776 locuitori (3364 mediu urban şi 52.412 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete.

Şcoli primare 199, din care 187 rurale şi 12 urbane (193 şcoli de Stat şi 6 confesionale) cu un număr total de 25.118 copii (2118 mediu urban şi 23.000 mediu rural) şi cu 480 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 27, din care 23 rurale şi 4 urbane, toate de Stat, cu un număr total de 1294 copii (1109 mediu rural şi 185 mediu urban) şi cu 27 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Cahul (cămin judeţean şi cămin orăşenesc), Baimaclia, Baurci, Borceag, Borogani, Brânza, Cairaclia, Cârpeşti, Chiriutuca, Cociulia, Congaz, Colibaşi, Crihana-Nouă, Cubei, Lărguţa, Pogoneşti, Pelina, Sadâc, Tatar-Copceac, Taraclia, Tomai, Vulcăneşti şi Vadul-lui-Isac.

Liga Culturală activează în oraşul Cahul.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţul C. 29 cămine culturale, dintre care 28 au personalitate juridică.

In judeţ se mai află: 1 cinematograf la Cahul şi 5 societăţi de vânătoare (1 la Cahul, 1 la Leova şi 3 în comunele rurale).

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului, 92,1% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 67 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 14 case de rugăciune luterane, 27 baptiste, 1 adventistă, 9 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 3 protopopiate ortodoxe (la Cahul, Leova şi Goliţa).

Judeţul C. se află în jurisdicţia Episcopiei ortodoxe a Cetăţii Albe şi Ismailului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului C. este oraşul Cahul. Judeţul are 2 oraşe (*Cahul* şi *Leova*) şi 208 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Cantemir	57 sate
II. Plasa Ion Voevod	38 sate
III. Plasa Mihai Viteazul	37 sate
IV. Plasa Ştefan cel Mare	55 sate
V. Plasa Traian	21 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Cahul cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Galaţi.

3 judecătorii, la Cahul, Leova şi Baimaclia, cu un total de 6 magistraţi.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat la Cahul, Leova, Baimaclia şi Cubei.

18 dispensare: 3 în oraşul Cahul, 1 în Leova şi câte 1 în comunele Albota, Baimaclia, Cârpeşti, Colibaşi, Congaz, Cubei, Găvănoasa, Iargara, I. G. Duca, Mingir, Moscovei, Sărăţeni, Taraclia şi Vinişineşti.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Cahul şi Leova.

CAHUL

VULCĂNEŞTI: IRIGATIE

ŢĂRANCE TORCÂND

LA CULES DE VII

FERĂSTRAIE LA PARUŞENI

LA ADĂPAT

Asistență și prevedere socială. Filiala Societății « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., și 1 azil de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Cahul, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Leova, comună urbană, situată pe malul stâng al Prutului, la 68 km de reședința județului, 160 km de Galați și 390 km de București. Stația c.f. Prut, la 16 km distanță, pe linia Bârlad – Zorleni – Basarabeasca.

Are 6540 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 (prevederi): venituri și cheltueli = 2.579.986 lei.

1 moară sistematică, 1 fabrică de uleiu și 1 de cherestea.

Comerț cu cereale, animale și produse animale.

Sucursala Băncii Basarabia, Banca de Credit și Comerț și 1 bancă populară.

1 gimnaziu mixt, 4 școli primare și 2 grădini de copii.

1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 casă de rugăciune adventistă și 5 sinagogi și case de rugăciune evreești.

1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Notar public, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri, Serviciu tehnic, Serv. sanitar, Serv. silvic, Regiune agricolă.

Uzină electrică.

Spital de stat, Dispensar.

Congaz, comună rurală așezată în N. județului, cu 9160 locuitori (29 Decemvrie 1930).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CAHUL

A) **Orașe**

1. Cahul (capitala județului)
2. Leova

B) **Sate**

I. PLASA CANTEMIR

1. Antonești
2. Baiuș
3. Beștemac
4. Bulgari
5. Caporani
6. Cazangic
7. Câmpul-Drept
8. Ceadâr
9. Cneazovca I
10. Cneazovca II
11. Cococeni
12. Colibabovca
13. Copcui
14. Covurlui
15. Filipeni
16. Fundul-Sărățicăi
17. Granița-Veche
18. Hănășeni-Noui
19. Hănășeni-de-Pădure
20. Hârtopi
21. Horjești
22. Iargara
23. Leca
24. Manucbeevca
25. Mătăsaru
26. Meșeni
27. Mingir
28. Nicolaești
29. Noua-Troiță
30. Orac
31. Pleșeni
32. Răzăși
33. Regina-Maria
34. Româneşti
35. Ruși
36. Sarai
37. Săliștea
38. Sărata-Nouă
39. Sărata-Nouă II
40. Sărăteni
41. Sărățica-Nouă
42. Sărățica-Veche
43. Sârma
44. Tătărăști
45. Tigheci
46. Tighiceanca
47. Toceni
48. Tochilo-Răducani
49. Tomai-(Sărățica-Nouă)
50. Tomai
51. Traian
52. Troița
53. Usăteni
54. Valea-Agop
55. Valea-Jidanului
56. Voinescu
57. Vozneseni

II. PLASA ION VOEVOD

1. Andrușu-de-Jos
2. Andrușu-de-Sus
3. Badicu
4. Badicu-Nou
5. Badicu-Vechi
6. Brânza
7. Burtovca
8. Colibași
9. Constantinești
10. Cotihana
11. Crihana
12. Crihana-Nouă
13. Cucoara
14. Făgădău
15. Focșani
16. Gavanoasa
17. Ghibanu
18. Greceni
19. Hutul
20. Larga
21. Larga-Veche
22. Manta
23. Nicolaeni
24. Paicu
25. Pașcani
26. Pavelești
27. Pelinei
28. Pelinei-Noui
29. Români
30. Roșu
31. Stoinești
32. Târtești
33. Ursoaia
34. Vadul-lui-Isac
35. Văleni
36. Vladimirești
37. Vulcănești
38. Zărnești

III. PLASA MIHAI VITEAZUL

1. Albota
2. Albota-de-Jos
3. Alexandrești
4. Alexandru-cel-Bun
5. Bairamcea
6. Broasca
7. Budăi
8. Burlacu
9. Burlăcelu
10. Cairaclia
11. Calceva
12. Carbalia
13. Ciorăța
14. Ciumai
15. Dermengi
16. Gigalboaia
17. Hagiești
18. Hârtopi
19. Huluboaia
20. Lopățica
21. Lucești
22. Moscovei
23. Moscovei-Constantinești
24. Moscovei-Răzăși
25. Moscovei-Vechi
26. Moscovița
27. Musait
28. Netoși
29. Parușeni
30. Sofieni
31. Taraclia-de-Salcie
32. Tartăul-de-Salcie
33. Tătărești
34. Teodorești
35. Trifești
36. Trubăești
37. Valea-Stejarului

IV. PLASA ȘTEFAN CEL MARE

1. Acui-de-Jos
2. Acui-de-Mijloc
3. Acui-de-Sus
4. Alexandreni
5. Baimaclia
6. Borogani
7. Butuceni
8. Caetu
9. Cania
10. Capaclia-Răzăși
11. Cârpești
12. Cășla
13. Chioselia
14. Chioselia-Mare
15. Chioselia-Mică
16. Chircani
17. Ciobalaccia
18. Cociulia
19. Congazul-Mic
20. Constantinești-Noui
21. Coștangalia
22. Crăciun
23. Cuza-Vodă
24. Dedulești
25. Eichendorf
26. Enăchești
27. Epureni
28. Flămânda
29. Flocoasa
30. Gheltosu
31. General-Poetaș
32. Gotești-Noui
33. Haragâș
34. Hârtoape
35. I. G. Duca
36. Ilașcova
37. Lărguța
38. Lingura
39. Măcrești
40. Popovca
41. Porumbești
42. Principele Mihai
43. Sadâc
44. Samalia
45. Stoenești
46. Taraclia (Sadâc)
47. Taraclia (Țiganca)
48. Tartaul
49. Telpiz
50. Tutovanu
51. Țărăncuța
52. Țiganca
53. Valea-Largei
54. Victoria
55. Vișinești

V. PLASA TRAIAN

1. Alexeni
2. Aluatu
3. Balaban
4. Baurci
5. Beșalma
6. Bisericuța-de-Jos
7. Bisericuța-de-Sus
8. Borceag
9. Cazaclia
10. Cărlăneni
11. Chirutnea
12. Ciucureni
13. Ciucurești
14. Congaz
15. Cortinul-Nou
16. Cubei
17. Denevița
18. Mârzeni
19. Oituz
20. Taraclia
21. Tatar-Copceag

JUDEȚUL CALIACRA

Stema. Scut albastru, cu un far de argint, bătut de valuri de argint.

Este stema fixată prin legea care a înființat județul C.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în colțul de S. E. al podișului Dobrogei, între țărmul Mării Negre (la E.) și granița din spre Bulgaria (la S.). Prin el trece vechiul drum care — folosit și de Romani — taie stepa dobrogeană dela N. la S.

Suprafață: 4.500 km².

Infățișarea pământului. Relieful județului e un podiș care se ridică dela N. către S. și ajunge, în apropierea graniței bulgaro-române, la peste 300 m altitudine. Neted și întins cât ține zarea, el e tăiat la E., de văi adânci și nu prea lungi care se deschid ca niște pâlnii spre Mare.

În lungul litoralului, podișul se termină prin malul râpos aproape vertical, care, dela capul Caliacra, ia direcția E.-V. și face două golfuri mai însemnate (*Cavarna* și *Balcic*). Această parte din țărmul dobrogean a fost numită *Coasta de Argint*. (Numele îi vine dela calcarul albicios, care în bătaia razelor solare are — din larg — luciri de argint).

Climă și ape. Podișul este expus tuturor vânturilor. Din N., Crivățul; din S., Vântul Negru care bate vara — nu totdeauna însă — și usucă iarba și grânele în câteva ore. Temperatura medie anuală — ca și în județul Constanța, vecin spre N, e mai ridicată decât în tot restul Țării (12°). Contrastele între iarnă și vară sunt însă și ele maxime (23°—25°) iar, ploile, sub 500 mm și chiar sub 400 mm anual (afară de colțul vestic al județului).

Cu totul diferită este încă clima Coastei de Argint. Malul, înalt aici de peste 200 m și orientat E.-V., ține adăpost contra Crivățului. Din această cauză, Marea nu îngheață niciodată iar zăpada cade rar și ține puțin, deoarece temperatura iernei nu coboară sub 0°.

Din cauza climei secetoase și a adâncimei la care se găsesc pânzele de apă subterană, râurile de pe podiș sunt ca și inexistente. În schimb, din râpa țărmului, izvoarele, înșirate pe mai multe etaje, sunt, uneori, atât de bogate, încât mișcă roata morilor. Văile afluente Mării, se termină, unele, prin limanuri (*Duranculac* și *Șabla*), altele cu apă curgătoare tot timpul anului (*Batova, Ecrene*).

Vegetație. Pe podiș, solurile (cernoziom «chocolat», castaniu și bălan) sunt acoperite de stepa cu graminee și unele plante ierboase de origine mediteranee, acolo unde n'a pătruns până acum plugul. În colțul S.V. însă, cam din linia Bazargicului, se păstrează încă întinse petice de pădure formate din stejari și arbuști închirciți care amintesc tufișurile țărilor din jurul Mediteranei. Cernoziomul degradat și solul brun arată totuși că, în locurile azi cultivate, se întindea altădată pădurea.

Coasta de Argint se caracterizează prin asociații vegetale aparte: alături de ierburile și arbuștii de pe podiș, se întâlnesc aici, arbori (*sfineac, vișin turcesc*) și tufe (*smochini, migdali, iasomie*) de origină mediteranee, în vegetare spontană. *Vița de vie* de asemenea, e cultivată pe bolți, și nu se îngroapă iarna; iar pe valea Batovei, pădurile cu « liane » (vițe sălbatice) amintesc vegetația regiunilor tropicale.

Animale, vrednice de menționat, sunt *cămila, dihorul pătat* (comun de altfel întregei Dobroge), poate și *șacalul*, iar în Mare, prin peșterile dela Caliacra, *foca* (*Monachus albiventer*).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul C. și-a luat numele dela capul Caliacra, care înseamnă pe grecește « stânca bună ».

Numele i-a fost dat de corăbierii greci, pentru adăpostul pe care-l oferea corăbiilor, pe timp de furtună, golful liniștit dela dreapta stâncei.

Pe malurile lui a înflorit o străveche cultură, adusă de coloniști milesieni și ionici: anticul Bizone (Cavarna de azi) și Dionysopolis (pe locurile Balcicului). Acesta din urmă ca cetate a lui Dinoysos, zeul trac al cărui cult se celebra atât de mult pe aceste țărmuri.

Trecut sub dominația romană, județul a cunoscut, împreună cu întreg ținutul, o splendidă viață religioasă creștină.

Romanii au construit în interiorul județului, pe locul unei vechi așezări autohtone tracice, castrul Abryttus (cf. Abrudul de astăzi din Munții Apuseni), unde a murit în lupta-i cu Sciții, împăratul Decius.

În evul mediu, ca parte din provincia Paristrion ale cărei limite erau acele ale Dobrogei actuale, a fost guvernat de un duce bizantin.

Genovezii au desvoltat aici, mai ales la Bizone, care e numit în portulanele italiene Carbona sau Gavarna (Cavarna de astăzi), un întins comerț maritim.

În acest județ își avea reședința, în secolul XIV, despotul Dobrotici,—fiu al unui Dobrotă, probabil român—dela care vine, pare-se, și numele Dobrogei.

În timpul lui Mircea cel Bătrân, acest ținut a făcut parte din corpul Țării Românești. A fost desprins de Turci, după lungi încercări, sub Vlad Dracul, poate prin nefasta bătălie dela Varna (1444).

COLONIŞTI DIN
SATUL REGINA MARIA

CASĂ DE COLONIŞTI MACEDONENI

FEMEI MACEDONENE

ASFINŢIT PE MARE

TURC DIN
SUIUCIUC

La Cavarna, ca și la Balcic, Românii și-au avut cartierul lor specific, perpetuat în acele Vlah-Mahle, cunoscut până azi.

Județul a fost redat rosturiior sale românești, abia în 1913, după pacea dela București.

Monumente istorice. *Castelul regal din Balcic*, reședința de vară a M. S. Regina Maria printre terase și grădini fermecătoare, străbătute de ape, într'un decor silvestru, la marginea mării.

Aici se află și ctitoria M. S. Reginei, biserica Stella Maris, construită în cel mai pur stil bizantin, — inspirat de arhitectura bisericii domnești a Curții de Argeș, — cu frescuri interioare de Demian.

Cripta Sfântului Nicolae dela Caliacra, mormânt al unui sfânt sau martir local, din primele veacuri ale creștinismului.

Cetatea Dionysopolis, ale cărei ruine sunt îngropate sub orașul Balcic, întemeiată de coloniștii greci, împreună cu cea de lângă Cavarna.

Cetatea bizantină dela Caliacra, ale cărei ziduri străjuesc încă și acum intrarea în promontoriu.

Mausoleul din Teke, în care este înmormântat sfântul musulman Hafus Baba, constitue un loc de pelerinaj pentru populația turcă.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul C. numără 166.588 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe și plăși, după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	166.588	84.759	81.829
Total urban	41.408	21.283	20.125
1. Orașul Bazargic	29.938	15.582	14.356
2. Orașul Balcic	6.323	3.168	3.155
3. Orașul Cavarna	5.147	2.533	2.614
Total rural	125.180	63.476	61.704
1. Plasa Balcic	26.572	13.438	13.134
2. Plasa Casim	32.921	16.802	16.119
3. Plasa Ezibei	65.687	33.236	32.451

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	166.588	30—49 ani	34.187
		50—69 ani	16.010
0—9 ani	46.781	70 ani și peste	3.014
10—29 ani	66.120	Vârstă nedeclarată	476

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931 — 1936, sunt următoarele:

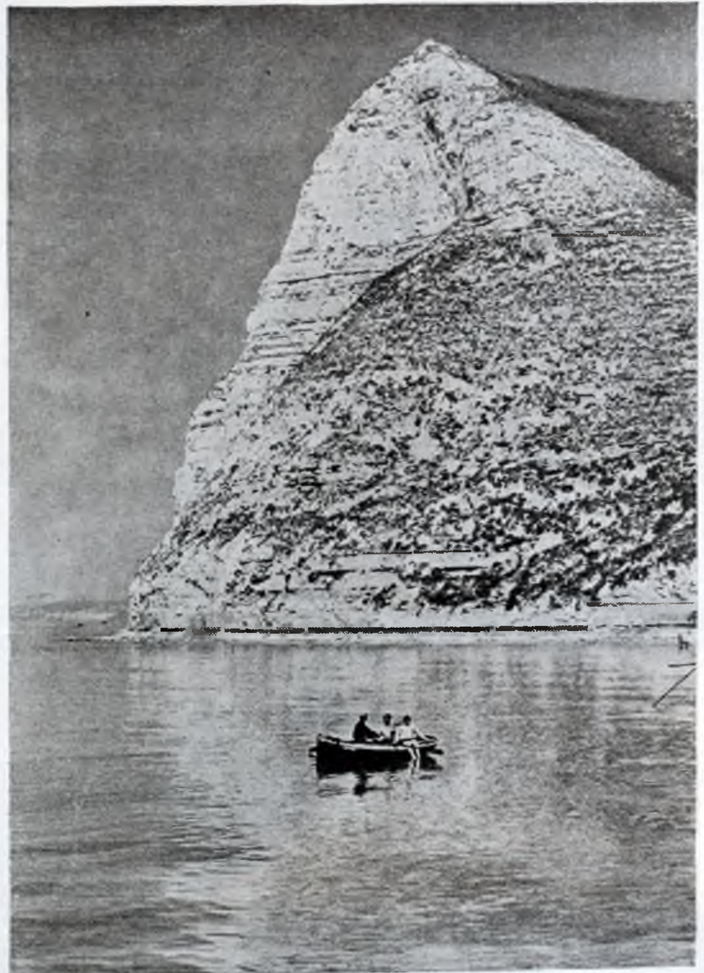
Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.370	3.804	2.566	36,9	22,0	14,9
1931	167.057	5.508	4.573	935	33,0	27,4	5,6
1932	169.535	7.187	3.980	3.207	42,4	23,5	18,9
1933	172.461	6.539	3.201	3.338	37,9	18,6	19,3
1934	175.696	6.675	3.842	2.833	38,0	21,9	16,1
1935	178.141	5.941	3.425	2.516	33,3	19,2	14,1
1936	181.031	6.050	3.514	2.536	33,4	19,4	14,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 183.293 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 166.588 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 16.705 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 10,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Această regiune care oferă atât de calme orizonturi, a cunoscut altădată, în cursul marilor răsboaie și al năvălilor barbare, vremuri de neliniște și de groază care au dat loc la frământări sociale și mișcări de populație necunoscute în alte ținuturi.

Populația împrăștiată înjghebează mereu alte așezări; iar pe cenușa vechilor sate se stabilesc oameni fără legături firești cu cei cari locuiseră înainte de bejenie. Satul dobrogean suferă eclipse totale în evoluția lui și de aceea în starea actuală nu reprezintă structura sufletească deosebitoare pe care secole de conviețuire o imprimă în genere, unei colectivități.

COASTA DE ARGINT LA CAVARNA

Acum ca și în trecut, regiunea păstrează aceeași înfățișare de mozaic de rase și neamuri omenești. Cu toate aceste discontinuități, transhumanța cunoscută din cele mai îndepărtate timpuri, ne-a lăsat o populație de mocani ardeleni, cari nu s'au mai întors peste munți și pe care stăpânirea românească i-a găsit rezistând eroic, în mijlocul satelor turcești sau bulgărești, în mijlocul unei populații compactă de musulmani peste care a început de abia în secolul trecut să fie colonizată populația bulgară. Populația românească e formată azi din coloniști Munteni, Macedo-Români, Bănățeni și din mocanii veniți din Ardeal și se găsește răspândită în mod neregulat pe toată suprafața județului.

Este greu să stabilim principii sau criterii de deosebire a populației colonizate, deoarece coloniștii au fost așezați după un plan întocmit de Oficiul de colonizare, care le-a dat, pe lângă lotul de colonizare și material pentru construirea unui anumit tip de casă. Din această cauză, satele sau cartierele coloniștilor din acest județ prezintă o mare asemănare între ele. Găsim și tipuri de case, cum sunt acelea dela Regina Maria, construite din piatră, unde locui-

torii, fiind mai cu stare, au putut să adauge ceva din specificul vieții lor de baștină.

Cum era de așteptat Macedo-Românii, atât cei din Grecia cât și cei din Bulgaria, au cerut să fie așezați în centrele cu apă, îmbrățișând și aici, vechea lor ocupație, creșterea oilor.

Agricultori încercați, obișnuiți cu altfel de peisaj, coloniștii din Muntenia și din Banat, și-au ridicat frumoase gospodării făcând plantații de pomi în jurul caselor, căutând astfel să îmbogățească decorul atât de lipsit de viață pe care l-au găsit în acest colț de țară.

Populația musulmană, formată din Tătarii cari locuesc mai mult la orașe, și Turcii care locuesc la sate, a format până în ultimii ani majoritatea locuitorilor din județul C. Acum în urmă, un puternic curent de emigrare s'a produs în rândurile acestei populații atât de leale și de statornică în sentimente față de noi.

Emigrația începută cu pașapoarte individuale în 1930, a fost reglementată în 1935, când au plecat, în trei serii, 5.385 de suflete. Intre anii 1930 până la 1935, plecaseră circa 2.000 suflete.

După ultimele înscrieri care s'au făcut până acum la biroul de emigrare al județului C., curentul de emigrare pare a fi în descreștere, deoarece pentru anul 1937 nu sunt decât 70 cereri de emigrare.

Dacă populația musulmană, (stabilită aci după lupta dela Varna 1444), este o populație care are o vechime de câteva secole în această regiune, în schimb populația bulgărească, după însăși mărturiile istoricilor bulgari, a început să fie colonizată de abia în secolul trecut. Miletici recunoaște că populația din cercul Dobriciului (Bazargicului) este alcătuită din coloniști noui, veniți din Balcani și din Tracia, și că într'o mulțime de sate din Cadrilater s'au așezat Bulgari cari locuiseră mai înainte în Dobrogea veche.

La fel Romanski, în lucrarea sa «Carte ethnografique de la nouvelle Dobroudja roumaine», recunoaște colonizarea de origină recentă a elementului bulgar din Cadrilater și indică regiunile bulgărești de unde provine această populație.

In afară de populațiile amintite, în apropierea capului Caliacra, la Ghiaur-Suiuciuc, la Cavarna și dincolo de Ecrene, la Vânători, găsim pe Găgăuzi, o populație creștină cu limbă de vorbire turcească, a cărei origină a rămas până astăzi atât de enigmatică.

Pentru a completa tabloul populației din județul C., menționăm coloniile de Germani dela Ali-Anife, Cioban-Chius, etc. și cele rusești dela Hasarlâc și I. C. Brătianu.

Aspectul acesta atât de variat sub care se prezintă populația județului C., dă naștere la procese sociale și frământări necunoscute în județele cu populația omogenă. Satele formate din acest amestec de naționalități iau de multe ori aspectul unui conglomerat, unde fiecare grupă tinde să se individualizeze. Sunt sate, în care și astăzi populația macedoneană își ține zestrea casei în lacră, mărturie a vieții sale trecute, de pe plaiurile Pindului, de care numai cu încetul se desbară. De aci conflicte și animozități pe care le întâlnim chiar în satele colonizate cu populație românească. Și aici, găsim pronunțate diferențieri sufletești, care împart satul în mici grupuri sociale. Porniți din atâtea părți ale țării, sau din Bulgaria, Grecia și Jugoslavia, n'au putut să realizeze până acum acea unitate sufletească, caracteristică vechilor așezări cu tradiție și evoluție îndelungată.

Totuși găsim centre puternice românești, de pildă cele dela Casim, Arman, Titu Maiorescu, Voinești, Pelin, etc. Aici, coloniștii provenind din mai puține centre și deci reprezentând mai puține mentalități, satul și-a creat acea coeziune sufletească care înlătură neînțelegerile și favorizează progresul obștesc.

Credem că nu e departe timpul când vom putea admira adevăratul tip al Românului dobrogean, sinteză a tuturor calităților fizice și sufletești pe care coloniștii veniți din atâtea colțuri de țară, le-au acumulat în lunga lor experiență.

c.c. – m.

ECONOMIE

Județul C. este un județ eminamente agricol. Clima lui aproape mediteraneană favorizează mult semănăturile de grâu. Desvoltarea economică a județului este stânjenită de lipsa unei căi ferate care să lege interiorul județului cu porturile Balcic și Cavarna.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 450.000 ha. Suprafața arabilă este de 286.227 ha, adică 63,60% din suprafața județului și 0,97% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 42.386 ha, adică 14,81%, iar mica proprietate 243.841 ha, adică 85,19%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 219.234 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 71.752 ha, cu o producție de 538.501 chint. (producție medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 127 milioane lei.

Grâul ocupă 64.379 ha, cu o producție de 533.770 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 211 mil. lei.

Orzul ocupă 51.206 ha, cu o producție de 277.538 chint. (prod. medie la ha 5,4 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Ovăzul ocupă 19.009 ha, cu o producție de 119.180 chint. (prod. medie la ha 6,2 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Secara ocupă 12.055 ha, cu o producție de 94.100 chint. (prod. medie la ha 7,8 chint.), în valoare de 27 mil. lei.

Meiul ocupă 782 ha și *măturile* 51 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 10.739 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 3.016 ha, cu o producție de 38.713 chint. (media la ha 12,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 7.723 ha, cu o producție de 66.529 chint. (media la ha 8,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.977 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 5.151 ha, cu o producție de 31.075 chint. (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Pepenii verzi și galbeni* ocupă 1.555 ha, cu o producție de 148.698 chint. (media la ha 95,6 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 27.777 ha. Din această suprafață *rapița* ocupă 22.894 ha, cu o producție de 121.886 chint. (media la ha 5,3 chint.), în valoare de 69 mil. lei. *Soia* ocupă 1.798 ha, cu o producție de 7.562 chint. (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 831 ha, cu o producție de 4.832 chint. (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de rapiță în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (450.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 20.500 ha.

Fânețele naturale ocupă 465 ha.

Pășunile ocupă 9.210 ha.

Pădurile ocupă 34.866 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.208 ha, cu o producție de 12.080 chint. (producție medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 12 ha.

Vița de vie ocupă 1.629 ha (din care viile pe rod 1.249 ha) cu o producție de 36.341 hl (producție medie la ha 29,1 hl) în valoare de 8 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul C. se aflau în 1935: Cai 44.691, boi 32.478, bivoli 1.892, oi 266.317, capre 5.215, porci 25.365, stupi sistematici 1.573, stupi primitivi 4.232.

La acest capitol, județul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe.

Industrie. Industria județului este puțin desvoltată, cu excepția morăritului, care este reprezentat prin 4 mori sistematice la Bazargic, 1 la Balcic și 1 la Caramanlău și 74 mori țărănești la Bazargic, Balcic, Cavarna și în comunele rurale.

Cariere de argilă în com. Stan Poetaș; de piatră calcară pentru construcții în Opancea, Seidali și Bazargic.

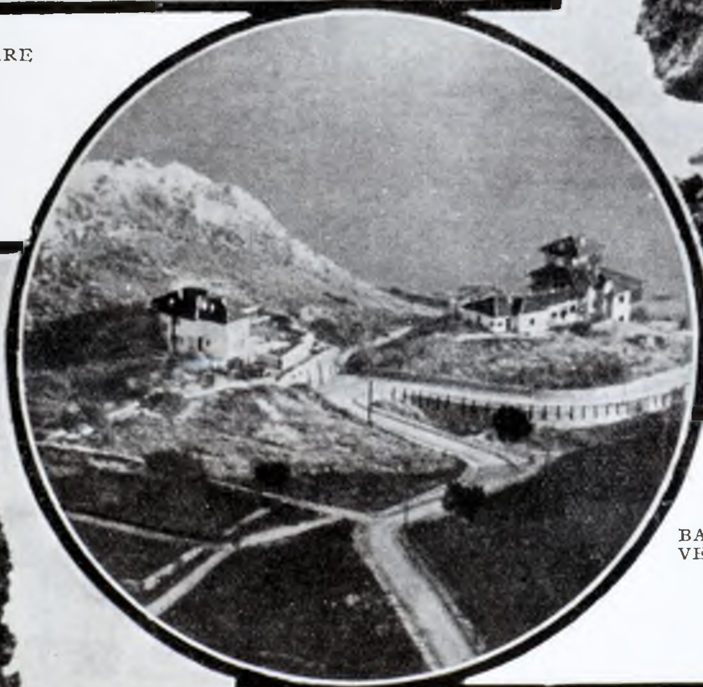
In Bazargic se mai află 5 fabrici de uleiuri, 1 rafinărie de uleiuri vegetale, 3 fabrici de bomboane și rahat, 1 de ghiață artificială, 1 de cuțite, 1 de postav, 1 de pânzeturi, 4 de covoare presate, 1 de mobile, 1 de pielărie, 3 turnătorii, 4 de cărămizi și 1 depozit de fermentarea tutunului.

CALIACRA

BALCIC:
VEDERE PARŢIALĂ SPRE MARE

CAPUL CALIACRA:
VEDERE SPRE MARE

BALCIC:
VEDERE PARŢIALĂ SPRE MARE

CAPUL CALIACRA

CAPUL CALIACRA: GROTA

Foto arh. Petit

STÂNCĂ LÂNGĂ BALCIC

Din « *România* », revista O.N.T.

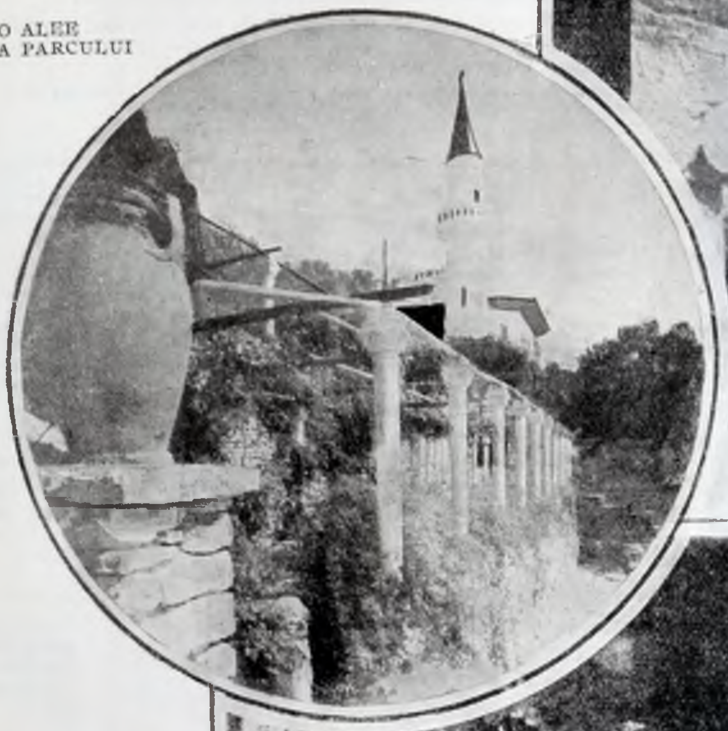

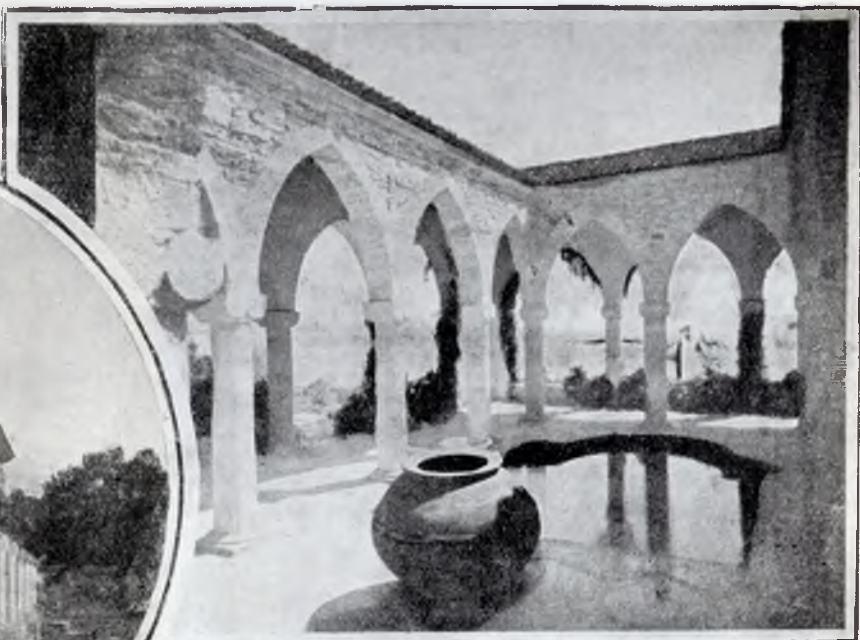
BALCIC — GOLFUL
Din « *România* », revista O.N.T.

CALIACRA

BALCIC: CASTELUL M. S. REGINA MARIA

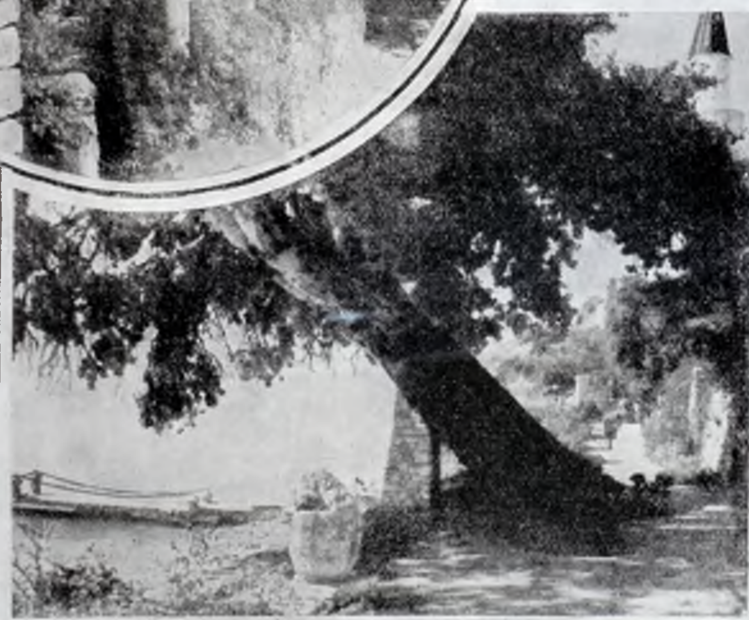
O ALEE
A PARCULUI

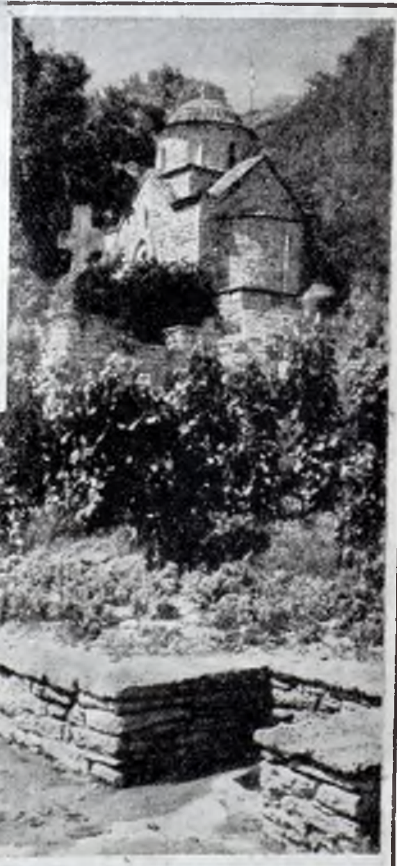

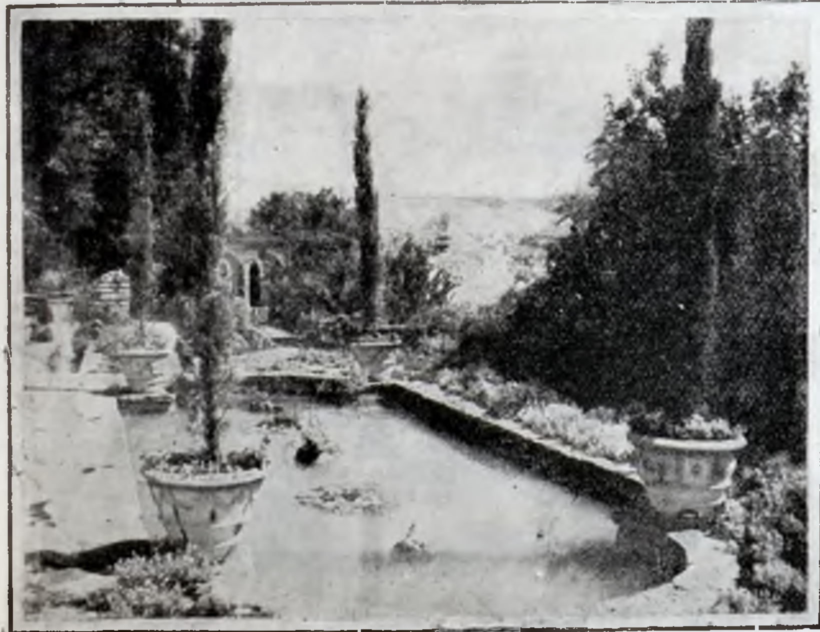
PARCUL CASTELULUI:
PERGOLELE

DEBARCADERUL

« STELLA MARIS »
PARACLISUL
M. S. REGINA MARIA

PARCUL CASTELULUI

Foto arh. Petit

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara Radi Bescov, Bazargic (inv. 14) și Moara «Dobrogea» Gh. Bescov, Bazargic (inv. 11).

INDUSTRIA [1]) JUDEȚULUI CALIACRA ÎN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	5	2	1.082	110	76.605
Textilă	1	—	25	28	748
Metalurgică . . .	2	—	33	15	398
Pielărie	—	1	25	—	—
Total . . .	8	3	1.165	153	77.751

[1]) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul face comerț întins cu cereale, animale și produse animale, o parte din aceste produse fiind destinate exportului. Din Bulgaria se importă lemne, viță de vie, pământ argilos, caolin și piatră cioplită.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *6 bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	806.703	Fonduri . . .	54.050.111
Plasamente . .	190.715.545	Angajamente .	149.148.167
Imobilizări . . .	6.264.130	Rezultate . .	622.007
Rezultate	6.033.907		—
Total . .	203.820.285	Total . .	203.820.285

Cooperative de credit (bănci populare) 29, cu 5.218 membri și cu un capital social vărsat de 10.103.028 lei. Imprumuturi acordate 44.669.736 lei (neconvertite 6.500.705 lei, convertite 19.160.452 lei și reduceri la împrumuturi convertite 19.008.579 lei). Depuneri spre fructificare 3.231.960 lei. Totalul bilanțului 56.792.160 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 106 membri și cu un capital social vărsat de 202.343 lei. Fonduri 51.584 lei. Bilanțul încheiat 264.488 lei.

Cooperative agricole de aprovizionări și vânzări în comun 5, cu 716 membri și cu un capital vărsat de 699.677 lei. Bilanțul încheiat 3.312.775 lei.

Cooperative de consum 5, cu 716 membri și cu un capital social vărsat de 699.677 lei. Mărfuri generale în valoare de 62.449 lei. Bilanțul încheiat 3.312.775 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1935/36 prevede următoarele cifre:

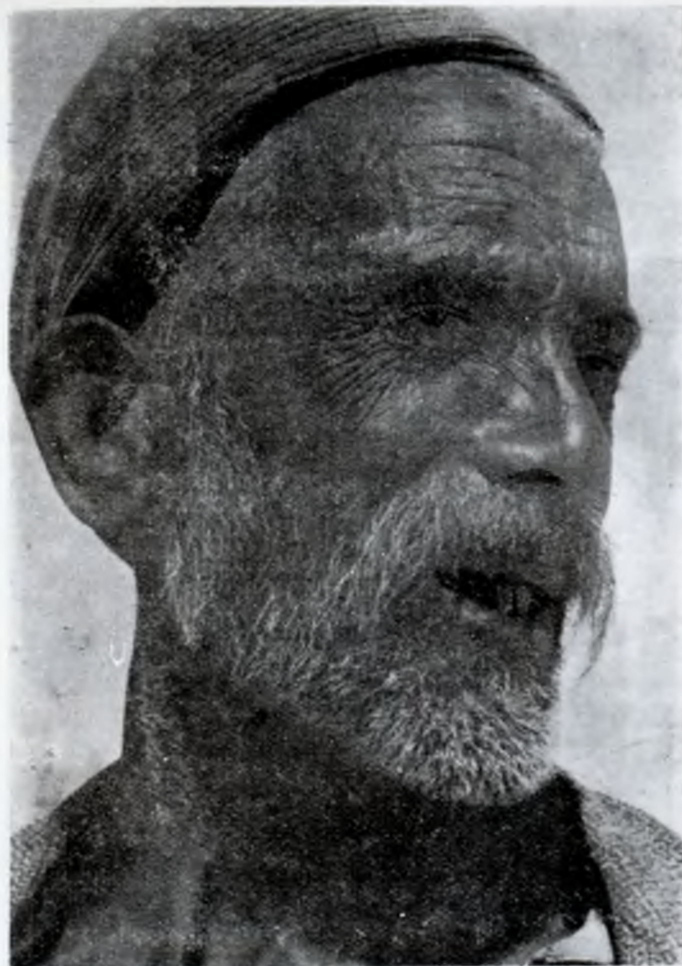
	Lei
Venituri	**58.422.000**
Venituri ordinare	*17.858.033*
Venituri extraordinare	*1.946.967*
Venituri speciale	*38.617.000*
Cheltueli	**58.397.700**
Cheltueli ordinare	*17.833.733*
Cheltueli extraordinare	*1.946.067*
Cheltueli speciale	*38.617.000*

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 667 km 450 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 135 km 800 m din cari 130 km 100 m sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor și 5 km 700 m de comunele urbane.

Drumuri județene 251 km 850 m din cari Administrația județului întreține 181 km 300 m (pietruiți), iar comunale urbane întrețin 1 km.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane lei.

TURC DIN BALCIC

Drumuri comunale 279 km 800 m.

Lungimea podurilor este de 627,20 m repartizată astfel: poduri naționale 242,70 m, județene 306,30 m și comunale 78,20 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Constanța – Bazargic – Frontieră,* (Bazargic — limita județului Constanța = 28 km).

2. *Silistra – Bazargic – Balcic,* (Bazargic, — limita județului Durostor = 46 km; Bazargic – Balcic = 33 km.).

Cale ferată. Județul este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 72 km.

Stații importante. Bazargic, Oboriște.

Navigație aeriană. Prin județ trec liniile de navigație aeriană L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromurile orașelor Bazargic și Balcic.

Itinerarii. București – Călărași – Bazargic – Balcic și Iași—Galați—Constanța—Balcic.

Poștă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T de stat* la Bazargic, Balcic și Cavarna și *5 agenții speciale* la Armutlia, I. G. Duca, Șabla, Spasova și Stejarul.

Oficii telefonice la Bazargic, Balcic, Cavarna, Armutlia, I. G. Duca și Stejarul.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Balcic,* stațiune climatică, maritimă situată pe Coasta de Argint, frumoasă așezare de un caracter specific oriental, cercetată în special de pictori. Grădinile și palatul M. S. Reginei Maria cu ctitoria sa «Stella Maris», în stilul bisericei domnești din Curtea de Argeș.

In revista sa, *Boabe de Grâu,* (II, 1), poetul Emanoil Bucuța scria următoarele rânduri de puternică evocare a Balcicului:

«Balcicul încearcă să ajungă o stațiune balneară de Mare, la fel cu Mamaia, cu Carmen Sylva și cu Mangalia. O parte din suta de mii de turiști marini, trimeși în fiecare an de România continentală spre țărmul cu valuri, nimerește și aici. Sunt încă în număr mic, dar destul ca să dea și să men-

TURC DIN BALCIC

ţină această trăsătură de tinereţe oraşului de bătrâne amintiri istorice şi de ruine geologice. De curând el are o instalaţie modernă de băi, în partea de sus. E numai un început şi planul întreg prevede lucrări mari oprite deocamdată în loc. Acest început n'a izbutit mai puţin să aducă o înviorare. Pilda Varnei vecine a înrâurit şi ea. E a doua instalaţie de băi de Mare pe care o avem. Muşuroaiele goale şi măcinate de ploi dinspre Tuzla au căpătat panglica unui lat bulevard în linie dreaptă şi schiţa de verdeaţă a unui parc. Locurile necălcate înainte decât de clienţii zalhanalei apropiate sau de cotigele rupătoare de oase ale transporturilor de bolnavi la lacul care se vorbeşte să fie schimbat în port de pescari cunosc din ce în ce mai mult alaiul de scăldători în haine uşoare, văluri fâlfâite îndărăt şi umbrele leneşe pe-un umăr colorate viu sau goana automobilelor. De deasupra, mahalaua tătărească apleacă ochi mari albi, mirată de toată această viaţă neaşteptată. Plaja e cam scurtă şi stâncile n'au fost încă toate curăţate. Drumul până acolo e de mare ocol, prin faţa tuturor celorlalte staţiuni balneare maritime şi folosind cele mai felurite mijloace de locomoţie. Dar România mai are o plaje.

Unul din aceste Balcicuri e mai mult al trecutului, iar celălalt mai mult al viitorului. Altceva îl deosebeşte astăzi între celelalte oraşe ale ţării şi umple de dorul să-l vadă pe oricine-i spune numele. Trăsătura aceasta noi i-am dat-o. Ea l-a zidit din nou, îl face al nostru şi i-a început un alt capitol în cartea istoriei. Ea e urzită de-a-valma din soarele de argint, din arcul de safir al orizontului din prăvălişul selenar al teraselor, din smochinii şi bujorii aprinşi printre pietre, din casele spânzurate pe pripoare, din turcii şi turcoaicele în fes şi feregea, din măgăruşii cari aşteaptă încărcaţi de fedeleşe la cişmele. E Balcicul oraş de artă, popasul pictorilor şi al visătorilor . . .

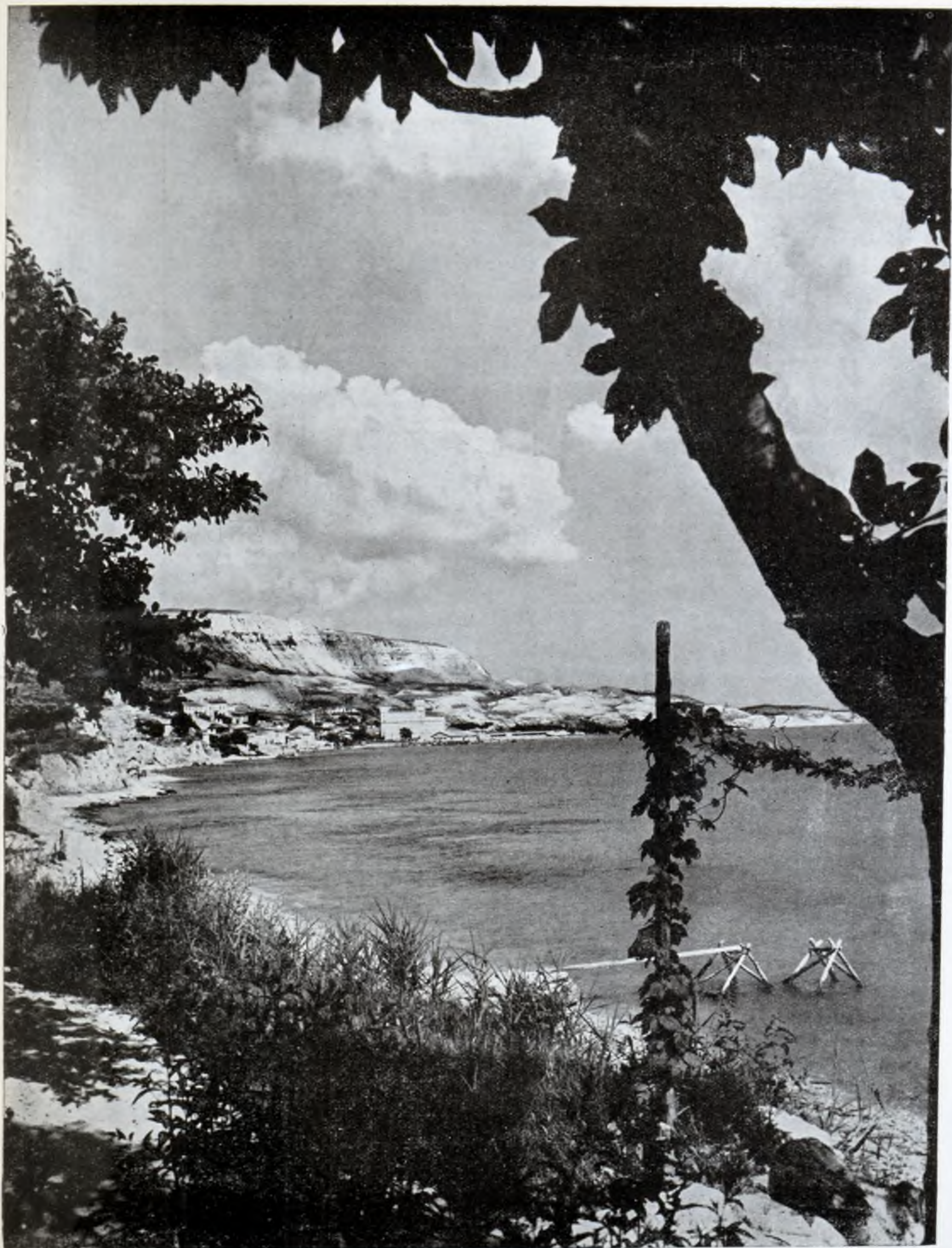
« Pe oricare din cele trei drumuri vine încoace călătorul fie dela Ecrene şi Teke, suind din valea mlăştinoasă a Batovei, fie dela Cavarna, cu sânurile adânci în mal care depărtează şoseaua de Mare, şi fie în sfârşit din largul câmpului cu crâng mărunt şi cu grâuri, dinspre Bazargic, el nici nu bănuie Balcicul cuibărit pe faţa cealaltă a povârnişului. Nimic nu pregăteşte, în monotonia netedă a zării, pridvorul acesta de frumuseţe. El seamănă cu acele prăbuşiri din pricini în afară de voia omului, care dau de gol deodată o vână de aur sau un oraş îngropat de secole. Marea a cioplit aici singură coasta, iar uscatul rămâne îndărătul ei cu totul străin de această schimbare şi fără trecere. Când din muchia podişului, spart de o vale adâncă fără apă şi cu straturi de calcar roşu, ca o groapă de fier găurită de târnăcoapele piticilor pomeniţi pe aici de Pliniu, *ubi Pygmaeorum gens fuisse dicitur* se arată Marea, care urcă sus pe orizont, tocmai pentrucă drumul până la ea coboară prăpăstios, într'un kilometru aproape două sute de metri — uimirea e fără margini. Golful se albăstreşte tot mai luminos, până când, dela cotitura din urmă, năvălit de soare, îşi arată cuburile albe ale caselor sau înălţimile dulci depărtate, ca nişte greutăţi puse pe un pergament cu text dumnezeesc. Veselia şi plăcerea de viaţă sunt în aer. Totul e aşa de nou şi de necrezut, încât pare un decor meşteşugit care, la o clipire de ochi, ar putea fi ridicat. Apoi oraşul se descopere încet, parte cu parte, ca din nişte valuri . .

« Sunt uliţi în paragină, cu biserici greceşti părăsite, ca nişte corăbii rămase pe uscat şi scorojite după ce Marea s'a retras. Sunt case cu catul de sus scos mult în afară, şi e o cişmea care plânge sau umblă în noapte căutând ceva cu paşi clămpănitori de papuci sau catifelaţi de târlici. Intr'un loc oraşul se trezeşte în câmp şi în altă parte câmpul intră în oraş, într'o grădină îngrădită cu pietre puse cum s'a nimerit sau într'un pom crescut în mijlocul drumului. E Ghemigi mahle, mahalaua corăbierilor, care ar trebui ea singură să aibă ca stemă o mahoană de cele cu ciocurile dela pisc şi dela coadă aduse şi să dea viaţă Balcicului. De-aici, mergând tot pe lângă peretele albicios, se întâlnesc dealuri oprite în loc după ce au fost mutate de vreun cutremur, de ape sau de vânt, şi în cârca lor, ca nişte cuiburi, case turceşti de lut sau mici fortăreţe de piatră, drumuri suitoare de căruţe printre pâlcuri de oţetari şi de iarbă uscată şi goluri neaşteptate, ca o rupere de legătură dela unii la alţii. E Balcicul tainic, pe care trebue să-l cauţi cu grijă ca să-l descoperi, pe după celălalt şi zărindu-l fără să fie zărit. In el s'au gospodărit mai cu seamă Turcii şi nicăeri n'am văzut nevinovăţie mai nebănuitoare, încremenire mai în afară de timp şi asini mai evanghelici, cu măgărari cu picioarele goale lovind pământul. Ca şi sălaşul lor întreg, ei trăiesc în marginea vieţii, fără să fie ajunşi de ea. Iţi vine să crezi că nu coboară niciodată cei câţiva paşi cari îi despart de lumea cealaltă.

« Dar mai e un Balcic, nou, o întrupare de basm, din basmul care pluteşte peste locuri. E Balcicul zidit de pictori şi de visători. Privirile celorlalte fug spre el. Acolo sunt viile, tremură din frunze plopii monumentali, cad din înălţimi apele dulci, s'au înfipt în pământ tare palatele.

« Acum şapte, opt ani era altfel. Regina Maria nu fusese încă dusă de pictorul Szatmary, într'un popas, care trebuia să fie numai de un ceas în drum spre Cavarna dela moscheia mică din port, cu brâu colorat, prin mahalaua tătărască şi prin tot oraşul vechiu, până la morile Pârâului alb. Scurtul popas de-atunci ţine şi astăzi. Sub paşii cari au mers pe-acolo, paşi albi şi regali, cu amintiri scoţiene, au ieşit grădinile spânzurate de-acum zăgazurile împotriva Mării, fâşiile de apă curgătoare pe alei şi palatul cu ferestre mari, care privesc departe.

« Felul cum s'a născut palatul, desvoltările şi înţelesul lui mai adânc le-a zugrăvit, cu tot fiorul ctitorului şi artistului, Regina Maria însăşi. Plopul aplecat peste luciul şoptitor şi morile încovoiate sub olane roşii au fost începutul. Dacă începutul n'a fost un lucru mult mai intim, chemarea Mării pentru cineva care era o fiică a ei şi venea din ţări unde Oceanul bate picioarele castelelor medievale cu berbeci de talazuri şi cu pâlcuri ţipătoare de pescăruşi! Balcicul s'a deşteptat după această descoperire, altul. Pânzele de uitare pe care le lăsaseră peste el secolele au căzut. Locul îngust ca o firidă de femeie clasică a Mării, a început să fie săpat după planurile unui pictor, făcut pentru acest rost arhitect. Dar mai presus de oricine, după arătările chiar ale castelanei. Ziduri puternice de cetate s'au înălţat şi, peste ele, odăile cu tavan jos pline de aerul sărat şi de lumina verde-albastră turnul visat întâiu altfel şi apoi ascuţit în glugă de minaret, ca să se potrivească parcă dorinţei musulmanilor de aici, care-i zic Reginei Maria, Sultana, şi mai ales prispele cu troiţe bizantine, scaune de piatră veneţiene, stâlpi dalmatini şi ulcioare şi vase mari de flori, clasice. Intreg peretele malului înalt de 30 şi de 40 de metri a fost căptuşit cu piatra roşie a locului, cu scări şi ganguri, pridvoare şi colţuri de privire, având arcul orizontului înainte, schimbat cu fiecare pas mai sus. De pe ele cad în perdele colorate curmeiele şi agăţătoarele, menite să facă din tot acest deal o singură grădină atârnată. Din Aprilie până în Octomvrie târziu,

BALCIC

Din « *România* », revista O.N.T.

BALCIC

Din «*România*», revista O.N.T.

trecerea soarelui și a lunilor se înseamnă în parcul palatului tot cu alte flori, dela bujorii grei numai o flacără și crinii înalți de bunăvestire, până la gherghinele și tufănelele piloase. Apele cascadelor abătute pe jghiaburi meșteșugite, plimbă prin mijlocul aleelor, sau varsă pe-alocuri, din țevi ca niște fluere, sau întind în iezere liniștite o răcoare și o înviorare într'adevăr de palate arabe.

« Cine se apleacă să bea, îngenunche. Cine întinde buzele, spune o rugăciune. Iată sângele și sufletul pământului! Ascuns în alte părți ale coastei adânc înăuntru, roade, face peșteri și prăbușește bucăți, bucăți din cuprins, cu tot ce se află pe el.

« Casele crapă și se năruie, șoselele se rup și cad, văile se strâmbă și se dărâmă, faleza alunecă și se mărunțește. Aci el cântă și aleargă tânăr, într'un alaiu nesfârșit, ziua și noaptea la serbări sau în singurătate fără ghies și fără piedică. Flori se apleacă deasupra, să se uite și să nu creadă atâta ștrengărie săltăreață. Cascadele în fund duduie mai departe și se despletesc albe pe albia lor lustruită. Câte o regină sau domniță trec, fâlfâind văluri lungi îndărăt.

« Porțile răsăritului trebue să fie pe undeva pe-aproape. . .

« Școala Balcicului nu putea să fie decât o școală de lumină, și mai puțin de exotism oriental. Toate pânzele și desenele venite de-acolo cântă acest cântec al soarelui, care nicăeri în altă parte nu strălucește mai curat și nu vibrează mai cromatic din întâlnirea lui cu lucrurile. Fiecare ceas al zilei înseamnă o nouă și nouă schimbare de decor. Natura își anină tot alte podoabe, prin treceri încete, care dau cu atât mai mult fiorul neșfârșitului. Albastrul de acum nu mai seamănă cu albastrul de-adineauri și trandafirul de-aici e altul decât pembeul de-alături, cânepiul malului altul decât tutunul unui perete coșcovit. Mulțimea lucrărilor din Balcic ale aceluiași pictor, se datorește nu numai belșugului de motive, ci luptei cu sine însuș și cu o materie nespus de fugătoare. Fiecare caută și se întoarce cu însuflețire sau cu desnădejde. Fiecare grup de case, fiecare perspectivă, fiecare cafenea, fiecare cadână au fost zugrăvite de mai multe ori, de mai mulți. Unii, cari au venit cu o formă apăsat conturată, au ajuns să topească totul în atmosferă, alții, aburoși și prieteni ai petei pusă de dragul ei s'au trezit înmănunchiând impresiile și individualizând. Cine a urmărit, fie și fără ochiu de artist plastic, toate creșterile și scăderile luminii, de când se înverzește Marea în zori și apoi se poleiește, înălbind faleza, și până când se umple de un vânăt, care e un vânăt numai al Balcicului, începe să înțeleagă această îngenunchere. Pe rând au venit și s'au cutremurat, și pe rând au să mai vie și să se mai cutremure ».

Ecrene. stațiune balneo-climatică maritimă, pe Coasta de Argint, cu cea mai mare și mai frumoasă plajă de pe litoral dar neamenajată. Locuințe la Vila Kruni; restaurant.

BALCIC. FÂNTÂNA TURCEASCĂ

Curse cu autobuse la Bazargic. **Excursii la cetatea preistorică de pe dealul « Ialta-Sei », în valea Batovei, în pădurile dela Ceatalar, la mausoleul dela Teche. Tot județul C. este tipic pentru frumoasele sale așezări orientale.**

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 131.840 locuitori din cari 54,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 65,9% bărbați știutori de carte și 42,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,5	0,6
2. Primară	63,5	93,3
3. Secundară	29,5	5,3
4. Profesională	3,6	0,7
5. Universitară	1,4	0,1
6. Alte școli superioare	0,5	0,0

INTRE « TĂTĂRAȘI »

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani), a fost în anul 1934 de 38.576 loc. (5.413 mediu urban și 33.163 mediu rural).

Școli secundare de stat: 2 licee în Bazargic (Liceul de băeți « N. Filipescu » și Liceul de fete), 2 gimnazii: (Balcic și Cavarna), 2 școli profesionale de fete (Balcic și Bazargic), 1 gimnaziu comercial de băieți la Bazargic.

Școli secundare particulare. 2 licee bulgărești în Bazargic (băeți și fete), 2 gimnazii bulgărești (Balcic și Cavarna).

Școli primare 205, din care 191 rurale și 14 urbane (200 școli de stat și 5 confesionale), cu un număr total de 23.383 copii (3.358 mediu urban și 20.025 mediu rural) și cu 511 învățători și alt personal didactic, (situația din 1934).

Grădini de copii 91, din care 73 rurale și 18 urbane (89 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 4.746 copii (3.686 mediu rural și 1.060 mediu urban), cu 92 conducătoare. (situația din 1934)

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în : Alexandria, Arman, Armutlia, Bazaurtul-Mijloc, Carasinan, Cămilaru, Ceacârcea, Ciflic, Conac-Cuiugiuc, Denicler, Dragoş-Vodă, Ezibei, Gheaur-Suiuciuc, Hasi-Khioseler, I. G. Duca, Masurova, Nastradin, Prisăcani, Rasoviceni, Regina Maria, (cămin model), Şabla, Sernino, Suiuciuc, Stâna-Cadânei, Stejarul, Stânca şi Vultureşti.

Liga Culturală activează în oraşul Bazargic.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţul C. 29 cămine culturale şi 3 biblioteci, adică în total 32 organizaţii culturale, dintre care 20 au personalitate juridică. In judeţ se mai află următoarele instituţii culturale: Biblioteca Camerei de Comerţ, 2 muzee, Corul Catedralei din Bazargic, Corul Asociaţiei funcţionarilor judeţeni şi comunali din Bazargic, Asociaţia culturală turcă, Asociaţia culturală bulgară, 2 cinematografe, 15 societăţi sportive şi 2 de vânătoare.

FRAGMENT DE COASTĂ DINSPRE CALIACRA

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului, 70,4% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 43 biserici ortodoxe (din care 3 greceşti), 7 capele ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 armeano-gregoriană, 134 geamii musulmane, 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe, la Bazargic şi Cavarna.

Judeţul C. se află în eparhia Constanţei (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Reşedinţa judeţului C., este oraşul Bazargic. Judeţul are 3 oraşe (*Bazargic, Balcic* şi *Cavarna*) şi 233 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Balcic	72 sate
II.	Plasa Casim	63 sate
III.	Plasa Ezibei	58 sate
IV.	Plasa Stejarul	40 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bazargic cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror în circumscripţia Curţii de Apel din Constanţa.

4 judecătorii, la Bazargic, Balcic, Cavarna şi I. G. Duca, cu un total de 8 magistraţi.

Organizare sanitară. În Bazargic se află 1 spital de stat, 1 sanatoriu particular, 1 dispensar comunal şi 1 dispensar al Casei Asigurărilor Sociale.

Dispensare de stat la Bazargic, Ezibei, Aiorman, Spasova, Gargalâc, Cavarna şi Şabla. Infirmerii de stat la Armutlia, Stejarul, I. G. Duca, Teche şi Balcic.

Serviciul sanitar al judeţului şi Serviciul sanitar al oraşului Bazargic.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Constanţa are un oficiu la Bazargic şi organizaţii medicale la Bazargic, Balcic şi Cavarna.

In Bazargic activează Societatea « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Societatea pentru profilaxia tuberculozei şi Asociaţia pentru protecţia tinerelor fete.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Bazargic, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Balcic, com. urb., port la Marea Neagră, situată la 27 km de reşedinţa judeţului, 125 km de Constanţa şi la 251 km de Bucureşti. Calea ferată la 27 km (staţia Bazargic).

Staţiune balneo-climatică, aşezată în poziţie pitorească, atrage vara numeroşi vizitatori.

Aci îşi are reşedinţa de vară M. S. Regina Maria.

Are 6.519 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridica la suma de 4.182.352 lei.

1 moară sistematică, 6 mori ţărăneşti. Comerţ desvoltat de cereale şi peşte.

Gimnaziu român, gimnaziu bulgar, liceu industrial de fete, 3 şcoli primare de stat, 1 şcoală primară bulgărească, 1 societate sportivă « Marea Neagră ».

3 biserici ortodoxe şi 3 musulmane.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Poliţie, Căpitănia portului, Vamă, Agenţie S.M.R., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenţie de pescărie.

Dig pentru apropierea vaselor de mare tonaj.

Dispensar de stat, Casa asigurărilor sociale.

Cavarna, com. urb., port la Marea Neagră, la 112 m deasupra nivelului mării, situată la 42 km de reşedinţa judeţului, 140 km de Constanţa şi la 266 km de Bucureşti.

Calea ferată la 42 km (staţia Bazargic). Are 5.404 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 2.088.642 lei.

10 mori ţărăneşti. Comerţ desvoltat de cereale, animale, brânzeturi, lână şi peşte uscat.

Gimnaziu român, gimnaziu bulgar, 2 şcoli primare, 2 grădini de copii, Cercul cultural, 1 societate cooperativă, Societate sportivă « Trei-Culori » Cavarna.

2 biserici ortodoxe şi 1 geamie.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Judecătorie mixtă, Percepţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă (sucursală), Ocol silvic, Poliţie, Agenţie de pescărie.

Dispensar de stat, Casa asigurărilor sociale.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CALIACRA:

A) **Oraşe**
1. Bazargic (capitala judeţului)
2. Balcic
3. Cavarna

B) **Sate**

I. PLASA BALCIC

1. Aiorman
2. Alaclise
3. Arnăutlar
4. Brazda
5. Calaigidere
6. Calfachioi
7. Calicichioi
8. Caracaşchioi
9. Caraiapular

CALIACRA

BALCIC: VEDERE GENERALĂ

LA PĂSCUT

CAPUL CALIACRA

Sus: BALCIC: CASTELUL M. S. REGINEI MARIA

Jos: TEKÉ, MOSCHEE

COACEREA PÂINII

10. Caralar
11. Caramanlâ
12. Cara-Nasuf
13. Carapcea
14. Cârlibeichioi
15. Ceairlighiol
16. Ceatalar
17. Chioiluc
18. Chiramet
19. Cloşca
20. Crişan
21. Cuiuchioi
22. Curu-Mahle
23. Dropia
24. Duranlar
25. Ecrene
26. Elibei
27. Embie-Mahle
28. Evecler
29. Gargalâc
30. Geaferli-Iciorman
31. Gheaur-Suiuciuc
32. Cheiciler
33. Gheore
34. Ghiorman
35. Hagi-Dumitru
36. Hamzalar
37. Hotarele
38. Iaplagea
39. Iazâgilar
40. Idris-Cuius
41. Irigea
42. Ismail
43. Iusghiubenlâc
44. Malcoci
45. Meşe-Mahle
46. Mihăileni
47. Mumcil
48. Nasuf-Paşa
49. Orlova
50. Pădureni
51. Rasoviceni
52. Răcari
53. Regina-Maria
54. Resiler
55. Sarâ-Musa
56. Satâlmâş
57. Serpeni
58. Sf. Nicolae
59. Stânca
60. Suiuciucul-Turcesc
61. Suliman-Facâ
62. Surtuchioi
63. Sususchioi
64. Şabla
65. Tartamuş
66. Târnofca
67. Teche
68. Unirea
69. Vâltoarea
70. Vânători
71. Veischioi
72. Vultureşti

II. PLASA CASIM

1. Aidâmbei
2. Arman
3. Bejenari
4. Bilo
5. Bogdali
6. Bogdali-Ceamurli
7. Bucureni
8. Cabasacal
9. Caraaci
10. Caradurmuş
11. Carali
12. Casapli
13. Călina
14. Ceair
15. Cernaoco
16. Chiostecciler
17. Chiupeler
18. Ciflic
19. Cioban-Cuius
20. Ciufut-Cuius
21. Cruşova
22. Durasi
23. Durbali
24. Enigea-Haidar
25. Esetli
26. Fundeni
27. G-ral Stan Poetaş
28. Ghelengic
29. Gherzalar
30. Goriţa
31. Harmanlâc
32. Hasârlâc
33. Haslageachioi
34. I. C. Brătianu
35. I. G. Duca
36. Iunuscilar
37. Liliacova
37. Malinova
39. Mamucichioi
40. Melechler
41. Mircea Vodă
42. Nebi-Cuius
43. Negreoi
44. Pădureni
45. Perifac
46. Pisarcva
47. Poreaz
48. Predel
49. Preselenţi
50. Prisăcani
51. Rogojina
52. Salaman
53. Sandu-Aldea
54. Selim-Cuius
55. Sernino
56. Simionova
57. Siracova
58. Spasova
59. Sredina
60. Uzlar
61. Vasileva
62. Velicova
63. Viceva

III. PLASA EZIBEI

1. Aiorman
2. Aidân-Ciufa
3. Alexandria
4. Ali-Anife
5. Aliciu-Mare
6. Aliciu-Mic
7. Aptaat
8. Armutlia
9. Arnăut-Cuius
10. Azaplar
11. Balagea
12. Baraclar
13. Başbunar
14. Bogdanova
15. Boteni
16. Brâncoveni
17. Cadievo
18. Carabaşli
19. Caralez
20. Caracurt
21. Carasinan
22. Cămilaru
23. Ceacârcea
24. Ciucurova
25. Cocargea
26. Cuiungiuc
27. Dragoş-Vodă
28. Eni-Mahle
29. Ergi
30. Ezibei
31. Florica
32. Ghiurghenli
33. Hagichioi
34. Hardali
35. Hasi-Kioseler
36. Iaştâccilar
37. Iurghiciler
38. Kioseler
39. Masurova
40. Matlâmova
41. Mustafa-Beiier
42. Nastradin
43. Nădejdea
44. Opancea
45. Paragic
46. Pârâul Caprei
48. Saragea
49. Semizali
50. Stâna-Cadânei
51. Suiuciuc
47. Şahinlar
52. Terscondu
53. Titu Maiorescu
54. Toccilar
55. Tulugea
56. Valali
57. Velifac
58. Voineşti

IV. PLASA STEJARUL

1. Arabagi
2. Baeram-Bunar
3. Bazaurtul-Mare
4. Bazaurtul-Mic
5. Bazaurtul-Mijloc
6. Cara-Murat
7. Carasular
8. Ceair-Mahle
9. Ceamurlia-Mare
10. Ceamurlia-Mică
11. Ceamurlia-Mijloc
12. Chesedgic
13. Chiringi
14. Conac
15. Conac-Cuiugiuc
16. Covanlâc
17. Denicler
18. Echişcea
19. Enigea
20. Esergea
21. Fândâcli
22. Hasâm-Dede
23. Kili-Kadi
24. Mârzâc
25. Mursalchioi
26. Omurchioi
27. Omur-Facâ
28. Osman-Facâ
29. Regepchioi
30. Samson
31. Sarâ-Mamut
32. Sarâ-Nebi
33. Seidali
34. Serdiment
35. Sever Rădulescu
36. Stejarul
37. Sahângi
38. Trupciular
39. Viişoara
40. Vladimireşti

BULĂ DE AUR DELA PETRU SCHIOPUL, 1575

JUDEŢUL CARAŞ

Stema. Scut despicat. In primul cartier, roşu, un legionar de argint, ţinând în mâna dreaptă un scut de argint cu iniţialele « V.R.R. » (*virtus romana rediviva*), iar în mâna stângă o lancie de argint, cu vârful în sus; (simbolizează vitejia ostaşilor regimentului 1 de graniţă din Banat). In cartierul al doilea, albastru, un minier de argint, lovind cu ciocanul într'o stâncă de argint; (reprezintă bogăţia minieră a acestui judeţ).

Este vechea stemă, rectificată şi heraldizată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul C. este cel mai sudic dintre judeţele graniţei de Apus. El se sprijină la miazăzi pe Dunăre, iar la Răsărit pe culmile munţilor Semenic şi Almăj, care-l separă de judeţul vecin (Severin). E un ţinut care gravitează către câmpia din Vest şi are puţine legături peste munţi cu restul ţării. Aceste legături pot însă şi trebue să fie create sau — cele existente — consolidate.

Suprafaţa: 4.693 km².

Infăţişarea pământului. Cea mai mare parte a judeţului este muntoasă. Munţii, înalţi şi masivi în Est (Semenicul 1.450 m şi Almăjul 1.220 m), cad sub formă de trepte către Apus şi se resfiră în numeroase ramuri printre care se strecoară — în chip de golfuri — câmpia Tisei. Intre aceste « golfuri de câmpie », cel mai important este cel al Oraviţei. Mai la Sudul acestuia, un alt golf lunguieţ comunică, destul de anevoios prin cheile sălbatece ale Nerei, cu o mică dar foarte bine limitată « ţară » cuprinsă în munţi: *ţara Almăjului*.

Climă şi ape. Deschise spre S.-V., văile şi golfurile de câmpie ale judeţului sunt supuse influenţei mediteranee. De aici temperatura medie anuală relativ ridicată (10°—11°), iernile mai blânde decât în aproape tot restul ţării (—0,2 la Oraviţa) — verile destul de calde (peste 23°); ploile abundente, toamna. In munţi iernile sunt însă mai aspre şi ploile mult mai bogate (800—1.000 mm anual). O particularitate a regiunii este vântul *Coşava* care bate din spre munte primăvara când încă sunt zăpezi pe înălţimi. Din această cauză el e rece şi aduce pagube livezilor.

Apele sunt abundente şi numeroase. Parte din ele se strâng în Dunăre (*Nera* şi *Caraşul*) iar altă parte, în Timiş (*Berzava, Pogonişul*)

Vegetaţie. Munţii sunt acoperiţi, cu excepţia câtorva goluri pe vârfurile Semenicului, de întinse făgeturi păstrate intacte graţie comunităţii de avere grănicereşti. Părţile de înălţime mijlocie (muscelele) sunt însă despădurite şi acoperite de fâneaţă bogată. Numai munţii mărunţi din S.V. (*Munţii Baziaşului*) şi câteva coline în Nord au mai păstrat frumoase păduri de stejar înăuntrul cărora se întâlnesc şi numeroase elemente mediteranee.

Bogăţii minerale. Judeţul este unul dintre ţinuturile cele mai bogate în minereuri dela noi. Aci se găsesc într'adevăr, dela Dunăre şi până în valea Pogonişului, zăcăminte de fier, cupru şi manganez (*Bocşa, Delineşti, Ebenthal*); huilă (*Anina, Doman, Berzasca*); cărbune brun (tot basinul Almăjului). *Reşiţa* cunoscutul centru metalurgic, aparţine tot acestui judeţ.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul C. se întinde pe un pământ bogat în vestigii istorice. Pe locul vechilor aşezări dacice au înflorit aici numeroase castre şi municipii romane.

Una din ele poartă şi azi numele antic: Bersovia romană, de origine dacă s'a perpetuat în Berzovia de azi, ca şi în numele râului Berzava. (Aceeaşi rădăcină dăinue probabil şi în numele Bârsei). Exemple ale acestei tradiţii a numelui dacic se întâlnesc adese în restul Banatului.

Castrul Caput Bubali a lăsat de sigur numele său Văii Boului în mijlocul căreia se ridica odinioară. Arcidava, cu finalul caracteristic dacic, a fost identificată la Vărădia.

Teritoriul judeţului era străbătut de două mari căi militare. Cea dintâi pornea dela gura Caraşului şi trecând prin Arcidava, Bersovia şi Aziz s să ajungă la Tibiscum (Tibiscu Jupa din judeţul Severin).

Aci ea se întâlnea cu principala cale a Daciei, care o lega de Iliric şi de Roma — calea care unea Trans Tierna de Sarmisegetuza.

ȚĂRAN DIN RUDĂRIA

VALEA RUDĂRIEI

ȚĂRANCĂ DIN TÂRNOVA

PURTÂND COPILUL LA CÂMP

LUNCĂ LA MACOVIȘTE

PODOABĂ

Altă cale romană prin Caraş era aceea care ducea dela Arcidava la Praetorium (Plugova din judeţul Severin).

Existenţa judeţului C. se vădeşte în sec. XIV. El se întindea în preajma domniei băsărăbeşti a Severinului, dela Dunăre la Mureş. El fu anexat când Ungariei, când voevodatului transilvan.

După ce Timişoara căzu în mâinile Turcilor (1552), Banatul, cu excepţia câtorva cetăţi cari n'au putut fi supuse, fu transformat în vilaet şi organizat în mai multe sângiacuri.

Judeţul C. luă din nou fiinţă abia după liberarea lui de Turci, în 1718.

Monumente istorice. *Biserica ortodoxă* din Secăşeni înălţată la 1678.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 judeţul C. numără 200.390 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	200.390	97.643	102.747
Total urban	29.654	14.524	15.130
1. Oraşul Oraviţa	9.646	4.582	5.064
2. Oraşul Reşiţa	20.008	9.942	10.066
Total rural	170.736	83.119	87.617
1. Plasa Bocşa-Montană. .	29.024	14.251	14.773
2. Plasa Bozovici	24.398	11.695	12.703
3. Plasa Moldova-Nouă . .	28.776	14.206	14.570
4. Plasa Oraviţa	60.423	29.183	31.240
5. Plasa Reşiţa	28.115	13.784	14.331

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	200.390	30—49 ani	54.775
		50—69 ani	35.601
0— 9 ani	37.992	70 ani şi peste . . .	8.702
10—29 ani	62.476	Vârstă nedeclarată . .	844

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	3.775	4.029	- 256	18,9	20,1	- 1,3
1931	200.542	4.293	3.990	303	21,4	19,9	1,5
1932	200.570	4.068	4.290	- 222	20,3	21,4	- 1,1
1933	200.054	3.564	4.040	- 476	17,8	20,2	- 2,4
1934	199.908	3.546	3.797	- 251	17,7	19,0	- 1,3
1935	199.159	3.391	4.027	- 636	17,0	20,2	- 3,2
1936	198.899	3.535	3.629	— 94	17,8	18,2	— 0,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Caraş a fost de 198.634 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 200.390 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă o scădere naturală de 1.756 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei descreşteri de 0,9%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Caraşul e un judeţ de contraste. Posedă zăcăminte minerale bogate, dar e greu accesibil. Câteva drumuri de fier răsbesc dinspre Miazănoapte până la unele din ocnele de fier şi din minele de cărbuni, îngăduind exploatarea lor. Acolo au luatnaştere centre industriale de înfăţişarea Reşiţei, a acestei aglomerări, de 20 de mii de oameni, numai trepidaţie şi cu asfaltul totdeauna pe topite, printre furnale, laminoare, fabrici, uzine şi ateliere. Dincolo de aceste capete de drum de fier, masivul greu de străbătut şi puţin umblat al Semenicului şi munţii Almăjului. Satele pe care le ocrotesc sunt mai puţin orăşenizate decât cele din unele judeţe mult mai puţin industriale. Iar în golful Oraviţei şi pe pragul din Şesul bănăţean, ce ţine de judeţul C., trăeşte o ţărănime înstărită şi mândră de sine, care nu vrea să aibă de a face cu lucrătorii. Oraviţa, centrul ei administrativ, e una din cele mai modeste reşedinţe de judeţ: locuitorii ei nu reprezintă nici 5% din populaţia judeţului. Cu toată aparenţa contrarie, Caraşul e un judeţ pronunţat ţărănesc, în care sunt încrustate câteva centre industriale.

Inchizând între limitele sale povârnişul apusean al munţilor Banatului, judeţul C. e greu accesibil dinspre Răsărit. Cu excepţia drumului naţional dela Mehadia până la Steierdorfanina şi judeţean de acolo la Oraviţa, căile de comunicaţie ocolesc toate, masivul Bănăţean: Dunărea şi drumul Clisurei prin Sud; Drumul de fier şi drumul Orşova-Timişoara la Răsărit; iar drumul de fier dela Timişoara la Moldova-Nouă, la Apus. In lipsa căii ferate care să lege nemijlocit Oraviţa şi Reşiţa cu Orşova (sau cel puţin a unui serviciu regulat de camioane şi autobuse), legătura dintre judeţul C. şi capitala ţării se face cu un ocol considerabil, prin Timişoara sau prin Lugoj.

Cele 6 plăşi ale judeţului diferă mult între ele. Plăşile Oraviţa şi Sasca Montană cuprind sate mari de şes. Plasa Bozovici înmănuchiază satele din depresiunea Almăjului. Plasa Moldova-Nouă satele din Clisura Dunării. Plăşile Reşiţa şi Bocşa îşi împart satele de deal din jurul Berzavei. Deosebiri economice şi de istorie adâncesc diferenţele de ordin geografic dintre aceste plăşi. Pe de o parte satele din şesul Oraviţei, «păoriile», ţărănimile, cu o situaţie economică incomparabil mai bună decât satele de munte de pe Valea Berzavei, din Ţara Almăjului şi din Clisură. Pe de alta «Almăjul», aşa-i zic localnicii Ţării Almăjului, şi satele din clisură făceau parte din «Graniţa» austriacă, satele din golful Oraviţei dimpotrivă şi cele de pe valea Berzavei din Comitatul Caraşului. Există o deosebire şi între cele două plăşi grănicereşti: Satele din Clisură făceau parte din Regimentul iliric bănăţean cu garnizoana la Biserica Albă, Almăjul din Regimentul româno-bănăţean 13, cu garnizoana la Caransebeş.

Centru al unui judeţ nou, Oraviţa înmănunchiază deabia aceste ţinuturi atât de deosebite şi de diferit orientate.

Satele din jurul Oraviţei sunt de tip adunat; în plăşile Bocşa, Reşiţa şi Moldova, ele sunt răsfirate; în ţara Almăjului satele propriu zise de tip răsfirat sunt împrejmuite de o diasporă de «sălaşe», care păstrează şi arhitectura, şi aşezarea de dinainte de coborârea în vale şi de alinierea pe şosele, impusă de administraţia austriacă.

Intinderea şi complexitatea domeniilor Societăţii Reşiţa e un fapt caracteristic pentru judeţul C.

In genere populaţia din centrele industriale lucrează în uzine, face comerţ, se îndeletniceşte cu profesiuni libere, iar populaţia rurală trăeşte din agricultură. Cu excepţia plasei Moldova Nouă, satele din Caraş n'au excedente de populaţie, care să fie silite să-şi caute de lucru în industrie. Ca atare, muncitorimea din centrele industriale ale judeţului nu provine şi e foarte puţin împrospătată din satele acestui judeţ. Ea e în mare măsură alogenă, şvăbească, colonizată numai în cursul veacului trecut.

In sate, ţăranii din şesul Oraviţei, se ocupă îndeosebi cu agricultura. La munte şi în Clisură cultura pământurilor, puţine şi sărace, e întregită cu creşterea de animale şi cu ţuicăritul.

Datorită în bună parte şi trecerilor frecvente în ultimele două secole, de gorjeni şi de mehedinţeni în ţinuturile bănăţene, portul, obiceiurile şi întreaga viaţă a ţăranilor bănăţeni au o mare asemănare cu viaţa spirituală a ţărănimii oltene. Golful Oraviţei şi părţile Bocşei au fost colonizate de stăpânirea austriacă cu olteni; pe cei dintâi, bănăţenii, care-şi zic «frăţuţi», îi numesc «bufeni», pe cei din urmă «ţereni». Element deosebitor e în portul femenin «opregul». In portul bărbătesc sunt impresionante cojoacele, căciulele, opincile şi obielele, de croială arhaică, ce dau târgurilor de iarnă înfăţişarea scitică. Obiceiurile,

înmormântatul cu bocitoare, cum se mai face într'unele din satele Almăjului, de pildă, aduc în mare măsură şi cu cele din Haţeg.

Judeţul a dat naştere la numeroşi oameni de seamă. Cronicile maghiare pomenesc districtele româneşti, ce se aflau pe întinsul lui actual. Un nobil din Almăj, Iacob Gârleşteanu a ajuns ban de Severin la anul 1241. In vremea luptelor cu turcii, Caraşul a dat lui Iancu Huniade numeroşi viteji. Spre sfârşitul veacului al XVIII-lea se naşte la Vărădia, Paul Iorgovici, una din figurile însemnate ale şcolii latiniste, care a ajuns până la Londra în anii lui de pregătire şi a trăit 3 ani în Parisul revoluţionar. Din Ţara Almăjului au ieşit numeroşi fruntaşi. Aşa satul Rudăria se poate mândri cu trei fii vestiţi: cu Eftimie Murgu, conducătorul Românilor bănăţeni în anul 1848, cu Generalul Traian Doda, care a fost între altele comandant al pieţii Veneţia, cu istoricul lui Mihai Viteazul, Dr. Ioan Sârbu. Sat care să nu fi scos un ofiţer superior nu există în Almăj.

Pe cât de dinamic în ceea ce priveşte industria grea, pe atât e de static Caraşul în privinţa populaţiei rurale. Stagnarea aceasta va chema, în mod necesar, după nu prea multă vreme, măsuri de stat care să dea graniţei de Vest acea pulsaţie energică, care trebue să însufleţească toate marginile ţării româneşti. *a. g.*

ECONOMIE

Judeţul C. se întinde pe un pământ fertil, foarte bogat în minereuri. Agricultura şi industria, excepţional de desvoltate. In cuprinsul judeţului se află cea mai mare întreprindere metalurgică a ţării « Reşiţa » cu importante uzine şi industrii complimentare.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 469.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 123.131 ha, adică 26,23% din suprafaţa judeţului şi 0,41% din suprafaţa totală a ţării.

Intreaga suprafaţă arabilă a judeţului o deţine mica proprietate.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 97.589 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 49.743 ha, cu o producţie de 445.150 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 105 mil. lei.

Grâul ocupă 37.544 ha, cu o producţie de 228.201 chint. (prod. medie la ha 6,1 chint.), în valoare de 90 mil. lei.

Ovăzul ocupă 8.050 ha, cu o producţie de 44.448 chint. (prod. medie la ha 5,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Orzul ocupă 1.552 ha, cu o producţie de 10.050 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 670 ha, cu o producţie de 4.089 chint. (prod. medie la ha 6,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 20 ha şi *măturile* 10 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.916 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 5.916 ha, cu o producţie de 69.981 chint. fân (media la ha 11,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei şi 450 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 2.722 ha, cu o producţie de 52.296 chint. fân (media la ha 19,2 chint.), în valoare de 7 mil. lei şi 300 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.). *Rădăcini de nutreţ* ocupă 545 ha, cu o producţie de 14.715 chint. (media la ha 27,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.037 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.358 ha, cu o producţie de 56.837 chint. (media la ha 41,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Varza* ocupă 578 ha, cu o producţie de 41.394 chint. (media la ha 71,6 chint.) în valoare de 8 mil. lei. *Fasolea* ocupă 425 ha cu o producţie de 2.154 chint. (media la ha 5,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 7.644 chint. în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 7.820 chint., în valoare de 3 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 365.494 chint., în valoare de 18 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 805 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 369 ha, cu o producţie de 1.249 chint., fuior (media la ha 3,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei şi 1.040 chint. sământă (media la ha 2,8 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (469.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 9.784 ha. *Fâneţele naturale* ocupă 27.400 ha, cu o producţie de 328.800 chint. (prod. medie la ha 12,0 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Păşunile ocupă 50.696 ha.

Pădurile ocupă 193.981 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.191 ha, cu o producţie de 32.764 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.098 ha.

Viţa de vie ocupă 3.533 ha (din care viile pe rod 1.735 ha), cu o producţie de 66.635 hl (prod. medie la ha 38,4 hl), în valoare de 19 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul C. se găseau în anul 1935:

Cai 20.150, boi 47.507, oi 194.037, capre 14.269, porci 34.729, stupi sistematici 6.239 şi stupi primitivi 3.874.

Industrie. *Alimentară*: 6 mori (2 la Oraviţa şi câte una la Vrani, Tirol, Mercina şi Moldova-Nouă), 4 mori şi fabrici de ulei (Valeapai, Vărădia, Zorlenţul-Mare şi Berzovia), 1 fabrică de bere (Ciclova-Montană), 1 de brânzeturi (Bozovici), 3 de ghiaţă (1 la Oraviţa, 2 la Reşiţa); *Chimică*: 3 distilerii de lemn (Margina, Reşiţa şi Valea Minişului), 1 fabrică de obiecte din celuloid şi galalit (Reşiţa), 1 de catran (Vasiova), 2 de oxigen (Reşiţa şi Steierdorf-Anina), 1 uzină de gaz, cocs şi gudron (Reşiţa), 1 fabrică de brichete (Câlnic); *Metalurgică*: 1 uzină metalurgică la Reşiţa (cu 1 turnătorie de oţel şi fontă, 1 secţie de furnale, 1 de laminoare, 1 fabrică de locomitive, 1 forjerie, 1 fabrică de maşini, 1 oţelărie şi 1 fabrică de bandaje), 1 fabrică de maşini agricole (Bocşa-Română) şi 1 de şuruburi (Steierdorf-Anina); *Alte industrii*: 1 fabrică de pânzeturi (Sf. Elena), 2 de mânuşi (Oraviţa şi Bocşa-Montană), 2 de pielărie (Bocşa-Montană), 6 de cherestea (Drencova, Poeneasa, Vasiova, Steierdof-Anina, Moldova-Nouă şi Bozovici), 1 tâmplărie (Reşiţa) şi 1 de maşini electro-tehnice (Reşiţa).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste[1]):

Moara cu aburi, Oraviţa (inv. 6), Fabrica de bere M. G. Fischer S-sori, Ciclova-Montană (inv. 5);

Distileriile de lemn unite « Margina-Reşiţa » (soc. 75), cu trei uzine: Uzina Margina (inv. 44), Uzina Reşiţa (inv. 18) şi Uzina Valea Minişului (inv. 8), Fabrica de brichete a Soc. « Industriile minere din Banat », Câlnic (inv. 18);

Uzinele de fier şi domeniile din Reşiţa (soc. 750), cu 1 turnătorie de oţel şi fontă (inv. 71), 1 secţie de furnale înalte (inv. 19), 1 de laminoare (inv. 51), 1 fabrică de locomotive (inv. 50), 1 forjerie (inv. 22), 1 fabrică de maşini (inv. 57), 1 oţelărie (inv. 60), 1 fabrică de bandaje (inv. 104) şi 1 fabrică de maşini electrotehnice (inv. 17).

Fabrica de maşini agricole, Bocşa-Română (inv. 19), Fabrica de şuruburi, Steierdorf-Anina (inv. 4);

Fabricile de mânuşi şi pielărie « Westend », din Oraviţa şi Bocşa-Montană (inv. 8).

Industrie minieră. Minele de cărbuni ale Soc. « Uzinele de fier şi domeniile din Reşiţa » la Steierdorf-Anina, Doman şi Secul; Minele de cărbuni ale Soc. « Industriile Miniere din Banat » la Bigier şi Lupac; Mina de cărbuni a Soc. « Serbo-Română » la Berzasca, Mina de fier a Soc. « Uzinele de fier şi domeniile din Reşiţa » la Ocna-de-Fier.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CARAŞ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalului ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	3	674	4	105
Textilă	5	—	40	256	14.102
Chimică	9	—	692	489	120.298
Metalurgică	17	1	49.628	6.811	2.253.829
Pielărie	3	—	64	186	15.297
Lemnului	5	2	479	115	7.702
Materiale de construcţie	2	—	—	258	47.582
Electrotechnică	1	—	1.344	141	12.000
Total	47	6	52.921	8.260	2.470.915

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane lei.

CARAȘ

DUNĂREA
LA BAZIAȘ

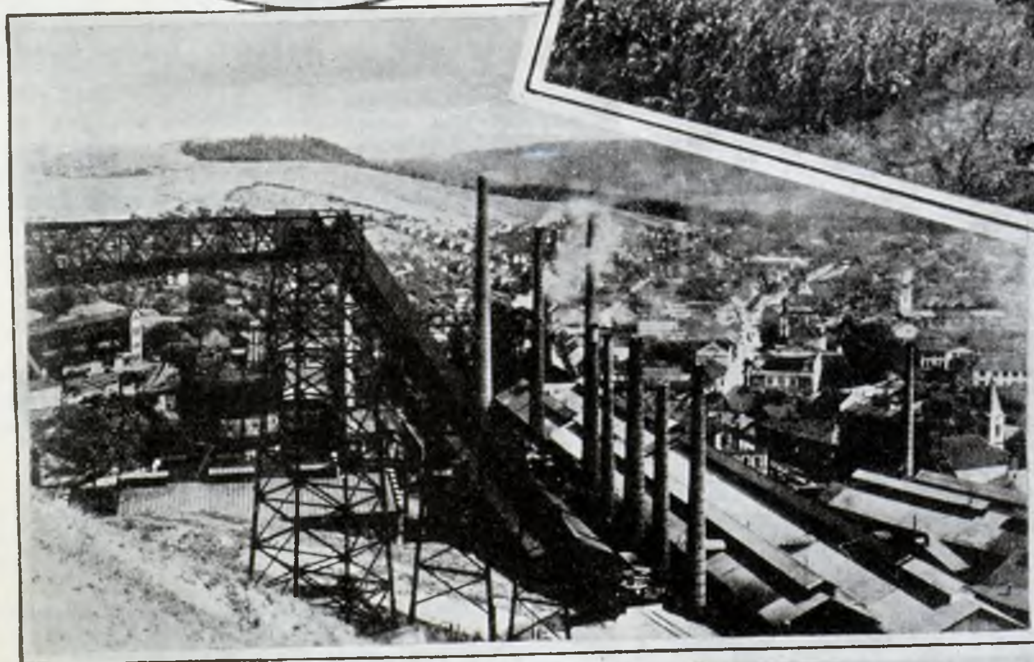

PORTUL MOLDOVA NOUĂ

LIUPCOVA

UZINELE
REȘIȚA

UZINELE
METALURGICE
« FERDINAND »

Cariere de argilă (la Soceni și Tirol), argilă plastică (la Vornic); nisip (la Doclin); piatră calcară pentru construcții (la Soceni, Steierdorfanina și Colțan); piatră calcară pentru fabricarea varului (la Bocșa-Montană și Steierdorfanina); granit (la Surducul-Mare, Maidan, Ramna, Bărbosu și Forotic); Ardezie (la Biniz și Bocșa-Montană).

Comerț. Județul C. face comerț intens cu produse industriale, agricole, animale și produse animale.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *18 bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	5.490.429	Fonduri	62.754.390
Plasamente	174.365.720	Angajamente	172.813.414
Imobilizări	22.418.799	Rezultate	321.247
Rezultate	33.614.103		
Total	235.889.051	Total	235.889.051

Cooperative de credit (bănci populare) 13, cu 1.392 membri și cu un capital social vărsat de 2.335.836 lei. Imprumuturi acordate 9.343.656 lei (neconvertite 442.877 lei, convertite 3.340.482 lei și reduceri la împrumuturi convertite 5.560.297 lei). Depuneri spre fructificare 2.475.207 lei. Totalul bilanțului 10.334.675 lei.

Cooperative forestiere 2, cu 103 membri și cu un capital social vărsat de 164.976 lei. Fonduri 513.292 lei. Păduri și material brut 447.985 lei. Material fasonat și în fabricație 188.234 lei. Bilanțul încheiat 2.458.288 lei.

Cooperativele agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 204 membri și cu un capital vărsat de 69.413 lei. Bilanțul încheiat: 74.986 lei.

Cooperative de consum 9, cu 2.609 membri și cu un capital social vărsat de 1.150.712 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.221.246 lei. Bilanțul încheiat 4.613.268 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**31.737.823**
Venituri ordinare	*17.063.060*
Venituri extraordinare	*244.763*
Venituri speciale	*14.430.000*
Cheltueli	**31.737.823**
Cheltueli ordinare	*17.063.060*
Cheltueli extraordinare	*244.763*
Cheltueli speciale	*14.430.000*

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 2.018 km 834 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 282 km 616 m, din care 276 km 310 m, (pietruiți), sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor iar 2 km 338 m. de comunele urbane.

Drumuri județene 492 km 048 m, din cari 446 km 582 m, sunt întreținuți de Administrația județului și 506 m de comunele urbane.

Drumuri comunale 1.344 km 170 m.

Lungimea podurilor este de 7.209,08 m, repartizată astfel: poduri naționale 2.467,78 m; județene 4.008,10 m și comunale 733,20 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Orșova – Baziaș – Frontieră.*
2. *Timișoara – Oravița – Moldova Veche* (Oravița – limita județului Timișoara = 30 km; Oravița – Moldova Veche = 55 km).
3. *Lugoj – Reșița – Bozovici – Mehadia* (Reșița – limita județului Severin (Lugoj) = 23 km; Reșița – limita județului Severin (Mehadia) = 100 km).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea de cale ferată de 156 km linii secundare simple.

Stații importante: Reșița, Oravița, Anina, Berzovia, Vasiova.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. linia Turnu-Severin – Ada-Kaleh — Orșova — Moldova-Veche — Baziaș, în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Galați.

Curse regulate ale Societăți austriace de navigație (D.D.S.G.) pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Beograd – Moldova-Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Vidin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Curse regulate ale Societății ungare de navigație (M. F. T. R.), pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Moldova-Veche – Orșova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Poștă, telegraf, telefon. *2 oficii P. T. T de stat* la Oravița și Reșița; *29 oficii autorizate* la: Baziaș, Belobreșca, Berliște, Berzasca, Berzovia, Bocșa-Montană, Bocșa-Română, Bozovici, Cacova, Câlnic, Carașova, Ciuchici, Docnecea, Drencova, Forotic, Iam, Iersig, Moldova-Nouă, Moldova-Veche, Prigor, Răcășdia, Sasca-Montană, Sichevița, Steierdorf-Anina (2 oficii), Tirol, Văliug, Vărădia și Vermeș; și *2 agenții speciale* la Fizeș și Gârnic.

Oficii telefonice la: Oravița, Reșița, Baziaș, Belobreșca, Berliște, Berzasca, Berzovia, Bocșa-Montană, Bocșa-Română, Bozovici, Cacova, Câlnic, Carașova, Ciuchici. Delinești, Docnecea, Drencova, Iam, Moldova-Nouă, Moldova-Veche, Pojojena-de-Sus, Prigor, Răcășdia, Sasca-Montană, Sichevița, Steierdorf-Anina, Tirol, Vărădia, Zorlențul-Mare.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Aurora Banatului* stațiune climatică, așezată pe un platou înconjurat de păduri de brazi, la 780 m înălțime, cu o minunată priveliște spre valea Minișului și șoseaua care coboară spre Bozovici.

Soare mult, ploi rare, aer curat și ozonizat. Stațiune de odihnă și convalescență, indicată în astenii, anemii și ușoare afecțiuni pulmonare. Sanatoriu de boli de piept. Numeroase case de închiriat. Medic, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurant. Stație c. f., la Anina (½ de oră distanță), pe linia Timișoara-Berzovia-Oravița-Anina. Largi posibilități de excursii în împrejurimi, regiunea prezintând poziții naturale de o remarcabilă frumusețe. De reținut drumul pe calea ferată dela Anina la Oravița, drum suspendat deasupra prăpăstiei trecând prin numeroase tuneluri și viaducte, și șoseaua Steierdorfanina-Bozovici, de-a-lungul văii Minișului.

Marilla, stațiune climatică la imediată apropiere de Anina, distrusă în timpul războiului, este astăzi în stare de reorganizare, pentru funcționarii U.D.R.-ului.

Bocșa-Montană, stațiune climatică de interes local, este așezată pe linia ferată Timișoara-Reșița (17 km până la Reșița), la 190 m înălțime. Are un sanatoriu, oficiu P.T.T., etc. Excursii pe Domeniile Reșiței.

Văliug, stațiune climatică de interes local, situată la poalele muntelui Semenic (535 m alt.) la aproximativ 20 km de Reșița. Punct de plecare a numeroase excursii.

Excursii. Din Steierdorf-Anina: la Carașova în cheile Prolazului, la ruinele cetății Crașova; din Oravița: la Ciclova română și montana, la vechile exploatări de argint și aramă; din Bocșa-Montană la minele de fier dela Ocna de fier și Docnecea.

Alpinism. Din Oravița: la izvorul Coronini, la peșterile Bohui, Plopa și Ponor și pe Muntele Rol; din Văliug: pe Muntele Semenic, urmând drumul pela Vila Klaus – Pârâul Molidului – Baia Vulturului sau pe la casa pădurarului din Prislop – Grămada Ursului – Semenic; din Socolari: la Cetate, unde sunt ruinele unei cetăți vechi și la cascada dela Ochii Beiului. Case de adăpost pe M-tele Semenic și la Bocșa-Montană și Poniasca (propr. part.)

Excursii cu vaporul pe Dunăre în cea mai frumoasă porțiune a fluviului, la Cazane, pornind dela Baziaș sau dela Moldova-Veche spre Orșova.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în

sus, este de 173.576 locuitori din cari 64,2% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 75,8% bărbaţi ştiutori de carte şi 53,4% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,9	1,0
2. Primară	74,9	94,3
3. Secundară	19,3	3,5
4. Profesională	2,8	0,8
5. Universitară	1,3	0,3
6. Alte şcoli superioare	0,8	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 35.811 loc. (3.348 mediu urban şi 32.463 mediu rural).

Şcoli secundare. *a*) In oraşul Oraviţa: 1 liceu de băeţi, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu de fete romano-catolic, 1 şcoală de arte şi meserii;

b) In oraşul Reşiţa: 1 gimnaziu de băieţi şi 1 gimnaziu de fete, 2 şcoli de ucenici.

Şcoli primare 146, din care 134 şcoli rurale şi 12 urbane (136 şcoli de stat şi 10 confesionale), cu un număr total de 23.086 copii (2.325 mediu urban şi 20.761 mediu rural) şi cu 368 învăţători şi personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 13, din care 6 rurale şi 7 urbane (10 de stat şi 3 confesionale), cu un număr total de 937 copii (366 mediu rural şi 571 mediu urban) şi cu 15 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţul C. se relevă activitatea despărţământului «*Astrei*» cu sediul în Oraviţa şi cu organizaţii locale în Bocşa, Bozovici, Moldova-Nouă, Reşiţa, şi Sasca-Montană.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în Borlovenii-Vechi, Cacova, Gornea, Greoni, Lescoviţa, Mâniom, Pătaş, Pojejena-de-Jos, Prigor, Rudăria (cămin model), Târnova (cămin model), şi Ticvaniul-Mare.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 109 cămine culturale, 57 soc. muzicale şi 34 biblioteci, adică în total 200 organizaţii culturale, dintre care, 68 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale. In Oraviţa: Biblioteca comunală, Muzeul judeţean, Cazinou, 4 societăţi muzicale, asociaţia de tir şi 1 societate de vânătoare.

In Reşiţa: 2 societăţi culturale, 2 cazinouri, 1 casă de lectură maghiară, 5 societăţi corale, 3 societăţi sportive, 1 club turistic, 2 societăţi de vânătoare.

Teatre şi cinematografe. 1 teatru şi 1 cinematograf la Oraviţa, 3 cinematografe la Reşiţa, 3 la Steierdorf-Anina, 1 la Bocşa-Montană.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului, 70,3% sunt ortodocşi şi 5,1% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 115 biserici ortodoxe, 3 capele ortodoxe, 4 mânăstiri ortodoxe (în comunele Baziaş, Pârneaura, şi Vasiova Zlatiţa), 19 biserici greco-catolice, 22 biserici romano-catolice, 2 reformate, 1 evanghelică, 46 case de rugăciune baptiste, 1 casă de rugăciune a penticostaşilor şi 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiate ortodoxe în: Oraviţa, Reşiţa, Bocşa-Montană şi Răcăşdia; protopopiate grecocatolice în Oraviţa şi Bocşa-Montană; protopopiate romanocatolice în Oraviţa şi Reşiţa.

Judeţul C. se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Caransebeşului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică a Episcopiei Lugojului (Mitropolia Albei-Iulii şi Făgăraşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului C. este Oraviţa. Judeţul are 2 oraşe (*Oraviţa* şi *Reşiţa*) şi 126 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Bocşa-Montană	19 sate
II.	Plasa Bozovici	16 sate
III.	Plasa Moldova-Nouă	22 sate
IV.	Plasa Oraviţa	27 sate
V.	Plasa Reşiţa	23 sate
VI.	Plasa Sasca-Montană	19 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Oraviţa, cu o secţiune, 10 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Timişoara.

6 judecătorii, la Oraviţa, Reşiţa, Bocşa-Montană, Bozovici, Moldova-Nouă şi Sasca-Montană, cu un total de 15. magistraţi.

Organizare sanitară. 1 sanatoriu de stat, 1 spital epidemic comunal, 1 spital judeţean şi 1 dispensar comunal în Oraviţa; spitalul Casei de Asigurări Sociale, 1 spital comunal de izolare, 2 dispensare şi 2 sanatorii particulare în Reşiţa; 1 sanatoriu particular în Bocşa-Montană; 1 spital de stat în Moldova-Nouă.

Dispensare de stat în Cacova, Vermeş, Reşiţa, Bozovici, Cărbunari şi Berlişte.

1 dispensar particular al minei de cărbuni în Berzasca.

Serviciul sanitar al judeţului şi serviciile sanitare ale oraşelor Oraviţa şi Reşiţa.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Reşiţa întreţine Spitalul Reşiţa şi Spitalul Anina. Are un oficiu la Steierdarf-Anina şi organizaţii medicale la Oraviţa, Reşiţa, Bocşa-Montană, Bocşa-Română, Docnecea, Văliug, Bozovici, Sasca-Montană, Moldova-Nouă, Berzasca, Cacova, Caraşova, Doman, Delineşti, Steierdorf-Anina şi Răcăşdia, cu un tot al de 24 medici şi 5 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Aşezământul pentru ocrotirea defectivilor din Berzovia, cu 80 ocrotiţi.

In oraşul Oraviţa se află Soc. «Crucea Roşie» şi 2 reuniuni de femei pentru ajutorarea săracilor.

In oraşul Reşiţa: 6 societăţi femenine de binefacere, Azilul comunal, Căminul de ucenici U.D.R.

In comunele rurale: Reuniunea femeilor romano-catolice în Bocşa-Română, 2 reuniuni pentru ajutor de boală în Steierdorfanina, 1 orfelinat al baptiştilor în Prilipeţ, Fundaţia «Ana şi Theodor Cristoiu» în Bozovici.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Oraviţa, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Reşiţa, comună urbană, situată lângă râul Berzova, la 52 km de Oraviţa, 125 km de Timişoara şi 570 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Timişoara – Reşiţa important centru al industriei metalurgice din ţară.

Are 19.925 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935/36 prevede la venituri şi cheltueli 2.805.014 lei.

Uzinile Soc. U.D.R., Fabrica «Margina», Fabrica de cherestea, Fabrica de celuloid, Fabrica de gaz S. A.

Banca Berzava, Sucursala Băncii de Credit Bocşa-Montană, Sucursala Băncii Comerciale Timişoara.

1 gimnaziu de băeţi, 1 de fete, 4 şcoli primare de stat, 3 grădiniţe de copii, 2 şcoli de ucenici, 1 şcoală primară confesională evanghelică, 1 reformată, 3 grădiniţe de copii confesionale.

Asoc. «Astra», Cazinoul Român, Cazinoul U.D.R., 2 case culturale, din care 1 romano-catolică, 5 societăţi corale, 1 casă de lectură maghiară, 3 cinematografe, 3 societăţi sportive, Clubul turistic, 2 societăţi de vânătoare.

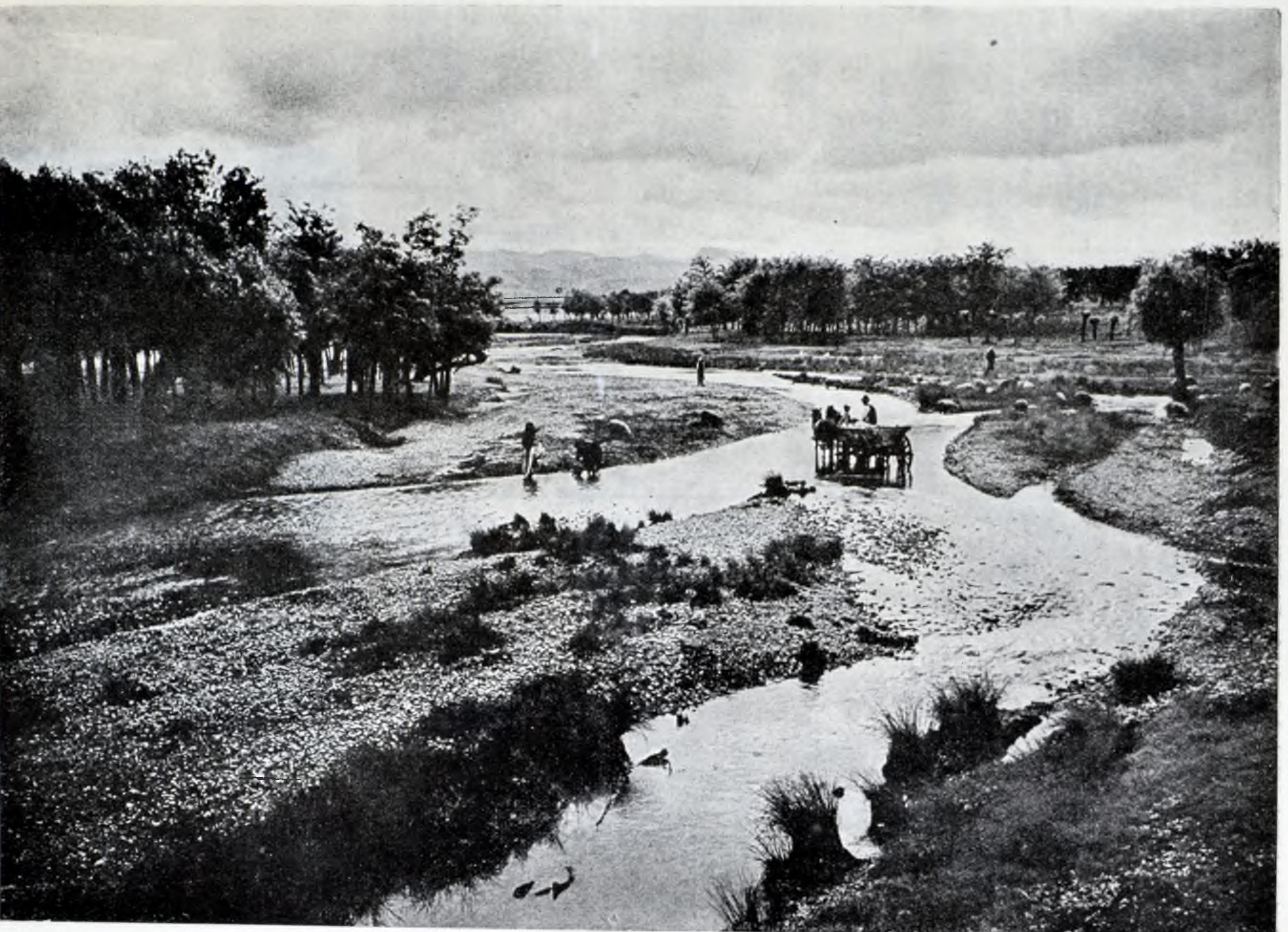
2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox şi protopopiat romano-catolic.

Primărie, Pretură, Percepţie fiscală, Poliţie, Judecătorie de ocol, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Casă de Asigurări Sociale, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar.

Reuniunea comercianţilor, Uniunea micilor industriaşi, Sindicatul naţional român, Uniunea angajaţilor U.D.R., Cercul inginerilor U.D.R., Sindicatul metalurgist.

Uzină electrică, canalizare, conductă de apă, pavaje, asfalt.

PEISAGIU DIN BANAT. VAD LA MACOVIȘTE

Foto Hielscher

Spitalul Casei de Asigurări Sociale, Spitalul comunal de izolare, 2 sanatorii particulare.

Dispensar comunal, Dispensarul Casei de Asigurări Sociale.

Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea culturală și filantropică a femeilor române, Reuniunea Sf. Elisabeta (romano-catolică), Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor evanghelice, Reuniunea femeilor izraelite, Căminul de ucenici U.D.R., Azilul comunal.

Steierdorf-Anina, comună rurală, însemnată pentru minele de huilă și antracit. E așezată în mijlocul județului și legată de Reșița printr'o șosea foarte bună.

Are 10.269 locuitori (29 Decemvrie 1930).

Fabrică de șuruburi, Fabrică de cherestea, Minele de cărbuni Regele Ferdinand I.

3 școli primare, 2 grădinițe de copii.

7 Societăți muzicale, 3 cinematografe.

1 soc. sportivă și 1 de vânătoare.

Biserica ortodoxă 2 biserici romano-catolice, 1 evanghelică, 1 casă de rugăciune baptistă.

Primărie, Percepție, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic Oficiul Casei cercuale.

Sindicatul Național Român al muncitorilor minieri, Sindicatul Internațional al muncitorilor.

Uzină electrică, conductă de apă.

Reuniunile pentru ajutor de boală « Elisabeta »și « Sofia ».

Moldova-Nouă, comună rurală, port la Dunăre.

Are 4.018 locuitori (29 Decemvrie 1930).

1 fabrică de cherestea, 1 casă de păstrare, 4 școli primare, Asoc. « Astra », 1 soc. corală, 1 soc. de vânătoare, 1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 casă de rugăciune baptistă.

Primărie, Pretură, Percepție Oficiu P.T.T., Judecătorie de ocol, Oficiu telefonic, Ocol, silvic, Oficiu veterinar.

Sfatul Negustoresc.

Spitalul de Stat « Ion I. C. Brătianu ».

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CARAȘ

A) Orașe

1. Oravița (capitala județului)
2. Reșița

B) Sate

I. PLASA BOCȘA-MONTANĂ

1. Bărbosu
2. Berzovia
3. Biniș
4. Bocșa-Montană
5. Bocșa-Română
6. Doclin
7. Docnecea
8. Duleu
9. Ezeriș
10. Fizeș
11. Iersig
12. Izgar
13. Ocna-de-Fier
14. Ramna
15. Surducul-Mare
16. Tirol
17. Valeapai
18. Vasiova
19. Vermeș

II. PLASA BOZOVICI

1. Bănia
2. Borlovenii-Noui
3. Borlovenii-Vechi
4. Bozovici
5. Dalboșeț
6. Gârboveți
7. Lăpușnicul-Mare
8. Moceriș
9. Pătaș
10. Prigor
11. Prilipeț
12. Putna
13. Ravensca
14. Rudăria
15. Șopotul-Nou
16. Șopotul-Vechi

III. PLASA MOLDOVA-NOUĂ

1. Belobrešca
2. Berzasca
3. Bigăr
4. Câmpia
5. Coronini
6. Divici
7. Gârnic
8. Gornea
9. Liubcova
10. Măcești
11. Moldova-Nouă
12. Moldova-Veche
13. Moldovița
14. Padina-Matei
15. Pojejena-de-Jos
16. Pojejena-de-Sus
17. Radimna
18. Sfânta-Elena
19. Sichevița
20. Socol
21. Șușca
22. Zlatița

IV. PLASA ORAVIȚA

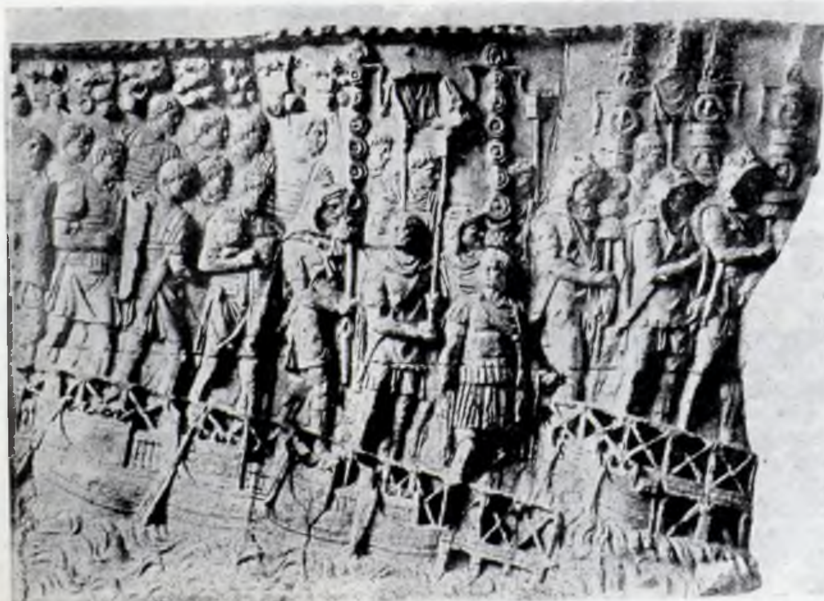
1. Agadici
2. Brezon
3. Broșteni
4. Cacova
5. Calina
6. Cârnecea
7. Ciclova-Montană
8. Ciclova-Română
9. Ciortea
10. Ciudanovița
11. Comoriște
12. Forotic
13. Giurgiova
14. Greoni
15. Iam
16. Iertof
17. Jitiu
18. Maidan
19. Mercina
20. Răcăsdia
21. Secășeni
22. Steierdorf-Anina
23. Ticvaniul-Mare
24. Ticvaniul-Mic
25. Vărădia
26. Vrani
27. Vrăniuț

V. PLASA REȘIȚA

1. Apadia
2. Brebul
3. Carașova
4. Câlnic
5. Clocotici
6. Cuptoare-Secul
7. Delinești
8. Doman
9. Gârliște
10. Goruia
11. Iabalcea
12. Lupac
13. Mâniom
14. Nermet
15. Ohabița
16. Rafnic
17. Soceni
18. Târnova
19. Țerova
20. Valeadeni
21. Văliug
22. Vodnic
23. Zorlențul-Mare

VI. PLASA SASCA-MONTANĂ

1. Berliște
2. Bogodinți
3. Cărbunari
4. Ciuchici
5. Ilidia
6. Lescovița
7. Macoviște
8. Milcoveni
9. Naidaș
10. Nicolinți
11. Petrilova
12. Potoc
13. Rusova-Nouă
14. Rusova-Veche
15. Sasca-Montană
16. Sasca-Română
17. Slatina-Nera
18. Socolar
19. Stinapari

LEGIONARII ROMANI PE UN POD DE VASE
Relief pe Columna Traiană

JUDEȚUL CÂMPULUNG

Stema. Scut tăiat. În câmpul superior, albastru, o poartă de mânăstire, însoțită la dreapta și la stânga de câte un brad desrădăcinat, de argint. În câmpul inferior, roșu, un cap de cerb de argint, având deasupra o cruce de aur cu brațele trilobate.

Simbolizează, pe de o parte, mânăstirile importante dn acest județ (Gura Homorului și Voroneț), iar pe de altă parte, bogăția lui în codri și vânat.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în colțul S.V. al Bucovinei, la răspântia drumului Bârgăului cu al Bistriței moldovenești. (Primul drum vine din Transilvania, pe care o leagă cu Moldova prin pasul Tihuței; al doilea, e drumul descălicătoarei din Maramureș).

Suprafața: 2.349 km².

Infățișarea pământului. Relieful e muntos, cuprinde însă și locuri mai joase: o «țară» (*țara Dornelor*) și trei «câmpulunguri», adică văi cu fundul larg, cuprinse între obcine (culmi paralele, cu spinări netede). Țara Dornelor e un basin ramificat pe cinci văi principale. Între aceste văi se găsesc culmi muntoase foarte teșite și puțin înalte (900—1.200 m) dominate, spre marginile județului, de alți munți cuprinși între 1.700—2.000 m. (munții *Bistriței* și ai *Călimanului* la Sud, către județul Neamț și Transilvania; munții *Suhardului* la Nord). «Câmpulungurile» sunt: 1) *Câmpulungul Bistriței-aurii*, socotit din obârșia de sub Prislop, la N., până în cheile sălbatice dintre Pietrosul Bistriței și Giumalău-Rarău la Sud; 2) *Câmpulungul Moldovei*, în lungul apei cu același nume și mărginit de obcinele *Lucina* și *Feredău*; 3) *Câmpulungul Moldoviței*, între obcinele *Feredău* și *Obcina-Mare*.

Climă și ape. Clima e de munte. Media temperaturei anuale este cuprinsă între 6—8°; iernile sunt dintre cele mai aspre și mai lungi ierni cunoscute la noi; verile răcoroase, ploile, care, pe munții vecini, cad între 800—900 mm, înăuntrul bazinului scad la 600—700 mm.

Este firesc astfel ca rețeaua hidrografică a regiunei să fie foarte bine alimentată. *Dorna*, care, cu ajutorul zăgazurilor de sub Călimani, duce și în August, plute, *Bistrița aurie* (și ea flotabilă) și *Moldova* cu *Moldovița*, sunt principalele ape ale ținutului.

Vegetație. Primitiv (cum se poate deduce și dintr'o hartă topografică dela 1790, aflată la Academia Română), pădurile coborau din marginea pășunelor alpine (bine desvoltate mai sus de 1500—1.700 m), până în fundul văilor. Țăranii, moșneni cu vechi privilegii, au tăiat însă, necruțători, codrii de pini, molizi și tisă ca să facă loc câtorva ogoare, dar mai ales fânețelor. Acestora le priește de minune aici și clima și solul desvoltat pe șisturi cristaline și gresie. O particularitate a regiunei (a țării Dornelor în primul rând) este prezența tinoavelor (mlaștine turboase cu pini și molizi închirciți).

Bogății minerale. Județul C. este nu numai o răspântie de ape și drumuri, dar și una geologică. Aici se întâlnesc rocile cristaline (granite, gneisuri) *puternic faliate*, cu gresia, marnele, calcarele Carpaților mai noui (Carpații Flișului). Regiunea a fost apoi adânc frământată în vremea erupțiilor vulcanice din Ardeal. Urmarea a fost abundența apelor minerale acidulate (*Poiana Negrii, Dorna Cândrenilor, Vatra Dornei*, etc.) sau sulfuroase (*Iacobeni*), precum și prezența unor anumite minereuri metalice (*mangan*, la *Iacobeni* și *Dorna*).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul C. este un ținut străvechi romănesc, anterior Descălecării. Până la 1775 el făcea parte din ținutul Sucevei.

Ca și Vrancea, Câmpulungul și satele din regiunea sa constituiau o autonomie. Privilegiile ținutului au rămas în vigoare până sub Habsburgi, cari, la început, le-au confirmat.

Pietatea Domnilor Moldovei a semănat acest ținut cu superbe ctitorii, din care cea mai frumoasă e, desigur, Voronețul.

Monumente istorice. *Biserica de lemn*, ridicată de Domnul Moldovei Ioan Callimachi în 1758, în Câmpulung.

Mânăstirea Gura-Homorului, ridicată în sec. XVI în timpul primei domnii a lui Petru Rareș. De aici provine superbul evangheliar pe care se află Ștefan cel Mare în genunchi înaintea Fecioarei.

Biserica mânăstirii Voroneț, înălțată de Ștefan cel Mare în anul 1488. Legenda spune că marele domn a înălțat-o pe locul unde se afla chilia lui Daniil-Sihastrul. Monument de pictură bizantină.

Biserica din Vatra Dornei, ctitorie a lui Antonie Ruset, Domnul Moldovei, dela 1670.

FUNDUL MOLDOVEI. — VEDERE GENERALĂ A SATULUI

Stâlpul lui Vodă din orașul Vama, cruce de piatră, ridicată de Mihail Racoviță Domnul Moldovei, la 1717, în amintirea victoriei sale asupra Austriacilor.

Mânăstirea Moldovița, înălțată de Alexandru cel Bun și reconstruită de Petru Rareș. Somptuoasă pictură exterioară, dela 153'. Portretele lui Petru Rareș și al Doamnei Elena. Strane, jețuri și uși de mare preț.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul C. numără 95.174 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	95.174	46.484	48.690
Total urban	31.290	14.964	16.326
1. Orașul Câmpulung . .	10.124	4.912	5.212
2. Orașul Gura-Homorului	5 977	2.821	3.156
3. Orașul Vama	5.311	2.603	2.708
4. Orașul Vatra-Dornei . .	9.878	4.628	5.250
Total rural	63.884	31.520	32.364
1. Plasa Dornei	16.356	8.087	8.269
2. Plasa Homorului . . .	24.125	12.027	12.098
3. Plasa Moldovei	23.403	11.406	11.997

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	95.174	30—49 ani	22.051
		50—69 ani	11.246
0— 9 ani	24.671	70 ani și peste . . .	2.677
10—29 ani	34.231	Vârstă nedeclarată . .	298

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	2.999	1.733	1.266	30,4	17,6	12,8
1931	95.849	2.980	1.630	1.350	31,1	17,0	14,1
1932	97.235	3.160	1.811	1.349	32,5	18,6	13,9
1933	98.501	2.943	1.553	1.390	29,9	15,8	14,1
1934	99.825	2.915	1.876	1.039	29,2	18,8	10,4
1935	100.862	2.999	1.798	1.201	29,7	17,8	11,9
1936	102.265	3.077	1.531	1.546	30,1	15,0	15,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului C. a fost de 103.731 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 95.174 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 8.557 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 9,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Câmpulungul este un ținut de munte, cu păduri întinse ce coboară până în valea Moldovei pe malurile căreia se întind sate și târguri vechi cu o populație curat românească. Doar în marginea dinspre Rădăuți câteva sate de ale Huțanilor cu ciudată obârșie, au pătruns în ținutul Câmpulungului.

Ocupația locuitorilor a fost din cele mai vechi timpuri creșterea vitelor. Odată cu ridicarea căilor de comunicații

ŢĂRAN DIN ARBORA

a început şi exploatarea lemnului. Astăzi lemnăritul este a doua ocupaţiune principală a locuitorilor din acest judeţ. Fabricile de cherestea se găsesc pe întreg cursul văii Moldovei şi a Moldoviţei. Păcat însă că aproape întreg comerţul de lemne a încăput pe mâna străinilor, adevăraţii beneficiari ai exploatărilor de păduri. Industria casnică e în plină desvoltare. Femeile ţes la război toate cele trebuincioase îmbrăcămintei. De aceea şi portul rămâne mereu neschimbat, în toată frumuseţea şi curăţenia lui românească. Bărbaţii poartă *cămaşă* de bumbac, *iţari*, *bondiţă*, (un fel de pieptar de piele de miel), *opinci*, *cisme* sau *ghete*. Iarna *suman* negru. Singurul lucru cu înfăţişare străină de port este *pălăria* de pâslă. Femeile poartă *cămăşi cu altiţe*, *catrinţă cu pricitoare* (brâu îngust), *opinci* sau *ghete*, pe cap *năframă*.

Tot atât de româneşti sunt şi datinile.

Toate întâmplările mai de seamă din viaţa omului sunt cinstite cu întreaga rânduială din bătrâni. La nuntă colăcari călări deschid alaiul cu pocnete de pistoale, conducând mirii la biserică. La înmormântări, bocet şi sunet prelung de bucium la cei bătrâni, la cei tineri bradul nelipsit.

La sărbătorile Naşterii umblă cu colindul, cu capra şi cu buhaiul. Iarna se fac şezători de lucru. Tot aşa de româneşti sunt cântecele (de jele) şi jocurile ca: ţărăneasca, arcanul, ursăreasca, ciofu, etc.

Din acest ţinut de mare tradiţie culturală au ieşit cărturari destoinici şi naţionalişti înfocaţi. Tineretul universitar a ridicat la sate vestitele cabinete de lectură care, sub masca unor preocupări pur culturale, desfăşură o activitate naţionalistă.

Condiţiile grele de viaţă ale câmpulungenilor au înrâurit puternic asupra spiritului lor. Pământul nedarnic i-a silit să iscodească mijloace noui de traiu. De aici străduinţa lor de a se amesteca tot mai mult în comerţul de lemn. In dispariţia pădurilor ei văd şi un folos: lărgirea păşunilor. E foarte interesantă această luptă între spiritul conservator şi nevoia adaptării la trebuinţele noui ale vieţii. Norocul este că acest proces se desfăşoară fără să altereze cu nimic caracterul românesc şi mentalitatea lor. Au de altfel şi o mândrie născută din conştiinţa vechimii lor. De aceea într'un oraş cum este Câmpulungul, ţăranii se adună la horă în mijlocul pieţii şi-şi fac jocurile lor fără să se simtă stingheriţi de prezenţa străinilor, aşa cum se poate vedea în alte părţi. Din aceeaşi puternică tradiţie au ieşit dela sine şi vestitele *arcăşii*, asociaţii cu caracter naţionalist care s'au răspândit apoi în Moldova.

ECONOMIE

Ţinut muntos, acoperit de păduri şi păşuni întinse, judeţul C. cunoaşte, ca principale activităţi economice exploatarea pădurilor, industria lemnului şi creşterea animalelor. Frumuseţile lui naturale, staţiunile balneo-climatice, oraşele şi satele mari, bine administrate, localităţile şi mânăstirile istorice, prin vizitatorii pe care-i atrag, sunt un izvor de venituri importante.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă de 234.900 ha. Suprafaţa arabilă este de 6.858 ha, adică 2,92% din suprafaţa judeţului şi 0,02% din suprafaţa totală a ţării. Întreaga suprafaţă arabilă a judeţului o deţine mica proprietate.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 2.636 ha, astfel repartizate:

Ovăzul ocupă 994 ha, cu o producţie de 8.157 chint. (prod. medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Porumbul ocupă 932 ha, cu o producţie de 13.891 chint. (prod. medie la ha 14,9 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Secara ocupă 330 ha, cu o producţie de 2.476 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Orzul ocupă 229 ha, *grâul* 100 ha şi *hrişca* 41 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 1.309 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 919 ha, cu o producţie de 27.304 chint. fân (media la ha 29,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 318 ha, cu o producţie de 8.380 chint. (media la ha 26,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.628 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 2.319 ha, cu o producţie de 252.717 chint. (media la ha. 108,9 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 259 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 144 ha, cu o producţie de 1.110 chint. fuior (media la ha 7,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei şi 552 chint. sămânţă (media la ha 3,8 chint.). *Inul* ocupă 92 ha, cu o producţie de 446 chint. fuior (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei şi 265 chint. sămânţă (media la ha 2,8 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (234.900 ha), ogoarele sterpe ocupă 26 ha.

Fâneţele naturale ocupă 18.078 ha, cu o producţie de 169.933 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Păşunile ocupă 14.000 ha.

Pădurile ocupă 192.389 ha.

Pomii fructiferi ocupă 95 ha.

Creşterea animalelor. In jud. C. se găseau în anul 1935:

Cai 8.452, boi 46.676, oi 49.187, capre 1.188, porci 10.133, stupi sistematici 3.475, stupi primitivi 636.

Industrie. *Alimentară*: 49 mori, 1 fabrică de conserve de peşte, 18 de brânzeturi şi unt, 1 de bomboane şi 1 de ghiaţă; *Lemnului*: 96 fabrici de cherestea, 2 de mobile şi tâmplărie, 1 de cuie de cismărie 1 de draniţe şi 5 de talaji şi lăzi;

Alte industrii: 1 fabrică de ciocane, 1 de unelte agricole, 3 pentru prelucrarea lânei, 1 de pălării, 3 pive de sumane, 4 întreprinderi pentru extracţia taninului, 2 fabrici de lumânări, 1 de mucava şi carton, 2 tăbăcării, 8 fabrici de cărămizi, 1 de ţigle, 30 de var 1 mină de mangan:

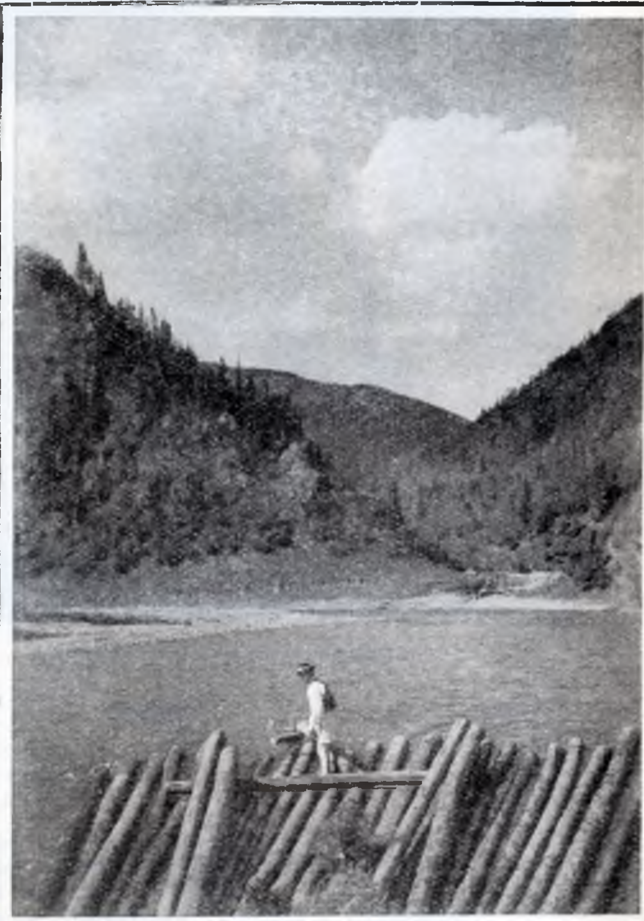
Cariere: piatră calcară pentru fabricarea varului la Breaza, Câmpulung-Moldovenesc, Ciocăneşti, Fundul-Moldovei, Iacobeni, Pojorâta şi Suliţa; piatră calcară pentru construcţii, şosele etc. la Pojorâta şi Vama; argilă pentru cărămidă, ţigle etc. la Frasin; dolomit la Pojorâta; piatră de gresie la Pojorâta.

CÂMPULUNG

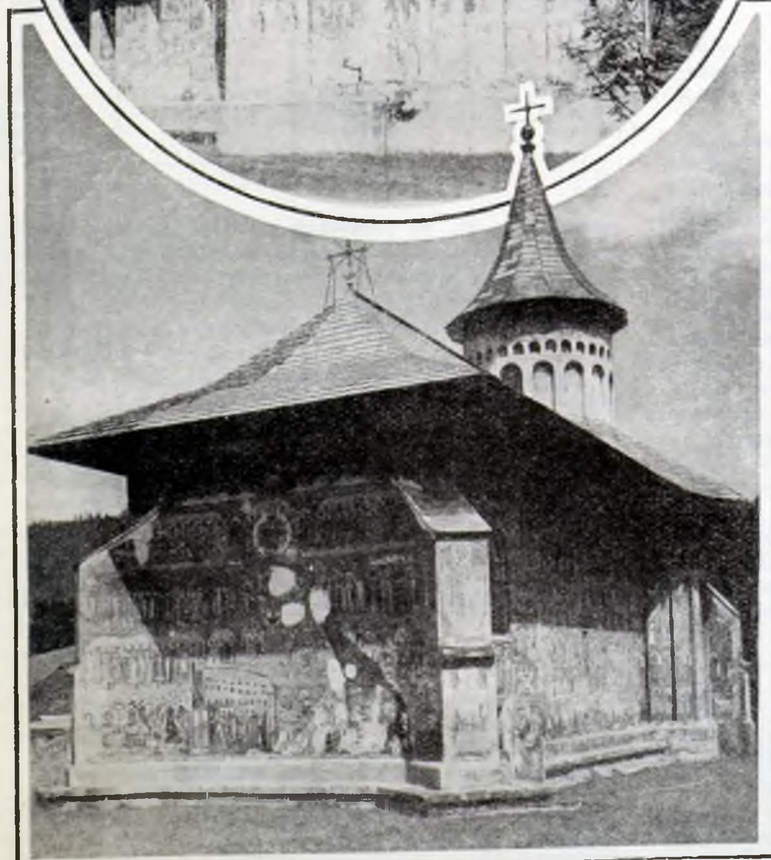

BĂILE VATRA DORNEI

PLUTĂ PE BISTRIȚA

Sus: MÂNĂSTIREA GURA HUMORULUI

Jos: MÂNĂSTIREA VORONEȚ

CÂMPULUNG: STR. REGELE CAROL II

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Fabrica de unelte agricole, Iacobeni (inv. 5), Fabricile de cherestea ale Administraţiei Fondului Bisericesc Ortodox Român din: Gura-Homorului (inv. 10), Moldoviţa (inv. 10) şi Frasin (inv. 12), Fabrica de cherestea a Soc. « Bucovina », Frasin (inv. 12), Fabrica de mucava şi carton a Soc. « Molidul », Vama (soc. 6, inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CÂMPULUNG IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	1	—	60	6	3.902
Metalurgică . . .	2	—	247	236	698
Hârtie şi arte grafice	1	—	400	107	8.800
Lemnului	40	4	4.035	2.230	150.743
Materiale de construcţie	1	—	18	100	1.760
Total . . .	45	4	4.760	2.679	165.903

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ desvoltat cu lemn brut şi fasonat, vite, piei crude şi tăbăcite, produse derivate ale laptelui şi produse ale industriei casnice, cum sunt ţesăturile şi cusăturile.

Schimbul între produsele dela munte şi cele dela câmpie se face prin oraşul cu intensă viaţă comercială, Gura-Homorului.

Export se face cu lemne lucrate, vite, carne, brânzeturi, unt, var şi tanin.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *3 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor întocmite la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	103.164	Fonduri . . .	8.913.220
Plasamente . .	14.554.325	Angajamente .	8.142.285
Imobilizări . . .	1.109.127	Rezultate . .	55
Rezultate	1.288.944		
Total . .	17.055.560	Total . .	17.055.560

Cooperative de credit (bănci populare) 22, cu 3.436 membri şi cu un capital social vărsat de 6.182.478 lei. Imprumuturi acordate 16.766.327 lei (neconvertite 112.254, convertite 4.646.207 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 12.007.866 lei). Depuneri spre fructificare 6.483.617 lei. Totalul bilanţului 21.089.986 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu 58 membri şi cu un capital social vărsat de 68.430 lei. Valori imobilizate 93.908 lei. Totalul bilanţului 199.944 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 252 membri şi cu un capital social vărsat de 318.323 lei. Fonduri 67.428 lei. Păduri şi material brut 697.703 lei. Bilanţul încheiat 1.758.433 lei.

Cooperative de consum 9, cu 514 membri şi cu un capital social vărsat de 533.641 lei. Mărfuri generale în valoare de 680.443 lei. Bilanţul încheiat 2.915.507 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului C., pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**10.894.758**
Venituri ordinare	*8.771.682*
Venituri extraordinare	*421.076*
Venituri speciale	*1.702.000*
Cheltueli	**10.894.758**
Cheltueli ordinare	*8.771.682*
Cheltueli extraordinare	*421.076*
Cheltueli speciale	*1.702.000*

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

ŢĂRANCĂ DIN FUNDUL MOLDOVEI

Drumuri. Judeţul C. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 520 km 339 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 183 km 024 m (pietruite în întregime), întreţinute de Direcţiunea Generală a Drumurilor.

Drumuri judeţene 180 km 936 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 163 km 951 m, pietruiţi.

Drumuri comunale 156 km 379 m.

Lungimea podurilor este de 7.498,99 m, repartizată astfel: poduri naţionale 2.927,80 m, judeţene 2.623,74 m şi comunale 1.947,45 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Suceava – Câmpulung – Moisei.* (Câmpulung – Gura Homorului = 32 km).
2. *Bistriţa – Vatra-Dornei – Broşteni.* (Câmpulung – Vatra Dornei = 45 km).
3. *Fălticeni – Gura Homorului – Solca.*
4. *Iacobeni-Vatra Dornei.* (Iacobeni-Vatra Dornei=15 km.).

Cale ferată. Judeţul C. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 133 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: Dărmăneşti-Vatra Dornei.

Staţii importante: Câmpulung, Gura Homorului, Vama, Pojorâta, Vatra Dornei.

Poştă, telegraf, telefon. *16 oficii P.T.T. de stat* la Breaza, Câmpulung-Moldovenesc, Capul-Codrului, Cârlibaba, Dorna-Cândrenilor, Frasin, Frumosul, Fundul-Moldovei, Gura - Homorului, Moldova - Suliţa, Moldoviţa, Poiana - Stampei, Pojorâta, Vama, Vatra-Dornei, Vatra-Moldoviţei; *4 oficii autorizate* la Ciocăneşti, Iacobeni, Prisaca şi Stulpicani; şi *1 agenţie specială* (Şarul-Dornei).

Oficii telefonice la Câmpulung, Gura-Homorului, Vama, Vatra-Dornei, Breaza, Capu-Codrului, Cârlibaba, Ciocăneşti, Dorna-Cândrenilor, Frasin, Frumosul, Fundul-Moldovei,

NUNTĂ IN FUNDUL MOLDOVEI

Iacobeni, Moldova-Sulița, Moldovița, Poiana-Stampei, Pojorâta, Șarul-Dornei, Vatra-Moldoviței și Stulpicani.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Câmpulung – Moldovenesc*, stațiune climatică subalpină, situată în valea Moldovei, între munți împăduriți, la 620 m înălțime. Climat subalpin, soare mult și aer ozonizat. In apropiere, la Deia, instalații de băi și helioterapie. Anotimp: Iunie – Septemvrie. Stațiune mult frecventată în timpul verii. Hoteluri și restaurante în oraș. Gară locală pe linia secundară Borgo-Suseni-Dărmănești.

Vatra-Dornei, stațiune balneo-climatică, în frumoasa vale a râului Dorna, în mijlocul a două cercuri concentrice de munți, dintre cari cei depărtați întrec 2.000 m. Altitudine 802 m. Ape carbogazoase puternic alcaline, bicarbonate mixte, cloruro-feruginoase. Nămoluri vegetale balsamice feruginoase. Foarte bune captațiuni în rezervoare închise. Ape de băut: captațiuni în puțuri cu pompe. Instalațiuni balneare moderne, hidro și fizioterapie. Indicațiuni: boli de inimă, emfisem pulmonar, afecțiuni ale sistemului nervos, afecțiuni ginecologice. In cura internă: anemie, debilitate, litiase. Anotimp de vară: Mai — 30 Septemvrie; de iarnă: Ianuarie—Fevruarie.

Hoteluri de lux, numeroase vile și case de închiriat. Casă de sănătate, doctori, farmacii, oficiu P.T.T., numeroase restaurante. Stație c.f. pe linia secundară Dărmănești – Câmpulung - Vatra-Dornei. Frumoase excursii în întreaga regiune. Alpinism în munții Călimani, Bârgăului și Bistriței.

Poiana Negrei, stațiune de interes local, la 7 km de Vatra-Dornei. Regiune muntoasă, la peste 800 m altitudine, foarte bogată în izvoare minerale. Ape bicarbonate sodice, calcice și magneziene, litinate, carbo-gazoase, feruginoase.

Bună captațiune în rezervoare. Excelentă apă de masă. Indicațiuni: catarurile organelor respiratorii, anemie, astenie, convalescență.

Șarul Dornei, stațiune balneară de interes local, la 10 km de Vatra-Dornei. Altitudine 900 m. Regiune muntoasă, foarte bogată în ape minerale. Ape arsenicale, feruginoase, radioactive. Indicațiuni: anemie, cloroze, dermatoze.

Iacobeni, stațiune balneo-climatică subalpină situată pe valea Bistriței Aurii. Altitudine 850 m. Climat subalpin. Ape sulfuroase. Indicațiuni: reumatisme, boli de piele, sifilis. Gară locală pe linia Dărmănești – Vatra-Dornei. Excursii și alpinism în Carpații Bucovinei și Munții Rodnei.

Dorna-Cândreni, stațiune balneo-climatică de interes local, la 830 m înălțime. Ape feruginoase, carbogazoase, radioactive. Instalații balneare modeste cu băi calde și reci, băi de acid carbonic. Locuințe în sat; gară locală pe linia Dărmănești – Borgo-Suseni, la 7 km de Vatra-Dornei.

Turism. Județul Câmpulung, muntos în cea mai mare parte, și îmbrăcat cu falnice păduri, oferă ochiului priveliști de o neîntrecută frumusețe. O atracție de întâiul ordin o constitue și frumoasele ctitorii ale Domnilor Moldovei, din cuprinsul acestui județ.

Alpinism. In munții Bistriței: din Vatra-Dornei și Dorna-Cândrenilor, pe Oușor; din Vatra-Dornei, la vârful Bârnărel; din Colbu, pe Giumalăul; din Iacobeni, pe pârâul Ciotinei, la Oușor; pe pârâul Suhărzel, la vârful Suhărzel, scoborîre la Coșna; din Cârlibaba, pe munții Tătarca și Lucina, scoborîre la Iacobeni; din Câmpulung, pe Isvorul-Alb sau pe Valea Seacă, la vârful Rarăului; din Stulpicani, pe Toderescul și Rarăul; din Pojorâta, pe la Pietrele-Doamnei, pe Rarăul și Giumalăul. Excursii cu ski, din Iacobeni la Oușor și Suhărzel, și din Cârlibaba la Stânișoara, sau peste Rotunda la Ineu. In munții Călimani: din Vatra-Dornei, pe la Pârâul Roșu, pe Lucaciu; din Dorna-Cândreni, la Pietrele Roșii; din Neagra-Sarului, pe la Pârâul Tăieturii – Isvorul Bucinișului - Ezer, la Călimani. In munții Bârgăului: din Poiana-Stampei, pe Măgura Calului, scoborîre la Tihuța. In munții Rodnei: dela Pasul Rotunda, prin Valea Lali, pe Vârful Ineului.

O casă de adăpost pe Rarău (la 1.600 metri, proprietatea T.C.R.) (în jud. Năsăud)

Excursii cu pluta pe Bistrița, plecând dela Gura-Negrii în jos până la Piatra-Neamț.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 76.478 locuitori, din cari 71,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 76,6% bărbați știutori de carte și 67,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,1	0,5
2. Primară	81,3	95,1
3. Secundară	12,3	3,0
4. Profesională	3,3	1,0
5. Universitară	1,7	0,3
6. Alte școli superioare	0,3	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 22.017 locuitori (5.697 mediu urban și 16.320 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băeți (Câmpulung); 1 gimnaziu de băeți (Gura Homorului), 1 gimnaziu de fete (Câmpulung), 1 gimnaziu industrial de băeți (Câmpulung), 1 gimnaziu industrial de fete (Gura Homorului), 3 școli de ucenici, 3 școli de ucenice, 2 școli de țesătorie particulare.

Școli primare 93, din care 76 rurale și 17 urbane (92 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 15.295 copii (3.989 mediu urban și 11.306 mediu rural) și cu 325 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 10, din care 6 rurale și 4 urbane, toate de stat, cu un număr total de 683 copii (340 mediu urban și 343 mediu rural) și cu 12 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Benia, Dragoșa, Fundul-Moldovei, Neagra-Șarului, Pojorîta, Porcescu, Sadova (cămin model), Slătioara și Stulpicani.

Centrala Caselor Naționale are o organizație culturală în com. Valea Seacă.

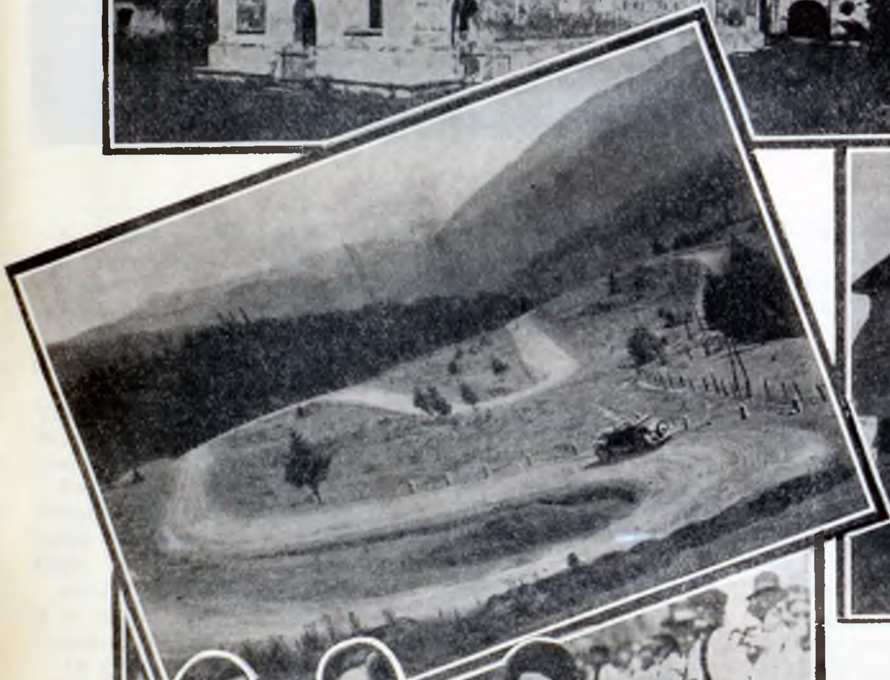
CÂMPULUNG
(MOLDOVENESC)

MÂNĂSTIREA
VATRA MOLDOVIȚEI

BISERICA DIN CÂMPULUNG

Sus: DEALUL MESTECĂNIȘULUI

Jos: ȚĂRĂNCUȚE DIN MOLDOVIȚA

MÂNĂSTIREA GURA HUMORULUI

Foto arh. Petit

LA COASĂ

Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina are organizaţii culturale în Vama şi Frasin.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 104 cămine culturale, 3 soc. muzicale şi 7 biblioteci, adică în total 114 organizaţii culturale, dintre care 48 au personalitate juridică.

Societăţi arcăşeşti se află în: Câmpulung, Gura-Homorului, Vama, Vatra-Dornei, Ciocăneşti, Dorna, Cârlibaba, Poiana Stampei, Dorna-Cândrenilor, Mânăstirea Homorului, Bucşoaia, toate afiliate O.E.T.R.

In oraşul Câmpulung se mai află: o bibliotecă publică, muzeu judeţean de etnografie şi artă populară, universitatea liberă şi 12 societăţi culturale, 1 secţie Touring-Club.

Diverse societăţi culturale: 5 în oraşul Gura Homorului, 6 în oraşul Vatra Dornei şi 2 în oraşul Vama, 1 în com. Coşna, 1 în Vatra-Moldoviţei şi 1 în Poiana-Stampei.

In judeţ sunt 5 cinematografe (în oraşele Câmpulung, Gura-Homorului, Vatra-Dornei, Vama şi comuna Moldoviţa), 4 societăţi de sport şi 4 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului, 68,2% sunt ortodocşi şi 1,0% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 52 biserici, 4 paraclisuri şi 1 capelă ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 17 biserici romano-catolice, 7 biserici protestante, una casă de rugăciuni baptistă şi 9 sinagogi.

2 schituri ortodoxe de călugări (Coşna-Nouă la Poiana-Stampei şi Corlaţan pe plaiul Giumalăului) şi 1 de călugăriţe (Vatra-Moldoviţei).

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe (în Câmpulung şi Gura Homorului).

Judeţul se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Cernăuţilor (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este oraşul Câmpulung-Moldovenesc. Judeţul are 4 oraşe, *(Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului, Vama* şi *Vatra-Dornei)* şi 39 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Dornei	11 sate
II.	Plasa Homorului	15 sate
III.	Plasa Moldovei	13 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Câmpulung-Moldovenesc, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Cernăuţi.

5 judecătorii la Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului, Vama, Vatra-Dornei şi Stulpicani, cu un total de 11 magistraţi.

Organizare sanitară. 1 spital de stat în oraşul Câmpulung-Moldovenesc, şi 6 case de izolare la Gura-Homorului, Vatra-Dornei, Vama, Iacobeni, Pojorâta şi Capu-Codrului. 2 sanatorii « Dr. Tomaschewski » (Câmpulung-Moldovenesc şi Părăul-Corlăţenilor). Sanatoriul « Schieber ».

Case de odihnă: 2 în Câmpulung-Moldovenesc (a funcţionarilor Municipiului Cernăuţi şi a funcţionarilor « Schmidt & Fontin »), 1 în Vatra Dornei şi 1 în Gura Homorului.

Dispensare comunale: în oraşele Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului, Vatra Dornei şi Vama şi în toate satele din judeţ, afară de Cârlibaba-Nouă şi Bucşoaia.

1 dispensar particular în comuna Pojorâta.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciile sanitare ale oraşelor Câmpulung-Moldovenesc, Gura-Homorului şi Vatra-Dornei.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Rădăuţi are un oficiu la Câmpulung-Moldovenesşi organizaţii medicale la Câmpulung-Moldovenesc, Vatrac Dornei, Vama, Gura-Homorului, Iacobeni, Cârlibaba, Fundul-Moldovei, Moldoviţa, Frasin şi Stulpicani, cu un total de 11 medici.

In Câmpulung-Moldovenesc activează Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Doamnele Române », un azil de bătrâni şi infirmi, Oficiul I.O.V., 2 comitete de ajutorare a elevilor săraci şi şomerilor, 2 cantine şcolare, Soc. « Şcoala Română » care întreţine un cămin pentru elevi, 2 soc. române şi 1 germană de ajutor mutual, « Cercul Gospodinelor pentru ajutorarea săracilor », Soc. « Ocrotirea Orfanilor », şi 4 societăţi de ajutorarea evreilor.

In Gura-Homorului activează Soc. « Crucea Roşie », 3 societăţi române de ajutor în caz de boală şi 1 societate evreiască pentru ajutor mutual. In oraşul Vatra Dornei se află Soc. « Principele Mircea », 1 soc. română de ajutorarea săracilor, 1 soc. germană, 1 evanghelică şi 5 soc. evreeşti de ajutorarea săracilor; în oraşul Vama « Cercul Gospodinelor », 1 soc. română de ajutorare, în comuna Fundul-Moldovei 2 societăţi române, în Moldoviţa 1 soc. evreiască şi în Pojorâta 1 soc. română de ajutorare.

FUNDUL MOLDOVEI

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Câmpulung Moldovenesc, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Gura-Homorului, comună urbană situată în regiune muntoasă, la vărsarea pârăului Homor în râul Moldova, (472 m deasupra nivelului mării), la 32 km de reşedinţa judeţului, 96 km de Cernăuţi şi 448 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti – Vatra Dornei.

Are 6.191 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 3.746.543 lei.

Mai multe fabrici de cherestea, tăbăcărie, de cărămidă, de olărie.

Comerţ desvoltat cu lemn, vite şi piei.

Bâlci: 28 Iulie.

Banca Comercială Cernăuţi, Casa de Economie S. A., Banca « Albina », Banca Agricultorilor « Homoreană ».

Gimnaziul de băieţi « Principele Carol », gimnaziu industrial de fete, şcoală de ucenici, şcoală de ucenice, 3 şcoli primare.

Soc. culturală « Şcoala Română », Soc. culturală « Clubul Român », Soc. culturală germană, Soc. arcăşească « Arcaşul », Soc. « Mohsica Thora » pentru cultura evreiască, Soc. « Macabea » 1 cinematograf, 1 societate de vânătoare.

1 protopopiat ortodox, 1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 biserică evanghelică şi 3 sinagogi.

Pretură, Judecătorie mixtă, Primărie, Comisariat de poliţie, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Brigadă silvică, Ocol silvic, Oficiu de cură şi turism.

2 asociaţii profesionale (Societatea meseriaşilor şi Tovărăşia birtaşilor).

Uzină electrică.

Casa de izolare şi ajutor, Casa de odihnă a Universităţii Carol II din Cernăuţi, dispensar comunal.

Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Ocrotirea femeilor bolnave », Soc. « Doamnele Române » pentru ajutorarea copiilor, Soc. « Sprijinul bolnavilor », Soc. evreiască de ajutor mutual « Gmiles Chesed ».

Vara, oraşul atrage numeroşi vizitatori, fiind aşezat într'o regiune pitorească.

Vama, comună urbană situată la 13 km de reşedinţa judeţului, 121 km de Cernăuţi şi 464 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti – Vatra Dornei.

Are 5.679 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 1.267.245 lei.

Câteva fabrici de cherestea, de cărămizi, cariere de piatră.

Banca populară « Stâlpul lui Vodă ».

4 şcoli primare.

Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina.

Asociaţiile culturale « Stâlpul lui Vodă », « Mihai Vodă Racoviţă », « Arcaşul ».

Cinematograf, societate de vânătoare.

2 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 sinagogă.

Primărie, Judecătorie mixtă, Administraţie silvică, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Percepţie fiscală, Comisariat de poliţie, Oficiu de cură şi turism, Pichet hidraulic.

2 uzine electrice.

Casă de izolare şi ajutor, dispensar comunal.

« Cercul Gospodinelor », Soc. de ajutorare.

Vatra-Dornei. Comună urbană aşezată la vărsarea râului Dorna în Bistriţa, la 45 km de reşedinţa judeţului, 173 km de Cernăuţi şi 510 km de Bucureşti.

Staţiune balneo-climatică. Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti – Vatra-Dornei.

Are 8.141 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 9.373.000 lei.

Câteva fabrici de cherestea, de cărămizi, de mobile.

Stabiliment de băi.

Comerţ mic cu vite şi produse ale fabricilor de cherestea.

Banca Comercială, Banca I. Schieber.

Şcoală de ucenici, şcoală de ucenice, 5 şcoli primare, 1 şcoală de copii mici.

3 soc. culturale române, 1 soc. arcăşească « Mihai Viteazul », 1 soc. culturală germană şi 2 evreeşti.

1 cinematograf, 2 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare.

3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 2 sinagogi.

Primărie, Judecătorie de Ocol, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Percepţie fiscală, Comisariat de poliţie, Pretură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Ocol silvic, Brigadă silvică. Oficiu de cură şi turism.

2 asociaţii profesionale.

2 uzine electrice.

Casă de izolare şi ajutor, Casă de odihnă, Dispensar comunal.

Oficiul Ocrotirilor Sociale, Soc. « Principele Mircea » Soc. Doamnelor Române, Soc. Femeilor Catolice, Soc. Doamnelor Evanghelice, 5 societăţi evreieşti de ajutorare a săracilor.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CÂMPULUNG:

A) **Oraşe**

1. Câmpulung-Moldovenesc (capitala judeţului)
2. Gura-Homorului
3. Vama
4. Vatra-Dornei

B) **Sate**

I. PLASA DORNEI

1. Cârlibaba
2. Cârlibaba-Nouă
3. Ciocăneşti
4. Coşna
5. Dorna
6. Dorna-Cândrenilor
7. Iacobeni
8. Neagra-Şarului
9. Păltiniş
10. Poiana-Stampei
11. Şarul-Dornei

II. PLASA HOMORULUI

1. Bucşoaia
2. Capu-Câmpului
3. Capu-Codrului
4. Doroteia
5. Frasin
6. Gemenea
7. Mânăstirea-Homorului
8. Negrileasa
9. Ostra
10. Păltinoasa
11. Poiana-Micului
12. Slătioara
13. Stulpicani
14. Valea-Seacă
15. Voroneţ

III. PLASA MOLDOVA

1. Argel
2. Breaza
3. Ciumârna
4. Deia
5. Frumosul
6. Fundul-Moldovei
7. Moldova-Suliţa
8. Moldoviţa
8. Pojorâta
10. Sadova
11. Valea-Boului
12. Valea-Putnei
13. Vatra-Moldoviţei

JUDEȚUL CERNĂUȚI

Stema. Scut roșu, cu un stejar desrădăcinat, de argint, însoțit de o parte și de alta de câte un brad desrădăcinat, de aur, și având deasupra două săbii de aur încrucișate.

Simbolizează, pe de o parte, bogăția în păduri a acestui județ, iar pe de altă parte. luptele din codrii Cosminului, dela Lențești și Șipinți.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în Nordul Bucovinei, la margine de țară și pe drumul Prutului. Spre Miazănoapte, se întinde până la apa Nistrului, iar în rest, se desparte de județele vecine numai prin hotare convenționale, care s'au schimbat mereu în trecut.

Suprafața: 1.771 km². Este unul dintre cele mai mici județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș deluros (o parte a podișului Moldovei). Cuprinde însă o regiune mai joasă și destul de netedă, care corespunde, în parte, cu fosta *țară a Șepenițului*. Această depresiune morfologică se întinde între Prut și Nistru. Ea este încadrată spre E și S de a doua regiune a podișului cernăuțean: *podișul înalt*. Acesta e format din masive deluroase mai răsărite (*Țețina, Bârdău*), împădurite, și locuri mai joase, bine cultivate, presărate cu multe sate.

Climă și ape. Clima este de tip baltic, adică mai aspră dar și mai umedă decât în restul Țării. Media temperaturii anuale este sub 9°; iarna ține cam o lună mai mult decât în Sud. Partea răsăriteană a județului este însă mai secetoasă (primește sub 600 și chiar sub 500 mm ploaie anual).

Din cuprinsul județului nu izvorăsc decât pârâuri neînsemnate; singurul râu mare este Prutul, care, venind de departe, din Carpații Poloniei, are apă destulă chiar vara, când plutele nu încetează să treacă în jos, spre Galați.

Vegetație. Tot județul a fost, în trecut, un singur codru (dovadă solul de pădure). Au fost tăiate însă mai întâi pădurile din părțile joase. Din această cauză, « țara Șepenițului » seamănă azi cu o stepă (cultivată). A venit apoi rândul podișului înalt, unde pădurile nu au fost cruțate decât pe vârfurile care depășesc 400 m.

Pe dealurile de peste 300 m, predomină fagul (bucovinele după expresia locală); mai jos însă, puținele păduri rămase, cuprind și stejari.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul C. și-a luat numele dela orașul capitală.

In această regiune de graniță, Domnii Moldovei, printre care Alexandru cel Bun la 1407, stabiliseră loc de vamă.

Dela 1456 dregătorii ținutului sunt cunoscuți sub numele de staroști de Cernăuți.

La 1497, în luna lui Octomvrie, 26, Ion Albert, regele polon, este bătut de Ștefan cel Mare în Codrul Cosminului, din acest ținut. Și tot aici, la Lențești, vornicul Boldur bate pe Mazoviții veniți în ajutorul regelui.

După răpirea acestei părți a Moldovei, Austriacii așează la Cernăuți capitala ei (1777).

Ei strămută la Cernăuți și sediul străvechei episcopii de Rădăuți din care fac o mitropolie.

Unirea Bucovinei cu vechiul trup al țării s'a proclamat la Cernăuți în 1918.

Monumente istorice. *Ruinele cetății Țețina*, vestită în istoria militară a Moldovei, în apropierea Cernăuților.

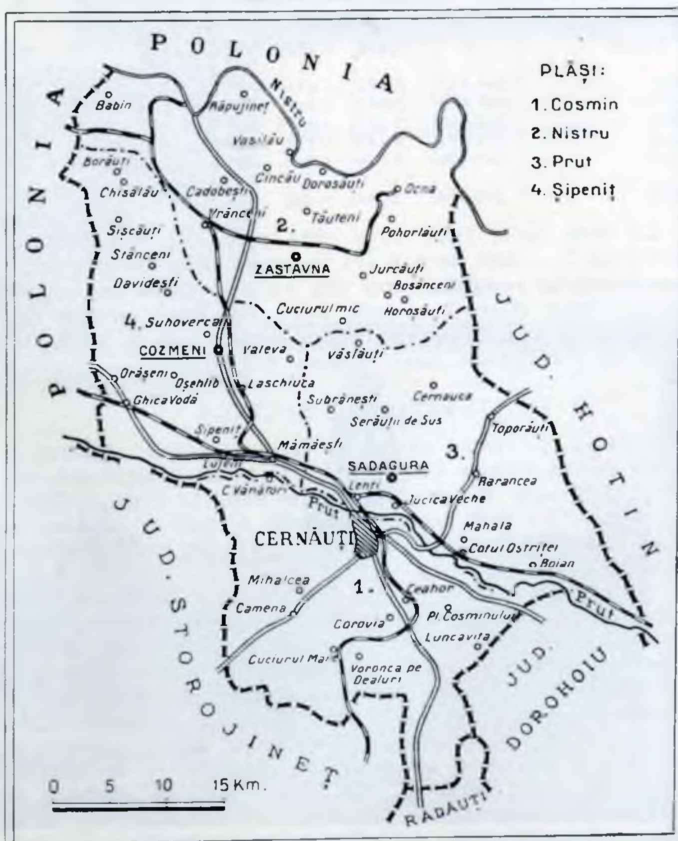
Reședința metropolitană, din Cernăuți, ridicată la 1875, în stil mauro-bizantin. Construcție monumentală, luxuoasă și pretențioasă.

Biserica « Inălțarea Domnului », din Lujeni înălțată în sec. XV de Teodor Vitold.

Biserica din Horecea, ctitorie din sec. XVII.

Biserica din Toporăuți, înălțată de Miron Barnovschi, domn al Moldovei. Nici un portret sau inscripție nu amintește de ctitor, el fiind în timpul construcției, mazilit, apoi decapitat la Constantinopole. Mormântul tatălui său se află aici.

Biserica și casa familiei Hurmuzaki, care a întreținut spiritul național sub dominația austriacă.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. Judeţul C. are, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din 29 Decemvrie 1930, un număr de 305.097 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	305.097	146.608	158.489
Total urban	130.205	64.579	65.626
1. Municipiul Cernăuţi .	111.147	55.528	55.619
2. Oraşul Cozmeni . .	5.015	2.438	2.577
3. Oraşul Sadagura . .	9.005	4.269	4.736
4. Oraşul Zastavna . .	5.038	2.344	2.694
Total rural	174.892	82.029	92.863
1. Plasa Cosminului . .	51.780	24.587	27.193
2. Plasa Nistrului . . .	49.578	22.968	26.610
3. Plasa Prutului . . .	30.462	14.480	15.982
4. Plasa Şipeniţului . .	43.072	19.994	23.078

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	305.097	30—49 ani	72.907
		50—69 ani	37.681
0— 9 ani	65.236	70 ani şi peste . . .	6.742
10—29 ani	121.026	Vârstă nedeclarată . .	1.505

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	7.404	5.562	1.842	23,8	17,9	5,9
1931	306.255	7.787	5.471	2.316	25,4	17,9	7,5
1932	308.685	7.953	5.548	2.405	25,8	18,0	7,8
1933	310.560	7.357	5.286	2.071	23,7	17,0	6,7
1934	312.585	7.148	5.759	1.389	22,9	18,4	4,5
1935	313.469	6.774	5.746	1.028	21,6	18,3	3,3
1936	315.154	7.044	5.397	1.647	22,4	17,1	5,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului C. a fost de 316.471 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 305.097 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 11.374 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 3,7%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul C. este situat la hotarul ţării. Nistrul şi două pâraie, anume Colacinul şi Serafineţul, formează hotarul ţării spre Polonia. Primul se varsă în Prut, al doilea în Nistru. La Sud judeţul cuprinde o fâşie de pământ la malul drept al Prutului cu oraşul Cernăuţi şi satul Cuciurul-Mare.

Pe vremuri, două drumuri străbăteau acest judeţ. Unul venea dela Sniatin din Polonia, trecea pe la străvechile sate Lujeni şi Sipeniţ şi se termina la oraşul Cernăuţi care, până în secolul al XVIII-lea, era situat la malul stâng al Prutului. Acest drum servea armatelor poloneze care îl folosiau ori de câte ori invadau Moldova. Al doilea drum pornea dela târgul polonez Horodenca, situat aproape de Nistru, şi străbătea satele Habin, Vrânceni şi se termina la fel în oraşul Cernăuţi. Era folosit aproape exclusiv de negustorii polonezi cari aduceau sare în Moldova. I se zicea « Drumul sării » sau « Drumul neguţitorilor ».

Astăzi a intervenit o schimbare. Drumul Sniatinului a rămas, în timp ce drumul Horodencei a fost părăsit, făcând loc altuia, care dela satul Lujeni porneşte înspre Nord.

Inainte vreme drumul Sniatinului era apărat de două cetăţi. Prima zisă Hmelovul, astăzi dispărută, stătea strajă la hotarul Moldovei în dreptul Sniatinului polonez, iar a doua, cu numele Ţeţina, stărue şi astăzi cu ruinele ei pe înălţimile Cernăuţilor.

Judeţul Cernăuţi posedă cel mai fertil sol din Bucovina. Zăcând pe o pătură de ipsos şi de calcar, solul dintre Prut şi Nistru este foarte prilenic culturii cerealelor. Satele sunt mari şi dese. Boianul, Vrânceni şi Coţmani, toate sate mari, dau dovadă mai mult decât suficientă pentru extraordinara fertilitate a solului. Pomicultura a ajuns aici, la fel, la un mare grad de desvoltare.

Nu mai puţin fertilă este regiunea situată la Sud de Prut. Şi aici se întâlnesc sate mari. Nu menţionăm decât Cuciurul-Mare, cel mai mare sat din Bucovina.

Indeletnicirea de căpetenie a populaţiei este agricultura. Ţărănimea, îndeobşte bine înstărită, obişnueşte să-şi desfacă an de an, în oraşul Cernăuţi, surplusul muncii sale, vite, cereale şi fructe. Ce rămâne nevândut se exportă prin Polonia înspre ţările care au nevoie de produse agricole.

In timpul din urmă a intervenit o schimbare în ce priveşte ocupaţia populaţiei. Fabricile de zahăr dela Jucica, Lujeni şi Schitul Nistrului au făcut ca un mare număr de agricultori să cultive sfecla de zahăr. Iar fabricile de stofă, de tricotaje şi de spirt, ridicate în timpul din urmă în jurul Cernăuţilor, au atras multe elemente dela sate. Intr'un anumit grad se poate vorbi de industrializare.

Populaţia nu e uniformă în ce priveşte originea etnică. După ştirile ce ne furnisează documentele şi cronicarii, români şi străini, prima populaţie a judeţului a fost românească. Se vorbeşte răspicat că Românii au întemeiat ţara Sepenicului — vechiul nume al judeţului Cernăuţi. Dar cu timpul a intervenit o schimbare. Marile moşii boiereşti şi mânăstireşti având nevoie de braţe de muncă, făceau să se importe, cu permisiunea domnului ţării, elemente străine de oriunde. Profitorul de căpetenie a fost elementul malorus din Polonia.

Astfel avu loc prima împestriţare etnică a populaţiei. Dar invazia elementului malorus din învecinata Galiţie deveni mai puternică în timpul stăpânirii austriace, când hotarul ţării a fost mutat dela Sniatin la Suceava şi când Bucovina a fost unită cu Galiţia. Cu toate vicisitudinile vremurilor trecute, stărue încă astăzi în satele parţial înstrăinate un mare număr de vechi familii româneşti, răzăşeşti, stăpânitoare de vaste pământuri şi păstrătoare de veche tradiţie românească. Sunt sate care au rezistat invaziei, rămânând curat româneşti până în ziua de astăzi.

Tradiţia culturală românească a judeţului e foarte veche. Afară de instaurarea de către Români a primei stăpâniri politice durabile, care nu s'a putut înfăptui fără un corolar cultural, mai multe familii boiereşti de seamă îşi trăgeau origina de aici. Nu menţionăm decât pe cronicarii Miron Costin şi Ioan Neculce, ale căror familii erau originare din judeţul Cernăuţi. Insăşi familia Muşat cu admirabilii ei reprezentanţi Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare şi Petru Rareş, vine din satul Sipeniţ. Familia Hurmuzachi, făcând un timp din moşia ei Cernauca, locul de întâlnire al literaţilor moldoveni, a înţeles să continue această tradiţie românească, spre cinstea ei şi spre folosul poporului român din Bucovina.

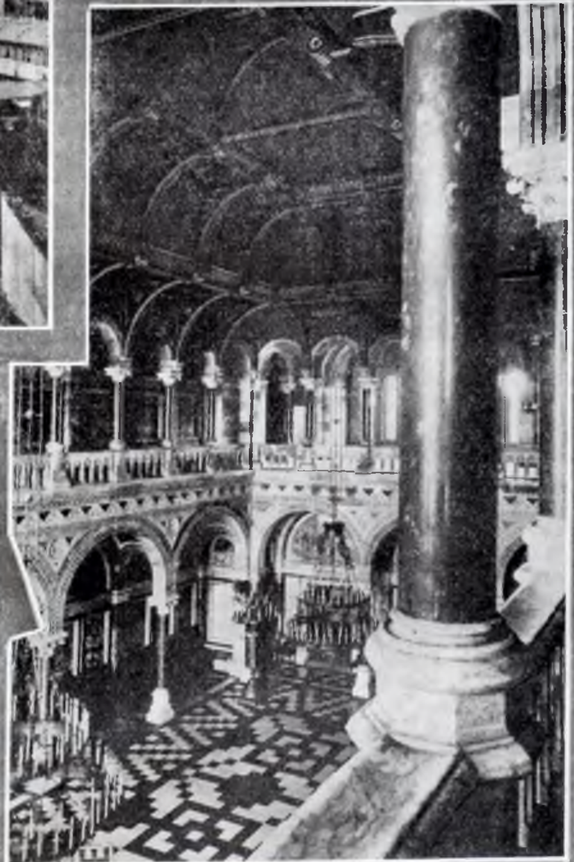
Oraşul Cernăuţi adăposteşte astăzi numai în foarte mică măsură pe descendenţii vechilor familii româneşti. O lume nouă, românească şi străină, se aşeză în incinta lui, împingând la periferie elementul autohton. Capitala Bucovinei a ştiut să absoarbă toată intelectualitatea din Bucovina, şi să atragă multe elemente eterogene, dornice de îmbogăţire sau de o uşoară carieră funcţionărească. Inaugurarea primului liceu din Bucovina şi pe urmă a Universităţii, tot astfel înfiinţarea biroului administrativ central al Bucovinei, făcură din Cernăuţi, într'un timp foarte scurt, un centru cultural puternic. Pe rând, apărură aici reviste şi gazete româneşti, şi se publicară opere de conţinut cultural sau literar, împrăştiind lumină şi mângâiere în sufletele Bucovinenilor. In urmă veni şi Mitropolia Bucovine

CERNĂUȚI

CERNĂUȚI:
VEDERE GENERALĂ

INTERIORUL CATEDRALEI

CATEDRALA MITROPOLITANĂ

PALATUL MITROPOLIEI

STRADĂ DIN
CERNĂUȚI

să verse binecuvântarea ei asupra străduinţelor culturale seculare ale micei dar valoroasei fiice a vechii Moldove.

t. b.

ECONOMIE

Activitatea economică a judeţului C. este dominată, în special, de marele centru urban şi industrial al Cernăuţilor.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 177.100 ha. Suprafaţa arabilă este de 119.682 ha, adică 67,57% din suprafaţa judeţului şi 0,41% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 13.656 ha, adică 11,41%, iar mica proprietate 106.026 ha, adică 88,59%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 82.281 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 29.041 ha, cu o producţie de 308.881 chint. (prod. medie la ha 10,6 chint.), în valoare de 73 mil. lei.

Secara ocupă 19.364 ha, cu o producţie de 245.580 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 71 mil. lei.

Grâul ocupă 16.483 ha, cu o producţie de 177.484 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 70 mil. lei.

Orzul ocupă 13.476 ha, cu o producţie de 158.868 chint. (prod. medie la ha 11,7 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.845 ha, cu o producţie de 46.011 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Hrişca ocupă 67 ha, *meiul* ocupă 4 ha *şi măturile* 1 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 10.178 ha. astfel repartizate: *trifoiul* ocupă 6.054 ha, cu o producţie de 192.961 chint. fân (media la ha 31,8 chint.), în valoare de 26 mil. lei şi 1.500 chint. sământă (media la ha 0,2 chint.); *Lucerna* ocupă 1.295 ha, cu o producţie de 50.563 chint. fân (media la ha 39,1 chint.), în valoare de 7 mil. lei, şi 100 chint. sământă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2.025 ha, cu o producţie de 55.230 chint. (media la ha 27,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 804 ha, cu o producţie de 141.410 chint. (media la ha 175,8 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 20.149 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 18.276 ha, cu o producţie de 3.076.944 chint. (media la ha 168,3 chint.), în valoare de 385 mil. lei. *Varza* ocupă 373 ha, cu o producţie de 76.558 chint. (media la ha 205,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Ceapa* ocupă 252 ha, cu o producţie de 44.941 chint. (media la ha 178,3 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 30.022 chint., în valoare de 4 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 30.024 chint., în valoare de 11 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 441.282 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.978 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 3.461 ha, cu o producţie de 798.074 chint. (media la ha 230,5 chint.), în valoare de 44 mil. lei. *Cânepa* ocupă 524 ha, cu o producţie de 1.989 chint. fuior (media la ha 3,7 chint.), în valoare de 7 mil. lei şi 2.512 chint. sământă (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 266 ha, cu o producţie de 2.367 chint. (media la ha 8,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa producţiei pe hectar judeţul C. este clasat în fruntea judeţelor ţării la cultura verzei şi a cepei şi ocupă locul al doilea la cultura cartofilor.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (177.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.096 ha.

Fâneţele naturale ocupă 9.436 ha, cu o producţie de 270.813 chint. (prod. medie la ha 28,7 chint.), în valoare de 30 mil. lei.

Păşunile ocupă 7.279 ha.

Pădurile ocupă 27.615 ha.

Livezile de pruni ocupă 205 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 908 ha.

Creşterea animalelor. In judeţul C. se găseau în anul 1935:

Cai 28.329, boi 46.915, oi 38.910, capre 1.572, porci 31.176, stupi sistematici 5.000 şi stupi primitivi 1.580.

Industrie. (fără municipiul Cernăuţi). *Alimentară:* 8 mori sistematice (2 la Sadagura şi câte una la Boian, Cosmin, Davideşti, Jucica-Veche, Vaslăuţi şi Zastavna), 17 fabrici de spirt, 4 fabrici de băuturi alcoolice, (3 la Jucica-Veche şi 1 la Rohozna), 1 fabrică de bere (Lujeni). 3 fabrici de zahăr (Lujeni, Jucica-Veche şi Crisciatec), 1 de lapte condensat (Jucica-Veche). 1 de unt şi brânzeturi (Rohozna), 2 de ulei vegetal (Jucica-Veche şi Lenţeştii-de-Jos), 1 de conserve de peşte (Cozmeni); *Chimică.* 1 rafinărie de petrol (Rohozna), 1 fabrică de uleiuri eterice (Lenţeştii-de-Jos), 1 de lacuri şi vopsele (Jucica-Veche), 1 de acid carbonic (Lujeni), 1 de cremă de ghete (Jucica-Veche); *Metalurgică*: 1 fabrică de maşini şi turnătorie de fier (Lenţeştii-de-Jos), 1 fabrică de cuie şi sârmă (Lenţeştii-de-Jos), 1 de articole de tinichea şi metal (Lenţeştii-de-Jos), 1 de lacăte (Jucica-Veche); *Cariere:* Argilă pentru cărămizi, ţigle, olane etc. la Cernăuţi; nisip la Ocna, Mitcău şi Cernăuţi, nisip de cuarţ la Mitcău; gips la Zvineace şi Prelipcea; piatră calcară pentru şosele, construcţii etc. la Toporăuţi şi Cadobeşti; piatră calcară pentru fabricarea varului la Prelipcea şi Babiu; piatră de gresie la Babin şi Vasilău. *Alte industrii:* 1 fabrică de tricotaje (Jucica-Vehe), 1 de ciorapi (Jucica-Veche), 4 fabrici de cherestea (2 la Lenţeştii-de-Jos) şi câte una la Jucica-Veche şi Nepolocăuţi), 1 de lăzi (Lujeni), 2 de ghips (Crisciatec şi Zvineace), 1 de carton asfaltat (Lenţeştii-de-Jos), 2 de cărămidă (Jucica-Veche şi Ocna).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5 000 000 lei şi peste [1]):

Fabrica de spirt Victoria şi Maxim Randa, Ocna (inv. 6), Fabrica de spirt Iacob şi Iosif Peritz, Lujeni (inv. 8), Fabrica de zahăr « Lujeni », Lujeni (soc. 500, inv. 145), Fabrica de zahăr « Jucica », Jucica-Veche (soc. 25, inv. 127), Fabrica de zahăr « Crisciatec », Crisciatec (soc. 100, inv. 126), Fabrica de ulei vegetal « Uleia », Jucica-Veche (inv. 8).

Rafinăria de petrol a Soc. « Petrolul Bucovinean », Rohozna (inv. 5), Fabrica de articole de tinichea şi metal « Tiva », Lenţeştii-de-Jos (soc. 2, inv. 10), Fabrica de cherestea Fraţii Adlersberg, Nepolocăuţi (inv. 5).

(Vezi şi municipiul Cernăuţi).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CERNĂUŢI IN 1935
(inclusiv municipiul Cernăuţi)

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	50	6	9.645	2.031	845.451
Textilă	40	2	1.336	2.742	365.503
Chimică	14	2	1.324	860	162.152
Metalurgică	14	—	988	1.122	138.202
Hârtie şi Arte grafice	8	—	53	111	10.218
Lemnului	10	4	1.866	836	45.933
Materiale de construcţie	4	—	235	81	6.321
Sticlărie	1	—	5	7	1.180
Ceramică	1	—	5	11	2.410
Total	142	14	15.457	7.801	1.577.370

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Situat la răscrucea mai multor drumuri comerciale, judeţul face un trafic intens de produse ale ţării. Export şi import din Germania, Polonia, Cehoslovacia.

In registrul comerţului sunt înscrise 159 firme pentru comerţul mare şi 71 pentru micul comerţ.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *16 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	45.407.544	Fonduri	153.047.242
Plasamente	650.964.671	Angajamente	673.430.531
Imobilizări	32.723.305	Rezultate	126.898
Rezultate	97.509.151		
Total	826.604.671	Total	826.604.671

[1] Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)*, în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 26, cu 7.287 membri și cu un capital social vărsat de 4.258.938 lei. Imprumuturi acordate 36.034.867 lei (neconvertite 4.308.802 lei, convertite 10.551.418 lei și reduceri la împrumuturi convertite 21.174.647 lei). Depuneri spre fructificare 20.557.155 lei. Totalul bilanțului 39.930.453 lei.

Cooperative de producție diversă 6, cu 641 membri și cu un capital social vărsat de 371.661 lei. Valori imobilizate 747.531 lei. Totalul bilanțului 3.897.066.

Cooperative de consum 45, cu 3.343 membri și cu un capital social vărsat de 2.759.212 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.237.935 lei. Bilanțul încheiat 7.489.959 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 însumă, ca prevederi, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**32.677.505**
Venituri ordinare	*18.306.180*
Venituri extraordinare	*5.360.385*
Venituri speciale	*9.010.940*
Cheltueli	**32.527.505**
Cheltueli ordinare	*18.306.180*
Cheltueli extraordinare	*5.360.385*
Cheltueli speciale	*8.860.940*

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 833 km 105 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 150 km 391 m. Direcția generală a Drumurilor întreține o rețea pavată și pietruită de 130 km 181 m, iar municipiul și com. urbane 18 km 350 m.

Drumuri județene 413 km 848 m, din care administrația județului întreține 404 km 083 m.

Drumuri comunale 269 km 860 m.

Lungimea podurilor este de 3.303,50 metri, repartizată astfel: poduri naționale 1.192,05 m, județene 1.776,65 m și comunale 361,80 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Botoșani—Cernăuți—Orășeni.*
2. *Cernăuți—Cosmeni—Zvineace,* (Cernăuți — Cosmeni = 21 km).
3. *Storojineț—Cernăuți—Hotin.* (Cernăuți—limita jud. Storojineț = 17 km; Cernăuți — limita jud. Hotin = 24 km).
4. *Cernăuți — Noua-Suliță — Lipcani.* (Cernăuți — limita jud. Hotin = 16 km).

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 153 km, repartizată astfel: linii principale simple 51 km și linii secundare simple 102 km.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București – Cernăuți – Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova).

Stații importante: Cernăuți Grigore Ghica Vodă, Moși, Lujeni, Pohorlăuți, Schit.

Pe lângă liniile de mai sus, menționăm și linia Ștefănești,—Babin spre Jasienow Polny, exploatată conform convenției dintre C.F.R. și C.F. Polone.

Navigație aeriană. Plecare și sosire pe aerodromul Cernăuți.

Linia L. A. R. E. S.: Cernăuți – Iași – Chișinău - Cetatea Albă; Cernăuți - Cluj - București - Cernăuți - Lwow - Varșovia - Gdynia.

Linia L. O. T.: București – Cernăuți – Lwow – Varșovia. Helsinki

Poștă, telegraf, telefon. In jud. C. sunt *16 oficii P.T.T de stat*, din care 6 în municipiul Cernăuți și câte unul în Cozmeni, Sadagura, Zastavna, Boian, Cuciurul Mare, Grigore Ghica Vodă, Jucica-Veche, Ocna - Bucovinei, Vrânceni și Zvineace și *9 oficii autorizate*, din care 3 în municipiul Cernăuți și câte unul în Cernăuca, Ivancăuți, Lujeni, Mămăești, Plaiul Cosminului și Ștefănești.

Oficii telefonice la Cernăuți, Cozmeni, Sadagura, Zastavna, Boian, Cernăuca, Cosmin, Costrijeni, Cuciurul-Mare, Dobronăuți, Grigore-Ghica, Jucica-Veche, Lujeni, Mămăești, Ocna, Ștefănești, Vrânceni, Zvineace.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Cutul-Vânători*, stațiune climatică de interes local, așezată pe Prut, în codrii Cosminului, la 15 km de Cernăuți. Gară la Mămăești (2 km.) pe linia Cernăuți-Grigore-Ghica-Vodă.

Excursii. Din Cernăuți : în pădurea Țeținei, din apropierea Cernăuților, la Lujeni, la Pohorlăuți, la Zestovna, la Orășeni, la Berhomat pe Siret.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 258.654 locuitori dintre care 68,8% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 75,5% bărbați știutori de carte și 62,6% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	3,3	1,5
2. Primară	64,8	94,0
3. Secundară	21,0	3,3
4. Profesională	5,6	0,7
5. Universitară	4,3	0,4
6. Alte școli superioare	1,0	0,1

Invățământ. Populația școlară a jud. C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 58.075 loc. (15.554 mediu urban și 42.521 mediu rural).

Școli superioare: Universitate cu 4 facultăți: 1) drept și științe de stat, 2) litere și filosofie, 3) științe și 4) teologie; Conservator de muzică și artă dramatică.

Școli secundare: 1 liceu militar, 1 seminar clerical, 7 licee de băieți, 2 gimnazii de băieți, 3 licee de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 gimnaziu comercial de băieți, 1 gimnaziu comercial de fete și băieți, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 1 școală normală de băieți, 2 școli normale de fete, Școală inferioară de agricultură, 1 școală de cântăreți.

Școli speciale: Institut de surdo-muți și orbi, Institut de educație.

Școli primare: 163, din care 120 rurale și 43 urbane (150 școli de stat, 13 confesionale), cu un număr total de 40.821 copii (11.870 mediu urban și 28.951 mediu rural) și cu 948 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 45, din care 13 rurale și 32 urbane (35 de stat și 10 confesionale), cu un număr total de 3.050 copii (1.293 mediu rural și 1.757 mediu urban) și cu 59 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Centrala Caselor Naționale* are organizații culturale în suburbia Mahala a municipiului Cernăuți și în com. Stânca.

Liga Culturală activează la Cernăuți și Boian.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are un cămin cultural în comuna Clivodin.

Soc. pentru cultura și literatura română în Bucovina întreține în cuprinsul județului: Palatul Național cu biblioteca și sălile de lectură, Tipografia Mitropolitul Silvestru, un internat de elevi, un internat de meseriași și o secție culturală, (toate în municipiul Cernăuți), precum și secțiuni culturale din: Caliceanca, Ceahor, Cutul - Vânători, Cuciurul - Mare, Cuciurul-Mic, Ivancăuți, Jucica-Veche, Mahala, Moși, Sadagura și Toporăuți. Sunt afiliate acestei societăți: Cabinetul de cetire « Stânca » din Cernăuți. și Societatea « Tricolor », din suburbia Clocucica.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul C. 85 cămine culturale, 12 soc. muzicale și 31 biblioteci, adică în total 128 organizații culturale, dintre care, 48 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. a) La Cernăuți: Muzeul regional al Bucovinei, Muzeul industrial « Regele Carol II », Muzeul de industrie casnică, un muzeu ucrainean. Biblioteca Universității, Biblioteca municipală « Nicolae Iorga », Biblioteca Asociației de Cultură a poporului român din Bucovina, o bibliotecă germană, ucraineană, polonă, franceză, evreiască și 15 biblioteci de împrumut. 45 asoc. culturale di-

verse, 23 organizaţii studenţeşti, 15 asociaţii muzicale şi corale şi 28 organizatii sportive. Teatrul National şi 8 cinematografe.

b) La Cozmeni: Clubul «Unirea», cercul de lectură polonez, Soc. Sportivă Ucraineană.

c) La Sadagura: Un cinematograf.

d) La Zastavna: Cercul de lectură polonez, Soc. izraelită «Th. Herzl».

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 67,0% sunt ortodocşi şi 3,8% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Judeţul C. are 107 biserici ortodoxe, 19 romano-catolice, 6 biserici şi 4 capele greco-catolice-rutene, 2 biserici evanghelice, 6 armeano-catolice, 1 casă de rugăciuni lipovenească, 2 a creştinilor după Evanghelie, 8 baptiste, 14 adventiste şi mai multe sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

In municipiul Cernăuţi se află o mânăstire ortodoxă de maici şi 3 mânăstiri romano-catolice (1 de călugări şi 2 de maici).

Instituţii bisericeşti. Judeţul are 2 protopopiate ortodoxe, 1 romano-catolic şi 1 greco-catolic rutean. La Cernăuţi se află reşedinţa Mitropoliei Bucovinei şi a Arhiepiscopiei Cernăuţilor.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului C. este municipiul Cernăuţi. Judeţul are 4 oraşe: (*Cernăuţi, Cozmeni, Sadagura* şi *Zastavna*), şi 95 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Cosminului	19 sate
II.	Plasa Nistrului	27 sate
III.	Plasa Prutului	22 sate
IV.	Plasa Şipeniţului	27 sate

Organizare judecătorească. O Curte de apel la Cernăuţi, cu 2 secţiuni şi 17 magistraţi, în a cărei circumscripţie se află tribunalele judeţelor Cernăuţi, Câmpulung, Dorohoi, Hotin, Rădăuţi, Storojineţ şi Suceava. Un parchet general pe lângă Curtea de apel cu 1 procuror general şi un procuror.

Un tribunal la Cernăuţi, cu 3 secţiuni, 34 magistraţi 1 prim-procuror şi 4 procurori.

5 judecătorii, la Cernăuţi, Cozmeni, Sadagura, Zastavna, şi Boian, cu un total de 24 magistraţi. O judecătorie de muncă la Cernăuţi cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Judeţul C. are spitale numai în municipiul Cernăuţi şi anume: Spitalul «Regele Carol», Spital de copii, Spital de boli mintale şi nervoase, Spital de ochi, Spital militar, Spital militar de ochi, Spital evreesc, Sanatoriul «Hera» pentru boli mintale şi nervoase, Sanatoriul «Dea», Sanatoriul «Marele Voevod Mihai», Policlinica sanatoriu «Dr. Pauliucu-Burlă V.», Institutul obstetric «Dr. Octavian Gheorghian», Maternitatea evreiască, Staţiunea obstetrico-ginecologică «Dr. Merdler» şi Institutul antirabic.

Dispensare se află în următoarele localităţi: Cernăuţi (16 dispensare) Cozmeni, Sadagura, Zastavna, Vrânceni, Ocna, Stănceni, Horoşăuţi, Nepolocăuţi, Lujeni, Toporăuţi, Jucica-Veche, Boian (cu o baie populară, Voloca, Valea-Cosminului, Plaiul-Cosminului, Mihalcea, Zvineace, Cuciurul-Mic, Cuciurul-Mare şi Prevoroche.

In judeţul C. funcţionează următoarele servicii sanitare: Serv. sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Cernăuţi, Cozmeni, Sadagura şi Zastavna.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cernăuţi are servicii medicale la: Cozmeni, Zastavna, Jucica, Lujeni, Nepolocăuţi şi Crişciatec, cu un număr de 31 medici şi 4 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, întreţine Centrul pentru Ocrotirea copiilor din Cernăuţi, cu 50 ocrotiţi în aşezăminte şi 300 ocrotiţi în colonii.

La Cernăuţi mai activează: Soc. «Crucea Roşie», Soc. «Principele Mircea» (cu 4 dispensare), Oficiul I. O. V., Soc. «Ocrotirea orfanilor de răsboiu», Soc. pentru profilaxia tuberculazei (cu 1 dispensar), Soc. pentru profilaxia tuberculozei între evrei (cu 1 dispensar), Institutul de orbi şi surdo-muţi, 1 societate de ajutorare a surdo-muţilor, alte 37 de societăţi de ajutorare a săracilor, bătrânilor, etc., româneşti şi minoritare, 10 orfelinate, 1 azil pentru săraci şi 1 azil pentru bătrâni, 1 ospătărie, 4 cămine studenţeşti şi 6 internate.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Cernăuţi, municipiu, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Cozmeni, comună urbană aşezată pe valea pârâului Soviţa (la 191 m deasupra nivelului mării). Staţie c.f. pe linia Lujeni — Schit. Are 5.063 locuitori (cifra probabilă 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 1.242.636 lei.

Comerţ local, puţin desvoltat, de produse agricole, animale şi lemne de foc.

Bancă evreiască de credit şi economie. Fabrici mici de uleiuri vegetale, o moară şi o fabrică de conservarea peştelui.

Bâlciu la 12 Iulie.

Liceul de băieţi «Dimitrie Cantemir», Şcoală inferioară de agricultură, 2 şcoli primare de băieţi şi de fete.

Clubul «Unirea», Cercul de lectură polonez, Soc. sportivă ucraineană.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 casă de rugăciuni adventistă, 2 sinagogi.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Poliţie, Serviciu sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uniunea medicilor din România, Soc. funcţionarilor publici, Corporaţia breslelor.

1 dispensar medical.

Soc. poloneză de binefacere, Soc. izraelită de binefacere.

Sadagura, comună urbană. Halta c.f. pe linia Vasile Lupu – Cernăuţi.

Are 1.962 locuitori (cifra probabilă 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 1.198.970 lei.

Banca evreiască de credit şi economie. 2 mori, 1 fabrică de unt şi brânzeturi, 1 fabrică şi rafinărie de spirt şi lichior, 1 rafinărie de petrol (ultimele trei în comuna suburbană Rohozna).

1 şcoală primară.

1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, şi 1 sinagogă.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 dispensar medical.

Zastavna, comună urbană. Staţie c.f. pe linia Jurcăuţi—Vrânceni.

Are 5.371 loc. (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri şi cheltueli 1.240.321 lei.

Comerţ local de cereale şi vite. Câteva bănci. Fabrici mici de uleiuri vegetale. Moară cu aburi.

Bâlciu la 12 Iulie.

1 şcoală primară.

Cercul de lectură polonez, Soc. culturală izraelită «Th. Herzl».

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 sinagogă, 1 casă de rugăciuni adventistă.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Poliţie, Serv. sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 dispensar medical.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL CERNĂUȚI

A) Orașe

1. Municipiul Cernăuți, (capitala județului)
2. Cozmeni
3. Sadagura
4. Zastavna

B) Sate

I. PLASA COSMINULUI

1. Bila
2. Bordei
3. Camena
4. Ceahor
5. Corovia
6. Cutul-Bainschi
7. Cutul-Vânători
8. Cuciurul-Mare
9. Lucavița
10. Mamornița
11. Mihalcea
12. Ostrița
13. Plaiul-Cosminului
14. Prevoroche
15. Revna-pe-Prut
16. Tărășeni
17. Țureni
18. Valea-Cosminului
19. Voloca-pe-Derelui

II. PLASA NISTRULUI

1. Babin
2. Boianceni
3. Cadobești
4. Cincău
5. Crișceatec
6. Cuciurul-Mic
7. Culeuți
8. Dobronăuți
9. Doroșăuți
10. Horoșăuți
11. Iurcăuți
12. Luca
13. Mitcău
14. Mosoreni
15. Ocna
16. Onut
17. Pârâul-Negru
18. Pohorlăuți
19. Prelipcea
20. Răpujineți
21. Sămușeni
22. Täuteni
23. Vadul-Nistrului
24. Vasilău
25. Verbăuți
26. Vrânceni
27. Zvineace

III. PLASA PRUTULUI

1. Boian
2. Buda
3. Cernauca
4. Cutul-Ostriței
5. Gogolina
6. Jucica-Nouă
7. Jucica-Veche
8. Lehăceni-Tăutului
9. Lențeștii-de-Jos
10. Lențeștii-de-Sus
11. Mahala
12. Rarancea
13. Revcăuți
14. Rohozna
15. Seliștea
16. Slobozia-Rarancei
17. Șerăuții-de-Jos
18. Șerăuții-de-Sus
19. Șubraneți
20. Toporăuți
21. Vaslăuți
22. Zadobreni

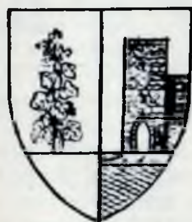
IV. PLASA ȘIPENIȚULUI

1. Berhometele-pe-Prut
2. Borăuți
3. Chisălău
4. Clivești
5. Clivodin
6. Clocucica
7. Davidești
8. Dubăuți
9. Gavrilești
10. Iujineți
11. Ivancăuți
12. Lașchiuca
13. Lujeni
14. Malatineți
15. Mămăeștii-Noui
16. Mămăeștii-Vechi
17. Nepolocăuți
18. Orășeni
19. Oșehlib
20. Piedecăuți
21. Revacăuți
22. Stăuceni
23. Suhoverca
24. Șipeniți
25. Șișcăuți
26. Valeva
27. Vintileanca

STEMA DIN SIGILIUL LUI ROMAN VODĂ, 1393

JUDEŢUL CETATEA-ALBĂ

Stema. Scut despicat. In primul cartier, roşu, o viţă de vie, de aur, prinsă pe arac negru şi ieşind dintr'o terasă verde. În al doilea, tot roşu, un turn de cetate de argint, aşezat pe malul unei ape de argint.

Reprezintă bogăţia viticolă a judeţului şi istorica Cetate-Albă.

Vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul este aşezat în colţul dintre Nistru şi ţărmul moldovean al Mării-Negre. Face parte din judeţele Bugeacului (partea sudică a Moldovei dintre Prut şi Nistru).

Suprafaţa: 7.595 km². Ca întindere, este al IV-lea judeţ al Ţării după Tulcea, Hunedoara şi Timiş-Torontal.

Infăţişarea pământului. Relieful este un podiş, înalt de peste 200 m în N., dar care se termină în apropierea Mării printr'o câmpie joasă (circa 20 m înălţimea ţărmului acolo unde acesta este abrupt).

Podişul a fost sculptat, în Nord, de ape care l-au despărţit în dealuri cu spinarea netedă, orientate, cele mai lungi, dela N. la S. Cu cât ne apropiem însă de Mare, spinarea dealurilor se lăţeşte ajungând la întinderi caracteristice podişurilor şi câmpurilor. Cauza este împuţinarea văilor, depărtate între ele cu 10 până la 30 km în partea de Sud a judeţului.

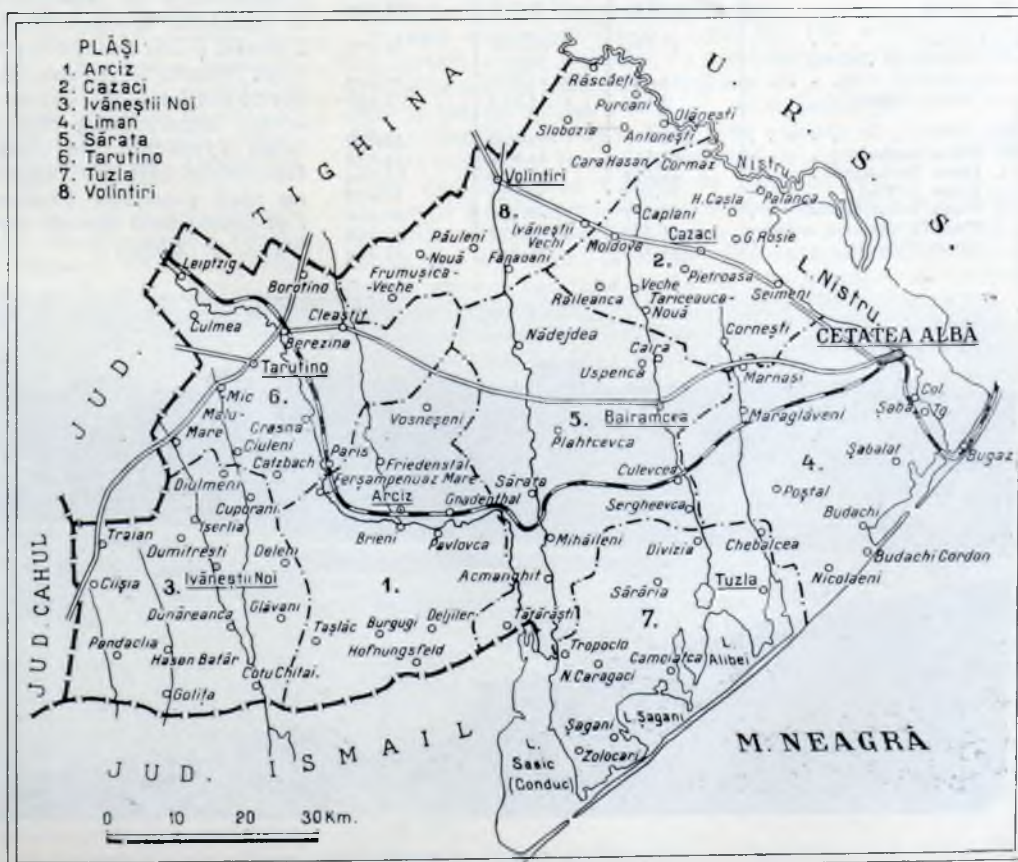
Cele câteva văi, care străbat câmpia din Sud se termină în nişte depresiuni foarte largi cu apă sărată sau sălcie: sunt fostele golfuri marine astupate azi aproape cu totul de perisipuri (cordoane de nisip îngrămădit aici de curentul litoral). Din această cauză, ţărmul Mării Negre, dela limanul Nistrului până la Dunăre, e înalt numai între aceste foste golfuri.

Climă şi ape. Clima este de tip ucrainian cu temperatura medie anuală între 10° şi 11° (peste media Ţării) dar cu contraste puternice (23°—25° amplitudine medie anuală faţă de 23,5° a întregei Ţări). În acest judeţ, în fine, cade cea mai puţină ploaie din România (sub 300 mm anual).

Iată de ce cele câteva râuri ale ţinutului n'au apă în timpul verii (afară de Cogâlnic care izvorăşte tocmai din « Codrul » Basarabiei de mijloc). Chiar Nistrul, fluviu navigabil, se resimte şi el de această climă quasi-desertică. În schimb, regiunea dispune de lacuri întinse: limanurile care comunică cu Marea numai prin strâmtori (portiţe). Cel mai însemnat este limanul Nistrului în care nu pot pătrunde vase de mare din cauza insulei nisipoase dela gură (insula *Carolina*). Urmează apoi, către Apus: *Bugazul*, *Şabolat* (cu staţiunea balneară *Budachi*, vestită prin nămol), *Burnas*, *Alibei*, *Şagani* şi *Sasic* (la hotarul din spre jud. Ismail).

Vegetaţie. Cernoziomul « chocolat » şi castaniu care acoperă cea mai mare parte a judeţului e produsul stepei cu păioase (*Siccipratum graminosum*), care se întindea, până acum 60—70 ani, peste întreg ţinutul. Aceste soluri sunt încă de o fertilitate excepţională ceea ce a făcut ca stepa să fie înlocuită, mai pe toată întinderea ei, cu lanuri de cereale. In periferia lacurilor şi pe cordoanele de nisip ale ţărmului se întâlnesc însă frumoase asociaţii de sărături şi arenacee.

Bogăţii minerale. Afară de câteva cariere de calcar, singurele bogăţii minerale sunt: apa sărată a lacurilor şi nămolul (produs mineralo-organic).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul C.-A. şi-a luat numele dela oraşul capitală. În secolul VII înainte de Christos oraşul se numea Tyras, şi era o înfloritoare colonie grecească.

După Greci, l-au stăpânit Romanii şi urmaşii lor fireşti, Bizantinii. Sub Bizantini s'a numit Maurocastron Cetatea-Neagră. Genovezii sunt aceia cari au zidit în el o cetate de piatră albă. Moldova, întinzându-şi teritoriul până la Marea Neagră, a cuprins şi acest ţinut, pe care l-a trecut sub stăpânirea Pârcălabilor de Cetatea-Albă.

La 1484, Cetatea-Albă fu luată prin surprindere de Baiazid II. Turcii au creat aci raiaua cu acelaşi nume, care a durat până la 1812.

Ştefan cel Mare nu s'a putut consola niciodată de pierderea acestei cetăţi pe care o numise, cu drept cuvânt, «cheia Moldovei».

După răsboiul mondial, judeţul revine Ţării împreună cu întreaga provincie dintre Prut şi Nistru.

Monumente istorice. Cetatea construită de genovezi în evul mediu, reconstruită de Ştefan cel Mare, cu ziduri de o masivitate extraordinară.

Mormântul antic grecesc. Mormânt cu boltă, zidit din piatră de grecii din Tyras, acoperit cu pământ, într'un tumulus (movilă).

Biserică armenească din Cetatea Albă, având unele inscripţiuni din sec. XV-lea.

Izvorul Sf. Gheorghe din 1743.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul C.-A. numără 340.459 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	340.459	167.206	173.253
Total urban	36.652	17.247	19.405
1. Municipiul Cetatea-Albă	33.495	15.688	17.807
2. Oraşul Tuzla	3.157	1.559	1.598
Total rural	303.807	149.959	153.848
1. Plasa Cazaci	49.146	24.492	24.654
2. Plasa Tarutino	46.054	22.750	23.304
3. Plasa Taşlâc	60.973	30.554	30.419
4. Plasa Tatar-Bunar	58.567	28.356	30.211
5. Plasa Tuzla	44.788	21.977	22.811
. Plasa Volintiri	44.279	21.830	22.449

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	340.459	30—49 ani	72.625
		50—69 ani	33.200
0— 9 ani	95.356	70 ani şi peste	6.464
10—29 ani	132.192	Vârsta nedeclarată	622

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C. A., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.739	7.084	4.655	33,3	20,1	13,2
1931	342.614	11.275	6.965	4.310	32,9	20,3	12,6
1932	347.995	12.576	7.037	5.539	36,1	20,2	15,9
1933	352.857	11.630	5.954	5.676	33,0	16,9	16,1
1934	358.743	12.085	7.259	4.826	33,7	20,2	13,5
1935	362.200	11.128	8.207	2.921	30,7	22,7	8,0
1936	365.703	9.620	6.229	3.391	26,3	17,0	9,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei jud. C. A. a fost de 369.198 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 340.459 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 28.739 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 8,4%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul C.-A. a avut parte de destinul ţinuturilor de margină ale pământului românesc.

In timpurile paşnice, ţinuturile din jurul schelelor Cetăţii-Albe, ale acestei însemnate porţi spre lume, erau populate şi străbătute de numeroase drumuri ce veneau şi duceau în Occident, trecând din oraşele moldoveneşti în cele ale Poloniei şi ale Sileziei ori în cele ale Ardealului şi ale Boemiei. Domnia lui Alexandru cel Bun a însemnat epoca de înflorire românească a Cetăţii-Albe. Invazia turcă a pus capăt acestei înfloriri, aşa cum năvălirile înnăbuşiseră prosperitatea Tyras-ului din vremea lui Buerebista şi a Maurocastronului bizantin. Regimul raialei şi incursiunile Hordei au rărit populaţia ţinuturilor din jurul Cetăţii, până să i se potrivească numele nou, dat de Tătari, de «loc neumblat», de *Bugeac*.

CETATEA-ALBĂ

Când și-au anexat în 1812 Basarabia, Rușii au găsit părțile Cetății-Albe populate de așezări rare românești, înșirate de-a-lungul Nistrului și a râurilor, și de frânturi din masa Tătarilor de Crâm. Alexandru I a procedat de îndată la o acțiune de îndesire a populației în sensul « impopulărilor » Mariei Terezia și a lui Iosif II. Satele de protestanți, aduși din Sud-vestul german, dintre pietiștii Würtembergului, sămănate printre cele românești și tătărești primiră numele locurilor unde învinseseră Rușii în campania împotriva lui Napoleon. Au apărut atunci pe pământul românesc o Berezina, un Kulm, un Katzbach, un Halle, un Leipzig, un Luxembourg, un Brienne, un Fère Champenoise și chiar și un Paris. Alte sate germane au primit nume tipic pietiste: « văi » și « câmpii ale Harului » (Gnadental, Gnadenfeld), « văi ale Păcii » (Friedensfeld), « văi ale Speranței » (Hofnungstal). Le-au fost alăturate colonii de Bulgari, chemați cu prilejul celor două expediții rusești în Balcani, de Ucrainieni, de Ruși, de Evrei. Părțile Cetății-Albe au luat astfel înfățișarea unui mozaic etnic.

Cetatea-Albă, județul șesului dela marginea răsăriteană a Țării, seamănă foarte mult cu Timiș-Torontalul, județul șesului dela marginea apuseană a țării. Suprafețele arabile, de rodnicia rară a unei stepe de curând luate în cultură, reprezintă, la fel, aproape 80% din întinderea județului. Aceeași agricultură foarte diferențiată. Cultura cerealelor e întregită prin podgorii faimoase (Purcari, Șaba), prin culturi neîntrecute de plante industriale și printr'o importantă creștere de vite. Industria aproape exclusiv alimentară și textilă, întregește acest edificiu economic exemplar, de județ cu agricultură intensivă și valorificare dibace a produselor.

Portul original al neamurilor ce locuesc împreună în părțile Cetății-Albe nu s'a păstrat. L-a nivelat convietuirea, dar mai mult încă decât ea, diferențierea muncii agricole.

Nivelul cultural este și el foarte activ. Dacă n'ar fi Tătarii, procentul știutorilor de carte ar egala aproape pe cel al județelor bune din Ardeal și din Muntenia. Germanii și Bulgarii au instituții culturale numeroase, create unele încă din vremea stăpânirii rusești, care favoriza aceste două grupuri, și altele cu ajutorul statului românesc, care a acordat un sprijin larg muncii culturale a tuturor populațiilor alogene. Românii au putut să-și creeze instituții culturale de abia dela 1917 încoace. Buni români din partea locului, ca E. Dumbravă, care a înființat la 1912 un cerc studențesc moldovenesc la Kiew și a fost întâiul conducător al județului și I. Tudose, și naționaliști veniți din toate unghiurile pământului românesc, au creat în 1917-18 o serie întreagă de instituții culturale, datorită cărora Cetatea-Albă prezintă astăzi o viață culturală românească intensă.

Acțiunea energică de construire de căi de comunicație (aeroport, îmbunătățiri a șoselelor), de stimulare a satelor românești, cărora administrația rusească nu le-a purtat de loc grija, deslănțuită, în anii din urmă, de un mănunchiu de buni administratori, reprezintă un început foarte serios de fortificare a acestui ținut de margine românesc.

ECONOMIE

Județul C.-A. este în primul rând un județ agricol și, într'o oarecare măsură, pomicol și viticol.

Produsele principale sunt cerealele, care întrec, în anii buni, necesitățile de consumație ale județului, lăsând un excedent de circa 20.000—25.000 vagoane.

Pescuitul, în Mare și mai ales în bogatul liman al Nistrului, constitue pentru populația județului un izvor de venituri importante,

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 759.500 ha. Suprafața arabilă este de 603.507 ha, adică 79,46% din suprafața județului și 2,05% din suprafața totală a țării.

Întreaga suprafață arabilă a județului, o deține mica proprietate.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 540.408 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 204.303 ha, cu o producție de 454.390 chint. (producție medie la ha 2,2 chint.), în valoare de 111 mil. lei.

PE LIMANUL NISTRULUI

Porumbul ocupă 187.963 ha, cu o producție de 659.296 chint. (producție medie la ha 3,5 chint.), în valoare de 155 mil. lei.

Grâul ocupă 97.059 ha, cu o producție de 127.380 chint. (producție medie la ha 1,3 chint.), în valoare de 50 mil. lei.

Ovăzul ocupă 25.160 ha, cu o producție de 52.537 chint. (producție medie la ha 2,1 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Secara ocupă 15.699 ha, cu o producție de 25.641 chint. (producție medie la ha 1,6 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Meiul ocupă 10.206 ha, cu o producție de 12.220 chint. (producție medie la ha 1,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Hrișca ocupă 10 ha, *măturile* ocupă 8 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.428 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 3.271 ha, cu o producție de 13.474 chint. (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 3.658 ha, cu o producție de 34.078 chint. fân (media la ha 9,3 chint.), în valoare de 5 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 922 ha, cu o producție de 40.839 chint. (media la ha 44,3 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 10.327 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4.788 ha, cu o producție de 37.785 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Pepenii verzi și galbeni* ocupă 2.884 ha, cu o producție de 82.874 chint. (media la ha 28,7 chint.), în valoare de 12 mil. lei. *Fasolea* ocupă 633 ha, cu o producție de 1.926 chint. (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 9.171 chint. în valoare de 1 milion lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 6.504 chint., în valoare de 2 milioane lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 31.368 chint., în valoare de 2 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 33.888 ha. Din această suprafață *rapița* ocupă 20.544 ha, cu o producție de 49.484 chint. (media la ha 2,4 chint.), în valoare de 28 mil. lei. *Inul* ocupă 5.332 ha, cu o producție de 4.178 chint. fuior (media la ha 0,8 chint.), în valoare de 21 mil. lei și 5.789 chint. sămânță (media la ha 1,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Muștarul* ocupă 3.568 ha, cu o producție de 12.045 chint. (media la ha 3,3 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Soia* ocupă 2.382 ha, cu o producție de 5.529 chint. (media la ha 2,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Ricinul* ocupă 1.326 ha, cu o producție de 4.553 chint. (media la ha 4,4 chint.).

Caracteristică. Suprafețele ocupate în acest județ de orz, soia, ricin (83,9% pe țară) și muștar, sunt clasate în locul întâi din țară. Suprafața ocupată de in este clasată în locul al 2-lea din țară, iar cea ocupată de vița de vie în locul al 3-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (759.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.456 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.431 ha, cu o producție de 34.520 chint. (prod. medie la ha 14,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Pășunile ocupă 74.837 ha.

Pădurile ocupă 1.025 ha.

Pomii fructiferi ocupă 250 ha.

Viţa de vie ocupă 17.696 ha (din care viile pe rod 13.195 ha), cu o producţie de 296.580 hl (producţie medie la ha 22,5 hl), în valoare de 91 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul C.-A. se aflau în 1935: Cai 91.426, boi 75.695, oi 295.060, capre 1.103, porci 57.123, stupi sistematici 4.015, stupi primitivi 706.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de cai şi de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de celelalte judeţe.

Industrie. *Alimentară*: 33 mori sistematice (din care 5 la Cetatea-Albă), 105 mori ţărăneşti (din care 3 la Cetatea-Albă), 1 moară de crupe (Cetatea-Albă), 1 moară de măcinat sare (Cetatea-Albă), 49 fabrici de unt, 2 de conserve (Cetatea-Albă şi Turlachi), 11 de mezeluri (din care 6 la Cetatea-Albă), 2 de bomboane (Cetatea-Albă), 49 de ulei (din care 2 la Cetatea-Albă), 23 uleiniţe, 2 de spirt şi cognac (Cetatea-Albă şi Şaba); *Textilă*: 15 fabrici de postav (5 la Tarutino, 3 la Arciz, câte 2 la Cetatea-Albă şi Tepliţ, câte 1 la Tătărăşti, Cuporani şi Volintiri), 8 industrii textile diferite (câte 2 la Arciz şi Tarutino şi câte 1 la Cetatea-Albă, Gnadenfeld, Gnadental şi Volintiri), 12 darace de lână; *Alte industrii*: 3 fabrici de săpun (Cetatea-Albă); 4 de produse chimice (Tarutino); 7 de maşini agricole (5 la Sărata şi câte 1 la Arciz şi Burgugi); 3 turnătorii (2 la Sărata şi 1 la Burgugi), 10 ateliere mecanice; 2 fabrici de pielărie (Tepliţ); 2 de tăbăcărie (Tarutino şi Volintiri), 4 de cherestea, 2 la Tepliţ şi 2 la Acmanghit); 3 ateliere de mobile (2 la Cetatea-Albă şi 1 la Tătărăşti); 11 ateliere de tâmplărie (10 la Cetatea-Albă şi 1 la Cleastitz); 16 fabrici de olane, 13 de ţigle, 43 de cărămizi. *Cariere*: 33 cariere de piatră şi 19 de nisip.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste[1]).

Moara I. Asvadurov (inv. 20), moara Fraţii I. & S. Denisov (inv. 15) din Cetatea-Albă, Moara « Progres », Arciz (soc. 12, inv. 6), Moara « Progresul », Berezina (soc. 12, inv. 24), Piua de bătut abale şi fabrica de văpsit R. Banasch, Tarutino (inv. 6).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CETATEA-ALBĂ IN 1935

Intreprinderile de la 5 H. P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	9	4	1.175	224	62.783
Textilă	7	2	323	181	11.727
Metalurgică	3	3	88	46	1.680
Hârtie şi Arte grafice	—	1	95	—	—
Total	19	10	1.681	451	76.190

1) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul face comerţ cu cereale, făină, animale, vinuri, peşte, piei crude, ouă, unt şi brânzeturi.

Importă cherestea, lemne de foc, cărbuni de pământ şi fierărie.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *5 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	284.609	Fonduri	16.845.605
Plasamente	45.378.442	Angajamente	42.997.064
Imobilizări	3.463.123	Rezultate	5.683
Rezultate	10.722.178		
Total	59.848.352	Total	59.848.352

Cooperative de credit (bănci populare) 78, cu 16.046 membri, şi cu un capital social vărsat de 13.539.180 lei. Imprumuturi acordate 75.106.296 lei (neconvertite 7.023.960 lei, convertite 38.469.504 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 29.612.832 lei). Depuneri spre fructificare lei 19.031.427. Totalul bilanţului 100.688.530 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu 39 membri, şi cu un capital social vărsat de 17.500 lei. Valori imobilizate 5.447 lei. Bilanţul încheiat 1.094.316 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 10, cu 873 membri şi cu un capital vărsat de 393.146 lei. Bilanţul încheiat: 3.191.249 lei

Cooperative de consum 23, cu 1828 membri şi cu un capital social vărsat de 1.457.143 lei. Mărfuri generale în valoare de 4.237.419 lei. Bilanţul încheiat: 13.362.145 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul jud. C.-A. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**50 585 380**
Venituri ordinare	*36.497.177*
Venituri extraordinare	*4.057.640*
Venituri speciale	*10.030.563*
Cheltueli	**50.585.380**
Cheltueli ordinare	*36.497.177*
Cheltueli extraordinare	*4.057.640*
Cheltueli speciale	*10.030.563*

Drumuri. Judeţul C.-A. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime de 2.291 km 710 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 257 km 300 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită şi pavată de 68 km 128 m.

Drumuri judeţene 371 km din care administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită şi pavată de 42 km 128 m.

Drumuri comunale 1.663 km 410 m.

Lungimea podurilor este de 1719,50 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 484,00 m, judeţene 949,00 m şi comunale 286,50 m.

Prin judeţ trec *4 drumuri naţionale*, legând următoarele localităţi:

1. *Bolgrad – Tarutino – Căuşani.*
2. *Cetatea Albă – Volintiri – Tighina* (Cetatea Albă-Volintiri = 60 km.)
3. *Cetatea-Albă–Sărata – Tătărăşti–Bolgrad* (Cetatea - Albă – Sărata = 56 km).
4. *Comrat – Tarutino–Sărata* (Tarutino – Sărata = 51 km).

Cale ferată. Judeţul C.-A. este străbătut de o linie de cale ferată, secundară simplă, de 168 km.

Staţii importante: Cetatea-Albă, Bugaz.

Navigaţie aeriană. Prin judeţ trece linia de navigaţie aeriană L.A.R.E.S., cu plecare şi sosire pe aerodromul municipiului Cetatea-Albă.

Itinerarii: Bucureşti – Galaţi – Ismail – Cetatea-Albă şi Cernăuţi – Iaşi – Chişinău – Cetatea Albă.

Poştă, telegraf, telefon. *9 oficii P.T.T. de Stat* la: Cetatea Albă, Arciz, Bairamcea, Cazaci, Sărata, Tarutino, Taşlâc, Tătărăşti şi Volintiri; *4 oficii balneare* la Budachi – Cordon, Şabolat, Bugaz şi Burnas; *9 agenţii speciale* la Budachi, Cleaştiţ, Culevcea, Ivăneştii- Noui, Ivăneştii-Vechi, Olăneşti, Poştal, Şaba-Târg şi Tuzla şi *2 gări cu serviciu poştal* (Berezina şi Cantemir).

Oficii telefonice în Cetatea-Albă, Arciz, Bairamcea, Berezina, Budachi, Budachi-Cordon, Burnas, Cazaci, Cleaştiţ, Culevcea, Ivăneştii-Noui, Ivăneştii-Vechi, Olăneşti, Poştal, Şaba, Sărata, Serghieşti, Tarutino, Taşlâc, Tătărăşti, Tuzla, Volintiri.

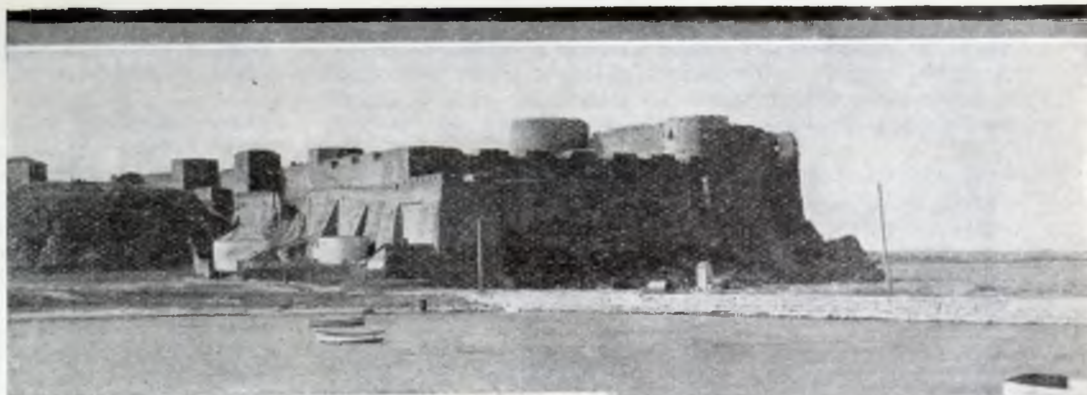
Staţiuni balneare, climatice, turism. *Budachi*, staţiune balneo-climatică formată din 3 aşezări: Budachi - Sat, Budachi – Cosa şi Budachi – Cordon sau Dacia, situate împrejurul limanului Budachi, foarte apropiate între ele. Climat plăcut. Temperatura, umiditatea şi presiunea, aproape constante.

Ploi puţine. Vara predomină briza mării, caldă şi umedă. Durata insolării foarte lungă.

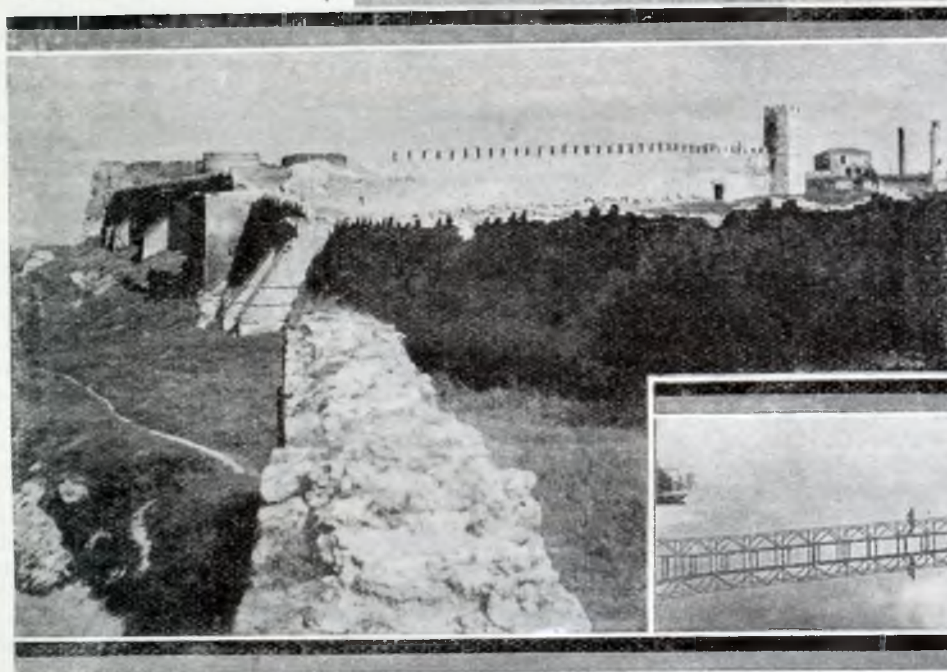
[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

CETATEA-ALBĂ

RUINILE CETĂŢII

ZIDURILE CETĂŢII

SERGHIEVCA:
PUNTEA-DEBARCADER

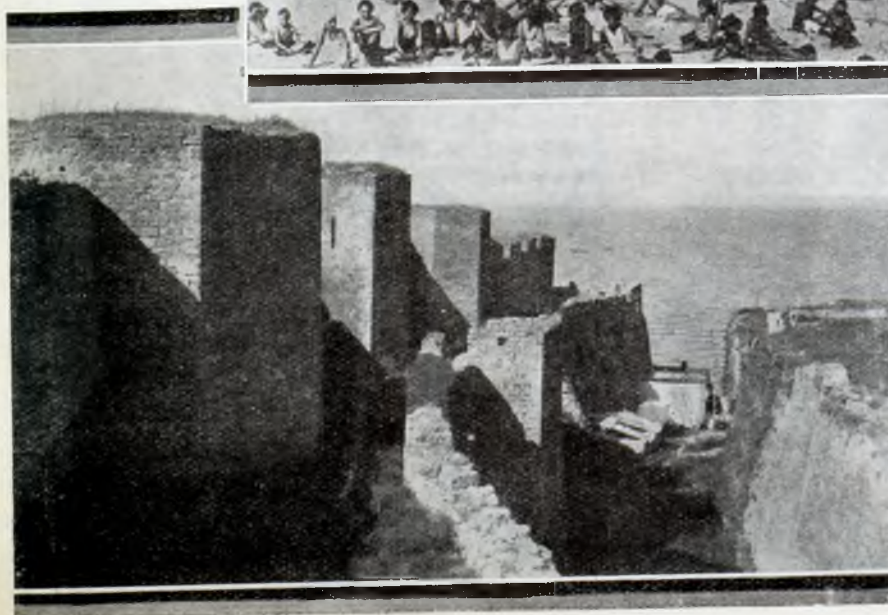

SANATORIUL DELA
BUGAZ

PLAJA DELA BUDACHI

RUINILE CETĂŢII

Apa lacului, cloruro-sodică concentrată, conţine şi brom. Radio-activă. Nămolul, de tipul sulfo-feruginos, e negru, fin şi aproape lipsit de scoici.

Indicaţiuni. Băile calde de apă de lac şi nămol: reumatisme cronice, gută, artritism, nevralgii, sciatică, lumbago, afecţiuni osoase, tuberculoze (afară de cea pulmonară), boli cronice de piele, sifilis, exudate cronice, afecţiuni genitale interne la femei. Băile de mare şi helioterapie: reumatisme uşoare, nevralgii, anemii, limfatism, scrofuloză, tuberculoze (afară de cea pulmonară), constipaţii, dispepsii şi dermatoze nervoase, nevroze. Stabilimente balneare pentru băi calde de nămol şi apă de lac, aduse din lacul Budachi, băi calde şi reci de apă de mare. Sanatorii. Băi de soare: la Cosa şi pe frumoasa plaje marină dela Cordon. Hoteluri, vile, restaurante, oficiu P.T.T. Curse cu autobuse până la Cetatea-Albă (25 km), cea mai apropiată staţie c.f. Distracţii: tenis, vâslit pe lac. Excursii la Bugaz şi Cetatea-Albă.

Bugaz, staţiune balneo-maritimă, aşezată pe limba de nisip dintre limanul Nistrului şi mare. Climat dulce, maritim, aer curat, ozonizat şi bogat în săruri; ferită de vânturi. Indicaţii: surmenaj fizic şi intelectual, limfatism, rachitism, debilitate, tuberculoză osoasă. Are vile, restaurante, stabilimente balneare, băi de mare, de liman, băi de nomol, plaje mare. Gară locală pe linia Bucureşti – Cetatea-Albă. Excursii cu vaporul.

Burnas, staţiune maritimă situată pe marginea lacului cu acelaşi nume. Stabiliment modern pentru băi de nămol şi apă caldă. Are plaje frumoasă. Câteva hoteluri, numeroase vile. Gară la Culovcia, la 25 km pe linia Basarabească – Cetatea-Albă, de unde cu autobusul la Burnas.

Tuzla, staţiune maritimă renumită prin bogăţia nămolurilor şi concentraţia salină a apei. Are un modest stabiliment pentru băi calde şi nămol. Comunicaţia prin gara Culevcia la 20 km.

Şabolat-Serghieşti, staţiune balneo-maritimă situată pe malul lacului Şabolat. Climă plăcută. Plantaţia bogată purifică aerul şi apără staţiunea de vânturi. Stabilimente balneare pentru băi de nămol şi apă caldă. Plaje frumoasă la care ajungi cu barca cu motor. Indicaţiuni: aceleaşi ca pentru toate staţiunile de pe liman. Numeroase vile, restaurante şi pensiuni. Pe malul limanului se află un frumos cazinou cu orchestră militară.

Achembet, staţiune balneo-maritimă în plină desvoltare. Are apă de băut bună, nămol, apă caldă şi plaje frumoasă. Aceleaşi indicaţiuni dela Budachi.

Zolocari, staţiune belneară modestă, pe ţărmul răsăritean al lacului Sasicul-Mare.

Şaba, staţiune climatică, aşezată între vii, la 7 km de Cetatea-Albă. Indicată pentru surmenaţi, anemici, uşoare afecţiuni pulmonare. Renumită pentru cura de struguri.

Judeţul C.-A., oferă numeroase posibilităţi de turism nautic, datorită lacurilor şi Mării Negre. Atrage pentru eficacitatea terapeutică, pitorescul locurilor cum şi pentru frumoasele excursii cu vapoare şi bărci.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 272.115 locuitori din cari 55,0% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 67,3% bărbaţi ştiutori de carte şi 43,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	4,0	1,7
2. Primară	66,3	92,2
3. Secundară	21,3	5,0
4. Profesională	5,0	0,7
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului C.-A. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 89.339 locuitori (2.116 mediu urban şi 87.223 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 şcoală normală de băieţi, 1 şcoală normală mixtă, 1 liceu industral de fete, 2 licee industriale de băieţi, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu de băieţi, 1 şcoală de agricultură, 1 şcoală de muzică.

Şcoli primare 275, din care 263 rurale şi 12 urbane (273 şcoli de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 48.142 copii (1.429 mediu urban şi 46.713 mediu rural) şi cu 1.110 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 63, din care 56 rurale şi 7 urbane (62 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 3.577 copii (3.348 mediu rural şi 229 mediu urban) şi cu 65 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţ se relevă activitatea Asoc. pentru literatura şi cultura poporului român «*Astra*» cu sediul în Cetatea-Albă.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol», are cămine culturale în următoarele localităţi: Cetatea-Albă (1 cămin judeţean şi 1 cămin orăşenesc), Acmanghit, Amara, Arcizul-Nou, Arciz, Bairamcea, Brieni, Budachi-Cordon, Camcic, Cara-Ha an, Ciişia, Ciuleni, Corcmaz, Culevcea, Diulmeni, Dumitreşti, Faraoani, Friedenstal, Frumuşica-Veche, Glăvani, Goliţa, Gura-Roşie, Mihăileni, Moldoca, Manaşi, Marăzlăveni, Martaza, Manja, Noul-Caragaci, Olăneşti (cămin model), Pavlovca-Rusă, Păuleni, Plătăreşti, Purcari, Răileanca, Sărata, Sărăria, Serghievca, Şaba-Târg, Şagani.Ţariceanca-Veche, Tătărăşti şi Turlachi.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în comunele Tuzla şi Taşlâc.

Liga Culturală activează în Volintiri.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţul C. A., 127 cămine culturale, 3 societăţi muzicale şi 26 biblioteci, adică în total 156 organizaţii culturale, dintre care 74 au personalitate juridică.

3 muzee, 3 societăţi corale, 7 asociaţiuni culturale, 2 teatre şi 2 cinematografe, 3 societăţi sportive şi 10 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 79,0% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 92 biserici şi 5 capele ortodoxe, 2 biserici romano-catolice, 29 luterane, 1 reformată, 1 armeano-gregoriană, 7 case de rugăciune baptiste şi 1 adventistă de ziua 7-a, 4 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox în Cetatea-Albă.

Judeţul se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Cetăţii-Albe şi Ismailului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului C.-A. este municipiul Cetatea-Albă. Judeţul are 213 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Arciz	18 sate
II.	Plasa Cazaci	24 sate
III.	Plasa Ivăneştii-Noui	15 sate
IV.	Plasa Liman	41 sate
V.	Plasa Sărata	34 sate
VI.	Plasa Tarutino	23 sate
VII.	Plasa Tuzla	34 sate
VIII.	Plasa Volintiri	24 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Cetatea-Albă, cu 2 secţiuni, 13 magistraţi, 1 prim-procuror şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Chişinău.

6 judecătorii, la Cetatea-Albă, Arciz, Bairamcea, Tarutino, Tătărăşti şi Volintiri, cu un total de 12 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Cetatea-Albă, Tarutino, Arciz, Divizia, Purcari, Sărata, Cazacii-Vechi, Taşlâc, Bairamcea, Şaba, Volintiri, Hasan-Batâr şi Satalâc-Hagi.

Spitalul militar, Spitalul comunal, şi Spitalul evreesc, şi Sanatoriul «Dr. Smolenschi» (particular) Spital de animale, din Cetatea Albă.

Serviciul sanitar al judeţului şi Serviciul sanitar al municipiului Cetatea-Albă

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Galaţi are oficii la Cetatea-Albă şi Tarutino şi organizaţii medicale în Cetatea-Albă, Tarutino, Sărata, Tătărăşti, şi Arciz (total 7 medici).

Societatea « Crucea Roşie » are filiale la Cetatea-Albă, Frumuşica-Nouă, Gura-Roşie, I. G. Duca şi Sărata.

In Cetatea-Albă se află şi următoarele instituţii de binefacere: Oficiul I.O.V., 2 orfelinate, 2 azile de bătrâni, Societatea « Principele Mircea », Societatea « Tarbut » şi Societatea « Oze ».

In comuna Sărata se află 1 orfelinat şi 1 azil de bătrâni.

In comuna Tătărăşti se află 1 azil de bătrâni şi 1 societate pentru ajutorul săracilor.

In comuna Vădeni se află 1 azil de bătrâni.

In comunele Amara, Arciz, Friedenstal şi Tepliţ activează societăţi femenine de binefacere.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Cetatea-Albă, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

2 sanatorii la Băile Bugaz: 1 de stat şi 1 particular.

1 sanatoriu particular la Budachi-Cordon.

Dispensare de stat, la: Cetatea-Albă, Acmanghit, Arciz, Budachi, Ciişia, Cleaştiţ Deleni, Hasan-Batâr, Ivăneştii-Vechi, Mansburg, Malu Mare, Noul Caragaci, Paris, Palanca, Păpuşoi, Plahteevca, Poştal, Sărata, Tarutino, Tătărăşti şi Tuzla.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CETATEA-ALBĂ

A) **Oraşe**

1. Municipiul Cetatea-Albă (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA ARCIZ

1. Arciz
2. Arcizul-Nou
3. Brieni
4. Burgugi
5. Deljiler
6. Demir-Hagi
7. Deneviţ
8. Ferşampenuaz-Mare
9. Ferşampenuaz-Mic
10. Fridenstal
11. Gnadental
12. Hofnungsfeld
13. Pavlovca
14. Ploţc
15. Taşlâc
16. Tepliţ
17. Vădeni
18. Vozneseni

II. PLASA CAZACI

1. Alexandreni
2. Andreeni
3. Babei
4. Caplani
5. Cazaci
6. Celmeccia
7. Corcmaz
8. Corneşti
9. Daniensfeld
10. Eighenheim
11. Gura-Roşie
12. Han-Câşla
13. Moldova
14. Palanca
15. Pietroasa
16. Răileanca
17. Roşia
18. Saria
19. Seimeni
20. Seimenii-Noui
21. Tudora
22. Ţariceanca-Nouă
23. Ţariceanca-Veche
24. Zabara

III. PLASA IVĂNEŞTII-NOI

1. Ciişia
2. Cotul-Chitaiului
3. Cuporani
4. Deleni
5. Diulmeni
6. Dumitreşti
7. Dunăreanca
8. Glavani
9. Goliţa
10. Hasan-Batâr
11. Iserlia
12. Ivăneştii-Noui
13. Pandaclia
14. Satalâc-Hagi
15. Traian

IV. PLASA LIMAN

1. Achembet
2. Adămeşti
3. Alcalia
4. Balabanca-Mare
5. Balabanca-Mică
6. Bani
7. Băile-Bugaz
8. Băile-Sergheevca
9. Băcoza
10. Benchendorf
11. Budachi
12. Budachi-Cordon
13. Caiabei-Mari
14. Caiabei-Mici
15. Catorga
16. Cerchez
17. Ciobana
18. Codăeşti
19. Davideni
20. Halle
21. Liuba
22. Manaşi
23. Mansburg
24. Marazlăveni
25. Marianca-Mare
26. Marianca-Mică
27. Mologa
28. Neufeld
29. Nicolae-Bălcescu
30. Nicolaeni
31. Ovidiu
32. Paveleni
33. Păpuşoi
34. Poştal
35. Romaneşti
36. Sofiental
37. Strasburg
38. Şaba-Colonie
39. Şaba-Târg
40. Şabolat
41. Turlachi

V. PLASA SĂRATA

1. Achmanghit
2. Bairamcea
3. Bălăcelu-Mare
4. Bălăcelu-Mic
5. Caira
6. Camcic
7. Cantemir I
8. Cantemir II
9. Cemcelul-Mare
10. Cemcelul-Mic
11. Constantineşti
12. Culevcea
13. Fridensfeld
14. Gnadenfeld
15. Hagider
16. Iaroslava
17. I. G. Duca
18. Ivănceni
19. Lihtental
20. Mihăileni
21. Moldoveni
22. Nădejdea
23. Neagra
24. Noua-Suliţă
25. Plahteevca
26. Rozenfeld
27. Sărata
28. Sărata-Mică
29. Săraţica
30. Sergheevca
31. Stangopca
32. Şimche
33. Tătărăşti
34. Uspenca

VI. PLASA TARUTINO

1. Amara
2. Aprodul-Purice
3. Berezina
4. Borodino
5. Caşpalat
6. Catzbach
7. Ciuleni
8. Cleaştiţ
9. Cogălniceanu
10. Crasna
11. Culmea
12. Cuza-Vodă
13. Depoul-Basarabeasca
14. Gighir
15. Leiptzig
16. Luxemburg
17. Malu-Mare
18. Malul-Mic
19. Paris
20. Parisul-Nou
21. Tarutino
22. Vasile-Stroescu
23. Zoreni

VII. PLASA TUZLA

1. Adâncata
2. Balabanca
3. Bazarianca
4. Bazarianca-Veche
5. Bâlca
6. Bezimenca-Mare
7. Bezimenca-Mică
8. Buduri
9. Burnaz
10. Camciatca
11. Catlabug
12. Chebabcea
13. Divizia
14. Hagi
15. Luxemburgul-Nou
16. Marazli
17. Martaza
18. Noul-Caragaci
19. Principele-Carol
20. Principele-Mihai
21. Răileni
22. Regele-Ferdinand
23. Regina-Maria
24. Sadova
25. Sărăria
26. Scandiba
27. Şagani
28. Trihatchi
29. Tropoclo
30. Tuzla
31. Ţăriceni
32. Veselia
33. Zangherovca
34. Zolocari

VIII. PLASA VOLINTIRI

1. Aninoasa
2. Antoneşti
3. Cara-Hasan
4. Chizil
5. Delniceni
6. Faraoani
7. Frumuşica-Nouă
8. Frumuşica-Veche
9. Hofnungstal
10. Ivăneştii-Vechi
11. Manja
12. Marienfeld
13. Moruzeni
14. Nicolae-Iorga
15. Odessa-Nouă
16. Olăneşti
17. Păuleni
18. Purcari
19. Răscăeţi
20. Slobozia
21. Suiunduc
22. Ştefăneşti
23. Vladimireşti
24. Volintiri

JUDEȚUL CIUC

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, de argint, un soare roșu, cu raze lungi ondulate; în al doilea, roșu, o cruce de aur pe o semilună, de argint; în al treilea, roșu, o acvilă neagră, cu un fulger de argint în ghiare; în al patrulea, de argint, patru brazi verzi pe piscuri negre; peste tot, în câmp albastru, Maica Domnului cu pruncul în brațe, tronând pe o semilună de argint, așezată pe un glob negru.

Simbolizează înrădăcinarea stăpânirii românești în acest județ, bogat în păduri și patronat de Maica Domnului.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. este așezat în partea de Răsărit a Transilvaniei, pe văile superioare ale Oltului și Mureșului. El este unul dintre cele trei județe secuești (Ciuc, Trei-Scaune și Odorhei).

Suprafața: 4993 km².

Infățișarea pământului. Puține județe din România au granițe naturale atât de clare: un lanț de câmpii plane situate la cca 700 m altitudine (*Giurgeul*, pe Mureș și *cele trei șesuri ale Ciucului*, pe Olt) și mărginit atât la Apus cât și la Răsărit de munți cuprinși între 1500—1800 m. La Apus, munții Vulcanici încă bine păstrați în forma lor dela început (*Călimanii, Gurghiul* și *Harghita*); la Răsărit, munții clădiți din piatră variată, dar mai ales gresie, marnă și calcar (*Giurgeu, Ciuc* și *Bodoc*). Din cetatea de munți, pe care picioarele acestora au despărțit-o în mai multe compartimente, nu se poate ieși, decât sau peste pasuri de înălțime (ex. *Vlăhița* către V.; *Tulgheș, Bicaz, Ghimeș, Uz*, către Moldova), sau prin defilee sălbatice și lungi (*defileul Mureșului*, la Nord și *defileul Oltului*, la Sud).

Județul Ciuc este deci o foarte răspicată regiune naturală.

Climă și ape. Clima acestui ținut este socotită printre cele mai aspre din munții noștri (Gheorghenii, în Nordul județului, sunt cunoscuți prin temperaturile lor foarte scăzute din timpul iernii); de asemenea, față de restul ținuturilor muntoase dela noi, Ciucul reprezintă o insulă de precipitațiuni reduse (sub 600 mm anual). Mai mult chiar, pe munții vecini, ploile nu depășesc 700 mm.

Pe lângă torenții și râurile cari se adună în șesurile centrale (din această cauză parțial mlăștinoase), Ciucul este străbătut, în afară de *Trotuș*, de două ape mari care izvorăsc din locuri foarte apropiate (*masivul Curmăturei* sau *Hagimașului*); *Mureșul* care se îndreaptă spre N.; și *Oltul* spre S. In acest județ sunt vestite apoi două lacuri unice în Carpații noștri: lacul de crater vulcanic, *S-ta Ana* (lângă Tușnad) și *lacul Roșu* dela ieșirea cheilor Bicazului, lac recent (nu are nici 100 ani) provenit din prăbușirea unui munte.

Vegetație. Pădurile de fagi și conifere acoperă încă, în cea mai mare parte, munții înconjurători. In depresiune însă, unde sunt și plante de mlaștină și turbării, ele au fost de mult tăiate și înlocuite cu culturi.

Bogății minerale. Prezența vulcanilor stinși este un ndiciu de posibile bogății minerale. Ele se reduc totuși la: a) numeroase *bazine de lignit* dar de mică importanță (excepție cel dela Borsec); b) *ape minerale acidulate* răspândite pretutindeni (*Tușnadul* în Sud, *Borsecul* și *Bilborul* în Nord, sunt cele mai cunoscute izvoare și stațiuni balneare); c) *cariere de piatră* (*sienit* și *calcar cristalin* de foarte bună calitate, în Giurgeu; *andezit, breccie andezitică, gresie* și *calcaluri de construcție*, în cele trei Ciucuri).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. In locul acestui ținut au fost în vremea veche, « 3 scaune de judecată », adică « județe » de tradiție românească: Scaunul Ciucului, Scaunul Giurgeului, care apar documentar la 1406, iar celălalt al Cașinului, la 1462.

Ștefan cel Mare și urmașii lui au domnit în acest ținut cetatea Ciucului și satele înconjurătoare.

Petru Rareș, a supus cu aproape tot răsăritul Transilvaniei, și acest ținut.

In 1764, comitatul (județul) Ciuc a fost militarizat și alipit teritoriului grăniceresc al Secuilor, iar în 1784, a fost desființat și trecut parte la Comitatul Odorheiului, parte la Trei Scaune.

La începutul veacului al XIX-lea este reînființat, având pe teritoriul său, la 1839, două târguri și 67 sate.

I s'a dat actuala delimitare în 1876.

Monumente istorice. *Ruinele Cetății Ciceiului*, străveche posesiune moldovenească în com. Ciceu.

CHEILE BICAZULUI CU TURNUL BARDOSULUI

Mânăstirea Franciscanilor, construită în anul 1208 şi *Capela « Salvator »* (1002), amândouă în com. Şumuleu.

Biserica romano-catolică din com. Ditrău, zidită în anul 1200.

Biserica romano-catolică din com. Armăşeni, zidită în sec. al XV-lea, în stil gotic.

Biserica Sf. Ioan Nou (romano-catolică) din com. Delniţa.

Biserica « Valea Bradului » (greco-catolică) din Bicazul-Ardelenesc.

Castelul familiei grafului Lazăr, construit în sec. al XIV-lea în timpul năvălirii Tătarilor, punct de rezistenţă, întărit, în com. Lăzarea.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. Judeţul C. are, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din 29 Decemvrie 1930, un număr de 146.584 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	146.584	74.940	71.644
Total urban	15.962	7.732	8.230
1. Oraşul Mercurea-Ciuc	5.014	2.466	2.548
2. Oraşul Gheorgheni	10.948	6.266	5.682
Total rural	130.622	67.208	63.414
1. Plasa Centrală . . .	33.123	17.196	15.927
2. Plasa Frumoasă . .	23.365	11.865	11.500
3. Plasa Gheorgheni	52.471	26.632	25.839
4. Plasa Sân-Mărtin . .	21.663	11.515	10.148

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	146.584	30—49 ani	32.869
		50—69 ani	19.362
0— 9 ani	39.592	70 ani şi peste . . .	4.888
10—29 ani	49.397	Vârstă nedeclarată . .	476

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931–1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	4.341	2.764	1.577	28,8	18,3	10,5
1931	147.407	4.531	2.882	1.649	30,7	19,6	11,1
1932	149.043	4.497	2.873	1.624	30,2	19,3	10,9
1933	150.707	4.301	2.618	1.683	28,5	17,4	11,1
1934	152.283	4.202	2.795	1.407	27,6	18,4	9,2
1935	153.678	4.172	2.652	1.520	27,1	17,3	9.8
1936	155.373	4.523	2.751	1.772	29,1	17,7	11,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului C. a fost de 157.153 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 146.584 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 10.569 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 7,2%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Agricultura, care ocupă o mare parte din populaţia judeţului, suferă mult din cauza vicisitudinelor climei. Creşterea vitelor este mai prielnică, graţie raportului favorabil dintre pământul arabil, păşuni şi livezi. Oieritul, atât de intens în trecut, este în decadenţă, întrucât oamenii şi-au descoperit alte izvoare de venituri.

Deşi judeţul este bogat în calcar, marmoră, fier, alamă, plumb, sare, cărbune, în cantitate mai mică aur şi argint, exploatarea minieră este foarte redusă, din cauza insuficienţii căilor de comunicaţie, judeţul fiind străbătut de o singură linie ferată, paralelă cu cursul râurilor principale Olt şi Mureş, cu o ramificaţie din Petru-Rareş spre Galaţi. Regiunile miniere fiind prea departe de liniile de comunicaţie, cheltuelile de exploatare fiind mari, rentabilitatea este mică. In schimb exploatarea pădurilor a depăşit chiar limitele pre crise de lege. Aproape în fiecare sat se află câte o fabrică de cherestea mai mică sau mai mare.

In regiunea Giurgeului populaţia este în majoritate românească; în restul judeţului săcuiască. Săcuii din acest judeţ sunt cei mai puri, păstrându-şi caracterul strămoşesc. De religie romano-catolică, de statură mijlocie, cu fruntea lată, muncitori, de temperament iritabil, tăcuţi şi iubitori de libertate. Satele sunt formate din Săcui şi Români. Românii însă au suferit foarte mult mai ales după anii 1848—49, când opera de maghiarizare s'a realizat cu întregul aparat de Stat. Satele se află mai ales, în regiunea basinelor, pe malurile râurilor Olt şi Mureş, precum şi pe malurile afluenţilor lor, aşezate aşa fel ca să fie străbătute de apă. Satele din basine sunt mai concentrate, iar cele din regiunea colinară mai dispersate. Tipul caselor este acelaşi la Români ca şi la Săcui. Deşi locuitorii au material de construcţie, casele au aparenţa săracă. Atenţia e îndreptată mai mult asupra adăpostului animalelor: staul şi şură.

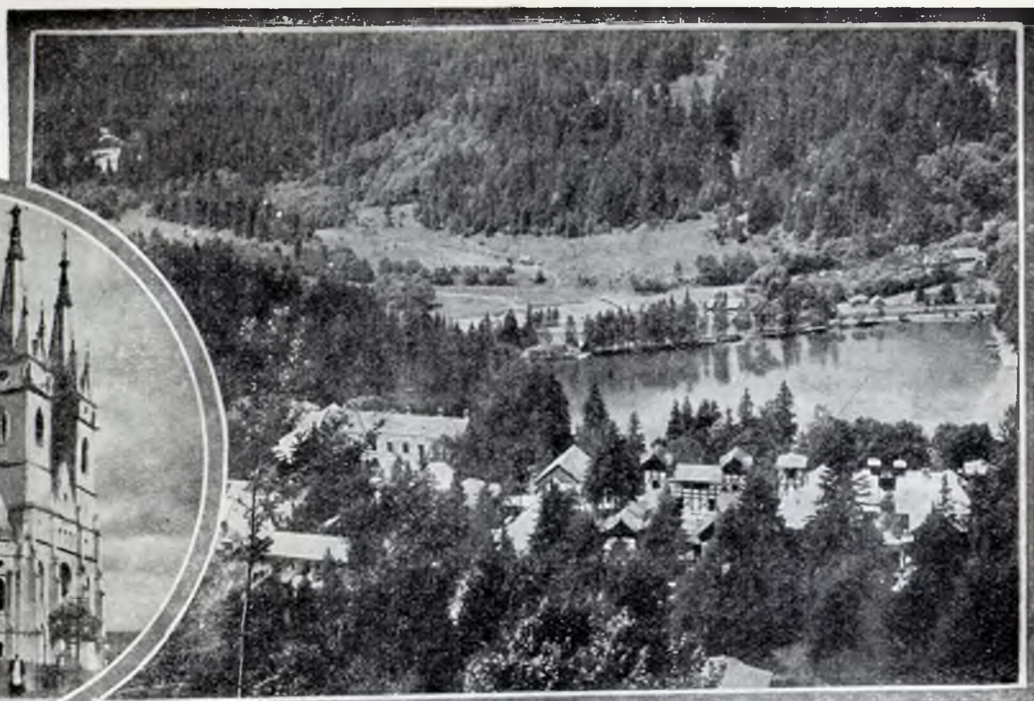
Industria lemnului şi comerţul cu apă minerală, sunt factorii cei mai importanţi de existenţă. Apa minerală era transportată cu căruţele până prin Moldova, şi spre Vest până în şesul Ungariei şi schimbată acolo pe alte produse. Exploatarea şi comercializarea materialului lemnos astăzi se face de către Evrei, iar apa minerală de către diverse societăţi, locuitorii pierzând şi aceste izvoare de venit. Ceramica, industria pietrei, ţesătoria satisfac nevoile locale fără a se putea extinde mai departe. Majoritatea locuitorilor îşi câştigă existenţa prin munca braţelor, pe lângă exploatările lemnoase şi în diferite oraşe ale României, mai ales în Bucureşti. *a. f.*

ECONOMIE

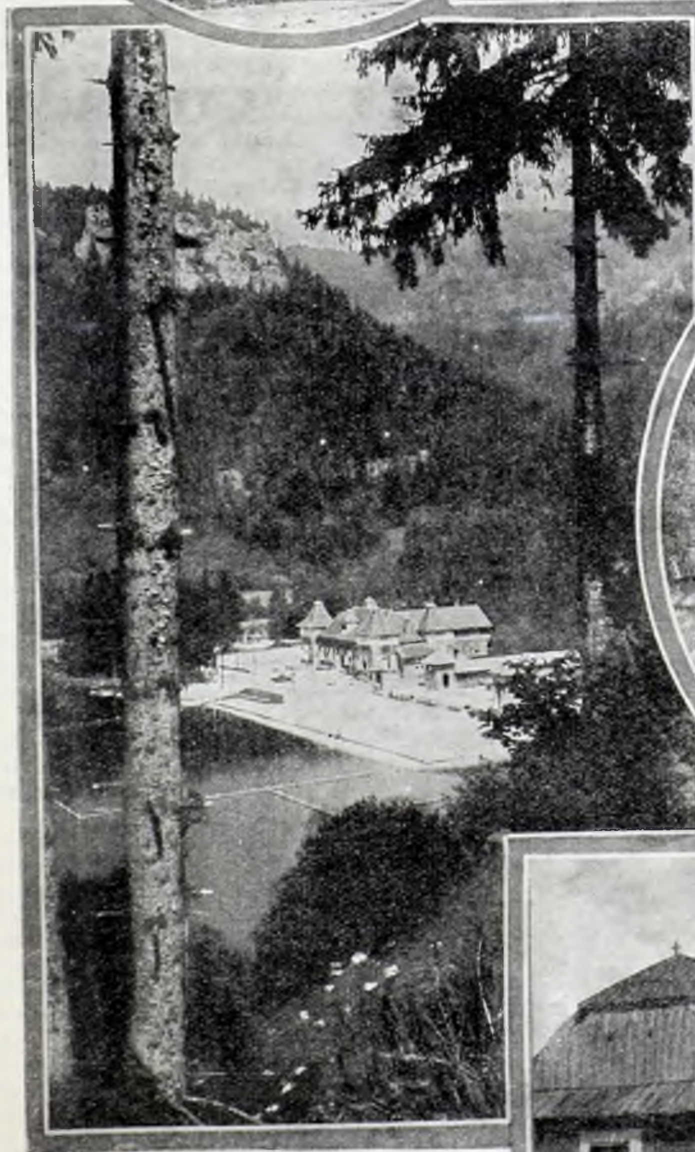
Principalele izvoare de bogăţie ale judeţului sunt: industria lemnului şi creşterea animalelor. Agricultura, din cauza climei reci, nu asigură existenţa locuitorilor.

BISERICA ROMÂNO-CATOLICĂ DIN DITRĂU

BĂILE TUŞNAD

BĂILE TUŞNAD

LACUL ROŞU

GOSPODĂRIE DIN GHIMEŞ

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 499.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 68.094 ha, adică 13,63% din suprafaţa judeţului şi 0,23% din suprafaţa totală a ţării. Intreaga suprafaţă arabilă a judeţului o deţine mica proprietate.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 39.056 ha, astfel repartizate:

Ovăzul ocupă 16.892 ha, cu o producţie de 155.382 chint., (prod. medie la ha 9,2 chint.) în valoare de 47 mil. lei.

Orzul ocupă 11.214 ha, cu o producţie de 115.628 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 28 mil. lei.

Secara ocupă 7.608 ha, cu o producţie de 85.993 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Grâul ocupă 3045 ha, cu o producţie de 30.007 chint. (prod. medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Porumbul ocupă 297 ha, cu o producţie de 3.128 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 1.758 ha. Din această suprafaţă, *trifoiul* ocupă 476 ha, cu o producţie de 14.970 chint. fân (media la ha 31,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei şi 70 chint. sământă (media la ha, 0,1 chint.). *Lucerna* ocupă 341 ha, cu o producţie de 12.431 chint. fân, (media la ha 36,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 833 ha, cu o producţie de 19.213 chint. (media la ha 23,0 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 9.298 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 8.731 ha, cu o producţie de 931.639 chint. (media la ha 106,7 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 484 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 335 ha, cu o producţie de 224 chint. fuior (media la ha 0,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei, şi 1.656 chint. sământă (medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Inul* ocupă 110 ha, cu o producţie de 449 chint. fuior (media la ha 4,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei şi 386 chint. sământă (media la ha 3,5 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (499.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 17.498 ha.

Fâneţele naturale ocupă 76.624 ha, cu o producţie de 980.787 chint. (prod. medie la ha 12,8 chint.), în valoare de 108 mil. lei.

Păşunile ocupă 56.211 ha.

Pădurile ocupă 217.084 ha.

Pomii fructiferi ocupă 325 ha.

Creşterea animalelor. In judeţul C. se găseau în anul 1935: Cai 15.050, boi 71.399, bivoli 248, oi 102.772, capre 1873, porci 14.569, stupi sistematici 3.347, stupi primitivi 1.063.

Industrie. *Alimentară:* 6 mori sistematice (2 la Mercurea-Ciuc şi câte una la Bancu, Tuşnad, Frumoasa şi Sâmartin), 135 mori ţărăneşti, 2 fabrici de unt (Ciumani şi Lăzarea), 1 de spirt (Gheorgheni), 2 de oţet (Mercurea-Ciuc şi Gheorgheni); *Lemnului:* 80 fabrici de cherestea (2 la Mercurea-Ciuc, 6 la Gheorgheni şi restul în judeţ), 2 de tâmplărie (Jigodin şi Sândominic), 1 de lăzi (Gheorgheni); *Materiale de construcţie:* 1 fabrică de ţigle (Cozmeni), 5 de var (toate la Voşlăbeni); *Cariere:* caolin la Sânsimion; pietriş la Gârciu, Ghimeş-Făget şi Frumoasa; piatră de andezit-trahit la Topliţa-Ciuc, Petru-Rareş, Tuşnad şi Ciceu; piatră calcară pentru construcţii la Sândominic; piatră de râu la Gârciu, Ghimeş-Făget şi Frumoasa; *Alte industrii:* 1 turnătorie de fier (Mercurea-Ciuc), 1 mină şi topitorie de aramă (Sândominic), 2 exploataţiuni de apă minerală (Imper, Iacobeni).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]).

Fabrica de cherestea a soc. «Reghinul Săsesc», Gheorgheni (inv. 8), Soc. forestieră «Union» cu 2 fabrici de cherestea: la Lunca de Mijloc (inv. 19) şi Ghimeş-Făget (inv. 15), Soc. «Producţiunea Forestieră Regnicolară» (soc. 10) cu 4 fabrici de cherestea în Jud. Ciuc, la: Ciobănaş (inv. 2), Sândominic (inv. 2), Voşlab (inv. 2) şi Simioneşti (inv. 2), Fabrica de cherestea «Uzu», Sânmartin (soc. 5, inv. 3), Soc. Anonimă Forestieră, Valea Secu (soc. 10) cu 2 fabrici de cherestea la Varviz (inv. 11) şi Cătunu Sucu (inv. 169 mii lei aur), Fabrica de cherestea a Soc. «Compagnie Européenne des bois», Valea Uzului (inv. 10).

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

TINERI DIN IZVOARELE MUREŞULUI

Mina şi Topitoria de aramă a Soc. Phönix, Sândominic (inv. 21).

INDUSTRIA [1]) JUDEŢULUI CIUC IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii lei
	Active	Inchise			
Alimentară	3	1	274	44	20.602
Lemnului	56	8	4.742	2.848	205.242
Total	59	9	5.016	2.892	225.844

[1]) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul fiind bogat în păduri, comerţul principal, practicat pe teritoriul său, este comerţul de lemnărie.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 7 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	1.249.729	Fonduri	35.257.889
Plasamente	65.895.240	Angajamente	43.923.665
Imobilizări	3.707.417	Rezultate	5.342.493
Rezultate	13.671.661		
Total	84.524.047	Total	84.524.047

Cooperative de credit (bănci populare) 6, cu 901 membri, şi cu un capital social vărsat de 1.551.762 lei. Imprumuturi acordate 4.111.107 lei (neconvertite 1.496.621, convertite 1.192.869 lei şi reduceri la împrumuturi convertite lei 1.421.617). Depuneri spre fructificare 2.038.985 lei. Totalul bilanţului 4.625.239 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

FATĂ DE SECUI TORCÂND — GHIMEŞ-FĂGET

Finanţe publice. Bugetul jud. C., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**10.365.985**
Venituri ordinare	*7.153.078*
Venituri extraordinare	*770.407*
Venituri speciale	*2.442.500*
Cheltueli	**10.365.985**
Cheltueli ordinare	*7.153.078*
Cheltueli extraordinare	*770.407*
Cheltueli speciale	*2.442.500*

Drumuri. Judeţul C., este străbătut de o reţea totală de drumuri de 4.077 km 446 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 179 km 833 m, din care Direcţia G-rală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 173 km 493 m, iar comunele urbane 6 km 340 m.

Drumuri judeţene 255 km 048 m, din care administraţia judeţului întreţine 218 km 811 m drumuri pietruite, iar comunele urbane 5 km 367 m.

Drumuri comunale 3.642 km 565 m.

Lungimea podurilor este de 4.382,16 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.650,40 m, judeţene 1.729,18 m, şi comunale 1.002,55 m.

Prin judeţ trec 2 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Tg.-Ocna—Mercurea-Ciuc—Odorhei.*
2. *Sf. Gheorghe—Mercurea-Ciuc—Topliţa,* (Mercurea-Ciuc — Gheorgheni = 55 km).

Cale ferată. Judeţul C. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 156 km, din care 114 km linii principale simple şi 42 km linii secundare simple.

Staţii importante: Ciceu, Mercurea-Ciuc.

Poştă, telegraf, telefon. In judeţul C. sunt *2 oficii P.T.T. de stat* la: Mercurea-Ciuc şi Gheorgheni; *29 oficii autorizate* la: Băile Tuşnad, Cârţa, Caşinul-Nou, Ciuc sângeorgiu, Cozmeni, Ditrău, Frumoasa, Ghimeş-Făget, Joseni, Lăzarea, Lunca-de-Jos, Lunca-de-Sus, Mădăraş, Mihăileni, Mureş-Izvor, Plăeşii-de-Jos, Racul, Remetea, Sâncrăeni, Sândominic, Sânmartin, Sânsimion, Sântimbru, Siculeni, Şumuleu, Tulgheş, Tuşnad-Sat, Valea-Strâmbă şi Voşlăbeni; *1 agenţie specială* la Bicazul-Ardelean şi *1 agenţie autorizată* la Armăşeni.

Oficii telefonice la: MercureaCiuc, Gheorgheni, Cârţa, Caşinul-Nou, Ditrău, Frumoasa, Ghimeş-Făget, Joseni, Lacul-Roşu, Lăzarea, Lunca-de-Jos, Mădăraş, Plăeşii-de-Jos, Racul, Remetea, Sâncrăeni, Sândominic, Sângeorgiu, Sânmartin, Sânsimion, Siculeni, Tulgheş, Tuşnad-Băi, Tuşnad-Sat, Valea-Strâmbă, Voşlăbeni.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Tuşnad*, staţiune balneo-climatică, aşezată în defileul Oltului, între munţii Harghitei, îmbrăcaţi în falnice păduri de brazi, la 660 m altitudine. Climat subalpin, temperatură potrivită, aer bine ozonizat.

Ape cloruro-sodice, alcaline, carbogazoase şi feruginoase.

Indicaţiuni: Băile: anemie, reumatism, rachitism, scrofuloză, boli de inimă şi boli nervoase; cura internă în catarurile gastro-intestinale şi respiratorii, iar climatul pentru predispoziţiile la tuberculoză.

Instalaţiuni moderne pentru băi calde, 2 bazinuri, hidroterapie, fizioterapie.

Anotimp: Iunie—Septemvrie. Sanatoriu, hoteluri şi vile, restaurante. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T.

Staţie c. f. pe linia Braşov—Sf. Gheorghe—Mercurea-Ciuc. Excursii şi plimbări în munţii apropiaţi.

Jigodin, staţiune balneo-climatică, aşezată la poalele Harghitei, la 650 m altitudine. Climat de munte. Ape alcaline, carbogazoase şi feruginoase, captate în 2 piscine.

Indicaţiuni: Reumatism, boli nervoase şi boli de femei; catarurile tubului digestiv şi ale căilor urinare, anemie, gută, obesitate. O modestă instalaţie pentru băi calde Anotimp: Iulie—August.

Mici hoteluri şi vile, restaurante. Doctor. Telefon.

Posibilităţi de excursii în munţi. Haltă c. f. pe linia Bucureşti—Braşov—Mercurea-Ciuc (la 4 km de staţia Mercurea-Ciuc).

Casin Iacobeni, staţiune balneo-climatică, aşezată între pădurile munţilor Ciucului la 800 m altitudine, având un climat plăcut şi potrivit unei bune staţiuni climatice.

Ape alcalino-teroase carbogazoase, cunoscute sub numele de « Salutaris » şi indicate în anemie, scrofuloză, arterio-scleroză, boli de stomac, sifilis.

Anotimp: 1 sau 15 Iunie—Septemvrie. Mici hoteluri şi case de închiriat la ţărani, restaurant.

Staţie c. f. (la Târgu-Săcuesc pe linia Sf. Gheorghe-Breţcu), de unde la Casin-Iacobeni, cu autobuzul.

Excursii şi plimbări în munţi.

Harghita, staţiune balneo-climatică, situată în masivul păduros al Harghitei, la 1300 m înălţime. Climat alpin. Ape sulfatate feruginoase. Indicaţiuni: debilitate, anemie, reumatisme cronice, boli nervoase, boli de femei. Modeste instalaţiuni construite din lemn. Câteva pavilioane şi vile de locuit. Gară la Mercurea-Ciucului, la 23 km. Numeroase excursii în munţi.

Valea Intunecată, modestă staţiune balneară cu ape sulfatate, situată în apropierea gării Lunca-de-mijloc de pe linia Ghimeş-Ciceu.

Izvorul Repat, staţiune admirabil aşezată în mijlocul pădurilor de brad la 950 m înălţime. Ape alcaline bicarbonate mixte, carbogazoase iodurate, indicate în catarurile tubului digestiv. Depărtarea şi lipsa de instalaţiuni reduc importanţa staţiunii. Apa se distribue însă în comerţ în cantităţi apreciabile.

Lacul Roşu (Ghilcoş) staţiune climantică alpină, (980 m) situată în Cheile Bicazului, într'o poziţie neasemuit de frumoasă, e mult vizitată în timpul verii. Câteva vile şi pensiuni. Drumul dela Gheorgheni, cea mai apropiată gară, (24 km) se face cu autobuzul peste muntele Pângăraţi (1257 m).

Excursii: Din Gheorgheni, pe frumoasa Vale a Bicazului, la Cheile Bicazului şi lacul Roşu; din Mureş Isvor, pe coama munţilor până la minele de la Bălan, pe Valea Oltului; din Tuşnad, la lacul Sf. Ana, la muntele Ciomag şi muntele Puciosul.

MUNȚII BICAZULUI

LACUL ROȘU

DEFILEUL BICAZULUI ȘI PIATRA ALTARULUI

CHEILE BICAZULUI

Foto arh. Petit

Alpinism: In munții Ciucului: din Bălan, pe la Baia de Aramă, peste vârful Curmătura, la Hăgimașul Mare și Hăgimașul Negru; dela lacul Roșu, pe pârâul Hăgimașului, la Hăgimaș. In munții Harghitei: din băile Harghita, pe Mădăraș, cel mai înalt vârf al acestor munți.

In munții Gurghiului: din Remetea și Ditrău, pe dealul Crucii (1517 m), scoborîre pe Valea Lăpușnii, la Lăpușna.

In munții Giurgeului: de la lacul Roșu, pe Valea Jidanului, peste muntele Highiș, la Tulgheș.

Case de adăpost la: lacul Roșu, în poala muntelui Suhard (proprietatea composesoratului din Gheorgheni), una, în masivul Curmătura (propr. S. C. A.) și la Lacul Sf. Ana.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 117.751 locuitori din cari 76,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 80,4% bărbați știutori de carte și 72,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,8
2. Primară	69,8	92,3
3. Secundară	23,8	5,7
4. Profesională	3,0	0,8
5. Universitară	2,0	0,3
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.727 locuitori (822 mediu urban și 30.905 mediu rural).

Școli secundare. In județ se află 1 liceu de băeți, de stat (Gheorgheni), 1 liceu mixt de stat (Mercurea-Ciuc), 1 liceu de băeți romano-catolic (Mercurea-Ciuc), 1 gimnaziu de fete romano-catolic (Gheorgheni) și 1 școală de economie casnică (Mercurea-Ciuc).

Școli primare 136, din care 128 rurale și 8 urbane (100 școli de stat și 36 confesionale) cu un număr total de 21.484 copii (1.664 mediu urban și 19.820 mediu rural) și cu 457 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 42, din care 38 rurale și 4 urbane (40 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 2.307 copii (2.088 mediu rural și 219 mediu urban) și cu 48 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. In județul C. se relevă activitatea Asoc. pentru literatura și cultura poporului român « *Astra* », cu sediul central în orașul Mercurea-Ciuc și cu organizații locale în: Gheorgheni, Dănești, Jigodin, Sânmărtin și Bicazul-Ardelean.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are un cămin cultural la Imper.

Centrala Caselor Naționale are o organizație culturală în com. Bicazul-Ardelean (cu local propriu, teren sportiv și bibliotecă).

Liga Culturală activează în localitățile: Gheorgheni, Hodoșa, Tulgheș și Voșlăbeni.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul C, 72 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 8 biblioteci, adică în total 83 organizații culturale, dintre care 34 au personalitate juridică.

In județ se mai află: 1 muzeu secuesc; Asoc. femeilor ortodoxe-române; Corul Meseriașilor; Fanfara tinerilor agricultori; Asoc. generală a Românilor uniți; 2 reuniuni poporale romano-catolice; Reuniunea fetelor și femeilor romano-catolice; Reuniunea tinerilor; Secția Meseriașilor; Reuniunea poporală romano-catolică, 2 cercuri culturale ale învățătorilor; Corul bisericesc ortodox-român; Reuniunea de cântec și de muzică maghiară.

1 cinematograf al Asociației « Astra » la Mercurea Ciuc, 1 cinematograf la Gheorgheni, 1 club sportiv; Soc. « Carpatina-Ardeleană » filiala Mercurea Ciuc (sport și turism); Societatea vânătorilor.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 13,8% sunt greco-catolici și 1,3% ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 21 biserici și 2 capele greco-catolice; 5 biserici și 1 capelă ortodoxe; 56 biserici și 1 capelă romano-catolice; 2 biserici și 1 capelă reformată; 2 biserici armeano-catolice; 2 case de rugăciuni baptiste și 6 sinagogi.

1 mânăstire ortodoxă și 2 mânăstiri franciscane.

Instituții bisericești. 2 protopopiate greco-catolice (Mercurea-Ciuc și Gheorgheni), 1 ortodox (Mercurea-Ciuc), 3 romano-catolice (Mercurea-Ciuc, Gheorgheni și Sângeorgiu) și 1 reformat (Mercurea-Ciuc).

Județul se află în eparhia greco-catolică a Mitropoliei din Blaj și în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei-Iulii și Sibiului.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este Mercurea-Ciuc. Județul are 2 orașe (*Mercurea-Ciuc* și *Gheorgheni*) și 59 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Centrală	20 sate
II.	Plasa Frumoasa	9 sate
III.	Plasa Gheorgheni	10 sate
IV.	Plasa Sânmărtin	17 sate
V.	Plasa Tulgheș	3 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Mercurea-Ciuc cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Târgu-Mureș.

2 judecătorii, la Mercurea-Ciuc și Gheorgheni, cu un total de 6 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în orașele Mercurea-Ciuc și Gheorgheni.

Spital comunal (epidemic) în Gheorgheni.

Sanatorii particulare în Mercurea-Ciuc (Dr. Hugo Hirsch) și Gheorgheni (Dr. Andrei Nagy).

CHEILE BICAZULUI

Dispensare de stat la Frumoasa, Tulgheş şi Bicazul-Ardelean. La Siculeni 1 dispensar comunal şi 1 particular. La Frumoasa 1 dispensar particular.

Servicii sanitare în oraşele Mercurea-Ciuc (Serv. sanitar judeţean şi Serv. sanitar comunal) şi Gheorgheni.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Tg.-Mureş are oficii la MercureaCiuc şi Gheorgheni şi organizaţii medicale la Mercurea Ciuc, Gheorgheni, Joseni, Tulhgeş, Bicazul-Ardelean, Cârţa, Sânmărtin, Valea-Uzului, Plăeşii-de-Jos, Lunca-de-Mijloc şi Frumoasa (13 medici).

Soc. « Crucea Roşie » activează în: Mercurea-Ciuc, Gheorgheni, Şumuleu, Şoimeni, Cioboteni şi Jigodin.

In oraşul Mercurea-Ciuc se mai află: Oficiul de Asigurări Sociale, Oficiul I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 6 asociaţii de asistenţă socială din cari 2 izraelite; Azilul meseriaşilor bătrâni, Căminul de ucenici.

In Gheorgheni: Orfelinatul « Gh. Szabo », Casa de caritate a bisericii rom.-catolice, Casa de caritate a bisericii armeano-catolice şi Societatea « Missio » pentru ajutorarea săracilor.

In comunele rurale: Reuniunea poporală romano-catolică din Gheorgheni, Siculeni şi Remetea; Orfelinatul şi Asoc. femeilor romano-catolice din Şumuleu; Reuniunea femeilor romano-catolice din Joseni şi Soc. « Sf. Treime » din Frumoasa.

LACUL ROŞU — CASCADA

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Mercurea-Ciuc, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Gheorgheni, comună urbană, situată la poalele munţilor Gheorgheni (817 m deasupra nivelului mării), la 55 km de capitala judeţului, 151 km de Braşov şi 323 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Răsboeni – Petru Rareş – Braşov. Are 11.419 locuitori (cifra probabilă 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): Venituri şi cheltueli 11.704.611 lei.

Fabrici de cherestea, cărămizi, lăzi; comerţ desvoltat de lemne; câteva bănci.

Liceul de băieţi, « Sf. Nicolae »; 1 gimnaziu de fete romano-catolic; 3 şcoli primare; 3 şcoli primare romano-catolice; 2 grădini de copii (din care una romano-catolică).

Asoc. « Astra » pentru cultura şi literatura poporului român, Liga Culturală, Societate corală, Teatru, cinematograf, câteva societăţi sportive, Societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 armeană, 1 sinagogă. Mânăstirea surorilor Sf. Vincent, 1 protopopiat greco-catolic şi 1 romano-catolic.

Primărie, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Poliţie, Ocol silvic, Inspectorat agricol, Notariat public, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Societatea Economică, Cercul Comercianţilor.

1 uzină electrică, 12.000 m.p. trotoare de asfalt.

Spital, Casa Asigurărilor Sociale.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CIUC

A) **Oraşe**

1. Mercurea-Ciuc (capitala judeţului).
2. Gheorgheni

B) **Sate**

I. PLASA CENTRALĂ

1. Cârţa
2. Ciceu
3. Cioboteni
4. Dâneşti
5. Gârciu
6. Ineu
7. Jigodin
8. Leliceni
9. Mădăraş
10. Misentea
11. Racul
12. Sâncrăieni
13. Sândominic
14. Sântimbru
15. Siculeni
16. Şoimeni
17. Şumuleu
18. Tomeşti
19. Topliţa-Ciuc
20. Văcăreşti

II. PLASA FRUMOASA

1. Bârzava
2. Delniţa
3. Frumoasa
4. Ghimeş-Făget
5. Lunca-de-Jos
6. Lunca-de-Sus
7. Mihăileni
8. Nicoleşti
9. Păuleni

III. PLASA GHEORGHENI

1. Chileni
2. Ciumani
3. Ditrău
4. Hodoşa-de-Ciuc
5. Joseni
6. Lăzarea
7. Remetea
8. Suseni
9. Valea-Strâmbă
10. Voşlăbeni

IV. PLASA SÂNMĂRTIN

1. Armăşeni
2. Bancu
3. Băile-Tuşnad
4. Casinul-Nou
5. Cetăţuia
6. Ciucani
7. Ciucsângeorgiu
8. Cozmeni
9. Iacobeni
10. Imper
11. Lăzăreşti
12. Plăeşii-de-Jos
13. Plăeşii-de-Sus
14. Sânmărtin
15. Sânsimion
16. Tuşnad
17. Vrabia

V. PLASA TULGHEŞ

1. Bicazul-Ardelean
2. Bicazul-Chei
3. Tulgheş

JUDEȚUL CLUJ

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior despicat, având în primul cartier, de aur, lupoaica romană, neagră (simbolizând străvechea colonizare romană); în al doilea cartier, roșu, un corb negru cu inel de aur în cioc, stând pe o ramură verde de stejar (amintind posesiunile familiei Huniade); câmpul inferior, albastru, cu un snop de grâu de aur (reprezintând bogăția agricolă a câmpiei ardelene.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. se poate numi județul Someșului-Mic. El este așezat în partea N-V a bazinului Transilvaniei pe drumul cel mare internațional care, venind din spre Oradea, ajunge, prin Cluj – Sighișoara – Brașov – București, la Constanța.

Suprafața: 4.813 km².

Infățișarea pământului. In apusul județului se ridică *masivul Bihorului* cu vârfuri la peste 1.800 m. El separă valea de munte a Someșului-Mic și deci județul C. de bazinul Arieșului în S (județul Turda) și de bazinele Crișurilor (Repede și Negru) spre V și N-V (județul Bihor). Restul ținutului face parte din podișul Transilvaniei. Numai spre județul Sălaj (în N) se mai înalță, foarte puțin însă, o culme muntoasă cristalină care nu depășește 1.000 m. (*Meseșul* sau, după numirea locală *Imezeul*). Și aici, podișul a fost fragmentat de ape în numeroase dealuri, mai înalte și mai strâmte în V (peste Someșul-Mic); mai joase (de obiceiu sub 500 m) și mai rotunjite, în partea răsăriteană cunoscută sub numele, impropriu de « Câmpie ».

Climă și ape. Clima este mai umedă și mai aspră decât în părțile sudice și estice ale țării; contrastele între iarnă și vară sunt, în schimb, mai potolite. Precipitațiunile cele mai abundente se întâlnesc în munții Bihorului (peste 1.000 mm anual), iar cele mai scăzute (sub 600) în «Câmpie».

Râurile, cele cu izvorul în podiș, fiind amenințate de secare vara, au fost prefăcute, multe din ele, în iazuri (tăuri). Astfel singurele ape de care se poate vorbi în chip mai serios rămân cele cu izvorul în munte: *Someșul-Mic* și *Crișul-Repede*, din care județul C. are numai obârșiile.

Vegetație. Pășunea alpină și pădurile de conifere ocupă suprafețe întinse în Bihor. Pe marginea N-E a aceluiași masiv însă și în Imezeu, predomină fagul iar pe dealurile sub 600 m stejarii. « Câmpia » a fost și ea odată, în mare parte împădurită (cu excepția povârnișurilor însorite pe care s'a desvoltat de timpuriu stepa cu ierburi înalte). Despădurirea sălbatică de mai târziu a avut ca efect nu numai întinderea plantelor de stepă (și recent, a grânelor) dar și deslănțuirea torenților și alunecărilor de teren (o adevărată calamitate a ținutului). Au ieșit astfel la iveală, de sub nisipurile culmilor, argilele sărate iar pe aceste argile s'au desvoltat plante de sărături.

Bogății minerale. Bihorul clujan este sărac în minereuri metalice. In schimb, periferia munților (fostele golfuri ale mării terțiare), cuprinde cărbuni bruni (*Ticu-Aghireș*) iar podișul, argilă plastică (*Imuc*), sare (în *axa Someșului*), și mai ales, gaz metan (în « Câmpie », la *Șărmășel*). Petrol până în prezent, s'a găsit foarte puțin.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. In cuprinsul județului C. se afla sub dominația romană, un centru militar, castrul Napoca, cu nume probabil autohton (cf. Alboca). Urmele lui se află în mijlocul Clujului.

Un drum roman lega Napoca de Apulum (Alba Iulia), loc de resfirare a altor drumuri principale. Către miazănoapte, drumul ducea la Porolissum (Moigrad), centrul Daciei Nordice (Porolissensis), de care ținea și actualul județ al Clujului.

Județul C. este un vechiu ținut voevodal. La 1370, este amintit aici « Ladislaus woywoda Olacorum ».

Numele Clujului sub forma lui românească — Clus, Castrum Clus, Clusium — se întâlnește în documente începând din sec. XII.

In timpul Reformei, « umaniștii » au văzut în acest nume, urmele unui « Claudium » roman. De aici a derivat forma lui pedantă « Claudiopolis » pe care Sașii au tradus-o prin « Klausenburg ».

Primul castelan al Clujului, cunoscut documentar, este Toma, pomenit într'un testament din 1173. La 1183, aflăm cu acelaș titlu pe un anume Gallus.

In 1267, Clujul, împreună cu ținutul său este dăruit episcopului Transilvaniei.

TINERI LOGODIȚI

In împrejurimile Clujului, înflorea pe atunci o abaţie benedictină, fundată către anii 1061—1063 şi înzestrată în 1295 de regele Andrei II cu 40 de sate. Amintirea ei e perpetuată de numele Mânăşturului—aşezare curat românească în acele locuri,

In Cluj s'a născut la 23 Februarie 1440 un fiu al românului Ioan Corvin—Matei—care avea să devină cel mai mare rege pe care l-a avut Ungaria.

Prin ţinutul Clujului au trecut în fruntea oştilor lor la anul 1556 Pătraşcu cel Bun, domnul Ţări Româneşti: şi Alexandru Lăpuşneanu, domnul Moldovei. Intrând în Cluj ei au pus în scaunul Ardealului pe nefericita «crăiasă» Isabella, văduva voevodului Ioan Zapolya.

La 5 Februarie 1601, nobilii ungurii au ars de viu la Cluj, pe Baba Novac, generalul lui Mihai, venit aici ca sol al voevodului său, după lupta dela Mirislău, la George Basta.

Tot la Cluj s'a desfăşurat în 1894, încă un episod dureros al istoriei noastre: procesul Memorandului.

Unirea a redat însă acestei cetăţi care a fost a asupririi, rolul ei firesc de cetate a romanităţii.

Monumente istorice. *Casa lui Matei Corvin* din Cluj, în care s'a născut gloriosul rege, restaurată în 1867.

Biserica romano-catolică Sf. Mihail din Cluj, în stil gotic transilan, începută în timpul Angevinilor, către 1320 şi terminată în 1444.

In urma ciumei care a bântuit în Cluj în 1738—1742 i s'a ridicat nu somptuos portal în stil baroc.

Biserica greco-catolică «Calvaria» din Mănăştur.

Ruinele bisericei din Mănăştur, construită în 1061 de călugării benedictini, reconstruită de mai multe ori.

Castelul din Gilău, din secolul XII—XIII, în care şi-a avut reşedinţa Regina Isabella în secolul XVI. După «Anongmus Notar», cronicarul ungur din sec. XIII, numele Gilăului ar deriva dela acela al voevodului Gelu, apărătorul eroic al patriei sale româneşti.

Biserica în stil gotic, din Someşeni, fostă a catolicilor, trecută apoi românilor uniţi.

Biserica gotică din Feleac, din sec. XVI, reconstruită la 1770.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului, din 1930 jud. C. numără 333.545 locuitori. Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex:

Unităţi administrative	Numărul populaţiei		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	333.545	166.315	167.230
Total urban	104.019	51.397	52.622
1. Municipiul Cluj	98.569	48.718	49.851
2. Oraşul Huedin	5.450	2.679	2.771
Total rural	229.526	114.918	114.608
1. Plasa Borşa	20.800	10.463	10.337
2. Plasa Cluj	50.837	25.579	25.258
3. Plasa Gilău	26.844	13.488	13.356
4. Plasa Hida	29.752	14.974	14.778
5. Plasa Huedin	49.870	24.788	25.082
6. Plasa Mociu	27.484	13.694	13.790
7. Plasa Sărmaşul	23.939	11.932	12.007

b) Pe grupe de vârstă.

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	333.545	30—49 ani	78.578
		50—69 ani	38.238
0— 9 ani	79.348	70 ani şi peste . . .	8.955
10—29 ani	126.978	Vârstă nedeclarată . .	1.452

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	9.459	6.360	3.099	27,7	18,6	9,1
1931	335.271	9.627	6.175	3.452	28,7	18,4	10,3
1932	338.914	10.092	6.724	3.368	29,8	19,8	10,0
1933	341.791	9.277	5.987	3.290	27,1	17,5	9,6
1934	345.373	9.316	6.195	3.121	27,0	17,9	9,1
1935	347.460	8.985	6.717	2.268	25,9	19,3	6,6
1936	350.778	9.680	6.457	3.223	27,6	18,4	9,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului C. a fost de 353.945 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 333.545 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.400 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 6,1%.

ECONOMIE

Având ca pământ arabil 30% din totalul suprafeţei sale, având un venit de peste 200 milioane anual, numai din cultura grâului, judeţul C. nu este totuşi un judeţ agricol.

Caracterul său economic e determinat de municipiul Cluj, unul din cele mai mari centre urbane ale ţării, împrejurul căruia s'a desvoltat o puternică industrie, favorizată de un subsol bogat.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 481.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 145.710 ha, adică 30,27% din suprafaţa judeţului şi 0,49% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 7.689 ha, adică 5,28%, iar mica proprietate 138.021 ha, adică 94,72%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 109.313 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 47.545 ha, cu o producţie de 617.455 chint. (producţia medie la ha 13 chint.), în valoare de 244 mil. lei.

BISERICA DIN FILD

SATUL AŞCHILEUL-MIC

CATEDRALA ORTODOXĂ

ŢĂRANCE DIN MĂNĂŞTIUR'

Porumbul ocupă 43.165 ha, cu o producţie de 429.261 chint. (producţia medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 101 milioane lei.

Ovăzul ocupă 8.612 ha, cu o producţie de 82.912 chint. (producţia medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Orzul ocupă 6.458 ha, cu o producţie de 78.289 chint. (producţia medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Secara ocupă 3.521 ha, cu o producţie de 41.604 chint. (producţia medie la ha 11,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Meiul ocupă 12 ha.

Fânetele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 7.835 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 3.539 ha, cu o producţie de 72.843 chint. fân (media la ha 20,6 chint.), în valoare de 10 milioane lei şi 2.400 chint. sămânţă (media la ha 0,7 chint.). *Lucerna* ocupă 2.235 ha cu o producţie de 55.644 chint. fân (media la ha 24,8 chint.), în valoare de peste 7 milioane lei şi 800 chint. sămânţă (media la ha 0,4 chint.).

Plantele alimentare ocupă 2.907 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.512 ha, cu o producţie de 86.855 chint. (media la ha 57,4 chint.), în valoare de 11 milioane lei.

Varza ocupă 440 ha, cu o producţie de 9.105 chint. (media la ha 20,6 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 69.900 chint. în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.808 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 1.285 ha, cu o producţie de 7.176 chint. fuior (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 25 milioane lei, şi 2.909 chint. sămânţă (media la ha 2,2 chint.), în valoare de 1 milion lei. *Floarea soarelui* ocupă 393 ha, cu o producţie de 2.022 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de aproape 1 milion lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (481.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 23.847 ha.

Fâneţele naturale ocupă 56.736 ha, cu o producţie de 953.164 chint. (producţia medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 105 milioane lei.

Păşunile ocupă 62.449 ha.

Pădurile ocupă 129.607 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.807 ha, cu o producţie de 16.624 chint. (producţia medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.976 ha.

Viţa de vie ocupă 192 ha (din care viile pe rod 155 ha), cu o producţie de 9.240 hl. (producţia medie la ha 46,9 hl), în valoare de peste 4 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul C. se găseau în anul 1935: cai 8.001, boi 58.457, bivoli 26.869, oi 205.400, capre 6.991, porci 31.408, stupi sistematici 3.733 şi stupi primitivi 5.433.

De remarcat marele număr de bivoli şi oi.

Industrie (fără municipiul Cluj). *Industria alimentară*: 10 mori sistematice (la Huedin, Aghireş, Aşchileul-Mare, Bonţida, Căianu, Dragu, Mociu, Silvanul-de-Câmpie, Şoimeni şi Ticu), 6 fabrici de spirt (la Almaşul-Mare, Floreşti, Gilău, Sâncraiu, Sânpaul şi Zimboru), 1 fabrică de ulei vegetal (la Dragu); *Industria lemnului*: 10 fabrici de cherestea, 3 la Bălceşti şi câte 1 la: Ciuleni, Gilău, Muntele-Rece, Măguri, Mărişelu, Poeni şi Someşul-Rece), 1 fabrică de mobile împletite, de grădină (la Bucea); *Industria materialelor de construcţie*: 3 fabrici de ghips (2 la Aghireş şi 1 la Huedin), 1 fabrică de heraclyt, brichete de talaş cu ciment pentru construcţii (la Poeni); *Industria minieră*: 1 exploatare de gaz metan (la Sărmăşel), 5 mine de cărbune brun (4 la Aghireş şi 1 la Ticu); *Cariere*: nisip de quarţ la Corneşti, gips la Inucu, Stâna şi Turea, piatră calcară pentru fabricarea varului la Turea, piatră calcară pentru construcţii, şosele etc. la Turea, granit la Bologa şi Valea-Drăganului, andezit-trachit la Bologa, tuf dacitic la Gilău. *Alte industrii*: 1 fabrică de vată industrială (la Ciucea), 1 fabrică de pălării bărbăteşti (la Huedin), 1 fabrică de îngrăşăminte artificiale şi 1 de cretă şi produse chimico-industriale (ambele la Aghireş), 1 atelier mecanic de reparaţiuni (la Sărmăşel).

CIOBAN DIN SÂNTA MARIA

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: « Intreprinderile forestiere române », Poeni, cu 1 fabrică de cherestea şi 1 de heraclyt, etc. (soc. 26, inv. 24), « Fabrica de ghips şi uzinele chimice », Aghireş (soc. 5, inv. 1), « Societatea Naţională de Gaz Metan », Sărmăşel, exploatare de gaz metan, (soc. 160), « Societatea anonimă de mine de granit », Poeni (soc. 10, inv. 30), « Minele de cărbuni din Ardeal », cărbune brun, Aghireş.

(Vezi şi municipiul Cluj).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CLUJ IN 1935
Inclusiv Municipiul Cluj

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	24	10	1.705	493	108.571
Textilă	7	—	240	679	88.542
Chimică	8	1	433	364	66.812
Metalurgică	14	—	1.211	863	73.113
Hârtie şi Arte grafice	11	—	209	347	43.497
Pielărie	4	1	1.125	2.156	337.856
Lemnului	15	4	1.065	788	51.812
Materiale de construcţie	10	—	1.511	316	23.298
Ceramică	2	—	154	339	29.464
Total	95	16	7.653	6.345	822.965

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *31 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	180.168.004	Fonduri	588.177.590
Plasamente	2.425.929.768	Angajamente	2.260.128.600
Imobilizări	136.526.835	Rezultate	9.271.681
Rezultate	114.953.264		
Total	2.857.577.871	Total	2.857.577.87

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

IARNA LA MĂGURI IN MUNȚII GILĂULUI

Cooperative de credit (bănci populare) 32, cu 5.452 membri și cu un capital social vărsat de 5.971.807 lei. Imprumuturi acordate 22.592.236 lei (neconvertite 4.383.690 lei; convertite 7.344.917 lei și reduceri la împrumuturi convertite 10.863.629). Depuneri spre fructificare 2.977.399 lei. Totalul bilanțului 27.770.212 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 214 membri și cu un capital social vărsat de 1.392.940 lei. Valori imobilizate 1.804.951 lei. Totalul bilanțului 5.317.468 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 4, cu 171 membri și cu un capital vărsat de 268.253 lei. Bilanțul încheiat 1.198.054 lei.

Cooperative de consum 14, cu 1.867 membri și cu un capital social vărsat de 875.047 lei. Mărfuri generale în valoare de 448.337 lei. Bilanțul încheiat 4.020.697 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**38.527.973**
Venituri ordinare	*18.224.500*
Venituri extraordinare	*12.500.000*
Venituri speciale	*7.803.473*
Cheltueli	**38.527.973**
Cheltueli ordinare	*18.224.500*
Cheltueli extraordinare	*12.500.000*
Cheltueli speciale	*7.803.473*

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.639 km 674 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 243 km 002 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 134 km 802 m, (pietruiți și pavați), iar municipiul și orașul Huedin întrețin 8 km 200 m.

Drumuri județene 420 km 836 m, din care administrația județului întreține 396 km 174 m (pietruiți).

Drumuri comunale 2.975 km 836 m.

Lungimea podurilor este de 15.906,00 m., repartizată astfel: poduri naționale 3.326,30 m, județene 5.403,10 m și comunale 7.176,60 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Turda—Cluj—Oradea.* (Cluj—Huedin = 51 km.).
2. *Cluj—Dej—Șomcuta.* (Cluj—Apahida = 14 km.).
3. *Reghin—Apahida.*
4. *Cluj—Zălau.* (Cluj—limita jud. Sălaj = 62 km.).

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 196 km, din care 118 km linii principale simple și 78 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: București-Oradea-Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: București—Halmei (Praga).

Stații importante: Cluj, Apahida, Călățele, Mihai Viteazu, Ciucea.

Navigație aeriană. Plecare și sosire pe aerodromul Cluj.

Itinerarii. Liniile L.A.R.E.S.: Cernăuți-Cluj-Arad, Cluj-Satu Mare, Cluj-Tg. Mureș, București - Cluj - Uzhorod - Pyestian-Praga.

Linia C.S.A.: București—Cluj—Uzhorod—Praga.

Poștă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T. de stat* din care două la Cluj și unul la Huedin; *38 oficii autorizate*, din care patru la Cluj și câte unul la Aghireșu, Almașu, Apahida, Bonțida, Borșa, Bucea, Călata, Călățele, Căpușul-Mare, Cătina, Ciucea, Cojocna, Dârja, Florești, Frata, Gârbău, Gilău, Hida, Jucul-de-Jos, Mânăstireni, Miheșul-de-Câmpie, Mociu, Nădășelu, Negreni-Pânticeu, Poeni, Răscruci, Sânmihaiul-de-Câmpie, Sânpetru-de-Câmpie, Șărmășu, Săvădisla, Vultureni, Zam, Sâncraiu, Zimboru; și *1 gară cu serviciu poștal* (Stâna-Gară).

Oficii telefonice la Cluj, Huedin, Almașu, Apahida, Aghireșu, Bonțida, Borșa, Bucea, Călata, Călățele, Cătina, Ciucea, Cojocna, Florești, Frata, Gârbău, Gilău, Hida, Jucul-de-Jos, Mânăstireni, Miheșul-de-Câmpie, Mociu, Nădășelu, Negreni, Pânticeu, Poeni, Răscruci, Sânmihaiul-de-Câmpie, Sânpetrul-de-Câmpie, Șărmașu, Săvădisla, Suatu, Vultureni, Zimboru.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Cojocna*, stațiune balneară, situată în regiunea colinelor dimprejurul Clujului, la 335 m înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicațiuni: reumatism, nevralgii, anemie, exudate cronice, tuberculoză ganglionară și osoasă, scrofuloză. Instalațiunile balneare sunt formate din 3 piscine și mai multe cabine pentru băi calde.

Anotimp: 1 Iunie—30 Septemvrie. Hoteluri, vile, case de închiriat. Doctor, Farmacie, Stațiune c.f. la Cojocna și la Tunel pe linia București – Oradea. Curse regulate de autobuse la Cluj.

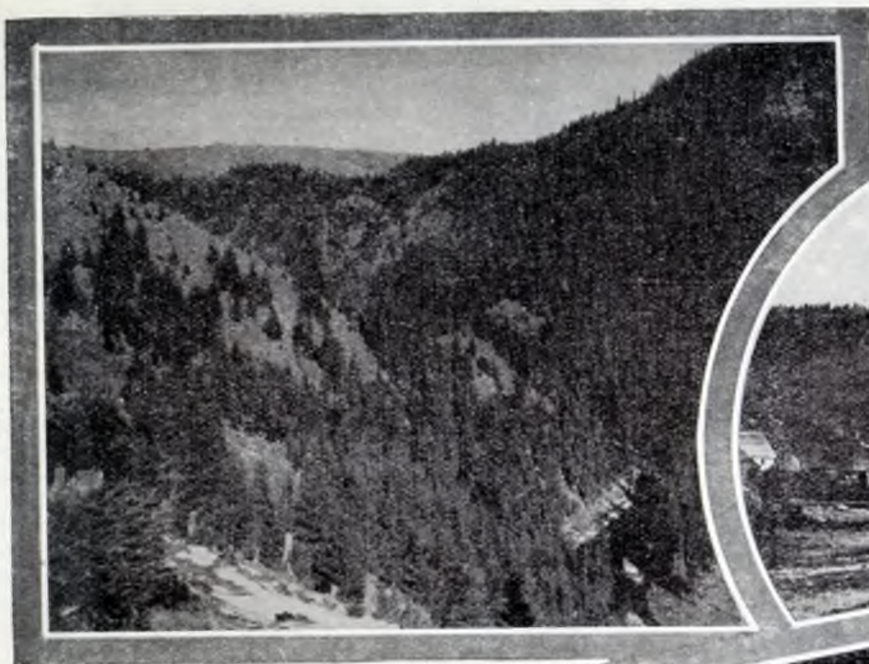
Someșeni, stațiune balneară, așezată în imediata apropiere a Clujului. Ape cloruro-sodice și nămol. Instalațiuni pentru băi calde și reci. Locuințe în sat și în Cluj. Anotimp: Iunie—Septemvrie. Gară locală.

Leghia, stațiune balneară de interes local, situată într'o regiune de dealuri împădurite, la 570 m înălțime. Climat subalpin, aer curat. Ape sulfatate. Indicațiuni în cură externă: boli de inimă și boli nervoase, în cură internă: boli de rinichi și rachitism. Câteva cabine pentru băi calde și 3 piscine pentru băi reci. Hotel, vile și locuințe în sat. Gară la Aghireș (8 km) pe linia Cluj – Oradea. Proprietatea Minelor Șorecani (Tic).

Țăgșoru, mică stațiune neexploatată; ape minerale bogate în sulfat de sodiu, indicate ca purgativ.

Măguri, stațiune climatică alpină, admirabil situată într'una din cele mai frumoase regiuni ale munților Apuseni, la 1350 m înălțime. Inconjurată de vârfuri împădurite, e ferită de vânturi și are un aer puternic ozonizat. Stațiunea posedă și câteva izvoare cu apă dulce, radioactivă.

Stana, stațiune de vilegiatură, situată la 525 m înălțime. pe platoul împădurit ce separă afluenții Someșului de cei ai Crișului repede. Climat de munte, cu aer foarte curat. Stațiune indicată pentru cure de repaus.

VALEA SOMEŞULUI

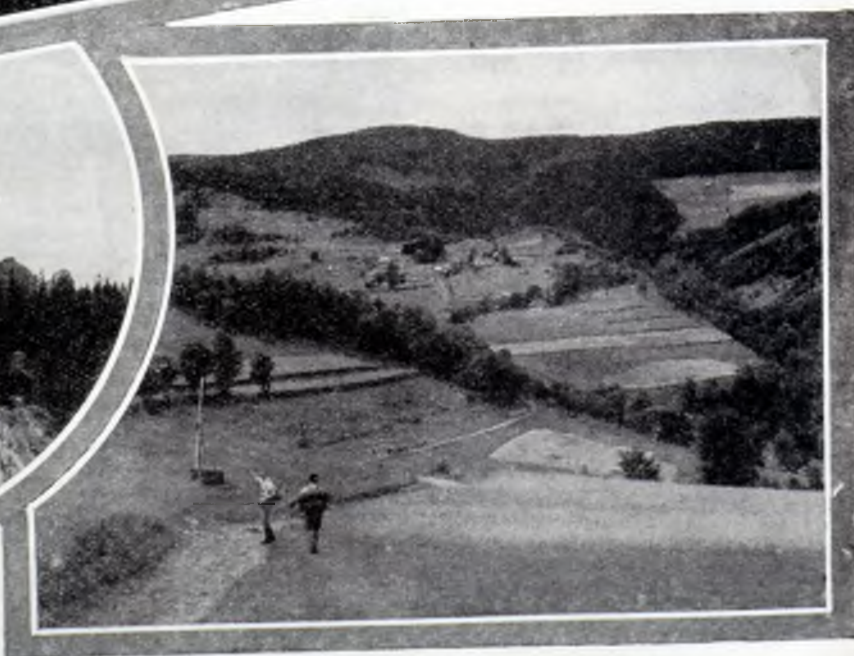
GIURCUŢA DE SUS: SAT DE MOŢI

FACEREA ŞINDRILELOR

PIETRELE DOAMNEI DELE RĂZOR

SATUL RĂGOZEL, VLADEASA (1838 m. altitudine)

PĂDURENI: LA HORĂ

Mărgău, Mânăstireni, Nădăşelu, Panticeu, Săvădisla, Ticu şi Zimboru.

Serviciul sanitar judeţean, şi serviciile sanitare ale oraşelor Cluj şi Huedin.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cluj are un cămin pentru asiguraţi la Bucea şi organizaţii medicale la Cluj, Huedin, Aghireş, Călăţele, Gilău, Hida, Apahida şi Bălceşti, cu un total de 44 medici şi 5 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine în judeţ următoarele aşezăminte: Institutul de ocrotire « Principesa Elena », Aşezământul pentru ocrotirea orbilor şi surdo-muţilor (60 ocrotiţi), Aşezământul pentru ocrotirea debililor mintali (40 ocrotiţi), Institutul de ocrotire « M. Sa Elena » (75 ocrotiţi), Institutul Surorilor de ocrotire (80 ocrotiţi).

In municipiul Cluj mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Caritatea », Secţia medicală a « Astrei », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Frăţia Maria », Soc. femeilor creştine, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. «Armata Sfintei Cruci », Gruparea femeilor române pentru procurare de lucru, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor luterane maghiare, Reuniunea femeilor unitariene, Reuniunea femeilor izraelite, Soc. romano-catolică pentru ocrotirea mamei şi a copilului, Centrul pentru ocrotirea copiilor izraeliţi, Soc. « Sfătuitorul tineretului », Soc. « Ocrotirea tinerelor fete », Reuniunea femeilor universitare, Soc. « Sanatoriul muncitoresc », Biroul de ocrotiri al municipiului Cluj, Soc. « Salvarea » pentru ajutor imediat accidentaţilor. Oficiul de plasare, 5 aziluri de bătrâni, 1 cămin de servitoare, 1 internat pentru copii şi 3 leagăne pentru sugaci.

In comuna Someşul-Cald se află o colonie de vară pentru tineret.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Cluj, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Huedin, comună urbană, aşezată în vestul judeţului, pe Crişul-Repede, la poalele muntelui Vlădeasa. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti — Cluj — Oradea şi Huedin — Călăţele.

Are 5.459 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937, prevede la venituri şi cheltueli 3.970.948 lei.

1 moară sistematică, 1 fabrică de gips, 1 fabrică de pălării bărbăteşti.

Banca « Vlădeasa », Banca de credit şi păstrare, Banca cooperativă de credit, Banca populară « Fântânele ».

Gimnaziu mixt, Gimnaziu industrial şi tehnic, 1 şcoală primară, 1 grădină de copii.

Despărţământ al Asociaţiei pentru cultura şi literatura poporului român « Astra », Asociaţia culturală « Infrăţirea », 6 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 2 sinagogi. Protopopiat ortodox.

Pretură, Primărie, Judecătorie mixtă, Notar public, Serviciu de control, Regiune agricolă, Ocol silvic, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 spital de stat, 1 dispensar comunal, circumscripţie medicală, 1 organizaţie medicală a Asigurărilor Sociale.

Asociaţia de binefacere a femeilor ortodoxe române, Asociaţia de binefacere a femeilor greco-catolice « Sf-ta Maria ».

Şărmăşelu, comună rurală, aşezată în mijlocul « Câmpiei », este important centru de extragere a gazului metan.

Apahida, nod de cale ferată (ramură spre Dej).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CLUJ

A) **Oraşe**

1. Municipiul Cluj (capitala judeţului)
2. Huedin

B) **Sate**

I. PLASA AGHIREŞU

1. Aghireşu
2. Arghireşu
3. Băgara
4. Berindu
5. Corneşti
6. Cubleşu
7. Dâncu
8. Doroltiu
9. Gălăşeni
10. Gârbău
11. Inucu
12. Leghia
13. Macău
14. Mera
15. Mihăeşti
16. Nădăşelu
17. Petrindu
18. Petrinzelu
19. Ruginoasa
20. Sânpaulu
21. Stoboru
22. Sumurducu
23. Şardu
24. Tămaşa
25. Ticu
26. Topa-Mică
27. Turea
28. Viştea

II. PLASA BORŞA

1. Băbuţiu
2. Bădeşti
3. Borşa
4. Cătălina
5. Câmpeneşti
6. Ciumăfaia
7. Chidea
8. Cubleşul-Someşan
9. Dăbâca
10. Dârja
11. Făureni
12. Feiurdeni
13. Fodora
14. Giula
15. Luna-de-Jos
16. Panticeu
17. Pădureni
18. Păglişa
19. Satu-Lung
20. Şoimeni
21. Vultureni

III. PLASA CĂLATA

1. Alunişu
2. Ardeova
3. Bălceşti
4. Bedeciu
5. Bica
6. Bociu
7. Buteni
8. Călata
9. Călăţele
10. Ciuleni
11. Dealul-Mare
12. Domoşu
13. Dretea
14. Finciu
15. Horlacea
16. Lăpuşteşti
17. Mărgău
18. Mănăstireni
19. Mănăşturul-Român
20. Rechiţele
21. Rişca
22. Sâncraiu
23. Scrind-Frăsinet
24. Văleni
25. Zam

IV. PLASA CLUJ

1. Apahida
2. Baciu
3. Boju
4. Bonţida
5. Cara
6. Chinteni
7. Cojocna
8. Corpadea
9. Coruşu
10. Deuşu
11. Dezmiru
12. Feleacu
13. Gădălinu
14. Gheorghieni
15. Jucul-de-Jos
16. Jucul-de-Mijloc
17. Jucul-de-Sus
18. Juriul-de-Câmpie
19. Măcicaşu
20. Pata
21. Popeşti
22. Răscruci

23. Sânmartin
24. Sânnicoară
25. Someşeni
26. Suceagu
27. Vechea

V. PLASA GILĂU

1. Agârbiciu
2. Căpuşul-Mare
3. Căpuşul-Mic
4. Ciurila
5. Dângăul-Mare
6. Dângăul-Mic
7. Dumbrava
8. Finişel
9. Floreşti
10. Gilău
11. I. G. Duca
12. Luna-de-Sus
13. Măguri
14. Mărişelu
15. Muntele-Rece
16. Sălicea
16. Săvădisla
18. Someşul-Cald
19. Someşul-Rece
20. Stolna
21. Straja
22. Trăuţi
23. Vălişoara
24. Vlaha

VI. PLASA HIDA

1. Adalinu
2. Almaşu
3. Aschileul-Mare
4. Aschileul-Mic
5. Băbiu
6. Bercea
7. Chendremal
8. Cristorel
9. Cutişu
10. Cuzăplacu
11. Dolu
12. Dragu
13. Hida
14. Mesteacănu
15. Mierţa
16. Miluani
17. Sărata
18. Sâncraiul-Almaşului
19. Sânmihaiul-Almaşului
20. Sânpetrul-Almaşului
21. Sânta-Marie
22. Strâmba
23. Sutoru
24. Tăudu
25. Trestia
26. Ugruţiu
27. Voivodeni
28. Zimboru

VII. PLASA HUEDIN

1. Bicălatu
2. Bologa
3. Brăişoru
4. Bucea
5. Ciucea
6. Fildul-de-Jos
7. Fildul-de-Mijloc
8. Fildul-de-Sus
9. Hodişu
10. Izvorul-Crişului
11. Jebucu
12. Lunca-Vişagului
13. Morlaca
14. Nadeşul
15. Nearşova
16. Negreni
17. Păniceni
18. Poieni
19. Rogojel
20. Saula
21. Săcueu
22. Sfăraşu
23. Stâna
24. Tetişu
25. Tranişu
26. Valea-Drăganului
27. Vânători
28. Vişagu

VIII. PLASA MOCIU

1. Aruncuta
2. Băgaciu
3. Bărăii
4. Berchieşu
5. Boteni
6. Căianu
7. Cătina
8. Chesău
9. Coasta
10. Copru
11. Crişeni
12. Feldioara
13. Frata
14. Geaca
15. Ghirişul-Român
16. Lacu
17. Leghii
18. Mociu
19. Mureşenii-de-Câmpie
20. Pălatca
21. Petea
22. Sava
23. Sânboleni
24. Soporul-de-Câmpie
25. Suatu
26. Tăuşeni
27. Vaida-Cămăraş
28. Vişea

IX. PLASA ŞĂRMAŞU

1. Balta
2. Budeşti
3. Cămăraşu
4. Dâmbu
5. Fântâniţa
6. Miceştii-de-Câmpie
7. Miheşul-de-Câmpie
8. Năoiu
9. Răzoare
10. Sălcuţa
11. Sânmihaiul-de-Câmpie
12. Sânpetrul-de-Câmpie
13. Silvaşul-de-Câmpie
14. Şărmaşu
15. Şărmăşelu
16. Tuşinu
17. Ţagu
18. Ţăgşoru
19. Vişinelu
20. Vişuia
21. Zoreni

STEMA LUI IOAN ZAPOLYA
PRINCIPELE TRANSILVANIEI, 1539

JUDEȚUL CONSTANȚA

Stema. Scut despicat și la vârf cu instițiune. In primul cartier, albastru, o corabie neagră cu două catarturi, plutind pe valuri de argint și având pânzele și flamurile tot de argint (simbolizează comerțul maritim al județului); în cartierul al doilea, de aur, o acvilă de mare, neagră, lovind cu ciocul un delfin negru, deasupra valurilor de argint (emblema vechei cetăți grecești Histria, dela Nordul județului); în instițiune, pe roșu, un far de argint, bătut de valuri de argint, și însoțit la dreapta și la stânga de câte o stea de aur (reprezintă porturile maritime ale județului). Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul C. se află în mijlocul Dobrogei și se întinde dela Dunăre la Mare. Spre Nord, către județul Tulcea și spre Sud către județele Caliacra și Durostor, hotarele sunt convenționale.

Suprafața: 6.910 km². Este unul din județele mari ale țării.

Infățișarea pământului. Județul C. ocupă regiunea cea mai joasă a podișului dobrogean. Din linia văii Carasu (cu muchea malurilor sub 100 m), suprafața acestuia se ridică și către Nord și către Sud, depășind, spre marginea ținutului, 200 m. Intre obârșiile văilor care dau, unele, în Dunăre (cele mai adânci și mai lungi), altele, în Mare, podișul se păstrează neted ca o câmpie. In jumătatea apuseană, însă, el a fost fragmentat de eroziune și prefăcut într'o serie de culmi strâmte și înalte, orientate radiar față de fluviu. Și în marginea răsăriteană se găsesc astfel de văi, dar mai depărtate între ele și terminate în limanuri; așa că podișul se sfârșește la Mare cu maluri abrupte cari pot fi urmărite pe distanțe de kilometri.

Climă și ape. Clima este de tip pontic. Media temperaturii anuale trece de 11⁰, contrastele între iarnă și vară pot ajunge până la 25⁰, iar precipitațiile nu depășesc 500 mm anual (ba în lungul litoralului scad și sub 400). In schimb, sub influența Mării, împrimăvărarea vine mai timpuriu decât în tot restul țării.

Apele, toate izvorând din lăuntrul podișului, sunt neînsemnate (*Casimcea* e ceva mai abundentă, iar *Carasu* un șir de bălți pe cale de secare). Sus, pe podiș, pânza de apă freatică se găsește la adâncime prea mare ca să poată fi ușor și des folosită. (De aici, satele foarte depărtate unele de altele în această regiune). In schimb, în lungul Mării limanurile sunt numeroase și au, unele, apă dulce sau sălcie (*Sinoe, Tașaul*); celelalte, complet izolate, apă sărată foarte concentrată (*Siutghiol, Techirghiol, Mangalia,* etc.).

Vegetație. Aproape tot județul este o regiune de stepă cu păioase, care a dat naștere solului bălan și cernoziomului « chocolat ». In partea de Sud-Vest, se păstrează încă pâlcuri de pădure de stejari. Acestea, ca și cernoziomul degradat din aceleași locuri, dovedesc o mai mare extensiune a pădurii în trecut.

Bogății minerale. Subsolul județului e clădit aproape în întregime din calcar sarmatic foarte scoicos, întrebuințat în construcțiile locale; la Murfatlar se exploatează creta de scris, iar în alte părți ale ținutului, caolin, marnă de ciment, piatră de var, etc. Lacurile sărate (cu nămol) și izvoarele sulfuroase dela *Mangalia*, completează aceste bogății minerale.

ISTORIE

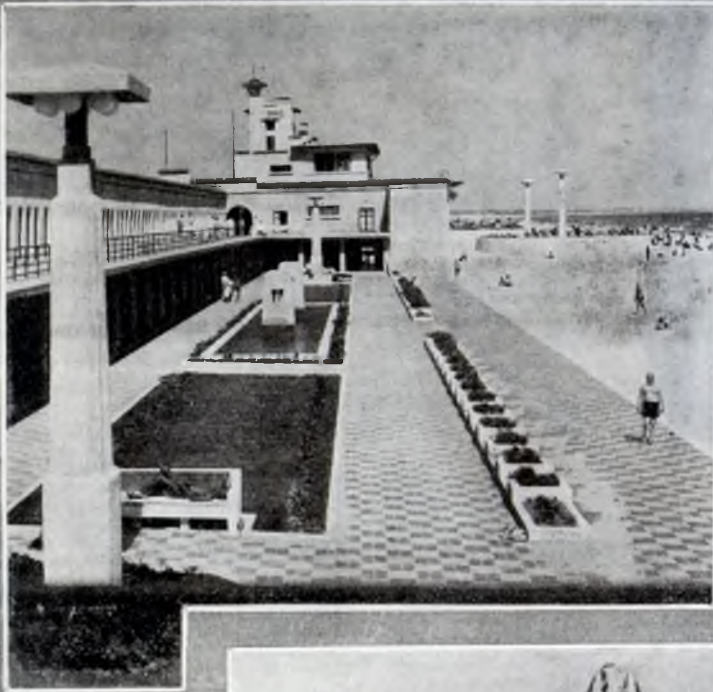
Vechime și desvoltare istorică. Teritoriul actual al județului C. ca și întreaga provincie dela dreapta Dunării, a făcut parte din regatul dacic. Dromichaites, regele dac din sec. III a. Ch. a domnit această provincie ca și Boerebista (sec. I a. Ch.). O inscripție descoperită la Histria arată pe regii din părțile Munteniei domnind ca și Mircea cel Bătrân până la « Marea cea mare ».

Prin rosturile lui firești, acest ținut a fost un loc de transit. Numeroase colonii grecești de origine ionică-milesiană au înflorit pe coasta lui, încă din sec. VII a. Ch. Ele făceau schimbul de produse ale Mediteranei cu produsele Daciei. Adesea rivale, în conflict cu geții autohtoni, ele au fost pacificate prin cucerirea romană. Sub Romani prosperitatea acestor colonii a mers crescând până în epoca Antoninilor care este epoca de aur a provinciilor dunărene.

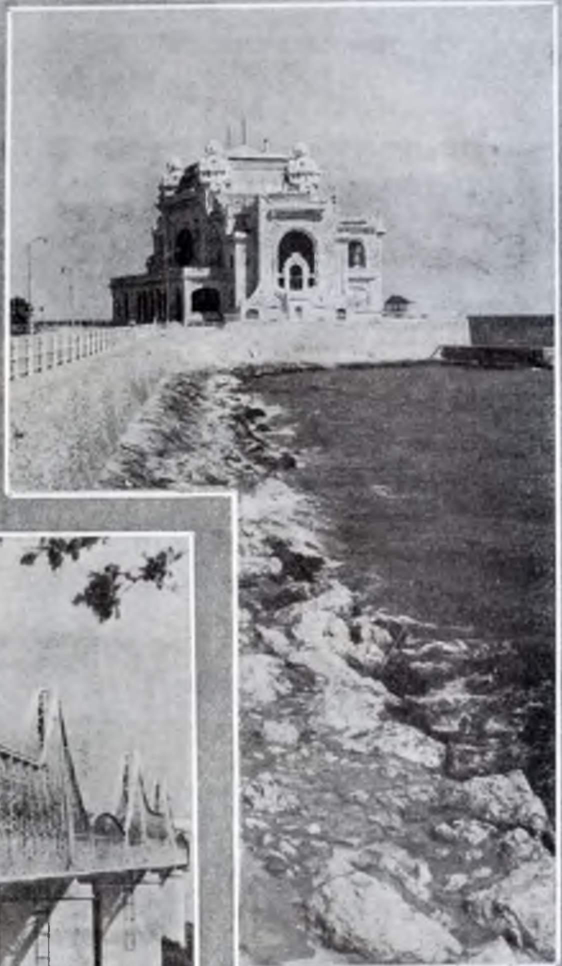
In timpurile cele mai depărtate ținutul cunoscuse invaziile marilor cuceritori: Darius, regele Perșilor, Filip II al Macedoniei, Alexandru cel Mare. In sec. III (238 d. Chr.) el cunoscu invazia gotă; aceasta, ca un adevărat

CONSTANȚA

MAMAIA: TERASELE

CAZINOUL DIN CONSTANȚA

CERNAVODA: PODUL REGELE CAROL I

METOPĂ DELA CETATEA TOMIS

STATUIA LUI EMINESCU

dezastru. Mai târziu, sub Constanţiu Chlorul, sub Constantin cel Mare, sub împăratul bizantin Anastasius (sec. VI), o nouă viaţă începu în ţinutul dela gurile Dunării. Cetăţile sunt reconstruite, comerţul e din nou în floare. Creştinismul prinde puternice rădăcini.

Din sec. IV, Tomi (Constanţa) apare ca sediu al unui episcop. Cel dintâi, Gerontius, ia parte, la 381, la sinodul dela Constantinopole, un altul, Teotimus Filosoful, misionar la Huni, este prietenul Sfântului Ioan Gură de Aur, Timotei participă la 431 la conciliul din Efes, Alexandru, la cel din Chalkedon (451).

La Axiopolis, la Tropaeum, se cunosc episcopi pentru un timp. Unul din ei « episcopus Theodorus Tropaeorum » ia parte la al VII-lea sinod ecumenic.

Episcopul era, de bună seamă, pe atunci, şi o căpetenie locală de caracter popular romanic, deci românesc.

Când Mircea cel Bătrân avea să-şi întindă domnia peste acest ţinut, el o făcea ca singurul reprezentant al acestor tradiţii romanice.

Sub urmaşii lui, ţinutul căzu sub ocupaţia turcească, dar rămase, de-a-lungul timpurilor, un loc cutreierat de păstorii transhumanţi din Carpaţi cari veneau aici la « iernatec ». Un firman al sultanului Mustafa întărea încă din sec. XVIII privilegiile în Dobrogea ale păstorilor din Carpaţi.

După răsboiul pentru Independenţă judeţul C., ca şi nordul dobrogean, au fost redate României.

In timpul răsboiului dela 1916—1918, ţinutul a fost martorul resistenţei româneşti şi al luptei eroice dela Topraisar.

d. b.

Monumente istorice. Judeţul C. este plin de numeroase ruine de cetăţi greceşti şi romane, acestea din urmă constituind o dovadă de intensa romanizare a ţinutului. Cele mai de seamă sunt:

Cetatea Histria (lângă satul Istria, pe malul lacului Sinoe), cea mai veche dintre cetăţile greceşti de pe malul românesc al mării Negre, întemeiată la 657 înainte de Chr. de colonişti greci veniţi din Milet (Asia-Mică). Cucerită de Romani odată cu restul Dobrogei, a fost dărâmată de Goţi în sec. III d. Chr. şi reconstruită apoi de Romani. Zidurile actuale datează probabil dela sfârşitul acestui secol. Săpăturile începute în 1914 de marele arheolog şi istoric Vasile Pârvan au descoperit aproape întreaga incintă a zidurilor puternice — păstrate pe alocuri până la 7 m înălţime, străjuite de turnuri de apărare. In interior, diferite clădiri publice (therme, basilici, etc.). Cetatea Histria poate fi socotită « Pompeiul » românesc. Lângă cetate, un mic muzeu local, în care sunt păstrate o parte din monumentele ei sculpturale şi epigrafice.

Cetatea Callatis (Mangalia), zidită de colonîştii greci la anul 504 a. Chr. şi reclădită de Romani. Zidurile cetăţii se păstrează numai pe unele laturi, mult deteriorate deoarece oraşul modern este zidit deasupra oraşului antic. Un mic muzeu local conservă o parte dintre obiectele antice descoperite acolo.

RUINE ROMANE ADAMCLISSI

BISERICA DIN ISTRIA

Cetatea Tomis (Constanţa), mai puţin importantă în epoca grecească, dar mai însemnată în epoca romană. Aci a fost exilat, pe timpul Impăratului August, poetul roman Publius Ovidius Naso. Din vechea cetate se păstrează abia câteva urme dintre cari un turn din zidul cetăţii, pe B-dul Carol din Constanţa.

Cetatea Tropaeum-Trajani (lângă satul Adamclissi), construită de împăratul Traian. Ruine importante (zidurile cetăţii şi multe construcţii publice, printre care 16 basilici din epoca bizantină).

Trofeul lui Traian, lângă cetatea Tropaeum, ridicat în amintirea victoriei şi a soldaţilor căzuţi. Cel mai important monument de acest fel din provinciile imperiului roman. Basso-reliefurile sale au fost transportate la Bucureşti (Parcul Carol).

Cetatea Ulmetum (lângă satul Pantelimonul de Sus) desgropată prin săpăturile lui Vasile Pârvan.

Cetatea Capidava (la nord de Cernavodă), pe malul Dunării, zidită de Romani. Impunătoarele ziduri şi turnuri de aproape 7 m înălţime se văd de departe.

Cetatea Axiopolis (Cernavoda), locul de naştere al Sf. Dasius (Dacicus).

Cetatea Carsium în al cărui nume se poate recunoaşte forma impură a Hârşovei de azi.

Staţiunea preistorică dela Cernavoda, săpată în 1917, a dat la iveală resturile unei civilizaţii din epoca de aramă (ca. 2.000 a. Chr.)

« *Valurile lui Traian* », unul de piatră şi celalt de pământ, străbat Dobrogea dela Mare (Constanţa) până la Dunăre (Cernavoda) şi se pot vedea încă foarte bine pe cea mai mare întindere. Nu se cunoaşte cu precisie data construirii acestor vaste fortificaţii militare.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul C. numără 249.914 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	249.914	129.931	119.983
Total urban	79.663	43.616	36.047
1. Municipiul Constanţa.	58.258	31.944	26.314
2. Oraşul Carmen-Sylva.	871	474	397
3. Oraşul Cernavoda . .	6.459	3.907	2.552
4. Oraşul Hârşova . . .	3.603	1.788	1.815
5. Oraşul Mangalia . . .	2.776	1.426	1.350
6. Oraşul Medgidia . . .	5.791	3.068	2.723
7. Oraşul Techirghiol . .	1.905	1.009	896
Total rural	170.251	86.315	83.936
1. Plasa Dunărea . . .	33.744	17.054	16.690
2. Plasa Mangalia . . .	48.022	24.494	23.528
3. Plasa Ovidiu	39.419	20.039	19.380
4. Plasa Traian	49.066	24.728	24 338

CETATEA HÂRŞOVA LA 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau Ausichten
Col. Academiei Române

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	249.914	30—49 ani.	52.295
		50—69 ani.	20.894
0— 9 ani.	71.516	70 ani şi peste . . .	4.217
10—29 ani.	99.454	Vârsta nedeclarată . .	1.538

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	10.389	5.544	4.846	39,6	21,2	18,4
1931	251.933	9.658	5.622	4.036	38,3	22,3	16,0
1932	256.930	11.065	5.503	5.562	43,1	21,4	21,7
1933	262.249	10.585	4.935	5.650	40,4	18,8	21,6
1934	267.554	10.532	6.078	4.454	39,4	22,7	16,7
1935	271.825	10.106	5.580	4.526	37,2	20,5	16,7
1936	277.207	10.398	5.172	5.226	37,5	18,7	18,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Constanţa a fost de 281.583 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 249.914 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937, reprezintă un spor natural de 31.669 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 12,7%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Din sbuciumata istorie a ţinutului, se poate deduce uşor caracterul mozaical, lipsa de coheziune pe care o prezintă în diversele sale manifestări viaţa socială a judeţului C.

Ţinut de trecere, drum întins între Dunăre şi Mare, aşezat în calea tuturor invaziilor, dela Sud către Nord, a lui Darius, a regilor Macedoniei, a osmanlâilor, şi dela Nord către Sud: a goţilor, a slavilor, a bulgarilor, a tătărimii, era firesc ca din cauza aceasta desvoltarea unei puternice vieţi populare — rezultat al unei fuziuni multiseculare a elementelor ei — să fie împiedecată.

Judeţul C. oferă din punct de vedere etnic, un aspect variat. Elementul care într'o măsură oarecare i-a putut impune un caracter specific, până acum câţiva ani, au fost Turcii.

Aşezaţi aici, sub protecţia sultanilor dela Constantinopole, ei au putut înfiripa o tradiţie distrugând formele, câte vor mai fi rămas, ale culturii romanice şi bizantine de odinioară.

Turcii s'au acomodat uşor cu acest pământ, care le putea aminti sterpiciunea Asiei minore, pământ cu ondulaţiuni liniştite, rezultat din nivelarea continuă a unor creste străvechi din era primară, pământ care prin natura sa geologică, de început de lume, are ceva monstruos câteodată.

Numeroasele lacuri puturoase, încărcate de nămoluri negre, acele *ghioluri*, cum se numesc ele cu un cuvânt turcesc, ca şi apele cari au sculptat acest pământ contribue la strania-i înfăţişare.

Aşezările tătăreşti sunt de dată recentă — de pe la mijlocul secolului trecut. Ele pot fi recunoscute prin dispoziţia lor radiară, prin casele prelungi compuse dintr'un singur şir de încăperi, ridicate, fără ferestre la drum, din lut galben şi din stuh.

Rodul ogoarelor şi-l ţin şi astăzi în pământ. E o amintire din timpurile când în stepele lor îndepărtate, se temeau de invaziile de pradă.

Viaţa românească a provinciei, deşi oprimată în trecut din cauza caracterului ei creştin, a cunoscut în Dobrogea, în cursul dominaţiei turceşti, o continuitate perfectă. Ea a fost întreţinută în acel timp de oierii români dintre care mulţi se aşezau pentru totdeauna peste Dunăre, ca şi de ţăranii emigraţi, mai ales în cursul secolelor XVII şi XVIII din Principate, ca să scape de dări.

După ce acest pământ a fost restituit României, popularea lui cu elemente româneşti s'a făcut mai ales din locurile cari aveau cu el legătură statornică.

Colonizarea a numeroşi români-macedoneni, mai ales în sudul judeţului, a dat, de curând, un nou caracter etnografic ţinutului.

E de aşteptat acum, după emigraţia masivă a Turcilor către Asia Mică, şi după ce elementul tătăresc, foarte slab în formele sale de cultură populară, îşi va pierde cu totul caracterul tradiţional, un reviriment puternic al vieţii româneşti: sinteză a formelor de viaţă locală şi a celor importate de pe întinsul românesc.

E de relevat adaptarea admirabilă a românilor la viaţa maritimă a acestui ţinut. Marinari cu însuşiri recunoscute se ridică dintre dânşii. E, probabil, aici deşteptarea unui străvechi suflet mediteranean, italic, al acestui popor, suflet care până şi în colindele sale, evocă adeseori marea nostalgică. *d. b.*

ECONOMIE

Având drept capitală, cel mai mare port al României, judeţul C. este prin excelentă, un judeţ bogat. Pe linia de cale ferată Cernavoda-Constanţa, traficul este de o intensitate neîntâlnită în restul ţării. Frumoasele staţiuni balneare de pe litoral oferă şi ele un izvor însemnat de venituri.

Agricultură. Judeţul C. are o suprafaţă totală de 691.000 ha.

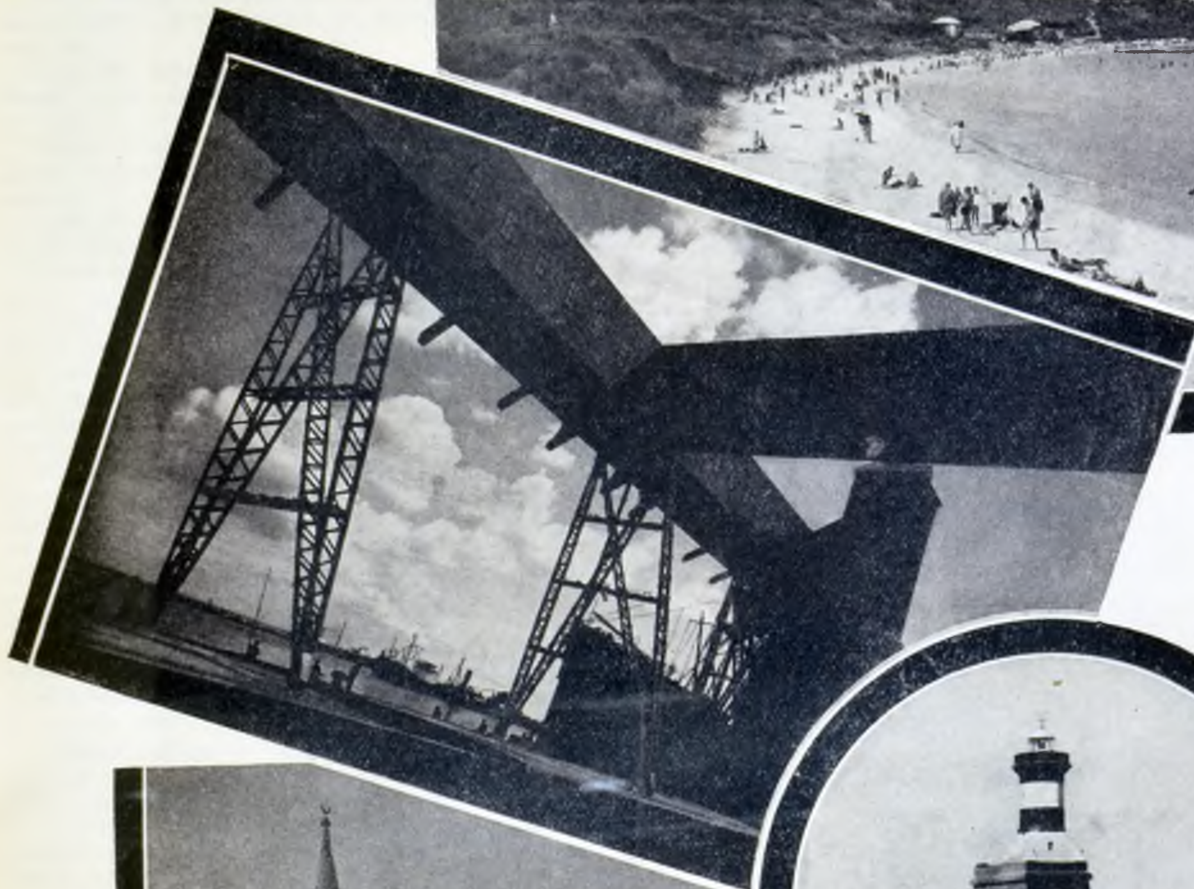

FARUL REGELE CAROL I

CONSTANȚA

CARMEN-SYLVA: PLAJA

GALERIILE SILOZURILOR DIN CONSTANȚA

FARUL REGELE CAROL I

MOSCHEEA REGELE CAROL I

EFORIA: PLIMBAREA PE FALEZĂ

Suprafaţa arabilă este de 508.213 ha, adică 73,54% din suprafaţa judeţului şi 1,72% din suprafaţa totală a ţării. Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 63.069 ha, adică 12,41%, iar mica proprietate 445.144 ha, adică 87,59%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 414.517 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 150.790 ha, cu o producţie de 646.482 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 158 mil. lei.

Porumbul ocupă 140.746 ha, cu o producţie de 608.772 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 143 mil. lei.

Ovăzul ocupă 57.174 ha, cu o producţie de 271.065 chint. (prod. medie la ha 4,7 chint.), în valoare de 81 mil. lei.

Grâul ocupă 45.446 ha., cu o producţie de 204.804 chint. (prod. medie la ha 4,5 chint.), în valoare de 81 mil. lei.

Secara ocupă 11.311 ha. cu o producţie de 44.390 chint. (prod. medie la ha 3,9 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Meiul ocupă 9.050 ha, cu o producţie de 15.888 chint. (prod. medie la ha 1,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 19.171 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 15.841 ha, cu o producţie de 125.998 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 12.818 ha. Din această suprafaţă *fasolea* ocupă 5.603 ha., cu o producţie de 22.728 chint. (media la ha 4,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Pepenii verzi* şi *galbeni* ocupă 2.780 ha, cu o producţie de 187.768 chint. (media la ha 67,5 chint.), în valoare de 28 mil. lei. *Mazărea* ocupă 2.251 ha, cu o producţie de 12.246 chint. (media la ha 5,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Cartofii* ocupă 798 ha, cu o producţie de 56.416 chint. (media la ha 70,7 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Lintea* ocupă 635 ha, cu o producţie de 2.312 chint. (media la ha 3,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 40.161 ha. Din această suprafaţă *rapiţa* ocupă 28.555 ha, cu o producţie de 118.419 chint. (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 67 mil. lei. *Inul* ocupă 9.293 ha, cu o producţie de 35.431 chint. fuior (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 177 mil. lei, şi 34.749 chint. sământă (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 22 mil. lei. *Soia* ocupă 1.443 ha., cu o producţie de 4.111 chint. (media la ha 2,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 477 ha., cu o producţie de 2.244 chint. (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (691.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 21.546 ha.

Fâneţele naturale ocupă 252 ha.

Păşunile ocupă 31.531 ha.

Pădurile ocupă 13.226 ha.

Pomii fructiferi ocupă 319 ha.

Viţa de vie ocupă 4.468 ha (din care viile pe rod 3300 ha), cu o producţie de 128.861 hl (media la ha 39,0 hl), în valoare de 27 mil. lei.

Creşterea animalelor. In jud. C. se găseau în anul 1935: Cai 74.574, boi 63.955, bivoli 993, oi 410.917, capre 1571, porci 42.845, stupi sistematici 1208, stupi primitivi 2510. Judeţul este caracterizat prin marele număr de oi.

Industrie (fără municipiul Constanţa). 89 mori (2 la Cernavoda, 3 la Mangalia, 2 la Medgidia, 1 la Techirghiol şi 81 în comunele rurale), 1 fabrică de unelte agricole (Medgidia), 1 de şuruburi şi nituri (Cernavoda), 1 de postav ţărănesc (Cogealac), 1 de culori de pământ (Gara Mircea-Vodă), 1 de tăbăcărie (Medgidia), 9 de cărămizi şi ţigle (1 la Cernavoda, 1 la Hârşova, 1 la Mangalia, 1 la Medgidia, 1 la Techirghiol, 2 la Agigea, 1 la Negreşti şi 1 la Negru-Vodă), 1 de cretă (Basarabi) şi 1 de ciment (Cernavoda). Cariere: caolin la Cuza-Vodă, Docuzol, Medgidia şi Tortoman; argilă la Docuzol; nisip la Agigea, Constanţa, Cuza-Vodă, Docuzol, Hârşova şi Topalu; piatră calcară pentru fabricarea varului la Basarabi, Cochirleni, Gura-Dobrogei, Piatra, Raşova şi Topalu; piatră calcară pentru construcţii, pavaje etc. la Basarabi, Canara, Carol I. Ciobăniţa, Hârşova, Medgidia şi Ovidiu: piatră pentru fabricarea cimentului la Cernavoda, Saligny şi Topalu.

MALUL DUNĂREAN CALCAROS DELA HÂRŞOVA

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Moara « Industria Românească », Cernavodă (inv. 6), Fabrica de şuruburi şi nituri « Japy, Viellard, Herzog », Cernavoda (soc. 50, inv. 7), Fabrica de cărămidă şi tuburi de bazalt « Industriile Ceramice », Medgidia (soc. 7, inv. 2) şi Fabrica de ciment a Soc. anon. de cimenturi din Europa orientală, Cerna-Vodă (soc. 59, inv. 143).

(Vezi şi Municipiul Constanţa).

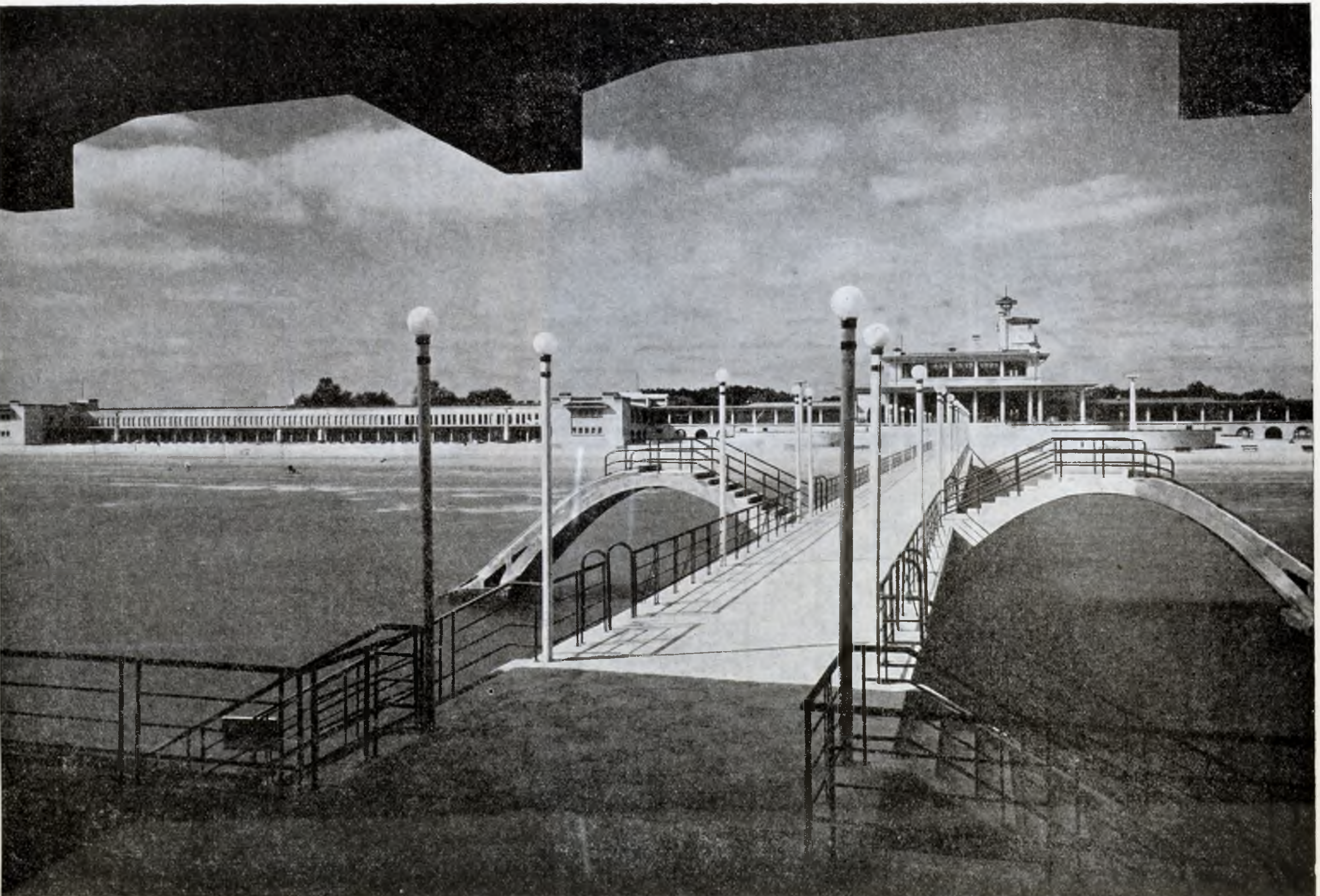
INDUSTRIA *) JUDEŢULUI CONSTANŢA IN 1935
(Inclusiv municipiul Constanţa)

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	11	1	1.049	187	146.293
Textilă	3	—	101	58	6.842
Chimică	2	—	43	8	830
Metalurgică	10	1	1.736	1.109	100.043
Hârtie şi Arte grafice	1	—	9	15	946
Pielărie	—	1	206	—	—
Lemnului	1	1	98	7	140
Material de construcţie	5	—	3.163	231	95.365
Total	33	4	6.405	1.615	350.459

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)*, în milioane de lei.

MAMAIA

Din *« România »*, revista O. N. T.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 5 *bănci* (societăţi anonime). Situaţia lor conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	592.352	Fonduri	23.237.049
Plasamente	54.694.293	Angajamente	39.780.912
Imobilizări	2.204.250	Rezultate	23.838
Rezultate	5.550.904		
Total	63.041.799	Total	63.041.799

Cooperative de credit (*bănci populare*) 116, cu 14.605 membri şi cu un capital social vărsat de 55.969.757 lei. Imprumuturi acordate de 141.558.624 lei (neconvertite 28.042.837 lei, convertite 52.232.139 lei, reduceri la împrumuturi convertite 61.283.648 lei). Depuneri spre fructificare 28.969.182 lei. Totalul bilanţului 182.600.308 lei.

Cooperative de producţie diversă 9, cu 401 membri şi cu un capital social vărsat de 7.640.499 lei. Valori imobilizate 16.544.367 lei. Totalul bilanţului 65.924.835 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 101 membri şi cu un capital social vărsat de 68.319 lei. Fonduri 25.809 lei. Bilanţul încheiat 160.837 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 34, cu 2.622 membri şi cu un capital vărsat de 1.341.996 lei. Aprovizionări în comun 99.444 lei. Vânzări în comun 568 lei. Bilanţul încheiat 16.183.234 lei.

Cooperative de consum 8, cu 688 membri şi cu un capital social vărsat de 1.126.166 lei. Mărfuri generale în valoare de 514.398 lei. Bilanţul încheiat 9.971.634 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul jud. C. pe exerciţiul 1936/37 însumă, ca prevederi, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**27.775.045**
Venituri ordinare	*16.729.644*
Venituri extraordinare	*3.746.271*
Venituri speciale	*7.299.130*
Cheltuèli	**26.553.718**
Cheltueli ordinare	*16.266.253*
Cheltueli extraordinare	*3.746.271*
Cheltueli speciale	*6.541.194*

Drumuri. Jud. C. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 4.128 km 474 m, repartizată astfel:

CONSTANŢA. NĂVOADE PESCĂREŞTI LA MARE

CONSTANŢA. PESCARI PE DIG

Drumuri naţionale 315 km 380 m, din care Direcţia G-rală a Drumurilor întreţine 303 km 163 m pietruiţi şi pavaţi, iar municipiul 3 km 363 m (pavaţi).

Drumuri judeţene 584 km 066 m, din care administraţia judeţului întreţine 476 km 517 m (pietruiţi), iar municipiul şi comunele urbane 6 km 155 m (din cari 820 m pavaţi).

Drumuri comunale 3229 km 028 m.

Lungimea podurilor este de 1.471,20 metri, repartizată astfel: poduri naţionale — 483,95 m, judeţene — 779,25 m şi comunale — 208,00 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale legând următoarele localităţi:

1. *Slobozia—Hârşova—Constanţa* (Constanţa—Hârşova = 83 km).
2. *Silistra—Cobadin—Constanţa* (Constanţa—Ion Corvin = 78 km).
3. *Tulcea—Constanţa—Bazargic.*

Cale ferată. Reţeaua totală de cale ferată a judeţului este de 270 km, din care 60 km linii principale duble 6 km linii secundare duble şi 204 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: Bucureşti—Constanţa. Accelerate: Bucureşti—Constanţa şi Buzău—Constanţa.

Staţii importante: Constanţa (oraş, port, Palas), Medgidia, Cernavoda, Eforie, Carmen-Sylva.

Navigaţie fluvială. Curse regulate ale Societăţii N.F.R. pe liniile: *a*) Galaţi—Brăila—Cernavoda—Silistra—Olteniţa—Giurgiu—Rusciuc—Corabia—Calafat—T. Severin, în legătură cu vapoarele care merg dela T. Severin la Baziaş; *b*) Galaţi—Brăila—Cernavoda—Silistra; *c*) Hârşova—Brăila—Măcin (zilnic).

Navigaţie maritimă. Constanţa este cel mai însemnat port maritim al ţării. Vapoarele S.M.R. fac curse regulate între:

1. Constanţa – Istanbul – Constanţa.
2. Constanţa – Istanbul – Pireu - Alexandria - Haifa - Beirut – Pireu – Istanbul – Constanţa.
3. Constanţa – Istanbul – Pireu – Beirut – Haifa – Alexandria – Pireu – Istanbul – Constanţa.
4. Galaţi – Sulina – Constanţa – Istanbul – Izmir – Pireu – Malta – Napoli sau Genova – Marsilia – Barcelona – Valencia – Alger – Istanbul – Constanţa – Sulina – Galaţi.
5. Galaţi – Sulina – Constanţa – Istanbul – Haifa – Tripoli – Beirut – Iaffa – Port-Said – Alexandria – Izmir – Istanbul – Constanţa – Sulina – Galaţi.
6. Galaţi – Sulina – Constanţa – Istanbul – Pireu – Volo – Salonic – Chios – Izmir – Istanbul – Constanţa – Sulina – Galaţi.

MAMAIA. TOBOGANUL

Navigaţie aeriană. Judeţul C., este străbătut liniile aeriene ale Soc. L.A.R.E.S. cu plecare şi sosire pe aerodromul Constanţa.

Itinerarii: Bucureşti—Constanţa şi Iaşi—Galaţi—Constanţa—Balcic.

Poştă, telegraf, telefon. In jud. C. sunt *11 oficii P.T.T. de stat* din care 3 la Constanţa şi câte unul la Carmen-Sylva, Cernavoda, Hârşova, Mangalia, Medgidia, Cogealac, Ion-Corvin şi Negru-Vodă, *8 agenţii speciale* la Techirghiol, Baia, Basarabi, Cobadin, Ferdinand, Oltina, Plopeni şi Carol I, *1 oficiu balnear* (Eforia) şi *2 gări cu serviciu postal* (Eforia şi General M. Ionescu).

Oficii telefonice se află în următoarele localităţi: Constanţa, Carmen-Sylva, Cernavoda, Hârşova, Mangalia, Medgidia, Techirghiol, Baia, Domneşti, Dunărea, Eforia, Ion-Corvin, Mamaia, Negru-Vodă, Oltina, Plopeni, Roşova.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Jud. C. este caracterizat prin numeroasele staţiuni balneare maritime, aşezate de-a-lungul coastei Mării Negre, importante prin valoarea terapeutică naturală a băilor de soare, nămol şi apă sărată. Litoralul mării aşezat spre răsărit este deosebit de prielnic acţiunii razelor solare. Apele sunt cloruro-sodice (17/1000) şi magneziene (6/1000) uşor sulfatate. Temperatura lor în anotimpul băilor variază între 16 şi 26°C. Temperatura nisipului pe plajă: 20—50°.

Băile de mare pe litoralul jud. C. sunt indicate în astenie nervoasă, anemie, cloroză, debilitate, scrofuloză, limfatism, tuberculoză ganglionară, afecţiuni nervoase (histerie), convalescenţe, diabet. Marea Neagră fiind o mare închisă, valurile sale sunt foarte agitate. Apa transformată astfel într'o pulbere fină şi inhalată odată cu aerul constitue un însemnat factor terapeutic.

Pe lângă mare, una din marile bogăţii ale judeţului e lacul Tekirghiol: nămol radioactiv, ape cloruro-sodice, bromuro-magneziene, de o eficacitate miraculoasă în tuberculoza chirurgicală (ganglionară, articulară şi osoasă), reumatism, gută, obesitate, chloro-anemie, limfatism, afecţiuni ginecologice, dermatoze. Renumele principalelor staţiuni balneo-climatice din jud. C. a trecut de mult graniţele. Acestea sunt:

Constanţa, ridicată pe ruinele vechiului Tomis, astăzi oraş modern şi port de primă importanţă, este o staţiune balneo-climatică maritimă foarte apreciată. Climat dulce, aer bogat în săruri şi ozon. Principala plajă e la *Mamaia,* (la 2 km de Constanţa) cu o lăţime de 200 m şi având cele mai moderne stabilimente de băi de mare de pe întreg litoralul românesc, şi unele din cele mai mari din Europa.Alte plaje sunt Tataia, Duduia (în lungul litoralului spre N. de Constanţa) şi Trei Papuci şi Modernă (chiar în centrul oraşului).

Constanţa poate primi orice număr de vizitatori în numeroasele sale hoteluri, vile şi restaurante de toate categoriile.

Cazinou, cinematografe, atât în Constanţa cât şi la Mamaia. Legătură directă de cale ferată cu Bucureşti prin mai multe trenuri pe zi.

Eforia, staţiune modernă la 13 km de Constanţa, situată între litoralul mării şi lacul Techirghiol. Terenuri de sport, basine, stabilimente de băi. Taberele O.N.E.F. şi « Prietenii mării ». Patru sanatorii de stat, între cari unul militar. Casino, hoteluri de lux (Bellona, Neptun) pensiuni în vile moderne.

Carmen Sylva, situată între Mare şi lac, la 17 km. de Constanţa. Plajă întinsă la mare şi pe malul lacului Tekirghiol. Mari stabilimente balneare. (Stabilimentele Movilă, ale Societăţii de Profilaxia tuberculozei, ale Casei Muncii C.F.R. Sanatoriul « Dr. Costinescu »). Sediul a numeroase colonii şcolare. Casino, hoteluri de întâiul rang (Movila, Popovici, Hotelul Băilor, Tamara, etc.). Un mare număr de vile cu peste o mie de camere.

Techirghiol, pe malul lacului Techirghiol la 17 km de Constanţa, cu stabilimente pentru băi de nămol calde şi reci. Dintre acestea cele mai importante sunt Sanatoriile Casei Centrale a Asigurărilor Sociale şi al Casei de Credit P.T.T.

Mangalia, staţiune liniştită pe malul Mării, cu o plajă foarte întinsă, la 30 km de Constanţa. Tratament maritim combinat cu ape termale sulfuraoase (32°) indicate în reumatism cronic, diateze neuroartritice, limfatism, anemie, rachitism. Sanatoriul Soc. pentru combaterea tuberculozei la copii, 3 hoteluri modeste, numeroase camere cu pensiune sau fără, în case particulare, Oficiu P.T.T., medici. Curse regulate de autobuze la Constanţa.

Turism. De deasupra lacului Sinoe şi până la Durancülac, hotarul răsăritean al judeţului face una cu însăşi hotarul mobil al Mării. Numeroasele lacuri, cele mai multe complet despărţite astăzi de marea cu care odinioară făceau un singur trup, portul Constanţa şi mai ales staţiunile balneare de pe litoral, imprimă turismului local un caracter maritim, deci sezonal.

Punct de plecare spre toate plajele judeţului, Constanţa este, în acelaş timp, poarta de contact a ţării cu turiştii străini care vin în România pe drumurile Mării Negre.

La capătul bătrânului « Val al lui Traian », ale cărui urme nu sunt, nicăeri, în restul ţării, mai vădite decât aci, oraşul Constanţa este centrul, de unde turistul poate pleca să viziteze vechile mărturii de aşezări arheologice, atât de numeroase în acest judeţ. Spre nord, drumul Canara-Sibioara-Palazu Mic - Tariverde, la Istria; pe drumul Canara-Caramurat-Pazatlia-Chirislic, la Pantelimonul de Jos (vechiul Ulmetum), spre nord-vest, plecând din şoseaua naţională Constanţa-Cernavodă (fostul Axiopolis), prin Megidia-Tortoman-Enchesec, la Hârşova (anticul Carsium, din care nu mai există, însă, decât urme neînsemnate); spre vest, prin Murfatlar-Cobadin-Cocargea-Enigea, la Adamclissi (anticul Tropaeum Trajani) şi, în fine, dela Constanţa, prin Eforie Carmen Sylva-Tatlageacu Mare, la Mangalia (vechea colonie Callatis) şi de aici spre locurile fermecate ale Coastei de Argint.

Vecin cu Bălţile Dunării, în partea lui vestică, judeţul Constanţa are, în această parte, câteva locuri de vânat, gârle şi văi, pline de acea frumuseţe specifică regiunilor de Deltă.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 195.492 locuitori, dintre care 63,1% sunt ştiutori de

EFORIE. HOTEL BELLONA

CONSTANȚA

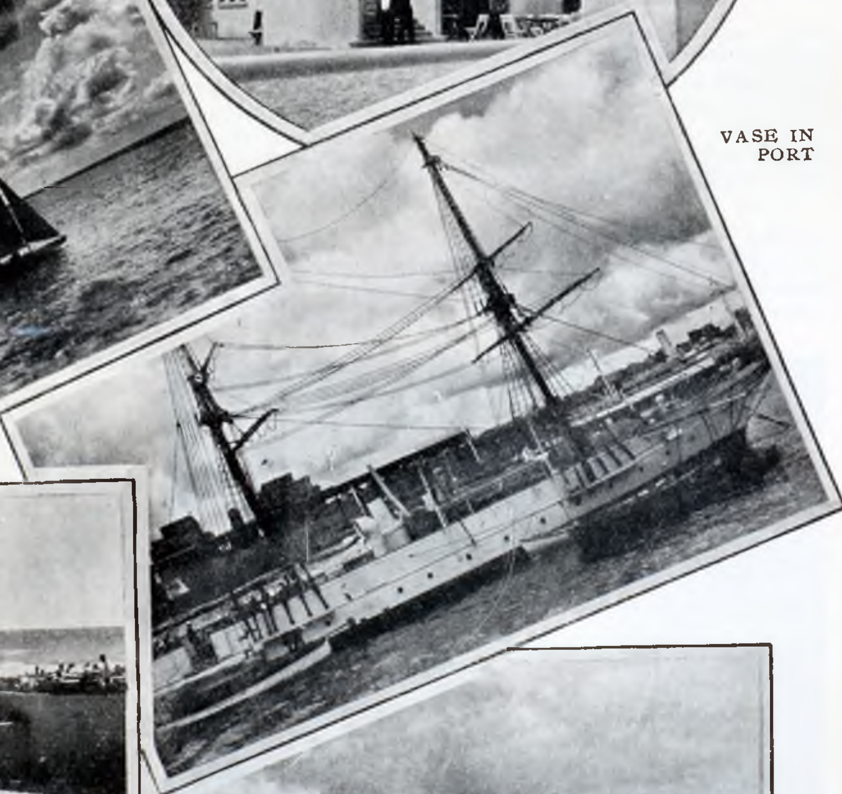

CONSTANȚA: CAZINOUL

CARMEN SYLVA: CAZINOUL

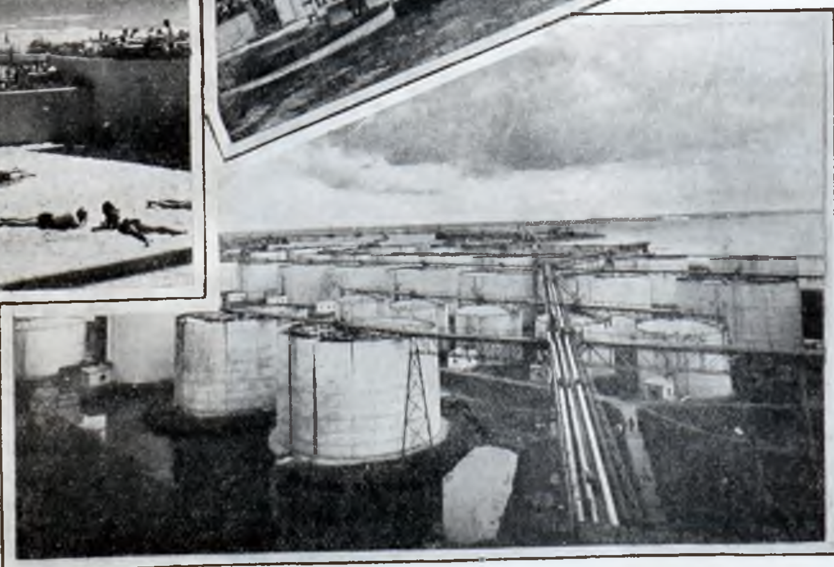

VASE IN PORT

Sus: BĂRCI PE MARE

Jos: MAMAIA: COLȚ DE PLAJE

PORTUL: REZERVOARE DE PETROL

carte. După sex, proporţia este de 74,0% bărbaţi ştiutori de carte şi 51,2% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,4	0,9
2. Primară	74,4	93,9
3. Secundară	13,6	3,6
4. Profesională	7,6	1,4
5. Universitară	1,7	0,2
6. Alte şcoli superioare	1,3	0,0

Invăţământ. Populaţia în vârstă de şcoală a jud. C., (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 57.220 loc (10.551 mediu urban şi 46.669 mediu rural).

Şcoli secundare. Liceu de băieţi, liceu de fete, gimnaziu industrial de băieţi, 2 gimnazii mixte, liceu comercial de băieţi, liceu comercial de fete, gimnaziu comercial de băieţi, gimnaziu comercial de fete, liceu profesional de fete, liceu industrial de fete, şcoală normală de fete, pension de fete, seminar musulman, şcoală de arte şi meserii, şcoală de gospodărie casnică, şcoală de industrie casnică, şcoală de agricultură, şcoală de viticultură.

Şcoli primare 260, din care 208 rurale şi 52 urbane (253 şcoli de stat şi 7 confesionale), cu un număr total de 34.460 copii (8.110 mediu urban şi 26.350 mediu rural) şi cu 759 învăţători şi alt personal didactic. (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 85, din care 63 rurale şi 22 urbane (84 de stat şi 1 confesională) cu un număr total de 5.428 copii (4.172 mediu rural şi 1.256 mediu urban) şi cu 87 conducătoare. (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Instituţii ştiinţifice*: Institutul bio-oceanografic la Constanţa, Laboratorul de Cercetări biochimice la Techirghiol şi Institutul Zoologic « Prof. I. Borcea » la Agigea.

Muzee: Muzeu regional la Constanţa, muzee la Istria, Mangalia, Hârşova, Topalu şi Pantelimonul-de-Sus.

In judeţ se relevă activitatea despărţământului Asociaţiei pentru Literatura şi Cultura Poporului Român « *Astra* », cu sediul în Municipiul Constanţa.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol », are cămine culturale în: Medgidia, Techirghiol, Bărăganul, Cetatea, Chirnogeni, Ciobanu, Cobadin, Cochirleni, Cogealac, Ioan-Corvin, Dobromir-Vale, Gălbiori, Galeşu, Horia, Isvorul-Mare, Movila-Verde, Negru-Vodă, Nisipari, Oltina, Ovidiu, Pantelimonul -de-Sus, Poeniţa, Petroşani, Peştera, Plopeni, Saraiu, Seimenii-Mari, Gl. Scărişoreanu, Siliştea, Şipotele, Târguşor, Topalu, Ţepeş-Vodă,Tuzla, Valea-Seacă-Viişoara, Viroaga şi Zorile.

Liga Culturală activează în cuprinsul Municipiului Constanţa.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în jud. C. 72 cămine culturale, 2 societăţi muzicale şi 15 biblioteci, adică în total 89 organizaţii culturale, dintre care 35 au personalitate juridică.

In oraşul Constanţa mai activează: Biblioteca municipală, Biblioteca Avocaţilor, Biblioteca C.F.R., 1 societate muzicală 1 de şah.

In judeţ se mai găsesc 2 teatre (la Constanţa), 7 cinematografe (6 la Constanţa şi 1 în com. Ferdinand I), 14 Soc. Sportive, 15 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului C. 78,9% sunt ortodocşi şi 0,3% greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 110 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 armeano-gregoriană, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 baptistă, 140 moschei şi geamii musulmane şi 4 sinagogi.

Mănăstirea Sf. Elena dela Mare în com. Domniţa-Elena.

Instituţii bisericeşti. In municipiul Constanţa se află reşedinţa Episcopiei Constanţei. Judeţul are 3 protopopiate ortodoxe: la Constanţa, Medgidia şi Ioan-Corvin.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este Municipiul Constanţa. Judeţul are 8 oraşe: (*Constanţa, Carmen - Sylva, Cernavoda, Eforia, Hârşova, Mangalia, Medgidia, Techirghiol*), şi 202 sate, distribuite astfel:

I. Plasa Cernavoda	15 sate
II. Plasa Dunărea	26 sate
III. Plasa Ferdinand I	37 sate
IV. Plasa Mangalia	24 sate
V. Plasa Medgidia	26 sate
VI. Plasa Negru-Vodă	37 sate
VII. Plasa Traian	37 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel cu o secţiune şi 10 magistraţi, în a cărei circumscripţie sunt cuprinse tribunalele judeţelor Caliacra, Constanţa, Durostor şi Tulcea. Un Parchet general pe lângă Curtea de Apel, cu 1 procuror general.

Un tribunal la Constanţa cu 2 secţiuni, 15 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori.

8 judecătorii, la Constanţa, Cernavoda, Hârşova, Mangalia, Medgidia, Adamclissi, Cogealac şi Negru-Vodă, cu un total de 17 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în: Constanţa Spit. « Prof. Dr. Sion » şi Spit. Militar), Cernavoda, Hârşova, Medgidia şi Plopeni.

4 sanatorii de stat (dintre care 1 militar) la Eforia; 1 preventoriu de stat la Agigea; 2 sanatorii ale Societăţii pentru combaterea tuberculozei la copii (Carmen-Sylva şi Mangalia); 1 sanatoriu al Casei de Asig. Sociale şi 1 al Casei de credit P.T.T. la Tekirghiol.

Sanatorii particulare la Constanţa (Sanat. Diaconeselor şi Sanat. « Caritatea ») şi la Carmen-Sylva (Sanat. « Dr Costinescu »).

Dispensare de stat la: Constanţa (Disp. antiveneric, Disp. Serv. Sanit. al Portului, Disp. Casei Muncii C.F.R., Disp. S.M.R.), Mangalia, Tekirghiol, Adamclissi, Băneasa, Basarabi, Cobadin, Saraiu, Ferdinand I, Carol I, Negru-

APUS PE MARE

EFORIA

Vodă, Crucea, Rasova, Topraisar, Siliştea, Limanul, Cogealac, Pantelimon, Oltina şi Tupla.

1 dispensar comunal la Carmen-Sylva.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciile sanitare ale oraşelor Constanta, Hârşova, Medgidia şi Cernavoda.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale la Constanţa cu oficii la Cernavoda şi Medgidia şi servicii medicale la Constanţa, Mangalia, Cernavoda, Hârşova şi Medgidia, cu un total de 22 medici şi 3 farmacişti.

Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Colonia de Muncă din Agigea, cu 50 ocrotiţi.

Societatea pentru combaterea tuberculozei la copii întreţine sanatorii la Carmen-Sylva şi Mangalia.

Societatea « Crucea-Roşie » are filiale la Constanţa, Medgidia şi Cernavoda.

In Municipiul Constanţa, mai există următoarele instituţii de ocrotire şi asistenţă: Oficiul I.O.V., Societatea « Principele Mircea », Societatea « Amicele tinerelor fete », Societatea « Sf. Fecioară Maria », Asociaţia Creştină a Femeilor, Societatea Doamnelor Israelite, Societatea « Bicker Horliu » şi Societatea « Selim Abdulachim ».

1 azil de bătrâni şi 1 cămin pentru muncitori la Constanţa.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Constanţa, municipiu, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Carmen-Sylva, com. urb., situată pe malul Mării Negre. Staţiune balneo-climatică. Staţie c.f. pe linia Constanţa—Carmen-Sylva.

Are 840 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 3.774.530 lei.

Primărie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de cură şi turism, mari stabilimente balneare, casino, hoteluri de întâiul rang.

1 biserică ortodoxă ; 1 şcoală primară ; Sanatoriul Societăţii pentru combaterea tuberculozei la copii ; Sanatoriul « Dr. Costinescu » ; Dispensarul comunal ; Uzină electrică.

Cernavoda, com. urb. situată pe malul drept al Dunării ; staţie c.f. pe linia Bucureşti – Cernavoda – Medgidia–Constanţa. Port la Dunăre.

Are 6804 locuitori (populaţie probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 5.049.585 lei.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală Ocol silvic, Ocol minier, Oficiul Asigurărilor Sociale, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă, Căpitănie de port, Depozit C.A.M., Sfatul negustoresc, Asociaţia micii industrii.

1 biserică ortodoxă ; 1 sinagogă, 1 geamie ; Spital de stat ; Dispensarul Asigurărilor Sociale ; Gimnaziul mixt « Principesa Elena », gimnaziu industrial ; 4 şcoli primare ; 1 grădină de copii ; Societatea « Crucea Roşie » ; 1 societate sportivă ; 3 societăţi de vânătoare.

2 mori ; 1 fabrică de ciment ; 1 de cărămidă ; 1 uzină metalurgică ; 1 fabrică de şuruburi şi nituri.

Eforia, com. urb., situată pe malul Mării. Staţie c.f. pe linia Constanţa – Carmen-Sylva. Staţiune balneo-climatică.

Are 103 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 2.516.209 lei.

Primărie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de cură şi turism, 4 sanatorii de stat (între care 1 militar), stabilimente de băi, casino, hoteluri de lux.

Hârşova, com. urb. la 18 km de staţia c.f. Ţăndărei. Port pe malul drept al Dunării.

Are 3831 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 1.835.217 lei.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Serv. sanitar, Regiune agricolă, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 biserică ortodoxă ; 1 sinagogă ; 1 geamie ; Spital de stat ; Dispensarul Asigurărilor Sociale ; Muzeu ; Căminul cultural « Mihail Eminescu » ; Căminul musulman « Sefak » ; 1 bancă populară ; Bâlciu anual: 24 Septemvrie

Mangalia, com. urb., Port la Marea Neagră. Staţiune balneo-climatică.

Are 2974 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 2.306.510 lei.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Vamă, Pompieri, Poliţie,

MANGALIA

Punct de pescărie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Căpitănie de Port, Oficiu local de cură şi turism.

Sindicatul proprietarilor; Sindicatul muncitorilor.

1 biserică ortodoxă şi 2 geamii; 2 şcoli primare; Sanatoriul Societăţii pentru combaterea tuberculozei la copii; Dispensar de Stat; 1 orfelinat.

Muzeu de Antichităţi (secţie locală a Muzeului Naţional deAntichităţi din Bucureşti); Cămin cultural; 1 Societate de vânătoare.

1 bancă populară; 3 mori; 1 fabrică de uleiu; 1 de cărămidă; Herghelia Statului; Uzină electrică; Parc comunal.

Medgidia, com. urb. Işi trage numele d la întemeietorul ei, sultanul Abdul Medgid. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Constanţa.

Are 6118 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 4.961.954 lei.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Regiune agricolă, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Sfatul Negustoresc.

1 biserică ortodoxă şi 3 geamii.

Gimnaziu mixt; seminar musulman; 4 şcoli primare; 1 grădină de copii.

Spital de stat; Dispensarul Asigurărilor sociale; Soc. « Crucea Roşie »; Căminul cultural « I. N. Roman »; 1 Soc. de vânătoare; 2 bănci populare; 2 mori; 1 tăbăcărie; 1 fabrică ceramică; Uzină electrică comunală.

Techirghiol, com. urb. staţiune balneo-climatică. Staţie c.f. pe linia Constanţa – Eforia – Techirghiol.

Are 2110 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 prevede la venituri şi cheltueli 2.102.100 lei.

Primărie, Poliţie, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 biserică ortodoxă; 1 geamie; 1 şcoală primară; Dispensar de Stat; Laboratorul de Cercetări bio-chimice « Dr. Teohari »; Sanatoriile Asigurărilor Sociale şi al Casei de Credit P.T.T.; Fundaţia Culturală « Principele Carol ».

1 bancă populară; 1 moară; 1 fabrică de cărămidă; Uzină electrică a Casei Asigurărilor Sociale.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL CONSTANŢA

A) **Oraşe**

1. Municipiul Constanţa (capitala judeţului)
2. Carmen-Sylva
3. Cernavoda
4. Eforia
5. Hârşova
6. Mangalia
7. Medgidia
8. Techirghiol

B) **Sate**

I. PLASA CERNAVODA

1. Adâncata
2. Aliman
3. Cochirleni
4. Dunărea
5. Făclia
6. Ivrinezii-Mari
7. Ivrinezii-Mici
8. Mârleanu
9. Rasova
10. Saligny
11. Seimenii-Mari
12. Seimenii-Mici
13. Siliştea
14. Ştefan cel Mare
15. Vlahii

II. PLASA DUNĂREA

1. Albina
2. Bălăceanu
3. Băltăgeşti
4. Capidava
5. Călugăreni
6. Ciobanul
7. Cloşca
8. Colilia
9. Crişan
10. Crucea
11. Dulgherul
12. Gălbiori
13. Gârliciu
14. Ghindăreşti
15. Horia
16. Nistoreşti
17. Pantelimon-de-Jos
18. Pantelimon-de-Sus
19. Runcu
20. Saraiu
21. Siriu
22. Stejarul
23. Stupina
24. Tichileşti
25. Topalu
26. Vulturul

III. PLASA FERDINAND

1. Baia
2. Carol I
3. Casian
4. Cheia
5. Cocoşul
6. Cogealac
7. Corbul-de-Jos
8. Corbul-de-Sus
9. Dorobanţu
10. Dropia
11. Fântânele
12. Ferdinand I
13. Grădina
14. Gura-Dobrogei
15. Istria
16. Luminiţa
17. Mamaia
18. Mihai-Viteazul
19. Mireasa
20. Năvodari
21. Nuntaşi
22. Oituz
23. Ovidiu
24. Palazul-Mare
25. Palazul-Mic
26. Pandurul
27. Piatra
28. Râmnicul-de-Jos
29. Râmnicul-de-Sus
30. Săcele
31. Sibioara
32. Sinoe
33. Tarivedre
34. Târguşor
35. Traian
36. Vadul
37. Valea-Neagră

IV. PLASA MANGALIA

1. Agigea
2. Albeşti
3. Arsa
4. Biruinţa
5. Coroana
6. Costineşti
7. Cumpăna
8. Domniţa-Elena
9. Două-Maiu
10. Dulceşti
11. Hagieni
12. I. G. Duca
13. Lazul
14. Limanul
15. Moşneni
16. Muratan
17. Potârnichea
18. Schitul
19. Straja
20. Topraisar
21. Tuzla
22. Vama-Veche
23. Vânători
24. Voevodul-Mihai

V. PLASA MEDGIDIA

1. Basarabi
2. Bărăganul
3. Castelul
4. Ciocârlia-de-Jos
5. Ciocârlia-de-Sus
6. Cobadin
7. Cuza-Vodă
8. Galeşul
9. Gherghina
10. Izvorul-Mare
11. Lanurile
12. Mircea-Vodă
13. Nisipari
14. Peştera
15. Poarta-Albă
16. Remus-Opreanu
17. Satul-Nou
18. Siminoc
19. Tortoman
20. Ţepeş-Vodă
21. Ţibrinul
22. Valea-Dacilor
23. Valea-Seacă
24. Valul-lui-Traian
25. Veteranul
26. Viişoara

VI. PLASA NEGRU-VODĂ

1. Amzacea
2. Asăneşti
3. Căciulaţi
4. Căscioarele
5. Cerchezul
6. Chirnogeni
7. Ciobăniţa
8. Comana
9. Conacul
10. Cotul-Văii
11. Credinţa
12. Curcani
13. Darabani
14. Dumbrăveni
15. Frasinul
16. Furnica
17. General-Scărişoreanu
18. Grănicerul
19. Independenţa
20. Lungeni
21. Maior Chiriacescu
22. Măgura
23. Mereni
24. Miriştea
25. Movila-Verde
26. Negreşti
27. Negru-Vodă
28. Olteni
29. Orzari
30. Osmancea
31. Pelinul
32. Periş
33. Plopeni
34. Tătarul
35. Vâlcelele
36. Vârtop
37. Viroaga

VII. PLASA TRAIAN

1. Abrud
2. Adamclissi
3. Băneasa
4. Beilic
5. Brebeni
6. Cadiul
7. Caraiman
8. Cărpinişul
9. Cetatea
10. Cocargea
11. Cucuruz
12. Deleni
13. Dobromir-Deal
14. Dobromir-Vale
15. Făurei
16. Fântâna-Mare
17. Floriile
18. Furca
19. Haţeg
20. Ion-Corvin
21. Lespezi
22. Mirceşti
23. Nastradin
24. Negureni
25. Oltina
26. Petroşani
27. Poeniţa
28. Rariştea
29. Răzoarele
30. Strunga
31. Şipotele
32. Tudor-Vladimirescu
33. Tufani
34. Urluia
35. Valea-Rea
36. Valea-Ţapului
37. Zorile.

JUDEŢUL COVURLUI

Stema. Scut roşu, cu o ancoră de aur, însoţită sus la dreapta şi la stânga de câte o stea de argint.

Simbolizează întinsul comerţ fluvial al acestui judeţ dunărean.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul C. este aşezat în sudul Moldovei, între Prut, Siret şi Dunăre. In acest ţinut se termină drumurile de apă şi de uscat pe care se scurg către fluviu cerealele şi cheresteaua Moldovei şi a unei părţi din Transilvania.

Suprafaţa: 2.662 km². Face parte deci dintre judeţele mici ale ţării.

Infăţişarea pământului e simplă: un podiş (marginea sudică a podişului Moldovei) care se sfârşeşte prin maluri înalte (60—200 m) de loes gălbui, spre Dunăre, Prut şi Siret. Văi, consecvente cu înclinarea podişului către S, l-au despărţit, mai ales la N, în numeroase culmi strâmte şi paralele. In Sud însă, văile împuţinându-se, rămân între ele câmpuri netede mult mai întinse.

Climă şi ape. Clima este de tip pontic (continentală extremă) mai umedă în Nord (peste 500 mm precipitaţiuni anual), mai secetoasă şi mai capricioasă în Sud.

Apele cu izvorul în podiş seacă, de obiceiu, vara (*Covurlui, Suhurlui*). Marginile cuprind în schimb, în luncile inundabile ale marilor artere periferice, numeroase bălţi şi lacuri între care *Brateşul* este vestit prin întinderea lui (unul dintre cele mai mari lacuri ale ţării).

Vegetaţia se împarte şi ea după umiditate: în Sud, cernoziomul « chocolat » dovedeşte existenţa neîntreruptă a ierburilor de stepă cu graminee în trecutul nu prea depărtat; în Nord, cernoziomul degradat arată o veche invazie a pădurii de stejar care se mai păstrează încă pe dealurile înalte (dela Folteşti, Băneasa, Bereşti, etc.). Sălceturile, aninişurile şi stuhăriile formează în fine pe luncile periferice, asociaţii importante.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul C. şi-a luat numele dela pârâul Covurlui; nume care pare de origine cumană ca şi Desnăţui, Suhului, Călmăţui, etc.

La Barboşi, pe Dunăre, legiunile romane si-au stabilit, încă înainte de cucerirea Daciei răsăritene, un castru: Dlnogetia.

Menirea lui era de a apăra vadul Dunării asigurând legătura imperiului cu ţinutul roman dela Nord (Bugeacul de azi) care împreună cu o regiune întinsă din dreapta Dunării forma provincia Moesia Inferior.

Prin ţinutul acesta treceau soliile moldovene la Turci şi pe aci intrau în ţară după ceremonia investiturii la Constantinopole, Domnii Ţării Moldovei.

Ţinutul acesta a avut ca ispravnic, până la 1859 pe Colonelul Alexandru Ioan Cuza, Domnul de mai târziu al Principatelor Unite.

Monumente istorice. In municipiul Galaţi se află următoarele monumente istorice:

Biserica Precista, zidită la 1647, cu trei turnuri şi clopotniţă.

Biserica Sf. Dumitru, zidită la 1648, probabil, de Vasile Lupu, după cum a scris marele călător arab Paul din Alep.

Biserica Sf. Gheorghe, zidită la 1665.

Biserica Mavromol, zidită la 1669.

Biserica Sf. Nicolae, zidită în secolul XVII.

La Barboşi se află *ruinele unui castru roman*, unde au fost descoperite importante antichităţi din vremea stăpânirii romane.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul C. numără 211.196 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	211.196	103.981	107.215
Municipiul Galaţi	101.148	49.690	51.458
Total rural	110.048	54.291	55.757
1. Plasa Horincea	58.868	28.893	29.975
2. Plasa Prutul-de-Jos . .	51.180	25.398	25.782

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	211.196	30—49 ani	48.301
		50—69 ani	21.020
0— 9 ani	51.925	70 ani şi peste . . .	3.594
10—29 ani	84.677	Vârstă nedeclarată . .	1.678

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul C., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	7.710	4.450	3.260	35,1	20,3	14,8
1931	212.807	7.586	4.363	3.223	35,6	20,5	15,1
1932	216.313	8.088	4.702	3.386	37,4	21,7	15,7
1933	219.242	7.668	3.996	3.672	34,9	18,2	16,7
1934	223.091	7.741	4.522	3.219	34,7	20,3	14,4
1935	226.045	7.469	4.667	2.802	33,0	20,6	12,4
1936	228.983	7.338	4.746	2.592	32,0	20,7	11,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Covurlui a fost de 231.651 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 211.196 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.455 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 9,7%.

ECONOMIE

Datorită aşezării sale geografice, judeţul C., bogat în câmpii fertile şi păşuni, prezintă o importanţă deosebită în viaţa economică a ţării. Galaţii, unul din cele mai mari porturi ale României, joacă un rol de întâiul ordin în comerţul nostru exterior. Prin el se face cel mai intens export de cherestea. Produsele agricole ale Moldovei şi Basarabiei, pentru cea mai mare parte se scurg prin acest port. Decăderea lui — ca şi a Brăilei — în anii din urmă se datorează taxelor tot mai apăsătoare percepute la Sulina asupra vaselor care-l frequentează.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 266.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 192.524 ha, adică 72,32% din suprafaţa judeţului şi 0,53% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 22.235 ha, adică 11,55%, iar mica proprietate 170.289 ha, adică 88,45%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 162.971 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 85.232 ha, cu o producţie de 715.069 chint. (prod. medie la ha 8,4 chint.), în valoare de 168 mil. lei.

Orzul ocupă 45.334 ha, cu o producţie de 218.171 chint. (prod. medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 53 mil. lei.

Ovăzul ocupă 21.774 ha, cu o producţie de 82.437 chint. (prod. medie la ha 3,8 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Grâul ocupă 9.508 ha, cu o producţie de 37.265 chint. (prod. medie la ha 3,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Secara ocupă 891 ha, cu o producţie de 3.824 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 229 ha, *măturile* ocupă 3 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 16.824 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 12,414 ha, cu o producţie de 142.305 chint. (media la ha 11,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 4.242 ha, cu o producţie de 45.652 chint. (media la ha 10,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.862 ha. Din această suprafaţă *pepenii verzi şi galbeni* ocupă 1.308 ha, cu o producţie de 44.576 chint. (media la ha 34,1 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Mazărea* ocupă 1.170 ha, cu o producţie de 6.399 chint. (media la ha 5,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 996 ha cu o producţie de 4.260 chint. (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 mil lei. *Cartofii* ocupă 838 ha cu o producţie de 20.721 chint. (media la ha 24,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 21.303 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.976 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 2.726 ha, cu o producţie de 14.416 chint. (media la ha 5,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (266.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.891 ha.

Fâneţele naturale ocupă 1.431 ha, cu o producţie de 18.603 chint. (producţia medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Păşunile ocupă 13.246 ha.

Pădurile ocupă 9.645 ha.

Pomii fructiferi ocupă 234 ha.

Viţa de vie ocupă 5.128 ha (din care viile pe rod 4.691 ha), cu o producţie de 138.414 hl (prod. medie la ha 29,5 hl), în valoare de 34 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul C. se găseau în anul 1935: cai 12.645, boi 43.038, bivoli 47, oi 92.995, capre 1.331, porci 19.645, stupi sistematici 1.284, stupi primitivi 2.409.

Industrie. Toată activitatea industrială a judeţului este concentrată în municipiul Galaţi. In comunele rurale nu se află decât 1 fabrică de cherestea (Sărdarul) şi 1 fabrică de cărămizi (Barboşi).

(Vezi şi municipiul Galaţi).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI COVURLUI IN 1935
(inclusiv municipiul Galaţi)

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	20	3	3.536	317	123.938
Textilă	25	—	2.112	2.075	397.958
Chimică	6	1	80	167	39.975
Metalurgică . . .	13	6	4.073	1.942	401.385
Hârtie şi Arte grafice	2	—	12	16	994
Pielărie	3	—	130	114	15.500
Lemnului	3	2	161	89	9.845
Materiale de construcţie	3	2	208	114	1.686
Electro-technică	1	—	4	33	900
Ceramică	1	—	16	8	773
Total . . .	77	14	10.332	4.875	992.954

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *12 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	1.155.374	Fonduri . . .	35.711.776
Plasamente . .	105.851.842	Angajamente .	86.919.586
Imobilizări . . .	5.601.119	Rezultate . .	44.972
Rezultate	10.067.999		
Total . .	122.676.334	Total . .	122.676.334

Cooperative de credit (bănci populare) 54, cu 19.414 membri și cu un capital social vărsat de 26.858.154 lei. Imprumuturi acordate 82.498.931 lei (neconvertite 13.020.081 lei, convertite 32.215.967 lei, reduceri la împrumuturi convertite 37.262.883 lei). Depuneri spre fructificare 15.727.766 lei. Totalul bilanțului 135.251.916 lei.

Cooperative de producție diversă 4, cu 1.402 membri și cu un capital social vărsat de 891.470 lei. Valori imobilizate 416.773 lei. Totalul bilanțului 2.082.494 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 1.927 membri și cu un capital social vărsat de 2.279.499 lei. Fonduri 1.183.077 lei. Bilanțul încheiat 18.811.913 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 343 membri și cu un capital vărsat de 172.137 lei. Bilanțul încheiat 524.985 lei.

Cooperative de consum 5, cu 2.555 membri și cu un capital social vărsat de 2.136.084 lei. Mărfuri generale în valoare de 440.602 lei. Bilanțul încheiat 18.197.577 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului C. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.259.181**
Venituri ordinare	*10.943.000*
Venituri extraordinare	*2.116.181*
Venituri speciale	*7.200.000*
Cheltueli	**20.259.181**
Cheltueli ordinare	*10.943.000*
Cheltueli extraordinare	*2.116.181*
Cheltueli speciale	*7.200.000*

Drumuri. Județul C. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.398 km 381 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 153 km 308 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 77 km 312 m, (pietruiț), iar municipiul 6 km 997 m (din care 6 km 384 m pavați).

Drumuri județene 637 km 883 m, din care 134 km 049 m, pietruiți, întreținuți de administrația județului.

Drumuri comunale 607 km 190 m.

Lungimea podurilor este de 4.192,52 km, din care poduri naționale 2.149,80 m, județene 1.831,37 m și comunale 211,35 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Brăila – Galați – Reni – Vulcănești.*
2. *Hanu – Conachi – Galați – Oancea* (Galați – Oancea = 57 km).
3. *Bârlad – Oancea – Cahul.*

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R., pe liniile: *a)* Galați – Brăila (zilnic); *b)* Galați – Brăila – Cernavoda–Silistra; *c)* Galați – Brăila – Cernavoda – Silistra – Oltenița – Giurgiu – Rusciuc – Corabia – Calafat – Turnu-Severin, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin la Baziaș; *a)* Brăila - Galați - Isaccea - Tulcea-Ismail - Vâlcov.

Curse regulate ale Societății S.R.D. pe Linia Brăila-Galați - Reni - Isaccea - Tulcea - Ismail - Vâlcov.

Curse regulate ale societăților de navigație jugoslavă și cehoslovacă pe linia: Regensburg - Viena - Bratislava - Budapesta - Belgrad - Orșova - Turnu-Severin - Giurgiu - Brăila - Galați.

Navigație maritimă. Vapoarele societății S.M.R., fac curse regulate între: *a)* Galați – Sulina – Constanța – Istanbul – Izmir – Pireu – Malta – Neapoli (sau Genova) – Marsilia – Barcelona – Valencia – Alger – Istanbul – Constanța – Sulina – Galați; *b)* Galați – Sulina – Constanța – Istanbul – Haifa – Tripoli – Beirut – Iaffa – Port Said – Alexandria – Izmir – Istanbul – Constanța – Sulina – Galați; *c)* Galați – Sulina – Constanța – Istanbul – Pireu – Volo – Salonic – Chios – Izmir – Istanbul – Constanța – Sulina – Galați.

Navigație aeriană. Prin județul C. trec liniile L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul Galați.

Itinerarii. București – Galați – Ismail – Cetatea Albă; București — Galați — Chișinău și Iași — Galați – Constanța — Balcic.

Cale ferată. Județul C. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 153 km, din care linii principale simple 43 km și linii secundare simple 110 km.

Itinerarii principale. Rapide și accelerate: București – Galați.

Stații importante: Galați, Barboși.

Poștă, telegraf, telefon. 7 *oficii P.T.T. de stat,* din care 4 la Galați, și câte unul la Berești, I. G. Duca și Pechea; 4 *agenții speciale* la Cudalbi, Drăgușeni, Foltești și Independența și 10 *gări cu serviciu poștal:* Barboși, Foltești, Frumușița, Fulgerești, Maria-Doamna, Piscu, Serdaru, Șerbești, Tulucești și Vameș.

Oficii telefonice la Galați, Berești, I. G. Duca, Cudalbi, Drăgușeni și Pechea.

Stațiuni climatice, balneare, turism. Județul C. nu are stațiuni balneo-climatice importante.

Galați, capitala lui, port important la Dunăre, este punct de plecare cu vaporul, pentru numeroase excursii în Deltă și spre Mare.

Lacul Brateș, cercetat de amatorii de pescuit, constitue, datorită vegetației de baltă ce-l înconjoară, o deosebită atracție pentru vânători.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 172.326 locuitori din cari 69,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 81,4% bărbați știutori de carte și 58,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,4	0,5
2. Primară	67,3	93,3
3. Secundară	16,7	3,9
4. Profesională	10,6	2,0
5. Universitară	1,9	0,3
6. Alte școli superioare	1,1	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului C. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 43.686 locuitori (13.427 mediu urban și 30.259 mediu rural).

Școli secundare. a) de stat: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 liceu industrial de băieți, 1 liceu industrial de fete, 1 gimnaziu de băieți, 1 seminar teologic, 1 școală normală de băieți.

b) Particulare: 1 liceu de băieți (izraelit), 1 liceu mixt (grecesc), 2 institute de fete (Societatea ortodoxă și Notre Dame de Sion), Școala-atelier «Iulia Hașdeu».

Școli primare 136, din care 98 rurale și 38 urbane (123 școli de stat și 13 confesionale), cu un număr total de 26.332 copii (8.899 mediu urban și 17.433 mediu rural și cu 547 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 20, din care 6 rurale și 14 urbane (14 de stat și 6 confesionale), cu un număr total de 1.078 copii (437 mediu rural și 641 mediu urban) și cu 21 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Galați, Crăești, Cudalbi, Cuza-Vodă, Drăgușeni, Independența, Rogojeni și I. G. Duca.

Liga Culturală activează în Galați și Slivna.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 57 cămine culturale și 11 biblioteci, adică în total 68 organizații culturale, dintre care, 17 au personalitate juridică.

In municipiul Galați mai activiază: Muzeul «V. A. Urechea», Biblioteca «V. A. Urechea», Biblioteca «Max Nordau», Biblioteca publică a Consulatului francez, Bi-

blioteca corpului didactic primar. Universitatea populară, Academia de export, Asociația româno-polonă, Liga româno-polonă, Asociația româno-cehoslovacă, Misiunea norvegiană « Eben-Ezer », Societatea « Cultura tehnică », Liga culturală a funcționarilor comerciali, Liga culturală a împroprietăriților, Societatea « Samariteanu », Căminul cultural « Sf. Împărați », Căminul « Solidaritatea preoților », Căminul « St. O. Iosif », Ateneul popular « M. Eminescu », Societatea « Menorach ».

3 asociații corale, 4 societăți muzicale, 13 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare.

7 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 87,0% sunt ortodocși și 0,2% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. Județul are 106 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 calvină, 1 armenească, 1 lipovenească, 1 casă de rugăciuni adventistă de ziua 7-a, 1 baptistă, 1 a creștinilor după Evanghelie, 1 geamie mahomedană, 1 templu izraelit și 23 sinagogi.

Instituții bisericești. Episcopia Dunării de Jos, cu reședința la Galați. 2 protopopiate ortodoxe, cu reședința la Galați și I. G. Duca.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului C. este municipiul *Galați*. Județul are 98 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Horincea . . . . 32 sate
II. Plasa I. G. Duca . . . . 18 sate
III. Plasa Prut de Jos . . . . 15 sate
IV. Plasa Prut de Sus . . . . 10 sate
V. Plasa Siret . . . . 23 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel cu 2 secțiuni și 15 magistrați de a cărei circumscripție sunt pendinte tribunalele județelor Brăila, Cahul, Covurlui, Ismail, Putna, Râmnicu-Sărat, Tecuci și Tutova.

Un parchet general cu 1 procuror general și 1 procuror.

Un tribunal cu 2 secțiuni, 15 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror.

2 judecătorii urbane cu 4 magistrați.

Organizare sanitară. In Galați: Spitalul « Izolarea » (de stat), Spitalul militar, Spitalul « Sf. Spiridon » al Epitropiei Sf. Spiridon din Iași, Spitalul « Elisabeta Doamna », Spitalul de tuberculoși al Societății pentru profilaxia tuberculozei, Spitalul izraelit, Sanatoriul Dr. Lazăr, Sanatoriul « Vivisiana » și Clinica « Maternitatea ».

Spitale de stat în Gănești, I. G. Duca și Pechea.

15 dispensare de stat, ambulator antiveneric și 2 infirmerii de stat, 3 dispensare ale Casei Asigurărilor Sociale, 1 dispensar al C.F.R., 1 al Serviciului sanitar al portului, 1 al Societății « Principele Mircea », 1 al Comunității izraelite și 1 dispensar antituberculos al Societății pentru profilaxia tuberculozei.

Serviciul sanitar județean, Serviciul sanitar municipal și Serviciul sanitar al portului Galați.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galați are un dispensar și un cămin pentru asigurați.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Centrul pentru ocrotirea copiilor din Galați, cu 50 ocrotiți în așezăminte și 300 ocrotiți în colonii.

Societatea «Asistența Publică» din Galați întreține două cantine, un dispensar și o colonie de vară pentru copii.

In municipiul Galați se mai află Orfelinatul « Alinarea » (subvenționat de primărie), Orfelinatul izraelit, Azilul de bătrâni « Frigator » (subvenționat de primărie), Azilul de bătrâni « Gatesman », 2 cămine de ucenici și 1 cămin al Corpului didactic.

De asemeni, în municipiul Galați se mai află următoarele instituții de asistență și binefacere: Societatea « Crucea Roșie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Societatea «Gh. Fernic», Societatea « Munca », Societatea « Sf. Trifon », Societatea croitorilor « Fraterna », Societatea « Caritas Maimonidis » și 12 societăți de binefacere evreești.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Galați, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Cudalbi. Sat mare în Apusul județului, pe drumul Tecucilor 6.133 locuitori (29 Decemvrie 1930)

Pechea. Sat mare în S-V județului 4.296 locuitori (29 Decemvrie 1930).

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL COVURLUI

A) **Orașe**

1. Municipiul Galați (capitala județului)

B) **Sate**

I. PLASA HORINCEA

1. Aldești
2. Balintești
3. Berești
4. Cavadinești
5. Cioinagi
6. Comănești
7. Gănești
8. Ghibărțeni
9. Ghireasca
10. Grăpeni
11. Jorăști
12. Lunca
13. Lupești
14. Mălușteni
15. Mânăstirea
16. Mânzătești
17. Meria
18. Onciu
19. Pochișcani
20. Purincani
21. Regele-Ferdinand
22. Rogojeni
23. Ruginenі
24. Sășeni
25. Sipeni
26. Slivna
27. Șipote
28. Târg-Berești
29. Tudor-Vladimirescu
30. Tuțcani
31. Vădeni
32. Zărnești

II. PLASA I. G. DUCA

1. Băleni
2. Băneasa
3. Bursucani
4. Corni
5. Crăești
6. Cuca
7. Drăgușeni
8. I. G. Duca
9. Fârțănești
10. Ghinghești
11. Golășei
12. Măcișeni
13. Moscu
14. Puțichioaia
15. Smulți
16. Umbrărești
17. Urlești
18. Vârlezi

III. PLASA PRUT DE JOS

1. Cătușa
2. Cișmele
3. Filești (suburbană)
4. Frumușița
5. Ijdileni
6. Mihail-Cogălniceanu
7. Odaia-Manolache
8. Satu-Costi
9. Scânteești
10. Smârdan
11. Șivița
12. Tatarca
13. Tămoani
14. Tulucești
15. Vânători

IV. PLASA PRUT DE SUS

1. Brănești
2. Chiraftei
3. Fântânele
4. Foltești
5. Măstăcani
6. Oancea
7. Roșcani
8. Slobozia-Oancea
9. Stoicani
10. Vlădești

V. PLASA SIRET

1. Barboși
2. Braniștea
3. Costache-Negri
4. Cudalbi
5. Cuza-Vodă
6. Ferdinand
7. Gara-Barboși
8. Independența
9. Isvoarele
10. Lascăr-Catargiu
11. Lozova
12. Movileni
13. Negrea
14. Oasele
15. Pechea
16. Piscu
17. Plevna
18. Slobozia-Conache
19. Șendreni
20. Șerbeștii-Vechi
21. Traian
22. Vameș
23. Vasile-Alecsandri

JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Stema. Scut albastru, cu o căprioară de argint, spre dreapta.

Este stema veche, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. face parte din județele de vale ale Munteniei. Cuprins între Prahova și Muscel, el este singurul județ de munte prin care un drum mare (șosea sau cale ferată) nu poate străbate dincolo în Transilvania. E adică singurul județ fără pasuri normale peste Carpați. Prin acest ținut trece totuși, venind din județul vecin, (Muscel) unul dintre cele mai vechi drumuri ale țării: drumul Dâmboviței și tot aici se găsește și Târgoviștea, fosta capitală a Țării-Românești.

Suprafața: 3.440 km².

Infățișarea pământului. In nordul județului, de o parte și alta a obârșiilor Ialomiței, se înalță, la peste două mii de m, munții *Bucegi* (calcaroși) și *Leaota* (cristalin). Imediat sub ei urmează, ca o treaptă mai coborîtă (700—1000 m), un fel de prispă de sub munte destul de netedă și bine populată; apoi o regiune de dealuri înalte (600—800 m), străbătute de văi longitudinale largi, pline de sate; în fine, o margine de dealuri mai joase (300—500 m altitudine) cu prelungiri în chip de amfiteatru către câmpia, în mare parte joasă, și umedă, care acoperă sudul județului.

Climă și ape. Clima este, în general, umedă și aspră mai ales în Nord unde cad între 700—1000 mm precipitațiuni anual. In câmpie însă contrastele de temperatură și ploile mai puțin abundente (sub 600 mm), amintesc climatul de stepă.

Județul are două ape importante: *Dâmbovița* care vine din județul vecin și *Ialomița* care izvorăște chiar din cuprinsul acestui ținut și are ca afluent mai însemnat pe Cricovul-dulce. Tot din județul Dâmbovița izvorăște și Colentina.

Vegetație. Dâmbovița este un județ de pădure: pădure de conifere la munte sub întinsele pășuni alpine; pădure de fagi, foarte redusă ca întindere dar mai puțin decât în estul Munteniei, pe dealurile înalte; pădure de stejari, în masive compacte și foarte întinse, pe marginea externă a dealurilor și pe pintenii ce coboară din ele spre câmpie. Inăuntrul acestei din urmă unități, stejerișurile se păstrează numai sub formă de pâlcuri izolate, deși nu sunt prea depărtate timpurile când ele formau codri neîntrerupți. Totdeauna însă și, într'o măsură mai restrânsă chiar astăzi, regiuni mlăștinoase sau de uncă, cu păduri de esențe albe, plante aromate și de mlaștină, au întrerupt vestiții codrii. Șesul umed dintre Titu și Potlogi în special, păstrează încă urmele acestor asociații vegetale.

Bogății minerale. Regiunea muntoasă și prispa de sub munte n'au altă bogăție minerală decât piatra (calcare, gresie, conglomerate); în schimb dealurile mai joase și cele mijlocii conțin cele mai importante zăcăminte de lignit ale Vechiului Regat și cele mai productive sonde din momentul de față ale României întregi (*Gura-Ocniței*, *Răsvad*, etc). Sunt cunoscute de asemenea apele minerale sulfuroase dela *Pucioasa* și cele iodurate dela *Vulcana*.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul D. și-a luat numele dela râul ce-l străbate în tot lungul său.

Pe teritoriul acestui ținut a fost înfrântă la 1396 oastea lui Ludovic cel Mare, regele Ungariei, venită să pedepsească pe Vlaicu, voevodul «rebel» al Țării Românești.

Oastea — se știe — a fost pusă pe fugă de vornicul Dragomir, pârcălabul de Dâmbovița, cu oștenii săi, iar capii ei uciși. Au pierit atunci Nicolae, voevodul Transilvaniei, și Petru, vice-voevodul său, Desideriu Vas și Petru Ruffus, castelan al Cetății de Baltă «și alți mulți cavaleri și nobili aleși».

In această regiune, la Târgoviște, a fost a treia și cea mai glorioasă capitală a Țării Românești.

In 1462, Sultanul Mohammed II pornind într'o expediție asupra lui Vlad Țepeș, trecu prin Târgoviște pe care o află deșartă și înaintă, în sus, pe valea Ialomița. Aci îl aștepta viziunea acelei păduri de țepe, «pari nenumărați și împlântați, în cari în loc de poame se atârnau trupuri», cum spune cronicarul. Erau prinșii turci pe cari Țepeș ii

DÂMBOVIȚA

RUINILE PALATULUI LUI BRÂNCOVEANU DIN POTLOGI

MÂNĂSTIREA NUCET

TÂRGOVIȘTE: TURNUL CHINDIEI

MÂNĂSTIREA DEALULUI

BISERICA DOMNEASCĂ DIN TÂRGOVIȘTE

BISERICA STELEA

MITROPOLIA DIN TÂRGOVIȘTE, DUPĂ RECONSTITUIREA LUI LECOMTE DE NOUY

executase într'astfel. Se spune că de spaimă, Sultanul a luat calea întoarsă.

La 16 Octomvrie 1595, Mihai asediă Târgoviştea ocupată de Turci, cu două luni înainte, o cuceri şi apoi — într'un mers fulgerător, aruncă pe Turci peste Dunăre.

Pe teritoriul acestui judeţ, la Finta în 1653 Matei Basarab, învinge armatele moldovene şi căzăceşti, ale lui Vasile Lupu şi ale ginerelui acestuia Timuş Hmielniţchi, venite să-i ia tronul.

In apropiere de Târgovişte a fost tăiat de iatagane şi aruncat într'o fântână, la 27 Mai 1821, trupul marelui revoluţionar, Tudor Vladimirescu.

Monumente istorice. *a*) In Târgovişte:

Mitropolia, a cărei construcţie a fost începută de Neagoe-Basarab la 1515, continuată de Radu dela Afumaţi şi terminată de Radu Paisie, pe la jumătatea secolului XVI, restaurată de Brâncoveanu la 1708.

Biserica Curtea-Domnească, reconstruită de Petru Cercel la 1585, reparată de Constantin Brâncoveanu la 1699 şi de Grigore Ghica la 1745.

Biserica Stelea-Veche, construită de Vasile Lupu, domnul Moldovei la 1645, ca mărturie a păcii perpetue încheiate cu Matei Basarab. Deasupra uşii de intrare se află bourul Moldovei.

Biserica Sf. Nicolae, ctitorie a lui Matei Basarab la 1654.

Biserica Sf. Vineri, din sec. XVI.

Ruinele Palatului domnesc, cântate de poeţii romantici din veacul trecut. Azi, doar turnul Chindia a mai rămas în picioare.

Mănăstirea Dealului, înălţată de Radu-cel-Mare, la 1499, transformată azi în şcoală militară. In biserica mânăstirii se află craniul lui Mihai-Viteazul şi mormântul ctitorului.

b) In judeţ:

Mănăstirea Bunea, înălţată în 1662, de armaşul Bunea.

Mănăstirea Butoiu, înălţată de vornicul Udrişte şi logofătul Dragomir, în timpul lui Mircea-cel-Mare.

Mănăstirea Golgota, fundată de Mihnea-cel-Rău, reconstruită de Radu-cel-Tânăr (1626).

Mănăstirea Viforâta, ctitorie a lui Vlad-Vodă, la 1530.

Mânăstirea din Nucet, înălţată în sec. XVI.

Ruinele castelului din *Potlogi*. Monument de artă românească, ridicat de Constantin Brâncoveanu. Biserica din apropiere, ctitoria aceluiaş Domn, e pictată din nou fără nici o artă.

POPULAȚIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul D. numără 310.310 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	310.310	151.472	158.838
Total urban	34.801	18.391	16.410
1. Oraşul Târgovişte	22.482	12.177	10.305
2. Oraşul Găeşti	6.540	3.427	3.113
3. Oraşul Pucioasa	5.779	2.787	2.992
Total rural	275.509	133.081	142.428
1. Plasa Finta	52.186	25.275	26.911
2. Plasa Găeşti	48.914	23.218	25.696
3. Plasa Pucioasa	52.794	25.560	27.234
4. Plasa Târgovişte	41.063	20.295	20.768
5. Plasa Titu	48.208	23.366	24.842
6. Plasa Voineşti	32.344	15.367	16.977

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	310.310	30—49 ani	67.671
		50—69 ani	28.342
0—9 ani	87.182	70 ani și peste . . .	4.224
10—29 ani	121.236	Vârstă nedeclarată . .	1.655

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul D. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	11.883	6.292	5.591	36,6	19,4	17,2
1931	313.183	12.027	6.280	5.747	38,4	20,1	18,3
1932	319.541	12.922	6.351	6.571	40,4	19,9	20,5
1933	325.020	11.120	6.161	4.951	34,2	19,0	15,2
1934	330.726	11.987	6.224	5.763	36,2	18,8	17,4
1935	335.749	11.360	6.446	4.914	33,8	19,2	14,6
1936	341.484	11.815	6.417	5.398	34,6	18,8	15,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Dâmboviţa a fost de 346.071 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 310.310 locuitori, cifra probabilă aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 35.761 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 11,5%.

ECONOMIE

Judeţul D. stă în fruntea judeţelor ţării, în privinţa producţiei sale de petrol. Din cantitatea totală de 8.466.205 tone de petrol extras în cursul anului 1934, 4.436.496 tone, adică 52% au fost produse în judeţul D.

Pe lângă caracterul industrial pe care i-l conferă petrolul, judeţul D. are şi caracter agricol, aproape jumătate din suprafaţa sa fiind cultivată cu cereale.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 344.000 ha.

Suprafaţa arabilă este de 145.594 ha, adică 41,45% din suprafaţa judeţului şi 0,48% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 12.221 ha, adică 8,57%, iar mica proprietate 130.373 ha, adică 91,43%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 119.371 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 77.165 ha, cu o producţie de 879.681 chint. (prod. medie la ha 11,4 chint.), în valoare de 198 milioane lei.

Grâul ocupă 22.419 ha, cu o producţie de 200.236 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 79 mil. lei.

Ovăzul ocupă 17.099 ha, cu o producţie de 119.124 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Măturile ocupă 1.259 ha, cu o producţie de 18.361 chint. (prod. medie la ha 14,6 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Orzul ocupă 954 ha, cu o producţie de 8.765 chint. (prod. medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Meiul ocupă 458 ha, *secara* 16 ha, şi *hrişca* 1 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 12.158 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 4.179 ha, cu o producţie de 157.048 chint. fân (media la ha 37,6 chint.), în valoare de 21 milioane lei şi 10 chint. sământă. *Dughia* ocupă 3.768 ha, cu o producţie de 85.419 chint. (media la ha 22,6 chint.), în valoare de 10 milioane lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 4.056 ha, cu o producţie de 90.610 chint. (media la ha 22,34 chint.), în valoare de 12 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 5.245 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 3.119 ha, cu o producţie de 240.935 chint. (media la ha 77,0 chint.), în valoare de 30 milioane lei. *Varza* ocupă 661 ha, cu o producţie de 39.225 chint. (media la ha 59,3 chint.), în valoare de 8 milioane lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 580 ha, cu o producţie de 35.497 chint. (media la ha 61,2 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 51.072 chint., în valoare de 18 milioane lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producţie de 342.368 chint., în valoare de 17 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 2.410 ha. Din această suprafaţă tutunul ocupă 1.154 ha, cu o producţie de 8.996 chint. (media la ha 7,8 chint.), în valoare de 20 milioane lei. *Cânepa* ocupă 627 ha, cu o producţie de 2.983 chint. fuior (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 10 milioane lei, şi 2.735 chint. sământă (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (344.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.410 ha.

Fâneţele naturale ocupă 10.903 ha, cu o producţie de 195.163 chint. (media la ha 17,9 chint.) în valoare de 21 milioane lei.

Păşunile ocupă 26.543 ha.

Pădurile ocupă 100.121 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.658 ha, cu o producţie de 191.342 chint. (media la ha 22,1 chint.), în valoare de 57 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 905 ha.

Viţa de vie ocupă 1.540 ha (din care viile pe rod 1.278 ha), cu o producţie de 36.631 hl. (media la ha 28,6 hl.), în valoare de 15 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul D. se găseau în anul 1935: cai 38.761, boi 72.174, bivoli 189, oi 119.505, capre 5.600, porci 59.840, stupi sistematici 4.016, stupi primitivi 5.917.

Se remarcă, la acest judeţ desvoltarea albinăritului.

Industrie. A) *Industria extractivă*. a) *Exploatări de petrol* ale societăţilor: «Anglo-Petroliferă» (Gura-Ocniţei); «Astra-Română» Bucşani-Răzvad); «Colombia» (Bucşani, Gura-Ocniţei (Viforâta); «Concordia» (Bucşani, Gura-Ocniţei, Răzvad, Viforâta); «Creditul Minier» (Bucşani, Gura-Ocniţei, Răsvad, Viforâta); «Dacia-Rom. Petr. Ltd.» (Viforâta); «Excelsior» (Gura-Ocniţei); «Foraj-Lemoine» (Gura-Ocniţei, Răzvad, Viforâta); «Foraky-Românească» (Gura-Ocniţei); «Govora» (Gura-Ocniţei); «I. R. D. P.» (Gura-Ocniţei, Răzvad); «Orion» (Gura-Ocniţei); «Petrol-Block» (Răzvad); «Petrolmina» (Gura-Ocniţei, Teiş); «Petrolul Românesc» (Răzvad, Teiş) «Prahova» (Comişani, Gura-Ocniţei, Teiş); «Refoil» (Gura-Ocniţei, Viforâta); «Romăno-Americană» (Bucşani, Gura-Ocniţei); «Româno-Belgiană de Petrol» (Răzvad); «Roumanian Consol. Oil Ltd.» (Gura-Ocniţei); «S. A. R. V. E. G.» (Gura-Ocniţei); «Sondajul» (Gura-Ocniţei); «Sondrum» (Gura-Ocniţei, Răzvad); «Stavropoleos-Moreni» (Dragomireşti); «Steaua-Română» (Bucşani, Glodeni, Gura-Ocniţei, Răzvad, Viforâta); «Unirea» (Bucşani, Doiceşti, Gura-Ocniţei). Alte exploatări particulare la Adânca a, Comişani. Glodeni şi Gura-Ocniţei. b) Exploatări de *gaz natural* la Bucşani, Dragomireşti, Glodeni, Gura-Ocniţei, Răzvad şi Viforâta. c) *Mine de cărbuni*: Mine de lignit la Şotânga, Aninoasa şi Doiceşti; d) *Cariere* de piatră pentru ciment la Fieni şi Runcu; gips la Pucioasa şi Lăculeţe; marnă la Cucuteni; piatră de râu la Pietroşiţa. B) *Alte industrii*: 5 mori sistematice (2 la Târgovişte şi câte una la Găeşti, Boteni şi Băleni), 2 fabrici de spirt (Târgovişte şi Colanu), 1 fabrică de conserve (Băleni), 2 de pânzeturi şi ştofe de bumbac (Brăneşti şi Doiceşti), 1 filatură de bumbac (Zărăfoaia-Pucioasa), 6 rafinării de petrol (3 la Colanu şi câte una la Târgovişte, Ulmi şi Doiceşti), 4 fabrici de cherestea (2 la Moroeni, 1 la Fieni şi 1 la Butoiu), 4 de mobile şi tâmplărie (2 la Principele Mihai, 1 la Găeşti şi 1 la Răcari), 1 de ciment (Fieni), 1 de var (Lăculeţe), 4 de cărămidă şi ceramică (Târgovişte, Valea Voevozilor, Viforâta şi Pucioasa), 1 de becuri electrice (Fieni) şi 1 de pulbere (Lăculeţe).

Din întreprinderile dela punctul «B», următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Ţesătoria mecanică Stan Rizescu, Brăneşti (soc. 50, inv. 420), Rafinăria de petrol a «Creditului minier», Doiceşti (inv.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

DÂMBOVIȚA

TÂRGOVIȘTE: MITROPOLIA

COLIBAȘI: TROIȚĂ

BISERICA DIN BĂRBULEȘTI

BISERICA DIN PIEȚROȘIȚA

Foto arh. Petit

40), Rafinăria de petrol şi derivate « Intreprinderile Grigorescu », Colanu (soc. 50, inv. 69), Rafinăria de derivatele petrolului « Carmen-Petrol », Ulmi (inv. 105), Fabrica de petrol şi derivate « Helios », Colanu (soc. 5, inv. 9), Fabrica de cherestea « Moroeni », Moroeni (soc. 3, inv. 13), Fabrica de ciment « Dâmboviţa », Fieni (soc. 80, inv. 180), Fabrica de cărămidă Ispas Marinescu, Valea Voevozilor (inv. 9), şi Fabrica de becuri electrice « Electrostar » Fieni (soc. 18).

Deasemenea menţionăm Fabrica de pulbere C.A.M. dela Lăculeţe.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI DÂMBOVIŢA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	715	65	4.325
Textilă	2	—	750	734	107.482
Chimică	3	—	285	73	32.384
Metalurgică	1	—	10	5	600
Lemnului	2	—	261	494	15.744
Materiale de construcţie	3	—	3.740	456	68.077
Ceramică	1	—	25	24	899
Total	18	2	5.786	1.851	229.511

*) Nu sunt cuprinse exploatările minicre, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 7 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3.045.133	Fonduri	58.462.800
Plasamente	166.722.223	Angajamente	143.322.773
Mobilizări	8.968.628	Rezultate	20.271
Rezultate	23.069.860		
Total	201.805.844	Total	201.805.844

Cooperative de credit (*bănci populare*) 163, cu 34.433 membri şi cu un capital social vărsat de 85.580.485 lei. Imprumuturi acordate de 83.011.255 lei (neconvertite 18.009.021, convertite 69.220.184 lei reduceri la împrumuturi convertite 95.782.050 lei). Depuneri spre fructificare 39.594.299 lei. Totalul bilanţului 200.870.994 lei.

Cooperative de producţie diversă 3, cu 414 membri şi cu un capital social vărsat de 923.614 lei. Valori imobilizate 4.348.300 lei. Totalul bilanţului 4.616.893 lei.

Cooperative forestiere 15, cu 1.083 membri şi cu un capital social vărsat de 3.358.966 lei; Fonduri 1.652.077 lei. Păduri şi material brut 1.102.285 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 1.254.708 lei. Bilanţul încheiat 8.550.101 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 12, cu 1.317 membri şi cu un capital vărsat de 709.511 lei. Bilanţul încheiat 1.532.752 lei.

Cooperative de consum 26, cu 2.194 membri şi cu un capital social vărsat de 2.167.876 lei. Mărfuri generale în valoare de 718.112 lei. Bilanţul încheiat: 6.556.052.

Stuaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului D. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**26 241.595**
Venituri ordinare	*16.845.641*
Venituri extraordinare	*1.817.134*
Venituri speciale	*7.578.820*
Cheltueli	**26.241.595**
Cheltueli ordinare	*16.845.641*
Cheltueli extraordinare	*1.817.134*
Cheltueli speciale	*7.578.820*

Drumuri. Judeţul D. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 2.246 km 373 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 270 km 012 m, din care 263 km 402 m (pietruiţi şi pavaţi) sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 6 km 610 m (pavaţi), de comunele urbane.

Drumuri judeţene 924 km 365 m, din care administraţia judeţului întreţine 857 km 106 m (pietruiţi).

Drumuri comunale 1051 km 996 m.

Lungimea podurilor este de 9.828,84 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 2.957,64 m, judeţene 4.040,20 m, şi comunale 2.831, 00 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bucureşti—Găeşti—Piteşti*
2. *Fundata—Târgovişte—Sinaia* (Târgovişte—Fundata = 47 km).
3. *Târgovişte—Gemenea—Dragoslavele*
4. *Piteşti — Târgovişte — Găeşti — Giurgiu* (Târgovişte—Găeşti = 26 km).

Cale ferată. Judeţul D. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 121 km, din care 55 km linii principale simple şi 66 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): Bucureşti — Timişoara—Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: Bucureşti—Timişoara şi Bucureşti—Sibiu.

Staţii importante: Titu, Târgovişte, Pietroşiţa.

Poştă, telegraf, telefon. *8 oficii P.T.T. de stat,* la Târgovişte, Bilciureşti, Găeşti, Ghergani, Gura-Ocniţei, Pietroşiţa, Pucioasa şi Titu; *6 agenţii speciale* la Băleni, Doiceşti, Nucet, Potlogi, Valea-Lungă-Cricov şi Voineşti; *1 oficiu balnear* (Vulcana) şi *4 gări cu serviciu poştal*: Conţeşti, Lăculeţe, Pietroaia şi Văcăreşti.

Oficii telefonice la Târgovişte, Găeşti, Pucioasa, Băleni, Bilciureşti, Doiceşti, Ghergani, Gura-Ocniţei, Nucet, Pietroşiţa, Potlogi, Titu, Valea-Lungă, Verneşti.

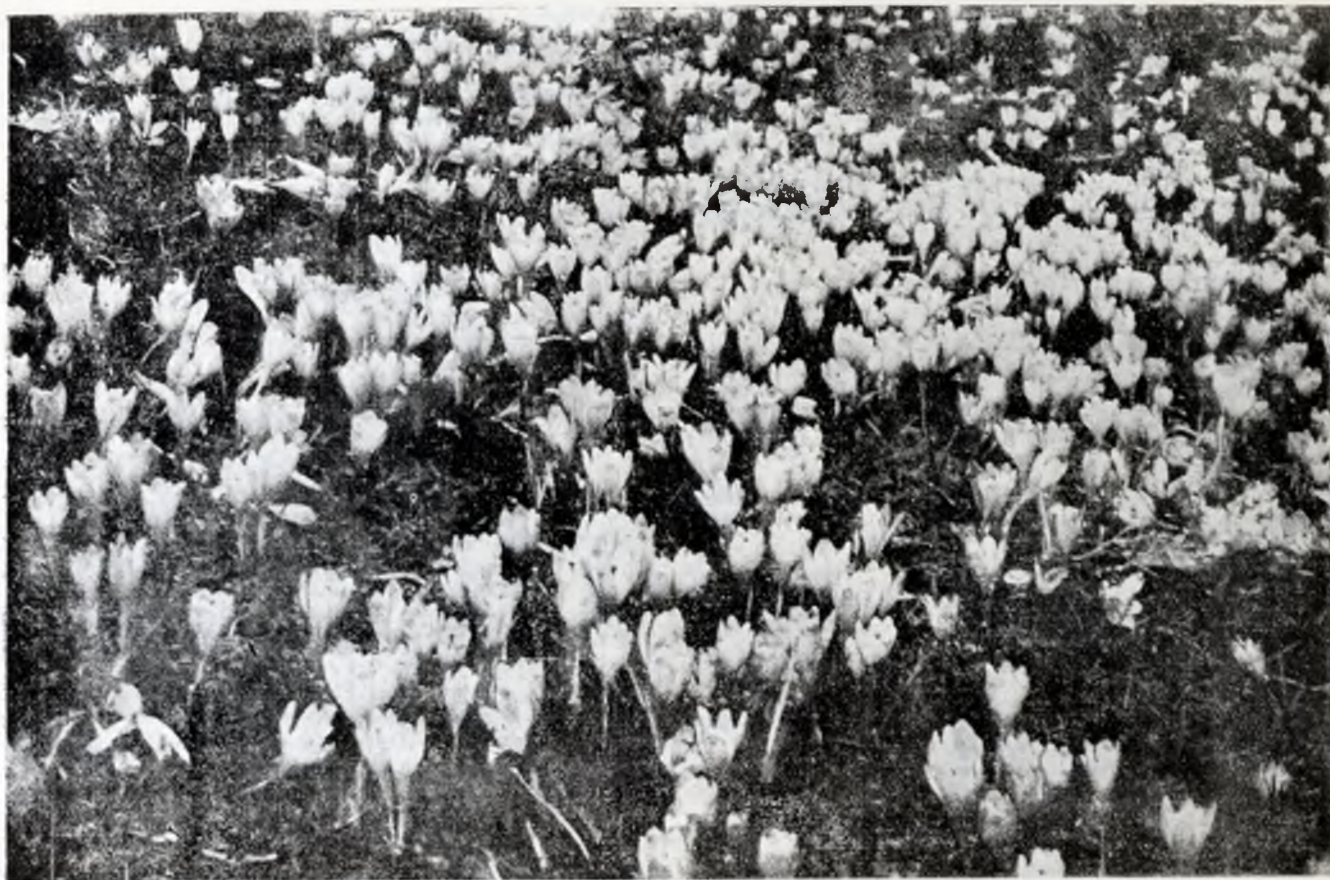
Staţiuni climatice, balneare, turism. *Vulcana*, staţiune balneo-climatică, aşezată între păduri de stejari la o altitudine de 380 m. Climat temperat şi constant. Ape cloruro-sodice iodurate (0.186 iod la litru). Extrasă prin 8 puţuri, apa este captată în rezervoare de lemn. Băile se fac la domiciliu. Indicaţiuni: Scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatisme, boli de femei, mielite, paralizii, tabes. Anotimp: 1 Iunie—30 Septemvrie. Gară la Pucioasa şi la Lăculeţele, pe linia Bucureşti-Pietroşiţa. Doctor, farmacie, oficiu P.T.T. Camere de închiriat la săteni. Muzică. Plimbări în împrejurimi, la Mânăstirea Bunea, etc.

Pucioasa, staţiune balneo-climatică, pe valea Ialomiţei, între dealuri împădurite, la 350 m. altitudine. Ape sulfuroase carbonate (28 izvoare). Indicaţiuni: reumatisme, nevralgii, cataruri ale căilor respiratorii şi urinare, scrofuloză, artritism, paralizii periferice, sifilis, boli de piele. Anotimp: 1 Iunie—30 August. 4 instalaţii balneare modeste; băile se fac mai mult la domiciliu. Mici hoteluri, vile, camere de închiriat la săteni. Doctor, farmacie, oficiu P.T.T., restaurante. Gară locală pe linia Bucureşti – Pietroşiţa. Muzică, plimbări în parc şi excursii la Pietroşiţa, Mânăstirea Dealului, Mânăstirea Viforâta, etc.

Pietroşiţa, staţiune climatică, de interes local, situată pe valea Ialomiţei. Staţie c. f. terminus pe linia Bucureşti-Titu-Pietroşiţa.

Judeţul Dâmboviţa este interesant din punct de vedere turistic, prin bogăţia de monumente istorice, cum sunt: Mânăstirea Dealului, unde în două mausolee se păstrează capul lui Mihaiu Viteazul şi osemintele lui Radu cel Mare; bisericile din Cobia, Cornăţel, Butoiu, Frasin, Gorgota etc., şi curţile domneşti dela Doiceşti şi Potlogi. Excursii mari şi alpinism în Bucegi şi Masivul Leaotei. Din Pietroşiţa: la Bulboace, prin Moroeni-Dichiu-Scropoasa şi prin Moroeni-Dobreşti (de vizitat uzina hidraulică) Cheile Zănoagei. Dela Bulboace: la peştera Ialomicioarei, prin Cheile Tătarului; peste Vârful Păduchiosul, la Sinaia. Dela Casa Peştera: la Vârful Leaotei (2141 m), prin Pietrele Albe. Scoborâşul depe Leaota prin Valea Brăteiului şi apoi pe Vârful Zănoagei.

Case de adăpost pentru turişti, la Voina şi Văcarea, Scropoasa, Bulboace (S. K. V.), Plaiul Mircea, Padina, Horoaba, Colţii, Peştera (T. C. R.), Babele (A. D. M. I. R).

CÂMP DE BRÂNDUŞI IN BUCEGI

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului dela 7 ani în sus este de 244.133 locuitori, din cari 53.1% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 72,7% bărbaţi ştiutori de carte şi 34,6% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	2,7	0,6
2. Primară	69,9	94,4
3. Secundară	16,3	3,0
4. Profesională	7,1	1,6
5. Universitară	2,1	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului D. (între 5—18 ani (a fost în anul 1934 de 70.593 loc. (4.272 mediu urban şi 66.321 mediu rural).

Şcoli speciale. 1 şcoală pregătitoare de ofiţeri de cavalerie.

Şcoli secundare. 2 licee de băieţi, (Târgovişte şi Găeşti) 1 liceu militar, 1 liceu de fete, 1 şcoală normală de băieţi, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu industrial de băieţi, 1 liceu industrial de fete, un gimnaziu mixt (Pucioasa) 1 gimnaziu de industrie casnică, 1 şcoală de ucenici, 1 şcoală de cântăreţi bisericeşti.

Şcoli primare 302, din care 288 rurale şi 14 urbane (301 şcoli de Stat şi 1 confesională), cu un număr total de 47.657 elevi (2454 mediu urban şi 45.203 mediu rural şi cu 780 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale şi 4 urbane, toate de Stat, cu un număr total de 792 copii (270 mediu rural şi 522 mediu urban) şi cu 8 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Târgovişte, Pucioasa, Adânca, Baloteasca, Băleni, Bilciureşti, Bezdead, Buciumeni, Bucşani, Cândeştii-din-Vale, Căprioru, Cătunu, Cojasca, Conţeşti, Corneşti, Crângurile, Dragodana, Drăgodăneşti, Gheboeni, Glâmbocata, Glodeni, Gura-Ocniţei, Ioneşti, Moţăeni, Mogoşani, Ocniţa, Pătroaia-din-Deal, Priboiu, Strâmbu, Săcueni, Sârbi (suburb.), Tătărăi, Titu şi Valea Leorzii.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în: Târgovişte, Cazaci (local propriu şi bibliotecă) şi Brăneşti (local propriu şi bibliotecă).

Liga Culturală activează în Găeşti, Mogoşani şi Vişina.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţul D. 25 cămine culturale, dintre care 18 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale în Târgovişte: Muzeul Mitropoliei, Biblioteca Cercului Studenţesc, Soc. « Cântarea României », 2 cinematografe, 1 sală de teatru, 4 societăţi sportive, Cercul de vânătoare al ofiţerilor.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 98,9% sunt ortodocşi şi 0,1% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de inchinăciune. 263 biserici ortodoxe, 2 biserici greco-catolice, 1 biserică romano-catolică şi 2 sinagogi.

3 mânăstiri ortodoxe.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe.

Judeţul D. se află în jurisdicţia Eparhiei ortodoxe a Arhiepiscopiei Bucureştilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului D. este Târgovişte. Judeţul are 3 oraşe (*Târgovişte, Găeşti* şi *Pucioasa*) şi 181 sate împărţite astfel:

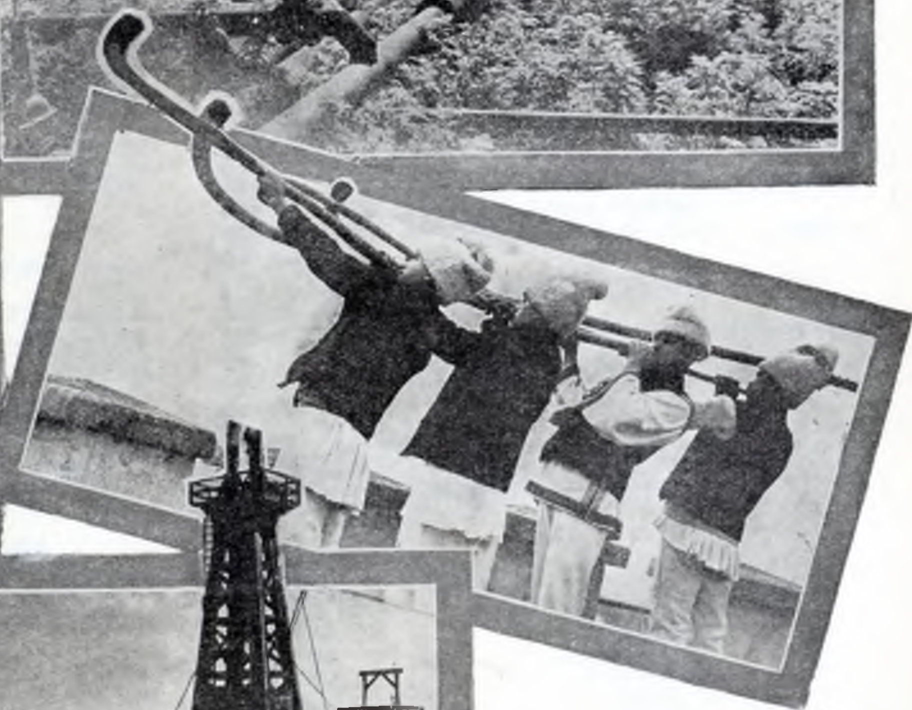
I.	Plasa Bilciureşti	20 sate
II.	Plasa Bogaţi	15 sate
III.	Plasa Găeşti	24 sate
IV.	Plasa Ghergani	19 sate
V.	Plasa Pucioasa	25 sate

EXPLOATARE PETROLIFERĂ LA RĂSVAD

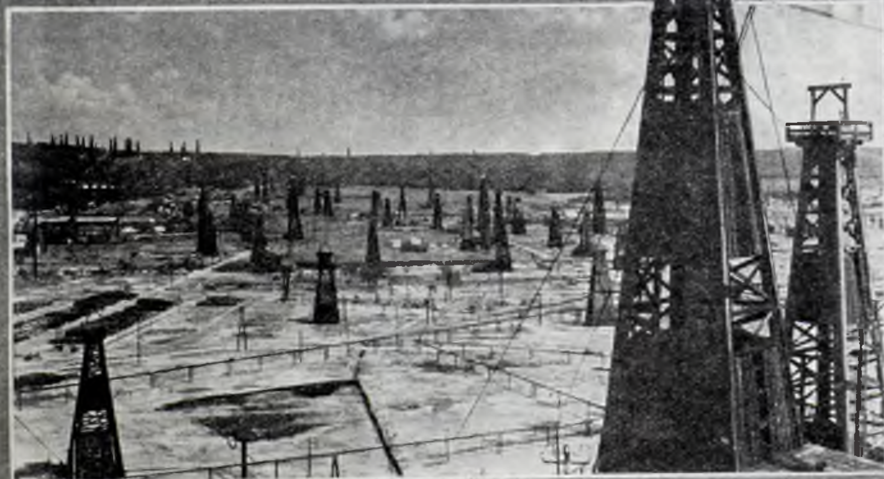

LACUL SCOPROASA

BUCIUMAȘI

GURA OCNIȚEI

EXPLOATĂRI PETROLIFERE

COMIȘANI

VI. Plasa Târgovişte . . . . 30 sate
VII. Plasa Titu . . . . 30 sate
VIII. Plasa Voineşti . . . . 18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Târgovişte cu 3 secţiuni, 17 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Bucureşti. 8 judecătorii, la Târgovişte, Găeşti, Pucioasa, Băseşti, Bilciureşti, Ghergani, Titu şi Voineşti, cu un total de 17 magistraţi.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat la Târgovişte, Găeşti şi Voineşti, 1 spital militar, 1 spital militar de ochi, 1 spital comunal de contagioşi, 1 dispensar comunal, 10 organizaţii medicale ale Casei Asigurărilor Sociale.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciile sanitare ale oraşelor Târgovişte şi Găeşti.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa de Asigurări Sociale din Târgovişte are oficii la Găeşti şi Pucioasa şi organizaţii medicale la Târgovişte, Găeşti, Pucioasa, Gura-Ocniţei, Concordia, Răzvad, Şotânga, Valea-Lungă, Fieni şi Pietroşiţa. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale, este constituit din 20 medici.

Societatea « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Căminul ucenicilor C.F.R. şi Căminul de ucenici al Casei de Asigurări Sociale toate în Târgovişte)

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Târgovişte, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Găeşti, comună urbană, situată pe valea Răstoacei, la 26 km de capitala judeţului şi la 73 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti—Piteşti—Craiova—Timişoara.

Are 6.641 locuitori (cifra probabilă la 1.VII.1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi): venituri 2.889.379 lei, cheltueli 2.877.679 lei.

Comerţ desvoltat de cereale, cherestea şi animale.

Târguri la Sf. Ilie şi Sf. Maria.

Banca Franco-Română, Banca « Găeşti », Banca «Viitorul », Banca « Plugarul ».

Liceul de băieţi, « Dr. Angelescu», 2 şcoli primare de băieţi, 1 şcoală primară de fete, 1 grădină de copii.

Liga Culturală, Sfatul negustoresc, Corporaţia meseriaşilor.

3 biserici ortodoxe, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Depozitul C.A.M. pentru fermentarea tutunului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie, Pompieri.

Spital de stat, organizaţie medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Pucioasa, comună urbană, situată în partea de Nord a judeţului, la 19 km. de capitala judeţului şi la 97 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti—Titu—Târgovişte—Pietroşiţa.

Staţiune balneo-climatică.

Are 6.099 locuitori (cifra probabilă la I Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi): venituri 1.986.187 lei, cheltueli 1.983.753 lei.

Oraş de mici comercianţi şi meseriaşi.

1 carieră de piatră, 1 fabrică de var, 1 cooperativă pentru desfacere de ape minerale.

Târguri anuale în Dumineca Floriilor, şi Sft. Pantelimon.

Banca « Băile Pucioasa », Banca «Tătaru ».

Gimnaziu mixt, 1 şcoală primară de băieţi, 1 şcoală primară de fete.

Cămin cultural al Fundaţiei « Principele Carol ».

Biserică ortodoxă.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie.

Spital comunal, Organizaţie medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Potlogi. Localitate istorică, în sudul judeţului.

Titu. Târg situat în câmpie pe drumul Bucureşti-Piteşti. Nod de cale ferată (ramura spre Târgovişte).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL DÂMBOVIŢA

A) **Oraşe**

1. Târgovişte (capitala judeţului)
2. Găeşti
3. Pucioasa

B) **Sate**

I. PLASA BILCIUREŞTI

1. Băleni-Români
2. Băleni-Sârbi
2. Bâltiţa
4. Bărbuceanu
5. Bilciureşti
6. Cătunul
7. Cojasca
8. Colentina-Nouă (Cocoş)
9. Cornăţel
10. Corneşti
11. Dobra
12. Finta
13. Frasinul
14. Gheboaia
15. Ibrianul
16. Mărceşti
17. Ochiul-Boului
18. Postârnacul
19. Slobozia
20. Tătărăi

II. PLASA BOGAŢI

1. Băduleşti
2. Bogaţi
3. Butoiu
4. Crângurile
5. Glâmbota
6. Hulubeşti
7. Ludeşti
8. Pătroaia-Deal
9. Pătroaia-Vale
10. Scheiul-de-Jos
11. Strâmbu
12. Suseni
13. Teleşti
14. Valea-Caselor
15. Valea-Mare

III. PLASA GĂEŞTI

1. Arsuri
2. Broşteni
3. Cacova
4. Căpşuna
5. Cobia
6. Cojocaru
7. Croitori
8. Ciuparu
9. Dragodana
10. Greci
11. Gura-Foii
12. Ioneşti
13. Jugureni
14. Mătăsaru
15. Mogoşani
16. Morteni
17. Petreşti
18. Picior de Munte
19. Puntea de Greci
20. Răscăeţi
21. Tetcoiu
22. Ulieşti
23. Vişina
24. Zăvoiul Orbului

IV. PLASA GHERGANI

1. Bălteni
2. Bâldana
3. Brezoaiele
4. Colacu
5. Conţeştii-de-Jos
6. Conţeştii-de-Sus
7. Ghergani
8. Ghimpaţi
9. Lunguleţu
10. Mereni
11. Poiana-de-Jos
12. Poiana-de-Sus
13. Răcari
14. Româneşti
15. Săbieşti
16. Serdanu
17. Slobozia-Moara
18. Ţepeş-Vodă
19. Vizureşti

V. PLASA PUCIOASA

1. Bezdead
2. Brăneşti
3. Buciumeni
4. Colibaşi
5. Cucuteni
6. Fieni
7. Glodeni
8. Lăculeţe
9. Măgura-Bela
10. Moroieni
11. Moţăieni
12. Pietroşiţa
13. Runcu
14. Şerbăneşti
15. Ţăţa
16. Urseiu
17. Valea-Leurzei
18. Valea-Lungă
19. Valea-Lungă-Cricov
20. Vârfuri
21. Vişineşti
22. Vulcana-Băi
23. Vulcana-de-Sus
24. Vulcana-Pandele
25. Zărăfoaia

VI. PLASA TÂRGOVIŞTE

1. Adânca
2. Aninoasa
3. Brăteşti
4. Bucşani
5. Colanul
6. Comişani
7. Doiceşti
8. Gorgota
9. Gura Ocniţii
10. Hăbeni
11. Lazuri
12. Lucieni
13. Matei-Voevod
14. Ocniţa
15. Pierşinari
16. Priseaca
17. Raciu
18. Răsvadu-de-Jos
19. Răsvadu-de-Sus
20. Râncăciov
21. Săcuieni
22. Suţa
23. Şotânga
24. Teiş
25. Ulmi
26. Ungureni
27. Valea Voivozi
28. Văcăreşti
29. Viforâta
30. Viişoara

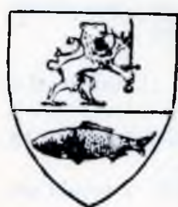
VII. PLASA TITU

1. Beşteloaia
2. Bolovani
3. Boteni
4. Braniştea
5. Brâncoveanu
6. Cazaci
7. Cărpeniş
8. Costeşti-Deal
9. Costeşti-Vale
10. Crovu
11. Cuza-Vodă
12. Domniţa Bălaşa
13. Găiseni
14. Ghineşti
15. Gura Suţii
16. Măruntişu
17. Mircea-Vodă
18. Nucet
19. Odobeşti
20. Pitaru
21. Podu Rizi
22. Potlogi
23. Principele Mihai
24. Produleşti
25. Puţu cu Salcie
26. Sălcuţa
27. Sperieţeni
28. Titu
29. Tomşani
30. Vlăsceni

VIII. PLASA VOINEŞTI

1. Bărbuleţ
2. Boţeşti
3. Căprioru
4. Cândeşti-Deal
5. Cândeşti-Vale
6. Dragodăneşti
7. Dragomireşti
8. Gemenea
9. Gheboieni
10. Gura Bărbuleţului
11. Isvoarele
12. Măneşti
13. Moşteni Greci
14. Pietrari
15. Priboiu
16. Râul Alb
17. Tătărani
18. Voineşti.

JUDEȚUL DOLJ

Stema. Scut tăiat. In câmpul superior, roșu, leul Olteniei, de aur, ridicat în două labe spre stânga și ținând o spadă de argint, cu mâner de aur. In câmpul inferior, albastru, un pește de argint, spre dreapta.

Leul, este vechea stemă a Banatului Oltean, iar peștele este vechea stemă a județului D.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. este așezat în Sudul Olteniei la crucea drumului Jiului cu drumul care vine din Banat prin defileul Dunării.

Suprafața: 6.538 km². Este unul dintre județele mari ale țării.

Infățișarea pământului. Cum arată și numele, județul D. (Dol-Jiu) este, în cea mai mare parte, o câmpie care se întinde în lungul Dunării adică în regiunea cea mai lată a ținutului. In stânga Jiului, câmpia e înaltă de peste 100 m până foarte aproape de fluviu. Râpa malului e și mai mult sporită în altitudine din cauza dunelor. Lunca acestuia este aici, din această cauză, relativ strâmtă. In dreapta însă, câmpia înaltă se oprește mult mai spre N iar între ea și Dunăre urmează o serie de terase ale acesteia, acoperite, în toată partea lor S-V, de nisipul dunelor. (Sunt cunoscute dunele fixate dela Calafat). Nu numai atât, dar și lunca fluviului e mult mai largă aici și întreruptă de numeroase bălți. In Nordul județului, ramificându-se printre afluenții secundari ai Jiului și Amaradiei (văi cu fundul foarte larg și mărginite de terase pe stânga lor), pătrund culmile deluroase ale platformei oltene. In Nordul extrem, aceste culmi depășesc 300 m altitudine.

Climă și ape. Intreg județul are o climă continentală extremă însă cu slabe influențe mediteranee care se resimt în regimul apelor (două epoci de creștere destul de bine marcate, la Jiu) și în vegetație. E vrednic de remarcat faptul că, în Apusul și în Sudul județului este, în mijlociu, mai cald (iarna, în primul rând) și cad mai puține ploi (între 400—500 mm anual).

Apa cea mai de seamă este Jiul, râu cu un regim capricios (inundații puternice și periculoase). El primește chiar la granița N-V, pe *Motru* și *Gilortu* iar, puțin mai la N de Craiova, pe *Amaradia* care-și pierde apa în timpul verii. Prin câmpul din dreapta Jiului, trece *Desnățuiul*, iar la Sudul județului, *Dunărea* care alimentează bălțile (*Rastu*, *Nedeia*) din luncă.

Vegetație. Pe aluviunile recente ale luncei dunărene, se întind asociațiile de cătină, sălcii, plopi, anini, etc.; pe nisipurile dunelor și în câmpie stăpânea altădată stepa cu păioase și cu numeroase ierburi de origine mediteranee, iar pe culmile deluroase s'au mai păstrat stejerișuri ceva mai întinse în suprafață numai în Nordul județului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul D. a cărui numire slavonă înseamnă « Jiul de jos », apare în documente pe la sfârșitul secolului XV.

Calafatul, pe Dunăre, este o străveche așezare genoveză — sau mai curând, bizantină. Numele său — și italian și bizantin — e în legătură cu lucrarea de *calfatare*, de gudronare a corăbiilor.

Maglavitul, sat românesc din aceiași regiune, poartă și el numele bizantin al dregătorului peste corăbii.

Pe teritoriul acestui ținut, s'a dat lupta dela Rovine, între românii lui Mircea cel Bătrân și turcii conduși de Baiazid I, la 16 Octomvrie 1394, luptă cântată de Eminescu în scrisoarea III și despre care cronicarii sârbi ne spun că « se întunecase văzduhul de mulțimea săgeților ». In această luptă a murit Marcu Crăișorul, despotul sârb trecut de partea Turcilor.

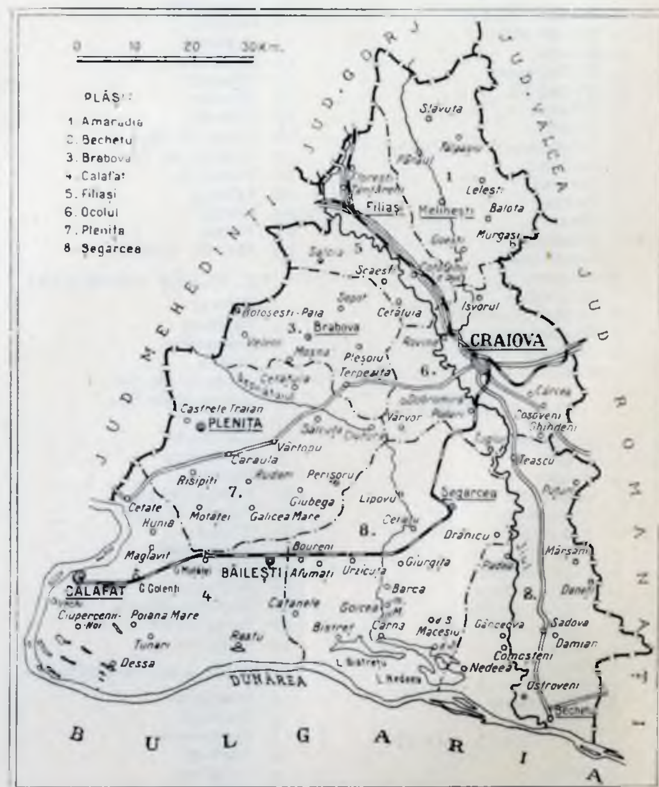
Teritoriul județului a fost însângerat apoi, de luptele dintre Drăculești și Dănulești, între 1418 și 1456, și de represiunea răscoalei boierilor olteni de către Mihai, la 1600.

Capitala ținutului, Craiova, a fost începând din sec. XVII, sediul unui ban al Olteniei, cu o largă autonomie.

Dela Calafat, s'a tras prima ghiulea, din tun românesc, asupra turcilor, în răsboiul pentru independență (1877).

Monumente istorice. *Mânăstirea Cornetu*, înălțată în 1666 de Mareș Băjescu, banul Craiovei.

Mânăstirea Bucovăț, transformată azi în penitenciar, întemeiată probabil, de Ștefan Clucerul și Pârvu Clucerul, la 1573.

Mânăstirea Sadova, înălţată de Matei Basarab, la 1643.

Mânăstirea Jitianul, construită în sec. XVII, restaurată de Doamna Bălaşa, soţia lui Constantin Şerban în 1655.

Biserica Sf. Dumitru din Craiova, ctitorie a boierilor Craioveşti, din care numai o inscripţie a lui Matei Basarab e autentică. Restul a fost restaurat, într'un stil destul de graţios de altfel, de Lecomte le Nouy. Frumoase picturi moderne de Stoenescu.

Biserica Sf. Gheorghe Nou din Craiova, elegantă construcţie din 1754—1755.

Biserica Sf. Spiridon din Craiova, din aceiaş epocă (1758).

Biserica Obedeanu din Craiova, din 1748, cu frumoase fresce interioare şi morminte ale epocei.

Biserica Sf. Ioan Sevastian din Craiova, ctitorie din 1782.

Biserica Sf. Haralambie din Craiova, ctitorie din 1758.

Biserica Sfinţii Arhangheli din Craiova, ctitorie din 1786.

Biserica Sf. Mina din Craiova din 1831, cu bogate fresce.

Biserica Sf. Gheorghe Vechi din Craiova, din aceeaş epocă.

Biserica Sf. Nicolae Ungureni din Craiova, ctitorie a românilor de peste Carpaţi, din 1774.

Casele Băniei din Craiova, în care este instalat Muzeul Regional al Olteniei, construite în sec. XVII.

Fostul han al Mânăstirii Hurezi, construit în sec. XVIII.

Biserica din Rojişte, frumoasă construcţie, cu nartex pe coloane şi cu două serii de arcade.

Biserica dela Braloştiţa, înălţată în 1760 de Constantin Argetoianu, nepotul spătarului Mihail Cantacuzino.

Cula dela Coţofeni, cu frumoase arcuri gotice.

Biserica din Brădeşti, ctitorie a familiei Brădescu, dela 1752 pe locul unei biserici din sec. XVII.

Biserica din Almăju, din sec. XVIII, cu portretele ctitorilor boieri din familiile Brăiloiu şi Poenaru, şi al voevodului Nicolae Mavrogheni.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul D. număra 487.047 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	487.047	235.351	251.696
Total urban	91.852	46.412	45.440
1. Municipiul Craiova	63.063	32.254	30.809
2. Oraşul Băileşti	13.279	6.471	6.808
3. Oraşul Calafat	7.705	3.972	3.733
4. Oraşul Pleniţa	7.805	3.715	4.090
Total rural	395.195	188.939	206.256
1. Plasa Amaradia	58.584	27.623	30.961
2. Plasa Bârca	66.269	31.733	34.536
3. Plasa Calafat	56.076	26.775	29.301
4. Plasa Gânciova	62.680	29.971	32.709
5. Plasa Ocolu	91.842	44.054	47.788
6. Plasa Pleniţa	59.744	28.783	30.961

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	487.047	30—49 ani	109.961
		50—69 ani	50.608
0—9 ani	128.071	70 ani şi peste	9.464
10—29 ani	187.663	Vârstă nedeclarată	1.280

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul D., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

TÂRGUL CALAFAT LA 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau Ansichten. Col. Academiei Române

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	16.059	10.612	5.447	32,0	21,2	10,9
1931	489.466	15.756	10.918	4.838	32,2	22,3	9,9
1932	495.551	17.836	11.606	6.230	36,0	23,4	12,6
1933	501.007	15.604	9.402	6.202	31,1	18,8	12,3
1934	508.011	15.820	9.493	6.327	31,1	18,7	12,4
1935	512.637	15.280	11.642	3.638	29,8	22,7	7,1
1936	518.121	17.657	10.973	6.684	34,1	21,2	12,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului D. a fost de 524.332 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 487.047 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 37.285 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 7,7%.

ECONOMIE

Judeţul D. este prin excelenţă agricol. Industria, destul de desvoltată, graţie puternicului centru urban al Craiovei este în strânsă legătură cu producţia judeţului.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 653.800 ha. Suprafaţa arabilă este de 442.049 ha, adică 67,61% din suprafaţa judeţului şi 1,50% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 55.432 ha, adică 12,54%, iar mica proprietate 386.617 ha, adică 87,46%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 420.996 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 201.706 ha, cu o producţie de 983.445 chint. (prod. medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 388 mil. lei.

Porumbul ocupă 200.354 ha, cu o producţie de 2.704.779 chint. (prod. medie la ha 13,5 chint.), în valoare de 636 mil. lei.

Secara ocupă 12.041 ha, cu o producţie de 51.182 chint. (prod. medie la ha 4,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.461 ha, cu o producţie de 18.795 chint. (prod. medie la ha 5,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Orzul ocupă 3.250 ha, cu o producţie de 23.365 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Meiul ocupă 165 ha şi *măturile* 19 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 8.289 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 4.207 ha, cu o producţie de 154.844 chint. fân (media la ha 36,8 chint.), în valoare de 21 mil. lei şi 350 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.), *Alte fâneţe cultivate* ocupă 3.944 ha, cu o producţie de 84.873 chint. (media la ha 21,5 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.144 ha. Din această suprafaţă *pepenii verzi şi galbeni* ocupă a 1.543 ha, cu o producţie de 165.234 chint. (media la ha 107,1 chint.), în valoare de 25 mil. lei. *Mazărea* ocupă 1.459 ha, cu o producţie de 15.035 chint. (media la ha 10,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.291 ha, cu o producţie de 8.413 chint. (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Varza* ocupă 893 h, cu o producţie de 89.603 chint. (media la ha 100,3 chint.), în valoare de 18 mil. lei. *Ceapa* ocupă 860 ha, cu o producţie de 39.927 chint. (media la ha 46,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 46.255 chint. în valoare de 16 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 635.497 chint., în valoare de 32 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.648 ha. Din această suprafaţă *rapiţa* ocupă 1.064 ha, cu o producţie de 8.669 chint. (media la ha 8,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei, *cânepa* ocupă 1.054 ha, cu o producţie de 6.150 chint. fuior (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 22 mil. lei, şi 3.906 chint. sămânţă (media la ha 3,7 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Soia* ocupă 615 ha, cu o producţie de 2.651 chint. (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Inul* ocupă 526 ha, cu o producţie de 1.467 chint. fuior (media la ha 2,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei, şi 3.363 chint. sămânţă (media la ha 6,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de porumb în acest judeţ, este clasată în locul întâiu din ţară, iar suprafaţa ocupată de grâu este clasată în locul al 2-lea din ţară.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (653.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.152 ha.

Fâneţele naturale ocupă 8.688 ha, cu o producţie de 173.760 chint. (prod. medie la ha 20,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Păşunile ocupă 21.036 ha.

Pădurile ocupă 58.739 ha.

Livezile de pruni ocupă 895 ha, cu o producţie de 13.425 chint. (media la ha 15,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 453 ha.

Viţa de vie ocupă 10.705 ha (din care viile pe rod 9.012 ha) cu o producţie de 306.743 hl (prod. medie la ha 34,0 hl), în valoare de 88 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul D. se găseau în anul 1935: cai 38.425, boi 114.627, bivoli 680, oi 371.550, capre 15.704, porci 81.735, stupi sistematici 4.794, stupi primitivi 5.973.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de boi, oi şi capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de alte judeţe. De asemeni, trebue subliniată aci şi desvoltarea albinăritului.

Industrie. (Fără municipiul Craiova) 6 mori (4 la Băileşti şi 2 la Calafat), 1 fabrică de ulei (Băileşti), 1 fabrică de maşini de bucătărie, cuptoare pentru maşini şi articole de fontă (Balş), 2 de cherestea (Filiaşi şi Horezu), 3 de tăbăcărie (2 la Calafat şi 1 la Băileşti), 3 de cărămizi şi ţigle (2 la Mofleni şi 1 la Pleniţa).

Din întreprinderile de mai sus citãm Fabrica de cărămizi şi ţigle a Soc. « Industriile Ceramice », Moflem (capital social 7 milioane lei şi capital investit 4 milioane lei).

(Vezi şi municipiul Craiova).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI DOLJ IN 1935
(Inclusiv municipiul Craiova).

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	27	8	2.586	481	266.546
Textilă	3	—	842	472	72.187
Chimică	2	1	33	4	476
Metalurgică	6	3	557	157	7.280
Hârtie şi Arte Grafice	2	—	198	138	42.821
Lemnului	6	1	200	150	5.276
Materiale de construcţie	4	3	292	152	5.894
Sticlărie	1	—	4	7	1.276
Total	51	16	4.712	1.561	401.756

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţul, dominat de Craiova, centru comercial al întregii Oltenii, are ca obiect de predilecţie, producţia agricolă a regiunii.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *4 bănci* (societăţi anonime),

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	27.367.885	Fonduri	372.226.551
Plasamente	1.546.181.527	Plasamente	1.462.268.340
Imobilizări	112.023.501	Rezultate	987.906
Rezultate	149.909.884		
Total	1.835.482.797	Total	1.835.482.797

Cooperative de credit (*bănci populare*) 189, cu 43.317 membri şi cu un capital social vărsat de 84.298.284 lei. Imprumuturi acordate 241.445.621 lei (neconvertite lei 21.169.436, convertite lei 96.591.494, reduceri la împrumuturi convertite lei 123.684.691). Depuneri spre fructificare 64.700.053 lei. Totalul bilanţului 289.092.582 lei.

Cooperative de producţie diversă 5, cu 152 membri şi cu un capital social vărsat de 439.045 lei. Valori imobilizate 487.729 lei. Totalul bilanţului 974.267 lei.

Cooperative forestiere 8, cu 501 membri şi cu un capital social vărsat de 791.586 lei; Fonduri 398.194 lei; Păduri şi material brut 272.365 lei; Material fasonat şi în fabricaţie 302.753 lei. Bilanţul încheiat 2.183.393 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 8, cu 4.846 membri şi un capital vărsat de 3.203.246 lei. Bilanţul încheiat: 9.906.589 lei.

Cooperative de consum 11, cu 1.047 membri şi cu un capital social vărsat de 762.091 lei. Mărfuri generale în valoare de 345.818 lei. Bilanţul încheiat: 2.944.099 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului D. pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**35.287.434**
Venituri ordinare	*22.797.165*
Venituri extraordinare	*17.151*
Venituri speciale	*12.473.118*
Cheltueli	**35.287.434**
Cheltueli ordinare	*22.797.165*
Cheltueli extraordinare	*17.151*
Cheltueli speciale	*12.473.118*

Drumuri. Judeţul D. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 2.474 km 544 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 230 km 657 m, din care 218 km 565 m pietruiţi, sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 12 km 092 m (din care 11 km 882 m pavaţi şi restul pietruiţi) de municipiu şi comunele urbane.

Drumuri judeţene 906 km 177 m, din care 751 km 452 m (pietruiţi) sunt întreţinuţi de administraţia judeţului, iar 2 km 801 m (pavaţi), de municipiu şi comune urbane.

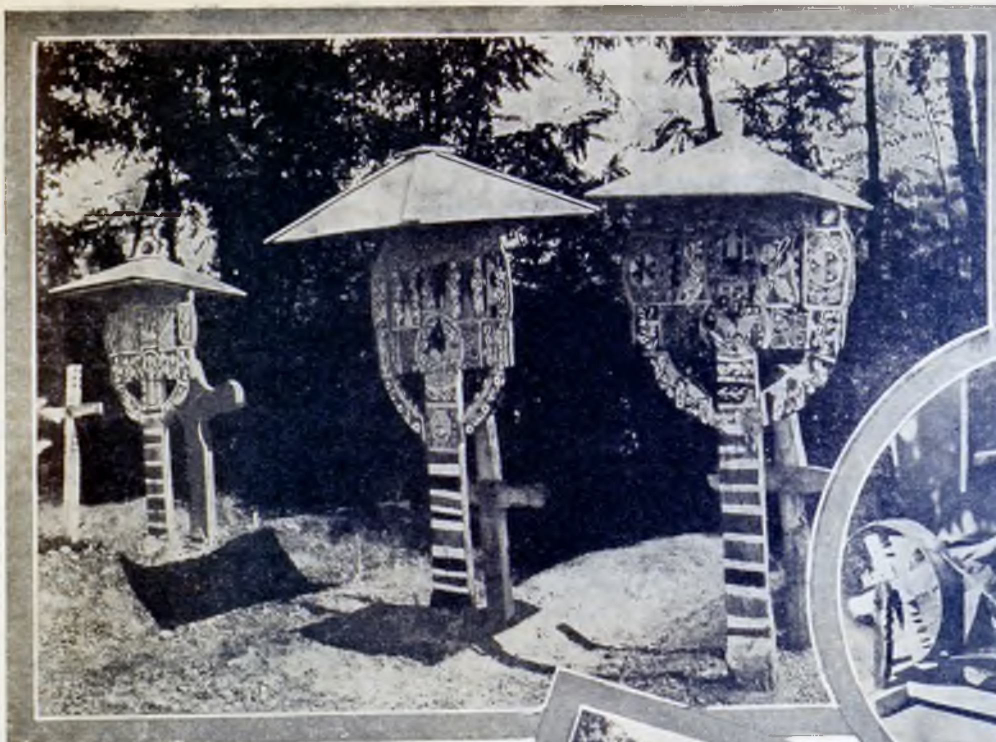
Drumuri comunale 1.337 km 710 m.

Lungimea podurilor este de 7.131,44 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.171,85 m, judeţene 3.394,44 m, şi comunale 2.565,15 m.

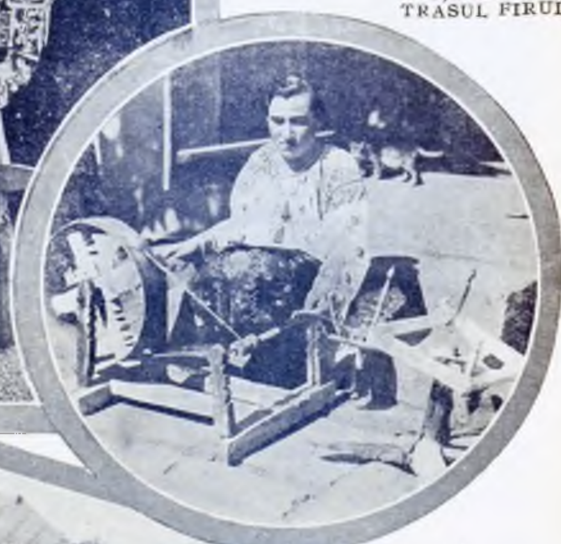
Prin judeţ trec 6 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Slatina – Craiova – T. Severin* (Craiova–Filiaşi = 38km).
2. *Caracal – Craiova.*
3. *Filiaşi – Tg.-Jiu.*
4. *Craiova – Bechet* (Craiova – Bechet = 72 km).
5. *Craiova – Cetate* (Craiova – Cetate = 68 km).
6. *Craiova – Pleniţa – Cetate* (Craiova – Pleniţa = 48 km).

Cale ferată. Judeţul D. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 174 km, din care linii principale simple 51 km şi linii secundare simple 123 km.

CRUCI
LA GOICEA MARE

PĂIŞANI:
TRASUL FIRULUI

VORNICEI DE NUNTĂ

GURA-VĂII:
LA VATRĂ

VERBICIOARA:
ADĂPATUL VITELOR

Itinerarii principale. Rapide (Simplon) : București – Timișoara – Jimbolia (Belgrad, Paris).

Accelerate: București – Timișoara.

Stații importante: Craiova, Filiași, Calafat.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Soc. N.F.R. pe linia Turnu-Severin – Calafat—Corabia—Rusciuc — Giurgiu - Silistra—Cernavoda—Brăila—Galați și înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin spre Baziaș.

Puncte de oprire: Cetate, Maglavitu, Calafat și Bechet.

Poștă, telegraf, telefon. *10 oficii P.T.T. de stat* din care 2 la Craiova, și câte unul la Băilești, Calafat, Plenița Bârca, Bistreț, Cetate, Filiași, și Segarcea ; *3 oficii autorizate* la Bechet, Sadova, Terpezita ; *7 agenții speciale* la Bârza, Brabova, Bratovoești, Maglavitu, Melinești, Poiana-Mare și Scăești ; și *5 gări cu serviciu poștal* la Afumați, Golenți, Moțăței, Portărești și Sălcuța.

COVOR OLTENESC DIN BREASTA

Oficii telefonice la Craiova, Băilești, Calafat, Filiași.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Gighera*, stațiune balneară de interes local, așezată în Sudul județului, aproape de lacul Nedeia. Are izvoare sărate. Instalațiuni balneare primitive. Băi de nomol.

« La Buturugi », în marginea satului Maglavitu, acolo unde păstorul Petrache Lupu a avut o viziune miraculoasă, — loc de pelerinaj.

Excursii cu vaporul, pe Dunăre, pornind dela Bechet-Calafat sau Cetate spre Orșova și « Cazane ».

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului dela 7 ani în sus, este de 390.223 locuitori, din cari 50,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 70,2% bărbați știutori de carte și 32,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,8	0,7
2. Primară	67,4	94,4
3. Secundară	18,0	3,1
4. Profesională	9,4	1,6
5. Universitară	2,7	0,2
6. Alte școli superioare	1,7	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului D. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 113.915 loc. (13.143 mediu urban și 100.772 mediu rural).

Școli secundare. In Craiova: 1 colegiu național, 2 licee de băieți, 1 liceu militar, 2 licee de fete, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală de fete, 1 liceu comercial de fete, 2 licee comerciale de băieți, 1 liceu industrial de băieți 1 liceu profesional de fete, 1 școală de menaj, 1 școală de muzică, 2 pensioane de fete, 1 gimnaziu cu internat de băieți, 1 școală de agenți sanitari, 3 școli industriale de ucenici, 1 institut de fete, 1 institut ortodox al femeilor române.

In Calafat: 1 gimnaziu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu industrial și casnic de fete.

In Băilești: 1 gimnaziu industrial de băieți. și 1 gimnaziu industrial de fete.

In Plenița: 1 gimnaziu industrial de băieți.

In Filiași: 1 gimnaziu industrial de băieți și 1 gimnaziu industrial și casnic de fete.

Școli primare 369, din care 329 rurale și 40 urbane (361 școli de stat și 8 confesionale), cu un număr total de 64.602 elevi (8.408 mediu urban și 56.194 mediu rural) și cu 1.132 învățători și personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 10, din care 1 rurală și 9 urbane (7 de stat și 2 confesionale) cu un număr total de 677 copii (80 mediu rural și 597 mediu urban) și cu 10 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în următoarele localități: Craiova, Băilești, Plenița, Almăju, Bâlta, Bârca, Bistrețu, Bodăești, Brabeți, Braloștița, Bucovăț, Călărașu, Călugărei, Caraula, Castrele-Traian, Cârna, Căciulatu, Ciupercenii-Noui (cămin model), Curmătura, Damian, Daneți, Drănicu, Filiași, Fratoștița, Galicea-Mare, Galiciuica, Giubegea, Goești, Goicea-Mare (cămin model), Goicea-Mică (cămin model), I. G. Duca, Ișalnița, Lazu, Lipov, Măceșu-de-Jos, Mârșani, Mârza, Melinești, Mierea-Birnici, Motoci, Nedeia, Negoiu, Podea, Pârșani, Perișor, Piscu de Câmp, Plosca, Plopșor, Popoviceni, Răcari, Răchita-de-Jos, Rojiștea, Sadova, Salcia, Sărbătoarea, Segarcea, Sfircea, Siliștea-Crucii, Țânțăreni, Tencănău, Țugurești, Urda, Valea Stanciului, Vârtopu, Vela, Velești și Verbița.

Centrala Caselor Naționale are o organizație culturală în comuna Fratoștița.

Liga Culturală activează în municipiul Craiova.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județ 63 cămine culturale și 12 biblioteci, adică în total 75 organizații culturale, dintre care 39 au personalitate juridică.

In Craiova mai activează:

Institutul de arheologie oltean, Muzeul regional al Olteniei, Muzeul militar Regele Ferdinand, Direcția regională a Arhivelor Statului, Biblioteca și muzeul Th. Aman, Biblioteca colegiului Carol I, Societatea culturală « Traian Demetrescu », Societatea preoțească « Renașterea », Societatea « Prietenii Științei », 2 societăți muzicale. Teatrul Asociației actorilor craioveni (în sala colegiului Carol I), Societatea scriitorilor olteni « Gând și slovă oltenească », 5 cinematografe, Aeroclubul regal român, 12 societăți sportive, 3 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 98,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 305 biserici ortodoxe (din care 1 grecească), 1 greco-catolică, 2 romano-catolice, 1 evanghelico-luterană și 2 sinagogi.

3 mânăstiri ortodoxe: Jitianu, Bucovățu și Plopșoru.

Instituții bisericești. 2 protopopiate, cu reședință în Craiova și Poiana Mare.

Județul D. se află în jurisdicția eparhiei Râmnicului și Noului Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului D. este municipiul Craiova. Judeţul are 4 oraşe *(Craiova, Băilești, Calafat* şi *Plenița)* şi 393 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Amaradia	88 sate
II.	Plasa Bechetu	43 sate
III.	Plasa Brabova	40 sate
IV.	Plasa Calafat	22 sate
V.	Plasa Filiaşi	43 sate
VI.	Plasa Ocolul	69 sate
VII.	Plasa Pleniţa	43 sate
VIII.	Plasa Segarcea	45 sate

Organizare judecătorească. O curte de Apel în Craiova cu 2 secţiuni, 18 magistraţi, 1 procuror general şi 1 procuror, în circumscripţia căreia intră judeţele Dolj, Gorj, Mehedinţi, Olt, Romanaţi şi Vâlcea.

Un tribunal la Craiova, cu 4 secţiuni, 31 magistraţi, 1 prim-procuror şi 4 procurori.

12 judecătorii, la Craiova, Băileşti, Calafat, Pleniţa, Bârca, Bechet, Brabova, Filiaşi, Melineşti şi Segarcea cu un total de 24 magistraţi.

O judecătorie de muncă la Craiova cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Craiova (Spitalul Filantropia, Spitalul de tuberculoşi, Spitalul de contagioşi, Spitalul Th. I. Preda), Băileşti, Pleniţa, Calafat, Bechet, Brabova, Cetate, Filiaşi şi Poiana Mare.

Sanatoriul « Leamna » în com. Sărbătoarea.

Dispensare în Craiova: 4 dispensare de circumscripţie, Dispensarul bisericei « Sf. Treime », Dispensarul societăţii pentru profilaxia tuberculozei, 2 dispensare ale societăţii « Principele Mircea », Sanatoriul Olteniei şi Sanatoriul Dr. Albu, Ambulanţa de salvare a Municipiului, 1 dispensar al Casei Asigurărilor Sociale.

Dispensare de stat în judeţ: Breasta, Negoeşti, Coţofenii din Dos, Segarcea, Vela, Mârşani, Calafat, Maglavitu, Rojiştea, Bistreţu, Podari, Băileşti, Ciupercenii-Noui şi Murgaşi.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Craiova, Băileşti, Pleniţa şi Calafat.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are 1 Oficiu la Calafat şi organizaţii medicale în Craiova, Băileşti şi Calafat, cu un total de 15 medici şi 4 farmacişti.

Direcţia ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, întreţine Centrul pentru ocrotirea copiilor din Craiova, cu 50 ocrotiţi în aşezăminte şi 300 ocrotiţi în colonii.

Societatea « Crucea Roşie » are filiale la Craiova, Băileşti şi Calafat. Societatea « Principele Mircea » activează la Craiova şi Băileşti. Oficii I. O. V. la Craiova şi Calafat.

La Craiova mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Gospodăria şcolară », 1 azil de bătrâni, 1 azil de copii găsiţi, 1 azil de orfani, 1 azil de infirmi, 1 azil de noapte şi 1 cămin de ucenici.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Craiova, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Băileşti, comună urbană aşezată la S. judeţului. Staţie c.f. pe linia Craiova – Calafat.

Are 13.931 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935/936 prevede la venituri şi cheltueli 2 805 014 lei.

4 făbrici de făină, 1 de ulei, 1 tăbăcărie.

Oraşul face comerţ intens de cereale şi animale, datorită aşezării sale aproape de portul Calafat. Obor de cereale şi târg de animale. Bâlciuri: 9 Martie, 23 Aprilie, 29 Iunie, 14 Septemvrie.

Banca « Băileşti », Banca « Calafat » (sucursală), Banca Doljului (sucursală), Banca « Dunărea », Banca Erie, Banca « Înălţarea », Banca « Plugarul », Banca Poporului şi 4 bănci populare.

1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete, 5 şcoli primare de băieţi, 2 şcoli primare de fete, 1 grădină de copii mici.

2 cămine culturale, 1 societate de vânătoare.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Judecătorie de ocol, Poliţie, Percepţie fiscală, Ocol silvic, Regiune agricolă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Sfat negustoresc, Sindicatul comercianţilor de cereale, Sindicatul mijlocitorilor de cereale.

Spital de stat. 1 azil pentru femei lăuze, 1 dispensar, 1 dispensar pentru copii mici, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea ».

Calafat, comună urbană, port la Dunăre, situată în S-V judeţului la 83 km de Craiova şi 322 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Craiova – Băileşti – Calafat.

Are 8.002 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (la venituri şi cheltueli:) 3.523.468 lei.

Fabrici de cărămidă, bere, şi tăbăcărie. Comerţ intens de cereale, brânzeturi şi alte produse animale. Târg săptămânal: Sâmbăta.

Banca agricolă S.A. (agenţie), Banca Calafatului S.A., Banca Doljului S.A. (agenţie), Banca populară « Independenţa », Banca populară « Principele Carol », Banca Românească (sucursală) şi Sindicatul micilor agricultori, S.A.

1 gimnaziu de băieţi, 1 de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete şi 1 gimnaziu industrial casnic de fete.

2 şcoli primare de băieţi, 1 şcoală primară de fete, 1 grădină de copii mici.

Teatru comunal, 2 cinematografe, 1 societate muzicală, 1 societate culturală, 1 bibliotecă publică.

3 biserici ortodoxe, din care 1 grecească.

Primărie, Pretură, Percepţie fiscală, Judecătorie de ocol, Poliţie de oraş, Poliţia portului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciul sanitar, Serviciul veterinar, Birou pentru măsuri şi greutăţi, Pompieri, Căpitănia Portului, Agenţie N.F.R.

Sfat negustoresc, Corporaţia meseriaşilor, Sindicatul cerealiştilor, al micilor morari, al micilor agricultori, Asociaţia ofiţerilor de rezervă, Cercul subofiţerilor de rezervă.

Spital de stat, dispensar, Crucea Roşie, Oficiu I.O.V.

Pleniţa, comună urbană situată la N-V judeţului, pe drumul Craiova – Turnu Severin, la 25 km de staţia c.f. Moţăţei, 48 km de Craiova şi 286 km de Bucureşti.

Are 7.002 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/937 (prevederi): venituri 1.333.217 lei, cheltueli 3.941.522 lei.

Fabrică de cărămidă, mai multe mori cu benzină.

Comerţ de cereale, animale şi produse animale.

Banca de Scont (sucursală), Banca Doljului, Banca populară « Mărăşti », Banca Pleniţei, Banca Poeni, Banca populară « Stejarul » şi « Viitorul Pleniţei ».

1 gimnaziu industrial de băieţi.

2 şcoli primare de băieţi şi 1 de fete, 1 grădină de copii mici.

1 cămin al Fundaţiei Regale « Principele Carol ».

1 cinematograf.

2 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Consilierat agricol, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Sfat negustoresc.

Spital de stat.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL DOLJ

A) **Oraşe**

1. Municipiul Craiova (capitala judeţului)
2. Băileşti
3. Calafat
4. Pleniţa

B) **Sate**

I. PLASA AMARADIA

1. Adâncata
2. Amărăşti
3. Balota-de-Jos
4. Balota-de-Sus
5. Băicani
6. Băloşani
7. Bodăeşti
8. Bojinul
9. Boul-de-Sus
10. Bouşorul
11. Brăteşti
12. Bulzeşti
13. Buşteni

14. Căprenii-de-Mijloc
15. Căprenii-de-Sus
16. Ciorari
17. Ciorobeşti
18. Columbelu
19. Columbu
20. Cornetu
21. Crucile (Balota)
22. Crucile (Goeşti
23. Cruşeţelu
24. Cruşeţu
25. Danciuleşti
26. Diaconeşti
27. Drumul Mare (Bodăeşti)
28. Drumul Mare (Godeni)
29. Drumul Mare Meline:ti
30. Duţuleşti-Mogoşeşti
31. Fărcaşu
32. Fărcăşanca
33. Fântânele
34. Gaia
35. Găgăiul
36. Godeni
37. Goeşti
38. Granolea
39. Hălăngeşti
40. Marineşti
41. Mălăeşti
42. Micluşci-Umlet
43. Mierea
44. Mierea Moşneni
45. Micriceana
46. Mileşti
47. Mofleşti
48. Muereni
49. Murgaşu
50. Negoeşti
51. Nistoiu
52. Ohaba
53. Păişani
54. Pârvuleşti
55. Picăturile
56. Pioreşti
57. Plopu (Amărăşti)
58. Plopu (Căpreni)
59. Ploştina
60. Pometeşti
61. Popeasa
62. Potrăcheşti
63. Puţinei
64. Runcu
65. Rupturile
66. Sălcile
67. Scurtu
68. Seculeşti
69. Slămneştı
70. Slăvuţa
71. Soceni
72. Socoteni
73. Spineni
74. Stoina
75. Tălpuşa
76. Toiaga
77. Ţandăra
78. Urda-de-Jos
79. Urda-de-Sus
80. Valea lui Stan
81. Valea Mare
82. Valea Muerii
83. Văluţa-de-Jos
84. Văluţa-de-Sus
85. Veleşti
86. Vladimiru
87. Zeicoiu
88. Zlătari

II. PLASA BECHETU

1. Adunaţii de Geormane
2. Bădoşi
3. Bârza
4. Bechetu
5. Bechetu-Nou
6. Brabeţi
7. Branişte
8. Bratovoeşti
9. Căciulăteşti
10. Călăraşi
11. Comoşteni
12. Damian
13. Daneţi
24. Dobreşti
15. Gângiova
16. Gighera
17. Giorocelu
18. Giorocu-Mare
19. Greceşti
20. Grindeni
21. Horezu-Poenari
22. Lişteava
23. Locusteni
24. Mârşani
25. Murta
26. Nedeia
27. Niţoeşti
28. Orăşani
28. Ostroveni
30. Podea
31. Piscu
32. Puţuri
33. Raeţi
34. Rojişte
35. Sadova
36. Sărata
37. Secuiu
38. Tâmbureşti
39. Teascu
40. Toceni
41. Ţugureşti
42. Valea Stanciului
43. Zăvalu

III. PLASA BRABOVA

1. Başcovu
2. Beloţu
3. Boca
4. Botoşeşti-Paia
5. Brabova
6. Brăceni
7. Bucicani
8. Burtoiu
9. Caraiman
10. Carpenu
11. Căruia
12. Cârştovani
13. Cernăteşti
14. Corniţa
15. Frasinu
16. Gabru
17. Gebleşti
18. Gogoşiţa
19. Gogoşiu
20. Italieni
21. Lazu
22. Mănăstiricea
23. Milovanul
24. Mosina
25. Pereni
26. Pietroaia
27. Pleşoiu
28. Rasnicu
29. Rasnicu Bătrân
30. Răchita-de-Jos
31. Răchita-de-Sus
32. Satu-Nou
33. Sârsca
34. Seaca de Pădure
35. Sopotu
36. Ştefănelele
37. Terpeziţa
38. Ţiu
39. Urdiniţa
40. Veleni

IV. PLASA CALAFAT

1. Basarabi
2. Cetate
3. Ciupercenii-Noui
4. Ciupercenii-Vechi
5. Dessa
6. Fântâna Banului
7. Ghidiciu
8. Golenţi
9. Hunia
10. Maglavitu
11. Moreni
12. Nebuna
13. Negoiu
14. Piscu-Nou
15. Piscu-Vechi
16. Poiana-Mare
17. Rastu
18. Regele Carol II
19. Seaca de câmp
20. Smârdan
21. Tunari
22. Tunarii-Noui

V. PLASA FILIAŞI

1. Almăjelu
2. Almăju
3. Argetoaia
4. Arpadia
5. Atârnaţi Bălăceşti
6. Băranu
7. Bâlta
8. Beharca
9. Berbeşu-Iordăcheşti
10. Braloştiţa
11. Brădeşti
12. Brădeştii-Bătrâni
13. Bulbuceni
14. Cetăţuia
15. Chiciora
16. Ciocanele
17. Cocorova
18. Cotina-Schit
19. Coţofenii-din-Dos
20. Coţofenii-din-Faţă
21. Filiaşi
22. Floreşti
23. Fratoştiţă
24. Leordoasa
25. Meteu
26. Mihăiţa
27. Novacu
28. Picu
29. Piscani
30. Poiana
31. Potmelţu
32. Purcăreşti
33. Racoviţa
34. Răcari
35. Răcarii-de-Jos
36. Salcia
37. Scăeşti
38. Sfircea
39. Şitoaia
40. Tatomireşti
41. Teascu din Deal
42. Ţânţăreni
43. Valea lui Pătru

VI. PLASA OCOLUL

1. Albeşti
2. Atârnaţi
3. Balta-Verde
4. Bariera-Vâlcii
5. Bordeiul
6. Branişte
7. Breasta
8. Bucovăţu
9. Bujoru
10. Cârcea
11. Cârligei
12. Cernele-de-Jos
13. Cernele-de-Sus
14. Cioroiu
15. Constanţa
16. Cornetu
17. Coşovenii-de-Jos
18. Coşovenii-de-Sus
29. Craioviţa
20. Creţeşti
21. Criva
22. Crovna
23. Diea
24. Dobromira
25. Dudoviceşti-Româneşti
26. Gârleşti
27. Gherceşti
28. Gherceştii-Noui
29. Ghindeni
30. Glodu
31. Gura Văii
32. Isvoru
33. Işalniţa
34. Lascăr Catargiu
35. Lăcriţa Mare
36. Lăcriţa Mică
37. Lânga
38. Leamna-de-Jos
39. Leamna-de-Sus
40. Leşile
41. Livezi
42. Malu-Mare
43. Marioara
44. Mischii
45. Mlecăneşti
46. Mofleni
47. Motoci
48. Munteni
49. Nichitoaia
50. Obedin
51. Palilula
52. Pârşanii-Noui
53. Pârşanii-Vechi
54. Pieleşti
55. Podari
56. Popoveni
57. Preajba
58. Predeşti
59. Romaneşti
60. Rovine
61. Ruptura
62. Sărbătoarea
63. Şimnicu-de-Jos
64. Şimnicu-de-Sus Floreşti
65. Teişani
66. Ţuglui (I. G. Duca)
67. Urecheşti
68. Vârâţi
69. Vârvoru

VII. PLASA PLENIŢA

1. Bechetu
2. Bucovicioru
3. Caraula
4. Castrele Traian
5. Căciulatu
6. Călugărei
7. Cetăţuia (Bucovicioru)
8. Cetăţuia (Trocheşti)
9. Cioroiaşi
10. Cioroiu Nou
11. Ciutura
12. Corlate
13. Cornu
14. Dobridoru
16. Domnul Tudor
16. Dragoia
17. Floranu
18. Galicea Mare
19. Galiciuica
20. Giubega
21. Gubaucea
22. Mărăcine
23. Mârza
24. Moţăţei
25. Nădejdea-Ştirbey
26. Orodelu
27. Perişoru
28. Perişoru-Nou
29. Plopşoru
30. Risipiţi
31. Rudari
32. Sălcuţa
33. Segleţu
34. Suharu
35. Ştiubeiu
36. Târnava
37. Teiu
38. Tencănău
39. Trocheşti
40. Vârtopu
41. Vella
42. Verbicioara
43. Verbiţa

VIII. PLASA ŞEGARCEA

1. Afumaţi
2. Amzuleşti
3. Bărca
4. Băzdâna
5. Belcinu
6. Bistreţu
7. Bistreţu-Nou
8. Boureni
9. Bouveni
10. Calopăru
11. Catane
12. Catane-Nou
13. Cârcota
14. Cârna
15. Cerătu
16. Coveiu
17. Curmătura
18. Dălga
19. Drănicu
20. Fântânele
21. Filaret
22. Foişor
23. Giurgiţa
24. Goicea-Mare
25. Goicea-Mică
26. Intorsura
27. Ionelele
28. Lipovu
29. Lipovu-de-Sus
30. Malaica
31. Măceşu-de-Jos
32. Măceşu-de-Sus
33. Orman
34. Panaghia
35. Plosca
36. Popoviceni
37. Portăreşti
38. Principesa Maria
39. Radovanu
40. Sălcuţa
41. Săpata
42. Siliştea-Crucii
43. Şegarcea
44. Urzica-Mare
45. Urzicuţa

JUDEȚUL DOROHOI

Stema. Scut roşu, cu un rac, de argint. Reprezintă vechea şi întinsa cultură a racilor din acest judeţ. Este stema cea veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul D. face parte din judeţele Moldovei de Sus, fiind aşezat între Siret şi Prut, pe drumul care leagă, peste curmătura din Sudul Herţei, Cernăuţii de Iaşi.

Suprafaţa: 2.846 km².

Infăţişarea pământului. Relieful este un podiş deluros, cuprinzând colţul de Nord-Vest al depresiunei Jijiei, înconjurat din spre Vest şi Nord de rama înaltă a dealurilor de pe stânga Siretului (masivul Bourului, înalt de peste 400 m), şi de pe dreapta Prutului (pintenul Bucovăţului între Herţa şi Darabani). Deşi mai joase decât acestea din urmă, culmile strâmte şi prelungi care alcătuesc depresiunea Jijiei, depăşesc totuşi, de obiceiu, 200 m, fapt care are însemnate urmări asupra precipitaţiunilor, solului şi vegetaţiei. In Apus şi în Răsărit, în fine, judeţul se întinde puţin dincolo de văile largi şi cu terase bine conturate, ale Siretului şi Prutului.

Climă şi ape. Clima este apropiată de cea baltică, adică e mai aspră (media temperaturii anuale, apropiată de 8°; temperatura medie a iernii, sub —5°) şi mai umedă decât în Sudul ţării. In acest judeţ însă ca şi în toate celelalte care-şi împart între ele depresiunea Prutului de mijloc (Botoşani, Iaşi şi Bălţi), cad mai puţine precipitaţiuni în Vestul judeţului, pe rama de dealuri înalte, decât în Est, adică în depresiune.

Afară de Prut şi Siret care sunt ape mărginaşe, în trecere, celelalte văi au apă doar primăvara şi la începutul verii. De aceea locuitorii de pe vremuri le-au prefăcut, pe cele mai multe, în salbe de iazuri (azi foarte multe din ele sunt secate sau pe cale de secare). Intre aceste văi cu iazuri sau fără, cele mai mari sunt: *Başeul* şi *Jijia*, care, săpate în argile, fac primăvara inundaţii periculoase.

Vegetaţie. Pe văile din depresiune se întâlnesc diferite specii de sărături, alături de fâneaţă naturală foarte apreciată; pe dealurile mai joase de 200 m se mai văd încă petece din stepa cu ierburi înalte, care a produs cernoziomul; iar pe culmile înalte, mai ales pe cele de pe marginea vestică şi nordică, se păstrează foarte întinse păduri de fag şi, mai spre poale, de stejar.

Bogăţii minerale. In afară de carierele de piatră (calcar şi gresie, mai ales în valea Prutului), în podişul înalt din Vestul judeţului mai este o regiune cu turbă.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul D. şi-a luat numele de la oraşul Dorohoi.

Armatele polone, în timpul lui Bogdan cel Orb, l-au pustiit, drept răspuns la năvălirea făcută de acesta în Polonia.

Judeţul a fost bântuit de Tătari în cursul istoriei sale: la 1510, 1512, 1650, 1675.

Limitele lui, prin răpirea teritoriilor vecine, Bucovina şi ţinutul Hotinului, au fost ades modificate.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Nicolae din Dorohoi*, înălţată de Ştefan cel Mare în 1495, reparată de Comisiunea Monumentelor Istorice. Portretul Voevodului, al Doamnei Maria, al fiilor săi Bogdan şi Petru şi al nepotului Ştefan se află la dreapta intrării.

Biserica din oraşul Herţa din secolul al XVIII-lea.

Biserica din com. Bălineşti, înălţată de Logofătul Ion Tăutul, la 1511, în stil gotic, cu fresce din sec. al XVI-lea; în interior, mormântul Logofătului întemeietor şi mormintele altor membri ai familiei acestuia.

Biserica din com. Dimăcheni, ctitorie din 1610.

Mânăstirea Goroveiu, înălţată la 1742.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. Judeţul D. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 29 Decemvrie 1930, un număr de 209.248 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	209.248	102.111	107.137
Total urban	42.718	20.955	21.763
1. Oraşul Dorohoi	15.375	7.815	7.560
2. Oraşul Darabani	10.538	5.142	5.396
3. Oraşul Herţa	8.368	4.044	4.324
4. Oraşul Mihăileni	3.699	1.700	1.999
5. Oraşul Săveni	4.738	2.254	2.484
Total rural	166.530	81.156	85.374
1. Plasa Başeu	55.216	27.289	27.927
2. Plasa Herţa	63.011	30.591	32.420
3. Plasa Siret	48.303	23.276	25.027

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	209.248	30—49 ani	45.627
		50—69 ani	17.656
0— 9 ani	61.764	70 ani şi peste . . .	3.127
10—29 ani	80.487	Vârsta nedeclarată .	587

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţ, după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . .	—	8.432	4.375	4.057	38,4	19,9	18,5
1931	211.321	8.269	4.123	4.146	39,1	19,5	19,6
1932	216.071	9.060	4.796	4.264	41,9	22,2	19,7
1933	219.491	8.078	3.884	4.194	36,8	17,7	19,1
1934	224.277	8.671	4.760	3.911	38,7	21,2	17,5
1935	227.376	8.083	4.311	3.772	35,5	19,0	16,5
1936	231.940	8.822	4.158	4.664	38,0	17,9	20,1

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului Dorohoi a fost de 236.588 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 209.248 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.340 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 13,1%.

ECONOMIE

Judeţul D. bogat în terenuri agricole, păduri şi păşuni întinse, face comerţ cu cereale, lemne şi vite. Centrele comerciale ale judeţului sunt: Dorohoi, Darabani, Herţa, Săveni, Mihăileni şi Rădăuţi.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 284.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 181.903 ha, adică 63,92% din suprafaţa judeţului şi 0,62% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 22.470 ha, adică 12,35%, iar mica proprietate 159.433 ha, adică 87,65%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 157.646 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 75.246 ha, cu o producţie de 1.098.591 chint. (prod. medie la ha 14,6 chint.), în valoare de 258 mil. lei.

Grâul ocupă 31.647 ha, cu o producţie de 320.830 chint. (prod. medie la ha, 10,1 chint.), în valoare de 127 mil. lei. *Orzul* ocupă 29.418 ha, cu o producţie de 271.638 chint. (prod. medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 67 mil. lei. *Ovăzul* ocupă 16.475 ha, cu o producţie de 176.549 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 53 mil. lei. *Secara* ocupă 4.805 ha, cu o producţie de 54.198 chint. (prod. medie la ha, 11,2 chint.), în valoare de 16 mil. lei. *Hrişca* ocupă 55 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 4833 ha. Din această suprafaţă, *trifoiul* ocupă 2421 ha, cu o producţie de 64.091 chint. fân (media la ha 26,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei şi 1500 chint. sământă (media la ha 0,6 chint.). *Lucerna* ocupă 1306 ha, cu o producţie de 37.670 chint. (media la ha 28,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 547 ha, cu o producţie de 90.485 chint. (prod. medie la ha 165,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5556 ha. Din această suprafaţă, *cartofii* ocupă 3523 ha, cu o producţie de 430.460 chint. (media la ha 122,2 chint.), în valoare de 54 mil. lei. *Fasolea* ocupă 646 ha, cu o producţie de 5791 chint. (media la ha 9,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 83.155 chint., în valoare de 10 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 68.651 chint., în valoare de 24 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 714.413 chint., în valoare de 36 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6342 ha. Din această suprafaţă, *floarea soarelui* ocupă 3131 ha, cu o producţie de 37.784 chint. (media la ha 12,0 chint.), în valoare de 14 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 1562 ha, cu o producţie de 405.140 chint. (media la ha 259,4 chint.), în valoare de 22 mil. lei. *Cânepa* ocupă 876 ha cu o producţie de 7.008 chint. fuior (media la ha 8,0 chint.), în valoare de 25 mil. lei şi 3.965 chint. sământă (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 434 ha, cu o producţie de 1.605 chint. (media la ha 3,7 chint.), în valoare de 1 milion lei. *Inul* ocupă 171 ha, cu o producţie de 1.026 chint. fuior (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 5 milioane lei şi 700 chint. sământă (media la ha 4,1 chint.).

Caracteristică. In privinţa producţiei la ha a sfeclei de zahăr, judeţul D. este în fruntea judeţelor ţării. Ocupă locul al doilea la producţia la ha a cânepei şi a inului.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (284.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 7526 ha. *Fâneţele naturale* ocupă 8.955 ha, cu o producţie de 203.278 chint. (prod. medie la ha 22,7 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Păşunile ocupă 27.820 ha.

Pădurile ocupă 31.813 ha.

Livezile de pruni ocupă 628 ha, cu o producţie de 21.415 chint. (prod. medie la ha 34,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.029 ha.

Viţa de vie ocupă 253 ha.

Creşterea animalelor. In jud. D. se aflau în anul 1935: Cai 31.105, boi 63.100, oi 155.482, capre 666, porci 26.516, stupi sistematici 2.485, stupi primitivi 3.677.

Industrie. 5 mori sistematice (Dorohoi, Herţa, Zvorâştea, Dersca şi Hăneşti), 3 fabrici de spirt (Hudeşti, Ibăneşti şi Zvorâştea), 1 fabrică de pălării, 1 de săpun şi lumânări, 1 de lumânări (toate la Dorohoi), 1 de amidon şi dextrină (Hăneşti), 1 tăbăcărie (Dorohoi) şi 3 fabrici de sobe de teracotă (Dorohoi).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Moara Max şi Julius Fischer, Dorohoi (inv. 8) şi Moara « Hăneşti », Hăneşti (inv. 9).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI DOROHOI IN ANUL 1935

Intreprinderile de la 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	9	—	796	71	42.994
Textilă	1	—	65	53	3.517
Chimică	1	—	40	48	1.270
Total . .	11	—	901	172	47.781

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *3 bănci* (societăţi anonime)

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	929.391	Fonduri . . .	8.181.541
Plasamente . . .	12.425.519	Angajamente .	7.249.463
Imobilizări . . .	656.930	Rezultate . . .	320.630
Rezultate . . .	1.739.794		
Total . .	15.751.634	Total . .	15.751.634

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Cooperative de credit (*bănci populare*) 52, cu 12.315 membri și cu un capital social vărsat de 17.790.194 lei. Imprumuturi acordate 47.674. 283 lei (neconvertite 7.714.628 lei convertite 17.090.502 lei și reduceri la împrumuturi convertite 22.869.153 lei). Depuneri spre fructificare 11.909.679 lei. Totalul bilanțului 58.242.588 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 549 membri și cu un capital Social vărsat de 1.448.297 lei. Fonduri 483.149 lei. Păduri și material brut 1.526.338 lei. Material fasonat și în fabricație 57.217 lei. Bilanțul încheiat 9.358.451 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 15, cu 1.413 membri și cu un capital vărsat de 730.968 lei. Bilanțul încheiat 3.400.520 lei.

Cooperative de consum 12, cu 1.312 membri și cu un capital social vărsat de 526.314 lei. Mărfuri generale în valoare de 205.740 lei. Bilanțul încheiat: 1.870.054 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului D. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.378.675**
Venituri ordinare	*12.291.738*
Venituri speciale	*8.086.937*
Cheltueli	**20.378.675**
Cheltueli ordinare	*12.291.738*
Cheltueli speciale	*8.086.937*

Drumuri. Județul D. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.648 km 172 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 204 km și 806 m, din care o rețea pietruită de 198 km 199 m, este întreținută de Dir. Generală a Drumurilor, iar 6 km 607 m (0,731 km pavate, iar restul pietruite), sunt întreținute de com. urbane.

Drumuri județene 340 km 348 m, din care o rețea pietruită de 280 km și 074 m e întreținută de Administrația jud., iar 7 km 366 m, (pavate și pietruite) de com. urbane.

Drumuri comunale 1.103 km 018 m.

Lungimea podurilor este de 4.527,93 m, repartizată astfel: poduri naționale 1.204,75 m, județene 1.211,50 m, și comunale 2.111,68 m.

Prin județ trec 6 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Botoșani — Mihăileni — Cernăuți* (Botoșani — Mihăileni = 15 Km),
2. *Vârfu-Câmpului — Suceava — Gura Homorului.*
3. *Cernăuți — Herța — Noua Suliță — Lipcani.*
4. *Vârfu-Câmpului — Dorohoi — Rădăuți* (Dorohoi — Darabani = 34 km).
5. *Botoșani — Săveni — Lipcani.*
6. *Săveni — Edinți — Otaci Tg.*

Cale ferată. Jud. D. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată în lungime totală de 47 km.

Stații importante: Dorohoi.

Poștă, telegraf, telefon. 6 *oficii P.T.T. de stat* la: Dorohoi, Darabani, Herța, Mihăileni, Săveni și Rădăuți, 2 *agenții speciale* la: Mitoc și Vârfu-Câmpului și 3 *gări cu serviciu poștal*: Carașa, Văculești și Vorniceni.

Oficii telefonice la: Dorohoi, Darabani, Herța, Mihăileni, Săveni, Mitoc, Rădăuți și Vârfu-Câmpului.

Stațiuni, climatice, balneare, turism. Centre turistice de interes local: *Gorovei*, pe șoseaua dintre Dorohoi și Zvorâștia; *Bălineșt*, pe o ramificație comunală a șoselei Mihăileni-Bucecea; *Oroftiana de Jos*, între Noua-Suliță și Darabani; *Rădăuți*, în apropiere de Lipcani. Toate aceste localități, de interes turistic, au o capacitate foarte redusă și sunt în curs de amenajare.

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 162.019 locuitori din cari 57,7% sunt științori de carte. După sex, proporția este de 63,9% bărbați știutori de carte și 32,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,0	0,6
2. Primară	80,4	94,1
3. Secundară	10,3	3,6
4. Profesională	5,1	1,4
5. Universitară	1,8	0,3
6. Alte școli superioare	0,4	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului D., (între 5-18 ani) a fost în anul 1934 de 58.070 elevi (6.308 mediu urban și 51.762 mediu rural).

Școli secundare. In orașul Dorohoi: Liceu de băieți, Liceu de fete, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete. In comunele rurale: Liceul « Anastase Bașotă » (com. Pomârla), Gimnaziu industrial (com. Hudești), Școala normală « Al. Vlahuță » (com. Șendriceni) și Școala de agricultură (com. Lunca).

Școli primare 219, din care 200 rurale și 19 urbane (214 școli de stat și 5 confesionale) cu un număr total de 30.516 elevi (3.699 mediu urban și 26.817 mediu rural) și cu 613 învățători (situația din 1934).

Grădini de copii 5, din care 2 rurale și 3 urbane (4 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 323 copii (116 mediu rural și 207 mediu urban) și 6 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Săveni, Aurel Vlaicu, Bajura, Balinți, Berești, Buda, Buhaiul, Cobâla, Cordăreni, Dersca, Ghiliea, Grămești, Hâvârna, Lisna, Lozna, Melenăuți, Miorcani, Mileanca, Păltiniș, Pomârla, Satu-Nou, Saucenița, Lisna, Știubieni, Târnăuca, Tureatca, Vârfu-Câmpului, Văculești, Vorniceni și Zvorâștea.

Liga Culturală activează în Dorohoi și Vârfu-Câmpului.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 67 căminuri culturale, 3 soc. muzicale și 27 biblioteci, adică în total 97 organizații culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

La Dorohoi mai activează: Asoc. Culturală a cântăreților bisericești, Asoc. pentru emanciparea politică a femeii române, Biblioteca liceului, Cercul cultural al tineretului muncitoresc, Cercul cultural al tineretului evreu, Asoc. culturală a femeilor evreice, Cercul comercial, Cercul « Amiciția », Cercul « Intim », 1 soc. corală, 1 cinematograf.

Ateneu popular (Darabani), Cerc de lectură (Herța), Soc. culturală « Gh. Asachi », Soc. culturală « Tinerimea » (Mihăileni), 7 societăți sportive și de vânătoare (Dorohoi, Darabani, Săveni), 8 societăți sioniste (Darabani, Herța, Mihăileni, Săveni).

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 92,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 169 biserici ortodoxe, 1 mânăstire ortodoxă (Gorovei), 1 biserică romano-catolică și 29 sinagogi și case de rugăciune evreești.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox la Dorohoi. Județul se află în eparhia Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropoliei Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului D. este orașul Dorohoi. Județul are 5 orașe (*Dorohoi*, *Darabani*, *Herța*, *Mihăileni* și *Săveni*) și 236 sate, repartizate astfel:

I.	Plasa Bașeu	49 sate
II.	Plasa Centrala	45 sate
III.	Plasa Herța	47 sate
IV.	Plasa Lascăr	41 sate
V.	Plasa Siret	54 sate

Organizare judecătorească. — Un tribunal la Dorohoi, cu o secţiune, 9 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţi de Apel din Cernăuţi.

5 judecătorii, la Dorohoi, Darabani, Herţa, Mihăileni şi Săveni, cu un total de 10 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Dorohoi, Darabani, Mihăileni, Săveni, Suhărău, Târnăuca şi Zvorâştea.

1 spital izraelit la Dorohoi.

1 dispensar de stat la Rădăuţi.

In judeţ funcţionează serviciul sanitar al judeţului şi serviciile sanitare ale oraşelor: Dorohoi, Darabani, Săveni, Herţa şi Mihăileni.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Roman are 1 oficiu la Dorohoi cu un serviciu medical (cu 1 medic). Tot aci activează: Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Asoc. « Expresul », Asoc. « Regele Carol I », Asoc. « C. F. R. Unirea », 2 soc. de binefacere evreeşti, Azilul de bătrâni « Ecaterina şi Gh. Cucu » şi Azilul de bătrâni al comunităţii izraelite.

In oraşul Mihăileni se află 4 societăţi de ajutor reciproc.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Dorohoi, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Darabani, comună urbană situată în regiune de deal, la 34 km. de reşedinţa judeţului, 55 km de Cernăuţi şi la 548 km de Bucureşti. Staţie c.f. la 5 km (Mămăliga).

Are 11.690 locuitori (cifră probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 prevede (venituri şi cheltueli) suma de 1.856.260 lei.

2 şcoli primare, 2 biserici ortodoxe, Ateneul popular, 1 societate sionistă, 2 societăţi sportive.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Spital de stat.

Herţa, comună urbană, situată la 21 km de reşedinţa judeţului, la 28 km de Cernăuţi şi la 536 km de Bucureşti. Staţie c.f. la 7 km (Noua-Suliţă).

Are 6.430 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): venituri — 1.872.770 lei; cheltueli — 1.852.770 lei.

Comerţ mic de vite şi cereale.

2 şcoli primare de stat, 1 şcoală primară (confesională), 1 cerc de lectură, 1 societate sionistă, 2 biserici ortodoxe şi 7 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Mihăileni, comună urbană, este situată la 15 km de reşedinţa judeţului, la 45 km de Cernăuţi şi la 511 km de Bucureşti. Staţie c.f. la 8 km (Siret).

Are 4.031 locuitori (cifră probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935/36 prevede la venituri şi cheltueli suma de 1.363.098 lei.

4 şcoli primare (dintre care una izraelită), Societatea culturală « Gh. Asachi », Societatea culturală « Tinerimea », 4 societăţi de ajutor reciproc, 3 societăţi sioniste.

3 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică şi 7 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefcnic, Serviciu sanitar.

Spital de stat.

Săveni, comună urbană, situată la 30 km de reşedinţa judeţului, la 90 km de Cernăuţi şi la 493 km de Bucureşti. Staţie c.f. la 11 km (Ungureni).

Are 8.270 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 prevede la venituri şi cheltueli suma de 2.423.349 lei.

Oraşul face un comerţ restrâns de produse agricole şi animale. Bâlciu la 29 Iunie.

2 şcoli primare de stat, 1 şcoală primară izraelită.

Căminul Fundaţiei Regale « Principele Carol », 3 societăţi sioniste, 1 societate sportivă.

2 biserici ortodoxe şi 7 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar.

Spital de stat.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL DOROHOI

A) Oraşe

1. Dorohoi (capitala judeţului)
2. Darabani
3. Herţa
4. Mihăileni
5. Săveni

B) Sate

I. PLASA BAŞEU

1. Adăşeni
2. Aurel-Vlaicu
3. Avrămeni
4. Bodeasa
5. Bold
6. Borolea
7. Borzeşti
8. Bozieni
9. Chişcăreni
10. Davidoaia
11. Dealu-Crucii
12. Drăguşeni
13. Flondora
14. Hăneşti
15. Hriţeni
16. Ibăneasa
17. Ichimeni-Morţun
18. Ichimeni-Pisoschi
19. Ichimeni-Softa
20. Livenii-Noi
21. Livenii-Vechi
22. Loturi
23. Manoleasa-Prut
24. Manoleasa-Volovăţ
25. Mihai-Viteazu
26. Miron-Costin
27. Moara-Jorei
28. Negreni
29. Panaitoaia
30. Petricani
31. Plopenii-Mari
32. Plopenii-Mici
33. Podriga
34. Principele-Mihai
35. Sărata-Basarab
36. Sărata-Greacă
37. Sârbi
38. Slobozia
39. Stroici
40. Şerpeniţa
41. Ştiubieni
42. Tăuteşti
43. Timuş
44. Valea-Răchiţei
45. Vicoleni
46. Vlăsineşti
47. Vorniceni
48. Zahoreni
49. Zoiţanu

I. PLASA CENTRALĂ

1. Arborea
2. Balinţi
3. Bosia
4. Broscăuţi
5. Buhaiu
6. Carasa
7. Călineşti
8. Cobâla
9. Cordărenii-Noi
10. Cordărenii-Vechi
11. Corlăteni
12. Coteni
13. Cracalia
14. Dimăcheni
15. Dumeni
16. Ezer
17. Gălbeni
18. Gârbeni
19. Ghilia
20. Griviţele
21. Havârna
22. Horlăceni
23. Hilişău-Curt
24. Hilişău-Gafencu
25. Hilişău-Vârnav
26. Liveni-Sofian
27. Liveni-Vârnav
28. Loturi-Ungureanu
29. Lozna
30. Mătieni
31. Miclăuşeni
32. Podul-Stamate
33. Popeni
34. Popeni-Curt
35. Popeni-Herescu
36. Ruşi-Străteni
37. Slobozia (Com Broscăuţi)
38. Slobozia (Com. Cordăreni)
39. Stânca
40. Stracova
41. Şipoteni
42. Talpa
43. Trestiana
44. Vârgolici
45. Vlădeni

III. PLASA HERŢA

1. Baranca
2. Bânceni
3. Beceşti
4. Buda-Mare
5. Buda-Mică
6. Comăneşti
7. Corjeuţi
8. Cotu-Boian
9. Cristineşti
10. Dămileni
11. Dragalina
12. Dumbrăviţa
13. Fundoaia
14. Fundu-Herţei
15. Ghiorţeni
16. Godineşti
17. Hliboca
18. Hodorogeni
19. Horbova
20. Hreaţca
21. Ibăneşti
22. Lişna
23. Lucoviţa
24. Lunca
25. Mahala
26. Mamorniţa
27. Mogoşeşti
28. Molniţa
29. Movila
30. Oroftiana-de-Jos
31. Oroftiana-de-Sus
32. Pasat
33. Pilipăuţi
34. Plevna
35. Poiana
36. Pomârla
37. Prisaca
38. Proboteşti
39. Sinihău
40. Slobozia (Com. Herţa)
41. Slobozia (Com. Godineşti)
42. Smârdan
43. Suharău
44. Ştreanga
45. Târnauca
46. Ţinteni
47. Văleni

IV. PLASA LASCĂR

1. Alba
2. Bajura
3. Baranca
4. Başeu
5. Bivolu-Mare
6. Bivolu-Mic
7. Buzdugeni
8. Codreni
9. Conceşti
10. Corneşti
11. Cotu-Miculinţi
12. Coţuşca
13. Crasnaleuca
14. Crăiniceni
15. Cuza-Vodă
16. Cuzlău
17. Eşanca
18. Ferdinand
19. Ghireni

20. Ghireni-Curt
21. Ghitcăuţi
22. Griviţa
23. Horodiştea
24. Ivancăuţi
25. Lupeni
26. Mileanca
27. Miorcani
28. Mitoc
29. Mlenăuţi
30. Nichiteni
31. Niculcea
32. Păltiniş
33. Puţureni
34. Rădăuţi
35. Rediu
36. Scutari
37. Siliştea
38. Slobozia
39. Tătărăşeni
40. Teioasa
41. Vatra

V. PLASA SIRET

1. Badragi
2. Bălineşti
3. Bereşti
4. Bohoghina
5. Botoşeniţa
6. Brăieşti
7. Bucovineni
8. Buda
9. Busuicenii-Popei
10. Busuicenii-Vale
11. Călugăreni
12. Căudeşti
13. Ciomârţan
14. Cojocăreni
15. Corpaci
16. Culiceni
17. Dealu
18. Dersca
19. Gorovei
20. Grămeşti
21. Hapăi
22. Hânţeşti
23. Ionăşeni
24. Lunca
25. Maghera
26. Masca
27. Mesteacăn
28. Mihoreni
29. Miningeni
30. Nicani
31. Pârâul-Negru
32. Poiana (Com. Brăieşti)
33. Poiana (Com. Zvoriştea)
34. Prelipca
35. Pristeşti
36. Pueni
37. Pustoaia
38. Răuteni
39. Rudeşti
40. Sauceniţa
41. Sinăuţi
42. Slobozia
43. Stânca
44. Stâncuţa
45. Şerbăneşti
46. Tăuţeşti
47. Tureatca
48. Văculeşti
49. Vârfu-Câmpului
50. Verechia
51. Viţcani
52. Vlădeni
53. Zamoştea
54. Zvorâştea.

STEMA LUI IOAN SANDU STURZA

JUDEȚUL DUROSTOR

Stema. Pe câmp albastru, bustul lui Mircea-Vodă-cel-Bătrân.

Stema a fost fixată de legea care a înființat județul D.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul D. este așezat în colțul S-V al Dobrogei, la cotul pe care-l face Dunărea spre N.

Suprafața: 3.226 km^2.

Infățișarea pământului. Peste județul D. se întinde partea din podișul dobrogean cea mai spintecată de numeroasele văi adânci și relativ strâmte care încep din masivul Deliormanului, din Bulgaria, și se termină la Dunăre. De aceea, ea e făcută dintr'o serie de culmi cu spinarea netedă și cu atât mai lățită cu cât se apropie de fluviu. In această parte, podișul cade repede spre Balta Dunării, fără intermediul teraselor care, cu excepția câtorva petece între care și cel pe care este așezat orașul Silistra, au fost distruse de curentul apei ce bate în malul drept. Din această cauză, județul dispune de foarte puțin teren băltos.

Climă și ape. Clima este de tip pontic (cu mari contraste de temperatură), însă, aici, ceva mai umedă decât în județele din lungul țărmului Mării (între 500—600 mm precipitațiuni anuale). Totuși regiunea este foarte săracă în ape (cele mai multe seacă de tot în timpul verii) din cauza constituției terenului (calcar care face să se piardă apele în adâncuri). Numai la capătul din spre Dunăre al unora dintre văi se găsesc, alimentate de revărsările fluviului, frumoase limanuri (ex. Iezerul Gârlița). Din cauza greutății de procurare a apei, satele de pe podiș sunt extrem de rare, cele mai multe — de obicei mici — înșiruindu-se pe văi.

Vegetație. Județul D. este județul Deliormanului, adică al pădurei încâlcite formată din stejari în asociație cu arțari, tei, carpeni, frasini și o serie de arbori, arbuști și ierburi de origină mediteranee. Pădurea se păstrează mai bine închegată, însă numai în părțile inferioare ale văilor, în sus și pe podiș ea luând din ce în ce mai mult aspectul tufișurilor din regiunea Mediteranei răsăritene. Pe lângă aceasta, colonizările turcești, și, mai târziu, bulgărești, au creiat întinse poiene înăuntrul acestei « păduri nebune ».

Bogății minerale. Afară de calcarul din care e clădit podișul, nu se pot cita alte bogății minerale vrednice de semnalat.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul D. și-a luat numele dela vechea cetate celtică, apoi romană, Durostorum, așezată pe malul drept al Dunării, pe locul Silistrei de azi.

Ținutul făcea parte din Dacia Pontică, și a fost domnit de regii barbari de pe malul stâng până la cucerirea romană. Pe lângă Durostorum, el cuprindea și o altă așezare importantă, Transmarisca (Turtucaia de azi) al cărei nume romanisat, poate fi pus în legătură cu numele străvechi al Mureșului, *Maris*, *Marisia*: radicalul *mar* înseamnă în limba tracică, apă.

Durostorul a fost până la Justinian, sediul legiunii XI Claudia; cohorta V-a a legiunii sălășluia la Transmarisca.

Legatar al imperiului, Mircea cel Bătrân a primit « Dârstorul » împreună cu întreaga Dobroge, dela ultimul ei duce bizantin Dobrotici, probabil român de origine, fiu al lui Dobrotă.

El și urmașii lui au ținut Dârstorul până la bătălia dela Varna (1444) când Vlad Dracul, domnul Țării Românești, Ioan Corvinul, voevodul Transilvaniei, și armatele creștine, pornite în cruciadă, fură înfrânți de Turci.

Dârstorul reveni României abia în 1913, după pacea dela București.

Pe teritoriul lui s'a dat în 1916 sângeroasa bătălie dela Turtucaia.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul D. numără 211.439 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	211.439	106.261	105.178
Total urban	31.645	16.069	15.576
1. Orașul Silistra . . .	17.415	9.037	8.378
2. Orașul Ostrov . . .	3.127	1.483	1.644
3. Orașul Turtucaia . .	11.103	5.549	5.554
Total rural	179.794	90.192	89.602
1. Plasa Accadânlar . .	44.517	22.569	21.948
2. Plasa Curtbunar . .	41.252	20.671	20.581
3. Plasa Silistra	51.759	25.583	26.176
4. Plasa Turtucaia . .	42.266	21.369	20.897

TURTUCAIA, 1820
Din albumul lui Iacob Alt. Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	211.439	30—49 ani	42.990
		50—69 ani	22.490
0— 9 ani	61.806	70 ani şi peste . . .	3.880
10—29 ani	79.744	Vârstă nedeclarată . .	529

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul D., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	8.742	5.849	2.893	40,0	26,8	13,2
1931	212.013	7.370	6.221	1.149	34,8	29,3	5,5
1932	214.937	9.852	5.899	3.953	45,8	27,4	18,4
1933	218.313	9.315	5.710	3.605	42,7	26,2	16,5
1934	222.029	9.469	6.311	3.158	42,6	28,4	14,2
1935	224.390	7.706	5.106	2.600	34,3	22,8	11,5
1936	227.960	7.840	4.569	3.280	34,4	20,0	14,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului D. a fost de 230.309 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 211.439 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.870 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 8,9%.

ECONOMIE

Economia judeţului D. este, mai ales, agricolă. Intinse suprafeţe sunt ocupate de culturi de fasole, pepeni şi bumbac. In privinţa celei dintâi, judeţul deţine — ca suprafaţă cultivată — recordul printre judeţele ţării. In privinţa celor următoare, el este clasificat al doilea.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 322.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 209.172 ha, adică 64,83% din suprafaţa judeţului şi 0,71% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 8.632 ha, adică 4,13%, iar mica proprietate 200.540 ha, adică 95,87%.

Din totalul suprafeţei arabile, cerealele ocupă 166.014 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 59.917 ha, cu o producţie de 671.070 chint. (prod. medie la ha 11,2 chint.), în valoare de 158 mil. lei.

Secara ocupă 57.101 ha, cu o producţie de 516.140 chint. (prod. medie la ha 9,0 chint.), în valoare de 149 mil. lei.

Grâul ocupă 23.241 ha, cu o producţie de 188.120 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 74 mil. lei.

Orzul ocupă 14.414 ha, cu o producţie de 107.228 chint. (prod. medie la ha. 7,4 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Meiul ocupă 7.727 ha, cu o producţie de 33.531 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.570 ha, cu o producţie de 23.166 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Măturile ocupă 40 ha. *Hrişca* ocupă 4 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 8.250 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 5.867 ha, cu o producţie de 149.405 chint. (media la ha 25,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 1.873 ha. cu o producţie de 15.548 chint. (media la ha 8,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 27.000 ha. Din această suprafaţă *fasolea* ocupă 22.499 ha, cu o producţie de 193.262 chint. (media la ha 8,6 chint.), în valoare de 68 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 2.960 ha, cu o producţie de 187.269 chint. (media la ha 63,3 chint), în valoare de 28 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producţie de 426.158 chint., în valoare de 21 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.688 ha. Din această suprafaţă *soia* ocupă 1.943 ha, cu o producţie de 13.024 chint. (media la ha 6,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Tutunul* ocupă 1.274 ha, cu o producţie de 5.967 chint. (media la ha 4,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei. *Bumbacul* ocupă 118 ha, cu o producţie de 1.007 chint. (media la ha 8,5 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (322.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.220 ha.

Fâneţele naturale ocupă 228 ha, cu o producţie de 4.697 chint. (prod. medie la ha. 20,6 chint.).

Păşunile ocupă 15.873 ha.

Pădurile ocupă 72.057 ha.

Pomii fructiferi ocupă 598 ha.

Viţa de vie ocupă 3.167 ha (din care viile pe rod 2.575 ha), cu o producţie de 92.131 hl (prod. medie la ha 35,8 hl), în valoare de 30 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul D. se aflau în 1935: Cai 36.136, boi 31.489, bivoli 11.615, oi 213.363, capre 13.469, porci 16.583, stupi sistematici 1.375, stupi primitivi 5.262.

La acest capitol, judeţul este caracterizat prin marele număr de bivoli şi oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de alte judeţe.

Industrie. 6 mori (2 la Silistra şi câte una la Lipniţa, Alfatar, Ghiurghencii şi Hadjichioi), 1 fabrică de pânzeturi de bumbac, 1 de pielărie, 1 de lumânări şi 1 de săpun (toate la Silistra).

TURC DIN TURTUCAIA

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste [1]: Moara Frații Sideri, Silistra (inv. 18), Moara « Saturn », Hadjichioi (soc. 8).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI DUROSTOR IN ANUL 1935
Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor	Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
Alimentară	5	670	59	33.415
Textilă	1	40	53	6.970
Pielărie	1	25	6	210
Total	7	735	118	40.595

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *5 bănci* (societăți anonime). Situația lor conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	337.389	Fonduri	26.925.182
Plasamente	46.039.336	Angajamente	31.858.984
Imobilizări	1.062.184	Rezultate	305.220
Rezultate	11.650.477		
Total	59.089.386	Total	59.089.386

Cooperative de credit (bănci populare) 47, cu 9.180 membri și cu un capital social vărsat de 21.365.337 lei, Imprumuturi acordate 50.765.781 lei (neconvertite la 14.732.433 lei, convertite 15.462.468 lei, reduceri la împrumuturi convertite 20.570.880 lei). Depuneri spre fructificare 17.414.038 lei. Totalul bilanțului 63.450.873 lei.

Cooperative de producție diversă 1, cu 319 membri și cu un capital social vărsat de 606.279 lei. Valori imobilizate 2.907.462 lei. Totalul bilanțului 6.839.325 lei.

Cooperative forestiere 2, cu 1.211 membri și cu un capital social vărsat de 1.415.726 lei. Fonduri 140.996 lei. Păduri și material brut 512.442 lei. Material fasonat și în fabricație 5.053 Bilanțul încheiat 3.167.495 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 2.258 membri și cu un capital vărsat de 1.530.011 lei. Bilanțul încheiat 15.259.406 lei.

Cooperative de consum 8, cu 2.161 membri și cu un capital social vărsat de 3.404.757 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.253.472 lei. Bilanțul încheiat 23.391.555 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv)*, în milioane de lei.

TURTUCAIA. PORTUL

ASPECT DIN TURTUCAIA

Finanțe publice. Bugetul județului D. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.650.316**
Venituri ordinare	*11.188.720*
Venituri extraordinare	*1.191.596*
Venituri speciale	*8.270.000*
Cheltueli	**20.650.316**
Cheltueli ordinare	*11.188.720*
Cheltueli extraordinare	*1.191.596*
Cheltueli speciale	*8.270.000*

Drumuri. Județul D. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.614 km 965 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 150 km 940 m (pietruiți în întregime), din care 148 km 656 m sunt întreținuți de Dir. Generală a Drumurilor, iar restul de 2 km 284 m de comunele urbane.

Drumuri județene 407 km 928 m, din care o rețea pietruită de 313 km 629 m, e întreținută de administrația județului.

Drumuri comunale 1.056 km 097 m.

Lungimea podurilor este de 1.546,68 metri, repartizată astfel: poduri naționale 442,77 m, județene 963,40 m și comunale 140,51 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1) *Oltenița - Silistra - Constanța* (Silistra - Turtucaia = 66 km; Silistra - Ostrov = 9 km).

2) *Călărași - Silistra - Bazargic.*

Cale ferată. Prin județ nu trece nici o cale ferată.

Navigație fluvială. Vapoarele Societății N.F.R. fac curse regulate pe liniile: *a*) Galați — Brăila — Cernavoda — Silistra — Oltenița - Giurgiu — Rusciuc — Corabia — Calafat — T.-Severin, fiind în legătură cu vapoarele, care merg dela T.-Severin spre Baziaș; *b*) Ostrov — Silistra — Călărași (zilnic); *c*) Galați — Brăila — Cernavoda — Silistra; *d*) Turtucaia — Oltenița (zilnic).

Porturi în județ: Silistra, Turtucaia și Ostrov.

Poștă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat*, la: Silistra, Ostrov, Turtucaia și Curtbunar, și *5 agenții speciale* la: Accadânlar, Beibunar, Belica, Doimușlar și Sarsânlar.

Oficii telefonice la Silistra, Ostrov, Turtucaia, Belica, Accadânlar.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 165.354 locuitori, din cari 38,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 51,5%

CADÂNĂ

bărbaţi ştiutori de carte şi 25,4% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,5	1,1
2. Primară	71,9	93,4
3. Secundară	20,6	4,4
4. Profesională	3,7	1,0
5. Universitară	1,8	0,1
6. Alte şcoli superioare	0,5	0,0

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 55.139 loc. (6.105 mediu urban şi 49.034 mediu rural).

Şcoli secundare. 2 licee româneşti (unul de băieţi şi unul de fete); 2 licee bulgare (unul de băieţi şi unul de fete); 1 gimnaziu mixt; 1 liceu comercial român; 1 şcoală de ucenici.

Şcoli primare 205, din care 190 rurale şi 15 urbane (202 şcoli de stat şi 3 confesionale), cu un număr total de 29.825 elevi (3.197 mediu urban şi 26.628 mediu rural) şi cu 645 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 95, din care 86 rurale şi 9 urbane, toate de stat cu un număr total de 5.597 copii (664 mediu urban şi 4.933 mediu rural) şi cu 103 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Ostrov, Accadânlar, Avdula, Cainargeaua-Mare, Canlia, Caracii-Mari, Curtbunar, Cusuiul-din-Vale, Hadâr-Celebi, Popina, Sarsânlar, Satul-Nou, Senova şi Suiuciuc.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 8 cămine culturale şi o societate muzicală, adică în total 9 organizaţii culturale, dintre care 6 au personalitate juridică.

In Silistra activează: Societetea de studii psihice şi metapsihice din România, Muzeul « Pericle Papahagi », 1 ateneu popular, 2 cinematografe şi 3 societăţi sportive.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 54,0% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 58 biserici ortodoxe, 1 biserică armenească, 2 case de rugăciuni adventiste, 145 geamii musulmane şi 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate şi 2 muftiate.

Judeţul se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Constanţei (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului D. este oraşul Silistra. Judeţul are 3 oraşe (*Silistra, Ostrov* şi *Turtucaia*) şi 195 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Accadânlar . . . . 48 sate
II. Plasa Curtbunar . . . . 41 sate
III. Plasa Doimuşlar . . . . 33 sate
IV. Plasa Ostrov . . . . 30 sate
V. Plasa Turtucaia . . . . 43 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Silistra, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Constanţa.

3 judecătorii, la Silistra, Turtucaia şi Accadânlar, cu un total de 6 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Silistra (spital judeţean şi spital militar) şi Turtucaia; 1 sanatoriu particular la Silistra; 10 dispensare de stat; 1 dispensar comunal şi 1 dispensar al Soc. « Principele Mircea ».

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Silistra, Turtucaia şi Ostrov.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Constanţa are un oficiu la Silistra şi organizaţii medicale la Silistra şi Turtucaia.

In Silistra mai activează Soc. «Crucea Roşie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei; Oficiul judeţean I.O.V.; Soc. « Principele Mircea » şi Soc. bulgară « Binefăcătoarea ».

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Silistra, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Ostrov, comună urbană, mic port, aşezat pe malul drept al Dunării, la 9 km de capitala judeţului, 127 km de Constanţa, şi 128 km de Bucureşti. Staţia cea mai apropiată de c.f. este Călăraşi, unde merg zilnic vapoare N.F.R.

Are 3.350 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 prevede la venituri şi cheltueli suma de 931.819 lei.

CASĂ LA TURTUCAIA

Comerţ de cereale, vite, produse animale, peşte, struguri, vin, coşuri împletite, rogojini, etc.
Banca populară « Istrul ».
1 şcoală primară de băieţi, 1 şcoală primară de fete, 1 grădină de copii.
1 soc. culturală, 1 cămin cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol ».
Primărie, Pretură, Poliţie, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Căpitănia portului, Agenţie N.F.R., Agenţie a pescăriilor Statului, Serviciu agronomic.

Turtucaia, com. urb. situată la 66 km de capitala judeţului, 197 km de Constanţa şi 58 km de Bucureşti. Port pe malul drept al Dunării. Staţia c.f. cea mai apropiată Olteniţa (la 7 km).
Are 11.693 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).
Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 prevede la venituri suma de lei 3.983.647 şi la cheltueli suma de lei 3.817.794.
Câteva mori, fabrici de cărămizi, cherestea, etc.
Comerţ de cereale, vite, produse animale, peşte, vin, etc.
Banca Comercială.
1 gimnaziu mixt; 2 şcoli primare de băieţi; 1 şcoală primară de fete; 2 şcoli mixte; 1 şcoală primară bulgărească de băieţi, 1 şcoală primară bulgărească de fete; 2 grădini de copii.
1 cerc cultural, 1 corporaţie a meseriaşilor, 1 sindicat al comercianţilor de cereale; Cercul demobilizaţilor.
2 biserici ortodoxe, 3 moschei.
Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Poliţie, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Ocol silvic, Birou de măsuri şi greutăţi, Agenţie N.F.R.
1 spital comunal, Casa asigurărilor sociale, 1 dispensar, 1 azil de bătrâni, 1 orfelinat.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL DUROSTOR

A) Oraşe

1. Silistra (capitala judeţului)
2. Ostrov
3. Turtucaia

B) Sate

I. PLASA ACCADÂNLAR

1. Accadânlar
2. Aivatchioi
3. Aşa-Mahle
4. Atchioi
5. Avdular
6. Baharchioi
7. Bailerchioi
8. Camerler
9. Canipe
10. Caracoci
11. Caraiamurlar
12. Caralar
13. Căzâlburum
14. Cercovna
15. Checiler-Mahle
16. Cherimler
17. Ciller
18. Cirecci
19. Cufalcelar
20. Damadas
21. Dere-Mahle
22. Doccelar
23. Dogrular
24. Dorutlar
25. Duraclar
26. Emirler
27. Gheri-Mahle
28. Hasan-Facă
29. Ibraim-Mahle
30. Musular
31. Omurgea
32. Ormanchioi
33. Orta-Mahle
34. Orta-Mahle-Bey
35. Seid-Ali-Facă
36. Selghi-Bugeac
37. Sermanchioi
38. Siniru-Nou
39. Sucuiugiuc
40. Suiuciuc
41. Sungurlar
42. Suvanlâcul-Nou
43. Şamalar
44. Tabaclar
45. Taşlâ-Mahle
46. Tocmacchioi
47. Ţar-Asen
48. Uzulchioi

II. PLASA CURT-BUNAR

1. Acbunar
2. Acbunarul-Mic
3. Alfatar
4. Arabagi
5. Aratmagea
6. Avdula
7. Bei-Bunar
8. Caibular
9. Cainargeaua-Mare
10. Cairac
11. Cara-Aptula
12. Caraciu-Mare
13. Caraciu-Mic
14. Carageat
15. Cavurga
16. Cădârâşic
17. Căzâlgicli
18. Chiose-Aidin
19. Chiutuclia
20. Cociumar
21. Cogea-Olar
22. Coiumluchioi
23. Curt-Bunar
24. Dautlar
25. Duştubac
26. Echingic
27. Ghiulerchioi
28. Hadâr-Celebi
29. Olucli
30. Otulgea
31. Paşa-Bală
32. Pândâcli
33. Pirlichioi
34. Pirli-Daugilar
35. Pirli-Geami-Mahle
36. Pirliu-Nou
37. Regele-Mihai
38. Sârânebi-Iurtluc
39. Soiacli
40. Sougeac
41. Şahinlar

III. PLASA DOIMUŞLAR

1. Aidemir
2. Aidogdu
3. Arabagilar
4. Atmagea
5. Balobânlar
6. Baltagiu-Nou
7. Bazarghian
8. Bosna
9. Capaclia
10. Cara-Esechioi
11. Caraomur
12. Caravelichioi
13. Cazimir
14. Chemalchioi
15. Cocina
16. Doimuşlar
17. Fraşari
18. Garvan-Cioara
19. General-Dragalina
20. Golebina
21. Golebina-Ceatalgea
22. Haschioi
23. Hogeachioi
24. Ialâ-Ceatalgea
25. Niculae-Filipescu
26. Papuccilar
27. Pătracli
28. Popina
29. Saarlar
30. Srebârna
31. Suneci
32. Tătăriţa
33. Vetrina

IV. PLASA OSTROV

1. Alifac
2. Almalău
3. Babuc
4. Brăcima
5. Brăcima-Nouă
6. Bugeac
7. Cainargeaua-Mică
8. Calipetrova
9. Canlia
10. Caraorman
11. Carvanu-Mare
12. Carvanu-Mic
13. Cociular
14. Coslugea
15. Cranova
16. Cuiugiuc
17. Esechioi
18. Galiţa
19. Gârliţa
20. General-Praporgescu
21. Ghiurghengic
22. Gramostea
23. Lipniţa
24. Pârjoaia
25. Regina-Maria
26. Regele-Carol II
27. Satu-Nou
28. Topci
29. Velichioi
30. Zarnici

V. PLASA TURTUCAIA

1. Ahmatlar
2. Antimova
3. Asfatchioi
4. Atmageaua-Tătărească
5. Belica
6. Cadichioi
7. Canara-Mohle
8. Caradârlar
9. Caramehmetler
10. Cazimlar
11. Ceauş-Mahle
12. Cenacciler
13. Chiose-Abdi
14. Covangilar
15. Cufalcea
16. Curt-Palar
17. Cusuiul-din-Vale
18. Daidâr
19. Dangilar
20. Deli-Iusuflar
21. Denizler
22. Emirchioi
23. Engechioi
24. Hagi-Faclar
25. Hagiolar
26. Horozlar
27. Masutlar
28. Mesimler
29. Mesim-Mahle
30. Meşe-Mahle
31. Rahova-de-Jos
32. Salihler
33. Sargilar
34. Sarighiol
35. Sarsânlar
36. Satu-Vechi
37. Senova
38. Siahlar
39. Spanciova
40. Turcşmil
41. Turcusui
42. Uzungiorman
43. Vischioi.

JUDEȚUL FĂGĂRAȘ

Stema. Scut roșu, cu o poartă de cetate, de argint, crenelată și timbrată de o coroană voevodală, de aur. De sub bolta porții iese un călăreț în armură de argint, cu coif pe cap, cu lancie în mâna dreaptă și cu scut în mâna stângă. Sub cetate, o fascie de argint.

Simbolizează tradiția plecării lui Negru-Vodă din cetatea Făgărașului, de pe apa Oltului, pentru a întemeia Țara Românească.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul F. este situat în Sudul Transilvaniei, fiind așezat pe drumul care, pe sub munte, leagă Brașovul de Sibiu.

Suprafața: 2432 km² E unul dintre județele cele mai mici ale Țării.

Infățișarea pământului. Partea cea mai importantă a județului, este o depresiune largă și lungă pe care apele coborîte din munții Făgăraș (Sudul județului) au sculptat-o în marginea podișului Ardelenesc. Către Sud, fundul depresiunei se ridică în mai multe trepte care au fost clădite din pietrișurile cărate din munți de aceleași ape ; iar deasupra acestui amfiteatru de pietrișuri, se ridică repede cei mai înalți munți ai Țării: *Munții Făgăraș*. In acești munți se pot observa urmele eroziunii glaciale de pe vremuri: vârfuri crestate, căldări și lacuri glaciale, morene, etc. Din această cauză sunt foarte căutați de excursioniști. Spre Nord, județul cuprinde și o bucată din podișul Transilvaniei, cam până la cumpăna apelor spre Târnava-Mare. Marginea aceasta de podiș închide spre N. și spre V. depresiunea « Țării Oltului » cum o numesc localnicii. Către S. Făgărașii și către Răsărit, Perșanii (munți nu prea înalți) completează marginele de cetate naturală ale acestei mici unități geografice.

Climă și ape. Clima este aspră (media temperaturei anuale între 6°—8°) și umedă (precipitațiunile anuale între 700—1000 mm). Primăvara, un vânt călduț, care coboară de pe înălțimi, topește iute zăpezile și provoacă avalanșe și inundații generale (*Vântul Mare*). Atunci se umflă torenții și râurile care vin din munți și se varsă în apa principală a județului: *Oltul*.

Vegetație. Intinse pășuni alpine acoperă munții Făgăraș dela 700—800 m în sus ; urmează apoi pădurile de conifere și cele de fag. Depresiunea propriu zisă este însă complet despădurită, iar podișul din Nordul Oltului, mai păstrează mari păduri de stejari numai spre Est și Vest.

Bogății minerale. Județul F. face parte din zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare) și a zăcămintelor (posibile) de gaz metan.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Făgărașul — al cărui nume derivă, probabil, dela fagii săi — a fost până în sec. XVI o posesiune a domnilor Țării Românești. Tradiția face din Radu Negru Descălicătorul, un voevod al Făgărașului.

In 1599 Mihai Viteazul intrând cu oștirea lui în Transilvania, ia din nou în posesiune vechiul pământ muntenesc.

Mai târziu, Constantin Brâncoveanu și Ștefan Cantacuzino au avut moșii întinse în cuprinsul acestuia: primul la Sâmbăta de Sus și Poiana Mărului, iar al doilea, la Recea. Brâncoveanu a înălțat la Sâmbăta și o biserică, pe care a înzestrat-o bogat.

Ea a servit de catedrală episcopiei române după Unirea cu Roma și până la strămutarea ei la Blaj.

Intre 1764 și 1850 o parte din ținutul Făgărașului a format districtul de graniță, cu regimentul I românesc de graniță Nr. 91, având reședința la Orlat.

Monumente istorice. *Biserica din Vlădeni*, în ruine, cu fresce admirabile.

Biserica din Perjani, cu fresce din 1767.

Castelul Făgărașului construit după 1400, unde Mihai Viteazul și-a adăpostit familia în timpul luptelor sale din Ardeal.

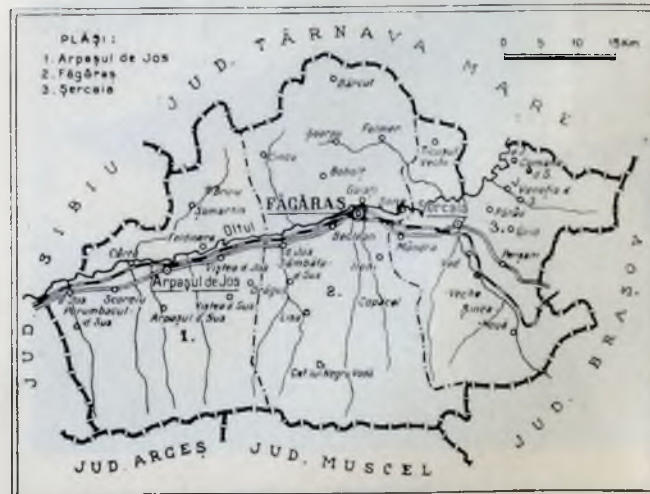
Palatul lui Constantin Brâncoveanu din Sâmbăta-de-Sus, transformat în « Casa scriitorilor și ziariștilor ».

Biserica din Sâmbăta-de-Sus, înălțată de Constantin Brâncoveanu în 1707, acoperită cu fresce din același timp, restaurată de curând.

Biserica unită din Făgăraș, înălțată de Constantin Brâncoveanu la 1697, cu frumoasă pictură interioară.

Ruinele mânăstirii cisterciene, din Cârța, din epoca de înflorire a acestor creațiuni religioase franceze (sec XIV).

Importante biserici, ctitorii din sec. XVIII, în comunele Arpașul-de-Jos, Arpașul-de-Sus, Beclean, Bucium, Calbor, Colun, Comăna-de-Jos, Drăguș, Feldioara, Mândra, Perșani, Sâmbăta-de-Jos, Sărata, Șercăița, Veneția-de-Jos, Voevodenii-Mari și Voevodenii-Mici, Mărgineni, Ohaba și Viștea-de-Jos.

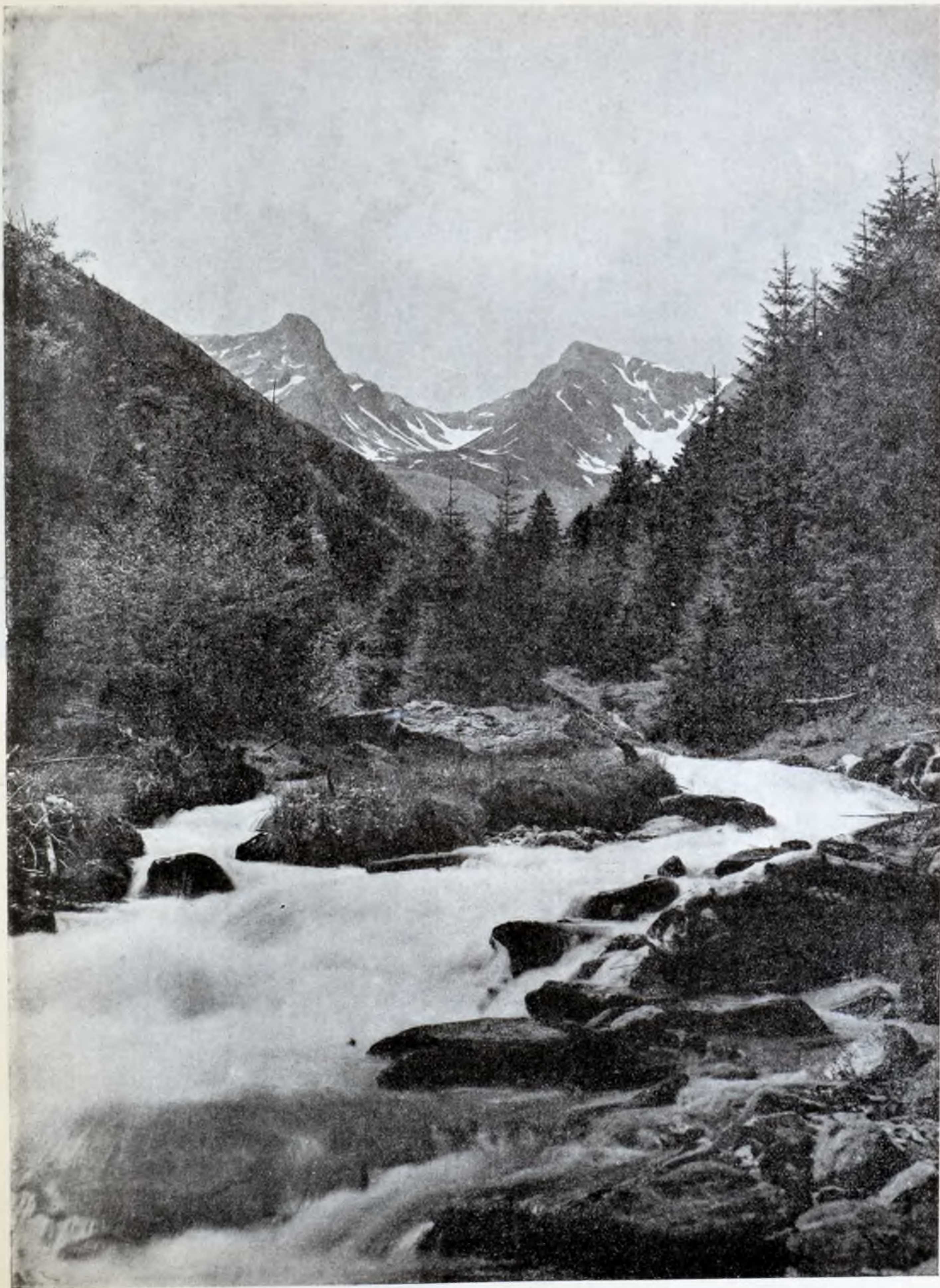

Foto Fischer

VALEA SÂMBETEI

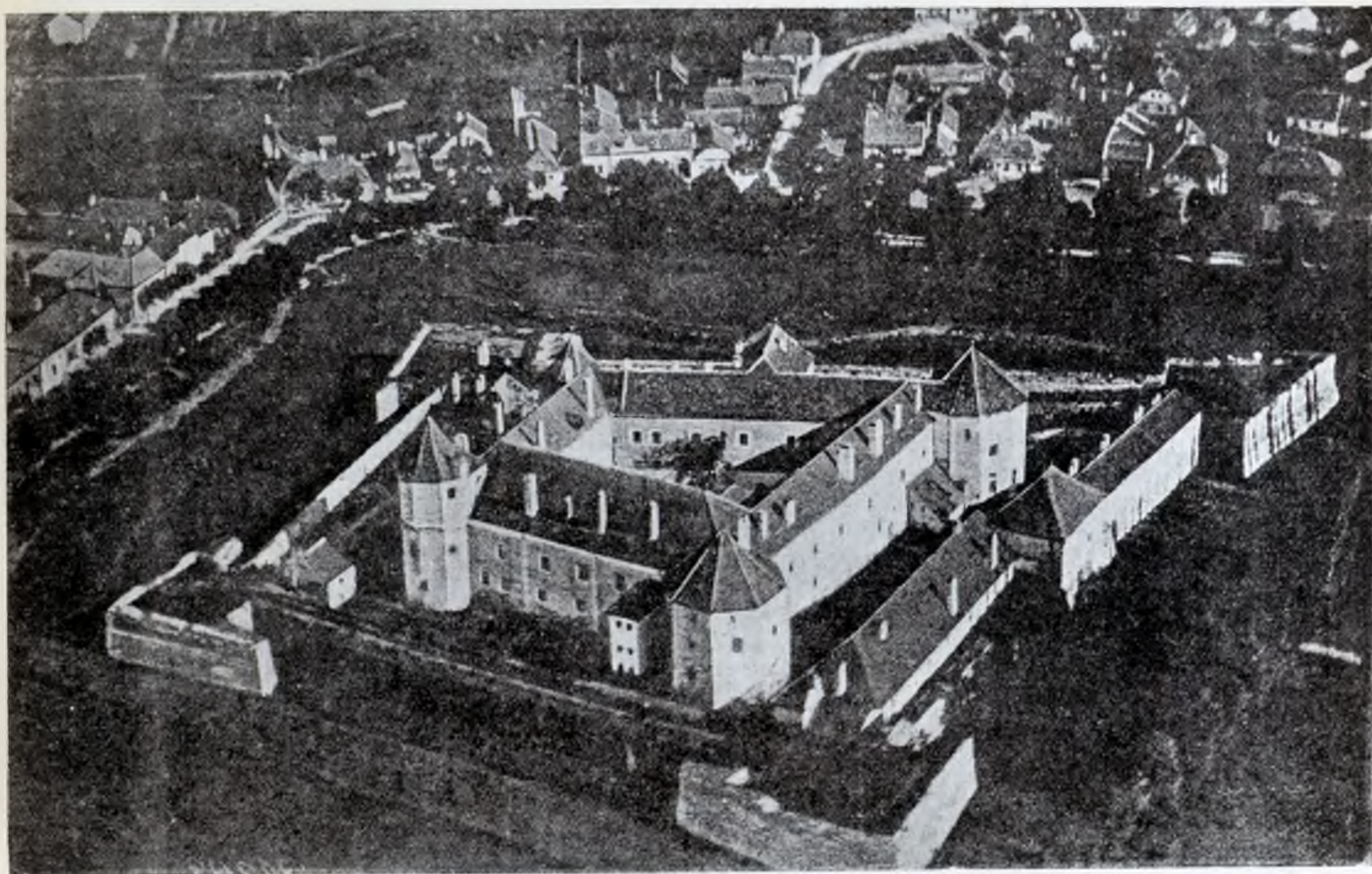
Din « *România* », revista O. N. T.

Foto Fischer

CASA DE PIATRĂ DELA LACUL BÂLII

Din « *România* », revista O. N. T.

CASTELUL DE LA FĂGĂRAȘ

POPULAȚIE

Starea populației. Județul F. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 86.461 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe și plăși după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	86.461	43.147	43.314
1. Orașul Făgăraș . . .	7.928	4.475	3.453
Total rural	78.533	38.672	39.861
1. Plasa Arpașul-de-Jos	22.962	11.104	11.858
2. Plasa Făgăraș . . .	34.814	17.128	17.686
3. Plasa Șercaia . . .	20.757	10.440	10.317

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	86.461	30—49 ani	20.861
		50—69 ani	13.287
0— 9 ani	20.319	70 ani și peste . . .	3.355
10—19 ani	28.261	Vârstă nedeclarată . .	378

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul F., în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	2.057	1.582	475	23,4	18,0	5,4
1931	86.659	2.103	1.708	395	24,5	19,7	4,6
1932	87.139	2.297	1.696	601	26,4	19,5	6,9
1933	87.760	2.135	1.484	651	24,3	16,9	7,4
1934	88.246	1.950	1.537	413	22,1	17,4	4,7
1935	88.562	1.798	1.484	314	20,3	16,8	3,5
1936	89.003	1.975	1.582	393	22,2	17,8	4,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului F. a fost de 89.428 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 86.461 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 2.967 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceeace corespunde unei creșteri de 3,4%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Mediul geografic, mișcarea populației, trecutul istoric și vecinătățile sociale ale județului se oglindesc în mare măsură în viața lui socială sau cel puțin i-au servit ca punct de plecare.

In zona muntoasă n'a pătruns nici un sat și nu s'a construit nici un drum carosabil și chiar exploatările forestiere sunt puține și de mică însemnătate. In schimb aici își au satele de sub munte pădurile, întrebuințate mai ales pentru lemnul de construcție și de foc, iar pășunea alpină și izvoarele dese au favorizat o intensă viață păstorească. Nu există nici o vale și nici un munte mai însemnat în care să nu se găsească vre o stână sau cel puțin un bordei cio-

LA SECERE

bănesc. Vara munţii aceştia sunt luaţi în arendă de către crescătorii de oi, veniţi nu numai din împrejurimi, ci şi din părţile Sibiului şi din Muntenia. Tot aici îşi aduc satele apropiate vitele mari neîntrebuinţate la muncă. In sfârşit, piscurile cele mai înalte din România, Negoiul şi Moldovanul, din Masivul Făgăraşului, pădurea de brad, stâncile uriaşe, iezerele, numeroasele circuri şi văi glaciale, atrag prin frumuseţea şi sălbăticia lor numeroşi turişti, iar fauna bogată (mistreţi, urşi, capre negre, etc.) deopotrivă pe vânători. De aici numărul crescând al caselor de adăpost şi de vânătoare, care uşurează drumul călătorilor.

In zona descoperită şi plană a depresiunii Făgăraşului se întind satele, mici şi dese, de tip adunat, înconjurate de câmpurile de cultură. E zona cea mai potrivită pentru agricultură. Totuşi solul e relativ sărac, încât locuitorii cultivau pe vremuri mai mult secară decât grâu, după cum spun versurile:

Ţara Oltului,
Para focului:
Pită de secară,
Ţară de ocară.

Lipsa păşunilor apropiate şi sistemul primitiv de creştere a vitelor, fac să se păstreze şi sistemul vechi de cultură, de trei «hotare» sau tarlale, în care se lucrează prin rotaţie anuală, numai două părţi din câmp, iar o parte e lăsată să «se odihnească» şi e folosită ca păşune. Sistemul acesta de cultură a înrâurit şi aşezarea satelor. De regulă acestea nu se întind până la munte şi nici cel puţin până la liziera pădurilor de sub munte, ci sunt aşezate în mijlocul moşiei, având şi spre munţi o parte din câmpurile de cultură. Numele frecvent de «Jarişte» arată că pădurile au fost adeseori arse ca să se obţină loc pentru agricultură.

In zona deluroasă aşezările omeneşti continuă, tot dese, dar mai mari şi unele mai înstărite. Aici agricultura este mai scăzută, dar fâneţele sunt multe şi bune, ceea ce favorizeaza creşterea vitelor. Pădurile de stejari aduc venituri mari, iar pe dealurile însorite creşte viţa de vie. Vinurile din Cincşor şi Cinc se desfac în mai toate satele din judeţ.

Un alt factor geografic care a înrâurit de aproape viaţa socială a ţinutului este reţeaua hidrografică. Judeţul e străbătut de Olt în lung, în partea nordică, paralel cu munţii. Celelalte ape, râuri care izvorăsc din Carpaţi, renumite pentru păstrăvii lor, sau din Podişul Târnavelor şi pâraie mai mici, care apar pretutindeni, sunt toate afluenţii Oltului şi curg din amândouă părţile aproape perpendicular pe el. De aici aşezarea caracteristică a satelor şi nu mai puţin caracteristica desvoltare a căilor de comunicaţie. O parte din satele judeţului F. se întind pe Olt, linie pe care s'a construit drumul de ţară şi singura linie ferată care străbate judeţul între Braşov, Făgăraş şi Sibiu. Satele acestea de regulă sunt alungite pe direcţia drumului, Est-Vest, spre deosebire de cele aşezate pe afluenţii Oltului, înşirate spre munte câte două, trei, la distanţe de 4—7 km, sau printre dealuri pe afluenţii nordici, alungindu-se pe direcţia contrară, Nord-Sud. Drumurile laterale păstrează şi ele aceeaşi direcţie ca să se lege cu drumul mare şi cu gările din toate satele de pe linia ferată.

Dispoziţia aceasta a aşezărilor omeneşti şi mai ales raportul lor cu cele două căi mari de comunicaţie, desfac viaţa socială şi economică a judeţului în două categorii uşor de surprins. In primul rând satele de pe Olt, aşezate pe drumul de ţară sau calea ferată (aproape aceleaşi) sunt mai desvoltate şi mai înstărite. Uşurinţa deplasărilor a înlesnit noui ocupaţii, în special negoţul şi a mărit contactul cu oraşul. De aceea multe din satele acestea sunt pe cale de a se transforma în târguşoare: au hanuri, prăvălii, măcelării, brutării, mici industrii, farmacii, medici, biserici mai mari, şcoli mai încăpătoare, case culturale, etc.şi în aceeaşi măsură orăşenizarea se resimte în limbă, înport, în obiceiuri, în amestecul populaţiei. Dimpotrivă satele dinspre munte îşi păstrează trăsăturile străvechi: limba mai curată, portul naţional, obiceiurile străbune şi puritatea etnică. Satele dinspre munte sunt fără nici o excepţie sate româneşti în întregime. Pe linia Oltului s'au strecurat şi elemente străine (negustori

FATĂ DIN DRĂGUŞ

CASA URLEA, PE COLȚUL BREZEI (1530 m)
Din « *România* », revista O. N. T.

Foto Fischer

LACUL URLEA ŞI VÂRFUL URLEA

Din « *România* », revista O. N. T.

FĂGĂRAȘ

LACUL BÂLEA

INVÂRTITA

SÂMBĂTA DE SUS:
MÂNĂSTIREA BRÂNCOVEANU

IMPLETIREA BUZDUGANULUI
LA DRĂGUȘ

POARTĂ DIN DRĂGUȘ

ȚĂRANCĂ DIN CÂRȚIȘOARA

PEISAGIU IN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

și meseriași, iar la Șercaia și în multe din satele din dreapta Oltului apar Sașii, amestecați cu Românii și în număr mic Ungurii. Orașul Făgăraș deși târg vechiu românesc, cum dovedește cartierul complet românesc al breslei tăbăcarilor Tăbaciul, și forma lui atât de îndepărtată de a orașelor unguresti sau săsești, precum și mahalalele de plugari Români, totuși are o populație amestecată cu Unguri, Sași și Evrei. Partea dinspre Olt și munți, Țara Oltului, a fost însă în toate vremurile ținutul cel mai românesc din Ardeal.

MERGÂND LA SECERE

Originile populației, trăsăturile etnice și puterea ei de expansiune, sunt greu de stabilit în faza actuală a cercetărilor. E sigur că în afară de populația străveche, băștinașă, « Țara Făgărașului » a cunoscut o intensă mișcare de populație, migrațiuni care i-au schimbat structura originară. Carpații n'au fost niciodată un zid despărțitor, dimpotrivă au legat strâns toate ramurile poporului român. Dacă se uită că suntem un popor carpatic, nu se mai înțelege nimic din istoria țării. Cele mai vechi și statornice legături ale Făgărașului au fost cu Muntenia. Legenda spune că din acest ținut a plecat Negru-Vodă, descălecă- torul Țării Românești. Sigur e că un curent de populație dinspre Făgăraș spre ținuturile de dincoace de munte a existat multă vreme. Astfel se găsesc făgărășeni în multe din satele « ungurene » din Argeș și Muscel și au ajuns până în județele dunărene și în Dobrogea. Dar nu mai puțin însemnat a fost curentul invers, dinspre Muntenia spre ținutul Făgărașului, ceea ce l-a făcut pe profesorul Iorga să afirme că nu Țara Românească a fost întemeiată de făgărășeni, ci Țara Făgărașului a fost întemeiată de descălecători din Muntenia. Faptul s'a petrecut din pricini felurite (transhumanță pastorală, stăpânirea ținutului de Domni munteni, care și-au păstrat și după încetarea stăpânirii unele moșii și sate, regimul agrar mai ușor, în special în sec. XVII), dar rămâne de necontestat schimbul continuu de populație între Făgăraș și ținuturile învecinate. Numai originea aceasta felurită a populației și chiar a unor sate întregi poate lămuri deosebirile care apar adeseori în grai, în port și în obiceiuri dela un sat la altul.

COPIL DIN DRĂGUȘ

Mai decurând migrațiile au fost determinate de creșterea rapidă a populației și de neputința solului de a-și hrăni toți locuitorii. Mulți s'au îndreptat din pricina aceasta spre orașe, ori și-au căutat rosturi noui în America. Țăranii înstăriți au început să-și dea copiii la școli mai înalte. Astăzi nu mai există nici un sat în județ, care să nu aibă printre cei plecați câțiva titrați, iar printre tineret mulți elevi de liceu și studenți. Numărul făgărășenilor plecați de acasă și ajunși în situații înalte e atât de mare, încât la Cluj și București au putut forma asociații întinse, care numără profesori universitari, medici, avocați, ingineri, profesori secundari, etc., menite să păstreze legătura cu cei de acasă. Dragostea de învățătură este mult mai veche cum o dovedesc: Ion Codru Drăgușanu (1823—84), originar din Drăguș; generalul din armata austro-ungară dela 1848, Țeț din Săsciori, generalul Boeru din aceeași armată, originar din Recea, ajuns senator apoi în Parlamentul român, mitropolitul unit Vasile Suciu al Blajului, originar din Copăcel, episcopul ortodox Grigorie Comșa al Aradului, plecat din Comăna și țăranul iluminat care trebue amintit tot printre cei iubitori de carte, Badea Cârțan, din Cârța. Dintre Românii de seamă ridicați din Țara Făgărașului trebue să amintim la o perioadă mult mai îndepărtată pe Ștefan Mailat din Comăna-de-Jos, ajuns căpitan al Cetății Făgărașului, apoi Voevod al Transilvaniei (1535—41).

Trecutul istoric a lăsat și el destule urme temeinice în viața socială. Ținutul dintre Olt și munte păstrează de pe vremea când aparținea Țării Românești, sau poate dintr'o vreme în care era neatârnat, conștiința unei unități aparte: « Țara Oltului ». Locuitorii nu se socotesc « ardeleni », ci « olteni » și spun când trec Oltul, pe malul drept al lui, că merg « pe Ardeal ». De aceea județul nu coincide cu unitatea etnică și locuitorii lui nu se simt legați decât printr'o întâmplătoare asociație administrativă.

Tot de pe vremea Domnilor munteni a rămas interesul mare pentru viața religioasă. Făgărașul e unul dintre puținele ținuturi de-dincolo de munți care a avut mânăstiri și schituri românești, cu o puternică viață monahală. Izvorul dela mânăstirea dela Sâmbăta-de-Sus este până astăzi un izvor al « Tămăduirii » și se strâng acolo în fiecare an odată toți preoții și sătenii din jur, cu bolnavii și durerile care se vor alinate. Luptele religioase au fost din pricina aceasta mai aspre decât în alte părți. Unirea cu Roma, care a atras după sine înăbușirea cu forța a vieții ortodoxe din schituri, a despărțit satele în uniți și ortodocși cu câte doi preoți și două biserici, care până astăzi se află în același vechiu conflict.

POARTĂ DIN DRĂGUŞ

Viaţa militară a ţinutului a lăsat de asemenea urme în disciplina locuitorilor şi în spiritul lor de organizare. Cetatea Făgăraşului, care avea necontenit nevoie de apărători, graniţa care trebuia supravegliată, apoi regimentul românesc de graniţă din timpul Mariei Teresia, care cuprindea mai toate satele din judeţ, dovedesc o veche şi constantă îndeletnicire militară. Disciplina şi devotamentul deprinse pe calea aceasta s'au resimţit şi în alte domenii. Partidul naţionalist român dinainte de Unire biruia în judeţ datorită tocmai acestor însuşiri.

Din vechile stări sociale care au lăsat urme până azi, trebue să amintim împărţirea sătenilor în boieri sau ţărani, liberi şi iobagi sau servi. Unele din diplomele de boierie datează de pe vremea Domnilor munteni, în special a lui Mircea cel Bătrân, şi erau legate de multe privilegii; altele s'au obţinut pentru merite ostăşeşti sau de slujbă şi în sfârşit, altele se cumpărau cu bani, în timpurile de criză a tezaurului crăesc. Deosebirile acestea s'au înlăturat deodată cu spargerea iobăgiei în 1848, dar până astăzi boierii şi-au păstrat pădurile în « composesorat » şi se socotesc neam mai ales decât « paurii » — e drept fără alte consecinţe decât de opinie.

Vecinătăţile sociale se resimt cum e firesc mai ales în satele mărginaşe: influenţa Muscelului şi Argeşului în Sud, influenţa Saşilor şi a Ungurilor în Nordşi a Românilor şi a Saşilor dinspre Sibiu şi Braşov la Apus şi Răsărit. Probabil că sub influenţă săsească a apărut organizaţia vecinătăţilor în unele sate, cum e de pildă Drăguşul. Uliţele sunt constituite în « vecinătăţi » în frunte cu câte un « tată de vecini » — pentru ajutor în caz de înmormântări, de reparat drumurile etc. Sub influenţă sibiană au apărut anumite motive de folklor, cum e cântecul ritual agrar al cununii sau buzduganului (făcut din spice de grâu) în care se aminteşte Dealul Mohului. Satele din dreapta Oltului fac parte din unitatea etnică a Târnavelor şi nu pot fi socotite decât un fragment despărţit de acestea pe cale administrativă.

Ţara Oltului are însă şi o viaţă socială originală. Şezătorile de femei, clăcile, cetele de feciori, adunările de bărbaţi, cetele de copii, etc., sunt fenomene care se pot întâlni şi în alte părţi, dar au pe lângă o intensitate deosebită, forme şi aspecte particulare, care nu se găsesc decât aici.

Studiile sociologice asupra ţării nu ne pot da încă prea multe amănunte în privinţa aceasta. In genere însă, faptele dovedesc o străveche şi originală viaţă socială şi etnică pentru întreg cuprinsul Ţării Oltului. *t. h.*

ECONOMIE

Economie cu caracter agricol şi pastoral.

Lipsit de căi de comunicaţie transversale, greu de construit prin munţii care-l mărginesc la miază-zi şi dealurile sale dela miază-noapte, judeţul F., are o destul de palidă activitate comercială. Perspectivele sale sunt deasemeni reduse.

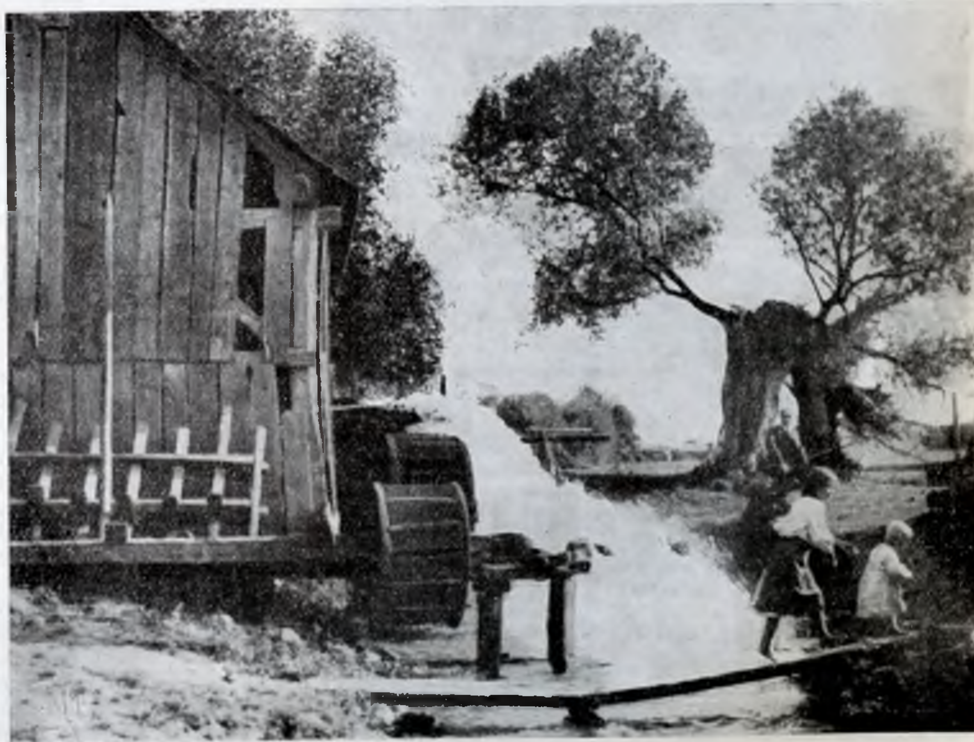
Cele două centre comerciale dela apusul şi răsăritul său Braşovul şi Sibiul, acaparează din acest punct de vedere, toată activitatea regiunii.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 243.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 82.697 ha, adică 34% din suprafaţa judeţului şi 0,28% din suprafaţa totală a ţării.

Intreaga suprafaţă arabilă a judeţului e deţinută de mica proprietate.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 50.748 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 15.298 ha, cu o producţie de 217.231 chint. (prod. medie la ha 14,2 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

MOARA DELA ROGOZANI

Foto Fischer

CASĂ DIN VALEA SÂMBETII
Din « *România* », revista O. N. T.

Foto Fischer

LACUL PODRĂGEL DIN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

Din « *România* », revista O. N. T.

Grâul ocupă 15.143 ha, cu o producție de 179.847 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 71 mil. lei.
Ovăzul ocupă 13.513 ha, cu o producție de 152.696 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 46 mil. lei.
Secara ocupă 5.800 ha, cu o producție de 58.230 chint. (prod. medie la ha 10,0 chint.) în valoare de 17 mil. lei.
Orzul ocupă 994 ha, cu o producție de 12.477 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei.
Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.781 ha. Din această suprafață, trifoiul ocupă 2.339 ha, cu o producție de 81.163 chint. (media la ha 34,7 chint.), în valoare de 11 mil. lei, și 5.449 chint. sămânță (media la ha 2,3 chint.). *Lucerna* ocupă 430 ha, cu o producție de 15.824 chint. fân (media la ha 36,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 860 chint. sămânță (media la ha 2,0 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 351 ha, cu o producție de 42.155 chint. (media la ha 120,0 chint.), în valoare de 3 mil. lei.
Plantele alimentare ocupă 8.835 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 8.019 ha, cu o producție de 706.473 chint. (media la ha. 88,0 chint.), în valoare de 88 mil. lei.
Dovlecii printre porumb, dau o producție de 41.078 chint., în valoare de 2 mil. lei.
Plantele industriale, ocupă 553 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 471 ha, cu o producție de 2.402 chint. fuior (media la ha 5,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 1931 chint. sămânță (media la ha 4,0 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (243.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 17.780 ha.
Fânețele naturale ocupă 27.413 ha, cu o producție de 616.792 chint. (prod. medie la ha 22,5 chint.), în valoare de 68 mil. lei.
Pășunile ocupă 26.314 ha.
Pădurile ocupă 77.490 ha.
Pomii fructiferi ocupă 1.113 ha.
Vița de vie ocupă 216 ha (din care viile pe rod 156 ha), cu o producție de 7.865 hl (prod. medie la ha 50,4 hl.), în valoare de 4 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul F. se găseau în anul 1935: Cai 11.458, boi 19.738, bivoli 29.517, oi 31.876, capre 823, porci 24.122, stupi sistematici 1.938 și stupi primitivi 2.998. De remarcat marele număr de bivoli.
In comuna Sâmbăta-de-Jos se află un depozit de armăsari și o herghelie a statului. In comuna Ucea-de-Jos o crescătorie de cai Lipițani.
Ferme de stat în orașul Făgăraș (ferma « Fântâna Crăesei », cu o crescătorie de păstrăvi) și în comuna Șercaia.

Industrie. 1 fabrică de salam, 1 de explozibile, 2 de pielărie, 1 de cherestea, 2 de mobile, 2 de cărămizi și țigle, 1 de covoare, 2 ateliere mecanice și 1 de tâmplărie; cariere de piatră de bazalt (la Bogata), piatră de gresie (la Noul Român și Perșani), dacit-tuf (la Perșani).
Din întreprinderile de mai sus, cea mai importantă este: « Prima societate română de explozivi » din Făgăraș, cu un capital social de 55 milioane lei, și capital investit de 94 milioane lei.
Prin județ trece conducta electrică de înaltă tensiune a Soc. « Seta » din Sibiu pe traseul: Merghindeal, Cincul, Cincșor, Voila, Dridif, Beclean, Făgăraș.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI FĂGĂRAȘ, IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	—	28	—	—
Chimică	1	—	625	219	85.271
Metalurgică	1	—	10	5	250
Pielărie	3	—	36	4	349
Lemnului	5	—	175	97	4.842
Materiale de construcție	1	—	40	30	186
Total	11	2	914	355	90.898

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *19 bănci* (societăți anonime).

COPIL DIN DRĂGUȘ

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	2.837.004	Fonduri	35.038.245
Plasamente	121.930.694	Angajamente	108.981.217
Imobilizări	13.321.721	Rezultate	717.593
Rezultate	6.647.636		
Total	144.737.055	Total	144.737.055

Cooperative de credit (bănci populare) 36, cu 3.934 membri și cu un capital social vărsat de 6.192.454 lei. Imprumuturi acordate 51.767.289 lei (neconvertite 1.387.732 lei, convertite 20.376.448 lei; reduceri la împrumuturi convertite 30.003.109 lei). Depuneri spre fructificare 29.984.034 lei. Totalul bilanțului 58.862.839 lei.
Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 142 membri și un capital vărsat de 233.000 lei. Bilanțul încheiat 532.457 lei.
Cooperative de consum 18, cu 1.901 membri și cu un capital social vărsat de 2.263.208 lei. Mărfuri generale în valoare de 568.786 lei. Bilanțul încheiat 4.818.121 lei.
Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Pentru exercițiul 1936/37 bugetul județului F. prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**8.171.532**
Venituri ordinare	*5.854.516*
Venituri extraordinare	*646.310*
Venituri speciale	*1.760.706*

SÂMBĂTA DE SUS. POARTĂ BRÂNCOVENEASCĂ

	Lei
Cheltueli	**9.446.288**
Cheltueli ordinare	*6.224.010*
Cheltueli extraordinare	*646.310*
Cheltueli speciale	*2.575.968*

Drumuri. Județul F., este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 864 km 593 m, repartizată astfel:

Șosele naționale 76 km 404 m, din care o rețea pavată și pietruită de 73 km 904 m este întreținută de Direcția Generală a Drumurilor, iar restul de 2 km 500 m (pavate), de com. urbană.

Șosele județene 180 km 819 m, din care o rețea pietruită de 178 km 051 m este întreținută de administrația județului, iar restul de 2 km 768 m (pavate și pietruite), de com. urbană.

Șosele comunale 607 km 370 m.

Lungimea podurilor este de 5.206,10 metri, din care poduri naționale 1.161,55 m, județene 1.717,10 m. și comunale 2.327,45 m.

Prin județ trece 1 drum național, legând următoarele localități:

1. *Brașov—Făgăraș—Sibiu,* (Făgăraș—limita județului Brașov = 45 km; Făgăraș—limita jud. Sibiu = 31 km).

Cale ferată. Județul F. este străbătut de o linie ferată secundară simplă de 85 km (Brașov – Sibiu).

Stații importante: Făgăraș.

Poștă, telegraf, telefon. In județul F. se află *un oficiu P.T.T. de stat* (la Făgăraș), *13 oficii autorizate*, la Arpașul-de-Jos, Cincul-Mare, Porumbacul-de-Jos, Șercaia, Șinca-Veche, Șoarș, Vaida-Recea, Veneția-de-Jos, Comăna-de-Jos, Hârseni, Lovnic, Viștea-de-Jos și Voila și *4 agenții autorizate* la Bruiu, Merghindeal, Șinca-Nouă și Șomartin.

Oficii telefonice la: Făgăraș, Arpașul-de-Jos, Bruiu, Cincul-Mare, Hârseni, Lovnic, Porumbacu, Șercaia, Șinca-Veche, Șoarș, Vaida-Recea, Veneția-de-Jos, Viștea-de-Jos, Voila.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Rodbav*, stațiune balneo-climatică, situată în valea înconjurată de păduri a râului Rodbav, la 480 m înălțime.

Ape cloruro-sodice iodurate și bromurate, nămol sulfatat.

Indicațiuni: scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatisme, boli de femei, mielite, paralizii, tabes.

Instalațiunile constau din 2 piscine pentru băi reci și câteva cabine pentru băi calde.

Anotimp: Iunie—Septemvrie. Hotel, vile și locuințe în sat, la țărani. Restaurant.

Oficiu P.T.T. la Cincul-Mare (6 km). Stație c. f. la Făgăraș (12 km). și la Voila (13 km) pe linia Brașov – Sibiu. Curse zilnice de autobuse la Făgăraș.

Excursii în frumoasele sate vecine: Beclean, Sâmbăta-de-Sus, Voila, Drăguș, Viștea, etc.

Veneția-de-Jos, stațiune balneară situată pe malul Oltului la 450 m înălțime. Ape cloruro-sodice-iodo-bromouate și nămol feruginos. Aceleași indicațiuni dela Rodbav. Instalații pentru băi calde și reci, băi de nămol, cură internă. Hotel, restaurant. Oficiu P.T.T., Stațiune c. f. la Șercaia (8 km) pe linia Brașov – Făgăraș.

Frumusețea alpină a munților Făgăraș, cari mărginesc ținutul la Sud, atrage numeroși turiști. Alpinismul este bine organizat, mulțumită soc. turistice S.K.V., care a marcat cea mai mare parte din drumuri și a clădit mai multe case de adăpost.

Excursii mari și alpinism. Din Cârța, pe la casa de adăpost Bâlea, la lacul Bâlei, și vârfurile Vânătoarea lui Buteanu și Netedu; din Arpașul de Jos, pe la Glăjărie-Boldan, la lacul și vârful Podagru; dela lacul Podagru, la Vârful Tărâța și Ucia Mare, din Viștea de sus, la Colțul Viștei-Mari; din Porumbacul de Jos, pe la Glăjărie – casa de adăpost Bârcaciu, la vârful Ciortea; dela Glăjărie, pe la casa de adăpost « Robert Gutt », pe Piatra Caprei și de aci pe Negoiul, scoborâre pe la Strunga Dracului-Paltina, la lacul Bâlei; dela Vârful Ciortea, peste Budislavul, la Surul; din Breaza, pe la casa de adăpost Urlea, la lacul și vârful Urlei; dela lacul Urlei, la Gălășescu, coborîre în valea Sâmbetei; dela casa de adăpost Urlea, peste vârful Langa, la casa de vânătoare dela Budiu, coborîre în valea Pojorta; din valea Sâmbetei – casa de adăpost Sighișoara, peste muchea Drăgușului, la Piatra Roșie. Frumoasă, dar grea și de lungă durată, excursia pe creastă, dela Surul până la Cațavei. Multe drumuri bune pentru skiori, mai ales în regiunea Surului, Negoiului și Bâlei.

CONFECȚIONAREA BUZDUGANULUI SIMBOLIC

Case de adăpost: « Bârcaciu », în plaiul Bârcaciului (1550 m), « Robert Gutt », pe muntele Șerbota (1546 m), « Bâlea », aproape de Urlătoarea Bâlei (1234 m) și casa de piatră de pe marginea lacului Bâlei (2044 m), « Sighișoara », în valea Sâmbetei (1400 m) și « Urlea », pe colțul Brezei (1530 m), toate proprietatea soc. turistice S.K.V., precum și casele de vânătoare dela Budiu și Boldan.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 72.014 locuitori din cari 79,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 86,7% bărbați știutori de carte și 72,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,2
2. Primară	60,5	94,3
3. Secundară	26,6	3,3
4. Profesională	8,4	1,6
5. Universitară	2,4	0,5
6. Alte școli superioare	1,4	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului F. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 17.048 locuitori (934 mediu urban și 16.114 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, și 1 școală normală de băieți.

Școli primare 108, din care 103 rurale și 5 urbane (88 școli de stat și 20 confesionale); cu un număr total de 12.676 elevi (489 mediu urban și 12.187 mediu rural) și cu 280 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 28, din care 25 rurale și 3 urbane (19 de stat și 9 confesionale), cu un număr total de 1.194 copii (166 mediu urban și 1028 mediu rural) și cu 31 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. In județul F. se relevă activitatea *Asoc. pentru literatura și cultura poporului român « Astra »,*

cu despărţământul central în oraşul Făgăraş şi despărţăminte de plasă în comunele: Arpaşul-de-Jos, Viştea-de-Jos, Cincul şi Şercaia, cari la rândul lor au cercuri culturale în comunele: Ileni, Vaida-Recea, Dejani, Şinca-Veche, Vad, Veneţia-de-Jos, Merghindeal, Bruiu, Selişţat, Toarcla, Gherdeal şi Şoarş.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Drăguş, (cămin model), Felmer, Grid, Lisa, Lovnic, Sâmbăta-de-Sus (2 cămine), Toderiţa, Viştea-de-Sus şi Vaida-Recea.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţul F., 106 cămine culturale, 9 soc. muzicale şi 15 biblioteci, adică în total 130 organizaţii culturale, dintre care, 17 au personalitate juridică.

In oraşul Făgăraş se mai află Casa Naţională Română, Asoc. culturală a profesorilor secundari, Soc. culturală « Progresul », Soc. culturală, « Sf. Gheorghe », Soc. culturală « Junii români », Soc. de lectură « George Coşbuc », 4 societăţi Corale, 1 societate muzicală, Touring-Clubul României, Soc. « Carpatina », 8 societăţi sportive şi de vânătoare, 1 cinematograf.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 55,2% sunt ortodocşi şi 25,7% greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In judeţul F. sunt 87 biserici ortodoxe, 39 biserici greco-catolice, 1 biserică romano-catolică, 17 evanghelice-luterane, 5 reformate, 1 unitariană, 1 sinagogă şi 7 case de rugăciuni ale adventiştilor de ziua 7-a. In acest judeţ se află Mânăstirea Brâncoveni din Sâmbăta-de-Sus şi Mânăstirea franciscană din Făgăraş.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe (la Făgăraş şi Şercaia) şi 1 vicariat greco-catolic (la Făgăraş).

Judeţul se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei-Iulii şi Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Făgăraş (Mitropolia din Blaj).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului F. este oraşul *Făgăraş*. Judeţul are 86 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Arpaşul-de-Jos	25 sate
II. Plasa Făgăraş	43 sate
III. Plasa Şercaia	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Făgăraş, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, pendinte de Curtea de Apel din Braşov.

4 judecătorii, la Făgăraş, Arpaşul-de-Jos, Cincul şi Şercaia, cu un total de 8 magistraţi.

Organizare sanitară. Ministerul Sănătăţii întreţine în judeţ 1 spital, 1 Sanatoriu pentru tuberculoşi (oraşul Făgăraş) şi 7 dispensare (Făgăraş, Arpaşul-de-Jos, Viştea-de-Jos, Voila, Vaida-Recea, Şinca Veche şi Şercaia).

In oraşul Făgăraş se află serviciul sanitar al judeţului şi serviciul sanitar al oraşului.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Braşov are un oficiu la Făgăraş şi servicii medicale la Făgăraş, Şercaia, Cincul, Arpaşul-de-Jos şi Vaida-Recea, cu un total de 6 medici.

In oraşul Făgăraş mai activează Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. Mutilaţilor din răsboiu, Asoc. femeilor române, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor evanghelice luterane.

In comuna Sâmbăta-de-Jos se află un cămin de odihnă al artiştilor.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Făgăraş, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL FĂGĂRAŞ

A) Oraşe

1. Făgăraş (capitala judeţului)

B) Sate

I. PLASA ARPAŞUL DE JOS

1. Arpaşul-de-Jos
2. Arpaşul-de-Sus
3. Bruiu
4. Cârţa
5. Colun
6. Corbi
7. Drăguş
8. Feldioara
9. Găinari
10. Gherdeal
11. Noul-Român
12. Olteţ
13. Oprea-Cârţişoara
14. Porumbacul-de-Jos
15. Porumbacul-de-Sus
16. Rucăr
17. Sărata
18. Scoreiu
19. Streza-Cârţişoara
20. Şomartin
21. Toarcla
22. Ucea-de-Jos
23. Ucea-de-Sus
24. Viştea-de-Jos
25. Viştea-de-Sus

II. PLASA FĂGĂRAŞ

1. Bărcut
2. Beclean
3. Berivoii-Mari
4. Berivoii-Mici
5. Boholţ
6. Breaza
7. Calbor
8. Cincşor
9. Cincul
10. Cobor
11. Copăcel
12. Dejani
13. Dridif
14. Felmer
15. Galaţi
16. Hârseni
17. Hurez
18. Iaşi
19. Ileni
20. Lisa
21. Lovnic
22. Ludişor
23. Luţa
24. Mărgineni
25. Merghindeal
26. Netotu
27. Pojorta
28. Râuşor
29. Rodbav
30. Săsciori
31. Săvăstreni
32. Sâmbăta-de-Jos
33. Sâmbăta-de-Sus
34. Sebeş
35. Selişţat
36. Şoarş
37. Şona
38. Telechi-Recea
39. Vaida-Recea
40. Văleni
41. Voila
42. Voivodenii-Mari
43. Voivodenii-Mici

III. PLASA ŞERCAIA

1. Bucium
2. Comăna-de-Jos
3. Comăna-de-Sus
4. Grid
5. Hălmeag
6. Mândra
7. Ohaba
8. Părău
9. Perşani
10. Şercaia
11. Şercăiţa
12. Şinca-Nouă
13. Şinca-Veche
14. Ticuşul-Vechiu
15. Toderiţa
16. Vad
17. Veneţia-de-Jos
18. Veneţia-de-Sus

JUDEŢUL FĂLCIU

Stema. Scut roşu, cu un bou moldovenesc, de argint, mergând spre dreapta. Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul F. face parte din judeţele Moldovei de S.-E. şi este aşezat pe valea Prutului, în dreptul vestitei păduri a Tigheciului, adică la o fostă margine de ţară (marginea din spre Bugeac). În vechea împărţire pe ţinuturi a Moldovei (înainte de 1812), codrul Tigheciului făcea parte din ţinutul Fălciului. Două drumuri principale treceau şi altădată şi trec şi acum prin acest judeţ: drumul Tighinei prin Huşi şi Chişinău, şi drumul Cetăţii-Albe prin târgul Fălciului, aşezat în S. judeţului.

Suprafaţa. 2.120 km². Este unul dintre judeţele mici ale ţării.

Infăţişarea pământului. Relieful este un podiş crestat, cu aspect de dealuri. Partea nordică a judeţului face parte din regiunea de Sud a Moldovei înalte, care se ridică la peste 400 m (masivul Bârladului de sus); iar cea sudică e formată din culmile ramificate care alcătuesc bazinul Elanului. Valea Prutului, largă şi cu multe bălţi, constitue partea cea mai joasă a judeţului. Dincolo de Prut, în N.-E., ţinutul Fălciului cuprinde şi partea inferioară a culmilor care, coborînd din masivul Băcului (centrul Basarabiei), se ramifică printre afluenţii din stânga Prutului (Lăpuşna şi alţii).

Climă şi ape. Clima se resimte de apropierea stepei pontice. Într'adevăr, contrastele de temperatură dintre iarnă şi vară pot atinge şi chiar depăşi 26°, iar precipitaţiunile anuale abia ating — cu excepţia dealurilor înalte din N. — 400—500 mm. Din această cauză, judeţul Fălciu, deşi deluros, face parte dintre ţinuturile secetoase ale ţării.

Apa cea mai importantă este Prutul, care primeşte, ca afluenţi mai însemnaţi: *Elanul* pe dreapta şi *Lăpuşna*, pe stânga. In apusul judeţului curge *Crasna* care se varsă în Bârlad, dincolo de graniţele ţinutului.

Vegetaţie. Pădurea deasă de stejari se întindea altădată peste tot cuprinsul judeţului în Vest. Astăzi ea a mai rămas doar pe culmile înalte din această parte. In partea răsăriteană însă, pe dealurile mai joase de pe ambele maluri ale văii Prutului, prezenţa cernoziomului negru dovedeşte că în trecutul nu prea îndepărtat, aci domina stepa.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul F. ale cărui margini, înainte de 1812, se întindeau şi peste Prut şi-a luat numele dela târgul Fălciului care i-a fost capitală până în 1832.

In limitele sale actuale, la Crasna, Bogdan, Domn al Moldovei, tatăl marelui Ştefan, înfrânse şi puse pe fugă în 1451 o armie polonă.

Huşi, capitala de azi, este o veche aşezare, al cărei nume derivă, după profesorul Iorga dela numele unui « Husul », şi nu dela Husiţii presupuşi în jurul coloniei catolice din Corni.

Intre 1494—1495, Ştefan cel Mare a înălţat în Huşi ctitoria sa, devenită la sfârşitul sec. XVI, biserică episcopală, odată cu instalarea în Huşi a celui de al patrulea episcop din Ţara Moldovei.

La Stănileşti pe Prut, s'a dat în 1711, bătălia Ruşilor lui Petru cel Mare şi a Moldovenilor cu Turcii, care, pierdută de cei dintâi, a atras retragerea în Rusia a lui Dimitri Cantemir, învăţatul principe al Moldovei.

Pacea care i-a urmat s'a încheiat la Fălciu, capitala judeţului.

1935 - capitala - Huşi

Monumente istorice. *Biserica Episcopiei Huşilor*, înălţată de Ştefan cel Mare în 1494—1495. Posedă odoare de o mare valoare istorică.

Biserica « Buna Vestire » din Brădiceşti, ctitorie din 1634.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul F. numără 113.049 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	113.049	55.327	57.722
Oraşul Huşi	16.792	8.164	8.628
Total rural	96.257	47.163	49.094
1. Plasa Fălciu	44.751	22.017	22.734
2. Plasa M. Kogălniceanu	51.506	25.146	26.360

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	113.049	30—49 ani	24.081
		50—69 ani	10.996
0— 9 ani	33.506	70 ani şi peste . . .	2.090
10—29 ani	41.752	Vârstă nedeclarată . .	624

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul F., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 media anuală . . .	—	5.308	3.292	2.016	44,9	27,8	17,1
1931	113.973	5.158	3.310	1.848	45,3	29,0	16,3
1932	116.015	5.591	3.771	1.820	48,2	32,5	15,7
1933	117.697	5.045	2.617	2.428	42,9	22,2	20,7
1934	120.406	5.521	3.311	2.210	45,9	27,5	18,4
1935	122.357	5.223	3.450	1.773	42,7	28,2	14,5
1936	123.864	5.255	3.845	1.410	42,4	31,0	11.4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului F. a fost de 125.640 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 113.049 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 12.591 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 11,1%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţ mic, izolat, lipsit de posibilităţi economice.

Odinioară a avut mai multă vieaţă. Era străbătut de două mari drumuri spre Basarabia, ambele părăsite azi: unul trecea prin Huşi, altul, mai la Sud, prin Urdeşti-Târg spre Târgul Fălciului. Dealungul lor au înflorit câteva târguri, azi complet moarte: Târgul Fălciului, odinioară capitala ţinutului; Urdeşti-Târg, azi un grup de case, unul dintre cele mai mici sate. In trecut comerţul a fost mai intens decât azi, când acest judeţ este în categoria celor mai sărace, bântuit de secetă, izolat în ce priveşte drumurile principale (calea ferată Bucureşti — Iaşi îl lasă alături, legătura făcându-se prin o linie, accesibilă trenurilor mici, între Crasna şi Huşi).

Agricultura este principala îndeletnicire a populaţiei sale. Are însă mult de suferit din cauza climei secetoase şi a lipsei pădurilor. Sunt foarte deşi anii când produsele nu satisfac nici nevoile locale. In proporţie importantă este cultivată şi via. Numai că, în mare parte, constă din *producători direcţi* (hibrizi), iar vinificaţia lasă mult de dorit. Regiunea dă însă un vin foarte bun: proba o fac podgoriile Huşilor. Alături de o îmbunătăţire a agriculturii — dela care însă nu se poate aştepta prea mult — viile sunt singura posibilitate economică de viitor a acestui judeţ. Şi aceasta numai în cazul asigurării unui mai intens export de vin şi struguri, consumul intern fiind alimentat din belşug de alte regiuni mult mai propice şi mult mai înaintate în ce priveşte cultura viilor.

Judeţul exprimă admirabil procesul foarte înaintat în Moldova de Est, de « orăşenizare »: lipsa industriei casnice, absenţa folklorului, a muzicei populare, a datinelor, a costumului naţional. Explicaţia trebue căutată în « mândria » care îi îndeamnă pe răzeşi să ducă o vieaţă cât mai îndepărtată de a clăcaşului şi cât mai apropiată de a claselor superioare. « Orăşenizarea » de aici nu e un fenomen modern decât ca formă. In fond el a existat şi în trecut. Nu poate fi deci vorba de o « părăsire » a unei vieţi rustice, ci avem de aface cu un fenomen ale cărui rădăcini sunt mai adânci.

ECONOMIE

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă de 212.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 138.186 ha, adică 65,18% din suprafaţa judeţului şi 0,47% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului marea proprietate deţine 16.231 ha, adică 11,75%, iar mica proprietate 121.955 ha adică 88,25%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 110.756 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 60.352 ha, cu o producţie de 342.847 chint. (prod. medie la ha 5,6 chint.), în valoare de 81 mil. lei.

Orzul ocupă 21.870 ha, cu o producţie de 73.488 chint. (prod. medie la ha 3,3 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Grâul ocupă 17.389 ha, cu o producţie de 54.790 chint. (prod. medie la ha 3,1 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Ovăzul ocupă 10.395 ha, cu o producţie de 28.133 chint. (prod. medie la ha 2,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Secara ocupă 553 ha, cu o producţie de 1.979 chint. (prod. medie la ha 3,5 chint.).

Meiul ocupă 175 ha şi *măturile* 22 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 12.132 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 10.929 ha, cu o producţie de 71.594 chint. (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.864 ha. Din această suprafaţă *mazărea* ocupă 722 ha, cu o producţie de 3.295 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Fasolea* ocupă 471 ha, cu o producţie de 1.821 chint. (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Cartofii* ocupă 430 ha, cu o producţie de 11.566 chint. (medie la ha 26,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 19.505 chint., în valoare de 7 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 134.026 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 7.330 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 5.806 ha, cu o producţie de 38.514 chint. (media la ha 6,6 chint.), în valoare de 14 mil. lei. *Soia* ocupă 718 ha, cu o producţie de 2.309 chint. (media la ha 3,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (212.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.104 ha.

Fâneţele naturale ocupă 7.759 ha, cu o producţie de 93.108 chint. (prod. medie la ha 12,0 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Păşunile ocupă 21.654 ha.

Pădurile ocupă 22.884 ha.

Livezile de pruni ocupă 452 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 488 ha.

Viţa de vie ocupă 4.470 ha din care *viile pe rod* 4.061 ha cu o producţie de 151.120 hl (prod. medie la ha 37,2 hl), în valoare de 45 mil. lei.

Creşterea animalelor. În judeţul F. se aflau în anul 1935:

Cai 14.116, boi 37.255, bivoli 27, oi 86.432, capre 305, porci 26.668, stupi sistematici 1.127, stupi primitivi 4.298.

Industrie. 58 mori, 2 fabrici de ulei (Olteneşti şi Hurduci), 2 de tricotaj, 5 de dărăcit lână, 3 de lumânări, 1 de săpun,

1 de obezi, 2 de cărămizi, 1 tăbăcărie (toate la Huşi), 2 fabrici de cherestea (Drânceni şi Fălciu) şi 1 de olărie (Răducăneni).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Moara « Prutul » (inv. 8) şi Fabrica de tricotaj Philipp Tomasch (inv. 5), ambele la Huşi.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI FĂLCIU IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	—	300	27	16.761
Textilă	1	—	6	36	967
Hârtie şi Arte grafice	2	—	32	11	860
Lemnului	—	1	60	—	—
Total	5	1	398	74	18.588

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ de produse agricole, vin, struguri, fructe, lână şi brânzeturi.

Târguri anuale: în Huşi la 14 Septemvrie, în Fălciu la 24 Iunie, în Vutcani la 15 August, în Hoceni la 14 Octomvrie, în Băseşti la 23 Iunie şi în Răducăneni la 29 August.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *4 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	512.658	Fonduri	12.559.254
Plasamente	49.927.376	Angajamente	44.022.890
Imobilizări	1.642.029	Rezultate	1.550
Rezultate	4.501.631		
Total	56.583.694	Total	56.583.694

Cooperative de credit (bănci populare) 56, cu 10.162 membri şi cu un capital social vărsat de 18.675.994 lei. Imprumuturi acordate 61.683.372 lei (neconvertite 6.470.846 lei, convertite 25.737.244 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 29.475.282 lei). Depuneri spre fructificare 18.479.613 lei. Totalul bilanţului lei 76.111.734.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 8, cu 690 membri şi cu un capital vărsat de 531.575 lei. Aprovizionări în comun 8.224 lei. Vânzări în comun 10.000 lei. Bilanţul încheiat: 2.023.705 lei.

Cooperative de consum 3, cu 179 membri şi cu un capital social vărsat de 265. 942 lei. Mărfuri generale în valoare de 122.402 lei. Bilanţul încheiat de 1.433.687 lei.

Situaţiile cooperativelor de mai sus au fost încheiate la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului F. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.179.312**
Venituri ordinare	*6.910.997*
Venituri extraordinare	*1.844.775*
Venituri speciale	*2.423.540*
Cheltueli	**11.179.312**
Cheltueli ordinare	*6.920.997*
Cheltueli extraordinare	*1.844.775*
Cheltueli speciale	*2.413.540*

Drumuri. Judeţul F. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.496 km 165 m repartizată astfel:

Drumuri naţionale 69 km 085 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 66 km 085 m (pietruiţi), iar restul de 3 km (pavaţi fiind) întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 230 km 980 m, pietruiţi în întregime şi întreţinuţi de administraţia judeţului.

Drumuri comunale 1.196 km 100 m.

Lungimea podurilor este de 3.154,71 m repartizată astfel: poduri naţionale 680,60 m, judeţene 930,00 m şi comunale 1.544,11 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bârlad–Huşi–Chişinău* (Huşi–Crasna = 28 km).
2. *Crasna – Vaslui – Iaşi.*
3. *Bârlad – Fălciu – Comrat.*

Cale ferată. Judeţul F. este străbătut de o reţea de căi ferate în lungime totală de 56 km din care 15 km linii principale simple, 8 km linii secundare simple şi 33 km linii înguste simple.

Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev, Moscova).

Staţii importante. Crasna, Huşi.

Poştă, telegraf, telefon. *5 oficii P.T.T. de stat* la Huşi, Fălciu, Drânceni, Răducăneni şi Vutcani şi *4 gări cu serviciul poştal:* Crasna, Creţeşti, Olteneşti şi Roşieşti.

Oficii telefonice la Huşi, Fălciu, Crasna, Drânceni, Răducăneni, Roşieşti, Vutcani.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 87.231 locuitori din cari 57,5% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 72,5% bărbaţi ştiutori de carte şi 43,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,9	0,5
2. Primară	70,8	92,8
3. Secundară	13,5	4,2
4. Profesională	11,7	2,2
5. Universitară	2,6	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,5	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 30.515 locuitori (3.121 mediu urban şi 27.394 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 şcoală de viticultură şi 1 şcoală de cântăreţi bisericeşti.

Şcoli primare 137, din care 128 rurale şi 9 urbane (136 şcoli de stat şi 1 confesională) cu un număr total de 20 406 elevi (2.170 mediu urban şi 18.236 mediu rural) şi cu 354 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 8, din care 5 rurale şi 3 urbane (7 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 661 copii (223 mediu urban şi 438 mediu rural) şi cu 10 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »*, are cămine culturale în: Huşi (2 cămine), Fălciu, Arsura, Amereşti, Boţeşti, Bobeşti, Budeşti, Buneşti, Cozmeşti, Cordeni, Creţeşti-de-Jos, Creţeşti-de-Sus, Dolheşti, Dodeşti (cămin model), Gorban, Grozeşti, Grumezoaia, Mălăeşti, Moşna, Olteneşti, Podul-Hagiului, Pogăneşti, Pogoneşti, Scoposeni, Tăbălăeşti, Urlaţi şi Vutcani.

Liga Culturală activează în Huşi, Gugeşti şi Peicani.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine 20 cămine culturale şi 40 biblioteci, adică în total 60 organizaţii culturale, dintre care, 10 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale în Huşi: Muzeul « Episcopul Iacob », Asoc. culturală a tineretului catolic « Luceafărul », Asoc. culturală a femeilor izraelite, Biblioteca Episcopiei, Biblioteca izraelită « Cultura », Asoc. sionistă « Carmen », Teatru

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

comunal, 1 cinematograf, câteva biblioteci şcolare şi 5 societăţi sportive.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului, 91,6% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 76 parohii cu 126 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică şi 7 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. In oraşul Huşi se află reşedinţa episcopiei Huşilor a cărei jurisdicţie se întinde asupra judeţelor Fălciu şi Tutova. Tot în acest oraş este reşedinţa protopopiatului ortodox al judeţului.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului F. este oraşul Huşi. Judeţul are 2 oraşe (*Huşi* şi *Fălciu*) şi 153 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Mihail Kogălniceanu	72 sate
II.	Plasa Dimitrie Cantemir	52 sate
III.	Plasa Răducăneni	29 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Huşi, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Iaşi.

4 judecătorii, la Huşi, Fălciu, Răducăneni şi Vutcani, cu un total de 9 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în: Huşi, Fălciu, Răducăneni, Mălăeşti-Corbu şi Drânceni. De asemeni în judeţ există 12 dispensare, în comunele Cozmeşti, Buneşti, Gorban, Jigălia, Roşieşti, Vetrişoaia, Băseşti, Arsura, Avereşti, Olteneşti, Albeşti şi Stănileşti.

In oraşul Huşi se află serviciul sanitar judeţean şi serviciul sanitar comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Roman are un oficiu la Huşi (cu serviciu medical). Tot aici mai activează: Soc. «Crucea Roşie», Oficiul I.O.V., Soc. «Principele Mircea» (cu 1 dispensar pentru sugaci), Societatea de economie şi ajutor a funcţionarilor şi pensionarilor, Soc. femeilor ortodoxe române. Căminul «N. Steriu» pentru copiii funcţionarilor fiscali, 1 orfelinat romano-catolic, 1 azil de bătrâni izraelit.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Huşi, reşedinţa judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Fălciu, comună urbană situată pe malul drept al Prutului, la 5 km de staţia de c.f. Bogdăneşti.

Are 2.696 locuitori (29 Decemvrie 1930).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 1.852.268 lei.

Comerţ de cereale, vin, zarzavat, lemne.

Bâlciu la 24 Iunie.

1 fabrică de cherestea, 1 de cărămizi.

Primărie, Pretură, Judecătorie, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Circ. sanitară, Secţie de jandarmi, 3 şcoli primare.

2 biserici ortodoxe şi 1 sinagogă.

Căminul Cultural al Fundaţiei Regale «Principele Carol».

1 spital.

Stănileşti, localitate istorică în S.-E. oraşului Huşi.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL FĂLCIU

A) Oraşe

1. Huşi (capitala judeţului)
2. Fălciu

B) Sate

I. PLASA M.-KOGĂLNICEANU

1. Albeşti
2. Armăşeni
3. Arsura
4. Avereşti
5. Bobeşti
6. Boţeşti
7. Broscoseşti
8. Budeşti
9. Budu-Cantemir
10. Călmăţui
11. Căpoteşti
12. Cârligaţi-Noui
13. Cârligaţi-Vechi
14. Chersăcosu
15. Cioara
16. Condrea
17. Cordeni
18. Corni-Albeşti
19. Crasna
20. Crăsnăşeni
21. Crângata
22. Creţeşti-de-Jos
23. Creţeşti-de-Sus
24. Curteni
25. Dancu
26. Davideşti
27. Duda
28. Epureni
29. Focşa
30. Fundătura
31. Găneşti
32. Giurgeşti
33. Gugeşti
34. Gura-Albeşti
35. Gura-Văei
36. Ion Gh. Duca
37. Ivăneşti
38. Leoşti (com. Cârligaţi)
39. Leoşti (com. Tătărâni)
40. Lunca-Banului
41. Lunca-Nouă
42. Manţu
43. Marcheta
44. Mândreşti
45. M.-Kogălniceanu
46. Novaci
47. Olteneşti
48. Oţetoaia
49. Păhneştia
50. Pâhna
51. Plopi
52. Pogăneşti
53. Pogoneşti
54. Pojorâni-Hârtop
55. Porcişeni
56. Roşiori
57. Rusca
58. Săratu
59. Stănileşti
60. Stroeşti
61. Şchiopeni
62. Tăbălăeşti
63. Tălpigeni
64. Tătărâni
65. Târzii
66. Tepicioasa
67. Valea-Grecului
68. Valea-lui-Bosie
69. Valea-Seacă
70. Vineţeşti
71. Voloseni-Bogdana
72. Zgura

II. PLASA DIM. CANTEMIR

1. Bagău
2. Barboşi
3. Bălteanu
4. Băseşti
5. Berezeni
6. Bogdăneşti
7. Bozia
8. Bumbăta
9. Copăceana
10. Deleni
11. Dodeşti
12. Dolheni
13. Găgeşti
14. Giurcani
15. Golăşei
16. Grumezoaia
17. Gura-Idrici
18. Gura-Sărăţei
19. Guşiţei
20. Hoceni
21. Hurdugi
22. Idrici
23. Jigălia
24. Mălăeşti-Corbu
25. Muşata
26. Odaia-Bogdana
27. Oţeleni
28. Peicani
29. Plotoneşti
30. Popeni
31. Poşta-Elan
32. Răciuleşti
33. Rânceni
34. Rediu
35. Roşieşti
36. Satul-Nou
37. Stuhuleţ
38. Şişcani
39. Talaba
40. Tăetura-Barboşi
41. Tămăşeni
42. Tâlhăreşti
43. Tomşa
44. Tupilaţi
45. Udreşti-Sat
46. Udreşti-Târg
47. Urlaţi
48. Valea-lui-Darie
49. Văleni
50. Vetrişoaia
51. Viltoteşti
52. Vutcani

III. PLASA RĂDUCĂNENI

1. Albiţa
2. Bazga
3. Bohotin
4. Brădiceşti
5. Buneşti
6. Colţu-Corni
7. Cozia
8. Cozmeşti
9. Dolheşti
10. Drânceni
11. Drânceni-Sat
12. Ghermăneşti
13. Gorban
14. Grozeşti
15. Gura-Bohotin
16. Isaia
17. Moşna
18. Pietriş
19. Podoleni-de-Jos
20. Podoleni-de-Sus
21. Podul-Hagiului
22. Podul-Oprei
23. Răducăneni
24. Răşeşti
25. Roşu
26. Sălăgeni
27. Scoposeni
28. Valea-Cânipei
29. Zberoaia

JUDEȚUL GORJ

Stema. Scut albastru, cu un cerb de aur, stând pe o terasă verde. Simbolizează bogăția în vânat a județului.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul G. face parte din județele Olteniei de Nord și este așezat pe valea Jiului, care curge străbătând munții, din bazinul bogat în cărbuni, al Pietroșanilor.

Suprafața: 4.579 km².

Infățișarea pământului. In partea de Nord a județului, se ridică zidul, aproape vertical, al munților Vâlcanului pe dreapta, și ai Parângului pe stânga văii Jiului. Primii nu ating 2.000 m înălțime; ceilalți însă, depășesc 2.500, cu vârful Mândra. Chiar sub munți se află o depresiune, pe alocurea (de ex. în Sudul Polovracilor) netedă ca un șes, dar, în general, străbătută de numeroase văi și despărțită în mai multe compartimente (dela Apus spre Răsărit: Tismana, Târgu-Jiu, Polovraci). La Sudul acestei depresiuni se înalță între porțile largi ale văilor Tismanei, Jiului și Gilortului, alte culmi — dealurile subcarpatice — care coboară apoi treptat, până la mai puțin de 300 m în Sudul județului.

Climă și ape. Munții înalți, cu climă mai aspră și mai umedă, totuși mai puțin aspră decât în Răsărit sau Miazănoapte, țin adăpost depresiunii dela poalele lor. Din această cauză partea de sub munte are o climă mai puțin aspră decât câmpia și chiar decât dealurile. Se poate vorbi astfel, aci, de un climat ce amintește pe cel mediteranean, care se resimte în regimul apelor (creșteri și chiar inundații de toamnă), în vegetație și în clima blândă a iernilor. In regiunea deluroasă, precipitațiunile descresc până sub 600 mm anual, iar contrastele de temperatură dintre iarnă și vară cresc.

Apele, bine alimentate de ploile și zăpezile munților, sunt numeroase și se strâng toate în artera centrală a Jiului. Cele mai însemnate sunt, afară de Jiu, Tismana cu Bistrița, Gilortul, Amaradia și Oltețul.

Vegetație. In munții înalți, coniferele sunt în luptă cu fagul, cu mesteacănul, cu plopul, chiar mai sus de 1.600 m. Ele urcă în schimb până spre 2.000 m, lucru rar în Carpații noștri. Fagul constitue esența principală atât pe munți și în depresiune, cât și pe dealurile de peste 500 m. Pe dealurile mai joase, culmile sunt încă acoperite de foarte întinși codrii de stejari. Pe scurt, în acest județ, ca și în cele vecine din spre Apus, limita superioară a pădurilor e mai ridicată decât în restul țării. Complet despădurite sunt numai văile cu terasele și cu povârnișurile lor inferioare și depresiunea de sub munte. O mențiune specială merită, in sfârșit, vegetația de tip mediteranean, din depresiunea Tg.-Jiului (vița, care crește neîngropată și agățată de copaci, pădurile de castani dulci, etc.).

Bogății minerale. In depresiunea subcarpatică se exploatează antracitul (Schela), iar în zona dealurilor înalte se găsesc întinse zăcăminte de lignit încă insuficient studiate. Calcarele compacte, din regiunea carstică a depresiunii, dau o bună piatră de construcție și de var.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul G. este ținutul care în timpul Domnitorilor Dan I și Mircea cel Bătrân, în documentele din 3 Octomvrie 1385 și 27 Iunie 1387, purta numele de «județul Jaleș», dela râul Jaleș.

La finele veacului al XV-lea, a luat numirea slavă de Gorj, care înseamnă «Jiul de sus» (Gorni-Jiu).

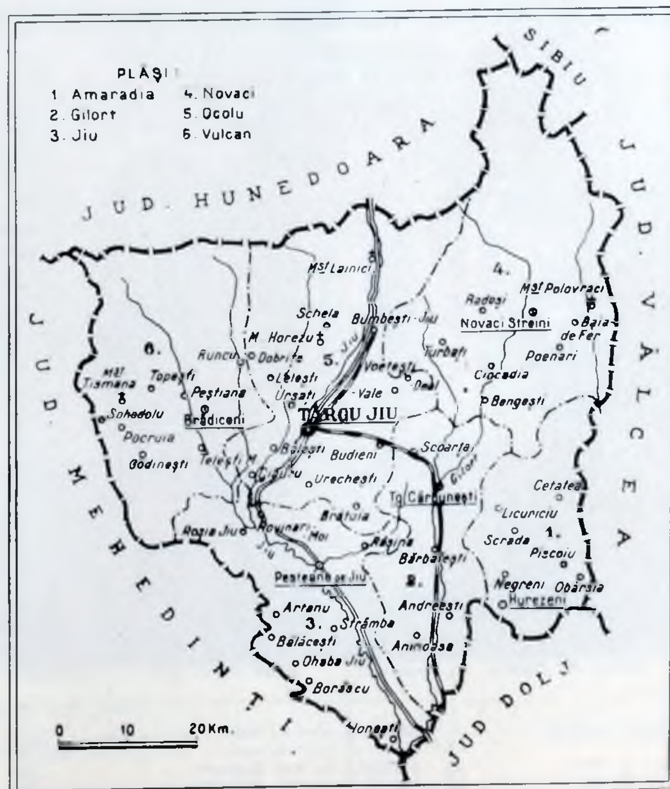
Pe teritoriul acestui ținut, se afla, la 1247, după toate probabilitățile, cnezatul lui Litovoi, voevodul.

Tot aici, a ridicat Radu I a doua mânăstire a țării, Tismana, care dăinuiește până astăzi.

Din acest ținut s'a ridicat Tudor Vladimirescu, care prin mișcarea lui a pus capăt epocii fanariote, la 1821.

Monumente istorice. *Mânăstirea Tismana*, ridicată de călugărul Nicodim, — cel care a pus temeiurile vieții monahale din Țara Românească — cu ajutorul lui Vladislav Voevod. Terminată sub Dan I la 1385.

Către 1848 se putea vedea în biserica mânăstirii o piatră de mormânt cu flori de crin săpate care putea fi a unuia din voevozii ctitori. Mormântul lui Nicodim se află acum în afara bisericii. Dela învățatul călugăr au rămas până azi câteva odoare. Mânăstirea a fost reparată în sec. XVI sub Neagoe Basarab. De atunci datează frumoasele fresce cari o împodobesc.

RUNCU. IN FAŢA ALTARULUI

Situată într'un codru de o majestuoasă frumuseţe, în mijlocul unei păduri de castani, deasupra unei stânci scăldate de izvoare, ea înfăţişează privitorului două aripi legate între ele printr'un turn pătrat la picioarele căruia se află poarta. Fiecare aripă are pe laturi două elegante turnuri octogonale.

Mânăstirea Polovraci, fundată în 1640 de jupân Donciu Pârăianu şi Stan, marele postelnic, cu frumoase fresce.

Biserica din Curtişoara şi cea din *Strâmba*, înălţate în sec. al XVIII-lea.

Biserica Schitului Lainici, din defileul Jiului.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, Judeţul G. numără 208.099 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe, şi plăşi după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	208.099	96.668	111.431
Oraşul Târgu-Jiu	12.944	6.877	6.067
Total rural	195.155	89.791	105.364
1. Plasa Gilort	49.888	23.065	26.823
2. Plasa Jiu	47.274	22.101	25.173
3. Plasa Novaci	47.375	21.997	25.378
4. Plasa Vulcana . . .	50.618	22.628	27.990

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	208.099	30—49 ani	47.577
		50—69 ani	23.401
0— 9 ani	53.379	70 ani şi peste . . .	3.549
10—29 ani	79.332	Vârsta nedeclarată .	861

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul Gorj, după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . .	—	7.117	4.237	2.880	33,3	19,8	13,5
1931	200.433	6.850	4.181	2.669	32,7	20,0	12,7
1932	212.354	7.638	3.975	3.663	36,0	18,7	17,3
1933	215.654	7.013	3.777	3.236	32,5	17,5	15,0
1934	218.752	7.009	4.479	2.530	32,0	20,5	11,5
1935	220.667	7.074	4.774	2.300	32,1	21,6	10,5
1936	223.938	7.364	4.252	3.112	32,9	19.0	13.9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Gorj a fost de 226.923 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 208.099 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.824 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 9,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Gorjul face parte din grupul judeţelor de munte, din preajma Oltului, al căror caracter de străvechime este din cele mai vizibile.

Mai ales regiunea de Nord a judeţului, care se află împărţită în lungi fâşii de pământ, curgând din vârful munţilor, perpendicular spre drumul care leagă centrul religios al Tismanei cu centrul economic al Târgului Jiului, poartă această pecete istorică: fiecare fâşie alcătueşte un trup de moşie, o stăpânire sătească rămasă statornic aceeaşi, prin

ŢĂRANCĂ IN RECULEGERE

MÂNĂSTIREA LAINICI
Din « *România* », revista O. N. T.

MUNTELE TARCU, IARNA

Foto Fischer

GORJ

CRASNA: TROIȚĂ

VALEA JIULUI

CĂRBUNEȘTI: LA FÂNTÂNĂ

ȚĂRAN DE PE VALEA JIULUI

RUNCU: CULĂ OLTENEASCĂ

Foto arh. Petit

veacuri, încă din vremurile dinaintea celor dintâi descălecări. Stau aci, amestecate, trupurile de moșii moșnenești, care sunt dominante, cu cele boierești și mânăstirești, mai răzlețe, imbinându-se într'un întreg social pe care în niciun alt județ nu îl poți vedea atât de limpede.

Regiunea de Sud, mai puțin regulată în părțile ei sătești, pare a fi de formațiune ulterioară, deși la rândul ei, este foarte puternic moșnenească.

Forma de organizare socială a satelor din acest județ este mai cu seamă aceea a devălmășiei pe cote părți proporționale « umblătoare pe bătrâni », care a fost adoptată spontan, prin imitație, până și de satele clăcășești, într'o vreme atât de târzie cât este aceea imediat următoare împroprietăririi din 1864.

Puternica vieață a obștiilor moșnenești a prins însă în Gorj și aspecte moderne deosebit de interesante. Astfel obștia Novaci, la îndemnul lui Brezulescu, și-a dat o haină cooperatistă modernă, reușind să fie cea dintâi și, până astăzi, cea mai pilduitoare dovadă a ce ar fi putut deveni peste tot, moșneniile noastre dacă ar fi fost priveghiate după cuviință.

Populația gorjenească suferă un proces puternic de migrare: « Oltenii » precupeți pleacă periodic cu carele spre « cojanii » și « băltăreții » dinspre Dunăre, trec defileul Jiului spre « momârlanii » din Țara Hațegului, (cari îi numesc « golani »), ba chiar părăsesc în masă satele, ca să se așeze in orașe. Spiritul lor de întreprindere îi face adeseori să răzbească în lupta economică, deși foarte mulți, neorganizați și neajutați, sunt siliți să se întoarcă în mizeria de acasă, înfometați și bolnavi, stricători pe deasupra și a splendidei civilizații țărănești gorjene.

Căci aci folklorul e în plină floare: cântecul « pe lung », tarafurile cu « sârbe cântate », precum și gama întreagă a credințelor și ceremoniilor populare, au un puternic caracter local, în care tradiția, aproape perfect păstrată, se amestecă cu producțiile, deseori încântătoare, ale vremii de azi, încă în plină creație.

FETIȚE DIN RUNCU

ȚĂRANCĂ DIN RUNCU

Neîndeajuns de studiat, Gorjul s'a bucurat totuși de munca cercetătoare a unui Ștefulescu, organizator și al frumosului muzeu istoric și etnografic din capitala județului, de o campanie de cercetări monografice a Institutului Social Român, în 1930, la Runcu, de o adâncită anchetă a Arhivei de folklor a Societății Compozitorilor Români, etc.

Totuși, județul Gorj merită încă mai multă atenție: țărănimea de aci e spornică și îndrăzneață în scorniri de forme noi de vieață socială: Tudor Vladimirescu de aci a pornit! Mai în urmă, tot de aci, Banca și Cooperația țărănească, mișcarea nouă politică a lui Schileru și multe alte asemenea.

Județ cu oameni cuceritori, le-ar trebui puțin ajutor doar, ca să răzbească cei dintâi la noile stări de vieață ale țărănimii de mâine.

h. h. s.

ECONOMIE

Județul G. posedă o importantă economie agricolă și pastorală, relevată prin numărul foarte ridicat de cornute (boi, oi și capre) din cuprinsul său.

Brânzeturile fabricate în regiunea Novacilor se bucură de un renume binemeritat.

Ceeace face marea bogăție a județului sunt pădurile cari acoperă aproape jumătate din suprafața sa.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 457.900 ha.

Suprafața arabilă este de 80.007 ha, adică 17,47% din suprafața județului și 0,27% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 3.937 ha, adică 4,92%, iar mica proprietate 76.070 ha, adică 95,08%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 75.246 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 53.225 ha, cu o producție de 457.061 chint. (prod. medie la ha 8,5 chint.), în valoare de 107 mil. lei.

Grâul ocupă 17.784 ha, cu o producție de 62.181 chint. (prod. medie la ha 3,5 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

« DRUMUL REGELUI », IN SERPENTINE, PE URDELE

Ovăzul ocupă 2.219 ha, cu o producţie de 7.609 chint. (prod. medie la ha 3,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 1.177 ha cu o producţie de 5.771 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Orzul ocupă 833 ha, cu o producţie de 4.848 chint. (prod. medie la ha 5,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 8 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 587 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 502 ha, cu o producţie de 13.860 chint. fân (media la ha. 27,6 chint.) în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 2.072 ha. Din această suprafaţă *varza* ocupă 547 ha, cu o producţie de 27.802 chint. (media la ha 50.8 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Ceapa* ocupă 443 ha, cu o producţie de 9.378 chint. (media la ha 21,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 70.761 chint., în valoare de 9 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 175.364 chint., în valoare de 61 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 448.137 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 848 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 477 ha, cu o producţie de 2.450 chint. fuior (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei, şi 1.626 chint. sământă (media la ha 3,4 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (457.900 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.254 ha.

Fâneţele naturale ocupă 29.399 ha, cu o producţie de 467.444 chint. (prod. medie la ha 15,9 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Păşunile ocupă 28.407 ha.

Pădurile ocupă 194.039 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.048 ha, cu o producţie de 137.529 chint., (media la ha 15,0 chint.), în valoare de 41 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 624 ha.

Viţa de vie ocupă 2.609 ha (din care viile pe rod 2.202 ha), cu o producţie de 50.562 hl (prod. medie la ha 22,9 hl), în valoare de 12 mil. lei.

Pădurile sunt împărţite în 4 ocoale silvice, cu reşedinţele în com. Tismana, Peşteana-Jiu, Novaci şi Tg.-Cărbuneşti.

Creşterea animalelor. In judeţul G. se găseau în anul 1935:

Cai 9.523, boi 93.521, bivoli 23, oi 169.546, capre 16.317, porci 62.677, stupi sistematici 2.993, stupi primitivi 7.296.

Industrie. 1 fabrică de postav, 1 de fasonat lemnul, 1 de mobile, 2 de pielărie (toate la Tg.-Jiu), 2 fabrici de cherestea (Baia-de-Fier şi Cărbuneşti), 2 de cărămizi refractare (Tg.-Jiu şi Vădeni) şi 1 mină de antracit (Schela).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI GORJ IN ANUL 1935

Intreprinderile de la 5 H P sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Textilă	—	1	65	—	—
Pielărie	2	—	13	13	2.114
Lemnului	4	—	222	12	736
Materiale de construcţie	2	—	10	78	1.300
Total	8	1	310	103	4.150

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 9 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	2.178.468	Fonduri	46.945.210
Plasamente	124.417.422	Angajamente	99.002.225
Imobilizări	8.960.079	Rezultate	183.577
Rezultate	10.575.043		
Total	146.131.012	Total	146.131.012

GORJ

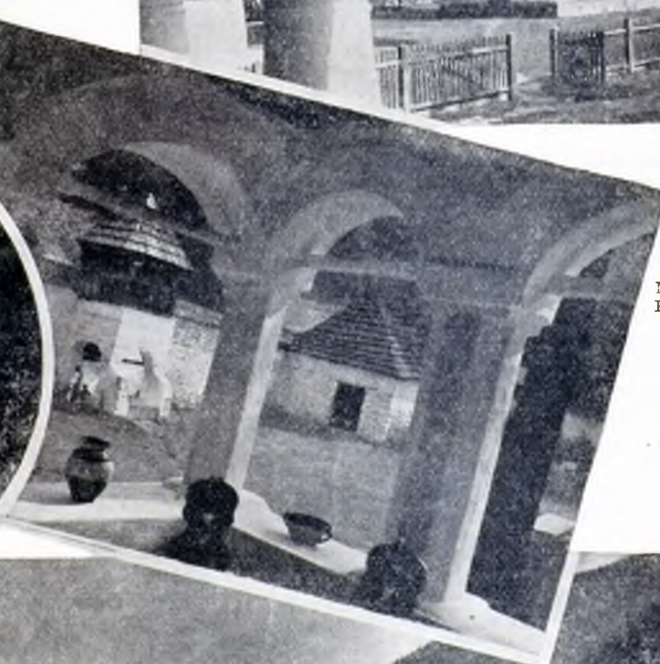
DRUMUL REGELUI LA NOVACI

MÂNĂSTIREA LAINICI

MÂNĂSTIREA TISMANA

MÂNĂSTIREA POLOVRACI

TOACA LA TISMANA

VALEA LOTRULUI

Cooperative de credit (bănci populare) 159, cu 31.480 membri și cu un capital social vărsat de 83.699.052 lei. Imprumuturi acordate 196.325.836 lei (neconvertite lei 12.359.768, convertite lei 76.953.147 și reduceri la împrumuturi convertite lei 106.832.921). Depuneri spre fructificare 50.462.328 lei. Totalul bilanțului 250.979.442 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 686 membri și cu un capital social vărsat de 784.030 lei. Valori imobilizate 857.310 lei. Totalul bilanțului 1.781.224 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 483 membri și cu un capital social vărsat de 907.464 lei. Fonduri 41.866 lei. Păduri și material brut 533.047 lei. Bilanțul încheiat 1.407.900 lei.

Cooperative de consum 6, cu 851 membri și cu un capital social vărsat de 608.714 lei. Mărfuri generale în valoarede 415.610 lei. Bilanțul încheiat 2.587.635 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

ȚĂRANCĂ DIN RUNCU

Finanțe publice. Bugetul jud. G. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**5.025.865**
Venituri ordinare	*3.666.140*
Venituri extraordinare	*148.525*
Venituri speciale	*1.211.200*
Cheltueli	**15.239.283**
Cheltueli ordinare	*10.442.548*
Cheltueli extraordinare	*148.525*
Cheltueli speciale	*4.648.210*

Drumuri. Județul G. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.565 km 798 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale. 190 km 080 m, din care o rețea pietruită de 180 km 169 m este întreținută de Dir. Generală a Drumurilor, iar restul de 9 km 911 m (2. km 108 m pavați și 7 km 803 m pietruiți), sunt întreținuți de orașul Tg.-Jiu.

Drumuri județene 338 km 901 m, din care 317 km 112 m (pietruite) sunt întreținute de Administrația jud., iar 2 km 580 m (pietruite) de orașul Tg.-Jiu.

Drumuri comunale 1.036 km 817 m.

Lungimea podurilor este de 14.522,69 m, repartizată astfel: poduri naționale 2.167,04 m, județene 4.568,45 m, și comunale 7.787,20 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *R.-Vâlcea – Tg.-Jiu – T.-Severin* (Tg.-Jiu – limita jud. Vâlcea = 52 km; Tg.-Jiu – limita jud. Mehedinți = 32 km).

2. *Filiași – Tg.-Jiu – Petroșani* (Tg.-Jiu – limita jud. Dolj = 48 km; Tg.-Jiu – limita jud. Hunedoara = 57 km).

Serviciul de poduri și șosele, cu sediul în orașul Tg.-Jiu, are 4 secțiuni technice (Tg.-Jiu, Câlnicu, Novaci și Scrada).

Cale ferată. Județul G. este străbătut de o linie ferată secundară simplă de 53 km.

Stații importante. Tg.-Jiu.

Poștă, telegraf, telefon. *3 oficii P. T. T. de stat* la Tg.-Jiu, Cărbunești, și Novaci *10 agenții speciale* la Albeni, Bibești, Brădiceni, Câlnicu, Hurezani, Peșteana-Jiu, Rovinari, Săcelu, Turcenii-de-Sus și Tismana, *2 gări cu serviciu poștal:* Copăcioasa și Gilort.

Oficii telefonice la: Tg.-Jiu, Bibești, Brădiceni, Câlnic, Cărbunești, Novaci, Peșteana, Rovinari, Săcelu, Tismana, și Turcenii-de-Sus.

Stațiuni climatice, balneare turism. *Săcelu*, stațiune balneo-climatică de interes local, situată la 340 m înălțime, în mijlocul pădurii. Ape sulfuroase clorouro-sodice iodurate. Indicațiuni: reumatism, boli de femei, sifilis, boli de nervi. Instalații modeste pentru băi calde. Locuințe în sat. Stație c.f. la Cărbunești, pe linia Filiași – Tg.-Jiu.

Novaci, stațiune climatică de interes local, situată între păduri, la 680 m înălțime. Climat potrivit pentru cura de odihnă. Sat de frunte, poate oferi vizitatorilor o vacanță plăcută. Stație de c.f. la Tg.-Jiu.

Mânăstirea Tismana, situată la 520 m altitudine, din toate părțile înconjurată de păduri de castani și ferită de curenți, se bucură de un climat plăcut, indicat în afecțiunile pulmonare și poate fi considerată, în afară de valoarea ei istorică, o stațiune climatică în plină desvoltare. In apropierea mânăstirii se află un sanatoriu și case de închiriat la vilegiaturiști. Stație c.f. la Tg.-Jiu (35 km).

Mânăstirea Polovragi, mică stațiune climatică de interes local, la 660 m. înălțime înconjurată de păduri, e cercetată pentru climatul ei plăcut și pentru posibilitățile de excursii.

Dominat în partea lui nordică de munții Parângului și ai Vulcanului, peste cari duceau din Ardeal spre Dunăre și Mare, vechile drumuri ciobănești; presărat cu sate, și azi remarcabile ca viață etnică, artă și arhitectură populară, județul Gorj, pune la îndemâna turismului românesc câteva dintre valorile lui de frunte. Mai întâi defileul Jiului: porțiunea cuprinsă între Bumbești și Surduc, cu lucrările de artă realizate pe acest parcurs în vederea prelungirei liniei ferate spre Petroșani, reprezintă una dintre cele mai frumoase treceri din toți munții noștri. Apoi drumurile care pleacă dela Târgu-Jiu, în două direcții opuse: spre Tismana și spre Polovraci; amândouă străbătând sate resfirate printre păduri, care adună în jurul unor biserici, adesea vechi cule, case țărănești, troițe și cimitire, de o impresionantă originalitate de culoare și linie.

Dar ceea ce cuprinde astăzi Gorjul, unic pentru drumeția românească, este noul drum alpin « Regele Carol al II-lea » singurul loc din toți munții noștri, unde se poate merge cu automobilul la o înălțime de peste 2.100 m. Inaugurat

RUNCU. FEMEILE-ŞI PLÂNG MORŢII LOR ÎN CIMITIR

în Octomvrie 1935 drumul acesta pleacă dela Poiana Sibiului – Jina – Şugag, se împlântă îndrăzneţ în munţi, pe la Tău – Oaşa – Poiana Muerii, până la obârşia Lotrului. Aci întâlneşte drumul care vine dela Brezoiu pe la Mălaia – Turciu – coasta Bengii şi Bora, de unde se îndreaptă spre Păpuşa, punctul cel mai înalt al parcursului, spre muntele Cerbu şi coboară, apoi, la Novacii-Gorjului, pe şoseaua Polovraci – Târgu-Jiu.

Alpinism. In munţii Lotrului: dela Novaci, pe coasta Păpuşii – Măgura – Muntele Cerbul, la Tidvele; dela Tidvele, pe la Stâna în valea Lotrului. In munţii Parângului: din Crasna, peste Muncelu şi Molidviş, la vârful Mândra. In munţii Vâlcanului: din Horezu Mare la Vama Buliga, iar de aici, prin Porceni la Bumbeşti, sau pe munţii Pleşea şi Chenia, la Mânăstirea Lainici.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 167.827 locuitori, din cari 48,5% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 72,8% bărbaţi ştiutori de carte şi 28,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,7	0,4
2. Primară	66,1	93,2
3. Secundară	18,9	3,5
4. Profesională	10,1	2,7
5. Universitară	2,8	0,2
6. Alte şcoli superioare	1,4	0,0

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului G. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 50.319 loc. (1.303 mediu urban şi 49.016 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial, 1 şcoală normală, 1 gimnaziu industrial de băieţi şi 1 gimnaziu industrial de fete.

Şcoli primare 242, din care 236 rurale şi 6 urbane (toate de stat), cu un număr total de 31.310 elevi (1.141 mediu urban şi 30.169 mediu rural) şi 609 învăţători situaţia din 1934).

Grădini de copii. 1 urbană de stat cu 69 copii şi 1 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »*, are cămine culturale în: Aninoasa, Bâltişoara, Borăscu, Brăneşti, Buduhala, Budieni, Câlnicu, Cărpiniş, Câmpofeni, Cerătu, Cernădia, Ciuperceni, Dobriţa, Glodeni, Godineşti, Leleşti-Frăteşti, Logreşti-Birnici, Mogoşani, Peştişeni, Roşia-de-Sus, Rogojina Runcu, Sârbeşti, Strâmba - de - Jiu, Stolojani, Teleşti, Tismana şi Turcineşti.

Liga Culturală activează în: Tg.-Jiu, Bărbăteşti, Băltişoara, Fărcăşeşti-Valea-cu-Apa, Iaşi, Musculeşti, Pojar şi Turburea.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 50 cămine culturale, 2 soc. muzicale şi 24 biblioteci, adică în total 76 organizaţii culturale, dintre care 23 au personalitate juridică.

In oraşul Tg.-Jiu se mai află un muzeu judeţean, o bibliotecă comunală, un teatru comunal, un cinematograf 1 asoc. culturală pe lângă revizoratul şcolar, o societate corală, o societate sportivă şi o societate de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 99,6% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 418 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă şi 1 casă de rugăciuni izraelită.

2 mânăstiri (Tismana şi Polovraci) şi 5 schituri ortodoxe (Lainici, Crasna, Strâmba, Locurile-Rele şi Cioclovina).

Instituţii bisericeşti. In oraşul Tg.-Jiu se află reşedinţa protopopiatului ortodox, sub jurisdicţia Episcopiei Râmnicului şi a Noului Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului G. este oraşul *Târgu-Jiu.* Judeţul are 453 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Amaradia	52 sate
II.	Plasa Gilort	76 sate
III.	Plasa Jiu	80 sate
IV.	Plasa Novaci	83 sate
V.	Plasa Ocolul	96 sate
VI.	Plasa Vulcan	66 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tg.-Jiu, cu 2 secţiuni, 14 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Craiova.

8 judecătorii la: Tg.-Jiu, Bibeşti, Brădiceni, Logreşti, Novacii-Români, Peşteana-Jiu, Tg.-Cărbuneşti şi Turcenii-de-Sus, cu un total de 17 magistraţi.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat la: Târgu-Jiu, Novaci şi Tg.-Cărbuneşti (spital t.b.c.).

Sanatoriul « Dr. Pogani », (particular) în Tg.-Jiu.

Dispensarul Oficiului de Asigurări Sociale, 1 dispensar comunal, Dispensarul circ. I sanitară a jud. Gorj, Laborator comunal de analize umane (toate la Târgu-Jiu).

17 dispensare: Albeni, Peşteana-Jiu, Bibeşti, Tg.-Logreşti, Hurezani, Godineşti, Câlnicu, Brădiceni, Dobriţa, Alimpeşti, Raci, Turceni, Iaşi, Bărbăteşti, Bălăneşti, Bumbeştii-Piţic şi Săcelu.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciul sanitar al oraşului Târgu-Jiu.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, din Craiova are la Tg.-Jiu un oficiu, un serviciu medical (2 medici). In oraşul Tg.-Jiu mai activează Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., 1 cămin de ucenici şi 10 societăţi de ajutor reciproc.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Târgu-Jiu, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

TG. JIU: MONUMENTUL LUI TUDOR VLADIMIRESCU

CLACĂ LA TISMANA

CASĂ DE ADĂPOST LA OBĂRȘIA LOTRULUI

CASĂ DIN GRUIU

IEZERUL GÂLCESCU

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL GORJ

A) **Oraşe**

1. Târgu-Jiu (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA AMARADIA

1. Băceşti
2. Bârzeiu
3. Berleşti
4. Bibuleşti
5. Bustucheni
6. Busuioci
7. Cionţi
8. Colţeşti
9. Cordeşti
10. Dealul-Leului
11. Frumuşei
12. Gâlceşti
13. Giurcu
14. Glăvani
15. Hurezani
16. Hurezanii-de-Jos
17. Licuriciu
18. Lihuleşti
19. Logreşti-Moşteni
20. Măru
21. Motorgi
22. Nămetele
23. Negreni
24. Obârşea
25. Paschi
26. Păpeşti (com. Logreşti-Moşteni)
27. Păpeşti (com. Piscoiu)
28. Părău-Viu
29. Pegeni
30. Piscoiu
31. Plopu
32. Poiana
33. Poieniţa
34. Pojaru
35. Rădineşti
36. Rogociu
37. Roşia-de-Jos
38. Roşia-de-Sus
39. Rugetu
40. Scrada
41. Scurtu
42. Seaca
43. Seciurile
44. Sitoaia
45. Strâmba
46. Tăndăleşti
47. Târgul-Logreşti
48. Tereujani
49. Totea-de-Frumuşei
50. Totea-de-Hurezani
51. Viereşti
52. Zăvelceşti

II. PLASA GILORT

1. Albeni
2. Andreeşti
3. Aninoasa-din-Deal
4. Bărbăteşti
5. Bârzeiu-de-Gilort
6. Bibeşti
7. Bobaia
8. Bobu
9. Boia
10. Bolboceşti
11. Boziana
12. Cărbuneşti
13. Câmpu-Mare
14. Cerătu
15. Cerătu-de-Copăcioasa
16. Cionteşti
17. Cojani
18. Colibaşi
19. Comăneşti
20. Copăcioasa
21. Cornişani
22. Costeşti
23. Creţeşti
24. Curteana
25. Daia
26. Dolceşti
27. Doseni
28. Duţeşti
29. Floreşti
30. Frasinu
31. Groşerea
32. Hârnea
33. Jupâneşti
34. Lintea
35. Matostiţi
36. Măceşu
37. Mirosloveni
38. Moteşti
39. Musculeşti
40. Părău
41. Părău-Boia
42. Petreşti
43. Pluşcu
44. Poeni
45. Pojogeni
46. Pruneşti
47. Purcaru
48. Purceleni
49. Raba
50. Rogojeni
51. Rogojina
52. Rotăreşti
53. Rugi
54. Săseni
55. Săuleşti
56. Scoarţa
57. Scoica
58. Siliştea
59. Socu
60. Spahii
61. Şipotu
62. Şterpoaia
63. Târgul-Cărbuneşti
64. Totea-de-Vierşani
65. Totea-de-Vladimiru
66. Tupşani
67. Turburea-de-Jos
68. Turburea-de-Sus
69. Turciţi
70. Ungurelu
71. Valea-Calului
72. Valea-lui-Câine
73. Vidinu
74. Vierşani
75. Vladimiru
76. Voicu

III. PLASA JIU

1. Antoneşti
2. Artanu
3. Atârnaţi
4. Baniu
5. Bălăceşti
6. Bâlteni
7. Becheni
8. Bohorelu
9. Bolboşi
10. Borăscu
11. Brăneşti
12. Broşteni
13. Calapăru-de-jos
14. Calapăru-de-Sus
15. Capu-Dealului
16. Ceplea
17. Cilibii
18. Cioboţi
19. Ciuri
20. Cocoreni
21. Condeeşti
22. Copăcioasa
23. Cursaru
24. Deleni
25. Fărcăşeşti
26. Fărcăşeşti-Moşteni
27. Furdueşti
28. Gârbovu
29. Gura-Menţi
30. Hotăreasa
31. Igirosu
32. Ilieşti
33. Ioneşti
34. Iosa
35. Isvoarele
36. Jilţu
37. Miclosu
38. Moiu
39. Murgeşti
40. Negomiru
41. Ohaba-Jiu
42. Olari
43. Orzu
44. Paltinu
45. Peşteana
46. Peşteana-de-Jos
47. Piscurile
48. Plopşoru
49. Poiana
50. Prundurei
51. Raci
52. Răşina
53. Rogojelu
54. Roşia-Jiu
55. Rovinari
56. Satul-Nou
57. Sărdăneşti
58. Scoruşiu
59. Stolojani-Jiu
60. Strâmba (com. Raci)
61. Strâmba (com. Sărdăneşti).
62. Strâmba-Jiu
63. Ştejerei
64. Şuşiţa
65. Temişani
66. Tunşi
67. Turceni-de-Jos
68. Turceni-de-Sus
69. Ţicleni
70. Ulmeni
71. Uncioaia
72. Ungureni
73. Urdari-de-Jos
74. Urdari-de-Sus
75. Valea-cu-Apă
76. Valea-Racilor
77. Valea-Rea
78. Văleni
79. Vlăduleni
80. Zătreana

IV. PLASA NOVACI

1. Alimpeşti
2. Aninişiu-din-Deal
3. Aninişiu-din-Vale
4. Arşeni
5. Baia-de-fier
6. Bălani
7. Bălceşti
8. Bărcaciu
9. Becheni
10. Bengeşti-de-Jos
11. Bengeşti-de-mijloc
12. Bengeşti-de-Sus
13. Berceşti
14. Berleşti
15. Bircei
16. Bucşana
17. Buiceşti
18. Bumbeşti-Piţic
19. Burlani
20. Buzeşti
21. Călugăreasa
22. Cărpinişu
23. Cânepeşti
24. Cârligei
25. Cernădia
26. Ciocadia
27. Ciovei
28. Ciucureşti
29. Ciuperceni
30. Coropeşti
31. Crasna
32. Crasna-din-Dea
33. Crasna-din-Vale
34. Cursaru
35. Curva
36. Dealul-Viei
37. Debrana
38. Drăgoeşti
39. Gămani
40. Ghebani
41. Gruiu
42. Gureni
43. Hăeşti
44. Hirişeşti
45. Huluba
46. Larga
47. Lăzăreşti
48. Luculeşti
49. Lupeşti
50. Maghereşti-din-Deal
51. Maghereşti-din-Vale
52. Măgura
53. Minciuneşti
54. Mogoşani
55. Murdari
56. Muşeteşti
57. Negoeşti
58. Nistoreşti
59. Novaci-Români
60. Novaci-Streini
61. Obrejea
62. Pereşti
63. Petecei
64. Petreşti
65. Pociovaliştea
66. Poenari
67. Polovragi
68. Ponoarele
69. Prigoria
70. Radoşi
71. Săcelu
72. Sârbeşti (com. Muşeteşti).
73. Sârbeşti (com. Sârbeşti)
74. Siteşti
75. Sohodolu
76. Stănceşti
77. Şurupaţi
78. Turbaţi
79. Ţoţoi
80. Ungureni
81. Vlădoiu
82. Vuvaru
83. Zorleşti

V. PLASA OCOLU

1. Alexeni
2. Arsurile
3. Arţaru
4. Barza
5. Bălani
6. Bălava
7. Bălăceşti
8. Bălăneşti
9. Băleşti
10. Bârleşti
11. Bârseşti
12. Bâznegi
13. Blidari
14. Botorogi
15. Brătuia
16. Bucureasa
17. Budieni
18. Bumbeşti-Jiu
19. Cartiu
20. Căleşti
21. Căineni
22. Cânepeşti
23. Cârbeşti
24. Ceauru
25. Cernădia
26. Cetatea
27. Cioreşti
28. Ciulava
29. Copăceni
30. Corneşti
31. Curpenelu
32. Curpeni
33. Curtişoara
34. Dăneşti
35. Dâmbova
36. Dobriţa
37. Drăgoeni (comună)
38. Drăgoeni (com. Budieni)
39. Drăguţeşti
40. Frăteşti-Birnici
41. Frăteşti-Moşteni
42. Găvăneşti
43. Glodeni
44. Horezu
45. Iaşi
46. Iezureni
47. Lazu
48. Leleşti
49. Merfuleşti
50. Moneşti
51. Obrejea
52. Ohaba
53. Pajiştele
54. Pârvuleşti
55. Pisteşti
56. Pisteşti-din-Vale
57. Polata
58. Porceni-Birnici
59. Porceni-Moşneni
60. Preajba
61. Preajba-Mare
62. Romaneşti
63. Roşia
64. Rugi
65. Sâmbotinu
66. Schela
67. Sişeşti
68. Slobozia
69. Sofriceni
70. Stăneşti
71. Suseni
72. Şasa
73. Tălpăşeşti
74. Tămăşeşti
75. Tâlveşti
76. Tetila
77. Trocani
78. Turcineşti
79. Ţârculeşti
80. Uncioaia
81. Ungureni
82. Urecheşti
83. Urecheşti-Şapte-Case
84. Ursaţi
85. Ursăţei
86. Uşurei
87. Vaidei
88. Văcarea
89. Vădeni
90. Vălari

91. Vârţu
92. Viezuri
93. Voeteşti-din-Deal
94. Voeteşti-din-Vale
95. Voinigeşti
96. Zlăşteni

VI. PLASA VULCAN

1. Arcani
2. Arderea
3. Arjoci
4. Bâlta
5. Băltişoara
6. Boaşca
7. Boroşteni
8. Brădiceni
9. Buduhala
10. Câlceşti
11. Câlnicu
12. Câmpu-Fomi
13. Celeiu
14. Chiliu
15. Ciuperceni
16. Coasta
17. Cornoviţa
18. Costeni
19. Didileşti
20. Dolceşti
21. Drăgoeşti
22. Fometeşti
23. Frânceşti
24. Gâleşoaia
25. Godineşti
29. Gura-Bujorăscu
27. Gureni
28. Hăeşti
29. Hobiţa
30. Hodoreasca
31. Isvarna
32. Părău-Vulcan
33. Păru-de-sub-Pripor
34. Peşteana
35. Peştişani
36. Pieptani
37. Pinoasa
38. Pocruia
39. Priporu
40. Racoţi
41. Rasoviţa
42. Răchiţi
43. Rătezu
44. Rudăria
45. Runcu
46. Sânăteşti
47. Seuca
48. Sohodolu
49. Stejerei
50. Stolojani
51. Strânba-Vulcan
52. Stroeşti
53. Şomăneşti
54. Teleşti-Birnici
55. Teleşti-Moşteni
56. Tismana
57. Topeşti
58. Ungureni
59. Valea-Mare
60. Valea-Şerpilor
61. Văianu
62. Vâlceaua
63. Vânăta
64. Vârtopu
65. Vişoi
66. Zorzila

JUDEȚUL HOTIN

Stema. Scut roșu, cu o cetate de argint lângă o apă de argint, având deasupra două săbii de aur încrucișate și o cruce de aur, pe o semilună de argint.
Simbolizează cetatea Hotinului pe malul Nistrului și luptele creștinilor contra turcilor, pentru acest ținut.
Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul H. face parte din județele Moldovei dintre Prut și Nistru (Basarabia) și este ultimul județ spre Nord al acesteia. Era, pe vremuri ținutul din marginea spre Polonia și cuprindea cetatea Hotinului menită să apere Moldova din spre această parte.

Suprafața: 3.782 km².

Infățișarea pământului. O culme deluroasă înaltă care pornește din masivul Bârdăului de la granița spre Bucovina, taie județul dela V la E ținându-se aproape de Nistru. Din această culme coboară spre valea cu meandre, adâncite în marginea podișului Podolic, pinteni scurți; iar către valea, mai largă și mai mlăștinoasă a Prutului, culmi deluroase prelungi și cu spinarea netezită în chip de podiș.

Climă și ape. Clima este mai aspră decât în Sudul țării (media temperaturii anuale, peste 8°), cu contraste de temperatură destul de mari însă (25°—28°) și cu precipitațiuni ceva mai abundente (între 400—600 mm anual) numai în N-V și pe dealurile mai înalte din interiorul județului. Către valea Nistrului, dar numai în E precipitațiunile scad sub 400 mm. Un indiciu al asprimei climei de aici este și faptul că pe la Hotin trece limita viței de vie, dar strugurii nu se coc de obiceiu.

In afara apelor mărginașe (Prutul și Nistrul), celelalte, afluente ale acestora sunt fără mare însemnătate. Fiind amenințate să sece în timpul verii, ele au fost prefăcute de locuitori în salbe de iazuri. Merită totuși o mențiune specială, linia de izvoare dela obârșiile acestor râuri (de o parte și de alta a culmii din spre Nistru), unde, atrase de abundența apei, satele se țin lanț cale de mulți km.

Vegetație. In N-V județului, pe dealurile care depășesc 300 m, făgetul este încă frumos desvoltat; în restul ținutului însă, adică în cea mai mare parte a lui, pâlcurile de stejari de pe înălțimi sunt asociate cu fâneața de tipul foarte apropiat celei medio-europene (multe ierburi înalte, cu flori); stepa propriu zisă se strecoară nu mai în lungul văii Prutului pe o fâșie subțire. De aici marele amestec de soluri din cuprinsul acestui județ de contact între mai multe provincii floristice (podzol, adică solul pădurilor de fagi, sol brun, adică solul pădurilor de stejari, cernoziom degradat, cernoziom chocolat).

Bogății minerale. Afară de piatră (calcar de construcție și de var) și afară de puțin lignit în S-V județului, nu se pot cita alte minereuri importante.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul H. și-a luat numele dela cetatea care-și răsfrânge, în fața Cameniței — bastion al Poloniei de altă dată — chipul în apele Nistrului.

Cetatea a fost înălțată de moldovenii lui Alexandru cel Bun, către 1400, cu ajutorul litvanilor marelui principe Vitold.

Până la trecerea ei în posesiunea Turcilor, cetatea a fost administrată de pârcălabi. Sub Ștefan cel Mare, pârcălabul ei a fost un unchiu al Domnului — Vlaicu.

In ea, Petru Rareș a înfruntat pe Poloni. Din ea, Bogdan, fiul lui Alexandru Lăpușneanu, a plecat pentru desele lui incursiuni în Polonia.

In 1600, Mihai asediă pe Ieremia Movilă, închis în cetate.

Aici, la 1673, Ștefan Petriceicu, Domn al Moldovei, și Grigore Ghica, Domn al Țării Românești, își așezară corturile, alături de oastea turcească, venită să atace pe regele Sobieski, și de aici, trecură în oastea acestuia, trădând cauza Turcilor.

La 1713, Abdi Pașa, seraschierul, trecând prin Hotin, cu oaste, spre a instala ca rege în Polonia pe Stanislas Leszczynski, prietenul lui Carol XII și viitorul socru al regelui Ludovic XV al Franciei, puse mâna pe frumoasa cetate a Moldovei.

Cu ajutorul chiar al lui Nicolae Mavrocordat care domnea atunci în Moldova, el îi făcu reparații și adaosuri — într'un

VEDEREA CETĂŢII HOTIN, BOMBARDATĂ LA 10 SEPT. 1788
Colecţia Academiei Române

miserabil stil turcesc — şi o dădu în primire, împreună cu ţinutul înconjurător pe care îl smulse Moldovei, unui paşă, ca să fie de apărare Semilunei, în acest punct ameninţat de expansiunea teribilă a Rusiei.

Aşa se născu raiaua Hotinului a cărei existenţă turburată de incursiuni austriace şi ruseşti, în 1739, 1769, 1788, se sfârşi în 1812.

Monumente istorice. *Cetatea Hotinului*, pe care profesorul N. Iorga o descrie astfel în cartea sa « Neamul Românesc în Basarabia »: « Meşteri din Podolia sau italieni au lucrat Hotinul cel nou, pe la 1400. Ei au făcut din piatră bine potrivită şi amestecată cu linii de cărămidă, pentru podoabă, un masiv rotund de zidărie straşnică, ce se ridică drept pe malul Nistrului puternic. Turnuri se umflă pe la colţuri, tot aşa de uriaş plănuite şi aduse la îndeplinire. In centru se făcură încăperi de rugăciune şi locuinţă, şi printre năruiturile de acum, printre multele schimbări, care au pierdut astăzi mai orice înfăţişare, rămâi uimit când vezi semnele deosebitoare ale arhitecturii din veacul al XV-lea, al Moldovei. Casele acestea care au fost spoite cu roşu pentru haremul vreunui Paşă, au fereşti de piatră albă, în arcuri sfărâmate, şi o uşe de biserică în care se taie trei rânduri de linii împodobite, ca la uşa bisericii din Scânteie, clădită de Ştefan cel Mare. Colo sus, pe zidul acela măreţ, fereşti mai mici au ciubuce de piatră săpată, care se taie în unghiuri drepte, şi se vede chiar prin spărturi o poartă cu şapte-opt arce în cadrele ei îndrăsneţe, cari e desigur cea mai frumoasă din toate vechile clădiri româneşti. Ea e sfărâmată în parte, drumul la dânsa s'a rupt, şi ar trebui să te caţări prin bolovanii risipiţi ca s'o vezi mai bine ».

Biserica Sf. Nicolae din Hotin, atribuită lui Ştefan cel Mare, reşedinţa învăţatului episcop Amfilohie, după 1770. Degradată de turci cari au folosit-o ca moschee.

Biserica Naşterea Maicii Domnului din Culişcăuţi, construcţie de lemn din 1603.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul H. numără 395.345 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	395.345	193.146	202.199
Oraşul Hotin	15.287	7.344	7.943
Total rural	380.058	185.802	194.256
1. Plasa Briceni	94.167	46.128	48.039
2. Plasa Hotin	100.369	48.406	51.963
3. Plasa Lipcani	106.566	52.224	54.342
4. Plasa Secureni	78.956	39.044	39.912

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	395.345	30—49 ani	85.005
		50—69 ani	37.370
0— 9 ani	113.157	70 ani şi peste	6.598
10—29 ani	152.248	Vârstă nedeclarată	967

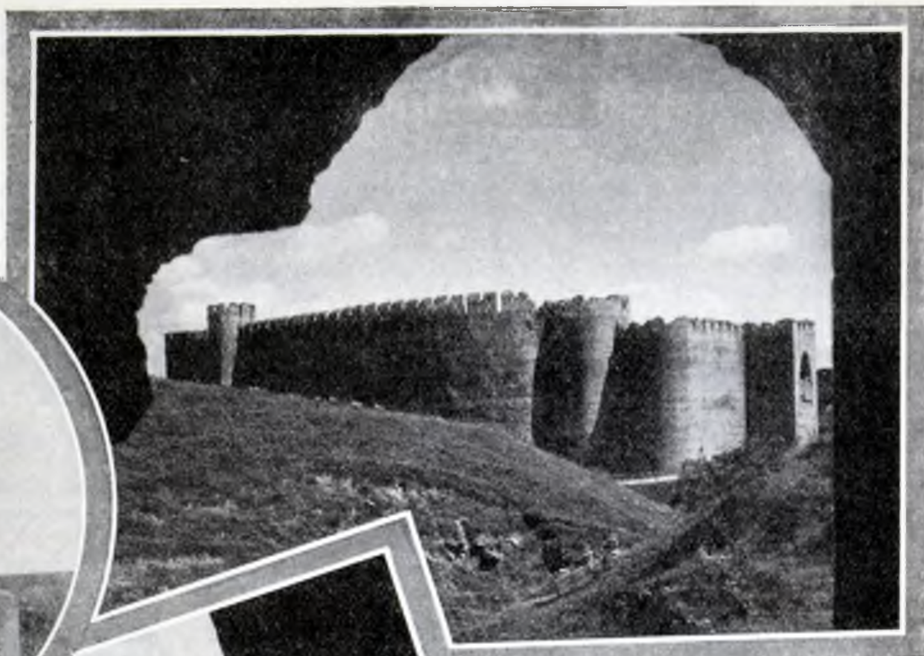
Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul H., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	12.390	7.566	4.824	30,3	18,5	11,8
1931	397.859	12.448	7.419	5.029	31,3	18,6	12,7
1932	404.277	13.843	7.814	6.029	34,2	19,3	14,9
1933	408.792	12.217	6.749	5.468	29,9	16,5	13,4
1934	414.794	12.241	8.142	4.099	29,5	19,6	9,9
1935	417.073	11.200	7.703	3.497	26,9	18,5	8,4
1936	421.848	11.364	7.051	4.313	26,9	16,7	10,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului H. a fost de 425.627 locuitori. Faţă de populaţia

HOTIN

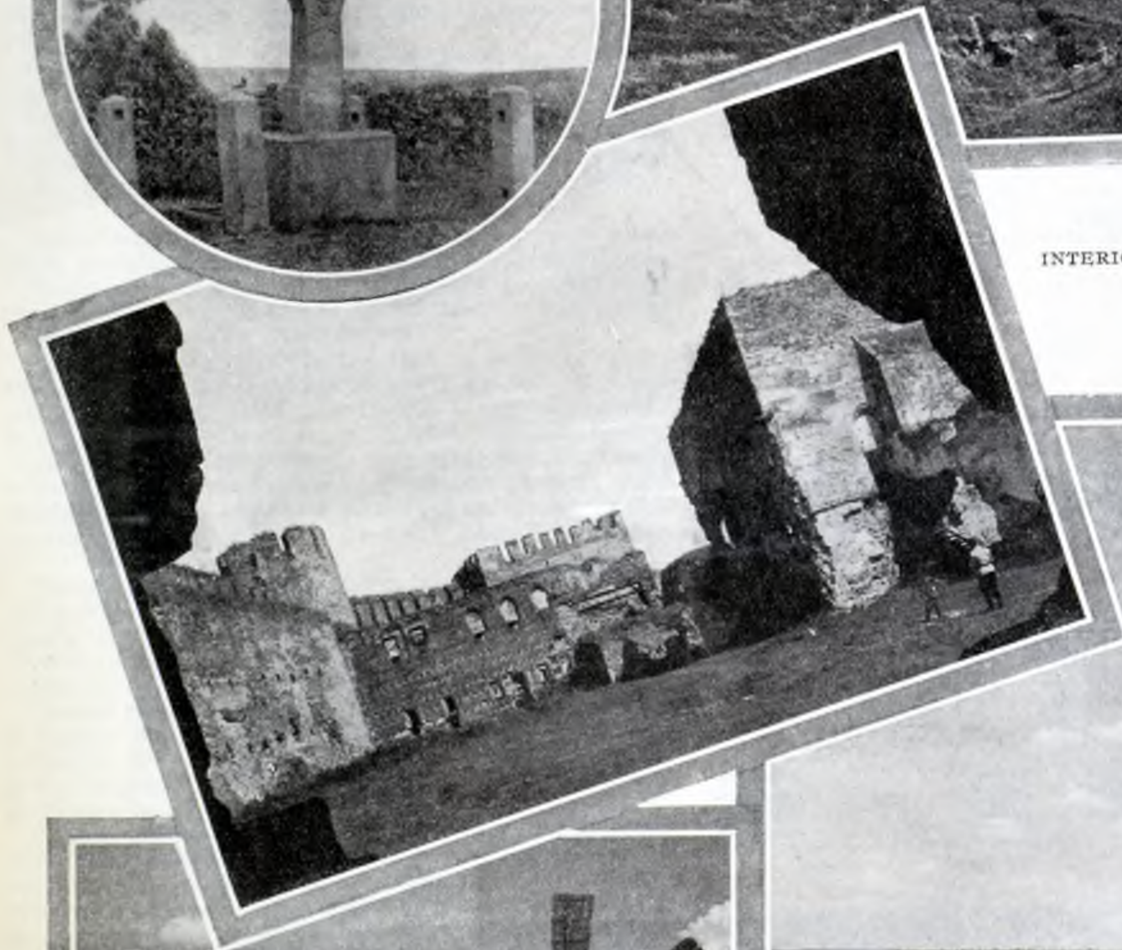
CETATEA HOTINULUI

TROIȚĂ

INTERIORUL CETĂȚII

PĂȘCĂUȚI: MORI DE VÂNT

MINARET

numărată la recensământul din 1930 şi anume 395.345 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 30.282 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 7,7%.

ECONOMIE

Judeţului H. are un profund caracter agricol. Industria desvoltată pe pământul său e strâns legată de producţia agricolă.

Importantă producţie de miere.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă de 378.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 303.771 ha, adică 80,32% din suprafaţa judeţului şi 1,03% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 6.813 ha, adică 2,24%, iar mica proprietate 296.958 ha, adică 97,76%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 246.935 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 100.320 ha, cu o producţie de 1.413.683 chint. (prod. medie la ha 14,1 chint.), în valoare de 332 mil. lei.

Grâul ocupă 69.941 ha, cu o producţie de 604.022 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 239 mil. lei.

Orzul ocupă 37.450 ha, cu o producţie de 309.011 chint. (prod. medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 76 mil. lei.

Secara ocupă 34.010 ha, cu o producţie de 333.309 chint. (prod. medie la ha 9,8 chint.), în valoare de 97 milioane lei.

Ovăzul ocupă 4.094 ha, cu o producţie de 33.478 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 10 milioane lei.

Hrişca ocupă 1.053 ha., cu o producţie de 5.397 chint. (prod. medie la ha 5,1 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Meiul ocupă 66 ha. *Măturile* 1 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 14.744 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 5.099 ha, cu o producţie de 105.957 chint. fân (media la ha 20,7 chint.), în valoare de 14 milioane lei, şi 50 chint. sământă. *Lucerna* ocupă 2.199 ha, cu o producţie de 54.543 chint. fân (media la ha 25,6 chint), în valoare de 7 milioane lei, şi 21 chint. sământă. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 956 ha, cu o producţie de 164.158 chint. (media la ha 171,7 chint.), în valoare de 11 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 16.332 ha. Din această suprafaţă *fasolea* ocupă 6.934 ha, cu o producţie de 50.653 chint. (media la ha. 7,3 chint.), în valoare de 18 milioane lei. *Cartofii* ocupă 5.346 ha, cu o producţie de 486.362 chint. (media la ha 90,9 chint.), în valoare de 61 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 23.024 chint., în valoare de 3 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 7.973 chint., în valoare de 3 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 770.879 chint., în valoare de 39 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 24.025 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 15.445 ha. cu o producţie de 166.629 chint. (media la ha 10,8 chint.), în valoare de 62 milioane lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 2.583 ha, cu o producţie de 435.419 chint. (media la ha 168,5 chint.), în valoare de 24 milioane lei. *Cânepa* ocupă 1.890 ha, cu o producţie de 9.281 chint. fuior (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 32 milioane lei şi 13.260 chint. sământă (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 5 milioane lei. *Muştarul* ocupă 1098 ha. cu o producţie de 3.301 chint., (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Anisonul* ocupă 417 ha cu o producţie de 3.301 chint. (media la ha 3,0 chint.), *Macul* ocupă 331 ha, cu o producţie de 2.710 chint. (media la ha. 8,2 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Caracteristică. Suprafeţele ocupate în acest judeţ de secară, linte, hrişcă, anison (70,4% pe ţară) şi mac sunt clasate în locul întâi din ţară. In privinţa producţiei la hectar a anisonului, judeţul H. este deasemenea în fruntea judeţelor ţării.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (378.200 ha.), ogoarele sterpe ocupă 1.735 ha.

Fâneţele naturale ocupă 3.070 ha, cu o producţie de 50.962 chint. (prod. medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 6 milioane lei.

Păşunile ocupă 6.728 ha.

Pădurile ocupă 39.511 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.132 ha, cu o producţie de 75.617 chint. (prod. medie la ha 66,8 chint.), în valoare de 23 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi (meri, peri, nuci) ocupă 2.401 ha.

Viţa de vie ocupă 363 ha.

Creşterea animalelor. In judeţul H. se găseau în anul 1935: cai 55.357, boi 55.073, oi 178.565, capre 1.306, porci 37.882, stupi sistematici 7.011, stupi primitivi 5.771.

Industrie. *Industria alimentară*: 241 mori (7 sistematice, 13 cu aburi, 96 de apă, 37 de vânt şi 88 ţărăneşti cu motor), 42 fabrici şi teascuri de ulei, 1 fabrică de zahăr, 3 fabrici de bomboane, 1 de unt, 4 de spirt, 1 de bere şi 1 de malţ. *Alte industrii*: 3 fabrici de cărămidă, 1 de ţiglă, 11 de var, 1 de gips, 3 de cherestea, 4 de săpun, 1 de tăbăcărie şi 1 de oale. *Cariere*: gips (la Mămăliga), piatră calcară pentru fabricarea varului (la Hotin), piatră calcară pentru construcţii (la Edinita).

Din intreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Moara Bernstein-moştenitorii, Briceni (inv. 11) Fabrica de zahăr « Zarojani », Zarojani (soc. 100, inv. 180).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI HOTIN IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	16	4	3.325	600	211.544
Lemnului	2	1	139	25	1.390
Materiale de construcţie	1	—	47	14	660
Total	19	5	3.511	639	213.594

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ intens cu cereale, fructe, vite, păsări şi produse animale. Export în Polonia, Germania şi Palestina. Centre comerciale: Hotin, Lipcani, Briceni, Edinita şi Secureni.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *3 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	383.196	Fonduri	13.938.717
Plasamente	61.475.031	Angajamente	50.617.766
Imobilizări	972.462	Rezultate	35.442
Rezultate	1.761.236		
Total	64.591.925	Total	64.591.925

Cooperative de credit (bănci populare) 48, cu 9.109 membri şi cu un capital social vărsat de 10.666.658 lei. Imprumuturi, acordate 37.049.100 lei (neconvertite 9.106.896 lei, convertite 10.302.915 lei, reduceri la împrumuturi convertite 17.639.289 lei). Depuneri spre fructificare 4.225.371 lei. Totalul bilanţului 45.297.401 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 189 membri şi cu un capital social vărsat de 275.605 lei. Fonduri 311.880 lei. Bilanţul încheiat 1.103.221 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 13, cu 536 membri şi cu un capital vărsat de 408.917 lei. Bilanţul încheiat 2.218.042. lei.

Cooperative de consum 26, cu 2.879 membri şi cu un capital social vărsat de 1.162.621 lei. Mărfuri generale în valoare de 766.219 lei. Bilanţul încheiat 3.755.863 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Finanțe publice. Bugetul județului H. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.787.929**
Venituri ordinare	*12.154.392*
Venituri extraordinare	*2.678.611*
Venituri speciale	*5.954.926*
Cheltueli	**20.787.929**
Cheltueli ordinare	*12.154.392*
Cheltueli extraordinare	*2.678.611*
Cheltueli speciale	*5.954.926*

Drumuri. Județul H. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.225 km 896 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 262 km 416 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține 146 km 792 m, (pavați și pietruiți).

Drumuri județene 273 km 743 m, din care administrația județului întreține 66 km 774 m, (pavați și pietruiți).

Drumuri comunale 689 km 737 m.

Lungimea totală a podurilor este de 2.385,70 metri, repartizată astfel: poduri naționale 672,50 m, județene 484,20 m și comunale 1.229,00 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Cernăuți—Hotin.*
2. *Cernăuți — Lipcani — Otaci-Tg.*
3. *Hotin—Briceni—Bălți* (Hotin—Briceni=67 km).
4. *Săveni — Lipcani — Hotin* (Lipcani — Hotin =37 km).
5. *Săveni—Edinița—Otaci-Tg.*

Cale ferată. Județul H. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 141 km.

Stații importante: Larga, Sulița.

Poștă, telegraf, telefon. *10 oficii P.T.T. de stat* la Hotin, Sulița, Briceni-Târg, Chelmenți, Clișcăuți, Corjeuți, Edinița-Târg, Lipcani-Târg, Romancăuți și Secureni-Târg; *2 agenții speciale* la Dinăuți și Mămăliga și *1 gară* cu serviciu poștal (Ianăuți).

Oficii telefonice la Hotin, Sulița, Briceni-Târg, Chelmenți, Clișcăuți, Corjăuți, Dinăuți, Edinița-Târg, Ianăuți, Lipcani-Târg, Mămăliga, Romancăuți, Secureni-Târg.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 313.977 locuitori, din care 29,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 43,6% bărbați știutori de carte și 16,4% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	15,5	10,1
2. Primară	56,6	80,7
3. Secundară	19,2	6,6
4. Profesională	5,3	1,9
5. Universitară	2,8	0,6
6. Alte școli superioare	0,6	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului H. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 113.454 locuitori (6.012 mediu urban și 107.442 mediu rural).

Școli secundare: 1 liceu de băieți (Hotin), 1 liceu de fete (Hotin), 2 licee comerciale de băieți (Hotin și Sulița), 2 gimnazii industriale de băieți (Hotin și Sulița), 1 gimnaziu industrial de fete (Hotin), 2 licee particulare (Briceni și Secureni), 1 gimnaziu de băieți (Lipcani), 1 gimnaziu comercial (Briceni), 1 gimnaziu evreesc (Sulița), 1 școală de agricultură (Romancăuți).

Școli primare 243, din care 226 rurale și 17 urbane (273 școli de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 38.579 elevi (3.039 mediu urban și 35.540 mediu rural) și cu 738 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 17, din care 13 rurale și 4 urbane (toate de stat), cu un număr total de 776 copii (130 mediu urban și 646 mediu rural) și cu 17 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Hotin (2 cămine), Balcăuți, Bârlădeni, Bezeda, Belăuți, Belaușovca, Bolboaca, Briceni, Chelmenți, Chișla-Zamjieva, Cepeleuți, Cerlena-Mare, Clișcăuți, Clocușna, Cotiugeni, Comarova, Corjeuți, Costiceni, Coșuleni, Coteala, Coteleu, Criva, Dancăuți, Drepcăuți, Edinița-Tg., Gordinești, Grimancăuți, Hlina, Hodărăuți, Lencăuți, Lipcani, Lucăceni, Lomacineți, Mămăliga, Malinești, Malinți, Marșenița, Mendicăuți, Mihălășeni, Moldova, Neporotova, Nesfoaia, Pașcăuți, Pererita, Rașcov, Resteu-Atachi, Romancăuți, Rosoșani, Rucșin, Seliștea, Șerbiceni, Șirăuții-de-Jos, Slobozia-Șirăuți, Stălinești, Sulița, Tabani, Târnova, Tărășăuți, Tețcani, Trebisăuți, Trinca, Vancicăuții-Mici, Vasileuți, Varticăuții-de-Jos, Viișoara, Vladicina și Zarojani.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 78 cămine culturale, 3 soc. muzicale și 9 biblioteci, adică în total 90 organizații culturale, dintre care 63 au personalitate juridică.

Asociația «*Astra*» pentru cultura și literatura română din Bucovina activează la Hotin, Lipcani, Edinița-Tg., și Colencăuți.

In orașul Hotin se mai află 2 biblioteci publice, 1 filială a Soc. «Făuritorii României Mari», Soc. culturală, «Ateneul Bogdan-Petriceicu-Hașdău»; la Sulița 1 cămin cultural C.F.R., la Lipcani Soc. culturală «Speranța».

In județ sunt: 8 cinematografe, 1 teatru de vară; 9 soc. sportive și 4 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 87,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 155 biserici ortodoxe, 4 lipovenești, 1 romano-catolică, 1 armenească, 44 case de rugăciuni baptiste, 25 adventiste, 67 sinagogi și case de rugăciuni mozaice.

In satul Neporotova se află mânăstirea «Galița».

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe la Hotin și Edinița-Tg. Județul se află în eparhia Hotinului (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului H. este orașul Hotin. Județul are 2 orașe (*Hotin* și *Sulița*) și 215 sate împărțite astfel:

I.	Plasa Chlmenți	37 sate
II.	Plasa Clișcăuți	37 sate
III.	Plasa I. G. Duca	46 sate
IV.	Plasa Lipcani	34 sate
V.	Plasa Secureni	23 sate
VI.	Plasa Sulița	33 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Hotin, cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

6 judecătorii, la Hotin, Sulița, Briceni, Clișcăuți, Tg.-Lipcani, și Secureni cu un total de 12 magistrați.

Organizare sanitară. 8 spitale de stat la: Hotin, Sulița, Briceni, Chelmenți, Lipcani, Romancăuți, Secureni și Târnova.

1 spital pentru tuberculoși la Vorniceni.

4 spitale evreești la: Hotin, Sulița Briceni, și Secureni.

8 dispensare de stat, 1 dispensar comunal, 1 dispensar al Soc. «Crucea Roșie» și 2 dispensare particulare evreești.

Serviciul sanitar județean și Serviciul sanitar al orașului Hotin.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cernăuți are un oficiu la Hotin și organizații medicale la Hotin, Sulița și Lipcani, cu un total de 4 medici.

Societatea « Crucea Roşie », activează la Hotin, Suliţa şi Secureni, Oficii I.O.V. la Hotin şi la Secureni.

In oraşul Hotin, se mai află: Soc. pentru ajutorarea săracilor creştini, Soc. pentru ajutorarea săracilor poloni; 1 azil comunal pentru săraci şi 1 azil pentru bătrânii evrei.

Aziluri de bătrâni la Briceni, Lipcani, Secureni şi Suliţa.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Hotin, capitala judeţului, (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Suliţa, comună urbană, situată la 39 km de capitala judeţului şi la 546 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Iaşi—Vasile Lupu—Bălţi—Cernăuţi.

Are 5.026 locuitori (cifra probabilă la 29 Decemvrie 1930).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la 3.482.103 lei.

2 mori cu aburi, 7 mori de apă, 1 tăbăcărie, 2 fabrici de ulei, 5 depozite de cherestea.

Comerţ cu cereale, animale, lemne.

Banca Comercială, Banca Populară « Sprijinul », Banca « Tovărăşia » de împrumut şi păstrare, Banca ţărănească « Plugarul », Banca meseriaşilor C.F.R.

Liceu comercial, gimnaziu industrial, gimnaziu mixt evreesc, 6 şcoli primare, 1 grădină de copii.

1 cămin cultural al Fundaţiei culturale « Principele Carol », 1 cămin C.F.R., 1 bibliotecă particulară, 2 cinematografe, 1 societate sportivă.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Comisariat de poliţie, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Aeroport, Uzină electrică.

Spital de stat, 1 dispensar de stat, Soc. « Crucea Roşie », 1 azil de bătrâni.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL HOTIN

A) **Oraşe**

1. Hotin (capitala judeţului)
2. Suliţa

B) **Sate**

I. PLASA CHELMENŢI

1. Atachi
2. Babin
3. Bârnova
4. Burdrug
5. Buzoviţa
6. Chelmenţi
7. Chişla-Nedjimeni
8. Cofa
9. Comarova
10. Cozăreni
11. Grubna
12. Gruşeviţa
13. Hârtop
14. Ianăuţi
15. Levinţi
16. Larga-Câmpului
17. Lencăuţi
18. Macareanca
19. Mihăileanca
20. Moldova
21. Moşaneţi
22. Nagoreni
23. Nelipăuţi
24. Noua-Suliţă
25. Percăuţi
26. Polivanov-Jar
27. Putrina
28. Restcu-Atachi
29. Rosoşani
30. Selişte
31. Slobozia-Malinţi
32. Varticăuţi
33. Varticăuţii-de-Jos
34. Varticăuţii-de-Mijloc
35. Varticăuţii-de-Sus
36. Volcineţi
37. Voronoviţa

II. PLASA CLIŞCĂUŢI

1. Anadoli
2. Aresteuca
3. Atachi
4. Balamutca
5. Blişceati
6. Bocicăuţi
7. Capilauca
8. Ceponoasa
9. Clişcăuţi
10. Colencăuţi
11. Cruglic
12. Dancăuţi
13. Darabani
14. Dolineni
15. Gordiuţi
16. Grimeşti
17. Grineacica
18. Grozinţi
19. Malinţi
20. Mlinchi
21. Nedăbăuţi
22. Onutul-Mic
23. Paşcăuţi
24. Perebicăuţi
25. Poiana
26. Prigorodoc
27. Raşcov
28. Rjavinţi
29. Rucşin
30. Ruhotin
31. Sancăuţi
32. Stauceni
33. Şilăuţi
34. Şirăuţi-de-Sus
35. Vladăcina
36. Vorniceni
37. Zarojani

III. PLASA I. GH. DUCA

1. Badragii-Noui
2. Badragii-Vechi
3. Balcăuţii-de-Jos
4. Bocicăuţii-Noui
5. Bolboaca
6. Briceni
7. Briceni-Sat
8. Burlăneşti
9. Buzdiugeni
10. Caracuşeni
11. Cepeleuţi
12. Cepeleuţii-Noui
13. Chirilauca
14. Colicăuţi
15. Constantineşti
16. Corestăuţi
17. Edinita
18. Edinita-Sat
19. Feteşti
20. Ghincăuţi
21. Glina-Mare
22. Glina-Mică
23. Gordineşti
24. Grimancăuţi
25. Herdeuca
26. Holohora-de-Jos
27. Holohora-de-Sus
28. Iachimeni
29. Lopatnic
30. Marcăuţi
31. Marcăuţii-Mici
32. Mihăileni
33. Poiana
34. Rângaci-Noui
35. Rotunda
36. Slobozia-Caracuşeni
37. Slobozia-Grozinţi
38. Slobozia-Vascăuţi
39. Şişcăuţii-Noui
40. Tabani
41. Târnova
42. Trebisăuţi
43. Trestieni
44. Trinca
45. Vaşcăuţi
46. Viişoara.

IV. PLASA LIPCANI

1. Balasineşti
2. Berlinţi
3. Bezeda
4. Bilavăţi
5. Bogdăneşti
6. Braila
7. Cebrău
8. Chişla-Salieva
9. Chişla-Zamjieva
10. Corjeuţi
11. Coteala
12. Cotiugeni
13. Criva
14. Drepcăuţi
15. Grimeşti
16. Grumazeni
17. Hlina
18. Larga
19. Lipcani
20. Lipcani-Sat
21. Lucaceni
22. Medveja-Cătun
23. Medveja-Mare
24. Medveja-Mică
25. Paveleanca
26. Pererita
27. Poliana
28. Ruhotin
29. Sancăuţi-Moara
30. Slobozia-Şirăuţi
31. Şirăuţii-de-Jos
32. Teţcani
33. Zalucea
34. Zelena.

V. PLASA SECURENI

1. Bârlădeni
2. Belauşovca
3. Clocuşna
4. Cobâlceni
5. Cormani
6. Culişcăuţi
7. Grinăuţi-Raia
8. Gvăzdăuţi
9. Hodărăuţi
10. Lomacineţi
11. Mendicăuţi
12. Mendicăuţii-Noui
13. Mihălăşeni
14. Mihaileanca
15. Neporotova
16. Ocniţa
17. Ojeva
18. Paladia
19. Respopinţi
20. Romancăuţi
21. Secureni
22. Secureni-Sat
23. Serbiceni
24. Şebutinţi
25. Vasileuţi
26. Vitreanca
27. Volcineţi
28. Voloşcova

VI. PLASA SULIŢA

1. Balcăuţi
2. Belăuţi
3. Berestea
4. Cerlena-Mare
5. Costiceni
6. Coşuleni
7. Coteleu
8. Cristineşti
9. Doljoc
10. Dumeni
11. Forostna
12. Hajdeu-de-Jos
13. Hajdeu-de-Sus
14. I. G. Duca
15. Malineşti (fost Dinăuţi)
16. Mamăliga
17. Marşeniţa
18. Negreni
19. Nesfoaia
20. Rachitna
21. Rângaci
22. Sânger
23. Stălineşti
24. Stroeşti
25. Suliţa-Sat
26. Şendreni
27. Şerbinţi
28. Şişcăuţi
29. Tărăşăuţi
30. Tulbureni
31. Vancicăuţi-Mari
32. Vancicăuţi-Mici
33. Vancineţi

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL HUNEDOARA

Stema. Scut albastru, cu un corb negru ținând în cioc un inel de aur, cu piatră roșie și stând pe o ramură verde de stejar. Reprezintă stema familiei Huniadeștilor, stăpâna de odinioară a acestui ținut. Este vechea stemă a județului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul H. este așezat în colțul S-V al Transilvaniei la răspântia drumului Mureșului cu drumul Banatului (prin Porțile-de-Fier ale Transilvaniei), cu drumul Olteniei (prin defileul Jiului), și cu drumul Țării Crișurilor (peste culme de munte în valea Crișului-Alb). El închide, între hotarele sale, vechea țară a Hațegului unde și-a avut capitala regele Dacilor, Decebal.

Suprafața. 7.695 km² E, ca întindere, al doilea județ al țării.

Infățișarea pământului. O depresiune plană foarte întinsă (țara Hațegului) legată peste pasul Merișor, cu bazinul Jiului, formează temeiul județului. De jur împrejurul acestei « țări » se ridică munții. La S, *Retezatul*, care culminează la peste 2500 m, e bogat în forme glaciale și se leagă, pe la obârșiile Râului-de-Mori și ale Jiului, cu *Godeanul* și cu *Țarcul*, tot masive muntoase de peste 2000 m, terminate cu frumoase plaiuri netede. La Est, munții *Sebeșului* cu *Surianul* (2061 m) și *Parângului* cu *Mândra* (2520 m.). La V, masivul *Poiana Ruscăi*, munte nu prea înalt (nici 1400 m), tăiat de văi strâmte și umbroase, și din această cauză, populat mai mult pe plaiuri, sus. La N, peste valea largă, în chip de culoar, a Mureșului, Munții *Metalici* cu vârfuri care abea depășesc 1000 m și cu multe curmături. Dincolo de această culme muntoasă, județul H. se întinde și peste partea superioară a țării Zarandului situată în bazinul Crișului Alb. Țara Hațegului este deci ca o mică cetate intramuntoasă în care se intră ușor din spre E, pe culoarul Mureșului, dar se pătrunde greu către apus și miazăzi, unde nu pot fi folosite decât defileele apelor (la Deva, la Zam, pe Mureș; la S de Petroșani, pe Jiu) sau pasurile de înălțimi (Porțile-de-Fier ale Transilvaniei, la izvoarele Bistrei).

Climă și ape. Clima este, în general aspră, de munte (la Petroșeni, media temperaturei anuale, 7°,5; iar în tot ținutul, media verii între 18°—20° și a iernii între —4 și —5). Precipitațiunile sunt abundente (nu scad nicăieri sub 600 mm anual iar în munții din S-V, se apropie de 1200). Totuși adăpostul pe care îl oferă munții înconjurători îngădue prezența unor plante (liliacul spontan, castanul dulce) și chiar a unor animale (vipera cu corn) de origine mediteranee.

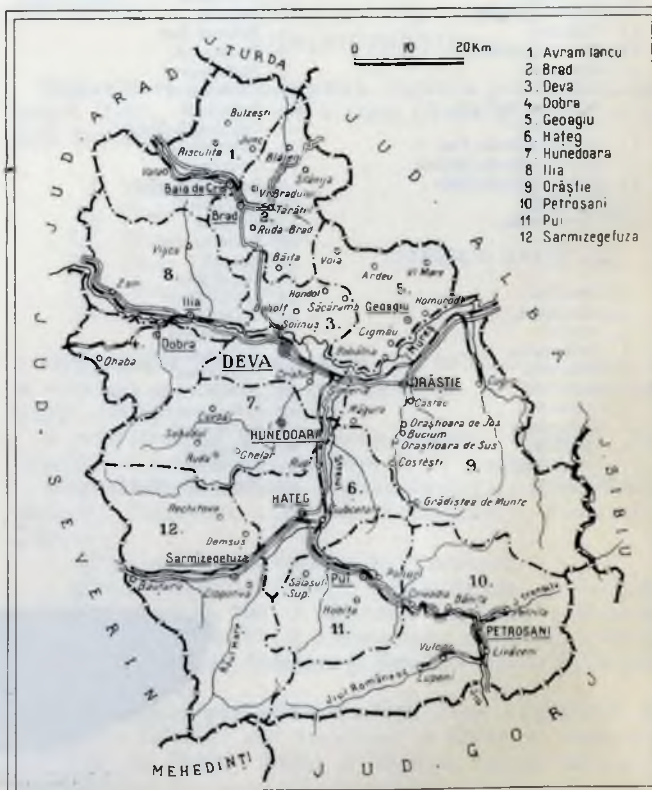
Apele, în bună parte torențiale, și cu creșteri catastrofale primăvara, se adună toate sau în *Mureș* (*Streiul* cu afluentul său *Râul-de-mori*, *Cerna*) sau în Jiu sau în *Timiș* (*Bistra*). Pe munții înalți (în Retezat de pildă), se găsesc frumoase lacuri glaciale (Bucura, etc.).

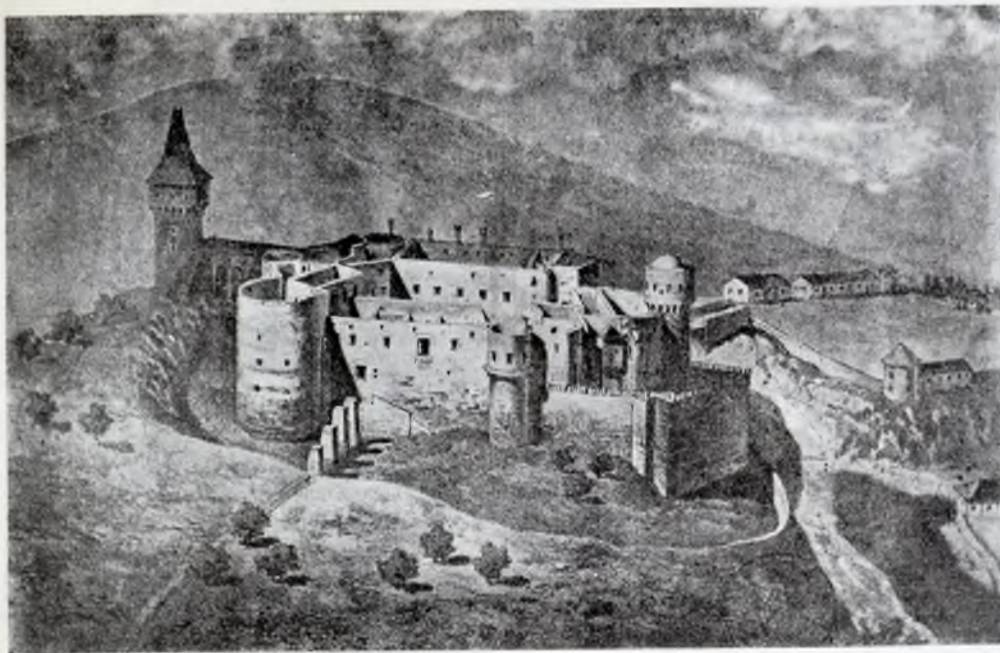
Vegetație. Pășunile alpine de pe Retezat, Godeanu, Țarcul, Surianu, Parâng, sunt dintre cele mai întinse și mai larg folosite în Carpații noștri; urmează apoi pădurile masive de conifere care coboară, pe aceste povârnișuri nordice, mult mai jos decât pe cele sudice din spre Oltenia și codri de fag pe care i-a împuținat topitoriile de fier din munții Poiana Ruscăi. In fine, în depresiune, acolo unde nu s'au întins culturile sau fâneața, și pe culmile Munților Metalici, predomină stejarul. Pe scurt, județul H. este încă un ținut de pădure și pășuni, singura parte, aproape total despădurită și bine populată, fiind depresiunea, adică «țara ».

Bogății minerale. Județul H. este unul dintre cele mai bogate ținuturi cu minereuri de la noi. Intr'adevăr, bazinul Jiului superior (sau al Pietroșenilor) conține cele mai mari rezerve de cărbuni bruni din toată țara; munții Poiana Ruscăi cuprind însemnate zăcăminte de fier (Ghelar); iar cu colțul său nordic, județul pătrunde în triunghiul aurifer al Munților Apuseni (*Săcărâmb*, *Băița*, *Brad*).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Trecutul județului H. se pierde în negura epocii preistorice. Pe valea Murășului la Turdaș, pe Valea Cernei, Valea Geoagiului și în multe alte regiuni ale județului (mai ales peșteri) s'au găsit numeroase obiecte preistorice și preromane, din care numai o parte se păstrează în muzeul județean din Deva. Știm apoi, că teritoriul acestui județ a format centrul Daciei preromane și ulterior leagănul poporului român. Fortificațiile dela Grădiștea Muncelului, din munții dintre Streiu

CETATEA HUNEDOARA. Col. Academiei Române

şi Orăştioara, par enigmatice, dar monetele de aur cu inscripţiile Lysimachos şi Kozon, găsite între ruinele acestor fortificaţii, nu lasă nicio îndoială asupra dominaţiei dacice de după Alexandru cel Mare până la Romani.

Pe la Porţile de Fier au intrat legiunile romane şi s'au stabilit în Dacia. Sarmisegetusa, fostă capitală a Daciei, fu transformată în Ulpia Traiană, capitala provinciei romane.

Istoria medievală a judeţului are multe eclipse şi lacune. Nici pe departe nu e precizat cum s'au înstăpânit Ungurii pe plaiurile hunedorene.

Mult mai cunoscut e trecutul judeţului începând dela luptele lui Ioan Corvinul cu Turcii năvălitori. Un modest monument de piatră ridicat la Zeicani, ne aminteşte lupta Corvinului cu begler-begul Schabedin, în 6 Septemvrie 1442. Un alt monument ridicat în gara Şibot, ne aminteşte lupta lui Pavel Chinezul tot cu Turcii, întâmplată în 13 Octomvrie 1479 pe Câmpu Pânii.

Greul revoluţiei lui Horia (1784) şi lupte importante din revoluţia dela 1848—9 (Zam, aprodul dela Simeria) s'au desfăşurat pe teritoriul judeţului. *g. t.*

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii* Deva construite, probabil, în sec. XIII — XIV. Cetatea este zidită pe vârful unui deal conic înalt de 371 m. Anul zidirii nu se cunoaşte. In sec. XV cetatea aparţine Huniazilor ; apoi trece în stăpânirea principelui Bethlen. In anul 1849 a fost aruncată în aer de o explozie.

Biserica ortodoxă construită către 1700 de banul oltean Gheorghe Cantacuzino.

Biserica reformată zidită de Ioan Corvin la 1440.

Castelul Bethlen « Magna Curia » construit în sec. XVII.

Gorunul lui Horia din cimitirul comunei Ţebea.

Troiţa Revoluţiei lui Horia, Cloşca şi Crişan din comuna Ribiţa.

Mormântul lui Avram Iancu şi altor 2 tribuni ai săi din cimitirul comunei Ţebea.

Biserica ortodoxă, din comuna Criscior, zidită de Voevodul Bălea în anul 1417.

Biserica ortodoxă din comuna Ciuciş construită în anul 1450.

Amfiteatrul roman, Ruinele cetăţii, Palatul Augustalilor, Forum, Necropole şi *Mausoleum,* în comuna Sarmisegetuza.

Castelul Corvinilor din Hunedoara. Temeliile acestui castel, datează încă din sec. XIII. Castelul a fost ridicat de Ion Huniade în 1452. Arhitecţi Francezi veniţi din Boemia, transformară o parte din vasta fortăreaţă în palat.

Frumoasa şi marea sală de arme datează din anul construcţiei.

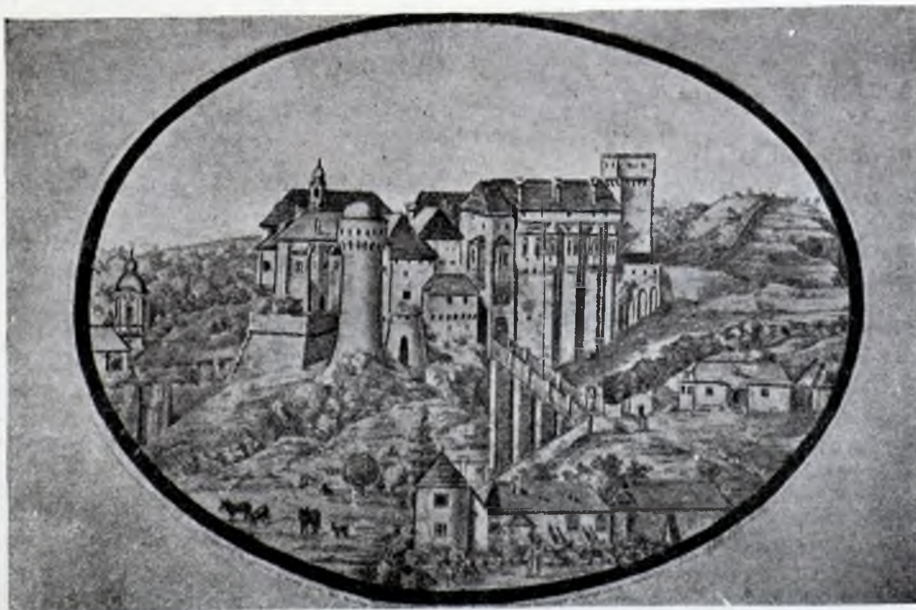
Alături, se află biserica, ale cărei fresce în stil occidental din aceeaşi epocă, acoperă şi exteriorul zidurilor. Câteva au dispărut între 1867—69.

Elisabeta Silagy, văduva eroului român, adaugă noui apartamente puternicului edificiu de piatră. După un incendiu din 1601 principele Gavriil Bethlen, restaură castelul şi-l zugrăvi cu noui fresce. După un incendiu, în 1873, a fost reparat în mod neîndemânatec de arhitecţi vienezi. O restaurare mai inteligentă i s'a făcut sub regimul maghiar în preajma lui 1907.

Biserica românească din Hunedoara, ale cărei temelii aparţin probabil secolului XV, dar al cărei edificiu actual a fost ridicat numai în 1634 de câţiva preoţi şi negustori din « Compania grecească ». Mare pronaos, naos cu obside laterale, deasupra cărora se ridică un frumos turn, neobişnuit de svelt. In faţă, un puternic turn, în stilul bisericilor-castele ale saşilor, cu un pridvor de lemn, de autentică tradiţie ţărănească. Pictura din 1684 interesantă doar ca iconografie.

Biserica din Sântă-Mărie-Orlea, din sec. XIV, cu fresce admirabile, în stil occidental. In altar, la dreapta, un arhanghel Mihail cu inscripţia slavonă, ceea ce dovedeşte că biserica a servit la începuturile ei, ritului ortodox. Biserica a fost preluată de catolici şi trecută, apoi, odată cu aceştia, cultului calvin.

Biserica din Sângiorzul Streiului, ctitorie a Cândeştilor din 1403. Fresce reprezentând pe ctitori în costume de cavaleri. Inscripţii slavo-române.

CASTELUL HUNEDOARA
Desen din 1823 (după Şt. Möller, Mogyarosszóg Muemlékei, vol III)

Bisericile dela Peştiana, Tuşchia şi Călanul-Mare, construcţii de tip hunedorean, cu înaltul turn cu pridvor de lemn, cu resturi de fresce occidentale din sec. XV, sunt expresiile unei « sinteze unice între tradiţiile orientale şi o puternică influenţă venită din Occidentul francez » (N. Iorga).

Biserica din Dănsuş înălţată în sec. XVI de domniţa munteană Zamfira, fiica lui Moise Vodă, care măritată de mai multe ori cu nobili ardeleni, ajunse la un moment dat principesă a Transilvaniei.

O parte din pietrele construcţiei provin dela Sarmisegetuza, de aici rezultă forma ciudată a turnului şi a altarului. Inscripţiile pe care aceste pietre le poartă încă au dat naştere legendei care face din acest loc mausoleul lui Longinus, generalul şi prietenul Impăratului Traian, care şi-a dat o moarte eroică în împrejurările cunoscute.

O icoană a Maicii Domnului împodobeşte intrarea bisericii. Frumoase fresce din epoca de construcţie.

Biserica mânăstirii din Prislop, ctitorie din sec. XIV a călugărului Nicodim, ctitorul Voditei şi al Tismanei. In formă de cruce, cu un mic turn de-asupra naosului, se află pe o înălţime.

Biserica a fost restaurată de domniţa Zamfira în sec. XVI. Mormântul ei, frumos sculptat se află în incinta bisericii.

Ruinele dacice dela Cetatea Colţului, unde s'a descoperit de curând reşedinţa, de o formă arhaică şi foarte curioasă, a unuia dintre « pileati », căpitani, purtând boneta frigiană, al lui Decebal.

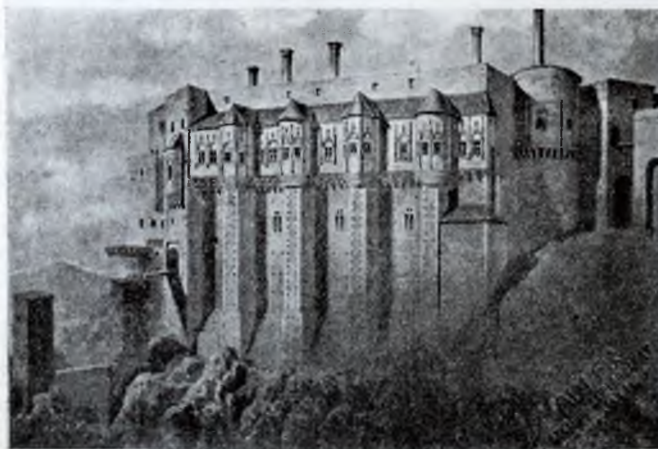
POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul H. numără 331.677 locuitori.

Populaţia judeţului este reprezentată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	331.677	164.471	167.206
Total urban	40.857	20.558	20.299
1. Oraşul Deva	10.593	5.620	4.973
2. Oraşul Haţeg	3.401	1.684	1.717
3. Oraşul Hunedoara	4.629	2.179	2.450
4. Oraşul Orăştie	6.857	3.535	3.322
5. Oraşul Petroşani	15.377	7.540	7.837
Total rural	290.820	143.913	146.907
1. Plasa Avram-Iancu	20.842	10.158	10.684
2. Plasa Brad	31.177	15.161	16.016
3. Plasa Deva	32.834	16.240	16.594
4. Plasa Geoagiu	16.607	8.193	8.414
5. Plasa Haţeg	40.324	20.067	20.257
6. Plasa Hunedoara	21.190	10.509	10.681
7. Plasa Ilia	35.064	17.007	18.057
8. Plasa Orăştie	26.986	13.523	13.463
9. Plasa Petroşeni	51.304	25.876	25.428
10. Plasa Pui	14.492	7.179	7.313

CETATEA HUNEDOARA. Col. Academiei Române

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Totae vârstele	331.677	30—49 ani	86.347
		50—69 ani	46.902
0— 9 ani	73.594	70 ani şi peste	10.437
10—29 ani	112.861	Vârstă nedeclarată	1.536

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul H., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.956	6.076	880	20,8	18,2	2,6
1931	332.581	7.800	5.990	1.810	23,5	18,0	5,5
1932	334.231	7.680	5.981	1.699	23,0	17,9	5,1
1933	335.182	6.660	5.931	729	19,9	17,7	2,2
1934	336.019	6.393	6.116	277	19,0	18,2	0,8
1935	335.720	6.246	6.361	115	18,6	18,9	0,3
1936	336.514	6.806	5.736	1.070	20,2	17,0	3,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului H. a fost de 337.225 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 331.677 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 5.548 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 1,7%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul cu cea mai mare întindere din cuprinsul Ardealului e înscris în istoria neamului atât în timpul stăpânirilor daco-romane pe aceste locuri cât şi în epoca afirmării naţionale în vremile mai noui prin revoluţiile din 1784 şi 1848.

Suprafaţa judeţului cuprinde trei regiuni distincte, atât din punct de vedere geografic cât şi din punct de vedere etnografic.

1. *Regiunea de munte*, care de fapt a format până la revoluţia lui Horia aşa numitul comitat al Zărandului, cu reşedinţa la Brad — comitat suprimat de maghiari şi înglobat Hunedoarei, drept represalii pentru răscoalele « valahilor ». Măsura a dat rezultate contrarii căci retrăgându-se autorităţile din Brad, valahii au putut mai liberi ca înainte, să-şi ţină întrunirile şi astfel s'a pregătit în bună parte revoluţia dela 1848.

Acest comitat al Zărandului a fost o « piatră nestemată » în ochii ungurilor, onorată cu multe atenţii la cari Românii nu se'aşteptau. De fapt, acest ţinut nu se ştia niciodată dacă ţine de Ardeal sau de Ungaria propriu zisă. Dacă o lege era mai favorabilă pentru locuitorii Ungariei, — prevedea bunăoară ştergerea iobăgiei — Zărandul era considerat ca ţinând de Ardeal, aşa cum este aşezat departe în Munţii Apuseni, deci să-şi ceară drepturile la cârmuitorii Ardealului; dacă se întâmpla ca Dieta Ardealului să edicteze ceva care să îmbunătăţească soarta populaţiei având în vedere pe Unguri şi Saşi, atunci « valahii compacţi din Zărand » erau consideraţi ca făcând parte din Ungaria propriu zisă, deoarece ieşirea lor din Munţi le este mai uşoară pe valea Crişului-Alb spre Arad, deci spre Budapesta.

Acest ţinut şi-a dat contribuţia de jertfă în toate momentele istorice ale neamului, căci aici au fost bătute faimoasele armate ungureşti conduse de Hatvany şi Vasváry, constituind poarta de fier a Munţilor Apuseni. Tot Zărandul a fost şi locul de sbucium al lui Avram Iancu în vremile sale de restrişte.

Azi în cimitirul dela Ţebea sub falnicul gorun al lui Horia îşi doarme somnul de veci « Craiul Munţilor » străjuit de doi tribuni ai săi. Vederea acestui mormânt îţi insuflă ceva din sentimentele pe care le-au avut precursorii îndrăsneţi ai desrobirii naţionale.

RUINILE CASTRULUI ROM
DELA SARMISEGETUZA

CAP DE COLOANĂ
LA SARMISEGETUZA

RUINILE CET.

RUINELE CASTRULUI ROMAN DELA SARMISEGETUZA

Regiunea aceasta posedă importante extracţii de aur la Brad, Gura-Barza, Ruda şi Săcărâmb.

2. *Regiunea din valea Mureşului* cu văile afluenţilor săi este cea care reprezintă agricultura mai intensă a judeţului. Prin această parte, trec principalele căi de comunicaţie din judeţ cu legături spre capitala ţării şi spre graniţa Ungariei.

3. *Regiunea de podiş* a judeţului (partea de miazăzi şi apus) care prezintă de asemenea caractere importante istorice, geografice şi industriale:

a) Ţara Haţegului cu urmele mărețe ale Sarmisegetuzei. Pietrele albe din capitala daco-romană sunt documentele unei culturi şi civilizaţii temeinice în aceste locuri.

Ţara Haţegului este o regiune de terase, bogată în aşezări omeneşti. Satele sunt aşezate în două grupuri: unul la contactul şesului cu regiunea muntoasă şi alta în regiunea centrală a teraselor. Nici un sat nu intră în văile înguste ale masivului muntos.

b) Regiunea Pădurenilor (Poiana Ruscăi) ai cărei locuitori nu-şi au aşezările pe văi şi pe culmile netede cari permit o agricultură cât de modestă, văile fiind adânci şi înguste, împădurite peste tot.

c) Regiunea din Valea Jiului, cu bogate zăcăminte de cărbuni la Petroşani, Lupeni, Vulcani, Petrila şi Livezeni.

Această regiune prezintă un fenomen demografic foarte important întrucât este singura *vale îngustă* din Ardeal locuită şi care totuşi prezintă o densitate pronunţată de locuitori, fenomen care nu se explică pe cale naturală ci prin imigrări atrase de întreprinderile industriale de aici.

Populaţia judeţului care în 1930 era de 332.118 locuitori prezintă faţă de populaţia din 1910 o descreştere de peste 4000 suflete. Descreşterea se explică în două feluri: *a)* locuitorii dela munte cu gospodării modeste sau fără, îşi caută traiul pe unde pot în tot cuprinsul ţării; *b)* partea judeţului care se mărgineşte cu judeţele bănăţene a fost molipsită în întregime de mentalitatea bănăţeană care pentru a nu se împărţi averea familiei, pretinde cât mai puţini urmaşi. Situaţia este îngrijorătoare pentrucă de aci flagelul poate trece uşor şi în alte judeţe din Ardeal; iar dacă luăm de comparaţie un judeţ cu aceeaşi populaţie în 1910 în speţă Tighina, constatăm că acesta a crescut cu 70.000 locuitori, cifra pe care trebuia să o atingă şi Hunedoara dacă ar fi avut o creştere normală.

Deficitul de populaţie în cei 20 de ani nu este deci numai de 4000, ci de 74.000 locuitori.

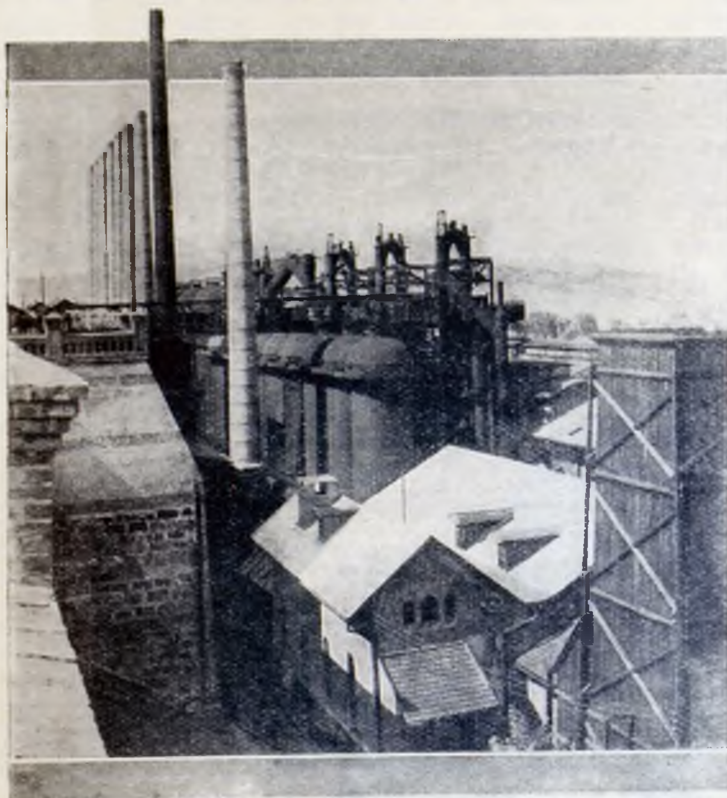
După neam locuitorii judeţului sunt Români peste 80%, iar restul Unguri şi Germani, mai ales în centrele industriale şi comerciale. Ocupaţia locuitorilor diferă după regiunea pe care o locueşte, astfel cei dela munte pe lângă agricultură şi creşterea vitelor se ocupă intens cu « băieşitul » la minele de cărbuni şi aur precum şi cu lemnăritul pentru construcţii, unelte, vase de lemn etc. Cei de pe valea Mureşului şi afluenţii acestuia au ca ocupaţie principală agricultura. Din produsele agricole nu se exportă nimic, deoarece suprafaţa cultivată fiind abia a 19-a parte din suprafaţa judeţului. Cantitatea de cereale produsă se consumă în interiorul judeţului.

Tot cu agricultura se ocupă şi locuitorii din Ţara Haţegului, o agricultură tipică în care lanurile deşi etajate sunt cultivate intens ca în ţările unde cultura pământului este mai raţională decât la noi.

Casele şi forma satelor diferă după regiune, astfel în partea de S-V întâlnim sate de tip *îngrămădit :* Cerbăl din Regiunea Pădurenilor şi Clopotiva în Ţara Haţegului; nu există o stradă principală, ci străzi întortochiate cu casele în mijlocul ogrăzii, de forme foarte variate; mergând pe uliţă vezi numai gardul sau peretele unui grajd. Aşezarea caselor nu este influenţată de direcţia străzii ci, cel mult de orientarea faţă de soare.

HUNEDOARA

HUNEDOARA:
UZINELE METALURGICE ALE STATULUI

TROIȚE

HUNEDOARA:
CASTELUL CORVINILOR

TURMĂ PE VALEA
SIRETULUI

Tot în ţara Haţegului se află sate de-a-lungul râului (Răchitoasa, Vâlcelele Bune şi Valea Dâljii) la cari însăşi numele lor le arată aşezarea; valea curge prin mijlocul satului de-a-lungul uliţelor, sau mai bine zis, însăşi albia pârâului formează uliţe care urmăresc pretutindeni cursul apei iar casele cu ogrăzile sunt înşirate pe stânga şi pe dreapta acesteia.

In partea de Nord a judeţului satele sunt mult resfirate pe întinderi mari, cu casele caracteristice prin acoperişul de paie foarte ţuguiat, făcute din bârne şi piatră.

Cele mai multe case din cuprinsul judeţului sunt de forma *caselor cu vatra liberă*, compuse dintr'o cameră de locuit şi cămara în care se ţin alimentele şi obiectele casnice. Casele sunt din bârne necioplite, cu acoperişuri de şindrilă sau paie. Vatra liberă, cu coşul larg de asupra ei care conduce fumul în pod, este aşezată lângă peretele despărţitor şi serveşte la prepararea mâncării.

Mai menţionăm un tip distinct de casă în acest judeţ — pe valea Jiului — aşa numitul *ocol patrat* caracterizat prin contopirea totală a casei cu clădirile accesorii într'un ocol pătrat, astfel că pereţii şi acoperişul casei merg în continuare cu ale celorlalte construcţii (grajd, coteţ, etc.), formând o cetate în miniatură. Se află mai ales în regiunile cu gospodări ciobăneşti.

ŢĂRAN DIN TOPLIŢA

Portul, mai caracteristic din cuprinsul judeţului se poate vedea în Ţara Haţegului şi în Regiunea Pădurenilor. Cel din Haţeg se distinge prin formele sale arhaice, fără colori şi motive măestre. Este portul omului de munte care prezintă atingerea unui scop practic celui cu tendinţe spre lux. Femeile poartă catrinţă scurtă şi lată dinainte şi catrinţă dinapoi care acoperă partea de jos a corpului de jur împrejur şi nu lasă să se vadă poalele albe.

Haina de pănură se chiamă atât la femei cât şi la bărbaţi *laibăr* când e scurtă şi *şubă* când e lungă. Este interesantă aşa numita «*şubă înfundată*» purtată de femei, care acoperă întreg corpul formând în partea dinainte falduri şi încinsă pe la mijloc cu un brâu de lână. De asemenea este interesantă găteala capului cu părul în formă de coarne, care însă abia se mai întâlneşte astăzi la babe; în basinul Petroşenilor se obişnueşte pieptănătura cu doi «*dăiozi*» păr artificial aşezat la cele două laturi ale capului. Capul este învelit pretutindeni cu broboada lungă şi albă, care dă femeilor o înfăţişare impunătoare.

Tot în regiunea Haţegului se poartă de bărbaţi două piese de îmbrăcăminte arhaice, *gluga* şi *sarica*. Gluga este o moştenire dela Daci. Intr'adevăr, pe columna lui Traian, se poate observa acest vestmânt, păstrat cu toate formele lui până astăzi.

In regiunea Pădurenilor un port original deosebit de cel al vecinilor. Femeile poartă oprege (înainte şi înapoi), două piese de lână ce înfăşoară partea inferioară a corpului, strânse ca o fotă ce dă un aspect mai svelt femeii pădurene. Ea este bogată în ornamente cu tăblii late de-a-lungul mânecii şi la gura pieptului cu o cusătură grea şi isbitoare de colori aspre: roşu, negru şi albastru.

Găteala capului este de asemenea originală prin conciul de forma unei bonete cu un corn îndărăt, cusut cu figuri negre şi învălit cu o broboadă albă şi lungă. In picioare, femeile şi bărbaţii poartă opinci cu gurgue foarte înalte. Bărbaţii poartă cioareci strâmţi, laibăr scurt de lână şi pălărie cu marginea întoarsă. *v. g.*

ECONOMIE

Bogăţia judeţului H. o formează munţii săi care ascund în interior însemnate şi variate minereuri de aur, cărbuni, lignit, mangan şi fier. Graţie acestora, s'a desvoltat aci o puternică industrie metalurgică.

Judeţul are munţii bogaţi în păduri şi turme întinse. In regiunea dealurilor se cultivă viţa de vie.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă de 769.500 ha. Suprafaţa arabilă este de 147.849 ha, adică 19,21% din suprafaţa judeţului şi 0,50% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 1.400 ha, adică 0,95%, iar mica proprietate 146.449 ha, adică 99,05 %.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 101.594 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 45.541 ha, cu o producţie de 394.225 chint. (prod. medie la ha 8.7 chint.), în valoare de 156 mil. lei.

Porumbul ocupă 43.958 ha, cu o producţie de 485.868 chint. (prod. medie la ha 11,1 chint.), în valoare de 114 mil. lei.

Secara ocupă 5.541 ha, cu o producţie de 44.505 chint. (prod. medie la ha 8,0 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.762 ha, cu o producţie de 30.969 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Orzul ocupă 1.792 ha, cu o producţie de 14.936 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 9.349 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 4.923 ha, cu o proucţie de 122.726 chint. fân (media la ha 24,9 chint.), în valoare de 17 milioane lei, şi 900 chint. sământă (media la ha. 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 2.464 ha, cu o producţie de 66.184 chint. fân (media la ha. 2 6,8 chint.), în valoare de 9 milioane lei şi 600 chint. sământă (media la ha 0,2 chint.) *Alte fâneţe cultivate* ocupă 1.363 de ha, cu o producţie de 30.836 chint. (media la ha 22,6 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 599 ha, cu o producţie de 56.703 chint. (media la ha 94,6 chint.) în valoare de 4 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 7.696 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 3.707 ha, cu o producţie de 286.821 chint. (media la ha 77,3 chint.), în valoare de 36 milioane lei. *Varza* ocupă 1.228 ha, cu o producţie de 50.669 chint. (media la ha 41,2 chint.) în valoare de 10 milioane lei. *Ceapa* ocupă 463 ha, cu o producţie de 19.799 chint. (media la ha 24,4 chint.), în valoare de 9 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 33.113 chint., în valoare de 4 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 21.364 chint., în valoare de 7 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 175.755 chint., în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 1.918 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 1.809 ha, cu o producţie de 8.238 chint. fuior (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 29 milioane lei, şi 6.268 chint. sământă (media la ha 3,4 chint.), în valoare de 2 milioane lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de varză în acest judeţ este clasată în locul întâiu din ţară.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (769.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 27.292 ha.

MASIVELE RETEZATULUI CU MUNTELE CUSTURA (2463 m)

Fânețele naturale ocupă 70.745 ha, cu o producție de 1.252.186 chint. (producția medie la ha 17,7 chint.), în valoare de 138 milioane lei.

Pășunile ocupă 83.200 ha.

Pădurile ocupă 343.789 ha.

Livezile de pruni ocupă 6.621 ha., cu o producție de 148.972 chint. (producția medie la ha. 22,5 chint.), în valoare de 45 milioane lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 3.882 ha.

Vița de vie ocupă 381 ha.

Caracteristică. Suprafața ocupată de păduri și fânețe naturale în acest județ, este clasată în locul întâiu din țară.

Creșterea animalelor. In județul H. se găseau în anul 1935: cai 15.147, boi 109.777, bivoli 1274, oi 240.152, capre 20.996, porci 38.766, stupi sistematici 3.312 și stupi primitivi 6.755.

La acest capitol, județul este caracterizat prin marele număr de boi, oi și capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de celelalte județe.

Industrie. *Alimentară*: 3 mori sistematice (Deva, Simeria, Lupeni), 1 fabrică de paste făinoase, 1 de mezeluri, 1 de conserve (toate la Deva), 1 de spirt (Orăștie), 1 de oțet (Hațeg); *Chimică*: 1 fabrică de săpun (Lupeni), 1 de săpun și lumânări (Orăștie), 1 de cărbuni activi (Vulcan), 1 de cocs (Lupeni), 1 de brichete, uleiuri și smoală (Petrila), 1 de oxigen (Lupeni), 1 cooperativă pentru cultivarea plantelor medicinale (Orăștie); *Metalurgică*: 5 uzine metalurgice (Cugir, Hunedoara, Govășdia, Catanași, Crișeni), 1 turnătorie de fier (Hunedoara), 1 turnătorie de fier și alamă (Brănișca), 1 turnătorie de clopote (Cugir); 1 atelier mecanic (Petroșani); *Pielărie*: 1 fabrică de bocanci (Orăștie), 1 de tăbăcărie (Hațeg), 1 blănărie (Orăștie); *Lemnului*: 14 fabrici de cherestea (3 la Bucova și câte 1 la Hunedoara, Orăștie, Sarmisegetuza, Vața-de-Jos, Livezeni, Șibot, Vadul-Dobrei, Lonea, Petrila, Clopotiva și Brăuțarul-Superior), 1 de cuie de lemn (Hășdău), 1 de tâmplărie (Petroșeni); *Materiale de construcție*: 1 fabrică de cărămizi (Livadia-de-Câmp), 2 de cărămizi și țigle (Orăștie și Banița), 5 de Var (Vața de-Jos, Banița, Baldovini, Rișculița, Dobra), 1 de cărămizi de sgură (Hunedoara), 2 de teracotă (Deva și Barul-Mare); *Alte industrii*: 1 uzină pentru fabricat acumulatori (Deva).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara « Petroșani », Lupeni (inv. 15), Fabrica de paste făinoase « Transilvania », Deva (soc. 5, inv. 2).

Fabrica de cărbuni activi « Acticarbon », Vulcan (soc. 5, inv. 23), Fabrica de brichete, uleiuri și smoală « Petroșani » Petrila (inv. 32);

« Uzinele metalurgice din Copșa Mică – Cugir », Cugir (inv. 700), « Uzinele de fier ale Statului din Hunedoara » (Uzine la Hunedoara, Govășdia și Catanași, inv. 362), Uzina « Calan » a Soc. « Uzinele Metalurgice Unite Titan-Nadrag-Calan », Crișeni (inv. 120); Atelierul mecanic « Petroșani », Petroșani (inv. 45);

*) Cifrele în paranteză arată Capitalul social (*soc.*) și Capitalul investit (*inv.*) în milioane de lei.

Fabrica de bocanci « Ardealul », Orăștie (inv. 6);

Fabricile de cherestea: « Soc. anon. industrială Arad-Brad », Vața-de-Jos (soc. 17, inv. 7), « Petroșani », Șibot (inv. 7), «Soc. anon. pentru exploatarea de lemne din Valea Jiului », Lonea (inv. 10);

Fabrica de cărămidă și cuptoarele de var ale Uzinelor de fier ale Statului, Hunedoara (inv. 7), Fabrică de teracotă « Industria ceramică », Baru-Mare (soc. 3, inv. 15).

Industrie extractivă. a) *Mine de aur și argint*: Minele de aur și argint ale Statului din Vălișoara, Dealu-Mare, Certejul-de-Sus, Săcărâmb și Hondol; Minele soc. « Mica » din Lincoiul-de-Jos, Lincoiul-de-Sus, Ruda-Brad, Criscior, Câinelul-de-Sus, Gura-Barza și Stănija; Minele Soc. « Măgura-Toplița Concordia » din Crăciunești, Băița și Barbura; Minele societăților « Mines d'or », « Furtuna » și « Soc. micilor producători » din comuna Stănija; Mina Asoc. « Sfredel Cireș » din Băița; b) *Mine de fier*: Minele de fier ale Statului (R.I.M.M.A.) din Ghelar și Vadu-Dobrii; Mina « Teliuc » a Soc. « Titan-Nădrag-Calan »; c) *Mine de cărbune brun*: Minele Soc. « Petroșani » din Petroșeni, Lupeni, Petrila și Aninoasa; Minele Soc. « Lonea » din Lonea, Petrila și Jieț; Mina Soc. « Salatruc » din Livezeni; d) *Mine de lignit*: Minele Soc. « Mica » din Țebea; e) *Mine de talc*: Mina Soc. « Mineralia » din Cerișor; f) *Cariere*: Cariera de guano-fosfat a Soc. « Cioclovina » din Pui; Cariera de marmoră din com. Bucova.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI HUNEDOARA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	3	443	55	24.139
Chimică	4	—	29	182	98.928
Metalurgică	5	1	5.797	1.178	167.210
Pielărie	1	1	41	23	410
Lemnului	5	2	757	173	11.872
Materiale de construcție	9	1	544	267	16.676
Electro-technică	1	—	14	5	400
Ceramică	1	—	30	14	2.795
Total	31	8	7.655	1.897	322.430

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț cu lemne de construcție și de foc, animale și produse animale. Comerț al micilor întreprinderi miniere cu produsele lor.

Credit și cooperație. *Cooperative de credit* (bănci populare) 20, cu 3.835 membri și cu un capital social vărsat de 3.772.913 lei. Imprumuturi acordate 16.811.487 lei (neconvertite 2.074.622 lei, convertite 4.940.935 lei, și reduceri la împrumuturi convertite 9.795.930 lei. Depuneri spre fructificare 6.057.670 lei. Totalul bilanțului 19.194.091 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 126 membri și cu un capital social vărsat de 173.471 lei. Valori imobilizate 175.258 lei. Totalul bilanțului 430.059 lei.

HUNEDOARA

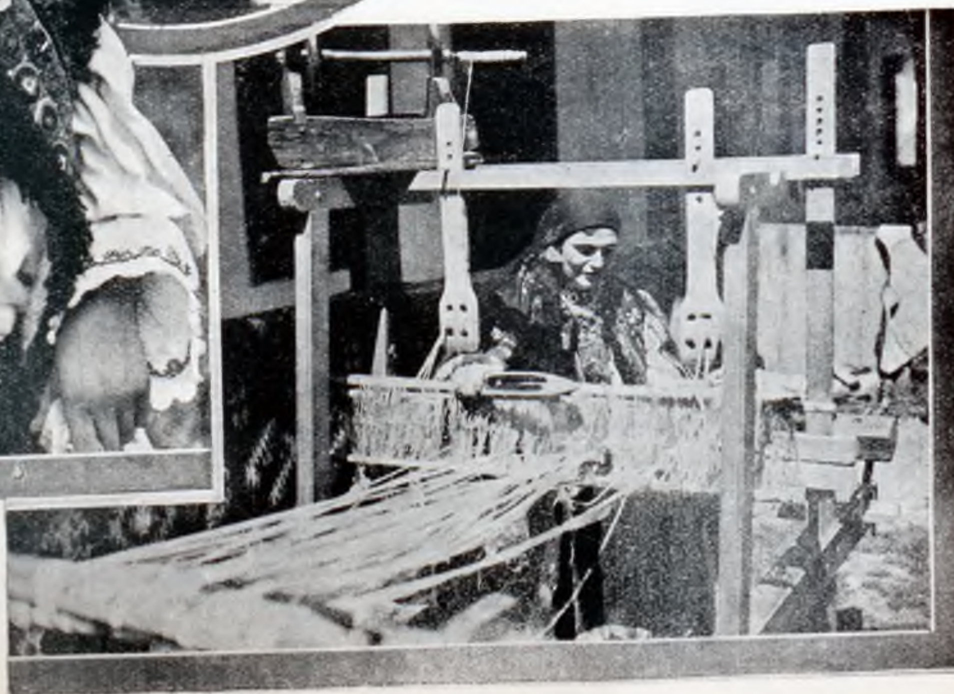
HUNEDOARA:
CASTELUL CORVINILOR

TIPURI DE ŢĂRANI

LA RĂSBOI

RUINELE CETĂŢII SARMISEGETUZA (ULPIA TRAIANA). AMFITEATRUL ŞI TEMPLUL ZEIŢEI NEMESIS

Cooperative forestiere 1, cu 103 membri şi cu un capital social vărsat de 24.414 lei. Bilanţul încheiat 136.706 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 5, cu 220 membri şi cu un capital vărsat de 240.452 lei. Bilanţul încheiat: 1.548.029 lei.

Cooperative de consum 3, cu 734 membri şi cu un capital social vărsat de 297.324 lei. Mărfuri generale în valoare de 638.699 lei. Bilanţul încheiat: 1.066.477 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

In cuprinsul judeţului funcţionează *22 bănci* societăţi anonime.

Situaţia lor conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	10.711.405	Fonduri	159.083.921
Plasamente	381.233.980	Angajamente	337.456.141
Imobilizări	24.419.435	Rezultate	1.005.421
Rezultate	81.180.663		
Total	497.545.483	Total	497.545.483

Finanţe publice. Bugetul judeţului pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**45.924.212**
Venituri ordinare	*21.272.224*
Venituri extraordinare	*1.194.189*
Venituri speciale	*23.457.799*
Cheltueli	**45.924.212**
Cheltueli ordinare	*21.272.224*
Cheltueli extraordinare	*1.194.189*
Cheltueli speciale	*23.457.799*

Drumuri. Judeţul H. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 2.084 km 191 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 306 km 298 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 294 km 653 m (pavaţi şi pietruiţi), iar comunele urbane 11 km 645 m.

Drumuri judeţene 760 km 753 m, din care administraţia judeţului întreţine 582 km 126 m, (pietruiţi şi pavaţi), iar comunele urbane 2 km 600 m.

Drumuri comunale 1.017 km 140 m.

Lungimea podurilor este de 7.904,72 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 2933,01 m, judeţene 3.391,31 m, şi comunale 1.580,40 m.

Prin judeţ trec 5 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Sebeş—Deva—Arad* dela Sebeş spre Arad (Deva-Orăştie = 21 km).
2. *Tg.—Jiu—Petroşeni—Haţeg—Simeria* (Deva— Haţeg = 30 km; Deva—Petroşani = 76 km.).
3. *Deva—Brad—Oradia* (Deva—Brad 32 km).
4. *Haţeg—Caransebeş.*
5. *Brad—Abrud.*

Cale ferată. Judeţul H. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 285 km, din care 91 km linii principale simple şi 194 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Exprese şi rapide: Bucureşti—Arad—Decebal (Budapesta, Viena, Paris). Accelerate: Bucureşti—Arad.

Staţii importante: Simeria, Ilia, Deva, Şibot, Hunedoara, Cugir, Petroşani, Lupeni, Subcetate, Brad.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menţionăm şi linia Hunedoara—Ghelar, exploatată de particulari.

Poştă, telegraf, telefon. *7 oficii P.T.T. de stat* la Deva, Haţeg, Hunedoara, Lupeni, Orăştie, Petroşani, şi Simeria-Gară; *26 oficii autorizate* la Aninoasa, Baia-de-Criş, Băiţa, Brad, Branişca, Bucova, Călan, Cârneşti, Certejul-de-Sus, Criştilor, Cugir, Dobra, Geoagiu, Ghelar, Gurasada, Ilia, Lăsău-Gară, Petrila, Pui, Săcărâmbu, Sarmisegetuza, Şibot, Şoimuş, Vaţa-de-Jos, Vulcan, Zam şi *2 agenţii autorizate* la Câmpuri-Surduc-Gară şi Merişor.

Oficii telefonice la Deva, Haţeg, Hunedoara, Orăştie, Petroşani, Baia-de-Criş, Băiţa, Brad, Branişca, Cârneşti, Certejul-de-Sus, Creşeni, Criscior, Cristior, Cugir, Dobra, Geoagiu, Ilia, Lupeni, Petrila, Pui, Sarmisegetuza, Simeria-Gară, Soimuşul, Vaţa-de-Jos, Vulcan, Zam.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Vaţa-de-Jos*, staţiune balneo-climatică, aşezată în valea Crişului Alb, la 230 m înălţime. Ape termale (32 C), uşor clorurate şi sulfatate. Indicaţiuni: pentru cura externă în reumatism cronic, diateze neuro-artritice, ankiloze, nevralgii, dermatoze, anemie, rahitism, boli de femei, boli nervoase, iar pentru cura internă, în cataruri cronice ale tubului digestiv şi ale tubului urinar. Instalaţii de băi reci şi calde.

Staţie c. f. pe linia secundară Arad-Brad.

BISERICA DIN DEMSUŞ

Anotimp: Iunie–Septembrie. Mici hoteluri şi case de închiriat. Oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Mici excursii în împrejurimi şi alpinism în Munţii Apuseni, la Găina, la Cucurbeta şi la Gheţarul dela Scărişoara.

Geoagiu, staţiune balneo-climatică, aşezată pe malul Mureşului, în apropierea haltei Romoş – Geoagiu, pe linia Bucureşti—Arad—Decebal. Altitudine 356 m. Climat dulce, fără variaţii de căldură, aerul purificat de apropierea pădurilor. Ape oligo-metalice intermale (32 C).

Indicaţiuni: reumatism cronic, anchilose, nevralgii, anemie, clorose, limfatism, boli de femei, boli nervoase, iar în cura internă afecţiunile gastro-intestinale, afecţiunile ficatului şi vezicei biliare, bolile căilor urinare.

Instalaţii de băi calde şi reci, hideoterapie etc. Anotimp: Maiu—Septembrie. Hoteluri modeste, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Excursii şi alpinism în Munţii Sebeşului şi în Munţii Poiana-Ruscă.

Calan, staţiune balneo-climatică, pe valea Streiului, la 231 m înălţime. Haltă c.f. pe linia Simeria – Lupeni. Ape oligometalice, intermale. Indicaţiuni: reumatism, anemii, clorose, limfatism, rahitism, boli de femei, boli nervoase. Excursii şi alpinism în munţii Retezatului.

Haţeg, staţiune climatică, aşezată în regiune pitorească a muntelui Retezat. Centru cu numeroase excursii. Staţie c.f. pe linia Caransebeş – Subcetate.

Bobâlna, staţiune balneară de interes local, situată la 4 km de satul Bobâlna, între păduri. Ape termale. Instalaţiuni modeste. Gară la Turdăş, pe linia Teiuş – Simeria.

Şoimuş, pe Mureş şi *Boholt*, ambele în apropiere de Deva, mici staţiuni balneare de interes local, prima cu ape feruginoase, a doua cu ape carbo-gazoase şi alcalino-teroase.

Incercuit de munţi ce-i dau înfăţişarea unei cetăţi în care cu greu poţi pătrunde, judeţul Hunedoara este poate cel mai interesant dintre judeţele ţării, din punct de vedere turistic.

Excursii mici: în regiunea dela Pui, satele Ohaba Ponor şi Ponorici, vestite prin fenomenele carstice, peşteri, doline, etc.; bazinul carbonifer dela Petroşani, Livăzeni, Vulcan şi Lupeni; minele dela Ghelar.

Alpinism. In Munţii Apuseni: din Baia de Criş, prin Rişculiţa, peste Prislop la Muntele Găina. In Munţii Retezat: din Râu de Mori, pe Valea Râuşorului la Vârful Retezatului; pe Valea Râului Mare la Vârful Zănoaga şi lacul Zănoaga; la Cetatea Colţului – Retezat – Vârful Bucura; pe Valea Soarbelor – Paltina, la Borăscu, Scărişoara şi Godeanu; prin Gura Zlatei, la Borăscu şi Godeanu; din Hobiţa sau Uric la Vârful Păpuşii, Vârful Mare şi Custura; din Lupeni la Vârful Oboroca şi Vârful Tulişa; din Uricani, prin Câmpul lui Neagu, pe Valea Jiului Român, în Valea Cernei. In Munţii Poiana Ruscăi: din Hunedoara prin Vadu Dobrii, la Vârful Rusca şi Padeşul. In Munţii Ţarcului şi Godeanului: din Clopotiva, peste Petreanul la Vârful Petrii şi mai departe la Ţarcu; din Clopotiva, pe Valea Râului Mare, la Muntele Gugu şi Vârful Godeanu. In Munţii Vâlcanului: din Lupeni, la Vârful Straja şi Pasul Vulcan (întoarcerea prin Vârful Cândeţul la Bărbătenii de Jos); din Uricani, la Vârful Negrului şi Şiglăul Mare. In Munţii Parângului: din Livăzeni, la Parângul şi Vârful Mândrei; din Petroşani, la Vârful Ciobanu şi Coasta lui Rusu; din Petroşani, la Vârful Capra. In Munţii Sebeşului: din Petroşani, prin poiana Ditei şi Dealul Dobrei, la Surian; din Petroşani, prin Plobucet, la Vârful lui Petru; dela Cugir, prin Valea Râului mic şi Muntele Şernaţ, la Godeanul şi Surianul. In Munţii Cibinului: excursie frumoasă dela Petroşani, peste Vârful Caprei, Piatra Albă şi Cindrel, la Păltiniş.

Numeroase terenuri pentru sky, în mai toţi munţii. Case de adăpost Baleia (1450 m.) şi Pietrile (1475 m.) în Retezat, (propr. T. C. R.), Gura Zlatii (propr. partic.), pe vrf. Straja (Clubul «Mineral»), la pasul Vulcan (propr. T.C.R.) Parângul (proprietatea S.K.V., sub vârful Parângului, la 1.680 m), Surianul (proprietatea S.K.V., sub vârful Surianului, la 1.734 m), Naia (proprietatea S.K.V., pe vârful Naia la 1.087 m); şi Lolaia (Munţii Retezatului) şi casele de pădurari dela Măgura, Prislop, Grădiştea, etc.

CULTURA

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 279.224 locuitori, din cari 51,8% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 61,4% bărbaţi ştiutori de carte şi 42,5 femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor, după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutolor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,1	1,2
2. Primară	68,1	90,3
3. Secundară	22,3	6,2
4. Profesinală	5,6	1,6
5. Unversitară	1,9	0,5
6. Alte şcoli superioare	1,0	0,2

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului H. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 67.027 locuitori (7.689 mediu urban şi 59.338 mediu rural).

Şcoli secundare: 4 licee de băieţi (Deva, Orăştie, Petroşeni, şi Brad), 1 liceu de fete (Deva), 1 şcoală secundară de fete romano-catolică, 1 gimnaziu de băieţi (Hunedoara), 1 gimnaziu de fete (Orăştie), 1 liceu comercial Haţeg), 1 liceu industrial (Deva), 1 gimnaziu (Haţeg), 4 gimnazii industriale (Petroşeni, Hunedoara, Baia-de-Criş şi Dobra), 1 şcoală normală de băieţi (Deva), 1 şcoală industrială comunală (Orăştie), 1 şcoală industrială de ucenici (Hunedoara), 1 şcoală minieră (Petroşeni), 1 şcoală de ucenici (Deva).

Şcoli primare 428, din care 402 rurale şi 26 urbane (397 şcoli de Stat şi 31 confesionale), cu un număr total de 40.597 elevi (4568 mediu urban şi 36.029 mediu rural) şi cu 788 învăţători şi alt personal didactic (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 40, din care 30 rurale şi 10 urbane 39 de Stat şi 1 confesională), cu un număr total de 2.612 copii (763 mediu urban şi 1849 mediu rural) şi cu 49 conducătoare (Situaţia din 1934).

HUNEDOARA

LUPENI:
MINELE DE CĂRBUNI

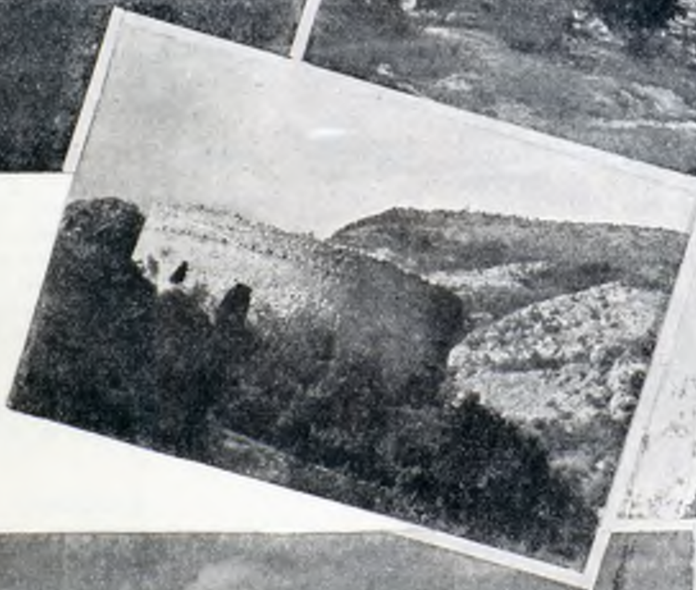

MINERI

RUINILE
CETĂŢII DEVA

CRIVADIA:
TURN ROMAN DE
APĂRARE

BISERICA DIN DEMSUŞ
(HAŢEG)

PETROŞANI:
MINELE DE CĂRBUNI

SANATORIUL GEOAGIU

Instituţii culturale. In judeţul H. se relevă activitatea *Astrei* » cu un despărţământ central în oraşul Deva şi cu organizaţii locale în Baia-de-Criş, Brad, Dobra, Geoagiu, Haţeg, Hunedoara, Ilia, Jiu, Orăşte, Pui, Sarmisegetuza şi Simeria

Fundaţia Culturală Regală « Pincipele Carol », are cămine culturale în: Almaş-Selişte, Alun, Boz, Bozeş Bretea-Română, Brâznic, Burjuc, Cârneşti, Cimpa, Clopotiva, Dâncul-Mare, Dobra, Fintoaga Gurasada (căminul model), Hărău, Lăsău-Grind, Leşnic, Răchitova, Renghet, Seuleşti, Şibot, Şoimuş, Simeria-Veche, Ţebea, Valea-Sângiorgiu, Vinerea şi Zam

Liga Culturală activează în comuna Tota.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 187 cămine culturale, 27 soc. muzicale şi 38 biblioteci, adică în total 252 organizaţii culturale, dintre care 42 au personalitate juridică

Un muzeu judeţean în Deva, un muzeu al Societăţii « Mica » în Brad.

Casine româneşti în Deva, Haţeg, Orăştie, Lupeni şi Vulcan. Casinou săsesc (Deva).

Societatea istorică şi arheologică a judeţului H. şi Soc. « Carpatina Ardeleană » Deva Cercul funcţionarilor minieri Lupeni, Cercul industriaşilor şi meseriaşilor Vulcani « Acţiunea românească » (Crişeni « Frăţia ortodoxă » Vulcan, 3 societăţi de lectură (Orăştie).

16 cinematografe şi 1 teatru (Teatrul minier din Lupeni), 11 societăţi corale şi muzicale 22 societăţi sportive, mai multe societăţi turistice şi 20 societăţi de vânătoare şi pescuit.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 64,2% sunt ortodocşi şi 18,3% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi locaşuri de închinăciune. 377 biserici ortodoxe, 106 greco-catolice, 37 romano-catolice, 29 reformate, 7 evanghelico-luterane, 2 unitariene, 19 case de rugăciune baptiste 1 adventistă, 1 casă de rugăciune a Creştinilor după Evanghelie, 1 a mileniştilor, 11 sinagogi.

Mânăstiri: *a)* greco-catolice: Prislop din Silvaşul-Superior şi Toteşti din Toteşti. *b)* romano-catolice: mânăstirile ordinului Sf. Francisc din Hunedoara, Baia-de-Criş şi Orăştie; mânăstirea surorilor franciscane din Petroşeni

Instituţii bisericeşti. Protopopiate ortodoxe în: Deva, Haţeg, Hunedoara, Orăştie, Petroşani, Brad, Băiţa, Dobra, Geoagiu şi Ilia. Vicarat greco-catolic în Haţeg; Protopopiate greco-catolice în: Lupeni Sarmisegetuza, Hunedoara, Orăştie şi Deva. Protopopiat romano-catolic în Brad.

Judeţul H. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei Iulii şi Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică a Episcopiei din Lugoj Mitropolia din Blaj.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului H. este oraşul Deva. Judeţul are 5 oraşe (*Deva, Haţeg, Hunedoara, Orăştie* şi *Petroşeni*) şi 414 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Avram Iancu	34 sate
II.	Plasa Brad	30 sate
III.	Plasa Deva	54 sate
IV.	Plasa Dobra	27 sate
V.	Plasa Geoagiu	29 sate
VI.	Plasa Haţeg	43 sate
VII.	Plasa Hunedoara	51 sate
VIII.	Plasa Ilia	48 sate
IX.	Plasa Orăştie	33 sate
X.	Plasa Petroşeni	14 sate
XI.	Plasa Pui	28 sate
XII.	Plasa Sarmisegetuza	23 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Deva cu 2 secţiuni, 18 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Deva.

10 judecătorii la Deva, Hunedoara, Haţeg, Orăştie, Petroşeni, Baia-de-Criş, Brad, Geoagiu, Ilia şi Pui, cu un total de 27 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Deva (spital judeţean şi spital epidemic), Baia-de-Criş şi Vulcan (boli infecţioase). Sanatoriu de stat în Geoagiu.

Spitale comunale în Orăştie, Hunedoara, Petroşeni (spital de izolare) şi Aninoasa. Spitalul Casei Cercuale pentru Asigurări Sociale (Petroşeni).

Dispensare de stat în Orăştie, Vaţa-de-Jos, Geoagiu, Ilia, Hondol şi Simeria. Dispensare comunale în Petrila, Râul-Alb, Sarmisegetuza şi Clopotiva. Dispensarele Societăţii « Principele Mircea » în Petroşeni şi Lupeni. Dispensarul Societăţii « Petroşani » în Lupeni.

Servicii sanitare în oraşele Deva (serv. sanitar judeţean şi serv. sanitar comunal), Haţeg, Hunedoara, Orăştie şi Petroşeni.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale întreţine spitalele din Brad, Petroşeni şi Vulcan şi postul de prim-ajutor din Lupeni. Are organizaţii medicale în Deva, Haţeg, Hunedoara, Orăştie, Petroşeni, Simeria, Ilia, Dobria, Călan, Săcărâmb, Hondol, Grădişte, Băiţa, Crişcior, Baia-de-Criş, Ghelar, Cugir, Petrila, Lonea, Aninoasa, Vulcan, Pui şi Lupeni (total 33 medici şi 6 farmacişti).

Societatea « Crucea Roşie » în Deva, Hunedoara, Orăştie, şi Brad.

Oficiul I. O. V., Societatea pentru profilaxia tuberculozei şi Soc. « Pâinea lipsiţilor », toate în Deva.

In Orăştie se află 1 azil de bătrâni (comunal) şi 1 orfelinat reformat.

De asemenea în judeţ sunt 26 reuniuni feminine de binefacere şi asistenţă.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Deva, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

PARCUL SANATORIULUI GEOAGIU, IARNA

PRIVELIŞTE DIN MUNŢII RETEZATULUI

Haţeg, comună urbană situată în valea râului Streiu, la 181 m deasupra nivelului mării şi la 30 km de Deva, 172 km de Timişoara, 409 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Caransebeş-Subcetate.

Are 3080 locuitori (cifra probabilă a locuitorilor la 1.VII 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 2.902.762 lei.

1 tăbăcărie, 1 fabrică de oţet, 2 mori ţărăneşti.

Uzină electrică.

Comerţ puţin desvoltat de animale şi produse animale.

Bâlciuri anuale 21—23 Ianuarie, 8—10 Aprilie, 12—15 August, 8—11 Septemvrie.

Banca Centrală pentru Industrie şi Comerţ din Cluj (sucursală). « Banca de păstrare » S.A. din Petroşeni (filială). Banca de Industrie şi Comerţ S.A., Creditul comercial S.A.

Liceul comercial « I.C. Brătianu », Gimnaziul « Berthelot », 1 şcoală primară de Stat, 1 şcoală primară reformată, 1 romano-catolică, 1 grădină de copii.

1 organizaţie a asociaţiei. « Astra ». Casina Română, Bibliotecă, Club atletic, cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 capelă romano-catolică, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox, Vicariat greco-catolic.

Pretură, Primărie, Judecătorie mixtă, Percepţie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Ocol silvic, Serviciu sanitar al oraşului şi al circumscripţiei, Serviciu veterinar. Sfatul negustoresc. Asociaţia femeilor române, Asociaţia femeilor greco-catolice, Asociaţia femeilor romano-catolice. Casa Asigurărilor Sociale (serviciu medical).

Hunedoara, comună urbană situată pe râul Cerna-Zlaşti, la 236 m deasupra nivelului mării şi la 44 km de Deva, 178 km de Timişoara şi 399 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Simeria-Hunedoara.

Are 4.651 locuitori (cifra probabilă la 1.VII.1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 4.437.512 lei.

Uzinele metalurgice ale Statului, « Dacia » industria lemnului şi fierului, « *Mineralia* », industria de steatită, 2 uzine electrice.

Comerţ restrâns de lemne, animale şi oi.

Bănci: « Corvineana », « Hunedoreana », « Poporala » şi « Agricola ».

Gimnaziu de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, 4 şcoli primare, 2 grădini de copii, 1 şcoală industrială de ucenici.

Despărţământul « Astra », 1 soc. corală, 1 bibliotecă, 1 club sportiv « Corvin », 1 soc. de vânătoare, 1 soc. de pescuit, 1 cinematograf.

3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică. 1 mânăstire franciscană, 1 biserică reformată şi 1 sinagogă, 1 protopopiat ortodox şi 1 greco-catolic.

Primărie, Judecătorie de Ocol, Ocol silvic, Poliţie, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic, Percepţie.

Sfat negustoresc, Sindicat muncitoresc, Sindicat metalurgist.

Crucea Roşie, Reuniunile femeilor: ortodoxe, greco-catolice, romano-catolice, reformate şi Reuniunea bărbaţilor reformaţi.

Spital comunal, Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Orăştie, comună urbană, situată în apropierea Mureşului, la 260 m deasupra nivelului mării şi la 21 km de Deva, 186 km de Timişoara, 368 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Teiuş—Arad.

Are 6.763 locuitori (cifra probabilă la 1/VII/1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 10.430.969 lei.

1 fabrică de blănuri, 1 de săpun, 1 de spirt, 1 de cărămidă şi ţiglă, 1 de încălţăminte, 1 uscătorie modernă de plante medicinale, 1 moară sistematică, 1 atelier pentru industria casnică naţională.

Comerţ intens de animale, cereale, produse animale, lemne, cărbuni din lemn, fructe, struguri şi vin.

« Ardeleana » institut de credit şi economii, « Dacia » institut de credit şi economii, Banca Populară Orăştiană, « Vorschusverein », institut de credit şi economii, Casa de păstrare, institut de credit şi economii.

Liceul de băieţi « Aurel Vlaicu », Gimnaziul de fete « Despina Doamna », 5 şcoli primare, 2 grădini de copii, 1 şcoală industrială.

Despărţământul « Astra », Casină Română, 3 soc. de lectură, 4 coruri, 1 club sportiv, 1 soc. de vânătoare, Filiala soc. de turism « Carpatina », 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 sinagogă.

Mânăstirea ordinului Sf. Francisc.

Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Percepţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Ocol silvic, Judecătorie mixtă.

Sfatul negustoresc, Asociaţia pensionarilor, a meseriaşilor români, Reuniunea economică, Sucursala reuniunii economice săseşti din Sibiu.

Uzină electrică, abator comunal.

Spital izolator, infirmerie, Dispensar de stat.

Crucea Roşie, Casa Asigurărilor Sociale (serviciu medical), Orfelinat confesional reformat, Căminul de bătrâni (comunal).

Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor ortodoxe. Reuniunea femeilor evanghelico-lutherane, Reuniunea femeilor reformate, romano-catolice, greco-catolice şi diferite reuniuni pentru înmormântări.

Petroşeni, comună urbană, aşezată în valea superioară a Jiului, la 76 km de Deva, 217 km de Timişoara şi 347 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Simeria—Lupeni.

Are 15.711 locuitori (cifra probabilă la 1/VII/936).

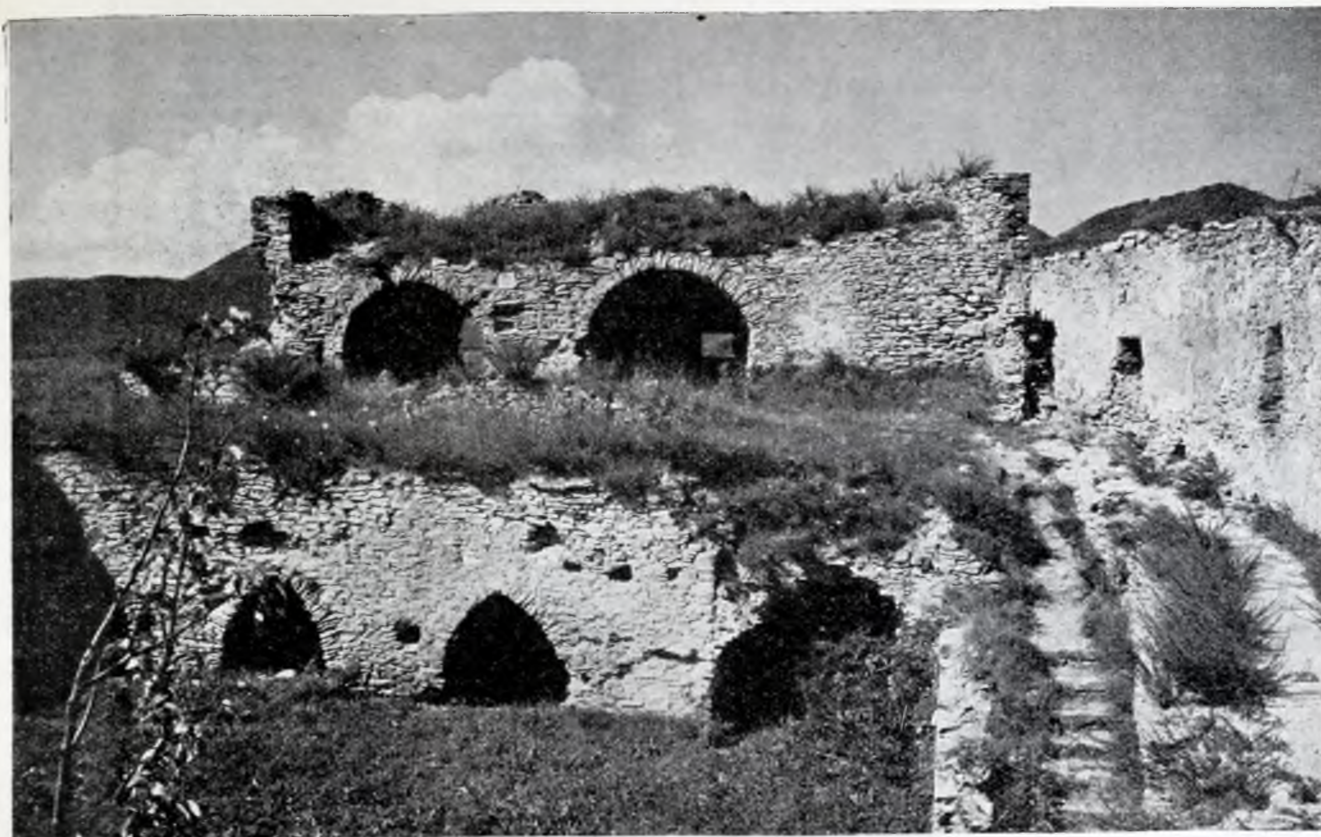
Industria minieră a Soc. « Petroşani ».

Banca « Casa de Păstrare » şi Banca « Parângul ».

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma do 8.262.752 lei.

PEŞTERA BOLII

RUINELE CETĂŢII DEVA

Liceu de băieţi, Gimnaziu industrial, Şcoală secundară de fete romano-catolică, Şcoală minieră, 2 şcoli primare de Stat, 2 şcoli primare romano-catolice, 1 reformată, 1 evanghelică, 3 grădini de copii.

Asociaţiunea « Astra » (filială), 2 biblioteci, Clubul sportiv « Jiul », Soc. Carpatina (filială), Soc. vânătorilor români, 6 cluburi de popice, 2 cinematografe.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Mânăstirea surorilor franciscane.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Percepţie, Judecătorie mixtă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie, Inspectorat minier, Subinspectorat muncii, Ocol silvic, Regiune agricolă, Casa de Asigurări Sociale.

Sfatul negustoresc, Reuniunea comercianţilor şi industriaşilor Români, Clubul meseriaşilor.

Uzina electrică S.P.A., Uzină electrică a Soc. « Lonea ».

Spitalul Casei Cercuale pentru Asigurări Sociale, Spitalul de izolare al oraşului.

Dispensarul Casa Asigurărilor Sociale (serviciu medical), « Mircea », soc. « Principele Reuniunile femeilor ortodoxe, greco-catolice, romano-catolice, evanghelice, reformate, unitariene şi izraelite.

Brad, centru minier şi sediu de plasă în N V judeţului, pe valea Crişului Alb. Are 1 liceu de băieţi, 1 organizaţie a Asociaţiei « Astra », 1 muzeu al Societăţi « Mica », 1 protopopiat ortodox şi 1 protopopiat romano-catolic.

Cugir, centru industrial (metalurgic) situat în E ţinutului, aproape de hotar, la s. Mureşului.

Ghelar, sat cunoscut prin minele sale de fier. E aşezat pe o culme de munte, în bazinul Cernei afluent al Mureşului.

Grădişte, sat aşezat în apropierea Porţilor-de-Fier ale Transilvaniei, deci în apusul judeţului pe drumul care duce spre Banat. E aşezat lângă ruinele Sarmisegetuzei (Ulpia Traiana), capitala Daciei Romane.

Lupeni, mare centru de exploatare a cărbunilor (peste 13.000 locuitori). Are teatrul minier. E aşezat pe valea Jiului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL HUNEDOARA

A. **Oraşe**

1. Deva (capitala judeţului)
2. Haţeg
3. Hunedoara
4. Orăştie
5. Petroşeni

B. **Sate**

I. PLASA AVRAM IANCU

1. Baia-de-Criş
2. Baldovin
3. Basarabasa
4. Birtin
5. Brotuna
6. Bulzeşti
7. Căraciu
8. Cărăstău
9. Căzăneşti
10. Ciungani
11. Dobroţi
12. Grohot
13. Junc
14. Leauţi
15. Lunca
16. Obârşia
17. Prevăleni
18. Prihodişte
19. Ribicioara
20. Ribiţa
21. Rişca
22. Rişculiţa
23. Steia
24. Strâmba
25. Tătăreştii-de-Criş
26. Târnava-de-Criş
27. Tiuleşti
28. Tomeşti
29. Tomnatec
30. Ţebea
31. Uibăreşti
32. Valea Mare-de-Criş
33. Vaţa-de-Jos
34. Vaţa-de-Sus

II. PLASA BRAD

1. Băiţa
2. Blăjeni
3. Brad
4. Buceş
5. Bucureşci
6. Căinelul-de-Sus
7. Crăciuneşti
8. Crişan
9. Crişcior
10. Curechiu
11. Dupăpiatră
12. Hărţăgani
13. Luncoiul-de-Jos
14. Luncoiul-de-Sus
15. Mesteacăn
16. Mihăileni
17. Ormindea
18. Peşterea
19. Podele
20. Potingani
21. Rovina
22. Ruda-Brad
23. Sălişte
24. Stănija
25. Stejărel
26. Şesuri
27. Trestia
28. Ţărăţel
29. Valea-Brad
30. Zdrapţi

III. PLASA DEVA

1. Almaşul-Sec
2. Archia
3. Banpotoc
4. Barbura
5. Bacia
6. Bălata
7. Bârcea-Mare
8. Bârcea-Mică
9. Bârsău
10. Bejan
11. Boholt
12. Boiabârz
13. Bretelin
14. Buruene
15. Căoiu
16. Căinelul-de-Jos
17. Cârjiţi
18. Certejul-de-Sus
19. Chergheş

20. Chimindia
21. Chişcădaga
22. Cozia
23. Cristur
24. Dealu-Mare
25. Fizeş
26. Fornadia
27. Gruelaci
28. Hărău
29. Herepea
30. Hondol
31. Leşnic
32. Măgura-Topliţa
33. Mintia
34. Muncelul-Mic
35. Nevoeşi
36. Nojag
37. Petreni
38. Popeşti
39. Săcărâmbu
40. Sălăştioara
41. Săuleşti
42. Sântandrei
43. Simeria
44. Simeria-Veche
45. Stoeneasa
46. Sulighete
47. Şoimuş
48. Tâmpa
49. Toltia
50. Topliţa-Mureşului
51. Vălişoara
52. Vărmaga
53. Veţel
54. Vulcez

IV. PLASA DOBRA

1. Abucea
2. Baştea
3. Bătrâna
4. Brâznic
5. Coseşti
6. Dobra
7. Dumbrăviţa
8. Făgeţel
9. Fintoag
10. Grind
11. Holdea
12. Lăpugiul-inferior
13. Lăpugiul-superior
14. Lăpuşnic
15. Lăsău
16. Merişorul-de-Munte
17. Mihăeşti
18. Muncelul-Mare
19. Ohaba
20. Panc
21. Panc-Selişte
22. Răduleşti
23. Roşcani
24. Stănceşti-Ohaba
25. Stretea
26. Strigoanea
27. Teiu

V. PLASA GEOAGIU

1. Ardeu
2. Balşa
3. Băcăinţi
4. Băcăia
5. Bobâlna
6. Boiu
7. Bozeş
8. Bulbuc
9. Cărpiniş
10. Cerul-Băcăinţi
11. Cigmău
12. Curpeni
13. Folt
14. Geoagiu
15. Geoagiu-Băi
16. Ghelmar
17. Homorod
18. Mada
19. Mermezeu-Văleni
20. Poiana
21. Porcurea
22. Rapoltul-Mare
23. Rapolţel
24. Renghet
25. Sărăcsău
26. Uroiu
27. Valea iepii
28. Valea-Mare
29. Voia

VI. PLASA HAŢEG

1. Balomir
2. Băreştii-Haţegului
3. Băţălar
4. Berthelot
5. Boiţa
6. Boşorod
7. Bretea-Română
8. Bretea-Streiului
9. Cărneşti
10. Chitid
11. Ciopea
12. Covragiu
13. Crăguiş
14. Curpenii-Silvaşului
15. Fărcădin
16. Găuricea
17. Gânţaga
18. Lingina
19. Luncani
20. Măceu
21. Nalaţvad
22. Ohaba-Sibişel
23. Ohaba-Streiului
24. Păclişa
25. Plopi
26. Râu-de-Mori
27. Rea
28. Ruşi
29. Săcel
30. Sânpetru
31. Sântămăria-Orlea
32. Silvaşul-Inferior
33. Silvaşul-Superior
34. Streisăcel
35. Streisângiorgiu
36. Subcetate
37. Tăteşti
38. Tuştea
39. Unciuc
40. Valea-Dâljii
41. Valea-Sângiorgiului
42. Vâlcelele Bune
43. Vâlcelele Rele

VII. PLASA HUNEDOARA

1. Almaşul-Mic
2. Alun
3. Arănieş
4. Batiz
5. Boş
6. Bunila
7. Călanul-Mic
8. Cerbăl
9. Cerişor
10. Cerna
11. Cernişoara-Floreasa
12. Cinciş
13. Crişeni
14. Dobâca
15. Feregi
16. Găunoasa
17. Ghelar
18. Goleş
19. Govăşdia
20. Groş
21. Hăşdat
22. Hăşdău
23. Josani
24. Lelese
25. Mânerău
26. Nandru
27. Nădăştia-Inferioară
28. Nădăştia-Superioară
29. Ocolişul-Mare
30. Păroasa
31. Peştişul-Mare
32. Peştişul-Mic
33. Plop
34. Poeniţa-Tomi
35. Poeniţa-Voinii
36. Poiana-Rechiţeli
37. Răcăştia
38. Ruda
39. Runcul-Mare
40. Runcul-Mic
41. Sâncraiu
42. Sântămăria-de-Piatră
43. Socet
44. Sohodol
45. Teliucul-Inferior
46. Teliucul-Superior
47. Topliţa
48. Ulm
49. Vadu-Dobrei
50. Valea-Nandrului
51. Vălar

VIII. PLASA ILIA

1. Almăşel
2. Almăş-Selişte
3. Bacea
4. Băgara
5. Băreştii-Iliei
6. Boiul-de-Jos
7. Boiul-de-Sus
8. Boz
9. Brădăţel
10. Brănişca
11. Brăşeu
12. Bretea-Mureşană
13. Burjuc
14. Căbeşti
15. Cărmăzineşti
16. Câmpuri-de-Sus
17. Câmpuri-Surduc
18. Cerbia
19. Certejul-de-Jos
20. Coaja
21. Cueş
22. Dănuleşti
23. Dumeşti
24. Furcşoara
25. Gialacuta
26. Glodghileşti
27. Godineşti
28. Gothatea
29. Gurasada
30. Ilia
31. Luncşoara
32. Micăneşti
33. Petreşti
34. Pogăneşti
35. Runcşor
36. Săcămaş
37. Sârbi
38. Tămăşeşti
39. Tătăreşti
40. Târnava
41. Târnăviţa
42. Tisa
43. Ulieş
44. Valea-Lungă
45. Vica
46. Visca
47. Vorţa
48. Zam

IX. PLASA ORĂŞTIE

1. Aurel Vlaicu
2. Balomirul-de-Câmp
3. Beriu
4. Bucium
5. Căstău
6. Costeşti
7. Cugir
8. Dâncul-Mare
9. Dâncul-Mic
10. Grădişte-de-Munte
11. Grid
12. Jeledinţi
13. Ludeşti
14. Măgura
15. Măgureni
16. Martineşti
17. Ocolişul-Mic
18. Orăştioara-de-Jos
19. Orăştioara-de-Sus
20. Pişchinţi
21. Pricaz
22. Râpaş
23. Romos
24. Romoşel
25. Sereca
26. Sibişelul-Vechi
27. Spini
28. Şibot
29. Tămăşasa
30. Turdaş
31. Turmaş
32. Vaidei
33. Vinerea

X. PLASA PETROŞENI

1. Aninoasa
2. Baniţa
3. Bărbătenii-de-Sus
4. Câmpul-lui-Neag
5. Crivadia
6. Iscroni
7. Jiu-Coroeşti
8. Jiu-Paroşeni
9. Livezeni
10. Lupeni
11. Merişor
12. Petrila
13. Uricani
14. Vulcan

XI. PLASA PUI

1. Barul-Mare
2. Barul-Mic
3. Băeşti
4. Coroeşti
5. Federi
6. Fizeşti
7. Galaţi
8. Hobiţa
9. Livadia-de-Câmp
10. Livadia-de-Coaste
11. Mălăeşti
12. Măţeşti
13. Nucşoara
14. Ohaba-de-sub-Piatră
15. Ohaba-Ponor
16. Paroş
17. Petros
18. Ponor
19. Pui
20. Râu-Alb
21. Râu-Bărbat
22. Ruşor
23. Sălaşul-Inferior
24. Sălaşul-Superior
25. Serel
26. Uric
27. Vaideii-de-Munte
28. Valea-Lupului

XII. PLASA SARMISEGETUZA

1. Băuţarul-Inferior
2. Băuţarul-Superior
3. Breazova
4. Bucova
5. Ciula-Mare
6. Ciula-Mică
7. Clopotiva
8. Densuş
9. Hăţăgel
10. Hobiţa-Grădişte
11. Lunca-Cernii-de-Jos
12. Lunca-Cernii-de-Sus
13. Meria
14. Ostrov
15. Paucineşti
16. Peşteana
17. Peştenita
18. Poieni
19. Răchitova
20. Sarmisegetuza
21. Şteiu
22. Vălioara
23. Zeicani

JUDEȚUL IALOMIȚA

Stema. Scut despicat; în primul cartier, albastru, o baltă de argint, un gard de stuf, de aur, în care se sbate un pește negru; în al doilea, tot albastru, un snop de grâu, de aur, pe o terasă verde.

Simbolizează producțiile județului.

Este stema cea veche, rectificată și completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. este așezat în S.-E. Munteniei, la întorsătura Dunării; străbătut de drumul care leagă Bucureștii cu portul Constanța. Este un județ de stepă.

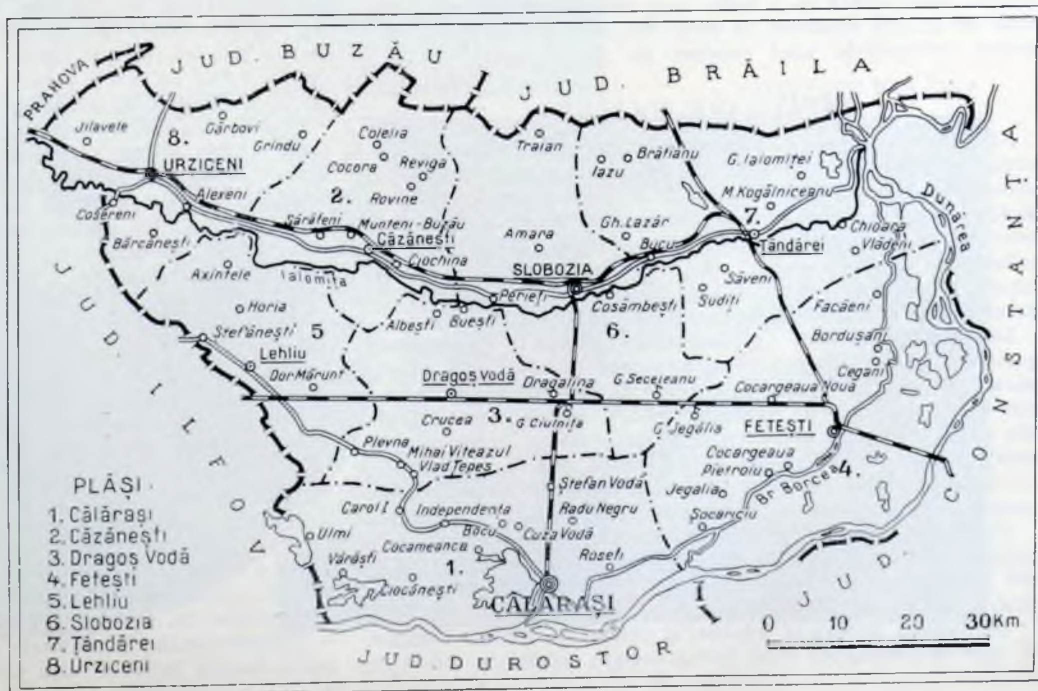
Suprafața: 7.095 km². E unul dintre cele mai întinse județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a ținutului e un câmp înalt și uscat (Bărăganul propriu zis) cuprins între Dunăre și Ialomița, adică încadrat între zone joase și umede (lunci și bălți). Județul cuprinde totuși și o parte a câmpiei de pe stânga Ialomiței. Câmpul Bărăganului propriu zis este, în general, foarte neted; totuși, către Dunăre, el coboară în mai multe trepte (terase) și e tăiat de câteva văi scurte, care înlesnesc coborîrea spre baltă; spre râul Ialomița e neregulat, vălurat și mai înalt, din cauza dunelor pe care le-a construit aici Crivățul, din aluviunile nisipoase ale râului vecin.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, adică foarte secetoasă (sub 500 mm precipitațiuni anuale) și cu contraste puternice de temperatură între iarnă și vară (26°—27°). Crivățul, vântul dominant în tot anul, îngrămădește iarna zăpada în troiene, care de multe ori opresc circulația trenurilor.

Apele mari sunt numai cele care vin de departe (*Ialomița* și *Dunărea* cu bălțile ei, *Iezerul*, *Călărași*, *Boianul*). Văile scurte, afluente Ialomiței pe stânga, se termină în mici limane, unele din ele sărate (*Amara*, *Fundata*, etc.). Același lucru se poate spune și de afluenții Dunării (*Gălățuiul*, *Mostiștea*). In câmpia înaltă, apa se găsește la mare adâncime (20—30 m).

Vegetație. Cu excepția marginei estice unde se mai întâlnesc puține pâlcuri de stejari închirciți și apărați cu brâuri de salcâmi, tot restul județului a fost, până nu de multă vreme, o stepă cu păioase, tipică. Au mai rămas de altfel și acum câteva petice, după care ne putem da seama de compoziția ei floristică: graminee dominante, în asociație cu plante spinoase (ciulini, scaeți, holeră, centauree, etc.), pelinuri, lumânărică, euforbii (laptele cucului), cucută, etc.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul I. este remarcabil în istoria militară a Țării Românești. El era prielnic în deosebi armatelor reduse ale Principatului care puteau lovi repede, după tactica lor, o armată numeroasă în mersul ei prin Bărăgan.

Aici, la al doilea *Rovine*, Mircea bătu pe Turci în 1394, și la locul numit *Nenișor*, Matei Basarab înfrânse pe rivalul său Vasile Lupu (1639).

Tot în acest județ se afla *Cetatea de Floci*, punct militar și străveche schelă la Dunăre, în împrejurimile căreia Mihai Viteazul birui pe Turci în 1595. Județul a fost de mai multe ori sub acel mare voevod, teatrul luptelor cu Turcii.

Monumente istorice. *Biserica din Slobozia*, fostă Mânăstirea Slobozia, zidită de Matei Basarab la 1632, sfințită la 1636 de către Patriarhul din Constantinopol.

La *Piua Petrii*, altădată vestita Cetate de Floci, câteva ruine ale vechilor biserici din vremea de înflorire (sec. XVI—XVII).

In *Lacul Boian*, două așezări preistorice pe un grind, din epoca de piatră (mileniul III înainte de Christos).

POPULAȚIE

Starea populației. Județul I. are, după rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930, un număr de 295.500 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi după sexe*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	295.500	146.531	148.969
Total urban	34.200	17.085	17.115
1. Oraşul Călăraşi . . .	17.890	9.083	8.807
2. Oraşul Slobozia . .	7.605	3.756	3.849
3. Oraşul Urziceni . .	8.705	4.246	4.459
Total rural	261.300	129.446	131.854
1. Plasa Călăraşi . . .	59.410	29.382	30.028
2. Plasa Lehliu	57.971	28.569	29.402
3. Plasa Slobozia . . .	47.613	23.913	23.700
4. Plasa Ţăndărei . . .	46.044	22.887	23.157
5. Plasa Urziceni . . .	50.262	24.695	25.567

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	295.500	30—49 ani	60.913
		50—69 ani	26.782
0— 9 ani	93.404	70 ani şi peste . . .	5.020
10—29 ani	108.628	Vârsta nedeclarată . .	753

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul I., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	13.336	6.853	6.483	42,8	22,0	20,8
1931	298.023	12.266	7.217	5.049	41,2	24,2	17,0
1932	304.783	14.733	6.982	7.751	48,3	22,9	25,4
1933	311.854	13.626	6.327	7.299	43,7	20,3	23,4
1934	318.877	13.390	7.234	6.156	42,0	22,7	19,3
1935	324.710	12.665	6.505	6.160	39,0	20,0	19,0
1936	31.683	13.873	6.762	7.111	41,8	20,4	21,4

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului I. a fost de 338.328 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 295.500 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 42.828 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 14,5%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Bărăganul, câmpia ce cuprinde în întregime judeţul Ialomiţa, a fost totdeauna locul de transhumanţă către bălţile Ialomiţei şi Brăilei şi Dobrogea a oierilor braşoveni sau făgărăşeni; drumul călca odinioară partea de sus a judeţului, trecând prin « Cetatea de Floci » — locul unde oierii îşi valorificau lâna — vechiu vad la Dunăre, azi în ruină. Aceste transhumanţe deveneau de multe ori popasuri mai îndelungi şi statorniciri în aşezări de sate.

Bărăganul pe care Odobescu, în al său « Pseudokinegeticos », ni-l descrie ca un pustiu fără margini: «... acele şesuri fără margine, prin care aerul, răsfirat în unde diafane sub arşiţa soarelui de vară, oglindeşte ierburile şi bălăriile din depărtare şi le preface, dinaintea vederii fermecate, în cetăţi cu mii de minarele, în palate cu mii de încântări », s'a îmbogăţit azi cu aşezări rurale, mari, frumoase şi bine gospodărite, înşirate în bună parte pe malurile Ialomiţei.

Au venit aci colonişti români alcătuind sate numeroase; regiunea s'a îmbogăţit în drumuri de fier şi şosele şi iată că din pustiul de odinioară a răsărit câmpia mănoasă de azi prin perseverenţa muncii omeneşti.

Bărăganul, culcat la miazăzi şi răsărit pe luxura bălţilor, în spre miazănoapte e un covor întins, colorat în verde de toate nuanţele, ţesut de mâna dibace a ţăranului ialomiţean. Firea acestuia e liniştită, molcomă şi uşor predispusă la visare. Ea este rezultatul mediului înconjurător: câmp întins, zare nesfârşită spre care ochiul nu găseşte piedecă. Căutătorii de folklor au aflat aci o specifică reprezentare a cântecului şi versului câmpiei. Altfel ţăranul ialomiţean e un harnic şi inteligent plugar, iar cel din bălţi, iscusit crescător de vite sau pescar. Imbrăcat în haine de târg, — afară de colonist care-şi menţine încă portul regiunii de origină — are faţa arsă şi suptă de asprimea vânturilor.

Drumuri cam piezişe te duc la Călăraşi, reşedinţa judeţului şi port la Dunăre, oraş cu zeloase năzuinţi de cultură şi negoţ; prin preajma lui se află însemnate târguri care strâng principala avuţie a regiunii — cerealele — îndreptând-o apoi către Mare, la Constanţa. Călăraşul rămâne deci oarecum străin de mişcarea economică a judeţului.

Ialomiţa se poate mândri că e locul de origină al marelui Mihai, Domnul Ţării-Româneşti, Moldovei şi Ardealului.

V. V.

ECONOMIE

Aşezat pe vasta câmpie a Bărăganului, dată culturii de mai puţin de un veac — pământ de o bogăţie nesecată — judeţul I. este cu adevărat, un grânar al ţării.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 709.500 ha. Suprafaţa arabilă este de 477.227 ha, adică 67,27% din suprafaţa judeţului şi 1,62% din suprafaţa totală a ţării. Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 71.802 ha, adică 15,05%, iar mica proprietate 405.425 ha, adică 84,95%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 405.999 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 192.966 ha, cu o producţie de 2.778.710 chint. (prod. medie la ha 14,4 chint.), în valoare de 653 mil. lei.

Orzul ocupă 90.792 ha, cu o producţie de 781.761 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 192 mil. lei.

Grâul ocupă 66.125 ha, cu o producţie de 491.903 chint. (prod. medie la ha 7,4 chint.), în valoare de 194 mil. lei.

Secara ocupă 23.234 ha, cu o producţie de 157.255 chint. (prod. medie la ha 6,7 chint.), în valoare de 46 mil. lei.

Ovăzul ocupă 18.894 ha, cu o producţie de 147.364 chint. (prod. medie la ha 7,8 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Meiul ocupă 13.949 ha, cu o producţie de 95.989 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Măturile ocupă 39 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 23.342 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 15.802 ha, cu o producţie de 249.587 chint. (media la ha 15,8 chint.), în valoare de 30 mil. lei. *Lucerna* ocupă 4.565 ha, cu o producţie de 104.361 chint. fân (media la ha 22,8 chint.), în valoare de 14 mil lei, şi 100 chint. sământă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2.884 ha, cu o producţie de 66.912 chint. (media la ha 23,2 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 27.484 ha. Din această suprafaţă *fasolea* ocupă 17.732 ha, cu o producţie de 148.823 chint. (media la ha 8,4 chint.), în valoare de 52 mil. lei. *Mazărea* ocupă 7.140 ha, cu o producţie de 72.367 chint. (media la ha. 10,1 chint.), în valoare de 33 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 1.433 ha, cu o producţie de 110.699 chint. (media la ha 77,2 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 18.147 ha. Din această suprafaţă *rapiţa* ocupă 8.590 ha, cu o producţie de 54.489 chint. (media la ha 6,3 chint.), în valoare de 31 mil. lei. *Floarea soarelui* ocupă 2.783 ha, cu o producţie de 20.470 chint. (media la ha 7,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Soia* ocupă 2.247 ha, cu o producţie de 15.858 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Inul* ocupă 2.068 ha, cu o producţie de 8.117 chint. fuior (media la ha 3,9 chint.), în valoare de 41 mil. lei şi 12.754 chint. sământă (media la ha 6,1 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Muştarul* ocupă 1.173 ha, cu o producţie de 5.753 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Tutunul* ocupă 907 ha, cu o producţie de 10.086 chint. (media la ha 11,1 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Caracteristică. Suprafeţele ocupate de mazăre şi de mei sunt clasate în locul întâi din ţară, iar suprafeţele ocupate

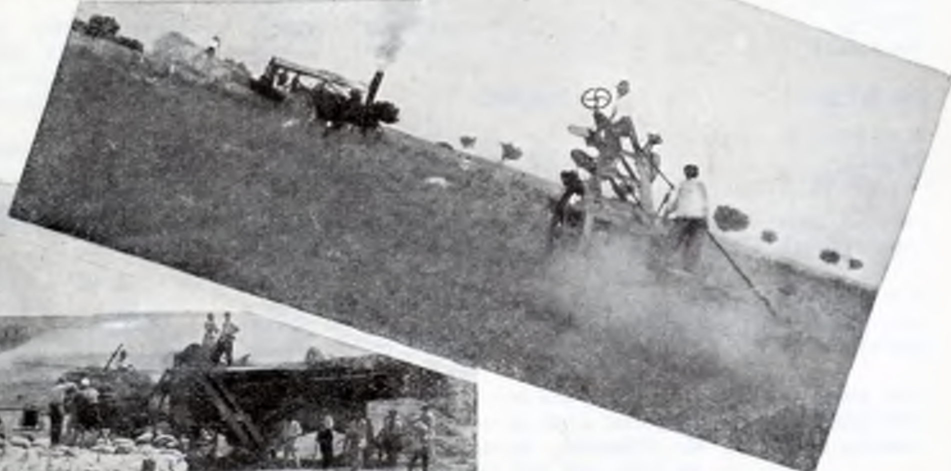
IALOMIȚA

BRAȚUL BORCEA

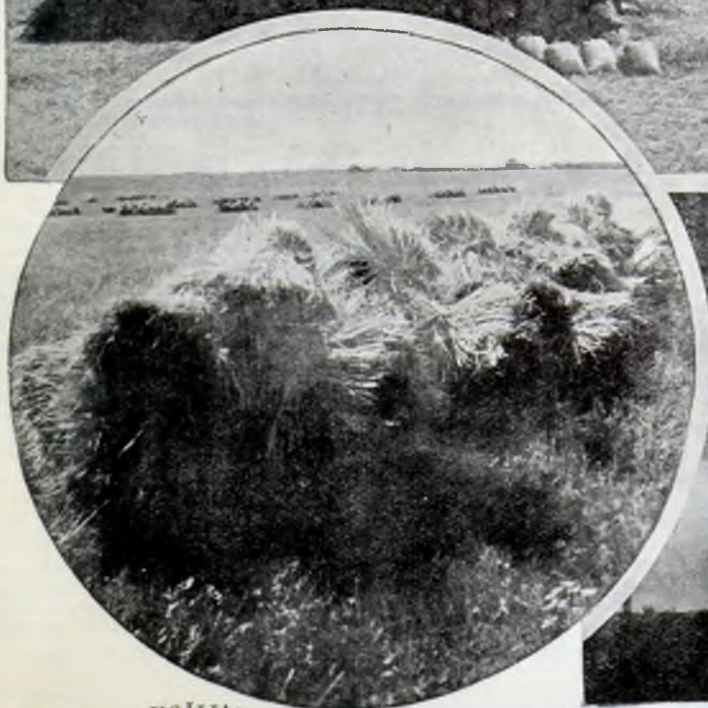
BISERICA DIN SLOBOZIA

PLUG CU ABURI

TREERATUL GRÂNELOR

JIGĂLIA: CĂPIȚE DE GRÂU

PEISAJ DIN BĂRĂGAN

de fasole, soia, porumb şi secară sunt clasate în locul al doilea din ţară. In privinţa producţiei la hectar a tutunului, judeţul I. ocupă locul al doilea din ţară.

Ministerul Agriculturii întreţine o fermă-model la Feteşti. In judeţ se află o secţiune a Institutului de Cercetări Agronomice al României, de experimentare agricolă a Bărăganului.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (709.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.255 ha. *Fâneţele naturale* ocupă 2.627 ha, cu o producţie de 46.760 chint. (prod. medie la ha 17,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Păşunile ocupă 34.746 ha.

Pădurile ocupă 25.269 ha.

Pomii fructiferi ocupă 161 ha.

Viţa de vie ocupă 3.787 ha, (din care viile pe rod 2.984 ha), cu o producţie de 106.306 hl. (prod. medie la ha 35,6 hl.), în valoare de 28 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul I., se găseau în anul 1935:

Cai 102.768, boi 76.216, bivoli 1.904, oi 372.842, capre 961, porci 46.986, stupi sistematici 2.016, stupi primitivi 2.977.

De remarcat marele număr de cai şi oi faţă de alte judeţe.

Ministerul Agriculturii şi al Domeniilor întreţine un depozit de armăsari în oraşul Slobozia.

Industrie. 6 mori sistematice, 99 mori ţărăneşti, 6 fabrici de rachiu, 4 de uleiu, 13 de lumânări, 1 de cărămidă şi ţiglă, 1 de ţiglă, asfalt, carton asfaltat etc., 1 de beton, 1 de tuburi de metal, 2 de articole metalice, 1 de pielărie, 2 tăbăcării şi 1 carieră de argilă.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 de lei şi peste *): Moara Ştefan Vineşiu, Călăraşi (inv. 7) şi Fabrica de cărămizi şi ţigle M. Hagienof, Manasia (inv. 9)

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI IALOMIŢA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	1	1	180	14	9.902
Textilă	—	2	100	—	—
Metalurgică . . .	1	—	4	9	399
Pielărie	1	—	20	9	426
Materiale de construcţie	2	—	150	14	9.803
Total . . .	5	3	454	46	20.530

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Principalul comerţ se face cu produse agricole şi animale din care o mare parte se exportă spre ţările din Europa Centrală.

Comerţul de peşte se practică destul de intens,. Debuşeele principale în Bucureşti, Ploeşti şi în localităţile industriale din Valea Prahovei.

In cuprinsul judeţului se află circa 2.500 întreprinderi comerciale.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *9 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	487.014	Fonduri . . .	44.801.956
Plasamente . .	87.001.393	Angajamente .	61.349.074
Imobilizări. . .	5.278.456	Rezultate . .	90.765
Rezultate . . .	13.474.932		
Total . . .	106.241.795	Total . .	106.241.795

* Cifrele în paranteză arată capitalul social (*soc.*) şi capitalul investit (*inv.*) în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 108, cu 18.262 membri şi cu 25.703.461 lei capital social vărsat. Imprumuturi acordate 79.913.360 lei (neconvertite 7.309.382 lei, convertite 31.700.806 lei, reduceri la împrumuturi convertite 40.903.172 lei). Depuneri spre fructificare 24.792.548 lei. Totalul bilanţului 110.173.368 lei.

Cooperative de producţie diversă 5, cu 585 membri şi cu un capital social vărsat de 1.552.089 lei. Valori imobilizate de 558.828 lei. Totalul bilanţului 8.341.810 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 412 membri şi cu un capital social vărsat de 72.811 lei. Fonduri 87.673 lei. Bilanţul încheiat 164.478 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 24, cu 6.496 membri şi cu un capital vărsat de 3.354.865 lei. Bilanţul încheiat de 15.382.270 lei.

Cooperative de consum 9, cu 1.064 membri şi eu un capital social vărsat de 818.284 lei. Mărfuri generalc în valoare de 711.908 lei. Bilanţul încheiat 13.494.799 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului I. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**36.807.805**
Venituri ordinare	*20.431.077*
Venituri extraordinare	*371,660*
Venituri speciale	*16.005.068*
Cheltueli	**32.070.487**
Cheltueli ordinare	*18.605.597*
Cheltueli extraordinare	*371.660*
Cheltueli speciale	*13.093.230*

Drumuri. Judeţul I. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.793 km 441 m repartizată, astfel:

Drumuri naţionale. 204 km 375 m, din care o reţea pietruită de 120 km 749 m este întreţinută de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 7 km 375 m, (pavaţi şi pietruiţi) de comunele urbane.

Drumuri judeţene. 696 km 766 m, din care o reţea pietruită de 177 km 627 m, este întreţinută de administraţia judeţului, iar 3 km 820 m (pietruiţi), de comunele urbane.

Drumuri comunale. 892 km 300 m.

Lungimea podurilor este de 982,80 m, repartizată astfel: poduri naţionale — 207,70 m, judeţene — 596,15 m, comunale — 178,95 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bucureşti—Urziceni—Buzău.*
2. *Urziceni—Slobozia—Hârşova.* (Urziceni—Slobozia = 63 km).
3. *Bucureşti—Ştefăneşti—Călăraşi.* (Ştefăneşti—Călăraşi = 76 km).

Serviciul judeţean de drumuri din Călăraşi are secţiuni tehnice în Călăraşi, Feteşti, Slobozia şi Urziceni.

Cale ferată. Judeţul I. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 302 km, din care 97 km linii principale şi 205 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide: Bucureşti – Constanţa. Accelerate: Bucureşti - Constanţa, Buzău – Constanţa.

Staţii importante: Ciulniţa, Feteşti, Călăraşi, Slobozia, Ţăndărei, Urziceni.

Navigaţie aeriană. Prin judeţul I. trece linia de navigaţie aeriană L.A.R.E.S., cu plecare şi sosire pe aerodromul oraşului Călăraşi.

Itinerariu : Bucureşti – Călăraşi – Bazargic – Balcic.

Navigaţie fluvială. Curse zilnice ale Societăţii N.F.R., linia Ostrov – Silistra – Călăraşi.

Poştă, telegraf, telefon. *7 oficii P.T.T de stat* la Călăraşi, Feteşti, Slobozia, Urziceni, Ciochina, Lehliu şi Ţăndărei, *1 oficiu autorizat* (Dragoş-Vodă), *3 agenţii speciale* la Balaciu, Bărcăneşti şi Piua-Petrii, *15 gări cu serviciu poştal:* Andrăşeşti, Armăşeşti, Bogdana, Broşteni, Bucu, Căzăneşti, Ciulniţa, Dâlga, Feteşti, Hagieni, Ialomiţa, Jegă-

lia, Lehliu, Poenaru-Bordea şi Sighireanu şi *1 oficiu balnear* (Amara).

Oficii telefonice: Călăraşi, Slobozia, Urziceni, Balaci, Ciochina, Feteşti, Lehliu, Piua-Petrii, Seceleanu, Ţăndărei.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Amara*, staţiune balneară aşezată în apropierea lacului cu acelaş nume, în câmpie, la numai 30 m înălţime. Climă temperată, aer curat şi uscat. Apă cloruro-sodică concentrată, sulfatată şi magneziană, nămol. Indicaţiuni: reumatism tuberculoză ganglionară, boli de piele, boli nervoase, boli cronice constituţionale, boli de femei. Instalaţiuni modeste pentru băi calde; în general se fac băi reci.

Locuinţe în sat, oficiu P.T.T., medic, Staţie C.F. la Slobozia-Veche, pe linia Ploeşti-Ţăndărei.

Fundata, lac cu ape cloruro-sodice iodurate, lângă satul Andrăşeşti, din apropiere de Slobozia. Nu există instalatiuni balneare. Locuinţe în satele apropiate.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 223.124 locuitori din cari 57,3% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 73,9% bărbaţi ştiutori de carte şi 41,2% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,5	0,1
2. Primară	79,6	95,6
3. Secundară	10,7	2,7
4. Profesională	7,3	1,3
5. Universitară	1,2	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,7	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului I. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 82.640 loc. (4.817 mediu urban şi 77.823 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 2 gimnazii, 1 liceu comercial de băieţi, 1 gimnaziu comercial de băieţi, 1 liceu industrial de băieţi, 1 liceu industrial de fete, 3 şcoli de agricultură, 1 şcoală de ucenici, 1 şcoală de mecanici agricoli şi pomicultură.

Şcoli primare 226, din care 213 rurale şi 13 urbane (toate şcoli de stat), cu un număr total de 40.852 elevi (2.754 mediu urban şi 38.098 mediu rural) şi cu 685 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 4, din care 2 rurale şi 2 urbane, toate de stat, cu un număr total de 252 copii (118 mediu urban şi 134 mediu rural) şi cu 4 conducătoare (situaţia din1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Slobozia, Urziceni, Feteşti, Andrăşeşti, Alexeni, Borăneşti, Borduşani, Borduşelu, Brătianu, Căzăneşti, Cioara, Crucea, Ciochina, Cegani (cămin model), Coslogeni, Dor-Mărunt, Dragoş-Vodă, Făcăeni, Frăţileşti, Găunoşi, Gârbovi, Grindu, Griviţa, Iazu, Jegălia, Gh. Lazăr, Lupşani, Manasia, Malu, Maltezi, Munteni-Buzău, Perieţi, Principesa-Maria, Rovine, Slătioarele, Socoalele, Stelnica, Strachina-Sudiţi şi Sf. Gheorghe.

Centrala Caselor Naţionale are un cămin în com. Armăşeşti.

Liga Culturală activează în Călăraşi, Slobozia, Axintele, Eliza-Stoeneşti, Lehliu, Griviţa, Mircea-Vodă, Patru-Fraţi şi Strachina-Ţăndărei.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 45 cămine culturale, 3 societăţi muzicale şi 28 biblioteci, adică în total 76 organizaţii culturale, dintre care 22 au personalitate juridică.

In judeţ se află 1 teatru (Călăraşi), 5 cinematografe (2 la Călăraşi, 1 la Slobozia, 1 la Feteşti şi 1 la Urziceni), 3 societăţi sportive şi 19 societăţi de vânătoare (3 la Călăraşi, 2 la Slobozia, 3 la Urziceni, iar restul în comunele rurale).

In Călăraşi se mai află: Ateneu Popular, Bibliotecă Comunală, Asociaţia A. R. P. A., 2 societăţi corale şi Institut de educaţie fizică.

In Slobozia: Biblioteca Fundaţiei « Constanţa şi Maior V. Kiru » şi 1 societate corală.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 99,3% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 152 biserici şi 3 capele ortodoxe, 2 case de rugăciune ale adventiştilor de ziua 7-a şi 3 sinagogi.

Mânăstirea de călugări « Episcopul Gherontie » în com. Balaciu.

Instituţii bisericeşti. Judeţul este împărţit în 5 protopopiate (Călăraşi, Ştefăneşti, Urziceni, Cosâmbeşti şi Feteşti) şi se află în eparhia ortodoxă a Constanţei (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului I. este oraşul Călăraşi. Judeţul are 4 oraşe *(Călăraşi, Feteşti, Slobozia şi Urziceni)* şi 149 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Călăraşi	24 sate
II.	Plasa Căzăneşti	16 sate
III.	Plasa Dragoş-Vodă	14 sate
IV.	Plasa Feteşti	11 sate
V.	Plasa Lehliu	17 sate
VI.	Plasa Slobozia	23 sate
VII.	Plasa Ţăndărei	22 sate
VIII.	Plasa Urziceni	22 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Călăraşi, cu 2 secţiuni, 12 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Bucureşti.

7 judecătorii: la Călăraşi (1 judecătorie mixtă şi 1 rurală), Slobozia, Urziceni, Feteşti, Lehliu şi Ţăndărei, cu un total de 14 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Călăraşi, Feteşti, Slobozia, Urziceni, Dor-Mărunt şi Ţăndărei.

1 spital al Eforiei Spitalelor Civile în com. Armăşeşti.

20 dispensare de stat, în comunele Manasia, Principesa Maria, Reviga, Căzăneşti, Smirna, Mărculeşti, Perieţi, Dragalina, Săveni, Piua-Petrii, Făcăeni, Cocargeaua, Rosetti, Călăraşii-Vechi, Ciocăneşti, Potcoava, Mihai-Viteazul, Dragoş-Vodă, Lehliu şi Eliza-Stoeneşti.

Dispensare comunale la Călăraşi, Urziceni şi Colelia.

1 dispensar al Soc. « Principele Mircea » în oraşul Călăraşi.

Servicii sanitare în oraşele Călăraşi (serv. sanitar judeţean şi serv. sanitar comunal), Feteşti, Slobozia şi Urziceni.

Asistenţă şi prevedere socială. *Casa Asigurărilor Sociale* din Brăila are oficii la Călăraşi şi Slobozia servicii medicale la Călăraşi, Slobozia, Urziceni şi Ţăndărei, cu 5 medici.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotrilor Sociale întreţine Aşezământul pentru ocrotirea defectivilor din Plevna, cu 100 ocrotiţi.

Soc. « Crucea Roşie » are filiale în Călăraşi, Feteşti, Slobozia şi Urziceni.

In oraşul Călăraşi mai activează Societatea « Principele Mircea » şi Oficiul I. O. V.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Călăraşi, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Feteşti, comună urbană, cap de pod la braţul Borcei. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Constanţa.

Are 8.354 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 (prevederi): Venituri şi cheltueli 2.239.111 lei.

1 fermă-model a statului.

1 moară.

Comerţ intens de cereale, animale şi zarzavat.

Banca « Feteşti », Compania Continentală de Export din Brăila (comerţ de cereale), « România Forestieră » din Bucureşti (exploatări forestiere).

Şcoală de mecanici agricoli şi de pomicultură, 3 şcoli primare.

Căminul Fundaţiei Culturale « Principele Carol », Asociaţia culturală şi sportivă C.F.R., Clubul atletic, 1 cinematograf.

2 biserici ortodoxe, protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Secţie tehnică de drumuri, Poliţie, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenţie de pescărie, Regiune agricolă.

Sindicatul avocaţilor, Filiala sfatului negustoresc din Bucureşti.

Spital de stat, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roşie ».

Urziceni, comună urbană situată pe malul stâng al râului Ialomiţa, la 55 m deasupra nivelului Mărei. Staţie c.f. pe linia Ploeşti-Ţăndărei.

Are 4.246 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 1.416.190 lei.

1 fabrică de lumânări, 1 de articole de aramă, 3 mori.

Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Ialomiţa, Soc. de asig. « Naţionala » din Bucureşti, Soc. de asig. « Dacia-România » din Bucureşti.

2 şcoli primare.

Căminul Fund. Cult. « Principele Carol », Căminul cult. « Avântul », 3 soc. de vânătoare, 1 soc. sportivă, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, protopopiat ortodox, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie, Secţie tehnică de drumuri, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit de fermentarea tutunului, Depozit de sare.

Sfatul negustoresc.

Uzină electrică.

Spital de stat, Dispensar comunal, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roşie ».

Slobozia, comună urbană situată în stânga râului Ialomiţa la 20 m deasupra nivelului mării. Staţiune balneară (lacul Amara). Staţie de c.f. pe liniile Ploeşti – Ţăndărei şi Ciulniţa – Slobozia.

Are 5.821 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 1.775.723 lei.

Depozit de armăsari al statului, 3 fabrici de lumânări, 2 mori.

Comerţ de vite şi produse animale.

Casa de credit a agricultorilor din judeţul I., Compania Continentală de Export din Brăila (comerţ de cereale), Soc. de Asigurare « Naţionala » din Bucureşti.

Bâlciuri anuale: 23 Aprilie, 21 Mai, 14 Octomvrie.

Gimnaziul « Sf. Gheorghe », 2 şcoli primare.

Căminul Fundaţiei culturale « Principele Carol », Liga Culturală, Căminul cultural « Matei Basarab », Biblioteca Fundaţiei « Constanţa şi Maior V. Kiru », 1 societate corală, 2 societăţi de vânătoare, 1 societate sportivă, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie, Secţie tehnică de drumuri, Serv. sanitar, Oficiu de Asigurări Sociale, Poliţie, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Sfatul negustoresc, Uniunea comercianţilor, Corpul avocaţilor, Asoc. micilor meseriaşi şi industriaşi, Asoc. pensionarilor civili, Asoc. pensionarilor militari grade inferioare.

Uzină electrică în construcţie.

Spital de stat, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roşie ».

Ţăndărei, com. rurală, nod de cale ferată la Sud de Slobozia, tot pe stânga Ialomiţei.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL IALOMIŢA

A) Oraşe:

1. Călăraşi (capitala judeţului)
2. Feteşti
3. Slobozia
4. Urziceni

B) Sate:

I. PLASA CĂLĂRAŞI

1. Barza
2. Boşneagu
3. Cacomeanca
4. Carol I
5. Călăraşii-Vechi
6. Ceacu
7. Ciocăneşti
8. Cuza-Vodă
9. Dichiseni
10. Dorobanţu
11. Făurei
12. Găunoşi
13. Independenţa
14. Mircea-Vodă
15. Model
16. Radu-Negru
17. Rassa
18. Roseţi
19. Ştefan-Vodă
20. Tonea
21. Ulmu
22. Vărăşti
23. Voevodul-Mihaiu
24. Zimbru

II. PLASA CĂZĂNEŞTI

1. Andrăşeşti
2. Balaciu
3. Borduşelu
4. Căzăneşti
5. Ciochina
6. Cocora
7. Colelia
8. Crunţi
9. Malu
10. Munteni-Buzău
11. Orboeşti
12. Orezu
13. Reviga
14. Rovine
15. Sărăţeni
16. Sf. Gheorghe

III. PLASA DRAGOŞ-VODĂ

1. Albeşti
2. Bueşti
3. Crucea
4. Dragalina
5. Dragoş-Vodă
6. Floroaica
7. Ghimpaţi
8. Marsilieni
9. Mihai-Viteazul
10. Pelinu
11. Plevna
12. Socoalele
13. Valea-Rusului
14. Vlad-Ţepeş

IV. PLASA FETEŞTI

1. Borduşani
2. Cegani
3. Cocargeaua
4. Cocargeaua-Nouă
5. Făcăeni
6. Găldău
7. Jegălia
8. Maltezi
9. Pietroiu
10. Stelnica
11. Socariciu

V. PLASA LEHLIU

1. Arţari
2. Axintele
3. Copuzu
4. Crăsani
5. Domniţa-Maria
6. Dor-Mărunt
7. Frumuşica
8. Horia
9. Lehliu
10. Lupşanu
11. Nucetu
12. Radu-Vodă
13. Raşi
14. Răsvani
15. Sălcioara
16. Săpunari
17. Ştefăneşti

VI. PLASA SLOBOZIA

1. Amara
2. Bora
3. Ciulniţa
4. Const. Brâncoveanu
5. Cosâmbeşti
6. Gimbăşani
7. Griviţa
8. Ion Gh. Duca
9. Ion Ghica
10. Ion Lahovari
11. Ivăneşti
12. Mărculeşti
13. Miloşeşti
14. Misleanu
15. Motâlva
16. Nicoleşti
17. Perieţi
18. Poiana
19. Pribegi
20. Principesa Elena
21. Slobozia-Nouă
22. Smirna
23. Traian

VII. PLASA ŢĂNDĂREI

1. Brătianu
2. Bucu
3. Chioara
4. Dumitreşti
5. Ferdinand I
6. Frăţileşti
7. Gheorghe Lazăr
8. Giurgeni
9. Gura-Ialomiţei
10. Hagieni
11. Iazu
12. Luciu
13. Mihail-Kogălniceanu
14. Ograda
15. Piua-Petrii
16. Platoneşti
17. Săveni
18. Sudiţi
19. Ţăndărei
20. Ţăndărei-Gară
21. Valea-Ciorii
22. Vlădeni

VIII. PLASA URZICENI

1. Alexeni
2. Armăşeşti
3. Bărbuleşti
4. Bărcăneşti
5. Borăneşti
6. Broşteni
7. Condeeşti
8. Coşereni
9. Eliza-Stoeneşti
10. Gârbovi
11. Grindaşi
12. Grindu
13. Jilavele
14. Manasia
15. Moldoveni
16. Patru-Fraţi
17. Principesa-Maria
18. Răduleşti
19. Slătioarele
20. Speteni
21. Uleşti
22. Valea-Măcrişului.

JUDEȚUL IAȘI

Stema. Scut roșu, cu un cal de argint, mergând spre stânga. In colțul drept de sus o coroană voevodală, de aur.

Este stema veche rectificată. Coroana simbolizează reședința domnească din Iași.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. este așezat în mijlocul Moldovei la o importantă răspântie de drumuri mari.

Suprafața: 3.227 km².

Infățișarea pământului. Județul I. se întinde pe o parte a regiunii de contact dintre podișul înalt și depresiunea Jijiei și anume: la Sudul și la Vestul ținutului se ridică în trepte repezi, povârnișurile care duc sus pe culmile netede ale masivelor înalte de 300—500 m. Restul județului, adică partea lui cea mai întinsă, este acoperit de dealurile joase (sub 200 m) ramificate printre văile de direcție NV–SE, care coboară toate în această direcție. Dincolo de valea Prutului, cu luncă largă inundabilă și cu terase, județul I. se întinde și peste o parte din pintenii de deal care se lasă, pieziș, din culmea înaltă paralelă cu acest râu, pe stânga lui.

Climă și ape. Pe rama de dealuri înalte, clima este de tip nordic (temperatura lunii celei mai calde, cuprinsă între 20°—22°, iar a celei mai reci, —5°). Precipitațiunile nu sunt totuși prea abundente (între 500—600 mm anual). Regiunea dealurilor joase (depresiunea) se deosebește de prima doar printr'o ușoară adâncire a contrastelor de temperatură dintre iarnă și vară și mai ales, prin scăderea precipitațiunilor sub 500 mm, adică sub limita cerută, în zona temperată, de vegetația forestieră.

In afara Siretului, în Apus și a Prutului, în Răsărit, apele acestui județ scad aproape complet în timpul verii și cresc puternic, inundându-și văile largi primăvara, când se topesc zăpezile. Jijia cu Bahluiul, care trece prin orașul Iași, sunt cele mai importante. Din această cauză, în depresiune, au fost construite pe văi multe iazuri, iar satele cele mai numeroase și cele mai vechi s'au îngrămădit la contactul dintre podișul înalt și cel jos, unde izvoarele, numeroase și abundente se înșiră pe multe etaje.

Vegetație. Celor două regiuni principale de relief și de climă, le corespund două asociații de vegetație: pădurea de fagi pe rama înaltă unde s'au păstrat, până azi, codri întinși mai ales pe podul masivului dela Sud, și stepa cu ierburi înalte și cu păduri pe vârful dealurilor, în cuprinsul depresiunii. Cernoziomul « chocolat » și cernoziomul propriu zis care le-a dat naștere, au atras însă înlocuirea ei aproape totală, cu cereale.

Bogății minerale. In afara calcarului de construcție și de var care se scoate din podișul înalt, nu se poate vorbi de bogății minerale importante în acest județ.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul I. și-a luat numele dela orașul capitală, care a fost în același timp capitala statornică a Moldovei, încă din timpul domniei lui Alexandru Lăpușneanu.

In cuprinsul județului, la Cotnari, acel straniu principe care a fost Despot Vodă a fundat întâia Academie domnească de pe pământul românesc, la 1562.

Despot a și instalat în acest târg de vinuri renumite și un episcop luteran cu misiunea de a răspândi noua credință căreia i se închinase voevodul.

Străbătut adese de armatele străine în drum spre capitala Moldovei, el a participat intens la trecutul sbuciumat al acesteia.

Monumente istorice. (Fără municipiul Iași) *Biserica lui Petru Rareș* din Tg. Frumos înălțată la 1542.

Biserica « Sf. Nicolae » din Aroneanu, construită de Aron Vodă la 1592;

Biserica « Schimbarea la Față », din Bucium, construită de Alexandru Lăpușneanu la 1555;

Mânăstirea « Cetățuia » din Bucium, ctitorie a lui Duca-Vodă de la 1671.

Biserica « Sf. Gheorghe » din Bucium, ctitorie a lui Miron Barnovschi de la 1662.

Biserica « Sf. Paraschiva » din Zlodica, înălțată de Ștefan cel Mare la 1468;

Biserica « Sf. Voevozi » din Șipote, înălțată de Pârcălabul Arbore la 1507;

Schitul Hadâmbu din Mironeasa construit în 1659.

Biserica lui Ștefan cel Mare din Cotnari, cu interesante pietre de mormânt din sec. XVII.

Ruinele bisericei catolice din Cotnari, renovată, probabil, de Despot Vodă.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul I. numără 276.250 locuitori.

1935

O MAHALA DIN IAŞI IN 1837
Desen de *Raffet*. Colecţia ing. *C. Orghidan*.

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	276.230	136.416	139.814
Total urban	107.524	52.600	54.924
1. Municipiul Iaşi . . .	102.595	50.191	52.404
2. Oraşul Târgul-Frumos	4.929	2.409	2.520
Total rural	168.706	83.816	84.890
1. Plasa Bahlui-Cârligătura	58.323	28.737	29.586
2. Plasa Codru	62.131	31.111	31.020
3. Plasa Turia	48.252	23.968	24.284

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	276.230	30—49 ani	61.620
		50—69 ani	26.164
0— 9 ani	73.434	70 ani şi peste . . .	4.318
10—29 ani	108.785	Vârstă nedeclarată . .	1.909

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul I., după cifrele publicate în Buleti- Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	10.638	6.843	3.795	37,2	23,9	13,3
1931	278.365	10.536	6.267	4.269	37,8	22,5	15,3
1932	283.162	11.460	7.224	4.236	40,5	25,5	15,0
1933	286.617	10.009	6.200	3.809	34,9	21,6	13,3
1934	290.135	10.762	7.642	3.120	37,1	26,3	10,8
1935	293.345	10.424	6.881	3.543	35,5	23,5	12,0
1936	297.800	12.262	7.868	4.394	41,2	26,4	14,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului I. a fost de 302.122 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 276.230 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 25.892 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 9,4%.

ECONOMIE

Dominat de capitala sa, judeţul I. are un caracter economic mai complex. Agricultura se practică intensiv, în regiunile rurale. In partea de Sud-Vest, pe dealurile mai înalte se află podgoriile celebre dela Cotnari. Industria, în deosebi cea textilă, cunoaşte o mare desvoltare.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 322.700 ha. Suprafaţa arabilă este de 199.444 ha, adică 61,80% din suprafaţa judeţului şi 0,67% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 20.263 ha, adică 10,16%, iar mica proprietate 179.181 ha, adică 89,84%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 173.369 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 100.203 ha, cu o producţie de 741.276 chint. (prod. medie la ha 7,4 chint.), în valoare de 174 mil. lei.

Grâul ocupă 36.694 ha, cu o producţie de 345.593 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 137 mil. lei.

Orzul ocupă 21.966 ha, cu o producţie de 154.509 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 38 mil. lei.

Ovăzul ocupă 12.397 ha, cu o producţie de 79.293 chint (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 24 mil. lei.

Secara ocupă 1.818 ha, cu o producţie de 13.079 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Meiul ocupă 200 ha, *măturile* ocupă 69 ha, *hrişca* 22 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 9.430 ha, astfel repartizate: *Dughia* ocupă 2.769 ha, cu o producţie de 54.688 chint. (media la ha 19,7 chint.), în valoare de 7 milioane lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 744 ha, cu o producţie de 63.753 chint. (media la ha 85,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Trifoiul* ocupă 663 ha, cu o producţie de 18.439 chint. (media la ha 27,8 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Lucerna* ocupă 528 ha, cu o producţie de 16.172 chint. (media la ha 30,6 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 4.726 ha, cu o producţie de 78.781 chint. (media la ha 16,6 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 6.268 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.451 ha, cu o producţie de 52.532 chint. (media la ha 36,2 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Lintea* ocupă 1.220 ha, cu o producţie de 9.893 chint. (media la ha 8,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.074 ha, cu o producţie de 7.974 chint. (media la ha 7,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Mazărea* ocupă 661 ha, cu o producţie de 5.453 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 608 ha, cu o producţie de 34.765 chint. (media la ha 57,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 47.168 chint., în valoare de 6 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 45.125 chint., în valoare de 16 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 5.869 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 4.218 ha, cu o producţie de 39.116 chint. (media la ha 9,3 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Cânepa* ocupă 753 ha, cu o producţie de 5.454 chint. fuior (media la ha 7,2 chint.), în valoare de 19 mil. lei, şi 3.641 chint. sământă (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

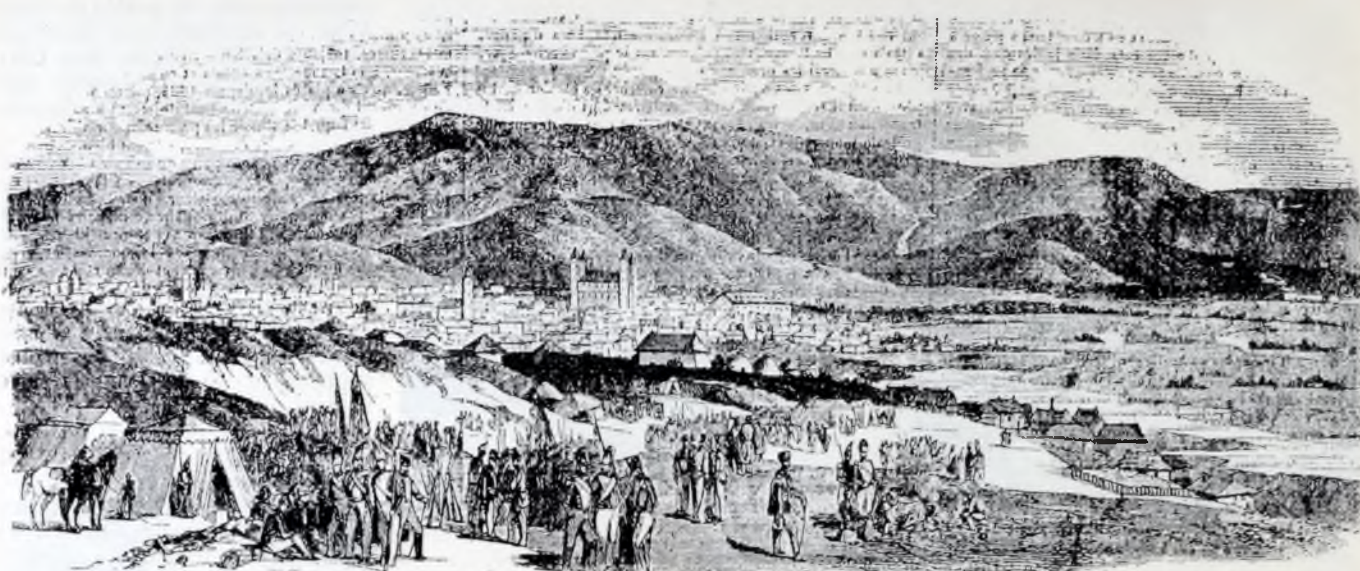
Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (322.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.508 ha.

Fâneţele naturale ocupă 8.636 ha, cu o producţie de 189.128 chint. (prod. medie la ha 21,9 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Păşunile ocupă 23.000 ha.

Pădurile ocupă 43.060 ha.

Livezile de pruni ocupă 849 ha, cu o producţie de 23.687 chint. (prod. medie la ha 27,9 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

IAŞII IN 1843
Gravură în lemn după desenul lui *Gh. Doussault*, publicată în « Album Moldo-Valaque », 1848

Alţi pomi fructiferi ocupă 9.723 ha.

Viţa de vie ocupă 3.463 ha (din care viile pe rod 2.858 ha), cu o producţie de 115.070 hl (prod. medie la ha 40,2 hl), în valoare de 50 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul I. se găseau în anul 1935: cai 25.682, boi 73.650, bivoli 18, oi 163.653, capre 198, porci 31.804, stupi sistematici 2.909 şi stupi primitivi 7.515.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin desvoltarea apiculturii (albinăritului).

Industrie (Fără municipiul Iaşi): 3 mori la Târgu-Frumos şi 53 în comunele rurale; 2 fabrici de mezeluri, la Copou; 1 fabrică textilă cu secţiuni de filatură şi ţesătorie, ceaprăzărie şi sfoară, frânghii şi otgoane, la Copou; 2 fabrici de cărămidă, la Bucium; 1 de cărămizi şi ţigle la Holboca; 1 de cărămizi şi teracotă, la Ciurea.

Din intreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]:

« Moara Fortuna », Târgu-Frumos (inv. 7), « Ceres », moară, Podul-Iloaiei (inv. 6), « Textila Iaşi » (fost M. Wachtel), filatură, ţesătorie, ceaprăzărie, sfoară, frânghii, otgoane, Copou (soc. 30, inv. 93), « Soc. anon. de locuinţe ieftine şi construcţiuni », Iaşi; Fabrica de cărămidă, Bucium (inv. 8), « Ciurea C.F.R. », cărămizi şi teracotă, Ciurea (inv. 13), « Fraţii Remeder », cărămizi şi ţigle, Holboca (inv. 5).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI IAŞI IN 1935
(Inclusiv municipiul Iaşi)

Intreprinderi dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	8	2	1.458	897	138.128
Textilă	50	8	3.103	3.328	550.777
Chimică	5	—	141	157	21.945
Metalurgică . . .	6	2	241	211	11.092
Hârtie şi Arte Grafice	7	—	96	82	7.599
Pielărie	2	2	199	77	3.682
Lemnului	7	—	277	211	13.516
Materiale de construcţie	3	1	586	93	6.045
Sticlărie	3	1	73	61	5.973
Ceramică	1	—	12	11	754
Total . . .	92	16	6.186	5.128	759.511

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *12 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil. . . .	4.096.165	Fonduri . . .	128.298.197
Plasamente . . .	1.254.248.770	Angajamente .	1.234.386.700
Imobilizări . . .	53.457.843	Rezultate . .	14.109
Rezultate	50.896.228		
Total . . .	1.362.699.006	Total . .	1.362.699.006

Cooperative de credit (bănci populare) 73, cu 18.410 membri şi cu un capital social vărsat de 27.142.290 lei. Imprumuturi acordate 65.209.997 lei (neconvertite 19.917.013 lei, convertite 21.760.315 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 23.532.669 lei). Depuneri spre fructificare 15.676.201 lei. Totalul bilanţului 87.565.683 lei.

Cooperative de producţie diversă 2, cu 119 membri şi cu un capital social vărsat de 273.282 lei. Valori imobilizate 184.027 lei. Totalul bilanţului 885.969 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 345 membri şi cu un capital social vărsat de 219.164 lei, fonduri 139.923 lei, păduri şi material brut 67.000, material fasonat şi în fabricaţie 62.212 lei. Bilanţul încheiat 902.041 lei.

Cooperative de consum 11, cu 1.438 membri şi cu un capital social vărsat de 1.259.966 lei. Mărfuri generale în valoare de 461.653 lei. Bilanţul încheiat de 2.950.896 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului I. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**29.952.577**
Venituri ordinare	*21.600.577*
Venituri extraordinare	*21.845*
Venituri speciale	*8.330.155*
Cheltueli	**29.930.732**
Cheltueli ordinare	*21.600.577*
Cheltueli speciale	*8.330.155*

Drumuri. Judeţul I. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.352 km 921 m repartizată astfel:

Drumuri naţionale 156 km 223 m din cari o reţea pietruită şi pavată de 125 km 913 m este întreţinută de Direcţia Gene-

BISERICA SF. SAVA

BISERICA TREI IERARHI

MITROPOLIA

MĂNĂSTIREA GOLIA

MĂNĂSTIREA CETĂȚUIA

Foto arh. Petit

TURNUL ŞI BISERICA TREI IERARHI IN 1837.
Desen de *Raffet*. Colecţia ing. *C. Orghidan*.

rală a Drumurilor, iar 10 km 835 m (pavaţi) de oraşele Iaşi şi Tg. Frumos.

Drumuri judeţene 196 km 856 m din cari o reţea pietruită şi pavată de 148 km 288 m este întreţinută de administraţia judeţului.

Drumuri comunale 999 km 842 m.

Lungimea podurilor este de 4.774,25 m, repartizată astfel: poduri naţionale 915,15 m, judeţene 1068,55 m, şi comunale 2,790,55 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Roman – Tg. Frumos – Botoşani.*
2. *Vaslui – Iaşi – Bălţi*, (Iaşi – Sculeni = 19 km).
3. *Iaşi – Ungheni – Chişinău*, (Iaşi – Ungheni = 18 km.).
4. *Iaşi – Tg.-Frumos – Paşcani* (Iaşi – Tg.-Frumos = 45 km).

Cale ferată. Judeţul este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 174 km, din care 14 km linii principale duble, 70 km linii principale simple şi 90 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev, Moscova).

Staţii importante: Iaşi, Podul Iloaiei, Hârlău.

Navigaţie aeriană. Prin judeţul I. trece linia de navigaţie aeriană L.A.R.E.S. cu plecare şi sosire pe aerodromul Iaşi.

Itinerarii: Iaşi—Galaţi—Constanţa—Balcic, şi Cernăuţi—Iaşi—Chişinău—Cetatea-Albă.

Poştă, telegraf, telefon. *11 oficii P.T.T. de stat* din cari 6 la Iaşi şi câte unul la Tg. Frumos, Bivolari, Podul Iloaiei, Sculeni-Târg şi Ungheni-Târg şi *10 gări cu serviciu poştal*: Belceşti, Ciurea, Cotnari, Cristeşti, Cucuteni, Mihail Kogălniceanu, Rediu, Sârca, Şoldana şi Vlădeni.

Oficii telefonice la Iaşi, Tg. Frumos, Bivolari, Podul Iloaiei.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Breazu*, staţiune de interes local situată în apropierea oraşului Iaşi. Are izvoare de apă sulfatată, alcalină, cu efect purgativ. Indicaţiuni: boli de rinichi, boli de femei (însoţite de constipaţie), diabet, boli de ficat, purgaţie uşoară şi rapidă în cazuri de congestii. Ea stimulează circulaţia sângelui şi îmbunătăţeşte nutreţia. Datorită calităţilor sale, apa de Breazu, cunoscută şi în străinătate se vinde în cantităţi apreciabile.

Mircea, staţiune de interes local aşezată la Copou, lângă Iaşi. Un izvor cu apă la fel cu cea dela Breazu. Indicaţii terapeutice identice.

Văiluţa, izvor cu apă sulfatată-magneziană, mai slabă ca cele dela Breazu şi Mircea, situat pe moşia Zahorna.

Judeţul Iaşi, mărginit în partea de Răsărit de râul Prut, străbătut de râurile Jijia şi Bahlui are o frumoasă aşezare şi atrage vizitatori pentru monumentele istorice şi frumoasele sale podgorii din regiunea Cotnari.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului dela 7 ani în sus este de 220.786 locuitori, din cari 62,2% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 74,1% bărbaţi ştiutori de carte şi 50,8% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	3,7	0,8
2. Primară	62,4	93,7
3. Secundară	18,7	3,2
4. Profesională	9,3	1,9
5. Universitară	4,5	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,4	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului I. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 115.669 locuitori (15.662 mediu urban şi 100.007 mediu rural).

Şcoli superioare. Universitatea Mihăileană cu facultăţile de drept, litere şi filosofie, medicină, ştiinţe, agronomie şi teologie (ultimele două funcţionează la Chişinău), Academia de muzică şi artă dramatică «George Enescu»; Academia de arte frumoase.

Şcoli secundare. 5 licee de băieţi (din care 1 liceu militar şi 1 particular), 4 licee de fete (din care 3 particulare), 1 seminar teologic ortodox, 1 seminar rabinic, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu comercial de fete, 1 liceu tehnic şi industrial de băieţi, 1 şcoală normală de fete, 1 şcoală normală de conducătoare de copii, 2 gimnazii de băieţi, 3 şcoli profesionale de fete, 1 şcoală de menaj, Şcoalele evreşti secundare «O.R.T.» şi «Dr. Stern».

Şcoli primare 311, din care 270 rurale şi 41 urbane (296 şcoli de stat şi 15 confesionale), cu un număr total de 40.795 elevi (9.757 mediu urban şi 31.038 mediu rural) şi cu 909 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 36, din care 17 rurale şi 19 urbane (27 de stat şi 9 confesionale), cu un număr total de 2.224 copii (945 mediu urban şi 1.279 mediu rural) şi cu 54 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. Municipiul Iaşi este unul din marile centre de cultură ale ţării. In cuprinsul său se află Fundaţia «Regele Ferdinand», Muzeul de antichităţi, Muzeul de istorie naţională, Muzeul municipal, 1 pinacotecă, Societatea medicilor naturalişti, Institutul de higienă, Institutul meteorologic, Institutul de cercetări agricole, Societatea Casa Culturală de Sfat şi Cetire «A. D. Xenopol», Societatea culturală, muzicală şi sportivă C.F.R., Societatea culturală evreiască «Buci-Brith», Secţia muzicală a Societăţii de gimnastică, sport şi muzică a Şcoalei de Arte, 1 societate muzicală «George Enescu», 1 corală («Cântarea Moldovei»), 5 coruri bisericeşti, Biblioteca Centrală a Uni-

PORTURI DIN IAŞI DIN 1845
Desen de *Kauffmann*. Col. Academiei Române.

versităţii, Biblioteca municipală, 3 biblioteci-evreeşti, 1 teatru naţional, Asociaţia Automobil-Club, Societatea hipică Cercul Jockey-Club, 5 cinematografe, 8 societăţi sportive şi 3 societăţi de vânătoare.

Fundaţia culturală Regală « Principele Carol » are Regionala pentru Moldova în municipiul Iaşi şi cămine culturale în: Iaşi (cămin judeţean şi căminul cartierului Tătăraşi), Arama, Brăeşti, Balş, Belceşti, Bosia, Bulbucani, Chişcăreni, Ciurea, Coada-Stâncei, Coarnele-Caprii, Copou, Costuleni, Cotnari, Cristeşti, Fântânele, Focuri, Galata, Hărpăşeşti, Iazu-Nou, Lungani, Mironeasa, Miroslava, Munteni, Morenii-Vechi, Osoiu, Pocreaca, Petreşti, Prisăcani (cămin model), Risipeni, Romaneşti, Scueni-Târg, Todirel, Trifeşti şi Ungheni-Târg.

Liga Culturală are secţiuni în Iaşi şi Tg. Frumos.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine 61 cămine culturale, 4 societăţi muzicale şi 2 biblioteci, adică în total 67 organizaţii culturale, dintre care 18 au personalitate juridică.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 82,0% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 239 biserici ortodoxe, 1 capelă ortodoxă, 1 mânăstire şi 3 schituri ortodoxe, 3 biserici lipoveneşti, 4 biserici romano-catolice, 1 protestantă şi 1 armenească, case de rugăciuni adventiste, 4 case ale sectei evangheliste, 1 casă baptistă, 1 inochentistă, 108 sinagogi şi case de rugăciuni evreeşti.

Instituţii bisericeşti. Mitropolia Moldovei şi Sucevei, Arhiepiscopia Iaşilor, 2 protopopiate ortodoxe, Episcopia romano-catolică a Iaşilor, 1 protopopiat romano-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este municipiul Iaşi. Judeţul are 2 oraşe (*Iaşi* şi *Tg. Frumos*) şi 333 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Bahlui	57 sate
II.	Plasa Cârligătura	52 sate
III.	Plasa Codru	49 sate
IV.	Plasa Copou	48 sate
V.	Plasa Turia	61 sate
VI.	Plasa Ungheni	66 sate

Organizare judecătorească. O curte de Apel la Iaşi, cu 2 secţiuni şi 18 magistraţi, în a cărei jurisdicţiune se află tribunalele Bacău, Botoşani, Baia, Fălciu, Iaşi, Neamţ, Roman şi Vaslui.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general şi 1 procuror.

Un tribunal la Iaşi cu 4 secţiuni, 32 magistraţi, 1 primprocuror şi 5 procurori.

9 judecătorii, la Iaşi (2 urbane şi 1 mixtă), Tg. Frumos, Podul Iloaiei, Sculeni, Şipotele, Ţigănaşi şi Voineşti, cu un total de 20 magistraţi.

O judecătorie de muncă la Iaşi cu 2 judecători.

Organizare sanitară. Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine spitalele Socola şi Izolarea la Iaşi şi spitalele din Bivolari, Podul Iloaiei, Sculeni, Ungheni, Voineşti.

Epitropia « Sf. Spiridon » întreţine 3 spitale la Iaşi (Spitalul Central, Spitalul Cantacuzino-Paşcanu şi Institutul obstetrico-ginecologic) şi 1 spital la Tg. Frumos.

In Iaşi se mai află: Spitalul « Caritatea » (epitropie independentă), Spitalul militar, Spitalul Asigurărilor Sociale, Institutul antirabic al Ministerului Sănătăţii, Sanatoriul Dr. Tzaicu (particular), 3 spitale evreeşti, 3 dispensare municipale, 5 dispensare de circumscripţie, 1 al C.F.R.-ului, 3 particulare, 1 pentru sugaci, 1 serviciu medical C.A.M. 3 ambulatorii municipale, 1 laborator de bacteriologie veterinară, Depozit regional sanitar militar, Infirmeria de ochi « Mavrocordat ».

La Bârnova şi Bucium-Socola se află sanatorii pentru tuberculoşi.

Dispensare în oraşul Tg.-Frumos şi comunele Belceşti, Bivolari, Bucium-Socola, Cotnari, Poeni, Prisăcani, Sculeni-Târg, Tomeşti, Ungheni-Târg.

In comunele Tomeşti şi Cotnari se află reşedinţele plăşilor sanitare model.

Servicii sanitare în Iaşi (serviciul sanitar judeţean şi serviciul sanitar municipal) şi în Tg.-Frumos.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Iaşi are oficii la Tg.-Frumos şi Podul Iloaiei şi organizaţii medicale la Iaşi, Podul Iloaiei şi Tg.-Frumos.

Direcţia Ocrotirilor Sociale din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Institutul surorilor de ocrotire din Iaşi, Aşezământul de bătrâni şi infirmi din Galata, Aşezământul defectivilor din Şipotele şi Centrul pentru ocrotirea copiilor din Iaşi.

La Iaşi mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Salvarea», Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Invalizilor de răsboiu », Eforia I.O.V., Azilul « Eufrosina Balş » (Epitropia Sf. Spiridon), Azilul R.M.S., Soc. « Cercul de gospodine », Cantina şcolară, Colonia şcolară, Oficiul de asistenţă, 27 societăţi de binefacere (1 municipală, 19 particulare româneşti şi 7 evreeşti), Dispensarul Ana Conta-Kernbach « Asistenţa Orfanilor »,

2 societăţi pentru asistenţa copiilor, 7 aziluri (1 municipal, 3 româneşti şi 3 evreeşti), 8 cămine studenţeşti (din care 2 evreeşti), 1 cămin pentru fiii funcţionarilor C.F.R., 2 de ucenici, 1 de surdo-muţi, 3 particulare şi 1 colonie de vară a corpului didactic.

In judeţ se află 3 orfelinate la Tăuteşti, Papricani, (întreţinute de Epitropia Sf. Spiridon din Iaşi) şi Miroslava; 1 azil al Comunităţii izraelite la Podul Iloaiei.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Iaşi, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Târgu-Frumos, comună urbană, situată pe pârâul Bahlueţ în regiune deluroasă (altitudine 75 m), la 45 km de Iaşi şi 387 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Iaşi–Paşcani.

Are 11.949 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre: Venituri: 1.119.397 lei şi cheltueli 963.570 lei.

3 mori sistematice. Comerţ puţin desvoltat de cereale, mai intens de vin. Bâlciu anual 1—20 Iulie. Târg săptămânal Joia.

Banca populară « Viitorul » şi Cooperativa « Domniţa Ruxanda ».

1 şcoală primară de băieţi, 1 şcoală primară de fete, 1 şcoală mixtă evrească.

Asociaţia corală « Zefirul », Liga Culturală « Progresul », 1 bibliotecă populară « Progresul », Asociaţia sportivă « Macabi ».

3 biserici ortodoxe, 2 lipovene, 1 sinagogă şi 4 case de rugăciune evreeşti.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Serviciu tehnic, Birou de măsuri şi greutăţi, Regiune agricolă, Corporaţia meseriaşilor, Pompieri, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital comunal, 1 dispensar, Casa Asigurărilor Sociale (Organizaţie medicală).

Societatea orfanilor de războiu, 1 azil evreesc de bătrâni, Societatea de ajutor a meseriaşilor evrei.

Cotnari, sat aşezat în N judeţului, în basinul Bahluiului. Sediul Academiei înfiinţate de Despot Vodă în sec. XVI. Vestit prin podgoriile sale.

TURNUL GOLIA

Cucuteni, sat, aşezat în Apusul judeţului la N de Târgu-Frumos. E cunoscut prin staţiunea lui preistorică.

Sculeni, târg pe malul stâng al Prutului.

Ungheni, târg şi cap de pod, aşezat pe malul stâng al Prutului pe calea ferată care duce la Chişinău.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL IAŞI - 1938

A) **Oraşe**

1. Mmunicipiul Iaşi (capitala judeţului)
2. Tg.-Frumos

B) **Sate**

I. PLASA BAHLUI

1. Avântul
2. Banu
3. Bârleşti
4. Bocniţa
5. Bogonos
6. Bojila
7. Budăi
8. Bulbucani
9. Buţuluc
10. Chilişoaia
11. Cogeasca-Veche
12. Cosiţeni
13. Cotârgaci
14. Crucea
15. Cucuteni
16. Doroşcani
17. Dumeşti
18. Erbiceni
19. Fântânele
20. Focuri
21. Foraşti
22. Frumuşele
23. Frumuşica
24. Găgeşti
25. Goeşti
26. Gropniţa
27. Hărpăseşti
28. Hăsnăşeni
29. Hoiseşti
30. Holm
31. Horleşti
32. Larga
33. Leţcani
34. Lungani
35. Mădârjac
36. Mădârjeşti
37. Mălăeşti
38. Movileni
39. Obrijeni
40. Osoi
41. Păuşeşti
42. Podul Iloaiei
43. Popeşti
44. Potângeni
45. Romaneşti
46. Săveni
47. Sânger
48. Sârca
49. Scobâlţeni
50. Scoposeni
51. Sineşti
52. Spinoasa
53. Sprinceana
54. Storneşti
55. Totoeşti
56. Ursoaia
57. Zmeu

II. PLASA CÂRLIGĂTURA

1. Albeşti
2. Arama
3. Balş
4. Bădeni
5. Băiceni
6. Bălţaţi
7. Bărbăteşti
8. Belceşti-cu-Tansa
9. Brăeşti
10. Buda
11. Buhalniţa
12. Buznea
13. Cârjoaia
14. Ceplenița
15. Coarnele-Caprei
16. Coasta-Măgurii
17. Corneşti
18. Cotnari
19. Cristeşti
20. Cucuteni
21. Dădeşti

22. Făcuţi
23. Făgăt-cu-Văcăria
24. Feteşti
25. Gâneşti
26. Gugea
27. Hodora
28. Horodiştea
29. Iosupeni
30. Jora
31. Lupăria
32. Moara-Prefectului
33. Munteni
34. Petroşica
35. Polieni
36. Prigorenii-Mari
37. Prigorenii-Mici
38. Principele-Nicolae
39. Răsboienii-Noui
40. Rediu
41. Satul-Nou
42. Săcăreşti
43. Sârca-Nouă
44. Scobinţi
45. Sticlăria
46. Ulmi-Liteni
47. Valea-Oilor
48. Valea-Racului
49. Vârâţi
50. Zagavia
51. Zbereni
52. Zlodica

III. PLASA CODRU

1. Blaga
2. Bârnova
3. Bucium
4. Budeşti
5. Cercul
6. Chicerea
7. Ciurea
8. Comarna
9. Costuleni
10. Covasna
11. Curăgău
12. Curături
13. Dumbrava-cu-Baba-Nicula
14. Dumitreştii-Gălăţii
15. Goruni
16. Hadâmbu
17. Hiliţa
18. Hlincea
19. Lunca
20. Lunca Cetăţuiei
21. Măcăreşti
22. Mânjeşti
23. Mironeasa
24. Mogoşeşti
25. Osoi
26. Păun
27. Petrăria
28. Piciorul-Lupului
29. Pocreaca
30. Poeni
31. Poiana
32. Poiana-cu-Cetate
33. Principele-Carol
34. Prisăcani
35. Schitul-Duca
36. Schitul-Hadâmbu
37. Schitul-Stavnic
38. Slobozia (com. Ciurea)
39. Slobozia (com. Pocreaca)
40. Slobozia (com. Voineşti)
41. Socola
42. Todirel
43. Tomeşti
44. Trestiana
45. Urşiţa
46. Vişan
47. Vlădiceni
48. Vocoteşti
49. Voineşti

IV. PLASA COPOU

1. Aroneanu
2. Balciu
3. Bogdăneşti
4. Brătuleni
5. Capul-Rediului
6. Cârlig
7. Ciurbeşti
8. Copou-Târg
9. Corneşti
10. Cotul-Morei
11. Cristeşti
12. Cuza-Vodă
13. Dancaş
14. Dancu
15. Dorobanţu
16. Epureni-Isvoare
17. Ezăreni
18. Galata
19. Găureni
20. Holboca
21. Horleşti
22. Horpaz
23. Lungani
24. Miroslava
25. Moimeşti
26. Munteni
27. Orzeni
28. Păcureţ
29. Podgoria
30. Popricani-Coarba
31. Proselnici
32. Rediu-Aldei
33. Rediu-Mitropoliei
34. Rediu-Tătar
35. Ruseni
36. Sorogari
37. Tătăruşi
38. Tăuteşti
39. Ţipileşti
40. Uricani
41. Valea-Adâncă
42. Valea-Lungă
43. Valea-Lupului
44. Valea-Ursului
45. Vânători
46. Voroveşti
47. Vultur
48. Zahorna

V. PLASA TURIA

1. Alexandreni
2. Alexandru-cel-Bun
3. Andrieşeni
4. Bădărăi
5. Bălteni
6. Bivolari
7. Boroşoaia
8. Borşa
9. Broşteni
10. Buhăeni
11. Burueneşti
12. Căueşti
13. Cârniceni
14. Chişcăreni
15. Ciulineşti
16. Coiuceni
17. Comăndăreştii-Noui
18. Cornu-Negru
19. Cozmenii-Noui
20. Cozmenii-Vechi
21. Damachi
22. Drăgăneşti
23. Drujineni
24. Epureni
25. Fântânele
26. Găureni
27. Glăvăneştii-Noui
28. Glăvăneştii-Vechi
29. Hălceni
30. Hermeziu
31. Iacobeni
32. Iazu-Nou
33. Iazu-Porcului
34. Lucaceni
35. Lupăria
36. Meletin
37. Mihail-Kogălniceanu
38. Mitoc
39. Oneşti
40. Păuleni
41. Perieni
42. Plugari
43. Probota
44. Raiu-Blândeşti
45. Rădeni
46. Rediu
47. Roşcani
48. Silineşti
49. Soloneţ
50. Spineni
51. Stolniceni
52. Şetrăreni
53. Şipote
54. Şoldana
55. Tabăra
56. Trifeşti
57. Ţigănaşi
58. Valea-Rusului
59. Vladomira
60. Vlădeni
61. Zaboloteni

VI. PLASA UNGHENI

1. Bereşti (com. Bosia)
2. Bereşti (com. Ungheni-Tg.)
3. Blândeşti
4. Bocşa
5. Bogdăneşti
6. Bosia
7. Bran
8. Buzduganii-Noui
9. Buzduganii-Vechi
10. Cârpiţi
11. Cetireni
12. Chipereşti
13. Chişărăi
14. Cilibiu
15. Coada-Stâncii
16. Cotul-lui-Ivan
17. Dănuţeni
18. Elisabeta
19. Floriţoaia-Nouă
20. Floriţoaia-Veche
21. Frăsuleni
22. Gherman-Dumeni
23. Gherman-Teleneşti
24. Golăeşti
25. Grozasca
26. Grubna-Nouă
27. Hăreşti
28. Icuşeni
29. Isvoarele
30. Luceni
31. Manoileşti
32. Marhonda
33. Mânzăteşti
34. Mânzăteştii-Vechi
35. Medeleni (com. Golăeşti)
36. Medeleni (com. Petreşti)
37. Miclăuşeni
38. Morenii-Noui
39. Morenii-Vechi
40. Nicolenii-Noui
41. Oprişeni
42. Petreşti (com. Golăeşti)
43. Petreşti (comună)
44. Podul-Jijiei
45. Răzoaia
46. Rezina
47. Risipeni
48. Sămeni
49. Sculeni
50. Sculeni-Târg
51. Sculenii-Vechi
52. Sorca
53. Stânca
54. Şendreni
55. Taxobeni
56. Ţuţora
57. Ungheni-Prut
58. Ungheni-Sat
59. Ungheni-Târg
60. Unteni
61. Unţeşti
62. Unţeşti-Mazili
63. Valea-Mare
64. Vrăneşti
65. Vulpeşti
66. Zăgărancea

STEMA UNITĂ A MOLDOVEI ŞI ŢĂRII ROMÂNEŞTI SUB NICOLAE MAVROCORDAT, 1719.

JUDEȚUL ILFOV

Stema. Scut albastru cu Sf-ții Impărați Constantin și Elena, de aur, ținând în mâini o catedrală, de argint.
Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. este așezat în mijlocul câmpiei Munteniei, acolo unde apele se adună în mănunchi și creează o zonă de umiditate care a permis vegetației, animalelor și populației să coboare din dealuri și munți către Dunăre pe drumul cel mai scurt și mai ocrotit (drumul Dâmboviței). Nu-i astfel o simplă întâmplare că, aici la întâlnirea pădurei cu stepa și aproape în mijlocul geometric al fostei Țărei Românești a fost așezată capitala acestui principat, în vremea expansiunei poporului din dealuri către marele fluviu și către mare.

Suprafața: 5.176 km^2.

Infățișarea pământului. Județul I. este un ținut de câmpie, o câmpie încadrată însă din trei părți de lunci largi inundabile sau acoperite de bălți. La S, e valea Dunării, largă aici de circa 10 km; la V altă luncă largă de mai mulți km (lunca Argeș Sabar); la N, în fine, un fel de « Mesopotamie », seria de mici câmpuri înalte și lunci încadrată între văile Prahovei și Ialomiței. Chiar la Răsărit se poate vorbi de o depresiune, mult prea largă pentru apa din fundul ei (depresiunea văii Mostiștei). Cuprinsă între aceste cadre mai coborîte, bucata de câmpie care corespunde județului Ilfov, e tăiată, în NV, de multe văi, care, dispuse divergent, o despart într'o serie de câmpuri înalte, lunguețe și tot atât de multe culuare lungi și umede (luncile râurilor). Spre SE, însă aceste lunci se împuținează și se depărtează unele de altele, așa că, în apropierea Dunării rămân doar două câmpuri înalte, largi și uscate: câmpul dintre Dâmbovița și Argeș sau *Bărăganul Ilfovului* și câmpul dintre Dâmbovița și Sabar sau *câmpul Călnăului*.

Climă și ape. Climatul este, în cea mai mare parte a județului, de tip pontic. (Temperatura medie anuală între 10—11^0; a verei între 22—23^0; a iernei —4^0). Precipitațiunile însă stabilesc o deosebire între NV județului unde cad peste 500 și chiar peste 600 mm anual și SE lui, unde, cu excepția luncii Dunării, ele coboară până aproape de 400 mm.

In NV județului nu numai că sunt mai numeroase râurile, dar și pânza de apă subterană este mai apropiată de suprafață; pe când în SE, râurile sunt transformate în salbe de iazuri (Colentina, Mostiștea), iar puțurile ating adâncimi ce pot depăși 20 m. Faptul se explică prin aceea că apele mari s'au strâns în două mari mănunchiuri: în N (*Ialomița* și *Prahova*) și, în V (*Argeșul* cu *Sabarul* și *Dâmbovița* cu *Colentina*).

Și lacurile sunt numeroase în acest ținut: unele sunt limane fluviatile (*Snagovul, Căldărușani, Cernica*); altele sunt iazuri făcute de oameni (*Băneasa, Herăstrăul, Teiul*, etc, pe valea Colentinei), altele în fine sunt bălți naturale în luncile râurilor (lacul *Greaca* în valea Dunării).

Vegetație. In județul I. pădurea înaltă de stejari asociați cu ulmii, arțarii, teii, frasinii, plopii, etc., se întâlnește cu stepa pontică (dominante, gramineele și plantele xerofile adică cele care duc la secetă). Intre aceste două forma-

ţiuni principale, tranziţia se face printr'o zonă de stepă cu păduri în pâlcuri nu prea întinse şi formată mai mult din tufe şi copaci închirciţi. Altă dată această asociaţie de crâng se întindea mult mai mult pe câmpurile înalte dinspre Dunăre. Astăzi însă a fost aproape total înlocuită cu cereale, cum au fost de altfel înlocuite şi stepa şi pădurea. Aceasta din urmă s'a păstrat mai bine ceva, numai în N judeţului, în regiunea cunoscută sub numele de *codrul Vlăsiei*.

Bogăţii minerale. Loesul care acoperă în manta groasă (dela 2—3 m până la peste 20 m) câmpurile; apoi pietrişurile şi nisipurile de sub loes, sunt singurele bogăţii de acest fel, ale judeţului. De altfel ele nu sunt de dispreţuit de vreme ce cu acest material s'a ridicat şi se ridică marele oraş al Bucureştilor.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul I. poartă un nume slav « elhov », care înseamnă « ariniş ».

Incă din epoca preistorică, ţinutul a cunoscut întinse aşezări umane, cum sunt aşezările lacustre pe care arheologii le-au descoperit la Snagov.

Armatele moldovene ale lui Ştefan cel Mare l-au străbătut în două rânduri, odată împotriva lui Radu cel Frumos, pe care l-au făcut să fugă din Bucureşti (1473), altădată, când au adus domn pe Vlad Ţepeş (1476).

Pe teritoriul acestui judeţ se aflau odinioară « codrii Vlăsiei ».

Olteniţa, port la Dunăre, continuă o străveche aşezare bizantină: Daphne.

Monumente istorice *). *Mânăstirea Cernica*, ridicată în sec. XVII-lea de Cernică Ştirbei Vornicul. Sunt aci două biserici, morminte de episcopi, icoane foarte frumoase şi resturile unei bogate biblioteci. Tipografie de lucrări religioase.

Mânăstirea Căldăruşani, ctitoria lui Matei Basarab (1638), cu inscripţii şi picturi datorate celui mai mare dintre artiştii români, Nicolae Grigorescu.

Mânăstirea Pasărea, construită la 1813 de Timotei, Arhimandritul Cernicăi.

Mânăstirea Ţigăneşti, fundată la 1812 de stareţul Dosoftei.

Biserica mânăstirei Plătăreşti, ctitoria lui Matei Basarab. Azi mânăstirea e transformată în penitenciar de femei.

Mânăstirea Snagov, pe insula din mijlocul lacului.

Ctitorie a lui Vlad Ţepeş, mânăstirea ale cărei ziduri de incintă se mai pot vedea, fusese locul de supliciu al postelnicului Constantin Cantacuzino, tăiat de Grigore Ghica cel Bătrân, şi servise de adăpost tipografiei lui Antim Ivireanu.

Din cele trei biserici al mânăstirii, nu a rămas în fiinţă decât una, ctitorie a lui Mircea Ciobanul din 1560, precedată la început de un peristil de coloane, în spaţiul căruia aveau să se aşeze mormintele ctitorilor.

Biserica a fost mărită însă mai târziu prin zidirea spaţiilor dintre coloane. Fresce de o mare frumuseţe. Morminte din sec. XVI: al marelui vornic Pârvu (+1512), al marelui logofăt Ioan (+1514), al lui Udrea, fiul lui Dragomir, tăiat de Mircea Ciobanul în 1552 şi al fraţilor săi, Barbuşa, Cracea şi Radul, decapitaţi din porunca aceluiaş Domn în 1569 şi al mamei lor Frăsina, « întristată până la moarte ».

Palatul Mogoşoaia. Cel mai frumos palat existent în România, este cel dela Mogoşoaia, completat odinioară cu o frumoasă biserică în care se află portretele lui Constantin Brâncoveanu, tânăr şi al familiei sale. Azi aparţine familiei Bibescu.

Biserica Colentina, zisă *a Teilor*; aci se află mormântul primului Domn pământean în sec. XIX, Grigore Ghica (+1835) şi al familiei.

Biserica Fundenii Doamnei, ridicată de Mihai Cantacuzino Spătarul. în 1699. Ornamentaţia exterioară, în stuc, reprezintă palate şi păuni afrontaţi.

Mânăstirea Plumbuita, înălţată pe la 1530, de către Petru din Argeş sau Radu Paisie, a fost reconstruită de Alexandru Mircea la 1570 şi de Matei Basarab în amintirea luptei date pe această câmpie prin care şi-a câştigat tronul. Leii, cari susţin jeţul episcopal, au oarecare vechime.

Mânăstirea Mărcuţa este ctitoria vistiernicului Dan din 1587; renovată de Mitropolitul Ştefan în 1733 şi de Alexandru Ipsilanti. Se află aci portrete ale familiilor Ghica şi Ipsilanti şi piatra de mormânt a lui Gheorghe Ipsilanti, unul din capii Eteriei. Azi casă de corecţie.

Mânăstirea Pantelimon, datorită spiritului de pietate al lui Grigore Matei Ghica din 1750. Are o poartă foarte frumoasă, cu ornamente florale şi cu stema Principatelor. Se află aci mormântul ctitorului (+1752) al soţiei sale, al lui Alexandru Ghica Vodă, precum şi un potir de argint, dăruit de Maria soţia lui Grigore Ghica I, şi o cruce din 1751.

Biserica din Afumaţi, ridicată de Stolnicul Constantin Cantacuzino. Aci se mai pot vedea resturile unui palat şi o capelă.

Mânăstirea Ciorogârla, fundată în 1808.

Mânăstirea Negoeşti, ctitoria lui Matei Basarab, pe Argeş, astăzi biserică în satul cu acelaş nume.

Biserica din Preasna-Nouă din sec. al XVII-lea (1676—1677), cu un adăpost pentru călători.

Biserica din Malamuci din sec. al XVII-lea se află în plină pădure. Are o frumoasă inscripţie deasupra intrării şi fresce din epoca construcţiei. Coloanele şi capitelele, ce sprijină pridvorul, sunt elegant sculptate.

*) Fără Bucureşti.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, judeţul I. numără 992.416 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

A) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	992.416	490.105	502.311
Total urban	641.684	316.267	325.417
1. Municipiul Bucureşti	631.288	311.223	320.065
2. Oraşul Olteniţa	10.396	5.044	5.352
Total rural	350.732	173.838	176.894
1. Plasa Băneasa	66.685	33.978	32.707
2. Plasa Budeşti	51.290	25.146	26.144
3. Plasa Domneşti	68.014	33.541	34.473
4. Plasa Fierbinţi	55.835	27.588	28.247
5. Plasa Olteniţa	35.751	17.377	18.374
6. Plasa Săruleşti	25.711	12.681	13.030
7. Plasa Vidra	47.446	23.527	23.919

B) *Populaţia pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	992.416	30—49 ani	251.669
		50—69 ani	94.290
0— 9 ani	204.002	70 ani şi peste	15.521
10—29 ani	418.411	Vârstă nedeclarată	8.523

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul I, conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an.	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	28.377	19.080	9.297	27,9	18,8	9,1
1931	996.427	27.508	19.483	8.025	27,6	19,6	8.0
1932	1.005.528	30.584	19.469	11,115	30,4	19,4	11,0
1933	1.015.815	27.625	18.240	9.385	27.2	18.0	9,2
1934	1.025.444	28.327	18.468	9.859	27,6	18,0	9,6
1935	1.033.871	27.842	19.740	8.102	26,9	19,1	7,8
1936	1.043.082	29.617	20.275	9.342	28,4	19,4	9,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului I. a fost de 1.051.870 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 992.416

MÂNĂSTIREA PLUMBUITA: RUINILE PRIDVORULUI

MÂNĂSTIREA PLUMBUITA: RUINILE CHILIILOR

MÂNĂSTIREA VĂCĂREŞTI: INTERIOR

ŢIGĂNEŞTI: TROIŢĂ

CETATEA LUI MATEI BASARAB

CASTELUL MOGOŞOAIA

Foto arh. Petit

locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 59.454 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 6,0%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Ca orice disciplină, și toponimia ne prezintă adesea câte un complex de probleme ce rămîn sau nelămurite sau ipotetic soluționate etc. Astfel e cazul chiar a unei părți din nomenclatura județelor Țării.

Din apropierea Târgoviștei izvorăște o mică apă curgătoare care e paralelă cu Dâmbovița și care, până pe la Buftea, se numește *Ilfov*, iar de aci în jos poartă numele de *Colentina*. Cercetările toponimice au stabilit că *Ilfovul* reproduce slavul *elha* «arin», *elhov* «de arin». De altfel, această veche denumire apare în documentele noastre: «...să fie sfintei mănăstiri (Snagov) un număr anume Bratislavu în sat în Izvorani *ot sudstvo* (dela tribunalul) Elh(ov)» (doc. din 1632).

Nu încape nici o îndoială că numele județului e însuși numele apei de care e vorba. Dar, dintre toate apele ce străbat acest județ, nu Ilfovul este cea mai mare și nici cea mai însemnată. Așa fiind, din întrebările ce ni le putem pune în legătură cu această denumire a județului, ne-am putea opri la următoarea: ce caracteristică proprie va fi avut această apă și ce rol va fi jucat ea pentru ca întregul județ, pe care îl udă pe o lungime destul de redusă, să-și însușească numele ei?

In comparație cu alte regiuni de șes ale Munteniei și mai cu seamă cu Bărăganul care se întinde la estul lui, județul Ilfov, prins între Ialomița și Argeș, e brăzdat în interiorul lui de suficiente ape, unele apărând la suprafață chiar în cuprinsul lui. In curgerea lor, mai toate formează din distanță în distanță bălți sau lacuri. In afară de alte interesante urmări etnografice strâns legate de ele, aceste ape nu numai că au scutit aspectul geografic al județului bunăoară de uniformitatea monotonă a Bărăganului, ci, dându-i varietate în pitoresc, i-au prilejuit și suficiente ctitorii religioase.

Se știe, în adevăr, că, la fundarea mai ales a unui schit sau mânăstire, în general s'a avut în vedere, între altele, nu numai apa ci și pitorescul colțului anume ales. In această privință Ilfovul e bine reprezentat. Oprească-se, bunăoară, cineva în fața apei Mostiștea, pe muchea platoului dintre satele Fundulele și Dârvarii, și va admira înaintea lui o specifică poezie de șes în timp de vară ca și în timp de iarnă: prevăzute și cu ochiuri libere, vei vedea bălți acoperite de întinse păduri de stuf, în timp ce apa pârâului se strecoară mereu pe nesimțite în spre Dunăre.

Aceleași ape au fost un factor determinant pentru înfiriparea a vechi și numeroase sate în lungul cursurilor lor, ele putând pune la dispoziția populației mari și fundamentale înlesniri, cum ar fi: stuful, pe care-l taie cu tărpanele în timp de iarnă, când lacurile îngheață; peștele și tot ce constituie vânat — trei venituri în cari excelează în deosebi Sud-Estul județului, adică regiunea dunăreană. Tot ele sunt factori tot atât de necesari și pentru viața animală: versantele țărmurilor lor animează viața păstorească propriu zisă, oferind în același timp pentru fiecare sat câte un loc de repaus pentru vitele mari, numit *vad*; cât privește bivolii, e inutil să subliniem cât de propice li-i acest mediu.

Evident că toate aceste manifestări au încă aspecte patriarhale și oarecum rudimentare și sunt cam departe de a atinge desvoltarea lor din alte regiuni. Așa e, de pildă, cu păstoritul în raport cu cel al munților; la fel și cu pescuitul care rămâne în urmă, ca amploare și manifestări, celui din regiunile nord-dobrogene sau sud-basarabene. Pentru pescuit, se recurge și la monoxile, numite *luntri* dacă sunt mai mari ori *albii* dacă sunt pentru un singur om; se folosesc și plute cari au pitorescul lor și pe cari se pune câte un singur pescar. Cu privire la păstorit, vei constata lângă sate stâni elementare la cari adesea vei găsi și câte un Mocan; în timpul iernei, fiecare proprietar își ia oile acasă, ținându-le în câte un *saivan* anume făcut mai mult din stuf.

Satele sunt concentrate și respiră din plin atmosfera de șes. Populația fiind prolifică, numărul lor crește. Pe un fond eminamente rural vei vedea grefându-se tot mai des imitații de aspecte orășănești periferice. In general, pereții caselor sunt făcuți din împletituri de nuiele sau lemn, ca și din

POARTĂ VECHE ROMÂNEASCĂ

chirpici. Ca în toate regiunile de șes și de stepă, lutul e folosit și aci, făcându-se din el cuptoare de vară, cotinețe, *puieri*, sau prispe lângă poartă, aproape de drum etc. Pentru apă de băut, au fie fântâni cu cumpene, fie puțuri cu *bulumace* de lemn. In fine, de relevat că, după răsboiul european, au început să se ridice și în sate statui.

Portul Ilfoveanului se orășenizează pe zi ce trece. Chiar la generațiile de bătrâni vei constata *pantaloni nemțești* în locul celor *mitocănești*, încrețiți la șolduri, cu înfățișare de șalvari și făcuți din dimie vânătă. Insă giubeaua, mai ales la drum sau iarna e însă curentă. De altfel, această modernitare, care e și mai pronunțată la sexul femenin, atacă tot mai mult din ce e al trecutului. Din viața copiilor dispar bunăoară jocurile cu arșicii, atât de asemănătoare cu cele din peninsula balcanică, iar în viața tineretului, radio, și după el lăutarii țigani, introducând tot mai adânc dansuri moderne, anemiază atât folklorul muzical străvechi cât și cel literar. Poezia epică — un specific patrimoniu sufletesc al șesului, deci și al Ilfovului — cedează mereu în fața versificatelor prozaisme orășănești cântate. Cu ea va dispărea și înflorirea literară a cultului pe care și Ilfovenii îl au pentru cal, deși, de fapt, această trăsătură, care e de proveniență turcească și care aparține și altor regiuni dunărene, îi caracterizează distinct și astăzi. Și dispărând atari comori prilejuitoare de reale înnălțări sufletești, încet-încet și sufletul ilfovean se va simți măcar parțial cucerit de ce e pleavă în moravurile și civilizația orașelor contemporane.

t. p.

ECONOMIE

Viața economică a județului I. este dominată, natural, de prezența, în inima sa, a Bucureștilor.

Necesitățile acestei imense aglomerări umane au desvoltat în jurul său sate bogate, ferme și grădini care aprovizionează cu: lapte, brânzeturi, carne, păsări, fructe, legume și alte produse alimentare.

Situat în câmpia Dunării, pe un pământ deosebit de prielnic agriculturii, județul I. se relevă prin bogata sa producție de cereale. In sudul județului se găsesc bălți bogate în pește.

Industria sa, cu mici excepții, este concentrată în București centrul industrial și economic al României.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 517.600 ha. Suprafața arabilă este de 374.721 ha, adică 72,39% din suprafața județului și 1,27% din suprafața totală a țărei.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 56,531 ha, adică 15,09%, iar mica proprietate 318.190 ha, adică 84,91%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 297.691 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 157.051 ha cu o producție de 2.277.710 chint. (producția medie la ha 14,5 chint.), în valoare de 535 milioane lei.

Grâul ocupă 111.058 ha, cu o producție de 1.087.040 chint. (producția medie la ha 9,8 chint.), în valoare de 429 milioane lei.

RUINELE MÂNĂSTIRII PLUMBUITA
Din « România », revista O.N.T.
Foto Arh. Petit

Ovăzul ocupă 12.085 ha, cu o producţie de 92.671 chint. (producţia medie la ha 7,6 chint.), în valoare de 28 milioane lei.

Meiul ocupă 10.522 ha, cu o producţie de 177.415 chint. (producţia medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 62 milioane lei.

Orzul ocupă 4.064 ha, cu o producţie de 38.474 chint. (producţia medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 9 milioane lei.

Măturile ocupă 2.021 ha, cu o producţie de 63.682 chint. (producţia medie la ha 31,5 chint.), în valoare de 18 milioane lei.

Secara ocupă 890 ha, cu o producţie de 9.455 chint. (producţia medie la ha 10,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 42.323 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 26.021 ha, cu o producţie de 848.942 chint. (media la ha 32,6 chint.), în valoare de 102 milioane lei. *Lucerna* ocupă 7.746 ha, cu o producţie de 324.805 chint. fân (media la ha 41,9 chint.), în valoare de 44 milioane lei, şi 62 chint. sămânţă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 7.972 ha, cu o producţie de 246.086 chint. (media la ha 30,8 chint.), în valoare de 33 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 21.103 ha. Din această suprafaţă *fasolea* ocupă 6.322 ha, cu o producţie de 62.181 chint. (media la ha 9,8 chint.), în valoare de 22 milioane lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 5.127 ha, cu o producţie de 367.069 chint. (media la ha 71,6 chint.), în valoare de 55 milioane lei. *Mazărea* ocupă 2.860 ha, cu o producţie de 33.903 chint. (media la ha 11,8 chint.), în valoare de 15 milioane lei. *Cartofii* ocupă 2.788 ha, cu o producţie de 244.118 chint. (media la ha 87,5 chint.), în valoare de 31 milioane lei. *Ceapa* ocupă 930 ha cu o producţie de 71.171 chint. (media la ha 76,5 chint.), în valoare de 32 milioane lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 52.223 chint. în valoare de 18 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 358.464 chint., în valoare de 18 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 5.230 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 1.087 ha, cu o producţie de 157.793 chint. (media la ha 145,1 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Rapiţa* ocupă 1.074 ha, cu o producţie de 7.608 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Tutunul* ocupă 1.002 ha, cu o producţie de 9.244 chint. (media la ha 9,2 chint.), în valoare de 21 milioane lei. *Inul* ocupă 685 ha, cu o producţie de 2.797 chint. fuior (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 14 milioane lei, şi 3.825 chint. sămânţă (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 2 milioane lei. *Cânepa* ocupă 526 ha, cu o producţie de 3.005 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 11 milioane lei şi 2.872 chint. sămânţă (media la ha 5,4 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Caracteristică. Suprafeţele ocupate de fâneţe cultivate, de pepeni şi de ceapă sunt clasate în locul întâi din ţară. iar suprafaţa ocupată de mei, în locul al doilea din ţară, In privinţa producţiei la hectar a meiului şi a măturilor judeţul I. este în fruntea judeţelor ţării, iar în ceiace priveşte producţia la hectar a macului şi a ricinului este al doilea între judeţele ţării.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (517.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 8.368 ha.

Fâneţele naturale ocupă 3.518 ha, cu o producţie de 73.174 chint. (producţia medie la ha 20,8 chint.), în valoare de 8 milioane lei.

Păşunile ocupă 13.504 ha.

Pădurile ocupă 48.499 ha.

Pomii fructiferi ocupă 7.400 ha.

Viţa de vie ocupă 5.720 ha (din care viile pe rod 4.571 ha), cu o producţie de 161.558 hl (producţia medie la ha 35,3 hl), în valoare de 40 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul I. se găseau în anul 1935: cai 84.222, boi 64.336, bivoli 4.940, oi 163.925, capre 745, porci 50.407, stupi sistematici 5.505, stupi primitivi 3.464.

Industrie *). Peste 100 mori, 1 fabrică de zahăr, 5 de conserve, 2 de ulei, 1 de spirt, drojdie comprimată şi malţ, 1 de

*) Fără Bucureşti.

MÂNĂSTIREA CĂLDĂRUŞANI

MÂNĂSTIREA CĂLDĂRUŞANI: CHILIILE

CĂLDĂRUŞANI: CASĂ PESCĂREASCĂ

MÂNĂSTIREA FUNDENI

MÂNĂSTIREA SNAGOV

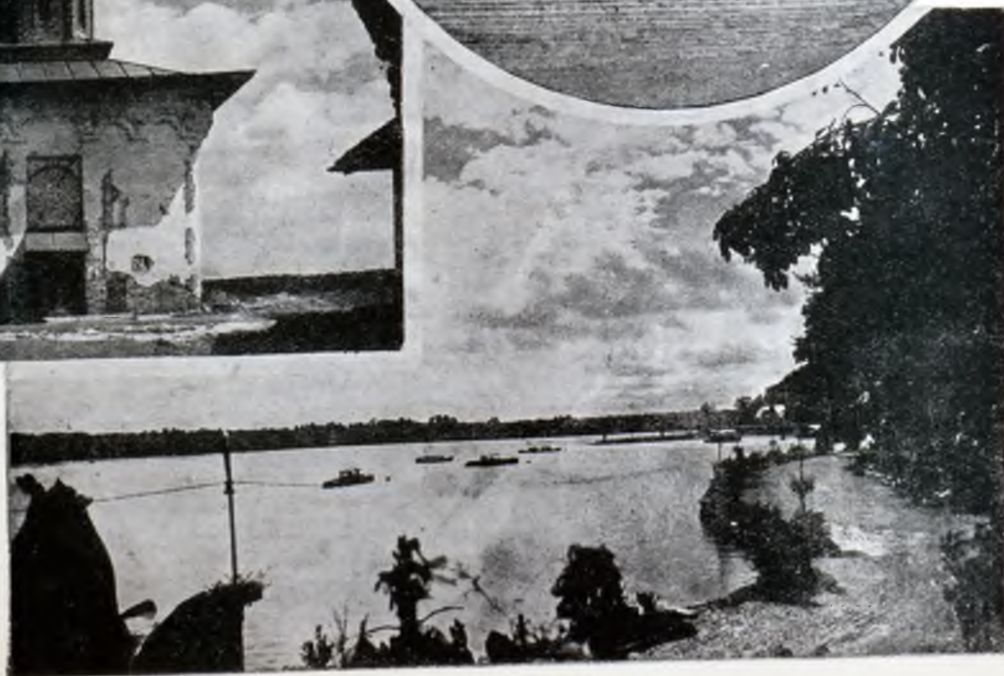

LACUL SNAGOV

Foto arh. Petit

vată şi pansamente, 1 de filaturi de mătase, 2 de bumbac, 1 de încălţăminte de cauciuc, 1 de cherestea, 1 de dogărie, 8 de cărămidă şi 7 de sobe de teracotă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital sacial sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Fabrica de zahăr « Chitila » (inv. 94), Fabrica de conserve « Ştirbey », Buftea (inv. 13), Fabrica de spirt, drojdie comprimată, malţ şi conserve de legume « Bragadiru », Bragadiru (soc. 24, inv. 24), Fabrica de vată şi pansamente B. Ştirbey, Buftea (inv. 30), Filatura de mătase vegetală « Apretura », Popeşti-Leordeni (inv. 100), Noua filatură de bumbac, Dudeşti-Cioplea (inv. 25) şi Societatea anonimă română pentru industria şi comerţul produselor de cauciuc « Mira », Jilava (soc. 6).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI ILFOV (INCLUSIV MUNICIPIUL BUCUREŞTI) IN ANUL 1935:

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	75	2	16.039	5.894	2.267.596
Textilă	102	2	11.944	12.978	2.221.804
Chimică	54	—	23.467	6.498	1.372.734
Metalurgică	47	—	8.569	5.431	881.688
Hârtie şi Arte Grafice	34	—	1.984	4.854	865.991
Pielărie	18	3	4.457	2.162	475.645
Lemnului	24	4	2.130	560	82.346
Materiale de construcţie	36	—	4.378	1.656	239.144
Sticlărie	6	—	270	285	24.948
Electrotechnică	7	—	378	344	62.700
Ceramică	7	—	32	94	7.342
Total	410	11	73.648	40.756	8.501.938

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul I. face comerţ intens cu cereale, animale, piei, produse alimentare, peşte fructe şi materiale de construcţiuni.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *107 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	3.418.232.220	Fonduri	6.926.625.348
Plasamente	48.582.326.767	Angajamente	47.747.260.946
Imobilizări	1.825.210.817	Rezultate	171.540.520
Rezultate	1.019.657.010		
Total	54.845.426.814	Total	54.845.426.814

Cooperative de credit (*bănci populare*) 125, cu 32.619 membri şi ca un capital social vărsat de 53.450.613 lei. Imprumuturi acordate 141.296.648 lei (neconvertite 8.062.280 lei, convertite 53.214.042 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 80.020.326 lei). Depuneri spre fructificare 32.980.295 lei. Totatul bilanţului 159.496.139 lei.

Cooperative de producţie diversă 13, cu 1.753 membri şi cu un capital social vărsat de 1.319.533 lei. Valori imobilizate 1.441.445 lei. Totalul bilanţului 5.989.019 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 172 membri şi cu un capital social vărsat de 1.919.170 lei. Fonduri 389.640 lei. Păduri şi material brut 6.668.792 lei. Bilanţul încheiat 32.586.498 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 6, cu 672 membri şi cu un capital vărsat de 1.415.077 lei. Bilanţul încheiat 4.688.935 lei.

Cooperative de consum 3, cu 279 membri şi cu un capital social vărsat de 340.929 lei. Mărfuri generale în valoare de 507.737. Bilanţul încheiat 2.465.868 lei.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Finanţe publice. Bugetul judeţului I. pe exerciţiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**180.000.000**
Venituri ordinare	91.000.000
Venituri extraordinare	36.500.000
Venituri speciale	52.500.000
Cheltueli	**180.000.000**
Cheltueli ordinare	91.000.000
Cheltueli extraordinare	36.500.000
Cheltueli speciale	52.500.000

Drumuri. Judeţul I. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.917 km 009 m repartizată astfel:

Drumuri naţionale 279 km 884 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 225 km 384 m (108 km 844 m pavaţi şi 116 km 540 m pietruiţi), iar municipiul Bucureşti şi comuna urbană Olteniţa 46 km 500 m pavaţi.

Drumuri judeţene 1.179 km 606 m, din care administraţia judeţului întreţine 1.063 km 554 m (52 km 452 m pavaţi şi 1.011 km 102 m pietruiţi), iar municipiul Bucureşti şi comuna urbană Olteniţa 37 km 700 m (15 km 200 m pavaţi şi 22 km 500 m pietruiţi).

Drumuri comunale 457 km 519 m.

Lungimea podurilor este de 6.764,65 m, din care poduri naţionale 938,05 m, judeţene 4.080,05 m şi comunale 1.746,55 m.

Prin judeţ trec 7 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bucureşti—Ploeşti—Braşov.*
2. *Bucureşti—Urziceni.*
3. *Bucureşti—Găeşti—Piteşti.*
4. *Bucureşti—Giurgiu.*
5. *Bucureşti—Alexandria—Turnu-Măgurele.*
6. *Bucureşti—Olteniţa* (Bucureşti—Olteniţa = 56 km).
7. *Bucureşti—Ştefăneşti—Călăraşi.*

Cale ferată. Judeţul I. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 259 km, repartizată astfel: 40 km linii principale duble, 87 km linii principale simple şi 87 km linii secundare simple.

Itinerarii: Bucureşti - Arad - Decebal (Budapesta, Viena, Paris); Bucureşti - Timişoara - Jimbolia (Belgrad, Paris); Bucureşti - Arad - Decebal; Bucureşti - Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris); Bucureşti - Cernăuţi - Grigare Ghica Vodă (Varşovia, Berlin, Moscova, Praga); Bucureşti - Galaţi - Chişinău; Bucureşti - Constanţa; Bucureşti - Oradea - Halmeu (Praga); Bucureşti - Iaşi - Chişinău (Kiev, Moscova); Bucureşti - Sibiu; Bucureşti - Olteniţa; Bucureşti - Piteşti - Curtea de Argeş; Bucureşti - Goleşti - Câmpulung; Bucureşti - Titu - Pietroşiţa.

Staţii importante: Bucureşti (Nord, Est, Sud, BM.), Chitila, Olteniţa.

Navigaţie fluvială. Curse regulate ale soc. N.F.R., pe linia T. Severin - Calafat - Corabia - Rusciuc - Giurgiu - Olteniţa - Silistra - Cernavoda - Brăila - Galaţi şi înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Baziaş.

Curse zilnice, între Olteniţa şi Turtucaia.

Poştă, telegraf şi telefon. *43 oficii P.T.T. de stat*, dintre care 35 la Bucureşti şi câte unul la Olteniţa, Bolintin, Budeşti, Buftea, Domneşti-Ilfov, I. I. C. Brătianu, Militari, Periş; *2 oficii autorizate* la Bucureşti-Tei şi Fierbinţi, *3 agenţii speciale* la Brăneşti, Chitila-Gară şi Jilava şi *6 gări cu serviciu poştal*: Ciocăneşti, Frunzăneşti, Fundulea, Săruleşti, Titan şi Vidra.

Oficii telefonice la: Bucureşti, Olteniţa, Budeşti, Buftea, Chitila, Jilava, Periş şi Snagov.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Judeţul I. prezintă un interes turistic deosebit graţie numeroaselor sale ctitorii domneşti, mânăstiri istorice, aşezate în cadre somptuoase de verdeaţă, oglindindu-se cele mai multe în lacuri de o stranie frumuseţe: Snagov, Căldăruşani, Cernica, Pasărea, Ţigăneşti, Ciorogârla.

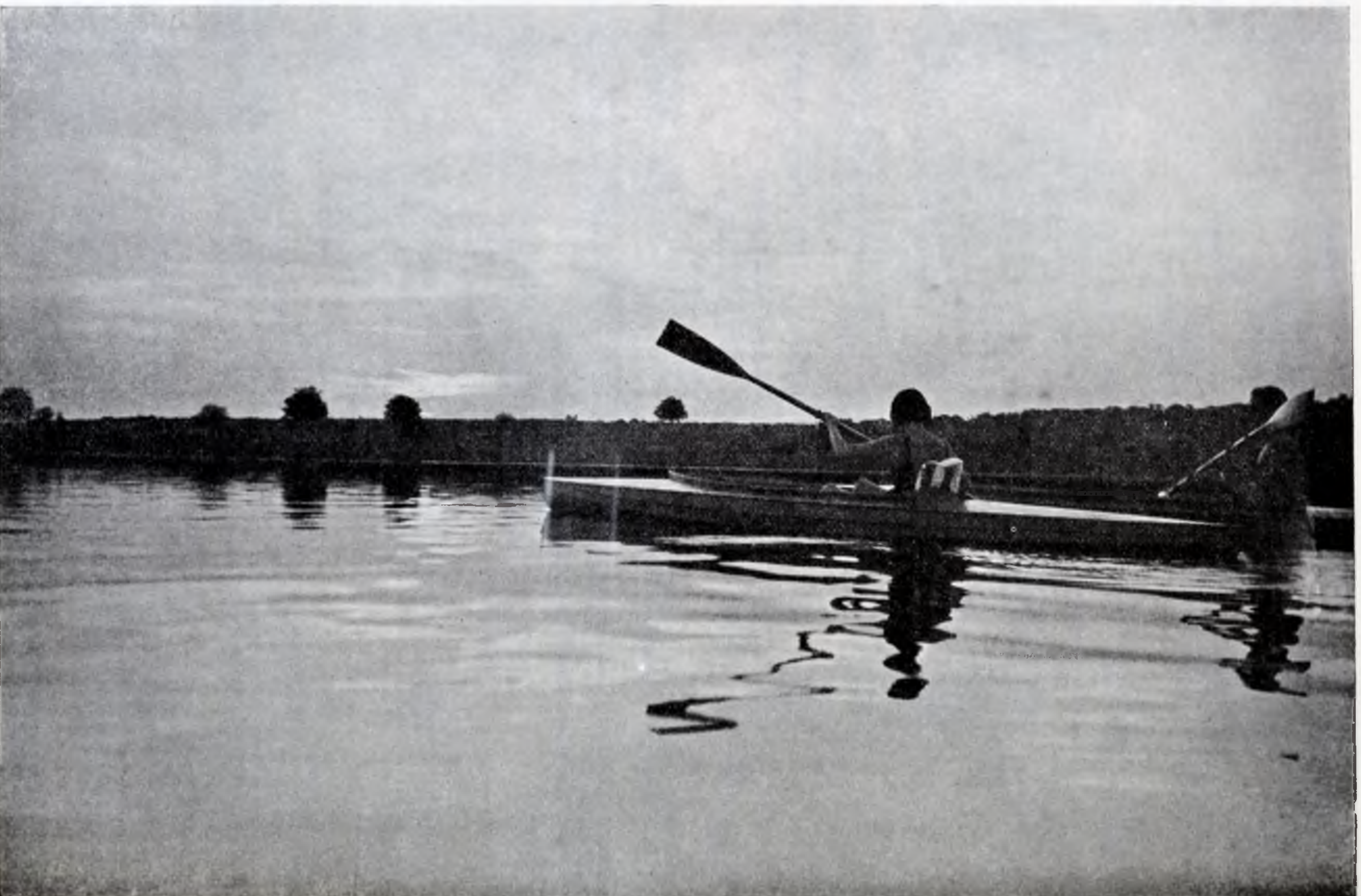

Foto ing. Berindei

PE LACUL SNAGOV

Din « *România* », revista O.N.T.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 840.117 locuitori din care 69,6% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 80,8% bărbaţi ştiutori de carte şi 58,7% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor, după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	2,3	0,4
2. Primară	63,1	94,8
3. Secundară	17,3	2,9
4. Profesională	9,9	1,6
5. Universitară	4,5	0,2
6. Alte şcoli superioare	2,9	0,1

Invăţământ *). Populaţia şcolară a judeţului I. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 50.273 locuitori (1.546 mediu urban şi 48.727 mediu rural).

Şcoli secundare. La Olteniţa: 1 liceu de băieţi, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, 1 şcoală de menaj. La Buftea: 1 liceu internat de băieţi.

Şcoli primare 311, din care 309 rurale şi 2 urbane (toate şcoli de stat), cu un număr total de 46.779 elevi (761 mediu urban şi 46.018 mediu rural) şi cu 882 învăţători şi alt personal didactic.

Grădini de copii 20, din care 19 rurale şi 1 urbană (toate de stat, cu un număr total de 1.439 copii (123 mediu urban şi 1.316 mediu rural) şi cu 22 conducătoare.

Instituţii culturale *). *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Olteniţa, Bălăşoeni, Berceni, Brăneşti, Buturegeni, Chirnogi, Cocioc, Creţeşti, Crivăţ, Dridu-Snagov, Dridu-Sărindarele, Fierbinţi, Floreşti, Greci-Maxineni, Greaca, Hotarele, Joiţa, Mânăstirea, Militari, Movila-Periş, Netezeşti, Ogrezeni, Radovanu şi Vasilaţi.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţul I. 25 cămine culturale şi 30 biblioteci, adică în total 55 organizaţii culturale, dintre care 11 au personalitate juridică.

Soc. culturală « Paza Dunării », 1 bibliotecă, 1 cinematograf şi 2 societăţi sportive la Olteniţa.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului, 84,5% sunt ortodocşi şi 1,3% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune *). 276 biserici ortodoxe, 2 mânăstiri ortodoxe de călugări (Cernica şi Căldăruşani), 3 mânăstiri ortodoxe de maici (Ciorogârla zisă Sămurcăşeşti, Pasărea şi Ţigăneşti), 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti *). 1 protopopiat ortodox la Budeşti. Judeţul I. se află în eparhia Arhiepiscopiei Bucureştilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului I. este municipiul Bucureşti. Judeţul are 2 oraşe (*Bucureşti* şi *Olteniţa*) şi 419 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Băneasa . . . . 55 sate
II. Plasa Bolintin . . . . 38 sate
III. Plasa Budeşti . . . . 31 sate

*) Fără Bucureşti.

IV. Plasa Buftea . . . . 50 sate
V. Plasa Domneşti . . . . 44 sate
VI. Plasa Fierbinţi . . . . 51 sate
VII. Plasa Olteniţa . . . . 25 sate
VIII. Plasa Pantelimon . . . . 43 sate
IX. Plasa Săruleşti . . . . 54 sate
X. Plasa Vidra . . . . 28 sate

Organizare judecătorească. Inalta Curte de Casaţie şi Justiţie, la Bucureşti, cu 3 secţiuni şi 101 magistraţi.

Curte de Apel la Bucureşti cu 6 secţiuni şi 46 magistraţi, de a cărei circumscripţie sunt pendinte tribunalele judeţelor: Argeş, Buzău, Dâmboviţa, Ilfov, Ialomiţa, Muscel, Prahova, Teleorman şi Vlaşca.

Un parchet general la Bucureşti pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general şi 6 procurori.

Un tribunal la Bucureşti cu 9 secţiuni, 91 magistraţi, 1 prim-procuror şi 15 procurori.

16 judecătorii la: Bucureşti, Olteniţa, Bolintineanu, Budeşti, Buftea, Domneştii-de-Jos, I. G. Duca, Tg.-Fierbinţi şi Vidra, cu un total de 53 magistraţi.

O judecătorie de muncă la Bucureşti cu 4 judecători.

Organizare sanitară *). 7 spitale de stat, la Olteniţa, Budeşti, Cocioc-Periş, Copăceni-Mogoşeşti, Fierbinţi, Gurbăneşti şi Poenari-Ulmi.

Serviciul sanitar al oraşului Olteniţa.

Asistenţă şi prevedere socială *). Casa Asigurărilor Sociale, Bucureşti are un oficiu la Olteniţa şi servicii medicale la Olteniţa, Periş şi Buftea.

Aşezământul pentru ocrotirea infirmilor şi bătrânilor din comuna Bălăceanca.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Bucureşti, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Olteniţa, comună urbană situată la vărsarea Argeşului în Dunăre, în faţa oraşului Turtucaia, la 56 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti - Olteniţa. Port la Dunăre.

Are 7.912 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 (prevederi): venituri şi cheltuieli = 25.301.473 lei.

1 fabrică de cherestea, 2 mori, câteva tăbăcării şi 3 fabrici de cărămidă.

Comerţ intens de cereale, animale, brânzeturi şi lână. Târguri anuale: 21 Mai şi 15 August.

Banca « Ţăranul », Banca Agrară şi Comercială, Banca « Plugarul ».

Liceul de băieţi « Constantin Alimănişteanu », 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, 1 şcoală de menaj, 2 şcoli primare (1 de băieţi şi 1 de fete), 1 grădină de copii.

Societatea culturală « Paza Dunării ». 1 cazinou, biblioteca liceului.

2 biserici ortodoxe, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu hidraulic, Birou de măsuri şi greutăţi, Căpitănia portului, Poliţie, Agenţie N.F.R., Pompieri, Vamă, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Cercul gradelor inferioare în rezervă, Cercul comercianţilor de cereale, Sindicatul chirigiilor, Sindicatul muncitorilor din port.

Uzină electrică.

Spital de stat, Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Societatea « Crucea Roşie ».

*) Fără Bucureşti.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ILFOV

A) **Oraşe**

1. Municipiul Bucureşti (capitala judeţului).
2. Olteniţa

B) **Sate**

I. PLASA BĂNEASA

1. Baloteşti
2. Băneasa (sub-urb.)
3. Canela
4. Catanele
5. Căciulaţi
6. Chiajna
7. Chitila
8. Ciofliceni
9. Colentina-Fundeni (sub-urb.)
10. Creaţa
11. Creţuleasca
12. Dascălu
13. Dimieni
14. Dobroşeşti
15. Dudeşti-Cioplea (sub-urb.)
16. Dudu
17. Gagu
18. Ghermăneşti
19. Giuleşti
20. Griviţa (sub-urb.)
21. I. Lahovary
22. Isvorani
23. Lesile
24. Lupeasca (sub-urb.)
25. Marele-Voevod-Mihai (sub-urb.)
26. Merişasca
27. Militari (sub-urb.
28. Moara Săracă
29. Mogoşoaia
30. Odăile
31. Otopenii-de-Jos
32. Otopenii-de-Sus
33. Pantelimon (sub-urb.)

34. Pasărea-Boltaşi
35. Paşcani
36. Petrăchioaia
37. Pipera
38. Popeşti-Leordeni (sub-urb.)
39. Preoţeşti
40. Regina-Maria
41. Roşu (sub-urb.)
42. Rudeni
43. Runcu
44. Săftica
45. Stoenoaia
46. Străuleşti
47. Surlari
48. Şerban-Vodă (sub-urb.)
49. Ştefăneşti-de-Jos
50. Ştefăneşti-de-Sus
51. Traian
52. Tunari
53. Vărăşti
54. Vânători
55. Vlăsia

II. PLASA BOLINTIN

1. Arcuda
2. Bacu
3. Bălăşoeni
4. Berceni
5. Bolintin
6. Bolintin-din-Vale
7. Brezoaia
8. Cămăraşu
9. Căscioarele
10. Cosoba
11. Crivina
12. Deleni
13. Dragomireşti-Deal
14. Dragomireşti-Vale
15. Drăgăneasca
16. Enuţa
17. Florescu
18. Floreşti-de-Jos
19. Floreşti-de-Sus
20. Ghionea
21. Hobaia
22. Icoana
23. Ileana
24. Joiţa
25. Malul-spart
26. Mihai-Vodă
27. Moşteni
28. Ogrezeni
29. Palanca
30. Popeşti
31. Săbăreni
32. Spiridon
33. Stoeneşti
34. Suseni
35. Trestieni
36. Ulmi.
37. Vlăşceni
38. Zurbaua

III. PLASA BUDEŞTI

1. Aprozi
2. Buciumeni
3. Budeşti
4. Ciumaţi
5. Ciurari
6. Crivăţ
7. Cuştureni
8. Filastache
9. Frumuşani
10. Gălbinaşi
11. Gruiu
12. Herăşti
13. Hotarele
14. Isvoarele
15. Lămoteşti
16. Moara Nouă
17. Nana
18. Negoeşti
19. Orăşti
20. Pasărea
21. Pârlita
22. Popeşti
23. Postăvari
24. Progresul
25. Radovanu
26. Scărişoara
27. Sohatu
28. Stăneşti
29. Şoldanu
30. Valea Popii
31. Vasilaţi

IV. PLASA BUFTEA

1. Aleşi
2. Atârnaţ i
3. Bălteni
4. Brătuleşti
5. Buciumeni
6. Buftea
7. Buriaş
8. Butimanu
9. Ciocănari
10. Ciocăneşti
11. Ciolpani
12. Coadele
13. Cocani
14. Cocioc
15. Corbeanca
16. Creţu
17. Crevedia
18. Dârza
19. Fălcoianu
20. Flămânzeni
21. Fundul
22. Gulia
23. Linia
24. Lucianca
25. Lupăria
26. Mânăstirea
27. Mecheaua
28. Mitropolia
29. Movila
30. Niculescu
31. Oracu
32. Ostratu
33. Păşcăneanca
34. Periş
35. Petreşti
36. Piscul
37. Polizu
38. Samurcaşi
39. Sărindăreanca
40. Sterianu
41. Sterianu-de-Jos
42. Sterianu-de-Mijloc
43. Şanţul-Floreşti
44. Tamaşi
45. Tărtăşeşti
46. Tâncăbeşti
47. Turbaţi
48. Ţigăneşti
49. Urziceanca
50. Vulpeşti

V. PLASA DOMNEŞTI

1. Assan
2. Băcanu
3. Bolovani
4. Bragadiru
5. Buda
6. Bulgaru
7. Buturugeni
8. Caţichea
9. Călţuna
10. Chirca
11. Ciorogârla
12. Ciorogârla Mânăstire
13. Ciurari
14. Ciutaci
15. Clinceni
16. Cornetu
17. Dârvari
18. Domneşti-de-Sus
19. Domneşti-de-Jos
20. Drăgănescu
21. Dumitrana
22. Fălcoianca
23. Fântâna-Doamnei
24. Filipescu-Dărăşti
25. Filipescu (Măgurele)
26. Găşteşti
27. Ghermani
28. Glogoveanu
29. Grădinari
30. Mitropolia
31. Nefliu
32. Olteni
33. Ordoreanu
34. Oteteleşeanu
35. Plopi
36. Podul-Gâştei
37. Poşta
38. Prisiceni
39. Pruni
40. Saxoni
41. Slobozia
42. Tântava
43. Tegheş
44. Vârteju

VI. PLASA FIERBINŢI

1. Balamuci
2. Balta-Neagră
3. Biţina-Pământeni
4. Biţina-Ungureanu
5. Bojdani
6. Boteni
7. Căldăruşani
8. Chiroiu-Pământeni
9. Chiroiu-Satul-Nou
10. Chiroiu-Ungureni
11. Drăgoeşti-de-Jos
12. Drăgoeşti-de-Sus
13. Drăgoeşti-Măeni
14. Drăgoeşti-Snagov
15. Dridu-Movila
16. Dridu-Snagov
17. Fierbinţi-de-Jos
18. Fierbinţi-de-Sus
19. Fundul-Danciului
20. Grădiştea
21. Greci-de-Jos
22. Greci-de-Mijloc (Scuipici)
23. Greci-de-Sus
24. Gruiu
25. Hagieşti
26. Lipia
27. Maia
28. Mariuţa
29. Mataraua
30. Măxineni
31. Mânăstirea-Căldăruşani
32. Meri-Petchi
33. Micşuneşti-Mari
34. Micşuneşti-Moara
35. Movileanca
36. Moviliţa-Nouă
37. Moviliţa-Veche
38. Netezeşti
39. N. T. Filitis
40. Nuci
41. Pătrimea-din-Luncă
42. Răduleşti-Filitis
43. Resimnicea
44. Roşiori
45. Sărindarul-de-Jos
46. Sărindarul-de-Sus
47. Stroeşti
48. Sudiţi
49. Tg. Fierbinţi
50. Valea-Bisericii
51. Valea-Colceagului

VII. PLASA OLTENIŢA

1. Căscioarele
2. Chirnogi
3. Chiselet
4. Clăteşti
5. Clinciu
6. Coconi
7. Curcani
8. Grădiştea
9. Greaca
10. Luica
11. Mânăstirea
12. Mitreni
13. Olteniţa-Rurală
14. Puţul-Greci
15. Sboiul
16. Spanţov
17. Stancea
18. Surlari
19. Talaba
20. Tatina
21. Tăuşanca
22. Ulmeni
23. Valea-lui-Soare
24. Valea-Roşie
25. Valea-Stânii

VIII. PLASA PANTELIMON

1. Afumaţi
2. Bălăceanca
3. Belciugatele
4. Bobeşti
5. Brăneşti
6. Căldăraru
7. Cătruneşti
8. Căţelu
9. Cândeasca
10. Cernica
11. Cloşca
12. Cojeşti
13. Cozieni
14. Cucuieţii-Moara
15. Cucuieţii-Sudiţi
16. Dorobanţu
17. Frunzăneşti
18. Fundeni
19. Găneasa
20. Glina-Gherman
21. Islaz
22. Lilieci
23. Livedea
24. Manolache
25. Măineasca
26. Mânăstirea-Cernica
27. Mânăstirea-Pasărea
28. Moara-Domnească
29. Pasărea
30. Păroaia
31. Piteasca
32. Piţigaia
33. Plătăreşti
34. Podul-Pitarului
35. Poşta
36. Renaşterea
37. Sineştii-Noi
38. Sineştii-Vechi
39. Şerbănica
40. Şindriliţa
41. Tânganu
42. Tânganu-Moara
43. Vadul-Anei

IX. PLASA SĂRULEŞTI

1. Boanca
2. Bordeiele
3. Brătăşanu
4. Buzoeni
5. Călăreţi
6. Ciorușelu
7. Codreni
8. Coţofanca
9. Crângu
10. Curăteşti
11. Dăneşti
12. Dârvatri
13. Florica
14. Frăsinet
15. Fundulea
16. General-Popescu
17. Gheorghe-Răzorea
18. Gostilele
19. Gurbăneşti
20. I. G. Duca (f. Pârlita)
21. I. I. C. Brătianu (f. Brâncoveni)
22. Ileana-Ghermani
23. Luptători
24. Manciu
25. Mardaloescu
26. Mavrodinoaia
27. Mihăilescu
28. Noua-Văcăreasca
29. Odaia-Vlădichii
30. Paicu
31. Papadopol
32. Pitişteanca
33. Plumbuita
34. Podari
35. Polceşti
36. Preasna Veche
37. Preazna
38. Principele-Mihai
39. Principele-Nicolae
40. Răzoarele
41. Săruleşti
42. Seinoiu
43. Siliştea
44. Slatina
45. Solacolu
46. Staţia-Fundulea
47. Sulimanu
48. Sultana
49. Tămădăul-Mare
50. Tămădăul-Mic
51. Tăriceni
52. Valea-Căpitanului
53. Valea-Presnei
54. Vlădiceasca

X. PLASA VIDRA

1. Berceni
2. Câmpurelu
3. Ciocoveni
4. Colibaşi
5. Copăceni-de-Jos
6. Copăceni-Mânăstirea
7. Copăceni-Sf.-Ioan
8. Creţeşti
9. Dobreni
10. Flămânda
11. Ghimpaţi
12. Gostinari-Belu
13. Gostinari.-Văcăreşti
14. Jilava
15. Mierlari
16. Mironeşti
17. Mogoşeşti
18. Obedeni
19. Odăile
20. Prundu
21. Prundul-Comeni
22. Regele.-Ferdinand
23. Sbârcea
24. Sinteşti
25. Valea Dragului
26. Varlam
27. Vărăşti
28. Vidra

JUDEȚUL ISMAIL

Stema. Scut roșu, cu un leu de aur, ridicat în două labe, spre dreapta, ținând în laba dreaptă o spadă de argint și însoțit la dreapta de o semilună de argint, iar la stânga de o cruce de aur, cu brațele trilobate.

Simbolizează luptele seculare ale Românilor cu Turcii și Tătarii pentru stăpânirea acestui ținut.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul I. așezat în Sudul Basarabiei, se întinde de-a-lungul malului stâng al Dunării dela Prut (hotarul V) până la Marea Neagră, ajungând în această parte până la lacul Sasic. S'ar putea numi județul Dunării basarabene.

Suprafața. 4.212 km².

Infățișarea pământului. Podișul Moldovei se termină, spre Dunăre și Marea Neagră, printr'o câmpie (Câmpia Basarabiei). In județul Ismail, această câmpie este crestată de seria depresiunilor alungite în care se găsesc azi, inconjurate de maluri înalte, limanurile (lacurile) *Cahul, Ialpug, Catalpug, Chitai, Sasic.* Văile care dau în lacuri sunt și ele adâncite cu 50—100 m în câmpie și se resfiră spre marginea nordică a județului. Iată de ce relieful acestui ținut este mai variat decât ne-am aștepta: fâșii de câmpii orientate N.-S., mai strâmte și mai înalte (între 100—200 m) în N. și N.-V. și din ce în ce mai largi în S. și S.-E., unde se pierd treptat (când nu se termină cu maluri abrupte de 10—20 m) în lunca largă și plină de bălți a Dunării. « Balta Dunării », bazinele lacurilor și văile cu fundul întins alcătuesc părțile cele mai joase ale județului.

Climă și ape. Clima este de tip pontic (continentală extremă) cu veri secetoase (sub 500 mm precipitațiuni anuale și chiar sub 400, în N.-E.) și călduroase (media temperaturii între 22° și 23°). Iernile sunt în schimb geroase (în mijlociu totuși, temperatura este mai puțin scăzută decât în Bărăgan sau la București) și mai bogate în zăpadă numai în Sudul județului.

Cu toată seceta, ținutul are numeroase ape ce curg spre Sud din linia de izvoare dela marginea podișului propriu zis, sau tocmai din masivul Bâcului situat în mijlocul Basarabiei. Aceste ape alimentează marile limane din Sud. Mai mult, limanele fluviatile își împrospătează, în fiecare primăvară, apele din viiturile Dunării revărsate.

Vegetație. Intreg ținutul face parte din stepa pontică (ierburi în care predomină gramineele și plantele cu ghimpi) ; doar pe culmile mai înalte din spre Prut, s'au mai păstrat câteva pâlcuri de stejari. Pe marginea lacurilor și mai ales în Balta Dunării, se întâlnesc întinse păduri de esențe albe (sălcii, plopi, etc.) și stufării.

Bogății minerale. In afara lignitului de proastă calitate dela *Impuțita* (la N. Ialpugului) și de câteva cariere de calcar în malurile lacurilor Ialpug și Cahul, nu se poate vorbi de bogății minerale în acest județ.

ISTORIE

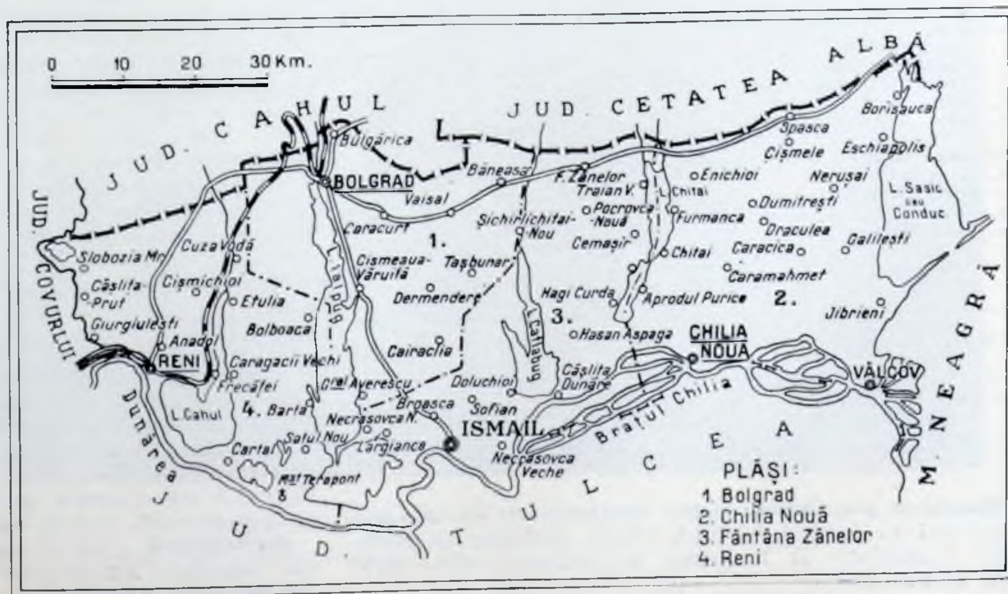
Vechime și desvoltare istorică. Județul I. și-a luat numele dela orașul capitală. Ținutul a făcut parte înainte chiar de cucerirea Daciei, din provincia romană « Moesia Inferior ».

La începutul veacului XV, acest ținut a fost domnit de Basarabii Țării Românești. De aici i s'a tras numele de Basarabia, întins apoi la Moldova răpită de Ruși. Se pare că pe locul Ismailului de azi a fost în evul mediu o cetate genoveză, care a dăinuit mai multe veacuri. Cantemir, în « Descrierea Moldovei », amintește de Ismail « căruia odinioară Moldovenii îi spuneau Smilu » și pe care el o consideră încă « o cetate care nu e de desprețuit ».

Tot în acest ținut se afla cetatea Chiliei, care a jucat un rol imens în istoria lui Ștefan cel Mare, una din cele două « chei ale Mării Negre ».

In 1812 ținutul cade împreună cu întreaga Moldovă dintre Prut și Nistru în mâinile Rușilor.

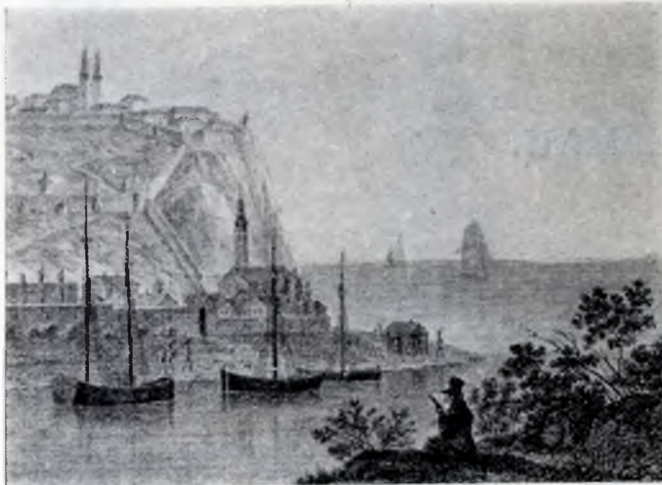
Rușii l-au colonizat cu populație bulgară din sudul Dunării, la care s'a adăugat și populație rusă. În 1856 ținutul a fost

retrocedat Moldovei spre a fi reluat de Ruşi în 1878. În anul 1918 el este definitiv încorporat României.

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii Ismailului*, din care n'au mai rămas decât valuri de pământ.

Pe ţărmul basarabean al braţului Chilia se află *ruinele vechii cetăţi bizantine*, cucerită de Ştefan-ce-Mare dela Munteni în anul 1465 şi ocupată apoi de Turci în 1484. Se află şi azi aci biserica Sf. Nicolae înălţată de Ştefan cel Mare cu arhitectul italian Ioan Provana şi restaurată în timpul lui Vasile Lupu (1647—1648).

CETATEA CHILIA NOUĂ. 1820
Din albumul lui *Iacob Alt:* Donau Ansichten.
Col. Academiei Române.

Fosta moschee turcească, cu frumoase coloane de marmoră, transformată de Ruşi după 1812 în biserică.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul I. numără 224.229 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	224.229	112.460	111.769
Total urban	75.353	38.263	37.090
1. Oraşul Ismail	26.123	13.416	12.707
2. Oraşul Bolgrad	12.821	6.950	5.871
3. Oraşul Chilia-Nouă . .	17.050	8.322	8.728
4. Oraşul Reni	11.955	5.983	5.972
5. Oraşul Vâlcov	7.404	3.592	3.812
Total rural	148.876	74.197	74.679
1. Plasa Bolgrad	30.051	15.180	14.871
2. Plasa Chilia-Nouă . . .	36.182	17.623	18.559
3. Plasa Fântâna-Zânelor .	39.851.	19.829	20.022
4. Plasa Reni	42.792	21.565	21.227

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	224.229	30—49 ani	47.261
		50—69 ani	21.589
0— 9 ani	61.144	70 ani şi peste . . .	4.359
10—29 ani	89.023	Vârsta nedeclarată . .	853

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul I., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	7.663	4.325	3.338	32,9	18,6	14,3
1931	225.953	7.761	4.311	3.450	34,3	19,1	15,2
1932	229.363	8.148	4.593	3.555	35,5	20,0	15,5
1933	232.672	7.694	3.608	4.086	33,1	15,5	17,6
1934	236.946	7.662	4.271	3.391	32,3	18,0	14,3
1935	239.557	7.054	4.845	2.209	29,4	20,2	9,2
1936	241.983	6.771	4.361	2.410	28,0	18,0	10,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului I. a fost de 244.449 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 224.229 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.220 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 9,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul Ismail, încins de trei părţi — Apus, Miazăzi, Răsărit — într'un brâu de ape, e un loc sinuos, cu molcome adâncituri către Miazănoapte, coborînd în câmpie deplină spre Miazăzi; malul Dunării, marginea de jos a judeţului, e scund şi fără multă vegetaţie spre deosebire de malul dobrogean, bogat vegetal.

Drumul Dunării, lin şi odihnitor pornind dela vărsătura Prutului, udă Renii, ascuns printre arbori. Şi mult mai departe, după cotul Ceatalului, Ismailul căruia îi scânteie coperişurile bisericilor în soare şi pare neclintit.

Ismailul, vechiul Smil moldovenesc, e reşedinţa judeţului şi nu e legat cu restul lumii decât pe calea apei — iarna deci închis; drumul de fier — o singură linie — străbate fâşia din spre Apus, legând Renii cu Bolgradul. Atât. Ismailul tronează cu braţele încrucişate între cele două schele de cereale: Renii şi Chilia-Nouă, unde viaţa pulsează mai viu, mai dinamic.

Calea Dunării te duce mai departe, sfârşindu-se la Vâlcov, vestit târg pescăresc, cu bogată vegetaţie de apă şi drumuri de canaluri, interesant prin însăşi alcătuirea lui lacustră. Toţi locuitorii lui sunt pescari lipoveni, «staro-obreadţi», sectari ruşi ce împânzesc Sudul Basarabiei şi Nordul Dobrogei.

Satele sunt rar împrăştiate pe drumuri, îngrămădite mai mult în preajma apelor şi adăpostind neamuri diferite: puţin familiarizat, ajungi să le cunoşti de departe, astfel satele româneşti cuprind case umile şi cu aspect oarecum sărăcăcios în afară, dar prietenoase şi curate înăuntru, cele ale bulgarilor şi găgăuzilor sunt mai mari. Găgăuzii din preajma Bolgradului şi mai de departe, sunt un specimen etnic curios: vorbesc turceşte, poartă nume moldoveneşti, ortodoxi până la bigotism — pereţii lor sunt plini de icoane şi obiecte bisericeşti — totuşi închişi la suflet.

S'ar putea spune că Ismailul, oraşul, ar avea năzuinţe şi avânturi de cultură şi artă românească.

Aci se odihnea învăţatul episcop Melchisedec, în ale lui reculegeri sufleteşti şi muzicantul componist Gavril Muzicescu, vestit organizator de coruri, de aci a pornit şi aci a poposit cândva ca profesor la seminar.

Mareşalul Averescu, gloriosul oştean al Răsboiului Intregirii, e şi el originar din acest judeţ. *v. v.*

ECONOMIE

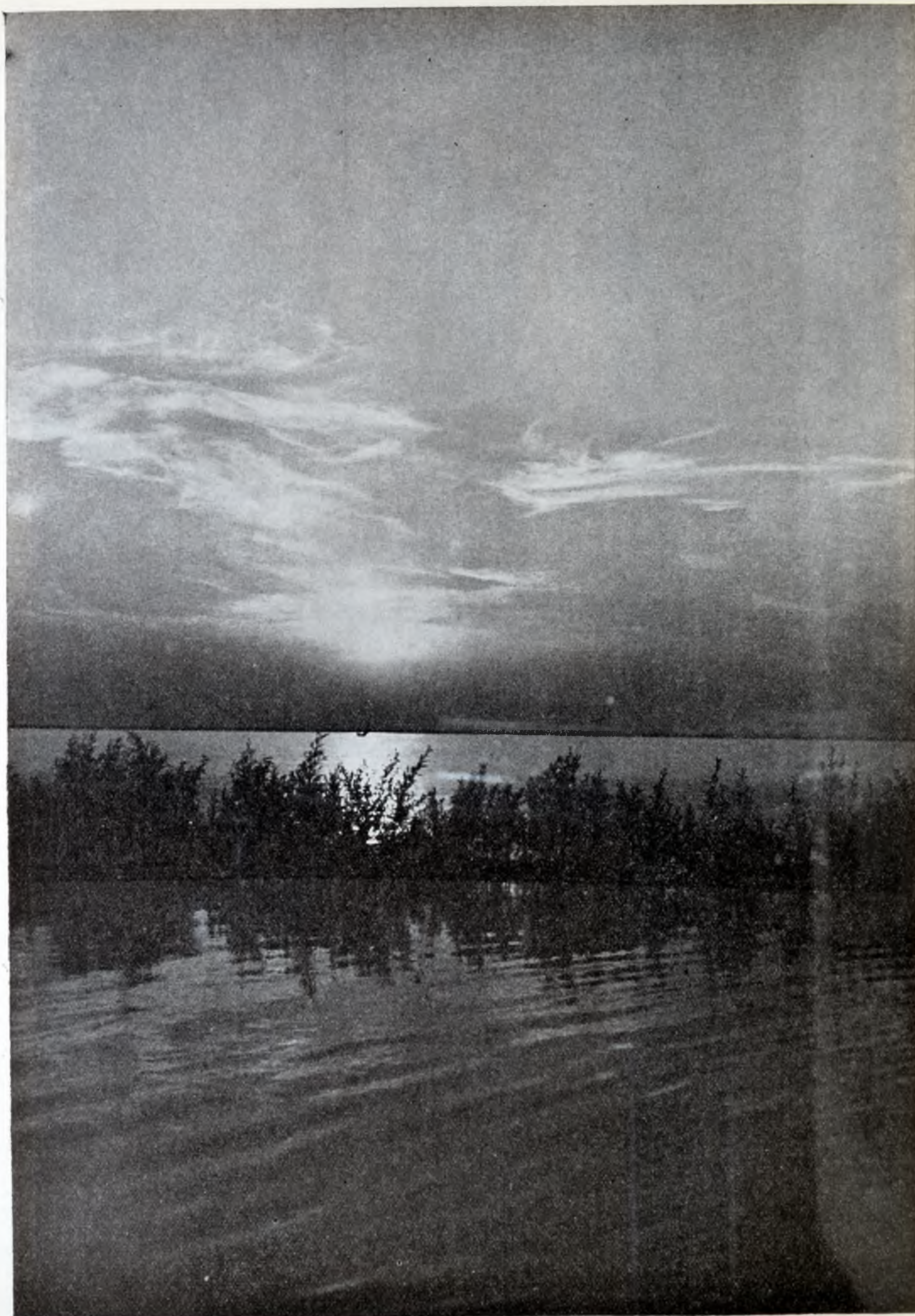
Judeţul I. presintă un caracter pronunţat agricol. Recoltele sale sunt supuse însă, mai des decât în alte regiuni, secetei. Aceasta din cauza lipsei aproape totale de păduri.

Cuprinzând pe întreg malul Dunării o serie de aşezări pescăreşti de întâiul ordin (Vâlcov, Ismail, Chilia Nouă), judeţul I. este renumit pentru producţia sa de icre negre şi de peşti mari: morun, nisetru, păstrugă.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 421.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 287.194 ha, adică 68,18% din suprafaţa judeţului şi 0,97% din suprafaţa totală a ţării.

CANAL LA VÂLCOV
Din « *România* », revista O. N. T.

CANALUL BOLGAROTZKI, VÂLCOV
Din « *România* », revista O. N. T.

VÂLCOV: BĂRCI PE CANALE

PESCAR LIPOVAN

VÂLCOV: LA PESCUIT

PREGĂTIREA CINEI

VÂLCOV: CASĂ DE PESCARI

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 2.030 ha, adică 0,71%, iar mica proprietate 285.164 ha, adică 99,29%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 258.815 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 105.879 ha, cu o producţie de 275.285 chint. (prod. medie la ha 2,6 chint.), în valoare de 65 mil. lei.

Orzul ocupă 99.767 ha, cu o producţie de 319.251 chint. (prod. medie la ha 3,2 chint.), în valoare de 78 mil. lei.

Grâul ocupă 36.352 ha, cu o producţie de 112.197 chint. (prod. medie la ha 3,1 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Secara ocupă 12.101 ha, cu o producţie de 50.795 chint. (prod. medie la ha 4,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.192 ha, cu o producţie de 11.372 chint. (prod. medie la ha 2,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 483 ha, *măturile* ocupă 41 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 5.939 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 5.227 ha, cu o producţie de 19.783 chint. fân (media la ha 3,8 chint.) în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 7.175 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 2.699 ha, cu o producţie de 60.691 chint. (media la ha 22,5 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 2.582 ha, cu o producţie de 73.133 chint. (media la ha 28,3 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 11.557 ha. Din această suprafaţă *rapiţa* ocupă 9.013 ha, cu o producţie de 17.050 chint. (media la ha 1,9 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Muştarul ocupă 1.336 ha, cu o producţie de 3.801 chint. (media la ha 2,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Judeţul este împărţit în *3 regiuni agricole*, cu reşedinţă în Caracurt, Ceamaşir şi Curciu.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (421.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.688 ha.

Fâneţele naturale ocupă 921 ha, cu o producţie de 11.973 chint. (prod. medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Păşunile ocupă 15.386 ha.

Pădurile ocupă 65 ha.

Pomii fructiferi ocupă 518 ha.

Viţa de vie ocupă 8.105 ha, din care viile pe rod 5.041 ha, cu o producţie de 136.445 hl (prod. medie la ha 23,1 hl), în valoare de 53 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul I. se găseau în anul 1935:

Cai 51.849, boi 35.339, oi 157.256, capre 151, porci 27,024 stupi sistematici 2.003, stupi primitivi 546.

Industrie. In judeţul I. industria este puţin desvoltată, fiind reprezentată prin 49 mori, 39 fabrici de ulei, 10 fabrici de cherestea, 11 de cărămidă, 1 de ţiglă, 3 tăbăcării, 2 fabrici de postav, 1 de săpun şi una carieră de argilă plastică.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI ISMAIL IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	3	244	10	3.000
Textilă	—	1	30	—	—
Metalurgică	—	2	23	—	—
Lemnului	9	1	485	147	10.770
Total	11	7	782	157	13.770

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

PESCAR LIPOVAN.

ACTIV		PASIV	
Disponibil	242.235	Fonduri	9.281.102
Plasamente	40.000.942	Angajamente	34.076.700
Imobilizări	1.138.740	Rezultate	22.545
Rezultate	1.998.430		
Total	43.380.347	Total	43.380.347

Cooperativele de credit (bănci populare) 44, cu 2.387 membri, şi cu un capital social vărsat de 8.056.396 lei. Imprumuturi acordate de 48.709.620 lei (neconvertite 5.061.011 lei, convertite 18.546.260 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 25.102.349 lei). Depuneri spre fructificare 6.737.297 lei. Totalul bilanţului 80.954.416 lei.

Cooperative de producţie diversă 7, cu 1.433 membri şi cu un capital social vărsat de 8.217.887 lei. Valori imobilizate 3.863.933 lei. Totalul bilanţului 36.088.952 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 13, cu 2.833 membri şi cu un capital vărsat de 1.255.952 lei. Bilanţul încheiat 4.787.385 lei.

Cooperative de consum 11, cu 2.254 membri şi cu un capital social vărsat de 1.189.578 lei. Mărfuri generale în valoare de lei 1.355.623 lei. Bilanţul încheiat: 8.003.348 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului I. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**19 571.415**
Venituri ordinare	*11.394.834*
Venituri extraordinare	*2.193.779*
Venituri speciale	*5.982.802*
Cheltueli	**19.922 415**
Cheltueli ordinare	*11.769.834*
Cheltueli extraordinare	*2.193.779*
Cheltueli speciale	*5.958.802*

Drumuri. Județul I. este de străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.560 km 341 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 225 km 191 m, din cari Direcția G-rală a Drumurilor, întreține o rețea pavată și pietruită de 53 km 010 m, iar comunele urbane 9 km 391 m.

Drumuri județene 415 km din cari administrația județului întreține o rețea pietruită și pavată de 15 km 990 m.

Drumuri comunale 920 km 150 m.

Lungimea podurilor este de 1.339,15 metri, repartizată astfel: poduri naționale 505,10 m, județene 531,95 m și comunale 302,10 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Galați – Reni – Bolgrad – Tarutino.*
2. *Comrat – Bolgrad – Ismail – Chilia Nouă* (Ismail – Bolgrad = 42 km; Ismail – Chilia Nouă = 41 km).
3. *Bolgrad – Tătărăști – Cetatea Albă.*

Cale ferată. Județul I. este străbătut de o linie secundară simplă, de cale ferată, de 61 km (Linia Galați – Basarabeasca).

Stații importante: Reni.

Navigație fluvială. Curse zilnice ale soc. N.F.R. pe linia Brăila – Galați – Reni – Isaccea – Tulcea – Ismail – Câșlița – Chilia Nouă – Chilia Veche – Vâlcov (și înapoi).

Curse regulate ale soc. S. R. D. pe linia Brăila – Galați – Reni – Isaccea – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă – Chilia Veche – Periprava – Vâlcov (și înapoi).

Navigație aeriană. Prin județul I. trece linia de navigație aeriană L.A.R.E.S., cu plecare și sosire pe aerodromul orașului Ismail.

Itinerariu: București – Galați – Ismail – Cetatea Albă.

CANALUL CEL MARE, VÂLCOV

Poștă, telegraf, telefon. 6 *oficii P.T.T. de stat*, la Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni, Vâlcov și Nerușai; 3 *agenții speciale* la Cuza-Vodă, Cișmele și Regele Carol II și 2 *gări cu serviciu poștal* (Preasna și Valul-lui-Traian).

Oficii telefonice la: Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni, Vâlcov, Cișmele, Cuza Vodă, și Nerușai.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Borisauca*, mică stațiune balneară situată pe marginea lacului Sasicul-Mare. Climat maritim. Apa lacului e cloruro-sodică concentrată. Nămol sulfo-feruginos. Indicații: reumatisme, afecțiuni genitale interne la femei, afecțiuni osoase, afecțiuni nervoase, bolide piele, sifilis, tuberculoze (afară de cea pulmonară), etc. Instalațiuni pentru băi calde și băi de nămol. Locuințe în sat și în Tătărăști, la 4 km depărtare. Stație c. f. la Sărata (22 km) pe linia Basarabeasca – Cetatea-Albă.

Eschipolos, mică stațiune balneară de interes local, pe marginea apuseană a lacului Sasicul Mare. Mijloace de cură și indicații terapeutice identice cu acele dela Borisauca. Stație c.f. la Sărata (53 km).

Jibrieni, mică stațiune balneară maritimă, așezată între Marea Neagră și țărmul sud-vestic al lacului Sasicul Mare. Aceleași posibilități de cură și indicații terapeutice ca la Borisauca și Eschipolos. Stație c.f. la Arciz (55 km) pe linia Basarabeasca – Cetatea-Albă.

Mărginit la sud de Dunăre, județul I. prezintă o deosebită importanță pentru turism. 4 din cele 5 orașe ale județului sunt porturile: Reni, Ismail, Chilia-Nouă și Vâlcov, dintre cari ultimul este cel mai pitoresc și datorită așezării sale pe apă a fost supranumit « Veneția României ».

Excursii frumoase cu barca pe Dunăre și pe brațul Chilia, în Delta Dunării.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 180.683 locuitori din cari 46,2% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 61,5% bărbați știutori de carte și 30,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	3,6	2,3
2. Primară	71,0	93,4
3. Secundară	19,6	3,0
4. Profesională	3,1	0,6
5. Universitară	1,9	0,2
6. Alte școli superioare	0,8	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 58.444 locuitori (14.505 mediu urban și 43.939 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee de băieți (Ismail și Bolgrad), 2 licee de fete (Ismail și Bolgrad), 1 seminar (Ismail) și 4 gimnazii (Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă și Reni).

Școli primare 115, din care 67 rurale și 48 urbane (112 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 26.561 elevi (7.469 mediu urban și 19.092 mediu rural) și cu 599 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 86, din care 58 rurale și 28 urbane (85 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 4.749 copii (1.324 mediu urban și 3.425 mediu rural) și cu 88 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în următoarele localități: Ismail (2 cămine), Bolgrad (2 cămine), Chilia-Nouă (2 cămine), Vâlcov, Anadol, Băneasa, Barta, Bolboaca, Calceva, Cairaclia, Cișmeaua-Văruită, Cișmechioi, Cuza-Vodă, Draculea, Dumitrești, Eschipolos, Etulia, Furmanca, Galilești, General Averescu, Giurgiulești, Hasan-Aspaga, Jibrieni, Lărgeanca, Nerușai, Necrasovca-Nouă, Regele Carol II, Satu-Nou, Slobozia-Mareși Vlădiceni.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Bolgrad, Chilia-Nouă, Regele Carol II (cu local propriu și bibliotecă) și Jibrieni (cu bibliotecă).

CANAL LA VÂLCOV *Foto Hielscher*

Liga Culturală activează în oraşele Bolgrad şi Reni. *Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului* întreţine în judeţ 67 cămine culturale, 2 soc. muzicale şi 12 biblioteci, adică în total 81 organizaţii culturale, dintre care 55 au personalitate juridică.

In judeţ mai există Soc. «Cultul Eroilor», 9 societăţi sportive şi 1 soc. de vânătoare, precum şi 3 cinematografe (Ismail, Bolgrad şi Chilia Nouă).

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 87,9% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 75 biserici ortodoxe (din cari 1 grecească), 1 romano-catolică, 1 armenească, 3 luterane, 13 case de rugăciune lipoveneşti, 27 baptiste, 2 ale creştinilor după Evanghelie, 1 molocană şi 10 sinagogi.

6 mănăstiri ortodoxe: 2 la Ismail şi câte una la Vâlcov, Borisauca, Muravleanca şi Satu-Nou.

Instituţii bisericeşti. In oraşul Ismail se află reşedinţa Episcopiei Cetăţii-Albe şi a Ismailului. Judeţul este împărţit în 3 protopopiate, cu reşedinţa la Ismail, Chilia-Nouă şi Cuza-Vodă.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este oraşul Ismail. Judeţul are 5 oraşe (*Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni* şi *Vâlcov*) şi 76 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Bolgrad	18 sate
II. Plasa Chilia-Nouă	23 sate
III. Plasa Fântâna-Zânelor	22 sate
IV. Plasa Reni	13 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Ismail cu o secţiune, 8 magistraţi şi un procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Galaţi.

5 judecătorii la Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă, Reni şi Cişmele cu un total de 10 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Ismail, Bolgrad, Chilia Nouă, Reni, Şichirlichitai şi Cuza-Vodă.

Dispensare de stat: 3 la Ismail, 2 la Bolgrad, 2 la Chilia Nouă, 2 la Reni şi câte unul la Caramahmet, Căşliţa-Dunăre, Ceamaşir, Cişmeaua-Văruită, Cişmele, Neruşai, Satu-Nou, Slobozia-Mare, Sofian, Taşbunar şi Vlădiceni. Infirmerie de stat la Vâlcov.

Servicii sanitare la Ismail (Serv. sanitar judeţean şi Serv. sanitar al oraşului) Chilia-Nouă, Bolgrad şi Reni.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galaţi are oficii la Ismail, Bolgrad, Chilia-Nouă şi Reni, cu un total de 9 medici.

In judeţ mai activează Oficiul I.O.V. (Ismail), 2 filiale ale Soc. «Crucea Roşie» (Ismail şi Bolgrad), Soc. ortodoxă a femeilor române (Ismail), 2 aziluri pentru bătrâni (Ismail şi Reni) şi 3 societăţi pentru ajutorarea săracilor (1 la Ismail şi 2 la Bolgrad).

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Ismail, reşedinţa judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Bolgrad, com. urb., situată pe malul lacului Ialpug, la 42 km de reşedinţa judeţului, 65 km de Galaţi şi 270 km de Bucureşti. Staţie c.f. cea mai apropiată Valul-lui-Traian (la 6 km), pe linia Galaţi – Basarabeasca – Tighina. Are 12.981 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la lei 8.900.193 (venituri şi cheltueli).

Datorită aşezării într'o regiune de stepă şi lacuri, oraşul Bolgrad e bogat în vânat şi peşte. Face comerţ de cereale, vite cornute, porci, produse animale, struguri, fructe.

Creditul este reprezentat prin 5 bănci, iar industria prin 2 fabrici de cărămizi, 1 de postav, 1 moară şi 1 tăbăcărie; ateliere de industrie casnică: mătase, broderii, pânză, covoare.

1 liceu de băeţi, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu, 8 şcoli primare, 6 şcoli de copii mici.

Liga Culturală, Secţie a Caselor Naţionale, 2 cămine culturale ale Fundaţiei Regale « Principele Carol », 4 Biblioteci, 1 cinematograf, 3 societăţi sportive.

3 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Poliţie, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Casa Asigurărilor Sociale, Depozit C.A.M., Uzină electrică.

Liga meseriaşilor patroni şi lucrători, Asociaţia funcţionarilor particulari.

Spital comunal, 2 dispensare, Societatea « Crucea Roşie », 2 societăţi de binefacere particulare.

Chilia-Nouă, com. urb., situată în regiune inundabilă pe malul stâng al Dunării, lângă vechea cetate în ruină a lui Ştefan cel Mare, la 41 km de reşedinţa judeţului, 156 km de Galaţi şi la 364 km de Bucureşti. Port la Dunăre. Staţie c.f. cea mai apropiată Valul-lui-Traian (la 70 km), pe linia Galaţi – Basarabeasca – Tighina.

Are 18.177 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Comerţ desvoltat cu cereale, animale, porci, produse animale, trestie, legume, vin, fructe şi mai ales cu produsele pescuitului şi vânatului, caracteristice regiunii. Bâlciu anual 1—15 Noemvrie.

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 10.203.157 lei.

Creditul este reprezentat prin 3 bănci, iar industria prin 5 mori, 2 fabrici de cărămizi, 4 de cherestea, 1 tăbăcărie.

1 gimnaziu, 13 şcoli primare, 4 grădini de copii.

2 cămine culturale ale Fundaţiei Regale « Principele Carol », 1 secţie a Caselor Naţionale, 1 bibliotecă, 1 societate sportivă, 1 cinematograf.

5 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 1 baptistă şi 4 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serv. sanitar, Poliţie, Vamă, Căpitănie de port, Poliţie de port, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiul Asigurărilor sociale, Agenţie a Pescăriilor Statului, Uzină electrică.

4 sindicate muncitoreşti, Uniunea foştilor luptători.

Spital comunal, 2 dispensare.

Reni, com. urb., situată lângă gura Prutului, la 93 km de reşedinţa judeţului, 22 km de Galaţi şi la 329 km de Bucureşti. Port pe malul stâng al Dunării. Staţie c.f. pe linia Galaţi – Basarabeasca – Tighina.

Are 12.623 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Datorită aşezării sale geografice, oraşul Reni face un comerţ desvoltat de cereale, animale, porci, produse animale, păsări, cânepă, legume, miere, vin, ceară, produse mai ales în judeţele Basarabiei, care intră în traficul de pe Dunăre.

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 10.149.352 lei.

Oraşul are 2 bănci, 2 fabrici de cherestea, 3 de cărămidă şi 2 de uleiu.

1 gimnaziu, 6 şcoli primare, 4 şcoli de copii mici.

Liga Culturală, 2 biblioteci, 1 societate muzicală, 3 societăţi sportive.

3 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 1 baptistă, 1 a creştinilor după Evanghelie.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Poliţie, Serv. sanitar, Serv. veterinar, Vamă, Căpitănie de port, Poliţie de port, Pompieri, Serv. hidraulic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiul Asigurărilor Sociale, Uzină electrică.

Societatea negustorilor.

Spital comunal, 2 dispensare.

Vâlcov, com. urb., situată la gura Dunării pe malul stâng al braţului Chilia la 85 km de staţia c.f. Arciz pe linia Basarabeasca – Cetatea-Albă. Port la Dunăre. Oraşul locuit de pescari lipoveni este construit mai ales din trestie, papură şi scânduri, pe nisipul dunelor din grindul Jibrieni, în punctul unde se desface delta secundară a Chiliei. E tăiat de numeroase braţe şi gârle, în lungul cărora se înşiră gospodăriile şi cherhanalele înnegrite cu catran.

Are 7.975 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 3.580.048 lei.

Vâlcovul e cel mai însemnat centru românesc pentru pescuitul morunilor, nisetrilor şi păstrugilor.

Vânatul de baltă constitue de asemenea un izvor însemnat de venituri pentru populaţia oraşului.

3 şcoli primare şi 3 şcoli pentru copii mici.

1 cămin cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol ».

1 biserică ortodoxă, 2 lipoveneşti, 1 mânăstire.

Primărie, Percepţie fiscală, Vamă, Agenţi de pescărie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ISMAIL

A) **Oraşe**

1. Ismail (capitala judeţului).
2. Bolgrad
3. Chilia-Nouă
4. Reni
5. Vâlcov

B) **Sate**

I. PLASA BOLGRAD

1. Băneasa
2. Bulgarica
3. Cairaclia
4. Caracurt (sat)
5. Caracurt (cătun)
6. Cişmeaua-Văruită
7. Cosa-Mare
8. Curciu
9. Dermendere
10. General Al. Averescu
11. I. G. Duca
12. Marineanca
13. Satu-Mare
14. Tabacu
15. Taşbunar
16. Vaisal
17. Vaisalul-Nou
18. Vlădiceni

II. PLASA CHILIA NOUĂ

1. Aprodul Purice
2. Baccialia
3. Borisauca
4. Caracica
5. Caramahmet
6. Chitai
7. Cişmele
8. Damianovca
9. Draculea
10. Dumitreşti
11. Enichioi
12. Eschipolos
13. Furmanca
14. Galanovca
15. Galileşti
16. General Dragalina
17. Jibrieni
18. Neruşai
19. Niculeşti
20. Parapora
21. Pomazan
22. Regele Ferdinand I
23. Spasca

III. PLASA FÂNTÂNA ZÂNELOR

1. Broasca
2. Câşliţa-Dunăre
3. Ceamaşir
4. Cetatea
5. Cuhurlui
6. Doluchioi
7. Elenovca
8. Fântâna-Zânelor
9. Hagi-Curda
10. Hasan-Aspaga
11. Lărgeanca
12. Matroasca
13. Muravleanca
14. Necrasovca-Nouă
15. Necrasovca-Veche
16. Pocrovca-Nouă
17. Poidovca
18. Regele Carol II
19. Sofian
20. Şichirlichitai-Nou
21. Traian-Vechi
22. Trubaiovca

IV. PLASA RENI

1. Anadol
2. Barta
3. Bolboaca
4. Caragaci-Vechi
5. Cartal
6. Câşliţa-Prut
7. Cişmichioi
8. Cuza-Vodă
9. Etulia
10. Frecăţei
11. Giurgiuleşti
12. Satu-Nou
13. Slobozia-Mare

JUDEȚUL LĂPUȘNA

Stema. Scut roșu, cu un stejar de argint, pe o terasă de argint.

Simbolizează codrii vechi din acest județ, cari au constituit, timp de veacuri, o fortificație naturală contra Tătarilor din Bugeac, păzită de vitejii grăniceri din Lăpușna.

Este stema veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul L. este așezat în mijlocul Basarabiei pe drumul mare care leagă Iașii de Tighina.

Suprafața: 4.181 km².

Infățișarea pământului. Peste întreg județul se întinde masivul înalt cunoscut sub numele de Codrul Bâcului. Acesta e format dintr'o culme de peste 400 m altitudine, paralelă cu Prutul și foarte aproape de el. Din această culme, se desprind numeroase dealuri alungite care se lasă atât către Prut cât și către Nistru pornind divergent — cele mai însemnate din vârful cel mai înalt (430 m), care se găsește în N-V județului. Spinarea acestor dealuri este netedă ca a unui podiș și cade în mai multe trepte, către S-E. Văile care despart culmile deluroase sunt însă adânci și în mare parte, râpoase din care cauză circulația transversală este și aici tot atât de dificilă ca și în platforma deluroasă a Olteniei, de pildă.

Climă și ape. Clima e de tip nordic, adică mai aspră decât în Sudul Țării (temperatura medie anuală, între 18°-22° cu verile destul de calde (22°—23°) și cu iernile relativ lungi și foarte reci (între —4° și —5°). Regiunea se resimte însă de vecinătatea stepei căci pe când în N-V ținutului, precipitațiunile se apropie de 500 mm anual, iar, în unele serii de ani, ajung până la 600 mm, în S-E ele se coboară până aproape de 400 mm anual.

In afara *Prutului* care udă marginea de V a județului, și de *Nistru* care formează, pe o scurtă distanță, hotarul către E, restul apelor, toate cu izvorul înăuntrul masivului înalt, au apă puțină sau seacă pe la sfârșitul verii, când începe anotimpul secetos. Cele mai însemnate dintre aceste ape, sunt: *Bâcul, Botna, Cogâlnicul* (cursul superior) și *Lăpușna*.

Vegetație. In județul L. au rămas cele mai întinse păduri de *stejari* din întreaga Basarabie. Amestecat cu stejarul și cu copacii din asociația acestuia, întâlnim și *fagul* care se găsește aci la marginea orientală a expansiunii sale. Pădurea acoperă încă mare parte din culmile înalte. Pe marginile mai joase ale dealurilor și pe văi a pătruns însă, dinspre toate punctele cardinale, *stepa* cu ierburi înalte, care a produs foarte apreciatele soluri arabile (cernoziom « chocolat » și cernoziom propriu zis). Mai mult, se pare că stepa cu plante dominante de origină sarmatică (transnistriană) a fost, în vremuri foarte depărtate, mult mai întinsă. Dovadă întinderea apreciabilă a *cernoziomului* — sol de stepă — *degradat* (sol de pădure).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul L. și-a luat numele dela târgul Lăpușna, constatat documentar la 1470. El cuprindea vestiții codrii de stejar ai Lăpușnei.

Prin acest ținut, trecea drumul de comerț spre Tighina; în târgul Lăpușna se dădea vamă.

In cursul istoriei sale moldovenești, ținutul a format o autonomie locală, cu organizație militară și cu îndatorirea de a păzi vadul Nistrului împotriva năvălitorilor.

Din acest ținut a pornit Petre Stolnicul, acela care și-a luat ca domn al Moldovei, numele de Alexandru Lăpușna.

Monumente istorice. *Mânăstirea Hâncu*, din comuna Pursuc, ctitorie din 1678 a stolnicului Mihail Hâncu.

Mânăstirea Căpriana înălțată, după tradiție, de Ștefan Cel Mare. Biserica ei, restaurată la 1820 de Mitropolitul Gavril Bănulescu, este o ctitorie a lui Petru Rareș din 1545.

Mânăstirea Vărzărești, cea mai veche mânăstire din Basarabia, pomenită în hrisovul lui Alexandru cel Bun din 1430.

Biserica Râșcanu din Chișinău, construcție din secolul al XVIII-lea.

Biserica Mazarachi din Chișinău, construcție din acelaș secol.

Mânăstirea Suruceni, fondată în 1785 de pitarul Casian Suruceanul.

Mânăstirea Condrița din Scoreni, înălțată în 1783.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 județul L. numără 421.857 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ DIN BĂCIOI

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	421.857	210.225	211.632
Total urban	121.752	60.230	61.522
1. Municipiul Chişinău . .	117.016	57.981	59.035
2. Oraşul Călăraşi-Târg . .	4.736	2.249	2.487
Total rural	300.105	149.995	150.110
1. Plasa Călăraşi	77.470	38.797	38.673
2. Plasa Chişinău	73.471	36.534	36.937
3. Plasa Hânceşti	74.763	37.371	37.392
4. Plasa Nisporeni . . .	74.401	37.293	37.108

b) Pe grupe de vârstă

Gurpe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	421.857	30—49 ani	92.814
		50—69 ani	41.120
0— 9 ani	117.138	70 ani şi peste . . .	6.960
10—29 ani	161.653	Vârsta nedeclarată . .	2.172

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul L. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . .	—	16.443	13.065	3.378	38,1	30,3	7,8
1931	423.902	15.930	11.840	4.090	37,6	27,9	9,7
1932	429.254	17.811	13.820	3.991	41,5	32,9	9,3
1933	432.044	15.635	10.434	5.201	36,2	24.2	12,0
1934	437.513	17.133	13.272	3.861	39,2	30,3	8,9
1935	437.849	15.706	15.960	—254	35,9	36,5	—0,6
1936	440.076	15.188	14.228	960	34,5	32,3	2,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului L. a fost de 441.694 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 421.857 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 19.837 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 4,7%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul Lăpuşna cuprinde aproape în întregime vechiul ţinut de răzeşi şi mazile cu acelaşi nume, din mijlocul căruia porneau vestiţii codri ai Bâcului. Inşirate pevăi sau pe coaste de deal se întind vechile sate răzăşeşti, cu începutul în vremuril, de glorie ale Voevodului Ştefan cel Mare. Pe atunci locuitorii aceştia dârzi şi mândri de independenţa lor făceau de strajă în calea năvălitorilor din stepă. Astăzi sunt harnici agricultori şi crescători de vite. Ii ajută de altfel şi pământul extrem de rodnic.

Ca în toate satele moldoveneşti de deal, portul românesc a dispărut aproape: urme slabe în părţile din spre Prut unde sunts ate de clăcaşi. Aceştia poartă cioareci, opinci, suman, pălării de pâslă, iarnacăciulă. Cu cât mergi spre Nistru apare şapca cu cozoroc un dar al stăpânirii ruseşti ca şi haina şi pantalonii cumpăraţi dela oraş. Condiţiunile sociale au influenţatşi ele fără îndoială portul oamenilor de aici.

Datinele ca şi limba au suferit mai puţin înrâuriri străine. Limba e aceiaşi ca şi dincolo de Prut, moale şi sfătoasă ca din cronici. Obiceiurile romăneşti sunt păstrate cu dragoste. La nunţi, *conăcari* şi *staroşti* : *cumetrii* cu vestitul cântec al paharului; la morţi, *bocet*. La sărbătorile de iarnă, *steaua*, *plugul cel mare* al flăcăilor şi *plugul cel mic* al copiilor; urături cu bădica Traian:

S'a sculat mai an
Bădica Traian
Şi s'a dus într'o Joi
La Băcioi.

In serile de iarnă tineretul se adună în şezători. Fetele torc, iar flăcăii ţin de urît spunând *singhilitori* sau cântând acelaşi cântec prelung ca şi vara la lucrul câmpului sau pe înserate când se întorc dela muncă.

Ţinutul Lăpuşnei cu o viaţă atât de veche şi puternic românească a dat Moldovei un Voevod, pe Alexandru Lăpuşneanu, boieri mândri ca vestitul Hâncu, rivalul Ducăi Vodă, şi în vremurile mai noui, un rând întreg de cărturari şi buni români. Amintim pe poetul Donici care tot de aici şi-a luat drumul spre Petersburg, unde avea să plângă mereu amintirile copilăriei sale, pe Mitropolitul Gurie, Episcopul Dionisie de Cetatea Albă-Ismail, Pan. Halipa, Gh. Druţă, Prof. Al. Ouatu, Pant. Erhan şi alţii cari au avut mult de suferit pentru credinţa lor românească.

Vechile tradiţii ale mazililor şi răzeşilor au inlesnit păstrarea caracterului românesc al ţinutului. Organizaţiile lor cu căpitani de mazili şi cu o întreagă viaţă deosebită au răzbit neschimbate până aproape de zilele noastre. Prefacerile au venit târziu, abia după răsboiu. Pe urma reformei agrare au câştigat ţăranii cari se ridică tot mai mult alături de mazili. Imprejurarea aceasta pare să şteargă încetul cu încetul vechile neînţelegeri dintre aceste două categorii sociale.

Ca toate celelalte judeţe ale Basarabiei, de altfel ca şi întreaga Moldovă dintre Siret şi Prut, şi acest judeţ e accidentat, fiind format din dealuri şi văi— fapt care contribue ca întreagă această provincie să nu poată avea o bogată reţea de căi ferate. In general, dealurile nu au pante line ca în jumătatea nordică a Basarabiei: în schimb, nu apar râpe ca în sudul ei. Ceva mai mult: cu excepţia Orheiului, Lăpuşna are şi astăzi păduri relativ întinse. Totuşi, mai toate văile care-l brăzdează dela Nord spre Sud-Est sunt aproape seci. Micuţele ape curgătoare rar formează în drumul lor bălţi.

Atari realităţi au, cum e şi firesc, ecourile lor proprii în viaţa de toate zilele a Lăpuşnenilor. Bunăoară lipsa de bălţi ca şi de râuri nu putea favoriza înfiriparea unei vieţi pescăreşti ca ocupaţiune — aşa cum se constată în alte judeţe basarabene. De altminteri locuitorii acestui judeţ nu cunosc pescuitul sub variatele sale aspecte nici spre Est, unde au contact pe o mică porţiune cu Nistrul, nici spre Vest, unde Prutul curge fără a forma bălţi ca în regiunea Cahulului.

Existenţa pădurilor a contribuit ca, în linii mari, casa Lăpuşneanului să fie făcută mai toată din lemn; aşa că, mai ales pentru trecut, nu vei putea semnala sate din acest judeţ cari, pentru pereţii caselor, să fi folosit de pildă tulpin de lumânărică. Pentru acoperişul lor, materialul lemnos a putut concura ieftinătatea stufului, după cum pentru foc de vatră, cuptor etc., tot el a stăvilit generalizarea tizăcului, adică a băligarului, drept material combustibil. Ca şi în alte regiuni basarabene cu păduri şi aci rămâi adesea uimit de valoarea şi imensitatea materialului lemnos folosit, drept nuiele, pentru închegarea unor impresionante garduri ce închid curţile de casă. Dar, în ciuda acestei bogăţii de codri de până mai ieri, mai nicăiri nu am putut vedea întrebuinţarea lemnului pentru înfăptuiri de artă şi, totuşi, utile. După cum vom observa şi pentru Moldova, nici în Basarabia nu vei constata acele minunate porţi ce ţi le înfăţişează Oltenia nordică, sau Maramureşul etc. — fapt care vine să coroboreze cu alte constatări când e vorba de manifestări artistice la Moldoveni.

Ca şi întreaga Basarabie, şi acest judeţ îţi va atrage în mod deosebit atenţia cu privire la aşezările locuitorilor: vei vedea sate pe cât de concentrate ca tip pe atât de mari ca număr de case — ceea ce apare rar în restul Ţărei. Trecând peste sate cari mai ales din motive administrative şi economice au devenit târguleţe, o imagine de asemenea sate ţi-o pot prilejui Vornicenii, sau Vărzăreştii, sau, pe apa Prutului, Măcăreştii ori Costulenii etc. Te-ai înşela dacă te-ai lăsa orientat de vre-o fugară impresie că în ele domină mai mult sărăcia. Gospodăria basarabeană e o închegare temeinică chiar acolo unde casele sunt acoperite cu stuf sau chiar cu coceni, numiţi aici *ciocani*. Fântânile din sate, ca şi toate celelalte dela răspântiile *şleahurilor*, au în preajma lor câte o *răstignire*, adică o cruce, al cărei aspect e specific basarabeano-rusesc, şi care apare sporadic şi în anumite judeţe moldovene. Sub raportul religios, atmosfera care domină peste sate se îndepărtează de cea din Moldova, Muntenia sau Oltenia, întrucât turnurile bisericilor respiră o viaţă rusească.

Se ştie că, exceptând Dobrogea, singura şi adevărata patrie a *morilor de vânt* e Basarabia. In această privinţă Lăpuşna excelează. Nu vei putea uita niciodată ce vei vedea de exemplu în satul Pănăşeşti, sau pe dealul Nord-Estic al Lozovei pe care stau înşirate câteva zeci de mori de vânt, sau, în fine, ceea ce cu uimire vei admira pe dealul dintre Nisporeni şi Vărzăreşti: pe cer se profilează nişte uriaşe mori cu câte şease *coluri*. In curând, mai toate aceste mori nu vor fi decât nişte relicve etnografice ale unui prea apropiat trecut.

Fiind vorba de mori de vânt, e locul să amintim că şi în Lăpuşna, ca şi în Orhei, mai supravieţuieşte şi câte o *moară de cai* dintre acele pe cari, astăzi, le cunoaştem pentru alte regiuni numai din literatura populară. Alături de ele apare şi câte vre-un enorm *teasc* învechit, deşi cultura *răsăritei*, adică a floarei soarelui, în acest judeţ nu e atât de întinsă ca în altele.

In afară de Hotin, şi anume satele de pe Prut, portul românesc atât cel bărbătesc cât şi cel femeiesc, a dispărut din întreaga Basarabie. Cu excepţia ciobanilor, rar se mai văd bătrâni în iţari sau pantaloni şi cămaşe albă — şi aceasta când e vorba de o muncă de rând. Su(c)manul şi căciula se mai păstrează. Din acest punct de vedere, greu poţi distinge pe un Lăpuşnean, ca şi pe oricare Basarabean, de un Rus. Ca tip, şi aci, ca în tot cuprinsul Basarabiei, ne întâmpină un amestec de tip brunet cu cel blond spălăcit de provenienţă slavă.

Trăind din greu sub biciurile unor aspre vremuiri istorice, şi populaţia acestui judeţ şi-a făurit din însăşi răbdarea şi resistenţa ei sufletească propria-i carapace sub care şi-a păstrat personalitatea etnică — graţie, de sigur, şi lipsei de cultură ce o caracteriza. Din atari cauze, încrederea ei faţă de autorităţi, ca şi faţă chiar de consângeni ai ei ieşiţi complet din viaţa ţărănească, e parţială. Simplistă în înfăţişearea ei, ai fi dispus să nu crezi că sufletu-i se caracterizează totuşi, printr'o viguroasă şi remarcabilă sănătate în anumite direcţii, dintre cari vom menţiona umorul. In plină nuntă, flăcăii, oferind miresei darurile, îi spun că mirele ei i-a procurat din târg

«O părechi di papuşi
Cu tălpili di chieli di iapă —

ŢĂRANCE DIN CORNEŞTI

Să-ţ şii di adus apă;
Cu căputa di chieli di mâţă —
Să-ţ şii păr la căruţă;
Cu tureatca di chieli di găină —
De îmblat prin sat după făină;
Cu padtoru di chieli di buhai —
Di îmblat pin sat după mălai...»

După cum se poate deduce şi din această manifestare, Lăpuşnenii, ca oricare alt Basarabean, se confundă integral, atât ca grai cât şi ca suflet, cu Moldoveanul propriu zis. De altfel, ca toţi Basarabenii, singura denumire etnică ce şi-o dau şi ei e aceea de *Moldoveni*.

I. P.

ECONOMIE

Activitatea economică a judeţului L. este dominată de municipiul Chişinău, — cea mai mare aglomerare umană a ţării, după Bucureşti, — care concentrează o bună parte din activitatea economică a provinciei de peste Prut. In restul judeţului, principala ocupaţie a locuitorilor este agricultura şi ramurile ei: viticultura şi pomicultura.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 418.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 269.245 ha, adică 64,39% din suprafaţa judeţului şi 0,91% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 4.033 ha, adică 1,5%, iar mica proprietate 265.212 ha, adică 98,5%.

Din totalul suprafeţii arabile, *cerealele* ocupă 237.040 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 115.161 ha, cu o producţie de 925.159 chint. (producţia medie la ha 8,0 chint.), în valoare de 217 mil. lei.

Grâul ocupă 71.372 ha, cu o producţie de 341.638 chint. (producţia medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 135 mil. lei.

Orzul ocupă 36.055 ha, cu o producţie de 111.687 chint. (prod. medie la ha 3,1 chint.), în valoare de 27 mil. lei.
Secara ocupă 9.253 ha, cu o prod. de 59.128 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.073 ha, cu o producţie de 16.792 chint. (prod. medie la ha 3,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.
Măturile ocupă 63 ha, *meiul* 55 ha, *hrişca* 8 ha.

Fâneţe cultivate şi alte culturi furajere ocupă 18.278 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 11.178 ha, cu o prod. de 242.408 chint. fân (media la ha 21,7 chint.), în val. de 33 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 5.794 ha, cu o producţie de 48.930 chint. (media la ha 8,4 chint.), în valoare de 7 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 853 ha, cu o producţie de 65.614 chint. (media la ha 76,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 6.961 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 2.964 ha, cu o producţie de 121.843 chint. (media la ha 41,1 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.904 ha, cu o prodncţie de 8.544 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 37.194 chint., în valoare de 5 mil. lei; *fasolea printre porumb* dă o prod. de 13.483 chint., în valoare de 5 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 400.096 chint., în valoare de 20 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 5.027 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 2.984 ha, cu o producţie de 23.198 chint. (media la ha 7,7 chint.), în valoare de 9 mil lei. *Cânepa* ocupă 1.395 ha, cu o producţie de 6.931 chint. fuior (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 24 mil. lei şi 8.641 chint. sămânţă (media la ha 6,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (418.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.939 ha.
Fâneţele naturale ocupă 4.949 ha, cu o producţie de 80.668 chint. (prod. medie la ha 16,3 chint.), în valoare de 9 mil. lei.
Păşunile ocupă 35.420 ha.
Pădurile ocupă 61.308 ha.
Livezile de pruni ocupă 2.904 ha, cu o producţie de 171.145 chint. (prod. medie la ha 58,9 chint.), în valoare de 51 mil. lei.
Alţi pomi fructiferi ocupă 2.288 ha.
Viţa de vie ocupă 26.434 ha (din care viile pe rod 22.686 ha), cu o producţie de 863.820 hl (prod. medie la ha 38,1 hl), în valoare de 233 mil. lei.
Caracteristică. Suprafaţa ocupată de viţa de vie în acest judeţ, este clasată în locul întâi din ţară.

Creşterea animalelor. In jud. L. se găseau în anul 1935: cai 32.300, boi 61.908, oi 147.129, capre 1.408, porci 57.600, stupi sistematici 4.479, stupi primitivi 4.331.

Industrie (fără municipiul Chişinău). 14 mori sistematice 89 mori ţărăneşti, 6 fabrici şi rafinării de spirt, 3 fabrici de ulei.
Din întreprinderile de mai sus cităm: Fabrica de spirt «Manuc-Bei» din Hănceşti (capital social 6 milioane lei şi capital învestit 5 milioane lei).
(Vezi şi municipiul Chişinău).

INDUSTRIA [1]) JUDEŢULUI LĂPUŞNA IN 1935
Inclusiv municip. Chişinău
Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	29	5	1.770	371	82.989
Textilă	8	1	243	236	15.463
Chimică	2	—	18	6	1.598
Metalurgică	3	2	214	74	3.189
Hârtie şi Arte grafice	4	—	51	178	24.123
Pielărie	3	—	100	81	14.074
Lemnului	4	—	238	48	4.419
Materiale de construcţie	1	—	60	100	526
Sticlărie	1	—	5	7	450
Total	55	8	2.699	1.101	146.831

[1]) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ intens cu produsele Basarabiei: cereale, produse animale, struguri şi vin.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *13 bănci* (societăţi anonime).
Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	47.323.410	Fonduri	169.778.383
Plasamente	999.804.959	Angajamente	948.487.847
Imobilizări	24.810.813	Rezultate	472.954
Rezultate	46.800.002		
Total	1.118.739.184	Total	1.118.739.184

Cooperative de credit (bănci populare) 57, cu 17.558 membri şi cu un capital social vărsat de 15.849.438 lei. Imprumuturi acordate 63.270.462 lei (neconvertite 8.645.468 lei, convertite 21.652.612 lei, reduceri la împrumuturi convertite 32.972.382 lei). Depuneri spre fructificare 4.524.722 lei. Totalul bilanţului 89.811.359 lei.
Cooperative de producţie diversă 4, cu 343 membri, şi cu un capital social vărsat de 320.547 lei. Valori imobilizate 218.378 lei. Totalul bilanţului 6.083.506 lei.
Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 7, cu 805 membri şi cu un capital vărsat de 602.401 lei. Bilanţul încheiat: 2.714.823 lei.
Cooperative de consum 19, cu 2.366 membri şi cu un capital social vărsat de 1.107.846 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.495.525 lei. Bilanţul încheiat: 7.037.944 lei.
Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul jud. L. pe exerciţiul 1936/7, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**46.989.831**
Venituri ordinare	*27.813.768*
Venituri extraordinare	*3.461.261*
Venituri speciale	*15.714.802*
Cheltueli	**46.989.831**
Cheltueli ordinare	*27.813.768*
Cheltueli extraordinare	*3.461.261*
Cheltueli speciale	*15.714.802*

Drumuri. Judeţul este străbătut de o reţea totală de drumuri de 751 km 855 m, repartizată astfel:
Drumuri naţionale 251 km 705 m, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită şi pavată de 155 km 629 m, iar municipiul Chişinău 16 km 456 m (pavaţi).
Drumuri judeţene 490 km 459 m, din cari administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită şi pavată de 58 km 742 m.
Drumuri comunale 9 km 691 m.
Lungimea podurilor este de 1.585,98 m, repartizată astfel: poduri naţionale 1.029,94 m, poduri judeţene 498,14 m şi comunale 57,90 m.
Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:
1. *Huşi – Chişinău – Ustia.*
2. *Iaşi – Chişinău – Tighina* (Chişinău – Călăraşi = 48 km).
3. *Orhei – Chişinău – Comrat.*

Cale ferată. Jud. L. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 119 km, din cari 61 km linii principale simple şi 58 km linii secundare simple.
Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev, Moscova).
Staţii importante: Chişinău.

Navigaţia aeriană. Prin judeţul L. trece linia de navigaţie aeriană L.A.R.E.S. cu plecare şi sosire pe aerodromul municipiului Chişinău.
Itinerarii: Bucureşti — Galaţi — Chişinău şi Cernăuţi — Iaşi — Chişinău — Cetatea-Albă.

Poştă, telegraf, telefon. 7 *oficii P.T.T. de stat*, din care 2 sunt la Chişinău şi câte unul la Călăraşi, Hânceşti, Nemţeni, Nisporeni şi Străşeni, 9 *agenţii speciale* la Bolduresti, Bujoru, Cărpineni, Ciuciuleni, Ialoveni, Lăpuşna, Pârjolteni, Vadul-lui-Vodă şi Vorniceni şi 2 *gări cu serviciu poştal* (Bucovăţ şi Mireni).

Oficii telefonice la Chişinău, Călăraşi, Boldureşti, Bujor, Cărpineni, Ciuciuleni, Hânceşti, Ialoveni, Lăpuşna, Nemţeni, Nisporeni, Pârjolteni, Şipoteni, Străşeni, Vadul-lui-Vodă, Vorniceni.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Judeţ de câmp, nu prezintă un interes turistic deosebit; atrage totuşi, mulţi vizitatori pentru capitala lui, municipiul Chişinău, cel mai mare şi însemnat oraş din Basarabia, construit după un plan modern şi având numeroase biserici.

In marginea oraşului se găsesc şi izvoarele minerale ale Burcutului, cu ape sulfurate. Excursii la mânăstirile Hâncu şi Hârjăuca.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 336.220 locuitori din cari 40,7% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 53,0% bărbaţi ştiutori de carte şi 28,6% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	10,9	2,9
2. Primară	50,3	89,3
3. Secundară	27,2	5,7
4. Profesională	6,6	1,6
5. Universitară	3,5	0,4
6. Alte şcoli superioare	1,5	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 112.052 loc. (23.945 mediu urban şi 88.107 mediu rural).

Şcoli superioare. Facultatea de Agronomie şi Facultatea de Teologie (de pe lângă Universitatea din Iaşi), Conservatorul Naţional de Muzică şi Artă Dramatică, 2 conservatorii particulare.

Şcoli secundare: a) In municipiul Chişinău: 4 licee de băieţi, 1 liceu militar, 3 licee de fete, 1 seminar teologic, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu industrial de fete, 1 şcoală de menaj, 1 şcoală normală de băieţi, 2 şcoli normale de fete, 1 şcoală de cântăreţi, 2 gimnazii de băieţi, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 3 gimnazii industriale de fete, 1 liceu particular de băieţi, 3 licee particulare de fete, 1 gimnaziu particular de fete.

b) In judeţ: 2 şcoli de meserii, 4 gimnazii, 1 şcoală de agricultură şi 1 de meserii întreţinute de judeţ.

Şcoli primare 263, din care 261 rurale şi 2 urbane (toate şcoli de Stat, cu un număr total de 36.368 elevi (441 mediu urban şi 35.927 mediu rural) şi cu 782 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 24, din care 23 rurale şi 1 urbană (toate de Stat), cu un număr total de 1.182 copii (63 mediu urban şi 1.119 mediu rural) şi cu 28 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţiuni culturale. *Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Chişinău (1 cămin regional, 1 judeţean şi 5 orăşeneşti), Bâc, Bălăbăneşti, Băcioiu, Bardăr, Bozieni, Boldureşti, Bolţun, Brătuleni, Bubueci, Bujoru, Buga, Căbeşti, Cărpineni, Călăraşi-Sat, Chirianca, Costeşti, Cojuşna, Coloniţa, Corjeva, Drăsliceni, Dubăsari, I. G. Duca, Durleşti, Fârlădani, Găurenii-de-Sus, Gruşeva, Grătieşti, Hânceşti, Horodiştea, Iurceni, Lăpuşna, Leuşeni, Lozova, Manoileşti, Mălăeşti, Măcăreşti, Mereni, Mereşeni, Micleuşeni, Moleşti, Nişcani, Nimoreni, Novaci, Pârjolteni, Pănăşeşti, Păuleşti, Pituşca, Peticeni, Puhoi, Ruseştii-Noui, Sadova, Săcăreni, Scoreni, Străşeni, Suruceni, Sireţi, Şipoteni, Sărata-Galbenă, Tătăreşti, Temeleuţi, Togatin, Topor, Truşeni, Ţipala, Valea-Coloniţei, Vărzăreşti, Vălcineţi şi Zubreşti.

Centrala Caselor Naţionale are în comuna Nisporeni Casa Naţională «Principele Nicolae» cu local propriu, având sală de teatru, dispensar şi bibliotecă.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 179 cămine culturale, 5 societăţi muzicale şi 15 biblioteci, adică în total 199 organizaţii culturale, dintre care 130 au personalitate juridică.

Instituţii culturale în Chişinău: Universitatea populară, Muzeul Naţional al Basarabiei, Muzeul istorico-arheologic bisericesc, Cercul Militar, Biblioteca municipiului (peste 100.000 volume), Biblioteca Universităţii populare, Biblioteca Centrală, Biblioteca Jokey-Club, 8 biblioteci particulare, Teatrul Naţional, 4 cinematografe, 8 societăţi sportive, 8 societăţi de vânătoare, Automobil club Regal Chişinău.

In comuna Dubăsari se află o staţiune astronomică (proprietatea D. Donici).

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 86,1% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 108 biserici ortodoxe 1 biserică romano-catolică, 2 biserici şi 3 case de rugăciune luterane, 1 biserică armenească, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune molocană, 1 casă de rugăciune a sectei «fără popă», 7 case de rugăciune baptiste, 65 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

7 mânăstiri ortodoxe: Hâncu, Căpriana, Vărzăreşti, Condriţa, Hârjăuca, Suruceni şi Răciula.

Instituţii bisericeşti. Mitropolia Basarabiei, Arhiepiscopia Chişinăului şi 4 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este municipiul Chişinău. Judeţul are 2 oraşe (*Chişinău* şi *Călăraşi*), şi 237 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Călăraşi	37 sate
II.	Plasa Chişinău	60 sate
III.	Plasa Hânceşti	39 sate
IV.	Plasa Nisporeni	54 sate
V.	Plasa Vorniceni	47 sate

Organizare judecătorească. O Curte de Apel cu 2 secţiuni şi 18 magistraţi, în a cărei circumscripţie intră tribunalele judeţelor: Bălţi, Cetatea-Albă, Lăpuşna, Orhei, Soroca şi Tighina.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general şi 1 procuror.

Un tribunal la Chişinău cu 3 secţiuni, 22 magistraţi, 1 prim-procuror şi 3 procurori.

8 judecătorii, la Chişinău, Călăraşi, Hânceşti, Lăpuşna, Nisporeni şi Vorniceni, cu un total de 19 magistraţi.

1 judecătorie de muncă la Chişinău cu 2 judecători.

Organizarea sanitară. Spitale de stat: *a)* In Chişinău: Spitalul Central, Spitalul Regina Maria, Spitalul de contagioşi, Spital militar, Spitalul militar de ochi, Spitalul de ochi «D. Manoilescu», Spitalul Maternitatea, Maternitatea Municipiului, Ospiciul de alienaţi «Costiugeni». *b)* In judeţ: Hânceşti, Nisporeni, Şapte-Sate, Văsieni, Boldureşti (infirmerie), Pârjolteni, Călăraşi şi Vorniceni (spital de tuberculoşi).

Spitale şi sanatorii particulare (în Chişinău): Spitalul de orbi, Spitalul evreesc, Spitalul de copii al Soc. de Binefacere, Maternitatea «Dr. Kurtz», Sanatoriul «Sănătatea», Sanatoriul «Dr. Steinberg», Sanatoriul «Dr. Tumarhin», Sanatoriul «Solarium» (Dr. Sepf).

In Călăraşi se află 1 spital particular.

In judeţ sunt 29 dispensare şi 2 infirmerii de stat, 64 dispensare comunale şi 1 dispensar pentru copii sugaci al Centralei Caselor Naţionale (Nisporeni).

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciul sanitar municipal.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chişinău are organizaţii medicale în Chişinău şi Călăraşi, cu 14 medici şi 2 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor Sociale din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Centrul pentru ocrotirea copiilor din Chişinău (60 ocrotiţi în aşezăminte şi 300 ocrotiţi în colonii).

La Chişinău mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Soc. « I.O.V. », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Epitropia de orbi din Basarabia, Reuniunea Femeilor Române, Asociaţia « Asistenţa Publică », Societatea de binefacere « Solidaritatea », Asistenţa pentru săraci a Comunităţii armeano-gregoriene, Asociaţia « In numele lui Hristos », Soc. « Sufrageria eftină » şi Soc. « Soimeh Voiflim ». Oraşul are 2 orfelinate, 11 aziluri de copii şi bătrâni, Casa copilului şi 1 cămin C.F.R. de fete.

In comuna Vânju-Mare activează Asociaţia pentru asistenţa sanitară şi socială « Dr. V. Gomoiu » (o canti ă şcolară şi o baie populară.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Chişinău, reşedinţa judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Călăraşi, comună urbană, aşezată la 48 km de reşedinţa judeţului şi la 482 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Iaşi – Chişinău.

Are 4.597 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 2.812.630 lei.

1 fabrică de spirt, 1 de ulei.

Comerţ intens de cereale, animale, produse animale, vin şi fructe.

Banca Basarabiei, Banca Comerţului.

3 şcoli primare, 2 grădini de copii.

1 biserică ortodoxă, 8 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, 2 spitale (1 de stat şi 1 particular).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL LĂPUŞNA

A) **Oraşe**

1. Municipiul Chişinău (capitala judeţului)
2. Călăraşi

B) **Sate**

I. PLASA CĂLĂRAŞI

1. Bahmut
2. Buda
3. Călăraşi-Sat
4. Căbăeşti
5. Chirianca
6. Cioräşti
7. Corneşti-Gara
8. Găleşti
9. Ghelăuza
10. Hârjauca
11. Hârjăuca Mânăstire
12. Horodiştea
13. Leordoaia
14. Mândra
15. Nişcani
16. Novaci
17. Palanca
18. Parcani
19. Păuleşti
20. Pârjolteni
21. Peticeni
22. Pituşca
23. Răciula
24. Răciula-Mânăstire
25. Recea
26. Saca
27. Sadova
28. Seliştea-Nouă
29. Şipoteni
30. Tătăreşti
31. Temeleuţi
32. Tuzora
33. Ursari
34. Vălcineţi
35. Vărzăreştii-Noi
36. Volcăneşti
37. Zubreşti

II. PLASA CHIŞINĂU

1. Băcioi
2. Băcioii-Noi
3. Bălăbăneşti
4. Bălţata
5. Bălţaţi
6. Bâc
7. Brăila
8. Broasca
9. Bubueci
10. Budei
11. Budeşti
12. Buga
13. Cartuşa
14. Cheltuitori
15. Chetrosu-Bâc
16. Chetrosu-Neamţ
17. Chirca
18. Cimişeni
19. Cioara
20. Ciocana
21. Ciocana-Veche
22. Ciopleni
23. Coloniţa
24. Corjeva
25. Cricova
26. Cruzeşti
27. Curenii-Noi
28. Dăncenii
29. Dubăsari
30. Durleşti
31. Fundu-Togatin
32. Goiana-Nouă
33. Goiana-Veche
34. Gruşeva
35. Hatmana
36. Humuleştii-Mici
37. Ialoveni
38. Mălăeşti
39. Mereni
40. Mereni-Gara
41. Mileştii-Mici
42. Movileni
43. Otovasca
44. Petricica
45. Petrosu
46. Puhoi
47. Reveca
48. Sahaidac
49. Sângera
50. Schinoasa
51. Sociteni
52. Stavceni
53. Strişca
54. Suruceni
55. Suruceni-Mânăstire
56. Togatin
57. Trăisteni
58. Ţipala
59. Vadu-lui-Vodă
60. Văratic

III. PLASA HÂNCEŞTI

1. Bardăr
2. Bălceana
3. Bozieni
4. Caracui
5. Cărpineanca
6. Cărpineni
7. Chiselar
8. Cighirleni
9. Costeşti
10. Farladani
11. Fundu-Galbina
12. Găureni-de-Jos
13. Gârla
14. Hanu-Veci
15. Hânceşti
16. Horăşti
17. Horodca
18. I. G. Duca
19. Lăpuşna
20. Locăneşti
21. Manoileşti
22. Mereşeni
23. Moleşti
24. Megrea
25. Pojorăni
26. Principele-Carol
27. Principesa-Elena
28. Rezeni
29. Ruseştii-Noi
30. Ruseştii-Vechi
31. Sărata-Galbina
32. Sofia
33. Tălăeştii-Noi
34. Tălăeştii-Vechi
35. Topor
36. Traian
37. Ulmu
38. Văsieni
39. Zembreni

IV. PLASA NISPORENI

1. Afumaţi
2. Barboeni
3. Bălăneşti
4. Bălăureşti
5. Băcşeni
6. Bâzdâga
7. Boghiceni
8. Boldureşti
9. Bolţun
10. Brătuleni
11. Bujoru
12. Bursuc
13. Călimăneşti
14. Căţeleni
15. Cărneşti
16. Chetroşenii-Noi
17. Chetroşenii-Vechi
18. Ciuteşti
19. Costuleni
20. Cotu-Morii
21. Cristeşti
22. Cuza-Vodă
23. Drojdieni
24. Frăsineşti
25. Găurenii-de-Sus
26. Grozeşti
27. Heleştieni
28. Isaicani
29. Iurceni
30. Leuşeni
31. Marinici
32. Măcăreşti
33. Mileştii-Mari
34. Mireşti
35. Nemţeni
36. Nisporeni
37. Obilenii-Noi
38. Obilenii-Vechi
39. Oneştii-Noi
40. Oneştii-Vechi
41. Seliştea-Veche
42. Soltăneşti
43. Strâmbeni
44. Şapte-Sate
45. Şendreni
46. Şicovăţi
48. Tânjeleşti
48. Valea-Satului
49. Valea-Trăisteni
50. Vărzăreşti
51. Vărzăreşti-Mânăstirea
52. Vărzăreştii-Noi
53. Vânători
54. Zberoaia

V. PLASA VORNICENI

1. Belieşti
2. Bobeica
3. Bucovăţi
4. Căpriana
5. Căpriana-Mânăstirea
6. Cârlani
7. Cevcari
8. Ciobanca
9. Ciuciuleni
10. Cojuşna
11. Condriţa
12. Condriţa-Mânăstirea
13. Corneşti
14. Curluceni
15. Dahnovici
16. Dolna
17. Drăguşenii-Noui
18. Drăguşenii-Vechi
19. Drăsliceni
20. Ghidighici
21. Grătieşti
22. Hâncu-Mânăstirea
23. Hulboaca
24. Huzun
25. Logăneşti
26. Lozova
27. Malcoci
28. Măgdăceşti
29. Micăuţi
30. Micleuşeni
31. Mlădineşti
32. Negreşti
33. Nimoreni
34. Paşcani
35. Pănăşeşti
36. Pereni
37. Rădeni
38. Roşcani
39. Săcăreni
40. Scoreni
41. Sireţi
42. Sperieţi
43. Stolniceni
44. Străşeni
45. Truşeni
46. Vorniceni
47. Zămoşi

JUDEȚUL MARAMUREȘ

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior despicat, având în primul cartier, roșu, stema Moldovei, în al doilea, albastru, un țap sălbatec, de aur, stând pe o stâncă de aur, însoțită de doi brazi verzi. Câmpul inferior, negru, cu un minier, de argint, lucrând cu târnăcopul într'o mână.

Simbolizează, pe de o parte, originea descălecatului Moldovei, iar pe de altă parte, bogățiile naturale ale acestui județ. Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. se găsește în Nordul Țării și este așezat în valea superioară a Tisei. El n'are legături directe pe calea ferată cu celelalte regiuni ale României, fiind izolat între munți. Pentru a intra cu trenul în acest județ, trebue să treci prin Cehoslovacia.

Suprafața: 3.381 km^2.

Infățișarea pământului. Județul M. este partea sudică a unei regiuni naturale mai întinse care se continuă în Cehoslovacia: *depresiunea sau Țara Maramureșului*. O zonă de dealuri cuprinse între 400—800 m e tăiată în lung de valea largă, cu terase, a Tisei și afluentului ei, Vișăul. Deasupra zonei deluroase, care formează depresiunea propriu zisă, se ridică spre S masivul cristalin al *Rodnei*, cu vârful cel mai înalt (*Pietrosul*), la peste 2.300 m, și munții *Vulcanici* (*Țibleș, Gutâi* și *Ouaș*) mult mai joși și cu multe curmături; iar la N. munții de gresie ai Maramureșului cu vârfuri de aproape 2.000 m în partea corespunzătoare României. Maramureșul este deci ca o mică cetate muntoasă. Din ea se poate eși pe fund de vale numai prin Vest (poarta dela Hust, pe valea Tisei), iar în rest numai peste culmi (*Prislopul* la izvoarele Vișeului către Moldova, *Frăsinetul*, la izvoarele Tisei, dincolo, în Cehoslovacia, etc.).

Climă și ape. Clima este aspră și umedă, Maramureșul fiind socotit ca una dintre cele mai ploioase regiuni ale Țării (aproape 1.200 mm precipitațiuni anual). Temperatura lunei celei mai calde este sub 18°, iar a celei mai reci e cuprinsă între —3° și —7°. Iarna de altfel e mai lungă cu cel puțin o lună decât în Sud și foarte bogată în zăpadă.

De aici bogăția în ape a întregei regiuni. Toate râurile se adună în Tisa (*Vișău', Iza* cu *Mara*, etc.). Pe povârnișul nordic al munților Rodnei, unde s'au păstrat frumoase forme glaciale, se găsesc și lacuri de această origină (*Bucureasa*).

Vegetație. Pășunea alpină are desvoltare deosebită mai ales în Rodna și în munții Maramureșului. Ciobanii au și lărgit-o de altfel foarte mult prin distrugerea și incendierea pădurilor. Urmează mai jos codrii de pini și molizi care coboară, pe « dosul muntelui », până spre 500 m. Munții Vulcanici, mai joși și mai expuși vânturilor ploioase din Vest, sunt însă aproape total acoperiți numai de fagi. Dealurile depresiunei în fine sunt sau total despădurite și cultivate ori acoperite de fâneață, sau păstrează încă pâlcuri de stejari. Exploatarea pădurilor se face și aici, ca în mai toți munții noștri, în chip excepțional de barbar. De aici deslănțuirea torenților, distrugerea țarinelor și sărăcirea populației.

Bogățiile minerale. Depresiunea Maramureșului a fost un vechiu golf terțiar. Din această cauză, regiunea e bogată în sare și chiar în petrol.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul M. este un vechiu voevodat românesc, independent până la sfârșitul secolului XII. Locul de origine al marilor descălicători ai Țării Moldovei: Dragoș, către 1340, vasal încă regelui Ungariei, și Bogdan, la 1359, liber de orice supunere.

De aici din Maramureș au venit apoi asupra acestuia, în Țara Moldovei, nepoții lui Dragoș, setoși de răsbunare: Balc, Dragu, Dragomir și Ștefan.

Respins din Moldova, odată cu ceilalți, Balc sau Baliță, primi din partea regelui o despăgubire strălucită: cetățile Sighet, Hust, Chioarul, Rodna și titlu de « comite al Maramureșului ».

Din Maramureș, Balc avea să facă drumul la Constantinopole spre a se închina « la sfintele moaște ».

El, sau mai curând tatăl său Sas Voevod, fusese și ctitorul mânăstirei dela Peri (1391), transformată apoi în stavropighie.

In sec. XV, Maramureșul avea trei cetăți, Dolha, Hust și Rona, și cinci târguri: Câmpulung, Hust, Sighet, Cuhea și Ticeu. Hotarele Maramureșului s'au păstrat aproape de-alungul timpurilor.

La 1556, județul M. a fost alipit Principatului Ardealului și a rămas astfel până în 1703, când a fost trecut Ungariei. Numai o parte din el a fost redată în 1918 rosturilor sale românești.

Monumente istorice. *Biserica reformată* (*calvină*) din Sighet, construită în secolul XI ca biserică ortodoxă. In secolul XIV această biserică trece în posesiunea romano-catolicilor, iar în secolul XVI (la 1556) în posesiunea reformaților.

Mânăstirea Moisei înălțată în 1672.

Deosebit de caracteristice sunt frumoasele biserici maramureșene de lemn, cu acoperișul țuguiat ca al clădirilor medievale de stil gotic. Pr. I. Bârlea, culegătorul inscripțiilor acestor biserici și a două volume de folklor maramureșean, fixează data clădirii celor mai multe dintre ele Cea mai veche pare a fi biserica din deal dela Ieud (1364). Urmează biserica din Apșa de mijloc (1440), « iar cealaltă și mai veche », cea din Apșa de jos (1561); din Breb (1531); din Sârbi (1532); din Sarasău (1700), etc. Privindu-le din de-

părtare, aceste biserici par că au două acoperişe. Uneori, ele au şi pictură interesantă ca acelea din Corneşti. In altarul bisericii din Cuhea lui Drăguş-Vodă e o pictură înfăţişând pe Mântuitorul cu o viţă de vie ţâşnind din coasta Lui, plină de struguri şi împrejmuindu-l. Dintr'un strugure, Isus stoarce vinul pentru sfânta cuminecătură. Alteori sunt deosebit de expresive chinurile celor osândiţi din iad, ca în numita biserică din deal la Ieud, unde, de pildă, sânii femeii care nu vrea să nască sunt supţi de doi şerpi, ş. a.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul M. numără 162,158 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	162.158	78.927	83.231
Oraşul Sighet	27.684	13.445	14.239
Total rural	134.474	65.482	68.992
1. Plasa Iza	37.242	18.135	19.107
2. Plasa Sighet	43.739	21.440	22.299
3. Plasa Vişeu	53.493	25.907	27.586

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	162.158	30—49 ani	34.448
		50—69 ani	17.543
0— 9 ani	45.024	70 ani şi peste . . .	3.356
10—29 ani	61.097	Vârsta nedeclarată . .	690

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul M. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	5.477	3.178	2.299	32,6	19,0	13,6
1931	163.389	5.611	3.148	2.463	34,3	19,3	15,0
1932	165.960	5.748	3.145	2.603	34,6	19,0	15,6
1933	168.120	5.479	3.165	2.314	32,6	18,8	13,8
1934	170.396	5.104	3.203	1.901	30,0	18,8	11,2
1935	172.208	5.445	3.231	2.214	31,6	18,8	12,8
1936	174.799	5.541	3.114	2.427	31,7	17,8	13,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului M. a fost de 177.110 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 162.158 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 14.952 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 9,2%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Despărţit prin lungi şiruri de munţi, atât la Răsărit în spre Bucovina, cât şi la Miazăzi în spre Ardeal, Maramureşul e cel mai depărtat colţ nord-vestic al ţării. Şi astăzi, după 20 de ani dela Unire, trenul ce vine dela Halmei—Satu Mare la Sighet, capitala acestui judeţ, trece la Câmpulung prin Cehoslovacia.

Judeţul în forma lui de astăzi nu cuprinde întreaga istorică ţară a Maramureşului, nici măcar toate satele româneşti, rămânând câteva (Apşa-de-Sus, Apşa-de-Mijloc şi Apşa-de-Jos, Biserica-Albă şi Slatina) pe malul drept al Tisei în numita ţară vecină. Apele: Tisa, Vişeul, Iza cu afluenţii ei: Rona din dreapta, Cosăul şi Mara din stânga îl străbat de-a-lungul ca fibrele frunza.

Afluentul din urmă se pare că a dat întregului ţinut numele. O diplomă a regelui Ludovic I cel Mare din 1349 vorbeşte de « fluvium Maramorosii ». Din veacul al XVI-lea se numeşte şi Marmaţia. Bonfinius, istoricul craiului Matieş Corvinul, spune chiar că ţinutul se numeşte aşa, fiind bogat în marmură. De fapt, marmură se găseşte la Borşa, Săcel şi Vişeul de sus, precum şi la Irholc în Maramureşul cehoslovac.

Cele 55 de sate sunt aşezate toate în văile râurilor amintite. Munţii sunt în cea mai mare parte nelocuiţi. Satele maramureşene prezintă aproape acelaşi tip: cu casele înşirate de-a-lungul văii pe o distanţă de 2—4 km. La cele două margini şi în inima satului, ca şi în Ţara Oaşului, se ridică o cruce înaltă de 4—7 m. Fiecare sat are o parte de sus: *susănari* şi o parte de jos: *josănari*. Casele în general sunt din bârne de lemn trainic încheiate, dar se pot desface şi muta uşor. Temelia e de piatră. De obiceiu, ele au două încăperi: o tindă şi o « sobă », cu ferestre mici. Pereţii sunt tencuiţi numai dinăuntru, nu şi dinafară, ca să nu putrezească.

In tindă e răsboiul (*chiara*, cum îi zic Maramureşenii), cu furca, vârtelniţa şi toate ce se ţin de el. Cei săraci o întrebuinţează şi de grajd. In « sobă » e patul şi masa, iar de jur împrejur laiţele. La loc potrivit, cuptorul din *căhăli* sau cărămizi, deasupra căruia iarna dorm bătrânii şi copiii. Pe pereţi, icoane sfinte şi o mulţime de blide sau farfurii, iar pe lângă pereţi « rudele » sau prăjinele cu ţesături: covoare, cergi, velinţi, cearşafuri sau *lipidee*, ştergare ş. a. Precum graiul Maramureşenilor e identic cu al Moldovenilor, ei fiind prin legendarul Drăguş-Vodă descălecătorii acestei ţări, tot asemenea ţesăturile lor prezintă multă înrudire.

Portul bărbaţilor constă din: *căciulă* îngustă, turtită, lipită de cap, cu capetele pielii îndoite înlăuntru; *cămaşă* scurtă până la brâu, uneori mai scurtă; *chimir* sau curea lată; *căpeneagă* roşie sau neagră, iarna *gubă* sau cojoc cu miţele înafară; *gatii* sau izmene largi şi lungi până la glesne, iarna *cioareci* sau pantaloni de lână mai strâmţi; în sfârşit, *opinci*. Acest port ni-l înfăţişează mai sumar şi următoarele versuri poporane: *Frunză verde măgheran, Drăguţul mi-e moroşan, Cu gubă şi cu opinci, Nu l-aş da pe trei voinici.* — Portul femeilor încă e simplu. Cămaşa abia are câteva cusături la guler, la mâneci şi la poale. *Cosala* Rutencelor cu fir roşu sau albastru e cu mult mai bogată. Mijlocul li-l prinde *zaghia*, în unele locuri cătrinţele, iar al fetelor *sucna* sau rochia. In picioare poartă opinci ori cisme. Când poartă opinci, au şi nişte ciorapi scurţi, numiţi *colţuni*. Vara umblă şi desculţe. La aceasta face aluzie cântecul: *Joacă lelea şi desculţă, Dacă n'are opincuţă, Opincuţele-s pe bani, Cismele-s la bocotani.* O caracteristică a nevestelor din Maramureş este pitorescul lor leagăn de copil, pe care cu o funie îl atârnă de umăr. Fiind vorba de leagăn, trebue semnalată rodnicia Maramureşencei. Preotul român unit Aurel Zoicaş din Glod povesteşte că odată a fost chemat să boteze un copil în Slătioara, filia acestei parohii. L-a botezat şi s'a întors. Abia sosit acasă, tatăl copilului îl chiamă din nou, zicând: « Pân' ai venit acasă, a mai făcut unul! ».

Comerţul şi industria sunt aproape exclusiv în mânile Evreilor, de asemenea 50% din munţi şi păduri. Românii maramureşeni au mai pierdut aproape o sută de munţi cu prilejul delimitării noilor frontiere. Pe lângă penetraţia elementului evreesc, stăpânirea maghiară a mai favorizat analfabetismul. La începutul stăpânirii româneşti erau 73,2% analfabeţi. Numita stăpânire abia a tolerat timp de şapte ani şcoala normală a Asociaţiunii pentru cultura poporului român din Maramureş în Sighet (1862—69). Această şcoală a fost condusă de inimosul profesor Ioan Buşiţia, tatăl profesorului cu acelaşi nume din Beiuş-Bihor, sprijinit de prefectul român al Maramureşului Iosif Man, precum şi mai ales de vicarul episcopesc, mai târziu chiar episcop de Gherla şi de Oradea, Mihail Pavel. In cei şapte ani de funcţiune, această şcoală pregăteşte peste o sută de învăţători distinşi cari reduc analfabetismul la 53% şi înfiinţează grădini de pomărit în foarte multe sate. La stăruinţa prefectului maghiar Lonyai János, şcoala normală românească se desfiinţează, profesorul I. Buşiţia e mutat la Sáros-Patak (Ungaria), iar Asociaţiunea, care există şi astăzi şi e cea mai veche la Români, îşi transformă şcoala în internat de băieţi.

MARAMUREȘ

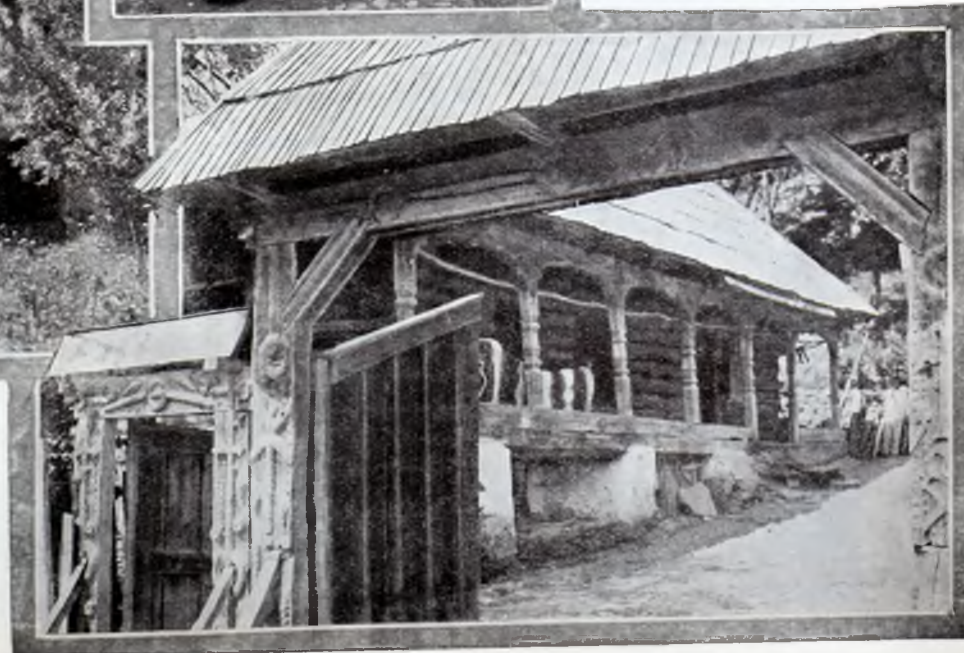

SIGHET: CENTRUL ORAȘULUI

ȚĂRANCĂ DIN SĂLTIOARA

TROIȚĂ

ȚĂRANI DIN SĂCELE

BISERICA DIN CUHEA

CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ DIN BERBEȘTI

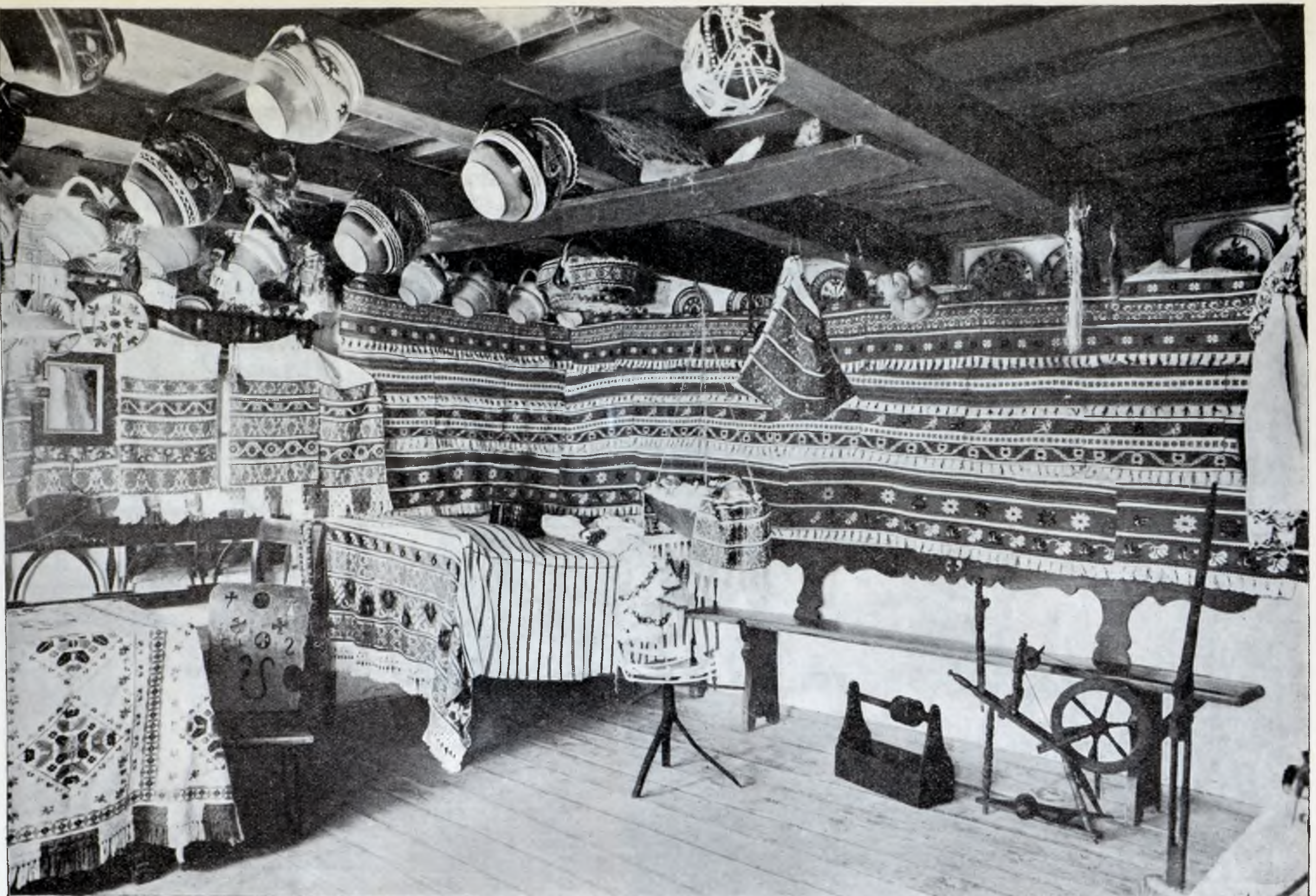

Foto Weiss

CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ. INTERIOR

Din «*România*», revista O. N. T.

Analfabetismul și exploatarea economică a Evreilor au urmări dezastruoase. « Precum corbii se reped la oaia care bolește și o ciocănește până când o omoară, tot așa sunt și Jizii cu noi Românii » — povestește un țăran din Borșa d-lui Tache Papahagi — « pe care-l văd sărac și beteag, apoi îl ciocănesc hăt bine, până-l duc la groapă ». — « *De când beau la Șloim în dâmb, De-atunci n'am mălaiu să vând* » și « *Beau fetele până-s bete, Și-apoi zic că-s deochiete... Nu-s deochiete de babă, Ci de Ițic din uiagă* ». Dar beția nu e unicul vițiu prin care Evreii exploatează pe Români. Luxul încă e unul. « *Rele zile am ajuns, Doamne, Că fetele-s toate doamne, Cu sugne și cu barșoane, Luate dela jidoavce, Părinții le pier de foame* ». Un preot din Vișău scrie chiar că, sub înrâurire evreiască, acolo nu e rar jurământul strâmb.

De acestea însă, ca și de alte amenințări, cuibul de șoimi al Maramureșului se va apăra cu îndârjire: *Este-un ciung de brad uscat Nice verde, nici uscat, Numai cumu-i blăstămat. Și 'n vârfuțul ciungului Zbiară puii șoimului. D'așa zbiară și suspină, De ciunguțul se leagănă Din vârf până 'n rădăcină. Eu am stat și-am întrebat: — Voi, puiuți, de ce zbierați? — Da, numai noi nu zbierăm, Pe Dumnezeu lăudăm, Să răsară soarele, Să ne crească penele, Să sburăm în jos la țară, Doar va fi mai bună vară, C'amu ni-e lumea amară.* Pentru credință, ca și pentru altă virtute creștinească, Maramureșanul e în stare să-și impună orice cumpăt, orice înfrânare: *Acela-i fecior, fecior, Care nu se culcă 'n țol, Fără pe pământul gol. Acela-i fecior curat Care nu se culcă 'n pat, Făr' pe scândura de brad.*

Superioritatea Românilor maramureșeni o arată și spiritul lor vioiu, glumeț, satiric, uneori chiar sarcastic. Abia este sat fără poreclă. Câteva din aceste porecle se văd și din versurile: *Strigătură 'n Pătrova, Botă pălită 'n Rogna, Halarip Valea-Porceni, Pită crepată Costineni, Vălenarii iconari, Bârseneștii mari bunzari.* *i. g.*

BISERICA DIN DRAGOMIREȘTI

ECONOMIE

Exploatarea pădurilor și industriile elementare derivate, pomicultura, păstoritul, creșterea animalelor, sunt principalele activități economice ale județului M.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață de 338.100 ha. Suprafața arabilă este de 37.528 ha, adică 11,09% din suprafața județului și 0,13% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 312 ha, adică 0,83%, iar mica proprietate 37.216 ha., adică 99,17%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 21.012 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 9.555 ha, cu o producție de 89.261 chint. (prod. medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Ovăzul ocupă 9.386 ha, cu o producție de 64.311 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Grâul ocupă 899 ha, cu o producție de 5.868 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Orzul ocupă 544 ha, cu o producție de 3.842 chint. (prod. medie la ha 7,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Secara ocupă 497 ha, cu o producție de 3.204 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Hrișca ocupă 131 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.555 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 1.459 ha, cu o producție de 47.801 chint. fân (media la ha 32,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2.074 ha, cu o producție de 36.406 chint. fân (medie la ha 17,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.730 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 5.188 ha, cu o producție de 178.986 chint. (media la ha 34,5 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 555 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 428 ha, cu o producție de 1.513 chint. fuior (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei și 1.820 chint. sământă (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (338.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.676 ha.

Fânețele naturale ocupă 48.583 ha, cu o producție de 500.404 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Pășunile ocupă 21.913 ha.

Pădurile ocupă 147.193 ha.

Livezile de pruni ocupă 508 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.694 ha.

Creșterea animalelor. In județul M. se aflau în anul 1935: Cai 11.353, boi 37.345, bivoli 1.175, oi 87.090, capre 8.663, porci 7.456, stupi sistematici 1.267 și stupi primitivi 2.632.

Industrie. 2 mori sistematice (Vișeul de sus), 1 fabrică de produse făinoase (Sighet), 1 moară de sare (Camara-la-Sighet), 1 fabrică de ghiață, 1 de basmale și șaluri, 1 de tricotaje, 1 de carton ondulat și articole de hârtie (toate la Sighet), 1 de extragerea taninului (Vișeul de Sus), 3 de tăbăcărie (2 la Sighet și 1 la Vișeul de Sus), 28 de cherestea (dintre care 2 la Sighet), 2 de mobile curbate, 2 de perii și articole de lemn, 1 de mături, 1 de cărămizi și țigle, 1 de nasturi și 1 de șepci, (toate la Sighet); 4 mine de aur și argint (Butești) și 1 mină de sare (Ocna-Șugatag).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara de sare C.A.M., Sighet (inv. 47), Ferăstrăul cu aburi și moara sistematică, Vișeul de Sus (soc. 14, inv. 6), Industria Maramureșană pentru extragerea taninului și pentru fabricarea pielei, Vișeul de Sus (soc. 8, inv. 7), Prima fabrică din Maramureș pentru mobile îndoite și mărfuri din lemn, Sighet (soc. 5, inv. 12) și Fabrica de perii și articole de lemn, Sighet (soc. 10, inv. 8).

INDUSTRIA [1]) JUDEȚULUI MARAMUREȘ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	2	3	480	73	37.289
Textilă	2	1	13	17	3.291
Pielărie	—	2	32	—	—
Lemnului	17	9	2.355	1.360	54.785
Total . . .	21	15	2.880	1.450	95.365

[1]) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

FLĂCĂU MARAMUREȘAN

Menționăm și minele de aur și argint ale Asociației Maramureșene de mine metalice (comuna Butești), precum și mina de sare C.A.M. din Ocna-Șugatag. Majoritatea fabricilor de cherestea din județ aparțin Casei Autonome a Pădurilor Statului.

Cariere de argilă la Sighet, piatră calcară pentru fabricarea varului la Bistra, piatră de moară la Glod, piatră de gresie la Vișeul-de-Sus și Valea-Vișeului.

La sate este foarte desvoltată industria casnică (covoare și pânze de casă).

Comerț. Comerț desvoltat cu lemn, vite, piei și fructe. Lemne de foc (fag) se exportă în Ungaria (7.500—8.000 vagoane anual); lemne de construcție (scânduri grinzi și alte semi-fabricate de lemn moale) se exportă în Germania, Danzig, Ungaria și Anglia: parchete de stejar și lemn pentru furnir se exportă în Danzig și Anglia. Un articol special de export este lemnul de resonanță (de molid, cel mai bun din Europa). Exportul de fructe în anii buni ajunge până la 500 vagoane (20—25 milioane lei).

Județul importă cereale, alimente, textile și materiile prime neecesare celor câteva fabrici de textile și tricotaje din Sighet.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează 5 *bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	543.801	Fonduri	12.014.722
Plasamente	36.406.954	Angajamente	36.078.715
Imobilizări	5.886.063	Rezultate	57.361
Rezultate	5.313.980		
Total	48.150.798	Total	48.150.798

Cooperative de credit (bănci populare) 23, cu 5.530 membri și cu un capital social vărsat de 3.410.771 lei. Imprumuturi acordate 13.716.518 lei (neconvertite 958.581 lei, convertite 5.383.315 lei și reduceri la împrumuturi convertite 7.374.622 lei). Depuneri spre fructificare 2.851.884 lei. Totalul bilanțului 25.726.524 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 510 membri și cu un capital social vărsat de 571.085 lei. Material fasonat și în fabricație 7.000 lei. Bilanțul încheiat 2.484.727 lei.

Cooperative de consum 2, cu 252 membri și cu un capital social vărsat de 228.086 lei. Mărfuri generale în valoare de 218.348 lei. Bilanțul încheiat 1.156.099 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului M. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.862.500**
Venituri ordinare	4.991.500
Venituri extraordinare	71.000
Venituri speciale	2.800.000
Cheltueli	**16 667.082**
Cheltueli ordinare	13.796.082
Cheltueli extraordinare	71.000
Cheltueli speciale	2.800.000

Drumuri. Județul M. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 612 km 336 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 225 km 918 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 210 km 615 m, iar orașul Sighet 4 km 153 m.

Drumuri județene 216 km 156 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 201 km 456 m.

ȚĂRANI DIN MARAMUREȘ

Drumuri comunale 170 km 262 m.

Lungimea podurilor este de 4.980,60 metri repartizată astfel: poduri naționale 2.114,70 m, județene 1.962,35 m și comunale 903,55 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Câmpulung – Sighet – Carei.* (Sighet–Moisei = 72 km).
2. *Sighet – Baia Mare.*
3. *Beclean – Moisei.*

Cale ferată. Județul M. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 131 km, din care 92 km linii secundare simple și 39 km linii înguste.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și linia particulară Vișeu – Valea Babei.

Itinerarii principale. Accelerate: Valea Vișeului – Dragoș-Vodă (Praga).

Stații importante. Valea Vișeului, Dragoș-Vodă, Sighet Sugatag.

Legătura de cale ferată a județului cu restul țării se face prin Cehoslovacia. Este una din marile dureri ale ținutului. Un interes național elementar dictează construcția unei căi ferate dela Baia-Mare la Sighet și dela Sighet la Salva (Năsăud). Aceasta, la 20 de ani dela Unire.

Poștă, telegraf, telefon. In județul M. sunt *2 oficii P.T.T de stat* (amândouă la Sighet) și *23 oficii autorizate* la Băcicoiul-Mare, Bârsana, Berbești, Borșa, Cămara-Sighet, Câmpulung-la-Tisa, Coștiui, Cuhea, Dragomirești, Leordina, Moisei, Ocna-Șugatag, Petrova, Poenile-de-sub-munte, Rona-de-Sus, Rozavlea, Ruscova, Săcel, Săpânța, Strâmtura, Valea-Vișeului, Vișeul-de-Sus, Vișeul-de-Jos.

Oficii telefonice se află în următoarele localități: Sighet, Băcicoiul-Mare, Bârsana, Borșa, Coștiui, Cuhea, Dragomirești, Leordina, Moisei, Ocna-Șugatag, Petrova, Poeni-de-sub-munte, Rona-de-Sus, Rozablea, Ruscova, Săpânța, Săcel, Strâmtura, Tececul-Mic-Valea Vișeului, Vișeul de-Sus.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Coștiui*, stațiune balneară, situată în regiunea dealurilor, la 450 m înălțime Ape cloruro-sodice concentrate. Indicațiuni: limfatism, scrofuloză, reumatisme, nevralgii, gută, obezitate, tuberculoză osoasă și articulară, etc. Instalațiuni modeste. Locuințe în sat. Anotimp: Iulie—August. Gară locală pe linia Sighet – Coștiui.

Ocna-Șugatag, stațiune balneară, la 490 m înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Aceleași indicațiuni ca pentru Coștiui. Câteva lacuri sărate în puțurile vechilor ocne de sare. Locuințe la săteni. Anotimp: Iulie—August. Gară locală pe linia Sighet – Șugatag.

Breb, stațiune balneo-climatică, lăsată în părăsire pe versantul de miazănoapte al Gutâiului, la 750 m înălțime. Climat subalpin, aer ozonizat. Ape sulfatate calcice. Apa din izvorul « Olga », întrebuințată în cura internă se găsește și în comerț. Indicațiuni: băile în reumatisme, gută, afecțiuni nervoase, boli de piele, iar cura internă în catarurile tubului digestiv.

Șuligul, ape ferasinoase și bicarbonate, pe valea pârâului cu acelaș nume, la 860 m înălțime, înconjurat de păduri seculare de brazi. Climat subalpin indicat debililor și convalescenților. Indicațiuni: anemie, debilitate, convalescență, bolile aparatului respirator și ale celui digestiv, paludism. Stație c.f. pe linia îngustă Vișeul-de-Sus.

Borșa, stațiune balneară modestă, la 665 m înălțime, în regiunea pădurilor de brazi. Mai multe izvoare ca ape feruginoase carbo-gazoase. Indicații: anemie, debilitate, afecțiunile aparatului respirator și ale celui digostiv. Instalații primitive, cu căzi de lemn. Locuințe în sat. Gară locală pe linia Sighet – Borșa.

Botiza, stațiune balneară de interes local, la 500 m cu ape clururo-sodice feruginoase. Instalații modeste. Gară la Vișeul-de-Sus (31 km).

Crăciunești, stațiune balneară modestă, în valea Tisei la granița către Ceho-Slovacia. Ape sulfatate. Instalațiuni modeste. Haltă c.f. pe linia Sighetul – Marmației – Borșa.

Dragomirești, stațiune balneară de interes local, situată pe valea Izei.

Ape cloruro-sodice sulfatate. Instalații primitive. Locuințe în sat. Gară la Vișeul-de-Jos (18 km) pe linia Sighetul – Marmației – Borșa.

Jeud, stațiune balneară, pe valea Jeudișorului, la 420 m înălțime. Ape sulfatate și nămol. Instalațiuni pentru băi calde și nămol. Locuințe în sat și la Dragomirești. Gară la Vișeul-de-Jos (18 km).

Valea-Vinului, stațiune balneară de interes local, la 530 m înălțime, în mijlocul pădurii. Ape cloruro-sodice-carbogazoase. Instalații pentru băi calde și reci. Haltă c.f. la Vișeul-de-Mijloc. (3,5 km).

Vișeul-de-Sus, stațiune climatică și centru turistic.

IN « VRANIȚĂ ». COM. CĂLINEȘTI

Prin nenumăratele izvoare de ape minerale, prin configuraţia sa geografică de aspect alpin, cu pitorescul satelor păstrând frumoasele bisericuţe de lemn şi prin originalitatea etnografică, jud. Maramureş prezintă o deosebită importanţă turistică.

Alpinism. Din Breb, pe muntele Gutâiul; din Dragomireşti, urmând valea Baciului, pe Ţibleş. In munţii Rodnei: din Borşa, la Pietrosul Mare şi Pietrosul Mic, din Moiseiu, pe Bucuiasca. In Carpaţii Păduroşi din Ruscova, pe Vârful Pop Ivan; din Poenile de Munte peste Pecialu, la Petrosul.

O casă de adăpost la pasul Prislop (propr. Secţiei T. C. R. din Sighet) şi cabanele Vânătorilor de Munte de la Lutoasa (regiune foarte bună pentru ski).

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 128.968 locuitori din cari 38,0% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 45,1% bărbaţi ştiutori de carte şi 31,4% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	5,1	5,5
2. Primară	68,9	88,2
3. Secundară	21,4	4,7
4. Profesională	1,8	0,9
5. Universitară	2,0	0,5
6. Alte şcoli superioare	0,8	0,2

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 42.823 loc. (4.393 mediu urban şi 38.430 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băeţi, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băeţi, 1 liceu comercial de fete, 1 gimnaziu comercial mixt, 1 şcoală normală de băeţi, 1 gimnaziu de fete romano-cotolic, conservator comunal de muzică.

Şcoli primare 85, din care 72 rurale şi 13 urbane (79 şcoli de stat şi 6 confesionale), cu un număr total de 14.898 elevi (2.338 mediu urban şi 12.560 mediu rural) şi cu 273 învăţători şi alt personal didactic. (situaţia din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale şi 4 urbane (7 de stat şi 1 confesională) cu un număr total de 553 copii (270 mediu urban şi 283 mediu rural) şi cu 11 conducătoare. (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. În judeţul M. se relevă activitatea despărţământului central al «*Astrei*» cu sediul în oraşul Sighet şi cu organizaţii locale în Iza şi Vişeu.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Bârsana, Cuhea, Săliştea-de-Sus şi Săpânţa.

Liga Culturală activează în oraşul Sighet.

STÂNĂ SUB VÂRFUL POP-IOANULUI

ŢĂRANCĂ DIN SLĂTIOARA

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 19 cămine culturale şi 5 societăţi muzicale, adică în total 24 organizaţii culturale, dintre care 13 au personalate juridică.

In oraşul Sighet mai sunt următoarele instituţii culturale: Muzeul Etnografic al judeţului Maramureş, 2 biblioteci, Cercul catolic, Cercul civil, 3 societăţi corale, 4 soc. sportive, 2 de vânătoare, 1 de pescuit, 2 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului, 53,8% sunt greco-catolici şi 5,3% ortodoxi.

Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 54 biserici greco-catolice, 21 ortodoxe, 7 romano-catolice, 3 reformate, 9 greco-catolice rutene, 1 casă de rugăciuni baptistă şi 1 a adventiştilor de ziua 7-a.

1 mânăstire ortodoxă, în comuna Dragomireşti şi câte o mânăstire greco-catolică în comunele Giuleşti şi Moisei.

In oraşul Sighet se află 2 temple, 10 sinagogi şi 13 case de rugăciuni izraelite, iar în comunele rurale se află sinagogi în fiecare comună cu populaţie evreească numeroasă.

Instituţii bisericeşti. Vicariatul greco-catolic al Maramureşului în Sighet, cu 3 protopopiate: al Sighetului, al Vişeului (Vişeul-de-Sus) şi al Izei (în comuna Dragomireşti).

Protopopiatul ortodox Protopopiatul romano-catolic şi Protopopiatul greco-catolic rutean (toate cu reşedinţa în Sighet.)

Judeţul se află în eparhia greco-catolică a Episcopiei Maramureşului din Baia-Mare (Mitropolia Albei-Iulii şi Făgăraşului) şi în eparhia ortodoxă a Vadului, Feleacului şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului M. este oraşul *Sighet.* Judeţul are un oraş şi 58 sate împărţite astfel:

POARTĂ ȚĂRĂNEASCĂ DIN SLĂTIOARA

I.	Plasa Iza	13 sate
II.	Plasa Sighet	13 sate
III.	Plasa Șugatag	20 sate
IV.	Plasa Vișeu	12 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sighet cu o secțiune, 9 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Oradea.

3 judecătorii, la Sighet, Dragomirești și Vișeul-de-Sus, cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale de stat la Sighet (dintre care 1 Spital de alienați) și 1 la Vișeul-de-Sus.

In orașul Sighet se mai află un spital epidemic comunal, 1 dispensar evreesc și sanatoriile particulare « Dr. E. Junger » și « Dr. Sreter ».

Serviciul sanitar al județului și Serviciul sanitar al orașului Sighet.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Satu-Mare are un oficiu la Sighet și organizații medicale la Sighet, Bocicoiul-Mare, Petrova, Poenile-de-sub-Munte, Vișeul-de-Sus, Borșa, Ocna-Șugatag, Câmpulung-la-Tisa, Coștiui și Budești (total 14 medici).

La Sighet mai activează: Soc. « Principele Mircea » Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I. O. V. Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor « Altarul », Reuniunea Mariană, Soc. femeilor calvine, Cercul fetelor romano-catolice, 1 societate evreiască de ajutor mutual, Soc. « Joint » și Soc. « Hicern ».

In oraș se află: Casa de ocrotire a bătrânilor, Azilul de bătrâni romano-catolic, Căminul meseriașilor, Căminul de ucenici, Azilul de bătrâni și infirmi izraelit, Reuniunea femeilor izraelite de rit sefard și de rit ortodox.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Sighet, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Borșa. Sat mare pe valea Vișeului. Joacă și rol de târg.

Ocna-Șugatag. Centru de exploatare a sării, situat în S. județului, într'o regiune deluroasă.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL MARAMUREȘ

A) Orașe

1. Sighet (capitala județului)

B) Sate

I. PLASA IZA

1. Bocicoiel
2. Botiza
3. Cuhea
4. Dragomirești
5. Glod
6. Ieud
7. Poienile-Glodului
8. Rozavlea
9. Săcel
10. Săliștea-de-Sus
11. Slătioara
12. Strâmtura
13. Șieu

II. PLASA SIGHET

1. Bucicoiul-Mare
2. Câmpulung-la-Tisa
3. Coștiui
4. Crăciunești
5. Iapa
6. Lunca
7. Remeți
8. Rona-de-Jos
9. Rona-de-Sus
10. Sarasău
11. Săpânța
12. Teceul-Mic
13. Virișmort

III. PLASA ȘUGATAG

1. Bârsana
2. Bervești
3. Breb
4. Budești
5. Călinești
6. Cornești
7. Crăcești
8. Desești
9. Ferești
10. Giulești
11. Hărnicești
12. Hoteni
13. Nănești
14. Ocna-Șugatag
15. Oncești
16. Sărbi
17. Șugatag
18. Vad
19. Valea-Porcului
20. Văleni

IV. PLASA VIȘEU

1. Bistra
2. Borșa
3. Leordina
4. Moisei
5. Petrova
6. Poienile-de-sub-Munte
7. Repedea
8. Ruscova
9. Valea-Vișeului
10. Vișeul-de-Jos
11. Vișeul-de-Mijloc
12. Vișeul-de-Sus

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL MEHEDINȚI

Stema. Scut albastru, cu o albină de aur cu aripile întinse.

Simbolizează vechea și bogata industrie a albinăritului din acest județ.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. este așezat în apusul Olteniei la drumul care trece prin defileul Dunării către Banat.

Suprafața: 5.320 km².

Infățișarea pământului. In partea nordică a județului sunt munții, nu prea înalți (între 1200—1500 m) ai Cernei sau Mehedințului; urmează apoi un podiș de eroziune tăiat în roci cristaline și calcare cu multe chei, doline, peșteri (podișul Mehedințului) și, înfine, seria de culmi piezișe ale platformei deluroase oltene care și aici se pierde pe nesimțite în câmpia Dunării.

Climă și ape. Clima este de tip continental temperat însă cu oarecare influențe mediteranee care se simt, în special, în temperatura mai puțin coborîtă a iernii (2° la Turnu-Severin) și în regimul ploilor (două epoci bine marcate, de primăvară și de toamnă, dintre care cea din urmă e caracteristică ținuturilor mediteranee). Vânturile dominante sunt cele de V., lucru care se vede, între altele, și din direcția dunelor de nisip care acoperă câmpia.

La granița dinspre Banat, se găsește *Cerna*, iar în apropierea cele din spre județul Gorj, curge, în întregime pe teritoriul județului, Motrul. Intre Cerna și Motru se mai găsesc încă numeroase râuri, însă mai puțin însemnate. (*Bahna*, *Topolnița*, *Drincea*, etc.). In lunca Dunării înfine și în cursul câtorva văi, sunt numeroase lacuri dar nu prea mari.

Vegetație. Munții și podișul Mehedințului sunt acoperiți de întinse păduri de fag; în jurul Vârciorovei însă și pe dealurile mai joase, sunt presărate numeroase păduri de stejar, resturi din pădurea neîntreruptă de altădată. In aceste păduri și mai ales în cele dintre Severin și Vârciorova cu prelungiri pe valea Cernei, în Banat, se găsesc, asociate stejarilor, numeroase elemente mediteranee (alunul turcesc, liliacul sălbatec, sfineacul, moșdreanul, arțarul cu frunza cu trei lobi, nucul sălbatec, etc.). In partea S-V a județului, unde și precipitațiunile scad sub 500 mm anual, pe nisipurile dunelor care acoperă toată câmpia, se întinde stepa în asociație cu plantele arenacee (de terenuri nisipoase).

Bogății minerale. Pe valea Bahnei care dă în Dunăre lângă Vârciorova și în cursul superior al Topliței, se găsesc zăcăminte de cărbune brun de foarte bună calitate; iar în regiunea colinară, lignit. E cunoscut în fine calcarul de construcție dela Gura-Văii.

ISTORIE

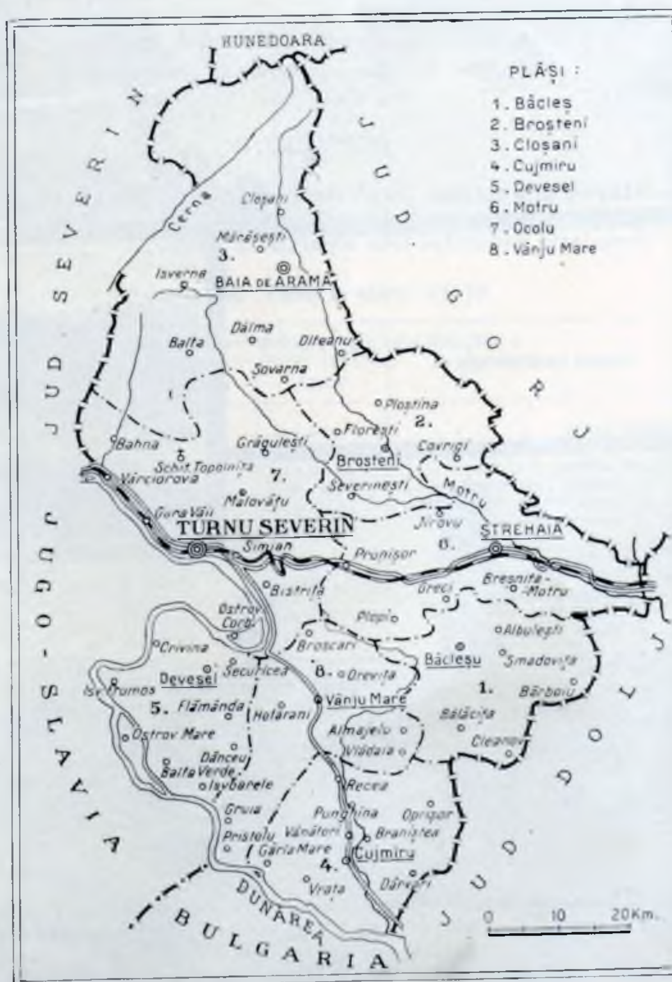
Vechime și desvoltare istorică. Județul M., al cărui nume înseamnă «cei dela Mehadia», apare pe la finele sec. XV, în locul județului Motrului și a unei părți din județul de Baltă.

Teatru al unor evenimente de care se leagă însăși făptura noastră națională, județului M. păstrează importante relicve istorice.

De-a-latul său a trecut Traian împăratul cu oștirile Romei în al doilea răsboin dacic. Podul construit de Apollodor din Damasc în vederea cuceririi Daciei, a asigurat până târziu legăturile ei cu imperiul.

La capătul dacic al acestui pod s'a constituit, pe urmele unei așezări autohtone, castrul Drubeta, care deveni, mai târziu «municipiu al lui Hadrian» și în care s'au perindat legiunea V Macedonica, legiunea VII Claudia, legiunea IV Flavia, aripa Claudia a Galilor.

Castrul acesta întreținu raporturi cu marile așezări militare de pe țărmul Istrului. Existența sa aici e constatată fără întrerupere și după așa zisa părăsire a Daciei de Aurelian. Ea a servit de bază militară a imperiului de Răsărit, sau punct înaintat în calea bărbarilor.

In regiunile acestea au fost aşezaţi apoi, de regii unguri, cavalerii ioaniţi.

Ele au trecut apoi în mâna domnilor Ţării Româneşti sari le-au posedat cu titlul de bani ai Severinului.

Monumente istorice. A) In Turnu-Severin:

Castrul roman Drubeta, din care săpăturile arheologilor au scos la lumină praetoriul lui Traian, praetoriul lui Hadrian, zidul lui Constantin cel Mare, statui şi inscripţii de cel mai mare interes istoric.

Ruinele podului lui Traian, construit de arhitectul Apollodor din Damasc la anul 104 d. Hr,

Termele romane de pe terasa Dunării.

Ruinele a 2 Bazilici medievale, în parcul « Drubeta » şi în Curtea liceului « Traian ».

Cetatea medievală a Banatului de Severin, în grădina publică « General Dragalina ».

B) In restul judeţului:

Staţiuni preistorice. In Ostrovul Simian, Ostrovnl Corbului şi Ostrovul Mare. *Castre romane* la Ostrovul Banului, Puţinei-Halânga, Hinova şi Cetatea Grădeţ.

Mânăstirea Vodiţa, ctitoria călugărului Nicodim, pe temeliile altei mânăstiri din sec. XIII.

Mânăstirea Coşuştea-Crivelnic, înălţată în sec. XV, pe temeliile unei mânăstiri mai vechi.

Mânăstirea Strehaia, ctitoria boierilor Craioveşti, reclădită de Matei Basarab în 1645,

Ruinele cetăţii de pe insula Ada-Kaleh. Cetatea a fost construită de turci în secolul al XV-lea.

Schitul Topolniţa, din comuna Baloteşti, ctitoria lui Lupu Buligă din sec. XVII.

Mânăstirea Gura-Motrului, ctitoria Vel-Vornicului Preda Brâncoveanu, din 1653, zugrăvită de Constantin Brâncoveanu la 1705.

Biserica Sft. Gheorghe din Cerneţi, zidită de Grigore Ghica la 1663.

Biserica Sf. Nicolae din Cerneţi, construită în 1794, cu interesante fresce ale epocei.

Biserica Sf. Ioan din Cerneţi, construită în 1820.

Biserica de lemn din Baia-de-Aramă, construită în sec. XVIII.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul M. numără 306.339 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*:

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	306.339	144.997	161.342
Total urban	30.547	14.605	15.942
1. Oraşul Turnu-Severin .	21.073	10.125	10.948
2. Oraşul Baia-de-Aramă .	1.475	688	787
3. Oraşul Strehaia	7.999	3.792	4.207
Total rural	275.792	130.392	145.400
1. Plasa Câmpu	99.452	47.846	51.606
2. Plasa Cloşani	53.499	24.799	28.700
3. Plasa Motru	64.999	30.511	34.488
4. Plasa Ocolu	57.842	27.236	30.606

b) *Pe grupe de vârstă*:

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	306.339	30—49 ani	71.335
		50—69 ani	34.659
0— 9 ani	78.657	70 ani şi peste . . .	6.203
10—29 ani	114.134	Vârstă nedeclarată .	1.351

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul M., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medei anuală . . .	—	9.160	5.937	3.223	29,1	18,9	10,2
1931	307.540	8.857	6.457	2.400	28,8	21,0	7,8
1932	310.845	10.006	6.074	3.932	32,2	19,5	12,7
1933	314.391	9.040	5.305	3.735	28,8	16,9	11,9
1934	318.428	9.009	5.563	3.446	28,3	17,5	10,8
1935	320.979	8.888	6.286	2.602	27,7	19,6	8,1
1936	324.890	9.665	5.711	3.954	29,7	17,6	12,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului M. a fost de 328.164 loc. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 306.339 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 21.825 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 7,1%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Regiune de trecere între ţinutul muntos al Banatului, depresiunea subcarpatică a Jiului, câmpia Olteniei şi lunca Dunării, judeţul M. se deschide ca un evantai în jurul Severinului, păzind alternativ trecerea din Oltenia spre Banat, sau din Banat spre Jiu, sau spre şesul Dunării.

Drumul care vine dela Nord la Sud din Banat, prin valea Cernei, până la Dunăre, paralel cu drumul de fier, se ramifică îndată după Severin: un prim drum, al *Descălecării*, după ce urcă dealul Balotei, coboară spre Apus, pe valea Huşniţei şi a Motrului, prin Strehaia, paralel cu drumul de fier spre valea Jiului Mijlociu şi spre Craiova; al doilea merge spre Nord-Est, către depresiunea Târgului de Jii, peste dealurile Motrului; al treilea o ia în sus spre miazănoapte, pe sub plai, către lunca Dunării, spre cetate.

Partea de miază-noapte a judeţului cuprinde satele aşezate în preajma drumului de sub munte. Sunt, în general, sate mici, străvechi, risipite pe plaiuri şi prin coclauri, în care principalele îndeletniciri ale oamenilor sunt pădurăritul şi creşterea caprelor. Puţine industrii extractive: de cupru, la Baia de Aramă, de calcar, la Gura-Văii, sau de lignit, prin alte locuri cunoscute din vechime, dar azi mai mult părăsite. Viaţa acestor sate e legată de aceea a satelor aşezate în valea Cernei, peste munţi, cu care îşi împarte stăpânirea acestora. Vorba cântecului: « Mă suii în dealul Cernei şi privii într'al Isvernei ». Un drum vechiu de transhumanţă duce din munte, peste dealurile din dreapta Motrului, către lunca Dunării.

Partea de apus, fostul « Judeţ al Motrului », e formată din satele înşirate de-a-lungul acestui râu şi al afluenţilor săi, precum şi de-a-lungul drumului care duce din Severin la Târgul Jiului, peste dealuri.

Sunt cătune obişnuite, de râu, cu vechile aşezări pe conul de dejecţie al afluenţilor apei principale, întinse apoi lanţ de-a-lungul apei. Viaţa socială are aci aceleaşi caractere cu cea din valea Jiului. Populaţia îşi împarte îndeletnicirile între pădurărit, creşterea animalelor şi o agricultură insuficientă (mai ales porumb), împlinind lipsurile acestor îndeletniciri prin desvoltarea cărăuşiei şi a precupeţiei cu păcură, sare, cergi, piue, etc., pe care le cară dela munte la şes, aducând în locul lor produse alimentare.

Partea de miază-zi, fostul « Judeţ de baltă », e alcătuită din sate mai mari şi mai rare, de câmpie, aşezate pe terase, sau în luncă, la încrucişarea drumurilor şi locuite de o populaţie care se ocupă în primul rând cu agricultura. Viaţa socială are aci caracterul general al vieţii din şesul Olteniei, această regiune fiind o prelungire apuseană a Doljului. Ca tot Doljul de miază-zi, această parte e o zonă de contact permanent cu populaţia de peste Dunăre, în bună parte românească, pe valea Timocului.

Judeţ cu caracter compact românesc şi ţărănesc, păstrând în chip deosebit conştiinţa romanităţii sale, e alcătuit, mai ales în partea de miază-noapte şi răsărit, din puternice aşezări moşneneşti, mândre de starea lor, aşa numiţii « boieri dela Motru », întrerupte pe alocuri de sate de

MEHEDINȚI

INSULA ADA-KALEH

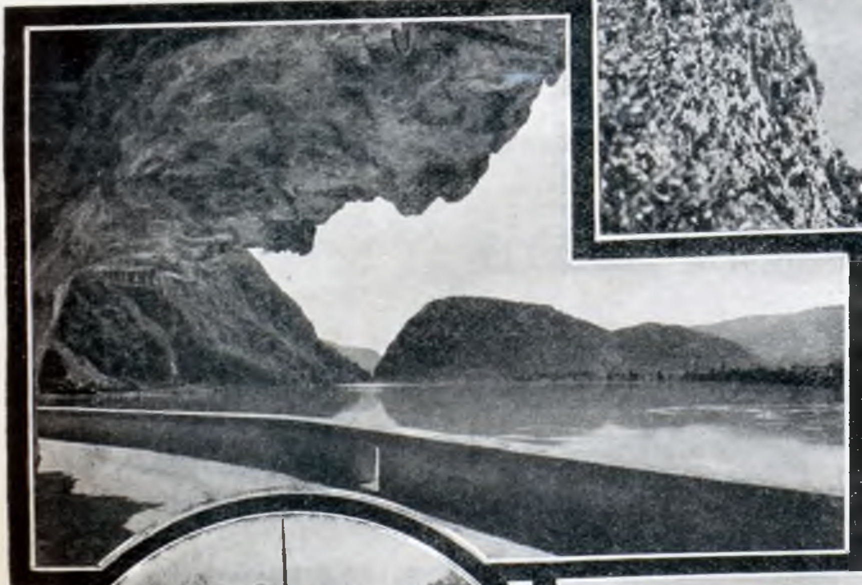

CAZANELE

CAZANELE

ŞOSEAUA CAZANELOR

TURNU-SEVERIN: PORTUL

RUINELE CETĂŢII DRUBETA

ţigani, foşti robi mânăstireşti. In câmpie, spre miază-zi, se întâlnesc sate noui de colonişti. Sărăcia pământului determină, mai ales în partea de Nord şi de Est a judeţului, un curent puternic de emigrare spre oraş, spre Banat (bufanii) sau spre Hunedoara (golanii). Judeţul are un port caracteristic, propriu, cu influenţe bănăţene. Obiceiurile sunt bine păstrate, mai ales în partea muntoasă a judeţului. Folklorul prezintă, amestecate, caracterele Banatului şi ale Gorjului.

Severinul, oraş curat românesc, fostă cetate bănească, adăposteşte azi, pe lângă o burghezie administrativă recentă, dar închegată şi conştientă de sine, şi câteva industrii alimentare şi de construcţii, dintre care cea mai de seamă e aceea a « Şantierelor române dela Dunăre », în care s'a construit în mare parte flotila serviciului românesc de navigaţie fluvială. Clima blândă, amintirile romane, parcul trandafirilor, vecinătatea romanticei insule Ada-Kaleh, fac din acest oraş un punct de plecare pentru vizitatorii Cazanelor şi Porţilor de Fier. Din timpul răsboiului de întregire, Severinul e vestit prin epopeea detaşamentului dela Cerna, care, deşi înconjurat din toate părţile şi izolat de restul armatei române în retragere, şi-a croit singur drum — ca o nouă Anabasis — de-a-lungul Dunării, până la Islaz.

m. v.

ECONOMIE

Activitatea economică a judeţului, determinată de caracterul complex al pământului său, se desfăşoară în special în agricultură, viticultură, exploatarea pădurilor, a carierelor de cărbune şi de aramă.

Şantierul de construcţii navale din Turnu-Severin dă oraşului capitală un impuls industrial.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 532.000 ha.

Suprafaţa arabilă este de 229.464 ha, adică 43,13% din suprafaţa judeţului şi 0,78% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 21.886 ha, adică 9,54%, iar mica proprietate 207.578 ha, adică 90,46%.

Din totalul suprafeţei arabile, cerealele ocupă 218.295 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 107.042 ha, cu o producţie de 1.058.757 chint. (producţia medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 249 milioane lei.

Grâul ocupă 101.783 ha, cu o producţie de 325.506 chint. (producţia medie la ha, 3,2 chint.), în valoare de 129 mil. lei.

Secara ocupă 5.649 ha, cu o producţie de 18.697 chint. (producţia medie la ha 3,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Ovăzul ocupă 2.821 ha, cu o producţie de 10.772 chint. (producţia medie la ha 3,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Orzul ocupă 992 ha, cu o producţie de 4.876 chint. (producţia medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Meiul ocupă 7 ha, *măturile* ocupă 1 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 4093 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 1.730 ha, cu o producţie de 40.387 chint. fân (media la ha 23,3 chint.), în valoare de 5 milioane lei, şi 50 chint. sămânţă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2256 ha, cu o producţie de 27.974 chint. (media la ha 12,4 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 3.148 ha. Din această suprafaţă *varza* ocupă 653 ha, cu o producţie de 58.912 chint. (media la ha 90,2 chint.), în valoare de 12 milioane lei. *Mazărea* ocupă 639 ha, cu o producţie de 8078 chint. (media la ha 12,6 chint.), în valoare de 4 milioane lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 51.827 chint. în valoare de 18 milioane lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 386.968 chint., în valoare de 19 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1085 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 542 ha, cu o producţie de 2.623 chint. fuior (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei şi 2.110 chint. sămânţă (media la ha 3,9 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (532.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.843 ha.

Fâneţele naturale ocupă 18.034 ha, cu o producţie de 265.099 chint. (producţia medie la ha 14,7 chint.), în valoare de 29 milioane lei.

DRUMUL LUI TRAIAN PE MALUL DUNĂRII, 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten.
Col. Academiei Române

Păşunile ocupă 30.547 ha.

Pădurile ocupă 77.277 ha.

Livezile de pruni ocupă 3310 ha, cu o producţie de 106.913 chint. (producţia medie la ha 32,3 chint.), în valoare de 32 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.753 ha.

Viţa de vie ocupă 7093 ha (din care viile pe rod 6639 ha), cu o producţie de 149.704 hl (prod. medie la ha 22,5 hl), în valoare de 31 milioane lei.

Creşterea animalelor. In judeţul M. se găseau în anul 1935: cai 20.869, boi 87.788, bivoli 56, oi 243.779, capre 21.153, porci 63.526, stupi sistematici 5.035, stupi primitivi 10.976.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de celelalte judeţe. De asemeni trebue subliniată marea desvoltare a apiculturii (albinăritului) din acest judeţ.

Industrie. 5 mori sistematice, peste 80 mori ţărăneşti, 1 fabrică de spirt, 1 de bere, 1 de ulei vegetal, 1 de bomboane, 2 de rahat, 1 de ghiaţă, 1 de pălării, 1 de tăbăcărie, 1 de mobile, 2 de teracotă, 1 de cherestea, 1 de cărămidă, 4 de ţiglă, 1 de tutun şi ţigări, 1 şantier de construcţii navale, 1 atelier de reparaţiuni de locomotive şi vagoane şi 1 atelier mecanic; *cariere*: piatră calcară la Brezeniţa şi Gura-Văii şi piatră de gresie la Gura-Văii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara Avram Sabetay Fii (inv. 8), Fabrica de ghiaţă « Gerul » (soc. 15, inv. 2), Şantierul de construcţii navale T. Severin (inv. 61) şi Atelierul de reparaţiuni C.F.R. (inv. 34), toate în Turnu-Severin.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI MEHEDINŢI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numarul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	4	1.204	98	33.109
Textilă	1	—	24	107	11.883
Metalurgică	3	—	854	916	71.537
Pielărie	—	1	92	—	—
Lemnului	1	—	14	7	340
Materiale de construcţie	3	1	43	95	863
Total	14	6	2.231	1.223	117.732

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ de cereale, animale, lemnărie, cherestea, piei, lână şi vinuri.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (*soc.*) şi capitalul investit (*inv.*) în milioane de lei.

VALEA BISTRIŢEI

In Turnu-Severin se concentrează producţia agricolă a judeţului şi cea forestieră a judeţelor vecine din Banat, pentru a lua calea Dunării în sus şi în jos. Populaţia bănăţeană desface de piaţa Severinului brânzeturi şi fructe, aprovizionându-se aci cu cereale, vite şi legume.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *18 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3.363.870	Fonduri	83.740.461
Plasamente	259.593.151	Angajamente	227.324.333
Imobilizări	18.944.221	Rezultate	74.611
Rezultate	29.238.163		
Total	311.139.405	Total	311.139.405

Cooperative de credit (*bănci populare*) 199, cu 36.518 membri şi cu un capital social vărsat de 75.695.360 lei. Imprumuturi acordate 190.077.779 lei (neconvertite lei 30.364.503, convertite 64.378.330 lei, reduceri la împrumuturi convertite 95.334.946 lei). Depuneri spre fructificare 47.760.120 lei. Totalul bilanţului 228.929.916 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 355 membri şi cu un capital social vărsat de 443.181 lei. Fonduri 296.962 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 42.857 lei. Bilanţul încheiat 1.042.678 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 3, cu 338 membri şi cu un capital vărsat de 1.280.081 lei. Bilanţul încheiat: 4.987.484 lei.

Cooperative de consum 18, cu 3.579 membri şi cu un capital social vărsat de 3.025.597 lei. Mărfuri generale în valoare de 3.914.358 lei. Bilanţul încheiat: 10.433.681 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului M. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**16.196.764**
Venituri ordinare	*10.683.478*
Venituri extraordinare	*777.502*
Venituri speciale	*4.735.784*
Cheltueli	**16.196.764**
Cheltueli ordinare	*10.683.478*
Cheltueli extraordinare	*777.502*
Cheltueli speciale	*4.735.784*

Drumuri. Judeţul M. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.668 km 356 m repartizată astfel:

Drumuri naţionale 138 km 838 m, din cari 134 km 621 m (pietruiţi) sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 3 km 217 m (pavaţi) şi 1 km (pietruit) de comunele urbane.

Drumuri judeţene 222 km 205 m, în întregime în administraţia judeţului, din cari 220 km 409 m, sunt pietruiţi.

Drumuri comunale 1307 km 313 m.

Lungimea podurilor este de 6.801,88 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.282,10 m, judeţene 706,08 m, şi comunale 4.813,70 m.

Prin judeţ trec 2 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Craiova — T. Severin — Orşova* (T.-Severin — Strehaia = 46 km).
2. *Tg. Jiu — T. Severin.*

Navigaţie fluvială. Curse regulate ale Societăţii N.F.R. pe liniile: *a*) T. Severin - Calafat - Corabia - Rusciuc - Giurgiu - Silistra - Cernavoda - Brăila - Galaţi şi inapoi. (Puncte de oprire în judeţ: Batoţi, Crivina, Ţigănaşi, Gruia şi Gârla-Mare). *b*) T.-Severin - Ada-Kaleh - Baziaş. *c*) T.-Severin - Gârla-Mare. (Puncte de oprire: Ninova, Ostrovul Corbului Batoţi, Vrancea, Crivina, Ţigănaşi, Ostrovul-Mare şi Gruia).

Curse regulate ale Societăţii austriace de navigaţie (D.D. S.G.) pe linia Viena - Bratislava - Budapesta - Belgrad - Moldova Veche - Orşova - Ada Kaleh - Turnu - Severin - Vidin - Lom - Giurgiu - Rusciuc.

Curse regulate ale societăţilor de navigaţie jugoslavă şi cehoslovacă pe linia Regensburg - Viena - Bratislava - Budapesta - Belgrad - Orşova - Turnu-Severin - Giurgiu - Brăila - Galaţi.

Curse regulate ale Societăţii ungare de navigaţie (M.F.T.R.) pe linia Viena - Bratislava - Budapesta - Moldova-Veche -Orşova - Ada-Kaleh - Turnu-Severin - Lom - Giurgiu -Rusciuc.

Cale ferată. Judeţul M. este străbătut de o linie de cale ferată principală simplă de 96 km.

Itinerarii principale: Rapide (Simplon): Bucureşti — Timişoara—Jimbolia (Belgrad — Paris). Accelerate: Bucureşti—Timişoara.

Staţii importante: Turnu-Severin, Vârciorova.

Navigaţie aeriană. Prin judeţ trece linia L.A.R.E.S. cu sosire şi plecare pe aerodromul T. Severin.

Itinerariu. Bucureşti - T. Severin - Timişoara - Arad.

Poştă, telegraf, telefon. 7 *oficii P.T.T. de stat* la Turnu-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Broşteni, Cujmir, Gruia şi Vânjul-Mare; *10 agenţii speciale* la Bâcleş, Bălăciţa, Balta, Butoeşti, Ciovârnăşeni, Prunişor, Scăpău, Slivileşti, Tâmna, Vârciorova şi *1 gară cu serviciu poştal* (Gura-Văiei).

Oficii telefonice la T.-Severin, Strehaia, Baia-de-Aramă, Bâcleş, Bălăciţa, Broşteni, Butoeşti, Ciovârnăşeni, Cujmir, Gruia, Prunişor, Scăpău, Tâmna şi Vânjul-Mare.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Turnu-Severin este centrul turistic al judeţului. De aci se poate merge, cu trenul: la Vârciorova (în apropierea căreia se văd ruinele Mânăstirii Vodiţa, pe malul Dunării), la Orşova (de unde cu barca pe Dunăre la insula Ada-Kaleh), la Băile Herculane şi Mehadia, la Strehaia (unde este o mânăstire, ctitorie a Craioveştilor); cu automobilul la Baia de Aramă, la Mânăstirea Tismana, la Tg.-Jiu, etc.; cu piciorul, la Mânăstirea Topolniţa, aşezată într'o poziţie admirabilă, pe valea cu acelaş nume. Tot din Turnu-Severin, cu vaporul pe Dunăre; în sus, prin Porţile de Fier, la Vârciorova, Orşova şi Buziaş în Clisura Dunării; în jos la Calafat, Corabia etc; cu barca, la ostrovurile în care s'au găsit urme preistorice. In ostrovul Şimian este un strand pentru Severineni.

Alpinism în munţii Cernei: din Vârciorova pe muntele Ţarcu şi din Baia de Aramă pe muntele Godeanu.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 248.235 locuitori din cari 48,2% sunt ştiutori de carte. După sex proporţia este de 70,0% bărbaţi ştiutori de carte şi 29,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

MEHEDINȚI

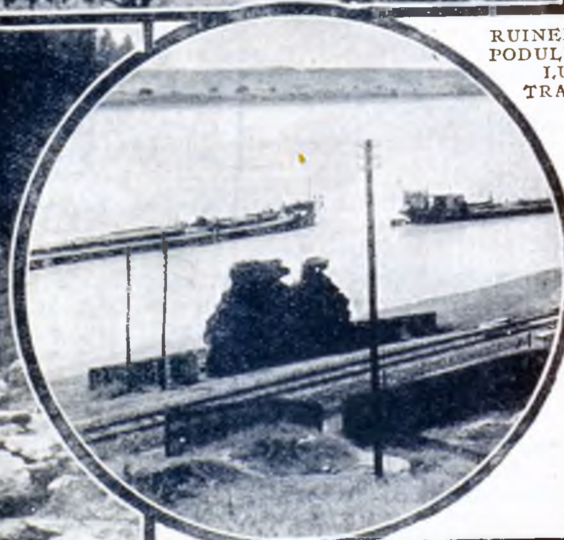

TURNU-SEVERIN: LICEUL TRAIAN

TURNU-SEVERIN: PARCUL ROZELOR ȘI PALATUL CULTURAL

DEFILEUL DUNĂRII LA TURNU-SEVERIN

RUINELE PODULUI LUI TRAIAN

MONUMENTUL EROILOR

GURA VĂII: CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,8	0,4
2. Primară	70,5	93,2
3. Secundară	12,6	3,1
4. Profesională	11,5	2,9
5. Universitară	2,1	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,5	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 74.401 locuitori (4022 în mediul urban şi 70.379 în mediul rural).

Şcoli secundare. Liceu de băieţi, Liceu comercial, Liceu de fete, Liceu industrial de fete, Şcoală normală de fete, Gimnaziu comercial, Institut de fete particular, Şcoală evanghelică (toate la T.-Severin) ; 5 gimnazii industriale la T.-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Bălăciţa şi Vânjuleţ ; 2 şcoli de menaj la T.-Severin şi Vânjuleţ ; 3 şcoli profesionale la Baia-de-Aramă, Gemeni şi Ada-Kaleh.

Şcoli primare 354, din care 341 rurale şi 13 urbane (352 şcoli de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 47.297 elevi (2745 mediu urban şi 44.552 mediu rural) şi cu 911 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 6, din care 2 rurale şi 4 urbane, toate de stat, cu un număr total de 547 copii (365 mediu urban şi 182 mediu rural) şi cu 10 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Strehaia, Bâcleş, Bahna, Bistriţa, Corlăţel, Covrigi, Dănceu, Floreşti, Grozeşti, Gemeni, Oprişoru, Ploştina, Podul-Grosului, Răcşoreni, Stigniţa, Ţântaru şi Valea-Mânăstirei.

Liga Culturală activează în Turnu-Severin şi Lupoaia.

Casa Şcoalelor şi a culturii Poporului întreţine în judeţul M. 46 cămine culturale, 9 soc. muzicale şi 40 biblioteci, adică în total 95 organizaţii culturale, dintre care 22 au personalitate juridică.

Fundaţia Bibicescu, cu numeroase filiale în judeţ.

In T. Severin se mai află: Biblioteca « I. G. Bibicescu », Muzeul « Dr. C. Istrati », 2 societăţi culturale, 1 societate corală, 1 soc. preoţească, Soc. « Casa Luminii », Teatrul comunal, 2 cinematografe, 3 societăţi sportive, 3 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 99,0 % sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 277 biserici ortodoxe, 3 mânăstiri ortodoxe la Baloteşti, Covrigi şi Samarineşti, 1 biserică romano-catolică, 1 protestantă, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 baptistă şi 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe la T.-Severin. Judeţul M. se află în eparhia Episcopiei ortodoxe a Râmnicului-Noului-Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului M. este municipiul Turnu Severin. Judeţul are 3 oraşe (*Turnu-Severin, Baia-de-Aramă* şi *Strehaia*) şi 428 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Bâcleş	36 sate
II.	Plasa Broşteni	68 sate
III.	Plasa Cloşani	82 sate
IV.	Plasa Cujmiru	22 sate
V.	Plasa Devesel	23 sate
VI.	Plasa Motru	87 sate
VII.	Plasa Ocolul	77 sate
VIII.	Plasa Vânju-Mare	33 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Turnu-Severin cu 2 secţiuni, 14 magistraţi, 1 prim procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Craiova.

10 judecătorii la Turnu-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Bâcleş, Broşteni, Cujmiru, Flămânda, Tâmna şi Vânju-Mare, cu un total de 21 magistraţi.

Organizare sanitară. 9 spitale de stat, la Turnu-Severin, Baia-de-Aramă, Strehaia, Balta, Bâcleş, Burila-Mare, Cujmiru, Slivineşti, Vânju-Mare.

12 dispensare de stat la Almăjel, Bălăciţa, Broscari, Butoeşti, Ciovămăşani, Corcova, Ilovăţ, Obârşia-Câmp, Pătule, Ploştina, Prunişor, Vârciorova.

Serviciul sanitar al judeţului şi Serviciul sanitar al oraşului T.-Severin.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are un oficiu la Turnu-Severin şi organizaţii medicale în Turnu-Severin, Strehaia, Ada-Kaleh şi Gura-Văii, cu un total de 8 medici.

In T.-Severin se mai află 6 soc. profesionale de ajutor, Soc. mutilaţilor de războiu, Azilul de tuberculoşi, Azilul de copii săraci « Mişoiu », Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., 1 cămin de ucenici.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Turnu-Severin, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Baia-de-Aramă, comună urbană, vestită altădată prin minele sale de aramă, situată în bazinul Motrului din regiunea muntoasă din nordul judeţului, la 62 km de reşedinţa judeţului, 125 km de Craiova şi 359 km de Bucureşti. Staţiile de c.f. apropiate: T.-Severin la 62 km şi Vârciorova la 47 km.

Are 1.443 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 prevede la venituri şi cheltueli 545.179 lei.

1 fabrică de cherestea, 1 moară.

Comerţ cu lemne de foc, cherestea, oi şi lână.

Banca « Târgu-Jiu » (sucursală), 1 bancă populară.

Gimnaziu industrial, Şcoală profesională, 2 şcoli primare, 1 grădină de copii, 1 bibliotecă.

2 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital de stat, Dispensar pentru copii.

Strehaia, comună urbană aşezată în răsăritul judeţului pe drumul Craiovei, la 46 km de reşedinţa judeţului, 65 km de Craiova şi 298 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti — Craiova — Timişoara.

Are 8.209 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi): venituri şi cheltueli = 1.481.295 lei.

4 mori, 1 fabrică de ţigle. Comerţ redus cu cereale, animale şi fructe. 2 bănci populare. Bâlciu anual: 2 Mai.

Gimnaziu industrial, 4 şcoli primare, 1 grădină de copii. Bibliotecă populară.

3 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Secţie de poduri şi şosele, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu silvic, Regiune agricolă, Pompieri. Sfat negustoresc.

Spital de stat, Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Ada-Kaleh. Sat turcesc, în insula cu acelaşi nume din dreptul Vârciorovei. Insula Ada-Kaleh e vestită prin vegetaţia ei mediteranee şi prin arhaismul Turcilor care o locuesc. Aceştia se bucură de câteva privilegii, printre care cel mai important e vânzarea tutunului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL MEHEDINŢI

A) Oraşe

1. Municipiul Turnu-Severin (capitala judeţului)
2. Baia-de-Aramă
3. Strehaia

B) Sate

I. PLASA BÂCLEŞ

1. Adunaţii-Teiului
2. Albuleşti
3. Bălăciţa
4. Bălţaţii-de-Jos
5. Bălţaţii-de-Mijloc
6. Bălţaţii-de-Sus
7. Bărboi
8. Bâcleşu
9. Biban
10. Busu
11. Busuleţu
12. Cleanov
13. Corzu
14. Dobra
15. Giura-Vlădica
16. Golineasa
17. Greceşti
18. Gvardeniţa
19. Higiu
20. Malumnicu
21. Petra
22. Piria
23. Podu-Grosului
24. Rocşoreni
25. Scorila
26. Secu
27. Slaşoma
28. Smadovicioara
29. Smadoviţa
30. Stâneşti
31. Stigniţa
32. Sumandra

33. Ţiuleni
34. Ursoaica
35. Valea-Marcului
36. Varodia

II. PLASA BROŞTENI

1. Basici
2. Băzăvani
3. Bârzescu
4. Boca
5. Brădetu
6. Broşteni
7. Călieni
8. Cătunele
9. Căzăneşti
10. Cojmăneşti
11. Copăcioasa (Floreşti)
12. Copăcioasa (Zegujani)
13. Corcova
14. Corobăile
15. Covrigi
16. Croici
17. Drăgoteşti
18. Ercea
19. Floreşti
20. Gărdoaia
21. Gâlceşti
22. Gârbovăţu-de-Jos
23. Gordunu
24. Govodarva
25. Horăşti
26. Imoasa
27. Insurăţei
28. Jigniţa
29. Larga
30. Leurda
31. Lupoaia
32. Lupoiţa
33. Lupşa-de-Jos
34. Lupşa-de-Sus
35. Mătăsari
36. Merişu
37. Miculeşti
38. Moşneni
39. Pârvuleşti
40. Peşteana
41. Peştenuţa
42. Ploştina
43. Poiana
44. Porcoaşa
45. Râpa-de-Lupoaia
46. Râpa-de-Zegujanu
47. Roşia
48. Roşiuţa
49. Runcurelu
50. Samarineşti
51. Severineşti
52. Slivileşti
53. Steicu
54. Stejaru
55. Strâmtu
56. Stroeşti
57. Sura
58. Şiacu
59. Tehomiru
60. Trestioara
61. Ţirioiu
62. Valea-Alunului
63. Valea-Bisericii
64. Valea-Mănăstirii
65. Valea-Perilor
66. Valea-Poenii
67. Valea-Rea
68. Zegujani

III. PLASA CLOŞANI

1. Apa-Neagră
2. Bala-de-Jos
3. Bala-de-Sus
4. Balta
5. Băluţa
6. Bărăianu
7. Bereşti
8. Bratilov
9. Brativoeşti
10. Brânzeni
11. Brebina
12. Buicani
13. Bunoaica
14. Buseşti
15. Canicea
16. Călugăreni
17. Cămueşti
18. Câmpu-Mare
19. Cârciu
20. Cerna-Vârf
21. Cireşu
22. Ciureşti
23. Clesneşti
24. Cloşani
25. Comăneşti
26. Costeni
27. Costeşti
28. Cracul-Muntelui
29. Craiuici
30. Dâlma
31. Drăghiceşti
32. Gărdăneasa
33. Gheorgheşti
34. Glogova
35. Godeanu (comună)
36. Godeanu (com. Seliştea)
37. Gornenţi
38. Gornoviţa
39. Isverna
40. Iupca
41. Jormăneşti
42. Lăturoasa
43. Ludu
44. Malarisca
45. Marga
46. Mărăşeşti
47. Molani
48. Motru-Sec
49. Nadanova
50. Negoeşti
51. Negruşa
52. Obârşia-Cloşani
53. Ohaba
54. Olteanu
55. Orzeşti
56. Pădeşu
57. Păuneşti
58. Podeni
59. Ponoarele
60. Popeşti
61. Prejna
62. Proiteşti
63. Răieni
64. Răţuleşti
65. Rudina
66. Runcuşor
67. Sărdăneşti
68. Schiţimii
69. Seliştea
70. Sfotea
71. Stăneşti
72. Studina
73. Supăneşti
74. Şipotul
75. Şiroca
76. Şovarna-de-Sus
77. Şovarna-de-Jos
78. Titirleşti
79. Turtaba
80. Valea-Ursului
81. Văeni
82. Vidimireşti

IV. PLASA CUJMIRU

1. Aurora
2. Braniştea
3. Cearângul
4. Cujmiru
5. Cujmiru-Mic
6. Dârvari
7. Drincea
8. Gârla-Mare
9. Gemeni
10. Goanţa
11. Izimşea
12. Măgureni
13. Obârşia-Câmp
14. Oprişor
15. Poiana-Ciorii
16. Prisăceana
17. Punghina
18. Recea
19. Roşiori
20. Salcia
21. Vânători
22. Vrata

V. PLASA DEVESEL

1. Atârnaţi
2. Balta-Verde
3. Batoţi
4. Bistreţu
5. Burila-Mare
6. Burila-Mică
7. Chilia
8. Crivina
9. Dânceu
10. Devesel
11. Flămânda
12. Gogoşu
13. Izvoarele
14. Izvorul-Frumos
15. Jiana-Mare
16. Jiana-Veche
17. Mileni
18. Ostrovul-Mare
19. Scăpău
20. Securicea
21. Tismana
22. Ţigănaşi
23. Vrancea

VI. PLASA MOTRU

1. Argineşti
2. Arvăteşti
3. Băltanele
4. Bârlogeni
5. Bârzescu
6. Bârzuica
7. Blidaru
8. Boceni
9. Borogia
10. Bresnicioara
11. Bresniţa-Motru
12. Breta
13. Buiceşti
14. Butoeşti
15. Cacoţi
16. Cârceni
17. Cârciul
18. Cerângani
19. Cernaia
20. Colăreţu
21. Cosovăţu
22. Cotoroia-de-Jos
23. Cotoroia-de-Sus
24. Cremenea
25. Cremenea-de-Jos
26. Cremenea-de-Sus
27. Degeraţi
28. Deleni
29. Drăgoteşti
30. Faţa-Cremenii
31. Faţa-Motrului
32. Făuroaia
33. Fântâna-Domnească
34. Greci
35. Grozeşti
36. Gura-Motrului
37. Higiu-Drăgheşti
38. Igiroasa
39. Isvorăl
40. Jirovu
41. Jugastru
42. Lacul
43. Lumnicu-de-Jos
44. Lumnicu-de-Sus
45. Manu
46. Măru-Roşu
47. Menţii-din-Dos
48. Menţii-din-Faţă
49. Mijarca
50. Miluţa
51. Pavăţul
52. Păsărani
53. Pârlita
54. Perii
55. Plaiu
56. Plopi
57. Pluta
58. Poşta-Veche
59. Prunişor
60. Racoviţa
61. Răduţeşti
62. Robeşti
63. Ruptura
64. Sălătrucu
65. Slătinicu-Mic
66. Socoleşti
67. Sperleşti
68. Stănceşti
69. Stângăceaua
70. Şuşiţa
71. Tălăparu
72. Tâmna
73. Târsa
74. Titirigi
75. Ţânţaru
76. Ungureni
77. Valea-Bună
78. Valea-Perilor
79. Valea-Petrii (Băltanele)
80. Valea-Petrii (Perii)
81. Valea-Rea
82. Valea-Ursului
83. Văgiuleşti
84. Vărgaţi
85. Vlădăseşti
86. Voloiac
87. Voloicelu

VII. PLASA OCOLUL

1. Ada-Kaleh
2. Bahna
3. Baloteşti
4. Băseşti
5. Bălvăneşti
6. Bistriţa
7. Bobaiţa
8. Bresniţa-Ocol
9. Budăneşti
10. Călineştii-de-Jos
11. Călineştii-de-Sus
12. Cărămidari
13. Cârjei
14. Celnata
15. Cerneţi
16. Ciolan-Bădiţeşti
17. Ciovârnăşani
18. Cocorova
19. Colibaş
20. Cracu-Lung
21. Crăgueşti
22. Dâlbociţa
23. Dedoviţa
24. Dudaş
25. Dudaşu-Schelii
26. Dumbrăviţa
27. Ergheviţa
28. Firizu
29. Gârbovăţu-de-Sus
30. Gârniţa
31. Ghelmegioaia
32. Gura-Poroinii
33. Gura-Văii
34. Gutu
35. Halânga
36. Hinova
37. Husnicioara
38. I. G. Duca
39. Ilov
40. Ilovăţ
41. Iloviţa
42. Izvorul-Aneştilor
43. Izvorul-Bârzei
44. Lazu
45. Magheru
46. Malovăţ
47. Marmanu
48. Moiseşti
49. Negreşti
50. Noapteşea
51. Oprăneşti
52. Ostrovul-Corbului
53. Pârlagele
54. Petrişul
55. Piatra-Albă
56. Pitulaşi
57. Porceşti
58. Poroina-Ergheviţei
59. Priboeşti
60. Puţinei
61. Racova
62. Răscoleşti
63. Schinteeşti
64. Schitu-Topolniţii
65. Selişteni
66. Şimianu
67. Sişeşti-de-Jos
68. Sişeşti-de-Sus
69. Suharu
70. Şuşiţa
71. Şchela-Cladovei
72. Ţigăreni
73. Valea-Boerească
74. Valea-Copcii
75. Valea-Hoţului
76. Vârciorova
77. Zegaia

VIII. PLASA VÂNJU-MARE

1. Almăjel
2. Broscari
3. Bucura
4. Cioroboreni
5. Corlăţel
6. Cozia
7. Elisabeta
8. Fântâna-Mare
9. Fântânele-Negre
10. Gruia
11. Hotărani
12. Iablaniţa
13. Olteanca
14. Oreviţa
15. Oreviţa-Mică
16. Pădina-Mare
17. Pădina-Mică
18. Pătulele
19. Poroina-Mare
20. Poroiniţa
21. Principele-Mihai
22. Pristolul
23. Rogova
24. Stircoviţa
25. Şipotul
26. Traian
27. Valea-Anilor
28. Valea-Porumbului
29. Valea Prunişorului
30. Vânjuleţ
31. Vânju-Mare
32. Viaşu
33. Vlădaia

JUDEȚUL MUREȘ

Stema. Scut roșu, cu două fascii de aur și peste ele un pom verde încărcat cu mere de aur, crescând dintr'o terasă verde și având deasupra o stea de aur. Simbolizează bogăția în fructe a acestui județ.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul M. este așezat în E Transilvaniei, pe valea Mureșului, la ieșirea acestuia din lanțul munților Vulcanici.

Suprafața: 4.856 km².

Infățișarea pământului. In partea N-E, relieful județului este muntos și e format din două masive vulcanice: unul la N de Mureș (masivul *Călimanilor* cu vârfuri cari depășesc 2.000 m); celălalt, la Sudul aceleași văi (masivul *Gurghiului*, mai jos, însă cu aparatele vulcanice bine păstrate). Restul județului, adică regiunea S-V, face parte din podișul deluros al Transilvaniei și este format din culmi care coboară dela peste 700 m în apropierea munților, până sub 500 m în « Câmpia » despădurită și supusă frecventelor alunecări de teren. Valea Mureșului taie în curmeziș aceste două mari regiuni de relief, înăuntrul cărora ea prezintă un aspect cu totul deosebit: în munți e strâmtă și prăpăstioasă (defileu de peste 40 km lungime, lipsit aproape total de așezări); în podiș, ea este dimpotrivă, foarte largă (3—5 km) și mărginită de terase acoperite — cele inferioare — de culturi și sate mari. O mențiune specială merită în fine seria depresiunilor pe care apele le-au săpat — desgolind astfel stratele terțiarului — la contactul între masivele vulcanice și regiunea deluroasă. Acest fapt a avut o deosebită însemnătate în popularea și exploatarea poalelor munților. (Ex. de depresiuni: golful « *Gurghiului* » și cel al *Sovatei*).

Climă și ape. Clima este mai aspră (media temperaturei anuale 8° și a lunei Ianuarie —5°) și mai umedă decât în părțile sudice ale Țării, este totuși mai puțin umedă chiar în regiunea muntoasă a acestui județ, decât în restul Carpaților (cu excepția munților Buzăului). Intr'adevăr nicăeri în cuprinsul județului, precipitațiunile anuale nu trec de 700 mm. In schimb nici chiar în interiorul « Câmpiei », ele nu coboară sub 500 mm.

Toate râurile acestui ținut se strâng în apa principală *(Mureșul)*. Intre ele pot fi citate: *Gurghiul, Nirajul* și *Târnava-Mică* (cursul superior).

Vegetație. In munți, cu excepția Călimanilor, pășunea alpină este puțin desvoltată, așa că pădurea de conifere acoperă adesea și vârfurile. Făgetul se întinde pe povârnișurile din spre V, înaintând însă în pâlcuri din ce în ce mai restrânse, și pe dealurile de peste 500 m. Culmile mai joase sunt acoperite de stejari, chiar în cuprinsul « Câmpiei ». Depresiunile de contact dintre munți și podiș, văile râurilor cu terasele și cu poalele dealurilor, adică cea mai mare parte a regiunei colinare, sunt despădurite, bine populate și cultivate.

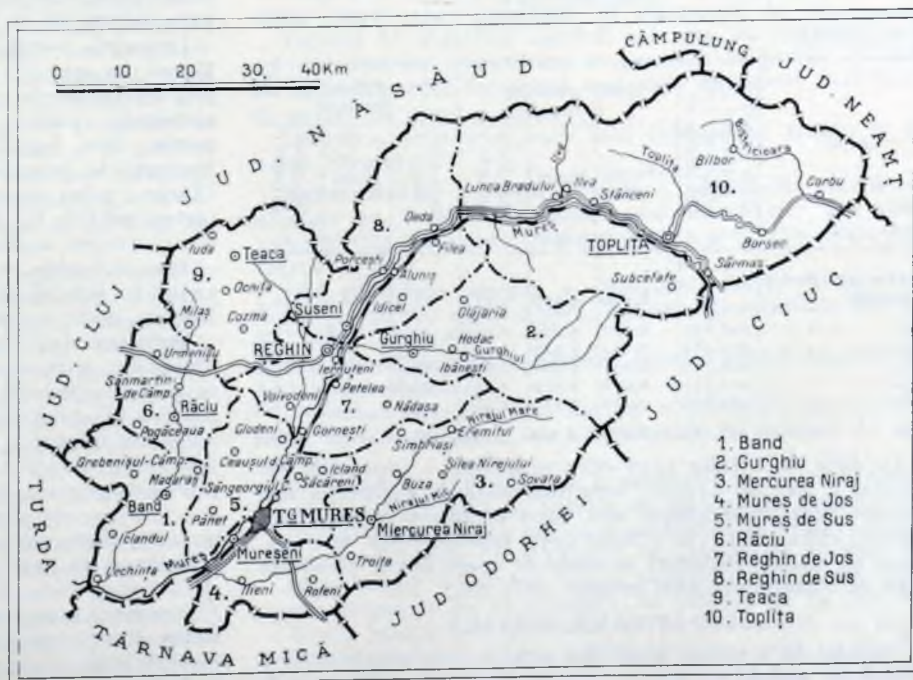
Bogății minerale. Regiunea muntoasă fiind de origină vulcanică, e bogată în ape minerale acidulate. La contactul ei cu podișul, apele au desgolit (în cuprinsul depresiunilor menționate mai sus) zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare). De aici bogăția în sare și izvoarele sărate ale acestei margine. Băile Sovata cu vestitul lor lac sărat și cald (nu însă din cauza apropierei vulcanilor) se află în acest județ. Partea vestică a județului, în fine, intră în zona gazului metan din « Câmpie ».

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul M. apare documentar la 1409 când regele Sigismund de Luxemburg în dorința de a răsplăti vitejia locuitorilor din Cașin și din satele vecine, pentru ajutorul dat împotriva Moldovenilor, a deslipit acest ținut de ținutul Ciucului și i-a dat o administrație proprie.

Hotărîrea lui Sigismund a fost întărită prin diploma dela Mediaș, din 1462, a lui Matei Corvinul, prin care se confirmă locuitorilor și dreptul de a-și alege judecători și conducător în răsboiu.

Tg.-Mureș, capitala județului, a întreținut numeroase relații cu domni Moldovei și ai Țării Românești. In 1531

în timpul nesfârșitelor lupte dintre Zapolya și Ferdinand de Austria, Petru Rareș îl luă sub protecția sa.

Din Tg.-Mureș au plecat în 1848, 25 de « canceliști » români, în frunte cu Avram Iancu și Papiu Ilarian, la lupta pentru libertatea românească.

Monumente istorice. *Cetatea Târgului* din Târgu-Mureș, construită la începutul secolului al XVII-lea, cu ziduri și bastioane puternice, în mijlocul căreia se află *Biserica reformată*, admirabilă arhitectură gotică din secolul XIV-lea.

Biserica romano-catolică din Târgu-Mureș, înălțată în secolul XVIII-lea, în stil baroc.

Biserica evanghelico-luterană din Reghin, construcție din anul 1330.

Biserica reformată din secolul XVII în comuna Ivănești.

Mânăstirea Franciscană din Călugăreni, construcție din secolul XVII-iea.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul M. numără 289.817 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	289.817	144.104	145.713
Total urban	47.298	23.327	23.971
1. Municipiul Tg.-Mureș .	38.116	18.968	19.148
2. Orașul Reghin	9.182	4.359	4.823
Total rural	242.519	120.777	121.742
1. Plasa Band	21.210	10.596	10.614
2. Plasa Mercurea Nirajului	32.723	16.635	16.088
3. Plasa Mureș	53.095	26.347	26.748
4. Plasa Râciu	18.582	9.225	9.357
5. Plasa Reghin	70.416	34.926	35.490
6. Plasa Teaca	22.777	11.202	11.575
7. Plasa Toplița	23.716	11.846	11.870

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	289.817	30—49 ani	67.456
		50—69 ani	35.075
0— 9 ani	76.647	70 ani și peste . . .	9.002
10—29 ani	100.543	Vârsta nedeclarată . .	1.094

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în jud. M., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	8.470	5.359	3.111	28,4	18,0	10,4
1931	291.695	8.956	5.199	3.757	30,7	17,8	12,9
1932	295.481	9.132	5.513	3.619	30,9	18,7	12,2
1933	298.716	8.276	5.301	2.975	27,7	17,7	10,0
1934	301.533	8.016	5.372	2.644	26,6	17,8	8,8
1935	303.866	7.972	5.412	2.560	26,2	17,8	8,4
1936	307.189	8.560	5.227	3.333	27,9	17,0	10,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului a fost de 310.303 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 289.817 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 repezintă un spor natural de 20.486 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 7,1%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Județul M. a trecut în cei din urmă 100 de ani, prin mari prefaceri sociale.

La începutul secolului al XIX-lea, se aflau aici mai multe clase sociale: iobagii, țăranii liberi, (Secui și Sași) nobilii, industriași și comercianții, organizați în bresle și clasa intelectuală (preoți, învățători, medici, etc).

Incetul cu încetul se pregătesc refome sociale, care schimbă integral fizionomia socială a județului M. Prin revoluția din 1848, se șterge iobăgia și se câștigă libertatea individuală a miilor de iobagi români și se mai îngrădesc drepturile și privilegiile nobililor. Se creează deci *clasa țăranilor liberi* stăpâni pe pământul și pe munca brațelor lor.

Prin legea din 1872, se desființează sistemul de bresle, care îngrădeau libera deprindere a meseriilor. Descătușată din formele seci și omorîtoare ale regulamentelor de breaslă, viața industrială devine accesibilă pentru toți locuitorii din județ, cari doresc să o îmbrățișeze. Se înmulțește deci pe fiecare zi numărul industriașilor și prin concurența nestânjenită, se selecționează meseriași capabili și vrednici.

Mulți țărani și industriași neputându-și câștiga pâinea în acest județ, încearcă în alte părți putința de câștig. Emigrează în America și în România veche, («în țară») unde câștigă bani frumoși, cu cari își cumpără moșioare la țară.

Prin războiul mondial și prin reforma agrară se desființează definitiv clasa nobililor, încărcată până acum cu atâtea privilegii și drepturi, și este îndrumată să-și câștige existența din truda și munca lor.

Țăranul împroprietărit și eliberat din sclavia politică, prin muncă și crutare, ajunge la o stare înfloritoare și dispune de mijloacele materiale, cu cari să le poată da copiilor o educație aleasă, împrospătând necontenit clasa intelectuală.

Criza economică, însă, a aruncat o mulțime de familii dela țară, rămase fără putința de câștig, în brațele sărăciei și ale lipsurilor de tot soiul.

Se manifestă și se sporeștc pe fiecare zi *șomajul* țăranilor din comunele mai sărăcite din județul M. Sărăcia, lipsa și foamea aduc cu ele convoiul dureros al bolilor sociale, cari rod necontenit trunchiul neamului nostru.

Se reclamă măsuri urgente de îndreptare și salvare.

Datorită solului său fertil și așezării sale geografice, județul Mureș a întrunit, în toate vremurile, condițiile prielnice cari au contribuit în largă măsură la desvoltarea în cuprinsul pământului său a principalelor îndeletniciri cunoscute în Ardeal. Agricultura se practică pe valea Mureșului, a Gurghiului, Nirajului, Târnavei Mici și a « Câmpiei Ardelene ». Peste 80% din locuitorii județului se ocupă cu cultura pământului cu grâu, porumb, sfeclă de zahăr, soia, etc., cultura pomilor și a viței de vie, (devenind vestit vinul de Teaca și Câmpie), cultura vitelor de soi, (rasa Simenthal), luând ființă o mulțime de lăptării și fabrici de unt, cultura de oi și porci, precum și cu cultura albinelor.

Industria casnică a luat un avânt însemnat în județul Mureș. In anul 1844, peste 6% din locuitorii de aici se ocupau cu industria casnică. Așa sute de țărani români din comunele: Idicel, Slodac, Ibănești etc. pregătesc furci, greble, care, juguri, roți de lemn. In comunele Aluniș și Porcești, se pregătesc broderii minunate cu motive vechi. Olăria a prins teren în comuna Ghurghiu. Din paie se împletesc pălării, iar din papură coșuri și rogojini, care se desfac pe piețele multor orașe din Ardeal și Moldova.

Mica industrie cu toate ramurile sale, a luat un deosebit avânt în județul Mureș. In deosebi, ea a înflorit în orașul Reghin, unde ocupă peste 50% din locuitorii acestuia.

Industria forestieră s'a desvoltat pe valea superioară a Mureșului, care răsună de sgomotul fabricilor de cherestea, ce despoaie munții de podoaba lor seculară. Marea majoritate a țăranilor din aceste părți își câștigă pâinea de toate zilele din tăiatul și transportul brazilor pe seama fabricilor, precum și din plutărit.

Primăvara, abia începe să se topească ghiața de pe Mureș și o mulțime de plutași din comunele de pe valea Mureșului superior înălbesc, cu plutele lor, râul Mureș, transportând trunchiuri de brad și scânduri în orașele: Tg-Mureș, Aiud, Alba-Iulia, Deva, etc.

Comerțul încă a ținut pas cu industria și comerțul în județul Mureș: produsele industriale și agricole își reclamă cumpărători. Cele mai importante centre comerciale din județ sunt orașele: Tg.-Mureș și Reghin. Centrele cele mai

CU TURMA DE OI PE PLAIURILE MUREȘENE

însemnate pentru desfacerea produselor agricole însă, sunt comunele: Râciu și Band, unde se vând cereale, păsări, ouă, etc. Aici vin în fiecare săptămână, comercianți din Cluj, Brașov, Alba-Iulia, etc. Peste 2% din locuitorii județului se ocupă cu comerțul.

In comunele românești de pe valea Mureșului superior, a Ghurghiului și în câteva de pe Câmpie, s'a păstrat pitorescul port românesc atât la bărbați cât și la femei. In cele mai multe comune de pe Câmpie, sunt influențele străine, portul românesc s'a stricat, iar în comunele de pe valea Nirajului s'a maghiarizat cu totul.

In partea nord-estică și nord-vestică a județului, se desfășoară o mulțime de dansuri românești: 1) Jocuri în coloană de perechi: De-a-lungul (Ardeleanca), 2) jocuri în coloană: hora; 3) jocuri în coloană de bărbați: bătuta, «de-a bota» (cu bățul), verbungul etc.; 4) jocuri în doi: învârtita (schiopătata, româneasca, mugureasca etc.); tot în aceste părți, s'au păstrat: colinzile din ajunul Crăciunului, jocul cu « țurca » din ziua Anului nou, bocetele și cântecul bradului la morți, orațiile de nuntă, alungarea strigoilor, în ziua de Sf. Gheorghe, cu ramuri de leuștean și de măcieș, așezate deasupra porții dela stradă, etc. Pe valea Nirajului, valul de maghiarizare a distrus portul, dansurile și obiceiurile străbune, înlocuindu-le cu cele străine de sufletul românesc.

In cuprinsul județului M. s'au născut câțiva oameni de seamă printre cari trebuesc amintiți în primul rând Gheorghe Șincai și Petru Maior, apostolii redeșteptării noastre naționale Apoi, dintre cei mai puțin cunoscuți: Iosif Viola (1770—1858) medic renumit, a studiat medicina la Pesta și Viena. In anul 1808, trece la Iași, unde ajunge medicul de casă al Principelui Sturza și directorul spitalului Sf. Spiridon. Pentru meritele câștigate în combaterea holerii, în 5 rânduri, este decorat de: Români, Ruși, Turci și Austriaci. Intovărășește pe Principele Sturza la Curtea din Constantinopol.

A scris: Diätetik, für einen Regenten, lucrare tradusă și în românește. A murit la 1858, în Iași, unde este înmormântat.

Lupu Bolyai (1775—1856) și fiul său Ion Bolyai vestiți bărbați de știință, recunoscuți și în străinătate; *Constantin Romann*, profesor în București, prefectul legiunii a XII în revoluția din 1848. A fost executat împreună cu alți eroi români (preotul Ștefan Moldovanu și Ion Rațiu, etc.) de cetele de Secui, la începutul anului 1849, în orașul Tg.-Mureș. Aici s'a ridicat un monument, care le eternizează memoria; *Nicolae Petra-Petrescu* (1848—1923) s'ă născut în comuna Ibănești și a studiat la Reghin, Blaj și Sibiu. A funcționat la banca Albina din Sibiu și a fost un publicist de seamă. A colaborat la « Foaia scolastică » și « Economul » din Blaj), « Telegraful Român » din Sibiu, « Familia » din Oradea, etc., *Virgil Onițiu* (1864—1915) s'a născut în Reghin, a studiat la Sibiu, Seghedin, Budapesta și Viena. A fost profesor și director al liceului român din Brașov. A scris: « Din cele trecute vremi », o istorie a literaturii vechi, etc., a colaborat la diferite ziare și reviste din țară.

tr. p.

ECONOMIE

Județul M., datorită așezării sale, are un caracter agricol și industrial. Agricultura se practică în partea de Sud, iar industria (cea forestieră mai ales) este mult desvoltată în partea de Nord a județului.

Creșterea animalelor este mai intensă la munte și pe valea Nirajului.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 485.600 ha. Suprafața arabilă este de 170.627 ha, adică 35,13% din suprafața județului și 0,58% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 4.070 ha, adică 2,39%, iar mica proprietate 166.557 ha, adică 97,61%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 131.386 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 57.294 ha, cu o producție de 741.172 chint. (prod. medie la ha 12,9 chint.), în valoare de 174 mil. lei.

Grâul ocupă 46.811 ha, cu o producție de 605.246 chint. (prod. medie la ha 12,9 chint.), în valoare de 239 mil. lei.

Ovăzul ocupă 18.313 ha, cu o producție de 186.533 chint. (prod. medie la ha 10,2 chint.), în valoare de 56 mil. lei.

Orzul ocupă 8.209 ha, cu o producție de 99.715 chin. (prod. medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 24 mil. lei.

Secara ocupă 708 ha, *meiul* 41 ha și *măturile* 10 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 17.330 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 8.473 ha, cu o pro-

ducţie de 272.868 chint. fân (media la ha 32,2 chint.), în valoare de 37 mil. lei şi 2,400 chint. sămânţă (media la ha 0,3 chint.). *Lucerna* ocupă 3.510 ha, cu o producţie de 136.732 chint. fân (media la ha 38,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei, şi 500 chint. sămânţă (media la ha 0,1 chint.). *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 615 ha, cu o producţie de 112.153 chint. (media la ha 182,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.835 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.191 ha, cu o producţie de 168.482 chint. (media la ha 141,4 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Varza* ocupă 686 ha, cu o producţie de 26.263 chint. (media la ha 38,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Ceapa* ocupă 674 ha cu o producţie de 41.845 chint. (media la ha 62,0 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 51.833 chint. în valoare de 6 mil. lei, iar *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 93.765 chint., în valoare de 5 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producţie de 23.901 chint, în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.279 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 1.644 ha, cu o producţie de 278.940 chint. (media la ha 169,6 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Cânepa ocupă* 1.192 ha, cu o producţie de 5.108 chint. fuior (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 18 mil. lei, şi 6.201 chint. sămânţă (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa producţiei la hectar a rapiţei, judeţul M. este în fruntea judeţelor ţării.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (485.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 14.797 ha.

Fâneţele naturale ocupă 43.846 ha, cu o producţie de 1.389.918 chint. (prod. medie la ha 31,7 chint.), în valoare de 153 mil. lei.

Păşunile ocupă 45.715 ha.

Pădurile ocupă 174.655 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.737 ha, cu o producţie de 21.017 chint. (prod. medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.962 ha.

Viţa de vie ocupă 1.381 ha (din care viţa pe rod 1.028 ha), cu o producţie de 50.277 hl (prod. medie la ha 48,9 hl), în valoare de 24 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul M. se găseau în anul 1935: Cai 14.548, boi 77.444, bivoli 1.267, oi 148.546, capre 3.020, porci 26.297, stupi sistematici 3.937 şi stupi primitivi 3.747.

Industrie. Judeţul M. este activ în mai multe ramuri de industrie, dintre care locul de frunte îl ocupă industria alimentară şi industria lemnului. Industria de mobile concurează pentru întâietate pe ţară, iar produsele industriei de aragonit au ajuns până la pieţele americane.

Industrie alimentară: 3 mori sistematice (Tg.-Mureş, Reghin şi Iernuţeni), 1 fabrică de unt şi brânzeturi (Tg.-Mureş), 1 de ulei vegetal (Reghin), 4 de spirt (Reghin, Mureşeni, Mureş-Mort şi Suseni), 1 de bere, 1 de mezeluri, 1 de ciocolată şi bomboane, 1 de zahăr, 1 de oţet (toate la Tg.-Mureş). *Lemnului*: 18 de cherestea (3 la Topliţa, 2 la Borsec, 2 la Corbu, 2 la Deda şi câte una la Eremitul, Bilbor, Răstoliţa, Ierbu, Sălard, Lunca Bradului, Iernuţeni, Gălăuţaş şi Filea), 2 de tâmplărie (Reghin), 1 de mobile (Tg.-Mureş), 1 de bărci (Tg.-Mureş), 1 de scoarţe de lemn pentru cismari (Reghin), 1 de butoaie (Tg.-Mureş). *Extractivă*: 1 mină de cărbuni (la Borsec); argilă (la Sângeorgiul-de-Mureş); nisip (la Sângeorgiul-de-Mureş); piatră de bazalt (la Sărmaş); piatră de andezit-trahit (la Lăzarea şi Stănceni). *Alte industrii*: 1 fabrică de şireturi şi dantele, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de clei, 1 de oxigen, 1 de acid lactic, 1 de caseină, 1 de săpun, 2 de capete de sifoane, 1 atelier mecanic şi turnătorie (toate la Tg.-Mureş), 2 turnătorii (Reghin şi Mureşeni), 4 fabrici de pielărie (2 la Tg.-Mureş, 1 la Regin şi 1 la Mureşeni), 5 de cărămidă şi ţiglă (2 la Reghin şi câte una la Sângeorgiul-de-Mureş, Petelea şi Mureşeni), 1 de ţiglă şi teracotă, 1 de obiecte din aragonit, 1 de oglinzi şi 1 de păpuşi (toate la Tg.-Mureş).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Moara Leopold Hugel, Iernuţeni (inv. 5), Fabrica de spirt şi distilerie Mendel Farcas Fii, Reghin (soc. 16, inv. 15), Fabrica de bere Albert Bürger, Tg.-Mureş (soc. 15, inv. 26), Fabrica de zahăr, Tg.-Mureş (inv. 77).

Fabricile de cherestea ale Societăţii «Deda-Bistra» din comunele Deda (inv. 19) şi Gălăuţaş (inv. 25), Fabrica de cherestea «Valea Mureşului» din Topliţa (soc. 10, inv. 11), Fabrica de cherestea «Domeniul Gödemesterhaza şi Gh. Grassi» din Lunca-Bradului (soc. 12, inv. 41), Fabrica de cherestea a Soc. «Bistricioara» din Borsec (soc. 2, inv. 11), Fabricile de cherestea din comunele Deda (inv. 10), Filea (inv. 12), Iernuţeni (inv. 10) şi Sălard (inv. 8); Fabrica de mobile Szekely şi Rety, Tg.-Mureş (soc. 5, inv. 6).

Rafinăria de petrol din Tg.-Mureş (soc. 5, inv. 41), Fabrica de clei «Mureşul», Tg.-Mureş (soc. 8, inv. 7), Fabrica pentru prelucrarea de piei brute, Tg.-Mureş (soc. 5, inv. 15), Fabrica de cărămizi, Reghin (soc. 2, inv. 8) şi Fabrica de cărămizi şi ţigle, Mureşeni (soc. 2, inv. 6).

Menţionăm şi exploatarea forestieră a Casei Pădurilor Statului din Ierbu.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI MUREŞ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	8	9	2.664	882	163.609
Textilă	1	—	23	147	4.690
Chimică	6	—	302	96	26.031
Metalurgică . . .	4	—	67	160	4.815
Pielărie	6	—	650	451	69.752
Lemnului	13	6	5.751	3.971	219.450
Materiale de construcţie	4	—	489	393	8.121
Total . . .	42	15	9.946	6.100	516.468

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, cariere uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ intens cu produse agricole, produse forestiere, animale, fructe, vin. Centre comerciale Tg.-Mureş, şi Reghin.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *16 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	17.082.243	Fonduri	122.801.496
Plasamente . . .	452.358.719	Angajamente .	397.268.411
Imobilizări . . .	17.799.974	Rezultate . . .	303.244
Rezultate	33.132.215		
Total . .	520.373.151	Total . .	520.373.151

Cooperative de credit (bănci populare) 17, cu 2.839 membri, şi cu un capital social vărsat de 4.298.208 lei. Imprumuturi acordate 16.402.158 lei (neconvertite 1.609.717 lei; convertite 5.695.747 lei; şi reduceri la împrumuturi convertite 9.096.694 lei). Depuneri spre fructificare 2.258.614 lei. Totalul bilanţului 18.211.705 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu un număr de 65 membri, şi cu un capital social vărsat de 47.325 lei. Valori imobilizate 9.149 lei. Totalul bilanţului 105.633 lei.

Cooperative forestiere 2, cu 281 membri şi cu un capital social vărsat de 706.190 lei. Fonduri 19.526 lei. Bilanţul încheiat 3.810.883 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 2, cu 99 membri şi un capital vărsat de 31.388 lei. Bilanţul încheiat: 77.778 lei.

Cooperative de consum 11, cu 954 membri şi cu un capital social vărsat de 542.009 lei. Mărfuri generale în valoare de 891.072 lei. Bilanţul încheiat: 2.780.073 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

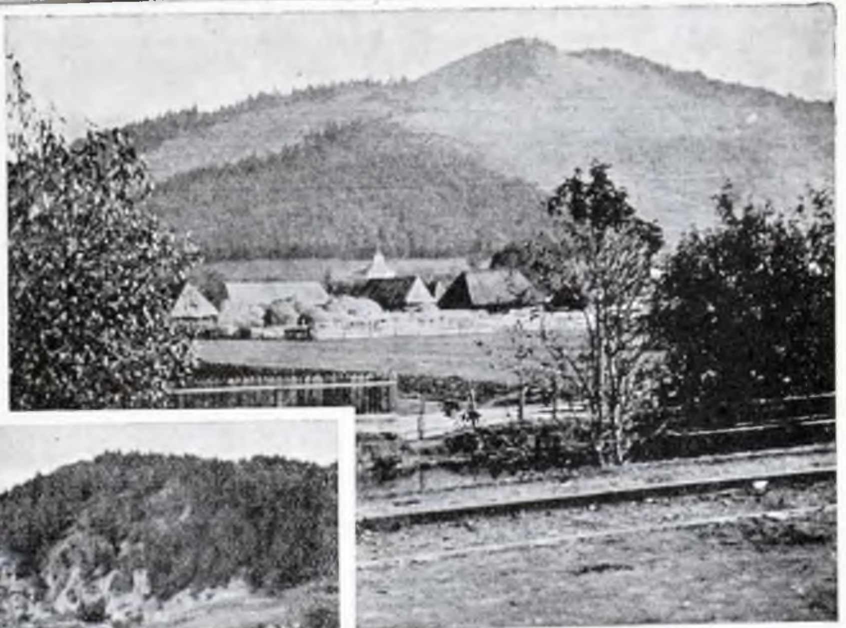
Jud. MUREȘ

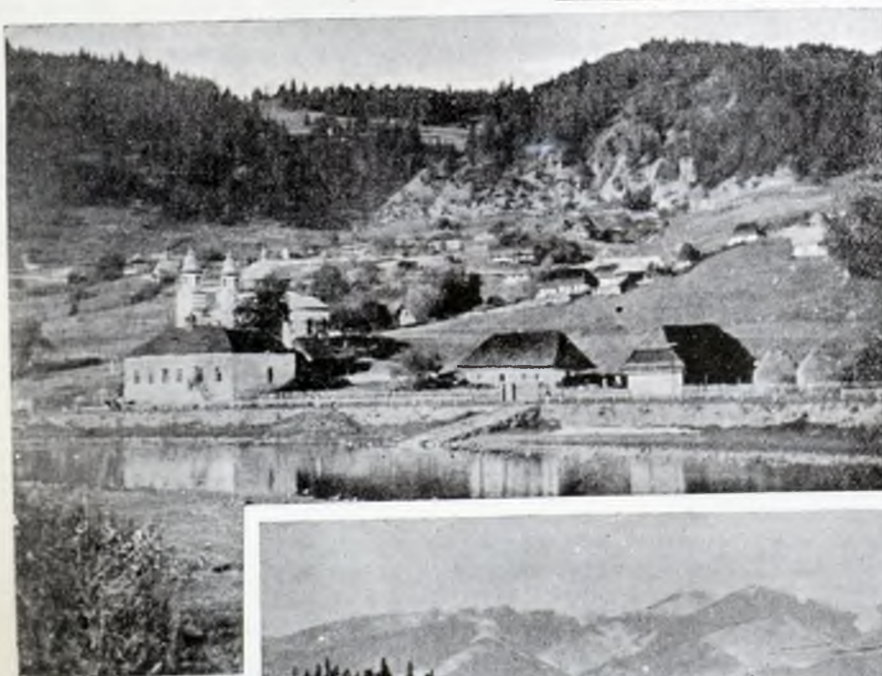

VALEA TOPLIȚEI

VALEA MUREȘULUI

VALEA MUREȘULUI
INTRE DEDA ȘI TOPLIȚA

COMUNA
STÂNCENI

PEISAGIU DE IARNĂ
IN MUNȚII CĂLIMANI

Foto Val. Pușcariu

Finanţe publice. Bugetul judeţului M. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**33.334.741**
Venituri ordinare	*8.832.980*
Venituri extraordinare	*20.700.761*
Venituri speciale	*3.801.000*
Cheltueli	**33.334.741**
Cheltueli ordinare	*8.832.980*
Cheltueli extraordinare	*20.700.761*
Cheltueli speciale	*3.801.000*

Drumuri. Judeţul M. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.384 km 450 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 189 km 154 m, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 181 km 457 m, iar restul de 7 km 697 m (pavat şi pietruit) e întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 560 km 271 m, din cari administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită de 551 km 613 m,, iar restul de 8 km 658 m (pavat şi pietruit) e întreţinut de comunele urbane.

Drumuri comunale 635 km 025 m.

Lungimea podurilor este de 8.683,8 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.431,01 m, judeţene 3.538,18 m, şi comunale 3.714,66 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Piatra – Reghin – Cluj* (Reghin – Topliţa = 67 km).
2. *Sighişoara – Tg.-Mureş – Turda*.
3. *Mercurea - Ciuc – Topliţa*.

Cale ferată. Judeţul M. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 305 km din care 124 km linii principale simple, 5 km linii secundare simple şi 176 km linii înguste simple.

Pe lângă liniile de mai sus exploatate de C.F.R., menţionăm linia particulară Reghin-Lăpuşna.

Staţii importante: Tg.-Mureş, Sovata-Băi, Reghin, Band, Topliţa, Iuda.

Navigaţie aeriană. Prin judeţ, trece linia de navigaţie L.A.R.E.S. cu plecare şi sosire pe aeroeromul Tg.-Mureş.

Itinerariu. Cluj-Tg.-Mureş.

Poştă, telegraf, telefon. *5 oficii P.T.T. de stat*: 2 la Târgu-Mureş şi câte unul la Reghin, Sovata şi Topliţa; *30 oficii autorizate* la: Acăţari, Aluniş, Band, Batoş, Borsec, Brâncoveneşti, Căpuşul-de-Câmpie, Dămieni, Deda, Dedabistra, Dumbrăvioara, Eremitul, Gălăuţaş, Gorneşti, Gurghiu, Lunca-Bradului, Măgherani, Mercurea-Nirajului, Milaş, Pânet, Râciu, Răstoliţa, SălardGară, Stănceni, Subcetate, Teaca, Tirimia, Tonciu, Ungheni, Urmenişu; *6 agenţii autorizate* la Crăciuneşti, Idicel, Mădăraş, Păsăreni, Pogăceaua, Şincai şi *1 oficiu balnear* la Sovata-Băi.

Oficii telefonice la: Tg.-Mureş, Reghin, Acăţari, Aluniş, Band, Batoş, Bilbor, Borsec, Brâncoveneşti, Căpuşul-de-Câmpie, Dămieni, Deda, Dedabistra, Dumbrăvioara, Gălăuţaş, Gorneşti, Gurghiu, Lunca-Bradului, Mercurea-Nirajului, Milaş, Răstoliţa, Râciu, Sovata, Sovata-Băi, Stănceni, Subcetate, Teaca, Tirimia, Tonciu, Topliţa, Urmenişu.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Sovata*, staţiune balneară cu reputaţie europeană, aşezată la poalele muntelui Saca (1.777 m), în plină pădure, la 520 m altitudine, ferită de curenţi. Climat subalpin, constant şi relativ uscat. Aer bine ozonizat.

Ape cloruro-sodice concentrate (194%), calde (conţinând K, Li, Mg, Fe, Na) — şi nămol.

Indicaţiuni: Reumatism cronic, nevralgii, gută, rachitism, scrofuloză, anemie, stări nervoase, afecţiuni ginecologice (cu exudate vechi).

Anotimp: 15 Mai — 30 Septembrie.

Numeroase stabilimente de băi împrejurul lacului « Ursului », dintre care unul personal al M. S. Reginei, ca şi împrejurul lacurilor « Negru » şi « Aluniş ».

2 mari hoteluri şi numeroase vile confortabile şi cochete.

Medici, Farmacie, Oficiu P. T. T., numeroase restaurante şi pensiuni. Staţie c. f. pe linia Tg.-Mureş-Praid

Splendide excursiuni şi ascensiuni pe munţii Gurghiului.

Staţiunea este interesantă, fiind singura înconjurată de păduri, deşi subsolul e sărat şi pentrucă apele lacului Ursul înmagazinează căldura solară, încălzindu-se până la 35° C.

Borsec, staţiune tot atât de importantă, aşezată în munţi la 880 m altitudine, complect adăpostită, cu un climat de munte, aer curat ozonizat.

Ape carbogazease, foarte alcalino-teroase, uşor radioactive, unele feruginoase. Foarte bune captaţiuni în rezervoare închise, puţuri şi piscine. Astăzi sunt cunoscute şi captate aproape 30 de izvoare cu ape cunoscute sub denumirea de « borviz de Borsec », distribuite în butelii până la mari depărtări.

Indicaţiuni: Nefrite cronice, pyelite cronice, litiază renală, cistite cronice, calcul vezical, metrite, tulburări produse de lipsa de secreţie gastrică; Băi pentru afecţiuni cardiace uşoare, reumatism cronic articular şi muscular, boli de femei, inflamaţii cronice osoase şi periostale, boli nervoase.

Anotimp: 1 Iunie — 15 Septembrie.

Stabilimente de băi; numeroase hoteluri mari şi mici, vile confortabile şi case de închiriat pe sezon.

Medici, Farmacie, Oficiu P. T. T., numeroase restaurante.

Parc pentru plimbări şi numeroase distracţii.

Excursii în împrejurimi la Topliţa, Corbu, Bilbor, etc.

Gară la Topliţa, la 24 Km.

Jabeniţa staţiune balneară aşezată în regiunea colinelor înalte, la 396 m altitudine, adăpostită de masivul Gurghiului, cu un climat plăcut şi fără curenţi.

Ape cloruro-sodice concentrate. Stabilimente balneare.

Indicaţiuni: Reumatism, gută, rachitism, scrofuloză, boli de femei.

Anotimp 1 Iunie — 30 Septembrie.

Mici hoteluri şi case particulare de închiriat pe sezon, restaurante. Distracţii, muzică, tenis, popice, etc. Staţie c. f. pe linia Ierbuş-Lăpuşna.

Posibilităţi de frumoase excursii în munţii Gurghiului şi Călimani.

Topliţa, staţiune balneo-climatică, aşezată în regiunea muntoasă la 650 m altitudine, la confluenţa văii Topliţei cu Mureşul.

Ape oligo-metalice, uşor radioactive, mitermale (27° C).

Indicaţiuni: Boli de femei, boli nervoase, anemie, cloroză, limfatism, nevralgii, anchiloze; iar pentru cura internă, afecţiunile cronice ale stomacului şi căilor respiratorii.

Anotimp de vară.

Un frumos stabiliment de băi al Baronului Banffy.

Hoteluri, Medici, Farmacie, Oficiu P. T. T., Restaurante.

Gară locală pe linia Tg.-Mureş-Ghimeş.

Ideciul-de-Jos, staţiune balneară de interes local, pe valea Mureşului superior la 390 m altitudine.

Ape cloruro-sodice, sulfatate. Băi reci, calde; băi de nămol. Hotel, restaurant: Haltă c. f. pe linia Gheorgheni-Tg.-Mureş. Eexcursii în împrejurimi.

Staţiunile balneare ale judeţului sunt si importante centre turistice.

Excursii frumoase, în afara staţiunilor balneo-climatice, se pot face la: Tg.-Mureş, Reghin, la izvoarele cu păstrăvi din Gurghiu şi Lăpuşna.

Alpinism: In Munţii Gurghiului: din Sovata şi Lăpuşna pe muntele Saca şi Dealul Crucei. In Munţii Călimani: din Deda pe Scaunul şi Poiana Tomii; din Stănceni pe Muntele Leul; şi din Lunca Bradului pe Vârful Tilcului şi Pietrosul: In Munţii Giurgeului: din Borsec la cheile Bicazului.

Case de adăpost la Tihuleţ (propr. S.K.V.) şi sub Bradul Ciont.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, populaţia judeţului dela 7 ani în sus este de 233.915 locuitori din cari 69,2% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 74,7% bărbaţi ştiutori de carte şi 63,9% femei ştiutoare de carte.

Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,5	0,8
2. Primară	61,0	94,2
3. Secundară	29,1	3,7
4. Profesională	4,9	0,7
5. Universitară	2,2	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,3	0,3

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 66.881 loc. (8.934 mediu urban şi 57.947 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de stat de băieţi, 1 liceu militar, 1 liceu reformat de băieţi, 2 licee de fete, 1 liceu comercial de băieţi, 2 şcoli normale de băieţi (dintre care 1 confesională), 1 liceu industrial, 1 gimnaziu mixt de stat, 3 gimnazii confesionale, 2 şcoli de ucenici, Conservator de muzică şi artă dramatică, Curs de arte plastice.

Şcoli primare 379, din care 362 rurale şi 17 urbane (220 şcoli de stat şi 159 confesionale), cu un număr total de 32.837 elevi (4.106 mediu urban şi 28.731 mediu rural) şi cu 763 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 31, din care 23 rurale şi 8 urbane (27 de stat şi 4 confesionale) cu un număr total de 2.275 copii (662 mediu urban şi 1.613 mediu rural) şi cu 32 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţul M. se relevă activitatea despărţământului Asoc. «*Astra*» cu sediul în municipiul Tg.-Mureş şi cu organizaţii locale în Band, Gurghiu, Mercurea-Nirajului, Râciu, Reghin, Teaca şi Topliţa.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Borsec, Cerghid, Gurghiu, Idicel, Jabeniţa, Lunca, Mureşeni, Săcalul-de-Pădure, Topliţa şi Ungheni.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 60 cămine culturale, 16 societăţi muzicale şi 14 biblioteci, adică în total 90 organizaţii culturale, dintre care 24 au personalitate juridică.

In Tg.-Mureş mai activează: Muzeul de istorie, arheologie şi etnografie, Muzeul municipal industrial, Pinacoteca municipiului. Palatul Cultural cu bibliotecă, săli de expoziţie, o vastă sală de spectacole cu cea mai puternică orgă din ţară, cu un muzeu de pictură posedând valoroase lucrări româneşti şi străine, Biblioteca Telekiană, fundaţie a comiţilor Teleky, cea mai bogată din Transilvania cu cărţi rarissime, manuscrise şi ediţii de mare valoare, Soc. «Tinerimea Română», Soc. de istorie, arheologie şi etnografie, Organizaţia sportivă «Şoimii Carpaţilor», 2 cinematografe, 5 soc. sportive, 3 societăţi de vânătoare, 1 societate de pescuit, Societatea de automobilism şi motociclism, 3 soc. corale.

In Reghin: Cercul intelectualilor români, Asoc. «Şoimii Carpaţilor», Asoc. Tinerimea Română, 2 casine, 4 biblioteci, 3 soc. corale, 1 cinematograf, 2 soc. sportive, 3 soc. de vânătoare.

In comunele rurale mai activează: 1 cinematograf şi 11 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 32,4% sunt greco-catolici şi 14,5% sunt ortodocşi. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 148 biserici greco-catolice, 56 biserici ortodoxe, 53 biserici romano-catolice, 139 biserici reformate, 12 biserici evanghelico-luterane, 19 biserici unitariene, 17 case de rugăciune adventiste, 3 case de rugăciune baptiste şi 16 sinagogi.

Mânăstirea franciscanilor şi mânăstirea minoriţilor în Târgu-Mureş şi 1 mânăstire în comuna Topliţa.

Instituţii bisericeşti. 4 protopopiate greco-catolice (la Tg.-Mureş, Reghin, Râciu şi Teaca) şi 2 protopopiate ortodoxe (la Tg.-Mureş şi Reghin).

Judeţul M. se află în eparhia greco-catolică a arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Făgăraş şi în eparhia ortodoxă a episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului M. este municipiul Târgu-Mureş. Judeţul are două oraşe (*Târgu-Mureş* şi *Reghin*) şi 246 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Band	19 sate
II. Plasa Gurghiu	10 sate
III. Plasa Mercurea Nirajului	48 sate
IV. Plasa Mureş-de-Jos	31 sate
V. Plasa Mureş-de-Sus	35 sate
VI. Plasa Râciu	16 sate
VII. Plasa Reghin-de-Jos	32 sate
VIII. Plasa Reghin-de-Sus	22 sate
IX. Plasa Teaca	23 sate
X. Plasa Topliţa	10 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel la Tg.-Mureş cu 1 secţiune şi 10 magistraţi, în a cărei circumscripţie se află tribunalele judeţelor: Ciuc, Mureş, Odorhei şi Târnava-Mică. Un parchet general pe lângă Curtea de apel cu 1 procuror general.

Un tribunal la Tg.-Mureş cu 2 secţiuni, 17 magistraţi, 1 prim procuror şi 2 procurori.

5 judecătorii la Târgu-Mureş, Reghin, Mercurea-Nirajului, Teaca şi Topliţa cu un total de 17 magistraţi.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat (dintre care 1 militar) în Tg.-Mureş, 1 spital al Episcopiei ortodoxe la Reghin şi 2 sanatorii (dintre care 1 particular) în Tg.-Mureş şi 1 sanatoriu particular în Reghin.

2 dispensare în Tg.-Mureş şi 3 dispensare în judeţ (Batoş, Glodeni şi Sovata).

Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar al municipiului Tg.-Mureş şi Serv. sanitar al oraşului Reghin.

Asistenţă şi prevedere socială. In judeţul M. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are o casă la Tg.-Mureş, oficii la Reghin şi Topliţa, 1 cămin pentru asiguraţi la Căinari şi organizaţii medicale în Tg.-Mureş, Reghin, Band, Gorneşti, Mercurea-Nirajului, Sovata, Eremitul, Teaca, Deda, Topliţa, Lunca, Brad, Gălăuţaş, Borsec, Subcetate şi Sărmaş, cu un total de 34 medici şi 4 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Asigurărilor Sociale întreţine în Tg.-Mureş Centrul pentru Ocrotirea copiilor (80 ocrotiţi în aşezăminte şi 1.200 ocrotiţi în colonii) şi Aşezământul de debili-mintali (70 ocrotiţi).

In Tg.-Mureş mai activează: Soc. «Crucea Roşie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. «Principele Mircea», Soc. de binefacere a femeilor, Soc. Femeilor Ortodoxe, Soc. Femeilor greco-catolice, 1 orfelinat, 1 azil de copii, 2 azile de bătrâni, 2 cămine de ucenici, Serviciu de triaj al cerşetorilor.

In Reghin: Soc. Femeilor Ortodoxe, Soc. Femeilor greco-catolice, Cămin de ucenici.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Tg.-Mureş, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Reghin, comuna urbană pe malul râului Mureş, situată la 31 km de reşedinţa judeţului, 105 km de Cluj şi la 360 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Răsboeni – Tg.-Mureş – Petru Rareş. Are 9.148 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma 10.238.691 lei.

Industria este reprezentată prin câteva mori sistematice, 1 fabrică de spirt, fabrici de cherestea, tăbăcării, 1 turnătorie.

Comerţ desvoltat de produse forestiere, cereale, fructe, piei de animale; sunt vestite târgurile de animale din acest oraş.

Bâlciuri: 11—19 Februarie, 1—12 Mai, 30 Iulie—10 August, 15—23 Octomvrie.

MUREŞ

TG.-MUREŞ: VEDERE GENERALĂ

BĂILE BORSEC

TG.-MUREŞ: MONUMENTUL LUI AVRAM IANCU

CASINOUL DIN BORSEC

TG.-MUREŞ: PALATUL CULTURAL

TG MUREŞ: PRIMĂRIA

Gimnaziu mixt de stat, Gimnaziu evanghelico-luteran de băieți, 5 școli primare și 2 grădini de copii mici.

Asoc. « Astra » pentru cultura și literatura poporului român, 1 cămin cultural al Fundației Culturale Regale « Principele Carol », Cercul intelectualilor români, 2 biblioteci publice, Asociația « Șoimii Carpaților », Asociația Tinerimia Română, Corul românesc, Societatea de lectură a meseriașilor români, Societatea și casina industriașilor sași, Casina și corul maghiar.

1 cinematograf, 2 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelico-luterană, 2 reformate, 2 sinagogi.

Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătorie, Ocol silvic, Comisariat de poliție, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Abator comunal, lumină electrică, apeduct, canalizare, pavaj cu piatră cubică.

Spital comunal, Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale, Soc. Femeilor Române, cămin de ucenici.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL MUREȘ

A) Orașe

1. Municipiul Târgu-Mureș (capitala județului)
2. Reghin

B) Sate

I. PLASA BAND

1. Band
2. Căpușul-de-Câmpie
3. Dileul-Nou
4. Dileul-Vechiu
5. Fânațe
6. Grebenișul-de-Câmpie
7. Iclandul-Mare
8. Iclânzel
9. Lechința
10. Mădăraș
11. Oarba-de-Mureș
12. Oroiu
13. Oroiul-de-Câmpie
14. Petea-de-Câmpie
15. Sânmărghita
16. Șăulia
17. Șăușa
18. Țiptelnic
19. Vaideiu

II. PLASA GURGHIU

1. Adrian
2. Cașva
3. Comori
4. Glăjărie
5. Gurghiu
6. Hodac
7. Ibănești
8. Jabenița
9. Orșova
10. Solovăstru

III. PLASA MERCUREA NIRAJULUI

1. Abud
2. Adrianul-Mare
3. Adrianul-Mic
4. Bâra
5. Bedeni
6. Bereni
7. Beu
8. Buza
9. Călugăreni
10. Cându
11. Dâmieni
12. Drojdii
13. Eremieni
14. Eremitul
15. Gălești
16. Ghinești
17. Hodoșa
18. Ihod
19. Ilieși
20. Isla
21. Iobăgeni
22. Lăureni
23. Maia
24. Maiad
25. Măgherani
26. Mărculeni
27. Mătrici
28. Mercurea-Nirajului
29. Mitrești
30. Moșuni
31. Neaua
32. Râgmani
33. Sărățeni
34. Sânșimon
35. Sântana-Nirajului
36. Sântandrei
37. Sânvăsii
38. Simbriași
39. Sovata
40. Șardul-Nirajului
41. Șilea-Nirajului
42. Tâmpa
43. Torba
44. Troița
45. Vadu
46. Vădaș
47. Vărgata
48. Veța

IV. PLASA MUREȘ DE JOS

1. Acățari
2. Bolintineni
3. Budiul-Mic
4. Cerghid
5. Cerghizel
6. Ciba
7. Cinta
8. Cocoși
9. Corbești
10. Cornești
11. Crăciunești
12. Cristești
13. Foi
14. Găești
15. Gălățeni
16. Gruișor
17. Ilieni
18. Leordeni
19. Luca
20. Mureșeni
21. Murgești
22. Nicolești
23. Oaia
24. Păsăreni
25. Roteni
26. Satu-Nou
27. Stejeriș
28. Suveica
29. Tirimia
30. Tirimioara
31. Ungheni

V. PLASA MUREȘ DE SUS

1. Bărdești
2. Berghia
3. Bozeni
4. Călușer
5. Câmpenița
6. Ceuașul-de-Câmpie
6. Ceuașul-de-Câmpie
7. Chinari
8. Corunca
9. Cotuș
10. Cuieșd
11. Curteni
12. Dumbrăvioara
13. Ernei
14. Glodeni
15. Hărțău
16. Herghelia
17. Icland
18. Ivănești
19. Iedu
20. Merișor
21. Moișa
22. Morești
23. Nazna
24. Ogari
25. Păcureni
26. Păingeni
27. Pânet
28. Porumbeni
29. Săcăreni
30. Sâncraiul-de-Mureș
31. Sângeorgiul-de-Mureș
32. Sânișor
33. Sântana-de-Mureș
34. Sântioana-de-Mureș
35. Voiniceni

VI. PLASA RÂCIU

1. Băla
2. Bozed
3. Crăești
4. Culpiu
5. Delureni
6. Lechincioara
7. Milășel
8. Pogăceaua
9. Râciu
10. Săbed
11. Sângeorgiul-de-Câmpie
12. Sânmărtinul-de-Câmpie
13. Șincai
14. Șopteriu
15. Ulieș
16. Urmenișu

VII. PLASA REGHIN DE JOS

1. Apalină
2. Beica-de-Jos
3. Beica-de-Sus
4. Breaza
5. Căcuciu
6. Chiherul-de-Jos
7. Chiherul-de-Sus
8. Ercea
9. Filpișul-Mare
10. Gornești
11. Habic
12. Ilioara
13. Iara-de-Mureș
14. Iernuțeni
15. Mura-Mare
16. Mura-Mică
17. Nadășa
18. Onuca
19. Pădureni
20. Periș
21. Petelea
22. Petrilaca-de-Mureș
23. Poarta
24. Sângerul-de-Pădure
25. Sânmihaiul-de-Pădure
26. Sântu
27. Șerbeni
28. Teleacul
29. Toldal
30. Urisiul-de-Jos
31. Urisiul-de-Sus
32. Voivodeni

VIII. PLASA REGHIN DE SUS

1. Aluniș
2. Brâncovenești
3. Deda
4. Dedrad
5. Deleni
6. Dumbrava
7. Filea
8. Goreni
9. Ideciul-de-Jos
10. Ideciul-de-Sus
11. Idicel
12. Luieriu
13. Maiorești
14. Morăreni
15. Mureș-Mort
16. Pietriș
17. Porcești
18. Râpa-de-Jos
19. Rușii-Munți
20. Săcalul-de-Pădure
21. Suseni
22. Vătava

IX. PLASA TEACA

1. Archiud
2. Batoș
3. Băița
4. Brăteni
5. Budurleni
6. Comlod
7. Cozma
8. Fărăgău
9. Filpișul-Mic
10. Frunzeni
11. Iuda
12. Logig
13. Lunca
14. Milaș
15. Ocnița
16. Orosfaia
17. Pinticu
18. Posmuș
19. Socolul-de-Câmpie
20. Stupini
21. Teaca
22. Tonciu
23. Uila

X. PLASA TOPLIȚA

1. Bilbor
2. Borsec
3. Corbu
4. Gălăuțaș
5. Lunca-Bradului
6. Răstolița
7. Sărmaș
8. Stânceni
9. Subcetate
10. Toplița

JUDEŢUL MUSCEL

Stema. Scut albastru, cu o acvilă de aur, cu ciocul şi ghiarele roşii, stând pe o ramură verde de stejar.

Simbolizează începuturile domniei Ţării Româneşti în acest judeţ.

Este vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul M. face parte din judeţele de munte ale Munteniei şi este aşezat în NV acestei provincii pe vechiul drum care, venind din Ardeal peste pasul Branului, trecea, prin depresiunea Câmpulungului şi ajungea, peste culmi şi curmături, în valea Argeşului, la capitala de pe vremuri, Curtea de Argeş. De aici strânsele legături pe care le-a avut acest judeţ totdeauna cu Transilvania, mai mult poate decât cu restul ţării.

Suprafaţa: 3.058 km².

Infăţişarea pământului. In partea nordică a judeţului se înalţă lanţul dublu al Făgăraşului cu vârful Moldoveanul de peste 2.500 m şi al Iezerului şi Păpuşei cu vârfuri de peste 2.400 şi 2.300 m. Cele două şiruri se întâlnesc la obârşiile Dâmboviţei. Sub masivul Iezerului, se desfăşoară, mărginită de culmi înalte şi la Sud, depresiunea deluroasă a Câmpulungului, adevărată «ţară» de sub munte; urmează apoi, mai către Miazăzi, culmi fragmentate transversal de ape, o serie de mici depresiuni intracolinare de direcţie VE şi, în fine, o platformă alcătuită din culmi de dealuri cu spinarea netedă şi îndrumate toate convergent, printre afluenţii Argeşului, către SV, în direcţia oraşului Piteşti. Prin înălţimea lor care nu scade, pe culmi sub 400 m, dealurile acestui ţinut merită numele de muscele. Populaţia locală păstrează totuşi acest nume pentru dealurile mai înalte din Nord, de unde a pornit şi vechea aşezare a judeţului.

Climă şi ape. Clima este de munte, mai aspră însă în Nord unde, în masivele înalte, zăpada nu se topeşte toată nici în timpul verii, şi mai blândă în cuprinsul platformei deluroase unde temperatura medie a verii se apropie de 22° (faţă de mai puţin de 10° în muntele înalt). Precipitaţiunile sunt abundente în tot judeţul de vreme ce ele nu scad nicăieri sub 700 mm anual. Apele cele mai însemnate sunt: *Argeşelul*, *Râul Târgului*, *Bratia* şi *Râul Doamnei*, care se unesc, toate spre Sudul judeţului.

Vegetaţie. Umiditatea climei face ca fagul să predomine începând dela peste 1000 m altitudine până aproape de marginea sudică a judeţului, unde apar stejarii în masive compacte şi întinse. In munţii înalţi însă, păşunea alpină ocupă suprafeţe excepţional de mari şi e urmată, în josul muntelui de foarte frumoşi codri de brazi (mai ales în basinul superior al Dâmboviţei). Cum regiunea de sub munte, adică regiunea muscelelor propriu zise, a fost din vechime populată, pădurea, de multă vreme tăiată, a fost înlocuită cu fâneaţă naturală, căreia clima şi solul îi prieşte aici de minune.

Bogăţii minerale. In afara carierelor de calcar numulitic dela Albeşti de pildă, foarte bun pentru construcţii, judeţul cuprinde, în regiunea muscelelor propriu zise, întinse depozite de lignit.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul M. este un vechiu judeţ cu nume de origine românească (cf. muncel monticellum).

Câmpulungul este o străveche aşezare românească de tip romanic (cf. Câmpulungul Moldovenesc şi acel «Kimpolongo» din Balcani, atestat de documente bizantine.

In sec. XIII cavalerii teutoni, veniţi din Ţara Bârsei au poposit îndelung în acest Câmpulung unde şi-au avut un comite. Piatra mormântală a unui asemenea «comes de Longocampo» se păstrează până astăzi la Biserica Sf. Nicolae.

Câmpulungul a fost cel dintâi oraş de scaun al Ţării Româneşti.

Acolo se odihnesc primii domni din dinastia Basarabilor, Basarab Intemeietorul şi Nicolae Alexandru dela care ni s'a păstrat cea mai veche piatră funerară domnească.

MÂNĂSTIREA DÂMBOVICIOARA

NĂMĂEŞTI: MÂNĂSTIREA DINTR'O PIATRĂ

PEŞTERA IALOMICIOARA

MUNTELE MATEIAŞ: MONUMENTUL EROILOR

MÂNĂSTIREA DIN STĂNEŞTI

MÂNĂSTIREA DIN DOMNEŞTI

CARPAȚII LA RUCĂR
Vedere din regiunea Plaiurilor Muscelului

PIATRA CRAIULUI DIN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

Din « *România* », revista O.N.T.

MUNŢII ZÂRNEI

STÂNEŞTI: CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ

VALEA DÂMBOVICIOAREI

ANINOASA: ŢĂRANCE TORCÂND

HÂRTOAPELE

In cuprinsul acestui judeţ, în împrejurimile răpoase ale localităţii numite Posada — azi dispărută — Basarab I, Domnul Ţării a înfrânt la 1330 armatele regelui Carol Robert. Regele însuşi abia a scăpat cu fuga.

In timpul răsboiului pentru întregirea neamului, pe teritoriul acestui judeţ, lângă satul Dragoslavele şi pe muntele Mateiaşu, s'au dat lupte crâncene între armatele vrăjmaşe şi cele româneşti.

Monumente istorice. In Câmpulung:

Mânăstirea Negru Vodă, zidită în secolul XIV de Radu Vodă şi restaurată în 1634 de Matei Basarab; distrusă de cutremur în 1809, a fost reconstruită în 1832. Aci se află mormântul lui Nicolae Vodă Basarab.

Biserica Domnească, zidită de Doamna Chiajna şi fiul ei Petru la 1567.

Biserica Marina, despre care tradiţia spune că ar fi mai veche decât biserica lui Radu Negru.

Biserica Scheiul, zidită în secolul XIII.

Biserica Fundeni, astăzi muzeu, construită în secolul XVI.

Biserica romano-catolică «Bărăţia», în care se află o piatră mormântală cu inscripţie latinească din 1300, din timpul cavalerilor teutoni.

Biserica romano-catolică Sf. Nicolae, cu un turn puternic pe care se află Icoana Sf. Nicolae cu tiară latină şi inscripţie slavonă. Construită în stil gotic; inscripţii interesante pe morminte. Printre acestea piatra mormântală a comitelui Laurenţiu de Longocompo, mort în 1300.

Crucea pârgarilor, din piaţa oraşului, purtând ca inscripţie prilejul acestora de a judeca pe orăşeni.

Crucea lui Duca-Vodă din a doua jumătate a secolului XVII, pe strada Negru-Vodă, care confirmă oraşului scutirea de «vama pânii» şi de «vama domnească».

In judeţ:

Mânăstirea Vieroşi, întemeiată de Banul Ivaşcu Golescu la 1543, restaurată la 1615.

Schitul Cetăţuia, în comuna Bădeni a cărui ctitorie se atribue lui Radu Negru. A fost refăcută la 1859.

Ruinele cetăţii lui Negru Vodă pe malul Dâmboviţei, comuna Bădeni.

Schitul de maici dela Nămăeşti, săpat în stâncă.

Biserica din Mihăieşti, din sec. al XVI.

Mânăstirea Aninoasa, zidită în sec. al XVI, păstrează încă puternicele ziduri ale incintei.

Biserica din Băjeşti, zidită în 1666 de vornicul Mareş Băjescul.

Biserica din Dragoslavele, zidită de Domnitorul Grigore-Ghica şi de soţia sa Maria Sturdza, în 1661, refăcută.

Biserica din Rucăr, zidită în 1780, cu fresce interesante.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul M. numără 150.438 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	150.438	72.195	78.243
1. Oraşul Câmpulung	13.454	6.844	6.610
Total rural	136.984	65.351	71.633
1. Plasa Podgoria	50.684	24.141	26.543
2. Plasa Radu-Negru	86.300	41.210	45.090

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	150.438	30—49 ani	33.729
		50—69 ani	16.366
0—9 ani	40.095	70 ani şi peste	3.198
10—29 ani	56.248	Vârstă nedeclarată	802

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul M., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	5.334	2.939	2.395	34,1	18,8	15,3
1931	151.624	5.504	3.132	2.372	36,3	20,7	15,6
1932	154.015	5.682	2.841	2.841	36,9	18,4	18,5
1933	156.510	5.135	2.803	2.332	32,8	17,9	14,9
1934	159.100	5.176	2.958	2.218	32,5	18,6	13,9
1935	161.070	5.173	2.962	2.211	32,1	18,4	13,7
1936	163.810	5.384	2.835	2.549	32,9	17,3	15,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Muscel a fost de 165.870 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 150.438 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 15.432 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 10,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Nu numai vechile monumente, de zid şi piatră, reprezintă în acest judeţ amintirea trecutului: ci însăşi formele de vieaţă ale grupărilor omeneşti de aci sunt arhaice. Astfel, e demn de toată mirarea faptul că întreg Nordul judeţului (cu excepţia unui şir de sate de pe Valea Doamnei, care reprezintă o infiltraţie mai recentă de români transilvăneni), a rămas până astăzi trăitor în formele săteşti ale celei mai clasice moşnenii. Mai mult decât atâta: capitala judeţului, oraşul Câmpulung este el însuşi, astăzi încă, organizat ca atare. Obştia moşnenilor orăşeni câmpulungeni, pe mahalale strânse în jurul bisericilor, se află împărţită în 42 de grupe denumite

BOTENI: CRUCE LA MARGINE DE DRUM

MONUMENTUL DE PE MUNTELE MATEIAȘU

« moși », care își împart averea devălmașe, după socoteli anume, în 17.400 de drepturi, numite « dramuri ». Această obștie orășană își are și statutele ei scrise: cel din 1841 poate fi socotit ca unicul nostru cutumiar, adică așternere pe hârtie a normelor obiceiului pământului. Dela această formă câmpulungeană a moșneniei, a plecat legiuitorul silvic din 1910, când a organizat moșneniile, bine informat deci asupra aspectului muscelean al problemei, deși complet eronat în credința lui că toate moșneniile din toată țara, erau aidoma cu cele de aci.

Dimpotrivă, Muscelul nu cunoaște decât forma cea mai evoluată, cea mai perfect pusă la punct, — dar și cea mai apropiată de pieire — din lungul șir evolutiv al formei de vieață socială care se numește « umblătoare pe bătrâni ».

Coborând spre câmpie, aceste forme de vieață moșnenească se șterg treptat, dând naștere unor forme intermediare, până ce se pierd și acestea în masa satelor clăcășești care acoperă Sudul județului.

In vremea de azi, aceste moșnenii stau la o răscruce: le lipsește formula cooperatistă, care poate fi folosită ca mijloc de scăpare a averilor devălmașe și a averilor moșnenești. Totuși, poate că nicăeri cooperația nu ar fi putut reuși mai bine decât aci, dacă satele moșnenești ar fi încercat-o; dacă, cu alte cuvinte, ar fi fost ca satele clăcășești din Sud, luptătoare și îndrăznețe pe calea creării unor noui forme de vieață, iar nu certărețe și sterpe cum sunt.

E cu atât mai regretabil cu cât nu este alt județ din țară în care saltul către vieața modernă să se fi făcut în condițiuni mai fericite. O întreagă pleiadă de învățători (dela Dobrescu-Argeș până azi), au creat un duh nou muscelean (în parte și argeșan), ale cărui roade se văd: păturile țărănești muscelene n'au idealuri târgovețe, de lepădare a ce a fost, de dragul imitației unei clase burgheze, ci dimpotrivă, ele au idealul cuminte ale « chiaburului muscelean », care rămâne sătean, în port sătenesc, cu rosturi în sat, cu toată averea și tot sufletul lui în sat.

Această nelepădare de sine, dă Muscelului întreg farmecul și înțelesul lui: ele ne arată cum o civilizație țărănească poate crește, înglobând în ea toate foloasele vremii de azi, fără să piardă duhul ce i-a stat la temelie. Astfel, orașul Câmpulung este poate singurul din țară cu o arhitectură autentic românească. Orașul acesta nu este o colecție de orori arhitecturale, o aglomerare fără bun simț a unor case fără de gust, ci este un frumos sat muscelean, care a crescut temeinic și firesc, cu case mari și frumoase, cu biserici, cu uliți și cu grădini cum se cuvin unui oraș, fără să-și piardă însă stilul local, adevărată desfătare a ochiului și a sufletului.

Această fericită îmbinare a arhaicului cu modernul, a regionalismului țărănesc cu nevoile zilei de azi, iată lecția cea mare pe care ne-o dă Muscelul.

h. h. s.

ECONOMIE

Județul M. se relevă prin minele sale de lignit, precum și prin cultura pomilor fructiferi și a viței de vie. Regiune specific muntoasă, cu întinse păduri.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 305.800 ha. Suprafața arabilă este de 20.132 ha, adică 6,58% din suprafața județului și 0,07% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 209 ha, adică 1,04%, iar mica proprietate 19.923 ha, adică 98,96%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 16.735 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 15.465 ha, cu o producție de 140.911 chint. (prod. medie la ha 9,1 chint.), în valoare de 33 mil. lei.

Ovăzul ocupă 953 ha, cu o producție de 8.885 chint. (prod. medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Măturile ocupă 118 ha, *meiul* ocupă 98 ha, *grâul* ocupă 06 ha, *orzul* ocupă 11 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 1.690 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.029 ha, cu o producție de 36.940 chint. fân (media la ha 35,9 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.384 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 497 ha, cu o producție de 30.236 chint. (media la ha 60,8 chint.), în valoare de 4 mil lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 15.328 chint. în valoare de 2 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 15.486 chint., în valoare de 5 mil. lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 144.248 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 309 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 286 ha, cu o producție de 767 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei, și 634 chint. sământă (media la ha 2,2 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (305.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 14 ha.

Fânețele naturale ocupă 22.377 ha, cu o producție de 371.458 chint. (producția medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 41 mil. lei.

Pășunile ocupă 24.762 ha.

Pădurile ocupă 152.856 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.097 ha, cu o producție de 280.156 chint. (prod. medie la ha 34,6 chint.), în valoare de 84 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.168 ha.

Vița de vie ocupă 2.061 ha (din care viile pe rod 1.853 ha) cu o producție de 54.128 hl (prod. medie la ha 29,2 hl), în valoare de 25 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul M. se găseau în anul 1935: cai 6.611, boi 47.576, bivoli 8, oi 114.483, capre 5.608, porci 28.997, stupi sistematici 3.091, stupi primitivi 3.244.

Industrie. a) *Industrie extractivă.* Mine de lignit: Minele Soc. « Lignitul » din Câmpulung și Poenari, Mina Soc. « Combustibilul » din Godeni, Minele Soc. « Bătaia » și Soc. « Drăgana » din Berevoești, Mina Soc. « Boteni » din Boteni, Minele Soc. « Cărbunele » din Godeni și Aninoasa și Minele Soc. « Schitu-Golești » din Poenari. b) *Alte industrii*: 30 mori, 1 fabrică de postav, 1 de pânzeturi, 1 de hârtie, 7 de cherestea, 1 de mobile și 3 de var.

Din întreprinderile dela punctul « b » următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste [1]): Fabrica de pânzeturi « Răsboiul Muscelului » (inv. 6), Fabrica de hârtie, Câmpulung, (soc. 40, inv. 111), Fabrica de cherestea « Râul Târgului » (soc. 12, inv. 10) și Fabrica de var Valimăreanu et Co. (soc. 15, inv. 19), toate în Câmpulung.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social (soc.) și capitalul investit (inv.) în milioane de lei.

Judeţul M. are o industrie casnică foarte desvoltată: ţesături de broderii naţionale, vestite şi căutate în toată ţara.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI MUSCEL IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	—	1	67	—	—
Textilă	1	—	25	66	15.000
Hârtie şi Arte grafice	—	1	2.650	—	—
Lemnului	1	1	255	8	325
Total	2	3	2.997	74	15.325

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ cu lemne de construcţie şi de foc, material de construcţie, brânzeturi, ţuică, vin, ţesături şi cusături naţionale.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *13 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	6.813.004	Fonduri	23.525.322
Plasamente	98.872.352	Angajamente	49.132.214
Imobilizări	8.391.215	Rezultate	239.476
Rezultate	58.820.441		
Total	72.897.012	Total	72.897.012

Cooperative de credit (bănci populare) 106, cu 22.041 membri şi cu un capital social vărsat de 77.562.228 lei. Imprumuturi acordate de 181.968.410 lei (neconvertite 9.373.480 lei, convertite 76.882.208 lei, reduceri la împrumuturi convertite 95.712.722 lei). Depuneri spre fructificare 35.883.742 lei. Totalul bilanţului 208.350.128 lei.

Cooperative de producţie diversă 11, cu 1.754 membri şi cu un capital social vărsat de 14.515.310 lei. Valori imobilizate 46.495.426 lei. Totalul bilanţului 86.225.294 lei.

Cooperative forestiere 29, cu 4.063 membri şi cu un capital social vărsat de 7.421.891 lei. Fonduri 10.694.237 lei. Păduri şi material brut 4.880.807 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 374.183 lei. Bilanţul încheiat 35.938.743 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 7, cu 442 membri şi cu un capital vărsat de 531.898 lei. Aprovizionări în comun 280.556 lei. Vânzări în comun 929.724 lei. Bilanţul încheiat 2.563.020 lei.

Cooperative de consum 8, cu 639 membri şi cu un capital social vărsat de 1.455.854 lei. Mărfuri generale în valoare de 350.879 lei. Bilanţul încheiat 4.083.572 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului M. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**10 982.062**
Venituri ordinare	*4.223.900*
Venituri extraordinare	*4.846.162*
Venituri speciale	*1.912.000*
Cheltueli	**13.815 052**
Cheltueli ordinare	*7.056.890*
Cheltueli extraordinare	*4.846.162*
Cheltueli speciale	*1.912.000*

Drumuri. Judeţul M. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.015 km 553 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 143 km 079 m, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită şi pavată de 140 km 233 m, restul de 2 km 846 m (pavat) fiind întreţinut de oraşul Câmpulung.

HÂRTOAPELE

Drumuri judeţene 412 km 022 m, din care administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită de 380 km 059 m, iar oraşul Câmpulung 1 km 638 m(pavat).

Drumuri comunale 460 km 452 m.

Lungimea podurilor este de 8.033,20 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 2.167,85 m, judeţene 3.326,05 m şi comunale 2.539,30 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bucureşti – Piteşti.*
2. *Piteşti – Câmpulung – Braşov* (Câmpulung – Rucăr = 22 km).
3. *Târgovişte – Gemenea – Dragoslavele.*

Cale ferată. Judeţul M. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 85 km, din care 30 km linii principale simple şi 55 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): Bucureşti – Timişoara – Jimbolia (Belgrad, Paris).

Accelerate: Bucureşti – Timişoara, Bucureşti – Sibiu.

Personale: Bucureşti — Goleşti — Câmpulung.

Staţii importante: Goleşti, Câmpulung.

Poştă, telegraf, telefon. *1 oficiu P. T. T. de stat* la Câmpulung, *2 oficii autorizate* la Clucereasa şi Malul-cu-Flori; *10 agenţii speciale* la Boteni, Domneşti, Dragoslavele, Goleşti, Leordeni, Rucăr, Schitul-Goleşti, Stâlpeni, Ştefăneşti şi Viţicheşti; şi *1 gară cu serviciu poştal* (Mihăeşti).

Oficii telefonice: Câmpulung, Boteni, Clucereasa, Domneşti, Goleşti, Leordeni, Rucăr, Stâlpeni, Ştefăneşti, Viţicheşti.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Câmpulung*, staţiune climatică subalpină, situată pe valea Râul Târgului, la 580 m înălţime, înconjurată de podgorii. Climat dulce,

temperatură potrivită, aer curat. Staţiunea e în deosebi recomandată pentru cura de aer şi repaus. Un institut de hidioterapie bine utilat poate completa tratamentul. Restaurante, vile, hoteluri, Oficii P.T.T., medici. Gară locală pe linia Goleşti – Câmpulung. Excursii în împrejurimi, alpinism în munţii Făgăraşului la Colţii lui Cremene.

Rucăr, staţiune climatică subalpină, situată la confluenţa văii Râuşorului cu Dâmboviţa, înconjurată de munţi înalţi acoperiţi cu păduri de brad, la 630 m înălţime. Climat foarte plăcut, temperatura potrivită, aerul curat şi lipsit de curenţi. Indicaţii pentru cura de aer şi repaus. Locuinţe la săteni. Oficiu P.T.T., medic. Curse zilnice de autobus la Câmpulung. Centru turistic important. Excursii şi alpinism în munţii Făgăraşului şi Piatra Craiului.

Bughea, staţiune balneo-climatică situată în apropierea Câmpulungului la 610 m înălţime. Ape cloruro-sodice iodurate. Instalaţiuni modeste.

Prin aşezarea lui geografică, în poalele munţilor, cu privelişti de o rară frumuseţe şi prin originalitatea portului din satele curat româneşti, judeţul Muscel e căutat de turişti.

Excursii şi plimbări: din Câmpulung, la carierele de piatră dela Albeşti, la minele de lignit dela Apa Sărată, la isvoarele minerale dela Bughea, etc.; din Rucăr la Dragoslavele, la peştera Dâmbovicioara, peştera Gaura Brusturelului şi isvoarele Dâmbovicioarei (Gâlgoaie), la vârful Mateiaşului, la vârful Ghimbavului şi vârful Sft. Ilie.

Alpinism. In munţii Făgăraşului: din Cândeşti, pe valea Brătiei, peste muchea Duvalmului şi munţii Jupâneasa şi Păpăul, până la isvorul Brătiei şi Culmea Geoapelor, iar de aici prin culmea Iezerului şi muntele Roşu, la Colţii lui Cremene; din Nămăeşti, pe valea Argeşelului, la vârful Păpuşa, scoborîre pe valea Dâmboviţei, la Rucăr; din Lereşti, pe valea Târgului, la Iezerul Mare, scoborîre peste vârful Păpăul, în valea Râului Doamnei, până la Nucşoara. In masivul Pietrei Craiului: dela Podul Dâmboviţii, pe valea Dâmbovicioarei până la isvoarele ei şi de aici ascensiunea Pietrei Craiului. In masivul Leaotei: din Bădeni, pe valea Bădeanca la vârful Leaotei.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 120.247 locuitori din cari 61,2% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 78,9% bărbaţi ştiutori de carte şi 45,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,9	0,5
2. Primară	70,3	93,5
3. Secundară	16,6	3,5
4. Profesională	8,2	2,1
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,5	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 37.904 loc. (1933 mediu urban şi 35.971 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 şcoală normală de băieţi, 1 gimnaziu comercial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi.

Şcoli primare 183, din care 173 rurale şi 10 urbane (toate şcoli de stat), cu un număr total de 23.356 elevi (1.455 mediu urban şi 21.901 mediu rural) şi cu 480 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 8, din care 5 rurale şi 3 urbane, toate de stat, cu un număr total de 608 copii (163 mediu urban şi 445 mediu rural) şi cu 9 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Albeşti, Bălileşti, Bădeşti, Berevoeşti - Ungureni, Beleţi, Bughea-de-Jos, Budişteni, Capul-Piscului, Ciulniţa, Corbi, Corbşori, Coteşti, Dobreşti, Drăghici, Drăceşti (suburbia oraşului Câmpulung), Godeni, Goleşti, Jugur, Jupâneşti, Livezeni, Negreşti, Nucşoara, Poenărei, Rucăr, Stăneşti (cămin model), Stâlpeni, Ştefăneşti, Stoeneşti, Ţigăneşti, Valea Româneştilor, Văcarea, Voineşti şi Vultureştii de Sus.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în: Călineşti, Colibaşi şi Leordeni.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţul M. 53 cămine culturale, o societate muzicală şi 15 biblioteci, adică în total 69 organizaţii culturale, dintre care 29 au personalitate juridică.

In Câmpulung se află Muzeul «Fundeni», «Ateneul Român» (filială), 2 societăţi corale, 1 cinematograf, 3 societăţi sportive şi 1 societate de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 99,3% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 159 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică şi 5 mânăstiri ortodoxe: Negru-Vodă (Câmpulung), Nămăeşti, Ciocan, Cetăţuia şi Slănic.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe, cu reşedinţă în Câmpulung şi Priboeni.

Judeţul M. se află în jurisdicţia Episcopiei Argeşului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului M. este oraşul *Câmpulung*. Judeţul are 208 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Podgoria	68 sate
II.	Plasa Radu-Negru	68 sate
III.	Plasa Râul-Doamnei	72 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Câmpulung cu 2 secţiuni, 12 magistraţi, 1 prim-procuror şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Bucureşti.

5 judecătorii, la Câmpulung, Domneşti, Goleştii-Badii, Stâlpeni şi Ştefăneşti, cu un total de 11 magistraţi.

Organizare sanitară. 3 spitale de stat (două în oraşul Câmpulung şi unul în comuna Călineşti) şi 9 dispensare de stat.

Serviciul sanitar al judeţului şi Serviciul sanitar al oraşului Câmpulung.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are organizaţii medicale în Câmpulung, Schitul Goleşti, Rucăr, Stâlpeni, Berevoeşti şi Godeni, cu un total de 7 medici.

In oraşul Câmpulung mai activează: Oficiul I.O.V., Soc. «Crucea Roşie» şi Căminul fiilor de învăţători din Muscel.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Câmpulung, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Rucăr, sat mare şi centru climatic, aşezat în valea superioară a Dâmboviţei, la o altitudine de cca 700 m.

Târgul Cârcinov, târg nou aşezat aproape de marginea sudică a judeţului, pe valea Cârcinovului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL MUSCEL

A) **Oraşe**

Câmpulung (capitala judeţului).

B) **Sate**

I. PLASA PODGORIA

1. Bădeşti
2. Băila
3. Beleţi
4. Budişteni
5. Călineşti
6. Cârciumăreşti
7. Cârstieni
8. Ciocăneşti
9. Ciulniţa
10. Ciumeşti
11. Clucereasa
12. Colibaşi
13. Conţeşti
14. Conţeştii-de-Sus
15. Corobeţi
16. Davideşti
17. Dârmoneşti
18. Dobreşti
19. Drăghiceşti
20. Enculeşti
21. Florica
22. Fureşti

SCHITUL GOLEŞTILOR

DOMNEŞTI: TROIŢĂ

BISERICA DIN ANINOASA

BISERICA DOMNEASCĂ: POARTA

SCHITUL JGHIABUL

Foto arh. Petit

23. Glâmbocel
24. Glodu
25. Goleşti
26. Goleştii-Badil
27. Gorgan
28. Gorganul-de-Sus
29. Gropeni
30. Izvorani
31. Leurdeni
32. Mărăcineni
33. Miceşti
34. Mioveni
35. Moara-Mocanului
36. Negreni
37. Negreşti
38. Părăeşti
39. Păuleasa
40. Piţigaia
41. Piscani
42. Ploscaru
43. Priboeni
44. Prundeni
45. Purcăreni
46. Racoviţa
47. Racoviţa-de-Sus
48. Radu-Negru
49. Râncăciov
50. Sărăreşti
51. Schitu Scoiceşti
52. Ştefăneşti
53. Tămăşeşti
54. Tg.-Dealului
55. Topoloveni
56. Turculeşti
57. Ţigăneşti
58. Udeni-Zăvoi
59. Valea-Badii
60. Valea-Boerească
61. Valea-Mare
62. Valea-Nandrii
63. Valea-Rizii
64. Văleni-Podgoria
65. Vieroşi
66. Viţiceşti
67. Vrăneşti
68. Zgripţeşti

II. PLASA RADU NEGRU

1. Albeşti
2. Albuleşti
3. Balabani
4. Bădeni
5. Bătieşti
6. Bârzeşti
7. Bilceşti
8. Bogăteşti
9. Boteni
10. Brebeneşti
11. Bughea-de-Jos
12. Bughea-de-Sus
13. Cândeşti
14. Ciocanul
15. Cetăţeni-din-Deal
16. Cetăţeni-din-Vale
17. Chilii
18. Coceneşti
19. Copăceni
20. Coteneşti
21. Dâmbovicioara
22. Diaconeşti
23. Dragoslavele
24. Groşani
25. Hârtieşti
26. Jugur
27. Lăicăi
28. Lăzăreşti
29. Lereşti
30. Lucieni
31. Lunca-Gârtii
32. Malul
33. Malu-cu-Flori
34. Măţău
35. Meişoarele
36. Melceşti
37. Mesteacăn
38. Micloşanii-Mari
39. Micloşan-i-Mici
40. Minciuneşti
41. Moroeşti
42. Nămăeşti
43. Nicolaeşti
44. Păişeşti
45. Piatra
46. Poenari
47. Pucheni
48. Răceni
49. Rucăr
50. Runceasa
51. Schitu-Goleşti
52. Siliştea
53. Slobozia
54. Stoeneşti
55. Suslăneşti
56. Şclari
57. Valea-Bădenilor
58. Valea-Dindărăt-Mare
59. Valea-Dindărăt-Mică
60. Valea-Foii
61. Valea-Largă
62. Valea-Mare-Pravăţ
63. Valea-Rumâneştilor
64. Văleni
65. Voineşti
66. Voroneni
67. Vultureşti
68. Vultureştii-de-Jos

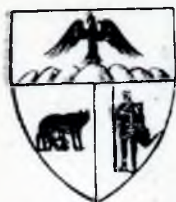
III. PLASA RÂUL DOAMNEI

1. Alexandria
2. Aninoasa
3. Aurei-Valea-Ursului
4. Bădeşti
5. Băhneni
6. Băjeşti
7. Bălileşti
8. Berevoeşti-Pământeni
9. Berevoeşti-Ungureni
10. Broşteni
11. Bucşeneşti-Lotaşi
12. Capu-Piscului
13. Călceasa
14. Căteasca-Prislop
15. Corbi
16. Corbşori
17. Corbu
18. Cosmeşti
19. Coşeşti
20. Coteşti
21. Domneşti
22. Drăghici
23. Furnicoşi
24. Gămăşeşti
25. Găneşti
26. Geabelea
27. Godeni
28. Goleşti
29. Hârtieşti
30. Huluba
31. Jupăneşti
32. Lăpuşani
33. Leiceşti
34. Livezeni
35. Mateeşti
36. Măneşti
37. Mihăeşti
38. Nucşoara
39. Opreşti
40. Oţelu
41. Pâcioiu
42. Pădureţu
43. Părăeşti
44. Petreşti
45. Pietroşani
46. Piua
47. Piţigaia
48. Poenărei
49. Poeniţa
50. Priboaia
51. Rădeşti
52. Retevoeşti
53. Româneşti
54. Sboghiţeşti
55. Secături
56. Sghiab
57. Slatina
58. Slănic
59. Stăneşti
60. Stâlpeni
61. Surdeni
62. Ţiţeşti
63. Uliţa
64. Valea-Mare-Bratia
65. Valea-Mânăstirii
66. Valea-Popii
67. Valea-Siliştii
68. Valea-Stânii
69. Văcarea
70. Vărzăroaia
71. Vlădeştii-de-Jos
72. Vlădeştii-de-Sus

SIGILIUL LUI PĂTRAŞCU VODĂ, 1557

JUDEŢUL NĂSĂUD

Stema. Scut tăiat. In câmpul superior, albastru, şapte piscuri de munţi verzi, de pe cari îşi ia zborul o acvilă neagră, cu cruce de aur în cioc, simbolizând ţinutul de graniţă al Năsăudului. Câmpul inferior despicat: în primul cartier, roşu, lupoaica romană, neagră, simbol al colonizării romane, în al doilea, de aur, un legionar roman, negru, ţinând în mâna dreaptă o suliţă iar în stânga scutul cu inscripţia V.R.R. (virtus romana rediviva), simbolizând vitejia grănicerilor Români din acest ţinut.

Este vechea stemă a ţinutului rectificată şi completată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul N. este aşezat în colţul N-E al Transilvaniei, la răscrucea a două drumuri foarte vechi, singurele practicabile în această parte a Carpaţilor: *drumul Rodnei* (pe valea Someşului-Mare) şi *drumul Dornelor şi al Sucevei* (peste pasul Tihuţei şi prin valea Bistriţei Ardelene).

Suprafaţa: 4.326 km².

Infăţişarea pământului. Mărginit la N, spre Maramureş, de munţii Rodnei (peste 2.000 m înălţime maximă), iar la S, către judeţele Ciuc şi Mureş, de munţii vulcanici ai Călimanilor (tot de peste 2.000 m înălţime maximă), judeţul se prezintă, în cea mai mare parte a întinderii sale, ca un coridor de depresiune deschis atât către Răsărit, spre Bucovina, cât şi spre Apus, către Transilvania. Fundul acestui coridor este format din coline şi şesuri pe văi, în V şi din munţi tociţi nu prea înalţi (de obicei între 1.000—1.300 m), întrerupţi numai din loc în loc de vârfuri vulcanice mai înalte (ex. *Heniul*), în E Partea muntoasă a coridorului e cunoscută sub numele de Munţii Bârgăului. Cu toată altitudinea redusă a acestor munţi, trecătorile care-i străbat (*Rodna, Tihuţa*), sunt înalte (peste 1.200 m).

Climă şi ape. Clima este, în regiunea munţilor mărginaşi, aspră, bogată în precipitaţiuni (peste 1.000 mm anual), iarna ţinând peste 6 luni. Părţile joase în schimb, la adăpost de Crivăţ prin paravanul Rodnei, se bucură de veri blânde şi de ierni nu prea aspre. Pentru acest motiv povârnişurile orientate către S (faţa muntelui) sunt bine cultivate (ogoarele de porumb se ridică până spre 800 m), iar mai jos cresc bine chiar nucii (copac meridional, după cum se ştie). Aşa se explică şi faptul că aşezările permanente ale oamenilor se găsesc pe munte până către 1.300 m înălţime (lucru rar în Carpaţii noştri).

Ploile, care scad dela munte spre zona colinară până aproape de 600 mm anual, alimentează numeroase râuri ce se strâng în cele două ape principale ale regiunei: *Someşul-Mare* şi *Bistriţa.*

Vegetaţia e destul de variată. Predomină însă pădurea (de răşinoase, fagi şi stejari) tăiată şi aci fără cruţare şi spre culmi, pentru întinderea păşunilor, şi în jos, pentru fâneţuri şi ogoare. Vrednice de menţionat sunt esenţele rare din codrii năsăudeni: tisa, frasinul creţ, etc. care se găsesc însă azi din ce în ce mai rar.

Bogăţii minerale. Judeţul N. se găseşte într'o parte a Carpaţilor mult frământată de mişcările scoarţei (probă mulţimea vulcanilor stinşi de aici). De aceea sunt frecvente apele minerale (cele mai căutate sunt cele dela Sângeorz şi Valea Vinului); apoi minereurile (de aur, argint, plumb, aramă) exploatate încă din vremea Romanilor în valea superioară a Someşului-Mare (la Rodna, la Valea Vinului). Mai mult, prin colţul său de S-V, judeţul N pătrunde în zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare) ce înconjură basinul Transilvaniei.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul N. cuprinde un ţinut vechi de cnezi şi voevozi, cari aveau jurisdicţiune asupra satelor româneşti din partea de sus a văii Someşului Mare.

După 1475, când regele Matei Corvinul incorporează valea Someşului la oraşul Bistriţa, acest ţinut ia numele de «Vallis Valachalis», găsindu-se pomenit astfel în catastihurile de dări din 1547. Regiune puternic colonizată cu saşi Bistriţa fiind unul dintre principalele centre săseşti din Transilvania, desvoltat în deosebi prin relaţiile comerciale cu Moldova.

Domnii moldoveni începând cu Ştefan cel Mare au avut în acest ţinut întinse posesiuni: Ciceiul, Unguraşul, Rodna, Retegul. Petru Rareş l-a domnit în întregime.

Intre anii 1762—1763, acest ţinut este militarizat, formându-se aci regimentul al 2-lea de graniţă românesc. Regimentului i s'au adăugat şi satele de pe valea Bârgăului; Năsăudul a fost militarizat până la 1851.

Cu prilejul călătoriei sale în aceste regiuni, împăratul Iosif II, protectorul ţăranilor, a ţinut să dea el însuşi numele unor sate grănicereşti, nou create. Numele pe cari le-a ales — şi cari se păstrează până astăzi — formau

un salut latinesc adresat națiunii române: Salve Romuli Parva Nepos, — Salut, nepoată mezină a lui Romulus!

Monumente istorice. *Biserica greco-catolică*, înălțată în sec. XIII și *biserica evanghelico-luterană*, construită la 1563, ambele în Bistrița.

Biserica evanghelico-luterană, din Dumitra, în stil gotic, din 1485.

Biserica greco-catolică, construită din lemn în com. Rebrișoara.

Biserica evanghelico-luterană, construită la 1301 în com. Iad.

Biserica evanghelico-luterană din sec. XVI, în com. Petriș.

Biserica evanghelico-luterană din com. Herina din sec. XIII.

Biserica reformată din com. Mateiu, construită în anul 1400.

Biserica evanghelico-luterană din com. Dipșa, construită în anul 1489.

Biserica greco-catolică din com. Chiraleș, construită în anul 1700.

Ruinele bisericii catolice din Rodna, distruse de Tătari în anul 1241.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul N. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 29 Decemvrie 1930, un număr de 145.423 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

A) *Pe orașe și plăși, după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	145.423	72.310	73.113
Total urban	16.778	8.794	7.984
1. Orașul Bistrița	13.251	6.882	6.369
2. Orașul Năsăud	3.527	1.912	1.615
Total rural	128.645	63.516	65.129
1. Plasa Bârgău	33.164	16.364	16.800
2. Plasa Năsăud	32.814	16.208	16.606
3. Plasa Rodna	28.784	14.225	14.559
4. Plasa Șieu	33.883	16.719	17.164

B) *Populația pe grupe de vârstă.*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	145.423	30—49 ani	33.457
		50—69 ani	19.297
0— 9 ani	36.360	70 ani și peste	5.030
10—29 ani	50.615	Vârstă nedeclarată	664

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul N., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.206	2.860	1.346	28,2	19,2	9,0
1931	146.277	4.421	2.714	1.707	30,2	18,6	11,6
1932	147.756	4.591	3.072	1.519	31,1	20,8	10,3
1933	149.070	4.148	2.694	1.454	27,8	18,1	9,7
1934	150.659	3.960	2.770	1.190	26,3	18,4	7,9
1935	151.336	3.910	3.050	860	25,8	20,2	5,6
1936	152.788	4.379	2.857	1.522	28,7	18,7	10,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului N. a fost de 154.100 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 145.423 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 8.677 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 6,0%.

LECHINȚA: PORT SĂSESC DE SĂRBĂTOARE

ÎNFĂȚIȘARE SOCIALĂ

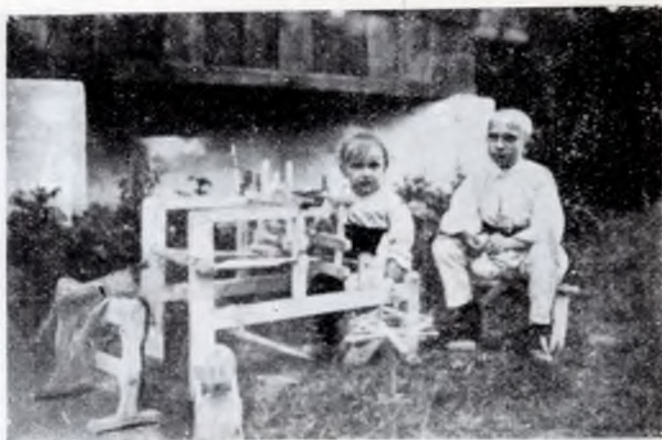
Intreaga înfățișare socială a jud. Năsăud este dominată de o veche organizare a celor 44 comune « de graniță », într'un regim care în aparență era exclusiv militar, dar care în realitate reprezenta o formă de cuprindere totală a vieții populare din această regiune.

Pecetea pusă de Regimentul de Graniță asupra acestui ținut, este de aceia multiplă și atât de adâncă, încât se poate recunoaște și astăzi în nenumărate domenii.

In primul rând, viața de asprime, dar și de privilegii a acestor « cătane negre », a creat o psihologie populară care nu are nimic comun cu aceia a regiunilor în care iobăgia era fenomenul dominant. Grănicerii năsăudeni sunt mândri de trecutul lor eroic și dovedesc, în toată purtarea lor, un spirit de independență care se îmbină, paradoxal în aparență, cu un spirit de disciplină ajunsă a fi deprindere. Năsăudenilor le place să ducă o viață deosebită de a celorlalți, așteptând porunci numai pentru ei, din partea unei administrațiuni care să le poarte lor o grijă deosebită; astăzi încă, ei le așteaptă în adunările lor duminecale, numite « la porunci », care au loc după slujba religioasă, în fața Primăriei.

Și din punct de vedere gospodăresc, granița reprezintă altceva decât regiunile iobage: simți în aspectul caselor, al ulițelor, până și în temeinica organizare familială, că vechea Graniță s'a amestecat, și aci, cu un întreg sistem de pedagogie socială, extrem de abil și plin de roade. Cu ajutorul școlilor, al probelor de capacitate, ajutoarelor și a unui permanent control, Granița a început deci de mult o operă pe care în vremea noastră, ar dori să o continue Fundația Culturală Regală « Principele Carol », în planul ei de a transforma acest județ într'un județ model.

Aspectul cel mai de seamă al vieții sociale din această regiune este determinat însă de o mare problemă economică a Graniței. Aci există o imensă avere cumulativă, adică comună a celor 44 de comune surori. Fiecare sat își are de sigur un hotar al său, deosebit. Insă o altă bună parte din averea satului este lăsată în cumulativ, adică în masa autonomă și indiviză a Graniței. Această avere comună se exploatează printr'un organ chemat a reprezenta totalitatea

COPII DIN ŞANŢ

satelor proprietare, organ a cărui componenţă a variat în cursul vremii, ajungând astăzi să fie reprezentat prin Societatea Cooperativă Regna.

Teoretic, din beneficiile exploatării comune, ar fi trebuit să se împartă cote părţi tuturor celor 44 de comune, proporţional cu cota parte pe care fiecare o are în averea comună. De fapt, exploatarea comună a ajuns deseori în pragul falimentului, astfel că ceea ce s'a împărţit comunelor, a fost în ultima vreme, mai mult cota parte din datoriile de sute de milioane care grevau fondul comun. Evident, aceasta a dat naştere unor mari nemulţumiri, care la rândul lor au fost agravate printr'o serie de alte circumstanţe. Astfel, exploatarea pădurilor, averea de seamă a fondului grăniceresc, nu s'a făcut în mod egal, adică dintr'odată din toate pădurile tuturor satelor, ci conform unui plan general de exploatare succesivă. Unele sate s'au trezit astfel cu pădurea tăiată, în timp ce altele o aveau neîncepută. Pe de altă parte, cota parte pe care iniţial şi-o rezervase fiecare sat, fără să o bage în cumulativ, fusese calculată în raport cu necesităţile populaţiei, la data respectivă. Intre timp populaţia crescând, pământul rezervat satului a ajuns a nu mai fi îndestulător. Unele sate suprapopulate, cu pădurile tăiate şi pe deasupra încărcate cu datorii, au luptat deci pentru o « defalcare », adică pentru dreptul de a-şi retrage din averea cumulativă o anume cantitate de pământ, pe care să o exploateze direct. Frământarea socială astfel născută, la care s'au amestecat din nefericire şi interesele politice, a dat naştere unor adevărate începuturi de răzvrătire.

Astăzi încă, problema e dureroasă populaţiei, şi vor trebui făcute sforţări mari din partea Statului, pentru ca această avere grănicerească să ajungă a fi ceea ce trebue să fie: izvorul economic al civilizaţiei întregului judeţ.

h. h. s.

ECONOMIE

Creşterea animalelor (oi şi vite cornute) constitue principala ocupaţie a locuitorilor. Pe văi şi mai ales în jurul oraşului Bistriţa, solul e destul de productiv.

Bogăţia judeţului o formează pădurile de conifere care acoperă 40% din suprafaţa lui.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 432.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 67.371 ha, adică 15,57% din suprafaţa judeţului şi 0,23% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 358 ha, adică 0,53%, iar mica proprietate 67.013 ha, adică 99,47%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 47.865 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 17.579 ha, cu o producţie de 187.631 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 44 mil. lei.

Grâul ocupă 16.935 ha, cu o producţie de 177.734 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 70 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.646 ha, cu o producţie de 107.850 chint. (prod. medie la ha, 9,3 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 1.536 ha, cu o producţie de 14.407 chint. (prod. medie la ha 9,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Secara ocupă 159 ha, şi *hrişca* 10 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 4.809 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 2.201 ha, cu o producţie de 83.001 chint. fân (media la ha 37,7 chint.), în valoare de 11 mil. lei şi 29 chint. sământă. *Lucerna* ocupă 812 ha, cu o producţie de 37.562 chint. fân (media la ha 46,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei şi 35 chint. sământă.

Plantele alimentare ocupă 1.729 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 689 ha, cu o producţie de 66.657 chint. (media la ha. 96,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 45.210 chint., în valoare de 6 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 37.127 chint., în valoare de 13 milioane lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 62.526 chint., în valoare de 3 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 884 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 666 ha, cu o producţie de 3.840 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei şi 2.324 chint. sământă (media la ha 3,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a jud. (432.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 12.084 ha.

Fâneţele naturale ocupă 60.090 ha, cu o producţie de 1.934.898 chint. (prod. medie la ha. 32,2 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Păşunile ocupă 60.898 ha.

Pădurile ocupă 171.906 ha.

Livezile de pruni 603 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.637 ha.

Viţa de vie ocupă 687 ha.

Creşterea animalelor. In judeţ se găseau în anul 1935: Cai 15.146, boi 47.500, bivoli 3.836, oi 126.722, capre 10.581, porci 12.982, stupi sistematici 2.994 şi stupi primitivi 3.713.

Industrie. 8 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 2 fabrici de conserve şi mezeluri, 2 de bere, 2 de spirt, 4 de lichior, 2 de oţet, 1 de hârtie, 8 de cherestea, 2 de tâmplărie şi mobile, 1 de pensule şi bidinele, 7 de pielărie şi de încălţăminte, 1 de sobe şi produse ceramice, 1 de săpun 1 atelier tehnic, 1 carieră de piatră şi 1 mină de pirită.

Cariere: piatră de granit la Sângeorz-Băi; piatră porfirică la Josenii-Bârgăului; piatră de andesit la Maieru, Ilva-Mare, Măgura; piatră de gresie la Maieru, Ilva-Mică, Măgura.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Fabrica de spirt S. Rohrlich D. Brecher, Bistriţa (inv. 7), Prima fabrică de hârtie din Ardeal, Prundul-Bârgăului (soc. 7, inv. 8), Fabricile de cherestea ale Soc. Cooperative « Regna » din Susenii-Bârgăului (inv. 8) şi Ilva-Mică (inv. 20), Fabrica de sobe şi produse ceramice, Bistriţa, (soc. 5, inv. 3).

Deasemenea menţionăm mina de pirită din com. Rodna a Soc. « Minopirit ».

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI NĂSĂUD IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	5	3	149	66	15.123
Metalurgică . . .	1	—	32	39	2.125
Hârtie şi Arte Grafice	2	—	792	159	28.671
Pielărie	4	—	88	109	8.922
Lemnului	11	—	850	1.403	52.029
Ceramică	1	—	84	67	4.941
Total . . .	24	3	1.995	1.843	111.811

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ întins cu produse forestiere şi animale. O mare cantitate din acestea e destinată exportului.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *8 bănci* (societăţi anonime).

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

NĂSĂUD

COMUNA LEŞU

TROIŢĂ

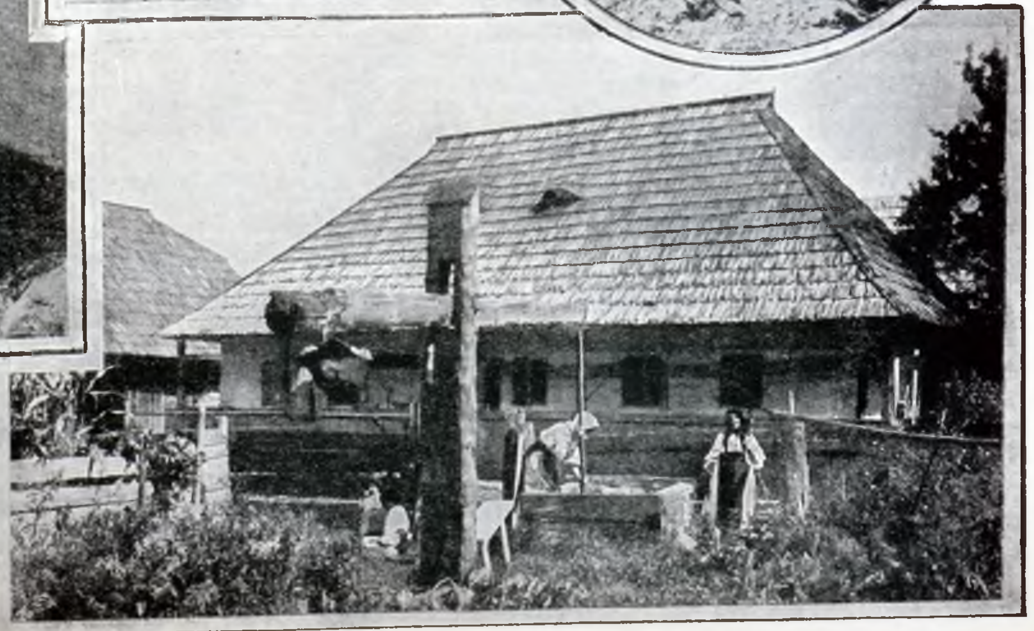
BĂTRÂN DIN ŞANŢ

ŢĂRANCĂ DIN LEŞU

ŞANŢ: CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil. . . .	2.032.857	Fonduri . . .	40.276.765
Plasamente . . .	54.339.354	Angajamente .	42.796.359
Imobilizări . . .	7.905.199	Rezultate . . .	3.940
Rezultate	18.799.654		
Total. .	83.077.064	Total. .	83.077.064

Cooperative de credit (bănci populare) 27, cu 3.646 membri și cu un capital social vărsat de 3.768.855 lei. Imprumuturi acordate 15.767.575 lei (neconvertite 836.640 lei; convertite 5.487.926 lei și reduceri la împrumuturi convertite 9.443.009). Depuneri spre fructificare 3.808.554 lei. Totalul bilanțului 18.705.703 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 2, cu 62 membri și cu un capital vărsat de 65.000 lei. Bilanțul încheiat 367.869 lei.

Cooperative de consum 10, cu 957 membri și cu un capital social vărsat de 631.309 lei. Mărfuri generale în valoare de 350.885 lei. Bilanțul încheiat 3.007.728 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului N. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.249.106**
Venituri ordinare	*17.585.290*
Venituri extraordinare	*102.293*
Venituri speciale	*2.561.523*
Cheltuieli	**20.249.106**
Cheltueli ordinare	*17.585.290*
Cheltueli extraordinare	*102.293*
Cheltueli speciale	*2.561.523*

Drumuri. Județul N. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 855 km 157 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 128 km 433 m din cari Direcția g-rală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 125 km 108 m, restul (pavat și pietruit) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 562 km 467 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 553 km 913 m, restul (pavat și pietruit) fiind întreținnt de comunele urbane.

Drumuri comunale 164 km 257 m.

Lungimea podurilor este de 6.643,53 m repartizată astfel: poduri naționale 1.138,55 m, județene 4.314,43 m și comunale 1.190,55 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Dej – Bistrița – Vatra Dornei.* (Bistrița — limita jud. Someș = 27 km; Bistrița — limita jud. Câmpulung = 90 km).
2. *Beclean – Moisei.*

Cale ferată. Județul N. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 171 km, formată din linii secundare simple.

Stații importante: Bistrița, Măgheruș Șieu, Bistrița-Bârgăului, Susenii-Bârgăului, Dornișoara, Ilva-Mică, Rodna-Veche.

Poștă, telegraf, telefon. *2 oficii P.T.T. de stat* la Bistrița și Năsăud, *17 oficii autorizate* la Bistrița-Bârgăului, Iad, Ilva-Mare, Ilva-Mică, Lechința, Maierul, Mateiu, Nimigea-de-Jos, Pietriș, Prundul - Bârgăului, Rodna, Romuli, Sângeorz-Băi, Sărățel, Șieu, Șieu-Măgheruș și Telciu, *2 agenții autorizate* la Feldru și Nepos și *1 oficiu balnear* (Colibița).

Oficii telefonice la: Bistrița, Năsăud, Ilva-Mare, Ilva-Mică, Lechnița, Mateiu, Nimigea-de-Jos, Pietriș, Prundul-Bârgăului, Rodna, Romuli, Sângeorz, Sărățel, Șieu, Șieu-Magheruș, Telciu.

TINERI DIN PRISLOP

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Sângeorz-Băi*, stațiune balneo-climatică, situată în apropierea Munților Rodnei, la altitudine medie (435 m). Climat subalpin, fără călduri prea mari chiar în verile secetoase.

Izvoare minerale cu ape alcaline carbogazoase litinate. Apa captată în izvorul « Hebe » se găsește și în comerț, fiind o admirabilă apă de masă. Indicații: afecțiunile tubului digestiv, boli de ficat, ale aparatului urinar, boli de femei, boli nervoase, limfatism, scrofuloză, afecțiunile căilor respiratorii.

Stabilimente balneare pentru băi calde și reci, strand.

Anotimp 15 Mai—15 Septemvrie.

Trei hoteluri și câteva vile; restaurante. Gară locală pe linia Cluj – Rodna-Veche.

Anieș, stațiune balneo-climatică, situată la poalele Măgurii mari, înconjurată de brazi la 530 m înălțime.

Izvoare minerale cu ape alcaline teroase. Indicații: afecțiunile aparatului digestiv și celui respirator, boli de ficat, anemie.

Instalații modeste pentru băi calde și reci.

Locuințe în Rodna-Veche și în satul Maieru.

Anotimp 15 Mai-15 Septemvrie.

Gară locală pe linia Cluj – Rodna-Veche.

Valea Vinului, stațiune balneo-climatică, așezată la poalele Munților Rodnei, între păduri de brad la 715 m. înălțime. Climat subalpin moderat.

Ape feruginoase carbo-gazoase. Indicații: anemie, cloroză, debilitate, surmenaj, convalescențe, boli de femei, boli nervoase, etc.

Instalațiuni pentru băi reci și băi cu acid carbonic.

Anotimp 1 Iulie—31 August.

Două hoteluri cu restaurante, câteva vile. Gară la Rodna-Veche, la 6 km.

Pintic, stațiune balneară de interes local, așezată în regiunea muntoasă la 552 m. înălțime. Ape cloruro-sodice concentrate. Instalații balneare modeste.

Anotimp: Iunie-August.

Hotel și restaurant. Gară la Jad (5 km) pe linia Dej – Bistrița – Bârgăului.

Colibița, stațiune climatică subalpină., admirabil așezată între păduri seculare de brad, pe valea Bistriței, la poalele Căsariului, la 820 m. înălțime. Climat subalpin, aer ozonizat,

LA HORĂ

ploi rare vara, lipsă totală de curenţi. Indicaţiuni: uşoare afecţiuni respiratorii, tuberculoze osoase şi ganglionare, uşoare afecţiuni nervoase. Cură de repaos, supralimentare, aero şi helioterapie.

Băi reci în Bistriţa.

Anotimp: Iunie-Septemvrie.

1 stabiliment de cură al Soc. « Caritatea » din Cluj şi 1 al Soc. « Colibiţa » din Bistriţa. Mai multe vile ale soc. S.K.V. şi locuinţe la săteni. Restaurant. Gară la Bistriţa - Bârgăului la 10 km. Datorită frumuseţilor naturale ale judeţului Năsăud, turismul este în plină desvoltare.

Excursii: din Sângeorz la Năsăud şi Bistriţa; din Valea Vinului la Rodna, Cârlibaba şi Iacobeni (peste pasul Rotunda); din Colibiţa la Prundul-Bârgăului, Dornişoara, Vatra-Dornei şi Sângeorz-Băi.

Alpinism. In munţii Rodnei: din Parva, pe valea Rebrei, peste vârful Zab şi vârful Repede, la vârful Rebrii şi la Pietrosul Rodnei; din Rodna, la Ineu şi Corongiş, întoarcere în Valea Vinului; de pe Ineu, la lacul Lala şi pe Muntele Roşu. In Munţii Bârgăului: din Prundul-Bârgăului, pe vârful Heniul; din Mureşenii-Bârgăului, pe Miroslava; din Colibiţa, pe Piatra Mare. In Munţii Călimani: din Colibiţa, pe Piatra lui Orban; din Colibiţa, urmând Izvorul lung, peste Dălbidanul, la vârful Bistriciorul şi vârful Struniorul, scoborîre la Tihuţa, sau pe valea Dornei, la Dornişoara; din Dornişoara, urmând valea Dornii, la Pietrosul Călimanilor şi de aci, pe platoul Călimanilor, la Căliman Izvor şi Căliman Cerbuc, scoborâre la Topliţa, în Valea Mureşului. Pe Muntele Ţibleş: din Sub Plai, pe Valea Plaiului, peste Măguri şi Vârful Brana, la Ţibleş, scoborâre peste Păltiniş, în valea Pârâul Ţibleşului, la Sub Plai.

Case de adăpost: una pe Ineu (1480 m) şi una la Colibiţa (830 m.), ambele proprietatea soc. S.K.V., care a şi marcat mai multe drumuri.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 118.665 locuitori din cari 66,9% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 72,4% bărbaţi ştiutori de carte şi 61,6% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,7	0,5
2. Primară	55,5	95,1
3. Secundară	32,2	3,0
4. Profesională	6,9	0,9
5. Universitară	3,4	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,3	0,2

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului N. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.361 locuitori (2.504 mediu urban si 28.857 mediu rural).

Şcoli secundare. 3 licee de băieţi (din care 1 confesional), 1 şcoală normală de băieţi, 3 gimnazii de fete (din care 1 confesional), 2 gimnazii industriale de stat pentru băieţi, 1 şcoală de agricultură (confesională), 2 şcoli de ucenici (situaţia din 1934).

Şcoli primare 175, din care 167 rurale şi 8 urbane (130 şcoli de stat şi 45 confesionale), cu un număr total de 21.253 elevi (1648 mediu urban şi 19.605 mediu rural) şi cu 362 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 16, din care 9 rurale şi 7 urbane (13 de stat şi 3 confesionale), cu un număr total de 911 copii (387 mediu urban şi 524 mediu rural) şi cu 30 conducătoare.

Instituţii culturale. In judeţ se relevă activitatea unui despărţământ al « *Astrei* » cu sediul în oraşul Bistriţa şi cu organizaţie locală în oraşul Năsăud.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Aldorf, Knieş, Bichigiu, Bistriţa-Bârgăului, Coşbuc, Dipşa, Feldru, Herina, Ilva-Mare, Josenii-Bârgăului, Leşu, (cămin model), Mărişel, Mititei, Mocod, Mureşenii-Bârgăului, Nepos, Poiana-Ilvei, Prislop, Prundul-Bârgăului, Rebrişoara, (cămin model), Şanţ, (cămin model), Sângeorz-Băi, Şieu-Măgheruş, Tărpiu, Tăure, Telciu, Tiha-Bârgăului şi Zagra.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine 68 cămine culturale, 34 soc. muzicale şi 19 biblioteci, adică în total 121 organizaţii culturale, dintre care, 19 au personalitate juridică.

In judeţ se mai află următoarele societăţi şi instituţii culturale: Muzeul istoric grăniceresc (Năsăud), Cercul civil militar (Bistriţa), 111 biblioteci populare, 3 societăţi corale, 3 fanfare.

4 cinematografe (2 în Bistriţa, 1 în Năsăud şi 1 în Prundul-Bârgăului), precum şi 4 societăţi sportive şi 4 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 60,2% sunt greco-catolici şi 13,9% ortodocşi. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In judeţ se află 78 biserici greco-catolice, 28 ortodoxe, 5 romano-catolice, 10 reformate, 36 evanghelico-luterane, 1 casă de rugăciune a adventiştilor din ziua 7-a, 12 sinagoge evreeşti.

De asemenea în judeţ există 3 mănăstiri greco-catolice în următoarele localităţi: Telciu, Tiha-Bârgăului şi Prundul-Bârgăului.

Instituţii bisericeşti. Judeţul are 2 protopopiate greco-catolice (în Bistriţa şi Năsăud), 1 ortodox, 1 romano-catolic, şi 1 evanghelic-luteran, (toate în Bistriţa). In oraşul Năsăud se află reşedinţa unui vicariat greco-catolic.

Judeţul se află în eparhia ortodoxă a Episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică din Cluj (Mitropolia Albei Iulii şi Făgăraşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este oraşul Bistriţa. Judeţul are 2 oraşe (*Bistriţa* şi *Năsăud*) şi 109 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Bârgău	13 sate
II.	Plasa Centrală	19 sate
III.	Plasa Lechinţa	23 sate
IV.	Plasa Năsăud	25 sate
V.	Plasa Rodna	10 sate
VI.	Plasa Şieu	19 sate

BISERICA VECHE DIN RODNA, CU RUINILE PĂSTRATE DIN VREMEA NĂVĂLIRII HUNILOR

ŢĂRANCE LUCRÂND

RODNA VECHE: DEPOZITUL DE CHERESTEA

LA HORĂ

SĂRBĂTOAREA SECERIŞULUI

ŞANT: VEDERE SPRE MUNŢII RODNEI

Organizare judecătorească. Un tribunal la Bistriţa cu o secţiune, 8 magistraţi, 1 primprocuror şi 1 procuror, în circumscripţia Curţei de Apel din Cluj.

3 judecătorii la Bistriţa, Năsăud şi Rodna cu un total de 12 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale şi sanatorii. *a)* In Bistriţa: Spital de stat, Spital militar, Sanatoriul « Dr. Katona », Sanatoriul «Parc », Casa de sănătate « Dr. Knall şi Dr. Ionasch »; *b)* In judeţ: Sanatoriul « Hebe » şi Sanatoriul « Dr. Cinta » în com. Sângeorz-Băi, Sanatoriul « Caritatea », Sanatoriul C.F.R., Sanatoriul « MaiorSeider » în com. Colibiţa.

Dispensare la: Bistriţa (Ambulatoriul policlinic şi dispensarul Oficiului de Asigurări Sociale), Năsăud (Dispensarul « Dr. Iulian Chitul »), Telciu, Prundul-Bârgăului, Rodna, Şieu şi Ilva-Mare.

Serviciul sanitar judeţean, Serviciul sanitar al oraşului Bistriţa, Serviciul sanitar al oraşului Năsăud.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Dej are un oficiu la Bistriţa.

In judeţ activează Soc. «Crucea Roşie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea « S-ta Maria » a femeilor de plugari, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor izraelite, Reuniunea de binefacere « Somre Sabat », Azilul comunal pentru săraci şi bătrâni, Azilul evanghelico-luteran pentru săraci.

ŞANŢ: CELEBRAREA CĂSĂTORIEI RELIGIOASE

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Bistriţa, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Năsăud, comună urbană, situată în regiune muntoasă; staţie c.f. pe linia laterală Bistriţa – Năsăud – Rodna-Veche. Este un oraş cu trecut istoric şi cultural însemnat.

Are 3.666 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la lei 3.064.776.

Industria este reprezentată în oraşul Năsăud prin 1 fabrică de bere şi cooperativa « Regna » pentru exploatarea pădurilor.

Oraşul are un comerţ desvoltat de lemne, cherestea şi vite.

1 liceu de băieţi, 1 şcoală normală de învăţători, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial, 2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.

Muzeul istoric grăniceresc, Asoc. « Astra » pentru cultura şi literatura poporului român, Reuniunea meseriaşilor români, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 luterană şi 2 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Direcţiune silvică, Ocol silvic, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie, Pompieri, Uzină electrică.

Dispensarul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Dispensarul « Dr. Julian Chitul », Filiala « Crucea Roşie ».

Rodna, comună rurală, mai populată decât Năsăudul, (cu 4.878 loc. la 29 Dec. 1930), are un aspect accentuat de târg săsesc şi este un vechi centru minier. E aşezată nu departe de obârşia Someşului-Mare, în dreptul pasului Rodnei; dela Rodna se poate trece în Bucovina (pe la Cârlibaba) şi în Maramureş (spre Borşa).

Pe lângă aceasta, judeţul cuprinde o seamă de comune rurale mari, ca: **Tiha-Bârgăului, Ilva-Mare, Rebrişoara** şi **Telciu,** toate cu peste 4.000 de locuitori.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL NĂSĂUD

A) Oraşe

1. Bistriţa (capitala judeţului).
2. Năsăud

B) Sate

I. PLASA CENTRALĂ

1. Aldorf
2. Blăjenii-de-Jos
3. Blăjenii-de-Sus
4. Budacul-de-Jos
5. Buduş
6. Caila
7. Crainimat
8. Domneşti
9. Ghinda
10. Heidendorf
11. Jelna
12. Monariu
13. Orheiul-Bistriţei
14. Sărata
15. Sărăţel
16. Sigmir
17. Simioneşti
18. Slătiniţa
19. Târpiu

II. PLASA BÂRGĂU

1. Bistriţa-Bârgăului
2. Cuşma
3. Dorolea
4. Jad
5. Josenii-Bârgăului
6. Mijlocenii-Bârgăului
7. Mureşenii-Bârgăului
8. Petriş
9. Prundul-Bârgăului
10. Rusul-Bârgăului
11. Satu-Nou
12. Susenii-Bârgăului
13. Tiha-Bârgăului

III. PLASA LECHINŢA

1. Arcalia
2. Bidiu
3. Bungard
4. Chintelnic
5. Chiraleş
6. Corvineşti
7. Cristur-Şieu
8. Dipşa
9. Enciu
10. Fântânele
11. Galaţii-Bistriţei
12. Herina
13. Lechinţa
14. Mateiu
15. Moruţ
16. Sâniacob
17. Sângeorzul-Nou
18. Şieu-Măgheruş
19. Şieu-Sfântu
20. Şirioara
21. Tonciu
22. Ţigău
23. Vermiş

IV. PLASA NĂSĂUD

1. Bichigiu
2. Cepari
3. Coşbuc
4. Dumitra
5. Găureni
6. Jidoviţa
7. Luşca
8. Mintiu
9. Mititei
10. Mocod
11. Nepos
12. Nimigea-de-Jos
13. Nimigea-de-Sus
14. Parva
15. Poenile-Zăgrii
16. Prislop
17. Rebra
18. Rebrişoara
19. Romuli
20. Runcul-Salvei
21. Salva
22. Suplai
23. Tăure
24. Telciu
25. Zagra

V. PLASA RODNA

1. Feldru
2. Ilva-Mare
3. Ilva-Mică
4. Leşu
5. Maieru
6. Măgura-Ilvei
7. Poiana-Ilvei
8. Rodna
9. Sângeorz-Băi
10. Şanţ

VI. PLASA ŞIEU

1. Albeştii-Bistriţei
2. Ardan
3. Bârla
4. Budacul-de-Sus
5. Dumitriţa
6. Gledin
7. Jeica
8. Lunca
9. Măgurele
10. Mărişelu
11. Monor
12. Neţeni
13. Ragla
14. Ruştior
15. Sânt-Ioana
16. Şebiş
17. Şieu
18. Şieuţi
19. Şoimiş

JUDEȚUL NEAMȚ

Stema. Scut roșu, cu o capră neagră, sărind spre dreapta, peste o stâncă, de argint.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul N. face parte dintre județele de munte ale Moldovei și este așezat în partea de NV a acestei provincii și în drumul care, pe valea Bistricioarei (pasul Tulgheș), leagă Transilvania de Moldova.

Suprafața: 3.977 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a județului e muntoasă, e formată din masive mai înalte (peste 1.700 și chiar peste 1.900 m) și înșirate între afluenți, pe dreapta văii longitudinale a Bistriței (masivele *Dornelor*, *Budacului*, *Ceahlăului*); și dintr'o singură culme mai joasă, și cu spinarea netedă, pe stânga aceluiași râu (*Stănișoara*, cu vârful cel mai înalt la 1.534 m). În Răsăritul zonei muntoase, urmează depresiunile subcarpatice *Nemțișor* și *Cracău*, apoi *Subcarpații*, care se ridică în N județului, până la peste 900 m (dealul *Pleșului*) iar în S scad până sub 500 m și sunt fragmentați de afluenții Bistriței, Moldovei și Siretului.

Climă și ape. Clima este, în partea apuseană a județului, mai aspră (temperatura medie a verii, sub 18°) și mai umedă (dela 700—1000 mm precipitațiuni anual) decât în cea răsăriteană unde temperatura medie ajunge la peste 22° în timpul verii și coboară la −5° iarna, iar precipitațiunile se apropie de 500, adică de limita inferioară a climatului de pădure.

Mai toate râurile se strâng în Bistrița, care taie județul în lung și, având apă suficientă chiar în timpul verii, poate duce plute. Cei mai însemnați afluenți sunt: *Neagra Broștenilor*, *Bistricioara* și *Bicazul*, pe dreapta și *Cracăul*, pe stânga. În partea de E, pe o distanță de câțiva km face hotar, spre județul Baia, Moldova în care se varsă râul *Neamțului*.

Vegetație. Pășunea alpină este bine desvoltată pe masivele înalte din V; aproape jumătate din județ — și anume munții propriu ziși — este însă prinsă de întinderea parcă nesfârșită a codrilor de molizi și pini. Povârnișul răsăritean al Stănișoarei și culmile sub 1000 m care mărginesc valea Bistriței cam dela vărsarea Bicazului în jos, sunt, în schimb, toate acoperite de fagi. În fine depresiunile și Subcarpații, cu excepția înălțimilor mai mari de 500 m, au fost complet despădurite. Ele și valea Bistriței sunt de altfel singurele părți bine populate ale acestui județ.

Bogății minerale. In partea de Apus a ținutului, sunt cunoscute apele minerale și lignitul din bazinul Borsecului și Bilborului, iar în Răsărit, Subcarpații închid zăcăminte de sare și, probabile zăcăminte de petrol. In aceeași regiune se exploatează izvoarele sărate cu săruri de magneziu) dela Bălțătești și Oglinzi.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul N. unul din cele mai adânc semnificative pentru istoria Moldovei — și-a luat numele dela străvechea așezare a cavalerilor teutoni, aici la o margine a pământului Transilvaniei, în calea invaziilor, către anul 1200.

Lor li se datorează, probabil, construcția puternicei cetăți « a Neamțului » în care aveau să se desfășoare, — după ce domnii Moldovei și-au întins autoritatea asupra ținutului — partea cea mai frumoasă din istoria lui.

Ținut de sihaștri, prin decorul sălbatec al priveliștilor sale, prin pădurile și munții săi, pe atunci abia accesibili, Neamțul a fost semănat prin evlavia Domnilor Moldovei, cu numeroase mânăstiri, în cari au înflorit, pe lângă o mare viață spirituală, și cel mai pur spirit monahicesc: Intre letopisețul dela Bistrița — cel dintâi letopiseț al țării — și mișcarea paisiană — inițiată la Neamț de monahul Paisie — din sec. XVIII — mișcare de renaștere a vieții monahale se desfășoară darurile acestui colț de țară.

Ca un cuib de munte ce era, ținutul a servit de multe ori ca loc de retragere în fața invaziilor străine.

In regiunile acestea Ștefan a suferit însă, după victoria dela Podul Inalt, o înfrângere: la Valea Albă, numită de atunci Răsboeni.

Mahomet II Cuceritorul venise asupră-i cu 200.000 ostași. In bătălia aceia a pierit — se spune — floarea oștirii moldovene. Ștefan, însă, n'a putut fi îngenunchiat.

Cetatea Neamțului — puternic fortificată de Ștefan — servise în acel timp de adăpost al familiei sale. De ea se leagă duiosul episod al dramei dela Valea Albă, relatat de Neculce în « O Seamă de Cuvinte »: Mama lui Ștefan refuzând fiului său, adăpostul atât timp cât se întoarce înfrânt.

Pe pragul aceleiași cetăți, cazacii veniți după pradă decapitară, în sec. XVII, pe fiica lui Vasile Lupu, văduva lui Timuș Hmielnițki, fiul hatmanului, care fusese una din

CETATEA NEAMŢULUI

cele mai frumoase femei ale timpului. De zidurile aceleiaşi cetăţi s'a sfărâmat la 1684 trufia regelui polon, Ion Sobieschi.

Monumente istorice. *Cetatea Neamţului*, ridicată pe la 1400, fortificată de Ştefan cel Mare şi păstrată până în sec. XVII, când cazacii decapitară pe pragul ei pe fiica lui Vasile Lupu, văduva unui vestit hatman al lor. Fortăreaţa cuprindea o biserică, azi dispărută, a cărei piatră de fundaţiune este probabil păstrată la Secu, în păretele capelei, purtând data de 1530—1550.

Mânăstirea Neamţ, ale cărei modeste începuturi sunt datorate ucenicilor lui Nicodim, călugărul care a pus temeliile vieţii monahiceşti în Ţara Românească. Poate Petru, fiul Muşatei, a fost îngropat aci pe la 1390. Mânăstirea a fost mărită chiar de urmaşii lui Alexandru cel Bun. Unul dintre ei, Ştefan, care orbise pe fratele său Ilie şi care fusese pedepsit cu moartea de fiul lui Ilie, Roman, a fost îngropat în biserică. Piatra care-i acoperia mormântul se vede la stânga naosului. După victoria sa asupra Polonilor regelui Ioan Albert, Ştefan cel Mare făcu din Neamţ cea mai mare şi mai frumoasă ctitorie a sa, sfinţită în Noemvrie 1497. El o înzestră cu odoare de mare preţ (astăzi în parte, la Moscova), din care a rămas un panaghiar de argint aurit, cu două icoane în relief (Decemvrie 1501).

In tot cursul secolului XVI s'a continuat împodobirea acestei mari mânăstiri, căreia Ilie, fiul lui Petru Rareş îi adaose un paraclis.

Atunci fură îngropaţi egumenul Hariton (1536) şi, în pronaos, Micotă, pârcălabul cetăţii vecine (1582). Printre obiectele de cult aparţin acestei epoci de prosperitate o cruce din 1558, provenind dela jitnicerul din Suceava, şi o alta, care costase, după socoteala gravată pe ea, vreo cincizeci de ducaţi, dăruită de un bătrân călugăr de aci, devenit mitropolit al Moldovei, Grigorie (1569). Din această epocă este poate icoana Fecioarei care se zice că ar fi fost dăruită de Ioan VII Paleologu la trecerea sa prin ţară, şi măreţul epitaf de mătase şi de fire de aur şi argint, care se păstrau în capela Sf. Gheorghe.

Aci, călugări literaţi au lucrat la admirabile manuscrise. Din sec. XVII se află aci mormântul lui Pavel, episcop al Romanului între 1613 şi 1616, probabil el însuşi originar din Neamţ. In sec. XVIII doi ierarhi din Moldova vrură să fie îngropaţi în mânăstirea de unde plecaseră: Teofil, episcop de Roman († 1746) şi urmaşul său, Ioanichie († 1769).

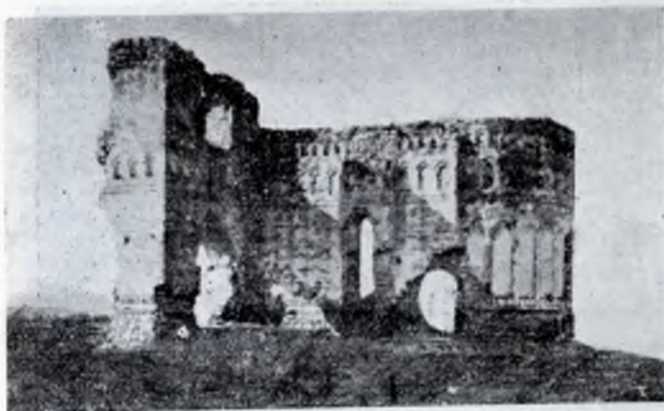
Neamţul fu ales, îndată după aceea, ca reşedinţă de către celebrul reformator al monahismului, Paisie, căruia i se vede mormântul, bogat sculptat în stilul secolului XV, la dreapta († Noemvrie 1794). El a lăsat o mare moştenire literară. Au rămas şi urmele activei sale imprimerii, care a fost renovată.

Biserica din Vânători ridicată către 1677 de Postelnicul Alexandru Ramandi.

Mânăstirea Secu, ridicată de boierul Nestor Ureche, tatăl cronicarului Grigore, în timpul domniei Movileştilor, al căror sfetnic a fost. O inscripţie cu o caligrafie foarte manierată, arată data ctitoriei: 7 Iunie 1595. Mormintele ctitorilor, al marelui Mitropolit Varlaam, care izvodi sub Vasile Vodă Lupu, Cazania cea mai populară la Românii din toate provinciile, ale elevilor săi Sava, mitropolit el însuşi, şi Ghedeon (care dărui frumosul evangheliar scris de Danil în 1664) şi ale episcopilor Ioan al Romanului († 1685), Mitrofan al Huşilor şi al Romanului şi Oreste. Printre odoare două cruci dăruite de Nestor Ureche în 1594 şi 1596, acea a călugărului Paisie (1601), acea a Sorei, mama Vistiernicului Roşca (1637—1638), un panaghiar al lui Alexandru Iliaş (1621), unul al lui Nestor Ureche, admirabilul epitaf al aceluiaşi, cusut la Constantinopol de călugăriţa Filofteia, în 1608, evangheliarul dat de logofătul Teodor Ionovici mitropolitului Varlaam (1643) (scris la Rădăuţi de călugărul Ivancu), cel al lui Ghedeon (1664), patrafirul de catifea cusut cu aur al lui Varlaam (1642), sacosul său (1638), etc. In clopotniţa mânăstirii s'a sacrificat, în disperarea sa, dând foc prafului de puşcă, unul din capii români ai Eteriei, la 1821.

Mânăstirea de maici Agapia, din Filioara, ridicată de Hatmanul Gavril, fratele lui Vasile Lupu, şi de soţia sa, Liliana (1642—1647). Printre obiectele de cult un evangheliar ferecat cu argint aurit (1646), scris la Rădăuţi de acelaşi călugăr Ivancu, manuscrise slavone. Mai sus, vechea Agapia, în ruină, de unde provine un panaghiar şi un veşmânt dela 1581 (dăruite de episcopul Isaia al Rădăuţilor), o cruce a unui arhimandrit din 1593. In beciul mânăstirii o inscripţie a Anastasiei, Doamna lui Duca Vodă (1672).

Mânăstirea Bistriţa, ctitoria lui Alexandru cel Bun, reconstruită de Alexandru Lăpuşneanu, urmaşul său (în inscripţie

RUINILE MÂNĂSTIREI BOCIULEŞTI

din 26 Mai 1554). Clopotniţa împodobită cu frumoase fresce din sec. XV poartă data de 13 Septemvrie 1498, clopotul fiind dela 1494. Morminte: la dreapta, cel al lui Alexandru cel Bun, în stil gotic, în care au fost introduse rămăşiţele pământeşti ale fiului lui Ştefan cel Mare — tot Ştefan, — probabil şi acelea ale lui Ştefan zis Lăcustă ca şi cele, menţionate în singura inscripţie a mormântului, ale soţiei acestuia din urmă, Cneajna, moartă la 31 Iulie 1542.

Doamna lui Alexandru cel Bun, Ana, este îngropată la stânga. Inscripţia din 2 Noemvrie 1418, arată că ea este mama moştenitorului legitim, Ilie. De asemenea mormintele episcopului de Roman Simeon, din sec. XV sau XVI, al lui Ivaşcu Golescu, boier muntean, mort în exil, la Băloteşti (Decemvrie 1584), cel al unei rude a lui Nestor Ureche, cel al Mitropolitului Atanasie al Moldovei († 13 Iulie 1632). Nu se mai păstrează nimic din vechile odoare.

Mânăstirea Bisericani, înălţată sub Ştefan cel Tânăr la 1512, reconstruită în 1786; puternică clopotniţă (în chilii un sanatoriu de tuberculoşi). Manuscrise româneşti şi slavone, începând din sec. XVI (unul dăruit în 1709 de marele istoric Constantin Cantacuzino Stolnicul.

Mânăstirea dela Valea Albă Războieni, ridicată de Ştefan cel Mare pe locul bătăliei date de el în 1476, asupra lui Mohamed II Cuceritorul, bătălie dureros pierdută de marele Domn. Pe păretele stâng al bisericii Ştefan a pus următoarea inscripţie: « Sub domnie bine credinciosului şi de Cristos iubitorului Domn Io Ştefan Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al ţării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, la anul 6984 (1476) şi în al 20-lea curgător al Domniei Sale, ridicatu-s'a puternicul Mahomet împăratul turcesc cu toată puterea sa răsăriteană, încă şi Basarab Voevod, ce-i zice Laiotă, a venit cu dânsul, cu toată ţara lui basarabească, şi au venit să prade şi să ia ţara Moldovei şi au ajuns aici la locul ce se zice Pârâul Alb.

Şi eu Ştefan Voevod şi cu fiul meu Alexandru ieşit-am înaintea lor, unde am şi făcut mare războiu cu dânşii, în luna lui Iulie 26 şi cu voia lui Dumnezeu au fost biruiţi creştinii de către păgâni şi au căzut acolo mulţime mare dintre ostaşii Moldovei. Tot atunci şi Tătarii au lovit ţara Moldovei din ceea parte. Drept aceea a binevoit Io Ştefan Voevod cu buna sa avere şi a făcut acest hram întru numele arhistratigului Mihail şi pentru rugăciunea sa şi a Doamnei sale Maria şi a fiilor săi Alexandru şi Bogdan şi pentru pomenirea şi de sufletul tuturor bine credincioşilor creştini cari au pierit aice; în anul 7004 (1496), iar al Domniei Sale al 40-lea curgător, luna lui Noemvrie 8 ».

Biserica « Sfinţii Voevozi » din Tazlău, al cărei al doilea ctitor a fost Ştefan cel Mare la 1496. Splendidă uşă de lemn datată 1596, datorită « meşterului Cosma ». Două pietre funerare dela începutul sec. XVII (puse de Anastasie Băjescu pe mormintele părinţilor săi, 1609 şi 1611; fresce).

Biserica din Davideni, a familiei Boul, a cărei fiică, Safta, fu pe la jumătatea sec. XVII soţia domnului Moldovei Gheorghe Ştefan; piatră pe mormântul lui Simion Boul şi al surorilor sale Tofana şi Ruxandra, morţi cu toţii în Noemvrie 1606.

Biserica din Şerbeşti, ctitoria lui Vasile Lupu din Noemvrie 1637. Cărţi dăruite de Cantacuzini.

Mânăstirea Pângăraţi, ctitorită de Alexandru Lăpuşneanu la 1560 pe locul unei biserici de lemn arse, construită la 1461.

Mânăstirea Văratic, ctitorie a lui de Ieremia Movilă dela 1598, ca mic schit.

Biserica Sf. Ioan din Piatra, înălţată la 1497 de Ştefan cel Mare, una dintre cele mai bine păstrare în forma originală şi *Turnul « Sf. Ioan »*, lângă biserică, rămas din din vechea incintă care înconjura biserica.

Cenuşiul pietrelor se amestecă cu culorile vii ale cărămizilor smălţate, cu varietatea multicoloră a discurilor de smalţ, succedându-se sub streaşină.

Biserica « Intrarea în Biserică » din Buhalniţa, ridicată la 1652.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 29 Decemvrie 1930, judeţul N. are un număr de 198.670 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	198.670	96.951	101.719
Total urban	48.019	23.290	24.729
1. Oraşul Piatra-Neamţ . .	30.211	14.700	15.511
2. Oraşul Buhuşi	8.681	4.192	4.489
3. Oraşul Târgu-Neamţ . .	9.127	4.398	4.729
Total rural	150.651	73.661	76.990
1. Plasa Bistriţa	49.768	24.458	25.310
2. Plasa de Mijloc	43.643	21.574	22.069
3. Plasa Muntele	21.613	10.583	11.030
4. Plasa Neamţu	35.627	17.046	18.581

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	198.670	30—49 ani	42.880
		50—69 ani	18.798
0— 9 ani	55.999	70 ani şi peste . . .	3.941
10—29 ani	75.845	Vârstă nedeclarată . .	1.207

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul N., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cirfe absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	7.723	4.321	3.402	37,2	20,8	16,4
1931	200.357	7.549	4.173	3.376	37,7	20,8	16,9
1932	204.079	8.211	4.602	3.609	40,2	22,6	17,6
1933	207.179	7.432	3.818	3.614	35,9	18,4	17,5
1934	210.998	7.719	4.672	3.047	36,6	22,1	14,5
1935	213.839	7.702	4.338	3.364	35,0	20,3	15,7
1936	218.098	8.425	3.929	4.496	38,6	18,0	20,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului N. a fost de 222.423 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 198.670 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 23.753 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 12,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Unul dintre cele mai reprezentative judeţe ale Moldovei propriu zise şi, din anumite puncte de vedere, chiar cel mai reprezentativ e judeţul acesta. Ceea ce, bunăoară, ca mani-

NEAMȚ

MÂNĂSTIREA NEAMȚU

P. NEAMȚ:
BISERICA SF. IOAN

HUMULEȘTI: CASA
LUI ION CREANGĂ

CLOPOTNIȚA
BISERICII SF. IOAN

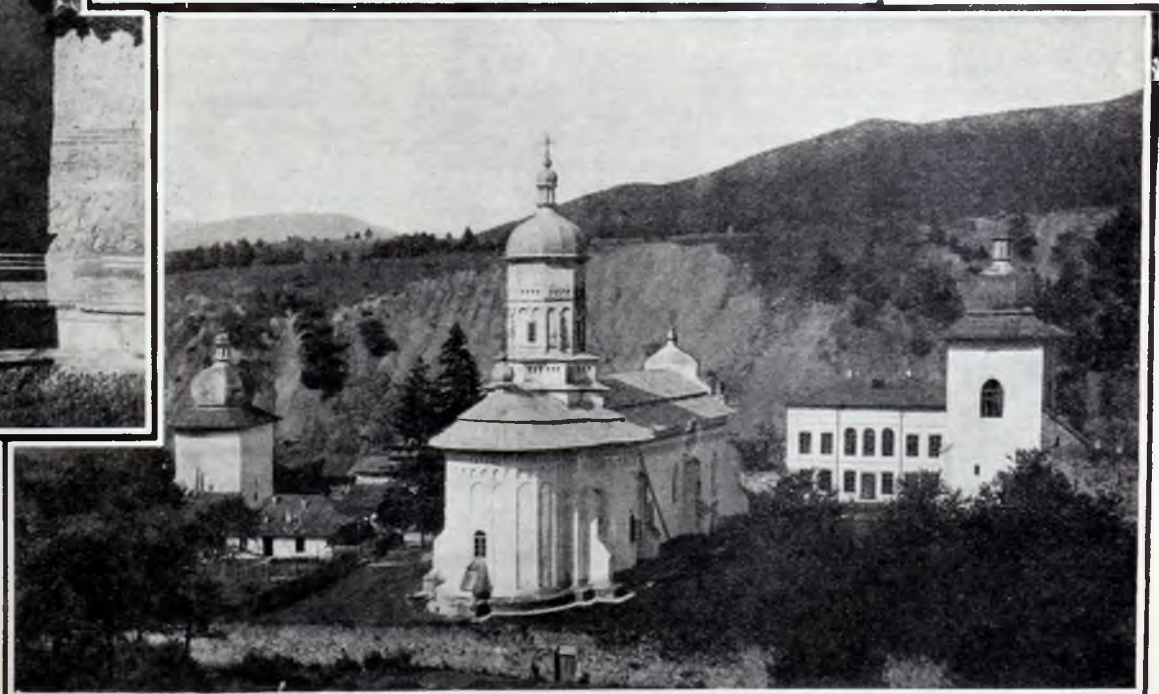

MÂNĂSTIREA BISTRIȚA

Foto arh. Petit

festări de viață religioasă, sunt județele Lăpușna și Orhei pentru întreaga Basarabie sau ceea ce e Vâlcea pentru întreaga Oltenie, e județul Neamț pentru Moldova întreagă. Portul național, bărbătesc și femeiesc, pe care Moldova dintre Siret și Prut, ca și întreaga Basarabie, și-l vede astăzi complet înstrăinat, aci e în floare. Iar în ceea ce privește plutăritul, locuitorii lui dețin — și din cauza mediului geografic — întâietatea pe întreaga Țară.

Cu excepția unei mici porțiuni din spre Est care e formată din dealuri și șes, restul județului e muntos și e masiv acoperit de dese păduri mai ales de brad — o imensă avuție pentru județ și o ocupațiune fundamentală pentru locuitorii lui. Natura l-a înzestrat cu atâtea daruri fizice și într'un mod atât de fericit, încât putem afirma că, sufletește privindu-l, el e nu numai o sărbătoare națională ca aspect etnografic ci și o reală încântare ca aspect geografic. Coboară, de vrei, din cel mai nordic punct al lui și anume de la *Pietrele-Doamnei* ale muntelui Rarău din Bucovina; abate-te prin schitul Rarău și, mergând în josul minunatei ape *Bistrița* care curge prin mijlocul județului, oprește-te la Crucea sau la Broșteni; după ce vei trece temutele *Toance*, de pe banca mișcătoarei plute nu vei ști ce anume să admiri mai mult, deși mersul plutei e pe cât de legănat pe atât de lin. Lângă Călugăreni vei vedea sosind apa Bistricioarei care, în undele ei, îți va aduce ecouri de prin alte plaiuri, cu sate ca Bilbor; de aci până la Secul îți vei pierde privirile după o altă minune a naturei care e *Ceahlăul*, pentru ca, mai jos, apa Bicazului să-ți atragă discret atenția că în susul ei se află *Cheile* ei cari își arată minunăția numai sufletelor ce știu să comunice cu sufletul naturii. In fine, ceva mai jos, apa Tarcăului va putea destăinui unui neprădător al comorilor naturii că și în susul ei, spre Schitul Tarcău, bogăția de păstrăvi e, de pildă, ca și în apa Bârnarului de lângă Broșteni. Și iată-te pe plută trecând prin preajma bătrânei mânăstiri istorice Bistrița pentru ca, în fine, să te oprești fie la Piatra fie la... Galați — firește, pe aceeași plută.

Dar, parcurgând județul pe calea acestui original mijloc de locomoțiune, să nu se creadă că i se poate cunoaște tot ce e frumos și interesant, istoric și de valoare. Deși aci nu întâlnim — ca în Argeș, Făgăraș sau Hunedoara — munți greu accesibili și cari să-ți prilejuiască uneori fantastice simfonii vizuale, totuși și în acest județ sunt părți care necesită nu numai rezistență fizică, ci și rezistență sufletească dublată de o sănătoasă dorință de a cunoaște Țara și natura. Așa, de pildă, după ce ai cutreerat regiunea apuseană a Târgului-Neamț, unde sunt cele mai multe mânăstiri și schituri, și, prin urmare, după ce vei fi vizitat și schiturile *Sihăstria* și mai ales *Sihla* — unde, ca un ecou al bisericuței mânăstirii *Dintr'un lemn* din Vâlcea, vei vedea și aci într'o sihăstrie mai pitorească o *Mânăstire dintr'un lemn*, — apucă printre văi și dealuri spre Sud-Vest. Sosit în Răpciuni, pregătește-te de urcușul Ceahlăului — un munte izolat, plin de farmec și foarte interesant. Date fiind legăturile religioase ale Moldovei cu Sfântul-Munte, pe versantul nordic al lui, lângă Toaca (1.904 m) ți se va arăta, sub formă de obuz, *Panaghia* < *παναγία* « Sf. Fecioară » — o uriașe bucată de piatră înălțându-se spre cer. O piatră puțin asemănătoare acesteia o vei putea vedea jos, pe valea Bistriței, în Poiana-Teiului. E *Piatra-Teiului*. După o legendă locală, dracul a vrut să facă innecăciune mare cu apa Bistriței pe care a vrut să o stăvilească cu această piatră adusă în cârcă noaptea de pe Ceahlău; când să o răstoarne în lungul văii, cântară cocoșii, așa că piatra a rămas în picioare.

In fine, în cadrul acestei sumare descrieri, de amintit și istorica Cetate a Neamțului, care a fost martoră îndurerată și la următoarea întâmplare dramatică: « Leșii și Cazacii și Moldovenii pribegi.... aflat-au pre doamna Roxanda, fata lui Vasilie-Vodă, pre carea o au fost ținut-o feciorul lui Hmil, anume Timuș, în Cetatea-Neamțului și cu multe munci au muncit-o pentru avuție. Pre urmă i-au tăiat capul pe prag cu toporul ».

Ca viață păstorească, relevăm că ea nu e atât de desvoltată pe cât s'ar putea crede, în raport cu alte județe muntoase. Faptul acesta socotim că se datorește mai ales următoarelor două motive strâns legate între ele: în acest județ nu prea întâlnim populație de oieri transcarpatini, adică de mocani, de ungureni; lipsa pășunatului alpin nu a putut favoriza o desvoltare a acestei vieți, deși pășunatul, adică

CHILIILE MÂNĂSTIREI SECUL.

fânețele de dealuri sunt bogate. Ceahlăul — un munte cu un volum foarte redus, — ca și munții dintre Borsec și Broșteni nu pot fi atât de prielnici păstoritului mai cu seamă pentru turme de miei, mioare și oi sterpe. In schimb, bogăția și varietatea pădurilor de conifere e mai mult decât impresionantă, aci găsindu-se încă și *tisă* suficientă.

Tipul predominant e cel brunet. In general, înfățișarea locuitorului e vioaie și bine închegată — de altfel, munca de păduri ca și plutăritul cer imperios atari calități. Spre deosebire de mai toate celelalte județe moldovene, aci, la generația bătrână, pletele apar des. Utilul primează arta. De aceea, în acest județ, în rândul sexului bărbătesc, nu prea apar pure manifestări de artă de pildă în folosirea lemnului chiar pentru locuință. De altfel, această caracteristică a sufletului moldovean poate fi urmărită și în producția populară literară, unde înflorește o pronunțată tendință spre tot ce e umor, sarcasm, ironie, rămânând astfel în urma altor provincii când e vorba de înfloriri lirice și epice. Iată de ce și acest județ, ca și întreaga Moldovă, rămâne în urma altor provincii și în ceea ce privește folklorul muzical.

Satul are aspecte îngrijite. Locuința e curată și poate rivaliza, în această privință, cu cele mai de frunte județe. Dar fântânile și mai cu seamă crucile de drum, ce caracterizează atât de impresionant județe ca Mehedinți, Gorj sau atâtea județe din Basarabia, aci nu prea apar, în ciuda bogăției de păduri — o lipsă sau o scădere care, alături de altele, nu poate micșora cu nimic alte trăsături de valoare ale acestui județ.

Și acum, o ultimă constatare. Sunt multe județele care poartă același nume ca și însăși capitalele lor: Bălți, Iași, Brașov, Sibiu, etc. Incă și astăzi, capitala acestui județ se numește *Piatra* — firește, de către locuitorii județului. Sub influența denumirilor *Cetatea-Neamțului* și *Târgul-Neamțului*, s'a dat județului, fără nicio justificare, numele de *Neamț*, precum și orașului capitală forma hibridă *Piatra-Neamț* când logic și corect este să se numească *Piatra*. *t. p.*

ECONOMIE

Ținut muntos, acoperit de întinse păduri și pășuni, județul N. se distinge prin numeroase întreprinderi forestiere ca și prin bogatele-i turme. Stațiunile climatice și frumoasele priveliști ale regiunii atrag în fiecare vară, numeroși vizitatori. Importante industrii textile.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 397.700 ha. Suprafața arabilă este de 86.136 ha, adică 21,66% din suprafața județului și 0,29% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 5.339 ha, adică 6,20%, iar mica proprietate 80.797 ha, adică 93,80%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 72.446 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 37.303 ha, cu o producție de 491.038 chint. (prod. medie la ha 13,1 chint.), în valoare de 115 mil. lei.

VÂRFUL TOACA DIN MUNȚII CEAHLĂULUI
Din « *România* », revista O.N.T

VEDERE PESTE VALEA BISTRIȚEI ȘI PIATRA-NEAMȚ DE PE PANAGHIA
Din « *România* », revista O.N.T.

Ovăzul ocupă 17.378 ha, cu o producţie de 196.240 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 59 mil. lei.

Grâul ocupă 12.243 ha, cu o producţie de 155.951 chint. (prod. medie la ha 12,7 chint.), în valoare de 62 mil. lei.

Orzul ocupă 4.603 ha, cu o producţie de 53.248 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

CIMPOIER

Secara ocupă 486 ha, cu o producţie de 5.406 chint. (prod. medie la ha, 11,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Hrişca ocupă 254 ha, *meiul* ocupă 179 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 5.492 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 1.664 ha, cu o producţie de 54.935 chint. fân (media la ha 33,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei, şi 30 chint. sămânţă. *Lucerna* ocupă 1.470 ha, cu o producţie de 56.887 chint., fân (media la ha 38,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 1.792 ha, cu o producţie de 47.423 chint. (media la ha 26,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.793 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 649 ha, cu o producţie de 71.933 chint. (media la ha 110,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 76.305 chint. în valoare de 10 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 65.563 chint., în valoare de 23 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 595.005 chint., în valoare de 30 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 912 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 543 ha, cu o producţie de 4.225 chint. fuior (media la ha 7,8 chint.), în valoare de 15 mil. lei şi 3.759 chint. sămânţă (media la ha 6,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (397.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.493 ha.

Fâneţele naturale ocupă 35.324 ha, cu o producţie de 710.012 chint. (prod. medie la ha 20,1. chint.), în valoare de 78 mil. lei.

Păşunile ocupă 35.122 ha.

Pădurile ocupă 215.503 ha.

Livezile de pruni ocupă 527 ha, cu o producţie de 26.086 chint. (prod. medie la ha 49,5 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 498 ha.

Creşterea animalelor. În judeţul N. se găseau în anul 1935: cai 19.519, boi 57.718, bivoli 3, oi 183.436, capre 561, porci 24.933, stupi sistematici 3.046, stupi primitivi 4.899.

Industrie. 6 mori sistematice, 3 fabrici de salam şi mezeluri, 1 distilerie de lichioruri, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de mătasă artificială, 1 de tricotaje, 1 de sumane, 2 de postav, 1 ţesătorie, 1 laborator de produse farmaceutice şi cosmetice, 2 rafinării de petrol, 2 fabrici de săpun, 1 de lumânări, 1 de ulei pentru vopsele, 4 turnătorii de fontă şi bronz şi ateliere mecanice, 2 fabrici de hârtie şi mucava, 1 de celuloză, 1 tăbăcărie, 34 fabrici de cherestea, 3 de scobitori şi transparente şi 2 de perii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Moara Davidovici şi Berall, Piatra (inv. 7), Fabrica de ulei şi produse chimice « Sollo », Albert Abeles, Piatra (inv. 5), Fabrica de postav « Buhuşi » (soc. 450, inv. 681), Fabrica de tricotaj « Doamna », Piatra (inv. 20), Fabrica de hârtie şi mucava « Piatra-Neamţ », Piatra (soc. 90, inv. 157), Fabrica de celuloză « Piatra-Neamţ », Piatra (inv. 196), Turnătoria de fontă şi bronz « Energia », Piatra (soc. 5, inv. 10), Fabrica de cherestea « Albina », I. G. Duca (soc. 2, inv. 17), Intreprinderile forestiere, « Domeniul Broşteni », Rosnov (inv. 10), Fabrica de cherestea « Domeniul Coroanei », Bicaz (inv. 18), Fabrica de cherestea din I. G. Duca (inv. 8), Fabrica de cherestea « Moldova », Piatra, (soc. 30, inv. 74), Fabrica de cherestea a soc. « Arad-Brad », Piatra (inv. 7) şi Fabrica de perii, pensule şi bidinele, Piatra (soc. 3, inv. 12).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI NEAMŢ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	496	113	28.222
Textilă	6	—	4.772	4.193	749.350
Chimică	1	1	16	18	10.851
Metalurgică . . .	2	—	59	31	1.580
Hârtie şi Arte grafice	2	—	5.400	654	155.000
Lemnului	14	19	3.231	1.753	30.793
Total . . .	31	22	13.974	6.762	975.796

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *6 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	2.399.405	Fonduri . . .	31.291.382
Plasamente . .	59.930.204	Angajamente .	61.962.678
Imobilizări . . .	10.187.900	Rezultate . .	13.273
Rezultate	20.749.824		
Total . .	93.267.333	Total . .	93.267.333

Cooperative de credit (bănci populare) 64, cu 12.296 membri şi cu un capital social vărsat de 27.538.217 lei. Imprumuturi acordate 58.185.418 lei (neconvertite 11.251.514 lei, convertite 19.363.975 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 27.569.929 lei). Depuneri spre fructificare 11.848.609 lei. Totalul bilanţului 71.702.986 lei.

Cooperative forestiere 13, cu 1.571 membri şi cu un capital social vărsat de 5.460.282 lei. Fonduri 4.020.891 lei; păduri şi material brut 5.092.114 lei; material fasonat şi în fabricaţie 8.639.019 lei. Bilanţul încheiat 79.445.152 lei.

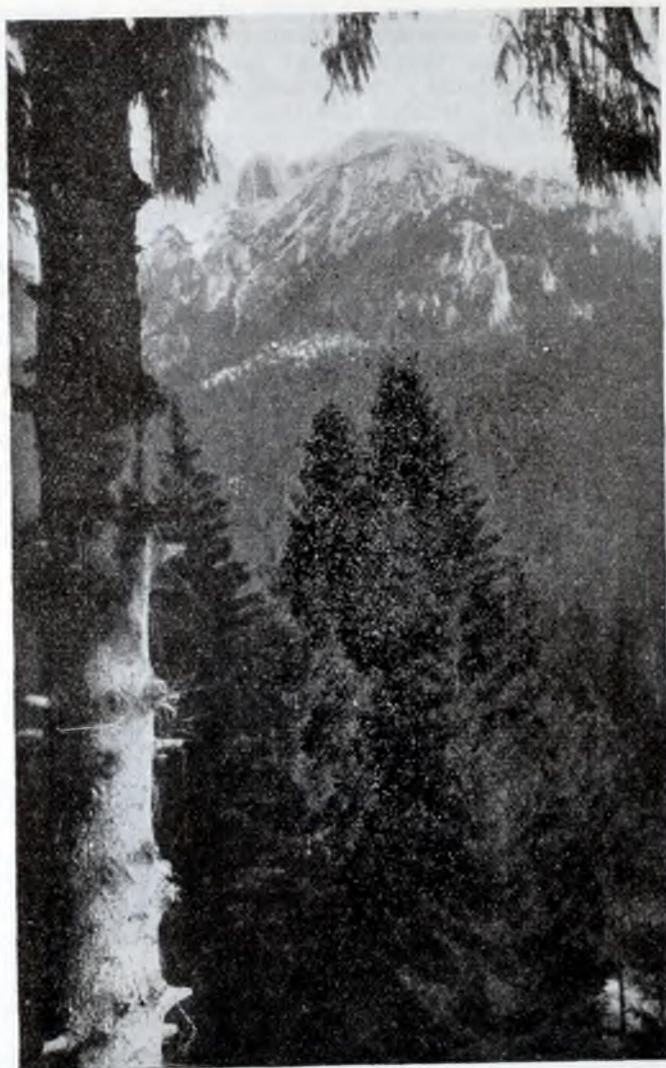
Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 2, cu 109 membri şi cu un capital vărsat de 170.682 lei. Bilanţul încheiat 674.202 lei.

Cooperative de consum 14, cu 921 membri şi cu un capital social vărsat de 1.131.048 lei. Mărfuri generale în valoare de 437.666 lei. Bilanţul încheiat 4.806.520 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului N. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

CEAHLĂUL

	Lei
Venituri	**12.899.000**
Venituri ordinare	7.567.000
Venituri extraordinare	2.050.000
Venituri speciale	3.282.000
Cheltueli	**14.217.090**
Cheltueli ordinare	8.885.090
Cheltueli extraordinare	2.050.000
Cheltueli speciale	3.282.000

Drumuri. Județul N. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 894 km 872 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 229 km 205 m, din care Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea pietruită de 217 km 776 m, restul de 11 km 429 m (pavat și pietruit) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 308 km 631 m, din cari administrația județului întreține o rețea pietruită de 294 km 331 m, iar comunele urbane 2 km.

Drumuri comunale 357 km 036 m.

Lungimea podurilor este de 9.506,98 m, repartizată astfel: poduri naționale 4.082,48 m, județene 3.266,35 m, comunale 2.158,15 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Bacău — Piatra — Borsec* (Piatra—Buhuși = 35 km).
2. *Vatra Dornei — Broșteni — Gura Bistricioarei.*
3. *Pașcani — Tg. Neamț — Călugăreni.* (Tg. Neamț — Călugăreni = 47 km).

Cale ferată. Județul N. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 36 km.

Stații importante: Piatra.

Poștă, telegraf, telefon. *7 oficii P.T.T. de stat* la Piatra, Buhuși, Tg.-Neamț, Hangu, Broșteni, I. G. Duca și Roznov; *3 agenții speciale* la Bicaz, Borca și Răsboeni; *1 oficiu balnear* (Bălțătești) și *1 gară cu serviciu poștal* (Podoleni).

Oficii telefonice la: Piatra, Tg.-Neamț, Buhuși, Bălțătești, Bicaz, Borca, Broșteni, Hangu, Răsboeni, Roznov și Tarcău.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Bălțătești*, stațiune balneo-climatică, situată la 11 km. de Tg.-Neamț, între păduri de brazi, la 475 m. înălțime. Climat plăcut, temperatura fără variațiuni mari, lipsă de umezeală. Anotimp: Iunie-August. Ape clorurosodice, iodurate și bromurate. Indicații: limfatism, scrofuloză, rachitism, boli de femei, reumatism, eczeme, boli de ficat, laringite, constipații. Stabiliment balnear pentru băi calde, reci, băi de vapori, hidroterapie, inhalații. Din apa izvoarelor Carol I și Elisabeta se extrage sarea de Bălțătești pentru băi la domiciliu, iar din apa izvorului Cuza-Vodă sarea purgativă de Bălțătești. Mai multe hoteluri și vile, restaurante. Gară la Piatra și la Pașcani. Distracții, muzică, sală de dans, excursii în împrejurimi.

Oglinzi, stațiune balneo-climatică, situată într'o vâlcea, în mijlocul pădurii la 490 m. înălțime. Climat plăcut, temperatură potrivită, ploi dese dar de scurtă durată. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicații: reumatism, scrofuloză, limfatism, boli osoase, boli de femei. Stabilimente balneare bine amenajate pentru băi reci, calde, inhalații, hidroterapie, băi de sare. Hoteluri, vile, restaurante. Gară la Pașcani. Excursii în împrejurimi.

Cozla. Stațiune de interes local, cu ape cloruro-sodice, magneziene; la 400 m. altitudine, în imediată apropiere de Piatra.

Hangu. Stațiune de interes local, cu ape alcaline, feruginoase. Izvoarele sunt situate la poalele Ceahlăului și nu sunt exploatate.

Piatra, stațiune de vilegiatură, situată pe râul Bistrița într'o poziție de un rar pitoresc, în mijloc de păduri de brazi. Altitudine 300 m. Climat plăcut. Stabilimente balneare bune, cu instalații moderne și hidroterapie. Gară locală pe linia Bacău—Piatra. Hoteluri, vile, restaurante. Alpinism în munții Neamțului, excursii frumoase la mânăstirile învecinate, distracții variate.

Mânăstirea Văratec, stațiune de vilegiatură, situată în poalele munților, în mijlocul pădurii de brazi. Altitudine 450 m. Climat subalpin, aer ozonat. Datorită așezării pitorești, Văratecul e foarte mult cercetat de turiști. Camere de închiriat în sat și la locuințele maicilor. Gară la Pașcani. Posibilități de frumoase excursii.

Mânăstirea Agapia, stațiune de vilegiatură, situată mai spre munte decât Văratecul, sub măgura «Muncelul cu flori» la 480 m. înălțime. Loc de repaus minunat. Ferită de curenți, stațiunea are un climat plăcut cu aer ozonat din întinsele păduri de brazi gară la Pașcani. Locuințe în sat și la maici. De vizitat: mânăstirea și muzeul bisericesc. Excursii în împrejurimi.

Mânăstirea Neamț, stațiune de vilegiatură, așezată într'o poiană, pe Valea Nemțișorului, în apropiere de Tg.-Neamț. Altitudine 450 m. Climat dulce. Are și un izvor cu apă minerală cloruro-sodică sulfuroasă. Vile, locuințe în sat, restaurant. Gară la Pașcani. Se poate vizita: Mânăstirea Neamț, Schitul Vovidenia, Schitul Procov (cu o bisericuță de lemn), Mânăstirea Secul; excursii în împrejurimi și alpinism în munții Bistriței.

Borca, stațiune balneo-climatică, minunat așezată în mijlocul munților la 600 m. înălțime. Climat foarte plăcut. Ape alcaline, cloruro-sodice iodurate. Instalații modeste. Hotel, restaurant.

Broșteni, stațiune balneo-climatică, situată pe malul stâng al Bistriței, la 14 km de Borca. Altitudine 630 m. Climat subalpin. Un cămin al Corpului didactic, hotel, restaurant.

Bicaz, stațiune climatică subalpină, situată pe malul drept al Bistriței, la 430 m înălțime. Sediul Domeniilor Coroanei. Stațiune foarte frecventată pentru frumusețile naturale și confortul ce oferă.

NEAMȚ

MÂNĂSTIREA VĂRATEC

MÂNĂSTIREA SECU

MÂNĂSTIREA AGAPIA

MÂNĂSTIREA NEAMȚU

Foto arh. Petit

BOCIULEȘTI:
RUINILE BISERICII LUI ȘTEFAN CEL MARE

Schitul Durăului, mică stațiune climatică, așezată la poalele Ceahlăului, la 750 m. înălțime, pe o poiană înflorită. Stațiune mult căutată de turiști.

Mânăstirea Bisericani și *Mânăstirea Pângărați*, stațiuni climatice de interes local, așezate în apropiere de Piatra.

Județ de munte cu locuri de un rar pitoresc, remarcabile peisagii alpine, cu falnice păduri de brazi, străbătut de sălbatecul râu Bistrița, Neamțul, este un județ de mari posibilități turistice. Caracteristic prin mulțimea și însemnătatea mânăstirilor, schiturilor și bisericilor ce le are, el atrage deopotrivă prin frumusețea stațiunilor cât și pentru sălbăticia munților săi.

Alpinism. In Munții Bistriței: din Bicaz, pe la schitul Tarcău – Valea Tarcăului, pe Muntele Balint; din Răpciuni, urmând drumul pe la schitul Durău – Stânilele – Jghiabul lui Petru – Ocolașul Mare, sau pe la Fântâna Mitropolitului – Peștera lui Ghedeon – Vârful Toaca, pe vârful Ceahlăului, scoborâre peste Bistra în valea Jidanului – Bicazul Ardelean, la Cheile Bicazului, din Borca, pe valea Petroasă la Cheile Borcei; pe Muntele Budacul; peste Muntele Găina la Broșteni; de aici, pe pârâul Jidancei, la vârful Grințieșului Broștenilor; din Broșteni pe vârful Măzănaia; din Broșteni la Gura Barnarului și cheile Barnarului; dela Cojoci, pe pârâul Chiril, la schitul Rarău și de aici, mai departe pe Rarău și Pietrele Doamnei (jud. Câmpulung).

CULTURĂ

Știință de carte. Populația județului, dela 7 ani în sus este de 156.030 locuitori, din cari 60,9% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,2% bărbați știutori de carte și 48,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,7	0,7
2. Primară	74,8	94,8
3. Secundară	11,7	2,7
4. Profesională	9,4	1,5
5. Universitară	1,7	0,2
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului N. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 44.715 locuitori (8.857 mediu urban și 35.858 mediu rural).

Școli secundare. În orașul Piatra: liceu de băieți, liceu de fete, liceu comercial, liceu industrial de fete, școală normală de băieți, școală normală de fete, gimnaziu de băieți, gimnaziu comercial, gimnaziu industrial. In Tg.-Neamț: gimnaziu de băieți, școală profesională de fete, școală de meserii. In Broșteni: școală de meserii.

Școli primare 228, din care 196 rurale și 32 urbane (225 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 30.558 elevi (5.036 mediu urban și 25.522 mediu rural) și cu 672 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 15, din care 4 rurale și 11 urbane (13 de stat și 2 confesionale), cu un număr total de 1.124 copii (898 mediu urban și 226 mediu rural) și cu 23 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în următoarele localități: Tg.-Neamț, Arămoaia, Bălțătești, Bărcănești, Bărgăoani, Calu, Dărmănești, Dochia, Dobreni, Dragomirești, Davideni, General-Averescu, Grumăzești, Hangu, Oșlobeni, Răucești, Răsboeni, Slobozia, Stejarul, Șerbești, Tarcău, Tazlău, Țibucanii-de-Jos, Țibucanii-de-Sus, Văratic, și Vânători.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Piatra (cu local propriu, secțiuni de turism, muzeu și arheologie) și Roznov (local propriu).

Liga culturală activează în Brateș (I. G. Duca).

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul N. 56 cămine culturale, o societate muzicală și 6 biblioteci, adică în total 63 organizații culturale, dintre care 27 au personalitate juridică.

In comunele rurale mai sunt: 89 biblioteci, 51 muzee sătești, 8 asociații culturale și 10 societăți muzicale și corale.

Orașul Piatra are: 7 biblioteci, 3 muzee, 1 asociație culturală, 1 cor bisericesc, 2 cinematografe, 4 societăți sportive, 1 de vânătoare și 1 de turism.

In Tg.-Neamț se află 3 biblioteci, 2 muzee, 1 cinematograf. In Buhuși 2 biblioteci, 2 muzee, 1 asociație culturală, 1 societate de muzică și 2 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 90,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 189 biserici ortodoxe, 9 mânăstiri ortodoxe (6 de călugări și 3 de maici), 2 biserici romano-catolice, 1 lipovenească, 5 case de rugăciuni adventiste, 20 sinagogi și case de rugăciuni evreiești.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe, cu reședință la Piatra și Tg.-Neamț.

Județul N. se află în eparhia Arhiepiscopiei Iașilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului N. este orașul Piatra. Județul are 3 orașe (*Piatra, Buhuși* și *Tg.-Neamț*) și 256 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Bistrița	60 sate
II.	Plasa Cetatea-Neamț	48 sate
III.	Plasa I. G. Duca	39 sate
IV.	Plasa Muntele	53 sate
V.	Plasa Răsboeni	56 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Piatra, cu 2 secțiuni, 11 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror în circumscripția Curții de Apel din Iași.

4 judecătorii la Piatra, Târgu-Neamț, Buhuși și Hangu cu un total de 8 magistrați.

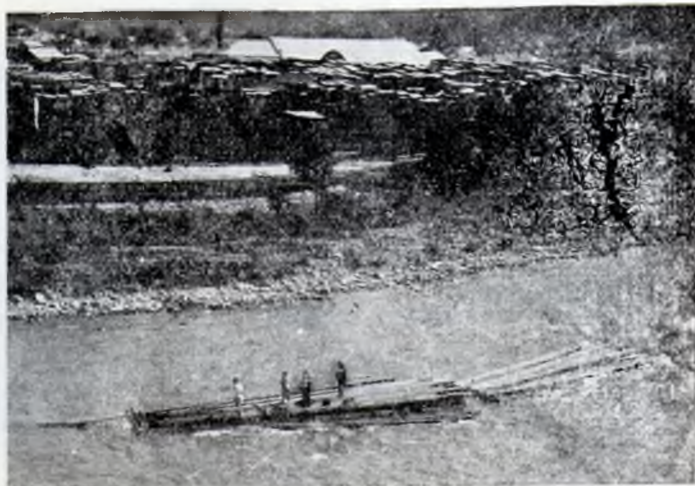
Organizare sanitară. Spitale de stat în Piatra, Tg.-Neamț, Broșteni, Hangu, Răsboeni și Roznov. Sanatoriul de tuberculoși la Bisericani. 2 spitale evreiești în orașele Piatra și Tg.-Neamț.

3 dispensare în Piatra («Crinul vieții», « Mărăției » și « Tămăduirea »), 1 dispensar ambulant și 2 dispensare în orașele Buhuși și Tg.-Neamț; 12 dispensare în comunele rurale Bălțătești, Bicaz, Bodești-Precista, Borca, Călugăreni, Crucea, General Averescu, Ghigoești, Girov, Pipirig, Rediu, Tazlău.

Serviciul sanitar județean și serviciile sanitare ale orașelor Piatra, Buhuși și Tg.-Neamț).

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Piatra are oficii la Târgu-Neamț și Buhuși și servicii medicale la Piatra, Târgu-Neamț, Buhuși, Tarcău, Ardeluța, Hangu, Borca, Roznov, Tazlău, Bicaz și Pipirig, cu 17 medici și 3 farmaciști.

Societatea « Crinul vieții » din Piatra întreține o cantină, un dispensar și o școală sub cerul liber; Societatea

PLUTE PE BISTRIȚA

CETĂŢUIA ŞI VĂRĂRIA VĂZUTE DELA CASA DE ADĂPOST

« Denise » din Piatra, întreţine o colonie de vară pentru copii; Societatea « Salvarea copiilor » din Tazlău are un dispensar şi o cantină.

In oraşul Piatra mai activează: Asociaţia Cercului de gospodine, Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Principele Mircea », Societatea « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Căminul de ucenici, Asociaţia « Bunul Samaritean », Azilul comunal de bătrâni, Azilul izraelit de bătrâni.

In Buhuşi se află Societatea de ajutor reciproc « Fraterna »; în Tg.-Neamţ, Societatea « Infrăţirea » şi Orfelinatul « Principele Carol ».

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Piatra, reşedinţa judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Buhuşi, comună urbană, aşezată în Sudul judeţului, pe valea Bistriţei, la 35 km de reşedinţa judeţului, la 112 km de Iaşi şi la 330 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Bacău-Piatra.

Are 9.600 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 8.967.332 lei.

1 fabrică de postav « Industria textilă » (una din cele mai mari din ţară), 1 distilerie, 1 fabrică de sumane, 1 de ţesătorie, 1 de lumânări, 1 de brânzeturi, câteva întreprinderi forestiere. Comerţ desvoltat de cereale, animale, lână, cherestea şi lemne de foc.

4 şcoli primare (din care 1 evreiască), 2 grădini de copii.

2 biblioteci, 2 muzee, 1 asociaţie culturală, 1 corală, 2 cinematografe.

1 biserică ortodoxă, 3 sinagogi şi case de rugăciuni evreeşti.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uniunea generală a micilor industriaşi şi meseriaşi, Asociaţia « Vlad Ţepeş » a lucrătorilor din fabrică şi Sindicatul cărăuşilor.

Apaduct, uzină electrică.

Dispensar, Serviciul medical al Casei Asigurărilor Sociale. Societatea de ajutor reciproc « Fraterna ».

Tg.-Neamţ, comună urbană, aşezată în Nordul judeţului, pe valea râului Neamţ şi în vechiul drum al Sucevei, la 38 km de reşedinţa judeţului, la 133 km de Iaşi şi la 400 km de Bucureşti. Staţia c.f. cea mai apropiată — Paşcani, la 32 km.

Are 9.656 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935/36 se ridică la suma de 11.102.443 lei.

Numeroase fabrici de cherestea şi lemnărie, 1 fabrică de postav şi dimie, 1 ţesătorie şi 1 fabrică de brânzeturi.

Comerţ desvoltat cu cherestea, lemne de foc, cereale şi animale. Bâlciuri anuale: Inălţarea Domnului şi Sf. Voevozi.

1 gimnaziu de băieţi, 1 şcoală profesională de fete, 1 şcoală de meserii, 4 şcoli primare de băieţi, 3 şcoli primare de fete, 1 şcoală primară izraelită, 2 grădini de copii.

Căminul Cultural al Fundaţiei Regele « Principele Carol ».

3 biblioteci, 2 muzee, 1 cinematograf.

6 biserici ortodoxe, 8 sinagogi şi case de rugăciuni evreeşti.

1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Birou de măsuri şi greutăţi, Poliţie, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Sfat negustoresc, Uniunea micilor meseriaşi, Cercul comercianţilor de cereale.

Lumină electrică.

Spital de stat, Spital particular (evreiesc), 1 dispensar, Serviciu medical al Casei Asigurărilor Sociale, Orfelinatul « Principele Carol », Soc. de binefacere « Infrăţirea ».

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL NEAMŢ

A) **Oraşe**

1. Piatra (capitala judeţului)
2. Buhuşi
3. Tg.-Neamţ

B) **Sate**

I. PLASA BISTRIŢA

1. Balan
2. Balcani
3. Bărcăneşti
4. Bârcu
5. Bârjoveni
6. Beţeşti
7. Bodeşti
8. Borleşti
9. Brăşăuţi
10. Calu
11. Cândeşti
12. Chintinici
13. Cindia
14. Ciolpan
15. Ciritei
16. Costişa
17. Cotreanţa
18. Dărmăneşti
19. Doamna
20. Dorneşti
21. Dumbrava-Roşie-din-Deal
22. Dumbrava-Roşie-din-Vale
23. Fauri
24. Frumoasa
25. Frunzeni
26. Goşmani
27. Iapa
28. Lucaşi
29. Marginea
30. Mastacăn
31. Mănioaia
32. Mirăuţeni
33. Mocani
34. Nechit
35. Negriţeşti
36. Neguleşti
37. Orbic
38. Podoleni
39. Poeni
40. Poloboc
41. Puriceni
42. Rediu
43. Români
44. Roznov
45. Runcu
46. Ruseni
47. Sărata
48. Săvineşti
49. Săvoaia-Portăreşti
50. Schitu-Runcu
51. Siliştea
52. Slobozia
53. Socea
54. Tazlău
55. Tătăruş
56. Traian
57. Vădurele
58. Văleni
59. Zăneşti
60. Zbereşti

II. PLASA MUNTELE

1. Audia
2. Bistricioara
3. Boboteni
4. Borca
5. Borşeni
6. Brânzeni
7. Broşteni
8. Buhalniţa
9. Buşmei
10. Călugăreni
11. Chiril
12. Cojoci
13. Coroiu
14. Cotârgaşi
15. Crucea
16. Dreptu
17. Farcaşa
18. Fârţigi
19. Frasin
20. Frumosu
21. Galu
22. Gălbezeni
23. Grinţieşul-Mare
24. Grinţieşul Mic
25. Haleasa
26. Hangu
27. Holda
28. Holdiţa
29. Isvorul-Alb
30. Largu
31. Leţeşti
32. Mădei
33. Neagra
34. Părăul-Cârjei
35. Părăul-Fagului
36. Părăul-Pântei
37. Poenari
38. Poiana
39. Poiana-Largului
40. Poiana-Răchiţei
41. Poiana-Teiului
42. Popeşti
43. Potoci
44. Răpciuni
45. Rugineşti
46. Ruseni
47. Sabasa
48. Săninești
49. Schit
50. Secu
51. Soci
52. Stejaru
53. Topliceni

III. PLASA I. G. DUCA

1. Agârcia
2. Almaşi
3. Ardeluţa-Brateş
4. Bicaz
5. Bistriţa (suburbană)
6. Capşa
7. Căşăria
8. Cărnu
9. Chisirig
10. Ciungi
11. Cuejdiu
12. Cut
13. Dobreni
14. Dumbrava-Roşie (suburb.)
15. Gârcina
16. Hamzoaia
17. Izvoare
18. Izvorul-Muntelui
19. Lunca-Strâmbului
20. Malu
21. Mărceni
22. Negreşti
23. Oanţu
24. Pângăraţi
25. Pângărăcior
26. Poiana
27. Poiana-Cărnului
28. Sărata
29. Scăricica
30. Secu
31. Stejaru
32. Straja
33. Tarcău
34. Taşca
35. Ticoş-Florea
36. Vaduri
37. Vădurele
38. Vânători
39. Viişoara

IV. PLASA RĂSBOENI

1. Arămoaia
2. Bahna
3. Bălăneşti
4. Băluşeşti
5. Bărgăoani
6. Borniş
7. Borşeni-Tăetura
8. Boţeşti
9. Breaza
10. Căciuleşti
11. Cătuna
12. Cerţieni
13. Chilia
14. Conţeşti
15. Crăeşti
16. Davideni
17. Dăneşti
18. Dărloaia
19. Dochia
20. Doina
21. Dragomireşti
22. Duşeşti
23. Ghigoeşti
24. Ghilăeşti
25. Girov
26. Gura-Văii
27. Hărteşti
28. Hârtop
29. Hoiseşti
30. Homiceni
31. I. C. Brătianu
32. Itrineşti
33. Lingurari
34. Mastacăn
35. Mărgineni
36. Negoeşti
37. Păstrăveni
38. Poeni
39. Popeşti
40. Rădeni
41. Războeni
42. Soci
43. Spieşti
44. Şerbeşti
45. Ştefan-cel-Mare
46. Talpa
47. Tâmpeşti
48. Ţibucani-de-Jos
49. Ţibucani-de-Sus
50. Totoeşti
51. Tutureşti
52. Ungbiu
53. Uscaţi
54. Vad
55. Verşeşti
56. Vlădiceni

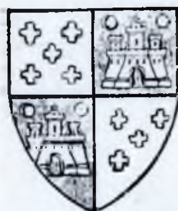
V. PLASA CETATEA NEAMŢ

1. Agapia
2. Aprodul-Purice
3. Bălţăteşti
4. Beblea
5. Boboeşti-Dolia
6. Bodeştii-de-Jos
7. Bodeştii-de-Sus
8. Boiştea
9. Condreni
10. Corni
11. Cracăul-Negru
12. Crăcăoani
13. Curechiştea
14. Dolheşti
15. Dumbrăvele
16. Filioara
17. General-Averescu
18. Ghindăoani
19. Graşi
20. Gropi
21. Grumăzeşti
22. Humuleşti
23. Ingăreşti-Julfeni
24. Lunca
25. Magazia
26. Mănăstirea-Agapia
27. Mănăstirea-Neamţ
28. Mănăstirea-Văratic
29. Mitoc-Bălan
30. Nemţişor
31. Ocea
32. Oglinzi
33. Oşlobeni
34. Păţălăgeni
35. Petricani
36. Pipirig
37. Plotun
38. Răbâia
39. Răuceşti
40. Săcăluşeşti
41. Stânca
42. Târpeşti
43. Tolici
44. Topoliţa
45. Valea-Arini
46. Valea-Seacă
47. Văratic
48. Vânătorii-Neamţ

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL ODORHEI

Stema. Scut scartelat. In cartierele 1 și 4, de argint, câte cinci cruci albastre, așezate 2, 1, 2 (simbolizând luptele pentru credință ale locuitorilor); în cartierele 2 și 3, albastre, câte o cetate de argint, cu trei turnuri crenelate, așezate pe o terasă verde și însoțită la stânga de un soare de aur și la dreapta de un crai nou de aur, iar turnul din mijloc având în vârf o cruce de argint. (Simbolizează vechile cetăți de apărare ale ținutului).

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul O. este așezat în răsăritul Transilvaniei pe vechiul drum militar, care ducea peste munții Harghita, către pasurile Carpaților Moldovei. De aici rolul de arrière-garde pe care l-a jucat acest ținut în apărarea graniței contra barbarilor din Est (Tătari).

Suprafața: 2.977 km².

Infățișarea pământului. Partea răsăriteană a județului se întinde peste munții vulcanici ai Harghitei și ai Gurghiului. La întâlnirea poalelor vulcanilor din N și S, se întinde un podiș larg, în chip de culuar, pe care drumurile îl folosesc pentru a trece munții. Către apus, adică spre podișul Transilvaniei, materialele aruncate de vulcanii de pe vremuri, au acoperit cu pături de grosime deosebită, marginea acestuia. Apele de mai târziu spălând păturele mai subțiri, au reușit ulterior să sape astfel, la contactul între munți și podiș, o serie de mici depresiuni azi bine populate și utilizate pentru circulația pe sub munte pe linia transversală văilor principale. In fine dincolo de linia ultimelor înălțimi vulcanice cari adăpostesc aceste depresiuni, județul cuprinde partea cea mai înaltă (peste 800 m), a podișului dintre Târnave fragmentat de afluenții acestora.

Climă și ape. Clima este, în general umedă și aspră, (temperatura medie a lunei celei mai calde sub 18° în munți; între 18°—22°, în podiș iar a lunei celei mai reci între —5° și —7°. Precipitațiunile anuale între 600—800 mm). De aici abundența apelor, care se strâng toate în cele două Târnave (Mică și Mare) și în cele două Homoroduri.

Vegetație. Afară de marginea răsăriteană care-i și cea mai înaltă și unde se întâlnesc codrii de brazi, aproape tot județul e acoperit de frumoase păduri de fag. De pe văi și chiar de pe dealurile mai joase însă, făgeturile au fost de multă vreme tăiate și înlocuite cu fâneață și cereale. Mai ales în jurul Odorheiului și în bazinul Homorodurilor, unde se mai păstrează și câteva pâlcuri de stejari, despădurirea a fost generală.

Bogății minerale. In interiorul munților vulcanici și chiar pe marginea lor vestică, ies la iveală izvoare minerale carbonate; iar înăuntrul depresiunilor de contact (ex. Praid), se găsesc zăcăminte de sare din zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare) care înconjoară podișul Transilvaniei.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul O. poartă un nume de origine slavă, dela «dvor» curte. Pe locul capitalei sale, s'au descoperit urmele unui castru roman.

Intâiul document regesc care poartă mențiunea Odorheiului — din 1301 — amintește și o așezare românească, o «vilia olachalis» al cărei cneaz e un anume Ursul.

Iu cursul veacurilor din urmă, bogata populație românească — atestată în această regiune — a fost asimilată de Săcui. In ciuda desnaționalizării sale, numele românești abundă încă.

Dela instalarea lor în aceaste locuri, Săcuii s'au organizat într'un scaun, după modelul tradițional românesc.

In 1562, scaunul Odorheiului devine chiar cel mai de seamă dintre scaunele săcuiești — păstrător al arhivelor și al sigilului «națiunii».

In 1538, Petru Rareș își întinse supremația și asupra Odorheiului. Posesiunile sale se întindeau estfel din Moldova până la Cetatea de Baltă, în inima principatului transilvan.

Monumente istorice. *Ruinile castrului roman* în curtea liceului St. O. Iosif din Odorhei.

Biserica greco-catolică din comuna Bodogaia, construită din lemn, strămutată aci din Cristur în anul 1867.

Biserica romano-catolică din Cristur astăzi I. G. Duca.

Cetatea Jimbor din sec. XIV, în comuna cu același nume.

Ruinele cetății Odorheiului construit de Ioan Zapolya, veovodul Transilvaniei.

Biserica și Colegiul reformate, din Odorhei construite în 1692 sub domnia lui Sigismund Bathory. Colegiul posedă o frumoasă bibliotecă.

Mânăstirea franciscană, din Odorhei renovată în sec. XVIII cu o mare biserică centrală.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul O. numără 130.646 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	130.646	65.772	64.874
Oraşul Odorhei	8.592	4.101	4.491
Total rural	122.054	61.671	60.383
1. Plasa Cristur	30.231	14.970	15.261
2. Plasa Ocland	25.650	12.939	12.711
3. Plasa Odorhei	37.523	19.286	18.237
4. Plasa Praid	28.650	14.476	14.174

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	130.646	30—49 ani	28.968
		50—69 ani	19.814
0— 9 ani	34.566	70 ani şi peste . . .	5.693
10—29 ani	41.323	Vârstă nedeclarată . .	282

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul O. după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţia la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	3.723	2.570	1.153	27,8	19,2	8,6
1931	131.412	4.070	2.537	1.533	31,0	19,3	11,7
1932	132.909	3.969	2.618	1.351	29,9	19,7	10,2
1933	134.134	3.726	2.363	1.363	27,8	17,6	10,2
1934	135.191	3.419	2.717	702	25,3	20,1	5,2
1935	135.774	3.431	2.617	814	25.3	19.3	6.0
1936	136.953	3.574	2.464	1.110	26,1	18,0	8,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Odorhei a fost de 138.213 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 130.646 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 7.567 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 5,8%.

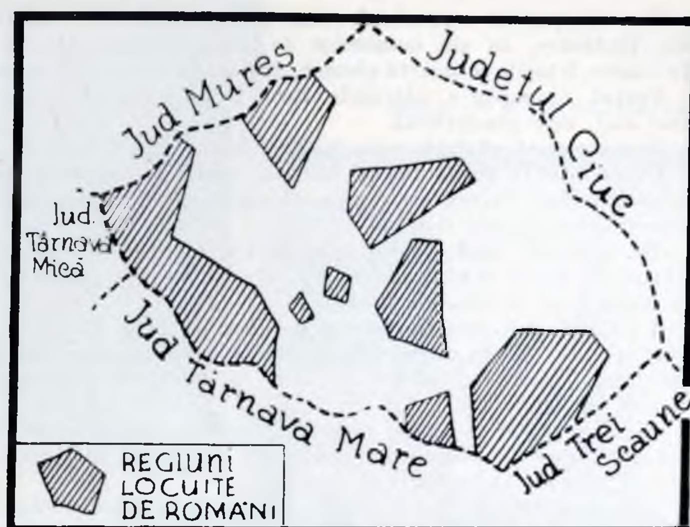
INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Cei 138.000 de locuitori ai judeţului sunt în majoritatea lor ţărani secui [1]). Aceşti coloni în permanent contact cu locuitorii români băştinaşi şi-au împrumutat reciproc portul, obiceiurile şi credinţele, şi fiindcă Secuii erau favorizaţi de stăpânire, au izbutit să desnaţionalizeze aproape total pe Români şi în 130 de sate, din cele 140 câte are Odorheiul, populaţia este azi secuiască. Urme româneşti evidente se găsesc încă în 38 de sate, aşa cum se poate vedea din harta de mai jos [2]).

In oraşe, două la număr, Odorheiul (Locul Curţii) şi I. G. Duca (fost pe vremuri Cristur), populaţia este amestecată. Trăiesc laolaltă Românii în număr mereu crescând alături de Secuii numeroşi, de Saşii risipiţi în satele limitrofe judeţelor Târnava-Mică şi Mare, cari sunt deasemeni desnaţionalizaţi, precum şi de alte seminţii al căror număr este foarte redus: Evrei, Armeni, etc.

Tipul curat turanic nu se mai află printre Secui. Indicele lor biologic se apropie mai mult de al Românilor, decât de cel al Maghiarilor, care-i revendică.

De altfel, continuele prefaceri de după răsboiu şi lupta susţinută, pe care o dau instituţiile de cultură din Odorhei pentru readucerea la matcă a Românilor înstrăinaţi, precum şi numărul tot mai mare al celor reveniţi, sunt o dovadă, că elementul dominant în această regiune, oricât de puţin des ar fi fost pe vremuri, a fost tot cel românesc.

In afară de înfăţişarea aceasta etnică, configuraţia judeţului Odorhei mai prezintă un caracter aparte pe care nu-l au multe alte judeţe, şi anume prezenţa în multe sate a aşa zişilor nobili, *nemeşi*, iar numărul lor — posesori de diplome de nobleţe pe pergament — e mare. In genere, Secuiul se simte şi prin originea lui nobil; a fost doară cândva soldat — purtător de armă. Arhiva Prefecturii din Odorhei este plină de diplomele nemeşilor secui, şi poate că multe din ele sunt momelile de odinioară cu care elementul autohton românesc a fost câştigat pentru desnaţionalizare.

Densitatea populaţiei este mai mare în partea de SV a judeţului şi anume pe văile apelor şi în locurile accesibile agriculturii. In regiunea de munte, populaţia este mai rară şi satele se resfiră pe kilometri întregi de drumuri pe costişe.

Ţăranii români şi secui, fără deosebire, sunt în majoritate agricultori. Plugari mai înstăriţi în satele mari, ei cultivă îndeosebi cerealele, cu deosebire ovăzul, pe care-l folosesc pentru frumoşii şi bine îngrijiţii lor cai; porumbul, din care fac, întocmai ca ţăranii noştri, cu cari convieţuesc, mămăliga; secara, grâul din care fac odată pe săptămână pâine; cartofii, în felurite speţe pe care-i vând, ca şi ceapa roşie şi iute, specifică regiunii.

In regiunea de munte, în vreo 15 sate mari, ocupaţia de căpetenie este lemnăritul. Având multe şi bogate păduri, ţăranii exploatează în aşa numitele composesorate, lemnul de brad pentru fasonat şi lemnul de fag pentru foc. Mai în fiecare comună de munte sunt joagăre puse în funcţiune cu cărbunele alb.

Dar nu numai comerţul de lemne a înflorit în aceste regiuni; alături de nevoia materială satisfăcută, s'a desvoltat şi manifestarea sufletului, în alese crestături în lemn, pe frumoase şi impunătoare porţi, cu lalele învoalte şi cu mărgăritar alb. Şi, probabil, tocmai convieţuirea cu Românul îndrăgostit de săpătura în lemn, i-a dat Secuiului inspiraţia acestor crestături.

O altă parte a populaţiei se ocupă cu exploatarea sării. In Praid, există o veche ocnă de sare. Se spune că romanii au tăiat cei dintâi, aici, blocul argintiu.

La Corund, un deal calcaros, a fost transformat de vreme şi de natură într'un bogat zăcământ de *aragonit. E singurul din Europa*. Se mai află astfel de piatră doar în Brazilia. Este exploatat raţional cu muncitori locali.

Creşterea vitelor, posibilă prin îmbelşugate păşuni, este încă o ocupaţie a populaţiei judeţului Odorhei.

Laptele şi derivatele lui sunt aduse de aci chiar pe piaţa Bucureştilor.

Olăritul este de asemenea în floare pe valea Corundului.

Portul în judeţ este cel românesc, modificat. Secuiul poartă cămaşa în iţari, iar ţăranul român peste ei. Câteva înflorituri cu găetan negru, imitând brandemburgurile, dau aspect gorjan, uneori, acestui port secuesc. Ţesătura necesară o fac în casă; dimia de asemeni. Bărbaţii, ca şi femeile, poartă cisme, cu increţituri.

[1]) I. Popa-Lisseanu, *Secuii şi Secuizarea Românilor*.
[2]) Harta întocmită d-l Fl. M. Costache.

Femeile poartă costume frumos şi bogat înflorite. Colori vii, ţipătoare, ca ale oamenilor ce trăiesc lângă pământ. In Lueta, femeile se poartă săseşte, deşi sunt departe de saşi.

Portul «nemţesc» pătrunde însă treptat, iar la oraş, mai ales, este generalizat.

Iarna poartă căciulă, vara pălărie luată dela «şatră».

Obiceiurile la nunţi, botez, moarte, sunt aproape aceleaşi ca la Români. Deosebirea religioasă a adăogat însă elemente felurite cu caracter religios.

De Crăciun, însă, găsim aproape cu identitate aceleaşi obiceiuri. Chiar textul cântecelor e cel românesc, scâlciat şi adăogit cu cuvinte secueşti.

La Paşti, şi Secuii roşesc ouă şi le încondeiază. La sărbători fac hore tot în mijlocului satului, cu lăutari şi nelipsita băutură — care, în judeţuţ O. — se consumă în cantitate destul de mare.

Medicul şef al judeţului pomenea odată de un consum de băuturi alcoolice care reprezenta de patru ori mai mult decât bugetul Prefecturii.

Tinerii şi bătrânii joacă ceardaşul, dansul naţional secuesc. Românii joacă dansurile specific româneşti: ardeleanca, mureşeanca, alunelul, etc.

Credinţa religioasă este cea unitariană, reformată şi romano-catolică pentru Secui, cea ortodoxă şi greco-catolică (unită) pentru români.

Printre aşezămintele de seamă ale regiunii este «composesoratul», reuniune de proprietari, cari exploatează în comun pădurile; un fel de cooperative. Asociaţiunile de păşunat, sunt instituţii vechi, ce mai trăesc încă şi cari dau roade.

Cooperativele de consum sunt în firea Secuiului. De aceea, cooperativa «Hangya» are ramificaţii în toate satele. Păcat însă că abundă în băuturi alcoolice.

Lăptăriile dela Mereşti şi Tălişoara sunt o dovadă a raţionalei creşteri a vitelor. Caşcavalul de Tălişoara este renumit, ca şi fabrica, una din cele mai de seamă din ţară.

Până la războiu, elementul secuesc a fost preponderant. Românii au fost total neglijaţi.

După războiu, problema reromanizării şi recâştigării elementelor desnaţionalizate, ridicată la rangul de problemă de Stat de către fostul ministru al Şcoalelor, dr. C. Angelescu, a făcut ca elementul românesc să se redreseze; astăzi, trecerile la bisericile româneşti sunt foarte numeroase şi sincere. Satele, prin aceste transformări, capătă alt aspect, iar tineretul creşte în noua credinţă a patriei române.

Aici însă, ca pretutindeni, se observă un exod spre oraşul care nu dă întotdeauna ţăranului fericirea pe care o caută, departe de pământul pe care-l cunoaşte şi din care poate trăi.

i. s.

ECONOMIE

Judeţul O., regiune de munte cu păduri întinse, bogat în minereuri de fier, piatră de calcar, aragonit şi sare, are un pronunţat caracter industrial.

Agricultura şi creşterea animalelor ocupă totuşi majoritatea locuitorilor.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 297.700 ha. Suprafaţa arabilă este de 78.547 ha, adică 26,38% din suprafaţa judeţului şi 0,27% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 135 ha, adică 0,17%, iar mica proprietate 78.412 ha, adică 99,83%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 46.703 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 18.139 ha, cu o producţie de 193.377 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 76 mil. lei.

Porumbul ocupă 14.692 ha, cu o producţie de 210.515 chint. (prod. medie la ha 14,3 chint.), în valoare de 49 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.083 ha, cu o producţie de 92.461 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 28 mil. lei.

Orzul ocupă 1.934 ha, cu o producţie de 20.264 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 855 ha, cu o producţie de 8.523 chint. (prod. medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 4.361 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 2.149 ha, cu o producţie de 92.014 chint. fân (media la ha 42,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei şi 500 chint. sământă (media la ha 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 854 ha, cu o producţie de 43.384 chint. fân (media la ha 50,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei şi 120 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.). *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 589 ha, cu o producţie de 48.187 chint. (media la ha 81,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.116 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 2.251 ha, cu o producţie de 157.719 chint. (media la ha 70,0 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 39.742 chint. în valoare de 5 mil. lei, iar *fasolea printre porumb* dă o producţie de 13.984 chint, în valoare de 5 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 761 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 451 ha, cu o producţie de 2.583 chint. fuior (media la ha 5,7 chint.), în valoare de 9 mil. lei şi 1.016 chint. sământă (media la ha 2,2 chint.). *Inul* ocupă 245 ha, cu o producţie de 367 chint. fuior (media la ha 1,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei, şi 612 chint. sământă (media la ha 2,5 chint.).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (297.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 23.606 ha.

Fâneţele naturale ocupă 54.288 ha, cu o producţie de 868.608 chint. (prod. medie la ha 16,0 chint.), în valoare de 96 mil. lei.

Păşunile ocupă 44.121 ha.

Pădurile ocupă 101.153 ha.

Livezile de pruni ocupă 648 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.579 ha.

Viţa de vie ocupă 101 ha.

Creşterea animalelor. În judeţul O. se găseau în anul 1935:

Cai 15.275, boi 40.470, bivoli 4.191, oi 61.603, capre 3.876, porci 12.287, stupi sistematici 2.874 şi stupi primitivi 1.304.

Industrie. 65 mori, 34 întreprinderi pentru prelucrarea laptelui, 4 fabrici de spirt (2 la Odorhei, 1 la Vârghiş şi 1 la Săcel) 1 răfinărie de spirt (Odorhei), 2 fabrici de oţet (Sângeorgiul-de-Pădure şi I. G. Duca) 1 de lichioruri şi rom, 1 de mezeluri, 1 de bere, 1 de colori de pământ (toate la Odorhei), 2 ţesătorii (I. G. Duca), 1 fabrică pentru prelucrarea inului şi cânepii (I. G. Duca), 1 uzină de fer (Lueta), 1 de pielărie (Odorhei), 16 de cherestea (2 la Odorhei, 5 la Praid, 2 la Beclean, 2 la Zetea, şi câte una la Brăduţ, Filia, Dealul, Lupeni, Târnoviţa), 16 de cărămizdă şi ţiglă (3 la Odorhei, 3 la I. G. Duca şi câte una la Praid, Avrămeşti, Goagiu, Porumbenii-Mari, Săcueni, Ocland, Mereşti, Beclean, Lutiţa şi Sâncraiu), 1 de articole de aragonit (Corund), 1 de mături (Odorhei) şi 3 de vase de lut (Corund), 2 exploatări de ape minerale (Bihorţeni, şi Racoşul-de-Sus), 1 mină de sare (Praid), 1 mină de fier (Lueta) şi 1 carieră de piatră de calcar (Mereşti).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Rafinăria şi intrepozitul liber al fabricanţilor de spirt din Odorhei, Odorhei (soc. 1, inv. 5) şi Uzinele de fier «Vlahiţa», Lueta (soc. 5, inv. 11), cu o mină de fier în aceiaşi comună, Deasemenea menţionăm mina de sare C.A.M. din Praid.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI ODORHEI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	2	106	28	3.881
Textilă	1	—	30	44	616
Metalurgică	1	—	490	437	12.500
Hârtie şi Arte Grafice	1	—	6	9	241
Pielărie	—	1	70	—	—
Lemnului	9	2	668	84	57.173
Materiale de construcţie	5	—	156	106	1.452
Ceramică	1	—	6	25	356
Total	25	5	1.532	733	76.219

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

MUNȚII ARCHITEI

SECUI IN ZI DE SĂRBĂTOARE

SECUI LA MUNCA CÂMPULUI

TELEAC: ARTA CASNICĂ

BISERICA ORTODOXĂ DIN VÂRGHIȘ

CORUND: MINA DE ARAGONIT

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *4 bănci* societăţi anonime.

Situaţia, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934 se prezintă astfel:

ACTV		PASIV	
Disponibil	542.508	Fonduri	8.659.944
Plasamente	40.071.101	Angajamente	36.035.803
Imobilizări	4.088.907	Rezultate	20.717
Rezultate	13.948		
Total	44.716.464	Total	44.716.464

Cooperative de credit (bănci populare) 2, cu 342 membri, şi cu un capital social vărsat de 308.948 lei. Imprumuturi acordate 1.253.642 lei (neconvertite 340.026; convertite 484.988 lei; şi reduceri la împrumuturi convertite 428.628. Depuneri spre fructificare 154.042 lei. Totalul bilanţului 1.554.296 lei.

Finanţe publice. Bugetul judeţului O. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**10.958.374**
Venituri ordinare	*8.470.444*
Venituri extraordinare	*380.470*
Venituri speciale	*2.107.460*
Cheltueli	**10.783.374**
Cheltueli ordinare	*8.295.444*
Cheltueli extraordinare	*380.470*
Cheltueli speciale	*2.107.460*

Drumuri. Judeţul O. este străbătut de o reţea de drumuri, în lungime totală de 787 km 135 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 72 km 263 m, din care 69 km 200 m (pietruiţi), sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 3 km 063 m (pavaţi şi pietruiţi) de comuna Odorhei.

Drumuri judeţene 374 km 626 m, din care administraţia judeţului întreţine 372 km 626 m (pietruiţi în întregime), iar comuna Odorhei 2 km.

Drumuri comunale 340 km 246 m.

Lungimea podurilor este de 6.228,75 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 763 m, judeţene 3.112,10 m, şi comunale 2.353,65 m.

Prin judeţ trece 1 drum naţional, legând următoarele localităţi: *Mercurea – Ciuc – Odorhei – Sighişoara* (Odorhei – limita judeţului Ciuc = 39 km; Odorhei — limita judeţului Târnava Mare = 33 km).

Calea ferată. Judeţul O. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 77 km din care linii secundare simple 71 km şi linii înguste simple 6 km.

Staţii importante: Odorhei, Praid.

Poştă, telegraf, telefon. *1 oficiu P.T.T. de stat*, la Odorhei, *19 oficii autorizate* la Atid, Chibed, Cobăteşti, Corund, I. G. Duca, Ghindari, Goagiu, Lueta, Lupeni, Mărtiniş, Mugeni, Ocland, Porumbenii-Mari, Praid, Sângeorgiu-de-Pădure, Sânpaul, Tălişoara, Vlăhiţa şi Zetea şi *3 agenţii autorizate* la Avrămeşti, Dârjiu şi Jimbor.

Oficii telefonice la Odorhei, Atid, Chibed, Corund, Ghindari, Homorod-Băi, I. G. Duca, Lueta, Lupeni, Mărtiniş, Mugeni, Ocland, Porumbenii-Mari, Praid, Sângeorgiu-de-Pădure, Sânpaul, Tălişoara, Vlahiţa şi Zetea.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Corund*, staţiune balneo-climatică, aşezată între dealuri împădurite la 540 m înălţime. Climat plăcut, temperatura constantă, aer curat.

Izvoare cu ape alcaline carbo-gazoase feruginoase.

Indicaţiuni. Băi: reumatism, boli nervoase şi boli de femei; cură internă, cataruri ale tubului digestiv şi căilor urinare.

Instalaţii balneare modeste, pentru băi calde şi reci.

Anotimp Iunie — August.

Vile locuinţe în sat.

Excursii în munţi.

Gară la Praid (9 km) pe liniile Blaj-Praid şi Tg. Mureş – Praid.

Seiche, staţiune climatică modestă, la 568 m înălţime în mijlocul pădurii de brazi. Ape sulfatate calcice. Indicaţiuni: reumatism, scrofuloză, inflamaţii cronice, boli de femei şi boli de piele, iar în cura internă, anemie, delibitate, convalescenţă. Instalaţie de băi calde şi bazin pentru băi reci. Anotimp: Iunie – August. Vile, restaurant, medic. Gară la Odorhei (pe linia Sighişoara – Odorhei).

Vlăhiţa (Homorod), mică staţiune balneo-climatică, aşezată în munţii Architei la 710 m înălţime în mijlocul pădurii de brazi, având un climat subalpin cu aer bine ozonizat. Ape feruginoase bicarbonate. Indicaţiuni: anemie, afecţiuni gastro-intestinale, bolile aparatului respirator şi căilor urinare. Instalaţie de băi calde şi reci, bazin. Hoteluri, vile, un sanatoriu al Statului. Oficiu P.T. Curse regulate cu autobuzul la Odorhei. Excursii în împrejurimi şi alpinism în munţii Architei şi Baraoltului.

Biborţeni, staţiune balneară de interes local, aşezată în munţi la 490 m, cu climat subalpin. Anotimp: Maiu – Septemvrie. Ape carbogazoase feruginoase, lithinate. Apa de băut «Borvis Oltul». Instalaţii modeste. Locuinţe în sat. Gara la Augustini (12 km), pe linia Bucureşti-Oradea.

Doboşeni, mică staţiune balneară, aşezată între dealuri la 500 m înălţime, în imediată apropiere de Biborţeni. Ape clorurosodice. Băi calde şi reci.

Craiu, staţiune balneo-climatică subalpină (751 m). Ape cloruro-sodice concentrate. Băi calde şi reci. Locuinţe la săteni. Gară la Odorhei şi la Miercurea Ciucului.

Cristur, staţiune balneară de interes local, cu ape cloruro-sodice iodurate şi bromurate. Anotimp: Iunie – August. Locuinţe în sat. Gară locală pe linia Sighişoara – Odorhei.

Filiaşi, staţiune balneară lă 5 km de Cristur, cu acelaş fel de ape. Instalaţie de băi calde şi reci. Locuinţe în sat.

Odorhei, staţiune balneară, în marginea oraşului Odorhei. Ape cloruro-sodice concentrate. Stabiliment de băi calde.

La *Racoşul-de-Sus* se află un izvor, bine captat, cu ape carbogazoase.

Judeţul O. având atâtea staţiuni balneare şi climatice, cu poziţii naturale minunate, este un judeţ cu mari posibilităţi turistice.

Excursii: din Corund la salinele dela Praid şi la Băile Sovata; din Mereşti la cheile Vărghieşului şi peştera dela Mereşti.

Alpinism: din Vlăhiţa, pe Vârful Mădăraşul (1801 m), cel mai înalt vârf al Munţilor Harghitei; dela Filia peste Coama Baraoltului la Tuşnad.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 105.321 locuitori din cari 85,0% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 87,6% bărbaţi ştiutori de carte şi 82,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,9	0,4
2. Primară	60,4	94,6
3. Secundară	30,4	4,0
4. Profesională	4,2	0,5
5. Universitară	5,3	0,4
6. Alte şcoli superioare	0,8	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului O. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 27.861 locuitori (1.139 mediu urban şi 26.722 mediu rural).

Şcoli secundare. 2 licee de băieţi (1 confesional), 1 şcoală normală confesională de băieţi, 1 şcoală normală confesională de fete, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi.

Şcoli primare 190, din care 184 rurale şi 6 urbane (130 şcoli de stat şi 60 confesionale), cu un număr total de 20.605 elevi (835 mediu urban şi 19.770 mediu rural) şi cu 398 învăţători şi personal didactic. (situaţia din 1934).

Grădini de copii 35, din care 32 rurale şi 3 urbane (34 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 2.407 copii (200 mediu urban şi 2.207 mediu rural) şi cu 42 conducătoare. (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţul O. se relevă activitatea despărţământului central al Asociaţiei « *Astra* » cu sediul în oraşul Odorhei şi cu organizaţii locale în Cristur şi Ocland.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are un cămin cultural în Vidacutul.

Casa Şcoalelor si a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 98 cămine culturale, 25 soc. muzicale şi 11 biblioteci, adică în total 134 organizaţii culturale, dintre care, 15 au personalitate juridică.

In oraşul Odorhei: 3 biblioteci, 1 muzeu, 1 societate literară, 3 asociaţii culturale (1 romano-catolică), societăţi muzicale.

In judeţ se mai află 26 reuniuni femenine, 2 cinematografe (Odorhei şi I. G. Duca), 3 societăţi sportive şi 4 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor 3,5% sunt ortodocşi şi 1,1% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In judeţul O. se află 18 biserici ortodoxe, 12 greco-catolice, 42 romano-catolice, 70 reformate, 30 unitariane, 1 evanghelico-luterană, 12 case de rugăciune baptiste, 1 casă de rugăciune adventistă şi 3 case de rugăciune evreieşti.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox la Sângeorgiu-de-Pădure, Protopopiat greco-catolic la Odorhei, Protopiate romano-catolice la Odorhei şi la I. G. Duca. Protopopiat reformat la Odorhei, Protopopiate unitariane la Crăciunel şi Firtănuş.

Judeţul se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Sibiu (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Făgăraş.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului O. este oraşul *Odorhei*. Judeţul are 140 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa I. G. Duca	33 sate
II.	Plasa Ocland	30 sate
III.	Plasa Odorhei	49 sate
IV.	Plasa Praid	8 sate
V.	Plasa Sângeorgiul-de-Pădure . . .	20 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Odorhei cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Târgu-Mureş.

3 judecătorii la Odorhei, Ocland şi Sângeorgiu-de-Pădure, cu un total de 7 magistraţi.

Organizare sanitară. 1 spital de stat la Odorhei, 1 sanatoriu particular, şi 4 dispensare de stat la Odorhei, Ocland, Mereşti şi Sângeorgiu-de-Pădure.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciul sanitar al oraşului. Odorhei.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are organizaţii medicale în Odorhei, Praid, I. G. Duca, Vlahiţa şi Tălişoara, cu un total de 7 medici.

Soc. « Crucea-Roşie », activează la Odorhei, I. G. Duca şi Sângeorgiul-de-Pădure.

In oraşul Odorhei mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Casa comunală a săracilor, Casa săracilor a comunităţii romano-catolice, Casa săracilor a comunităţii reformate, Soc. filantropică a săracilor, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Odorhei, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Praid, centru de exploatare a sării aşezat în bazinul Târnavei-Mici. 2.793 locuitori (29 Decemvrie 1930).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ODORHEI

A) **Oraşe**

1. Odorhei (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA I. G. DUCA

1. Andreeni
2. Avrămeşti
3. Benţid
4. Beteşti
5. Bodogaia
6. Cădaciu
7. Cecheşti
8. Ceheţel
9. Chedia-Mare
10. Chedia-Mică
11. Cobăteşti
12. Eliseni
13. Feleag
14. Filiaş
15. Firtănuş
16. Goagiu
17. I. G. Duca
18. Inlăceni
19. Medişor
20. Mihăileni
21. Mureni
22. Nicoleni
23. Porumbenii-Mari
24. Porumbenii-Mici
25. Rugăneşti
26. Săcel
27. Săcuieni
28. Şimoneşti
29. Şoimoşul-Mare
30. Şoimoşul-Mic
31. Tărceşti
32. Turdeni
33. Vidacutul

II. PLASA OCLAND

1. Aldea
2. Bădeni
3. Băţanii-Mici
4. Biborţeni
5. Brăduţ
6. Călugăreni
7. Chinuşu
8. Comăneşti
9. Crăciunel
10. Daia
11. Doboşeni
12. Filia
13. Ghipeş
14. Herculean
15. Ighiu
16. Ioneşti
17. Jimbor
18. Locodeni
19. Lueta
20. Mărtiniş
21. Mereşti
22. Ocland
23. Orăşeni
24. Petreni
25. Racoşul-de-Sus
26. Rareş
27. Satul-Nou
28. Sânpaul
29. Tălişoara
30. Vârghiş

III. PLASA ODORHEI

1. Alexandriţa
2. Aluniş
3. Arvăţeni
4. Beclean
5. Beta
6. Bisericani
7. Brădeşti
8. Bulgăreni
9. Cădişeni
10. Căpâlniţa
11. Crişeni
12. Dârjiu
13. Dealul
14. Dejuţiu
15. Dobeni
16. Fâncel
17. Feliceni
18. Firtuşu
19. Forţeni
20. Hoghia
21. Iaşul
22. Lupeni
23. Lutiţa
24. Matişeni
25. Morăreni
26. Mugeni
27. Mujna
28. Nicoleşti
29. Obrăneşti
30. Oţeni
31. Păuleni
32. Petecu
33. Poloniţa
34. Satul-Mare
35. Satul-Mic
36. Sâncraiu
37. Tăetura
38. Tămaşul
39. Tăureni
40. Tărnoviţa
41. Teleac
42. Tibodu
43. Ulcani
44. Ulieşul
45. Vasileni
46. Văleni
47. Vârşag
48. Vlăhiţa
49. Zetca

IV. PLASA PRAID

1. Atia
2. Corund
3. Cuşmed
4. Ocna-de-Jos
5. Ocna-de-Sus
6. Praid
7. Solocma
8. Şiclod

V. PLASA SÂNGEORGIUL-DE-PĂDURE

1. Atid
2. Bezid
3. Bezidul-Nou
4. Bordoşiu
5. Călimăneşti
6. Chibed
7. Cibu
8. Cioc
9. Crişeni
10. Dumitreni
11. Fântânele
12. Ghindari
13. Hoteşti
14. Jacodul
15. Roaua
16. Sălaşuri
17. Sângeorgiul-de-Pădure
18. Ştefăneşti
19. Veţca
20. Viforoasa

JUDEŢUL OLT

Stema. Scut albastru, cu o fascie de argint (Oltul), peste care se află un turn pătrat şi crenelat, de argint, cu o poartă arcuită şi zăbrelită şi cu trei ferestre zăbrelite, aşezate 1, 2.

Simbolizează grelele lupte de apărare purtate de locuitorii judeţului contra numeroaselor năvăliri păgâne.

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul O. este aşezat în partea de Vest a Munteniei, pe malul stâng al văii Oltului, în drumul Craiovei.

Suprafaţa: 2.863 km².

Infăţişarea pământului. Judeţul O. se întinde peste o parte a platformei deluroase a Oltului, formată şi aici din culmi cu spinarea netedă şi dispuse divergent printre afluenţii Oltului şi ai râului Vedea. In Nordul judeţului culmile se strâmtează şi se înalţă până la peste 400 m; în Sud însă, ele se lăţesc şi coboară până sub 150 m pierzându-se în câmpia Dunării.

Climă şi ape. Clima de tranziţie între climatul de stepă şi cel din dealuri, dar mai apropiată de cel din urmă. Iernile sunt de obiceiu reci (sub —3° temperatura lunei Ianuarie), iar verile destul de calde (20°—22° temperatura lunei Iulie); ploile însă nu scad sub 500 mm (cum se întâmplă în regiunea de stepă), dar nici nu trec de 600 anual. Dominaţia vânturilor de Vest indică o slabă înrudire cu clima Olteniei, influenţată, după cum se ştie, de Mediterana.

Cu excepţia Oltului, apă flotabilă care face limita judeţului spre Apus, toate celelalte râuri ale ţinutului, au izvorul în dealuri; de aceea, ele scad mult sau seacă cu totul în timpul verii. Intre acestea, cel mai însemnat este râul Vedea, care curge prin Estul judeţului şi formează, pe o distanţă, hotarul către judeţul Teleorman.

Vegetaţie. Intreg judtul O. face parte din zona pădurilor de stejari. Din întinşii codri de altădată, aşa cum sunt arătaţi de pildă pe o hartă topografică de pe la 1790, n'au mai rămas astăzi decât pâlcuri mici pe dealurile mai înalte şi pe povârnişurile din spre valea Oltului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul O. şi-a luat numele dela râul care-l mărgineşte spre Apus.

Pe teritoriul acestui ţinut trecea în vechime drumul negustorilor spre Oltenia; la Slatina, era vamă pentru aceşti negustori, încă de pe vremea lui Vlaicu (1368).

Monumente istorice. *Schitul Strihareţ*, din oraşul Slatina, a cărui biserică e o ctitorie a Mitropolitului Varlaam, în anul 1672.

Schitul Clocociov din Slatina, a cărui biserică a fost înălţată sub domnia lui Matei Basarab, în anul 1641.

Biserica Sfânta Treime, din Slatina, ridicată la 1645, şi renovată în 1789.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. Judeţul O. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 174.219 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	184.219	87.901	96.318
Oraşul Slatina	11.010	5.822	5.188
Total rural	173.209	82.079	91.130
1. Plasa Drăgăneşti	59.040	28.426	30.614
2. Plasa Dumitreşti	54.896	26.016	28.880
3. Plasa Spineni	59.273	27.637	31.636

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	184.219	30—49 ani	41.067
		50—69 ani	17.262
0— 9 ani	50.111	70 şi ani peste	2.557
10—29 ani	72.346	Vârsta nedeclarată .	876

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul O. în conformitate cu cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an.	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	6.986	3.892	3.094	36,3	20,2	16,1
1931	185.111	6.928	3.745	3.183	37,3	20,2	17,1
1932	189.578	7.765	3.731	4.034	41,0	19,7	21,3
1933	192.664	6.404	3.866	2.538	33,2	20,1	13,1
1934	195.850	7.145	3.815	3.330	36,5	19,5	17,0
1935	198.475	6.690	4.303	2.387	33,7	21,7	12,0
1936	201.570	7.352	4.092	3.260	36,5	20,3	16,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Olt a fost de 204.631 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 184.219 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 20.412 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 11,1%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Prin aşezarea lui, judeţul Olt este unic în Muntenia: nu are nici beneficiul munţilor şi nu se întinde nici până la Dunăre. Deşi, ca unitate administrativă este foarte vechi, n'a reuşit nici până azi să prezinte o coherenţă organică. In apropierea drumului ce leagă Transilvania de calea Dunării, Slatina suferă de aşezarea sa *dincoace* de Olt. Folosul situaţiei sale pe o importantă arteră de cale ferată, îi este anulat de nodul de cale ferată care se află la Piatra-Olt.

Oraşele vecine: Drăgăşani, Piteşti, Craiova, Caracal, Roşiorii-de-Vede, Turnu-Măgurele, exercită o influenţă în toate domeniile de vieaţă ale judeţului. Slatina n'a putut deveni un centru capabil să le neutralizeze atracţiile şi influenţele. Aceste oraşe îi răpesc mare parte din posibilitatea pe care ar avea-o de a deveni un centru economic. Locuitorii din Sud îşi fac o parte din cumpărături şi vânzări la Turnu-Măgurele sau la Caracal, iar cei din Nord se duc la Piteşti sau Drăgăşani. In Slatina, deci, comerţul e slab. De asemenea nu e de menţionat nici un fel de industrie de mari proporţii. Şi nici în viitor nu se poate întemeia din lipsa materialului prim. Singurele eventuale izvoare de propăşire pentru acest oraş ar fi agricultura şi Oltul. S'ar putea înfiripa la Slatina un centru de industrializare a produselor agricole. Astăzi sunt aici două mori mari. In Nordul judeţului industrializarea ar putea să vizeze şi pomicultura, care ar putea lua o mai mare extindere. Dacă pe Olt ar exista navigaţie, judeţul ar avea, ieftin, tocmai drumul care îi lipseşte azi: Nord-Sud. Lipsa acestui drum este una din cauzele care fac Slatina prea peste mâna locuitorilor din Nordul şi Sudul judeţului. Azi, pe Olt, nu circulă decât plutele care coboară, din munţi, lemn pentru a fi prelucrat la Turnu-Măgurele sau la Slatina.

Aceeaşi slabă coeziune o găsim şi în domeniul vieţii spirituale. Slatina n'are posibilitatea să-şi ţină la ea măcar o parte dintre oamenii cari se disting într'un fel sau altul. Ei sunt luaţi de alte centre. Aflăm şi aici tot două zone de influenţă. Sudul aparţine regiunii din şesul Dunării; portul, datinele, graiul, mentalitatea, sunt specifice. In Nord, dimpotrivă, costumul este la fel cu cel din zona subcarpatică a Munteniei. Tot aşa e şi limba. Aici oamenii sunt ceva mai întreprinzători, mai buni gospodari, mai deschişi inovaţiilor vieţii moderne, cu un mai viu spirit de independenţă. Cauza trebue căutată în două direcţii: *a)* în supravieţuirea spiritului moşnenesc, în Nord moşiile boiereşti fiind foarte puţine; *b)* în diversitatea posibilităţilor de manifestare economică, aci — regiune de dealuri — oamenii având la îndemână nu numai agricultura ci şi pădurile (azi pe sfârşite), pomii, viile, vitele, etc.

ECONOMIE

Judeţul O. este prin excelenţă, un judeţ agricol.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 286.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 183.699 ha, adică 64,16% din suprafaţa judeţului şi 0,62% din suprafaţa totală a ţării. Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 30.585 ha, adică 16,65%, iar mica proprietate 153.114 ha, adică 83,35%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 172.954 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 80.946 ha, cu o producţie de 570.304 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 225 mil. lei.

Porumbul ocupă 77.108 ha, cu o producţie de 811.970 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 191 mil. lei.

Ovăzul ocupă 12.985 ha, cu o producţie de 85.968 chint. (prod. medie la ha, 6,6 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Orzul ocupă 1.581 ha, cu o producţie de 13.111 chint, (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Secara ocupă 165 ha, *meiul* ocupă 88 ha, *măturile* ocupă 81 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 2.435 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 1.470 ha, cu o producţie de 29.578 chint. fân (prod. medie la ha 20,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei şi 25 chint. sământă. *Alte fâneţe cultivate ocupă* 870 ha, cu o producţie de 17.084 chint. (media la ha 19,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.702 ha. Din această suprafaţă *mazărea* ocupă 343 ha, cu o producţie de 4.096 chint. (media la ha 11,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Ceapa* ocupă 231 ha, cu o producţie de 10.239 chint. (media la ha 44,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Varza* ocupă 230 ha, cu o producţie de 29.473 chint. (media la ha 128,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 26.724 chint., în valoare de 9 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 146.105 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.912 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 1.184 ha, cu o producţie de 9.731 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 1.113 ha, cu o producţie de 5.425 chint. (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (286.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.696 ha.

Fâneţele naturale ocupă 1.886 ha, cu o producţie de 28.856 chint. (prod. medie la ha 15,3 chint.), în valoare de 3 mil lei.

Păşunile ocupă 15.300 ha.

Pădurile ocupă 21.442 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.532 ha, cu o producţie de 72.162 chint. (prod. medie la ha 28,5 chint.), în valoare de 22 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 202 ha. In anul 1935 s'au curăţit 116.789 pomi, s'au deparazitat 92.658 şi s'au altoit 13.478.

Viţa de vie ocupă 2.595 ha (din care viile pe rod 2.207 ha), cu o producţie de 57.672 hl (prod. medie la ha 26,1 hl), în valoare de 21 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul O. se aflau în anul 1935:

Cai 6.696, boi 45.485, bivoli 128, oi 160.485, capre 7.839, porci 34.946, stupi sistematici 1.105, stupi primitivi 5.788.

Industrie. 2 mori sistematice, 1 fabrică de cherestea, 2 tăbăcării, 1 fabrică de cărămizi şi ţigle, 3 fabrici de ulei.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste :*)

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Moara « Aluta », (soc. 5, inv. 16) şi Fabrica de cherestea (inv. 7), ambele în Slatina.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI OLT, IN ANUL 1935

Intreprinderile de la 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor	Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
Alimentară	2	600	71	76.227
Pielărie	1	25	9	900
Lemnului	1	191	118	11.121
Total . . .	4	816	198	88.251

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul O. fiind un judeţ eminamente agricol, singura ramură de comerţ desvoltată este comerţul cu cereale.

Centre comerciale: Slatina (bâlciu la 23 Aprilie), Corbu şi Potcoava.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *8 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934 se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	94.634	Fonduri . . .	39.555.215
Plasamente . . .	135.823.122	Angajamente .	122.753.026
Imobilizări . . .	8.173.057	Rezultate . . .	51.989
Rezultate . . .	18.269.417		
Total .	162.360.230	Total . . .	162.360.230

Cooperative de credit (bănci populare) 140, cu 19.220 membri şi cu un capital social vărsat de 40.255.938 lei. Imprumuturi acordate 114.436.702 lei (neconvertite 11.247.897 lei, convertite 42.610.437 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 60.578.368 lei). Depuneri spre fructificare lei 24.245.380. Totalul bilanţului lei 159.328.891.

Cooperative de producţie diversă 13, cu 1.600 membri şi cu un capital social vărsat de 2.562.141 lei. Valori imobilizate 326.768 lei. Totalul bilanţului 11.953.131 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 52 membri şi cu un capital social vărsat de 101.966 lei. Păduri şi material brut 26.509 lei. Bilanţul încheiat 617.319 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 3, cu 320 membri şi cu un capital vărsat de 202.650 lei. Bilanţul încheiat 1.275.388 lei.

Cooperative de consum 19, cu 2.434 membri şi cu un capital social vărsat de 3.453.184 lei. Mărfuri generale în valoare de 245.448 lei. Bilanţul încheiat 26.957.856 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului O., pe exerciţiul 1936/37, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.548.819**
Venituri ordinare	*8.127.582*
Venituri extraordinare	*13.723*
Venituri speciale	*3.407.514*
Cheltueli	**11.548.819**
Cheltueli ordinare	*8.127.582*
Cheltueli extraordinare	*13.723*
Cheltueli speciale	*3.407.514*

Drumuri. Judeţul O. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.567 km 951 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 116 km 300 m, din care Dir. Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită şi pavată de 114 km 708 m, iar restul de 1 km 592 m (pavat), e întreţinut de oraşul Slatina.

Drumuri judeţene 443 km 001 m (în întregime în Administraţia judeţului), din care 440 km 321 m, sunt pietruite.

Drumuri comunale 1.008 km 650 m.

Lungimea podurilor este de 4.280,90 m, repartizată astfel: poduri naţionale 1.386,00 m, judeţene 1.274,30 m şi comunale 1.620,60 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Piteşti – Slatina – Craiova.* (Slatina – Balş = 26 km).
2. *Alexandria – R.-de-Vede – Caracal.*
3. *Piteşti – Drăgăşani.*

Cale ferată. Judeţul este străbătut de o linie ferată principală simplă de 44 km.

Itinerarii principale. Rapide: (Simplon) Bucureşti – Timişoara – Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: Bucureşti–Timişoara, Bucureşti – Sibiu.

Staţii importante. Slatina.

Poştă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat* la Slatina, Drăgăneşti, Potcoava şi Spineni şi *4 agenţii speciale,* la Bălteni, Buzeşti, Câmpul Mare şi Chilia.

Oficii telefonice. la: Slatina, Bălteni, Buzeşti, Drăgăneşti, Potcoava şi Spineni.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 146.288 locuitori, dintre care 44,4% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 66,9% bărbaţi ştiutori de carte şi 24,1% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,7	0,6
2. Primară	63,2	93,0
3. Secundară	15,9	4,0
4. Profesională	13,9	2,0
5. Universitară	3,3	0,3
6. Alte şcoli superioare	2,0	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5 şi 18 ani) a fost în anul 1934 de 47.776 loc. (1.583 mediu urban şi 46.193 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 şcoală normală de menaj, 1 şcoală profesională de fete, 1 şcoală inferioară de agricultură, 1 şcoală de ucenici.

Şcoli primare 190, din care 184 rurale şi 6 urbane (toate şcoli de stat), cu un număr total de 26.393 elevi (977 mediu urban şi 25.416 mediu rural) şi cu 451 învăţători (situaţia din 1934).

Grădini de copii 3, din care 1 rurală şi 2 urbane, toate de stat, cu un număr total de 151 copii (100 mediu urban şi 51 mediu rural) şi 3 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Alimăneşti, Aluniş, Bălăneşti, Bârseşti, Bârseştii-de-Jos, Comani, Deleni, Drăgăneşti, I. Gh. Duca, Mogoşeşti, Negreni, Rădeşti, Sâmbureşti, Spineni, Scorniceşti, Teiuş, Urluiasca şi Vaţa.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în: Slatina (Casa Naţională « Oltul », cu bibliotecă) şi Deleni.

Liga Culturală activează în localităţile: Albeşti, Mihăeştii-de-Sus, Negreni şi Tătuleşti.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 46 cămine culturale, o societate muzicală şi 18 biblioteci, adică în total 65 organizaţii culturale, dintre care 33 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale în Slatina: Biblioteca comunală, Soc. culturală « Titu Maiorescu » (cu bibliotecă), Soc. culturală « Nicolae Bălcescu » (cu bibliotecă), Asoc. corală « Ciprian Porumbescu », 2 cinematografe, 1 asociaţie sportivă şi 2 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 99,5% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Judeţul O. are 228 biserici şi 2 schituri ortodoxe, 1 casă de rugăciune romano-catolică şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti Judeţul este împărţit în 2 protopopiate şi se află în eparhia Episcopiei Argeşului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului O. este oraşul *Slatina* Judeţul are 332 sate împărţite astfel:

I. Plasa Drăgăneşti . . . . 52 sate
II. Plasa Dumitreşti . . . . 75 sate
III. Plasa Mijlocul . . . . 107 sate
IV. Plasa Spineni . . . . 98 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Slatina cu o secţiune, 9 magistraţi, 1 prim-procuror şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Craiova.

4 judecătorii, la Slatina, Drăgăneşti, Negreni şi Urşi, cu un total de 8 magistraţi.

Organizarea sanitară. Spitale de stat în: Slatina, Drăgăneşti, Drăgoeşti şi Ion Kalinderu (sanatoriu pentru tuberculoşi). Spital militar în Statina. Sanatoriul particular « Dr. I. Soreanu. ».

Dispensare de stat şi comunale în: [Slatina, Bârseştii-de-Sus, Bărăştii-de-Vede, Crâmpoaia, Spineni, Urşi, Dumitreşti, Radomireşti, Izvoru, Potcoava şi I. C. Brătianu.

Serviciul sanitar al judeţului şi serviciul sanitar al oraşului Slatina.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Piteşti are un oficiu la Slatina.

In oraşul Slatina se mai află următoarele instituţii de asistenţă şi prevedere socială: Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. Femeilor Ortodoxe române, 2 aziluri de bătrâni.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Slatina, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşeor reşedinţă).

Drăgăneşti, Sat de peste 4.000 locuitori situat în Sudul judeţului, în dreptul unui vad important al Oltului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL OLT

A) **Oraşe**

1. Slatina (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA DRĂGĂNEŞTI

1. Alimăneşti
2. Arpadia
3. Bălăneşti
4. Bărcăneşti
5. Bârseştii-de-Jos
6. Bârseştii-de-Sus
7. Beciu
8. Berindei
9. Călineşti
10. Chioca
11. Cioflanul
12. Comani
13. Cotorga
14. Crăcinei-de-Sus
15. Crâmpoaia
16. Dăneasa
17. Drăgăneşti
18. Dudu
19. Fripţi
20. Frunzaru
21. Galneele
22. Găldaele
23. Gigârtu
24. Gostavăţu
25. I. I. C. Brătianu
26. Isvoarele
27. Malu-Roşu
28. Mărunţei
29. Mihăeştii-de-Jos
30. Mihăeştii-de-Sus
31. Olteni
32. Pestra
33. Plăviceni
34. Poiana
35. Popeşti
36. Radomireşti
37. Seaca
38. Siberia
39. Smârdan
40. Sprâncenata
41. Stoicăneşti
42. Tituleşti
43. Ungurei
44. Uria
45. Văleni
46. Vătaşi
47. Vâlcelele-de-Jos
48. Vâlcelele-de-Sus
49. Viespreşti
50. Viişoara
51. Zănoaga
52. Zidari

II. PLASA DUMITREŞTI

1. Afumaţi
2. Albeşti
3. Aldeşti
4. Batia
5. Bădărăi
6. Beculeşti
7. Beria-de-Jos
8. Beria-de-Sus
9. Buciumeni
10. Casa-Veche
11. Căzăneşti
12. Câmpu-Mare
13. Cepeşti
14. Cerbeni (comuna Oteşti)
15. Cerbeni (com. Sâmbureşti)
16. Ciobotí
17. Ciumăgeşti
18. Comăniţa
19. Cucueţi
20. Dejeşti
21. Deleni
22. Dienci
23. Dobrineşti
24. Dobroteasa
25. Dogari
26. Doneşti
27. Drăgoeşti
28. Dumitreşti
29. Fedeleşoiu
30. Geamăna
31. Greereşti
32. Ibăneşti
33. Ioniceşti
34. Läunele
35. Leleasca
36. Lineşti
37. Linia-Mare
38. Măruleşti
39. Mierliceşti
40. Mieşti
41. Mijlocul
42. Morloveşti
43. Murgeşti
44. Oporelu
45. Oteşti
46. Oteştii-de-Jos
47. Oteştii-de-Sus
48. Păroşi
49. Păuneşti
50. Poganu
51. Popeşti
52. Preoţeşti
53. Rădeşti
54. Răduţeşti
55. Sâmbureşti
56. Schitu-Deleni
57. Spătaru
58. Stănuleasa
59. Ştefăneşti
60. Toneşti
61. Toneşti-Vătăşeşti
62. Topana
63. Tufaru
64. Urluiasca
65. Urşi
66. Valea-Fetei
67. Valea-lui-Albu
68. Valea-Seci
69. Valea Vai-de-Ei
70. Văneşti
71. Vâlvoiu
72. Verguleasa
73. Vlăngăreşti
74. Vulpeşti
75. Vultureşti

III. PLASA MIJLOCUL

1. Bacea
2. Bălteni
3. Băceni
4. Bălţaţi
5. Bârca
6. Bărleşti
7. Bircii
8. Braniştea
9. Brebeni
10. Brebeni-Români
11. Brebeni-Sârbi
12. Broscari
13. Buiceşti
14. Burduleşti
15. Buta
16. Buzeşti
17. Catanele
18. Călugăreasca
19. Cătunul-de-Sus
20. Cârsteşti
21. Cherleştii-din-Deal
22. Cherleştii-din-Vale
23. Chiţeasca
24. Ciciu
25. Cireaşov
26. Ciureşti
27. Constantineşti
28. Corbu (com. Corbu)
29. Corbu (com. Teslui)
30. Corbu-Nou
31. Corbu-Ungheni
32. Corbuleţu
33. Coşereni
34. Coteşti
35. Curtişoara
36. Diaconeşti
37. Dobrotineţ
38. Fălcoeni
39. Floru
40. Icoana (com. Icoana)
41. Icoana (com. Floru)
42. Ion Kalinderu
43. Ion G. Duca
44. Ipoteşti
45. Isăreşti
46. Jarcaleţi
47. Jitaru
48. Jugaru
49. Linia-din-Vale
50. Măgura
51. Mărgineni
52. Mesineşti
53. Mierleşti
54. Mierleştii-de-Sus
55. Mihăileşti-Popeşti
56. Mijlocul
57. Milcov
58. Milcoveni
59. Milcovul-din-Deal
60. Milcovul-din-Vale
61. Mogoşeşti
62. Moşteni (com. Teslui)
63. Moşteni (com. Vintilă I. C. Brătianu
64. Negreni
65. Optaşi
66. Ordoreşti
67. Pârliţi
68. Perieţi
69. Perieţii-de-Mijloc
70. Perieţii-de-Sus
71. Pietrişu
72. Piscani
73. Piţigoeşti
74. Potcoava
75. Priseaca
76. Proaspeţi
77. Prooroci
78. Puturoasa
79. Raiţu
80. Recea
81. Sârbi-Măgura
82. Satul-Nou
83. Săltăneşti
84. Sărăceşti
85. Schitul-Greci
86. Scorniceşti
87. Sineşti
88. Slobozia
89. Stănislăveşti
90. Stejarul
91. Şerbăneştii-de-Jos
92. Şerbăneştii-de-Sus
93. Tătărei
94. Teslui
95. Tituleşti
96. Trufineşti
97. Turia
98. Ungureni
99. Ursoaia
100. Valea-Mare
101. Valea-Mare-Nouă
102. Valea-Mare-Veche
103. Valea-Merilor
104. Vintilă-Brătianu
105. Vităneşti
106. Zăvoiu
107. Zorleasca.

IV. PLASA SPINENI

1. Alunişu
2. Alunişu-de-Jos
3. Alunişu-de-Sus
4. Batereni
5. Bădicea
6. Băjeşti
7. Bărăşti
8. Bărăştii-de-Cepturi
9. Bărăştii-de-Vede
10. Bărbălai
11. Blejani
12. Boba
13. Boboc
14. Borăneşti
15. Boroeşti
16. Bureţeşti
17. Călugări
18. Cândeşti
19. Cârstani
20. Chelbeşti
21. Chilia

22. Chiniţeşti
23. Chiriţeşti
24. Chiţani
25. Ciocăneşti
26. Cioràca (com. Chilia)
27. Cioràca (com. Valea Ungureni)
28. Ciureşti (com. Profa)
29. Ciureşti (com. Vaţa)
30. Cojgărei
31. Coloneşti
32. Coreneşti
33. Corneţelu
34. Creţi
35. Cuza-Vodă
36. Davideşti
37. Dealul-Bisericei
38. Dealul-Chinului
39. Dealul-Toleşti
40. Diconeşti
41. Dincani
42. Fata
43. Făgeţelu
44. Frătici
45. Gârbaciu
46. Gerăseşti
47. Gueşti
48. Gura-Boului
49. Isaci
50. Isvoru
51. Isvoru-de-Jos
52. Isvoru-de-Sus
53. Lăzăreşti
54. Lereşti-Pielcani
55. Linia-Mare
56. Lungani
57. Maldăru
58. Mărunţei
59. Mereni
60. Mirceşti
61. Mogoşeşti
62. Momani
63. Motoeşti
64. Novârgeni
65. Onceşti
66. Optăşani
67. Păcală
68. Poboru
69. Popeşti
70. Prodani (com. Bărăşti-de-Cepturi)
71. Prodani (com. Gura-Boului)
72. Profa
73. Purcăreşti
74. Răduţeşti
75. Răţoiu
76. Răchicioara
77. Râjleţu-Govora
78. Râjleţu-Vieroşi
79. Richiţeni
80. Rusceori
81. Seaca
82. Spineni
83. Şuica
84. Şuica-de-Jos
85. Şuica-de-Sus
86. Şurupeni
87. Tătuleşti
88. Teiuşu
89. Teleşmani
90. Turbaţi
91. Ungureni
92. Valea-Ungureni
93. Vaţa
94. Vârseşti (com. Bărăştii-de-Cepturi)
95. Vârseşti (com. Gura-Boului)
96. Veţişoara
97. Vineţi
98. Vlaici

STEMA DIN SIGILUL LUI BARBU ŞTIRBEI, 1855

JUDEȚUL ORHEI

Stema. Scut roșu, despicat. In primul cartier, un stejar desrădăcinat, de aur; în al doilea, o coasă de argint cu vârful spre dreapta.

Simbolizează bătrânii codri ai Orheiului și bogăția în fânețe a județului.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Vechiu ținut de graniță al Moldovei de altădată, județul O. face parte dintre județele de Nord ale Moldovei dintre Prut și Nistru (Basarabia), fiind așezat la malul Nistrului; județul este străbătut de drumul care trece acest fluviu la Rezina, pentru a urma apoi, în Ucraina, linia de demarcație între pădure și stepă.

Suprafața: 4.246 km².

Infățișarea pământului. Relieful e un podiș (parte a podișului Moldovenesc) tăiat prin mijloc de valea Răutului, largă și mlăștinoasă; în apropierea vărsării în Nistru, valea Răutului se strâmtează în chip de chei, din cauza păturei de calcar pe care o taie. Spre această axă a județului se îndreaptă pieziș, din spre N-V spre S-E pinteni de dealuri care se desprind din culmile înalte, paralele cu Nistrul. Din aceste culmi paralele cu Nistrul și înălțate până la peste 300 m în N județului, altă serie de pinteni coboară repede în trepte către valea fluviului și formează astfel un relief variat, asemănător cu cel din regiunea subcarpatică. (Satele, resfirate printre pometuri, contribue mult la această înrudire de peisagiu).

Climă și ape. Pe culmea înaltă din spre Nistru și de-a-lungul văii fluviului, clima este ceva mai umedă și cu contraste de temperatură mai reduse decât în basinul Răutului și pe dealurile joase care alcătuesc, aici, partea răsăriteană a depresiunei Răutului. In această din urmă regiune, precipitațiunile scad sub 500 mm anual, iar diferențele de temperatură între iarnă și vară pot depăși 28°. In acest județ se întâlnește deci climatul de stepă cu cel de pădure.

Cu excepția Nistrului, fluviu navigabil, care face hotarul spre E, celelalte ape, având izvorul în podiș, scad sau dispar în timpul verii. Numai Răutul, care le adună pe cele mai multe, mai păstrează ceva apă în acest anotimp. De aici și numărul mare — mai ales în trecut — al iazurilor din acest ținut.

Vegetație. Pe culmea înaltă din spre Nistru și pe cea din dreapta Răutului, se mai păstrează încă pâlcuri relativ întinse de stejari, alternând cu ierburile înalte ale stepei, care stăpâneau — înainte de întinderea ogoarelor — tot Vestul județului. Intre aceste ierburi, predomină plantele de origine sarmatică (transnistriană) față de cele de origine pontică și, mai ales, mediteraneană, reduse la minimum.

Bogății minerale. Afară de carierele de calcar din S-E, se pot menționa numai zăcămintele de lignit din marginea de N-V a județului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul O. cuprinde un străvechiu ținut moldovenesc, străjuit altădată de cetatea Orheiului, puternică Fundație a lui Ștefan cel Mare.

Orheiul a format ca Vrancea sau Câmpulungul o autonomie locală, înzestrată de Ștefan cel Mare, în special, cu importante privilegii.

Marele domn — a cărui amintire este nesfârșit de vie în întreg ținutul — ținea să răsplătească din belșug, în acest chip, vitejia Orheilor, cunoscuți ca cei mai buni arcași ai săi.

In istoria politică și militară a Moldovei, Orheenii au jucat un rol de seamă, răsculându-se uneori împotriva Domniei, sau sprijinind pe anumiți Domni, în rivalitatea pentru scaunul Moldovei.

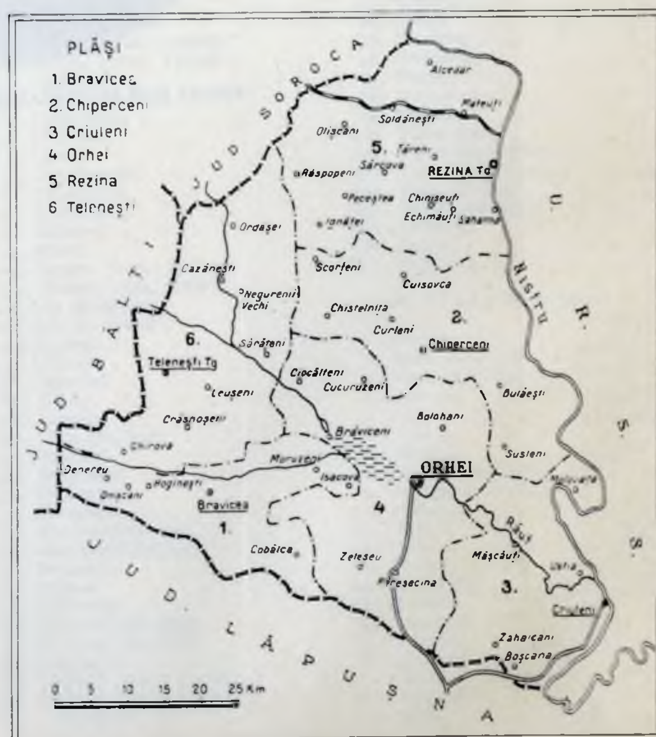
Monumente istorice. *Ruinele cetății Orheiului*, lângă satul Trebujeni.

Biserica Sf. Dumitru, catedrala orașului Orhei, înălțată între 1632 și 1635 de Vasile Lupu.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului populației din 1930 județul O. numără 277.009 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	277.009	138.344	138.665
1. Oraşul Orhei	14.805	7.371	7.434
Total rural	262.204	130.973	131.231
1. Plasa Bravicea ...	68.784	34.397	34.387
2. Plasa Ciocâlteni ..	62.595	31.255	31.340
3. Plasa Maşcăuţi ...	66.984	33.467	33.517
4. Plasa Rezina ...	63.841	31.854	31.987

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele ...	277.009	30—49 ani	57.682
		50—69 ani	27.044
0— 9 ani	81.599	70 ani şi peste ...	4.313
10—29 ani	105.083	Vârstă nedeclarată ..	1.288

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul O., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931–1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.095	7.542	3.553	38,6	26,2	12,4
1931	278.950	10.791	6.910	3.881	38,7	24,8	13,9
1932	284.026	11.893	7.533	4.360	41,9	26,5	15,4
1933	287.231	10.584	5.886	4.698	36,8	20,5	16,3
1934	292.605	11.543	8.569	2.974	30,4	29,3	10,1
1935	293.241	10.666	8.811	1.855	36,4	30,0	6,4
1936	296.696	10.743	8.241	2.502	36,2	27,8	8,4

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului O. a fost de 299.132 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 277.009 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 22.123 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 8,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul O. este unul din cele mai intens româneşti din Moldova dintre Prut şi Nistru. Faptul că are cea mai mică lungime de şosea pietruită şi cea mai scurtă cale ferată, a contribuit la un fel de izolare, nu numai economică, ci şi sufletească. Amintirea vechiului şi istoricului *« ţinut al Orheiului »* e vie în oameni şi conştiinţa trecutului lor vitejesc îi face să fie mândri şi de numele lor şi de unitatea lor etnică românească din cuprinsul judeţului.

Sătenii se diferenţiază vădit în două clase sociale:

a) Răzeşii şi mazilii — urmaşi ai vitejilor printre vitejii din vremea voevozilor, şi în special de pe timpul lui Ştefan cel Mare, pentru care au un cult deosebit de puternic. Ei formează pătura conştient nobiliară a satelor, în baza hrisoavelor domneşti păstrate cu sfinţenie în funduri de lăzi. Sunt mândri de această descendenţă. Formează o castă pe care şi-o afirmă în orice ocazie;

b) Ţăranii — urmaşi ai foştilor vecini, şerbi, clăcaşi.

In general, populaţia rurală e dornică de a se ridica şi sufleteşte şi materialiceşte.

Dacă vechiul port naţional a dispărut aproape complet, sau a fost modificat până la nerecunoaştere, datinile sunt încă vii.

Deşi înfăţişarea etnică a judeţului este românească, târgurile sunt totuşi împestriţate cu mulţi străini, mai ales evrei. La sate aceştia se ocupă pe lângă negustorie, cu arendăşia şi unii cu agricultura. Cele câteva colonii ru-

CASĂ DIN COM. IGNĂŢEI

seşti, aşezate de fosta stăpânire, în mijlocul populaţiei româneşti, sunt pe cale de a se româniza.

Limba poporului a rămas cea veche, moldovenească, cu puţine cuvinte ruseşti introduse în limbă de foştii soldaţi şi funcţionari. Nouile generaţii folosesc numai terminologia românească, deprinsă în şcoli. Dela ele se aşteaptă o regenerare a românismului autohton. Ele sunt mai active şi mai conştiente de misiunea lor naţională. Cunoştinţele dobândite în şcoalele româneşti le-au stimulat potenţialul latent şi ambiţia de ridicare pe toate planurile vieţii sociale.

Dintre fiii mai de seamă ai judeţului s'au remarcat între alţii Alex. Botezatu (1847—1925), vechi boier moldovean, naţionalist, militant încă de sub regimul rusesc; Andrei Hodorogea, fiu de mazil, răpus de bolşevici în 1917, crescut la şcoala naţionalistă a lui Alex. Botezatu; Tudose Roman, poetul-ţăran (1887—1921), care a colaborat la cele dintâi gazete româneşti din Basarabia din 1906. Poeziile sale au fost adunate într'un volum şi împrăştiate în 10.000 exemplare la ţăranii din Basarabia; Teofil Iancu un luptător naţionalist de seamă; Ion Sârbu (1808—1883) boier moldovean, patriot şi scriitor, însemnat prin « Fabule » (1851), traduse după fabuliştii ruşi.

i. s.

ECONOMIE

Judeţul O. este unul din judeţele de caracter aproape exclusiv agricol. Industria este în strânsă legătură cu producţia agricolă a judeţului.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 424.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 246.009 ha, adică 57,93% din suprafaţa judeţului şi 0,83% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 5.501 ha, adică 2,24%, iar mica proprietate 240.508 ha, adică 97,76%.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 192.413 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 81.866 ha, cu o producţie de 530.486 chint. (prod. medie la ha 6,4 chint.), în valoare de 210 mil. lei.

Porumbul ocupă 80.968 ha, cu o producţie de 849.622 chint. (prod. medie la ha. 10,5 chint.), în valoare de 200 mil. lei.

Orzul ocupă 17.243 ha, cu o producţie de 72.667 chint. (prod. medie la ha 5,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Secara ocupă 8.878 ha, cu o producţie de 62.067 chint. (prod. medie) la ha 6,9 chint., în valoare de 18 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.021 ha, cu o producţie de 13.483 chint. (prod. medie la ha 4,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Meiul ocupă 382 ha, *măturile* 36 ha şi *hrişca* 19 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 8.421 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 3.830 ha, cu o producţie de 51.583 chint. (media la ha 13,4 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 1.509 ha, cu o producţie de 126.193 chint. (media la ha 83,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Lucerna* ocupă 669 ha, cu o producţie de 13.320 chint. fân (media la ha. 19.9 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 10.121 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 5.520 ha, cu o producţie de 204.233 chint.

(media la ha 37,0 chint.), în valoare de 26 mil. lei. *Fasolea* ocupă 2.161 ha, cu o producţie de 10.575 chint. (media la ha 4,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 24.898 chint. în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dau o producţie de 2.216 chint., în valoare de 1 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producţie de 234.191 chint., în valoare de 12 mil lei.

Plantele industriale ocupă 29.169 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 24.224 ha, cu o producţie de 169.987 chint. (media la ha 7,0chint.), în valoare de 64 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.327 ha, cu o producţie de 4.679 chint. fuior (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 16 mil. lei şi 6.725 chint. sămânţă (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Tutunul* ocupă 2.950 ha, cu o producţie de 20.170 chint. (media la ha 6,8 chint.), în valoare de 45 mil. lei.

Judeţul este împărţit în 4 regiuni agricole, cu reşedinţele la Orhei, Chiperceni, Teleneşti şi Peresecina.

5 circumscripţii de cultura tutunului C.A.M. şi 2 depozite de fermentare a tutunului (oraşul Orhei şi com. Şoldăneşti).

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (424.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.885 ha.

Fâneţele naturale ocupă 3.144 ha, cu o producţie de 52.190 chint. (prod. medie la ha 16,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Păşunile ocupă 26.046 ha.

Pădurile ocupă 38.403 ha.

Livezile de pruni ocupă 624 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 964 ha.

Viţa de vie ocupă 15.094 ha, din care viile pe rod 12.686 ha, cu o producţie de 302.128 hl (prod. medie la ha 23,8 hl), în valoare de 88 mil. lei.

Suprafaţa împădurită a judeţului este împărţită în 4 ocoale silvice, cu reşedinţele la Orhei, Bravicea, Parcani şi Holercani.

Creşterea animalelor. In judeţul O. se găseau în anul 1935:

Cai 37.211, boi 57.245, oi 132.924, capre 1.769, porci 54.927, stupi sistematici 5.729. stupi primitivi 6.048.

Judeţul este caracterizat în acest domeniu prin marea desvoltare a albinăritului.

Industrie. In anul 1936 se aflau în judeţ 120 mori (din care 20 sistematice), 2 fabrici de spirt, 1 de bere, 6 fabrici de ulei, 6 fabrici de cărămizi şi ţigle, 10 fabricii de var şi 35 cariere de piatră şi nisip.

INDUSTRIA JUDEŢULUI ORHEI IN ANUL 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimantară . . .	9	4	915	150	68.154
Materiale de construcţie	—	2	80	—	—
Total . . .	9	6	995	150	68.154

Comerţ. Comerţul judeţului O. este în strânsă legătură cu agricultura şi creşterea vitelor.

Se ţin aici 10 iarmaroace şi târguri de animale, la: Orhei, Rezina-Târg, Teleneşti, Cinişeuţi, Şoldăneşti, Ciocâlteni, Chiperceni, Olişcani, Maşcăuţi şi Cobâlca şi 5 oboare de cereale, la: Orhei, Rezina-Târg, Şoldăneşti, Teleneşti şi Bravicea.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

MÂNĂSTIREA CURCHI

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	551.851	Fonduri . . .	7.698.996
Plasamente . .	8.703.093	Angajamente .	6.474.926
Imobilizări . . .	2.166.673	Rezultate . .	—
Rezultate	2.752.305		
Total . .	14.173.922	Total .	14.173.922

Cooperative de credit (bănci populare) 46, cu 11.906 membri, şi cu un capital social vărsat de 11.088.665 lei. Imprumuturi acordate 57.622.497 lei (neconvertite 5.019.568 lei, convertite 23.052.710 lei, reduceri la împrumuturi convertite 29.550.219 lei). Depuneri spre fructificare 5.569.092 lei. Totalul bilanţului 68.742.302 lei.

Cooperative de producţie diversă 2, cu 99 membri şi cu un capital social de 137.480 lei. Valori imobilizate 272.717 lei. Totalul bilanţului 775.819 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 31, cu 3.310 membri şi cu un capital vărsat de 1.387.843 lei. Bilanţul încheiat de 8.815.700 lei.

Cooperative de consum 16, cu 4.140 membri şi cu un capital social vărsat de 2.131.169 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.099.451 lei. Bilanţul încheiat 6.555.547 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.815.663**
Venituri ordinare	*12.429.228*
Venituri extraordinare	*4.465.171*
Venituri speciale	*3.921.264*
Cheltueli	**20.815.663**
Cheltueli ordinare	*12.429.228*
Cheltueli extraordinare	*4.465.171*
Cheltueli speciale	*3.921.264*

Drumuri. Judeţul O. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.059 km 537 m, repartizată astfel:

ORHEI

MÂNĂSTIREA HÂRBOVĂŢ

MÂNĂSTIREA CIURCHI

BOŞCANA: NEGUSTORI

RĂCULEŞTI: LA ADĂPAT

ORHEI: CATEDRALA VASILE LUPU

MÂNĂSTIREA SAHARNA

Drumuri naţionale 160 km 904 m din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 75 km 703 m, iar oraşul Orhei 4 km 928 m.

Drumuri judeţene 283 km 090 m din cari administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită de 20 km 418 m, iar oraşul reşedinţă, 3 km 563 m (pavaţi).

Drumuri comunale 615 km 543 m.

Lungimea podurilor este de 2.690,50 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 731,50 m, judeţene — 737,00 m şi comunale — 1.222,00 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Chişinău—Criuleni—Ustea.*
2. *Bălţi — Orhei — Chişinău* (Orhei — limita jud. Bălţi=41km; Orhei — limita jud. Lăpuşna = 30 km).
3. *Corneşti—Tg.-Orhei.*

Cale ferată. Judeţul O. este străbătut de o linie secundară simplă de cale ferată de 33 km.

Staţii importante: Mateuţi, Rezina.

Poştă, telegraf, telefon. 9 *oficii P.T.T. de stat* la Orhei, Bravicea, Cinişeuţi, Ciocâlteni, Criuleni, Hârtop-Mare, Rezina, Şoldăneşti şi Teleneşti şi 6 *agenţii speciale* la Căzăneşti, Chiperceni, Cobâlca, Isacova, Peresecina şi Susleni.

Oficii telefonice la: Orhei, Rezina-Târg, Bravicea, Căpăneşti, Ciocâlteni, Cinişeuţi, Chiperceni, Cobâlca, Criuleni, Hârtop-Mare, Isacova, Peresecina, Teleneşti, Şoldăneşti şi Susleni.

CÂMPIA ORHEIANĂ

Staţiuni climatice, balneare turism. *Mânăstirea Curchi*, staţiune climatică de interes local, situată într'o poziţie pitorească, pe Valea Votici, înconjurată de păduri, la 25 km de Orhei.

Dintre celelalte mânăstiri, remarcabile sub raport turistic pot fi amintite: Ţigăneştii Frumoasa, Hârbovăţ şi, în deosebi, Saharna, iar ca regiuni pitoreşti: văile râurilor Cula şi Răutu, ambele cu aglomerări de sate, tipice în ceea ce priveşte viaţa populară a regiunii.

De altfel, partea cea mai interesantă ca plastică naturală a judeţului, este aceea cuprinsă între Orhei şi linia care îl desparte de judeţul Chişinău: regiune împădurită, tăiată de văi, între care sunt dealuri atingând pe alocurea, o altitudine de circa 350 m, toate proprii desvoltării unui turism local.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 217.763 locuitori, din cari 32,1% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 46,6% bărbaţi ştiutori de carte şi 17,8% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	9,6	5,6
2. Primară	59,7	83,7
3. Secundară	20,9	7,0
4. Profesională	5,8	2,9
5. Universitară	3,3	0,7
6. Alte şcoli superioare	0,7	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului O. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 77.050 locuitori (3.569 mediu urban şi 73.481 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 2 gimnazii industriale, 1 gimnaziu mixt, 1 şcoală profesională, 1 şcoală de agricultură, 1 şcoală de viticultură, 1 şcoală de ucenici evreească.

Şcoli primare 232, din care 217 rurale şi 15 urbane (230 şcoli de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 40.512 elevi (2.515 mediu urban şi 37.997 mediu rural) şi cu 785 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 34, din care 31 rurale şi 3 urbane, toate de stat, cu un număr total de 2.487 copii (218 mediu urban şi 2.269 mediu rural) şi cu 39 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Orhei (cămin judeţean şi cămin orăşenesc), Alcedar, Boşcana, Bieşti, Brânzenii-Noui, Budăi, Bulăeşti, Butuceni, Căzăneşti, Camencea, Ciocâlteni, Ciorna, Cinişeuţi, Cobâlca, Cornova, Cogâlniceni, Cucurezeni, Curătura, Criuleni Cruglic, Chipeşca, Dâşcova, Găuzeni, Glingeni, Hârtop-Mic, Horodişte, Hulboca, Ignăţei, Isacova, Izbiştea, Izvoare, Jăvreni, Malovata, Mateuţi, Mârzaci, Meşeni, Negureni, Olişcani, Oniţcani, Ordaşei, Oxentia, Paşcani, Peceştea, Pistrueni, Pişcăreşti, Pogribeni, Pogarniceni, Puţintei-Mari, Răspopeni, Rezina, Saharna, Sârota, Sămănanca, Stodolna, Slobozia-Horodiştea, Susleni, Suhuluceni, Şoldăneşti, Şipca-Veche, Teleşeu, Trifeşti, Ustia, Vatici, Vadu-Leca, Vâprova, Verejeni şi Zahorani.

Liga Culturală activează în Dereneu şi Ghirova.

Casa Şcoalelor şi Culturii Poporului, întreţine 130 cămine culturale şi 9 biblioteci, adică în total 139 organizaţii culturale, dintre care 125 au personalitate juridică.

In oraşul Orhei se mai află: 2 biblioteci, 1 cinematograf, 1 societate corală, 3 societăţi sportive, 1 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 92,3% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 147 biserici şi 9 mânăstiri ortodoxe, dintre care 6 de călugări (Curchi, Ţigăneşti, Frumoasa, Hârbovăţ, Ţipova şi Pripiceni-Curchi) şi 3 de călugăriţe (Saharna, Hirova şi Tabora).

1 biserică romano-catolică, 1 biserică armenească, 3 biserici lipoveneşti, 28 sinagogi, 20 case de rugăciune evreeşti şi 7 case de rugăciune baptiste.

Instituţii bisericeşti. 4 protopopiate ortodoxe (Işnovăţ Teleneşti, Chiţcani şi Tahnăuţi).

Judeţul se află în eparhia Episcopiei Chişinăului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului O. este oraşul Orhei. Judeţul are 2 oraşe *(Orhei* şi *Rezina-Târg)* şi 236 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Bravicea . . . . 38 sate
II. Plasa Chiperceni . . . . 39 sate
III. Plasa Criuleni . . . . 27 sate
IV. Plasa Orhei . . . . 44 sate
V. Plasa Rezina . . . . 43 sate
VI. Plasa Teleneşti . . . . 45 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Orhei, cu o secţiune, 9 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Chişinău.

8 judecătorii: la Orhei, Bravicea, Chiperceni, Cinişeuţi, Criuleni, Peresecina, Rezina-Târg şi Teleneşti-Târg, cu un total de 16 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Orhei, Rezina-Târg, Cinişeuţi, Bravicea, Chiperceni, Cobâlca, Criuleni, Izbiştea, Izvoare, Răspopeni, Sărăteni, Susleni şi Teleneşti.

Spitale evreeşti în Orhei şi Rezina-Târg.

Dispensarul de sugaci, Dispensarul Soc. evreeşti « Oze » la Orhei.

12 dispensare de stat în comunele rurale. Serviciul sanitar al judeţului şi serviciul sanitar al oraşului Orhei.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chişinău are un oficiu la Orhei, cu 2 medici.

In oraşul Orhei mai activează : Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. pentru ajutorarea evreilor săraci.

2 aziluri de bătrâni (dintre cari unul israelit) în oraşul Orhei.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Orhei, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Rezina-Târg, comună urbană, situată la 8 km de staţia de C.F. Mateuţi.

Are 2.552 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936-37 (prevederi): 1.752.095 lei.

Câteva fabrici de ulei, de spirt, ape gazoase şi câteva tăbăcării.

Comerţ de cereale, animale, produse animale şi vin.

1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial, 4 şcoli primare.

1 cămin cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol », 1 cinematograf, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă şi 6 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Poliţie, Notar public, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă. Spital de stat, Spital evreesc.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ORHEI

A) **Oraşe**

1. Orhei (capitala judeţului)
2. Rezina-Târg

B) **Sate**

I. PLASA BRAVICEA

1. Bravicea
2. Breanova
3. Bularda
4. Cobâlca
5. Cornova
6. Dâşcova
7. Dereneu
8. Duma
9. Frumoasa
10. Ghetlova
11. Grebleşti
12. Hârbovăţ
13. Hodjineşti
14. Hulboca
15. Isacova
16. Lupa-Rece
17. Martineşti
18. Mânăstirea-Frumoasa
19. Mânăstirea-Hârbovăţ
20. Mânăstirea-Hirova
21. Mânăstirea-Ţigăneşti
22. Meleşeni
23. Morozeni-Mari
24. Morozeni-Mici
25. Nicolaevca
26. Oneşti
27. Onişcani
28. Puţuntei-Mari
29. Puţuntei-Mici
30. Redeni
31. Săseni
32. Schinoasa
33. Slobozia-Hodjineşti
34. Ţibirica
35. Ţigăneşti
36. Valea-Popii
37. Vâprova
38. Voinova

II. PLASA CHIPERCENI

1. Alexandrovca
2. Andreevca
3. Bieşti
4. Bulăeşti
5. Buşovca
6. Cegoreni
7. Chiperceni
8. Chiştelniţa
9. Cogâlniceni
10. Cuizovca
11. Curleni
12. Egorovca
13. Elenovca
14. Gavrilovca
15. Ghiduleni
16. Horodiştea
17. Izvoare
18. Jora-de-Jos
19. Jora-de-Mijloc
20. Jora-de-Sus
21. Lalova
22. Lopatna
23. Mânăstirea-Ţipova
24. Mârzaci
25. Mârzeşti
26. Otac
27. Pogribeni
28. Roşcana
29. Scorţeni
30. Sirota
31. Slobozia-Hodorogea
32. Slobozia-Horodiştea
33. Stodolna
34. Susleni
36. Şarcani
35. Ţipova
37. Vâşcăuţi
38. Voroteţ
39. Zahoreni

III. PLASA CRIULENI

1. Bălăşeşti
2. Boşcana
3. Butuceni
4. Coşerniţa
5. Criuleni
6. Cruglic
7. Făureşti
8. Furceni
9. Hârtop-Mare
10. Hârtop-Mic
11. Holercani
12. Izbiştea
13. Jâvreni
14. Marcăuţi
15. Mariţeni
16. Maşcăuţi
17. Molovata
18. Morovaia
19. Ohrincea
20. Oniţcani
21. Oxentia
22. Răculeşti
23. Slobozia-Duşca
24. Trebujeni
25. Ustia
26. Valerianovca
27. Zahaicani

IV. PLASA ORHEIU

1. Berezlogi
2. Bezin
3. Bolohan
4. Braviceni
5. Brăneşti
6. Budăi-Nicolaevca
8. Camencea
7. Ciocâlteni
9. Cişmea
10. Clişova
11. Crihana
12. Cucuruzeni
13. Hăjdieni
14. Inculeţ
15. Işnovăţ
16. Ivancea
17. Joloboc
18. Lucaşovca
19. Mana
20. Mălăeşti
21. Mânăstirea-Curchi
22. Micleşti
23. Mitoc
24. Ocniţa-Răzeşi
25. Ocniţa-Ţărani
26. Paşcani
27. Păhărniceni
28. Peresecina
29. Piatra-de-Jos
30. Piatra-de-Sus
31. Pocşeşti
32. Râşcova
33. Sămănanca
34. Seliştea
35. Slobozia-Doamnei
36. Slobozia-Râşca
37. Slobozia-Seliştea
38. Step-Soci
39. Steţcani
40. Scoala-Cucurezeni
41. Tabora
42. Târzieni
43. Teleşeu
44. Vatici

V. PLASA REZINA

1. Alcedar
2. Boşerniţa
3. Buciuşca
4. Chipeşca
5. Cinişeuţi
6. Ciorna
7. Curături
8. Dealul-Inalt
9. Dorobăţoaia
10. Echimăuţi
11. Fuzovca
12. Glingeni
13. Gordineşti
14. Ignăţei
15. Lipceni
16. Mateuţi
17. Meşeni
18. Mihuleni
19. Minceni-de-Jos
20. Minceni-de-Sus
21. Olişcani
22. Parcani
23. Peceştea
24. Pereni
25. Piscăreşti
26. Poiana
27. Popăuţi
28. Pripiceni-Curchi
29. Pripiceni-Răzeşi
30. Răspopeni
31. Rezina-Sat
32. Saharna
33. Samaşcani-de-Jos
34. Samaşcani-de-Sus
35. Sârcova
36. Solonceni
37. Stohnaia
38. Şipca
39. Şoldăneşti
40. Tahnăuţi
41. Tarasova
42. Ţâreni
43. Trifeşti

VI. PLASA TELENEŞTI

1. Bahu
2. Băneşti-Noui
3. Băneşti-Vechi
4. Bogzeşti
5. Brânzeni-Noui
6. Brânzeni-Vechi
7. Budăi
8. Căzăneşti
9. Chersac
10. Chiţcani-Noui
11. Chiţcani-Vechi
12. Codrul-Nou
13. Corobceni
14. Crăsnoşeni
15. Dobruşa
16. Fluturi
17. Găuzeni
18. Ghermăneşti
19. Ghirişeni
20. Ghirova
21. Inderepnici-Noui
22. Inderepnici-Vechi
23. Ineşti
24. Leuşeni
25. Mihalaşa
26. Negureni-Noui
27. Negureni-Vechi
28. Ordaşei
29. Pistrueni-Noui
30. Pistrueni-Vechi
31. Ratuşi
32. Sărăteni-Noui
33. Sărăteni-Vechi
34. Suhuluceni
35. Târşiţei-Noui
36. Târşiţei-Vechi
37. Teleneşti-Sat
38. Teleneşti-Târg
39. Ţânţăreni
40. Vadu-Leca
41. Văsieni
42. Verejeni
43. Zahaicani-Noui
44. Zahaicani-Vechi
45. Zaharovca.

JUDEȚUL PRAHOVA

Stema. Scut albastru, cu o capră neagră, stând pe o stâncă de argint și privind spre stânga.

Simbolizează vânatul bogat al acestui județ de munte.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul P. este așezat în N Munteniei pe cel mai bătut drum al țării: drumul Prahovei, care vine din Transilvania (respectiv, Europa centrală) peste pasul Predealului și, făcând un ocol prin București, ajunge la Mare.

Suprafața: 5.040 km².

Infățișarea pământului. In Nordul județului se înalță în dreapta văiei Prahovei, masivul calcaros cu pereții abrupți, al Bucegilor (vârful Omul are peste 2.500 m), iar în stânga aceleași văi, culmile mai rotunjite și mai joase (sub 2.000 m) ale munților Teleajenului clădiți, cu excepția câtorva vârfuri, din gresie. Prin defileul săpat de Prahova la Nord de Comarnic și prin cel săpat de Teleajen în Nordul Vălenilor-de-Munte, părăsești « cetatea munților » și pătrunzi în dealurile cu văi largi și terase, ale Subcarpaților; nu însă direct, ci după ce ai străbătut, printre pinteni de rocă tare, depresiunea, în chip de golf, care se întinde, pe sub munți, de dincolo de Câmpina, prin Văleni, până în apa Buzăului, în județul vecin spre Răsărit. E importantă această depresiune subcarpatică, pentrucă, în lungul ei, satele bine populate și culturile au înaintat mult înăuntrul munților.

Dealurile subcarpatice tăiate în curmeziș de văile mari ale județului și descompuse longitudinal în culmi și depresiuni intra-colinare, îndeplinesc, prin gradul de fragmentare rezultat dintr'o activă eroziune, cele mai bune condițiuni de circulație atât în lungul cât și în latul lor. De aici gradul înaintat de populare și exploatare, în care se găsește regiunea colinară a județului Prahova. Partea de S a ținutului în fine, e o câmpie de sub munte care se pierde în marea câmpie a Dunării de jos.

Climă și ape. Clima este o îmbinare de climă aspră și umedă în zona muntoasă, climă de tranziție, în dealuri și foarte apropiată de cea stepică, în câmpie. E de remarcat însă că linia Prahovei este și o limită între o zonă foarte umedă (1.000—1.200 mm precipitațiuni anuale în Bucegi; 700—800, în dealuri) și una secetoasă; reprezintă adică contactul dintre influențele îndepărtate ale Oceanului și cele mai apropiate ale Continentului.

Toate apele regiunei (*Cricovul-dulce, Doftana, Cricovul-sărat*, etc.) se adună fie în *Prahova*, fie în *Teleajăn*, cele două râuri de căpetenie ale județului.

Vegetație. Pășunea alpină este larg desvoltată în Bucegi, dar și pe culmile dintre Prahova și Teleajăn. Sub limita lor inferioară începe pădurea de brazi, care, încă de pe la 1.400 m în unele locuri, începe lupta cu făgeturile. Fagii formează de altfel în acest ținut, esența principală a pădurilor. In regiunea dealurilor înalte și în depresiunea de sub munte, el a fost însă aproape complet stârpit și înlocuit cu culturi și plantațiuni de pruni. Dealurile dinspre câmpie

MÂNĂSTIREA RÂFOV

(subcarpaţii externi) şi ele mult despădurite, păstrează totuşi, pe vârfurile mai înalte, întinşi codri de stejari. In fine, în câmpie, pătrunde ca un golf stepa cu graminee întreruptă, pe alocuri, de păduri slab desvoltate.

Bogăţii minerale. Prin părţile lui din zona subcarpatică, judeţul P., e unul dintre cele mai bogate ţinuturi cu minereuri de lagună, dela noi (mai ales sare şi petrol). Până în anii din urmă acest judeţ producea, proporţional, cea mai mare cantitate de petrol din întreaga Ţară. Astăzi el vine încă imediat după judeţul Dâmboviţa. In afară de aceasta, toată regiunea subcarpaţilor externi e recunoscută ca o zonă de întinse zăcăminte de lignit.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul P. şi-a luat numele dela râul Prahova, care-l străbate.

Aşezat la o răscruce a marilor drumuri naturale ale României, judeţul Prahova a fost populat încă din epoca preistorică. La Drajna s'au desgropat arme de bronz din acea epocă. Mai târziu pe valea Teleajanului s'a tras un drum roman, pe care s'au aflat cărămizi ale legiunilor.

Ca pământ de răscruce, teritoriul acestui judeţ a fost încălcat în decursul timpului, de numeroase armate, venite pe drumurile Moldovei sau ale Ardealului vecin: Mihai, este înfrânt la 1600, la Teleajen, de către armatele moldopolone.

La Teişani, în 14 Septemvrie 1602 Radu Şerban înfrânge pe Tătarii Hanului Ghirai şi pe moldovenii lui Simeon Movilă. In această bătălie s'a luptat mai mult decât eroic Stroe Buzescu.

La Ogojeni, Matei Basarab respinge invazia lui Vasile Lupu în 1639.

Tot în Prahova, au fost înfrânţi Seimenii răsculaţi, de către Şerban Basarab, ajutat de Rakoczi cel tânăr.

Judeţul de azi înglobează în limitele sale fostul judeţ al Secuenilor.

In cuprinsul judeţului la Sinaia, Carol I a constituit în 1875 reşedinţa de vară a regilor României.

Monumente istorice. *Mânăstirea Sinaia*, construită în 1695 de spătarul Mihail Cantacuzino, întors împreună cu mama sa Elena, dela muntele Sinai. Biserica pe care el a înălţat-o aici se distinge prin liniile ei exterioare şi prin eleganţa coloanelor din pronaos. Interesante portrete ale Cantacuzinilor. In curtea mânăstirii, Regele Carol I a înălţat o nouă biserică, foarte luxoasă.

Schitul Ialomicioara, construit în 1819 în peştera Ialomicioara.

Ruinele palatului Cantacuzinilor, la Filipeştii-de-Târg.

Capela Filipeştilor, ridicată de postelnicul Constantin Cantacuzino şi de Pană Filipescu, în 1641—1642, la Filipeştii-de-Târg; odoare dăruite de Filipeşti, de un Slătineanu şi de Răducanu Cantacuzino; Evanghelia e darul învăţatului stolnic Constantin Cantacuzino, unchiul Brâncoveanului.

Biserica din Râfov, de formă foarte elegantă cu frumoase fresce, atribuită Cantacuzinilor.

Biserica din Călineşti, construită la 1636 de micii boieri din judeţ, devine o capelă a familiei Cantacuzino.

Mânăstirea Mărgineni, Ctitorie a vornicului Drăghici din Mărgineni la 1554, refăcută sub Mateiu Basarab, în 1646, de postelnicul Constantin Cantacuzino, de un Istrati şi de Pană, fiul lui Dumitraşcu din Mărgineni (Filipescu), apoi în 1742, în 1806. Păstrează un potir de argint din sec. XVI, un aghiasmatar dat pe la 1530 de Petru din Argeş Radu Paisie şi soţia sa Ruxanda, fiica lui Neagoe, o tipsie de argint de pe la 1630—1640, o cruce dăruită de Marica, fiica postelnicului Cantacuzino, măritată cu Pană Filipescu (1662—1663).

Biserica din Drăgăneşti, fundată de Mateiu Basarab, pe locul alteia, ctitorie a mamei sale. Voevodul a înălţat-o şi cu ajutorul rudelor sale de către mamă, Diicul Marele spătar şi Paharnicul Drăgusin.

Mânăstirea Brebu, cu un puternic turn şi o biserică elegantă, ctitorie a lui Mateiu Basarab în 1650 (refăcută în 1843). Clopot dela 1663.

Biserica din Bucov, fundată de Mateiu Filipescu în 1679, refăcută de un alt Filipescu în 1804; icoană dela Brâncoveanu, potir din 1784.

Biserica Mânăstirii Zamfira, cu fresce de marele N. Grigorescu.

Biserica din Zamfira, ridicată de Smaranda Bălăceanu, de *Zamfira*, soţia lui Mano Apostoli, agentul de comerţ al lui Constantin Brâncoveanu, şi de nora sa. Are frumoase strane de lemn.

Biserica din Măgurele, ctitorie a unui Filipescu la 1781.

Biserica « Mânăstirea » din Vălenii-de-Munte : fundată probabil în sec. XV, — căci aci se va fi aflat cetatea Teleajanului, atacată de Moldovenii lui Ştefan cel Mare. Reconstruită în 1680 (de Clucerul Hagi-Stoian), apoi în 1737—1746, după un cutremur de pământ în 1809 în urma celui din 1802: fresce, dintre care unele din sec. XVIII. Uşă în lemn sculptat pe la 1742—1743, interesantele portrete ale ctitorilor, frumoase icoane ferecate în argint; cruci dela 1701—1702; morminte.

Biserica Filip, din Vălenii-de-Munte, ridicată la 1808, pe locul uneia mai vechi din a doua jumătate a sec. XVIII: fresce sub straşină; frumoasă uşă de iconostas; alături, un muzeu (cu icoane de pe la 1600, lucrări în lemn de o delicată artă ţărănească, cărţi vechi. O piatră frumoasă din sec. XV, provenind dela Târgşor şi o alta dela începutul sec. XVI).

Biserica din Ogretin, de pe la 1800, cu frumoase fresce.

Biserica dela Homoriciu, înălţată la 1744.

Mânăstirea de călugări Cheia, a cărei mare biserică înălţată de Mihail Ghica, fratele principelui Alexandru, la 1835, are frumoase fresce.

Biserica din Vărbilău, ridicată de marele spătar Dragomir şi Banul Toma, în Septemvrie 1539, arhitect fiind Ştefan: transformată; morminte din Octomvrie 1544: al lui Stanciu Filipescu mare Vistier, ucis în întâia domnie a lui Basarab Laiotă şi al soţiei sale. Portrete, ale lui Stanciu şi Radu Călugărul, voevodul său.

Biserica Galbenă, din Urlaţi — cu un peristil de mici coloane, şi admirabile fresce. Ctitorii ei se văd pe zidul exterior

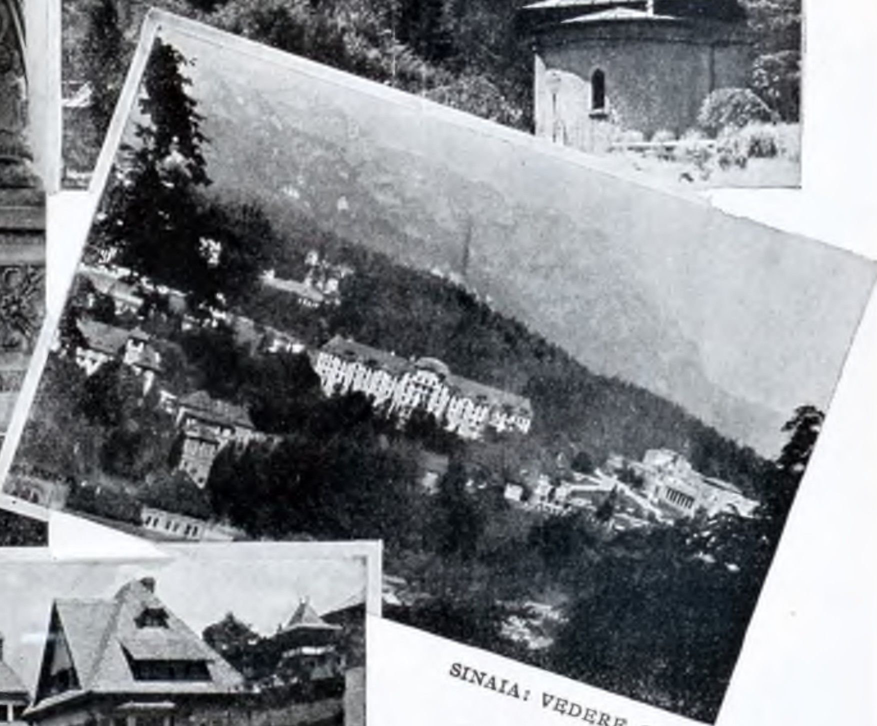
BISERICA GALBENĂ DIN URLAŢI

BUŞTENI

MĂNĂSTIREA SINAIA

SINAIA: VEDERE GENERALĂ

POIANA ŢAPULUI

PREDEAL

BISERICA DIN VĂLENII-DE-MUNTE

SINAIA: CAZINOUL

DE PE CIOPLEA SPRE PIATRA-MARE

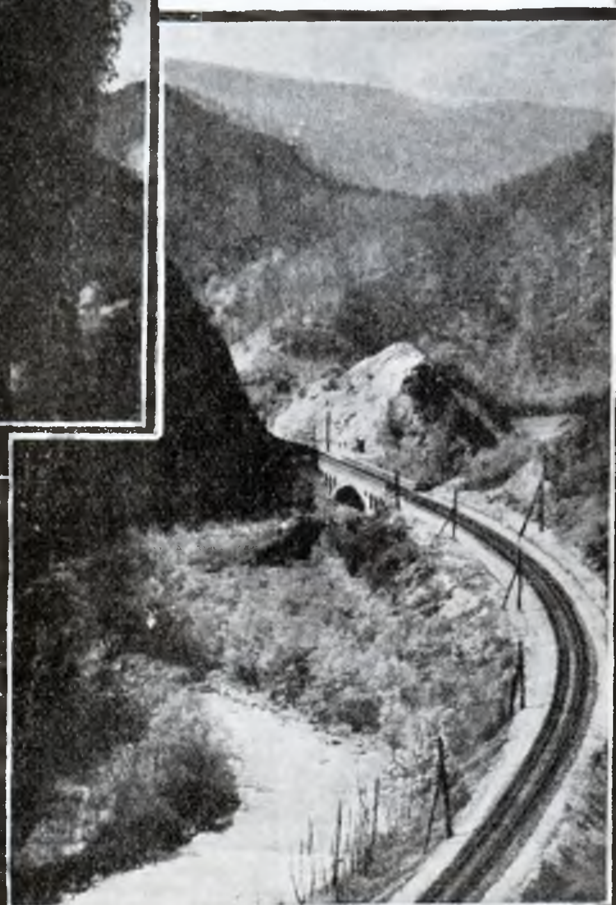
Din « *România* », revista O. N. T.

VALEA CARAIMANULUI SPRE BUȘTENI
Din «*România*», revista O. N. T.

MÂNĂSTIREA SINAIA

VALEA LARGĂ

BISERICA VERBILA

FILIPEȘTII DE TÂRG: TROIȚĂ

MÂNĂSTIREA CHEIA

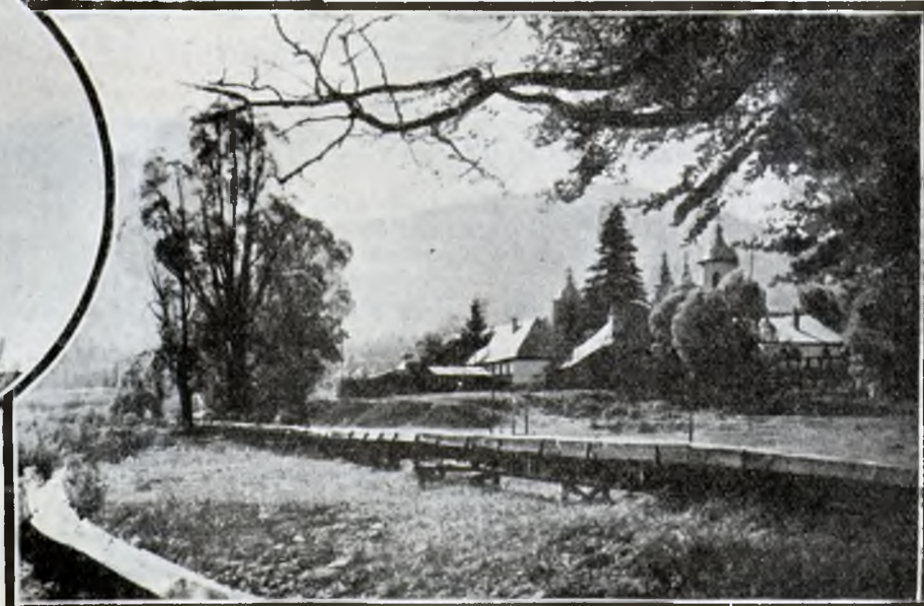

Foto arh. Petit

Mânăstirea Cheia, în Valea-Teleajenului. Prima biserică a acestei mânăstiri s'a construit la 1770.

Mânăstirea Mislea, ctitorită de Radu Paisie, la 1534, restaurată la 1584 de Petre Cercel.

Azi este transformată în penitenciar.

Castelul Peleş, din Sinaia, ridicat zidit de Regele Carol I între anii 1875—1883.

Reşedinţa de vară a regilor României, în mijlocul unui parc magnific.

Picturi de Palma Vecchio, Beato Angelico, Tintoretto, El Greco, Correggio, Rubens, Van Dyck, Rembrandt, Velasquez.

Biserica Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, din Ploeşti, construită de Matei Basarab pe locul unei alte biserici de lemn.

Biserica din Ploeştiori, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După datele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul P. numără 478.007 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşi şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	478.007	235.697	242.310
Total urban	116.174	58.143	58.031
1. Municipiul Ploeşti	77.325	38.888	38.437
2. Oraşul Câmpina	17.104	8.495	8.609
3. Oraşul Filipeştii-de-Târg	1.917	973	944
4. Oraşul Sinaia	3.906	2.012	1.894
5. Oraşul Slănic	6.274	3.046	3.228
6. Oraşul Urlaţi	5.421	2.648	2.773
7. Oraşul Vălenii-de-Munte	4.227	2.081	2.146
Total rural	361.833	177.554	184.279
1. Plasa Câmpina	43.336	21.220	22.116
2. Plasa Drăgăneşti	28.492	13.704	14.788
3. Plasa Filipeşti	63.759	32.644	31.115
4. Plasa Ploeşti	67.916	33.205	34.711
5. Plasa Sinaia	24.236	12.148	12.088
6. Plasa Urlaţi	59.825	29.057	30.768
7. Plasa Văleni	74.269	35.576	38.693

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	478.007	30—49 ani	105.114
		50—69 ani	43.659
0— 9 ani	130.748	70 ani şi peste	7.442
10—29 ani	187.680	Vârstă nedeclarată	3.364

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul P., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

IARNA IN BUCEGI

VALEA CERBULUI IN BUCEGI

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	17.833	9.102	8.732	35,7	18,2	17,5
1931	482.207	17.668	9.271	8.397	36,6	19,2	17,4
1932	491.271	18.886	9.348	9.538	38,4	19,0	19,4
1933	499.970	17.174	8.461	8.713	34,3	16,9	17,4
1934	509.001	17.839	9.208	8.631	35,0	18,1	16,9
1935	517.252	17.600	9.221	8.379	34,0	17,8	16,2
1936	525.945	17.833	9.465	8.368	33,9	18,0	15,9

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului P. a fost de 533.547 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 478.007 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 55.540 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 11,6%.

ECONOMIE

Judeţul P. este al doilea judeţ din ţară în privinţa întinderii extracţiilor de petrol şi cel dintâi centru de distilare a lui, înzestrat cu numeroase şi mari rafinării.

Pe lângă acestea judeţul posedă o variată industrie, fabrici de bere, spirt, postav, sticlării, metalurgice, tăbăcării, materiale de construcţie, cherestea şi mai multe mori.

Prin întinsele livezi de pruni şi producţia sa de ţuică judeţul P. se aşează iarăşi în fruntea judeţelor ţării. Cultura viţei de vie din regiunea dealurilor (Dealul Mare) îi aduce însemnate venituri. Agricultura în câmpia din sudul judeţului, exploatările pădurilor ce acoperă munţii şi creşterea animalelor formează alte 3 ramuri mari de activitate economică.

Pitorescul său natural, regiunile muntoase cu localităţi climatice renumite până peste hotare şi cercetate de numeroşi vizitatori şi turişti, au desvoltat mari şi bogate comune pe valea Prahovei.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă de 504.000 ha.

Suprafaţa arabilă este de 139.390 ha, adică 27,65% din suprafaţa judeţului şi 0,47% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 17.779 ha, adică 12,75%, iar mica proprietate 121.611 ha, adică 87,25%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 108.017 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 66.814 ha, cu o producţie de 821.812 chint. (producţia medie la ha 12,3 chint.), în valoare de 193 milioane lei.

Grâul ocupă 20.241 ha, cu o producţie de 218.558 chint. (producţia medie la ha 10,8 chint.), în valoare de 86 milioane lei.

Ovăzul ocupă 16.277 ha, cu o producție de 135.352 chint. (producția medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 41 milioane lei.

Orzul ocupă 2.992 ha, cu o producție de 30.056 chint. (producția medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 7 milioane lei.

Meiul ocupă 1.268 ha, cu o producție de 15.333 chint. (producția medie la ha 12,0 chint.), în valoare de 5 milioane lei.

Măturile ocupă 224 ha, *secara* ocupă 198 ha și *hrișca* ocupă 3 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 20.850 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 15.601 ha cu o producție de 476.820 chint. (media la ha 30,5 chint.), în valoare de 57 milioane lei. *Lucerna* ocupă 2.399 ha, cu o producție de 93.745 chint. (media la ha 39,0 chint.), în valoare de 13 milioane lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 2.395 ha, cu o producție de 49.108 chint. (media la ha 20,5 chint.), în valoare de 7 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 3.151 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.178 ha, cu o producție de 74.118 chint. (media la ha 62,9 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Varza* ocupă 553 ha cu o producție de 70.416 chint. (media la ha 127,3 chint.), în valoare de 14 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 27.795 chint., în valoare de 3 milioane lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 41.236 chint., în valoare de 14 milioane lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 180.253 chint., în valoare de 9 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 792 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 302 ha, cu o producție de 791 chint. fuior (media la ha 2,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei și 1.491 chint. sământă (media la ha 4,9 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (504.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.580 ha.

Fânețele naturale ocupă 21.503 ha, cu o producție de 451.563 chint. (producția medie la ha 21,0 chint.), în valoare de 50 milioane lei.

Pășunile ocupă 31.685 ha.

Pădurile ocupă 157.529 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.891 ha, cu o producţie de 331.348 chint. (producţia medie la ha 33,5 chint.), în valoare de 99 milioane lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.222 ha.

Viţa de vie ocupă 10.949 ha, (din care viile pe rod 9.658 ha), cu o producţie de 279.899 hl (producţia medie la ha 28,9 hl), în valoare de 130 milioane lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de livezile de pruni în acest judeţ este clasată în locul întâiu din ţară.

Creşterea animalelor. In judeţul P. se găseau în anul 1935: cai 31.166, boi 82.214, bivoli 89, oi 213,101, capre 10.813, porci 57.160, stupi sistematici 7.857, stupi primitivi 5.789. La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de lalte judeţe. De asemeni trebue subliniată desvoltarea albinăritului din acest judeţ.

Industrie (fără municipiul Ploeşti). *Industria extractivă*: *a*) Exploatări de *petrol* ale societăţilor: « Anglo-Petroliferă » (Băicoi, Moreni, Scorţeni) * « Astra-Română » (Boldeşti, Călineşti, Filipeştii-de-Pădure, Mărgineni, Moreni, Podeni, Urlaţi) * « Buna Speranţă » (Moreni) * « Colombia » (Moreni, Ţintea) * « Cometa » (Buştenari) * « Comp. Fr. Petr. Gallia » (Buştenari, Opăriţi, Scorţeni), * « Comptuar Minier » (Scorţeni) * « Concordia » (Băicoi, Buştenari, Moreni) * « Consorţiul Petrolului » (Buştenari, Scorţeni) * « Continentala Petroliferă » (Moreni) * « Coroana Română » (Buştenari) * « Craiova » (Scorţeni Şoimari) * « Creditul Minier » (Boldeşti, Hârsa, Moreni, Valea Călugărească) * « Dacia Romano Petroleum Syndicate Ltd. » (Mărgineni, Băicoi, Moreni, Telega) * « Duplex » (Buştenari, Ţintea) * « Foraj Lemoine » (Scorţeni), * « Forajul » (Băicoi) * « Foraky Românească » (Scorţeni), * « Franco-Română de Petrol » (Câmpina) * « Geonaphta » (Buştenari) * « Geta » (Buştenari) * « I.R.D.P. » (Moreni, Scorţeni) * « Măceş » (Bordeni), « Mirafor » (Băicoi, Buştenari, Scorţeni) * «Naphta Română » (Opăriţi), « Naţionala Minieră (Buştenari) * « Normar » (Moreni, Scorţeni) * « Petrol Block » (Băicoi) * « Petrolmina » (Scorţeni, Telega) * « Petrolul » * (Buştenari) «Petrolul Românesc » * (Foreşti, Moreni, Scorţeni) * « Pra-

MUNȚII JEPI. SINAIA

hova » (Buștenari, Scorțeni) * « Redevența » (Mărgineni) * « R .G. W. (Băicoi) * « Româno-Americană » (Ariceşti, Băicoi, Boldeşti, Ceptura, Floreşti, Mărgineni, Moreni, Scăeni) * « Româno-Belgiană de Petrol » (Buștenari) * « Roumanian Consol. Oilfields Ltd. » (Ariceşti, Moreni) * « S.A.F.T.R. » (Scorțeni) * « S.A.R.V.E.G. » (Scorțeni) * « Soc. de Pétroles de Buștenari » (Buștenari) * « Soc. Petroliferă Română » (Moreni) * « Sondajul » (Buștenari, Moreni, Scorțeni), « Sospiro » (Ceptura, Moreni) * « Starnaphta » (Băicoi, Buștenari, Moreni, Scorțeni) * « Steaua Română » (Ariceşti, Boldeşti Buștenari, Călineşti, Câmpina, Ceptura Moreni, Plopeni, Podeni, Pucheni, Scorțeni) * « Stella Petroliferă » (Buștenari) * « Subsolul Român » (Moreni), « Telega-Moreni » (Buștenari, Câmpina) * « Unirea » (Boldeşti, Mehedința, Moreni, Țintea), «Voința » (Scorțeni) * Alte exploatări particulare la Băicoi, Bordeni, Buștenari, Câmpina, Moreni, Scorțeni, Țintea; *b*) Exploatări de *gaz natural* la Ariceşti, Băicoi, Boldeşti, Buștenari, Câmpina, Filipeştii-de-Pădure, Moreni, Opăriți, Păuleşti, Scorțeni, Telega, Țintea, Udreşti şi Urlați; *c*) Mine de *cărbuni*: 3 mine de lignit la Filipeştii-de-Pădure; *d*) Mina de *sare* C.A.M. la Slănic; *e*) *Cariere*: Argilă pentru cărămidă, țiglă, olane etc., la Blejoi şi Pleaşa; Marnă la Comarnic şi Provița; Nisip la Azuga, Blejoi şi Frânghieşti; Pietriş la Azuga, Blejoi şi Pleaşa; Gips la Ogrețin şi Ștefeşti; Piatră calcară pentru fabricarea varului la Blejoi şi Pleaşa; Piatră pentru fabricarea cimentului la Azuga, Buşteni şi Poiana-Țapului; Piatră de râu la Azuga, Buşteni, Comarnic, Poiana-Țapului şi Predeal; Piatră de gresie la Brebu şi Șotrile. *Industrie alimentară*: 27 mori sistematice, 12 mori țărăneşti, 1 fabrică de salam (Sinaia), 1 de mezeluri, conserve şi brânzeturi (Azuga), 1 de bere (Azuga); *Textilă*: 1 fabrică de postav (Azuga), 1 piuă şi țesătorie (Telega), 1 fabrică de tricotaje (Telega), 1 atelier de țesut covoare (Izvoarele); *Chimică*: 6 rafinării de petrol (Câmpina, Teleajen, Brazi, Păcureți, Păcureți-Matița, Tătărani), 1 fabrică de gazolină (Moreni), 1 de acid sulfuric (Câmpina), 1 de diverse produse chimice (acid sulfuric, clorhidric, azotic, sulfați) (Valea Călugărească), 1 de acid carbonic (Vărbilău), 1 de cărbune activ (Sinaia), 1 de vopsele (Vălenii-de-Munte); *Metalurgică*: 1 uzină de zinc şi neferoase (Valea Călugărească), 1 de cuie şi nituri (Sinaia), 1 de şuruburi şi piulițe (Sinaia), 1 de jucării (Breaza), 15 ateliere mecanice (5 la Moreni, 2 la Câmpina şi câte 1 la Poiana-Câmpina, Moreni-Stavropoleos, Teleajen, Runcu-Scorțeni, Ceptura, Băicoi, Mislea, Telega), 3 ateliere mecanice cu turnătorii (2 la Câmpina, 1 la Moreni); *Hârtie şi arte grafice*: 1 fabrică de hârtie (Buşteni), 1 de celuloză (Buşteni), 1 de carton (Scăeni), 1 mare tipografie (Vălenii-de-Munte); *Lemnului*: 14 fabrici de cherestea (2 la Poiana Țapului şi câte 1 la Sinaia, Vălenii-de-Munte, Azuga, Buşteni, Brebu, Teşila, Măneci-Ungureni, Comarnic, Pucheni, Cornu, Gura-Vitioarei, Bertea), 1 de mobile (Buşteni), 2 de donițe şi ciubere (Drajna-de-Sus, Slonul), 6 ateliere de tâmplărie şi diverse mobile (3 la Câmpina şi câte 1 la Teleajen, Izvoarele, Măneci-Ungureni); *Materiale de construcție*: 4 fabrici de cărămizi şi țigle (2 la Pleaşa şi 2 la Bucov), 1 de cărămizi refractare şi faianță (Comarnic), 9 de ipsos (Slănic, Sinaia, Vălenii-de-Munte, Comarnic, Poiana, Poiana-de-Vărbilău, Poiana-Câmpina, Poiana-Vadului, Breaza-de-Sus), 4 de var (2 la Sinaia şi câte 1 la Poiana-Câmpina şi Comarnic), 2 de mozaic (Sinaia), 4 de ciment (Azuga, Comarnic, Poiana-Țapului, Breaza-de-Sus); *Sticlărie şi ceramică*: 4 fabrici de sticlă (2 la Brazi şi câte 1 la Azuga şi Bucov), 1 fabrică de geamuri (Scăeni), 2 de teracotă şi faianță (Brazi, Bucov), 1 de teracotă şi olărie (Câmpina); *Alte industrii*: 1 fabrică de acumulatori electrici (Mislea).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]:

Moara « Unirea », Pleaşa (inv. 21), Fabrica de salam Filipp Dozzi, Sinaia (inv. 7), Fabrica de bere « Azuga » (soc. 60, inv. 111);

Fabrica de postav « Azuga », Azuga (soc. 50, inv. 110);

Rafinăriile: « Steaua Română », Câmpina (inv. 80), « Româno-Americana », Teleajen (inv. 784), « Creditul-Minier », Brazi (inv. 500), Fabrica « Gazolina », Moreni (soc. 7, inv. 41), Fabrica de acid sulfuric a Soc. « Steaua-Română », Câmpina (inv. 61), Fabrica de acid sulfuric, clorhidric, azotic şi sulfați a Soc. « Mărăşeşti », Valea Călugărească (inv. 60);

« Prima uzină de zinc şi neferoase », Valea Călugărească (inv. 50), Fabricile de cuie şi nituri (inv. 20) şi de şuruburi, piulițe şi buloane (inv. 26) a Soc. « Intreprinderile Emil Costinescu », Sinaia (soc. 24), Atelierele mecanice ale Societăților « Creditul-Minier », Moreni (inv. 21), « Steaua-Română », Câmpina (inv. 84), « Astra-Română », Poiana-Câmpina (inv. 360), «Româno-Americana », Teleajen (inv. 10)

Fabricile de hârtie (inv. 246) şi de celuloză (inv. 20) ale Soc. « Buşteni », Buşteni (soc. 110);

Fabrica de cherestea « Intreprinderile Gh. V. Bibescu », Comarnic (soc. 19, inv. 2);

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI PRAHOVA IN 1935
(Inclusiv municipiul Ploeşti).

Intreprinderile dela 5 H. P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	18	6	3.897	1.019	587.433
Textilă	11	—	2.258	1.689	207.191
Chimică	33	1	23.253	6.225	5.703.780
Metalurgică . . .	31	3	8.224	3.882	559.755
Hârtie şi Arte grafice	5	—	13.536	1.233	330.350
Pielărie	9	4	923	98	9.925
Lemnului	11	10	2.030	1.142	50.851
Materiale de construcție	18	—	4.425	926	89.804
Sticlărie	6	—	235	440	37.598
Ceramică	4	—	10	109	6.026
Total . . .	146	24	58.791	16.763	7.582.713

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Fabrica de cărămizi, țigle şi produse ceramice « Eftimiu-Bucov », Bucov (inv. 9), Fabrica de cărămizi refractare, tuburi de bazalt şi articole sanitare de faianță « Kunz

[1]) Nu este cuprinsă aci industria extractivă. Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

VALEA PRAHOVEI

PRAHOVA

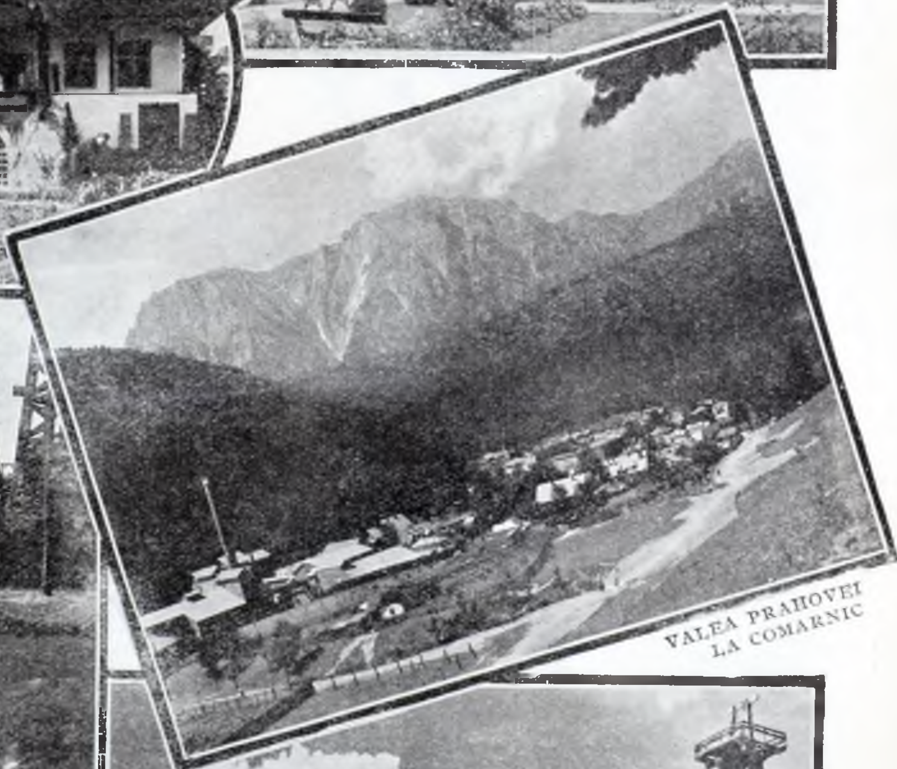
RAFINERII LA PLOEŞTI

PLOEŞTI: CENTRUL ORAŞULUI

PLOEŞTI: CASĂ VECHE

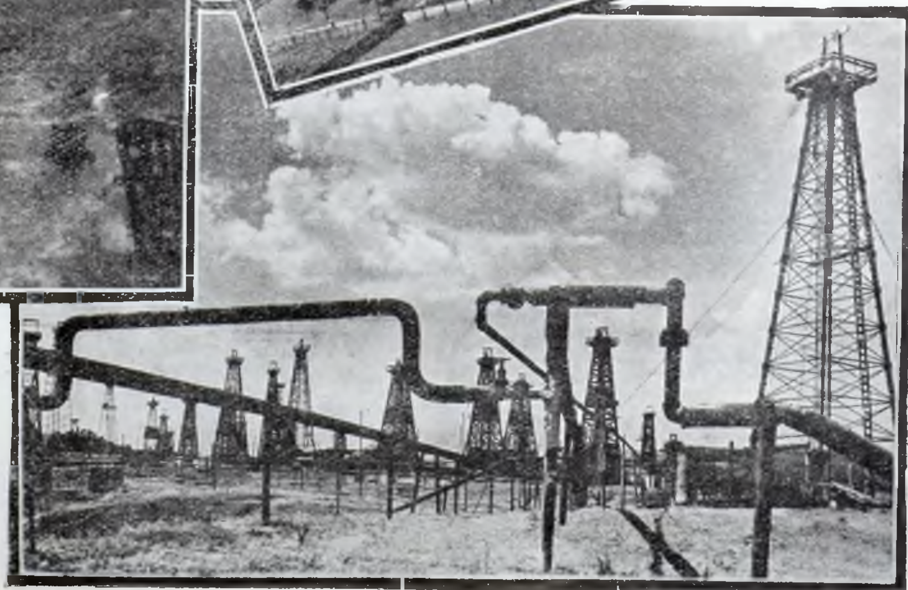

VALEA PRAHOVEI LA COMARNIC

BĂICOI

EXPLOATĂRI PETROLIFERE

MORENI

VALEA MĂLĂEȘTILOR. MASIVUL BUCEGILOR

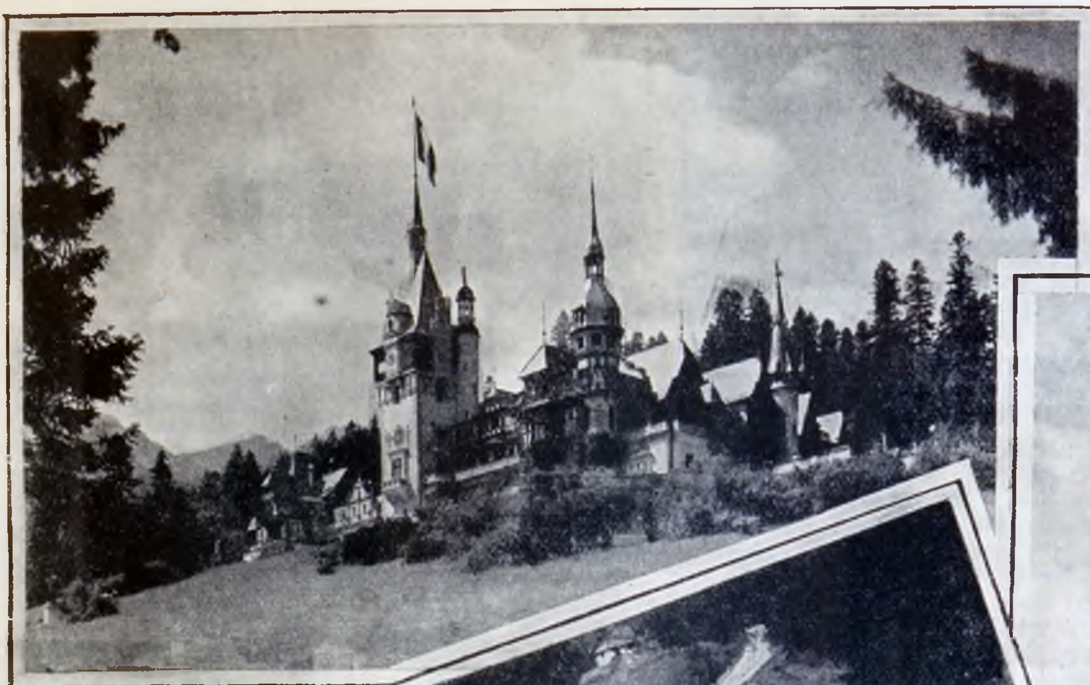
Din « *România* », revista O. N. T.

Foto Manolescu

SINAIA. VEDERE GENERALĂ

Din « *România* », revista O. N. T.

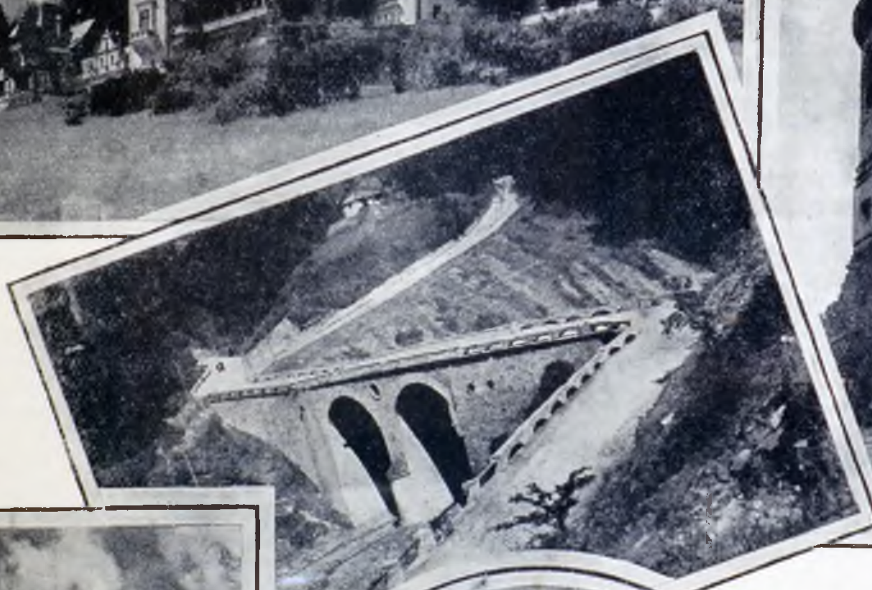

SINAIA: CASTELUL PELEŞ

TURNUL DIN BREBU

VIADUCT LA POSADA (ŞOS. NAŢIONALĂ)

CASCADA CONCIUL

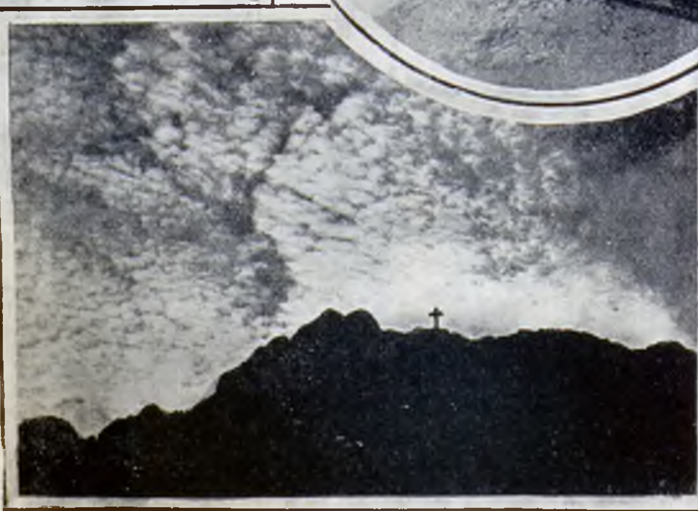

VĂLENII DE MUNTE: CASA PROF. N. IORGA

COLŢII MORARULUI ŞI BRÂUL MARE

ASFINŢIT PE CARAIMAN

Foto arh. Petit

Heinrich », Comarnic (inv. 8), Fabrica de cărămizi « Frăția », Pleașa (soc. 4, inv. 10), Fabrica de var și ipsos a Soc. « Intreprinderile Emil Costinescu » (soc. 24, inv. 13), Sinaia, « Fabrica de ciment Portland din Azuga », Azuga (soc. 20, inv. 64), Fabrica de ciment a Soc. « Intreprinderile Gh. V. Bibescu », Comarnic (inv. 31);

« Societatea Română de Sticlărie », Azuga (soc. 5, inv. 10), Fabrica de sticlă « Brazi », Brazi (soc. 8, inv. 6), « Industria Română de geamuri », Scăeni (soc. 18, inv. 22).

Comerț. Comerț desvoltat și export de petrol, lemne de foc, cherestea, animale, vinuri, țuică, pielărie, lână, textile (postavuri) și materiale de construcție.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *13 bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	8.184.569	Fonduri	185.213.018
Plasamente	429.962.673	Angajamente	386.790.291
Imobilizări	65.894.350	Rezultate	2.522.501
Rezultate	70.484.218		
Total	574.525.810	Total	574.525.108

Cooperative de credit (*bănci populare*) 166, cu 43.695 membri și cu un capital social vărsat de 163.719.837 lei. Imprumuturi acordate 361.297.202 lei (din cari neconvertite 54.508.814 lei, convertite 141.106.374 lei,reduceri la împrumuturi convertite 165.682.014 lei). Depuneri spre fructificare 125.210.108 lei. Totalul bilanțului 426.178.273 lei.

Cooperative de producție diversă 6, cu 770 membri și cu un capital social vărsat de 3.673.385 lei. Valori imobilizate 4.484.641 lei. Totalul bilanțului 7.561.091 lei.

Cooperative forestiere 8, cu 674 membri și cu un capital social vărsat de 11.178.459 lei. Fonduri 1.991.173 lei. Păduri și material brut 5.682.836 lei. Material fasonat și în fabricație 929.322 lei. Bilanțul încheiat: 39.216.523 lei.

Cooperative de consum 16, cu 2.679 membri și cu un capital social vărsat de 3.268.175. Mărfuri generale în valoare de 5.924.772 lei. Bilanțul încheiat: 11.118.148 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului P. pe exercițiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**71.574.376**
Venituri ordinare	*34.494.546*
Venituri extraordinare	*117.177*
Venituri speciale	*36.962.653*
Cheltueli	**71.574.376**
Cheltueli ordinare	*34.494.546*
Cheltueli extraordinare	*117.177*
Cheltueli speciale	*36.962.653*

CASTELUL FOIȘOR. SINAIA

CASTELUL PELEȘ. PARCUL PALATULUI

Drumuri. Județul P. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.442 km 094 m repartizată astfel:

Drumuri naționale 180 km 221 m, din care 170 km 623 m (pavați: 114 km 312 m și pietruiți: 56 km 311 m) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, restul de 9 km 598 m (pavați) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 851 km 151 m. Administrația județului întreține o rețea pietruită și pavată de 756 km 666 m, iar comunele urbane 7 km 871 m (din care 7 km 650 m pavați).

Drumuri comunale 2.410 km 722 m.

Lungimea podurilor este de 13.560,13 m, repartizată astfel: poduri naționale 3.002,63 m, județene 6.365,85 m și comunale 4.191,65 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *București - Ploești - Brașov,* (Ploești - Câmpina = 37 km; Ploești - Sinaia = 69 km).
2. *Târgoviște - Sinaia.*
3. *Ploești - Buzău.*
4. *Ploești - Târgoviște* (Ploești - Dârmănești = 20 km).

Cale ferată. Județul P. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 220 km, din care linii principale duble 89 km, linii principale simple 49 km și linii secundare simple 82 km.

Itinerarii principale. Exprese: București - Arad - Decebal (Budapesta - Viena - Paris).

Rapide: București - Arad - Decebal și Oradea - Episcopia Bihorului (Budapesta - Viena, Paris), București - Cernăuți - Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova), București - Galați.

Accelerate: București - Oradea - Halmei (Praga), București - Iași - Chișinău (Kiev - Moscova), București - Cernăuți-Grigore Ghica Vodă (Varșovia, Berlin, Praga, Moscova), București - Arad, București - Galați.

Stații importante: Ploești (Sud, Vest), Câmpina, Băicoi, Sinaia, Predeal, Buda.

Pe lângă liniile de mai sus, exploatate de C.F.R., menționăm și liniile: Ploești Sud - Văleni - Mâneciu și Băicoi - Moreni, exploatate de județ.

Poștă, telegraf, telefon. *20 oficii P.T.T. de stat,* din care 2 la Ploești și câte unul la Azuga, Câmpina, Filipești-de-târg, Predeal, Sinaia, Slănic, Urlați, Vălenii-de-Munte, Castelul Peleș (Sinaia), Băicoi, Breaza, Bușteni, Comarnic, Crivina, Drăgănești, Moreni, Telega, Valea Călugărească; *1 oficiu autorizat* la Mâneciu Ungureni; *5 agenții speciale* la Băicoi-Gară, Bălțești, Ceptura, Ciorani și Râncezi; *1 oficiu balnear* (Poiana-Țapului), și *17 gări cu serviciu poștal*: Albești Blejoi, Brazi, Buda, Dumbrava, Găgeni, Homorâciu, Lipănești, Luca-Elefterescu, Ploești-Nord, Plopeni, Poiana-Slănic, Prahova, Scăeni, Scăioși, Teișani și Zănoage.

Oficii telefonice la Ploești, Câmpina, Filipeștii-de-târg, Sinaia, Slănic, Vălenii-de-Munte, Urlați, Predeal, Azuga, Băicoi, Bălțești, Breaza, Bușteni, Ceptura, Comarnic, Drăgănești, Mâneciu-Ungureni, Moreni, Mislea, Telega, Valea Călugărească.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Slănicul Prahovei,* stațiune balneo-climatică, situată în orășelul cu acelaș

SFINXUL ROMÂNESC DIN MASIVUL BUCEGILOR

nume, într'o regiune de coline, multe formate din sare gemă care a ieşit la suprafaţă. Altitudine 390 m. Climat temperat şi constant.

Ape cloruro-sodice concentrate (fer, iod, sulf şi nămol). Indicaţiuni: reumatism cronic, gută, nevralgii, rahitism, anemie, afecţiuni ginecologice. Stabiliment pentru băi calde şi reci, bazin. Anotimp: 15 Mai — 15 Septemvrie. Modeste hoteluri şi case în oraş. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., restaurante. Gară locală pe linia secundară Ploeşti-Slănic. Excursii la marile staţii climatice din valea Prahovei şi la ocna de sare.

Telega, mică staţiune balneo-climatică, situată la 15 km de Câmpina, în regiunea colinelor înalte, la 410 m înălţime. Ape cloruro-sodice concentrate. Indicaţiuni: reumatisme, nevralgii, anemie. Anotimp: 1 Iunie — 30 Septemvrie. Modeste hoteluri şi camere mobilate în oraş. Doctori, farmacie, restaurant, gară la Doftana pe linia Câmpina-Doftana.

Sinaia, Reşedinţă Regală de vară, staţiune climatică subalpină aşezată la poalele munţilor Bucegi, care o adăpostesc de la Nord, la o altitudine de 800 până la 1.000 m. Climat dulce, temperatura mijlocie 14°C. Toamna şi în Iunie, ploi. Localitate recomandată neurastenicilor, convalescenţilor şi anemicilor.

Mare stabiliment de hidro şi fizioterapie, complet şi luxos, proprietatea Ministerului Apărării Naţionale.

Staţiune elegantă de agrement şi de repaus, mai ales pentru elita Bucureştilor. Anotimp: tot anul. Numeroase hoteluri, vile elegante, pensiuni şi camere mobilate. Medici, farmacie, spital, oficiu P.T.T., numeroase restaurante de toate categoriile. Teatru, cazinou, parc. Staţie C.F.R. pe linia Bucureşti - Braşov. Numeroase trenuri, de lux, accelerate, etc.

Distracţii, plimbări, excursii la celelalte staţiuni din valea Prahovei. Alpinism în Bucegi la înălţimi de peste 2.000 m. Staţiune foarte apreciată pentru sporturile de iarnă.

Poiana Ţapului, staţiune climatică, subalpină (880 m înălţime), aşezată pe o vale largă şi mai expusă soarelui decât Sinaia. Localitate de repaus pentru neurastenici, convalescenţi şi anemici. Hoteluri modeste, vile şi camere mobilate. Doctor, farmacie; telefon, restaurante. Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti - Braşov. De vizitat marea cădere de apă « Urlătoarea ». Excursii pe munţi.

Buşteni, staţiune climatică subalpină (880 m înălţime), aşezată la poalele munţilor Caraimanul şi Coştilele pe o vale mai largă şi mai expusă soarelui decât Poiana Ţapului, deci mai sănătoasă. Un izvor cu apă minerală cloruro-sodică. Un stabiliment de hidro-mecano-terapie, cu băi minerale.

Staţiune climatică importantă şi frumoasă. Tratamentul climatic poate fi combinat cu cel balnear. Anotimp: 1 Mai — 30 Septemvrie. Hoteluri, numeroase vile, pensiuni, etc. Doctor, farmacie, oficiu P.T.T. Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti - Braşov. Excursii în munţi şi în lunga şi frumoasa « Valea Cerbului ». Munţii oferă aci aspectul cel mai grandios; lanţul Bucegilor face un cot şi părăseşte valea Prahovei.

Azuga, staţiune climatică de mai puţină importanţă aşezată în valea Prahovei, la confluenţa cu pârâul Azuga. Inconjurată de munţi înalţi, deşi este situată la aproape 1.000 m înălţime, par a fi în fundul unei căldări. Anotimp: 1 Iunie—15 Septemvrie. Recomandată pentru cura de repaus şi înălţime. Mici hoteluri şi camere la particulari, restaurante, oficiu P.T.T. Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti – Braşov. Excursii în împrejurimi; vizitarea, interesantă a fabricilor din localitate.

Predeal, staţiune climatică alpină, aşezată la o altitudine de peste 1.000 m, bine expusă la soare şi la adăpostul vânturilor, cu toate că valea este mai largă aci, însă ocrotită de apropierea munţilor înalţi.

Staţiunea este recomandată pentru cura de repaus şi pentru predispuşii la tuberculoză, pentru neurastenici,

DE PE CIOPLEA SPRE PIATRA MARE

Din *« România »*, revista O. N. T.

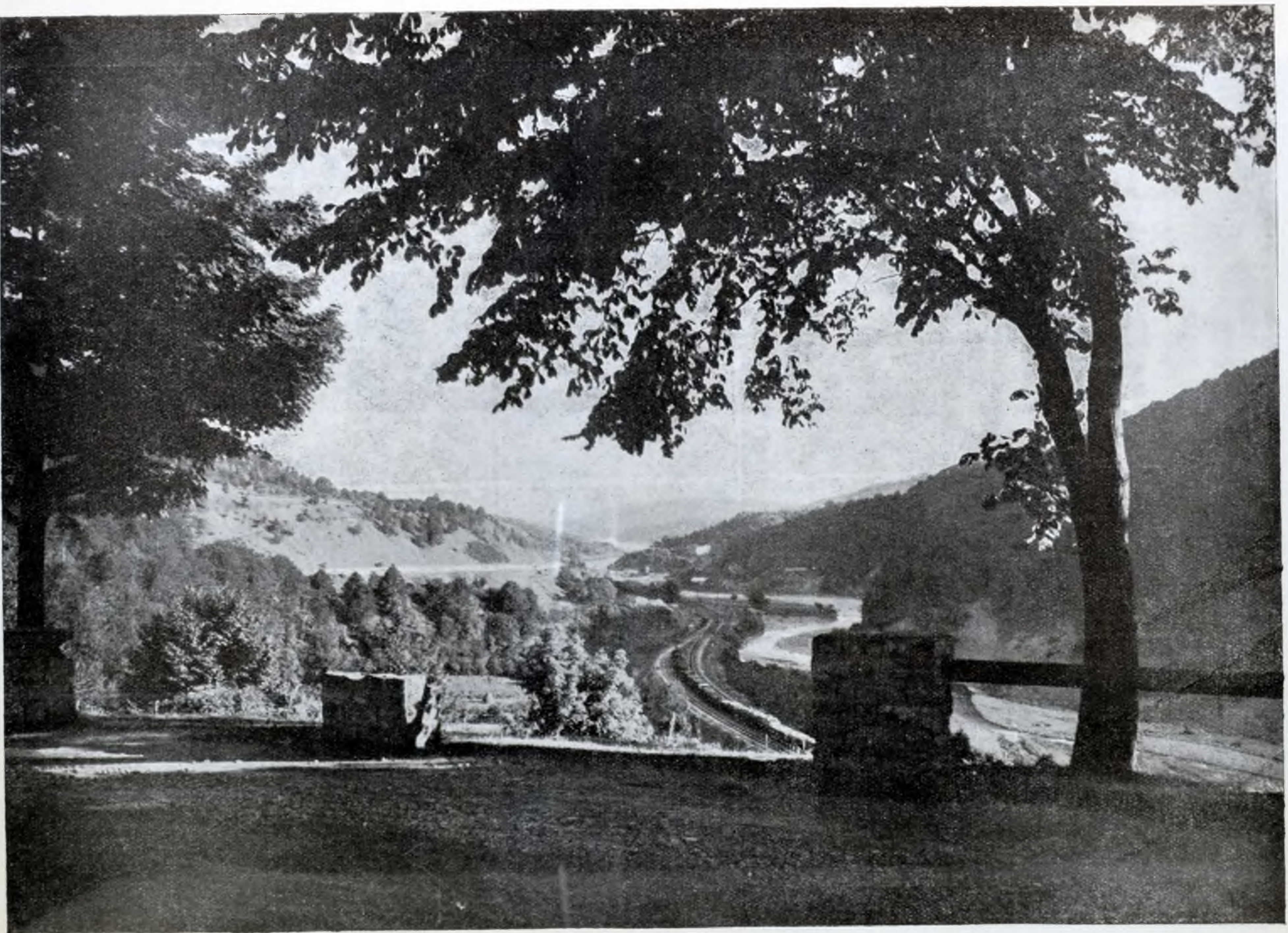

Foto ark. Petit

VALEA PRAHOVEI

Din « *România* », revista O. N. T.

anemici și convalescenți. Anotimp tot anul. Vile și case în vale sau pe pantele munților, hoteluri și pensiuni. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T. Stație c.f. pe linia principală București – Brașov. Excursii și alpinism în munții Bucegi, etc.

Vălenii-de-Munte, stațiune de viligiatură, așezată în regiunea dealurilor, între livezi de pruni și păduri, la 430 m înălțime. Climat plăcut, căldura micșorată de prezența pădurilor.

In timpul verii, aci se țin cursurile Universității populare, de sub conducerea d-lui prof. N. Iorga.

Anotimp: 15 Iunie—15 Septemvrie. Camere de închiriat la particulari; restaurant; oficiu P.T.T.; medic; farmacie. Stație c. f. pe linia Ploești Măneciu-Ungureni. Numeroase distracții în timpul verii și posibilități de excursii în împrejurimi și la stațiunile de pe valea Prahovei, precum și alpinism în Munții Teleajenului și Buzăului.

Câmpina, stațiune climatică la 430 m înălțime, cu frumoase poziții naturale.

Breaza-de-Jos și *Breaza-de-Sus*, două frumoase sate românești, ascunse între livezi și căutate pentru pitorescul lor.

Comarnic, stațiune climatică de interes local, prezentând însă acelaș farmec ca toate celelalte stațiuni climatice de pe valea Prahovei.

Brebu, stațiune de odihnă și recreație, așezată pe valea Doftanei la 500 m înălțime.

Mânăstirea Suzana, stațiune de vilegiatură, așezată într'o splendidă poziție naturală, pe valea Teleajenului, la 760 m înălțime; este mult vizitată în timpul verii.

Cheia, stațiune de repaus, așezată într'o căldare, la 880 m înălțime, înconjurată de brazi; este plină desvoltare, în fiecare sezon contruindu-se vile noui.

Partea de Nord a județului Prahova, cu decorul său alpin de vârfuri ce se înalță golașe dintre masivele de brazi, la peste 2.000 m înălțime, cu poienile smălțate de o neasemuită bogăție de flori alpine, cu tumultoase izvoare și pârae căzând în cascade, adesea adânci de sute de metri, sau străbătând fantastice chei în care soarele nu pătrunde niciodată, cu nenumăratele locuri de odihnă și recreație înșirate de-a-lungul văilor Prahovei și Teleajenului și având la dispoziție o minunată autostradă, impune o importanță turistică internațională.

Excursiuni și puncte de plecare pentru excursii, din oricare stațiune de pe valea Prahovei și valea Teleajenului. Din Sinaia: prin Piatra Arsă sau prin Vârful cu Dor, la Peștera Ialomicioarei; prin Piatra Arsă și Baba Mare la Omul. Din Bușteni: prin Valea Urlătorilor la Peștera Ialomicioarei; prin Valea Albă la Vârful Caraimanului; prin Valea Cerbului la Omul. Dela Casa Peștera excursiuni la: Strunga, Vârful Doamnelor, Omul, Vârful Bucura, Babele, Coștilele, Caraimanul etc. Dela Casa Omul: la Bucșoiu și Diham, la Peștera Ialomicioarei. Din Vălenii-de-Munte: în Munții Teleajenului, Ciucașului și Buzăului.

Aproape toate drumurile marcate de Touring-Clubul României și alte organizații turistice. Case de adăpost: « Omul » pe vârful Omul (2.509 m, proprietatea T.C.R.), « Vârful cu Dor » propr. Club Carpatin, « Vânătorilor de Munte », « Schiel », « Diham », toate în Bucegi. « Piscul Câinelui », pe muntele cu acelaşi nume (1.010 m, proprietatea T.C.R.).

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 379.091 locuitori din care 58,0% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 75,8% bărbați știutori de carte și 40,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor, după gradul de instrucție în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,4	0,5
2. Primară	71,3	92,9
3. Secundară	13,9	3,4
4. Profesională	9,9	2,6
5. Universitară	2,1	0,3
6. Alte școli superioare	1,4	0,3

VIADUCT PE VALEA PRAHOVEI

Invățământ. Populația școlară a județului P. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 120.505 locuitori (18.133 mediu urban și 102.372 mediu rural).

Școli superioare. Universitatea populară « Nicolae Iorga » (Vălenii-de-Munte) pentru cursuri de vară.

Școli secundare. 2 licee de băieți (Ploești și Câmpina), 2 licee de fete (Ploești și Câmpina), 1 liceu de fete particular (Ploești), 2 licee comerciale (1 de băieți, 1 de fete, Ploești), 2 licee industriale de băieți (Ploești și Câmpina), 3 licee industriale de fete (Ploești, Breaza-de-Sus și Câmpina), 1 școală normală de băieți (Ploești), 2 școli normale de fete (Ploești și Predeal), 3 gimnazii de băieți (2 la Ploești și 1 la Sinaia), 2 gimnazii comerciale de băieți (Ploești și Vălenii-de-Munte), 1 gimnaziu comercial de fete (Ploești), 3 gimnazii industriale de băieți (Breaza-de-Sus, Filipeștii-de-Pădure și Apostolache), 1 gimnaziu industrial de fete (Ploești), 3 școli de menaj (Ploești, Predeal și Filipeștii-de-Pădure), 1 școală de aplicație (Ploești), 1 școală profesională (Câmpina), 2 școli de industrie și economie casnică (Ploești și Ciorani), 1 școală de arte și meserii (Vălenii-de-Munte), 1 școală de misionare (Vălenii-de-Munte), 1 școală de cântăreți (Vălenii-de-Munte), 1 școală de țesături naționale (Drajna-de-Jos), 1 școală de tâmplărie (Bărcănești), 1 școală de ucenici industriali (Mislea), 1 școală de pomicultură (Târgușorul-Nou), 1 școală de viticultură (Valea Călugărească), 1 școală superioară țărănească (Scorțeni).

Școli primare 408, din care 351 rurale și 57 urbane (399 școli de Stat și 9 confesionale), cu un număr total de 62.163 elevi (11.241 mediu urban și 50.922 mediu rural) și cu 1.233 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 53, din care 26 rurale și 27 urbane (49 școli de Stat și 4 confesionale), cu un număr total de 3.284 copii (1.295 mediu urban și 1.989 mediu rural) și cu 53 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Câmpina, Adâncata, Bărcănești, Boldești, Bobolia, Bordeni, Brebu, Brătești, Brătășanca, Bucov, Călugăreni, Ceptura, Ceptura-de-sus Ciorani, Cocorăști-Caplii, Comarnic, Drăgăneasa, Drajna-

CASA « OMUL » — VECHIUL ASPECT

de-Jos, Fulga-de-Sus, Floreşti, Gornet-Cricov, Habud, Măgureni, Ocina, Poiana-Câmpina, Poiana-Ţapului, Puchenii-Moşneni, Sălciile, Târgşorul-Nou, Telega, Trestieni, Vâlcăneşti, Valea-Boului şi Vărbilău.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în Breaza-de-Sus, Lunca-Mare şi Vâlcăneşti, Casa Naţională din Breaza-de-Sus are local propriu, sală de teatru, bibliotecă, băi, parc sportiv, etc. Şcoala de îndrumări casnice din Breaza-de-Sus (cu local propriu), are un atelier de ţesături şi cusături româneşti, două magazine de desfacere a ţesăturilor, un mare restaurant şi o cofetărie. Şcoala are şi o secţie de colonii, care adăposteşte peste 450 copii în lunile de vară.

Liga Culturală activează în: Ploeşti, Sinaia, Vălenii-de-Munte, Balta-Doamnei, Brăteşti, Ghirdoveni, Podenii-Vechi, Predeal-Sărari, Urleta-Mislea şi Valea Călugărească.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 44 cămine culturale, 3 soc. muzicale şi 4 biblioteci, adică în total 51 organizaţii culturale, dintre care 37 au personalitate juridică.

Instituţiile ştiinţifice. Observatorul meteorologic şi staţiune T.F.F. (Predeal) şi Institutul Zoologic « Cumpătul » (Sinaia).

In judeţ se mai află 71 biblioteci, 11 muzee, 9 societăţi culturale, 25 cinematografe (9 la Ploeşti, 3 la Văleni, 2 la Breaza-de-Sus, 2 la Câmpina, câte unul la Azuga, Buşteni, Predeal, Sinaia, Nedelea, Stavropoleos, Mâneci-Ungureni, Slon şi Slănic), 30 societăţi sportive, 6 societăţi de turism şi 15 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 96,0% sunt ortodocşi şi 0,5% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 322 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 4 romano-catolice, 2 evanghelice, 1 reformată, 7 case de rugăciune adventiste, 1 a evangheliştilor, 1 a pocăiţilor şi 6 sinagogi.

5 mânăstiri ortodoxe de călugări: 2 la Predeal, 1 la Sinaia, 1 la Corlăteşti (« Ghighiu ») şi 1 la Mâneci-Ungureni («Cheia »).

2 mânăstiri ortodoxe de maici (« Zamfira » la Boldeşti şi « Suzana » la Mâneci-Ungureni). 3 schituri ortodoxe (Comarnic, Izvoarele şi Poenarii-Burchi).

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe (1 la Ploeşti şi 1 la Breaza-de-Sus).

Judeţul P. se află în eparhia Arhiepiscopiei Bucureştilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului P. este municipiul Ploeşti. Judeţul are 8 oraşe *Ploeşti, Câmpina, Filipeşti-Târg, Predeal, Sinaia, Slănic, Urlaţi* şi *Vălenii-de-Munte*) şi 417 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Câmpina	43 sate
II.	Plasa Câmpu	38 sate
III.	Plasa Drăgăneşti	34 sate

VÂRFUL OCOLIT DIN MASIVUL BUCEGILOR

Din *« România »*, revista O. N. T.

Foto Manolescu

IV. Plasa Filipeşti . . . . 39 sate
V. Plasa Podgoria . . . . 44 sate
VI. Plasa Ploeşti . . . . 65 sate
VII. Plasa Sinaia . . . . 28 sate
VIII. Plasa Urlaţi . . . . 44 sate
IX. Plasa Văleni . . . . 57 sate
X. Plasa Vărbilău . . . . 25 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Ploeşti cu 4 secţiuni, 31 magistraţi, 1 prim procuror şi 4 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Bucureşti.

11 judecătorii la Ploeşti, Câmpina, Filipeşti-Tg., Sinaia, Slănic, Urlaţi, Vălenii-de-Munte, Bălţeşti şi Drăgăneşti, cu un total de 24 magistraţi.

O judecătorie de muncă la Ploeşti cu 2 judecători.

Organizare sanitară. 5 spitale de stat la Ploeşti (Spitalul de copii « Predingher », Spitalul de chirurgie « Schuller », Spitalul « Gheorghe şi Ana Constantinescu », Spitalul de contagioşi, Spitalul de boli interne); 4 spitale de stat în judeţ (1 la Câmpina, 1 la Filipeşti-Tg., 1 la Urlaţi şi 1 la Vălenii-de-Munte).

3 spitale comunale: (1 la Ploeşti (Spitalul « Movilă »), la Azuga, (Spitalul « Principele Nicolae ») şi 1 la Câmpina.

Eforia Spitalelor Civile întreţine la Ploeşti spitalul « Boldescu » şi la Sinaia Spitalul « Dr. I. Cantacuzino ». La Ploeşti mai sunt 2 sanatorii (« Dr. Comănescu », şi Dr. Botescu ») şi 1 spital de tuberculoşi; la Predeal sanatoriile « Bucegi » şi « Dr. Cosmuţă »; la Mâneci-Ungureni Preventoriul « Dr. Gomoiu ».

14 dispensare de stat la: Predeal, Scăeni, Valea-Călugărească, Mislea, Băicoi, Bălţeşti, Apostolache, Măgurele, Şoimari, Slănic, Puchenii-Moşneni, Bucov, Dărmăneşti şi Tăriceni;

18 dispensare comunale din care 6 la Ploeşti şi câte unul la Comarnic, Sinaia, Moreni, Buşteni, Breaza-de-Sus, Gherghiţa, Ciorani, Telega, Mâneci-Ungureni, Poseşti, Homorâciu şi Ceptura. 2 dispensare comunale pentru sugaci la Ploeşti şi Râncezi, 1 ambulator comunal antiveneric la Ploeşti;

6 dispensare ale Casei Asig. Soc. la Ploeşti, Azuga, Buşteni, Sinaia, Câmpina, Urlaţi; 1 dispensar C.F.R. la Sinaia. 11 dispensare particulare din care 3 la Stavropolecs, 3 la Urlaţi şi câte unul la Poenari-Burchi, Boldeşti, Stelian Popescu, Mâneci-Ungureni şi Slănic; 3 dispensare particulare pentru sugaci la: Comarnic, Breaza-de-Sus şi Câmpina şi 2 leagăne de copii la Măgureni şi Brebu.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Ploeşti, Câmpina, Filipeşti-Târg, Sinaia, Slănic, Urlaţi şi Vălenii-de-Munte.

Asistenţă şi prevedere socială. In judeţ activează următoarele instituţii de asigurări sociale: Casa Asigurărilor Sociale din Ploeşti (cu 1 oficiu la Vălenii-de-Munte), Casa Câmpina (cu oficii la Buşteni, Băicoi, Comarnic, Filipeşti-Târg, Mislea şi Sinaia), Casa din Buzău (cu 1 oficiu la Urlaţi), Casa din Târgovişte (cu 1 oficiu la Moreni) şi Spitalul Azuga pentru asiguraţi. Are organizaţii medicale în Ploeşti, Slănic, Vălenii-de-Munte, Câmpina, Sinaia, Urlaţi, Boldeşti, Mâneci-Ungureni, Ariceşti, Ţintea, Mislea, Buştenari, Comarnic; Buşteni, Azuga, Moreni şi Valea-Călugărească. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale din judeţ este constituit din 49 medici.

Societatea « Crucea Roşie » activează la Ploeşti, Predeal, Sinaia, Câmpina, Telega, Băicoi şi Slănic; Societatea pentru profilaxia tuberculozei la Ploeşti, Sinaia şi Câmpina; Oficii I.O.V. la Ploeşti, Câmpina, Poiana-Câmpina şi Slănic. La Ploeşti mai activează: Soc. « Asistenţa noastră » pentru ocrotirea mamei şi copilului (cu un dispensar); Soc. « Mica Maternitate » (cu un leagăn de copii); Soc. « Umanitatea » (o colonie de vară), Soc. «Mila Sf. Nicolae».

Centrala Caselor Naţionale întreţine un dispensar pentru sugaci la Breaza, iar Soc. pentru combaterea tuberculozei la copii, un preventoriu la Brebu.

Asociaţia femeilor catolice, la Câmpina; Soc. Mila Creştină la Telega.

1 azil de femei şi 1 cămin de ucenici şi un cămin de servitori la Ploeşti; 1 cantină pentru elevii săraci, la Câmpina; 1 orfelinat C.F.R., 1 orfelinat de fete al Ministerului Instrucţiunii, 1 cămin al corpului didactic, 1 cămin P.T.T., 1 cămin al Ministerului de Finanţe şi 1 cămin al Primăriei municipiului Bucureşti (toate la Predeal), 1 azil comunal (Azuga), 1 azil de bătrâni (Sinaia), 1 cămin de puericultură (Fundaţia « Ana şi Gheorghe Capitanovici » Crivina), 1 leagăn pentru copii găsiţi (Nedelea), 1 cămin al Casei Muncii C.F.R. (Slănic), 1 cămin Soc. « Mila Sf. Nicolae » (Mâneci-Ungureni), Leagănul « Sf. Ecaterina » (Măgureni), şi « Leagănul Sf. Stelian » (Brebu).

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Ploeşti, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Câmpina, comună urbană, situată pe o terasă a Prahovei la 37 km de reşedinţa judeţului şi la 94 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti-Braşov. Staţiune climatică. Mari exploatări petrolifere.

Are 12.376 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la suma de 19.992.362 lei.

Rafinăria de petrol a Soc. « Steaua Română » (cea mai mare din Europa), Atelierele mecanice centrale ale Soc. « Steaua Română », 1 fabrică de acid sulfuric, 1 fabrică de tricotaj, 1 turnătorie, 1 piuă de aba.

Târg anual la 21 Mai.

Banca « Salvatorul », Banca « Progresul », 2 bănci populare (Petrolul şi România Mare).

Liceu de băieţi, Liceul de fete « Iulia Haşdeu », Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial casnic de fete, Şcoală profesională, 8 şcoli primare, 3 grădini de copii, 1 cămin cultural al Fundaţiei Culturale Regale « Principele Carol », Soc. culturală « Principesa Ileana », 5 biblioteci, 3 societăţi muzicale, 2 cinematografe, 4 societăţi sportive şi 1 de vânătoare.

5 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Poliţie, Serviciu Sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Corporaţia meseriaşilor, Asociaţia funcţionarilor din industria de petrol.

Uzină electrică, apaduct, pavaj cu asfalt şi piatră cubică, trotoare.

Spital judeţean de izolare, Spital comunal.

1 dispensar al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, 1 dispensar de sugaci al Soc. Cercul de Gospodine.

Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Asociaţia femeilor romano-catolice, Asociaţia Ocrotirea orfanilor de războiu, Cantina elevilor săraci.

Filipeşti-Târg, comună urbană, situată pe malul drept al râului Prahova, la 18 km de capitala judeţului şi la 77 km de Bucureşti. Staţie c.f. Băicoi la 8 km.

Are 2.015 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la suma de 652.874 lei.

Comerţ intens de ţuică, brânzeturi şi lână. Culturi de zarzavat. Exploatări de petrol şi păduri. 2 fabrici de var, 1 moară sistematică.

1 bancă populară;

1 şcoală de meserii, 1 şcoală primară, 1 grădină de copii;

1 ateneu popular;

1 biserică ortodoxă.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Regiune agricolă, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital de stat.

Predeal, comună urbană, situată la 87 km de reşedinţa judeţului şi la 144 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti - Braşov. Staţiune climatică şi centru turistic.

Are 3.618 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 3.430.835 lei.

1 exploatare forestieră, 1 carieră de piatră.

Comerţ de lemne, brânzeturi şi lână. Banca populară « Izvorul Prahovei ».

1 şcoală normală de fete, 1 şcoală de menaj, 2 şcoli primare.

Foto Manolescu

VALEA MORARULUI, IARNA. MASIVUL BUCEGILOR

Din « *România* », revista O. N. T.

Observator Meteorologic, Staţiune T.F.F., 1 muzeu şi 1 bibliotecă ale şcolii normale, biblioteca primăriei, biblioteca şi muzeul Orfelinatului, 1 cinematograf, 1 soc. sportivă, Asociaţia de turism « Amicii Predealului ».

1 biserică ortodoxă, 2 mânăstiri ortodoxe.

Primărie, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Oraşul are lumină electrică, conductă de apă, pavaje.

Sanatoriul « Bucegi »; Sanatoriul « Dr. Cosmutza »; 1 dispensar de stat; Soc. « Crucea Roşie »; Orfelinatul Casei Muncii C. F. R. ; Orfelinatul de fete al Ministerului Instrucţiunii; Căminul Corpului Didactic; 1 cămin P. T. T. Căminul funcţionarilor Ministerului de Finanţe; Căminul Primăriei Municipiului Bucureşti

Sinaia, comună urbană, înfiinţată la 1880, aleasă de Regele Carol I, ca Reşedinţă Regală de vară. Este situată pe valea Prahovei, la 69 km de capitala judeţului şi la 126 km de Bucureşti. Staţiune climatică. Statie c. f. pe linia Bucureşti-Braşov.

Are 3.962 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 4.563.090 lei.

Fabrica de salam Filippo Dozzi, Fabrici de cherestea, nituri, şuruburi, cutii de lemn, cuie de fier şi lemn, mozaic etc., Fabrica de cărbune activ, Cariere de piatră.

Comerţ cu produse fabricate, lemne, lână, brânzeturi.

Banca populară « Albina ».

Gimnaziul « Principele Nicolae », 2 şcoli primare, 2 grădini de copii.

Institutul zoologic « Cumpătul », Liga Culturală, 1 cinematograf, 1 societate corală, 3 societăţi sportive, 1 societate de turism.

1 biserică ortodoxă, 1 mânăstire ortodoxă, 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 casă de rugăciune mozaică.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Serviciu hidraulic, Serviciu tehnic, Ocol silvic, Birou de măsuri şi greutăţi, Stabiliment hidro-terapeutic al Eforiei Spitalelor, Poliţie, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Lumină electrică, apaduct, canalizare, pavaj.

Spitalul « Dr. Cantacuzino » (Eforia Spitalelor civile); 3 dispensare (1 comunal, 1 al Casei Asigurărilor Sociale, şi 1 al Casei Muncii C.F.R.); Societatea « Crucea Roşie »; Societatea pentru profilaxia tuberculozei; Azil de bătrâni.

Slănic, comună urbană, situată pe valea Slănicului, la 36 km de reşedinţa judeţului şi la 97 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Ploeşti—Slănic. Staţiune balneară.

Are 6.986 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 5.672.228 lei.

1 fabrică de ipsos; 1 moară; cariere de piatră; Salinele Statului; Comerţ cu sare şi lemne;

3 banci.

4 şcoli primare, 1 grădină de copii; 1 bibliotecă; 1 cinematograf;

4 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu Telefonic.

Uzină electrică; canal; drumuri pavate.

2 dispensare (1 de stat, 1 particular); Casa asigurărilor sociale (organizaţie medicală); Soc. « Crucea Roşie »; Oficiu I.O.V.; Căminul Casei Muncii.

Urlaţi, comună urbană, situată la ieşirea Cricovului-Sărat din dealuri, la 21 km de reşedinţa judeţului şi la 83 km de Bucureşti. Staţia de cale ferată la 6 km (Albeşti) pe linia Bucureşti—Ploeşti—Buzău.

Are 5.890 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—1937 se ridică la 3.502.713 lei.

1 rafinărie de desbenzinare; 3 exploatări petrolifere; 1 moară.

Comerţ de vinuri, fructe, ţuică, şi vite.

Banca populară « Vulturul ».

4 şcoli primare; 2 grădini de copii; 1 cămin cultural; 1 bibliotecă;

8 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu veterinar, Serviciu sanitar, Birou de măsuri şi greutăţi, Regiune viticolă, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Cercul podgorenilor, Corporaţia de meseriaşi.

Oraşul este luminat electric, pavaje cu piatră de râu.

Spital comunal; 4 dispensare (1 al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, 1 comunal şi 2 particulare); Oficiu I.O.V.

Vălenii-de-Munte, comună urbană, aşezată în drumul Teleajănului, la 27 km de reşedinţa judeţului şi la 87 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia judeţeană Ploeşti—Mâneci.

Are 4.509 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935—1936 se ridică la 2.331.828 lei.

1 fabrică de vopsele; 1 tăbăcărie; 1 moară; 1 exploatare de nisip pentru fabricarea sticlei; 1 tipografie. Comerţ cu lemne de foc, cherestea, ţuică, animale, lână şi fructe. Bâlciuri anuale: Dumineca Mare şi Sfânta Maria.

3 bănci populare.

Universitatea populară « N. Iorga »; Şcoala de misionare « N. Iorga »; Gimnaziu comercial de băieţi; Şcoală de arte şi meserii de băieţi; Şcoala de cântăreţi; 4 şcoli primare; 2 grădini de copii.

Liga Culturală; 1 bibliotecă, 1 muzeu; 3 cinematografe.

5 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală Poliţie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Soc. demobilizaţilor grade inferioare; Corporaţia breslelor.

Spital judeţean; Serviciu medical al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Căminul « Principesa Elena » pentru fete.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL PRAHOVA

Oraşe

1. Municipiul Ploeşti (capitala judeţului).
2. Câmpina
3. Filipeşti-Târg
4. Predeal
5. Sinaia
6. Slănic
7. Urlaţi
8. Vălenii-de-Munte

B) **Sate**

I. PLASA CÂMPINA

1. Băneşti
2. Bobolia
3. Bordeni
4. Bordenii-Mari
5. Bordenii-Mici
6. Bosilceşti
7. Brebu
8. Brebu-Mânăstireni
9. Brebu-Megieşesc
10. Broaşte
11. Buştenari
12. Câmpiniţa
13. Cocorăşti-Capli
14. Cocorăşti-Misli
15. Cornu
16. Cornu-de-Jos
17. Cornu-de-Sus
18. Drăgăneasa
19. Fricoasa
20. Goruna
21. Lunca-Mare
22. Măgureni
23. Meliceşti
24. Mislea
25. Păroasa
26. Piatra
27. Pietriceaua
28. Plaiul-Câmpinei
29. Plaiul-Cornului
30. Podul-Cheii
31. Poiana-Câmpina (suburb.)
32. Proviţa-de-Jos
33. Proviţa-de-Sus
34. Sarca
35. Scorţeni
36. Secături
37. Seciuri
38. Slobozia
39. Şotrile
40. Telega
41. Urleta
42. Vistierul
43. Vrăjitoarea

II. PLASA CÂMPU

1. Balta-Doamnei
2. Bâra
3. Brăteşti
4. Buda-Palanca
5. Cărbunari
6. Cheşnoiu
7. Cocorăşti-Colţ
8. Colţul-de-Jos
9. Crivina
10. Curcubeu
11. Fănari
12. Ghioldum
13. Gorgota
14. Habud
15. Lacul-Turcului
16. Moara
17. Odăile
18. Persunari
19. Pietroşani
20. Pioreşti
21. Pisculeşti
22. Podul-Văleni
23. Poenari-Apostoli
24. Poenari-Burchi
25. Poenari-Rali
26. Poenari-Vechi
27. Potigraful
28. Predeşti
29. Pucheni-Crainici
30. Pucheni-Mici
31. Pucheni-Miroslăveşti
32. Pucheni-Moşneni
33. Puşcaşi
34. Stelian-Popescu
35. Şirna
36. Tăriceni
37. Tinosul
38. Varniţa

SINAIA: VEDERE GENERALĂ

MUNȚII BUCEGI: CRUCEA

PREDEAL:
PEISAGIU DE IARNĂ

Sus: PREDEAL:
PEISAGIU DE IARNĂ

Jos: SINAIA:
CASINOUL ȘI PALACE HOTEL

MUNȚII BUCEGI: PIATRA ARSĂ

III. PLASA DRĂGĂNEŞTI

1. Adâncata
2. Belciug
3. Braitaru
4. Ciorani
5. Cioranii-de-Jos
6. Cioranii-de-Sus
7. Ciumaţi
8. Ciupelniţa
9. Cornu-de-Jos
10. Cornu-de-Sus
11. Cornurile
12. Coslegi
13. Dârvari
14. Drăgăneşti
15. Dumbrava
16. Fânari
17. Fulga
18. Fulga-de-Jos
19. Fulga-de-Sus
20. Gheorghiţă
21. Hătcărău
22. Independenţa
23. Malamuc
24. Meri
25. Olari
26. Pantazi
27. Radila
28. Sălciile
29. Sicrita
30. Trestieni-de-Jos
31. Trestieni-de-Sus
32. Tufani
33. Ungureni
34. Zănoaga

IV. PLASA FILIPEŞTI

1. Ariceşti-de-Jos
2. Ariceşti-de-Sus
3. Ariceşti-Rahtivani
4. Băicoi
5. Brătăşanca
6. Cap-Roşu
7. Călineşti
8. Cătina
9. Cotoiul
10. Dâmbu
11. Dărmăneşti
12. Diteşti
13. Edera-de-Jos
14. Edera-de-Sus
15. Ederile
16. Ezeni
17. Filipeşti-Pădure
18. Floreşti
19. Ghirdoveni
20. Lilieşti
21. Mărgineni-de-Jos
22. Mărgineni-de-Sus
23. Moreni
24. Nedelea
25. Novăceşti
26. Pleaşa
27. Rahtivani
28. Seaca
29. Siliştea
30. Siliştea-Dealului
31. Stavropoleos
32. Tisa (com. Stavropoleos)
33. Tufeni
34. Ţintea
35. Ţuicani
36. Ungureni
37. Vlădeni
38. Vornicu-Mărgineanu
39. Zalhanaua

V. PLASA PODGORIA

1. Apostolache
2. Ariceşti-Zeletin
3. Atârnaţi
4. Barzila
5. Bălţeşti
6. Bogdăneşti
7. Butuci
8. Buzota
9. Cărbuneşti
10. Chiojdeanca
11. Coada-Malului
12. Cuib
13. Făcăloaia
14. Ghiocel
15. Gornet
16. Gornet-Cuib
17. Izeşti
18. Matiţa
19. Măgurele
20. Mărlogea
21. Mehedinţa
22. Mireşu
23. Mireşul-Mare
24. Mireşul-Mic
25. Năvârşteasca
26. Nucet (com. Chiojdeanca)
27. Nucet (com. Gornet Cuib)
28. Păcureţi
29. Podeni-Noi
30. Podeni-Vechi
31. Podul-lui-Galben
32. Popeşti
33. Protosinghelul
34. Rahova
35. Salcia
36. Sângeru
37. Sfacăr
38. Slavu
39. Surani
40. Şoimari
41. Tisa (com. Apostolache)
42. Trenu
43. Valea-Boului
44. Valea-Dulce.

VI. PLASA PLOEŞTI

1. Antofiloaia
2. Arva
3. Balaca
4. Bărcăneşti
5. Băiteşti
6. Berceni
7. Bighilin
8. Blejoi
9. Boldeşti
10. Brazi
11. Brazi-de-Jos
12. Brazi-de-Sus
13. Bucov
14. Bughilaşi
15. Cătunu
16. Chiţorani
17. Coada-Isvorului
18. Cocorăşti-Grind
19. Cocoşeşti
20. Corlăteşti
21. Dăneşti
22. Degeraţi
23. Dosurile
24. Găgeni
25. Ghighiu
26. Goga
27. Gura-Crivăţului
28. Lipăneşti
29. Mălăeşti
30. Măneşti
31. Moara-Domnească
32. Moara-Nouă
33. Negoeşti
34. Păuleşti
35. Piatra
36. Pleaşa
37. Ploeştiori-(suburb.)
38. Ploeştiori-Eforie
39. Popeşti
40. Rachieri
41. Râfov
42. Româneşti
43. Satu-Nou
44. Scăeni
45. Schiau
46. Seciu
47. Stănceşti
48. Stejarul
49. Strejnicul
50. Şipot
51. Ţânţăreni
52. Târgşorul-Nou
53. Târgşorul-Vechi
54. Ţigănia
55. Ţânţăreni
56. Valea-Călugărească
57. Valea-Largă
58. Valea-Mantei
59. Valea-Nicovani
60. Valea-Orlei
61. Valea-Poenei
62. Valea-Popii
63. Valea-Ursoi
64. Zahanaua
65. Zamfira

VII. PLASA SINAIA

1. Adunaţi
2. Azuga
3. Breaza-de-Jos
4. Breaza-de-Sus
5. Buşteni
6. Coada-Isvorului
7. Comarnic
8. Cumpătul
9. Frăsinet
10. Ghioseşti
11. Gura-Beliei
12. Nistoreşti
13. Ocina
14. Ocina-de-Jos
15. Ocina-de-Sus
16. Plaiul
17. Podul-Corbului
18. Podul-Vadului
19. Poiana
20. Poiana-Ţapului
21. Posada
22. Secăria
23. Surdeşti
24. Talea
25. Teşila
26. Trestieni
27. Valea-Largă
28. Valea-Tarsei

VIII. PLASA URLAŢI

1. Albeşti-Muru
2. Albeşti-Paleologu
3. Bozieni
4. Călugăreni
5. Ceptura
6. Ceptura-de-Jos
7. Ceptura-de-Sus
8. Cioceni
9. Colceag
10. Conduratu
11. Coşerele
12. Degeraţi
13. Dobrota
14. Fântânelele
15. Gornet-Cricov
16. Hârşa
17. I. G. Duca
18. Inoteşti
19. Iordăchianu
20. Loloiasca
21. Magula
22. Malu-Roşu
23. Moceşti
24. Nisipoasa
25. Parepa-Rusani
26. Plavia
27. Plopul
28. Priseaca
29. Rotari
30. Sătucu
31. Siliştea
32. Şoimeşti
33. Tătaru
34. Tamşani
35. Ţărculeşti
36. Udreşti
37. Ungureni (com. Fântânele)
38. Ungureni (com.Vadul-Săpa
39. Vadul-Părului
40. Vadu-Săpat
41. Vai-de-el
42. Valea-Cucului
43. Valea-Mieilor
44. Varbila

IX. PLASA VĂLENI

1. Bătrâni
2. Bideşti
3. Bobiceşti
4. Brădeţ
5. Bughea-de-Jos
6. Bughea-de-Sus
7. Bughile
8. Cătunu
9. Ceraşu
10. Cerneşti
11. Chicioreni
12. Chiriţeşti
13. Costeni
14. Drajna-de-Jos
15. Drajna-de-Sus
16. Făcăeni
17. Făget
18. Fundeni
19. Ghiaba
20. Gogeasca
21. Gresia
22. Gura-Vitioarei
23. Homorâciu
24. Homorâci-Ungureni
25. Isvoarele
26. Malu-Vânăt
27. Mardelea
28. Măneci-Pământeni
29. Măneci-Ungureni
30. Nucşoara
31. Ogretin
32. Olteni
33. Opăriţi
34. Oprinari
35. Plăeţu
36. Poiana-Copăceni
37. Poiana-Mierlei
38. Poseşti
39. Poseşti-Pământeni
40. Poseşti-Ungureni
41. Predeal-Sărari
42. Râncezi
43. Rotarea
44. Sărari
45. Scăioşi
46. Slonul
47. Starchijod
48. Stubeiul
49. Târleşti
50. Teişani
51. Teleajen
42. Valea-Anei
53. Valea-Plopului
54. Valea-Screziei
55. Valea-Stâlpului
56. Valea-Stupinei
57. Vitioara-de-Sus

X. PLASA VĂRBILĂU

1. Aluniş
2. Bertea
3. Cărjari
4. Cosmina-de-Jos
5. Cosmina-de-Sus
6. Cosminele
7. Coţofeneşti
8. Dumbrăveşti
9. Livadea
10. Mălăeşti
11. Mălăeştii-de-Jos
12. Mălăeştii-de-Sus
13. Plopeni
14. Podul-Ursului
15. Poiana-Trestiei
16. Poiana-Vărbilău
17. Schiuleşti
18. Scureşti
19. Sfârleauca
20. Strâmbeni
21. Ştefeşti
22. Trestioara
23. Ţipăreşti
24. Vărbilău
25. Vălcăneşti

JUDEŢUL PUTNA

Stema. Scut roşu, cu un butoi de stejar, cu cep, înconjurat de o coroană de frunze de viţă şi de struguri.

Simbolizează bogăţia în podgorii a judeţului.

Este stema veche, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul P. este aşezat în colţul SV al Moldovei în hotar cu Muntenia. Niciun drum însemnat al ţării nu trece însă peste munţii din Vest, în spre Transilvania; judeţul este aşezat, adică, într'o fundătură.

Suprafaţa: 3.340 km².

Infăţişarea pământului. La Apus se ridică, pe graniţa dinspre Transilvania, *munţii Vrancei*, care, deşi n'ajung nici la 1800 m altitudine maximă, sunt trecuţi numai prin rare pasuri de înălţime. Picioarele de munte care se ramifică printre văile transversale, cad repede în E, asupra unei depresiuni deluroase (Ţara Vrancei) închisă şi înspre Răsărit de culmile înalte ale Subcarpaţilor (*Măgura Odobeştilor* are 1.001 m). Dincoace de Subcarpaţi, de-a-curmezişul cărora apele au săpat culoare relativ largi, se desfăşoară ultima unitate de relief a judeţului, câmpia joasă şi, în parte, mlăştinoasă, a Siretului. Ea se găseşte în contrast puternic de înălţime cu zona deluroasă. In afara « Ţării Vrancei », din vechi bine populată, iar în timpurile noastre sărăcită prin distrugerea barbară a pădurilor din rama înconjurătoare, o deosebită importanţă are povârnişul extern al Subcarpaţilor acoperit de numeroase sate, răsfirate printre podgorii.

Climă şi ape. Dinspre muntele înalt către şesul Siretului, temperatura lunei celei mai calde trece dela mai puţin de 18° la peste 22° şi, în acelaşi timp, se accentuează contrastele termice. Dacă mai adăugăm şi faptul că, în aceeaşi direcţie, scad şi ploile (aproape 1.000 mm anual, în munte şi sub 500, în şes), atunci ne dăm seama cât de repede se face trecerea în acest judeţ, dela climatul aspru şi umed al munţilor, la cel bogat în contraste şi secetos, al stepei.

Apele (*Suşiţa, Putna* cu *Zăbala şi Milcovul*) se strâng toate în Siret. Şi tot în acest râu, care face hotarul din E al judeţului, se varsă şi *Trotuşul* în N ţinutului.

Vegetaţie. Munţii din V sunt, cu excepţia câtorva vârfuri ierboase, acoperiţi în întregime de brazi şi molizi; depresiunea este total şi de multă vreme, despădurită; dealurile înalte cuprind numai făgeturi, iar cele mai joase (şi în special povârnişurile externe), frumoase păduri de stejari (acolo unde nu le-a înlocuit podgoria). Pe şes, în fine, ierburile stepei cu graminee se asociază cu vegetaţia de luncă bine reprezentată mai ales în valea Siretului.

Bogăţii minerale. Dealurile cuprind importante zăcăminte de sare. (Vrâncenii au un vechiu privilegiu de a folosi sarea din « ţara » lor şi probabilele zăcăminte de petrol).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul P. şi-a luat numele dela râul Putna, care-l străbate. In acest judeţ se află ţinutul Vrancei, care s'a bucurat de privilegii şi de libertăţi speciale. Putna aparţinea Moldovei încă din timpul lui Alexandru cel Bun.

Ştefan cel Mare a cucerit Cetatea Crăciunei, pe malul Milcovului, în 1482.

Pârcălabii acestui judeţ purtau numele de staroşti. Unul dintre aceştia a fost marele cronicar moldovean-Miron Costin.

Din familiile de proprietari din acest ţinut, s'au ridicat şi unii Domni în scaunul Moldovei, cum a fost de pildă, Dabija Vodă, cel care bea din oale mari de lut vin din podgoriile putnene.

In timpul războiului de Intregire, judeţul P. a fost teatrul unor mari bătălii.

Aici se află, într'adevăr, Mărăşeştii, Mărăştii şi Nămoloasa, locuri pe care s'a desfăşurat acţiunile de un eroism legendar, al trupelor româneşti.

Monumente istorice. *Biserica armenească* din Focşani, zidită, probabil, la începutul secolului XVIII, cu turnuri armonioase şi cu chenare sculptate în piatră la ferestre.

Biserica Proroocul Samuil din Focşani, din secolul XVIII, ctitoria lui Mihail Racoviţă Voevod.

Biserica Precista din Focşani, din acelaş secol.

Biserica Sf. Ioan Botezătorul din Focşani, ctitorie a lui Grigore Ghica cel Bătrân din anul 1664.

Biserica fostei mânăstiri Mera, pe Milcov, înălţată între 1686—89 de Constantin Cantemir şi înzestrată de fiul său Antioh (1706); terminată la 1734.

Mânăstirea Vizantea, ctitorită de Ieremia Movilă la sfârşitul veacului al XVI-lea, refăcută în 1859.

Biserica fostei mânăstiri Soveja, nălţată de Matei Basarab în 1645, în urma încheierii păcii cu Vasile Lupu, este cu totul ruinată.

Biserica din Odobeşti, din secolul XVIII.

VALEA TIȘIȚEI

BĂTRÂNI DIN NEREJU

Cetatea Crăciunei, în ruine, pentru care s'au dat nenumărate lupte între Moldoveni şi Munteni în sec. XV.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul P. numără 193.738 locuitori. Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	193.738	97.024	96.714
Total urban	58.804	30.204	28.600
1. Oraşul Focşani	32.799	17.237	15.562
2. Oraşul Adjud	6.643	3.280	3.363
3. Oraşul Mărăşeşti . . .	4.478	2.290	2.188
4. Oraşul Odobeşti . . .	7.974	3.935	4.039
5. Oraşul Panciu	6.910	3.462	3.448
Total rural	134.934	66.820	68.114
1. Plasa Mărăşeşti	49.549	24.812	24.737
2. Plasa Trotuş	43.194	21.455	21.739
3. Plasa Vrancea	42.191	20.553	21.638

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	193.738	30—49 ani	45.125
		50—69 ani	19.611
0— 9 ani	55.686	70 ani şi peste . . .	3.396
10—29 ani	68.625	Vârstă nedeclarată . .	1295

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în jud. P., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1,000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	-	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	7.803	4.395	3.408	38,5	21,7	16,8
1931	195.575	7.752	4.080	3.672	39,6	20,9	18,7
1932	199.647	8.434	4.913	3.521	42,2	24,6	17,6
1935	202.790	7.667	3.659	4.008	37,8	18,0	19,8
1933	206.690	7.712	4.949	2.763	37,3	23,9	13,4
1934	209.131	7.452	4.373	3.079	35,6	20,9	14,7
936	212.252	7.520	5.053	2.467	35,4	23,8	11,6

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului P. a fost de 214.997 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 193.738 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 21.259 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 11,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul Putnii cuprinde în limitele sale administrative două regiuni cu totul deosebite şi fără cu prea mari legături între ele: una, perfect închegată, este Ţara Vrancei; cealaltă amorfă, alcătuieşte restul judeţului.

Vrancea este o cetate naturală de sine stătătoare, complet izolată faţă de vecinii ei: de o parte munţi înalţi, fără de trecători, de alta, dealuri a căror înălţime depăşeşte mia de metri: între aceste ziduri naturale, la mijloc, stau înghesuite şi ascunse satele străvechi ale Vrancei.

Dincolo de Vrancea, peste dealuri, spre câmpie, se desfăşoară podgorii bogate şi vestite (Crucea, Panciu, Odobeşti), care s'ar părea că, pe vremurile vechi şi glorioase ale Vrancei alcătuiau un fel de « hinterland » economic al bârlogului aceluia din munte. Astăzi însă Vrancea s'a tras la vatra ei, iar podgoria şi şesul au plecat pe calea prefacerilor şi a negustoriei.

Satele vrâncene, împărţite tradiţional, în 14 trupuri, trăiesc însă până în vremea noastră, în cea mai arhaică formă de organizare socială care există în ţara noastră: răzăşia pe temeiul stăpânirii devălmaşe absolute. La începutul veacului trecut nu existau nici măcar hotare săteşti statornice, ci toate satele stăpâneau regiunea întreagă, devălmaş. Abia în urma unui vestit proces de desrobire a Vrancei, dintr'o cotropire temporară şi târzie a visternicului Iordache Roset, satele vrâncene şi-au împărţit averea comună şi au tras între ele hotare. Cea mai de seamă, deşi nu cea din urmă, dintre aceste împărţiri ale Vrancei, s'a făcut în 1818. Satele însă, în administrarea averii lor săteşti astfel născute, au continuat a folosi şi mai departe devălmăşia absolută. Nici astăzi încă, în Vrancea, nu există un drept de proprietate individuală absolută, ci numai un drept de folosire personală şi viageră. (« Vrânceanul se naşte şi moare cu dreptul său »). Iar Vrancea întreagă păstrează şi ea vestigiile vremii când era « republică », cum spune Cantemir, şi avea deplină independenţă faţă de Domnie: Monopolul Statului nu se amestecă la exploatarea ocnelor de sare ale Vrancei, precum nici Casa Bisericii în administrarea mănăstirilor vrâncene. Dar aceste falnice moşteniri ale trecutului duc o luptă grea sub lovitura civilizaţiei orăşeneşti. Mai ales exploatarea pădurilor prin societăţi anonime forestiere, a fost cumplit de nemiloasă. Imbinarea obiceiului pământului vrâncean, de folosire a pădurii fără limită, cu totala lipsă de etică a exploatării capitaliste, a dus la sărăcirea desăvârşită a regiunii prin distrugerea completă a pădurii. Imenşii munţi de noroiu, cari se scurg leneşi la vale, au înlocuit astăzi codrul meriu, adică neatins al Vrancei.

Totuşi, astăzi, pare-se că un vânt nou de vieaţă bate asupra Vrancei. Timide încă, reîmpăduririle au început să se facă, iar vrâncenii leagă tot mai mult firul tradiţiilor o clipă uitate.

Problema socială a Vrancei rămâne însă întreagă: ori se va da o nouă viaţă bătrânelor cete răzăşeşti de acolo, scăpându-le dela moarte prin cooperaţie cinstită, ori Vrancea va pieri, neajutorată, sub loviturile exploatării capitaliste.

h. h. s.

ECONOMIE

Judeţul P. este, prin excelenţă, viticol. Cele 12.969 ha de vie, dată pe rod, ocupă trei sferturi din populaţie.

Pădurile, din regiunea înaltă a judeţului, dau de lucru mocanilor, iar populaţia din Sudul lui se ocupă cu agricultura.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 334.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 88.977 ha, adică

SATUL VIZANTEA

SCHITUL TOCNIŢA

SCHITUL LEPŞA

VALEA TIŞIŢEI

MĂNĂSTIREA SOVEJA

SCHITUL BULUC

26,64% din suprafaţa judeţului şi 0,39% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 8.367 ha, adică 9,40%, iar mica proprietate 80.610 ha, adică 90,60%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 70.103 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 51.106 ha, cu o producţie de 502.732 chint. (prod. medie la ha 9,8 chint.), în valoare de 118 mil. lei.

Orzul ocupă 8.321 ha, cu o producţie de 54.436 chint. (prod. medie la ha 6,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Grâul ocupă 5.349 ha, cu o producţie de 62.410 chint. (prod. medie la ha 11,6 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.044 ha, cu o producţie de 38.207 chint. (prod. medie la ha 7,5 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Meiul ocupă 130 ha, *secara* ocupă 93 ha, *măturile* 60 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.402 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 5.521 ha, cu o producţie de 133.628 chint. (media la ha 24,2 chint), în valoare de 16 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1164 ha, cu o producţie de 44.443 chint. (media la ha 38,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 4.365 ha, cu o producţie de 100.639 chint. (media la ha 23,0 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 1.679 ha. Din această suprafaţă *varza* ocupă 289 ha, cu oproducţie de 54.274 chint. (media la ha 187,8 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Ceapa* ocupă 240 ha cu o producţie de 22.900 chint. (media la ha 95,3 chint.), în valoare de 10 mil. lei. *Mazărea* ocupă 234 ha, cu o producţie de 2.300 chint. (media la ha 9,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 8.651 chint., în valoare de 1 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 64.252 chint., în valoare de 22 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 311.802 chint., în valoare de 16 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.781 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 1.206 ha, cu o producţie de 207.914 chint. (media la ha 172,4 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa producţiei la hectar a verzei, judeţul este al doilea între judeţele ţării.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (334.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.012 ha.

Fâneţele naturale ocupă 15.853 ha, cu o producţie de 305.963 chint. (producţia medie la ha 19,3 chint.), în valoare de 34 mil. lei.

Păşunile ocupă 26.896 ha.

Pădurile ocupă 138.602 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.281 ha, cu o producţie de 39.967 chint. (prod. medie la ha 31,2 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 556 ha.

Viţa de vie ocupă 14.204 ha (din care viile pe rod 12.969 ha), cu o producţie de 807.136 hl (prod. medie la ha 62,2 hl), n valoare de 366 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul P. se găseau în anul 1935: cai 19.924, boi 41.832, oi 123.933, capre 7.705, porci 21.061, stupi sistematici 2.030, stupi primitivi 4.495.

Industrie. 2 mori sistematice (Focşani, Adjudul-Vechiu), 1 fabrică de zahăr (Sascut), 1 de spirt din vin (Odobeşti), 1 distilerie de rachiu (Panciu), 2 fabrici de pânzeturi de bumbac (Focşani), 2 de tricotaje (Focşani), 1 de produse chimice (Mărăşeşti), 1 rafinărie de petrol (Adjudul-Vechiu), 1 de săpun şi lumânări, 1 laborator de produse farmaceutice, 1 turnătorie, 3 fabrici de tăbăcărie, 1 de dogărie, 1 de sobe de teracotă (toate la Focşani) şi 1 fabrică de oglinzi (Adjud).

TROIŢĂ IN MUNŢII VRANCEI

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 şi peste [1]: Fabrica de zahăr «Danubiana», Sascut (inv. 138) şi Fabrica pentru industrii chimice «Mărăşeşti», Mărăşeşti (soc. 75, inv. 78).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI PUTNA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei in mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	3	—	1.298	985	182.196
Textilă	4	—	85	144	11.909
Chimică	2	—	825	277	54.406
Metalurgică	2	—	29	9	750
Hârtie şi Arte Grafice	—	1	5	—	—
Pielărie	2	—	45	32	2.452
Lemnului	—	1	510	—	—
Ceramică	1	—	10	23	559
Total	14	2	2.807	1.470	252.272

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Principala manifestare economică a judeţului fiind viticultura, comerţul de căpetenie, este, fireşte, acela de vin şi struguri. In special, vinurile de Odobeşti au o faimă străveche.

[1]) Cifrele in paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

PODUL PESTE ZĂBALA, INTRE NEREJU-MARE ȘI NEREJU-MIC. VRANCEA

Comerț restrâns cu lemnărie și produse agricole.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *13 bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	1.903.900	Fonduri . . .	113.292.762
Plasamente . .	481.890.485	Angajamente .	402.958.967
Imobilizări . .	11.356.100	Rezultate . .	1.604.489
Rezultate	22.705.733		
Total . .	517.856.218	Total . .	517.856.218

Cooperative de credit (bănci populare) 89, cu 17.561 membri și cu un capital social vărsat de 37.401.437 lei. Imprumuturi acordate 101.103.618 lei (neconvertite 9.791.895 lei, convertite 43.693.759 lei, reduceri la împrumuturi convertite 47.617.964 lei). Depuneri spre fructificare 22.065.358 lei. Totalul bilanțului 111.323.451 lei.

Cooperative de producție diversă 5, cu 298 membri și cu un capital social vărsat de 574.337 lei. Valori imobilizate 98.860 lei. Totalul bilanțului 1.323.624 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 232 membri și cu un capital social vărsat de 177.071 lei. Fonduri 4.000 lei. Păduri și material brut 115.000 lei. Material fasonat și în fabricație 52.000 lei. Bilanțul încheiat 327.714 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 1, cu 223 membri și cu un capital vărsat de 359.481 lei. Aprovizionări în comun 92.050 lei. Bilanțul încheiat lei 2.110.819.

Cooperative de consum 6, cu 521 membri și cu un capital social vărsat de 480.812 lei. Mărfuri generale în valoare de 178.351 lei. Bilanțul încheiat 1.153.790 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului P. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**13.325.535**
Venituri ordinare	*8.942.115*
Venituri extraordinare	*1.568.787*
Venituri speciale	*2.814.633*
Cheltueli	**13.325.535**
Cheltueli ordinare	*8.942.115*
Cheltueli extraordinare	*1.568.787*
Cheltueli speciale	*2.814.633*

Drumuri. Județul P. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.234 km 201 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 220 km 490 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 196 km 110 m, pietruiți, iar comunele urbane 6 km 380 m (pietruiți și pavați).

Drumuri județene 280 km 662 m, din cari administrația județului întreține 227 km 608 m, pietruiți, iar comunele urbane 4 km 500 m (pietruiți și pavați).

Drumuri comunale 733 km 049 m.

Lungimea podurilor este de 7.380,43 metri, repartizată astfel: poduri naționale 3.041,68 m, județene 2.558,05 m, și comunale 1.780,70 m.

Prin județ trec 5 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Buzău – Focșani – Bacău* (Focșani – Adjud = 43 km; Focșani – Mărășești = 20 km).
2. *Sușița – Tecuci – Bârlad.*
3. *Adjud – Onești – Tg.-Ocna.*
4. *Focșani – Galați – Oancea* (Focșani - Hanul Conachi = 3 kilometri).
5. *Focșani – Vidra – Brețcu.*

Cale ferată. Reţeaua totală de cale ferată a judeţului este de 136 km, din care linii principale duble 33 km, linii principale simple 74 km şi linii secundare simple 29 km.

Itinerarii principale. Rapide: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova). Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev, Moscova) şi Bucureşti – Cernăuţi - Grigore Ghica Vodă, (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova).

Staţii importante: Focşani, Mărăşeşti, Adjud, Odobeşti, Panciu.

In judeţul Putna mai este şi linia ferată Mărăşeşti-Soveja, exploatată de particulari.

Poştă, telegraf, telefon. *7 oficii P.T.T. de stat* la Focşani, Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti, Panciu, Sascut şi Vidra; *8 agenţii speciale* la Bârseşti, Câmpurile, Jariştea, Nămoloasa, Năruja, Păuneşti, Suraia şi Tifeşti; *2 oficii balneare* la Soveja şi Vizantea şi *5 gări cu serviciu poştal*: Bâlca, Negri, Pufeşti, Putna Seacă şi Ureceşti.

Oficii telefonice la Focşani, Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti, Panciu, Bârseşti, Câmpurile, Jariştea, Nămoloasa, Năruja, Păuneşti, Sascut, Suraia şi Vidra.

VRANCEA. TRANSPORTUL DOAGELOR PENTRU PUTINI

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Vizantea*, staţiune balneo-climatică, aşezată într'o poziţie foarte pitorească, între Munţii Răchitaşu, Munteanu şi Scaunele, la 400 m. înălţime. Climat plăcut şi constant, aer ozonat (datorită pădurilor de brazi ce înconjoară staţiunea). Isvoare cu ape cloruro-sodice iodurate şi bromurate şi ape cloruro-sodice sulfatate. Indicaţiuni: tuberculoze ganglionare, reumatism, boli de femei, boli de piele, sifilis, paralizii (în cura externă, băi calde simple sau combinate cu nămol). Apa din izvorul Şipotele Măgurei e indicată în afecţiunile aparatului repirator, sub formă de pulverizaţii şi ca purgativ în afecţiunile gastrice. Instalaţiuni balneare modeste. Anotimp: Iunie-August. Locuinţe la săteni. Gară la Panciu (40 km. depărtare) pe linia Panciu-Mărăşeşti. Dela Panciu cu trenul industrial Panciu-Soveja până la gara Câmpurile (8 km. de Vizantea). Plimbări şi excursii în împrejurimi, la Mânăstirea Vizantea, pe Muntele Scaunele, etc.

Soveja, staţiune climatică, situată pe valea Suşiţei, la aproape 800 m. înălţime, înconjurată de păduri. Climat plăcut, aer ozonat şi lipsit de curenţi, indicat curei de repaus. Locuinţe modeste la ţărani. Gară locală pe linia îngustă, industrială Panciu-Soveja. In localitate se află Mânăstirea Soveja, în ruină. Excursii la Vizantea.

Partea apuseană a judeţului Putna, fiind muntoasă şi străbătută de văi frumoase, oferă admirabile poziţii naturale nevizitate prea mult însă, din cauza lipsei de adăposturi. Excursii mari dela Soveja spre cheile Oituz şi Munţii Vrancei.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 151.532 locuitori din cari 59,6% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 74,7% bărbaţi ştiutori de carte şi 44,6% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,3	0,5
2. Primară	74,0	94,4
3. Secundară	12,6	3,1
4. Profesională	9,2	1,6
5. Universitară	2,0	0,3
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului P. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 45.301 loc. (7.010 mediu urban şi 38.291 mediu rural).

Şcoli secundare. Liceu de băieţi, liceu de fete, liceu comercial, şcoală normală de băieţi, liceu industrial de băieţi, liceu industrial de fete, 2 gimnazii, 2 gimnazii industriale, şcoală de meserii, şcoală de viticultură, şcoală de cântăreţi bisericeşti.

Şcoli primare 191, din care 172 rurale şi 19 urbane (188 şcoli de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 31.169 elevi (4.210 mediu urban şi 26.958 mediu rural) şi cu 549 învăţători şi alt personal didactic (Situaţi din 1934).

Grădini de copii 16, pin care 6 rurale şi 10 urbane (15 de stat şi 1 confesională, cu un număr total de 1.272 copii (781 mediu urban şi 491 mediu rural), şi cu 25 conducătoar (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Focşani, Mărăşeşti, Baloteşti, Câmpineanca, Cucora, Făurei, Floreşti, Moviliţa Zăbrăuţi, Năruja, Nereju, (cămin model), Orbeni, Pănceşti, Spulber, Tămăşoaia, Urecheşti şi Vidra.

Liga culturală activează în localităţile Focşani, Odobeşti, Bâlca-Coţofeneşti, Năneşti şi Năruja.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 17 cămine culturale şi o bibliotecă, adică în total 18 organizaţii culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

In judeţ mai activează: Institutul de Cercetări oenologice şi Fundaţia culturală « Cetatea Crăciuna » la Odobeşti; Asociaţia culturală « Răzoare » la Panciu; Muzeu regional şi Societatea corală « Cântarea Putnei » la Focşani.

Biblioteci publice la Focşani, Adjud şi Panciu. 1 teatru (Focşani) şi 3 cinematografe (2 la Focşani şi 1 la Adjud), 11 societăţi sportive şi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 94,2% sunt ortodoxi, iar 0,2% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Judeţul are 199 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 capelă romano-catolică, 2 biserici armeneşti şi 12 sinagogi.

2 mânăstiri ortodoxe: Vizantea şi Soveja şi 7 schituri ortodoxe: Valea Neagră, Brazi, Trotuşeanu, Muşunoaiele, Buluc, Tarniţa şi Lepşa.

Instituţii bisericeşti. Judeţul are 3 protopopiate (Focşani, Drăguşeni şi Vrancea) şi se află în eparhia Episcopiei Romanului (Mitropolia Moldovei şi Sucevei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului P. este municipiul Focşani. Judeţul are 5 oraşe (*Focşani, Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti* şi *Panciu*), şi 265 sate, împărţite astfel:

POPAS PE DRUMURILE VRANCEI

I.	Plasa Bilieşti	34 sate
II.	Plasa Gârlele	42 sate
III.	Plasa Mărăşeşti	36 sate
IV.	Plasa Trotuş	46 sate
V.	Plasa Vrancea	48 sate
VI.	Plasa Zăbala	59 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Focşani, cu 2 secţiuni, 14 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Galaţi.

9 judecătorii, la Focşani, Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti, Panciu, Năruja, Sascut, Tulnici şi Vidra, cu un total de 18 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Focşani (spital judeţean şi spital militar), Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti, Panciu, Vidra şi Câmpineanca (spital de ochi).

In Focşani se mai află Spitalul « Profetul Samoil », întreţinut de Epitropia « Sf. Spiridon » din Iaşi, Spitalul « Regele Ferdinand » (particular), Dispensarul Asigurărilor Sociale, Dispensar comunal, Dispensarul « Crucii Roşii », Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul Societăţii pentru profilaxia tuberculozei, Dispensarul Soc. Doamnelor izraelite şi 1 ambulator policlinic.

In Adjud se află Dispensarul C.F.R. In Odobeşti 1 dispensar de stat.

Dispensare de stat în comunele rurale : Bârseşti, Boloteşti, Câmpuri, Jariştea, Năruja, Orbeni, Păuneşti, Sascut, Straoane, Suraia, Tifeşti şi Vizantea.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Focşani, Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti şi Panciu.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galaţi are un oficiu la Focşani şi servicii medicale la Focşani, Adjud, Mărăşeşti, Odobeşti, Panciu şi Sascut, cu un total de 9 medici.

Societatea « Crucea Roşie » are filiale în Focşani şi Mărăşeşti.

In Focşani se mai află Societatea «Principele Mircea », Societatea pentru Profilaxia Tuberculozei, Oficiul I.O.V., Institutul de surdo-muţi « Principesa Elisabeta », un leagăn de copii, un orfelinat, un adăpost comunal şi un cămin de ucenici.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Focşani, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Adjud, comună urbană, situată în regiunea deluroasă a judeţului, la 43 km de Focşani, 126 km de Galaţi şi 247 km de Bucureşti.

Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Grigore Ghica Vodă. Nod important de cale ferată. De aici se resfiră o linie care duce pe valea Trotuşului la Petru Rareş în Transilvania.

Are 4.827 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 (prevederi): venituri şi cheltueli 2.092.680 lei.

1 moară cu motor, 1 fabrică de oglinzi şi 1 rafinărie de petrol.

Comerţ local de animale, produse animale şi cereale.

Bâlciuri: 23 Aprilie, 6 August, 26 Octomvrie.

Banca Adjudului, Banca Română, Banca « Albina » şi 3 bănci populare.

Cooperativa « Grâul » pentru valorificarea produselor agricole şi 1 cooperativă de consum.

Gimnaziul ,,General Averescu", 1 gimnaziu industrial, 2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.

Cămin cultural cu bibliotecă, 1 bibliotecă la gimnaziu, 1 societate sportivă, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă şi un templu evreesc.

Pretură, Primărie, Judecătorie de ocol mixtă, Serviciu regional agricol, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie, Percepţie.

Asociaţia pensionarilor C. F .R., Asociaţia « Expresul » a ceferiştilor, Sfatul negustoresc, Comisia oborului de cereale.

1 spital (« Aurora ») şi 1 dispensar.

1 organizaţie medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

Mărăşeşti, comună urbană, aşezată către marginea răsăriteană a judeţului, în lunca Siretului, la 20 km de Focşani, 101 km de Galaţi şi 219 km de Bucureşti. Nod de cale ferată pe liniile: Bucureşti – Tecuci – Iaşi – Chişinău ; Bucureşti – Grigore Ghica Vodă; Galaţi – Petru Rareş – Tg. Mureş, - Cluj şi Mărăşeşti – Panciu.

Are 4.957 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.884.441 lei.

Industria se remarcă prin Fabrica de produse chimice « Mărăşeşti » cunoscută în toată ţara.

Comerţ local şi restrâns.

Bâlciuri: 21 Maiu, 6 August şi 8 Septemvrie.

Banca populară « Talpa Ţării ».

2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.

Căminul cultural al Fundaţiei Culturale Regale « Principele Carol ».

3 biserici ortodoxe, 1 mausoleu ridicat eroilor neamului.

Pretură, Primărie, judecătorie de ocol, Circumscripţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Comisariat de poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uzină electrică.

Spitalul « I. Botezatu », 1 organizaţie medicală a casei de asigurări sociale, Filiala soc. « Crucea Roşie ».

Odobeşti, comună urbană, aşezată în marginea dealurilor, la hotarul sudic al judeţului, pe malul stâng al Milcovului, la depărtare de 10 km de Focşani, 102 km de Galaţi şi 208 km de Bucureşti. Orăşel de podgorie. Staţie c.f. pe linia Focşani – Odobeşti – Cucueţi.

Are 4.993 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 4.245.036 lei.

Industria legată de producţia viticolă a regiunii se reduce la o fabrică de spirt din vin, câteva cazane de fabricat spirt, ateliere de dogărie, etc.

Comerţ foarte desvoltat şi rentabil, de vinuri.

Banca Viticolă şi Banca Populară.

Bâlciuri: 21 Mai şi 14 Septemvrie.

Gimnaziul « D. Zamfirescu », Şcoala viticolă, 2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.

Fundaţia culturală « Cetatea Crăciuna », Institutul de cercetări oenologice şi Liga culturală.

4 biserici ortodoxe şi 2 sinagogi.

Pretură, Primărie, Judecătorie de ocol, Comisariat poliţienesc, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiul telefonic.

Sfat negustoresc, Sindicat viticol.

COMUNA NEREJUL

MORMÂNTUL GENERALULUI CRISTESCU

NISTOREȘTI: CULESUL VIILOR

CIMITIRUL EROILOR

FOCȘANI: PALATUL ADMINISTRATIV

Uzină electrică, pavaj cu piatră de râu, abator comunal, parc public.

Spital de stat, 1 dispensar de stat, 1 organizaţie medicală a Casei de asigurări sociale.

Panciu, comună urbană, aşezată către mijlocul judeţului, la poalele dealurilor pe malurile pârâului Suşiţa, la 28 km de Focşani, 91 km de Galaţi şi 232 km de Bucureşti.

Orăşel de podgorii. Staţie c.f. terminus pe linia Mărăşeşti – Panciu.

Are 2.162 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 2.450.664 lei.

1 fabrică de spirt din vin şi 1 distilerie de rachiu.

Comerţ desvoltat cu vinuri şi struguri, mai puţin cu brânzeturi şi lemne de foc.

Bâlciuri: 20 Iunie şi 20 Iulie.

Banca Podgorenilor şi Banca populară.

Gimnaziu industrial de fete, Şcoală de meserii pentru băieţi, 2 şcoli primare şi o grădină de copii.

Societatea culturală « Răzoare », cu 1 bibliotecă publică.

Societatea sportivă « Muncelul ».

1 biserică ortodoxă şi 1 sinagogă.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Comisariat de poliţie, Percepţie fiscală, Ocol silvic, Serviciu Sanitar, Serviciu Veterinar, Serviciu viticol, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţia notarilor şi secretarilor de plasă.

Sfat negustoresc, 2 sindicate viticole.

Uzină electrică, pavaj cu piatră de râu, începuturi de canalizare şi apaduct.

Spital de stat, 1 organizaţie medicală a Casei de asigurări sociale.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL PUTNA

A) **Oraşe**

1. Municip. Focşani (capitala judeţului)
2. Adjud
3. Mărăşeşti
4. Odobeşti
5. Panciu

B) **Sate**

I. PLASA BILIEŞTI

1. Bilieşti
2. Blehani
3. Boţârlău
4. Călieni
5. Ciuşlea
6. Costieni
7. Cruceru
8. Dimaci
9. Doaga
10. Dumbrăviţa-Butuceni
11. Dumbrăviţa-Nouă
12. Joraşti
13. Lămoteşti
14. Mândreşti-Moldova (suburb)
15. Mândreşti-Munteni (suburb)
16. Mirceşti
17. Mirceştii-Noui
18. Mirceştii-Vechi
19. Nămoloasa-Sat
20. Nămoloasa-Târg
21. Năneşti
22. Paraipani
23. Petreşti (suburbană)
24. Răchitosu
25. Răduleşti
26. Răstoaca
28. Sasu
28. Strejescu
29. Suraia
30. Vadu-Roşca
31. Vânători (suburbană)
32. Vulturu
33. Vulturu-de-Jos
34. Vulturu-de-Sus

II. PLASA GÂRLELE

1. Arva
2. Balta-Raţei
3. Băncila
4. Bătineşti
5. Bizigheşti
6. Boloteşti
7. Boteşti
8. Broşteni
9. Căpătanu
10. Căpoteşti
11. Câmpineanca (suburbană)
12. Făurei
13. Floreşti (suburbană)
14. Garoafa
15. Găgeşti
16. Gugeşti
17. Igeşti
18. Ivănceşti
19. Jariştea
20. Miera
21. Oleşeşti
22. Paraschiveni
23. Pădureni
24. Pătrăşcani
25. Păţeşti (suburbană)
26. Pânticeşti
27. Pietroasa
28. Pituluşa
29. Precistanu
30. Purceleşti
31. Sârbi
32. Scânteia
33. Slobozia (Focşani-Câmpineanca)
34. Slobozia (Focşani-Floreşti)
35. Şindrilari
36. Tifeşti
37. Tufele
38. Valea-Rea
39. Vărsătura
40. Vâlcelele
41. Vităneştii-de-sub-Măgură
42. Vulcăneasa

III. PLASA MĂRĂŞEŞTI

1. Călimăneşti
2. Chicera
3. Chiţcani
4. Clipiceşti
5. Ciolăneşti
6. Ciorani
7. Crucea-de-Jos
8. Crucea-de-Sus (suburbană)
9. Diocheţi
10. Domneşti
11. Domneşti-Sat
12. Domneşti-Târg
13. Dumbrava
14. Fitioneşti
15. Frecăţei
16. Ghimiceşti
17. Haret
18. Holbăneşti
19. Mânăstioara
20. Modruzeni
21. Moviliţa
22. Muncelu
23. Neicu (suburbană)
24. Pădureni
25. Pufeşti
26. Rediu
27. Repedea
28. Satu-Nou (suburbană)
29. Sperieţi
30. Străoane-de-Jos
31. Străoane-de-Sus
32. Talapan
33. Trotuşanu
34. Varniţa
35. Văleni
36. Vităneşti

IV. PLASA TROTUŞ

1. Adjudu-Vechiu
2. Angheleşti
3. Bâlca
4. Bâlcuţa
5. Bârnova
6. Bereşti
7. Borşani
8. Burcioaia
9. Bou
10. Conţeşti
11. Copăceşti
12. Cornăţel
13. Coţofăneşti
14. Cucova
15. Drăguşeni
16. Fântânele
17. Fântânelele
18. Lunca-Dochiei
19. Mândrişca
20. Orbeni
21. Orbenii-de-Jos
22. Orbenii-de-Sus
23. Parava
24. Pălămida
25. Pănceşti
26. Păuneşti
27. Rădoaia
28. Rugineşti
29. Sascut
30. Satu-Nou
31. Schineni
32. Scurta
33. Slobozia
34. Şişcani
35. Şoseaua-Naţională
36. Tămăşoaia
37. Târguşor
38. Teiuş
39. Tg.-Pănceşti
40. Tg.-Sascut
41. Urecheşti
42. Urecheştii-de-Jos
43. Urecheştii-de-Sus
44. Valea-Nacului
45. Valea-Seacă
46. Văleni

V. PLASA VRANCEA

1. Bârseşti
2. Burca
3. Căliman
4. Câmpuri
5. Câmpuri-de-Jos
6. Câmpuri-de-Sus
7. Ciurucu
8. Colacu
9. Cornet
10. Coza
11. Cucueşti
12. Cucueţii-de-sub-Măgură
13. Dragosloveni
14. Feteşti
15. Găuri
16. Gogoiu
17. Grumăzeşti
18. Gura-Văiei
19. Ireşti
20. Lepşa
21. Mărăşti
22. Mătăcina
23. Negrileşti
24. Părosu
25. Piscu-Radului
26. Poduri
27. Prisaca
28. Purcei
29. Răcoasa
30. Roşculeşti
31. Rotileşti
32. Rucăreni
33. Ruget
34. Scafari
35. Soveja
36. Şerbeşti
37. Tichiriş
38. Topeşti
39. Tulnici
40. Valea-Sării
41. Verdea
42. Vidra
43. Vizantea
44. Vizantea-Mânăstirească
45. Vizantea-Răzăşească
46. Voloşcani
47. Voloşcanii-Mici
48. Vrâncioaia

VI. PLASA ZĂBALA

1. Andrieşu-de-Jos
2. Andrieşu-de-Sus
3. Bărăşti
4. Bătcari
5. Bodeşti
6. Carsocheşti
7. Corăbiţa
8. Farcaş
9. Fetig
10. Fundătura
11. Găinari
12. Ghebari
13. Hăulişca
14. Herăstrău
15. Jgheaburi
16. Lunca
16. Morăreşti
18. Muncei
19. Năruja
20. Nereju
21. Nereju-Mare
22. Nereju-Mic
23. Nistoreşti
24. Ogoarele
25. Paltinu
26. Păuleşti
27. Păvălari
28. Pârlita
29. Petreşti
30. Ploştina
31. Podu-Nărujei (Năruja)
32. Podul-Nărujei (Nistoreşti
33. Podul-Şchiopului
34. Podu-Stoica
35. Poeniţa
36. Poiana
37. Prahuda
38. Răchitaş
39. Răiuţ
40. Rebegari
41. Reghiu (Năruja)
42. Reghiu
43. Româneşti
44. Spineşti
45. Spulberu
46. Stroeşti
47. Şipotele
48. Tauca
49. Tojani (Paltinu)
50. Tojani (Spulberu)
51. Ţipău
62. Ungureni
53. Ursoaia
54. Valea-Boului
55. Valea-Milcovului
56. Văsui (Poiana)
57. Văsui (Spineşti)
58. Vâlcani
59. Vetreşti

JUDEŢUL RĂDĂUŢI

Stema. Scut despicat. In primul cartier, roşu, o iapă de argint, spre stânga, cu un mânz, de argint, spre dreapta (reprezentând numeroasele herghelii de cai din acest judeţ); în al doilea, albastru, un cerb de aur mergând spre dreapta (reprezentând bogăţia în vânat a ţinutului); la marginea superioară a scutului o fascie neagră cu o coroană voevodală, de aur, însoţită de două cruci de argint, cu braţele trilobate (simbolizând mormintele celor dintâi domni moldoveni din vechea biserică a Episcopiei Rădăuţilor).

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul R. este aşezat în N Moldovei şi face parte dintre judeţele Bucovinei.

Suprafaţa: 2.360 km².

Infăţişarea pământului. Se pot deosebi două regiuni principale de relief înăuntrul acestui judeţ. 1) *Partea apuseană* este muntoasă, fiind formată din culmi paralele cu spinarea netedă şi nu prea înalte, toate de direcţie N-V, S-E (obcinele). Valea Sucevei, cu lărgiri în dreptul câmpulungurilor (spaţiile dintre valurile muntoase) şi cu strâmtări în curmezişul obcinelor, taie transversal zona muntoasă, creând astfel o cale de pătrundere şi de populare înăuntrul acesteia. 2) *Partea răsăriteană*, e un podiş (parte a podişului moldovenesc) fragmentat de eroziune în culmi mai înalte, văi largi cu terase şi depresiuni în regiunea de contact între cele două regiuni principale de relief. O depresiune de acest fel este şi bazinul alungit înăuntrul căruia se găseşte chiar capitala judeţului (basinul Rădăuţilor).

Climă şi ape. Clima este de tip nordic, deci cu iernile mai lungi şi mai aspre decât în S (media temperaturei celei mai calde, între 18°—20°, iar a iernii, — 5°). In schimb, precipitaţiunile sunt mai abundente şi scad dela munte (unde depăşesc 1.000 mm anual) către regiunea de podiş (unde totuşi nu coboară sub 600 mm).

Apele se strâng toate în Suceava. Prin E judeţului trece însă şi Siretul.

Vegetaţie. Pădurea de molizi şi pini acoperă toată partea de Apus a judeţului, fără să lase prea mult loc, pe culmea obcinelor, pentru păşuni. Povârnişurile răsăritene ale zonei muntoase, în regiunea de contact cu podişul, sunt prinse de făgeturi, până la înălţimea de 500 m. Fagul se întindea însă altădată peste toată partea deluroasă a ţinutului. (Azi doar câteva din vârfurile care depăşesc 400 m mai păstrează resturi din codrii de odinioară). In sfârşit, în basinul Rădăuţilor, datorită umidităţii solului, s'a desvoltat bine vegetaţia de luncă.

Bogăţii minerale. Geologii consideră obcinele ca făcând parte din zona petroliferă care merge de-a-lungul Subcarpaţilor şi trece în Polonia.

ISTORIE

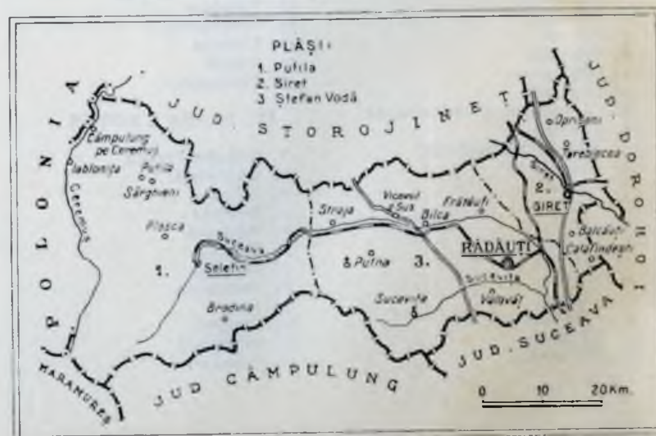
Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul R. şi-a luat numele dela oraşul de reşedinţă, oraş foarte vechiu, sediu al unei episcopii, înfiinţate de Alexandru cel Bun.

Pe teritoriul acestui ţinut se odihnesc rămăşiţele marelui Domn al Moldovei, Ştefan cel Mare. Tot aci, se află numeroase ctitorii domneşti.

Judeţul n'a existat ca formaţie administrativă înainte de ocuparea Bucovinei de către Austriaci (1775), fiind creat de aceştia.

Monumente istorice. *Biserica lui Ştefan cel Mare* din Rădăuţi, ridicată de marele Domn în locul unei biserici mai vechi de lemn. Ştefan a făcut aci necropola princiară a predecesorilor săi: Bogdan, Laţcu, Roman, Ştefan I, Bogdan II şi a rudelor lor. Biserica, în formă de basilică, e rece şi goală, vechile fresce au fost distruse, portretele Domnilor, începând cu Ştefan, au fost pictate din nou. Alexandru Lăpuşneanu i-a dat forma actuală în 1568; mai târziu, în sec. XVIII, mitropolitul Iacov se înscrie printre ctitori şi pune în groapă, alături de vechii Domnii, pe propiul său tată, călugărul Adrian.

Mânăstirea Putna, ctitoria lui Ştefan cel Mare după victoria sa asupra Tătarilor la Lipnic, şi din care el a făcut mausoleul familiei sale. D-l N. Iorga descrie astfel prefacerile suferite de acest lăcaş: « Primul edificiu nu mai există: mărit printr'un nartex de către Petru Rareş, a fost schimbat cu un altul început pe la jumătatea sec. XVII, de Gheorghe Ştefan şi terminat de Eustraţiu Dobija, după 1660. Şi pe acesta chiar, Mitropolitul Iacov îl transformă, către 1750, după gustul său. Mai târziu Austria suverană ordonă una din acele refaceri cu care era obişnuite şi care, împotriva oricărei bunăvoinţe, desfigurează totdeauna. Forma generală e bine păstrată, chiar şi garnitura de piatră dela porţi şi ferestre, dar ornamentele bolţilor şi ale mormintelor aparţin stilului oriental introdus la Dragomirna şi care se mai află la clopotniţa dela Golia şi la Caşin. Frescele nu mai există. Dar la dreapta se află din nenorocire sub o îngrămădire de omagii răsuflate, mormântul, de două ori violat, al lui Ştefan cel Mare († 4 Iulie 1504), al soţiei sale, Maria de Mangup, o Comnenă, purtând insemnele Paleologilor, al Mariei din Muntenia, a doi din copiii lor, apoi ai lui Bogdan, cel care urmă tatălui său, şi al uşuratecului şi crudului Ştefan cel Tânăr, căzut sub spada boierilor săi, în fine al Mariei, întâia soţie a lui Petru Rareş. Şi marele Teoctist, mitropolitul lui Ştefan e îngropat aci. Teofil, episcopul Rădăuţilor şi unul

RĂDĂUȚI

BISERICA DIN VICOVUL DE SUS

TROIȚĂ

COM. PUTNA: CHILIA LUI DANIL SIHASTRUL

RĂDĂUȚI: PALATUL ADMINISTRATIV

ȚĂRĂNCUȚĂ DIN COSTIȘA

RĂDĂUȚI: PRIMĂRIA

MÂNĂSTIREA SUCEVIȚA

Din « *România* », revista O. N. T.

din urmaşii săi îşi aleseră de asemenea drept loc de veci lor, acest locaş glorios; mitropolitul Iacov aduse aci oasele părinţilor săi dela Rădăuţi. Dela Ştefan cel Mare vin ripidele în filigramă de Veneţia, perdeaua, cu figura hieratică şi solemnă care acoperea mormântul principesei bizantine, perdeaua care pune unul lângă altul pe Domn şi pe cealaltă Maria, manuscrisele cu grele legături de argint. In muzeul de astăzi, se arată şi un epitaf, datorit unor principese sârbe din sec. XIV, întâia raclă în stil genovez absolut remarcabilă, pentru moaştele Sfântului Ioan cel Nou, o întreagă serie de veşminte bisericeşti din sec. XVI, potire şi discuri formând unul din tezaurele cele mai bogate din întreaga creştinătate ortodoxă ».

Biserica Mânăstirii Suceviţa, ctitoria fraţilor Movilă: cei doi boieri cari aveau sa fie Domni, Ieremia şi Simion, şi călugărul Gheorghe, care avea să fie mitropolit al Moldovei. « Sub un acoperiş rotunjit — scrie d-l N. Iorga — străbătut de un frumos turn, biserica sprijinită pe contraforturi, este toată un covor cu fond verde pe care se adună într'o perfectă armonie scenele unei picturi care întrece, în bogăţie, pe aceea din cea mai frumoasă biserică din sec. XV sau dela începutul celui de al XVI-lea. Toată istoria sfântă este reprezentată aci, şi, pe lângă ea, viaţa Sfântului Ioan cel Nou. Printr'o poartă deschisă, sprijinită pe puternice coloane, se intră în biserica acoperită de aceeaşi perdea de fresce; portretele lui Ieremia, al mamei sale, Maria, al soţiei sale, Elisaveta, — devorată de pasiunea puterii, care-şi sacrifică toţi fii, şi, prinsă de Turci şi desonorată, lăsă, nemaiputând fi îngropată în ctitoria sa, o frumoasă cosiţă de păr brun, închisă astăzi într'o cutie de argint aurit, sub candelabru, — fiilor, începând cu Constantin şi fermecătoarele lor fiice: Maria, Caterina, Zamfira, Stanca, care fură măritate în Polonia. Ieremia şi Simion sunt îngropaţi aci, şi s'au păstrat perdelele care-i reprezintă: unul gras şi magnific sub cuşma lui, celălalt cu figura prelungă de sfânt sub coroana de aur. Ieremia a dat mânăstirii sale cruci de abanos, iconiţe de fildeş alb, lucrate cu o infinită migală, discuri, cărţi cu splendite legături de argint, împodobite cu miniaturi. Un evangheliar provine din Muntenia, fiind lucrat pentru Neagoe Basarab; un altul este opera de căpetenie a lui Anastasie Crimea. Aceste miniaturi sunt cu atât mai de preţ, cu cât reprezintă tipuri bizantine vechi. La acestea se adaogă portretele familiei domneşti.

Biserica din Volovăţ, înălţată de Ştefan cel Mare în 1501—1502, pe locul unei vechi capele de lemn.

Biserica Sf. Treime din Siret, construcţie de stil muntenesc din sec. XVII pe locul unei vechi biserici ridicate de Sas la 1358.

Biserica «Naşterea Sf. Ioan Botezătorul» din Siret, înălţată la 1370 de Margareta, mama Voevodului Petru Muşat.

Biserica « Sf. Onofrei » din Mânăstioara, ridicată în 1671 de Voevodul Ştefan Petriceicu.

Bisericuţa de lemn din Horodnicul-de-Jos, construcţie din anul 1591.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul R. numără 161.865 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	161.865	78.128	83.737
Total urban	26.833	12.643	14.190
1. Oraşul Rădăuţi . . .	16.808	7.969	8.839
2. Oraşul Siret	10.025	4.674	5.351
Total rural	135.032	65.485	69.547
1. Plasa Putilei	24.022	11.462	12.560
2. Plasa Siret	40.726	19.602	21.124
3. Plasa Ştefan-Vodă .	70.284	34.421	35.863

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	161.865	30—49 ani	37.400
		50—69 ani	17.709
0— 9 ani	44.210	70 ani şi peste . . .	3.538
10—29 ani	58.673	Vârstă nedeclarată . .	335

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul R., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	5.475	3.484	1.991	32,8	20,9	11,9
1931	162.921	5.471	3.359	2.112	33,6	20,6	13,0
1932	165.193	5.786	3.594	2.192	35,0	21,8	13,2
1933	167.161	5.569	3.121	2.448	33,3	18,7	14,6
1934	169.372	5.243	3.898	1.345	31,0	23,0	8,0
1935	170.728	5.308	3.449	1.859	31,1	20,2	10,9
1936	173.017	5.631	3.119	2.512	32,5	18,0	14,5

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului R. a fost de 175.381 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 161.865 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 13.516 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 8,4%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Leagănul primelor înjghebări în Bucovina prin oraşul Siret, Rădăuţul a devenit în multe privinţe, făuritorul istoriei româneşti. De Siret se leagă începutul istoriei Muşatinilor, încă de prin secolul XIV. Judeţul Rădăuţi, prin felul configuraţiei sale geografice prezintă o formă de trecere dela regiunea muntoasă a judeţului Câmpulung, in spre regiunea de dealuri şi mai ales şesuri dela răsărit.

Satele româneşti sunt blocate mai mult în spre munte şi în regiunile păduroase. Şi aici s'a petrecut acelaşi fapt biologic înnăscut prin tendinţa Românului din primele lui aşezăminte, de a se stabili la poalele munţilor şi cu precădere în regiunile împădurite. Folklorul din regiunile Rădăuţului este plin cu versiuni în care se stabileşte legătura Românului cu pădurea.

Clelalte naţionalităţi sunt grupate în număr destul de compact prin preajma anumitor regiuni: Huţanii, în creerul munţilor; Ungurii, Nemţii, Lipovenii la şes. Ucrainenii sunt concentraţi în partea de răsărit, în spre judeţul Dorohoi şi Suceava. Huţanii în partea de apus a judeţului, în Seletin spre Câmpulung şi Vijniţa.

Tipul daco-romanilor se ilustrează foarte bine prin figura ţăranului român rădăuţean, prin portul şi obiceiurile caracteristice.

Ctitoriile voevozilor dela Rădăuţi, Putna, Suceviţa cu vechile lor aşezări mânăstireşti, înlăuntrul cărora au luat naştere şcolile domneşti, vorbesc de o temeinică credinţă ortodoxă în aceste locuri. Romano-catolicii de cari se ţin Nemţii au şi ei o biserică străveche în oraşul Siret. O formă specială de erezie e aceea a Lipovenilor. Centrul aşezămintelor acestora este Fântâna-Albă, din cuprinsul judeţului, unde se află şi mitropolitul lor. Şi între Lipoveni sunt deosebiri de credinţă. Astfel în satul Fântâna-Albă, sunt aşa zişii popişti, iar la Climăuţi trăeşte o altă ramură, cu practici religioase deosebite numită a nepopiştilor.

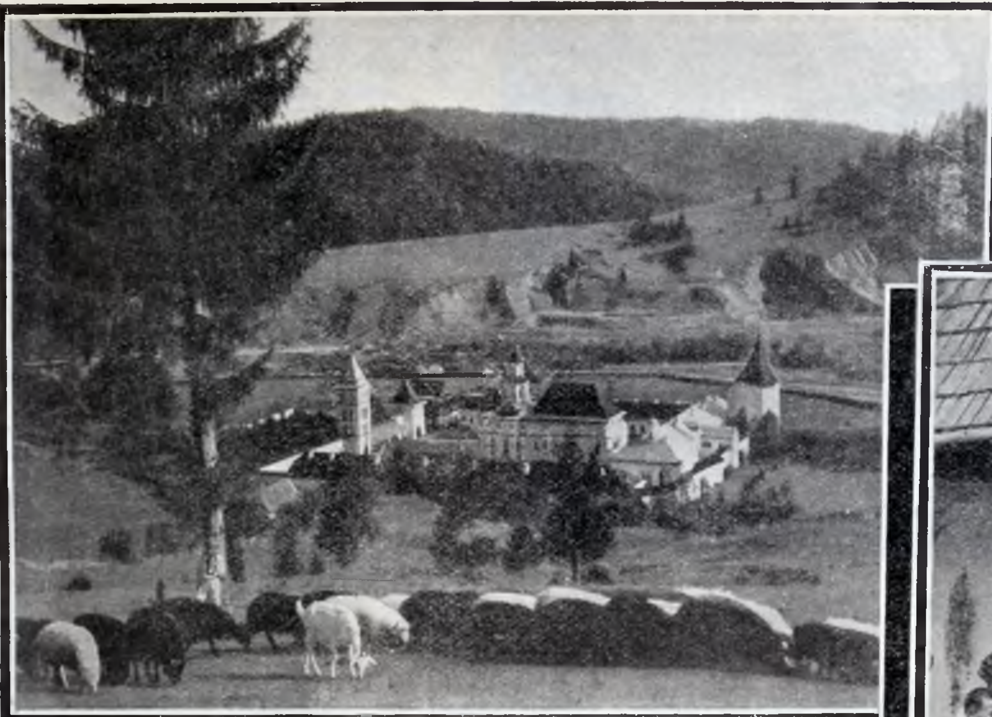
Penetraţia lor în Bucovina şi în Moldova se constată cam prin jumătatea secolului XVIII.

După ocupaţie locuitorii Rădăuţului se împart în două categorii: Vălenii şi Muntenii. Vălenii se ocupă cu agricultura cultivând păpuşoiul, cartoful, grâul, secara, etc.

Muntenii se ocupă mai ales cu creşterea vitelor şi cu muncile prin păduri. Unii dintre aceştia transportă lemnul dela munte spre şes iar alţii, aşa zişii « drăniţari », transformă pe o scară redusă butucii în draniţe. Acest fel de industrie a atras de prin regiunile limitrofe, în special ale Basarabiei, de unde vin ţăranii să cumpere diferite lemnării de construcţie.

Cei cari se ocupă cu creşterea vitelor mai cu seamă a oilor, fu înjghebat un început de industrie casnică, care a

MÂNĂSTIREA PUTNA

DORNEȘTI:
FLĂCĂI ȘI ȚĂRĂNCUȚE
SĂRBĂTOAREA

RĂDĂUȚI: BISERICA LUI BOGDAN VODĂ

MÂNĂSTIREA SUCEVIȚA

GURA-PUTNEI:
BUCIUMAȘI

luat o oarecare desvoltare în exterior prin negoţul ce-l fac aceştia cu sumanele cusute din postavul ţesut de femei în timpul iernii.

Din cauza acestor diferenţe de ocupaţiuni locuitorii satelor mai mari aranjează iarmaroace săteşti unde produsele se schimbă în natură.

Celelelalte naţionalităţi se ocupă cu diferite negoţuri: Evreii cu comerţ şi exportul lemnului, Lipovenii cu fructe, Huţanii cu lemnăria pe care o transportă cu munci foarte grele şi pe preţuri derizorii, cu plute pe diferite râuri. Această populaţie, prin toate particularităţile ei, este cea mai săracă dintre toată populaţia judeţului.

Din punct de vedere cultural judeţul Rădăuţi numără peste 40 de societăţi culturale româneşti, toate cu program bine chibzuit pentru a constitui un serios îndreptar al populaţiei rurale. In fruntea lor se aşează societăţile arcăşeşti. Aproape în fiecare sat românesc există câte o arcăşie. Nici celelalte naţionalităţi nu s'au lăsat mai prejos, ci au căutat să-şi menţie entitatea etnică prin societăţi similare, care să corespundă fiecărei grupări în parte, rolului pentru care au fost create.

CRUCEA DE PE DEALUL DE UNDE A TRAS ŞTEFAN CEL MARE PENTRU LOCUL DE MÂNĂSTIRE

Din punct de vedere sanitar situaţia lasă mult de dorit Mai cu seamă regiunea Huţanilor unde bântue diferite boli sociale, nu este ocrotită de nicio asistenţă medicală.

Raporturile populaţiilor minoritare cu populaţia românească sunt în funcţie de posibilităţile de desvoltare a fiecărei naţii aparte. Deşi în special penetraţia ucraineană a urmărit un obiectiv politic, fapt ce se dovedeşte prin împânzirile dela hotarele judeţelor ca şi cum ar urmări deslănţuirea unui întreg front, totuşi ea a rămas în stadiul preparativelor fără ca presiunile sale să aibă urmări neprielnice pentru Români.

Prezenţa elementului orăşenesc în judeţul Rădăuţi se observă în port. Deşi înainte vreme judeţul Rădăuţi avea un stil propriu în ceea ce priveşte portul aceasta, a început să se schimbe încet, încet coloritul. Astfel în satele ca: Marginea, Horodnic, Putua, Volovăţ, fetele poartă rochii tot de coloare neagră, în locul catrinţelor de altă dată, rezervate fetiţelor şi bătrânelor. Schimbul acesta se datoreşte prezenţei populaţiei nemţeşti şi lipoveneşti, care a determinat şi populaţia românească să adopte un alt stil în îmbrăcăminte. Ca şi în judeţul Suceava şi Rădăuţul a suferit influenţa oraşului asupra satului prin decolorarea portului.

Unele părţi ca de pildă în plasa Siretului, sătenii având locuri mai bune şi fiind mai înstăritţi s'au dedat culturii sfeclei de zahăr spre a suplini lipsa de rentabilitate în cultura cerealelor.

Ceea ce a însemnat pentru pătura rurală a Rădăuţului de a se deda la creşterea cailor este influenţa hergheliei Statului dela Rădăuţi, care a pus la îndemâna sătenilor cai de rasă, a căror creştere le aduce însemnate venituri.

Intr'o măsură redusă se face la Marginea şi Rădăuţi oraş, industria olăritului care îndestulează împrejurimile.

Populaţia lipsită de pământ, cum e cea din preajma munţilor, îşi agoniseşte traiul prin păduri, unde lucrează în cărăuşie sau lucrează cu ţapina în fabrici de cherestea. Puţină drăniceri au posibilitatea de a face schimb cu pâinea celor din Vechiul Regat sau Basarabia.

Aceeaşi tradiţie puternică în păstrarea datinilor moştenite, a dus ca, din toată fermenţaţia socială în perioada infiltraţiei altor naţii, în special a Rutenilor, să nu se schimbe prea mult harta etnografică a Rădăuţului. Deşi condiţiile geografice ale acestui ţinut erau mai favorabile aşezărilor prin diversitatea solului, totuşi penetraţia şi continua presiune a Ucrainienilor dela Nord-Vest n'a putut schimba decât numai în parte, câteva aşezăminte sociale fără rezonanţă în adâncime.

Problema evreească se pune aici ca şi în judeţul Suceava cu aceeaşi acuitate; iar rezolvarea ei depinde de aceleaşi condiţiuni.

Vechile aşezăminte mânăstireşti au şi acum pentru populaţia românească din Rădăuţi o covârşitoare influenţă. Numai datorită acesteia stilul bucovinean, particular fiecărui judeţ, s'a putut păstra de-a-lungul secolelor, fără ca alteraţia altor concepte să fi putut pătrunde în adâncul fiinţei etnice al Românilor. Cele câteva cazuri, care urmăreau o izolare lentă a elementelor rurale româneşti, au rămas ele singure izolate.

Asimilarea chiar numai în port a Ucrainienilor, cu populaţia românească este un simptom social de mare importanţă pentru viitor. Singurul mijloc ce le-a mai rămas Ucrainienilor pentru a-şi mai putea atinge obiectivul politic este putinţa de penetraţie prin căsătorii, dar şi sub această formă influenţa se va produce în defavorul Ucrainienilor.

O altă mare problemă socială, rămasă în stadiul ei primitiv, este cea a Huţulilor, sau Huţanilor. Populaţia aceasta, lipsită de aşezăminte trainice şi prielnice oricăror desvoltări sociale, retrasă în munţi, prezintă particularităţile degenerării, care ar putea duce la dispariţia totală a Huţanilor. Deşi sunt elemente muncitoare, Huţulii au rămas într'un anumit stadiu de primitivitate, care le-a creat o ciudată faimă de vrăjitori cu renume şi cu puteri sacerdotale. Rezemându-şi viaţa pe creşterea vitelor (caii huţăneşti sunt renumiţi) şi transportul lemnului cu plutele, dânşii au rămas într'un fel de izolare socială, care a posibilitat naşterea acestui fel de misticism minor cu privire la originea şi la puterile lor ascunse şi nelimitate.

Deasupra tuturor acestor incidentale infiltraţiuni, graiul românesc îşi păstrează, cea mai mare parte din suprafaţa geografică a Rădăuţului. Şi acest judeţ are o particularitate în stilul portului, după care Românii ţinutului rădăuţean pot fi recunoscuţi oriunde s'ar afla.

Faţă de întregul trecut istoric al acestui judeţ, tradiţia puternică va readuce cu timpul la aceeaşi albie de aspiraţiuni şi părţile atinse de mişcări demografice străine de pământurile şi ctitoriile domneşti. fiindcă deasupra oricăror previziuni, comandă un imperativ etnic, după legile sale. Restabilirea completă a atmosferei româneşti, la forma ei genetică, e în funcţie tocmai de aceste legi, care creează toate temeiniciile sociale de durată.

g. d.

ECONOMIE

Judeţul R. acoperit, în mare parte, cu păduri, este caracterizat prin exploatările sale forestiere foarte numeroase. Creşterea vitelor fiind de asemenea desvoltată în judeţ, o cantitate însemnată de vite este destinată exportului.

Produsele agricole satisfac nevoile locale, cu toate că numai o pătrime din suprafaţa judeţului este arabilă.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 236.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 62.440 ha, adică 26.45% din suprafaţa judeţului şi 0,21% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 2.090 ha, adică 3,35%, iar mica proprietate de 60.350 ha, adică 96,65%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 37.609 ha, astfel repartizate:

Ovăzul ocupă 14.666 ha, cu o producţie de 184.798 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 55 mil. lei. *Porumbul* ocupă 10.014 ha, cu o producţie de 145.202 chint. (prod. medie la ha 14,5 chint.), în valoare de 34 mil. lei. *Orzul* ocupă 5.139 ha, cu o producţie de 74.205 chint. (prod. medie la ha 14,4 chint.), în valoare de 18 mil. lei. *Grâul* ocupă 3.913 ha, cu o producţie de 45.119 chint. (prod. medie la ha 7,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei. *Secara* ocupă 3.792 ha, cu o producţie de 39.833 chint. (prod. medie la ha 10,2 chint.), în valoare de 12 mil. lei. *Hrişca* ocupă 85 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.524 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 6.428 ha, cu o producţie de 190.216 chint. fân (media la ha. 29,5 chint.) în valoare de 26 mil. lei şi 657 chint. sământă (media la ha. 0,1 chint.). *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 509 ha, cu o producţie de 75.574 chint. (media la ha 148,4 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Lucerna* ocupă 437 ha, cu o producţie de 14.951 chint. fân (media la ha 34,2 chint.), în valoare de 2 mil lei şi 26 chint. sământă.

Plantele alimentare ocupă 12.354 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 11.138 ha, cu o producţie de 1.328.298 chint. (media la ha 119,2 chint.), în valoare de 166 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 814 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 419 ha, cu o producţie de 2.209 chint. fuior (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 8 mil. lei şi 1.380 chint. sământă (media la ha 3,2 chint.). *Inul* ocupă 275 ha, cu o producţie de 802 chint. fuior (media la ha 2,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei, şi 1.650 chint. sământă (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa producţiei la hectar a ovăzului şi a orzului, judeţul R. este al doilea între judeţele ţării.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (236.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 139 ha.

Fâneţele naturale ocupă 10.113 ha, cu o producţie de 179.000 chint. (prod. medie la ha 17,7 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Păşunile ocupă 30.318 ha.

Pădurile ocupă 126.772 ha.

Pomii fructiferi ocupă 587 ha.

Creşterea animalelor. In judeţul R. se găseau în anul 1935: cai 17.004, boi 42.782, oi 59.603, capre 579, porci 25.919, stupi sistematici 3.411, stupi primitivi 1.238.

Vitele de rasa Siemmental la şes şi cele de rasa Pinzgau dela munte, precum şi caii de rasa arabă şi engleză fac cinste crescătorilor din judeţ.

Industrie. 3 mori sistematice, 60 mori ţărăneşti, 4 fabrici de spirt, rom şi licheur, 2 de bere, 1 de pânzeturi de bumbac, 1 de şireturi şi panglici, 2 de săpun şi lumânări, 1 de unelte agricole, 2 de baterii electrice, 26 de cherestea, 1 de mobile, 1 de furnir, transparente, etc., 2 de perii, 1 de ciment, 1 de sticlărie, 2 de nasturi şi 1 de mături. Cariere: marnă (la Putna); piatră de gresie (la Putna).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]):

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI RĂDĂUŢI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	9	1	639	145	78.649
Textilă	1	—	7	207	16.517
Chimică	1	—	3	11	2.620
Metalurgică . . .	1	—	25	25	2.400
Lemnului	18	1	1.093	918	55.924
Materiale de construcţie	1	—	550	64	19.861
Sticlărie	1	—	250	528	26.335
Electro-Tehnică .	1	—	5	25	1.800
Total . . .	33	2	2.572	1.923	204.106

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Moara David Leib Kraft Succ., Măneuţi (inv. 18), Prima fabrică de bere din Bucovina Iulius Beill, Siret (inv. 13), Fabrica de spirt Fraţii Adelersberg, Negostina (inv. 5), Fabrica de bere, spirt, rom şi licheururi S. Rudich, Rădăuţi (inv. 60), Fabrica pentru industria lemnului « România », Brodina (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cherestea Fălcau, Fălcau (inv. 7), Fabrica de ciment « Putna », Putna (soc. 2, inv. 9) şi Fabrica de sticlărie Friedrich Fischer, Putna (inv. 20).

Comerţ. Judeţul R. face un comerţ intens cu cereale, cherestea, vite cornute, cai, piei, lână etc. O parte din produsele judeţului sunt exportate în străinătate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil . . .	1.352	Fonduri . . .	1.000.000
Plasamente . . .	1.046.840	Angajamente .	1.979.424
Imobilizări . . .	37.963	Rezultate . . .	—
Rezultate . . .	1.893.269		
Total . .	2.979.424	Total . .	2.979.424

Cooperative de credit (bănci populare) 29, cu 3.891 membri şi cu un capital social vărsat de 4.572.036 lei. Imprumuturi acordate 19.492.848 lei (neconvertite 16.670 lei, convertite 7.758.849 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 11.717.329 lei). Depuneri spre fructificare 6.152.126 lei. Totalul bilanţului 21.008.833 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 90 membri, şi cu un capital social vărsat de 275.050 lei, fonduri 68.275 lei, păduri şi material brut 98.668 lei. Bilanţul încheiat 729.934 lei.

Cooperative de consum 8, cu 493 membri şi cu un capital social vărsat de 449.311 lei. Mărfuri generale în valoare de 187.314 lei. Bilanţul încheiat: 1.017.558 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului R. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**10.472.223**
Venituri ordinare	*3.932.000*
Venituri extraordinare	*4.940.223*
Venituri speciale	1.600.000
Cheltueli	**10.472.223**
Cheltueli ordinare	*3.932.000*
Cheltueli extraordinare	*4.940.223*
Cheltueli speciale	*1.600.000*

Drumuri. Judeţul R. este străbătut de o reţea de drumuri de 590 km 250 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 93 km 003 metri, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 86 km 788 m, restul de 6 km 215 m (pietruit şi pavat), fiind întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 274 km 986 m (pietruite în întregime), din care administraţia judeţului întreţine 263 km 431 m, iar comunele urbane 11 km 555 m.

Drumuri comunale 221 km 261 m.

Lungimea podurilor este de 4.197,67 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 905,77 m, judeţene 2.335,55 m. şi comunale 956,35 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Botoşani – Cernăuţi – Frontieră*.
2. *Solca – Vicov – Storojineţ*.
3. *Suceava – Siret – Cernăuţi*.
4. *Marginea – Rădăuţi – Răduţ* (Marginea – Răduţ = 20 km).

Cale ferată. Judeţul R. este străbătut de o reţea de căi ferate în lungime totală de 122 km, din care linii principale simple 31 km şi linii secundare simple 91 km.

Itinerarii principale (rapide şi accelerate): Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova).

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social (*soc.*) şi capitalul investit (*inv.*) în milioane de lei.

RĂDĂUȚI

MORMÂNTUL LUI
ȘTEFAN-CEL-MARE

TURNURILE DE APĂRARE ALE
MÂNĂSTIRII SUCEVIȚA

TRIPTICUL DELA PUTNA

BISERICA RĂDĂUȚI
A LUI
BOGDAN-VODĂ

MÂNĂSTIREA SUCEVIȚA

DORNEȘTI:
FLĂCĂI IN HAINE
DE SĂRBĂTOARE

Stații importante: Dornești, Rădăuți, Siret.

Poștă, telegraf, telefon. *14 oficii P.T.T. de stat* la Rădăuți, Siret, Brodina, Cerepcăuți, Dornești, Gura-Putilei, Marginea, Putila, Putna, Seletin, Șipotele-Sucevei, Tereblecea, Vicovul-de-Jos și Vicovul-de-Sus și *3 oficii autorizate* la Frătăuții-pe-Suceava, Frătăuții-Noui și Straja.

Oficii telefonice la: Brodina, Cerepcăuți, Dornești, Falcău, Gura-Putilei, Putna, Rădăuți, Seletin, Siret, Șipotele-Sucevei, Straja, Tereblecea, Vicovul-de-Sus, Vicovul-de-Jos.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Iablonița*, stațiune climatică de interes local, situată în regiunea muntoasă, pe valea Ceremușului Alb, la 50 km de stația c.f. Seletin (linia ferată Dornești – Seletin).

Coniatin, stațiune climatică de interes local, situată în regiunea muntoasă, pe valea Ceremușului Alb, la 48 km de stația Seletin (linia ferată Dornești – Seletin).

Falcău, stațiune climatică de interes local, situată între dealuri, pe malul Sucevei, la 3 km de Brodina. Stație c.f. pe linia Dornești – Seletin.

Partea apuseană, muntoasă, a județului, cu « obcinele » sale tăiate în curmeziș de valea Sucevei, atrage prin frumusețea naturală a locurilor. Excursii interesante se pot face la Șipotele Sucevei, Seletin, în regiunea Putilei și în valea Ceremușului.

Demne de vizitat: Mânăstirea Putna, prima ctitorie a lui Ștefan cel Mare (în apropiere se află chilia lui Daniil Sihastrul), Mânăstirea Sucevița și orășelul Siret, cel mai vechiu oraș din Moldova.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 129.129 locuitori din cari 64,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,0% bărbați știutori de carte și 58,1% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Medlui rural
Totalul știutorilor de carte	100.0	100,0
1. Extrașcolară	2,1	1,1
2. Primară	73,6	94,9
3. Secundară	19,3	2,9
4. Profesională	2,6	0,8
5. Universitară	1,9	0,3
6. Alte școli superioare	0,5	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului R., (între 5—18 ani), a fost în anul 1934 de 40.768 locuitori (4.716 mediu urban și 36.052 mediu rural).

Școli secundare. 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 liceu german particular, 1 școală de brigadieri silvici, 1 școală de ucenici.

Școli primare 105, din care 94 rurale și 11 urbane (104 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 28.111 elevi (3.542 mediu urban și 24.569 mediu rural) și cu 545 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 11, din care 5 rurale și 6 urbane (8 de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 678 copii (322 mediu urban și 356 mediu rural) și 13 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Burla, Costișa, Calafindești, Grănicești, Milișăuți, Straja și Volcineț.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Seletin și Brodina.

Soc. pentru cultura și literatura română în Bucovina are organizații culturale în: Oprișeni, Sinăuții-de-Sus, Bucevița și Cobești.

In orașul Rădăuți: Muzeul județean, Biblioteca « Ștefan cel Mare », Soc. Culturală « Ștefan-cel-Mare », Asociația profesorilor secundari, Asociația învățătorilor, Soc. Corală « Hatmanul Luca Arbore », Soc. tineretului german « Jungebund », Soc. Corală « Schubertbund ».

In județ mai există următoarele instituții culturale afiliate societății de mai sus: Soc. « Constantin cel Mare » din Volovăț și Soc. « Mitropolitul Silvestru » din Frătăuții-Vechi.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 90 cămine culturale, 2 societăți muzicale și 5 biblioteci, adică în total 97 organizații culturale, dintre care 67 au personalitate juridică.

In județ se mai află 32 societăți arcășești, 4 societăți de cumpătare « Trezvia », 4 filiale ale societății « Tricolorul », 4 cinematografe, 9 societăți sportive și 5 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul populației județului 70,6% sunt ortodocși și 0,2% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. In județ se află 71 biserici ortodoxe, 5 biserici greco-catolice, 17 romano-catolice, 7 evanghelico-luterane, 1 calvină, 5 lipovenești, 9 case de rugăciune baptiste, 4 adventiste, 3 ale creștinilor după Evanghelie, 10 sinagogi și 39 case de rugăciune evreești.

Instituții bisericești. Județul are 2 protopopiate ortodoxe și se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Cernăuților (Mitropolia Bucovinei).

1 protopopiat romano-catolic și 1 mitropolie lipovenească.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului R. este orașul Rădăuți. Județul are 2 orașe (*Rădăuți* și *Siret*) și 69 sate împărțite astfel:

I. Plasa Putilei . . . . 14 sate
II. Plasa Siretului . . . . 27 sate
III. Plasa Ștefan Vodă . . . . 28 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Rădăuți cu o secțiune, 10 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

5 judecătorii la Rădăuți, Siret, Putila, Seletin și Vicovul-de-Sus cu un total de 15 magistrați.

Organizare sanitară. 1 spital de stat și 1 dispensar al Asigurărilor Sociale în orașul Rădăuți, 1 spital comunal în orașul Siret.

4 dispensare comunale în comunele rurale, 1 dispensar al Soc. « Principele Mircea » în Siret.

Servicii sanitare: în orașul Rădăuți (serv. sanitar județean și serv. sanitar comunal) și în orașul Siret.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Rădăuți are organizații medicale în Rădăuți, Siret, Marginea, Vicovul-de-Sus, Putna, Falcău, Seletin, Gura-Putilei, și Putila (14 medici și 3 farmaciști).

Soc. « Crucea Roșie » are filiale în orașele Rădăuți și Siret și în 6 comune rurale.

In orașul Rădăuți mai activează: Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. doamnelor române, Soc. doamnelor evanghelice, Soc. doamnelor romano-catolice, 5 societăți de binefacere profesionale și 4 societăți de binefacere evreești, precum și un azil evreesc pentru bătrâni

In orașul Siret: Soc. « Principele Mircea », Soc. doamnelor germane și 2 societăți de binefacere evreești.

In comunele rurale: 3 cercuri de gospodine pentru ajutorarea femeilor sărmane și 2 societăți ale doamnelor române pentru ajutorarea copiilor sărmani.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Rădăuți, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Siret, comună urbană, situată în regiunea deluroasă pe malurile Siretului, la 18 km de reședința județului, 44 km de Cernăuți și 486 km de București.

Stație c.f. pe linia Adâncata – Siret.

Are 7.397 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede la venituri și cheltueli suma de 2.159.950 lei.

Industria este reprezentată prin 2 mori cu aburi, 1 fabrică de bere, 1 tăbăcărie, 4 fabrici de cărămizi, ateliere de dogărie, curelărie, etc.

Orașul face un comerț desvoltat de cereale, vite, lemne de construcție și de foc.

Bâlciuri anuale: 15 Febr., 5 Iunie, 21 Sept., 19 Dec.
1 liceu de băieţi, 2 şcoli primare şi 2 grădini de copii, 1 cinematograf.

Banca Comercială Sireteană, Banca Gospodarilor.

3 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică evanghelico-luterană, 2 sinagogi, 7 case de rugăciune evreeşti şi o casă de rugăciune a creştinilor după Evanghelie, 1 protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Notar public, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

1 societate agricolă şi 1 apicolă.

Spital comunal, Dispensarul Soc. « Principele Mircea », Casa Asigurărilor Sociale (organizaţie medicală), Filiala Soc. « Crucea Roşie », Soc. doamnelor izraelite, Soc. doamnelor germane şi 1 Societate de binefacere evreească.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL RĂDĂUŢI

A) Oraşe

1. Rădăuţi (capitala judeţului).
2. Siret

B) Sate

I. PLASA PUTILEI

1. Brodina
2. Câmpulung-pe-Ceremuş
3. Chiseliţeni
4. Coniatin
5. Dihteneţ
6. Gura-Putilei
7. Iabloniţa
8. Plosca
9. Putila
10. Sălăşeni
11. Sârghieni
12. Seletin
13. Şipotele-Sucevei
14. Toräceni

II. PLASA SIRETULUI

1. Bahrineşti
2. Băineţ
3. Bălcăuţi
4. Botuşaniţa
5. Calafindeşti
6. Cândeşti
7. Cerepcăuţi
8. Climăuţi
9. Fântâna-Albă
10. Gărbăuţi
11. Grăniceşti
12. Mânăstioara (suburbană)
13. Muşeniţa-cu-Banceşti
14. Negostina-cu-Gropeni
15. Oprişeni
16. Poeni
17. Rogojeşti
18. Sinăuţii-de-Jos
19. Sinăuţii-de-Sus
20. Slobozia-Berlinţilor
21. Stăneştii-de-Jos
22. Stăneştii-de-Sus
23. Stârcea
24. Tereblecea
25. Tereblecea-Nouă
26. Vaşcăuţi-pe-Siret
27. Volcineţ

III. PLASA ŞTEFAN VODĂ

1. Bădeuţi
2. Bădeuţii-Noui
3. Bilca
4. Burla
5. Costişa
6. Dorneşti
7. Frătăuţii-Noui
8. Frătăuţii-pe-Suceava
9. Frătăuţii-Vechi
10. Gălăneşti
11. Gura-Putnei
12. Horodnicul-de-Jos
13. Horodnicul-de-Sus
14. Hurjueni
15. Marginea
16. Măneuţi
17. Mileşăuţi
18. Putna
19. Satul-Mare
20. Satul-Mare-Nou
21. Straja
22. Suceviţa
23. Ţibeni
24. Vicovul-de-Jos
25. Vicovul-de-Sus
26. Voevodeasa
27. Voitinel
28. Volovăţ

ARCAŞ
Sculptură de *Ion Jalea*

JUDEȚUL RÂMNICUL-SĂRAT

Stema. Scut albastru, cu un cal, de argint, galopând spre dreapta.

Simbolizează vechile și vestitele herghelii de cai din județ. Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R.-S. este așezat în N-E Munteniei, fiind singurul județ de munte care nu ajunge la granița din spre Transilvania.

Suprafața: 3.324 km².

Infățișarea pământului. Cu colțul său apusean, județul pătrunde — la obârșiile văii Râmnicului — în regiunea de munte. Imediat sub poala munților urmează o serie de mici depresiuni și apoi dealurile subcarpatice supuse frecvent, alunecărilor catastrofale (de aici, sărăcia și slaba lor populare). Cea mai mare parte a județului este însă în regiunea de câmpie. Aceasta e mai înaltă și tăiată de numeroși torenți la marginea de sub dealuri. Către N-E se lasă însă treptat și se pierde în șesul mlăștinos, cu ape divagante, al Siretului de jos.

Climă și ape. Clima e, în regiunea muntelui și a dealurilor, umedă (precipitațiuni între 600—1.000 mm anual) și relativ aspră; în câmpie însă, este de tip pontic (diferențe de temperatură până la 26° și precipitațiuni sub 500 mm anual).

Prin mijlocul județului, trec *Râmnicul* și *Râmna*; în hotarul din spre ținutul Buzăului, trece *Buzăul*, iar în cel din spre Putna, trei râuri ce se varsă unul într'altul: *Milcovul*, *Putna* și *Siretul*. Sunt vrednice de menționat și bălțile (unele sărate, ex. *Balta-Albă* de pe malul stâng al Râmnicului-Sărat.

Vegetație. In munți și în dealurile înalte, predomină pădurile de fagi (teritoriul județului nu ajunge până în regiunea codrilor de brazi). In dealurile mai joase ale Subcarpaților externi predomină stejarii, distruși pe rază întinsă tocmai în părțile în care astăzi aduc prăpăd alunecările de teren (ex. bazinul Dumitreștilor) In câmpie — cu excepția câtorva pâlcuri de stejari de pe stânga Râmnicului, — predomină stepa cu păioase (azi înlocuită, aproape pretutindeni, cu cereale), iar în jurul lacurilor, plantele de sărătură.

Bogății minerale. Dealurile acestui județ, sunt în zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare), bogată în sare și — aici foarte puțin — în petrol.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul R.-S. și-a luat numele dela apa râului Râmnic.

Pe teritoriul lui s'a purtat lupta dela Cursul-Apei, între Moldovenii conduși de Ștefan cel Mare și Muntenii, conduși de Radu cel Frumos (1473).

In cuprinsul acestui județ, lângă localitatea Jiliște — azi dispărută — s'a dat în 1573 bătălia lui Ion cel Cumplit, Domnul Moldovei, cu Turcii. Ea s'a încheiat cu marea biruință a Moldoveanului — ceea ce avea să-i atragă mai târziu din partea Turcilor expediția de pedeapsă în Bugeac.

Pe aci s'a făcut legătura comercială și politică a Munteniei cu Moldova. Hora unirei, la 1859, a fost jucată la Focșanii-Munteni, ce țineau de județul Râmnic.

Monumente istorice. *Biserica Piatra* sau *Domnească* din Râmnicul-Sărat, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, înălțată de Ștefan cel Mare la 1474, după victoria asupra lui Radu cel Frumos. Azi în ruină.

Biserica Adormirea Maicii Domnului din Râmnicul-Sărat înălțată în 1697 de Constantin Brâncoveanu și de ruda sa Mihail Cantacuzino Spătarul.

Biserica din Măxineni, ridicată de Matei Basarab, în locul bisericuței de lemn în care Domnul Munteniei s'a rugat când a trecut cu armatele către Moldova.

Biserica schitului Poiana Mărului unde a fost, spre 1760, un centru al mișcării de reformare a vieții călugărești.

Mânăstirea Dălhăuți, cu o bibliotecă de cărți vechi bisericești.

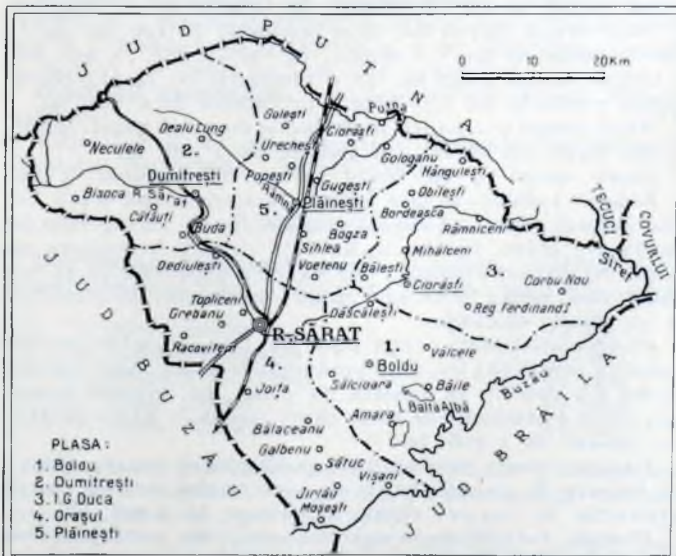
POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul R.-S. are un număr de 185.110 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	185.110	90.808	94.302
Orașul Râmnicu-Sărat	15.013	7.587	7.426
Total rural	170.097	83.221	86.876
1. Plasa Câmpul . . .	56.041	27.753	28.288
2. Plasa Dealul	64.095	31.455	32.640
3. Plasa Muntele . . .	49.961	24.013	25.948

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	185.110	30—49 ani	38.947
		50—69 ani	17.379
0— 9 ani	59.050	70 ani şi peste . . .	3.059
10—29 ani	66.143	Vârstă nedeclarată . .	532

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul R.-S., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	8.288	3.950	4.338	42,2	20,1	22,1
1931	187.142	8.024	3.960	4.064	42,9	21,2	21,7
1932	191.741	9.068	4.256	4.812	47,3	22,2	25,1
1933	196.152	8.271	3.384	4.887	42,2	17,3	24,9
1934	201.124	8.369	4.331	4.038	41,6	21,5	20,1
1935	204.624	7.708	3.817	3.891	37,7	18,7	19,0
1936	209.051	7.750	4.095	3.655	37,1	19,6	17,5

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului R.-S. a fost de 212.678 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 185.110 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.568 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 14,9%.

ECONOMIE

Situat într'o regiune vinicolă, judeţul posedă podgorii întinse în special în partea lui de nord, nord-est.
Agricultură intensivă.

Agricultură. Suprafaţa totală a judeţului este de 332.400 ha. Suprafaţa arabilă, de 161.649 ha, reprezintă 48,63% din suprafaţa judeţului şi 0,55% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 20.916 ha, adică 12,94%, iar mica proprietate 140.733 ha, adică 87,06%.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 145.127 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 84.405 ha, cu o producţie de 651.421 chint. (prod. medie la ha 7,7 chint.), în valoare de 153 mil. lei.

Orzul ocupă 40.129 ha, cu o producţie de 275.452 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 67 mil. lei.

Grâul ocupă 16.726 ha, cu o producţie de 120.380 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 48 mil. lei.

Ovăzul ocupă 2.842 ha, cu o producţie de 19.117 chint. (prod. medie la ha 6,7 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Meiul ocupă 972 ha, cu o producţie de 4.876 chint. (prod. medie la ha 5,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Secara ocupă 29 ha, *hrişca* 20 ha şi *măturile* 4 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 9.488 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 6.330 ha, cu o producţie de 77.487 chint. (media la ha 12,2 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Lucerna* ocupă 1.692 ha, cu o producţie de 24.728 chint. fân (media la ha 14,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei şi 30 chint. sământă.

Plantele alimentare ocupă 2.401 ha. Din această suprafaţă *mazărea* ocupă 685 ha, cu o producţie de 5.613 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 404 ha cu o producţie de 2.052 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 30.415 chint., în valoare de 11 mil. lei, şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 103.920 chint, în valoare de 5 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 626 ha., din care *muştarul* 162 ha şi *inul* 132 ha.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (332.400 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.007 ha.

Fâneţele naturale ocupă 10.349 ha, cu o producţie de 130.397 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.) în valoare de 14 mil. lei.

Păşunile ocupă 29.796 ha.

Pădurile ocupă 56.178 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.248 ha. cu o producţie de 60.471 chint. (prod. medie la ha 26,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 807 ha.

Viţa de vie ocupă 10.835 ha (din care viile pe rod 9.734 ha), cu o producţie de 542.902 hl (prod. medie la ha 55,8 hl.), în valoare de 235 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul R.-S. se găseau în anul 1935:

Cai 35.412, boi 53.377, bivoli 562, oi 186.933, capre 7.527, porci 29.701, stupi sistematici 2.140, stupi primitivi 3.806.

Industrie. 1 moară sistematică, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de pânză şi bumbac, 1 rafinărie de petrol, 2 ateliere mecanice şi turnătorii, 1 fabrică de mobile şi 1 de cherestea (toate la R.-Sărat).

Din întreprinderile de mai sus cea mai importantă este Rafinăria de petrol « Venus » a Soc. « Româno-Belgiană » cu un capital investit de 38 milioane lei.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI R.-SĂRAT IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	1	1	120	8	12.000
Chimică	1	—	160	79	18.522
Metalurgică . . .	1	—	5	4	210
Pielăriei	1	—	8	3	160
Lemnului	1	1	194	580	10.696
Total . . .	5	2	487	674	41.588

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ de cereale, vite, vinuri şi cherestea.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 7 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	469.509	Fonduri . . .	38.412.449
Plasamente . .	114.594.723	Angajamente .	86.495.574
Imobilizări . . .	4.499.416	Rezultate . .	30.562
Rezultate	5.374.937		
Total . .	124.938.585	Total . .	124.938.585

Cooperative de credit (bănci populare) 95, cu 19.285 membri, şi cu un capital social vărsat de 39.056.211 lei. Imprumuturi acordate 117.444.530 lei (neconvertite 7.168.308 lei, convertite 49.134.701 lei, reduceri la împrumuturi convertite 61.141.521 lei). Depuneri spre fructificare 34.891.349 lei. Totalul bilanţului 141.739.163 lei.

Cooperative de producţie diversă 2, cu 538 membri şi cu un capital social vărsat de 203.603 lei. Valori imobilizate 107.653 lei. Totalul bilanţului 1.912.787 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 3, cu 301 membri şi cu un capital vărsat de 137.298 lei. Bilanţul încheiat 976.497 lei.

Cooperative de consum 2, cu 832 membri şi cu un capital social vărsat de 1.851.287 lei. Mărfuri generale în valoare de 86.694 lei. Bilanţul încheiat 16.181.336 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului R.-S. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**13.683.500**
Venituri ordinare	*6.120.000*
Venituri extraordinare	*291.000*
Venituri speciale	*7.272.500*
Cheltueli	**13.683.500**
Cheltueli ordinare	*6.120.000*
Cheltueli extraordinare	*291.000*
Cheltueli speciale	*7.272.500*

Drumuri. Judeţul R.-S. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.182 km 737 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 76 km 584 m (pietruite şi pavate în întregime), din care o reţea de 75 km 235 m este întreţinută de Direcţia generală a Drumurilor, iar restul de 1 km 394 m de oraşul Râmnicul-Sărat.

Drumuri judeţene 364 km 811 m, cari sunt în întregime în administraţia judeţului şi din cari 331 km 723 m, sunt pietruite.

Drumuri comunale 741 km 342 m.

Lungimea podurilor este de 3.155,13 metri împărţită astfel: poduri naţionale 770.83 m, judeţene 1.463,90 m şi comunale 920,40 m.

Prin judeţ trec 2 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Buzău — Rmnicul-Sărat — Focşani*, (Râmnicul-Sărat — limita jud. Buzău = 21 km; Ramnicul-Sărat — limita jud. Putna = 23 km).
2. *Râmnicul-Sărat—Brăila.*

Cale ferată. Judeţul R.-S. este străbătut de o linie principală simplă de cale ferată, în lungime de 47 km.

Itinerarii principale. Rapide: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă – (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova)

Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev – Moscova), Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă(Varşovia, Berlin, Praga, Moscova).

Staţii importante: Râmnicul-Sărat.

Poştă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat* la Râmnicul-Sărat, Coteşti, Dumitreşti şi Plăineşti, *3 agenţii speciale* la Băile, Bălăceanu şi Măicăneşti şi *4 gări cu serviciul poştal*: Coteşti, Gugeşti, Sihlea şi Zoiţa.

Oficii telefonice la Râmnicul-Sărat, Coteşti, Dumitreşti, Plăineşti.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Balta Albă*, staţiune balneară de interes local, situată în câmpie, în apropiere de comuna Grădiştea, la 25 km depărtare de Râmnicul-Sărat. Staţiunea posedă un lac cu ape cloruro-sodice sulfatate şi nămol. Instalaţiuni modeste pentru băi de sare şi nămol. Indicaţiuni: scrofuloză, limfatism, rachitism, reumatisme şi nevralgii cronice, tuberculoze chirurgicale, boli de femei. Locuinţe la sătenii din Balta-Albă şi din Grădiştea. Anotimp: Iunie – August. Gară la Ianca (13 km depărtare) pe linia Bucureşti – Galaţi.

Jitia, modestă staţiune balneară de interes local, situată pe Valea Râmnicului la 450 m înălţime şi la 45 km depărtare de Râmnicul-Sărat. Ape cloruro-sodice sulfatate, cu conţinut de brom şi iod. Staţiunea este lipsită de stabilimente balneare, apele nefiind captate.

Poiana Mărului, staţiune balneo-climatică subalpină, aşezată într'o poziţie pitorească la 650 m înălţime, în apropiere de schitul Poiana Mărului. Un izvor cu ape sulfatate, neexploatat.

Un punct interesant de plecare pentru excursiuni este staţiunea balneo-climatică *Jitia*. Ea dă acces spre văile Râmnicului şi Sărăţelului ca şi spre Vârful Pietrii sau Pleşiu. Cât priveşte cealaltă parte a judeţului, singură valea Buzăului, cu bălţile Albă, Amară şi Jirlău, sau porţiunea de luncă, de pe valea Siretului, cuprinsă între Congaciu şi Măxineni, pot fi semnalate, ca regiuni de eventual interes turistic.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 140.029 locuitori, dintre care 61,1% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 77,1% bărbaţi ştiutori de carte şi 46,0% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,0	0,2
2. Primară	70,7	95,2
3. Secundară	13,1	2,7
4. Profesională	11,1	1,7
5. Universitară	2,9	0,2
6. Alte şcoli superioare	1,2	0,0

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului R.-S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 54.318 locuitori (2.444 mediu urban şi 51.874 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu profesional de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 şcoală elementară de agricultură, 1 şcoală elementară de ucenici, 1 şcoală de cântăreţi bisericeşti.

Şcoli primare 215, din care 206 rurale şi 9 urbane (214 şcoli de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 34.978 elevi (1.512 mediu urban şi 33.466 mediu rural) şi cu 571 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934)

Grădini de copii 8, din care 4 rurale şi 4 urbane (toate de stat), cu un număr total de 397 copii (191 mediu urban şi 206 mediu rural) şi cu 8 conducătoare. (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Râmnicul-Sărat, Budeşti, Bogza, Cârlige, Coteşti, Co;atcu, Coroteni, Domniţa, Goleşti, Gologanu, Gugeşti, Obileşti, Obidiţi, Măcrina, Măicăneşti, Petrişor, Pleşeşti, Râmniceni, Risipiţi, Tâmboeşti şi Urecheşti.

Centrala Caselor Naţionale un cămin cultural în Coteşti.

Liga Culturală: la Râmnicul-Sărat, Băile, Balta-Albă, Bordeşti, Budeşti, Dăscăleşti, Dumitreşti, Măxineni, Obrejiţa şi Stăvăreşti, Căineni.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 39 cămine culturale, o societate muzicală şi 20 biblioteci, adică în total 60 organizaţii culturale, dintre care 32 au personalitate juridică.

In oraşul Râmnicul-Sărat se mai află Biblioteca «Al. P. Tătăranu», Biblioteca liceului, Teatrul comunal, 1 cinematograf, 2 societăţi sportive şi 3 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 98,9% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Judeţul are 155 biserici şi 4 mânăstiri ortodoxe, dintre care 2 sunt de călugări (Vărzăreşti şi Dălhăuţi) şi 2 de călugăriţe (Coteşti şi Rogoz). In judeţ se mai află 3 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox la Râmnicul-Sărat.

Judeţul R.-S. se află în eparhia Episcopiei ortodoxe a Buzăului (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţul este oraşul *Râmnicul-Sărat.* Judeţul are 232 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Boldu	32 sate
II.	Plasa Dumitreşti	45 sate
III.	Plasa I. G. Duca	32 sate
IV.	Plasa Oraşul	67 sate
V.	Plasa Plăineşti	56 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Râmnicul-Sărat, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţei de Apel din Galaţi.

5 judecătorii, la Râmnicul-Sărat, Bolboaca, Coteşti, Dumitreştii-de-Jos şi Plăineşti, cu un total de 11 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Râmnicul-Sărat (Spital judeţean şi Spitalul de izolare «Bagdat»), Plăineşti, Dumitreşti şi Măicăneşti.

15 dispensare de stat.

Serviciul sanitar al judeţului serviciul sanitar al oraşului şi 2 dispensare, la Râmnicul-Sărat.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brăila are un oficiu la Râmnicul-Sărat şi servicii medicale la Râmnicul-Sărat şi Gugeşti, cu 2 medici.

In oraşul Râmnicul-Sărat activează: Soc. «Crucea Roşie». Soc. «Principele Mircea», Oficiul I.O.V. şi Soc. «Coloniile Şcolare».

Azilul de bătrâne «Dr. Blazian» şi Azilul de bătrâni şi bătrâne «Bagdat», la Râmnicul-Sărat.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Râmnicul-Sărat, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL RÂMNICUL-SĂRAT

A) Oraşe

1. Râmnicul-Sărat (capitala judeţului).

B) Sate

I. PLASA BOLDU

1. Amara
2. Balta-Albă
3. Băile
4. Boarea
5. Boldu
6. Câineni
7. Corbeni
8. Custura
9. Dăscăleşti
10. Domniţa
11. Erculeşti
12. Ghergheasa-Nouă
13. Ghergheasa-Veche
14. Grădiştea-de-Jos
15. Grădiştea-de-Sus
16. Hoinari
17. Ibrianu
18. Ionel-Lupescu
19. Maraloiu
20. Marele-Voevod-Mihai
21. Măcrina
22. Nicoleşti
23. Pitulaţii-Noui
24. Pitulaţii-Vechi
25. Plăşoiu
26. Plopi
27. Pueştii-de-Jos
28. Pueştii-de-Sus
29. Racoviţa
30. Sălcioara
31. Stăvăreşti
32. Vâlcelele

II. PLASA DUMITREŞTI

1. Bălăneşti
2. Biceşti
3. Bisoca
4. Blidari
5. Buda
6. Calicu
7. Cătăuţi
8. Chiojdeni
9. Cocoşari
10. Constândoiu
11. Dănuleşti
12. Dealul-Sării
13. Dumitreştii-de-Jos
14. Dumitreştii-de-Sus
15. Groapa-Tufei
16. Jitia
17. Lăstuni
18. Lopătăreasca
19. Mahriu
20. Măgura
21. Modreni
22. Motnău
23. Muceşti-Buda
24. Muceşti-Dănuleşti
25. Neculele
26. Odobasca
27. Peletic
28. Petreanu
29. Pleşeşti
30. Plopul
31. Podul-Lacului
32. Poieniţa
33. Poienile
34. Raşca
35. Recea
36. Sările
37. Spidele
38. Şindrila
39. Şotârcari
40. Târâtub
41. Tinoasa
42. Toropăleşti
43. Tulburea
44. Valea-Largă-Buda
45. Valea-Salciei

III. PLASA I. G. DUCA

1. Ariciu
2. Băleşti
3. Belciugele
4. Bolboaca
5. Bordeasca-Nouă
6. Bordeasca-Veche
7. Cârleasca
8. Ciorăşti
9. Codreşti
10. Corbu-Nou
11. Corbu-Vechi
12. Crângeni
13. Domniţa-Ileana
14. Grădinele
15. Gulianca
16. Hânguleşti
17. Maluri-Putna
18. Maluri-Râmnic
19. Mărtineşti
20. Măxineni
21. Mihălceni
22. Obileşti
23. Olăneasca
24. Râmniceni
25. Regele-Ferdinand
26. Salcia-Nouă
27. Salcia-Veche
28. Slobozia-Boteşti
29. Stupina
30. Tătaru
31. Tătăranu
32. Vâjâitoarea

IV. PLASA ORAŞUL

1. Batagu
2. Băbeni
3. Bălăceanu
4. Bălţaţi
5. Bărăşti
6. Brădeanca
7. Budrea
8. Cărătnăul-de-Sus
9. Câmpulungeauca
10. Ceauşu
11. Chiperu
12. Colibaşi
13. Costienii-de-Jos
14. Costienii-Mari
15. Costomiru
16. Coţatcu
17. Cristineşti
18. Cuculeasa
19. Dărămaţi
20. Dediuleşti
21. Drăgheşti
22. Drogu
23. Flămânda
24. Fotin
25. Galbenu
26. Grebănu
27. Gura-Făgetului
28. Heliade-Rădulescu
29. Herăşti
30. Homeşti
31. Jideni
32. Jirlău
33. Joiţa
34. Mărgăriteşti
35. Meocani
36. Moşeşti
37. Motohani
38. Murgeşti
39. Neculae-Fleva
40. Obidiţi
41. Oratia
42. Orzăneasca
43. Pardoşi
44. Pântecani
45. Petrişor
46. Plevna
47. Poşta
48. Putreda-Mare
49. Putreda-Mică
50. Racoviţeni
51. Răduceşti
52. Robeasca
53. Roşiori
54. Rubla-Mare
55. Rubla-Mică
56. Sătuc
57. Şchiopeni
58. Ştiubeiu
59. Tăbăcari
60. Tigoiu
61. Topliceni
62. Udreşti-Zamfireşti
63. Valea-lui-Lal
64. Valea-Raţei
65. Valea-Şchiopului
66. Vişani
67. Zăplaz

V. PLASA PLĂINEŞTI

1. Al. Vaida-Voevod
2. Beciu
3. Blidare
4. Bogza
5. Bonţeşti
6. Bordeştii-de-Jos
7. Bordeştii-de-Sus
8. Budeşti
9. Căiata
10. Cândeşti
11. Cârlige
12. Ceardac
13. Cornetu
14. Coroteni
15. Coteşti
16. Crângu-Sihlea
17. Dălhăuţi
18. Dragosloveni
19. Faraoane
20. Goleşti
21. Goleştii-de-Sus
22. Gologanu
23. Gugeşti
24. Gura-Caliţei
25. Lieşti
26. Mărăcini
27. Nemţari
28. Obrejiţa
29. Odobasca-Coteşti
30. Olăreni
31. Olteni
32. Oreavu
33. Petroasa (com. Faraoanele)
34. Petroasa (com. Tâmboeşti)
35. Plăineşti
36. Popeşti
37. Retezaţi
38. Risipiţi
39. Râmniceanca
40. Rotăreşti
41. Runcu
42. Satu-Nou
43. Sihlea
44. Slimnic
45. Slobozia-Bradului
46. Slobozia-Ciorăşti
47. Sluţi
48. Tâmboeşti
49. Tercheşti
50. Treisteni
51. Urecheşti
52. Valea-Beciului
53. Vârteşcoiu
54. Vlăduleasa
55. Voetenu
56. Zilişte

VAS DIN EPOCA LA TÈNE

JUDEȚUL ROMAN

Stema. Scut roșu, cu trei spice de grâu, de aur, așezate vertical unul lângă altul.

Simbolizează marea producție de cereale a județului.

Este vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R. este așezat spre mijlocul Moldovei, pe valea Siretului și anume la confluența acestuia cu apa Moldovei.

Suprafața: 1.880 km². Numai județele Suceava și Cernăuți sunt mai mici decât județul R.

Infățișarea pământului. Valea Siretului, largă aici de peste 5 km și însoțită, pe dreapta, de terase frumos și continuu desfășurate, taie județul în două părți neegale: în partea vestică, o serie de culmi deluroase coboară domol dela peste 300 m printre afluenții Moldovei (cu valea aproape tot atât de largă cât a Siretului) și ai Siretului. In stânga acestuia însă, județul se întinde până sus pe spinarea netedă a podișului moldovenesc, înalt aci de peste 400 m și terminat către Siret printr'o coastă destul de repede și fragmentată de numeroase văi scurte, torențiale.

Climă și ape. Clima este de tip nordic, mai aspră (temperatura iernii între —4° și —5°) dar și mai umedă decât în sudul Țării. Aceasta însă numai în partea vestică a județului căci în cea estică, prin cantitatea redusă a precipitațiunilor anuale (sub 500 mm) clima se apropie mai mult de tipul celei pontice (de stepă).

Două ape principale udă acest ținut: *Siretul*, care am văzut că trece prin mijlocul lui și Moldova care se termină în acest « județ de confluență ». Celelalte râuri sunt fără mare importanță (inclusiv Bârladul care are doar obârșiile în partea de răsărit a acestui ținut).

Vegetație. Intregul județ este aproape total despădurit; se păstrează totuși întinse făgeturi pe podișul înalt din stânga Siretului iar pe dealurile mai joase de pe dreapta aceleiași văi, numai pâlcuri neînsemnate de stejari și de fagi. In luncile Siretului și Moldovei în fine s'au desvoltat asociații de esențe albe și chiar plante de mlaștină.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul R. și-a luat numele dela orașul capitală, fundat de Roman Vodă (1391—1396).

In 1467, a fost pustiit de armatele lui Matei Corvinul, care avea să sufere apoi amarnica înfrângere dela Baia.

In 1497, când Ștefan cel Mare a fost atacat de Ion Albert, el și-a așezat tabăra la Roman, unde s'au concentrat armatele care au sdrobit apoi pe Poloni, la Codrul Cosminului.

Monumente istorice. In orașul Roman:

Biserica Episcopiei, ridicată de Ștefan cel Mare și refăcută mai târziu de Voevodul Ștefan Tomșa, cu frumoase fresce.

Biserica Precista-Mare, înălțată la 1569 de Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu și renovată în diferite rânduri.

Biserica Sf. Voevozi, ctitorie a lui Ștefan Tomșa, refăcută de Spătarul Vasile Cantacuzino.

Biserica armenească, înălțată la 1609.

In restul județului:

Biserica din Doljești construcție din secolul al XVIII-lea pe locul unei vechi biserici a lui Ștefan cel Mare.

Biserica din Văleni-Șcheia, ridicată de Cosma Șarpe Postelnicul la 1519.

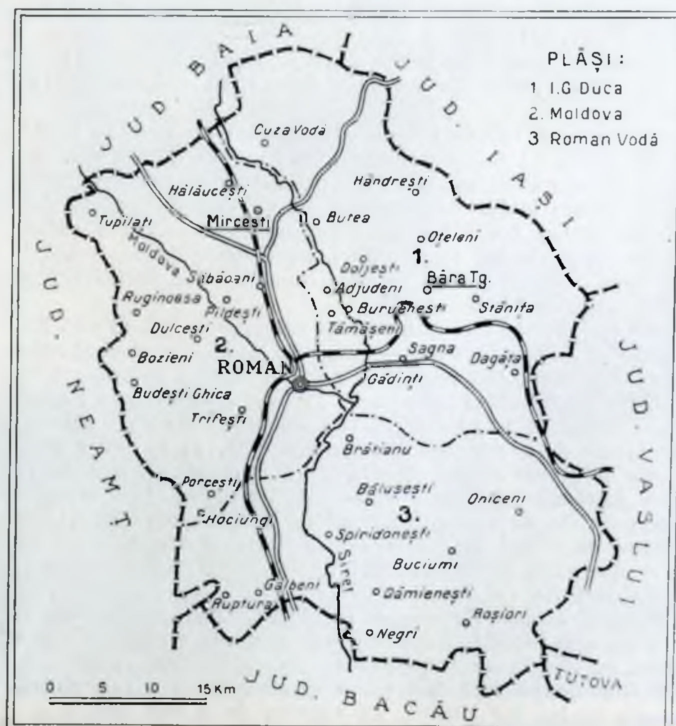
POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul R. numără 151.918 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	151.918	75.140	76.778
Orașul Roman	28.948	15.058	13.890
Total rural	122.970	60.082	62.888
1. Plasa Miron-Costin . .	61.661	30.123	31.538
2. Plasa Roman-Vodă . .	61.309	29.959	31.350

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	151.918	30—49 ani	33.101
		50—69 ani	14.417
0— 9 ani	43.956	70 ani şi peste . . .	2.705
10—29 ani	57.255	Vârstă nedeclarată . .	484

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul Roman, după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936 inclusiv, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.389	3.764	2.625	40,2	23,7	16,5
1931	153.333	6.278	3.446	2.832	40,9	22,5	18,4
1932	156.527	6.921	4.198	2.723	44,2	26,8	17,4
1933	158.678	6.020	3.207	2.813	37,9	20,2	17,7
1934	161.586	6.407	4.418	1.989	39,7	27,3	12,4
1935	163.364	6.317	3.552	2.765	38,7	21,7	17,0
1936	166.744	6.800	3.442	3.358	40,8	20,6	20,2

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului Roman a fost de 170.005 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 151.918 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.087 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 11,9%.

ECONOMIE

Judeţul R. este caracterizat printr'o intensă exploatare agricolă şi în special prin cultura sfeclei de zahăr.

Importantă industrie alimentară.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 188.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 113.987 ha, adică 60,63% din suprafaţa judeţului şi 0,39% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 15.252 ha, adică 13,38% iar mica proprietate 98.735 ha, adică 86,62%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 88.260 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 49.383 ha, cu o producţie de 587.657 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 138 mil. lei.

Grâul ocupă 14.650 ha, cu o producţie de 146.529 chint. (prod. medie la ha 10,0 chint.), în valoare de 58 mil. lei.

Ovăzul ocupă 13.986 ha, cu o producţie de 142.657 chint. (prod. mepie la ha 10,2 chint.), în valoare de 43 mil. lei.

Orzul ocupă 9.908 ha, cu o producţie de 102.112 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Secara ocupă 311 ha, *măturile* ocupă 8 ha, *meiul* ocupă 7 ha, *hrişca* ocupă 7 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.095 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 1.688 ha, cu o producţie de 51.990 chint. fân (media la ha 30,8 chint.), în valoare de 7 mil. lei şi 60 chint. sământă. *Trifoiul* ocupă 1.260 ha, cu o producţie de 29.358 chint. fân (media la ha 23,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Dughia* ocupă 1.123 ha, cu o producţie de 26.518 chint. (media la ha 23,6 chint.), în valoare de 3 milioane lei. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 501 ha cu o producţie de 88.165 chint. (media la ha 176,0 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 6.523 ha cu o producţie de 135.976 chint. (media la ha 20,8 chint.), în valoare de 18 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.242 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 2.030 ha, cu o producţie de 255.780 chint. (media la ha 126,0 chint.), în valoare de 32 mil. lei. *Mazărea* ocupă 892 ha, cu o producţie de 7.314 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Cartofii printre porumb* dau o producţie de 12.395 chint. în valoare de 2 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 78.574 chint., în valoare de 28 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 451.052 chint., în valoare de 23 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6.408 ha. Din această suprafaţă *sfecla de zahăr* ocupă 4.842 ha, cu o producţie de 743.731 chint. (media la ha. 153,6 chint.), în valoare de 41 mil. lei. *Cânepa* ocupă 578 ha, cu o producţie de 3.898 chint. fuior (media la ha. 6,8 chint.), în valoare de 14 mil. lei şi 2.790 chint. sământă (media la ha. 4,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de sfecla de zahăr este clasată în locul întâiu din ţară.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (188.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.982 ha.

Fâneţele naturale ocupă 6.755 ha, cu o producţie de 112.808 chint. (prod. medie la ha. 16,7 chint.), în valoare de 12 mil. lei.

Păşunile ocupă 17.871 ha.

Pădurile ocupă 26.096 ha.

Pomii fructiferi ocupă 889 ha.

Viţa de vie ocupă 614 ha (din care viile pe rod 451 ha), cu o producţie de 14.770 hl (prod. medie la ha 32,7 hl), în valoare de 4 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul R. se găseau în anul 1935:

Cai 22.661, boi 40.636, oi 89.531, capre 227, porci 20.670, stupi sistematici 3.314, stupi primitivi 2.949.

Industrie. 6 mori sistematice (dintre care 3 la Roman), 1 fabrică de zahăr, 3 de ulei, 1 de paste făinoase, 1 de bomboane, halva, rahat etc., 1 de băuturi spirtoase, 1 de glucoză, 1 de chituri şi uleiuri sicative, 1 de săpun, 3 de articole de tablă şi sârmă, 3 de pielărie, 1 de cărămizi şi ţigle, 3 de teracotă şi 1 de frânghii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *). Moara «Moldova», Roman (inv. 22), Moara C. F. Rohrlich, Roman (soc: 8, inv. 20), Fabrica şi rafinăria de zahăr «Danubiana», Roman (inv. 703), Fabrica de uleiuri vegetale C. F. Rohrlich, Roman (inv. 13), Fabrica de glucoză a soc. «Glucoza», Galbeni (soc. 12, inv. 1), Fabrica de chituri şi uleiuri sicative «Roro», Roman (inv. 7) şi Fabrica de pielărie Petre Valter et Fii, Roman (inv. 6).

INDUSTRIA 1) JUDEŢULUI ROMAN IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	4.219	2.102	617.043
Textilă	—	1	55	—	—
Chimică	—	1	—	—	—
Metalurgică . . .	3	—	36	53	1.675
Pielărie	3	—	180	55	5.344
Materiale de construcţie	1	—	70	42	1.097
Total . . .	13	4	4.560	2.252	625.159

1) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *6 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor la finele anului 1934 se prezintă astfel:

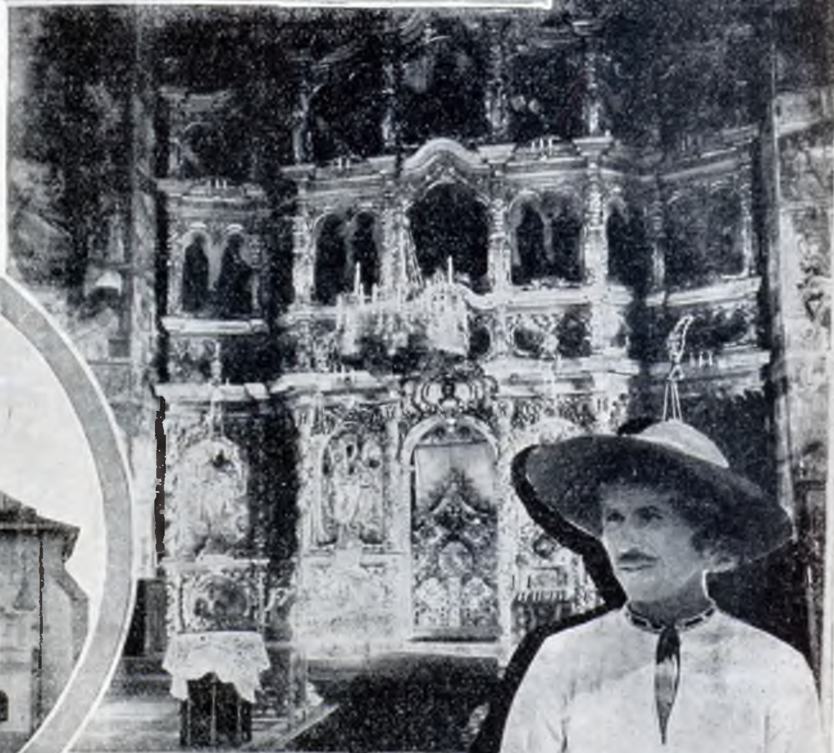
ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	1.017.889	Fonduri. . . .	40.792.975
Plasamente . . .	112.116.861	Angajamente .	90.130.522
Imobilizări . . .	6.838.429	Rezultate . . .	144.016
Rezultate . . .	11.094.334		
Total . .	131.067.513	Total . .	131.067.513

Situaţie întocmită pe baza bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, afară de Banca Comerţului, al cărei bilanţ a fost încheiat la 1 Aprilie 1935.

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

EPISCOPIA DIN ROMAN

EPISCOPIA: INTERIOR (CATAPETEASMA)

EPISCOPIA: INTRAREA

ROMAN: VEDERE GENERALĂ A ORAŞULUI

ŢĂRAN DIN STRUNGA

Cooperative de credit (bănci populare) 72, cu 12.747 membri şi cu un capital social vărsat de 23.093.343 lei. Imprumuturi acordate 49.408.417 lei(neconvertite 13.678.414 lei, convertite 13.434.223 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 22.295.780 lei). Depuneri spre fructificare 11.446.546 lei. Totalul bilanţului 56.702.133 lei.

Cooperative de consum 12, cu 708 membri şi cu un capital social vărsat de 530.022 lei. Mărfuri generale în valoare de 263.873 lei. Bilanţul încheiat: 1.223.466 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului R. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.452.566**
Venituri ordinare	*6.841.719*
Venituri extraordinare	*1.519.772*
Venituri speciale	*3.091.075*
Cheltueli	**11.452.566**
Cheltueli ordinare	*6.841.719*
Cheltueli extraordinare	*1.519.772*
Cheltueli speciale	*3.091.075*

Drumuri. Judeţul R. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.172 km 608 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 118 km 754 m întreţinute de Direcţiunea Generală a Drumurilor, din care 112 km 804 m, sunt pietruiţi şi pavaţi.

Drumuri judeţene 479 km 218 m, întreţinute în întregime de administraţia judeţului, din care 450 km 721 m sunt pietruiţi.

Lungimea podurilor este de 4.888,79 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.049,80 m, judeţene 2.580,71 m, şi comunale 1.258,28 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bacău–Roman–Tg.-Frumos* (Roman-Strunga = 31 km).
2. *Săbăoani – Fălticeni.*
3. *Roman – Vaslui.*

Cale ferată. Judeţul R. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 97 km din care linii principale simple 52 km şi linii secundare simple 45 km.

Itinerarii principale. Rapide şi accelerate: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore-Ghica-Vodă (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova).

Staţii importante: Roman.

Poştă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T. de stat* la Roman, Băceşti şi Dămieneşti; *1 oficiu autorizat* (I. G. Duca); *2 agenţii speciale* la Galbeni şi Mirceşti; *1 oficiu balnear* la Strunga şi *1 gară cu serviciu poştal* (Hălăuceşti).

Oficii telefonice la Roman, I. G. Duca, Băceşti, Dămieneşti, Galbeni şi Mirceşti.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Strunga*, staţiune balneară, situată în mijlocul unui frumos parc ce se continuă cu pădurea, pe coasta de Răsărit a dealului Strunga, la 230 m înălţime. Climat constant, temperatura medie vara 20,5 C. Ape sulfuroase alcaline (7 izvoare) cunoscute şi analizate încă din anul 1834. Indicaţiuni: reumatism, nevralgii, cataruri ale căilor respiratorii şi urinare, boli de piele, sifilis.

Stabiliment balnear nou, pentru băi calde şi de nămol. Anotimp: 1 Iunie – 30 August. Oficiu P.T.T., medic, farmacie. Gară la Târgu-Frumos pe linia Paşcani – Iaşi. Curse de autobuze dela Roman şi dela Târgu-Frumos până în staţiune. Cazinou, orchestră, cinematograf. Excursii şi plimbări în împrejurimi.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 118.069 locuitori din cari 54,6% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 69,3% bărbaţi ştiutori de carte şi 40,5% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,6	0,3
2. Primară	70,0	95,3
3. Secundară	16,0	2,6
4. Profesională	9,6	1,6
5. Universitară	2,5	0,2
6. Alte şcoli superioare	1,3	0,0

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului R. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 38.750 locuitori (2.565 mediu urban şi 36.185 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 seminar teologic, 1 şcoală normală de băieţi, 1 liceu industrial, 1 liceu comercial, 1 şcoală profesională de fete.

Şcoli primare 184, din care 174 rurale şi 10 urbane (182 şcoli de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 25.461 elevi (1.843 mediu urban şi 23.618 mediu rural) şi cu 541 învăţători şi alt personal didactic (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 33, din care 28 rurale şi 5 urbane (32 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 1.586 copii (245 mediu urban şi 1.341 mediu rural) şi cu 34 conducătoare. (Situaţia din 1934)

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale la: Roman, Băhnişoara, Barticeşti, Drăgeşti, Elisabeta-Doamna, Holm, Icuşeşti, Mirceşti, Muncelul-de-Sus (cămin model), Miron Costin, Poieniţa, Tupilaţi şi Văleni.

Liga Culturală are un cămin în comuna Boghicea.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 27 cămine culturale şi 36 biblioteci, adică în total 63 organizaţii culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

La Roman mai activează: Soc. culturală «Miron Costin», Soc. culturală «Alex. Vlahuţă», Soc. «Principele Nicolae», 4 asociaţii culturale evreeşti, 3 soc. sportive şi 3 cinematografe.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 73,3% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică episcopolă, 126 biserici ortodoxe, 34 romano-catolice, 1 armenească, 1 lipovenească şi 20 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

1 mănăstire ortodoxă de călugăriţe, (Giurgeni).

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Romanului înfiinţată de Alexandru-cel-Bun, la care au păstorit până azi 57 episcopi.

1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului R. este oraşul *Roman*. Judeţul şi 216 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa I. G. Duca	69 sate
II.	Plasa Moldova	61 sate
III.	Plasa Roman-Vodă	86 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Roman cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţei de Apel din Iaşi.

5. judecătorii la Roman, I. G. Duca, Dămieneşti şi Mirceşti cu un total de 10 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Roman (spital militar), Elisabeta-Doamna, Mirceşti, Dămieneşti şi I. G. Duca.

Epitropia Sf. Spiridon din Iaşi întreţine spitalul «Precista-Mare» din Roman şi spitalul «Fraţii Mihalache» din Băceşti.

In comuna Băceşti se află un spital comunal, iar în oraşul Roman un spital particular izraelit.

Dispensare de stat la: Cuza-Vodă, Heleştieni, Pânceşti, Strunga, Gherăeşti, Muncelul-de-Sus, Porceşti, Băluşeşti, Galbeni, Roşiori.

1 dispensar comunal şi 2 dispensare particulare la Roman (Dispensarul de copii « Voevodul Mihai » şi Dispensarul de sugaci « Principele Mircea »).

Serviciul sanitar al judeţului şi Serviciul sanitar al oraşului Roman.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale la Roman şi organizaţie medicală cu un total de 4 medici.

Instituţii de asistenţă şi binefacere în oraşul Roman: Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. de ajutor mutual « Fraternitatea », Soc. filantropică « Iubirea de oameni », Azilul de bătrâni comunal, Azilul de bătrâni evreiesc.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Roman, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ROMAN

A) **Oraşe**

1. Roman (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA I. G. DUCA

1. Adjudeni
2. Băluşeşti
3. Boatca
4. Boghicea
5. Brătuleşti
6. Buhoanca
7. Bunghi
8. Burueneşti
9. Butea
10. Buzdug
11. Carol I
12. Călugăriţa-Negreşti
13. Căuşeni
14. Chicera
15. Chichirdicul
16. Ciurea
17. Cogâlniceni
18. Criveşti
19. Cucova
20. Cuza-Vodă
21. Dagâţa
22. Doljeşti
23. Fărcăşeni
24. Fedeleşeni
25. Fundul-Poenei
26. Găureana
27. Gâdinţi
28. Ghidion
29. Hăbăşeşti
30. Hărmăneasa
31. Hândreşti
32. Heleştieni
33. Holm
34. I. G. Duca
35. Lingurari-Ursari
36. Luţca
37. Marginea
38. Mănăstirea
39. Miclăuşeni
40. Movileni
41. Nistrea
42. Oboroceni-de-Jos
43. Oboroceni-de-Sus
44. Oţeleni
45. Pânceşti
46. Petricheni
47. Piscu-Rusului
48. Poenari
49. Poenile-Oancei
50. Poeniţa
51. Principele Carol
52. Rediu
53. Rotunda
54. Sagna
55. Scheia
56. Slobozia
57. Stăniţa
58. Strunga
59. Tarniţa
60. Tălpălăi
61. Tămăşeni
62. Todireni
63. Vadul-Vejei
64. Veja
65. Vlădnicele
66. Volintireşti
67. Vovrieşti
68. Vulpăşeşti
69. Zece-Prăjini

II. PLASA MOLDOVA

1. Barticeşti
2. Başta
3. Bârjovem
4. Bogzeşti
5. Boteşti
6. Bozieni-Balş
7. Brănişteni
8. Briţcani
9. Budeşti-Ghica
10. Butnăreşti
11. Carol al II-lea
12. Căciulaţi
13. Cârligul
14. Climeşti
15. Cordun
16. Corhana
17. Cotu-Vameş
18. David
19. Dulceşti
20. Elisabeta Doamna
21. Făurei
22. Gherăeşti
23. Giuleşti-din-Deal
24. Giuleşti-din-Vale
25. Hălăuceşti
26. Hociungi
27. Iugani
28. Lecuşeni
29. Luncaşi
30. Micşuneşti
31. Mirceşti
32. Miron-Costin
33. Miteşti
34. Mogoşeşti
35. Moreni
36. Muncelul-de-Sus
37. Munteni
38. Nisporeşti-Zăpodia
39. Pildeşti
40. Poiana
41. Porceşti
42. Prăjeşti
43. Principele-Ferdinand
44. Principesa-Maria
45. Răchiteni
46. Rediu
47. Roşiori
48. Ruginoasa
49. Săbăoani
50. Secueni
51. Sofrăceşti
52. Spiridoneşti
53. Sturza
54. Tatomireşti
55. Teţcani
56. Traian
57. Trifeşti
58. Tupilaţi
59. Unceşti
60. Ursăreşti
61. Văleni

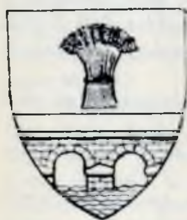
III. PLASA ROMAN-VODĂ

1. Aldeşti
2. Alexandri
3. Arămeşti
4. A-Treia-Parte
5. Avereşti-de-Jos
6. Avereşti-de-Sus
7. Băbuşa
8. Băceşti-Sat
9. Băceşti-Târg
10. Băhnişoara
11. Băluşeşti
12. Băneasa
13. Bătrâneşti
14. Boanţa
15. Bozieni
16. Bradu
17. Brăteanu
18. Broşteni
19. Buciumi
20. Călineşti
21. Călugăreni
22. Căutişeni-Burchi
23. Căutişeni-Răzeşi
24. Cârligi
25. Chilii
26. Ciornei
27. Ciutureşti
28. Corneşti
29. Cotu-lui-Bălan
30. Cotu-Grosului
31. Crăeşti
32. Cuci
33. Dămieneşti
34. Drăgeşti
35. Ezer
36. Filipeşti
37. Fundul-Şiştarului
38. Galbeni
39. Giurgeni
40. Golani
41. Gorovei
42. Hârleşti
43. Icuşeşti
44. Iucşa
45. Izvor
46. Liliacul
47. Liuseşti
48. Lunca
49. Mărmureni
50. Măgla
51. Mesteacăn
52. Misihăneşti
53. Muncelul-de-Jos
54. Muncelul Durei
55. Negri
56. Neguşeni
57. Oniceni
58. Onişcani
59. Pădureni
60. Păltiniş
61. Pietrosul
62. Poenile-de-Jos
63. Poiana-Durei
64. Poiana-Iuraşcu
65. Pustieta
66. Recea
67. Rocna
68. Roşiori
69. Ruptura
70. Sasa
71. Săcăleni
72. Săcătura
73. Serbeşti
74. Solca
75. Spiridoneşti
76. Strâmba
77. Tabăra
78. Tuţcani-din-Deal
79. Tuţcani-din-Vale
80. Ursoaia
81. Urzici
82. Vadul
83. Valea-Enei
84. Valea-Mare
85. Valea-Ursului
86. V. Gh. Morţun

VAS DIN EPOCA BRONZULUI

JUDEȚUL ROMANAȚI

Stema. Scut albastru, tăiat. In câmpul superior, un snop de grâu de aur; în câmpul inferior, un pod de aur peste valuri de argint.

Simbolizează bogăția de grâne a județului și podul construit de Constantin cel Mare în dreptul Celeiului.

Este stema veche, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul R. e așezat în colțul S-V al Olteniei, între Olt și Dunăre.

Suprafața: 3.560 km².

Infățișarea pământului. In Nordul județului se înalță până la peste 200 m culmile teșite ale platformei oltene. Ele se resfiră printre afluenții Oltului și ai Jiului și scad treptat către Sud unde se pierd în a doua unitate de relief a ținutului: câmpul Caracalului. Acesta se întinde, uniform și neted în partea lui răsăriteană; vălurit, în partea lui vestică unde a fost acoperit de nisipul dunelor orientate V-E conform cu direcția vântului dominant. Către Olt și către Dunăre, Câmpul Caracalului cade în mai multe trepte foarte largi (terase) acoperite fie de nisipul dunelor (în S-V), fie de aluviuni recente (în S-E). Ultima terasă, în fine, mărginește lunca Dunării, largă și acoperită de bălți, în Vest și foarte strâmtă, în Est, unde, grație acestei împrejurări, s'a putut așeza portul Corabia.

Climă și ape. Clima este continentală extremă, cu contraste destul de puternice, mai ales în partea de câmpie (peste 27° diferența termică medie între iarnă și vară). Totuși, dacă exceptăm colțul S-V, unde cad mai puțin de 500 mm precipitațiuni anual, putem socoti clima acestui ținut, mai umedă decât a regiunilor de câmpie din partea răsăriteană a țării.

In afara Dunării cu bălțile sale (*Potelul*) și în afară de Olt, ambele pe marginea județului, în Nord, trec pieziș și se varsă în Olt, *Oltețul* și *Tesluiul*. In restul ținutului, mai ales în câmpul înalt al Caracalului, apele curgătoare lipsesc aproape cu totul, iar cele subterane se găsesc la adâncime prea mare pentru ca să fi putut atrage așezările omenești. Așa se explică absența totală a satelor de pe câmpul din răsăritul liniei Caracal – Corabia.

Vegetația se împarte și aici după relief și după cantitatea precipitațiunilor. In Nord, se păstrează, mai ales între Teslui și Olteț, pâlcuri din întinsele păduri de stejar de altădată. In Sud însă, predomina altădată stepa cu graminee în care se amestecau și multe plante de origine mediteranee. Condițiile speciale de sol din S-V au adăugat acestei asociații de stepă și o bogată vegetație arenacee în cuprinsul dunelor de nisip. Solul fiind de altfel mai puțin productiv în această parte, stepa, modificată mult prin păscut, se păstrează relativ mai bine aici decât în restul județului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Situat pe valea Oltului în drumul legiunilor către Apulum, în inima Daciei Traiane, teritoriul județului R. a fost semănat în acele timpuri de numeroase așezări.

O puternică viață romană a fremătat în acest colț de țară. Aci se afla Romula — castru pe urmele căruia arheologii au făcut prețioase descoperiri — și Malva (Celeiul de azi) situată la un punct strategic pe Dunăre, unde, se pare, a fost capitala uneia din cele trei diviziuni ale Daciei Traiane: Dacia Malvensis.

Reșca de azi, din preajma Romulei antice, pare să derive dela un Resculum roman.

După ce Dacia a fost părăsită de legiunile, romane, sub Aurelian, în Malva au rămas totuși importante formațiuui militare, ca sentinele înaintate ale imperiului

In tot cazul, după ce Constantin cel Mare cucerește din nou regiunea care se întindea de-alungul malului stâng al Dunării, el construește, la Malva, un pod ale cărui urme pot fi văzute și astăzi, când apele scad.

Din timpul imperiului bizantin datează probabil așezarea dela Corabia, vestigiu al navigației bizantine pe Dunăre (dela gr. *καράβι*).

Numele județului, cu sufixul vădit slav «ați» derivă, după afirmația profesorului Iorga, dela numele unui cneaz sau jude: Roman.

Numele orașului capitală — derivat de filologii noștri latinisanți dela acela al împăratului Caracalla — e mai probabil de origină turcă: Kara Kalé înseamnă pe turcește Cetate Neagră.

In cuprinsul judeţului, la Izlaz, revoluţionarii au proclamat la 9 Iunie 1848, guvernul provizoriu care avea misiunea să dea ţării aşezămintele cele mai liberale.

Monumente istorice. *Mânăstirea Căluiu*, ctitorită în 1579 de fraţii Buzeşti, tovarăşii de arme şi căpitanii glorioşi ai lui Mihai. Portretele lui Petru Cercel, fratele lui Mihai, ale lui Mihai şi familiei sale precum şi portretele ctitorilor. Mormintele lui Preda şi Radu Buzescu.

Ruinele cetăţii romane Romula, în hotarul satelor Reşca şi Hotărani (sec. II—III după Ch.).

Mânăstirea Brâncoveni înnoită de Matei Basarab în 1632 în satul de origină al famiei Domnitorului-martir Constantin Brâncoveanu. (Mormântul Doamnei Stanca, mama voevodului).

Ruinete cetăţii romane Malva din comuna Celeiu, lângă Dunăre, unde în secolul IV d. Chr., Constantin cel Mare a construit un pod de piatră peste Dunăre.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul R. numără 271.288 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	271.288	129.567	141.721
Total urban	29.720	14.549	15.171
1. Oraşul Caracal	14.769	7.369	7.400
2. Oraşul Balş	5.570	2.668	2.902
3. Oraşul Corabia	9.381	4.512	4.869
Total rural	241.568	115.018	126.557
1. Plasa Dunărea	69.432	33.043	36.380
2. Plasa Ocolul	81.610	39.146	42.469
3. Plasa Oltul-de-Sus . .	90.526	42.829	47.694

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	271.288	30—49 ani	58.634
		50—69 ani	26.915
0— 9 ani	75.076	70 ani şi peste . . .	4.555
10—29 ani	104.882	Vârstă nedeclarată . .	1.226

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul R., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	10.149	6.430	3.719	36,1	22,8	13,2
1931	273.135	10.083	6.390	3.693	36,9	23,4	13,5
1932	277.911	11.558	6.662	4.896	41,6	24,0	17,6
1933	281.584	9.452	5.982	3.470	33,6	21,2	12,4
1934	285.861	10.315	6.080	4.235	36,1	21,3	14,8
1935	288.797	9.338	7.038	2.300	32,3	24,4	7,9
1936	292.500	11.043	6.668	4.375	37.8	22,8	15,0

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populaţiei judeţului Romanaţi a fost de 296.536 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 271.288 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 25.248 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 9,3%.

ÎNFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Pământul judeţului R. se prezintă sub două aspecte, cari au diferenţiat pe oameni încă din cele mai vechi timpuri.

1. *Partea de Nord* de linia Stoeneşti-Caracal-Zănoaga-Leu, mai mult de $^1/_3$ din întinderea judeţului, are pământul mai accidentat şi mai variat, prin ape, prin dealuri şi văi, prin păduri şi păşuni naturale.

Satele sunt mai dese şi mai mici, de tipul « răsfirat » cu casele în general pe o linie principală, şi variind, ca direcţie, după cursurile apelor şi după văi.

Casele sunt mici de 2—3 camere, apropiate ca formă, de casele Dacilor de pe Columna Traiană.

Oamenii sunt mai modeşti în toate, în ocupaţii, în venituri şi cheltueli, în instrumentele de muncă, plugul cu 2 boi, carul mic, cu 2 boi; maşini agricole mai puţine şi din cele mici.

2. *Partea de Sud* a judeţului este o câmpie întinsă, cu prea puţine accidente de teren, cu înclinaţii spre Dunăre şi Olt, cu ape de izvoare la suprafaţă, numai pe trei linii destul de bine văzute şi pe hartă: valea Oltului, valea Dunării şi linia Caracal-Corabia.

Aci e mai mult soare şi sunt mai multe vânturi, şi mai mari variaţii de climă ca la Nord.

Aci seceratul se face mai de timpuriu ca la Nord, — diferenţă până la o săptămână.

In câmpie satele sunt mai rare, şi dispuse pe câteva linii: valea Oltului, valea Dunării, linia Caracal-Corabia, iar o parte în grupe sau izolate, la Vest.

Aci nu mai sunt păduri naturale, ci în parte păduri de salcâmi plantaţi, mai ales la S.V. Satele sunt de tipul « adunat », adică satul e dispus pe mai multe linii, strânse, — direcţia N.S. pe valea Oltului; V.E. pe valea Dunării, linia Caracal Corabia, caşi cele dela Vest — iar cele noui formate oficial prin colonişti din celelalte sate pe mai multe linii perpendiculare N.S. şi V.E. cu loturi egale.

Casele erau altădată, mai ales până pela 1900, mai mult bordeie, în pământ, în special în câmpia de S.V., iar azi sunt mai toate de zid, acoperite cu tinichea, iar depe la 1920 încoace şi cu ţiglă, cu mai multe camere: 3 - 4 - 5, mai arătoase, după modele dela oraş. Gospodăriile sunt mai din plin, — mai ales în satele de moşneni dela Vest, — plugul cu 4 vite: 2 boi şi 2 cai; carul e mare, cu 4 vite; maşini agricole mai multe şi mai mari.

In ziua de Luni, la târgul din Caracal, se vede aceasta oricând: sătenii dela Reşna şi Hotărani vin cu « căruţă » cu lemne de câte 100—200 lei, pe când cei dela Celar, Ghizdăveşti şi Apele Vii vin cu « forgonul » încăcrat cu salcâmi plantaţi de ei, în valoare de 500—1000 lei.

Aici ocupaţia principală e cultura cerealelor, în special a grâului şi a porumbului.

Oamenii din această regiune sunt mai inimoşi şi mai stăruitori la lucru decât cei dela Nord. Ei caută câştiguri şi situaţii mai mari.

Cei mai mulţi elevi dela şcoalele secundare sunt din satele acestea.

Merită atenţia, mai ales, marele grup de sate de moşneni din regiunea de câmpie cu ape adânci, fără izvoare, dela S.V. de Caracal şi anume satele: Redea, Dioşti, Zănoaga, Leu, Castranova, Apele Vii, Ghizdăveşti, Celar, Zvorsca, Doboteşti, Armărăştii de Sus, şi în special Amărăştii de Jos.

Cu ţărani emigraţi din aceste sate s'au format între 1870—1900, în câmpia, goală mai înainte, prin împărţirea ei de către Stat, satele: Vişina Veche, Vişina Nouă, Traian, Ursa, Ştefan cel Mare, Praporul, Vădăstriţa, parte din Vlădila, parte din Rătunda, Bucinişul, Stăvarul, Urzica, Vârtopu-Butoiu, Florica.

Factorii geografici, — clima, pădurile şi mai ales apele, — au determinat aşezările omeneşti din cele mai vechi timpuri de cel puţin 2.000 de ani încoace.

Desigur, cu mult înainte de Romani, exista şanţul numit « Brazda lui Novac », pe linia Craiova-Popânzăleşti-Şopârliţa-Vlăduleni-Coteana (Olt), care despărţea, probabil, două populaţii deosebite.

Sub Romani linia dintre Nord şi Sud s'a coborît cu vreo 7—8 km, la Reşca, de unde drumul roman, foarte solid, se desparte în două ramuri: Reşca-Izlaz şi Reşca-Celei.

In timpuri mai noui, de prin Evul mediu, linia s'a coborît cu încă 7—8 km. mai spre Sud, la Caracal, poate din cauza drumului Craiova-București.

Caracalul n'are, deci, o poziție la întâmplare, ci este o răscruce între 2 drumuri naturale-sociale: 1. NS, Transilvania-Dunăre, pe valea și câmpia Oltului, și 2. VE, linia dintre regiunea de Nord accidentată și câmpia dela Sud, între «Munte» și «Baltă» cum și drumul cel mai drept între Craiova-București.

Afară de aceasta, Caracalul atrage și puternicele sate de moșneni dela SV, cum și cele din dreptu-i din județul Olt. Astfel, orașul acesta e un centru de întâlnire între sătenii din juru-i, pe o rază de 30—35 km.

Țăranii aduc la oraș cereale, vite, lemne, păsări, legume, etc. și cumpără, în schimb, țesături, îmbrăcăminte, încălțăminte, fierărie, scânduri, var, țiglă, ciment, etc.

Prin sate se face și comerț ambulant. Cei dela deal, în special din Vâlcea, aduc sare, păcură, gaz, poame (mere, pere, prune), și iau în schimb cereale, făcând de multe ori acest schimb fără intermediul banilor, ca în timpurile primitive.

In sate centrul comercial e tot cârciuma, care servește și ca loc de întâlnire și de discuție, și unde se vând și diferite mărunțișuri. Magazine cu alte articole sunt rare.

Dintre bâlciuri cel mai însemnat e marele bâlciu de Rusalii dela Caracal, unde vin negustori și din Ardeal: Sibiu, Oradea, etc.

Portul s'a schimbat și el mult în ultimii 50 de ani, mai ales pentru hainele de sărbătoare.

Obiceiurile și credințele cele vechi durează numai în parte.

Posturile nu se mai țin viguros. Boalele se caută tot mai puțin cu babele și tot mai mult cu doctorii.

Cultura oficială s'a răspândit și se răspândește mereu; buna stare economică la fel. Șomaj nu există și nu va exista mult timp în Romanați.

Vieața oscilează mereu între patriarhal și «modern».

BISERICA MÂNĂSTIRII CĂLUIU

Romanații e un județ care a dat nu numai muncitori harnici ai ogoarelor, ci și oameni de seamă în trecut: Frații Buzești în secolul XVI-lea și XVII-lea, domnitori ca Matei Basarab, panduri de ai lui Tudor Vladimirescu, haiduci luptători ca Jianu și Mereanu, revoluționari la 1848 ca Popa Șapcă, N. B. Locusteanu, general Magheru, etc. *I. C.*

ECONOMIE

Județul R. este, prin excelență, agricol. Cerealele cultivate mai mult sunt grâul și porumbul, a căror producție oferă un important prisos cultivatorilor.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 356.000 ha. Suprafața arabilă este de 270.822 ha, adică 76,07% din suprafața județului și 0,92% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 29.187 ha, adică 10,78%, iar mica proprietate 241.635 ha, adică 89,22%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 261.093 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 131.743 ha, cu o producție de 869.504 chint. (prod. medie la ha 6,6 chint.), în valoare de 343 mil. lei.

Porumbul ocupă 119.561 ha, cu o producție de 1.972.756 chint. (prod. medie la ha 16,5 chint.), în valoare de 464 mil. lei.

Ovăzul ocupă 3.755 ha, cu o producție de 26.537 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Orzul ocupă 3.705 ha., cu o producție de 33.319 chint. (producție medie la ha. 9,0 chint.), în valoare de 8 milioane lei.

Secara ocupă 1.734 ha, cu o producție de 11.445 chint. (prod. medie la ha 6,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 504 ha, cu o producție de 2.580 chint. (prod. medie la ha 5,1 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Măturile ocupă 89 ha, *hrișca* ocupă 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 3.597 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 2.473 ha, cu o producție de 66.940 chint. fân (media la ha 27,0 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 300 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.).

Plantele alimentare ocupă 3.412 ha. Din această suprafață *mazărea* ocupă 1.082 ha cu o producție de 11.301 chint. (media la ha 10,4 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Varza* ocupă 526 ha, cu o producție de 52.176 chint. (media la ha 99,2 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 15.546 chint., în valoare de 5 mil. lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 509.497 chint., în valoare de 25 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.323 ha. Din această suprafață *rapița* ocupă 656 ha, cu o producție de 3.309 chint. media la ha 5,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei, *tutunul*)

TROIŢĂ DIN CORLĂTEŞTI

ocupă 548 ha, cu o producţie de 4.513 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 10 mil. lei. *Cânepa* ocupă 411 ha, cu o producţie de 2.261 chint. fuior (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 8 milioane lei şi 1555 chint. sământă (media la ha. 3,8 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (356.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 397 ha.

Fâneţele naturale ocupă 4.357 ha, cu o producţie de 72.762 chint. (prod. medie la ha 16,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Păşunile ocupă 11.366 ha.

Pădurile ocupă 27.406 ha.

Livezile de pruni ocupă 760 ha, cu o producţie de 15.048 chint. (prod. medie la ha 19,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 248 ha.

Viţa de vie ocupă 9.134 ha (din care viile pe rod 7.819 ha), cu o producţie de 306.743 hl (prod. medie la ha 34,0 hl), în valoare de 73 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul R. se găseau în anul 1935: cai 15.999, boi 59.980, bivoli 817, oi 240.489, capre 6.170, porci 50.282, stupi sistematici 2386, stupi primitivi 3.618.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de oi, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de alte judeţe.

Industrie. 11 mori sistematice, 118 mori ţărăneşti, 1 fabrică de spirt (Corabia), 1 de tăbăcărie (Caracal), 4 de cherestea (Strejeştii-de-jos, Roşca, Cârlogani şi Potlogeni), 1 de mobile (Caracal), 2 de cărămidă şi ţiglă (Corabia), 1 de sobe de teracotă (Caracal) şi 2 ateliere mecanice de reparat maşini (Caracal).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *), Moara « Arceşti », Arceşti (inv. 6), Moara « Balşul », Balş (inv. 9) şi Fabrica de spirt « Margina-Reşiţa », Corabia (soc. 75, inv. 5).

INDUSTRIA [1]) JUDEŢULUI ROMANAŢI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	5	2	624	60	17.361
Metalurgică	1	—	15	76	4.900
Pielărie	2	—	44	28	3.212
Lemnului	1	1	8	—	—
Total	9	3	691	164	25.473

[1]) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ de cereale, animale, produse animale şi peşte.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *5 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3.236.680	Fonduri	32.842.083
Plasamente	74.842.484	Angajamente	61.049.639
Imobilizări	13.599.078	Rezultate	342.207
Rezultate	2.555.687		
Total	94.233.929	Total	94.233.929

Cooperative de credit (bănci populare) 132, cu 27.683 membri şi cu un capital social vărsat de 38.401.666 lei. Imprumuturi acordate 122.433.339 lei (neconvertite lei 11.116.143, convertite 46.642.258 lei, reduceri la împrumuturi convertite 64.674.938 lei). Depuneri spre fructificare 31.048.625 lei. Totalul bilanţului 143.659.998 lei.

Cooperative de producţie diversă 6, cu 952 membri şi cu un capital social vărsat de 1.266.573 lei. Valori imobilizate 1.378.698 lei. Totalul bilanţului 5.857.627 lei.

Cooperative forestiere 9, cu 738 membri şi cu un capital social vărsat de 1.542.655 lei. Fonduri 1.911.561 lei. Păduri şi material brut 391.370 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 1.656.243 lei. Bilanţul încheiat 13.504.107 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 3, cu 226 membri şi cu un capital vărsat de 344.246 lei. Aprovizionări în comun 31.080 lei. Bilanţul încheiat lei 2.097.021.

Cooperative de consum 19, cu 2.030 membri şi cu un capital social vărsat de 1.547.210 lei. Mărfuri generale în valoare de 599.917 lei. Bilanţul încheiat 14.609.009 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului R. pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.927.156**
Venituri ordinare	*11.341.173*
Venituri extraordinare	*3.183.903*
Venituri speciale	*6.402.080*
Cheltueli	**20.716.993**
Cheltueli ordinare	*11.141.173*
Cheltueli extraordinare	*3.183.903*
Cheltueli speciale	*6.391.917*

Drumuri. Judeţul R. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 961 km 306 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 172 km 164 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 168 km 084 m, restul de 3 km 080 m (pavat şi pietruit) fiind întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 444 km 533 m, din cari 326 km 502 m, sunt întreţinuţi de administraţia judeţului, iar 4 km 560 m, de comunele urbane.

Drumuri comunale 344 km 609 m.

Lungimea podurilor este de 4.614,85 m, din care poduri naţionale 839,00 m, judeţene, 2.237,85 m şi comunale 1.538,00 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Slatina – Craiova*
2. *Corabia – Caracal* (Corabia – Caracal = 38 km).
3. *Alexandria – Caracal – Craiova.*

Cale ferată. Judeţul R. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 132 km, din care 58 km linii principale simple şi 74 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): Bucureşti – Timişoara – Jimbolia (Belgrad, Paris).

Accelerate: Bucureşti – Timişoara, Bucureşti – Piatra Olt – Sibiu.

Staţii importante: Piatra-Olt, Caracal, Corabia.

Navigaţie fluvială. Curse regulate ale Societăţii N.F.R. pe linia Turnu-Severin — Calafat — Corabia — Rusciuc — Giurgiu—Silistra—Cernavoda — Brăila— Galaţi şi înapoi.

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Poştă, telegraf, telefon. *5 oficii P.T.T. de stat* la Caracal, Balş, Corabia, Izlaz şi Piatra-Olt; *1 oficiu autorizat* la Osica-de-Sus; *5 agenţii speciale* la Celaru, Dăbuleni, Grojdibodu, Obârşia şi Vlădila şi *4 gări cu serviciu poştal*: Arceşti, Romula, Străjeşti şi Vişina.

Oficii telefonice: Caracal, Balş, Corabia, Izlaz, Osica-de-Sus, Piatra-Olt, Vlădila.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 214.323 locuitori, din cari 49,5% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 69,0% bărbaţi ştiutori de carte şi 32,2% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,8	0,5
2. Primară	76,5	93,8
3. Secundară	12,2	3,6
4. Profesională	7,9	1,8
5. Universitară	1,7	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului R. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 72.684 loc. (6.582 mediu urban şi 66.102 mediu rural).

Şcoli secundare. In oraşul Caracal: 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 şcoală normală de fete, 1 şcoală de menaj, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu comercial de băieţi.

In oraşul Corabia: 1 liceu de băieţi, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi.

In oraşul Balş: 1 gimnaziu industrial de băieţi.

In Armăşeştii-de-Jos: 1 gimnaziu industrial de băieţi.

Şcoli primare 227, din care 213 rurale şi 14 urbane (toate şcoli de stat), cu un număr total de 39.577 elevi (3.413 mediu urban şi 36.164 mediu rural) şi cu 709 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 2, urbane, 1 de stat şi 1 confesională, cu un număr total de 64 copii şi cu 2 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Corabia, Arceşti, Băbici, Bold (suburbia or. Caracal), Celaru, Cepari, Cilieni, Comanca, Colibaşi, Curtişoara, Dăbuleni, Devesel, Dioşti, Dobriceni, Dobrun, Dranovăţ, Fălcoiu, Grădinele, Grajdibodu, Gura-Padinii, Isbiceni, Izvorul, Leu, Marotinul-de-Sus, Marotinul-de-Jos, Obaga, Osica-de-Jos, Osica-de Sus, Pârscoveni, Pleşoiu, Praporul, Rusăneştii-de-Jos, Scărişoara, Slăveni, Strejeştii-de-Sus, Ştirbeiu, Ungureni şi Vulpeni.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în Celeiu şi Zănoaga.

Liga Culturală activează la: Pleşoiu, Rotunda şi Rusăneştii-de-Jos.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 54 cămine culturale, 2 societăţi muzicale şi 4 biblioteci, adică în total 63 organizaţii culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

Alte instituţiuni culturale în oraşul Caracal: 6 biblioteci, Muzeul istoric dela liceul « Ioniţă Asan », Muzeul de antichităţi dela prefectură şi Căminul cultural « Buna Vestire », Societatea corală « Cântarea Romanaţului », 1 teatru comunal şi 2 cinematografe.

In oraşul Corabia se află 1 cinematograf.

In judeţ sunt 3 societăţi sportive şi 7 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului, 99,7% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 236 biserici ortodoxe şi 2 case de rugăciuni evreeşti.

2 mânăstiri ortodoxe (în comunele Căluiu şi Brâncoveni).

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate, cu reşedinţa la Caracal şi la Balş.

Judeţul R. se află în eparhia Episcopiei Râmnicului Noului Severin (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului R. este oraşul Caracal. Judeţul are 3 oraşe *(Caracal, Balş şi Corabia)* şi 252 de sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Câmpu	23 sate
II.	Plasa Dunărea	45 sate
III.	Plasa Ocolu	56 sate
IV.	Plasa Olteţu	72 sate
V.	Plasa Oltu de Sus	56 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Caracal cu 2 secţiuni, 13 magistraţi, 1 prim procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel Craiova.

5 judecătorii la Caracal, Balş, Corabia şi Piatra, cu un total de 10 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Caracal, Corabia, Boşoteni. Pelagrozerie în Balş.

Spitalul Dăbuleni al Aşezămintelor Brâncoveneşti.

Dispensare de stat în Caracal, Corabia, Balş, Boşoteni, Celar, Izlaz, Isbiceni, Osica-de-Sus, Pleşoiu, Ştirbeiu şi Traian.

Serviciul sanitar al judeţului şi serviciile sanitare ale oraşelor Caracal, Corabia şi Balş.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are oficii la Caracal şi Corabia, şi organizaţii medicale în Caracal, Corabia şi Balş, cu un total de 4 medici.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Aşezământul pentru ocrotirea bătrânilor şi infirmilor din Brâncoveni.

In Caracal activează: Societatea « Crucea Roşie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I. O. V. Azilul Poroineanu, Societatea « Principele Mircea », Societate « Armonia » (ajutor de înmormântare), Societatea « Egaliatatea » şi Asociaţia femeilor române ortodoxe.

Caracal, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Balş, comună urbană situată în regiunea deluroasă la 34 km de Caracal, 23 km de Craiova şi 208 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Craiova – Timişoara.

Are 5.773 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 2.986.705 lei.

3 mori sistematice, 1 fabrică de tinichigerie.

Comerţ intens de cereale şi animale.

Târg săptămânal Duminica.

Banca Comerţului (agenţie), Banca de Scont (agenţie), Banca populară « Viitorul » şi Banca populară « România Mare ».

1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 şcoală primară de băieţi, 1 şcoală primară de fete.

Societatea de vânătoare « Vulturul ».

4 biserici ortodoxe. Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Birou de măsuri şi greutăţi, Regiune agricolă. Pompieri, Poliţie, Oficiu P.T.T. Oficiul telefonic.

Sindicatul cerealiştilor.

Spitalul de pelagroşi, Circumscripţie medicală, Dispensar al Casei Asigurărilor Sociale, oficiu I.O.V.

Corabia, comună urbană, situată pe marginea Dunării (40 m deasupra nivelului mării) la 38 km de Caracal, 89, km de Craiova şi 173 km de Bucureşti. Port la Dunăre şi staţie c.f. pe linia Bucureşti – Piatra – Olt – Corabia.

Are 9.746 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 9.488.844 lei.

1 fabrică de spirt, 1 atelier de covoare.

3 mori, 2 fabrici de cărămizi şi ţigle, cariere de piatră.

Comerţ foarte desvoltat de cereale şi cherestea, mai ales pentru export. Bâlci anual la 14 Octomvrie.

Banca Comerţului (agenţie), Banca « Corabia », Banca Românească (agenţie), Banca Viticolă a României, Banca de Credit a Agricultorilor şi Băncile populare « Crinul » şi « Sf. Petru şi Pavel ».

1 liceu de băieţi, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 2 şcoli primare de băieţi, 2 şcoli primare de fete, 1 grădiniţă de copii.

Muzeul de antichităţi, 1 cinematograf, 2 societăţi de vânătoare (« Prepeliţa » şi « Dropia »).

1 catedrală şi 3 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciuni mozaică.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri, Poliţie, Poliţia portului, Agenţie N.F.R., Regiune agricolă, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic.

Sfat negustoresc, Secţie a Sindicatului avocaţilor, Corporaţia meseriaşilor, 1 cămin cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol », Spital comunal, Dispensar al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Secţiune a societăţii I.O.V.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL ROMANAŢI

A) **Oraşe**

1. Caracal (capitala judeţului)
2. Balş
3. Corabia

B) **Sate**

I. PLASA CÂMPU

1. Amărăştii-de-Jos
2. Amărăştii-de-Sus
3. Apele-Vii
4. Bucinişu
5. Bucinişu-Mic
6. Castranova
7. Celaru
8. Ciunei
9. Dioşti
10. Dobroteşti
11. General-Dragalina
12. Ghizdăveşti
13. Leu
14. Lupăneşti
15. Marotinu-de-Jos
16. Marotinu-de-Sus
17. Praporu
18. Radomiru
19. Sohoteşti
20. Soreni
21. Vijuleşti
22. Zănoaga
23. Zvorsca

II. PLASA DUNĂREA

1. Arvăteasca
2. Brastavăţ
3. Câmpu-Părului
4. Celeiu
5. Cilieni
6. Coteni
7. Cruşovu
8. Dăbuleni
9. Doanca
10. Fundu-Vornicului
11. Gârcovu
12. Giuvărăşti
13. Grădinile
14. Grojdibodu
15. Gura-Padini
16. Hotaru
17. Ianca
18. Ianca-Nouă
19. Isbiceni
20. Islaz
21. Jieni
22. Moldoveni
23. Obârşia-Nouă
24. Obârşia-Veche
25. Ordoreanca
26. Orlea
27. Orlea-Nouă
28. Plăviceanca
29. Plăviceni
30. Potel
31. Potlogeni
32. Principele-Mircea
33. Rusăneştii-de-Jos
34. Silişteoara
35. Stăvaru
36. Ştefan-cel-Mare
37. Tabonu
38. Tia-Mare
39. Ursa
40. Urzica
41. Vădăstra
42. Vădăstriţa
43. Vârtopu
44. Vişina-Nouă
45. Vişina-Veche

III. PLASA OCOLU

1. Argetoeni
2. Atârnaţi
3. Băbeni
4. Băbiciu
5. Băbiciu-Episcopiei
6. Băbiciu-Moştenesc
7. Boanta
8. Bondrea
9. Boşoteni
10. Brezuica
11. Buzduc
12. Cândeni
13. Cezieni
14. Ciocăneşti
15. Ciupuria
16. Comanca
17. Corlăteşti
18. Coşereni
19. Deveselu
20. Drăghiceni
21. Drăgoteşti
22. Fântânele
23. Fărcaşul-de-Jos
24. Fărcaşul-de-Sus
25. Frăsinetu
26. Ghimpaţi
27. Gostavăţu
28. Grozăveşti
29. Hotărani
30. I. G. Duca
31. Liiceni
32. Loloeşti
33. Popânzăleşti
34. Potopinu
35. Preajba-de-Câmp
36. Preajba-de-Pădure
37. Redea
38. Redişoara
39. Reşca
40. Reşcuţa
41. Romăna
42. Rotunda
43. Scărişoara
44. Slăveni
45. Stoeneşti
46. Strâmba
47. Studina
48. Studiniţa
49. Târţălu
50. Traian
51. Urieni
52. Valea-Soarelui
53. Viişoara
54. Viişoara-Moşneni
55. Vlădila
56. Vlădila-Nouă

IV. PLASA OLTEŢU

1. Baldovineşti
2. Băleasa
3. Bărăşti
4. Bârza
5. Bârzuica
6. Bâzgărăi
7. Bechetu
8. Bechetu-de-Jos
9. Bechetu-de-Sus
10. Belgunu
11. Berbeşti
12. Bobiceşti
13. Bojoiu
14. Braneţu
15. Broşteni
16. Butoiu
17. Căluiu
18. Călineşti
19. Câmpeni
20. Chinteşti
21. Comăneşti
22. Cotorbeşti
23. Curtişoara
24. Dobreţu
25. Dobriceni
26. Dosu-Sandi
27. Găvăneşti
28. Ghioşani
29. Gogoşeşti
30. Golfinu
31. Govora
32. Gropşani
33. Gubandru
34. Gura-Căluiu
35. Horezu
36. Horezu-Vechi
37. Leoteşti
38. Lucşoru
39. Mardalele
40. Mărgăriteşti
41. Mirila
42. Moruneşti
43. Morunglav
44. Oboga
45. Oboga-de-Jos
46. Oboga-de-Sus
47. Olari
48. Olteţani
49. Pârşcoveni
50. Pescăreşti
51. Pietriş
52. Poiana-Mare
53. Preoţeşti
54. Prisaca
55. Racoviţa
56. Robăneşti
57. Robăneştii-de-Jos
58. Robăneştii-de-Sus
59. Rusăneşti-de-Sus
60. Simniceni
61. Strâmba
62. Ştirbeiu
63. Tabaci
64. Târbeşti
65. Teiuşu
66. Ungureni
67. Valea-Satului
68. Vlaşca
69. Voineasa
70. Voineasa-Mare
71. Voineasa-Mică
72. Vulpeni

V. PLASA OLTU-DE-SUS

1. Arceşti
2. Arceşti-Cot
3. Atârnaţi
4. Beculeşti
5. Blaju
6. Bobu
7. Brâncoveni
8. Cârlogani
9. Cepari
10. Chilia
11. Chiliile
12. Cioroiaşu
13. Cioroiu
14. Cocorăşti
15. Colibaşu
16. Corneşu
17. Criva-de-Jos
18. Criva-de-Sus
19. Doba
20. Dobrunu
21. Dranovăţu
22. Enoşeşti
23. Fălcoiu
24. Fleştenoaga
25. Gabera
26. Găneasa
27. Gănesuica
28. Grădiştea
29. Greci
30. Isvoru
31. Mamura
32. Mărgheni
33. Ociogi
34. Osica-de-Jos
35. Osica-de-Sus
36. Ostrovu
37. Piatra
38. Pleşoiu
39. Puricei
40. Roşieni
41. Roşienii-Mici
42. Runcu
43. Salcia
44. Schitu-din-Deal
45. Schitu-din-Vale
46. Scorbura
47. Segarcea
48. Slătioara
49. Spurcaţi
50. Strejeştii-de-Jos
51. Strejeştii-de-Sus
52. Stupina
53. Şopârliţa
54. Tomeni
55. Văleni
56. Vlăduleni.

JUDEȚUL SĂLAJ

Stema. Scut scartelat. În primul cartier, roșu, un braț de argint, ținând în mână un mănunchiu format din 2 frunze verzi de stejar, cu o ghindă de aur, două spice de grâu, de aur, cu două foi verzi și un strugure de aur, cu o frunză de viță verde (reprezentând bogățiile naturale ale județului), în al doilea cartier albastru, o cetate de argint, cu trei turnuri crenelate, cel din față dreptunghiular, cele din laturi rotunde, așezată pe o terasă deluroasă, neagră, (reprezentând vechea cetate a Șimleului); în al treilea cartier, albastru, un țap sălbatec de argint, ridicat în două picioare spre stânga (simbolizând regiunea muntoasă a județului); în al patrulea cartier, roșu, trei fascii ondulate, de aur, (reprezentând râurile Someș, Bereghiul și Crișul).

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. face parte dintre județele care ajung la granița de Vest a Țării. El se găsește în N. Crișanei.

Suprafața: 5.191 km².

Înfățișarea pământului. Partea cea mai mare a județului e o platformă deluroasă străpunsă de câteva resturi de munți vechi, foarte tociți și joși, care se ridică în chip de măguri deasupra colinelor înconjurătoare (măgura Șimleului, măgura Țiganilor, Vârful Codrului sau Făgetul). În regiunea ei sudică, această platformă a Sălajului se sprijină pe două culmi muntoase subțiri, netede și puțin înalte (munții de *Aramă* și ai *Meseșului* sau *Imezeului*) care închid între ele *depresiunea Șimleului*. Teritoriul județului se întinde însă — poate tocmai din cauza ușurinței cu care poate fi trecută mai ales în N. și dincoace de culmea Imezeului, până în bazinul Someșului. Către N.V. în fine, aceiași platformă deluroasă se termină destul de repede asupra câmpiei Tisei și anume asupra părții din ea, foarte mlăștinoasă, cunoscută sub numele de mlaștinele Erului. Dincolo de această zonă mlăștinoasă, câmpia se înalță, iar în apropierea graniței, prezintă un aspect vălurat din cauza dunelor de nisip de pe câmpul înalt al Nyrului, care se întinde mai mult dincolo, în Ungaria.

Climă și ape. Clima este de tip panonic, adică tot cu contraste termice mari, între iarnă și vară (până la 26°, în mijlociu) dar mai umedă decât în regiunea pontică (între 600—700 mm precipitațiuni anual iar în S.V. și N.E. județului și mai mult).

Apele principale care izvorăsc și curg înăuntrul platformei Sălajului sunt: *Crasna* care curge drept spre N. și se varsă în Someș și *Bârcăul* care curge către Apus și se varsă în Criș, tot dincolo de hotarele județului. O parte din râurile mai scurte care încep din marginea regiunei deluroase, se termină în mlaștinile Erului. În fine, prin marginea de Răsărit a ținutului trece Someșul, iar în cea de Apus se întind mlaștinele Ecsedului care se continuă și în județul vecin spre N. (Satu-Mare).

Vegetație. Întregul județ este — cu excepția regiunei de câmpie — o zonă de întâlnire și de asociere a pădurilor de fag (mai întinse pe înălțimile de peste 400 m) și de stejari. Câmpia însă e o învârstare de ierburi (pe câmpurile înalte), stuhării, esențe albe (în regiunile umede sau mlăștinoase), vegetație arenacee și mestecănișuri (pe dunele de nisip din N.V.).

Bogății minerale. Pe granița S.V., se găsesc zăcăminte de huilă, iar pe cea de Răsărit, în bazinul Agrișului, afluent al Someșului, întinse zăcăminte de cărbune brun care trec și în județele vecine, Cluj și Someș.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Despre existența județului S. sunt urme documentare din veacul XIII, când întâlnim prefecți și subprefecți ai Sălajului. O cetate cu numele de Sălaj nu se află dar se constată nume topice ca: pârâul Sălajului și Ceu-Sălajului.

Pe locurile județului de azi, la Moigrad, a înflorit o puternică așezare romană, Porolissum, capitală a Daciei Porolissensis.

In cuprinsul lui actual, la Guruslău, Mihai a înfrânt definitiv, la 3 August 1601, oștirile lui Sigismund Bathory și a lui Ieremia Movilă, aliatul acestuia.

Monumente istorice. *Ruinele cetății Porolissum* din Moigrad, impresionante urme de viață romană.

Cetatea din Șimleul Silvaniei, ridicată în 1590, de Ștefan Bathory.

Biserica greco-catolică din Cizer, al cărei ctitor este, după tradiție, Horia.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 342.672 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

ȚĂRĂNCUȚE DIN BAN

a) *Pe orașe și plăși, după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	342.672	168.601	174.071
Total urban	31.735	15.453	16.282
1. Orașul Zălau	8.154	4.205	3.949
2. Orașul Carei	16.085	7.739	8.346
3. Orașul Șimleul-Silvaniei	7.496	3.509	3.987
Total rural	310.937	153.148	157.789
1. Plasa Carei	37.561	18.421	19.140
2. Plasa Cehul-Silvaniei	44.471	21.957	22.514
3. Plasa Crasna	29.034	14.422	14.612
4. Plasa Jibou	37.591	18.562	19.029
5. Plasa Șimleul-Silvaniei	44.537	22.044	22.493
6. Plasa Tâșnad	44.861	21.903	22.958
7. Plasa Valea-lui-Mihai	31.402	15.327	16.075
8. Plasa Zălau	41.480	20.512	20.968

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	342.672	30—49 ani	77.470
		50—69 ani	42.644
0—9 ani	91.802	70 ani și peste	9.474
10—29 ani	120.180	Vârstă nedeclarată	1.102

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.213	7.223	3.990	31,8	20,5	11,3
1931	344.772	11.276	7.078	4.198	32,7	20,5	12,2
1932	349.124	11.883	7.758	4.125	34,0	22,2	11,8
1933	352.611	10.766	7.006	3.760	30,5	19,9	10,6
1934	356.759	11.176	6.977	4.199	31,3	19,6	11,7
1935	360.443	10.964	7.298	3.666	30,4	20,2	10,2
1936	364.710	11.149	6.815	4.334	30,6	18,7	11,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului Sălaj a fost de 368.999 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 342.672 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 26.327 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 7,7%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Puține județe românești prezintă aspecte sociale atât de interesante ca Sălajul. Având un caracter relativ unitar, acest județ e capabil de eforturi nebănuite. Așa cum era oropsit sub vechea stăpânire maghiară, el ne-a dat câteva figuri istorice în adevăr providențiale. Așa au fost: Grigorie Maior, unul din cei mai populari vlădici ai neamului românesc, imortalizat în cântece și proverbe populare, fără îndoială cel mai mare predicator al Românilor Transilvăneni, de fel din Sărăuad, lângă Tășnad; apoi Simeon Bărnuțiu din Bocșa, profeticul îndrumător al neamului său adunat la 3/15 Mai 1848 pe Câmpia Libertății dela Blaj; în sfârșit, tot un fiu al Sălajului, George Pop de Băsești, încercatul președinte al istoricului Partid Național Român, prezidează adunarea națională, ținută la 1 Decemvrie 1918 în Alba-Iulia, pentru a înfăptui desrobirea națională prin proclamarea unirii tuturor Românilor.

In afară de acești trei mari fruntași, Sălajul a dat și alți bărbați de seamă. Aproape nu există comună mai însemnată, care să nu-și aibă gloria și vrednicia ei. O Sălăjancă, d-șoara Elena Pop de Băsești, fiica marelui patriot amintit mai înainte, acum văduva doamnă Pop Hossu Longin, face memorabilul apel pentru înființarea Reuniunii femeilor române sălăjene (1880), care e una din cele dintâi la Românii de pretutindeni. Intâia președintă a acestei Reuniuni a fost neuitata Clara Maniu, soția cunoscutului luptător național Ioan Maniu, mama d-lui Iuliu Maniu, a cărei biografie scrisă de curând de una din urmașele ei la președinție, d-na Elena Fabian-Aciu din Cluj, s'a învrednicit de cinstea unui premiu internațional la Paris, cu prilejul expoziției din 1937.

Schița monografică a acestui județ, compusă în 1908 de Dionisie Stoica și I. P. Lazăr, arată că starea economică a țăranului sălăjan e mulțumitoare, posedând în medie generală fiecare 8—10 jugăre de pământ. Chiar « lucrașii », adică muncitorii cu ziua, încă pot să trăiască, având minimul de existență.

Casa Românului sălăjan e de bârne, uneori de « vaioage » (cărămizi nearse) și acoperită cu paie de săcară. In curte, afară de grajd, mai e « coșarul » pentru porumb sau « mălaiu ». Pivnița, unde este, mai totdeauna e săpată deosebit și e acoperită cu pământ și cu paie. Pentru a păstra mai bine paiele de săcară, ei nu le îmblătesc cu mașina, ci cu *îmblăciii*.

In casă intri prin tindă. Aici e cuptorul de lut, uneori de fier, « șporiul »; masa; 2 paturi (unul încărcat cu 10—12 perne); lațe; lădoiu pentru albituri; credenț sau « săcriiu »; blide și icoane. La fel e aranjată și « casa de sărbători » pentru oaspeți.

Imbrăcămintea, simplă, dar practică. Bărbații vara poartă cămăși scurte. Flăcăii au și « laibăr » pe piept și cămașă cu frumoase cusături. La mijloc, curea sau « tisău ». Pantalonii lor de pânză sunt largi și scurți, încrețiți în partea de sus. In picioare au opinci, uneori cizme; în cap, pălărie de paie. Iarna, în loc de pălărie de paie sau de pâslă, cușmă; « curcă » sau suman; când e foarte frig « gubă » căreia îi mai zic și

ZĂLAU: ȚĂRANCE LA TÂRG

« uioș »; apoi cioareci de lână. — Femeile rareori încalță opinci; ele umblă mai mult desculțe; uneori cu cisme mari, roșii. Vara nu prea poartă fuste sau « pindileu », ci numai ii, lungi, cu guler, pieptar și pumnășei împodobiți; haină sau « buică »; șorț; uneori rochie prinsă cu « zadie » sau cingătoare roșie sau galbenă. Cu deosebire frumos e costumul femeiesc de sub Rez (Muntele de Aramă), amenințat să dispară în fața modei dela orașe.

In puține județe sunt obiceiuri atât de caracteristice și interesante ca în Sălaj. Când se naște micul sălăjan, moașa îl ia în brațe și-l duce în fruntea mesei, ca fruntaș să fie și el în vieață; îl scaldă cu apă din vase noui, ca nou, sănătos și voinic să fie și el; chiar numele nu i se dă la întâmplare, ci al unui patron pe care trebue să-l urmeze.

La nuntă, miresei i se dă, după ce iese dela cununie un copil în brațe, ca să nu uite că datoria ei de căpetenie e să devie mamă. Frumoase sunt șiorațiile de pețit, când grăitorii mirelui caută « *o ficăcea mustrăcea, parte femeiască; ție-o Dumnezeu și-o trăiască!* » De asemenea, iertăciunile dela părinți, frați, surori, veri, verișoare, unchi, mătuși, nepoți, nepoate, vecini, prieteni din copilărie și tinerețe. Ajungând nuntașii la casa miresei, grăitorul spune: « *Cum n'am putut fi fără naștere, Fără sfântul botez, fără creștere, Așan'am putut fi Nici fără astă sfântă taină A șaptea a căsătoriei.. Astăzi am fost înaintea preotului Inaintea a tarului Cu acea persoană Care mi-a rânduit-o Dumnezeu Dela naștere* ». Urmează, firește, « *blide de bucate desfătate, De Dumnezeu date, De toți gustate, Țipoană de grâu, Darul lui Dumnezeu, Buți cu beutură, Scaune de hodină Și mai multă voie bună* ». Mult ajută veselia cetera, fluierul, cimpoiul ori clarinetul. Lăutar vestit era Nuțu Păuniței, nelipsit dela ospețele și manifestările naționale mai de seamă din Sălaj și SatuMare. Din arcul lui vrăjit plângea doina și sălta hora. El știa să împace pe Sălăjeni cu Chioreni, când se împoncișau cu vorbele: *Chioreanul frige prună, Și-o picură pe mălaiu că-i bună. Unde vede-o porumbea Strigă tulai după ea.* La acestea Chiorenii răspundeau: *Sălăjeni cu lapte 'n toc!* Aceștia replicau: *Chioreni cu stogu 'n pod!*

TROIȚĂ RIDICATĂ IN AMINTIREA LUPTELOR LUI MIHAI VITEAZUL LA GURUSLĂU

Pe mort îl bocesc rudele. Dacă răposatul a fost cosaș de frunte, îi așează în sicriu o coasă de hârtie; dacă a fost fumător mare, o pipă cu tutun. Până la groapă fac mai multe stări (3—12). Cât timp e mortul în casă, e priveghiat. La mormânt, o rudă a lui dă colăcei și bănuți, iar unui sărac o găină neagră. După prohod, sfeștanie, paos, pomană. Femeile, în semn de jale, umblă despletite; bărbații, cu capul gol. Bărbații jelesc uneori așa câte o jumătate de an.

Adânca religiozitate a sălăjanului se vede și din această mică poveste din Cehal: Când a prins mâța dintâi pe șoarece, aista a întrebat-o: De ce ești mânioasă, soră? — Mâța: Vreau să te mănânc, fârtate! — Șoarecele: Da ce fac oamenii, când se pun la mâncare? — Mâța: Zic rugăciunile! — Șoarecele: Spune-le și tu, până-mi fac și eu rugăciunea mea cea de pe urmă!

Mâța îl lasă puțin. Șoarecele o ia la sănătoasa. Mâța rămâne cu buzele umflate, zicând: Las' că altă dată, când te-oiu prinde, n'oiu mai face rugăciuni.

De atunci ea totdeauna mormăește, când mănâncă șoareci.

E și acesta un chip de a slăvi pe Dumnezeu: omul într'un fel, dobitoacele într'alt fel. *i. g.*

ECONOMIE

Economia județului S. e de tipul comun al Țării: agricolă, cu ramuri puternic desvoltate (creșterea animalelor, viticultură, pomicultură și apicultură). Pe aceasta s'a grefat o importantă industrie alimentară.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 519.100 ha. Suprafața arabilă este de 261.912 ha, adică 50,45% din suprafața județului și 0,89% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 39.173 ha, adică 14,96%, iar mica proprietate 222.739 ha, adică 85,04%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* au ocupat în anul 1935, 171.358 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 75.555 ha, cu o producție de 981.028 chint. (prod. medie la ha 13,0 chint.), în valoare de 388 mil. lei.

Porumbul ocupă 63.268 ha, cu o producție de 492.357 chint. (prod. medie la ha 7,8 chint.), în valoare de 116 mil. lei.

Secara ocupă 15.135 ha, cu o producție de 190.160 chint. (prod. medie la ha 12,6 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Ovăzul ocupă 10.925 ha, cu o producție de 105.334 chint. (prod. medie la ha. 9,6 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 6.366 ha, cu o producție de 66.875 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Meiul ocupă 94 ha și *măturile* ocupă 15 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 29.141 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 10.755 ha, cu o producție de 269.788 chint. fân (media la ha 25,0 chint.), în valoare de 36 mil. lei și 1.400 chint. sământă (media la ha 1,0 chint.). *Lucerna* ocupă 4.207 ha, cu o producție de 124.144 chint. fân (media la ha 29,5 chint.), în valoare de 17 mil. lei și 400 chint. sământă (media la ha 0,1 chint). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 2.660 ha, cu o producție de 134.535 chint. (media la ha 50,5 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Dughia* ocupă 1.113 ha, cu o producție de 18.587 chint. (media la ha 16,7 chint.), în va'oare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 8.793 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 5.154 ha, cu o producție de 243.788 chint. (media la ha 47,2 chint.), în valoare de 30 mil. lei. *Mazărea* ocupă 602 ha, cu o producție de 4.990 chint. (media la ha 8,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Varza* ocupă 601 ha, cu o producție de 20.117 chint. (media la ha. 33,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Ceapa* ocupă 501 ha, cu o producție de 9.046 chint. (media la ha 18,0 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 26.061 chint. în valoare de 3 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producție de 109.548 chint, în valoare de 5 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 11.977 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 6.776 ha, cu o producție de 54.521 chint. (media la ha 8,0 chint.), în valoare de 20 mil. lei. *Cânepa* ocupă 2.577 ha, cu o producție de 15.122 chint.

ŞIMLEUL SILVANIEI: MONUMENTUL LUI SIMEON BARNUŢIU

fuior (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 53 mil. lei şi 10.771 chint. sămânţă (media la ha 4,1 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Tutunul* ocupă 1.232 ha, cu o producţie de 10.139 chint. (medie la ha 8,2 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de cânepă în acest judeţ este clasată în locul întâiu din ţară.

Vegetatie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (519.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 40.643 ha.

Fâneţele naturale ocupă 37.101 ha, cu o producţie de 652.977 chint. (prod. media la ha 17,6 chint.), în val. de 72 mil. lei.

Păşunile ocupă 55.673 ha.

Pădurile ocupă 71.117 ha.

Livezile de pruni ocupă 3.698 ha, cu o producţie de 119.545 chint. (media la ha 32,3 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 2.856 ha.

Viţa de vie ocupă 5.250 ha (din care viile pe rod 4.049 ha), cu o producţie de 225.434 hl (prod. medie la ha 55,6 hl), în valoare de 90 mil. lei.

Creşterea animalelor. În judeţul S. se găseau în anul 1935:

Cai 21.520, boi 100.181, bivoli 17.609, oi 112.261, capre 7.367 porci, 73.620, stupi sistematici 4.434, stupi primitivi 7.124.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de boi şi bivoli, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de alte judeţe. E vrednic de subliniat aci şi desvoltarea albinăritului.

Industrie. *Alimentară*: 33 mori sistematice (dintre care 2 la Zălau, 2 la Carei şi 1 la Şimleul-Silvaniei), 1 fabrică de unt (Ciumeşti), 5 de ulei (Bobota, Ulmeni, Chichişa, Buciumi şi Treznea), 12 de spirt (2 la Şimleul-Silvaniei, 2 la Valea-lui-Mihai, 1 la Carei şi câte una la Amagiul-de-jos, Curtiuşeni, Nuşfalău, Odorheiul Someşului, Simian, Jibou şi Săcăşeni), 1 de oţet (Şimleul-Silvaniei), 1 de boia de ardei (Valea-lui-Mihai); *Alte industrii.* 3 fabrici de tricotaje, 1 de chit pentru geamuri, 1 de maşini, 1 de nasturi, 1 turnătorie de fier, 1 fabrică de frânghii (toate la Carei), 1 fabrică de rulouri (Valea-lui-Mihai), 1 de cânepă (Berveni), 1 de ulei, săpun şi produse chimice (Carei), 1 de hârtie (Carei), 1 de piele (Cehul-Silvaniei), 3 fabrici de cherestea (Nuşfalău, Ariniş şi Ghilvaci), 1 atelier de rotărie (Valea-lui-Mihai), 9 fabrici de ţigle şi cărămizi (dintre care 4 la Carei şi 1 la Dăban) şi 1 mină de cărbuni (Cristolţel). *Cariere* de ocru la Bârsăul-de-Jos; piatră de granit la Aluniş şi Porţ; piatră de andezit-trachit la Benesat.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei şi peste [1]):

Moara sistematică, Şimleul-Silvaniei (soc. 0,5, inv. 6), Fabrica de cherestea « La Roche şi Darvas », Nuşfalău (soc. 20, inv. 8), Fabrica de cânepă « Georgia », Berveni (soc. 4, inv. 20) şi Fabrica de hârtie « Careii », Carei (soc. 15, inv. 19).

De asemenea menţionăm mina de cărbuni a Soc. « Minele de cărbuni din Surduc », din comuna Cristolţele.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI SĂLAJ IN 1935

Intreprinderi dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	19	16	1.755	198	83.235
Textilă	1	—	132	146	11.399
Chimică	1	—	92	44	9.735
Metalurgică	1	—	19	8	510
Hârtie şi Arte grafice	1	—	770	349	59.398
Pielărie	1	—	5	13	290
Lemnului	3	—	625	484	19.333
Materiale de construcţie	5	—	50	68	4.007
Total	32	16	3.448	1.310	187.907

*) Nu sunt cupriinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ cu cereale, animale, piei, vinuri şi cherestea.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *16 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astjel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	4.349.428	Fonduri	106.706.941
Plasamente	156.667.894	Angajamente	111.761.213
Imobilizări	11.026.832	Rezultate	15.851
Rezultate	46.439.851		
Total	218.484.005	Total	218.484.005

Cooperative de credit (bănci populare) 49, cu 7452, membri şi cu un capital social vărsat de 9.330.274 lei. Imprumuturi acordate 29.302.423 lei (neconvertite 4.819.994 lei, convertite 9.027.941 şi reduceri la împrumuturi convertite 15.454.488 lei). Depuneri spre fructificare 4.329.608 lei. Totalul bilanţului 32.624.608 lei.

Cooperative de consum 7, cu 755 membri şi cu un capital social vărsat de 811.569 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.139.407 lei. Bilanţul încheiat: 7.009.469 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului S. pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.426.861**
Venituri ordinare	*14.055.319*
Venituri extraordinare	*1.115.142*
Venituri speciale	*5.256.400*
Cheltueli	**20.426.861**
Cheltueli ordinare	*14.055.319*
Cheltueli extraordinare	*1.115.142*
Cheltueli speciale	*5.256.400*

[1]) Cifrele in paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* in milioane de lei.

Drumuri. Judeţul este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.442 km 332 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 141 km 951 m, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea de 132 km 980 m (pietruiţi), iar comunele urbane întreţin 8 km 971 m (pietruiţi şi pavaţi).

Drumuri judeţene 792 km 440 m, cari sunt în întregime în administraţia judeţului şi din cari 684 km 532 m sunt pietruiţi.

Drumuri comunale 487 km 941 m.

Lungimea podurilor este de 5.759,67 m, repartizată astfel: poduri naţionale 648,90 m, judeţene 3.642,73 m, şi comunale 1.648,04 m.

Prin judeţ trec 2 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Satu-Mare – Carei.*
2. *Cluj – Zălau – Carei* (Zălau — Şimleul Silvaniei = 25 km).

Cale ferată. Judeţul S. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 323 km, repartizată astfel: 81 km linii principale simple, 237 km linii secundare simple şi 5 km linii înguste.

Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti – Oradea – Halmei (Praga).

Staţii importante: Carei, Valea lui Mihai, Ghilvaci, Sărmăşag, Şimlăul Silvaniei, Cehul Silvaniei, Jibou, Zalău.

Poştă, telegraf, telefon. *5 oficii P.T.T. de stat* la Zălau, Carei (două), Şimleul Silvaniei şi Valea lui Mihai; *53 oficii autorizate* la Acăş, Andrid, Ariniş, Băşeşti, Bobota, Bogdand, Borla, Buciumii, Camăr, Carastelec, Căuaş, Cehul-Silvaniei, Cizer, Crasna, Curcuiuşeni, Erin-Sâncraiu, Galoş-Petreu, Gârcei, Hodod, Ilişua, Ip, Jibou, Mirşid, Moftinul-Mare, Moftinul-Mic, Năpradea, Nuşfalău-Sălaj, Otomani, Păţal-Sălaj, Pir, Pişcolţ, Săcăşeni, Sălacea, Sălăţig, Sâncraiul-Silvaniei, Sanislău, Sântău, Sărmăşag, Şilindru, Simian-Sălaj, Someş-Gurăslău, Someş-Odorhei, Supurul-de-Jos, Surduc, Tarcea, Tâşnad-Blaja, Treznea, Ulmeni, Urziceni, Vâlcăul-de-Jos, Vârşolţ, Văşad şi Zăuan; *10 agenţii autorizate* la Aghireş, Chechiş, Cheşereu, Domnin-Bârsa, Halmoşd, Mineu, Sălsig, Samsud, Săuca şi Zalnoc.

Oficii telefonice la Zălau, Carei, Şimleul-Silvaniei, Acâş, Adoni, Aghireş, Andrid, Ariniş, Băbeni, Borla, Buciumi, Canăr, Căuaşi, Carastelec, Cehul-Silvaniei, Chechiş, Cheşereu, Cizer, Crasna, Cristur, Crişeni, Curtuiuşeni, Domnin, Galoşi-Petreu, Gărcei, Ipu, Jibou, Mirşid, Nusfalău, Otomani, Păţal, Pir, Pişcolţ, Solacea, Sălăţig, Sâncrai, Sanislau, Santău, Sărmăşag, Simian, Şilindru, Someş, Supurul-de-Jos, Surduc, Tăşnad-Blaja, Treznea, Tarcea, Ulmeni, Valea-lui-Mihai, Văşad, Vârşolţ, Zăuan.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Băile Ana*, staţiune balneară de interes local, aşezată între dealuri cu păduri şi podgorii la 216 m. înălţime. Ape sulfatate feruginoase. Instalaţiuni modeste. Locuinţe la săteni. Gară la 5 km la Borla pe linia c. f. Zălau-Careii-Mari.

Zalnoc, staţiune balneară modestă situată în regiune deluroasă la 235 m. înălţime. Ape sulfatate feruginoase. Instalaţii pentru băi reci şi calde. Vile şi locuinţe în sat. Oficiu P.T.T. Gară la Sărmăşag pe linia Zălau-Careii-Mari la 12 km.

Zăuan, mică staţiune balneară la 210 m. înălţime; ape sulfatate feruginoase, instalaţii primitive. Locuinţe în sat. Oficiu telefonic. Gară la halta Ipu pe linia Săcuieni-Sărmăşag.

Excursii la Zălau, oraş cu una din cele mai pitoreşti poziţii şi la Şimlăul-Silvaniei, orăşel aşezat între vii, la poalele Meseşului.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 276.313 locuitori, din cari 64,8% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 70,4% bărbaţi ştiutori de carte şi 59,4% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,7	0,8
2. Primară	70,1	94,8
3. Secundară	23,9	3,3
4. Profesională	2,6	0,6
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte şcoli superioare	0,6	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 82.684 loc. (4.859 mediu urban şi 77.825 mediu rural).

Şcoli secundare. La Zălau: Liceu de băieţi, Liceu confesional reformat, Gimnaziu de fete, Şcoală de ucenici; la Carei: Liceu de băieţi, Şcoala normală de băieţi, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieţi; la Cehul-Silvaniei: Gimnaziu industrial; la Şimleul-Silvaniei: Liceu de băieţi, Şcoală normală de fete, Şcoală inferioară de agricultură.

Şcoli primare 390, din care 372 rurale şi 18 urbane (287 şcoli de Stat şi 103 confesionale), cu un număr total de 52.147 elevi (3.159 mediu urban şi 48.988 mediu rural) şi cu 775 învăţători şi alt personal didactic (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 40, din care 34 rurale şi 6 urbane (toate de Stat, cu un număr total de 3.408 copii (509 mediu urban şi 2.899 mediu rural) şi cu 45 conducătoare (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. În judeţul S. se relevă activitatea despărţământului central al Asociaţiei «*Astra*», cu sediul în oraşul Zălau şi cu organizaţii locale în Carei, Şimleul-Silvaniei, Băşeşti, Crasna, Jibou, Tăşnad şi Valea-lui-Mihai.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Benesat, Dobrin, Motiş, Nuşfalău şi Treznea.

Liga Culturală activează în comuna Acâş.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 123 cămine culturale, 9 societăţi muzicale şi 13 biblioteci, adică în total 145 organizaţii culturale, dintre care, 42 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale. Soc. tinerilor intelectuali români (Zălani), Soc. de lectură a meseriaşilor (Zălani), Asoc. «David Praporgescu» (Şimleul-Silvaniei), 2 asociaţii culturale maghiare (Carei).

8 societăţi corale bisericeşti, 6 cinematografe, 7 societăţi sportive şi 11 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 52,4% sunt greco-catolici şi 4,4% sunt ortodocşi. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 238 biserici greco-catolice, 26 ortodoxe, 32 romano-catolice,

99 reformate, 2 lutherane, 31 case de rugăciune baptiste, 1 adventistă, 1 evanghelistă, 31 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

2 mănăstiri romano-catolice, (1 franciscană la Căpleni şi 1 a minoriţilor la Carei),

Instituţii bisericeşti. 2 vicariate greco-catolice, 9 protopopiate greco-catolice, 1 ortodox, 2 reformate.

Judeţul S. se află în eparhia Episcopiei greco-catolice a Maramureşului (Mitropolia de Alba-Iulia şi Făgăraş), şi în eparhia Episcopiei ortodoxe a Vadului, Feleacului şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului S. este oraşul Zălau. Judeţul are 3 oraşe (*Zălau, Carei* şi *Şimleul Silvaniei*) şi 286 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Buciumi	23 sate
II.	Plasa Carei	23 sate
III.	Plasa Cehul-Silvaniei	39 sate
IV.	Plasa Crasna	30 sate
V.	Plasa Jibou	34 sate

VI. Plasa Supurul-de-Jos . . . . . . 22 sate
VII. Plasa Şimleul-Silvaniei . . . . . 39 sate
VIII. Plasa Tăşnad . . . . 28 sate
IX. Plasa Valea-lui-Mihai . . . . . . 17 sate
X. Plasa Zălau . . . . 31 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Zălau cu 2 secţiuni, 12 magistraţi, 1 prim-procuror şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Oradea.

8 judecătorii la Zălau, Carei, Şimleul-Silvaniei, Cehul-Silvaniei, Crasna, Jibou, Tăşnad-Blaja şi Valea-lui-Mihai, cu un total de 21 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Zălau, Carei şi Şimleul-Silvaniei; 1 spital comunal în comuna Cămin şi 2 spitale particulare în oraşul Carei. Dispensare comunale la Şimleul-Silvaniei şi Tăşnad. Serviciul sanitar al judeţului şi serviciile sanitare ale oraşelor Zălau, Carei şi Şimleul-Silvaniei.

Asistenţă şi prevedere socială. 2 oficii de asigurări sociale la Zalău şi Carei, cu organizaţii medicale în Zălau, Carei, Şimleul-Silvaniei, Valea-lui-Mihai, Andrid, Surduc, Cehul-Silvaniei, Tăşnad, Crasna, Jibou şi Nuşfalău (total 14 medici .

Soc. « Crucea Roşie » are filiale la Zălau, Carei şi Crasna. Uniunea femeilor române sălăjene activează la Zălau, Carei şi Şimleul-Silvaniei.

Soc. femeilor române, Soc. femeilor reformate, Soc. fetelor evreice, 2 societăţi de înmormântare, 2 azile de infirmi şi 1 cămin de ucenici la Zălau.

Oficiu I.O.V., Reuniunea fetelor romano-catolice, Asoc. fetelor reformate, 3 societăţi de binefacere evreieşti şi 2 azile la Carei.

1 orfelinat şi 1 azil la Şimleul-Silvaniei.

20 societăţi de asistenţă şi binefacere în comunele rurale din judeţ.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Zălau, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Carei, comună urbană, aşezată aproape de graniţă în valea Crasnei, la 95 km de reşedinţa judeţului, 185 km de Cluj şi 611 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Oradea – Satu-Mare şi Zălau – Carei.

Are 16.288 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 11.905.000 lei.

1 fabrică de hârtie, 1 de săpun şi ulei, 1 de spirt, 1 de nasturi, 3 de tricotaje, 1 de frânghii, 4 de cărămidă şi 1 turnătorie de fier. Comerţ cu cereale, animale, piei, fructe. Bâlciuri anuale la: 4 Februarie, 12 Aprilie, 3 Iunie, 12 Septemvrie şi 6 Decemvrie.

Banca « Casa Noastră », Banca populară « Graniţa de Nord », 2 case de păstrare.

Liceul de băieţi « Vasile Lucaciu » Şcoală normală de băieţi, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieţi, 2 şcoli primare (1 de băieţi, 1 de fete), 6 şcoli primare confesionale, 3 grădini de copii.

Despărţământul « Astrei », 2 asociaţii culturale maghiare, 8 biblioteci, 2 coruri bisericeşti, 1 cinematograf, 2 soc. sportive.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 ruteană, 1 mănăstire romano-catolică a minoriţilor, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 2 sinagogi.

1 vicariat greco-catolic, 1 protopopiat reformat.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Serviciu tehnic, Notar public, Poliţie, Pompieri, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţia avocaţilor, Reuniunea comercianţilor.

Uzină electrică, pavaj de asfalt şi granit.

3 spitale (1 de stat şi 2 particulare).

Casa Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Uniunea femeilor române sălăjene, Reuniunea fetelor romano-catolice, Asoc. fetelor reformate, 3 societăţi de binefacere evreieşti şi 2 azile.

Şimleul-Silvaniei, comună urbană, aşezată în partea S.V. a judeţului între dealuri, pe valea Crasnei, la 25 km de reşedinţa judeţului, 115 km de Cluj şi 551 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Săcuieni—Sărmăşag.

Cetatea lui Stefan Bathory zidită la 1590.

Are 7.643 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 5.012.525 lei.

2 fabrici de spirt, 1 de oţet.

Comerţ de cereale, animale, piei, brânzeturi, fructe.

Banca Naţională (agenţie), Banca « Silvania », Banca Generală Economică, Banca Federala, Banca Comercială şi Industrială, Banca Populară « Muncitorul », Banca Cooperativa Industriaşilor, Casa de păstrare, Sucursala Casei de păstrare şi băncii de credit din Zălau, Banca economilor din Sălaj, Casa de credit a agricultorilor din Sălaj.

Liceul de băieţi « S. Bărnuţiu », Şcoala normală de fete « Domniţa Ileana », Şcoala inferioară de agricultură, 4 şcoli primare (din care 2 sunt confesionale), 1 grădină de copii.

Despărţământul Asociaţiei Culturale « Astra », Asociaţia Culturală « David Praporgescu ».

1 cinematograf, 1 soc. de vânătoare.

1 biserică greco-catolică, 1 reformată, 1 sinagogă.

Vicariat greco-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciul sanitar, Serviciul veterinar, Serviciu tehnic, Regiune agricolă, Ocol silvic, Pompieri, Poliţie, Notar public, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic.

Sfatul Negustoresc.

Uzină electrică.

1 spital de stat, 1 dispensar comunal.

Casa Asigurărilor Sociale, Uniunea femeilor române sălăjene, 1 orfelinat, 1 azil.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL SĂLAJ

A) **Oraşe**
1. Zălau (capitala judeţului).
2. Carei
3. Şimleul-Silvaniei

B) **Sate**

I. PLASA BUCIUMI

1. Agrij
2. Bălan
3. Bodia
4. Bogdana
5. Bozna
6. Brusturi
7. Buciumi
8. Chechişa
9. Chendrea
10. Creaca
11. Ciumârna
12. Gălpâia
13. Jac
14. Păuşa
15. Racăş
16. Răstolţ
17. Răstolţul-Deşert
18. Romita
19. Sângeorzul-de-Meseş
20. Stâna
21. Treznea
22. Unguraş
23. Vaşcapău

II. PLASA CAREI

1. Berea
2. Berveni
3. Cămin
4. Căpleni
5. Ciumeşti
6. Domăneşti
7. Foeni
8. Ghenciu
9. Ghilvaciu
10. Horea
11. Istrău
12. Lucăceni
13. Marna-Nouă
14. Moftinul-Mare
15. Moftinul-Mic
16. Petreşti
17. Portiţa
18. Resighea
19. Sanislău
20. Sânmiclăuş
21. Tiream
22. Urziceni
23. Vezendiu

III. PLASA CEHUL-SILVANIEI

1. Arduzel
2. Ariniş
3. Asuajul-de-Jos
4. Asuajul-de-Sus
5. Băiţa
6. Băseşti
7. Bârsăul-de-Jos
8. Bârsăul-de-Sus
9. Benesat
10. Biuşa
11. Bulgari
12. Cehul-Silvaniei
13. Chelinţa
14. Deja
15. Gârdani
16. Giurtelecul-Hododului
17. Horoatul-Cehului
18. Leleiu
19. Mânău
20. Mineu
21. Motiş
22. Nadiş
23. Noţig
24. Oarţa-de-Jos
25. Oarţa-de-Sus
26. Odăşti
27. Orţiţa
28. Sălăţig
29. Sălsig
30. Selişte
31. Someş-Uileac
32. Stremţ
33. Tămăşeşti
34. Tohat
35. Ţicău
36. Ulciug
37. Ulmeni
38. Urmeniş
39. Vicea

IV. PLASA CRASNA

1. Ban
2. Bănişor
3. Boianul-Crasnei
4. Căţălul
5. Căţăluşa
6. Cizer
7. Crasna
8. Fizeş

9. Horoatul-Crasnei
10. Hurezul-Mic
11. Huseni
12. Lazuri
13. Mal
14. Marin
15. Peceiu
16. Petenia
17. Plesca
18. Ponița
19. Preuteasa
20. Pria
21. Ratin
22. Recea
23. Sâg
24. Sârbi
25. Stârciu
26. Șeredeiu
27. Tusa
28. Vălcăul-de-Jos
29. Vălcăul-de-sus
30. Vârșolț

V. PLASA JIBOU

1. Aluniș
2. Băbeni
3. Bârsa
4. Borza
5. Brâglez
6. Chechiș
7. Cheud
8. Ciglean
9. Ciocmani
10. Cristolțel
11. Cristolțul-Mare
12. Cuceu
13. Domnin
14. Firminiș
15. Gâlgău
16. Husia
17. Inău
18. Jibou
19. Lupoaia
20. Muncel
21. Năpradea
22. Poptelec
23. Prodănești
24. Rona
25. Solona
26. Someș-Guruslău
27. Someș-Odorheiu
28. Surduc
29. Șoimuș
30. Tihău
31. Traniș
32. Turbuța
33. Var
34. Vădurele

VI. PLASA SUPURUL-DE-JOS

1. Acâș
2. Babța
3. Bicaz
4. Bogdand
5. Chieșd
6. Ciuta
7. Corni
8. Corund
9. Derșida
10. Dobra
11. Giorocuta
12. Hodod
13. Hurezul-Mare
14. Mihăieni
15. Nadișul-Hododului
16. Racova
17. Ser
18. Sighetul-Silvaniei
19. Supurul-de-Jos
20. Supurul-de-Sus
21. Țeghea
22. Unimăt

VII PLASA ȘIMLEUL-SILVANIEI

1. Aleuș
2. Bădăcin
3. Bilghez
4. Bobota
5. Boghiș
6. Bozieș
7. Camăr
8. Carastelec
9. Câmpia
10. Ceheiu
11. Cerișa
12. Cosniciul-de-Jos
13. Cosniciul-de-Sus
14. Cristelec
15. Doh
16. Drighiu
17. Dumuslău
18. Giurtelecul-Șimleului
19. Halmășd
20. Ilișua
21. Ip
22. Iaz
23. Leșmir
24. Lompirt
25. Marca
26. Măeriște
27. Mălădia
28. Nușfalău
29. Pereceiu
30. Plopiș
31. Porț
32. Siciu
33. Subcetate
34. Șumal
35. Uileacul-Șimleului
36. Valea-Târnei
37. Valea-Ungurului
38. Zalnoc
39. Zăuan

VIII. PLASA TĂȘNAD

1. Becheni
2. Boianul-Mare
3. Căuaș
4. Cean
5. Cehal
6. Cehăluț
7. Chegea
8. Chereușa
9. Cig
10. Eriu-Sâncrai
11. Ghirolt
12. Hotoan
13. Meteuțiu
14. Orbău
15. Pagaia
16. Pățal
17. Pățălușa
18. Pir
19. Reghea
20. Santău
21. Satu-Mic
22. Săcășeni
23. Sărăuad
24. Sărvăzăl
25. Săuca
26. Silvaș
27. Sudurău
28. Tășnad

IX. PLASA VALEA LUI MIHAI

1. Adoni
2. Andrid
3. Cheșereu
4. Chiniz
5. Curtuiușeni
6. Dindești
7. Galoșpetreu
8. Irina
9. Otomani
10. Pișcolt
11. Sălacea
12. Scărișoara-Nouă
13. Șilindru
14. Șimian
15. Tarcea
16. Valea-lui-Mihai
17. Vășad

X. PLASA ZĂLAU

1. Aghireș
2. Archid
3. Badon
4. Bocșa
5. Bocșița
6. Borla
7. Brebi
8. Chilioara
9. Cioara
10. Coșeiu
11. Cristur-Crișeni
12. Crișeni
13. Curitău
14. Dioșod
15. Doba-Mare
16. Doba-Mică
17. Dobrin
18. Fetindia
19. Gârceiu
20. Guruslău
21. Hereclean
22. Mirșid
23. Mocirla
24. Moigrad
25. Naimon
26. Ortelec (suburb.)
27. Panic
28. Samșud
29. Sâncraiul-Silvaniei
30. Sărmășag
31. Verveghiu

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL SATU-MARE

Stema. Scut scartelat. In primul cartier, roşu, un cerb negru mergând spre stânga; în al doilea, albastru, un măr de argint, cu mere de aur, în al treilea, albastru, un snop de grâu de aur; în al patrulea, roşu, o frunză de viţă verde, cu un strugure de aur (reprezintă bogăţiile principale ale judeţului), peste totul, pe verde, un turn de cetate, de argint, crenelat, cu poartă arcuită şi două ferestre dreptunghiulare (reprezintă vechea cetate a Chioarului). Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul S.-M. este aşezat în colţul N.-V. al României la graniţa din spre Ungaria şi Cehoslovacia şi în cursul inferior al Someşului.

Suprafaţa: 4.242 km².

Infăţişarea pământului. Regiunea apuseană a judeţului face parte din câmpia Tisei, care şi aici este joasă, foarte netedă şi, pe mari întinderi, mlăştinoasă. Către răsărit, câmpia pătrunde între dealuri, în chip de golf; apoi, înălţându-se şi devenind deluroasă, e încadrată între munţi, mai înalţi la N. (munţii vulcanici ai *Gutâiului* şi *Oaşului*), mai scunzi, la Sud (munţii *Lăpuşului*). Astfel cea mai mare parte a ţinutului şi anume regiunea cea mai din vechi şi mai bine populată se prezintă ca o depresiune, întâiu şeasă apoi deluroasă ramificată pe valea Someşului şi a afluenţilor săi. Compartimentul estic al acestei depresiuni, cel mai înalt dintre toate se numeşte Ţara Lăpuşului şi este împărţit între judeţul S.-M. şi judeţul Someşului. Compartimentul din spre Sud este cel mai fragmentat de ape, mai haotic şi se numeşte Ţara Chioarului. Un alt golf de câmpie, pătrunde în munţii Oaşului şi formează «Ţara Oaşului», de forma rotundă şi cu fundul deluros în cea mai mare parte.

Climă şi ape. In partea vestică a judeţului, clima este de tip panonic adică, deşi bogată în contraste ca şi cea pontică, totuşi mai umedă (între 600—700 mm precipitaţiuni anual) decât aceasta din urmă. Cu cât înaintăm spre răsăritul ţinutului însă, clima devine mai aspră şi mai ploioasă (între 1.000—1.200 mm precipitaţiuni anual pe povârnişurile munţilor Vulcanici expuse vântului de apus dominant în toată partea vestică a ţării). Merită o menţiune specială şi faptul că adăpostul pe care munţii îl oferă faţă de Crivăţ, face ca, în unele regiuni ale judeţului, iernile să fie atât de potolite, încât pot creşte unele plante mediteranee. (Exemplu: regiunea Baia-Mare).

Apele sunt numeroase şi se strâng toate în Someş; din munţi, vin *Lăpuşul* şi *Turul*; din dealuri, *Crasna*.

Vegetaţie. Pădurile (de fag în munţii Vulcanici, de stejar, în dealuri şi câmpie) acopereau odată întreg judeţul. Azi însă ele au dispărut prin tăiere, din cea mai mare parte a câmpiei şi din depresiuni. In afara lor, în regiunile mlăştinoase ale câmpiei, se întâlnesc întinse stuhării şi păduri de esenţe albe; pe dunele de nisip din colţul vestic al judeţului, pădurile de mesteacăni se asociază cu vegetaţia arenacee; iar sub munte, în părţile Băii-Mari, au fost cultivate şi cresc azi în formă spontană, păduri de castani dulci.

Bogăţii minerale. Pe povârnişurile S-V ale munţilor Vulcanici, în regiunea Baia-Mare (Baia-Mare, Cavnic, etc.), andesitele cuprind filoane aurifere exploatate încă din vremea Romanilor. In colţul nordic al judeţului, se găsesc zăcăminte de lignit iar în cel vestic, turbă.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul S.-M. şi-a luat numele dela cetatea Sătmarului, care, după tradiţie ar fi existat înainte de invazia ungurilor. Acest ţinut e domnit de timpuriu de cnezi şi voevozi români.

In veacul XIV, se constată documentar un cnezat al Românilor, din comitatele Beregh şi Sătmar şi se face menţiune despre un Stanislau voevod al Românilor.

In veacul XV, se aflau aci 8 cetăţi (Baia-Mare, Ecşed, Ardud, Carei, Moftiu, Megieş, Sătmar, şi Seini), 12 oraşe-târguri (printre cari Sătmar, Baia-Mare, Baia-Sprie, Carei) şi 340 de sate. Dela 1526 capitala judeţului s'a mutat din Sătmar, timp de veacuri, în 40 de locuri diferite. La începutul veacului trecut se instalase la Carei.

Judeţului Sătmar i-a fost încorporată, după Unire, ţara Chioarului din care o parte depinsese până atunci de fostul judeţ Solnoc-Dobâca.

Ţinut absolut românesc, Chioarul primeşte dela 1566 o organizaţie proprie, cu caracter militar. Comandantul lui este un *căpitan*. Satele sunt grupate în *voevodate*. La acea epocă se aflau după documente, 11 voevozi în ţara Chioarului.

Aici, la Şişeşti, a fost locul unde s'a născut şi a păstorit marele român Vasile Lucaci.

Monumente istorice. *Biserica din Baia Sprie*, ridicată în 1789, cu o frumoasă tâmplă sculptată şi icoane anterioare epocei de construcţie.

Biserica veche din Şişeşti, o modestă construcţie cu frumoase ornamente exterioare. Intrarea sculptată poartă data 1775.

Lângă vechea biserică s'a ridicat, prin strădania preotului Vasile Lucaciu, în epoca celei mai cumplite prigoane biserica nouă pe care marele luptător naţionalist a săpat inscripţia: *In Sancta Unione omnium Romanorum*, închinând-o astfel idealului românilor de pretutindeni.

Biserica din Dăneşti, asemănătoare cu cea din Baia-Sprie, ridicată în 1795.

Biserica de lemn din Şurdeşti, de tipul tradiţional al bisericilor din Maramureş, cu o turlă înaltă de 54 metri. Pictura bisericii, de o mare frumuseţe, inspirată de Apocalips, e un adevărat monument de artă populară.

Bisericile de lemn din Plopiş, Läschia, Vad şi Berinţa, datând din secolul XVIII-ea, variante ale bisericei din Şurdeşti, exemplare de mare frumuseţe ale artei noastre populare.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul S.-M. numără 295.131 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	295.131	145.878	149.253
Total urban	68.056	34.015	34.041
1. Municipiul Satu-Mare .	49.917	25.363	24.554
2. Oraşul Baia-Mare . . .	13.986	6.652	7.334
3. Oraşul Baia-Sprie . . .	4.153	2.000	2.153
Total rural	227.075	111.863	115.212
1. Plasa Arded	29.745	14.714	15.031
2. Plasa Baia-Mare	35.378	17.275	18.103
3. Plasa Mănăştur	15.879	7.785	8.094
4. Plasa Oaşiu	28.306	14.218	14.088
5. Plasa Satu-Mare . . .	41.674	20.345	21.329
6. Plasa Seini	26.009	12.685	13.324
7. Plasa Şomcuta-Mare . .	25.204	12.582	12.622
8. Plasa Ugocea	24.880	12.259	12.621

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	295.131	30—49 ani	67.230
		50—69 ani	35.256
0— 9 ani	75.471	70 ani şi peste . . .	6.960
10—29 ani	109.098	Vârstă nedeclarată . .	1.116

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S.-M., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	8.889	5.740	3.149	29,3	18,9	10,4
1931	296.756	8.963	5.715	3.248	30,2	19,3	10,9
1932	300.425	9.498	6.144	3.354	31,6	20,5	11,1
1933	303.086	8.525	5.483	3.042	28,1	18,1	10,0
1934	306.475	8.688	5.364	3.324	28,3	17,5	10,8
1935	309.371	8.775	5.994	2.781	28,4	19,4	9,0
1936	312.652	9.229	5.790	3.439	29,5	18,5	11,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului S.-M. a fost de 316.253 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 295.131 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 21.122 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 7,2%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Ca aspect geografic, judeţul S.-M. e tot atât de variat ca şi Bihorul: munţi la Răsărit, dealuri în partea de mijloc, şes la Apus. Ca aspect social, el e în adevăr un judeţ de elită. Atâţia dintre fiii acestui judeţ se bucură de un mare renume. Cine n'a auzit de Pintea Viteazul? Este oare nume mai mult întrebuinţat în toponimia Ardealului de Nord ca al acestui Viteaz? Nu se numeşte « Şatra Pintii », un masiv între Baia-Mare şi Lăpuş? Nu se găseşte apoi, între Baia-Mare şi Satu-Mare, muntele « Comşa », de pe care Pintea ar fi tras cu tunul în cetatea Medieşului? Nu curge din vârful Codrului Sătmărean spre Soconzel « pârâul Pintii »? Nu e aproape în fiecare sat câte un izvor al Pintii? Nu fixează legenda, de acord cu istoria, moartea acestui Viteaz la poarta cetăţii Baia-Mare? Nu spune o legendă în versuri: « *Moartea Pintii că-i aşe : Cu trei spice de grâu sfânt, Şi-un plumb mândru de argint, P'in furcuţa pieptului, Unde-i greu voinicului* »? Nu leagă o altă legendă locală moartea lui de « trei grăunţe de piper, trei grăunţe de grâu de primăvară, trei cuiuţe de potcoavă şi trei grăunţe de tămâie »? Nu se arată la « Scaune », pe Gutâi, pivniţa, unde ar fi ascunse bogăţiile aduse de acest Viteaz de departe din Ţara Leşească?

Şi n'a dat Sătmarul neamului românesc în zilele noastre un alt Pintea Viteazul, în leul dela Şişeşti, preotul unit Vasile Lucaciu? Este oare, nu instituţie naţională ori colţ de pământ românesc, ci ţară mai însemnată din lume, unde acest luptător să nu fi fost de faţă, când trebuia apărată cauza neamului său? N'a luat el de atâtea ori drumul Romei, al Parisului, al Londrei înainte de războiul mondial, al ţărilor scandinave şi chiar al Americii în timpul acestui războiu, ca să se facă dreptate Românilor? Şi ce nume de seamă au cei doi pictori Carol şi Alexandru Satmari?! Nu este acesta din urmă descoperitorul Balcicului pitoresc, precum şi al Sighişoarei, acest Nürenberg al României? N'are municipiul Satu Mare un conservator, iar Baia-Mare o şcoală de pictură?

De sentimentele româneşti ale Sătmărenilor nu se poate îndoi nimeni. Procesul din 1913—1914 al părintelui canonic onorar Gheorghe Murăşan şi al credincioşilor săi Români uniţi din Moftinul Mic la tribunalul din Satu Mare rămâne celebru. Alături de procesul « Memorandului » din Cluj (1894), el arată cât de desvoltată era conştiinţa naţională a Românilor chiar într'o regiune pe care Maghiarii îşi închipuiau că au cucerit-o definitiv.

Două ţinuturi din acest judeţ sunt mai izolate şi au o înfăţişare particulară: Chioarul şi Oaşul. Chioarul a fost multă vreme un district aparte cu conducători români. Intre căpitanii acestui district, trebue amintit deputatul Sigismund Pap, fost profesor la liceul din Beiuş, director al ziarului « Concordia ». Mare a fost şi e interesul Chiorenilor pentru « Astra », cea mai veche şi mai binemeritată societate culturală românească din Ardeal. In cadrele ei, doreau Chiorenii să-şi deschidă un liceu la Şomcuta Mare. Adunările ei aveau mare răsunet în sufletul mulţimii. Un poet popular din partea locului se prezenta astfel: *Eu-s poetul Văsălie Cu gând bun şi cu trezie : De naştere Chiorean Şi nepot al lui Traian.*

Ţinut foarte interesant e Oaşul. El e un platou înalt de peste 200 m, înconjurat de munţi, a căror înălţime variază între 400 şi 1.200 m. Aceşti munţi se deschid la Sud-Vest, înlesnind comunicaţia cu restul judeţului. Râul Tur, afluent al Tisei, adăpat şi el de multe pâraie, îl străbate pe la mijloc, dela răsărit la apus. Oşanii, cam 20.000 de suflete, vorbind un frumos graiu arhaic, locuesc în următoarele comune: Negreşti, Certege, Bicsad, Boineşti, Călineşti, Cămărzana, Lechinţa, Racşa, Prilog, Târşolţ, Trip, Tur, Vama, Moişeni, Remetea şi Oaş-Oraşul Nou.

Oşanul e voinic, brun, cu păr foarte negru, lung, retezat la ceafă şi în frunte, cu ochi vioi, frunte bombată, faţă rotundă, umerii obrazului puţin desvoltaţi. Oşanca dimpotrivă are fruntea descoperită, părul fiind pieptănat cu îngrijire, cu cărare la mijloc şi împletit la fete în 2 coade, prinse de

INVÂRTITA

cingătoare. Portul bărbătesc e simplu: O cămaşe scurtă, numită *uioş*, cu mâneci largi; izmene de asemenea largi, terminate în partea de jos cu ciucuri (« roit ») numite *gaci*. Gacii sunt prinşi cu brăcinar. Intre cămaşă şi gaci cei mai cu dare de mână poartă curea lată de 25—30 cm din care nu lipseşte nicicând cuţitul. Mi-aduc aminte cum au defilat tinerii Oşeni la desvelirea monumentului lui Lucaciu în Satu-Mare, în marş de fluierături haiduceşti, toţi cu cuţitele în mâini, pe care le străfulgeră în aer, ameninţând oarecum pe duşmanii care vor să le calce graniţele. Unul, cap de coloană, chiui voiniceşte: *Puiul tatii al mai mic, Pune mâna pe cuţit Şi-l doboară la pământ, Hop, hop!* — Picioarele le înfăşoară în obiele şi le încalţă în opinci; la sărbători în cisme. Caracteristică e *straiţa* (traista) Oşanului pe care o poartă de mic. Flăcăii în zilele comune au straiţă de pânză albă; la sărbători, ea e împodobită cu cusături frumoase. Cei însuraţi, în loc de straiţă, poartă *taşcă* de piele, împodobită cu *ţintişoare* şi *zele*. In taşcă ţine pipa şi jaşcăul, banii, când îi are, şi alte mărunţişuri. Pe cap, *clop* (pălărie) de pâslă neagră cu marginile întoarse drept în sus; iarna, cuşmă.

Fetele când sunt mici poartă ca şi băieţii cămaşă lungă. Când sunt mari, cămaşă scurtă până în brâu, iar din brâu în jos fuste *pindeleu* de pânză, apoi *zadie* din stofă cumpărată sau şurţ din pânză, prinse de brâu. Cingătoarea de sărbătoare cu multe cusături se numeşte *pocmată*. *Sucna* sau rochia e din stofă cumpărată şi se poartă la sărbători şi iarna. Femeile umblă de obiceiu desculţe; uneori cu cisme. Pe cât sunt de blânzi în împrejurări normale, pe atât sunt de aprigi la mânie. Nu sunt rare cazurile de omor. De altfel sunt miloşi; fac bucuros clacă de pomană pentru văduve, orfani, neputincioşi. Pământ puţin, dar bun; prune, mere, nuci de calitate.

Pentru spiritul gospodăresc al Oşanului e caracteristică următoarea vorbă: Un administrator a zis către un popă să sădească trei sute de nuci că va căpăta trei sute de lei. Popa a sădit nucii şi s'a dus la administrator după bani. Acesta a întrebat: Prinsu-s'au nucii? Popa a răspuns că s'au prins şi să vină să-i vadă. Administratorul a spus: Aşteaptă că vor rodi nucii şi roada va fi a dumitale!

Din timpul oropsirii maghiare, filologul Gustav Weigand a însemnat apoi următorul cântec simbolic dela Ileana Tupchiţă din Şişeşti: *Colo 'n jos la ţară 'n jos Se strâng cucii de pe ţară Şi cântă de se omoară. In vârfuţul nucului Cântă puiul cucului. Mai în jos la crângurele Plânge-o pasere cu jele. Merge cucul şi-o întreabă: De ce plângi, pasere dragă? — Cum amarul meu n'oiu plânge, Că mămuca mi-o murit Şi tătuca s'o 'nsurat Rea maştehă mi-o luat. Bota 'n mână mi-a dat, Uliţa mi-a arătat: — Du-te 'n lume şi te ţine; Mai mult nu-i şedea cu mine!* *i. g.*

ECONOMIE

Judeţul S.-M. industrial şi agricol, are un aspect economic complex. Situat la un important punct de trafic cu străinătatea, judeţul are şi o bogată activitate comercială.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 424.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 154.625 ha, adică 36,45% din suprafaţa judeţului şi 0,52% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 13.004 ha, adică 8,41%, iar mica proprietate 141.621 ha, adică 91.59%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 108.212 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 43.581 ha, cu o producţie de 446.913 chint. (prod. medie la ha 10,3 chint.), în valoare de 177 mil. lei.

Porumbul ocupă 38.037 ha, cu o producţie de 218.442 chint. (prod. medie la ha 5,7 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.602 ha, cu o producţie de 129.668 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Secara ocupă 9.620 ha, cu o producţie de 111.932 chint. (prod. medie la ha 11,6 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 2.205 ha, cu o producţie de 20.966 chint. (prod. medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 133 ha, *hrişca* 18 ha şi *măturile* 16 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 18.935 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 9.549 ha, cu o producţie de 270.403 ha fân (media la ha 28,3 chint.), în valoare de 36 mil. lei şi 3.969 chint. sământă (media la ha 0,4 chint.). *Lucerna* ocupă 3.132 ha, cu o producţie de 103.330 chint. fân (media la ha 34,0 chint.), în valoare de 14 mil. lei şi 1.338 chint. sământă (media la ha 0,4 chint.). *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 1.303 ha, cu o producţie de 63.426 chint. (media la ha 48,6 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.949 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 4.008 ha, cu o producţie de 166.338 chint. (media la ha 41,5 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Varza* ocupă 742 ha, cu o producţie de 24.971 ha (media la ha 33,6 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 10.941 chint. în valoare de 1 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producţie de 8.932 chint., în valoare de 3 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producţie de 75.238 chint., în valoare de 4 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6.838 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 4.212 ha, cu o producţie de 29.725 chint. (media la ha 7,0 chint.), în valoare de 11 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.536 ha, cu o producţie de 6.053 chint. fuior (media la ha 3,9 chint.), în valoare de 21 mil. lei şi 3.173 chint. sământă (media la ha 2,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 567 ha, cu o producţie de 3.184 chint. (media la ha 5,6 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (424.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 14.691 ha.

Fâneţele naturale ocupă 36.706 ha, cu o producţie de 616.660 chint. (prod. medie la ha 16,8 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Păşunile ocupă 44.125 ha.

Pădurile ocupă 103.663 ha.

Livezile de pruni ocupă 4.736 ha, cu o producţie de 26.048 chint. (prod. medie la ha 5,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 3.672 ha.

Viţa de vie ocupă 2.403 ha (din care viile pe rod 2.193 ha) cu o producţie de 125.569 hl (prod. medie la ha 57,2 hl), în valoare de 55 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul S.-M. se aflau în anul 1935:

Cai 17.975, boi 87.381, oi 69.361, capre 7.219, porci 34.400, stupi sistematici 2.093 şi stupi primitivi 5.190.

Industrie (fără municipiul Satu-Mare). 17 mori sistematice (2 la Baia-Mare, 2 la Craidorolţ şi câte una la Baia-Sprie, Bătarci, Cărăşeu, Halmeu, Hideaga, Homorodul-de-Jos, Homorodul-de-Mijloc, Livada, Medieşul-Aurit, Pomi, Porumbeşti, Turulung şi Valea-Vinului); 2 fabrici de spirt

MÎNELE DELA BAIA-MARE:
LINGOURI DE AUR

MINERI LA BAIA-MARE

SATU-MARE:
VEDERI ALE ORAŞULUI

SATUL CĂMĂRZANA
(ŢARA OAŞULUI)

şi drojdie (la Halmeu şi Seini); 3 de vopsele, cerneluri tipografice, ceară de sigilat, etc. (2 la Baia-Mare şi 1 la Crucişor); 2 de acid sulfuric, metale (pe cale electrolitică), îngrăşăminte artificiale, etc. (la Baia-Mare şi Firiza-de-Jos); 1 uzină metalurgică a Statului (la Firiza-de-Jos); 1 staţie de afinarea metale or nobile, a Statului (la Baia-Mare); 1 fabrică de unelte şi articole agricole şi miniere (la Baia-Mare); 4 de cherestea (2 la Baia-Mare, 1 la Negreşti şi 1 la Bicsad); 1 de mobile (la Baia-Mare); 1 de hârtie, şmirghel şi pânză de emeri (la Seini); mine de aur, argint, cupru, plumb, zinc şi sulf (la Baia-Mare, Baia-Sprie, Băiţa, Chiuzbaia, Ciocârlău, Firiza-de-Jos, Ilba, Măgheruş, Nistru, Valea-Borcutului); cariere de nisip (la Baia-Mare); cariere de andezit-trahit (la Baia-Mare, Ciocârlău, Firiza-de-jos, Ilba, Negreşti, Săbişa, Seini); cariere de piatră de gresie la Ilba); cariere de ocru (la Cruşcior).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei şi peste [1]: « Leopold Klein », spirt şi drojdie, la Seini (inv. 10), « Phönix» cu 1 fabrică de acid sulfuric, acid clorhidric, sare Glauber, calaican, sare amară, sulfat de aluminiu, sulfat de cupru, piatră acră, sulfat şi bisulfat de sodiu, alb de zinc, pământ decolorant, alaun de crom, miniu şi smalţ de plumb, cupru şi plumb metalic, plăci şi ţevi de plumb, sulf, etc. la gara Lucaciu, în apropiere de Baia-Mare (inv. 125) şi 1 fabrică de acid sulfuric, îngrăşăminte artificiale, etc. la Firiza-de-Jos (inv. 29), « Serviciul topitoarelor şi uzinelor metalochimice ale Statului », aur, argint, plumb şi malţ de plumb, cupru, metal de lagăr, bismut metalic, ţevi, sârmă şi lână de plumb, la Firiza-de-Jos (inv. 43). « Fabrica de mobile a şcoalei de arte şi meserii, la Baia-Mare (inv. 8) şi « Soc. an. pentru industria lemnului » cherestea, la Negreşti (soc. 12, inv. 5).

Menţionăm de asemenea: Minele de aur, argint, cupru şi plumb ale Statului, la Baia-Mare; « Auruiu », mine de aur şi argint, la Valea-Borcutului; « Soc. franceză de mine de aur din Transilvania », mine de aur, argint, cupru şi plumb, la Băiţa; « Creditul Minier », mine de aur, argint, etc. la Ilba; « Minele de plumb şi zinc », mine de aur, argint, plumb, zinc, sulf, la Firiza-de-Jos, Chiuzbaia şi Baia-Sprie; « Asoc. ungară de mine de plumb şi zinc », Baia-Mare.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI SATU-MARE IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor: Active	Numărul fabricilor: Inchise	Forţa motrice H. P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
Alimentară	17	11	1.197	243	84.191
Textilă	6	—	120	247	19.145
Chimică	8	—	1.638	960	280.329
Metalurgică	6	—	4.113	1.638	701.884
Hârtie şi Arte grafice	1	—	31	31	2.172
Pielărie	1	—	100	25	6.784
Lemnului	10	—	669	541	41.206
Materiale de construcţie	3	—	260	106	8.650
Total	52	11	8.128	3.791	1.144.361

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ foarte activ de cereale, fructe, vin, animale şi produse industriale. O bună parte din produsele judeţului se exportă în Cehoslovacia şi Germania.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *22 bănci* (societăţi anonime).

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

INVÂRTITA

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	39.625.083	Fonduri	178.191.225
Plasamente	542.261.646	Angajamente	482.588.906
Imobilizări	25.699.418	Rezultate	6.511.165
Rezultate	59.705.149		
Total	667.291.296	Total	667.291.296

Cooperative de credit (bănci populare) 20, cu 4.585 membri şi cu un capital social vărsat de 7.485.795 lei. Imprumuturi acordate 27.906.389 lei (neconvertite 10.640.698 lei; convertite 8.170.378 lei; şi reduceri la împrumuturi convertite 9.095.313 lei). Depuneri spre fructificare 9.516.468 lei. Totalul bilanţului 31.884.089 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 215 membri şi cu un capital social vărsat de 629.622 lei. Fonduri 300.529 lei. Păduri şi material brut 1.018.624 lei. Bilanţul încheiat 1.888.624 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 1, cu 101 membri şi cu un capital social vărsat de 221.498 lei. Aprovizionări în comun 2.554.361 lei. Vânzări în comun 34.386 lei. Bilanţul încheiat: 4.583.303 lei.

Cooperative de consum 8, cu 615 membri şi cu un capital social vărsat de 830.693 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.020.051 lei. Bilanţul încheiat 3.516.566 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului S.-M. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**30.872.667**
Venituri ordinare	*16.676.842*
Venituri speciale	*14.195.825*
Cheltueli	**30.272.667**
Cheltueli ordinare	*16.676.842*
Cheltueli speciale	*13.595.825*

Drumuri. Judeţul S.-M. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.810 km 518 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 217 km 078 m, din cari 208 km 492 m (pietruiţi) sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 8 km 586 m (pietruiţi şi pavaţi) de către comunele Satu-Mare, Baia-Mare, şi Baia-Sprie.

Drumuri judeţene 419 km, din cari 367 km 216 m (pietruiţi), sunt întreţinuţi de administraţia judeţului, iar 16 km 545 m de către comunele Satu-Mare, Baia-Mare şi Baia-Sprie.

Drumuri comunale 1.174 km 440 m.

ALEGEREA AURULUI

Lungimea podurilor este de 5.909,50 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.786,10 m., judeţene 1.644,25 m, şi comunale 2.479,15 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Dej – Livada – Halmeu (frontieră).*
2. *Sighet – Satu-Mare – Carei* (S.-Mare – limita judeţului Maramureş = 64 km; S.-Mare – limita judeţului Sălaj = 18 km).
3. *Sighet – Baia-Mare – Şomcuta-Mare* (Baia-Mare – Şomcuta Mare = 26 km.).

Cale ferată. Judeţul S.-M. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 291 km. din care linii principale simple 27 km, linii secundare simple 106 km. şi linii înguste simple 158 km.

Itinerariu principale. Accelerate: Bucureşti – Oradea – Halmeu – Praga.

Staţii importante. Satu-Mare, Halmeu, Baia-Mare, Baia-Sprie, Firiza-de-Jos, Bicsad, Şomcuta-Mare.

Navigaţie Aeriană. Linia L.A.R.E.S., cu plecare şi sosire pe aerodromul Satu-Mare.

Itinerariu. Cluj – Satu-Mare.

Poştă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de Stat* din care 2 la Satu-Mare şi câte unul la Baia-Mare şi Halmeu; *38 oficii autorizate* la: Apa, Arded, Ardusat, Baia-Bicsad, Baia-Sprie, Beltiug, Botiz, Carăslău, Cavnic, Certeze, Cicârlău, Copalnic-Mânăştur, Craidorolţ, Crucişor, Doba, Fărcaşa, Ferneziu, Fersig, Ghirişa, Homorul-de-Sus, Lăpuşenii, Livada, Medieşul-Aurit, Micula, Mireşul-Mare, Negreşti, Odoreu, Oraşul Nou, Pomi, Satulung, Sătmărel, Seini, Şomcuta-Mare, Tăuţi-Măgheruş, Turţi, Turulung, Valea Vinului şi Viile Satu-Mare; şi *5 agenţii autorizate* la Dumbrăviţa, Hrip, Iojib, Răteşti şi Socond.

Oficii telefonice la Satu-Mare, Baia-Mare, Baia-Sprie, Arded, Baia-Bicsad, Copalnic-Mânăştur, Ferneziu, Halmeu, Livada, Medieşul-Aurit, Negreşti, Oraşul-Nou, Satu-Lung, Seini, Şomcuta-Mare, Viile Satu-Mare.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Bicsad,* staţiunea balneo-climatică situată într'o poziţie pitorească, la marginea «Ţării Oaşului», pe Valea Turului la 178 m. înălţime. Climat moderat şi constant, aer curat, datorită pădurilor din apropiere. Ape alcaline cloruro-sodice, uşor radioactive. Instalaţiunile de băi calde şi reci sunt aşezate în mijlocul unei plantaţii de brazi. Indicaţiuni: scrofuloză, rachitism, anemie, boli de inimă şi boli de femei, — pentru băi —, iar în cura internă, bolile cronice ale tubului digestiv, icter, hemoroizi, catarurile căilor respiratorii şi ale organelor urinare. Anotimp: 15 Iunie – 30 Septemvrie. Numeroase hoteluri şi vile confortabile, restaurante cu regim. Medici, farmacie, Oficiu P.T.T., gară locală pe linia ferată Satu-Mare – Bicsad. Plimbări în pitoreştile sate ale ţării Oaşului şi la Mânăstirea Bicsad. Excursii pe dealul Pietroasa, la 1200 m. înălţime.

Băile Maria, staţiune balneo-climatică, situată în câmpia Turului, la 173 m înălţime, între comunele Vama şi Negreşti. Climat plăcut, indicat în debilitate şi convalescenţe. Ape alcaline cloruro-sodice. Instalaţiuni pentru băi băi calde şi reci. Indicaţiuni: anemie, scrofuloză, rachitism, reumatism, boli de inimă, afecţiuni nervoase şi bolide femei, — pentru băi —, iar în cura internă, afecţiunile tubului digestiv, boli de ficat, constipaţii cronice, hemoroizi, catarurile căilor respiratorii şi ale organelor urinare. Anotimp: 15 Iunie – 30 Septemvrie. Locuinţe în câteva vile şi la ţărani. Gară la Izvorul (2 km.) pe linia ferată Satu-Mare – Bicsad.

Puturoasa, staţiune balneară de interes local, situatăîn apropiere de comuna Vama (la câţiva km de băile Maria) înconjurată de păduri la 400 m înălţime. Ape sulfatate. Instalaţii modeste pentru băi calde şi reci. Anotimp: Iunie—August. Hotel, câteva locuinţe particulare, restaurant. Gară la Vama Turului (8,5 km.) pe linia ferată Satu-Mare – Bicsad.

Măgheruş, staţiune balneară modestă, situată între păduri la 190 m înălţime. Ape cloruro-sodice sulfatate. Gară la Buşag Tăuţii-de-Jos (4 km.) pe linia Satu-Mare–Baia-Mare.

Cărbunar, mică staţiune balneară, aşezată între dealuri la 280 m înălţime. Ape sulfatate. Instalaţiuni modeste. Câteva vile, un hotel şi locuinţe la ţărani. Gară la Baia-Mare (19 km).

Dăneşti, staţiune balneară modestă situată într'o regiune de dealuri împădurite, la 350 m. înălţime. Ape sulfatate. La depărtare de numai 8 km. de Baia-Sprie, staţiunea e mult frecventată de minierii din această regiune.

Beltiug, staţiune climatică de interes local, situată la 150 m înălţime, înconjurată de dealuri împădurite şi podgorii. Ape sulfatate. Instalaţiuni modeste. Anotimp: Mai—August. Locuinţe în sat. Gară la Acâş (9,5 km) pe liniile Careii-Mari—Zălau.

Oar, staţiune balneară situată în câmpie, la 18 km depărtare de Satu-Mare. Ape feruginoase. Instalaţiuni pentru băi calde şi reci. Anotimp: Iunie—August.

Micula, mică staţiune balneară de interes local, situată în câmpie. Ape cloruro-sodice sulfatate. Câteva cabine pentru băi. Gară locală pe linia Satu-Mare-Halmei.

Târna-Mare, staţiune balneară modestă, situată în regiunea dealurilor împădurite de pe granița Cehoslovaciei, la 290 m. înălţime. Ape sulfatate. Instalaţiuni pentru băi calde şi reci. Gară la Halmei la 23 km depărtare.

Baia-Mare, staţiune climatică, situată la poalele Munţilor Gutâiului, la 228 m. înălţime. Datorită adăpostului munţilor, staţiunea are un climat foarte plăcut, temperatură constantă, ierni uşoare. Staţiune indicată pentru repaus în convalescenţe. Anotimp: 15 Iunie—15 Septemvrie. Mai multe hoteluri, restaurante, cinematograf, parc, etc.

Judeţul S.-M., cuprinzând trei lanţuri de munţi (Gutâiului, Oaşului şi Lăpuşului) tăiate de ape şi între ele închizând depresiunile Oaşului şi Chioarului, oferă numeroase posibilităţi turistice.

Excursii mai importante: dela Cavnic peste Gutâiul la Breb în Maramureş; din Baia-Mare la Baia-Sprie, unde se pot vizita minele de aur, argint, plumb, etc.; din Baia-Sprie pe munţii din apropiere, mai ales pe Măgura-Neagră şi la lacurile lui Pintea Viteazul.

Case de adăpost la Negreşti (propr. T. C. R.) şi la Izvoare (propr. Soc. Carp. ard.)

Drumuri marcate de Secţia T. C. R. din Satu-Mare.

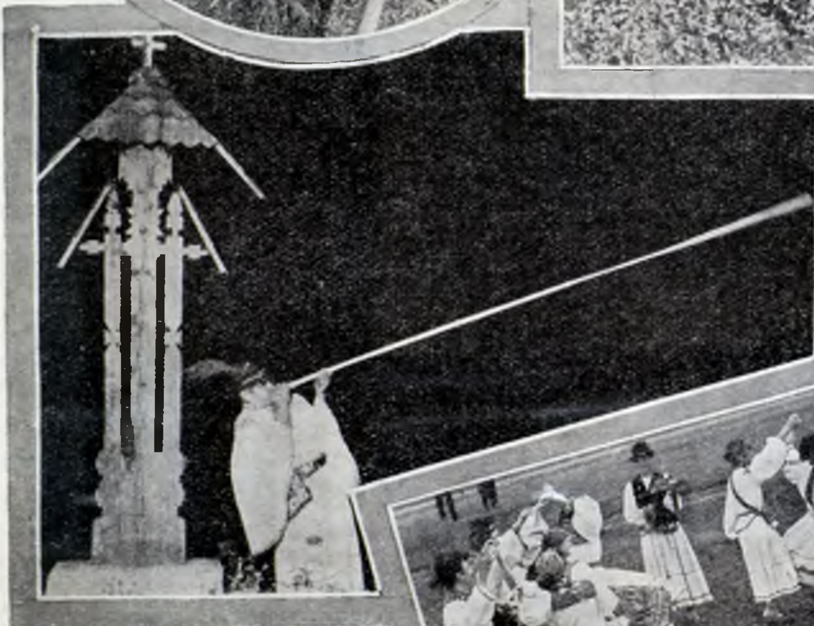
SATU - MARE

LA COASĂ

DUMBRĂVIȚA: CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ

CHEMAREA CU «TRÂMBIȚA»

LA HORĂ

FLĂCĂU DIN ȚARA OAȘULUI

CETERAȘUL

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 241.171 locuitori din cari 65,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,0% bărbați știutori de carte și 59,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,2	1,4
2. Primară	72,0	93,2
3. Secundară	19,3	4,0
4. Profesională	5,2	0,8
5. Universitară	1,7	0,5
6. Alte școli superioare	0,6	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului S.-M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 65.233 loc. (10.727 mediu urban și 54.506 mediu rural).

Școli secundare. In județ se află 3 licee de băieți (din care 1 confesional), 2 licee de fete (1 confesional), 1 liceu comercial de băieți, liceu comercial de fete, liceu industrial de băieți, liceu industrial de fete, seminar româno-catolic, 1 școală normală confesională de fete, 2 gimnazii (1 confesional), 2 gimnazii industriale de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 gimnaziu comercial, 1 școală de agricultură și pomicultură, 1 școală liberă de pictură și 2 școli de ucenici.

Școli primare 304, din care 276 rurale și 28 urbane (242 școli de stat și 62 confesionale), cu un număr total de 39.402 elevi (6.646 mediu urban și 32.756 mediu rural) și cu 672 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 65, din care 50 rurale și 15 urbane (64 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 4.332 copii (1.452 mediu urban și 2.880 mediu rural) și cu 77 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. In județul S.-M. se relevă activitatea despărțământului central al asociației « *Astra* », cu sediul în municipiul Satu-Mare, și cu organizații locale în Ardud, Baia-Mare, Copalnic-Mânăștur, Chioar, Oașiu, Seini și Ugocea.

Fundatia Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Ardusat, Bucium, Cetățele, Moișeni și Tămaia.

Liga Culturală activează în municipiul Satu-Mare.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul S.-M. 96 cămine culturale, 25 soc. muzicale și 29 biblioteci, adică în total 150 organizații culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

In orașul Satu-Mare mai activează: Casa Națională, Muzeul și Biblioteca municipală, Biblioteca liceului « Mihail Eminescu », Asoc. tinerilor români, Cercul de citire al industriașilor, Casina civilă, Cercul « Kolcessy », Reuniunea tinerilor catolici, Casina catolică, Soc. ziariștilor, Cercul cultural român C.F.R., Asoc. culturală germană, Asoc. femeilor române ortodoxe « Altarul », Reuniunea « Suzana Lorantfy ».

In orașul Baia-Mare: Reuniunea « Regina Maria » a femeilor române, Clubul Intim cultural, Cercul de lectură civil, Cercul de studii al tineretului industrial.

In județ se mai află 2 teatre (la Satu-Mare și Baia-Mare) 4 cinematografe (2 la Satu-Mare și câte unul la Baia-Mare și Seini), 1 muzeu (la Baia-Sprie), 12 societăți sportive și 3 societăți de vânătoare,

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 58,0% sunt greco-catolici și 4,4% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 196 biserici greco-catolice, 27 biserici ortodoxe, 7 biserici romano-catolice, 60 biserici reformate, 2 sinagogi și 21 case de rugăciune evreești.

1 mânăstire greco-catolică la Bicsad.

Instituții bisericești. In orașul Baia-Mare se află reședința episcopiei greco-catolice a Maramureșului.

6 protopopiate greco-catolice la Baia-Mare, Satu-Mare, Copalnic-Mânăștur, Negrești, Seini și Șomcuta-Mare; 2 protopopiate ortodoxe la Satu-Mare și Baia-Mare; 3 protopopiate romano-catolice la Satu-Mare, Baia-Mare și Arded; 1 protopopiat reformat la Satu-Mare.

Județul S.-M. se află în jurisdicția episcopiei ortodoxe a Oradiei (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului S.-M. este municipiul Satu-Mare. Județul are 3 orașe (*Satu-Mare, Baia-Mare* și *Baia-Sprie*) și 212 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Arded	28 sate
II.	Plasa Baia-Mare	38 sate
III.	Plasa Mânăștur	22 sate
IV.	Plasa Oașiu	16 sate
V.	Plasa Satu-Mare	39 sate
VI.	Plasa Seini	19 sate
VII.	Plasa Șomcuta-Mare	34 sate
VIII.	Plasa Ugocea	16 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Satu-Mare cu 2 secțiuni, 16 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori în circumscripția Curții de Apel din Oradea.

8 judecătorii la Satu-Mare, Baia-Mare, Arded, Copalnic-Mânăștur, Halmeu Negrești, Seini și Șomcuta-Mare cu un total de 22 magistrați.

Organizare sanitară. 5 spitale de stat, din care 2 sunt la Satu-Mare și câte unul la Baia-Mare, Arded și Șomcuta-Mare, Spitalul epidemic și Spitalul mizericordienilor la Satu Mare. la Satu-Mare,

2 sanatorii particulare.

Spitalul Casei Asigurărilor Sociale la Baia-Mare, Spital comunal la Baia-Sprie.

Dispensare de stat la Negrești, Copalnic-Mânăștur și Seini, 1 dispensar particular și Policlinică de stat la Satu-Mare, 1 dispensar la Baia-Sprie.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Satu-Mare, Baia-Mare, Baia-Sprie și punctului de frontieră Halmeu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Satu-Mare, are un oficiu la Baia-Mare, un spital la Baia-Mare. și organizații medicale la Satu-Mare, Baia-Mare, Baia-Sprie, Viile Satu-Mare, Cărășeu, Arded, Beltiug, Craidorolț, Livada, Oașul-Nou, Negrești, Ardusat, Șomcuta-Mare, Halmeu, Medieșul-Aurit, Seini și Firiza (total 35 medici.)

In municipiul Satu-Mare mai activează Soc. « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., Asociația Româncelor Sătmărene (ocrotirea mamei și a copilului), Uniunea de binefacere a femeilor și tinerelor fete (asistența copiilor la domiciliu) și Societatea « Suzana », Lorantfy care întreține o școală profesională pentru orfane.

In orașul Baia-Mare se află Azilul « Maria », Filiala Societății « Principe e Mircea », Uniunea Femeilor Române « Regina Maria » (asistența copiilor la domiciliu), Reuniunea femeilor maghiare.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Satu-Mare, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Baia-Mare, comună urbană, așezată la poalele muntelui Virag, la 71 km de reședința județului, la 153 km de Cluj și la 595 km de București. Stație c.f. pe linia Satu-Mare–Baia-Sprie.

Are 14.370 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la 22.451.505 lei.

Industria, foarte desvoltată, este reprezentată de următoarele întreprinderi: 2 mori sistematice, 1 fabrică de acid sulfuric și alte produse chimice, 1 fabrică de unelte industriale și agricole, 1 stațiune de afinarea metalelor, a Statului, 2 fabrici de cherestea, 1 de mobile, 1 de jucării și articole de lemn, 2 fabrici de vopsele, cerneluri tipografice, ceară de sigilat, etc.

Orașul este cel mai important centru minier; aci se exploateazăde către Stat și particulari, aur, argint, plumb și cupru. Cariere de nisip și cariere de andezit-trahit.

Comerţ desvoltat de cereale, fructe, vinuri, păsări şi animale de rasă.

Bâlciuri anuale: 17—18 Ianuarie, 21—22 Martie, 20—21 Iunie, 22 — 23 August şi 14—15 Noemvrie.

Banca Economică, Banca pe Acţiuni, Banca de Credit Mărunt şi Economie, Banca Comercială, Banca de Credit.

Sfatul negustoresc, Uniunea muncitorilor în fier, metal şi chimică, Uniunea muncitorilor în lemn, Societatea pictorilor, Clubul artiştilor şi ziariştilor.

Liceu de băieţi, Gimnaziu de fete, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial, Şcoală de agricultură şi pomicultură, Şcoală industrială de ucenici, 4 şcoli primare, 3 grădini de copii, Şcoală liberă de pictură.

Asociaţia « Astra », Reuniunea « Regina Maria » a femeilor române, Clubul Intim cultural, Cercul de studii al tineretului industrial, Cercul de lectură civil, 1 sală de teatru, 1 sală de cinematograf, 2 societăţi sportive.

1 catedrală greco-catolică, 1 biserică ortodoxă, 2 biserici romano-catolice, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 1 sinagogă.

Reşedinţa episcopiei greco-catolice a Maramureşului, Protopopiat ortodox, Protopopiat romano-catolic.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Inspectorat minelor Inspectorat agricol, Ocol silvic, Notar public, Poliţie Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Uzină electrică, pavaj, conductă de apă.

Spital de stat, Spitalul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Azilul « Maria », Filiala Societăţii « Principele Mircea », Uniunea femeilor române « Regina Maria » (asistenţa copiilor la domiciliu), Reuniunea femeilor maghiare pentru ajutorarea săracilor.

Baia-Sprie, comună urbană, situată la 81 km de capitala judeţului, la 163 km de Cluj şi la 605 km de Bucureşti. Staţie c.f. terminus pe linia Satu-Mare – Baia-Sprie.

Are 4.330 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la 3.433.671 lei.

Oraşul este un centru de exploatare a minelor de aur, argint, cupru, plumb şi zinc. 1 moară sistematică.

Comerţ însemnat de lemne şi fructe.

Bâlciu anual la 29 Iunie.

Banca « Măgureana ».

1 şcoală inferioară de meserii, 4 şcoli primare, 1 grădină de copii.

1 muzeu, cazinou românesc, cazinou unguresc, 1 cerc de cultură, Casa naţională, 1 societate sportivă, 1 societate de turism.

1 biserică greco-catolică, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică reformată, 1 sinagogă, 1 mânăstire a surorilor minorite.

Primărie, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Ocol silvic, Poliţie, Serviciul minelor şi uzinelor de Stat, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Spital comunal, Dispensarul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, 1 azil pentru îngrijirea săracilor.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL SATU-MARE

A) **Oraşe**

1. Municipiul Satu-Mare (capitala judeţului)
2. Baia-Mare
3. Baia-Sprie

B) **Sate**

I. PLASA ARDED

1. Arded
2. Baba-Novac
3. Beltiug
4. Bolda
5. Chilia
6. Craidorolţ
7. Crişeni
8. Cuţa
9. Gelu
10. Gerăuşa
11. Ghirişa
12. Giungi
13. Hodişa
14. Homorodul-de-Jos
15. Homorodul-de-Mijloc
16. Homorodul-de-Sus
17. Mădăraş
18. Medişa
19. Necopoi
20. Pişcari
21. Răteşti
22. Săi
23. Socond
24. Soconzel
25. Solduba
26. Stâna
27. Şandra
28. Terebeşti

II. PLASA BAIA-MARE

1. Aciua
2. Ardusat
3. Arieşul-de-Câmpie
4. Băiţa
5. Bărgău
6. Bontăieni
7. Bozinta-Mare
8. Bozinta-Mică
9. Buşag
10. Buzeşti
11. Cavnic
12. Chechiş
13. Chiuzbaia
14. Cicărlău
15. Coltău
16. Dăneşti
17. Dumbrăviţa
18. Fărcaşa
19. Ferneziu
20. Firiza
21. Groşi
22. Lăpuşel
23. Merişor
24. Mocira
25. Negreia
26. Ocoliş
27. Recea
28. Rus
29. Satul-Nou-de-Jos
30. Satul-Nou-de-Sus
31. Săsar
32. Sârbi
33. Şindreşti
34. Şiseşti
35. Tămaia
36. Tăuţii-de-Sus
37. Tăuţii-Măgherăuş
38. Unguraş

III. PLASA MĂNĂŞTUR

1. Berinţa
2. Brebeni
3. Cărbunar
4. Cărpiniş
5. Cerneşti
6. Cetăţele
7. Ciocotiş
8. Coaş
9. Copalnic
10. Copalnic-Mănăştur
11. Coruia
12. Curtuiuşul-Mic
13. Făureşti
14. Fănaţă
15. Lăschia
16. Măgureni
17. Plopiş
18. Preluca
19. Ruşor
20. Şurdeşti
21. Trestia
22. Vad

IV. PLASA IU

1. Bicsad
2. Boineşti
3. Călineşti
4. Cămărzana
5. Certeze
6. Lechinţa
7. Moişeni
8. Negreşti
9. Oraşul-Nou
10. Prilog
11. Racşa
12. Remetea-Oaşului
13. Târşolţ
14. Trip
15. Tur
16. Vama

V. PLASA SATU-MARE

1. Adrian
2. Agriş
3. Amaţ
4. Ambud
5. Apateu
6. Atea
7. Bercu
8. Berindan
9. Boghiş
10. Botiz
11. Cărăşeu
12. Colonel Paulian
13. Corod
14. Culciul-Mare
15. Culciul-Mic
16. Dara
17. Doba
18. Dorolţi
19. Dumbrava
20. Hrip
21. Lazuri
22. Lipău
23. Livada
24. Livada-Nouă
25. Mărtineşti
26. Micula
27. Nisipeni
28. Noroeni
29. Oar
30. Odoreu
31. Peleşul
32. Pelişor
33. Petea
34. Petin
35. Principele-Mihai
36. Ruşeni
37. Sătmărel
38. Tătăreşti
39. Vetiş

VI. PLASA SEINI

1. Apa
2. Băbăşeşti
3. Bicău
4. Borleşti
5. Crucişor
6. Iegherişte
7. Ilba
8. Iojib
9. Măriuş
10. Medieşul-Aurit
11. Poiana-Codrului
12. Pomi
13. Potău
14. Roşiori
15. Săbişa
16. Seini
17. Someşeni
18. Valea-Vinului
19. Viile-Apei

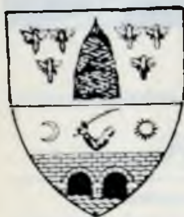
VII. PLASA ŞOMCUTA MARE

1. Arieşul-de-Pădure
2. Berchez
3. Berchezoaia
4. Buciumi
5. Buteasa
6. Ciolt
7. Colţirea
8. Culcea
9. Curtuiuşul-Mare
10. Dăneştii-Chioarului
11. Duruşa
12. Fericea
13. Fersig
14. Finteuşul-Mare
15. Finteuşul-Mic
16. Gaura (Valea Chioarului)
17. Hideaga
18. Hovrila
19. Iadăra
20. Lucăceşti
21. Mireşul-Mare
22. Mogoşeşti
23. Poşta
24. Pribileşti
25. Prislop
26. Remetea-Chioarului
27. Remeţi
28. Satulung
29. Săcălăşeni
30. Stejera
31. Şomcuta-Mare
32. Tulghieş
33. Varaiu
34. Văleni

VIII. PLASA UGOCEA

1. Băbeşti
2. Bătarci
3. Bocicău
4. Cidreag
5. Comlăuşa
6. Dobolţ
7. Drăguşeni
8. Gherţa-Mare
9. Gherţa-Mică
10. Halmei
11. Porumbeşti
12. Tămăşeni
13. Târna-Mare
14. Turţ
15. Turulung
16. Valea-Seacă

JUDEȚUL SEVERIN

Stema. Scut tăiat. In câmpul superior, albastru, un stup de argint, însoţit la dreapta şi la stânga de câte trei albine de aur, aşezate 2, 1. (Simbolizează bogăţia apicolă a ţinutului). In câmpul inferior, roşu, un pod de aur, cu două bolţi, peste valuri de argint, iar deasupra podului un braţ înarmat de argint ţinând o sabie de argint şi acostat la stânga de un soare de aur şi, la dreapta, de un craiu nou de argint. (Simbolizează trecerea victorioasă a armatelor romane în Dacia).

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul S. este aşezat în partea de Răsărit a Banatului, în graniţă cu Transilvania şi cu Oltenia, pe drumul de legătură între basinul Dunării de Jos şi bazinul Panonic (Dunărea de Mijloc).

Suprafaţa: 6.422 km².

Infăţişarea pământului. Judeţul S. este culoarul lung, poate de origină tectonică, orientat N–S şi încadrat între înaltul masiv al Godeanului (peste 2000 m) şi celălalt masiv mult mai coborît al Poianei Ruscăi (nici 1400 m), la Răsărit şi munţii Banatului, la Apus (Semenicul, aproape 1500 m). Pentrucă e urmat, în sens invers, de două ape, s'a luat obiceiul ca el să fie numit culoarul Timiş-Cerna după numele acestora. N'ar fi nepotrivită nici numirea de culoarul sau depresiunea Severinului. In mijlocul acesteia, la cumpăna de ape dintre cele două râuri menţionate se găseşte faimoasa trecătoare *Porta Orientalis* (*Poarta Orientală* sau, popular *Domaşna*). Timişul a săpat în fundul acestei depresiuni, chei sălbatice, iar mai jos, vale largă, din ce în ce mai largă, însoţită de terase, şi deschizându-se ca o pâlnie spre câmpia Tisei, cu care de altfel se şi contopeşte, în partea de N-V a judeţului.

Climă şi ape. Cu excepţia marginelor muntoase unde clima este aspră şi foarte ploioasă (peste 1000 mm precipitaţiuni anuale, în Godeanu), acest judeţ are verile destul de calde (22°—23° media temperaturii în luna Iulie) şi iernile nu prea grele faţă de ţinutul intra-muntos în care se află (–1°, cel mult –2°, în luna Ianuarie). Ploile în schimb sunt destul de abundente (peste 800 mm anual). E totuşi o deosebire între partea de Sud şi cea de Nord a acestui judeţ. Partea de N e influenţată de climatul Panonic (contraste de temperatură mai puternice şi scăderea precipitaţiunilor); pe când cea de S, prin iernile blânde (–0,70 la Orşova) şi prin ploile de toamnă, arată o vădită înrudire cu clima Mediteranei.

Apele principale sunt: Dunărea la S în care se varsă Cerna, cu afluentul ei Mehadia, şi Timişul cu Bistra, la N.

Vegetaţie. Pe plaiurile Godeanului şi pe cele ale Semenicului se întind frumoase păşuni alpine; iar în rest, afară de fundul culoarului care a fost complet despădurit, numai făgeturi până mai sus de 1600 m. In regiunea Orşovei şi pe valea inferioară a Cernei, tipul vegetaţiei arată o evidentă influenţă mediteranee căci aici cresc spontan alunul turcesc, liliacul, sfineacul, arţarul cu frunza în trei lobi, nucul sălbatec, etc.

Bogăţii minerale. In aproape întreg culoarul, fost golf al mărilor de pe vremuri, se găsesc întinse zăcăminte de cărbune brun şi, pe alocurea, de huilă.

RÂUL CERNA LÂNGĂ ORŞOVA VECHE, 1820
Din albumul lui *Iacob Alt:* Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

MEHADIA LA 1820
Din albumul lui *Iacob Alt:* Donau Ansichten. Col. Academiei Române

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Pe teritoriul acestui judeţ au înflorit încă din timpurile întâiului răsboiu al lui Traian cu Dacii, numeroase aşezări romane: *Tierna* — în, care se strâvede numele actual al Cernei, *Ad-Mediam* care e Mehadia sau, mai curând, Meedia de azi.

Ca ţinut de margine, Severinul s'a bucurat, în epoca feudală, de o largă autonomie. A fost o *marcă* — după moda carolingiană — sau, cu un termen slavon: un banat.

Primul ban de Severin, Luca, este menţionat la 1233, iar la 1246 aflăm un episcop de Severin, cu numele de Grigore.

In 1247, Banatul Severinului este dăruit de Bella IV cavalerilor Ioaniţi.

In sec. XIV, el a fost domnit de voevozii Ţării Româneşti.

Tot aici a fost Ban şi Ioan Corvinul, mai târziu principe al Transilvaniei, unul din marii eroi ai românilor şi ai creştinătăţii.

In sec. XVI, ţinutul acesta românesc, era cunoscut sub numele de «Valachia Citerior».

Turcii au ocupat Orşova la 1522, iar Severinul la 1524. Inaintarea turcească progresând, Banatul a fost integrat paşalâcului dela Timişoara.

După ce Caransebeşul a fost liberat de sub Turci, la 1698, judeţul S. s'a reînfiinţat, sub conducerea fişpanului (prefectului) Petru Măcicaş, dar după 1699 (Pacea dela Carlovitz), Turcii intră iar în posesiunea lui. Dela 1718, trece sub suveranitatea Austriei care-i dă o administraţie militară. Aceasta a durat până la 1779, iar dela această dată şi până la 1871, face parte din confiniul militar, care ţinea direct de Viena.

La 1873 a luat fiinţă comitatul Severinului, cu capitala Caransebeş, iar la 1880 a fost unit cu comitatul Caraşului.

Monumente istorice. *Biserica ortodoxă din Lugoj*, înălţată de «Compania Grecilor» pe la jumătatea sec. XVIII-lea, cu 2 turnuri de faţadă.

Biserica Sf. Ioan Botezătorul din Caransebeş, renovată în sec. XVIII-lea, cu fresce din 1787 şi 1808.

Biserica Sf. Gheorghe din Caransebeş, renovată în acelaşi secol.

Reşedinţa Episcopiei ortodoxe din Caransebeş, instalată la 1864 într'un palat din sec. XVII-lea.

Ruinele castelului roman Arcidava, desgropate prin săpăturile din 1932.

Ruinele cetăţii romane Tierna din Orşova.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul S. numără 240.715 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul populaţiei		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	240.715	118.584	122.131
Total urban	40.940	20.692	20.248
1. Oraşul Lugoj	23.674	11.796	11.878
2. Oraşul Caransebeş .	8.838	4.605	4.233
3. Oraşul Orşova . . .	8.428	4.291	4.137
Total ural	199.775	97.892	101.883
1. Plasa Birchiş	15.914	7.707	8.207
2. Plasa Caransebeş . .	37.857	18.470	19.387
3. Plasa Făget	28.028	13.758	14.270
4. Plasa Lugoj	63.714	31.401	32.313
5. Plasa Orşova	21.934	10.754	11.180
6. Plasa Teregova . . .	32.328	15.802	16.526

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	240.715	30—49 ani	63.047
		50—69 ani	37.471
0— 9 ani	50.265	70 ani şi peste . . .	7.959
10—29 ani	81.046	Vârstă nedeclarată . .	927

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	4.989	4.851	137	20,6	20,0	0,6
1931	241.042	5.594	4.938	656	23,2	20,5	2,7
1932	241.693	5.457	4.957	500	22,6	20,5	2,1
1933	241.748	4.826	4.630	196	20,0	19,2	0,8
1934	242.132	4.672	4.657	15	19,3	19,2	0,1
1935	241.612	4.394	5.074	−680	18,2	21,0	−2,8
1936	241.574	4.992	4.503	489	20,7	18,6	2,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Severin a fost de 241.919 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 240.715 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 1.204 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 0,5%.

DUNĂREA LA PIATRA BABACAI

DUNĂREA LA CAZANE

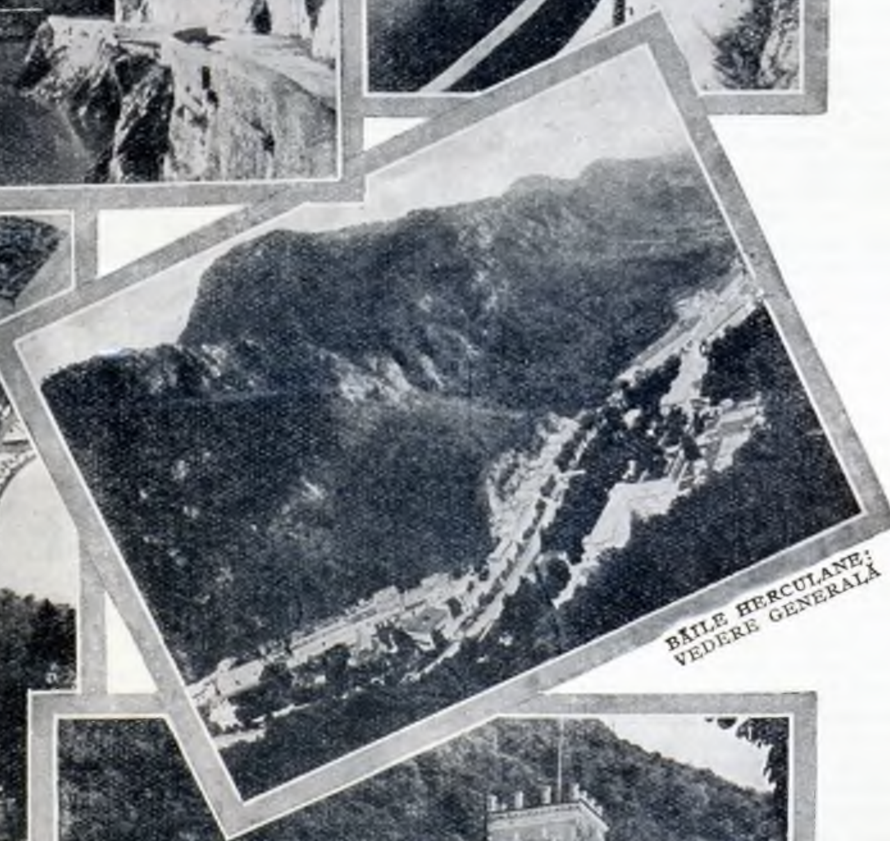

DUNĂREA
LA PORŢILE DE FER

BĂILE HERCULANE: HOTELUL BĂILOR

BĂILE HERCULANE:
VEDERE GENERALĂ

BĂILE HERCULANE:
HOTELUL REGELE FERDINAND I

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Severinul e unul din ţinuturile de munte, decisive pentru existenţa etnică şi politică a Românilor. El e inima românească a Banatului. Din văile lui s'au revărsat Românii, care au îndesit populaţia rară a şesului în urma operaţiilor de asanare întreprinse în veacul al XVIII-lea. Oraşul din şes, Timişoara, e preschimbat de abea în vremea noastră în post de comandă românesc al Banatului. Până de curând, satele româneşti din şes priveau numai spre Lugojul aşezat sub munţi. Acesta şi celalt oraş mai mare al Severinului, Caransebeşul, capitala bănăţenilor dela munte, au fost centrele rezistenţei româneşti de dinainte de răsboiu ale bănăţenilor.

Străbătut de şoselele ce duc în citadela carpatică şi având în mijloc două din porţile, care o feresc şi Dunărea la margine, Severinul, ţinut central al Dacilor, a fost rând pe rând teatrul incursiei turceşti, bastion austriac, şi din nou maghiar. Dar populaţia lui de Daci şi apoi de Daci romanizaţi, de Români, a supravieţuit cu o rară tenacitate şi elasticitate tuturor acestor încercări.

Severinul a fost vatra unei vieţi romano-dace nu mai puţin intense decât a fost cea dacă, ce s'a desfăşurat pe întinsul lui. Tabula Peutingeriană arată culoarul Cerna-Timiş, prin care trece una din şoselele ce vin dinspre Roma, plin de staţiuni de poştă, de colonii şi de castre.

In veacurile întemeierii Ţării Româneşti, după mileniul de năvăliri, îl găsim animat de o viaţă foarte intensă românească. Actele cancelariilor ungureşti arată Severinul şi părţile de munte ale Mehedinţilor locuite de Români conduşi de numeroşi juzi, cneji şi voevozi, care atârnă când de Regii Ungariei, când de Domnul Ţării Româneşti. Mircea cel Bătrân, de pildă, a stăpânit părţile Mehadiei timp de două decenii, iar episcopii de Râmnic se intitulau încă în veacul al XVIII-lea « Exarhi ai Severinului şi a toată Mehadia ». Legătura strânsă dintre Severin şi Mehedinţii de azi o arată chiar aceste nume: « Mehedinţii » amintesc Mehadia, Ad-Mediam-ul Romanilor, din Severin, ai cărei locuitori se cheamă şi azi « Meeginţi »; iar Turnu-Severin aminteşte numele judeţului vecin din Banat. In veacul de lupte cu Turcii, dominat de figura lui Iancu Corvin, autonomia districtelor româneşti ale Severinului a fost reînoită.

Când ţinuturile severinene ajung, după veacuri de ofensivă şi de stăpânire turcească şi de ofensivă austriacă, în stăpânire austriacă, nu mai dăinueşte nici urma nobilimii româneşti, maghiarizate treptat, din epoca preturcească. Numai ţărănimea a supravieţuit, în munţi, urgiilor. Insemnările câte unui preot ne îngăduesc să-i bănuim starea. « Pe copiii de cinci, şase ani dela un bordeiu la altul prin marea pădure mumânele îi perdea », înseamnă, pe la sfârşitul veacului al XVIII-lea, un protopop al Mehadiei în Cronica, pe care a întocmit-o. Şi atunci ţinutul se regenerează rapid. In munţi, Austriacii n'au avut cum aduce colonişti străini. Măsurile administraţiei vieneze: militarizarea, « reguluirea » satelor scoase la drumul mare din văi şi de pe culmi, împiedicarea dela însurătoare a fiecăruia « până nu va şti rugăciunile şi poruncile » şi multe altele asemenea au întâlnit întâi împotrivire vajnică. S'a produs unul din schimburile de populaţie caracteristice graniţei turco-austriace, de mulţimea Severinenilor care au fugit în Oltenia, peste Dunăre sau în Câmipa Tisei, şi s'au umplut codrii de haiduci. Câteva decenii mai târziu, după ce mulţi se întorseseră de « răul Cazacilor », care ocupau tocmai Ţara Românească, sau al locurilor, populaţia ţinuturilor de munte ale judeţului « Regimentul de graniţă român-bănăţean 13 » reprezinta una din unităţile cele mai eroice ale Casei de Habsburg. Dela 1700 încolo, nu e câmp de luptă, pe care să nu fi fluturat steagul lor, de care era prinsă o panglică cu apelul « A lui Romul vitejie între voi, Români, să fie ». Au săvârşit fapte de arme faimoase în ciocnirile cele mai sângeroase: la Lodi, la Arcole, la Austerlitz, la Aspern, la Wagram, la Leipzig, la Custozza, la Brescia, la Magenta, la Montebello, la Solferino, la Sadova, şi Königgrätz, la Valjevo, Pzsemisl, Doberdo, Isonzo, şi Monte San Michele.

In decurs de câteva decenii şcolile regimentului şi războaiele au ales o nouă elită din Românii severineni. Numărul militarilor înobilaţi şi înaintaţi în ranguri înalte e surprinzător de mare. Pomenindu-i pe generalii Cena, Doda, Domăşneanu, Iacobici, Trapcea, nu-i numim decât pe cei mai cunoscuţi. De faptul că o bună parte din locuitorii graniţei au umblat aproape toată Europa centrală, că o generaţie a fost staţionată la Paris în anii 1813—1815, că alta a cunoscut întreaga Muntenie, când cu ocupaţia austriacă dela 1853—56, că toate generaţiile şi-au făcut anii de cazarmă la Veneţia, s'a resimţit întreaga Românime din munţii Severinului. Stilul ei de lume dela munte a fost potenţat prin ţinuta militară, cu care a fost deprinsă, starea ei economică s'a îmbunătăţit.

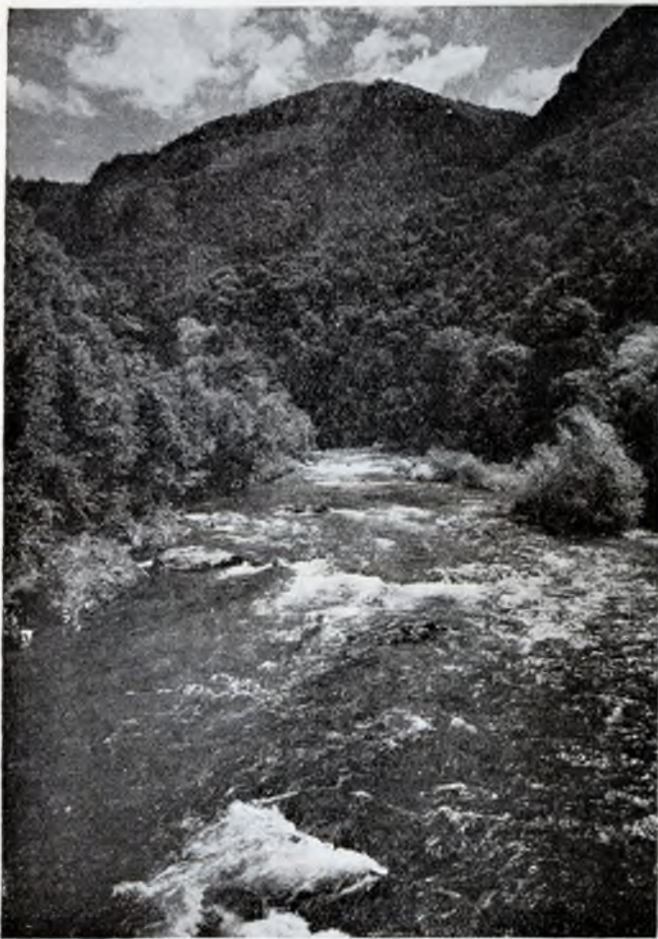
PORŢILE DE FIER LA 1820
Din albumul lui *Iacob Alt:* Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

Suta de ani de Grănicerie (1768—1872) a rămas amintirea privilegiată a Bănăţenilor dela munte. « Comunitatea de avere a fostului regiment grăniceresc româno-bănăţean Nr. 13 », înfiinţată la 1872, care administra printr'un comitet ales de delegaţii celor 92 de sate grănicereşti cele 220.000 de jughere de pădure cu care fusese răscumpărată servitutea silvică de care beneficiaseră, şi Regimentul grăniceresc de gardă, creat de M. S. Regele Carol II în anul 1932, în care slujesc numai tinerii din Graniţă, amândouă cu sediul la Caransebeş, constituesc suportul ei instituţional.

Cu toate acestea Bănăţenilor din munţii Severinului le-au izbutit şi alte realizări de seamă. Ei au îndesit satele româneşti din şes, stăvilind înaintarea dinspre Tisa a Sârbilor şi majorând numărul coloniştilor germani. Şi tot ei au transformat în veacul al XIX-lea Lugojul şi Caransebeşul în oraşe româneşti. Nu numai că satele din jur se prelungiau în periferia plugărească a acestor oraşe, ele au răsbit atât în pieţele din mijloc, pe care le-au umplut de « maistori » români, cât şi în străzile intelectualilor, în cari funcţionarii maghiari şi germani erau flancaţi de « arvocaţi » şi « doftori », de funcţionari de bancă şi de profesori şi gazetari români. Ion Popovici-Bănăţeanu, el însuş fiu de « maistor », a trasat câteva tablouri mişcătoare ale vieţii micii burghezii româneşti a acestor oraşe. Victor Vlad-Delamarina, poetul întâmplării atât de cunoscute cu « ăl mai tare om din lume », se trage dintr'o familie de intelectuali bănăţeni; iar Gârda, într'o poezie în grai bănăţenesc a căruia îşi are obârşia afirmaţia « Că tăt Bănatu-i fruncea », ajunsă mai în glumă mai în serios pe buzele marii mulţimi a Românilor, profesează avocatura la Făget.

Prăbuşirea monarhiei, la doi ani după epopeia detaşamentului care a luptat în Valea Cernei, i-a găsit deosebit de treji pe Severineni. Au creat încă înainte de 1 Decemvrie două « consilii naţionale » româneşti, unul la Mehadia, altul la Caransebeş, care i-a condus în lunile ocupaţiei sârbeşti şi franceze, fiind manifestarea năzuinţii lor de a intra în Statul românesc.

Acum Severinul e pus în umbră în Banat de judeţul Timiş şi mai ales de Timişoara. Oraşele lui au crescut prea puţin iar, satele lui n'au suferit modificări sociale şi economice mai însemnate. Caracterul intens românesc al Ca-

VALEA CERNEI

ransebeşului şi Lugojului aproape că a scăzut de pe urma efortului de românizare a Timişoarii. Satele prezintă specificarea muntenească a situaţiei generale a Banatului: ştiinţă de carte ridicată, lipsa excedentului natural, bună stare, pământ arabil puţin, împărţit în întregime în loturi sub 5 ha. Viaţa în munţi îi sileşte pe muntenii din Severin să se consacre în mare măsură păstoritului şi ţuicăritului şi le conservă haiducii (abea de s'a scurs un deceniu dela moartea căpitanului Mantu, cântat acum în balade). Munţii au ferit şi costumul, cu «opregul», notă distinctivă la femei, şi «laibărul» la bărbaţi, de o orăşenizare prea rapidă şi au impus păstrarea ca «sălaşe» a vechilor aşezări risipite pe culmi, care împrejmuesc satele din munţii Cernei, ai Semenicului şi ai Ruscăi, cu o zare întinsă de aşezări izolate sau grupate în mici nuclee.

Severinul e azi un ţinut înstărit care stagnează. Tranzitul intens prin culoarul Timiş-Cerna nu-i stimulează aproape de loc locuitorii. Lipseşte prisosul de populaţie, care să dea viaţă revărsându-se în numeroasele centre industriale ale judeţului. In mine şi uzini lucrează cu deosebire urmaşii muncitorilor germani, aduşi când au fost înfiinţate. De când nu mai e port de graniţă, lâncezeşte şi Orşova.

Cu materialul său uman chibzuit şi dibaciu, şi bogăţiile-i numeroase, Severinul e un judeţ, care cere şi merită o intensă acţiune de punere în valoare. Ar fi nevoie de lucrări mari, care să atragă elemente dinamice din alte ţinuturi, şi de o acţiune de ridicare a nivelului său sanitar la nivelul cultural şi economic, pe care l-a atins, spre a-i scădea mortalitatea. *a. g.*

ECONOMIE

Posesor al unui subsol bogat în cărbune, al unui pământ acoperit de holde, livezi şi păduri, judeţul S. se remarcă printr'o intensă şi variată activitate economică.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 642.200 ha. Suprafaţa arabilă este de 128.707 ha, adică 20,04% din suprafaţa judeţului şi 0,44% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 206 ha, adică 0,16%, iar mica proprietate 128.501 ha, adică 99,84%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 104.515 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 46.294 ha cu o producţie de 434.067 chint. (prod. medie la ha, 9,4 chint.), în valoare de 102 mil. lei.

Grâul ocupă 45.183 ha, cu o producţie de 380.381 chint. (prod. medie la ha 8,4 chint.), în valoare de 150 mil. lei.

Ovăzul ocupă 8.978 ha, cu o producţie de 68.165 chint. (prod. medie la ha 7,6 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Orzul ocupă 2.221 ha, cu o producţie de 19.177 chint. (prod. medie la ha 8,6 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 1.788 ha, cu o producţie de 14.852 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Măturile ocupă 49 ha şi *hrişca* ocupă 2 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.407 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 6.512 ha, cu o producţie de 123.934 chint. fân (media la ha 19,0 chint.), în valoare de 17 mil. lei şi 6.480 chint. sămânţă (media la ha 1,0 chint.), *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 852 ha, cu o producţie de 74.326 chint. (media la ha 87,2 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Lucerna* ocupă 830 ha, cu o producţie de 18.895 chint. fân (media la ha 22,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.286 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 3.292 ha, cu o producţie de 199.251 chint. (media la ha 60,5 chint.), în valoare de 25 mil. lei. *Varza* ocupă 605 ha, cu o producţie de 19.489 chint. (media la ha 32,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Ceapa* ocupă 398 ha, cu o producţie de 9.418 chint. (media la ha 23,6 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producţie de 177.975 chint. în valoare de 9 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producţie de 19.146 chint., în valoare de 7 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.448 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 926 ha, cu o producţie de 2.993 chint. fuior (media la ha 3,2 chint.), în valoare de 10 mil. lei, şi 3.270 chint. sămânţă (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (642.200 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.051 ha.

Fâneţele naturale ocupă 56.453 ha, cu o producţie de 756.510 chint. (prod. medie la ha 13,4 chint), în valoare de 83 mil. lei.

Păşunile ocupă 73.658 ha.

Pădurile ocupă 263.279 ha.

Livezile de pruni ocupă 8.409 ha, cu o producţie de 186.679 chint. (prod. medie la ha 22,2 chint.), în valoare de 56 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 3.186 ha.

Viţa de vie ocupă 670 ha.

Caracteristică. Suprafaţa împădurită a acestui judeţ este clasată în locul al doilea din ţară.

Creşterea animalelor. In judeţul S. se găseau în anul 1935: cai 28.253, boi 69.895, bivoli 76, oi 180.734, capre 15.536, porci 40.089, stupi sistematici 6.852, stupi primitivi 3.248.

La acest capitol judeţul este caracterizat prin marele număr de capre, reprezentând un procent ridicat al acestor animale faţă de alte judeţe.

Industrie. *Alimentară*: 10 mori sistematice (2 la Jupani şi câte 1 la Bata, Balinţ, Bethausen, Căvăran, Făget, Sacul, Slatina-Timişului şi Teregova), 3 fabrici de ulei (la Bethausen, Sacul şi Slatina-Timişului), 1 de cheag (la Caransebeş,) 1 de rom, lichior şi coniac (la Făget), 1 de ghiaţă artificială (la Caransebeş); *Textilă*: 1 fabrică de pânzeturi (la Ieşelniţa), 1 de stofe (la Orşova), 1 de ţesături şi lingerie bărbătească (la Orşova); *Chimică*: 1 distilerie de lemn (la Margina), 1 rafinerie de petrol (la Orşova); *Metalurgică*: 2 uzine metalurgice (la Gavojdia şi la Ferdinand), 2 fabrici de unelte agricole (la Cireşa şi Rusca-Montană), 1 fabrică de unelte şi maşini agricole, vase de fontă, valţuri, vagonete, etc. (la Topleţ); *Lemnului*: 10 fabrici de cherestea (2 la Caransebeş şi câte 1 la Balta-Sărată,

Cireşa, Luncani, Marga, Mânăştur, Nadrag, Poiana-Mărului şi Zăvoiu), 2 ferăstrae şi exploatări de păduri (la Goleţi şi Pecenişca), 1 fabrică de tâmplărie (la Orşova), 2 de mobile artistice (la Caransebeş şi Balta-Sărată), 1 de volin, butoaie, lăzi şi parchete (la Caransebeş), 1 de mosoare pentru aţă de cusut (la Cireşa); *Materialelor de construcţie*: 2 fabrici de var (la Căvăran şi Pecenişca), 4 de cărămizi şi ţigle (3 la Parnova şi 1 la Caransebeş), 1 de ceramică şisobe de teracotă (la Jupâneşti); *Extractică*: 3 cariere de piatră de var (la Căvăran, Pecenişca şi Lalaşinţ), 1 de granit (la Ohaba), 1 de feldspat şi 1 de cuarţ (la Teregova), 1 de marmoră (la Ruschiţa): una de pământ decolorant (la Tufări), argilă (la Lugoj); piatră de granit, (la Ohaba); 1 mină de antracit (la Baia-Nouă), 1 de cărbune brun (la Mehadia) şi 1 de talc) la Rusca-Montană); *Alte industrii*: 1 fabrică de mănuşi (la Orşova) şi 1 de sticlărie (la Tomeşti).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste[1]).

« Jandera », ţesături şi lingerie bărbătească, Orşova (soc. 5, inv. 16), « Fanto », rafinărie de petrol, Orşova (soc. 10, inv. 2), « Margina-Reşiţa », distilerie de lemn (cărbuni de lemn, alcool metilic, acid acetic, acetat de calciu, catran de lemn), Margina (soc. 75, inv. 44), « Uzinele Metalurgice Unite Titan, Nadrag, Calan » (soc. 300), Uzina dela Govojdia, tablă neagră şi zincată, articole de tablă şi fontă, drojdie de zinc (inv. 89) şi uzina dela Ferdinand, fer, tablă neagră, plumbuită şi zincată, cuie, valţuri de fontă (inv. 302), « Schramm, Hüttl şi Schmidt », unelte şi maşini agricole, fontă turnată, butoaie de tablă, vagonete, valţuri, etc., Topleţ (soc. 42, inv. 32), « Soc. an. forestieră din Lomaş, fabrică de cherestea, Zăvoiu (soc. 15, inv. 12), « Soc. an. forestieră din Nadrag », fabrica de cherestea Nadrag (inv. 43), « Mundus Borlova – Armeniş », fabrică de cherestea dela Balta-Sărată (inv. 25), « Căvăran », fabrică de var, Căvăran (soc. 2, inv. 16), Soc. an. « Minele de feldspat şi cuarţ Teregova », feldspat şi cuarţ, la Teregova, « Cooperativa Tomeşti », fabrică de sticlărie (soc. 2, inv 12).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI SEVERIN IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

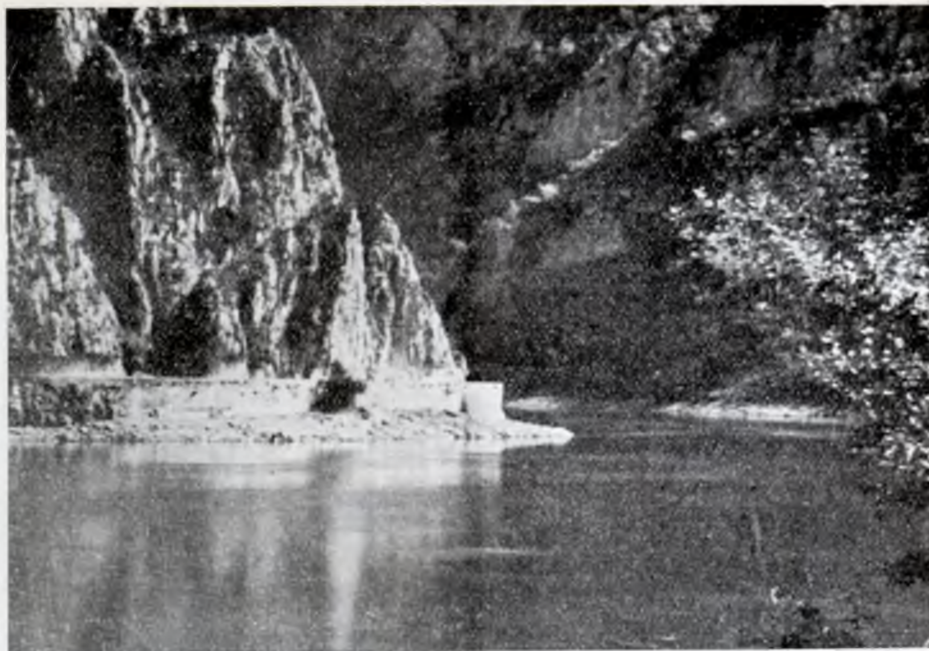
Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	12	2	993	116	65.796
Textilă	14	—	2.275	1.251	270.752
Chimică	3	—	1.101	389	102.803
Metalurgică	4	—	2.031	1.120	227.220
Hârtie şi Arte grafice	4	—	28	51	5.246
Pielărie	2	—	24	61	4.788
Lemnului	12	6	2.655	1.402	81.318
Sticlărie	1	—	52	242	23.396
Materiale de construcţie	8	1	2.043	1.207	49.621
Total	60	9	11.202	5.839	830.940

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ cu cereale, animale, pasări, produse animale, lemne de foc şi de construcţie.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *20 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

DEFILEUL DUNĂRII LA CAZANE

ACTIV		PASIV	
Disponibil	22.906.677	Fonduri	101.895.848
Plasamente	273.871.702	Angajamente	248.252.178
Imobilizări	14.937.108	Rezultate	573.842
Rezultate	39.006.381		
Total	350.721.868	Total	350.721.868

Cooperative de credit (bănci populare) 15, cu 1.519 membri şi cu un capital social vărsat de 1.790.904 lei. Imprumuturi acordate 12.045.717 lei (neconvertite 1.046.928 lei, convertite 4.268.151 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 6.730.638 lei). Depuneri spre fructificare 3.387.567 lei. Totalul bilanţului 13.156.068 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 4, cu 110 membri şi cu un capital vărsat de 53.350 lei. Bilanţul încheiat 56.335 lei.

Cooperative de consum 12, cu 761 membri şi cu un capital social vărsat de 759.893 lei. Mărfuri generale în valoare de 407.933 lei. Bilanţul încheiat: 1.810.428 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului S. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**29.123.127**
Venituri ordinare	*17.154.690*
Venituri extraordinare	*749.399*
Venituri speciale	*11.219.038*
Cheltueli	**29.123.127**
Cheltueli ordinare	*17.154.690*
Cheltueli extraordinare	*749.399*
Cheltueli speciale	*11.219.038*

Drumuri. Judeţul S. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 3.049 km 964 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 300 km 063 m, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 283 km 919 m (pietruiţi), restul de 16 km 144 m (pavaţi şi pietruiţi) fiind întreţinut de municipiu şi comunele urbane.

Drumuri judeţene 574 km 714 m, din cari administraţia judeţului întreţine 542 km 788 m (pietruiţi) iar municipiul şi comunele urbane 9 km 297 m, (din cari 4 km 922 m sunt pavaţi).

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane lei.

ORŞOVA

Drumuri comunale 2.175 km 187 m.

Lungimea podurilor este de 9.420 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 2.857,43 m, judeţene 4.957,12 m, şi comunale 1.605,45 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Turnu-Severin – Orşova – Baziaş.*
2. *Orşova – Lugoj – Timişoara* (Lugoj – Caransebeş = 42 km; Lugoj – Orşova = 137 km).
3. *Lugoj – Reşiţa – Mehadia* (Lugoj – Reşiţa = 63 km).
4. *Haţeg – Caransebeş.*

Cale ferată. Judeţul S. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 254 km din care 147 km linii principale simple şi 107 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon): Bucureşti – Timişoara – Jimbolia (Belgrad – Paris).

Accelerate: Bucureşti – Timişoara.

Staţii importante: Lugoj, Caransebeş, Băile Herculane, Orşova.

Navigaţie fluvială. Curse regulate ale Societăţii N.F.R., linia Turnu-Severin – Ada-Kaleh – Orşova – Baziaş, în legătură cu vapoarele care merg dela Turnu-Severin spre Galaţi.

Curse regulate ale Societăţii austriace de navigaţie (D.D.S.G.), pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Moldova-Veche – Orşova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin Vidin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Curse regulate ale Societăţilor de navigaţie jugoslavă şi cehoslovacă pe linia Regensburg – Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Orşovia – Turnu-Severin – Giurgiu – Brăila – Galaţi.

Curse regulate ale societăţii maghiare de navigaţie (M.F.T. R.), pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Moldova-Veche – Orşova – Ada-Kaleh – Turnu-Severin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Poştă, telegraf, telefon. *5 oficii P.T.T. de stat* la Lugoj, Băile Herculane, Orşova (2 oficii) şi Caransebeş; *33 oficii autorizate* la Armeniş, Balinţ, Bata, Bethausen, Birchiş, Boldur, Bujor, Cârpa, Căpâlnaş, Căvăran, Cornea, Cornereva, Coşteiu, Curtea, Domaşnea, Făget, Fârliug, Gavojdia, Iablaniţa, Margina, Mehadia, Mehadica, Nădrag, Plavişeviţa, Regele Ferdinand, Rusca-Montană, Sacul, Slatina-Timişului, Sviniţa, Teregova, Tomeşti, Topleţ şi Zăgujeni şi *2 agenţii autorizate* la Obreja şi Zgribeşti.

Oficii telefonice la Lugoj, Caransebeş, Orşova, Armeniş, Băile Herculane, Balint, Bata, Bethausen, Birchiş, Boldur, Bujor, Căpâlnaş, Căvăran, Coşteiul-Mare, Cornea, Curtea, Domaşnea, Făget, Fârliug, Gavojdia, Iablaniţa, Margina, Mehadia, Mehadica, Orşova II, Petroasa, Plavişeviţa, Regele Ferdinand, Rusca-Montană, Sacul, Slatina, Sviniţa, Teregova, Tomeşti, Topleţ, Zăgujeni.

Staţiuni climatice, balneare, turism.

Băile Herculane, situate pe drumul Tierna – Tibiscum (Orşova – Timişoara) al legiunilor romane, au fost cunoscute şi apreciate încă din timpul acestora. Astăzi Băile Herculane sunt cea mai mare şi modernă staţiune balneară din România. Situată aproape de poalele Domugledului la 160 m înălţime, pe valea Cernei, într'un minunat cadru de fenomene carstice, înconjurată de masive păduroase, staţiunea e ferită de curenţi şi are un climat foarte plăcut, ceea ce face posibilă existenţa unei bogate flore mediteraniene. Anotimp: Iunie – August, putându-se prelungi în tot cursul anului, datorită iernilor uşoare.

Ape oligo-metalice, sulfo-saline termale şi radioactive similare celor dela Aachen, Aix-les-Bains, Baden-Baden, Karlsbad, etc. Indicaţiuni: Băi sulfosaline termale: reumatisme cronice, nevralgii, gută, scrofuloză, maladii osoase, peritonite, fracturi, anchiloze, luxaţii, boli de piele, sifilis, turburări circulatorii ale organelor abdominale, catarele cronice ale căilor respiratorii, boli de femei, sterilitate.

Băi termale cloruro-sodice (izvorul « Hercule »): reumatism, gută, scrofuloză, boli cronice ale oaselor şi articulaţiilor, boli de piele, boli nervoase, paralizii, turburări digestive, boli de femei, sterilitate.

Cura internă: debilitate, anemie, convalescenţe, catarurile căilor respiratorii (izvorul « Hercule ») şi diureză, hiperclorhidie (izvorul « Hygea »).

Mai multe stabilimente balneare cu toate instalaţiunile moderne pentru băi, hidroterapie, duşuri, masaj, împachetaj, bazinuri de înnot, etc. Hoteluri de toate clasele, numeroase vile, restaurante şi pensiuni, unele cu regim dietetic. Două sanatorii militare, un sanatoriu al medicilor, un azil, o casă a funcţionarilor Ministerului de Industrie şi Comerţ.

Staţiune mult vizitată prezintă numeroase şi variate distracţii: cazinou, muzică, dans, cinematograf, radio, diverse sporturi, bibliotecă, etc. Plimbări în parcul Maior, pe malul Cernei la Poiană, Cascada Cernei, cele 7 izvoare şi Crucea Ghizelei.

Caransebeş, staţiune climatică, situată într'o regiune foarte pitorească la confluenţa Sebeşului cu Timişul. Punct de plecare pentru excursii. In apropiere de Caransebeş, (4 km.) staţiunea climatică *Teiuş.*

Judeţul S. flancat spre Răsărit de masivul Godeanului şi cel al Poianei Ruscăi, iar spre Apus de munţii Banatului şi brăzdat de apa Timişului, care în unele locuri şi-a săpat chei sălbatice de-o rară frumuseţe, prezintă un deosebit interes turistic.

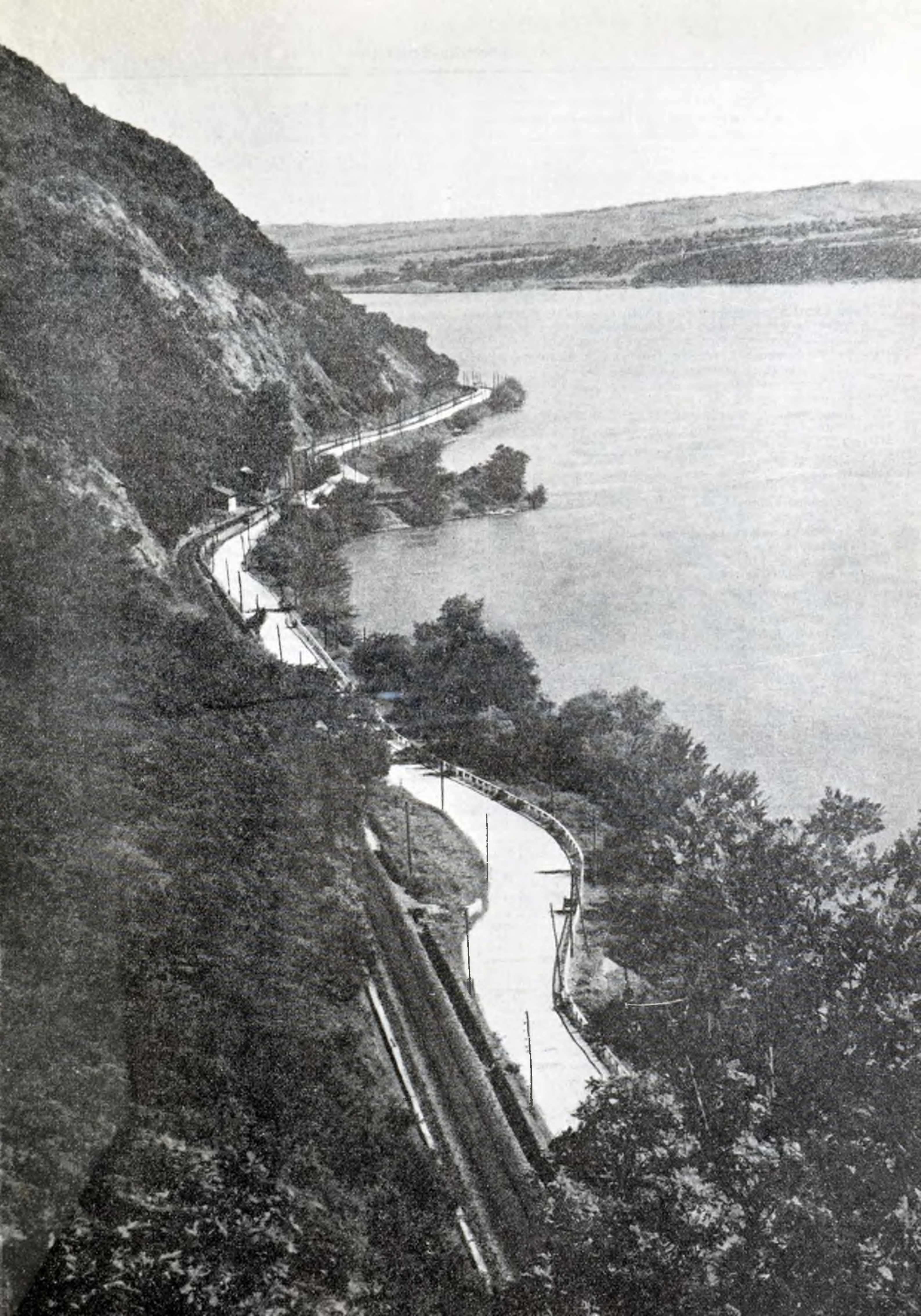
Excursii: din Băile Herculane pe malul drept al Cernei, la Peştera Hoţilor; la Piatra Baniţei; urcuşuri pe dealurile Coronini, Schneller şi Ciorici (de unde la Peştera cu aburi şi pe dealul Elisabeta; pe malul stâng, la Zgău – Şaua Padinei şi mai departe pe Suha Padinei, pe Domugledul mic (Şerban) şi pe Domugledul mare.

Alpinism. In Munţii Cernei: din Cornereva pe Muntele Poiana înaltă; din Vârciorova pe Muntele Ţarcu; din Borlova pe Muntele Micu; din Mărul pe Bistra-Mărului, Bistricioara, Ţarcu, etc. Pe Muntele Godeanu: din Băile Herculane prin Poiana Gâştii – Pietrele Albe la Râul Şes. In Munţii Poiana Ruscăi: din Voislova la Vârf. Rusca prin Rusca-Montană. Pe Muntele Semenic: dela Domaşnea (Porta Orientelis) peste Semenic la Văliug. Drumuri şi poteci marcate de Secţia T.C.R. « Banat ».

Excursii pe Dunăre dela Orşova.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 204.798 locuitori din cari 61,6% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 73,4% bărbaţi ştiutori de carte şi 50,1% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	2,1	1,4
2. Primară	68,8	94,2
3. Secundară	20,6	3,1
4. Profesională	5,4	0,8
5. Universitară	1,9	0,4
6. Alte şcoli superioare	1,2	0.1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 45.899 loc. (5.266 mediu urban şi 40.633 mediu rural.

Şcoli secundare. In Lugoj: 1 liceu de băieţi, 1 de fete, 1 şcoală normală de fete, liceu comercial, 1 gimnaziu german de băieţi, şcoala profesională de fete, şcoala de agricultură, conservatorul de muzică « Ioan Vidu ».

In Caransebeş: Academia teologică, 1 liceu de băieţi, şcoala normală, 1 gimnaziu de fete.

In Orşova: 1 gimnaziu mixt, 1 şcoală de cooperaţie, 1 şcoală de ucenici.

Şcoli primare 246, din care 234 rurale şi 12 urbane (240 şcoli de stat şi 6 confesionale) cu un număr de 31.150 elevi (2.828 mediu urban şi 28.322 mediu rural) şi cu 505 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 18, din care 7 rurale şi 11 urbane (16 de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 1.176 copii (692 mediu urban şi 484 mediu rural) şi cu 20 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. Asociaţia « *Astra* », pentru cultura şi literatura poporului român, are un despărţământ central în municipiul Lugoj şi organizaţii locale în Caransebeş, Orşova, Sacul şi Teregova.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Caransebeş (2 cămine), Armeniş, Borlova, Căprioara, Cornea, Domaşnea, Gavojdia, Honorici, Lăpuşnicel, Mânăştiur, Obreja, Ogradena-Veche, Petnic, Satumic, Târgovişte şi Voislova.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în Rusca-Montană (local propriu, bibliotecă, câmp sportiv) şi în Cireşa.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în judeţ 90 cămine culturale, 41 societăţi muzicale şi 25 biblioteci, adică în total 156 organizaţii culturale, dintre care 42 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale. In Lugoj: Muzeul arheologic judeţean, Cercul academic bănăţean, Asociaţia română de teatru « Thalia », Soc. literară « Simenicu », Soc. « Cultul aeronautic bănăţean », Liga culturală germană, 4 biblioteci, Asociaţia corurilor şi fanfarelor române din Banat, 10 societăţi muzicale şi corale.

In Caransebeş: Muzeul Comunităţii de avere, Muzeul Eparhiei ortodoxe, Reuniunea filarmonică.

Teatre şi cinematografe. Teatru comunal din Lugoj. Cinematografe la Lugoj, Caransebeş, Orşova, Nădrag, Făget, Margina, Ferdinand şi Rusca-Montană.

Societăţi sportive. 27 societăţi de vânătoare, 14 societăţi sportive, 1 societate de turism.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 75,4% sunt ortodocşi şi 3,9% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 202 biserici ortodoxe, 1 mânăstire ortodoxă, (în Româneşti), 20 biserici greco-catolice, 20 romano-catolice, 4 evanghelico-luterane, 7 biserici reformate, 40 case de rugăciune baptiste şi 5 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Episcopie ortodoxă la Caransebeş şi Episcopie greco-catolică la Lugoj.

Protopopiate ortodoxe la: Balinţ, Birchiş, Bulci, Caransebeş, Făget, Lugoj şi Orşova.

Protopopiat greco-catolic la: Balinţ.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului S. este municipiul Lugoj. Judeţul are 3 oraşe *(Lugoj, Caransebeş şi Orşova)* şi 228 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Balinţ	26 sate
II.	Plasa Birchiş	18 sate
III.	Plasa Caransebeş	36 sate
IV.	Plasa Făget	46 sate
V.	Plasa Lugoj	27 sate
VI.	Plasa Orşova	25 sate
VII.	Plasa Sacul	30 sate
VIII.	Plasa Teregova	20 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Lugoj, cu 1 secţiune, 9 magistraţi şi 1 procuror. Un tribunal la Caransebeş, cu 1 secţiune, 9 magistraţi şi 1 procuror. (E singurul judeţ din ţară cu două tribunale). Ambele tribunale se află în circumscripţia Curţii de Apel din Timişoara.

5 judecătorii la Lugoş, Caransebeş, Orşova, Făget şi Teregova, cu un total de 17 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Lugoj, Caransebeş (Spitalul Casei Asigurărilor Sociale) şi Băile Herculane (Spitalul « Principele Carol » şi Sanatoriul militar « Regele Ferdinand I »).

In Lugoj se mai află un Sanatoriu particular de boli nervoase, Ambulatorul policlinic comunal, Ambulatorul Casei Cercuale şi Dispensarul « Principele Mircea ».

Dispensare în Caransebeş, Orşova, Teregova, Făget, Margina-Reşiţa, Mehadia şi Rusca-Montană.

Serviciul sanitar al judeţului, Serviciul sanitar al oraşelor, Lugoj, Caransebeş şi Orşova, şi Serviciul sanitar al portului Orşova.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Lugoj are of cii la Caransebeş şi Orşova, un spital la Caransebeş, o infirmerie la Ferdinand, o infirmerie la Nădrag şi organizaţii medicale la Lugoj, Caransebeş, Orşova, Balinţ, Făget, Birchiş, Bata, Sacul, Teregova, Mehadia, Băile Herculane, Margina şi Voislova, cu un total de 23 medici şi 2 farmacişti.

In Lugoj mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. femeilor ortodoxe române (« Armonia »), Reuniunea « Sf. Maria » a femeilor grecocatolice, Misiunea socială, 1 soc. evreească, Reuniunea de binefacere a femeilor evanghelice, Reuniunea de binefacere a femeilor izraelite, Azil de bătrâni, Cămin de zi pentru copiii de muncitori, 1 orfelinat.

In Caransebeş: Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Soc. femeilor române, Soc. femeilor de meseriaşi români, Misiunea socială, 2 soc. izraelite.

In Orşova: Crucea Roşie, Reuniunea femeilor ortodoxe române şi Misiunea romano-catolică.

In Gavojdia: 1 orfelinat.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Lugoj, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Caransebeş. Comună urbană situată pe malul drept al râului Timiş, la 42 km de Lugoj, 102 km de Timişoara şi 467 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Arad – Timişoara – Bucureşti. Staţiune climatică.

Are 8.712 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 7.028.803 lei.

Industria pentru prelucrarea lemnului « Mundus şi Borlova-Armeniş » S.A., 1 ţiglărie, 1 fabrică de cherestea, Uzină electrică.

Comerţ desvoltat de cherestea, fructe şi nuci.

Bâlciuri anuale: 26 Ianuarie, 29 Aprilie, 5 August, 4 Octomvrie.

Banca Graniţei, Banca Banatului, Prima casă de păstrare, Banca poporală.

Academie teologică, Liceul « Traian Doda », Şcoala normală de învăţători, Gimnaziul de fete, Şcoala primară de stat, 2 grădiniţe de copii.

Muzeul comunităţii de avere, Muzeul eparhiei ortodoxe, Reuniunea filarmonică, Asociaţia « Astra », Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » (2 cămine), Casina română, Casa naţională, 2 coruri, 2 soc. sportive, 1 de vânătoare, Clubul turistic, 1 cinematograf.

Catedrala ortodoxă, Biserica Sf. Ioan Botezătorul ortodoxă, Biserica romano-catolică, Biserica evanghelică, Biserica reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Poliție, Pretură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepție fiscală, Notariat public, Oficiu de asigurări sociale, Comunitate de avere.

Sfat negustoresc, Corpul contabililor, Corpul avocaților.

Spitalul Casei Asigurărilor Sociale, Dispensarul primăriei orașului.

Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. femeilor române pentru înfrumusețarea cimitirelor, Soc. femeilor ortodoxe române, Soc. femeilor de meseriași, Soc. femeilor izraelite, Misiunea socială, 1 soc. evreească.

Orșova, comună urbană, port la Dunăre situată pe ruinele vechei cetăți « Tierna » la 137 km de Lugoj, 197 km de Timișoare și 373 km de București. Stație c.f. pe linia București-Timișoara.

Are 5.540 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 3.728.854 lei.

Fabrici de textile « Dunărea » și « Jandera ». Fabrica de mănuși « Englisch ».

Comerț redus de articole alimentare, pescărie. Trafic de mărfuri pentru export.

Bâlciuri anuale: 1 Mai, 17 Septemvrie.

Banca Timișoreană, Banca de Credit, Prima casă de păstrare.

Gimnaziul mixt de stat, Școală de cooperație, Școală de ucenici, 2 școli primare, 2 grădini de copii mici.

Cultul Eroilor, Asociația « Astra », Casinoul român, 4 coruri, 1 cinematograf, 1 societate de vânătoare, Reuniunea civilă de tir, Clubul sportiv « Alionul », 1 cinematograf.

Biserica ortodoxă, Biserica romano-catolică, Biserica evanghelică, Casă de rugăciune baptistă, Sinagogă.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Oficiu vamal, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Căpitănia portului, Poliție, Serviciu hidraulic, Percepție fiscală, Casa Asigurărilor Sociale, Regiune și ocol silvic, Agenție N.F.R., Subinspectorat de vânătoare.

Reuniunea comercianților patroni, Reuniunea tinerilor comercianți.

Dispensar comunal.

Soc. « Crucea Roșie », Reuniunea femeilor ortodoxe-române, Misiunea romano-catolică.

LOCALITĂȚILE DIN JUDEȚUL SEVERIN

A) **Orașe**

1. Lugoj (capitala județului)
2. Caransebeș
3. Orșova

B) **Sate**

I. PLASA BALINȚ

1. Balinț
2. Bara
3. Bethausen
4. Bodo
5. Cladova
6. Cliciova
7. Cutina
8. Dobrești
9. Dubești
10. Fădimac
11. Hezeriș
12. Ierșnic
13. Jupani
14. Lăpușnic
15. Leucușești
16. Nevrincea
17. Ohaba-Lungă
18. Pârul
19. Rădmănești
20. Spata
21. Sudriaș
22. Susani
23. Târgoviște
24. Topla
25. Țipari
26. Valea-Lungă

II. PLASA BIRCHIȘ

1. Bata
2. Băcăul-de-Mijloc
3. Birchiș
4. Bruznic
5. Bulci
6. Bunea-Mare
7. Bunea-Mică
8. Căpâlnaș
9. Căprioara
10. Lalașinț
11. Ohaba-Română
12. Ostrov
13. Pojoga
14. Sâlciva
15. Țela
16. Valea-Mare
17. Virișmort
18. Zăbalț

III. PLASA CARANSEBEȘ

1. Bolvașnița
2. Borlova
3. Buchin
4. Bucoșnița
5. Caransebeșul-Nou
6. Cârpa
7. Cicleni
8. Cireșa
9. Ciuta
10. Crâjma
11. Dalci
12. Ferdinand
13. Glimboca
14. Goleți
15. Iaz
16. Lindenfeld
17. Mal
18. Marga
19. Mărul
20. Obreja
21. Ohaba-Bistra
22. Petroșnița
23. Poiana
24. Prisian
25. Ruieni
26. Rusca-Montană
27. Turnul
28. Valea-Bistrei
29. Vama-Marga
30. Var
31. Vălișoara
32. Vârciorova
33. Voislova
34. Zăvoiu
35. Zervești
36. Zlagna

IV. PLASA FĂGET

1. Baloșești
2. Băsești
3. Bătești
4. Bichigi
5. Botinești
6. Brănești
7. Breazova
8. Bucovăț
9. Bujor
10. Bulza
11. Coșava
12. Coșovița
13. Coșteiul-de-Sus
14. Crivina-de-Sus
15. Curtea
16. Drăgșinești
17. Dumbrava
18. Făget
19. Fărășești
20. Fărdia
21. Gladna-Montană
22. Gladna-Română
23. Goizești
24. Groși
25. Hauzești
26. Homoșdia
27. Jupânești
28. Luncani
29. Margina
30. Mănăștiur
31. Mâtnicul-Mic
32. Nemeșești
33. Pădurani
34. Petroasa
35. Poieni
36. Povârgina
37. Răchita
38. Remetea-Luncă
39. Românești
40. Săceui
41. Sintești
42. Surducul-Mic
43. Temerești
44. Tomești
45. Zolt
46. Zorani

V. PLASA LUGOȘ

1. Bârna
2. Boldur
3. Botești
4. Coșteiu
5. Darova
6. Dezești
7. Dragomirești
8. Drinova
9. Fârliug
10. Gruni
11. Herendești
12. Hodoș
13. Honorici
14. Jabăr
15. Jurești
16. Lugojel
17. Oloșag
18. Petroasa-Mare
19. Pogănești
20. Remetea-Pogănici
21. Satumic
22. Sărăzani
23. Sâlha
24. Scăiuș
25. Știuca
26. Valea-Mare
27. Visag

VI. PLASA ORȘOVA

1. Băile-Herculane
2. Bârza
3. Coramnic
4. Dubova
5. Eibenthal
6. Globul-Craiovei
7. Globurău
8. Iablanița
9. Ieșelnița
10. Jupalnic
11. Lăpușnicel
12. Mehadia
13. Ogradena-Nouă
14. Ogradena-Veche
15. Pârvova
16. Pecenișca
17. Petnic
18. Plavișevița
19. Plugova
20. Sumița
21. Svinița
22. Tisovița
23. Topleț
24. Tufări
25. Valea-Bolvașnița

VII. PLASA SACUL

1. Armadia
2. Căvăran
3. Cireșul
4. Copăcele
5. Cornuțel
6. Criciova
7. Crivina
8. Gavojdia
8. Jena
10. Jdioara
11. Jupa
12. Maciova
13. Măguri
14. Mâtnicul-Mare
15. Nadrag
16. Ohaba-Mâtnic
17. Peștere
18. Prisaca
19. Rugi
20. Ruginosu
21. Sacul
22. Sălbăgel
23. Sălbăgelul-Nou
24. Tapia
25. Tincova
26. Valea-Boului
27. Zăgujeni
28. Zgribești
29. Zorile
30. Zorlincior

VIII. PLASA TEREGOVA

1. Armeniș
2. Bogoltin
3. Brebul-Nou
4. Canicea
5. Cornea
6. Cornereva
7. Crușovăț
8. Cuptoare
9. Domașnea
10. Feneș
11. Gărâna
12. Ilova
13. Luncavița
14. Mehadica
15. Rusca
16. Sadova-Nouă
17. Sadova-Veche
18. Slatina-Timișului
19. Teregova
20. Verendin

NOTĂ. Ilustrația dela pag. 397, reprezintă Dunărea la Cazane (Foto arh. Petit, din « *România* », revista O.N.T.)

JUDEŢUL SIBIU

Stema. Scut albastru, cu un turn de cetate, de argint, cu un cat şi cu poartă arcuită şi zăbrelită, catul are două ferestre, pătrate, iar dasupra turnului se înaltă şase spice de grâu, de aur.

Reprezintă, pe de o parte cetatea întărită a Sibiului, iar pe de altă parte bogăţia agricolă a judeţului.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul S. face parte dintre judeţele Transilvaniei şi e aşezat în partea S-V a acesteia, în dreptul trecătoarei Oltului de la Turnu-Roşu.

Suprafaţa: 3.531 km².

Infăţişarea pământului. In partea S-V judeţul se întinde peste povârnişul munţilor Cibinului, înalţi de peste 2000 m şi terminaţi prin poduri netede şi foarte întinse. Râurile care izvorăsc din ei i-au fragmentat în numeroase culmi, au împins apa Cibinului (afluent al Oltului) către N-E şi au silit-o să sape în podişul care altă dată începea chiar de la poala munţilor. Astfel a luat naştere aici, o depresiune de eroziune (*depresiunea Sibiului*). Dincolo de ea, se ridică, pe dreapta apei Cibinului, marginea podişului Transilvaniei, care în acest colţ al său, din cuprinsul ţinutului Sibiu, se ridică de la circa 400 m., cât au dealurile din depresiune, la peste 500 şi chiar peste 600 m. In fine prin partea sa de S-E teritoriul judeţului cuprinde şi o bucată din munţii Făgăraşului.

Climă şi ape. In partea de munte, clima este aspră (temperatura medie anuală, 6°) şi foarte umedă (800—1000 mm precipitaţiuni anuale). Aflată sub influenţa muntelui regiunea de podiş şi depresiunea de la poalele acestuia, are iernile destul de reci (-5° media lunei Ianuarie), iar verile nu prea calde (între 17°—18° temperatura medie a lunii Iulie). Precipitaţiunile scad însă de la S către N).

Apele judeţului: *Cibinul, Sadul, Râul Părului (Hârtibaciul)* etc., se strâng toate, direct sau indirect, în Olt.

Vegetaţie. Dela munte spre podiş, deosebim următoarele asociaţii vegetale: păşunea alpină, foarte întinsă mai sus de 1800 m, pădurea de conifere, pădurea de fag (cu multe luminişuri în care se desvoltă bine fâneaţa), pădurea de stejari pe cea mai mare parte a podişului (excepţie dealurile de peste 500 m, unde se întâlnesc tot făgeturi). Pe când însă în zona muntoasă, pădurile au fost, în general cruţate, în cuprinsul depresiunii şi a podişului, ele au fost, în cea mai mare parte distruse. In fine în colţul N-V al judeţului se întâlnesc şi asociaţii de sărături.

Bogăţii minerale. Cea mai însemnată bogăţie minerală a judeţului, este sarea care se găseşte pe o zonă largă, desgolită de eroziune, la contactul între munte şi podiş, deci în cuprinsul depresiunii (*Ocna-Sibiului*).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul S. cuprinde în limitele sale o regiune străbătută de drumul legiunilor, cari pe valea Oltului, se îndreptau spre Apulun (Alba Iulia actuală) în centrul Daciei Traiane.

In regiunea aceasta se afla, probabil Pons Vetus — pe locul de azi al Turnului Roşu — ca şi localitatea Cedonia menţionată pe Tabula Pentingeriană, între Pretorium şi Apulum.

Numele Sibiului, — civitas Cibinensis — derivă dela numele râului Cibin, care curge prin apropiere.

Oraşul, fundaţie a colonilor saşi, s'a desvoltat dintr'un sat menţionat în sec. XII şi XIII sub numele de villa Hermanni — de unde şi Hermannstadt.

El a prosperat continuu graţie întinselor sale relaţii de comerţ cu Ţara Românească.

Situat la marginea voevodatului transilvan la drumul care ducea, pe Valea Oltului, până la Dunăre, de unde produsele sale puteau trece la Nicopole sau puteau fi transportate mai departe pe calea marelui fluviu, Sibiul a cunoscut o eră de mare prosperitate până către mijlocul secolului XVI când Turcii ocupă şi Nicopolea bulgară şi Turnul sau Nicopolea Mică de pe malul românesc.

Până în această epocă, Sibiul se vede înconjurat de puternice ziduri, înzestrat cu edificii frumoase, de stil gotic, cari pun în lumină şi acum trecutul său bogat şi tradiţiile sale burgraviale.

Asediat de Turci, « Oraşul Roşu » cum îl numeau ei, din pricina zidurilor sale netencuite, a fost salvat în 1442 prin sabia cruciatului român, Ioan Corvinul.

Judeţul S. profund românesc prin cultura sa rurală, legat de Ţara Românească şi prin tradiţiile oraşului-capitală, cuprindea în sec. XV şi XVI, între limitele sale actuale şi un feud — cu titlul de ducat — al voevozilor de peste munţi: Amlaşul cu care aceştia şi-au împodobit titulatura.

In sec. XVI, posesiunile Domnilor Ţării Româneşti cuprindeau şi Vurpărul, din preajma Sibiului.

In acest judeţ, la Şelimbăr, se dădu la 18/28 Octomvrie 1599 bătălia dintre Mihai şi Andrei Bathori, care avea să deschidă celui dintâi porţile Albei-Iulii.

Către începutul secolului XVII, Gavriil Bathori, voevodul Transilvaniei, care visa şi el unirea celor trei ţări surori făcu din cetatea Sibiului capitala principatului său.

CISNĂDIOARA, PRIMĂVARA. IN FUND, RUINELE CETĂȚII

Foto Fischer

VEDEREA RUINELOR VECHIULUI TURNU ROŞU PE MALUL OLTULUI LA INCEPUTUL SEC. AL XIX-LEA
Desen de Steinfold. Colecţia Academiei Române

Redus la relaţii comerciale tot mai rare cu Ţara Românească, Sibiul decăzu până ce Austriacii, ajunşi prin Casa de Austria, moştenitorii Principatului, mutară în Sibiu — centru germanic — capitala lui.

Ea rămase aci până în 1867 când Transilvania pierzându-şi autonomia, deveni o provincie maghiară. Capitala ei se mută la Cluj.

Episcopia ortodoxă a Românilor, a cărei reşedinţă săracă fusese în sec. XVIII, — după unirea cu Roma a episcopiei de Făgăraş — în Răşinari, fu mutată la Sibiu la 1811 de episcopul Vasile Moga. Transformată în mitropolie în anul 1868, cunoscu după anii de păstorie ai marelui Andrei Şaguna, o înflorire excepţională.

Monumente istorice. *Primăria Municipiului Sibiu*, construcţie din sec. XV în stilul gotic târziu. Galeriile sale adăpostesc « Arhivele Naţiunii Săseşti » şi un Muzeu de arme medievale.

Biserica luterană din Sibiu, construcţie gotică, sobră şi elgantă din sec. XIV—XV, cu frumoase fresce de Iohann de Rosenau, (Ioan din Râşnov) dela 1445.

Printre pietrele mormântale, una cu inscripţie latină şi slavonă acopere trupul lui Mihnea cel Rău, Domnul Ţării Româneşti, asasinat în exil de adversarii săi politici la Sibiu în 1510.

In biserică se află un frumos muzeu etnografic şi religios.

Biserica ortodoxă din Sibiu, zisă « Biserica din groapă » cu o piatră funerară pe mormântul unui episcop dela jumătatea sec. al XVIII-lea. Restaurată de negustorul oltean Hagi Constantin Pop (1788—1789, 1802) care se refugie aci şi întemeiă una din cele mai mari întreprinderi comerciale din acest oraş. Pe un perete cerat, se vede portretul întregii sale familii. De asemenea se mai află aci câteva morminte ale refugiaţilor munteni de pe la anul 1808.

Cimitirul bisericii unite cu mormintele capilor intelectualităţii româneşti: Bariţiu, Papiu Ilarian şi al lui Ioan Raţiu, aprigul luptător pentru naţiune în a doua jumătate a sec. XIX.

Catedrala Mitropoliei ortodoxe, înălţată în locul bisericii Companiei greceşti stabilită aci pe la 1850. Pompoasă şi monumentală, în stil pseudo-bizantin, având cupole şi turnuri de faţadă, interior de bazilică, cu tribune, fără fresce pe păreţi dar cu frumoase picturi pe iconostas, opera pictorului Octavian Smigelschi.

In faţa bisericii se află reşedinţa Mitropolitului, vastă construcţie în stilul dela 1800, care adăposteşte o bogată bibliotecă.

Palatul modern al « Astrei », în faţa căruia se află bustul lui Bariţiu creatorul presei româneşti dela 1830, cuprinde admirabile colecţiuni de artă populară din toate domeniile, o serie de frumoase şi inspirate icoane precum şi tablouri de Smigelschi şi predecesorii săi transilvăneni.

Muzeul Bruckenthal, este cel mai mare tezaur de artă occidentală din România, instalat în palatul acestui bogat Mecena al sec. XVIII-lea, care bucurându-se de favoarea împăraţilor din Viena, a ocupat demnitatea de guvernator al Principatului transilvan.

Sunt reprezentate aci toate şcoalele, dar mai ales cea flamandă şi italiană. Pentru epoca modernă o secţiune săsească.

Biserica unită din Ocna Sibiului, înălţată sub Mihai Viteazul la anul 1600 şi restaurată în epoca lui Constantin Brâncoveanu, al cărui portret se vede pe partea interioară a faţadei. Partea de sus a zidurilor exterioare e împodobită cu o serie de medalioane figurând sfinţi. Icoanele mari sunt tot din epoca Brâncoveanului.

Biserica ortodoxă din Ocna Sibiului, aşezată din partea de jos a oraşului este înaltă şi spaţioasă. « Pictura sa — scrie profesorul Iorga — a fost refăcută din nefericire în modul stupid obicinuit după unirea Transilvaniei cu Regatul ». In faţa bisericii se află un frumos jertfelnic bogat în fresce dela sfârşitul secolului XVIII.

Biserica din Cisnădie. Părţile romanice ale bisericii datează încă din sec. XIII. In sec. XVI a fost transformată în biserică gotică în formă de cruce şi înconjurată cu un triplu zid de apărare.

Troiţa lui Mihai Viteazul, din Şelimbăr.

Castelul Turnu-Roşu din Boiţa.

Biserica evanghelico-luterană din Cisnădioara înălţată în anul 1500.

« Niciunul dintre oraşele Transilvaniei — scrie profesorul Iorga — nu are împrejurimi atât de pitoreşti şi în acelaşi timp atât de interesante din punctul de vedere al istoriei artei.

« Saşii au întemeiat în aceste regiuni o civilizaţie înfloritoare care s'a păstrat în grupul de mari sate cu biserici şi castele care şi astăzi prezintă vechiul lor aspect. Astfel la *Cisnădie*, la *Şălimbăr*, unde se vede movila de pământ în care se odihnesc osemintele căzuţilor în bătălia din Octomvrie 1599, prin care Mihai-Viteazul cuceri Transilvania învingând oştirea cardinalului Andrei Báthory, — la *Cristian*, unde a fost proclamat în anul 1692 de către armatele turco-tătare însoţite de Domnul Munteniei Constantin Brâncoveanu efemerul regat unguresc al pretendentului Emeric Tököly şi la *Amlaş*, sat cu trainice aşezări ţărăneşti fost în sec. XIV-lea feud al Domnilor Munteniei.

« Un admirabil cuib românesc aşezat la poalele munţilor este *Sălişţea* unde se află: biserica unită în ruine, cu inscripţiuni din a doua jumătate a secolului XVII, cu fresce curioase; o mare biserică din al XIX-lea secol, una mică la Netedul, o capelă în Gruiu precum şi o catedrală de sat de mari proporţii — flancată de un puternic turn — pe exteriorul căruia se vede o întreagă teorie de fresce din al XVIII-lea secol (1784) măestrit executate.

« *La Răşinari*, « satul negustorilor de răşină », se află o biserică cu frumoasă pictură. De asemenea se poate vedea casa acoperită cu paie care a adăpostit între 1760—1810

SIBIU

OCNA SIBIULUI: BĂILE

LACUL BRÂNCOVEANU

CASTELUL TURNU-ROŞ

BISERICA DIN PĂLTINIŞ

RUINILE CETĂŢII SLIMNIC

PĂLTINIŞ: TERASA RESTAURANTULUI

Foto arh. Petit

CRUCEA DELA ŞELIMBĂR RIDICATĂ DE « ASTRA » PE LOCUL UNDE MIHAI VITEAZUL A BĂTUT PE ANDREI BÁTHORY, CUCERIND ARDEALUL

pe primii episcopi de neam sârb ai Românilor cari n'au primit unirea religioasă cu Roma.

« *La Bungard*, biserica înălţată în sec. XVII-lea aminteşte printre ctitori familia Bălăceanu din Ţara Românească.

« *La Avrig* se află o mare biserică în al cărui cimitir este modestul mormânt al lui Gheorghe Lazăr fiu de ţăran de aci, care a fost creatorul învăţământului în spirit naţional la Bucureşti în 1817. Această biserică are cele mai frumoase fresce în stil transilvan dela sfârşitul sec. XIX-lea când s'a format în această provincie o admirabilă şcoală de pictură.

« Bisericile satelor grănicereşti: *Orlat*, *Cacova*, *Poplaca*, *Apolduri*, *Sibiel* şi *Ludoş* nu sunt prea bogate în ornamente; în *Gura Râului*, legenda pune înălţarea bisericii S-ta Paraschiva în anul 1200; are icoane de pe la 1760 şi un iconostas dela vechea biserică grecească din Sibiu.

« Mult mai pitoreşti sunt bisericile satelor întemeiate de ciobanii Mărgineni din împrejurimile Săliştei: *Tilişca*, *Galeş*, *Poiana*, *Rod* şi *Jina*.

« Să menţionăm şi aşezările păstoreşti de pe lângă fosta graniţă cu Muntenia: *Sadu*, *Tălmaciu*, *Boiţa* şi mai ales *Porceşti* unde se află o frumoasă biserică care aminteşte ca ctitor principal pe Matei Basarab, Domnul Ţării Româneşti ».

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul S. numără 193.309 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	193.309	95.866	97.443
Municipiul Sibiu	48.013	24.429	23.584
Total rural	145.296	71.437	73.859
1. Plasa Mercurea	32.405	15.837	16.568
2. Plasa Ocna Sibiului	22.504	11.176	11.328
3. Plasa Sălişte	20.364	9.749	10.615
4. Plasa Sibiu	70.023	34.675	35.348

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	193.309	30—49 ani	44.731
		50—69 ani	24.878
0— 9 ani	46.089	70 ani şi peste	6.901
10—29 ani	69.648	Vârstă nedeclarată	1.062

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	5.061	3.419	1.642	25,6	17,3	8,3
1931	194.231	5.263	3.419	1.844	27,1	17,6	9,5
1932	196.006	5.313	3.632	1.681	27,1	18,5	8,6
1933	197.631	5.049	3.141	1.908	25,5	15,9	9,6
1934	199.492	4.866	3.366	1.500	24,4	16,9	7,5
1935	200.760	4.815	3.537	1.278	24,0	17,6	6,4
1936	202.336	5.261	3.472	1.789	26,0	17,2	8,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului S. a fost de 204.256 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 193.309 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 10.947 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceeace corespunde unei creşteri de 5,7%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Din anumite puncte de vedere, personalitatea acestui judeţ se reliefează puternic şi luminos. Ceva mai mult, în raport cu caracteristicile similare ale altor regiuni, ea apare drept o reală superioritate dominantă şi conştientă — ceea ce a contribuit ca, în temperamentul ei, populaţia de oieri a acestui

judeţ să fie animată chiar de iniţiative proprii ce, adesea, s'au identificat cu ofensive cuceritoare.

O expresivă sănătate sufletească, o vioaie inteligenţă ţâşnesc din înfăţişarea românului sibian. Fără a avea acea simplă şi modestă gravitate, bunăoară a maramureşeanului sau a moldoveanului brunet, tipul oierului sibian exteriorizează o simpatică comunicativitate sufletească precum şi o fire relativ decisă, nu prea obişnuită cu ce e închis în bătrâneştile vorbe ale românului, cum ar fi: « ce o vrea Dumnezeu », « lasă-l în plata Domnului », « multe am tras şi nu m'am ras: nici de asta nu m'oi tunde » etc. Faţa lui mai mult rotundă şi albă impresionează mai ales pe cel ce a cunoscut numai tipul omului de şes, tipul agricultorului. Fireşte, la aceasta contribue într'o bună măsură şi portul lui, caracteristic în toate: în pălărie sau căciulă, în cămaşea cu barbur, în albu-i cojoc impresionant, ca şi în obiele şi opinci. Un port simplu şi frumos — mai ales cel femeiesc. Şi această simplitate, discret îmbinată cu ce e oarecum distins şi elegant, răsare cu efect din alăturarea colorilor de alb şi negru sub care apare portul sibian. De altfel, în sufletul populaţiei acestui judeţ e un cult faţă de portul ei, a cărui strălucire un călător grăbit o poate admira mai cu seamă în zile de sărbători când, în ciuda unor influenţe orăşeneşti, acest port ţi se filmează sub toate aspectele sale evolutive dela bătrâni la cei tineri, revărsând o poezie specifică sub raportul etnografic.

Dar zilele de sărbători sunt minunate prilejuri de a cunoşte şi sub alte aspecte pe sibieni. Ca oriunde şi astăzi încă, iată

CIOBANI DIN MUNŢII SIBIULUI

hora încinsă. Acum ai ocazia să constaţi două caracteristice comune întregului popor daco-român, dar cari aci răspândesc parcă o mai intensă viaţă proprie. Intâi jocul, hora propriu zisă, care, în anumite nuanţe ale gamelor ei, e mai mult a Transilvaniei decât a vechiului Regat; hora care şi astăzi e jucată la auzul fluierului, adeverindu-se ceea ce ne atestă poezia populară, că *fluierul* e al românului, iar lăuta a ţiganului. In al doilea rând, vei rămânea impresionat de înflorirea strigăturei, mai ales de intonarea cadenţată a rostirei strigăturilor. Spre deosebire, de pildă, de moldovenii răsăriteni, în această privinţă Ardealul excelează, iar pentru sibian un anumit suflet al horei stă tocmai în strigătură — ceea ce reiese şi din următoarea caracterizare ce i-o face horei lui:

Ii frumos jocul săsesc,
Da-i frumos ăl rumânesc,
Că mai zici ceva din gură,
Nu tot taci ca boi(i) 'n şură.

In general, temperamentul lui e mai mult raţional, sentimentalismul rămânând cam umbrit. Aceasta transpiră suficient şi din înfăţişarea satului, a locuinţei. Casa lui e oarecum lipsită de poezia ca şi de pitorescul ce caracterizează atâte alte regiuni ale Ţărei. Atmosfera ei ne îndreaptă spre o viaţă calculată, cu gospodării ordonate, îngrijite — fapt care s'ar putea explica şi fără a ne gândi la vreo influenţă eterogenă, el putând fi un logic rezultat al structurei sufleteşti proprii unei populaţii munteneşti de oieri.

Ca să cunoaştem, însă, mai bine viaţa naţională a acestui judeţ, va trebui să păşim în regiunea muntoasă a lui, şi anume în regiunea sud-vestică. Evident, cea mai mare parte a judeţului formează un platou care, deşi accidentat, e acoperit de holde. Totuşi, viaţa caracteristică a lui pulsează în munţi şi aparţine aproape exclusiv satelor dela marginile acestor munţi, ai căror locuitori se numesc — tocmai din această cauză — *Mărgineni*.

Iată-ne în plin mediu păstoresc. Munţii Sibiului, dintre ale căror creştete puţine ating de abia înălţimea de 2.250 m., sînt în general rotunzi şi cu versanturi line. Păşunatul eminamente alpin redus, aşa că şi aspectele pastorale în strânsă legătură cu ce e al sterpelor şi mieilor sunt, comparativ, anemice. Această insuficienţă de mediu geografic contribue, şi ea, încă şi astăzi ca o parte din viaţa păstorească a acestui judeţ să se scurgă spre munţii altor judeţe. Totuşi, munţii lui sunt plini de turme de oi mai multe albe şi în zilele noastre, deşi aceşti oieri nu mai au posibilitatea ca să le ierneze în şesurile dunărene sau în Dobrogea. La margini de păduri de brad răsar stâni temeinice — adevărate case de munte din bârne încheiate în cele patru cornuri. Ca şi în alţi munţi ai altor judeţe unde apar aceşti oieri, vei constata o trăsătură caracteristică bine păstrată: la stâni vei vedea fete şi femei, ca băciţe sau ajutoare — bine înţeles că nici copiii nu vor lipsi. Odată cu pornirea oilor la munte în luna Mai, alături de întregul tărhat ciobănesc, ele îşi încarcă pe cai şi strictul necesar ca îmbrăcăminte de zile lucrătoare şi de sărbători, urmând ca, până la spartul stânilor, mai întreaga gospodărie să cadă în sarcina lor. Şi e de reţinut acest fapt şi din următoarea consideraţiune: odată pe an, în ziua Sînzienelor, cel puţin stânele dintre muntele Şerbota şi izvoarele Lotrului participă la o străveche, interesantă şi impresionantă manifestare etno-socială, sărbătorind Nedeia în *Poiana-muierei*. Lăsând la stâni un personal redus, toţi şi toate, călări ca şi pe jos, în curate costume strălucitoare, pornesc în alai sărbătoresc spre această poiană, unde vin şi *Jieni*, şi unde petrec până spre seară. In afară de caracterul ei religios, rostul istoric sub raportul social al acestei petreceri e acelaşi cu cel al aşa numitelor *târguri de fete*.

Dar ceea ce e mai ales de reţinut din tot ce pulsează în acest mediu păstoresc, e personalitatea întreprinzătoare şi organizatoare a acestor oieri ce nu-s străini de cultură. Pentru cine cunoaşte realităţile vii, nu mai poate exista nici o discuţie că — în comparaţie cu omul legat de glie, cu agricultorul —, omul muntelui, adică păstorul, are un superior simţ de orientare şi iniţiativă. Şi e absolut firesc să fie aşa, întru cât labirintul munţilor cutreeraţi de el, precum şi culmile lor îi deschid multiple şi variate orizonturi, experimentându-i simţurile, cimentându-i-le şi ascuţindu-i-le. Graţie unor atari calităţi, aceşti oieri, cunoscuţi mai mult sub denumirile de *Mocani* şi *Ungureni*, au cucerit nu numai munţii şi şesurile atâtor judeţe apropiate şi îndepărtate, ci şi o bună parte din mişcarea sau viaţa culturală şi economică a lor. Aşa se explică de ce personalitatea lor, susţinută în complexul ei şi de o suprinzătoare tenacitate de tradiţie, se reliefează distinct, clar şi luminos — aşa precum însuşi portul lor îi poate arăta oricui cine sunt.

I. P.

VALEA FRUMOASĂ

LEMNĂRIT PE VALEA FRUMOASĂ

VALEA OLTULUI

Sus: DRUMUL REGELUI (COASTA DOBREI)

Jos: SATUL TILIŞCA

ULIŢĂ DIN SATUL TILIŞCA

RUINELE CETĂȚII DE LA SLIMNIC

ECONOMIE

Având în centrul său Sibiul, oraș de veche tradiție comercială, dublat azi de un oraș industrial de mari proporții, județul S. este un ținut înfloritor.

Păstoritul, exploatarea sării, a pădurilor, se practică intens în regiunile de munte.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 353.100 ha. Suprafața arabilă este de 70.986 ha, adică 20,1% din suprafața județului și 0,24% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 128 ha, adică 0,18%, iar mica proprietate 70.858 ha, adică 99,82%

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 48.889 ha astfel repartizate:

Grâul ocupă 20.113 ha, cu o producție de 267.946 chint. (prod. medie la ha 13,3 chint.), în valoare de 106 mil. lei.

Porumbul ocupă 19.914 ha, cu o producție de 290.819 chint. (prod. medie la ha. 14,6 chint.), în valoare de 68 mil. lei.

Ovăzul ocupă 5.175 ha, cu o producție de 56.789 chint- (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 17 milioane lei.

Orzul ocupă 3.232 ha, cu o producție de 36.475 chint. (prod. medie la ha 11,3 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Secara ocupă 451 ha, *hrișca* ocupă 2 ha și *măturile* 2 ha

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.177 ha Din această suprafață *trifoiul* ocupă 4.010 ha, cu o producție de 157.624 chint. fân (media la ha 39,3 chint.), în valoare de 21 milioane lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.339 ha, cu o producție de 228.666 chint. (media la ha 170,7 chint.), în valoare de 16 milioane lei. *Lucerna* ocupă 1.263 ha, cu o producție de 47.288 chint. fân (media la ha 37,4 chint.), în valoare de 6 milioane lei.

Plantele alimentare ocupă 5.647 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4.423 ha, cu o producție de 391.855 chint. (media la ha 88.5 chint.), în valoare de 49 milioane lei. *Varza* ocupă 412 ha, cu o producție de 43. 532 chint. (media la ha. 105,6 chint.), în valoare de 9 milioane lei. *Ceapa* ocupă 298 ha. cu o producție de 16.992 chint. (media la ha 57,0 chint.) în valoare de 8 milioane lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 20.382 chint. în valoare de 3 milioane lei, iar *dovlecii printre porumb*, dau o producție de 111.983 chint. în valoare de 6 milioane lei.

Plantele industriale ocupă 499 ha Din această suprafață *cânepa* ocupă 365 ha, cu o producție de 2.226 chint. fuior (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 8 milioane lei, și 1.102 chint. sămânță (media la ha 6,0 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (353.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 6.774 ha

Fânețele naturale ocupă 32.637 ha, cu o producție de 936.681 chint. (prod. medie la ha 28,7 chint.), în valoare de 103 milioane lei.

Pășunile ocupă 43.990 ha.

Pădurile ocupă 178.666 ha.

Livezile de pruni ocupă 439 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 995 ha.

Vița de vie ocupă 1.231 ha (din care viile pe rod 1053 ha), cu o producție de 27.530 hl (producția medie la ha 26,1 hl), în valoare de 13 milioane lei.

Creșterea animalelor. In județul S. se găseau în anul 1935: cai 18.607, boi 42.605, bivoli 11,357, oi 98.834, capre 3.026, porci 26.828, stupi sistematici 3.141 și stupi primitivi 1.872.

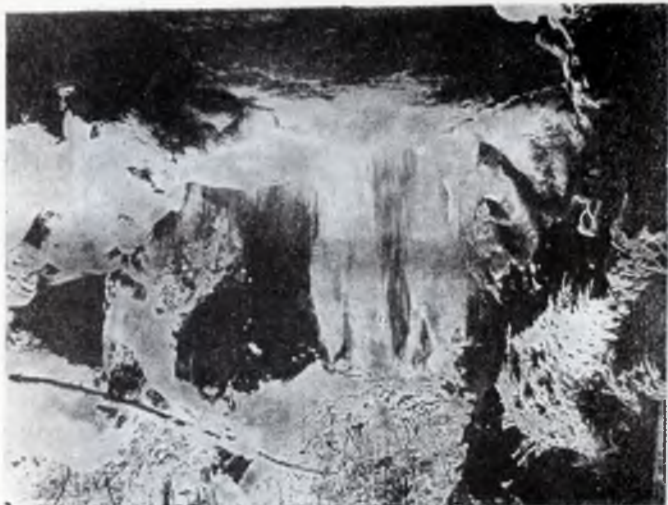
Se remarcă marele număr de bivoli.

Industrie (fără municipiul Sibiu). 1 fabrică de brânzeturi la Orlat; 1 de bere și 1 de spirt, la Sadu; 20 torcătorii la Cisnădie, 1 la Gura-Râului și 1 la Săliște; 1 fabrică de ață la Tălmaciu; 1 de panglici și țesături, la Cisnădie; 5 fabrici de covoare la Cisnădie și 1 la Rășinari; 40 fabrici de dimie, pături, postavuri și stofe la Cisnădie și 1 la Orlat; 1 fabrică de os artificial, la Orlat; 1 fabrică de cuțite și unelte de oțel, la Ocna-Sibiului; 1 turnătorie de clopote, la Săliște; 1 fabrică de mucava, la Orlat; 1 fabrică de talpă și 1 de piei de opinci, la Săliște; 4 fabrici de cherestea la Rășinari, 1 la Tălmaciu și 1 la Săliște; 1 atelier de caroserii de căruțe, la Rășinari; 1 fabrică de cuie de lemn, la Orlat; 2 fabrici de cărămizi și țigle la Gușterița și 1 la Sadu; 1 fabrică de sticlărie, la Avrig. Cariere de argilă la: Sibiu și Gusterița și nisip la Gușterița.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 de lei și peste *):

« Binder și fii », bere, Sadu (inv. 8); « Romănofir », ață, Tălmaciu (soc. 100, inv. 37); « Gromen și Co. », panglici,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

VALEA CIBINULUI (RÂUL MARE)

ţesătorie, Cisnădie (soc. 10, inv. 8); « Gromen şi Herbert », postav, Cisnădie (soc. 51, inv. 2); « Herbert, Roth şi Co. », fire, dimie, pături, Cisnădie (soc. 2, inv. 8); « Gündisch şi Simonis », fire, ţesături de lână, Cisnădie (soc. 6, inv. 6); « Şcoala şi fabrica textilă de Stat », postavuri, Cisnădie (inv. 6); « Union », postav şi pături, Cisnădie (soc. 10, inv. 6); « Fonn Gustav », fire şi postavuri, Orlat (inv. 8); « Prima fabrică română de cuţite şi mărfuri de oţel, Ocna Sibiului (soc. 12, inv. 10); « Soc. anonimă forestieră Feltrinelli », Tălmaciu (soc. 150, inv. 76); « Fraţii Fleissig », sticlărie, Avrig (inv. 9).

(Vezi şi municipiul Sibiu)

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI SIBIU IN 1935
(Inclusiv municipiul Sibiu)

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus.

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H. P.	Personal ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	14	2	961	398	86.250
Textilă	52	1	3.265	2.439	324.471
Chimică	6	—	459	265	43.577
Metalurgică	14	—	1.141	952	128.504
Hârtie şi Arte grafice	9	—	174	530	62.108
Pielărie	5	—	542	222	30.086
Lemnului	17	3	2.051	636	92.574
Materiale de construcţie	5	1	388	216	8.711
Sticlărie	2	—	61	124	8.454
Electro-tecnice	1	—	23	39	4.700
Total	125	7	9.065	5.821	789.435

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ de veche tradiţie, cu toate produsele regiunii.

Târg de mostre în fiecare vară la Sibiu, organizat de Camera de Comerţ.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *18 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	76.584.904	Fonduri	400.533.010
Plasamente	2.797.292.914	Angajamente	2.652.834.154
Imobilizări	170.027.142	Rezultate	8.092.961
Rezultate	17.555.165		
Total	3.061.460.125	Total	3.061.460.125

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 3.629 membri, şi cu un capital social vărsat de 3.438.294 lei. Imprumuturi acordate de 33.526.648 lei (neconvertite 2.949.491 lei; convertite 11.936.064 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 18.641.093 lei). Depuneri spre fructificare 20.217.248 lei. Totalul bilanţului 39.870.099 lei.

Cooperative de producţie diversă 3, cu 260 membri şi cu un capital social vărsat de 173.900 lei. Valori imobilizate 131.289 lei. Totalul bilanţului 1.193.590 lei.

Cooperative forestiere 3, cu 404 membri şi cu un capital social vărsat de 375.111 lei. Păduri şi material brut 30.000.436 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 201.300 lei. Bilanţul încheiat 32.371.518 lei.

Cooperative de consum 8, cu 1013 membri şi cu un capital social vărsat de 590.531 lei. Mărfuri generale în valoare de 339.001 lei. Bilanţul încheiat 2.457.085 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului S. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**16.055.500**
Venituri ordinare	*9.610.000*
Venituri extraordinare	*1.510.500*
Venituri speciale	*4.935.000*
Cheltueli	**16.055.500**
Cheltueli ordinare	*9.610.000*
Cheltueli extraordinare	*1.510.500*
Cheltueli speciale	*4.935.000*

Drumuri. Judeţul S. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.062 km. 590 metri repartizată astfel:

Drumuri naţionale 125 km. 106 m din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 118 km 470 m (pietruiţi şi pavaţi), iar municipiul Sibiu 6 km 636 m.

Drumuri judeţene 442 km 880 m, din care administraţia judeţului întreţine 385 km 308 m (pietruiţi şi pavaţi), iar municipiul Sibiu 6 km 565 m.

Drumuri comunale 494 km 604 m.

Lungimea podurilor este de 3.856,90 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 900,45 m, judeţene 1.669,75 m şi comunale 1.286,70 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Făgăraş—Sibiu—Alba-Iulia* (Sibiu — limita judeţului Făgăraş = 30 km; Sibiu — limita judeţului Alba = 50 km).
2. *R.-Vâlcea—Sibiu.*

VALEA CIBINULUI (RÂUL MARE)

TIPURI DIN TILIŞCA

SĂLIŞTEANCĂ

CISNĂDIE:
ŢĂRANCĂ LA ŢESUT

PORT VECHI
DIN SĂCĂDATE

TIPURI DIN
POIANA SIBIULUI

3. *Sighişoara—Sibiu.*

Cale ferată. Judeţul S. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 208 km. din care 69 km. linii principale simple, 78 km. linii secundare simple şi 61 km. linii înguste.

Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti—Piatra Olt—Sibiu.

Staţii importante: Sibiu, Cisnădie, Podul-Olt, Cornăţel, Vurpăr.

Poştă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T. de stat*, din care 2 la Sibiu şi unul la Cisnădie, şi *19 oficii autorizate*, din care 2 la Tălmaciu şi câte unul la Apoldul-de-Sus, Avrig, Cornăţel, Cristian, Cunţa, Loamneş-Gară, Mercurea, Nocrich, Ocna-Sibiului, Orlat, Poiana, Răşinari, Sălişte, Sebeşul-de-Sus, Slimnic, Turnul-Roşu şi Veştem-Gară.

Oficii telefonice la Sibiu, Apoldul-Mare, Avrig, Cisnădia, Cornăţel, Cristian, Cunţa, Mercurea, Nocrich, Ocna-Sibiului, Orlat, Poiana, Râul-Vadului, Răşinari, Sălişte, Slimnic, Sebeşul-de-Sus, Tălmaciu (2 oficii), Turnul-Roşu.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Ocna-Sibiului*, staţiune balneară situată în apropierea Sibiului, în mijlocul căreia se află un parc foarte frumos. Altitudine: 400 m. Cunoscută încă în vremea Romanilor, actualele lacuri sărate nu sunt decât vechile saline părăsite.

Climat foarte plăcut, temperatură constantă, ploi rare, lipsă de curenţi. Ape cloruro-sodice concentrate (până la 25—26%). 5 lacuri în exploatare.

Indicaţiuni. Băi: reumatisme cronice, gută, rachitism, nevralgii, scrofuloză, limfatism, boli de femei. Cură internă (izvoarele Babeş, Iorga şi Vaida, cu o concentraţie de 5% Cl Na): dispepsie, constipaţie, hemoroizi, gută, scrofuloză, catarele căilor respiratorii şi cele gastro-intestinale cronice, boli de femei.

Instalaţiuni moderne de băi calde şi reci, duşuri, piscine, masagii, helioterapie, etc. Anotimp: 15 Maiu—30 Septemvrie. Hoteluri confortabile, vile, restaurante. Gară locală pe linia Sibiu—Copşa-Mică. Numeroase distracţii, cazinou, muzică, plimbări în parc.

Miercurea Sibiului, staţiune balneară modestă, situată la 4 km. de comuna Mercurea. Ape cloruro-sodice. Băi calde şi reci. Anotimp: Iunie-Septembrie. Locuinţe în sat.

Păltiniş, staţiune climatică, alpină, situată într'o poziţie admirabilă, în Munţii Cibinului, la 1400 m. înălţime şi în mijlocul codrilor de brazi. Fiind adăpostită de curenţi, staţiunea are un climat foarte plăcut, cu temperatura constantă în timpul verii şi nu prea scăzută iarna şi cu aerul puternic ozonizat.

Indicaţiuni: debilitate, anemie, convalescenţe. Anotimp: Iunie-Septemvrie. Mai multe vile, o casă pentru turişti şi un sanatoriu militar; restaurante. Curse regulate de autobuse dela Sibiu prin Răşinari (32 km). Importantă staţiune turistică. Sporturi de iarnă.

Avrig, staţiune climatică, situată la cotitura ce face Oltul înainte de a se îndrepta spre S. şi a tăia Carpaţii. Altitudine 390 m. Staţiunea e ferită de vânturi şi de călduri mari. Anotimp: 1 Iunie—15 Septemvrie. Alpinism în Munţii Făgăraşului.

SPRE PĂLTINIŞ

ŞOSEAUA FĂGĂRAŞ-SIBIU

Judeţul Sibiu, muntos în partea sud-vestică, este foarte prielnic pentru turism.

Alpinism. In Munţii Cibinului din Cisnădie peste Gatzenberg la Cisnădioara; din Sadu peste vârful Preşba la Tălmaciu şi Turnu-Roşu: din Preşba prin Prislop, peste Diban la Păltiniş; din Preşba la vârful Cindrelului; la Vârful Mare; la Piatra-Albă; din Turnu-Roşu la Vârful Mare; din Păltiniş la Negovanu, Lacurile Cibinului, Vârful Frumoasei, Piatra-Albă. In Munţii Făgăraşului: din Sebeşul-de-Jos pe Ciortea, Budislavul, Scara şi Surul; din Turnu-Roşu pe creasta munţilor până la Zărneşti-Braşov. Aproape toate drumurile marcate prin îngrijirea soc. S.K.V. Case de adăpost, (Păltiniş, Obărşia Lotrului), case de vânătoare şi stâne unde se poate poposi în timpul nopţii.

Numeroase excursii cu ski. In fiecare iarnă un curs de ski la Păltiniş.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 159.940 locuitori din cari 82,2% sunt ştiutori de carte. După sex proporţia este de 87,9% bărbaţi ştiutori de carte şi 82,6% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	2,6	0,6
2. Primară	56,8	94,0
3. Secundară	25,9	3,4
4. Profesională	9,1	1,4
5. Universitară	2,3	0,4
6. Alte şcoli superioare	3,3	0,2

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 40.333 locuitori (7.601 mediu urban şi 32.732 mediu rural).

Şcoli superioare. Academia Teologică Andreiană (ortodoxă) în Sibiu.

Şcoli secundare. a) In Sibiu: Academia Teologică Andreiană, Liceul de băieţi « Gheorghe Lazăr », Liceul evanghelic de băieţi, Liceul de fete « Domniţa Ileana », Liceul evanghelic de fete, Liceul comercial de băieţi, Liceul comercial de fete, Şcoala superioară de comerţ romano-catolică de fete, Şcoala normală « Andrei Şaguna » de băieţi şi de fete, Şcoala normală evanghelică de băieţi, Şcoala normală romano-catolică de fete, Gimnaziul catolic de fete « Sf. Ursula », Gimnaziul evanghelic de băieţi, Gimnaziul comercial de băieţi, Gimnaziul comercial de fete, Şcoala de arte şi meserii, Şcoala de cântăreţi bisericeşti a Arhiepiscopiei ortodoxe, Institut de aplicaţie menajeră, 5 şcoli industriale şi profesionale.

b) In judeţ: La Sălişte: Liceu comercial, Şcoală de menaj, Gimnaziu mixt şi Şcoală de ucenici industriali; la Mercurea

Foto Fischer

BISERICA INTĂRITĂ DIN CRISTIAN

1 gimnaziu industrial; la Cisnădie 1 liceu industrial; la Racoviţă 1 gimnaziu tehnic.

Şcoli primare 151, din care 135 rurale şi 16 urbane (101 şcoli de Stat şi 50 confesionale), cu un număr total de 28.611 elevi (4.754 mediu urban şi 23.857 mediu rural) şi cu 579 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 65, din care 52 rurale şi 13 urbane (47 de Stat şi 18 confesionale), cu un număr total de 4314 copii (1133 mediu urban şi 3181 mediu rural) şi cu 82 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. In judeţul S. se relevă activitatea despărţământului judeţean al Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român « *Astra* », cu sediul în municipiul Sibiu şi cu organizaţii locale în Avrig, Mercurea, Nocrich, Ocna-Sibiului şi Sălişte. La Sibiu se află şi sediul central al acestei Asociaţii.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în Boz, Porceşti şi Recin.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine în jud. S. 136 cămine culturale, 48 soc. muzicale şi 41 biblioteci, adică în total 225 organizaţii culturale, dintre care 53 au personalitate juridică.

In judeţul S. mai activează următoarele instituţii culturale: *a*) In municipiul Sibiu: Soc. culturală « Andrei Şaguna », Soc. ardeleană pentru ştiinţe naturale cu 1 muzeu şi 1 bibliotecă, Muzeul şi biblioteca « Bruckenthal », Muzeul Asociaţiei Carpatine din Ardeal, Biblioteca Academiei teologice, Biblioteca Metropolitană, Biblioteca « Moderna », Gruparea intelectualilor « Thessis » cu 1 bibliotecă, Reuniunea pentru studiul Ardealului, Soc. pentru înfrumuseţarea oraşului Sibiu, Soc. de lectură « Gh. Coşbuc », Fundaţia culturală « Dr. I. Mihu », Asociaţia culturală « Acţiunea românească ». Reuniunea culturală a meseriaşilor români, 6 asociaţii culturale minoritare, 10 coruri şi asociaţii muzicale, Teatru orăşenesc, 3 cinematografe, 13 soc. sportive şi 6 soc. de vânătoare şi pescuit.

b) In judeţ: 11 asociaţiuni culturale ale tineretului, 25 soc. corale şi fanfare, 11 soc. de vânătoare şi 4 soc. sportive.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 52,0% sunt ortodocşi şi 12,7% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. La Sibiu: Catedrala ortodoxă, 3 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 2 evanghelice, 2 romano-catolice, 1 reformată, 1 mânăstire a franciscanilor, 1 mânăstire a surorilor franciscane, 1 mânăstire a maicilor ursuline, 2 sinagogi.

In judeţ: 82 biserici ortodoxe, 40 greco-catolice, 37 evanghelico - luterane, 5 romano-catolice, 2 reformate, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune adventistă şi 3 case de rugăciune a creştinilor după Evanghelie.

Instituţii bisericeşti. Mitropolia ortodoxă a Ardealului. Banatului, Crişanei şi Maramureşului, Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu, Episcopia evanghelică

Protopopiate ortodoxe în Sibiu, Sălişte, Mercurea şi Avrig.

Judeţul S. se află în jurisdicţia Mitropoliei greco-catolice din Blaj.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului S. este *municipiul Sibiu*. Judeţul are 89 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Avrig	12 sate
II.	Plasa Mercurea	18 sate
III.	Plasa Nocrich	14 sate
IV.	Plasa Ocna-Sibiului	12 sate
V.	Plasa Sălişte	13 sate
VI.	Plasa Sibiu	20 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sibiu cu 2 secţiuni, 16 magistraţi, 1 prim-procuror, şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Braşov.

4 judecătorii la Sibiu, Mercurea, Ocna-Sibiului şi Sălişte cu un total de 15 magistraţi.

Organizare sanitară. In Sibiu: Spitalul public, Spitalul de boli mintale, Spitalul militar, Institutul obstetrico-ginecologic, Ambulatorul policlinic, Sanatoriul « Dr. Ittu », Sanatoriul « Dr. Wermescher », Clinica « Martin Luther », Dispensar antituberculos, Dispensar dermato-veneric, Dispensar neuropsihiatric, Dispensarul « Principele Mircea ».

In judeţ: Sanatoriul particular « Bruckenthal » din comuna Avrig şi Ospiciul pentru cronici mintali (de stat din comuna Boiţa.

Dispensare de stat în Sălişte, Doştat, Jina şi Slimnic. Dispensar comunal în Gurarâului, Dispensarul Soc. « Astra » în Boiţa.

CURTEA INTERIOARĂ A BISERICEI INTĂRITE DIN CISNĂDIE *Foto Fischer*

Serviciul sanitar judeţean şi serviciul sanitar al municipiului Sibiu.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Sibiu are oficii la Tălmaciu şi Sălişte şi organizaţii medicale la Sibiu, Cisnădie, Nocrich, Răşinari, Slimnic, Ocna-Sibiului, Sălişte, Orlat, Mercurea, Apoldul-de-Jos, Tălmaciu şi Avrig, cu un total de 30 medici şi 4 farmacişti.

Direcţia ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine în judeţ:

Revizoratul surorilor de ocrotire (Inspectoratul Sibiu), Aşezământul Vatra Copiilor din Orlat (180 ocrotiţi) şi Aşezământul Castelul T.-Roşu din Boiţa (140 ocrotiţi).

In Sibiu se mai află: Oficiul I. O. V., Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. ortodoxă naţională a femeilor române, Reuniunea de binefacere a femeilor române, Soc. femeilor de meseriaşi şi comercianţi români pentru ajutorarea săracilor, Soc. « Sf. Antoniu » pentru ajutorarea familiilor sărace, Uniunea pentru asistenţa şcolarilor săraci, Reuniunea « Sf. Maria » a femeilor greco-catolice, Reuniunea romano-catolică pentru ajutorarea elevilor, Reuniunea romano-catolică pentru construirea unui cămin, Soc. femeilor reformate, Uniunea femeilor evanghelice, Reuniunea pentru ocrotirea copiilor evanghelici, Orfelinatul Arhiepiscopiei ortodoxe, Orfelinatul «Principele Mircea», Orfelinatul romano-catolic, Orfelinatul luteran, Ospiciul de infirmi al municipiului, Birou de plasare.

In judeţ activează 12 reuniuni ale femeilor pentru ajutorarea săracilor şi Soc. creştină de binefacere « Ocrotirea » (Sălişte).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL SIBIU

A) **Oraşe**

1. Municipiul Sibiu (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA AVRIG

1. Avrig
2. Boiţa
3. Bradu
4. Glâmboaca
5. Porceşti
6. Racoviţa
7. Sadu
8. Săcădate
9. Sebeşul-de-Jos
10. Sebeşul-de-Sus
11. Tălmaciu
12. Tălmăcel

II. PLASA MERCUREA

1. Apoldul-de-Jos
2. Apoldul-de-Sus
3. Boz
4. Cărpiniş
5. Cunţa
6. Dobârca
7. Doştat
8. Draşov
9. Gârbova
10. Gusu
11. Jina
12. Ludoş
13. Mercurea
14. Poiana
15. Reciu
16. Sângătin
17. Şpring
18. Ungurei

III. PLASA NOCRICH

1. Alţina
2. Beneşti
3. Chirpăr
4. Cornăţel
5. Fofeldea
6. Ghijasa-de-Jos
7. Hosman
8. Ilimbav
9. Marpod
10. Nocrich
11. Nucet
12. Săsăuş
13. Ţichindeal
14. Vurpăr

IV. PLASA OCNA SIBIULUI

1. Alămor
2. Armeni
3. Bogatul-Român
4. Haşag
5. Loamnăş
6. Mândra
7. Ocna-Sibiului
8. Păuca
9. Presaca
10. Ruşciori
11. Şura-Mică
12. Topârcea

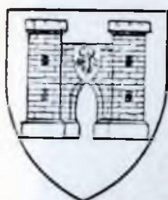
V. PLASA SĂLIŞTE

1. Aciliu
2. Amnaş
3. Cacova
4. Galeş
5. Gurarâului
6. Mag
7. Orlat
8. Rod
9. Săcel
10. Sălişte
11. Sibiel
12. Tilişca
13. Vale

VI. PLASA SIBIU

1. Bungard
2. Caşolţ
3. Cisnădie
4. Cisnădioara
5. Cristian
6. Daia
7. Guşteriţa
8. Hamba
9. Mohu
10. Noul
11. Poplaca
12. Răşinari
13. Râusadului
14. Roşia
15. Ruşi
16. Slimnic
17. Şelimbăr
18. Şura-Mare
19. Turnişor
20. Veştem.

JUDEŢUL SOMEŞ

Stema. Scut albastru, cu o poartă de cetate, de argint crenelată şi flancată de două turnuri, de argint, crenelate, având fiecare câte două ferestre dreptunghiulare suprapuse ; pe zidul porţii stema Moldovei. Simbolizează vechea stăpânire a Domnilor Moldovei asupra acestui ţinut.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul S. este aşezat în Nordul bazinului Transilvaniei, la întâlnirea celor două Someşuri.

Suprafaţa: 3.965 km².

Infăţişarea pământului. Văile largi, cu terase, ale Someşului-Mare, Someşului-Mic şi Someşului unit despart judeţul în trei grupe de dealuri de podiş, ale căror culmi mai înalte depăşesc 600 m şi care sunt crestate de numeroasele văi tinere afluente Someşurilor. Numai către N., teritoriul acestui ţinut se întinde dincolo de culmile cele mai înalte ale podişului someşan, peste munţii Vulcanici ai Ţibleşului, până în culmea acestora.

Climă şi ape. Clima este relativ aspră, ca în întreg podişul Transilvaniei (temperatura medie anuală, sub 8° ; a verii 20° ; a iernii între —4 şi —5°), iar precipitaţiunile, abundente (niciodată sub 700), cresc neîntrerupt către N unde ajung să depăşească 1.000 mm anual. Vânturile dominante, din V. sunt, cel puţin în parte, răspunzătoare de această umiditate a climei, cu maximum de ploi în primăvară.

In cele trei artere ale Someşului se adună o mulţime de râuri mai mici, care, izvorând mai toate din podiş, scad mult în timpul verii. Intre acestea, pot fi menţionate Lăpuşul, în N şi Fizeşul, în S.

Vegetaţie. Aproape toate culmile mai înalte de 400 m păstrează încă păduri de stejari, în Sudul judeţului, şi de fagi, mai ales în N. Ca pretutindeni, văile, terasele şi o parte din povârnişurile dealurilor sunt complet despădurite şi, în parte, acoperite de cereale, fâneaţă şi păşune. Judeţul S. face parte din judeţele pădurii propriu zise (Silvania).

Bogăţii minerale. In apropierea celor două Someşuri şi anume în Sudul lor, trece zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare care străpung cutele) ; aşa că judeţul este bogat în sare şi probabil, în gaz metan. In partea apuseană a ţinutului, pe hotar chiar, se găsesc zăcăminte de cărbune brun, care se întind din judeţul vecin al Sălajului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Someş este unul din cele mai vechi judeţe, făcând parte din cele 7 judeţe dela început, ale Transilvaniei.

Numele şi l-a luat dela apa Someşului, care-l străbate.

Pe locul satului de azi, Dobâca, exista, pe la anul 1219, o cetate cu acelaşi nume, sub conducerea banului Mikud.

In acest ţinut se afla vestita cetate a Ciceului, dăruită de Matei Corvinul lui Ştefan cel Mare şi în care Ştefan şi urmaşii săi şi-au statornicit pârcălabii.

O regiune întreagă de sate cu voevozii lor tradiţionali atârna de cetate. La 1553, sub Alexandru Lăpuşneanu, numărul acestor sate, al căror nume îl cunoaştem, se ridica la 59.

In acest judeţ, la Vad, Ştefan cel Mare a fundat în 1488 o episcopie ortodoxă.

Tradiţia ei a fost reluată — după Unire — de episcopia dela Cluj care s'a numit « a Vadului şi a Feleacului ».

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii Ciceului* din comuna Ciceu-Corabia. Această cetate, a fost distrusă de către Principii Transilvaniei în sec. XVI, pentru a desfiinţa un cuib al voevozilor moldoveni în această regiune.

Biserica reformată din comuna Sic, înălţată la 1502.

Ruinele bisericii Vadului (fostă Episcopie ortodoxă), construită în sec. XV în stil gotic.

Biserica unită din Beclean, ctitorie din sec. XVIII a lui Francisc Bethlen.

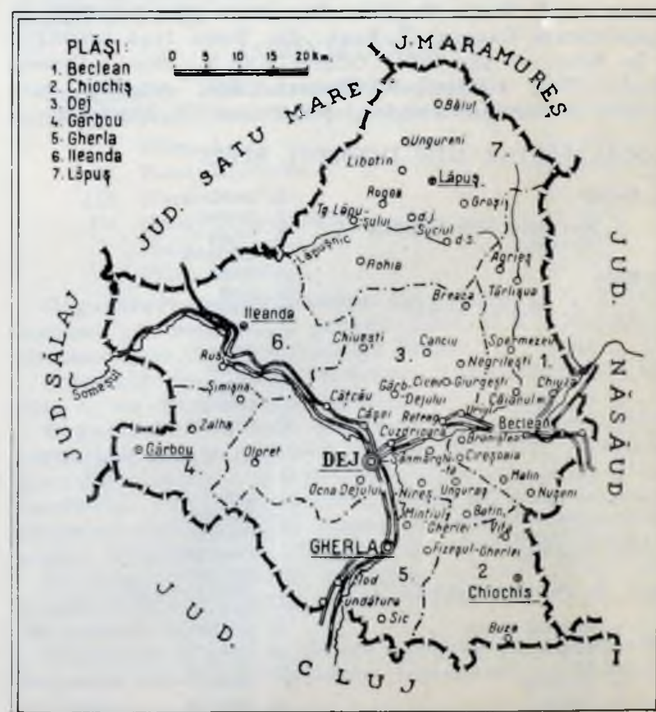
Mânăstirea Franciscanilor (care acum nu mai serveşte cultului) din Gherla.

Castelul principelui Gheorghe Rakoczy din Gherla, transformat în închisoare.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 judeţul S. numără 220.353 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	220.353	110.797	109.556
Total urban	21.970	11.498	10.472
1. Oraşul Dej	15.311	8.113	7.198
2. Oraşul Gherla	6.659	3.385	3.274
Total rural	198.383	99.299	99.084
1. Plasa Beclean	38.063	13.134	18.929
2. Plasa Dej	53.258	26.717	26.541
3. Plasa Gârbou	14.367	7.103	7.264
4. Plasa Gherla	39.008	19.861	19.147
5. Plasa Ileanda	25.391	12.579	12.812
6. Plasa Lăpuş	28.296	13.905	14.391

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	220.353	30—49 ani	50.814
		50—69 ani	27.058
0— 9 ani	58.673	70 ani şi peste	6.351
10—29 ani	76.509	Vârstă nedeclarată	948

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.890	4.436	2.454	30,3	19,5	10,8
1931	221.729	7.163	4.411	2.752	32,3	19,9	12,4
1932	224.682	7.525	4.571	2.954	33,5	20,3	13,2
1933	227.300	6.981	4.443	2.538	30,7	19,5	11,2
1934	229.749	6.410	4.330	2.080	27,9	18,8	9,1
1935	231.377	6.375	4.427	1.948	27,6	19,1	8,5
1936	234.011	6.801	4.237	2.564	29,1	18,1	11,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului S. a fost de 236.393 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 220.353 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 16.040 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceeace corespunde unei creşteri de 7,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul acesta, căruia Ungurii i-au zis Solnoc-Dobâca, a primit pe bună dreptate numele râului, care-l străbate. Faptul de a fi brăzdat de Someş e decisiv pentru destinul acestei părţi a pământului românesc. Capitala lui e aşezată la confluenţa celor două Someşe. Iar din cele 7 plăşi ale judeţului, numai cele 6 care sunt aşezate în lunca Someşului sau împrejurul afluenţilor, ce se varsă în Someş chiar pe teritoriul judeţului, fac parte din ţinutul firesc al Românimii din jurul munţilor Rodnei. Plasa Lăpuş, aşezată pe văile pârâului cu acelaşi nume, care trece prin judeţul Satu-Mare, înainte de a se vărsa în Someş, aparţine atât prin portul, graiul şi firea locuitorilor ei cât şi prin nivelul de viaţă al acestora Românimii din jurul Munţilor Bihorului.

Someşul deschide teritoriul judeţului şi spre Apus, celor ce pornesc din Câmpia Tisei, şi spre Răsărit, celor ce pornesc din Moldova de Nord, prin trecătorile dela Rodna şi Bârgău. Aci îşi stăteau faţă în faţă, în cursul ultimei mii de ani, cele două state, care-şi disputau Ardealul de Nord: Moldova şi Ungaria. Comitatul Solnoc-Dobâca, cu nobilimea lui maghiară numeroasă, a fost avant-postul răsăritean al Ungariei în Ardealul de Nord, iar Ciceul şi Unguraşul, cetăţi aşezate în jurul Dejului, redutele Moldovei lui Ştefan şi a lui Rareş în Apusul românesc.

Istoria socială a judeţului are aspectul unui proces secular de înlăturare de către băştinaşii Români a păturii suprapuse de nobili cuceritori ai Ungariei postarpadine. Intinzându-se din spre Solnoc spre salinele Dejului, Ungurii au luat treptat în stăpânire Someşul de azi, în cursul veacurilor XII — XIV. Autoritatea statului maghiar răsbate tot mai la Răsărit şi sate româneşti sunt date rând pe rând, ca feud, la nobili maghiarii. La 1300 viaţa românească a ţinutului e dominată de o pânză deasă de conace nobiliare. Cu slăbirea autorităţii centrale maghiare şi nobilimea din Solnoc-Dobâca şi-a cucerit o largă autonomie, organizându-se într'un stat quasi-autonom, comitatul nobiliar. Subţierea treptată a păturii nobiliare maghiare începe încă de pe atunci. Numeroase familii scăpată şi trec în rândurile ţărănimii românizându-se, în concurenţa ce se deslănţue în sânul acestei obştii nobiliare de sine stătătoare şi în urma luptelor interne din Principatul ardelean. Când la sfârşitul veacului XVII, Austriacii îşi anexează Ardealul, nu mai găsesc în comitat decât câteva duzini de magnaţi unguri şi o mulţime de nobili în condiţie ţărănească. Scăzând autoritatea magnaţilor, administraţia austriacă a creat premisele procesului secular de reluare în stăpânire de către ţăranii români a acestui ţinut al lor. Impăcarea dela 1866, care dă mână liberă Ungurilor, găseşte judeţul românesc: suprimarea dela 1790-9 a iobăgiei şi reforma agrară dela 1848 îi emancipase în destul de mare măsură pe Românii someşeni de sub stăpânirea baronilor unguri. Conacele şi moşiile acestora stăteau ca nişte corpuri străine în mulţimea românească, pornită pe o lentă dar tenace ascensiune economică şi culturală. Acţiunea energică de colonizare cu maghiari desfăşurată de guvernul dela Budapesta în deceniile dinainte de 1918 n'a mai putut opri în loc biruinţa elementului românesc. După abia o generaţie, coloniştii maghiari au ajuns, aproape pretutindeni în judeţ, să vorbească româneşte la fel de bine ca ungureşte.

Viaţa aceasta în continuă luptă a dat oamenilor din Someş o conştiinţă naţională aprigă şi o fire luptătoare. Procesul de ascensiune al Românimii continuă şi acum. Unirea dela 1918 a înlăturat în politică pojghiţa de magnaţi, reforma agrară a reparat o nedreptate economică. Lupta pentru înlăturarea ultimelor urme economice şi culturale ale stăpânirii străine e însă în toiu. « Numerus valahicus » al d-lui Vaida-Voevod, originar din Someş, izvorăşte din vrerea obştească în Someş de a înlătura orice urmă a stăpânirii străine. Numeroase iniţiative individuale luptă pentru emanciparea prin cooperaţie a ţărănimii, de negustorimea evreească venită din Maramureş şi pentru îmbunătăţirea prin culturi specializate şi creare de debuşeuri, a situaţiei economice a Românimii someşene. Ţăranii ei înşişi îşi crează izvoare de venit suplimentare lucrând sezonier în oraşele muntene, prin industrie casnică, strângere de produse (voştină, lână, etc.).).

Pe cale de dispariţie în lunca Someşului, portul identic cu cel din Năsăud, cu curele late, pieptar şi pălărie cu boruri largi, la bărbaţi, cămăşi înflorite şi zadii cărămizii, la femei, se păstrează în văile afluenţilor Someşului. Bogăţia de altădată a folklorului someşan o indică faptul că Ion Pop Reteganul, marele povestitor ardelean se trage din Reteag, unul din târgurile judeţului.

Marile construcţii de căi ferate, ce se întreprind de câţiva ani în Ardealul de Nord (drumul spre Bucovina dela Ilva, linia Maramureş-Năsăud, refacerea liniei Cluj – Satu – Mare) vor înlesni considerabil acţiunea de organizare românească a judeţului S. Prefăcând Dejul, nod de linii secundare, loc de încrucişare a liniilor Bucureşti-Satu Mare şi Oradea-Cernăuţi, ele vor crea de sigur debuşeuri produselor judeţului şi vor stimula puternic viaţa lui culturală.

a. g.

ECONOMIE

Judeţul S. are un pronunţat caracter agricol. Culmile sale împădurite au dat naştere câtorva exploatări de lemn. O industrie cu caracter mai ales alimentar, a înflorit în jurul Dejului şi Becleanului. Intense exploatăi de sare şi de aur, proprietăţi ale Statului.

Centre comerciale: Dej, Gherla şi Beclean. Comerţ de porci, vite şi piei.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 396.500 hectare. Suprafaţa arabilă este de 131.641 ha, adică 33,20% din suprafaţa judeţului şi 0,45% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 3.844 ha, adică 2,92%, iar mica proprietate 127.797 ha, adică 97,08%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 95.252 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 42.855 ha, cu o producţie de 305.217 chint. (prod. medie la ha 7,1 chint.), în valoare de 72 mil. lei.

Grâul ocupă 33.659 ha, cu o producţie de 319.436 chint. (prod. medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 126 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.642 ha, cu o producţie de 105.179 chint. (prod. medie la ha 7,2 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 2.501 ha, cu o producţie de 21.962 chint. (prod. medie la ha 8,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 1.578 ha, cu o producţie de 18.503 chint. (prod. medie la ha 11,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Meiul ocupă 13 ha, *hrişca* 4 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 10.865 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 6.207 ha, cu o producţie de 115.580 chint. fân (media la ha 18,6 chint.), în valoare de 16 mil. lei şi 475 chint. sămânţă; *lucerna* ocupă 2.024 ha, cu o producţie de 43.304 ha fân (media la ha 21,3 chint.), în valoare de 6 mil. lei şi 300 chint. sămânţă; *rădăcinile de nutreţ* ocupă 544 ha, cu o producţie de 32.540 chint. (media la ha 59,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.388 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 886 ha, cu o producţie de 32.931 chint. (media la ha 37,1 chint.), în valoare de 4 mil lei; *varza* ocupă 819 ha, cu o producţie de 23.354 chint. (media la ha 28,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei; *dovlecii* ocupă 528 ha. cu o producţie de 2.112 chint. (media la ha 4,0 chint.), *Cartofii printre porumb* dau o producţie de 61.624 chint., în valoare de 8 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producţie de 12.216 chint, în valoare de 4 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producţie de 169.434 chint, în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.882 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 1.676 ha, cu o producţie de 5.164 chint. fuior (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 18 mil. lei şi 3.821 chint. sămânţă (media la ha 2,2 chint.), în valoare de peste 1 milion lei; *floarea soarelui* ocupă 1.003 ha, cu o producţie de 5.112 chint. (media la ha 5,1 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (396.500 ha), ogoarele sterpe ocupă 19.254 ha.

Fâneţele naturale ocupă 30.245 ha, cu o producţie de 456.699 chint. (prod. medie la ha 15,1 chint.), în valoare de 50 mil. lei.

Păşunile ocupă 43.677 ha.

Pădurile ocupă 131.151 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.699 ha, cu o producţie de 23.786 chint. (media la ha 14,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 1.531 ha.

Viţa de vie ocupă 351 ha.

Creşterea animalelor. In judeţul S. se găseau în anul 1935:

Cai 7.571, boi 56.803, bivoli 14.934, oi 164.685, capre 11.647, porci 21.428, stupi sistematici 1.091 şi stupi primitivi 6.030.

Industrie. 9 mori (2 la Sic şi câte una la Tg.-Lăpuş, Beclean Aluniş, Căşei, Reteag, Mintiul-Gherlei şi Dej), 2 fabrici de ulei (Gherla şi Beclean), 4 de spirt (Sucutard, Recea-Cristur, Gherla şi Iclod), 1 de ghiaţă (Gherla), 1 de fire şi postav de lână (Gherla), 2 de tricotaje (Dej şi Beclean), 1 de aţă (Dej), 3 de ţesătorie (Beclean), 1 rafinărie de petrol (Dej), 1 teasc de stors ceară (Căianul-Mic), 1 fabrică de articole de hârtie (Dej), 2 de cărămizi (Dej şi Gherla), 1 exploatare de trass şi minereuri (Dej), 1 fabrică de cherestea (Borsec), 2 de bastoane (Beclean), 1 atelier de tâmplărie (Iclod), 1 mină de sare (Ocna Dejului) şi 1 de aur şi argint (Băiuţ).

Cariere: Caolin (la Răzoare); Piatra pentru fabricarea cimentului (la Dej, Glod, Răzoare); Piatră de tras (la Glod, Dej).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei şi peste *).

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Moara Dejană, Dej (soc. 10, inv. 13), «Moara Artificială», Beclean (inv. 6), Industria de petrol I. Friedmann, Dej (inv. 28) şi Uzinele ardelene pentru exploatarea de trass şi minereuri, Dej (soc. 5, inv. 17).

De asemenea menţionăm mina de sare C.A.M. din Ocna-Dejului şi mina de aur şi argint din Băiuţ, proprietatea Statului.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI SOMEŞ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	15	—	592	66	28.487
Textilă	3	—	43	57	3.972
Chimică	1	—	195	25	5.201
Hârtie şi Arte Grafice	1	—	7	25	2.940
Pielăria	—	1	8	—	—
Lemnului	—	2	44	—	—
Materiale de Construcţie	1	—	175	68	15.879
Total	21	3	1.064	241	56.479

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *16 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3.523.037	Fonduri	100.819.309
Plasamente	175.226.914	Angajamente	111.411.855
Imobilizări	7.148.074	Rezultate	7.513
Rezultate	26.340.652		
Total	212.238.677	Total	212.238.677

Cooperative de credit (bănci populare) 27, cu un număr de 4.246 membri şi cu un capital social vărsat de 4.516.639 lei. Imprumuturi acordate 20.632.951 lei (neconvertite 1.038.107 lei; convertite 8.294.332 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 11.300.512 lei). Depuneri spre fructificare 3.526.063 lei. Totalul bilanţului 23.913.807 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 64 membri şi cu un capital social vărsat de 298.452 lei. Fonduri 49.059. Bilanţul încheiat 414.242 lei.

Cooperative de consum 5, cu 263 membri şi cu un capital social vărsat de 357.027 lei. Mărfuri generale în valoare de 48.367 lei. Bilanţul încheiat 1.063.876 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Pentru exerciţiul 1936/37 bugetul judeţului S. prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**18.916.413**
Venituri ordinare	*4.481.000*
Venituri extraordinare	*11.508.132*
Venituri speciale	*2.927.281*
Cheltueli	**25.068.038**
Cheltueli ordinare	*8.504.167*
Cheltueli extraordinare	*11.508.132*
Cheltueli speciale	*5.055.739*

Drumuri. Judeţul S. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 2.084 km 724 m, repartizate astfel:

Drumuri naţionale 134 km 983 m, din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 130 km 322 m, iar restul de 4 km 661 m (pietruit şi pavat) este întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 487 km 470 m, din cari 484 km 570 m, (pietruiţi) sunt întreţinuţi de administraţia judeţului şi 900 m (pietruiţi şi pavaţi), de comunele urbane.

Drumuri comunale 1.462 km 271 m.

Lungimea podurilor este de 7.802,33 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.406,88 m, judeţene 3.023,80 m şi comunale 3.371,65 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Cluj—Dej—Halmeu* (Dej—Gherla = 15 km).
2. *Dej—Bistriţa—Vatra-Dornei*
3. *Beclean—Moisei.*

Cale ferată. Judeţul S. este străbătut de o reţea de căi ferate în lungime totală de 137 km, linii secundare simple.

Staţii importante: Dej, Gherla, Răstoci, Rus, Ileanda, Gâlgău, Glod şi Letca.

Poştă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T de stat* la Dej, Gherla şi Târgul-Lăpuşului, *18 oficii autorizate* la Beclean, Câţcău, Chiochiş, Cuciulat, Gâlgău, Gârbou, Iclod, Ileanda, Lăpuş, Ocna-Dejului, Olpret, Reteag, Sic, Spermezeu, Strâmbu-Băiuţului, Şintereag, Ţaga şi Unguraş şi *4 agenţii autorizate* la Letca, Răstoci, Stoiana şi Şimişna.

Oficii telefonice la: Dej, Gherla, Beclean, Câţcău, Chiochiş, Cuciulat, Gâlgău, Gârbou, Iclod, Ileanda, Ocna-Dejului, Olpret, Reteag, Sic, Şintereag, Stoiceni-Băi, Ţaga, Târgul-Lăpuşului, Unguraş.

Staţiuni climatice, balneare, turism.

Băiţa (*Chirău*), staţiune balneară, aşezată în plină câmpie, la 257 m înălţime. Climă foarte caldă şi secetoasă în timpul verii. Ape cloruro-sodice sulfuroase. Indicaţiuni: reumatism, gută, scrofuloză, boli de piele.

Instalaţie de băi calde şi basin de băi reci.

Un hotel cu restaurant în staţiune, alte hoteluri şi locuinţe în Gherla.

Gară la Gherla (2½ km) pe linia Cluj–Dej.

Stoiceni, staţiune balneo-climatică situată pe un afluent al văii Lăpuşului, între păduri la 360 m înălţime. Climat subalpin constant, fără curenţi.

Ape cloruro-sodice alcaline. Indicaţiuni: afecţiuni cronice gastro-intestinale, hepatice şi biliare, afecţiunile căilor urinare, gută, diabet, etc.

Instalaţiuni modeste pentru băi, 1 izvor cu apă de masă pentru cina internă, captat modern.

Locuinţe modeste la ţărani. Restaurantul băilor.

Anotimp: 1 Iunie—1 Septemvrie.

Gară la Gâlgău (38 km) pe linia Dej—Baia-Mare.

Bizuşa, staţiune balneară de interes local, situată în regiunea dealurilor la 238 m înălţime. Ape sulfatate şi iodurate. Instalaţie balneară modestă. Câteva vile şi camere în casele ţăranilor. Anotimp: 15 Mai—30 August.

Gară la Ileanda Mare (3 km) pe linia Dej—Baia-Mare.

Ocna-Dejului, staţiune balneară situată în regiune de dealuri şi podgorii, la 321 m înălţime. Ape cloruro-sodice (lacuri sărate concentrate). Indicaţiuni: reumatism, nevralgii, anemie. Instalaţie balneară modestă. Camere în casele ţăranilor. Anotimp: 1 Iunie—15 Septemvrie. Gară la Dej (4 km).

Excursii: din Lăpuş la cheile Lăpuşului; din Dej la Mânăstirea Vad şi ruinele cetăţii Ciceu.

Alpinism pe Ţibleş; din Groşi sau din Târlişua, prin Păltiniş, la vârful Ţibleşului.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 177.186 locuitori din cari 48,8% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 55,8% bărbaţi ştiutori de carte şi 41,7% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,3	2,2
2. Primară	66,5	91,6
3. Secundară	24,1	4,6
4. Profesională	4,0	0,8
5. Universitară	3,2	0,7
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 53.060 loc. (3.590 mediu urban şi 49.470 mediu rural).

Şcoli secundare. 2 licee de băieţi, 2 gimnazii de fete, 1 gimnaziu comercial de băieţi, 1 şcoală profesională de fete, 1 şcoală normală greco-catolică de băieţi, 1 şcoală normală greco-catolică de fete, 1 şcoală industrială de ucenici.

Şcoli primare 301, din care 288 rurale şi 13 urbane (264 şcoli de stat şi 37 confesionale), cu un număr total de 32.733 elevi (2.140 mediu urban şi 30.593 mediu rural) şi cu 508 învăţători (situaţia din 1934).

Grădini de copii 24, din care 19 rurale şi 5 urbane (21 de stat şi 3 confesionale), cu un număr total de 1.655 copii (335 mediu urban şi 1.320 mediu rural) şi cu 27 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. Despărţământul central al «*Astrei*», cu sediul în oraşul Dej şi cu organizaţii locale în Beclean, Gârbou, Gherla, Ileanda şi Tg.-Lăpuşului.

Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale în: Căianul-Mic, Dumbrăviţa, Nima, Piatra, Rohia şi Suciul-de-Sus.

Liga Culturală cu o secţie în com. Breaza.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în jud. S. 47 cămine culturale, 7 soc. muzicale şi o bibliotecă, adică în total 55 organizaţii culturale, dintre care 14 au personalitate juridică.

Asoc. « Tinerimea Someşeană « din Dej, Soc. tinerilor români din Gherla şi jur « Junimea », Asoc. culturală « Tinermea Lăpuşului », 2 societăţi corale în Dej. Apoi 1 teatru (Dej) şi 2 cinematografe (Dej şi Gherla), 3 Soc. sportive şi 1 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor, 63,5% sunt greco-catolici şi 15,1% sunt ortodocşi. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 237 biserici greco-catolice, 57 ortodoxe, 10 romano-catolice, 48 reformate, 1 armeano-catolică, 4 case de rugăciune adventiste şi 23 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

3 mânăstiri greco-catolice: Sf. Ana (com. Rohia), Sf. Maria (com. Strâmbu) şi Sf. Maria (com. Nicula).

Instituţii bisericeşti. 6 protopopiate greco-catolice, 2 ortodoxe, 1 romano-catolic şi 2 reformate.

Judeţul S. se află în eparhia greco-catolică a Episcopiei Gherlei şi Clujului (Mitropolia Albei-Iulii şi Făgăraşului) şi în eparhia ortodoxă a Episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului S. este oraşul Dej. Judeţul are 2 oraşe (*Dej* şi *Gherla*) şi 261 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Beclean	37 sate
II. Plasa Chiochiş	28 sate
III. Plasa Dej	60 sate
IV. Plasa Gârbou	21 sate
V. Plasa Gherla	33 sate
VI. Plasa Ileanda	51 sate
VII. Plasa Lăpuş	31 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Dej cu 2 secţiuni, 12 magistraţi, un prim-procuror şi un procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Cluj.

7 judecătorii, la, Dej, Gherla, Beclean, Chiochiş, Gârbou, Ileanda şi Tg.-Lăpuşului cu un total de 18 magistraţi.

Organizare sanitară. Un spital judeţean la Dej. Infirmerie de stat în Gherla. Dispensare de stat în Dej şi Tg.-Lăpuşului.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Dej şi Gherla.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Dej are servicii medicale în Dej, Gherla, Ocna-Dejului, Beclean, Ileanda ,Gârbou, Tg.-Lăpuşului şi Băiuţ, cu 11 medici şi 2 farmacişti.

La Dej activează: Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Soc. femeilor ortodoxe, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. femeilor romano-catolice, Soc. femeilor reformate, Asoc. femeilor izraelite, Cercurile de ajutorare ale funcţionarilor administrativi, funcţionarilor financiari şi funcţionarilor din justiţie, Căminul de ucenici, Asoc. de ajutor mutual pentru înmormântare.

La Gherla: Orfelinatul armeano-catolic de băieţi, Orfelinatul armeano-catolic de fete, Institutul « Karacsonyian » pentru adăpostirea bătrânilor şi a infirmilor.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Dej, capitala judeţului (vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Gherla, comună urbană, situată lângă râul Someşul-Mic (250 m deasupra nivelului mării) la 15 km de reşedinţa judeţului, 45 km de Cluj şi 491 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Cluj—Dej—Baia-Mare.

Are 6.699 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la lei 5.313.812.

1 fabrică de spirt şi 1 de cărămidă.

Comerţ de porci de rasă, vite şi piei.

Bâlciuri anuale: 3 Februarie, 29 Aprilie, 23 Iulie şi 26 Octomvrie.

Banca « Concordia » S. A., Banca « Ţăranul », Banca de Credit din Cluj (filială), Banca Învăţătorilor şi Casa de păstrare.

Liceul de băieţi « Petru Maior », Gimnaziul de fete, Şcoala normală greco-catolică de băieţi, Şcoala normală greco-catolică de fete, 4 şcoli primare, 1 grădină de copii.

Soc. pentru literatura şi cultura poporului român « Astra », Soc. tinerilor români din Gherla şi jur « Junimea », 2 soc. sportive, 1 vânătoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 reformată, 1 armeano-catolică, 1 romano-catolică, 1 sinagogă.

Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolică.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiul telefonic.

Reuniunea meseriaşilor, Reuniunea cojocarilor, Reuniunea cismarilor, Reuniunea comercianţilor armeni.

Infirmerie de stat, Casa Asigurărilor Sociale, Orfelinatul armeano-catolic de băieţi, Orfelinatul armeano-catolic de fete, Institutul « Karacsonyian » pentru adăpostirea bătrânilor şi a infirmilor.

Beclean, comună rurală, pe malul stâng al râului Someş, 3.364 locuitori (29 Decemvrie 1930). 3 fabrici de ţesătorie, 1 de tricotaje, 2 de bastoane. Judecătorie, Percepţie, Circ. sanitară, Circ. veterinară, Regiune agricolă, Oficiu P.T.T.. Oficiu telefonic.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL SOMEŞ

A) Oraşe

1. Dej (capitala judeţului).
2. Gherla

B) Sate

I. PLASA BECLEAN

1. Agrieş
2. Agrişul-de-Jos
3. Agrişul-de-Sus
4. Beclean
5. Borleasa
6. Branişte
7. Bretea
8. Căianul-Mare
9. Căianul-Mic
10. Chiuza
11. Cireşoaia
12. Cociu
13. Coldău
14. Cristeşti-Ciceului
15. Dobric
16. Dobricel
17. Dumibraviţa
18. Feleac
19. Figa
20. Floreşti
21. Ilişua
22. Malin
23. Măluţ
24. Mireş
25. Mogoşeni
26. Nuşeni
27. Păltineasa
28. Perişor
29. Piatra
30. Rusul-de-Jos
31. Rusul-de-Sus
32. Săsarm
33. Sita
34. Spermezeu
35. Şieu-Odorheiu
36. Şintereag
37. Târlişua

II. PLASA CHIOCHIŞ

1. Apatiu
2. Beudiu
3. Bozieş
4. Buza
5. Ceaba
6. Cesariu
7. Chetiu
8. Chiochiş
9. Cutca
10. Diviciorii-Mari
11. Diviciorii-Mici
12. Ghiolţ
13. Jimbor
14. Manic
15. Mâhal
16. Năsal
17. Puini
18. Sâmboeni
19. Sânicoara
20. Sânmartin
21. Sântejude
22. Sântioana
23. Strugureni
24. Sucutard
25. Târguşor
26. Ţaga
27. Ţentea
28. Viţa

III. PLASA DEJ

1. Antăş
2. Babdiu
3. Batin
4. Baţa
5. Blidăreşti
6. Bogata-de-Jos
7. Bogata-de-Sus
8. Breaza
9. Buduş
10. Calna
11. Canciu
12. Căşei
13. Căţcău
14. Cetan
15. Chiueşti
16. Ciceu-Corabia
17. Ciceu-Giurgeşti
18. Ciceu-Mihăeşti
19. Ciceu-Poeni
20. Codor
21. Coplean
22. Cremenea
23. Curtuiuşul-Dejului
24. Cuzdrioara
25. Gârboul-Dejului
26. Guga
27. Hăşmaşul-Ciceului
28. Jichişul-de-Jos
29. Jichişul-de-Sus
30. Leleşti
31. Maia
32. Măgraja
33. Mânăstirea
34. Mănăşturel
35. Mica
36. Muncel
37. Negrileşti
38. Nireş
39. Ocna-Dejului
40. Olpret
41. Oşorhel
42. Peştera
43. Pintic
44. Pruni
45. Răzbuneni
46. Reteag
47. Rugăşeşti
48. Sălişca
49. Sânmărghita
50. Strâmbu
51. Suarăş
52. Şigău
53. Şomcutul-Mic
54. Târpiu
55. Unguraş
56. Uri
57. Urişor
58. Vad
59. Valea-Groşilor
60. Valea-Unguraşului

IV. PLASA GÂRBOU

1. Bezded
2. Călacea
3. Căprioara
4. Ceaca
5. Cernuc
6. Ciubanca
7. Ciubăncuţa
8. Elciu
9. Escu
10. Gârbou
11. Hăşmaş
12. Jurca
13. Osoi
14. Popteleac
15. Pustuţa
16. Recea-Cristur
17. Solomon
18. Şimişna
19. Valea-Hranei
20. Valea-Lungă
21. Zalha

V. PLASA GHERLA

1. Aluniş
2. Băiţa
3. Bârlea
4. Bonţ
5. Buneşti
6. Corneni
7. Corneşti
8. Fizeşul-Gherlei
9. Fundătura
10. Ghirolt
11. Hăşdate
12. Iclod
13. Iclozel
14. Igriţia
15. Livada
16. Lujerd
17. Mintiul-Gherlei
18. Morău
19. Nicula
20. Nima
21. Orman
22. Petreşti
23. Pruneni
24. Salatiu
25. Săcălaia
26. Sic
27. Silivaş
28. Stoiana
29. Teocul-de-Jos
30. Teocul-de-Sus
31. Teoltiur
32. Ţop
33. Vale

VI. PLASA ILEANDA

1. Baba
2. Bârsăul-Mare
3. Bârsăuţa
4. Boiu-Mare
5. Buzaş
6. Căpâlnea
7. Chizeni
8. Ciula
9. Ciumeni
10. Cliţ
11. Cormeniş
12. Cozla
13. Cuciulat
14. Dăbâceni
15. Dobrocina
16. Dolheni
17. Fălcuşa
18. Fodora
19. Frâncenii-Boiului
20. Frâncenii-de-Piatră
21. Gâlgău
22. Glod
23. Gostila
24. Iapa
25. Ileanda
26. Jugăstreni
27. Lemniu
28. Letca
29. Lozna
30. Măgura
31. Mesteacăn
32. Negreni
33. Perii-Vadului.
34. Piroşa
35. Poeniţa
36. Poiana-Blenchii
37. Preluci
38. Purcăreţ
39. Răstoci
40. Rogna
41. Româneşti
42. Rus
43. Săcătura
44. Sălniţa
45. Şasa
46. Şoimuşeni
47. Topliţa
48. Valea-Loznei
49. Valea-Rea
50. Vima-Mare
51. Vima-Mică.

VII. PLASA LĂPUŞ

1. Băiuţ
2. Boereni
3. Borcut

4. Coruieni
5. Costeni
6. Cufoaia
7. Cupșeni
8. Dămăcușeni
9. Dealul-Mare
10. Dobricul-Lăpușului
11. Drăghia
12. Dumbrava
13. Groape
14. Groși
15. Inău
16. Larga
17. Lăpuș
18. Libotin
19. Peteritea
20. Poiana-Botizii
21. Poiana-Porcului
22. Răzoare
23. Rogos
24. Rohia
25. Stoiceni
26. Strâmbu-Băiuțului
27. Suciul-de-Jos
28. Suciul-de-Sus
29. Târgul-Lăpușului
30. Ungureni
31. Văleni.

DIONYSOS INCONJURAT DE EROȘI CARE-I CULEG STRUGURI
Relief de marmură de la Histria

JUDEȚUL SOROCA

Stema. Scut roșu, cu o cetate de argint, cu trei turnuri: cel din mijloc dreptunghiular, cele laterale rotunde, toate având sus ferestrui de metereze. Turnul din mijloc are o poartă boltită în arc frânt și deasupra ei o fereastră dreptunghiulară, iar turnurile laterale câte două ferestre dreptunghiulare suprapuse. Cetatea este așezată pe o terasă, de argint, bătută de valuri de argint.

Reprezintă vechea cetate Soroca, ce apără vadul Nistrului. Este stema veche.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. se găsește în marginea de Răsărit a Țării, la apa Nistrului. El face parte dintre județele Basarabiei nordice.

Suprafața: 4.331 km².

Infățișarea pământului. Relieful este un podiș (parte din podișul Moldovei). Apele, toate afluente Răutului și toate de direcție N.V.-S.E., deci aproape paralele au despărțit această regiune a podișului moldovenesc în trei sau patru culmi principale, cu atât mai înalte cu cât ne apropiem de Nistru (Culmea din spre acest fluviu se apropie de 300 m). Din aceste culmi principale cu spinare netedă de podiș, văile secundare separă picioare de deal care cad în trepte mai repezi către Nistru, mai domoale puțin către afluenții Răutului. De aici rezultă aspectul oarecum haotic al reliefului acestui județ.

Climă și ape. Pe culmea înaltă din spre Nistru și în cuprinsul văii acestuia, clima este puțin mai aspră și mai secetoasă (numai în partea nordică a județului însă, unde precipitațiunile scad sub 400 mm anual). In bazinul Răutului, adică în partea mai joasă a județului, contrastele de temperatură (peste 28° media) și insolația puternică din timpul verii, ne silesc să socotim această regiune în rândul ținuturilor cu climat de stepă dela noi. De altfel și precipitațiunile (sub 500 mm anual) duc la aceeași concluzie.

In afara Nistrului, fluviu navigabil, toate apele județului sau scad sau seacă în timpul verii. *Răutul*, *Cubolta* și *Căinaru* sunt cele mai importante.

Vegetație. Pe culmea înaltă din spre Nistru, se mai păstrează foarte puține și mult reduse ca întindere păduri de stejari; restul, adică aproape tot cuprinsul ținutului, este o regiune de stepă cu ierburi înalte, azi înlocuite însă cu cereale în cea mai mare parte. (In ținutul Sorocei, se întinde și stepa Bălților din județul vecin).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul S. și-a luat numele dela orașul de reședință, crescut la adăpostul străvechei cetăți a lui Ștefan cel Mare.

Construită solid din blocuri mari de piatră, cetatea a avut dela început rostul de strajă la vadul Nistrului în calea tătarilor. Din creștetul ei puteau fi supraveghiate întinsele văi ale Podoliei. După 1500, cetatea a fost administrată de pârcălabi.

In ținutul Sorocei, la Lipnic, Ștefan cel Mare a repurtat asupra tătarilor una din marile sale victorii.

Se pare că la acest vad al Nistrului se afla în evul mediu o așezare genoveză sau bizantină: Olchionia.

Monumente istorice. *Ruinele cetății Soroca* construcție a lui Ștefan cel Mare, pe malul Nistrului la un vechi vad al acestuia.

Fântâna Mânăstirii, pe dealul Soroca, în locul fostei Mânăstiri Sf. Nicolae, năruită la începutul sec. XIX-lea.

Mânăstirea Japca, înălțată în sec. al XVII-lea ca schit.

Capela de lemn dela Zastânca, ctitorie din 1715.

Mânăstirea Dobrușa, fundată la 1772. Biserica este o ctitorie a unui boier din Iași, Toma Cosma, din 1822. Cantacuzino din 1790. Biserica mânăstirii e înălțată de un Donici, negustor în Movilău, peste Nistru, în 1782.

Mânăstirea de maici dela Călărășăuca, ctitorie din 1747, a Mariei Cantacuzino.

Mânăstirea de maici dela Coșclăuca, ctitorie din 1790.

Sunt demne de relevat bisericile din *Ocolina* (1745), *Atachi*, ctitorie a Cantacuzinilor din 1793, *Gârbova-Om Mort* 1775, *Tătăranca Nouă* (1793), *Valea Rașcovului* (1787).

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul S. numără 315.774 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total general	315.774	155.998	159.776
Orașul Soroca	14.661	7.215	7.446
Total rural	301.113	148.783	152.330
1. Plasa Bădiceni . . .	77.499	38.195	39.304
2. Plasa Climăuți . . .	93.080	45.632	47.448
3. Plasa Cotiugenii-Mari	68.784	34.235	34.549
4. Plasa Florești . . .	61.750	30.721	31.029

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	315.774	30—49 ani	66.091
		50—69 ani	28.569
0— 9 ani	90.459	70 ani şi peste . . .	4.906
10—29 ani	124.688	Vârstă nedeclarată . .	1.061

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	10.857	6.111	4.747	33,1	18,6	14,5
1931	318.269	10.718	5.727	4.991	33,7	18,0	15,7
1932	324.208	11.756	6.185	5.571	36,3	19,1	17,2
1933	328.774	10.666	5.242	5.424	32,4	15,9	16,5
1934	334.180	10.762	6.985	3.777	32,2	20,9	11,3
1935	337.038	10.385	6.414	3.971	30,8	19,0	11,8
1936	341.740	10.104	5.871	4.223	29,6	17,2	12,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului S. a fost de 345.618 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 315.774 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 29.844 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 9,5%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Incă unul din ţinuturile mândre al moldovenilor basarabeni, în care tradiţia veche moldovenească a rămas vie ca şi pe vremea lui Ştefan cel Mare, este ţinutul arcaşilor soroceni. Un judeţ moldovenesc, în care conştiinţa naţională s'a păstrat trează, — mult mai trează decât în judeţele învecinate. Datinele au rămas neatinse, numai portul s'a pierdut, în contact cu neamurile streine. O regiune frumoasă, plină de pitoresc, de bogăţie agricolă, de cariere de piatră, mărginită de Nistru pe care, pe vremuri, îl străjuia istorica cetate, rămasă şi astăzi ca un bastion de pază la marginile estice ale ţării. Românii de aci sunt harnici, inteligenţi şi dornici de învăţătură, pe care o deprind lesne, au aşezări îngrijite şi cuprinse, sunt chibzuiţi, veseli şi sinceri. Au multe asemănări cu fraţii lor din Moldova şi sunt mai isteţi decât cei din ţinuturile înconjurătoare. Conştiinţa naţională mult mai desvoltată decât în judeţele vecine, iar generaţiile noui, crescute în şcoli româneşti, abia se mai pot deosebi de românii moldoveni. Limba are însă infiltraţii ruseşti în gospodărie, în uzuri administrative şi bisericeşti, — terminologii învăţate în şcoli şi armată de generaţiile mai vârstnice. Această terminologie străină este pe cale de dispariţie, înlocuită de cea românească, adusă de generaţia tânără. Ocupaţia de seamă, ca pretutindeni în Basarabia, rămâne agricultura apoi viticultura. Sectele religioase sunt puţin răspândite, mai mult adventismul şi baptismul. Sub vechiul regim a fost mult răspândit inochentismul datorită apropierii de centrul inochentismului, care era la Balta din Ucraina. In Soroca, deşi în măsură mai mică decât în judeţele centrale, se află două clase sociale: una nobilă, a răzeşilor şi mazililor, foştii luptători ai lui Ştefan cel Mare, aşezaţi aci ca strajă, împotriva hoardelor de tătari şi cazaci, şi ţăranii ce se trag din foştii iobagi. In sate trăiesc amestecaţi, însă la aceşti nobili există o mândrie a descendenţei şi trecutului lor vitejesc, fapt ce îi face să dispreţuiască cealaltă clasă a ţăranilor de care caută să se ferească cât mai mult. Aproape tot judeţul e locuit numai de români, cu excepţia câtorva sate în partea de Nord, în care s'au stabilit ucrainienii, sau cum li se zic « hăholii ». Aceste oaze străine, pierdute între sate de români sunt ameninţate cu timpul să se românizeze. Aproape toţi aceşti ruteni ştiu bine româneşte. Târgurile în schimb au un aspect evreesc, începând cu capitala judeţului, unde elementul evreesc predomină. Mulţi evrei se ocupă şi cu agricultura, alături de moldoveni. Judeţul suferă de lipsă de şosele şi căi ferate, ceea ce păgubeşte mult locuitorilor care şi-ar putea exporta fructele, vinurile şi grânele în Polonia sau alte ţări, ori regiuni ale ţării. Sub vechiul regim, Nistrul era navigabil până la Soroca, şi produsele sorocene luau calea apei până la Cetatea Albă şi Marea Neagră.

Astăzi locuitorii lâncezesc economiceşte, căci sufleteşte, românii soroceni se bucură de o frumoasă şi vie activitate culturală românească. Un focar de cultură a fost şi este şi în prezent liceul tehnic agricol din Soroca, unul din puţinele institute tehnice de acest fel din vechia Rusie, la care veneau mulţi fii de moldoveni din întreaga Basarabie. Alături de bălţeni, sorocenii au dat dovadă de instinctul naţional ce-i îi însufleţea cerând şi votând unirea cu patria mamă cu mult înainte de unirea dela Chişinău din 27 Martie 1918. Viaţa judeţului, vie culturaliceşte, suferă economiceşte prin lipsa pieţelor de desfacere, datorită lipsei de căi de comunicaţie. Evreii deţin însă atât supremaţia economică cât şi culturală prin asociaţii culturale-sportive, biblioteci active. Românii însă vor reuşi în curând să-i ajungă în ce priveşte starea culturală, dar în cea economică nu se poate spune la fel.

Soroca a dat ţării mulţi oameni de seamă şi luptători naţionalişti ca: boierul filantrop şi înflăcărat patriot Vasile Stroescu, Const. Stere, Th. C. Vârnav, boier şi scriitor, Nic. St. Casso, boierul al cărui nume binefăcător la nenumăraţi săraci şi ţărani este pomenit şi astăzi cu evlavie, Simion Murafa, vechiu luptător naţionalist, ucis de bandele bolşevice în Chişinău la 1917.

ECONOMIE

Judeţul S. este caracterizat prin agricultura sa intensă. Se cultivă în mari cantităţi cereale, plante alimentare şi plante industriale.

Se remarcă aci şi marea desvoltare a albinăritului.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 433.100 ha. Suprafaţa arabilă este de 334.775 ha, adică 77,3% din suprafaţa judeţului şi 1,13% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului marea proprietate deţine 8.239 hectare, adică 2,46%, iar mica proprietate 326.536 ha, adică 97,54%.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 260.080 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 112.137 ha, cu o producţie de 1.039.076 chint. (prod. medie la ha 9,2 chint.), în valoare de 410 mil lei.

Porumbul ocupă 93.730 ha, cu o producţie de 1.278.159 chint. (prod. medie la ha 13,6 chint.), în valoare de 300 mil. lei.

Orzul ocupă 36.805 ha, cu o producţie de 269.302 chint. (prod. medie la ha 7,3 chint.), în valoare de 66 mil. lei.

Secara ocupă 12.666 ha, cu o producţie de 121.066 chint. (prod. medie la ha 9,5 chint.), în valoare de 35 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.255 ha, cu o producţie de 33.011 chint. (prod. medie la ha 7,7 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Hrişca ocupă 453 ha, *meiul* 23 ha şi *măturile* 11 ha.

Fâneţele cultivate şi culturile furajere ocupă 6.386 ha. Din această suprafaţă *lucerna* ocupă 2.956 ha, cu o producţie de 96.820 chint. fân (media la ha 32,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei şi 120 chint. sământă. *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 1.483 ha, cu o producţie de 229.855 chint. (media la ha 154,9 chint.), în valoare de 16 mil. lei. *Trifoiul* ocupă 758 ha, cu o producţie de 25.373 chint. (media la ha 33,5 chint.), în valoare de peste 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 10.922 ha. Din această suprafaţă *fasolea* ocupă 4.298 ha, cu o producţie de 38.129 chint. (media la ha 8,9 chint.), în valoare de 13 mil. lei. *Cartofii* ocupă 3.388 ha, cu o producţie de 206.826 chint. (media la ha 61,0 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producţie de 770.879 chint., în valoare de 39 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 54.003 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 47.321 ha, cu o producţie de

426.539 chint. (media la ha 9,0 chint.), în valoare de 160 mil. lei. *Soia* ocupă 2.113 ha, cu o producţie de 17.150 chint. (media la ha 8,1 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.476 ha, cu o producţie de 9.581 chint. fuior (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 34 mil. lei şi 9.969 chint. sământă (media la ha 6,7 chint), în valoare de 4 mil. lei. *Macul* ocupă 235 ha, cu o producţie de 1.215 chint. (media la ha 5,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa suprafeţei ocupate de floarea soarelui judeţul S. este în fruntea judeţelor ţării. Suprafaţa ocupată de mac este clasată în locul al doilea pe ţară.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (433.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.384 ha.

Fâneţele naturale ocupă 2.324 ha, cu o producţie de 44.388 chint. (prod. medie la ha 19,1 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Păşunile ocupă 18.478 ha.

Pădurile ocupă 17.341 ha.

Livezile de pruni ocupă 745 ha.

Alţi pomi fructiferi 1.542 ha.

Viţa de vie ocupă 2.642 ha (din care viile pe rod 1.689 ha), cu o producţie de 45.377 hl (prod. medie la ha 26,8 hl), în valoare de 12 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul S. se găseau în anul 1935:

Cai 57.030, boi 63.041, oi 142.641, capre 971, porci 60.949, stupi sistematici 9.533, stupi primitivi 4.800.

Industrie. Principala industrie a judeţului este cea alimentară, care a fost reprezentată în anul 1936 prin 171 mori, 119 fabrici şi prese de ulei, 2 fabrici de bomboane, 2 de spirt şi 1 fabrică de bere. Cea mai importantă dintre aceste întreprinderi este Fabrica de spirt «Mândâc» din comuna Mândâc, cu un capital investit de 5 milioane lei.

In anul 1935 industria alimentară număra un total de 28 întreprinderi, dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus, dintre cari 8 au fost închise. Ele totalizau 1.313 H.P., 163 lucrători ocupaţi şi o producţie a cărei valoare în acel an se ridica la 76.849.000 lei.

In judeţ se mai află 8 fabrici de săpun şi 6 fabrici de cărămidă.

Comerţ. Comerţ cu cereale, nutreţ, floarea soarelui, miere, ceară, fructe, vite cornute, porci, oi, piei şi produse animale. Expoziţie anuală în gara Donduşani.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934 se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	57.124	Fonduri	7.612.344
Plasamente	38.500.728	Angajamente	35.039.739
Imobilizări	714.514	Rezultate	1.002
Rezultate	3.380.719		
Total	42.653.085	Total	42.653.085

Cooperative de credit (bănci populare) 44, cu 9.950 membri, şi cu un capital social de 14.279.378 lei. Imprumuturi acordate 47.267.092 lei (neconvertite 9.438.979 lei, convertite 14.448.217 lei şi reduceri la împrumuturi convertite lei 23.379.896). Depuneri spre fructificare 6.912.292 lei. Totalul bilanţului 59.893.421 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun, 14, cu 1201 membri şi cu un capital vărsat de 420.778 lei. Bilanţul încheiat: 4.215.178 lei.

Cooperative de consum 25, cu 2137 membri şi cu un capital social vărsat de 1.126.007 lei. Mărfuri generale în valoare de 3.412.335 lei. Bilanţul încheiat: 6.108.093 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**21.680.000**
Venituri ordinare	*15.225.000*
Venituri speciale	*6.455.000*
Cheltueli	**21.680.000**
Cheltueli ordinare	*15.225.000*
Cheltueli speciale	*6.455.000*

Drumuri. Judeţul S. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 2.041 km 914 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 186 km 635 m, din cari 46 km 330 m (pietruiţi) sunt întreţinuţi de Direcţia G-rală a Drumurilor şi 3 km 175 m de oraşul Soroca.

Drumuri judeţene 262 km 826 m, cari sunt în întregime în administraţia judeţului şi din cari 14 km 040 m sunt pietruiţi şi pavaţi.

Drumuri comunale 1.592 km 453 m.

Lungimea podurilor este de 2.656,90 metri repartizată astfel: poduri naţionale 474,50 m, judeţene 669,79 m, şi comunale 1.512,61 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bălţi—Floreşti—Soroca* (Soroca-Floreşti = 47 km).
2. *Otaci-Tg.—Briceni—Lipcani.*
3. *Soroca—Zăicani—Botoşani.*
4. *Săveni—Edineţi-Tg.—Otaci-Tg.*

Cale ferată. Judeţul este străbătut de o reţea de drumuri de cale ferată de 178 km linii secundare simple.

Staţii importante. Lipnic, Atachi, Volcineţ, Rogojeni.

Poştă, telegraf, telefon. *12 oficii P.T.T. de stat* la Soroca, Briceva, Căpreşti, Cotiugenii-Mari, Donduşăni, Floreşti, Lipnic, Mărculeşti, Otaci-Târg, Vadu-Raşcu, Vârtejeni-Tg. şi Zguriţa, *4 agenţii speciale* la Dumbrăveni, Drochia, Târnova şi Văscăuţi şi *1 gară cu serviciu poştal* (Rogojeni).

Oficii telefonice la: Soroca, Briceva, Căpreşti, Cotiugeni-Mari, Donduşani, Drochia, Dumbrăveni, Floreşti, Lipnic, Mărculeşti, Otaci-Târg, Rediu-Mare, Târnova, Vadu-Raşcu, Văscăuţi, Vârtejeni-Târg, Zguriţa.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Stepă în majoritatea suprafeţii lui, judeţul Soroca e sărac în locuri frumoase şi atrăgătoare pentru vilegiaturişti. Singur oraşul Soroca, aşezat pe malul Nistrului, între vii şi livezi, cu un climat foarte plăcut vara şi cu aer curat, pentru care era vizitat de mulţi bolnavi de piept încă de pe timpul ocupaţiei ruseşti, poate fi socotit ca o staţiune climatică de interes local.

Pentru aşezarea lor frumoasă şi pentru importanţa istorică, sunt demne de vizitat mânăstirile Rughi, Japca, Dobruşa, Călărăşeuca şi Coşelăuca, aşezate de-a-lungul Nistrului.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 251.316 locuitori, din cari 37,5% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 51,2% bărbaţi ştiutori de carte şi 24,2% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	12,6	6,0
2. Primară	46,5	83,2
3. Secundară	30,6	8,0
4. Profesională	6,8	2,5
5. Universitară	2,8	0,1
6. Alte şcoli superioare	0,7	0,2

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 89.127 locuitori (2.388 mediu urban şi 86.739 mediu rural).

SOROCA

SOROCA: VEDERE SPRE MALUL NISTRULUI

VĂSCĂUȚI: MOARĂ DE VÂNT

BISERICA DIN SOROCA

RUINILE CETĂȚII SOROCA

CETATEA SOROCA: TURNURILE LATERALE

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 liceu technic agricol, 1 liceu evreesc, 9 gimnazii, 4 gimnazii industriale, 1 şcoală profesională de cântăreţi şi 1 şcoală profesională de agricultură.

Şcoli primare 250, din care 9 urbane şi 241 rurale (245 şcoli de stat şi 5 confesionale), cu un număr total de 41.037 elevi (1.454 mediu urban şi 39.583 mediu rural) şi cu 915 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 37, din care 3 urbane şi 34 rurale (36 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 1.806 copii (140 mediu urban şi 1.666 mediu rural) şi cu 38 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Soroca (un cămin judeţean şi un cămin orăşenesc), Alexeieni, Arioneşti, Bârnova, Bădiceni, Baxani, Bolbocii-Vechi, Briceni, Bursuc, Căinarii-Vechi, Căpreşti-Tg., Cenuşa, Chirileni, Chetrosu Ciutuleşti, Cotova, Cobâlca-Veche, Cotiugenii-Mari, Corbu, Cosăuţi, Coşărniţa, Climăuţi, Cremenciuc, Cremenea, Crişcăuţi, Cuşmirca, Cuhureşti (cămin model), Dărcăuţi, Dominteni, Donduşăni, Frumuşica, Gârbova, Gara Lipnic, Ghica-Vodă, Ghizdita, Hârtop, Iarova, Izvoarele, Lencăuţi, Lunga, Mândâc, Moara-Nouă, Naslavcea, Nimereuca, Ocolina, Parcani, Pohoarne, Poiana, Popeştii-de-Jos, Rădulenii-Noi, Roşca, Rubleniţa, Rediu-Cereşnovăţ, Rughi, Salcia, Sănătăuca, Sevirova, Şeptilici, Şestaci, Schineni, Sudarca, Tătăruşii-Vechi, Teleşeuca-Veche, Temelăuţi, Trifăneşti, Ungureni, Văscăuţi, Vadu-Cot, Vadu-Raşcu Visoca, Voloave, Zăluceni şi Zguriţa.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 111 cămine culturale şi 14 biblioteci, adică în total 125 organizaţii culturale, dintre care 95 au personalitate juridică.

In judeţ se mai află 1 ateneu popular, 1 casă de educaţie naţională, 2 cinematografe, 1 societate sportivă şi 4 societăţi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 88,6% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 161 biserici ortodoxe, 1 capelă romano-catolică, 1 biserică protestantă, 2 biserici de credinţă veche, 8 case de rugăciune baptiste, 1 adventistă de ziua 7-a, 1 a creştinilor după Evanghelie şi 65 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

In judeţ se mai află 5 mânăstiri ortodoxe (2 de călugări şi 3 de călugăriţe) şi 1 mânăstire de călugăriţe de credinţă veche.

Instituţii bisericeşti. Judeţul are 4 protopopiate ortodoxe şi se află în eparhia Episcopiei Hotinului (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judului S. este oraşul *Soroca.* Judeţul are 255 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Bădiceni	39 sate
II.	Plasa Cotiugenii Mari	31 sate
III.	Plasa Floreşti	36 sate
IV.	Plasa Năduşita	23 sate
V.	Plasa Otaci	35 sate
VI.	Plasa Soroca	31 sate
VII.	Plasa Târnova	29 sate
VIII.	Plasa Vârtejeni	31 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Soroca cu o secţiune, 8 magistraţi, şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Chişinău.

6 judecătorii la Soroca, Cotiugenii-Mari, Floreştii-Noui, Otaci-Târg, Târnova şi Zguriţa cu un total de 12 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Soroca, Călărăşăuca, Cotiugenii-Mari, Dângeni, Floreşti, Năduşita, Târnova, Vadu-Raşcu, Vârtejeni şi Zguriţa. Spital izraelit la Soroca.

16 dispensare de stat şi 1 disnsar particular.

Serviciul sanitar judeţean, şi Serviciul sanitar al oraşului Soroca.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chişinău are un oficiu la Soroca. Tot aci mai activează: Oficiul I.O.V., Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Dragostea creştină », 3 filiale ale soc. « Ezras Hoilim », Soc. «Ezras Aniim », Soc. « Oze », Soc. « Mloim Orhim ».

2 azile de bătrâni.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Soroca, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Floreşti, comună rurală, aşezată pe valea Răutului, în S. judeţului, cu 2.638 loc. (la 29 Dec. 1930).

Lipnic, com. rurală, localitate istorică, în N. ţinutului aproape de hotarul judeţului Hotin, cu 3.175 loc. (la 29 Decemvrie 1930).

Otaci-Târg, com. rurală, în N. judeţului şi în faţa oraşului rusesc Mohilev, la un vechi vad al Nistrului, cu 3.510 loc. (la 29 Dec. 1930).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL SOROCA

A) Oraşe

1. Soroca (capitala judeţului).

B) Sate

I. PLASA BĂDICENI

1. Balinţi
2. Baxani
3. Bădiceni
4. Bolbocii-Noui
5. Bolbocii-Vechi
6. Cartofleanca
7. Chetrosu
8. Cociorveni
9. Cotova
10. Cremenciuc
11. Dărcăuţi
12. Grigoreşti
13. Holoşniţa-Nouă
14. Iarova
15. Livezi
16. Malcăuţi
17. Măcărăuca
18. Nicoreşti
19. Oclanda
20. Palanca
21. Popeşti
22. Popeştii-de-Sus
23. Regele-Decebal.
24. Schineni
25. Slobozia-Nouă
26. Sobari
27. Şalvirii-Noui
28. Şolcani
29. Şureli
30. Şuri
31. Şurii-Noui
32. Tătăruşii-Noui
33. Tătăruşii-Vechi
34. Teleşăuca-Nouă
35. Teleşăuca-Veche
36. Visoca
37. Voroncoveni
38. Zgura
39. Zguriţa

II. PLASA COTIUGENII-MARI

1. Căpreşti-Sat
2. Căpreşti-Târg
3. Climăuţii-de-Jos
4. Cobâlca-Nouă
5. Cobâlca-Veche
6. Cot
7. Cotiugenii-Mari
8. Cuhureştii-de-Jos
9. Cuhureştii-de-Sus
10. Cunicea
11. Cuşmirca
12. Domulugeni
13. Mânăstirea-Coşălăuca
14. Mânăstirea-Dobruşa
15. Nicolăeni
16. Pohorna
17. Poiana
18. Prodăneştii-Noui
19. Prodăneştii-Vechi
20. Răceşti
21. Rogojeni
22. Salcea
23. Slobozia-Coşălăuca
24. Slobozia-Dobruşa
25. Socola
26. Şestaci
27. Ştefăneşti
28. Ţepurdei
29. Unchiteşti
30. Vadu-Raşcu
31. Zahorna

III. PLASA FLOREŞTI

1. Alexandreni
2. Antoneşti
3. Bagrineşti
4. Bobuleşti
5. Caşunca
6. Cenuşa
7. Ciutuleşti
8. Eminescu
9. Floreştii-Noui
10. Floreşti-Sat
11. Frumuşica
12. Frumuşica-Nouă
13. Frunzeşti
14. Gândeşti
15. Gura-Camenca
16. Gura-Căinari
17. Gvozdova
18. Ion-Vodă
19. Ivăneşti
20. Lunga
21. Marieneşti
22. Mărăşeşti
23. Mărculeşti-Colonie
24. Mărculeşti-Sat
25. Mihai-Bravul
26. Prajila
27. Putineşti
28. Roşieticii-Noui
29. Roşieticii-Vechi
30. Sevirova
31. Stârceni
32. Trifăneşti
33. Ţâra
34. Valea-Norocului
35. Vărvăreni
36. Zarojeni

IV. PLASA NĂDUŞITA

1. Antoneni
2. Baroncea
3. Baroncea-Nouă
4. Bezeni
5. Briceva
6. Căinarii-Vechi
7. Căităneşti
8. Dominteni

9. Drochia-Gară
10. Elena-Doamna
11. Floriceni
12. Ghica-Vodă
13. Ghizdita
14. Izvoarele
15. Mihăileni
16. Năduşita
17. Nicolăeşti
18. Petreni
19. Popeştii-Noui
20. Scăeni
21. Serghieşti
22. Ţarigrad
23. Văleni

V. PLASA OTACI

1. Arioneşti
2. Bârnova
3. Berezovca
4. Braicău
5. Briceni
6. Carmen-Sylva
7. Călărăşăuca
8. Cernoleuca
9. Climăuţi
10. Codreni
11. Crişcăuţi
12. Gârbova
13. General-Dragalina
14. Horodiştea
15. Lencăuţi
16. Lipnic
17. Mereşăuca-Lencăuţi
18. Mereşăuca-Otaci
19. Moşana
20. Naslavcea
21. Naslavcea-Nouă
22. Niorcani
23. Ocniţa-Gară
24. Otaci-Sat
25. Otaci-Târg
26. Paustova
27. Pocrovca
28. Rughi
29. Samoileuca
30. Sauca
31. Sudarca
32. Tolocăneşti
33. Unguri
34. Verejeni
35. Volcineţ

VI. PLASA SOROCA

1. Alexeeni
2. Bujorăuca
3. Chirileni
4. Cogălniceni
5. Cosăuţi
6. Cureşniţa-Nouă
7. Dumbrăveni
8. Dumitreşti
9. Egoreni
10. General-Poetaş
11. Holoşniţa
12. Hristici
13. Iorjniţa
14. Ocolina
15. Parcani
16. Pârliţi
17. Rădulenii-Noui
18. Rădulenii-Vechi
19. Rediu
20. Regina-Maria
21. Rubleniţa
22. Şeptelici
23. Ţepilova
24. Ţepilova-Mică
25. Vanţina
26. Vanţina-Mică
27. Vădeni
28. Voloavele
29. Voloviţa
30. Zastânca I
31. Zastânca II

VII. PLASA TÂRNOVA

1. Boroseni
2. Caraiman
3. Codrenii-Noui
4. Corbu
5. Dângenii-de-Jos
6. Dângenii-de-Sus
7. Donduşăni-Gară
8. Donduşăni-Sat
9. Dragoş-Vodă
10. Drochia-Sat
11. Elisabeta
12. Frasin
13. Goleni
14. Grânăuţi
15. Grânăuţii-Noui
16. Mândâc
17. Mihnea-Vodă
18. Moara-Nouă
19. Pivniceni
20. Plopi
21. Rediu-Mare
22. Rujniţa
23. Ruseni
24. Scăenii-de-Sus
25. Slănina
26. Slobozia
27. Şalvirii-Vechi
28. Târnova
29. Ţaul

VIII. PLASA VÂRTEJENI

1. Alexandru-cel-Bun
2. Bursuc
3. Cerlina
4. Ciorniţa
5. Ciripcău
6. Coşărniţa
7. Cremenea
8. Dubna
9. Dumitru-Niculescu
10. Făgădău
11. Hârtop
12. Japca
13. Liublin-Colonie
14. Mârzeşti
15. Napadova
16. Nimereuca
17. Principele-Carol
18. Racovăţ
19. Romănca
20. Sănătăuca
21. Slobozia-Vorâncău
22. Soloneţ
23. Stoicani
24. Temeleuţi
25. Trifăuţi
26. Vasilcău
27. Văscăuţi
28. Vârtejeni-Sat
29. Vârtejeni-Târg
30. Vorâncău
31. Zaluceni

SIGILIUL LUI ŞTEFAN TOMŞA, 1623

JUDEȚUL STOROJINEȚ

Stema. Scut tăiat; în câmpul superior, roșu, un cerb de aur, mergând spre dreapta; în câmpul inferior, de argint, trei brazi verzi pe o terasă verde.
Simbolizează regiunea de munte, bogată în vânat și păduri.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. este așezat la granița din spre Polonia, fiind unul dintre cele 5 județe ale Bucovinei.

Suprafața: 2.653 km². E unul dintre cele mai mici județe ale țării.

Infățișarea pământului. Județul se întinde în partea apuseană, peste o parte a obcinelor (culmi muntoase paralele cu spinarea netedă și nu prea înalte); iar în cea răsăriteană, care este și cea mai întinsă, peste o parte a podișului moldovenesc. Văile, foarte largi și cu terase bine conturate, ale Ceremușului, Prutului și Siretului, mărginesc sau fragmentează în numeroase dealuri, massa netedă altădată a acestui podiș. Lunca văii inferioare a Ceremușului este atât de largă, încât are aspectul unui adevărat șes.

Climă și ape. Clima este de tip baltic. Media temperaturii anuale 8°; a verii între 18—20°; a iernii între —5° și —7°; iernile sunt aproximativ cu o lună mai lungi decât în Sud; precipitațiunile însă, abundente și anume peste 600 mm. anual, putând depăși, în regiunea de munte a județului, peste 900 mm.
Apele cele mai însemnate sunt: Siretul cu Sirețelul, Ceremușul și Prutul; pe cele două din urmă, merg plutele.

Vegetație. Intregul județ aparține zonei păduroase (pini și molizi dominanți în regiunea obcinelor; fagi, în rest, începând cam dela 500 m altitudine). Văile cu terasele și cu dealurile mai joase și întreg Nordul județului sunt complet despădurite. Este interesantă păstrarea masivelor puternice de fagi, pe dealurile înalte de pe hotarul acestui județ, către județul Cernăuți.

Bogății minerale. Prin partea de Apus a ținutului trece zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare și eventuale zăcăminte de petrol); iar în cea de Răsărit s'a constatat prezența lignitului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul S. și-a luat numele dela orașul capitală.
A fost creat de austriaci, după răpirea Bucovinei (1775). Istoria sa gravitează, în sec. XV și XVI în jurul deselor conflicte armate cu Polonia, — în special acela provocat de Pocuția vecină.
In cuprinsul acestui județ se află Dumbrava Roșie, pădure de stejari răsărită din ghinda semănată din porunca lui Ștefan cel Mare, pe locul arat de cei 10.000 poloni, prinși și înjugați de el după lupta din Codrii Cosminului (1497).
Orașul Vijnița este leagănul familiei Tăutul, ai căror membrii — printre cari legendarul *logofăt* — s'au ilustrat printre boierii Moldovei.

Monumente istorice. *Biserica din Vijnița,* construită în întregime din lemn, având forma tipică a bisericilor rutene.
Biserica ortodoxă din Budeniț, zidită în sec. al XVII-lea.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul S. are, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din 29 Decemvrie 1930, un număr de 169.518 locuitori.

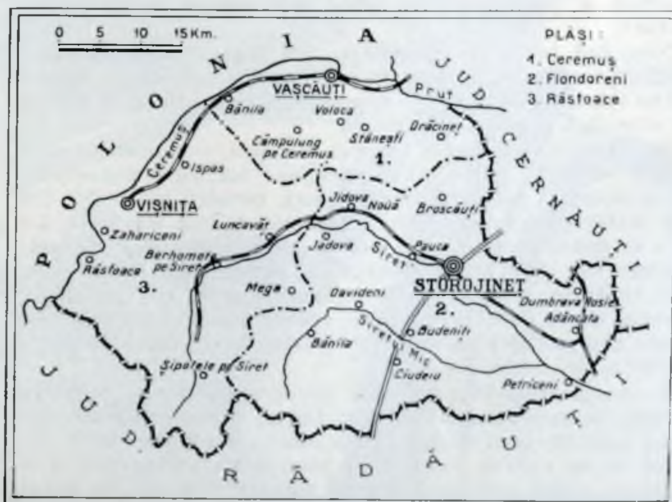
Populația județului este repartizată astfel:

a) *Pe orașe și plăși, după sex*

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	169.518	81.711	87.807
Total urban	18.771	8.901	9.870
1. Orașul Storojineț . . .	8.611	4.151	4.460
2. Orașul Vășcăuți	6.354	2.958	3.396
3. Orașul Vijnița	3.806	1.792	2.014
Total rural	150.747	72.810	77.937
1. Plasa Ceremușului . . .	44.313	21.222	23.091
2. Plasa Flondoreni . . .	70.272	34.032	36.240
3. Plasa Răstoacelor . . .	36.162	17.556	18.606

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	169.518	30—49 ani	39.316
		50—69 ani	19.557
0—9 ani	44.435	70 ani și peste . . .	3.655
10—29 ani	61.928	Vârstă nedeclarată . .	627

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	5.271	3.349	1.922	30,2	19,2	11,0
1931	170.674	5.397	3.085	2.312	31,6	18,1	13,5
1932	172.938	5.567	3.424	2.143	32,2	19,8	12,4
1933	174.781	5.301	3.078	2.223	30,3	17,6	12,7
1934	177.079	5.187	3.500	1.687	29,3	19,8	9,5
1935	178.275	4.902	3.657	1.245	27,5	20,5	7,0
1936	180.216	5.461	3.089	3.372	30,3	17,1	13,2

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului S. a fost de 182.472 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 169.518 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 12.954 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 7,6%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul Storojineţ cuprinde două regiuni deosebite: Valea Ceremuşului şi valea Siretului. Ceremuşul, apă limpede de munte, în tot cursul său formează hotarul ţării noastre în spre Polonia şi se varsă cu toată apa adunată de pe la pâraie în Prut. In schimb, Siretul atrage spre sine toate pâraiele ce izvorăsc din munţii Bucovinei, situaţi la Est de râul Ceremuş. Valea Ceremuşului tinde dela Sud la Nord, iar cea a Siretului coboară dela Vest spre Est.

Un drum foarte vechi străbate valea Ceremuşului dela satul Orăşeni până la târguşorul Câmpulungul Rusesc, care pe vremurile moldoveneşti fusese capitală de ocol. Drumul Siretului începe la Şipote, trece pe la Berhomete, Lucovăţ şi Storojineţ şi se termină la satul Oprişeni, unde se întâlneşte cu marele şi istoricul drum ce leagă Cernăuţii de Suceava.

In timpurile mai noui aceste două drumuri sunt folosite de două căi ferate, din care una străbate valea Ceremuşului, până la Vijniţa, iar a doua porneşte dela staţia Adâncata şi ajunge până la Băile Lăpuşna, pe vremuri o staţiune balneară mult vizitată de intelectualii bucovineni.

Teritoriul judeţului este cuprins în cea mai mare parte de munţi. Numai regiunea din jurul Storojineţului posedă sol fertil. Din această cauză gospodăria judeţului, în ce priveşte cerealele, este deficitară. Alimentele trebuesc importate, în timp ce lemnul se exportă.

Indeletnicirea de căpetenie este, în valea Ceremuşului, munca silvică şi plutăritul. In măsură destul de întinsă, se practică şi păstoritul. In valea Siretului se cultivă agricultura.

Neavând industrie, populaţia n'a fost supusă transformărilor sociale ca în alte locuri. Vechile obiceiuri, vechile datini stărue şi acuma. Ele se manifestă în credinţă, în vorbă, în atitudini şi în îmbrăcăminte.

In valea Ceremuşului locuesc Huţanii, o populaţie care astăzi vorbeşte limba slavă. Originea lor nu e cunoscută. Cercetătorii îi prezintă drept Tătari, înrudiţi cu vechii Uţi sau Tătari romanizaţi, care în urmă au fost slavizaţi. La fel s'ar putea susţine, că ei sunt o enclavă de popor mongol, părăsit aici de Tătarii năvălitori. Insuşi numele Ceremuş este tătăresc, derivând dela neamul mongol zis Ceremuşli. Teoria, după care Huţanii au vorbit odată româneşte, îşi poate găsi justificarea în marele număr de cuvinte româneşti întâlnite în limba lor.

Prezenţa Huţanilor în valea Ceremuşului nu se constată înainte de secolul al XVIII-lea. Astfel, documentele istorice sunt contrare unei vechimi prea mari a Huţanilor în Bucovina. Ei au apărut, venind din munţii Maramureşului şi ai Galiţiei, luând în arendă munţii mânăstirii Putna. In urma reformei din 1849, au devenit stăpâni pe locurile ocupate de ei mai înainte.

Portul lor se deosebeşte mult de cel al populaţiei din restul Bucovinei. Predomină culoarea roşie.

In valea Siretului populaţia e românească. Cultivă aproape exclusiv agricultura, când nu preferă să lucreze la fabricile de cherestea sau să practice păstoritul. Satele Bănila, Ciudeiul şi Ropcea se găsesc în centrul solului fertil.

O tradiţie culturală, în adevărata ei accepţiune, nu există, considerându-se eterogenitatea etnică şi caracterul eminament rustic al populaţiei. Totuşi nu putem omite faptul că un număr însemnat de familii româneşti, sunt originare din judeţ. Din satul Jadova e originară familia Goian, reprezentanţii căreia se întâlnesc adesea ocupând dregătorii importante în Moldova. Iordăneştii au fost satul familiei *Hajdău*. Din Pătrăuţi a pornit pe vremuri familia Turculeţ, care în secolul al XVII-lea a jucat un mare rol în armata poloneză. Satul, astăzi oraşul, Vijniţa este creaţia familiei Tăutul, care este des menţionată în istoria Moldovei, unde s'a distins prin destoinicie şi curaj. In satul Davideni petrece astăzi geneologistul Sever Zota, care în fermecătorul său castel, caută linişte după o viaţă plină de muncă şi de creaţie ştiinţifică. In Storojineţ, capitala judeţului, se găseşte conacul lui Iancu Flondor care n'a fost numai un mare luptător în vremuri de răstrişte, ci preşedintele constituantei care a votat unirea Bucovinei cu România.

Totuşi, nu putem nega că judeţul a suportat, într'o măsură oarecare, o transformare etnică. Stăpânirea austriacă, prea îndelungată, a lăsat pe ici, colo, urme nefaste. Primind şi încurajând colonizarea elementelor străine, a alterat caracterul etnic al populaţiei. Câţiva mari proprietari străini au reuşit să se aşeze aici, iar un număr însemnat de negustori şi funcţionari străini au venit din depărtări, ademeniţi de câştig sau importaţi de Stat.

Cu toate aceste infiltraţii etnice regretabile, intenţionate sau întâmplătoare, elementul românesc predomină, prin tradiţia pe care o cultivă şi prin capacităţile culturale şi politice pe care le produce.

I. b.

ECONOMIE

Exploatarea pădurilor şi cultura pământului sunt principalele activităţi economice ale judeţului S.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 265.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 80.018 ha, adică 30,16% din suprafaţa judeţului şi 0,27% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 9.636 ha, adică 12,04%, iar mica proprietate 70.382 ha, adică 87,96%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 42.281 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 14.408 ha, cu o producţie de 202.807 chint. (prod. medie la ha 14,0 chint.), în valoare de 48 mil. lei.

Ovăzul ocupă 12.017 ha, cu o producţie de 132.283 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 40 mil. lei.

Grâul ocupă 6.688 ha, cu o producţie de 76.955 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 30 mil. lei.

Secara ocupă 6.627 ha, cu o producţie de 89.328 chint. (prod. medie la ha 13,4 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Orzul ocupă 2.240 ha, cu o producţie de 25.189 chint. (prod. medie la ha 11,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Hrişca ocupă 301 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.371 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 7.750 ha, cu o producţie de 217.475 chint. fân (media la ha 28,1 chint.), în valoare de 29 mil. lei şi 802 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.); *lucerna* ocupă 495 ha, cu o producţie de 15.576 chint. fân (media la ha 31,4 chint.) în valoare de 2 mil. lei şi 40 chint. sământă (media la ha 0,1 chint.); *rădăcinile de nutreţ* ocupă 363 ha, cu o producţie de 72.242 chint. (media la ha 199,0 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 13.367 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 11.753 ha, cu o producţie de 1.912.077 chint. (media la ha 162,6 chint.), în valoare de 239 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 15.998 chint., în valoare de 6 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producţie de 114.623 chint., în valoare de 6 mil. lei.

STOROJINEȚ

LA HORĂ

DUMINICA, IEȘIND DELA BISERICĂ

ȚĂRANI SUNÂND DIN TULNIC

PRINTRE COPII

ȚĂRAN DIN PETRICENI

STOROJINEȚ: PRIMĂRIA

PROCESIUNE RELIGIOASĂ

Plantele industriale ocupă 1.329 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 449 ha, cu o producţie de 3.041 chint. fuior (media la ha 6,7 chint.), în valoare de 11 mil. lei şi 2.703 chint. sământă (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 1 mil. lei; *inul* ocupă 265 ha, cu o producţie de 724 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 4 mil. lei şi 957 chint. sământă (media la ha 3,6 chint.); *sfecla de zahăr* ocupă 232 ha, cu o producţie de 47.844 chint. (media la ha 206,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de cartofi în acest judeţ este clasată în locul al 2-lea din ţară.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (265.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 11.670 ha.

Fâneţele naturale ocupă 22.146 ha, cu o producţie de 327.760 chint. (prod. medie la ha 14,8 chint.), în valoare de 36 mil. lei.

Păşunile ocupă 19.921 ha.

Pădurile ocupă 80.296 ha.

Livezile de pruni ocupă 206 ha.

Alţi pomi fructiferi 735 ha.

Viţa de vie ocupă 10 ha (din care viile pe rod 8 ha).

Creşterea animalelor. In judeţul S. se găseau în anul 1935:

Cai 16.878, boi 50.587, oi 28.098, capre 2.023, porci 22.618, stupi sistematici 4.670, stupi primitivi 1.362.

Industrie. 68 mori, 19 fabrici de spirt, 1 de surogat de cafea (Carapciu-pe-Siret), 2 de lichior (Storojineţ), 2 de unt (Adâncata şi Banila-pe-Siret), 1 de drojdie comprimată (Carapciu-pe-Siret), 1 distilerie de spirt (Milie), 2 ţesătorii (Storojineţ şi Vijniţa), 1 fabrică de glucoză şi scrobeală (Slobozia—Banila), 3 de săpun (Storojineţ, Vijniţa şi Ciornohuzi), 3 de pielărie (2 la Storojineţ şi 1 la Răstoace), 25 de cherestea, 1 de mobile (Banila-pe-Siret), 1 de placaj (Crasna—Ilschi) şi 2 cariere de var 1 la (Crasna—Ilschi) şi 1 la Crasna—Putnei).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]) Fabrica de surogat de cafea a soc. « Grigorcea », Carapciu-pe-Siret (inv. 9), Fabrica de spirt Simion Ausländer, Cireş (inv. 5), Fabrica de spirt şi drojdie comprimată « Grigorcea », Carapciu-pe-Siret (inv. 7), Fabrica de glucoză şi scrobeală a soc. « Soare », Slobozia-Banila (soc. 16, inv. 17), Fabrica de cherestea a soc. « Industria silvică din Bucovina, Crasna-Ilschi (soc. 15, inv. 22) şi Fabrica de cherestea Felix şi Mihael Adelsberg (inv. 7).

INDUSTRIA*) JUDEŢULUI STOROJINEŢ IN 1935
Intreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor	Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei in mii de lei
Alimentară	21	663	222	44.409
Chimică	1	—	11	3.922
Lemnului	20	2.009	967	57.411
Total	42	2.672	1.200	105.742

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 1 *bancă* (societate anonimă). Bilanţul acestei bănci încheiat la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3	Fonduri	2.562.751
Pasamente	7.102.995	Angajamente	6.101.143
Imobilizări	104.185	Rezultate	
Rezultate	1.456.711		
Total	8.663.894	Total	8.663.894

Cooperative de credit (bănci populare) 20, cu 2.814 membri şi cu un capital social vărsat de 3.959.701 lei. Imprumuturi acordate 14.969.974 lei, (neconvertite 48.088 lei, convertite 5.399820 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 9.522.066 lei). Depuneri spre fructificare 2.673.221 lei. Totalul bilanţului 16.214.994 lei.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Cooperative forestiere 1, cu 633 membri şi cu un capital social vărsat 184.320 lei. Fonduri 119.899 lei. Păduri şi material brut 366.800 lei. Bilanţul încheiat 2.130.830 lei.

Cooperative de consum 25, cu 2.115 membri şi cu un capital social vărsat de 955.781 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.079.282 lei. Bilanţul încheiat: 3.716.722 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul jud. S. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.350.000**
Venituri ordinare	5.200.000
Venituri speciale	2.150.000
Cheltueli	**7.350.000**
Cheltueli ordinare	5.200.000
Cheltueli speciale	2.150.000

Drumuri. Judeţul S. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 591 km 639 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 29 km 958 m (pietruite în întregime), din care 20 km 325 m sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 9 km 633 m de comunele urbane.

Drumuri judeţene 344 km 600 m (pietruite în întregime), din care Administraţia judeţului întreţine 313 km 650 m, iar comunele urbane 16 km 428 m.

Drumuri comunale 271 km 081 m.

Lungimea podurilor este de 4.055,30 m, repartizată astfel: poduri naţionale 303,40 m, judeţene 2.155,55 m, şi comunale 1.596,35 m.

Prin judeţ trece un singur drum naţional: *Solca-Storojineţ-Cernăuţi.*

Cale ferată. Judeţul S. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 147 km, din care 14 km linii principale simple, 110 km linii secundare simple şi 23 km linii înguste simple.

Itinerarii principale. Rapide şi accelerate: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova).

Staţii importante: Adâncata, Ciudeiu, Storojineţ, Carapciu pe-Siret, Vijniţa, Berhomete-pe-Siret.

Poştă, telegraf, telefon. *16 oficii P.T.T. de stat* la Storojineţ, Văşcăuţi-pe-Ceremuş, Vijniţa, Adâncata, Bănila-pe-Ceremuş, Berhomete-pe-Siret, Carapciu-pe-Ceremuş, Ciudeiu, Costeşti, Drăcineţ, Jadova, Lucavăţul-pe-Siret, Pătrăuţii-de-Sus, Răstoace, Stăneştii-de-jos-pe-Ceremuş, şi Vilancea şi *8 oficii autorizate,* la Bănila-pe-Siret, Bărbeşti, Broscăuţii-Vechi, Carapciu-pe-Siret, Cireş, Ispas, Milie şi Ropcea.

Oficii telefonice la Storojineţ, Văşcăuţi-pe-Ceremuş, Vijniţa, Adâncata, Bănila-pe-Siret, Bănila-pe-Ceremuş, Bărbeşti, Berhomete-pe-Siret, Broscăuţi, Carapciu, Cireş, Ciudeiu, Drăcineţi, Ispas, Jadova, Lucavăţ, Milie, Pătrăuţii-de-Sus, Ropcea, Răstoace, Stăneştii-de-Jos.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Ciudeiu,* staţiune climatică de interes local, situată în regiunea dealurilor. Locuinţe la ţărani. Gară locală pe linia Carapciu-pe-Siret—Ciudeiu.

Coşciuia, mic cătun aşezat între dealuri, la 20 km de Ciudeiu şi vizitat în timpul verii pentru aerul curat şi clima plăcută pe care o are. Gară locală pe linia Ciudeiu—Coşciuia.

Vijniţa şi *Vijnicioara,* staţiuni climatice situate în regiunea munţilor. Ambele în curs de organizare, nu au deocamdată, decât o limitată valoare locală. Gară la Vijniţa pe linia Grigore Ghica Vodă—Vijniţa.

Sub raportul frumuseţilor naturale, judeţul S. se împarte în două regiuni distincte: aceea a izvoarelor Siretului, cu numeroase ape şi munţi tăiaţi de torenţi repezi; şi apoi, Valea Ceremuşului. Aceasta din urmă, cuprinde cea mai mare parte a unui ţinut, extrem de interesant, cunoscut sub numele de Ţara Huţulilor sau a Huţanilor.

Popor mult diferenţiat, ca limbă şi particularităţi etnice, de toate celelalte naţionalităţi care locuesc pământul românesc, aşezat la o răscruce de hotare, Huţulii au format

altădată un centru, din care două părţi sunt astăzi pe teritorii străine: Polonia şi Cehoslovacia.

Turistul poate pătrunde, în ţinutul românesc locuit de ei, pe trei căi, dintre care cea mai de seamă este aceea care pleacă dela Cernăuţi spre Vijniţa.

Ţara Huţulilor, aşezată de o parte şi de alta a văii Ceremuşului, este în cea mai mare parte a ei, un ţinut de munte, de o frumuseţe impresionantă, cu chei strâmte, păduri întinse, ape sălbatice. Satele sunt curate. Biserici svelte de lemn, cu turle rotunde, se înalţă pretutindeni, iar obiceiurile localnicilor păstrează, adeseaori, semne ale unei în deaproape înrudiri cu vechile obiceiuri şi particularităţi româneşti.

Străbătută de numeroase plute, ca şi Valea Bistriţei, cu care are, de altfel, numeroase asemănări de peisaj, valea Ceremuşului este una dintre cele mai frumoase din câte numără Ţara noastră.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 136.500 locuitori din cari 56,9% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 69,3% bărbaţi ştiutori de carte şi 50,5% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	2,8	1,8
2. Primară	79,3	93,2
3. Secundară	12,8	3,6
4. Profesională	2,7	0,9
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte şcoli superioare	0,3	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 41.619 loc. (3.237 mediu urban şi 38.382 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 gimnaziu de băieţi, 1 gimnaziu de fete, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 şcoală profesională de coşărcărit.

Şcoli primare 153, din care 143 rurale şi 10 urbane (147 şcoli de Stat şi 6 confesionale), cu un număr total de 29.547 elevi (2.145 mediu urban şi 27.402 mediu rural) şi cu 579 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 10 de Stat, din care 6 rurale şi 4 urbane, cu un număr total de 487 copii (244 mediu urban şi 243 mediu rural) şi cu 11 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »*, are cămine culturale în: Storojineţ, Adâncata, Budeniţ, Corceşti Crasna-Ilschi, şi Jadova.

Liga culturală are secţiuni în Cupca şi Stăneştii-de-Jos.

Soc. pentru cultura şi literatura română în Bucovina are organizaţii culturale în: Budeniţ, Căbeşti, Carapciu-pe-Ceremuş, Mihova, Ropcea, Suceveni şi Vijniţa.

In com. Ciudeiu activează « Ateneul Român » afiliat societăţii de mai sus.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 84 cămine culturale, 2 soc. muzicale şi 3 biblioteci, adică în total 89 organizaţii culturale, din care 45 au personalitate juridică.

Societatea mazililor şi răzeşilor moldoveni are filiale în: Bănila-pe-Ceremuş, Carapciu-pe-Ceremuş şi Voloca-pe-Ceremuş.

Case ucrainene de lectură există în comunele Bănila-pe-Ceremuş, Bărbeşti, Bahna, Berhomete-pe-Siret (două biblioteci), Ciornohuzi, Ispas, Răstoace şi Vijnicioara.

Alte instituţii culturale în comunele rurale:

Soc. pentru cultură « Sentinela răzeşească » la Costeşti, Cabinetul de lectură « Vasile Prodan » la Ispas, Asoc. culturală « Frăţia » la Bănila-pe-Siret, Casa polonă de lectură, la Bănila-pe-Ceremuş, Soc. « Jugenbund Edelweiss » la Cireşel-Catrineni, Soc. şcolară ebraică « Safah Ivria » la Stăneştii-de-Jos.

In oraşul *Storojineţ* mai activează: Soc. « Unirea », Soc. « Iancu Flondor », Soc. arcăşească « Dragoş-Vodă », Soc. « Culturală germană », Soc. « Sion », Biblioteca « Soare Răsare », 1 cabinet de lectură polon, 1 soc. corală, 4 soc. sportive şi de vânătoare şi 1 cinematograf.

In *Văşcăuţi-pe-Ceremuş*: Soc. culturală « Dionisie Bejan », Soc. intelectualilor « Dacia », 2 societăţi culturale polone, 1 ucraineană şi 2 evreieşti, 1 soc. de vânătoare.

In *Vijniţa*: Asoc. « Spiru Haret », Cabinet de lectură polon, 1 soc. culturală ucraineană, 4 evreieşti, 4 soc. sportive şi de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 78,1% sunt ortodocşi şi 1,9% greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 77 biserici ortodoxe, 4 greco-catolice, 20 romano-catolice, 4 evanghelice, 1 armeano-catolică, 4 case de rugăciuni baptiste, 1 adventistă, 1 lipovenească şi 46 sinagogi şi case de rugăciuni izraelite.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe, la Adâncata şi Berhomete-pe-Siret.

Judeţul S. se află sub jurisdicţia Arhiepiscopiei Cernăuţilor (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului S. este oraşul Storojineţ. Judeţul are 3 oraşe (*Storojineţ*, *Văşcăuţi-pe-Ceremuş* şi *Vijniţa*) şi 62 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Ceremuşului . . . . 14 sate
II. Plasa Flondoreni . . . . 33 sate
III. Plasa Răstoacelor . . . . 15 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Storojineţ, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Cernăuţi.

4 judecătorii, la Storojineţ, Văşcăuţi-pe-Ceremuş Vijniţa şi Ciudeiu, cu un total de 11 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în oraşele Storojineţ şi Vijniţa (pentru tuberculoşi). Sanatoriul particular « Dr. M. Opolschi, » la Bănila-pe-Siret. Sanatoriu de vară pentru copii la Vijnicioara.

Dispensare la Storojineţ, Văşcăuţi-pe-Ceremuş, Adâncata, Bănila-pe-Siret, Broscăuţii-Vechi, Carapciu-pe-Siret, Ciudeiu, Crasna-Ilschi, Jadova, Pătrăuţii-de-Sus, Petriceni, Berhomete-pe-Siret, Ispas, Lucavăţul-de-Sus, Răstoace, Bănila-pe-Ceremuş, Stăneştii-de-Jos pe-Ceremuş, Carapciu-pe-Ceremuş şi Hliniţa.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare al oraşelor Storojineţ, Văscăuţi-pe-Ceremuş, şi Vijniţa.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Cernăuţi are 1 oficiu la Storojineţ şi servicii medicale în Storojineţ, Văşcăuţi-pe-Ceremuş, Vijniţa, Ciudeiu, Adâncata, Stăneşti, Bănila, Jadova, Berhomete-pe-Siret, Crasna-Ilschi şi Carapciu-pe-Ceremuş, (total 13 medici).

In oraşul *Storojineţ* mai activează: Soc. Doamnelor Române, Soc. Doamnelor Catolice, Soc. Doamnelor Evanghelice, Soc. « Paupertatea » şi 3 societăţi de binefacere evreieşti.

In oraşul *Vijniţa*: Soc. polonă de ajutor frăţesc şi Asoc. femeilor de ajutor pentru sărmani.

In *comunele rurale*: Soc. « Paupertatea » la Ciudeiu, Soc. « Ajutorul frăţesc polon » la Carapciu-pe-Ceremuş, Soc. evreiască pentru ajutorarea sărmanilor şi bolnavilor « Bicor Cholim » la Stăneştii-de-Jos.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Storojineţ, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Văşcăuţi-pe-Ceremuş, comună urbană, situată pe valea râului Ceremuş la 39 de km. de reşedinta judeţului, 37 km. de Cernăuţi şi 565 km. de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Grigore Ghica Vodă–Vijniţa.

Are 6.509 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul comunei pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.020.621 lei.

2 fabrici de spirt, 2 mori sistematice şi 2 mori ţărăneşti. Uzină electrică.

«Banca comercială», « Banca Evreiască ».

Bâlciu la 12 Iulie.

1 şcoală profesională de coşărcărit, 3 şcoli primare, 1 grădină de copii.

Soc. culturală « Dionisie Bejan », Soc. intelectualilor « Dacia », 2 societăţi culturale polone, 1 ucraineană şi 2 evreeşti, 1 soc. de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică şi 3 sinagogi.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Regiune agricolă, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Dispensar de stat.

Vijniţa, comună urbană, situată în regiunea muntoasă (350 m deasupra mării), pe valea râului Ceremuş, în apropiere de graniţa Poloniei, la 55 km. de reşedinţa judeţului, 74 km. de Cernăuţi şi 598 km. de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Grigore Ghica Vodă – Vijniţa.

Are 3.512 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul comunei pe anul 1936/1937 se ridică la suma de 1.408.565 lei.

Oraşul face comerţ intens de lemne, care sunt transportate cu pluta pe râul Ceremuş.

Bâlciu anual la 12 Iulie.

Industria e puţin desvoltată: 2 fabrici de cherestea, 1 fabrică de săpun şi 1 ţesătorie.

Oraşul are uzină electrică.

Gimnaziu de băieţi şi fete, Gimnaziu industrial, Institut talmudist « Ieşivat Bet Israel », 2 şcoli primare, 1 şcoală de copii mici.

Secţia « Logofătul Tăutu » a Soc. pentru cultura şi literatura română din Bucovina, Asoc. Culturală « Spiru Haret », Cabinet de lectură polon, Soc. culturală ucraineană, 4 societăţi culturale evreieşti, 3 societăţi sportive, 1 de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 sinagogă şi 5 case de rugăciuni mozaice.

Primărie, Pretura plăşii Răstoacelor, Judecătorie mixtă, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Comisariat de poliţie, Secţie tehnică a drumurilor, Oficiu vamal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Brigadă silvică, Comisie româno-polonă a Ceremuşului.

Soc. funcţionarior publici, Sindicatul pentru creşterea calului huţul « Valea Ceremuşului », Sindicatul pentru creşterea animalelor mici « Progresul », Asoc. meseriaşilor.

Spital de stat cu o secţie de tuberculoşi, dispensar de stat.

Soc. polonă de ajutor frăţesc, Asoc. femeilor evreice de ajutor pentru sărmani.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL STOROJINEŢ

A) Oraşe

1. Storojineţ (capitala judeţului)
2. Văşcăuţi-pe-Ceremuş
3. Vijniţa

B) Sate

I. PLASA CEREMUŞULUI

1. Bănila-pe-Ceremuş
2. Bărbeşti
3. Carapciu-pe-Ceremuş
4. Căbeşti
5. Călineşti
6. Costeşti
7. Dracineţ
8. Hliniţa
9. Slobozia-Banilei
10. Stăneştii-de-Jos pe Ceremuş
11. Stăneştii-de-Sus pe Ceremuş
12. Vilancea
13. Zamostea
14. Zeleneu

II. PLASA FLONDORENI

1. Adâncata
2. Bănila-pe-Siret
3. Bobeşti
4. Broscăuţii-Noui
5. Broscăuţii-Vechi
6. Budeniţ
7. Carapciu-pe-Siret
8. Cireş
9. Ciudeiu
10. Comăreşti
11. Corceşti
12. Crasna-Ilschi
13. Crasna-Putna
14. Crasnişoara-Nouă
15. Crasnişoara-Veche
16. Cupca
17. Davideni
18. Dumbrava-Roşie
19. Igeşti
20. Iordăneşti
21. Jadova
22. Jadova-Nouă
23. Mesteceni
24. Mihuceni
25. Panca
26. Pătrăuţii-de-Jos pe Siret
27. Pătrăuţii-de-Sus pe Siret
28. Petriceni
29. Prisăcăreni
30. Ropcea
31. Slobozia-Comăreştilor
32. Suceveni
33. Trestiana

III. PLASA RĂSTOACELOR

1. Bahna
2. Berhomete-pe-Siret
3. Ciornohuzi
4. Cireşel-Catrineni
5. Ispas
6. Lucavăţul-de-Jos
7. Lucavăţul-de-Sus
8. Măreniceni
9. Mega
10. Mihova
11. Milie
12. Răstoace
13. Şipotele-pe-Siret
14. Vijnicioara
15. Zahariceni

STEMA MOLDOVEI, 1813

JUDEȚUL SUCEAVA

Stema. Scut roșu, cu cinci piscuri de munte, de argint. Pe cel din mijloc se înalță o cruce patriarhală, triplă, susținută de doi lei de aur, limbați roșu, cari cu labele superioare țin o coroană voevodală de aur, deasupra crucii, iar cu cele inferioare se reazămă pe brațul inferior al crucii și pe piscurile apropiate. Simbolizează vechiul oraș de reședință al Domnilor Moldovei.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul S. este așezat pe valea râului cu același nume, în N Moldovei și face parte dintre județele Bucovinei (cu adaosul recent al părții din Vestul județului Botoșani).

Suprafața: 1.309 km². E cel mai mic județ al țării, dar este bine populat.

Infățișarea pământului. Județul S. cuprinde șesul larg de peste 10 km pe alocurea, dela confluența Sucevei cu Siretul. Terasele, frumos desfășurate în aceeași regiune, lărgesc și mai mult, înălțând puțin, acest șes, iar deasupra lor, printre văile secundare afluente, se ridică pieziș picioare de dealuri care culminează la peste 500 m în E și la peste 600 m în V, în spinările netede ale bucăților de podiș moldovenesc. In fine, la hotarul său apusean, județul se întinde și peste marginea munților (Obcina Mare).

Climă și ape. Clima este de tip baltic cu ierni mai lungi și geroase și cu precipitațiuni abundente (peste 600 și chiar peste 700 mm anual).

Râurile principale sunt Siretul și Suceava. Acesta din urmă primește mai mulți afluenți, relativ bogați în apă, din munții vecini pe dreapta. Intre ei, Solca și Solonețul sunt cele mai însemnate.

Vegetație. Județul S. face parte din ținutul fagului întrerupt, rar, de stejerișuri. Intinsele făgeturi de altădată s'au păstrat însă numai pe marginea muntoasă din Apus și pe culmea podișului înalt dela vechiul hotar spre Moldova de după 1775 și dinainte de 1918. Cea mai mare parte a acestui ținut este astfel complet despădurită.

Bogății minerale. Prin partea vestică a județului trece zona cutelor diapire (cu sâmburi de sare care străpung cutele). De aici bogăția în sare a acestui ținut.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul S. și-a luat numele dela orașul de reședință, care a fost capitala Moldovei, din vremea lui Petru al Mușatei și până la Alexandru Lăpușneanu. Tot aici a fost scaunul Mitropoliei Moldovei, începând din 1401.

Ținutul Sucevei e plin de mărturiile unui trecut glorios.

Monumente istorice. A) *In orașul Suceava.*

Cetatea Sucevei, azi în ruine, ridicată în secolul al XIV-lea de către Petru Mușat, reconstruită de Ștefan cel Mare, care a putut rezista aci armatei polone a regelui Ioan Albert în 1497. Sultanul Soliman Magnificul, în lupta cu Petru Rareș pătrunse în cetate la 1538 și gravă în marmoră amintirea victoriei sale. In sec. XVI, cetatea Sucevei a fost reparată de Iacob Eraclide Despotul, căruia îi servi de apărare împotriva lui Ștefan Tomșa în 1563.

Tot aici Vasile Lupu și cazacii lui Timuș Hmielnițchi susținură asediul lui Gheorghe Ștefan în 1653.

In 1673, regele Poloniei Ioan Sobieski făcu din această cetate punctul de reazim al dominației sale în Nordul Moldovei.

Biserica Mirăuților cu hramul Sf. Gheorghe, înălțată în sec. XIV de Petru Mușat. A fost restaurată de austriaci într'un stil lipsit de artă. Alexandru cel Bun stabili aci sediul primului mitropolit al Moldovei, Iosif, ctitorul mănăstirilor Neamț și Bistrița. Tot acest Domnitor aduse aci pe la anul 1400 moaștele Sf. Ioan cel Nou dela Cetatea Albă.

Biserica Sf. Gheorghe a fost și ea reparată de austriaci, cu mai multă pietate însă. I s'a atribuit și ei același acoperiș de țiglă pestriță și strălucitoare.

Această biserică a fost înălțată de Bogdan III la 1514 și terminată de Ștefăniță Vodă la 1522. La sfârșitul aceluiaș secol Petre Șchiopul o mări împodobind-o cu frumoase fresce. Printre acestea se află portretul lui Ștefan cel Mare, a lui Petru cu fiii săi Vlad și Ștefan a cărui asociație la domnie cu toată vârsta sa tânără, este arătată de o inscripție cu litere de aur.

Lângă biserică se află o capelă ridicată de mitropolitul artist Anastase Crimca, în care sunt adăpostite azi moaștele Sf. Ioan cel Nou, într'un greu sicriu de argint, cu baso-reliefuri datorate unui sculptor polonez. Aceste moaște, duse în Polonia odată cu toate odoarele Mitropoliei Moldovei, de către mitropolitul Dosoftei, în timpul invaziunei regelui Ioan Sobieski, au fost readuse de austriaci. In cimitir, aproape de biserică, se află lespezi de mormânt cu inscripțiuni latine din sec. XVI—XVII precum și câteva în limba slavonă.

Biserica Sf. Dumitru, înălțată de Petru Rareș între anii 1534—1535. Are o clopotniță înaltă de 40 metri construită

Foto arh. Petit

MÂNĂSTIREA DRAGOMIRNA
Din « *România* », revista O.N.T.

MÂNĂSTIREA DRAGOMIRNA. STAMPĂ DIN « BUCOVINA ILUSTRATĂ » (F-X. KNAPP, 1860).

în 1561 de Alexandru Lăpuşneanu. Pe zidul ei se află armele Moldovei, susţinute de doi îngeri în relief, în stilul Renaşterii.

Biserica e construită în stilul gotic moldovenesc; are fresce frumoase pe fond albastru-clar şi inscripţiuni pe lespezi de morminte, datând dela sfârşitul secolului XVII.

Biserica Sf. Nicolae înălţată în 1611 de vistiernicul Nicoară Brăescul cu un turn frumos.

Biserica « Adormirea Maicii Domnului » (în drumul spre Iţcani) construită la 1639 de monahul Zaharia.

Bisericuţa Sf. Ioan Botezătorul, înălţată în 1643 de către Vasile Lupu, poartă şi azi bourul moldovenesc.

Biserica « Invierea Domnului », înălţată în 1550 de către Doamna Elena, soţia lui Petru Rareş; atribuită de austria i rutenilor greco-catolici şi restituită azi ortodoxiei.

Mânăstirea armeană Zamca, închinată Sf. Auxenie la 1551 de nobilul armean Agapsin Vartan. E îı con urată cu un val mare de pământ construit de polonezi în timpul regelui Ioan Sobieski. Aci a fost reşedinţa Epi.opatu ui armenesc din Moldova. Icoane interesante şi de provenienţă foarte variată. Un puternic turn de veghe şi o capelă cu aparenţele sec. XV moldovenesc în afară de ornamentaţiile sculptate dela poartă şi de caracterul oriental al frescelor.

Biserica Sf. Cruce (armeană), construită în anul 1521 cu interesante inscripţii.

Biserica Sf. Simion (armeană), construită în anul 1600. Se mai numeşte şi Turnul Roşu.

Mânăstirea armenească Hadchgadar (Ind plinira Dorinţelor), construită în 1512.

B) *In judeţ.*

Biserica « Toţi Sfinţii » din Pârhăuţi, înălţată în 1522 sub Ştefăniţă Vodă, de către marele logofăt Trotusanul în locul alteia mai vechi de lemn. Se află aci mormântul ctitorului şi al tatălui său.

Biserica Sf. Petru şi Pavel din Solca, înălţată de Ştefan Tomşa II în 1623, în stil gotic. A fost reparată de curând.

Biserica Sf. Ilie, din satul cu acelaşi nume, înălţată de Ştefan cel Mare în anul 1483. Pe elegantalespede de piatră de sub poarta dela intrare se află inscripţia ctitorului. Construită din cărămidă smălţată, cu fresce exterioare printre cari un portret al Mitropolitului Varlaam care a reparat-o. Pictura interioară este cea din sec. XV. Se află aci portretul lui Ştefan cel Mare, al Mariei soţia sa şi al fiului lor Bogdan. Pe un zid al bisericei se află data de 1507; pe o cruce numele pro-egumenului Silvian din aceeaşi epocă; o cruce din 1745 precum şi o icoană rusească adusă dela Moscova din 1708.

Biserica din satul Pătrăuţi, înălţată de Ştefan cel Mare, la anul 1487. Are frumoase inscripţiuni bine conservate şi frumoase fresce care reprezintă pe ctitor între sfinţi, împreună cu soţia sa Maria, cele două fiice şi fiul lor Alexandru. Sub o piatră mormântală odihnesc rămăşiţele pământeşti ale mamei Mitropolitului Anastase Crimca din Suceava.

Mânăstirea Dragomirna. Este unul dintre cele mai importante monumente religioase din întreaga Bucovină. A fost înălţată de Mitropolitul Anastase Crimca, originar din Suceava, la începutul sec. XVII. Are înalte ziduri de incintă, deasupra cărora se înalţă măreţul turn dela intrare împodobit cu armele Moldovei, cu sculpturi şi rozete. Biserica cu contraforţi, cu ferestre minuţios mărginite de profiluri gotice, încinsă de un brâu răsucit; are o turlă artistic sculptată. Bolta interioară a bisericei este foarte înaltă şi pictată în albastru şi roşu, cu stele aurite; evidentă influenţă a artei turceşti. S'au păstrat fresce frumoase. Se află aci mormântul Mitropolitului ctitor, distins artist caligraf şi miniaturist. De asemenea se află, în nartex, mormântul unui fiu al lui Constantin Mavrocordat, acoperit cu o placă de marmoră cu inscripţie grecească. Afară, mormântul lui Daniel Vlahovici, episcop bucovinean mort în 1822, « epitafele » ctitorului (1611—1612) şi ale Ţarului Teodor.

Biserica « Tăerea Capului Sf. Ioan », din Arbore, înălţată de hatmanul Luca Arbore în 1500. Mormântul ctitorului ucis împreună cu cei doi copii ai săi din ordinul lui Ştefăniţă-Vodă.

Biserica Sf. Dumitru din Zahareşti, înălţată de pârcălabul Nicoară Hâra la 1542.

Biserica « Inălţarea Domnului » din Burdujeni-Târg, înălţată de postelnicul Teodor Movilă la 1597.

Biserica din Râuseni, înălţată de Ştefan cel Mare, în anul 1502, în amintirea tatălui său Bogdan, ucis aci de Petru Aron.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul S. numără 121.870 locuitori. Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

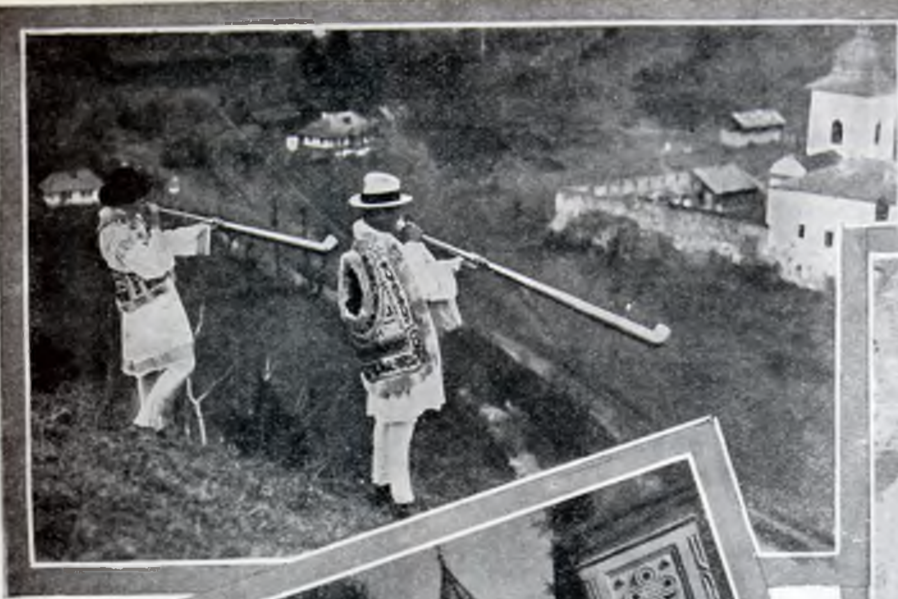
Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	121.870	59.847	62.023
Total urban	19.826	9.645	10.181
1. Oraşul Suceava	17.001	8.302	8.699
2. Oraşul Solca	2.825	1.343	1.482
Total rural	102.044	50.202	51.842
1. Plasa Arbora	31.390	15.576	15.814
2. Plasa Dragomirna	45.759	22.224	23.535
3. Plasa Ilişeşti	24.895	12.402	12.493

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	121.870	30—49 ani	27.182
		50—69 ani	13.992
0— 9 ani	33.393	70 ani şi peste	2.760
10—29 ani	43.998	Vârstă nedeclarată	545

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul S., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

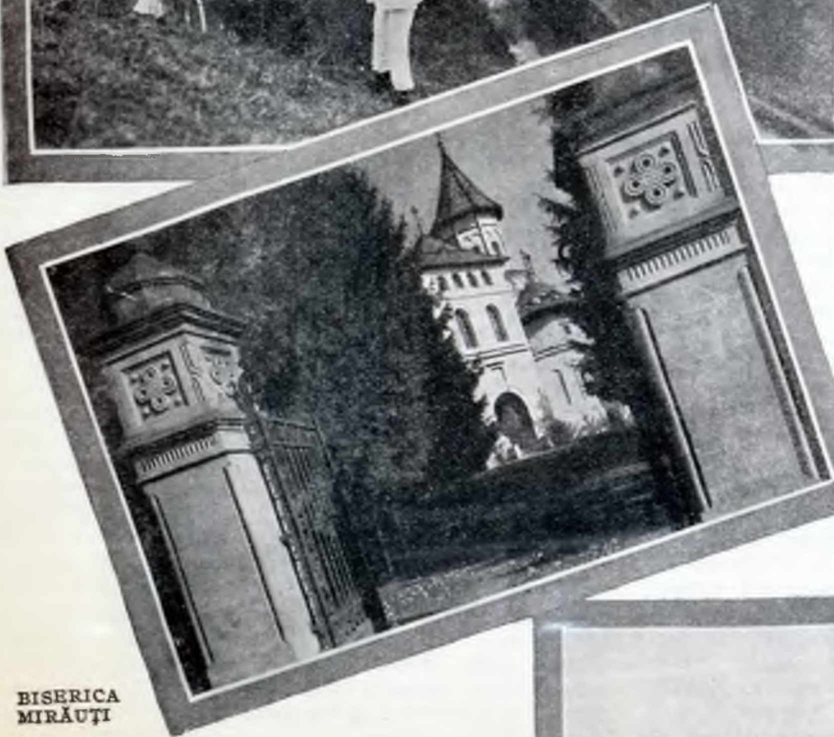
Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.177	2.535	1.642	33,0	20,0	13,0
1931	122.768	4.149	2.352	1.797	33,8	19,2	14,6
1932	124.694	4.420	2.563	1.857	35,4	20,6	14,8
1933	126.352	4.298	2.348	1.950	34,0	18,6	15,4
1934	128.214	4.061	2.863	1.198	31,7	22,3	9,4
1935	129.101	3.960	2.551	1.409	30,7	19,8	10,9
1936	130.931	4.257	2.330	1.925	32,5	17,8	14,7

BUCIUMAŞI

ŢĂRANI DIN ARBORA

BISERICA MIRĂUŢI

CETATEA SUCEAVA

MĂNĂSTIREA ZAMCA

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Suceava a fost de 132.942 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 121.870 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 11.072 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 9,1%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Vechea capitală a Moldovei şi centrul atâtor înalte ctitorii voevodale, aşezată pe câteva coline caracteristice, domină peisajul bucovinean.

Dinspre miazănoapte curge către răsărit—miazăzi, râul Suceava, care în decursul drumului său, îşi măreşte apele cu câteva păraie sglobii, a căror iz de munte se străvede prin repeziciunea lor de a intra în albia străvechiului paznic de hotar.

Raportând cifra populaţiei judeţului la aceea a suprafeţei sale, se ajunge la constatarea că densitatea e cam de 92 locuitori pe km pătrat, ceea ce înseamnă că Suceava e între judeţele cele mai populate ale ţării.

Pe lângă agricultură locuitorii acestui judeţ se ocupă în destul de largă măsură şi cu creşterea vitelor în primul rând cu a oilor, apoi cu a vitelor cornute.

Industria, atât cât s'a putut înjgheba, e concentrată în trei centre: Suceava, Iţcani şi Burdujeni. Mori sistematice la Suceava; fabrica de bacon, mezeluri, conserve, dela Burdujeni; fabrica de uleiuri vegetale şi fabrica de zahăr din Iţcani, rezumă aproape întreaga activitate industrială. La toate aceste se adaugă şi mica industrie minieră a salinelor dela Cacica, un sat în apropierea oraşului, care ar putea îndestula cu rezervele ei, pe un lung timp, Bucovina, dar din lipsă de amenajări sistematice şi rentabile, ea nu deserveşte decât într'o proporţie destul de redusă locuitorii de prin împrejurimi. Tot în rândul industriei trebue adăugată şi industria casnică a sătencelor care ocupă un capitol important din preocupările populaţiei rurale.

Creşterea oilor duce natural la constatarea unei industrii minore, care să acopere cel puţin necesităţile individuale sau cel mult din cuprinsul aceleiaşi comune, fără ca produsele ei să treacă în marea circulaţie a bunurilor materiale. Astfel populaţia rurală are în obiectivul preocupărilor sale ţesutul postavului din lâna oilor, — postav foarte mult căutat pentru trăinicia lui şi de sătenii altor comune, unde împrejurările fiind vitrege (lipsa izlazelor şi a terenurilor pentru păşunat), asemenea preocupări nu sunt posibile, apoi, ţesutul covoarelor, etc. Din postavul acesta ieşit din darace şi pive, populaţia satelor îşi face sumane, cămănacuri (glugă sau ghebă cum i se mai spune prin părţile Olteniei), berneveci, cioraclii.

Tot în cadrul industriei casnice femeile se mai ocupă cu ţesutul pânzei de in şi cânepă, pentru îndestularea aceloraşi nevoi de interior gospodăresc.

Păstrători ai tradiţiilor moştenite dela strămoşi şi avându-şi în preajma mânăstirilor ctitorite de domni moldoveni, locuitorii ţinutului Sucevei au în ei parcă ceva din vechii arcaşi ai lui Ştefan-Vodă: dârzenie în atitudini şi siguranţă în faţa pericolului.

Peregrinările anuale la moaştele sfântului Ioan, aşezate în biserica sfântului Gheorghe dela Suceava, dau cea mai caracteristică icoană a credinţei lor în puterile dumnezeeşti. Aici, în fiecare an, sunt aduşi dela sute de km distanţă bolnavi, cari au credinţă că unşi cu untdelemnul dela sfânt se vor tămădui. Inainte de a merge la medic întâiul drum e la Suceava, la sfânt.

Cu prilejul acestor întâlniri oamenii, cunoscându-se, intră în legături, la început de interes mai mult gospodăresc, schimbându-şi între ei păreri asupra diferitelor probleme de ordin plugăresc, care deseori sfârşesc prin înrudiri. Pe de altă parte, influenţele reciproce dela sat la oraş, dar în special dela oraş la sat, au creat o ciudată mentalitate, care a dus la emigrări în destul de largă măsură a sătenilor către oraş, fie în căutarea unor situaţii mai bune, fie din alte consideraţii sociale. Datorită aceleiaşi mentalităţi că tot ce vine dela oraş e mai bun, o parte din locuitorii satelor au început să-şi schimbe, pe zi ce trece, tot mai mult, portul. De altfel ca întotdeauna, influenţa oraşului asupra satului începe de aici. Locul catrinţelor de altă dată l-a luat nişte fuste de coloare neagră, brună sau verzuie şi fără niciun gust. Portul naţional, caracteristic părţilor sucevene, e folosit numai în zile de sărbătoare. In unele părţi nici atunci. Locul opincilor, — purtate acum numai de populaţia de tot sărmană, — le-a luat pantofii cu lucii la vârfuri şi diferite alte împodobiri împestriţate.

Procesul acesta de urbanizare lentă a satelor din cuprinsul judeţului Suceava îşi urmează de sigur un destin al firii, în faţa căruia se pare că şi tradiţia, care e aşa de puternică în alte privinţi, trebue să se umilească.

In cadrul aceleiaşi fermentaţii sociale de fuziune a satului cu oraşul şi viceversa, intră şi influenţa tineretului rural către şcolile înalte de educaţie. Judeţul Suceava a dat cel mai mare procent de intelectuali, faţă de toate celelalte judeţe din Bucovina.

Situaţia etnică a judeţului Suceava prezintă unele caracteristici fără importanţă deosebită pentru întreaga sa suprafaţă românească. Marei majorităţi a Românilor i se adaugă circa 8% Nemţi (cu Iţcani, Dealul Ederii, Arbore, Solca, Clit, Mitocul-Dragomirnei, Ilişeşti (Şvabi); circa 6,5% Evrei (împânziţi aproape prin toate satele); circa 4% Ucrainieni (în special cu satele Şerbăuţi, numai Ucrainieni, apoi Ipoteşti, Călineştii-lui-Cuparencu, Călineştii-lui-Enache, Găureni, Hatna, Slobozia Iacobeşti, Măriţei); apoi, în proporţie mult mai redusă, Unguri (mulţi pe la Vorniceni, localitate numită odinioară Tolvas, şi la Corlata. Pe lângă aceste neamuri, Suceava mai adăposteşte Lipoveni, cari au şi un sat al lor numit Lipoveni; apoi mai sunt Armeni cari au chiar şi o biserică a lor lângă ruinile Zamca, Ţigani, etc.

Penetraţia tuturor acestora s'a făcut din spre Nord-Est în preajma secolului al XVIII-lea, întâi prin aşezări izolate, care apoi desvoltându-se, au început să schimbe, puţin câte puţin, în proporţii bine înţeles reduse, coloarea etnografică a ţinutului Sucevei.

Raporturile Românilor băştinaşi cu neamurile acestea imigrate rând pe rând, în decursul vremurilor, spre a-şi căuta o aşezare prielnică desvoltării, au fost la început în funcţie de ospitalitate. Dară în momentul când unele din ele au căutat să determine vreo influenţă, sub orice formă, asupra băştinaşilor, ospitalitatea Românului a trecut la ripostă, sfârşind întotdeauna prin înfrângerea adversarului. Au ştiut însă ca să profite mult de pe urma coloniilor germane, a căror experienţă în materii de gospodărie le-au folosit când era dat prilejul. Astfel creşterea cailor, a vitelor cornute de rasă, au luat locul tradiţionalilor boi de muncă. Pe de altă parte satele, în care sunt ceva aşezări nemţeşti sau şvăbeşti, au unele caracteristici particulare din ansamblul specificului bucovinean. Şi Românii au imitat, în parte, fie stilul clădirilor şvăbeşti împreună cu celelalte depedinţe, fie aranjamentul grădinilor. Aceasta bine înţeles numai în preajma satelor cu populaţie nemţească. Celelalte îşi păstrează toată caracteristica stilului sucevean.

Coloniile Şvabilor au păstrat o oarecare independenţă faţă de ceilalţi locuitori ai satelor, prin ţinuta lor redusă numai la îndeletniciri gospodăreşti, fără să adopte atitudini în legătură cu diferitele probleme ale satelor, unde sunt aşezate. Regresul din ultimul timp al acestei populaţii liniştite, trebue pus în legătură cu firea lor de a rămâne independenţi.

Spre deosebire de aceştia Ucrainienii sau Rutenii, prin felul cum au pătruns pe linia diferitelor frânturi, au ţintit mai întâi să îndeplinească o funcţie politică. Nefiind preocupaţi în mod intens de rentabilitatea pământului, dânşii, alimentaţi cu idei de cucerire, au constituit în perioada lor de densă infiltraţie, infanteria habsburgică, cu misiunea de a schimba atmosfera românească, cu toată respiraţia ei de amintiri voevodale, printr'o continuă presiune. Rezistenţa Românilor însă, n'a putut fi învinsă sub niciun fel de formulă socială, iar Ucrainienii au trebuit să cedeze din veleităţile lor de dominaţie, sfârşind chiar să adopte o formă de asimilare prin adaptarea deocamdată a portului, spre a nu risca să se desfiinţeze ca entitate etnică.

Sunt destul de caracteristice satele care au populaţie ucraineană. Aici gospodăriile dau impresia improvizaţiei şi a unui lucru nestabil, — a ceva făcut pentru scurtă durată— spre deosebire de cele ale populaţiei româneşti care au temeinicia aşezărilor pentru totdeauna.

Faţă de Evrei, atitudinea sătenilor s'a manifestat în desele revolte interioare, ivite izolat, prin diferite sate şi

culminând cu cea din 1930. E semnificativ cum unele sate din județul Suceava, au reușit să elimine complet Evreii din miljocul lor. Pe alocuri însă influența locuitorilor din preajma munților, consumatori de alcool, favorizează comerțul evreesc.

Sub alt unghiu se pune problema Evreilor pentru orașul Suceava. Când din totalul locuitorilor mai mult de un sfert sunt Evrei, e de sine înțeles cât de atent trebue observată chestiunea aceasta pentru ca domeniile istorice, care aparțin unui veac de glorii, să-și păstreze intactă toată splendoarea ființei. Relicvele trecutului, care ne amintesc de mari epopei și biruinți sub cerul credinței creștine, trebue să rămână drept moștenire descendenților acestui trecut istoric, cu tot ce e legat de el: pământ sau credință.

Intre fenomenele de viață socială, cu o intensă participare a colectivității, care determină influențe reciproce între sate, unul din cele mai interesante este acel al hramurilor. Hramurile constitue minunate mijloace de întâlnire a sătenilor. Acest stil de vieață este caracteristic părților bucovinene. De multe ori hramurile au influențat locuitorii unui sat schimbându-i chiar felul lor de traiu. Incepând dela praznicele bisericești, când se făceau slujbe pentru ctitorii decedați, ele au trecut spre serbări anuale ale fiecărui sat, cu participarea satelor din împrejurimi. Astăzi ele se fac cu muzică și cântări numai pentru tineret. Sunt foarte multe întipărite în sufletul populației. In preajma unei asemenea serbări satul se gătește din toate punctele de vedere, pentru ca oaspeții să fie mulțumiți pe deplin. Tradiția în privința hramurilor e atât de puternică încât, dacă s'ar încerca oprirea unei asemenea serbări dintr'un sat s'ar produce de sigur o revoltă. Rolul acestor reuniri de fiecare an, prilejuesc atât bătrânilor cât mai ales tinerilor să se cunoască și să intre cu timpul în legături de rudenii.

In legătură cu problema educației populației rurale, întemeierea arcășiilor a avut un rol de mare însemnătate pentru satele sucevene. Aceste arcășii, luând naștere în timpuri de criză politică pentru Români, au devenit cu timpul cuiburi de creștere a tineretului într'o disciplină unitară. Aceste așezăminte culturale au determinat nașterea și altor societăți, având acelaș obiectiv de educație.

Deși în apropierea liniei ferate, Suceava a rămas într'o situație materială destul de mediocră și nici din punct de vedere urbanistic n'a avut o soartă mai bună. Centrul importantelor așezăminte mânăstirești, apoi ctitoriile voevozilor ca: bisericile din Reușeni, Pătrăuți, Sf. Ilie, etc., ar putea atrage afluența vizitarilor, cari ar determina o binefăcătoare influență materială pentru locuitori.

Totuși lipsurile resimțite se manifestă prin trecerea unei mari părți din populația satelor către plasamante în industria concentrată în județul Sucevei în principalele puncte de legătură cu drumul de fier. De altfel șoselele naționale, cum ar fi cea dela Suceava spre Ițcani—Siret—Cernăuți; apoi dela Suceava spre Burdujeni—Dorohoi, dela Suceava spre Liteni—Câmpulung, sunt artere de comunicație care ar putea determina desvoltarea transporturilor în special al lemnului dela munte, pentru aprovizionarea satelor și pentru export.

Puținele culturi de sfeclă concentrate împrejurul Ițcanilor nu poate schimba întru nimic situația materială generală a celorlalte sate, ai căror cultivatori rămân la tradiția porumbului și a cartofului. Deși temperatura e prielnică culturii cerealelor, lipsa accentuată a grâului și a secarei e un simptom că cultura plugăritului n'a ajuns la stadiul înaintat al țărilor apusene.

Considerând lipsa pădurilor în județ, suprafața cultivării arabile ar putea fi alta.

Dar pe lângă toate lipsurile, județul ca și orașul Suceava, reprezintă totuși pentru Bucovina echilibrul etnic și măsura stărilor sociale, care au suferit prea puține prefaceri în organicul lor, pentru a putea fi un punct îngrijorător sau tulbure, din întreaga asuprafață românească a Bucovinei.

Trăind din gloria unui trecut intrat și întărit prin tradiție, Suceava are încă un mare rol în echilibrul național.

Supusă mai puțin presiunilor altor nații, ea constitue rezervorul național în păstrarea etnicului, nealterat aici, în măsura altor ținuturi, a căror tradiție strict românească nu mai poate fi dovedită altfel decât cu acte și documente istorice.

Legătura omului cu pământul e prea trainică pentru a putea determina orientarea în masă a locuitorilor către alte orizonturi. *g. d.*

ECONOMIE

Județul S. este caracterizat prin intensa exploatare a pădurilor și printr'o activitate industrială remarcabilă.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 130.900 ha.

Suprafața arabilă este de 62.871 ha, adică 48,02% din suprafața județului și 0,21% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 2.730 ha, adică 4,34%, iar mica proprietate 60.141 ha, adică 95,66%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 42.906 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 16.446 ha, cu o producție de 234.156 chint. (prod. medie la ha 14,2 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Ovăzul ocupă 11.922 ha, cu o producție de 130.996 chint. (prod. medie la ha 10,9 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Grâul ocupă 5.700 ha, cu o producție de 59.449 chint. (prod. medie la ha 10,4 chint.), în valoare de 23 mil. lei.;

Orzul ocupă 4.581 ha, cu o producție de 53.113 chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Secara ocupă 4.141 ha, cu o producție de 50.680 chint. (prod. medie la ha 12,2 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Hrișca ocupă 115 ha, *măturile* 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.980 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 8.314 ha, cu o producție de 231.067 chint. fân (media la ha 27,7 chint),. în valoare de 31 mil. lei. *Lucerna* ocupă 618 ha, cu o producție de 20.726 chint. fân (media la ha 33,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei, și 50 chint. sămânță (media la ha 0,1 chint.).

Plantele alimentare ocupă 8.467 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 7.988 ha, cu o producție de 988.182 chint. (media la ha 123,7 chint.), în valoare de 124 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 18.843 chint., în valoare de 7 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producție de 166.143 chint., în valoare de 8 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.518 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 916 ha, cu o producție de 156.191 chint. (media la ha 170 5 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Cânepa* ocupă 465 ha, cu o producție de 4.159 chint. fuior (media la ha 8,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei, și 2.627 chint. sămânță (media la ha 5,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Inul ocupă 112 ha, cu o producție de 700 chint. fuior (media la ha 6,2 chint.), în valoare de peste 3 mil. lei și 542 chint. sămânță (media la ha 4,8 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Județul S. este singurul județ din țară, care n'are ogoare sterpe. Din suprafața totală a județului (130.900 ha), *fânețele naturale* ocupă 4.855 ha, cu o producție de 89.817 chint. (producția medie la ha. 18,5 chint.), în valoare de 10 mil. lei.

Pășunile ocupă 8.406 ha.

Pădurile ocupă 22.431 ha.

Livezile de pruni ocupă 367 ha.

Alți pomi fructiferi, 564 ha.

Caracteristică. In privința producției la hectar a cânepei și a inului (fuior) județul S. este în fruntea județelor țării.

Creșterea animalelor. In județul S. se găseau în anul 1935: cai 15.009, boi 29.633, oi 48.865, capre 365, porci 23.822, stupi sistematici 2.384, stupi primitivi 727.

Industrie: 2 mori sistematice (Suceava), 1 fabrică de zahăr (Ițcani), 1 de ulei vegetal (Ițcani), 1 de mezeluri, conserve etc. (Burdujeni), 1 de mezeluri (Suceva), 3 de spirt (Comănești, Mărăței, Teodorești), 1 de bere (Solca), 1 de culori de pământ (Suceava), 1 de amidon și dextrină (Stupca), 1 uzină de creozotat traverse C.F.R. (Aron Pumnul), 5 fabrici de tăbăcărie (2 la Suceava și câte una la Burdujeni, Ițcani și Ilișești), 9 de cherestea (3 la Solca, 2 la Arbore, 2 la Pârteștii-de-Jos, 1 la Botoșana și 1 la Mitocul-Dragomirnei), 2 de cuie de lemn (Ițcani) și 1 mină de sare (Cacica).

Cariere de nisip (la Burdujeni), pietriș la Burdujeni, Ițcani, Silistra), piatră calcară pentru construcții (la Bur-

BISERICA DIN PĂRHĂUȚI
Din « *România* », revista O.N.T.

dujeni), gips (la Prelipca), piatra calcară pentru fabricarea varului (la Prelipca).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Fabrica de zahăr « Iţcani », Iţcani (soc. 100, inv. 181), Fabrica de mezeluri, conserve etc. a Soc. « Uniunea Anglo-Română pentru industria de bacon », Burdujeni (soc. 12, inv. 15), Fabrica de ulei vegetal « Olivia », Iţcani (soc. 20, inv. 42), Fabrica de spirt Gabriel Pruncu, Mărăţei (inv. 5), Fabrica de amidon şi dextrină Ghideon Krismanovici, Stupca (inv. 6) şi Uzina de creozotat traverse C.F.R., Aron Pumnul (inv. 40).

Deasemenea menţionăm mina de sare C.A.M. din comuna Cacica.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI SUCEAVA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	1	1.660	933	218.082
Chimică	2	—	25	27	3.014
Pielărie	1	—	150	68	7.087
Lemnului	4	1	387	115	6.356
Total	14	2	2.222	1.143	234.539

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţul, mai mult local, constă din schimbul între produsele câmpiei (cereale, fructe, produse animale, etc.) şi cele ale regiunii muntoase (lemne de construcţie şi de foc, etc.).

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

A C T I V		P A S I V	
Disponibil	91.718	Fonduri	5.233.773
Plasamente	3.012.273	Angajamente	5.241.126
Imobilizări	7.147.749	Rezultate	—
Rezultate	223.159		
Total	10.474.899	Total	10.474.899

Cooperative de credit (bănci populare) 33, cu 3.664 membri şi cu un capital social vărsat de 5.298.595 lei. Imprumuturi acordate 22.482.803 lei (neconvertite 1.387.005 lei, convertite 6.042.132 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 15.053.666 lei). Depuneri spre fructificare 7.054.739 lei. Totalul bilanţului 24.580.972 lei.

Cooperative de producţie diversă 2, cu 294 membri şi cu un capital social vărsat de 390.595 lei. Valori imobilizate 127.481 lei. Totalul bilanţului 1.564.904 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 127 membri şi cu un capital social de 244.283 lei. Bilanţul încheiat 261.891 lei.

Cooperative de consum 8, cu 586 membri şi cu un capital social vărsat de 661.182 lei. Mărfuri generale în valoare de 425.870 lei. Bilanţul încheiat 1.312.319 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului S. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**6.670.669**
Venituri ordinare	*4.732.335*
Venituri extraordinare	*169.995*
Venituri speciale	*1.768.339*
Cheltueli	**8.030.402**
Cheltueli ordinare	*6.092.068*
Cheltueli extraordinare	*169.995*
Cheltueli speciale	*1.768.339*

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Drumuri. Judeţul S. este străbătut de o reţea de drumuri, în lungime totală de 497 km 795 m, împărţită astfel:

Drumuri naţionale 104 km 795 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 104 km 326 m, iar restul de 0,469 km (pavat şi pietruit) este întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 226 km 654 m, în întregime sub administraţia judeţului şi dintre care 218 km 951 m sunt pietruiţi.

Drumuri comunale 166 km 046 m.

Lungimea podurilor este de 2.348,10 m, repartizată astfel: poduri naţionale 823,85 m, judeţene 1.111,35 m şi comunale 412,90 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Vârful Câmpului–Suceava–Câmpulung* (Suceava—limita judeţului Câmpulung = 26 km).
2. *Fălticeni – Solca – Storojineţ.*
3. *Suceava – Siret – Cernăuţi.*
4. *Suceava – Botoşani.*

Cale ferată. Judeţul Suceava este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 55 km, din care 24 km linii principale simple şi 31 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Rapide şi accelerate: Bucureşti – Cernăuţi – Grigore Ghica Vodă. (Varşovia, Berlin, Praga, Moscova).

Accelerate: Dărmăneşti – Vatra Dornei.

Staţii importante. Dărmăneşti, Suceava, Burdujeni, Aron Pumnul.

Poştă, telegraf, telefon. *9 oficii P.T.T. de stat,* la Suceava, Bosancea, Burdujeni-Gară, Comăneşti, Dărmăneşti, Iacobeşti, Iţcanii-Gară, Solca şi Udeşti ; *5 oficii autorizate* la Arbore, Cacica, Ilişeşti, Mitocul-Dragomirnei şi Pătrăuţi-pe-Suceava ; şi *1 agenţie specială* (Burdujeni-Târg).

Oficii telefonice: Suceava, Solca, Bosancea, Burdujeni-Gară, Burdujeni-Târg, Cacica, Comăneşti, Iacobeşti, Ilişeşti, Iţcanii-Gară, Mitocul-Dragomirnei, Pătrăuţi-pe-Suceava, Udeşti.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Solca*, staţiune climatică, aşezată la aproximativ 500 m altitudine, adăpostită la nord de munţi împăduriţi. Climat subalpin, aer ozonizat. Staţiune frecventată de predispuşii la tuberculoză, anemici, debili. Băi indicate în anemii, reumatisme, boli de femei, boli nervoase. Stabiliment de hidroterapie, sanatoriu al Asigurărilor Sociale. Medic, farmacie, Oficiu P.T.T. 5 hoteluri, numeroase vile şi restaurante. La 12 km, gara Cacica (linia V. Dornei – Dărmăneşti).

Excursii şi plimbări în împrejurimi.

De vizitat Mânăstirea Dragomirnei dela Mitocul Dragomirnei şi bisericile vechi cum sunt cele din Suceava, Părhăuţi etc.

CULTURĂ

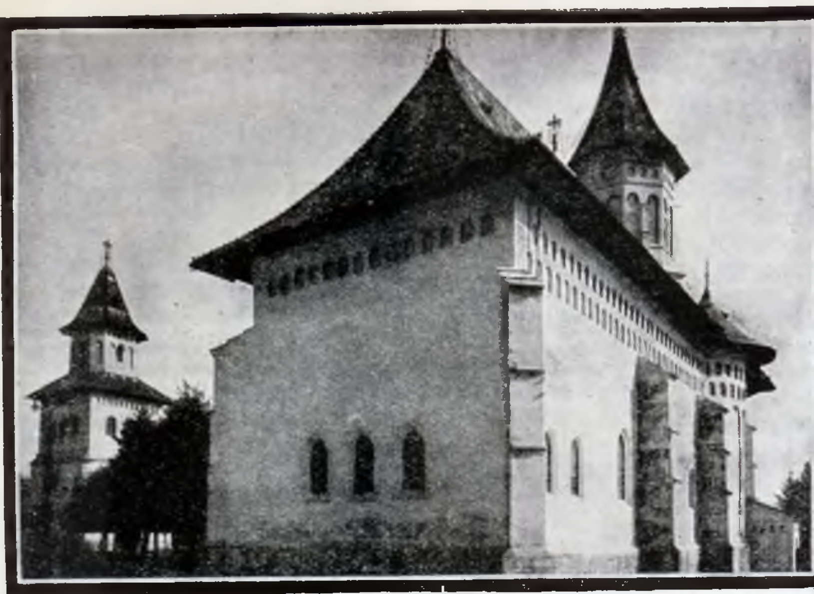
Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 96.849 locuitori din cari 66,8%, sunt ştiutori de carte. După sex proporţia este de 73,1%, bărbaţi ştiutori de carte şi 60,9% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,6	0,8
2. Primară	74,2	94,0
3. Secundară	17,2	3,7
4. Profesională	3,5	1,1
5. Universitară	3,1	0,3
6. Alte şcoli superioare	0,4	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului S. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.490 locuitori (2.258 mediu urban şi 29.232 mediu rural).

Şcoli secundare: 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 şcoală inferioară de agricultură şi 1 gimnaziu profesional de fete, toate în oraşul Suceava.

SUCEAVA

BISERICA SF. IOAN-NOU

MĂNĂSTIREA DRAGOMIRNA

MĂNĂSTIREA ARBORA

MĂNĂSTIREA
SF. ILIE (SUCEAVA)

MĂNĂSTIREA SF. DUMITRU

Foto arh. Petit

Şcoli primare 84, din care 80 rurale şi 4 urbane (83 şcoli de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 21.045 elevi (1.506 mediu urban şi 19.539 mediu rural) şi cu 395 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 5, din care 2 rurale şi 3 urbane (4 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 335 copii (240 mediu urban şi 95 mediu rural) şi cu 6 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în Solca, Arbore, Bosancea, Comăneşti, Danila, Luizii-Humorului, Părhăuţi, Slobozia-Pruncului şi Soloneţ.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţul S. 53 cămine culturale, 3 societăţi muzicale şi 12 biblioteci, adică în total 68 organizaţii culturale, dintre care, 32 au personalitate juridică.

Societatea « *Arcaşul* » are organizaţii în: Părhăuţi, Stupca, Ilişeşti, Pătrăuţi-pe-Suceava, Bosancea, Pârteştii-de-Jos, Mihoveni, Răuseni, Arbore şi Buninţi şi Bălăceana.

Instituţii culturale în oraşul Suceava: Muzeul oraşului, Casa Naţională (cu bibliotecă), Liga Culturală, Ateneul Român, Soc. « Şcoala Română », Reuniunea învăţătorimii române, Soc. Clerului « Mitropolitul Silvestru », Soc. creştină germană poporală, Cercul militar, Clubul intelectualilor, Clubul român, Insoţirea orăşenilor români, Asociaţia culturală a meseriaşilor, Soc. « Unirea Romăncuţelor », Soc. corală şi muzicală, « Ciprian Porumbescu », câteva societăţi culturale evreeşti, 1 club de tir, 1 club de vânătoare, 5 asociaţii sportive, 2 cinematografe.

In oraşul Solca: Soc. culturală « Clubul Român », Soc. culturală « Sentinela Poporului », Liga poporală catolică germană, 1 club de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor 80,0% sunt ortodocşi şi 1,3% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 67 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 11 romano-catolice, 5 evanghelice, 4 armeano-ortodoxe, 1 lipoveană şi 8 sinagogi.

Mânăstirile ortodoxe « Sf. Ion Nou » (la Suceava), şi « Dragomirna »

Mânăstirile armeneşti « Hadehgadar » şi «Zamca », ambele la Suceava.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe (Arbore şi Suceava).

Judeţul se află în jurisdicţia Arhiepiscopiei ortodoxe a Cernăuţilor (Mitropolia Bucovinei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului S. este oraşul Suceava. Judeţul are 2 oraşe *(Suceava* şi *Solca)* şi 68 sate împărţite astfel:

I. Plasa Arbore	15 sate
II. Plasa Bosancea	36 sate
III. Plasa Ilişeşti	17 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Suceava, cu o secţiune, 10 magistraţi, 1 prim-procuror şi un procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Cernăuţi.

2 judecătorii, la Suceava şi Solca, cu un total de 8 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Suceava şi Burdujeni.

Dispensare de stat în Solca, Ilişeşti, Măzănăeşti, Bosancea, Dărmăneşti, Cacica.

Sanatoriul particular « Dr. Silvestru Strugariu », Dispensarul Casei Asigurărilor Sociale şi Dispensarul Soc. « Principele Mircea » la Suceava.

Serviciul sanitar judeţean şi serviciile sanitare ale oraşelor Suceava şi Solca.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Rădăuţi are un oficiu la Suceava şi servicii medicale la Suceava, Solca, Iţcani şi Cacica, cu un total de 4 medici.

In oraşul Suceava, mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Soc « Principele Mircea », Soc. « Doamnele Române », Soc. creştină pentru sprijinirea bolnavilor, Asociaţia pentru sprijinirea comercianţilor şi meseriaşilor bolnavi, Soc. « Unirea Romăncuţelor », Soc. « Insoţirea orăşenilor », Soc. de cumpătare « Trezvia », Soc. de ajutor a meseriaşılor şi 3 societăţi evreeşti de asistenţa bolnavilor.

Soc. de binefacere şi ajutor din Burdujeni.

Asociaţia pentru protecţia animalelor din Suceava şi soc. de asigurare contra mortalităţii animalelor « Unirea » din Bosancea.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Suceava, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Solca, comună urbană, situată la 46 km de reşedinţa judeţului, 78 km de Cernăuţi şi 468 km de Bucureşti. Staţiune balneo-climatică. Staţia c.f. cea mai apropiată — Cacica (la 12 km), pe linia Dărmăneşti – Vatra-Dornei. Are o biserică zidită la 1630.

Populaţie 2.990 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Comerţ redus de produse animale.

1 fabrică de bere, 3 fabrici de cherestea, câteva ateliere de tâmplărie, curelărie, etc.

Banca populară « Ajutorul » şi Banca germană « Reifeisenkasse ».

1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică şi 1 sinagogă.

2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.

Căminul cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol », Soc. culturală « Clubul Român », Soc. culturală « Sentinela Poporului », Liga poporală catolică germană şi un club de vânătoare.

Primărie, Judecătorie de ocol, Percepţie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Ocol silvic, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic

1 dispensar de stat şi o organizaţie medicală a Casei Asigurărilor Sociale.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL SUCEAVA

A) **Oraşe**

1. Suceava (capitala judeţului).
2. Solca

B) **Sate**

I. PLASA ARBORE

1. Arbore
2. Botoşana
3. Cacica
4. Cajvana
5. Clit
6. Comăneşti
7. Dealul-Ederii
8. Iaslovăţ
9. Luizii-Humorului
10. Pârteştii-de-Jos
11. Pârteştii-de-Sus
12. Poeni-pe-Solca
13. Soloneţ
14. Soloneţul-Nou
15. Teodoreşti

II. PLASA BOSANCEA

1. Adâncata
2. Bosancea
3. Buninţi
4. Burdujeni
5. Călineştii-Cuparencu
6. Călineştii-Ienache
7. Chilişeni
8. Danila
9. Dărmăneşti
10. Găureni
11. Gura-Solcii
12. Iacobeşti
13. Ipoteşti
14. Iţcanii-Gară
15. Iţcanii-Noui
16. Lipoveni
17. Lisaura
18. Mărăţei
19. Mihoveni
20. Mitoc
21. Mitocaş
22. Mitocul-Dragomirnei
23. Moara-Nică
24. Pătrăuţi-pe-Suceava
25. Plăvălar
26. Poeni-pe-Succava
27. Răuseni
28. Româneşti
29. Ruşii-Mănăstioarei
30. Securiceni
31. Sf. Ilie
32. Slobozia-Pruncului
33. Şcheia
34. Şerbăuţi
35. Tişăuţi
36. Udeşti

III. PLASA ILIŞEŞTI

1. Baiaşeşti
2. Bălăceana
3. Berchişeşti
4. Braşca
5. Brăeşti
6. Corlata
7. Costâna
8. Drăgoeşti
9. Ilişeşti
10. Liteni
11. Lucăceşti
12. Măzănăeşti
13. Părhăuţi
14. Stroeşti
15. Stupca
16. Vorniceni
17. Zăhăreşti

JUDEȚUL TÂRNAVA-MARE

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior albastru, despicat, având în primul cartier un braț, de argint, ținând o ramură de viță de vie, verde, cu 4 struguri de aur (reprezintă regiunea de podgorii); în al doilea cartier, o poartă de cetate, de argint, cu trei turnuri mici, crenelate, iar la intrarea ei un leu de aur, spre dreapta, cu coroana murală pe cap și ținând cu labele anterioare o lancie de aur (reprezintă stema orașului Sighișoara). Câmpul inferior, roșu, cu o fascie de argint (reprezentând râul Târnava-Mare).
Este stema veche rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-M. este așezat în mijlocul Transilvaniei, pe apa cu același nume și este străbătut de marele drum internațional care vine din spre Europa centrală și trece către Marea Neagră.
Suprafața: 2.836 km².
Infățișarea pământului. Relieful e un podiș cu spinarea netedă sau ușor ondulată de obârșiile văilor bătrâne. El se ridică în S. județului la peste 700 m și scade către V. și către N. Valea foarte largă, cu terase evidente, a Târnavei-Mari, taie un culuar de direcție E.-V. prin massa podișului, iar numeroșii afluenți, de obiceiu scurți, ai acesteia, i-au fragmentat marginele în tot atâtea picioare de deal. Astfel, schematic, relieful acestui ținut se reduce la două culmi paralele, pe dreapta și pe stânga Târnavei-Mari, desfăcute spre valea acesteia în culmi scurte orientate aproape perpendicular pe axa văii principale.
Climă și ape. Clima este, ca în întreg Ardealul, aspră (media temperaturii iernii între —5° și +5°, iar a verii între 18° și 20°) și destul de umedă (600—700 mm precipitațiuni anual).
Apele principale sunt Târnava-Mare și cursul superior al Râului Părului.
Vegetație. Culmile dealurilor înalte și spinarea podișului sunt acoperite de întinse făgeturi, care formează esența principală a județului. In partea sudică însă, pe povârnișurile expuse către S, predomină stejarul. Ca pretutindeni, văile și terasele inferioare sunt în cea mai mare parte despădurite.
Bogății minerale. Județul T.-M. face parte din aria gazului metan, care se întinde aproape peste tot basinul Transilvaniei. El se și extrage din partea vestică a județului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T.-M. a luat ființă ca ținut administrativ la 1877, dela unirea vechilor «scaune» săsești dela Cohalm, Mediaș, Sighișoara și Cincul-Mare. Sunt, se pare, întâile așezări ale sașilor în Transilvania.
Tradiția pune construcția cetăților lor, — care le imprimă și azi un puternic caracter medieval — în sec. XII sau XIII.
In tot cazul, la 1323, regele Carol Robert asaltează cetatea dela Rupea — Cohalm — refugiu al sașilor cari nu voiau să-l recunoască principe al Transilvaniei.
Sighișoara, capitala județului, desvoltată în umbra puternicelor ziduri ale cetății, pe o înălțime care domină regiunea, a fost, încă din sec. XV, centrul «universității» saxone.
Aci a stat între 1431—1435, așteptând o întâmplare prielnică, spre a se ridica în scaun, Vlad Dracul, investit în 1431 de împăratul Sigismund ca domn al Țării Românești.
Aci, la Sighișoara unde se așezase cu obligația de a apăra marginea dinspre Țara Românească — Vlad Dracul a bătut monete pe care le-a impus în Brașov și Sibiu — regiune a suzeranității sale.
La Mediaș, în cuprinsul județului, a fost prins și ucis, în 1534, de soldații lui Petru Rareș aliați cu nobilii transilvani, Aloisio Gritti, — italianul impus de Soliman Magnificul ca voevod și «crai» peste Ardeal.
La Mediaș, în Ianuarie 1919, poporul săsesc a declarat solemn adesiunea sa la marele act al Unirii.
Monumente istorice. *Cetatea Sighișoarei*, a cărei construcție datează probabil din sec. XIII. Zidurile sale au o lungime de 930 m. Turnul Porții sau al Orologiului — cel mai înalt turn al cetății — Turnul Giuvaergiilor, Turnul Fumarilor, ruinele triplei centure de ziduri, impun și azi

RUINELE CETĂŢII DIN RUPEA

Foto Fischer

Sighişoarei un pronunţat caracter medieval, de « Nürnberg saxon », cum s'a şi spus.

Biserica evanghelico-luterană din cuprinsul cetăţii Sighişoarei, frumoasă şi înaltă, arhitectură gotică din sec. XIV. Frescele primitive se pot descoperi uşor sub straturile de var alb ale păreţilor.

Biserica ortodoxă, din Sighişoara înălţată în 1796.

Cetatea din Rupea-Cohalm, construită de saşi în sec. XIII, compusă din trei zone — cetatea de jos, de mijloc şi de sus — fiecare înconjurată de puternice ziduri.

Biserica evanghelico-luterană din Rupea-Cohalm, înălţată la 1488.

Cetatea Mediaşului cu puternice donjoane.

Biserica evanghelico-luterană din Mediaş construcţie din 1640 pe locul unei biserici medievale.

Biserica-cetate din Homorod cu ziduri de apărare construită de către Saxoni în sec. XV.

Biserica-cetate din Biertan construită la 1514—1524. Este situată pe un deal înalt şi înconjurată de un zid triplu de apărare. Dela 1572 până la 1867 a servit ca reşedinţă episcopului protestant al germanilor din Transilvania. Are un retablu vechi şi fresce cu totul remarcabile.

Biserica-cetate din Vorumloc cu ziduri de apărare construită la începutul sec. XVI.

Biserica-cetate din Meşindorf cu ziduri de apărare construită la sfârşitul sec. XV.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul T.-M. numără 148.798 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	148.798	73.221	75.577
Total urban	28.645	13.846	14.799
1. Oraşul Sighişoara	13.096	6.104	6.992
2. Oraşul Mediaş	15.549	7.742	7.807
Total rural	120.153	59.375	60.778
1. Plasa Agniţa	24.415	12.137	12.278
2. Plasa Mediaş	36.024	17.825	18.199
3. Plasa Rupea	30.611	15.147	15.464
4. Plasa Sighişoara	29.103	14.266	14.837

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	148.798	30—49 ani	33.741
		50—69 ani	20.456
0—9 ani	38.001	70 ani şi peste	5.904
10—29 ani	50.038	Vârstă nedeclarată	658

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T.-M. conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936 sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.028	2.607	1.421	27,4	17,7	9,7
1931	149.608	4.233	2.612	1.621	28,3	17,5	10,8
1932	150.983	4.172	2.753	1.419	27,6	18,2	9,4
1933	125.510	4.038	2.384	1.654	26,5	15,6	10,9
1934	153.972	3.784	2.639	1.145	24,6	17,1	7,5
1935	155.073	3.915	2.648	1.267	25,2	17,1	8,1
1936	156.528	4.059	2.582	1.477	25,9	16,5	9,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului T.-M. a fost de 158.002 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 148.798 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 9.204 locuitori în timp de şease ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 6,2%.

ÎNFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Relieful judeţului este deluros, brăzdat din loc în loc de văi adânci cu lunci largi, bogate în pământ roditor, între care locul întâiu îl ocupă valea Târnavei-Mari. Solul depozitelor aluviale bogat în materii hrănitoare, a atras populaţia în aceste zone, unde întâlnim satele cele mai mari şi mai bine înstărite. Vegetaţia ierboasă de pe coastele şi culmile dealurilor, ca şi din anumite regiuni din lunci, a contribuit în mare măsură la îndeletnicirea populaţiei cu creşterea animalelor domestice.

Alături de păşune suprafeţe întinse de pe teritoriul judeţului sunt acoperite cu păduri, în stânga Târnavei, de fag, iar în dreapta de stejar.

Saşii au fost aduşi aici de către regii Ungariei dându-li-se rolul de grăniceri, şi un însemnat număr de privilegii. Nouii veniţi au ocupat partea de miazăzi a Ardealului, întinzându-se dela Orăştie până la Baraolt. Saşii cu timpul au cuprins apoi toată valea Târnavei-Mari trecând sub forma de sate izolate — până în basinul Târnavei-Mici.

Dela noi au împrumutat nouii veniţi atâtea din formele de viaţă şi organizaţie politică. Dovada vechimii noastre şi stăpânirii pământului dintre Târnave înainte de Unguri şi Saşi, este însă şi numirea acestor ape. Numele vechiu românesc Târnava (dela târn = mărăcine), a fost tradus de Unguri în Küküllö iar Saşii l-au transformat în Kokel.

Nouii grăniceri aşezaţi aici de regalitatea ungurească, erau datori în schimbul privilegiilor primite să apere hotarele ţării, să-i dea regelui în caz de război înlăuntrul ţării 500 ostaşi, când ar avea de luptat peste hotare şi armata era condusă de rege numărul rămânea acelaş, când însă în fruntea oştilor se afla numai un trimis al regelui, cifra soldaţilor saşi era de 100. Un fapt nu poate fi trecut cu vederea, anume: Saşii în ce priveşte conducerea satului şi ţinutului primesc organizaţia locală a populaţiei autochtone româneşti. Ghereb-ul lor, are atribuţiile cnezilor români, nu ale grafului german, iar împărţirea teritoriului săsesc în scaune de judecată (Stühle) nu se întâlneşte nicăiri la germanii din Apus. Ea e o instituţie a scaunelor de juzi sau de judeci ale Românilor.

Elementul unguresc pe teritoriul judeţului s'a coborît din spre Harghita, urmând cursul Târnavei-Mari. Aceste infiltrări de populaţie lămuresc aspectul etnic al judeţului, ca şi atâtea din formele de viaţă rurală, economică, industrială şi comercială.

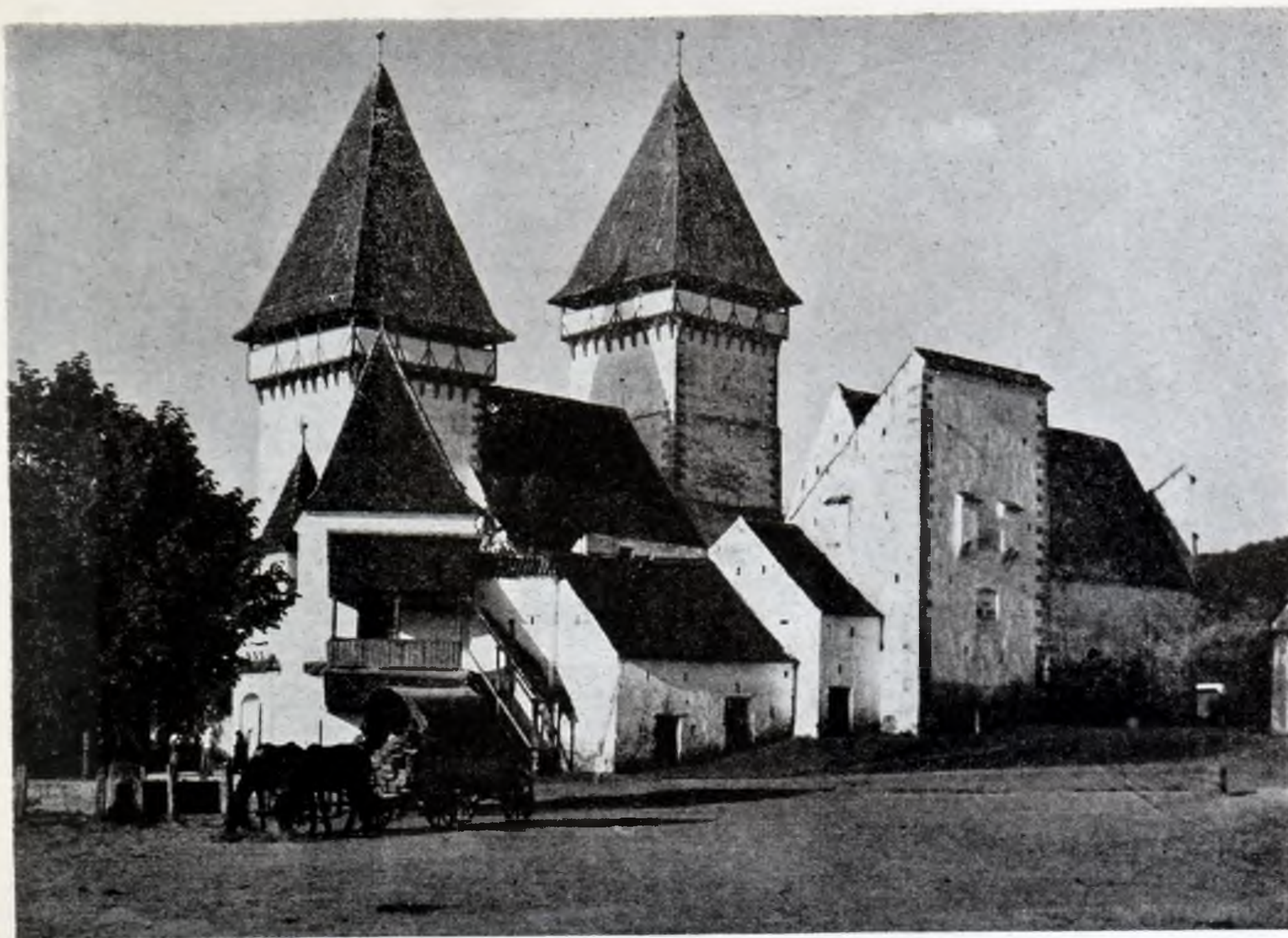
Satul românesc pe teritoriul judeţului păstrează aceleaşi străvechi forme şi aspect, întâlnite peste tot întinsul podişului ardelean în văile Târnavelor şi Mureşului. Traiul în apropiere de Unguri şi mai ales de Saşi, a schimbat ici colo anumite variante ale satului românesc.

Ţăranul nostru şi-a însuşit modul de construcţie a locuinţei, alinierea străzilor, plantaţiile din lungul drumului, fântânile din mijlocul satului, largi jghiaburi pentru adăpatul animalelor, după chipul satelor săseşti.

Casa românească este peste tot aceeaşi, cu tindă, cameră de locuit şi cămară. Materialul întrebuinţat era lemnul, nuielele bulgărite, şi paiele pentru acoperiş. Azi predomină ţigla şi cărămida. Casa ţărănească din judeţ este generalizată peste tot cuprinsul Ardealului locuit de români, cu mici variante. Ea pare să fi fost străvechea formă de adăpost a neamului nostru păstrată cu atâtea din aspectele ei multiseculare până azi. Tinda e locuinţa de vară a ţăranului.

Gospodăriile româneşti au fost puternic influenţate în multe părţi de satul săsesc. Au luat şi satele noastre obiceiul de a-şi aşeza casele — nu departe de stradă în interiorul intravilanului — în linia uliţei cu frontul spre stradă cu inscripţii vestind numele proprietarului şi anul clădirii, cu ferestre largi şi cu porţi multe.

Satul săsesc pe teritoriul judeţului prezintă aspectul aşezărilor rurale compacte, evoluând unele din ele spre faza

BISERICA-CETATE DIN DEALUL FRUMOS *Foto Fischer*

de târg. Caracteristicile și înfățișarea satului săsesc sunt legate de originea locuitorilor din apusul Europei, apoi de condițiile istorice în care au fost așezați în mijlocul Românilor din Ardeal. Colonizați în calitate de « hospites » au primit dela regalitatea ungurească, terenurile agricole cele mai bune, fiind considerați ca o populație liberă, scutită de sarcini și obligații fiscale. Aceste considerații au determinat desvoltarea în mijlocul Sașilor a unei agriculturi model și de altă parte aici n'a putut lua ființă în evul mediu marea proprietate, fiecare își păstra proprietatea lui neschimbată, nu s'a putut crea o clasă de mari latifundiari.

Pentru nevoile comunității satului, pe lângă proprietatea individuală, așezările săsești și-au creat așa zisa proprietate publică, mai ales atunci când era vorba de pășune și pădure. Țăranul sas vreme de secole a găsit în această proprietate publică o puternică rezervă, care l-a ajutat la creșterea rațională a animalelor și la introducerea raselor alese bovine în Ardeal.

Acest trecut istoric împreună cu raporturile dintre proprietatea pământului săsesc « Fundus regius » și cea ale altor naționalități din Ardeal, lămurește caracterul agricol al satelor săsești unde lucrarea pământului se face intensiv și rațional.

Pe când în țările din apusul Europei în tot evul mediu exista proprietatea mare stăpânită de regi și nobilime, cărora țăranii erau datori să le muncească gratuit, instituindu-se pentru ei sistemul iobăgiei, pe atunci în Ardeal pe pământul Sașilor s'a desvoltat o țărănime liberă, în mijlocul căreia nu existau stăpâni și nobili.

Satul săsesc a format o comunitate bisericească și administrativă solidă. Separatismul și conservatorismul acestui neam, a creat aspectul satului și casei săsești. Casele aici sunt așezate perpendicular, în lungul « uliței mari » în dreapta și în stânga ei. In mijloc s'a ridicat biserica, școala și alte edificii publice. Intravilanele au toate aproape aceeași întindere. Cu timpul înmulțindu-se populația, în continuare, uliței mari i-au adăugat alta sau altele paralele cu ea « ulița din dos ». Materialul de construcție folosit de Sași a fost, veacuri întregi, lemnul și pământul. Odată cu veacul XVIII s'a introdus însă mai mult cărămida, folosită până și la grajduri, șuri și cotețe, zidul din fața casei etc.

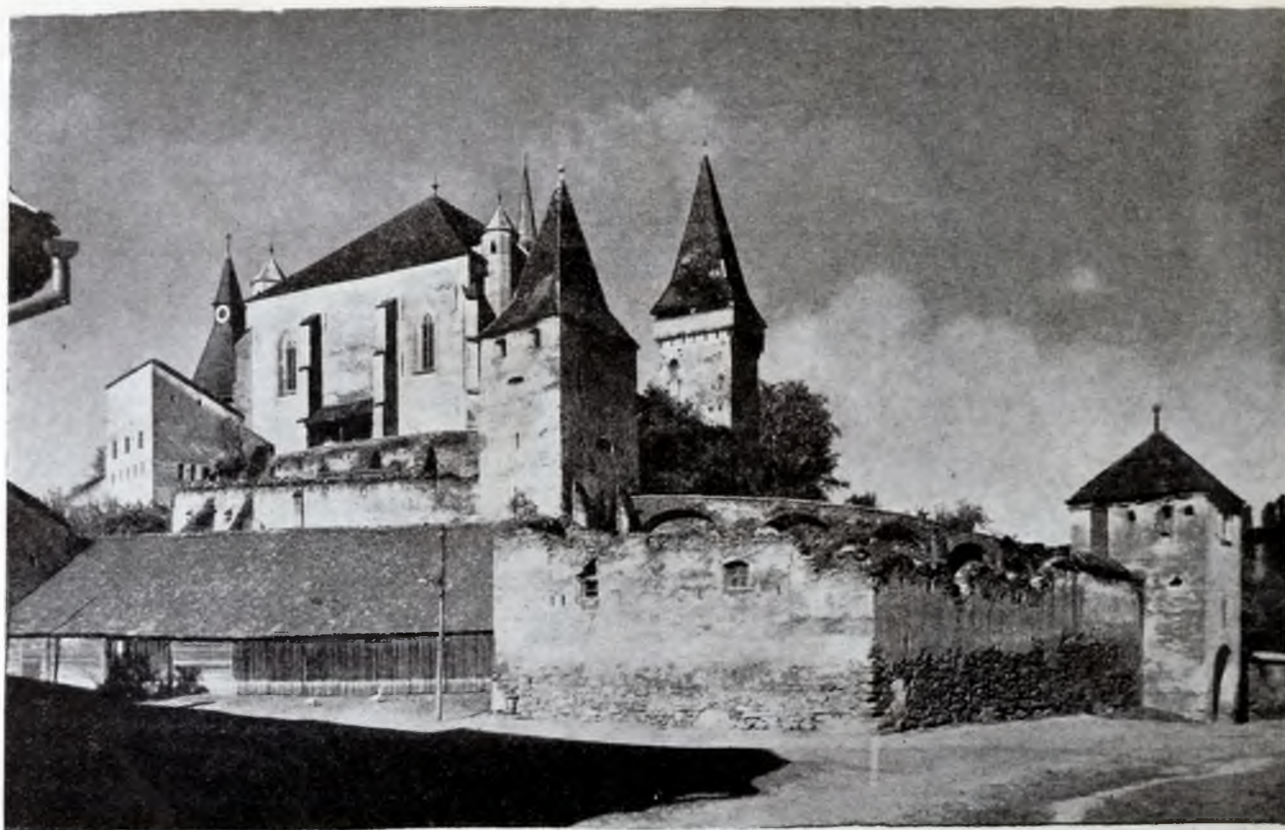
O caracteristică impresionantă a satului este biserica împrejmuită cu ziduri și contraforturi puternice, așa numitul « burg al bisericii ». Aceste întărituri au adăpostit în mijlocul lor populația satului în vremuri de restriște, atunci când era atacată de Cumani, Tătari sau de Turci, ori de oștile Moldovene și Muntene, intrate în Ardeal pentru a păzi posesiunile domnilor noștri din această provincie, ori pentru a pedepsi pe nesupușii Sași sau Unguri.

Indeletnicirile populației județului sunt agricultura, viticultura, și creșterea rațională a animalelor. După războiu s'a pus un deosebit preț pe însămânțarea plantelor industriale și mai ales pe cultivarea animalelor de rase alese. Vitele cornute cele mai căutate și cu prețul cel mai bun sunt cele de rasa Siementhal.

Târgurile dela Mediaș sunt vestite, o pereche de animale îngrășate ori de reproducție trecând peste suma de lei 100.000.

Podgoriile în lungul Târnavei-Mari încep dela Blaj, înpânzind dealurile din dreapta apei până la Sighișora. Vițele cele mai de soiu dau vinuri alese, Românii luându-se la întrecere cu Sașii în plantarea și cultivarea lor.

Spiritul de gospodărie și tovărășie al Sașilor i-a îndemnat după războiu să-și strângă tot mai mult rândurile. Pentru organizarea cât mai rațională a agriculturii și pentru valorificarea cerealelor în condiții cât mai favorabile, s'a înjghebat « Asociația agricolă săsească ardeleană ». Meritul ei mare este că a dat o puternică desvoltare agriculturii raționale. Tineretul săsesc ca să poată lua știre despre toate inovațiile și metodele de lucru în acest ram de activitate, au fost chemați să asculte cursurile școalei de agricultură dela Mediaș, unde băieții și fetele satelor primesc o învățătură temeinică teoretică și practică. Alături și după pilda Sașilor, cultivă și Românii plante industriale, de

BISERICA-CETATE DIN BIERTAN *Foto Fischer*

nutreţ şi oleaginoase, folosind seminţe selecţionate care dau cantitativ o mare producţie şi de calitate aleasă.

Industria judeţului e legată de două centre importante: Sighişoara, dar mai ales Mediaşul. Zăcămintele de gaz metan din Podişul Ardelean îşi întind domurile lor până în preajma acestui centru, dând uzinelor şi fabricilor un combustibil ideal, eftin şi în mari cantităţi. Materiile prime necesare atâtor ramuri de industrie mare se găsesc cu prisosinţă în satele din apropierea acestui centru. Cerealele, pieile de animale, lemnul, nisipurile, argilele, animalele îngrăşate au contribuit considerabil la desvoltarea industrială a Mediaşului. Direcţiunea gazului metan aici îşi are sediul central pentru întreaga Transilvanie.

Fabrici de sticlă, olărie smălţuită, conserve, textile, materiale de clădit, etc., dau oraşului un aspect de vastă uzină. Ramurile de industrie din Sighişoara sunt mai puţin desvoltate, aici s'au păstrat până azi mai mult micile ateliere pentru prelucrarea materiilor prime.

Portul din judeţ variază puţin faţă de cel al Românilor dintre Mureş şi Târnave. Bărbaţii poartă cămaşă, cioareci, şerpar, pălărie de păr cu borduri mici şi peste pieptar o haină de lână în timpul iernii, iar pe unele locuri cojocul. Capul femeilor este învelit cu o maramă, iia cusută cu alesături, şorţul şi cătrinţa au fost înlocuite tot mai mult cu rochia de stofă furnizată de fabrică. Fabrica cu produsele ei eftine şi multe a biruit aproape peste tot ţesăturile realizate cu atâta migală în casă de femeia română.

Acelaş fenomen se observă şi la Saşi, aproape întreaga lor îmbrăcăminte e confecţionată numai din produsele fabricilor textile. Cât de ales era, pe lângă cel de azi vechiul port de sărbătoare săsesc! Bărbaţii purtau pălărie, cămaşă albă scoasă peste pantaloni, cu mijlocul încins cu şerpar. Pantalonii erau strânşi pe picior, încălţat totdeauna în cisme. Peste cămaşă se purta o vestă ori haină. Haina de podoabă sărbătorească din timpul verii era apoi « dolmanul » o zeghe de lână, închisă, tăiată pe corp şi împodobită la guler şi mâneci cu benzi roşii. Iarna la biserică se purta blana cusută cu multe broderii. Altă haină bărbătească mai era cojocul îmblănit şi închenărat la guler şi pe marginea de jur împrejur cu blană neagră.

Femeile poartă capul acoperit, corpul învelit cu rochia de stofă, mai bogat împodobită ori mai simplă, după ziua de lucru sau de sărbătoare şi după buna starea materială a gospodinei. Mai de mult femeile purtau şi zeghea. Tinerele fete confirmate (împărtăşite după cultul evanghelic-luteran) purtau pe cap un potcap de catifea de care atârnau panglici de diferite culori.

Potcapul acesta a fost la început o legătură ceva mai mare, făcută să ţină părul copilelor la un loc. Cu vremea legătura s'a mărit, s'a înălţat şi s'a scrobit iar panglicile s'au coborît până la poalele rochii. Peste rochia încreţită se mai poartă câte un pieptar albastru sau roşu. Portul acesta se întâlneşte tot mai rar astăzi. Fiind costisitor şi mai greu de procurat, a fost înlocuit aproape peste tot cu îmbrăcămintea confecţionată după moda orăşănească.

Portul populaţiei din satele ungureşti este influenţat de cel al Săcuilor din preajma Architei, fără să prezinte un aspect deosebit.

Capitala judeţului, Sighişoara, este unul din cele mai vechi oraşe « burguri » ale Saşilor din Ardeal. Vechiul loc de reşedinţă al scaunului cu acelaşi nume, a avut un mare rol în desvoltarea economică şi comercială a satelor din jur. Meseriaşii şi industriaşii erau organizaţi în bresle unde elementul românesc n'a putut niciodată pătrunde. Chiar faţă de tendinţele de desnaţionalizare şi infiltrare ungurească manifestate în a doua jumătate a veacului XIX-lea. Saşii din Sighişoara, au arătat o atitudine de rigid exclusivism.

Populaţia judeţului a trecut după răsboiu prin mari prefaceri sociale. Reforma agrară a pus şi pe ţăranul nostru pe acelaşi picior de egalitate cu ţăranul sas şi ungur, în ce priveşte stăpânirea micii proprietăţi. Activitatea economică desvoltată de aceste minorităţi, agricultura intensivă, viticultura, creşterea raţională a animalelor domestice, a slujit de pildă vie şi neamului nostru care s'a dovedit aproape tot aşa de bun gospodar şi priceput în lucrarea pământului, ca şi sasul şi ungurul, după ce s'a văzut împroprietărit.

Invăţământul românesc teoretic şi practic a început să-şi dea roadele de mult aşteptate. Citadelele conservatorismului economic săsesc, au fost asaltate şi de elementul românesc, care a început a pătrunde între zidurile lor. E adevărat, începuturile sunt încă modeste, deoarece un trecut cu tradiţii seculare nu pot fi schimbate în câţiva ani, totuşi micii industriaşi, meseriaşi şi negustori români, păşesc cu îndrăsneală în lupta întreprinsă pentru stăpânirea ora-

BISERICA-CETATE DIN VISCRI

Din « *România* », revista O.N.T.

Foto Fischer

șelor. Ei vor alcătui cu vremea acea clasă mijlocie a burgheziei noastre care ne lipsește azi în așa de mare măsură și fără de care centrele urbane de pe teritoriul țării vor rămânea tot atâtea insule străine, împlântate în massa blocului românesc.

Dintre bărbații de seamă ai județului, scriitori, literați, artiști și oameni politici cari au luptat cu scrisul și fapta la luminarea și desrobirea neamului nostru de pe aceste meleaguri, vom aminti doar figura luminoasă a lui Axente Sever. Născut în Frâua, după frumoase studii făcute la Sibiu și la Blaj, ia parte activă la mișcarea revoluționară din 1848. Luptă cu vitejie în calitate de prefect al Românilor, răsbind alături de tovarășii lui în Munții Apuseni, armatele dușmanilor Unguri. După revoluție a continuat lupta cu alte arme cerând în scris și graiu viu drepturile legitime ce se cuveneau Românilor din Ardeal. Nu i-a fost dat să-și vadă împlinit visul desrobirii neamului său, pentru mântuirea căruia a luptat până la capătul zilelor. Osemintele gloriosului tribun se odihnesc azi în modestul cimitir al bisericii unite din Blaj, alături de marii patrioți: Timoteiu Cipariu și Ioan Micu Moldovan, acesta din urmă prieten neclintit al prefectului Axente.

In județul T. M. s'au născut și Ion Ursu, istoricul lui Ștefan cel Mare, și profesorul universitar Ion Popescu, ambii foști membri ai Academiei Române; Aron Pumnul, profesorul lui Mihail Eminescu, ca și criticul Ilarie Chendi.

ș. m.

ECONOMIE

Județul T.-M. excelează în creșterea bovinelor de rasă pură (Simenthal). Acestea, din cauza condițiunilor geografice s'au aclimatat complet, constituind cel mai însemnat izvor de venit al locuitorilor.

Viticultura se practică intens. Se produc aci vinuri de calitate superioară, cunoscute sub numele de « vinuri de Târnave ».

Industria a luat o mare desvoltare, grație gazului metan care alimentează întreprinderile industriale din Mediaș și Sighișoara.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 283.600 ha. Suprafața arabilă este de 90.558 ha, adică 31,93% din suprafața județului și 0,3% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 1.278 ha, adică 1,41%, iar mica proprietate 89.280 ha, adică 98,59%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 60.757 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 27.375 ha, cu o producție de 443.310 chint. (prod. medie la ha 16,2 chint.), în valoare de 104 mil. lei.

Grâul ocupă 19.719 ha, cu o producție de 217.369 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 86 mil. lei.

Ovăzul ocupă 9.283 ha, cu o producție de 106.909,chint. (prod. medie la ha 11,5 chint.), în valoare de 32 mil. lei.

Orzul ocupă 3.957 ha, cu o producție de 51.967 chint. (prod. medie la ha 13,1 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Secara ocupă 411 ha; *meiul* 12 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 12.625 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 6.167 ha, cu o producție de 259.729 chint. fân (media la ha 42,1 chint.), în valoare de 35 mil. lei și 1.000 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.), *Lucer a* ocupă 2.353 ha. cu o producție de 113.686 chint. fân (media la ha 48,3 chint.), în valoare de 15 mil. lei și 500 chint, sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 1.169 ha cu o producție de 240.973 chint. (media la ha 206,1 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.286 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 4.372 ha, cu o producție de 620.421 chint. (media la ha 141,9 chint.), în valoare de 78 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 20.459 chint., în valoare de 7 mil. lei, iar *dovlecii printre porumb* dau o producție de 202.460 chint., în valoare de 10 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 951 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 606 ha, cu o producție de 3.527 chint., fuior (media la ha 5,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei și 2.661 chint. sămânță (media la ha 4,3 chint.), în valoare de 1 milion lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 220 ha, cu o producție de 44.981 chint. (media la ha 204,4 chint.), în valoare de peste 2 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (283.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.939 ha.

Fânețele naturale ocupă 39.745 ha, cu o producție de 1.192.350 chint. (prod. medie la ha 30 chint.), în valoare de 131 mil. lei.

Pășunile ocupă 43.800 ha.

Pădurile ocupă 93.635 ha.

Livezile de pruni ocupă 576 ha.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.439 ha.

Vița de vie ocupă 2.715 ha (din care viile pe rod 1.762 ha și viile, care nu sunt pe rod, 953 ha), cu o producție de 86.546 hl (prod. medie la ha 49,1 hl), în valoare de 42 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T.-M. se găseau în anul 1935:

Cai 13.235, boi 38.785, bivoli 14.205, oi 43.687, capre 1.799, porci 32.925, stupi sistematici 2.103 și stupi primitivi 4.437.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de bivoli reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe.

Industrie. *Alimentară*: 4 mori sistematice (2 la Sighișoara și 2 la Agnita), 1 fabrică de pâine (Sighișoara), 3 de salam și mezeluri (2 la Mediaș și 1 la Agnita), 2 de brânzeturi și unt (Daneș și Ațel), 3 de spirt (Sighișoara, Agnita și Hoghiz), 1 de oțet (Sighișoara); *Textilă*: 2 fabrici de postav (Sighișoara și Mediaș), 12 de țesătorie și tricotaje de mătase, bumbac și lână (6 la Sighișoara, 4 la Mediaș și 2 la Agnita), 2 de basmale și broboade (Sighișoara și Rupea), 1 de pânzeturi (Sighișoara), 1 de articole de înmormântare și perdele (Mediaș); *Metalurgică*: 1 fabrică de piese și scule pentru sondaj și diferite articole din fier, 1 de șuruburi, 1 de cărucioare și jucării, 1 de modelat și emailat vase (toate la Mediaș) și 1 atelier mecanic și turnătorie (Sighișoara); *Pielăriei*: 7 fabrici de pielărie, talpă, curele etc. (2 la Sighișoara, 3 la Mediaș și 2 la Agnita), 1 de bocanci (Agnita), 1 blănărie (Mediaș); *Lemnului*: 4 fabrici de cherestea (1 la Sighișoara, 2 la Homorod și 1 la Șaroșul), 1 de articole de Strungărie (Mediaș), 1 de ambalaje (Mediaș), 1 de utensile de menaj (Sighișoara), 3 de mobile (Mediaș), 1 de butoaie (Mediaș), 4 mari ateliere de tâmplărie (2 la Rupea, 1 la Sighișoara și 1 la Agnita); *Alte industrii*: 1 fabrică de negru de fum (Copșa Mică), 4 de cărămizi și țigle (2 la Sighișoara, 1 la Dâmbău și 1 la Rocoșul de jos), 2 de piatră măcinată (Rocoșul de jos), de var (Racoșul de jos), 1 de pensule, 2 de sticlărie, 1 de lac, 1 de ceramică, 1 de nasturi (toate la Mediaș), și 1 exploatare de gaz metan (Copșa-Mică). *Cariere* de bazalt la Racoșul-de-jos, Bogata-Olteană și Fântâna; argilă la Sighișoara; nisip la Mediaș; piatră de tras la Racoșul-de-jos; piatră de râu la Albești.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei și peste [1]:

Fabrica de postav Frații Zimmermann Sighișoara (inv. 10), Fabrica de țesături de bumbac Wilhelm Loew, Sighișoara (inv. 8), Țesătoria mecanică de mătase « Sighișoara », Sighișoara (soc. 40, inv. 17), Industria română de țesături și imprimate, Mediaș (soc. 26, inv. 109), Țesătoria de mătase

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TÂRNAVA-MARE IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricelor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	1	355	54	8.435
Textilă	17	—	1.432	1.600	389.690
Chimică	3	—	85	16	1.268
Metalurgică . . .	5	—	781	1.266	121.226
Pielărie	9	—	1.039	547	154.631
Lemnului	12	3	446	283	22.332
Materiale de construcție	5	2	1.089	413	28.865
Sticlărie	2	—	755	1.199	160.080
Total . . .	60	6	5.982	5.378	886.527

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

[1]) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

CETATEA RUPEA
(COHALM)

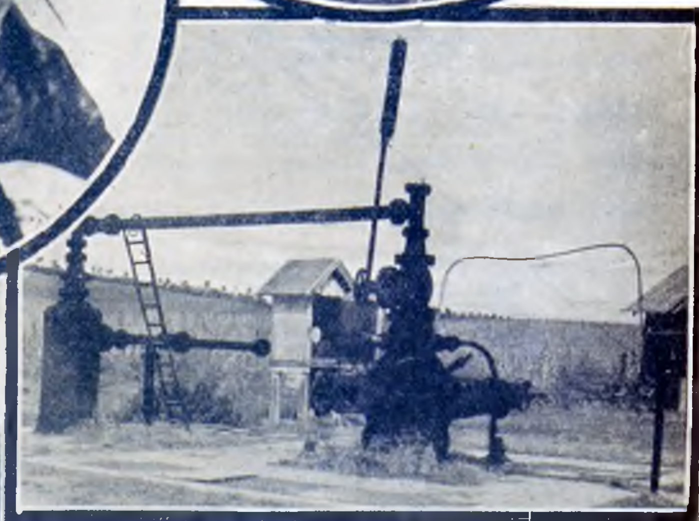
COM. MOJNA:
BISERICA FORTIFICATĂ

TIPURI
DIN PALOȘ

MEDIAȘ:
INSTALAȚIE PENTRU
CAPTAREA DE GAZ METAN

ATĂL:
BANDERIU (CĂLĂRAȘI)

artificială Inginer I. Klinger, Mediaş (inv. 7), Fabrica de piese şi scule pentru sondaj şi diferite articole din fier a S.A.R. de Gaz Metan, Mediaş (soc. 120, inv. 9), Fabrica de şuruburi H. Rosenauer et Co., Mediaş (soc. 7, inv. 13), « Uzinele de modelat şi emailat vase », Mediaş (soc. 42, inv. 93), Fabrica de talpă, curele etc. Samuel Karres, S. A., Mediaş (soc. 25, inv. 18), Fabrica de negru de fum a Soc. Naţionale de Gaz Metan, Copşa Mică (inv. 5), Prima fabrică de sticlă cu gaz metan, Mediaş (soc. 100, inv. 152), Fabrica de sticlărie « Vitrometan », Mediaş (soc. 4, inv. 68), Cariera de granit din Racoşul de jos a Soc. anonime de mine de granit din Poeni, Cluj (inv. 15) şi Schela de gaz metan din Copşa-Mică a S. A. R. de Gaz Metan.

Comerţ. Comerţul mare este în floare, graţie centrelor industriale. Mediaşul este renumit prin târgurile sale de animale rasa Simenthal; Agnita prin comerţul de pielărie şi ghete; Rupea prin târgurile de cai.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *16 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decembrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	10.797.949	Fonduri	143.826.405
Plasamente	335.935.081	Angajamente	255.255.349
Imobilizări	22.077.122	Rezultate	149.651
Rezultate	30.421.253		
Total	399.231.405	Total	399.231.405

Cooperative de credit (*bănci populare*) 16, cu 143 membri şi cu un capital social vărsat de 3.236.228 lei. Imprumuturi acordate 12.175.457 lei (neconvertite 1.791.987 lei, convertite 4.251.893 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 6.131.577 lei). Depuneri spre fructificare 4.056.079 lei. Totalul bilanţului 13.410.010 lei.

Cooperative de consum 4, cu un număr de 291 membri şi cu un capital social vărsat de 197.329 lei. Mărfuri generale în valoare de 50.912 lei. Bilanţul încheiat 1.432.829 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decembrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului T.-M. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**25.466.566**
Venituri ordinare	*16.028.277*
Venituri extraordinare	*1.036.219*
Venituri speciale	*8.402.070*
Cheltueli	**25.466.566**
Cheltueli ordinare	*16.028.277*
Cheltueli extraordinare	*1.036.219*
Cheltueli speciale	*8.402.070*

Drumuri. Judeţul T. M. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 1.352 km 226 metri, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 170 km 306 m din cari Direcţia Generală a Drumurilor întreţine 160 km 749 m (pavaţi şi pietruiţi), 9 km 557 m. fiind întreţinuţi de comunele urbane.

Drumuri judeţene 295 km 706 m, din cari Administraţia judeţului întreţine 288 km 176 m (pietruiţi şi pavaţi în întregime), 7 km 530 m. fiind întreţinuţi de comunele urbane.

Drumuri comunale 886 km 214 m.

Lungimea podurilor este de 7.478,12 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 2.007,86 m, judeţene 2.383,61 m şi comunale 3.086,65 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Odorhei – Sighişoara – Sibiu* (Sighişoara – Mediaş = 36 km).
2. *Braşov – Sighişoara – Tg.-Mureş.*
3. *Teiuş – Copşa-Mică.*

VISCU: SĂSOAICĂ IN PORT DE BISERICĂ
Foto Hielscher

Cale ferată. Judeţul T.-M. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 222 km, din care 158 km linii principale simple şi 64 km linii înguste simple.

Itinerarii principale. Exprese: Bucureşti – Arad – Decebal (Budapesta, Viena, Paris).

Rapide: Bucureşti – Arad - Decebal şi Oradea – Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: Bucureşti – Oradea – Halmei (Praga); Bucureşti – Arad.

Staţii importante. Sighişoara, Copşa Mică, Mediaş, Vânători, Agnita.

Poştă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat* la Sighişoara, Copşa Mică, Mediaş şi Agnita-Gară; *23 oficii autorizate*, din care 2 sunt la Homorod şi câte unul la Agârbiciu, Agnita, Agostin, Apold, Bărghiş, Beia, Biertan, Buia, Caţa, Criţ, Cuciulata, Daneş, Dârlos, Hendorf, Hoghiz, Mojna, Racoşul-de-Jos, Rupea, Saschiz, Şeica-Mare şi Vânători şi *7 agenţii autorizate* la Albeşti, Aţel-Gară, Hetiur, Mălăncrav, Paloş, Săeş şi Vorumloc.

Oficii telefonice la Sighişoara, Mediaş, Agârbiciu, Agnita, Agostin, Apold, Bârghiş, Biertan, Buia, Caţa, Copşa Mică, Criţ, Daneş, Dârlos, Hendorf, Haghiş, Homorod II, Mojna, Racoşul-de-Jos, Rupea, Saschiz, Şeica-Mare, Vânători.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Rupea*, staţiune balneară situată în plin munte, la 450 m. înălţime. Ape clorurosodice sulfuroase. Captaţiuni simple. Indicaţiuni: scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatisme, boli de femei, mielite, paralizie, tabes.

Instalaţiuni modeste pentru băi calde.

Anotimp: Mai— Septemvrie. Gară locală pe linia principală Bucureşti - Sighişoara-Oradea. Hotel, vile, locuinţe. Restaurante. Doctor, oficiu P.T.T. Plimbări cu autobuzul la staţiunile balneare Biborţeni, Craiu, Lobogo, Vlăhiţa etc.

Honterus, stațiune balneară de interes local, așezată în imediată apropiere de Rupea, la 449 m înălțime. Ape cloruro-sodice sulfuroase. Instalație modestă pentru băi calde. Locuințe în sat. Restaurant. Oficiu P. T. T. Stație c. f. la Rupea (700 m. depărtare). Anotimp: Maiu-Septembrie.

Sighișoara, stațiune climatică și de vilegiatură, foarte bine așezată, între dealuri împădurite, la peste 600 m. înălțime, ferită de curenți și având un climat plăcut. Anotimp: 1 Iunie—15 Septembrie. Hoteluri și restaurante bune, oficiu P. T. T., medici, farmacie, etc. Gară locală. Numeroase distracții, plimbări și excursii.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 121.422 locuitori, din cari 83,7% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 86,5% bărbați știutori de carte și 80,9% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,7	0,3
2. Primară	70,5	94,4
3. Secundară	19,6	3,3
4. Profesională	5,8	1,4
5. Universitară	2,4	0,5
6. Alte școli superioare	1,0	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului T.-M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 31.973 loc. (4.840 mediu urban și 27.133 mediu rural).

Școli secundare: *a*) In Sighișoara: 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu săsesc, 1 școală comercială mixtă germană, 1 școală normală de fete săsească și 1 gimnaziu german de fete.

b) In Mediaș: 1 gimnaziu românesc de băeți, 1 liceu săsesc de băieți, 1 școală comercială germană mixtă, 1 gimnaziu de fete german, 1 școală de agricultură săsească.

c) In Rupea: Școală de arte și meserii.

Școli primare 216, din care 199 rurale și 17 urbane (120 școli de stat și 96 confesionale) cu un număr total de 24.546 elevi (3.676 mediu urban și 20.870 mediu rural) și cu 528 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 34, din care 26 rurale și 8 urbane (29 de Stat și 5 confesionale), cu un număr total de 1.899 copii (659 mediu urban și 1.240 mediu rural) și cu 34 conducătoare. Situația din 1934).

Instituții culturale. In județul T.-M. se relevă activitatea Asociației «*Astra*» cu sediul în orașul Sighișoara și cu organizații locale în Agnita, Hendorf, Mediaș, Rupea și Șeica-Mare.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Brateiu, Copșa-Mare și Vânători.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul T.-M. 164 cămine culturale, 28 soc. muzicale și 32 biblioteci, adică în total 224 organizații culturale, dintre care 24 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. *a*) In Sighișoara: Muzeul «Alt-schässburg», Soc. «Sf. Gheorghe», Soc. pentru înfrumusețarea orașului. Reuniunea femeilor ortodoxe-române, Reuniunea femeilor greco-catolice române, Asociația fetelor române, Reuniunea pentru cultura femeilor sase Casina maghiară, 3 societăți muzicale și corale.

b) In județ: Asociația tinerimei săsești, Asociația fetelor sase, Asociația literară și de diletanți (maghiară) in Mediaș: Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor evanghelico-luterane, Reuniunea femeilor romano-catolice și Reuniunea femeilor reformate, Casinele română, germană maghiară, Corul tinerimii române, Corul maghiar, Reuniunea teatrală germană, Reuniunea de muzică germană.

In comunele rurale ale județului sunt de asemenea numeroase reuniuni de femei și societăți muzicale și corale.

1 cinematograf în Sighișoara al Soc. «Astra», 1 cinematograf al bisericii evanghelico-luterane în Rupea, 1 cinematograf comunal în Mediaș și 1 cinematograf în Agnita.

In județ sunt 11 societăți sportive, Soc. de turism «Carpatina», 15 societăți de vânătoare și 2 societăți de pescuit.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 36,6% sunt ortodocși și 10,4% sunt greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 98 biserici ortodoxe, 34 greco-catolice, 5 romano-catolice, 86 evanghelico-lutherane, 11 reformate, 6 unitariene, 5 case de rugăciune baptiste, 8 adventiste, 1 a creștinilor după Evanghelie, 3 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiate ortodoxe în: Sighișoara, Mediaș, Agnita și Rupea; Protopopiat greco-catolic în Mediaș; Decanat districtual evanghelico-luteran în Sighișoara; Protopopiate evanghelico-luterane în Mediaș, Rupea și Agnita.

Județul T.-M. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Albei-Iulii și Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului) și în eparhia greco-catolică a Episcopiei de Alba-Iulia și Făgăraș.

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T.-M. este orașul Sighișoara. Județul are 2 orașe (*Sighișoara* și *Mediaș*) și 109 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Agnita	22 sate
II.	Plasa Mediaș	16 sate
III.	Plasa Rupea	27 sate
IV.	Plasa Sighișoara	29 sate
V.	Plasa Șeica-Mare	15 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sighișoara cu o secțiune, 8 magistrați și 1 prim-procuror, în circumscripția Curții de Apel din Brașov.

4 judecătorii la Sighișoara, Mediaș, Agnita și Rupea, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Sighișoara, Mediaș și Rupea. 2 sanatorii particulare. (Sanatoriul Dr. Müller, Sanatorul Dr. Hass).

Dispensare de stat la Sighișoara, Mediaș, Agnita, Buia, Cuciulata, Hendorf, Șeica-Mare, Biertan, Paloș și Jibert.

Serviciul sanitar al județului și serviciile sanitare ale orașelor Sighișoara și Mediaș,

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Sighișoara are un oficiu la Mediaș și organizații medicale la Sighișoara, Mediaș, Agnita, Rupea și Racoșul-de-Jos, cu un total de 16 medici și 3 farmaciști.

In Sighișoara mai activează: Soc. «Crucea Roșie», Oficiul I.O.V., Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelico-luterane, Soc. fetelor române, Soc. fetelor evanghelico-luterane și Soc. femeilor maghiare catolice. Azilul de bătrâni.

In Mediaș: Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelico-lutherane. Azilul de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Sighișoara, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință.)

Mediaș, comună urbană, situată lângă râul Târnava-Mare la 36 km de Sighișoara, 149 km de Brașov și 314 km de București. Stație c.f. pe linia București – Cluj – Oradea.

Are 16.536 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 19.861.293 lei.

Prima fabrică de sticlă cu gaz metan. Fabrică de sticlă «Vitrometan», 3 fabrici de talpă și piele, Fabrică de emailat, Fabrică de țesături și imprimate, Fabrica de șuruburi și nituri, Fabrica de postav, 2 fabrici de textile, 1 de ceramică, 1 de butoaie, 1 de pensule, 1 de lac, 2 de mobile, 2 de salam și 1 de nasturi.

Oraşul este vestit prin târgurile sale de animale de rasa Simenthal, precum şi prin comerţul intens de cereale, vinuri, fructe şi viţe altoite. Bâlciuri anuale: 9 Iulie şi 27 Noemvrie.

Banca « Albina » (sucursală), Banca Sibiană (sucursală), Banca de Scont din Tg.-Mureş (sucursală), Banca Generală Medieşană şi Banca de păstrare şi de credit.

Gimnaziu românesc de băieţi, Liceul săsesc de băieţi « St. Roth », Şcoală comercială mixtă germană, Gimnaziu de fete german, Şcoală de agricultură săsească şi 3 şcoli primare.

Asociaţia « Astra », Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor evanghelico-luterane, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Casinele: română, germană şi maghiară, Reuniunea de muzică germană, Cor românesc, Cor maghiar, Reuniunea teatrală germană.

1 cinematograf, 5 societăţi sportive şi 3 societăţi de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 reformată, 1 evanghelico-luterană şi 1 sinagogă. Mânăstirea ordinului franciscan.

Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic şi protopopiat evanghelico-luteran.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciul sanitar, Serviciul veterinar, Ocol silvic, Regiune silvică, 3 notari publici, Poliţie, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Reuniunea meseriaşilor români, Reuniunea meseriaşilor germani, a tinerilor meseriaşi, a ţăranilor şi muncitorilor, a agricultorilor, a tinerilor comercianţi şi a cârciumarilor.

Uzina electrică de gaz metan, Canalizare şi pavaj în partea interioară a oraşului.

Spital de stat. Dispensar de stat, Dispensarul Casei de Asigurări Sociale.

Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelico-luterane; Azil de bătrâni.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TÂRNAVA-MARE

Oraşe

1. Sighişoara (capitala judeţului)
2. Mediaş

B) **Sate**

I. PLASA AGNITA

1. Agnita
2. Apoşul
3. Bârghiş
4. Coveş
5. Dealul-Frumos
6. Ghijasa-de-Sus
7. Hendorf
8. Iacobeni
9. Ighişul Vechiu
10. Metişul
11. Movile
12. Netuş
13. Noiştat
14. Pelişor
15. Proştea
16. Retişul
17. Ruja
18. Ţeline
19. Vărd
20. Vecerd
21. Veseud-Agnita
22. Zlagna

II. PLASA MEDIAŞ

1. Alma
2. Aţel
3. Biertan
4. Brateiu
5. Buzd
6. Copşa-Mică
7. Dârlos
8. Dupuşul
9. Ighişul-Nou
10. Moşna
11. Moteşul
12. Nemşa
13. Richişul
14. Şaroşul
15. Şoala
16. Vorumloc

III. PLASA RUPEA

1. Agoştin
2. Beia
3. Bogata-Olteană
4. Buneşti
5. Caţa
6. Crihalma
7. Cuciulata
8. Dacia
9. Dăişoara
10. Dopca
11. Drăuşeni
12. Fântâna
13. Fişer
14. Grânari
15. Hoghiz
16. Homorod
17. Jibert
18. Lupşa
19. Mateiaş
20. Mercheaşa
21. Paloş
22. Racăşul-de-Jos
23. Roadăş
24. Rupea
25. Ticuşul-Nou
26. Ungra
27. Viscri

IV. PLASA SIGHIŞOARA

1. Albeşti
2. Apold
3. Archita
4. Beşa
5. Boiu
6. Copşa-Mare
7. Cloaşterf
8. Criş
9. Criţ
10. Daia
11. Daneş
12. Felţa
13. Hetiur
14. Jacul
15. Laslea
16. Mălâncrav
17. Meşendorf
18. Mihai Viteazul
19. Noul Săsesc
20. Roandola
21. Saschiz
22. Seleuşul
23. Şaeş
24. Şapartoc
25. Şoarş
26. Ţopa
27. Valchid
28. Vânători
29. Vulcan

V. PLASA ŞEICA-MARE

1. Agârbiciu
2. Axente-Sever
3. Boarta
4. Buia
5. Calvasăr
6. Mighindoala
7. Mihăileni
8. Moardăş
9. Petiş
10. Răvăşel
11. Stenea
12. Şalcău
13. Şeica-Mare
14. Şeica-Mică
15. Veşeud

NOTĂ. O parte din fotografiile cuprinse în planşa hors-texte a acestui judeţ, sunt datorate D-lui Gh. Cernea, Sighişoara.

SIGILIUL LUI VLAD DRACUL

JUDEȚUL TÂRNAVA-MICĂ

Stema. Scut despicat. În primul cartier, roșu, un grifon de aur, ridicat pe labele dinapoi, pe o terasă verde, între două fascii de aur și ținând în laba anterioară dreaptă un strugure de aur cu o frunză verde (simbolizează regiunea de podgorii cuprinsă între cele două Târnave); în cartierul al doilea, albastru, o poartă de cetate, arcuită, de argint, cu două turnuri crenelate, și având în intrare stema Moldovei (reprezintă vechea stăpânire a Domnilor Moldovei în ținutul Cetății de Baltă). Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-M. este așezat în mijlocul Transilvaniei, pe valea cu același nume.

Suprafața: 2.081 km². Este unul dintre cele mai mici județe ale Țării.

Infățișarea pământului. Două culmi cu spinarea netedă urmează pe dreapta și pe stânga valea largă cu terase a Târnavei-Mici în direcția E-V. Culmea de pe stânga e mai înaltă (peste 500 m), dar mai fragmentată; cea de pe dreapta e mai joasă (peste 400 m), însă mai uniformă. Ca și în cazul Târnavei-Mari, afluenți scurți au despărțit, în curmeziș, numeroase picioare de deal în marginea din spre vale, a culmilor principale, iar alunecările de straturi au dat văilor secundare aspect de circuri.

Climă și ape. Clima este, în general aspră (media de temperatură a iernii între —4° și —5°) și umedă (peste 600 mm precipitațiuni anual).

Apa cea mai însemnată este Târnava-Mică. Ea taie județul prin mijloc; la N însă, Mureșul face hotarul ținutului spre județul vecin (Mureș); iar la S Târnava-Mare după ce taie câteva prelungiri ale județului spre S curge mai departe pe teritoriul acestuia și se întâlnește, tot în cuprinsul lui, cu Târnava-Mică.

Vegetație. Pădurea de fag s'a păstrat în masive mai întinse numai pe culmea înaltă dintre Târnave; la N despădurirea a fost aproape totală. N'au mai rămas decât foarte puține pâlcuri de fagi, în E (pe dealurile mai înalte) și ceva mai numeroase, de stejari. Aici pădurile sunt asociate cu vegetația de stepă (ierburi înalte).

Bogății minerale. Partea de mijloc a județului e cunoscută prin exploatarea gazului metan (Basna, Șaroș, Nadeș). De altfel întreg ținutul face parte din zona acestui combustibil.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T.-M. face parte dintre cele dintâiu județe ale Ardealului. Este amintit pentru prima oară în documente la 1217 și apoi la 1291.

Ștefan cel Mare și urmașii lui până la Ștefan Lăcustă au stăpânit în acest județ Cetatea de Baltă, de care depindeau opt sate: Diciosânmărtin, Cuștelnic, Craifalău (Crăești), Sălcud, Petrisat și Zagăr. Ștefan cel Mare primise ca dar dela Regele Vladislav și dealul cu vii din satul Velț.

Capitala sa, Blajul, a fost, începând dela 1737, când vlădica Ioan Inochentie Micu a mutat într'ânsa reședința episcopiei de Alba-Iulia și Făgăraș, cetatea culturală de rezistență a românismului.

Monumente istorice. *Castelul Mitropolitan* greco-catolic din Blaj, zidit în secolul XVI, fostă reședință a lui Mihail Apaffy, principele Transilvaniei.

Biserica reformată din comuna Gogan-Varolea, construită la 1320.

Biserica evanghelico-luterană din comuna Bazna, zidită în secolul XVI.

Castelul Domeniului romano-catolic din Iernut, fosta reședință a Principelui Ardealului, George Rakoczi.

Biserica evanghelico-luterană din comuna Proștea-Mare, zidită în anul 1575.

Piatra Libertății ridicată pe Câmpia Libertății, pe locul unde Simion Bărnuțiu și-a rostit la 1848 profeticele sale cuvinte, înconjurată și azi de o adâncă pietate populară.

Cetatea-de-Baltă. Se află aci un mare castel senioral cu ornamente din sec. XVIII, cu o bibliotecă bogată, răvășită în 1918 de țăranii răsculați. Din vremea stăpânirii acestor locuri de către voevozii Moldovei, n'a mai rămas nimic. Se poate vedea doar locul unde se înălța castelul lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș și al urmașilor lor.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T.-M. numără 148.340 locuitori. Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	148.340	72.981	75.359
Total urban	14.898	7.225	7.673
1. Orașul Blaj	4.716	2.365	2.351
2. Orașul Diciosânmărtin	6.355	3.046	3.309
3. Orașul Dumbrăveni	3.827	1.816	2.013
Total rural	133.442	65.756	67.686
1. Plasa Blaj	44.769	22.198	22.571
2. Plasa Diciosânmărtin	42.061	20.620	21.441
3. Plasa Dumbrăveni	26.872	13.202	13.670
4. Plasa Iernut	19.740	9.736	10.004

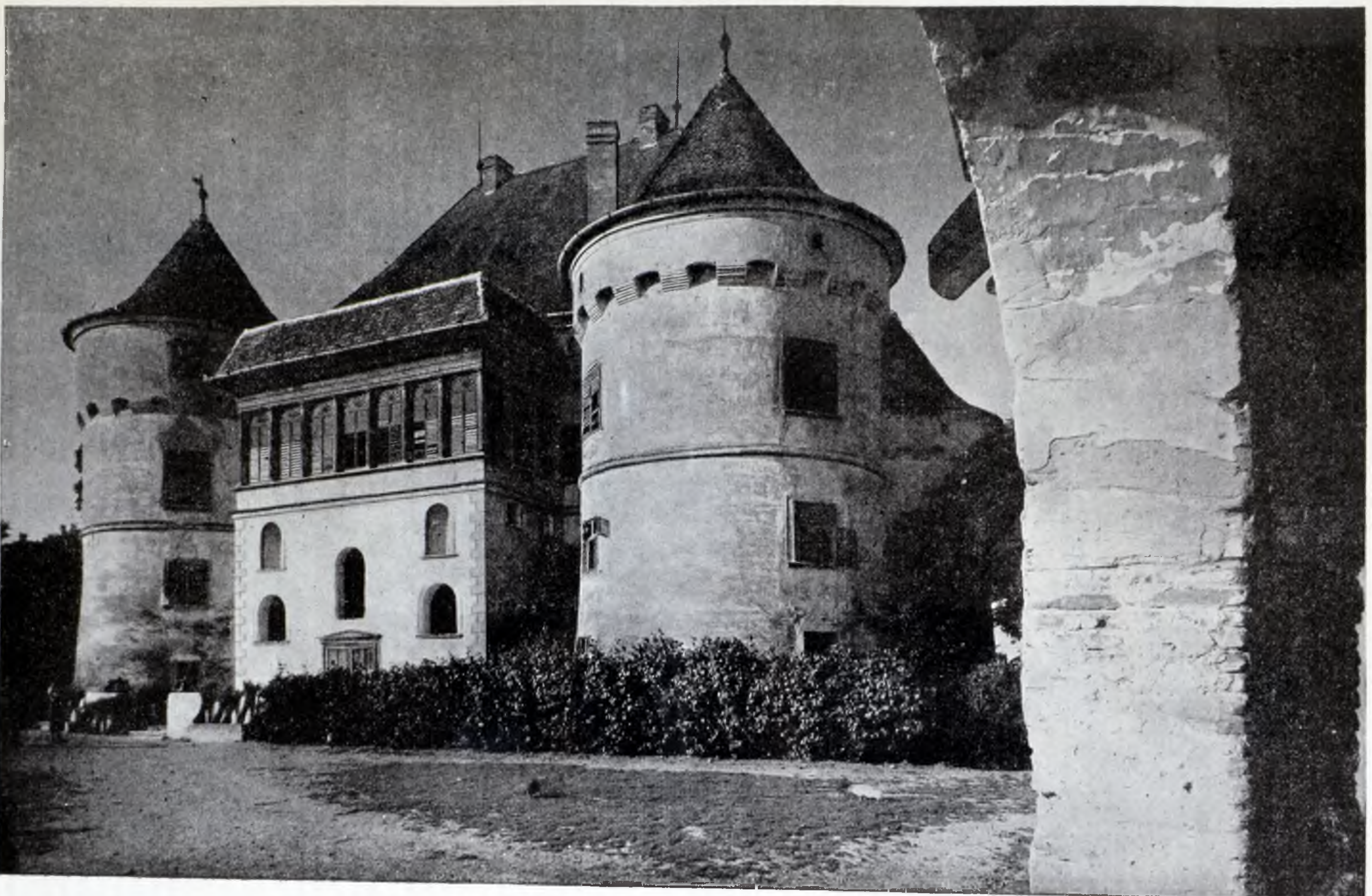

Foto arh. Petiț

CETATEA-DE-BALTĂ
Din « *România* », revista O.N.T.

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele . . .	148.340	30—49 ani	33.795
		50—69 ani	18.441
0— 9 ani	42.339	70 ani şi peste . . .	4.952
10—29 ani	48.445	Vârstă nedeclarată . .	368

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în jud. T.-M., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	4.916	3.015	1.901	32,1	19,7	12,4
1931	149.367	4.966	2.913	2.053	33,2	19,5	13,7
1932	151.409	5.258	3.051	2.207	34,7	20,2	14,5
1933	153.529	4.924	2.998	1.926	32,1	19,5	12,6
1934	155.346	4.706	3.071	1.635	30,3	19,8	10,5
1935	156.607	4.724	3.040	1.684	30,2	19,4	10,8
1936	158.714	4.867	2.850	2.017	30,7	18,0	12,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului a fost de 160.597 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 148.340 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 12.257 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 8,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Judeţul Târnava-Mică cu formele lui de relief deluroase cu pante domoale şi lunci largi străbătute de văi, şi cu zonele de vegetaţie naturală sau cultivată de om, cu solul bogat în materii hrănitoare, a determinat tipul şi evoluţia aşezărilor rurale de peste întreg cuprinsul lui. Tipul satului românesc este cel îngrămădit, caracteristic regiunilor cu agricultură evoluată. Casele sunt clădite în lungul aceleiaşi uliţi, iar direcţia străzii este determinată de pantele reliefului. Tipul acesta de sat din cuprinsul Tarnavelor, înfăţişează şi el mai multe variante, datorite naţionalităţilor care-l locuesc, şi vetrei pe care s'a putut aşeza. Satele din lungul Tarnavelor sunt aşezate în luncă, ori la contactul acestei unităţi morfologice cu dealul din faţă.

Aici pământul e bun, prielnic agriculturii şi fânaţului, dealul apropiat favorizează cultivarea viţei de vie şi a pomilor roditori, iar apa necesară omului şi animalelor, când nu o utilizează pe cea din râu, se află la o mică adâncime în sol. Aceste condiţii au determinat îndesirea satului în tot lungul râului, creându-le o bună stare materială infloritoare.

Cele câteva sate săseşti şi ungureşti prezintă unele nuanţe deosebite de cele româneşti. Satul săsesc trădează peste tot evoluţia spre faza compactă. Casele sunt mari şi arătoase, ridicate din ziduri masive, vădind bună starea economică şi materială înfloritoare, iar rânduiala gospodăriilor e vrednică de văzut. Satele ungureşti aşezate în partea Nordică şi Sud-Estică a judeţului, în orânduirea clădirilor, zidirea casei, a grajdului cu şură, în împrejmuirea intravilonului, şi în cioplirea stâlpilor dela poartă şi uşa de intrare, vădesc influenţe venite dinspre Secuime.

Satele care s'au aşezat pe coastele de dealuri din preajmă, ori mai îndepărtate de zona luncilor, au căutat mai ales « faţa » însorită. Casele sunt grupate pe creste ori uneori pe deal, resfirate ori în formă de amfiteatru, străjuite de biserica aşezată la mijloc ori la o parte a satului dominând toate gospodăriile, de unde veghează ca o stea călăuzitoare asupra întregii vieţi spirituale a locuitorilor. In regiunile mai departate de albia apelor mari ori pe văile afluente secundare, întinderea satului a urmat cursul acestor şuviţe de apă. Valea însăşi alcătueşte strada principală, casele şi gospodăriile fiind aşezate pe amândouă ţărmurile în dreapta şi în stânga apei.

O regiune interesantă a judeţului, atât sub aspectul vieţii materiale, cât şi a manifestărilor sufleteşti, este aşa numita vale a Săcaşului, alcătuită din o grupă de sate întinse în lungul acestei ape. Săcăşenii sunt oameni frumoşi, plini de sănătate, păstrători ai tradiţiilor şi datinilor bătrâneşti, primitori de oaspeţi, harnici lucrători ai ţarinei, plin de veselie la cântece şi horă. « Ţara Săcaşului », cum o numesc chiar locuitorii ei « Săcăşenii », aşezată departe de linia marilor artere de comunicaţie, ferită de influenţele nefaste ale modernismului orăşenesc, şi-a păstrat atâtea din foloasele arhaice şi patriarhale de viaţă dusă fără mari sguduiri în mijlocul firii. Dragostea Săcăşenilor de pământul strămoşesc, şi de aleasa inimii, o vădesc cântecele şi horele lor. O colecţie bătrână de poezii, produse ale sufletului popular, adunate la 1837, e plină de nestemate de acest fel. Iată cântecul flăcăului care slăveşte viaţa dela ţară cu bogăţia ei:

Dragu-mi câmpul cu flori
Şi lelea cu cingători;
Dragu-mi câmpul cu ceaţă
Şi lelea cu cârpă creaţă.
Sau
Orăşean cu peana mare
Dar de stog la şură n'are
Săteanu cu peana mică
Stog la şură îşi ridică.

Un alt grup de populaţie de pe teritoriul judeţului, cu trecut istoric încă nelămurit până azi, sunt Scheii din Cergăul-Mic. Cercetările filologilor şi istoricilor n'au putut desveli pe de plin originea lor. Scheii de azi — după unii învăţaţi — sunt bogomili refugiaţi în Ardeal prin secolele XII—XIII, de peste Dunăre, alţii susţin că ar fi prizonieri Bulgari luaţi în timpul expediţiei regelui Ungariei, Ştefan V, care la 1261 şi 1266 a pătruns cu armatele lui — între cari se aflau mulţi nobili ardeleni — până departe în preajma Vidinului şi Plevnei.

Originea bulgărească a acestui fragment de neam o vădeşte şi faptul, că satul Cergăul-Mic, încă din secolul XIV, poartă numirea de « bulgăresc ». Vechile lor cărţi de rugăciuni « canţionalele » păstrează până azi texte arhaice care aparţin « unora din cele mai interesante monumente slave ».

Şcheii din Cergăul-Mic sunt azi complet romanizaţi, doar câte un bătrân dacă mai cunoaşte câteva fraze din vechile cântări ale liturghiei pe care le rostesc într'o limbă neînţeleasă. Vechia credinţă bogomilică au înlocuit-o cu învăţătura luterană. Azi aparţin bisericii săseşti din Sibiu. Populaţii de peste Dunăre, în veacul XIII, s'au aşezat şi în Ceargăul-Mare, alcătuind o colonie mai puternică decât cea din Cergăul-Mic. Această comună de mai sus, aparţinând domeniului Mitropoliei Blajului, Scheii din ea s'au romanizat cu totul în a doua jumătate a veacului XIX.

Obiceiurile Scheilor, legate de diferitele sărbători ale anului ori de momentele solemne mari din viaţa omului, sunt în mare parte identice cu a Românilor din jur. Un obiceiu nesemnalat nicăiri în judeţ, este cel al « boului ferecat » împodobit la 24 Iunie (Sânzâiene), şi purtat în cântece şi veselie pela curţile oamenilor din sat. Multe din datinele vechi şi din această localitate, sunt pe cale de dispariţie.

Modul de clădire a caselor din satele judeţului variază mult, fiind determinat de prezenţa uneia ori alteia din materialul de zidit, de bunătatea pământului, ori de influenţele germane sau ungureşti.

Pereţii caselor româneşti — când nu sunt zidite din cărămidă — se ridică din grinzi şi nuele, cari apoi se bulgăresc cu argilă frământată în paie şi pleavă. Acoperişul clădirilor mai vechi era făcut din paie, azi ele sunt înlocuite tot mai mult prin ţiglă. Casele ungureşti şi în deosebi cele săseşti, sunt clădite trainic din piatră şi cărămidă, având camere mai largi şi spaţioase şi acoperişul de ţiglă, vădind bunăstarea populaţiei şi urmele unui trecut de clase privilegiate.

Oraşele judeţului, Diciosânmartinul şi Dumbrăvenii, sunt creaţiuni străine, populate în majoritate, până azi, cu Unguri şi Germani.

Diciosânmărtinul este alcătuire ungurească, a cărui desvoltare este legată de faptul că acest târguşor a fost înainte de răsboiu multă vreme capitala judeţului, numărul elementului unguresc crescând astfel an de an. Dumbrăvenii îşi datoresc existenţa de centru comercial şi târg, căutat, elementului armean colonizat aici din Moldova, în veacul XVII de către principele ardelean Mihail Apafi, care a înzestrat pe noui veniţi cu însemnate privilegii materiale şi scutinţe de biruri. Graţie politicei Statului unguresc purtată faţă de Armeni, în a doua jumătate a veacului XIX, s'au maghiarizat cu totul.

Blajul, capitala judeţului este singurul centru urban de creaţiune curat românească. Ctitorul şi întemeietorul lui este Episcopul Inocenţiu Micu Clain, care la 1737, schimbând domeniul dela Gherla şi Făgăraş cu cel al Blajului îşi muta reşedinţa din cetatea descălecătorului legendar Negru Vodă, în castelul părăsit dela îmbinarea Târnavelor, vechiul loc de popas de vânătoare şi petreceri pe timpul de vară, al principelui Mihail Apafi II. Episcopul Românilor ajunge astfel stăpânul acestui sat modest de iobagi unguri. Mucenicul ierarh şi-a dat seama de marele rol pe care-l are biserica şi şcoala în viaţa neamului său. După multă chibzuială, adună la 1738 un mare sobor de protopopi şi preoţi în castelul lui de reşedinţă, şi hotărăşte — contribuind cler şi popor — ridicarea unei catedrale, înfiinţarea unei mânăstiri călugăreşti pentru promovarea vieţii spirituale a neamului şi deschiderea de şcoli ca şi fii iobagilor din Ardeal să se poată bucura de darurile învăţăturii. Gândurile nu şi le-a putut realiza în tocmai, duşmănia şi ura de moarte ce i-au purtat-o clasele privilegiate a isbucnit prin ameninţări şi acuzaţii nedrepte, atunci când glasul de apostol al episcopului cerea în dieta ţării drepturi şi privilegii şi pentru fii obiditului său neam. Negăsind ascultare pleacă la Viena şi la Roma cerând curţii împărăteşti, prin atâtea memorii, recunoaşterea drepturilor acordate neamului său prin diplomele leopoldine. Moartea i-a închis ochii pe pământ străin în cetatea eternă şi osemintele celui ce n'a cunoscut odihnă în tot cursul anilor de sbucium, zac până astăzi departe de glia străbună a Ardealului, pentru care şi-a jertfit supremul bun, viaţa.

TINERI DIN CORNEŞTI

Inceputurile Blajului românesc făcute de Inocenţiu Micu Clein au fost continuate cu tot atâta râvnă de ceilalţi urmaşi ai săi în scaunul episcopesc. Petru Pavel Aron deschide întâile şcoli româneşti pentru neamul său din Ardeal, în toamna anului 1754, care vor deveni Mecca românismului vreme de aproape două veacuri. Sufletul episcopului cu viaţă de sfânt, cunoscând că Românii mai toţi sunt însetoşaţi şi flămânzi de hrana cea sufletească pentru aceea tuturor fiilor noştri, oricare vor cere, trebue după putinţă să li se frângă sfânta pâne şi a-i cuprinde la învăţătură... am socotit acum, cum aceste însemnate turme să se deschidă fântânile darurilor ».

Ctitorii Blajului nu s'au mulţumit să dea acestui târguşor numai o înfloritoare viaţă spirituală şi cărturărească, ei au căutat să aşeze aici un însemnat număr de meseriaşi, industriaşi şi negustori români, ajutându-i cu banul şi fapta, la înjghebarea primelor întreprinderi. Negustorii Macedoneni au fost chemaţi aici unde au alcătuit până târziu aşa zisa clasă socială a « Grecilor » Blajului.

Caracterul românesc de târg comercial şi industrial şi l-a păstrat Blajul până în a doua jumătate a veacului XIX, când au început a se aşeza şi aici, tot mai numeroase elemente străine, unguri şi evrei, cari protejaţi şi apăraţi de Stat au distrus vechile începuturi de viaţă economică românească.

Populaţia judeţului o alcătueşte în majoritate absolută elementul ţărănesc. Locuitorii populează 133 sate, alcătuind 31.174 gospodării .

Terenurile agricole cele mai prielnice se află aşezate în lungul văilor şi pe coastele cu pante domoale ale dealurilor. Pământul e bine lucrat, populaţia în multe părţi întrebuinţează ogorul negru, arăturile pentru spicoasele de toamnă se fac de câte trei ori, materiile hrănitoare din sol sunt îmbogăţite cu ajutorul gunoiului natural, fără să fie necunoscute nici îngrăşămintele chimice. Plantele cultivate pe suprafeţe mai întinse sunt spicoasele, apoi plantele textile de nutreţ şi industriale.

Dealurile Târnavelor sunt plantate cu viţe de vie alcătuind o regiune de întinse podgorii în centrul Ardealului cu o producţie calitativă foarte căutată.

O altă ocupaţie de căpetenie este creşterea animalelor domestice. această îndeletnicire a fost uşurată de pantele dealurilor unde nu se face agricultura, dar care au o bogată păşune alăctuită din graminee şi papilionacee, plante cu multe substanţe nutritive, apoi de clima blândă, fără prea mari variaţiuni de temperatură dela un anotimp la altul. Vitele cornute alcătuesc bogăţia principală a animalelor domestice. Până pe la 1890, s'au cultivat umai vitele de rasa podolică, care a dat animale bune de muncă, dar cu o slabă producţie de carne şi lapte. De atunci sau introdus rasele Bern, şi Siementhal, căutate mai ales la export. Intre animalele de casă crescute în număr mare este porcul, cu soiul cel mai cunoscut şi răspândit în întregul Ardealul, numit de Basna. Originea lui este tocmai în comuna judeţului cu acest nume.

Populaţia statornică a judeţului la 1930 înregistra cifra de 148.340, cu un număr de 1939, întreprinderi comerciale. Proporţia de 13% pe suta de locuitori vădeşte caracterul agricol al judeţului. Centrul industrial cel mai important este Dicio-Sân-Mărtinul. Industria lui a progresat mai ales după răsboiu, de pe urma condiţiilor avantajoase de procurare a materiilor prime şi mai ales prin faptul că zăcămintele de gaz metan, minunată forţă motrice şi calorică, se aflau tocmai în preajma acestui centru. Principalul ram de industrie mare este a carbidului şi a cianamidei, unica în felul ei în toată ţara, care pe lângă satisfacerea nevoilor consumului intern exportă anual mari cantităţi peste graniţe. Fabricile, ca şi diferitele ramuri de industrie mică, împreună cu negoţul judeţului, sunt în mâinile străinilor.

Portul ţărănesc pe teritoriul judeţului e acelaş ca pretutindeni în satele podişului Ardealului. Nuanţe caracteristice nu prezintă nici cel bărbătesc nici cel femeiesc. Vremurile

de după răsboiu cu modernismul lor au produs mari schimbări în portul satelor. In locul pănurei şi pânzei ţesute de femeie s'a introdus stofa adusă de moda oraşului, iia, şorţul şi cătrinţa românească au fost înlocuite de rochiile lucrate de fabrică. Acelaş lucru s'a întâmplat şi cu multe din obiectele casnice lucrate în timpul lung al iernii de bărbat sau de femee. Ele au fost schimbate pe mărfuri noui cumpărate dela oraşe, lucrate de fabrică în serie, fără nimic specific românesc în modelele şi felul lor de execuţie. Portul satelor româneşti este influenţat de cel al Săcuilor din părţile superioare ale isvoarelor Târnavelor, iar cel săsesc e comun cu cel a ţinuturilor compacte săseşti din Ardeal.

Judeţul Târnava-Mică a dat neamului o seamă de bărbaţi aleşi risipiţi peste tot pământul Ardealului. Mintea cea mai strălucită care a răsărit din mijlocul neamului nostru din acest judeţ a fost Timoteiu Cipariu. Feciorul cantorului din Pănade, la vârsta de 6 ani a învăţat singur să cetească. Cu sufletul înflăcărat de dorul de învăţătură s'a îndreptat spre şcolile Blajului, unde a uimit pe dascălii şi pe colegii lui, cu memoria-i fenomenală şi multiplele cunoştinţe câştigate în scurt timp. La vârsta de 16 ani cunoştea pe Horaţiu de-a-rostul, iar la 18, Iliada şi Odisseea îi erau în degetul cel mic. Tânăr profesor la şcolile din Blaj, ia parte activă la marile evenimente dela 1848, prezidând memorabila adunare dela 3/15 Mai, unde 40.000 de Români s'au rostit liberi, scuturând lanţurile robiei milenare.

Activitatea filologică, istorică, ziaristică şi naţionalistă desfăşurată de Cipariu vreme de aproape o jumătate de veac, nu poate fi cuprinsă în câteva rânduri. El este părintele filologiei ardelene, el a pus bazele începuturilor unui muzeu de archeologie, preistorie şi numismatică la Blaj. Activitatea lui vastă până azi stă mărturie, grăind despre multiplele preocupări ale acestui geniu, pe care judeţul Târnava-Mică l-a dat neamului întreg în veacul XIX.

Aşezămintele cele mai vechi de cultură pe teritoriul judeţului le are Blajul. Castelul Vlădicesc, şcolile ridicate cu osârdia şi jertfa marilor ardeleni, Mânăstirea Sf. Treimi, adăpost al celor trei luceferi ai Şcoalei ardelene, Şincai, Clein şi Maior, bibliotecile bogate începuturile de muzeu, istoric şi etnografic, vechia tipografie, de sub teascul căreia au ieşit primele tipărituri româneşti din Ardeal, încă de pe la sfârşitul veacului XVIII, sunt atâtea mărturii care glăsuesc cercetătorului, vestind trecutul de glorie a acestui oraşel.

Populaţia judeţului după răsboiu a trecut prin mari prefaceri sociale. Până la 1918 Românii erau mici proprietari, atâtea din satele judeţului înregistrau familii lipsite de pământ, care erau silite să-şi asigure hrana zilnică, muncind pe moşia marelui proprietar. Totuşi, hărnicia ţăranului, ajutată de sfatul şi de iniţiativa conducătorilor români cari l-au îndemnat şi povăţuit să strângă ban lângă ban, a reuşit să cumpere mari proprietăţi din mâinile nobililor unguri. Românii « flămânzi după pământ » — cum erau caracterizaţi de sociologii şi economiştii unguri — au reuşit în cei zece ani de dinainte de războiu să cumpere pe teritoriul judeţului 49 moşii de peste 50 jugăre în valoare de 3.254.623 coroane.

Sub acest raport Târnava-Mică ocupă un loc de frunte în judeţele din Ardeal, iar care românii au acaparat cele mai întinse moşii din mâinile nemeşilor unguri. Faptul a dat de gândit conducătorilor Ungariei din acel timp. Oamenii de ştiinţă, în studiile şi publicaţiile lor şi în congresele sociologice, atrăgeau atenţia bărbaţilor de Stat, asupra pericolului etnic pe care-l prezintă pentru unguri, înstrăinarea atâtor latifundii, cari prin economie şi sârguinţă ajung în mâinile românilor. Glasul lor răsuna peste ţară vestind celor chemaţi: « să nu uităm că pe acest teritoriu întins (Ardealul) sunt aşezate între români multe insule mici locuite de maghiari, cari nu numai că sunt în continuu pericol, dar pe ei românii îi şi desnaţionalizează ».

Statul, ca să decompleteze rândurile românilor gata de luptă, a căutat să fortifice prin toate mijloacele, viaţa economică ungurească şi săsească peste tot cuprinsul judeţului. Administraţia, şcoala, fabricile şi băncile le-au stat la îndemână. Aşa s'a ajuns ca întreaga viaţă industrială şi comercială să fie acaparată de străini, românii neputând pătrunde decât la periferia oraşelor. Iar aici erau numai toleraţi. De îndată ce-şi înjghebau o modestă întreprindere comercială ori industrială, autorităţile le puneau în cale piedici de netrecut, iar boicotul străinilor irosea şi ce brumă de capital românesc încerca să reziste acestei ofensive.

Cu toate opreliştile şi măsurile de inchiziţie, ici, colo începea să mijească câte un sâmbure de viaţă economică românească şi pe la oraşe.

Conducătorii statului în repetate rânduri şi-au manifestat teama ca nu cumva Românii să înceapă ofensiva asupra oraşelor, căci atunci soarta Ungurilor din Ardeal este pecetluită; nimicirea lor. Aspectul unguresc al oraşelor spun ei, « este un fenomen temporar, care va ţine numai până atunci, până când conducătorii valachilor, nu vor începe lupta şi în oraşe cu aceeaş măsură care au făcut-o acuma în sate ».

După războiu, lucrurile s'au schimbat în o mare măsură.

Reforma agrară a pus pe ţăran în stăpânirea pământului, agricultura tinde să devină intensivă şi raţională, locul plantelor cultivate din bătrâni, îl i-au acuma cele industriale şi textile, animalele de casă se cultivă raţional şi soiuri alese, căutate în deosebi la export. Dacă în viaţa economică a satului se observă însemnate ameliorări, în schimb oraşele până azi sunt în mâinile străinilor. Industria mică românească e deodată recentă. Până la 1872 au fost în vigoare aşa numitele bresle, adevărate fortăreţe economice pentru apărarea unor interese străine, cu totul zăvorite elementului românesc. E adevărat că prin desfiinţarea breslelor s'a deschis drum şi elementului românesc spre oraşe, însă lipsa de capital, concurenţa, boicotul şi mai ales opreliştile puse de stat ne-au ţinut atâta vreme departe de viaţa economică a centrelor urbane.

Inceputurile făcute pentru crearea unei puternice organizaţii de meseriaşi şi industriaşi români în toate centrele orăşeneşti nu s'a putut realiza în chipul cel mai mulţumitor pentru noi până acuma. Realizarea acestui deziderat atârnă de o serie întreagă de factori, şi mai ales de timp şi de atitudinea Statului faţă de aceste mari probleme. Până când nu vom transforma oraşele în adevărate focare de viaţă materială şi spirituală românească, cu greu ne vom apăra satele de toate consecinţele nefaste ale acestor organisme create artificial, în mijlocul massei etnice româneşti.

ş. m.

ECONOMIE

Judeţul T.-M. are un caracter economic complex. Bogat în culturi de cereale, fructe, sfeclă şi cânepă, cu turme bogate, cu vestitele vinuri de pe Târnava-Mică (Sântămărie, Crăeşti, Jidveiu), din care o bună parte este destinată exportului, el are, graţie captaţiunilor de gaz metan, şi o puternică industrie.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 208.100 ha. Suprafaţa arabilă este de 102.798 ha, adică 49,39% din suprafaţa judeţului şi 0,35% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 3.067 ha, adică 2,98%, iar mica proprietate 99.731 ha, adică 97,02%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 76.629 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 41.817 ha, cu o producţie de 631.436 chint. (prod. medie la ha 15,1 chint.), în valoare de 148 mil. lei.

Grâul ocupă 26.925 ha, cu o producţie de 376.959 chint. (prod. medie la ha 14,0 chint.), în valoare de 149 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.897 ha, cu o producţie de 58.327 chint. (prod. medie la ha 11,9 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Orzul ocupă 2.506 ha, cu o producţie de 30.719 chint. (prod. medie la ha 12,3 chint.), în val. de 8 mil. lei.

Secara ocupă 480 ha, *măturile* 4 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 11.274 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 4.628 ha, cu o producţie de 212.425 chint. fân (media la ha 45,9 chint.), în valoare de 29 mil. lei şi 2.500 chint. sămânţă (media la ha 0,5 chint.). *Lucerna* ocupă 1.281 ha, cu o producţie 62.512 chint. fân (media la ha 48,7 chint.), în valoare de 8 milioane lei şi 400 chint. sămânţă (media la ha 0,3 chint.).

Plantele alimentare ocupă 2.638 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 1.311 ha, cu o producţie de 154.960 chint. (media la ha 118,1 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Varza ocupă 306 ha, cu o producţie de 25.918 chint. (media la ha 84,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Mazărea*

TÂRNAVA-MICĂ

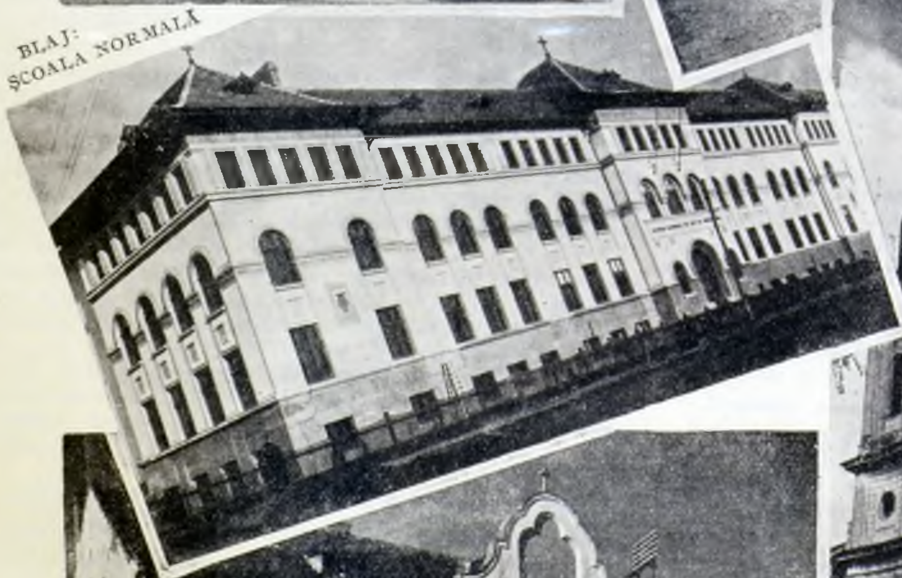
BLAJ:
PALATUL METROPOLITAN

BISERICA SĂSEASCĂ

CETATEA DE BALTĂ
A LUI PETRU RAREŞ

BLAJ:
ŞCOALA NORMALĂ

BLAJ: MITROPOLIA

BLAJ: BIBLIOTECA

ocupă 201 ha, cu o producţie de 2.788 chint. (media la ha. 13,9 chint.), în valoare de peste 1 milion lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 56.583 chint., în valoare de 7 mil. lei. *Fasolea printre porumb* dă o producţie de 21.809 chint., în valoare de 8 mil. lei. *Dovlecii printre porumb* dau o producţie de 263.196 chint., în valoare de 13 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.580 ha. Din această suprafaţă *cânepa* ocupă 887 ha, cu o producţie de 5.854 chint. fuior (media la ha 6,5 chint.), în valoare de 20 mil. lei şi 887 chint. sămânţă (media la ha 1,0 chint.). *Sfecla de zahăr* ocupă 503 ha, cu o producţie de 84.403 chint. (media la ha 167,7 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa producţiei la hectar a mazărei judeţul T.-M. este în fruntea judeţelor ţării. Ocupă locul al doilea la producţia la hectar a grâului şi trifoiului.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (208.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 10.677 ha.

Fâneţele naturale ocupă 21.173 ha, cu o producţie de 675.418 chint. (prod. medie la ha 31,9 chint.), în valoare de 74 mil. lei.

Păşunile ocupă 27.376 ha.

Pădurile ocupă 28.860 ha.

Livezile de pruni ocupă 657 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 918 ha.

Viţa de vie ocupă 3.713 ha (din care viile pe rod 3.025 ha), cu o producţie de 130.298 hl (prod. medie la ha 43,0 hl), în valoare de 65 mil. lei.

Creşterea animalelor. In jud. T.-M. se găseau în anul 1935: cai 5.652, boi 38.995, bivoli 6.107, oi 96.522, capre 950, porci 23.880, stupi sistematici 2.863 şi stupi primitivi 2.929.

Industrie. 16 mori sistematice (3 la Mica, 2 la Dumbrăveni şi câte una la: Diciosânmărtin, Iernut, Jidveiu, Adămuş, Dâmbău, Sâncel, Petrisat, Gogan-Varolea, Căpâlna-de-Sus, Ogra, şi Zagăr), 3 fabrici de spirt (Blaj, Suplac şi Bachnea), 6 lăptării mari (3 la Idrifaia şi câte una la: Bichiş, Vaidacuta şi Filitelnic), 2 întreprinderi de împletituri de trestie (Iernut), 1 fabrică de îngrăşăminte şi produse chimice (Diciosânmărtin), 1 turnătorie de fier (Diciosânmărtin), 2 tipografii (Blaj şi Diciosânmărtin) 1 fabrică de talpă (Dumbrăveni), 15 fabrici de cărămizi şi ţigle (10 la Zagăr, 2 la Diciosânmărtin, şi câte una la Blaj, Dumbrăveni şi Bazna), 4 fabrici de ţigle (2 la Dâmbău şi câte una la Cetatea-de-Baltă şi Mica), 3 fabrici de sticlă (2 la Diciosânmărtin şi 1 la Boziaş), 15 sonde de gaz metan (13 la Şaroş şi câte una la Bazna şi Nadeş). *Cariere:* de argilă la Blaj şi Diciosânmărtin; de nisip la Blaj; piatră de râu la Hoghilag.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Fabrica de produse chimice şi îngrăşăminte « Nitrogen » (inv. 246), Fabrica de cărămizi şi ţigle « Hercules » (soc. 3, inv. 6), Industria ceramică şi chimică (soc. 3, inv. 10), Fabrica de sticlă turnată şi presată (soc. 18, inv. 16) şi Fabrica de sticlă ardeleană, (soc. 66, inv. 101), toate la Diciosânmărtin.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI TÂRNAVA-MICĂ IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	2	2	75	11	1.974
Chimică	1	—	32.410	580	98.751
Metalurgică . . .	—	1	150	—	—
Hârtie şi Arte Grafice	1	—	8	13	878
Pielărie	1	—	36	3	124
Lemnului	1	—	10	4	428
Materiale de construcţie	5	—	452	324	11.122
Sticlăria	2	—	283	364	93.086
Total . . .	13	3	33.424	1.299	206.363

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

1) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Comerţ. Comerţ intens cu cereale, vinuri, fructe, animale (sunt vestite târgurile de animale dela Bălăuşeri, Bachnea şi Iernut) şi produsele industriale.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 9 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	837.695	Fonduri	43.883.246
Plasamente . . .	117.718.729	Angajamente . .	93.230.752
Imobilizări . . .	4.929.725	Rezultate	23.275
Rezultate	13.651.124		
Total . .	137.137.273	Total . . .	137.137.273

Cooperative de credit (bănci populare) 31, cu 2.151 membri şi cu un capital social vărsat de 3.214.311 lei. Imprumuturi acordate 18.166.757 lei (neconvertite 2.415.499 lei; convertite 6.023.843 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 9.727.415 lei). Depuneri spre fructificare 4.924.063 lei. Totalul bilanţului 20.933.983 lei.

Cooperative de consum 6, cu 421 membri şi cu un capital social vărsat de 384.112 lei. Mărfuri generale în valoare de 42.417 lei. Bilanţul încheiat: 878.816 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului T.-M. pe exerciţiul 1936/937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**17.404.357**
Venituri ordinare	*12.559.212*
Venituri extraordinare	*775.745*
Venituri speciale	*4.069.400*
Cheltueli	**17.404.357**
Cheltueli ordinare	*12.559.212*
Cheltueli extraordinare	*775.745*
Cheltueli speciale	*4.069.400*

Drumuri. Judeţul este străbătut de o reţea totală de drumuri de 845 km 162 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 80 km 158 m (pietruite în întregime), din cari 77 km 500 m, sunt întreţinute de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 2 km 658 m de comunele urbane.

Drumuri judeţene 219 km 889 m, din cari Administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită de 208 km 586 m, iar comunele urbane 6 km 808 m (pavaţi şi pietruiţi).

Drumuri comunale 545 km 115 m.

Lungimea podurilor este de 4.983,10 m, repartizată astfel: poduri naţionale 601,95 m, judeţene 1.527,75 m şi comunale 2.853,40 m.

Prin judeţ trec 2 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Sighişoara – Tg.-Mureş*
2. *Teiuş – Copşa-Mică* (Blaj – Copşa-Mică = 31 km)

Cale ferată. Judeţul este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 134 km din care 59 km linii principale simple şi 75 km. linii secundare simple

Itinerarii principale. Exprese: Bucureşti – Arad – Decebal (Budapesta – Viena – Paris).

Rapide: Bucureşti – Arad – Decebal şi Bucureşti – Oradea – Episcopia-Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: Bucureşti – Oradea – Halmeu (Praga) şi Bucureşti – Arad.

Staţii importante: Blaj, Diciosânmărtin.

Poştă, telegraf, telefon. *3 oficii P.T.T. de stat*, la Blaj, Diciosânmărtin şi Dumbrăveni; *23 oficii autorizate* la: Adămuş, Bachnea, Bălăuşeri, Bălcaciu, Bazna, Blăjel, Cetatea-de-Baltă, Chendul-Mare, Cipău, Coroi-Sânmărtin

Gănești, Gogan, Iernut, Jidveiu, Mica, Micăsasa, Nadeș, Ogra, Roșia-de-Secaș, Sânpaul, Șona, Valea-Lungă și Zagăr.

Oficii telefonice la Blaj, Diciosânmărtin, Dumbrăveni, Adămuș, Bachnea, Bălăușeri, Bălcaciu, Bazna, Blăjel, Cetatea-de-Baltă, Chendul-Mare, Cipău, Coroi-Sânmărtin, Gănești, Iernut, Jidveiu, Mica, Micăsasa, Nadeș, Ogra, Sânpaul, Șona, Valea-Lungă și Zagăr.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Bazna*, stațiune balneară bine cunoscută și apreciată încă din secolul al XVIII-lea.

Situată în regiunea de podgorii, în apropierea masivelor de stejar și fag, la 320 m altitudine, are un climat foarte plăcut, aer curat, temperatură constantă.

Ape cloruro-sodice-iodurate, cu o mare cantitate de hidrogen sulfurat. Nămol bituminos.

Indicațiuni: Pentru cura internă: Scrofuloză, boli cronice ale aparatului digestiv, respirator și genito-urinar, exudate pleurale cronice, anemie, tabes, etc. Pentru cura externă: Scrofuloză, reumatism, rachitism, boli de piele, boli nervoase, boli de femei.

6 izvoare, stabilimente balneare, cu băi reci, calde, de nămol, inhalații, helio și electroterapie, masaj electric.

Din apa de Bazna se prepară sarea de Bazna, cu care se poate face băi în casă.

Hoteluri, vile, restaurante, oficiu P.T.T., farmacie.

Gară la Mediaș la 13 km.

Plimbări în plantația de brazi din jurul stabilimentelor balneare, excursii, tenis, popice, etc.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 117,382 locuitori, din cari 68,3% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 74,1% bărbați știutori de carte și 62,8% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediu rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,3	0,3
2. Primară	59,0	94,7
3. Secundară	28,8	3,7
4. Profesională	6,4	0,7
5. Universitară	4,8	0,5
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a jud. T.-M. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 37.873 loc. (2.608 mediu urban 35.265 mediu rural).

Școli superioare: Academia de Teologie greco-catolică în Blaj.

Școli secundare: 2 licee de băieți, 1 liceu de fete, 1 școală normală de băieți, 1 școală normală de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 liceu comercial de fete, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial de băieți, 1 gimnaziu industrial de fete, 1 școală medie de agricultură (Iernut) și 1 școală de menaj.

Școli primare 214, din care 202 rurale și 12 urbane (137 școli de Stat și 77 confesionale), cu un număr total de 26.171 elevi (1.707 mediu urban și 24.464 mediu rural) și cu 525 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 30, din care 25 rurale și 5 urbane (24 de Stat și 6 confesionale), cu un număr total de 1.874 copii (403 mediu urban și 1.471 mediu rural) și cu 30 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. In județul T.-M. se relevă activitatea Asociației pentru literatura și cultura poporului român « *Astra* », cu un despărțământ central în orașul Blaj și cu organizații locale în Diciosânmărtin, Dumbrăveni și Iernut.

Fundația Culturală Regală « Principele Carol » are cămine culturale la Bălăușeri, Blăjel și Cisteiul-Român.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține 27 cămine culturale, 4 societăți muzicale și 5 biblioteci, adică 36 organizații culturale, dintre care 4 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale: *a*) In Blaj: Biblioteca Centrală Arhidiecezană, Muzeul liceului de băieți, Cercul literar franco-român, Soc. corală « Corul Catedralei », 1 cinematograf, 1 societate sportivă, 1 de vânătoare.

b) In Diciosânmărtin: Reuniunea Femeilor Române, Soc. « Tinerimea Română », Reuniunea meseriașilor români, 1 cinematograf, 1 societate sportivă, 1 de vânătoare.

c) In Dumbrăveni: Soc. « Tinerimea Română », Casina orașului, Societatea Burgheză și Industrială Germană.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor 40,7% sunt greco-catolici și 16,6% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. In jud. T.-M. se află 114 biserici greco-catolice, 50 ortodoxe, 16 romano-catolice, 44 reformate, 43 evanghelico-luterane, 10 unitariene, 1 biserică armenească, 7 case de rugăciune baptiste, 2 case de rugăciune adventiste, 3 sinagogi și 3 case de rugăciune evreiești.

Mânăstirea greco-catolică de maici « Sf. Maria », Mânăstirea Călugărilor asumpționiști (ambele la Blaj).

Instituții bisericești. Reședința Mitropoliei și Arhiepiscopiei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj.

4 protopopiate greco-catolice (Blaj, Diciosânmărtin, Dumbrăveni, Iernut), 1 protopopiate ortodoxe (Diciosânmărtin, Dumbrăveni), 1 romano-catolic (Dumbrăveni), și 1 unitarian (Diciosânmărtin),

Județul se află în eparhia greco-catolică a Arhiepiscopiei de Blaj și în eparhia ortodoxă a Episcopiei de Alba-Iulia și Sibiu (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala jud. T.-M. este orașul Blaj. Județul are 3 orașe: (*Blaj, Diciosânmărtin* și *Dumbrăveni*) și 133 sate împărțite astfel:

I. Plasa Blaj	30 sate
II. Plasa Diciosânmărtin	34 sate
III. Plasa Dumbrăveni	33 sate
IV. Plasa Iernut	18 sate
V. Plasa Valea-Lungă	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Dumbrăveni cu o secțiune, 8 magistrați, 1 prim-procuror și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Târgu-Mureș.

4 judecătorii, la Blaj, Dumbrăveni, Diciosânmărtin și Iernut, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale de stat la Blaj și Diciosânmărtin.

Dispensare de stat în Iernut, Roșia-de-Secaș, Jidveiu și Bachnea. Dispensare comunale în Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni.

Serviciul sanitar județean și Serviciile sanitare ale orașelor Blaj, Diciosânmărtin și Dumbrăveni.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Sighișoara are un oficiu la Diciosânmărtin, și are organizații medicale în Blaj, Dumbrăveni și Iernut, cu un total de 6 medici.

Societatea « Crucea Roșie » are filiale în Blaj, Diciosânmartin și Dumbrăveni.

Societatea pentru profilaxia tuberculozei are o filială la Blaj.

Societăți de binefacere feminine activează în toate orașele din județ.

In orașul Blaj se află un azil de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Blaj, reședința județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Diciosânmărtin, comună urbană, situată pe malul drept al râului Târnava-Mică, la 38 km de reședința județului, la 173 km de Brașov și la 338 km de București. Stație c. f. pe linia Blaj – Praid.

Are 6.012 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 7.436.140 lei.

Oraşul face comerţ cu produse agricole şi mai ales animale.

Industria oraşului este reprezentată prin fabrica « Nitrogen » cu o intensă producţie de substanţe chimice, 2 fabrici de cărămizi şi ţigle, 1 turnătorie de fier, Societatea de Gaz Metan, 1 atelier de vulcanizare, 1 moară sistematică, 1 fabrică de prelucrarea laptelui.

Banca Naţională (agenţie), Banca « Albina », Banca « Vulturul », Banca Generală de Credit, Banca « Mureşana » Banca « Târnava », Cooperativa de Credit.

Gimnaziul mixt de stat « Andrei Bârseanu », 1 şcoală de ucenici, 6 şcoli primare (dintre care 4 confesionale), 2 grădini de copii.

Asociaţia pentru literatura şi cultura poporului român « Astra », Reuniunea Femeilor Române, Societatea « Tinerimea Română », Reuniunea meseriaşilor români, 1 cinematograf, Societatea sportivă « Patria », Societatea Vânătorilor.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 sinagogă.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat unitarian.

Administraţia Financiară, Primărie, Pretură, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie, Pompieri.

Asociaţia comercianţilor.

Spital de stat, Dispensarul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, Societatea « Crucea Roşie », Reuniunea Femeilor Române, Reuniunea Femeilor Ortodoxe, Reuniunea Femeilor Greco-Catolice.

Oraşul este pavat cu asfalt, luminat şi încălzit cu gaz metan.

Dumbrăveni, comună urbană, situată la marginea judeţului pe malul drept al râului Târnava-Mare, la 63 km de reşedinţa judeţului, la 129 km de Braşov şi la 300 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Bucureşti – Oradea şi Bucureşti – Arad.

Are 3.952 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 4.210.508 lei.

Comerţ intens de cereale, animale, vin, lână şi piei de animale. 2 mori sistematice, 1 fabrică de mezeluri, 1 de oţet şi 1 fabrică de cărămizi.

Banca Română, Banca Populară « Viitorul », Banca Economică şi Industrială, Casa Generală de Economii din Sibiu.

1 liceu de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete, 4 şcoli primare (dintre care 2 confesionale), 2 grădini de copii.

Asociaţia « Astra », Societatea « Tinerimea Română », Casina oraşului, Societatea Burgheză şi Industrială Germană.

1 cinematograf, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 armeano-catolică, 1 reformată, 1 biserică unitariană, 1 evanghelico-luterană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat romano-catolic.

Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Pretură, Percepţie fiscală, Poliţie, Ocol silvic, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Corpul avocaţilor, Corpul medicilor, Societatea meseriaşilor, Societatea comercianţilor.

Dispensar comunal.

Societatea femeilor ortodoxe, Societatea femeilor greco-catolice, Societatea femeilor romano-catolice, Societatea femeilor reformate, Societatea femeilor unitariene, Societatea femeilor evanghelico-luterane, Societatea femeilor armeano-catolice, Societatea femeilor izraelite.

Oraşul are uzină electrică.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TÂRNAVA-MICĂ

A) Oraşe

1. Blaj (capitala judeţului).
2. Diciosânmărtin
3. Dumbrăveui

B) Sate

I. PLASA BLAJ

1. Biia
2. Bucerdea-Grânoasă
3. Căpâlna-de-Jos
4. Cergăul-Mare
5. Cergăul-Mic
6. Cisteiu
7. Ciufud
8. Colibi
9. Crăciunelul-de-Jos
10. Iclod
11. Jidveiu
12. Lupu
13. Mânărade
14. Ocnişoara
15. Ohaba
16. Pănade
17. Petrisat
18. Roşia-de-Secaş
19. Sâncel
20. Sânmiclăuş
21. Sântămărie
22. Secăşel
23. Spătac
24. Spini
25. Şona
26. Tău
27. Tiur
28. Valea-Sasului
29. Veseuş
30. Veza

II. PLASA DICIOSÂNMĂRTIN

1. Abuş
2. Adămuş
3. Bachnea
4. Bazna
5. Băgaciu
6. Bernadea
7. Bichiş
8. Blăjel
9. Boian
10. Boziaş
11. Căpâlna-de-Sus
12. Cetatea-de-Baltă
13. Ceuaş
14. Corneşti
15. Crăeşti
16. Cuştelnic
17. Daia
18. Dâmbău
19. Deaj
20. Găneşti
21. Hărănglab
22. Herepea
23. Idrifaia
24. Lepindea
25. Mica
26. Ozd
27. Păucea
28. Păucişoara
29. Seuca
30. Suplac
31. Şaroş
32. Şilea
33. Vaidacuta
34. Velţ

III. PLASA DUMBRĂVENI

1. Agrişteu
2. Alma
3. Bălăuşeri
4. Chendul-Mare
5. Chendul-Mic
6. Coroisânmărtin
7. Coroiu
8. Cund
9. Curciu
10. Domald
11. Ernea
12. Filiterlnic
13. Giacăş
14. Gogan
15. Gogan-Varolea
16. Hoghilag
18. Hundorf
18. Idiciu
19. Laslăul-Mare
20. Laslăul-Mic
21. Măgheruş
22. Nadeş
23. Odriheiu
24. Ormeniş
25. Pipea
26. Prod
27. Sântioana
28. Seleuş
29. Senereuş
30. Şmig
31. Şoimuş
32. Ţigmandru
33. Zagăr

IV. PLASA IERNUT

1. Beşineu
2. Bobohalma
3. Bord
4. Chinciuş
5. Chirileu
6. Cipău
7. Cucerdea
8. Deag
9. Giuluş
10. Iernut
11. Lăscud
12. Ogra
13. Sălcud
14. Sânpaul
15. Subpădure
16. Şeulia
17. Somoştelnic
18. Vidrasău

V. PLASA VALEA-LUNGĂ

1. Bălcaciu
2. Broşteni
3. Cenade
4. Cheslei
5. Crăciunelul-de-Sus
6. Făget
7. Feisa
8. Glogoveţ
9. Lodroman
10. Lunca
11. Micăsasa
12. Proştea-Mare
13. Proştea-Mică
14. Şoroştin
15. Tătârlaua
16. Tăuni
17. Ţapu
18. Valea-Lungă

JUDEȚUL TECUCI

Stema. Scut roșu, cu un strugure de aur, cu două frunze de viță verzi. Simbolizează regiunea de podgorii.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în Sudul Moldovei, la confluența Bârladului cu Siretul.

Suprafața: 2.408 km².

Infățișarea pământului. Județul cuprinde o regiune de dealuri foarte lungi și strâmte tăiate în marginea podișului Moldovei de către afluenții de pe dreapta ai Bârladului. Aceste dealuri se înalță în N la peste 400 m și coboară spre S până sub 200 m. Forma alungită dela N la S a acestui ținut rezultă tocmai din paralelismul acestor culmi și văi foarte apropiate. In partea de miazăzi însă, adică pe stânga Bârladului, afluenții acestuia și ai Siretului sunt foarte rari și în locul dealurilor regiunea este o câmpie ce coboară în trepte dela marginea de Răsărit, — unde depășește 200 m, — spre Apus, unde coboară sub 20, în lunca mlăștinoasă a Siretului. Ultima treaptă a acestei câmpii e formată de nisipul dunelor, care se înșiră pe o șuviță strâmtă, însă lungă de câteva zeci de km.

Climă și ape. Climă de tranziție între climatul pontic, secetos și bogat în contraste termice (peste 26°), și cel de dealuri cu iernile mai riguroase, cu verile mai potolite dar și cu precipitațiuni mai abundente (peste 450 mm și chiar peste 500 mm anual, în colțul N-V al județului, față de mai puțin de 450 mm, în regiunea de câmpie, unde suntem în plină climă de stepă).

Apa principală a regiunei este Bârladul, care primește pe dreapta o serie de afluenți, dintre care mai însemnați sunt Berheciul și Zeletinul.

Vegetație. Pe culmile înalte din N județului, se păstrează codri mari de fagi, rar întrerupți de stejerișuri către valea Bârladului. In partea de Sud predomină însă gramineele caraceristice climatului de stepă. Pe dunele de nisip de pe malul terasei inferioare a Siretului, vegetația de stepă este asociată cu vegetația arenacee; iar în lunca inundabilă a aceluiași râu, stufăriile și pădurile de esențe albe ocupă suprafețe destul de întinse.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T. și-a luat numele dela orașul capitală, așezat pe pârâul Tecuciului. Cuvântul Tecuci este de origină slavă, după unii cercetători; cumană, după alții.

Prima mențiune despre acest ținut o aflăm în cronica moldo-polonă, la 1566. Din acest ținut s'au ridicat numeroase familii de boieri mari în Moldova, ca Nicoară, Cândrea, Bucium, Șendrea, Grozav, Berheciu, Nicoriță.

Monumente istorice. *Mânăstirea Răchitoasa* zidită de boierul Ianachi Cămărașul, la sfârșitul sec. XVII.

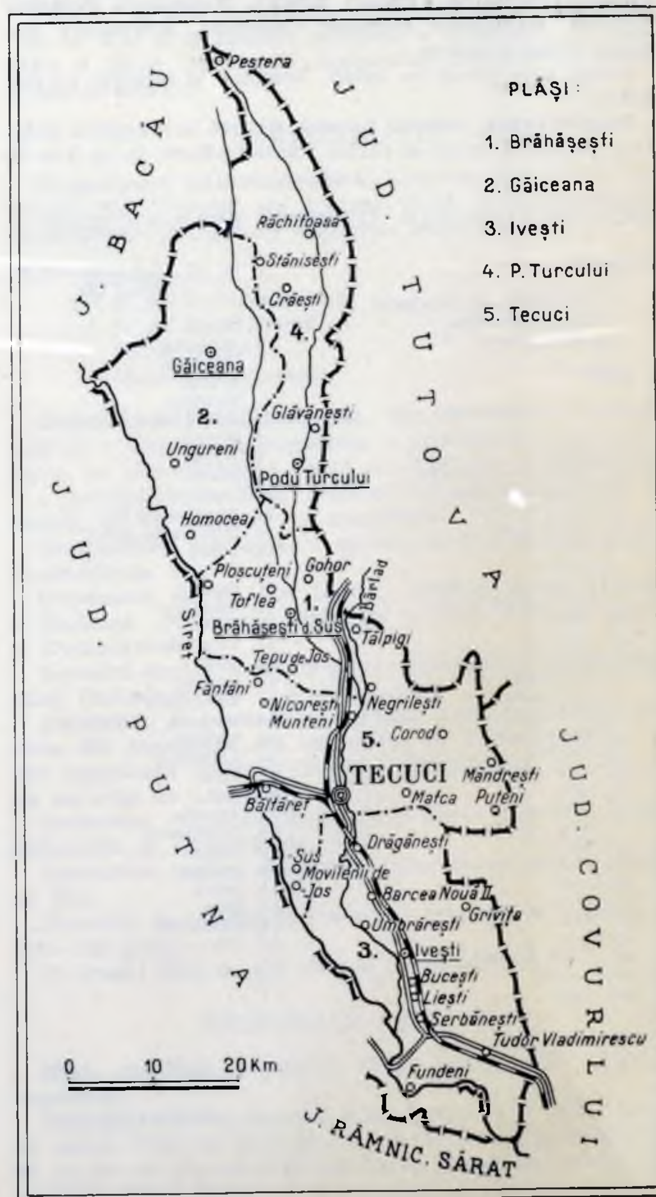
Casa și biserica poetului Costache Conachi din Țigănești.

Palatul lui Vogoridi (transformat în școală a Academiei Române) din Țigănești.

POPULAȚIE

Starea populației. Județul T. are, după rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, un număr de 157.079 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total general	157.079	77.751	79.328
1. Oraşul Tecuci	17.259	8.897	8.362
Total rural	139.820	68.854	70.966
1. Plasa Homocea	28.487	13.905	14.582
2. Plasa Iveşti	70.548	34.806	35.742
3. Plasa Podul-Turcului . .	40.785	20.143	20.642

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârste	Locuitori
Toate vârstele	157.079	30—49 ani	34.085
		50—69 ani	14.749
0— 9 ani	46.993	70 ani şi peste . . .	2.600
10—29 ani	58.026	Vârstă nedeclarată . .	626

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	7.195	4.219	2.976	43,6	25,6	18,0
1931	158.413	6.887	4.220	2.667	43,5	26,6	16,9
1932	161.806	7.686	4.406	3.280	47,5	27,2	20,3
1933	164.529	7.128	3.578	3.550	43,3	21,7	21,6
1934	168.491	7.433	4.251	3.182	44,1	25,2	18,9
1935	170.737	6.843	4.642	2.201	40,1	27,2	12,9
1936	173.326	7.000	4.940	2.060	40,4	28,5	11,9

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului T. a fost de 175.882 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 157.079 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 18.803 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 12,0%.

ECONOMIE

Judeţul T. are un caracter exclusiv agricol. Viţa de vie se cultivă intens.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 240.800 ha. Suprafaţa arabilă este de 152.730 ha adică 63,43% din suprafaţa judeţului şi 0,52% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului marea proprietate deţine 15.250 ha adică 9,98%, iar mica proprietate 137.480 ha, adică 90,02%.

Din totalul suprafeţei arabile *cerealele* ocupă 135.304 ha astfel repartizate:

Porumbul ocupă 78.537 ha, cu o producţie de 534.051 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 126 mil. lei.

Ovăzul ocupă 22.659 ha, cu o producţie de 104.231 chint. (prod. medie la ha 4,6 chint.), în valoare de 31 mil. lei.

Orzul ocupă 17.496 ha, cu o producţie de 102.896 chint. (prod. medie la ha 5,8 chint.), în valoare de 25 mil. lei.

Grâul ocupă 16.324 ha, cu o producţie de 138.376 chint. (prod. medie la ha 8,4 chint.), în valoare de 55 mil. lei.

Secara ocupă 154 ha. *Meiul* ocupă 109 ha. *Măturile* 24 ha. *Hrişca* 1 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 9.886 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 6.575 ha, cu o producţie de 128.212 chint. (media la ha. 19,5 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Lucerna* ocupă 888 ha, cu o producţie de 27.084 chint. fân (media la ha 30,5 chint.), în valoare de 4 mil. lei şi 30 chint. sământă. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2.268 ha, cu o producţie de 42.638 chint. (media la ha 18,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.640 ha. Din această suprafaţă, *fasolea* ocupă 2.703 ha, cu o producţie de 14.866 chint. (media la ha 5,5 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 644 ha, cu o producţie de 49.781 chint. (media la ha 77,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producţie de 45.318 chint., în valoare de 16 mil. lei şi *dovlecii printre porumb* dau o producţie de 369.565 chint, în valoare de 18 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 933 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 297 ha, cu o producţie de 2.495 chint. (media la ha 8,4 chint.) în valoare de 1 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (240.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.967 ha.

Fâneţele naturale ocupă 2.088 ha, cu o producţie de 36.331 chint. (prod. medie la ha 17,4 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Păşunile ocupă 13.816 ha.

Pădurile ocupă 30.645 ha.

Livezile de pruni ocupă 338 ha cu o producţie de 10.309 chint., (prod. medie la ha 30,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 890 ha.

Viţa de vie ocupă 8.978 ha (din care viile pe rod 7.870 ha) cu o producţie de 551.061 hl (prod. medie la ha 70,0 hl), în valoare de 134 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul T. se găseau în anul 1935:

Cai 16.019, boi 42.754, bivoli 38, oi 103.075, capre 1.474, porci 30.834, stupi sistematici 2.610, stupi primitivi 4.209.

Industrie. 2 mori sistematice, 89 mori ţărăneşti, 2 fabrici de spirt (Tecuci şi Podul Turcului), 1 de pielărie, 1 de cherestea, 2 de lumânări, 1 de cărămidă (toate la Tecuci).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]:

Moara Aron Igner (inv. 6), moara « Isbânda Tecuciului » (inv. 8), fabrica de cărămidă « Girot » (inv. 6), şi fabrica de pielărie Max W. Segall (inv. 6) toate în Tecuci şi Fabrica de cherestea Raux Th. Lalu S. D. et. Co. (soc. 12, inv. 8).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI TECUCI IN ANUL 1935

Intreprinderile de la 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor	Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
Alimentară	2	305	24	9.800
Pielăria	1	90	27	3.148
Lemnului	2	268	177	14.012
Materiale de construcţie	1	80	28	374
Total . . .	6	743	256	27.334

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *10 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 13 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	636.188	Fonduri	53.171.926
Plasamente . . .	165.983.615	Angajamente .	141.624.148
Imobilizări . . .	19.227.636	Rezultate . . .	2.984
Rezultate . . .	8.951.619		
Total . .	194.799.058	Total . .	194.799.058

Cooperative de credit (bănci populare) 57, cu 16.829 membri, şi cu un capital social vărsat de 29.709.111 lei. Imprumuturi acordate 88.865.165 lei (neconvertite 6.190.834 lei, convertite 38.380.325 lei şi reduceri la împrumuturi con-

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

vertite 44.294.006 lei). Depuneri spre fructificare 17.015.959 lei. Totalul bilanţului 108.911.205 lei.

Cooperative de producţie diversă 3, cu 203 membri, şi cu un capital social vărsat de 250.531 lei. Valori imobilizate 212.667 lei. Totalul bilanţului 6.358.328 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 1, cu 102 membri şi cu un capital vărsat de 9.650 lei. Bilanţul încheiat 252.492 lei.

Cooperative de consum 4, cu 115 membri şi cu un capital social vărsat de 115.511 lei. Mărfuri generale în valoare de 30.403 lei. Bilanţul încheiat: 169.229 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul jud. T. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**15.364 889**
Venituri ordinare	*10.080.649*
Venituri extraordinare	*2.173.260*
Venituri speciale	*3.110.980*
Cheltueli	**15.298.809**
Cheltueli ordinare	*10.080.649*
Cheltueli extraordinare	*2.173.260*
Cheltueli speciale	*3.044.900*

Drumuri. Judeţul T. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 844 m 175 km repartizată astfel:

Drumuri naţionale 81 km 264 m, întreţinutede Direcţia Generală a Drumurilor şi pietruite în întregime.

Drumuri judeţene 407 km 745 m, din care Administraţia judeţului întreţine o reţea pietruită de 235 km 947 m, iar oraşul Tecuci 1 km 050 m (din care 0,490 km sunt pavaţi).

Drumuri comunale 355 km 166 m.

Lungimea podurilor este de 4.024,00 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 741,70 m, judeţene 2.116,30 m şi comunale 1.166,00 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Suşiţa – Tecuci – Bârlad.*
2. *Focşani – Hanul Conache – Galaţi.*
3. *Tecuci – Hanul Conache* (Tecuci = Hanul Conache 31 km).

Cale ferată. Judeţul T. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 79 km, din care 12 km linii principale duble şi 67 km linii principale simple.

Itinerarii principale. Accelerate: Bucureşti – Iaşi – Chişinău (Kiev, Moscova).

Staţii principale. Tecuci.

Poştă, telegraf, telefon. *6 oficii P.T.T. de stat,* la Tecuci, Găiceana, Iveşti, Nicoreşti, Podul-Turcului şi Stănişeşti, *1 agenţie specială* (Berheci) şi *3 gări cu serviciu poştal:* Cosmeşti, Frunzeasca şi Hanu-Conache.

Oficii telefonice la: Tecuci, Berheci, Găiceana, Iveşti, Nicoreşti, Podul-Turcului şi Stănişeşti.

Staţiuni climatice, balneare, turism. Judeţul T. nu aduce o contribuţie mai de seamă la drumeţia românească.

Singură valea Siretului face excepţie: începând dela Corni şi până mai jos de Schitul Sihastru, luncile ei, terminate în păduri şi mărginite de dealuri, etajate în terase domoale, oferă drumeţului, un peisagiu odihnitor; toamna şi primăvara în deosebi, de o rară coloare şi poezie.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 120.730 locuitori, dintre care 55,6% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 71,4% bărbaţi ştiutori de carte şi 40,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,9	0,5
2. Primară	70,7	93,2
3. Secundară	15,5	3,9
4. Profesională	9,4	2,0
5. Universitară	2,4	0,3
6. Alte şcoli superioare	1,1	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a jud. T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 42.929 locuitori (3.570 mediu urban şi 39.359 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 gimnaziu comercial, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete.

Şcoli primare 202, din care 191 rurale şi 11 urbane (201 şcoli de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 25.551 elevi (1.958 mediu urban şi 23.593 mediu rural) şi cu 410 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 12, din care 8 rurale şi 4 urbane (11 de stat şi 1 confesională), cu un număr total de 699 copii (258 mediu urban şi 441 mediu rural) şi cu 12 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol»,* are cămine culturale în: Tecuci, Buciumeni (cămin model), Buceşti, Călimăneasa, Călmăţui, Corbasca, Corbiţa, Corod, Cozmeşti, Dădeşti, Fântâni, Godineşti, Hanu-Conache, Hănţeşti, Hurueşti, Huţu, Munteni, Matca, Onceşti, Oprişeşti, Podoleni, Poiana, Răchitoasa, Salcia, Tecucel, Tudor Vladimirescu, Ungureni.

Centrala Caselor Naţionale are organizaţii culturale în Nicoreşti-Tg. şi Buciumeni.

Liga Culturală are secţiuni în Tecuci, Corod, Lieşti, Tudor Vladimirescu şi Ţepu.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine 35 cămine culturale, 24 biblioteci, 3 societăţi muzicale, adică în total 62 organizaţii culturale, dintre care 27 au personalitate juridică.

Alte instituţii culturale, la Tecuci: Fundaţia culturală «Theodor şi Maria Cincu», Muzeul comunal de arheologie şi ştiinţe naturale, Biblioteca comunală, Teatru-cinematograf Comunal, 1 ateneu cultural, 1 societate corală, 2 societăţi sportive, 1 soc. de turism şi 1 secţie a Automobil-Clubului.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 96,2% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 161 biserici ortodoxe.

1 capelă romano-catolică, 1 casă de rugăciune a adventiştilor de ziua şaptea şi 3 sinagogi.

2 schituri de călugări (Buciumeni şiPloscuţeni), 1 mânăstire de maici (Buciumeni).

Instituţii bisericeşti. Judeţul T. are 2 protopopiate ortodoxe, cu reşedinţă în Tecuci şi Zeletin, şi se află în jurisdicţia Arhiepiscopiei Iaşilor (Mitropolia Moldovei şi Sucevei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului T. este oraşul *Tecuci.* Judeţul are 266 sate, împărţite astfel:

I.	Plasa Brăhăşeşti	37 sate
II.	Plasa Găiceana	89 sate
III.	Plasa Iveşti	30 sate
IV.	Plasa Podu-Turcului	77 sate
V.	Plasa Tecuci	33 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tecuci, cu o secţiune, 8 magistraţi şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Galaţi.

5 judecătorii, la Tecuci, Iveşti, Podu-Turcului, Stănişeşti şi Găiceana-Tg., cu un total de 10 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Tecuci, Corni, Nicoreşti Podu-Turcului şi Iveşti-Târg.

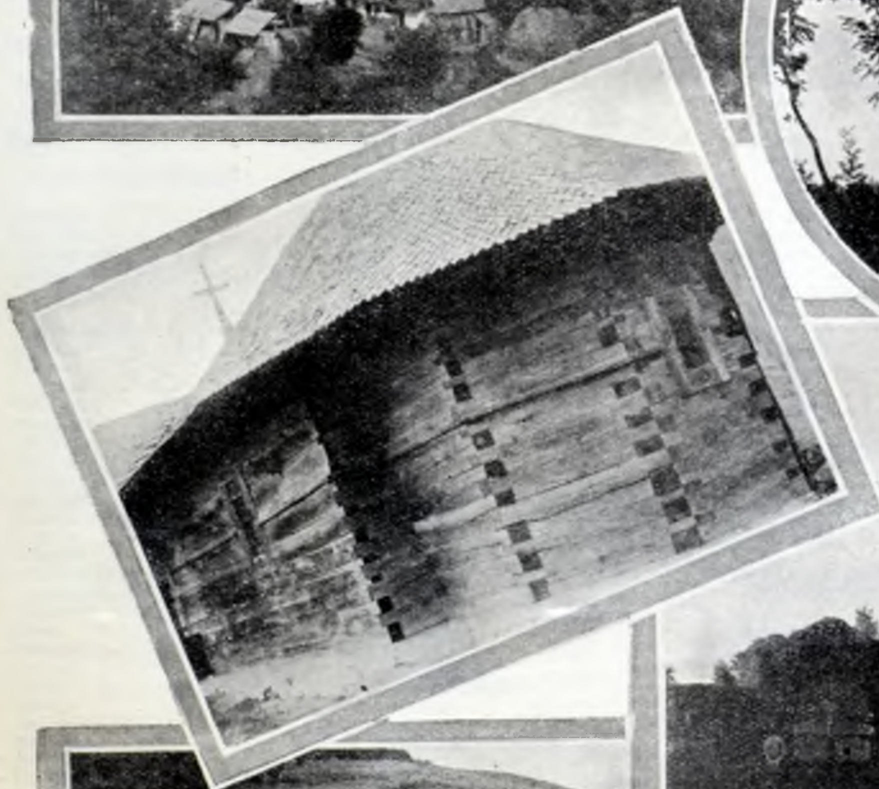
TECUCI

PODUL PESTE SIRET (COSMEŞTI)
ŞI FABRICA DE CHERESTEA

MONUMENTUL
REGELUI
FERDINAND I

BISERICA SF. NICOLAE (BANUL)

Sus: RĂCHITOASA:
VECHEA BISERICĂ DE LEMN

Jos: MÂNĂSTIREA RĂCHITOASA

TÂRGUL STĂNEŞTI: VEDERE GENERALĂ

Dispensare la Şerbăneşti, Găiceana-Târg, Brăhăşeşti, Răchitoasa şi Stănişeşti.

Dispensar judeţean, Dispensar Comunal, Serviciul sanitar al judeţului şi serviciul sanitar al oraşului Tecuci.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale are un serviciu medical la Tecuci, cu 3 medici.

Direcţia ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Azilul de bătrâni « Alecu şi Catina Atanasiu » din Tecuci (25 ocrotiţi) şi Aşezământul pentru ocrotirea bătrânilor şi infirmilor din Răchitoasa (160 ocrotiţi).

In oraşul Tecuci mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Oficiul I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Regina Elisabeta » şi 1 cămin de ucenici.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Tecuci, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

In Sudul Tecucilor, şi singurul oraş al judeţului, se înşiră pe mai mulţi kilome ri o serie de sate mari, care formează un singur corp. Intre acestea cele mai importante sunt: *Buceşti*, *Iveşti* şi *Lieşti*, care joacă şi rol de târguri. In regiunea de stepă sunt de asemenea 2 sate mari, cu o populaţie de aproape 4.000 locuitori fiecare: *Corod* şi *Matca*.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TECUCI

A) **Oraşe**

1. Tecuci (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA BRĂHĂŞEŞTI

1. Argeaua
2. Bou-Roş
3. Brăhăşeştii-de-Jos
4. Brăhăşeştii-de-Sus
5. Buciumeni
6. Buda
7. Călimăneasa
8. Corbiţa
9. Corcioveni
10. Cosiţeni
11. Covrag
12. Diaconi
13. Galbeni
14. Gara-Berheci
15. Gohor
16. Hânţeşti
17. Huleşti
18. Iresaca
19. Naneşti
20. Narteşti-de-Jos
21. Narteşti-de-Sus
22. Ocheşeşti
23. Orbu
24. Ploscuţeni
25. Poiana
26. Poşta
27. Sălcuţa
29. Schitu-Sihastru
29. Strâmba
30. Tecucelu-Sec
31. Toflea
32. Ţepu-de-Jos
33. Ţepu-de-Sus
34. Valea-Rea-de-Jos
35. Valea-Rea-de-Sus
36. Vizureşti
37. Vladnic

II. PLASA GĂICEANA

1. Baboş
2. Banca
3. Băcioiu
4. Bălăneşti
5. Bărboasa
6. Blaga
7. Bodeasa
8. Bostăneşti
9. Bozia
10. Capoteşti
11. Căuia-de-Jos
12. Căuia-de-Sus
13. Condrache
14. Corbasca
15. Corbasca-Nouă
16. Corni-de-Jos
17. Corni-de-Sus
18. Costişa
19. Dădeşti
20. Dealul-Perjului
21. Deleni
22. Dorofei
23. Drăgeşti
24. Dumbrava
25. Floreşti
26. Fofaza
27. Fundoaia
28. Găiceana-Târg
29. Găleşti
30. Gherdana
31. Ghilăveşti
32. Ghionoaia
33. Giurgeni
34. Godineştii-de-Jos
35. Godineştii-de-Sus
36. Gorgheşti
37. Grădeşti
38. Gura-Zlătăresei
39. Hazu-Moara-Pediului
40. Homocea
41. Hurueşti
42. Huţu
43. Lărgăşeni
44. Lespezi
45. Lichitişeni
46. Lozinca
47. Lunca
48. Margina
49. Marvila
50. Măldăreşti
51. Medeleni
52. Melescani
53. Nazaroaia
54. Nedelcu
55. Neguleşti
56. Ocheni
57. Onceştii-Noi
58. Onceştii-Vechi
59. Palanca
60. Perchiu
61. Petruoasa
62. Pogieţ
63. Popeşti
64. Porcăreţ
65. Pradaiş
66. Rădăcineşti
67. Răspochi
68. Recea
69. Rogoaza
70. Ruget
71. Scărişoara
72. Şarba
73. Şerbăneşti
74. Tarniţa
75. Tarniţa-de-Jos
76. Taula
77. Tătăreşti
78. Tăvădăreşti
79. Tomozei
80. Tăţu
81. Ţigăneşti
82. Ungureni
83. Unguri
84. Valea-Boului
85. Valea-Lupului
86. Valea-Merelor
87. Valea-Morii
88. Valea-Sălci
89. Vultureni

III. PLASA IVEŞTI

1. Atârnaţi
2. Barcea-Nouă I
3. Barcea-Nouă II
4. Barcea-Veche
5. Blăjeni
6. Blăjeri-de-Jos
7. Buceşti
8. Călmăţui
9. Condrea
10. Diecheni
11. Dorăşti
12. Drăgăneşti
13. Fundeni
14. General Eremia Grigorescu
15. Griviţa
16. Hanu-Conache
17. Iveşti-Târg
18. Lieşti
19. Longociu
20. Malul-Alb
21. Podoleni
22. Salcia
23. Satu-Nou
24. Siliştea
25. Slobozia-Umbrăreşti
26. Şerbăneşti
27. Torceşti
28. Tudor Vladimirescu
29. Umbrăreşti
30. Vultureni

IV. PLASA PODU-TURCULUI

1. Analog
2. Bahniţa
3. Baloteşti
4. Barcana
5. Băicani
6. Bălăneşti
7. Belciureasa
8. Beneşti
9. Bicheşti
10. Bogheştii-de-Jos
11. Bogheştii-de-Sus
12. Brătoaia
13. Bucşa
14. Buda
15. Burdusaci
16. Burlug
17. Captalani
18. Călini
19. Cărna
20. Chicera
21. Chiţcani
22. Coloneşti
23. Corbu
24. Crăeşti
25. Danciu
26. Dămăcuşa
27. Dănăilă
28. Dănceni
29. Deleni
30. Farcaşa
31. Frumuşelu
32. Fundătura (Motoşeni)
33. Fundătura (Muncelu)
34. Fundătura (Răchitoasa)
35. Giurgioana
36. Glăvăneşti
37. Gunoaia-de-Jos
38. Gura-Crăeşti
39. Gura Sohodol
40. Hagiac
41. Hanţa
42. Lehancea
43. Magazia
44. Mohorâţi
45. Muncelu
46. Negoaia
47. Oprişeşti
48. Păruş
49. Plăcinţeni
50. Plopu
51. Podu-Turcului
52. Poiana
53. Poiana-lui-Stan
54. Poteca
55. Putini
56. Răchitoasa
57. Răcuşana
58. Răzaşu
59. Salahori
60. Satu-Nou
61. Sârbi
62. Slobozia-de-Jos
63. Slobozia-de-Sus
64. Slobozia-Panu
65. Spria-de-Jos
66. Spria de-Sus
67. Stănişeşti-Târg
68. Stupeni
69. Tochile
70. Ţagâra
71. Ţăpoaia
72. Ursa-Motoşeni
73. Valea-Babei
74. Valea-lui-Matei
75. Valea-Mare
76. Valea-Morei
77. Zăpodia

V. PLASA TECUCI

1. Băltăreţ
2. Blânzi
3. Braniştea
4. Brătuleşti
5. Coasta-Lupei
6. Corod
7. Cozmeşti
8. Cozmeşti-Vale
9. Dobrineşti
10. Fântâni
11. Furceni-Noi
12. Furceni Vechi
13. Gara-Frunzasca
14. Grozăveşti
15. Ionăşeşti
16. Matca
17. Mălureni
18. Măndreşti
19. Movileni-de-Jos
20. Movileni-de-Sus
21. Munteni
22. Negrileşti
23. Nicoreşti-Târg
24. Piscu-Corbului
25. Puţeni
26. Satu-Nou
27. Sârbi
28. Slobozia-Blăneasa
29. Slobozia-Corni
30. Şcoala de Agricultură
31. Tălpigi
32. Ţigăneşti
33. Ungureni

JUDEȚUL TELEORMAN

Stema. Scut albastru, cu trei oi de argint, spre dreapta, așezate 2,1.
Simbolizează bogăția ținutului în turme de oi și comerțul cu lână.
Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în partea SV a Munteniei în colțul dintre Dunăre și malul stâng al Oltului, la vărsarea acestuia în fluviu.

Suprafața: 4.577 km².

Infățișarea pământului. Intreg județul este o câmpie înaltă care coboară dela peste 150 m în N, la 100 m în colțul SV și sub 50 în cel SE. In această câmpie cu înclinare piezișe, apele au sculptat văi adânci și nu prea largi care au despărțit-o în câmpuri, mai strâmte și mai numeroase în partea de miazănoapte, mai largi și deci mai puține în cea de miazăzi (ex. Câmpul *Boianului* între Olt și Călmățui). Din această cauză, Nordul ținutului are aspect mai apropiat de dealuri decât de câmpie; și numai Sudul merită cu adevărat acest nume (*Câmpia Burnasului*, prelungire a câmpiei cu același nume din județul Vlașca, vecin către Răsărit). Partea SE a acesteia, cade în trepte (terasele Dunării) către ultima regiune de relief a județului: *Balta Dunării*.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, adică bogată în contraste termice (26°—27° în mijlociu) și săracă în precipitațiuni. Se constată însă deosebiri față de câmpia răsăriteană: precipitațiunile sunt cu adevărat reduse sub limita cerută de vegetația arborescentă, numai în S.E. ținutului; în rest, adică în partea cea mai întinsă a acestuia, ploile cresc în direcția NV apropiindu-se de 600 mm anual. Faptul stă în evidentă legătură cu predominarea vântului de V și cu relativ mai marea înălțime a reliefului.

Afară de Olt, care curge în marginea vestică a județului și de Dunăre, care cuprinde, în lunca lui largă, numeroase bălți (cea mai însemnată *Suhaia*), celelalte ape ale acestui ținut, având izvorul în câmpie ori în marginea dealurilor, scad mult sau seacă de tot în timpul verii. Intre ele cele mai însemnate sunt *Vedea*, *Teleormanul* și *Călmățuiul*.

Vegetație. Partea SE a județului unde am văzut că sunt cele mai puține precipitațiuni, este un ținut de stepă cu păioase astăzi aproape complet cultivat. Restul județului a fost o întinsă pădure de stejari în care se găsesc și astăzi elemente mediteranee. Pădure înaltă însă se găsește numai în spre N județului căci în apropierea stepei erau mai mult hățișuri foarte asemănătoare probabil cu cele ale Deliormanului dobrogean. De aici și numirea aproape identică de Teleorman. O hartă topografică de pe la sfârșitul sec. al XVIII-lea arată într'adevăr, în N ținutului, masive păduroase puternice, iar în rest pâlcuri mai mari sau mai mici de hățișuri.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T. cu numele de origină cumană, înseamnă « pădure nebună » sau « pădure mare ». Aci erau codrii imenși de stejari.

Istoria lui se confundă în întâile timpuri cu aceea a castrului roman dela Turnu-Măgurele, a cărui dăinuire, ca punct de apărare la un vad al Dunării, e atestată până târziu, sub împărații de Răsărit.

In sec. X și al XI pe malul Dunării cuprins între limitele județului, înflorea o așezare de navigatori: Zimnicea, al cărei nume slav se transcria în izvoarele bizantine: Dzimnikes.

In același timp, în fața Nicopolei antice, Turnu, care începea să fie un important punct de trafic, la vărsarea Oltului în Dunăre, se numea Nicopolul Mic.

Sub Domnii Țării Românești se constitue în cuprinsul județului și Roșiorii-de-Vede, al căror nume istoric e Rușii-de-Vede.

Așezat în calea Turcilor, în drumul acestora spre Curtea de Argeș și Târgoviște, județul a fost invadat de ei adeseori: în 1394, 1462, 1521.

La 1545, Turnul și regiunea din preajmă-i sunt răpite de Turci și constituite în raia. Raiaua care a durat până în 1829, a fost turburată în 1596 de răsbunarea lui Mihai.

Orașul Alexandria din cuprinsul județului, fundat în anul 1834, poartă numele domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica.

Monumente istorice. *Ruinele Turnului* lângă portul Turnu-Măgurele, construcție din epoca bizantină.

Biserica din Țigănești, ctitorie din sec. XVIII cu fresce din epoca de construcție.

Biserica din Balaci, fundație a vechii familii a Bălăcenilor, originari de aici. Unul din ctitori, Constantin, fiul lui Badea Bălăceanul și soțul Mariei, fiica lui Șerban Cantacuzino, muri la bătălia dela Zărnești din 1691. El era comite și colonel al unui regiment austriac.

Biserica din Malu, ctitorie a marelui vistiernic Neagu Măluresc u, dela 1830, cu frumoase portrete ale ctitorilor.

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T. numără 348.027 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	348.027	169.225	178.802
Total urban	59.114	28.945	30.169
1. Orașul T.-Măgurele	17.351	8.521	8.830
2. Orfșul Alexandria	19.387	9.665	9.722
3. Orașul Roșiori-de-Vede	11.443	5.413	6.030
4. Orașul Zimnicea	10.933	5.346	5.587
Total rural	288.913	140.280	148.633
1. Plasa Alexaudria	59.422	28.903	30.519
2. Plasa Balaci	61.899	29.935	31.964
3. Plasa Roșiorii-de-Vede	46.711	22.555	24.156
4. Plasa Turnu-Măgurele	76.709	37.367	39.342
5. Plasa Zimnicea	44.172	21.520	22.652

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	348.027	30—49 ani	75.276
		50—69 ani	32.689
0— 9 ani	99.830	70 ani și peste	5.259
10—29 ani	133.692	Vârstă nedeclarată	1.281

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	12.145	7.269	4.876	33,7	20,2	13,5
1931	349.878	11.661	7.961	3.700	33,3	22,8	10,5
1932	355.450	14.054	7.259	6.795	39,5	20,4	19,1
1933	361.152	11.595	6.514	5.081	32,1	18,0	14,1
1934	366.638	12.134	6.663	5.471	33,1	18,2	14,9
1935	370.584	11.279	7.947	3.332	30,4	21,4	9,0
1936	376.212	13.787	7.117	6.670	36,6	18,9	17.7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T. a fost de 382.212 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 348.027 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 34.185 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 9,8%.

ECONOMIE

Județul T. e unul din cele mai agricole județe ale țării. Are la indemână două porturi la Dunăre (Zimnicea și Turnu-Măgurele) spre a-și putea valorifica producția (grâu, porumb, orz etc). De aci, prosperitatea sa.

Județul se remarcă și prin marele său număr de animale, in special de oi.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 457.700 ha. Suprafața arabilă este de 351.909 ha, adică 76,88% din suprafața județului și 1,19% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 37.332 ha, adică 10,61%, iar mica proprietate 314.577 ha, adică 89,39%.

VEDEREA TÂRGULUI ZIMNICEA. 1820.
Din albumul lui Iacob Alt. Donau-Ansichten.
Col. Academiei Române.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 331.632 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 173.978 ha, cu o producție de 3.044.615 chint. (prod. medie la ha 17,5 chint.), în valoare de 715 mil. lei.

Grâul ocupă 149.542 ha, cu o producție de 1.181.214 chint. (prod. medie la ha 7,9 chint.), în valoare de 467 mil. lei.

Ovăzul ocupă 6.208 ha, cu o producție de 45.726 chint. (prod. medie la ha 7,3 chint.), în valoare de 14 mil. lei.

Orzul ocupă 1.475 ha, cu o producție de 12.638 chint. (prod. medie la ha 8,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Meiul ocupă 206 ha, cu o producție de 2.422 chint. (producția medie la ha 11,7 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Măturile ocupă 163 ha, *secara* 59 ha și *hrișca* 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 8.557 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.886 ha, cu o producție de 65.758 chint. fân (media la ha 34,8 chint.), în valoare de 9 mil. lei și 71 chint. sământă. *Dughia* ocupă 1.118 ha cu o producție de 27.212 chint. (media la ha 24,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 5.212 ha, cu o producție de 158.399 chint. (media la ha 30,4 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.460 ha. Din această suprafață *fasolea* ocupă 615 ha, cu o producție de 7.055 chint. (media la ha 11,4 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Pepenii verzi și galbeni* ocupă 605 ha, cu o producție de 54.072 chint. (media la ha 89,3 chint.), în valoare de 8 mil. lei. *Ceapa* ocupă 523 ha, cu o producție de 38.875 chint. (media la ha 74,3 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 39.169 chint., în valoare de 14 mil. lei și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 290.886 chint., în valoare de 15 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 3.645 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 1.090 ha, cu o producție de 15.618 chint. (media la ha 14,3 chint.), în valoare de 6 mil. lei. *Bumbacul* ocupă 156 ha, cu o producție de 748 chint. (media la ha 4,8 chint.).

Caracteristică. In privința producției la hectar a porumbului județul T. este în fruntea județelor țării.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (457.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.615 ha.

Fânețele naturale ocupă 5.923 ha, cu o producție de 143.336 chint. (prod. medie la ha 24,2 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Pășunile ocupă 20.328 ha.

Pădurile ocupă 19.773 ha.

Pomii fructiferi ocupă 491 ha.

Vița de vie ocupă 8.350 ha (din care viile pe rod 7.099 ha), cu o producție de 634.114 hl (prod. medie la ha 89,3 hl) în valoare de 108 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul T. se găseau în anul 1935:

Cai 28.787, boi 82.819, bivoli 2.310, oi 328.178, capre 6.239, porci 56.439, stupi sistematici 2.432, stupi primitivi 4.846.

Industrie. 22 mori sistematice, 49 mori țărănești, 13 fabrici de ulei vegetal, 1 de brânzeturi (Roșiorii-de-Vede), 1 de ghiață (Alexandria), 1 de pânzeturi (Roșiorii-de-Vede), 1 de lumânări și plute de candelă (T.-Măgurele), 1 de reparațiuni de mașini agricole și industriale (Tufeni), 2 tăbăcării (Roșiorii-de-Vede), 1 fabrică de cherestea (T.-Măgurele) și 3 de tâmplărie (1 la T.-Măgurele și 2 la Alexandria).

Din întreprinderile de mai sus, cele mai importante sunt: Moara Ing. V. Simu, Tufeni, (capital investit 7 milioane lei) și Fabrica de cherestea din Turnu-Măgurele a soc. « Carpatina » (cu capital social de 126 milioane lei și o investițiune în fabrica locală de 3 milioane lei).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TELEORMAN IN 1935
Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalului ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	3	2.198	124	84.698
Textilă	1	—	105	73	10.424
Lemnului	—	1	185	—	—
Total	8	4	2.488	197	95.122

*) Nu sunt cuprinse exploatările petrolifere, miniere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Comerț intens de cereale. Centre comerciale: Turnu-Măgurele, Zimnicea, Alexandria și Roșiorii-de-Vede.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează 7 *bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	805.030	Fonduri	39.728.991
Plasamente	98.316.496	Angajamente	74.514.115
Imobilizări	3.965.495	Rezultate	154.122
Rezultate	11.310.207		
Total	114.397.228	Total	114.397.228

Cooperative de credit (bănci populare) 148, cu 33.343 membri și cu un capital social vărsat de 40.169.237 lei. Imprumuturi acordate 110.721.985 lei (neconvertite lei 14.011.373, convertite lei 36.042.250, reduceri la împrumuturi convertite lei 60.668.362). Depuneri spre fructificare 31.944.382 lei. Totalul bilanțului 136.938.289 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 209 membri și cu un capital social vărsat de 476.494 lei. Fonduri 467.610 lei. Bilanțul încheiat 1.268.133 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 515 membri și cu un capital vărsat de 161.858 lei. Aprovizionări în comun 2.556 lei. Vânzări în comun 5.043 lei. Bilanțul încheiat: 340.624 lei.

Cooperative de consum 19, cu 4.762 membri și cu un capital social vărsat de 2.386.886 lei. Mărfuri generale în valoare de 2.708.920 lei. Bilanțul încheiat: 25.334.155 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**45.780.333**
Venituri ordinare	*24.240.105*
Venituri extraordinare	*5.972.836*
Venituri speciale	*15.567.392*
Cheltueli	**40.334.781**
Cheltueli ordinare	*18.794.553*
Cheltueli extraordinare	*5.972.836*
Cheltueli speciale	*15.567.392*

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.256 km 026 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 100 km 241 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține 99 km 414 m, (pavați și pietruiți în întregime), restul fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri județene 398 km 052 m, din cari administrația județului întreține 397 km 052 m (pietruiți), restul (pavat) fiind întreținut de comunele urbane.

Drumuri comunale 757 km 733 m.

Lungimea podurilor este de 4.090,76 metri, repartizată astfel: poduri naționale 329,21 m, județene 1.606,60 m, și comunale 2.154,95 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *București — Alexandria — Turnu-Măgurele* (T.-Măgurele—Alexandria = 47 km).
2. *Alexandria—Caracal—Craiova* (Alexandria—Roșiorii-de-Vede = 33 km).

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea de cale ferată în lungime totală de 179 km (linii secundare simple).

Stații importante: Turnu-Măgurele, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea.

Navigație fluvială. Curse regulate ale Societății N.F.R. linia T.-Severin – Calafat – Corabia – Turnu-Măgurele – Zimnicea – Rusciuc – Giurgiu – Silistra – Cernavoda – Brăila – Galați și înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Baziaș.

Poștă, telegraf, telefon. *7 oficii P.T.T. de stat*, la Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea, Balaci, Slăvești și Smârdioasa; *4 agenții speciale* la Beuca-Gară, Gărăgău, Piatra-Teleorman și Salcia; și *1 gară cu serviciut poștal* (Miroși).

Oficii telefonice la Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea, Salcia, Smârdioasa, și Balaci.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 272.543 locuitori din cari 44,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 64,3% bărbați știutori de carte și 26,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,4	0,6
2. Primară	79,9	95,6
3. Secundară	12,5	2,6
4. Profesională	5,2	1,1
5. Universitară	1,6	0,1
6. Alte școli superioare	0,4	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 94.919 locuitori (10.476 mediu urban și 84.443 mediu rural).

Școli secundare 2 licee de băieți, 1 liceu de fete 1 liceu comercial de băieți, 2 școli normale (1 de băieți și 1 de fete), 1 gimnaziu de băieți, 1 gimnaziu de fete, 2 gimnazii industriale de băieți, 2 gimnazii industriale de fete, 1 școală de agricultură și 1 școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 233, din care 214 rurale și 19 urbane (toate de stat), cu un număr total de 48.635 elevi (4.359 mediu urban și 44.276 mediu rural) și cu 853 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale și 4 urbane, toate de ztat, cu un număr total de 549 copii (256 mediu urban și 293 mediu rural) și cu 9 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Roșiorii-de-Vede, Balaci, Bârla, Băduleasa, Băneasa, Belitori, Bucovu-Adunați, Băduleasa, Burdea, Buzescu, Caravaneți, Cățelești, Cârligați, Ciolăneștii-din-Deal, Ciocești, Ciuperceni, Crângeni, Elisabeta, Flămânda, Frumoasa, Gărdești, Lăceanca, Lăceni, Măgureni, Malu, Miroși, Odobeasca, Papa, Peret,

TELEORMAN

PĂDUREA BUZOESCU

TURMĂ DE OI
LA PĂSCUT

PODUL PESTE PASĂREA

ZIMNICEA:
MONUMENTUL EROILOR

TROIȚĂ

ȚĂRANCE DIN ZIMNICEA

TREERATUL GRÂNELOR

Pielea, Principele-Ferdinand, Râca-Veche, Rădoești, Scrioștea, Saele, Sfințești, Siliștea Gumești, Surdulești, Segarcea-din-Deal, Segarcea-din-Vale, Trivalea, Tufenii-din-Vale, Tecuci-Kalinderu, Uda-Clocociovu, Uda-Paciurea, Urlueni, Vodă-Carol și Voivoda.

Liga Culturală activează în Turnu-Măgurele, Bășești Ciolăneștii-din-Deal și Miroși.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține 52 cămine culturale și 15 biblioteci, adică în total 67 organizații culturale, dintre care 35 au personalitate juridică.

Alte instituții culturale. Muzeul istoric cultural în Alexandria, câte o bibliotecă în Turnu-Măgurele, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea, 1 teatru (Turnu-Măgurele), 5 cinematografe (Turnu-Măgurele, Zimnicea, Alexandria, Roșiorii-de-Vede), 4 societăți sportive și 2 societăți de vânătoare și pescuit.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul populației 99,0% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 199 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 22 case de rugăciune adventiste, 1 casă de rugăciune baptistă și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 3 protopopiate ortodoxe la T.-Măgurele, Alexandria și Roșiorii-de-Vede.

Județul T. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Bucureștilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Turnu-Măgurele. Județul are 4 orașe (*Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede* și *Zimnicea*) și 225 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Alexandria	27 sate
II.	Plasa Balaci	35 sate
III.	Plasa Călmățuiu	37 sate
IV.	Plasa Roșiorii-de-Vede	35 sate
V.	Plasa Slăvești	34 sate
VI.	Plasa Turnu-Măgurele	19 sate
VII.	Plasa Vârtoapele-de-Sus	20 sate
VIII.	Plasa Zimnicea	18 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Turnu-Măgurele cu 2 secțiuni, 14 magistrați, 1 prim-procuror și 2 procurori, în circumscripția Curții de Apel din București.

8 judecătorii la: Turnu-Măgurele (mixtă și rurală), Alexandria, Roșiorii-de-Vede (mixtă și rurală), Zimnicea, Slăvești, și Tecuci-Kalinderu cu un total de 18 magistrați.

Organizare sanitară. Spitale de stat la: Turnu-Măgurele, Roșiorii-de-Vede, Alexandria, Zimnicea, Cervenia, Tecuci-Kalinderu și Depărați-Hârlești.

Dispensare de stat la: T.-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede, Zimnicea, Balaci, Belitori, Bragadiru, Caravaneți, Dracea, Drăgănești, Măgurele, Mavrodin, Piatra, Popești, Râioasa, Salcia, Seaca, Smârdioara, Tufeni-din-Deal. Dispensar particular la Necșești.

1 dispensar al Soc. « Principele Mircea » (Roșiorii-de-Vede).

Serviciul sanitar județean ș servici le sanitare ale orașelo : T.-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea.

Asistență și prevedere socială. Casa Centrală a Asigurărilor Sociale are organizații medicale în Turnu-Măgurele, Alexandria, Roșiorii-de-Vede și Zimnicea (total 4 medici).

Societatea « Crucea Roșie » are filiale în Turnu-Măgurele-Alexandria și Roșiorii-de-Vede, Oficii I.O.V. în Turnu-Măgurele și Zimnicea; Societate pentru profilaxia tuberculozei în Turnu-Măgurele și Alexandria; Soc. « Principele Mircea » în Roșiorii-de-Vede; Soc. femeilor ortodoxe în Roșiorii-de-Vede și 1 azil de bătrâni la Turnu-Măgurele.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Turnu-Măgurele, capitala județului (Vezi monografiile orașelor reședință).

Alexandria, comună urbană, situată pe malul drept al râului Vedea, la 47 km de reședința județului, și la 85 km de București. Stație c.f. pe linia Roșiorii-de-Vede – Zimnicea.

Are 17.616 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 8.032.181 lei.

Comerț intens de cereale. Bâlci anual la Rusalii și la 30 August. 2 mori sistematice, 3 mori țărănești, 1 fabrică de ghiață, 2 fabrici de tâmplărie, 3 ateliere mecanice și 6 darace de lână.

Banca Agricolă, « Al. Ghica », Banca Comercială, Banca « Reazimul Meseriașilor ». Banca populară.

Școală normală de băieți, Gimnaziu de băieți, Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Școală de agricultură, 3 școli primare de băieți, 3 școli primare de fete, 1 școală primară mixtă, 1 școală de aplicație.

Muzeul istoric comunal, Soc. corală « Armonia », 2 cinematografe, 2 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare.

6 biserici ortodoxe, Protopopiat ortodox.

Primărie, Poliție, Percepție fiscală, Jude ătorie, Serviciu sanitar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Uzină electrică, pavaj.

Sfatul negustoresc, Asociația meseriașilor.

Spital de Stat, Dispensar de stat.

Societatea « Crucea Roșie », Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală), Societatea pentru profilaxia tuberculozei.

Roșiorii-de-Vede, comună urbană, situată pe malul drept al râului Vedea, la 41 km de capitala județului, la 99 km de Craiova și la 118 km de București. Stație c.f. pe linia Costești – T.-Măgurele. Aerostație pe linia București - Alexandria - T.-Măgurele - Roșiorii-de-Vede - Caracal - Craiova.

Are 11.804 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 8.070.603 lei.

Comerț intens cu cereale, animale și produse animale. Bâlciuri anuale: 25 Martie și 8 Septemvrie. 4 mori sistematice, 2 tăbăcării și 5 întreprinderi de dărăcit lâna.

Banca Comercială, Banca « Sprijinul », Banca « Munca », Banca Cercului Comercial și Industrial « Roșiori », Banca « Steaua », Banca « Carpați ».

Liceul de băieți « Anastasescu », Gimnaziu de fete, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 1 școală de ucenici, 2 școli primare de băieți, 2 școli primare de fete, 1 școală primară mixtă.

1 cămin cultural al Fundației Regale « Principele Mircea » 1 bibliotecă, 1 cinematograf, 1 societate sportivă.

8 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune adventistă.

Protopopiat ortodox.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Judecătorie rurală, Percepție fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție, Serviciu s nitar.

Cercul avocaților, Sfatul negustoresc, Soc. funcționarilor comerciali, Sindicatul morarilor, Sindicatul agricultorilor.

Pavaj.

Spital județean, Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală), Dispensar de stat, Dispensarul Soc. « Principele Mircea ». Soc. « Crucea Roșie », Soc. femeilor ortodoxe, Oficiu I.O.V.

Zimnicea, comună urbană, pe malul Dunării, la 53 km de capitala județului, 168 km de Craiova și 157 km deBucurești. Stație c.f. pe linia Costești – Roșiorii-de-Vede – Zimnicea. Port la Dunăre.

Are 9.760 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 2.850.590 lei.

Comerț intens de cereale și animale.

3 mori sistematice, 1 fabrică de ulei, 2 fabrici de ape gazoase, 2 întreprinderi de dărăcit lâna.

Bancă Populară.

3 școli primare (2 de băieți și 1 de fete).

Casa de cetire « Zeugma », 1 cinematograf, 1 soc. sportivă.

2 biserici ortodoxe.

Primărie, Pretură, Judecătorie mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu hidraulic, Revizorat de pescărie, Căpitănie de port, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliție.

Uniunea meseriașilor și muncitorilor din port.

Uzină electrică.

Spital de stat, Dispensar de stat.

Oficiu I.O.V. Casa Asigurărilor Sociale (organizație medicală).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TELEORMAN

A) **Oraşe**

1. Turnu-Măgurele (capitala judeţului).
2. Alexandria
3. Roşiorii-de-Vede
4. Zimnicea

B) **Sate**

I. PLASA ALEXANDRIA

1. Adameşti
2. Atârnaţi
3. Beiu
4. Brânceni
5. Buzescu
6. Calonfireşti
7. Cârţocleasca
8. Cocoşu
9. Găvăneşti
10. Groseni
11. Grosu
12. Ion T. Ghica
13. Mavrodinu
14. Măgura
15. Mârzăneşti
16. Nanovul
17. Nenciuleşti
18. Părul-Rotund
19. Pielea
20. Plosca
21. Poroschia
22. Purani
23. Puţinteiu
24. Schitu-Poenari
25. Storobăneasa
26. Ţigăneşti
27. Vităneşti

II. PLASA BALACI

1. Afrimeşti
2. Atârnaţi
3. Balaci
4. Barza
5. Bădeşti
6. Bârla
7. Beuca
8. Brabeţi
9. Burdea
10. Căldăraru
11. Căţeleşti
12. Cioceşti
13. Dideşti
14. Dobroteşti
15. Ghimpeţeni
16. Malu
17. Mândra
18. Merişani
19. Miroşi
20. Mozăceni
21. Nicolae Titulescu
22. Plopi
23. Podişoru
24. Răsfiraţi
25. Stoborăşti
26. Strâmbeni
27. Surduleşti
28. Şelăreasa
29. Tecuci-Kalinderu
30. Tufeni-din-Deal
31. Tufeni-din-Vale
32. Urlueni
33. Voevodul Mihai
34. Zâmbreasca
35. Zuvelcaţi

III. PLASA CĂLMĂŢUIU

1. Aliman
2. Balta-Sărată
3. Băcăleşti
4. Băduleasa
5. Băneasa
6. Băseşti
7. Bogdana
8. Broşteanca
9. Bujorul
10. Caravaneţi
11. Cârligaţi
12. Cârlomanu
13. Crângeni
14. Dorobanţu
15. Dracea
16. Florica
17. Furculeşti
18. Iamandi
19. Ionaşcu
20. Margareta
21. Moşteni
22. Ologi
23. Paragina
24. Pârlita
25. Principele Ferdinand
26. Putineiu
27. Raţa
28. Salcia
29. Secara
30. Spătărei
31. Şipotele
32. Ulmeni
33. Viorica
34. Viroşi
35. Vodă-Carol
36. Voivoda
37. Zlata

IV. PLASA ROŞIORII-DE-VEDE

1. Adâncata
2. Albeşti
3. Atârnaţi
4. Bâlţaţi
5. Belitori
6. Bratcovu
7. Butculeşti
8. Cioc
9. Ciurari
10. Cucueţi
11. Drăcşani
12. Drăcşenei
13. Drăgăneşti
14. Dulceanca
15. Dulceni
16. Gresia
17. Măgureni
18. Măldăeni
19. Mândra
20. Meri-Goala
21. Muţi
22. Odobeasca
23. Papa
24. Peretu
25. Răteasca
26. Regina-Maria
27. Săceni
28. Sârbi-Sfinţeşti
29. Scrioaştea
30. Sfinţeşti
31. Socetu
32. Ştirbeţi
33. Tirişneagu
34. Ţigănia
35. Văcăreşti

V. PLASA SLĂVEŞTI

1. Baldovineşti
2. Belciugu
3. Bucovu-Adunaţi
4. Căzăneşti
5. Ciolăneşti-din-Deal
6. Ciolăneşti-din-Vale
7. Cuculeşti
8. Depăraţi-Hârleşti
9. Dobreni
10. Gărăgău
11. Gărdeşti
12. Golăşei
13. Hagieşti
14. Lada
15. Moşteni
16. Necşeşti
17. Obârtu
18. Ocheşti
19. Palanga
20. Popeşti
21. Poporogi
22. Purcăreni
23. Râca-Nouă
24. Râca-Veche
25. Siliştea-Gumeşti
26. Slăveşti
27. Slobozia-Trăznitu
28. Tătăreştii-de-Jos
29. Tătăreştii-de-Sus
30. Trivalea
31. Ţugueţi-de-Sus
32. Ţureşti
33. Udupu
34. Zloteşti

VI. PLASA TURNU-MĂGURELE

1. Cioara
2. Ciuperceni
3. Elisabeta
4. Flămânda
5. Liţa
6. Măgurele
7. Odaia
8. Olteanca
9. Pleaşovu
10. Plopi-Slăviteşti
11. Râioasa
12. Saele
13. Seaca
14. Segarcea-din-Deal
15. Segarcea-din-Vale
16. Slobozia-Mândra
17. Traianu
18. Uda-Clocociovu
19. Uda-Paciurea

VII. PLASA VÂRTOAPELE-DE-SUS

1. Antoneşti
2. Bivoliţa
3. Brătăşani
4. Călineşti
5. Cetatea
6. Dobrogostea
7. Lăceni
8. Licuriciu
9. Mariţa
10. Netoţi
11. Nichita
12. Olteni
13. Orbeasca-de-Jos
14. Orbeasca-de-Sus
15. Peri-Broşteni
16. Rădoeşti-din-Deal
17. Tâlpeni
18. Ţugueţi-de-Jos
19. Vârtoapele-de-Jos
20. Vârtoapele-de-Sus

VIII. PLASA ZIMNICEA

1. Alexandrina
2. Bragadiru
3. Brătianca
4. Cervenia
5. Conţeşti
6. Fântânele
7. Frumoasa
8. Găuriciu
9. Lissa
10. Năsturelu
11. Păuleasca
12. Piatra
13. Smărdioasa
14. Suhaia
15. Şoimu
16. Vânători
17. Viişoara
18. Zimnicele.

SIGILIUL LUI RADU CEL MARE, 1497

JUDEȚUL TIGHINA

Stema. Scut roșu, cu un leu de aur, șezând spre dreapta, privind în față și ținând laba anterioară dreaptă ridicată în sus.

Este vechea stemă a ținutului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în marginea de Răsărit a țării în dreptul unui vechiu vad al Nistrului.

Suprafața: 6.333 km².

Infățișarea pământului. Peste județul T. se întinde marginea S–E a podișului moldovenesc și o parte din N Bugeacului. Câteva văi principale cu numeroși afluenți laterali au descompus podișul într'o serie de culmi cu spinarea mai strâmtă în direcția N–V și din ce în ce mai largă către Nistru unde podișul cade în trepte (terase). De aici, aspectul deluros al acestei părți din județ. Nici una din spinările acestor dealuri nu ajung la 300 m, dar nici nu coboară sub 200. Marginea de Bugeac din cuprinsul acestui județ se menține și ea în jurul lui 200 m, însă e formată, mai ales în partea estică, din suprafețe plane foarte întinse, adevărate câmpuri înalte. Văile săpate, fie în podișul propriu zis, fie în marginea Bugeacului, sunt relativ strâmte, față de adâncimea lor, au adică un caracter de defilee pentrucă, deși fundul lor este de obiceiu larg, povârnișurile care le mărginesc, sunt prelungi (pot depăși chiar 150 m) și destul de repezi.

Climă și ape. Clima este în S județului, de tip pontic (deci cu mari contraste de temperatură și cu ploi puține) iar în N mai aspră și puțin mai umedă (aproape 500 mm precipitațiuni anual, față de mai puțin de 400 mm în S).

Afară de *Nistru* care curge prin răsăritul județului, celelalte ape, cu izvorul în podiș, scad mult în timpul verii. Intre ele, cele mai importante sunt: *Bâcul, Botna, Cogâlnicul* și *Ialpugul* (acesta aproape de marginea vestică).

Vegetație. Afară de câteva păduri de stejari păstrate pe dealurile înalte din N și de lângă Nistru, restul ținutului este un domeniu de stepă cu ierburi înalte (*Siccipratum Altiherbosum*) în care predomină păioasele și plantele de origine transnistriană (Provincia Sarmatică, în nomenclatura botaniștilor). Firește această stepă este azi în cea mai mare parte, cultivată.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T. și-a luat numele dela orașul capitală, crescut la umbra unei străvechi cetăți, poate, de origină romană, reconstruită de genovezi și de meșterii lui Ștefan cel Mare. Așezată la un vechi vad al Nistrului, cetatea a împiedicat adeseori invazia hoardelor barbare, venite pentru pradă.

Lunga existență a Tighinei se explică prin așezarea ei la cel mai bun vad al Nistrului, pe un drum străvechi, al legiunilor și al negustorilor romani, « drumul mare tătăresc » de mai târziu, care lega prin vadul Dunării dela Isaccea (vechiul Noviodunum) regiunile bizantine dela dreapta Dunării cu Cafa, colonia genoveză din Crimeia.

Acest drum se încrucișa aici cu drumul fluvial care ducea dela Hotin și Soroca, la Cetatea-Albă și la Mare.

La 1538, Turcii au ocupat cetatea și au înființat aci o raia, numită a Benderului (a Porții), după noul nume dat Tighinei. Pașa de aci supraveghia atât pe Domnii Moldovei, cât și pe mârzacii tătari din Bugeac.

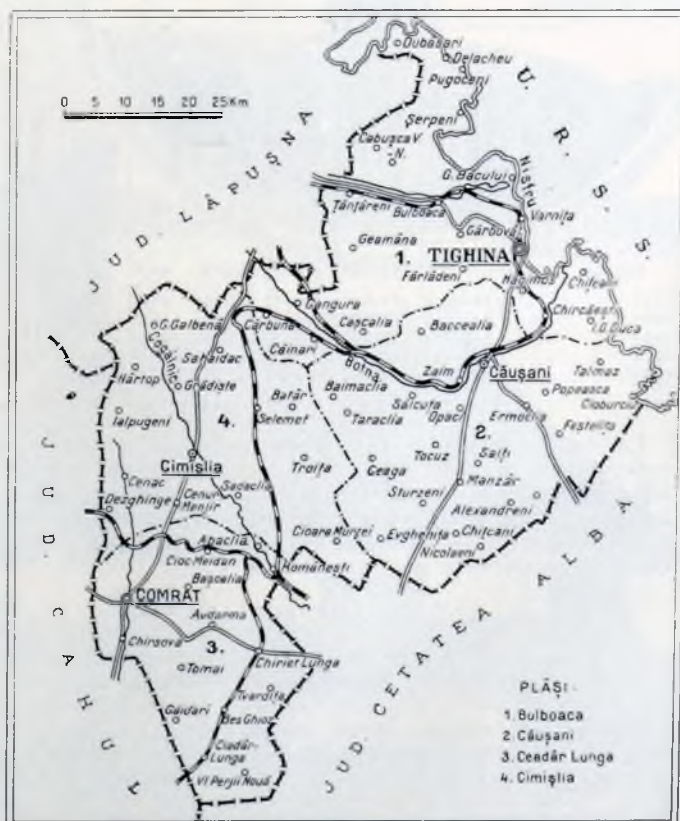
Aici s'a refugiat, după crunta-i înfrângere dela Pultava, (1709), Carol XII, eroicul rege al Suediei.

Monumente istorice. *Cetatea Tighinei*, pe Nistru, de formă pentagonală, înconjurată de un șanț de piatră. Are șease porți, zece bastioane și acopere o suprafață de 60 ha.

Biserica din Căușani, are forma unei nave bazilicale, săpată în pământ, cu pereții laterali în linie dreaptă, cu boltă în forma unei pivnițe în interior, cu o arcadă la mijloc; a fost zidită pe la 1760 de către Daniil mitropolitul Proilavei. Are fresce frumoase, reprezentative pentru școala de pictură românească din epoca Brâncoveanului.

Valul lui Traian. Județul T. este străbătut în tot latul său de acest val uriaș de pământ, începând de lângă satul Ialpugeni până în bălțile Nistrului.

Inălțimea valului variază între 3—4 m, cu o lățime de 10—15 m; șanțul așezat spre miazănoapte are 2—3 m adâncime. Originea lui — ca și a celorlalte valuri de pe pământul dacic — e presupusă romană. Miron Costin spune

că « Traian Impărat au săpat acest şanţ în vecinica pomenire şi veaste ».

Mânăstirea Noului Neamţ (Chiţcani), cea mai bogată dintre mânăstirile Basarabiei. A fost înălţată în anul 1864, pe moşia dăruită de Alexandru cel Bun mânăstirei Neamţului în 1429, — danie întărită şi mărită de Ştefan cel Mare la 1463 şi 1500; de Petru Rareş la 1546 şi de Aron Vodă la 1581 — de către călugării dela Neamţ refugiaţi aici după secularizarea averilor mânăstireşti. Călugării au adus dela mânăstirea Neamţ preţioase odoare şi hrisoave vechi.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930 judeţul T. numără 307.629 locuitori. Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	307.629	152.607	155.022
Total urban	44.057	21.503	22.554
1. Oraşul Tighina	31.698	15.372	16.326
2. Oraşul Comrat	12.359	6.131	6.228
Total rural	263.572	131.104	132.468
1. Plasa Bulboaca	57.500	28.858	28.642
2. Plasa Căuşani	99.313	49.133	50.180
3. Plasa Ceadâr-Lunga	41.596	20.805	20.790
4. Plasa Cimişlia	65.164	32.308	32.856

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	307.629	30—49 ani	62.402
		50—69 ani	27.904
0— 9 ani	94.500	70 ani şi peste	4.855
10—29 ani	116.976	Vârstă nedeclarată	992

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	13.338	8.423	4.915	41,6	26,3	15,3
1931	310.024	12.627	7.838	4.789	40,7	25,3	15,4
1932	315.319	14.081	8.940	5.141	44,7	28,4	16,3
1933	320.205	13.197	6.820	6.377	41,2	21,3	19,9
1934	327.444	13.947	7.422	6.525	42,6	22,7	19,9
1935	331.230	12.841	11.096	1.745	38,8	33,5	5,3
1936	333.612	11.091	9.288	1.813	33,2	27,8	5,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului T. a fost de 336.371 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 307.629 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1936 reprezintă un spor natural de 28.742 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 9,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

In comparaţie cu mai toate judeţele Basarabiei, judeţul acesta — al cărui nume curent înainte vreme era *Tighine* — se bucură de mai multe avantagii din punct de vedere al căilor de comunicaţie: graţie liniilor ferate, are, prin Chişinău şi Basarabeasca, directă legătură cu Moldova, şi anume cu Iaşi, Bârlad şi Galaţi. Aceste înlesniri le datoreşte văilor Botna şi Bâcul, ale căror mici ape formează la gurile lor spre Nistru bălţi ce procură stuf şi peşte, aşa cum, în şi mai mică măsură, se constată şi în cursul apei Cogâlnicul.

Ca aspect general, Sudul acestui judeţ ne înfăţişează oarecari caracteristici ce nu apar în Nordul lui. Relevând, bunăoară, faptul că nomenclatura topică a Sudului ne prezintă un număr de elemente de origine turco-tătară, ne-am putea da seama că anumite particularităţi îl apropie simţitor de ceeace aparţine Bugeacului. In privinţa aceasta, ar fi suficient să menţionăm că — şi din consideraţiuni locale ce privesc lipsa de stuf şi păduri — apar chiar în sate exclusiv româneşti şi case care au până şi acoperişul făcut din lut — ceeace, în restul Basarabiei, se constată numai la accesorii secundare ale locuinţelor, cum ar fi cotineţe de păsări, cuptoare etc.

Acelaşi tip de sat, propriu întregei Basarabii, vei întâlni şi în Tighina. După cum e firesc, pe alocurea casa se prezintă şi cu trăsături ce nu le întâlnim, de exemplu, în Nordul acestei provincii. Ca şi în judeţul Cetatea-Albă, şi aci vei vedea, alături de locuinţa propriu zisă, şi celelalte accesorii ale ei, toate în formă de dreptunghiu. Rar vei observa pe acoperişul lor, ca element decorativ în miniatură, câte două capete de cai, de scândură, opus aşezate, aşa cum acelaşi motiv apare sub o altă înfăţişare în Muntenia şi Oltenia, numai la fântâni. După starea materială, şi acoperişul va fi făcut ori din păioase, ori din şindilă sau va fi *solzit* — ceeace reiese şi din caracterizarea umoristică pe care însuşi ţăranul basarabean o face casei sale într'o urătură de anul nou:

De cât să întârziem
Pe la curţile dumneavoastră
Cu var văruite,
Cu şindilă şindilite,
Mai bine om întârzia
Pe la bordeile noastre învechite,
Cu baligi de ciocârlii închistrite
Şi cu boz acoperite.

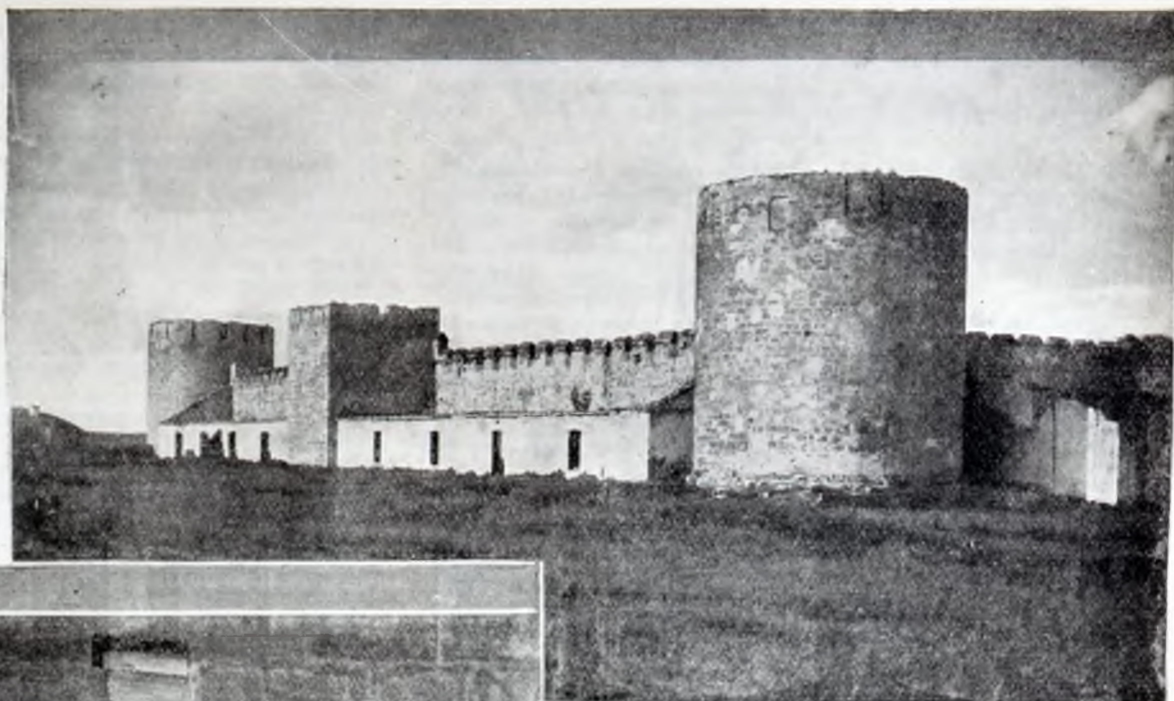
Gardurile curţilor de case sunt făcute din ceeace le poate pune la dispoziţie mediul geografic: nu apar ca în Orhei şi Lăpuşna, garduri de nuiele şi nici de pietre băgate în pământ şi înalte cât un om — aşa cum se văd prin Nordul Basarabiei. Fântânile nu sunt rare; iar în satele cari servesc de popas pentru căruţe sau pentru diferite târguri, vei observa fântâni numeroase, una lângă alta — apa nefiind la adâncimi mari; dar furcile şi cumpenele lor strâmbe, anemice, pot fi un indiciu sigur, chiar pentru un simplu trecător, că în acest judeţ pădurile lipsesc. Şi au lipsit şi în trecut, de pildă în epoca frământărilor răsboinice turco-ruse, când cronicarii moldoveni ne atestă că Tighina a înghiţit mari cantităţi de material lemnos provenit şi din codrii Moldovei.

Ca ocupaţiune casnică femenină, de remarcat că, mai ales astăzi, şi în acest judeţ e în totală scădere tot ce ţine de industria lânei. Renumitele covoare basarabene, caracteristice prin desenul lor şi, mai cu seamă, colorarea lor cu ajutorul unor anumite plante şi rădăcini, e pe cale de totală dispariţie. Folosirea răsboaielor de ţesut devine tot mai rară, dat fiind şi faptul că portul strămoşesc, bărbătesc şi femeiesc, a intrat definitiv în domeniul amintirilor celei mai vechi generaţii. E, aşa dar, dela sine înţeles că viaţa păstorească pulsează atât cât îi permite spaţiul lăsat necultivat.

Dacă păstoritul intens e aproape inexistent, în schimb Tighina are alte aspecte şi bogăţii. Sunt cunoscute fructele acestui judeţ, după cum e interesantă regiunea lui Nord-Estică. Bălţile de aci, în apropierea cărora apar cele mai multe stâni, oferă privelişti plăcute şi demne de urmărit. Stuful şi papura, atât de necesare gospodăriilor şi al cărei miez e întrebuinţat şi aci de ţărani drept iască de aprins ţigarea sau chiar focul, sunt cei mai mari inimici ai peştilor, în sensul că, în deosebi stuful, e folosit foarte variat pentru prinderea şi păstrarea lor. Iată cutare porţiune de baltă străbătută în diferite sensuri de *şiruri* lungi cu *coteţăle* lor, puse anume pentru oprirea peştilor în colindările lor. Nu departe de ele vei vedea numeroase *hodoroghi* tot de stuf — adică nişte butoaie fără funduri, pe cari pescarii le afundă la întâmplare în apă, fie că merg pe jos în baltă, fie cu luntrea; alături de ele

TIGHINA

CETATEA

O POARTĂ
IN CETATE

In medalion: MONUMENTUL
LUI CAROL XII

CASĂ DIN VARNIȚA

vor fi *ciorpagele*, cu ajutorul cărora pot scoate peştele prins cu *hodoroaba*. Nu vor lipsi din baltă nici *închisorile*, tot de stuf, împlântate în pământ, bine încheiate şi având pe acoperemintele lor, tot de stuf, pietre sau alte greutăţi, pentru ca mai ales peştii mai mari din ele, închişi acolo ca să poată fi păstraţi vii, să nu poată scăpa sărind în sus. Astfel de curse le vei găsi şi printre cărările şi luminişurile pădurilor de stuf. Pitorescul câştigă şi mai mult în farmec când prin baltă apare şi câte un pescar cu *coşniţa* de gât şi cu uriaşa-i *fatcă* în mâni, pe care, din loc în loc, o afundă în apă ca să o scoată tot atât de domol cu vreun peşte.

Sub raportul agriculturei, vom menţiona că şi în acest judeţ, ca şi în Sudul Basarabiei, la treeratul pe *făţare*, se recurge des la *cheatră*, după cum pentru paie se foloseşte *dicanea* cu dinţi de cremene.

Dacă din punct de vedere al portului cineva nu ar putea deduce originea etnică a locuitorilor Tighinei, în schimb sufletul lor, graiul lor, îi arată şi pe ei că sunt autentici Moldoveni. Aceeaşi uimitoare tenacitate pasivă în ciuda tuturor vitregiilor istorice, ori de câte ori a fost caz de înstrăinare a ceva din entitatea lor moldovenească; acelaşi surprinzător scut de resemnare; aceeaşi nepreţuită structură umoristică proprie tuturor Moldovenilor, aşa cum se reliefează şi din următoarele câteva versuri dintr'o colindă:

De urat v'am mai ura,
Da ni temim c'om înnopta.
Di cît om înnopta la curţile dumneavoastră
Cu găinaţ di vraghii 'ncrestiti,
Mai ghini om înnopta la bordeieşîli noastri,
Celi cu baligî di oai lichiti.

Şi fiindcă e vorba şi de grai, relevăm că şi în acest judeţ, ca şi în Cetatea-Albă şi în alte regiuni ale Ţării — cum ar fi Maramureşul, Banatul etc., — apare, ca particularitate sintactică, repetarea pronumelui personal la acuzativ, în construcţii de felul, acesta: *m'am aplecatu-mă*, *l-au purtatu-l*, etc.

t. p.

ECONOMIE

Judeţul T. este prin excelenţă agricol. E renumit prin marele număr de turme de oi şi prin desvoltarea excepţională a pomiculturii şi a culturii albinelor.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 633.300 ha. Suprafaţa arabilă este de 406.394 ha, adică 64,17% din suprafaţa judeţului şi 1,38% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 2.096 ha, adică 0,52%, iar mica proprietate 404.298 ha, adică 99,48%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 379.607 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 148.854 ha, cu o producţie de 406.420 chint. (prod. medie la ha 2,7 chint.), în valoare de 96 mil. lei.

Grâul ocupă 118.458 ha, cu o producţie de 237.013 chint. (prod. medie la ha 2,0 chint.), în valoare de 94 mil. lei.

Orzul ocupă 96.282 ha, cu o producţie de 187.171 chint. (prod. medie la ha 1,9 chint.), în valoare de 46 mil. lei.

Secara ocupă 11.181 ha, cu o producţie de 27.108 chint. (prod. medie la ha 2,4 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.109 ha, cu o producţie de 6.051 chint. (prod. medie la ha 1,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Meiul ocupă 701 ha, *hrişca* 15 ha şi *măturile* 7 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 5.544 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 2.555 ha, cu o producţie de 4.817 chint. (media la ha 1,9 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 2.682 ha, cu o producţie de 9.022 chint. (media la ha 2,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 8.727 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 3.776 ha, cu o producţie de 27.885 chint. (media la ha 7,4 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 2.006 ha, cu o producţie de 20.162 chint. (media la ha 10,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.219 ha, cu o producţie de 2.520 chint. (media la ha 2,1 chint.) în valoare de 1 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producţie de 41.327 chint. în valoare de 2 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 7.336 ha. Din această suprafaţă *floarea soarelui* ocupă 3.077 ha, cu o producţie de 11.720 chint. (media la ha 3,8 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Rapiţa* ocupă 2.800 ha, cu o producţie de 4.303 chint. (media la ha 1,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (633.300 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.180 ha.

Fâneţele naturale ocupă 3.842 ha, cu o producţie de 25.741 chint. (prod. medie la ha 6,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Păşunile ocupă 64.645 ha.

Pădurile ocupă 18.933 ha.

Livezile de pruni ocupă 1.476 ha, cu o producţie de 29.667 chint. (media la ha 20,1 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Alţi pomi fructiferi ocupă 3.449 ha.

Viţa de vie ocupă 20.194 ha (din care viile pe rod 16.473 ha), cu o producţie de 393.761 hl (prod. medie la ha 23,9 hl), în valoare de 90 mil. lei.

Caracteristică. Suprafaţa ocupată de viţa de vie în acest judeţ este clasată în locul al 2-lea din ţară.

Creşterea animalelor. In judeţul T. se găseau în anul 1935:

Cai 60.982, boi 72.572, oi 331.658, capre 2.395, porci 52.343, stupi sistematici 7.869, stupi primitivi 5.138.

Industrie. *Alimentară*: 64 mori de făină, 1 de crupe, 1 de sare, 21 fabrici de ulei, 1 de spirt, 1 de bere, 1 de oţet, 1 de bomboane, 1 de caşcaval, 3 de unt şi brânzeturi; *Alte industrii*: 1 fabrică de postav, 25 daraci de lână, 1 fabrică de săpun, 4 curelării, 2 fabrici de lăzi, 2 ateliere de mobile, 6 fabrici de cărămidă, 6 fabrici de ţiglă, 3 fabrici de olane şi 4 olării.

Din întreprinderile de mai sus citâm Moara S. Cusursuz şi I. Ianoe din Ceadăr-Lunga (capital învestit 19 milioane lei).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI TIGHINA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	7	2	945	83	38.077
Lemnului	—	1	10	—	—
Materiale de construcţie	—	1	34	—	—
Total	7	4	989	83	38.077

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ cu cereale, ouă, animale, produse animale, fructe proaspete şi uscate, struguri şi vin.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *1 bancă* (societate anonimă).

Situaţia acestei bănci, conform bilanţului încheiat la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	12.397	Fonduri	1.834.346
Plasamente	23.663.427	Angajamente	29.277.938
Imobilizări	1.483.883	Rezultate	—
Rezultate	5.952.577		
Total	31.112.284	Total	31.112.284

Cooperative de credit (bănci populare) 49, cu 10.753 membri, şi cu un capital social vărsat de 11.716.698 lei. Imprumuturile acordate 74.662.494 lei (neconvertite 16.152.207 lei, convertite 24.582.146 lei, reduceri la împrumuturi convertite 33.928.141 lei). Depuneri spre fructificare 6.311.085 lei. Totalul bilanţului 92.675.927 lei.

Cooperative de producţie diversă 2, cu 149 membri şi cu un capital social vărsat de 129.496 lei. Valori imobilizate 201.741 lei. Totalul bilanţului 1.335.638 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 9, cu 465 membri şi cu un capital vărsat de 520.001 lei. Bilanţul încheiat 3.852.149 lei.

Cooperative de consum 25, cu 2.015 membri şi cu un capital social vârsat de 1.285.195 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.288.441 lei. Bilanţul încheiat 8.514.624 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**32.063.792**
Venituri ordinare	15.040.375
Venituri extraordinare	6.928.820
Venituri speciale	10.094.597
Cheltueli	**29.705.880**
Cheltueli ordinare	17.253.494
Cheltueli extraordinare	2.357.789
Cheltueli speciale	10.094.597

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.184 km 855 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale, 246 km 088 m, din cari 51 km 952 m pietruiți și pavați sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 1 km 374 m (pavați) de comunele urbane.

Drumuri județene 571 km 397 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 16 km 091 m sunt pavați și pietruiți.

Drumuri comunale 367 km 370 m.

Lungimea podurilor este de 1.401,95 metri, repartizată astfel: poduri naționale 381,40 m, județene 813,65 m, și comunale 206,90 m.

Prin județ trec 4 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Bolgrad – Tarutino – Căușani.*
2. *Chișinău – Tighina – Cetatea Albă* (Tighina – Căușani = 25 km).
3. *Chișinău – Comrat – Bolgrad.*
4. *Fălciu – Comrat – Tarutino.*

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 266 km linii secundare simple.

Stații importante: Tighina, Basarabeasca, Abaclia.

Poștă, telegraf, telefon. *6 oficii P.T.T. de stat* la Tighina, Comrat, Căușani, Ceadâr-Lunga, Cimișlia și Romănești; *7 agenții speciale* la Bahmutea, Bulboaca, Căinari, Ceaga, Gura-Galbenă, Manzâr, Talmaz și Taraclia; și *1 gară cu serviciu poștal* (Zloți).

Oficii telefonice: Tighina, Comrat, Căușani, Ceaga, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Gura-Galbenă, Românești, Schinoasa, Talmaz, Taraclia.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 238.599 locuitori, din cari 36,5% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 50,3% bărbați știutori de carte și 23,0% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	9,6	4,0
2. Primară	62,1	88,4
3. Secundară	20,0	5,8
4. Profesională	5,5	1,3
5. Universitară	2,1	0,4
6. Alte școli superioare	0,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 81.476 loc. (6.964 mediu urban și 74.512 mediu rural).

Școli secundare. *a*) In Tighina: Liceu de băieți, liceu de fete, liceu industrial de băieți, gimnaziu industrial de fete, liceu comercial mixt; *b*) In Comrat: Liceu de băieți și liceu de fete; *c*) In comunele rurale: gimnaziu mixt în Ceadâr-Lunga, gimnaziu mixt în Cimișlia, gimnaziu mixt în Căușani.

Școala izraelită de meserii « Ort », la Tighina.

Școli primare 269, din care 240 rurale și 29 urbane (267 școli de Stat și 2 confesionale) și cu un număr total de 42.223 elevi (4.798 mediu urban și 37.425 mediu rural) și cu 713 învățători și alt personal didactic (situația din 1934).

Grădini de copii 62, din care 51 rurale și 11 urbane toate de Stat, cu un număr total de 3.202 copii (447 mediu urban și 2.755 mediu rural) și cu 62 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Tighina (cămin județean și cămin orășenesc), Comrat: Alexandreni, Avdarma, Anenii-Noui, Baccealia, Baimaclia, Balmaz, Batâr, Bulboaca, Căinari, Cașcalia, Calfa, Ceadâr-Lunga, Cenac, Cecur-Menjir, Cioara-Murzei, Cioc-M idan, Chițcani, Chircăești, Chiriet-Lunga, Chirsova, Cobusca-Nouă, Const ntinești, Copceac, Delacheu, I. G. Duca, Ecaterineanca, Ermoclia, Fârlădani, Florești, Gangura, Gărbovăț, Geamăna, Gura-Bâcului, Hârtop, Hârtop-Hasan, Larga, Lipoveni, Popeasca, Pugoceni, Românești, Sălcuța, Sadaclia, Sturzeni, Șerpeni, Tanatari, Talmaz, Telița, Tomai, Varnița și Zaim.

Liga Culturală activează în: Basarabeasca, Cecur-Menjir și Chirsova.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 127 cămine culturale și 4 biblioteci, adică în total 131 organizații culturale, dintre care 91 au personalitate juridică.

Muzeul județean, 64 biblioteci, 6 asociații culturale, 1 societate corală, 4 societăți culturale, 3 cinematografe, 1 sală de teatru comunal, 3 societăți sportive, 8 societăți de vânătoare.

Soc. culturală « Astra » în Tighina.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor județului 89,5% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 96 biserici ortodoxe, 1 mânăstire (Chițcani), și 3 schituri ortodoxe, 5 biserici romano-catolice, 16 evanghelico-luterane, 4 lipovenești (credință veche), 32 case de rugăciune ale creștinilor evanghelici-baptiști, 1 casă de rugăciune molocană, 35 sinagogi și case de rugăciune evreești.

Instituții bisericești. 3 protopopiate ortodoxe.

Județul T. se află în eparhia ortodoxă a Arhiepiscopiei Chișinăului (Mitropolia Basarabiei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Tighina. Județul are 2 orașe (*Tighina* și *Comrat*) și 109 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Bulboaca	28 sate
II. Plasa Căușani	37 sate
III. Plasa Ceadâr-Lunga	16 sate
IV. Plasa Cimișlia	28 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tighina cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Chișinău.

5 judecătorii la Tighina, Comrat, Căinari, Căușanii-Noui și Cimișlia, cu un total de 11 magistrați.

Organizare sanitară. 7 spitale de stat în: Tighina, Comrat, Căușani, Bulboaca, Cimișlia, Taraclia și Talmaz.

1 spital evreesc, 1 sanatoriu de tuberculoși (particular) și 1 dispensar comunal de copii sugaci. la Tighina.

22 dispensare de stat și 1 infirmerie în comunele rurale.

Serviciul sanitar al județului și Serviciile sanitare ale orașelor Tighina și Comrat.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Chișinău, are un oficiu la Tighina și organizații medicale la Tighina și Căușani, cu un total de 3 medici.

Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține Așezământul pentru ocrotirea defectivilor din Taraclia (140 ocrotiți).

Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., 4 aziluri și orfelinat catolic la Tighina.

Societăți de binefacere evreești la Tighina, Ceadâr-Lunga, Românești și Căușani.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Tighina, capitala judeţului (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Comrat, comună urbană, situată la 129 km de Tighina, 99 km de Chişinău şi 370 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Zorleni-Basarabeasca.

Are 13.300 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Industria casnică foarte desvoltată. Comerţ intens de cereale, animale şi produse animale. Târg săptămânal Lunea; Bâlciu anual la 14 Martie.

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 se ridică la suma de 2.393.834 lei.

1 liceu de băieţi, 1 liceu de fete, 1 şcoală de meserii, 9 şcoli primare, 1 cămin cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol », 1 cinematograf.

3 biserici ortodoxe, 1 sinagogă.

Primărie, Judecătorie de ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic, Poliţie.

Spital comunal, Dispensar.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TIGHINA

A) **Oraşe**

1. Tighina (capitala judeţului)
2. Comrat

B) **Sate**

I. PLASA BULBOACA

1. Anenii-Noui
2. Anenii-Vechi
3. Balmaz
4. Bulboaca
5. Calfa
6. Caşcalia
7. Căinari
8. Cărbuna
9. Chircăeşti
10. Chiţcani
11. Cobusca-Nouă
12. Cobusca-Veche
13. Delacheu
14. Emental
15. Fârlădani
16. Gangura
17. Gârbovăţ
18. Geamăna
19. Gura-Bâcului
20. Hagimus
21. I. G. Duca
22. Larga
23. Pugoceni
24. Speia
25. Şerpeni
26. Teliţa
27. Ţânţăreni
28. Varniţa

II. PLASA CĂUŞANI

1. Alexandreni
2. Baccealia
3. Baimaclia
4. Brezoaia
5. Căuşani-Noui
6. Căuşani-Vechi
7. Cârnăţeni
8. Ceaga
9. Cioburciu
10. Copceac
11. Ermoclia
12. Evgheniţa
13. Feşteliţa
14. Grigoreni
15. Iacobstal
16. Leontina
17. Manzâr
18. Marianca-de-Jos
19. Marianca-de-Sus
20. Nicolaeni
21. Opaci
22. Plop-Ştubei
23. Popeasca
24. Răileni
25. Saiţi
26. Sălcuţa
27. Sărăţica
28. Simioneşti
29. Sturzeni
30. Talmaz
31. Tanatari
32. Taraclia
33. Tarutino-Nou
34. Tocuz
35. Ursoaia
36. Vozneseni
37. Zaim.

III. PLASA CEADÂR-LUNGA

1. Abaclia
2. Avdarma
3. Başcalia
4. Beş-Ghioz
5. Ceadâr-Lunga
6. Chiriet-Lunga
7. Chirsova
8. Cioc-Maidan
9. Djoltai
10. Feraponteanca
11. Gaidari
12. Româneşti
13. Tomai
14. Tvardiţa
15. Valea-Perjii-Nouă
16. Valea-Perjii-Vechi

IV. PLASA CIMIŞLIA

1. Bahmutea
2. Batâr
3. Bogdăneasca-Veche
4. Carabeţeni
5. Cecur-Menjir
6. Cenac
7. Cimişlia
8. Cioara-Murzei
9. Ciufleşti
10. Curugica
11. Dezghinge
12. Ecaterineanca
13. Grădiştea
14. Gura-Galbenă
15. Hârtop
16. Ialpugeni
17. Iserlia-Nouă
18. Javgur
19. Lac
20. Marienfeld
21. Minciuna
22. Plăcinta
23. Sadaclia
24. Sahaidac
25. Satu-Nou
26. Selemet
27. Topal
28. Troiţa

ULTIMA SCENĂ A COLUMNEI TRAIANE
Viaţa pastorală a provinciei reincepe

JUDEȚUL TIMIȘ-TORONTAL

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior, despicat, prezintă în primul cartier, de argint, stema Huniadeștilor: corbul stând pe o creangă de stejar și ținând în cioc un inel de aur (simbolul stăpânirii lui Ioan Corvin din Hunedoara asupra acestui ținut); în cartierul al doilea, care este tăiat, jumătatea de sus, cu fondul negru, reprezintă un leu de aur, ieșind spre dreapta și ținând în laba anterioară dreaptă o sabie de argint (simbolul Banatului timișan), iar jumătatea de jos cu fondul de aur, trei fascii roșii (simbolizând apele Mureșul, Timișul și Begheu).

Câmpul inferior al scutului, albastru, înfățișează cetatea Timișoarei pe o terasă verde.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-T. este așezat la granița apuseană a țării, în Banat.

Suprafața: 7.600 km².

Infățișarea pământului. Cea mai mare parte a ținutului este o câmpie, joasă și mlăștinoasă în N. (lunca *Arancăi*, braț al Mureșului) și în S. (asociație de terenuri umede și fâșii de câmpuri svântate pe văile apelor și între ele). Intre aceste două zone joase (dintre care cea mai întinsă este cea de a doua), se întinde un câmp mai înalt, cel mai mare dintre câmpurile svântate ale județului. In câmpia Tisei din care face parte și șesul Torontalului, suprafețele ferite de inundații, merită o mențiune specială.

Lunca Timișului, larg desfășurată în regiunea de câmpie, se strâmtează către Răsărit și e încadrată între înălțimi deluroase cu aspect de podișuri ușor înclinate spre axa văii principale. La N. Timișului se întinde astfel, între el și valea Mureșului, podișul *Lipovei*; iar la S., platfoma deluroasă a Buziașului, prelungire nordică a munților Banatului.

Climă și ape. Clima este de tip panonic, adică bogată în contraste termice ca și cea pontică dar mai umedă decât aceasta (500—700 mm precipitațiuni anual). In partea de câmpie a județului, iernile sunt mai blânde decât în N. câmpiei Tisei și decât în câmpia Munteniei. La Timișoara de pildă, media temperaturii lunii celei mai reci nu atinge nici —2°; totuși gerurile foarte accentuate nu sunt excluse și stau în legătură cu vânturile reci care vin din spre înălțimile munților din lungul coastei Adriaticei.

Apele sunt numeroase, cresc repede în primăvară și acoperă câmpia cu undele lor gălbui. (Au trebuit să fie făcute importante lucrări de artă pentru ca regiunile joase să fie ferite de aceste viituri catastrofale). Intre toate aceste ape, *Timișul* care curge prin mijlocul județului, are cele mai mari creșteri dintre toate râurile țării (creștere excepțională, în 1926, de aproape 9 m., deasupra etiajului, la Parcul Rudna). Cei mai însemnați afluenți ai Timișului sunt *Pogonișul* și *Bârzava*. La N. Timișului, curge *Bega*, canalizată și navigabilă; iar prin hotarul către județul Arad, *Mureșul*.

Vegetație. Regiunile deluroase sunt încă acoperite de stejerișuri; câmpia însă corespunde zonei stepei cu ierburi apropiate de tipul fânețelor medio-europene în asociație cu vegetația de luncă (stuhării, rogozuri, esențe albe).

Bogății minerale. In partea estică a județului se găsesc zăcăminte de lignit și foarte apreciate izvoare de ape minerale acidulate.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe teritoriul județului Timiș-Torontal s'a desvoltat, încă dela întâiul răsboiu dacic purtat de Domițian, o puternică viață romană.

Coloniile fundate aci, pe marele drum roman care duce de pe coastele Dalmației, la metropola imperiului, sunt — așa cum pot fi descifrate pe Tabula Pentingeriană — Lederata, Arcidava, Centum Putea, Berzovia, Azizis, Caput Bubali.

Dintre acestea, Centum Putea (O sută de Puțuri) și Caput Bubali (Capul Boului) poartă nume specific romane, Arcidava, cu finalul său caracteristic este un nume getic, ca și Azizis. Berzovia (cf. Salsovia, așezare romană din cuprinsul județului Tulcea) este un nume de aparență slavă. Ca și râul Cerna din județul Severin, care perpetuează numele roman al Tiernei sau Diernei — cu sunetul «Ce» pe care Romanii nu ajungeau să-l transcrie precis — râul Bârzava perpetuează amintirea vechei așezări romane.

După retragerea legiunilor din Dacia, coloniile romane de aci, nu au încetat cu totul legătura cu imperiul, unele din ele, ca Lederata, fiind în acelaşi timp şi sedii ale unor unităţi de apărare — bastioane în calea barbarilor.

In acest ţinut, tradiţia istorică ungurească, aşează un ducat la venirea Ungurilor: ducatul lui Glad, nume al cărui prototip românesc poate fi cu greu descifrat.

Intâia menţiune documentară despre un judeţ al T. datează din 1212.

Aşezat în calea invaziei turceşti, el a fost transformat de regii unguri într'o marcă, un ţinut de rezistenţă militară. In fruntea lui, aflăm un « comes temesiensis » care, sub Sigismund, a fost condottierul italian Pippo din familia Solari, cunoscut sub numele de Pippo Spano.

Mai târziu, apărătorii lui cei mai vajnici, au fost românii Pavel Chinezul — Cneazul — şi Ioan Corvinul, cari aici, la această margine, au fost — ca şi un Ştefan cel Mare sau un Vlad Ţepeş — mari soldaţi ai creştinătăţii.

La 1552, Timişoara cade cu totul în mâinile lor. Turcii au aşezat în Timişoara un « Beglerbeg », iar ţinutul a fost împărţit în trei « Sangeacate ».

La 1716, Timişoara a fost liberată de Turci, prin sabia principelui-general, Eugeniu de Savoia. Atunci a luat fiinţă Banatul timişan, ca provincie militară, reşedinţa la Timişoara.

Banatul s'a desfiinţat ca organizaţie administrativă la 1778 şi a fost alipit Ungariei; un an după aceea, s'a creeat comitatul Timişului.

Monumente istorice. *Castelul din Timişoara*, ridicat de Carol Robert la începutul sec. al XIV-lea, a fost dăruit mai târziu de regele Sigismund lui Ioan Corvinul; distrus în urma asediului Turcilor în 1849, a fost refăcut n 1852. Astăzi este cazarmă.

Monumentul principelui Eugeniu de Savoia, din Timişoara, ridicat în sec. al XVIII-lea.

Biserica greco-catolică din Timişoara, înălţată în sec. XVIII-lea.

Biserica ortodoxă din Timişoara, înălţată la 1770 de protopopul Gheorghevici. Se află aci drapelele vechilor bresle.

Cetatea Lipovei ridicată de Bela IV în sec. al XIII-lea, azi în ruine.

Biserica ortodoxă din Lipova, dela începutul secolului al XVIII-lea cu resturi de fresce şi interesante pietre funerare.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul T.-T. numără 500.416 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	500.416	243.207	257.209
Total urban	97.935	47.577	50.358
1. Municipiul Timişoara	91.866	44.786	47.080
2. Oraşul Lipova	6.069	2.791	3.278
Total rural	402.481	195.630	206.851
1. Plasa Buziaş	42.145	20.523	21.622
2. Plasa Centrală	54.546	26.661	27.885
3. Plasa Ciacova	45.091	22.302	22.789
4. Plasa Deta	41.456	20.363	21.093
5. Plasa Jimbolia	43.532	20.976	22.556
6. Plasa Lipova	24.570	11.960	12.610
7. Plasa Periam	43.146	20.621	22.525
8. Plasa Recaş	32.878	15.818	17.060
9. Plasa Sânnicolaul-Mare	46.924	22.691	24.233
10. Plasa Vinga	28.193	13.715	14.478

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	500.416	30—49 ani	137.344
		50—69 ani	83.107
0— 9 ani	91.719	70 ani şi peste	22.489
10—29 ani	164.503	Vârstă nedeclarată	1.254

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T.-T., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	9.021	9.173	- 152	18,0	18,3	- 0,3
1931	500.533	9.586	9.354	232	19,2	18,7	0,5
1932	500.629	9.537	10.028	- 491	19,1	20,0	- 0,9
1933	500.248	9.123	8.823	300	18,2	17,6	0,6
1934	501.063	8.561	8.539	22	17,1	17,0	0,1
1935	500.094	8.299	9.123	- 824	16,6	18,2	- 1,6
1936	499.970	8.529	8.717	— 188	17,1	17,4	— 0,3

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului T.-T. a fost de 499.076 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 500.416 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă o scădere naturală de 1.340 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei descreşteri de 0,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Aspectul actual al judeţului T.-T. este urmarea unei acţiuni de colonizare din veacul al XVIII-lea a cârmuirii austriace. Aducerea unui număr însemnat de ţărani din Germania de Sud-Vest, în şesul depopulat de războaie şi ajuns plin de mlaştini al Timiş-Torontalului de azi, a avut asupra băştinaşilor români ai acestui ţinut efectul injecţiei cu un ser puternic. Contrastele în care e atât de bogat Banatul în genere şi Timiş-Torontalul în deosebi, este manifestarea lipsei acesteia de echilibru.

Colonizările au prefăcut şesul pe care se creşteau vite şi luncile inundabile ale Banatului în ţinutul de economie rurală intensă de azi.

Nu e petec de pământ nefolosit în acest judeţ cu 76% teren arabil, nu e plantă utilă care să nu fie cultivată, iar faptul, că e unul din grânarele ţării, nu stă piedică, ca să fie şi judeţ faimos de crescători de vite, bogat, ca puţine altele, în animale domestice.

Satele româneşti au ajuns să nu fie mai prejos de cele şvăbeşti aşezate între ele, în privinţa economiei. Gospodăriile din satele Banatului arată aievea, ţinta râvnită de toate acţiunile de ridicare economică a ţărănimii din alte ţinuturi. Centrul acestui judeţ trebuia să fie un oraş mare, chiar dacă n'avea decât rostul să efectueze desfacerea prisosurilor bogate şi multiple ale satelor lui. Dar Timişoara mai e şi un centru industrial unde se prelucrează mai toate produsele agricole ale judeţului, totodată cel mai însemnat din oraşele mijlocitoare de mărfuri străine de pe graniţa de Vest a ţării. Nu e de mirare, că edilii ei vor ca municipiul lor, cel mai la Apus aşezat al ţării, să fie şi cel mai occidental întocmit. Cu bună starea a scăzut însă şi în Timiş-Torontal ca pretutindeni în lume, populaţia. Faptul e pus de obiceiu pe seama unei scăderi dezastruoase a natalităţii. Pricina e totuşi mortalitatea foarte ridicată şi de loc proporţională cu nivelul economic atins. De fapt natalitatea ţăranilor români din Banat e apreciabilă pentru un ţinut de atare înstărire. Orice comparaţie cu natalitatea şvabilor din Banat duce la constatarea aceasta. Dacă mortalitatea ar fi corespunzător de scăzută, Timiş-Torontalul ar putea da chiar un excedent de populaţie. Procesul de civilizare al ţărănimii româneşti din şesul Banatului a fost forţat prin convieţuirea cu coloniştii germani. I-a dus la o stare economică, comparabilă celei a acestor colonişti. Dar n'a atins nici pe departe starea sanitară şi morală corespunzătoare. Când o acţiune va fi scăzut mortalitatea bănăţeană la nivelul cuvenit, atunci vitalitatea mare a ţăranilor români în raport cu cea a ţăranilor şvabi ar putea să fie valorificată. De abia atunci bună starea ţărănimii româneşti din şesul Banatului, va înceta să fie un dezastru şi va deveni ceea ce e sortit să fie: un focar de burghezie rurală, asemănător ţinutului dintre Braşov-Sibiu şi Blaj.

ŢĂRĂNCUŢĂ DIN USUSĂU

Timiş-Torontalul e un judeţ cu o populaţie alogenă considerabilă. Grupul şvăbesc al germanilor din ţară se găseşte aşezat aproape în întregime pe suprafaţa lui. Mult mai puţin numeros e grupul sârbesc. Timişoara numără printre locuitorii ei şi un grup considerabil de evrei maghiari.

Românii se îndeletnicesc în deosebi cu agricultura. Cei din Timişoara sunt cu deosebire funcţionari, liber profesionişti şi într'o oarecare măsură funcţionari particulari, comercianţi, meşteşugari şi lucrători. Dar numărul lor e mult prea redus în comparaţie cu nevoia de distribuţie proporţională a elementului românesc în toate profesiunile şi clasele, ce subsistă pentru Statul român. Şvabii sunt bine reprezentaţi şi în meserii şi comerţ. Evreii maghiari sunt cu deosebire în industrie şi comerţ.

Vechea civilizaţie ţărănească e în disoluţie în satele româneşti ale Timiş-Torontalului. Portul mai poate fi recunoscut, deşi e amestecat cu numeroase piese de costum urban. Caracteristice sunt în îmbrăcămintea de sărbătoare a fetelor şi femeilor, salbele de galbeni. Puterea de constrângere a datinilor şi a credinţelor a scăzut mult. Totuşi satele sunt de abia la începutul creării unor noui forme de integrare. Corurile şi fanfarele frecvente şi ziarele care sunt destul de citite, reprezintă începuturile unei atari noui integrări.

Timiş-Torontalul e sediul unui institut de cercetare, Institutul Social Banat-Crişana, a cărui pildă ar merita să fie urmată în fiecare ţinut al ţării. Această asociaţie de liber profesionişti şi de funcţionari, cu interes pentru cercetările sociale, din capitala Banatului, a adus până acum contribuţii de un remarcabil spirit politic cu privire la cunoaşterea şi soluţionarea a două probleme decisive ale Banatului: a «depopulării» şi a «satelor din clisura Dunării», ameninţate de sârbizare.

Ţichindeal «gură de aur» e născut în judeţul Timiş-Torontal. Tot în judeţul Timiş-Torontal se găseşte şi moşia Foeni, a familiei Mocioni, care a dat mai mulţi conducători Românilor ardeleni.

Judeţul T.-T. a fost până de curând unul din cele mai dinamice de pe pământul românesc. Dintr'însul au pornit în America şi în restul ţării, an de an, un număr considerabil de elemente, care nu au găsit spaţiu economic destul. Acum, dacă mortalitatea din Timiş-Torontal nu va putea fi restrânsă, afluxul de elemente cu un nivel de viaţă şi cu aspiraţii mult mai modeste din celelalte ţinuturi ale ţării nu va întârzia mult.

Un proces de românizare a municipiului Timişoara e în plin curs. In anii de după războiu populaţia lui a sporit cu 33% aproape în majoritate români. Proporţia Românilor s'a ridicat dela 10,4 % în 1910 la 26,4 % în 1930. Conjunctura favorabilă industriei din ultimii ani, pare a mai fi săltat această cotă. Dată fiind mortalitatea scăzută a populaţiei urbane alogene, e de prevăzut că după câteva decenii Timişoara va avea o majoritate românească.

a. g.

ECONOMIE

Judeţul T.-T. este unul din cele mai bogate judeţe ale ţării. Pământul fertil şi culturile raţionale au făcut din acest judeţ un adevărat grânar. Un izvor important de venituri este creşterea animalelor, mai ales a porcilor de rasă, cari se exportă în cantităţi mari.

Industria sa, excepţional de întinsă.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 760.000 ha. Suprafaţa arabilă este de 581.087 ha, adică 76,45% din suprafaţa judeţului şi 1,97% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 27.704 ha, adică 4,77%, iar mica proprietate 553.383 ha, adică 95,23%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 505.637 ha, astfel repartizate:

Grâul ocupă 259.799 ha, cu o producţie de 1.779.817 chint. (prod. medie la ha 6,9 chint.), în valoare de 703 mil. lei.

Porumbul ocupă 187.822 ha, cu o producţie de 2.520.608 chint. (prod. medie la ha 13,4 chint.), în valoare de 592 mil. lei.

Ovăzul ocupă 28.065 ha, cu o producţie de 246.577 chint. (prod. medie la ha 8,8 chint.), în valoare de 74 mil. lei.

Orzul ocupă 23.681 ha, cu o producţie de 209.853 chint. (prod. medie la ha 8,9 chint.), în valoare de 51 mil. lei.

Secara ocupă 5.820 ha, cu o producţie de 39.626 chint. (prod. medie la ha 6,8 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Măturile ocupă 404 ha, *meiul* 31 ha şi *hrişca* 15 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 35.735 ha. Din această suprafaţă *trifoiul* ocupă 12.730 ha, cu o producţie de 233.298 chint. fân (media la ha 18,3 chint.), în valoarea de 31 mil. lei şi 2.600 chint. sămânţă (media la ha 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 9.983 ha, cu o producţie de 305.504 chint. fân (media la ha 30,6 chint.), în valoare de 41 mil. lei şi 4.300 chint. sămânţă (media la ha 0,4 chint.). *Rădăcinile de nutreţ* ocupă 2.895 ha cu o producţie de 272.181 chint. (media la ha 94,0 chint.), în valoarea de 19 mil. lei. *Dughia* ocupă 1.469 ha, cu o producţie de 32.834 chint. (media la ha 22,3 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Alte fâneţe cultivate* ocupă 8.658 ha, cu o producţie de 170.225 chint. (media la ha 19,6 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 14.919 ha. Din această suprafaţă *cartofii* ocupă 6.614 ha cu o producţie de 291.080 chint. (media la ha 44,0 chint.), în valoare de 36 mil. lei. *Lintea* ocupă 1.875 ha, cu o producţie de 18.131 chint. (media la ha 9,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei. *Pepenii verzi şi galbeni* ocupă 1.108 ha cu o producţie de 103.023 chint. (media la ha 92,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Varza* ocupă 922 ha, cu o producţie de 72.565 chint. (media la ha 78,7 chint.), în valoare de 15 mil. lei. *Ceapa* ocupă 901 ha, cu o producţie de 36.006 chint. (media la ha 39,9 chint.), în valoare de 16 mil. lei. *Fasolea* ocupă 795 ha, cu o producţie de 4.729 chint. (media la ha 5,9 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Dovlecii* ocupă 606 ha, cu o producţie de 43.516 chint. (media la ha 71,8 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producţie de 2.075.321 chint., în valoare de 104 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 13.058 ha. Din această suprafaţă *rapiţa* ocupă 6.047 ha, cu o producţie de 22.371 chint.

(media la ha 3,7 chint.), în valoare de 13 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 2.483 ha, cu o producție de 343.648 chint. (media la ha 138,4 chint.), în valoare de 19 mil. lei. *Tutunul* ocupă 1.513 ha, cu o producție de 11.901 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 27 mil. lei. *Cânepa* ocupă 1.224 ha, cu o producție de 7.687 chint. fuior (media la ha 6,2 chint.), în valoare de 27 mil. lei și 3.298 chint. sământă (media la ha 2,6 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Inul* ocupă 683 ha, cu o producție de 184 chint. fuior (media la ha. 0,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei, și 3.053 chint. sământă media la ha 4,5 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de grâu și dovleci în acest județ este clasată în locul întâiu din țară, iar suprafața ocupată de ovăz, linte, fânețe cultivate, varză și ceapă este clasată în locul al 2-lea din țară.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (760.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 11.738 ha.

Fânețele naturale ocupă 33.779 ha, cu o producție de 601.266 chint. (prod. medie la ha 17,8 chint.), în valoare de 66 mil. lei.

Pășunile ocupă 56.704 ha.

Pădurile ocupă 52.865 ha.

Livezile de pruni ocupă 2.209 ha, cu o producție de 42.191 chint. (prod. medie la ha 19,1 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.204 ha.

Vita de vie ocupă 11.028 ha (din care viile pe rod 9.348 ha), cu o producție de 608.076 hl (prod. medie la ha 65,0 hl), în valoare de 261 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul T.-T. se găseau în anul 1935:

Cai 104.256, boi 95.352, bivoli 66, oi 198.732, capre 3.549, porci 217.372, stupi sistematici 17.189, stupi primitivi 3.463.

La acest capitol județul este caracterizat prin marele număr de cai, boi și porci, reprezentând un procent ridicat al acestor animale față de alte județe. De asemeni trebue subliniată desvoltarea albinăritului din acest județ.

Industrie (fără municipiul Timișoara). *Alimentară*: 49 mori sistematice (dintre cari 1 la Lipova), 2 mori cu presă de ulei (Jebel și Budinț), 2 mori de boia de ardei (Cenadul-Vechi), 1 fabrică de bomboane și ciocolată (Vinga), 1 de zahăr (Freidorf), 1 de brânzeturi (Liebling), 1 de ghiață (Deta); *Textilă*: 3 fabrici de cloșuri și pălării (2 la Jimbolia și 1 la Periam), 1 țesătorie (Iecia-Mare), 2 industrii de cânepă (Cenadul Vechi și Biled); *Chimică*: 3 fabrici de săpun (Deta, Fratelia, Bulgăruș), 2 de amidon (Merțișoara și Lovrin), 1 de piepteni și nasturi (Jimbolia), 2 industrii de acid carbonic și apă minerală (Lipova și Buziaș), 1 fabrică de vopsit textile și stambă (Periam); *Alte industrii*: 1 fabrică de tăbăcărie (Sânnicolaul-Mare), 3 de cherestea (Tomnatic, Biled, Periam), 1 de prelucrarea lemnului (Deta), 1 de articole de lemn (Deta), 11 de cărămizi și țigle (2 la Timișeni și câte 1 la Jimbolia, Fratelia, Peciul-Nou, Recaș, Sânnicolaul-Mare, Freidorf, Cărpiniș, Sânpetru-Mare și Deta), 1 de cărămidă și ciment (Fratelia).

Cariere: Argilă (la Deta, Jimbolia, Șag); Nisip (la Șag); Piatră de granit (la Lipova); Piatră de bazalt (la Lucareț, Sanovița, Cratovat).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 și peste *):

Morile: « Eduard Prochaska Fii », Jimbolia (inv. 10), « Adolf Birtler », Comloșul-Mare (inv. 7), « Frații Steiner », Biled (inv. 5), « Moara Timiș », Ciacova (inv. 5), « Panonia » Jimbolia (soc. 3, inv. 7) și « Moara cu Aburi Bănățeană », Grabaț (inv. 8); « Fabrica de zahăr din Banat », Freidorf (soc. 50, inv. 87).

Fabricile de cloșuri și pălării: « Korber et Co. », Periam (inv. 30), « Decker et Co. », Jimbolia (soc. 12, inv. 9) și « Union », Jimbolia (soc. 4, inv. 10); « Societatea Anonimă Română pentru industria cânepei », Cenadul-Vechi (soc. 11, inv. 2);

Fabrica de vopsit textile și stambă « Petru Grünn Jr. », Periam (soc. 10, inv. 11), Industria de acid carbonic și apă minerală « Muschong et Co. », Buziaș (soc. 20, inv. 18), Industrializarea Acidului Carbonic și apei minerale a Stațiunii Balneare din Lipova (inv. 22), « Fabrica de furnir și Industria lemnului « Prochaska », Deta (soc. 10, inv. 28), Fabrica de cărămizi « M. Latter et Co. », Fratelia (inv. 5), Prima fabrică de țigle și cărămizi « Bohn », Jimbolia » (soc. 20, inv. 41), « Fabrica de cărămidă și ciment », Fratelia (nv. 6).

(Vezi și municipiul Timișoara).

*) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TIMIȘ-TORONTAL IN 1935
(Inclusiv municipiul Timișoara)
Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	70	4	10.341	2.336	890.019
Textilă	55	2	4.812	6.029	1.003.228
Chimică	19	—	1.332	673	192.230
Metalurgică	18	1	1.294	1.900	187.444
Hârtie și Arte grafice	7	—	213	295	29.252
Pielărie	10	1	700	1.158	189.472
Lemn	20	4	979	598	71.659
Materiale de construcție	23	4	3.724	1.183	80.990
Sticlărie	2	—	10	13	2.084
Electro-tehnică	4	—	88	327	50.807
Ceramică	1	—	14	32	8.057
Total	229	16	23.507	14.544	2.705.242

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Cu o producție agricolă, întrecând cu mult nevoile locale și cu o industrie în plină desvoltare, județul T. T., face un intens comerț cu cereale, animale vii (mai ales porci), produse animale și produse industriale.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *84 bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	123.732.454	Fonduri	501.737.656
Plasamente	2.076.994.322	Angajamente	1.878.135.080
Imobilizări	91.843.434	Rezultate	8.438.062
Rezultate	95.740.588		
Total	2.388.310.798	Total	2.388.310.798

Cooperative de credit (*bănci populare*) 40, cu 7.254 membri și cu un capital social vărsat de 9.080.870 lei. Imprumuturi acordate de 32.245.562 lei (neconvertite 12.788.810 lei, convertite 7.334.684 lei, și reduceri la împrumuturi convertite 12.122.068 lei). Depuneri spre fructificare 11.048.704 lei. Totalul bilanțului 36.660.518 lei.

Cooperative de producție diversă 7, cu 435 membri și cu un capital social vărsat de 1.495.425 lei. Valori imobilizate 56.347 lei. Totalul bilanțului 22.849.737 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 23, cu 1230 membri și cu un capital vărsat de 893.736 lei. Bilanțul încheiat: 3.975.862 lei.

Cooperative de consum 17, cu 1.262 membri și cu un capital social vărsat de 840.112 lei. Mărfuri generale în valoare de 799.728 lei. Bilanțul încheiat: 2.975.674 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului T.-T. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**78.253.795**
Venituri ordinare	*41.554.640*
Venituri extraordinare	*13.302.866*
Venituri speciale	*23.396.289*
Cheltueli	**78.253.195**
Cheltueli ordinare	*41.554.640*
Cheltueli extraordinare	*13.302.266*
Cheltueli speciale	*23.396.289*

Drumuri. Județul T.-T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 3.670 km 919 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 240 km 502 m, din care 216 km, 985 m (pietruiți și pavați) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 12 km 545 m de orașele Timișoara și Lipova.

Drumuri județene 1.017 km 369 m, din care 834 km 153 m (pietruiți și pavați) sunt întreținuți de administrația județului, iar 18 km 987 m. de orașele Timișoara și Lipova.

Drumuri comunale 2.413 km 048 m.

Lungimea podurilor este de 11.678,68 metri, repartizată astfel: poduri naționale 2.037,50 m, județene 4.159,99 m, și comunale 5.481,19 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Lugoj – Timișoara – Frontieră.*
2. *Arad – Timișoara – Oravița* (Timișoara – Jamul Mare = 72 km).

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 732 km, din care 130 km linii principale simple și 602 km linii secundare simple. Județul este întâiul pe țară în privința lungimii rețelei.

Itinerarii principale. Rapide (Simplon) București – Timișoara – Jimbolia (Belgrad, Paris). Accelerate: București – Timișoara; Timișoara – Arad – Oradea.

Stații importante. Timișoara (Domnița Elena, Fabrică), Jimbolia, Jebel, Liebling, Lovrin, Voiteni, Buziaș, Periam.

Navigație aeriană. Prin județul T.-T. trece linia de navigație aeriană, L.A.R.E.S. cu plecare și sosire pe aerodromul municipiului Timișoara.

Itinerariu. București – T.-Severin– Timișoara – Arad.

Poștă, telegraf, telefon. *7 oficii P.T.T. de stat*, din care 4 la Timișoara și câte unul la Lipova, Jimbolia și Sânnicolaul-Mare; *129 oficii autorizate*, din care 5 la Timișoara și câte unul la Alioș, Bacova, Banloc, Bărăteaz, Beba-Veche, Becicherecul-Mic, Belinț, Bencecul-de-Sus, Beregsăul-Mare, Beșenova-Nouă, Beșenova-Veche, Biled, Birda, Bobda, Bogda, Brestovăț, Bulgăruș, Butin, Buziaș, Cărani, Cărpiniș, Cenadul-Mare, Cenei, Charlottenbourg, Checea, Cheglevici, Chelmac, Chevereșul-Mare, Chișătău, Ceacova, Ciavoș, Clopodia, Comloșul-Mare, Comloșul-Mic, Denta, Deta, Felnac, Ferendia, Fibiș, Foeni, Folia, Fratelia, Freidorf, Gătaia, Gelu, Gherțeniș, Ghilad, Ghizela, Giarmata, Gier, Giroc, Giulvăz, Gottlieb, Grabăț, Herneacova, Hodoni, Ianova, Iecia-Mare, Iecia-Mică, Igriș, Iohanisfeld, Iosifalău, Ivanda, Jamul-Mare, Jebel, Lenauheim, Liebling, Mânăștur, Mașloc, Moravița, Morițfeld, Moșnița, Murani, Nerău, Neudorf, Nițchidorf, Orțișoara, Otelec, Parța, Peciul-Nou, Periam, Pesac, Pișchia, Pustiniș, Răuți, Recaș, Regele-Ferdinand, Remetea-Mare, Rudna, Săcălaz, Șag, Șandra, Sânandrei, Sânmartinul-Sârbesc, Sânmihaiul-German, Sânmihaiul-Român, Sânpetru-German, Sânpetru-Mare, Saravale, Satchinez, Satu-Mare, Sculia, Secaș, Secusigiu, Șemlacul-Mare, Sinersig, Șipet, Șiștarovăț, Șoșdia, Stamora-Germană, Stamora-Română, Teremia-Mare, Tolvădia, Tomnatic, Topolovățul-Mare, Tormac, Ulivar, Uliuc, Urseni, Ususău, Vălcani, Variaș, Vinga și Voiteg; *8 agenții autorizate* la Călacea-Timiș, Cerneteaz, Cruceni, Dolați, Pădureni, Paniova, Seceani și Utvin.

Oficii telefonice la Timișoara, Lipova, Alioș, Bacova, Bărăteaz, Banloc, Beba-Veche, Becicherecul-Mic, Belinț, Bencecul-de-Sus, Beșenova-Nouă, Beșenova-Veche, Beregsăul-Mare, Biled, Birda, Bobda, Bogda, Brestovăț, Bulgăruș, Butin, Buziaș, Cărani, Cărpiniș, Cenadul-Mare, Cenei, Charlottenbourg, Checea, Cheglevici, Chelmac, Chevereșul -Mare, Chișetău, Ciacova, Ciavoș, Clopodia, Comloșul-Mare, Comloșul-Mic, Deta, Denta, Felnac, Ferendia, Fibiș, Folia, Freidorf, Gătaia, Gelu, Gherteniș, Ghilad, Ghizela, Giarmata, Gier, Giulvăz, Gottlieb, Grabăț, Herneacova, Hodoni, Igriș, Iohanisfeld, Iosifalău, Ivanda, Jamul-Mare, Iecea-Mare, Iecea-Mică, Jebel, Jimbolia, Lenauheim, Liebling, Regele Ferdinand, Mașloc, Morițfeld, Mănăștur, Moravița, Murani, Nerău, Neudorf, Nițchidorf, Orțișoara, Otelec, Paniova, Parța, Peciul-Nou, Periam, Pesac, Pișchia, Pustiniș, Răuți, Recaș, Remetea-Mare, Rudna, Săcălaz, Șag, Șandra, Sânmartinul-Sârbesc, Sânmihaiul-Român, Sânnicolaul-Mare, Sânpetrul-German, Sânpetrul-Mare, Sânandrei, Saravale, Sat-chinez, Sculia, Secaș, Secusigiu, Sinersig, Șipet, Șiștarovăț, Șoșdia, Stamora-Germană, Stamora-Română, Teremia-Mare, Tolvadia, Tomnatic, Topolovățul-Mare, Tormac, Ulivar, Ususău, Variaș, Vinga, Voiteg și Vălcani.

CULTURĂ

Știință de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus este de 437.357 locuitori, din cari 80,0% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 85,0% bărbați știutori de carte și 75,3% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediu urban	Mediu rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,2	0,5
2. Primară	60,8	92,6
3. Secundară	27,3	5,5
4. Profesională	6,8	0,9
5. Universitară	2,2	0,4
6. Alte școli superioare	1,7	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului T.-T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 75.196 loc. (12.825 mediu urban și 62.371 mediu rural).

Școli superioare. Școală politehnică, Academie de arte frumoase, Conservator de muzică.

Școli secundare. 2 licee de băieți de stat (1 confesional), 3 licee de băieți particulare, 1 liceu de fete de stat și 1 liceu de fete particular, 2 licee comerciale, Școală normală de băieți de stat, Școală normală de băieți germană, Școală normală particulară de fete, Seminar teologic romano-catolic, Liceu industrial, Școală de menaj, Școală silvică medie, 17 gimnazii, Școală agronomică, 17 școli de ucenici.

Școli speciale. Școală militară de artilerie, Școală superioară P.T.T., Școală de surdo-muți.

Școli primare. 337, din care 312 rurale și 25 urbane (243 școli de stat și 94 confesionale), cu un număr total de 54.443 elevi (8.296 mediu urban și 46.147 mediu rural) și cu 936 învățători și alt personal didactic (Situația din 1934).

Grădini de copii. 80, din care 62 rurale și 18 urbane (64 de stat și 16 confesionale), cu un număr total de 6.286 copii (1.622 mediu urban și 4.664 mediu rural) și cu 97 conducătoare (situația din 1934).

Instituții culturale. In județ se relevă activitatea despărțământului Asociației «*Astra*» cu sediul central în Timișoara și organizații locale în Lipova, Buziaș, Ciacova, Deta, Jimbolia, Recaș, Sânnicolaul-Mare, Vinga și Comloșul-Mare (Situația din 1934).

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în: Banloc (cămin model), Beregsăul-Mare (cămin model), Berini, Chelmac, Chizdia, Chișoda, Cuveșdia, Deta, Fibiș (cămin model), Fratelia, Ghilad, Macedonia, (cămin model), Ohaba-Timișană, Opatița, Sângeorge, Sârbova, Secaș, Tolvădia, Topolovățul-Mare și Vălcani.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în: Checea-Română, Foeni, Șiștarovăț și Petroman.

Liga Culturală activează la Timișoara și Jebel.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județul T.-T. 290 cămine culturale, 55 soc. muzicale și 50 biblioteci, adică în total 395 organizații culturale, dintre care 179 au personalitate juridică.

In Timișoara mai activează Institutul Social Banat-Crișana, Asociația culturală din Banat, Asociația culturală germană din Banat, Soc. maghiară «Arony Ianos», Soc. de istorie și arheologie, Soc. de științe naturale, Uniunea juridică, Asociația culturală «Cercul militar civil», Centrul studențesc al Școalei politehnice, Muzeul Banatului, Biblioteca comunală, Asociația Culturală din Banat, Asociația femeilor române, Asociația Bunelor gospodine, Reuniunea femeilor greco-catolice.

In județ mai sunt 165 de asociații corale, 48 de fanfare, 1 teatru, 18 cinematografe, 55 soc. sportive și 88 soc. de vânătoare.

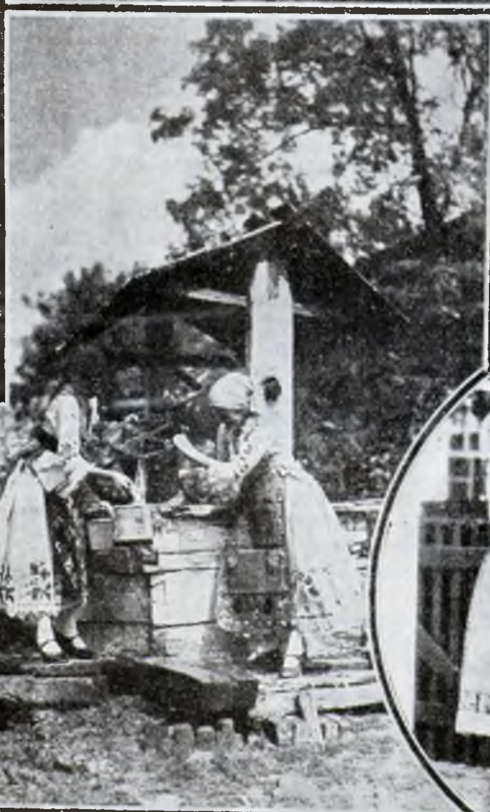
Stațiuni climatice, balneare, turism. *Buziaș*, stațiune balneară de primul rang, așezată în plină câmpie (130 m înălțime), la poalele dealului Silaș. Climă caldă și constantă.

ŢĂRAN DIN CĂRPINIŞ

MORAVIŢA:
CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ: INTERIOR

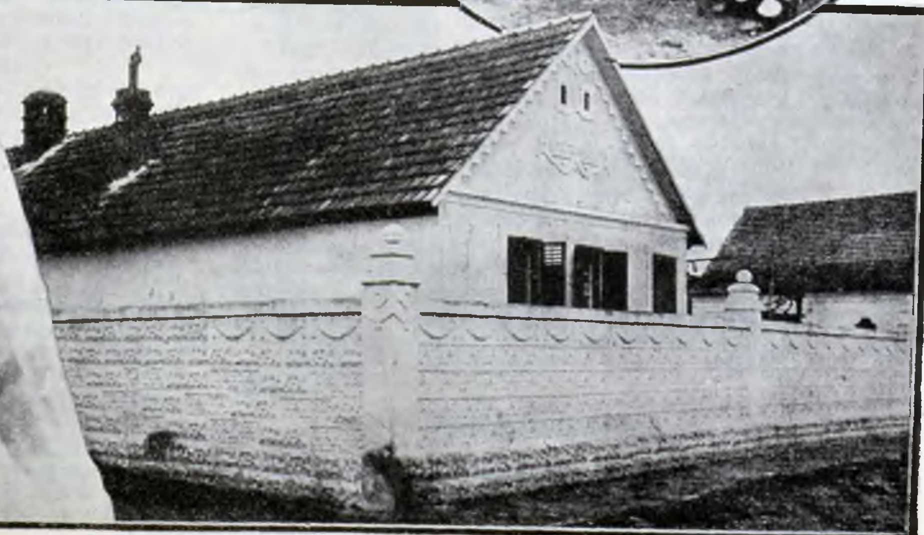

DETA:
LA FÂNTÂNĂ

ŢĂRĂNCUŢE DIN FIBIŞ

PORT DIN FIBIŞ

CASĂ ŢĂRĂNEASCĂ DIN FIBIŞ

Ape alcaline carbogazoase puternic feruginoase, unele radioactive. Nămol. Captări în rezervoare închise; fântâni arteziene.

Apa de masă « Phoenix » carbogazoasă, litinată şi lipsită de fer, este foarte recomandabilă.

Indicaţiuni: boli ale aparatului circulator, boli ale organelor genito-urinare, boli nervoase, boli de femei.

Stabilimente moderne, băi calde, băi de nămol feruginos, bazin de înotat, hidroterapie, mecanoterapie.

Anotimp: 15 Mai—15 Septemvrie. Hoteluri mari şi mici, vile, restaurante. Medici, farmacie, oficiu P.T.T. Parc, cazinou, cinematograf, orchestră.

Plimbări în parcul băilor şi excursii în podgoria Silaşului şi la pădurea Dumbrăvii.

Gară locală pe linia Timişoara – Lugoj.

Lipova, staţiune balneară aşezată între păduri de stejar, pe valea Şiştarovăţului, aproape de Mureş, în câmpie.

Climat temperat, aer curat.

Ape alcaline carbogazoase feruginoase, uşor radioactive. Captaţiuni în puţuri arteziene.

Indicaţiuni: reumatism, boli de cord compensate, arteriosclerosă, boli nervoase şi de femei; iar pentru cura internă cu apă minerală: catarurile tubului digestiv şi a căilor urinare, anemie, gută, obesitate.

2 stabilimente foarte bine îngrijite, pentru băi calde, hidroterapie şi inhalaţii,

Anotimp: 1 Mai—30 Septemvrie. Hoteluri şi case de închiriat la particulari.

Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., restaurante.

Gară locală pe linia Timişoara – Radna (putând fi deservită şi de gara Radna de care o desparte numai podul peste Mureş).

Cinematograf, sală de dans, muzică, arenă de sport, etc.

Plimbări şi excursii pe Mureş şi în podgoriile Aradului.

Bogda, staţiune balneară ,aşezată în regiunea deluroasă la 170 m. altitudine. Climat plăcut, toamnă lungă.

Ape carbogazoase-iodate, feruginoase. Indicaţiuni: reumatism, boli nervoase, boli de femei.

Anotimp: 1 Mai—30 Septemvrie.

Instalaţiuni modeste, staţiunea fiind de interes local.

Oficiu P.T.T., medic. Parc împrejurul staţiunei, vile şi case particulare de închiriat, în sat, la 1 km depărtare.

Gară la 7 km, la Şarlota, pe linia Timişoara-Lipova.

Călacea, staţiune balneară de interes local, aşezată în apropierea Timişoarei, la 6 km de gara Merţişoara, de pe linia Timişoara-Arad.

Ape cloruro-sodice alcaline, termale.

Indicaţiuni: boli cronice de femei, boli nervoase.

Anotimp: 1 Mai—30 Septemvrie.

2. modeste stabilimente balneare.

Hotel, restaurant.

Ivanda. In comuna Ivanda se află 2 izvoare « Magus » şi « Mars », a căror apă este pusă în comerţ fiind mult apreciată pentru efectele terapeutice.

Ape cloruro-sodice, sulfatate, magneziene. Cea din izvorul « Magus », având o concentraţiune de 11½ grame sare Glauber la litru, este mult mai puternică decât similara ei dela Karlsbad şi Marienbad, iar cea din izvorul « Mars », foarte amară din cauza conţinutului bogat de sare amară, este o apă purgativă foarte recomandabilă.

Indicaţiuni: catarele aparatului digestiv, constipaţii cronice, hemoroizi, boli de ficat şi ale căilor biliare, defecţiunile metabolismului, obesitate, bolile aparatului genitourinar.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului 41,1% sunt ortodocşi şi 2,8% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 192 biserici ortodoxe (dintre cari 25 sârbeşti) 31 greco-catolice, 136 romano-catolice, 8 evanghelice, 7 reformate, 19 case de rugăciune baptiste şi 8 sinagogi.

Mânăstirea surorilor catolice « Notre Dame » la Lipova; Mânăstirea surorilor catolice « Sfânta Cruce » şi Mânăstrea ordinului « Milostivilor » (amândele la Timişoara).

Instituţii bisericeşti. Episcopie romano-catolică, 6 protopopiate ortodoxe şi 2 protopopiate romano-catolice.

Judeţul se află în eparhia Episcopiei ortodoxe a Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică a Lugojului.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului T.-T. este municipiul Timişoara. Judeţul are 2 oraşe (*Timişoara* şi *Lipova*) şi 243 sate împărţite astfel:

I.	Plasa Buziaş	24 sate
II.	Plasa Centrală	25 sate
III.	Plasa Ciacova	18 sate
IV.	Plasa Comloş	8 sate
V.	Plasa Deta	17 sate
VI.	Plasa Gătaia	17 sate
VII.	Plasa Giulvăz	17 sate
VIII.	Plasa Jimbolia	9 sate
IX.	Plasa Lipova	26 sate
X.	Plasa Periam	17 sate
XI.	Plasa Recaş	32 sate
XII.	Plasa Sânnicolaul Mare	14 sate
XIII.	Plasa Vinga	19 sate

Organizare judecătorească. O curte de apel, cu 3 secţiuni şi 25 magistraţi, în a cărei circumscripţie sunt cuprinse tribunalele din Arad, Caransebeş, Lugoj, Timişoara şi Oraviţa.

Un parchet general pe lângă Curtea de Apel cu 1 procuror general şi 1 procuror.

Un tribunal la Timişoara, cu 4 secţiuni, 32 magistraţi, 1 prim-procuror şi 4 procurori.

12 judecătorii: la Timişoara, Lipova, Biled, Buziaş, Ciacova, Deta, Jimbolia, Recaş, Sânnicolaul-Mare şi Vinga, cu un total de 34 magistraţi.

O judecătorie de muncă la Timişoara, cu 2 judecători.

Organizare sanitară. *a)* La Timişoara: Spitalul de Stat, Spitalul de chirurgie, Spitalul epidemic, Spitalul de copii, Institutul obstetric, Spitalul centrului pentru ocrotirea copiilor, Soc. « Salvarea », Sanatoriul Mizericordienilor, Sanatoriul « Parc », Sanatoriul Bănăţean, Sanatoriul « Dr. Kakuk », Sanatoriul « Dr. Eschker », Sanatoriul « Dr. Szona », 5 dispensare.

b) In judeţ: 4 spitale de stat (Lipova, Sânnicolau-Mare, Buziaş şi Ciacova), 1 dispensar de stat, 8 dispensare judeţene, 10 dispensare comunale şi 4 particulare.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciile sanitare ale oraşelor Timişoara şi Lipova şi al punctului de frontieră Jimbolia.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Timişoara are un oficiu la Jimbolia şi organizaţii medicale la Timişoara, Lipova, Banloc, Becicherecul-Mare, Beşenova-Mare, Biled, Buziaş, Cărpiniş, Caran, Comloşul-Mare, Cenadul-Mare, Cenei, Chevereşul-Mare, Deta, Freidorf. Gătaia, Grabăţ, Jebel, Jimbolia, Lovrin, Moraviţa, Maşloc, Periam, Peciul-Nou, Recaş, Sânnicolaul-Mare, Sânpetru-German, Satchinez, Tormac, Topolovăţ, Tomnatic, Teremia-Mare şi Vingal. Serviciul medical al Asigurărilor Sociale este constituit din 82 medici şi 6 farmacişti.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine la Timişoara: Revizoratul surorilor de ocrotire (Inspectoratul Timişoara); Centrul pentru ocrotirea copiilor (140 ocrotiţi în aşezăminte şi 840 ocrotiţi din colonii); Aşezământul de orbi (60 ocrotiţi) şi Aşezământul de surdo-muţi (110 ocrotiţi).

In Timişoara mai activează: Soc. « Crucea Roşie », Oficiu « I.O.V. », Soc. « Principele Mircea », Reuniunea femeilor creştine « Triunghiul albastru », Soc. văduvelor de războiu, Reuniunea femeilor române, Soc. « Sf. Maria » a femeilor ortodoxe, Soc. femeilor greco-catolice, Cercul gospodinelor din Banat, Asociaţia pentru emanciparea femeilor, 10 asociaţii femenine minoritare, 1 orfelinat comunal, 2 azile de bătrâni, 3 cantine populare pentru şomeri, Oficiu de plasare.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Timişoara, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Lipova, comună urbană, staţiune balneară, aşezată în nordul judeţului, pe valea Mureşului, la ieşirea acestuia din munţi. Staţie c.f. pe linia Timişoara-Radna.

Are 5.824 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936). Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 prevede la venituri şi cheltueli 2.635.066 lei.

Comerţ local de fructe şi produse casnice.

Un mare bâlciu în Septemvrie.

Banca « Gloria », Banca Comercială şi Poporală.

1 exploatare de granit, 1 fabrică de bere şi câteva fabrici de cărămidă.

Liceu comercial, Şcoala medie de băieţi şi fete, Şcoala medie catolică de fete, 2 şcoli primare de stat, 1 şcoală primară izraelită, 1 grădină de copii.

Asociaţia « Astra », Cazinou român, maghiar şi german, 1 cinematograf, mai multe societăţi sportive.

1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 reformată şi 1 sinagogă, 1 mânăstire catolică (a surorilor « Notre Dame »).

Pretură, Primărie, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Regiune agricolă, Regiune silvică, Notar public, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie, Pompieri.

Spital de stat, Dispensar, Stabilimente de băi, Organizaţia medicală a Asigurărilor Sociale.

Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V.

Uzină electrică, apaduct, pavaj, strand la Mureş.

Jimbolia, comună rurală cu peste 10.000 de locuitori; punct important de frontieră, în drumul Simplonului către Apus.

Exploatare de argile, 1 mare fabrică de cărămidă şi ţiglă (Bohn), 3 mori sistematice, 1 fabrică de pălării, câteva bănci (filiale) şi una populară.

1 şcoală medie, 1 şcoală de ucenici, 5 şcoli primare. Asoc. « Astra », Cazinouri, Coruri, 2 soc. sportive, cinematograf.

1 biserică romano-catolică.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Notar public, Poliţie, Percepţie, Vamă, Serviciu sanitar de frontieră, Serviciu veterinar, Oficiu, P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Spital, dispensar medical, organizaţie medicală a Asigurărilor Sociale.

Uzină electrică.

Sânnicolaul-Mare, comună rurală cu peste 9.000 locuitori, aşezată în nord-vestul judeţului.

Staţie c.f. pe linia Timişoara-Cenad şi Timişoara-Vâlcani.

2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 2 sinagogi.

Gimnaziu, Şcoală agronomică, 5 şcoli primare.

Asociaţia « Astra ».

Cinematograf.

Pretură, Primărie, Judecătorie, Percepţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Spital de stat, organizaţie sanitară a Asigurărilor Sociale, Circumscripţie medicală, Circumscripţie veterinară.

Negoţ de cereale şi animale. Câteva sucursale de bănci.

Fratelia, comună rurală cu peste 7.000 de locuitori, mai mult o mahala a Timişoarei.

1 moară; 1 bancă populară.

1 biserică romano-catolică, 1 şcoală primară.

1 cămin al Fundaţiei Culturale Regale « Principele Carol ».

Primărie, Oficiu P.T.T.

Circumscripţie medicală.

Judeţul T.-T., în partea lui de câmpie, cuprinde numeroase sate mari de colonişti, aşezate aci în sec. XVIII şi XIX. Străzile acestor sate sunt largi, adesea pavate şi trase perpendicular unele pe altele. Merită o menţiune specială.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TIMIŞ-TORONTAL

A (Oraşe

1. Municipiul Timişoara (capitala judeţului)
2. Lipova

B (Sate

I. PLASA BUZIAŞ

1. Bacova
2. Blajova
3. Buziaş
4. Cadar
5. Căpăt
6. Chevereşul-Mare
7. Dragşina
8. Drăgoeşti
9. Duboz
10. Ficătar
11. Hitiaş
12. Icloda
13. Niţchidorf
14. Ohabaforgaci
15. Racoviţa
16. Sacoşul-Mare
17. Sacoşul-Turcesc
18. Sârbova
19. Silagiu
20. Sinersig
21. Tormac
22. Uliuc
23. Unip
24. Vucova

II. PLASA CENTRALĂ

1. Albina
2. Becicherecul-Mic
3. Beregsăul-Mare
4. Beşenova-Nouă
5. Cerneteaz
6. Chişoda
7. Covaci
8. I. G. Duca
9. Fratelia
10. Freidorf
11. Ghiroda
12. Ghiroda-Nouă
13. Giarmata
14. Giroc
15. Moşniţa
16. Moşniţa-Nouă
17. Parţa
18. Săcălaz
19. Sânandrei
20. Sânmihaiul-German
21. Sânmihaiul-Român
22. Şag
23. Uisenteş
24. Urseni
25. Utvin

III. PLASA CIACOVA

1. Berini
2. Cebza
3. Cerna
4. Ciacova
5. Dolaţ
6. Folia
7. Ghilad
8. Gier
9. Jebel
10. Liebling
11. Macedonia
12. Obad
13. Otveşti
14. Pădureni
15. Petroman
16. Stamora-Română
17. Toager
18. Tolvadia

IV. PLASA COMLOŞ

1. Comloşul-Mare
2. Comloşul-Mic
3. Gottlob
4. Grabaţ
5. Lunga
6. Teremia-Mare
7. Teremia-Mică
8. Vizejdia

V. PLASA DETA

1. Banloc
2. Breştea
3. Dejan
4. Denta
5. Deta
6. Gaiul-Mic
7. Mânăstire
8. Moraviţa
9. Ofseniţa
10. Omor
11. Omorul-Mic
12. Opatiţa
13. Partoş
14. Sângeorge
15. Soca
16. Stamora-Germană
17. Voiteg

VI. PLASA GĂTAIA

1. Berecuţa
2. Birda
3. Butin
4. Clopodia
5. Ferendia
6. Gătaia
7. Gherman
8. Gherteniş
9. Jamul-Mare
10. Lăţunaş
11. Moriţfeld
12. Percosova
13. Sculia
14. Şemlacul-Mare
15. Şemlacul-Mic
16. Şipet
17. Şoşdia

VII. PLASA GIULVĂZ

1. Ciacova
2. Crai-Nou
3. Cruceni
4. Diniaş
5. Foeni
6. Gad
7. Giulvăz
8. Iohanisfeld
9. Ivanda
10. Otelec
11. Peciul-Nou
12. Pustiniş
13. Răuţ
14. Rudna
15. Sânmartinul-Maghiar
16. Sânmartinul-Sârbesc
17. Uivar

VIII. PLASA JIMBOLIA

1. Beregsăul-Mic
2. Bobda
3. Cărpiniş
4. Cenei
5. Checia
6. Iecia-Mare
7. Iecia-Mică
8. Jimbolia
9. Lenauheim

IX. PLASA LIPOVA

1. Alioş
2. Altringen
3. Belotinţ
4. Bogda
5. Buzad
6. Charlottenbourg
7. Checheş
8. Chelmac
9. Chesinţ
10. Chizdia
11. Comeat
12. Crivobara
13. Cuveşdia
14. Dorgoş
15. Fibiş
16. Labaşinţ
17. Maşloc
18. Neudorf
19. Pătârş
20. Remetea-Mică
21. Secaş
22. Sintar
23. Şiştarovăţ
24. Ususău
25. Varniţa
26. Vizma

X. PLASA PERIAM

1. Biled
2. Bulgăruş
3. Călugăreni
4. Felnac
5. Igriş
6. Munar
7. Periam
8. Pesac
9. Regele-Ferdinand
10. Satu-Mare
11. Sânpetrul-German
12. Sânpetrul-Mare
13. Sânpetrul-Nou
14. Secusigiu

15. Șandra
16. Uihei u
17. Variaș

XI. PLASA RECAȘ

1. Babșa
2. Bazoș
3. Bazoșul-Nou
4. Belinț
5. Bencecul-de-Jos
6. Bencecul-de-Sus
7. Brestovăț
8. Bucovăț
9. Budinț
10. Chizătău
11. Cralovăț
12. Ghizela
13. Herneacova
14. Hisiaș
15. Hodoș
16. Ianova
17. Ictar
18. Iosifalău
19. Izvin
20. Lucareț
21. Nadăș
22. Paniova
23. Petrovaselo
24. Recaș
25. Remetea-Mare
26. Sanovița
27. Sălciua-Nouă
28. Stanciova
29. Șustra
30. Teș
31. Topolovățul-Mare
32. Topolovățul-Mic

XII. PLASA SÂNNICOLAUL-MARE

1. Beba-Veche
2. Beșenova-Veche
3. Cenadul-Mare
4. Cenadul-Vechiu
5. Cherestur
6. Chegleviciu
7. Colonia-Bulgară
8. Nerău
9. Pordeanu
10. Saravale
11. Sânnicolaul-German
12. Sânnicolaul-Mare
13. Tomnatic
14. Vălcani

XIII. PLASA VINGA

1. Bărăteaz
2. Carani
3. Călacea
4. Colonia-Mică
5. Firiteaz
6. Fiscut
7. Gelu
8. Hodoni
9. Hunedoara-Timișana
10. Jadani
11. Mailat
12. Mănăștur
13. Murani
14. Orțișoara
15. Pișchia
16. Satchinez
17. Sânpetrul-Mic
18. Seceani
19. Vinga.

LEGIONARI ROMANI PURTÂND INSEMNELE LEGIUNILOR
Din monumentul dela *Adam Clissi*, la Museul Militar

JUDEȚUL TREI-SCAUNE

Stema. Scut albastru, cu un braț armat, de argint, spre dreapta. Mâna brațului ține o sabie dreaptă de argint ce străpunge o inimă roșie, însoțită la dreapta de un soare de aur, la stânga de un craiu nou de argint, înconjurat de trei stele de aur.

Este vechea stemă a județului.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T.-S. este așezat în colțul S-E al Transilvaniei și anume chiar în curbura Carpaților, pe drumul Oituzului (cel mai jos pas al Carpaților Răsăriteni).

Suprafața. 3.337 km².

Infățișarea pământului. Județul T.-S., în partea împânzită de sate, este o câmpie netedă în care apele s'au putut adânci foarte puțin. Câmpia aceasta e încadrată din trei părți de munți ce se ridică repede deasupra ei. Munții din Răsăritul câmpiei sunt munții *Vrancei* și ai *Oituzului* (primii se apropie de 1.800 m în culmea Lăcăuțului); cei din S, sunt munții *Vrancei*, iar cei din N și parte din V munții foarte coborîți (sub 700 m în marginea sudică) ai *Bodocului*. Numai în partea apuseană, o poartă foarte largă, care se observă ușor pe teren și cuprinsă între capetele prelungirilor munților Buzău și Bodoc, leagă această depresiune a Țării Secuilor, de al doilea compartiment al depresiunii tripartite din curbura Carpaților (depresiunea *Șesului Frumos*, mărginită la V. de munții *Baraoltului*). In chip normal nu se poate ieși din acest cuib de munte decât sau prin această poartă, sau peste pasul *Oituzului* (865 m în E. Brețcului) către Moldova. Așa se și explică îngrămădirea Secuilor aici, ca grăniceri.

Climă și ape. Clima este de munte, aspră și umedă; mai bogată în contraste de temperatură, însă, înăuntrul șesului și mai secetoasă decât pe munții mărginași.

Dacă exceptăm Oituzul, care trece dincolo de munți, în Moldova, toate râurile județului se adună în Râul Negru, afluent al Oltului. Lunca acestui râu este în multe locuri mlăștinoasă, iar în altele este năpădită de nisipul dunelor (la Reti, de pildă). Prin Apusul județului trece, de-a-lungul Șesului Frumos, Oltul cu valea mlăștinoasă.

Vegetație. Munții înconjurători sunt acoperiți, în părțile mai joase, de fagi, iar în cele mai înalte de brazi și molizi, uneori alternând, la înălțimi superioare, cu alte făgeturi. Pășunea alpină este foarte restrânsă, iar « câmpia » este sau despădurită (aproape în întregime), sau acoperită în parte de plante de mlaștină, în parte de vegetație arenacee și mestecănișuri (Reti).

Bogățiile minerale cele mai importante sunt apele minerale acidulate, la care se adaugă foarte reduse zăcăminte de lignit.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T.-S. a fost populat încă din timpuri străvechi. Pe teritoriul său, pe valea Cremenei, pe valea Chicherului, s'au descoperit urme de civilizație paleolitică. La Ariușd s'a descoperit ceramică pictată de tip premicenian, la Țufalău, lângă Covasna, un tezaur din epoca bronzului. Viața daco-romană, mărturisită de drumurile care străbăteau regiunea, s'a manifestat aici cu intensitate. 12 drugi de aur cu pecetea monetăriei romane dela Sirmium, ascunși probabil, de teama unei invazii barbare, în pasul Buzăului, dovedesc continuitatea vieții romane.

Așezările secuești datează probabil dela începutul secolului XIII, când documentele atestă în acest ținut existența unor Villae olahalae.

Cele trei « Scaune » secuești, Sepsi, Orba și Kezdi, s'au format pe vechea organizație de cnezate și voevodate românești.

In 1764, cele trei Scaune secuești au fost militarizate și trecute teritoriului grăniceresc al secuilor, cu centrul la Târgul Secuilor.

Tot în acest ținut, la așa zisul Sf. Gheorghe, de fapt Sân Georgiu Săcuesc, era centrul legiunii de cavalerie, al cărei teritoriu cuprindea mai multe comitate.

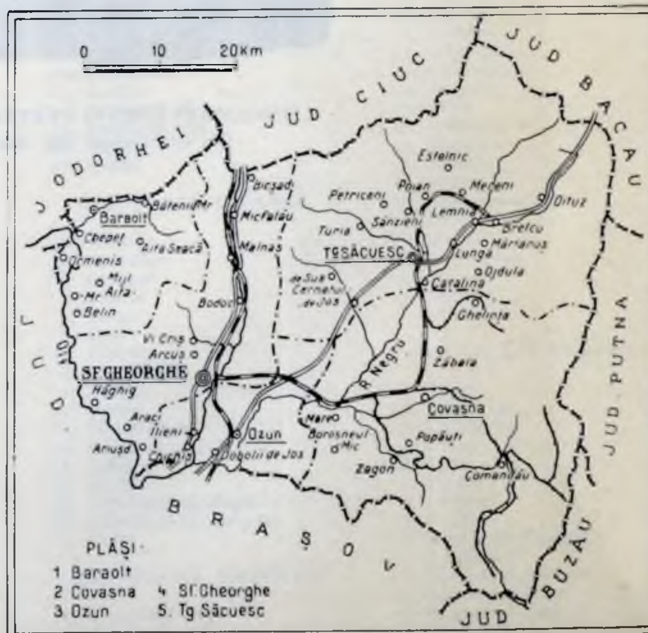
Monumente istorice. *Biserica reformată-calvină* din Sf. Gheorghe, înălțată în sec. XV.

Biserica reformată-calvină din Ghidfalău, înălțată în sec. XII.

Biserica reformată-calvină din Ilieni, înălțată în sec. XV.

Stațiunea preistorică de pe teritoriul comunei Ariușd, este celebră în toată lumea prin ceramica pictată din epoca de aramă (2000 ani înainte de Christos).

Castrul roman dela Brețcu, unde s'au făcut săpături arheologice în ultimii ani, avea ca scop apărarea drumului ce unea Transilvania romană cu valea inferioară a Dunării (Moldova de Sud).

POPULAȚIE

Starea populației. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, județul T.-S. numără 136.358 locuitori.

Populația județului este repartizată astfel:

a) Pe orașe și plăși, după sex

Unități administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbați	Femei
Total județ	136.358	67.908	68.450
Total urban	16.089	7.777	8.312
1. Orașul Sf. Gheorghe	10.942	5.298	5.644
2. Orașul Tg.-Săcuesc	5.147	2.479	2.668
Total rural	120.269	60.131	60.138
1. Plasa Baraolt	16.340	8.184	8.156
2. Plasa Covasna	34.004	17.020	16.984
3. Plasa Sf. Gheorghe	34.899	17.222	17.677
4. Plasa Tg.-Săcuesc	35.026	17.705	17.321

b) Pe grupe de vârste

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	136.358	30—49 ani	31.393
		50—69 ani	19.856
0— 9 ani	32.991	70 ani și peste	5.727
10—29 ani	46.102	Vârstă nedeclarată	289

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul T.-S., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	4.916	3.015	1.901	32,1	19,7	12,4
1931	149.367	4.966	2.913	2.053	33,2	19,5	13,7
1932	151.409	5.258	3.051	2.207	34,7	20,2	14,5
1933	153.529	4.924	2.998	1.926	32,1	19,5	12,6
1934	155.346	4.706	3.071	1.635	30,3	19,8	10,5
1935	156.607	4.724	3.040	1.684	30,2	19,4	10,8
1936	142.413	3.560	2.174	1.386	25,0	15.3	9,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului T.-S. a fost de 143.801 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume 136.358 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 7.443 locuitori în timp de șease ani și jumătate, ceeace corespunde unei creșteri de 5,5%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Rețeaua de apă a județului a favorizat foarte mult pe de o parte comunicația înăuntrul lui, pe de altă parte așezările omenești. Cele mai multe comune sunt în basin pe malurile râurilor, cu o formă de așezare concentrată, — datorită contactului cu Sașii, — celelalte se află în regiunea colinară cu o înfățișare dispersată, cu puține tendințe de aglomerare.

Județul este plin de izvoare minerale, dintre cari unele sunt chiar renumite ca cele dela Vâlcele, Malnaș, etc., în jurul cărora s'au ivit stațiuni balneare și climatice. Clima variază dela șes la munte. La șes verile sunt mai calde, la munte mai răcoroase; iernile mai lungi și friguroase cu cunoscutul vânt «Nemere» care de multe ori distruge tot ce-i vine în cale. Agricultura este intensivă datorită factorilor morfologici și hidrografici pe de o parte și climei mai favoribile pe de altă parte.

Se cultivă grâu, orz, secară, porumb, sfeclă de zahăr și importante cantități de nutreț, fiind creșterea vitelor partea mai importantă a surselor de câștig, datorită de altfel pășunilor și fânețelor. Păstoritul în ultimul timp este în decadență, mai demult ciobanii din jurul Brețcului umblau cu oile până prin Munții Giurgeului și Archita.

La Sântilie se făcea coborîrea cea mare din munți, când întreaga regiune lua parte la această sărbătoare ciobănească, care ținea mai multe zile. Incepea cu serviciul divin și se termina cu jocuri. Urcatul la munte se făcea cu lăutari, de unde nu mai cobora decât la anul viitor la Sântilie, făcând iernarea oilor tot în munte. Dispare acum și acest obicei strămoșesc. Pădurile se compun în majoritate din stejar și fag, prezența bradului se găsește numai la altitudini mai mari.

Populația este săcuiască și românească. Săcuii ocupă basinul, iar Românii regiunea Sf. Gheorghe și podișurile cari înconjoară basinul.

Industria și comerțul n'a putut să se ridice la o importanță oarecare. Exploatarea și industria lemnului se face prin cele 70—80 fabrici de cherestea în diferite părți ale județului. Industria pietrei se practică la Malnaș, iar ceramica la Tg.-Săcuesc și Câlnic.

Tradiția acestei îndeletniciri este, se pare, milenară, în această regiune. Transmisia ei s'a făcut prin românii autohtoni, azi secuizați. *a. f.*

ECONOMIE

Marea bogăție a județului o constitue munții cu pădurile lor întinse, și izvoarele lor cu ape minerale.

Agricultura se practică și ea intens.

Agricultură. Județul are o suprafață totală de 333.700 ha. Suprafața arabilă este de 82.598 ha, adică 24,75% din suprafața județului și 0,28% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 914 ha, adică 1,11%, iar mica proprietate 81.684 ha, adică 98.89%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 52.950 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 15.759 ha, cu o producție de 164.862 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 40 mil. lei.

Grâul ocupă 13.296 ha, cu o producție de 166.154 chint. (prod. medie la ha 12,5 chint.), în valoare de 66 mil. lei.

Ovăzul ocupă 13.173 ha cu o producție de 131.527 chint. (prod. medie la ha 9,9 chint.), în valoare de 39 mil. lei.

Porumbul ocupă 6.440 ha, cu o producție de 81.958 chint. (prod. medie la ha 12,7 chint.), în valoare de 19 mil. lei.

Secara ocupă 4.260 ha, cu o producție de 52.271 chint. (prod. medie la ha 12,3 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Meiul ocupă 22 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 10.479 ha. Din această suprafață *trifoiul* ocupă 3.469 ha, cu o producție de 134.011 chint. fân (media la ha 38,6 chint.), în valoare de 18 mil. lei și 2.200 chint. sământă (media la ha 0,6 chint.). *Lucerna* ocupă 1.477 ha, cu o producție de 58.739 chint. fân (media la ha 39,7 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 500 chint. sământă (media la ha 0,3 chint.). ***Alte fânețe cultivate*** ocupă 3.434 ha, cu o producție de 88.764 chint. (media la ha 25,8 chint.), în valoare de 12 mil. lei. *Rădăcinile de nutreț* ocupă 2.099 ha, cu o producție de 115.705 chint. (media la ha 55,1 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 12.778 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 9.339 ha, cu o producție de 1.109.871 chint. (media la ha 118,8 chint.), în valoare de 139 mil. lei. *Lintea* ocupă 1716 ha cu o producție de 10.435 chint. (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Mazărea* ocupă 658 ha, cu o producție de 5.996 chint. (media la ha 9,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.461 ha. Din această suprafață *sfecla de zahăr* ocupă 1.058 ha, cu o producție de 198.837 chint. (media la ha 187,9 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (333.700 ha), ogoarele sterpe ocupă 4.930 ha.

Fânețele naturale ocupă 10.390 ha, cu o producție de 349.104 chint. (prod. medie la ha 33,6 chint.), în valoare de 38 mil. lei.

Pășunile ocupă 16.618 ha.

Pădurile ocupă 218.243 ha.

Livezile de pruni ocupă 390 ha.

Alţi pomi fructiferi ocupă 620 ha.

Caracteristică. In privinţa producţiei la hectar a fâneţelor naturale judeţul T.-S. este în fruntea judeţelor ţării.

Creşterea animalelor. In judeţul T.-S. se găseau în anul 1935:

Cai 13.555, boi 38.074, bivoli 1.213, oi 53.907, capre 1.903, porci 25.288, stupi sistematici 2.552 şi stupi primitivi 1.421.

Industrie. 4 mori sistematice (Tg. Săcuesc, Ghidfalău, Sântionlunca şi Covasna), 1 fabrică de brânzeturi (Baraolt), 1 de ulei (Covasna), 15 de spirt (2 la Sf. Gheorghe, 4 la Târgul-Săcuesc, 3 la Ozun şi câte una la Leţ, Catalina, Boroşneul, Baraolt, Valea-Crişului şi Araci), 2 fabrici de dărăcit lână (Reghin şi Covasna), 1 de postav şi covoare de lână (Covasna), 1 de textile (Sf. Gheorghe), 1 turnătorie de fier (Baraolt), 27 fabrici de cherestea (2 la Comandău, 4 la Belani, 5 la Covasna, 3 la Bereţcu, 2 la Ghelinţa, 3 la Estelnic, 2 la Ajdula şi câte una la Tg. Săcuesc, Ozun, Păpăuţi, Zagon, Chiuruş şi Lemnia), 2 de cărămizi (Sft. Gheorghe şi Bodoc), 1 de teracotă (Sf. Gheorghe), 4 de acid carbonic (2 la Covasna, 1 la Malnaş-Băi şi 1 la Turia), 1 de sobe de faianţă şi vase de lut (Sf. Gheorghe) şi 1 manufactură de tutun (Sf. Gheorghe).

Cariere: piatră de granit (la Bicfalău), piatră de bazalt (la Bicsadul-Oltului, Comana-de-Sus Malnaş-Băi), piatră de ande it-trahit (la Covasna, Micfalău), piatră de gresie (la Ghelinţa, Sf. Gheorghe).

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]: Fabrica de spirt Szentkeresti Béla, Leţ (inv. 5), Fabrica de textile Henry, Klinger, Sft. Gheorghe (soc. 41, inv. 95), Fabrica de cherestea «Transilvania», Tg. Săcuesc (inv. 7), Societatea Anonimă Ardeleană pentru industria forestieră, Belani (inv. 9), Danubia Ferestieră Română, Breţcu (soc. 5, inv. 57), şi 2 fabrici de cherestea ale Soc. «Ardeleanca» la Comandău (soc. 5, inv. 57 şi 23).

Menţionăm de asemenea Manufactura de tutun din Sft. Gheorghe.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI TREI-SCAUNE IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	23	1	410	65	18.154
Textilă	3	—	680	1.024	180.840
Chimică	2	—	90	11	759
Metalurgică	1	—	8	4	445
Hârtie şi Arte grafice	1	—	5	143	44.210
Lemnului	20	5	2.440	1.836	131.039
Materiale de construcţie	2	—	100	17	260
Ceramică	1	—	30	37	1.298
Total	53	6	3.763	3.137	377.005

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Judeţul T.-S. face comerţ intens cu produse forestiere, agricole şi cu apele minerale cari se desfac în toată ţara.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează 7 *bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	2.022.948	Fonduri	52.589.913
Plasamente	106.318.083	Angajamente	75.027.393
Imobilizări	6.782.703	Rezultate	—
Rezultate	12.493.572		
Total	127.617.306	Total	127.617.306

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Cooperative de credit (bănci populare) 10, cu 1.361 membri şi cu un capital social vărsat de 3.170.866 lei. Imprumuturi acordate 9.568.234 lei (neconvertite 1.680.046 lei. convertite 2.806.836 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 5.081.352 lei). Depuneri spre fructificare 3.622.272 lei, Totalul bilanţului 10.412.897 lei.

Cooperative de producţie diversă 1, cu 32 membri şi cu un capital social vărsat de 5.743 lei. Totalul bilanţului 98.296 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 2, cu 88 membri şi cu un capital vărsat de 16.142 lei. Bilanţul încheiat 161.595 lei.

Cooperative de consum 1, cu 680 membri şi cu un capital social vărsat de 711.000 lei. Mărfuri generale în valoare de 300.287 lei. Bilanţul încheiat 838.876 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul jud. T.-S. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**16.422.000**
Venituri ordinare	*12.351.814*
Venituri extraordinare	*70.186*
Venituri speciale	*4.000.000*
Cheltueli	**16.422.000**
Cheltueli ordinare	*12.351.814*
Cheltueli extraordinare	*70.186*
Cheltueli speciale	*4.000.000*

Drumuri. Judeţul T.-S. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 671 km 778 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 124 km 664 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită de 124 km 184 m, iar restul de 0,480 km (pavat) este întreţinut de comunele urbane.

Drumuri judeţene 247 km 658 m, pietruite în întregime şi întreţinute de judeţ.

Drumuri comunale 299 km 456 m.

Lungimea podurilor este de 4.855,00 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 931,40 m, judeţene 2.895,13 m, comunale 1.028,47 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Braşov – Tg.-Săcuesc – Oneşti.*
2. *Braşov–Sf. Gheorghe–Mercurea-Ciuc* (Sf. Gheorghe–Malnaş = 15 km.)
3. *Focşani – Tulnici – Breţcu.*

Cale ferată. Judeţul este străbătut de o reţea de cale ferată de 107 km (linii secundare simple).

Staţii importante. Sf. Gheorghe, Târgul-Săcuesc, Breţcu.

Poştă, telegraf, telefon. 2 *oficii P.T.T. de stat* la Sf. Gheorghe şi Tg. Săcuesc, *34 oficii autorizate* la Aita-Mare, Araci, Arcuş, Băile-Malnaş, Baraolt, Băţanii-Mari, Bicfalău, Bicsad, Bodoc, Boroşneul-Mare, Boroşneul-Mic, Brateş, Breţcu, Cătălina, Cernatul-de-Jos, Covasna (2 oficii), Dalnic, Estelnic, Ghelinţa, Ghidfalău, Hăghig, Ilieni, Imeni-Gară, Moacşa, Ozun, Poian, Poiana-Sărată, Sânzieni, Turia, Vâlcele, Valea-Crişului, Zăbala şi Zagon şi *1 agenţie autorizată* la Aita-Seacă.

Oficii telefonice la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuesc, Aita-Mare, Băile-Malnaş, Baraolt, Băţanii-Mari, Bicfalău, Bicsad, Boroşneul-Mare, Brateş, Breţcu, Covasna, Cătălina, Cernatul-de-Jos, Dalnic, Ghelinţa, Ghidfalău, Ozun, Poiana-Sărată, Sânzieni, Turia, Valea-Crişului, Vâlcele, Zăbala şi Zagon.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Vâlcele*, staţiune balneo-climatică subalpină, situată între dealuri, la 644 m înălţime în apropierea văii Oltului. Climat subalpin, aer curat şi ozonizat. Ape alcaline feruginoase carbogazoase, uşor radioactive.

Indicaţiuni. Cura internă: afecţiuni gastro-intestinale cronice, constipaţii cronice, hemoroizi, gută, obesitate, boli nervoase. Această apă răcoritoare se distribue şi în comerţ ca apă dietetică. Băi: reumatism cronic, afecţiuni cardiace.

Instalaţiuni noui pentru băi calde, basinuri pentru băi reci, electro-terapie.

Anotimp: 15 Maiu–15 Septemvrie. Locuinţe în hoteluri confortabile şi vile; mai multe restaurante. Oficiu P.T.T., medici, farmacie.

La staţiune se poate ajunge cu autobuzul din gările Feldioara şi Sf. Gheorghe.

Distracţii, plimbări, orchestră.

Turism şi alpinism în Munţii Breţcu, Ciucaş, etc.

Covasna-Voineşti, staţiune balneară, situată în satul cu acelaşi nume, la poalele Munţilor Breţcu, la 515 m înălţime. Climat blând, temperatură mijlocie, lipsă de curenţi. Ape alcaline cloruro-sodice, feroase calcice şi diuretice. Numeroase izvoare de «borviz».

Indicaţiuni. Cura internă: boli de ficat, constipaţie, hemoroizi, afecţiuni renale, catarurile căilor respiratorii (izvoarele Horgaş şi Fântâna Porumbeilor); afecţiunile tubului digestiv, scrofuloză (izvorul Arpad); boli nervoase, boli de femei, anemie (izvorul Cifra). Cura externă: reumatism, boli de inimă, boli de femei, scrofuloză, boli nervoase (băi cu apă minerală); reumatism cronic (nămol); boli de inimă, boli nervoase (acid carbonic uscat).

Mai multe stabilimente balneare modeste.

Anotimp: Iunie–August.

1 hotel, mai multe vile şi locuinţe la ţărani; restaurante. Oficiu P.T.T., medic farmacie.

Gară locală pe linia Sf. Gheorghe-Breţcu.

Excursii şi alpinism în Munţii Breţcului şi Vrancei.

Bodoc, staţiune balneo-climatică situată pe malul Oltului la poalele muntelui Bodoc, la 549 m înălţime. Climat plăcut subalpin.

Ape alcaline carbogazoase, bine cunoscute şi în comerţ sub denumirea de «Borviz Matilda» şi «Perla de Bodoc».

Indicaţiuni: catarurile căilor respiratorii, afecţiuni gastrointestinale, hemoroizi, boli de ficat şi renale.

Izvoarele «Matilda» şi «Perla» sunt foarte bine captate şi amenajate pentru umplutul sticlelor.

Locuinţe modeste în sat. Gară locală pe linia Braşov – Sf. Gheorghe – Mercurea Ciuc.

Malnaş, staţiune balneo-climatică admirabil situată între pădurile Munţilor Baraolt, aproape de lunca Oltului, la 565 m înălţime. Ape alcaline cloruro-sodice, ape sulfuroase şi nămol feruginos. Izvorul principal e izvorul «Maria», a cărui apă, vândută în comerţ, e întrebuinţată în afecţiunile hepatice şi biliare.

Indicaţiuni. Cura internă: afecţiunile catarale ale aparatului respirator, gastrită acută, dispepsii, gută. Băile de nămol: reumatism, boli de femei, etc.

Stabilimentele balneare sunt încă în refacere.

Un hotel cu restaurant şi mai multe vile. Gară locală pe calea ferată Braşov – Petru Rareş.

Turia (*Fidelis*) staţiune balneo-climatică subalpină situată în mijlocul pădurii sub vârful muntelui Puciosul, la 940 m înălţime. Climat subalpin, cu aer puternic ozonizat şi ferit de curenţi, indicat în tratamentul afecţiunilor pulmonare uşoare.

Ape cloruro-sodice şi feruginoase carbogazoase. Nămol feruginos. Peştera de pucioasă superioară celor similare dela Napoli şi din Andernach (Germania) datorită calităţii gazelor emanate.

Indicaţiuni. Băi: reumatism articular şi muşchiular, rachitism, scrofuloză, nevralgii, boli de piele şi boli de femei.

Cura internă: afecţiunile tubului digestiv şi ale aparatului respirator. Peştera de pucioasă: reumatism, sciatică, boli cronice de femei, boli de piele.

Instalaţiuni balneare bune. Anotimp: 1 Iulie—15 Septemvrie.

Hotelul băilor, mai multe vile. Gară la Bicsadul Oltului (15 km) pe linia Braşov – Petru Rareş.

Sugaş, staţiune balneo-climatică subalpină, situată la 747 m înălţime, la 7 km de Sf. Gheorghe. Ape feruginoase.

Instalaţiuni modeste pentru băi calde şi reci. Câteva vile în apropierea băilor.

Poian, modestă staţiune climatică subalpină, situată la 610 m înălţime. Gară la 1 km depărtare, la halta Poeniţa pe linia Sf. Gheorghe – Breţcu.

Judeţul T.-S. mărginit de trei părţi de munţi împăduriţi, dintre cari unii ating înălţimi de aproape 1800 m, oferind frumoase privelişti muntoase, e totuşi puţin cunoscut din punct de vedere turistic alpin, datorită lipsei caselor de adăpost pentru turişti.

Excursii uşoare: din Covasna la Comando (1.010 m); din Breţcu la pasul Oituz peste Muntele Meghelus; din Turia la Vârful Ciomagului (1.294 m), la lacul Sfânta Ana şi pe Muntele Puciosu; din Bodoc pe Muntele Bodoc.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 112.640 locuitori, din cari 84,3% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 86,4% bărbaţi ştiutori de carte şi 82,2% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,9	0,5
2. Primară	61,3	91,8
3. Secundară	30,3	6,2
4. Profesională	4,1	1,0
5. Universitară	2,4	0,4
6. Alte şcoli superioare	1,0	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 28.381 locuitori (2.146 mediu urban şi 26.235 mediu rural).

Şcoli secundare. 1 şcoală normală de fete, 1 liceu de băieţi reformat, 4 gimnazii de băieţi, 2 gimnazii de fete, 1 Şcoală medie, Centru de iniţiere O.E.T.R.

Şcoli primare 161, din care 154 rurale şi 7 urbane (119 şcoli de stat şi 42 confesionale), cu un număr total de 19.920 elevi (1.326 mediu urban şi 18.594 mediu rural) şi cu 429 învăţători şi alt personal didactic. (situaţia din 1934).

Grădini de copii 78, din care 72 rurale şi 6 urbane (76 de stat şi 2 confesionale), cu un număr total de 4.072 copii (280 mediu urban şi 3.792 mediu rural) şi cu 90 conducătoare. (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Asoc.* «*Astra*», pentru literatura şi cultura poporului român, cu sediul judeţean în oraşul Sf. Gheorghe şi cu organizaţii locale în Baraolt, Covasna, Ozun şi Tg.-Săcuesc.

Fundaţia Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Bicsad, Covasna, Micfalău şi Tamaşfalău.

Liga Culturală activează în: Sf. Gheorghe, Bicsad şi Cernatul-de-Jos.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine 129 cămine culturale, 33 soc. muzicale şi 4 biblioteci, adică în total 166 organizaţii culturale, dintre care 19 au personalitate juridică.

Muzeu săcuesc, 1 cinematograf, 1 societate corală, 1 societate de turism şi câteva societăţi sportive şi de vânătoare, în Sf. Gheorghe.

Muzeu etnografic, 1 cinematograf, 1 societate corală, 1 de muzică, 2 sportive şi 1 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 14,6% sunt ortodocşi şi 2,3% sunt greco-catolici. Restul populaţiei aparţine altor confesiuni.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 44 biserici ortodoxe, 11 biserici greco-catolice, 44 romano-catolice, 69 reformate, 1 casă de rugăciune baptistă şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 4 protopopiate ortodoxe, 4 reformate, 2 romano-catolice şi 1 unitarian.

Judeţul T.-S. se află în eparhia ortodoxă a arhiepiscopiei Albei-Iulii şi Sibiului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului) şi în eparhia greco-catolică a arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Făgăraş (Mitropolia din Blaj).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului T.-S. este oraşul Sf. Gheorghe. Judeţul are 2 oraşe: *(Sf. Gheorghe şi Târgul-Săcuesc)* şi 107 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Baraolt . . . . 11 sate
II. Plasa Covasna . . . . 27 sate
III. Plasa Ozun . . . . 19 sate
IV. Plasa Sf. Gheorghe . . . . 21 sate
V. Plasa Tg.-Săcuesc . . . . 29 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Sf. Gheorghe cu o secţiune, 8 magistraţi, un prim-procuror şi un procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Braşov.

3 judecătorii la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuesc şi Covasna, cu un total de 8 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuesc şi Baraolt.

Spitalul Societăţii pentru profilaxia tuberculozei la Turia.

Sanatoriul particular Dr. Fekete», 1 ambulator policlinic la Sf. Gheorghe.

Dispensare comunale la Hăghig, Ozun, Boroşneul-Mare, Ghelinţa şi Ghidfalău.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciile sanitare ale oraşelor Sf. Gheorghe şi Tg.-Săcuesc.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Braşov are oficii la Sf. Gheorghe şi Tg. Săcuesc şi organizaţii medicale la Sf. Gheorghe, Tg.-Săcuesc, Covasna, Comandău, Boroşneul-Mare, Baraolt, Aita-Mare, Ozun, Malnaş, Breţcu-Oituz şi Belani-Ghelinţa.

In oraşul Sf. Gheorghe activează Soc. «Crucea Roşie», Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. de binefacere a femeilor, Oficiul I.O.V., Orfelinatul judeţean de băieţi, Azilul judeţean de bătrâni şi Orfelinatul de fete romano-catolic.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Sf. Gheorghe, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Tg.-Săcuesc, comună urbană, aşezată în partea de N a Ţării Secuilor, la 31 km de reşedinţa judeţului, 49 km de Braşov şi la 228 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Sf. Gheorghe – Breţcu.

Are 4.961 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936—37 se ridică la suma de 4.730.536 lei.

Comerţ local de produse agricole, 4 mori sistematice, 2 fabrici de bere, 6 de spirt, 1 de cherestea, 1 de textile.

Gimnaziu mixt de stat, Gimnaziu confesional, 1 şcoală de ucenici, 1 şcoală primară de stat, 2 şcoli primare confesionale şi 1 şcoală de copii mici.

Societatea pentru literatura şi cultura poporului român «Astra», 1 muzeu etnografic, 1 societate corală, 1 societate de muzică, 2 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare, 1 cinematograf.

1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 mânăstire a Ordinului Minoriţilor.

Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Casa Asigurărilor Sociale, Ocol silvic, Inspectorat agricol, Notar public, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

6 asociaţii profesionale.

Uzină electrică. Spital de Stat.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TREI-SCAUNE

A) Oraşe

1. Sf. Gheorghe (capitala judeţului).
2. Tg.-Săcuesc

B) Sate

I. PLASA BARAOLT

1. Aita-Mare
2. Aita-Medie
3. Aita-Seacă
4. Baraolt
5. Băţanii-Mari
6. Belin
7. Bodoş
8. Chepeţi
9. Micloşoara
10. Ormeniş
11. Valea-Zălanului

II. PLASA COVASNA

1. Aninoasa
2. Bita
3. Boroşneul-Mare
4. Boroşneul-Mic
5. Brateş
6. Chiuruş
7. Comandău
8. Covasna
9. Dobolii-de-Sus
10. Ghelinţa
11. Harale
12. Hătuica
13. Imeni
14. Leţ
15. Mărcuşa
16. Mărtineni
17. Pachia
18. Pava
19. Păpăuţi
20. Peteni
21. Surcea
22. Tamaşfalău
23. Telechia
24. Tufalău
25. Valea-Mare
26. Zagon
27. Zăbala

III. PLASA OZUN

1. Băcel
2. Beşeneu
3. Bicfalău
4. Chichiş
5. Chilieni
6. Comolău
7. Coşeni
8. Dobolii-de-Jos
9. Eresteghin
10. Ilieni
11. Lisnău
12. Lunca-Calnicului
13. Măgheruş
14. Moacşa
15. Ozun
16. Reci
17. Saciova
18. Sâncraiu
19. Sântionlunca

IV. PLASA SF. GHEORGHE

1. Angheluş
2. Araci
3. Arcuş
4. Arini
5. Ariuşd
6. Bicsad
7. Bodoc
8. Câlnic
9. Fotoş
10. Ghidfalău
11. Hăghig
12. Hetea
13. Iarăşi
14. Malnaş
15. Malnaş-Băi
16. Micfalău
17. Olteni
18. Valea-Crişului
19. Vâlcele
20. Zalan
21. Zoltan

V. PLASA TG.-SĂCUESC

1. Albiş
2. Alungeni
3. Belani
4. Breţcu
5. Casonul-Mic
6. Catalina
7. Cernatul-de-Jos
8. Cernatul-de-Sus
9. Dalnic
10. Estelnic
11. Hilib
12. Icafalău
13. Lemnia
14. Lunga
15. Lutoasa
16. Mărtănuş
17. Mereni
18. Oituz
19. Ojdula
20. Petriceni
21. Poian
22. Poiana-Sărata
23. Ruseni
24. Săsăuşi
25. Sânzieni
26. Tinoasa
27. Turia
28. Valea-Scurtă
29. Valea-Seacă

CAP DE STATUETĂ IN LUT ARS
Reprezentând pe zeiţa Demeter sau Cybele

JUDEȚUL TULCEA

Stema. Scut albastru cu trei fascii de argint, străbătute de doi delfini de aur afrontați.
Simbolizează regiunea deltei Dunării și a țărmului Mării Negre.
Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. este așezat în N Dobrogei, mărginit de trei părți de ape (Dunăre la V și N; Marea Neagră la Răsărit).

Suprafața: 8.626 km². Este cel mai întins județ al țării.

Infățișarea pământului. In județul T. se întâlnesc două unități de relief de vârstă foarte deosebită: de o parte masivul muntos al *Tulcei* (sau munții *Dobrogei*), cel mai vechiu și mai tocit dintre masivele muntoase ale României; pe de alta, Balta și Delta Dunării (mai mult apă decât uscat), formate de curând și încă pe cale de desăvârșire. Masivul Tulcei e alcătuit din mai multe culmi pietroase netezite de eroziunea îndelungată și repetată și despărțite de văi foarte largi îndrumate dela NV către SE. Partea cea mai înaltă și mai accidentată se găsește în NV (*Pricopanul*) și din ea se despart spinările (mai mult podișuri decât culmi) ale *Niculițelului*, *Babadagului* și *Vulturului* (*Atmagea*). Către Răsărit aceste culmi-podișuri se termină în mal abrupt asupra regiunii de baltă și limane care face legătura între zona muntoasă și Mare. Delta e o asociație de grinduri fluviatile lungărețe și bălți, în partea ei vestică; de grinduri maritime mai înalte și mai largi, întrerupte de mai puține bălți (unele în parte, sărate), în regiunea estică.

Climă și ape. Clima este continentală extremă (de tip pontic), foarte secetoasă (300—400 mm precipitațiuni anual în Deltă) și cu puternice contraste de temperatură între iarnă și vară (25°—26°). Iernile sunt însă — dar numai în mijlociu — mai puțin geroase decât în Bărăgan de pildă; totuși Crivățul, care bate nestingherit, produce scăderi de temperatură brușe și foarte accentuate.

Afară de apele periferice, râurile care izvorăsc dinăuntrul județului sunt disproporționat de mici față de lărgimea văilor prin care curg și vara, de obiceiu, seacă. Intre ele pot fi citate *Telița*, *Taița* și *Slava*. Toate aceste ape se termină în limanele sărate sau dulci dela țărmul Mării ori din apropierea lui (*Babadag*, golf al marelui lac *Razelm*, *Golovița*, *Zmeica* și Sinoe). Marile lacuri dobrogene, îndulcite prin aducere de ape din Dunăre (canalul Regele Carol I), sunt despărțite de Mare prin grinduri de nisip și nu comunică cu ea decât printr'o gură strâmtă (Portița).

Vegetație. Munții au fost acoperiți de frumoase păduri de stejari asociați mai ales cu tei cari formează, la Niculițelul de pildă, păduri întregi. E vrednică de semnalat apoi prezența, în colțul NE (valea Luncaviței) a unui pâlc de fagi care sunt însă dintr'o specie deosebită de cei din Carpați (*Fagus Orientalis*, sau, poate, *Taurica*) ceea ce arată sau o influență meridională sau una ucraineană. In partea de Sud a județului, se întinde stepa cu păioase (stepa pontică), bogată în elemente mediteranee.

Bogății minerale. Masivul Tulcei cuprinde roci foarte variate exploatate în cariere (calcar, quarțit și, mai ales, granit). In afara pietrei însă, județul T. cuprinde și zăcăminte de cupru și de pirită în partea lui sudică (Altân-Tepe, etc.).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul T. cuprinde între limitele sale, o regiune bogată în amintiri romane. Un drum militar încingea județul la apus, la miază-noapte și la răsărit, pe cele trei maluri ale sale. El ducea de-alungul Dunării, dela Carsium (actuala Hârșova din județul Constanța) prin Beroe (Ostrov), Troesmis (Iglița), Arubio (Măcin), Noviodunum (Isaccea), la Salsovia, Ad Stoma, și Ulmetum — localități situate azi la apus de bălțile Razelmului, sau între Dunăre și Razelm, dar cari în timpul cuceririi romane se aflau pe malul însuși al Pontului.

Dintre acestea Beroe și Troesmis par a fi străvechi așezări getice (cf. Oescus) ca și Salsovia, geto-dacică (cf. Berzovia); Noviodunum este, după finala sa caracteristică, o cetate de origine celtică; Ad Stoma e un nume greco-roman; Ulmetum e roman (cf. românescul Ulmet, Brădet, Pomet etc). Troesmis domina aceste așezări romane sau romanizate, prin importanța sa strategică. Sediu, pentru un timp, al legiunii V Macedonica, cetate cu drept de municipiu, ea avea un *pontifex*, un *aedilis*, un *quaestor* un colegiu al *dendrophorilor* luntrași, cu o patroană, Marcia Basilissa și cultul importat din Asia-Mică al lui *Jupiter Dolichenus*.

La Salsovia, Pârvan a descoperit urmele unui castru, inscripțiile unor legionari cari se închină Soarelui, un val al lui Constantin cel Mare.

Ca și restul Dobrogei regiunile județului Tulcea au cunoscut încă din sec. VI a. Ch., dominația getică, a diverși regi locali, până ce Boerebista, regele unificator al Daciei, îi aduse pe toți sub ascultarea sa. In sec. I d. Chr., Romanii cucerirâ ținutul pe care, împreună cu regiunile dela Nordul lui, — Bugeacul de astăzi — îl integrară Moesiei inferioare. In limitele acestei cuceriri romane avea să se constitue, în sec. XIV, stăpânirea « băsărăbească » a lui Mircea cel Bătrân.

Tulcea se afla probabil încă de pe timpul lui Nicolae Alexandru în raza de influență a voevodatului muntean.

JURILOFCA: CANAL

Intr'adevăr, întâiul mitropolit al Ţării la Curtea de Argeş a fost Iachint, venit la 1359 din aceste părţi ale Dobrogei: din Vicina care ca şi Chilia a fost în evul mediu un mare emporiu.

In sec. XVI Mitropolia ortodoxă a Brăilei (a Proilavei) şi-a întins jurisdicţia asupra acestui ţinut.

Monumente istorice. *Ruinele municipiului Troesmis*, la Igliţa compus din două castre dintre care cel mai vechi este cel apusean, construit probabil pe locul unei vechi aşezări getice. Castrul de răsărit a fost sediul legiunii V Macedonica înainte de strămutarea ei în Dacia. Turnurile cu 3 şiruri de întărituri, ca şi zidurile gigantice, construite din material păgânesc: lespezi de mormânt, pietre de templu, etc., datează din epoca lui Justinian.

Ruinele castrului Ulmetum pe malul Razelmului, scoase la lumină de Pârvan. Inscripţii şi statui din epoca decadenţei romane.

Chilia Veche, în faţa ilustrei cetăţi moldoveneşti de altă dată. Pe locurile acestea se afla în sec. XIV o aşezare genovezä: Licostomo (pe greceşte *Lycostomon*, gura lupului) cu o factorie şi un consul

Mânăstirea Cocoş, din apropierea Isaccei, înălţată de arhimandritul Visarion, originar din munţii Făgăraşului, în 1835.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul T. numără 183.391 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	183.391	91.263	92.128
Total urban	40.664	20.167	20.497
1. Oraşul Tulcea	20.104	10.032	10.072
2. Oraşul Babadag	4.607	2.275	2.332
3. Oraşul Isacea	4.566	2.294	2.272
4. Oraşul Măcin	5.459	2.659	2.800
5. Oraşul Sulina	5.928	2.907	3.021
Total rural	142.727	71.096	71.631
1. Plasa Babadag	40.568	20.029	20.539
2. Plasa Gurile Dunării	28.687	14.404	14.283
3. Plasa Măcin	40.908	20.353	20.555
4. Plasa Topolog	32.564	16.310	16.254

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	183.391	30—49 ani	35.673
		50—69 ani	16.794
0— 9 ani	55.511	70 ani şi peste	3.765
10—29 ani	70.768	Vârstă nedeclarată	880

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	8.387	3.992	4.395	43,2	20,6	22,6
1931	185.305	7.929	4.097	3.832	42,8	22,1	20,7
1932	189.406	8.522	4.157	4.365	45,0	21,9	23,1
1933	193.973	8.643	3 603	5.040	44,6	18,6	26,0
1934	198.699	8.691	4.271	4.420	43,7	21,5	22,2
1935	203.104	8.152	3.835	4.317	40,1	18,9	21,2
1936	207.541	8.359	4 049	4.310	40,3	19,5	20,8

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Tulcea a fost de 211.403 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 183.391 locuitori cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 28.012 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 15,3%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Dobrogean scăldat în soare
Şi în marea mişcătoare...

Tulcea e judeţul de piatră, de podiş şi de deltă, care cuprinde o întinsă şi variată regiune geografică.

Spre apus munţii Măcinului, gârbovi de vreme, îşi înlănţuie capetele sure, dominând Dunărea. Aci se taie piatră. Spre miazănoapte undele liniştite ale Dunării cu multe întorsături, aduc adieri de câmpie şi răcoare de vegetaţii — aici sunt păduri întregi, fără înfăţişarea trufaşă a celor dela munte, ci blânde şi înmiresmate păduri de tei; Isaccea, Nicoliţel, Teliţa sunt învăluite de ele; apoi Delta cu taina de vegetaţie şi împărăţia păsărilor, unde braţul din mijloc, singurul canalizat duce la portul Sulinei, punct de continuă dispută economică acolo unde « bătrânul Danubiu îşi pierde şi numele şi apa în Mare »; la răsărit Marea-Neagră cu limanele ei bogate în peşte şi, la miazăzi, uşoare povârnişuri până la limita judeţului Constanţa.

Pe drumuri îţi vorbesc vestigiile trecutului prin vechea cetate Heraclia dela Enisala, aproape în picioare, cu tainica ei făptură istorică sau cuvioşia ortodoxă prin cele câteva mânăstiri presărate ici şi colo în colţul dinspre apus-miazănoapte-Cocoş, Celicdere, Sauna, Taiţa.

Pe toată întinderea judeţului destul de mare de altfel, numai un capăt de cale ferată venită din judeţul vecin cu staţia terminus Babadag. Babadagul era odinioară punct de supraveghere asupra întregii Moldove până dincolo de Nistru. « Serachierul de Babadag avea sub comanda sa toată regiunea cuprinsă între Haemus, Marea Neagră, Dunărea şi Nistru » — adică Bulgaria propriu zisă, Dobrogea şi Bugeacul — scrie Cantemir. Incolo nimic decât calea apelor şi drumuri destul de multe. Tulcea e doar patria granitului.

Domnia vântului stăruie aici mai mult ca oriunde; morile de vânt sunt neclintită mărturie.

Stăpânii de odinioară — Turcii — nu sunt decât o mână, îngrămădiţi mai mult pe lângă Dunăre, la Măcin de pildă, păstrându-şi aceeaşi specifică înfăţişare orientală; dela ei au rămas numiri de sate şi de locuri; încolo satele colonizate cu nemţi veniţi din sudul Basarabiei, sau italieni meşteri tăetori în piatră, făcând cuib în sate din preajma granitului, Turcoaia, Grecii, Iacob-Dealul sunt alcătuiri de aceşti cioplitori; lipoveni în jurul apelor cu peşte; bulgari presăraţi ici colo; autohton este însă Românul, care s'a strecurat în decursul vremurilor şi este stăpân pe viaţa satelor.

Ion Niţescu, fost prefect al Tulcei şi cântăreţul vitejiei soldatului român în războiul Neatârnării (« Pui de lei », sunt plăsmuirea lui) a căutat să desorientalizeze pământul acesta prin statornice colonizări.

TULCEA

PORTUL

ŢĂRANCĂ

FARUL

CULESUL VIILOR

PREGĂTIREA MÂNCĂRII

ŢĂRANCE LUCRÂND

Tulcea, reşedinţa judeţului, aşezat în amfiteatru, e un oraş static, un port fără mişcare, vasele de mare trec prin faţa lui fără să oprească; aci te duce calea apei, oraşul rămânând izolat ca şi Ismailul, pe timpul iernei.

Poetul filozof Panait Cerna, din judeţul acesta a pornit, ca şi savantul geolog D. Munteanu-Murgoci. *v. v.*

ECONOMIE

Datorită aspectului geografic atât de variat al judeţului, ocupaţiunile locuitorilor lui sunt de asemenea variate: agricultura, pescuitul, albinăritul, creşterea vitelor, exploatarea pădurilor şi a carierelor de granit. Judeţul T. cuprinde cea mai bogată regiune piscicolă a ţării, aci se exploatează anual peste 8.500.000 kg peşte proaspăt şi sărat, în valoare de circa 15 milioane lei. Cultura tutunului, deasemenea, ia o desvoltare din ce în ce mai mare.

Agricultură. Judeţul ocupă o suprafaţă totală de 862.600 ha. Suprafaţa arabilă este de 235.529 ha, adică 27,30% din suprafaţa judeţului şi 0,80% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 2.128 ha, adică 0,90%, iar mica proprietate 233,401 ha, adică 99,10%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 198.428 ha, astfel repartizate:

Orzul ocupă 89.205 ha, cu o producţie de 435.723 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 107 mil. lei.

Porumbul ocupă 69.186 ha, cu o producţie de 273.495 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 64 mil. lei.

Grâul ocupă 15.180 ha, cu o producţie de 65.335 chint. (prod. medie la ha 4,3 chint.), în valoare de 26 mil. lei.

Ovăzul ocupă 14.221 ha, cu o producţie de 58.032 chint. (prod. medie la ha 4,1 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Secara ocupă 5.905 ha, cu o producţie de 23.710 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 7 mil. lei.

Meiul ocupă 4.727 ha, cu o producţie de 12.372 chint. (prod. medie la ha 2,6 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Hrişca ocupă 2 ha, *măturile* 2 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 12.948 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 11.788 ha, cu o producţie de 53.641 chint. (media la ha 4,5 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 5.560 ha. Din această suprafaţă *pepenii verzi şi galbeni* ocupă 1.745 ha, cu o producţie de 138.023 chint. (media la ha 97,1 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Cartofii* ocupă 1.386 ha, cu o producţie de 33.586 chint. (media la ha 24,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Fasolea* ocupă 1.243 ha, cu o producţie de 5.249 chint. (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Dovlecii printre porumb dau o producţie de 40.506 chint. în valoare de 2 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 16.692 ha. Din această suprafaţă *rapiţa* ocupă 12.036 ha, cu o producţie de 30.538 chint. (media la ha 2,5 chint.), în valoare de 17 mil. lei. *Inul* ocupă 4.167 ha, cu o producţie de 11.493 chint. fuior (media la ha 2,7 chint.), în valoare de 57 mil. lei, şi 12.773 chint. sămânţă (media la ha 3,0 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (862.600 ha), ogoarele sterpe ocupă 1.901 ha.

Fâneţele naturale ocupă 2.027 ha, cu o producţie de 29.391 chint. (prod. medie la ha 14,5 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Păşunile ocupă 32.216 ha.

Pădurile ocupă 78.995 ha.

Pomii fructiferi ocupă 89 ha.

Viţa de vie ocupă 4.196 ha (din care viile pe rod 3.540 ha), cu o producţie de 144.328 hl (prod. medie la ha 40,8 hl), în valoare de 52 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul T. se găseau în anul 1935: cai 47.739, boi 52.677, bivoli 312, oi 192.451, capre 12.333, porci 35.237, stupi sistematici 4.803, stupi primitivi 1.070.

Industrie. 13 mori sistematice (dintre care 5 la Tulcea), 3 fabrici de ulei (Tulcea), 2 de biscuiţi şi covrigi (Tulcea), 1 de torturi de lână (Topolog), 1 de postav şi fire de lână,

MOARĂ DE VÂNT

2 de frânghii, 2 de pielărie, 3 de cherestea, 2 de cărămidă (toate la Tulcea), 1 mină de cupru (Altân-Tepe), şi 4 exploatări de piatră şi granit (2 Măcin, 1 Turcoaia, 1 Iacob-Deal).

Alte cariere: piatră calcară pentru construcţii, şosele, pavaje, la Principele Mihaiu, Greci şi Tulcea; piatră de granit la Greci şi Tulcea; piatră calcară pentru fabricarea varului la Caraorman şi Somova; argilă la Somova; pietriş la Măcin.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Fabrica de pielărie a soc. «Talpa», Tulcea (inv. 12), Fabrica de cherestea Adrian Avramide, Tulcea (inv. 7), Cariera de piatră a soc. «Turcoaia Granit», Turcoaia (soc. 14, inv. 17), Cariera de piatră P. Ghenciu & S. Dumitriu, Măcin (inv. 12) şi Cariera de piatră a soc. «Calea», Iacob-Deal (soc. 12, inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI TULCEA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul pocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	5	1	165	17	4.426
Textilă	1	—	12	4	200
Pielărie	2	—	380	264	51.046
Lemnului	1	—	195	13	1.280
Total . . .	9	1	752	298	56.952

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Comerţ cu cereale, animale, peşte, cherestea. Export prin portul Sulina.

Credit şi coopreaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *3 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934 se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	215.936	Fonduri	46.099.453
Plasamente . . .	52.444.889	Angajamente . .	26.821.197
Imobilizări . . .	1.984.562	Rezultate . . .	216.198
Rezultate	18.491.461		
Total . .	73.136.848	Total . .	73.136.848

Cooperative de credit (bănci populare) 74, cu 14.040 membri şi cu un capital social vărsat de 26.014.672 lei. Imprumuturi acordate de 76.299.245 lei (neconvertite 14.674.721 lei, convertite 27.488.019 lei, reduceri la împrumuturi convertite 34.136.505 lei). Depuneri spre fructificare 15.005.757 lei. Totalul bilanţului 101.039.287 lei.

Cooperative de producţie diversă 8, cu 958 membri şi cu un capital social vărsat de 1.817.166 lei. Valori imobilizate 789.316 lei. Totalul bilanţului 7.387.565 lei.

[1]) Cifrele in paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Cooperative forestiere 4, cu 498 membri şi cu un capital social vărsat de 841.012 lei. Fonduri 153.470 lei. Păduri şi material brut 18.000 lei. Bilanţul încheiat 1.943.374 lei.

Cooperative de consum 5, cu 768 membri şi cu un capital social vărsat de 2.459.383 lei. Mărfuri generale în valoare de 1.166.647 lei. Bilanţul încheiat: 13.740.879 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului T. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**13.130.083**
Venituri ordinare	5.729.640
Venituri extraordinare	2.757.193
Venituri speciale	4.643.250
Cheltueli	**16.821.870**
Cheltueli ordinare	10.433.531
Cheltueli extraordinare	2.163.239
Cheltueli speciale	4.225.100

Drumuri. Judeţul T. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 974 km 260 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 155 km 135 m, din cari 147 km 282 m, sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor, iar 2 km 692 m (pavaţi şi pietruiţi) de comunele urbane.

Drumuri judeţene 646 km 544 m, cari sunt în întregime în administraţia judeţului şi din cari 447 km 174 m sunt pietruiţi.

Drumuri comunale 172 km 581 m.

Lungimea podurilor este de 2.544,25 km repartizată astfel: poduri naţionale 978,30 m, judeţene 1.355,45 m, şi comunale 210,50 m.

Prin judeţ trec 2 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

PĂDURE DE TEIU ARGINTIU DE LA NICULIŢEL

1. *Brăila – Măcin – Tulcea – Constanţa* (Tulcea – Isaccea = 36 km; Tulcea – Măcin = 75 km; Tulcea – Babadag = 34 km).

2. *Garvăn – I. C. Brătianu.*

Navigaţie fluvială. Curse zilnice ale societăţii N.F.R. pe liniile: *a*) Brăila – Galaţi – Isaccea – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă – Chilia Veche – Vâlcov; *b*) Tulcea – Sulina; *c*) Măcin – Brăila – Hârşova.

Curse regulate ale societăţii S.R.D. pe linia Brăila – Galaţi – Reni – Isaccea – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă – Chilia Veche – Periprava – Vâlcov.

Navigaţia maritimă. Vapoarele societăţii S.M.R. fac curse regulate între: 1. Galaţi – Sulina - Constanţa – Istanbul – Izmir – Pireu – Malta – Neapoli (sau Genova) – Marsilia – Barcelona – Valencia – Alger – Istanbul – Constanţa – Sulina – Galaţi.

2. Galaţi – Sulina – Constanţa – Istanbul – Haifa – Tripoli – Beirut – Iaffa – Port-Said – Alexandria – Izmir – Istanbul – Constanţa – Sulina – Galaţi.

3. Galaţi – Sulina – Constanţa – Istanbul – Pireu – Volo – Salonic – Chios – Izmir – Istanbul – Constanţa – Sulina – Galaţi.

Cale ferată. Judeţul T. este străbătut de o linie de cale ferată — secundară simplă — de 20 km.

Staţii importante: Babadag, cap de linie.

Prelungirea liniei dela Babadag la Tulcea pe cale de execuţie.

Poştă, telegraf, telefon. 9 *oficii P.T.T. de stat* la Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Carmen Sylva, Ceatal, Cerna, Gorgova şi 6 *agenţii speciale* la Casimcea, Cataloi, Chilia Veche, Jurilovca, Mahmudia şi Sf. Gheorghe.

Oficii telefonice la Tulcea, Măcin, Isaccea, Babadag, Sulina, Carmen Sylva, Cataloi, Ceatal, Chilia Veche, Gorgova, Jurilofca, Mahmudia şi Sf. Gheorghe.

Staţiuni balneare, climatice, turism. *Sulina* staţiune balneo-climatică maritimă, situată la vărsarea Dunării în Marea Neagră, pe braţul Sulina. Datorită Mării are un climat blând, ca toate staţiunile de pe litoral. Are o plajă foarte bună şi mare; instalaţii balneare primitive.

Curse regulate cu vaporul la Brăila şi la Galaţi.

Anotimp: Iunie—Septemvrie.

Oficiu P.T.T., medici, farmacie, hoteluri, restaurante.

Plimbări cu barca pe mare şi excursii în Deltă.

Agighiol, staţiune balneară, aşezată la 18 km. de Tulcea. Ape cloruro-sodice, sulfatate. Are un lac sărat şi cu nămol. Se pot face băi calde, reci şi de nămol. N'are stabilimente balneare. Locuinţe în sat.

Niculitel, staţiune climatică de interes local, situată la 12 km. de Isaccea, înconjurată de păduri şi de renumitele vii dela Sarica. Climă foarte plăcută în timpul verii.

Plimbării şi excursii la mânăstirea Cocoş; la Mânăstirea Celic; pe drumul teilor, la satul Meidanchioi (aer curat) şi la numeroasele urme romane din împrejurimi. Din Cerna ascensiune pe Muntele Iacob-Deal, al cărui vârf oferă o frumoasă privelişte asupra întregii regiuni de nord a Dobrogii.

Judeţul Tulcea e mult visitat pentru vecinătatea lui cu Marea Neagră, dar mai ales pentru locurile de rară şi unică poezie ale Deltei, supranumită « Paradisul păsărilor ». Excursii cu barca şi vaporul; mari posibilităţi de turism nautic.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 140.961 locuitori, din cari 54,2% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 62,2% bărbaţi ştiutori de carte şi 41,4% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,1	1,0
2. Primară	81,1	95,9
3. Secundară	12,8	2,2
4. Profesională	3,0	0,7
5. Universitară	1,4	0,1
6. Alte şcoli superioare	0,6	0,1

TULCEA

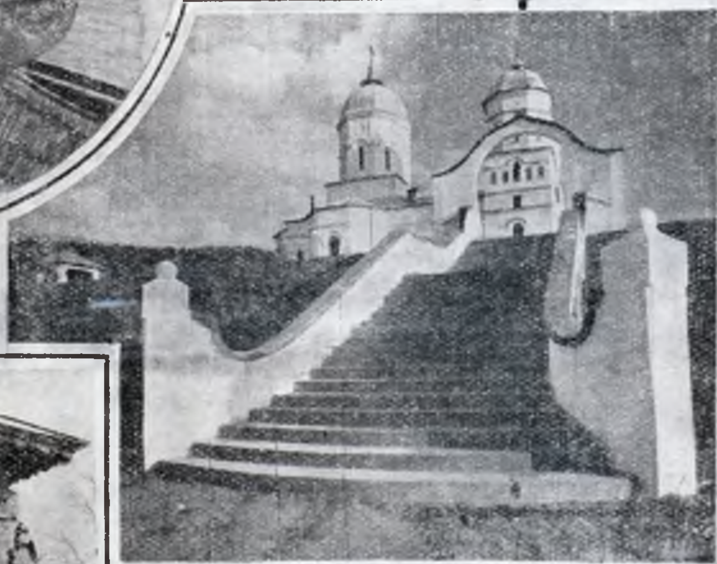
STOL DE RAȚE
IN DELTĂ

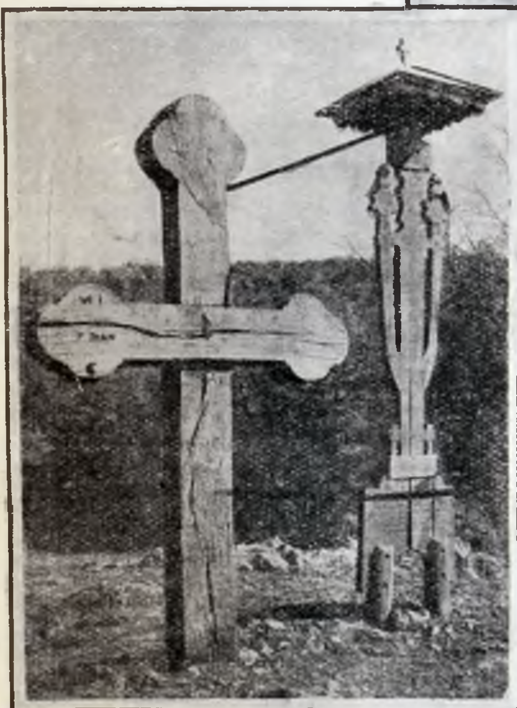
JURILOFCA:
PLASE DE PESCUIT

PESCAR DIN
JURILOFCA

BISERICA
CILICUL MARE

TROITE LA
MÂNĂSTIREA CUCOȘI

CANALUL
FILIPOIU

Foto arh. Petit

Invățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 51.899 locuitori (8.296 mediu urban și 43.603 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, liceu de fete, gimnaziu industrial de băieți, gimnaziu industrial de fete, gimnaziu mixt, școală industrială casnică.

Școli primare 147, din care 122 rurale și 25 urbane (144 școli de stat și 3 confesionale), cu un număr total de 26.282 elevi (4.897 mediu urban și 21.385 mediu rural) și cu 499 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 60, din care 47 rurale și 13 urbane (toate de stat) și cu un număr total de 4.844 copii (991 mediu urban și 3.853 mediu rural) și cu 68 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Măcin, Agighiol, Calica, Caraibil, Carcaliu, Cerna, Dăeni, Dorobanțul, Dunăvățul-de-Jos, Jijila, I. G. Duca, Mahmudia, Mircea-Vodă, Murighiol, Pardina, Pecineaga (cămin model), Regina-Elisabeta, Turcoaia și Văcăreni.

Centrala Caselor Naționale are organizație culturală în orașul Sulina.

Liga Culturală activează în orașul Tulcea.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține în județ 11 cămine culturale și 2 biblioteci, adică în total 13 organizații culturale, dintre care 6 au personalitate juridică.

Liga Navală Română are filiale la Tulcea și Sulina.

Muzee la Tulcea, Pecineaga, Regele Carol, Regele Ferdinand și Dăeni.

Alte instituții culturale. La Tulcea: Societatea pentru emanciparea femeilor, 2 biblioteci școlare, 2 asociații corale, 2 cinematografe. La Sulina: 1 asociație corală, 1 cinematograf. La Măcin: 1 asociație corală.

Societăți sportive la Tulcea, Sulina, Măcin și Babadag.

Societăți de vânătoare la Tulcea, Sulina, Măcin, Babadag, Isaccea, Casimcea și Chilia-Veche.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului, 86,0% sunt ortodoxi și 1,4% greco-catolici. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 101 biserici ortodoxe, 4 romano-catolice, 3 protestante, 13 lipovenești, 2 armenești, 1 molocană, 3 case de rugăciune baptiste, 9 geamii și 3 sinagogi.

3 mânăstiri ortodoxe: « Cocoș » (călugări) la Isaccea, « Celic-Dere » (călugărițe) la Telița și « Saon » (călugărițe) la Niculițel.

2 mânăstiri lipovenești la Slava Rusă (1 de călugări și 1 de călugărițe).

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe cu reședința în orașul Tulcea, 1 episcopie lipovenească în comuna Slava-Rusă.

Județul T. se află în jurisdicția Episcopiei ortodoxe a Dunării de Jos (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul Tulcea. Județul are 5 orașe *(Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina)* și 155 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Babadag	27 sate
II. Plasa Gurile Dunării	57 sate
III. Plasa Măcin	37 sate
IV. Plasa Topolog	34 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Tulcea cu o secțiune, 9 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Constanța.

5 judecătorii la Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina, cu un total de 10 magistrați.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat la Tulcea, Babadag, Isaccea și Regina-Maria, 1 leprozerie la Tichilești, 2 spitale C.E.D. la Sulina.

Laboratoare de analize bacteriologice la Tulcea (de stat) la Sulina (C.E.D.).

Sanatoriul Dr. Iorgulescu (particular) în Tulcea.

14 dispensare de stat la Tulcea, Măcin, Sulina, Sf. Gheorghe, Topolog, Cataloi, Casimcea, Cerna, Jurilofca, Principele Mihai, Mahmudia, Luncavița, Domnița Maria, Chilia Veche. 1 dispensar particular la Turcoaia și dispensarul « Principele Mircea » la Tulcea.

5 servicii sanitare: 1 al județului și 4 ale orașelor Tulcea, Babadag, Măcin, Isaccea și Sulina.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Brăila are un oficiu la Tulcea, și organizații medicale în Babadag, Sulina, Măcin și Turcoaia, cu un total de 6 medici. Societatea Crucea Roșie are filiale în Tulcea, Babadag, Măcin și Sulina.

In orașul Tulcea mai activează: Orfelinatul județean « Dr. Al. Sucevean », Societatea « Principele Mircea », Oficiul I.O.V. (cu orfelinat), Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Asociația « Solidaritatea » și Căminul funcționarilor financiari « C. Sternatis ».

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Tulcea, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

Babadag, comună urbană, așezată în apropierea lacului cu același nume din E județului, la 34 km. de reședința județului, 90 km de Constanța și 340 km de București. Stație c.f. pe linia Medjidia — Babadag.

Are 4.948 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul orașului pe exercițiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.444.681 lei.

2 mori de făină și 1 abagerie (piuă).

Comerț de cereale și pește. Târg săptămânal Joia.

4 școli primare, 1 școală mixtă musulmană, 2 grădini de copii.

1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

1 biserică ortodoxă, 1 armenească, 1 geamie și 1 sinagogă.

Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Comisariat de poliție, Ocol silvic, Oficiu telefonic, Oficiu P.T.T., Circumscripție agricolă.

Asociația cărutașilor.

Uzină electrică, abator comunal, câteva străzi pavate.

Spital de stat, serviciu medical al Casei Asigurărilor Sociale.

Societatea « Crucea Roșie » (filială).

Isaccea, comună urbană, așezată la un străvechiu vad al Dunării (o gâtuitură a acestei văi), la 36 km de reședința județului, 161 km de Constanța și 294 km de București.

Are 5.086 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 999.975 lei.

1 fabrică de cherestea.

Comerț cu pește, cherestea și cereale.

Băncile populare « Obuzul dela Calafat » și « Spiru Haret ».

4 școli primare, 1 grădină de copii.

1 societate de vânătoare.

3 biserici ortodoxe, Mânăstirea de călugări « Cocoș », 1 geamie.

Primărie, Judecătorie de ocol mixtă, Percepție fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Comisariat de poliție, Agenție S.R.D., Vamă, Depozit C.A.M. (stație de fermentare), Căpitănie de port.

Uzină electrică, câteva străzi pavate.

Spital de stat.

Măcin, comună urbană, așezată la Dunăre, în fața Brăilei, la 75 km de Constanța și 255 km de București. Port la Dunăre. Stația c.f. cea mai apropiată — Brăila (la 13 km).

Are 6.015 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul pe exercițiul 1936/37 se ridică la suma de 1.605.230 lei, cheltueli — 1.605.485 lei.

Comerț cu cereale, pește și vin.

Bâlciu anual la 9 Septemvrie.

Bancă populară « Mircea cel Mare ».

4 școli primare (2 de băieți, 2 de fete).

Cămin cultural al Fundației Culturale Regale « Principele Carol », 1 societate corală, 1 societate sportivă și 1 de vânătoare.

BRAȚUL MĂCIN
Din « *România* », revista O. N. T.

1 biserică ortodoxă 1 geamie.
Primărie, Pretură, Judecătorie de ocol mixtă, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenţie N.F.R., Serviciu tehnic, Căpitănie de port, Vamă, Ocol silvic, Poliţie, Serviciu agricol, Circumscripţie pentru cultura tutunului, Sfat negustoresc.
Uzină electrică, o parte din străzi pavate.
Dispensar de stat, Serviciu medical al Casei Asig. Sociale.
Societatea « Crucea Roşie » (filială).

Sulina, comună urbană, aşezată la vărsarea braţului Sulina în Marea Neagră, la 71 km de reşedinţa judeţului la 197 km de Constanţa şi la 299 km de Bucureşti. Port la Marea Neagră.
Are 6.297 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).
Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937 se ridică la suma de 1.715.482 lei.
Comerţ intens de import şi export prin încărcări directe şi prin transbordare din şlepuri în vapoare de mare.
Banca populară « Griviţa ».
1 gimnaziu mixt, 4 şcoli primare.
Casa Naţională, Societatea corală « Freamătul Deltei », 1 cinematograf, Filiala « Ligii navale române », 2 societăţi sportive şi 1 societate de vânătoare.
2 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 armeană, 1 geamie, 1 sinagogă.
Primărie, Judecătorie de ocol mixtă, Percepţie fiscală, Serviciul sanitar al oraşului, Serviciul sanitar al portului, Serviciu veterinar, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Agenţie de vapoare N.F.R., Comisariat de poliţie, Căpitănie de port, Vamă, Serviciu C.E.D., Viceconsulatele Marei Britanii, Belgii, Norvegiei, Spaniei şi Italiei.
Asociaţia pescarilor, Sindicatul căruţaşilor.
Uzină electrică, uzină de apă potabilă, străzi pavate, plaje la mare.
2 spitale ale C.E.D., 1 laborator al C.E.D. de analize bacteriologice, Serviciu medical al Casei Asigurărilor Sociale, Dispensar de stat, Societatea « Crucea-Roşie ».

Chilia Veche. Vechiu port la Dunăre în grindul Chiliei.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TULCEA

A) Oraşe

1. Tulcea (capitala judeţului).
1. Babadag
3. Isaccea
4. Măcin
5. Sulina

B) Sate

. PLASA BABADAG

1. Alba
2. Başpunar
3. Caugagia
4. Ceamurlia-de-Jos
5. Congaz
6. Enisala
7. Hagilar
8. Iulia
9. Jurilofca
10. Lunca
11. Mânăstirea-Uspensia
12. Mihail-Cogălniceanu
13. Mihai-Bravu
14. Nalbant
15. Paşa-Câşla
16. Principele-Mihaiu
17. Regele-Ferdinand
18. Săbaugia
19. Sarichioi
20. Satu-Nou
21. Slava-Cercheză
22. Slava-Rusă
23. Trestnic
24. Turda
25. Vintilă-Brătianu
26. Visterna
27. Zebil

II. PLASA GURILE DUNĂRII

1. Agighiol
2. Beibugeac
3. Beştepe
4. C. A. Rosetti
5. Caraibil
6. Caraorman
7. Carasuhatu-de-Jos
8. Carasuhatu-de-Sus
9. Cardon
10. Carmen-Sylva
11. Cataloi
12. Câşla
13. Ceatalchioi
14. Cetal-Sf. Gheorghe
15. Chilia-Veche
16. Domniţa-Maria
17. Dunăvăţu-de-Jos
18. Dunăvăţu-de-Sus
19. Fântâna-Dulce
20. Floriile
21. Frecăţei
22. Gorgova
23. I. G. Duca
24. Ilganii-de-Jos
25. Ilganii-de-Sus
26. Ivancea
27. Lascăr-Catargiu
28. Letea
29. Litcov
30. Lumina
31. Mahmudia
32. Malcoci
33. Mânăstirea-Celic
34. Murighiol
35. Ostrovu-Tătaru
36. Parcheş
37. Pardina
38. Pârlita
39. Periprava
40. Poşta
41. Principele-Carol
42. Principele-Ferdinand
43. Principesa-Ileana (suburb).
44. Principele-Mircea
45. Regele-Carol (suburbană)
46. Romula
47. Roşu
48. Sarica-Teliţeană
49. Sarinasuf
50. Sf. Gheorghe
51. Sfiştofca
52. Somova
53. Stipoc
54. Tatanir
55. Teliţa
56. Uzlina
57. Vulturul (Vai-de-ei)

III. PLASA MĂCIN

1. Balabancea
2. Bădila
3. Capaclia
4. Carcaliu
5. Cerna
6. Garvăn
7. Geaferca-Rusă
8. General-Dragalina
9. General-Praporgescu
10. Greci
11. Gura-Armanului
12. Hamcearca
13. Iacob-Deal
14. I. C. Brătianu
15. Igliţa
16. Incoronarea
17. Islam-Geaferca
18. Jijila
19. Luncaviţa
20. Mânăstirea-Cocoş
21. Mânăstirea-Sauna
22. Meidanchioi
23. Mircea-Vodă
24. Muntele-Carol
25. Nicoliţel
26. Nifon
27. Piatra-Roşie
28. Pisica
29. Pr. Nicolae
30. Rachel
31. Regina-Maria
32. Sarica-Nicoliţeană
33. Smârdanul-Nou (Ghecet) (suburbană)
34. Tichileşti
35. Traian
36. Turcoaia
37. Văcăreni

IV. PLASA TOPOLOG

1. Ardealul
2. Atmagea
3. Beidaud
4. Calfa
5. Camena
6. Canat-Calfa
7. Casimcea
8. Cârjelari
9. Ceamurlia-de-Sus
10. Ciauşchioi
11. Ciucurova
12. Coiumpunar
13. Corujea
14. Dăeni
15. Dorobanţul
16. Eschibaba
17. Făgăraşu-Nou
18. Hagiomer
19. Haidar
20. Mahometcea
21. Măgurele
22. Mina-Altân-Tepe
23. Neatârnarea
24. Ostrov
25. Pecineaga
26. Piatra-Frecăţei
27. Rahman
28. Ramazanchioi
29. Răsboeni
30. Regina-Elisabeta
31. Sarighiol-de-Deal
32. Sâmbăta-Nouă
33. Topolog
34. Vasile-Alecsandri

VAS DIN EPOCA ROMANĂ

JUDEȚUL TURDA

Stema. Scut de aur, cu un stejar verde desrădăcinat, de care este atârnat un scut fasciat albastru, aur, roșu.

Simbolizează ideia de unitate națională, plantată în inimile românilor de către marele Domn, ucis pe câmpia Turdei.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul T. se găsește așezat în Apusul bazinului transilvan în valea Arieșului, afluent pe dreapta al Mureșului.

Suprafața: 3.158 km².

Infățișarea pământului. In partea lui vestică, județul se întinde spre Munții Apuseni, pe ambele laturi ale văii Arieșului. În Nordul acestei văi, se înalță repede masivul greoi terminat cu poduri abea ușor ondulate, al *Bihorului*; iar în Sud, pe de o parte, munții calcaroși tăiați de multe chei sălbatice, ai *Trascăului*, pe de alta, marginea *Munților Metalici*. Atât Bihorul cât și munții Trascăului se termină destul de repede deasupra părții din podișul Transilvaniei care înaintează pe teritoriul ținutului Turda. Podișul a fost sculptat adânc de Arieș care și-a construit aici o câmpie largă de peste 10 km și mărginită pe dreapta de terase. Mureșul și afluenții lui au desfăcut și ei podișul primitiv într'o serie de culmi care dau regiunii un aspect deluros.

Climă și ape. Clima este în general aspră (temperatura iernii sub −4° iar a verii în jurul lui 18°) și ploioasă. Precipitațiunile însă cresc din E, unde, în valea Mureșului, abia trec de 500 mm anual către V, unde, în munții din *Țara Moților* (bazinul superior al Arieșului), depășesc 900 mm. În aceeași direcție scade însă și temperatura.

Apa principală a județului este *Arieșul*, care primește înăuntrul munților pe *Abrude* (cu apa cenușie de măcinișul pietrei din care se scoate aurul) iar în marginea dinspre podiș, pe *Iara*. În partea răsăriteană, Mureșul taie, pe o scurtă distanță, teritoriul județului.

Vegetație. Masivul Bihorului cuprinde încă întinse păduri de brazi și molizi, în susul Arieșului, și făgeturi dese, în jos. Pe dreapta aceluiași râu însă, în ținutul aurifer, pădurile au fost tăiate de pe mai toți munții. La contactul dintre munți și podiș, pe dealurile mai înalte, se întâlnesc frumoase păduri de stejari, iar în bazinul Arieșului inferior și pe dealurile mărginașe, complet despădurite, se întind culturile sau vegetația de stepă, în asociație ori întreruptă de plante halofile (de sărături).

Bogății minerale. Din zona muntoasă se extrage aurul și argintul (partea nordică a patrulaterului aurifer); iar podișul face parte din zona cultelor diapire (cu sâmburi de străpungere) bogată în sare (exploatări la Uioara și — acum părăsite — la Turda).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe străvechi baze dacice, așezările romane din cuprinsul județului Turda au cunoscut o înflorire excepțională. Mărturie sunt numeroasele inscripții, vase și monete desgropate aci.

In apropierea capitalei județului se află cetatea Potaissa sau Patavissa, sediul legiunii XIII Gemina.

La Turda s'au ținut după dezastrul dela Mohaci (1526), cele mai multe diete ale principatului transilvan.

Pe câmpia Turzii a murit asasinat de oamenii lui Basta în 1601, Mihai, după ce împlinise iarăși unitatea Daciei străbune. Trupul lui decapitat zace și azi acolo.

Inchizând în limitele sale o parte din eroicul ținut al Moților, județul Turda se poate mândri cu pagini de glorie din trecutul acestora.

Aci, în Albac, s'a născut Nicolae Ursu, acela care avea să fie purtătorul de cuvânt al românimii și «regele» virtual al Daciei, sub numele de Horia.

Și la Vidra de Sus a văzut lumina zilei, Avram Iancu.

Din Hidiș — azi Podeni — a pornit inspirată de Florică Ceterașul cea mai mândră falangă a Craiului Munților.

Și tot aici, la Câmpia Cristișului — azi Oprișeni — loc pe care poporul așează una din bătăliile lui Decebal, a fost împușcat în 1918, în ușa bisericii, preotul Opriș pe când predica desrobirea neamului său.

Județul T. apare documentar la 1282, fiind socotit unul din cele 7 vechi comitate (județe) ale Ardealului.

Monumente istorice. a) In orașul Turda: *Ruinele cetății « Potaissa »* în marginea orașului Turda.

Ruinele cetății Turda, din care două laturi și un turn de veghe se află în piața Turzii Vechi.

Mormântul lui Mihai, pe câmpia Turzii, străjuit de o simplă troiță de lemn.

VALEA ARIEŞULUI — MOŢI CU CARELE

Din „România", revista O.N.T.

Biserica reformată-calvină, construită în sec. XVI în stil gotic transilvan.

Biserica greco-catolică terminată în 1722, cu icoane ale epocei.

Casa principilor, reşedinţa voevozilor Transilvaniei în timpul dietelor, care se ţineau la Turda, transformată azi în muzeu.

Casa lui Ioan Raţiu, devastată de unguri în 1892 cu ocazia Memorandului.

b) In judeţ:

Biserica ortodoxă din Câmpeni.

Biserica ortodoxă din Avram Iancu.

Mânăstirea greco-catolică din Lupşa.

Biserica reformată din Câmpia Turzii.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul T. numără 181.953 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) *Pe oraşe şi plăşi, după sex*

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	181.953	90.177	91.776
Oraşul Turda	20.057	9.882	10.175
Total rural	161.896	80.295	81.601
1. Plasa Baia-de-Arieş	15.162	7.493	7.669
2. Plasa Câmpeni	35.986	17.990	17.996
3. Plasa Câmpia Turzii	31.883	15.707	16.176
4. Plasa Iara	16.886	8.462	8.424
5. Plasa Luduş	33.230	16.486	16.744
6. Plasa Mihai Viteazul	28.749	14.157	14.592

b) *Pe grupe de vârstă*

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	181.953	30—49 ani	40.148
		50—69 ani	21.706
0— 9 ani	51.018	70 ani şi peste	5.592
10—29 ani	62.748	Vârstă nedeclarată	741

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.372	3.776	2.596	34,0	20,0	14,0
1931	183.545	6.654	3.469	3.185	36,3	18,9	17,4
1932	186.540	6.698	3.786	2.912	35,9	20,3	15,6
1933	189.007	6.058	3.786	2.272	32,1	20,0	12,1
1934	191.416	6.398	4.022	2.376	33,4	21,0	12,4
1935	193.482	6,053	3.817	2.236	31,3	19,7	11,6
1936	196.107	6.436	3.696	2.740	32,8	18,8	14,0

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului Turda a fost de 198.989 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume: 181.953 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 17.036 locuitori în timp de şase ani şi jumătate ceea ce corespunde unei creşteri de 9,4%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Formată din masivul munţilor Apuseni, regiunea de munte e tăiată de Arieşul Mic şi Mare. De o parte şi de alta a acestor vine de apă, fie într'o depresiune, fie chiar pe platouri de peste 1.200 m. se află aşezările de sate. Oricare sat are acele vestite « crânguri », la care nu este posibil să mergi decât cu piciorul. Din cauza terenului impropriu în care se află casele, căruţele n'ajung să fie adăpostite în ograda omului, ci, sunt lăsate jos, în vale, la un prieten sau rudă. Dela Câmpeni în sus se află vestita Ţară a Moţilor, ce se întinde spre minunata peşteră dela Scărişoara sau Avram Iancu, fosta Vidra de Sus. Regiunea de podiş, cu câmpia sa, este uşor netedă, adăpostită de zidul munţilor.

Preocupările oamenilor diferă după cele două regiuni ale judeţului. In văile superioare ale Arieşului, mai ales pe Arieşul Mare, ei fac scânduri pe cari le vând de obiceiu la Abrud, sau tot soiul de vase: dioabe, ciubere, etc., pe care le desfac la târguri locale săptămânale. In câteva comune, ca de pildă Vidra, Ponorel, Avram Iancu, Neagra, parte din Săcătura şi Scărişoara, oamenii se ocupă cu vânzarea în ţară a vaselor, din cari desfac, peste limitele judeţului, mai mult de trei pătrimi. Tot de aici pornesc acei « holoangări » cu cercuri şi sărsamuri, cari repară butoaie. In jos de Câmpeni, capitala Moţilor, ocupaţia de predilecţie a ţăranilor este exploatarea pădurilor. In regiunea podişului şi câmpiei, agricultura se practică intens.

Portul naţional, părăsit de bărbaţi, este păstrat de femei. Armonizarea desăvârşită a colorilor, de preferinţă deschise, dă acestui port o notă aristocratică, atât de apropiată de faţa senină şi plină de viaţă a Moaţelor, ca şi a ţăranilor din restul judeţului. In special cojoacele cu ciucurii lor numeroşi, sunt foarte plăcute ochiului.

Datinele sunt încă vii. Nunţile au pe lângă cuscrii şi nănaşi, *zvornicul*, care spune *oraţia* şi adună *cinstea*, *viţelii* sau viferii, care merg împanglicaţi în fruntea cuscrilor — veri ai miresei — mireasa mică, care se cumpără, jocul miresei, la care trebue adăogat obicei'l ca *mnireazul* şi *mnireaza* să mănânce ouă şi tăiţei cu lapte spre a face copii albi. Priveghiul are riminiscenţe vădite de origine păgână.

Bogăţia solului şi subsolului din ambele regiuni ale judeţului a atras pe stăpânitorii politici de odinioară. Rezistenţa Românilor însă a fost puternică, aşa că astăzi, în partea muntoasă, în care ea era favorizată şi de natură, nu aflăm Maghiari decât în apropierea imediată a câmpiei. Exploatate peste măsură, pădurile nu mai oferă, după răsboiul mondial, un mijloc de traiu tuturor locuitorilor judeţului. Din acest motiv, creşte pe zi ce trece procentul celor ce ar dori să pornească fie în regiuni de colonizare, fie în regiuni unde munca le-ar fi asigurată.

Se pare că prin deschiderea drumului spre Hunedoara se va produce o înviorare în viaţa economică a locuitorilor din regiunea de munte a judeţului.

I. I.

Exceptând partea răsăriteană, acest judeţ e muntos şi foarte accidentat şi e străbătut dela vest spre est de apa Arieşului, în a cărui vale, dar mai ales spre ale cărei izvoare pulsează o nepreţuită ramură a poporului român transilvănean. Centrală e poziţia acestui judeţ al Transilvaniei, după cum centrul, inima mişcărilor naţionale ale Românilor transcarpatini, a fost regiunea muntoasă a Turdei. Trecutul, pe cât de sângeros pe atât de glorios al populaţiei de pe Arieşul superior, e poate unica dar cea mai de preţ satisfacţie care mai îndulceşte sărăcia şi diferitele greutăţi în care se sbat oţeliţii locuitori de aci. In scânteierile neşovăitoare ale sufletului lor vei desprinde din ele străfulgerări ale unor umbre ca Horia, Cloşca, Crişan, Avram Iancu.

Să pornim din capitala judeţului, după ce am vizitat cheile Turdei: să pornim pe Arieş în sus, în micuţele vagoane ale trenului numit *Mocăniţa*. In şerpuirile sale, bătrânul şi limpedele Arieş nu se prea supără când îşi simte cântul undelor copleşit în defileurile stâncoase, de sforţările fumegânde ale Mocăniţei, care ţine morţiş ca, până la Abrud, să nu însereze pe drum. Pitorescul văiei ca şi al micuţelor sate sărăcăcioase, simpatice dar cu caracteristici de originalitate românească, te face să nu te prea gândeşti la cutare bucată de stâncă ce, din păretele slab închegat al muntelui, stă gata să-şi bată joc de Mocăniţă, care, bucuroasă că a biruit, se opreşte istovită în Sălcina. Ai prilej să te simţi înviorat într'un cadru luminos şi cu un farmec specific; să te vezi impresionat de caracteristicul port femeiesc şi de aspectul caselor — comun şi aiurea —

TURDA

CIOBĂNAȘ CÂNTÂND DIN TULNIC

CHEILE TURZII

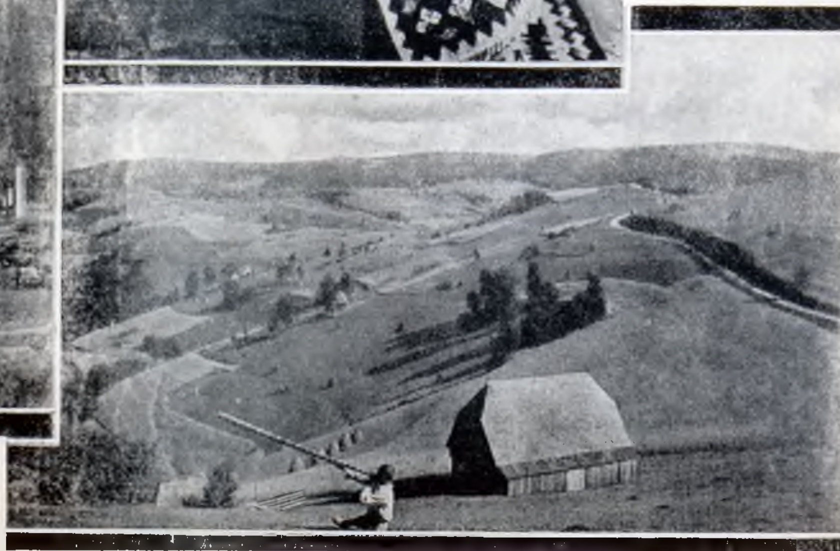
CASA LUI AVRAM IANCU

BOGATA: ȚĂRANCE LUCRÂND CUSĂTURI NAȚIONALE

BISERICA DIN VIDRA

IZVORUL ARIEȘULUI: PEISAGIU

cu acoperișul de paie, foarte înalt, ca să se scurgă repede ploaia ca și neaua. Apoi, trecând prin Lupșa, unde, la vreo doi kilometri, poți visita mânăstirea satului — o simplă bisericuță, — vei coborî pentru Câmpeni, pentru ca, de aci, să pășești în însăși *Țara Moților*, tot pe Arieș în sus. Cu cât vei înainta și vei cerceta mai adânc, cu atât îți vei da seama că, în afară de ieșirea pe care ți-o oferă râul, întreaga țară e încercuită de un lanț de munți cu înălțimi ce variază între 1400 și 1850 m. Ca geografie fizică, tot ce e cuprins în acest cerc e destul de frământat.

De aci, în susul râului, pe orice vale vei apuca, te vei vedea într'una dintre cele mai tipice regiuni românești, cu privire la satele răsfirate pe raze mari: centrul satului — format din biserică, câteva case, vreo școală și vreo umbră de prăvălie — e în vale, iar restul e risipit sau, mai bine zis, cățărat pe toate crestele și plaiurile, mai fiecare familie complet isolată, în mijlocul petecului de pământ care îți face impresia că, în durerea lui de a nu putea îndestula cât de cât pe Moții lui, a sărăcit și mai mult. E, de sigur, o poesie în această izolare ce te pune în plin și continuu contact cu divina natură, dar ușor se pot închipui neajunsurile ce copleșesc până la epuizare tenacitatea atât de încercată a acestor munteni. E plăcut să vezi în colțuri încântătoare copii de moți pe lângă câteva vite, să le auzi specificele lor chiote și, mai cu seamă, sunetele prelungi de tulnice din cari cântă de obicei fete și neveste; dar numai ei, moții, știu ce au de îndurat bunăoară în timp de iarnă, când se întâmplă ca, în sănătoasa lor credință religioasă, trebue să ducă peste coclauri, spre biserică, pe cel mort, pe o distanță de 10—20 km. Cutreere cineva măcar porțiunea cuprinsă între valea Gârlei și valea Albacului și se va convinge cu prisosință de starea precară a acestei populații in anumite luni din an. Ai plânge de jalea ei, după cum — dacă nu ești un răsuflat, — din însăși sbaterea ei pentru trai ai căpăta forțe de luptă. Vara, moțul se duce în lume:

A plecat Moțul în țară
Cu cercuri și cu ciubară
Și cu tiocuri de rășină,
In țară după făină.

In timp ce femeia duce greul casei, de o sărăcie grea. E impresionant să vezi, de pildă, femei ce locuesc lângă *Ghețar*, ducând apă din valea gârlei în butoaie încărcate în spate și urcând la deal. E dureros să afli că, dintr'un complex de motive, copiii nu pot merge la școală ș. a. m. d.

Aproape exclusiva ocupație a moțului e industria lemnului — de relevat că pădurile, în deosebi cele de brad, s'au tot împuținat, exceptând frumosul munte Biharia, masiv îmbrăcat de păduri de fagi. Păstorit propriu zis nu există, decât rudimentar: ceva mai pronunțat apare pentru satele din estul Câmpenilor și de pe Arieșul mijlociu.

Sub raportul sufletesc, menționăm că, spre deosebire de regiunea estică a acestui județ — de exemplu spre Ludoș, — unde literatura populară e afirmată, în cetatea muntoasă a moților această literatură e ca și inexistentă; și putem spune acelaș lucru și cu privire la folklorul muzical. Moțul e un om tăcut, mai mult bănuitor, puțin expansiv, dar corect, onest. E animat de sentimente de solidaritate și ține seamă din convingere de mai marii lui — de anumiți bătrâni și de preoți și învățători. De altfel, în legătură cu rolul preotului, de amintit că în Transilvania el a fost luminat și precumpănitor mai în toate direcțiile, atât sociale cât mai ales naționale — ceeace a lipsit mai în întregime în Basarabia. Iată, bunăoară, o întâmplare, de felul căreia nu am întâlnit mai nimic în Basarabia. Intr'o dimineață de Sâmbătă (14 Iulie, 1934), în satul Căbești, dela nordul Beiușului, mă urcai pe deal, la biserică. Preotul satului, în bătrâneasca și simpatica lui stăruință, nu a cedat până ce — ca un jandarm — nu a cercetat actele mele de identitate, motivând că « aici, în Munții Apuseni, spre graniță, trebue să știm ce străin intră în sat ». Cu drept cuvânt, deci, Transilvania poate susține,

ȚĂRANCE DIN TURDA

FAMILIE DE MOȚI

că, în linii mari, mișcarea ei națională a fost o oaste cu preoți în frunte.

Ca manifestări specifice de natură socială, menționăm și aci că Țara Moților se caracterizează prin două serbări, numite *târguri (de fete)*, ce se țin în jurul Sf.-tului Petru: unul se ține pe muntele *Călineasa* (1432 m.), unde participă și Clujeni și Bihoreni, iar celălalt, pe muntele *Găina* (1486 m.), la care vin și Huniedoreni, Arădeni și Bihoreni. Aceste târguri sunt, de fapt, nedeile ce apar în viața Românilor oieri din alți munți în ziua de Sân-Ziene. La început, cu caracter religios, cu timpul au devenit pur sociale, ele fiind un binevenit prilej de întâlniri, revederi și petreceri pentru populația unor sate atât de împrăștiate ca și pentru locuitorii altor sate de pe alte plaiuri. Pentru timpurile apuse, atari serbări patriarhale puteau fi ocazii tot atât de binevenite pentru eventuale căsătorii, ale căror formalități se îndeplineau pe cât de simplu pe atât de rapid. Așa fiind, e explicabil cum aceste petreceri au alunecat cu timpul spre denumirea de *târg de fete*.

Incheind, vom aminti o particularitate de graiu care, astăzi, e proprie Moților și care e pe cale de dispariție: *rotacismul*, adică pronunțarea ca *r* a consoanei intervocalice *n*: *cire* « cine », *dumirecă* « duminecă », *găiră* « găină », *spure* « spune », etc. — o particularitate ce nu poate fi înregistrată dacă între moți e cineva care nu e din țara lor.

t. p.

ECONOMIE

Posedând un subsol bogat în aur, argint și sare și un pământ adesea fertil, județul T. este deopotrivă agricol și industrial.

Partea muntoasă a județului procură minereurile destinate diferitelor fabricate, precum și material lemnos pentru industria donițelor și ciuberelor, iar în partea de câmpie se cultivă cereale în cantități cari ajung întregului județ.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 315.800 ha. Suprafața arabilă este de 120.025 ha, adică 38,00% din suprafața județului și 0,41% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 5.418 ha, adică 4,51%, iar mica proprietate 114.607 ha, adică 95,49%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 85.019 ha., astfel repartizate:

Grâul ocupă 40.805 ha, cu o producție de 480.978 chint. (prod. medie la ha 11,8 chint.), în valoare de 190 mil. lei.

Porumbul ocupă 31.651 ha, cu o producție de 383.203 chint. (prod. medie la ha 12,1 chint.), în valoare de 90 mil. lei.

Orzul ocupă 6.487 ha, cu o producție de 69.555 chint. (prod. medie la ha 10,7 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Ovăzul ocupă 4.756 ha, cu o producție de 51.658 chint. (prod. medie la ha 10,9 chint.), în valoare de 15 mil. lei.

Secara ocupă 1.319 ha, cu o producție de 10.968 chint. (prod. medie la ha 8,3 chint.), în valoare de 3 mil lei.

Meiul ocupă 1 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 4.217 ha. Din această suprafață trifoiul ocupă 1.638 ha, cu o producție de 24.292 chint. fân (media la ha, 14,8 chint.), în valoare de 3 mil. lei, și 250 chint. sămânță (media la ha 0,2 chint.). *Lucerna* ocupă 879 ha, cu o producție de 16.739 chint. fân (media la ha 19,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 150 chint. sămânță (medie la ha 0,2 chint.). *Rădăcinile de nutreț* ocupă 641 ha, cu o producție de 46.368 chint. (media la ha 72,3 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 3.323 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 1.902 ha, cu o producție de 105.536 chint. (media la ha 55,4 chint.), în valoare de 13 mil. lei. *Varza* ocupă 509 ha, cu o producție de 16.933 chint. (media la ha 33,2 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Ceapa* ocupă 342 ha, cu o producție de 83.57 chint. (media la ha 244, chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producție de 31.808 chint. în valoare de 4 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 8.899 chint., în valoare de 3 mil. lei, și *dovlecii printre porumb*, dau o producție de 84.322 chint. în valoare de 4 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 1.158 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 767 ha, cu o producție de 2.389 chint. fuior (media la ha 3,1 chint.), în valoare de 8 mil. lei și 1.143 chint. sămânță (media la ha 1,4 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (315.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 26.308 ha.

Fânețele naturale ocupă 47.389 ha, cu o producție de 990.430 chint. (prod. medie la ha 20,9 chint.), în valoare de 110 mil. lei.

Pășunile ocupă 52.863 ha.

Pădurile ocupă 78.514 ha.

Livezile de pruni ocupă 873 ha, cu o producție de 14.142 chint. (prod. medie la ha 16,2 chint.), în valoare de 4 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.066 ha.

Vița de vie ocupă 790 ha (din care viile pe rod 718 ha, cu o producție de 17.889 hl (prod. medie la ha 24,9 hl), în valoare de 9 mil. lei.

Creșterea animalelor. În județul T. se găseau în anul 1935: cai 9.450, boi 50.457, bivoli 4.148, oi 143.887, capre 3.618, porci 21.631, stupi sistematici 2.370 și stupi primitivi 3.387.

Industrie. 6 mori sistematice (3 la Luduș și câte una la Câmpia Turzii, Unirea și Zaul de Câmpie), 2 fabrici de ciocolată și bomboane (Turda), 1 de spirt (Șurcani), 1 de sodă caustică, acid clorhidric, etc. (Turda), 1 de asfalt, bitum etc. (Oprișani), 1 de carbonat de calciu și sare Glauber (Turda), 2 turnătorii de fier și fabrici de mașini (Turda și Câmpia Turzii), 1 fabrică de sârmă și derivatele ei (Câmpia Turzii), 1 de mașini de scărmănat și accesorii pentru mașini de țesut (Câmpia Turzii), 6 de tăbăcărie (Turda), 3 de cherestea (2 la Valea Ierii, 1 la Câmpeni), 1 de mobile (Turda), 1 de ciment (Turda), 2 de cărămizi și țigle Câmpia Turzii), 1 de var, 8 de obiecte din alabastru, 3 de vase ceramice, 1 de sticlărie, 1 de porțelan și 1 de cărămizi, refractare și gresie de coase (toate la Turda). Cariere de piatră de calcar la Petreștii-de-Jos; cariere de gips, caolin, argilă etc., la Săndulești.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei și peste *): Fabrica de sodă caustică, acid clorhidric, hidrogen, clor lichid etc., « Uzinele Solvay », Turda (inv. 136), Fabrica de asfalt, bitum etc., « Bitumen », Oprișani (soc. 8, inv. 9), Fabrica de mașini de scărmănat « Smyrna », Câmpia Turdei

*) Cifrele în paranteze arată capitalul socia (*soc.*) și capitalul învestit (*inv.*) în milioane de lei.

TURDA

CHEILE TURZII

ŢĂRĂNCUŢĂ DIN VIIŞOARA

ŢĂRAN DIN
CÂMPIA TURZII

ŞOSEA
PE VALEA ARIEŞULUI

Sus: IN MUNŢII APUSENI

Jos: CHEILE TURZII

Foto arh. Petit

(inv. 15), Fabrica de sârmă « Industria sârmei », Câmpia Turzii (inv. 127), Fabrica de ciment, Turda (soc. 500, inv 420), Fabricile de cărămizi şi ţigle din Giriş-Arieş şi Câmpia Turzii a Soc. « Industria de lut », Turda (soc. 8, inv. 15). Fabrica de sticlărie, Turda (soc. 14, inv. 52), Fabrica de porţelan, Turda (soc. 5, inv. 7) şi Fabrica de cărămizi refractare, pământ refractar şi gresie de coase din Aleşd şi Turda, Turda (soc. 2, inv. 10).

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI TURDA IN 1935

Intreprinderile dela 5. H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	6	2	283	45	13.313
Chimică	2	—	3.461	878	42.982
Metalurgică	3	—	3.190	939	380.030
Lemnului	1	1	274	179	11.390
Material de construcţie	8	1	15.668	1.188	192.369
Sticlărie	1	—	575	958	83.000
Ceramică	2	1	97	156	2.212
Total	23	5	23.548	4.343	725.296

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *8 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	1.194.094	Fonduri	38.139.953
Plasamente	56.847.501	Angajamente	44.422.739
Imobilizări	6.283.309	Rezultate	10.311
Rezultate	18.248.099		
Total	82.573.003	Total	82.573.003

Cooperative de credit (bănci populare) 37, cu 5.400 membri şi cu un capital social vărsat de 7.461.102 lei. Imprumuturi acordate 28.907.015 lei (neconvertite 3.428.473 lei, convertite 10.681.762 lei şi reduceri la împrumuturi convertite 14.796.780 lei). Depuneri spre fructificare 6.691.413 lei. Totalul bilanţului 34.015.421 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 285 membri şi cu un capital social vărsat de 462.552 lei. Fonduri 32.106 lei. Bilanţul încheiat 1.252.761 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 1, cu 191 membri şi cu un capital vărsat de 90.171 lei. Bilanţul încheiat 187.163 lei.

Cooperative de consum 3, cu 217 membri şi cu un capital social vărsat de 169.597 lei. Mărfuri generale în valoare de 302.547 lei. Bilanţul încheiat 976.047 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului T. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**18.080.278**
Venituri ordinare	*13.380.231*
Venituri extraordinare	*1.086.296*
Venituri speciale	*3.613.751*
Cheltueli	**18.080.278**
Cheltueli ordinare	*13.380.231*
Cheltueli extraordinare	*1.086.296*
Cheltueli speciale	*3.613.751*

Drumuri. Judeţul T. este străbătut de o reţea totală de drumuri de 681 km 853 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 217 km 330, din cari 198 km 418 m. (pietruiţi) sunt întreţinuţi de Direcţia Generală a Drumurilor şi 3 km 682 m. (pavaţi şi pietruiţi) de către oraşul Turda.

BĂTRÂNĂ DIN SĂLCIUA DE JOS

Drumuri judeţene 316 km 730 m, din cari judeţul întreţine o reţea pietruită de 258 km 250 m, iar oraşul 1 km.

Drumuri comunale 147 km 793 m.

Lungimea podurilor este de 2.894,07 metri, repartizată astfel: poduri naţionale 1.602,07 m, judeţene 1.847,90 m, şi comunale 444,10 m.

Prin judeţ trec 4 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Alba-Iulia – Turda – Cluj.*
2. *Turda – Abrud – Alba-Iulia* (Turda – Câmpeni = 80 km).
3. *Tg. Mureş – Turda.*
4. *Lunca – Băiţa - Câmpeni.*

Cale ferată. Judeţul T. este străbătut de o reţea totală de cale ferată de 199 km, din care 74 km linii principale simple, 41 km linii secundare simple şi 84 km linii înguste.

Itinerarii principale. Rapide: Bucureşti – Oradea – Episcopia Bihorului (Budapesta, Viena, Paris).

Accelerate: Bucureşti – Oradea – Halmeu (Praga).

Staţii importante: Turda, Câmpia Turzii, Răsboeni, Luduş.

Poştă, telegraf, telefon. *2 oficii P. T. T. de stat* la Turda şi Răsboeni-Gară; *18 oficii autorizate* la Baia de Arieş, Bogata, Buru, Câmpeni, Câmpia-Turzii, Ceanul Mare, Cuci, Iara, Luduş, Luncani, Lupşa, Mihai Viteazul, Moldoveneşti, Sălciua de Jos, Sânger, Tureni, Unirea şi Zaul de Câmpie; *1 gară cu serviciu poştal* (Bistra).

Oficii telefonice la Turda, Baia de Arieş, Bogata, Buru, Câmpia-Turzii, Câmpeni, Ceanul-Mare, Iara, Luduş, Luncani, Mihai Viteazul, Moldoveneşti, Răsboeni-Cetate, Sălciua-de-Jos, Sânger, Tureni, Unirea şi Zaul-de-Câmpie.

Staţiuni climatice, balneare, turism. *Turda*, staţiune balneară, aşezată într'o regiune de coline înalte, la 350 m înălţime. Climă plăcută, ferită de curenţi. Ape cloruro-sodice concentrate.

Indicaţiuni: reumatism, nevralgii, anemie, rachitism, gută. 2 stabilimente balneare modeste, dintre cari unul şi pentru băi calde.

IN DRUM SPRE MUNTELE GĂINA

Din « *România* », revista O.N.T.

VALEA TURZII

LOCUINȚĂ DE MOȚ

MUNTELE GĂINA: INTOARCEREA DELA TÂRGUL DE FETE

VALEA ARIEȘULUI

GHEȚARUL DELA SCĂRIȘOARA («BISERICA» SAU «ALTARUL»)

Anotimp: 1 Iunie—1 Octomvrie.
Oficiu P.T.T., medici, farmacie, spital.
Hoteluri, vile, restaurante.
Punct de plecare pe liniile c.f. Turda–Câmpia Turzii și Turda–Abrud.

Grădină publică, cinematograf, arenă sportivă, etc. Frumoase plimbări și excursii la Saline, la Cheile Turzii, la Câmpia Turzii (Mormântul lui Mihai Viteazul), pe valea Arieșului, etc.

Câmpeni, stațiune climatică, situată într'o regiune pitorească, pe valea Arieșului Mic, între culmi împădurite, la 550 m înălțime. Aer ozonizat, climat foarte potrivit pentru debili, convalescenți și astenici.

Orficiu P.T.T., medic, farmacie.
Hoteluri, camere de închiriat la săteni, restaurante.
Stație c.f. pe linia Turda – Abrud.

Plimbări în împrejurimi, pescuit. Excursii numeroase, dintre cari cea mai frumoasă și interesantă e la ghețarul dela Scărișoara.

Mărginit de Munții Bihorului, Munții Trăscăului și Munții Metalici, și străbătut de frumoasa vale a Arieșului, județul Turda e foarte prielnic pentru turism și alpinism.

Interesantă este excursia pe valea Arieșului, dela Turda la Câmpeni, trecând prin Buru, Ocolișel, Vidolm (ascensiuni pe Vârfuita și Vidolm), (Ocoliș la Cheile Pociovaliștei și ale Runcului), Lunca (la Poșaga de jos și Belioara, cu ascensiune pe Muntele Scărișoara), Sălciua, la Huda lui Păpară și pe M-tele Bedeleu, Baia de Arieș, Lupșa și Bistra.

Altă excursie frumoasă este cea dela Câmpeni la Scărișoara, trecând prin Albac și Gârda de jos.

Alpinism: Din Bistra la Muntele Mare și Balomireasa; din Avram Iancu pe Muntele Găina; din Gârda de sus peste Tarnița Ierbii Rele la Avram Iancu; din Iarbă Rea pe Biharia peste Cucurbeta; la ghețarul dela Scărișoara, una din cele mai apreciate frumuseți naturale ale Munților Apuseni; dela ghețar peste Biharia, la Băița; din Gârdișoara la Glăvoaia, Grumazul Bătrânei și Călineasa Drumuri și poteci marcate de Secția T. C. R. din Cluj.

Drumuri bune pentru ski, pe Muntele Mare.
Case de adăpost: la Mnntele Băișoara (1385 m.) și Scărișoara (1100 m.), ambele propr. Secției T. C. R. din Cluj: la Pogăciana, propr. Bat. 5 V-tori de Munte, la Cheia Turzii (propr. Soc. Carp. Ardelene).

TÂRGUL DE FETE DE PE MUNTELE GĂINA

CULTURĂ

Știință de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 144.175 locuitori din care 56,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 63,8% bărbați știutori de carte și 49,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	1,0	1,5
2. Primară	64,1	91,3
3. Secundară	25,9	5,2
4. Profesională	6,1	1,3
5. Universitară	2,2	0,5
6. Alte școli superioare	0,7	0,2

Invățământ. Populația școlară a județului (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 42.866 locuitori (3.429 mediu urban și 39.437 mediu rural).

Școli secundare. 1 liceu de băieți, 1 liceu de fete, 1 liceu comercial de băieți, 1 gimnaziu mixt, 1 gimnaziu industrial, 1 școală de agricultură și viticultură gradul I, 1 școală de horticultură gradul I, 2 școli de gospodărie și economie casnică (la Baia de Arieș și Copăceni), 1 școală de meserii agricolă (Câmpeni), 1 școală de contabilitate și de educație cooperatistă (Luduș), 3 școli de ucenici (Turda, Câmpia-Turzii și Luduș).

Școli primare 188, din care 183 rurale și 5 urbane (169 școli de stat și 19 confesionale), cu un număr total de 24.204 elevi (1.863 mediu urban și 22.341 mediu rural) și cu 440 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 15, din care 10 rurale și 5 urbane (14 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 891 copii (279 mediu urban și 612 mediu rural) și cu 18 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. În județ se relevă activitatea *Asociației pentru literatura și cultura poporului român «Astra»*, cu un despărțământ central în orașul Turda și cu organizații locale în Câmpeni, Câmpia-Turzii, Iara, Luduș și Sălciua.

Fundația Culturală Regală «Principele Carol» are cămine culturale în Sălciua-de-Jos, Scărișoara și Vidra-de-Jos (cămin model).

Casa Școalelor și a Culturii Poporului întreține aici 47 cămine culturale, 19 societăți muzicale și o bibliotecă, adică în total 67 organizații culturale dintre care, 24 au personalitate juridică.

In județ se mai află 1 ateneu popular, Cercul intelectualilor români, Casa Culturală cu bibliotecă, Casina maghiară, 1 teatru (toate la Turda), 9 societăți corale, 1 muzeu și 1 bibliotecă la casa lui Avram Iancu și 1 casă națională în comuna Unirea, 2 cinematografe (Turda și Luduș), 9 societăți sportive și 6 societăți de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului populației din 1930, din totalul locuitorilor 42,3% sunt greco-catolici și 33,1% sunt ortodocși. Restul populației aparține altor confesiuni.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 95 biseric greco-catolice, 74 biserici ortodoxe, 15 biserici romanocatolice, 29 biserici refor-

mate, 1 biserică luterană, 14 biserici unitariene, 4 case de rugăciune baptiste, 2 case de rugăciune adventiste şi 6 sinagogi.

1 mânăstire ortodoxă în Poşaga-de-Jos şi 1 greco-catolică în Lupşa.

Instituţii bisericeşti. 4 protopopiate greco-catolice la Turda, Luduş, Luna şi Iara; 4 protopopiate ortodoxe la Turda, Luduş, Câmpeni şi Baia de Arieş; 1 protopopiat romano-catolic în Turda şi 1 protopopiat unitarian în Corneşti.

Judeţul T. se află în eparhia Arhiepiscopiei şi Mitropoliei greco-catolice de Alba Iulia şi Făgăraş şi în eparhia ortodoxă a Vadului, Feleacului, şi Clujului (Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului T. este oraşul *Turda*. Judeţul are 124 sate împărţite astfel:

I. Plasa Baia de Arieş	17 sate
II. Plasa Câmpeni	13 sate
III. Plasa Câmpia Turzii	14 sate
IV. Plasa Iara	24 sate
V. Plasa Luduş	22 sate
VI. Plasa Mihai Viteazul	25 sate
VII. Plasa Unirea	9 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Turda cu o secţiune, 9 magistraţi, 1 prim-procuror şi 1 procuror, în circumscripţia Curţii de Apel din Cluj.

4 judecătorii la Turda, Câmpeni, Iara şi Luduş, cu un total de 11 magistraţi.

Organizare sanitară. 2 spitale de stat (la Turda şi Baia de Arieş), 1 sanatoriu de stat (la Câmpeni) şi 1 stabiliment de băi.

Dispensare de stat la Iara, Luduş, Albac, Ceanul-Mare, Lupşa, Sălciua-de-Jos şi Dispensarul « Principele Mircea » (Turda).

Serv. sanitar judeţean şi Serv. sanitar al oraşului Turda.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Centrală a Asig. Soc., are organizaţii medicale în Turda, Câmpia Turzii, Câmpeni, Iara, Luduş şi Baia de Arieş, cu un total de 12 medici.

In judeţ se află următoarele societăţi de binefacere: Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Oficiu de plasare, Asociaţia femeilor române, Soc. femeilor ortodoxe, Reuniunea « Sf. Maria » a femeilor greco-catolice, Asociaţia femeilor maghiare din Turda şi 1 azil pentru săraci.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Turda, cap. jud. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Câmpeni, târg, aşezat pe valea Arieşului, în munţi.

Luduş, târg şi nod de cale ferată, aşezat în partea răsăriteană a judeţului, pe Mureş.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TURDA

A) **Oraşe**

1. Turda (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA BAIA DE ARIEŞ

1. Baia de Arieş
2. Boereşti
3. Brăzeşti
4. Geamâna
5. Lunca
6. Lupşa
7. Muncel
8. Muşca
9. Ocoliş
10. Poşaga-de-Jos
11. Poşaga-de-Sus
12. Runc
13. Sartăş
14. Sălciua-de-Jos
15. Sălciua-de-Sus
16. Valea-Lupşei
17. Vidolm

II. PLASA CÂMPENI

1. Albac
1. Arada
3. Arieşeni
4. Avram-Iancu
5. Bistra
6. Câmpeni
7. Certege
8. Căıda-de-Sus
9. Neagra
10. Ponorel
11. Săcătura
12. Scărişoara
13. Vidra

III. PLASA CÂMPIA-TURZII

1. Boian
2. Călăraşi
3. Câmpia-Turzii
4. Ceanul-Mare
5. Cooc
6. Gligoreşti
7. Iacobeni
8. Luna
9. Luncani
10. Poiana
11. Tritenii-de-Jos
12. Tritenii-de-Sus
13. Urca
14. Viişoara

IV. PLASA IARA

1. Agriş
2. Băişoara
3. Borzeşti
4. Buru
5. Cacova-Ierii
6. Făgetul-Ierii
7. Filea-de-Jos
8. Filea-de-Sus
9. Hăjdate
10. Iara
11. Lita
12. Litenii-de-Sus
13. Măgura-Ierii
14. Muntele-Băişorii
15. Muntele-Filii
16. Ocolişel
17. Pădureni
18. Plaiuri
19. Pruniş
20. Săcel
21. Surduc
22. Şchiopi
23. Şutu
24. Valea-Ierii

V. PLASA LUDUŞ

1. Aţintiş
2. Bărboşi
3. Bogata
4. Botez
5. Cecălaca
6. Cheţani
7. Cipăieni
8. Cuci
9. Dătăşeni
10. Grindeni
11. Hădăreni
12. Istihaza
13. Luduş
14. Nandra
15. Orosia
16. Papiu-Ilarian
17. Petrilaca
18. Sânger
19. Sâniacob
20. Tăureni
21. Valea-Largă
22. Zaul-de-Câmpie

VI. PLASA MIHAI VITEAZUL

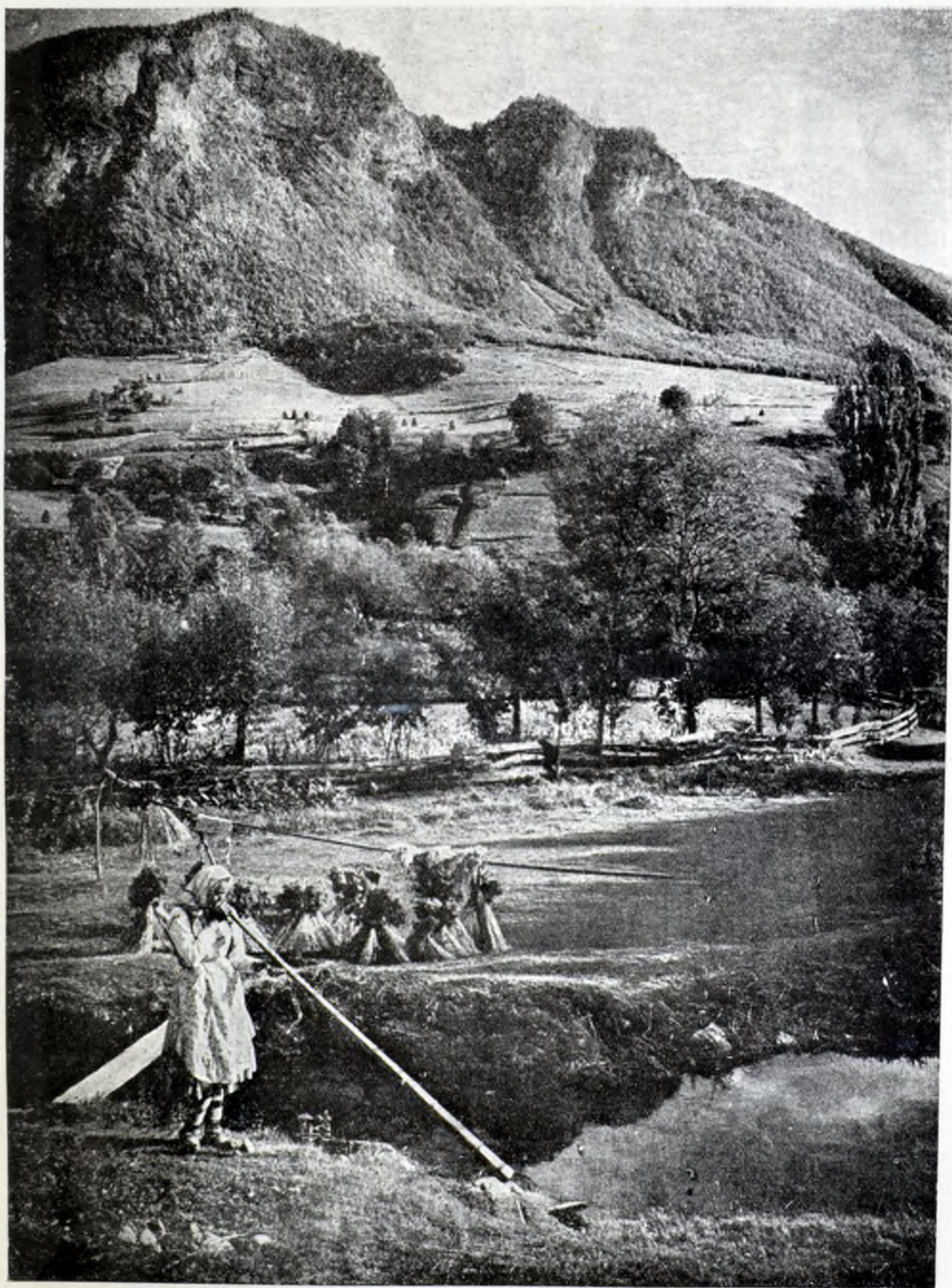
1. Aiton
2. Bădeni
3. Ceanul-Mic
4. Cheia
5. Comşeşti
6. Copăceni
7. Corneşti
8. Crăieşti
9. Deleni
10. Mărtineşti
11. Miceşti
12. Mihai Viteazul
13. Moldoveneşti
14. Oprişani (suburbană)
15. Petreştii-de-Jos
16. Petreştii-de-Mijloc
17. Petreştii-de-Sus
18. Pietroasa
19. Plăeşti
20. Rediu
21. Sălişte
22. Sânduleşti
23. Tureni
24. Vâlcele
25. Văleni

VII. PLASA UNIREA

1. Dumbrava
2. Gura-Arieşului
3. Inoc
4. Lunca-Mureşului
5. Măhăceni
6. Podeni
7. Răsboieni-Cetate
8. Stejăriş
9. Unirea

VAS DELA VIDRA (ORNAMENTE INCIZATE)

PEISAGIU IN MUNŢII APUSENI
Comuna Vidra de Jos. Jud. Maramureş

Foto Hielscher

JUDEŢUL TUTOVA

Stema. Scut roşu, cu trei peşti de argint, suprapuşi.

Simbolizează bogata producţie de peşte a judeţului.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul T. face parte dintre judeţele Moldovei-de-Sud şi este aşezat pe valea de mijloc a Bârladului.

Suprafaţa: 2.498 km².

Infăţişarea pământului. Relieful e un podiş (parte din povârnişul sudic al podişului Moldovei). Valea Bârladului, largă şi însoţită de terase, îl desparte în două regiuni neegale: una în V, formată din culmi mai înalte (peste 400 m) dar foarte subţiri, orientate N–S şi mărginite de văile afluente Bârladului pe dreapta; iar în E, o singură spinare de deal mai largă puţin, însă mai joasă (sub 300 m) şi crestată pe margini de afluenţii scurţi din stânga aceluiaşi râu. Constituţia geologică a podişului (terenuri permeabile peste roci impermeabile) face ca povârnişurile dealurilor să sufere frecvente alunecări de straturi, uneori catastrofale. De aici aspectul haotic al reliefului de detaliu din mai tot lungul văii Bârladului şi a unora din afluenţii săi.

Climă şi ape. Clima este mai aspră (temperatura medie a verii între 18—20° şi mai umedă (peste 500 mm precipitaţiuni anual) decât în Sud unde se simte, mai ales în valea Bârladului, apropierea stepei prin contrastele mai mari de temperatură şi prin scăderea precipitaţiunilor sub 450 mm.

Aproape toate apele judeţului se adună în artera principală, adică în Bârlad. Intre ele este de menţionat *Tutova*, o apă nu prea mare care a dat totuşi numele judeţului. In partea răsăriteană trece, pe o scurtă distanţă, *Prutul*, care curge într'o luncă largă întreruptă de multe bălţi.

Vegetaţie. Afară de o şuviţă pe dreapta văii Bârlad, unde existenţa cernoziomului « chocolat » dovedeşte prezenţa stepei cu păioase, tot restul judeţului aparţine zonei păduroase. Despădurirea însă s'a făcut şi aici fără chibzuinţă pe toate povârnişurile, aşa că pădurile s'au păstrat numai pe culmile dealurilor mai înalte şi anume, pădurile de fag în N unde am văzut că înălţimea podişului trece de 400 m; iar în S, păduri de stejari, întrerupte, uneori, de făgeturi.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul T., are un nume de origină slavă, care înseamnă « ţinutul murelor ». In vechime, pe lângă ţinutul Tutovei, a existat şi un altul, al Bârladului. Cel dintâiu document despre acest ţinut datează din 1434: Iliaş Vodă, arată cum s'a împăcat cu fratele său Ştefan şi cum au împărţit ţara Moldovei; în posesiunea lui Ştefan Voevod, căzând ţinutul Tutovei, cu oraşul Bârlad.

Monumente istorice. *Biserica « Domnească »* din Bârlad, ctitorie a lui Vasile Lupu de la 1640.

Schitul Măgaru din sec. al XVIII-lea.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul T. numără 144.267 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	144.267	71.282	72.985
Oraşul Bârlad	26.189	13.290	12.899
Total rural	118.078	57.992	60.086
1. Plasa Manolache K. Epureanu	45.594	22.362	23.232
2. Plasa Vasile Pârvan	33.365	16.262	17.103
3. Plasa Vlahuţă	39.119	19.368	19.751

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	144.267	30—49 ani	31.379
		50—69 ani	13.993
0— 9 ani	41.292	70 ani şi peste	2.688
10—29 ani	54.220	Vârstă nedeclarată	695

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul T., conform cifrelor publicate în Bu-

letinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1.000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală . . .	—	6.343	4.145	2.198	41,7	27,2	14,5
1931	145.379	6.248	4.023	2.225	43,0	27,7	15,3
1932	147.919	6.595	4.280	2.315	44,6	28,9	15,7
1933	149.891	6.082	3.448	2.634	40,6	23,0	17,6
1934	152.669	6.543	4.348	2.195	42,9	28,6	14,4
1935	154.346	6.246	4.624	1.622	40,5	30,0	10,5
1936	156.395	6.135	4.055	2.080	39,2	25,9	13,3

La data de 1 Iulie 1937, cifra probabilă a populației județului Tutova a fost de 158.680 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 144.267 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 14.413 locuitori în timp de șase ani și jumătate ceea ce corespunde unei creșteri de 10,0%.

ECONOMIE

Agricultura și creșterea animalelor sunt caracteristicele vieții economice a județului. In partea de Vest a județului, în regiunea deluroasă, se întind renumite podgorii. Industria și comerțul — puțin desvoltate — sunt concentrate în orașul Bârlad.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 249.800 ha. Suprafața arabilă este de 159.283 ha, adică 63,76% din suprafața județului și 0,65% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 21.840 ha, adică 13,71%, iar mica proprietate 137.443 ha, adică 86,29%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 121.122 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 64.380 ha, cu o producție de 306.388 chint. (prod. medie la ha 4,8 chint.), în valoare de 72 mil. lei.

Ovăzul ocupă 22.469 ha, cu o producție de 66.052 chint. (prod. medie la ha 2,9 chint.), în valoare de 20 mil. lei.

Orzul ocupă 19.958 ha, cu o producție de 68.076 chint. (prod. medie la ha 3,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei.

Grâul ocupă 13.697 ha, cu o producție de 53.463 chint. (prod. medie la ha 3,9 chint.), în valoare de 21 mil. lei.

Secara ocupă 426 ha, *meiul* 128 ha, *hrișca* 51 ha și *măturile* 13 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 19.636 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 16.922 ha, cu o producție de 173.633 chint. (media la ha 10,2 chint.), în valoare de 21 mil. lei. *Lucerna* ocupă 671 ha, cu o producție de 8981 chint. (media la ha 13,4 chint.), în valoare de 1 mil. lei. *Alte fânețe cultivate* ocupă 1.969 ha, cu o producție de 11.838 chint. (media la ha 6,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei.

Plantele alimentare ocupă 4.569 ha. Din această suprafață *mazărea* ocupă 2.337 ha, cu o producție de 10.458 chint. (media la ha 4,4 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Cartofii* ocupă 655 ha, cu o producție de 18.346 chint. (media la ha 28,0 chint.), în valoare de 2 mil. lei. *Fasolea* ocupă 503 ha, cu o producție de 2100 chint. (media la ha 4,2 chint.), în valoare de 1 mil. lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 44.961 chint. în valoare de 16 mil. lei, și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 180.657 chint., în valoare de 9 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 4.999 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 3.504 ha, cu o producție de 16.828 chint. (media la ha 4,8 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (249.800 ha), ogoarele sterpe ocupă 8.957 ha.

Fânețele naturale ocupă 2.736 ha, cu o producție de 30.096 chint. (prod. medie la ha 11,0 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

Pășunile ocupă 25.913 ha.

Pădurile ocupă 28.550 ha.

Livezile de pruni ocupă 688 ha, cu o producție de 19.401 chint. (producția medie la ha 28,2 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 579 ha.

Vița de vie ocupă 5.096 ha, (din care viile pe rod 4.586 ha), cu o producție de 140.202 hl (prod. medie la ha 30,6 hl), în valoare de 29 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul T. se găseau în anul 1935: cai 12.799, boi 50.675, bivoli 28, oi 117.049, capre 1.127, porci 24.558, stupi sistematici 2.240 și stupi primitivi 5.354.

Industrie. 3 mori sistematice (2 la Bârlad și 1 la Murgeni), 63 mori țărănești, 1 brutărie mecanică (Bârlad), 2 fabrici de ulei (Bârlad și Murgeni), 2 de spirt (Ghidigeni și Pripoнești), 1 de rachiu, 1 de ghiață, 1 de tricotaj, 2 de vată pentru confecțiuni și scamă de bumbac, 1 de săpun, 1 de teracotă și 3 ateliere mecanice (toate la Bârlad).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste [1]): Moara Z. Șaraga S-sori,din Bârlad (inv. 13) și Fabrica de spirt «Ghidigeni» a Băncii Chrissoveloni din Ghidigeni (inv. 75).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI TUTOVA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personal ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	4	2	616	82	55.032
Textilă	3	—	207	192	6.926
Metalurgică . . .	—	1	24	—	—
Hârtie si Arte grafice	1	—	9	4	300
Total . . .	8	3	856	278	62.258

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul T. face comerț cu cereale, animale, piei, lână și vin.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează 7 *bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	1.185.280	Fonduri . . .	136.214.940
Plasamente . . .	322.665.527	Angajamente .	274.453.546
Imobilizări . . .	24.481.740	Rezultate . .	741.427
Rezultate . . .	63.077.366		
Total . .	411.409.913	Total .	411.409.913

Cooperativele de credit (bănci populare) 78, cu 17.284 membri, și cu un capital social vărsat de 24.036.458 lei. Imprumuturi acordate 72.532.443 lei (neconvertite 4.468.118 lei, convertite 32.317.450 lei, reduceri la împrumuturi convertite 35.746.875 lei). Depuneri spre fructificare 13.674.669 lei. Totalul bilanțului 112.098.827 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 108 membri și cu un capital social vărsat de 116.814 lei. Bilanțul încheiat 512.553 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 7, cu 1.047 membri și cu un capital vărsat de 549.263 lei. Aprovizionări în comun 7.150 lei. Bilanțul încheiat lei 2.964.409.

Cooperative de consum 2, cu 357 membri și cu un capital social vărsat de 404.924 lei. Bilanțul încheiat: 2.406.841 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Finanțe publice. Bugetul județului T. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**13.925.544**
Venituri ordinare	*8.132.627*
Venituri exraordinare	*811.957*
Venitutri speciale	*4.980.960*
Cheltueli	**14.194.181**
Cheltueli ordinare	*8.401.264*
Cheltueli extraordinare	*811.957*
Cheltueli speciale	*4.980.960*

Drumuri. Județul T. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 719 km 139 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 175 km 374 m, din cari Direcția, Generală a Drumurilor întreține 88 km 951 m (pietruiți), iar orașul Bârlad 3 km 883 m (pavați și pietruiți).

Drumuri județene 102 km 875 m, cari cad în întregime în administrația județului și din cari 26 km 800 m sunt pietruiți.

Drumuri comunale 400 km 890 m.

Lungimea podurilor este de 2.372,20 m distribuită astfel: poduri naționale 901,60 m, județene 584,50 m și comunale 886,10 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Tecuci – Bârlad – Huși.*
2. *Bârlad – Oancea – Cahul.*
3. *Bacău – Bârlad – Fălciu – Comrat.*

Cale ferată. Județul T. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 129 km, repartizată astfel: linii principale simple 47 km și linii secundare simple 82 km.

Itinerarii principale. Accelerate: București – Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Bârlad, Zorleni.

Poștă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat* la Bârlad, Ghidigeni, Murgeni și Puești; *3 agenții speciale* la Bogdănești, Popești și Zorleni și *5 gări cu servicii poștale* la Banca, Docăneasa, Ghidigeni, Talașmani și Tutova.

Oficii telefonice la Bârlad, Bogdănești, Gara Tutova, Ghidigeni, Murgeni, Popești, Puești, Zorleni.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 112.950 locuitori din cari 57,4% sunt știutori de carte. După sex, proporția este de 71,8% bărbați știutori de carte și 43,5% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	0,6	0,6
2. Primară	66,2	94,0
3. Secundară	19,3	3,4
4. Profesională	9,6	1,8
5. Universitară	3,0	0,2
6. Alte școli superioare	1,3	0,0

Invățământ. Populația școlară a județului T. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 37.361 locuitori (3.615 mediu urban și 33.746 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, liceu de fete, liceu comercial de băieți, liceu industrial de fete, școală normală de băieți, gimnaziu comercial de băieți, gimnaziu industrial de băieți, gimnaziu industrial de țesătorie, școală de menaj, școală de cântăreți bisericești.

Școli primare 197, din care 186 rurale și 11 urbane (196 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 20.373 elevi (2.069 mediu urban și 18.304 mediu rural) și cu 428 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 13, din care 6 rurale și 7 urbane (12 de stat și 1 confesională) cu un număr total de 875 copii (493 mediu urban și 382 mediu rural) și cu 13 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Bârlad, Bălăbănești, Borodești, Bogdănești, Brădești, Cârja, Cerțești, Ciurești, Costești, Corodești, Crivești, Dragomirești, Florești, Hălărești, Ibănești, Ivești, Lungești, Micești, Murgeni, Pochidia, Popeni, Puești, Rădești, Raiu, Sălceni, Stoeșești, Suletea, Unțăști.

Liga Culturală activează în Cotoroaia, Pereni, Priponeștii-de-Jos și Priponeștii-de-Sus.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul T. 29 cămine culturale și 9 biblioteci, adică în total 38 organizații culturale, dintre care, 17 au personalitate juridică.

In orașul Bârlad se mai află 2 biblioteci publice (din care 1 evreiască), 1 asociație a studenților creștini, 1 asociație a Ateneului popular C.F.R., Cercul studenților evrei, 2 cinematografe 1 soc. sportivă și 5 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După datele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 96,4% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 117 biserici ortodoxe, 2 capele ortodoxe, 3 mânăstiri ortodoxe (în comunele Adam, Zorleni și Fruntișeni), 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciuni adventistă, 12 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox la Bârlad. Județul T. se află în jurisdicția Episcopiei ortodoxe a Hușilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului T. este orașul *Bârlad.* Județul are 257 sate, împărțite astfel:

I. Plasa Alexandru Vlahuță	94 sate
II. Plasa I. G. Duca	65 sate
III. Plasa M. K. Epureanu	39 sate
IV. Plasa Vasile Pârvan	59 sate

Organizație judecătorească. Un tribunal la Bârlad, cu o secțiune, 8 magistrați și 1 prim-procuror, în circumscripția Curții de Apel din Galați.

4 judecătorii (2 la Bârlad, și câte una la Bălăbănești și Puești-Tg.), cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. 4 spitale de stat la Bârlad, Crinești, Florești și Murgeni. 1 spital izraelit și 1 spital militar la Bârlad și 5 dispensare de stat în Bârlad, Costești, Coroești, Puești și Zorleni. Soc. « Salvarea » (Bârlad).

Serviciul sanitar al județului și serviciul sanitar al orașului Bârlad.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Galați are un oficiu la Bârlad și întreține organizații medicale în Bârlad și Ghidigeni (total 3 medici).

In Bârlad mai activează: Oficiu I. O. V., Soc. « Materna », cu un dispensar și un leagăn de copii), Soc. bârlădeană pentru combaterea tuberculozei (cu un sanatoriu și o colonie de vară pentru copii), 1 azil de copii găsiți, 1 azil evreesc de bătrâni, Căminul Dr. Filibiliu, Soc. mutilaților de războiu, Soc. invalizilor de războiu, Soc. « Izbânda », Soc. « Expresul », Soc. « Unirea », Soc. izraelită « Infrățirea ».

In Zorleni se află 1 azil de bătrâni.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Bârlad, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL TUTOVA

A) Oraşe

1. Bârlad (capitala judeţului).

B) Sate

I. PLASA ALEX. VLAHUŢĂ

1. Afumaţi
2. Angheluţa
3. Aviator Creţu
4. Avrămeşti
5. Băbuţa
6. Bânceşti
7. Bărtăluşi-Mocani
8. Bărtăluşi-Răzeşi
9. Băcleşti
10. Belzeni
11. Bogeşti
12. Botoi
13. Budeşti
14. Burlaci
15. Călimăneşti
16. Cârjăoani
17. Chetrosu
18. Chilienii-de-Jos
19. Chilienii-de-Sus
20. Ciuperca
21. Corobăneşti
22. Corodeşti
23. Cotârlaci
24. Cristeşti
25. Dorneni
26. Dracseni
27. Dragomăneşti
28. Dragomireşti
29. Ezer
30. Fătăciuni
31. Fântânele
32. Fulgu
33. Fundătura (Çom. Sendreşti)
34. Fundătura (Çom. Popeşti)
35. Fundul Tutovei
36. Fundul Văii
37. Gârdeşti
38. Gâlţeşti
39. Gh. Dimopol
40. Gh. Iamandi
41. Ghergheşti
42. Hălăreşti
43. Hreasca
44. Iţcani
45. Lazu
46. Lăleşti
47. Lunca
48. Mănoi
49. Mărăşeşti
50. Măscurei
51. Miceşti
52. Mireni
53. Obârşeni-Clăcaşi
54. Obârşeni Lingurari
55. Obârşeni Răzeşi
56. Oneşti
57. Perieni
58. Piscu Enei
59. Plopana Sat
60. Plopana Târg
61. Pogana
62. Poiana-lui-Matei
63. Poiana-Petrei
64. Poliţeni
65. Popeşti
66. Praja
67. Pueşti-Sat
68. Pueşti-Târg
69. Rădeni
70. Rătegiu
71. Recea
72. Rotari
73. Rugăria
74. Ruseni-Boereşti
75. Ruseni-Răzeşi
76. Ruşi
77. Sâmzăneşti
78. Semenea
79. Siliştea
80. Stâncăşeni
81. Străminoasa-de-Jos
82. Străminoasa-de-Sus
83. Strâmba
84. Şendreşti
85. Tomeşti
86. Tuleşti
87. Tupilaţi
88. Ţifeşti
89. Uricari
90. Valea Casei
91. Valea Lupului
92. Vladia
93. Voineşti-Boereşti
94. Voineşti-Răzeşi

II. PLASA I. G. DUCA

1. Arşiţa
2. Banca
3. Băcani
4. Bârjoveni
5. Bogdana
6. Bogdăneşti
7. Bogdăniţa
8. Buda (Com. Bogdăneşti)
9. Buda (Çom. Buda)
10. Căpuşneni
11. Cârţibaşi
12. Cepeşti
13. Cernaţi
14. Chiţcani
15. Corlăteşti
16. Coroeşti
17. Costeşti
18. Dealul Secării
19. Dinga
2ă. Drujeşti
21. Fântâna Blănarului
22. Fedeşti
23. Floreşti
24. Folteşti
25. Fundu-Văii
26. Găvan
27. Ghermăneşti
28. Ghicani
29. Gornei
30. Grig. Vasiliu
31. Hupca
32. Ibana
33. Ibăneşti
34. Lacul Babei
35. Limbăeşti
36. Mânzaţi-Boereşti
37. Mânzaţi-Răzeşi
38. Morăreni
39. Orgoeşti
40. Pătrăşcani
41. Pârveşti
42. Pleşeşti
43. Poeneşti
44. Popeni
45. Puntişeni
46. Puţu-Olarului
47. Rădăeşti
48. Rădeşti
49. Regele Carol I
50. Regina Maria
51. Sârbi
52. Schitul
53. Simila
54. Similişoara
55. Strâmtura Mitoc
56. Suceveni
57. Suseni
58. Tunseşti
59. Ulea
60. Unţăşti
61. Ursari
62. Verdeş
63. Vlădeşti
64. Vulpăşeni
65. Zorleni

II. PLASA M. K. EPUREANU

1. Bârlăleşti
2. Bârsana
3. Blăgeşti
4. Brădeşti
5. Bursuci
6. Cârja
7. Cruceanu
8. Docani
9. Docăneasa
10. Epureni
11. Fruntişeni
12. Grăjdeni
13. Hănăşeni
14. Horga
15. Hrăniceni
16. Igeşti
17. Lăţeşti
18. Lungeşti
19. Lupu Kostache
20. Micleşti
21. M. K. Epureanu
22. Murgeni
23. N. Bujoreanu
24. Oanca
25. Obârşeni
26. Od. Bursucani
27. Ploşa
28. Raiu
29. Rădeşti
30. Răşcani
31. Rânzeşti
32. Sărăţenii-de-Jos
33. Sărăţenii-de-Sus
34. Schineni
35. Stoişeşti
36. Şuletea
37. Ţifu
38. Valea-Lungă
39. Vinderei

IV. PLASA VASILE PÂRVAN

1. Adam
2. Bălăbăneşti
3. Bălăşeşti
4. Belceşti
5. Borodeşti
6. Căbeşti
7. Cărăpceşti
8. Căueşti
9. Cârlomăneşti
10. Cerţeşti
11. Chetreni
12. Ciocani
13. Cioraşti
14. Ciortolom
15. Ciureşti
16. Cociu
17. Coroeştii-de-Jos
18. Coroeştii-de-Sus
19. Cotoroaia
20. Crâng
21. Criveşti
22. Dragalina
23. Fichiteşti
24. Fundeanu
25. Gârbovăţ
26. Gefu
27. Ghidigeni
28. Griviţa
29. Gura-Gârbovăţului
30. Huştiu
32. Iugani
32. Iveşti
33. Lieşti
34. Movileni
35. Nicopol
36. Păcurăreşti
37. Pleşeşti
38. Plopu
39. Pochidia
40. Pogoneşti
41. Poiana
42. Polocin-de-Jos
43. Polocin-de-Sus
44. Priponeşti-de-Jos
45. Priponeşti-de-Sus
46. Prisecani
47. Pupezeni
48. Putredeni
49. Sălceni
50. Seaca
51. Sighica
52. Stroe Beloescu
53. St. Drăgănescu
54. Ştieţeşti
55. Tăbăceşti
56. Tăplău
57. Valea cu apă
58. Văleni
59. Vizureni

VAS DE BĂUT CU PICIOR (CUPĂ). Seria antică, în figuri negre.

JUDEȚUL VASLUI

1938

Stema. Scut roşu, cu un stup de argint, însoţit jos şi pe laturi de câte o albină de aur.

Reprezintă bogatul stupărit din acest judeţ.

Este vechea stemă, heraldizată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Judeţul V. este aşezat cam spre mijlocul Moldovei dintre Siret şi Prut, în cursul superior al văii Bârladului.

Suprafaţa: 2.260 km².

Infăţişarea pământului. Bazinul superior al Bârladului este încadrat într'o serie de culmi înalte de peste 400 m care-i dau aspectul unei depresiuni de formă patrunghiulară. Inăuntrul acestor dealuri mai joase, el se ramifică divergent către N-E, N şi N-V, dintr'un punct care s'ar găsi în apropierea oraşului Vaslui. In tiparul acesta modelat de eroziunea afluenţilor Bârladului, se găseşte, strâns ca într'o mică « ţară », ţinutul Vasluiului, judeţ de podiş ca toate judeţele dintre Siret şi Nistru.

Climă şi ape. Clima este relativ aspră (temperatura medie a iernii, între -4° şi -5°) şi cu tendinţă spre secetă (sub 500 mm precipitaţiuni anual afară de dealurile mai înalte unde, de obiceiu, cantitatea acestora nu depăşeşte 550).

Apele se adună toate în valea largă, cu aspect de şes, a Bârladului, unde ele contribue la lărgirea zonelor de mlaştină din cuprinsul acesteia. Intre ele sunt mai importante: *Rebricea* pe la a cărei obârşie coboară linia ferată din spre Iaşi, *Vasluiul* şi *Racova* cunoscută prin şesul mlăştinos din cursul său inferior, unde a avut loc celebra luptă a lui Ştefan cel Mare cu Turcii.

Vegetaţie. Pe cadrul înalt din apusul şi din nordul judeţului, predomină făgeturile iar pe dealurile puţin mai joase din răsărit, stejarul. De pe cea mai mare parte a dealurilor din « depresiune », pădurile au fost complet distruse. Se pare însă că aici ele n'au fost singure stăpâne ci în asociaţie cu stepa, lipsită de vegetaţie lemnoasă numai pe o fâşie din şesul Bârladului, în sus şi în jos de oraşul Vaslui.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Judeţul V. şi-a luat numele dela apa Vasluiului, care udă judeţul în toată intinderea sa. Numele acestei ape pare a fi de origine cumană.

In acest ţinut, lângă oraşul Vaslui, s'a dat marea bătălie — zisă de la Podul Inalt — între Turci şi Ştefan cel Mare. Era în ziua de 10 Ianuarie 1475. « A fost atunci un teribil măcel — scrie cronicarul turc Seadeddin — şi puţin a lipsit să nu fie cu toţii tăiaţi în bucăţi şi numai cu mare greutate Soliman Paşa şi-a scăpat viaţa prin fugă » Era cea dintâi biruinţă câştigată în câmp deschis asupra Turcilor de vre-o oaste creştină. Pentru ca Popa Sixt IV avea să numească pe Ştefan, deşi « schismatic » — Atletul lui Christos.

Invingătorul, a ridicat mai târziu o biserică în oraşul Vaslui; tot lui i se atribue şi biserica din comuna Scânteia.

Regimentul format din locuitorii acestui ţinut, a luptat eroic în răsboiul pentru Independenţă. Vitejia lui a fost nemurită de Alexandri în balada lui Peneş Curcanul.

Monumente istorice. *Mânăstirea Dobrovăţ*, înălţată la 1503 de Ştefan cel Mare. Biserică înaltă, acoperită cu fresce, din epoca de construcţie. Portretele familiei ctitorului. Aici sunt îngropaţi: Anastasia, soţia lui Bogdan cel Orb, moartă la 1512, şi mai mulţi boieri din familia Racoviţă.

Biserica Sf. Ioan, din Vaslui, zidită de Ştefan cel Mare la 1490.

Ruinele palatului domnesc, în apropierea Bisericii Sf. Ioan.

Biserica Scânteia înălţată de Ştefan cel Mare pe locul unde a învins pe turcii conduşi de Soliman berlerbegul Rumeliei.

Podul de piatră, din comuna Cănţălăreşti, zidit de Hatmanul Gabriel, fratele Domnitorului Vasile Lupu, în 1635—1636.

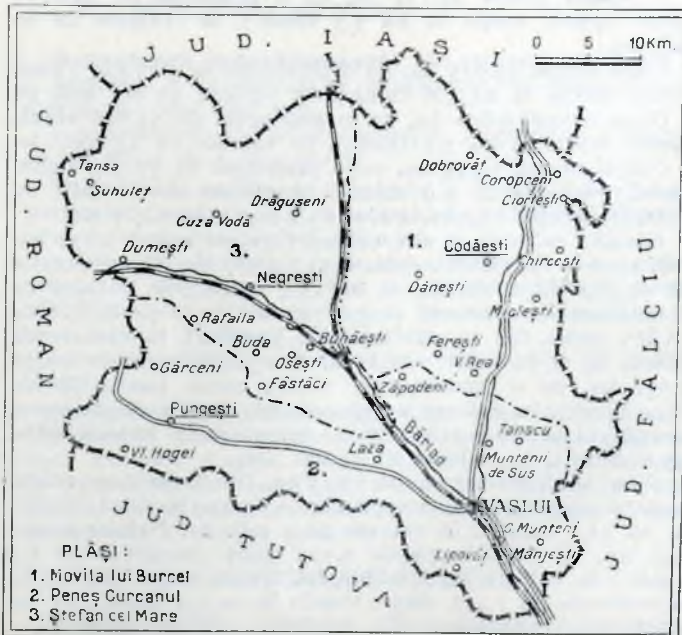
POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul V. numără 138.870 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	138.870	69.059	69.811
Oraşul Vaslui	15.388	8.112	7.276
Total rural	123.482	60.947	62.535
1. Plasa Movila lui Burcel	60.513	29.847	30.666
2. Plasa Ştefan-cel-Mare	62.969	31.100	31.869

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	138.870	30—49 ani	29.147
		50—69 ani	12.754
0— 9 ani	42.533	70 ani și peste . . .	2.270
10—29 ani	51.095	Vârstă nedeclarată . .	1.071

Mișcarea populației. Datele fundamentale ale mișcării populației în județul V., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României, în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populației județului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporții la 1000 locuitori		
		Născuți vii	Morți	Excedent natural	Născuți vii	Morți	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	6.073	3.761	2.312	42,0	26,0	16,0
1931	139.924	5.906	3.799	2.107	42,2	27,2	15,0
1932	142.529	6.581	3.934	2.647	46,2	27,6	18,6
1933	144.678	5.577	3.075	2.502	38,5	21,3	17,2
1934	147.322	6.310	3.980	2.330	42,8	27,0	15,8
1935	149.201	5.990	4.017	1.973	40,1	26,9	13,2
1936	151.952	6.576	3.826	2.750	43,3	25,2	18,1

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populației județului V. a fost de 158.680 locuitori. Față de populația numărată la recensământul din 1930 și anume: 138.870 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 19.810 locuitori în timp de șase ani și jumătate, ceea ce corespunde unei creșteri de 14,3%.

ECONOMIE

Județul V. are un pronunțat caracter agricol. Industria — prea puțin desvoltată — este concentrată în orașul Vaslui.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 226.000 ha. Suprafața arabilă este de 125.430 ha, adică 55,50% din suprafața județului și 0,43% din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 11.795 ha, adică 9,40%, iar mica proprietate 113.635 ha, adică 90,60%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 107.052 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 59.734 ha, cu o producție de 340.193 chint. (prod. medie la ha 5,7 chint.), în valoare de 80 mil. lei.

Grâul ocupă 29.675 ha, cu o producție de 225.425 chint. (prod. medie la ha 7,6 chint.), în valoare de 89 mil. lei

Orzul ocupă 9.800 ha, cu o producție de 53.886 chint. (prod. medie la ha 5,5 chint.), în valoare de 13 mil. lei

Ovăzul ocupă 7.635 ha, cu o producție de 37.383 chint. (prod. medie la ha 4,9 chint.), în valoare de 11 mil. lei

Secara ocupă 134 ha, *meiul* 65 ha și *măturile* 9 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 9.832 ha. Din această suprafață *dughia* ocupă 2.987 ha, cu o producție de 37.174 chint. (media la ha 12,4 chint.), în valoare de 4 milioane lei. *Lucerna* ocupă 792 ha, cu o producție de 16.865 chint. fân (media la ha 21,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 50 chint. sământă. *Alte fânețe cultivate* ocupă 5.332 ha, cu o producție de 76.684 chint. (media la ha. 14,4 chint.), în valoare de 10 mil. lei *Rădăcinile de nutreț* ocupă 721 ha, cu o producție de 69.066 chint. (media la ha. 95,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei

Plantele alimentare ocupă 2.523 ha. Din această suprafață *cartofii* ocupă 541 ha, cu o producție de 22.579 chint. (media la ha 41,7 chint.), în valoare de 3 mil. lei. *Fasolea* ocupă 430 ha, cu o producție de 2.793 chint. (media la ha 6,5 chint.) în valoare de 1 milion lei. *Lintea* ocupă 424 ha, cu o producție de 1.473 chint. (media la ha 3,5 chint.), în valoare de 1 milion lei.

Fasolea printre porumb dă o producție de 45.146 chint. în valoare de 16 mil. lei și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 326.438 chint., în valoare de 16 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 2.277 ha. Din această suprafață *floarea soarelui* ocupă 1.569 ha, cu o producție de 10.847 chint. (media la ha 6,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Cânepa* ocupă 436 ha, cu o producție de 1.582 chint. fuior (media la ha. 3,6 chint.), în valoare de 6 mil. lei și 1.704 chint. sământă (media la ha 3,9 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (226.000 ha), ogoarele sterpe ocupă 3.746 ha.

Fânețele naturale ocupă 6.424 ha, cu o producție de 95.717 chint. (prod. medie la ha 14,9 chint.), în valoare de 11 mil. lei.

Pășunile ocupă 21.161 ha.

Pădurile ocupă 33.418 ha.

Livezile de pruni ocupă 654 ha, cu o producție de 15.238 chint. (media la ha 23,3 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 753 ha.

Vița de vie ocupă 2.782 ha, (din care viile pe rod 2.253 ha), cu o producție de 82.947 hl (prod. medie la ha 36,8 hl) în valoare de 16 mil. lei.

Creșterea animalelor. In județul V. se găseau în anul 1935:

Cai 12.331, boi 46.768, bivoli 13, oi 102.097, capre 287, porci 26.019, stupi sistematici 1.508, stupi primitivi 5.454.

Industrie. 3 mori sistematice, (Vaslui) mai multe mori țărănești, 1 fabrică de ulei și turte (Vaslui), 1 de spirt și acid carbonic (Chițoc), 1 de cărămidă și țiglă (Vaslui), 1 de obezi (Vaslui) și 1 de cherestea (Gârbești).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste [1]): Moara Iancu Iosupovici et Co. (inv. 6), Fabrica de ulei și turte « Steaua » (inv. 7), Fabrica de spirt și acid carbonic a Soc. anon. rom. pentru industrii agricole, Chițoc (soc. 6, inv. 7) și Fabrica de cherestea a soc. « Intreprinderea », Gârbești (soc. 10, inv. 6).

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI VASLUI IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	2	321	43	62.437
Lemnului	—	2	112	—	—
Materiale de construcție	1	—	39	46	1.336
Total . . .	3	4	472	89	63.773

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul V. face un comerț intens cu cereale, animale și produse animale.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *6 bănci* (societăți anonime).

Situația lor, conform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	714.414	Fonduri . . .	40.187.668
Plasamente . . .	147.458.824	Angajamente .	123.874.073
Imobilizări . . .	4.995.771	Rezultate . .	—
Rezultate . . .	10.892.732		
Total . .	164.061.741	Total .	164.061.741

Cooperative de credit (bănci populare) 56, cu 9.351 membri și cu un capital social vărsat de 23.904.508 lei. Imprumuturi acordate 61.840.129 lei (neconvertite 6.581.008 lei, convertite 25.393.434 lei și reduceri la împrumuturi convertite 29.865.687 lei). Depuneri spre fructificare 12.719.987 lei. Totalul bilanțului 74.291.339 lei.

Cooperative forestiere 1, cu 72 membri și cu un capital social vărsat de 93.997 lei. Fonduri 12.134 lei. Bilanțul încheiat 112.552 lei.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* și capitalul vestit *(inv.)* în milioane de lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 402 membri și cu un capital vărsat de 209.438 lei. Bilanțul încheiat 637.543 lei.

Cooperative de consum 1, cu 124 membri și cu un capital social vărsat de 71.841 lei. Mărfuri generale în valoare de 15.216 lei. Bilanțul încheiat: 172.829 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului V. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**14.434.365**
Venituri ordinare	*11.280.137*
Venituri extraordinare	*174.126*
Venituri speciale	*2.980.102*
Cheltueli	**13.139.900**
Cheltueli ordinare	*9.985.672*
Cheltueli extraordinare	*174.126*
Cheltueli speciale	*2.980.102*

Drumuri. Județul V. este străbătut de o rețea totală de drumuri de 1.022 km 257 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 104 km 960 m, din cari Direcția Generală a Drumurilor întreține o rețea de 84 km 671 m (pietruiți), iar orașul Vaslui 3 km 389 m (pavați și pietruiți).

Drumuri județene 113 km 879 m, cari sunt în întregime în administrația județului și din cari 80 km 926 m sunt pietruiți.

Drumuri comunale 803 km 418 m.

Lungimea podurilor este de 4.030,31 m, repartizată astfel: poduri naționale 783,06 m., județene 659,70 m și comunale 2.587,55 m.

Prin județ trec 2 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Crasna – Vaslui – Iași.*
2. *Roman – Vaslui.*

Cale ferată. Județul V. este străbătut de o rețea totală de cale ferată de 91 km, repartizată astfel: 65 km linii principale simple și 26 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București – Iași – Chișinău (Kiev, Moscova).

Stații importante: Vaslui, Buhăești.

Poștă, telegraf, telefon. *4 oficii P.T.T. de stat* la Vaslui, Codăești, Negrești și Punguești; *1 agenție specială* (Țibănești) și *8 gări cu serviciu poștal:* Bălteni, Bârnova, Bârzești, Buhăești, Grajduri, Munteni, Rebricea și Scânteia.

Oficii telefonice: Vaslui, Codăești, Negrești, Pungești, Țibănești.

CULTURĂ

Știință de carte. După datele provizorii ale recensământului din 1930, populația județului, dela 7 ani în sus, este de 106.311 locuitori, din cari 50,3% sunt știutori de carte. După sex proporția este de 65,7% bărbați știutori de carte și 35,2% femei știutoare de carte. Repartiția locuitorilor după gradul de instrucție, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucție școlară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul știutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extrașcolară	2,4	0,9
2. Primară	68,5	93,0
3. Secundară	16,4	3,8
4. Profesională	9,4	1,9
5. Universitară	2,5	0,3
6. Alte școli superioare	0,8	0,1

Invățământ. Populația școlară a județului V. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 39.679 loc. (2.731 mediu urban și 36.948 mediu rural).

Școli secundare. Liceu de băieți, Liceu de fete (particular), Liceu comercial de băieți, Școală normală de învățători, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu profesional de fete, Școală inferioară de agricultură, Școală industrială de ucenici, Școală de industrie casnică.

Școli primare 201, din care 194 rurale și 7 urbane (200 școli de stat și 1 confesională), cu un număr total de 21.096 elevi (1.301 mediu urban și 19.795 mediu rural) și cu 486 învățători și alt personal didactic. (Situația din 1934).

Grădini de copii 21, din care 17 rurale și 4 urbane (20 de stat și 1 confesională), cu un număr total de 1.292 copii (286 mediu urban și 1.006 mediu rural) și cu 25 conducătoare. (Situația din 1934).

Instituții culturale. *Fundația Culturală Regală «Principele Carol»* are cămine culturale în: Băltenii-Vale, Bălțați, Buhăești, Căzănești, Chetrești, Deleni, Doagele, Dobrovăț-Ruși, Gherghelău, Grajduri, Ferești, Fundătura, Muntenii-de-Jos, Popești, Pribești, Pungești, Rafaila, Solești, Steoborăni, Tătarani, Telejna-de-Jos, Trohani, Țibănești-Tuhli, Valea-Hogii.

Centrala Caselor Naționale are organizații culturale în Vaslui (cu bibliotecă și soc. corală), Tanacu (cu bibliotecă), Muntenii-de-Jos (local propriu, bibliotecă, sală de tir, etc.), Toporăști (cu bibliotecă) și Țibănești.

Liga Culturală activează în Bleșca și Mânjești.

Casa Școalelor și a Culturii Poporului, întreține în județul V. 32 cămine culturale și 2 biblioteci, adică în total 34 organizații culturale, dintre care 20 au personalitate juridică.

In orașul Vaslui se mai află: Muzeul Școalei normale, Biblioteca Corpului Didactic, 4 biblioteci școlare, 2 soc. corale, teatru-cinematograf județean, 2 soc. sportive și 3 de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, din totalul locuitorilor județului 95,7% sunt ortodocși.

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 150 biserici ortodoxe, 4 mânăstiri ortodoxe (la Rafaila, Deleni, Gârceni și Dobrovăț) 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 evanghelistă, 8 sinagogi și case de rugăciune evreești.

Instituții bisericești. 2 protopopiate ortodoxe.

Județul se află în eparhia Episcopiei Hușilor (Mitropolia Moldovei și Sucevei).

ADMINISTRAȚIE

Organizare administrativă. Capitala județului V. este orașul *Vaslui*. Județul are 239 sate, împărțite astfel:

I.	Plasa Movila lui Burcel	57 sate
II.	Plasa Peneș Curcanul	90 sate
III.	Plasa Ștefan cel Mare	92 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Vaslui cu o secțiune, 8 magistrați și 1 procuror, în circumscripția Curții de Apel din Iași.

4 judecătorii la Vaslui, Codăești, Negrești și Pungești, cu un total de 9 magistrați.

Organizare sanitară. 2 spitale la Vaslui (1 de stat și 1 particular), 2 spitale de stat în comunele Codăești și Negrești, Sanatoriul de tuberculoși Bârnova.

3 dispensare la Vaslui (1 de stat, 1 comunal și 1 particular) și 11 dispensare de stat la Bârzești, Delești, Dobrovăț, Hârsoveni, Muntenii-de-Jos, Negrești, Pungești, Scânteia, Solești, Țibănești și Zăpodeni.

Serviciul sanitar județean și serviciul sanitar al orașului Vaslui.

Asistență și prevedere socială Casa Asigurărilor Sociale, din Roman are un oficiu la Vaslui; în oraș mai activează Soc. «Crucea Roșie», Oficiu I.O.V., Asociația Cercului de gospodine, Soc. ortodoxă a femeilor române, 2 societăți de ajutor reciproc. Căminul Corpului didactic, 1 cămin de ucenici, 2 cantine școlare.

PRINCIPALE AȘEZĂRI

Vaslui, capitala județului. (Vezi monografiile orașelor reședință).

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL VASLUI

A) Oraşe

1. Vaslui (capitala judeţului)

B) Sate

I. PLASA MOVILA LUI BURCEL

1. Bălţaţi
2. Bereasa
3. Bodeşti
4. Bolaţi
5. Boroseşti
6. Boţoaia
7. Bouşori
8. Butucăria
9. Cârleşti
10. Chioaia
11. Chirceşti
12. Ciofeni
13. Ciorâţa
14. Ciorteşti
15. Codăeşti
16. Corbu
17. Coropceni
18. Cujba
19. Dăneşti
20. Deleni
21. Dobrosloveşti
22. Dobrovăţ
23. Draxeni
24. Dumasca
25. Fereşti
26. Ferma-Dobrovăţ
27. Focşasca
28. Gheorgheleu
29. Măcreşti
30. Micleşti
31. Mirceşti
32. Popeşti
33. Pribeşti
34. Protopopeşti
35. Răşcani
36. Rediu
37. Rediu-Galian
38. Ruleni
39. Sarata
40. Sasova
41. Satu-Nou
42. Scânteia
43. Scânteia-Nouă
44. Soleşti
45. Şerbeşti
46. Şerboteşti
47. Ştiobăreni
48. Şurăneşti
49. Tăcuta
50. Tătărăni
51. Târgul-Boroşeşti
52. Telejna
53. Tufeştii-de-Jos
54. Tufeştii-de-Sus
55. Unceşti
56. Valea-Rea
57. Valea Siliştei

II. PLASA PENEŞ CURCANUL

1. Albina
2. Armăşoaia
3. Balica
4. Băcăoani
5. Băjeneşti
6. Bălteni-Deal
7. Bălteni-Vale
8. Beneşti
9. Bleşca
10. Brăhăşoaia
11. Brodoc
12. Broşteni
13. Bulboaca (com. Brodoc)
14. Bulboaca (com. Deleni)
15. Burgheleşti
16. Buscata
17. Capu-Rediului
18. Cânţălăreşti
19. Chilia
20. Chiţoc
21. Corbu
22. Coşca
23. Coşeşti
24. Curseşti
25. Deleni
26. Doagele
27. Doagele-Vasiliu
28. Dobârceni
29. Dumbrăveni
30. Ezărelul
31. Ferma-Laza
32. Fundătura
33. Fundătura-Coşca
34. Gârceni
35. Gologofta
36. Gura-Munteni
37. Hârsova
38. Hârsoveni
39. Hordila
40. Ivăneşti
41. Laza
42. Lingurari
43. Lipova
44. Lipovăţ
45. Mălosu
46. Mărăşeni
47. Mânjeşti
48. Moara-Domnească
49. Moreni
50. Munteni-de-Jos
51. Munteni-de-Sus
52. Oprişiţa
53. Parişca
54. Poeneşti-Ghica
55. Poeneşti-Mănăstirii
56. Poeneşti-Străjescu
57. Poiana-lui-Alexa
58. Popeşti
59. Porcăreţ
60. Portari
61. Pungeşti
62. Puşcaşi
63. Racova
64. Rapşa
65. Râşniţa
66. Rediu (com. Armaşoaia)
67. Rediu (com. Brodoc)
68. Satu-Nou
69. Sauca
70. Schitu-Mălineşti
71. Schitu-Mânăstirei
72. Secuia
73. Siliştea
74. Slobozia
75. Spătari
76. Ştefan-cel-Mare
77. Tanacu
78. Toporăşti
79. Trohan
80. Ursoaia
81. Valea-Caselor
82. Valea-Cânipei
83. Valea-Hogei
84. Valea-Mare
85. Valea-Moşneagului
86. Valea-Oanei
87. Valea-Târgului
88. Vasile-Sassu
89. Zăpodeni
90. Zizinca

III. PLASA ŞTEFAN CEL MARE

1. Albeşti
2. Alexeşti
3. Armăşeni
4. Băleşti
5. Băcu
6. Bărzeşti
7. Buda
8. Buhăeşti
9. Călugăreni
10. Cărbunari
11. Căueşti
12. Căzăneşti
13. Chetreşti
14. Cioara
15. Ciocârleşti
16. Corcodelu
17. Cotic
18. Cozmeşti
19. Crăciuneşti
20. Cuza-Vodă
21. Deleşti
22. Domniţa
23. Drăgeşti
24. Drăguşeni
25. Dumeşti
26. Dumeşti-Vechi
27. Ezerul
28. Fâstâci
29. Frenciugi
30. Fundoaia
31. Fundul-Negrei
32. Gara-Buhăeşti
33. Găunoasa
34. Găureni
35. Gârbeşti
36. Gârbeşti-Ţibăneşti
37. Glodeni
38. Grajduri
39. Grieşti
40. Gura-Văei
41. Haliţa
42. Hordileşti
43. Hucu
44. Ipatele
45. Jigoreni
46. Lunca (Lungurari)
47. Măcreşti
48. Moara-lui-Ciornei
49. Munteneşti
50. Negreşti
51. Oproaia
52. Oşeşti
53. Palanca (com. Crăciuneşti)
54. Palanca (com. Gârbeşti)
55. Parpaniţa
56. Pănoasa
57. Petreşti
58. Poiana
59. Poiana-de-Sus
60. Poiana-Mânăstirii
61. Rafaila
62. Rateşul-Cuzei
63. Răduęşti
64. Răsboeni
65. Recea
66. Rediu
67. Ruginoasa
68. Runcu
69. Satu-Nou
70. Scheia
71. Schinetea
72. Secături
73. Siliştea
74. Slobozia
75. Sofroneşti
76. Sperieţi
77. Suhuleţ
78. Tansa
79. Tatomireşti
80. Todireşti
81. Tungujei
82. Ţibana
83. Ţibăneşti
84. Ţibăneşti-Buhli
85. Unirea
86. Unirea-Zloturi
87. Valea-Mare
88. Valea-Popii
89. Valea-Satului
90. Viişoara
91. Voineşti
92. Vultureşti

STEMA IMPERIALĂ A CANTACUZINILOR

JUDEȚUL VÂLCEA

Stema. Pe scut albastru, tăiat, în câmpul superior o fântână cu roată de aur, însoțită la dreapta de un stăvar de argint și la stânga de un cal de argint, sărind în două picioare, pe care stăvarul îl ține de căpăstru; în câmpul inferior un măr desrădăcinat, de argint, cu mere de aur.

Reprezintă exploatarea din trecut a izvoarelor de Slatina, precum și cultivarea pomilor roditori în acest județ.

Sunt cele două vechi steme ale județului, împreunate.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul V. este așezat în colțul N.-E. al Olteniei în dreapta defileelor Oltului, deci la drumul vechiu care trece în Transilvania spre Sibiu.

Suprafața.: 4.081 km².

Infățișarea pământului. In N județului se ridică repede coasta prelungă a masivului Parângului desfăcut în două culmi principale de direcție V-E, despărțite de valea longitudinală a Lotrului. Aceste culmi, de peste 2.000 m fiecare, se numesc: cea dela S *Căpățâna*, iar cea dela N., munții *Lotrului*. In dreptul lor, Oltul sapă defilee strâmte în roca tare (șișturi cristaline) din care sunt constituite; iar între ele, apa Lotrului a săpat, în mai multe trepte (terase), valea largă care a permis înaintarea satelor până departe, înăuntrul munților.

In sudul munților, după depresiunea subcarpatică a Horezului, un fel de prispă înaltă, care coboară dela peste 800 m și trecând pe nesimțite în platforma deluroasă olteană. Afluenții Oltului și Oltețului taie atât prispa de sub munte cât și platforma mai joasă în numeroase culmi strâmte și cu spinarea netedă, dispuse pieziș față de axa Oltului în N (muscelele) și aproape paralele cu ea, în S Din cauza acestei dispoziții a culmilor deluroase, circulația în regiunea colinară și de muscele a județului V e foarte anevoioasă în curmeziș și mult mai înlesnită pe văi și pe culmi.

Climă și ape. In regiunea deluroasă, clima este de tranziție între cea aspră și foarte umedă (800—1.000 mm. precipitațiuni anual) dela munte și cea secetoasă din câmpia Dunării. Astfel nicăieri, în cuprinsul acestui județ, precipitațiunile nu scad sub 500 mm.

Oltul, care face limita județului către răsărit, primește, în cuprinsul acestui ținut, numeroși afluenți din care putem menționa *Lotrul, Bistrița, Luncavățul* și *Oltețul* cu *Cerna*.

Vegetație. Munții înalți cuprind foarte întinse pășuni alpine mai sus de 1.800 și 1.900 m; urmează asociațiile de brazi și molizi și, apoi pe cea mai mare parte a munților și pe mare parte a prispei înalte de sub munte, păduri de fag; în fine, pe spinarea dealurilor platformei, adesea încă neîntrerupte, păduri de stejari. Numai văile și depresiunea Horezului (imediat sub munte) au fost complet despădurite.

Bogății minerale. Regiunea muscelelor de sub munte și a depresiunii subcarpatice (Horezu) fac parte dintr'o zonă de cute diapire (cu sâmburi de străpungere), cu care stă în legătură bogăția în sare și ivirile de petrol ale acestui județ. In aceeași zonă și în apropierea contactului cu muntele, se găsesc apoi cele mai bogate și mai variate izvoare minerale din întreaga Țară Românească (izvoare sulfuroase la Căciulata, iodurate la Govora, sărate la Ocnele-Mari, etc.), precum și întinse zăcăminte de lignit. Pe valea Lotrului în sus se poate exploata mica.

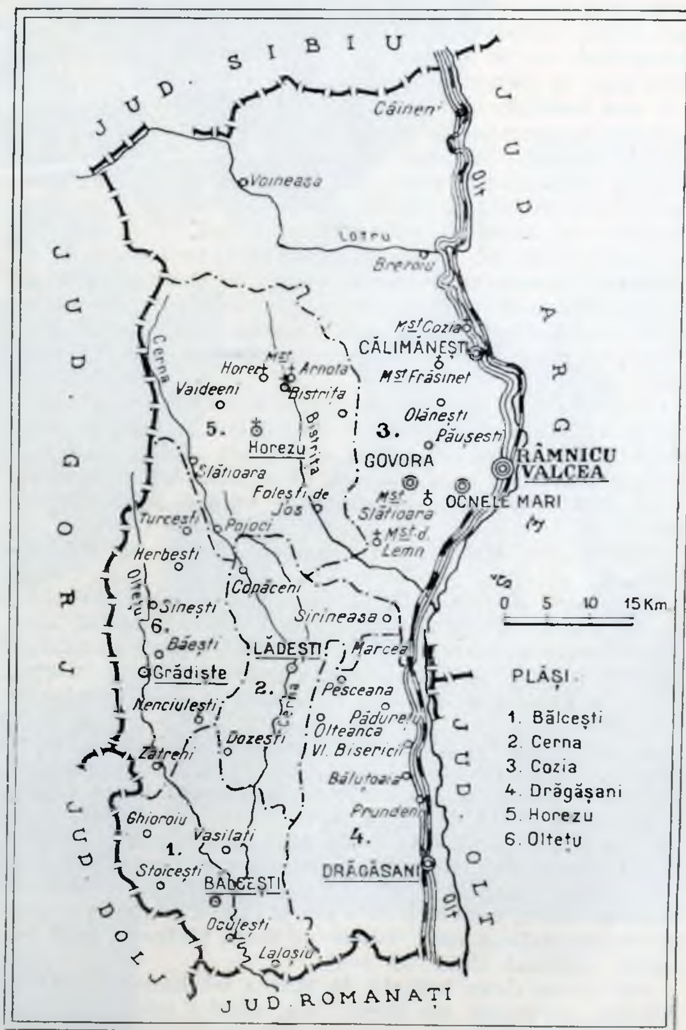
ISTORIE

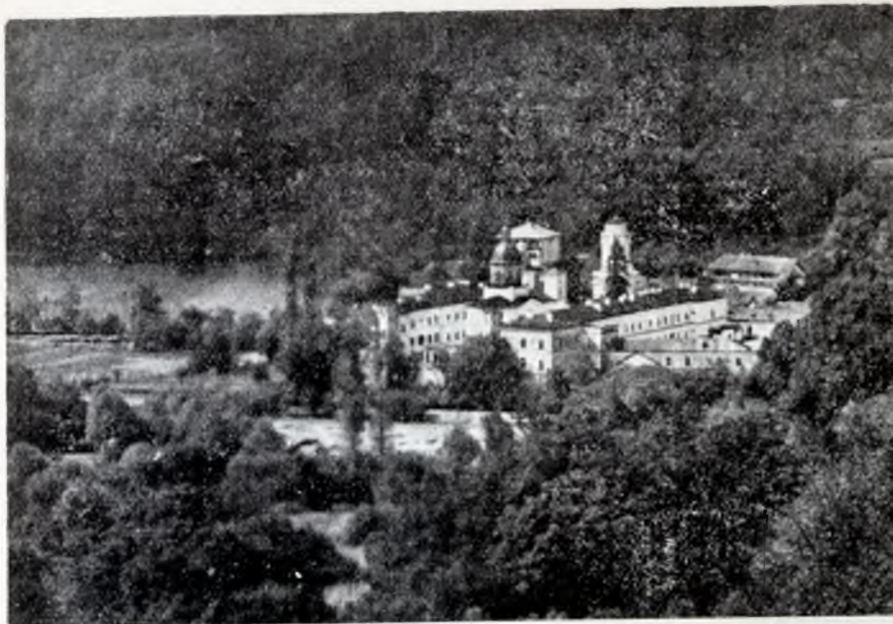
Vechime și desvoltare istorică. Județul V. poartă o denumire slavă, care înseamnă «ținutul lupilor» dela « vâlc », lup.

Situat în drumul legiunilor romane, către capitala dacică, ținutul Vâlcii a fost semănat de numeroase așezări militare: Rusidava (Drăgășani), Pons Aluti (Ionești), Arutella (Cozia), Sargidava (Racovița), Castra Traiana (Gura Văii), Praetoria (Brezoiu).

Câteva din ele perpetuează tradiția davelor dacice.

Pe acest pământ avea să apară la începutul secolului XIII-lea una din întâile formațiuni ale Statului muntean: voevodatul lui Farcaș, și aci avea să se constitue, sub egida voevozilor Țării Românești, câteva din cele mai puternice formațiuni de viață religioasă românească.

MÂNĂSTIREA BISTRIŢA

La 1821, în lunca Oltului de lângă Drăgăşani, Eteria a suferit dela Turci o cumplită înfrângere.

Monumente istorice. *Mânăstirea Horezu.* Ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, din 1692.

Biserica principală, cu două turnuri şi un aghiazmatar pe două coloane, este un triumf al acestei sculpturi ornamentale, a cărei tehnică au învăţat-o Românii, dela Veneţieni. Admirabile sunt deasemenea cele zece coloane împodobite cu flori, cari susţin exonartexul, ca şi cadrul floral al uşii şi pietrele mormântale de pe mormântul membrilor familiei ctitorului, între care al Domniţei Ancuţa cu inscripţie din 1692.

O altă inscripţie din 1694 poartă numele pictorilor. Lor li se datoresc portretele de o rară fidelitate ale Brâncoveanului, şi altor domni, începând cu Laiotă Basarab din sec. al XV-lea, lângă marele protector al artelor, Neagoe Basarab; apoi Radu Şerban şi Matei Basarab. Frescele, pe fond albastru, se resimt de influenţa veneţiană.

Se păstrează aci, un steag lucrat în Transilvania, cu Sf. Impăraţi Constantin şi Elena, dăruit de Constantin Brâncoveanu în anul 1698, împreună cu frumoase candelabre de bronz dăruite în 1692. Dela Doamna Maria, soţia ctitorului sunt un disc de argint şi numeroase icoane, de mare preţ.

Se mai află aci racle cu moaşte, dintre care una adusă de patriarhul ecumenic Iacob. Doamna Maria, a înălţat capela cimitirului, iar fiul lor Ştefan a adăugat acestei mari fundaţiuni voevodale mica biserică, de o frumoasă arhitectură.

Azi, mânăstirea este reşedinţa de vară a M. S. Regina Maria.

Biserica din Hurezu, cu frumoase fresce în stil popular.

Mânăstirea Arnota înălţată de Matei Basarab, la 1640, pentru odihna trupului tatălui său Vornicul Danciul, adus dela Alba-Iulia. Sub o lespede mormântală, minuţios sculptată cu armele Ţării Româneşti, este înmormântat însuşi ctitorul. In curte se află o fântână, cu inscripţie dela Constantin Brâncoveanul.

Mânăstirea Bistriţa. Ctitorie a boierilor Craioveşti Barbu, Danciu, Radu, Preda şi Mircea, din 1518. Din prima construcţie n'a mai rămas decât o placă sculptată cu armele ţării pe clopotniţă deasupra porţii de intrare şi două racle una de lemn, dăruită de Radu Mihnea la 1620, şi una de argint dăruită de Constantin Şerban în 1656 pentru moaştele Sf. Grigore Decapolitul. Se află aci piatra de pe mormântul Banului Pârvu, mort în anul 1519, şi câteva preţioase obiecte de ornamentaţie şi cult. Porţile de lemn, ţărăneşti, sunt originale, purtând data de 1653.

Mânăstirea Cozia înălţată de Mircea cel Bătrân, în 1386. Biserica principală are liniile caracteristice arhitecturii din epoca lui Nicodim.

Cadrul uşii aparţine epocei lui Constantin Brâncoveanu când se adause nartexul şi se repară pictura. Ferestrele poartă încă florile şi vulturii epocei de construcţie. Are o singură cupolă.

Fresce vechi, pe fond albastru, acoperă nartexul interior. Portretele în costume de cavaleri ale lui Mircea cel Bătrân şi al fiului său Mihail. Mormântul ctitorului, din anul 1418.

In epoca lui Neagoe, la începutul sec. XVI-lea, i se făcură noui reparaţiuni, atestate de inscripţiunile de pe zidul lateral din stânga. De atunci datează marile fresce, de o vădită influenţă veneţiană, din cuprinsul naosului.

In 1605—1606 lângă Mircea, a fost înmormântată călugăriţa Teofania (Tudora) mama lui Mihai Viteazul.

Biserica din cimitir, a fost înălţată în 1542—1543 de către Radu Paisie în stil moldovenesc. Are fresce admirabile şi portretul lui Radu, al soţiei sale Ruxanda fiica lui Neagoe, al lui Marcu fiul lor, al Spătarului Stroe precum şi al lui Mircea cu Mihail.

Mânăstirea dintr'un lemn, a fost ridicată în sec. XVI-lea sub Alexandru Voevod, şi terminată de Matei Basarab. A fost reparată de Ştefan Cantacuzino la 1715. Se află aci portretele familiei domneşti până la Constantin Şerban şi mormintele câtorva Cantacuzini, între cari şi Doamna, Maria, soţia lui Şerban Cantacuzino, moartă în 1715, fiul său Iordachi, fost Ban al Olteniei + 1739.

Mânăstirea Govora, înălţată în 1491—1492 de Radu numit cel Mare pentru dărnicia sa. Se află aci piatra mormântală a Marei fiica lui Radu din Drăgoeşti, mare logofăt din 1570, şi fresce reprezentând pe Radu şi soţia sa Cătălina. Renovate de Constantin Brâncoveanu, care le-a adaos portretul său, al mitropolitului tipograf, artist şi predicator Antim, al episcopului literat al Râmnicului Damaschin, precum şi ale altor membri ai clerului.

Mânăstirea Surupatele, azi în ruină, fundată în 1706, de către Doamna Maria soţia lui Brâncoveanu, ca o mărturie a ruinei întregii sale familii martirizate la Constantinopol.

Biserica Episcopiei din Râmnicul-Vâlcii înălţată în sec. XVI-lea de către Arhiepiscopul Eftimie al Severinului împreună cu episcopul Mihail; restaurată în 1735, arsă în 1847, reconstruită în 1857; moaşte în racle de argint; o capelă cu foarte frumoase fresce din sec. XVIII-lea. O bisericuţă în cimitir înălţată de episcopul Clementie în 1744; se află aci o cruce de piatră pusă de Constantin Şerban şi soţia sa Bălaşa în 1653. Biblioteca episcopiei posedă un mare număr de icoane şi cărţi vechi.

Mânăstirea Cetăţuia din Râmnicul-Vâlcii fundată în 1680 de Mitropolitul Teodosie şi restaurată în 1853 de Mitropolitul Nifon. Pe locul acestei mănăstiri exista un schit, unde a fost decapitat de boieri Radu dela Afumaţi la 1529. Aici şi-a sfârşit zilele la 1557 Petraşcu cel Bun, Domnul Ţării Româneşti.

Schitul Cornetul, construit de Mareş Băjescu, Banul Craiovei, în anul 1666.

Biserica fostei mănăstiri Mamul, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu la 1696.

Biserica «Maica Domnului» din Râmnicul-Vâlcii, ctitorie a lui Mircea Ciobanul, Domnul Ţării Româneşti, arsă de Turci în 1738, a fost restaurată în 1747.

Biserica «Toţi Sfinţii» din Râmnicu Vâlcii înălţată între 1762 şi 1764, cu frumoase săpături în piatră ale Popei Ioan Pietrarul.

Biserica «Sf. Gheorghe» din Râmnicul-Vâlcii, ctitorie din 1651 pe locul unei biserici din sec. XVI. Reconstruită după un incendiu în 1737.

Biserica «Buna Vestire» din Râmnicul-Vâlcii ctitorie a lui Mircea cel Bătrân la 1388 e construită de Logofătul

MÂNĂSTIREA CORNETU

OLTUL LA CĂLIMĂNEŞTI

MÂNĂSTIREA BISTRIŢA

MÂNĂSTIREA DINTR'UN LEMN

MÂNĂSTIREA ARNOTA, CU MORMÂNTUL LUI MATEI BASARAB

CHILIILE MÂNĂSTIRII HUREZU

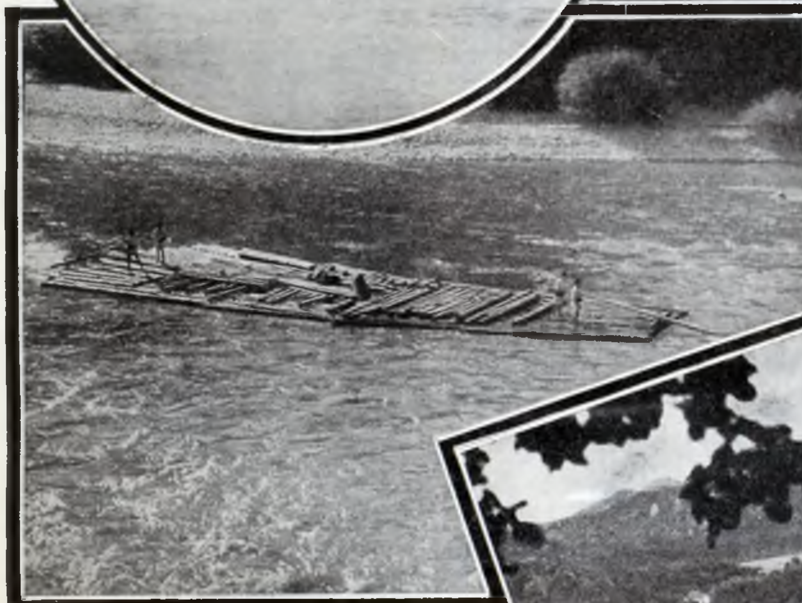
Foto arh. Petit

MÂNĂSTIREA COZIA, CTITORIE A LUI MIRCEA CEL BĂTRÂN

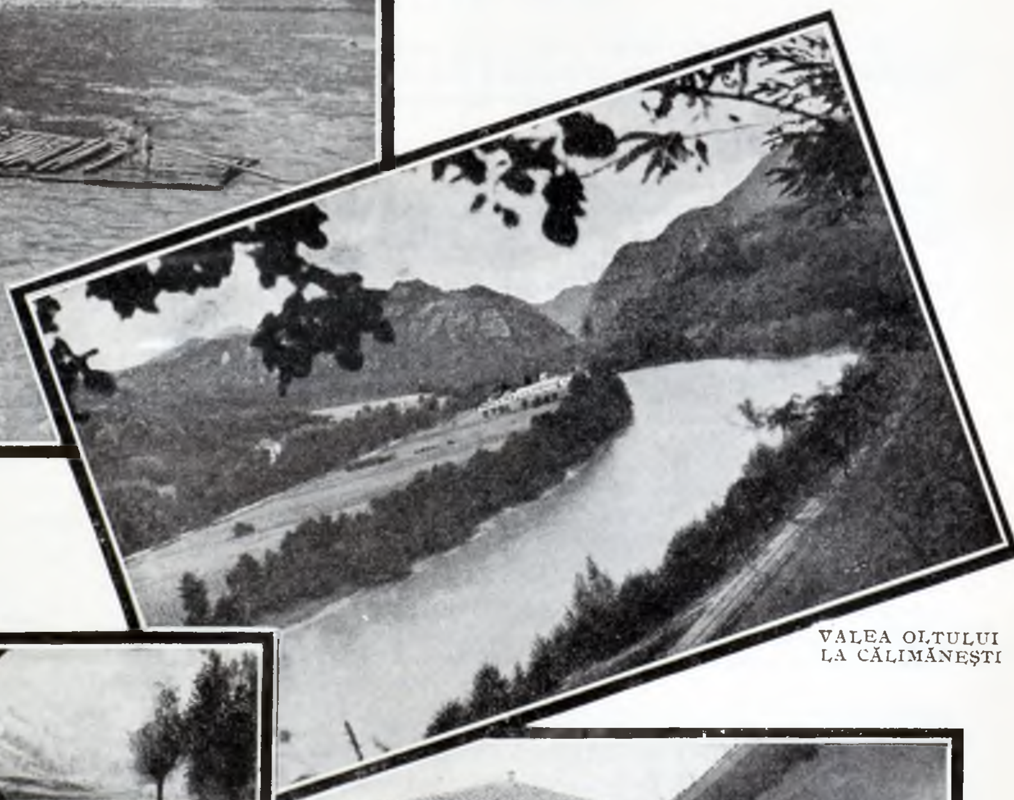

MÂNĂSTIREA HUREZI, CTITORIEA LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

PLUTĂ PE OLT

VALEA OLTULUI LA CĂLIMĂNEŞTI

TURMĂ DE OI LA PĂSCUT

MÂNĂSTIREA HUREZI: FOIŞORUL LUI DANIEL

Radu Râmniceanu, fratele mai mare al episcopului Grigorie, după arderea ei la 1747.

Biserica « Cuvioasa Paraschiva » din Râmnicul-Vâlcii fundată de Pătraşcu cel Bun la 1557 şi terminată de fiul său Mihai la 1598. Arsă de două ori în sec. XVIII şi reparată de enoriaşi la 1790.

Crucea zisă « a Mişeilor », ridicată la 1656 de Constantin Şerban voevod pe dealul Troian din marginea oraşului.

OLTUL LA RÂUL-VADULUI

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul V. numără 246.616 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	246.616	116.861	129.755
Total urban	33.134	16.309	16.825
1. Oraşul Râmnicu-Vâlcea	15.162	7.486	7.676
2. Oraşul Băile Govora	911	443	468
3. Oraşul Călimăneşti	2.883	1.401	1.482
4. Oraşul Drăgăşani	6.923	3.399	3.524
5. Oraşul Ocnele-Mari	7.255	3.580	3.675
Total rural	213.482	100.552	112.930
1. Plasa Cerna	48.174	22.481	25.693
2. Plasa Cozia	35.061	16.958	18.103
3. Plasa Drăgăşani	39.756	18.803	20.953
4. Plasa Horezu	45.828	21.389	24.439
5. Plasa Zătreni	44.663	20.921	23.742

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	246.616	30—49 ani	56.858
		50—69 ani	25.159
0— 9 ani	66.831	70 ani şi peste	3.549
10—29 ani	93.288	Vârstă nedeclarată	931

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în jud. V., conform cifrelor publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	9.508	5.177	4.331	36,9	20,1	16,8
1931	248.607	9.267	5.283	3.984	37,3	21,3	16,0
1932	252.806	10.163	5.107	5.056	40,2	20,2	20,0
1933	257.454	9.232	4.689	4.543	35,9	18,2	17,7
1934	262.326	9.278	5.429	3.849	35,4	20,7	14,7
1935	265.725	9.602	5.379	4.223	36,1	20,2	15,9
1936	270.452	4.184	5.574	3.610	34,0	20,6	13,4

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului V. a fost de 273.634 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 246.616 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 27.018 locuitori în timp de şase ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 11,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Ca în toate judeţele de munte ale Olteniei şi Munteniei, şi aci cercetătorul va întâlni, din punct de vedere etnografic, două aspecte bine distincte mai ales cu privire la port. Marea majoritate a populaţiei e — ca tip, port şi viaţă — a ea a băştinaşilor, a *pământenilor*, iar micul rest îl formează cunoscuta ramură a *ungurenilor* — adică a românilor veniţi din regiuni transilvănene stăpânite de unguri —, de care ne-am ocupat în descrierea judeţului Sibiu. Şi în Vâlcea, aceşti ungureni ocupă în bună parte ultima, adică cea mai nordică linie de sate. Coborîrea lor spre centrul judeţului în grupuri compacte, alcătuind sate proprii, e rară, ba chiar izolată, cum ar fi cazul cu satul Băbenii de pe Bistriţa. In atari împrejurări, ca să nu se producă confuzie cu cei băştinaşi, satele închegate de ei se numesc adesea chiar *ungureni;* sau, dacă s'au aşezat lângă un sat băştinaş, atunci numele acestui sat e urmat de calificativul *pământeni* sau *ungureni*, tocmai pentru evitarea unei confundări a celor două aşezări. Aşa e, bunăoară, în Gorj, unde avem Novacii-Pământeni şi Novacii-Ungureni; în Argeş: Oeştii-Pământeni şi Oeştii-Ungureni; în Muscel: Berevoeştii-Pământeni şi Berevoeştii-Ungureni, etc.

Această deosebire în nomenclatura topică are motivările ei reale, care se oglindesc fie în evenimentul emigrării acestor oieri transcarpatini, fie în diferenţierile etnografice şi sociale dintre ei şi populaţia pământeană. De altfel, şi astăzi încă aceste diferenţieri sunt pronunţate, fiecare din cele două ramuri de populaţie amintite persistând în tot ce aparţine tradiţiei. Nu vei putea vedea vreo ungureană purtând, în loc de fotă, vechiul *vâlnic* al vâlcenelor, după cum nici o băştinaşă nu va înlocui lunga ei *cârpă* de cap cu o *vălitoare* mocănească, sau să se încalţe ca o ungureană, etc. Acolo unde vei zări vreun ţol ţesut din urzeală albă şi vânătă, formând pătrăţele alternative, vei fi sigur că e o locuinţă de ungureni, deşi, pe alocurea, aceştia nu mai păstrează tipul de casă propriu, de exemplu, sibienilor. Evident, aspectele de civilizaţie băştinaşe, fiind mai adânci şi mai puternice în propriul lor pământ, nu vor ceda rezistenţei specifice a oierilor, mai ales că aceste aspecte împrăştie în jurul lor şi o atmosferă cu discrete tendinţe de artă, de poezie — ceea ce s'ar putea constata comparând, de pildă, o casă băştinaşă cu una mocănească. De altfel, atari tendinţe nu prea armonizează cu structura sufletească a românului ungurean, aşa că putem afirma că mai toată arta populară a judeţului aparţine vâlceanului, exceptând, în linii mari, lirica literară şi mai cu seamă cea

IN MUNȚII PARÂNGULUI

muzicală — a fluierului și cavalului — în care primul ocupă un anumit loc de frunte. Firește, sunt și manifestări în domeniul cărora nu putem urmări vreun paralelism, întru cât ele aparțin aproape exclusiv uneia din cele două ramuri. Furcile de tors, atât de artistic lucrate, constitue un monopol al oierilor, în timp ce arta borangicului e a vâlcenelor, ș. a. m. d.

Dar șirul deosebirilor nu se oprește aci. In viața ungureanului, utilul organizat joacă un rol important. Așa se explică de ce casa lui e mai bine închegată ca gospodărie; că în satul lui ai putea vedea case de economii, adevărate bănci rurale; că se arată un excelent negustor chiar în capitala județului; că, în fine, recurge la o alimentare familiară mai bună, mai substanțială decât cea a băștinașului. Cu asemeni caracteristici sufletești, el ne apare prea puțin înclinat spre manifestări artistice de natură religioasă. Ceea ce, între altele, ar putea impresiona ca în niciun alt județ pe un vizitator al Vâlcei, ar fi marea și variata bogăție de cruci ce se văd în lungul drumurilor, pe cărări, la răspântii, etc. Toate acestea, cu întreaga lor artă pitorească, aparțin băștinașului. Dar crucile stau în strânsă legătură cu fântânile. Fântâna de lângă o cărare, din pădure, de pe o coastă, cu apa captată, cu un fel de adăpost prevăzut lateral cu câte un cap de cal, cu un cauc lângă ea, — acea fântână e, de obiceiu, dacă nu exclusiv, opera unui pământean.

E dela sine înțeles că, în direcția ocupațiunilor, deosebirea dintre aceste două ramuri va fi fundamentală. Vâlcenii băștinași se ocupă cu tot ce le pune la dispoziție puținul șes precum și dealurile în bună parte acoperite cu pometuri și vii renumite. Ocupația de bază a ungurenilor a rămas tot păstoritul, cu aceeași stână și obiecte, cu aceleași obiceiuri, cu aceeași viață tradițională. Ducă-se cineva la Sânziene pe muntele Lespezi, sau să recurgă la mărturiile bătrânilor de tot ce se petrecea până mai deunăzi pe muntele Nedeiul în aceeași zi de sărbătoare și va constata că se află în plină și exclusivă viață de *Mărgineni* — de altfel, Nedeiul și astăzi îți poate oferi la fața locului, urme de foste *Nedei*.

Bogățiile județului nu se reduc numai la atât. Cuprins între apele Oltețului și ale Oltului, atât în regiunea muntoasă cât și în cea locuită, e brăzdat de numeroase ape curgătoare de munte, în lungul cărora stau înșirate satele și care ofer cercetătorului dese și variate peisaje de efect, între care amintim: Defileul Bistriței și cataractele Lotrului, care se găsesc în chiar defileul lui ce separă județul Sibiu de Vâlcea, la vreo 20 km nord-vest de Voineasa. Fără a ne opri nici asupra stațiunilor balneare ca Olănești, Ocnele-Mari, Govora, Călimănești-Căciulata, menționăm că și pădurile de brad, în durerea lor mută, stau la dispoziția societăților exploatatoare: apele Lotrului și ale Lotoriței, prevăzute în spre isvoarele lor cu lacuri-rezervoare, îneacă în spumegușul vuiet al undelor lor această durere, ducând la vale, până la Brezoi, trunchiurile micite ale brazilor jupuiți.

In fine, ca să ne apropiem de ce poate fi complet într'o sumară descriere de județ, vom releva o ultimă bogăție, ce apare în cele mai multe județe ale Olteniei, Munteniei, Moldovei, Bucovinei și Basarabiei, spre deosebire de mai toate județele transcarpatine, unde ea e rară. E, deci, vorba de acea neprețuită avere sufletească concretizată în manifestări de credință, de lege. In afară de biserici vechi și interesante, cum e cea din Stănești, a fraților Buzești, în Vâlcea se află un impresionant număr de schituri și mânăstiri — mai toate ctitorii domnești, datând din timpul scurs între epoca lui Mircea-cel-Bătrân și cea a lui Brâncoveanu, și mai târziu —, dintre care menționăm următoarele: pornind dela părăsita mânăstire a *Manului*, vei trece prin liniștita *Dobrușa*, pentru ca, apoi, ajungând în nord-vestul județului, și după ce ai admirat însorita *Hurezu*, să poposești în vechea *Bistrița* ca să poți urca la pitoreasca *Arnota*, unde se află mormântul lui Matei Basarab; de aci te lași spre Sud ca să te răcorești sufletește la vederea interesantei *Mânăstirea-dintr'un-lemn*, după care vine rândul refăcutei *Surpatele*, de unde, peste un deal împădurit, vei sosi la renumita *Govora*; apoi, ostenind puțin cu urcușul spre sărăcuța *Titireciu*, te vei îndrepta spre Nord, ca să ajungi la retrasa *Frăsinetul* pe care sexul feminin nu are voie să o viziteze, pentru ca, în cele din urmă, să dai sufletului și corpului, necesarul repaus și cuvenita pace în istorica *Cozia* a lui Mircea, de pe țărmul Oltului. *t. p.*

ECONOMIE

Județul V. se relevă prin vastele sale posibilități economice. Exploatările de păduri, de zăcăminte de sare — cele mai bogate din țară — izvoare minerale renumite, podgoriile dela Drăgășani și cultura pomilor care deține un loc de frunte printre aceea a județelor țării, au imprimat acestui județ un ritm economic foarte viu.

Valea Oltului, de un pitoresc neîntrecut, posedă numeroase stațiuni balneo-climatice la Govora, Călimănești, Căciulata, Olănești ș. a. m. d., cari sporesc considerabil bogăția județului.

Agricultură. Județul ocupă o suprafață totală de 408.100 ha. Suprafața arabilă este de 90.854 ha, adică 22,26% din suprafața județului și 0,31 din suprafața totală a țării.

Din suprafața arabilă a județului, marea proprietate deține 4.478 ha, adică 4,93%, iar mica proprietate 86.376 ha, adică 95,07%.

Din totalul suprafeței arabile, *cerealele* ocupă 81.216 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 63.068 ha, cu o producție de 504.613 chint. (prod. medie la ha 8,1 chint.), în valoare de 119 mil. lei.

Grâul ocupă 14.775 ha, cu o producție de 59.331 chint. (prod. medie la ha 4,0 chint.), în valoare de 23 mil. lei.

Ovăzul ocupă 2.822 ha, cu o producție de 11.514 chint. (prod. medie la ha 4,1 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

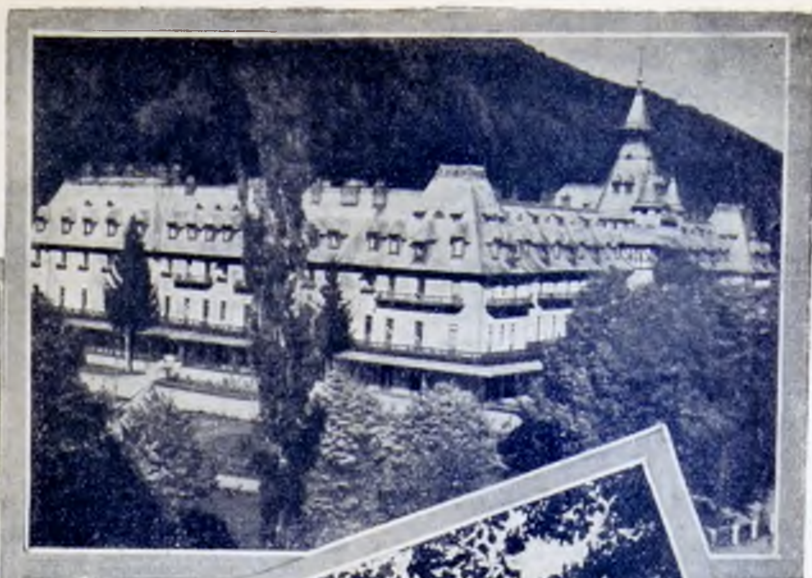
Orzul ocupă 404 ha, *secara* 75 ha, *măturile* 70 ha și *meiul* 2 ha.

Fânețele cultivate și alte culturi furajere ocupă 1.923 ha. Din această suprafață *lucerna* ocupă 1.634 ha, cu o producție de 49.655 chint. fân (media la ha 30,3 chint.), în valoare de 7 mil. lei și 25 chint. sământă.

Plantele alimentare ocupă 1.372 ha. Din această suprafață *varza* ocupă 410 ha, cu o producție de 24.545 chint. (media la ha. 59,8 chint.), în valoare de 5 mil. lei. *Ceapa* ocupă 313 ha, cu o producție de 6.454 chint. (media la ha 20,6 chint.), în valoare de 3 mil. lei.

VÂLCEA

CĂLIMĂNEŞTI:
HOTELUL BĂILOR

OLTUL LA CĂLIMĂNEŞTI

VALEA OLTULUI

EPISCOPIA
RÂMNICULUI

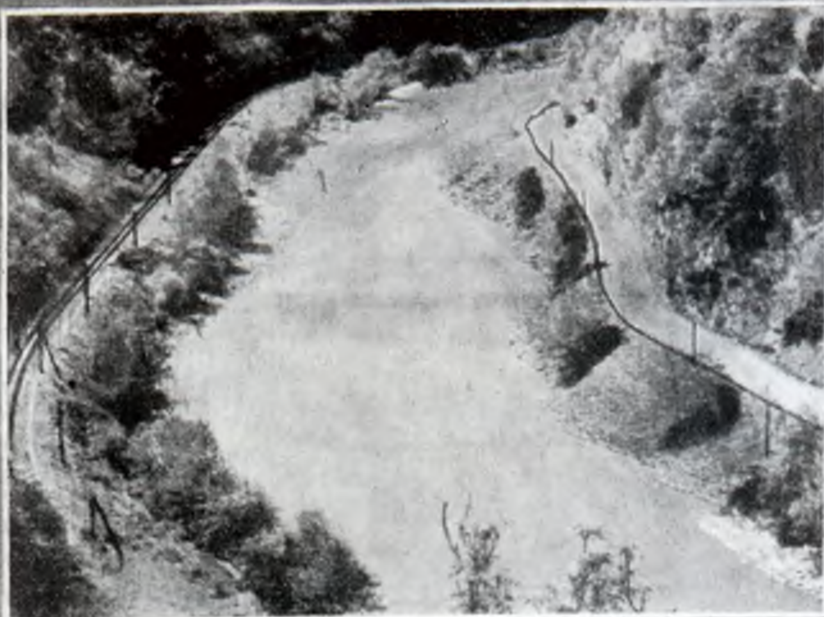

VALEA OLTULUI
INTRE CĂLIMĂNEŞTI ŞI BREZOI

CASĂ DIN MĂLDĂRĂŞTI

Foto arh. Petit

VALEA OLTULUI

BROŞTENI: TROIŢĂ

PIETROASA: CASĂ VECHE BOIEREASCĂ

BISERICA DIN RÂMNICU-VÂLCEA

MÂNĂSTIREA SLĂTIOARELE

Foto arh. Petit

Cartofii printre porumb dau o producție de 20.701 chint. în valoare de 3 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producție de 47.668 chint., în valoare de 17 mil. lei și *dovlecii printre porumb* dau o producție de 441.307 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 411 ha. Din această suprafață *cânepa* ocupă 278 ha, cu o producție de 653 chint. fuior (media la ha 2,3 chint.), în valoare de 2 mil. lei și 1.000 chint. sământă (media la ha 3,6 chint.).

Vegetație și culturi diverse. Din suprafața totală a județului (408.100 ha), ogoarele sterpe ocupă 5.932 ha.

Fânețele naturale ocupă 27.162 ha, cu o producție de 285.201 chint. (prod. medie la ha 10,5 chint.), în valoare de 31 mil. lei.

Pășunile ocupă 34.716 ha.

Pădurile ocupă 115.561 ha.

Livezile de pruni ocupă 9.777 ha, cu o producție de 267.889 chint. (media la ha 27,4 chint.), în valoare de 80 mil. lei.

Alți pomi fructiferi ocupă 1.076 ha.

Vița de vie ocupă 9.018 ha (din care viile pe rod 8.033 ha), cu o producție de 242.845 hl (prod. medie la ha 30,2 hl), în valoare de 118 mil. lei.

Caracteristică. Suprafața ocupată de livezile de pruni în acest județ este clasată în locul al 2-lea din țară.

Creșterea animalelor. In județul V. se găseau în anul 1935:

Cai 8.974, boi 71.760, bivoli 51, oi 131.051, capre 12.135, porci 56.954, stupi sistematici 3.951, stupi primitivi 6.031.

La acest capitol județul este caracterizat prin desvoltarea apiculturii (albinăritului).

Industrie. 6 mori sistematice (2 la R.-Vâlcea și câte una la Drăgășani, Horezu, Pietrarii-de-Jos și Pojog), 1 fabrică de șampanie (Drăgășani), 1 de sulfat de cupru (R.-Vâlcea), 6 de tăbăcărie și încălțăminte (5 la R.-Vâlcea și 1 la Horezu), 10 de cherestea (3 la Brezoiu, 2 la Regele Carol II și câte una la R.-Vâlcea, Racovița, Alunu, Veaca și Zătreni), 1 de cuie de lemn (R.-Vâlcea), 1 de dopuri de plută (R.-Vâlcea), 2 exploatări forestiere (Voineasa), 1 exploatare de mică (Voineasa), 1 mină de aur și argint (Brezoiu), 1 mină de sare (Ocnele-Mari) și 1 carieră de piatră (Regele Carol II).

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste [1]: Moara A. Geltsch, Râmnicu-Vâlcea (inv. 6), Moara « Sarpim », Drăgășani (soc. 5, inv. 14), Fabrica de șampanie « Drăgășani », Drăgășani (soc. 10, inv. 3), Fabrica de tăbăcărie și încălțăminte Oprea Simion & Fii, Râmnicu-Vâlcea (inv. 9), Fabrica de tăbăcărie « Crângaș », Râmnicu-Vâlcea (inv. 7), Fabrica de cherestea « Carpatina », Brezoiu (soc. 126, inv. 110) și Mina de sare C.A.M. dela Ocnele-Mari (inv. 10).

Deasemenea menționăm mina de aur și argint a Soc. « Minele de aur din România » din Brezoiu.

INDUSTRIA *) JUDEȚULUI VÂLCEA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P. sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forța motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producției în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară	2	1	509	174	83.628
Textilă	—	1	15	—	—
Chimică	1	—	31	9	1.261
Metalurgică	1	—	31	6	387
Pielărie	5	1	327	115	16.744
Lemnului	5	2	2.291	875	63.514
Total	14	5	3.204	1.179	165.534

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă și electricitate.

Comerț. Județul V. alimentează cu sarea exploatată la Ocnele-Mari 16 județe din țară. Comerț desvoltat cu lemn brut și prelucrat; comerț cu animale și produse animale, mai ales lână.

Dela Drăgășani se vând mari cantități de vin, în toată țara.

Un important venit aduce județului și vânzarea apelor minerale, exploatate în mai multe stațiuni.

Credit și cooperație. In cuprinsul județului funcționează *15 bănci* societăți anonime.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

VALEA LOTRULUI

Situația lor coform bilanțurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	1.807.625	Fonduri	151.444.615
Plasamente	427.885.686	Angajamente	346.523.424
Imobilizări	12.023.276	Rezultate	248.630
Rezultate	56.500.082		
Total	498.216.669	Total	498.216.669

Cooperative de credit (bănci populare) 134, cu 28.777 membri și cu un capital social vărsat de 76.666.207 lei. Imprumuturi acordate 209.966.850 lei (neconvertite 14.041.605 lei, convertite 84.809.875 lei, reduceri la împrumuturi convertite 111.115.370 lei). Depuneri spre fructificare 54.802.037 lei. Totalul bilanțului 245.661.792 lei.

Cooperative de producție diversă 2, cu 44 membri și cu un capital social vărsat de 203.768 lei. Valori imobilizate 96.297 lei. Totalul bilanțului 456.048 lei.

Cooperative forestiere 4, cu 341 membri și cu un capital social vărsat de 406.652 lei. Fonduri 23.800 lei. Păduri și material brut 11.627 lei. Material fasonat și în fabricație 24.645 lei. Bilanțul încheiat 665.628 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare și vânzare în comun 3, cu 519 membri și cu un capital vărsat de 645. 969 lei. Aprovizionări în comun 8.913 lei. Vânzări în comun 1.140.711 lei. Bilanțul încheiat: 5.251.357 lei.

Cooperative de consum 11, cu 1288 membri și cu un capital social vărsat de 1.920.338 lei. Mărfuri generale în valoare de 497.792 lei. Bilanțul încheiat: 7.627.914 lei.

Situația cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanțe publice. Bugetul județului V. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**25.618.463**
Venituri ordinare	*20.662.473*
Venituri extraordinare	*214.990*
Venituri speciale	*4.741.000*
Cheltueli	**19.455.762**
Cheltueli ordinare	*14.499.772*
Cheltueli extraordinare	*214.990*
Cheltueli speciale	*4.741.000*

Drumuri. Județul V. este străbătut de o rețea de drumuri în lungime totală de 1.466 km 402 m, repartizată astfel:

Drumuri naționale 189 km 545 m, din cari 169 km 053 m, (pietruiți) sunt întreținuți de Direcția Generală a Drumurilor, iar 20 km 492 m (pietruiți și pavați) de comunele urbane.

INDUSTRIA LEMNULUI LA BREZOIU

Drumuri județene 671 km 959 m, din cari 365 km 828 m. (pietruiți), sunt întrețiuuți de Administrația județnlui, iar comunele urbane 5 km.

Drumuri comunale 604 km 898 m.

Lungimea podurilor este de 13.309,93 metri, repartizată astfel: poduri naționale 3.101,13 m, județene 6.081,50 m, și comunale 4.127,30 m.

Prin județ trec 3 drumuri naționale, legând următoarele localități:

1. *Caracal – R.-Vâlcea – Tălmaciu* (R.-Vâlcea – Drăgășani = 57 km).
2. *Pitești — R.-Vâlcea — Tg.-Jiu* (R. Vâlcea, Ocnele-Mari = 15 km).
3. *Pitești – Dobroteasa – Drăgășani.*

Cale ferată. Rețeaua totală de cale ferată a județului este de 76 km, din care 70 km linii principale simple și 6 km linii secundare simple.

Itinerarii principale. Accelerate: București – Piatra Olt – Sibiu.

Stații importante. Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Călimănești, Râureni, Ocnița.

Poștă, telegraf, telefon. *6 oficii P.T.T. de stat* la Râmnicu-Vâlcea, Călimănești, Drăgășani, Govora, Horez și Ocnele-Mari; *2 oficii autorizate* la Bâlcești și Brezoiu; *5 agenții speciale* la Băbeni, Lădești, Grădiștea, Măciuca și Zătreni; *1 oficiu balnear* (Olănești) și *5 gări cu serviciu poștal*: Cornet, Govora, Ionești, Râureni și Zăvideni.

Oficii telefonice la Râmnicu-Vâlcea, Ocnele-Mari, Călimănești, Drăgășani, Băile Govora, Băbeni, Bălcești, Brezoiu, Câineni, Horezu, Olănești.

Stațiuni climatice, balneare, turism. *Ocnele-Mari,* stațiune balneară situată în regiunea colinelor, aproape de valea Oltului. Altitudine 310 m. Climat constant, aproape cald.

Ape cloruro-sodice concentrate.

Indicațiuni: reumatism cronic, gută, nevralgie, rachitism, anemie, afecțiuni ginecologice.

Anotimp: 15 Mai—30 AugustModeeste hoteluri și case de închiriat. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Excursii la marile stațiuni vecine și în pitoreasca vale a Oltului. In apropiere se află o altă mică stațiune « Ocnița ». Gară locală pe linia Râuceni – Ocnița.

Băile Govora, stațiune balneară de primul rang, așezată la altitudine de 360 m., pe un pluton cu coaste împădurite, având un climat temperat; adăpostită de vânturi.

Ape cloruro-sodice, iodurate, bromurate; ape cloruro-sodice sulfuroase; ape feruginoase, slab radioactive, însă foarte active. Captațiuni moderne după sistemul dela Vichy.

Indicațiuni: Băi: reumatism cronic, sifilis, dermatose; cură internă: (izvorul Ferdinand) — boli de nutriție (gută).

Anotimp: 1 Iunie—30 Septemvrie. Hoteluri de lux și vile confortabile. Sanatoriu militar. Doctori, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic, restaurante. Excursii în munți, la mânăstirile și stațiunile învecinate.

Călimănești – Căciulata. Una din cele mai mari stațiuni balneare din România, așezată pe valea Oltului, la o cotitură care o adăpostește (altitudine 280 m.). Climat excelent, fără variațiuni. Căciulata este mai sus cu 2 km de Călimănești.

Ape cloruro-sodice iodurate și bromurate, cloruro-sodice sulfatate calcice, ușor litinate. Expediază circa 1 ½—2 milioane de sticle anual. Izvorul Căciulata, admirabil captat, este hipotonic și diuretic, slab radioactiv, anti-anafilactic.

Indicațiuni: artritism, gută, litiasă renală, nefrite, afecțiuni ale căilor urinare, afecțiuni ale tubului digestiv, congestiunea ficatului, litiază biliară. Diabet, obezitate, arterioscleroză, albuminurii, azotermii. Cure diuretice (cistite, uretrite).

Instalațiuni moderne și confortabile pentru băi calde, băi sulfuroase, băi de acid carbonic, fizioterapie, radio și și radiumterapie.

Anotimp: 1 Iunie—30 Septemvrie. Mari hoteluri, numeroase vile (pe o distanță de 2 km de-a-lungul șoselei), case în sat. Medici, farmacie, oficiu P. T. T., oficiu telefonic; restaurante numeroase; (unele dietetice). Excursii în munți, la mânăstirile și stațiunile învecinate și mai ales în pitoreasca vale a Oltului. Casinou în insulă. Stațiunea Călimănești, este proprietatea Statului, arendată unei Societăți particulare.

Olănești. Stațiune tot atât de importantă, așezată la o altitudine de 400 m, între înalte pante împădurite; bine adăpostită. Climat dulce, aer bine ozonizat.

Mai mult de 30 izvoare cu ape cloruro-sodice sulfuroase, iodurate, bromurate, slab litinate, feruginoase. Captațiuni admirabile. Ape diuretice.

Indicațiuni: cură internă dispepsii, constipații, atonii, entero-colite, diabet, gută, arterioscleroză, litiază biliară, albuminurii, anemie, cistite, uretrite; băi: reumatism, nevralgii, arterioscleroză, scrofuloză, boli de piele, sifilis.

Anotimp: 1 Iunie — 15 Septemvrie. Hoteluri, vile, case de închiriat în sat, Sanatoriu militar. Medici, farmacie, oficiu P.T.T., oficiu telefonic; restaurante. Excursii în munți, la mânăstiri și stațiunile învecinate.

Zăvoiu, mică stațiune balneară de interes local, cu ape sulfuroase sărate.

Râmnicu-Vâlcea, stațiune climatică, atât pentru vară, având un climat foarte plăcut, cât și pentru iarnă, posedând cea mai lungă pârtie de bob-sleigh din țară.

Brezoiu, stațiune climatică de interes local, la 320 m înălțime, pe valea Lotrului. Numeroase excursii în pitoreștii munți ai Lotrului.

Mânăstirea Cozia, stațiune de vilegiatură, așezată în vecinătatea stațiunii Călimănești – Căciulata, la 360 m înălțime, având o splendidă perspectivă. Climat dulce, bună expunere solară. Având în apropiere și izvoare minerale, tratamentul climatic se poate combina cu cel balnear.

Călimănești, Olănești, Govora sunt stațiuni balneare care îndeplinesc în același timp, condițiile de excelente stațiuni climatice.

Afară de stațiunile balneare și climatice, județul Vâlcea oferă turiștilor numeroase așezări vechi, mânăstiri istorice și frumuseți naturale apreciabile.

Excursii: pe valea Lotrului, dela Brezoiu la Mălaia și Voineasa; din Călimănești și Căciulata la mânăstirile din valea Oltului, Cozia, Stânișoara, Turnu și Cornet; din Tomșani

(pe Bistriţa) la mânăstirile Horezu, Bistriţa şi Arnota, din Drăgăşani, în frumoasa regiune de podgorii.

Alpinism. In Munţii Lotrului: din Lotru pe muntele Cozia; din Brezoiu, la Vârful Florian (scoborîre la M-rea Bistriţa); din Brezoiu la Vârful Năuruţiu (scoborîre la Cozia); din Brezoiu prin Plaiul Brezoilor la Pietrosu, Vârful Robu şi Vârful Murgaşiu (scoborîre pe Valea Robeştilor, la Robeşti, în Valea Oltului); din Mălaia peste Vârful Cocorului, Vârful Balotei, Vârful Gurguiatu, la Mânăstirea Polovragi, în Valea Olteţului; din Mălaia peste Vârful Moledviş şi Vârful Vătafului, în valea Voineştilor, la Voineasa.

CULTURA

Ştiinţă de carte. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus este de 195.916 locuitori din cari 50,3% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 71,2% bărbaţi ştiutori de carte şi 31,9% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	0,7	0,4
2. Primară	79,2	94,5
3. Secundară	10,7	3,1
4. Profesională	6,4	1,7
5. Universitară	2,1	0,2
6. Alte şcoli superioare	0,9	0,1

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului V. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 61.096 locuitori (5.324 mediul urban şi 55.772 mediu rural).

Şcoli secundare. Liceu de băieţi, Liceu de fete, Seminar teologic, Şcoală normală de băieţi, Gimnaziu comercial, Gimnaziu de băieţi, 3 gimnazii industriale, 1 şcoală de meserii, Şcoală profesională de fete, Şcoală industrială de ucenici, Liceu monahial (la Mănăstirea Bistriţa), Şcoală de cântăreţi bisericeşti.

Şcoli primare 275, din care 255 rurale şi 20 urbane (toate de Stat), cu un număr total de 39.599 (3.245 mediu urban şi 36.354 mediu rural) şi cu 708 învăţători şi personal didactic. (Situaţia din 1934).

Grădini de copii 8, din care 4 rurale şi 4 urbane (toate de Stat, cu un număr total de 516 copii (268 mediu urban şi 248 mediu rural) şi 9 conducătoare. (Situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Bâteşani, Băeşti, Buneşti, Brezoiu, Călineşti, Cârlogani, Făureşti, Fiscălia, Glăvile, Grădiştea, Lungeşti, Lăpuşata, Lăpuşata-Gornet, Mateeşti, Măciuca, Măldăreştii-de-Sus, Muereştile, Muereasca-de-Jos, Orleşti, Pietrarii-de-Jos, Pietroasa, Păuşeşti-Măglaşi, Rămeştii-de-Beica, Scundu, Şerbăneşti-Otăsău, Sineşti-Ganea, Stirbeşti, Tinast, Uşurei, Vlădeşti-Centru, Valea-Biserici, Văleni-Barcanele, Văleni, Zavideni şi Zlătărei.

Liga Culturală activează în localităţile: R.-Vâlcea, Băile Govora, Drăgăşani, Bălteni, Brezoiu, Bujoreni, Frăţila-Prejoiu, Lăpuşata, Nemoiu, Roşiile şi Voineasa.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului întreţine în judeţ 40 cămine culturale şi o bibliotecă, adică în total 41 organizaţii culturale, dintre care 36 au personalitate juridică.

1 cămin cultural preoţesc, Biblioteca liceului « Lahovary » şi Biblioteca seminarului « Sf. Nicolae » (R. Vâlcea), 3 biblioteci populare (Drăgăşani, Băile Govora, şi Horezu), Soc. culturală « Farul » (Dobriceni), 5 cinematografe, 1 soc. sportivă şi 2 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Confesiuni. Din totalul locuitorilor judeţului V., 99,0% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 330 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 2 romano-catolice, 1 protestantă, 3 case de rugăciune adventiste şi 3 sinagogi.

Judeţ caracteristic prin marele-i număr de mânăstiri. Aici se află: Mănăstirea « Cornetul » (Călineşti), Schiturile « Ezem » şi « Brad » (Cheia), Mânăstirea « Govora » (Govora), Mânăstirea « Frăsinei » (Muereştile), Mânăstirea « Săracineşti » (Olăneşti), Mânăstirile « Surupatele » şi « Dintr'un lemn » (Surupatele), Schitul « Zghiabu » (Zmeurăţ), Mânăstirea « Lungeşti » (Lungeşti), Mânăstirea « Mateiu Morunglavu » (Ştefăneşti), Schitul « Pătruresa » (Bărbăteşti), Mânăstirile « Bistriţa », « Arnota » şi Schitul « Păpuşa » (Regele Carol II), Mănăstirea « Horezu » (Romani), Schitul « Angheleşti » (Pietrenii-de-Jos) şi 2 mânăstiri în Călimăneşti, Cozia şi schitul Ostrov.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei ortodoxe a Râmnicului-Noului Severin. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului este oraşul Râmnicu-Vâlcea. Judeţul are 5 oraşe (*Râmnicu-Vâlcea, Băile Govora, Călimăneşti, Drăgăşani* şi *Ocnele Mari*) şi 563 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Bălceşti . . . . 81 sate
II. Plasa Cerna . . . . 77 sate
III. Plasa Cozia . . . . 145 sate
IV. Plasa Drăgăşani . . . . 105 sate
V. Plasa Horezu . . . . 82 sate
VI. Plasa Olteţu . . . . 73 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Râmnicu-Vâlcea, cu 2 secţiuni, 13 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Craiova.

8 judecătorii, la Râmnicu-Vâlcea, Drăgăşani, Bălceşti, Biserica, Brezoiu, Horezu, Lădeşti şi Ungureni, cu un total de 18 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat în Râmnicu-Vâlcea, Drăgăşani, Lădeşti, Sineşti şi Horezu. Casa Asigurărilor Sociale are un spital la Brezoiu.

La Râmnicu-Vâlcea se află un sanatoriu particular (Dr. T. Nicolescu), la Govora un sanatoriu militar şi la Drăgăşani un sanatoriu particular (Dr. Bâjea).

Dispensare de stat la Râmnicu-Vâlcea, Govora, Bălceşti, Făureşti, Măciuca, Zăvoeni, Zătreni, Roşiile, Căzăneşti, Glăvile, Ştefăneşti, Uşurei, Valea Bisericei, Regele Carol al II-lea şi Slătioara.

Dispensare comunale în Râmnicu-Vâlcea, Călimăneşti, Ocnele-Mari şi Drăgăşani.

Dispensar al Casei de asigurări sociale şi dispensar C.F.R. la Drăgăşani; dispensar al Soc. « Principele Mircea » la Mihăeşti.

Serviciul sanitar judeţean şi Serviciul sanitar al oraşelor Râmnicu-Vâlcea, Drăgăşani, Călimăneşti, Govora şi Ocnele-Mari.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Craiova are oficii la Râmnicu-Vâlcea, Drăgăşani şi Brezoi. un spital la Brezoiu şi organizaţii medicale la Râmnicu-Vâlcea, Drăgăşani, Călimăneşti, Cozia, Brezoiu şi Arnota, cu un total de 5 medici. Soc. «Principele Mircea», întreţine un dispensar la Mihăeşti.

In R.-Vâlcea se află şi filialele următoarelor instituţii de asistenţă: Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., precum şi un azil de bătrâni. 1 secţiune a Crucii-Roşii.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Râmnicu-Vâlcea, capitala judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă)

Călimăneşti, comună urbană situată pe valea Oltului, în regiunea muntoasă. Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti – Sibiu. Staţiune balneo-climatică de intâiul ordin.

Are 3.106 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).

Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935—1936 (prevederi): venituri şi cheltueli 2.291.976 lei.

Comerţ local. Industrie redusă la câteva ateliere diverse.

Banca populară « Călimăneşti ».

2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.

1 cinematograf (funcţionează numai vara).

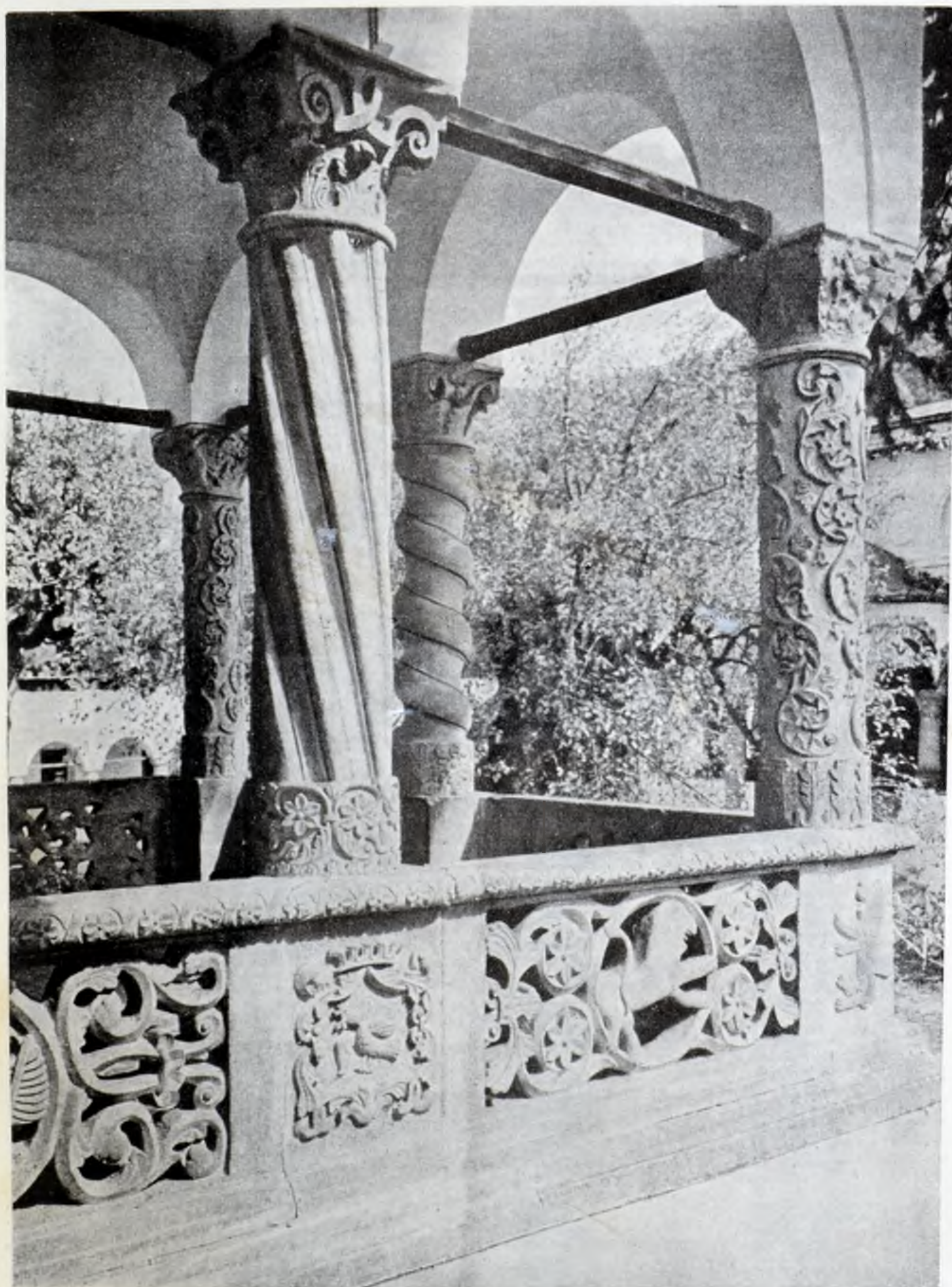

Foto Hielscher

ORNAMENTE DE PIATRĂ LA MÂNĂSTIREA HUREZI
Ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu între 1689—1705

2 biserici ortodoxe (dintre care una « Balniţa » monument istoric), 2 mănăstiri (Cozia şi Schitul Ostrov) monumente istorice ca şi ruinele Bisericii dela «Poşta Veche ».
Primărie, Pretură, Percepţie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.
1 organizaţie medicală a Casei Centrale de Asigurări, un dispensar medical.
Uzină electrică, conductă de apă, trotoare şi pavaje (2 km lungime).

Ocnele-Mari, comună urbană, aşezată în apropierea oraşului R.-Vâlcea. Staţinne balneo-climatică, cunoscută şi prin importantele sale exploatţiuni de sare. Staţie c.f. pe linia R.-Vâlcea – Râureni – Ocniţa, la depărtare de 15 km de R.-Vâlcea, 130 km de Craiova şi 184 km de Bucureşti.
Are 6.022 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).
Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935—1936 (prevederi): venituri şi cheltueli, 2.509.998 lei.
Comerţ local restrâns. Banca populară. Exploatarea salinelor care alimentează cu sare 16 judeţe din ţară.
5 şcoli primare.
9 biserici ortodoxe, dintre care 4 sunt monumente istorice.
Primărie, Pretură, Percepţie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Regională C.A.M., Administraţia salinelor, Penitenciarul Central, Poliţie, Oficiu P.T-T. Oficiu telefonic.
Dispensar comunal.
Uzină electrică, conducte de apă, trotoare pavate cu asfalt.

Drăgăşani, comună urbană, aşezată spre mijlocul judeţului, în regiunea deluroasă aproape de valea Oltului. Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti – Sibiu, la 57 km de R.-Vâlcea, 83 km de Craiova şi 219 km de Bucureşti. Cunoscută prin calitatea excepţională a vinurilor ce se produc în podgoriile sale.
Are 7.317 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).
Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935—1936 (prevederi): venituri şi cheltueli, 8.094.026 lei.
Comerţ cu vinuri, foarte desvoltat. Bâlciuri: 15 August, 14 Septemvrie, 26 Octomvrie.
1 moară sistematică.
Banca Comerţului, Banca Viticolă, Banca « Drăgăşani », Banca Ţăranilor şi Banca populară « Drăgăşani ».
Gimnaziu de băieţi, Gimnaziu industrial, Şcoală profesională de fete, 5 şcoli primare şi 1 grădină de copii.
Staţiune oenologică.
Secţiune a Ligii Culturale, (cu bibliotecă). 1 cinematograf.
2 biserici ortodoxe şi 1 sinagogă.
Primărie, Pretură, Judecătorie de Ocol, Percepţie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Agenţie regională viticolă, Pepinieră a Statului, Poliţie, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic.
Spital de Stat, Sanatoriul « Dr. Bâjea », Dispensarul Asigurărilor Sociale, Dispensar comunal, Dispensar C.F.R., 1 secţiune a Crucii Roşii.
Uzină electrică, conducte de apă, pavaje.

Băile Govora, comună urbană, aşezată într'o regiune deluroasă spre mijlocul judeţului. Staţiune balneară de întâiul ordin, situată la 17 km de R.-Vâlcea şi la 12 km de staţia c.f. Govora (linia Bucureşti – Sibiu).
Are 987 locuitori (cifra probabilă la 1 Iulie 1936).
Bugetul oraşului pe exerciţiul 1935—1936 (prevederi): Venituri şi cheltueli 1.230.300 lei.
2 bănci (una populară).
Secţie a Ligii Culturale, 1 bibliotecă populară, 1 cinematograf.
2 biserici ortodoxe.
2 şcoli primare.
Primărie, Serviciu sanitar, Serviciu veterinar, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Percepţie.
1 sanatoriu militar; 1 dispensar de Stat.

Horezu, sat şi târg aşezat sub munte, în depresiunea cu acelaşi nume. E cunoscut prin mânăstirea lui Brâncoveanu.
1 fabrică de tăbăcărie, 1 gater cu moară şi maşină de dărăcit lâna cu turbină, 2 fierăstrae şi 5 mori pe apă.
2 bănci (una populară).
1 gimnaziu industrial, 2 şcoli primare şi 1 grădină de copii.
1 cămin cultural şi bibliotecă.
4 biserici ortodoxe.
Primărie, Pretură, Judecătorie, Percepţie, Jandarmi Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic.
Spital de stat (I. G. Duca).
Uzină electrică, hală, abator, pavaje.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL VÂLCEA

A) **Oraşe**

1. Râmuicu-Vâlcea (capitala judeţului)
2. Călimăneşti
3. Drăgăşani
4. Govora
5. Ocnele-Mari

B) **Sate**

I. PLASA BĂLCEŞTI

1. Afânata
2. Băbeni-Olteţ
3. Bălceşti
4. Bălceţei
5. Bălşoiu
6. Bărcăneşti
7. Băroiu
8. Bărzani
9. Beneşti
10. Bijoeni
11. Biserica
12. Blejani
13. Boghia
14. Budeşti
15. Bugiuleşti
16. Bungeţoaia
17. Căzăneşti
18. Câmpeni
19. Cârlogani
20. Chirculeşti Irimeşti
21. Contea
22. Crăpăturile
23. Dăncăi
24. Diculeşti
25. Drăganu
26. Făureşti
27. Fierăşti
28. Frăţila
29. Găineşti
30. Găneşti
31. Gheoroiu
32. Giobăneşti
33. Giuleşti
34. Glugeşti
35. Goruneşti
36. Homorâcea
37. Laloşu
38. Lăcusteni
39. Mandoceşti
40. Mariceşti
41. Măneasa
42. Mărcuşu
43. Măţăleşti
44. Mierea
45. Miloşti
46. Mologeşti
47. Oculeşti
48. Olteţu
49. Otetelişu
50. Palei
51. Păsăteşti
52. Părău
53. Pieleşti
54. Pietroasa
55. Piscul-Lung
56. Poenari
57. Poenile
58. Popeşti (Crăpăturile)
59. Popeşti (Giuleşti)
60. Popeşti (Goruneşti)
61. Portăreşti
62. Prădătorul
63. Prejoiu
64. Preoţeşti
65. Pueşti
66. Risipiţii
67. Ruginoasa
68. Rusăneşti
69. Săliştea
70. Schitul-Ghindari
71. Stoiceşti
72. Şerbăneşti
73. Ştirbeşti
74. Tetoiu
75. Tortoeşti
76. Ţăpeşti
77. Ţărcăneşti
78. Ulicioiu
79. Unguriţi
80. Valea-Mare
81. Vasilaţi

II. PLASA CERNA

1. Armăşeşti
2. Barbarigeni
3. Bălteni
4. Bărcăneşti
5. Becşani
6. Bereşti
7. Bocşa
8. Bondoci
9. Botorani
10. Broşteni
11. Bueşti
12. Buneşti
13. Căţetu
14. Cermegeşti
15. Chiriceşti
16. Ciocănari
17. Ciocâlteni
18. Cioponeşti
19. Cioråşti
20. Ciumagi
21. Copăceni
22. Cuci
23. Cuculeşti
24. Cueni
25. Curtea
26. Dăeşti
27. Dejoiu
28. Dozeşti
29. Fârtăţeşti
30. Firijba
31. Fiştigoiu
32. Găgeni
33. Gârnicetu
34. Groşi
35. Hotărasa
36. Lădeşti
37. Lăpuşata
38. Linia-Dealului
39. Mahalaua-Oleşti
40. Mahalaua-Veche
41. Măciuceni
42. Măldăreşti (Lădeşti)
43. Măldăreşti (Zăvoeni)
44. Meeni
45. Mijaţi
46. Mijlocul
47. Mijlocul-Bârzani
48. Modoia
49. Nisipi
50. Olteanca
51. Oveselu
52. Păneşti
53. Păsculeşti
54. Popeşti (Ciumagi)
55. Popeşti (Măciuca)
56. Popeşti (Popeşti)
57. Roeşti
58. Saioci
59. Săruleşti
60. Seciu
61. Slăviteşti
62. Stănculeşti
63. Stăneşti
64. Şuicani
65. Şerbăneşti
66. Şirineasa
67. Şotani
68. Ştefăneşti
69. Tanislavi
70. Ulmetu
71. Valea-Lungă
72. Valea-Ursului
73. Valea-Vaselor
74. Vârleni
75. Veţelu
76. Zărneşti
77. Zăvoeni.

III. PLASA COZIA

1. Andreeşti
2. Arhanghel
3. Arsanca
4. Baiculeşti-Gruiu
5. Barcanele
6. Băbeni-Bistriţa

7. Băluţoaia
8. Bârlogu
9. Bârseşti
10. Bogdăneşti
11. Bolovanul
12. Bonciu-Râioasa
13. Brezoiu
14. Buda (Ocnele-Mari)
15. Buda (Râmnicu-Vâlcea)
16. Budurăşti
17. Bujoreni
18. Buleta
19. Buneşti
20. Cacova
21. Capul-Dealului
22. Căciulata
23. Călineşti
24. Căzăneşti
25. Căineni
26. Cernelele
27. Cheia
28. Chilia
29. Chiuciura
30. Ciungetu
31. Coasta
32. Comanca
33. Copăcel
34. Coşani
35. Coşota
36. Curături
37. Dealul-Malului
38. Desrobiţi
39. Dobriceni
40. Dosu
41. Făcăi
42. Fireşti
43. Frânceşti
44. Frânceşti-Coasta
45. Fundătura
46. Gătejeşti
47. Găvăneşti
48. Golotreni
49. Gruiu (Dobriceni)
50. Gruiu (Zmeurăt)
51. Gura-Suhaşului
52. Gura-Văii
53. Gurguiata
54. Gurişoara
55. Hotarele
56. Iezeru
57. Inăteşti-Argintari
58. Ioneştii-Govorii
59. Livadia
60. Lunca (Bujoreni)
61. Lunca (Ocnele-Mari)
62. Mahalaua-Mare (Frânceşti-Mănăstireni)
63. Mahalaua-Mare (Govora)
64. Malaia
65. Malul-Alb
66. Malul-Vârtop
67. Marcea
68. Marineşti
69. Măgura
70. Mălăeţu
71. Mihăeşti
72. Mogoşeşti
73. Mosoroasa (Bogdăneşti)
74. Mosoroasa (Olăneşti)
75. Moşteni
76. Muereasca-de-Jos
77. Muereasca-de-Sus
78. Neghineşti- (Dobriceni)
79. Neghineşti (Zmeurăt)
80. Negreni
81. Ocniţa
82. Olăneşti
83. Olteni (Băbeni-Bistriţa)
84. Olteni (Bujoreni)
85. Ostroveni
86. Ovreeşti
87. Pădureţu
88. Păuşeşti-Măglaşi
89. Păuşeşti-Otăsău
90. Păuşeşti-Ursăreşti
91. Pietrari
92. Pietrişu
93. Pleaşa
94. Poenari
95. Popeşti
96. Prajila
97. Priba
98. Pripoara
99. Prodăneşti
100. Proeni
101. Râureni
102. Râul-Vadului
103. Robeşti
104. Români
105. Rudari
106. Rudăria
107. Rugetu
108. Săliştea
109. Sărăcineşti (Călineşti)
110. Sărăcineşti (Olăneşti)
111. Schitul-Cornet
112. Seaca
113. Slătioarele
114. Soliceşti
115. Stoeneşti
116. Stolniceni
117. Stupărei
118. Stupina
119. Surupatele
120. Susuri
121. Şerbăneşti
122. Şuţa
123. Tătărani
124. Teica
125. Teiuşu
126. Tisa
127. Titireciu
128. Traian
129. Trundinu
130. Tuţuleşti
131. Ţigănia (Călimăneşti)
132. Ţigănia (Dobriceni)
133. Ţigănia (Govora)
134. Ulmeţelu
135. Ungureni
136. Urziceni
137. Valea-Mare
138. Valea-Răii
139. Văleni
140. Viezuri
141. Vlădeşti
142. Vlăduceni
143. Voineasa
144. Vulpueşti
145. Zmeurăt

IV. PLASA DRĂGĂŞANI

1. Amărăşti
2. Aninoasa (Amărăşti)
3. Aninoasa (Glăvile)
4. Aureşti
5. Avrămeşti
6. Bălşoara
7. Băluţoaia
8. Bănţeşti
9. Bărbuceni
10. Bărsanu
11. Blejani
12. Boroşeşti
13. Boul
14. Bucşani
15. Burdăleşti
16. Butari
17. Capul-Dealului
18. Carcadieşti
19. Călina
20. Cetăţeaua
21. Chituci
22. Condeeşti
23. Creţeni
24. Dăeşti
25. Dealul-Mare
26. Dimuleşti
27. Dobruşa
28. Dobruşa-de-Jos
29. Episcopia
30. Fişcălia
31. Foteşti
32. Fumureni
33. Fundul-Scundului
34. Gărdeşti
35. Gălculeşti
36. Glăvile
37. Guguianca
38. Guşoianca-Căţăleni
39. Haleşti
40. Iacovile
41. Isvor
42. Isvorul-din-Dos
43. Isvorul-din-Faţă
44. Jarostea
45. Lahovary
46. Lungeşti
47. Mamu
48. Marineşti
49. Măgureni
50. Mereşeşti
51. Mitrofani
52. Mizili
53. Momoteşti
54. Mreneşti
55. Mreneştii-din-Dos
56. Mreneştii-din-Faţă
57. Negraia
58. Nemoiu
59. Obeni
60. Olteanca
61. Orleşti
62. Padina
63. Palanga
64. Pădureţu
65. Pesceana-Cermegeşti
66. Pesceana-Cuieni
67. Pesceana-Glăvile
68. Pesceana-Roeşti
69. Petculeşti-Şanţu
70. Pietroasa
71. Podul-Pescenei
72. Popeşti
73. Procopoaia
74. Prundeni
75. Racu
76. Rămeşti
77. Răscăeţi
78. Ruginoasa
79. Runcu
80. Sârbi
81. Scaioşi
82. Schilea
83. Sinculeşti
84. Spârleni
85. Staiculeşti
86. Stăneşti-Lunca
87. Stirminoasa
88. Şuşanii-de-Jos
89. Şuşanii-de-Sus
90. Suteşti
91. Şcoala
92. Şerbăneşti
93. Tătăroaia
94. Tighina
95. Ţăcăliile
96. Ursoaia
97. Uşurei
98. Valea-Bisericii
99. Valea-Caselor
100. Verdea
101. Voiceştii-de-Mijloc
102. Voiceştii-din-Vale
103. Voiculeasa
104. Vrăjitorul
105. Zlătărei

V. PLASA HOREZU

1. Albota
2. Angeleşti
3. Bălăneşti-Olari
4. Băltăţeni
5. Bărbăteşti
6. Bărzeşti
7. Bărzoteni
8. Bela
9. Biserici
10. Bistriţa
11. Bodeşti
12. Bogdăneşti (Cârstăneşti)
13. Bogdăneşti (Tomşani)
14. Buteni
15. Cârstăneşti
16. Cerna
17. Chiceni
18. Cireşu
19. Ciupa-de-Jos
20. Ciupa-de-Sus
21. Coasta-Cerbului
22. Coastele-Cernei
23. Costeşti
24. Crângul Orlii
25. Cuceşti
26. Cuculiciu
27. Dărvăreşti
28. Dianu
29. Dosu
30. Dumbrăveşti
31. Ferigile
32. Foleştii-de-Jos
33. Foleştii-de-Sus
34. Fometeşti
35. Genuneni
36. Goruneşti
37. Horezu
38. Ifrimeşti
39. Lupuleşti
40. Mahalaua-Gheţuleşti
41. Mahalaua-Machidoneşti
42. Mahalaua-Murguleşti
43. Mahalaua-Obârşia
44. Mahalaua-Şcoala
45. Manda
46. Mariţa
47. Mădulari-Cernişoara
48. Măldăreştii-de-Jos
49. Măldăreştii-de-Sus
50. Mănăileşti
51. Mireşti
52. Moşteni
53. Moteşti
54. Necşoaia
55. Negruleşti
56. Ogrăzi
57. Oteşani
58. Pietrarii-de-Jos
59. Pietrarii-de-Sus
60. Pietreni
61. Pojogi-Cernişoara
62. Pojogi-din-deal-Cerna
63. Popii
64. Racoviţa
65. Rămeşti
66. Recea
67. Romanii-de-Jos
68. Romanii-de-Sus
69. Roşoveni
70. Săraca
71. Slătioara
72. Stroeşti
73. Tabaci
74. Tănăseşti
75. Tomşani
76. Treaptu
77. Urşani
78. Urşi
79. Vaideeni
80. Valea-Orlii
81. Văratici
82. Vârtoapa

VI. PLASA OLTEŢU

1. Alexeşti
2. Alunu
3. Balaciu
4. Bădiţoiu
5. Băeşti
6. Berbeşti
7. Biserica-Zătreni
8. Bodeşti
9. Budele
10. Butanu
11. Cherăşti
12. Ciorteşti
13. Colteşti
14. Dămţeni
15. Dealul-Bisericii
16. Dealul-Glămeea
17. Dealul-Sărat
18. Dealul-Văleni
19. Diaconeşti
20. Dobricea
21. Făureşti
22. Ganea
23. Grădiştea
24. Greci
25. Hotăroaia
26. Igoiu
27. Ilaciu
28. Linia
29. Lupueşti
30. Mateeşti
31. Mecea
32. Mijlocul
33. Milostea
34. Nenciuleşti
35. Obislavu
36. Ocracu
37. Olteţu
38. Părăuşani
39. Păsărei
40. Părăenii-de-Jos
41. Părăenii-de-Mijloc
42. Părăenii-de-Sus
43. Perteşti
44. Pleşeşti
45. Pleşoiu
46. Popeşti
47. Răţăleşti
48. Romaneşti
49. Roşia
50. Roşiile
51. Roşioara
52. Săscioara
53. Sineşti
54. Slăveşti
55. Sorăta
56. Stanomir-Manicea
57. Străchineşti
58. Strâmba
59. Târgul-Gânguleşti
60. Tina
61. Tucheţi
62. Turburea
63. Turceşti
64. Ţuţuru
65. Urzica
66. Valea-Grădiştei
67. Valea-Mare
68. Valea-Văleni
69. Văleni
70. Veaca
71. Veca
72. Zătrenii-de-Sus
73. Zgubea.

Notă. Clişeul dela pag. 511 reprezintă Valea Lotrului. Din « *România* », revista O.N.T.

JUDEȚUL VLAȘCA

Stema. Scut albastru, cu trei stejari de argint, desrădăcinați și așezați în două grupe: una de 2 și una de 1.

Simbolizează codrii întinși de stejari ce acopereau odinioară acest județ.

Este vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Județul V. este așezat în partea de câmpie a Munteniei în dreptul unui vechi vad al Dunării (vadul dela Giurgiu-Rusciuc).

Suprafața: 4.494 km^2.

Infățișarea pământului. Relieful este o câmpie care, în N județului, se apropie de 150 m altitudine; ea este despărțită în numeroase fâșii de către afluenții din dreapta ai Argeșului; la S însă, este o singură câmpie (câmpia Burnasului) înaltă de peste 80 m și limitată spre N de depresiunea V-E prin care curge Câlniștea, care se întinde pe toată lățimea județului și cade în trepte (terase) către lunca largă, cu bălți, a Dunării. Câmpia Burnasului e de altfel o unitate morfologică mai întinsă, care trece atât în județul Ilfov, către Răsărit, cât și în județul Teleorman, către Apus.

Climă și ape. Clima este de tip pontic, deci cu mari contraste de temperatură (26°—27° în mijlociu) și secetoasă. Către Nordul județului însă contrastele scad, iar precipitațiunile cresc (peste 600 mm, față de mai puțin de 500 în Burnas). E de remarcat apoi că, deși în general iernile sunt mai puțin riguroase decât la București, de pildă, la Giurgiu s'a înregistrat cea mai joasă temperatură (—36°) din tot cuprinsul Românței. Deși acum câțiva ani acest record a fost depășit de N-V Moldovei (—38°), aceasta nu infirmă însă anomalia termică din lunca Dunării.

In afară de Dunăre, care face hotarul către S, și de Argeș, care îndeplinește acelaș rol — cu intermitențe însă — în E, județul este udat de câteva ape care scad sau seacă în timpul verii (*Neajlovul* cu *Dâmbovnicul* și *Glavaciocul*, toate dând în *Câlniștea*). In Burnas pânza freatică e atât de adâncă, încât satele sunt foarte rare.

Vegetație. Celor două regiuni de relief și de climă ale județului le corespund tot atâtea regiuni de vegetație: câmpia nordică cuprinde asociații de pădure de stejari (adevărata și vechea Vlașcă — Vlăsia —, adică loc stăpânit de o populație românească); iar Burnasul, o stepă în care predomină păioasele, întrerupte spre linia Câlniștei de câteva hățișuri sau petice de pădure. Totuși către E, reapar pădurile de stejar (la Comana, de ex.). Balta Dunării, în sfârșit, cuprinde asociații de stufării, rogoaze și esențe albe (mai ales sălcii și plopi).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Județul V. al cărui nume de origină slavă înseamnă «Țara Vlahilor», este așezat în partea de Sud a Țării și a cunoscut, în vechime, dominația romană, apoi cea a Bizanțului. Giurgiul își trage numele dela o așezare genoveză, care a înflorit aici mai ales după constituirea imperiului latin de răsărit.

Turcii au cuprins Giurgiul în 1417 și au creat în jurul lui raiaua Giurgiului, călcată în cursul veacurilor de vitejia domnilor Țării.

In 1522 Radu dela Afumați dă în cuprinsul județului două mari bătălii cu Turcii, la Clejani și la Grumazi, care, deși i-au adus biruința, n'au fost totuși decisive.

La Șerpătești se întâmplă, sub Mihai, în 1594, lupta între români și tătari, aliații Turcilor, iar la Călugăreni se petrece, la 23 August 1595, marele fapt de arme care face din Mihai un erou al Creștinătății. Aci fu înfrânt, într'adevăr, cu oaste de 16.000 de oameni, Sinan Pașa și armia sa care se ridica la 120.000.

Raiaua Giurgiului a fost desființată prin tratatul dela Adrianopol (1829), hotarul județului spre miazăzi revenind iarăși la Dunăre.

La Comana s'a dat în Noemvrie 1916 mare bătălie pentru despresurarea Bucureștilor.

Monumente istorice. *Biserica Comana*, înălțată la 1588 — 1589, renovată în 1699 de Șerban, fiul lui Drăghici Cantacuzino. Mormântul lui Radu Șerban, urmașul lui Mihai, Nicolae-Pătrașcu, și al lui Drăghici Cantacuzino. Inconjurată de ziduri, având un pridvor cu frumoase coloane.

Biserica din Coeni, înălțată de Radu Șerban, lângă care se află ruinele unui palat din sec. XVII, descris de călătorul Paul de Alep.

Biserica din Dobreni, ctitorie a lui Constantin Șerban Voevod, din 1646.

Biserica din Găiseni, din sec. XVI.

PE DUNĂRE

Biserica Schitului Babele, unde a fost înmormântat Vlad Călugărul, Voevodul Ţării Româneşti, la sfârşitul sec. XV.

Biserica Schitului Glavacioc, înălţată la sfârşitul sec. XV de Vlad Călugărul şi terminată de fiul său, Radu cel Mare.

Biserica din Căscioarele, din sec. XVI, renovată în 1753 de egumenul schitului, stabilit acolo. Mormântul stolnicului Neagoe, din 1504 — probabil ctitorul bisericei — şi al unui Radu, mort în 1545.

Biserica Sf. Nicolae, din Giurgiu, este o veche moschee turcească, transformată în 1831 în biserică.

Cetatea Giurgiului, de pe insula Sf. Gheorghe, construită de Mircea cel Bătrân, pe locul vechei citadele genoveze, arsă în 1445 de cavalerii cruciaţi — după ce fusese cucerită de Turci — şi recucerită în 1595 de Mihai Viteazul. Azi în ruină.

POPULAŢIE

Starea populaţiei. După rezultatele provizorii ale recensământului din 1930, judeţul V. numără 296.614 locuitori.

Populaţia judeţului este repartizată astfel:

a) Pe oraşe şi plăşi, după sex

Unităţi administrative	Numărul locuitorilor		
	Total	Bărbaţi	Femei
Total judeţ	296.614	145.619	150.995
Oraşul Giurgiu	30.348	15.177	15.171
Total rural	266.266	130.442	135.824
1. Plasa Călugăreni	59.485	29.307	30.178
2. Plasa Călniştea	43.627	21.481	22.146
3. Plasa Dunărea	57.312	28.054	29.258
4. Plasa Glavacioc	55.756	27.290	28.466
5. Plasa Neajlov	50.086	24.310	25.776

b) Pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	Locuitori	Grupe de vârstă	Locuitori
Toate vârstele	296.614	30—49 ani	64.368
		50—69 ani	26.799
0— 9 ani	86.026	70 ani şi peste	4.108
10—29 ani	114.417	Vârstă nedeclarată	896

Mişcarea populaţiei. Datele fundamentale ale mişcării populaţiei în judeţul V., după cifrele publicate în Buletinul Demografic al României în perioada 1931—1936, sunt următoarele:

Anul	Cifra probabilă a populaţiei judeţului la 1 Iulie în fiecare an	Cifre absolute			Proporţii la 1.000 locuitori		
		Născuţi vii	Morţi	Excedent natural	Născuţi vii	Morţi	Excedent natural
1	2	3	4	5	6	7	8
1931—1935 medie anuală	—	11.006	6.349	4.657	35,6	20,5	15,1
1931	298.837	10.772	6.327	4.445	36,0	21,2	14,8
1932	304.564	12.753	6.341	6.412	41,9	20,8	21,1
1933	309.955	10.619	5.735	4.884	34,3	18,5	15,8
1934	314.833	10.734	6.442	4.292	34,1	20,5	13,6
1935	318.078	10.151	6.900	3.251	31,9	21,7	10,2
1936	322.885	11.311	5.918	5.393	35,0	18,3	16,7

La data de 1 Iulie 1937 cifra probabilă a populaţiei judeţului V. a fost de 327.697 locuitori. Faţă de populaţia numărată la recensământul din 1930 şi anume 296.614 locuitori, cifra aflată la 1 Iulie 1937 reprezintă un spor natural de 31.083 locuitori în timp de şease ani şi jumătate, ceea ce corespunde unei creşteri de 10,5%.

ECONOMIE

Judeţul V. este, prin excelenţă, agricol.

Giurgiul, portul Bucureştilor, şi cel mai important la Dunărea fluvială românească, contribue, în deosebi, la prosperitatea judeţului.

Agricultură. Judeţul are o suprafaţă totală de 449.400 ha. Suprafaţa arabilă este de 349.156 ha, adică 77,69% din suprafaţa judeţului şi 1,18% din suprafaţa totală a ţării.

Din suprafaţa arabilă a judeţului, marea proprietate deţine 43.825 ha, adică 12,55%, iar mica proprietate 305.331 ha, adică 87.45%.

Din totalul suprafeţei arabile, *cerealele* ocupă 316.644 ha, astfel repartizate:

Porumbul ocupă 152.653 ha, cu o producţie de 2.549.305 chint. (prod. medie la ha 16,7 chint.), în valoare de 599 mil. lei.

Grâul ocupă 151.046 ha, cu o producţie de 1.403.741 chint. (prod. medie la ha 9,3 chint.), în valoare de 554 mil. lei.

Ovăzul ocupă 6.137 ha, cu o producţie de 43.443 chint. (prod. medie la ha 7,0 chint.), în valoare de 13 mil. lei.

Orzul ocupă 3.991 ha, cu o producţie de 38.249 chint. (prod. medie la ha 9,6 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Meiul ocupă 1.538 ha, cu o producţie de 23.892 chint. (prod. medie la ha 15,5 chint.), în valoare de 8 mil. lei.

Măturile ocupă 1.227 ha, cu o producţie de 19.625 chint. (prod. medie la ha 16,0 chint.), în valoare de 5 mil. lei.

Secara ocupă 52 ha.

Fâneţele cultivate şi alte culturi furajere ocupă 18.578 ha. Din această suprafaţă *dughia* ocupă 5.501 ha, cu o producţie de 139.845 chint. (media la ha 25,4 chint.), în valoare de 17 mil. lei. *Lucerna* ocupă 4.898 ha, cu o producţie de 136.666 chint. fân (media la ha 27,9 chint.), în valoare de 18 mil. lei şi 300 chint. sământă.

Plantele alimentare ocupă 5.031 ha. Din această suprafaţă *pepenii verzi şi galbeni* ocupă 1.373 ha, cu o producţie de 100.936 chint. (media la ha 73,5 chint.), în valoare de 15 mil lei. *Mazărea* ocupă 1.000 ha, cu o producţie de 7.970 chint. (media la ha 7,9 chint.), în valoare de 4 mil. lei. *Cartofii* ocupă 739 ha, cu o producţie de 46.481 chint. (prod. medie la ha 62,9 chint.), în valoare de 6 mil. lei.

Cartofii printre porumb dau o producţie de 12.722 chint. în valoare de 2 mil. lei, *fasolea printre porumb* dă o producţie de 45.503 chint., în valoare de 16 mil. lei şi *dovlecii printre porumb*, dau o producţie de 441.307 chint., în valoare de 22 mil. lei.

Plantele industriale ocupă 6.410 ha. Din această suprafaţă *tutunul* ocupă 2.188 ha, cu o producţie de 18.190 chint. (media la ha 8,3 chint.), în valoare de 41 mil. lei. *Sfecla de zahăr* ocupă 1.969 ha, cu o producţie de 283.044 chint. (media la ha 143,7 chint.), în valoare de 16 mil. lei.

Caracteristică. In privinţa producţiei la hectar a porumbului, judeţul V. este al doilea între judeţele ţării. Deasemenea este al 2-lea din ţară în privinţa suprafeţei ocupate de cultura tutunului.

Vegetaţie şi culturi diverse. Din suprafaţa totală a judeţului (449.400 ha), ogoarele sterpe ocupă 2.493 ha.

Fâneţele naturale ocupă 3.699 ha, cu o producţie de 80.268 chint. (prod. medie la ha 21,7 chint.), în valoare de 9 mil. lei.

Păşunile ocupă 13.088 ha.

Pădurile ocupă 47.652 ha.

Pomii fructiferi ocupă 428 ha.

Viţa de vie ocupă 4.240 ha (din care viile pe rod 3.653 ha), cu o producţie de 104.454 hl (prod. medie la ha 28,6 hl), în valoare de 23 mil. lei.

Creşterea animalelor. In judeţul V. se găseau în anul 1935:

Cai 54.383, boi 64.134, bivoli 5.843, oi 237.272, capre 1.069, porci 51.497, stupi sistematici 3.838, stupi primitivi 5.009.

De semnalat marele număr de oi.

Industrie. 3 mori sistematice, 125 ţărăneşti, 1 fabrică şi rafinărie de zahăr, 3 fabrici de ulei vegetal, 2 curăţitoare de orez, 3 fabrici de tricotaje, 1 tăbăcărie, 1 fabrică de cărămidă şi ţiglă, 2 şantiere navale şi 1 tâmplărie mecanică.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social investit de 5.000.000 lei şi peste [1]): Moara « Harich » (inv. 22), Moara « Doamna », Fabrica de zahăr « Danubaină » (soc. 750, inv. 556) şi şantierul naval al Diviziei de dragage a Regiei Autonome a Porturilor (inv. 49), toate la Giurgiu.

[1]) Cifrele în paranteze arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

INDUSTRIA *) JUDEŢULUI VLAŞCA IN 1935

Intreprinderile dela 5 H.P., sau 20 lucrători în sus

Industria	Numărul fabricilor		Forţa motrice H.P.	Personalul ocupat	Valoarea producţiei în mii de lei
	Active	Inchise			
Alimentară . . .	4	—	4.446	1.067	313.815
Pielăriei	1	—	16	8	1.605
Lemnului	—	1	—	—	—
Materiale de construcţie	1	—	100	16	1.400
Total . . .	6	1	4.562	1.091	316.820

*) Nu sunt cuprinse exploatările miniere, petrolifere, carierele, uzinele de apă şi electricitate.

Comerţ. Prin portul Giurgiu se exportă mari cantităţi de cereale, vite şi petrol, adus până aci prin conducta subterană.

Credit şi cooperaţie. In cuprinsul judeţului funcţionează *2 bănci* (societăţi anonime).

Situaţia lor, conform bilanţurilor încheiate la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil . . .	93.952	Fonduri . . .	11.591.675
Plasamente . . .	33.750.539	Angajamente .	23.889.631
Imobilizări . . .	169.870	Rezultate . .	—
Rezultate . . .	1.466.945		
Total . .	35.481.306	Total .	35.481.306

Cooperative de credit (bănci populare) 145, cu 25.252 membri şi cu un capital social vărsat de 24.979.180 lei. Imprumuturi acordate 97.643.298 lei (neconvertite 6.857.799 lei, convertite 38.521.717 lei, reduceri la împrumuturi convertite 52.263.782 lei). Depuneri spre fructificare 27.345.193 lei. Totalul bilanţului 116.920.196 lei.

Cooperative de producţie diversă 9, cu 1.154 membri şi cu un capital social vărsat de 1.223.168 lei. Valori imobilizate 172.489 lei. Totalul bilanţului 3.188.555 lei.

Cooperative forestiere 5, cu 406 membri şi cu un capital social vărsat de 622.086 lei. Fonduri 919.771 lei. Păduri şi material brut 1.061.211 lei. Material fasonat şi în fabricaţie 62.160 lei. Bilanţul încheiat 5.637.749 lei.

Cooperative agricole de aprovizionare şi vânzare în comun 2, cu 277 membri şi cu un capital vărsat de 238.185 lei. Bilanţul încheiat: 6.491.340 lei.

Cooperative de consum 8, cu 527 membri şi cu un capital social vărsat de 1.239.314 lei. Mărfuri generale în valoare de 225.481 lei. Bilanţul încheiat: 13.908.512 lei.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul judeţului V. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.414.718**
Venituri ordinare	*14.601.000*
Venituri extraordinare	*7.918*
Venituri speciale	*5.805.800*
Cheltueli	**24.414.718**
Cheltueli ordinare	*18.601.000*
Cheltueli extraordinare	*7.918*
Cheltueli speciale	*5.805.800*

Drumuri. Judeţul V. este străbătut de o reţea de drumuri în lungime totală de 1.335 km 103 m, repartizată astfel:

Drumuri naţionale 196 km 840 m, din care Direcţia Generală a Drumurilor întreţine o reţea pietruită şi pavată de 195 km 840 m, iar municipiul Giurgiu 1 km (pavat).

Drumuri judeţene 734 km 147 m, pietruite în întregime, sunt în administraţia judeţului.

Drumuri comunale 404 km 116 m.

Lungimea podurilor este de 6.191,41 m, repartizată astfel: poduri naţionale 1.190,21 m, judeţene 4.006,50 m şi comunale 994,70 m.

Prin judeţ trec 3 drumuri naţionale, legând următoarele localităţi:

1. *Bucureşti – Giurgiu* (Giurgiu – limita jud. Ilfov = 47 km).
2. *Bucureşti – Alexandria.*
3. *Giurgiu – Găeşti – Târgovişte.*

Cale ferată. Judeţul V. este străbătut de o reţea de cale ferată în lungime totală de 128 km (linii secundare simple).

Staţii importante: Giurgiu şi Videle.

Navigaţie fluvială. Curse regulate ale soc. N.F.R., linia T.-Severin – Calafat – Corabia – Rusciuc–Giurgiu – Silistra – Cernavoda – Brăila – Galaţi şi înapoi, fiind în legătură cu vapoarele care merg dela T.-Severin spre Baziaş.

Curse zilnice ale soc. N.F.R. între Giurgiu şi Rusciuc.

Curse regulate ale societăţii austriace de navigaşie (D.D. S.G.) pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Moldova Veche – Orşova – Ada-Kaleh – Turnu - Severin – Vidin – Lom – Giurgiu – Rusciuc.

Curse regulate ale societăţilor de navigaţie jugoslavă şi cehoslovacă pe linia Regensburg – Viena – Bratislava – Budapesta – Belgrad – Orşova – Turnu-Severin – Giurgiu – Brăila – Galaţi.

Curse regulate ale societăţii ungare de navigaţie (M.F.T.R.) pe linia Viena – Bratislava – Budapesta – Moldova Veche – Orşova – Ada - Kaleh – Turnu Severin – Lom – Giurgiu–Rusciuc.

Poştă, telegraf, telefon. *6 oficii P.T.T. de stat*, la Giurgiu, Giurgiu- Port, Comana, Drăgăneşti, Ghimpaţi, şi Vida; *7 agenţii speciale* la Băbăiţa, Băneasa, Călugăreni, Crevedia, Mihai-Bravu, Obedeni şi Preajba-de-Jos; *4 gări cu serviciu poştal*: Chiriac, Grădiştea, Târnavele, Toporu.

Oficii telefonice: Giurgiu, Băbăiţa, Băneasa, Bulaci, Călugăreni, Comana, Crevedia, Drăgăneşti, Ghimpaţi, Mihai-Bravu, Obedeni, Târnavele, Vida.

CULTURĂ

Ştiinţă de carte. Conform rezultatelor provizorii ale recensământului din 1930, populaţia judeţului, dela 7 ani în sus, este de 230.624 locuitori, din cari 38,3% sunt ştiutori de carte. După sex, proporţia este de 58,3% bărbaţi ştiutori de carte şi 19,3% femei ştiutoare de carte. Repartiţia locuitorilor după gradul de instrucţie, în procente, este următoarea:

Gradul de instrucţie şcolară	Mediul urban	Mediul rural
Totalul ştiutorilor de carte	100,0	100,0
1. Extraşcolară	1,7	0,8
2. Primară	74,3	93,3
3. Secundară	12,5	3,7
4. Profesională	8,9	1,9
5. Universitară	1,8	0,3
6. Alte şcoli superioare	0,8	0,0

Invăţământ. Populaţia şcolară a judeţului V. (între 5—18 ani) a fost în anul 1934 de 81.122 locuitori (2.918 mediu urban şi 78.204 mediu rural).

Şcoli secundare : a) Giurgiu: 1 liceu de băieţi, 2 licee de fete, 1 liceu comercial de băieţi, 1 liceu industrial de băieţi, 1 şcoală industrială de băieţi, 1 şcoală profesională de fete, 1 şcoală de piscicultură şi marinărie.

b) In comunele rurale: 1 şcoală de arte şi meserii (Clejani), 2 şcoli de menaj şi industrie casnică (Comana şi Zădăriciu) şi 1 şcoală de agricultură (Drăgăneşti).

Şcoli primare 254, din care 241 rurale şi 13 urbane (toate de stat), cu un număr total de 40.627 elevi (2.494 mediu urban şi 38.133 mediu rural) şi cu 726 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 10, din care 7 rurale şi 3 urbane, toate de stat, cu un număr total de 633 copii (145 mediu urban şi 488 mediu rural) şi cu 11 conducătoare. (situaţia din 1934).

Instituţii culturale. *Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol »* are cămine culturale în: Arsache, Bălăria, Bila, Buteşti, Comana, Crevenicu, Daia, Frăteşti, Ghim-

VLAŞCA

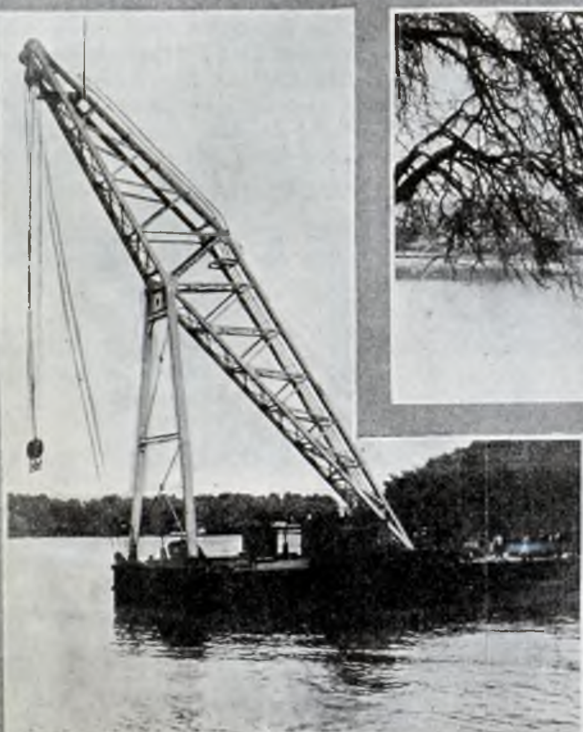
TREERATUL RECOLTEI

TROIȚE

MÂNĂSTIREA COMANA

CETATEA COMANA

Sus: ELEVATOR PE DUNĂRE

Jos: LA ARAT

VAPOR PE DUNĂRE

paţi, Lahovari, Letca-Nouă, Măgura, Merenii-de-Sus, Naipu, Răduleşti, Regele Mihai, Scurtu, Siliştea, Şelaru, Stoeneşti, Tămăşeşti şi Târnava.

Centrala Caselor Naţionale are o organizaţie culturală în comuna Putineiu.

Casa Şcoalelor şi a Culturii Poporului, întreţine 38 cămine culturale, 2 soc. muzicale şi 28 biblioteci, adică în total 68 organizaţii culturale, dintre care 13 au personalitate juridică.

In Giurgiu mai activează: Ateneul român « N. Bălănescu », Soc. muzicală « Cântarea Dunării », Soc. corală « Lyra », 2 cinematografe, 8 soc. sportive şi 2 soc. de vânătoare.

Societăţi de vânătoare în judeţ: Comana, Mihai-Bravu, Pietrile, Drăgăneşti, Singureni, Merenii-de-Jos şi Pietroşani.

RELIGIE

Confesiuni. După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, din totalul locuitorilor judeţului 99,4% sunt ortodocşi.

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 183 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică şi 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 3 protopopiate ortodoxe, toate cu reşedinţa în Giurgiu. Judeţul se află în eparhia ortodoxă a arhiepiscopiei Bucureştilor (Mitropolia Ungro-Vlahiei).

ADMINISTRAŢIE

Organizare administrativă. Capitala judeţului V. este municipiul *Giurgiu*. Judeţul are 237 sate, împărţite astfel:

I. Plasa Câlniştea . . . . 20 sate
II. Plasa Călugăreni . . . . 27 sate
III. Plasa Dunărea . . . . 35 sate
IV. Plasa Glavacioc . . . . 42 sate
V. Plasa Ghimpaţi . . . . 36 sate
VI. Plasa Neajlov . . . . 40 sate
VII. Plasa Siliştea . . . . 37 sate

Organizare judecătorească. Un tribunal la Giurgiu cu 2 secţiuni, 13 magistraţi, 1 prim-procuror şi 2 procurori, în circumscripţia Curţii de Apel din Bucureşti.

8 judecătorii, la Giurgiu, Clejani, Comana, Corbii-Mari, Ghimpaţi, Siliştea, Singureni şi Vida, cu un total de 17 magistraţi.

Organizare sanitară. Spitale de stat Giurgiu, Obedeni, Giugureni şi Drăgăneşti.

In Giurgiu se mai află 1 ambulator al policlinicei « A. Poulopoulu » (de stat), 1 dispensar al Serv. sanitar, 1 dispensar al Casei Asigurărilor Sociale, 1 dispensar al Serv. Hidraulic şi 1 dispensar al Asoc. « Principele Mircea ».

In judeţ Ministerul Sănătăţii întreţine 21 dispensare, dintre care 8 au localuri proprii.

Serv. sanitar judeţean şi Serv. sanitar al municipiului Giurgiu.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale din Bucureşti are un oficiu la Giurgiu.

In municipiu Giurgin mai activează Soc. « Crucea Roşie », Soc. Ortodoxă Naţională a Femeilor Române, Soc. de binefacere a industriaşilor români, Soc. « Sf. Impăraţi Constantin şi Elena », Soc. Veteranilor şi Soc. Mutilaţilor şi Invalizilor de răsboiu.

PRINCIPALE AŞEZĂRI

Giurgiu, reşedinţa judeţului. (Vezi monografiile oraşelor reşedinţă).

Călugăreni, localitate istorică, aşezată la confluenţa Neajlovului cu Câlniştea.

Mihai-Bravu (Dadilovul), sat mare, cunoscut prin tabăra lui militară. E aşezat în marginea nordică a Burnasului, spre Răsăritul judeţului.

LOCALITĂŢILE DIN JUDEŢUL VLAŞCA

A) **Oraşe**

1. Municipiul Giurgiu (capitala judeţului)

B) **Sate**

I. PLASA CÂLNIŞTEA

1. Asan-Aga
2. Beiu
3. Carapancea
4. Chiriacu
5. Comoara
6. Cucuruzu
7. Drăgăneşti
8. Grăjdăneşti
9. I. G. Duca
10. Lahovari
11. Ludăneasca
12. Prunaru
13. Răsmireşti
14. Răsucenii-de-Jos
15. Răsucenii-de-Sus
16. Târnava
17. Toporu
18. Trestenicu
19. Trestenicu-Tomuleşti
20. Tunari

II. PLASA CĂLUGĂRENI

1. Adunaţii-Copăceni
2. Băneasa
3. Brăniştari
4. Budeni
5. Buturugari
6. Călugăreni
7. Comana
8. Crănguri
9. Crucea de Piatră
10. Dărăşti
11. Falaştoaca
12. Frasinu
13. Grădiştea
14. Meletie
15. Mihai-Bravu
16. Moştenii-Dobroteşti
17. Pârlita
18. Păslari
19. Pietrile
20. Puieni
21. Sf. Gheorghe
22. Singureni
23. Stoeneşti
24. Strâmba
25. Tangâru
26. Uzunu
27. Vlad-Ţepeş

III. PLASA DUNĂREA

1. Ardeleni
2. Arsache
3. Bălanu (suburbană)
4. Bălănoaia (suburbană)
5. Braniştea
6. Bujoru
7. Cacaleţi
8. Cetăţuia
9. Ciolanu
10. Daia
11. Dăiţa
12. Dimitrie Cantemir
13. Dimitrie Sturza
14. Drăghiceanu
15. Frăteşti
16. Găujani
17. Ghizdaru
18. Gogoşari
19. Gostinu
20. Guţu
21. Hodivoia
22. Malu
23. Oinacu
24. Onceşti
25. Pietroşani
26. Plopşoru
27. Putineiu
28. Radu-Vodă
29. Răleşti
30. Remuş
31. Slobozia
32. Stăneşti
33. Ştirbei-Vodă
34. Turbatu
35. Vieru

IV. PLASA GLAVACIOC

1. Angheleşti
2. Baciu
3. Baciu-Poşta
4. Băbăiţa
5. Bâscoveni
6. Blejeşti
7. Bucşani
8. Cartojanca
9. Călugăriţa
10. Călugăru
11. Chiţuleşti
12. Ciuani
13. Ciupagea
14. Coşoaia
15. Cotorani
16. Crevenicu
17. Cuza-Vodă
18. Flămânda
19. Fotăcheşti
20. Frăsinet
21. Furculeşti
22. Găiseanca
23. Găleteni
24. Goleasca
25. Letca-Veche
26. Mârşa
27. Merenii-de-Jos
28. Merenii-de-Sus
29. Mitropolia
30. Obedeni
31. Pariseşti
32. Podişoru
33. Răduleşti
34. Regele Mihai
35. Spâneşti
36. Stănceasca
37. Şoriceşti
38. Ştefeni
39. Tămăşeşti
40. Ueşti
41. Vadu-Lat
42. Vida

V. PLASA GHIMPAŢI

1. Babele
2. Bălăria
3. Băneşti
4. Bila
5. Bulbucata
6. Cămineasca
7. Chirculeşti
8. Chiţa
9. Clejani
10. Copaciu
11. Coteni
12. Crovu
13. Epureşti
14. Făcău
15. Găureni
16. Ghimpaţi
17. Gorneni
18. Letca-Nouă
19. Mariuţa
20. Mihăileşti
21. Mirău
22. Naipu
23. Nebuna-Velea
24. Novaci
25. Păngăleşti
26. Petru-Rareş
27. Popeşti
28. Principele Nicolae
29. Ruşii lui Asan
30. Stăneştii Chirculeşti
31. Stâlpu
32. Sterea
33. Tufa-Costieni
34. Valter-Mărăcineanu
35. Vasile Epurescu
36. Velea

VI. PLASA NEAJLOV

1. Bărăceni
2. Bellmoaica
3. Cartojani
4. Căscioarele
5. Corbeanca
6. Corbii-Ciungi
7. Corbii-Mari
8. Crevedia-Mare
9. Crevedia-Mică
10. Cupele
11. Drăghineşti
12. Fărcăşanca
13. Fundu-Părului
14. Găiseanca
15. Golăşei
16. Grat
17. Grăjdăneşti
18. Moara din Groapă
19. Obislav
20. Petreşti
21. Podul Corbencu
22. Podul Popa Nae
23. Poiana-lui-Stânga
24. Priboiu
25. Principele Carol
26. Regele Ferdinand
27. Roata
28. Roata-Cătunu
29. Roata-Moşteni
30. Sadina
31. Sârbeni
32. Sârbenii-de-Jos
33. Tudor Vladimirescu
34. Udeni
35. Ungureni

36. Vadul Stanchii
37. Vânătorii Mari
38. Vânătorii Mici
39. Zădăriciu
40. Zgaia

VII. PLASA SILIŞTEA

1. Albeni
2. Banov
3. Brăteşti
4. Bulaci
5. Buteşti
6. Cătunu
7. Ciuperceni
8. Cosmeşti
9. Drăceşti
10. Fierbinţi
11. Glavacioc
12. Glogoveanu
13. Gurgueţi
14. Hagieşti
15. Linia Costii
16. Negreni
17. Negrenii-de-Jos
18. Negrenii-de-Sus
19. Preajba
20. Preajba-de-Jos
21. Preajba-de-Sus
22. Purani
23. Rotărăşti
24. Scurtu
25. Scurtu-Slăveşti
26. Sericu
27. Siliştea
28. Şelaru
29. Şopârleşti
30. Ştefan-cel-Mare
31. Talpa Bâscoveni
32. Talpa Ioneşti
33. Talpa Lefeşti
34. Talpa Ogrăzile
35. Talpa Poştei
36. Talpa Trivalea
37. Valea Poştei

SIGILIUL LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU, 1698

II

ORAŞELE REŞEDINŢĂ

ALBA-IULIA

Stema. Scut tăiat: în cartierul întâiu pe albastru, o acvilă cruciată de aur privind spre dreapta, însoţită la dreapta de un soare şi la stânga de un crai nou, amândouă de aur (stema Munteniei). In cartierul al doilea pe roşu, un cap de bour negru, văzut din faţă, cu o stea de aur cu cinci raze între coarne, având la dreapta o rază şi la stânga o semilună, amândouă de aur (stema Moldovei). In cartierul de jos, pe aur, doi lei roşii, afrontaţi, cu coada trifurcată şi ţinând cu labele dinainte o spadă de argint ridicată în sus; leii aşezaţi pe şapte moviliţe negre (stema veche a Ardealului).

« Chef »-ul de hermină, încărcat cu coroana de oţel a României (simbolizează încoronarea primului rege al României-Mari).

Peste tot în mijlocul scutului stema casei de Hohenzollern.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri, din care iese o acvilă cruciată neagră cu aripile întinse.

GEOGRAFIE

Aşezare. A.-I., capitala judeţului Alba, este aşezată, sub munte, la o răspântie atât de importantă, încât acest oraş a jucat de mai multe ori rolul de capitală a Transilvaniei. Intr'adevăr aici se întâlnesc drumurile care vin din Munţii Apuseni pe valea Ampoiului, din Haţeg şi din Banat pe valea Mureşului, din direcţia Sibiului şi din cea a podişului.

Vatra oraşului (altitudine circa 223 m) e teren de luncă ferit însă de inundaţii, parte prin lucrări de artă (digul căii ferate) şi situat la confluenţa Ampoiului (al cărui curs principal rămâne în afara aşezării urbane) cu Mureşul (care se află la 1 km spre E.). Către apus, oraşul e mărginit de coasta unei terase înalte de circa 20 m pe care se găseşte azi cetatea, iar, în trecut, era clădită şi vechea Alba-Iulia.

Cadrul oraşului e format de Munţii Apuseni, în V. şi de podişul Transilvaniei, în E., peste larga vale a Mureşului. Marea însemnătate pe care a avut-o Alba-Iulia în trecut se explică astfel, în parte, şi prin faptul că ea era debuşeul natural al ţinutului aurifer din munţii vecini. Azi acest oraş, în afara importanţei sale simbolice din punct de vedere istoric, e considerat ca o mare piaţă de vinuri şi ca un punct de concentrare a produselor agricole din seşul Mureşului. De altfel, mulţi din locuitorii ei se şi ocupă cu agricultura.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Alba-Iulia de azi continuă o străveche cetate romană *Apulum*, constituită, probabil, pe baze dacice. Apulum pare a fi fost numele, transpus de Daci, al zeului grecesc Apollon.

Apulum roman s'a desvoltat din întâile « canabae » ale legiunilor I Diutriux şi XIII Genina, implântate aici, în inima Daciei.

Castrul a devenit apoi capitala uneia din cele trei diviziuni administrative ale marei colonii romane: Dacia Apulensis.

După invazia Ungurilor în Transilvania, Papa a constituit în Alba-Iulia sediul unui episcopat catolic.

La 1242 invazia Tătarilor o reduce la ruină. Ridicată iarăşi, prin zelul episcopului, Alba-Iulia e prădată în 1277 de Saşii răsculaţi asupra episcopului, în frunte cu comitele lor, Alard. Alba Iulia a servit ca loc de întrunire a « dietei » voevodului transilvan, şi ca cetate a lui de scaun.

In 1469 Matei Corvinul ca să distrugă aci un cuib al nobilimii rebele, dărâmă zidurile cetăţii. Ele sunt însă înălţate din nou, după răscoala lui Georgie Doja din 1514 cu scopul de a servi acum de apărare în cazul unui nou « tumultus rusticum », a unei răscoale a ţăranilor.

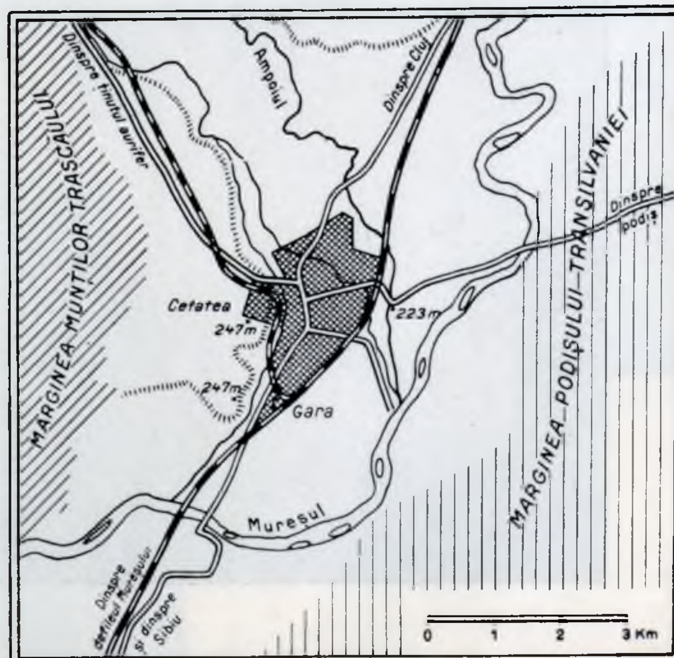
La adăpostul lor, Alba-Iulia a rezistat în 1550 asediului celor 2000 de ostaşi ai lui Martinuzzi, veniţi să scoată din cetate pe nefericita Isabela, regină a Ungariei decăzute.

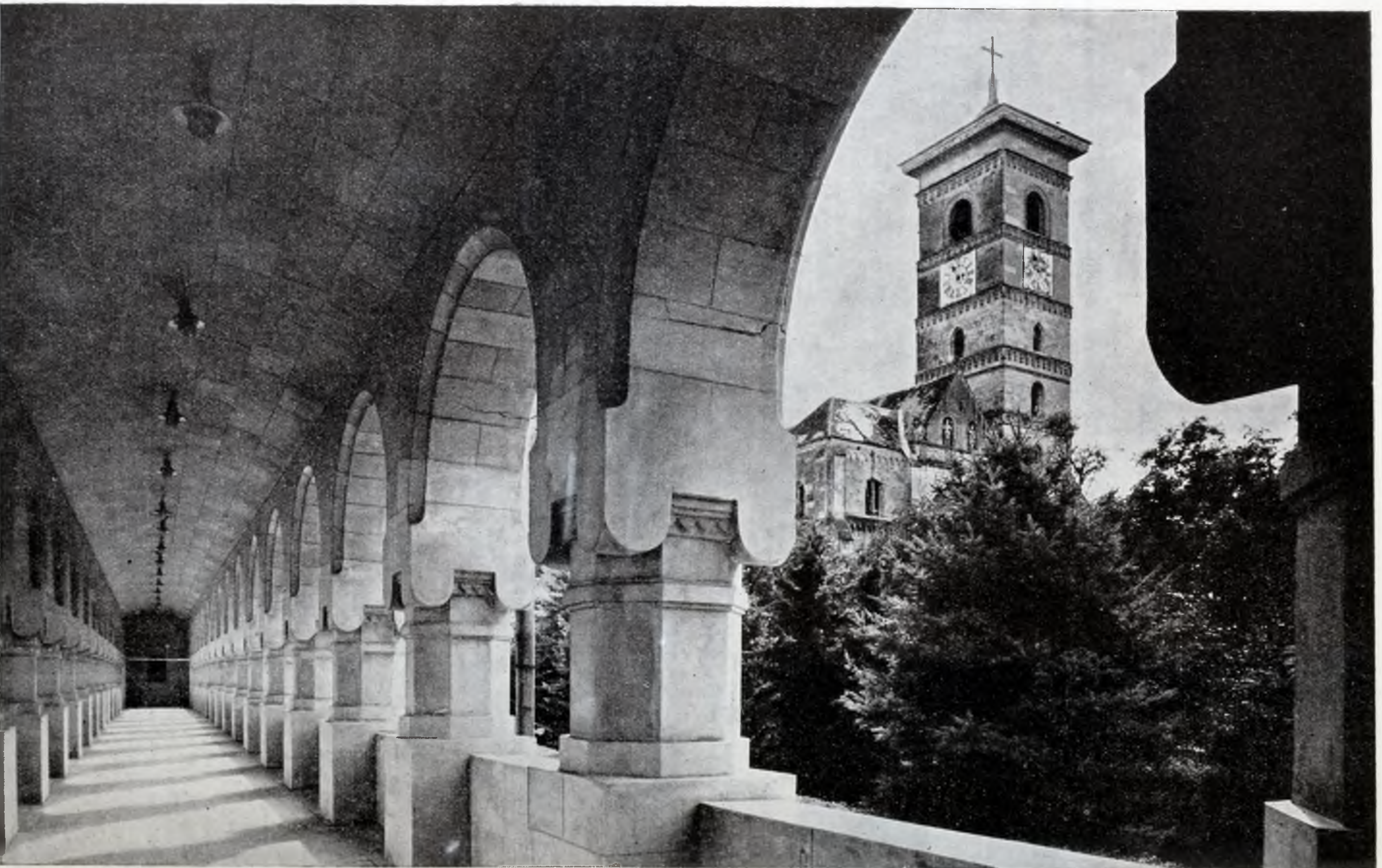
In 1596, Mihai avea să intre întâia oară în cetate, ca vasal al lui Sigismund Bathory. Atunci, în onoarea lui, vlădica Ioan din Prislop, fu ridicat la rangul de mitropolit al Albei-Iulii.

Peste trei ani, la 1 Noemvrie 1599, Mihai avea să intre în triumf în cetatea de scaun a principilor Transilvaniei. La 10 Iulie 1600 el lua aici jurământul de supunere al dietei.

Istoria Albei-Iulii se împleteşte apoi cu trecutul de umilinţă, de durere dar şi de nobile strădanii cărturăreşti al mitropoliţilor români. Aici apare în 1648 de sub teascurile mitropoliei, Noul Testament, în prefaţa căruia mitropolitul Simion Ştefan statornicea principiile cari au să inspire pe traducători: unitatea limbii româneşti de pretutindeni. Ei scriu « ca să înţeleagă toţi ».

Era în această declaraţie, presentimentul unităţii româneşti.

ALBA-IULIA. VEDERE SPRE CATEDRALĂ

Din « *România* », revista O.N.T.

ALBA-IULIA

CATEDRALA INCORONĂRII

TURNUL CLOPOTNIȚEI

PRIDVORUL

CURTEA INTERIOARĂ
(în dreapta biserica franciscană)

POARTA PRINCIPALĂ A CETĂȚII

INTRAREA IN CETATE

La 4 Septemvrie 1700, mitropolitul Atanasie Anghel încheie aici actul Unirii cu biserica Romei.

După trecerea principatului transilvan în posesiunea Casei de Austria, împăratul Carol VI proiectă ridicarea aici a unei cetăţi puternice. Ea se şi ridică pe locul vechiului oraş — după planurile principelui-soldat Eugeniu de Savoia. Atunci au fost dărâmate mânăstirea românească, mitropolia şi palatul principilor.

In celule cari s'au construit deasupra porţii de intrare a cetăţii, au fost închişi în 1784 după tragica lor epopeie: Horia, Cloşca şi Crişan. La 28 Februarie 1784 cei doi dintâiu au suferit, la locul numit «Dealul Furcilor» martiriul pe roată.

In aceiaşi închisoare a pătimit Avram Iancu, eroul revoluţiei naţionale dela 1848.

La 1 Decemvrie 1918, Români veniţi din toate unghiurile ţării Transilvaniei, din Banat, din Maramureş şi din părţile ungurene au decretat aici Unirea pământului-martir cu ţara-mumă. Prin actul lor, cetatea durerii devenea o cetate a triumfului. Ea avea să aştepte cu înfrigurare învierea marilor zile ale lui Mihai.

La 30 Mai 1919, regele Ferdinand I şi regina Maria îşi făceau intrarea triumfală în Alba-Iulia, şi la 15 Octomvrie 1922, în cadrul unei imense solemnităţi, ei consacrau aici, prin gestul încoronării, unitatea pământului dacic.

La 8 Iunie 1930, Adunarea Naţională conferea principelui de coroană a României, titlul de mare voevod de Alba-Iulia, legând simbolic cetatea de gloria dinastiei româneşti.

Monumente istorice. *Catedrala încoronării*, reşedinţa episcopiei militare ortodoxe, a fost construită în 1922 pentru încoronarea Regelui Ferdinand I şi a Reginei Maria, ca suverani ai României întregite. Este de fapt o copie în beton a bisericii domneşti din Târgovişte, la care s'a adăugat un turn înalt, iar de jur împrejur un portic cu frumoase arcade.

Cetatea Karlsburg, îşi ia numele dela împăratul Carol VI al Austriei, care a construit-o la începutul sec. XVIII; poarta de intrare este monumentală; deasupra porţii se află celulele unde au fost închişi, în 1784, Horia, Cloşca şi Crişan, cei trei martiri ai revoluţiei româneşti.

Biserica episcopiei catolice, construită la început în stil romanic, în piatră, a fost reconstruită în stil gotic de Ioan Corvinul voevodul Ardealului. Turnul, mai recent, este în stilul Renaşterii. In interior sunt mormintele, tot în stilul Renaşterii, al lui Ioan Corvinul şi al fratelui său, al voevodului Ioan Zapolya, al cardinalului Andrei Báthory, ucis de secui şi înmormântat de Mihai Viteazul, etc.

Mânăstirea greco-catolică, înălţată de episcopul Petru Pavel Aaron, în urma dărâmării celei vechi, restaurate de Mihai Viteazul.

Institutul Batthyaneum, întemeiat de Episcopul Ignat Batthany, în sec. al XVIII-lea, are o splendidă bibliotecă, cu numeroase cărţi rare, manuscrise, incunabile, documente istorice (un « codex aureus » din timpul lui Carol Magnul).

POPULAŢIE

Oraşul A.-I. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului din acel an, 12.457 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 12.429 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 fabrică de săpun, 1 pielărie, 1 fabrică de ghete, 4 fabrici de tâmplărie şi mobile.

Comerţ cu produse agricole, păsări şi fructe. Bâlciuri anuale: 23 Iunie, 23 Iulie, 27 Septemvrie, 14 Decemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Română Sebeşană (sucursală), Banca « Izvorul », Banca « Transilvania » (sucursală), Banca Comercială (sucursală), « Casa de păstrare şi Banca de credit » din Cluj (sucursală), Banca Centrală pentru industrie şi comerţ (sucursală).

Finanţe publice. Bugetul oraşului A.-I. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**8.916.359**
Venituri ordinare	*7.876.672*
Venituri extraordinare	*157.971*
Venituri speciale	*881.716*
Cheltueli	**8.916.359**
Cheltueli ordinare	*7.876.672*
Cheltueli extraordinare	*157.971*
Cheltueli speciale	*881.716*

CULTURĂ

Invăţământ. Academia teologică romano-catolică, Liceul de băieţi « Mihai Viteazul », Liceu de fete, Liceul romano-catolic « Majlath », Liceu comercial, Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu comercial, 8 şcoli primare (4 de stat şi 4 confesionale), 4 grădini de copii (3 de stat şi 1 confesională).

Instituţii culturale. Muzeul Unirii, Muzeul arheologic, Institutul « Batthyaneum », Asociaţia « Astra », Soc. Filarmonică « Harmonia », « A.G.R.U. » (Asociaţia Generală a Românilor Uniţi), « Forum » (Frăţia Ortodoxă Română), 1 teatru, 1 cinematograf, 1 soc. sportivă, 1 soc. de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Informatorul » (săptămânal), «Ecoul Economic » (bilunar), « Şcoala Albei » (lunar), «Inima lui Isus » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe, 4 greco-catolice, 1 romano-catolică, 1 a ordinului franciscan romano-catolic, 1 mânăstire de călugăriţe romano-catolică, 1 biseră reformată, 1 evanghelică, 1 casă de rugăciune baptistă, 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Episcopie romano-catolică, 1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul A.-I., capitala judeţului Alba, este situat la 218 km de Braşov şi la 350 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti—Teiuş—Arad.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale (1 urbană, 1 rurală), Cameră de industrie şi comerţ, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Casă de Asigurări Sociale, Poliţie, 2 preturi, Revizorat şcolar, Depozit R. M. S., Oficiu vamal, Birou de măsuri şi greutăţi, Ocol silvic, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar al oraşului, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar al oraşului.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia Corpului Didactic secundar, Corpul contabililor, Sfatul negustoresc, Reuniunea meseriaşilor, comercianţilor şi economilor români, Reuniunea sodalilor romano-catolici.

Edilitate. Uzină electrică, pavaje cu asfalt, piatră cubică şi de râu.

Sănătate publică. Spital de stat, Ambulator policlinic.

Asistenţă şi prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea Femeilor Române, Reuniunea Femeilor Evanghelice Reformate, Reuniunea Femeilor Luterane, Soc. « Misiunea Socială », Reuniunea Femeilor Izraelite, Azilul meseriaşilor bătrâni, Căminul de ucenici.

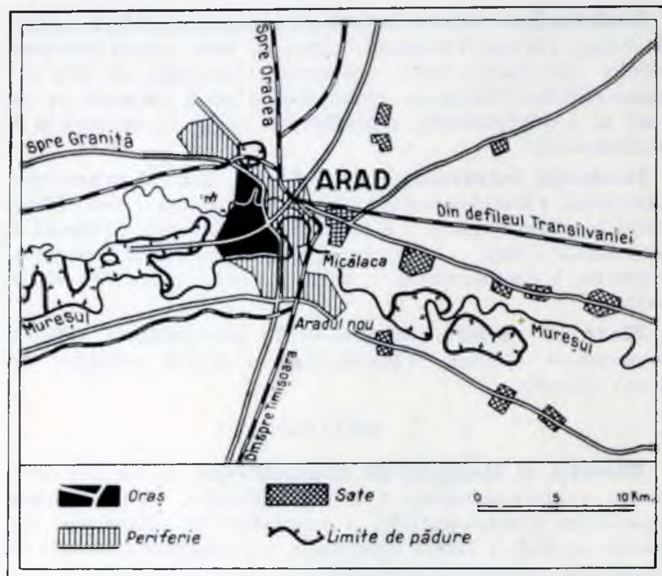
ARAD

Stema. Scut roşu, tăiat de o fascie îngustă de argint. In câmpul superior o cetate de argint, cu contraforţi laterali, având poarta închisă şi trei turnuleţe rotunde egale, cu acoperiş ascuţit şi ferestre negre; în câmpul inferior o cruce şi o cârjă de aur, încrucişate, având între ele o mitră de aur, din care ies două omofoare albastre, brodate cu aur şi încărcate cu cruciuliţe negre, înfăşurând crucea şi cârja.

GEOGRAFIE

Aşezare. Reclădit după planul şi concepţia modernă, pe dreapta Mureşului la cca 20 km depărtare de eşirea acestuia din munţi şi la răspântia marelui drum longitudinal al câmpiei Tisei cu drumul Mureşului, Aradul face parte din seria marilor oraşe de răspântie din Apusul Ţării.

Vatra oraşului se întinde pe un şes aluvionar neted, situat la altitudinea de cca 111 m, între două braţe ale Mureşului (cel mai însemnat, care-i şi navigabil, cel din Sud). La viiturile de primăvară ale acestuia, mahalalele periferice sunt adesea inundate, cu toate digurile de apărare. Aici a fost reclădit aproape în întregime, în sec. XIX, oraşul propriu zis. Către S, peste Mureş, se întinde Aradul Nou (comună rurală), mai mult o mahala a oraşului.

Cadrul oraşului e câmpia, în bună parte, inundabilă, scrijelată de numeroasele braţe părăsite ale Mureşului şi totuşi aproape total lipsită de păduri. La cca 20 km spre E se ridică marginea înaltă acoperită de podgorii a munţilor Zărandului.

Posibilităţile de edificare ale oraşului sunt astfel reduse la materialul (nisip şi argile) din câmpie, dar cele de întreţinere şi funcţionare sunt foarte variabile şi abundente (apă, grâne, vite, braţe de muncă). De aici frumoasa desvoltare industrială (alimente, fer, textile) şi comercială pe care a luat-o Aradul în sec. XIX, când câmpia a fost pusă în valoare prin secare şi colonizare.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Aradul este un oraş vechiu. In 1329—1384, purta titlul de « civitas », iar în 1388 acela de « oppidum ».

Capitală a unui ţinut intens românesc şi — până în sec. XIX — în care românii au format majoritate. Aradul s'a împotrivit continuu tendinţelor de maghiarizare.

La sfârşitul sec. XII, Aradul ajunge scaun al unui « căpitan de canonici » şi a unei episcopii onorifice catolice, menite a uşura instalarea pe aceste meleaguri a noului stat maghiar.

In sec. XIII episcopul e nevoit a blestema pe « şismaticii » români care-l împiedicau să ridice în Arad catedrala sa, de altă lege.

Expansiunii maghiare îi pune capăt în 1542, bătălia fatală dela Mohaci, care aduce — pe lângă transformarea Ungariei în paşalâcul de Buda — creaţia pe meleagurile arădane a sangiacatului Lipovei, ţinând de paşalâcul Timişoarei.

Dominaţia turcească a durat până în 1689.

In 1705 ia fiinţă la Arad episcopia ortodoxă, formată pe urmele străvechilor episcopii româneşti ale Ineului şi Orăzii, dar păstorită, de astă dată, de episcopi sârbi. Unirea cu biserica Romei a bisericei oficiale româneşti, dusese la adoptarea ficţiunii că românii nu mai pot fi ortodocşi.

Intâii episcopi români ai Aradului au fost, începând din 1829, Nistor Ioanovici, Gherasim Raţ, Miron Romanul şi Ioan Meţianu.

Prin lupta naţionalistă a unui D. Ţichindeal, a unui Moise Nicoară, prin crearea la 1812 a unei şcoale normale româneşti, prin tiparniţele cari aveau să formeze mai târziu Tipografia Diecezană, prin ziarele sale « Tribuna Poporului », « Tribuna », « Românul », prin Societatea de Cultură Arădană, Aradul a participat din plin la mişcarea de redeşteptare a poporului românesc.

In 1918 au luat fiinţă la Arad, întâile gărzi naţionale şi tot dela Arad, Consiliul Naţional Român a convocat adunarea dela Alba Iulia.

Monumente istorice. *Cetatea de pe malul stâng al Mureşului*, ridicată de Maria Theresia în 1752.

POPULAŢIE

Municipiul A. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 77.225 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 76.015 locuitori, indicând o scădere naturală de 973 locuitori în şease ani şi jumătate, adică o descreştere de 1,6%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Municipiul A., centrul unei regiuni agricole bogate şi cu producţie variată, aşezat pe cea mai scurtă arteră de comunicaţie cu Occidentul, joacă un rol foarte important în exportul de produse agricole, animale, carne şi vin. Industria metalurgică, industria lemnului şi industria textilă sunt bine desvoltate.

Alimentară: 3 mori, 2 fabrici de biscuiţi, 1 de zahăr, 3 de bomboane, 2 de cognac, rom şi liqueur, 3 de spirt, 1 de mezeluri, 3 de ghiaţă artificială; *Textilă*: 7 fabrici de pânzeturi şi ţesături, 5 de ciorapi, 3 de tricotaje, 2 de confecţiuni, 2 de basmale, 2 de aţă de cusut, 2 de vatelină şi tifon, 1 de frânghii, covoare de cocos, preşuri etc., 1 de fitiluri; *Chimică*: 1 fabrică de vopsele, 2 de uleiuri, 1 de oxigen, 2 de amidon şi dextrină, 1 de cosmetice, 3 de nasturi, 2 de piepteni, 2 de diferite produse chimice, 1 uzină de gaz de iluminat; *Metalurgică*: 1 fabrică de vagoane şi motoare, 5 de maşini, 1 de fierărie, 1 de articole technice, 1 de aparate de precizie, 1 de mobile de fier şi aramă, 1 de pile, 1 de sobe de baie, 1 de cuţite şi tacâmuri, 1 de ţesături de sârmă, 1 turnătorie de clopote; *Lemnului*: 1 fabrică de cherestea, 14 fabrici de tâmplărie şi mobile, 1 de tocuri de lemn şi calapoade, 1 atelier de dopuri şi articole de plută; *Alte industrii*: 5 fabrici de cărămizi şi ţigle, 1 pielărie, 2 de oglinzi şi sticlării, 2 de radio şi articole de radio, 1 de becuri electrice, 2 de cutii de carton, 10 tipografii mai importante.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste [1]:

Moara cu aburi şi fabrica de spirt şi drojdie Fraţii Neumann, (soc. 50, inv. 197), Fabrica de zahăr din Arad a Soc. « Arad-Chitila » (soc. 205, inv. fabrica din Arad 135), Fabrica de rom şi liqueuri « Flora », (soc. 5, inv. 1), Fabrica de ghiaţă « Frigex » (soc. 6, inv. 4).

« Industria Textilă Arădană » (soc. 60, inv. 300), Uzinele Române Textile « Teba » (soc. 20, inv. 37), « Fabrica de Impletituri şi Tricotaje » (soc. 3, inv. 28), Fabrica de tricotaje Leopold Stern et Fii (inv. 6), Fabrica de frânghii, covoare de cocos, preşuri, etc. Schönberger et Grünstein (soc. 6, inv. 2);

Fabrica de vopsele, lacuri şi produse chimice « Polychrom », (soc. 6, inv. 6), « Industria Oxigenului » (soc. 5, inv. 12), « Soc. Anon. Rom. pentru fabricarea de săpunuri de toaletă şi articole cosmetice », fost Baeder (soc. 4, inv. 8), Fabrica de produse chimice « Azurol » (soc. 5, inv. 2);

Prima fabrică română de vagoane şi motoare « Astra » (soc. 420, inv. 306), Fabrica de maşini, articole de metal şi turnătorie Neubauer et Co. (inv. 8), Fabrica de fierărie Grundmann (soc. 10, inv. 15), Fabrica de articole tehnice I. F. A. (inv. 5), Fabrica de armături şi sobe de baie « Armă-

[1] Cifrele în parantezc arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

PALATUL CULTURAL DIN ARAD

tura » (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cherestea « Czettel » (soc. 2, inv. 8), Fabrica de mobile Laurenţiu Lengyel (soc. 5, inv. 3), Fabrica de calapoade Iosif Stiaszny (soc. 2, inv. 7).

Bâlciuri: 27 Martie, 3 Iulie, 30 Octomvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca Comercială Italiană şi Română (sucursală), Soc. Bancară Română (sucursală), Casa de păstrare a judeţului Arad, Banca de Credit mărunt şi Economie, Casa de păstrare generală din Arad, Banca Goldschmidt, Băncile Bănăţene Unite, Banca Ardeleană şi Casa de Economie din Cluj (sucursală), Casa Generală de Economii din Sibiu (sucursală), Banca « Victoria », Banca Arădană, Casa Agricolă de păstrare Arad Cenadană.

Finanţe publice. Bugetul municipiului A. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**65.051.785**
Venituri ordinare	*52.948.700*
Venituri extraordinare	*1.811.000*
Venituri speciale	*10.292.085*
Cheltueli	**65.051.785**
Cheltueli ordinare	*52.948.700*
Cheltueli extraordinare	*1.811.000*
Cheltueli speciale	*10.292.085*

CULTURĂ

Invăţământ. Academia teologică ortodoxă, Liceul de băieţi « Moise Nicoară », Liceul de fete « Elena Ghiba Birta », Şcoala normală de băieţi « Dimitrie Ţichindeal », Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu profesional de fete, Liceu industrial de fete, Conservator orăşenesc de muzică, 27 şcoli primare, 15 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Palatul Cultural, cu bibliotecă (conţinând cărţi franceze din secolul al XVIII-lea şi colecţia cărţilor istorice a lui Xenopol) şi muzeu (colecţii de ştiinţe naturale, etnografice şi preistorice). Asoc. pentru literatura şi cultura poporului român « Astra », Ateneul Cultural, Institutul de cercetări « Banat-Crişana », Asoc. culturală « Concordia », Soc. culturală « Sf. Pavel », 4 asociaţii corale, teatru municipal, 4 cinematografe, 32 de societăţi sportive, 6 societăţi de vânătoare şi pescuit.

Ziare şi reviste. « Ştirea » (cotidian), « Ecoul » (cotidian), « Curierul » (săptămânal), « Drapelul » (săptămânal), « Bravo » (săptămânal), « Ardealul », « Biserica şi şcoala » (săptămânal), « Lumina Tineretului », « Hotarul » (lunar), « Şcoala Vremii » (lunar), « Piatra de Hotar » (lunar), « Mana Zilnică », « Călăuza » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie din Arad » (odată la 2 luni), « Buletinul Camerei de Muncă », « Buletinul Municipiului Arad » (săptămânal), « Buletinul Agricol » (bilunar), « Monitorul Grafic Român » (lunar), « Dorul Nostru », « Farul Creştin » (bilunar), « Revista Avicolă » (lunar), « Avicultura » (săptămânal), « Revista Forestieră », « Funcţionarul Forestier » (bilunar), « Arader Zeitung » (cotidian), « Volksblatt » (cotidian), « Holzindustrie » (săptămânal), « Aradi Közlöny » (cotidian), « Aradi Ujság » (cotidian), « Friss Ujság » (cotidian), « Hirlap » (cotidian), « Reggel » (cotidian), « Kis Ujság » (bilunar), « Ez Arad » (bilunar), « Ország Világ » (bilunar), « A Haladás » (săptămânal), « Erdélyi Elet » (săptămânal), « Erdélyi Ipar » (săptămânal), « Papagaly », « Kimondom » (lunar), « Fules Bagoly » (lunar), « A Jó Haziasszony Naploja » (trimestrial).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrala ortodoxă română, 4 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 biserică luterană, 1 biserică evanghelică, 2 case de rugăciune baptiste, 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei ortodoxe române a Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, înfiinţată la 1705 în urma unirii Mitropoliei din Alba Iulia cu Roma. La început sârbească, această Episcopie devine românească la 1829, ţinând însă tot de Mitropolia sârbească dela Carlovăţ, până la 1863, când trece sub autoritatea Mitropoliei nou înfiinţate a Sibiului.

1 protopopiat ortodox român, 1 protopopiat grecocatolic, 1 protopopiat ortodox sârbesc şi 1 vicariat romano-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul A., capitala judeţului Arad, este situat la 52 km de Timişoara şi la 557 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe

linia București – Arad – Budapesta ; punct de plecare pe liniile c.f. Arad – Timișoara, Arad – Lovrin, Arad – Oradea, Arad – Brad și pe liniile particulare electrice Arad – Pâncota și Arad – Radna. Aerostație pe linia București – Craiova Timișoara – Arad.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Judecătorie de muncă, Inspectorat al muncii, Cameră de muncă, Direcția XI regională silvică, Inspectorat vamal, Inspectorat cadastral, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Direcțiune industrială, Inspecție C.F.R., Serviciul sanitar al județului, Serviciul sanitar municipal, Serviciu agricol județean, Serviciu de drumuri județene, Serviciu al apelor, Birou de măsuri și greutăți, Chestură de poliție, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Oficiu județean de turism, Depozit de fermentarea tutunului, 6 oficii P.T.T., Oficii telefonice, Pompieri.

Asociații. Asoc. generală a inginerilor, Corpul contabililor autorizați și experți, Baroul avocaților, Asoc. funcționarilor administrativi din Ardeal și Banat, Asoc. învățătorilor, Asoc. ziariștilor și publiciștilor români, Sindicatul ziariștilor minoritari, Reuniunea pensionarilor de stat, Cercul militar, Uniunea generală a industriașilor români, Uniunea proprietarilor de case, Uniunea chiriașilor, Asoc. generală a negustorilor din Ardeal și Banat, Asoc. proprietarilor de cazane, mașini, întreprinderi mecanice și electrice, Uniunea micilor industriași și meseriași, Corporația comercianților din Arad, Sindicatul micilor comercianți de coloniale, Cooperativa aviticultorilor, Asoc. conducătorilor de automobile, Asoc. maeștrilor C.F.R., Asoc. mecanicilor, Asoc. pompierilor voluntari, Soc. tipografilor din Arad.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavaj cu asfalt, piatră cubică, pavele și macadam, 9 linii de autobuze, strand pe Mureș cu bazin plutitor.

Sănătate publică. Spitalul central, Spitalul de copii « Principele Mircea », Institutul de obstetrică și ginecologie, Sanatoriul de tuberculoși, Spitalul militar, Sanatoriul « Terapia » (particular), Sanatoriul Dr. Pozsgai (particular), Sanatoriul Dr. Frint (particular), Sanat. Dr. Rado (particular), 1 ambulator policlinic, 1 ambulator C.F.R., 1 ambulator al Casei Asigurărilor Sociale, 3 dispensare de circumscripție, Serv. de salvare, desinfecție și deparazitare ale Municipiului, 1 dispensar al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 1 dispensar de copii « Principele Mircea », 2 dispensare de sugaci ale Federației pentru ocrotirea mamei și copilului, 1 policlinică evreiască, Institutul vaccinogen Dr. S. Pășcuțiu.

Asistență și prevedere socială. Casa Asigurărilor Sociale, Soc. « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Crucea Roșie », Soc. ortodoxă a femeilor române, Soc. de ocrotire a orfanilor din războiu, Soc. pentru ocrotirea orbilor, Asociația de ocrotire a mamei și copiilor, Soc. « Misiunea socială », Fondul milelor ortodoxe române, Centrul pentru ocrotirea copiilor, Soc. « Viitorul », Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Soc. « Caritas și Oastea Domnului », Reuniunea femeilor izraelite.

Așezământul de fete oarbe, 3 orfelinate, 3 cămine pentru infirmi, 1 cămin pentru servitoare, 1 cămin pentru copii vagabonzi, 1 cămin pentru meseriașii bătrâni, 3 azile pentru bătrâni, 1 leagăn de zi, 1 cantină evreiască pentru săraci, 1 colonie de vară.

BACĂU

Stema. Pe scut negru Maica Domnului rugându-se, îmbrăcată în roșu brodat cu aur, fața și mâinile de culoare naturală, având pe piept un medalion albastru, încărcat cu pruncul Isus, de argint, nimbat de aur, fața și mâinile de culoare naturală, binecuvântând cu dreapta, și ținând în stânga globul crucifier.

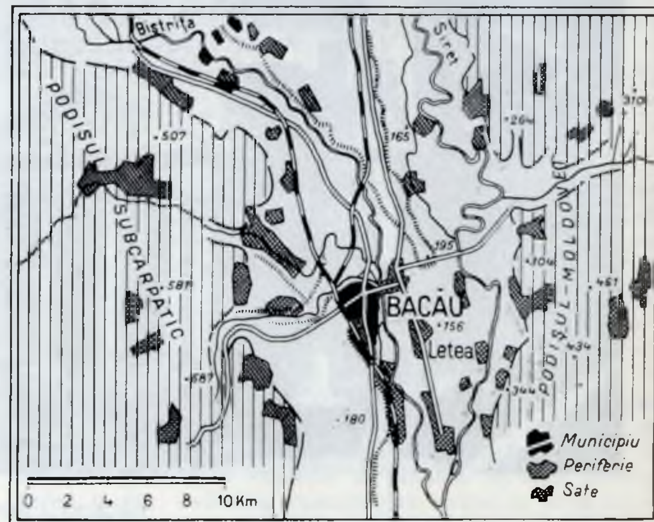
Scutul înconjurat de o bordură de aur și timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Reprezintă hramul vechei biserici din secolul XV (Precista), Maica Domnului fiind patroana orașului).

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul B., capitala județului cu același nume, e așezat în E. Subcarpaților, aproape de confluența Bistriței cu Siretul, și la întâlnirea drumurilor care urmează aceste două văi.

Vatra orașului de circa 800 ha, e un șes puțin ridicat deasupra luncii inundabile de pe dreapta Bistriței (circa

161 m altitudine). Mahalalele periferice din spre N., S. și E. coboară însă și în lunca inundabilă atingând, pe aproape tot frontul răsăritean, apa Bistriței.

Cadrul orașului este format din șesul, în mare parte inundabil dar și cultivat, dela confluența Bistriței cu Siretul, șes care se leagă către Apus — printr'o serie de terase cu ogoare — de podgoria Subcarpaților, iar către Răsărit, de coastele cu fâneață ale podișului împădurit pe culmi.

Bacăul are încă, din această cauză, mai ales în mahalalele vestice, un caracter agricol (multe grădini) ; centrul este însă strâns, iar comerțul ce se practică înăuntrul lui se întemeiază pe schimbul și prefacerea produselor din dealurile vecine și ale celor ce vin pe Bistrița din munte (cherestea, postav, tăbăcării).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Anul înființării nu se cunoaște. După nume, orașul pare a fi o străveche așezare tracică (cf. numele tracic Bacauca).

Prima mențiune documentară datează din 1408. Dela 1410 până la 1813, a fost scaun de episcopie romano-catolică.

In 1476, a fost pustiit, dându-i-se foc de Ștefan cel Mare, în retragerea sa dinaintea Turcilor.

A fost reședința lui Alexandru, fiul lui Ștefan cel Mare, părtaș, până la moartea-i timpurie, la Domnia Moldovei a părintelui său.

In războiul din 1916—1918, B. a fost reședința comandamentelor armatelor române de Nord.

Monumente istorice. *Biserica Precista* ctitoria lui Alexandru Voevod fiul lui Ștefan cel Mare.

POPULAȚIE

Municipiul B., capitala județului Bacău, avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an — 31.246 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 31.741 locuitori, indicând un spor natural de 495 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 1,6%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Municipiul B., capitala unui județ renumit în mine de cărbuni, sare și petrol, dominând o regiune agricolă, cunoaște o intensă activitate economică.

Industria alimentară: 3 mori sistematice, 2 fabrici de mezeluri, 1 de bomboane, 1 de oţet; *Textilă*: 4 fabrici de stofe şi postav, 4 fabrici de tricotaje, 3 de basmale, casinci etc., 1 de panglici, 2 de plapome; *Alte industrii*: 1 fabrică de acid carbonic, 1 de clei, 1 turnătorie, 1 fabrică de maşini, 1 de articole de lăcătuşerie, 4 fabrici de pielărie, 2 de încălţăminte, 3 de cherestea, 2 de confecţiuni din hârtie, 1 de ţevi de carton, 2 de teracotă, 1 de cărămidă şi ţiglă.

Din intreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara S. Filderman (inv. 23), Moara H. Calmanovici & Fiu (inv. 7), Intreprinderile S. Filderman, fabrică de stofe şi postav (soc. 10, inv. 33), Fabrica de stofe A. Isvoranu (soc. 40, inv. 35), Fabrica de stofe S. Singher (soc. 5, inv. 39), Fabrica de tricotaje « Idealul », J. Nachmansohn & Fii (soc. 1, inv. 7), Fabrica de acid carbonic L. Klein & Co. (soc. 2, inv. 6), Fabrica de pielărie L. & L. O. Klein (soc. 10, inv. 7), Intreprinderile S. Filderman, fabrică de piele (inv. 34), Fabrica de cherestea « Bicazul » (inv. 19).

Comerţul, foarte desvoltat, constă din produse naturale şi fabricate, animale, lemne, petrolifere, etc.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca Corpului didactic (sucursală), Banca « Oituzul », Banca Răcăciunilor, Banca de Credit, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Credit mărunt, Banca Centrală, Banca Trotuşului, Banca Luceafărul, Banca Clerului, Banca « Herşcovici ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**18.589.000**
Venituri ordinare	*15.785.000*
Venituri extraordinare	*53.000*
Venituri speciale	*2.751.000*
Cheltueli	**18.589.000**
Cheltueli ordinare	*15.296.618*
Cheltueli extraordinare	*186.000*
Cheltueli speciale	*3.106.382*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băeţi « Ferdinand I », Liceu de fete, Liceul comercial de băeţi « Gh. Florescu », Şcoala normală de băeţi « Ştefan cel Mare », Şcoala Normală de fete « Domniţa Ileana », Liceu industrial de băeţi, Liceu industrial de fete, Şcoală de menaj, Şcoală industrială de ucenici, 7 şcoli primare de băeţi, 5 şcoli primare de fete, 2 şcoli primare de aplicaţie, 1 şcoală israelită de băeţi, 1 şcoală israelită de fete, 8 grădini de copii.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

PALATUL ADMINISTRATIV

PRIMĂRIA

Instituţii culturale. Liga Culturală, Ateneul cultural « V. Alecsandri », Asociaţia culturală « Raza », Asociaţia culturală C.F.R., Asociaţia culturală « Cultul Patriei », Cercul cultural « N. Iorga », Cercul cultural « Gh. Donici », Cercul studenţesc « Oituz », Asociaţia Culturală a femeilor evreice, Cercul studenţesc evreesc, 5 biblioteci publice, 3 societăţi corale, 4 cinematografe, 4 asociaţii sportive, 2 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Cuvântul Românului », « Săptămâna », « Bacăul » (săptămânal), » Curentul Bacăului » (săptămânal), « Comoara plugarului » (lunar), Monitorul judeţului şi municipiului Bacău (bilunar), Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie (anual), « Vatra Cooperativă ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrala « Sf. Nicolae », Biserica « Sf. Ioan », Biserica « Precista », Biserica « Sf. Impăraţi », Biserica « Buna Vestire », Biserica « Sf. Treime », Biserica « Sf. Mihail şi Gavril », Biserica « Sf. Voevozi », 1 biserică romano-catolică, 1 armeană, 1 casă de rugăciuni adventistă şi 1 baptistă, 9 sinagogi şi 15 case de rugăciuni mozaice.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul B. capitala judeţului, este situat la 126 km de Iaşi şi la 305 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Ploeşti – Bacău – Cernăuţi – Grigore-Ghica-Vodă.

Instituţii publice. Prefectură, 2 preturi, Primărie, Tribunal, 2 judecătorii, Legiune de jandarmi, Administraţie financiară, 2 percepţii, Chestură de poliţie, Inspectorat minier, Inspectorat de muncă, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Direcţiunea regională silvică, Direcţiunea regională a apelor, Serviciu de poduri şi şosele, Casă de asigurări sociale, Revizorat şcolar, Subinspectorat P. P., Oficiu de plasare, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Vamă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea avocaţilor, Asociaţia avocaţilor creştini, Asociaţia generală a medicilor, Colegiul medicilor, Asociaţia medicilor farmacişti, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia corpului didactic primar, Asociaţia clerului, Asociaţia funcţionarilor publici, Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Asociaţia funcţionarilor comunali, Asociaţia funcţionarilor particulari, Asociaţia pensionarilor Casei muncei C.F.R., Asociaţia pensionarilor civili, Asociaţia contabililor autorizaţi, Asociaţia contabililor cooperatori, Sfatul negustoresc, Liga generală a meseriaşilor patroni, Uniunea micilor industriaşi şi comercianţi, Uniunea generală a micilor patroni şi meseriaşi, Uniunea micilor industriaşi; Sindicatele: presei, viticol, forestier, producătorilor de sfeclă, angajaţilor de industrie şi comerţ, muncitorilor pielari, brutarilor, birjarilor, muncitorilor din industria lemnului, micilor slujbaşi şi meseriaşi C.F.R.; 6 asociaţii profesionale C.F.R.; 7 societăţi profesionale de ajutor reciproc.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, canalizare, parc public.

Sănătate publică. 1 spital de stat, 1 spital israelit, 1 sanatoriu particular, 2 dispensare comunale, 1 dispensar al Casei de asigurări sociale şi 1 dispensar particular.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. ortodoxă a femeilor române, Asoc. Cercului de gospodine, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Coloniile şcolare », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Azil de bătrâni comunal, Azil de bătrâni israelit, Cămin pentru ucenici, Orfelinat I.O.V., Orfelinatul « Fildermann », 10 societăţi de ajutor reciproc.

BAZARGIC

Stema. Pe scut verde, cu o bordură de aur, trei spice de grâu de aur, încrucişate.

Scut timbrat cu o coroană murală de argint cu 3 turnuri.

Simbolizează bogăţia în grâne a regiunei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Bazargicul, capitala judeţului Caliacra, e un oraş de margine, între pădure şi stepă, aşezat la răspântia anticului drum median al Dobrogei cu drumul cel mai scurt între Silistra şi ţărmul Mării Negre.

Vatra oraşului se întinde peste o parte din dealurile depresiunei pe care apele, dispuse radiar, au sculptat-o în această parte a podişului dobrogean. Majoritatea caselor scunde, care formează acest oraş au fost clădite însă la altitudinea de circa 220 m, pe un bot de deal care se lasă pieziş din spre Apus, între văile *Cecârcea* şi *Dobrici*. Din această cauză, ieşirea din oraş către E, pe urcuşurile argiloase ale acestor văi, e foarte anevoioasă, mai ales după ploaie.

Cadrul e format din dealurile podişului Dobrogei, mai înalte, mai adânc sculptate de văi şi mai acoperite de păduri în V., mai scunde, cu spinarea mai largă şi mai despădurite, în E. Ogoarele au înlocuit stepa şi pădurea aşa că Bazargicul joacă astăzi rol de mare târg şi depozit de cereale în Dobrogea Nouă.

POPULAŢIE

Oraşul B. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, — 29.938 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 30.742 locuitori, indicând un spor natural de 804 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,7%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 4 mori, 5 fabrici de uleiuri, 1 rafinărie de uleiuri vegetale, 3 fabrici de bomboane şi rahat, 1 de ghiaţă artificială, 1 de postav, 1 de pânzeturi, 1 de mobile, 1 de pielărie, 4 de cărămizi, 1 de cuţite, 4 de covoare presate, 3 turnătorii şi un depozit de fermentarea tutunului.

Din întreprinderile de mai sus, Moara Radi Bescov are un capital investit de 14 milioane lei, iar Moara « Dobrogea », Gh. Bescov, un capital investit de 11 milioane lei.

Comerţ cu cereale, brânzeturi şi piei de animale.

Instituţii de credit. Banca Naţională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca de Scont (sucursală), Banca Caliacra, Banca « Viitorul », Banca « Industriei şi Comerţului dobrogean », Banca Româno-Turcă, Banca « Progresul învăţătoresc », Banca Corpului Didactic, Banca Federală « Cadrilaterul », Banca populară « Bazargic », Banca populară « Dobrogea », Banca « Creditul Românesc al ţăranilor ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.185.732**
Venituri ordinare	*14.992.647*
Venituri extraordinare	*4.015.325*
Venituri speciale	*1.177.760*
Cheltueli	**20.185.732**
Cheltueli ordinare	*12.997.972*
Cheltueli extraordinare	*6.010.000*
Cheltueli speciale	*1.177.760*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « N. Filipescu », Liceu de fete, Şcoală profesională de fete, Gimnaziu comercial de băieţi, Liceu particular bulgăresc de băieţi, Liceu particular bulgăresc de fete, 5 şcoli primare româneşti, 1 şcoală primară bulgărească, 1 grecească, 1 armenească, 3 turceşti, 13 grădini de copii româneşti, 1 grădină de copii armenească.

Instituţii culturale. Liga culturală, Asociaţia culturală bulgară, Biblioteca Camerei de comerţ, Muzeul Camerei de comerţ, Muzeul Camerei agricole, Asociaţia culturală turcă, Corul Catedralei din Bazargic, Corul Asociaţiei funcţionarilor judeţeni şi comunali din Bazargic, 2 cinematografe, 10 societăţi sportive, 2 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Poşta », « Buletinul oficial al jud. Caliacra », « Dobrogea Nouă », « Oglinda », « Eroii Neamului », « Glasul Nostru », « Noutăţi Dobrogene ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 3 biserici ortodoxe, 1 biserică armeano-gregoriană, 8 geamii mahomedane, 1 sinagogă.

Instituţiuni bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul B., reşedinţa judeţului Caliacra, este situat la 88 km de Constanţa şi 214 km de Bucureşti.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Poliţie, Administraţie financiară, Percepţie, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră agricolă, Cameră de muncă, Regiune agricolă, Ocol minier, Ocol silvic, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serv. de poduri şi şosele, Revizorat şcolar, Legiune de jandarmi, Depozit C.A.M.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor Caliacra, Societatea funcţionarilor judeţeni şi comunali, 7 sindicate muncitoreşti.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, pavagii, 2 oboare, 2 hale, stadion, parc public.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriul particular « Dr. Stere », Dispensar de stat, Dispensar comunal, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Asociaţia pentru protecţia tinerelor fete.

BĂLŢI

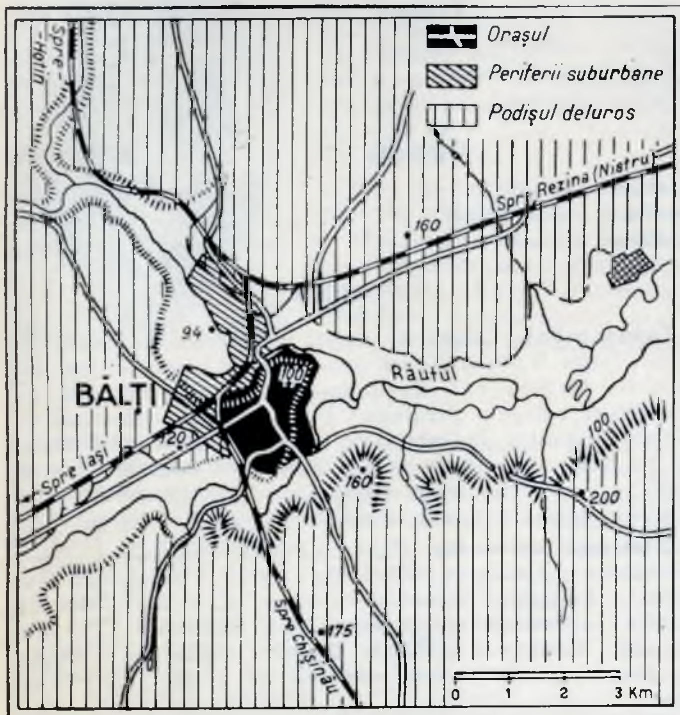
Stema. Pe scut roşu o movilă de argint în vârful căreia stă îngenunchiat un arcaş moldovean, de argint, întinzând arcul spre stânga. Totul susţinut de o apă undată albastră, din care ies la stânga şi la dreapta movilei câte o trestie de papură, de aur, cu trei foi, tot de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează vechea strajă ostăşească şi luptele din această regiune a Moldovei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul B., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat în mijlocul stepei — azi cultivate — din N. Basarabiei, la o veche răspântie de drumuri.

Vatra oraşului, cu o suprafaţă de peste 930 ha, se întinde pe botul de deal foarte teşit dela confluenţa Răuţelului cu Răutul şi anume pe dreapta acestuia din urmă. (Altitudinea 100—110 m). Ea acoperă însă şi o parte din şesul argilos inundabil al văii principale.

Cadrul este deluros (cu cote mai repezi în Sudul oraşului şi mai domoale în Est) şi aproape total lipsit de păduri. Tocmai absenţa pădurilor şi, implicit, prezenţa stepei, a provocat formarea cernoziomului ciocolat — sol foarte fertil — care acoperă întreaga regiune. De aici caracterul agricol şi, azi mai puţin, pastoral, al acestui cadru care explică astfel, — alături de poziţia centrală, — importanţa bălţilor ca punct de concentrare a grânelor, ca piaţă comercială şi chiar ca însemnat centru industrial (mori, ulei, spirt).

POPULAŢIE

Municipiul B. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an —30.667 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei (calculată la 1 Iulie 1937), este de 31.591 locuitori, indicând un spor natural de 924 locuitori, în timp de şase ani şi jumătate, adică o creştere de 3,0%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 6 mori sistematice, 9 fabrici de ulei, 1 de zahăr, 2 de macaroane, 6 de mezeluri, 1 de spirt, 2 de bere. *Alte industrii*: 3 turnătorii, 1 fabrică de mobile, 1 de parchete, doage etc., 1 de produse de hârtie, 5 de săpun.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara S. Brestecico (inv. 8), Moara şi fabrica de arpacaş I. I. Ioffe (inv. 8), Societatea « Flora » (soc. 12) cu 2 fabrici de ulei (inv. 5 şi inv. 4), Fabrica de ulei Fraţii Volman (inv. 10), Fabrica de ulei « Steaua Basarabiei » (inv. 6), Fabrica de ulei I. Friedemann (inv. 5), Fabrica de zahăr « Zarojani » (soc. 100, inv. 179).

Oraşul face comerţ intens cu vite cornute şi porci (export săptămânal în străinătate 5—6 vagoane), păsări (export 2—3 vagoane pe săptămână), ouă (export 3—4 vagoane), fructe, nuci şi struguri, care se exportă în Polonia.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Bâlciuri: 2 Februarie, a 6-a săptămână din postul mare, de Sf. Treime, 20 Iulie, 6 August, 8 Septemvrie, 14 Octomvrie, 21 Noemvrie, 20 Decemvrie şi târg săptămânal în fiecare Duminică.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Românească, Banca « Basarabia », Casa de credit a agricultorilor din jud. Bălţi, Banca Ţăranilor din Basarabia, Banca « Tovărăşia evreiască ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**25.335.773**
Venituri ordinare	*19.649.000*
Venituri extraordinare	*1.005.773*
Venituri speciale	*4.681.000*
Cheltueli	**25.185.000**
Cheltueli ordinare	*19.649.000*
Cheltueli extraordinare	*855.000*
Cheltueli speciale	*4.681.000*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Ion Creangă », Liceu de fete, Liceu evreesc de băieţi, Liceu evreesc de fete, Liceu comercial de băieţi, Şcoală normală de băeţi, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, 12 şcoli primare, 7 şcoli de copii mici, 2 şcoli primare evreeşti, 2 şcoli de copii mici evreeşti.

Instituţii culturale. Bibliotecă comunală, Biblioteca « George Enescu », Biblioteca evreească, Căminul cultural al Fundaţiei Regale « Principele Carol », Asociaţia culturală a învăţătorilor, Societatea culturală « Cartea Noastră », 4 săli de teatru, 2 cinematografe, 4 societăţi corale, 2 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Glasul Moldovei ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 catedrală şi 6 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică armenească, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune baptistă şi 18 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei ortodoxe a Hotinului şi reşedinţa unui protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul B., capitala judeţului Bălţi, este situat la 127 km de Chişinău şi la 577 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Iaşi – Vasile Lupu – Bălţi – Cernăuţi. Punct de plecare pe linia Bălţi – Mateuţi – Rezina.

Instituţii publice. Primărie, Prefectură, Tribunal, Administraţie financiară, Legiune de jandarmi, Serviciu tehnic al drumurilor, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră agricolă, Serviciu agricol, Judecătorie urbană, Judecătorie rurală, 2 percepţii fiscale, 2 percepţii comunale, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar al municipiului, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar al municipiului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri şi greutăţi.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul negustoresc, Asociaţia funcţionarilor primăriei, Corpul contabililor din municipiul şi judeţul Bălţi, Asociaţia notarilor, Asociaţia micilor meseriaşi, Asociaţia cultivatorilor de sfeclă.

Edilitate. 3 uzini electrice, conductă de apă, pavagii.

Sănătate publică. Spitalul « Central » (de stat), 1 spital particular evreesc, 2 sanatorii particulare, 1 dispensar de stat, 2 comunale, 1 al Oficiului de asigurări sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Soc. « Ocrotirea », Soc. « Oze », 1 orfelinat, 1 azil de bătrâni, copii şi invalizi, 2 azile evreeşti de bătrâni, Căminul « Vatra Şcolii » pentru elevi săraci.

BÂRLAD

Stema. Pe scut albastru, o roată de moară, de aur, însoţită de trei peşti de argint, cu capul în jos, aşezaţi 2, 1.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri.

Vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul B., capitala judeţului Tutova e unul dintre cele trei centre urbane de pe vechiul drum al văii cu acelaşi nume (Vaslui, Bârlad, Tecuci). Prin poziţia lui centrală şi la răspântia drumului spre vechiul vad al Prutului dela târgul Fălciului, Bârladul este însă cel mai însemnat dintre ele.

Vatra oraşului, cu o întindere de cca 600 ha, ocupă lunca inundabilă a Bârladului (mai mult pe dreapta acestuia) şi din dealurile şi vâlcelele de pe aceeaşi parte a văii, coastele supuse alunecărilor. Altitudinea la care se găseşte oraşul, variază astfel între cca 70 (lunca) şi cca 120 m (pe dealuri).

Cadrul oraşului este format dintr'o asociaţie de dealuri disimetrice, înalte de peste 200 m şi, în cea mai mare parte, despădurite imprudent pentru a crea un mediu agricol şi pomicol. Acesta se răsfrânge în viaţa orăşenilor dela periferie unde grădinile întinse şi chiar ogoarele sunt foarte frecvente, precum şi în aceea a târgului central care serveşte mai mult ca intermediar al clientelei rurale.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Aşezare veche, pare-se anterioară întemeierii Moldovei. Prima menţiune documentară o avem din 1408.

In vechea Moldovă el constituia un punct de vamă important. In 1422, Alexandru cel Bun dărueşte « vama din târgul Bârladului », ca venit mânăstirii Bistriţa.

A fost scaunul Vornicului de Ţara-de-Jos, deci capitală, a uneia din cele două diviziuni istorice ale Moldovei.

Monumente istorice. *Biserica Domnească*, înălţată de Vasile Lupu la 1640.

POPULAŢIE

Oraşul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 26.189 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 25.626 locuitori (fără comuna suburbană Crâng, care la recensământul din 1930 s'a trecut la oraşul B. şi care la acea dată avea 527 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ: 2 mori sistematice, 1 brutărie mecanică, 1 fabrică de ulei, 1 de rachiu, 1 de ghiaţă, 1 de tricotaje, 2 de vată pentru confecţiuni şi scamă de bumbac, 1 de săpun, 1 de teracotă şi 3 ateliere mecanice.

Din întreprinderile de mai sus, Moara Z. Şaraga S-sori are un capital investit de 13 milioane lei.

Comerţ de cereale, animale, lemne, vinuri, piei şi lână. Bâlciu anual la 15—30 August.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Tutovei, Banca Pieţei, Banca « Creditul Mărunt », Banca Moldovei de Jos, Banca «Creditul Comercial şi Industrial», Banca Cercului Comercial şi Industrial, Banca Tache Protopopescu, Banca Pensionarilor, Banca Salariaţilor Publici, Banca populară « Pacific », Banca populară « Deşteptarea », Banca Ţăranilor, Casa de credit a agricultorilor, Casa Corpului Didactic din Tutova.

Finanţe publice. Bugetul oraşului B. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**17.277.695**
Venituri ordinare	*12.818.150*
Venituri extraordinare	*3.374.550*
Venituri speciale	*1.084.995*
Cheltueli	**17.275.611**
Cheltueli ordinare	*12.816.066*
Cheltueli extraordinare	*3.374.550*
Cheltueli speciale	*1.084.995*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Codreanu », Liceul de fete « Iorgu Radu », Liceu comercial de băieţi, Liceul industrial de fete « N. R. Codreanu », Şcoala normală de învăţători « Regele Ferdinand I », Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de ţesătorie, Şcoală de menaj, Şcoală de cântăreţi bisericeşti, 5 şcoli primare de băieţi, 5 şcoli primare de fete, 1 şcoală primară mixtă israelită, 7 grădini de copii.

Instituţii culturale. Căminul Fundaţiei Regale « Principele Carol », Asociaţia studenţilor creştini « Alexandru Vlahuţă », Asociaţia Ateneului popular C. F. R., Asociaţia « Cultul aeronautic », Biblioteca « Stroe Beloescu » (Casă Naţională), Biblioteca şi filiala Cercului studenţesc israelit, 2 cinematografe, 1 soc. sportivă şi 5 soc. de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Veacul Nostru », « Buletinul oficial al judeţului Tutova ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 13 biserici ortodoxe, 2 capele ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 casă de rugăciuni adventistă, 10 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul B., capitala judeţului Tutova, este situat la 123 km de Iaşi şi la 287 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti – Iaşi – Chişinău şi Galaţi – Bârlad.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Poliţie, Tribunal, 2 judecătorii, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Subinspectorat silvic, Cameră de agricultură, Serviciu agricol, Cameră de comerţ, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri şi greutăţi, Serviciu tehnic al drumurilor, Revizorat şcolar, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor, Soc funcţionarilor publici, Sfatul negustoresc, Soc. pensionarilor militari (grade inferioare), Asociaţia « Virtutea Militară », Asociaţia agenţilor sanitari, Asociaţiile personalului C.F.R. « Staţia », « Expresul » şi « Unirea », Asociaţia pensionarilor Casei Muncii C.F.R., Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Asociaţia meseriaşilor patroni, Soc. « Infrăţirea », Sindicatul lucrătorilor brutari « Invierea », Asociaţia Haşamer-Haţair (sionistă).

Edilitate. Uzină electrică, pavagii cu piatră cubică, parc public.

Sănătate publică. Spitalul de stat « Bârlad şi Elena Beldiman », Spitalul militar, Spitalul evreesc, 1 dispensar, Soc. « Salvarea ».

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Azilul de copii găsiţi « Maior Pruncu », Căminul « Dr. Filibiliu », Soc. bârlădeană pentru combaterea tuberculozei, Soc. « Expresul », soc. « Unirea », Soc. de puericultură « Materna », Soc. « Izbânda », Oficiu I.O.V., Soc. invalizilor de răsboiu, Azil evreiesc de bătrâni, Soc. evreiască « Infrăţirea ».

BISTRIŢA

Stema. Scut tăiat, cu câmpul superior de argint, despicat. In primul cartier, stema Moldovei; în al doilea, stema Corvineştilor. In câmpul inferior roşu, crenelat, un bust de struţ, de argint, spre stânga, ieşind dintr'o coroană de aur, cu o potcoavă de aur în cioc.

Scut timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri.

Este vechea stemă a oraşului, cu completări, simbolizând stăpânirea de altădată a domnilor moldoveni asupra acestei cetăţi, fostă proprietatea Corvineştilor.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul Bistriţa, capitala judeţului Năsăud, este aşezat în dreptul trecătoarei Tihuţa (sau Bârgău), departe de ea însă către V şi aproape de contactul între munţi şi podiş, pe unde trece drumul de centură al bazinului Transilvaniei. Face parte deci din seria oraşelor de sub munte.

Vatra oraşului ocupă o parte din şesul larg şi neted al văii Bistriţei ardelene cuprins aici între două gâtuituri (cea dela satul *Iad*, în susul şi cea dela *Beşinău*, în josul apei).

Cadrul oraşului este constituit dintr'o regiune colinară deprimată faţă de munţii din E. (munţii Bârgăului) şi chiar de culmile podişului din V. Pădurile acoperă rama înaltă, iar dealurile depresiunei sunt prinse de culturi şi (pe povârnişurile pietroase) de podgorii.

Aşezat astfel la prudentă depărtare de pasul Tihuţei, atât de căutat dar şi temut, oraşul Bistriţa s'a ridicat datorită rolului de mijlocitor, timp de mai multe secole între Ardeal şi Moldova. Azi comerţul şi industria sa, sunt întemeiate mai ales pe lemnul exploatat, pe vitele raţional crescute în munţii vecini, şi pe produsul podgoriilor din împrejurimi.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul este cunoscut încă din sec. XII. Pe atunci, o parte din coloniştii germani, aduşi de Geza II, regele Ungariei (1142—1162) în Transilvania, s'a stabilit în ţinutul de azi al Bistriţei.

Numele oraşului, ca al tuturor Bistriţelor româneşti, este de origină slavonă, trăgându-se dela cuvântul «bistr», care înseamnă «repede».

In sec. XIII şi XIV Bistriţa, ca şi Rodna, apare în documente ca o posesiune a reginelor Ungariei. A avut şi comiţii săi, dintre cari unul Stiboriu a fost şi voevod al Ardealului.

La 1475 Rodna şi valea Rodnei au fost dăruite Bistriţei de Matei Corvinul, cu expresă condiţie ca oamenii din satele Rodnei să se bucure de libertăţi egale cu ale cetăţenilor saşi. Condiţia aceasta a fost repetată în decrete regeşti din 1488, 1492, 1498 şi 1520.

In sec. XVI Bistriţa trece în mâinile lui Petru Rareş. Ea era de altfel înconjurată de mult de posesiuni moldoveneşti: Ciceiul, Unguraşul, apoi Rodna cu cămăraşul ei, Retegul.

Mai târziu, în sec. XVIII, printr'o decizie semnată de magistratul şi de colegiul de centumviri al oraşului, se dispune alungarea tuturor românilor din cetate şi din satele săseşti, îngăduindu-li-se un termen de 15 zile, până la finele lui Mai 1713, «iar dacă la 1 Iunie se vor mai afla case pe loc, acelea vor fi arse şi prefăcute în cenuşe».

Aceasta n'a împiedecat oraşul să prospere, tocmai prin legăturile comerciale cu Moldova de peste munţi. Încă de pe timpul lui Rareş, Bistriţa era, din această cauză, un mare centru comercial.

Monumente istorice. *Biserica greco-catolică* construită în sec. al XIII-lea.

Biserica evanghelică-luterană din anul 1563.

POPULAŢIE

Oraşul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 13.298 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 13.292 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 3 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 2 de conserve şi mezeluri, 2 de bere, 1 de spirt, 3 de lichior, 1 de oţet, 3 de tâmplărie şi mobile, 1 de pensule şi bidinele, 7 de pielărie şi de încălţăminte, 1 de sobe şi produse ceramice, 1 de săpun şi 1 atelier tehnic.

Din întreprinderile de mai sus, Fabrica de spirt S. Rohrlich & D. Brecher are un capital investit de 7 milioane lei, iar Fabrica de sobe şi produse ceramice, un capital social de 5 milioane lei şi un capital investit de 3 milioane lei.

Comerţul oraşului B. are o tradiţie veche. Incă de pe vremea lui Petru Rareş, Bistriţa făcea legătura între Moldova şi Transilvania. Astăzi comerţul se face cu produsele industriale ale oraşului precum şi cu cele agricole şi forestiere ale judeţului.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Centrală, Banca Grănicerilor, Banca «Aurora», Banca Invăţătorilor, Banca de Credit Sibiu (sucursală), Banca Federală «A. Mureşanu», Institutul de Credit şi Economii «Speranţa», Banca de Credit, Banca de Credit mărunt şi Economie, Banca Evreiască.

Finanţe publice. Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**18.534.169**
Venituri ordinare	*14.620.329*
Venituri extraordinare	*1.767.753*
Venituri speciale	*2.146.087*
Cheltueli	**18.534.169**
Cheltueli ordinare	*14.620.329*
Cheltueli extraordinare	*1.767.753*
Cheltueli speciale	*2.146.087*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de stat «Al. Odobescu», Liceu evanghelic-luteran, Gimnaziu de fete (de stat), Gimnaziu de fete evanghelic-luteran, Şcoală de agricultură evanghelică-luterană, 2 şcoli de ucenici (din care 1 evanghelică-luterană), 6 şcoli primare şi 6 grădini de copii mici.

Instituţii culturale. Asoc. «Astra» pentru literatura şi cultura poporului român, Cercul civil-militar, Biblioteca liceului «Al. Odobescu», Biblioteca liceului evanghelic-luteran, Biblioteca Societăţii literare săseşti, Biblioteca Societăţii meseriaşilor saşi, Societatea corală «Iacob Mureşeanu», Societatea corală «Mihai Viteazul», Fanfara plugarilor români, Fanfara pompierilor voluntari germani.

2 cinematografe, 4 societăţi sportive şi 2 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. «Gazeta Bistriţei» (bilunar), «Arhiva Someşeană», «Solia» (lunar), «Bistritzer Deutsche Zeitung» (de 3 ori pe săptămână).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 evanghelică-luterană şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic, 1 romano-catolic, 1 reformat şi 1 evanghelic-luteran.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul B., capitala judeţului Năsăud, este situat la 125 km de Cluj şi la 417 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Cluj – Dej – Bistriţa-Bârgăului.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Legiune de jandarmi, Poliție, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al orașului, Oficiu de asigurări sociale, Serviciu veterinar județean, Serviciu de agricultură, Revizorat școlar, Administrație financiară, Oficiu județean de turism, Oficiu local de turism, Percepție fiscală, Ocol silvic, Serviciu de poduri și șosele, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri și greutăți, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Societatea funcționarilor publici, Reuniunea notarilor comunali din jud. Năsăud, Corpul contabililor și funcționarilor cooperatori din România, Reuniunea comercianților, Uniunea regnicolară a muncitorilor constructori din România, Uniunea muncitorilor grafici din Ardeal și Banat, Uniunea muncitorilor din industria pielei din Ardeal și Banat, Reuniunea meseriașilor români, Reuniunea meseriașilor sași, Asociația tăbăcarilor, Asociația industrială a cismarilor, Sindicatul muncitorilor din industria îmbrăcămintei, textile și pielărie, Sindicatul proprietarilor de imobile din județul Năsăud.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii cu piatră cubică, parc.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital militar, 3 sanatorii particulare (« Dr. Katona », « Parc », « Dr. Knall și Dr. Ionasch »), ambulator policlinic.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roșie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea « Sfânta-Maria » a femeilor de plugari, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite, Reuniunea de binefacere « Somre Sabat ».

Azilul comunal pentru săraci și bătrâni, Azilul evanghelic-luteran pentru săraci.

VEDEREA ORAȘULUI BISTRIȚA

BLAJ

Stema. Pe scut albastru o victorie de aur, ținând în mâna dreaptă ridicată, o coroană de lauri și cu stânga globul crucifer.

« Chef »-ul roșu încărcat cu o lupoaică romană neagră.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează triumful ideei de latinitate.

GEOGRAFIE

Așezare. Blajul, capitala județului Târnava-Mică, e un oraș de confluență: confluență de ape și, implicit, confluență de drumuri (drumurile mari de pe cele două Târnave, drumuri transversale de primă importanță ale Transilvaniei).

Vatra orașului se întinde, la o altitudine de 257 m, pe un petec de terasă joasă (8—10 m alt. relativă) pe care a crutat-o eroziunea exercitată de Târnava-Mare (aluviunile de pe spinarea ei au fost însă spălate până la argila de bază). Vestita « Câmpie a Libertății » se găsește jos în lunca largă a Târnavei.

Cadrul e format din dealurile podișului care culminează aici la peste 400 m și sunt acoperite, numai cele din Sud, de păduri (mai ales stejari) iar restul de culturi și pășuni. Imprejurările istorice au împiedecat desvoltarea economică normală a acestui centru bine situat și bine încadrat; el și-a păstrat astfel mai mult caracterul agricol pe lângă cel cultural și, mai ales religios datorit tot împrejurărilor istorice.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. In secolul al XIII-lea se numea « villa » — adică satul — lui Herbord, Voevodul Ardealului. Prima mențiune documentară este din 1271 (« terra seu villa Herbordi vaivodae »).

In 1395, regele Sigismund dărui acest sat lui Blasius Cserei, dela care se crede că și-ar fi căpătat și numele. In 1738, Blajul a trecut în posesiunea episcopiei române-unite a Albei Iulii și Făgărașului care-și mută scaunul aici.

Episcopului Ioan Inocențiu Micu, i se datoresc primele construcții ale Blajului: catedrala și mânăstirea, ridicate după planurile italianului Martinelli. In 1754, episcopul Petru Pavel Aron, ridică aici școale, seminarii și mânăstiri.

Pe câmpia Blajului, numită cu drept cuvânt Câmpia Libertății, au fost proclamate în 1848 drepturile imprescriptibile ale poporului român.

Aci s'au ținut în acel an trei adunări: întâia, de pregătire (30 Aprilie), a doua de hotărîre, ilustrată de discursul istoric a lui Bărnuțiu (3 Mai), a treia de înarmare (25 Septemvrie).

Monumente istorice. *Castelul Metropolitan*, fostă reședință a voevodului Transilvaniei Mihail Apaffi, ridicat în secolul XVII. In curtea castelului, o capelă cu icoane din 1760, și mormintele marilor prelați grecocatolici.

Catedrala greco-catolică, construită în sec. XVIII de arhitectul Giovanni Martinelli, renovată în 1840, are, după aprecierea profesorului Iorga, cel mai frumos iconostas de pe tot întinsul României.

Biserica parohială cu fresce dela 1770.

« *Piatra Libertății* » ridicată pe câmpia Libertății, pe locul unde Simeon Bărnuțiu a rostit la 1848 profeticele sale cuvinte, înconjurată și azi de o adâncă pietate populară.

POPULAȚIE

Orașul B. avea în 1930, — după datele recensământului din acel an, — 4.716 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 4,891 locuitori, indicând un spor natural de 175 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 3.5%.

INSTITUTUL RECUNOȘTINȚEI DIN BLAJ

ȘCOALA NORMALĂ DE INVĂȚĂTORI, INTERNATUL EI ȘI INTERNATUL ȘCOALEI COMERCIALE SUPERIOARE

ECONOMIE

Industrie și comerț. Orașul B. prezintă un caracter industrial redus, numărând numai 1 fabrică de spirt și 1 de cărămizi și țigle.

Comerțul este mai intens decât industria, datorită cul-

turilor întinse de cereale din împrejurimi, cari își află desfacere pe piața orașului.

Sunt vestite târgurile de animale din acest oraș.

Instituții de credit. Banca « Patria », Banca « Târnăveana », Banca « Axente Sever », Banca « Generală », « Cassa de Economii ».

Finanțe publice. Bugetul orașului B. pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**4.759.116**
Venituri ordinare	*2.478.140*
Venituri extraordinare	*919.076*
Venituri speciale	*1.361.900*
Cheltueli	**4.759.116**
Cheltueli ordinare	*2.478.140*
Cheltueli extraordinare	*1.263.000*
Cheltueli speciale	*1.017.976*

CULTURĂ

Invățământ. Academia de teologie greco-catolică, Liceul de băieți « Sf. Vasile », Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Școală normală de învățători, Școală normală de învățătoare, Gimnaziu industrial, Școală de menaj, 1 școală primară, 1 de aplicație, 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Societatea pentru cultura și literatura poporului român « Astra », Cercul literar « Franco-Român », Societatea corală « Corul Catedralei », Biblioteca Centrală Arhidiecezană, Muzeul liceului de băieți, 1 cinematograf, 1 societate de vânătoare și 1 societate sportivă.

Ziare și reviste. « Unirea Poporului » (săptămânal), « Blajul » (lunar), « Buletinul județului Târnava Mică » (lunar), « Cultura creștină » (lunar), « Răsai Soare », « Tinerimea Nouă », « Unirea » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală metropolitană și 2 biserici greco-catolice, 1 biserică ortodoxă, 1 romano-catolică, 1 reformată și 1 sinagogă.

Mânăstirea greco-catolică de călugărițe « Sfânta Maria » și Mânăstirea călugărilor asumpționiști.

Instituții bisericești. Reședința Episcopiei și Mitropoliei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș, 1 protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul B., capitala județului Târnava-Mică, este situat la 194 km de Brașov și la 348 km de București. Stație c.f. pe linia București – Oradea și București – Arad. Punct de plecare pe linia Blaj – Sovata – Praid.

Instituții publice. Primărie, Prefectură, Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar județean, Serviciu sanitar al orașului, Serviciu veterinar al orașului, Serviciu tehnic al Drumurilor, Ocol silvic, Serviciu agricol, Cameră de Agricultură, Cameră de muncă, Legiune de jandarmi, Pretură, Poliție, Judecătorie mixtă, 2 percepții fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Reuniunea meseriașilor și industriașilor.

Edilitate. Conductă de apă, 2 străzi pavate, 1 uzină electrică (proprietatea Mitropoliei), parc.

Sănătate publică. 1 spital de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea «Crucea Roșie», Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite, 1 azil de bătrâni.

BOTOŞANI

Stema. Scut tăiat; în cartierul superior pe roşu, un păun de aur văzut din faţă, cu capul întors către dreapta (stema veche a oraşului). In cartierul inferior pe albastru, Sf. Gheorghe călare, de argint, străpungând cu lancea balaurul, tot de argint, şi cu limba roşie (Patronul oraşului).

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu cinci turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul B., capitala judeţului cu acelaşi nume, face parte din seria oraşelor de contact între podişul înalt şi cel jos, între pădurea şi stepa din marea depresiune a Prutului de mijloc (Nordul Moldovei). El se găseşte în drumul mare dela periferia vestică a acesteia, drum care vine tocmai dela Hotin şi, prin Dorohoi, Botoşani şi Hârlău, ajunge la Iaşi. La Botoşani acest drum se întâlneşte cu altul, mult mai însemnat în trecutul Moldovei decât azi: drumul Suceava-Ştefăneşti (pe Prut) — Soroca (pe Nistru).

Vatra oraşului, în suprafaţă de cca 900 ha, se desfăşoară peste dealurile de podiş dintre două văi mai însemnate (*Dresleuca* în Vest, *Sihna* în Est). Văi scurte afluente acestora, dau regiunei, pe margine, un relief mai accentuat. De altfel, partea principală a oraşului se întinde sus pe podiş la o altitudine de cca 180 m şi numai mahalalele din N. şi E. îşi coboară casele pe povârnişuri până în luncile strâmte ale acestor vâlcele.

Cadrul e format din dealuri alungite, mai înalte şi acoperite de păduri, în S. şi, mai ales, în V., iar în rest de cereale şi păşune. De aici caracterul agricol al periferiei şi cel de târg de cereale, de făină, animale şi fructe, al oraşului propriu zis.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul B. şi-a luat numele dela întemeietorul Botăş (cf. Drăgăşani dela Dragoş sau Drăguş). Prima menţiune documentară a oraşului apare în 1439, cu prilejul năvălirii Tătarilor, cari « au prădat până la Botoşani ». Până în 1819 oraşul B. a fost apanagiul Doamnei Moldovei. Pentru strângerea veniturilor era orânduit de către dânsa un « cămăraş al Doamnei ».

Monumente istorice. *Biserica Sf. Gheorghe*, transformată în sec. XVIII şi reparată recent de Comisiunea Monumetelor Istorice, a fost construită în 1551 de către Elena, soţia lui Petru Rareş.

Biserica Uspenia (a Inălţării), zidită tot de Doamna Elena în 1552 a fost refăcută în sec. XVIII.

Biserica Sf. Nicolae este o construcţie din 1808, pe locul unei vechi biserici de lemn dela Ştefan cel Mare.

POPULAŢIE

Oraşul B., capitala judeţului Botoşani, avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 32.107 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 32.394 locuitori, indicând un spor natural de 287 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 0,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ: 5 mori sistematice, 2 mori ţărăneşti, 3 fabrici de ulei, 1 de bere, 1 de bomboane şi halva, 2 de mezeluri, 1 de lingerie şi confecţiuni, 1 de panglici, basmale etc., 3 de lumânări, 3 de săpun, 3 de confecţiuni din hârtie şi arte grafice, 4 de tăbăcărie, 3 de teracotă, 1 de oale şi 1 de jucării. Din întreprinderile de mai sus, fabrica de lingerie şi confecţiuni « Hercules » are un capital social şi investit de 7 milioane lei.

Comerţ intens cu produsele agricole ale judeţului şi cele ale fabricilor din localitate. Făina de Botoşani e cunoscută în toată ţara.

Bâlciu la 15 Septemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca Comercială Botoşani, Banca B. Moscowitz, Banca Negustorească, Banca Cooperativă de Credit Mărunt şi Economie, Banca de Credit a agricultorilor din jud. Botoşani, Banca « Botoşanii », Banca Cerealiştilor.

Finanţe publice. Bugetul oraşului B., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**18.163.886**
Venituri ordinare	*15.386.007*
Venituri extraordinare	*1.494.558*
Venituri speciale	*1.283.321*
Cheltueli	**18.163.886**
Cheltueli ordinare	*15.386.007*
Cheltueli extraordinare	*1.494.558*
Cheltueli speciale	*1.283.321*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Laurian », Liceul de fete « Carmen Sylva », Liceul comercial de băieţi « Sf. Lazăr », Liceu comercial de fete, Liceul modern de fete « I. G. Duca », Şcoala normală de fete « Despina Doamna », Şcoala profesională de fete « Sf. Spiridon », Gimnaziu industrial, 12 şcoli primare, 2 şcoli primare israelite, 3 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Liga Culturală, Biblioteca « Mihail Eminescu », Biblioteca Cercului de lectură, Biblioteca comunală, Biblioteca liceului « Laurian », Biblioteca liceului « Carmen Sylva », Biblioteca Casei funcţionarilor publici, Soc. de muzică şi teatru « Armonia », Corul catedralei « Uspenia », O sală de teatru comunală, 2 cinematografe, 3 societăţi sportive, 2 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Reformatorul » (săptămânal), « Ştirea » (săptămânal), « Revista Şcolii » (lunar).

VEDEREA ORAŞULUI BOTOŞANI
Trupele austriace sub comanda colonelului Fabry ocupă oraşul la 22 Martie 1788
Desen de Anton Balzer. Col. Academiei Române

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 14 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici armene, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciuni adventistă; 54 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul B., capitala judeţului Botoşani, este situat la 95 km. de Cernăuţi şi 463 km de Bucureşti. Staţie c.f., cap de linie pe linia Iaşi – Dorohoi – Leorda – Botoşani.

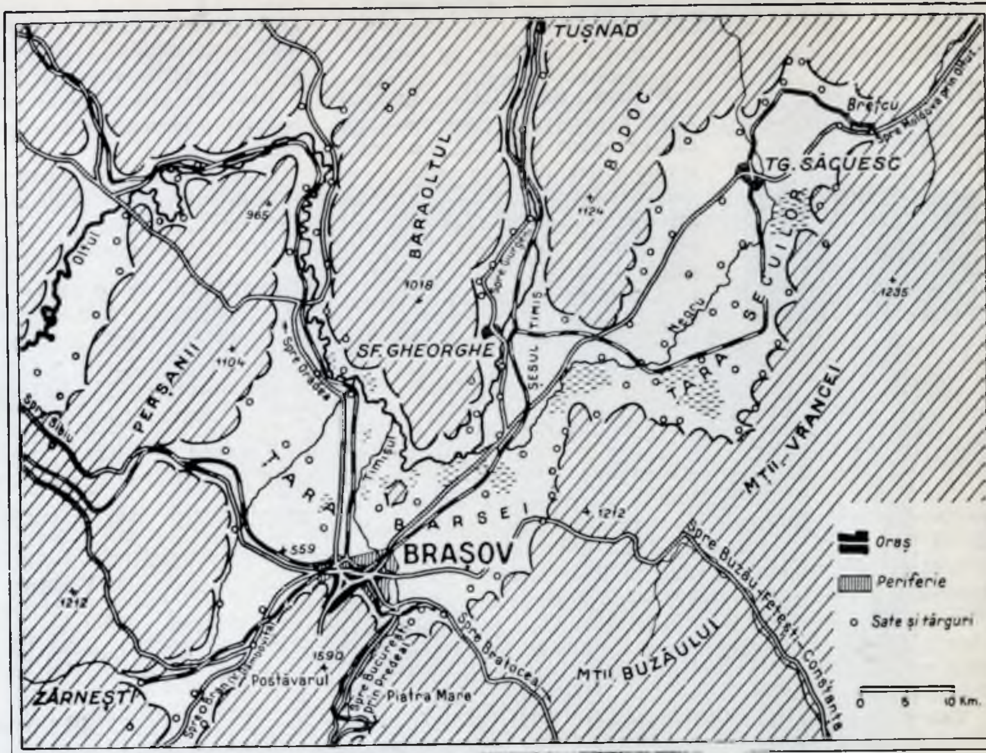
Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Poliţie, Legiune de jandarmi, Cerc de recrutare, Revizorat şcolar, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de muncă, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Ocol silvic, Birou de măsuri şi greutăţi, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Vamă, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea avocaţilor, Asoc. medicilor, Colegiul farmaceutic, Corpul contabililor autorizaţi şi experţi, Asoc. corpului didactic secundar, Asoc. corpului didactic primar, Asoc. « Casa funcţionarilor publici », Asoc. funcţionarilor judecătoreşti, Asoc. funcţionarilor particulari, Asoc. preoţilor, Asoc. cântăreţilor bisericeşti, Asoc. ofiţerilor de rezervă, Cercul militar, Cercul subofiţerilor activi, Asoc. generală a personalului sanitar-auxiliar, Sfat negustoresc, Soc. « Izbânda » a meseriaşilor creştini, Soc. « Frăţia » a muncitorilor evrei, Soc. « Zwas » a meseriaşilor evrei.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii cu asfalt şi piatră cubică.

Sănătate publică. Spitalul de izolare « Maximovici », Spitalul militar, Spitalul « Mavromati », Spitalul « Filantropia », Spitalul israelit; Dispensarul comunal, Dispensarul Comunităţii evreeşti.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. Ortodoxă Naţională a Femeilor Române, Soc. filantropică « Izvorul vieţii », Soc. « Filantropia », Oficiu de plasare, 4 aziluri de bătrâni, Soc. pentru protecţia animalelor.

BRAŞOV

Stema. Pe scut albastru, un trunchiu de copac, desrădăcinat, de argint, susţinând o coroană trifoliată de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul B., capitala judeţului cu acelaşi nume, are, poate, cea mai privilegiată poziţie geografică din întreaga ţară. Intr'adevăr, el este aşezat aproape în centrul geometric al României, imediat sub munte şi la răspântia formată de drumuri, care străbat Carpaţii prin cinci trecători principale (Bran, Predeal, Bratocea, Buzău, Oituz) şi se întâlnesc toate în Braşov cu drumurile ce vin prin defileul Tuşnadului din Ciucuri, prin defileul Racoşului, din basinul Transilvaniei şi peste Perşani din Ţara Oltului.

Vatra oraşului se întinde peste partea sudică a şesului Bârsei (cetatea sau oraşul vechiu şi mahalalele industriale noui), pe văile care ies radiar din munţi (mahalalele periferice vechi), şi pe poalele înălţimilor ce încadrează aceste văi (mai ales cartierele de vile).

Cadrul este constituit de marea depresiune intramuntoasă a Braşovului împărţită în trei compartimente şi mărginită de pereţii abrupţi ai Bucegilor şi de povârnişurile repezi ale munţilor Bârsei la Sud şi în imediata apropiere a oraşului. (*Tâmpa* este numai un fragment, aproape total izolat de eroziune din munţii Bârsei). Abundenţa apelor ce vin din munţi, asocierea dintre şesul cultivat şi zona muntoasă bogată în păduri şi păşune, răspântia de drumuri, desimea şi calitatea populaţiei, toate acestea au făcut din Braşov unul dintre cele mai vechi şi mai căutate pieţe de comerţ, iar astăzi un puternic centru industrial (metalurgie, textile, alimente, etc.).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Braşovul a fost întemeiat la începutul sec. XIII, în urma colonizării cava-

lerilor Teutoni în ţara Bârsei, în vecinătatea unei străvechi aşezări autohtone reprezentată astăzi prin vechiul cartier românesc al Scheilor.

Numele său Braşov sau mai curând Braşău, poate fi pus în legătură cu nume străvechi ca Bârsa, Bârsava.

Noua comunitate orăşenească a coloniştilor germani, s'a desvoltat în preajma Voevodatelor Româneşti, care i-au acordat scutirile de vămi ce i-au adus marea sa desvoltare, prin întinsul negoţ ce-l făcea pe teritoriul lor şi până departe în Peninsula Balcanică şi Asia-Mică. Primul privilegiu comercial acordat de domnii munteni negustorilor din Braşov, este acela al lui Vlaicu Vodă, în 1368.

Astfel, Braşovul a ajuns în sec. XVIII, oraşul cel mai mare al fostului principat al Transilvaniei. Decăderea lui începe în a doua jumătate a sec. XIX când, datorită imperialismului economic al fostei Austro-Ungarii, i s'au închis graniţele spre debuşeurile sale fireşti.

BRAŞOVUL MEDIEVAL

In cursul istoriei sale Braşovul a fost un centru cultural de întâiul ordin. Aici preotul şi umanistul Iohannes Honterus (1498—1549) a predicat, în zorii Renaşterii, reforma religioasă printre conaţionalii săi germani.

Influenţa acestui spirit al Reformei a determinat tipărirea la Braşov de către diaconul Coresi, sub oblăduirea judelui local Hans Benkner, a celor dintâi cărţi în limba valahă.

S'au tipărit aici, pe rând, Micul Catehism al lui Martin Luther în 1559, Tetraevanghelul în 1561, Apostolul în 1563, Psaltirea în 1577, Pravila în 1580, Evanghelia cu învăţătură în 1581.

Braşovul a servit totdeauna, în cursul istoriei sale de refugiu domnilor sau boierilor români, în restrişte.

Şcoala sa românească, din care avea să pornească spre sfârşitul sec. XVII, Teodor Corbea, logofătul lui Petru cel Mare al Rusiei şi fratele său, ceauşul David, boier de frunte al lui Brâncoveanu se va transforma în sec. XIX prin daniile unui Grigore Brâncoveanu, refugiat aici, sau ale negustorilor din Braşov, în Şcoalele Naţionale din Braşov.

La Braşov a apărut din 1838 neîntrerupt până azi acel monitor al românismului de peste munţi care este Gazeta Transilvaniei.

Unirea Ţărilor Surori a redat Braşovului condiţiunile naturale de viaţă.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Nicolae*, ortodoxă, ridicată de Românii din Schei (1495) cu ajutorul Domnilor Români, Vlad Vodă Călugărul, Neagoe Basarab, Petru Cercel şi Aron Vodă al Moldovei, pe locul unei vechi bisericuţe de lemn, datând din sec. XIV. In sec. XVIII i s'au adăugat 2 paraclisuri. Pe păretele dela intrare, printre ctitori, era şi portretul lui Mihai Viteazul, dar cu vremea s'a distrus.

Biserica Neagră, a cărei construcţie a început în anul 1387, e cea mai mare catedrală, de stil gotic, din Ardeal. De o frumuseţe deosebită sunt portalurile dela intrare. Aci sunt mormintele juzilor braşoveni de odinioară. În urma incendiului din 1689 a căzut acoperişul, care a fost reconstruit în 1761—1772.

Sfatul, vechea primărie, casa juzilor şi a pârgarilor Braşovului. Construcţie pitorească cu un cerdac şi un turn din sec. XV. În urma incendiului din 1689, a fost reconstruit în anii 1770—74.

Biserica evanghelico-luterană din suburbia Bartolomeu e cea mai veche biserică din Braşov, construită în stil romanic. Construcţia ei a început, probabil în 1223.

Zidurile oraşului, ridicate în locul vechilor întărituri de lemn, la începutul sec. XII şi dărâmate la sfârşitul sec. XVIII, se mai păstrează intacte la poalele Tâmpei, cu o înălţime de 12 m, şi o lăţime de 2 m. Cam la 100 de metri se află turnurile pătrate de observaţie. La capătul zidului în spre Curmătura se află bastionul breslei postăvarilor, un turn rotund, puternic, cu un diametru de 16 m. La celălalt capăt, în spre Schei, se află bastionul ţesătorilor, cel mai mare bastion care s'a păstrat, iar la mijlocul zidului e bastionul breslei împletitorilor de frânghii. Spre Schei, s'a păstrat vechea poartă a Scheilor, cu stema oraşului, iar în spre Dealul Romurilor, s'a păstrat bastionul ferarilor. Mai sunt apoi cele 2 turnuri, alb şi negru.

Cetăţuia, a cărei construcţie actuală a fost începută în anul 1625, pe locul unui fost castel de lemn, dela începutul sec. XV şi care arsese, a fost terminată abia sub domnia lui Iosif II şi folosită pentru armată, până la 1931, când Municipiul B., a donat-o M. S. Regelui Carol II.

Hala de vânzare, construită în 1545, în piaţa oraşului, pentru a fi folosită de diferitele bresle de meseriaşi.

Edificiul protopopiatului evanghelico-luteran, ale cărui începuturi datează încă din evul mediu, a fost reconstruit în 1776, pe urma incendiului din 1689,.

Biserica evanghelico-luterană Sf. Martin, a cărei construcţie în stil gotic, a început — probabil — în 1447, a fost mărită şi transformată între anii 1795—1796.

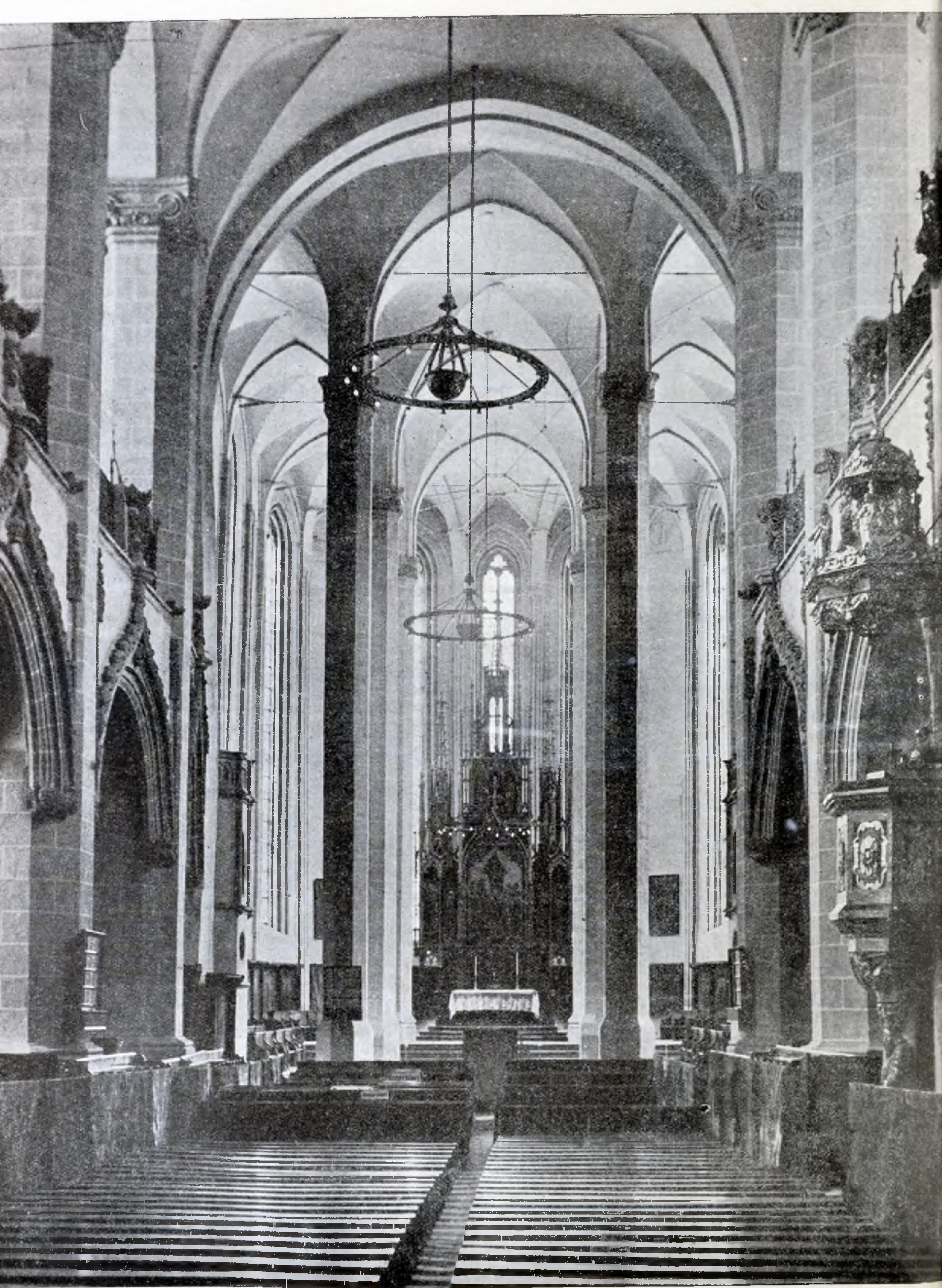
Crucea Muşicoiului, în Schei, a fost ridicată de urmaşii preotului Radu Băilă, în anul 1672.

POPULAŢIE

Municipiul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 59.234 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 61.026 locuitori, indicând un spor natural de 1792 locuitori, în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 3,0%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Prin aşezarea sa în centrul ţării, la răscrucea unor mari drumuri de comerţ municipiul B.

INTERIORUL BISERICEI NEGRE DIN BRAȘOV

BRAŞOV

a devenit unul dintre cele mai importante centre economice ale ţării. Comerţ intens şi variat. Industria sa, la începuturile căreia stau renumitele produse ale breslelor de odinioară, reprezintă astăzi peste 5% din producţia industrială a României. Cuprinzând aproape toate ramurile de industrie (minieră, metalurgică, a lemnului, chimică, alimentară, textilă, ceramică, etc.), valoarea producţiei sale a crescut dela 1923 până la 1937 cu 150%.

Industria alimentară: 2 mori sistematice, 2 brutării mecanice, 1 fabrică de spirt, 4 de cognac şi liqueur, 1 de paste făinoase, 2 de ciocolată şi bomboane, 1 de surogat de cafea, 7 de salam şi mezeluri, 1 de ghiaţă artificială; *Textilă*: 3 fabrici de stofe şi postav, 3 de tricotaje, 1 de vatelină; *Chimică*: 1 fabrică de acizi şi îngrăşăminte artificială, 1 de oxigen, 2 rafinării de petrol, 1 uzină de gaz, cocs şi catran, 2 fabrici de articole cosmetice, 3 de săpun şi lumânări, 2 de vopsele şi lacuri, 1 de articole de cauciuc, 1 de clei, 2 de cremă de ghete; *Metalurgică*: 1 fabrică de avioane, 1 de locomotive şi vagoane, 1 de laminat şi tras metale, 2 de motoare şi maşini, 2 de cabluri de oţel, 1 de piane şi orgi, 1 de ţesături metalice, 1 de mobile de fier, 1 de pânze de ferestraie şi articole de oţel, 3 de obiecte metalice, 2 de articole de lăcătuşerie, 1 de burghie, spirale etc., 1 de şuruburi, 1 de rulouri pentru perdele, 6 ateliere mecanice mari; *Lemnului*: 5 fabrici de cherestea, 2 de parchete, 9 de mobile, 1 de lăzi, 1 de obloane rulante; *Materiale de construcţie*: 3 fabrici de cărămidă şi ţiglă, 1 de ciment, 1 de tuburi de ciment, 1 de plăci de marmură, 1 de teracotă, 1 de var, 1 de sobe de faianţă; *Alte industrii*: 3 fabrici de piele şi talpă, 1 de mănuşi de piele, 1 de produse de hârtie, 5 tipografii mari, 1 fabrică de oglinzi.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Moara A. Seewaldt (inv. 13), Moara Martin From et Fii (inv. 11), Fabrica de paste făinoase A. Seewaldt (soc. 18, inv. 12), Fabricile de bomboane şi ciocolată « Hess » (soc. 20, inv. 39) şi Fraţii Stollwerck (soc. 25, inv. 41), Fabrica de surogat de cafea Heinrich Frank Söhne (soc. 30);

Fabricile de postav Wilhelm Scherg et Co. (soc. 192, inv. 228), Wilhelm Tellmann et Co. (soc. 42, inv. 32) şi « Itag » (soc. 25, inv. 6);

Fabrica de acizi şi îngrăşăminte artificiale a Soc. « Mărăşeşti » (soc. 75, inv. 61), Rafinăriile de petrol « Photogen » (soc. 6, inv. 26) şi H. Steinberg (inv. 8), Uzina Comunală de gaz aerian (inv. 7), Fabrica de articole cosmetice « Chlorodont » (soc. 5, inv. 2), Fabrica de articole de cauciuc a Soc. Anon. pentru industria electrică şi chimică (soc. 15, inv. 34), Fabrica de clei Martin From et Fii (soc. 6, inv. 1), Fabrica de cremă de ghete « Schmollpasta » (soc. 14, inv. 7);

Fabrica de avioane « I.A.R. » (soc. 200, inv. 83), Fabrica de locomotive şi vagoane « Romloc » (soc. 12, inv. 38), Fabrica pentru laminat şi tras metale « Farola » (soc. 50, inv. 90), Fabrica de motoare şi maşini Fraţii Schiel (soc. 23, inv. 76), Fabrica de cabluri de oţel « Ancora Română » (soc. 20, inv. 33), Fabrica de ţesături metalice Anton Hettmann (inv. 14), Intreprinderile metalurgice Dumitru Voina cu o fabrică de şuruburi (inv. 11) şi un atelier de reparat vagoane (inv. 5);

Fabrica de cherestea Dumitru Voina (inv. 5), Fabrica de cherestea şi parchete Andrei Kocsis et Fii (soc. 7, inv. 5), Fabrica de parchete Martin Copony (soc. 14, inv. 12);

Fabrica de ţiglă şi teracotă Fraţii Schmidt (soc. 15, inv. 2), Fabrica de ciment « Portland » Krugler & Co. (soc. 110, inv. 135), Fabrica de var Fraţii Schmidt (soc. 15, inv. 4);

Fabricile de piele şi talpă Fraţii Scherg (inv. 20) şi Fraţii Miess (soc. 14, inv. 11), Soc. anon. pe acţiuni pentru editură de ziare şi cărţi tipografice (soc. 9, inv. 4).

Bâlciuri anuale: 27 Martie, 10 Iunie, 7 Octomvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (sucursală), Banca de Credit Român, Banca Comercială Italiană, Banca Românească, Banca Ardeleană, Soc. Bancară Română, Banca « Albina », Banca Generală de Economii din Sibiu, Banca Generală de Credit Ungară, Banca pentru Circulaţia Mărfurilor, Banca Poporală Braşoveană, Casa Generală de Păstrare din Braşov, Banca Sager.

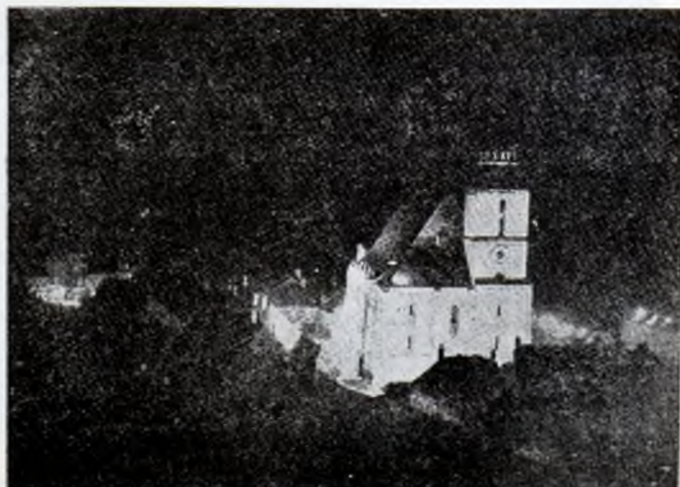
Finanţe publice. Bugetul municipiului B., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**81.214.197**
Venituri ordinare	*65.528.421*
Venituri extraordinare	*226.439*
Venituri speciale	*15.459.337*
Cheltueli	**81.214.197**
Cheltueli ordinare	*65.528.421*
Cheltueli extraordinare	*226.439*
Cheltueli speciale	*15.459.337*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Andrei Şaguna », Liceul de băieţi «Dr. I. Meşotă», Liceul de fete « Principesa Ileana », Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală de menaj, Şcoală normală de conducătoare de grădini de copii, Liceu de băieţi romano-catolic, Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu de fete reformat, Liceu comercial reformat de băieţi, Liceul evanghelic de băieţi « Honterus », Gimnaziu de fete evanghelic, Liceu comercial evanghelic de băieţi, Şcoală normală evanghelică de conducătoare, 9 şcoli primare de stat, 12 şcoli primare confesionale, 14 şcoli de copii mici şi 8 şcoli confesionale de copii mici.

Instituţii culturale. Liga Culturală, Asociaţia « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Institutul de

BISERICA NEAGRĂ DIN BRAŞOV, NOAPTEA

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

CASTELUL BRAN

cultură român-german « Simion Mândrescu », Cercul român-francez, Muzeul săsesc « Ţara Bârsei », Casina română, Casina maghiară, Casina săsească, Biblioteca « Astra », Bibliotecile liceelor « Andrei Şaguna », « Dr. I. Meşotă » şi « Honterus », Biblioteca Şcoalei Comerciale germane, Gruparea femeilor române, Soc. meseriaşilor români « Lumina », Soc. « Mângâierea » pentru orientare morală, Cercul catolic, Asoc. « Oştirea Sf. Francisc », Soc. tinerilor maghiari, Cercul tineretului unitarian, Soc. evanghelică maghiară de fete, Soc. evanghelică a tinerimii maghiare, Soc. Secuilor.

5 asociaţii muzicale şi corale, 2 săli de teatru şi conferinţe, Teatrul de copii « Astra », 3 cinematografe, 11 soc. sportive, 2 soc. de vânătoare, 1 soc. de pescuit, 1 soc. de tir, 1 club de călărie, 2 asociaţii de automobilism, 3 asociaţii de turism.

Ziare şi reviste. « Ardealul » (săptămânal), « Steaua Transilvaniei » (săptămânal), « Gazeta Transilvaniei » (de 3 ori pe săptămână), « Buletinul oficial al judeţului Braşov » (bilunar), « Ţara Bârsei » (anual), « Jurnalul », « Deutsche Tageszeitung » (cotidian), « Kronstädter Zeitung » (cotidian), « Licht » (săptămânal), « Klingssor » (de 6 ori pe lună), « Lichter der Heimat » (bilunar), « Siebenbürgische Handelszeitung » (bilunar), « Industrie Zeitung » (lunar), « Jugendbund » (lunar), « Der Beruf » (trimestrial), « Népujság » (cotidian), « Brassói Lapok » (cotidian), « Egyetertés ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe (din care 1 grecească), 1 greco-catolică, 2 biserici şi 3 capele romano-catolice, 1 biserică şi 1 capelă reformată, 6 biserici evanghelice, 1 biserică unitariană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox, Protopopiat evanghelic.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul B., capitala judeţului Braşov, este situat la 172 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Oradea. Punct de plecare pe liniile Braşov – Petru Rareş, Braşov – Satulung, Braşov – Făgăraş – Sibiu, Braşov – Zărneşti, Braşov – Intorsura Buzăului.

Staţiune climatică şi centru turistic.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătorie, Judecătorie de muncă, Chestură de poliţie, Serviciu local de învăţământ, Revizorat şcolar, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu sanitar al municipiului, Serviciu veterinar al municipiului, Inspectorat industrial, Inspectorat central de muncă, Serviciu agricol judeţean, Direcţiune de poduri şi şosele, Serviciu al apelor, Serviciu silvic, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Cameră de Comerţ şi Industrie, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Depozit C.A.M., 5 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Direcţiune de exploatare C.F.R., Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri, Consulat german.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea avocaţilor din România, Asociaţia medicilor din România, Uniunea farmaciştilor, Uniunea industriaşilor transilvăneni, Soc. comercianţilor români, Reuniunea impiegatelor comerciale, Reuniunea notarilor comunali din judeţul Braşov, Asociaţia moaşelor din România, Uniunea generală a micilor industriaşi şi meseriaşi patroni, Asociaţia funcţionarilor primăriei, Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Asociaţia funcţionarilor pensionari orăşeneşti, comunali şi judeţeni, Uniunea muncitorilor în lemn, Uniunea muncitorilor constructori, Uniunea muncitorilor grafici, Uniunea forestieră, Uniunea muncitorilor din industria compactoriei, Uniunea unitară a muncitorilor chimişti, metalurgişti şi petrolişti, Uniunea gremiilor germane de comerţ, Uniunea funcţionarilor de bancă germani, Uniunea muncitorilor în îmbrăcăminte, Sindicatul industriaşilor în fier şi metal, Sindicatul profesional chimic, Sindicatul fabricanţilor români de bere şi slad, Sindicatul angajaţilor particulari, Sindicatul salariaţilor comerciali, Sindicatul pentru organizarea exportului de animale şi carne proaspătă, Sindicatul pentru creşterea animalelor, Sindicatul pentru creşterea calului Nonius, Sindicatul profesional al proprietarilor de autobuse, Sindicatul cărăuşilor, Sindicatul birjarilor, Sindicatul profesorilor de dans, Societatea muncitorilor din industria pielei, Societatea pentru instrucţia complimentară a muncitorilor saşi, Societatea maeştrilor pantofari, Societatea meseriaşilor cismari, Societatea maeştrilor zidari, Societatea croitorilor germani, Societatea cooperativă a măcelarilor, Societatea săsească de meserie, Societatea industrială a măcelarilor, Societatea de creşterea vitelor din Scheiu, Societatea cooperativă a lăcătuşilor, Societatea armurierilor, Societatea fierarilor de unelte şi cuţitari, Societatea restauratorilor, Societatea hotelierilor, Societatea cafegiilor, cofetarilor şi cârciumarilor, Societatea meseriaşilor de încălţăminte, Societatea proprietarilor de maşini de treerat din România, Societatea agricultorilor proprietari ai fabricelor agricole de spirt din Transilvania, Camera sindicală a debitanţilor C.A.M.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de gaz de iluminat, apaduct, canal, străzi pavate cu asfalt, piatră cubică şi macadam, tramvaiu cu aburi, autobuse comunale, abator cu instalaţiuni moderne, parcul public « Regele Carol II ».

Sănătate publică. Spitalul « Gh. Mârzescu » (vechiu), Spitalul « Gh. Mârzescu » (nou), Spitalul oftalmologic, Spitalul de contagioşi « Dr. V. Babeş », Spitalul de tuberculoşi al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Sanatoriul de tuberculoşi « Dr. C. Riemer », Sanatoriul « Dr. Leonhardth şi Dr. Flechtenmacher », Sanatoriul « Dr. Depner », Sanatoriul « Dr. Reiner şi Fabritius », Sanatoriul « Dr. Dogaru », Sanatoriul Diaconeselor, Sanatoriul « Dr. Pildner v. Steingurg », Sanatoriul « Dr. Alarich v. Pohl », Sanatoriul « Dr. Winkler », Sanatoriul « Dr. Butt », Sanatoriul « Belvedere » pentru tuberculoşi, Dispensar policlinic, 2 dispensare ale Casei de asigurări sociale, Dispensar C.F.R.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Reuniunea « Crucea Albastră » pentru combaterea alcoolismului, Oficiu de ocrotire, Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Birou de asistenţă al Soc. evanghelice, Reuniunea femeilor române, Reuniunea femeilor române din Schei, Reuniunea femeilor române « Braşovul vechiu », Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace, Reuniunea femeilor romano-catolice, Asociaţia « Szent Antal persely », Reuniunea « Székely társaság », Soc. evanghelică « Kinderbekleidungsanstalt », Reuniunea femeilor evanghelice pentru ocrotirea copiilor, Reuniunea femeilor evanghelice din Bartolomeu, Reuniunea locală a femeilor evanghelice pentru ocrotirea bolnavilor, Reuniunea femeilor unitariene, Reuniunea de binefacere a femeilor evanghelice maghiare, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite neologe, Reuniunea femeilor israelite ortodoxe, Reuniunea sfântă din comunitatea evreiască, Ocrotirea sanitară evreiască, Soc. internaţională « Vizö » pentru ocrotirea evreilor.

Birou de plasare al Statului, Cămin de zi şi cantină pentru copii « Principele Mircea », 3 orfelinate, 5 aziluri de bătrâni, 1 azil de infirmi, 1 leagăn pentru sugaci.

BRĂILA

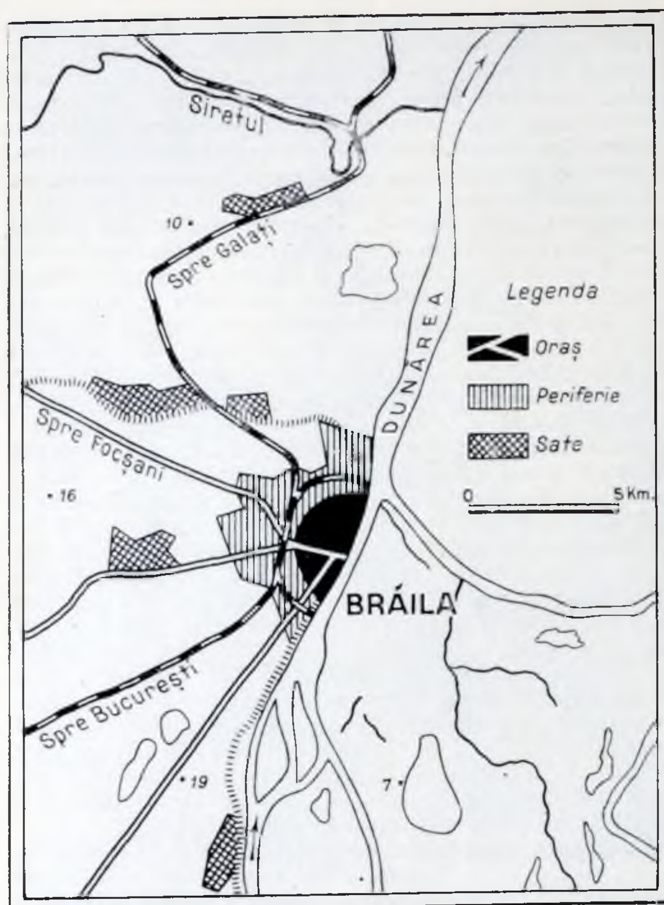
Stema. Pe scut albastru, o cetate crenelată, de argint, cu două turnuri laterale rotunde, poartă închisă şi ferestrele negre, având deasupra între cele două turnuri o acvilă cruciată de aur, privind spre dreapta, cu aripile întinse şi ciocul roşu şi ţinând în ghiarele, tot roşii, o semilună de argint, cu colţurile în sus; în câmpul inferior al scutului o fascie îngustă, undată de argint.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează vechea aşezare a cetăţii Brăila pe apa Dunării şi victoria creştinătăţii asupra semilunei.

AŞEZARE

Aşezare. Municipiul B., capitala judeţului cu acelaş nume, îşi datoreşte rolul său de mare port faptului că se găseşte

la malul stâng al Dunării, în punctul unde încetează navigaţia maritimă pe acest fluviu. Drumurile din spre uscat, trebuiau să se îndrepte astfel, radiar către acest loc.

Vatra oraşului se întinde pe terasa inferioară a Dunării la o altitudine absolută de 15—20 m şi relativă de 8—12 m. Această terasă se termină în mal abrupt atât către fluviu în E cât şi către zona inundabilă a Siretului, în N. Oraşul este astfel ferit de inundaţii.

Cadrul municipiului este un contact între regiuni foarte diferite: în V, câmpul uscat cu lacuri sărate, câmp care se întinde până în dealurile subcarpatice ale Munteniei răsăritene, în E şi N o zonă foarte largă de lunci, bălţi şi braţe de ape mai mari sau mai mici (Balta Brăilei, dincolo de care se văd munţii Dobrogei şi lunca Siretului de jos, ambele dispunând numai de prea puţine terenuri neinundabile).

Acest cadru de ape şi de stepă a dat Brăilei posibilitatea să funcţioneze ca primul şi cel mai însemnat port al grânarului din Bărăganul vecin (cele mai mari docuri de cereale până deunăzi) şi, mai puţin, ca loc de concentrare a produselor pescuitului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Anul înfiinţării nu se cunoaşte, însă după toate probabilităţile, aşezarea este mai veche decât întemeierea principatelor.

In documentele greceşti e numită Proilavon sau Proilavą; în cele turceşti Ibrail sau Ibraila. Importanţa sa comercială datează din timpuri îndepărtate. Numele ei vine probabil dela un Brae, Brăila — de unde Brăescu. Brăila figurează în toate tratatele de comerţ, încheiate de domnii români cu Polonia, Braşovul, Sibiul, etc., începând dela tratatul comercial acordat de Vlaicu Vodă, în 1368, Braşovenilor.

Monumente Istorice. *Biserica Sfinţii Arhangheli*, veche moschee din timpul raialei turceşti, transformată în biserică ortodoxă. Marele Duce Mihail Pavlovici a înzestrat-o la 1828 cu obiectele sfinte.

Pe la 1445, Walerand de Wavrin, nobil francez, întors din Cruciada dela Varna, trece prin Brăila pe care o descrie în cronica sa. Brăila — pentru el, Brilago — e un port populat de corăbii din tot răsăritul. Şi Chalkokondylas, cronicarul bizantin din aceiaş epocă scria că Brăila «e cea mai bună piaţă a Ţării Româneşti şi cel mai mare oraş al Domniei».

In 1462 Brăila e arsă de Mahomed II, în 1470 e arsă de Ştefan cel Mare. In 1544, ea e răpită de Turci, cari constitue cu ţinutul din jurul ei, raiaua Brăilei.

Dominaţia turcească în aceste locuri a fost turburată în 1595 de Mihai. El a creat pentru oraşul liberat o clipă de spada sa, o dregătorie nouă, — banul de Buzău şi de Brăila.

In 1828, armata rusă a marelui duce Mihail cuceri Brăila pe care o restitui în acel an rosturilor sale româneşti.

Inflorirea oraşului a început în 1831, odată cu numirea ca dregător al lui — «cârmuitor» — a lui Ioan Slătineanu.

POPULAŢIE

Municipiul B, avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului din acel an — 68.310 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 68.718 locuitori, indicând un spor natural de 408 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 0,6%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 3 mori sistematice, 1 fabrică de paste făinoase, 3 de cojit şi curăţit orezul, 8 de curăţit orzul, 3 selectoare şi curăţitoare de mazăre, fasole, etc., 3 uscătorii de porumb, 3 fabrici de uleiuri vegetale, 1 de mezeluri, 1 de bere, 1 de oţet, 1 de biscuiţi şi 1 de arpacaş. *Metalurgică*: 1 şantier de material pentru drum de fier, 6 şantiere navale şi metalurgice, 3 fabrici de cuie, 1 de fier comercial, sârmă, etc., 1 de articole de sârmă, 1 de laminat fierul, 3 ateliere mecanice şi 1 de reparaţiuni de vagoane. *Lemnului*: 3 fabrici de cherestea, 1 de butoaie, 2 de tâmplărie şi 1 atelier mare de tâmplărie. *Alte industrii*: 1 fabrică de bumbac pescăresc, 2 de covoare, 1 de scrobeală, 1 de săpun şi lumânări, 1 fabrică de lucrări din carton, 1 fabrică de pielărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei şi peste *).

Moara Valerianos & Lichiardopulos (soc. 20, inv. 92), Moara Românească (soc. 20, inv. 65), Moara Violatos (soc. 3, inv. 60), Rizeria The Asiatic Trading Corporation Ltd (soc. 6, inv. 5), Curăţitorul de orz şi moara Toma Neacşu (inv. 5), Rizeria Română (soc. 15, inv. 15), Fabrica de uleiu vegetal Adam Sezonov (inv. 5), Fabrica de bere R. H. Müller (inv.20).

Atelierul de reparaţii «Docurile Brăila» (inv. 11), Şantirul naval «Danubiul» (inv. 5), Şantierul naval «Brăila» (soc. 5, inv. 5), şantierul naval S.R.D. (soc. 53, inv. 5), Intreprinderile metalurgice «David Goldenberg Fii» (soc. 70, inv. 45) şi Laminorul pentru fier «Izbânda» (inv. 5).

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

VEDEREA PORTULUI BRĂILA 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

Comerț. Export de cereale, animale vii, cherestea. In interior, comerț de pește — din bălțile și canalurile Brăilei — făină, paste făinoase lână, etc. Basinul portului suficient de adânc, permite încărcarea mărfurilor direct în vapoare maritime de mare tonaj. Viața comercială intensă a municipiului B. și așezarea sa într'o bogată regiune agricolă (Bărăganul, Câmpia Dunării și Câmpia Moldovei), au făcut să se desvolte aci o industrie activă.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană-Română, Banca Comerțului, Banca de schimb Contoguris, Banca de schimb Xenachis, Banca federală « Propășirea », Banca populară « Brăila », Banca populară « Meseria », Uniunea Obștilor Cooperativelor Agricole.

Finanțe publice. Bugetul municipiului B. pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**53.964.180**
Venituri ordinare	*38.698.476*
Venituri extraordinare	*381.008*
Venituri speciale	*14.884.696*
Cheltueli	**50.006.109**
Cheltuieli ordinare	*37.566.820*
Cheltuieli extraordinare	*1.587.677*
Cheltuieli speciale	*10.851.612*

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « N. Bălcescu », Liceu de fete, Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieți, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Institutul de fete « Sf. Maria » (liceu particular), Gimnaziul de băieți al comunității elene, Gimnaziul de băieți israelit « H. L. și Nety Schäffer », 22 școli primare de Stat, 8 școli primare confesionale, 12 grădini de copii (din care 1 confesională).

Instituții culturale. Liga Culturală, Biblioteca « Petre Armencea », Biblioteca comunală, Biblioteca oficiului P.T.T. Soc. ortodoxă a femeilor române, Cercul cultural artistic « M. Eminescu », Cercul cultural francez « Voltaire », Ateneul popular « Sandu Aldea », Soc. filarmonică « Lyra », Asociația corală « Armonia », Teatrul comunal, Teatrul « Passalaqua », 7 cinematografe (din care 2 sunt școlare), 6 soc. sportive (« Franco-Română », « Dacia-Unirea », Soc. « Moto-Club », Soc. « Touring-Club », 1 soc. de ciclism, 1 soc. de box), și 2 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. « Ancheta » (cotidian), « Cuvântul » (cotidian), « Expresul » (cotidian), « Evenimentul » (săptămânal), « Noutatea » (săptămânal), « Mercurul » (săptămânal), « Buletinul camerei de comerț și industrie » (lunar), « Buletinul camerei de muncă » (lunar), « Luminița copiilor brăileni » (lunar), « Parlamentul ilustrat » (lunar), « Plugarul » (lunar), « Viața Creștină » (lunar), « Analele Brăilei » (trimestrial), « Revista română de șah », « Facla », « Farul Marinarilor », « Omul nou », « Plutus », « Rapidul », « Spada », « Tribuna Brăilei », « Vremea Nouă ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 13 biserici ortodoxe (din care 1 grecească și 1 bulgărească), 1 armenească, 1 romano-catolică, 1 evanghelico-luterană, 1 reformată, (calvină), 1 lipovenească, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 baptistă, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul B. capitala județului Brăila, este situat la 30 km de Galați și la 243 km de București. Stație c.f. pe linia București - Galați. Port la Dunăre.

Instituțiuni publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătorii de Ocol, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, 3 percepții comunale, Judecătorie de muncă, Chestură de poliție, Cameră agricolă, Cameră de muncă, Birou de distribuția muncii, Casă de asigurări sociale, Cameră de Comerț și Industrie, Administrația Pescăriilor Statului, Serviciu tehnic, Serviciu hidraulic, Vamă, Bursă, Revizorat școlar, Ocol silvic, Depozit C.A.M., Agenția N.F.R., Centrala S.R.D., 3 Oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal. *Consulate*: Belgia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Portugalia, Danemarca, Germania, Grecia, Panama, *Vice-consulate*: Italia și Suedia; *Agenții consulare*: Franța și Cehoslovacia.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația funcționarilor C.F.R., Asociația contabililor autorizați și experți, Sfatul negustoresc, Uniunea generală a micilor industriași, Sindicatul alimentar din orașul și județul Brăila, Sindicatul marinarilor, Sindicatul brutarilor « Pâinea », Sindicatul patronilor frizeri și coafori, Ospătăria chelnerilor, Organizația sionistă brăileană, Societatea « Fii Apărători ai Patriei », Societatea Invalizilor și marilor mutilați de războiu.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, apaduct, canalizare, tramvai electric. Circa 75% din străzi sunt pavate.

Sănătate publică. Spitalul comunal, Dispensarul Regiei Autonome a porturilor, 4 dispensare comunale de circumscripție, Serviciu medical al Casei de asigurări sociale, 1 ambulatoriu antiveneric, Dispensarul Soc. « Principele Mircea » pentru sugaci, Dispensarul Soc. « Profilaxia tuberculozei », Dispensarul « George Rânzescu » al Chesturei de poliție, Dispensarul Comunității elene, Dispensarul Comunității israelite.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Pajura » de ajutor reciproc

CETATEA BRĂILEI 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

a funcţionarilor C.F.R., Leagănul « Principele Mircea », 1 orfelinat pentru sugaci, Azilul de bătrâni al Soc. de patronaj, Azilul israelit « Marfe Lenefeş » de bătrâni, 1 soc. de ajutor mutual pentru înmormântare, Căminul de ucenice « Trancu-Iaşi », Căminul romano-catolic « Sft. Maria » pentru ajutorarea copiilor catolici, 1 birou de plasare.

BUCUREŞTI

Stema. Pe scut albastru, acvila ţării încoronată şi cruciată: totul de aur, ciocul şi ghiarele roşii, cu o sabie de argint în ghiara dreaptă. Şi cu un sceptru de aur în cea stângă.

Pe pieptul acvilei scut roşu pe care se află Sf. Dumitru în picioare cu nimbul de aur, ţinând în mâna dreaptă o suliţă şi în cea stângă o cruce; totul de argint. Sub ghiare o eşarfă roşie cu deviza: « Patria şi dreptul meu ».

Scutul timbrat cu o coroană murală cu şapte turnuri de argint. Din mijlocul coroanei murale, un vultur negru ieşind cu crucea în cioc.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul Bucureşti, capitala României şi a judeţului Ilfov, cel mai mare oraş al Ţării, are azi o situaţie geografică excentrică, fiind aşezat în marea câmpie a Dunării-de-Jos, la cca. 60 km de graniţa spre Bulgaria, deci mai mult către marginea sudică a Statului. Unul singur din marile drumuri internaţionale (drumul paralelei 45°) îl străbate în chip normal; celelalte (drumul Europei Centrale, via Oradea şi drumul Danzig—Galaţi) abătându-se pe aici atrase numai de capitala politică şi consumatoare de multe bunuri. Totuşi, în trecut, când Bucureştii erau numai reşedinţa domnilor Ţării Româneşti, ei aveau o poziţie centrală, căci se aflau în mijlocul teritoriului acestui principat, la o margină de pădure (pădurea *Vlăsiei*) care înainta ca o peninsulă de vegetaţie lemnoasă între două regiuni aride de stepă (*Burnasul* în V şi *Bărăganul* în E). Prin această peninsulă de pădure,

POZIŢIA GEOGRAFICĂ A BUCUREŞTILOR

unde apele se strâng în mănunchiu, populaţia coborîse din regiunea deluroasă pe drumurile cele mai scurte şi cele mai adăpostite către vadurile Dunării, unde stăpânea puterea ameninţătoare a Turciei. Locul era indicat deci pentru o capitală care totdeauna are, între altele, şi rol de supraveghere.

Aleşi ca reşedinţă a Domnitorului în 1859 şi păstraţi în funcţiunea de capitală a României întregite la 1918, Bucureştii datoresc acestor evenimente politice, actuala lor desvoltare.

Vatra oraşului. Vatra veche, adică a primei aşezări orăşeneşti (sec. XVI), a fost, foarte probabil, între piaţa dela Sf. Gheorghe şi biserica Curtea Veche adică pe povârnişul teşit de pe stânga văii Dâmboviţei. Aci se întâlnesc şi azi, mai toate străzile principale radiare ale oraşului (căile: *Moşilor, Călăraşi, Văcăreşti, Şerban-Vodă, Rahovei, 13 Septemvrie, Plevnei, Victoriei, Bul. Brătianu-Colţei*) şi tot aici constatăm cea mai mare îngrămădire de străzi strâmte şi strâmbe, de magazine şi instituţii bancare (*târgul central*). Oraşul s'a întins apoi, în secolele următoare, de preferinţă pe câmpul care urca în plan domol din spre Dâmboviţa către valea Colentinei (NE oraşului actual), înglobând satele mai vechi sau mahalalele-sat aflate de mai înainte aici. Lunca mlăştinoasă şi cu bălţi a Dâmboviţei a fost, multă vreme, evitată sau ocupată numai de sărăcime. Paralel cu extinderea aşezării urbane pe câmpul dintre Dâmboviţa şi Colentina, s'au desvoltat o serie de mahalale-sat şi pe malul drept, mai abrupt, al văii principale, în lungul vechilor drumuri ce mergeau spre Sud (calea Rahovei, 13 Septemvrie, Şerban-Vodă). Acestea formau chiar, pe la jumătatea secolului trecut, un fel de al doilea oraş cu caracter mai rural şi alcătuit din grupe de gospodării izolate între podgorii şi ogoare. Se poate spune că abia în a doua jumătate a secolului trecut, s'a făcut contopirea dintre cele două părţi neegale ale oraşului desfăşurat, în chip aproape anarhic, peste cele două câmpuri despărţite de lunca largă şi mlăştinoasă a Dâmboviţei. Canalizarea Dâmboviţei (ceea ce a atras după ea coborîrea nivelului freatic din luncă) a făcut posibilă această unire prin clădirea temeinică a spaţiului intermediar. Odată cu canalizarea şi rectificarea râului, s'a pus capăt şi inundaţiilor, care erau un pericol periodic pentru mahalalele joase ale oraşului. Mult mai uşor a fost să se astupe pâraiele care dau în Dâmboviţa precum şi micile lacuri de pe câmpul înalt (de ex. lacul Icoanei) şi cele mai întinse, din luncă.

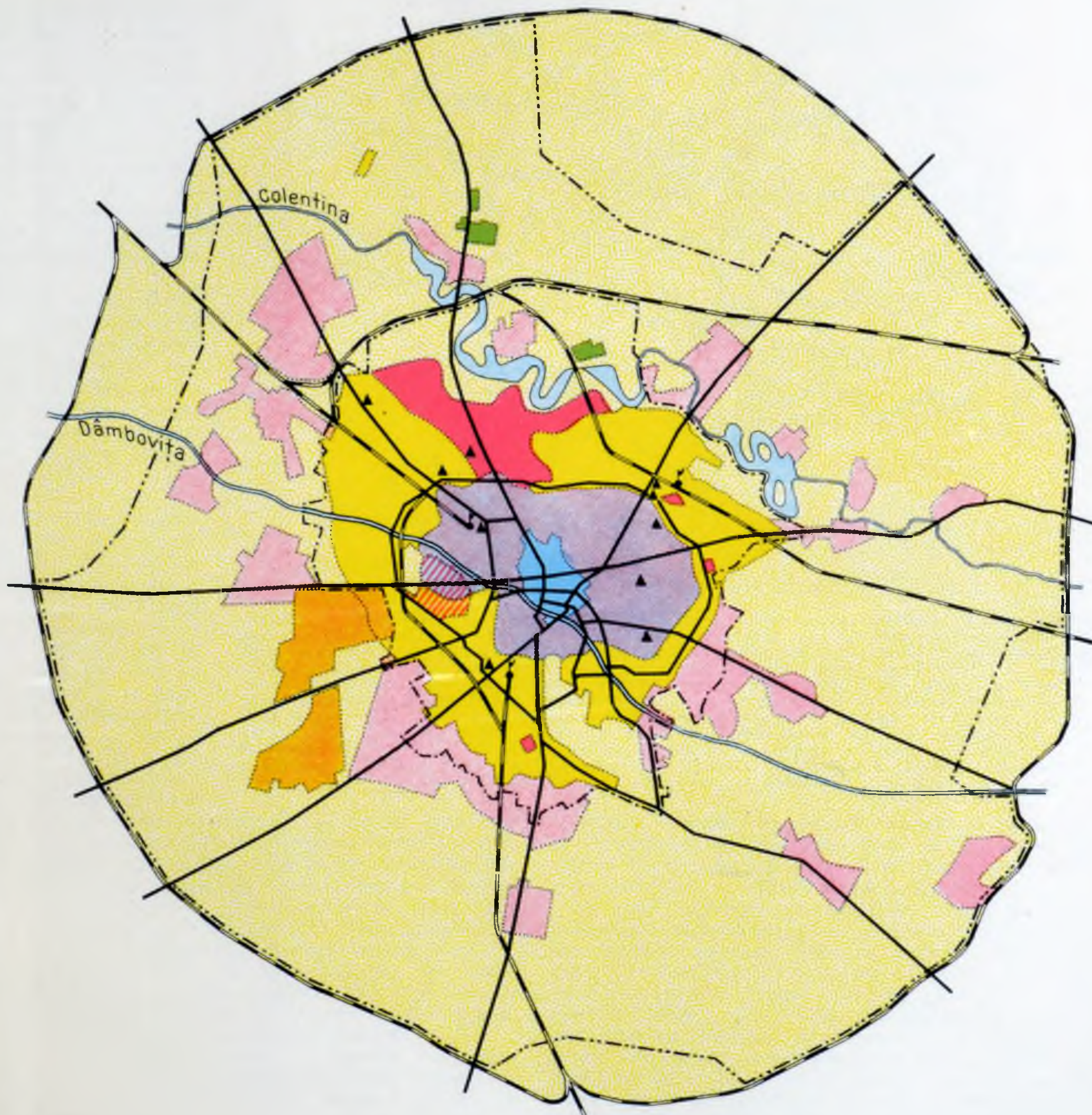
Azi oraşul propriu zis se întinde pe o suprafaţă de cca. 7000 ha, la o altitudine care variază între 67 m (lunca) şi 90 m. (câmpul) în N şi V.

Cadrul oraşului. Nu poate fi vorba aici decât de cadrul cel mai apropiat. Acesta cuprinde câmpia centrală (Vlăsia) care se leagă către Răsărit cu câmpul de dincolo de Mostişte, al Bărăganului lipsit de apă la suprafaţă şi devenit grânar în secolul XIX; către Apus, se continuă cu seria câmpurilor împădurite ale judeţelor Vlaşca şi Teleorman şi cu stepa Burnasului; către N, cu o zonă de luncă, altădată mlăştinoasă, prelungită până în dealurile subcarpatice; iar către S cu Balta Dunării.

Acest cadru care corespunde, în parte, şi cu zona de cea mai deasă populaţie din câmpia Dunării-de-Jos, oferă unei mari aşezări urbane însemnate posibilităţi: *de edificare* (loesul, nisipurile şi pietrişurile din care este clădită câmpia); *de extindere liberă*, poate prea liberă pe câmpurile fără piedeci serioase; *de aprovizionare* (cu apă din râurile şi pânzele subterane ale regiunii Argeşului şi Dâmboviţei, cu combustibil lemnos şi mineral din munţii şi dealurile vecine, cu cereale, produse de fermă, peşte, etc., din hinterlandul imediat, cu braţe de muncă, etc); *de funcţionare* ca loc de concentrare şi prefacere a materiilor prime din mai toată ţara, piaţa de desfacere a acestora fiind însuşi oraşul şi clientela rurală din mai toată câmpia, din oraşele de sub dealuri şi din mare parte a porturilor dunărene.

Datorită mai ales desvoltării sale de după marele războiu, capitala României, a căpătat astfel, treptat, caracterele marilor oraşe adevărate (fără să piardă însă cu totul unele trăsături derivate din originea ei orientală). Intre aceste caractere de urbanizare modernă, trebue pusă în primul rând diferenţierea funcţională a cartierelor (*târgul central, zona mahalalelor de odihnă cu locuinţe individuale*

ZONELE STRUCTURALE ALE BUCUREȘTIULUI 1934

Legenda

Zona comercială	*Comune suburbane și mahalale cu caracter rural*
Zona caselor colective	*Aviație*
Cartiere de vile (Zona periferiei)	*Târguri locale*
Cartiere de case populare (Zona periferiei)	*Gări*
Zona agricolă	*Limita orașului*
Zona militară	*Limita municipiului*

şi blocuri de case colective; zona fabricilor şi întrepozitelor întreruptă de cartierele de vile; cartierele populare; zona comunelor suburbane, etc.).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Aşezări omeneşti au existat în Bucureşti şi împrejurimi încă din timpurile preistorice. Cercetările arheologice întreprinse în anii din urmă au stabilit că în epoca mijlocie a bronzului — pe la 1600 a. Chr. — locuitorii de aici desvoltaseră o civilizaţie cu caractere speciale, numită « civilizaţia Bucureşti ».

Şi pentru epoca grecodacă şi daco-romană, s'au aflat urme de civilizaţie, în special numeroase monete, care dovedesc că localitatea şi regiunea înconjurătoare au fost locuite neîntrerupt, cel puţin până la sfârşitul veacului al IV-lea a. Chr.

In cursul evului mediu, Bucureştii par a fi constituit un punct strategic important în valea de jos a Dâmboviţei şi, în acelaşi timp, un loc de popas pentru negustorii cari lucrau cu oraşele dunărene. Aceeaşi situaţie au avut-o şi după întemeierea principatului Ţării Româneşti. Până pe la anul 1400 numele localităţii a fost « Cetatea Dâmboviţei », iar după această dată s'a numit « Cetatea Bucureşti » sau numai Bucureşti.

PLANUL BUCUREŞTILOR IN 1842

Biserici: 1. Sf. Apostoli, 2. Sf. Spiridon, 3. Sf. Ioan, 4. Sărindarul, 5. Creţulescu, 6. Episcopia Râmnicului, 7. Sf. Voevozi, 8. Sf. Ilie, 9. Sf. Visarion, 10. Precupeţii noi, 11. Pitar moş, 12. Icoana, 13. Batiştea, 14. Sfinţi, 15. Oţetari, 16. Popa Petre, 17. Precupeţii vechi, 18. Olari, 19. Mântuleasa, 20. Sf. Vineri, 21. Vergul, 22. Popa Soare, 23. Delea veche, 24. Delea nouă, 25. Udricani, 26. Olteni, 27. Izvorul Tămăduirei. *Pieţe:* 1. Hereasca, 2. Piaţa Mare, 3. Piaţa Mică. *Zidiri Publice:* 1. Palatul Domnesc, 2. Curtea administrativă, 3. Colegiul Sf. Sava, 4. Spitalul Colţei, 5. Vornicia Temniţelor, 6. Spitalul Brâncovenesc, 7. Spitalul orăşănesc, 8. Curtea judecătorească, 9. Agia, 10. Ştabul oştirilor, 11. Cazarma, 12. Vama, 13. Hanul Constantin Vodă, 14. Hanul Zlătari, 15. Hanul Şerban Vodă, 16. Hanul Manuc, 17. Hanul Sf. Gheorghe. *Consulate:* 1. Rusesc, 2. Austriac, 3. Francez, 4. Englezesc, 5. Prusac, 6. Grecesc, 7. Sârbesc. *Poştele:* 1. Românească, 2. Rusească, 3. Nemţească. *Birturile:* 1. Teatrului, 2. Cazinoul, 3. Leul de aur, 4. Hanul roşu.

In anul 1396, după cruciada dela Nicopole contra Turcilor, Domnul muntean Vlad I, rivalul lui Mircea cel Bătrân, s'a retras în cetatea Bucureştilor. El a fost asediat aici de către Ştibor, voevodul Ardealului, prietenul lui Mircea. Abia după câteva luni cetatea a putut fi cucerită şi Vlad I luat captiv, ceea ce a permis lui Mircea să-şi reocupe tronul (1397).

După moartea lui Mircea cel Bătrân (1418) Turcii reuşesc să ocupe definitiv cetăţile dunărene Turnu şi Giurgiu şi astfel Bucureştii rămân punctul strategic cel mai important pentru Români în faţa înaintării otomane.

In 1473 Domnul muntean Radu cel Frumos, s'a retras aici după ce a fost bătut de Ştefan cel Mare. Acesta din urmă izbutind să cucerească cetatea, Radu a trebuit să se refugieze peste Dunăre.

Câţiva ani mai târziu (1476) Ştefan cel Mare cuprinde din nou Bucureştii şi pune Domn în Ţara Românească pe Vlad Ţepeş. Cu acest prilej se menţionează că Bucureştii erau cetatea cea mai puternică a acestei Ţări. Ei continuă să se menţină ca o cetate puternică până spre sfârşitul veacului al XVI-lea. Pe la 1574 însă, zidurile de piatră căzuseră şi nu mai existau decât întărituri de lemn. In timpul lui Mihai Viteazul cetatea nu mai prezenta nici o importanţă strategică. De aceea în 1595, după lupta dela Călugăreni, Mihai nu încearcă să apere Bucureştii de armata turcească, ci se retrage deadreptul la Târgovişte. Sinan Paşa însuşi nu face decât întărituri provizorii în Bucureşti şi, când se retrage urmărit de Mihai, le distruge împreună cu edificiile mai însemnate. De acum Bucureştii rămân un oraş deschis, lipsit de întărituri.

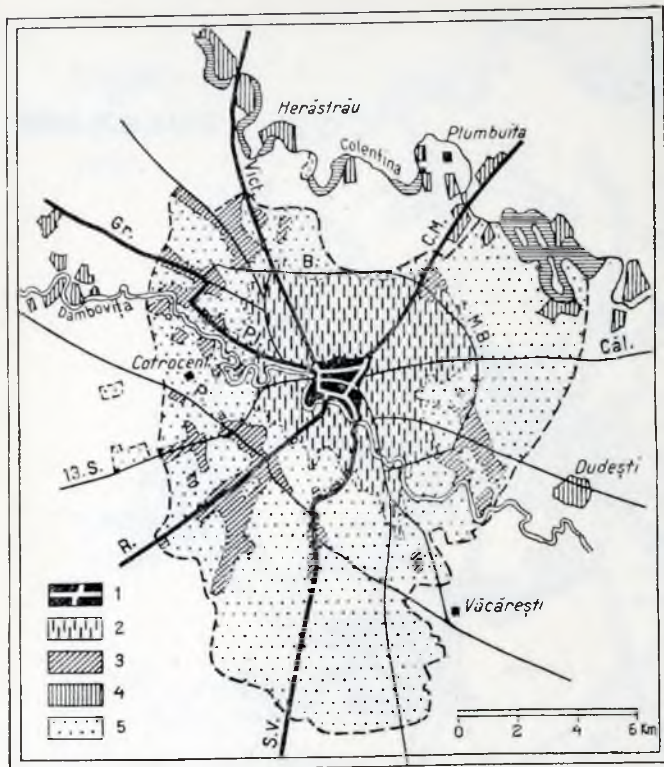
Intre timp, Bucureştii ajunseseră a doua capitală a ţării « cetate de scaun » şi adăposteau adeseori curtea domnească. Reşedinţa Domnilor era castelul, ce se ridica pe malul stâng al Dâmboviţei, pe platforma unde se află astăzi biserica Curtea Veche şi urmele bisericii Sf. Anton, care amândouă erau odinioară în incinta curţii domneşti.

In jurul castelului s'a desvoltat *târgul*, prin aşezarea negustorilor şi meşteşugarilor pe uliţele, care şi astăzi amintesc breslele acestora: Blănari, Pânzari, Abagii, Covaci (fierari), Cavafi (cismari), Potcovari, Şelari, Boiangii, Lipscani, Zarafi, etc. Oraşul s'a întins mai târziu mai ales spre Nord-Est şi Nord-Vest, încorporând şi curţile boiereşti care se ridicaseră în apropiere, pe moşiile date de domni curtenilor, sau cumpărate de aceştia. Astfel, la sfârşitul veacului al XVII-lea, oraşul ajungea până la actualele bulevarde Carol I şi Elisabeta, unde se ridicau de o parte Mânăstirea Sf. Sava, pe locul actualei universităţi, şi de altă parte Mânăstirea Sărindarul, unde este astăzi Cercul Militar.

Spre Nord-Est oraşul se întindea în direcţia actualei artere Calea Moşilor, care atunci se chema *Uliţa Târgului din Afară*, iar spre Sud, pe malul drept al Dâmboviţei, în jurul celor trei mânăstiri principale înconjurate cu ziduri de cetate: Mihai-Vodă (1594), Radu-Vodă (1614) şi Mitropolia (1658). Cu toate acestea regiunea din dreapta râului era foarte puţin populată şi era considerată afară de oraş.

Ceea ce a contribuit ca oraşul să ia o desvoltare atât de mare a fost şi faptul că la sfârşitul acestui veac, Bucureştii au devenit capitala Ţării Româneşti, în locul Târgoviştei.

In acelaşi timp a crescut şi importanţa comercială a oraşului, devenind o piaţă de înâiul ordin al comerţului cu orientul Europei cum şi importanţa lui politică, ajungând centrul acţiunii de liberare a creştinilor de sub do-

ZONELE STRUCTURALE ALE BUCUREȘTILOR PE LA JUMĂTATEA SECOLULUI XIX
1. Târgul central; 2. Zone intermediare (case cu grădini și curți mari); 3. Mahalale — sate; 4. Sate; 5. Vii și livezi de pomi.

minația turcească. In legătură cu această propășire trebue să punem construirea celebrelor *hanuri bucureștene*, care nu erau numai hoteluri pentru călători, ci și depozite de mărfuri. Primul a fost ridicat de Șerban Cantacuzino pe locul unde este astăzi Banca Națională (*Hanul Șerban-Vodă*); al doilea de Constantin Brâncoveanu pe terenul unde se înalță actualul palat al Poștelor (*Hanul Constantin-Vodă*). Mai târziu s'au ridicat și altele.

Lui Brâncoveanu i se datorește și traiectul străzii principale, care este astăzi Calea Victoriei. La început trecea pe acolo *drumul Brașovului*, pe care Brâncoveanu l-a prelungit până la castelul său dela Mogoșoaia și l-a acoperit cu pavele de lemn. De aceea s'a și chemat *Podul Mogoșoaei*, până după răsboiul Independenții când a devenit *Calea Victoriei*, fiindcă pe această stradă au intrat în capitală trupele victorioase dela Plevna.

In epoca Domnilor Fanarioți (1711—1821) Bucureștii au luat tot mai mult aspectul de oraș oriental. Casele ca și bisericile, încep a fi construite în stil oriental, numeroși negustori și oameni de afaceri din Orient și Peninsula Balcani că se stabilesc în oraș; în sfârșit înșiși boierii și burghezii români adoptă costume și obiceiuri orientale.

In această epocă Bucureștii au trebuit să sufere o serie de ocupații militare străine. In 1716 au fost invadați de trupele austriace, care au luat cu ele pe Nicolae Mavrocordat, în 1769, a fost ocupat de armatele rusești ale generalului *Rumiantzow*, cari au rămas timp de 6 ani; la 1789 de armată astriacă de sub comanda prințului de Coburg; în sfârșit între 1806 și 1812 a fost din nou ocupat de Ruși. In acest din urmă an s'a încheiat prima pace dela București, între Ruși și Turci, — pacea care ne-a costat Basarabia.

Dar spre sfârșitul epocii fanariote prestigiul orașului crește prin stabilirea consulilor marilor puteri europene. La început s'a înființat un consulat rusesc (1781), apoi altul austriac (1783), unul prusian (1786), francez (1795) și englez (1801). Aceste consulate au și meritul de a fi contribuit cele dintâi în mod efectiv, ca orașul să capete un caracter occidental. O reacțiune mai puternică în acest domeniu s'a produs după revoluția lui Tudor (1821).

Sub primul domn care a urmat revoluției, Grigore D. Ghica (1822—1828), s'au introdus pavagii de piatră, în locul podurilor de lemn care acopereau străzile principale. Tot sub el s'au luminat străzile cu lămpi de petrol.

In timpul ocupației rusești dela 1828—1834 generalul Paul Kisselef a contribuit foarte mult la modernizarea orașului. El a înființat Comisiunea înfrumusețării orașului, a luat numeroase măsuri privind igiena publică, a tras bulevardul Mitropoliei și «aleiul» dela Băneasa (viitoarea șosea Kisselef).

Gheorghe Bibescu (1842—1848) a pus să se construiască un număr de fântâni publice cu pompe mecanice, pentru ca locuitorii să aibă apă bună de băut și să nu fie obligați a consuma apa murdară ce se aducea cu sacalele din Dâmbovița. Tot în domnia lui s'au executat primele trotoare și s'a început canalizarea orașului.

In anul 1848 Bucureștii au fost centrul mișcării revoluționare din Țara Românească. Pe câmpia Filaretului (câmpia Libertății) s'a proclamat constituția democratică ce avea să înlocuiască Regulamentul Organic și să dea lovitura de grație protectoratului rusesc. Tot aici a fost sediul guvernului provizoriu până la înfrângerea revoluției prin intrarea armatelor turcești.

Bucureștii au fost și centrul mișcărilor revoluționare ale popoarelor creștine din Balcani, care urmăreau să capete libertatea lor națională. Chiar și patrioții Poloni, ridicați asupra Rușilor își aveau sediul în acest oraș.

Pe lângă refugiații politici s'au stabilit în București, mai ales după 1848, și numeroși coloniști apuseni: Francezi, Elvețieni, Germani, cum și numeroși Români ardeleni, Bucovineni, Basarabeni și Macedoneni.

Toți aceștia erau sau industriași și comercianți, sau liberi profesioniști (medici, farmaciști, etc.), sau profesori par-

BUCUREȘTII LA INCEPUTUL SEC. XVIII.
Vedere închipuită dintr'o publicație a epocei. Col. Academiei Române. După *A. C. Corlu*: Bucureștii Vechi

MUNICIPIUL BUCUREŞTI

SUPRAFATA (CADASTRU ŞI SISTEMAT.)		POPULATIA (RECENS. 1930, DATE PROVIZ.)
310.000.000 M²	MUNICIPIUL BUCUREŞTI	631.288 LOCUITORI
60.661.000 "	ORAŞUL FĂRĂ COM. SUBURB.	564.575 "
15.620.000 "	SECTORUL I GALBEN	117.253 "
15.270.000 "	" II NEGRU	162.359 "
17.270.000 "	" III ALBASTRU	150.364 "
12.492.000 "	" IV VERDE	134.599 "
249.339.000 "	COMUNELE SUBURBANE	66.713 "

AEROPORT
BĂNEASA
PIPERA
BUCUREŞTII NOI
DĂMĂROAIA
GRIVIŢA
GARA BĂNEASA
HERĂSTRĂU
FLOREASCA
ANDRONACHE
GARA PANTELIMON
GIULEŞTI-SÂRBI
CHITILA TRIAJ
COSTEASCA
TEIU
PLUMBUITA
COLENTINA
FUNDENI
ŢIGĂNIA
MAR. VOEVOD MIHAI
DUDU
CHIAJNA
CRÂNGAŞI
GARA DE NORD
I
SOS. STEFAN CEL MARE
GARA DE EST
PANTELIMON
DOBROEŞTI
ROŞU
BOJA
IV
II
PRINC. NICOLAE
MILITARI
TITAN
VATRA MĂNĂST. COTROCENI
III
GARA DE SUD
GARA CĂTELU
LUPEASCA
CIOPLEA
VITAN
DUDEŞTI
CĂTELU
BÂRZEŞTI
ROMÂNI
CULA
ŞERBAN VODĂ
APĂRĂTORII PATRIEI
LEURDENI
PAVLICHENI
POPEŞTI-LEURDENI
PROGRESUL
GARA JILAVA

LIMITA INTRE MUNICIPIU ŞI JUD. ILFOV
" " ORAŞ ŞI PARTEA SUBURBANĂ
" " SECTOARE

SCARA
0 1 2 3 4 5 KM

DESEN. F. WAHNIG

ticulari. Prin muncă, prin cunoştinţele şi prin spiritul lor au contribuit în cea mai mare măsură la modernizarea oraşului.

In 1862 Bucureştii devin capitala României. Cuza Vodă realizatorul acestei uniri, stabilind aici toate autorităţile centrale ale Statului, a contribuit ca noua capitală să devină şi centrul mişcării economice şi culturale a întregii ţări. In ce priveşte edilitatea oraşului, Cuza Vodă s'a interesat în primul rând de rectificarea albiei Dâmboviţei, spre a se evita inundaţiile periodice, care aduceau atâtea pagube locuitorilor şi făceau cu neputinţă de asanat şi impracticabilă întreaga luncă a râului din interiorul oraşului. Tot el a luat măsuri să se adopte un sistem mai modern pentru canalizarea oraşului, începută sub Bibescu.

După răsboiul Independenţei (1877—78), Bucureştii, devenind capitala unui regat puternic, au putut progresa cu mult mai repede. In lunga domnie a lui Carol I (1866—1914), s'au făcut numeroase îmbunătăţiri edilitare de cea mai mare importanţă: rectificarea cursului Dâmboviţei; aducerea apei potabile dela Bragadiru, Arcuda, etc.; pavatul cu piatră cubică, intensificarea canalizării, iluminatul cu electricitate (în unele regiuni ale oraşului), etc., cum şi numeroase clădiri publice şi particulare, bulevarde, squaruri, etc. Totuşi nu s'a putut fixa un plan de sistematizare al oraşului, ceea ce a contribuit ca Bucureştii să-şi păstreze şi mai departe ceva din caracterul oriental.

In schimb, oraşul a devenit în acest timp centrul politic şi cultural al tuturor Românilor, de unde era condusă întreaga acţiune pentru pregătirea unităţii lor politice şi teritoriale. Primul rezultat al acestei acţiuni se poate considera pacea dela Bucureşti din 1913, care a însemnat înfrângerea supremaţiei austro-ungare în Peninsula Balcanică. Al doilea rezultat a fost desăvârşirea unităţii naţionale în urma participării României la răsboiul mondial (1916—1918). Este adevărat că în cursul acestui răsboiu Bucureştii au fost ocupaţi de armatele Puterilor Centrale timp de doi ani şi că aceste puteri au izbutit să impună României o pace separată dezastruoasă, semnată chiar în Bucureşti (1918), ale cărei clauze n'au putut fi puse însă în aplicare.

COSTUM DE ORĂŞAN VALAH IN SEC. XVIII
Gravură franceză a epocei. Colecţia Academiei Române

După pacea generală, Bucureştii au rămas capitala marelui regat românesc şi s'au transformat în scurt timp într'un oraş modern, cu bulevarde largi şi clădiri monumentale, cu parcuri minunate şi cu o circulaţie extrem de vie.

Bibliografie. *Berindeiu D.*, Bucureştii (Revista Română pentru Ştiinţe, Litere şi Arte, 1861); *Pappasoglu D.*, Istoria începutului oraşului Bucureşti, ed. I-a, 1850, ed. II-a, 1870; *Marsillac Ulysse*, Guide du voyageur a Bucarest (1873); *Maiorul Pântea Mih.*, Noul plan şi ghid al oraşului Bucureşti (1922); *Alessandrescu C.*, Bucureşti (în Marele Dicţionar geografic al României, 1898); *Ionescu Gion G.*, Istoria Bucureştilor (1899); *Damé Fr.*, Bucarest en 1906; *Stahl H.*, Bucureştii ce se duc, ed. I-a, 1906, ed. II-a, 1935; *Greceanu Olga*, Bucarest et ses environs (1929); *Bacalbaşa C.*, Bucureştii de altă dată

O STRADĂ IN BUCUREŞTI LA 1841
Gravură în lemn după desenul lui *Ch. Doussault*

BISERICA GRECEASCĂ DIN BUCUREŞTI IN 1837
Desen de *Raffet*. Colecţia ing. C. Orghidan

(I—IV, 1927—1933); *Moisil C.*, Bucureştii-Vechi (în Boabe de Grâu, 1932); *Florescu G. D.*, Din vechiul Bucureşti (1935); *Societatea Bucureştii-Vechi*, Buletinul I—V (1930—1934).

Monumente istorice. *Biserica Mihai Vodă*, a fostei mânăstiri cu acelaşi nume, ctitoria lui Mihai Viteazul, ridicată în anul 1594 pe locul unei biserici mai vechi; de proporţii mici, dar de o frumoasă linie. Renovată în 1711 şi 1834, fără a i se schimba aspectul general. La 1770 Alexandru Vodă Ipsilanti îşi construi palatul, în locul chiliilor. Astăzi e Palatul Arhivelor Statului.

Biserica Sf. Ilie din Gorgani, dela sfârşitul secolului XVII, a fost închinată de către Şerban Cantacuzino ca metoh ctitoriei sale dela Cotroceni. Gheorghe Vodă Caragea o reconstrui la 1814. Are un clopot dela Constantin Brâncoveanu din 1702.

Biserica Sf. Constantin, zidită la 1785 de un oarecare Constantin Cojocarul împreună cu alţi enoriaşi pe locul altei biserici mai vechi; a fost renovată în primele decenii ale secolului nostru.

Biserica Sf. Elefterie, ctitorie a unui bogat negustor bucureştean, Constantin Maxim, în timpul domniei lui Mihai Racoviţă (1741—44), mitropolit fiind Neofit Cretanul. In anul 1748 Grigore Ghica Voevod întări aşezământul bisericesc cu hramul Sf. Elefterie şi Sf. Gheorghe. Până la 1856 această biserică avea chilii înconjurătoare.

Biserica Sf. Ştefan, cunoscută şi sub numele de biserica « Cuibul cu Barză », se află la extremitatea străzii Ştirbey Vodă; a fost ridicată la începutul veacului XIX de către Clucerul Dona şi reparată în anii 1853, 1877 şi 1906.

Biserica Izvorul, ridicată de ma ii negustori, în timpul domniei lui Alexandru Constantin Moruzi, mitropolit fiind Dositei Filitti (1793—96).

Biserica Manea Brutarul, a fost ridicată din temelie de lemn la 1777 de către 3 negustori, Gheorghe, Ioan şi Manea. De zid a fost construită în 1787, în timpul domniei lui Nicolae Mavrogheni. In curtea bisericii se află şi azi o cruce a lui Manea vătaful, — care a înzestrat biserica — un clopot mic dela 1815, şi unul mare din 1781.

Biserica Schitul Măgureanu, ridicată de Constantin Văcărescu, mare logofăt la 1756; actualul lăcaş datează dela 1881. Cu ocazia reparaţiunilor s'au distrus cu totul chipurile ctitorilor. Hramul bisericii este Vovidenia Maicii Domnului, de unde şi numele de Biserica Sf. Maria, sub care a fost cunoscută.

Biserica Popa Tatu, cunoscută şi sub numele de biserica dela Fântâna Boului, ridicată la începutul sec. XIX.

Biserica Sf. Nicolae Tabacu, din faţa palatului Academiei Române din calea Victoriei, a fost ridicată de către un Dima Tabacu la 1710.

Biserica Sf. Nicolae sau *Biserica Albă* din calea Victoriei, cunoscută încă înainte de 1790 sub numele de biserica Popei Dârvaş, cu hramul Sf. Nicolae, înconjurată pe atunci cu chilii. Fiind ruinată de cutremur la 1804, a fost renovată prin îngrijirea clucerului Trăsnea la 1827.

Biserica Kreţulescu, clădită la 1722, de către marele logofăt Iordache Kreţulescu şi Domniţa Safta, fiica lui Constantin Brâncoveanu, pe terenul dăruit ctitorilor de Nicolae Mavrocordat. Se află aci portrete de familie, refăcute, câteva fresce originale la intrare şi o icoană din 1749.

Biserica Brezoianu, cunoscută şi sub numele lui Popa Stoica, primul ei ctitor, datează de pe la 1710.

Biserica Stejarului, de lângă actualul Palat Regal din calea Victoriei, având hramul Sf. Mina, e numită adesea şi după acest hram. A fost ridicată în 1743 de către Tănase Căpitanul, în timpul domniei lui Mihai Racoviţă, pe locul unei biserici mai vechi şi a fost renovată de Regele Carol I, la 1894.

Biserica Evanghelico-Luterană, de pe strada Luterană. Nu i se cunoaşte vechimea. Istoricul Sulzer o aminteşte însă în sec. XVIII.

BISERICA SF. GHEORGHE NOU IN 1837
Desen de *Raffet*. Colecţia ing. C. Orghidan

Biserica Sf. Ioan Moldoveni, cunoscută și sub numele Sf. Ionică. Ridicată de către Dimitrie Dărăscul, mare medelnicer în 1795 și renovată în cursul veacului nostru. Amenințată de ruină.

Biserica Zlătari, despre care tradiția spune că este ctitoria lui Matei Basarab, a fost la început ridicată din lemn de breasla argintarilor sau zlătarilor, iar de zid a ridicat-o Mihai Spătarul Cantacuzino la 1715; a fost renovată la 1850 și puțin înainte de răsboiul mondial.

Biserica Sf. Spiridon-Vechi, dela stânga Palatului de Justiție, este bisericuța Patriarhilor de Antiohia; fără turle și clopotniță, actualul lăcaș a fost restaurat de către Constantin Mavrocordat la 1747 prin străduința Patriarhului Silvestru refugiat în România.

Biserica Sfinții Apostoli, ridicată pe locul Mânăstirii Târnovului, arsă pe la 1670. Tradiția spune că vechea mânăstire a fost ridicată de către Matei Basarab. Urmașul lui Constantin Brâncoveanu, Ștefan Cantacuzino, o repară și o închină la 1715 Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Biserica are ca adaus un frumos pridvor; portrete aparținând familiei Cantacuzinilor; 1 potir de argint din anul 1741 și strane superbe.

MITROPOLIA LA 1837
Gravură în lemn după desenul lui *Raffet*. Colecția *A. C. Corbu*

Biserica Spirea-Veche, ctitoria medicului Spirea Cristofi, originar din Corfu, din 1765 închinată arhiepiscopiei Bucureștilor, la 1777. Alexandru Ipsilanti o închină Mânăstirii Athos.

Biserica Schitul Maicilor, a fost cunoscută pe la începutul veacului trecut cu numele de biserica Hagi-Dinei, ridicată la 1728, cu întinse chilii înconjurătoare.

Biserica Antim, ridicată la 1713, de către marele tipograf, artist și scriitor, mitropolitul Antim Ivireanul, pe locul vechei biserici de lemn a lui Staicu paharnicul Merișanul. Actualul paraclis din curtea bisericii ridicat de către Matei Roset la mijlocul sec. XVIII, a fost refăcut în 1860. Biserica are coloane sculptate și o ușă de lemn sculptat, iar în curte se păstrează vechea bucătărie a călugărilor cu un înalt turn afumat.

Biserica Sf. Ilie Rahova, ridicată în al patrulea deceniu al sec. XVIII; ruinată de cutremur la 1802. Bătrânul boier Fotache Știrbei, enoriaș al bisericii, hotărî la 1828 restaurarea ei, închinându-și pentru aceasta toată averea și instituind o epitropie compusă din mitropolitul Neofit, banul Barbu Văcărescu și vornicul Gheorghe Filipescu, sub purtarea de grijă a cărora fu biserica ridicată la 1858.

Biserica Sf. Nicolae Vlădică, de pe bulevardul Maria, construită în 1904 cu banii rezultați din vinderea materialului dărâmatei biserici Sf. Nicolae din Prund.

Biserica Domnița Bălașa, una din podoabele Bucureștilor, ridicată de către Doamna Bălașa, fiica lui Constantin Brâncoveanu, în anul 1745. Reconstruită la 1881.

Mitropolia. Pe locul unui schit, Constantin Șerban Vodă, fiul natural al lui Radu Șerban Vodă, începu să ridice o biserică, târnosită la 6 Mai 1658 sub Radu Mihnea și zugrăvită în timpul domniei lui Radu Leon la 1664. Aceasta o recunoaște ca biserică metropolitană a Țării Românești în locul bisericii Sf. Gheorghe-Vechi.

In interiorul Mitropoliei, au fost îngropați voevozii cu doamnele, fiii lor, prelați și boieri. Reparații radicale i s'au făcut la 1834. Azi este biserica Patriarhală a României.

Biserica mai păstrează încă liniile de pe la 1655, ferestre sculptate, precum și sicriul de argint al Sf. Dimitrie Basarabov adus din Bulgaria de Rușii unei armate de ocupație. In partea stângă a bisericii s'a ridicat un monument în formă de turn pentru mitropoliții Teodosie († 1708) și Ștefan († 1738).

In interiorul bisericii se află mormântul Grădiștenilor, boieri ai lui Mihai Viteazul.

Palatul Patriarhal are un încântător paraclis ridicat de Mitropolitul Daniil sub Nicolae Mavrocordat, fresce

BUCUREȘTII VĂZUȚI INSPRE CURTEA ARSĂ IN 1840
De Michel Bouquet. Muzeul Municipal

BUCUREŞTII IN 1859 VĂZUŢI DIN DEALUL MITROPOLIEI
Gravură în lemn din «Le Monde Illustré». Colecţia *A. C. Corbu*

frumoase, precum şi un magnific iconostas, mitre (una din 1693), un crucifix, o icoană din Tesalia din 1463 şi câteva portrete pe pânză ale arhiepiscopilor.

Biserica Răsvan, după tradiţie ar fi fundaţia lui Ştefan Răsvan, domnul Moldovei din 1595, sau ctitoria unui căpitan cu acest nume de pe vremea lui Constantin Brâncoveanu. Azi este complet renovată.

Biserica Sfinţilor sau Sibilelor, reconstruită din temelie la 1726 de către Mitropolitul Daniil care o înzestră cu un clopot. Biserică înaltă şi luminoasă, având de jur împrejur fresca profeţilor şi a sibilelor. In interior se află mormântul unui negustor din Cernavoda din 1736 şi al unui zaraf din 1758, precum şi frumoase fresce.

Biserica Popa Rusu, ridicată din temelie de Manolache Vătaful la 1813.

Biserica Oţetari. In timpul lui Şerban Cantacuzino la 1681, era de lemn; la 1708 a fost reparată şi la 1757 a fost înălţată de zid, punându-i-se hramul Sf. Nicolae.

Biserica Mănciulescu sau *Batişte*, ridicată pe locul alteia mai vechi. Pisania actuală aminteşte ca prim ctitor pe un vătaf Manciu la 1763. Biserica de azi este complet renovată în stil arhaic.

Biserica Popa Chiţu, ridicată la 1813 alături de altă biserică mai veche.

Biserica Silvestru, construită la 1745; fiind mică dintru început, a fost reconstruită la 1839.

Biserica Precupeţii Vechi, ridicată la 1773 de către Gheorghe Schimonahul şi reparată la 1888 de către enoriaşi.

Biserica Sf. Nicolae din Tirchileşti sau *Dichiu*, ridicată în anul 1773 în mahalaua Dichiului.

Biserica Bradului-Boteanu. Vechiul edificiu de lemn fusese ridicat de jupân Mihu, la 1682. La 1760 urmaşii săi îl ridicară de piatră, la stânga actualei biserici de construcţie recentă.

Biserica Curtea Veche, numită astfel după dispăruta primă curte domnească a Voevozilor Basarabi dinainte de Constantin Brâncoveanu.

Inscripţia din 1715, datorită lui Ştefan Cantacuzino, aminteşte întemeierea ei întru slava Bunei Vestiri de către Mircea Vodă şi fiul său Pătraşcu, din sec. XVI. Restaurată de mai multe ori, şi greşit numtiă Sf. Anton.

Vechiul edificiu, era de proporţii mult mai mari, dar lăsat în părăginire de către domnitorii fanarioţi, din sec. XVIII, s'a dărâmat cu totul. Reparaţie radicală i s'a făcut în 1852, în timpul domniei lui Barbu Ştirbei şi recent de Comisiunea Monumentelor Istorice. Se păstrează aci o tavă dela Constantin Brâncoveanu, 1695, o ripidă dela Alexandru Moruzi şi o altă tavă dela Constantin Ipsilanti din 1806.

Biserica Dintr'o Zi, numită astfel, deoarece fiind de lemn, a fost târnosită în ziua în care i s'a pus temelia.

Construcţia ei de piatră din anul 1702 se datorează Mariei, Doamna Brâncoveanului. Biserica are frumoase proporţii şi păstrează potirul dăruit de Doamnă. Azi aparţine comunităţii albaneze din Bucureşti.

Biserica Enei, a fost restaurată în anul 1724 de către Pană Negoescu, fratele Doamnei Maria, soţia lui Constantin Brâncoveanu. Vechea biserică era de lemn şi avea de ctitor pe un Ene — Ioan — de unde şi numele bisericei. Cu ocazia unor reparaţiuni recente s'au descoperit în exonartex fresce de toată frumuseţea.

Biserica Doamnei, care se află azi în ulicioara cu acelaş nume din calea Victoriei, a fost ridicată la 1683, de Maria, Doamna lui Şerban Cantacuzino. Aci se află câteva morminte, o icoană dăruită de Matei Ghica şi poetul Văcărescu, precum şi un splendid epitaf de mătasă ţesut cu fire de aur, cu portretele familiei domneşti.

Biserica Visarion, ridicată de către Popa Petre Referendaru, protopopul Bucureştilor, în zilele lui Alexandru Vodă Ipsilanti la 1797. Cu totul renovată la sfârşitul veacului trecut.

Biserica Precupeţii-Noi, din strada cu acelaşi nume, a fost înălţată la 1814, de către Bârcă Măcelarul, împreună cu alţi enoriaşi. La 1878 i s'a dat înfăţişarea de azi.

Biserica Icoanei (făcătoare de minuni), ctitoria lui David Corbea, ofiţer al lui Constantin Brâncoveanu. Aci se află o icoană a Brâncovenilor şi a Văcăreştilor, îmbrăcată în argint dela 1681, iar în dosul bisericii un mic schit de călugări.

Biserica Sf. Nicolae Şelari, înălţată în timpul domniei lui Constantin Ipsilanti, la 1804, dărâmată şi reconstruită în 1868 din dorinţa Regelui Carol I.

Biserica Colţei, numită şi *Biserica Trisfetitelor*, a fost ctitorită la anul 1715 de către Mihai Cantacuzino Spătarul, vărul lui Constantin Brâncoveanu. Are proporţii foarte armonioase şi, în jurul ferestrelor şi al uşii de lemn, ornamente florale sau capete de îngeri fin sculptate. Capitelele coloanelor cari susţin pridvorul sunt minuţios dantelate. Pronaosul bisericii este susţinut de coloane minunate, copiate după cele dela biserica episcopală din Argeş; icoane frumoase şi un amvon de lemn negru, lucrat cu deosebită măestrie.

Biserica Sf. Dumitru, cunoscută în vechime sub numele de Biserica de Jurământ, înălţată de Stroe Râmniceanu, în sec. XVIII, renovată de mai multe ori.

Biserica Iancului, de pe B-dul Pache Protopopescu, cunoscută şi sub numele de biserica Iancu-Vechi, ridicată în 1775, de către Gheorghe Măcelarul.

Biserica Sf. Pantelimon, înălţată la 1790 de către Popa Ion în timpul domniei lui Mavrogheni, reparată la 1872—1876.

Biserica Oborul-Vechi, înălţată la începutul sec. XVIII, de către mitropolitul Grigore. Aci se află o icoană a lui Alexandru Ipsilanti din 1781.

Biserica Olarilor, ridicată la 1758 de către marele vistier Racoviţă. Azi e complet renovată. Aci se află un mormânt dela 1771 şi o colecţie de antimise vechi.

MÂNĂSTIREA MIHAI VODĂ LA 1794 (AZI, ARHIVELE STATULUI)

Aquatintă, desen după natură de *Luigi Mayer*

Din « Bucureştii Vechi », de A. C. Corbu.

Biserica Popa Soare ridicată la 1744 și reconstruită prin purtarea de grijă a lui Ene Boldescu.

Biserica Hagiului, ctitorie a lui Mihai monahul, ctitorul bisericii Icoanei. A fost ridicată între anii 1765—1767 cu chilii înconjurătoare pentru săraci. A fost reconstruită din temelie între anii 1872—1874.

Biserica Sf. Ștefan, înălțată la 1768 de Stoica Clucerul. Cu frumoase fresce.

Biserica Delea Nouă, construită de Nicolae Inimă Rea, la 1798 și renovată la 1881.

Biserica Sf. Ioan Nou, cunoscută și sub numele de Sf. Ioan al Pârșcoveanului, construită în 1766.

Biserica Sf. Nicolae din Jignița sau *Biserica Protopopului*, înălțată la 1721 de căpitanul Tatoescul.

Biserica Olteni, ridicată la început de lemn, încă înainte de domnia lui Constantin Brâncoveanu; la 1722 a fost restaurată de către Nicolae, Protopopul Bucureștilor.

Biserica Sf. Nicolae din Sârbi, ctitoria lui Vasile Potoceanu din Septemvrie 1692.

Biserica Udrican, a fost înălțată la 1735 de către Udrican Clucerul și restaurată la 1810.

Biserica Sf. Vineri-Hereasca, înălțată în 1645 de către Aga Niță. Forma de astăzi i-a fost dată în 1830, de vistierul Constantin Herescu-Năsturel. A fost reparată în 1896.

Biserica Dobroteasa, ridicată de către Constantin Năsturel, pe locul unei biserici de lemn, la 1725.

Biserica Potoceanu sau *Biserica Sfinții Apostoli*, ridicată de Constantin Potoceanu la 1765. A fost reparată radical la 1810.

Biserica Foișorul, fundație a Smarandei, Doamna lui Nicolae Vodă Mavrocordat din 1745.

Biserica Bradului, cunoscută și sub numele de *Biserica Staicu*, ctitoria acestuia dela 1740. A fost reparată în 1875.

Biserica Stelea, ridicată în prima domnie a lui Mircea Turcitul, de către Stelea Spătarul.

Biserica Sf. Nicolae din Tabaci, de pe strada Poterași, construită în 1731 de către Ștefan Logofătul și renovată în 1884.

Biserica Vergului, cunoscută și sub numele de *Biserica Sf. Mina*, ctitoria Doamnei Ancuța, fiica lui Radu Șerban Voevod.

Biserica Lucaci, ridicată în timpul păstoriei mitropolitului Ștefan, (1732—38), și renovată la 1853.

Biserica Negustori, construită între anii 1718—1726 este bogată în morminte din prima jumătate a sec. XVIII, de negustori, boieri și militari.

Biserica Delea Veche, ctitorită în 1773 de către un preot Balașu și renovată între anii 1894—96.

Biserica Ceauș-Radul, construită la 1732, de către Teohari Atanasiu Lumânărarul; a fost reparată la 1886.

Biserica Radu-Vodă, ridicată de către Alexandru Mircea Voevod la 1575. La 1595 a fost distrusă de Turci. Radu, fiul lui Mircea o restaură la 1614 și fu îngropat aci în anul 1626. Se află aci printre obiectele de cult, frumoase ripide în argint dela Nicolae Mavrocordat, o icoană dăruită de fiica Domnului, Sultana, din 1747, și candelabre din 1786.

Biserica Săracă purta în trecut și numele de *Biserica Flămânda*: a fost construită la 1766, reconstruită la 1782 de către Istratie Krețulescu și zugrăvită la 1871.

Biserica Slobozia, înălțată de către Radu Leon Vodă, în lemn, la 1665. Marele vistiernic Constantin Năsturel o reface de zid în 1743. Restaurările ulterioare din anii 1846—1890 i-au stricat proporțiile de odinioară.

Biserica Sf. Spiridon Nou, ctitoria lui Scarlat Ghica din anul 1766. Ruinându-se din cauza cutremurelor din 1802 și 1838, a fost ridicată în proporții monumentale între anii 1852—1858 și restaurată la 1885.

BISERICA STAVROPOLEOS IN 1860
Gravură în lemn după desenul lui *D. Lancelot*. Colecția *A. C. Corbu*

Biserica Sf. Ecaterina, cunoscută odinioară sub numele de *Biserica lui Pană Vistiernicul*, ctitoria acestuia din anul 1677. Ecaterina, Doamna lui Ipsilanti Vodă, aflând biserica în părăginire, o reface între 1774—82. A suferit repetate înnoiri; ultima în 1923.

Biserica Cărămidarilor de Jos, numită pe vremuri *a Pușcăriei*, a fost ridicată de către Constantin Năsturel la 1774 de lemn, iar la 1854 a fost reconstruită de zid.

Biserica Bărăției, veche biserică a fraților franciscani, construită în 1633 și restaurată la 1813 și 1848.

Biserica Scaunelor, acum părăsită, datează din 1715; are ornamente gotice și rozete la ferestre, morminte vechi, distingându-se prin frumoase sculpturi de vaste proporții.

Biserica Mântuleasa, fusese ridicată în 1734 de către jupâneasa Maria a Mantei Negustorului și de Stanca sora Mantei.

Biserica Sf. Gheorghe Vechi, fostă scaun metropolitan până la 1660; a fost renovată la 1724 și a ars în marele foc din 1847. Datează de pe la 1467. Ctitorie a familiei Bălăceanu.

Biserica Sf. Gheorghe Nou, este principala ctitorie din București a lui Constantin Brâncoveanu, din 1706, a fost distrusă de foc în anul 1718 și renovată de mai multe ori. Păstrează un iconostas de toată frumusețea, perdele roșii, cu stema țării brodată în fir de aur, o raclă în formă de mână, dăruită de Doamna lui Mihai Viteazul, de Nicolae, fiul lui, și de Mitropolitul Eftimie pentru moaștele Sf. Nicolae (1599—1600). Se mai află aci ripidele lui Constantin Brâncoveanu, cu portretele Domnului și ale familiei sale. La dreapta, două morminte: al lui Constantin Brâncoveanu și ale lui Ioan Mavrocordat domnul Țării Românești, din 1719.

Biserica Sf. Atanasie, zisă și *Biserica lui Bucur*, ridicată la 1740; are linii pure, sculpturi frumoase la ușă și la ferestre. Legenda spune că pe locul acestei biserici se afla o biserică de lemn construită de Bucur Ciobanul, întemeietorul orașului.

Biserica Albă din Postăvari, zidită în 1856; reparațiile picturilor datează din 1889.

Biserica Stavropoleos, ridicată la 1731 de către episcopul din Stavropolis. Este o operă de supremă armonie, datorită sculpturilor pridvorului și ale chenarelor, precum și frescelor foarte frumoase.

Mânăstirea Cotroceni, fundația lui Șerban Cantacuzino, din 1679. Este o frumoasă construcție cu pridvor, cu fresce de pe la sfârșitul secolului XVII. Aci se află mormântul lui Șerban, mort în anul 1689, sculptat în marmoră și mormintele fraților lui Șerban: Matei († 1686) și Iordachi († 1692), precum și al lui Radu († 1715) fiul istoricului Constantin Șerban și fiul lui Constantin († 1729). Două

BISERICA ANTIM, INAINTE DE REPARAŢIA DIN 1860
După o stampă a epocei

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 641.185 locuitori, indicând un spor natural de 12.897 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,0%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Bucureştii sunt oraşul cel mai de seamă din Sud-Estul Europei. Intre Varşovia, Constantinopol, Cairo, Milano şi Budapesta, nu se găseşte aglomerare, care să le poată sta faţă, ca mărime şi dinamică.

Structura şi rangul lor de azi este rodul unei aşezări favorabile, ce-i predestina aproape să fie capitala Munteniei: apoi a cursului istoriei Europei de răsărit în ultimele şase secole, care favoriza oraşele apropiate atât de Constantinopol cât şi de Occident, şi a tenacităţii cu care locuitorii lor au ştiut să-i păstreze însemnătatea odată câştigată şi s'o potenţeze, cu prilejul unirilor dela 1859 şi dela 1918.

In urma acţiunii strălucite a Domnilor dela Curtea-de-Argeş ai Ţării Româneşti de a-şi întinde stăpânirea «dela munte la mare» şi până la Dunăre, scaunul Domniei s'a deplasat la răsărit şi la miazăzi. Târgoviştea a ajuns să fie centrul părţii de sus a ţării, iar cetatea de pe Dâmboviţa, din mijlocul singurei regiuni potrivite dela început pentru agricultură a câmpiei muntene («Mesopotamia românească», cuprinsă între văile ce duc Colentina, Sabarul, Ciorogârla

secole mai târziu, a fost îngropat aci şi fiul M. S. Reginei Maria, Mircea, mort în copilărie.

Mânăstirea Văcăreşti, având un pridvor cu coloane, un fronton cu stema Principatelor, uşa fiind încadrată de ornamente florale. In pronaos, frumoasele coloane canelate sunt de o impresionantă măreţie. Este ctitoria lui Nicolae Mavrocordat din 1722; se află aci fresce şi portrete ale Mavrocordaţilor, deosebit de frumoase; mormântul ctitorului, al lui Radu Văcărescu († 1775) şi al lui Dimitrie Balasachi († 1756). Se mai află o icoană a Sfinţilor Constantin şi Elena, precum şi o impresionantă imagine a tăierii capului Sf. Ioan. Azi mânăstirea e transformată în închisoare.

Palatul Mogoşoaia. Cel mai frumos palat existent în România, este cel dela Mogoşoaia, completat odinioară cu o frumoasă biserică în care se află portretele lui Constantin Brâncoveanu, tânăr şi al familiei sale. Azi aparţine familiei Bibescu.

Biserica Colentina, zisă *a Teilor*. Aci se află mormântul primului Domn pământean în sec. XIX, Grigore Ghica († 1835) şi al familiei.

Biserica Fundenii Doamnei, ridicată de Mihai Cantacuzino Spătarul în 1699. Ornamentaţia exterioară, în stuc, reprezintă palate şi păuni afrontaţi.

Mânăstirea Plumbuita, zidită pe la 1530, de către Petru din Argeş sau Radu Paisie, a fost reconstruită de Alexandru Mircea la 1570 şi de Matei Basarab în amintirea luptei date pe această câmpie prin care şi-a câştigat tronul. Leii, cari susţin jeţul episcopal, au oarecare vechime.

Mânăstirea Mărcuţa, este fundaţia vistiernicului Dan din 1587; renovată de Mitropolitul Ştefan în 1733 şi de Alexandru Ipsilanti. Se află aci portrete ale familiilor Ghica şi Ipsilanti şi piatra de mormânt a lui Gheorghe Ipsilanti, unul din capii Eteriei. Azi casă de corecţie.

Mânăstirea Pantelimon, datorită spiritului de pietate al lui Grigore Matei Ghica din 1750. Are o poartă foarte frumoasă cu ornamente florale şi cu stema Principatelor. Se află aci mormântul ctitorului († 1752) al soţiei sale, al lui Alexandru Ghica Vodă, precum şi un potir de argint, dăruit de Maria soţia lui Grigore Ghica I, şi o cruce din 1751.

POPULAŢIE

Municipiul B. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 631.288 locuitori.

SOSIREA ŢARULUI ALEXANDRU II LA PALATUL DOMNESC DIN BUCUREŞTI, IN 1877
Gravură în lemn după desenul lui *A. Ferdinandus*. Colecţia A. C. Corbu

NICOLAE MAVROGHENI, DOMNUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI, 1786—1789, IN TRĂSURA TRASĂ DE CERBI PLIMBÂNDU-SE PRIN BUCUREȘTI.

Gravură în aramă, colorată după desenul de *Paulus Petristsch.*

Din « Bucureştii Vechi » de A. C. Corbu.

BISERICA MIHAI-VODĂ

şi Ilfovul împreună cu Dâmboviţa în Argeş), Bucureştii, scaunul al doilea, cel din Ţara-de-Jos.

Invazia Turcilor a stăvilit trecător această evoluţie. In urma pierderii ieşirii la mare, Statul muntean a redevenit din nou ţară de plaiuri, cu Târgoviştea capitală necontestată. Bucureştii, din calea Beglerbegului dela Sofia al Rumeliei, au rămas la margine; târg şi scaun domnesc, în anii de linişte, cetate de apărare greu încercată, în anii numeroşi de luptă.

Impăcarea domnilor munteni în veacul al 17-lea cu hegemonia semilunei a avut ca urmare ridicarea Bucureştilor, aşezaţi mai aproape de Inalta Poartă şi de centrele economice mari ale Imperiului turcesc, la rangul de capitală statornică, a Ţării Româneşti.

Aşa începe ascensiunea, neîntreruptă de atunci, a Bucureştilor. Ei au ajuns, în acest veac, să fie capitala politică, centrul culturii laice şi centrul vieţii economice din nou înfloritoare a Ţării româneşti şi unul din târgurile de seamă ale marii unităţi economice a Imperiului turc.

Structura socială a Bucureştilor din această *întâie epocă a strălucirilor* a fost foarte diferenţiată. Oraşul de scaun adăpostea odată cu *Domnul*, cu *dregătorii Curţii* şi cu oamenii domneşti şi un număr însemnat de *boieri mari*, şcoala domnească, cu dascălii şi « spudeii » ei, organizată de Constantin Stolnicul Cantacuzino la 1678 în stilul Academiilor umaniste ale occidentului şi populate de umanişti greci, italieni şi ruşi, proveniţi dela şcolile Constantinopolului, ale Trapezuntului, ale Lombardiei şi ale Kiewului şi multe *feţe bisericeşti*. Târgul se umpluse de *meşteşugari*, care nu lucrau numai pentru populaţia ţinuturilor din jurul Bucureştilor, ci şi pentru celelalte unităţi economice ale ţării şi ale Imperiului turc şi de *negustori*, ce adunau produsele şi mărfurile ţării, spre a le vinde în străinătate şi răspândeau în ţară produsele răsăritului şi ale apusului. Meşteşugarii şi mai ales negustorii străini se revărsaseră în târgul Bucureştilor, alăturându-se şi suprapunându-se Muntenilor, Mocanilor şi Aromânilor: Greci, Bulgari, Albanezi, Sârbi, Turci şi *reprezentanţi ai neamurilor care monopolizau negoţul mare al Europei de Sus-Est*: Raguzani, Evrei spanioli dela Salonic, Armeni şi Saşi.

Bucureştii aceştia au *aspectul oraşelor din zona intermediară a Europei răsăritene*, lipsită de tradiţia urbană atât a Bizanţului cât şi de cea a Occidentului. Au fost alcătuiţi dintr'o *pânză rară de curţi*: a Domnului, a boierilor mari, şi *de mânăstiri* fiecare o gospodărie completă cu biserică, case pentru slugi şi robi, cu ateliere, grajduri, grădini şi livezi. Apoi dintr'un *târg*, de înfăţişarea bazarelor, moştenite de Turci dela Bizantini, învălmăşală de şandramale în care fiece breslă îşi avea şirul ei. Pe căile de comerţ, ce se vărsau în el, pe cea a Braşovului şi cea a Giurgiului, hanuri mari cu beciuri boltite, de zid, pentru mărfurile de preţ. Se adăogau multe *mahalale răzleţe*, rânduite în jurul câte unei biserici şi a ţintirimului din jurul ei, în care şedeau meşteşugarii şi negustorii, grupaţi după credinţe şi neamuri. Trecerea la satele vecine era nesimţită.

Vicisitudinilor încercate de comerţul dinăuntrul unităţii economice turceşti, Bucureştii le-au rezistat mai bine decât toate celelalte oraşe ale peninsulei balcanice. Pe când acestea s'au resimţit de vlăguirea treptată a Imperiului otoman şi au decăzut, însemnătatea Bucureştilor favorizaţi de aşezarea lor în vecinătatea Austriei cu Raguza şi cu Braşovul, a sporit fără încetare. Au luat moştenirea Sofiei şi a celorlalte centre economice ale Turciei europene de seamă. După 1750, Bucureştii devin tot mai mult târgul care leagă pe uscat economia imperiului turc cu Europa Centrală şi de apus. La sfârşitul veacului al 18-lea au consulate la Bucureşti mai toate statele comerciale ale Continentului. Bucureştii numără 70.000 de locuitori la 1831, pe când populaţia Sofiei scade treptat la 12.000 locuitori, după ce întrecuse constant dela 1550 încolo cifra de 40.000. Atena are abia 10.000 (1821), Belgradul 19.000 (1846).

La începutul veacului al 19-lea, Bucureştii intră într'o *epocă nouă* a istoriei lor.

Devin *antipodul politic al Stambulului*, centrul renaşterii naţionale a popoarelor din Sud-Estul Europei şi se emancipează din unitatea economică a imperiului turc, devenind

ATENEUL ROMÂN

întâia poziție a expansiunii economice a Europei Centrale și a Marii Britanii în Sud-Eest.

Revoluția lui Caragheorghe dela 1804 e patronată de Constantin Ipsilanti, Domnul de atunci al Munteniei și al Moldovei; faza întâi a revoluției grecești se petrece la 1821 în Muntenia. Bucureștii au fost cartier-general în amândouă aceste acțiuni. In istoria revoluțiilor bulgărești de mai târziu, Bucureștii au, la fel, un rol însemnat. Bucureștii sunt centrul revoluțiilor românești dela 1821, dela 1840, dela 1848, care marchează etapele acțiunii de emancipare politică a Munteniei și a Moldovei și întâiele conturări ale acțiunii pentru Unirea țărilor românești. Stabilirea Capitalei Principatelor-Unite la București, și nu la Iași sau la Focșani, în 1862, consacră acest rol de *centru de forță politică al neamului românesc.*

Europenizarea țării, care începe atunci, schimbă din temelii viața economică a Bucureștilor. Cu schimbarea costumului și a întregului stil de viață, *manufacturile numeroase din București își pierd debușeul.* Din centru manufacturier ai cărui meșteșugari aprovizionau cu țesături, pielărie, blănuri, obiecte de îmbrăcăminte nu numai țara românească ci și o bună parte din imperiul otoman, Bucureștii devin acum *intrepozit de mărfuri europene* pentru țara întreagă (oraș «exclusivamente de consomațiune și de petrecere», cum spune supărat Ion Ghica). Produsele țării nu se mai strâng la București, ca 'n vremea când erau îndrumate spre Constantinopol. Creșterea vitelor și negoțul de ceară trece pe planul al doilea, de vreme ce Occidentul caută grâne. Iar acestea se adună în porturi, la Galați, la Brăila, la Giurgiu, de unde iau drumul Angliei. Comerțul cu țările având fiecare un alt sistem monetar și prefacerile radicale în stilul de viață al marii boierimi chiamă la viață în București o întinsă speculație valutară și cămătărească. Spre sfârșitul veacului, în urma înființării Băncii Naționale, Bucureștii devin centrul bancar al vechiului Regat.

Structura socială a Bucureștilor și compoziția lor etnică suferă prefaceri radicale. *Ordinea socială feudală veche se descompune* sub influența transformării consacrate în Occident prin revoluțiile franceze. Regulamentul organic izbutește cu greu să temporizeze abolirea ei. Recensământul din Decemvrie 1830 mai deosebește o *clasă a boierilor*, o *clasă de mijloc*, *partea duhovnicească*, *ovrei* și *slugi*. La 1864 Statutul extinde și în Muntenia hotărîrea din 1859 a Adunării ad-hoc a Moldovei de a desființa «privilegiile». După aceasta începe *regruparea structurii sociale* și a Bucureștilor *după criteriul liberal al avuției și al instrucției.* Se conturează pături sociale noui: a latifundiarilor, a conducătorilor politici, a liber-profesioniștilor, a funcționarilor. *Funcțiunea economică devine aproape exclusiv străină, trecând pe seama elementelor aduse în țară de schimbarea spre apus a orientării economice a țării: a Evreilor, a Germanilor și a Ungurilor imigrați din Austria.* Pătura socială a meșteșugarilor și negustorilor de stil oriental din epoca precedentă se disolvă: o parte din Greci, Sârbi, Bulgari, Albanezi, se repatriază, câștigând un rol de seamă în țările lor de origină, devenite între timp independente; o altă parte din ei se asimilează Românilor și constitue împreună cu aceasta *pătura conducătoare politică și funcționărimea noului stat român.* Cei ce rămân în meserii și negoț: Români și Evrei spanioli sunt covârșiți de valul gros al meșteșugarilor, comercianților și oamenilor de afaceri imigrați din Austria, la care se adaogă imigranți în număr mai mic din Rusia, Germania, Franța și Italia. Comparația între datele recensămintelor dela 1830 și dela 1878, învederează această transformare. La întâia din aceste date, Bucureștii, cu o populație de aproximativ 70.000 de locuitori, numărau 1.795 «sudiți» străini (dintre care 1.226 «austriacești», 236 Ruși și unii și alții de sigur, în mare parte, Evrei din Galiția, 158 Prusieni, 94 Englezi, 80 Francezi) și 2.301 Ovrei, 563 capi de familii. După 47 de ani, din cele 62.000 de gospodării ale Bucureștilor (178.000 suflete) aproape o treime

era sub protecţiune străină (17.500). Numărul covârşitor îl alcătuiau gospodăriile de supuşi austrieci (11.400), Ruşi (2.000), Eleni (1.400) şi Turci (650). Germanii nu cifrau decât 750 de familii, Francezii 400, Italienii 200, Englezii 75. Numărul Evreilor (pământeni, austrieci şi ruşi) poate fi cunoscut din repartiţia după confesiune: era de 21.000. *Slugile* şi *agricultorii*, destul de numeroşi încă în Capitală, sunt de neam român.

Aspectul oraşului tinde să se occidentalizeze. Bărăcile din târg sunt înlocuite prin case de cărămidă. Curţile vechi dispar una după alta, dând loc la cartiere întregi. Datorită sporului vertiginos al populaţiei (dela 70.000 în 1831, la 122.000 în 1859, la 180.000 în 1878, la 230.000 în 1895, la 340.000 în 1912) locurile virane se răresc tot mai mult în centrul oraşului. Dar cum acţiunea de reconstituire a Bucureştilor în stil occidental nu e ţinută de scurt de edilitate, Bucureştii păstrează mai mult decât celelalte oraşe ale Sud-Estului, *pecetea înfăţişării lor trecute*. Arterele drepte şi complet clădite cu stil unitar sunt puţine; străzile dintre ele, deşi cu case recente, au păstrat atât întortochierea Bucureştilor dinainte vreme cât şi năzuinţa locuitorilor lui de a avea o grădină.

Cu întregirea dela 1918 a Statului Românesc, începe o a *treia epocă în evoluţia Bucureştilor*. La început rotunjirea teritoriului le primejdueşte rolul de capitală. România Mare, cu conturul ei regulat, nu mai e nevoită să aibă o capitală excentrică. Se discută câtva timp transferarea Capitalei la Braşov, se propune clădirea unei capitale noui în ţara Oltului. Argumentele erau foarte cu miez: Bucureştii ar fi prea depărtaţi de cele mai multe din ţinuturile ţării, prea apropiaţi de o graniţă din cele mai puţin sigure. Pe de altă parte, mutarea capitalei la Braşov sau în apropierea lui, dincolo de Carpaţi, însemna nu numai a îndeplini un comandament strategic şi a înlesni tuturor ţinuturilor ţării un acces egal de lesnicios al Capitalei, ci constituia, mai mult decât atât, o demonstraţie peremptorie a convingerii neamului românesc despre caracterul definitiv al integrării Transilvaniei în statul său. Dar Bucureştii au isbutit să înlăture primejdia aceasta, rămânând capitală şi în România întregită.

Misiunea nouă de capitală politică, culturală şi economică a unui Stat îndoit mai întins accelerează ritmul de creştere rapid de până la răsboiu al Bucureştilor. Intâii 12 ani de după sfârşitul războiului se soldează cu o dublare a populaţiei: la data recensământului general din 1930, Bucureştii numără 630 de mii de locuitori. Numărul clădirilor se dublează în acest interval, sporind dela aproximativ 35 de mii la 73 de mii (în 1831, ele cifrau 10.300; în 1859, 14.100; în 1878, 20.300). Numărul atelierelor meşteşugăreşti, al întreprinderilor comerciale de transport şi bancare înregistrează o creştere corespunzătoare. Acţiunea de industrializare dintre 1922—27 şi cea nouă începută în 1934 au înzestrat Bucureştii cu un număr însemnat de stabilimente industriale, transformându-l din centru comercial în *centru comercial şi industrial*.

Capitală a ţării, Bucureştii sunt, datorită centralizării riguroase a administraţiei noastre, *puntea de comandă a naţiunii româneşti* în toate privinţele. Sunt atât *centrul administrativ şi militar* cât şi *economic* şi *cultural* al Statului român. In

TEATRUL NAŢIONAL

CASA DE DEPUNERI

anul 1930 mai bine de o şeptime din funcţionarii publici şi militari, aproape o şesime din populaţia activă în comerţ şi credit a ţării, mai bine de o şesime din populaţia activă în transporturi, aproape o optime din populaţia activă în industrie, mai bine de o şesime din cei cu profesiuni consacrate sănătăţii, sportului, divertismentelor, trăia şi lucra în Capitală.

Raportul dintre Capitală şi celelalte oraşe mari ale ţării evidenţiază măsura în care are ea monopolul funcţiunii de centru. Intr'adevăr, acelaşi recensământ a arătat că Bucureştii aglomerau de 5 ori mai mulţi locuitori decât oraşul mare imediat următor (Chişinăul cu 117 mii). Iar populaţia Capitalei reprezenta 1/6 din populaţia urbană a ţării. Locuitorii adunaţi ai celorlalte 171 de oraşe ale României nu cifrau, adică, decât de 5 ori mai mult decât populaţia Bucureştilor singuri. Din populaţia oraşelor româneşti, activă atunci în administraţie şi armată, respectiv în comerţ şi credit şi în profesiunile consacrate sănătăţii, sportului, divertismentului, se găsea la Bucureşti aproape o pătrime din cea activă în administraţie şi armată, respectiv în industrie aproape o cincime.

Această epocă a Bucureştilor e caracterizată printr'un curent de *imigraţie de elemente din ţinuturile alipite*. Ea e mai pronunţată în funcţiunile de ordin economic. *Burghezia germană, evreească şi maghiară a oraşelor din ţinuturile alipite se răspândeşte în ţara întreagă şi vine îndeosebi la Bucureşti*, spre a exploata posibilităţile comerciale şi industriale ale vechiului Regat. Proporţia Evreilor locuitori statornici a sporit prin această imigrare la 11% din populaţia activă oraşului. Ungurii reprezentau la 1930, 3,8% din populaţia activă a Bucureştilor, Germanii 2,2%.

Structura socială liberală ia contur precis în această epocă. Populaţia statornică a Bucureştilor cristalizează în trei pături mari: în *burghezie*, *muncitorime* şi *plugari din Bucureşti*. Burghezia înmănunchiază trei serii de grupuri profesionale sau de rentieri, cu acelaşi nivel de vieaţă, cu venituri de anume înălţime, un anume grad de instrucţie mediu. *Marea burghezie* e compusă din resturile boierimii şi a latifundiarilor, din statul-major al fostelor partide, din conducătorii culturali (profesori universitari, academicieni, scriitori şi artişti cu reputaţie), din ofiţeri superiori, din conducătorii marilor administraţii de Stat (secretari-generali, directori-generali), din liberii profesionişti cu mare reputaţie (avocaţi, medici, arhitecţi), din conducătorii economiei. Ultimele două categorii sunt compuse în bună parte din neromâni (Evrei, Saşi, Maghiari), celelalte sunt compuse din Români şi din elemente românizate ale vechii negustorimi şi funcţionărimi de origină balcanică (Greci, Albanezi, Bulgari, Sârbi). Centrul îl alcătueşte *burghezia mijlocie* a ofiţerilor inferiori, a funcţionarilor superiori din Instituţiile de Stat, a funcţionarilor din întreprinderile particulare, a liber-profesioniştilor de rând, a membrilor corpului didactic, a comercianţilor cu bună stare şi a meşteşugarilor de frunte. In această treaptă a burgheziei elementele alogene ţin cumpănă elementelor româneşti, le întrec poate chiar ca număr. *Burghezia mică* a funcţionarilor de Stat inferiori, a micilor negustori şi a meşteşugarilor e mai mult românească. Ea nu se deosebeşte de *muncitorime* decât prin atitudinea mai conservatoare:

PALATUL POŞTELOR

nivelul de vieaţă e aproape identic. Un element caracteristic al structurii sociale a Bucureştilor îl alcătueşte *populaţia flotantă :* a ţăranilor, care sunt nevoiţi de suprapopularea satelor din mai multe regiuni ale ţării (Transilvania, Oltenia, Basarabia) să-şi câştige traiul şi un mic capital în oraşele ţării şi a petiţionarilor şi postulanţilor, constrânşi de organizarea centralistă a administraţiei noastre de a veni în Capitală spre a-şi obţine soluţionarea cererilor lor. Intâii rămân câţiva ani sau revin ani de-a-rândul în anume «sezoane», ceilalţi câteva zile. Perindându-se fără încetare, ei alcătuesc o cotă însemnată a populaţiei reale a Capitalei.

Rezultatele definitive ale recensământului general din 1930, care să îngăduie precizarea numerică a grosimii fiecăreia din aceste pături şi trepte şi a structurii lor etnice, nu sunt publicate încă. Trebue să ne mulţumim să prezentăm aci câteva date provizorii cu privire la structura profesională şi etnică a Capitalei, ce ne-au fost puse la dispoziţie de Institutul Central de Statistică. Categoria profesională cea mai însemnată este în anul 1930, la Bucureşti, industria. Mai bine de un sfert din populaţia activă a Capitalei (care cifrează 53% din totalul populaţiei; 47% fiind întreţinuţi) lucrează în industrie (28%). E drept că cifra aceasta înglobează atât marile întreprinderi industriale: fabricile, cât şi micile ateliere meşteşugăreşti. In instituţii publice lucrează 19,3% din populaţia activă, în comerţ şi credit 9,1%, în transporturi 5,7%, în sănătate publică, sport şi divertisment 3,8%, la exploatarea solului şi a subsolului 3,8%, în alte categorii 17,5%. Datele acestea ne îngăduesc să precizăm aportul acestor categorii profesionale la păturile şi treptele sociale prezentate mai sus. Prelucrările de până acum ale datelor recensământului din 1930 privesc numai situaţia în profesiune, nu şi nivelul de vieaţă. Ştim, de pildă, că din populaţia activă în industrie a Bucureştilor cei ce lucrează pe cont propriu reprezintă 16,4%, salariaţii 59%, ucenicii 11,7%, alţii 5%, că din populaţia activă în comerţ şi credit, persoanele lucrând pe cont propriu reprezintă 24,5%, salariaţii 40,3%, ucenicii 7%, servitorii 24,9%, alţii 3,3%. Dar nu mai ştim câţi din cei ce lucrează pe cont propriu în industrie, în comerţ şi credit sunt proprietari de fabrici mari şi mijlocii, mari negustori şi bancheri, câţi mici meşteşugari şi băcani, câţi fac parte adică din burghezia mare, câţi din cea mijlocie, câţi din cea mică. Şi nu ştim, la fel, câţi dintre salariaţii acestor categorii profesionale sunt funcţionari, câţi muncitori calificaţi, câţi muncitori necalificaţi, deci câţi intră în burghezia mijlocie şi mică, câţi în muncitorime, câţi în categoria ţăranilor veniţi trecător în oraş ca muncitori.

Neamurile ce alcătuesc populaţia Bucureştilor nu sunt reprezentate în egală măsură în toate categoriile profesionale şi nici în toate treptele situaţiei în profesiune. Transporturile şi agricultura, câtă se face la Bucureşti, sunt, de pildă aproape exclusiv româneşti (92% din totalul populaţiei active în transporturi şi în agricultură se recrutează dintre Români). In instituţiile publice şi în industria alimentară şi prelucrarea tutunului Românii sunt proporţional mai numeroşi (89% respectiv 80% din totalul populaţiei active în aceste categorii profesionale). Mai slab sunt reprezentaţi Românii în credit şi comerţ (numai 58% respectiv 60% din totalul populaţiei active în aceste profesiuni). Destul de slab sunt reprezentaţi Românii şi în construcţii şi în industria textilă şi manufacturieră (69% respectiv 68%). Evreii lucrează cu dosebire în credit, reprezentanţe, agenţii şi în comerţ. Deşi reprezintă numai 11% din populaţia activă a Capitalei, câte 28% din populaţia activă în aceste profesiuni se recrutează din rândul lor. De pe urma faptului că un sfert din populaţia activă de neam evreesc a Bucureştilor a evitat să-şi declare profesia, cifra aceasta este, probabil, considerabil mai scăzută decât cota reală a Evreilor în aceste profesiuni. Ungurii sunt mai numeroşi în lucrările de construcţii, în industria lemnului, în industria metalurgică (9% respectiv 7% şi 6%). Germanii se găsesc cu deosebire în exploatarea subsolului în industria metalurgică şi în credit, reprezentanţe şi agenţii (6% respectiv câte 4% din totalul populaţiei active în aceste profesiuni).

Românii preferă funcţiunile de stat, transporturile şi comerţul: 18% din totalul populaţiei active româneşti din capitală e angajată în instituţii publice, 13% în transporturi, 10% în comerţ. Restul e distribuit destul de uniform în toate profesiunile. Evreii se găsesc cu deosebire în transporturi (33% din totalul populaţiei active evreeşti) şi în industria textilă şi manufacturieră (14,5% din populaţia activă evreească a Capitalei). Ungurii fac parte în mod destul de uniform din toate clasele profesionale, datorită faptului că, fiind aproape numai servitori şi muncitori necalificaţi, sunt reprezentaţi în fiecare categorie de industrie ca muncitori, iar în întreprinderile de comerţ şi în gospodăriile de liber profesionişti şi de funcţionari publici ca servitori. Aşa, de pildă, 82% din Ungurii ocupaţi în întreprinderi de credit şi comerţ sunt servitori. Germanii sunt precumpănitor funcţionari şi muncitori calificaţi. Se găsesc, dar, în birourile şi în atelierele industriei şi în întreprinderile bancare. Sunt mai numeroşi în comerţ (12% din Germanii activi în Capitală), în instituţiunile publice (11%), în industria metalurgică (10%) şi în industria textilă şi manufacturieră (9%). Nivelul social al Germanilor îl ilustrează faptul că, bunăoară, din cei ce activează în credit şi comerţ, 53% sunt salariaţi, adică funcţionari.

Aspectul Bucureştilor s'a schimbat considerabil în această epocă. In veacul al 17-lea şi al 18-lea, ideea care prezida la ridicarea Bucureştilor era cea a oraşului dispersat, introdus în Balcani de Turci. In veacul trecut s'a urmărit acoperirea locurilor virane şi înlocuirea caselor de aspect răsăritean cu altele de aspect central-european. Bucureştii vechi au dăinuit mai departe în cel modern, datorită faptului că mai toate casele noui au fost aşezate în locul celor vechi şi au păstrat întortochierea străzilor vechiului Bucureşti. Deşi alcătuiţi numai

TURNUL COLȚEI LA MIJLOCUL SEC. XIX-lea
(Colecția Muzeului Național de Antichități)

din case occidentale, au rămas totuşi un oraş pronunţat răsăritean al Europei prin lipsa lor aproape totală de sistematizare. Ultimii 20 de ani sunt din punct de vedere urbanistic o luptă continuă cu Bucureştii vechi şi moderni. Ochii constructorilor de după războiu, ai oraşului, ce creştea într'un ritm necunoscut în Occidentul Europei, s'au aţintit asupra Americii. Bulevardul Brătianu constitue îndreptarul, pe care şi-l propun Bucureştii de azi. Iar exproprierile, ce deschid calea spre Piaţa 8 Iunie, sund dovada apariţiei preocupării de sistematizarea oraşului la edilii Municipiului. Calea Victoriei, strada reprezentativă a Bucureştilor din veacul al 19-lea, păleşte tot mai mult. Dacă nu s'ar găsi pe ea Palatul Regal, ar risca să ajungă de grabă la soarta Lipscanilor, succesorii tot mai puţin arătoşi ai «cearşalei» celei mai însemnate din târgul vechiului Bucureşti.

Bucureştii sunt pe calea unui progres, care nu mai are cum fi întrerupt. Acţiunea de organizare temeinică a ţării întregite le va mai folosi în multe privinţe. Ideea alegerii unei capitale noui, la mijlocul ţării, nu-i mai poate clătina. S'ar putea întâmpla cel mult ca Braşovul să devie a doua capitală a ţării. Pe şoseaua bună ce leagă Bucureştii de Braşov apar tot mai multe ferme, centre industriale, localităţi de vilegiatură. Nu e improbabil ca a doua treime a veacului nostru să vadă cristalizarea în mijlocul României a unei aglomerări lungi de 200 km şi ţara condusă din două centre, legate printr'un lanţ neîntrerupt de aşezări intens populate.

a. g.

ECONOMIE

Industrie. *Industria alimentară.* «*Nicolae Anghelescu*»: Fabrică de ciocolată şi derivate; «*Panait Arghiropol*»: Halva, bomboane, dulceţuri, paste făinoase (inv. 8); «*Clement Baciu*»: Diferite mezeluri (inv. 5); «*Băneasa*»: Spirt; «*Carol Blaschek*»: Fabrică de pâine şi franzele de lux (inv. 6); «*Bomboneria Curţii Regale*» S.A.R.: Fabrică de ciocolată, bomboane; «*Bragadiru*» S. A.: Fabrică de bere şi malţ (soc. 120, inv. 227); «*Bresson & Likerdy*» S.A.R.: Distilerie, liqueur, rom, cognac, vinuri, sirop, vermut (inv. 18); «*Canada*»: Fabrică de produse zaharoase; «*Maria Cantacuzino Paşcanu*» fost Olmazu: Moară (inv. 24); «*Cico*» S.A.R.: Adausuri la cafea; «*Ciocolata Zamfirescu*» S.A.R.: Ciocolată, bomboane, cacao (soc. 12, inv. 19); «*Cointreau*»: Liqueur, sirop, rom, cognac (soc. 8, inv. 3); «*Colentina*» S.A.: Fabrică de ghiaţă; «*N. Constantinescu*»: Diferite mezeluri (inv. 5); «*Coroana*»: Franzelărie de lux (inv. 5); «*Curcan*» *Deftu Enescu*: Fabrică de oţet şi muştar; «*David Constantin*»: Diferite mezeluri; «*Dealul Zorilor*»: Vinuri superioare; «*Distileria Elveţiană*»: Rom, liqueur, cognac, sirop; «*Distileriile Vieux Celestins*» S.A.: Cognac, rom, liqueur, sirop; «*Dobriceanu*»: Ciocolată, bomboane; «*Eduard Lang*»: Mezeluri; «*Heinrich Ehrman*»: Fabrică de pâine, biscuiţi, cornuri, franzele; *Fabricile* «*Assan*»: 2 mori sistematice, ulei vegetal, unsori (soc. 50, inv. 44); *Fabricile* «*Victoria Traian*» Soc. în com. simplă: Liqueur, spirtoase; «*Flora*»

PIAŢA UNIVERSITĂŢII

CERCUL MILITAR NOAPTEA

S.A.R.: Fabrică de conserve alimentare, muştar, compoturi, oţet de vin (soc. 20, inv. 25); «*Floreasca*»: Moară; «*Frigul*» S.A.: Fabrică de ghiaţă (soc. 60, inv. 59); «*Otto Gagel*» Soc. în n. c.: Moară, fabrică de pâine, şi franzele, biscuiţi, cornuri, paste alimentare (soc. 26, inv. 46); «*Alfred Geisler*»: Franzelărie de lux; «*Globus*»: Fabrică de produse zaharoase; «*Grozăvescu*»: Fabrică de pâine şi cornuri; «*Heinrich Franck Söhne*» S. A. R.: Adausuri şi înlocuitoare de cafea (soc. 60); «*Pavel Helioti*»: Fabrică de bomboane, halva, rahat şi paste făinoase (inv. 8); «*Herdan*» S. în. n. c.: Moară, fabrică de pâine şi paste alimentare, biscuiţi, franzele, cornuri, gluten, alimentar, amidon şi pap (inv. 82); «*Hermes*» S.A.R.: Fabrică de ulei vegetal (soc. 37, inv. 61); «*Ideal*»: Zaharoase; «*Intreprinderile Wladimir Zaporojcenco*» S.A.R.: Vinuri superioare, liqueururi; «*Kefirul Lukianoff*»: Preparate de lapte; «*Luther*» S.A.: Fabrică de bere (soc. 70, inv. 210); *Manutanţa Centrală a Armatei*: Fabrică de pâine; «*Martini & Rossi*» S.A.R.: Vermut, vinuri licheroase, rom, cognac, liqueur (soc. 6); «*Juliu Meinl*» S. A. R.: Cafea, cognac, liqueur, sirop (soc. 10, inv. 10); «*Moara Comercială*» S. A. R.: Făină, tărâţe (soc. 24, inv. 67); «*Mondial*» S.A.R.: Bomboane, halva, rahat; «*Mott & Fils*» S.A.: Şampanie, vinuri, sirop (soc. 5, inv. 20); «*N. Basilescu*»: Şampanie; «*Oţetul*» S.A.: Oţet; «*Orzaru*» S.A. Moară: Făină, tărâţe (soc. 15, inv. 28); «*Panait Panaitopol*»: Zaharoase; «*Leopold Paţac*»: Diferite mezeluri (inv. 14); «*Fraţii Pescaru*» S.A.R.: Mezeluri şi carne afumată (inv. 5); «*Phenix*» S.A.R.: Uleiuri vegetale şi uleiuri solidificate (soc. 25, inv. 243); «*Pistner & Bianovici*»: Mezeluri; «*Alexe Popovici*»: Ciocolată; «*Porumbelul*»: Fabrică de oţet; «*Regina Maria*» S. A. R.: Ciocolată, bomboane, patiserie, paste făinoase (soc. 25, inv. 36); «*Rhein & Co. Azuga*»: Şampanie, vinuri înfundate; «*Fraţii Rochus*» S. în n. c.: Fabrică de mezeluri şi conserve (soc. 2,5 inv. 18); «*Rodica*» S.A.R.: Cognac, rom, liqueur; «*Carol Rotmann & Co.*» S.A.: Rom, liqueur, cognac; «*Societatea Anonimă dela Colentina*»: Spirt şi drojdie comprimată (soc. 50, inv. 54); «*Fraţii A. St. Solacolu*»: Fabrică de paste făinoase (soc. 3, inv. 11); «*Sănătatea*»: Fabrică de pâine şi paste făinoase; «*Speranţa*»: Fabrică de conserve alimentare, compot, muştar; «*Standard Brandy*»: Rom, liqueur, cognac, etc.; «*Ştefănescu-Griviţa*» S.A.R.: Fabrică de conserve alimentare, compot, muştar, marmeladă (soc. 25, inv. 67); «*Stela*» S. A. R.: conserve de legume, carne, peşte, compot, muştar (inv. 6); «*Stela*» S.A.R.: Ciocolată, bomboane, halva, (inv. 7); «*Suchard*» S.A.R.: Ciocolată, bomboane (soc. 24, inv. 19); «*Matache Teodorescu*»: Pâine şi franzele; «*Traian*»: Halva, rahat, bomboane, tahân; «*Traiul*»: Fabrică de pâine şi franzele (inv. 20); «*Victoria*»: Oţet; «*Vulturul*» S.A.: uleiuri vegetale, lacuri, chit (soc. 10, inv. 8); «*Zimbrul*»: Fabrică de muştar; «*Zimmer & Co.*»: Uleiuri comestibile, lacuri, produse chimice, vopsele, ambalaje metalice şi obiecte de metal (soc. 50, inv. 40).

PIAȚA BRĂTIANU

Industria artelor grafice. « Adevărul » S.A.R. (soc. 20, inv. 35) ; « Mihail Antonescu » ; « A. Brecher » ; « Bucovina » (I. E. Toroutiu) ; « C. Caraianu & Co. » ; « Carmen Sylva » ; « Cartea de Aur » S.A.R. ; « Cartea Medicală » S.A. ; « Cartea Românească » S.A. : (inv. 35) ; « Leonida Costomides » ; « Cultura » ; « Curierul Judiciar » S.A. ; « Cultura Românească » (inv. 9) ; « Eminescu » S.A. ; « Energia Grafică » ; « Iacob Feins & Co » ; « F. Göbl & Fii » ; « Nicolae Grasiani » ; « Alexandru Hingarn » ; Imprimeria de Artă « Sergies » ; « Imprimeriile Independenței » S.A. ; « Jockey-Club » ; « Luceafărul » S.A. (soc. 6, inv. 20) ; « Lupta » ; « Ed. Marvan » (inv. 16) ; « Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului » : Imprimeria Centrală (inv. 108), Imprimeria Națională, Fabrica de timbre (inv. 13) ; « I. Mutterperl » ; « Oltenia » ; « Rapid » ; « Regina Maria » ; « Jean Silber » ; « Socec și Co. S.A. » (inv. 39) ; « A. Țăranu & Co. » (soc. 9, inv. 9) ; « Tiparnița » ; « Tiparul Românesc » S. A. (soc. 8, inv. 8) ; « Tipografia Cărților Bisericești » ; « Tipografiile Române Unite » (inv. 23) ; « Universul » S.A. (soc. 26, inv. 122) ; « Viața Literară » ; « Viața Românească » ; « Vremea ».

Industria ceramică. « *Ceramica Plumbuita* » S. în n. c. : Sobe de teracotă ; « *Colentina* » : Sobe de faianță, vase de pământ ; « *Dudești* » : Sobe de teracotă și faianță ; « *Faianța Românească* » S. în n. c. : Sobe de faianță ; « *Faraudo* » S. în n. c. : Oale de pământ ; « *Herăstrău* » : Sobe de teracotă ; « *Bojidar Milencovici* » : Sobe de teracotă ; « *Robert Moser* » : Sobe de teracotă ; « *C. Năstăsescu* » : Sobe de teracotă ; « *E. Ruffer S-sori* » : Sobe de teracotă, oale artistice (inv. 6).

Industria chimică. « *Acetilena* » : Acetilen ; « *Aerogen* » S.A. : Oxigen industrial (inv. 16) ; « *Albina* » : Fabrică de lumânări de ceară și stearină ; « *Albina* » : Vax, cremă de ghete, unsori diferite, (soc. 6) ; « *Ancora* » S. în n. c. : Amidon, pap ; « *I. Apogi* » : Săpun de rufe) ; « *Asfaltul Filaret* » S. în n. c. : Asfalt și carton asfaltat ; « *D. Bajol* » : Mantale impermeabile ; « *B. Berger Löbel* » : Esențe, uleiuri volatile, culori alimentare, materii desinfectante, etc. ; « *Carmol* » S. D. Cioară : Carmol, cosmetice ; « *Cauciucul Quadrat* » S.A.R. : Șoșoni, galoși, ghete de sport și de baie (soc. 7) ; « *Chemical Record Victoria* » S. în n. c. : Ceară roșie, diverse cerneluri ; « *Chemix* » S.A.R. : Cosmetice, produse farmaceutice ; « *Chibriturile* » S. A. R. Uzina Filaret: Chibrituri suedeze, (inv. 104) ; « *Comptoir Farmaceutic Franco-Român* » : Pilule, fiole, comprimate ; « *Concentra* » : Cerneluri de tipar (soc. 6) ; « *Condor* » Vopsele ; « *Coroana* » : Culori, lacuri, chit, ceară de parchete (inv. 9) ; « *Coty* » S.A.R. : Esențe, pudră, farduri, pastă de dinți, săpun, apă de colonie (soc. 50) ; « *Draht* » : Culori diferite, lacuri ; « *René Dunod* » : Diverse produse farmaceutice ; « *Elcalit* » : Industrie pentru fabricarea articolelor de bachelită ; « *Fabrica de Produse Chimice « Gedeon Richter* » : Preparate opoterapeutice și diferite specialități farmaceutice ; *Fabrica de Săpun « Zamfirescu* » : Săpun de rufe și toaletă ; « *Fabricile Assan* » : Vopsele, lacuri, chit, ceară de parchete ; « *Fabricile Române Unite* » : Acid carbonic și ape gazoase ; « *Feinco* » : Oleine, ulei de tăbăcit, diferite unsori și săpunuri ; « *Finkelstein Flavian* : Lactoferment « Robin », vată, tifon, fiolaje ; « *Fulgerul* » : Unsori diferite) ; *Industria Chimică « Alba* » S.A.R. : Negru de sulf, culori de anilină, aprete pentru tăbăcării și industria textilă, tanin și colofon ; « *Iride* » *Frații Gabbiani* : Vopsele pentru stofe ; « *Iris* » : Parfum, pudră, apă de colonia, produse cosmetice ; « *Izbânda* » S. în n. c. : Fabrică de lacuri și culori ; *Jacques Cohen « Kores* » S.A. : Carbon, indigo, suluri hectografice, tușuri, carton, litografie, etc. ; *Laboratorul « Dr. Alexandru Iteanu* » : Extracte medicinale, specialități farmaceutice, tablete medicinale, cosmetice, parfumuri (inv. 11) ; « *Lady* » : Parfum, pudră, apă de colonia, produse cosmetice (inv. 6) ; « *B. Lax* » : Pastă de dinți, apă de gură ; « *Legrain* » : Pastă de dinți, parfumuri, pudră, apă de gură (inv. 15) ; « *Leul* » S.A.R. : Cerneală, ceară roșie, gumă arabică (inv. 5) ; « *L. T. Piver* » : Parfum, pudră, farduri (soc. 8, inv. 5) ; « *Mărăști* » : Clei și produse chimice (inv. 10) ; « *M. I. Bachiș* » : Incălțăminte de cauciuc ; « *Mignot Boucher* » : Parfum, pudră, colonie, farduri ; « *Milori* » S. în n. c. : Cerneluri de tipar ; « *Minerva* » S. în n. c. : Diverse vopsele, saramură de grâu ; « *Mira* » : produse chimice ; « *Olex* » S. în n. c. : Vaselină medicinală ; « *Oxigenul* » S. în n. c. ; « *Oxigenul Industrial* » ; « *Parfram* » : *fost Lubin* S. în. n. c. : Parfumuri, pudră, apă de colonia ; « *Parfumeria D'Orsay* » (soc. 13) ; « *Parfumeria Nortier* » ; « *Parfumeria Ravel* » S.A.R. : « *Parfumeries de Paris* » : Pudră, farduri, apă de colonia ; « *Petrol Block* » S.A.R. Rafinăria Băneasa : Benzină, petrol, uleiuri (inv. 8) ; « *Petrolul București* » S.A. : Benzină, petrol, motorină, păcură (soc. 62, inv. 189) ; « *Prometeu* » : Catran, carton asfaltat, asfalt, carbolineum, praf de piatră, mozaic (soc. , inv. 6) ; « *Petrol Obor* » S.A.R. : Benzină și toate derivatele din petrol (soc. 5) ; « *Reval* » : Opinci de cauciuc, tuburi, garnituri ; « *Roger & Gallet* » S. în n. c. : Pastă de dinți și apă de gură, brilantină, colonie, pudră, parfum cosmetice (soc. 5) ; « *Sapic* » S.A. : Farmaceutice, săruri de băi, fiole, produse galenice (soc. 6) ; « *S.I.C.I.O.* » : Săpun de rufe,

PALATUL TELEFOANELOR

silicat de sodiu, carbolineum, carton gudronat; « *Singras* »: Săpun de rufe şi derivate; « *O. Sirkis* »: Săpun de rufe; « *Societatea Anonimă dela Colentina* »: Glucoză, dextrină, amidon, acid carbonic (soc. 50, inv. 72); « *Societatea Generală de Gaz şi Electricitate* »: Gaz de iluminat, energie electrică, coks, catran, ape amoniacale (soc. 35 milioane franci francezi, inv. 225 milioane lei); «*Spic*» S.A.R.: Săpun, oleină, creolină, carton asfaltat (soc. 15, inv. 14); « *Frederic Spodheim & Co.* » S.A.: Insecticide şi fungicide; « *Standard* »: Şoşoni, galoşi, opinci, tocuri de cauciuc, gume de şters, anvelope de bicicletă; « *Stella* » S.A.: Săpun de rufe, de toaletă, glicerină, parfumuri (soc. 25, inv. 35); « *Steuer & Friedländer* »: Extract şi eter de rom, uleiuri eterice, culori alimentare, spirt distilat şi de vin (inv. 5); « *Titan* »: Rafinerie de petrol (inv. 28); « *Union* »: Fabrică de scrobeală şi pap cismăresc; « *Union-Emeri* »: Glasspapier, şmirghel de pânză; « *Uzinele Chimice Române* » S.A.: Articole diferite de cauciuc (inv. 58); «*Uzinele Metalurgice si Chimice Române, Solex*» S.A.: Oxid de zinc medicinal şi industrial, Bahnmetal pentru industria metalurgică; « *Teodor Vasiliu* »: Medicamente; « *Vica* » S.A.: Boiangerie şi apretură; « *Victoria Traiană* »: Amidon, pap; « *Vopseaua* »: Culori diferite, lacuri, chit; « *Vultur* » S.A.: Ulei vegetal, chit, lacuri; « *Dr. Wander* » S.A.: Fabrică de produse farmaceutice şi preparate nutritive; « *Zimmer* »: Fabrică de săpun, uleiuri diferite.

PALATUL REGAL

Industria electrotechnică. « *Crypton* »: Fabrică de baterii electrice, lămpi de buzunar; « *Electro-Star* »: Becuri; « *Eol* » S.A.: Fabrică de acumulatori electrici (soc. 8, inv. 3); « *F.A.R.E.T.* »: Fabrică de aparate radiofonice, electrice şi de transformatori; « *Grupul Industriilor Electrice* » S.A.R.: Motoare electrice, transformatori, piese electrotechnice; « *Hidroelectrica* » S.A.R.: Fabrică de ascensoare electrice şi piese electrotechnice; « *Ing. Iliescu-Brânceni* »: Fabrică de elemente galvanice şi alte materiale electrice; « *Industria Electrică Românească* » S.A.R.: Maşini electrice, transformatori, telefoane de campanie, piese pentru radio şi material electric; « *Koeber şi Mann* »: Produse electrotechnice; « *Lumen* » S.A.R.: Becuri şi articole electrotechnice; « *Alex. Minculescu* »: Fabrică de articole electrotechnice (inv. 5); « *Rova* » S.A.: Fabrică de acumulatori electrici; « *Standard* »: Produse electro-technice, (soc. 50, inv. 24); « *Tudor* » S.A.R.: Fabrică de acumulatori electrici (soc. 45).

Industria hârtiei. « *Astra* »: Fabrică de pungi; « *Auxiliara Textilă* »: Ţevi de carton pentru industrie; « *Comag* »: Confecţiuni de hârtie; « *Continental* »: Pungi de hârtie; « *Coroana* »: Confecţiuni de hârtie; « *Cultura Românească* »: Agende, blocuri, calendare, biblioraphte, plicuri, mape; « *Fibra* »: Fabrică de mucava (inv. 15); « *A. Grozea* »: Cartonaje; « *Herman Iosif Binder* »: Ambalaje de carton şi cartonaje; « *Punga* » S.A.: Pungi; « *I. Scher* »: Cartonaje; « *H. G. Steinberg Fii* »: Blocuri, maculatoare, registre, plicuri; « *Unirea* »: Registre, caiete, cartonaje şi imprimate; « *Universala* »: Cartonaje, cutii, pungi; « *Vulcanul* » S. în n. c.: Cartonaje; « *Weisberg Jean* »: Cartonaje.

Industria lemnului. « *Arta Lemnului* »: Fabrică de mobile (soc. 2, inv. 10); « *Areva* »: Tâmplărie; « *M. Bretz* »: Tâmplărie mecanică; « *Frantz Colonaty & Alexandru Unterloff* »: Industrie pentru prelucrarea lemnului; « *Cooperativa Biruinţa* »: Fabrică pentru industria şi prelucrarea lemnului (soc. 2, inv. 3); « *Corabia* », *Em. Condocori*: Tâmplărie; « *Cristache Ilie* »: Tâmplărie mecanică; « *C. Dimitriu* »: Tâmplărie mecanică; *Fabrica de Mobile S.I.L* » S.A.: Mobile şi parchete (soc. 15, inv. 23); «*Isias Farb*»: Fabrică de mobile şi tâmplărie; « *L. Farcaş* »: Atelier de tâmplărie; « *Marin V. Ganea* »: Fabrică de mobile şi parchete (inv. 12); « *Georgescu* »: Fabrică electromecanică pentru industria lemnului; « *Goldenberg* »: Placaje; « *N. Marinescu* »: Tâmplărie mecanică; « *V. D. Marinescu* »: Tâmplărie mecanică; « *Meteor* »: Pervazuri şi rame; « *I. Niculescu* »: Tâmplărie; « *Ion Panaitescu* »: Atelier de tâmplărie şi mobile; « *I. Gh. Petrescu* »: Fabrică de tâmplărie mecanică; « *Petre Petrescu* »: Fabrică de tâmplărie mecanică; «*Poleitul*»; « *Constantin Simion & Fiu* »: Fabrică de pervazuri, rame şi tâmplărie mecanică: « *Polimentul* »: Fabrică de rame şi pervazuri; « *Prima Fabrică Română Mecanică de Butoaie* » S.A.: Butoaie şi zăcători (soc. 12, inv. 19); « *D. S. Raftopol* »: Calapoade de lemn (inv. 5); « *Rahova* » S.A.: Mobile curbate, parchete, cherestea, lăzi şi tâmplărie (soc. 8, inv. 16); « *Simplon* », *Neuman & Nasta*: Fabrică de mobile şi tâmplărie; « *Societatea Comunală de Locuinţe Ieftine* & *P. Mănescu* »: Fabrică de tâmplărie; « *Speranţa* » S. în n. c.: Fabrică de mobile; « *Spodheim* »: Bastoane; « *Ludovic Stiaszny* »: Calapoade şi cuie de lemn; « *Technica Lemnului* »: Atelier de tâmplărie; « *Tenax* »: Fabrică de mobile şi tâmplărie; « *Gr. Teodorescu* » Tâmplărie mecanică; « *Traian* »: Tâmplărie, cherestea, căruţe; « *I. Tricorache* »: Mobile fine, obiecte de artă, răcitoare (soc. 52, inv. 46); « *Unirea* »: Tâmplărie; « *I. L. Walter* »: Tâmplărie.

Industria materialelor de construcţie. « *Arta Ciment* »: Dale de ciment, mozaic; « *Louis Autier* »: Plăci de marmură; « *Băneasa* »: Cărămidă (inv. 31); « *N. Bazilescu* »: Cărămidă (inv. 23); « *Bolintineanu* »: Cărămidă; « *Cetatea* » *Dumitrescu şi Popescu*: Cărămidă; « *Cimentul Titan* » S.A.R. (soc. 500, inv. 105); « *Deirmenjian* »: Lucrări de ciment; « *Nicolae Donciu* »: Cărămidă, ţiglă; « *Dudeşti* » Cărămidă, ţiglă: « *Mihalache H. Dumitrescu*: Cărămidă; « *Teodor H. Dumitrescu & Fraţii Anghel* »: Cărămidă, ţiglă; « *Duţă Corjan* »: Cărămidă, ţiglă; « *Ing. T. Eremie, D. D. Bragadiru* şi *Ing. A. Grigoriu* »: Cărămidă, ţiglă; *Fabrica de Cărămidă şi Tuburi* « *California* » *Ioan R. Ioaniţescu*: Cărămidă (inv. 5); *D. Finţescu*: Cărămidă, ţiglă (inv. 5); « *Floreasca* »: Cărămidă, ţiglă; « *Geco* »: Articole de ciment; « *Hercule* »: Asfalt şi carton asfaltat; *Ing Frachs*: Cărămidă; « *Intreprinderile Ing. Ştefan Mihăescu* »: Cărămidă (inv. 24); *Gh. Ionescu*: Cărămidă presată; « *A. Kenprilian* »: Lucrări de ciment; « *Ferdinand Kosca & Co.* » S.A.: Ţiglă, cărămidă, carton asfaltat, plăci izolatoare, asfalt, catran, bitumen; « *A. Laufer* » S. în n. c.: Tuburi de beton presat (inv. 5); « *Frederic Laurenzy* »: Plăci « Scagiola » (inv. 6); « *Moise Mărăcine* »: Cărămidă;

MUZEUL SIMU

Ştefan Marinescu: Cărămidă; *Ştefan Mihăescu*: Cărămidă; «*G. Mornand*»: Cărămidă, ţi lă (inv. 9); «*Ing. Petre Mosgoş*»: Cărămidă (inv. 28); *Tănase Nicolau*: Cărămidă; *V. Nicolau* şi *Mareş*: Cărămidă, ţiglă; *Fraţii Niţescu*: Cărămidă; *Ioan Niţescu*: Cărămidă; «*Ode*»: Dale de ciment, tuburi; «*Albert Oppler*»: Cărămidă; *Pascu Oancea*: Cărămidă (inv. 7); «*Polifrom Georgescu*»: Cărămidă, ţigle; «*Moştenitorii Mezim Popovici*»: Cărămidă (inv. 7); «*Reconstrucţia*» S.A.R.: Cărămidă (soc. 22, inv. 15); «*Clemente Santalena*»: Construcţii de piatră şi marmură (inv. 8); «*August Schmiedigen*»: Plăci de marmură, ornamente (inv. 17); «*Sinigalia*»: Cărămidă; *Societatea Anonimă de Cărămidă* «*Colentina*» (inv. 7); «*Societatea Anonimă Română de Construcţiuni*»: Cărămidă; «*Societatea Română pentru Materiale de Construcţie*»: Cărămidă (inv. 11); «*Nae V. Stănciulescu*»: Cărămidă; «*Dinu V. Stănciulescu*»: Cărămidă; «*Stucco*»: Gips şi praf de piatră; «*Tresalit*»: Trese izolatoare pentru calorifere şi industria petroliferă; «*U.C.B.*»: Cărămidă; «*Urgenţa*»: Cărămidă; «*Vignaly & Gambara*» S. în n. c.: Dale de mozaic, pavele, borduri (inv. 6); «*Fraţii Wurm*» S.A.R.: Fabrică de materiale izolatoare şi garnituri de etanşare.

Industria metalurgică. «*Adolf Ganz*»: Maşini; «*Amit*» S.A.: Fabrică de accesorii pentru industria textilă, spete, liţe, cârlige, etc.; *Atelierele Casei Şcoalelor* Reparaţiuni mecanice de precizie; *Atelierele C.F.R.-Griviţa*; *Atelierele Mecanice* «*Peschl*»: Rulmenţi de bile şi reparaţii; *Atelierele Primăriei Municipiului Bucureşti*: Reparaţii mecanice pentru Primărie (inv. 122); «*G. Berceanu*»: Turnătorie de fontă; «*Ştefan Bianchi & Fiu*»: Fabrică de ţesături metalice; «*Paul Budich*»: Construcţii mecanice, cazangerie, turnătorie; «*Carol Bünger*»: Instrumente chirurgicale şi aparate ortopedice (inv. 19); «*G. Butnaruc*»: Bascule, balanţe, greutăţi; «*Carpaţii*»: Turnătorie de fontă, bronz şi strungărie; «*Cronometrul*»: S.A. Bijuterii de platină, aur, argint (soc. 6, inv. 1); «*Enăchiţă Văcărescu*», *I. Georgescu-Enăchiţă*: Ţesături de sârmă; *Fabrica de Locomotive* «*Ing. N. Malaxa*» S.A.: Locomotive, vagoane, automotoare, cisterne, motoare Diesel, etc. (soc. 80, inv. 198); «*Farola*»: sârmă, alamă, bronz, aluminiu, table, bare, aramă; «*Feba*»: Fabrică de măsuri, greutăţi şi articole de metal; «*Petre Feld*»: Fabrică de obiecte din tablă; «*Fichet*» S.A.R.: Fabrică de casse de bani, instalaţiuni de bănci, lăcătuşerie de precizie, mobile de oţel (soc. 4, inv. 14); «*Ford Romána*»: Montare, reparare şi carosare de automobile Ford (soc. 75); «*Frohn*» S.A.: Fabrică de pile şi unelte; «*V. A. Gâdei*»: Reparaţii mecanice; «*R. Gaiser & Co*». Soc. în comandită: Sobe de gătit, băi, tejghele, răcitoare, etc. (inv. 25); «*I. Gherik*»: Lăcătuşerie, fabrică de articole metalice presate; «*Gloria*»: Maşini de bucătărie; «*Goriup August*»: Reparaţii mecanice); «*Gutman Marcus*»: Fabrică de mobile de fier şi bronz (inv. 20); «*Hans M. Haberman*»: Tacâmuri şi capete de sifon din aluminiu; «*Hidro-Caloria*» S. A. fost Krebs şi Sternbach: Tuburi şi ţevi de plumb, tuburi Bergmann; «*I.A.S.T.*»: Arcuri; «*I.C.A.R.*» S.A.R.: Poduri, avioane, reparaţii şi accesorii de avioane, paraşute; «*Industriile de Fier fost Goldenberg*»; *Industria Pilei* «*Titan*»: Pile, raşpile, etc.; *Industria Tinichigeriei*, «*M. Rizoiu*»: Ornamente şi tinichigerie industrială; *Industria Plumbului* fost «*Ferrero & Co.*» S.A.R.: Tablă, sârmă, şi ţevi de plumb şi cositorite (soc. 12, inv. 7); *Industria Sârmei de Parchete* «*Coroana*»: Impletituri de sârmă şi articole chimicotehnice; *Intreprinderile Generale Tehnice* «*Ing. Tiberiu Eremie*»: Reparaţiuni mecanice diverse şi lăcătuşerie de binale (soc. 30, inv. 4); «*Nicolae Ionescu*»: Fabrică de clopote bisericeşti; *Intreprinderile Metalurgice*, «*Dumitru Voina*: S.A.R.: Maşini agricole, de morărit, malaxoare, ciocane mecanice, cântare şi bascule, silozuri, piese turnate şi forjate (inv. 21); «*Jean şi Leo Klassek*»: Reparaţii mecanice); «*Iosif Jojan*»: Reparaţii de automobile şi piese de schimb; «*Kaukas*» *Industrie metalurgică*: Maşini de bucătărie, de încălzit, băi, articole de menaj; «*Lemaître*» S.A.: Reparaţii de vagoane şi locomotive, cazangerie, turnătorie de fontă, etc. (soc. 65); «*Leonida & Co.*» S.A.R.: Reparaţii şi caroserii metalice de automobile (soc. 160, inv. 75); «*Măcărescu şi Necula*»: Fabrică de lămpi de tablă şi diverse de fier, aramă şi aluminiu; «*Mercantila*»: Nasturi de metal, pinteni, catarame militare; «*Mercur*» S. în n. c. Ţevi de plumb; «*Metal-Block*» S.A.R.: Fabrică de metale, bronz, alamă, compoziţie, cositor, plumb, zinc, etc.; «*Metalloglobus*» S.A.: Tuburi, ţevi şi capsule de plumb, cositor şi aluminiu, diverse ambalaje metalice, caele, (soc. 10, inv. 34); «*Metalica*» S.A.: Vagonete şi diverse de lăcătuşerie (soc. 9, inv. 6); «*Metalurgia Bucureşti*»: Robinete, armături, sârmă neagră, galvanizată, arămată, cuie, nituri, şuruburi, găleţi galvanizate (soc. 10, inv. 14); «*Metalurgia Colentina*» S.A.R.: Articole de fier, metal şi sârmă, presate; «*Metalurgia Cotroceni*»: Turnătorie de fontă, bronz, alamă, aluminiu; «*Metalurgia Rahova*» S.A.: Fabrică de armături şi diverse; «*Mihail Lorenz*» Maşini; «*C. Mihăilescu*»: Atelier pentru construcţiuni de aparate medicinale; «*Milea şi Bădescu*»: Reparaţii de maşini agricole şi industriale; «*Montura*»: Lămpi, maşini de bucătărie; «*Neptun*» S.A.: Sârmă,

cuie (soc. 5, inv. 12); «*Nicovala*» *Popescu Ioan*: Turnătorie de fontă; «*Dobre Niculescu*»: Turnătorie de fontă; «*Gh. Niculescu & P. Atanasiu*»: Fabrică de aparate ortopedice şi instrumente chirurgicale; «*Omega*» S.A.R.: Fabrică de casse de bani; «*Orion*» S.A.: Uzine metalurgice, bronz, alamă, plumb, zinc, cositor; *Pal Janos*: Tuburi Bergmann; «*Parcomet*»: Fabrică de armături, robinete, ventile; *Nicu Petrescu*: Piese forjate, arcuri; *Fraţii Porn*: Construcţii, montaje şi reparaţiuni de ascensoare electrice; «*Presajul*» S. în n. c.: Articole de menaj şi vase pentru serviciul sanitar; *Marc Rabinovici*: Tuburi Bergmann; *V. V. Răşcanu* Turnătorie artistică de bronz, zinc şi diverse metale, monumente, lucrări artistice, etc. (inv. 7); «*H. I. Rieber*»: Reparaţii de trăsuri şi automobile, (inv. 30); «*Rimex*» Ambalaje, aparate, accesorii; *Ch. Rosenfeld*: Obiecte de alamă, bronz, aramă şi altele; *Rudolf Schmidt & Co.*, S.A.R.: Fabrică de pile şi unelte (soc. 6, inv. 6); «*Sclip*» Sârmă de parchete; «*Semănătoarea*» S.A.: Fabrică de cântare; «S.E.T.» *Ing. Zamfirescu*: Societate pentru exploatări tehnice, fabrică de avioane (soc. 3, inv. 5); *Societatea Comunală a Tramvaielor Bucureşti* S.A.: Reparaţii de vagoane de tramvai (inv. 70); «*Sodeba*»: Fabrică de cazane de băi, boilere; «*Staniolul*»: Capsule şi tuburi de staniol; «*Star*» Fabrică de sârmă de parchete; *Turnătoria* «*Ilfov*» *Ing. Rahmes şi Plescof*: Ornamente pentru mobile, pentru sobe, mânere de uşi, capete de motoare; «*Turnătoria Română de Litere*»: Litere tipografice; «*Uneltext*» S.A.: Fabrică de unelte, piese pentru industria textilă; «*Uzinele Griviţa*»: Sârmă, împletituri şi ţesături de sârmă, cuie, ţevi de plumb şi zincuite, fier laminat (inv. 29); «*Uzinele Metalurgice Basarab*»: S.A.R. *fost Metalurgia Sig. Hornstein & Co.*: Diverse articole de fontă, emailate şi nichelate (soc. 10, inv. 60); «*Uzinele Române*» *Ing. Basile Vâlcovici*: & *Co.*: Fabrică de cutii, bidoane şi placarde de tablă, ţevi de plumb, alice de vânătoare, tuburi Bergmann, (soc. 2, inv. 17); «*Uzinele Române*»: Reparaţiuni de vagoane; «*Victoria*»: Fabrică de capete de sifoane şi accesorii; «*Victoria*» *Antonio di Cesare*: Piese de maşini agricole; «*Victoria*» *I. Goldstein*: Albii de zinc, frigorifere, maşini; «*Vulcan*»: 1 fabrică de maşini industriale, caroserii de automobile, trăsuri militare, chesoane, antetrenuri, afete şi 1 de construcţii şi poduri metalice, vagoane cisterne, etc., (soc. 100, inv. 91); «*Wefa*»: Ţevi de plumb; «*Carol Weigel*» Construcţii metalice; «*E. Wolff*» S.A.: Construcţii de fier, tuburi de sondaj, cazane pentru rafinării de petrol, injectoare, balamale, broaşte (soc. 30, inv. 65); «*Fraţii Wurm*» S.A.R.: Fabrică de garnituri de etanşare pentru maşini şi cazane, (inv. 15).

Industria pielăriei. «*Bourul*» S.A.R.: Talpă, toval, blanc, box, încălţăminte (soc. 30, inv. 57); «*Costamagna S-sori*» S. în n. c.: Toval, blanc; «*Ioan Dârlău*»: Articole de sport, ghete, mingi, mănuşi, etc.; «*Fortuna*»: fost «*Derma*»: Pielărie; «*C. Fleischer*»: Talpă (inv. 8); «*Tobie Goldenberg*»: Talpă; «*Constantin H. Grigoriu*»: Talpă (inv. 15); «*Ioan I. Gaspar*»: Pielărie; «*Intreprinderile Grigore Alexandrescu*» S.A.: Talpă, toval, box, în-

MINISTERUL DE EXTERNE (PALATUL STURDZA)

BULEVARDUL BRĂTIANU

călţăminte militară şi civilă, curele de transmisiune, (soc. 100, inv. 61); «*Iosif Jaworski*»: Piei fine, mănuşi; «*D. Mociorniţă*»: Talpă, toval, blanc, box, încălţăminte, articole de voiaj (inv. 82); «*Norma*» S.A.: Fabrică de încălţăminte civilă; «*Nova*» S.A.: Talpă, încălţăminte «*C. Petrescu*» S. în n. c.: Talpă, blanc, toval, încălţăminte; «*Cristofor Socrate şi Nae Ştefănescu*»: Pielărie diversă; «*E. Sotirescu*» S. în n. c.: Curele de transmisiune; «*Tăbăcăria Naţională*»: Talpă (soc. 10, inv. 29); «*Talpa*» S.A.R.: Talpă, boxuri, încălţăminte (soc. 20, inv. 28); «*C. N. Tripo şi Fiul*» S. în n. c.: Talpă, toval, box (inv. 12).

Industria Sticlei. «*Cristalul*» S.A.: Oglinzi, geamuri colorate şi fasonate, vitrouri (soc. 5, inv. 2): «*Faseta*»: Cristale, oglinzi; «*Irco*» *Industria Română de Cristale şi Oglinzi*: Cristale, oglinzi, vitrouri, geamuri semi-fabricate şi şlefuite (soc. 5, inv. 12); «*Montura*»: Oglinzi; «*N.I.C.O.*» S.A.R.: Geamuri, cristale şi oglinzi (soc. 12, inv. 23); «*Româno-Elveţiană*» S. în n. c.: Oglinzi şi sticlă şlefuită; «*Sticla*»: Fabrică de sticlă şi sticlărie; «*Sticop*»: Sticle optice; «*Zwölfer August*»: Oglinzi, geamuri fasonate, vitrouri (inv. 25).

Industria textilă — confecţiuni. «*A. Abalian şi A. Minasian*»: Articole de ceaprazărie de mobile, bumbac pescăresc, panglici pentru jaluzele; «*Aco*»: Ţesături pentru cravate; «*Adesgo*»: Ciorapi şi lingerie de mătase naturală şi artificială şi bumbac (inv. 60); «*Aida*»: Ciorapi; «*Alba*» S.A.R.: Confecţiuni pentru bărbaţi, femei şi copii; «*Albion*»: Răsucitoare mecanică; «*Alfred Erler*»: Diverse; «*Apolda*»: Tricotaje; «*Apollo*»: Tricotaje; «*Apretura*»: filatură, ţesături, apreturi şi imprimeuri (soc. 30); «*Arcoza*»: Confecţiuni; «*Arsef*»: Bretele şi jartiere; «*Astra*» S.A.R.: Stofe de lână şi bumbac (soc. 10, inv 10); «*Balkan*» S.A.: Pânză de bumbac, in şi cânepă. (soc. 120, inv. 186); «*Batictext*»: Baticuri; «*Alfonso Benoni*»: Păr răsucit, puf şi fulgi curăţaţi, lână dărăcită; «*Eugeniu Benoni*»: Păr răsucit, puf şi fulgi curăţaţi, lână dărăcită; «*Berna*»: Ţesături de mătase pentru cravate; «*Bucur*» *A. Erganian*: Ţesături de bumbac, americă şi zefir; «*Silo Candel*»: Tricotaje; «*Carmen Sylva*»: Tricotaje; «*Eugenio Catelli*»: Ţesături de mătase vegetală şi naturală; «*Cehoslovaca*»: S.A.: Confecţiuni pentru bărbaţi, dame şi copii (soc. 50); «*Celmo Esro*»: Diverse; *S. Cerkez*»: Fire de lână, ţesături de mătase artificială şi naturală, tricotaje (inv. 52); «*Chasco*»: Ţesături de mătase artificială (inv. 6); «*Chiajna*» S.A.R.: Filatură de bumbac; «*Coddington & Lamb, Limited*» S.A.: Ţesături de bumbac albite, şifoane, (soc. 200, inv. 113); «*Crisantema*»: Perdele, cuverturi, feţe de masă; «*Dacia*» S.A.R.: Filatură de bumbac; «*Doppieri*» S.A.: Ciorapi (soc. 3, inv. 7); «*Dunărea*» S.A.R.: Filatură de bumbac, (soc. 10); «*Fabrica de Bumbac şi Derivate*» S. în n. c.: Bumbac şi derivate, vată; «*Fabrica de Tricotaje*» S.A.R. (soc. 50, inv. 15); «*F.A.P.I.T.*» S.A.R.: Ţesătorie şi vopsitorie, anilin negru; «*Farotext*»: Ţesături de mătase; «*Femina*»: Mătase; «*Fibra*»: Confecţiuni; «*Filatura Românească de Bumbac*» S.A.R. (inv. 116); «*Filum*» S.A.R.: Fire de bumbac şi mătase vegetală răsucită; «*Franea*»: Ţesături

PALATUL DE JUSTIŢIE

de mătase; «*Fraţii Matza*»: Diverse; «*Heinrich Fuchs Fii*»: Mătase artificială în sculuri şi jurubiţe, basmale şi tricotaje; «*Gallia*» S.A.: Mătase artificială şi naturală (soc. 10, inv. 31); «*Globul*»: Ţesături pentru cravate; «*Bela Goldstein*»: Ciorapi; «*Fraţii I. şi H. Goldstein*»: fabrică de pălării de paie; «*Hawe*»: Tricotaje; «*Helveţia*» S.A.: Aţă de cusut şi mătase artificială pentru brodat (soc. 3, inv. 6); «*Hendewich*»: Diverse; «*Hergo*» S. în n. c.: Fabrică de panglici şi nasturi de sidef (soc. 8, inv. 8); «*Heriana*» S în n. c.: Tricotaje; «*Herman Blaustein*»: Diverse; «*Ideal*» S.A.: Ciorapi (soc. 10, inv. 7); «*Imprimtext*» S.A.R.: Ţesături de mătase artificială; «*Industria Filaturei*» S.A.R.: Filatură de bumbac; «*Industria Iutei*» S.A.R.: Fire, pânză şi saci de iută (soc. 50, inv. 64); «*Industria Pluşului*» S.A.R.: Pluşuri şi stofe pluşate; «*Industria Textilă Română Norbert Juster*»: Pânzeturi, prosoape, cuverturi, stofe de mobile, preşuri de iută, basmale (inv. 29); «*Industria Textilă Vitan*» S.A.: Ţesături de lână şi bumbac; «*Invicta*»: Pânzeturi; «*Jacquard*» S.A.R.: Mătase artificială (soc. 10, inv. 8); «*Janelis*»: Ţesături de mătase artificială, cu lână şi bumbac (inv. 5); «*Jersey*»: Tricotaje de lână, bumbac şi mătase; «*Kabe*»: Fabrică de elastice; «*K. Karakasian*»: Pânzeturi diferite (inv. 6); «*Kusth Bothe*»: Vată; «*Lanitext*» S.A.R.: Ţesături de bumbac, lână şi mătase artificială; «*Lyon's*» S. în n. c.: Mătase artificială şi naturală (inv. 14); «*Maco*»: Tricotaje de lână, bumbac, mătase; «*Manchester*»: Pânzeturi; *M. Marcovici & Fiu* S. în n. c.: Fabrică de pălării de paie; «*Mătăsăria Bucureşti*»: Ţesături de mătase; «*Mătăsăria Lioneză*» S.A.: Ţesături de mătase artificială; «*Mătase Zwichy*» S.A.: Fire de mătase vegetală pentru cusut şi brodat; «*Mercantila Română*»: Galoane, şireturi; «*Mica*»: Panglici de bumbac şi mătase; «*Minasian & Muradian*»: Ţesături de bumbac; «*Minerva*»: Stofe de lână (soc. 50); «*Mioara*» S.A.R.: Stofe de lână şi bumbac, ţesături de mătase vegetală (soc. 25, inv. 50); «*Mita*»: Pânză «Rosshaar»; «*D. Mociorniţă*»: Confecţiuni de lână; «*Fraţii Mohnblatt*»: Ţesături diferite; «*Lupu Mohnblatt*»: Şnururi, trese; «*Moldova*»: Ţesături din mătase şi bumbac; «*Moscova*»: Ţesături de mătase vegetală; «*Noua Fabrică de Ţesături de Mătase*» S.A.: (soc. 5); «*Noua Filatură de Bumbac*» S.A.R.: Fire de bumbac; «*Neptun*»: Cravate, ţesături de mătase; «*Nipe*»: Fabrică de tricotaje; «*Pantext*» S.A.: Şnururi, galoane, panglici; «*Patent*»: Ţesături de mătase şi tricotaje; «*Pelişor*»: Tricotaje (inv. 5); «*Pop şi Bunescu*»: Mătase şi confecţiuni; «*Heinrich Prager*»: Fabrică de pălării de paie (inv. 10); «*Răsucitoarea Mecanică de Fire Textile*» S.A.: Fire de mătase şi bumbac răsucite; «*Record*» S.A.: Diferite articole tricotate şi ţesături de mătase; «*Renida*» S.A.R.: Ţesături de mătase artificială; «*Romtextil*»: Ţesături de bumbac şi lână; «*Royal*»: Ţesături de mătase artificială (soc. 15, inv. 12); «*Safico*»: Bumbac de şters; «*Sarim*»: Tricotaje; «*Saturn*» S.A.R.: Ţesături de lână şi bumbac (soc. 25, inv. 47); «*Saxonia*»: Tricotaje de sport; «*Sfinx*»: Postav; «*Sigmund Prager*»: Confecţiuni; «*Societatea pentru Exploatarea de Ţesături şi Apreturi*» *fost Seta*; «*Societatea Română pentru Industria de Bumbac*» S.A.: 3 fabrici de fire şi ţesături diverse de bumbac (soc. 60, inv. 177); «*Societatea Textilă Franco-Română*» S.A.R.: Pânzeturi de bumbac, filatură de cânepă, iută, curele de păr de cămilă (soc. 5, inv. 21); «*I. Sorkes*»: Fabrică de panglici de mătase; «*Speranţa*»: Tricotaje de lână şi bumbac; «*Technicoton*»: Bumbac de şters; «*Telega*»: Ţesături de bumbac, mănuşi tricotate, jachete; «*Ţesătoria Bucureşti*» S.A.R.: Ţesături de bumbac; «*Ţesătoria Ilfov*»: Ţesături de bumbac; «*Ţesătoria Mecanică Dâmboviţa*» S.A.R.: Ţesături de bumbac (soc. 20, inv. 18); «*Ţesătoria Mecanică şi Frângheria fost Drăghiceanu & Cristescu*» S.A.: Ţesături de in, cânepă iută şi bumbac (soc. 12, inv. 46); «*Ţesătoriile Reunite*» *fost Beka*: Ţesături de mătase vegetală, lână şi bumbac (soc. 5); «*Texfir*» S. în n. c.: Stofe împletite, aţă de cusut şi croşetat; «*Texo*»: Ciorapi şi articole tricotate (soc. 10, inv. 18); «*Textila Delea Veche*» S.A.: Pânzeturi de bumbac (soc. 5, inv. 5); «*Textra*»: Postav; «*Tritex*»: Tricotaje; «*Uzinele Textile S. Trebitsch & Fiu*» S.A.: Ţesături de mătase naturală şi artificială (inv. 84); «*Venus*»: Pânzeturi; «*Victoria*» S. în n.c.: Articole de lână; «*A. Wilner*»: Tricotaje.

Industria tutunului. Fabrica de tutun şi ţigarete C.A.M. Belvedere.

Comerţ. Bucureştii, capitala Ţării, este în mod firesc, prin marea-i aglomeraţie umană — cu mult cea mai mare, faţă de alte oraşe ale României, — prin mulţimea întreprinderilor sale industriale şi bancare şi prin faptul că sediile marilor întreprinderi – cu fabrici sau filiale risipite pe tot cuprinsul Ţării – sunt constituite în Bucureşti, centrul marilor tranzacţiuni şi al celui mai mare schimb comercial.

Proiectata legare a Bucureştilor de Dunăre printr'o cale navigabilă, odată realizată, ar putea pune acest oraş în fruntea oraşelor comerciale din Europa.

Societăţi de asigurare. «Albion», «Albina», «Adriatica» din Triest, «Agricola Fonciera», «Agronomul», «Ancora», «Aquila Anglo-Română», «Aquila Română», «Asigurarea Românească», «Asigurarea Ţărănească», «Britania», «Caledonian Română», «Compania de Asigurări», «Compania Europeană de Asigurare», «Dacia România», «Danubia», «Donenfeld Leon», «Dorna-Vatra», «Eagle Star», «Franco-Română», «Generala», «Hirsch M. Carol», «Lazăr Sophie E. Ariton», «Loyd», «L'Union», «Metropola», «Naţionala», «Noorvich Union

BULEVARDUL BRĂTIANU

Fire Insurance », « Phoenix », « Prevederea », « Prima Ardeleană », « Steaua României », « Sun Insurance Office », « Urania », « Victoria zu Berlin », « Vulturul ».

Credit. A) *Bănci de Stat.* Banca Naţională a României, Casa de Depuneri şi Consemnaţiuni, Casa Naţională de Economie şi Cecuri Poştale, Banca Centrală Cooperativă.

B) *Bănci particulare cu sediul în Bucureşti.* Banca « Abondenţa », Banca Agricolă, Banca de Agricultură şi Export, Banca Agronomilor, Banca Albano-Greco-Română, Banca « Albina », Banca S. Almosnino, Banca Amza, Banca Anglo-Română, Banca « Basarab », Banca « Bibescu-Vodă », Banca « Bucureşti », Banca Capitalei, Banca Carpaţilor, Banca Cerealiştilor, Banca Cercului Comercial şi Industrial, Banca Chrissoveloni, Banca « Colentina », Banca Comercială Italiană şi Română, Banca Comercială Română, Banca Comerţului, Banca Comerţului şi Casa de Credit, Banca « Compania Comercială Română », Banca de Comerţ şi Depozite, Banca de Comerţ şi de Scont, Banca de Control a Industriei şi Comerţului, Banca « Comfin », Banca Cornea, Banca « Creditul », Banca « Creditul Bucureştean », Banca « Creditul Public », Banca « Creditul Social », Banca de Credit Forestier, Banca de Credit Financiar, Banca de Credit Ilfovean, Banca de Credit a Pensionarilor, Banca de Credit Popular, Banca de Credit Român, Banca de Credit Românesc, Banca « Dacia-Traiană », Banca « Danubiană », Banca « Dealul Spirei », Banca de Depozit şi Scont, Banca de Depuneri şi Credit, Banca de Devize şi Lombard, Banca « Despina Doamna », Banca « Dichiu », Banca « Dreptatea », Banca « Eftimiu G. M. & Co. », Banca Elveţiană de Depozit din România, Banca Elveţiană şi Română, Banca Financiară, Banca « Fortuna », Banca Foştilor Luptători, Banca Friedmann, Juster & Co., Banca Generală, Mobiliară şi Imobiliară, Banca Generală a Ţării Româneşti, Banca Generală de Credit, Economie şi Depuneri, Banca « Griviţa », Banca de Incasso şi Comerţ, Banca Industrială, Banca de Industrie şi Comerţ, Banca de Intreprinderi Comerciale şi Industriale, Banca Ipotecară Rurală, Banca « Izvorul », Banca L. Bercovitz, Banca Marmorosch Blank & Co., Banca « Mugur », Banca « Muntenia », Banca Pieţei, Banca Poporului din Bucureşti, Banca « Rahova Bragadiru », Banca « Rod », Banca Română de Comerţ, Banca Românească, Banca Românească a Orientului, Banca Salariaţilor Publici, Banca Saporta, Banca de Scont a României, Banca Sindicatului Agricol Ilfov, Banca « Sporul Muncii », Banca Tăbăcarilor din Bucureşti, Banca Ţării, Banca Technica Română, Banca Tezaurului, Banca Unirii, Banca Urbană, Banca Viticolă Română, Banca « Vultur », Cassa de Credit, Economii şi Ajutor a Corpului Silvic, Casa de Efecte şi Lombard, Casele Privilegiate de Imprumut pe Amanet în România, Creditul Agricol Ipotecar al României, Creditul Extern, Creditul Mobiliar, Creditul pentru Intreprinderi Electrice, Creditul Românesc, Creditul Technic, Institutul de Credit Ipotecar, Prima Societate Civilă de Credit Funciar Rural, Societatea Bancară Română, Societatea Naţională de Credit Industrial.

Situaţia băncilor din această categorie, la 31 Decemvrie 1934, se prezintă astfel:

ACTIV		PASIV	
Disponibil	3.417.895.592	Fonduri	6.905.637.924
Plasamente . . .	48.556.369.882	Plasamente . .	47.732.734.206
Imobilizări . . .	1.824.843.046	Rezultate . . .	171.538.529
Rezultate	1.010.802.139		
Total . .	54.809.910.659	Total . .	54.809.910.659

UN COLŢ AL BUCUREŞTILOR

C) *Bănci particulare cu sediul în provincie sau în străinătate.* Banca « Albina » din Sibiu, Banca Anglo-Cehoslovacă şi de Credit din Praga, Banca Ardeleană şi Casa de Economii din Cluj, Banca Basarabiei, Banca Broşteni, Banca Comerţului Brăila, Banca Fabre şi Hassner, Banca Finco, Banca Finkels, Banca Marcovici Emanoil Iaşi, Bank of Roumania Ltd., Banca de Scont din Timişoara, Banca Sindicatului Agricol Ialomiţa.

Cooperaţie. *Cooperative de credit* (*bănci populare*) 89, cu 33.580 membri şi cu un capital social vărsat de lei 119.067.992. Imprumuturi acordate lei 198.468.020 (neconvertite lei 136.570.084, convertite lei 40.215.213, reduceri la împrumuturi convertite lei 21.682.813). Depuneri spre fructificare lei 50.159.962. Totalul bilanţului lei 268.038.695.

Cooperative de producţie diversă 9, cu 2.502 membri şi cu un capital social vărsat de lei 11.356.888. Valori imobilizate lei 6.359.050. Totalul bilanţului lei 71.946.351.

Cooperative de consum 11, cu 496 membri şi cu un capital social vărsat de lei 2.668.751. Mărfuri generale în valoare de lei 2.162.878. Bilanţul încheiat lei 11.456.573.

Situaţia cooperativelor de mai sus a fost încheiată la 31 Decemvrie 1935.

Finanţe publice. Bugetul Primăriei Centrale a municipiului B., pe exerciţiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**960.000.000**
Venituri ordinare	*851.231.000*
Venituri extraordinare	*61.769.000*
Venituri speciale	*47.000.000*
Cheltuieli	**960.000.000**
Cheltuieli ordinare	*747.070.000*
Cheltueli extraordinare	*108.556.000*
Cheltueli speciale	*104.374.000*

Bugetele celor 4 primării de sectoare pe exerciţiul 1936/1937 prevăd următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**558.800.000**
Venituri ordinare	*462.283.000*
Venituri extraordinare	*13.951.000*
Venituri speciale	*82.566.000*
Cheltueli	**558.800.000**
Cheltueli ordinare	*377.322.900*
Cheltueli extraordinare	*92.985.000*
Cheltueli speciale	*88.492.100*

FUNDAŢIUNEA UNIVERSITARĂ « CAROL I »

CULTURĂ

Invăţământ. *Şcoli superioare.* Universitatea din Bucureşti cu facultăţile de Drept, Filosofie şi Litere, Teologie, Farmacie, Medicină umană, Medicină veterinară şi Ştiinţe; Institutul de Chimie Industrială şi Institutul Electrotehnic, pe lângă Facultatea de Ştiinţe; Şcoala Politehnică « Regele Carol al II-lea »; Şcoala Superioară de Arhitectură; Academia de Inalte Studii Comerciale şi Industriale; Academia de Inalte Studii Agronomice, Academia de Arte Frumoase; Academia Regală de Muzică şi Artă Dramatică; Academia de Educaţie Fizică; Şcoala Superioară de Arhivistică şi Paleografie; Şcoala de Ştiinţe de Stat; Şcoala de Statistică; Conservatorul de Muzică, Artă Dramatică şi Coreografie « Pro-Arte »; Conservatorul de Muzică Particular « Egizio Massini »; Şcoala Superioară de Răsboiu; Şcolile militare pregătitoare de ofiţeri de Geniu, Aeronautică, Infanterie, Administraţie, Jandarmi.

Şcoli secundare. Licee de băieţi: Colegiul Naţional « Sf. Sava », « Matei Basarab », « Mihai Viteazul », « Gheorghe Şincai », « Spiru Haret », « Cantemir-Vodă », « Titu Maiorescu » (liceu pedagogic), « Gheorghe Lazăr », « Marele Voevod Mihai », Liceul Corpului Didactic, « Mihail Eminescu », « Aurel Vlaicu » (C.F.R.), « Profesorii Asociaţi », « Sf. Gheorghe », « Libros », « Principele Carol », « Sf. Iosif » (romano-catolic), « Sf. Andrei » (romano-catolic), Liceul Bulgar, Liceul Grecesc. *Licee de fete:* Şcoala Centrală « Marica Brâncoveanu », « Carmen Sylva », « Regina Maria », « Domniţa Ileana », « Aurel Vlaicu », « Eliade Rădulescu », « Iulia Hajdeu », Internatul Soc. Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române, Externatul Soc. Ortodoxe a Femeilor Române « Zoe Romniceanu », « Bolintineanu », « Choisy-Mangâru », « Moteanu », « Negoescu », « Notre Dame-de-Sion », « Pompilian », « Sf. Elena », « Sf. Maria », « Speranţa » (anglican). *Licee comerciale:* 5 licee comerciale de băieţi, 4 licee comerciale de fete. *Licee industriale*: 1 liceu industrial de băieţi, 2 licee industriale de fete (din care unul sericicol). *Şcoli normale de băieţi:* « Cultura Poporului ». *Şcoli normale de fete:* « Elena Doamna », « Domniţa Anca », « Pricipesa Elisabeta », « Pia Brătianu », « I. Oteteleşanu ». *Gimnazii de băieţi:* « Eliade Rădulescu » şi « Cultura » (evreesc). *Gimnazii de fete:* « Aurel Vlaicu », « Eliade Rădulescu », « Avântul Cultural », « E. F. Focşeneanu », « Ştirbey-Doamna », Evanghelic, Italian şi « Sf. Iosif ». *Gimnazii comerciale şi industriale*: 8 gimnazii comerciale de băieţi, 7 gimnazii comerciale de fete (3 de stat şi 4 particulare), 3 şcoli practice de comerţ, 1 gimnaziu industrial de băieţi, 1 gimnaziu industrial de fete. *Şcoli profesionale de fete:* « Gheorghe Chiţu », « A. F. Robescu », « Protopopul Tudor », « Azilul Elena Doamna », « Principesa Elisabeta » şi « Focşeneanu ». *Şcoli de menaj:* « Elena Eraclide », « Gh. Filipescu » şi « Elena N. Basarab ». *Alte şcoli secundare:* 2 seminarii teologice, Şcoala de conductori şi desenatori de arhitectură, Şcoala de conductori de lucrări publice, Şcoala de constructori, Şcoala sanitară « Regina Maria », Şcoala pentru ocrotirea femeilor, Şcoala de educatoare şi puericultură, Şcoala medie de horticultură, Şcoala horticolă, Şcoala de cartografie, Academia Superioară de Croitorie, Şcoala de ţesătorie şi covoare « Ţesătoarea », Şcoala specială de broderii şi ţesături, Şcoala atelier de industrie casnică, Şcolile de steno-dactilografie « Berlitz », « Stahl » şi « Duployen », 17 şcoli de ucenici, 3 şcoli de ucenice.

Şcoli primare 181, din care 140 şcoli de stat şi 41 confesionale, cu un număr total de 47.735 copii şi cu 1.305 învăţători şi alt personal didactic (situaţia din 1934).

Grădini de copii 82, din care 71 de stat şi 11 confesionale, cu un număr total de 6.254 copii şi cu 124 conducătoare (situaţia din 1934).

Instituţii ştiinţifice. *Academia Română*, cea mai înaltă instituţie culturală din ţară, creată la 1866, pentru Românii din toate provinciile, sub denumirea « Societatea Academică Română ». La început, compusă din 21 membri numiţi de guvern: 3 moldoveni, 4 munteni, 3 ardeleni, 3 basarabeni, 2 bănăţeni, 2 maramureşeni, 2 bucovineni şi 2 macedoneni. Actualmente Academia Română este împărţită în 3 secţiuni: literară, istorică şi ştiinţifică. Are 40 de membri activi, 60 membri corespondenţi români, 35 străini, 94 membri onorari români şi străini.

Societatea Regală Română de Geografie, creată în 1875 pentru promovarea geografiei în România. A editat « Marele dicţionar geografic al României » (1898—1901). Publică anual « Buletinul Societăţii Regale Române de Geografie ». Acordă burse de studii şi premii.

Institutul Geologic al României, creat în anul 1906, cu secţiunile: geologică, agrogeologică, chimică, de geologie economică şi cartografică. Editează « Anuarul Institutului Geologic ». Muzeu şi bibliotecă.

Institutul de Cercetări şi Experimentaţie Forestieră, creat în 1933, are 5 secţiuni: 1. silivicultura, exploatarea şi protecţia pădurii, tehnologia şi industrializarea lemnului; 2. amenajamente, cubaje, estimaţii; 3. factori naturali de producţie, dendrologie genetică, controlul seminţelor forestiere; 4. geniu forestier, ameliorațiuni; 5. administraţia raţională, organizarea muncii, economie politică, forestieră, statistică.

In exterior, institutul posedă staţiuni regionale de experimentaţie, ocoale silvice experimentale, centre de experimentaţie, locuri de încercare şi rezervaţiuni.

Biblioteca, muzeul silvic şi grădina dendrologică completează mijloacele de informare şi documentare.

Pentru difuzarea realizărilor sale, Institutul are 5 serii de publicaţiuni.

Institutul de Cercetări şi Analize Bio-Hormonale, creat pentru a pune la dispoziţia medicilor şi a publicului unele metode moderne de cercetare în domeniul glandelor cu secreţiune internă. Practică, între altele, « diagnosticul biologic al sarcinei » şi execută « titrarea hormonilor sexuali ».

Institutul de chimie agricolă şi alimentară al Facultăţii de Ştiinţe, creat în 1910 cu scopul de a efectua, pe lângă pregătirea didactică a studenţilor, cercetări ştiinţifice, expertize şi analize de control în domeniul chimiei ali-

PALATUL ZIS « ŞUŢU » ŞI STATUIA LUI MIHAI VITEAZUL

MARELE FOC DIN BUCUREŞTI, LA 1874
Aquarelă originală de *Mustacoff*.
Din « Bucureştii Vechi », de A. C. Corbu.

mentare, are 5 secţiuni: 1. Chimie alimentară şi analize de ape minerale, 2. Chimie agricolă şi industrii agricole, 3. Fermentaţiuni şi microbiologie agricolă, 4. Chimie fizică aplicată la sol şi biologie, 5. Expertize alimentare şi de produse industriale, Institutul posedă o bibliotecă de 10.000 volume.

Institutul Pasteur, creat în 1909 de prof. P. Riegler, funcţionează pe lângă Facultatea de Medicină Veterinară. In serviciile sale se prepară toate serurile, vaccinurile şi substanţele revelatoare necesare apărării întregului şeptel românesc.

Institutul posedă şi un serviciu pentru prepararea vaccinului antivariolic uman.

Institutul Medico-Legal a fost creat în anul 1892 de către profesorul Mina Minovici, spre a servi învăţământului medicinei legale, expertizelor cerute de instanţele judiciare şi nevoilor Municipiului Bucureşti.

Posedă săli de autopsie, laboratorii de studiu, de analize toxicologice şi anatomo-patologice, instalaţie de radiografie, o bibliotecă şi un muzeu.

Institutul publică Revista de Medicină Legală.

Institutul « Dr. V. Babeş », creat în 1886, cu menirea de a fi un institut modern de învăţământ medical şi veterinar pe lângă Facultatea de medicină şi şcoala de medicină veterinară.

Profesorul Babeş inaugurează aici în una din secţiuni, serviciul vaccinaţiunii antirabice, la 6 Mai 1888, trei ani după ce fusese înfiinţat de Pasteur serviciul antirabic din Paris.

Astăzi Institutul « Dr. V. Babeş » adăposteşte patru laboratorii ale facultăţii de medicină, fiecare având ca director pe titularul catedrei respective: anatomie patologică, bacteriologie, medicină experimentală şi patologie generală. Serviciul de tratament antirabic, cu organizare aparte, este pus sub privegherea profesorului de patologie generală, care este şi director al Institutului.

Pe lângă sălile de lucru din laboratorii, Institutul are un muzeu aparţinând laboratorului de anatomie patologică, două amfiteatre pentru cursuri şi conferinţe şi o bibliotecă de specialitate.

Serviciului de tratament antirabic, căruia îi vin în tratament pe fiecare an circa 7.000 persoane muşcate de animale turbate sau suspecte, îi este anexat un azil cu 80 paturi. Dela 1888—1935 au fost tratate aci peste 120.000 persoane, din care 326 nu au putut fi vindecate.

Institutul Român de Energie, creat în 1926, ca instituţiune de drept privat, cu scopul promovării problemei energetice în România, prin studiul amenajării şi folosirii izvoarelor naturale de energie şi a coordonării lor.

In primii săi zece ani de activitate Institutul a stabilit relaţiuni cu organizaţiunile tehnice şi ştiinţifice similare din străinătate precum: Conferinţa mondială a energiei şi Comisiunea internaţională a marilor baraje, Comisiunea electrotehnică internaţională, Conferinţa marilor reţele electrice. A ţinut peste 100 conferinţe, a publicat peste 300 volume şi broşuri, reprezentând un total de 20.000 pagini. Publică trimestrial « Buletinul I. R. E. » din care au apărut 16 fascicole, însumând 4.000 pagini text.

PIAŢA ROMANĂ CU PALATUL ACADEMIEI COMERCIALE

PIAŢA SENATULUI: PALATUL SOC. « CLĂDIREA ROMÂNEASCĂ »

Institutul numără azi 360 membri. Biblioteca Institutului cuprinde 4.000 volume.

Institutul experimental pentru cultivarea şi fermentarea tutunului C. A. M. dela Bucureşti-Băneasa, creat în 1929, cu scopul de a stabili metode practice pentru ameliorarea cultivării şi fermentării tutunului. Institutul are patru secţiuni: 1. agricolă, 2. a fermentării, 3. chimică şi 4. fitopatologică. Rezultatele cercetărilor se publică trimestrial în « Buletinul Tutunului ». Institutul a realizat până acum: 1. Selecţionarea varietăţilor indigene Molovata, Ghimpaţi, Ialomiţa, Banat şi Sătmărean, 2. Raţionalizarea operaţiilor culturale şi tehnice în legătură cu producerea răsadului, transplantare, recoltat, uscat şi fermentat tutunul, 3. Tratamentele contra criptogamelor, virusurilor şi insectelor, cari atacă tutunul, 4. Cursuri de specializare pentru personalul exterior.

Institutul Românesc de Organizare Ştiinţifică a Muncii (I.R.O.M.), creat în 1927,pentru studii, documentare, propagandă în domeniul raţionalizării, normalizării şi organizării ştiinţifice a muncii.

Publică un buletin periodic şi diverse lucrări de specialitate.

Biblioteca Institutului cuprinzând un număr de 3.000 volume, stă gratuit la dispoziţia cercetătorilor.

In cadrul Institutului funcţionează *Comisiunea Românească de Normalizare* creată în 1928, cu scopul de a întocmi norme, prescripţii şi caete de sarcini pentru economia publică şi particulară şi a contribui la aplicarea în practică a normalizării.

A organizat conferinţe de propagandă şi a întocmit o serie de proiecte de norme (metalurgie, grafică, hârtie, scule, unelte miniere, etc.).

Asociaţiunea Română pentru studiul conjuncturei economice, creată în 1936, este o instituţiune cu caracter ştiinţific, cu scopul de a întreprinde şi publica lucrări pentru studiul conjuncturei economice naţionale şi internaţionale.

Asociaţia publică un buletin intitulat « Conjunctura Economiei Româneşti », cuprinzând o analiză a tuturor secţiunilor activităţii economice.

Institutul Meteorologic Central a fost creat în anul 1885, cu misiunea de a organiza o reţea de staţiuni meteorologice spre a studia climatologia ţării şi a face studii meteorologice, cu caracter teoretic şi practic interesând România.

Institutul posedă 172 de staţiuni meteorologice de diferite categorii dintre cari 32 înzestrate şi cu instrumente înregistratoare şi 900 staţiuni pluviometrice.

Institutul are următoarele servicii: *a)* Serviciul climatologic şi bioclimatologic, *b)* Serviciul prevederii timpului, *c)* Serviciul protecţiunei meteorologice a navigaţiei aeriene, *d)* Serviciul tehnic, *e)* Serviciul administrativ, cuprinzând biblioteca şi secţiunea publicaţiunilor, *f)* Şcolile de meteorologie.

Serviciul regional al Institutului, din Constanţa, asigură protecţia meteorologică a navigaţiunei maritime şi întreprinde în acord cu serviciul hidrografic toate cercetările de meteorologie maritimă.

BUCUREŞTII VĂZUŢI

Sunt proiectate crearea a trei observatoare meteorologice de mare altitudine, dintre care cel de pe muntele « Omul » (2.509 m) va fi construit în cursul verei 1938.

Publicaţiunile Institutului sunt: 1. Analele Institutului Meteorologic 1885—1903, 2. Memorii şi Studii, vol. I, II şi III, 3. Buletinul Lunar (apare regulat din 1892), 4. Buletinul Zilnic (litografiat, apare regulat de 43 ani).

Institutul Naţional Zootehnic, creat în 1930, pentru studiul ştiinţific şi practic al problemelor privitoare la creşterea animalelor.

Are 11 secţii şi anume: 1. de Biologie, 2. de Igienă, 3. de Lactologie, 4. de Selecţie, 5. de Fiziologie alimentară, 6. de Studiul nutreţurilor, 7. de Piscicultură, 8. de Apicultură, 9. de Zooeconomie, 10. secţia provincială pentru Basarabia şi 11. secţia provincială pentru Dobrogea.

Pentru studiul pe teren al diferitelor probleme ştiinţifice, Institutul are 9 ferme experimentale.

Rezultatele ştiinţifice şi practice ale lucrărilor Institutului se publică în: Annales de l'Institut National Zootechnique de Roumanie, Biblioteca Zootehnică, în darea de seamă anuală a Institutului, în revista « Avicultura. »

Institutul dă sfaturi practice în diferite reviste şi ziare, precum şi consultaţii scrise şi verbale crescătorilor din toată ţara.

Institutul Geografic Militar, creat în 1873 cu numele « Depozitul de Războiu », cu scopul de a ridica harta ţării.

Harta Ţării s'a ridicat la scara 1/20.000 şi 1/10.000 în proiecţia Bonne şi s'a executat la scările 1/50.000, 1/100.000 şi 1/200.000, în ediţii policrome.

In Răsboiul de Intregire s'a executat grafic şi prin calcul schimbarea proiecţiunii Bonne în proiecţiunea Lambert-Scholesky, care convenea hărţilor cu caroiaj de răsboiu.

Institutul a adoptat în 1930 proiecţiunea stereografică pe un plan unic, secant la calota ocupată de România pe pământ.

In 1936, Institutul a imprimat primele foi din Harta Ţării în proiecţiunea stereografică la scările 1/20.000 şi derivate, după ridicările pe teren.

Metodele de reproducere ale hărţilor sunt: Fotometalografia şi Fotometalogravura (procedeul Beka-Offset).

In 1937, Institutul a imprimat harta aeronautică internaţională la scara 1/1.000.000 şi 1/500.000 în proiecţiunea policonică precum şi hărţile strategice la aceleaşi scări.

Institutul de Seruri şi Vaccinuri « Dr. I. Cantacuzino », a fost creat la 1 Aprilie 1921, cu însărcinările următoare: 1. să prepare serurile şi vaccinurile precum şi toate produsele similare cerute de profilaxia şi tratamentul specific al boalelor infecţioase, 2. să facă cercetări ştiinţifice privind boalele infecţioase şi să stabilească metode standard în problemele de serologie şi microbiologie, 3. să servească ca organ de control al tuturor analizelor bacteriologice şi serologice, 4. să controleze introducerea în ţară a serurilor şi vaccinurilor fabricate în străinătate, 5. să fie centru de educaţie ştiinţifică pentru medicii tineri, 6. să formeze specialişti în microbiologie şi medicină experimentală.

Institutul cuprinde următoarele secţiuni: 1. Serviciul pentru prepararea serurilor antitoxice, 2. Serviciul pentru prepararea serurilor antimicrobiene, vaccinurilor şi filtratelor microbiene, 3. Serviciul pentru prepararea vaccinului contra tuberculozei (B. C. G.), 4. Serviciul pentru inocularea şi sângerarea cailor producători de ser, 5. Serviciul pentru conservarea colecţiei de culturi microbiene, 6. Serviciul de analize medicale, bacteriologice, serologice, biochimice, 7. Serviciul pentru prepararea mediilor de cultură şi pentru sterilizarea sticlăriei, 8. Serviciul pentru cercetări parazitologice şi entomologice, 9. Serviciul pentru diviziunea şi controlul produselor, 10. Serviciul de tehnică microbiologică şi imunologică, şi 11. Serviciul bibliotecei şi al publicaţiilor.

Institutul publică « Revista Ştiinţelor Medicale » şi « Archives Roumaines de Pathologie expérimentale et de Microbiologie ».

Institutul de Cercetări Agronomice al României, creat în 1927, este un serviciu public pus în serviciul agriculturii practice.

Dela înfiinţare până azi Institutul a ajuns să determine: *a)* principalele tipuri de sol ale României, gradul lor de fertilitate şi nevoile de îngrăşăminte; *b)* soiurile de plante, cele mai potrivite pentru diferitele regiuni ale ţării; *c)* cele mai bune metode de lucrare a pământului pentru diferitele regiuni şi diferitele plante cultivate; *d)* boalele şi inamicii plantelor mai răspândite în România şi mijloacele de combatere a lor; *e)* tipurile de maşini şi unelte agricole mai potrivite pentru ţara noastră; *f)* însuşirile grânelor şi porumburilor româneşti după varietăţi şi regiuni; *g)* organizarea şi rentabilitatea micilor exploataţiuni agricole din diferite regiuni ale ţării.

Institutul a produs şi răspândit varietăţi de plante cu însuşiri superioare, a contribuit la sporirea în mare măsură a exportului de seminţe de trifoi şi lucernă şi de fructe prin controlul fitosanitar, a ţinut la dispoziţia agricultorilor

...RE PIAŢA BRĂTIANU

instalaţiunile sale de curăţit şi tratat seminţe, a procurat fermenţi selecţionaţi pentru vinificaţie şi culturi de bacterii pentru vaccinarea pământurilor destinate culturii soiei, a executat analize, expertize şi anchete la faţa locului, a îndrumat pe agricultori prin tipărituri ca şi prin consultaţiuni directe, a participat la campaniile de combatere a calamităţilor, a ţinut contabilitatea a numeroase gospodării mari şi mici.

Institutul de chimie industrială depe lângă Universitatea din Bucureşti. Intre 1914 şi 1920, profesorul N. Dănăilă, desvoltând mereu organizarea învăţământului teoretic şi aplicat de chimie industrială, a ajuns a crea în jurul catedrei sale, de tehnologie chimică, o secţie tehnică de ingineri chimişti şi de a transforma laboratorul ei în actualul Institut de chimie industrială.

In stadiul actual de organizare Institutul de chimie industrială din Bucureşti, cuprinde următoarele secţiuni:

A) Secţiunea didactică.

In această secţiune fac lucrări practice de laborator studenţii dela secţiunea de chimie industrială şi dela secţiunea ştiinţelor fizico-chimice, cu scopul de a se iniţia şi familiariza cu metodele tehnice de analiză, folosite în industria chimică.

B) Secţiunile de studii şi de specializare.

In această secţiune se fac studii asupra diferitelor materii prime din ţară şi se specializează absolvenţii secţiei de chimie industrială în principalele ramuri de activitate chimică, ca: petrol, cărbuni, materiale de construcţii, industrie textilă, tăbăcărie, explozivi, etc. Acesta este dealtfel şi motivul pentru care această parte de studii şi specializare a Institutului a fost împărţită în următoarele 6 secţiuni:

1. *Secţia marei industrii chimice anorganice;*
2. *Secţia materialelor de construcţii;*
3. *Secţia electrochimică şi metalurgică;*
4. *Secţia industriilor chimice organice;*
5. *Secţia combustibililor şi uleiurilor minerale;*
6. *Secţia explozivilor şi gazelor de luptă.*

In ultimii 15 ani s'au executat în Institutul de chimie industrială 198 studii originale, publicate în diferitele reviste din ţară şi străinătate, şi 302 proiecte, executate de absolvenţii secţiunii de chimie industrială.

In afară de aceste funcţiuni cu caracter didactic şi ştiinţific, Institutul de chimie industrială din Bucureşti, mai exercită şi funcţiunea de arbitru tehnic în litigiile ivite între diferitele instituţii de stat şi particulare. In această din urmă calitate cele 6 secţiuni tehnice ale Institutului au executat 1091 de analize şi expertize industriale.

Institutul de chimie industrială din Bucureşti dispune de o bibliotecă de specialitate ce conţine 4281 volume, precum şi de toată aparatura tehnică de specialitate.

Observatorul Astronomic, fundat în 1908 de profesorul N. Coculescu, actualul director. Se compune din patru servicii, înzestrate cu aparatura necesară: Serviciul meridian, Serviciul semnalelor orare, Serviciul ecuatorial şi Serviciul seismologic.

In afară de lucrările curente de observaţii astronomice, Observatorul a întreprins diferite cercetări printre care citâm participarea la operaţiunea internaţională de longitudini din 1933 şi determinarea latitudinii.

Studenţii cursului de astronomie dela Universitatea din Bucureşti fac la Observator numeroase exerciţii de observaţii şi calcule în vederea pregătirii examenelor.

Institutul de Igienă şi Sănătate Publică, creat în 1927, cu secţiunile: epidemiologie şi profilaxia maladiilor infecţioase, igienă industrială, geniu sanitar, igiena socială, eugenia, igiena şcolară, asistenţa socială, asigurări sociale şi accidente de muncă, legislaţia sanitară.

Institutul Social Român, creat în anul 1921, de către un număr de specialişti în ştiinţa şi practica socială, ca să cerceteze problemele sociale ale ţării şi să ajute la cunoaşterea şi dreapta lor deslegare. Născut din transformarea Asociaţiei pentru Studiul şi Reforma Socială ce se înfiinţase la Iaşi în 1918, Institutul Social Român urmăreşte: *a)* să cerceteze problemele ştiinţelor sociale şi în deosebi privitoare la starea socială a României; *b)* să facă pe baza studiului, propuneri practice necesare pentru înfăptuirea operei de reformă socială în România; *c)* să pună la îndemână membrilor şi tuturor persoanelor pe care le interesează chestiunile sociale, mijloacele de documentare asupra lor; *d)* să contribue la răspândirea cunoştinţelor sociale.

Astăzi Institutul Social Român este condus de profesorul D. Gusti. Institutul editează « Arhiva pentru Ştiinţa şi Reforma Socială ».

Asociaţia Ştiinţifică pentru « Enciclopedia României », creată în anul 1932 şi constituită pe noui baze în 1937, sub Augustul patronaj al M. S. Regelui Carol II, are ca scop întocmirea primei « Enciclopedii Sociale a României », politică, administrativă, economică şi culturală. Pe lângă Asociaţie funcţionează un centru de informaţie şi documentare socială românească.

Asociaţia românească pentru Progresul Social s'a constituit în 1930 ca secţie românească a Asociaţiei Internaţionale

UNIVERSITATEA VECHE

pentru Progresul Social, care urmăreşte internaţionalizarea legislaţiei muncitoreşti, fiind astfel un auxiliar preţios al Biuroului Internaţional al Muncii.

Asociaţia română pentru Progresul Social nu s'a mărginit numai la acest scop ci a înţeles să fie în acelaşi timp un organ de propagandă românească reprezentând România la toate congresele internaţionale de politică socială ce s'au ţinut de 7 ani încoace. Cu prilejul unui deceniu dela promulgarea primei legi de unificare a regimului muncii, Asociaţia românească pentru Progresul Social a imprimat un volum în care Albert Thomas, foştii miniştri ai muncii în România şi specialiştii în dreptul muncitoresc au pus în evidenţă importanţa legislaţiei promulgate în ogorul muncii.

Institutul Central de Statistică, creat în 1934 prin contopirea mai multor instituţii şi servicii statistice, este sub direcţiunea D-rului Sabin Manuilă. Are următoarele secţiuni: *a*) în ramura statisticei umane: secţiunile demografică, recensămintelor generale ale populaţiei, controlului populaţiei, bio-antropologică, de studii minoritare, sanitară şi de asistenţă socială, muncii şi asigurărilor sociale, judiciară şi extra-judiciară, instrucţiunii publice, cultelor şi artelor, administraţiei generale a Statului; *b*) în ramura statisticei bunurilor: secţiunile agriculturii şi domeniilor, industriei şi comerţului, comunicaţiilor şi lucrărilor publice, finanţelor şi comerţului exterior; *c*) secţiuni comune: secretariatul, oficiul de studii şi publicaţiuni şi secţiunea maşinilor statistice.

Institutul publică « Anuarul Statistic al României », « Buletinul Statistic al României » (trimestrial). « Buletinul Demografic al României » (lunar) şi « Buletinul Preţurilor » (lunar).

Institutul Economic Românesc, creat în 1921, pentru studii economice. Are o bibliotecă şi un vast material documentar în domeniul economic (pe fişe). Publică « Buletinul Institutului Economic Românesc ».

Institutul de Studii Sud-Est Europene, creat în anul 1914 de profesorul Iorga cu scopul de a promova studiile balcanologice în România. Organizează cursuri şi conferinţe. Publică « Revue historique de Sud-Est européen ».

Alte instituţii ştiinţifice. Academia de Ştiinţe din România, Academia de Medicină, Institutul de Fiziologie animală, Institutul de Balneologie « Prof. Dr. A. Teohari », Institutul Botanic, Institutul de Literatură.

Fundaţii Culturale. *Fundaţia Universitară Carol I*. A fost creată în anul 1891 de către Regele Carol I, cu ocazia jubileului de 25 ani dela suirea în Scaunul Ţării, ca « aşezământ spre binele tinerimii universitare dela toate facultăţile din ţară, al cărui scop va fi de a procura studenţilor un loc de întrunire, înzestrat cu o bibliotecă totdeauna deschisă, unde vor putea satisface iubirea lor de studii; de a veni în ajutorul acelora dintre dânşii cari întreprind lucrări speciale sub direcţia profesorilor lor, sau pentru tipărirea tezelor, precum şi a da subvenţii, etc. ».

Fundaţia Culturală Regală Principele Carol, puternică organizaţie de muncă, pentru aplicarea acelei politici a culturii, preconizate de Majestatea Sa Regele şi Institutul Social Român.

Fundaţia a realizat căminele culturale, răspândite pe tot întinsul ţării, echipele studenţeşti regale de muncă la sate, expoziţia anuală a satului şi a acestor echipe, editarea foii săptămânale « Albina », publicaţie pentru popor, unică în genul său, cu o admirabilă înfăţişare grafică; mica bibliotecă populară de cărţi religioase şi instructive a « Albinei », marea colecţie, întocmită după un plan care urmăreşte în acelaşi timp instruirea şi desfătarea lectorilor a « Cărţii Satului ».

Fundaţia pentru Literatură şi Artă « Regele Carol al II-lea », a luat fiinţă în 1933. La 20 Mai în acelaşi an, Regele Carol al II-lea îi fixa programul prin cuvintele Sale: « Pentru Mine, ziua de astăzi are şi un alt rost, căci ea însemnează începutul activităţii nou organizate a Fundaţiunilor Regale şi în special începutul de vieaţă al Fundaţiunii Regele Carol al II-lea. Pe această Fundaţiune se vor bizui şi vor găsi într'însa totdeauna sprijinul cel mai neprecupeţit, toţi făuritorii culturii româneşti. Să ştie toţi că Eu Insumi voiu veghea asupra desvoltării culturii noastre prin intermediul acestei Fundaţii. In privinţa răspândirii cărţii, avem toţi o datorie: fără a fi moralişti excesivi, suntem datori să încurajăm în primul rând cărţile care pot sluji la ridicarea morală a poporului şi care pot să difuzeze în întreaga naţiune cunoştinţele de care are neapărată nevoie. Urmând acest program, vă pot anunţa că Fundaţiunea Regele Carol al II-lea va începe publicarea a două biblioteci. Prima este aceea pe care am numit-o Eu Biblioteca Energia.

« Sunt cărţi prin care se va pune la îndemâna tineretului şi omului matur glorificarea actelor de muncă, de energie şi de străduinţă, care vor servi — cred — la încurajarea acestui spirit atât de necesar la desvoltarea naţiunilor. A doua va fi Biblioteca Enciclopedică, în care se va pune la îndemâna tuturor un mănunchiu de cunoştinţe absolut necesare ».

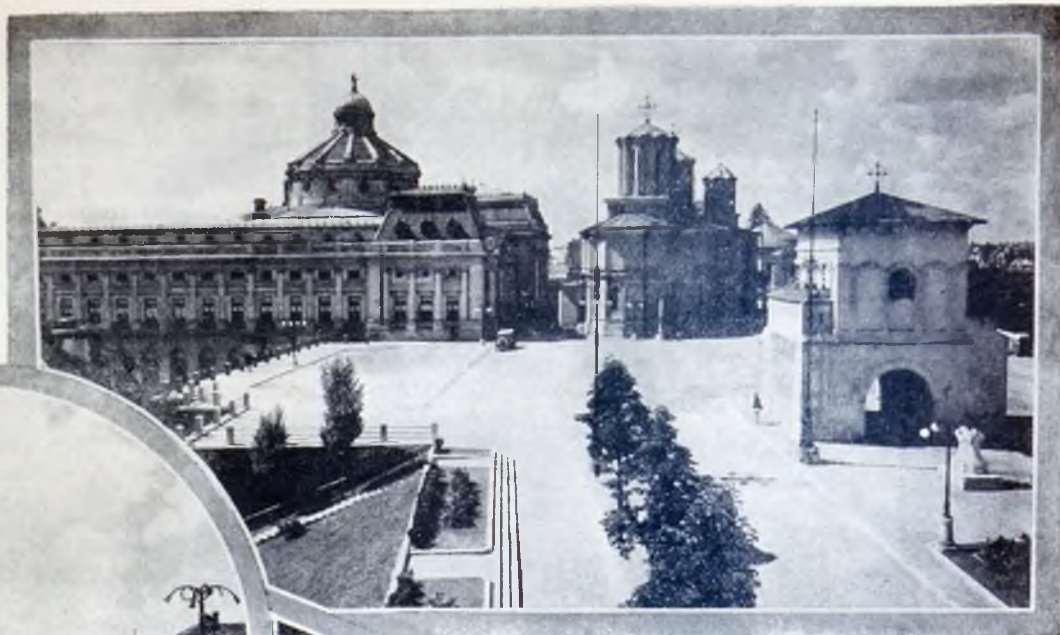
Fundaţia pentru Literatură şi Artă « Regele Carol al II-lea » a realizat în scurt timp programul său, şi sub privegherea regească şi-a întins activitatea în cele mai variate domenii de cultură. A imprimat în colecţiile sale: *Biblioteca Energia*, *Biblioteca Informativă*, *Biblioteca Oraşelor*, *Biblioteca Documentară*, *Biblioteca Enciclopedică*, *Colecţia Scriitorilor Români Contemporani*, *Colecţia Scriitorilor Străini Moderni şi Contemporani*, *Biblioteca de Filosofie Românească* şi în sfârşit *Revista Fundaţiilor Regale*, peste 150 de volume, totalizând sute de mii de exemplare, într'o excelentă execuţiune grafică.

Cu mari sacrificii, şi într'un spirit eliberat de grija calculelor de tiraj, operele scriitorilor tineri, lucrările de filosofie şi ştiinţă, ediţiile critice şi colecţiile documentare, au căpătat astfel, prin sprijinul Fundaţiei, lumina tiparului.

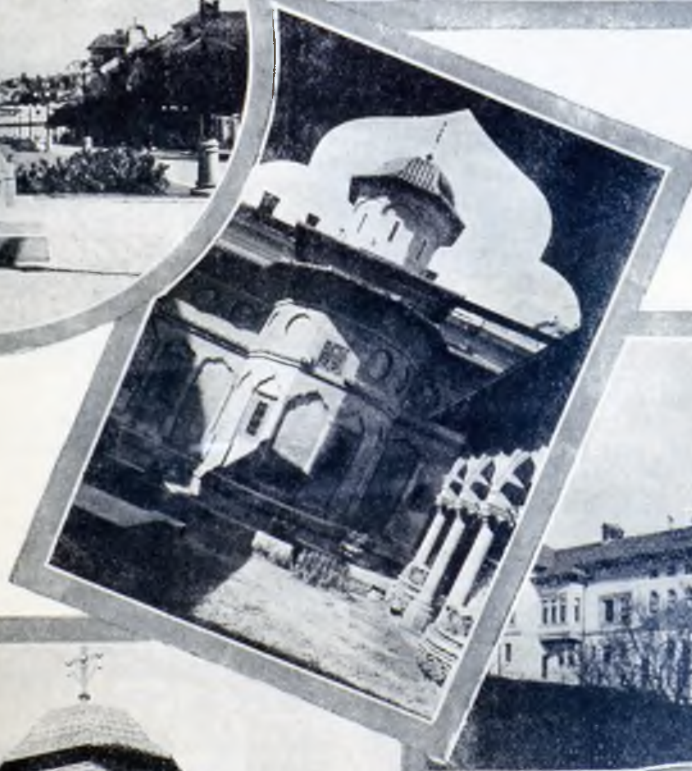
UNIVERSITATEA NOUĂ

PARLAMENTUL ŞI PATRIARHIA

ALEEA PATRIARHIEI

BISERICA STAVROPOLEOS: INTERIORUL CURŢII

PALATUL PATRIARHIEI

BISERICA STAVROPOLEOS

BISERICA BUCUR

Uniunea Fundaţiilor Culturale Regale a coordonat în 1933, activitatea tuturor aşezămintelor de cultură întemeiate de cei trei Regi ai ţării. In acest mod, Fundaţia « Carol I », Fundaţia « Principele Carol » şi Fundaţia « Regele Carol al II-lea » din Bucureşti, Fundaţia « Regele Ferdinand I » din Iaşi, Fundaţia Institutului de Cercetări Ştiinţifice « Regele Carol al II-lea » din Cluj, lucrează astăzi sub directa ocârmuire a Regelui Carol al II-lea, după un program care se completează armonic pe diferite planuri.

Institutul de Cultură italiană în România a fost înfiinţat de guvernul italian în anul 1933, cu scopul de a intensifica raporturile ştiinţifice, literare şi artistice dintre Italia şi România.

Institutul îşi desvoltă activitatea mai ales prin cursuri de limbă, literatură şi cultură italiană, cari se ţin în fiecare an în Bucureşti şi în alte localităţi, de către profesori anume trimişi de guvernul italian; cursuri cari numără mai multe mii de elevi. El organizează, cu concursul oratorilor italieni şi români, cicluri de conferinţe asupra Italiei şi relaţiunilor istorice dintre Italia şi România; aduce în România pentru concerte, reprezentaţiuni şi expoziţii, exponenţi din cei mai autorizaţi ai artei italiene. Prin servicii de informaţie, burse acordate studenţilor şi studioşilor, prin trimitere de conferenţiari şi artişti români în Italia şi prin orice altă iniţiativă utilă, favorizează în cea mai largă măsură cunoaşterea în România a Italiei de azi, în vederea strângerii legăturilor spirituale dintre cele două naţiuni.

Institutul posedă la Bucureşti o bibliotecă de circa 10.000 volume.

Institutul francez de Inalte Studii din România creat în 1924 din iniţiativa marelui prieten al României, profesorul Em. de Martonne.

Institutul organizează cursuri, conferinţe şi audiţii menite a promova cultura franceză în România. El contribue prin iniţiativa şi ajutorul său la o cât mai intensă cunoaştere a Franţei de către tinerimea universitară şi uşurează raporturile ştiinţifice şi schimbul de profesori între universităţile franceze şi române.

Institutul posedă la Bucureşti o bogată bibliotecă.

Societăţi culturale. *Liga Culturală.* A fost creată în anul 1891 prin străduinţa lui Gr. Brătianu şi a entuziaştilor studenţi dela Universitatea din Bucureşti.

Liga Culturală e prescurtarea numelui deplin « Liga pentru unitatea culturală a Românilor », unitate grav ameninţată pe atunci, prin măsurile prigonitoare luate de guvernele maghiare împotriva culturii române din Ardeal. Scopul ei principal a fost pregătirea sufletească a luptei pentru unire.

Are numeroase organizaţii judeţene, ţine un mare congres anual, organizează conferinţe şi şezători cu caracter cultural naţional.

A creat Universitatea Populară din Vălenii de Munte, precum şi Teatrul Ligii Culturale din Bucureşti. Posedă în Bucureşti un palat propriu. Preşedinte al Ligii este azi profesorul Nicolae Iorga, care a fost sufletul ei în ultimele decenii.

GARA DE NORD

CATEDRALA SF. IOSIF

Ateneul Român creat în anul 1865 de V. A. Ureche, Constantin Esarcu şi Nicolae Kretzulescu.

Activitatea Ateneului Român, s'a manifestat prin: conferinţe şi cursuri publice, unele publicate în Buletinul şi Revista Ateneului sau în Anuarul Ateneului Român; serate literare-muzicale şi expoziţii de artă.

Societatea corală Carmen a fost creată în 1901, de maestrul D. G. Kiriac, creatorul unei noui direcţii muzicale şi conducătorul acestei societăţi timp de 27 ani. Ideile muzicale conducătoare ale lui Kiriac au fost cântecul ţăranului român şi vechea muzică bisericească (« psaltichia »). Societatea corală Carmen răspândeşte această muzică românească prin concerte, coruri de biserici, excursii în tot cuprinsul românesc cu membrii săi profesori şi cântăreţi. Eflorescenţa cântării corale române de astăzi se datoreşte acestei societăţi, cea mai temeinică societate corală română.

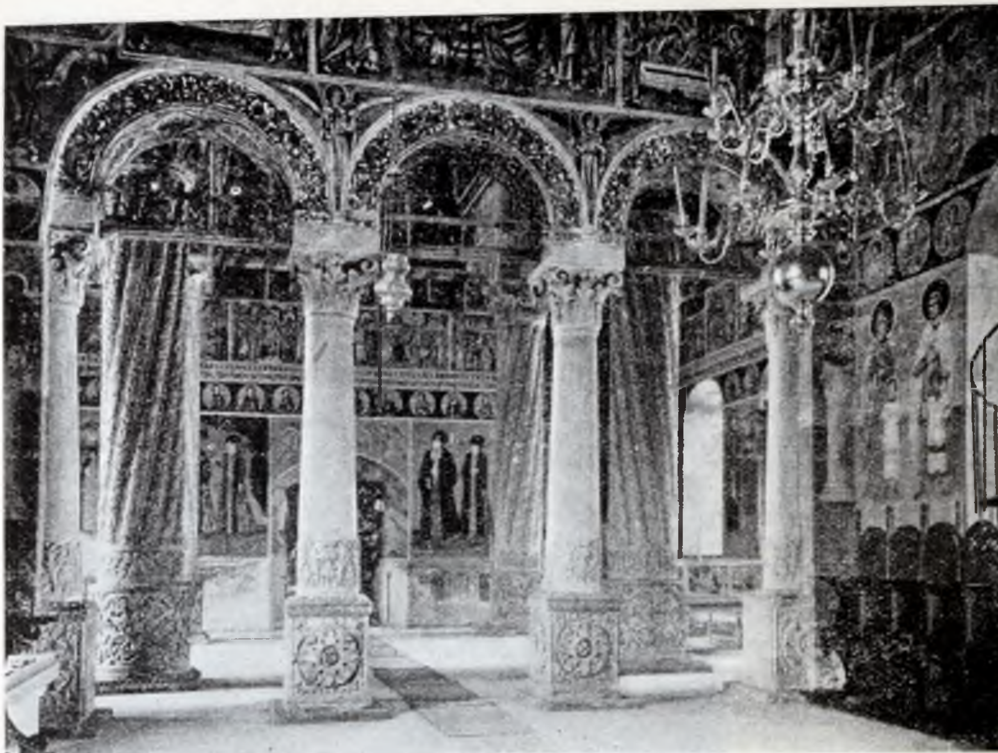
Momentele mari ale vieţii româneşti au fost înfrumuseţate prin concursul societăţii Carmen: Expoziţia din 1906, Incoronarea dela Alba-Iulia a Regelui Ferdinand, Expoziţia dela Paris (1937).

Asociaţia Anglo-Română s'a înfiinţat în anul 1927 cu scopul de a strânge relaţiunile culturale între Marea Britanie şi România. Incepând din 1928, asociaţia ţine un curs de limba şi literatura engleză. Peste 300 elevi urmează anual acest curs.

Asociaţia a întemeiat o bibliotecă de cărţi engleze, singura de acest fel în Bucureşti. In afară de opere literare clasice şi moderne, biblioteca are printre cele 2000 volume ale sale numeroase studii asupra vieţii culturale, economice şi sociale engleze, oferind documentarea necesară intelectualilor şi studenţilor români.

Odată cu a zecea aniversare a societăţii s'a creat la Bucureşti un centru permanent de colaborare intelectuală şi socială anglo-română care serveşte şi ca sediu al asociaţiei: «Casa Engleză». Noul sediu prezintă interiorul unui club englezesc, având încăperile necesare pentru întâlniri între membri şi invitaţii societăţii. Saloanele de primire, o bibliotecă, o sală de lectură cu ziare şi reviste engleze, un salon pentru doamne, etc., sunt la dispoziţia membrilor.

Casele Naţionale. Au fost create de actualul preşedinte, generalul Ion Manolescu, în timpul războiului, pe front. Sediul lor central e în Bucureşti. Au trei secţii: de in-

INTERIORUL MÂNĂSTIRII VĂCĂREŞTI

dustrie casnică, de propagandă contra alcoolismului şi de asistenţă socială.

Asociaţia « Cultul Patriei » a luat fiinţă în 1926, sub preşidenţia d-lui profesor universitar Marin Ştefănescu, din iniţiativa unui grup de foşti luptători.

Societatea caută prin conferinţe patriotice, predici creştine, adunări să contribue la înălţarea sufletească a neamului, la desvoltarea sentimentului naţional în popor, la păstrarea credinţei creştine prin Biserica strămoşească şi la educaţia cetăţenească sub toate formele ei.

Societatea a aprins candela cu foc nestins şi a pus crucea la Mormântul Eroului Necunoscut. Din 1931 ea face să apară ziarul de doctrină naţional-creştină « Cultul Patriei ».

Societatea « Cultul Eroilor ». A fost creată în anul 1918 cu scopul de a slăvi pe eroii căzuţi pentru desrobirea şi înălţarea neamului în cursul veacurilor, precum şi de a centraliza, întreţine şi construi în condiţiuni cât mai bune de durabilitate şi estetică mormintele de răsboiu, de orice naţionalitate, aflate pe teritoriul ţării.

Alte societăţi şi asociaţii culturale: Despărţământul Asociaţiei « Astra », Asociaţia « Armonia », Asociaţia Academică Româno-Germană, Asociaţia Creştină a Femeilor, « Avântul », « Casa Femeii », « Casa Francezilor », « Cultul Patriei », « Divanul Meşterilor şi Cărturarilor dela Hanul Ancuţei », « Federaţia Cercurilor de Şah din România », « Jeunesse Franco-Roumaine », « Meglenia », « Peleşul şi Vârful cu Dor », « Prietenii Mării », « Progresul Silvic », Union des Français de Roumanie.

Atenee Populare. *Sectorul I Galben:* « A. C. F. », « Al. Vlăhuţă », « Dichiu », « Mitropolitul Dositei Filitti », « Principesa Elena », « Sanitar », « Silvestru », « Teiu », « Vasiliu Bolnavu ». *Sectorul II Negru:* « Al. G. Donescu », « Aşezămintele Principesei Elena », « Dem. Dobrescu », « Ilincuţa Cantacuzino », « Izvorul Nou », « Nicolae Dudescu », « Obor », « Regele Carol II », « Vitan Târcă ». *Sectorul III Albastru:* « Antim Ivireanu », « Asoc. Patriarhul Miron », « Ateneul Nou », « Cărămidarii-de-Jos », « Cuţitul de Argint », « Enăchiţă Văcărescu », « Liga Culturală », « Mihai Popescu », « Nicolae Filipescu », « România Mare », « Şerban Vodă », « Sf. Elefterie », « 13 Septemvrie ». *Sectorul IV Verde:* « A. C. Cuza », « Andrei Mureşeanu », « Asociaţia Creştină a Tinerilor », « Cuibul cu Barză », « Grozăveşti », « Mihail Eminescu », « Podeanu », « Regele Ferdinand », « R.M.S. », « Sf. Gheorghe », « Spiru Haret », « Voevodul Mihai ».

Societăţi muzicale şi corale. *Muzica Simfonică:* « Filarmonica », « Muzica », Orchestra « Radio », Orchestra Palatului. *Quartete de coarde:* Quartetul Fundaţiilor Regale, Quartetul Teodorescu, Quartetul Bobescu, Quartetul Sarvaş. *Coruri mixte:* « Carmen », « Cântarea României », « România », Corul Institutorilor, Corul « Gavriil Muzicescu », Corul C.F.R., *Coruri de bărbaţi:* « Cântul Nostru », Corul Asociaţiei Creştine a Tinerilor, Corala Municipiului, Corul Cântăreţilor de Biserici. *Quartete vocale mixte:* Quartetul N. Rădulescu. *Sextete vocale bărbăteşti:* Sextetul « Cotroceni ».

Muzee. *Muzeul Naţional de Antichităţi* instalat în casa Macca, a fost creat în 1864 de Alexandru Ioan Cuza pentru păstrarea tezaurului dela Pietroasa şi a colecţiilor generalului Mavros, dăruite Statului.

Cuprinde colecţii preistorice, greco-romane şi medievale ; monumente şi obiecte privind viaţa coloniilor greceşti dela Marea Neagră ; vase şi sticlării dela Tomis ; miniatura monumentului dela Adam-Klissi, reproducerea galvano-plastică a tezaurului scito-helenic dela Pietroasa — al cărui original se află la Moscova —, coiful de aur din Prahova, obiecte scitice de aur şi argint dela Hagighiol, ceramică preistorică, etc.

Muzeul Naţional de Artă Religioasă, instalat în fostul palat al familiei Kretzulescu, cuprinde un material foarte preţios, privind istoria artei româneşti.

Se află aci: 3 icoane ale Doamnei lui Neagoe Vodă, scaunul domnesc al lui Petru Rareş, frescele bisericii episcopale dela Argeş, catapetesme, ţesături, pânze de Wilhelm de Colonia şi Luca Cranach, pietre cu inscripţii (cea dela Biserica Domnească din Argeş, cu Basarab Vodă în relief şi cele dela biserica episcopală din Baia), o mare colecţie de covoare basarabene, 3 potire: unul din Tismana din sec. XV, altul din Bistriţa Olteniei de pe la anul 1500, şi al treilea, al lui Matei Basarab ; 1 cădelniţă cu ferestre gotice dela Bistriţa, pahare, racle, legături de carte în argint masiv din sec. XV—XVII, iconostase jeţuri şi icoane din diverse epoci.

De remarcat, superbele porţi dela Cotmeana, cu flori mari încadrând cele două scene ale Bunei Vestiri, cele dela Snagov cu delicate reprezentări în stil occidental dalmat din 1453, precum şi cele dela Cotroceni, cu pajura bizantină împodobită cu flori.

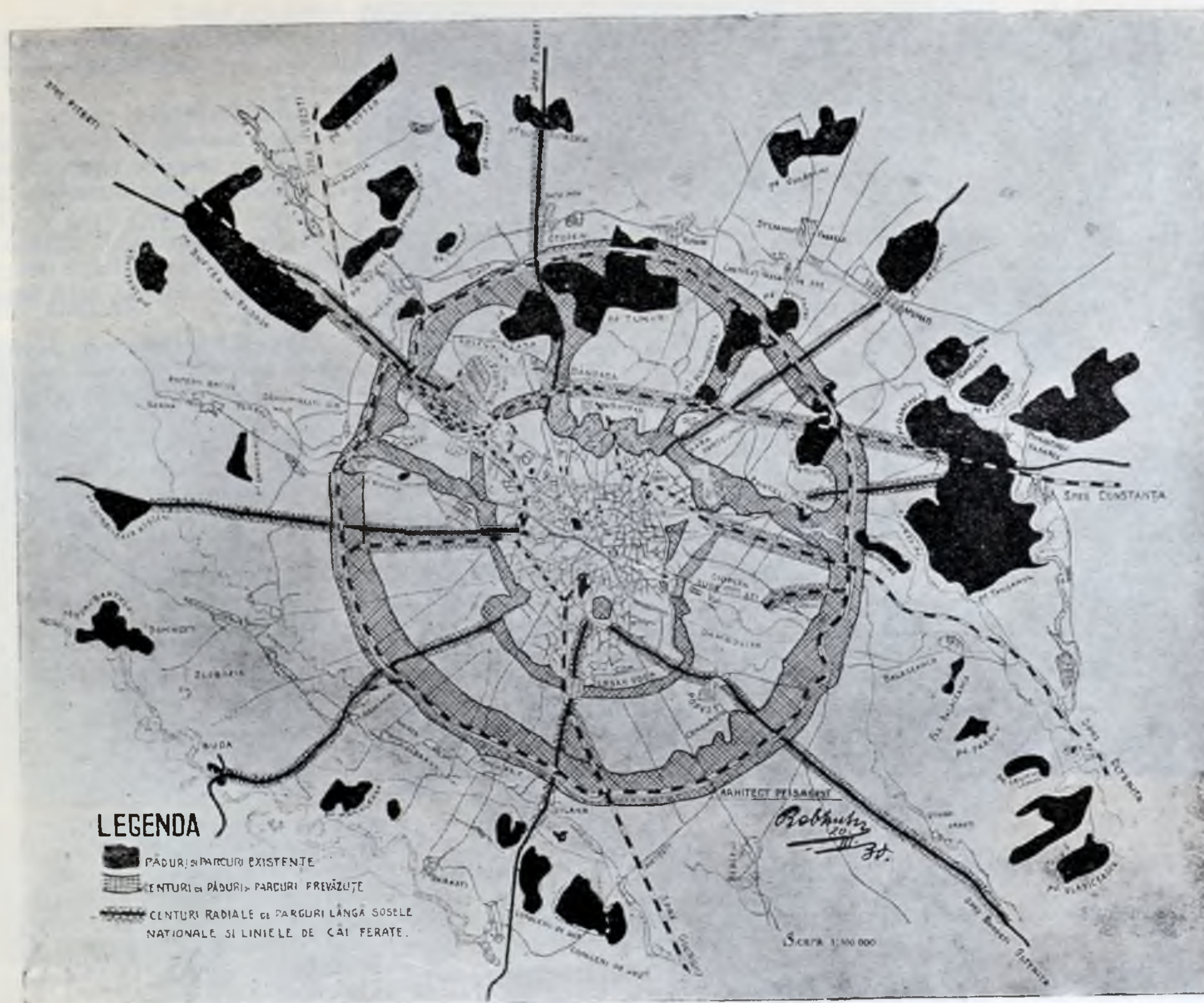
Colecţia Casei Şcoalelor cuprinde icoane, candelabre şi odoare din sec. XVI—XVIII, precum şi câteva piese de ceramică din epoca lui Ştefan cel Mare.

Secţia stampelor dela Academia Română, cuprinde: *a*) hărţi şi atlase ; *b*) stampe, cu subdiviziuni după natura conţinutului: portrete, istorie militară, etnografie, iconografie, arte plastice, arhitectură, genealogie şi heraldică, vederi, varia şi albume, toate privind, direct sau indirect, istoria poporului român.

Colecţia Comisiunii Monumentelor Istorice, instalată în localul Ministerului Cultelor şi Artelor, cuprinde o arhivă de planuri şi fotografii ale monumentelor istorice din România, o colecţie de icoane din secolul XVI, relicve din mormintele dela Biserica Domnească din Argeş, tâmpla majestuoasă a mitropoliei din Târgovişte, etc.

Muzeul Simu, fundat de Atanasie Simu în anul 1910 şi dăruit naţiunii române în 1927, cuprinde 1182 opere de pictură, sculptură, desen şi gravură.

Muzeul propriu zis, construit după chipul unui templu ionic, prezintă cinci săli.

GRĂDINILE ŞI PĂDURILE BUCUREŞTILOR

Sala I cuprinde reproduceri în bronz sau în piatră a câtorva opere de artă din antichitate — egiptiene, asiriene, hellene, romane, italiene — şi câteva opere originale moderne. Intre acestea: un proiect de monument şi un bust al lui Beethoven de Paciurea, un bronz « După baie » de Dalou, masca lui Victor Hugo de Jean Boucher, bustul lui Nietzsche de Max Klinger şi un « Heracles » întruchipat de marele Bourdelle.

Sala II românească cuprinde picturi remarcabile de Lecca, Stahi, Baltazar, Grigorescu, Luchian, Petraşcu, Pallady, Bunescu, Teodorescu-Sion, Eustaţiu Stoenescu, Steriadi, etc. şi statui de Ioan Georgescu, Brâncuşi, etc.

Sala III cuprinde picturi din Renaşterea italiană de Salvator Rosa, Parinigiano, Giorgio Bellini etc., şi, mai ales, din şcoala franceză de Bourguignon, Laurens, Lambert etc.

Sculptura, mai rară, este reprezentată însă prin exemplare de mare preţ: Pan şi Nimfa, Pan copil de Clodion, Beethoven, bustul doamnei Simu şi marea statue a Evei « Fructul » de Bourdelle.

Sala IV cuprinde opere din şcolile germană şi elveţiană, precum şi o interesantă colecţie de icoane de stil bizantin.

Printre sculpturi, « Primăvara », bronz de Rodin.

Sala V cuprinde, între altele, un « călugăr franciscan », atribuit lui Zurbaran şi o « gitana catalană » de Ignacio Zuloaga. O reproducere în bronz a statuei equestre a lui Colleone.

Lângă muzeul propriu zis, în *Casa Simu* s'a instalat colecţia cea mai de seamă a muzeului: opere moderne, în special franceze.

Pot fi admirate aici, opere de Delacroix, Daumier, Sisley, Pissaro, Signac, Bourdelle, Barye, Bartholomé — din şcoala franceză — şi câteva lucrări româneşti de Andreescu, Luchian, Grigorescu, Ion Georgescu, etc.

Pinacoteca Statului, instalată în sălile de sus ale Ateneului, cuprinde lucrări din şcoala romantică românească: Henţia, Lecca, Serafim, Tătărescu, lucrări numeroase ale impresioniştilor Andreescu, Grigorescu — în special — Mirea, etc. şi lucrări moderne demne de tot interesul. Se pot vedea aci picturi de Petraşcu, Pallady, Bunescu, Teodorescu-Sion, sculpturi de Georgescu, Brâncuş, Jalea, Miliţa Petraşcu, etc.

Muzeul Toma Stelian, cuprinde o secţie de pictură şi sculptură, o secţie de artă grafică şi artă aplicată, pânze de Lecca, Mişu Pop, Sava Henţia, Mirea, Grigorescu, Aman, Andreescu, Tătărescu, Luchian şi opere reprezentative ale şcoalei româneşti actuale.

Trei săli sunt rezervate picturii străine. Se pot admira gravuri originale de Albrecht Dürer şi Piranesi şi câteva picturi de Veronese, Salator Rosa, Rembrandt, Delacroix, Fromentin, Manet, Puvis de Chavannes, desene şi aquarele de Luca Signorelli, Claude Lorrain, Delacroix, Daumier, Jongkind, Constantin Guys, Gustave Doré.

Pinacoteca Municipiului, creată în 1933 şi instalată în casa dăruită de d-na amiral Urseanu, cuprinde opere de Lecca, Grigorescu, Luchian, Aman, Petraşcu, Stoenescu, Teodorescu-Sion, Ghiaţă, Dărăscu, etc.

Muzeul Municipal, creat în 1929, instalat în vechea casă Moruzi de pe calea Victoriei, cuprinde stampe, desene, aquarele şi picturi, privind trecutul Bucureştilor.

Posedă o bogată arhivă de planuri şi fotografii şi o colecţie de obiecte preistorice descoperite în regiunea Bucureştilor.

Muzeul Kalinderu, a cărui faţadă apare împodobită cu sculpturi şi basoreliefuri, are o bogată colecţie de pictură, sculptură, porţelanuri, ceramică, medalii, etc.

Se află aci: 4 goblenuri din sec. XVII, o « Răpire a Aurorei » de Tiepolo şi Ricci, picturi de Bronzino, Palma cel tânăr, Pamini, etc.; sculpturi de Barye şi Albano.

In sala mare, picturi murale de Carolis. La intrare copii după maieştrii francezi şi italieni, o copie după Franz Franken « Mihai Viteazul la Curtea Impăratului Rudolf ».

In sala de recepţie opere din şcolile germană, franceză şi italiană; o sală este rezervată gravurilor şi picturilor artiştilor români: Grigorescu, Andreescu, Aman, Tătărescu, Petraşcu, Pallady, Mirea, Bunescu şi alţii.

COLŢ DIN CIŞMIGIU

Muzeul Th. Aman, instalat în fosta casă a pictorului, cuprinde circa 300 de pânze, gravuri şi desene, reprezentând peisagii, scene istorice şi scene din viaţa populară, distribuite în 8 săli. In fostul atelier al artistului se află şi o preţioasă tapiserie de Beauvais.

Colecţia Al. Cantacuzino cuprinde stampe, timbre, monete şi medalii, adesea interesante.

Muzeul Municipal este întemeiat în anul 1929 şi are secţii de: arheologie preistorică, numismatică, cartografie şi medalistică, artă modernă, documente şi stampe, a corporaţiilor, muzicală, a planurilor şi a fotografiilor.

Muzeul Arhivelor Statului: manuscrise, hărţi şi documente vechi.

Cabinetul Numismatic al Academiei Române creat în 1910 prin străduinţele lui D. A. Sturdza, M. C. Sutzu şi I. Bianu, cuprinde şi colecţia numismatică a Statului.

Distribuit în secţii, clase şi grupe, materialul numismatic al Academiei cuprindea în 1933: *a)* 15.868 monete antice (greceşti, pontice, barbare, romane, bizantine, româneşti şi străine care au circulat în România, *b)* 475 medalii româneşti, străine privitoare la Români şi altele; *c)* 177 ponduri antice (pontice, greceşti, romane, bizantine, egiptene) şi româneşti; *d)* 384 sigilii româneşti şi bule bizantine.

Muzeul Militar, instalat în Palatul Artelor din Parcul Carol, cuprinde câteva glorioase mărturii ale istoriei Românilor. Muzeul are următoarele secţiuni: de fortificaţii, geniu, armament, gaze, artilerie, marină, sanitară, aviaţie şi aerostaţie. Se află aici arme şi unelte de luptă din toate epocele, costume domneşti şi militare, picturi, stampe şi documente privind faptele de arme ale poporului român.

Muzeul de Etnografie şi Artă Naţională Carol I, creat în anul 1906, cu 3 secţiuni.

Secţiunea ceramică cuprinde obiecte ceramice, din preistorie şi până astăzi.

Secţiunea lemnului cuprinde numeroase exemplare de artă populară din diferite epoci, precum şi casa lui Mogoş din Ceaura, jud. Gorj, din anul 1879.

Secţiunea ţesăturilor cuprinde ţesături, costume şi scoarţe de preţ din toate ţinuturile româneşti.

Muzeul Satului Românesc, creat de Fundaţiunea Regală « Principele Carol » în anul 1936. Se află aci tipuri de case din toate provinciile ţării. In mijlocul lor, o splendidă biserică de lemn din Maramureş.

Muzeul de Istorie Naturală, fundat în 1836 de principele Alexandru Ghica, la colegiul Sf. Sava, pe locul actualei Universităţi, s'a mutat în 1906 în localul de azi — un vast palat în Piaţa Victoriei.

Muzeul cuprinde colecţii ale tuturor speciilor din istoria naturală precum şi o serie de diorame reprezentând fauna României în toate varietăţile sale.

Muzeul Geologic, creat de Institutul Geologic al României, conţine colecţii de minerale, roci şi fosile din pământul României, şi diferite hărţi mineralogice şi geologice.

Biblioteci. *Biblioteca Academiei Române*, una din cele mai mari biblioteci din ţară, are peste 300.000 volume, peste 7.000 manuscrise, aproape 50.000 documente, numeroase hărţi, stampe şi portrete româneşti, precum şi o bogată colecţie numismatică. Este accesibilă numai titraţilor şi studenţilor din ultimul an de studii.

Biblioteca Fundaţiei Carol I, destinată studenţilor Universităţii din Bucureşti. Posedă circa 100.000 volume. Secţiile cele mai bine reprezentate sunt: literaturile antice şi moderne şi filologia. Biblioteca are 5 săli de lectură cu 250 locuri.

Alte biblioteci publice: Biblioteca Ateneului Român, Biblioteca Municipală, Biblioteca « Ion I. C. Brătianu », Biblioteca « Maria N. Brezeanu ». Biblioteca Bursei, Biblioteca Liceului « Mihai Viteazul », Biblioteca Casei Şcoalelor.

In Bucureşti se mai află vaste biblioteci de specialitate pe lângă fiecare facultate a Universităţii, pe lângă toate şcolile superioare, toate ministerele şi instituţiile importante.

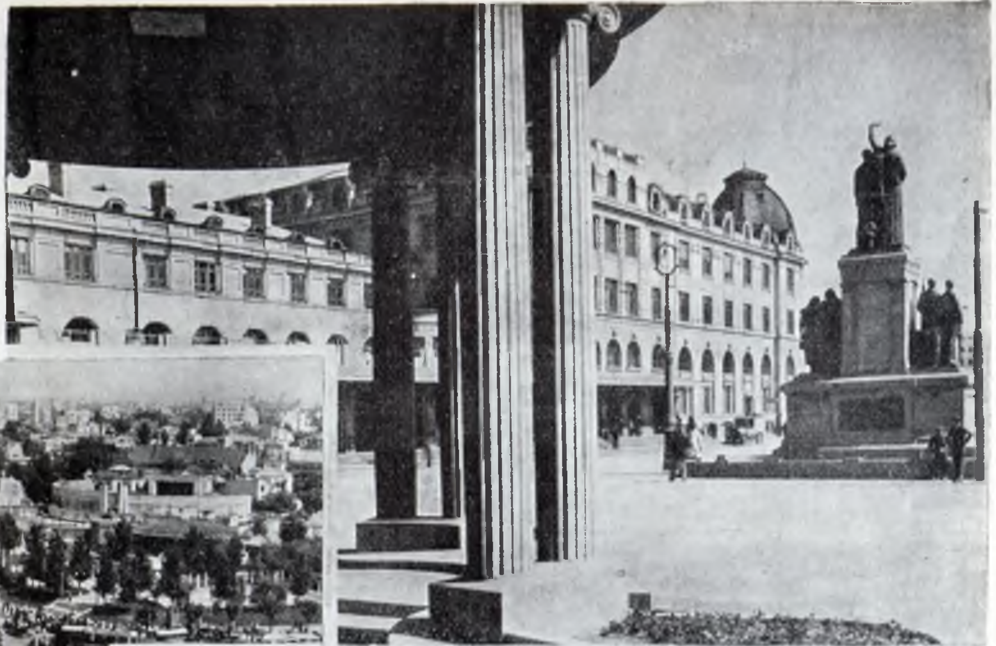
Teatre. Teatrul Naţional, Teatrul Liric (Opera Română), Teatrul « Regina Maria », Teatrul « Comoedia », Teatrul « Excelsior » (Compania Alhambra), Teatrul « Carol cel Mare » (cu 2 săli de teatru), Teatrul Ligii Culturale, Teatrul « Modern », Teatrul de vară « Cărăbuş » (Compania Tănase), Sala Eintracht, Sala « Liedertafel ».

Cinematografe. Aida, American, Aro, A.R.P.A., Astra, Ateneul Cărămidari, Mihail Eminescu, Ateneul Tei, Barcelona, Bolero, Boulevard Palace, Capitol, Carlton, Carmen, Carmen Sylva, Central, City, Corso, Cotroceni, Dacia, Diana, Dichiu, Doamnei, Dorobanţi, Doina, Edison, Elysée, Femina, Ferdinand, Florida, Forum, Francez, Franklin, Gloria, Griviţa, Ileana, Intim, Izbânda, Kisselef, Lia, Lido, Lilli, Liric, Lizeanu, Lolica, Lucifer, Macedonia, Magic, Marconi, Marna, Mărăşeşti, Milano, Model, Nissa, Odeon, Omnia, Orfeu, Pake, Paris, Puiu, Rahova, Regal, Regele Ferdinand, Rex, Roma, Roxy, Santa-Lucia, Savoy, Scala, Select, Splendid, Suzana, Şic, Tomis, Trianon, Triumf, Unic, Venus, Volga, Volta.

Edituri. « Adevărul », Alcalay & Co., « Cartea Românească », Casa Şcoalelor, « Cugetarea », « Cultura Naţională », « Cultura Poporului », « Cultura Românească », « Curierul Judiciar », « Eminescu », « Enciclopedia României », Fundaţia pentru Literatură şi Editură « Regele Carol II », « Librăria Academică », « Naţionala Ciornei », Pavel Suru, Socec & Co., « Universul », « Vremea ».

Ziare şi reviste. *Gazete:* Argus (cotidian), Atitudinea Românească (săptămânal), Bukarester Post (săptămânal), Bukarester Tageblatt (cotidian), Capitala (cotidian), Curentul (cotidian), Curierul Israelit (săptămânal), Deşteptarea (săptămânal), Dreptatea (cotidian), L'Echo de Bucarest (săptămânal), Egalitatea (săptămânal), Epoca (cotidian), Ethnos (în limba greacă, de 3 ori pe săptămână), Excelsior (săptămânal), Facla (cotidian), Frontul (cotidian), Gazeta Comerţului Exterior (săptămânal), Gazeta Femeii (săptămânal), Gazeta Municipală (săptămânal), Gazeta Sporturilor (cotidian), L'Independance Roumaine (cotidian), Indreptarea (cotidian), Informaţia (cotidian), Lumea Românească (cotidian), Le Moment (cotidian), Munca Românească (săptămânal), Naşa Reci (în limba rusă, cotidian), Neamul Evreesc (săptămânal), Neamul Românesc (cotidian), Nor Archalois (în limba armeană, de două ori pe săptămână),

GARA DE NORD

B-DUL BRĂTIANU

PIAȚA UNIVERSITĂȚII

BANCA NAȚIONALĂ

PIAȚA SENATULUI

CALEA VICTORIEI: CASSA DE DEPUNERI

Ordinea (cotidian), Pământul Nostru (săptămânal), Porunca Vremii (cotidian), Prezentul (cotidian) Proletarul (săptămânal), Rampa (cotidian), Renaşterea Noastră (evreesc, săptămânal), România (cotidian), Seara (cotidian), Semnalul (cotidian), Sportul Capitalei (cotidian), Ştiri din Lumea Evreească (săptămânal), Tempo (cotidian), Timpul (cotidian), Tribuna Evreească (săptămânal), Universul (cotidian), Universul Sport (cotidian), Viitorul (cotidian).

R e v i s t e. Bibliografie, biblioteconomie, editură: « Buletinul Cărţii Româneşti » (lunar), « Buletinul Bibliotecei » (organul Bibliotecei Academiei de Inalte Studii Comerciale şi Industriale, trimestrial), « Buletinul Asociaţiei Editorilor Români » (lunar).

Literatură, cultură, politică: « Convorbiri Literare » (lunar), « Revista Fundaţiilor Regale » (lunar), « Viaţa Românească » (lunar), « Gândirea » (lunar), « Adevărul Literar şi Artistic » (săptămânal), « Azi » (lunar), « Viaţa Literară » (lunar), « Revista Scriitoarelor şi Scriitorilor Români », Ţara Noastră (săptămânal), « Vremea » (săptămânal), « Graiul Românesc » (săptămânal), Orpheus » (revistă pentru cultură clasică, de 5 ori pe an), « Cuget Clar » (săptămânal), « Sfarmă Piatră » (săptămânal), « Revista de Cultură Armeană » (trimestrial), « Parlamentul Românesc » (lunar), « Democraţia » (lunar) « Iaşul » (Buletin trimestrial al Cercului Ieşenilor din Bucureşti), Universul Literar (săptămânal), Ideia Românească (lunar).

POIANĂ IN CIŞMIGIU

Religie, Teologie: « Ortodoxia » (săptămânal), « Foaia Parohială » (lunar), « Predania » (Revistă de critică teologică, bilunar), « Viitorul » (Revistă bisericească), « Revista Teosofică », « Adevărul Creştin » (lunar), «Fântâna Darurilor » (lunar), « Buletinul Bisericii Izvorul Tămăduirii», « Bukarester Gemeindeblatt » (săptămânal), «Kvitzei Efraim » (revistă talmudică, lunar).

Filosofie: « Revista de Filosofie » (trimestrial).

Istorie: « Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice », « Revista Istorică », « Revista Istorică Română », « Revue Historique de Sud-Est Européen ».

Geografie, Turism: « Buletinul Societăţii Regale Române de Geografie », « Soveja » (Revista Soc. Studenţilor în Geografie), « România » (Revista Oficiului Naţional de Turism, lunar), « România Maritimă şi Fluvială » (lunar), « Marea Noastră » (Organul de propagandă al Ligii Navale Române, lunar), « Buletinul Alpin » (lunar).

Ştiinţe sociale şi economice: « Arhiva pentru Ştiinţa şi Reforma Socială » (organul Institutului Social Român, lunar), « Societatea de Mâine » (lunar), « Sociologie Românească » (lunar), « Rânduiala » (lunar), « Lumea Nouă » (lunar), « Curierul Echipelor Regale » (vara săptămânal, iarna lunar), « Analele Economice şi Statistice » (lunar), « Correspondance Economique » (organul Ministerului de Industrie şi Comerţ, lunar), « Finanţe şi Industrie » (săptămânal), « Buletinul Institutului Economic Românesc » (lunar), « Conjunctura Economiei Româneşti » (trimestrial), « Roumanian Economist » (în limba română şi engleză, lunar), « Curierul Economic » (săptămânal), « Buletinul Economic » (bilunar), « Exportul Animalelor » (lunar), « Independenţa Economică » (lunar), « Viaţa Economică » (bilunar), « Libertatea » (Revistă economică, politică, socială şi culturală bilunar), « Democraţia » (Revista Cercului de Studii al Partidului Naţional - Liberal, lunar), « ALACI » (Revistă lunară de studii şi cercetări economice), « Alianţa Economică » (Tribună neocooperatistă de îndrumare economică şi socială, lunar), « Ideia Românească », « Buletinul Conversiunii » (lunar).

Politică socială: « Buletinul Muncii şi Asigurărilor Sociale » (trimestrial), « Asistenţa Socială » (trimestrial), « Munca » (Revistă de politică socială şi sindicală, lunar), « Buletinul Soc. Naţionale de Cruce Roşie a României », « Securitas » (publicaţie tehnică lunară pentru igiena muncii şi combaterea accidentelor), « Revista de Higienă Socială », « Tinerimea Română » (organ al Soc. « Tinerimea Română », lunar), « Revista Generală a Invăţământului » (publicaţie pentru răspândirea ideilor pedagogice, lunar).

Administraţie publică: « Monitorul Oficial » (cotidian), « Monitorul Oficiilor de Stare Civilă » (lunar), « Administraţia Financiară », « Tribuna Fiscală », « Revista Fiscală şi Financiară », « Poliţia Modernă » (lunar), « Poliţia Românească » (lunar), « Revista Poliţiei » (lunar), « Paza » (lunar).

Statistică: « Anuarul Statistic al României », « Buletinul Demografic al României (lunar), « Buletinul Statistic al României » (trimestrial), « Buletinul Statistic Lunar al Municipiului Bucureşti », « Buletinul Statistic C.F.R. » (lunar), « Buletinul Statistic P.T.T. » (lunar), « Buletinul Statistic al Eforiei Spitalelor Civile » (lunar).

Drept: « Curierul Judiciar » (săptămânal), « Jurisprudenţa Generală » (lunar), « Dreptul » (săptămânal), « Jurisprudenţa » (lunar), « Pandectele Române » (lunar), « Pandectele Săptămânale », « Revista de Drept Comercial şi Studii Economice » (lunar), « Revista de Drept Public » (trimestrial), « Bulletin de la Société de Législation Comparée Roumaine », « Gazeta Tribunalelor » (lunar), « Buletinul Uniunii Avocaţilor » (lunar), « Monitorul » (săptămânal).

Comerţ, Credit, Cooperaţie: « Buletinul Uniunii Camerelor de Comerţ şi Industrie » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie din Bucureşti » (lunar), « Buletinnl Consiliului Superior Bancar » (lunar), « Buletinul Industriei şi Comerţului (lunar), « Analele Industriei şi Comerţului », « Buletinul Băncii Naţionale » (lunar), « Analele Băncilor » (bilunar), « Bursa » (săptămânal), « Revista Generală de Comerţ şi Contabilitate » (lunar), « Arhiva Contabilă », « Import-Export » (lunar), « Profit şi pierdere » (lunar), « Index » (săptămânal), « Bulletin d'Information de l'Office Commercial Français en Roumanie » (lunar), « Italia e Romania » (organ al Camerei Italiene de Comerţ din România, lunar), « Cooperaţia Liberă » (lunar), « Vieaţa Cooperatistă » (lunar), « Creditul Mărunt » (Buletin lunar al Centralei Băncilor cooperative de credit mărunt), « Buletinul Asociaţiei Reprezentanţilor de Comerţ şi Industrie din România » (lunar), « Drogueria » (lunar), « Parfumeria » (lunar), « Bursa Automobilelor » (lunar).

Industrie: « Buletinul Industriei » (lunar), « România Industrială (săptămânal), « Revista Industrială » (lunar),

RESTAURANTUL MONTE-CARLO DIN CIŞMIGIU

« Buletinul Uniunii Generale a Industriaşilor din România » (lunar), « Finanţarea Industriei Româneşti », « Analele Minelor din România » (Organul Asociaţiunii inginerilor şi technicienilor din industria minieră, lunar), « Miniera » (Revistă minieră, petroliferă, industrială, lunar), « Moniteur du Pétrole Roumain » (bilunar), « România Petroliferă » (de 3 ori pe lună), « Monitorul Fierului » (lunar), « Fierul » (bilunar), « Buletinul Alimentar » (lunar), « Revista Morarilor » (lunar), « Industria Brutarilor » (bilunar), « Buletinul Cultivării şi Fermentării Tutunului » (trimestrial), « R.I.T.R. » (Revista industriei textile române, lunar). (A se vedea şi capitolul « Comerţ »).

Medicină : « Bucureştii Medicali » (lunar), « Buletinul Institutului de Balneologie » (trimestrial), « Buletinul Medico-Terapeutic » (lunar), « Bulletins et Mémoires des Sociétés de Chirurgie, Urologie, Obstétrico-Gynécologie Réunies » (lunar), « Bulletins et Mémoires de la Société Médicale des Hopitaux de Bucarest » (lunar), « Noua Revistă Medicală » (lunar), « Presa Sanitară » (lunar), « Revista de Chirurgie » (lunar), « Revista de Hidrologie Medicală şi Climatologie » (de 6 ori pe an), « Revista de Obstetrică, Gynecologie şi Puericultură » (de 5 ori pe an), « Revista Română de Urologie » (lunar), « Revista Sanitară Medicală » (bilunar), « Spitalul » (lunar), « Tribuna Medicală » (lunar), « Buletinul Serviciului Antirabic » (lunar), « Buletinul Serviciului Neuro-Psihiatric » (lunar), « Mişcarea Medicală Română » (lunar), « Revista Ştiinţelor Medicale » (lunar), « Bulletins et Mémoires de la Section d'Endocrinologie », « Presa Dentară », « Revista de Medicină Legală ».

Farmacie : « Buletinul Societăţii de Ştiinţe Farmaceutice » (lunar), « Revista Farmaciei » (lunar), « Gazeta Farmaciilor » (lunar), Curierul Farmaceutic » (lunar), « Buletinul Informativ al Colegiului Farmaceutic din România ».

Tehnică : « Buletinul Societăţii Politechnice » (lunar), « Buletinul Institutului Român de Energie » (trimestrial), « Monitorul Lucrărilor Publice » (bilunar), « Buletinul Asociaţiei Generale a Inginerilor din România (A.G.I.R.) » (lunar), « Buletinul Asociaţiei Generale a Producătorilor şi Distribuitorilor de Energie Electrică din România » (lunar), « Buletinul Sindicatului Intreprinderilor de Lucrări Publice şi Particulare » (lunar), « Buletinul Institutului Electrotechnic », « Revista Technică », « Căldura » (lunar), « Ciment şi Beton » (lunar), « Ilustraţiunea Drumului de Fier ».

Agricultură şi silvicultură : « Buletinul Informativ al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor », « Critica Agrară » (lunar), « Propăşirea Agriculturii », « Viaţa Agricolă », « Pagini Agrare şi Sociale » (bilunar), « Podgoria » (săptămânal), « Revista Horticolă » (lunar), « Progresul Horticol », « Buletinul C.A.P.S. », « Revista Pădurilor » (lunar), « Viaţa Forestieră » (lunar), « Silvicultorul ».

Zootehnie, apicultură, avicultură, vânătoare, etc. : « Buletinul de Situaţia Epizootiilor » (bilunar), « Buletinul Asociaţiei Generale a Medicilor Veterinari », « Revista Veterinară Militară » (la 2 luni), « Revista Ştiinţelor Veterinare » (lunar), « Revista Crescătorului de Animale », « România Apicolă » (Organul Societăţii Centrale de Apicultură din România (lunar), « Avicultura » (lunar), « Pescăria şi Piscicultura » (lunar), « Revista Vânătorilor » (lunar), « Bărăganul » (săptămânal).

Ştiinţe militare, Aviaţie : « România Militară » (lunar), « Memorialul Geniului » (lunar), « Revista Geniului » (lunar), « Revista Infanteriei » (lunar), « Revista Marinei » (de 6 ori pe an), « Revista Jandarmeriei » (lunar), « Buletinul Pompierilor », « Lumea Militară Ilustrată » (lunar), « Revista Aeronautică » (lunar), « România Aeriană » (lunar), « Aripi », « Aviachim », « Antigaz ».

Diverse ştiinţifice : « Bulletin de la section Scientifique de l'Académie Roumaine » (lunar), « Anuarul Institutului Geologic », « Buletinul Laboratoarelor » (lunar), « Buletinul Meteorologic » (lunar).

Ştiinţă popularizată : « Natura » (lunar), « Ziarul Ştiinţelor şi al Călătoriilor » (săptămânal).

Arte frumoase, Muzică, Teatru, Cinema, Radio : « Plastica », « Mişcarea Muzicală » (lunar), « Muzică şi Poezie » (lunar), « Cinema » (bilunar), « Radio » (săptămânal), « Radio-Universul » (săptămânal), « Revista Fotografică Română » (lunar), « Fotografia » (lunar).

Educaţie fizică, Sport, Medicină popularizată : « Educaţia Fizică » (Buletinul Oficiului Naţional de Educaţie Fizică, lunar), « Buletinul Pregătirii Premilitare » (lunar), « Automobil şi Sport », « Auto » (lunar), « Curierul Automobilist » (săptămânal), « Auto-Journal » (lunar), « Buletinul Scrimei », « Sănătatea şi Viaţa Fericită » (lunar), « Gazeta Medicală » (săptămânal), « Trup şi Suflet » (săptămânal), « Medicul Nostru » (săptămânal).

Generalităţi. Reviste distractive : « Buletinul Săptămânii », « Conferinţa » (lunar), « Magazinul » (lunar), « Ilustraţiunea Română » (săptămânal), « Realitatea Ilustrată » (săptămânal), « Revista Generală Ilustrată ».

Umor şi satiră : « Incotro? » (săptămânal), « Veselia » (săptămânal).

Reviste pentru popor : « Albina » (Revista Fundaţiei « Principele Carol », săptămânal), « Satul » (Revistă de cultură pentru popor, lunar), « Poşta Ţăranului » (săptămânal), « Şcoala Ţăranului ».

Reviste pentru copii şi tineret : « Universul Copiilor » (săptămânal), « Dimineaţa Copiilor » (săptămânal), « Lumina Copiilor » (săptămânal), « Cercetaşul » (lunar), « Copilul Evreu » (lunar), « Şcoala şi Familia de Mâine » (lunar).

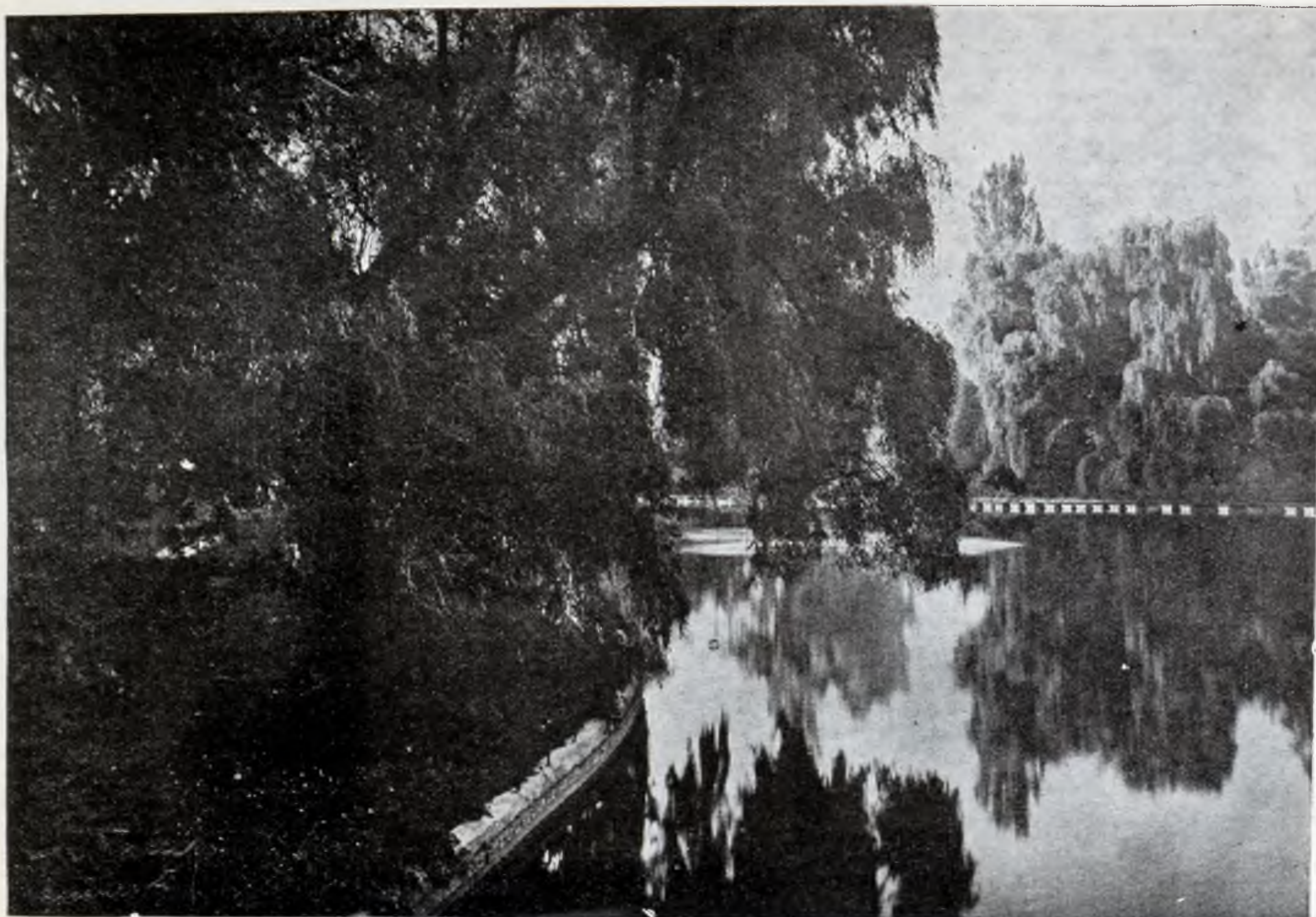
Mode : « Pentru D-voastră, Doamnă » (lunar).

Profesionale : « Tribuna Licenţiaţilor Universitari », « Revista Inginerilor Hotarnici », « Revista Invăţământului Profesional », « Revista Funcţionarilor Publici » (lunar), « Poşta Informativă » (Revistă pentru funcţionarii P.T.T., lunar), « Drum de Fier » (săptămânal), « Nădejdea » (Organ de luptă al ceferiştilor, săptămânal), « Viaţa Socială C.F.R. » (lunar), « Buletinul Asociaţiei Funcţionarilor C.A.M. » (lunar), « Buletinul Asociaţiei Conductorilor Arhitecţi din România » (lunar), « Funcţionarul Particular » (bilunar), « Gazeta Meseriilor » (săptămânal), « Vremea Meseriaşilor » (lunar), « Revista Subofiţerilor Activi », « Buletinul Asociaţiei Solidare a Pensionarilor Publici ».

Diverse : « Urbanismul » (lunar), « Buletinul Societăţii de Studii Judaice din România » (lunar), « Sinai » (Revistă pentru studii judaice, de 6 ori pe an), « Filatelia pentru

IN CIŞMIGIU: PE LAC

COPACI PESTE LAC IN CIȘMIGIU

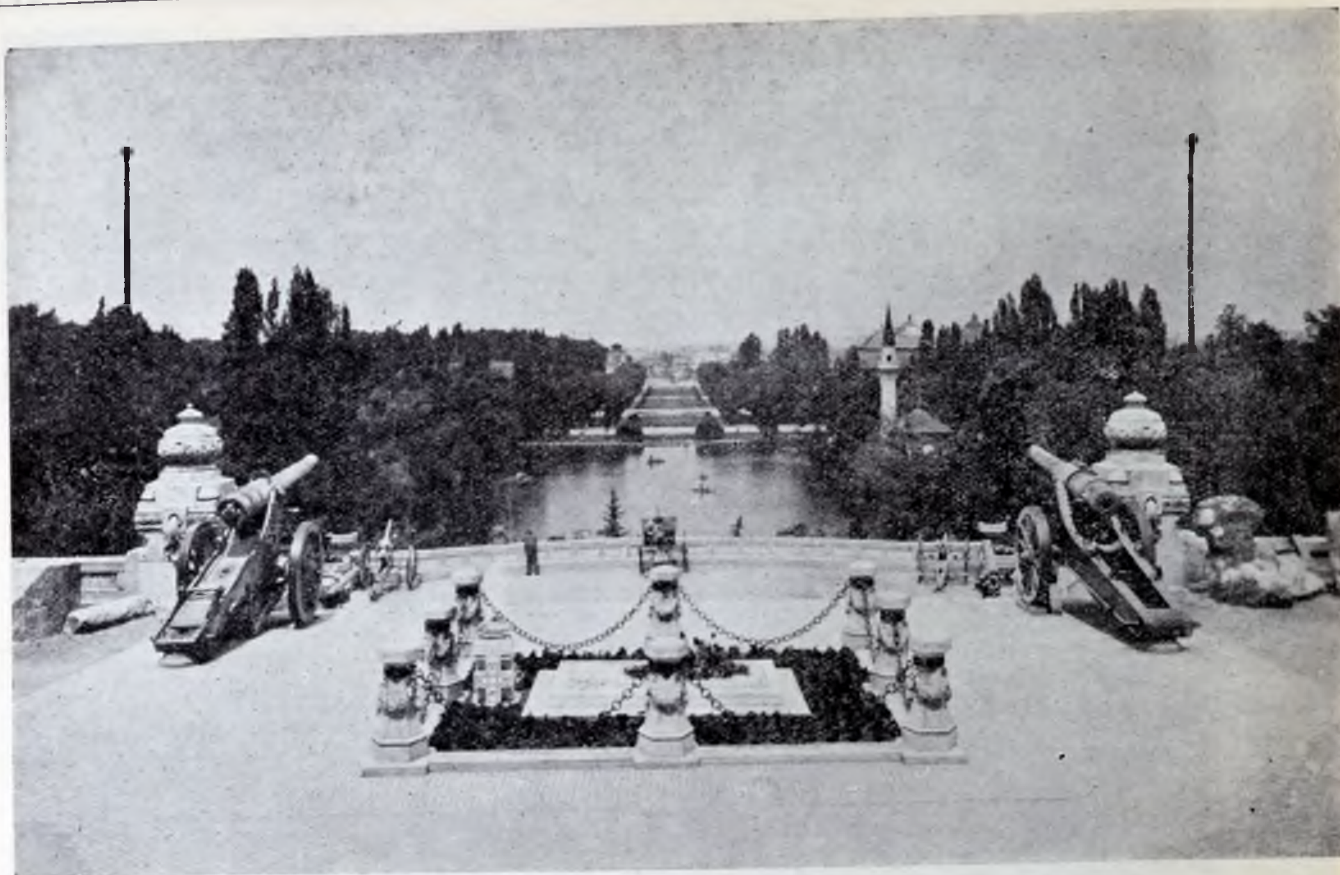
toți » (lunar), « Bridge » (lunar), « Rebus » (bilunar), « Esperantistul » (săptămânal), « Vegetarismul » (de 6 ori pe an), « Revista Spiritistă » (lunar), « Gazeta Căsătoriilor » (săptămânal).

Educație fizică, sport. *Societăți sportive cu mai multe secțiuni.* « *Venus* » (foot-ball, atletism); « *Avântul Sportiv* » (foot-ball, basket, volley, rugby); « *Astra Română* » (tennis, atletism, foot-ball); *Asociația Sportivă* « *Politechnica* » (tennis, natație, foot-ball); *A. S. Magistraților* (tennis, foot-ball); *A.S.C.F.R.* (tennis, box, basket, volley, rugby, atletism, natație, foot-ball); « *Metalosport* » (tennis, foot-ball, atletism); « *Sportul Studențesc* » (tennis, basket, volley, rugby, foot-ball, atletism, natație); « *Tennis Club Român* » (tennis, rugby, atletism, natație, ski, hokey); *A. S. a Funcționarilor Comunali* (tennis, basket, volley, foot-ball, rugby, natație); *A. S.* « *Jandarmeria* » (atletism, box, natație, foot-ball); *A. S.* « *Metropola* » (basket, volley, tennis, hokey, atletism, foot-ball, natație, canotaj); *A.C.S.A.* (basket, volley, hand-ball, foot-ball); *Y.M.C.A.* (basket, volley, hand-ball, box); *A.C.F.* (basket, volley, hand-ball); *A.S.A.* (basket, volley, hand-ball); *A.S.M.V.* (basket, bolley, hand-ball); *O.C.B.*, (basket, volley, hand-ball); « *Start Club* » (volley, basket, hand-ball); *V.S.C.* (volley, basket, hand-ball); « *Viitorul* » (volley, basket, hand-ball); « *Inainte* » (volley, basket, hand-ball, natație); « *Juventus* » (basket, volley, hand-ball, foot-ball, atletism); « *Macabi* » (basket, volley, hand-ball, foot-ball, natație); « *Stadiul Român* » (basket, volley, hand-ball, atletism, rugby, natație); « *S.T.B.* » (basket, volley, hand-ball, atletism, foot-ball); *S.S.U.E.F.* (basket, volley, hand-ball, atletism, scrimă); « *Telefon-Club* » (basket, volley, hand-ball, hokey, natație, foot-ball); « *Unirea Tricolor* » (hand-ball, volley, foot-ball); « *Aurora* » (basket, volley, hand-ball, natație); « *Viforul Dacia* » (basket, volley, hand-ball, foot-ball, box, atletism, natație); « *A. S. Grănicerul* » (atletism, foot-ball, box); « *Turda* » (atletism, foot-ball, box); *A.S.P.T T.* (rugby, natație); « *Sportul Muncitoresc* » (atletism, foot-ball); *C. S.* « *Olimpia* » (atletism, natație, foot-ball); *C. S.* « *Gloria* » (atletism, foot-ball); *C. S.* « *Herdan* » (natație, foot-ball); *C.S.I.M.E.F* » (atletism, ski, scrimă); « *Soc. Germană de Gimnastică* » (tennis, natație, scrimă).

Societăți sportive cu câte 1 secție: Football: « Voevodul Mihai », « Teiul Floreasca », « A. G. E. R. », « Industria Bumbacului », « Mociornița », « Vergu », « Victoria », « Chrissoveloni », « Socec », « Educația Fizică Armeană », « B.T.M.T. », « Ciclop », « Stăruința », « A.S.C. A.M. », « Cartea Românească », « Lupeasca », « Luca P. Niculescu », « Monitorul Oficial », « Voința », « Clubul Atletic ». « Societatea Polițiștilor », « Galeries Lafayette », « Ințelegerea », « Solidaritatea », « Militari », « Herdan », « Grozăvești », « Leonida », « S.E.T. », « Taifun », « Titani », « Dacia Traiană », « Vulturul Aib », « Pui de Lei », « Surdo-Muți », « Industria Iutei ». « Vârtejul », « Vremea », « Ceho », « I. Dârlău », « Colentina ». *Turism:* « Touring Clubul României », « Prietenii Mării », « România Pitorească », « Asociația Excursioniștilor Români », « Asociația A.D. M.I.R. », « Grupul Alpin Brav », Asociația « Grupul Meu », Asociația « Dor de Ducă », « Clubul Alpin Român ». *Tennis:* « Cercul Militar », Tennis Club « Eforia », « Doherty Club ». *Rugby:* « Rugby Club », « Arsenal », « Victoria ». *Atletism:* « A. S. Armeană », « Apărătorii Patriei », « Vulturașul ». *Natație:* « Liga Navală Română », « Nautic Club Român », « Sparta », « Roving Club Român », « Sănătatea », Societatea Nautică « Tirul », « Internațional Club », « Club Nautic Neptun », « Asociația Culturală Sport « Neptun », « Mutualitatea », « Olimpic Club », « Club Sportiv Arhitectura », « Club Sportiv Nautic Albastru », « Cercul Cross-Country ». *Ski:* Clubul de ski « Cei 15 », Clubul de ski « Catipu », « Clubul German de Ski ». *Hockey:* « H. C. Bragadiru ».

Școli de gimnastică ritmică și dans. Floria Capsali, Leria Nicky Cucu, Vera Karalli, Paula Sibylle.

Săli și terenuri. Săli de gimnastică: Societatea Română de Arme și Gimnastică « Tirul », Societatea « Turnverein », Societatea « Aurora », Societatea « Inainte », Sala

MORMÂNTUL EROULUI NECUNOSCUT

de gimnastică a Liceului Lazăr, Academia Naţională de Educaţie Fizică, Sala Societăţii de Telefoane, Sala «I.M.C.A.»

Săli de scrimă: Sala « Cercului Militar », Prof. Lt. Pipart; Societatea Română de Arme şi Gimnastică « Tirul »; « Jockey-Club », Prof. Nicolau; Clubul « Tinerimea », Prof. Panescu; Sala Prof. Sc. Atanasiu; « A.N.E.F. », Prof. Chinié şi Popescu; Sala Prof. Virgil Pellegrini.

Săli de box şi cultură fizică: « C.F.R. », Sala « Lucian Popescu », Sala « Jean Constantinescu », Societatea de Arme şi Gimnastică « Tirul », Sala « Majestic », Sala « Macabi » Barascheum, Sala « Ringul », « Herdan Sporting Club », «Y.M.C.A. », « Turda », Sala « Dacia Traiană », Sala « Ilona », Sala « Viforul Dacia ».

Terenuri de tennis: « Tennis Club Român » « Club-House » (parc omni-sportiv), « Doherty Club » (4 terenuri), « Sportul Studenţesc » (2 terenuri), « C.F.R. » (3 terenuri), « Politechnica » (2 terenuri), « Country-Club » (4 terenuri), « Davis Club » (3 terenuri), « Strandul Kisseleff (2 terenuri), « Viforul Dacia » (2 terenuri).

Basine de înnot: Strandul Kisseleff, Strandul « Bragadiru », Basinul cu valuri « Lido », Basinul Soc. Române de Arme şi Gimnastică « Tirul », Basinul comunal al Primăriei de Albastru, Basinul Clubului « Turda », Basinul « Malmaison », Basinul « Meltzer », Strandul « Moara Ciurel », Strandul « Snagov », Basinul « Moara Assan ».

Tir: Strandul de tir al Soc. Rom. de Dare la Semn, Soc. Română de Gimnastică, Arme şi Dare la Semn, Sala de Arme « Prof. Sc. Atanasiu ».

Patinoare: « Oteteleşeanu » (ghiaţă artificială), Cişmigiu, Parcul Carol, Strandul Kisseleff, Moto-Club Român.

Velodromuri: Moto-Club Român.

Terenuri poli-sportive şi parcuri de sport: Parcul de sporturi U.F.S.R. (rugby, foot-ball, tennis, cros-country, etc.); Stadionul « Principele Carol » (gimnastică, scrimă, foot-ball, atletism, rugby, volley şi basket-ball); Arena « Moto-Club Român » (ciclism, motociclism, patinaj, football, tennis, box); Parcul de sporturi « Tennis-Club Român » (tennis, scrimă, rugby, patinaj, hockey pe ghiaţă, etc.); Arena de sporturi « Venus » (tennis, foot-ball, volley-ball, basket-ball, scrimă).

Hipodromuri: Hipodromul « Jockey-Club » (curse de galop), Hipodromul « S.N.I.C. » (curse de galop şi trap), Hipodromul Soc. Hipice Române « Clubul Călăreţilor » (curse de trap, concursuri hipice).

Terenuri de foot-ball: « Venus », « Unirea Tricolor » « Belvedere », « Macabi », « Voevodul Mihai », « Olimpia », « Stadionul Muncitoresc », « Turda », « Viforul Dacia », Stadionul « C.F.R. ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrala Patriarhiei României, 142 biserici ortodoxe (din care 1 grecească, 1 rusească, 1 bulgărească şi 1 albaneză), 2 biserici greco-catolice, 1 catedrală, 2 biserici şi 7 capele romano-catolice, 1 biserică armeano-gregoriană, 1 reformată (calvină), 1 evanghelico-luterană, 1 anglicană, 3 case de rugăciune adventiste, 2 baptiste, 1 casă de rugăciune a creştinilor după Evanghelie, 1 moschee, 8 temple evreeşti, 24 sinagogi şi 2 case de rugăciune evreeşti.

Instituţii bisericeşti. Patriarhia României, Mitropolia Ungro-Vlahiei, Arhiepiscopia Bucureştilor, 2 protopopiate ortodoxe, 1 protopopiat greco-catolic, Mitropolia romano-catolică.

ADMINISTRAŢIE

Instituţii publice. Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Ministerul Afacerilor Străine, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul Cultelor şi Artelor, Ministerul Educaţiei Naţionale, Ministerul de Finanţe, Ministerul Economiei Naţionale, Ministerul Justiţiei, Ministerul de Interne, Ministerul Lucrărilor Publice şi Comunicaţiilor, Ministerul Muncii, Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, Ministerul Aerului şi al Marinei, Straja Ţării.

Marele Stat Major, Direcţia Generală a Propagandei Naţionale, Direcţia Monitorului Oficial şi a Imprimeriilor Statului, Direcţia Generală a Monopolului Alcoolului, Direcţia Generală a Penitenciarelor, Direcţia Generală a Poliţiilor, Direcţia Generală a Teatrelor şi Operelor Române, Direcţia Generală P.T.T.

Inalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Consiliul Legislativ, Inalta Curte de Conturi, Curtea Superioară de Casare şi Justiţie Militară, Curtea de Apel Bucureşti, Curtea Su-

PALATUL CERCULUI MILITAR

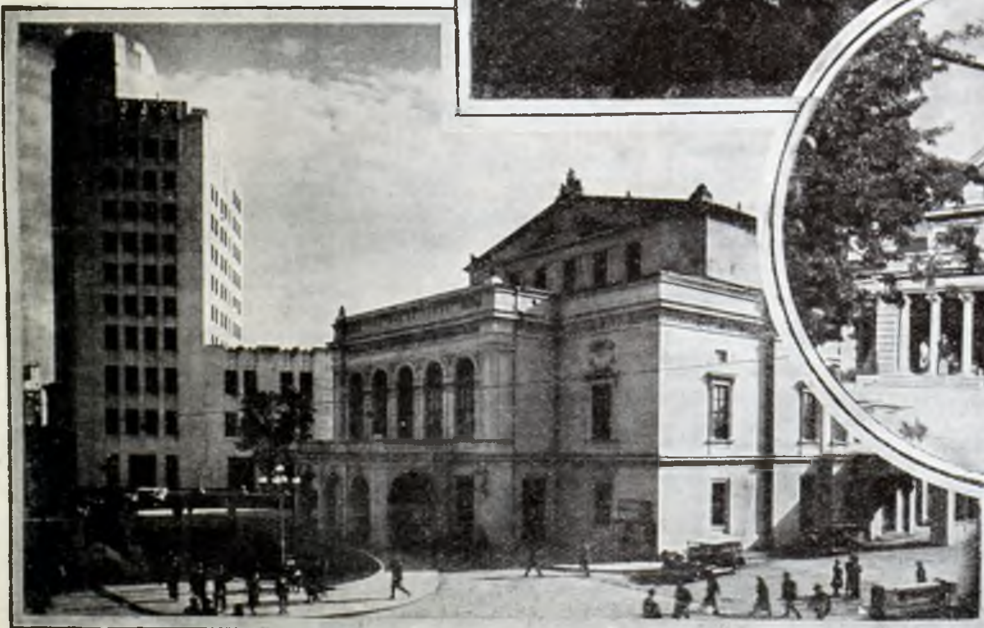
MINISTERUL LUCRĂRILOR PUBLICE

PALATUL LIDO

TEATRUL NAȚIONAL ȘI PALATUL SOC. DE TELEFOANE

Sus: MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Jos: SALONUL OFICIAL (ȘOS. KISELEFF)

MUZEUL MILITAR IN PARCUL CAROL

perioară Administrativă, Tribunalul de Ilfov, Tribunalul Militar, 6 Judecătorii de Ocol urbane, 2 Judecătorii de Ocol mixte, 1 Judecătorie de muncă.

Penitenciarul Văcăreşti, Inchisoarea Jilava.

Casa Autonomă a Monopolurilor Regatului României (C.A.M.), Casa Autonomă a Pădurilor Statului (C.A.P.S.), Soc. Anonimă Română de Telefoane, Regia Autonomă C.F.R., Regia Comercială a Loteriei de Stat, Regia Intreprinderilor Miniere şi Metalurgice din Ardeal (R.I.M.M.A.), Casa de Amortizare, Casa Centrală a Asigurărilor Sociale, Casa Asigurărilor Sociale din Bucureşti, Casa Generală de Pensiuni, Casa Grădinilor Publice, Casa Şcoalelor şi a Culturei Poporului, Casa de Depuneri şi Consemnaţiuni, Monetăria Naţională, Administraţia Comercială a Pescăriilor (P.A.R.I.D.), Regia Exploatorilor Agricole şi Zootehnice, Administraţia Comercială a Porturilor şi Căilor de Comunicaţie pe Apă (P.C.A.), Serviciul Navigaţiei Fluviale Române (N.F.R.), Centrala Cooperativă de producţie, aprovizionare şi valorificare agricolă (Cecopava), Centrala Cooperativă de Consum, Centrala Cooperativă de Indrumare, Organizare şi Control.

Institutul Naţional de Export, Institutul Internaţional de Clearing, Institutul Central de Statistică.

Oficiul Naţional al Colonizării, Oficiul Naţional I.O.V., Oficiul Naţional de Turism, Oficiul Naţional pentru apărarea populaţiei contra atacurilor aeriene.

Inspectoratul General Financiar, Inspectoratul Drumurilor, Inspectoratul de Jandarmi Rurali, Inspectoratul III Industrial, Inspectoratul Regional Silvic.

Prefectura judeţului Ilfov, Primăria generală a Municipiului, 4 primării de sectoare, Pretura plăşii Băneasa, 4 administraţii financiare de sectoare, 19 percepţii fiscale, 9 percepţii comunale, Prefectură de poliţie, 4 chesturi de poliţie, 37 circumscripţii de poliţie, 13 comisariate speciale de poliţie pe lângă diferite instituţii publice, Postul central de pompieri, 5 posturi de pompieri, Poşta centrală, 34 oficii P.T.T. de Stat, 1 oficiu autorizat (Bucureşti-Tei), numeroase oficii telefonice ale S.A.R. de Telefoane.

Vama Bucureşti, Vama Poştei, Vama Obor, Vama Gara de Nord.

Secretariatul permanent al Micei Inţelegeri.

Legaţii: a Sfântului Scaun, Angliei, Austriei, Belgiei, Braziliei, Bulgariei, Cehoslovaciei, Elveţiei, Franţei, Germaniei, Greciei, Japoniei, Iranului, Italiei, Jugoslaviei, Olandei, Poloniei, Portugaliei, Danemarcei, Egiptului, Suediei, Spaniei, Statelor-Unite ale Americei, Turciei, Ungariei, U.R.S.S.

Consulate: al Albaniei, Angliei, Argentinei, Austriei, Belgiei, Cehoslovaciei, Chili, Danemarcei, Egiptului, Franţei, Germaniei, Greciei, Italiei, Letoniei, Olandei, Poloniei, Spaniei, Statelor-Unite ale Americei, Suediei, Turciei, Ungariei, U.R.S.S., Uruguay-ului.

Asociaţii. Uniunea avocaţilor din România, Baroul avocaţilor, Sindicatul avocaţilor, Asociaţia magistraţilor şi avocaţilor « A.M.A. », Asociaţia avocaţilor publici din C.F.R., Asociaţia generală a medicilor din Ţară, Asociaţia generală a inginerilor din România « A.G.I.R. », Soc. inginerilor diplomaţi universitari « S.I.D.U. », Asociaţia inginerilor din industria minieră, Asociaţia generală a inginerilor universitari din Franţa, Soc. arhitecţilor români, Asociaţia asistenţilor universitari, Soc. preoţilor români ortodocşi, Soc. clerului român, Asociaţia generală a farmaciştilor din România, Asociaţia generală a profesorilor secundari din Bucureşti, Asociaţia contabililor experţi din România, Corpul contabililor experţi şi autorizaţi, Corpul tehnic al statisticienilor, Asociaţia stenografilor profesionişti din România Asociaţia titraţilor universitari, Asociaţia licenţiaţilor în litere şi filosofie din România, Asociaţia licenţiaţilor Academiei Comerciale şi Industriale, Asociaţia « Unirea » a titraţilor evrei, Asociaţia liberilor profesionişti, Societatea scriitorilor români, Soc. autorilor dramatici, Asociaţia ziariştilor creştini din România, Asociaţia publiciştilor români, Sindicatul ziariştilor, Asociaţia corespondenţilor străini din Bucureşti, Sindicatul artiştilor dramatici şi lirici din România, Sindicatul « Scena », Sindicatul artiştilor instrumentişti, Asociaţia fotografilor amatori, Asociaţia generală a învăţătorilor din România, Asociaţia maeştrilor şi maestrelor de curs primar, Soc. absolvenţilor şcoalelor superioare de arte şi meserii, Asoc. absolvenţilor şcolilor industriale din România, Federaţia generală a asociaţiilor profesionale de salariaţi publici din România, Federaţia funcţionarilor publici, Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Soc. funcţionarilor Primăriei municipiului Bucureşti, Asociaţia micilor funcţionari de Stat, Asociaţia funcţionarilor

PARCUL CAROL: TURNUL LUI ŢEPEŞ

publici cu soţii învăţătoare, Asociaţia generală a secretarilor de plasă, Asociaţia funcţionarilor din asigurări « A.F.A. », Asociaţia dactilografelor de Stat, Soc. « Generala » a funcţionarilor comerciali din România, Asociaţia sindicatelor funcţionarilor de bancă şi asigurări, Federaţia sindicatelor de funcţionari particulari, Asociaţia funcţionarilor din industrii, Asociaţia funcţionarilor din industria petrolului, Asociaţia funcţionarilor din magazine şi birouri, Asociaţia funcţionarilor de încălţăminte şi pielărie, Sindicatul profesional al muncitorilor şi funcţionarilor particulari, Soc. voiajorilor comerciali din România, Asociaţia generală a dăunaţilor de răsboiu din România, Asociaţia ofiţerilor de rezervă T.T.R., Asociaţia pensionarilor subofiţeri, Uniunea foştilor voluntari români, Asociaţia cercetaşilor români din răsboiu, Soc. « Mărăşeşti » a foştilor luptători din răsboiu, Asociaţia surorilor de caritate din răsboiu, Uniunea vânătorilor din România, Sindicatul contribuabililor din România.

Uniunea industriilor metalurgice şi miniere din România, Asociaţia finanţei şi marei industrii, Uniunea industriaşilor din România, Asociaţia producătorilor şi distribuitorilor de energie electrică, Uniunea industriilor casnice din România, Uniunea generală a micilor industriaşi şi meseriaşi, Asociaţia micilor industriaşi şi meseriaşi cooperatori, Sfatul negustoresc, Asociaţia reprezentanţilor din industrie şi comert, Asociaţia generală a comercianţilor exportatori de cereale, Asociaţia exportatorilor de nuci, Sindicatul alimentar « Frăţia Negustorească », Asociaţia comercianţilor măcelari din România, Asociaţia podgorenilor, Asociaţia crescătorilor de pasări şi animale, Asociaţia generală a detailiştilor din România, Sindicatul patronilor croitori, Sindicatul profesional al fotografilor minutari din România, Sindicatul patronilor brutari, Sindicatul patronilor instalatori autorizaţi din Bucureşti, Asociaţia generală a maeştrilor patroni în construcţii din România, Asociaţia depozitarilor de petrol din România, Uniunea coaforilor.

PARCUL CAROL: GROTA MINISTERULUI DE DOMENII

Sindicatul meseriaşilor şi lucrătorilor din atelierele C.F.R., Sindicatul muncitorilor şi muncitoarelor dela Regia R.M.S., Belvedere, Soc. « Vestea » a factorilor P.T.T., Uniunea generală a meseriaşilor din România, Uniunea muncitorilor în fier şi metale, Asociaţia şoferilor profesionişti din România, Sindicatul muncitorilor ospătari din capitală, Sindicatul naţional al vânzătorilor ambulanţi « Tudor Vladimirescu ».

Edilitate. *Uzine electrice:* Soc. Generală de Gaz şi Electricitate cu 4 uzine producătoare de energie electrică: Scropoasa-Dobreşti, Schitu-Goleşti, Filaret şi Grozăveşti. Procură electricitate pentru tramvaie şi iluminatul străzilor şi al clădirilor.

Uzinele de gaz de iluminat ale Soc. Generale de Gaz şi Electricitate. Produc gaz pentru iluminatul străzilor.

Uzinele Comunale Bucureşti furnizează apa pentru Capitală, întreţin şi amenajează canalele de scurgere. Apa potabilă este adusă din puţurile colectoare dela Bragadiru şi Slobozia-Clinceni şi din râul Dâmboviţa (captată la Arcuda, Bâcu şi Joiţa şi filtrată la Uzina Ulmi), adunată în rezervoarele dela Cotroceni şi pompată în oraş de Uzina Grozăveşti.

Tramvaie şi autobuse. Societatea Comunală a Tramvaielor Bucureşti exploatează 21 linii de tramvaie (lungimea totală a liniilor: 135.877 metri), cu 332 vagoane motoare şi 214 vagoane de remorcă (situaţia pe 1935) şi 24 linii de autobuse.

Abatorul comunal.

PARCUL CAROL: MUZEUL INDUSTRIEI

Sănătate publică. *Spitale:* Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine în Bucureşti: Spitalul Central de boli nervoase şi mintale (2200 paturi), Spitalul Central « Grigore Cantacuzino » (224 paturi), Spitalul « Regina Maria » (120 paturi), « Maternitatea » din strada Maşina de Pâine (35 paturi), Institutul antirabic « Dr. Babeş » (40 paturi), Institutul de puericultură şi prenatale.

Eforia Spitalelor Civile întreţine Spitalul « Colentina » (593 paturi), Spitalul « Colţea » (392 paturi), Spitalul « Filantropia » (382 paturi), Spitalul « Pantelimon » (354 paturi), Spitalul de copii (258 paturi), Sanatoriul « Dr. Danielopol » (85 paturi).

Casa de Asigurări Sociale întreţine Spitalul de chirurgie şi mecano-terapie (100 paturi), Institutul de chirurgie « Regele Carol II » (135 paturi).

Casa Autonomă C.F.R. întreţine Spitalul « Witting » (200 paturi), Maternitatea « Regina Elisabeta » (70 paturi), Spitalul C.F.R. Nr. 2 (50 paturi).

Epitropia Aşezămintelor Brâncoveneşti întreţine Spitalul Brâncovenesc (350 paturi), Sanatoriul Brâncovenesc (34 paturi).

Ministerul Apărării Naţionale întreţine Spitalul militar « Regina Elisabeta », Sanatoriul pentru ofiţeri « Elena Eraclide » şi Sanatoriul pentru boli pulmonare (120 paturi).

Prefectura Poliţiei Municipiului Bucureşti întreţine: Spitalul gardienilor publici « Regele Carol II ».

Societatea de izolare T.B.C. întreţine Sanatoriul « Zerlendi » pentru tuberculoşi (140 paturi).

Societatea pentru profilaxia tuberculozei întreţine Sanatoriul şi Spitalul Filaret pentru tuberculoşi (100 paturi).

Aşezămintele « M. S. Elena » întreţin Spitalul « M. S. Elena » (35 paturi), şi Maternitatea « M. S. Elena ».

Societatea « Principele Mircea » întreţine un spital cu 60 paturi.

Societatea « Salvarea » întreţine Spitalul de urgenţă pentru accidentaţi şi ajutor imediat.

Societatea « Mica Maternitate » întreţine Maternitatea « Elena General Adrian » (45 paturi), Maternitatea « Rahova » (48 paturi), Maternitatea « Paul Greceanu » (30 paturi), Maternitatea « Dr. Miron » (28 paturi).

Comunitatea evreiască întreţine: Spitalul « Caritas » (150 paturi), Spitalul « Caritas oftalmologic » (15 paturi), Spitalul pentru copii « Sofia Solomon » (30 paturi), şi Spitalul « Caritas Noua Maternitate ».

Alte spitale şi sanatorii: Sanatoriul « Saint Vincent de Paul » (74 paturi), Sanatoriul « Dr. Smărăndescu » (50 paturi), Sanatoriul « Dr. Gerota » (50 paturi), Sanatoriul « Sf. Elisabeta » (50 paturi), Sanatoriul Diaconeselor (50 paturi), Sanatoriul « Dr. Cosmuţa » (40 paturi), « Sanatoriul Central » (20 paturi), Sanatoriul « Dr. Avramescu », Sanatoriul « Dr. R. Rabinovici », Spitalul « Regina Elisabeta » (10 paturi), Spitalul « Principesa Elena » (56 paturi), Spitalul policlinic « Iubirea de oameni » (36 paturi), Spitalul « Menachem H. Elias », Spitalul policlinic « Dr. Iuliu Barasch », Maternitatea « Hebre Şoimae Habris », Maternitatea « Dr. Bogdanovici », Maternitatea Leagănului

GRĂDINA ATENEULUI

« Sf. Ecaterina », Maternitatea « Regina Elisabeta » a Elenilor, Sanatoriul « Modern » (maternitate), Institutul de fizioterapie « Dr. Alexandru Mirea ».

Dispensare: 1 dispensar al Ministerului Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, 10 dispensare (din care 2 pentru tuberculoşi) ale Casei Gentrale de Asigurări Sociale, 19 dispensare comunale, 10 dispensare ale Soc. « Principele Mircea », 3 dispensare policlinice ale Casei autonome C.F.R., 2 dispensare ale Direcţiunii Poştelor şi Telegrafelor, 1 dispensar al Soc. de Telefoane, 1 dispensar al Soc. Tramvaielor Bucureşti, 1 dispensar al Soc. funcţionarilor publici, 1 dispensar al Uzinelor comunale de gaz şi electricitate, 1 dispensar pentru ofiţerii de rezervă (pe lângă Sanatoriul « Elena Eraclide »), 1 dispensar al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 1 dispensar policlinic al Camerei de Comerţ, 1 dispensar al Centrului anticanceros, 1 dispensar al Caselor Naţionale, şi mai multe dispensare particulare (« Regina Elisabeta », « Viaţa », « Iubirea de oameni », « Dr. Iuliu Barasch », « Româno-Britanic », « St. Vincent de Paul »).

Asistenţă şi prevedere socială. *Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale*, întreţine în Capitală următoarele aşezăminte:

Aşezământul de ocrotire « Principele Nicolae » (500 ocrotiţi); Căminul pentru protecţia minorilor (100 ocrotiţi), Institutul Surorilor de Ocrotire (60 ocrotiţi), Revizoratul Surorilor de Ocrotire, Inspectoratul de puericultură (80 ocrotiţi).

PARCUL PALATULUI REGAL DELA COTROCENI

Societatea « Crucea Roşie », creată în 1876, în urma aderării României la convenţia dela Geneva din 1864. Se afirmă întâia oară cu ocazia războiului Sârbo-Turc din 1876. In campaniile din 1877 şi 1913, « Crucea Roşie » a dat asistenţă medicală unui număr de 4646 de răniţi.

In cursul marelui războiu, Crucea Roşie a pus la dispoziţia guvernului 62 spitale stabile cu 13.000 paturi şi 5 spitale de campanie cu câte 200 paturi. A dat asistenţă medicală la 150.000 răniţi şi bolnavi. A dat 8.000.000 prânzuri pentru săraci. A împărţit ajutor în bani, hrană şi îmbrăcăminte la 65.400 prizonieri. A creat comitete de ajutor ale Crucii Roşii în mai multe oraşe din Occident, prin mijlocirea cărora a dat ajutor prizonierilor români din lagările inamice.

După războiu, Crucea Roşie a venit în ajutorul populaţiei înfometate din Basarabia, în anii 1930, 1932 şi 1935.

Societatea pentru Profilaxia Tuberculozei pusă sub înalta preşedinţie de onoare a M. S. Reginei Maria, a fost creată în 1901 de profesorul Dr. Petrini-Galaţi.

In anul 1901 a organizat primul dispensar antituberculos din ţară la Spitalul Colţea.

In anul 1904 a ridicat în şoseaua Viilor primul spital-sanatoriu Filaret, cu 100 de paturi.

In 1918 Statul a cedat Societăţii sanatoriile dela Bisericani şi Bârnova, care adăpostesc astăzi 650 de bolnavi.

In 1920 Societatea a cumpărat Sanatoriul Toria din jud. Trei-Scaune, unde se adăpostesc 90 de bolnavi.

In 1937, prin imboldul dat de d-l Dr. Costinescu, preşedintele Societăţii, s'a construit un nou local la Sanatoriul Bârnova pentru 130 de bolnavi şi un nou local la Toria pentru 150 bolnavi.

Societatea mai posedă un sanatoriu la Craiova (Leamna), unul la Braşov, unul la Ploeşti, un spital la Galaţi şi 11 dispensare în care se dau consultaţii gratuite.

VILLA MINOVICI

Societatea Naţională a Femeilor Române, creată în 1910 cu scopuri filantropice şi naţional-religioase. Are 50 de filiale în cuprinsul ţării. A înfiinţat până astăzi 6 licee de fete, 3 şcoli de ţesătorie, 6 şcoli primare, 30 de grădini de copii şi 4 cămine pentru eleve. Intreţine numeroase cantine şcolare şi colonii de vară pentru copii debili.

In timpul răsboiului de Intregire a întreţinut un mare spital de chirurgie şi a hrănit în mod gratuit 3.500 de persoane. După răsboiu a înălţat Mausoleul Eroilor dela Mărăşeşti şi a luat iniţiativa ridicării catedralei din Cluj. Societatea institue premii pentru lucrări de propagandă religioasă şi muzică bisericească şi acordă burse elevilor merituoşi.

Societatea generală de Patronaj a fost fundată în 1907, cu scopul de a înfiltra în sufletul copiilor moralmente abandonaţi noţiunea binelui, a cinstei şi a iubirii de muncă.

Intreţine un azil în care sunt adăpostiţi 40—50 copii cari urmează cursul primar şi învaţă una din meseriile: cismărie sau croitorie.

Soc. Clotilda Mareşal Averescu pentru Ocrotirea Tinerelor Fete. Societate de binefacere şi culturală, înfiinţată în anul 1908 de către defuncta Clotilda Mareşal Averescu, cu scopul de a înfiinţa în folosul tinerelor fete, instituţii de cultură şi de asistenţă socială.

Are în fiinţă Căminul studentelor « Spiru Haret » din Bucureşti, (cu o bibliotecă de 10.000 de volume), Orfelinatul « Clotilda General Averescu » din Bacău, Casa de odihnă pentru studente debile « Voila » din Câmpina şi Teatrul « Mărăşti » din Bacău.

Fondul social de asistenţă la înfiinţarea societăţii a fost inexistent, astăzi a ajuns la 27.500.000 lei, iar activul şi pasivul la 31 Decemvrie 1936 a fost de 42.700.176 lei.

Societatea « Leagănul Sft. Ecaterina », de sub Inaltul patronaj al M. S. Reginei Maria a fost creată în 1897 de către Ecaterina şi Gheorghe Gr. Cantacuzino cu fiica lor Irina. Are de scop creşterea copiilor orfani, săraci sau cu părinţi bolnavi, precum şi ajutarea mamelor cu copii.

ARCUL DE TRIUMF

In 1900 a zidit: *Institutul din Bucureşti*, în piaţa Arcul de Triumf, având azi 6 pavilioane pentru copii sugari cu 360 paturi şi 40 rezerve, în care au trecut până la jubileu 8500 copii orfani şi 5200 mame cu copiii lor.

In 1928 a zidit *Aşezământul din comuna Nedelea-Prahova*, pentru copiii dela 2 ani în sus. Are 5 dispensare, 3 cooperative, o sală de conferinţe şi cinematograf sonor, 2 gimnazii industriale de băieţi şi fete.

Societatea « Principele Mircea » a fost creată de Majestatea Sa Regina Maria în vara anului 1919.

Scopul societăţii este ocrotirea copilului —, oricare ar fi situaţia sa, — a femeii însărcinate, a mamei lehuze sau care alăptează.

Pentru scopul urmărit, Societatea « Principele Mircea » a organizat până acum: 71 dispensare în întreaga ţară, 1 maternitate, 3 leagăne permanente, 3 cantine, 1 « casă a copilului », 1 casă de adăpost şi îndrumare pentru copii, 4 grădiniţe de copii, 1 liceu sanitar, 1 şcoală superioară de surori de ocrotire şi 1 atelier de cusături româneşti. Societatea are în construcţie aşezământul spitalicesc « Regina Maria » în Bucureşti, menit să adăpostească şcoalele de surori, 1 spital de copii, 1 maternitate, 1 dispensar şi 1 leagăn.

Societatea « Principele Mircea » a înfiinţat, în anul 1921, cea dintâi şcoală de infirmiere vizitatoare pentru pregătirea surorilor care să viziteze la domiciliu copiii nevoiaşi noi născuţi.

« Societatea de Salvare şi de primele ajutoare în cazuri de accidente » din Bucureşti. A fost creată în anul 1906 din iniţiativa profesorului dr. N. Minovici, cu scopul de a da ajutor urgent în cazuri de accidente de tot felul, asigurând în acelaşi timp transportul accidentaţilor la spitale.

Este printre cele dintâiu societăţi de salvare din Europa şi în decursul a 25 de ani (1906—1932) a intervenit în 350.000 de cazuri.

Asociaţia Amicele Tinerelor Fete s'a constituit în Februarie 1937, în legătură cu Federaţia Internaţională « Les Amies de la Jeune Fille » cu sediul la Neuchâtel.

« Amicele » din România şi-au sistematizat şi organizat acţiunea pe baza principiilor generale adoptate de Asociaţia Internaţională adică:

1. In biurouri de informaţii în gări.
2. In cămine.
3. In biurouri de plasare, adică în instituţiuni care urmăresc sprijinul şi îndrumarea tineretului feminin, adoptând aceste principii generale la împrejurările noastre sociale.

Dela crearea sa biuroul de informaţii şi îndrumare din gara de Nord, a fost folosit de 13.968 persoane.

Căminul din str. Barbu Catargi a găzduit cu întreţinere totală circa 8364 tinere de diferite categorii sociale, dela servitoare şi eleve de curs secundar până la studente şi funcţionare.

Biuroul de plasare, urmăreşte selecţionarea elementelor plasate şi caută să amelioreze raporturile dintre ele şi patroni, urmărind tratamentul la care sunt supuse. Au fost plasate 3708 fete.

Adăpostul din str. Viişoarei 16, creat în urma vizitelor prin spitale, încearcă să aducă o rază de lumină în sufletele fetelor căzute, dându-le în momentele grele, sprijin moral, adăpost şi hrană, îndrumare profesională, asistenţă medicală, plasamente. Dintre acestea 90% sunt fete dela ţară venite în căutare de lucru, şi peste 40% sunt analfabete.

Paralel cu activitatea din Capitală, asociaţia a putut înfiinţa şi câteva centre cu cămine, îndrumare în gări, ateliere, etc., în Constanţa, Braşov, Bazargic. Ea caută a întinde cât mai larg şi efectiv reţeaua de protecţie a fetelor noastre.

Asociaţia Creştină a Tinerilor (A.C.T.) s'a înfiinţat în 1919, încă din timpul răsboiului mondial, din iniţiativa şi cu sprijinul M. S. Reginei Maria.

Scopul Asociaţiei a fost la început organizarea recreaţiei prin lectură, jocuri, muzică, tabere de vară, etc. în armată, având la bază ideia creştinismului ortodox. A.C.T.-ului îi revine paternitatea organizării Casei Ostăşeşti.

După răsboiu activitatea Asociaţiei s'a extins asupra tineretului de orice fel.

A.C.T. are următoarele secţiuni: muzicală, jocuri româneşti, sportivă cu subsecţiile: box, ping-pong, volley-ball, basket-ball. Posedă o frumoasă tabără de vară pentru tineret la Timişul-de-Sus.

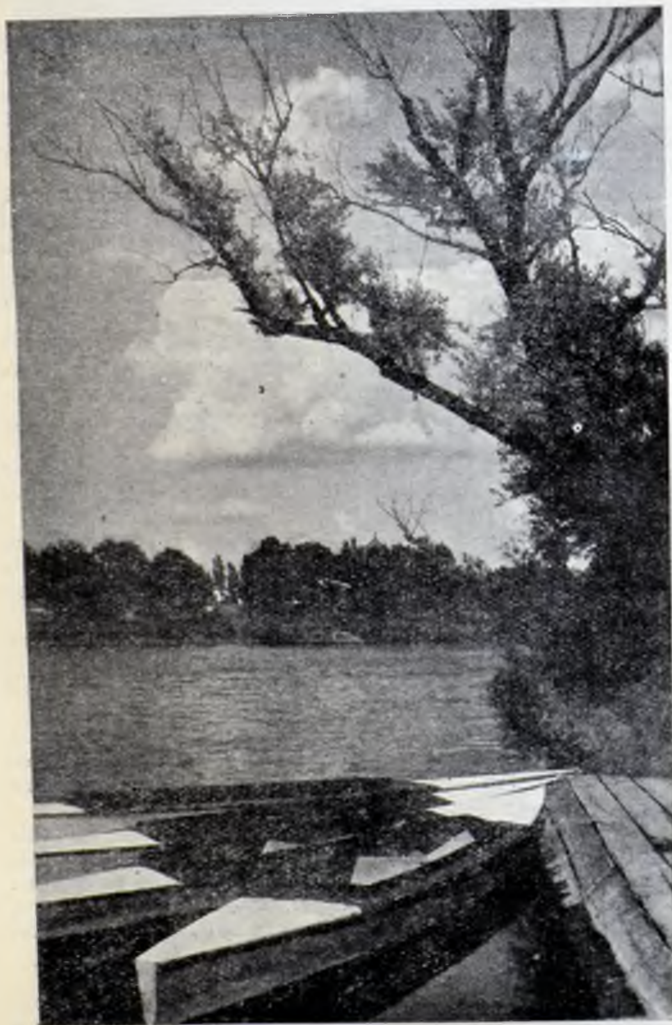
Din 1934 întreaga activitate a A.C.T.-ului s'a încadrat O.E.T.R.-ului azi « Straja Ţării », care i-a încredinţat misiunea de a organizastrăjereşte ucenicii de ateliere şi fabrici.

Asociaţia Creştină ortodoxă « Patriarhul Miron », a fost creată din dorinţa şi îndemnul I. P. S. Patriarh şi din iniţiativa Prea Cuviosului Protos. Teofil Ionescu, slujitor la Sft. Patriarhie.

Scopul asociaţiei este: propaganda misionară, răspândirea cântării bisericeşti în popor, ajutorarea săracilor, tipărirea de cărţi religioase cu conţinut educativ-moral şi pentru combaterea sectanţilor, având depozitul său.

Ţine şedinţe duminicale în Parcul Carol sau în localul propriu. Are o şcoală de misionari, posedă o tipografie proprie, construeşte un azil pentru bătrâne în str. Doinei, pe locul dăruit de primăria sect. III (Albastru).

Alte societăţi de ocrotire şi binefacere. Societatea pentru combaterea tuberculozei la copii (sanatorii, colonii de vară, dispensare şi cămine), Asociaţia « Cercurile de gospodine », Societatea « Căminul nostru » (o colonie de vară pentru copii), Societatea « Materna » (un leagăn de copii), Şcoala de educaţie şi puericultură « Pia Brătianu » (un leagăn de copii, o şcoală de moaşe şi o cantină), Societatea « Bunătatea Samariteană » (asistenţa copiilor la domiciliu), Fondul pentru operele de binefacere « Principesa Elena » (un dispensar, un leagăn de copii, un institut pentru surori de ocrotire şi caritate şi o colonie de vară), Asociaţia Creştină a Femeilor Române (colonii de vară), Societatea « Principesa Maria » (un cămin de ucenice şi lucrătoare), Asociaţia Preoteselor (un cămin de fete), Societatea « Vatra Luminoasă » (un azil şi o şcoală pentru orbi), Societatea « Amicii Orbilor », Societatea « Sprijinul orbilor din România », Societatea Clerului « Ajutorul », Societatea de binefacere « Despina Doamna », Societatea pentru ajutorarea lehuzelor lipsite de mijloace, Societatea de binefacere « Vatra Noastră », Societatea « Painea Zilnică », Societatea « Indulgenţa », Societatea de binefacere « Ocrotirea », Societatea de binefacere « Hias », Societatea de binefacere « Căminul General Dr. V. A. Panaitescu », Societatea de binefacere « Ajutorul Budeştilor », Asociaţia « Floarea de aur », Asociaţia « Mutualitatea », Asociaţia « Puşculiţa Săracilor », Institutul surorilor de caritate « Regina Elisabeta », Institutul surorilor de ocrotire şi caritate « Regina Maria », Institutul de binefacere « Providenţa ».

BĂNEASA: LACUL

BĂNEASA: LACUL

Căminuri şi orfelinate. Cămin pentru studente şi funcţionare al Asociaţiei Creştine a Femeilor Române, Cămin pentru studenţi orfani al Soc. I.O.V., Cămin pentru studente orfane al Soc. I.O.V., Cămin pentru studente al Soc. « Ocrotirea tinerelor fete », Cămin pentru studenţi al Fundaţiunii universitare C. Vasiliu-Bolnavu, Cămin pentru fete tinere al Soc. « Amicele tinerelor fete », Cămin pentru tinere fete al « Asociaţiei Preoteselor », Cămin de ucenice şi lucrătoare al Soc. « Principesa Maria », Cămin pentru femei şi fete tinere al Soc. pentru protecţia femeilor şi fetelor evreice, 5 cămine de ucenici ale Ministerului Muncii, Cămin de ucenici al Camerei de Industrie şi Comerţ, 2 cămine de ucenici ale Atelierelor C.F.R. (secţia locomotive şi secţia vagoane), Cămin de ucenici al Asociaţiei pentru ocrotirea ucenicilor industriali, Cămin de ucenici A.O.U.I. (particular), Cămin de pregătire a personalului casnic al Ministerului Muncii, Cămin pentru invalizi al Soc. Invalizilor de răsboiu, Cămin pentru invalizi al Soc. I.O.V., Cămin de zi pentru copii al Soc. « Prietenii Ocrotirii », Cămin pentru protecţia şi corecţia minorilor al Ministerului Sănătăţii, Orfelinatul « Gr. Alexandrescu » al Soc. I.O.V., Orfelinatele pentru orfanii de războiu « Regele Ferdinand » şi « Triaj » (ale Soc. I.O.V.), Orfelinatul « Dr. Zigura » al Municipiului Bucureşti, Orfelinatul de fete al Soc. « Tibişoiu », Azilul « Elena Doamna » (orfelinat) al Ministerului Educaţiei Naţionale, Azilul de copii « Cantacuzino », Orfelinatul Comunităţii Evanghelice, Orfelinatul de fete al Uniunii femeilor izraelite, Orfelinatul « Căminul Copiilor » al Fundaţiei « Lobel şi Sura Bercovici ».

Aziluri: Azilul Soc. Clerului Român, Azilul de noapte al Municipiului Bucureşti, Azilul de bătrâni al Municipiului Bucureşti, Azilul de bătrâne al Societăţii « Maria şi Zoe Slătineanu », Azilul de bătrâne « Elena Oteteleşeanu », Azilul de bătrâne « Vatra noastră », Azilul românesc de bătrâne « Hereasca », Azilul de bătrâne al Societăţii de binefacere « Regina Elisabeta », Azilul românesc « Udricani » pentru bătrâne, Azilul de bătrâne al Societăţii de binefacere « Mitropolit Ghenadie », Azilul de bătrâne « Domniţa Bălaşa » (al Aşezămintelor Brâncoveneşti), Azilul de bătrâne al Sf. Patriarhii, Azilul de bătrâne al Fundaţiei « Hagi Vasile şi Elena Ion », Azilul de bătrâne al Asociaţiei Catolicilor, Azilul de orbi al Societăţii « Vatra Luminoasă, Azilul armenesc « Melic Ana » pentru femei bătrâne şi sărace, Azilul de bătrâni al Comunităţii Izraelite de rit spaniol, Azilul de bătrâne « Elisabeta » al Comunităţii Izraelite.

URBANISTICĂ

Edificii. *Palatul Regal,* construit între anii 1932—1938 după planurile arhitectului N. Nenciulescu, pe locul vechiului palat, distrus de incendiu.

Istoricul întâiei fundaţiuni începe în 1812, când Dinicu Golescu ridică în acest loc o casă cu numeroase încăperi pe care în gândul său o destina « pentru viitorime ». In această casă — care avea să formeze aripa dreaptă a palatului de

PARCUL PALATULUI DELA MOGOŞOAIA

mai târziu — el dădea recepţiuni fastuoase boierimii din acele vremi.

In 1832, casa vândută de Goleşti trece în posesiunea Statului care instalează în ea Sfatul Administrativ.

In 1837 Alexandru Ghica face din ea palatul său domnesc. De atunci, ea adăposteşte fără întrerupere pe domnii Ţării Româneşti.

Ajuns rege, Carol I dă acestei case extinderea cerută de situaţia sa, înălţând — după planurile arhitectului Gottereau, — alte două laturi vechiului edificiu.

Colecţia de pictură a Palatului Regal cuprinde câteva capodopere ale Renaşterii italiene, ale şcoalelor spaniolă, franceză şi olandeză. Intre acestea « Inchinarea Păstorilor » de Greco, « Stigmatizarea Sf. Francisc », de Guercino « Punerea în mormânt » de Zuccari, « Miracolul Sfintei Fecioare » de Del Piombo.

Ateneul Român, construcţie monumentală în stil clasic, una dintre cele mai reprezentative din Bucureşti, opera arhitectului francez Galleron în anul 1896.

Are un magnific hall de marmură cu 12 coloane corintice, între care sunt aşezate sculpturi de Marceaux, Brâncuş, Paciurea, etc. In sala de concerte, pe marginea de jos a cupolei se lucrează la marea frescă a istoriei Românilor.

Teatrul Naţional, început în 1847 sub domnia lui Gheorghe Bibescu — pe locul ocupat altădată de Hanul « Câmpinencii » — inaugurat în 1852. 1.000 locuri, acustică excelentă, elegante foyere. Bronzuri de Paciurea, Medrea, etc., picturi de Steriadi, Teodorescu-Sion, Cuţescu-Storck.

Palatul Prefecturii de Poliţie, se ridică masiv şi cenuşiu, pe Calea Victoriei, pe locul ocupat de casele baronului Meitani. Aceste case au fost odinioară reşedinţa generalului Kisseleff.

Palatul Suţu, locul de întâlnire, altădată, al aristocraţiei Bucureştilor. In părăsire, într'un ungher al pieţii Universităţii.

Casa Capşa, vechea casă a vornicului Slătineanu, martoră, pe la mijlocul veacului trecut, a recepţiilor strălucite ale marelui boier.

Athénée Palace, hotelul cu tradiţie al Bucureştilor, operă arhitectonică a lui Théophile Bradeau.

Palatul Ştirbey, ridicat în 1852 de Barbu Ştirbey, domnul Ţării Româneşti, într'un elegant stil pseudo-clasic.

Casa Vernescu, construită după planurile lui Mincu, cu admirabile proporţii, adăposteşte azi birourile Ministerului de Industrie şi Comerţ.

Casa Dissescu, în stil românesc. Arhitect: Gr. Cerchez.

Palatul Sturdza, azi sediul Ministerului Afacerilor Străine, ridicat la începutul veacului, de marele boier Grigore Sturdza, într'un stil baroc, nu lipsit de frumuseţe, — unul din cele mai pitoreşti monumente ale Bucureştilor.

Palatul Bibescu, dela Băneasa, început în 1845 după planurile arhitectului Schlater din Viena, şi rămas — din cauza evenimentelor dela 1848 — în părăsire până astăzi. Se disting proporţiile lui elegante.

Palatul Socec & Co., la confluenţa Căii Victoriei cu Lipscani, în centrul comercial al Bucureştilor. Sediul magazinului universal « Aux Galeries Lafayette ».

Palatul Băncii Naţionale, construcţie monumentală în stil « Empire » pe locul ocupat altădată de Hanul « Şerban-Vodă ». Opera arhitecţilor Galleron şi Cassien Bernard.

Palatul Poştelor, construit în 1894 după planurile arhitectului Săvulescu pe locul Hanului « Constantin-Vodă », ridicat de Brâncoveanu, şi distrus de foc în 1847. Una din cele mai mari construcţii ale Capitalei. Faţada principală este formată din o scară, largă de peste 20 metri, cu nouă coloane ionice.

Palatul Casei de Depuneri şi Consemnaţiuni, construit între 1896—1900 de arhitectul Paul Gottereau, pe locul unei ctitorii a lui Brâncoveanu şi a comisului Radu Golescu, din 1712. Palatul, de nobile proporţii, suportă o mare cupolă.

Palatul Ministerului de Agricultură şi Domenii, edificiu în formă de potcoavă, în stilul Renaşterii franceze, construit în 1895 de arhitectul Louis Le Blanc.

Palatul Şcoalei de Arhitectură, cu o faţadă colosală, de stiluri foarte variate. Opera arhitecţilor Gr. Cerchez şi State Ciortan din 1927.

Palatul Soc. Asigurarea Românească, este un frumos monument de arhitectură modernă opera arhitectului Creangă. Elegantă şi vastă sală de spectacole.

Academia de Inalte Studii Comerciale şi Industriale, edificiu de proporţii monumentale, în stil academic, cu false coloane şi cupolă. Monumentale scări interioare, aulă, vaste amfiteatre. Opera arhitecţilor Gr. Cerchez şi Van Saanen-Algi, din 1926.

Facultatea de Medicină, construită în anul 1900 în apropiere de Cotroceni din iniţiativa generalului Dr. Carol Davilla a cărui statue se ridică în faţă. Vaste şi luminoase săli de disecţie, amfiteatre, laboratorii. Arhitect: Louis Le Blanc.

Facultatea de Drept, construcţie nouă, în cadrul cetăţii universitare, de o sobră eleganţă. Opera arhitectului P. Antonescu.

Arhivele Statului, în fosta cetate a Mânăstirii Mihai Vodă, restaurată de B. P. Haşdeu.

Palatul Camerii Deputaţilor, lângă Patriarhie, pe o colină care domină Bucureştii. Are o intrare susţinută de opt coloane corintice iar în galeria înconjurătoare a sălii de şedinţe se află busturile celor mai însemnaţi oameni politici români. Bibliotecă. A fost construit în 1907 după planurile arhitectului I. Maimarolu.

Palatul de Justiţie, construit în 1895, cu o faţadă severă, decorată cu statui şi o largă scară de piatră. A fost început de arhitectul francez A. Ballu şi continuat de Mincu. Adăposteşte Inalta Curte de Casaţie, Curtea de Apel Bucureşti şi Tribunalul de Ilfov. Vaste săli de şedinţă, monumentală sală a paşilor pierduţi.

Cercul Militar, construit în stil « Empire » între anii 1912—1920, pe locul unde odinioară se afla vechea biserică Sărindar. Arhitecţi: Maimarolu, V. Ştefănescu şi Doneaud. Una din cele mai majestuoase construcţii ale Bucureştilor. Cu vaste şi elegante saloane.

Palatul Societăţii de Telefoane, construit în 1933. Arhitecţi: Weeks şi Van Saanen-Algi. Este una dintre cele mai înalte clădiri din Capitală (53 metri).

Universitatea, construcţie nouă, formând un bloc pe patru străzi, opera arhitecţilor Ghica Budeşti, Cerchez şi a inginerului Vasilescu în stilul vechiului palat care, totuşi, fusese un frumos edificiu.

Pe locul Universităţii se întindea odinioară Mânăstirea Sf. Sava, sediu al vechei Academii Domneşti.

Palatul Medicilor Veterinari, construcţie recentă, în care se află instalat Ministerul Justiţiei.

Ministerul Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor, construcţie somptuoasă în stil neo-românesc, cu multe şi fastidioase ornamente, cu scări de marmură şi interior foarte luxos. Arhitect: Petre Antonescu.

Palatul Fundaţiei Universitare Carol I, construit de arhitectul Gottereau în anul 1914. Sală de conferinţe sub cupolă. Vaste săli de lectură. Bibliotecă cu peste 120.000 volume.

Palatul Cantacuzino (Preşedinţia Consiliului de Miniştri), edificiu de proporţii monumentale, în stil baroc. Are o luxoasă sală de recepţii.

Institutul Geologic, opera arhitectului P. Antonescu.

Palatul Artelor, construit de arhitectul Duiliu Marcu, în cadrul de verdeaţă al şoselei Kisseleff. Consacrat expoziţiilor de artă oficială.

BISERICA AMZEI

BISERICA SILIVESTRU

BISERICA MIHAI VODĂ

BISERICA SF. GHEORGHE-NOU

BISERICA ANTIM

BISERICA SFINȚILOR

Foto arh. Petit

Palatul Reginei Elisabeta a Greciei, edificiu simplu şi graţios, cu o frumoasă grădină. Arhitect: G. M. Cantacuzino.

Palatul Băncii Marmorosch Blank, opera arhitecţilor P. Antonescu şi St. Saligny.

Palatul Băncii Chrisoveloni, elegant conceput în stilul Renaşterii italiene, de arhitecţii G. M. Cantacuzino şi A. Schmiedigen în 1925.

Palatul Bursei, în stil neoclasic francez, ridicat în 1910 de arhitectul Ştefan Burcuş.

Gări. *Gara de Nord* este gara principală a Bucureştilor. Punct de plecare şi de sosire al principalelor linii de cale ferată alte ţării. *Gara de Sud (Filaret)*, din care pleacă trenurile spre Giurgiu. *Gara de Est*, din care pleacă trenurile spre Olteniţa şi Constanţa. *Gara Dealul Spirei*, pentru mărfuri. *Gara regală Mogoşoaia. Halta regală Cotroceni.*

Aerodromuri. *Aerodromul Băneasa.* Punct de plecare şi sosire al următoarelor linii aeriene: *Soc. «L.A.R.E.S.»:* Bucureşti—Galaţi—Ismail—Cetatea-Albă—Chişinău; Bucureşti—Călăraşi—Bazargic—Balcic; Bucureşti—Alexandria—T.-Măgurele—Roşiori-de-Vede—Caracal—Craiova. *Soc. «S. A.R.T.A.»:* Bucureşti—Galaţi—Iaşi—Cernăuţi; Bucureşti—Cluj—Uzhorod—Bratislava—Praga; Bucureşti—Craiova—Timişoara—Arad. *Soc. «Air-France»:* Bucureşti—Belgrad—Budapesta—Viena—Praga—Nuremberg—Strasburg—Paris. *Soc. «L.O.T.»* Bucureşti—Cernăuţi—Lwow—Varşovia; Bucureşti—Sofia—Salonic. *Soc. «C.S.A.»:* Bucureşti—Cluj—Uzhorod—Praga.

Aerodromuri militare: Pipera, Cotroceni, Pantelimon.

Parcuri şi grădini publice. *Grădina Cişmigiu.* Situată în inima Capitalei, pe o suprafaţă de peste 14 ha, rivalizează cu cele mai frumoase grădini din lume.

In jurul lacului cu apele verzi, unduite de adieri uşoare, pătate ici colo de nuferi şi lotuşi sau de albul de zăpadă al lebedelor, se răsfaţă grădina, meşteră îngemânare de parc englezesc şi grădină românească.

E o emulaţie desăvârşită între flori şi verdeaţă. Lângă pământeanul liliac, exotica magnolie, şi toată împărăţia florală e aici — câteva sute de varietăţi de flori şi peste 500 de pomi şi arbuşti.

Numele grădinii porneşte dela acel al «Cişmegiului», pe scurt denumirea fântânarului de pe vremuri, care avea în grija sa alimentarea cu apă a Bucureştiului şi care locuia în apropierea lacului.

Aspectul ei modern datează din epoca lui Barbu Ştirbey (1849—1856). Pe atunci a fost chemat în ţară, de către Domn, peisagistul Mayer dela Berlin, care a lucrat îndelung la transformarea ei.

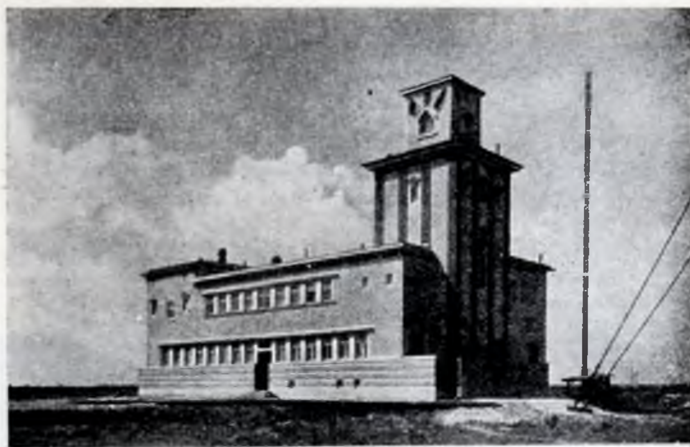
Trei monumente sobre spre a nu strica majestatea firei, s'au ridicat aici: al Eroilor Francezi căzuţi pe frontul românesc, opera sculptorului Jalea, al ziaristului Gh. Panu şi al filantroapei Elena Pherekyde.

Grădina Icoanei şi Parcul Ioanid, aşezate faţă în faţă, despărţite prin piaţeta Gogu Cantacuzino — bustul acestuia străjue la intrarea grădinei — ambele pe întindere redusă, au totuşi înfăţişare patriarhală, multă verdeaţă, multă linişte. Grădina Icoanei sburdă de larma copiilor jucăuşi pe o mică pajişte. Parcul Ioanid, mai tăcut, pare un mic colţ de Cişmigiu.

Parcul Carol I, a luat fiinţă cu prilejul expoziţiei jubiliare din 1906, servind drept cadru al ei. Se întinde pe 360.000 m. p. Iniţiatorul ei a fost regretatul Dr. Istrati, primarul de atunci al Bucureştilor, a cărui statue e plantată în faţa Muzeului Industriei. Planurile grădinei sunt opera arhitectului Redont. Infăţişarea totală e de parc englezesc cu largi şi luminoase alei. Clădirea care închide zarea, aşezată pe o colină domnind întreg parcul este Muzeul Militar, fost în timpul Expoziţiei «Pavilionul Artelor». In faţa lui Mormântul Eroului Necunoscut, străjuit de flacăra eternă, şi jos ca o splendidă continuare a fundalului «Fântâna Ministerului de Domenii» în chip de grotă. In faţa acesteia, sculpturi în piatră: «Fecioara adormită» şi doi «Uriaşi», opere remarcabile ale maestrului Paciurea.

La mijloc, un lac cu bărci şi lebede, pe undele căruia se oglindeşte minaretul geamiei de pe mal şi turnul crenelat al Cetăţii lui Vlad Ţepeş, reconstituit aici cu prilejul Expoziţiei.

La intrare, în faţa parcului, splendida «*Fântână a Zodiacului*», opera arhitectului Octav Doicescu din 1935.

STAŢIUNEA DE RADIOTRANSMISIUNE

Fântâna e decorată cu un şir de mozaicuri lucrate în alb şi negru de sculptorul Mac Constantinescu şi înfăţişând Zodiacul.

Grădina Botanică, creată ca auxiliar al Institutului de Botanică, conţine nenumărate specii de plante de ornament, alimentare, industriale şi de interes pur ştiinţific, grupate pe genuri şi familii, sau în formaţiuni floristice caracteristice. Grădina posedă şi sere pentru plante exotice şi basinuri pentru plantele aquatice.

In incinta ei, Institutul Botanic, bustul profesorului D. Brândza, întemeetorul Institutului şi Grădinei, şi un muzeu-pinacotecă (Muzeul Saint-Georges).

Parcul Cotroceni, învecinat cu grădina Botanică, este o rămăşiţă din pădurea care ocupa odinioară malul drept al Dâmboviţei. El învălue Palatul Cotroceni, vechiul lăcaş domnesc, al Cantacuzinilor — azi proprietatea Regilor României.

Şoseaua Kisseleff e calea cea mai căutată pentru plimbările de toate zilele; pornind din piaţa Victoriei e largă, aerată şi flancată de verdeaţă profundă.

A fost tăiată în 1832 din iniţiativa generalului Pavel Kisseleff. Câteva aşezăminte de cultură (muzee, etc.), sunt situate de-a-lungul ei. De asemenea bronzurile şi piatra întruchipând «Monumentul Infanteriei», «Lupta cu Centaurul», remarcabile opere ale sculptorului I. Jalea; bustul profesorului G. Murgoci de Fr. Stork, al artistului N. Leonard de O. Han şi al lui Barbu Delavrancea de C. Medrea.

La rondul II o clădire de sinceră inspiraţie românească, opera arhitectului Ion Mincu: «Bufetul».

Arcul de Triumf închide impresionant «Şoseaua». Ridicat în 1918 în vederea intrării triumfale a Regelui Ferdinand în capitala sa, a fost reconstruit din piatră în 1935—36. Pe acest arc — opera arhitectului P. Antonescu — s'au incrustat basso-reliefuri şi sculpturi de Jalea, Onofrei, Medrea, Baraski, înfăţişând sugestii de glorie.

Parcul «Carol al II-lea», e continuarea «Şoselei», amenajat în anul 1936 pe marginea lacului Herăstrău cu prilejul expoziţiei «Lunii Bucureştilor» care a avut loc aci. In această expoziţie a fost orânduit atunci un interesant Muzeu al Satului, care a rămas.

La capătul Parcului, *Fântâna Mioriţei* din doi păreţi de granit negru, printre care ţâşneşte un imens evantai de ape.

In granit, frumoase desenuri de Miliţa Petraşcu, înfăţişând legenda Mioriţei.

Cimitire. *Cimitirul Bellu (Şerban-Vodă)* este cel mai vechiu şi cel mai de seamă cimitir din Bucureşti. A fost creat de C. A. Rosetti în anul 1859. Inainte de a fi cimitir era un loc de petrecere lumească, proprietate a baronului Barbu Bellu.

Aici e mormântul lui Mihail Eminescu (cu un altorelief în bronz de I. Georgescu), străjuit de teiul cântat de poet. In piatră sunt săpate versurile sale:

Reverse dulci scântei
Atotştiitoarea,
Deasupră-mi crengi de tei
Să-şi scuture floarea...

Aici odihnesc *scriitorii, poeţii şi gânditorii :* Alex. Macedonski, Titu Maiorescu, Petre Ispirescu, Gh. Ionescu-Gion, Enăchiţă Văcărescu, Gheorghe Assaky, Ion Luca Caragiale, Gh. Coşbuc, Panait Cerna, Ilarie Chendi, St. O. Iosif (bust în bronz de C. Medrea), Emil Gârleanu (basorelief în bronz de C. Medrea), A. D. Xenopol, Al. S. Florescu (cu un interesant monument de C. Medrea), Iulia Haşdeu (cu un curios mausoleu), Pârvan, August Treboniu Laurian, ing. A. Saligny, Dr. C. Istrati (bust în bronz de R. Romanelli), Dr. N. C. Paulescu (cu un cap de Christ al maestrului D. Paciurea), Eugen Stătescu, Pompiliu Eliade; *artiştii :* Ar. Demetriad, Gr. Manolescu, Petre Liciu, componistul Alex. Flechtenmacher; *oamenii politici :* Vasile Lascăr, Emil Constantinescu, General Christian Tell, Lascăr Catargiu, C. A. Rosetti, Al. Marghiloman, Alex. Lahovary, D. Sturdza, Nicolae Filipescu, Spiru Haret, C. Dissescu, Mihail Pherekyde; *marii filantropi :* Ion Dalles, C. Esarcu, Atanasie şi Elena Simu.

Alte cimitire : Reînvierea (Colentina), Sf. Vineri (Griviţei), Ghencea (13 Septemvrie), Militar (Bellu), Pro-Patria (Bellu), Izvorul-Nou (Dudeşti), Iancu-Nou (Vatra-Luminoasă), Capra (Pantelimon), Romano-Catolic (Bellu), Evanghelic (Şos. Giurgiu), Reformat (Giuleşti), Armenesc (Pantelimon), Mahomedan (13 Septemvire), Izraelit (Filantropia), Izraelit (Sevastopol), Izraelit-Spaniol (Bellu).

Pieţe şi monumente. *Piaţa Universităţii*, formată din faţada Universităţii şi două construcţii ridicate în semicerc: Palatul Societăţii de Asigurare « Generala », construit în 1906 de arhitectul O. Maugsch şi Palatul zis « Suţu », casă de raport, construită în 1935 de arhitectul G. M. Cantacuzino. In centrul pieţii, *statuia lui Mihai Viteazul*, opera sculptorului Carrier Belleuse din 1876, monument de bronz, de frumos avânt. In dreapta şi în stânga ei, statuile de marmoră albă, în mărime naturală, ale marilor învăţători ai poporului românesc: *Ion Heliade Rădulescu* de E. Ferrari, *Gheorghe Lazăr* de Ion Georgescu şi *Spiru Haret* de Ion Jalea.

MONUMENTUL AVIAŢIEI

Piaţa Brătianu, la întretăierea celor două mari bulevarde ale oraşului, având în centru monumentul de bronz al lui I. C. Brătianu, conceput în stilul retoric al epocei, în 1903, de sculptorul Ernest Dubois.

Piaţa Rosetti, împodobită cu statuia lui C. A. Rosetti, aşezat într'un larg fotoliu — opera sculptorului W. C. Hegel în 1903.

Piaţa Pake Protopopescu, cu o mică grădină, împresurată de copaci. Statuia din mijlocul ei înfăţişează pe Pake Protopopescu, inimosul primar al Bucureştilor. Operă remarcabilă a sculptorului român Ion Georgescu.

Piaţa Mihail Kogălniceanu, circulară, cu statuia marelui istoric şi om de stat, — operă de dată recentă a sculptorului O. Han.

Monumentul lui Take Ionescu, în piaţa cu acelaş nume. Operă curioasă a sculptorului Ernest Dubois, cel care împreună cu italianul Romanelli a populat Bucureştii cu o serie de monumente, regretabile şi ca inspiraţie şi ca realizare. In jurul soclului pe care şe înalţă statuia lui Take Ionescu, un bassorelief circular pe cari se văd oameni şi cai îndoiţi în arc de cerc. Pe margine, două statui cu totul inexpresive: Tisa şi Nistrul.

Piaţa Romană, la joncţiunea a două largi bulevarde — Take Ionescu şi Lascăr Catargiu. Statuia lui Lascăr Catargiu de sculptorul francez Antonin Mercier, se află în mijlocul pieţii.

Piaţa Victoriei, la capătul Căii Victoriei şi a bulevardului Lascăr Catargiu — în încrucişarea a 6 mari artere de comunicaţie.

In faţa căii Victoriei, pe o margine a Şoselei Kisseleff, frumosul monument în bronz, închinat de Corpul Didactic membrilor săi morţi pentru Patrie: trei legionari înalţă pe un scut, într'un magnific avânt, corpul unuia dintre ei căzut în lupte. Opera sculptorilor Ion Jalea şi Artur Verona.

Monumentul Aviaţiei, simplu şi grandios simbol al aviaţiei, operă a doamnei de Kotzebue.

Piaţa Gării de Nord, în mijlocul căreia se ridică monumentul funcţionarilor C.F.R. căzuţi pentru Patrie. Opera sculptorilor Ion Jalea şi C. Medrea.

In stânga pieţii, la întretăierea ei cu calea Griviţei, bustul în bronz al lui Gheorghe Duca, fostul director al Căilor Ferate, de sculptorul Filip Marin.

Perspectiva Dealului Mitropoliei, care se desfăşoară, cu vastele sale alei, dela Crucea de piatră, înălţată la poalele dealului de principele Constantin, fiul nefericit al lui Constantin Brâncoveanu, în 1713, şi până la clopotniţa din vârf, frumos monument arhitectonic datorat pietăţii lui Brâncoveanu, — menit să fie o poartă aşezărilor metropolitane de pe culme, încă din 1698.

In faţa clopotniţei a fost aşezată în 1931 *statuia Lupoaicei*, replică în bronz a celebrei statui etrusce, dăruită Bucureştilor în 1906 de municipiul Roma.

Hale şi pieţe de alimente. Halele Centrale, Obor, Traian, Amzei, Principesa Maria, Basarab, Filantropia, Dr. Botescu.

BUZĂU

Stema. Scut tăiat de o fascie undată albastră. Câmpul superior despicat. In primul cartier, pe albastru, o biserică de argint, văzută din faţă, cu pridvorul deschis şi cu un singur turn, având ferestrele deschise pe negru; biserica aşezată pe o terasă verde. In cartierul al doilea, pe roşu, o ghioagă ghintuită şi o sabie, încrucişate, de argint, având deasupra o coroană voevodală de aur. In câmpul inferior, pe argint un fenix negru luându-şi sborul, dintr'un rug roşu.

Scutul înconjurat de o bordură de aur şi timbrat de o coroană murală de argint cu cinci turnuri.

Biserica reprezintă vechiul sediu episcopal al Buzăului. Armele încrucişate şi coroana voevodală simbolizează vitejia boierimii buzoene şi rolul ei istoric. Fascia undată, apa Buzăului, iar fenixul arată că Buzăul a fost oraş de margine. Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Buzăul, capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat la ieşirea râului Buzău din dealuri şi la răscrucea drumului mare spre Moldova cu cel care, trecând din Ardeal prin pasul Buzăului, se desface din acest oraş şi apucă, o ramură către Brăila iar cealaltă către Feteşti – Cernavoda – Constanţa. In special această din urmă arteră e menită unui viitor strălucit din momentul în care calea ferată dublă, în lucru, prin pasul şi valea Buzăului, va fi gata. Fără îndoială această lucrare va ajuta mult şi desvoltării oraşului Buzău.

Vatra oraşului se întinde pe câmpul care, aflându-se pe dreapta Buzăului, se lasă uşor către apa acestuia; o parte din mahalale se găseşte astfel în lunca inundabilă a râului; oraşul central stă însă pe loc svântat.

Cadrul oraşului e format din şesul lipsit de păduri şi mai tot ocupat de cereale şi din dealurile subcarpatice fragmentate de numeroase văi transversale şi acoperite de păduri, pometuri şi podgorii. Funcţiunea de căpetenie a Buzăului este astfel schimbul şi prefacerea produselor din aceste două zone de caracter economic deosebit (piaţa de cereale, de vinuri şi poame, de sare şi produse petrolifere, iar pe deasupra de lemnărie din a treia zonă, aceea a munţilor).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Prima menţiune documentară asupra Buzăului datează din 1431, când Dan II se adresează « târgurilor şi vămilor » din ţară, pomenind printre ele şi Buzăul. Ca aşezare, e probabil anterioară întemeierii Ţărilor Româneşti. Tradiţia spune că Negru Vodă descălecătorul, ar fi constituit aci o cetate din lemn.

A fost dela Radu cel Mare (1496—1508) încoace, reşedinţa episcopiei de Buzău. Aici au păstorit episcopi de seamă ca Ştefan Tipograful (1636–1648) mai târziu Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Mitrofan, cel care a creat tipografia din Buzău (1691—1703) şi succesorul său Damaschin (1703—1710), toţi lucrând cu mult zel pentru luminarea mulţimii şi răspândirea slovelor sfinte.

Numele oraşului, luat dela apa Buzăului, sau mai curând dela muntele Buzău, pare să fie vechiu, de origine tracică. Tomaschek, istoric al tracilor, arată că numele acesta trebue pus in legătură cu numele acelor făpturi mitologice care erau Muzele şi al căror cult in Grecia este, se ştie, de origină tracică. Transcripţia sunetului B tracic prin M grecesc se întâlneşte adesea în textele antice.

Monumente istorice. *Biserica reşedinţei episcopale*, construită în sec. XVI, a fost renovată sub Matei Basarab ca şi în 1740; picturile sunt din întâia jumătate a sec. XIX.

Biserica Banului, înălţată în 1722 de către Adriana, văduva vornicului Şerban Cantacuzino.

POPULAŢIE

Oraşul B. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an,—36.115 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 37.055 locuitori, indicând un spor natural de 940 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,6%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori, 3 fabrici de spirt, 1 de zaharicale, 1 de ghiaţă artificială, 6 de tricotaje, 1 rafinărie de petrol, 2 fabrici metalurgice şi turnătorii, 1 fabrică de cherestea şi tâmplărie, 2 de teracotă şi 2 ateliere mecanice.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara P. Zangopol (inv. 21), Fabrica de tricotaje Ion Fulga & Fiul (inv. 7), Rafinăria de petrol « Saturn » (inv. 23), Fabrica metalurgică şi turnătorie (soc. 7, inv. 5).

Oraşul B., centru de cale ferată şi capitala unui judeţ bogat în petrol, păduri, podgorii, şi livezi desvoltă o intensă viaţă comercială.

Bâlciuri anuale: 12 Iunie şi 24 Iunie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca « Muntenia », Banca Comercială din Buzău, Banca « Muncitorul », Banca « D. Stambuliu », Banca Buzăului, Banca « Mercur », Banca Invăţătorilor, Banca « Caritatea ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului B. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**31.719.076**
Venituri ordinare	*24.428.939*
Venituri extraordinare	*2.613.917*
Venituri speciale	*4.676.220*
Cheltueli	**31.719.076**
Cheltueli ordinare	*21.931.368*
Cheltueli extraordinare	*5.500.000*
Cheltueli speciale	*4.287.708*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « B. P. Haşdeu », Liceul de băieţi «Petre Zaharescul », Colegiul de fete « Dr. C. Angelescu », Liceul de fete « Modestia », Liceu ortodox de fete, Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieţi, Şcoală profesională, Şcoală de menaj, Şcoală normală de băieţi, Şcoală normală de fete, Seminar, Şcoală de cântăreţi, 14 şcoli primare, 5 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Căminul Fundaţiei Regale « Principele Carol », Liga Culturală, Biblioteca « Al. Marghiloman », Biblioteca Corpului didactic, Biblioteca « N. Bunescu » 3 biblioteci şcolare, 6 societăţi sportive, 3 societăţi de vânătoare, 1 teatru, 1 cinematograf.

Ziare şi reviste. « Acţiunea Buzăului », « Dealul » (bilunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Oraşul are 9 biserici şi 1 capelă ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 luterană şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Buzăului, înfiinţată în anul 1496, la care au păstorit până azi 29 episcopi. Reşedinţa Protopopiatului I al judeţului Buzău.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul B. reşedinţa judeţului Buzău, este situat la 90 km de Galaţi şi la 129 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile: Bucureşti–Cernăuţi–Grigore-Ghica-Vodă, Bucureşti – Galaţi – Chişinău, Buzău – Feteşti şi Buzău – Nehoiaşi.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Administraţie financiară, 2 percepţii,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Revizorat şcolar, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar al oraşului. Cameră de comerţ, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Regiune minieră, Regiunea apelor, Poliţie, Legiune de jandarmi, Penitenciar, Pompieri, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea avocaţilor, Corpul contabililor, Asociaţia funcţionarilor şi pensionarilor publici, Asociaţia funcţionarilor particulari, Sfatul negustoresc, Sindicatul morarilor, Asociaţia viticultorilor, Asociaţia corpului didactic, Sindicatul instrumentiştilor, Asociaţia meseriaşilor, Asociaţia ofiţerilor în rezervă, Asociaţia debitorilor, 3 asociaţii ale personalului C.F.R., 2 asociaţii ale decoraţilor, Societatea « Fiii apărători ai patriei ».

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, pavagii, grădină publică.

Sănătate publică. Spitalul « I. C. Brătianu », Spitalul de izolare « Gârlaşi », Spitalul « Maria Minculeasa », Spitalul militar, Sanatoriul « Porumbaru », Sanatoriul « Ionescu-Putna », Dispensar comunal şi Dispensar al Casei de asigurări sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Cercul de gospodine, Cercul « Coroana ».

Azil de orbi, Azil de oarbe.

CAHUL

Stema. Pe scut roşu, o fascie crenelată de aur. Peste tot, un legionar roman de argint, în picioare, văzut din faţă şi privind către dreapta, ţinând în mâna dreaptă o insignă militară romană de aur, cu acvila în vârful ei, şi în mâna stângă o pavăză de argint purtând literele V. R. R. negre (Virtus Romana Rediviva).

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri.

Aminteşte valul roman şi straja romană la această margine a împărăţiei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul C., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat, cam spre mijlocul ţinutului, pe malul stâng al Prutului, şi în dreptul unui vechi vad al acestuia (vadul dela Oancea).

Vatra oraşului cu suprafaţă de cca 262 ha, se întinde în amfiteatru pe povârnişul văii Prutului culminând la 120 m altitudine absolută.

Cadrul este format de contacul între lunca mlăştinoasă şi cu bălţi a Prutului şi o culme deluroasă cu spinarea plană orientată N-S şi desfăcută în numeroase picioare de deal de către afluenţii Prutului. Pădurile de stejari de pe podiş au fost treptat înlocuite de ogoarele care acum predomină în hinterlandul oraşului. Funcţiunea acestuia se reduce de altfel la rolul de intermediar al clientelei rurale care-şi concentrează aici produsele câmpurilor ei.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Pe locul oraşului de azi, exista până în sec. XIX satul Frumoasa, constituit la rându-i pe temeliile unei străvechi aşezări romane.

Intreaga regiune a Basarabiei de Miază-Zi fusese, într'adevăr, încorporată Mœsiei Inferioare, încă înainte de cucerirea Daciei.

In împrejurimile oraşului de azi, Ion Vodă cel Cumplit a dat eroica bătălie cu Turcii (Iunie 1574) în care au pierit 20.000 de ostaşi ai Moldovei.

Oraşul, cu planul lui geometric, cu străzi drepte, dispuse radiar, — după stilul pe care vremelnicii ocupanţi ai Basarabiei îl credeau raţional şi care nu era decât al aşezărilor de stepă — a fost înfiinţat în 1838, de guvernatorul rus al Basarabiei, Feodorov, pe moşia sa, cumpărată dela principesa Cantacuzino. Locuitorii au fost aduşi din comunele Bădicu şi Constantineşti.

POPULAŢIE

Oraşul C. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 10.437 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 11.053 locuitori, indicând un spor natural de 616 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 5,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 moară sistematică, 3 mori ţărăneşti, 3 fabrici de uleiu şi 6 de cărămidă.

Comerţ de cereale, animale, produse animale, vinuri, uleiu vegetal şi peşte.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Sucursalele băncilor « Basarabia » şi « Moldova de Jos », Banca Federală « Plugarul », Casa de Credit a Agricultorilor din judeţul Cahul şi 3 bănci populare.

Finanţe publice. Bugetul oraşului C. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**4.568.020**
Venituri ordinare	*2.885.500*
Venituri extraordinare	*1.006.943*
Venituri speciale	*675.577*
Cheltueli	**4.568.020**
Cheltueli ordinare	*2.885.500*
Cheltueli extraordinare	*1.006.943*
Cheltueli speciale	*675.577*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Ion Voevod », Liceul de fete « Iulia Haşdeu », Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, 8 şcoli primare, 2 grădini de copii.

Instituţii culturale. 2 Cămine (judeţean şi orăşănesc) ale Fundaţiei Regale « Principele Carol », Liga Culturală, 1 cinematograf, 1 soc. de vânătoare.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 2 case de rugăciuni baptiste, 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul C., capitala judeţului Cahul, este situat la 54 km. de Galaţi şi la 392 km de Bucureşti. Staţia c.f. cea mai apropiată, Vulcăneşti, pe linia Galaţi – Basarabeasca (la 35 km).

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Poliţie, Tribunal, Judecătorie de ocol, Legiune de jandarmi, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Revizorat şcolar, Cameră agricolă, Serviciu agricol, Cameră de industrie şi comerţ, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar, Serviciu tehnic, Birou de măsuri şi greutăţi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea funcţionarilor particulari, Liga meseriaşilor, Sindicatul căruţaşilor « Cărăbuş ».

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, parc.

Sănătate publică. Spital de stat, 3 dispensare.

Asistenţă şi prevedere socială. Soc. « CruceaRoşie », Oficiul I.O.V., 1 azil de bătrâni.

CARACAL

Stema. Pe scut de aur, o bară crenelată roşie, însoţită în partea de sus a scutului de o lupoaică cu Romulus şi Remus, negri, şi în partea de jos de un turn tot negru, fără poartă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri. Simbolizează colonizarea romană în această regiune.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul C., capitala judeţului Romanaţi, este aşezat în marginea răsăriteană a câmpului înalt dintre Olt şi Jiu, la răspântia drumului Craiovei cu drumul spre Dunăre. E tipul oraşului de răspântie.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 410 ha, se întinde la altitudine de 95 m pe un şes foarte neted (terasa superioară a Oltului), tăiat numai de o vâlcea azi canalizată (Vâlceaua pârâului Caracal).

Cadrul este format de valea largă cu terase pe dreapta, a Oltului şi de câmpul înalt, stepic, azi acoperit de cereale, mărginit la V de Jiu, la S de Dunăre şi la N de dealurile împădurite ale platformei oltene. De aci funcţiunea de căpetenie a oraşului: târg de cereale şi intermediar pentru clientela rurală a împrejurimilor.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Numele oraşului vine din limba pecenegă sau cumană: « cara-cale » înseamnă « cetate neagră ».

In 1598, la 9 Septemvrie, Mihai Viteazul dă un hrisov de moşie « în mijlocul Caracalului ».

In 1830, oraşul număra numai câteva case de cărămidă. Desvoltarea lui începe abia după 1850. Mare parte din casele vechi şi cea mai mare parte din biserica Sf. Mihail, sunt construite din cărămizi şi pietre aduse dela Reşca, din ruinile vechei cetăţi romane, Romula.

POPULAŢIE

Oraşul C. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 14.769 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 15.162 locuitori, indicând un spor natural de 393 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,7%.

TEATRUL NAŢIONAL

PALATUL JUSTIŢIEI

ECONOMIE

Industrie şi comerţ: 1 fabrică de tăbăcărie, 1 de mobile, 1 de sobe de teracotă, 2 ateliere mecanice de reparat maşini şi 3 ateliere de covoare.

Târg la Rusalii.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Comerţului Craiova (sucursală), Banca « Caracal », Banca « Romanaţi », Băncile populare: « Sprijinul », « Impăratul Traian », « I. G. Duca » şi « Buna Vestire ».

Finanţe publice. Bugetul judeţului C. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.786.571**
Venituri ordinare	*8.284.326*
Venituri extraordinare	*106.093*
Venituri speciale	*12.396.152*
Cheltueli	**20.786.571**
Cheltueli ordinare	*7.293.782*
Cheltueli extraordinare	*1.096.637*
Cheltueli speciale	*12.396.152*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Ioniţă Asan », Liceu de fete, Şcoală normală de fete, Şcoală de menaj, Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, 6 şcoli primare.

Instituţii culturale. Biblioteci: a liceului de băieţi « Ioniţă Asan », a liceului de fete, a şcolii normale de fete, a asociaţiei învăţătorilor, a gimnaziului industrial de fete şi a baroului de avocaţi. Muzeul istoric al liceului « Ioniţă Asan », Muzeul de antichităţi al prefecturei, Căminul cultural « Buna Vestire », şi Societatea corală « Cântarea Romanaţilor ».

1 teatru comunal, 2 cinematografe (1 la liceul « I. Asan » şi 1 particular «Apollo »).

2 societăţi sportive: « Răsăritul » şi « Generala », 2 societăţi de vânătoare: « Vânătorii » şi « Şoimii ».

Ziare şi reviste. « Chemarea Nouă » (bilunar), « Zâmbet de Soare » (trimestrial), « Zorile Romanaţilor », « Şcoala Romanaţului », « Buletinul Oficial al judeţului Romanaţi ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 catedrale şi 8 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune evreiască.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul C., capitala judeţului Romanaţi, este situat la 51 km de Craiova şi 225 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Piatra-Olt—Corabia.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, 2 judecătorii, Primărie, Serviciu de poduri şi şosele, Cameră de comerţ şi industrie, Revizorat şcolar, Consilierat agricol, Birou de măsuri şi greutăţi, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu vaterinar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu tehnic comunal, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Soc. funcţionarilor publici, Asociaţia învăţătorilor, Asociaţia preoţilor « Renaşterea », Sfatul negustoresc, Cercul comercial, Asociaţia funcţionarilor Administraţiei financiare, Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Sindicatul micilor morari, Asociaţia Corpului sanitar inferior şi Cercul industrial şi comercial.

Edilitate. Uzină electrică, alimentare cu apă şi canalizare (în curs de execuţie), pavagii cu piatră cubică, asfalt şi piatră de râu, grădină publică.

Sănătate publică. Spital de stat cu 100 paturi, 1 dispensar comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roşie », Societatea « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V. Asociaţia femeilor ortodoxe române, Societatea « Armonia » (ajutor de înmormântare), Societatea « Egalitatea », Azil de bătrâni.

CĂLĂRAŞI

Stema. Pe scut albastru, un călăraş de argint în goana calului spre dreapta, cu geantă, sabie şi flintă tot de argint.

Simbolizează pe vechii călăraşi olăcari, purtători de ştafetă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul C., capitala judeţului Ialomiţa, este aşezat pe malul stâng al braţului Borcea la un vechiu vad dunărean şi în dreptul Silistrei, vestită cetate, pe vremuri. Aici Balta Dunării se strâmtează dela peste 14, la circa 6 km, iar braţul navigabil al Borcei taie drum drept între cele două oraşe. E uşor de înţeles astfel de ce drumurile Bărăganului s'au îndreptat, concentrându-se, spre acest vad.

Vatra oraşului se întinde pe terasa inferioară a Dunării la o altitudine de circa 20 m deasupra nivelului Mării şi de circa 5 m deasupra luncii inundabile. Locul este ferit astfel de inundaţiile Dunării. Are însă avantajul apropierii de suprafaţă a pânzei freatice, din care se alimentează cu apă — nu însă fără pericol de boli — o parte din populaţia oraşului.

Cadrul e format din întinsa stepă a Bărăganului în N şi de Balta bogată în peşte, păşune şi păduri de sălcii, în S. El oferă Călăraşilor nu numai largi posibilităţi de aprovizionare, dar îi determină şi funcţiunea esenţială: concentrarea şi exportul grânelor pe fluviu, dintr'un hinterland mult redus în urma construirii căii ferate spre Constanţa.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Pe locul unde sunt azi Călăraşii, a fost în vechime satul Lichireşti; prima menţiune documentară a satului, este din timpul lui Mihai Viteazul (1593—1601). In cursul secolului al XVIII-lea, satul şi-a schimbat numele în Călăraşi, după Călăraşii Ştafetari, pe care-i aflăm aşezaţi aci pe vremea lui Brâncoveanu. In 1833, la Aprilie 18, devine capitala judeţului Ialomiţa. In 1852, oraşul ia numirea de Ştirbei — după numele de familie al domnitorului de atunci — pe care a păstrat-o până în 1881.

POPULAŢIE

Oraşul C. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, — 17.890 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 15.774 locuitori (fără comuna suburbană Mircea-Vodă, care la recensământul din 1930 s'a trecut la oraşul C. şi care avea la acea dată un total de 2.564 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Industria este reprezentată în oraşul C. prin 3 mori, 1 fabrică de uleiu, 2 tăbăcării, 3 fabrici de lumânări, 1 de articole metalice.

Din întreprinderile de mai sus moara Ştefan Vineşiu, are un capital social de 7 milioane lei.

Oraşul face comerţ de cereale, animale, produse animale şi peşte.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Comerţului Românesc, Banca Fraţii Mateescu, Casa de Credit a Agricultorilor din judeţul Ialomiţa, Banca « I. C. Brătianu », Banca « Unirea », Banca Ţăranilor din Ialomiţa, Banca Comerţului, Banca Poporului, Banca populară a meseriaşilor « Alexandru Ioan Cuza ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului C., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**12.429.076**
Venituri ordinare	*10.278.525*
Venituri extraordinare	*1.116.200*
Venituri speciale	*1.034.351*
Cheltueli	**12.429.076**
Cheltueli ordinare	*6.124.525*
Cheltueli extraordinare	*5.270.200*
Cheltueli speciale	*1.034.351*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Ştirbei Vodă », Liceul de fete « Sf. Gheorghe », Gimnaziu de băieţi, Liceu comercial de băieţi, Gimnaziu comercial de băieţi, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală de ucenici, 7 şcoli primare, 2 şcoli pentru copii mici.

Instituţii culturale. Liga Culturală, Ateneu Popular, Bibliotecă comunală, Asociaţia A.R.P.A., 2 societăţi corale, Teatru comunal, 2 cinematografe, Institut de educaţie fizică, 3 societăţi sportive şi 3 de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Biruinţa », « Pământul », « Glasul Bărăganului », « Ţara lui Mircea », « Pensionarul », « Năzuinţa », « Bara », « Buna Vestire », « Drapelul Ţăranului », « Frontul Românesc », « Liberalul Ialomiţei », « Voinţa Ialomiţei », « Şcoala Ialomiţei », « Răsăritul ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In oraşul C. se află 4 biserici ortodoxe şi 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul C., capitala judeţului Ialomiţa, este situat la 142 km de Constanţa şi 122 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Ciulniţa – Călăraşi. Port pe braţul Borcea (curse regulate N.F.R. pe linia Ostrov – Silistra – Călăraşi). Aeroport pe linia Bucureşti – Călăraşi – Bazargic – Balcic.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătorii, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Serviciu de poduri şi şosele, Serv. agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de muncă, Legiune de jandarmi, Poliţie, Ocol silvic, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar al oraşului, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar al oraşului, Serv. hidraulic, Oficiu de asigurări sociale, Revizorat şcolar, Pretura plăşii Călăraşi, Birou de măsuri şi greutăţi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Vamă, Căpitănia portului, Penitenciar judeţean.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor, Asociaţia presei ialomiţene, Sfatul negustoresc, Asociaţia femeilor române, Uniunea comercianţilor, Asociaţia funcţionarilor comerciali, Uniunea foştilor luptători, Societatea funcţionarilor şi pensionarilor publici, Asociaţia muzicanţilor instrumentişti.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă şi apaduct pentru întreg oraşul, canalizare în parte, pavagii cu granit şi piatră de râu, parcuri şi grădini publice, hală in construcţie.

Sănătate publică. Spital de stat, Dispensar comunal, Dispensarul Soc. « Principele Mircea ».

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. I.O.V., Soc. « Principele Mircea ».

CÂMPULUNGUL-MOLDOVENESC

Stema. Pe scut albastru, un arcaş moldovenesc de argint, în profil spre dreapta, sprijinindu-se cu dreapta pe arc, iar cu stânga pe o pavăză cu bourul negru al Moldovei şi având în spate tolba cu săgeţi, toate de argint.

Simbolizează vechea comunitate liberă a ţăranilor din localitate.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul C.-M. capitala judeţului Câmpulung, este aşezat pe valea Moldovei în drumul vechiu care lega cetatea comercială a Bistriţei ardelene cu Suceava. E un oraş de munte.

Vatra oraşului se întinde la altitudinea de circa 635 m, în lungul văii pe mai mult de 8 km şi cuprinde o parte din luncă, terasa foarte strâmtă de pe dreapta Moldovei şi o şuviţă din poala munţilor din S-V.

Cadrul e format din depresiunea alungită pe valea Moldovei (« Câmpulungul Moldovei ») cuprinsă între munţi înalţi la S (Rarăul) şi mai joşi şi cu mai puţine păşuni, la N (Obcina Feredeului). Funcţiunea de căpetenie a acestui oraş este legată astfel de concentrarea şi prelucrarea produselor pădurilor şi fâneţelor sau păşunelor (cherestea, animale, brânzeturi).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul C.-M. al cărui nume este comun cu al multor vechi aşezări româneşti, — Câmpulungul (Kimpolongo) din dreapta Dunării, semnalat în evul mediu de textele bizantine, Câmpulungul maramureşan sau Câmpulungul, străvechiul oraş de scaun ai Basarabilor — datează, după tradiţie, dinaintea descălicătoarei. Dimitrie Cantemir spunea că în această regiune a fost, înainte de Dragoş, o republică, adică un ţinut autonom. Sub domnii Moldovei oraşul s'a bucurat de privilegii însemnate.

De aci, din Câmpulung, se trăgea, după femei, familia domnească a Calimahilor, al cărei nume a fost la început Călmaşul.

Monumente istorice. *Biserica de lemn*, ridicată de Domnul Moldovei Ioan Calimah în 1758.

POPULAŢIE

Oraşul C.-M. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului din acel an, 10.124 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 10.447 locuitori, indicând un spor natural de 323 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 3,2%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 5 mori, 1 fabrică de conserve de peşte, 1 de brânzeturi, 1 de ghiaţă, 5 de cherestea, 1 de mobile şi tâmplărie, 2 pentru prelucrarea lânei, 3 pive de sumane, 2 tăbăcării, 3 fabrici de cărămizi, 1 de ţigle, şi 12 de var.

Comerţ intens de lemne, cherestea, vite, brânzeturi şi fân.

Bâlciuri: 23 August şi 19 Decemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Basarabiei (sucursală), Banca Comercială (sucursală), Banca Câmpulungul Moldovenesc, Banca Evreiască de Credit şi Economie, Banca Muntenilor, Banca populară « Petru Rareş », Banca « Pietrele Doamnei », Banca Reifeisen.

Finanţe publice. Bugetul oraşului C., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.299.254**
Venituri ordinare	4.382.819
Venituri extraordinare	2.378.675
Venituri speciale	537.760
Cheltueli	**7.299.254**
Cheltueli ordinare	4.382.819
Cheltueli extraordinare	2.378.675
Cheltueli speciale	537.760

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Dragoş Vodă », Gimnaziu de fete, Gimnaziu industrial de băieţi, Şcoală de ucenici, Şcoală de ucenice, Şcoală de ţesătorie particulară, 5 şcoli primare, 1 grădină de copii.

Instituţii culturale. Biblioteca publică a judeţului Câmpulung, Muzeul judeţean de etnografie şi artă populară, Universitatea liberă, Societatea « Arcaşul », Societăţile culturale « Rarău », « Regina Maria », « Deşteptarea », « Şcoala Română », « Albumiţa » şi « Eminescu ». Societatea germană pentru cultură, Asociaţia tineretului german, Societăţile evreeşti « Chevre Gach », « Theodor Herzl » şi « Talmud Thora », Societatea corală « Răsunetul Carpaţilor », 1 secţie Thouring-Club.

Cinematograf comunal, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Glasul Muntelui », « Străjerul » (lunar), « Sămănătorul » (lunar), « Buletinul oficial al judeţului Câmpulung » (odată la două luni).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 2 sinagogi, 1 casă de rugăciuni baptistă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul C.-M., reşedinţa judeţului Câmpulung, este situat la 133 km de Cernăuţi şi la 483 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Dărmăneşti – Vatra Dornei.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie mixtă, Penitenciar de prevenţie şi corecţie, Notar public, Primărie, Poliţie, Administraţie financiară, Serv. judeţean de drumuri, Serv. agricol judeţean, Eforia păşunilor, Servicii sanitare judeţean şi comunal, Servicii veterinare judeţean şi comunal, Cameră de agricultură, Percepţie fiscală, Serv. de măsuri şi greutăţi, Staţiune meteorologică, Legiune de jandarmi, Serv. silvic judeţean, Revizorat şcolar, Pretură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri, Oficiu de cură şi turism, Serv. regimului apelor, Depozit C.A.M.

Asociaţii. Asociaţia corpului didactic, Asociaţia pensionarilor civili, Soc. funcţionarilor judecătoreşti, Corpul contabililor autorizaţi, Asociaţia clerului, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Sindicatul birtaşilor, Asoc. « Meseriaşul Român », Soc. funcţionarilor publici, Gremiul comercial, Soc. notarilor publici, 2 sindicate pentru îmbunătăţirea rasei animalelor şi Soc. evreiască « Poale Zion ».

Edilitate. 2 uzini electrice: 1 pentru iluminatul oraşului, aparţinând Primăriei şi 1 a stabilimentelor balneare.

Lucrări de pavare a orașului în curs de executare, apaduct pentru o parte din oraș, grădină publică.

Sănătate publică. Spital județean, Casele de odihnă a funcționarilor Municipiului Cernăuți și a funcționarilor « Schmidt et Co. Fontin », 2 sanatorii « Dr. C. Tomaschewscki », Dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, « Azilul județean de bătrâni și infirmi », Oficiu I.O.V., 2 comitete pentru ajutorarea elevilor săraci și șomerilor, 2 cantine școlare, Societatea « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea » Asociația « Doamnelor Române », « Cercul Gospodinelor pentru ajutorarea săracilor », 3 societăți de ajutor mutual (2 române și 1 germană), Soc. « Școala Română », care întreține un cămin pentru elevi, 4 societăți evreești de ajutor.

BISERICA DOMNEASCĂ DIN CÂMPULUNG
Col. Academiei Române

CÂMPULUNG-MUSCEL

Stema. Pe scut albastru, un coif medieval de argint, în profil spre dreapta, cu viziera închisă și lambrechini roșii, coiful timbrat cu acvilă cruciată de aur, privind spre stânga, cu aripile lăsate, ciocul și ghiarele roșii.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu cinci turnuri din care iese o acvilă cruciată neagră privind spre dreapta și cu aripile întinse.

Simbolizează vechiul oraș de Scaun al Voevozilor Țării Românești.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Câmpulung, capitala județului Muscel, e așezat în mijlocul unei regiuni naturale (depresiunea Câmpulungului) și în drumul vechei colonizări ardelenești venite din spre Bran.

Vatra orașului propriu zis ocupă o parte din terasa inferioară a văii Târgului și se întinde la altitudinea de cca 600 m. De oraș se leagă însă și unele mahalale care-și resfiră gospodăriile pe povârnișurile dealurilor de pe stânga râului (mahalaua *Schei* și mahalaua *Vișoiu*).

Cadrul e format de muscelele a căror înălțime variază între 700—750 m și a căror povârnișuri și culmi sunt acoperite de fâneață și pometuri. Nu prea departe către Nord, muscelele sunt mărginite însă de munții înalți împăduriți și bogați în pășune. De aici caracterul de oraș de contact între regiuni de producție deosebită, al Câmpulungului, loc de concentrare a cherestelei, a fructelor, țuicii, produselor pastorale, târg important de animale. In afară de aceasta, fiind adăpostit din toate părțile și având din această cauză un climat lipsit de contraste puternice, orașul C. este, în același timp, și un căutat centru climatic.

PE DEALUL MATEIAȘULUI

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. E unul dintre cele mai vechi orașe din țară. Fundația lui este atribuită cavalerilor Teutoni (1211—1225).

Inainte de așezarea Basarabilor, dregătorii ținutului purtau titlul de comiți de Longocampo.

A fost orașul de scaun al Descălicătorilor. In 1342 marele Basarab, cel care a întins Țara Românească până la limitele ei, a și murit aici. Fiul și urmașul lui în scaun, Nicolae Alexandru, este îngropat la Câmpulung, în biserica mânăstirii Negru Vodă.

La 1737 orașul a fost pustiit, în urma ciocnirii dintre Austriaci și Turci.

Monumente istorice. *Mânăstirea Negru-Vodă*, înălțată în secolul al XIV-lea de Radu-Vodă și restaurată în 1634 de Matei Basarab; distrusă de cutremur în 1809, a fost reconstruită în 1832. Aci se află mormântul lui Nicolae Vodă Basarab.

Ruinele palatului domnesc, din cari se conservă încă două camere în stil gotic și o veche frescă în firida ferestrelor.

Biserica Domnească, înălțată de Doamna Chiajna, fiica lui Petru Rareș, și de fiul ei Petru la 1567.

Biserica Marina, despre care tradiția spune că ar fi mai veche decât biserica lui Radu Negru, renovată complet în sec. al XVIII-lea.

Biserica Scheiul, zidită în secolul al XIII-lea.

Biserica romano-catolică « Bărăția », în care se află o piatră mormântală cu inscripție latinească din 1300, din timpul cavalerilor teutoni.

Biserica Fundeni, astăzi muzeu, construită în secolul al XVI-lea.

Biserica romano-catolică Sf. Nicolae, cu un turn puternic, pe care se află icoana Sf. Nicolae cu tiară latină și inscripție slavonă. Construită în stil gotic; pietre cu inscripții interesante, pe morminte. Printre acestea piatra mormântală a comitelui Laurențiu de Longocampo, mort în 1300.

Crucea pârgarilor, în piața orașului, purtând ca inscripție privilegiul acestora de a judeca pe orășeni.

Crucea lui Duca Vodă din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, pe strada Negru Vodă, care confirmă oraşului scutirea de « vama pânii » şi de « vama domnească ».

POPULAŢIE

Oraşul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 13.454 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 13.844 locuitori, indicând un spor natural de 390 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Oraşul are 5 mori, 1 fabrică de pânzeturi, 1 de postav, 1 de hârtie, 2 de cherestea, 1 de mobile, 1 de var.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Fabrica de pânzeturi « Răsboiul Muscelului » (inv. 6), Fabrica de hârtie « Câmpulung » (soc. 40, inv. 111), Fabrica de cherestea « Râul Târgului » (soc. 12, inv. 10) şi Fabrica de var Valimăreanu & Co. (soc. 15, inv. 19).

Oraşul face, din îndepărtate vremi, comerţ intens cu lemnărie, materiale de construcţie, produse animale, ţuică, şi vin. Ţesături şi broderii naţionale, mult căutate în toată ţara. Bâlciu la 20 Iulie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Comercială, Banca « Albina », Banca Muscelului, Banca muncitorilor « Subeşti », Banca « Furnica », Banca « Vişoi », Banca Federală « Negru Vodă ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului C. pe exerciţiul 1936/37 însumă, ca prevederi, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**10.146.726**
Venituri ordinare	*6.944.741*
Venituri extraordinare	*2.599.660*
Venituri speciale	*602.325*
Cheltueli	**10.146.726**
Cheltueli ordinare	*7.026.080*
Cheltueli extraordinare	*1.810.700*
Cheltueli speciale	*1.309.946*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Dinicu Golescu », Liceu de fete, Şcoala normală de băieţi « Carol I », Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, 10 şcoli primare, 3 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Muzeul « Fundeni », Ateneul Român (filiala Muscel), 2 societăţi corale: « Negru Vodă » şi « Cântarea Muscelului », Cinematograful « Splendid », 3 societăţi sportive şi 1 de vânătoare.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 16 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică. Mânăstirea « Negru-Vodă ».

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul C., capitala judeţului Muscel, este situat la 164 km de Bucureşti.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Poliţie, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Percepţie comunală, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu veterinar judeţean, Revizorat şcolar, Cameră de agricultură, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor, Asociaţia meseriaşilor câmpulungeni.

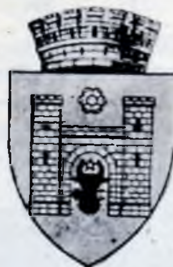
*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Edilitate. Uzină electrică, conductă de apă, canalizare, pavagii cu piatră cubică şi piatră de râu, trotoare cu asfalt, macadam şi piatră de râu, parc public.

Sănătate publică. Spitalul de stat « Dr. N. Kreţulescu », Spitalul « Dr. Racoviţă », Dispensarul Serviciului sanitar.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roşie », Oficiu « I.O.V. », Căminul fiilor de învăţători din Muscel.

CERNĂUŢI

Stema. Pe scut roşu o cetate crenelată, de argint, cu două turnuri laterale pătrate, având poarta deschisă, în care este aşezată stema Moldovei; deasupra, între cele două turnuri, o roză de aur.

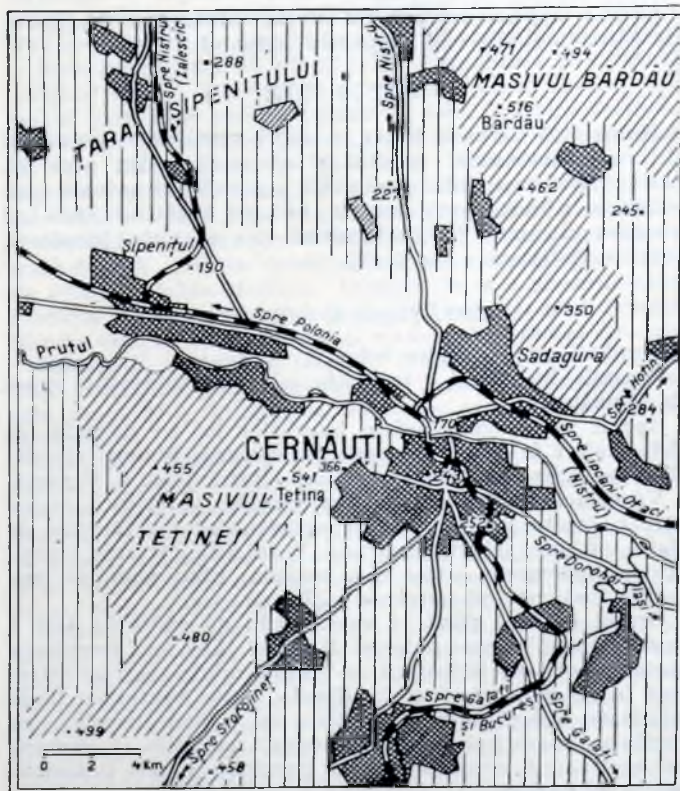
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă a oraşului, completată cu reprezentarea cetăţii vecine Ţeţina, vestită în istoria militară a Moldovei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul C., capitala judeţului cu acelaşi nume, oraş universitar, este aşezat în Nordul ţării, la drumul mare care vine din Polonia şi la un vechiu vad al Prutului, apărat altădată de cetatea din apropiere, a Ţeţinei. Din apropierea Cernăuţilor se desfac şi azi drumuri importante care merg către vadurile Nistrului la Hotin în N-E, spre Zalescic în N, către Suceava în S.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 6.000 ha, se întinde pe seria dealurilor sculptate de afluenţii scurţi ai Prutului pe dreapta acestuia. Ea se prezintă astfel ca petice de mici podişuri întrerupte de povârnişuri destul de accentuate. Din această cauză altitudinea locului pe care e clădit oraşul e foarte variabilă (între cca 170 m, în valea Prutului şi 378 m pe dealurile înalte din marginea vestică a municipiului). Circulaţia înăuntrul oraşului şi mai ales dela gara situată în vale, către aşezarea urbană propriu zisă, este legată astfel, uneori, de mari dificultăţi.

Cadrul imediat al municipiului este format din depresiunea despădurită a Ţării Şepeniţului (în N Prutului) şi podişul mai înalt (parte încă împădurit) care înconjoară oraşul din E şi S.

Pometurile, fâneaţa şi cerealele care umplu acest cadru deluros de altitudine mijlocie, nu justifică întru nimic marea desvoltare a Cernăuţilor. In schimb situarea lui la o margine de ţară, în drumul imigrărilor din spre Polonia şi Rusia, la o arteră de vie circulaţie a bunurilor, dar mai ales rolul pe care l-a jucat în trecutul nu tocmai depărtat (capitală a Bucovinei austriace), rol care i-a fost păstrat, cel puţin în parte, şi după Unire, explică totul.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Cernăuţi este amintit pentru prima oară în hrisovul prin care Alexandru cel Bun dă privilegii negustorilor din Liov, la 8 Octomvrie 1408. Aceştia, vor trebui să plătească vamă şi în Cernăuţi.

Aci, la Cernăuţi, au fost decimaţi, din nou, de către Ştefan, Polonii cari scăpaseră din Codrul Cosminului (1497).

După răpirea Bucovinei de către Austriaci, Cernăuţi a devenit capitala acestei provincii. Aci în 1918, adunarea naţională a Românilor bucovineni a proclamat unirea acestei părţi a Moldovei cu ţara străveche.

Monumente istorice. *Reşedinţa metropolitană*, zidită la 1875, în stil maurobizantin şi constituită din trei mari palate.

Cetatea Ţeţina, celebră în istoria militară a Moldovei, ale cărei ruine se văd în parcul oraşului.

POPULAŢIE

Municipiul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 111.147 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 110.161 locuitori, indicând o scădere naturală de 986 locuitori, în şase ani şi jumătate, adică o descreştere de 0,9%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Cernăuţi, oraşul dintre ceţuri...

Capitala Bucovinei e unul din cele mai interesante oraşe ale României.

Aşezat pe dealuri, turlele bisericilor lui se cufundă, ca nişte stejari de aur arborosean, în azurul fumurii ale slăvilor prăvălite fastuos peste colinele dintre Ţeţin şi Horecea.

Văzut dela atelierele c. f. r. din suburbia Caliceanca, oraşul pare o cetate apocaliptică, o monstruoasă îngrămădire de pietre, un chiot sălbatic de granit. Totul e de o stranie, turburătoare frumuseţe — mai ales toamna, când amurgul castanilor însângerează ferestrele miilor de case.

Oraşul coboară până în valea ferită de vânturile tari a Roşei şi până'n şesul dulce al Prutului. Aici, în apropierea râului, e cartierul industrial, cu zeci de fabrici, cari îşi amestecă în culori aspre fumul. Dincolo, peste Prutul cu lunci minunate, încep ţarinile şi satele cu ciobani bucolici, cu virgiliene înserări şi cu ţărani cuminţi, cari ştiu să citească belşugul anului viitor în mugurii pomilor şi soarta în mersul socotit al stelelor.

Imprejurimile oraşului sunt de o încântătoare varietate. Spre Plaiul-Cosminului se desfăşoară largi şesuri înlănurate. Depe terasa aeroportului, poţi vedea până departe mările de grâu ale câmpiilor, cari, spre Cuciurul-Mare, se frâng în văi prăpăstioase şi'n coaste de dealuri repezi. La Mânăstirea-Horecii, Prutul curge lin pe lângă o pădurice, prin care Mihai Eminescu se plimba în suavele înserări de primăvară, pierzându-şi privirile în colinele din zare, cu nobile profiluri antice. In biserica acestei comune suburbane, s'a rugat odinioară şi împăratul Rusiei, venit la congresul Triplei Alianţe, care s'a ţinut cu nesfârşite serbări şi fast extraordinar la Cernăuţi. Spre apus, se 'ntinde — până aproape de poalele Ţeţinului împădurit, pe al cărui vârf se ridica, pe vremuri, cetatea lui Ştefan cel Mare — suburbia Roşa, o pitorească risipă de case acoperite cu ţiglă, cari, văzute depe înălţimile din apropierea Teatrului Naţional, par aşezarea de jucărie a unui târg de liliputani. La nordul oraşului, parcul Dominic — sălbatic, neîngrijit, dar minunat de frumos cu fagii, mestecenii şi brazii lui de legendă nordică — îşi poartă lin copacii spre pârâul Clocucica.

De nicăieri nu se vede mai măreţ capitala Bucovinei ca dinspre satul Mahala. Seara, în special, Cernăuţii au aspectul unei cetăţi enorme şi dealurile par'că i se'nchină, îngenunchind pe malul drept al Prutului — până sus, dincolo de Revna.

Viaţa Cernăuţilor e cosmopolită. Intâlneşti, aici, toate neamurile — dela germanul auster şi amator de bere până la rusul şmecher şi extravagant.

Inceputurile acestui mare oraş nu sunt prea lămurite. Lucrul e explicabil prin faptul că, în trecutul Bucovinei, rolul principal de centru politic, militar şi cultural l-a deţinut Suceava. Importanţa Cernăuţilor a crescut abia în timpul dominaţiei austriace, care i-a acordat o deosebită atenţie, concentrând aici toată administraţia Bucovinei.

Cu toate că nu e legat în măsura Sucevii, a Rădăuţilor sau a Siretului de istoria României, Cernăuţii păstrează, totuşi, emoţionante amintiri pentru cercetătorii trecutului.

In veacul al XIX-lea, Aron Pumnul, fraţii Hurmuzaki şi-atâţia alţii au creat aici un focar de ştiinţă, literatură şi simţire românească. Fraţii Hurmuzaki au stat în strânsă legătură cu intelectualitatea moldovenească şi s'au bucurat de o vie afecţiune din partea lui Vasile Alecsandri, care a trăit mult timp la moşia Cernauca din apropierea Cernăuţilor. La Cernauca, într'un superb decor bucolic, împresurat de păduri şi dealuri, Vasile Alecsandri şi alţi boieri moldoveni au petrecut în lungi şi animate discuţii politice şi literare cu amfitrionii lor. Seara, făceau lungi plimbări, ascultând tălăngile turmelor, cari se întorceau dela păşune şi fluierul molcom al ciobanilor. Cernauca i-a întrunit pe lângă Vasile Alecsandri pe: Alexandru Ion Cuza, Mihail Kogălniceanu şi numeroşi alţii, cărora li se adaugă şi Gheorghe Bariţiu, ardeleanul. La Cernauca, Mihail Kogălniceanu a agitat spiritele pentru crearea unui « *singur stat naţional, cuprinzând toate provinciile locuite de rassa noastră* ». Dupăce Regatul s'a realizat prin Carol I, intelectualii cernăuţeni şi-au aţintit ochii spre Bucureşti, de unde le veneau multe îndemnuri valoroase. In prima decadă a veacului nostru, relaţiile dintre Cernăuţi şi Bucureşti au devenit foarte strânse, deşi oficialii (k .u. k.) îşi dădeau toată silinţa să împiedice aceasta. Astăzi, Cernăuţii sunt un puternic centru cultural, în care se desfăşoară în ritm viu o bogată viaţă ştiinţifică, literară şi muzicală.

Mitropolia Bucovinei, pe care o conduce de câţiva ani I. P. S. S. Visarion, sprijină în largă măsură aceste manifestaţii şi, datorită ei şi « Societăţii pentru Cultură », Cernăuţii s'au îmbogăţit cu un palat, care va reuni în curând toate societăţile culturale din Bucovina.

« Oraşul dintre ceţuri » are numeroase monumente arhitectonice.

Cel mai important e, desigur, reşedinţa metropolitană, ridicată în apropierea Dominicului. Ii urmează Teatrul Naţional, Palatul de Justiţie, gara centrală, biserica iezuită şi altele.

Oraş bogat, înconjurat de atâtea frumuseţi naturale, centru cultural şi universitar de mare importanţă, — Cernăuţii joacă un rol hotărîtor în viaţa regiunilor de nord ale ţării.

m. s.

ECONOMIE

CERNĂUŢII SUB OCUPAŢIA AUSTRIACĂ. VECHIUL PALAT AL VLĂDIEI

Industrie şi comerţ *Industria alimentară*: 5 mori sistematice, 8 brutării mecanice, 1 fabrică de biscuiţi, 2 fabrici de spirt, 1 de liqueur, 2 de bere, 4 de oţet şi muştar, 1 de zahăr vanilat, 7 de bomboane, ciocolată etc., 1 de lapte pulverizat, 1 de produse de lapte, 1 de surogat de cafea, 1 de arpacaş, 2 de conserve de peşte, 5 de mezeluri, 1 de ghiaţă artificială; *Textilă şi confecţiuni*: 10 ţesătorii, 25 fabrici de tricotaje şi ciorapi, 1 de pluş, 4 de basmale, 2 de aţă de bumbac, 3 de şireturi şi dantele, 3 de pălării, 1 de berete, 1 de vată, 1 de puf şi fulgi; *Chimică*: 5 fabrici de săpun, lumânări şi sodă, 1 de amidon şi dextrină, 1 de acid carbonic, 1 de acid lactic, 1 de oxigen, 1 de eter, cloroform etc., 1 de uleiuri eterice, 7 de diverse produse chimice, 1 de şoşoni, galoşi etc., 2 de piepteni, nasturi etc; *Metalurgică*: 2 fabrici de maşini, 2 turnătorii, 1 fabrică de sârmă, lanţuri, şuruburi etc., 1 fabrică de împletituri de sârmă, 1 de obloane şi articole de lăcătuşerie, 1 de articole emailate, 1 de articole de tablă de zinc, tinichea etc., 1 de foarfeci, 1 de potcoave, 1 de nasturi de tablă, 2 de bricege, 1 de pineze şi agrafe de birou, 2 de diverse articole de metal, 2 ateliere mari de reparaţiuni; *Lemnului*: 1 fabrică de cherestea, 6 fabrici de mobile şi tâmplărie, 1 fabrică de butoaie, 2 de cuie de lemn; *Alte industrii*: 2 fabrici de produse de hârtie, 1 de cartonaje, 7 tipografii mari, 1 pielărie, 1 fabrică de încălţăminte, 7 fabrici de cărămizi, ţigle, plăci de teracotă etc., 1 de sobe de teracotă, 2 pentru cioplirea pietrelor, 1 de carton asfaltat, 1 de oglinzi şi sticlă şlefuită, 1 de capsule pentru sticle, 1 atelier de reparaţiuni de maşini electrice.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Moara Eduard Prohaska Fii (inv. 24), Fabrica de bere «Beresa» (soc. 18, inv. 120), Fabrica de bere Wijnitzer & Goldstein (inv. 13), Fabrica de mezeluri Stanislas Podsudek (inv. 9);

Fabricile de stofe şi ţesături de bumbac, pânză etc.: «Intex» (soc. 10) şi «Postăvăria Română» (soc. 10, inv. 13), Fabricile de tricotaje «Hercules» (soc. 15, inv. 43) şi «Trinaco» (inv. 6), Fabrica de şireturi, galoane şi dantele «Fraţii Rauchwerger» (inv. 7), Fabrica de pălării «N. Zucker & Co.» (soc. 2, inv. 5);

Fabrica de şoşoni, galoşi şi alte articole de cauciuc «Caurom» (soc. 10, inv. 22);

Fabrica de sârmă, lanţuri, şuruburi etc., a Soc. «Industria Sârmei» (inv. 29), Fabrica de articole de tablă «Teo» F. Tuttman (inv. 6), Atelierele de reparaţiuni C.F.R. (inv. 10);

Fabrica de cherestea din suburbia Clocucica (inv. 28), Fabrica de ţigle şi sobe de teracotă «H. Trichter» (inv. 14).

Cernăuţi este piaţa de desfacere a produselor din Bucovina, Nordul Basarabiei şi Nord-Vestul Moldovei. In registrul comerţului local sunt înscrise 155 firme de comerţ mare şi 61 de comerţ mic.

Bâlciu la 29 Iunie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (sucursală), Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Naţională, Banca Comercială Polonă (sucursală), Banca Noastră, Banca de Credit, Soc. Română Bancară, Banca Basarabiei (sucursală), Banca Ipotecară, Banca Urbană (sucursală), Banca «Meseriaşul român», Banca Invăţătorilor pentru Moldova de Sus, Banca Invalizilor din Bucovina, Banca «Postcilca», Banca «Ohlhisser et Co.», Banca «Feinstein», Banca «Fraţii Soifer», Banca Centrală Evreească de Credit şi Economie, Banca «Casa Română», Banca Regională, Banca Bucovineană de Nord, Banca «Producătorul agricol», Banca Civică, Banca Industro-Agricolă, Banca de Est, Banca pentru Comerţul Intern şi Extern, Casa de Economie a Bucovinei «Sf. Ioan din Suceava», Banca «Leibuka Barber».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Finanţe publice. Pentru exerciţiul 1936/37 bugetul municipiului C. prevede următoarele capitole:

	Lei
Venituri	**64.750.000**
Venituri ordinare	*54.452.698*
Venituri extraordinare	*670.467*
Venituri speciale	*9.626.835*
Cheltueli	**64.750.000**
Cheltueli ordinare	*45.371.640*
Cheltueli extraordinare	*5.488.000*
Cheltueli speciale	*13.890.360*

CULTURĂ

Invăţământ. Universitatea «Regele Carol II», cu facultăţile de drept şi ştiinţe de stat, de litere şi filosofie, de ştiinţe şi de teologie. Conservator de muzică şi artă dramatică; Seminar clerical; Liceu militar; 4 licee de băieţi («Aron Pumnul», «Marele Voevod Mihai», Seminar Pedagogic «Dr. C. Angelescu» şi «Mitropolitul Silvestru»), 2 licee particulare de băieţi («M. Eminescu» şi «Emanoil Grigoroviţa»); Gimnaziul de băieţi «Cuza Vodă», Gimnaziu particular polon, 2 licee de fete («Elena Doamna» şi «Oltea Doamna»), Liceul particular de fete «Carmen Sylva», Liceul comercial de băieţi «Iuliu Valaori», Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziul comercial «Progresul» cu secţie de băieţi şi de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală normală de băieţi, Şcoala normală de fete «Maria Voichiţa», Şcoala normală particulară de fete «Familia Mariei», Institut de orbi şi surdo-muţi, Institut de educaţie, Şcoală de cântăreţi, 39 şcoli primare (dintre cari 13 confesionale) şi numeroase grădini de copii.

Instituţii culturale. *Muzee:* Muzeul regional al Bucovinei (cuprinde piese arheologice), Muzeul industrial «Regele Carol II», Muzeul de industrie casnică şi un muzeu ucrainean.

Biblioteci. Biblioteca Universităţii, bucurându-se de favoarea depozitului legal, avea 435.788 de volume la 1 Octomvrie 1936. Biblioteca municipală «Nicolae Iorga», e deschisă marelui public ca şi Biblioteca Asociaţiei de cultură a poporului român din Bucovina. Afară de acestea mai sunt circa 20 biblioteci de împrumut româneşti şi străine (germane, ucrainene, polone, franceze, evreeşti).

Asociaţii culturale. Soc. pentru cultura şi literatura poporului român (care întreţine în Municipiul C.: Palatul Naţional cu biblioteca şi sălile de lectură, Tipografia «Mitropolitul Silvestru» etc.), Centrala Caselor Naţionale, Liga Culturală, Soc. «Aron Pumnul», Soc. artiştilor şi amicii artelor din Bucovina, Soc. Şcoala Modernă, Asoc. Presei din Bucovina şi Moldova de Sus, Soc. culturală «Amicii Poloniei» Asoc. Prietenii Cehoslovaciei, Asoc. Amicii Franţei, Soc. «Bi-

blioteca juridică », Soc. pentru încurajarea învăţământului clasic al fetelor, Soc. pentru cultura socială, Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, Soc. Cercul de gospodine « Rosa », Soc. « Tricolor », Soc. Clerului Ortodox Român, Soc. Doamnelor Monasteriste, Soc. « Ţeţina », Soc. culturală Academia Populară, Asoc. « Cercul de studii de drept public », Soc. de cultură şi literatură din Bucovina, Soc. « Voevodul Mihai », Soc. Şcoala secundară germană, Cercul pentru cultura socială « Bildungsgemeinschaft », Uniunea tinerelor catolice germane, Uniunea femeilor germane, Soc. Eichenhort, Soc. « Schlarafia », Soc. catolică germană, Soc. Căminul elevilor germani, Soc. germanilor creştini « Rosa-Manasteriste », Soc. « Ucrainsca Besida », Soc. « Rusca Besida », Soc. « Ucrainsca Scola », Asoc. Tinerimii polone, Asoc. Doamnelor polone, Soc. « Polsca Maciesz w Scolny w Rumunji », Soc. învăţătorilor poloni, Soc. « Ort. », Soc. Şcoala secundară evreiască din Bucovina. 23 organizaţii studenţeşti, 15 asociaţii muzicale şi corale şi 28 organizaţii sportive.

Teatrul-Naţional şi 8 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Glasul Bucovinei » (cotidian), « Cuvântul Ţărănimii » (de 2 ori pe săptămână), « Timpul » (săptămânal), « Munţii Noştri » (bilunar), « Frontul Românesc », « Buletinul comunal al municipiului » (lunar), « Buletinul Inspectoratului regional şcolar » (lunar), « Buletinul Oficial al judeţului Cernăuţi », « Cernăuţii medicali » (lunar), « Voinţa Şcolii », « Iconar », « Credinţa », « Făt-Frumos » (lunar), « Filmul meu » (de 2 ori pe săptămână), « Voluntarul », « Pagini juridice », « Insemnări sociologice » (lunar).

« Abendblatt » (cotidian), « Tagblatt » (cotidian), « Extrablatt » (cotidian), « Vorwärts » (cotidian), « Czernowitzer Algemeine Zeitung » (cotidian), « Czernowitzer Morgenblatt » (cotidian), « Czernowitzer Tageblatt » (cotidian), « Czernowitzer Deutsche Tagespost » (cotidian), « Volksnacht », « Die Freiheit », (săptămânal), « Katolische Volksnacht » (săptămânal), « Bukowiner Volkszeitung » (bilunar), « Der Handel und Gewerbetreibende » (lunar), « Revue der Woche » (lunar), « Ceas » (în limba ucraineană cotidian), «Kurjer Polski w Rumunji » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Municipiul are o catedrală mitropolitană ortodoxă, 4 biserici şi 2 capele ortodoxe, 2 biserici romano-catolice, 1 greco-catolică-ruteană, 1 evanghelică, 1 armeano-catolică, 1 casă de rugăciune lipovenească, 1 a creştinilor după Evanghelie, 2 baptiste, 2 adventiste, 2 sinagogi şi 48 case de rugăciune evreeşti.

1 mânăstire ortodoxă de călugăriţe şi 3 mânăstiri catolice: a fraţilor iezuiţi, a maicilor « Familia Mariei » şi a maicilor « Sf. Felix ».

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Mitropoliei Bucovinei, provenită din fosta episcopie moldovenească a Rădăuţilor, mutată aici în 1783, şi ridicată la rangul de Mitropolie în 1870. Au păstorit aici, în totul 9 episcopi şi arhiepiscopi.

Reşedinţa vicariatului romano-catolic al Bucovinei şi a vicariatului greco-catolic-rutean.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul C., capitala judetului Cernăuţi, este situat la 527 km de Bucureşti. Staţie principală c.f. pe linia Bucureşti – Cernăuţi – Grigore-Ghica-Vodă. Aerodrom şi aerogară pe liniile: Cernăuţi – Iaşi – Chişinău – Cetatea-Albă; Cernăuţi-Cluj – Arad; Bucureşti–Cernăuţi-Lwow – Varşovia - Gdynia şi Bucureşti - Cernăuţi - Lwow - Helsinky.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătorie, Judecătorie de muncă, Insp. reg. de poliţie, Insp. reg. de jandarmi, Chestură de poliţie cu 6 comisariate, Legiune de Jandarmi, Cerc de recrutare, Inspectorate: comercial, industrial, de muncă, şcolar, al minelor, C. A. M., zootechnic, sanitar, veterinar, silvic, Inspecţie de exploatare C.F.R., Direcţie reg. P.T.T., Serv. apelor reg. XIV, Curte locală administrativă, Camere de: agricultură, comerţ şi industrie, muncă, Revizorate şcolare: judeţean şi municipal, Serv. reg. de statistică, Procuratura Statului, Procuratura de finanţe, Serv. tehnic municipal, Serv. de drumuri şi şosele, Administraţie financiară, 4 percepţii fiscale, Serv. financiar municipal, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar municipal, Administraţia fondurilor bisericeşti ortodoxe, Bursă de efecte şi mărfuri, Birou de măsuri şi greutăţi, Vama Poştei, 6 oficii P.T.T. de stat, 3 oficii P.T.T. autorizate, Oficiu telefonic, Pompieri.

Consulate: austriac, cehoslovac, german, polon, olandez, suedez. Agenţia legaţiei franceze.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia generală a medicilor din România, Soc. medicilor din Bucovina, Colegiul medicilor, Asoc. personalului sanitar auxiliar titrat, Cercul ofiţerilor, Cercul subofiţerilor, Cercul contabililor autorizaţi şi experţi, Corpul didactic medico-pedagogic, Cercul profesorilor secundari români, Asoc. regională a învăţătorilor din Moldova de sus, Sindicatul ziariştilor bucovineni, Sfatul negustoresc, Asoc. micilor industriaşi şi meseriaşi patroni din România, Asoc. meseriaşilor, comercianţilor şi industriaşilor români din Moldova, Uniunea industriaşilor bucovineni, Uniunea micilor industriaşi, Asoc. proprietarilor de moşii din Moldova de Sus, Sindicatul cultivatorilor de sfeclă, Asoc. ţăranilor şi plantatorilor de sfeclă « Sfecla », 3 gremiuri comerciale, Gremiul agenţilor comerciali, Gremiul restauratorilor, hotelierilor, bodegarilor, etc., Uniunea comercianţilor detailişti, Sindicatul pentru organizarea exportului de animale şi carne proaspătă, Sindicatul voiajorilor şi reprezentanţilor de industrie şi comerţ.

Edilitate. Uzină electrică, 3 uzine de apă cu un debit de 12.000 m.c. pe zi, 70 km reţea de apaduct, 70 km canal, pavagii cu asfalt şi altele, tramvai electric, 1 grădină publică şi 3 parcuri, abator, piaţă.

Sănătate publică. Spitalul « Regele Carol II », Spitalul de copii, Spitalul de boli mintale şi nervoase, Spitalul de ochi, Spitalul militar, Spitalul militar de ochi, Spitalul evreesc, Sanatoriul « Hera » pentru boli mintale şi nervoase, Sanatoriul « Dea », Sanatoriul « Marele Voevod Mihai », Policlinica-sanatoriu « Dr. Pauliucu Burlă V. », Institutul obstetric « Dr. Octavian Gheorghian », Maternitatea evreiască, Staţiunea obstetrică-ginecologică « Dr. Merdler », Institut antirabic; 5 dispensare ale Serv. sanitar al Municipiului, Dispensar anti-venerian, Dispensar ginecologic, 4 dispensare ale soc. « Principele Mircea », 1 dispensar al Casei de asigurări sociale, 1 dispensar al Soc. pentru profilaxia tuberculozei, 3 dispensare evreeşti (dintre care unul antituberculos);

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale Oficiu I.O.V., Soc. « Ocrotirea orfanilor de răsboiu », Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Pr.Mircea », Soc. « Regina Maria » pentru ajutorarea copiilor săraci evrei, Centrul pentru ocrotirea copiilor, Institutul de orbi şi surdo-muţi « Regina Maria », Soc. « Azilul », Soc. doamnelor române, Asoc. culturală şi de ajutorare a surdomuţilor din Moldova de Sus, Soc. voluntară de salvare, Soc. « Aron Pumnul », Asoc. pentru emanciparea civilă şi politică a femeii române (cu un cămin de servitoare), Soc. « Iubirea aproapelui », Asoc. « Iubire şi dreptate », Casa de ajutor « Unirea », Soc. mutuală a medicilor, Fundaţia « Azilul de copii creştini Adalbert Zadurovici », Soc. catolică polonă de binefacere, Asoc. femeilor evanghelice « Gustav Adolf », Soc. polonă de ajutor frăţesc, Casa catolică pentru ajutorarea copiilor orfani « Preot Apolcki », Asoc. gen. de ajutor a meseriaşilor, 8 asoc. de ajutorare a meseriaşilor pe bresle, Soc. de binefacere mutuală, Soc. de ajutorare a săracilor, Soc. « Meranoseti », Soc. « Ose », Soc. « Bicur choilem », Soc. « Jinocea Hromada », Soc. de ajutorare a doamnelor evreice, Soc. pentru ocrotirea copiilor orfani evrei, Soc. « Morgenrot », Soc. pentru ajutorarea lehuzelor evreice, Soc. pentru ajutorarea elevilor evrei, Soc. pentru profilaxia tuberculozei între evrei « Gemilat Chesed », Soc. « Machsike Sabes », Orfelinate: român de băieţi şi român de fete, polon de băieţi şi polon de fete, catolic german mixt şi catolic german de băieţi, evanghelic german, 2 evreeşti, 1 cămin pentru ocrotirea copiilor evrei; Azil pentru săraci, Azil evreesc pentru bătrâni, 1 ospătărie populară, 4 căminuri studenţeşti, Internatul şcoalei normale, Internatul de fete, Internatul « Meseriaşul român », Internatul ucrainean, Căminul elevilor germani, Internatul ucenicilor poloni.

CETATEA-ALBĂ

Stema. Pe scut roşu o cetate medievală, de argint, cu trei turnuri rotunde şi cu acoperişurile ascuţite, turnul din mijloc mai înalt şi crenelat, cu poarta şi ferestrele închise, aşezată pe o terasă neagră, ieşind dintr'o mare de argint. Peste tot stema Moldovei.

Scutul timbrat de o coroană murală cu şapte turnuri.

Reprezintă vechea cetate moldovenească de graniţă de pe limanul Nistrului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul C.-A., reşedinţa judeţului cu acelaşi nume, e aşezat la malul limanului Nistrului, în margine de ţară şi la un vechiu cap de drum: drumul care ducea la cetatea de pază din apropierea gurei limanului spre mare (într'o vreme când această gură nu era încă împotmolită).

Vatra oraşului este un amfiteatru care coboară domol către limanul Nistrului pe al cărui mal de piatră se mai păstrează încă o parte din cetate. Drumurile care se strâng aci în chip de raze venind din câmpia vecină, au impus oraşului, un plan radio-concentric (ca şi al Brăilei, Giurgiului, etc.). Terenul nisipos şi panta uşoară pe care sunt clădite casele oraşului, înlătură, în general, noroiul atât de comun multora din orăşelele noastre de câmpie.

Cadrul Cetăţii-Albe e format de partea S-E a întinsei câmpii cunoscute şi sub numele de Bugeac. Arăturile au înlocuit, în cea mai mare parte, ierburile stepei de altă dată; vitele însă sunt crescute încă în număr destul de mare, iar podgoriile şi pometurile sunt vestite în tot lungul povârnişurilor din spre liman şi valea Nistrului. C.-A. joacă astfel rol de loc de concentrare a grânelor, vinurilor, fructelor şi vitelor din hinterlandul imediat. Noul port dela Bugaz, la malul Mării, oferă în fine, oarecare posibilităţi de export.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. In veacul al VII-lea înainte de Christos, pe locul actualului oraş, se afla o colonie grecească, numită Tyras. A fost ocupat de Romani şi dela aceştia a trecut în mâna Bizantinilor, care-l numiră Maurocastron (Cetate Neagră). Genovezii au construit în apropierea lui, o cetate de piatră albă, în mijlocul ţinutului intens românesc. Moldova întinzându-se până la mare a supus cetatea. Roman, Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare îşi aveau aci, pârcălabii lor.

In privilegiul comercial acordat de Alexandru cel Bun la 8 Octomvrie 1408 negustorilor din Lemberg, Cetatea-Albă

este considerată ca a patra staţiune — după Suceava, Iaşi şi Tighina — în care se da vamă Domniei.

In Martie 1443 cetatea îşi avea pârcălabul ei — un Iurghici.

Titlul dregătorilor anteriori cetăţii nu se cunoaşte. In Aprilie 1435 el se numea într'o scrisoare către republica Veneţiei « Dominus Maurocastrii ».

Aici, în Cetatea Albă, a fost otrăvit de boierii săi, Alexandrel.

Sub Ştefan cel Mare pârcălabii Cetăţii Albe au fost dintre boierii de frunte ai Moldovei, ceeace pune în lumină importanţa pe care gloriosul Domn o acorda cetăţii.

La 1457, în anul ridicării sale în scaun el trimite ca pârcălab pe Vlaicu, propriul său unchiu. La 1459, el îi dă un coleg — pe Stanciul, oştean vrednic deşi vrăjmaş tatălui însuş al lui Ştefan.

La 1466, Stanciul rămânând singur capătă coleg pe Zbierea, iar la 1470 pe Bâlcu. Intre 1471—1474 Cetatea are ca pârcălabi pe Luca şi pe Hârman, dela 1478 la 1480 pe Hârman şi pe Duma, vărul lui Ştefan, iar dela 1481 la 1484 pe Gherman şi pe Oană.

Ea forma, pe atunci, cu cetatea Chiliei, « cheile Mării Negre ». In 1484, Cetatea-Albă a căzut în mânile Turcilor, cari au făcut dintrânsa sediul unei raiele. Ştefan cel Mare a încercat zadarnic s'o recucerească.

In timpul răsboaielor ruso-turce, oraşul a fost ocupat de ruşi în 1770, 1789 şi 1806.

Monumente istorice. *Cetatea* construită de Genovezi în evul mediu, reconstruită de Ştefan cel Mare, cu ziduri de o masivitate extraordinară. Marea ei poartă a fost ridicată de pârcălabul Hârman în 1438. Lucrările de întărire au fost duse mai departe de « meşterul Teodor » probabil italian; în 1481—1482 Ştefan cel Mare înălţă aici o nouă biserică.

Biserica armenească cu inscripţii din sec. XV cu odoare de argint şi pietre de mormânt frumos săpate.

Izvorul Sf. Gheorghe din 1743.

POPULAŢIE

Municipiul C. A., avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din acel an, 33.495 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 19.417 locuitori (fără comunele suburbane Păpuşoi, Şaba şi Turlachi, care la recensământul din 1930 s'au trecut la municipiul C. A. şi cari la acea dată aveau un total de 13.563 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 5 mori sistematice, 3 mori ţărăneşti, 1 moară de crupe, 1 moară de măcinat sare, 1 fabrică de conserve de peşte, 6 de mezeluri, 2 de bomboane, 2 de ulei, 1 de spirt din vin; *Alte industrii*: 2 fabrici de postav, 1 fabrică textilă, 3 fabrici de săpun, 2 ateliere de mobile, 10 ateliere de tâmplărie.

Din întreprinderile de mai sus ,următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara I. Asvadurov (inv. 20), Moara Fraţii I. & S. Denisor (inv. 15).

Comerţ desvoltat de cereale, vinuri, struguri, peşte, vite, nutreţ, produse animale, trestie, miere, ceară, etc.

Prin aşezarea sa geografică municipiul are posibilităţi mari de comerţ cu Rusia.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Românească, Banca Basarabiei, Banca « Progresul », Societatea « Prima de împrumut şi păstrare », Banca Viticolă, Banca Agricolă, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Agricultură, Comerţ şi Industrie.

Finanţe publice. Bugetul municipiului C.-A., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**12.188.480**
Venituri ordinare	*7.875.000*
Venituri extraordinare	*1.308.042*
Venituri speciale	*3.005.438*
Cheltueli	**12.188.480**
Cheltueli ordinare	*7.875.000*
Cheltueli extraordinare	*834.000*
Cheltueli speciale	*3.479.480*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Marele Voevod Mihai », Liceu de fete, Liceu industrial de fete, Şcoală normală de băieţi, Liceu industrial de băieţi, 11 şcoli primare, 7 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Societatea « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol », (1 cămin judeţean şi 1 cămin orăşenesc), Asociaţia femeilor române, Şcoală muzicală, Muzeu arheologic, 3 biblioteci publice, Sală de teatru, 2 cinematografe, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Noutăţi » (cotidian), « Inainte » (săptămânal), « Nistrul » (săptămânal), « Buletinul Oficial al jud. Cetatea-Albă » (de 3 ori pe lună), « Cetatea-Albă » (lunar), « Buletinul Serviciului Agricol Judeţean », « Die Woche im Bild » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 5 biserici şi 2 capele ortodoxe, 1 biserică armeană, 1 capelă romano-catolică, 1 capelă luterană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 casă de rugăciuni molocană, 4 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa protopopiatului ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul C.-A., reşedinţa judeţului Cetatea-Albă, este situat la 171 km de Chişinău şi la 435 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Basarabeasca – Bugaz. Aerostaţie pe liniile Bucureşti – Galaţi – Ismail – Cetatea-Albă şi Cernăuţi-Iaşi - Chişinău - Cetatea-Albă.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie mixtă, Poliţie, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Primărie, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri şi greutăţi, Vamă, Inchisoare preventivă, Căpitănie de port, Pretura plăşii Liman, Revizoratul pescăriei, Serv. de poduri şi şosele, Revizorat şcolar, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de agricultură, Depozit M.A.T. de spirt.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul Negustoresc, Soc. funcţionarilor publici, Corpul contabililor, Asociaţia micilor industriaşi şi meseriaşi.

Edilitate. Uzină electrică, 46 fântâni, 26 km de străzi pavate, grădină publică, pădure de 180 ha sădită în 1935, abator comunal, băi populare de vară, stadion sportiv.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital comunal, Spital militar, Spital evreesc, Sanatoriul « Dr. Smolenschi », Dispensarul « Principele Mircea », Spital de animale.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea » Soc. « Tarbut », Soc. « Oze », 2 ofrelinate, 2 aziluri de bătrâni dintre cari unul evreesc, 1 azil de noapte pentru vagabonzi.

CHIŞINĂU

Stema. Pe scut albastru, o acvilă de aur, cu aripile lăsate în jos, privind spre dreapta. Peste tot: stema Moldovei.

Scutul timbrat de o coroană murală, cu 7 turnuri.

Simbolizează realipirea acestui vechi oraş moldovenesc la România.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul Ch., capitala judeţului Lăpuşna, este aşezat în mijlocul Moldovei dintre Prut şi Nistru (Basarabia), la întretăierea drumului longitudinal al Basarabiei cu drumul transversal Iaşi – Chişinău – Tighina – Odesa şi în apropierea contactului între zona păduroasă a « Codrilor Bâcului » cu zona de stepă cu ierburi înalte din spre Sud. Este deci un oraş de răspântie şi de contact între regiuni cu caractere geografice deosebite.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 7.200 m se întinde la altitudinea de circa 85 m pe povârnişul domol de pe dreapta văii Bâcului (oraşul nou) şi pe o parte a luncii sale inundabile (oraşul vechiu). Pe povârnişurile dealurilor care înconjoară în semicerc prispa pe care a fost clădit oraşul nou, se întinde o zonă de podgorii prin care sunt risipite vile, crame şi gospodării de ţară; acestea formează împreună un fel de zonă periferică a Chişinăului.

Cadrul municipiului este format de dealurile podişului Bâcului acoperite cu păduri masive de N.V., despădurite şi prinse de cereale sau vii, în S.E. Caracterul său mai mult agricol n'ar fi putut ridica oraşul Ch. mai sus de nivelul unei pieţe locale de adunare, transformare şi redistribuire a cerealelor, fructelor şi produselor minunatelor podgorii, dacă nu i s'ar fi adăugat, cu rol hotărîtor, funcţionarea ca oraş reşedinţă a fostei provincii ruseşti de peste Prut.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Prima menţiune documentară despre Chişinău, se află în anul 1436, într'un document dela Iliaş şi Ştefan, voevozii Moldovei.

CHIŞINĂU

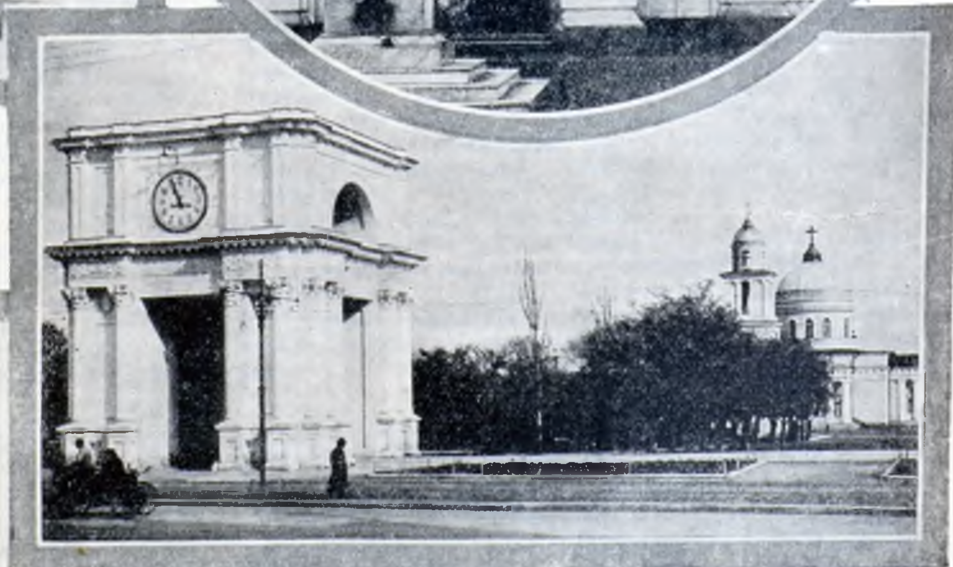
VEDERE GENERALĂ

MÂNĂSTIREA HARJONCA

Sus: SFATUL ŢĂRII

Jos: MITROPOLIA

CENTRUL ORAŞULUI

A fost multă vreme un târguşor fără însemnătate. Numele îi vine dela o cascadă, pe care o făcea în acest loc, apa ce străbate aşezarea.

In 1818, Ruşii au fixat la Chişinău capitala Moldovei răpite. In 1834 oraşul a fost refăcut, după un plan de sistematizare, cu străzi drepte, largi şi perpendiculare.

Aici Sfatul Ţării a votat, în 1918, unirea cu vechea ţară.

Monumente istorice. *Biserica Râşcanu*, ctitorie din secolul al XVIII-lea.

Biserica Mazarachi ctitorie, din acelaş secol.

POPULAŢIE

Municipiul Ch., avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 117.016 locuitori. El este după Bucureşti, cel mai populat oraş al ţării.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 113.640 locuitori indicând o scădere naturală de 3.376 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o descreştere de 2,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 5 mori sistematice, 6 mori ţărăneşti, 2 fabrici de paste făinoase, 19 de spirt, 9 de rachiu, cognac şi alte băuturi spirtoase, 2 de bere, 6 de uleì, 1 rafinărie de uleiu, 1 fabrică de mezeluri, 4 de zaharicale, 4 de crupe şi 1 de ghiaţă. *Alte industrii*: 3 fabrici de ţesătorie, 4 de vată, 1 de tricotaje, 9 de săpun, 4 de parfumuri şi chimicale, 4 de lumânări, 1 de produse chimice, 1 de stearină şi oleină, 1 de sârmă şi cuie, 2 turnătorii şi fabrici de maşini, 2 fabrici de articole metalice, 1 atelier de reparat vagoane de tramvaie şi motoare electrice, 6 tipografii mari, 1 litografie, 5 fabrici de piele, 1 de încălţăminte, 1 de curele de transmisiuni, 4 tăbăcării, 1 fabrică de cherestea, 2 de mobile, 1 de spiţe şi roţi, 1 atelier de calapoade şi tocuri de lemn, 1 de obezi, 8 fabrici de cărămidă, ţiglă şi teracotă, 1 de ciment, 1 de oglinzi, 1 de perii, 1 de cremă de ghete, 1 de focuri artificiale şi 1 manufactură de tutun.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *).

Moara Gogan T. (inv. 30), Moara Wechsler Simion (inv. 9), Moara Schwartzberg Iacob (inv. 8), Moara şi fabrica de paste făinoase « Hercules » (inv. 5), Fabrica de uleiu « Palmira » (inv. 5), Fabrica de ţesătorie « Arcigo » (inv. 6) şi Atelierele S. A. Belgiană a tramvaielor (inv. 28).

De asemenea menţionăm Imprimeria Statului din Chişinău şi Manufactura de tutun C.A.M.

Municipiul Ch. fiind centrul economic al Moldovei de peste Prut, prin pieţele sale se scurge mare parte din bogăţiile agricole, viticole şi pomicole ale provinciei.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca de Credit Român (sucursală), Banca Centrală de Credit şi Economie, Banca Centrală din Basarabia, Banca Americano-Română de Agricultură şi Industrie, Banca Creditului Basarabean, Banca Basarabiei, Casa de Credit a Agricultorilor judeţului Lăpuşna, Banca de Comerţ şi Industrie a Basarabiei, Banca Generală a Basarabiei, Banca Sfatului Negustoresc, Banca Comerţului Exterior « Ivoria », Banca Salariaţilor Publici (sucursală), Tovărăşia de împrumut şi păstrare a meseriaşilor şi negustorilor din Chişinău, Banca « Ustei », 10 bănci populare, 6 cooperative, Federala cooperativelor, Uniunea cooperativelor izraelite, Banca Municipiului Chişinău, Banca Comercială şi Industrială a Basarabiei, Banca Clerului ortodox din Basarabia.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Finanţe publice. Bugetul municipiului Ch., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**104.940.325**
Venituri ordinare	*79.213.022*
Venituri extraordinare	*4.992.921*
Venituri speciale	*20.734.382*
Cheltueli	**104.940.325**
Cheltueli ordinare	*79.213.022*
Cheltueli extraordinare	*4.992.921*
Cheltueli speciale	*20.734.382*

CULTURĂ

Invăţământ. Facultatea de agronomie şi Facultatea de teologie (de pe lângă Universitatea din Iaşi), Conservatorul Naţional de muzică şi artă dramatică, 2 Conservatorii particulare, Liceul de băieţi « B. P. Haşdeu », Liceul de băieţi « M. Eminescu », Liceul de băieţi « Al. Donici », Liceul de băieţi « Al. Rusu », Liceul militar « Regele Ferdinand I », Liceul de fete « Regina Maria », Liceul de fete « Principesa Dadiani », Liceu de fete eparhial, Seminar teologic, 2 gimnazii de băieţi, Şcoală normală de băieţi, 2 şcoli normale de fete, Liceu comercial, Liceu industrial de fete, 3 gimnazii industriale de fete, Gimnaziu industrial de băieţi, Şcoală de menaj, Liceu particular de băeţi, 3 licee particulare de fete, Gimnaziu particular de fete, Şcoală de cântăreţi, 28 şcoli primare de băieţi, 14 şcoli primare de fete, 23 şcoli de copii mici, 3 şcoli de aplicaţie.

Instituţii culturale. Universitatea populară, Muzeul Naţional din Basarabia, Muzeul istorico-arheologic bisericesc, Biblioteca Municipiului (peste 100.000 volume), Biblioteca Universităţii populare, Biblioteca centrală, Biblioteca « Jokey-Club », 8 biblioteci particulare, 7 cămine ale Fundaţiei Culturale « Principele Carol », Cercul Militar, Teatru Naţional, 4 cinematografe, 8 societăţi sportive, 4 societăţi de vânătoare.

Automobil Club Regal Chişinău.

Ziare şi reviste. « Viaţa Basarabiei » (cotidian), « Izbânda » (cotidian), « Basarabia » (săptămânal), « Comerciantul » (săptămânal), « Cuvântul Moldovenesc » (săptămânal), « Dreptatea » (săptămânal), « Ecoul Basarabiei » (săptămânal), « Voinţa Basarabiei » (săptămânal), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie Chişinău » (săptămânal),

MUZEUL DE ISTORIE NAŢIONALĂ

« Furnica » (bilunar), « Buletinul Agricol » (lunar), « Indicatorul Medical al Basarabiei » (lunar), « Din trecutul nostru », « Izvoraşul » (lunar), « Lumina lui Hristos » (lunar), « Luminătorul » (lunar), « Revista literară ştiinţifică » (odată la 2 luni), « Arhiva Basarabiei » (semestrial), « Buletinul Basarabiei economice », « Foaia Duminicală », « Limba Noastră », « Moldova Nouă », « Raza », « Sănătatea şi Higiena », « Tribuna Tinerimii ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrală Mitropolitană, 32 biserici ortodoxe, (din care 1 grecească), 1 biserică armenească, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică evanghelico-luterană, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune a sectei « fără popă », 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune molocană, 65 sinagogi şi case de rugăciune israelite.

Instituţii bisericeşti. Mitropolia Basarabiei, Arhiepiscopia Chişinăului, protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul Ch., reşedinţa judeţului Lăpuşna, este situat la 456 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti—Iaşi—Chişinău, Bucureşti—Galaţi—Chişinău şi Căinari—Tighina—Chişinău (cu legătura spre Tiraspol—Moscova). Aerostaţie pe liniile Bucureşti—Galaţi—Chişinău şi Cernăuţi—Iaşi—Chişinău—Cetatea Albă.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de apel, Curte Administrativă, Tribunal, 4 judecătorii, Inspectorat cadastral, Inspectorat şcolar primar, Inspectorat şcolar secundar, Inspectorat regional veterinar, Direcţiune regională sanitară, Direcţiune regională silvică, Direcţiune regională P.T.T., Inspectorat de muncă, Inspectorat regional de poliţie, Inspectorat minier, 4 inspectorate C.F.R., Imprimeria Statului, Cameră de agricultură, Chestură de poliţie, Administraţie financiară, 5 Percepţii fiscale, Percepţie comunală, Cameră de comerţ, Serviciu regional de poduri şi şosele, Curte administrativă locală, Revizorat şcolar, Serv. sanitar judeţean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar municipal, Avocatura Statului, Arhivele Statului, 9 notari publici, Pompieri, 2 oficii P. T.T., Oficiu telef., 8 comisariate de poliţie.

Consulate: german, polonez, olandez, belgian, francez; agenţii consulare: italiană şi cehoslovacă.

Asociaţii. Asociaţia medicilor din România, Asociaţia funcţionarilor publici, Asociaţia contabililor, Asociaţia presei, Asociaţia ziariştilor din Basarabia, Asociaţia generală a inginerilor din România, Asociaţia corpului didactic secundar, Asociaţia corpului didactic primar, Uniunea clericilor ortodocşi, Uniunea generală a micilor industriaşi şi meseriaşi din România, Asociaţia funcţionarilor Primăriei Chişinău, Sfatul Negustoresc, Uniunea profesională a specialiştilor în agronomie din Basarabia, Asociaţia funcţionarilor poliţieneşti, Uniunea generală a meseriaşilor din România, Uniunea muncitorilor grafici, Societatea meseriaşilor şi industriaşilor mici din Basarabia, Asociaţia profesională a tehnicienilor din Basarabia, Uniunea proprietarilor urbani, Societatea proprietarilor mici, Sindicatul avicultorilor şi cultivatorilor de animale mici, Sindicatul viticultorilor şi podgorenilor din regiunea Costiujeni, Sindicatul funcţionarilor particulari, Sindicatul muncitorilor dela C.A.M., Sindicatul de alimentaţie, Sindicatul şoferilor, Comitetul refugiaţilor, Societatea de muncă « O.R.T. » (evreiască).

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, conductă de apă, canalizare, tramvaie electrice, pavagii, grădină pnblică.

Sănătate publică. Spitalul Central (cu secţiuni: antirabică şi dermo-sifilitică şi laborator bacteriologic), Spitalul « Regina Maria », Spitalul de contagioşi, Spitalul de alienaţi Costiujeni, Spitalul militar, Spitalul militar de ochi, Spitalul de ochi « Dr. Manoilescu », Spitalul de copii « Societate de binefacere », Spitalul Epitropiei de orbi, Spitalul evreesc, Sanatoriul « Sănătatea », Sanatoriul Dr. Steinberg, Sanatoriul Dr. Tumarchin, Sanatoriul Dr. Sepf (Solarium), Maternitatea Spitalului Central, Maternitatea Municipiului, Maternitatea « Dr. Kurtz », Centru de ocrotire a copiilor şi mamelor, 13 dispensare, policlinici şi ambulatorii diferite.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Epitropia de orbi din Basarabia, Centru de ocrotirea copiilor şi mamelor, Asociaţia « Asistenţa publică », Fundaţia « Eufrosina Viazemschi », Asociaţia « In numele lui Hristos », Reuniunea femeilor române, Soc. « Sufrageria eftină » (evreiască), Soc. « Soimeh Voiflim » (evreiască), Casa copilului, 1 cămin C.F.R. de fete, 2 orfelinate, 11 azile de copii şi bătrâni.

CLUJ

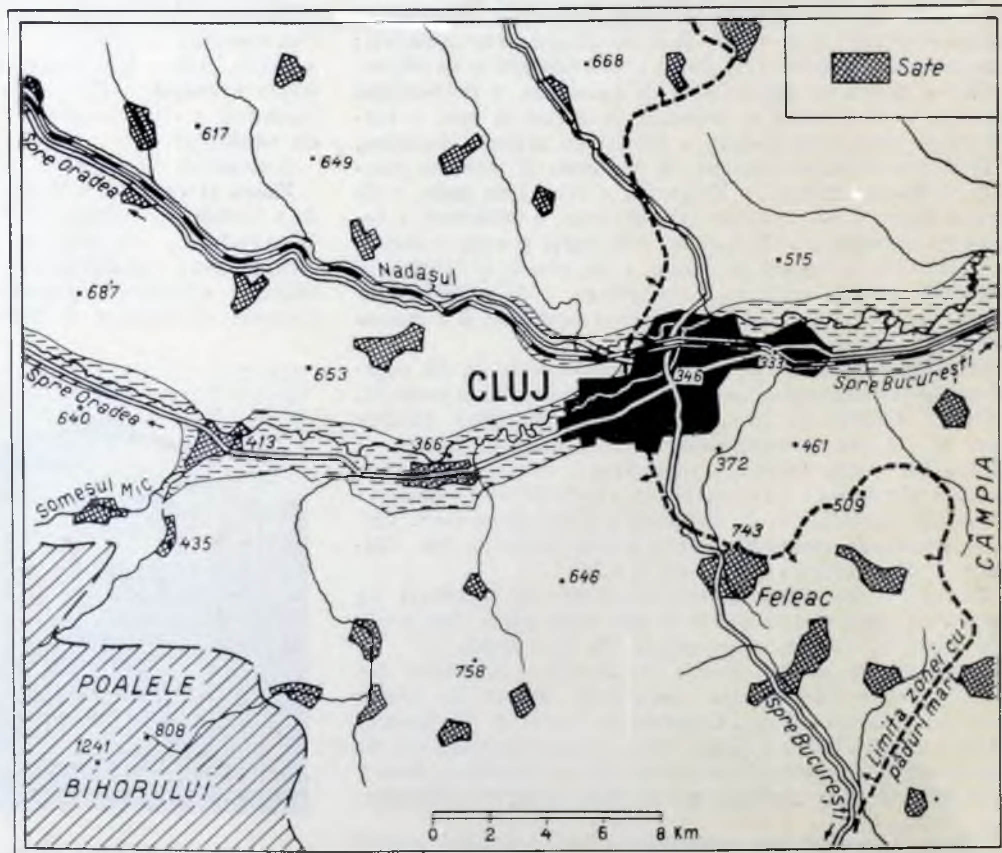

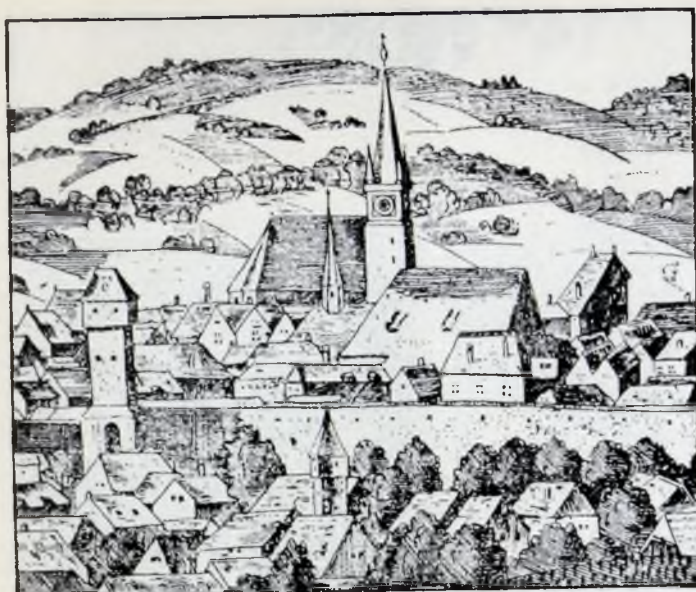
Stema. Pe scut albastru, un zid de cetate de argint, umplând câmpul inferior al scutului, cu 3 turnuri crenelate, pătrate, ieşind din el; cel din mijloc mai înalt cu ferestre negre, poarta cetăţii cu gratii şi deschisă pe fond negru.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri. Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul C., capitala judeţului cu acelaşi nume, oraş universitar, este aşezat în marele drum al

CLUJUL IN 1617 CU BISERICA SF. MIHAIL CU TURNUL CEL VECHIU
(Gravură de Hofuoqel, desen de Van der Rege)

Europei centrale, drum care străbate prin Poarta Craiului pe valea Crişului-Repede, în bazinul Transilvaniei şi se întâlneşte la Cluj cu drumul de centură al acestui bazin. Clujul face parte astfel din seria oraşelor de sub munte din latura interioară a lanţului Carpatic şi anume, e una din cele patru mari cetăţi comerciale medievale care s'au bucurat de o desvoltare deosebită, datorită faptului că au fost situate în apropierea unor trecători importante (*Bistriţa, Braşov, Sibiu, Cluj*).

Vatra oraşului vechiu se întinde pe terasa joasă de pe dreapta Someşului-Mic iar mahalalele mai noui, desvoltate mai ales în sec. XIX şi XX, pe o parte din lunca inundabilă şi pe povârnişurile teraselor superioare şi ale dealurilor ce mărginesc valea, atât la N cât şi la S. In totul, locul de aşezare al Clujului are forma unui culuar strâmt, clădit în formă de trepte şi orientat de la V la E. Atât către Apus cât şi către Răsărit de oraş, acest culuar se lărgeşte destul de mult. E astfel foarte probabil că tocmai gâtuitura văii Someşului-Mic în acest punct, să fi atras aşezarea oraşului întărit aici.

Cadrul este destul de variat, fiind format din mai multe regiuni care se întâlnesc în preajma acestui oraş: în răsărit « Câmpia » mai joasă şi despădurită; în N, dealurile mai înalte şi împădurite dintre Someş şi munţii Imezeului; în S-V, ultimele ramuri ale Bihorului. Comandând atâtea ţinuturi cu caracter agricol, pastoral, forestier şi cu posibilităţi de exploatări minerale, piaţa Clujului s'a putut de timpuriu desvolta şi ca târg şi ca aglomeraţie industrială (mobile, ţesături, metalurgie, alimente, etc.). Avântul cel mai mare l-a luat însă deabea în a doua jumătate a sec. trecut, de când Statul ungar l-a transformat în centru cultural şi politic al provinciilor româneşti de peste munţi.

După răsboiu i s'a păstrat acest caracter de capitală neoficială a Transalpinei, înlăturându-i-se numai caracterul agresiv de mai înainte. Datorită acestei împrejurări, Clujul şi-a continuat mersul ascendent.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Clujul este o veche aşezare dacă, din care s'a constituit, mai apoi, municipiul roman « Napoca », centru militar însemnat pe valea Someşului, care apare din nou în veacul XII, sub denumirea de « Castrum Clus ».

In 1267, Clujul împreună cu ţinutul său este dăruit episcopului Transilvaniei.

In anul 1405, Sigismund de Luxenburg, regele Ungariei, l-a declarat oraş liber.

In Cluj s'a născut la 23 Februarie 1440 Matei Corvinul, fiul lui Iancu Vodă de Hunedoara, care avea să fie cel mai mare rege al Ungariei.

In Cluj au intrat în 1556, înainte de oştenii lui Mihai, Pătraşcu cel Bun şi Alexandru Lăpuşneanu, voevozii celor două ţări de peste munţi spre a pune în scaun pe Isabella, văduva lui Ioan Zapolya.

In Cluj a fost ars de viu la 5 Februarie 1601, Baba Novac, gloriosul general al lui Mihai.

Tot în Cluj s'a desfăşurat în 1894 durerosul proces al « Memorandului ».

In Cluj, pe urmele universităţii create de maghiari în 1872, cu scopul de a desnaţionaliza pe români, s'a creat în 1919 Universitatea românească, Ferdinand I, care stă, prin operele sale de cultură, în fruntea instituţiunilor de acest gen.

Clujul este din 1920 sediul unei episcopii ortodoxe, menite să continue existenţa străvechilor episcopii, a Feleacului — creaţie a lui Ştefan cel Mare din 1488 — şi a Vadului (1523—1631).

Monumente istorice. *Resturi din zidurile cetăţii Clujului*, cu un bastion, bine conservat. Cetatea a fost ridicată în 1785 după planurile generalului Steinville.

Casa lui Matei Corvin, în care s'a născut gloriosul rege, restaurată în 1867.

Biserica romano-catolică « Sf. Mihail », în stil gotic transilvan, începută sub Angevini către 1321 şi terminată în 1444. In urma ciumei care a bântnit în Cluj în 1738—1742, i s'a ridicat un somptuos portal în stil baroc.

Biserica greco-catolică «Calvaria », din Mănăştur.

Ruinele bisericii din Mănăştur, construită în 1061 de călugării benedictini, reconstruită de mai multe ori.

POPULAŢIE

Municipiul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 98,569 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 99.720 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Inzestrat cu o puternică industrie, Clujul prelucrează materiile prime ale regiunii, trimiţându-le ca produse industriale, până în cele mai depărtate unghiuri ale ţării.

Industria alimentară: 5 mori, 3 fabrici de pâine, 1 de salam, mezeluri şi brânzeturi, 3 de spirt şi băuturi spirtoase, 1 de bere, 3 de uleiu vegetal, 1 de oţet, 4 de ciocolată şi bomboane şi 3 de ghiaţă artificială. *Industria textilă*: 4 fabrici de tricotaje, 1 de ţesături de bumbac, 1 de ciorapi, 1 de basmale şi 1 de pâslă. *Industria chimică*: 2 fabrici de diverse produse chimice, 1 de săpun, 1 de produse farmaceutice, 1 de articole de celuloid, 1 de chibrituri, 1 de gaz de iluminat, coks

ZIDURILE CLUJULUI

VEDERE GENERALĂ A ORAȘULUI

și gudron, 1 de clei și 3 de boiangerie și curățătorie chimică. *Industria metalurgică*: 7 turnătorii și fabrici de tuburi, țevi, armături, șuruburi, nituri, clanțe de uși, obiecte casnice etc., din fontă, plumb, cositor, aramă, aluminiu, 1 fabrică de mașini, 1 de caroserii de automobile, 1 de lacăte, 1 de tacâmuri și articole de argint, 1 de țesături de sârmă și 1 atelier mecanic de reparat automobile. *Industria pielăriei*: 2 fabrici de pielărie, 1 de încălțăminte și 1 de pielărie, încălțăminte, curele de transmisiune etc. *Industria lemnului*: 1 fabrică de cherestea, 4 de mobile, 2 de tâmplărie, 1 de articole de lemn (strungărie și jucării de lemn) și 1 de volin. *Industria materialelor de construcție*: 3 fabrici de cărămidă, 1 de cărămidă și pământ refractar, 1 de cărămidă, țiglă și piatră cioplită, 1 de plăci de mozaic și 1 de ghips. *Industria electro-tehnică*: 1 fabrică de aparate și mașini electrice, 1 de becuri și 1 de țevi Bergman și articole electrice. *Hârtie și arte grafice*: 1 fabrică de mucava, 1 de cartonaje și 11 tipografii. *Alte industrii*: 1 fabrică de porcelan și teracotă, 1 manufactură de tutun.

Dintre întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *):

Molnár și Pintér, moară (inv. 12), « Familia », brutărie (soc. 5, inv. 3), Vlad și Co., mezeluri, unt, brânzeturi (inv. 8), Wertheimer Maximilian, spirt și băuturi spirtoase (soc. 2, inv. 5), « Ursus », fabrică de bere (soc. 35, inv. 51), « Melissa », bomboane și ciocolată (soc. 12, inv. 11; nu lucrează), « Fabrica de ghiață a orașului Cluj » (inv. 6), « Corvin », ghiață artificială (inv. 6), « Societatea Textilă Belgo-Română » (soc. 25, inv. 15), « Ady », ciorapi (soc. 4, inv. 10), « Chibriturile » (inv. 86), Compania de Gaz (soc. 5, inv. 45), Herczeg Géza fabrică chimică (inv. 6), « Turnătoria de fier și fabrica de mașini din Cluj » (soc. 8, inv. 30), « Sedan », caroserii de automobile (inv. 8), « Dermata », pielărie, încălțăminte, etc. (soc. 80, inv. 268), « Dacia », pielărie (soc. 5, inv. 9), « Transilvania », mobile (inv. 40; nu lucrează), « Cărămidăria orașului Cluj » (3 fabrici, soc. 4, inv. 37), « Industria de lut și piatră (soc. 6, inv. 6), « Energia », electrotehnice București (fabrica din Cluj, inv. 30; nu lucrează), « Minerva », tipografie (soc. 6, inv. 8), « Naționala », tipografie (soc. 3, inv. 7), « Concordia » (Ellenzék), tipografie (soc. 10, inv. 4), Bernat Maurițiu, tipografie (inv. 5), « Iris », porcelan, teracotă, etc. (soc. 2, inv. 45).

Manufactura de tutun C.A.M.

Comerț. Așezat în centrul unei regiuni agricole și industriale, foarte productivă și favorizat de căi de comunicație excelente, Clujul ocupă un rol important în comerțul de produse agricole, animale, produse animale și produse industriale. Bâlciuri anuale: 10 Ianuarie, 12 Martie, 27 Aprilie, 2 Noemvrie.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca Generală a Țării Românești (sucursală), Banca Centrală pentru Industrie și Comerț, Banca Comercială și Industrială, Banca Agrară, Banca « Transilvania », Banca « Albina », Banca de Scont și Schimb din Ardeal, Banca Economică Ardeleană, Banca de Agricultură și Casa de Economie, Banca Invățătorilor, Banca Mobiliară, « Hermanstädter Algemeinesparcassa », Institutul de Credit și Economii « Economul », Institutul comercial de Credit, Casa de păstrare și Banca de credit din Cluj, Institutul de credit și economii « Coroana », Casa de păstrare a agronomilor, Institutul de credit și economii « Vatra », Reuniunea de credit a economilor din Cluj, Alianța cooperativelor de economie și credit, Banca « Dr. Bornemisa », Banca cooperativă « Dacia », Banca populară « Cluj-Mănăștur », Banca cooperativă « Zsugori », Banca mică evreiască pentru comercianți, Banca « Ajutorul », Banca Ardeleană și casa de economie, Banca « Economia » Banca Română Clujană, Banca Voluntarilor, Asoc. de credit P. T. T., Banca de credit comercial, Banca « Iliescu », Banca de credit Transilvănean, Casa de împrumut pe amanet « Brașoveana », Banca de credit mărunt și economie.

Finanțe publice. Bugetul municipiului C. pe exercițiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**108.067.055**
Venituri ordinare	92.462.555
Venituri extraordinare	117.000
Venituri speciale	15.487.500

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

	Lei
Cheltueli	**108.067.055**
Cheltueli ordinare	*80.119.555*
Cheltueli extraordinare	*6.040.000*
Cheltueli speciale	*21.907.500*

CULTURĂ

Invăţământ. Universitatea « Regele Ferdinand I », cu facultăţile de Medicină, Drept, Litere şi Filozofie şi Ştiinţe, Academie de Inalte studii comerciale şi industriale, Academie agricolă, Academie teologică ortodoxă, Academie teologică greco-catolică, Academie teologică reformată, Academie de muzică şi artă dramatică, Şcoală de conductori tehnici, Liceul de băeţi « Gh. Bariţiu », Seminar pedagogic universitar, Liceul « Gh. Anghelescu », Liceul romano-catolic de băeţi, Liceul reformat de băieţi, Liceul unitarian de băeţi, Liceul evreesc « Tarbut », Liceul de fete « Regina Maria », Liceul de fete « Principesa Ileana », Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziu comercial de fete, Şcoală normală de băeţi, Şcoală normală de fete, Institutul catolic « Marianum » de fete (cu liceu şi şcoală superioară de comerţ) 2 şcoli de menaj, 33 şcoli primare (dintre care 14 confesionale), 14 grădini de copii (dintre care 6 confesionale) şi 2 şcoli de aplicaţie.

Instituţii culturale. Pe lângă Universitatea din Cluj funcţionează următoarele instituţii ştiinţifice: Institutul de istoria medicinei, Institutul de anatomie descriptivă, Institutul de anatomie patologică, Institutul de medicină legală, Institutul de fiziologie, Institutul de radiologie, Institutul de higienă, Institutul de istologie şi embriologie, Institutul de patologie, Institutul de balneologie şi fizioterapie, Institutul de istorie naţională, Institutul de istorie universală, Institutul de psihologie, Institutul de biologie, Institutul de zoologie, Institutul de speologie, Institutul de botanică (generală şi sistematică), Institutul de mineralogie şi petrografie, Institutul de geologie şi paleontologie, Laboratoare pentru studiile experimentale, Seminarii, Clinici universitare, Una dintre cele mai frumoase grădini botanice din Europa, cu un mare herbar, Observator astronomic, Observator meteorologic, Muzeul etnografic al Carpaţilor cu un parc etnografic, Muzeul Naţional transilvănean, Muzeul limbii române, Muzeul etnografic, Muzeul de arte şi meserii, O mare bibliotecă universitară, Biblioteca muzeului naţional transilvănean, Biblioteca populară, Extensiunea universitară pentru răspândirea şi popularizarea ştiinţei, Soc. de ştiinţe, numeroase publicaţiuni periodice de specialitate.

TURNUL BAROC AL BISERICII SF. MIHAIL

BISERICA SF. MIHAIL : NAVA PRINCIPALĂ VĂZUTĂ DINSPRE VEST CUAMVONUL IN STIL BAROC. SANCTUARUL ŞI ALTARUL.

Dintre asociaţiile culturale care activează în municipiul Cluj, se remarcă: Asociaţia « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Liga Culturală, Soc. naţional-culturală « Crişana », Soc. etnografică română, Asociaţia literară ştiinţifică şi culturală a colaboratorilor revistei ardelene (A.C.R.A.), Cercul « Ronsard » pentru răspândirea limbii şi literaturii franceze, Uniunea « Muzeul ardelean », Casina naţională, Casa naţională « Frăţia ortodoxă română » Soc. de sociologie, Soc. « Şoimii Carpaţilor », Cercul catolicilor, Acţiunea patriotică, Soc. maghiară literară ardeleană, Soc. de studii psihice, Asociaţia culturală maghiară « E.M.K.E. ».

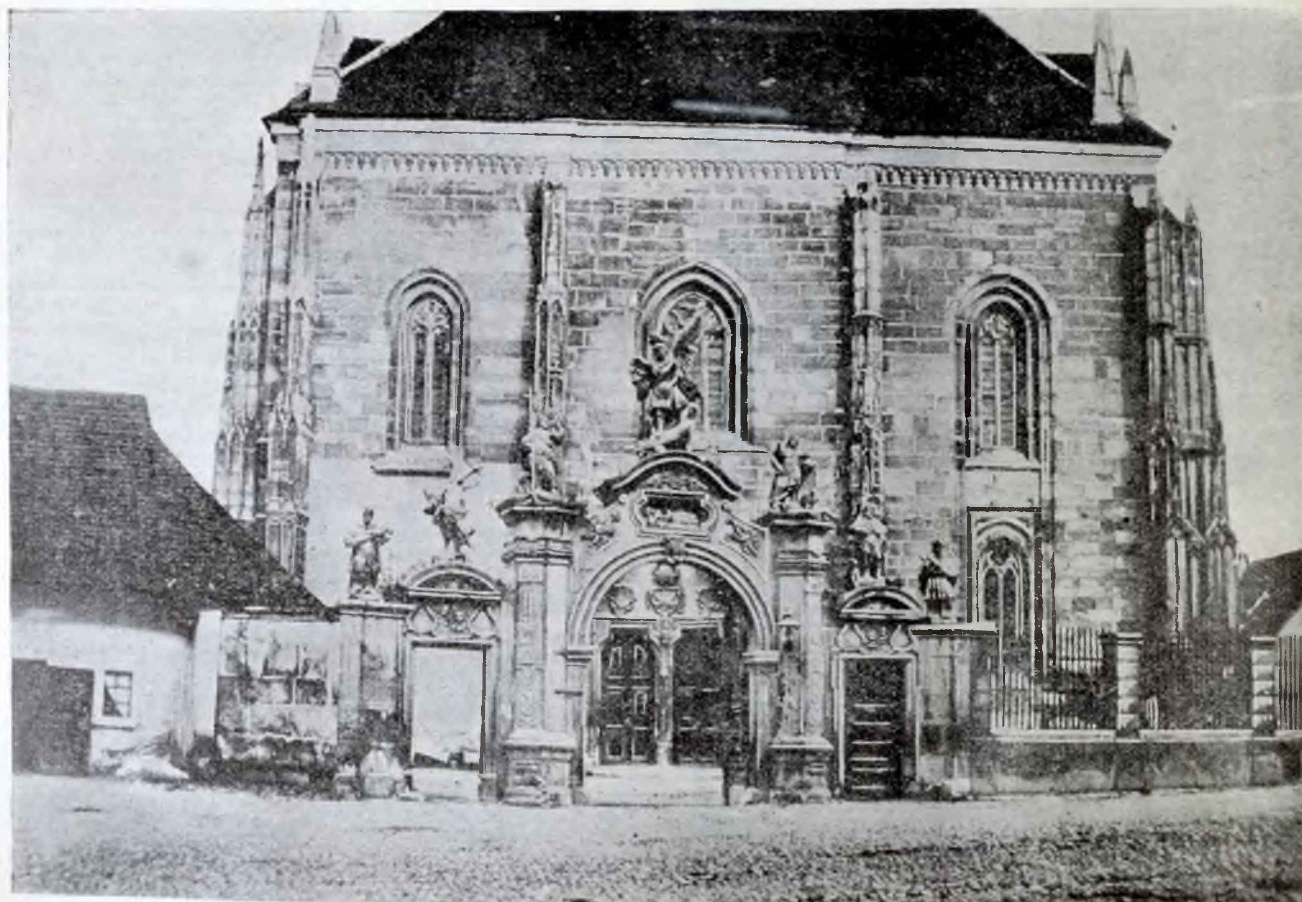
Orchestră filarmonică de concert, Soc. filarmonică « Gh. Dima », 6 coruri, 26 soc. sportive.

Opera Română, Teatrul Naţional, Teatrul « Davila » (maghiar), 8 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Patria » (cotidian), « Naţiunea Română » (cotidian), « Dacia Nouă » (cotidian), « România Nouă » (cotidian), « Gazeta » (cotidian), « Buletinul Justiţiei » (cotidian), « Societatea de Mâine » (săptămânal), « Bomba » (săptămânal), « Consum » (săptămânal), « Foaia Noastră » (săptămânal), « Lumea şi Ţara » (săptămânal), « Renaşterea » (săptămânal), « Textila » (săptămânal), « Curierul Creştin » (bilunar), « Fierul » (bilunar), « Monitorul Fierului » (bilunar), « Piele şi Ghete » (bilunar), « Revista Morarilor » (bilunar), « Agricultura Nouă » (lunar), « Buletinul Oficial al Camerei de Comerţ şi Industrie » (lunar), « Carpaţii » (lunar), « Clinica et Laboratorium » (lunar), « Clujul Medical » (lunar), « Constructorul » (lunar), « Cuvântul Notarului » (lunar), « Funcţionarul particular, angajatul comercial » (lunar), « Gând străjeresc » (lunar), « Gazeta Ilustrată » (lunar), « Grădina mea » (lunar), « Glasul Ardealului » (săptămânal), « Libertatea » (săptămânal), « Monitorul Grafic Român » (lunar), « Observatorul Social Economic » (lunar), « Orologiul » (lunar), « Ofensiva Română » (săptămânal), « Poporul » (bilunar), « Papyrograph » (lunar), « Pharmacia » (lunar), « Revista Drogueriei şi Parfumeriei » (lunar), « Revista Enciclopedică » (lunar), « Revista Stomatologică » (lunar), « Satul şi Şcoala » (lunar), « Viaţa Administrativă » (lunar), « Viaţa dentară » (lunar), « Revista de Ortopedie şi de Chirurgie Infantilă » (trimestrial), « Anuarul Grafic » (anual), « Buletinul oficial al municipiului Cluj », « Clujul Creştin », « Jurisprudenţa », « Magazin », « Typograph » (bilunar), «Viaţa ilustrată». «Deutsche Zeitung» (cotidian), «Rumänischer Lloyd» (săptămânal), «Bekleidungs und Leder Arbeiter» (lunar), « Das Heilige », « Das heilige Kreuz ».

TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ (INAUGURAT LA 1906)

BISERICA SF. MIHAIL: INTRAREA PRINCIPALĂ DE VEST CU PORTALUL BAROC DE ODINIOARĂ.

CLUJ

PIAȚA UNIRII

MONUMENTUL LUI MATEI CORVINUL

TEATRUL NAȚIONAL

CLUJ: VEDERE GENERALĂ

UNIVERSITATEA

« Ellenzék » (cotidian), «Estilap» (cotidian), « Jó Estét» (cotidian), « Keleti Ujság » (cotidian), « Magyar Ujság » (cotidian), « Uj Kelet » (cotidian), « Az Apostol » (săptămânal), « Erdélyi Szemle » (săptămânal), « Erdélyi Gazda » (săptămânal), « Független Ujság » (săptămânal), « Hölgyfutár » (săptămânal), « Magyar Nép » (săptămnânal), « Erdélyi Tudósító » (de 3 ori pe lună), « Uj Cimbora » (de 3 ori pe lună), «Garaboncias » (bilunar), «Pásztortüz » (bilunar), « A Hirnök » (lunar), « Az Én Kicsinyeim » (lunar), « Cipészek Szaklapja » (lunar), « Gazda » (lunar), « Helikon » (lunar), « Ifju » (lunar), « Jóbarát » (lunar), « Katolikus Világ » (lunar), « Kertgazdaság » (lunar), « Kiáltoszó » (lunar), « Magán Alkalmazott » (lunar), « Méhészeti Közlöny » (lunar), « Mezögazdasági Szemle» (lunar), «Müvészeti Szalon » (lunar), « Orvosi Szemle » (lunar), « Református Család » (lunar), « Riport » (lunar), « Ruhászati és Böripari Munkás » (lunar), « Szövetkezeti Értesitö » (lunar), « Transzilvánia » (lunar), « Tudósitó » (lunar), « Keresztyén Közlöny » (trimestrial).

PIAŢA UNIRII

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrală ortodoxă, 2 biserici şi 2 capele ortodoxe, 6 biserici şi 2 capele greco-catolice, 6 biserici romano-catolice, 4 biserici reformate, 1 evanghelico-luterană, 1 unitariană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 1 adventistă, 4 sinagogi şi 1 casă de rugăciuni evreiască.

Instituţii bisericeşti. Episcopia ortodoxă a Vadului, Feleacului şi Clujului; Episcopia greco-catolică a Gherlei şi Clujului; Episcopia reformată şi Episcopia unitariană.

1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic, 2 romano-catolice şi 1 reformat.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul C., reşedinţa judeţului Cluj, este situat la 448 km de Bucureşti şi legată de capitala ţării printr'o auto-stradă Giurgiu (sau Olteniţa) - Bucureşti - Cluj - Oradea. Staţie c.f. pe linia principală: Bucureşti—Braşov—Cluj—Oradea. Aerodrom şi aerogară pe liniile Cernăuţi—Cluj—Arad; Cluj—Satu-Mare; Cluj—Tg.-Mureş; Bucureşti—Cluj—Uzhorod—Pystian—Praga şi Bucureşti—Cluj—Uzhorod—Praga.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de apel, Curte administrativă, Tribunal, Judecătorie urbană, Judecătorie rurală, Judecătorie de muncă, 4 notari publici, Directorat general al finanţelor, Direcţiunea apelor pentru Transilvania şi Banat, Direcţiunea IX de poduri şi şosele, Direcţiunea regională a asigurărilor sociale, Direcţiunea regională a ocrotirilor sociale, Direcţiunea regională a gazului natural, Direcţiunea regională R.M.S., Direcţiunea regională zootehnică şi sanitară-veterinară, Direcţiunea serviciului hidraulic pentru Transilvania şi Banat, Direcţiunea XI regională sanitară, Direcţiunea regională C.F.R., Inspectorat comercial, Inspectorat de muncă, Inspectorat general geodezic şi cadastral, Inspectorat general de siguranţă, Inspectorat tehnic şi industrial, Inspectorat industrial, Inspectorat al instrucţiunii, Inspectorat al surorilor de ocrotire, Cameră de industrie şi comerţ, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Consilierat agricol, Comisariat regal de finanţe, Comisie judeţeană pentru reforma agrară, Chestură de poliţie, 2 oficii P.T.T. de stat, 4 oficii P.T.T. autorizate ,Oficiu telefonic, Administraţie financiară, Gardă financiară, 3 percepţii fiscale, Percepţie comunală, Revizorat şcolar, Serviciu statistic pentru industrie şi comerţ din Transilvania, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar municipal, Ocol silvic, Oficiu silvic, Oficiul stării civile. Oficiul veniturilor comunale, Birou silvic de control, Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri.

Cănsulăte : al Franţei, al Italiei, al Angliei, al Ungariei, al Germaniei, al Cehoslovaciei.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Baroul notarilor publici, Asociaţia magistraţilor, Asociaţia generală a medicilor stomatologi, Asociaţia doctorilor dentişti din Cluj, Soc. română de ortopedie, Asociaţia de ocrotire a medicilor minoritari, Asociaţia moaşelor şi agenţilor sanitari, Asociaţia surorilor de ocrotire, Sindicatul profesional al farmaciştilor din Ardeal şi Banat, Asociaţia farmaciştilor din Ardeal şi Banat, Asociaţia profesorilor medico-pedagogici, Asociaţia învăţătorilor din Ardeal, Banat şi părţile ungurene, Asociaţia asistenţilor Academiei de agricultură Cluj, Asoc. profesorilor dela Academia comercială Cluj, Asociaţia licenţiaţilor Academiei comerciale din Cluj, Societatea absolvenţilor şcoalei de agricultură, horticultură, viticultură şi economie casnică «Ogorul », Soc. profesorilor din Cluj, Soc. asistenţilor şi preparatorilor facultăţii de medicină Cluj, mai multe asociaţii studenţeşti profesionale, Corporaţia contabililor şi funcţionarilor cooperatori din România, Asociaţia generală a conductorilor tehnici din România, Asociaţia ajutorilor de ingineri din Ardeal şi Banat, Sindicatul central al ziariştilor din Ardeal şi Banat, Sindi-

CATEDRALA

PIAŢA UNIRII CU MONUMENTUL LUI MATIAŞ CORVINUL

catul presei române din Ardeal, Asociaţia presei poporale române din Ardeal şi Banat, Soc. ziariştilor minoritari, Cercul militar, Cercul militar al subofiţerilor reangajaţi, Uniunea foştilor voluntari români din războiul de întregirea neamului, Soc. « Izbânda » I.O.V., de războiu a debitanţilor şi concesionarilor de stat, judeţ şi comună, Uniunea foştilor întemniţaţi politici şi internaţi în războiul pentru întregire, Asociaţia foştilor gardişti şi legionari români luptători în campania 1918—1919, Acţiunea patriotică, Asociaţia mutilaţilor invalizi din războiu, Uniunea funcţionarilor forestieri, Asociaţia funcţionarilor administrativi, Reuniunea notarilor comunali şi cercuali, Cercul personalului C.F.R. Cluj, Cercul de studii şi ajutoare al funcţionarilor Primăriei Cluj, Sindicatul funcţionarilor particulari, Asoc. personalului administrativ şi tehnic al Universităţii Cluj, Soc. de ajutor a gradelor inferioare din Primărie, Asoc. funcţionarilor judecătoreşti, Asociaţia conductorilor şi factorilor poştali, Asociaţia funcţionarilor particulari, Asociaţia pensionarilor C.F.R., Asociaţia pensionarilor civili din România, Asociaţia subofiţerilor pensionari, Uniunea generală a industriaşilor din România, Uniunea marilor industriaşi, Asociaţia industriaşilor de carne, Uniunea fabricanţilor autorizaţi de băuturi spirtoase, Uniunea industriaşilor din Cluj, Sindicatul fabricanţilor de ciocolată, bomboane, etc., Uniunea generală a micilor industriaşi şi meseriaşi patroni, Blocul economic, Soc. de agricultură, Asociaţia transilvăneană de stupărie, Soc. agrară ardeleană, Soc. podgorenilor şi cultivatorilor de pomi, Asociaţia « Matca » a agricultorilor, Sindicatul profesional al hotelierilor, restauratorilor, etc., Uniunea proprietarilor de case, Sindicatul comercianţilor exportatori şi importatori de piei, Sindicatul comercianţilor de sdrenţe, Reuniunea comercianţilor, meseriaşilor şi industriaşilor, Sindicatul proprietarilor de autobuse « Rapid », Sindicatul comercianţilor de piele, Soc. « Transilvania » pentru creşterea calului de provenienţă românească, Asociaţia pentru creşterea animalelor mici domestice, Reuniunea de prăsit câini de rasă, Sindicatul consumatorilor de gaz metan, 4 asociaţii minoritare pentru susţinerea intereselor membrilor, 39 asociaţii şi sindicate muncitoreşti, pe bresle.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de gaz, uzină de apă, apaduct, canalizare, paviment, abator comunal, serviciu de ecarisaj, 3 parcuri publice (Grădina Bărnuţiului, Parcul Voevodul Mihaiu şi Parcul etnografic), grădină botanică, baie comunală, strand, arenă sportivă.

Sănătate publică. Clinicele universitare (chirurgicală, medicală, ginecologică şi obstetrică, dermato-venerică, infantilă, stomatologică, otorinolaringologică, oftalmologică, neurologică, şi psihiatrică); Spitalul epidemic, Spitalul de cancer, Spitalul ortopedic, Spitalul militar şi Sanatoriul « Stella », (toate de stat), Spitalul de femei comunal, Spitalul reformat, Spitalul evreesc, Sanatoriul « Parc », Sanatoriul « Charité », Sanatoriul « Cosmutza » (tuberculoşi), Sanatoriul « Dr. Lenghel » şi Sanatoriul « Dr. Koleszar ».

Dispensarul antituberculos, Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul Casei de Asigurări Sociale, Dispensarul « Principele Mihai », Dispensarul « Ştefania », Ambulator policlinic, Policlinica C.F.R., Policlinică dentară, Secţia medicală a « Astrei ».

Asistenţă şi prevedere socială. Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine în municipiul Cluj Institutul de ocrotire «Principesa Elena», Aşezământul pentru ocrotirea orbilor şi surdomuţilor (60 ocrotiţi), Aşezământul pentru ocrotirea debililor mintali (40 ocrotiţi), Institutul surorilor de ocrotire « M. S. Elena » (75 ocrotiţi).

Casă de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Caritatea », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Frăţia Maria », Soc. femeilor creştine, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. « Armata Sf. Cruci », Gruparea femeilor române pentru procurarea lucrului, Reuniunea femeilor luterane, Reuniunea femeilor luterane maghiare, Reuniunea femeilor unitariene, Reuniunea femeilor izraelite, Soc. romano-catolică pentru ocrotirea mamei şi a copilului, Centrul pentru ocrotirea copiilor izraeliţi, Soc. « Sfătuitorul tineretului », Soc. « Ocrotirea tinerelor fete », Reuniunea femeilor universitare, Soc. « Sanatoriul muncitoresc », Biroul de ocrotiri al municipiului Cluj, Soc. « Salvarea » pentru ajutor imediat accidentaţilor, Oficiu de plasare, 5 aziluri de bătrâni, 1 cămin pentru servitoare, 1 internat pentru copii şi 3 leagăne pentru sugaci.

CONSTANŢA

Stema. Pe scut albastru zeiţa Fortuna de aur, cu coroana murală pe cap, ţinând în mâna stângă un corn de abundenţă şi în dreapta o cârmă de corabie, tot de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

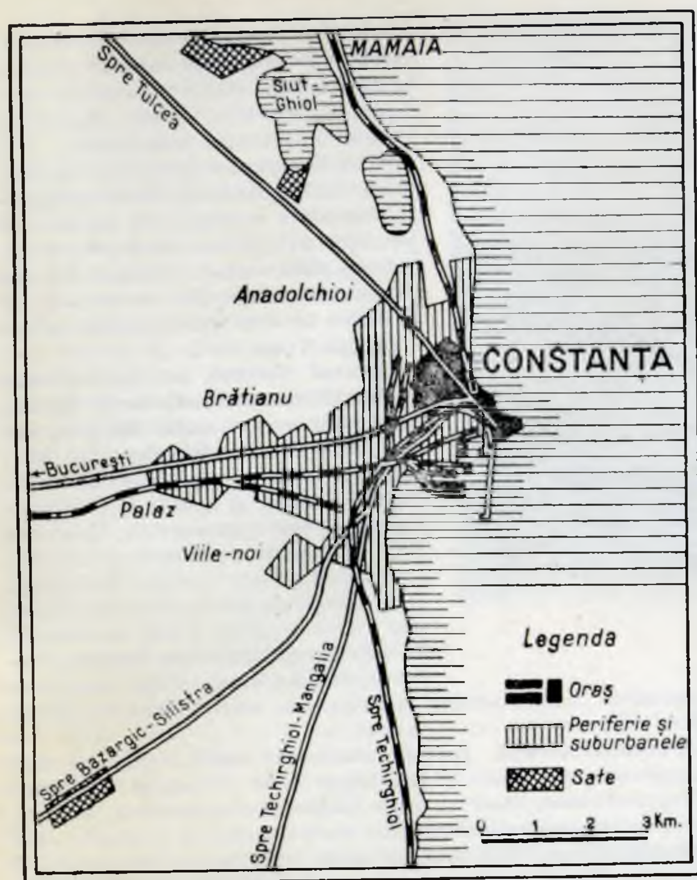
Simbolizează divinitatea antică protectoare a oraşului Tomis, vechea Constanţa.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul C., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat la ţărmul Mării Negre, în fundul unui golf adăpostit de un scurt promontoriu dinspre Crivăţ şi la capătul drumului care taie, prin valea Carasu, pe distanţa cea mai scurtă, Dobrogea, între Dunăre şi Mare. Atât la N cât şi la S ţărmul nu mai oferă alte adăposturi naturale (decât dacă s'ar tăia perisipurile care separă de mare limanurile maritime Taşăul, Techirghiol, etc.).

Vatra oraşului se întinde, sus pe podiş, la o altitudine de circa 40 m, iar casele sunt clădite până la marginea falezei ameninţate şi chiar distruse, în unele locuri, de prăbuşiri şi alunecări. Portul însă se găseşte, cum e şi natural, jos pe fosta plajă mult extinsă azi prin lucrări de artă (diguri, umplutură).

Cadrul imediat al oraşului e constituit din podişul deluros al Dobrogei de mijloc şi de seria limanurilor maritime de N şi S. Stepa Dobrogeană a fost de mult înlocuită cu cereale, deşi nici creşterea turmelor de oi nu a încetat. Totuşi nu acest cadru explică ridicarea Constanţei (în ultimii 60—70 ani) la rangul de primul port al Ţării, ci numai

extinderea hinterlandului său până în Bărăgan de unde-i vin o parte din cereale, până în Subcarpaţi de unde curge pe conducte petrolul, până în munţi de pe care sosesc lemnele şi chiar până dincolo de graniţele Ţării, în Polonia şi Cehoslovacia.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Se pare că Tomis (vechea Constanţă) a fost întemeiat de Greci în sec. VII a. Ch. odată cu celelalte aşezări coloniale pe acest mal al Pontului.

Tradiţia întemeierii e însă în legătură cu epopeia fabuloasă a lânii de aur. Se spune că după ce Medeia, fiica regelui Colchidei, a fost părăsită de Iason care n'o mai iubea, a sfâşiat din răsbunare pe fiul lor, risipindu-i mădularele pe ţărmul acesta pustiu. Tomis şi-ar fi tras numele de aici: tomi însemnând în vechea greacă *bucăţi*.

Aşezarea grecească a înflorit în secolele următoare. Rostul ei economic nu era prea deosebit de cel de azi: în Tomis se făcea schimbul de produse ale Daciei cu Levantul şi Mediterana italică.

Tot atât de prosper sub dominaţia romană, el a cunoscut, în sec. I, pe poetul Ovidiu, exilat dela Roma care, aici, şi-a plâns soarta în *Pontice*, în celebrele *Tristii*, şi a scris, după propria-i mărturie, versuri în limba dacilor autohtoni pe care ajunsese să-i iubească.

Sub Domiţian oraşele din această parte a Pontului: Histria, Tomis, Callatis, Dionysopolis, Odessus şi Mesembria, formând o confederaţie, cunoscută sub numele de *Hexapolis*, îşi aleseră ca metropolă Tomis.

Aşezat în calea tuturor năvălitorilor, Tomis fu pustiit cumplit de Goţi (368). Constantin cel Mare îl restaură. Dela el i se trage al doilea nume de Constantiana sau Constanţa. Cu acest nume, ortografiat Konstanza sau Konstantia, el este des întâlnit în textele bizantine.

Aici a fost în tot cursul evului mediu şi începând din sec. IV, sediul episcopului din Tomi, mărturie a străvechii creştinătăţi a locurilor acestea.

Şirul episcopilor, participanţi la soboarele ecumenice, deşi de caracter popular latin, căpetenii ale oraşului romanic, deci românesc, se urmează neîntrerupt până la invazia bulgară. In sec. XIV **Mircea-cel-Bătrân îşi întinde domnia până la « Marea cea mare » cuprinzând** Constanţa. Sub urmaşii lui, oraşul căzu, ca şi întreg ţinutul, în puterea turcilor. Sub turci, oraşul cunoscu o treptată decădere, până a nu mai fi decât un sat.

Renaşterea oraşului datează dela refacerea portului şi construirea de către o societate engleză, a liniei ferate Cernavoda – Constanţa (1864) şi mai ales dela încorporarea Dobrogei la România. Podul de peste Dunăre, dela Cernavoda, a asigurat oraşului o desvoltare considerabilă.

Monumente istorice. *Farul genovez* aşezat pe un adevărat promontoriu, şi care serveşte şi azi, în hărţile maritime, ca punct de reper navigatorilor. *Zidurile cetăţii Tomis*, din cari se mai păstrează un vechiu turn pe B-dul Ferdinand.

POPULAŢIE

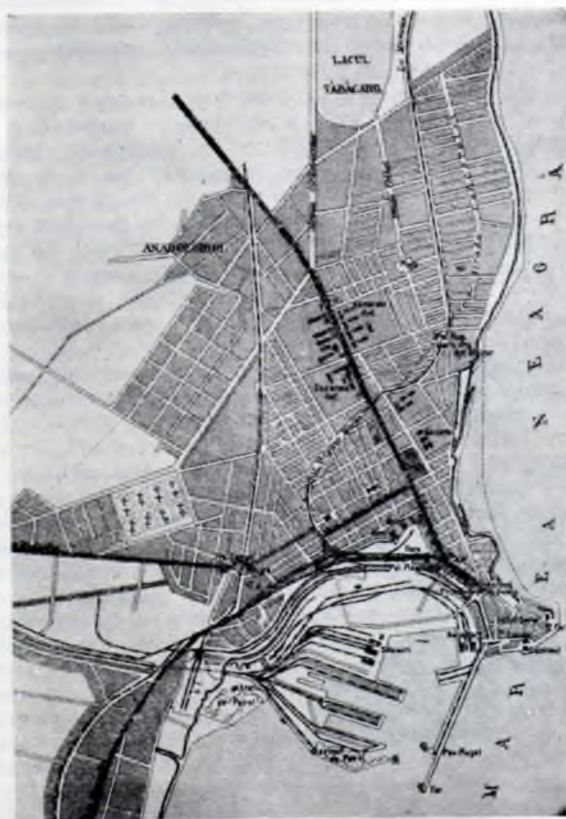
Municipiul C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului al populaţiei din acel an, 58.258 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 60.728 locuitori, indicând un spor natural de 2.470 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 4,2%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Desprindem din studiul domnului Ion Marin Sadoveanu (în *Boabe de Grâu*, II, 2) o frumoasă evocare a Constanţei:

« In jurul farului vechiu, pe această încheietură a bulevardului Elisabeta cu strada Remus Opreanu, se află o căsuţă scundă, cu fiare la ferestre, singuratecă, împrejmuită de câteva boschete. A fost fără îndoială, pe promontoriu locuinţa îngrijitorului. (Reaminteşte prin netedul şi romanticul său ceva din aşezarea dela Caliacra). E locuită. Se face bine că se păstrează, fiind unul dintre cele mai frumoase colţuri ale Constanţei.

« Acest întreg cartier, de deasupra bulevardului în spre mare, bine asfaltat, curat, împrejmuit numai de hoteluri mari şi vile, în serile de toamnă şi de iarnă, pustiu de oameni, este acela care dă nota de tristeţe şi desolare Constanţei. Nicăiri ca aici nu te întâlneşti cu impresia ce îţi aruncă tristeţea în desnădejde; strada dansează sub tine, în bătaia vântului şi te ameţeşte. Lucrul se datoreşte lămpilor electrice; clătinate de crivăţ, ele îşi balansează cercul luminos pe trotoare, transformând întreaga stradă într'o punte uriaşe de corabie, pe furtună.

CONSTANŢA VĂZUTĂ DE PE MARE, sec. XIX.
Desen de Hector de Béarn

« Păsările de noapte, cu strigătul scurt şi răguşit se iau la întrecere cu vântul şi chievnesc din turla bisericii bulgare, pe care, lângă o răscruce şi-au ales-o ca pe un imens şi aerian cuib. La toate acestea adăugaţi un fel de şuerat permanent al firelor electrice, un fel de zumzet metalic al ferestrelor sau lovitura rară şi violentă a unei uşi uitată deschisă la vreun balcon şi aveţi imaginea acestui cartier elegant, stins, cu linii precise şi poate prea aspre, în luptă cu iernile constănţene.

« Şi de câte ori pe o noapte ca aceasta traversezi oraşul, ţinându-te de ziduri, la răscruci, acolo unde se încaeră crivăţele, îţi aduci fără să vrei aminte de Ovidiu exilat la Tomi. E un ritual Ovidiu la Constanţa. Dintr'o aplicaţie puţin didactică şi puţin orgolioasă a primilor cărturari şi edili români, poetul latin circulă cu o actualitate pe care i-o accentuiază anual, iarna. Ovidiu e un patron. Lui i se adresează de către toţi condoleanţele, entuziasmele, reproşurile ce s'ar putea face oamenilor şi pământului.

« In biete case, poate numai cu un vag plan latin, în care însă fumul, întunerecul şi murdăria şi cântecul îngheţat al iernii de afară impuneau pe barbarii ce îşi împărţeau vieaţa vechiului Tomi din primul veac creştin, îţi place, în seri de acestea triste şi sonore să-ţi reaminteşti de poetul strălucit al epocii de argint din literatura latină, în care mitologia şi toate poncifele unei supra încărcări de subţirimi dădeau un stil sclipitor, dar nu cald. Acest estetizant libertin era foarte puţin făcut pentru neaşteptata sa funcţiune patronală şi a unui sentiment şi a unei teorii de continuitate latină.

« Intâmplarea însă şi entuziasmele au vroit în altfel. Cred că legăturile se fac mai mult cu nenorocirile omului, pedeapsa cetăţeanului exilat de împărat şi bocetul cronicarului, iar nu cu opera însuşi a poetului, care ca atitudine şi manieră e în altă lume şi în altă tonalitate. Oricum, prestigiul acesta al unei suferinţe omeneşti şi al unei aspre legi romane, ce a încheiat cu un surghiun la Tomi capitolul unei cronici mondene dela Roma în anul 8 d. Cr., se asociază numelui lui Ovidiu. Şi la Constanţa, într'o formă mai vagă ce e drept şi mai romantică, adusă de dincoace de Dunăre, în epoca romantismului nostru politic şi literar, trăieşte şi acum.

In această parte a oraşului, pe peninsulă, marea este prezentă pretutindeni. Aci este cetatea de stânci cu maluri sigure, în inima căreia zac şi astăzi dărâmate — temelii pentru Constanţa cea nouă — vechile aşezări. Cam ceea ce trebue să fi fost de mult, subt turci şi cum am găsit noi Constanţa acum cincizeci şi trei de ani, ne înfăţişează acea stampă de artist francez — Béarn — după care astăzi nu mai găsim asemănare decât cu oraşele Bulgariei, departe în spre Sud, cu Mesemvria, de pildă. Aceasta ca smalţ turcesc. Natura Constanţei e însă mult mai săracă. Acolo unde se sfârşeşte dintele de stâncă al peninsulei, se prelungesc şi spre Nord şi spre Sud malurile roşietice de clisă, lunecătoare şi sterpe. Nimic din vegetaţia obişnuită nu creşte pe aci. Numai doi copaci luptă cu vânturile şi uscăciunea pământului: salcâmul şi oţetarul. Şi cunosc mai mult de o trudă şi o îngrijire care n'a izbutit decât cu greu să înflorească trandafirii...

« Din bulevard şi din golful din Sud, tăiat, drenat, limpezit, se întinde portul, cu toate aşezările lui industriale pe coastă: silozuri, rezervoare de petrol, până departe în spre vii. Pe lângă dana silozurilor se crede a se fi întins în antichitate vechea schelă a cetăţii Tomi.

« Portul turcesc, un dig de lemn cu un felinar mai mult decât un far, cum păstrează şi astăzi Balcicul, era pe locul unde se află Serviciul Portului, în faţă, de cum cobori din oraş. Portul « mărit şi apărat de valurile mării », după cum scrie pe farul din larg, este opera domniei regelui Carol I, care a reînviat cu râvnă şi înţelepciune întreaga provincie. Din acest port, visul Regelui a fost să întindă linia Serviciului Maritim Român, sborul « păsărilor albe » după cum li se spune în Bosfor vaselor noastre din cauza colorii lor, până în Indii.

« Fără îndoială, portul Constanţa, astăzi, este cel mai important pe coasta Mării Negre între Odessa şi Istambul. Un port mare însă nu este. Alăturat de Marsilia, Genova — care în veacurile trecute a imitat exemplul Ionienilor din antichitate şi a înfiinţat aci multe comptuoare de comerţ — şi chiar Pireul, pentru a nu pomeni decât de porturi de Sud, pare uitat şi singuratec.

« Pentru cine a asistat în câţiva zeci de ani la transformarea portului turcesc de odinioară în portul modern de astăzi, în primul rând se remarcă o lipsă şi anume: aceea a caicurilor cu pânze, de cabotaj, de odinioară. Sunt mai bine de cincisprezece ani de când vasele acestea tăcute, cu un tonaj modest au fugit spre Sud. Mangalia rareori le mai opreşte. Mai des Burgasul şi Mesemvria. Multe putrezesc în Cornul de aur. E o întreagă marină de căpitani şi armatori improvizaţi care dispare odată cu retragerea turcilor de pe aceste coaste. Şi versul lui Anghel:

Un steag turcesc înscrie pe cer o semilună

care ca şi stampele franţuzeşti de pe la începutul veacului trecut, fie în faţa Brăilei fie în faţa Constanţei, a încercat să prindă corabia Levantului, tinde să devie chihlimbarul în care doarme o vieaţă ce a apus.

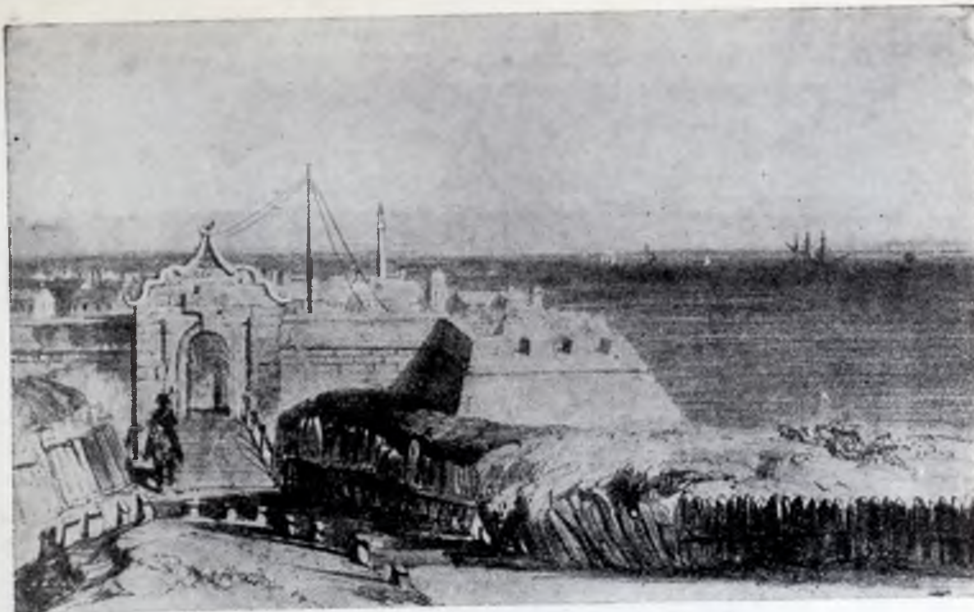
« Şi totuşi Constanţa şi prin instalaţiile sale şi sufleteşte vorbind, e un port complet. In puterea lui au crescut generaţii întregi româneşti, singurii oameni pierduţi prin ţară, cu adevărata înţelegere a mării şi mai ales a portului. Pe constănţenii de atunci, copii, astăzi bărbaţi, crescuţi odată cu portul lor, îi distingi uşor, oriunde i-ai întâlni, după emotivitatea bruscă ce îi cuprinde când le pomeneşti de cele câteva hectare de apă liniştită.

« Unii oameni desluşesc ideile şi asocierile lor, din efortul subconştientului de unde le pescuesc, prin umbre mari şi un fel de răcoare: aceia sunt oamenii dela munte; alţii prin pâcla deasă şi înecăcioasă de praf şi arşiţă uscată: aceştia sunt cei dela câmp; şi în sfârşit cei din urmă printr'un fel de sărituri elastice ale sufletului pe un luciu instabil — portul. Aceştia sunt cei dela mare. Recomand, pentru cine vrea să înţeleagă portul, la Constanţa, cimitirul portului şi Duminicele cheiurilor. Sunt lucruri pe care le ştie orice barcagiu şi orice licean şi astăzi.

« Cimitirul portului este un loc mai îndepărtat, între silozuri şi bazinul de petrol, cu apa stătută, neadâncă şi cu ceva terenuri vagi, ierburite, prin care se încrucişează vechi linii, cu şinele mâncate de rugină. Aci zac pe o coastă, rănite de moarte, foste vase de odinioară: remorchere, yachturi, bărci. Primăvara e linişte şi soare călduţ. Se poate ceti foarte bine. Imi reamintesc de un remorcher vechiu, cu sbaturi « Sulina », care, ruginit, abia mai plutea, cu « bandă în tribord » şi pe care îl transformasem, câţiva din generaţia mea, în salon de lectură. Paginele parcurse în cadrul acesta, căpătau o

prospeţime şi o adâncime, o vieaţă, cu care nu m'am reîntâlnit niciodată.

« Iar Duminicele portului au un farmec unic: omul dispare. Materialul liber, transformat sau nu, trăieşte. Trăieşte hambarul cu răsuflarea sa călduţă şi usturătoare de grâu; trăieşte praful fin şi gras al cărbunelui, trăieşte fierul încovoiat din tablele pântecelor greoaie de vase, mângâiate de apa verde. Murdăria lumii şi grelele miresme încremenesc şi constant curate şi cristaline, nu apar decât în înserare, luminile farurilor cu eclaturi sau ale farurilor fixe. Şi în amurg descifrezi cu greu pe dane, scrise cu păcură, nume ciudate: « Adria », « Amarillys », « Satornia »... Sunt cărţi de vizită, pe piatră, lăsate de vase mari şi negre, scrise noaptea între două pipe şi un cântec, de mâna unui marinar strecurată între cheiu şi copastie, purtată de cine ştie ce gând...

ORAŞUL CONSTANŢA IN SEC. XIX
Desen şi litografie de Hector de Béarn

« Farmecul primului nostru port la mare a atras spre el din lumea sensibilităţii româneşti, pe scriitori. Doi dintre ei, înainte de războiu, ceea ce era lucru foarte rar, au şi fraternizat cu apele făcându-se proprietari de nave: Alex. Davila împânzea rada cu cooter-ul său « Vlaicu Vodă », iar George Diamandy, mai avut, se dăruise cu o fregată uşoară din Alexandria Egiptului, vas botezat « Sparge val » cu care îşi îngăduia călătorii mai lungi. Cred că scriitorii au fost primii yachtmeni români!

« In literatura definitiv întocmită, marea şi lumea ei, cu loc de inspiraţie în Constanţa, a fost adusă şi de Jean Bart, dar mai puţin, autorul fiind el însuşi ofiţer de marină şi culegându-şi impresiile de pe o rază mai largă, — dar mai ales de scriitorii Ion Minulescu şi D. Anghel...

« Unei Constanţe de odinioară negoţul îi sta croit pe măsură. Astăzi străinii şi vizitatorii de vară, cu necesităţile lor, i-au dat o înfăţişare, pe strada Carol cel puţin, de oraş ţinut la curent cu cele de trebuinţă. Şi afacerile tot mai mari au creat băncile, cu operaţiile lor abstracte, învăluite în formule sacramentale.

« Pe vremuri, când burgada turcească abia se deştepta la viaţă, lucrurile se înfăţişau în altfel. Casele de schimb erau nişte biete dughene, cu de toate: dela săpun până la pene de pălărie şi cu lire, dolari, drahme, franci, înşirate pe o sfoară ce spânzura transversal pe aşa numita vitrină.

Mărfurile pentru ţărani şi gospodăriile rurale din jurul oraşului, ale marilor moşieri, mocani, cum sunt numiţi, în majoritatea cazurilor, coborau până aproape de inima oraşului. Printre ele, produsele răsăritului apropiat: podoabe, false de cele mai multe ori, dar mai ales peştii proaspeţi, fructele dulci şi colorate şi legumele cu un abur rece şi pătrunzător de pământ, în ele. Era tot ce vasele descărcau în portul în care butoaiele de măsline dau un miros rânced lângă usturimea cărbunelui, parfumul de brad mort al cherestelii, şi florile mari de sidef ale petrolului pe apa liniştită a basinelor...

« In casele turceşti, din care nouii veniţi încercau să-şi croiască gospodării, rămâneau totuşi umbrele şi parcă apucăturile trecutului. Casele acestea, din care multe se mai găsesc risipite prin oraş, mai ales pe strada Ovidiu ce mărgineşte deasupra portului, aveau de obiceiu un etaj de lemn deasupra unui altuia de zidărie. Din vechile ziduri, se desprinde cu uşurinţă gândul şi preocuparea negustorească a levantinilor: mai mult interes pentru marfă şi mai puţin pentru locuinţă. Numai magaziile, din care câteva mai sunt şi astăzi la Constanţa în faţa Catedralei şi la Cavarna şi Balcic, se construiau din piatră în întregime. Casele căpătau un material mult mai uşor. Prin geamuri rău închise, vânturile răscoleau încăperile. Se crea astfel o atmosferă de locuinţă fără confort, rece şi mai ales nesigură. Lumea românească aruncată aci se deprindea totuşi şi căpăta mai ales o înţelegere a mării şi a trecutului. Câte puţin lua fiecare din firimiturile unui mormânt descoperit. Simplele lămpi de lut, circulau pretutindeni. Mi s'a întâmplat însă să văd şi colecţii particulare cu mult mai bogate: fiole de parfum, foi de aur pentru ochii morţilor şi statuete de zei, tăiate într'o singură bucată de chihlimbar împodobeau de multe ori, orgolios, tezaurele familiilor.

« Din jurul lacurilor şi în spre Deltă, de multe ori, toamna şi primăvara, trec stoluri înalte de păsări călătoare. Constanţa care n'are decât pescăruşii sfioşi, fundaci cenuşii şi câteva lişiţe şi raţe sălbatece, pe maluri, iarna, când îngheaţă lacurile, le privea trecând deasupra ei, cu melancolie. Erau adevărate evenimente, toamna, când înfăşurate în vânturile calde, dar violente care le-au surprins pe drum, stoluri mari de prepeliţe se abăteau, orbite de lumina farurilor sau lămpile Cazinoului, şi cădeau pretutindeni ameţite, de se puteau prinde cu mâna... Multe cădeau în marea turbure, care înghiţea păsările şi trăznetele!

« Şi astfel, prin izolarea, asprimea şi ciudăţenia ei, Constanţa crease o colonie restrânsă fără prea mari şi nici însemnate realizări în forme cari să rămână subţirimi de gând sau de suflet dar cu o proaspătă şi interesantă vieaţă sufletească, puţin melancolică, puţin romantică, totdeauna interesată, care trăia din surprizele şi lirismul trecutului, farmecul neprecis al unei porţi orientale şi curiozitate de ştiinţă romanţată, fizică şi naturală.

« Mari evenimente politice, vreme îndelungată nu au fost, nici interne, nici externe. Numai legăturile de drumuri europene, ce se înnodau iarăşi în port cu vapoarele noastre, aduceau lucrurile senzaţionale prin trecerea câte unui personagiu important. Micul « Principesa Maria » are în privinţa aceasta un trecut din cele mai nobile. Cu acest vas a călătorit cândva mareşalul japonez Noghi, şi tot el a dus, dela Dunăre, e adevărat, spre o escadră engleză a Mediteranei, în ultima lui călătorie de exilat, pe fostul împărat Carol al V-lea al Austro-Ungariei.

« Dar într'o zi de vară, 15/28 Iunie 1906, în rada Constanţei liniştite şi înfloritoare a aruncat ameninţător ancora, cuirasatul-crucişător răsvrătit şi fugar din apele Sevastopolului « Potemkin ». Nimeni nu cunoştea nici vieaţa rusească nici frământările cari au început atunci în Rusia şi aveau să fie considerate de marea revoluţie din 1917 ca un preludiu, ce isgonise vasul din portul său. Crucişetorul românesc « Elisabeta » care nici pe departe nu se putea măsura cu vasul rusesc, tip nou la epoca aceea, a salvat onoarea steagului românesc, arătându-se cu îndârjire apărător al portului Constanţa.

« Scurtele tratative dintre autorităţile româneşti şi răzvrătiţi s'au terminat cu predarea şi debarcarea acestora: vasul a fost luat în stăpânire de români, cari au arborat tricolorul, şi până la restituirea sa, în apele nerăzboinice ale Constanţei s'a legănat, colosul acesta negru şi domolit, fumegând uşor pe cele trei coşuri ale sale...

« Din amintiri de oameni, de locuri şi de evenimente, roind în jurul acestei Constanţe, retrăiesc şi regăsesc aci, ispita cronicarului şi dulceaţa scrisului purtat pe fire de timp şi

CUTERE IN CURSĂ PE MARE
Din *« România »*, revista O. N. T.

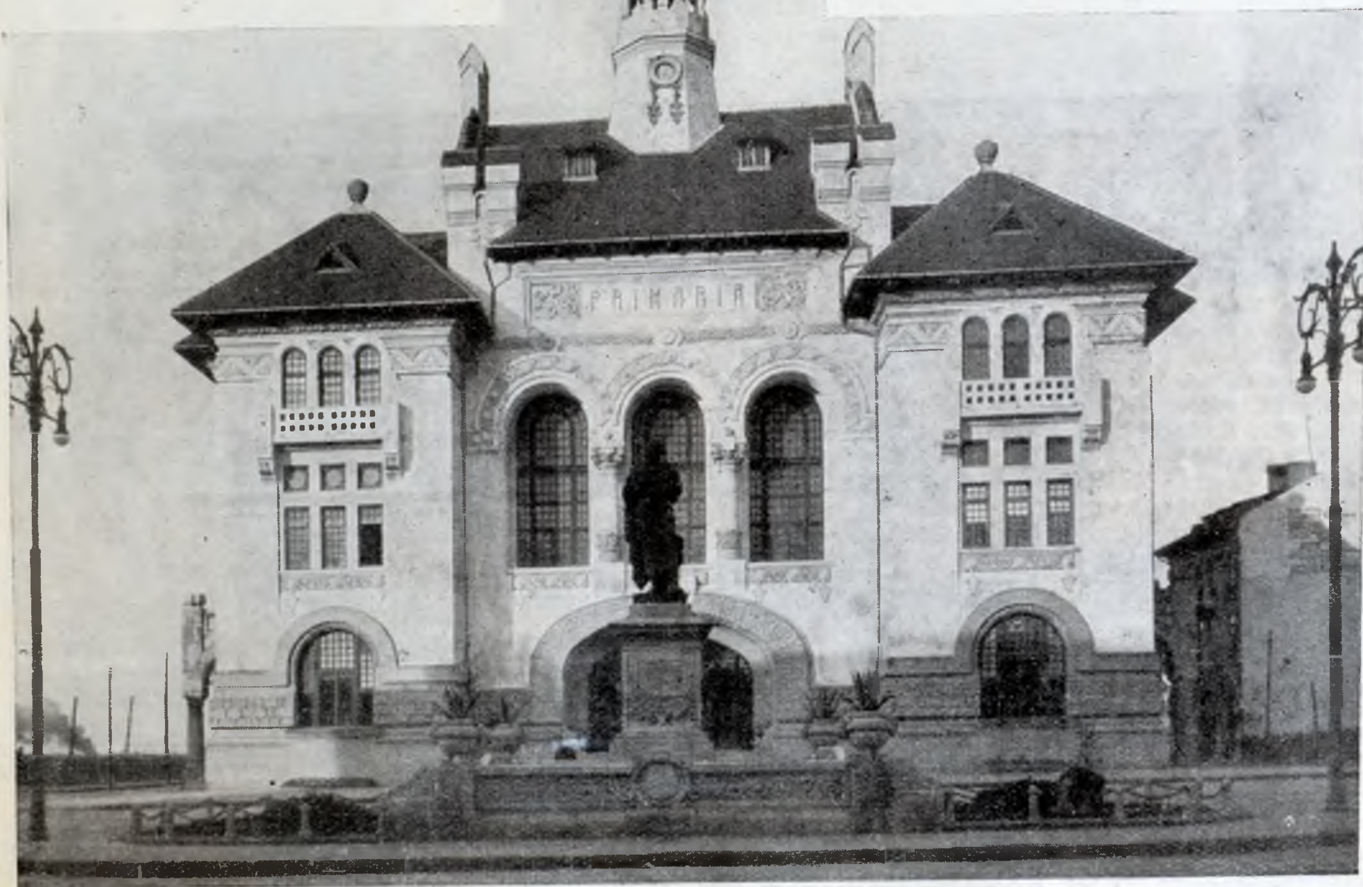
chipuri de locuri! Unde s'ar putea încheia e primejdios să măsori...

« Am încercat numai să fac să se suprapună linia moale şi fantomatică a unei Constanţe de închegare pe linia aspră, ca toate realităţile, a unei Constanţe de azi. Şi dacă din aroma ei de altă dată poate s'a pierdut ceva şi din grijile ce i se dădeau ca ultimului şi celui mai drag venit, astăzi, a căpătat o greutate de fiinţă, o importanţă

Fabrica de ambalaje metalice « Tomis », Solomon Israel (soc. 10, inv. 9), Fabrica de bidoane şi staţia de export (inv. 67), Atelierele maritime ale Administraţiei Comerciale P.C.A. (inv. 16), Atelierele mecanice ale Soc. « Steaua-Română » (inv. 49), Atelierele de construcţii metalice « E. Wolff » (soc. 30, inv. 23);

6 distilerii de petrol ale Societăţilor petrolifere: « Steaua-Română », « Colombia », « Ro-

PRIMĂRIA CU STATUIA LUI OVIDIU

de organism românesc cu adevărat, ce s'a prins adânc în stâncile apusene ale Mării Negre ».

ECONOMIE

Constanţa este cel mai mare port al României. Marile sale silozuri, conducta de petrol, ca şi legăturile sale de cale ferată cu inima ţării, i-au creat prosperitatea de care se bucură.

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 9 mori, 4 fabrici de curăţat orez, 1 siloz cu uscătorie de cereale, 3 brutării mecanice, 2 fabrici de biscuiţi şi paste făinoase, 1 de liqueur, 1 de oţet, 4 de bomboane, rahat şi halva, 1 de ghiaţă; *Metalurgică*: 3 fabrici de ambalaje metalice, 2 de tuburi de canalizare, 1 de ţevi de plumb, 2 de bidoane şi lăzi pentru comerţul petrolului, 1 turnătorie, 4 mari ateliere mecanice; *Alte industrii*: 3 fabrici de ţesături, 3 de frânghii, 6 distilerii de petrol, 1 fabrică de săpun, 1 de mobile, 1 de tâmplărie mecanică, 1 de roţi de transmisiune, 2 tipografii mari, 1 fabrică de tăbăcărie, 6 de cărămizi şi ţigle, 1 de cărămizi şi tuburi de bazalt, 4 de teracotă şi 1 de oglinzi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social, sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Silozul şi uscătoria de cereale a Regiei Autonome P.C.A. (inv. 550), Moara « Dobrogeana » (soc. 1, inv. 7), Moara automată « Gloria » (inv. 8), Rizeria « Rangoon » (soc. 2, inv. 5), « Rizeria-Românească » (soc. 3, inv. 6);

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

mâno-Americană », « Concordia », « Unirea » şi « Astra-Română ».

Instituţii de credit. Banca Naţională (sucursală), Banca Comercială Română, Banca de Agricultură şi Export, Banca de Scont, Banca Românească, Banca Urbană, Banca de Credit Român, Banca Agricolă, Banca Comercială Italiană-Română, Banca « Federala », Banca Industriilor şi Meseriilor Dobrogene, Banca « Creditul Dobrogei », Casa de Credit Agricol şi 7 Bănci populare.

Finanţe publice. Bugetul municipiului C. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**133.970.368**
Venituri ordinare	*103.872.150*
Venituri extraordinare	*6.000.000*
Venituri speciale	*24.098.218*
Cheltueli	**133.970.368**
Cheltueli ordinare	*107.534.694*
Cheltueli extraordinare	*7.500.000*
Cheltueli speciale	*18.935.674*

CULTURĂ

Învăţământ. Liceul de băieţi « Mircea cel Bătrân », Liceul de fete « Domniţa Ileana », Liceu profesional de

PIAŢA OVIDIU

fete, Liceu industrial de fete, Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Gimnaziu comercial de fete, Gimnaziu comercial de băieţi, Şcoală normală de fete, Şcoală de arte şi meserii, Pensionul de fete « Anghene », Şcoală de industrie casnică, Şcoală de gospodărie casnică, 1 şcoală complimentară de băieţi, 3 de fete, 34 şcoli primare (din care 6 confesionale) 15 grădini de copii.

Instituţii culturale. Muzeul regional, Institutul biooceanografic, Biblioteca municipală, Biblioteca Avocaţilor, Biblioteca C.F.R.

Asociaţia « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Liga Culturală, 1 societate muzicală, 1 societate de şah, 13 societăţi sportive, 2 societăţi de vânătoare.

2 teatre, 6 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Dobrogea Jună » (cotidian), « România dela Mare » (săptămânal), « Foaia plugarului » (bilunar), « Gânduri dela mare » (lunar), « Şoaptele Mării » (lunar), « Tomis » (lunar), « Cronica Dobrogeană », « Buletinul oficial al bursei Constanţa », « Dobrogea de Sud », « Dobrogea economică », « Farul », « Marea », « Dobrogea corporatistă », « Revista Dobrogeană », « Ziarul nostru », « Spiperie-Re » (în limba albaneză, săptămânal), « Halk », « Emel medjmuasă ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 catedrală episcopală ortodoxă, 13 biserici ortodoxe (din care 1 bulgărească şi 1 grecească), 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 armeano-gregoriană, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 baptistă, 2 sinagogi şi 3 moschei.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Constanţei, 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul C., capitala judeţului Constanţa, este situat la 255 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti – Constanţa, Constanţa - Tekirghiol şi Constanţa – Mamaia. Aerodrom şi aerogară pe liniile: Bucureşti-Constanţa şi Iaşi-Galaţi-Constanţa-Balcic.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătorie Mixtă, Judecătorie urbană, Administraţie financiară, 4 percepţii fiscale, 2 percepţii comunale, Inspect. VII de drumuri, Serv. de poduri şi şosele, Inspect. de mişcare C.F.R., Inspect. S.M.R., Inspect. silvic, Direcţia IV silvică, Direcţia regională P.T.T., 3 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu T.F.F., Casă de asigurări sociale, Cameră de muncă, Inspect. vamal, Vamă, Inspect. minier, Inspect. general sanitar, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar municipal, Serv. sanitar al Portului, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar municipal, Cameră de industrie şi comerţ, Bursă de mărfuri, Depozit C.A.M., Oficiu de vânzare a peştelui, Birou de distribuire a spirtului, Depozit de remontă, Birou de măsuri şi greutăţi, Revizorat şcolar, Comandament de pompieri, Inspect. regional de jandarmi, Legiune de jandarmi, Chestură de poliţie, 5 comisariate de poliţie, Arest central, Căpitănie de port.

Consulate: belgian, cehoslovac, danez, englez, francez, german, grec, italian, leton, norvegian, olandez, polon, portughez, spaniol, suedez şi turc.

Asociaţii: Uniunea avocaţilor din România, Baroul avocaţilor, Colegiul medical, Cercul farmaceutic, Asoc. Corpului didactic, Asoc. inginerilor chimişti, Corpul contabililor autorizaţi, Asoc. contabililor cooperatori, Asoc. funcţionarilor publici, Asoc. funcţionarilor din justiţie, Asoc. funcţionarilor Primăriei Constanţa, Asoc. notarilor comunali, Asoc. funcţionarilor bancari, Asoc. funcţionarilor particulari, Asoc. funcţionarilor de petrol, Asoc. presei, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Asoc. pensionarilor militari, Asoc. pensionarilor civili, Asoc. personalului sanitar aux., Asoc. C.F.R., (filiala Dobrogei), Sfatul Negustoresc, Asoc. micilor industriaşi, Asoc. cerealiştilor, Sindicatul morarilor, Asoc. bursei de mărfuri, Sindicatul măcelarilor, Sindic. automobiliştilor, Asoc. brutarilor patroni, Asoc. hotelierilor, Asoc. frizerilor, Sindic. patronilor croitori, Asoc. meseriaşilor, Sindic. căruţaşilor, Sindic. birjarilor, Asoc. zugravilor şi zidarilor, Sindic. şoferilor, Sindic. barcagiilor, Sindic. muncitorilor « M. Eminescu », Sindic. muncitorilor docheri, Asoc. marinarilor civili « Regina Elisabeta », Asoc. marinarilor civili « Orizontul », Asoc. voluntarilor de războiu, Asoc. cercetaşilor din războiu.

Edilitate. Municipiul C. este iluminat cu electricitate. Uzina electrică aparţine Soc. comunale de electricitate (capital 110 mil.).

Oraşul se alimentează cu apă potabilă de Dunăre prin uzina Hinog (Cernavoda), situată la 42 km de oraş şi prin captarea apei din izvoare la uzina Caragea-Dermea (com. Ovidiu) la 8 km de oraş.

Străzile municipiului C., sunt pavate pe o lungime de circa 180 km.

Primăria Municipiului întreţine abatorul de export, înzestrat cu aparate moderne, care este cel mai mare abator din ţară.

De asemenea Primăriei aparţin restaurantul, cabinele şi tobogauul marin al plăjii Mamaia.

Sănătate publică. Spitalul de stat « Prof. Dr. V. Sion », Spitalul militar, Sanatoriul Diaconeselor, Sanatoriul « Caritatea », Dispensar antiveneric (de stat), Dispensarul Serviciului sanitar al portului, Dispensarul Casei Muncii, C.F.R., Dispensarul S.M.R.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. « Amicele tinerelor fete », Soc. « Sf. Fecioară Maria », Asoc. creştină a femeilor, Soc. doamnelor izraelite, Soc. « Bicker Horlin », Soc. « Selim Abdulachim ».

Azil de bătrâni, Cămin pentru muncitori.

CRAIOVA

Stema. Pe scut albastru, Sf. Dumitru îmbrăcat în roşu, cu mantia de argint, fluturând, nimbat de aur, călare pe un cal de argint, ridicat spre stânga, străpungând cu o lancie, tot de argint, un rege păgân, de aur, căzut între picioarele calului.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri, din care iese o acvilă cruciată neagră.

Este o veche stemă a oraşului, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul C., capitala judeţului Dolj, este aşezat pe valea Jiului, aproape de eşirea acestuia din dealuri şi la cea mai însemnată răspântie de drumuri din Oltenia (drumul internaţional al paralelei 45°, drumul Jiului, drumul Calafatului sau al Vidinului, etc.).

Vatra oraşului se întinde, în partea ei centrală, care-i şi cea mai veche, pe terasa de cca 20 m altitudine relativă din stânga văii Jiului, terasă sculptată în curmeziş de

CLOPOTNIȚĂ
IN FUND: BISERICA MADONA DUDU

PARCUL BIBESCU:
PODUL SUSPENDAT

CATEDRALA SF. DUMITRU

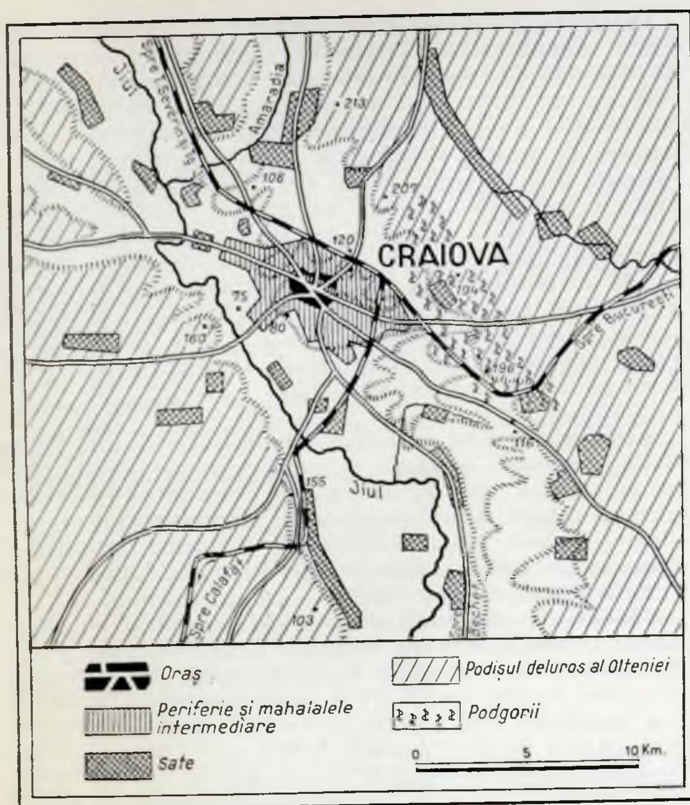
MONUMENTUL
INDEPENDENȚEI

CALEA UNIRII

PALATUL ADMINISTRATIV

mai multe vâlcele. Mahalalele periferice însă, din ce în ce mai bogate în curţi şi grădini, pe de o parte, coboară pe povârnişul terasei inferioare către lunca mlăştinoasă şi expusă inundaţiilor, a Jiului; pe de alta către Răsărit, urcă povârnişurile altor trepte de terase mai înalte şi-şi înşiră tentacular casele şi magazinele în lungul drumurilor principale dar mai ales în lungul drumului Bucureştilor. În felul acesta se poate spune că oraşul Craiova e clădit în amfiteatru dela cca 75 m, altitudinea luncei, până la peste 120 m înălţimea ultimei terase.

Cadrul municipiului este alcătuit din lunca largă, în mare parte mlăştinoasă, a Jiului şi din dealurile platformei oltene, care se lasă treptat în câmpia stepică acum acoperită de cele mai fertile şi mai întinse ogoare ale Olteniei. Dealurile înalte ale platformei au rămas încă împădurite; cele mai joase de 300 m şi povârnişurile lor au fost însă prinse de cereale, pometuri şi vii. De aceea Craiova este, în primul rând, centrul de strângere şi prefacere a produselor agricole din această zonă de contact între şes şi dealuri, un fel de capitală economică a Olteniei şi sediul obişnuit al marilor proprietari de pământ din această regiune.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Craiova este o veche aşezare, purtând un nume slav care înseamnă, după unii cercetători « reşedinţa craiului ».

In secolul XV, era un sat în stăpânirea puternicei familii boereşti a Craioveştilor. Ca bani ai Olteniei, aceşti boieri şedeau deseori aci şi astfel, Craiova ajunge în chip statornic, reşedinţa tuturor banilor.

In secolul XVIII, Domnul temându-se de puterea Banilor — pe care turcii înşişi îi considerau ca epitropi ai Domniei — începe a numi în locul lor caimacami, cu toate atribuţiile băniei.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Dumitru,* ctitorie a boierilor Craioveşti, din care numai o inscripţie a lui Matei Basarab e autentică. Restul a fost restaurat, într'un stil destul de graţios, de altfel, de Lecomte de Noüy. Frumoase picturi moderne de Stoenescu.

Biserica Sf. Gheorghe Nou, elegantă construcţie din 1754-1755.

Biserica Sf. Spiridon, din aceiaş epocă (1758).

Biserica Obedeanu din 1748, cu frumoase fresce interioare şi morminte ale epocei.

Biserica Sf. Ioan Sevastian, ctitorie din 1782.

Biserica Sf. Haralambie, ctitorie din 1758.

Biserica Sfinţii Arhangheli, ctitorie din 1786.

Biserica Sf. Mina, din 1831, cu bogate fresce.

Biserica Sf. Gheorghe Vechi, din aceiaş epocă.

Biserica Sf. Nicolae Ungureni, ctitorie a românilor veniţi de peste munţi, din 1774.

Mânăstirea Cornetu, înălţată în 1666 de Mareş Băjescu, banul Craiovei.

Mânăstirea Bucovăţ, transformată azi în penitenciar, întemeiată probabil de Ştefan Clucerul şi Pârvu Clucerul, la 1573.

Mânăstirea Sadova, înălţată de Matei Basarab, la 1643.

Mânăstirea Jitianul, construită în sec. al XVII-lea, restaurată de Doamna Bălaşa, soţia lui Constantin Şerban în 1655.

Casele Băniei, în care este instalat Muzeul Regional al Olteniei, construite în secolul al XVII-lea.

Fostul han al Mânăstirii Hurezi, construit în sec. al XVIII-lea.

POPULAŢIE

Municipiul C. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 63.063 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 55.580 locuitori (fără comunele suburbane Bariera Vâlcii, Bordeiul, Craioviţa, Gherceştii Noui, Lascăr Catargiu, Mofleni, Popoveni şi Româneşti, care la recensământul din 1930 s'au trecut la municipiul C. şi care aveau la acea dată un total de 7.098 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 6 mori sistematice, 5 brutării mecanice, 3 fabrici de paste făinoase, 2 de bomboane, 1 de conserve alimentare, 1 de mezeluri, 1 de oţet, 1 de ghiaţă; *Chimică*: 1 fabrică de amidon şi pap, 1 de lacuri şi vopsele, 1 de cosmetice, 1 atelier de reparat cauciucuri; *Metalurgică*: 1 uzină metalurgică, 4 fabrici de maşini agricole şi industriale, 1 atelier pentru construcţiuni din fier, 1 atelier mecanic pentru reparaţii de automobile cu garaj; *Lemnului*: 3 fabrici de mobile, 1 de cherestea, 1 de perii, bidinele şi pensule; *Alte industrii*: 2 fabrici de postav, 1 de tăbăcărie, 2 mari tipografii, 1 atelier pentru prelucrarea pietrei de marmură şi granitului şi 1 fabrică de oglinzi.

Din întreprinderea de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *).

Intreprinderea Ştefan B. Drugă (soc. 55) cu o moară sistematică (inv. 36), o brutărie mecanică (inv. 7) şi o fabrică de paste făinoase (inv. 6), «Moara Oltenească» (soc. 8, inv. 9), Moara Heinrich Weiss (inv. 7), Moara Moise B. Mendel (inv. 11), « Moara Doljului » (inv. 7), Fabrica de conserve alimentare « Mercur » (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cosmetice « Florica » (inv. 5), Fabricile de maşini agricole şi industriale Felix Waidmann (inv. 5) şi Adolf Waidmann (inv. 8), Uzina meta-

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

lurgică Ing. C. Brătăşeanu (inv. 15), Fabrica de mobile Merţoiu şi Goga (inv. 5), Fabrica de cherestea D. I. Simian (soc. 3, inv. 6), Fabricile de postav « Industria produselor textile » (soc. 2, inv. 41) şi « Munca » (soc. 4, inv. 12), Tipografiile « Ramuri » (soc. 6, inv. 23) şi « Scrisul Românesc » (inv. 26).

Târg săptămânal. — Miercurea.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (sucursală), Banca Agricolă şi Comercială, Banca Creditul Doljan, Banca României, Banca Românească (filială), Banca Comerţului, Banca de Scont, Banca Banatului, Banca de Orient, Banca N. T. Popp, Banca Olteniei, Banca Craiovei, Banca Viitorului, Creditul mutual al agricultorilor doljeni, Cooperativa Traian Demetrescu, Federala « Mihai Viteazul », Federala « Jiu ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului C. pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**53.698.218**
Venituri ordinare	*48.148.281*
Venituri extraordinare	*380.000*
Venituri speciale	*5.169.937*
Cheltueli	**53.698.218**
Cheltueli ordinare	*47.615.987*
Cheltueli extraordinare	*975.000*
Cheltueli speciale	*5.107.231*

CULTURĂ

Invăţământ. Colegiul naţional « Carol I », Liceu militar, Liceul de băieţi « Fraţii Buzeşti », 2 licee comerciale de băieţi, Şcoală normală de învăţători, Liceul industrial « Regele Ferdinand », Liceul de fete « Elena Cuza », Liceul de fete « Regina Elisabeta », Liceul profesional de fete « Madona Dudu », Liceu comercial de fete, Institutul ortodox al femeilor române, Şcoală normală de învăţătoare, Şcoală de menaj, Şcoală de muzică, Institutul de fete « Sf. Maria », Pensionul de fete « Urziceanu », Gimnaziul internat de băieţi « Modern », Pensionul « Javet », Şcoală de agenţi sanitari, 3 şcoli industriale de ucenici, 22 şcoli primare, 2 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Direcţia regională a Arhivelor Statului, Institutul de arheologie oltean, Muzeul regional al Olteniei, Muzeul militar « Regele Ferdinand », Căminul Fundaţiei Regale « Principele Carol », Căminul « Ligii Culturale », Biblioteca şi muzeul « Aman », Biblioteca colegiului « Carol I », Soc. culturală « Traian Demetrescu », Soc. preoţească « Renaşterea », Soc. « Prietenii Ştiinţei », Societatea Scriitorilor Olteni « Gânduri şi slovă oltenească », 2 societăţi muzicale, Teatrul asociaţiei actorilor craioveni în sala Colegiului « Carol I », 5 cinematografe, Aeroclubul regal român, 12 societăţi sportive, 3 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Jurnalul » (cotidian), « Presa Olteniei » (cotidian), «Conştiinţa naţională» (săptămânal), «Curierul Olteniei » (săptămânal), « Oltenia Economică » (săptămânal), « Justiţia Olteniei » (bilunar), « Aripa olteană » (lunar), « Cele trei Crişuri » (lunar), « Gazeta şcoalei » (lunar), « Hipismul » (lunar), « Ramuri » (lunar), « Renaşterea (lunar), «Revista penală » (lunar), « Securitas » (lunar), « Viaţa Medicală », (lunar), « Buletinul institutului românesc de organizare ştiinţifică » (trimestrial), « Arhivele Olteniei » (de 6 ori pe an), « Grafica Română » (de 6 ori pe an), « Mişcarea Medicală Română » (de 6 ori pe an), « Flamuri », « Frontul românesc doljan », «Glasul pensionarilor », « Tribuna ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 24 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică greco-catolică, 1 biserică evanghelico-luterană, şi 3 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Vicariatul Episcopiei Râmnicului Noului Severin; Protopopiatul Craiovei.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul C., capitala judeţului Dolj, este situat la 234 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti - Timişoara - Jimbolia (Belgrad, Paris) şi Craiova - Calafat.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de apel Curte administrativă, Tribunal, 3 judecătorii, Inspectorat de siguranţă, Chestură de poliţie cu 6 comisariate, Penitenciar central, Inspectorat minier, Inspectorat industrial, Inspectorat al muncii, Inspectorat şcolar, Inspectorat C.F.R., Cameră de comerţ, şi industrie, Cameră de muncă, Cameră agricolă, Direcţie regională a Casei autonome a drumurilor, Direcţie regională silvică, Ocol silvic, Direcţie regională P.T.T., 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic central, Regională a serviciului apelor, Oficiu de măsuri şi greutăţi, Depozit C.A.M. de fermentare a tutunului, Administraţie financiară, 3 percepţii fiscale, Inspectorat sanitar, Serviciu sanitar judeţean, Serviciul sanitar al municipiului, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar al municipiului, Revizorat şcolar, 2 percepţii comunale.

Consulat german.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sindicatul avocaţilor, Asociaţia medicilor, Asociaţia generală a inginerilor din România, Corpul contabililor experţi, Societatea funcţionarilor municipali, Sfatul negustoresc, Sindicatul agricol, Sindicatul viticol, Uniunea generală a micilor industriaşi, Uniunea generală a meseriaşilor din România, Liga generală a meseriaşilor şi muncitorilor.

Edilitate. Municipiul C. este iluminat cu electricitate (uzina electrică posedă motoare în putere totală de 3.000 H.P.). Apa potabilă este adusă din izvoarele captate dela o distanţă de 30 km de oraş. Canalizare în centrul oraşului şi în străzile mai importante dela periferie. Circa 80% din străzile oraşului sunt pavate cu asfalt, piatră cubică şi bolovani. Trotoare de asfalt, dale de bazalt şi de ciment. Cinci linii de autobuze. Parc public.

Sănătate publică. Spitalul « Filantropia » Spitalul de boli contagioase, Spitalul « Th. I. Preda », Spitalul pentru tuberculoşi, Sanatoriul Olteniei, Sanatoriul Dr. Albu, Ambulanţa de salvare a Municipiului, 4 dispensare de circumscripţie, Dispensarul bisericii « Sf. Treime », Dispensarul Societăţii pentru profilaxia tuberculozei, 2 dispensare ale Societăţii « Principele Mircea », 1 dispensar al Casei de asigurări sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. « Principele Mircea », Soc. « Gospodăria şcolară ».

1 azil de bătrâni, 1 azil de copii găsiţi, 1 azil de orfani, 1 azil de infirmi, 1 azil de noapte, 1 cămin de ucenici.

DEJ

Stema. Pe scut de aur, o biserică neagră, cu un singur turn, văzută din profil şi având acoperişul roşu, aşezată pe o terasă verde şi însoţită de un călugăr negru, privind către stânga şi ţinând deasupra ei un târnăcop tot negru.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Dejul, capitala judeţului Someş, este un oraş de confluenţă, aşezat la întâlnirea celor două Someşuri şi în drumul care, urmând valea unită a acestora, străbate către câmpia Tisei. Tot prin Dej trece şi drumul Clujului către Bistriţa şi pasurile Moldovei.

Vatra oraşului acoperă o parte din terasa inferioară a Someşului (pe stânga acestuia, la cca 250 m altitudine absolută şi cca 12 m deasupra luncei). Mahalalele mai din spre margine se ridică însă pe povârnişurile dealurilor cuprinse între afluenţii scurţi de pe stânga văii principale.

Cadrul oraşului e format de lunca largă trifurcată a Someşurilor încadrată între terase şi dealuri (înalte până la

peste 400 şi chiar peste 500 m), foarte mâncate de ape şi încă bine împădurite pe vârfuri şi bogate în sare. Dejul a putut ajunge astfel un târg căutat cu un oarecare caracter industrial.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Una din cele dintâi aşezări strategice ale ungurilor în Ardeal, la confluenţa celor două Someşuri, în apropierea unor bogate zăcăminte de sare. Dejul e atestat documentar încă din sec. XIII.

In secolele XV şi XVI, Dejul a fost înconjurat de posesiunile domnilor Moldovei: Vadul şi Ciceul,

Monumente istorice. *Biserica reformată*, fostă catedrală catolică, în stil gotic transilvan din secolul XV, cu puternice contraforturi. Bolta a fost acoperită de un tavan inestetic construit de reformaţi.

Mânăstirea franciscană din sec. XVII, cu lungi pridvoare ogivale.

Biserica greco-catolică, din sec. XVIII.

POPULAŢIE

Oraşul D. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 15.311 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 15.434 locuitori, indicând un spor natural de 123 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 0,8%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 moară sistematică, 1 fabrică de de aţă, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de hârtie, 1 atelier de tăbăcărie, 1 exploatare de trass şi minereuri, 1 fabrică de cărămizi şi 1 de olărie.

Din întreprinderile de mai sus următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Moara Dejană (soc. 10, inv. 13), Industria de petrol I. Friedman (inv. 28) şi Uzinele Ardelene pentru exploatarea de trass şi minereuri (soc. 5, inv. 17).

Desvoltarea comerţului şi a industriei este influenţată defavorabil de apropierea municipiului Cluj.

Comerţ întins cu piei brute. Comerţ local cu cereale, lemnărie, produse miniere, animale, fructe şi brânzeturi.

Bâlciuri: 3 Martie, 3 Iunie, 11 August şi 15 Septemvrie,

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), « Casa de păstrare şi banca de credit » din Cluj (filială), Banca Ardeleană şi Casa de păstrare » din Cluj (filială), « Banca de credit, Banca Poporală, Banca « Someşana », Banca Ţibleşană, Banca pentru agricultură, industrie şi comerţ, Banca de credit mărunt, Banca Românească din Valea Someşului, Banca Economică.

Finanţe publice. Bugetul oraşului D. pe exerciţiul 1936—1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**9.542.544**
Venituri ordinare	6.577.100
Venituri extraordinare	655.359
Venituri speciale	2.310.085
Cheltueli	**9.542.544**
Cheltueli ordinare	6.577.100
Cheltueli extraordinare	655.359
Cheltueli speciale	2.310.085

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Andrei Mureşanu », Gimnaziu de fete, Gimnaziu comercial de băieţi, Şcoală de ucenici industriali, 4 şcoli primare de stat, 3 şcoli primare confesionale (rom.-catolică, reformată şi izraelită), 3 şcoli de copii mici (2 de stat şi 1 confesională).

Instituţii culturale. Asoc. pentru literatura şi cultura poporului român « Astra », Asoc. naţional-culturală şi sportivă « Tinerimea Someşană ».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Teatru judeţean, 1 cinematograf, 2 societăţi corale.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 casă de rugăciuni adventistă, 1 sinagogă şi 1 casă de rugăciuni a israeliţilor neologi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox, 1 protopopiat greco-catolic.

Ziare şi reviste. « Gazeta oficială a judeţului Someş », « Gând nou », « Poporul », « Szamosmente », « Szamosvölgyi Napló ».

ADMINISTRAŢIE

Oraşul D., capitala jud. Someş, este situat la 60 km de Cluj şi 503 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Cluj-Baia-Mare. Punct de plecare pe linia Dej – Bistriţa Bârgăului.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri şi şosele, Revizorat şcolar, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Administraţie financiară, Consilierat agricol, Cameră de Agricultură, Pretură, Ocolul silvic Dej, Ocolul silvic Beclean, 2 percepţii fiscale, Birou de măsuri şi greutăţi, Casă de asigurări sociale, Depozit de spirt, Depozit C.A.M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri, 2 notari publici.

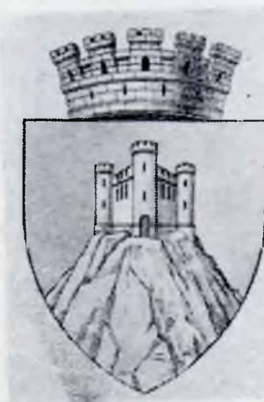
Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor, Reuniunea comercianţilor, industriaşilor şi meseriaşilor din Dej şi împrejurimi, Asociaţia cismarilor, Asociaţia olarilor, Asociaţia tăbăcarilor.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii din bazalt, abator, grădini publice, strand.

Sănătate publică. Spital judeţean, dispensar de stat.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Soc. femeilor ortodoxe române, Soc. femeilor greco-catolice, Soc. femeilor romano-catolice, Soc. femeilor reformate, Asoc. femeilor izraelite, Centrul cultural şi de ajutorare al funcţionarilor administrativi din jud. Someş, Cercul cultural şi de ajutorare al funcţionarilor financiari, Cercul cultural şi de ajutorare al funcţionarilor justiţiei, Căminul de ucenici, Asoc. de ajutor mutual pentru înmormântare.

DEVA

Stema. Pe scut albastru, o stâncă de argint, în vârful căreia se ridică o cetate tot de argint, văzută din faţă, cu trei turnuri rotunde crenelate şi cu ferestre negre.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate a Devei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Deva, capitala judeţului Hunedoara, e un oraş născut la adăpostul unei cetăţui, care se vede şi azi pe valea Mureşului, aproape de intrarea lui în primul defileu. Face parte din seria oraşelor de sub munte din interiorul Transilvaniei; este aşezată însă mai spre Apus în fundul culoarului larg cuprins între Munţii Apuseni şi Munţii Sebeşului.

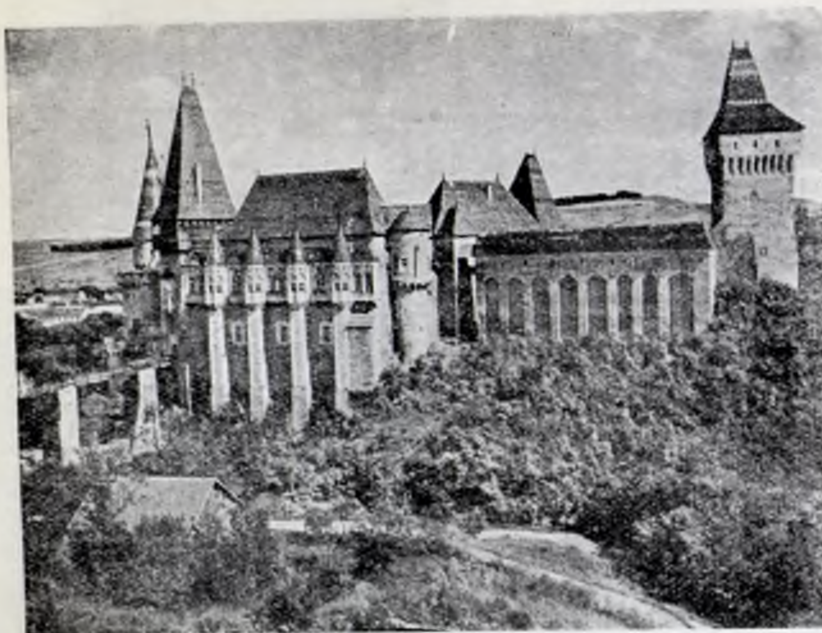
Vatra oraşului vechiu se găseşte pe o terasă joasă de pe stânga Mureşului, la altitudine de cca 195 m (cca 13 m deasupra luncii inundabile a râului). Cartierele mai noui din E. coboară însă către Mureş, pe al cărui mal sunt clădite ultimele case ale oraşului, în această parte; iar cele din V.,

DRUMUL SPRE BALŞIA

Foto Fischer

Privelişti spre câmpia Haţegului. Din « *România* », revista O.N.T.

CASTELUL HUNEDOARA

urcă povârnişul picioarelor de deal cu care se termină munţii Poiana Ruscăi spre N.-E.

Cadrul e format de şesul cultivat, al Mureşului prelungit către S. prin şesul intramuntos al ţării Haţegului şi mărginit din N. şi din S., de munţi. Funcţiunea oraşului se limitează aproape numai la îndeplinirea rolului de intermediar între produsele muntelui şi cele ale podişului deluros.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Numele Devei relevă, la origine, o *davă*, o cetate dacică.

Urme ale ei şi ale aşezării daco-romane ce a continuat-o, se descoperă şi astăzi.

In 1307, voevodul Ardealului, datează un ordin al său « In Deva ».

Ruinele de pe dealul ce domină oraşul sunt ale cetăţii zidite la sfârşitul evului mediu.

Oraşul şi cetatea au avut adeseori roluri însemnate în decursul istoriei. In 1784, ţăranii lui Horia au încercat să cuprindă oraşul, fără succes însă.

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii* construite, probabil, în sec. XIII—XIV. Cetatea se înaltă pe vârful unui deal conic înalt de 371 m. In sec. XV cetatea aparţinea Huniazilor; apoi trecu în stăpânirea principilor Bethlen. In anul 1849 a fost aruncată în aer de o explozie.

Ruinele bisericii ortodoxe, zidită în anul 1540.

Biserica reformată, înălţată de Ioan Corvin la 1440.

Castelul Bethlen « Magna Curia » ridicat în sec. XVII.

Mânăstirea ordinului franciscanilor, construcţie din 1774.

POPULAŢIE

Oraşul D., avea în 1930, — după datele recensământului din acel an — 10.593 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 10.480 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 moară sistematică, 1 fabrică de paste făinoase, 1 de salam, 1 de conserve, 1 de teracotă şi 1 de acumulatori.

Din întreprinderile de mai sus cităm Fabrica de paste făinoase « Transilvania » (capital social 5 milioane lei şi capital investit 2 milioane lei).

Comerţ desvoltat de lemne, animale şi fructe.

Bâlciuri: 10 Ianuarie, 9 Mai, 29 Iulie şi 27 Octomvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (sucursală), Banca « Ardeleană » Orăştie (sucursală), Banca «Mica» (sucursală), «Societatea Bancară Română» (sucursală), Casa de Păstrare Petroşeni (sucursală), Banca Economică, Banca « Decebal », Banca Invăţătorilor din Judeţul Hunedoara, Banca Meseriaşilor, Casa de Păstrare a Agricultorilor, Bancă Comercială şi Industrială, 3 bănci populare.

Finanţe publice. Bugetul oraşului, pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**5.463.855**
Venituri ordinare	4.435.221
Venituri extraordinare	614.734
Venituri speciale	413.900
Cheltueli	**5.463.855**
Cheltueli ordinare	4.435.221
Cheltueli extraordinare	614.734
Cheltueli speciale	413.900

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Decebal ». Liceu de fete, Şcoală normală de băieţi, Liceu industrial, Şcoală serală de ucenici, 8 şcoli primare, 2 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Muzeul judeţean, Despărţământul central al Asociaţiei « Astra », Casina Naţională, Biblioteca liceului, Soc. istorică şi arheologică a judeţului Hunedoara, Casinou săsesc, Casina meseriaşilor, 4 asociaţii corale, 1 teatru comunal, 1 cinematograf, Touring-Clubul României, Soc. « Carpatina Ardeleană », 4 societăţi sportive, 2 asociaţii de turism, 2 societăţi de vânătoare şi pescuit.

Ziare şi reviste. « Dreptatea », « Buletinul oficial al judeţului Hunedoara » (bilunar), « Eu şi Europa » (lunar), « Femeia Satelor» (lunar), «Inainte », « Ştiu» (Revista liceului Decebal), « A mi megyénk » (săptămânal), « Dévai Ujság » (săptămânal), « Erdélyi Napló » (săptămânal), « Hunyadvármegye » (săptămânal), « Tránsilvániai Napló » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 evanghelică, 1 casă de rugăciune a baptiştilor, 1 a adventiştilor, 1 a creştinilor după Evanghelie şi 1 a mileniştilor, 1 sinagogă.

Mânăstirea franciscanilor « Sf. Francisc d'Assissi ».

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox, protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAŢIE

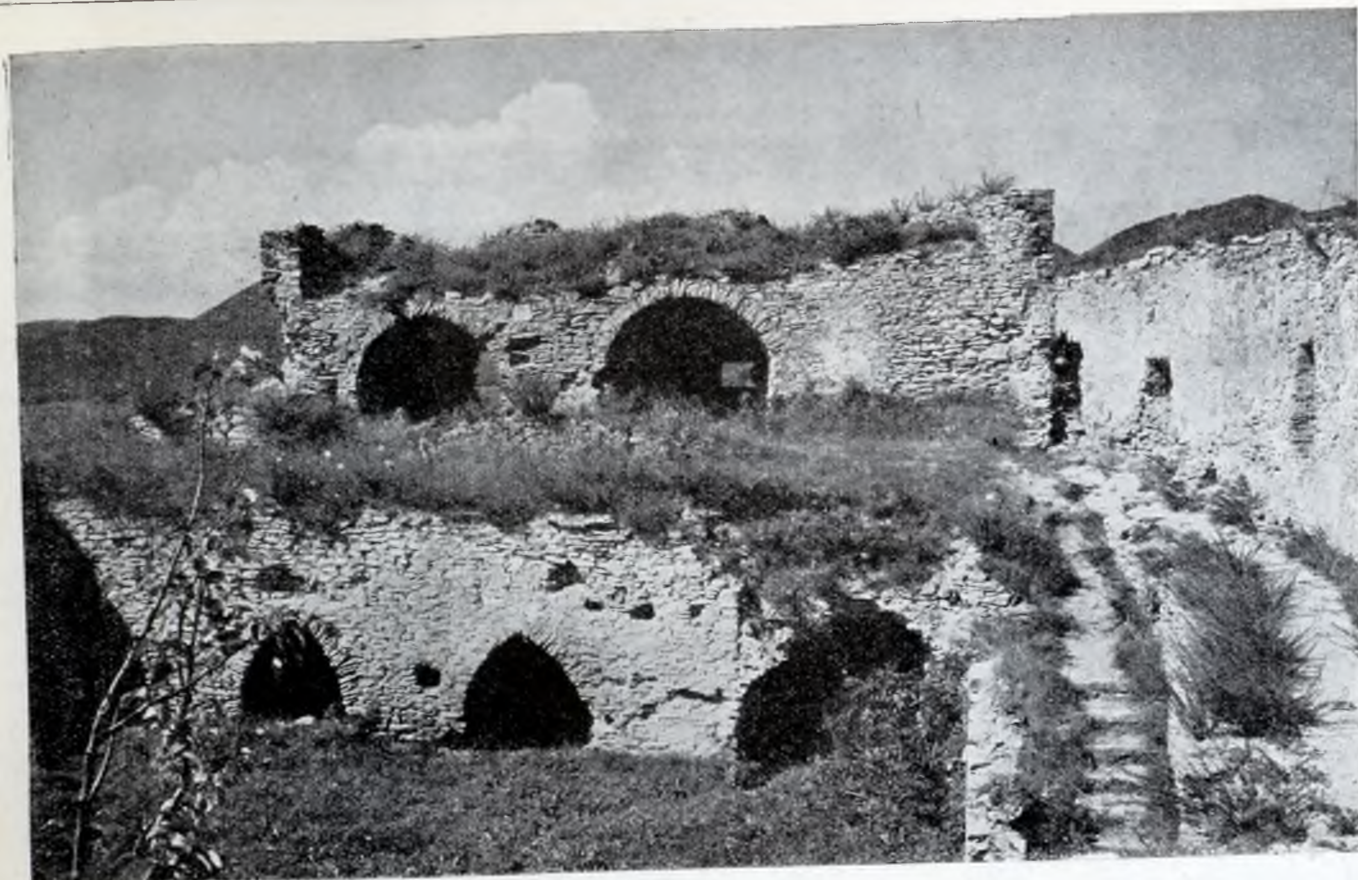
Oraşul D. este capitala judeţului Hunedoara, aşezat la 160 km de Timişoara şi 394 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Teiuş-Arad. Centru de excursiuni în munţii Apuseni.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Poliţie, Cameră de industrie şi comerţ, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu agricol judeţean, 2 ocoale silvice, Serviciu

ALAIU ETNOGRAFIC IN DEVA

RUINELE CETĂŢII DEVA

sanitar al judeţului, Serviciu sanitar al oraşului, Serviciu veterinar al judeţului, Serviciu veterinar al oraşului, Revizorat şcolar, Legiune de jandarmi, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Oficiu de măsuri şi greutăţi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pretura Plăşii Deva, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor experţi, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia corpului didactic primar, Asociaţia funcţionarilor publici, Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Sfatul negustoresc, Cercul subofiţerilor, Sindicatul pentru organizarea exportului de animale, Uniunea muncitorilor grafici din România.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii cu granit şi asfalt.

Sănătate publică. Spital judeţean, Spital epidemic, Dispensarul serviciului sanitar al oraşului.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficin I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea femeilor române din judeţul Hunedoara, Soc. femeilor ortodoxe române « Altarul », Soc. femeilor greco-catolice « Sf. Maria », Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor evanghelice, Soc. « Pâinea lipsiţilor », Reuniunea femeilor izraelite.

DOROHOI

Stema. Pe scut roşu, Sfântul Nicolae de aur nimbat, văzut din faţă, binecuvântând cu dreapta şi ţinând în stânga evanghelia, tot de aur. Faţa şi mâinile de coloare naturală.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Reprezintă hramul vechei biserici catedrale din acest oraş.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul D., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat în N. Moldovei la contactul între podişul înalt şi depresiunea Prutului de mijloc şi în drumul mare care leagă Hotinul şi Cernăuţii de Iaşi.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 400 ha, se întinde, pe malul drept al Jijiei (nu prea departe de obârşii), parte în şesul inundabil, parte pe povârnişurile dealurilor ce se lasă domol printre afluenţii văii principale dela peste 200 m altitudine către 150 (nivelul luncii).

Cadrul oraşului este constituit din podişul desfăcut în dealuri mai strâmte, mai înalte şi parte încă împădurite, în V. şi din suprafeţe netede, mai întinse, mai joase şi aproape complet despădurite, în E. Caracterul agricol şi pomicol al cadrului înconjurător se resfrânge şi în aspectul mahalalelor oraşului. Acesta nu depăşeşte, de altfel, nivelul unui centru urban de interes local.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Anul înfiinţării oraşului D. nu se cunoaşte. Oraşul este pomenit pentru întâia oară în privilegiul comercial acordat de Alexandru cel Bun, Liovenilor, la 1408.

Numele lui de origine slavă, înseamnă « drag », poate dela întemeietorul aşezării.

In casele domneşti din apropierea bisericii Sf. Nicolae, a fost în cursul istoriei, reşedinţa marelui vornic al Ţării de Sus.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Nicolae*, înălţată de Ştefan cel Mare în 1495, reparată de Comisiunea Monumentelor istorice. Portretul ctitorului, al Doamnei Maria, al fiilor săi Bogdan şi Petru şi al nepotului Ştefan, se află la dreapta intrării.

POPULAŢIE

Oraşul D., avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 15.375 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 15.926 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Industria oraşului este reprezentată prin 1 moară, 1 fabrică de pălării, 1 de săpun şi lumânări, 1 de lumânări, 3 fabrici de sobe de teracotă şi 1 tăbăcărie.

NOTĂ. Ilustraţia dela pag. 618 reprezintă vârful Peleaga cu lacul Bucura. *Foto Fischer*, din « *România* », revista O.N.T.

Din întreprinderile de mai sus Moara Max et Julius Fischer, are un capital investit de 8 milioane lei.

Oraşul face comerţ intens de cereale, lemne şi animale.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Cooperativă de Credit Mărunt şi Economie, Banca de Industrie şi Comerţ, Banca Populară, Banca Populară a Meseriaşilor Români, Banca Populară C.F.R.

Finanţe publice. Bugetul oraşului D. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.833.203**
Venituri ordinare	*9.995.406*
Venituri extraordinare	*248.220*
Venituri speciale	*1.589.577*
Cheltueli	**11 785 003**
Cheltueli ordinare	*9.990.406*
Cheltueli extraordinare	*205.020*
Cheltueli speciale	*1.589.577*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Grigore Ghica Vodă », Liceul de fete « Regina Maria », Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, Gimnaziu comercial, 6 şcoli primare, 1 grădină de copii.

Instituţii culturale. Căminul « Ligii Culturale », Biblioteca liceului, Asoc. culturală a cântăreţilor bisericeşti, Asoc. pentru emanciparea politică a femeii române, Cercul cultural al tineretului muncitoresc, Cercul cultural al tineretului evreu, Asoc. culturală a femeilor evreice, Cercul comercial, Cercul « Amiciţia », Cercul « Intim », 1 soc. corală, 3 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare, 1 cinematograf.

Ziare şi reviste. « Observatorul », « Talpa Ţării », « Tribuna Liberă » (de 3 ori pe săptămână), « Informatorul Dorohoiului » (săptămânal), « Vestitorul » (săptămânal), « Buletinul comunei Dorohoi », « Buletinul oficial al judeţului » (de 3 ori pe lună), « Cuvântul Nostru » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică şi 8 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul D., capitala jud. Dorohoi, este situat la 60 km de Cernăuţi şi la 513 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Dorohoi – Iaşi şi Dorohoi–Botoşani.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Consilierat agricol, Cameră agricolă, Serv. de poduri şi şosele, Revizorat şcolar. Serv. sanitar al judeţului, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar al judeţului, Serv. veterinar comunal.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asoc. învăţătorilor din oraşul şi judeţul D., Uniunea g-lă a micilor industriaşi şi meseriaşi patroni, Uniunea g-lă a meseriaşilor, Liga g-lă a meseriaşilor patroni, Sindicatul alimentar « Apărarea negustorului », Soc. « Autobusul », Asoc. funcţionarilor judecătoreşti, Asoc. funcţionarilor particulari, Asoc. debitorilor din România, Asoc. pensionarilor publici civili, Asoc. subofiţerilor pensionari, Uniunea naţională a foştilor luptători, Asoc. mutilaţilor şi invalizilor de răsboiu, Asoc. decoraţilor cu « Bărbăţie şi Credinţă », 6 asociaţii israelite.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital evreesc, Dispensar de sugari, Serv. medical al Asigurărilor sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Asoc. « Expresul », Asoc. « C.F.R. Unirea », Asoc. « Regele Carol I », 2 soc. israelite de binefacere.

Azilul de bătrâni « Ecaterina şi Gh. Cucu », Azilul izraelit de bătrâni.

FĂGĂRAŞ

Stema. Pe scut roşu, o cetate medievală pătrată, de argint, cu trei turnuri crenelate, cel din mijloc mai înalt, cu poarta şi ferestrele închise. Peste tot în mijloc pe scut albastru acvila cruciată de aur, cu picioarele şi ciocul roşii, având la dreapta soarele şi la stânga un craiu nou, amândouă de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Cetatea aminteşte străvechea cetate a Făgăraşului, iar scutul din mijloc cu stema Munteniei simbolizează vechea stăpânire a acelor părţi de către Voevozii Ţării Româneşti.

GEOGRAFIE

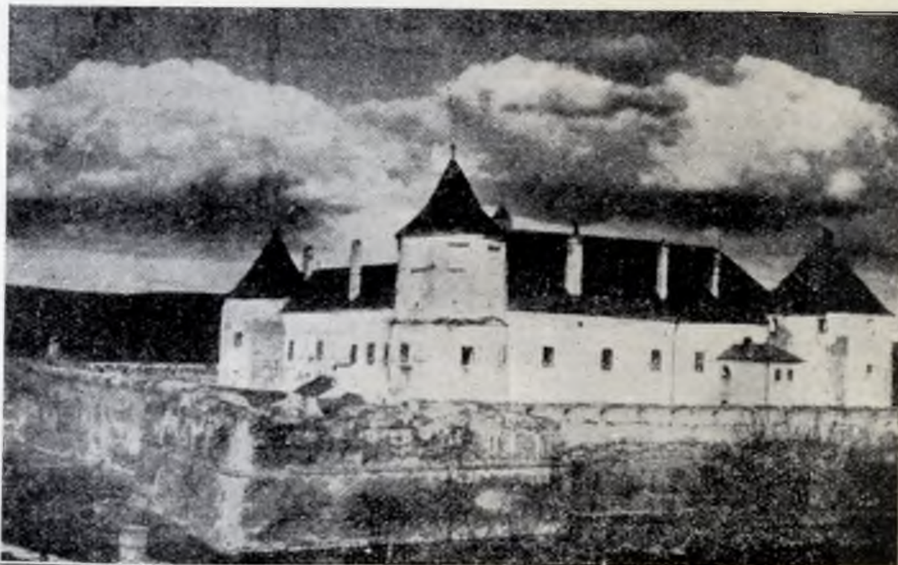
Aşezare. Oraşul F., capitala judeţului cu acelaşi nume, s'a desvoltat, pe drumul ce leagă Braşovul cu Sibiul, la adăpostul unei cetăţi care se păstrează şi azi.

Vatra oraşului se întinde la o altitudine de cca 429 m, pe o prispă puţin săltată deasupra Oltului, pe stânga acestuia şi tăiată, prin mijloc, de valea Făgăraşului.

Cadrul oraşului e format din amfiteatrul de pietrişuri al Ţării Făgăraşului, mărginit la S. de masivul înalt de peste 2500 m cu acelaşi nume, iar la N. de marginea abruptă a podişului Transilvaniei. Redus din cauza influenţei pe care o exercită în E., Braşovul şi în V. Sibiul, hinterlandul acestui mic centru urban, nu-l poate ridica mai presus de importanţa unui târg local (animale, cherestea).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Anul întemeierii oraşului F. nu se cunoaşte; exista însă în secolul XIII. Numele său de origine românească, derivă probabil dela fag.

CETATEA FĂGĂRAŞULUI

FĂGĂRAŞUL IN SEC. XVIII

Cetatea Făgăraşului, ridicată la sfârşitul veacului XIII, a fost întărită la 1342 de Ludovic cel Mare şi mărită de Ştefan Bathory, în 1570. La 1662, devine reşedinţa lui Mihail Appafy, voevodul Ardealului.

Făgăraşul s'a bucurat în cursul timpului, împreună cu tot ţinutul său « Ţara Oltului », de o lungă dominaţie românească.

Tradiţia face din Radu Negru Descălicătorul, cel mai vechiu domn al Făgăraşului. Nicolae Alexandru şi Vladislav I l-au stăpânit ca parte integrantă a ţării lor, « a toată Ungrovlahia » cum se intitulau ei. Urmaşii lor, în şir neîntrerupt până la Vlad Ţepeş, l-au domnit cu titlul de duci de Făgăraş. In 1503 regele Vladislav II dărui Făgăraşul lui Ioan Corvin, fiul natural al regelui Matei. Dela acesta Făgăraşul trecu în mâinile românului Ştefan Mailat care, din căpitan al cetăţii, ajunge voevod al Ardealului. După dânsul îl stăpâni fiul său Gavril.

Mihai Viteazul intrând în Ardeal, ocupă Făgăraşul. La 7 Decemvrie 1599 aflăm acolo ca pârcălabi pe Badea Stolnic Grădişteanul şi Ene Comisul Coşescul.

Monumente istorice. *Castelul din Făgăraş* ridicat în secolul XIV, a fost dat de reşedinţă voevodului Vladislav de către regele ungurilor Ludovic. In castelul acesta s'a adăpostit în timpul luptelor pentru Ardeal, Doamna Stanca şi Nicolae Pătraşcu, soţia şi fiul lui Mihai.

Biserica lui Brâncoveanu înălţată la 1697 de Constantin Brâncoveanu, construită după planul tipic al bisericilor din Muntenia.

A servit de catedrală episcopiei româneşti din Transilvania, după Unirea cu biserica romană, până în 1737.

POPULAŢIE

După rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din 1930, oraşul F. avea, la acea dată, 7.928 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 7.954 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 fabrică de salam, 1 de explozibile, 2 de pielărie, 2 de mobile, 1 de cărămizi şi ţigle, 1 de covoare, 2 ateliere mecanice şi 1 de tâmplărie.

Din întreprinderile de mai sus, cea mai importantă este: « Prima societate română de explozivi », cu un capital social de 55 milioane lei, şi capital investit de 94 milioane lei.

Oraşul F., aşezat între două centre comerciale importante, Sibiu şi Braşov, cari au legături străvechi cu Muntenia, face un comerţ redus, limitat la producţia şi consumul local. Este importantă industria tăbăcăritului prin vechimea ei, « Techiul Timarilor Români din Făgăraş », datând din 1464.

Instituţii de Credit. Banca Naţională (agenţie), Banca « Furnica », Banca de Credit Comercial şi Agricol, Banca Generală de Economii din Braşov (sucursală), Banca Făgărăşană, Banca Populară « Radu-Negru ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului F., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.479.160**
Venituri ordinare	*4.805.799*
Venituri extraordinare	*2.035.161*
Venituri speciale	*638.200*
Cheltueli	**7.428.960**
Cheltueli ordinare	*4.805.799*
Cheltueli extraordinare	*1984.961*
Cheltueli speciale	*638.200*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Radu Negru », Şcoală normală de băieţi, Gimnaziu de fete, 3 şcoli primare de stat, 3 şcoli primare confesionale, 3 şcoli de copii mici.

Instituții culturale. Soc. pentru literatura și cultura poporului român « Astra », Casa Națională Română, Asoc. culturală a profesorilor secundari, Soc. culturală « Progresul », Soc. culturală « Sf. Gheorghe », Soc. culturală « Junii români », Soc. de lectură « George Coșbuc », 4 societăți corale, 1 societate muzicală, Touring-Clubul României, Soc. « Carpatina », 8 societăți sportive și de vânătoare, 1 cinematograf.

Ziare și reviste. « Gazeta Făgărașului » (săptămânal), « Buletinul oficial al județului Făgăraș » (săptămânal), « Inainte », « Izbânda ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 capelă ortodoxă, 1 biserică greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 mânăstire a ordinului franciscan, 1 biserică reformată, 1 evanghelică, 1 unitariană, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox și 1 vicariat greco-catolic.

ADMINISTRAȚIE

Orașul F., capitala județului Făgăraș, este situat la 65 km de Brașov și 235 km de București. Stație c.f. pe linia Brașov—Făgăraș—Sibiu.

Instituții publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie, Poliție, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri și șosele, Serv. technic, Serv. agricol județean, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Revizorat școlar, Cameră de muncă, Birou de măsuri și greutăți, Administrație fin anciară, 2 percepții, Oficiu C.A.M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Pretura plășii Făgăraș, Primărie, Notari publici, Pompieri

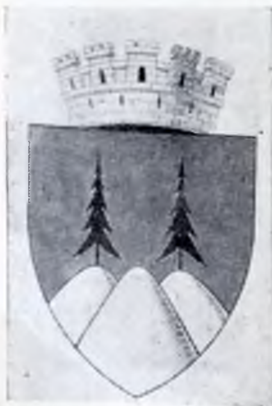
Asociații. Sfatul negustoresc, Uniunea avocaților, Asoc. funcționarilor administrativi din Ardeal și Banat, Asoc. notarilor comunali, Soc. funcționarilor judecătorești, Corpul contabililor, Asoc. învățătorilor, Corporația industrială « Negru Vodă », Soc. meseriașilor și plugarilor români, Soc. tăbăcarilor, Uniunea alimentară patronală, Asoc. morarilor, Soc. pensionarilor civili, Uniunea ofițerilor de rezervă.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, parcul « Regina Maria ».

Sănătate publică. Spital public județean, Sanatoriu de stat pentru tuberculoși, Dispensarul « Principele Mircea ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. mutilaților din războiu, Asoc. femeilor române, Reuniunea femeilor ortodoxe române, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor evanghelice luterane.

FĂLTICENI

Stema. Pe scut roșu, trei movile de argint, cele două dela flancurile scutului având în vârful lor câte un brad negru.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează așezarea orașului și bogăția în păduri a regiunii înconjurătoare.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul F. capitala județului Baia, este așezat într'un fel de înfundătură situată în afara circulației pe drumurile mari ale Țării (Drumul Moldovei, Drumul Siretului), dar legată totuși prin artere secundare, de acestea.

Vatra orașului se întinde pe povârnișul domol al dealurilor alungite dintre valea largă a Șomuzului și afluentul de pe dreapta al acestuia, pârâul Șoldăneștilor, între 320—390 m altitudine.

Cadrul orașului este format din dealurile de podiș, înalte de peste 400 m, încă împădurite pe vârfuri, iar pe poale acoperite de ogoare și pometuri. De altfel și orașul își păstrează caracterul de livadă cu excepția târgului central, care trăește din aportul țăranilor, ca intermediar al clientelei rurale din împrejurimi.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Orașul F. a fost creat în 1780, prin cartea domnească a lui Constantin Moruzi. El a eșit dintr'un conglomerat de sate: Șoldănești, Tâmpești și Fălticeni.

Numele oficial al orașului nou creat a fost până în 1826, Șoldănești.

Desvoltarea lui e datorată în mare măsură puternicei emigrații a Românilor din Bucovina, cari se refuzau dominației austriace.

In a doua jumătate a veacului trecut, Fălticeni era vestit prin iarmarocul său.

POPULAȚIE

Orașul F. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 14.347 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este 11.929 locuitori (fără comuna suburbană Rădășeni, care la recensământul din 1930 a fost trecută la orașul F. și care la acea dată avea un total de 2.572 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. Orașul F. capitala unui județ bogat în păduri, se ocupă, în special, cu industria și comerțul lemnului.

Orașul are 4 mori, 2 fabrici de cherestea, 2 fabrici de mobile, 1 de scaune, 2 tăbăcării, 1 fabrică de pălării.

Menționăm Fabrica de cherestea « Forestiera-Baia » (capital investit 17 milioane lei).

Bâlciu la 20 Iulie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție); Banca Sucevei, Banca de Credit mărunt (sucursală), Banca Corpului Didactic, Banca « Cetatea Sucevei », Banca Plugarilor, Banca « Tatos », Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Baia, Banca de Credit și Agricultură, Banca « Lumina », Banca Salariaților Publici, Banca « Ștefan cel Mare », Cooperativa « Carpați », Federala « Buciumul Moldovei ».

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37 prevede, următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.795.860**
Venituri ordinare	5.307.201
Venituri extraordinare	1.969.616
Venituri speciale	519.043
Cheltuieli	**7.795.860**
Cheltueli ordinare	5.307.201
Cheltueli extraordinare	1.969.616
Cheltueli speciale	519.043

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Nicu Gane », Liceul de fete « Principesa Elena », Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, Gimnaziu comercial de băieți, Școală de horticultură, 4 școli primare, 2 școli de copii mici, 1 școală primară israelită.

Instituții culturale. Muzeul Fălticenilor, Biblioteca « Lumina », Casa Națională « Unirea », Liga Culturală, Cercul studenților creștini « Bogdan-Vodă », Cercul studenților evrei, 4 societăți culturale evreiești, 2 societăți corale, 1 cinematograf, 3 societăți sportive, 1 societate de vânătoare, 1 de pescuit.

Ziare și reviste. « Curierul Fălticenean », « Viitorul Fălticenilor » (lunar), « Gândul Nostru » (lunar), « Afirmarea Românismului (lunar), « Acțiunea Pomicolă », « Iubiți Biserica » (lunar) « Buletinul oficial al jud. Baia » (odată la două luni).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. In orașul F. se află 7 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 sinagogă și 14 case de rugăciuni evreești.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul F, capitala județului Baia, este situat la 110 km de Cernăuți și la 417 km de București. Stație c.f. pe linia Dolhasca-Fălticeni.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Legiune de jandarmi, Poliție, Administrație financiară, 2 percepții, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Serv. de poduri și șosele, Pretură, Cameră de Agricultură, Revizorat școlar, Oficiu local de turism, Birou de măsuri și greutăți, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Soc. funcționarilor publici, Asoc. contabililor publici, Asoc. funcționarilor financiari, Asoc. funcționarilor P.T.T., Corpul contabililor autorizați și experți contabili, Uniunea micilor industriași, Asoc. micilor morari, Corporația meseriașilor.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, grădină publică.

Sănătate publică. Spitalul « Stamate » (de stat); Spitalul israelit; Dispensarul « Principele Mircea »; Dispensarul Serviciului sanitar.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Fundația « Stamate », Societatea « Sprijinul ». Azil de bătrâni și orfelinat (ale Fundației « Stamate »).

FOCȘANI

Stema. Scut despicat. In cartierul drept stema Moldovei, în cel stâng stema Munteniei. In « chef » de aur coroana domnească de argint, căptușită cu purpură. Sub scut pe banderolă albastră deviza: «Unirea face puterea », de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează unirea țărilor surori sub o singură coroană.

GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul F., capitala județului Putna, este așezat în marele drum al Moldovei la un fost hotar de țări, imediat sub dealurile subcarpatice, în punctul unde acestea fac cotul către apus.

Vatra orașului se întinde pe șesul dintre văile Putna și Milcov și anume pe fundul și pe malurile unei albii nu prea de multă vreme părăsită de acesta din urmă. Terenul nisipos înclină ușor dela V (70 m altitudine) către E (50 m).

Cadrul e format din șesul foarte neted și în bună parte mlăștinos al Siretului de jos și de dealurile subcarpatice acoperite de vii pe povârnișul exterior și de păduri, pe înălțimi. In spatele acestora se ascunde Țara Vrancei al cărui debușeu este tot municipiul F., târg însemnat de vinuri, de cherestea și de grâne.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Prima mențiune documentară despre orașul F., o găsim în hrisovul muntean din 30 Ianuarie 1575.

In secolul XIV Focșanii, împreună cu intreg ținutul său, făcea parte din Țara Românească. După înfrângerea lui Radu cel Frumos, în 1475, Ștefan întinse hotarul Moldovei până la Milcov.

Străbătut de acest râu, Focșanii se constitui de atunci în două târguri: unul în partea Munteniei, Focșanii Munteni, altul în partea Moldovei, Focșanii Moldoveni.Aici s'a dat la 1600 lupta dintre Simion Movilă, domnul Moldovei și boierii munteni ai lui Mihai.

In 1687, în împrejurări extrem de turburi — țara fiind invadată de armatele lui Sobieski, — leși, cazaci, cete prădalnice de peste munți ca și moldoveni pribegiți sub a treia domnie a Ducăi Vodă, bântuiau neîncetat Focșanii și ținutul de margine.

Constantin Cantemir, retrăgându-se aici din calea armatelor, puse pe Miron Costin staroste de Focșani ca să institue ordinea. « I-au prins pe unii cu meșteșug Miron Costin Logofătul — scrie cronicarul Muste — de i-au omorît, ințepați, tăiați și arși cu foc la târg la Focșani, unde și acum se cunoaște movila peste oasele lor ».

La 1859, cu prilejul Unirii, cele două târguri s'au contopit într'unul singur.

Dela 1858 până la 1860, aci a fost reședința Comisiunii Centrale, care întocmea legile comune celor două Principate.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Ioan Botezătorul*, ctitorie a lui Grigore Ghica cel Bătrân din anul 1664.

Biserica Proorocul Samuil, ctitorie din 1744 a lui Mihail Racoviță, domnul Țării Românești.

Biserica armenească, construită, probabil, la începutul secolului XVIII, cu turnuri armonioase și cu chenare sculptate în piatră la ferestre.

Biserica Precista, construcție din acelaș secol.

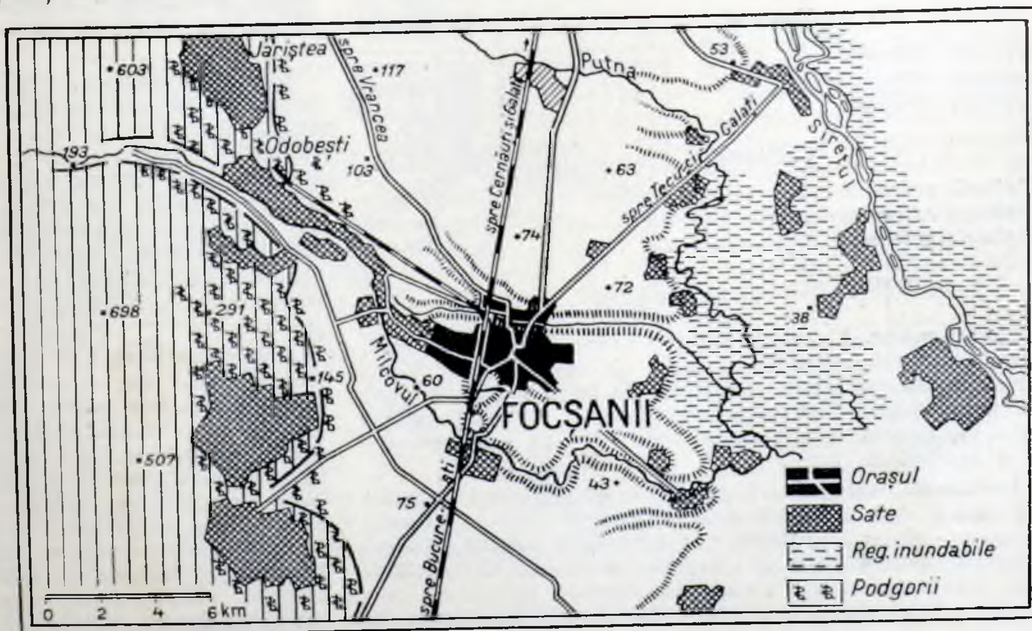
POPULAȚIE

Municipiul F. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 32.799 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 28.577 locuitori (fără comunele suburbane Câmpineanca, Florești - Slobozia, Mândrești - Moldova, Mândrești - Munteni, Petrești și Vânători, care la recensământul din 1930 au fost trecute la orașul F. și care la acea dată aveau un total de 4.294 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 2 fabrici de pânzeturi de bumbac, 2 de tricotaje, 1 de săpun și

ASEDIUL FOCŞANILOR DE CĂTRE TRUPELE AUSTRIACE ALE PRINCIPELUI KOBURG LA 31 IULIE 1789.
Gravură contemporană. Col. Academiei Române

lumânări, 1 laborator de produse farmaceutice, 1 turnătorie, 3 fabrici de tăbăcărie, 1 de dogărie, şi 1 de sobe de teracotă.

Focşani este şi un important centru de vânzare a vinurilor.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca de Scont (sucursală), Banca « Economia », Banca « Creditul Putnean », Banca de credit mărunt, Federala cooperativă, Banca « Milcov », Banca « Frăţia », Banca Putnei, Banca « Plăineşti », Casa de credit a agricultorilor, Banca ţărănească şi Banca populară « Iorgu Poenaru ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului F., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**24.825.824**
Venituri ordinare	*19.617.792*
Venituri extraordinare	*1.410.000*
Venituri speciale	*3.798.032*
Cheltueli	**24.825.824**
Cheltueli ordinare	*19.617.792*
Cheltueli extraordinare	*1.410.000*
Cheltueli speciale	*3.798.032*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Unirea », Liceu de fete, Liceu comercial, Şcoală normală de băieţi, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală de cântăreţi bisericeşti, Institutul de surdo-muţi « Principesa Elisabeta », Şcoală complimentară de fete, 11 şcoli primare şi 6 grădini de copii.

Instituţii culturale. Liga Culturală, Căminul cultural « Unirea » (al Fundaţiei Regale « Principele Carol »), Ateneul popular « Maior Gh. Pastia », 1 bibliotecă publică, Muzeul regional, Căminul cultural « Regina Elisabeta », Cercul Militar, Societatea corală « Cântarea Putnei », Societatea muzicală « Filarmonica », 2 coruri bisericeşti, Societatea de dansuri naţionale « Hora Unirii », 1 teatru comunal, 2 cinematografe, 2 societăţi sportive şi 3 de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Crinul » (lunar), « Ghiocei » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 23 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 capelă romano-catolică, 2 biserici armeneşti şi 8 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul F., capitala judeţului Putna, este situat la 86 km de Galaţi şi la 198 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile: Bucureşti -- Ploeşti -- Cernăuţi, Bucureşti -- Iaşi – Chişinău şi punct de plecare pe linia Focşani – Odobeşti – Vităneşti.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Inspectorat de jandarmi, Legiune de jandarmi, Inspectorat silvic, Inspectorat de vânătoare, Cameră de agricultură, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de muncă, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar municipal, Revizorat şcolar, Chestură de poliţie, Oficiu P.T.T. Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Depozitul monopolului alcoolului, Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia medicilor, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Sindicatul ziariştilor din Moldova de Jos, Soc. funcţionarilor publici, Soc. funcţionarilor judeţeni şi comunali, Federaţia corpului didactic, Asociaţia învăţătorilor, Asociaţia funcţionarilor comerciali, Asociaţia funcţionarilor financiari, Asociaţia funcţionarilor sanitari. Corpul contabililor, Sfatul negustoresc, Sindicatul viticol, Soc. micilor industriaşi, Soc. pensionarilor publici, Asociaţia luptătorilor decoraţi cu « Virtutea militară », Asociaţia luptătorilor decoraţi cu « Bărbăţie şi credinţă », Soc. luptătorilor grade inferioare « Mărăşeşti », Soc. luptătorilor grade inferioare « Mărăşti », Soc. invalizilor de răsboiu.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct (76.077 m), canalizare (12.028 m), pavagii cu piatră cubică şi bolovani de râu, abator comunal, hală de carne, grădină publică, stadion.

Sănătate publică. Spitalul judeţean, Spitalul militar, Spitalul particular « Profetul Samoil », Spitalul particular « Regele Ferdinand », Dispensarul comunal, Dispensarul « Crucii Roşii », Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul asigurărilor sociale, Dispensarul societăţii pentru profilaxia tuberculozei, Dispensarul Soc. Doamnelor israelite, Ambulator policlinic.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Institutul de surdo-muţi « Principesa Elisabeta », Leagănul de copii « Dr. Marcus Câmpeanu », Orfelinat de băieţi, Adăpost comunal, Cămin de ucenici.

GALAŢI

Stema. Scut tăiat. In câmpul superior, pe albastru, o corabie neagră cu două catarguri, având pânzele şi flamurile de argint, plutind pe o apă de argint; câmpul inferior despicat: în primul cartier, pe roşu, doi peşti de argint, ridicaţi, întorcând capul, unul spre dreapta, celălalt spre stânga; în al doilea cartier, pe aur, un caduceu negru.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Simbolizează marea importanţă a oraşului din punct de vedere al navigaţiei, comerţului şi pescăriei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul G., capitala judeţului Covurlui, este aşezat pe malul stâng al Dunării în apropierea gurilor Siretului şi a Prutului şi la capătul drumurilor care, urmând aceste două văi, străbat Moldova în tot lungul ei dela N. la S. In special drumul Siretului are mare importanţă pentru Galaţi, deoarece el serveşte şi interesele Poloniei, care foloseşte această cale — cea mai scurtă — către Marea Neagră. In fine Prutul fiind navigabil, mărfurile care numai sub volum mare prezintă o valoare însemnată, utilizează această cale pentru a se concentra tot la Galaţi.

Vatra oraşului propriu zis, care se găseşte sus pe podiş la o altitudine cuprinsă între 40—60 m, se întinde din muchea malului înalt al Dunării până în apropierea lacului Brateş (în N.). Portul însă, apărat de inundaţiile Dunării prin diguri, şi o parte din mahalalele estice (Bădălanul) — acestea frecvent inundate — se află jos, în lunca fluviului.

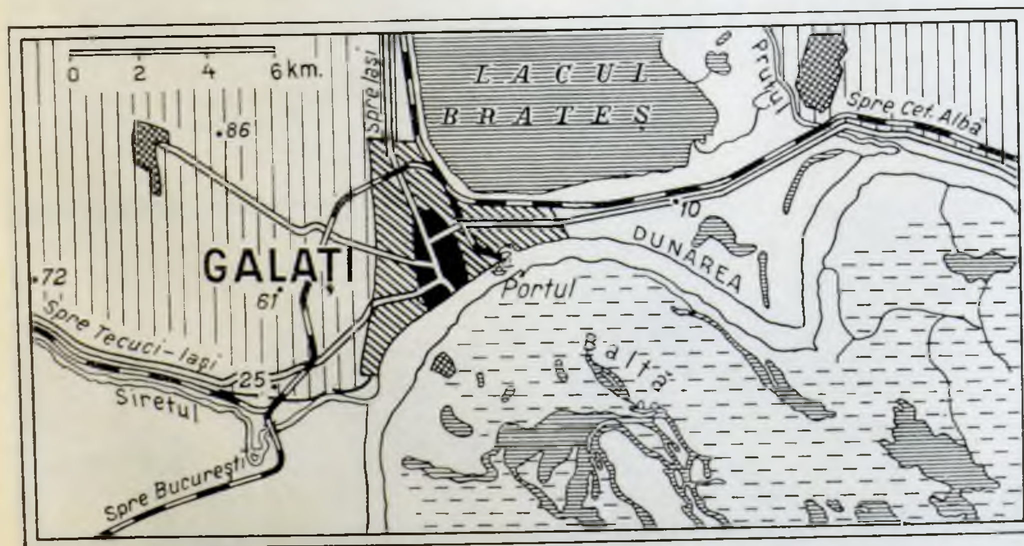
Cadrul imediat este format, din trei părţi, de luncile, largi de peste 10 km şi pline de bălţi sau de terenuri mlăştinoase ori inundabile, ale *Dunării, Prutului* şi *Siretului*. Dincolo de ele, se întind către E., stepa Bugeacului, către S.-V. stepa Bărăganului (în înţelesul larg) iar către S., munţii Dobrogei. Numai la N., treci direct către câmpul înalt şi uscat al stepei Covurluiului. Faţă de întâlnirea

aici a atâtor regiuni a căror producţie esenţială se reduce însă la cereale şi peşte, Galaţii s'ar putea întreţine numai ca mijlocitor în comerţul cu aceste produse. Poziţia lui geografică l-a impus însă ca loc de concentrare a materiilor prime de pe o întindere mult mai mare: din Secuime şi din Munţii Bucovinei îi vin cheresteaua şi plutele de lemne nelucrate; iar grânele nu se adună aici numai din stepele vecine ci şi din aproape întreaga Moldovă. Galaţii a ajuns astfel nu numai cel mai mare port al Moldovei, dar şi cel mai mare port dunărean al nostru.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Pe aici trecu, spune tradiţia, Ioan fiul lui Ioan Paleologul, împăratul Orientului, când veni în Moldova, ca oaspe al lui Alexandru cel Bun.

Tot tradiţia face din Petru Rareş, un Petru Majă, pescar la Galaţi.

In 1711 (după Dimitrie Cantemir), Galaţii era cea mai mare piaţă de negoţ din toată Dunărea. Aici veneau să încarce nave din întreg Levantul, din Egipt şi din Barbaria.

Tratatul dela Paris (1856) a făcut din acest oraş sediul unei Comisii Europene a Dunării.

Galaţi a fost port franc, dela 1834 până la 1883.

La 1887, s'a început aici construirea docurilor.

Monumente istorice. *Biserica Precista* zidită la 1647, cu trei turnuri şi clopotniţă.

Biserica Sf. Dumitru, zidită la 1648, probabil de Vasile Lupu, după cum a scris marele călător arab Paul din Alep.

Biserica Sf. Gheorghe, zidită la 1665.
Biserica Mavromol, zidită la 1669.
Biserica Sf. Nicolae, zidită în secolul XVII.

POPULAŢIE

Municipiul G. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 101.148 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 102.311 locuitori (fără comuna suburbană Fileşti, care la recensământul din 1930, s'a trecut la municipiul G. şi care la acea dată avea un total de 1.010 locuitori)

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 2 mori, 2 curăţitoare de cereale, 2 de orez, 1 fabrică de paste făinoase, 2 de uleiuri vegetale, 1 de rafinat uleiuri, 2 de ciocolată, 4 de halva, tahân, rahat şi bomboane, 1 de mezeluri, 3 de conserve şi compoturi, 1 de cheag, 2 de ghiaţă; *Textilă*: 3 filaturi de bumbac, 2 fabrici de bumbac răsucit, 1 de fire de cânepă, frânghii şi sfoară, 1 de panglici de bumbac cu fire de cauciuc şi fitil de bumbac, 16 de ţesături de bumbac, 1 de postav, 1 de tricotaje, 1 de ciorapi, 3 de frânghii, 1 de dantele; *Chimică*: 1 rafinărie de petrol, 2 fabrici de lacuri şi vopsele, 1 de acid tartric, 1 de produse chimice, 6 de săpun, unsori şi lumânări, 1 uzină de gaz aerian, cocs; *Metalurgică*: 4 fabrici de cuie şi sârmă, 1 laminor de tablă, 1 fabrică de caiele şi articole de fier, 1 de ţevi şi alice de plumb, 2 turnătorii, 1 fabrică de şuruburi, 1 de nasturi de metal, 1 de ambalaje metalice, 1 de diverse produse metalice, 4 ateliere de reparaţiuni, 1 şantier naval; *Pielăriei*: 2 fabrici de tăbăcărie, 1 de încălţăminte militară; *Lemnului*: 3 fabrici de cherestea, 3 de tâmplărie şi mobile, 1 de ambalaje de lemn; *Alte industrii*: 4 tipografii mari, 3 fabrici de cărămizi, 1 de lămpi, scrumiere şi călimări, 1 de teracotă şi faianţă, 1 de olărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Moara sistematică « Steaua » (soc. 14, inv. 38), Moara sistematică « Isbânda » (soc. 1, inv. 15), « Fabrica românească de paste făinoase » (soc. 2, inv. 5), Fabrica de uleiuri vegetale « Fleming » (soc. 13, inv. 28), Fabrica de halva, tahân, rahat şi bomboane « România-Mare » (inv. 12);

Filatura de bumbac « Fusul » (soc. 10, inv. 20), Filatura de bumbac « Atlantic » (soc. 1, inv. 9), Fabrica de fire de cânepă, frânghii şi sfoară « Năvodul » (soc. 5, inv. 21), Fabricile de ţesătorie « Flandria » (inv. 6), « Industria textilă Gălăţeană » (soc. 15, inv. 26), Marcu Jean (inv. 5), « Ţesătura Covurlui » (soc. 3, inv. 8), « Agus » (inv. 6), Fabrica de ciorapi Cucolis Fraţii (inv. 11);

Rafinăria de petrol « Palas » (soc. 60, inv. 28), Fabrica de săpun şi lumânări « Apollo » (soc. 4, inv. 7), Uzina Soc. anon. gaz aerian (soc. 56, inv. 42), Fabrica de lacuri şi vopsele « Fleming » (capitalul vezi industria alimentară);

Uzina Titan I, laminor de tablă şi Titan II, cuie şi sârmă, ale Uzinelor metalurgice Titan, Nădrag, Calan (soc. 350, inv. 120 şi 26), Fabrica de cuie şi sârmă « Westfalia » (inv. 8), Fabrica de caiele şi articole de fier O. Mustad Fii (soc. 17, inv. 64), Fabrica de şuruburi « Arhimedes » (soc. 2, inv. 8), Fabrica de nasturi de metal « Ancora » (inv. 6), Fabrica de ambalaje metalice « Greierul » (inv. 17), Fabrica de produse metalice « Ciclop » (soc. 10, inv. 12), Atelierul de reparaţiuni « Docurile Galaţi « (inv. 8), Şantierul naval al Soc. române dela Dunăre (soc. 24, inv. 73);

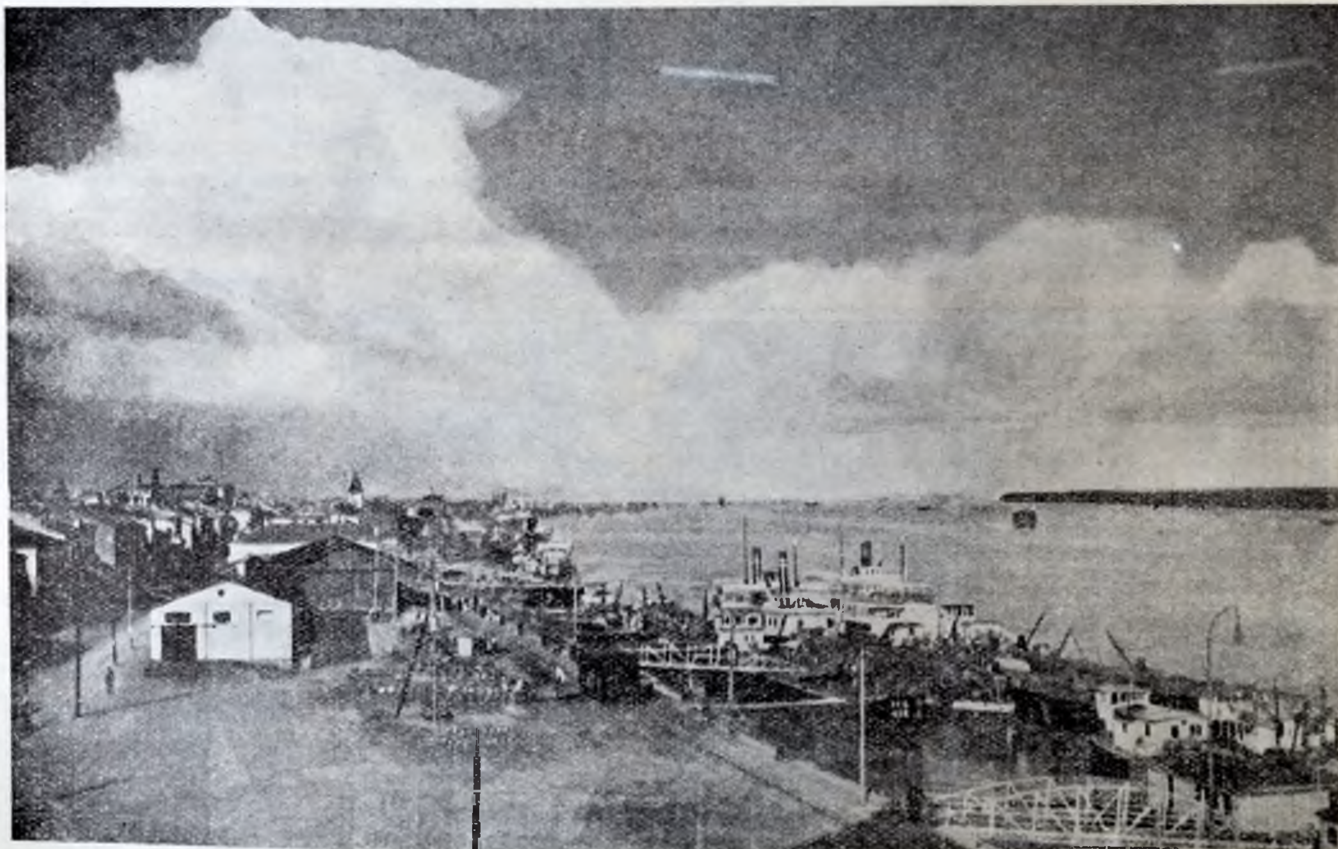
Fabrica de încălţăminte militară « Talpa » (soc. 20, inv. 5).

Comerţ. Portul Galaţi a avut din cele mai vechi timpuri o însemnătate deosebită în traficul internaţional, precum şi în comerţul general al României.

Astăzi, ca şi înainte de răsboiul mondial, prin acest port trece aproximativ a 6-a parte din mărfurile ce se exportă din ţară şi se importă din străinătate.

In exportul de cherestea portul Galaţi deţine întâietatea în ce priveşte traficul ţării. Mai mult chiar, este

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

GALAŢI : PORTUL

GALAȚI

GALAȚI: STATUIA LUI COSTACHE NEGRI

GALAȚI : PORTUL

VASE IN PORT

GALAȚI: DOCURILE

GALAȚI: PESCĂRIILE STATULUI

GALAŢII IN SEC. XIII

unul din cele mai importante puncte de comerţ de cherestea din Orientul apropiat.

De asemenea, prin Galaţi se face un export intens de cereale, alimentat de producţia Moldovei şi, mai ales, de recoltele Basarabiei, care îşi trimitea cerealele la Galaţi, încă înainte de Unire.

La import cele mai importante articole sunt colonialele şi manufactura.

Instituţii de credit. Filiale ale marilor bănci: Banca Naţională, Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană şi Română, Banca Cornea, Banca Chrissoveloni, Banca de Scont a României, Banca Agricolă, Banca Basarabiei, precum şi alte instituţiuni locale: Banca Galaţilor, Banca Noastră, Banca Covurlui, Banca de credit Comercial şi Industrial, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Credit Mărunt, Banca Meseriaşilor, Prima Societate Economică din Galaţi.

Finanţe publice. Bugetul municipiului G., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**69.622.574**
Venituri ordinare	*56.470.511*
Venituri extraordinare	*5.350.000*
Venituri speciale	*7.802.063*
Cheltueli	**69.617.371**
Cheltueli ordinare	*54.691.136*
Cheltueli extraordinare	*2.700.000*
Cheltueli speciale	*12.226.235*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Vasile Alecsandri », Liceul de fete « Mihail Kogălniceanu », Liceul comercial de băieţi « Alexandru I. Cuza », Liceul comercial de fete « Regina Maria », Seminarul teologic « Sf. Andrei », Şcoala normală de băieţi « C. Negri », Liceul industrial de fete « Negropontes », Liceu industrial de băieţi, Gimnaziul de băieţi « C. A. Rosetti », Institut ortodox de fete, Institutul « Notre Dame de Sion », Liceul de băieţi şi fete al Comunităţii elene, Liceu de băieţi izraelit, Şcoala-atelier « Iulia Haşdeu »

Şcoli primare 38 şi grădini de copii mici 14.

Instituţii culturale. Muzeul « V. A. Urechia », Muzeul « Paul Paşa », Biblioteca « V. A. Urechia », Biblioteca « Max Nordau », Biblioteca publică a Consulatului francez, Biblioteca corpului didactic primar.

Universitatea populară, Academia de export, Căminul cultural al Fundaţiei « Principele Carol », Liga Culturală, Asociaţia româno-polonă, Liga româno-polonă, Asociaţia româno-cehoslovacă, Misiunea norvegiană « Eben-Ezer », Soc. « Cultura tehnică », Liga culturală a funcţionarilor comerciali, Liga culturală a împroprietăriţilor, Soc. « Samariteanul », Căminul cultural « Sf. Impăraţi », Căminul « Solidaritatea preoţilor », Căminul « Şt. O. Iosif », Ateneul popular « M. Eminescu », Societatea « Menorach ». 3 soc. corale, 4. soc. muzicale, 13 soc. sportive, 3 soc. de vânătoare, 7 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Acţiunea » (cotidian), « Ecoul » (cotidian), « Noutatea » (cotidian), « Vocea Galaţilor » (cotidian), « Vremea » (cotidian), « Curierul », « Curierul Meseriaşilor » (săptămânal), « Galaţii Noui » (săptămânal), « Gazeta Galaţilor (săptămânal), « Libertatea » (săptămânal), « Presa » (săptămânal), « Opinia Galaţilor », « Revista Industrială de Arte şi Meserii » (lunar), « Graiul Satelor » (bilunar), « Căminul » (lunar), « Sfetnicul plugarului » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie (trimestrial), « Catedra » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrala episcopală, 25 biserici ortodoxe (dintre care: 1 grecească şi 1 bulgărească), 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 calvină, 1 armenească, 1 lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă de ziua a 7-a, 1 baptistă, 1 a creştinilor după Evanghelie, 1 geamie mahomedană, 1 templu israelit şi 23 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Dunării de Jos, — înfiinţată în anul 1864, la Ismail, strămutată la Galaţi după pierderea Basarabiei sudice, în 1878 — la care au păstorit, dela înfiinţarea ei şi până acum, 7 episcopi.

Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul G., capitala judeţului Covurlui, este aşezat la 315 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti – Galaţi – Chişinău şi Galaţi – Bârlad. Port la Dunăre. Aerostaţie pe liniile Bucureşti – Galaţi – Ismail – Cetatea Albă – Chişinău şi Bucureşti – Galaţi – Iaşi – Chişinău. Aici se află sediul Comisiei Europene a Dunării.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, 2 judecătorii, Inchisoare centrală, Pretură, Chestură de poliţie, Poliţia portului, Inspectoratul învăţământului secundar, Inspectoratul învăţământului primar, Revizorat şcolar, Inspectorat regional financiar, Administraţie financiară, Garda financiară, 4 percepţii fiscale, 2 percepţii comunale, Direcţia N.F.R., Căpitănia portului, Inspectoratul VIII al drumurilor, Serviciu de poduri şi şosele, Direcţie regională P.T.T., 4 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Inspectorat de întreţinere C.F.R., Inspectorat de mişcare C.F.R., Cameră de agricultură, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de muncă, Casă de asigurări sociale, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar al portului, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Direcţia docurilor, Direcţia vămii, Pescăria Statului, Ocol silvic, Inspectorat industrial regional, Pompieri, Birou de măsuri şi greutăţi.

Consulate: austriac, belgian, brazilian, cehoslovac, danez, elveţian, englez, eston, finlandez, francez, german, grec, italian, leton, norvegian, olandez, portughez, spaniol, suedez şi turc.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia medicilor, Asociaţia farmaciştilor, Cercul arhitecţilor şi inginerilor, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia învăţătorilor, Societatea generală a funcţionarilor publici, Corpul contabililor, Societatea generală a funcţionarilor comerciali, Uniunea funcţionarilor comerciali, Asociaţia funcţionarilor P.T.T., Sindicatul ziariştilor, Societatea « Solidaritatea preoţilor », Cercul subofiţerilor reangajaţi, Sfatul negustoresc, Cercul comercial şi industrial, Sindicatul morarilor, Sindicatul agricol şi viticol, Societatea naţională de agricultură, Sindicatul angrosiştilor de coloniale, Sindicatul angrosiştilor de manufactură, Sindicatul patronilor frizeri, Sindicatul pescarilor detailişti, Sindicatul brutarilor, Asociaţia voiajorilor, Liga meseriaşilor patroni, Uniunea micilor industriaşi, Sindicatul autocamioanelor, Sindicatul societăţii de transport « Auto-taxico », Uniunea generală a meseriaşilor, Asociaţia C.F.R., Uniunea pescarilor, Societatea birjarilor, Sindicatul muncitorilor.

Edilitate. Regie mixtă pentru exploatarea electricităţii, apei şi a transportului public.

Uzină comunală de electricitate. Tramvai public. Serviciu de autobuze.

Uzină de apă la punctul Ţiglina (la 2 km de oraş). Reţeaua de conducte are o lungime de 123.668 m.

O parte din municipiul G. este iluminată cu gaz aerian. Reţeaua de acţiune — 115 km.

Lungimea străzilor pavate este de 64.435 m, iar a trotuarelor de 44.903 m. Lungimea străzilor canalizate 41.950 m. Abator comunal.

Sănătate publică. Spitalul « Elisabeta Doamna », Spitalul « Sf. Spiridon », (al Epitropiei Sf. Spiridon din Iaşi), Spitalul militar, Spitalul « Izolarea », Spitalul izraelit, Spitalul de tuberculoşi (al Societăţii pentru profilaxia tuberculozei , Sanatoriul « Dr. Lazăr », Sanatoriul « Vivisiana », Clinica « Maternitatea », 9 dispensare.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale cu un dispensar şi un cămin pentru asiguraţi.

Direcţia Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale întreţine Centrul pentru ocrotirea copiilor din Galaţi, cu 50 ocrotiţi în aşezăminte şi 300 ocrotiţi în colonii.

Societatea « Asistenţa Publică » din Galaţi întreţine 2 cantine, un dispensar şi o colonie de vară pentru copii.

In Galaţi se mai află orfelinatul « Alinarea » (subvenţionat de primărie), un orfelinat izraelit, Azilul de bătrâni « Frigator » (subvenţionat de primărie), Azilul de bătrâni « Gatesman », 2 cămine de ucenici şi 1 cămin al Corpului didactic, precum şi următoarele instituţii de asistenţă şi binefacere: Societatea « Crucea Roşie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Societatea « Gh. Fernic », Societatea « Munca », Societatea « Sf. Trifon », Societatea croitorilor « Fraterna », Societatea « Caritas Maimonidis » şi 12 societăţi de binefacere evreeşti.

GIURGIU

Stema. Scut despicat, cu insiţiune. In primul cartier, pe roşu, Sf. Gheorghe, de aur, spre stânga, cu faţa şi braţele de coloare naturală, cu mantaua albastră fluturând şi cu o cruciuliţă roşie pe piept, călare pe un cal de argint, cu frâul de aur, străpunge cu suliţa de aur un balaur verde, cu limba neagră şi cu ghiarele roşii ; totul aşezat pe o terasă neagră.

In cartierul al doilea, pe argint, trei fascii undate, albastre, acoperite cu un turn de aur, pătrat şi crenelat, cu poarta şi ferestrele închise şi aşezat pe o insulă verde. Sub turn o cruce roşie deasupra unei semilune verzi. In insiţiune pe verde, crucea de răsboiu franceză, de aur.

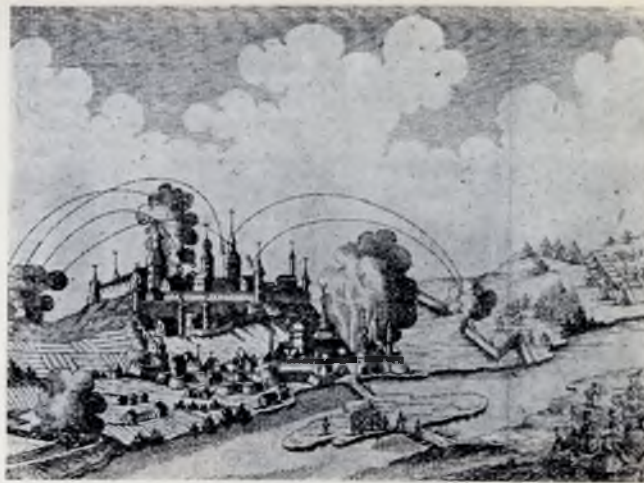
Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu cinci turnuri.

Sf. Gheorghe, reprezintă vechea stemă a oraşului. Turnul şi fasciile undate, precum şi crucea deasupra semilunei, amintesc cetatea istorică a Giurgiului, aşezată la Dunăre şi vestită în luptele Românilor cu Turcii. Crucea franceză, răsplătirea vitejiei oraşului în timpul răsboiului de Intregire.

Este vechea stemă, completată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul G., capitala judeţului Vlaşca, este aşezat pe malul stâng al Dunării la un vechiu vad al acesteia. In vremea măririi turceşti, când mai tot comerţul era orientat pe uscat, către Constantinopol, la Giurgiu se strângeau drumurile principale ale Ţării Româneşti, iar acesta era primul port dunărean dela noi. Pentru legăturile directe cu Peninsula Balcanică, el rămâne însă şi azi un vad de primă importanţă.

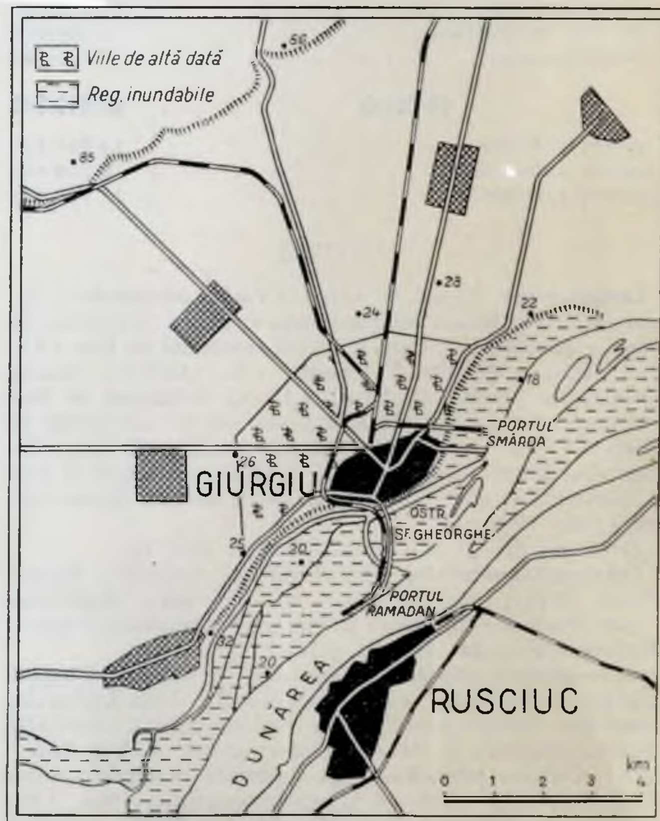
BOMBARDAREA ORAŞULUI ŞI CETĂŢII GIURGIU IN 1771
Colecţia Academiei Române

Vatra oraşului, în suprafaţă de circa 350 ha, se întinde pe un colţ de terasă joasă a Dunării, la altitudinea de circa 27 m (9—10 m deasupra luncii). Porturile (*Smârda* şi *Ramadan*) se găsesc însă la circa 2,5 km de centrul oraşului şi dispun de adâncimi care variază între 7—10 m în mijlociu.

Cadrul e format la S., de Balta care de aici se lărgeşte mult către Răsărit şi de câmpul înalt şi stepic al Burnasului la N. Aici, în acest câmp, astăzi cultivat, se găseşte aria de drenare a grânelor către portul Giurgiu. Acesta îndeplineşte însă, între altele, şi funcţia de port al mărfurilor venite din susul Dunării pentru Capitală sau pentru alte centre mari ale Ţării.

ISTORIE

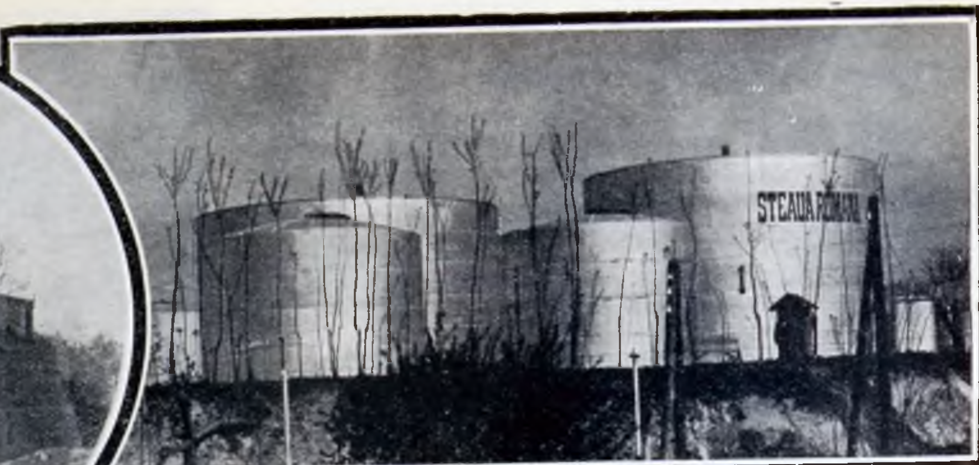
Vechime şi desvoltare istorică. Anul întemeierii oraşului Giurgiu nu se cunoaşte. Numele său e legat de acela al unei vechi aşezări: San Giorgio, contoar de comerţ pe care genovezii îl înfiinţaseră pe aceste meleaguri în epoca decadenţei bizantine. Totuşi, nume identice de locuri şi oameni se află şi peste Carpaţi.

GIURGIU

RUINELE CETĂȚII GIURGIULUI

REZERVOARELE SOC. « STEAUA ROMÂNĂ »

FABRICA DE ZAHĂR DANUBIANA

PORTUL

TURNUL DIN CENTRUL ORAŞULUI, RIDICAT DE TURCI

TRIBUNALUL

GIURGIU în 1820

Din albumul lui Iacob Alt. Donau-Ansichten. Col. Acad. Române

Prima menţiune documentară despre Giurgiu datează din timpul lui Mircea cel Bătrân. Din acest loc, dă el mai multe hrisoave, cum sunt acelea din 8 Ianuarie 1394 şi 11 Mai 1409.

Turcii au cuprins Giurgiul în 1417, creând, cu ţinutul din juru-i, raiaua Giurgiului, bântuită în cursul existenţei sale de armele lui Radu dela Afumaţi în 1522 şi ale lui Mihai în 1594 şi 1595.

După pacea dela Adrianopol (1829), Giurgiul este redat Ţării Româneşti. In 1831 el devine capitala judeţului Vlaşca.

Monumente istorice. *Cetatea Giurgiului*, de pe insula Sf. Gheorghe, construită de Mircea cel Bătrân, cucerită de turci, arsă la 1445 de cavalerii cruciaţi, reluată şi refăcută de turci şi recucerită de Mihai Viteazul la 1595. Azi în ruine.

Biserica Sf. Nicolae, este o veche geamie turcească, transformată în biserică la 1831.

POPULAŢIE

Municipiul G. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 30.348 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 24.708 locuitori (fără comunele suburbane Bălanu, Bălănoaia, Remus, Slobozia şi Turbatu, care la recensământul din 1930 s'au trecut la municipiul G. şi care la acea dată aveau un total de 6.737 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 3 mori sistematice, 1 fabrică şi rafinărie de zahăr, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 pentru decorticatul orezului, 3 de tricotaje, 1 tăbăcărie, 1 fabrică de cărămidă şi ţiglă, 2 şantiere navale şi 1 tâmplărie mecanică.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara « Harich » (inv. 22), Moara « Doamna », Fabrica de zahăr « Danubiana » (soc. 750, inv. 556) şi Şantierul naval al Diviziei de dragage a Regiei Autonome a Porturilor (inv. 49).

Capitală a unui judeţ agricol, port al Bucureştilor la Dunăre, legat de el şi printr'o autostradă, aşezat în dreptul Rusciucului — al treilea oraş al Bulgariei — Giurgiul cunoaşte un trafic intens, şi, în consecinţă, o mare activitate comercială. Comerţ de cereale, peşte, cherestea şi petrol.

Bâlciuri la 29 Iunie şi 15 August.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Salariaţilor publici, Banca de credit a agricultorilor.

Finanţe publice. Bugetul municipiului G., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**49.108.003**
Venituri ordinare	*40.820.583*
Venituri extraordinare	*394.704*
Venituri speciale	*7.892.716*
Cheltueli	**49.108.003**
Cheltueli ordinare	*40.820.583*
Cheltueli extraordinare	*394.704*
Cheltueli speciale	*7.892.716*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Ion Maiorescu », Liceul de fete « Al. Cantacuzino » al Societăţii ortodoxe, Liceul de fete « Regina Maria » (particular), Liceu comercial de băieţi, Liceu industrial de băieţi, Şcoala profesională de fete « Maria Ionescu », Şcoală industrială de băieţi, Şcoală de piscicultură şi marinărie, 13 şcoli primare şi 3 grădini de copii.

Instituţii culturale. Ateneul român « N. Bălănescu », Soc. muzicală « Cântarea Dunării », Soc. corală « Lyra », 8 societăţi sportive, 2 societăţi de vânătoare, 2 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Problema Zilei », « Buletinul Asociaţiei învăţătorilor vlăsceni », « Vlaşca Nouă ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe (dintre care 1 este greacă), 1 biserică romano-catolică şi 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. In municipiul G. se află reşedinţa celor 3 protopopiate ortodoxe ale judeţului Vlaşca.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul G, reşedinţa judeţului Vlaşca, este situat la 64 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti – Giurgiu şi Giurgiu – Videle. Port la Dunăre, la 3 km de oraş.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Serv. de poduri şi şosele, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar municipal, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Administraţia pescăriilor Statului, Cameră de industrie şi comerţ, Cameră agricolă, Birou de măsuri şi greutăţi, Poliţie, Pompieri, Oficiu P.T.T., Căpităn ia portului, Poliţia portului.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia preoţilor, Corpul contabililor experţi şi autorizaţi, Societatea « Economia » a funcţionarilor judeţeni şi comunali, Soc. de ajutor reciproc « Ajutorul » a funcţionarilor Serv. hidraulic şi diviziei de dragaje, Asociaţia funcţionarilor comerciali, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Soc. subofiţerilor pensionari, Blocul comercial şi industrial, Sindicatul metalurgiştilor dela Serv. hidraulic, Uniunea generală a meseriaşilor, Sindicatul « Auto-Fulger » al cărăuşilor de mărfuri, bagaje şi pasageri, Sindicatul muncitorilor manuali « Unirea », Sindicatul muncitorilor cărăuşi bivolari, Sindicatul muncitorilor băniceri şi lopătari, Sindicatul cărăuşilor pentru lemne de foc, Sindicatul muncitorilor robagii, Asociaţia pensionarilor civili « Sf. Nicolae », Asociaţia decoraţilor cu « Virtutea militară de războiu », Asociaţia decoraţilor cu « Bărbăţie şi credinţă », Asociaţia cercetaşilor României din războiul 1916/1919, Sindicatul naţional al marinarilor, Uniunea generală a romilor.

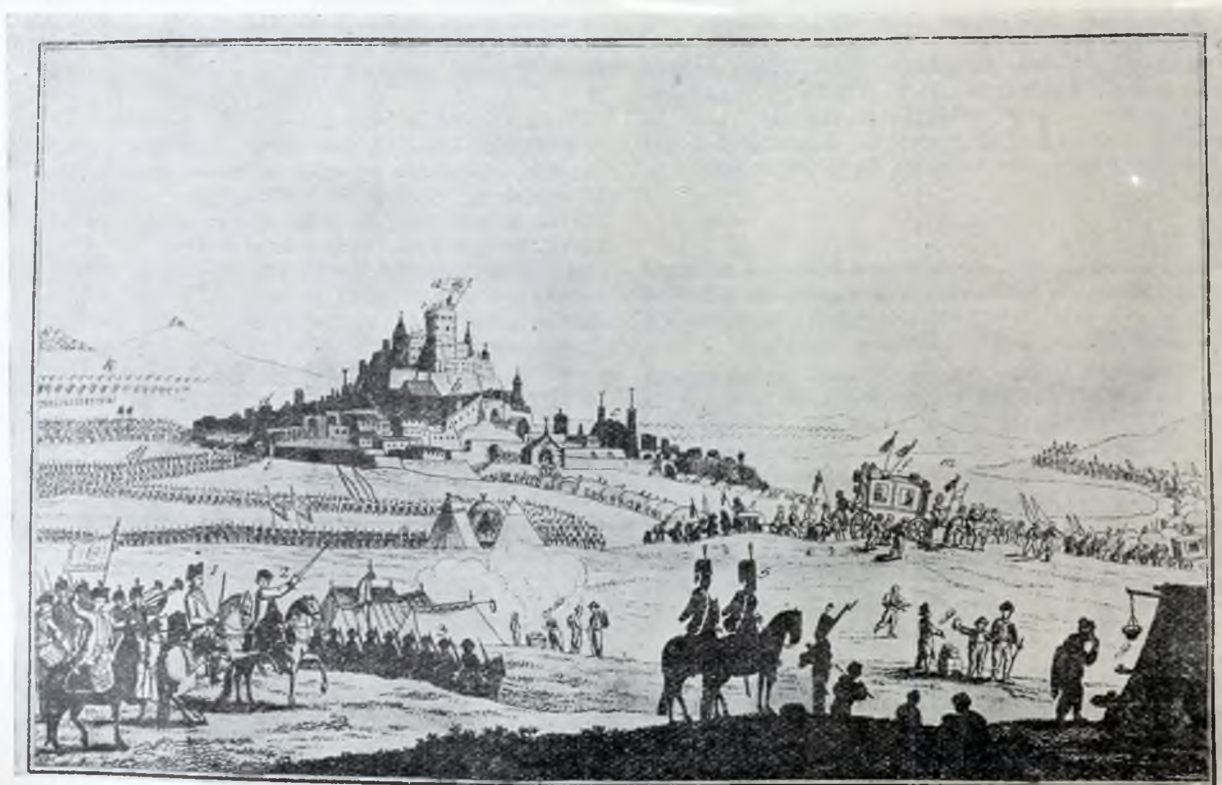
Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, abator comunal, pavagii, parc public.

Sănătate publică. Spitalul « Regina Maria » (de stat), Policlinica « A. Poulopoulu » (de stat), Dispensarul Serviciului sanitar, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale, Dispensarul Serviciului Hidraulic, Dispensarul Societăţii « Principele Mircea ».

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. Ortodoxă Naţională a

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

ALEGORIA OCUPĂRII HOTINULUI DE PRINȚUL GALITZIN, LA 18 SEPTEMVRIE 1769
Colecția Academiei Române.

CUCERIREA HOTINULUI DE CĂTRE RUȘI, LA 29 SEPTEMVRIE 1788

Femeilor Române, Soc. de binefacere a industriașilor români, Soc. pentru ajutor de înmormântare « Sf. Împărați Constantin și Elena », Soc. veteranilor «Regele Ferdinand I », Soc. mutilaților și invalizilor de răsboiu.

HOTIN

Stema. Scut despicat. In cartierul întâiu, pe argint, o cetate roșie, cu poartă și ferestre deschise negre. In cartierul al doilea, pe roșu, un braț stâng de argint ținând o ghioagă ghintuită tot de argint.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează cetatea Hotinului și luptele date pentru apărarea ei.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul H. s'a desvoltat la adăpostul unei vechi cetăți care păzea vadul de trecere peste Nistru către Polonia, în N. Moldovei. Azi este orașul cel mai din N. al țării legat prin drum bun numai de Cernăuți.

Vatra orașului, în suprafață de aproape 940 ha, se întinde sus pe podiș la altitudine de cca 240 m (140 m dela lunca Nistrului). O parte din gospodăriile periferice coboară însă atât râpele vâlcelelor scurte și repezi care dau în valea principală, cât și malul destul de abrupt al acesteia. Tot sus pe podiș se găsește, în mahalaua rusească, și vechea cetate.

Cadrul este format de podișul, pe alocurea foarte întins și cu caracter de suprafață structurală care se întinde, lipsit de păduri, mai ales în E. și în S., până în Prut. Oraș de graniță, a sporit mult în ultima vreme prin emigranții de peste Nistru. Funcțiunea lui (în primul rând comercială) nu depășește totuși nivelul unui centru de interes local.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Orașul H. este anterior întemeierii Moldovei.

Cetatea lui a fost construită de Alexandru cel Bun cu ajutorul litvanilor marelui principe Vitold, întinsă și fortificată, mai târziu, de Petru Rareș.

Punct strategic de întâiul ordin, cetatea a servit de adăpost adeseori boierilor răsculați și domnilor răsturnați din scaun.

In 1600, Mihai asediă aici pe Ieremia Movilă.

In 1723, — după ce Moldova lui Dimitrie Cantemir se arătase atât de nesupusă — Turcii pun mâna pe cetate și institue cu teritoriul din juru-i o raia.

Din ea, pașa avea să vegheze asupra domnilor Moldovei ca și asupra întinselor stepe ale Podoliei.

Turburată de incursiuni austriace și rusești în 1739, 1769, 1788, raiaua fu suprimată de Ruși în 1812.

Monumente istorice. *Cetatea Hotinului* oglindește și astăzi în Nistru fruntea sa de cărămidă roșie, încadrând marile blocuri de piatră și puternicile sale bastioane. Ornamente sculptate la ferestre, în stil moldovenesc. Minaretul unei moschei ridicată de turci în sec. XVIII.

Biserica Sf. Nicolae atribuită lui Ștefan cel Mare, reședința învățatului episcop Amfilohie, după 1770. Degradată de turci cari au folosit-o ca moscheie.

POPULAȚIE

Orașul H. avea în 1930,— după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an,— 15.287 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 15.203 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Nefiind legat de interiorul țării prin cale ferată, Hotinul a rămas un centru de schimb al produselor din imediata apropiere: cereale, animale și produse animale.

In Hotin se află 1 fabrică de bere, 1 fabrică de spirt, 5 fabrici de ulei, 2 fabrici de bomboane, 1 fabrică de săpun, 12 mori, și 3 fabrici de cărămidă.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Basarabia », Banca Corpului Didactic, Banca « Cetatea », 2 bănci populare, Banca de împrumut și păstrare.

Finanțe publice. Bugetul orașului H., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**6.956.899**
Venituri ordinare	*5.426.414*
Venituri extraordinare	*767.685*
Venituri speciale	*762.800*
Cheltueli	**6.956.899**
Cheltueli ordinare	*5.426.414*
Cheltueli extraordinare	*767.685*
Cheltueli speciale	*762.800*

CULTURĂ

Invățământ. Liceu de băieți, Liceu de fete, Liceu comercial, Gimnaziu industrial de băieți, Gimnaziu industrial de fete, 10 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală « Principele Carol », 2 biblioteci publice, Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Soc. «Făuritorii României-Mari », Soc. culturală «Ateneul Bogdan Petriceicu Hașdău », 1 teatru de vară, 2 cinematografe, 1 soc. de vânătoare.

Ziare și reviste. Glasul Hotinului » (săptămânal), « Aurora » (lunar), « Buletinul județului Hotin ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 3 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 2 biserici lipovenești, 1 biserică armenească, 1 casă de rugăciune baptistă și 17 sinagogi.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul H., capitala județului Hotin, este situat la 283 km de Chișinău și la 554 km de București. Stație c.f. la 35 km (Larga) pe linia Iași—Vasile Lupu—Bălți—Lipnic—Cernăuți.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administrație financiară, Poliție, Percepție, Revizorat școlar, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerț și industrie, Serviciu județean de drumuri, Birou de măsuri și greutăți, Vamă, Inchisoare, Depozit C. A.M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociații. Baroul avocaților, 2 asociații ale funcționarilor publici, Soc. medicilor din județul Hotin, Asociația contabililor autorizați, Sindicatul profesional « Munca solidară », a meseriașilor patroni, Soc. meseriașilor, Asociația lucrătorilor brutari, Sindicatul cărutașilor.

Edilitate. Uzină electrică, abator comunal.

Stare sanitară. Spital județean, Spital izraelit, Dispensarul orașului, Dispensarul « Crucii Roșii ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiul I.O.V., 2 azile pentru bătrâni, 2 soc. pentru ajutorarea săracilor.

HUŞI

Stema. Pe scut roşu, o clopotniţă de argint, cu poarta şi ferestrele deschise, având stema Moldovei sub boltă şi însoţită la dreapta şi la stânga de o coardă de viţă cu foi şi ciorchini de struguri de aur, ridicate pe un arac negru; totul aşezat pe o terasă verde.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea episcopie a Huşilor şi bogăţia viticolă a regiunii înconjurătoare a oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul H., capitala judeţului Fălciu, este aşezat aproape de valea Prutului, în drumul care, pornind din valea Bârladului, trecea printr'un vechiu vad al Prutului către Târgul Lăpuşnei, iar astăzi duce către Chişinău.

Vatra oraşului se întinde pe un loc deluros, la o altitudine care variază între 70 m (fundul văii Huşilor) şi 120 m pe deal.

Cadrul e format de dealuri de podiş, mai înalte, mai repezi şi complet acoperite de vii, în sudul oraşului; mai teşite, mai joase şi prinse de ogoare în N. Podgoria nu încadrează numai Huşii, dar face parte integrantă din moşia acestora şi imprimă întregului oraş un caracter vădit de târg de vinuri şi oraş de podgoreni.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. După d. N. Iorga, numele oraşului H. vine dela *Husul*, strămoşul unei familii din partea locului. Anul înfiinţării oraşului nu se cunoaşte, dar exista pe vremea lui Ştefan cel Mare, care a ridicat aci o biserică în anul 1494.

A fost locul de naştere al lui Petru Rareş, şi locul unde a murit Bogdan, fiul lui Ştefan cel Mare (1517).

Ieremia Movilă, a făcut din acest oraş sediul unei episcopii pe care a înzestrat-o cu 6 sate.

Oraşul este reşedinţa judeţului numai dela 1834.

Monumente istorice. *Biserica Episcopiei Huşilor*, zidită de Ştefan cel Mare în 1494—1495, transformată în biserică episcopală în sec. XVI, odată cu întemeierea celei de a patra episcopii moldoveneşti.

POPULAŢIE

Oraşul H. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 16.792 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei calculată la 1 Iulie 1937, este de 17.195 locuitori, indicând un spor natural de 403 locuitori, în şase ani şi ju ătate, adică o creştere de 2,4%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 8 mori, 1 fabrică de vopsele pentru stofe, 2 de tricotaje, 5 de dărăcit lână, 3 de lumânări, 1 de săpun, 1 de obezi, 2 de cărămizi şi 1 tăbăcărie.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei peste *): Moara « Prutul » (inv. 8) şi Fabrica de tricotaje Philipp Tomasch (inv. 5).

Oraşul face comerţ cu produsele judeţului: cereale, lemne, animale, zarzavat, fructe şi vin.

Bâlciu la 14 Septemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie); Banca Agricultorilor din jud. Fălciu; Banca Fălciului; Banca de Credit mărunt; Banca Comerţului; Banca « Speranţa »; Banca « Piscul lui Vodă »; Banca « Haim-Schor »; Federala « Luceafărul »; Banca populară « Albina »; Banca populară « Grădina ».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Finanţe publice. Bugetul oraşului H., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**9.952.422**
Venituri ordinare	*8.496.342*
Venituri extraordinare	*30.400*
Venituri speciale	*1.425.680*
Cheltueli	**9.952.422**
Cheltueli ordinare	*8.296.342*
Cheltueli extraordinare	*230.400*
Cheltueli speciale	*1.425.680*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Cuza-Vodă », Liceul de fete « Elena-Doamna », Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, Gimnaziu comercial de băieţi, Şcoală de viticultură, Şcoală de cântăreţi bisericeşti, 9 şcoli primare, 3 grădini de copii (din care 1 izraelită)..

Instituţii culturale. Fundaţia culturală « Principele Carol », Liga Culturală, Muzeul « Episcopul Iacob », Asoc. culturală a tineretului catolic « Luceafărul », Asoc. culturală a femeilor izraelite, Biblioteca Episcopiei, Biblioteca izraelită « Cultura », Asoc. sionistă « Carmen », Teatru comunal, 1 cinematograf, 5 societăţi sportive.

In oraş se mai află biblioteci şcolare la liceul de băieţi, liceul de fete, gimnaziul industrial de fete şi şcoala primară de băieţi Nr. 2.

Ziare şi reviste. « Gazeta Huşilor » (bilunar), « Ţărănismul », « Poporul », « Buletinul asociaţiei învăţătorilor » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie », « Credinţa Strămoşească » (săptămânal), « Cronica Huşilor » (lunar), « Izvorul Tămăduirii » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In oraş se află 1 biserică episcopală, 7 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică şi 5 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Huşilor, înfiinţată la 1597. Reşedinţa protopopiatului ortodox al judeţului.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul H., capitala judeţului Fălciu, este situat la 69 km de Iaşi şi la 355 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Crasna–Huşi.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie mixtă, Legiune de jandarmi, Administraţie financiară, Serv. tehnic judeţean, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Serv. agricol, Cameră de agricultură, Cameră de comerţ, Birou de măsuri şi greutăţi, Primărie, Percepţie fiscală, Poliţie, Serv. tehnic comunal, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul negustoresc, Asoc. generală a personalului titrat sanitar, Asoc. clerului, Asoc. învăţătorilor, Asoc. generală a cântăreţilor, Uniunea generală a funcţionarilor particulari, Asoc. pensionarilor publici, Asoc. micilor morari, Uniunea micilor industriaşi, Soc. « Fraterna » a meseriaşilor evrei, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Asoc. subofiţerilor de rezervă.

Edilitate. 2 uzine electrice, canalizare, apaduct, pavagii.

Sănătate publică. Spital comunal, Dispensarul de sugaci « Principele Mircea ».

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. «Crucea Roşie », Soc. femeilor ortodoxe române, Oficiul I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Soc. de economie şi ajutor a funcţionarilor şi pensionarilor, Azil de bătrâni izraelit, Orfelinat catolic, Căminul « N. Steriu » pentru copiii funcţionarilor fiscali.

HUŞI

MONUMENTUL EROILOR

PRIMĂRIA

ŞCOALĂ PRIMARĂ

ORFELINATUL ORTODOX

STRADA GHICA-VODĂ

INTRAREA LA EPISCOPIA HUŞILOR

IAŞI

Stema. Pe scut roşu o cetate crenelată de argint, cu două turnuleţe rotunde şi cu un turn pătrat, înalt la mijloc, poarta şi ferestrele închise. Peste tot, în scut roşu, un cal negru în goană spre dreapta, având deasupra coroana voevodală de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri, din care iese capul de bour negru al Moldovei, cu steaua de aur între coarne.

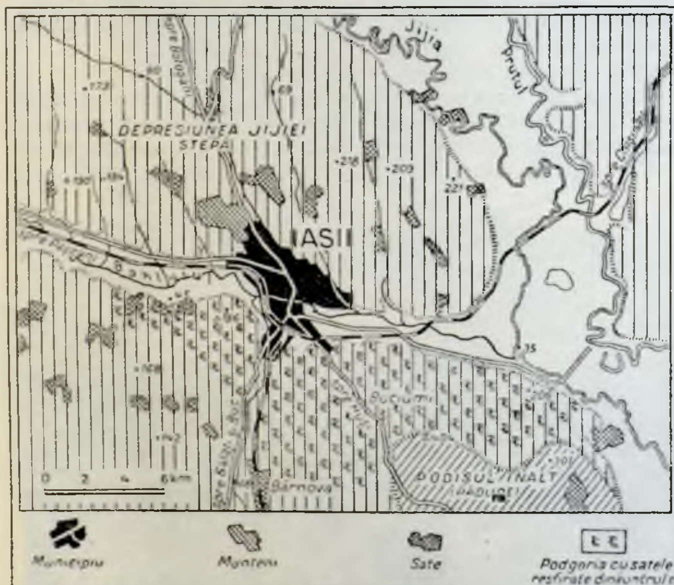
Simbolizează vechea cetate de scaun a Iaşilor.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul I., capitala judeţului cu acelaşi nume şi cel mai însemnat şi mai vechiu centru cultural al Moldovei, este aşezat în centrul geometric al fostului principat moldovenesc, la cea mai însemnată răspântie de drumuri a acestuia, sub marginea înaltă a podişului din mijloc (masivul Bârladului) şi nu tocmai departe de Prut. Totuşi, deşi prin acest oraş trece drumul principal către Rusia, el are o poziţie excentrică faţă de artera principală de circulaţie, care urmează în V, pe valea Siretului.

Vatra oraşului se întinde, în plan înclinat, pe povârnişul de dealuri alungite ce coboară domol dinspre NV către şesul larg şi mlăştinos al Bahluiului. O serie de văi de aceeaşi direcţie săpate în podişul de lut cu 50—60 m desparte aceste culmi de dealuri între ele şi dă terenului pe care e clădit oraşul, un aspect destul de accidentat. Municipiul se întinde însă şi pe o parte din şesul inundabil al Bahluiului, pe care depăşindu-l îl foloseşte ca loc de legătură cu mahalalele sau satele de pe pintenii înalţi ai masivului deluros din S (Niculina, Galata, etc.).

Cadrul e format de întinsa depresiune stepică a Prutului, care se întâlneşte în lungul Bahluiului cu masivul podişului înalt acoperit încă de păduri pe culmi şi de bogate podgorii pe povârnişul nordic, din spre depresiune. Prin vilele şi conacele lor, ca şi prin locul pe care ele îl ocupă în activitatea zilnică a Ieşenilor, aceste podgorii trebuesc considerate ca un fel de anexă a oraşului.

Oraş de contact şi de mare răspântie, Iaşii îndeplinesc în primul rând funcţiunea de târg al grânelor, al pometurilor şi vinurilor din bună parte a Nordului şi mijlocului Moldovei. Ei sunt însă concuraţi de Cernăuţi şi de Chişinău, oraşe care fără desmembrarea veche a Moldovei, nu ar fi putut ajunge la actuala desvoltare.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Iaşi este un oraş foarte vechiu, dar nu se cunoaşte data întemeierii lui. Pentru întâia oară este pomenit în privilegiul comercial al lui Alexandru cel Bun, în 1408.

Numele îi vine — se pare — dela un popor iranic, anume Alanii, căruia Slavii îi ziceau Iaşi.

Sub Alexandru Lăpuşneanu, a devenit capitala Moldovei, prin strămutarea definitivă a scaunului domnesc dela Suceava. Şi mai înainte domnii stătuseră în Iaşi, ca de pildă Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, în 1434, şi Ştefan cel Mare, care a înălţat în Iaşi biserica Sf. Nicolae domnesc.

Aici a convocat Vasile Lupu sinodul întregii Biserici a Răsăritului. La curtea acestui domn magnific şi a urmaşilor săi pe tronul Moldovei, protectori ai ortodoxiei, s'au perindat patriarhii şi marii chiriarhi ai răsăritului.

La 1711 a fost primit în Iaşi de Dimitrie Cantemir, învăţatul voevod al Moldovei, Petru cel Mare, care s'a închinat aici la toate bisericile.

Oraşul a fost pustiit de incendii adeseori în cursul istoriei sale: la 1621, 1650, 1723, 1733, 1753.

In 1791, la Iaşi s'a încheiat pacea între Rusia şi Turcia.

In urma unirii Principatelor, Iaşi a rămas a doua capitală a ţării (1862). Rolul de capitală i-a revenit între 1916—1918, în urma tristelor împrejurări ale retragerii.

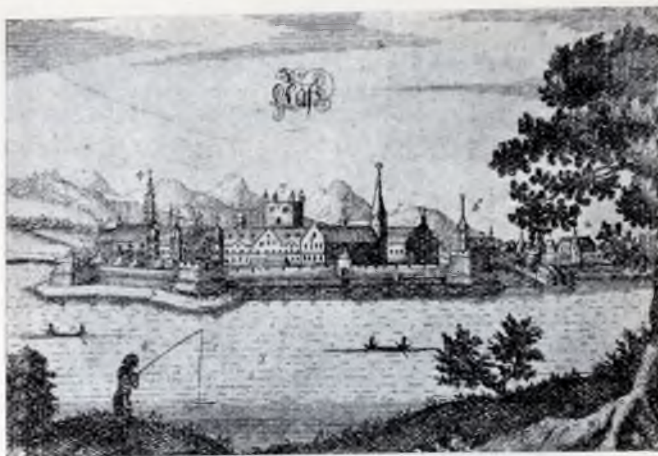
Monumente istorice. *Biserica* « *Sf. Nicolae* » sau « *Domnească* » ctitorie a lui Ştefan cel Mare, reconstruită, într'un stil care nu are nimic din graţia originalului, de Lecomte de Noüy. Pisania din 1491 a fost înlăturată. Frescele, reprezentând între alţii pe Eudoxia din Kiev, doamna lui Ştefan cel Mare, se află în biserica Sf. Gheorghe.

Mânăstirea « *Sf. Sava* », construită la începutul secolului XVI şi restaurată de boierul Jora Postelnicul la 1625. La început, metoc al mânăstirii cu acelaş nume dela Ierusalim. Frescele înfăţişează pe Petru Şchiopul şi pe soţia sa Maria.

Biserica « *Sft. Ioan Botezătorul* », a cărei zidire a fost începută de Miron Barnovschi şi terminată de Vasile Vodă la 1635.

Biserica « *Nicoriţă* », cu hramul Sf. Ioan, ridicată la 1626 de Nicoară sau Nicoriţă Hatmanul.

Biserica « *Sf. Gheorghe Lozonschi* », construită în sec. XVII de Gheorghe Izlozeanul, socrul lui Ieremia Movilă.

VEDEREA IAŞILOR IN SEC. XVII
Colecţia Academiei Române

Mânăstirea Bărboiul, ridicată în 1615 de un Sturza Bărboiul, mare vornic. Restaurată în stil grec modern la 1841. Mormântul lui Ioniţă Sandu Sturza, domnul Moldovei (mort 1842).

Biserica Barnovschi, ctitorie a lui Miron Barnovschi Voevod din 1627, cu fresce din epoca de construcţie, prezentând pe domn şi pe mama sa, doamna Elisaveta.

Mânăstirea Trei-Ierarhi, celebra ctitorie a lui Vasile Lupu din 1639, construită în stilul moldovenesc al lui Ştefan cel Mare, cu două turnuri: fiecare piatră are un ornament original. Restaurată de Lecomte de Noüy într'un stil armeano-bizantin. Splendide perdele, epitafe şi epitrahiluri.

Biserica Golia, a unui Golia, mare logofăt, din sec. XV, reconstruită de Vasile Lupu în 1661. Zidurile mânăstirii datează dela Grigore Ghica, din 1730, Mormintele mai multor Cantacuzini şi ale Doamnei Sultana a lui Mihail Racoviţă.

Biserica Mitropoliei, din a doua jumătate a secolului XVII — ctitorie a Anastasiei Buhuş, doamna lui Duca Vodă. I s'au dat în secolul trecut, proporţii impunătoare.

Biserica Sf. Gheorghe, ridicată de Gavril Callimachi în sec. XVIII, cu un magnific iconostas sculptat.

Biserica Sf. Ioan, ctitorie a lui Duca Vodă şi a Doamnei Anastasia în 1682, în apropierea Beilicului turcesc, unde a fost răpus în 1777 Grigore Ghica.

Biserica Sf. Spiridon, construită în 1704, restaurată spre a servi aşezămintelor spitaliceşti de Constantin Racoviţă Cehan, domnul Moldovei. Aici e înmormântat trupul decapitat al lui Grigore Ghica.

In împrejurimile Iaşilor. Mânăstirea Socola, transformată în azil de alienaţi, ctitorie a Sultanei, fiica lui Alexandru Lăpuşneanu.

Mânăstirea Frumoasa, ridicată la 1792 de Grigore Ghica, pe temeliile unui vechiu schit, în mijlocul unei grădini superbe, restaurată de Mihail Sturza, domnul Moldovei. Fresce ale epocei de construcţie.

Mânăstirea Cetăţuia, ctitorie a lui Duca-Vodă, terminată în 1672. Frumoasă arhitectură, în arcuri gotice, o centură de ornamente delicate, fresce cu portretele ctitorului şi ale familiei sale, în costume quasi-occidentale. Ruinele palatului lui Duca: o vastă sală boltită, împodobită cu fresce.

Biserica Hlincea, ridicată spre sfârşitul secolului XVI de Hatmanul Zotos Tzigaras, bogatul ginere al lui Petre Şchiopul. Restaurată în 1660 de Vasile Lupu şi de fiul său Ştefan. Fresce din epoca restaurării.

Biserica Aron Vodă, datând dela contemporanul lui Mihai Viteazul. Un frumos peristil, ornamente exterioare de smalţ verde.

POPULAŢIE

Municipiul I. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 102.595 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 104.652 locuitori, indicând un spor natural de 2.057 locuitori, în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,c%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Aşezat de-a-lungul Prutului capricios şi nesigur, care n'a devenit hotar de ţară decât la 1812, străbătut de marile drumuri cari odinioară legau gurile Dunării de Polonia şi Orientul de Occident, împărtăşind soarta strălucită dar nestatornică a vechei sale capitale, judeţul Iaşi a cunoscut în trecut o situaţie destul de înfloritoare. Aceasta şi explică numărul destul de mare al vechilor sale târguri, — Cotnarii (astăzi simplu sat), Hărlăul (astăzi în ţinutul Botoşanilor), Podul-Iloaiei, Târgu-Frumos.

Infăţişarea lui socială a reflectat întotdeauna pe aceea a oraşului Iaşi. Şi cu drept cuvânt. Moşiile din judeţ nu erau toate în mâinile protipendadei şi ale marilor dregători? Curţile boiereşti dela ţară, nu erau pretutindeni complementul şi imaginea celor dela oraş? Vieaţa de capitală a Iaşului, nu se prelungea astfel la ţară, până departe, printre văile şi colinele judeţului întreg? Lucrul s'ar putea urmări încă azi. Palatele dela Stânca, Miroslava, Ruginoasa, Erbiceni, Bucium, Cristeşti, Voineşti şi atâtea altele, din care unele şi-au mai păstrat, în pofida vremei şi împrejurărilor, nobila lor înfăţişare veche, atestă exact spiritul, preocupările, concepţia socială şi artistică, gustul distins şi sobru, al vechilor curţi înconjurate de grădini, din fosta capitală a Moldovei.

Astfel în epoca de redeşteptare naţională, mişcarea politică şi culturală a Iaşului s'a risipit în bună parte şi în judeţ. Şi multe episoade importante ale istoriei timpului, au avut drept cadru, fie conacul boieresc dela cutare moşie, fie terasele cutărui parc, fie strălucitele saloane ale cutărui castel. Să mai vorbim de mânăstirile şi monumentele din toate epocile, de care întreg judeţul e plin?

Astăzi, vieaţa fastuoasă dela vechile curţi boiereşti a dispărut. Parcul lui Vodă Sturdza dela Socola (devenit mai târziu « grădina Rivalet »), a fost complet distrus în timpul răsboiului. Multe monumente şi biserici au căzut în ruină şi pulbere. In locul latifundiilor, s'a dezvoltat proprietatea mică şi mijlocie. In locul palatelor şi parcurilor s'au înmulţit podgoriile şi vilele burgheze. In mod necesar, rolul preponderant în ierarhia socială revine astăzi burgheziei rurale şi claselor mijlocii.

Sunt semnele timpului. E ordinea nouă.

Oraşul Iaşi, cum se va vedea mai departe, are o vechime apreciabilă deşi nelămurită. Oricum, importanţa acestui oraş începe cu mult înainte ca Alexandru Lăpuşneanu să fi făcut din el scaun de domnie. Pe vremea lui Ştefan cel

IAŞII IN 1842
Cromolitografie de Strachii

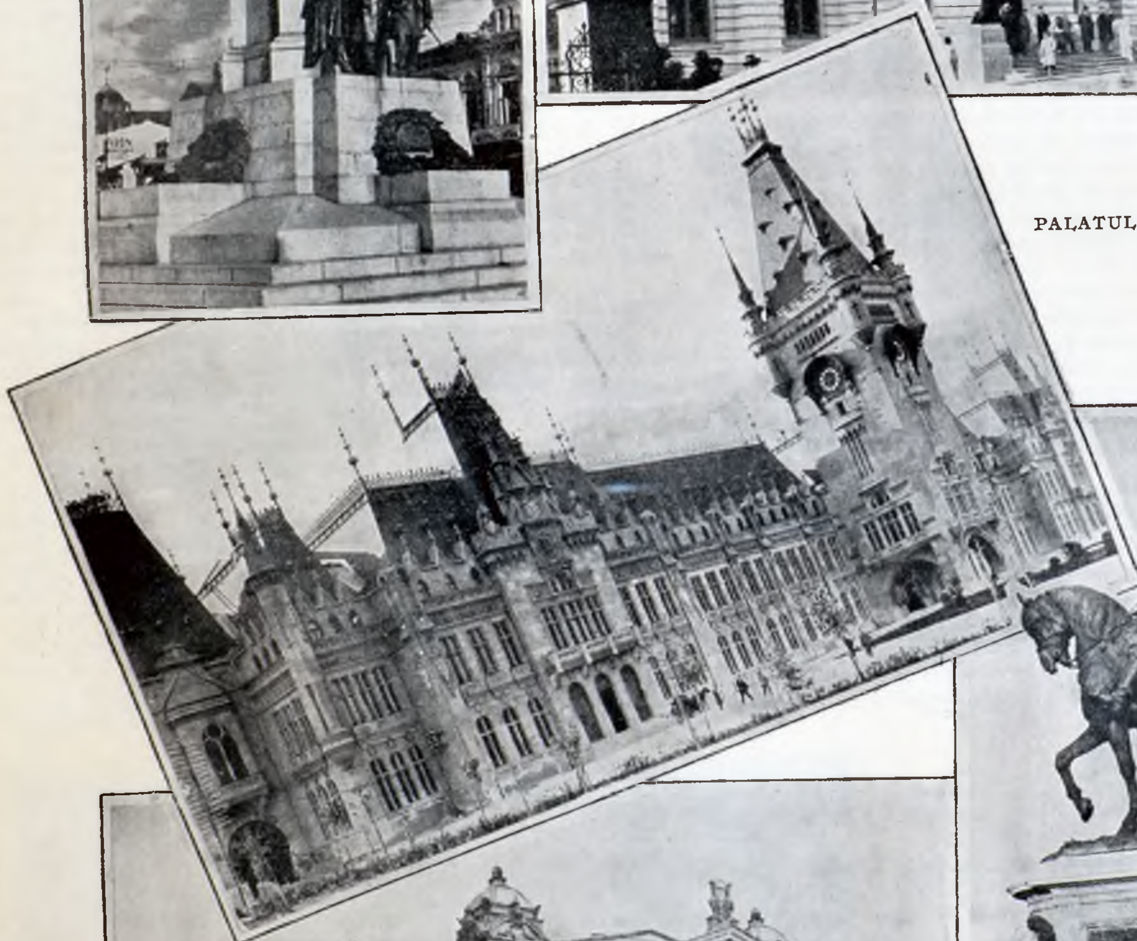
MONUMENTUL LUI CUZA-VODĂ

UNIVERSITATEA

PALATUL ADMINISTRATIV

STATUIA LUI ŞTEFAN CEL MARE

TEARUL NAŢIONAL

Mare, el avea palat domnesc şi conta‾ca o reşedinţă secundară a domnitorului.

Infăţişarea sa de oraş de seamă, graţie clădirilor, monumentelor, grădinilor, aşezărilor sale, începe însă pe timpul lui Vasile Lupu, când s'au clădit bisericile Trei-Ierarhi, una din cele mai strălucite în felul său, Biserica Golia, încă astăzi una din podoabele fostei Capitale, şi altele.

Dar dezvoltarea sa nu s'a produs decât încet şi greu, din cauza nestatorniciei politice şi a deselor invazii duşmane.

Călătorii din prima jumătate a secolului al XIX-lea, vorbesc despre Iaşi în termeni măgulitori. Astfel consulul englez Wilkinson îl găseşte mai bine aşezat şi construit decât Bucureştii şi ca având case mult mai moderne şi mai elegante. Tot aşa consulul francez Billecocq, care într'o descriere publicată în « L'illustration » din Februarie 1848, şi completată de cunoscutele desene ale lui Bouquet, vorbeşte de « aerul fin, inteligent, intelectual, al ieşenilor ». Tot aşa consulul german Willielm Kotzebue (autorul romanului Lascar Viorescu şi al unor însemnări personale despre Moldova), care n'are decât cuvinte calde pentru aspectul încântător al Iaşului şi pentru poziţia lui plină de pitoresc. Tot aşa contele rus Demidoff, ginerele lui Jerôme Bonaparte, care în însemnările despre călătoria sa în Principatele Române, ilustrate şi ele de mâna de maestru a lui Raffet, are, vorbind de Iaşi, de frumuseţile lui, de poziţia lui, de monumentele lui, de biserica Trei-Ierarhi — accente pline de căldură şi de încântare.

Rolul strălucit pe care oraşul Iaşi l-a jucat în formaţiunea României contimporane, atestă însuşirile deosebite ale mediului local. Nu e o întâmplare că timp de un secol Iaşul a fost în fruntea mişcărilor culturale, politice şi naţionale; că în sânul său s'a desvoltat Junimea; că şcolile sale au fost mult timp cele mai bune şi mai căutate.

Mult timp după Unire, Iaşul a purtat titlul de « cea de a doua capitală », dat cu ocazia unui vechiu mesaj de către Regele Carol I. Cu oarecare emfază, în mediile politice i se mai spunea adesea « Leagănul Unirei ». Apoi, mult timp iarăşi, el a nutrit ambiţia de a fi « oraşul şcolilor şi al culturei ».

Astăzi, strălucirea lui veche e în declin. Greutăţile timpului nu-l ajută să reziste cu destulă forţă loviturilor grele pe care le-a primit.

Un scriitor, care a consacrat vieţii acestui oraş o lucrare apreciată pentru sinceritatea şi căldura cu care e scrisă, face în privinţa lui următoarea caracterizare cât se poate de sugestivă, deşi impregnată de pesimism:

« Istoria nu se repetă întotdeauna. Sunt lucruri care se întâmplă odată, o singură dată. In istoria civilizaţiei umane, Renaşterea de pildă, a fost un fenomen unic, definitiv. După epoci turburi şi agitate, vieaţa s'a mai reînoit adeseori; în împrejurări asemănătoare se va mai reface şi de acum înainte. Inainte de a-şi fi epuizat toate rezervele de energie şi de credinţă, omenirea va reîntineri de multe ori. Minunata înflorire a gândirii şi artei apusene, în secolul al XV-lea (poate chiar mai înainte), marea primenire a spiritului şi idealurile popoarelor întâmplată atunci, — nu se va repeta *la fel* niciodată. Cum nu s'ar putea repeta o mare pasiune a tinereţii, un episod excepţional şi covârşitor în existenţa unei persoane sau alte lucruri care formează rezultanta impresionantă a unui concurs de circumstanţe diverse, imposibil de realizat a doua oară la fel. Ceea ce s'a întâmplat la Iaşi în cursul secolului trecut, e *un asemenea fenomen unic*; strălucit, dar unic; accidental, deci trecător, din moment ce condiţiile care l-au determinat s'au schimbat, iar reproducerea lor, coincidenţa întocmai a tuturor elementelor sale, rămâne o imposibilitate. « Fenomenul Iaşi » n'a fost dar decât un efect local în grandioasa epopee a neamului, o rază care a iluminat un timp mişcarea vieţii..».

e. h.

PALATUL DOMNITORULUI.
Desen de J. Rey. Din « Album de douze vues de la ville de Iassy". 1845

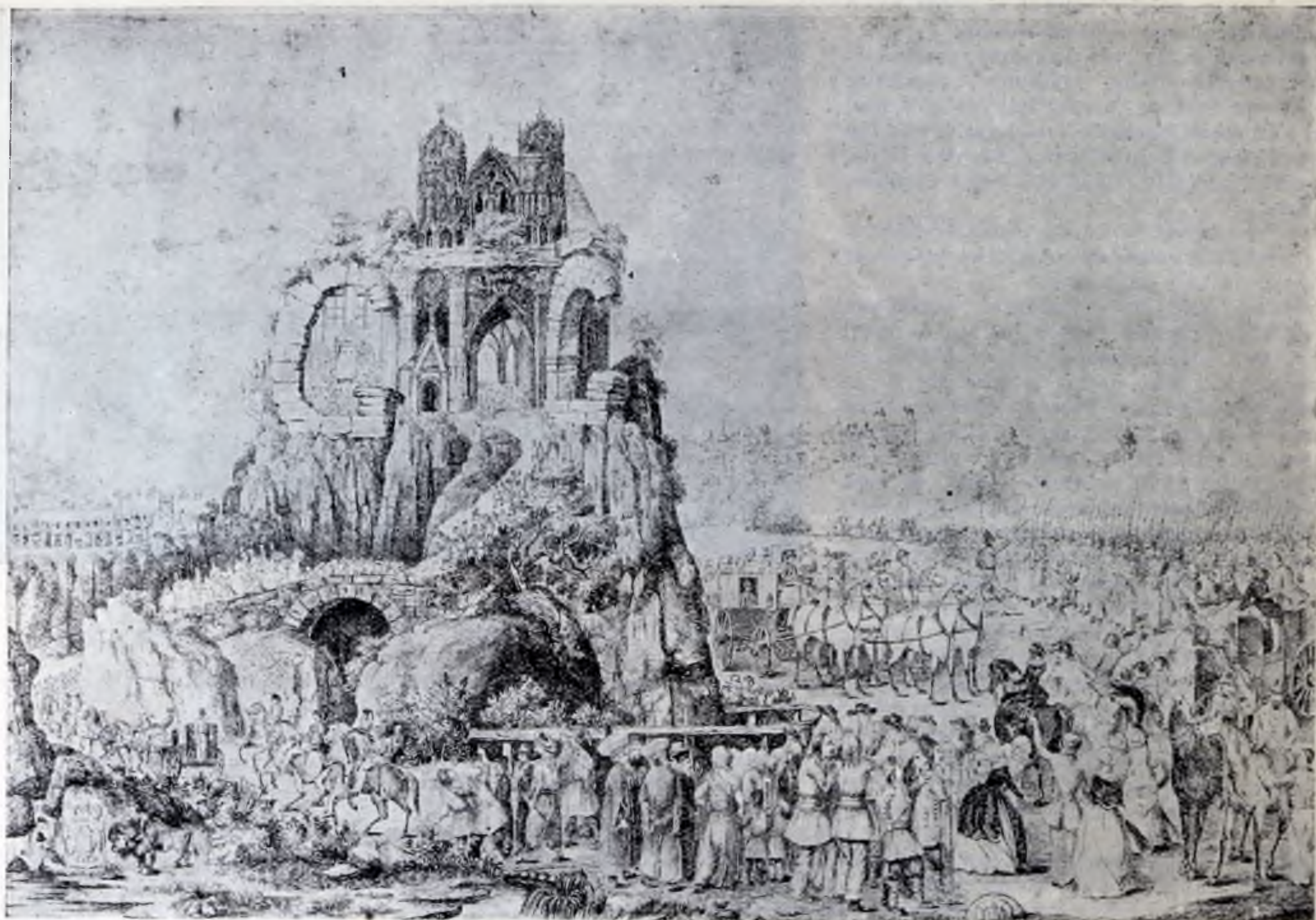

IASSY. VUE DANS LA GRAND'RUE
Desen de J. Rey. Din « Album de douze vues de la ville de Iassy ». 1845

ECONOMIE

Capitală a Moldovei, Iaşi este un centru comercial de întâiul ordin. Industria — în special cea textilă — se desvoltă continuu.

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 3 mori, 2 fabrici de bere, 1 de spirt şi derivate, 1 de ulei şi 1 de ghiaţă artificială. *Textilă*: 29 fabrici de ţesătorie (bumbac, mătase şi lână), 1 fabrică de postav, 1 de covoare, 1 de broderii şi dantele, 1 de aţă şi 5 de diverse tricotaje. *Chimică*: 1 fabrică de săpun de tualetă şi parfumerie, 1 de săpun de rufe şi lumânări, 1 de produse farmaceutice, 1 de articole de celuloid, 1 de oxigen şi 3 întreprinderi de boiangerie şi spălătorie chimică. *Metalurgică*: 3 turnătorii, 2 fabrici de mânere, broaşte, balamale, mobile de fier, sobe de gătit etc., 1 de nasturi, butoane şi pineze, 1 atelier de lăcătuşerie şi reparaţiuni. *Lemnului*: 1 fabrică de cherestea, 1 de mobile şi 3 de tâmplărie. *Alte industrii*: 2 fabrici de tăbăcărie, 1 de încălţăminte, 3 de articole de ciment, 1 de sobe de teracotă, 4 de oglinzi, 7 tipografii şi 1 manufactură de tutun.

INTRAREA PRINCIPELUI GRIGORE ALEXANDRU GHICA IN IAȘI, 1854
Desen de *P. Miller* (Col. Academiei Române)

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): « Dacia », moară (inv. 11), « S. Fruchtman », moară (inv. 10), « Moara Moldova » (soc. 1, inv. 6), « Zimbrul », bere (inv. 7), « Nicolina », spirt și derivate (soc. 5, inv. 7; nu funcționează), « Ghiața », ghiață artificială (soc. 3, inv. 6), Țesătura « Iași », pânzeturi de bumbac (soc. 70, inv. 185), Țesătoria « Victoria » (soc. 22, inv. 14), « Țesătoria mătăsei și a lânei » (soc. 10, inv. 15), « Trancu », țesătorie (soc. 1, inv. 5), « Țesătura Păcurari » (inv. 8; nu lucrează), « Frații Sapirstein » postav (soc. 1, inv. 10), « Perfecțiunea », tricotaje (inv. 10), « Atom », produse farmaceutice (inv. 10) și « Progresul industriei metalice », fabrică de mânere, broaște pentru uși, balamale, potcoave, etc. (inv. 6).

Manufactura de tutun C.A.M.

Comerț cu materii prime, produse ale întreprinderilor locale și vinuri, municipiul I. fiind înconjurat de podgorii. Bâlciuri la 8 Septemvrie și 26 Octomvrie.

Instituții de credit. Banca Națională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca Agrară, Banca Comerțul Moldovean, Banca de Credit Român, Banca Creditului Moldovei, Banca « Moldova », Banca Prevederea, Banca județului Iași, Banca de Credit mărunt și economie, Banca Hatman Nicoară, Federala Băncii Populare, Banca Podgorenilor din Moldova, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca Apărării Naționale Creștine, Banca Funcționarilor Publici, Banca Funcționarilor Municipali, Banca Salariaților publici, Banca Em. Marcovici, Banca S. O. Grosswald, Prima Casă de Economie, Băncile cooperative « Providența », « S. Bărnuțiu », « Unirea Cooperativă » și « Centrala Cooperativă », Băncile populare « Cuza Vodă », « C.F.R. », « Ciurchi », și « Negustorul Român ».

Finanțe publice. Bugetul municipiului I., pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**66.501.437**
Venituri ordinare	*57.486.476*
Venituri extraordinare	*1.141.096*
Venituri speciale	*7.873.865*
Cheltueli	**72.259.593**
Cheltueli ordinare	*60.779.452*
Cheltueli extraordinare	*1.924.992*
Cheltueli speciale	*9.555.149*

CULTURĂ

Invățământ. Universitatea Mihăileană cu facultățile de drept, litere și filosofie, medicină, științe, agronomie și teologie (ultimele două funcționează la Chișinău). Academia de muzică și artă dramatică « George Enescu », Academia de arte frumoase, Liceul Național « Mihail Sturza», Liceul Internat « C. Negruzzi », Liceul militar « General Gh. V. Macarovici », Liceul seminarului pedagogic universitar, Liceul de băieți « M. Kogălniceanu » (particular), Liceul de fete « Oltea Doamna », Liceul de fete ortodox « Elena Odobescu » (particular), Liceul de fete « Mihail Kogălniceanu » (particular), Institutul « Notre Dame de Sion », Liceu comercial de băieți, Liceu comercial de fete, Liceu tehnic și industrial de băieți, Seminar teologic, Seminar rabinic, Școala normală de fete « Mihail Sturza », Școală normală de conducătoare de copii, Gimnaziul « Alexandru cel Bun », Gimnaziul « Ștefan cel Mare », Școala profesională de fete « Sft. Sava », Școala profesională de fete « Elena Gh. Mârzescu » (particulară), Școala profesională « Tereza General Milicescu », Școală de menaj, Școala evreiască « O.R.T. » (particulară), Școala evreiască « Dr. Stern » (particulară), 14 școli primare de băieți, 14

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social (*soc.*) și capitalul investit (*inv.*) în milioane de lei.

PALATUL ADMINISTRATIV

Foto Al

FUNDAŢIA UNIVERSITARĂ FERDINAND I

de fete, 4 mixte, 1 particulară de băieţi, 1 particulară de fete, 1 evanghelică, 3 evreieşti, 16 grădini de copii.

Instituţii culturale. Fundaţia « Regele Ferdinand », Regionala pentru Moldova a Fundaţiei Regale « Principele Carol », Muzeul de antichităţi al Universităţii, Muzeul de istorie naturală, Muzeul municipal, Pinacoteca Academiei de Arte frumoase, Biblioteca Centrală a Universităţii, Biblioteca municipală, 3 biblioteci evreeşti. Liga Culturală, Societatea simfonică « George Enescu », Societatea medicilor naturalişti, Institutul de higienă, Institutul meteorologic, Institutul de cercetări agricole, Societatea Casa culturală de sfat şi cetire « A. D. Xenopol », Societatea culturală, muzicală şi sportivă C.F.R., Societatea corală « Cântarea Moldovei », Secţia muzicală a Societăţii de gimnastică, sport şi muzică a Şcoalei de Arte, 5 coruri bisericeşti, Societatea culturală evreiască « Buci Brith », Teatru Naţional, 5 cinematografe, Asociaţia Automobil-Club, Societatea hipică, Cercul Jockey-Club, 1 societate pentru gimnastică, sport şi muzică, 7 societăţi sportive şi 3 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Lumea » (cotidian), « Noutatea » (cotidian), « Opinia » (cotidian), « Ziua » (cotidian), « Insemnări ieşene » (bilunar), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie şi al Bursei din Iaşi » (lunar), « Cuget moldovenesc » (lunar), «Gândul vremii » (lunar), «Gânduri » (lunar), « Graiul moldovenesc » (lunar), « Iaşul medical » (lunar), « Justiţia » (lunar), « Lumina Creştinului » (lunar), « Meşeceul » (lunar), « Mitropolia Moldovei » (lunar), « Vremea Şcolii » (lunar), « Revista ştiinţifică » (trimestrial), « Athenaeum » (trimestrial), « Revista critică » (trimestrial), « Arhiva », « Artă şi Arheologie », « Buletinul Congres », « Buletinul oficial », « Calea muncitorului creştin », « Credinţă şi fapte », « Revista Sfintei Cruci », « Cârma Vremii », « Muguri dela sate », « Liberalul », « Politica ». « Bulletin de la société de pédiatrie de Iassy » (trimestrial), « Revue medico-chirurgicale », şi pubicaţiile Universităţii.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 44 biserici ortodoxe (din care 14 sunt monumente istorice), 1 capelă ortodoxă, 1 biserică romano-catolică, 1 protestantă, 1 lipovenească, 1 armenească, 5 case de rugăciune adventiste, 1 baptistă, 4 evangheliste, 1 inochentistă şi 108 sinagogi şi case de rugăciuni evreieşti.

1 mânăstire ortodoxă.

Instituţii bisericeşti. Mitropolia Moldovei şi Sucevei, creată la Suceava de Alexandru cel Bun, şi la care au păstorit până azi 77 mitropoliţi; 2 protopopiate ortodoxe, Episcopie romano-catolică. 1 protopopiat romano-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul I., reşedinţa judeţului Iaşi, este situat la 410 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile: Bucureşti – Vaslui - Iaşi; Cernăuţi – Paşcani – Iaşi; Chişinău – Ungheni-Iaşi. Aerostaţie pe linia Bucureşti – Galaţi – Iaşi – Cernăuţi.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Curte locală administrativă, Curte de apel, Tribunal, 3 judecătorii (2 urbane şi 1 mixtă), Judecătorie de muncă, Chestură de poliţie (cu 6 comisariate), Inspectorat financiar regional, Administraţie financiară, 3 percepţii fiscale, 2 percepţii comunale, Gardă financiară, Inspectorat industrial, Cameră de comerţ şi industrie, Birou de măsuri şi greutăţi, Inspectorat regional vamal, Vamă, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Direcţia II regională silvică, Pompieri, Direcţia XIII regională a apelor, Inspectorat de vânătoare, Eforia I.O.V., Direcţia regională a drumurilor, Direcţia regională C.F.R., Inspectoratul VII sanitar, Direcţie regională P.T.T., 6 oficii P.T.T., mai multe oficii telefonice, 2 posturi de t.f.f., Serviciu sanitar judeţean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar municipal, Arhivele Statului, Observator astronomic, Manufactură de tutun, Casă de asigurări sociale, Oficiu public de plasare,

Consulate: al Franţei, al Italiei, al Cehoslovaciei.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia inginerilor din România, Societatea medicilor şi naturaliştilor, Asociaţia licenţiaţilor academiilor comerciale, Cercul didactic, Corpul didactic, Corpul contabililor, Asociaţia funcţionarilor publici, Asociaţia funcţionarilor judecătoreşti, Asociaţia funcţionarilor municipali, Asociaţia funcţionarilor P.T.T., Asociaţia pensionarilor publici, Asociaţia personalului sanitar auxiliar titrat, Asociaţia profesională a artiştilor, Societatea pensionarilor Casei Muncii, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Societatea veteranilor, Cercul subofiţerilor, Asociaţia « Bărbăţie şi Credinţă », Societatea studenţilor români, Sindicatul ziariştilor, Asociaţia funcţionarilor de bancă, Asociaţia funcţionarilor de droguerie, Sfatul negustoresc, Sindicatul alimentar, Asociaţia comercianţilor şi industriaşilor, Asociaţia funcţionarilor particulari, Asociaţia generală a funcţionarilor comerciali, Cercul militar, Sindicatul brutarilor patroni, Societatea « Solidaritatea » a croitorilor, Sindicate profesionale : al micilor morari, chelnerilor, morarilor, tipografilor, lucrăto-

MUZEUL DE ISTORIE NATURALĂ

PALATUL UNIVERSITĂȚII

TEATRUL NAȚIONAL

BISERICA TREI IERARHI, CTITORIE A LUI VASILE LUPU
După o acuarelă a lui Szatmary

rilor R.M.S., birjarilor, Comisia locală a sindicatelor, Societatea viticultorilor, Asociaţia măcelarilor evrei « Unirea frăţească », Sindicatul comercianţilor de cherestea, Sindicatul proprietarilor urbani.

Edilitate. Uzină electrică, tramvai electric, canalizare, apaduct, pavagii cu asfalt, bazalt, granit, macadam, şi piatră ordinară, 2 băi municipale, hală şi 4 pieţe de alimentare, squaruri, 2 grădini publice (Copou şi Ghica-Vodă), parc pentru expoziţie, abator, fabrică de ghiaţă.

Sănătate publică. *a*) Spitale de stat: Spitalul « Socola », Spitalul « Izolarea », Spitalul Casei de asigurări sociale, Spital militar;

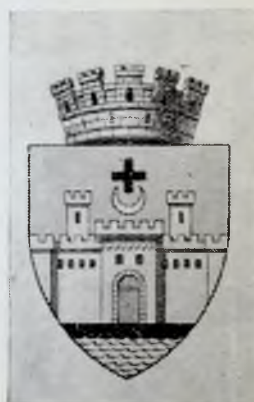
b) Spitale ale Epitropiei Sf. Spiridon: Spitalul « Sf. Spiridon », Spitalul « Cantacuzino-Paşcanu », Institutul obstetrico-ginecologic;

c) Spitale particulare: Spitalul « Maternitatea », Spitalul « Caritatea », Sanatoriul « Dr. Tzaicu », Spitalul « Dr. Ghelerter », Spitalul izraelit, Spitalul Maternitatea Izraelită.

In cuprinsul Iaşilor se mai află Institutul antirabic, 3 dispensare municipale, 1 al C.F.R., 3 particulare, 5 de circumscripţie, 1 pentru sugaci, Serviciu medical C.A.M., 3 ambulatorii ale municipiului, Laborator de bacteriologie veterinară, Depozit regional sanitar militar, Infirmeria de ochi « Mavrocordat ».

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu de asistenţă, Societatea « Salvarea », Societatea « Principele Mircea », Institutul Surorilor de Ocrotire, Societatea « Crucea Roşie », Soc. Invalizilor de războiu, Soc. « Cercul de gospodine », Dispensarul Ana Conta-Kernbach « Asistenţa Orfanilor », Societatea Cantina Şcolară, Societatea Colonia Şcolară, Eforia I.O.V., Societatea « Pâinea Săracilor », Societatea « Invăţătorul Român » pentru ajutorarea elevilor săraci, Asociaţia femeilor române de ajutor, Azilul « Eufrosina Balş » al Epitropiei Sft. Spiridon, Azilul « M. Catargi », Azilul « Erastia Văsescu », Azilul R.M.S., Azilul « Neuschatz » (evreiesc), Azilul « Evreiesc », Azilul « Daniel », Azil municipal, Azil de noapte, Colonia de vară a Corpului Didactic, Societatea Clerului « Ocrotirea », Societatea Ocrotirea copiilor, Societatea « Jubileul Carol I », Societatea « Unirea » a lucrătorilor tipografi, Societatea Clerului român « Binefacerea », Societatea « Mângâierea », Societatea « Regina Elisabeta », Societatea funcţionarilor de tramvai, Societatea « Moldova », Societatea « Obolul », Societatea « Sf-ta Cruce », Societatea « Unirea » a personalului poştal, Societatea « Frăţia » a chelnerilor, 8 cămine studenţeşti (din care 2 evreieşti), 1 pentru fiii funcţionarilor C.F.R., 2 cămine de ucenici, Căminul de surdo-muţi, Căminul « Gh. Mârzescu », Căminul « Regele Ferdinand », Căminul fabricei « Ţesătura », Societatea Talmud-Thora-Mare, Societatea Caritas-Humanitas, Societatea Fundaţiunea Filantropică « Ghizela şi Arnold Weinrauch », Societatea lucrătorilor Fabricei de oglinzi, Societatea Steaua « David Herzenberg », Reuniunea femeilor izraelite, Societatea « Frăţia Muncii », Societatea « Munca Noastră », Societatea « Akva », Societatea « Iubirea de Oameni ».

ISMAIL

Stema. Pe scut roşu, un turn crenelat de argint, ieşind dintr'o mare de argint, având deasupra o cruce pătrată de aur, aşezată peste o semilună, culcată, de argint.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate a Ismailului şi luptele victorioase ale creştinătăţii pentru stăpânirea cetăţii.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul I., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat pe malul stâng al Dunării, în locul unde o parte a câmpiei Bugeacului înaintează ca o peninsulă între două regiuni de lacuri şi de mlaştină, atingând braţul Chiliei.

Vatra oraşului, care împreună cu moşia lui atinge 5.419 ha se întinde pe câmpul svântat la altitudinea de cca 19 m, şi pe o parte a luncii inundabile (5 m deasupra Mării).

Cadrul este format de Balta şi Delta Dunării la S, de oglinda marilor limane fluviatile Ialpug şi Catalpug la V şi E şi de câmpul Bugeacului acoperit de grâne şi de păşune, la N. Ismailul este astfel cel mai însemnat loc de adunare al grânelor din stepa vecină şi, în acelaşi timp, un important centru pescăresc.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. In vechime Moldovenii numeau acest târg Smil; turcii i-au spus Ismail (compară cu Ibraila). Nu se cunoaşte data înfiinţării sale: în secolul XVI însă, târgul e atestat în hrisoave.

El a înflorit în umbra unei străvechi cetăţi, de origine — probabil — genoveză.

La 1538, Ismailul a căzut în mâinile Turcilor, cari l-au ţinut până în 1812.

La 1864, s'a aşezat aci scaunul episcopiei Dunării de Jos, care la 1878 a fost strămutat la Galaţi. Azi, este sediul Episcopiei Ismailului şi Cetăţii Albe, înfiinţate în 1925.

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii Ismailului*, din cari n'au mai rămas astăzi decât valuri de pământ.

Fosta moschee turcească, cu frumoase coloane de marmoră, transformată de Ruşi, după 1812, în biserică.

POPULAŢIE

Oraşul I. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 26.123 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei, calculată la 1 Iulie 1937, este de 26.669 locuitori, indicând un spor natural de 546 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2.1%.

ECONOMIE

Industrie şi Comerţ. Oraşul I. capitală a unui judeţ exclusiv agricol, are o industrie rudimentară, redusă la 5 mori, 4 fabrici de cherestea, 1 fabrică de ulei, 1 de săpun, 1 de postav, 3 de cărămidă, şi 1 tăbăcărie.

Comerţ însemnat de cereale, peşte, vin, struguri.

Desvoltarea economică a oraşului este stânjenită din cauza lipsei căii ferate.

Instituţii de credit. In oraş funcţionează o agenţie a Băncii Naţionale şi alte 6 bănci.

Finanţe publice. Bugetul oraşului I. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**14.337.569**
Venituri ordinare	*12.711.457*
Venituri extraordinare	*362.612*
Venituri speciale	*1.263.500*
Cheltueli	**14.337.569**
Cheltueli ordinare	*11.511.457*
Cheltueli extraordinare	*1.562.612*
Cheltueli speciale	*1.263.500*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceu de băieţi, Liceu de fete, Seminar, Gimnaziu, 16 şcoli primare, 14 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol » (2 cămine), 2 biblioteci, 1 soc. culturală, 2 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare, Soc. « Cultul Eroilor », 1 cinematograf.

Ziare şi reviste. « Curierul Basarabiei de Sud » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 8 biserici ortodoxe (dintre care 1 grecească), 2 mânăstiri ortodoxe. 1 biserică romano-catolică, 1 armenească, 2 lipoveneşti, 3 baptiste şi 4 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Cetăţii Albe şi a Ismailului, Consistoriu eparhial, Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul I., capitala judeţului Ismail, este situat la 107 km de Galaţi şi 315 km de Bucureşti. Port la Dunăre, pe braţul Chiliei. Curse regulate zilnice ale Soc. N.F.R. pe linia Brăila – Galaţi – Reni – Tulcea – Ismail – Chilia Nouă– Vâlcov şi înapoi. Aerostaţie pe linia Bucureşti – Galaţi – Ismail – Cetatea Albă – Chişinău şi înapoi. Oraşul n'are cale ferată. Staţie c.f. cea mai apropiată Valul lui Traian la 47 km, pe linia Galaţi – Basarabeasca – Tighina.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Tribunal, Judecătorie, Poliţie, Legiune de jandarmi, Administraţie financiară, 2 percepţii, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Serv. de poduri şi şosele, Oficiu de asig. soc., Serv. hidraulic, Pompieri, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar comunal, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă, Birou de măsuri şi greutăţi, Căpitănie de port, Poliţie de port, Inchisoare preventivă, Revizorat şcolar, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră agricolă, Ocol silvic, Pescăriile Statului, Depozit C.A.M.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asoc. corpului didactic, Asoc. contabililor şi funcţionarilor cooperativi, Asoc. funcţionarilor particulari, Asoc. funcţionarilor sanitari-auxiliari, Uniunea micilor industriaşi, Sindicatul viticultorilor, Asoc. brutarilor şi proprietarilor ipotecaţi, Sindicatul « Ostrovul Câşliţa », Asoc. coloniştilor, Liga meseriaşilor patroni şi lucrători, Sindicatul muncitorilor, Sindicatul şoferilor, Sindicatul meseriaşilor evrei, Sindicatul lucrătorilor brutari, Asoc. pensionarilor, Asoc. cântăreţilor bisericeşti.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, hale.

Sănătate publică. Spital judeţean, 3 dispensare.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Azil pentru bătrâni, Soc. « Ajutorul săracilor », Soc. ortodoxă a femeilor române.

LUGOJ

Stema. Pe scut albastru, trei movile verzi, tăiate de o bară de argint, peste care trece un zid, legând două turnuri crenelate, tot de argint. Deasupra un lup negru cu limba roşie, trecând spre dreapta.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Este vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

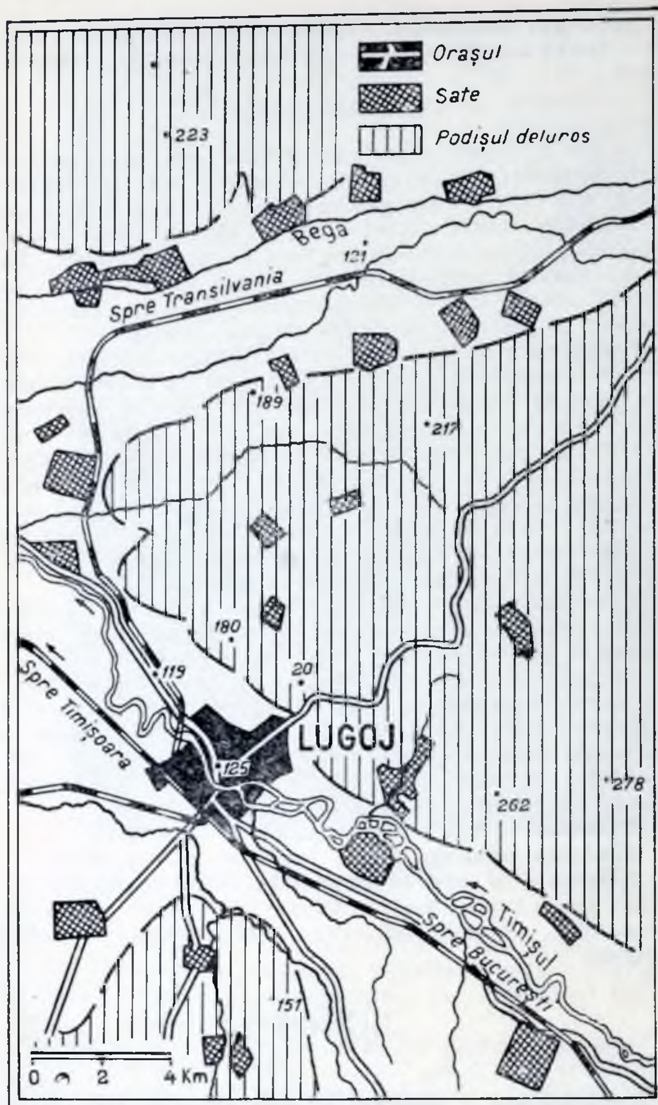
Aşezare. Municipiul L., capitala judeţului Severin, este aşezat aproape de marginea N-V a ţinutului pe valea Timişului, în drumul internaţional al paralelei 45° şi la răspântia acestuia cu drumul care vine din Transilvania pe valea Mureşului şi a Begăi.

Vatra oraşului se întinde la cca 125 m altitudine, pe ambele maluri ale albiei Timişului, adâncit aici suficient în şesul aluvionar, pentru ca oraşul să fie ferit de inundaţii.

Cadrul este format de culuarul de câmpie al Timişului, însoţit de terase pe stânga şi mărginit de munţi împăduriţi atât la N-E cât şi la S-V. Lugojul este deci un oraş de sub munte care concentrează, preface (fabrici de mobile, de textile, în special mătase) şi schimbă produsele muntelui cu ale şesului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Ca parte din Banatul Severinului, Oraşul L. a fost domnit până la mijlocul secolului XIV de voevozi români, dintre care cei din urmă au fost Basarabii Ţării Româneşti. Cele dintâi documente istorice despre oraşul L. datează din vremea lui Ludovic cel Mare (1369). Pe atunci era o simplă cetăţue. Il găsim, apoi menţionat sub regele Sigismund la 1428 pe când

era în mâna cavalerilor teutoni. Peste un an, în 1429, aceștia sunt însă răpuși de Vlad Dracul.

Curând însă, alt român, Ioan Corvinul avea să smulgă Lugojul din mâinile Domnului Țării Românești. Cel dintâi titlu al lui Ioan Corvinul a fost, într'adevăr, acela de Ban al Severinului. Nu cunoaștem pe primarii orașului din acel timp dar ei sunt, probabil, ca toți dregătorii Banatului lui Ioan Corvin, români.

La 7 Mai 1529, s'a acordat Lugojului stema municipală. In timpul acela, primarii lui se numeau Dimitrie Luca (1529), M. Luca (1546),Anca Gaspar (1557), etc.

In anul 1598 Lugojul a fost asediat fără succes de oștirea turcească a lui Suleiman, beglerbegul Timișoarei.

Incepând din Noemvrie 1852, Lugojul este reședința unei episcopii române unite.

Monumente istorice. *Biserica ortodoxă* înalțată în secolul XVIII de « compania Grecească », cu două turnuri de fațadă.

POPULAȚIE

Municipiul L. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 23.674 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 22.511 locuitori, indicând o scădere naturală de 1.153 locuitori, în șease ani și jumătate, adică o descreștere de 4,9%.

ECONOMIE

Industrie. *Alimentară*: 3 mori sistematice, 1 fabrică de rom, lichior și coniac, 1 de oțet și 2 de ghiață artificială; *Textilă*: 1 filatură de mătase, 14 fabrici de pânzeturi, 1 de stofe și postav, 1 de plușuri, pânzeturi și stofe plușate și 1 de suitașuri și galoane; *Hârtie și arte grafice*: 1 fabrică de imprimate și placarde litografiate, 1 de hârtie creponată parafinată și șervete de hârtie și 3 tipografii; *Pielărie*: 1 fabrică de pielărie și articole de piele, 1 de mănuși de piele și 1 de blănuri și piei fine; *Alte industrii*: 1 fabrică de aparate de stropit viile, 1 de articole de fontă, 1 fabrică de calapoade, 1 de tocuri de lemn, 2 de cărămizi și țigle și 1 carieră de argilă pentru cărămidă.

Din industriile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *).

« I. Muschong », moară (soc. 15, inv. 10); Soc. an. « Moara și Țesătorie » (soc. 6, inv. 21); « Baümel Steiner & Co. », rom, lichior, coniac (soc. 1, inv. 12); « Abatorul comunal și fabrica de ghiață » (inv. 26); « E. Walcher », filatură de mătase (inv. 8); « Industria textilă », pânzeturi, stofe, postav (soc. 28, inv. 170); « Lengyel & Co. », pânzeturi, apretură (soc. 7, inv. 6); « Țesătoria mecanică », Fii lui Iuliu Richter (inv. 7); « I. Muschong & Co. », fabrică de cărămidă (soc. 15, inv. 14).

Comerț. Orașul face un comerț întins de cereale, fructe, animale și produse animale. Județul fiind în același timp bogat în păduri, Lugojul este și un important centru al comerțului de lemnărie.

Bâlciuri: 8 Februarie, 9 Mai, 4 Iulie și 17 Octomvrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Albina » (sucursală), Banca « Carașana », Banca Comerțului, Banca Caraș-Severinului, Banca « Timișana », Banca Agrară, din Cluj (sucursală), Banca cooperativă « Timișul », Băncile Bănățene Unite, Banca Creditul Bănățean, Banca « Frontiera Banatului ».

Finanțe publice. Bugetul municipiului L. pe exercițiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**25.192.392**
Venituri ordinare	*15.105.850*
Venituri extraordinare	*5.725.211*
Venituri speciale	*4.361.331*
Cheltueli	**25.192.392**
Cheltueli ordinare	*14.343.386*
Cheltueli extraordinare	*6.481.225*
Cheltueli speciale	*4.367.781*

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Coriolan Brediceanu » (cu internat), Liceul de fete « Iulia Hașdeu », Liceu comercial, Școală normală de fete, Școală profesională de fete, Școală de agricultură, Gimnaziu german de băieți, Conservator particular de muzică, 8 școli primare, 5 școli de copii mici.

Instituții culturale. Asociația « Astra » pentru literatura și cultura poporului român, Soc. literară « Semenicu », Soc. de lectură « Progresul », Cercul academic bănățean, Cazinou civilo-militar (cu bibliotecă), Liga culturală germană (cu bibliotecă), Biblioteca liceului, Muzeul arheologic județean, Asociația română de teatru « Thalia », Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat, 10 societăți muzicale și corale, 7 societăți sportive și de vânătoare, teatru comunal, 2 cinematografe.

Ziare și reviste. « Cuvântul Satelor » (săptămânal), « Gazeta Brutarilor » (bilunar), « Mozaik » (bilunar), « Păstorul » (bilunar), « Glasul Minorităților » (lunar), « Tribuna Comerțului » (lunar), « Misionarul » (trimestrial), « Acțiunea », « Banater Bote » (de 2 ori pe săptămână), « Krassó-Szörényi Lapok » (de 2 ori pe săptămână), « Caraș és Severini Lapok ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 catedrală greco-catolică, 1 biserică ortodoxă (zidită la 1759), 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 sinagogă și 1 casă de rugăciune baptistă.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa episcopiei greco-catolice înfiinţată în 1852, la care au păstorit până astăzi 7 episcopi. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul L., capitala judeţului Severin, este aşezat la 60 km de Timişoara şi 493 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti – Timişoara – Jimbolia.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Consilierat agricol, Cameră agricolă, Cameră de industrie şi comerţ, Oficiu judeţean al camerei de muncă, Direcţia silvică, 2 ocoale silvice, Birou de măsuri şi greutăţi, Percepţie comunală, Pompieri, Chestură de poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Casa cercuală, Oficiu de plasare, Birou vamal şi Intrepozite.

Asociaţii. Uniunea medicilor din România, Baroul avocaţilor, Corpul contabililor, Sindicatul funcţionarilor comerciali, Soc. comercianţilor, Soc. sodalilor români « Progresul », Uniunea micilor industriaşi, Soc. economilor, Soc. meseriaşilor români, Sindicatul crescătorilor de animale, Soc. crescătorilor de păsări.

Edilitate. Uzină electrică, abator comunal, 16 fântâni arteziene publice.

Municipiul este în mare parte canalizat, pavat şi asfaltat. Parcul « Principesa Elisabeta » şi câteva grădini publice mai mici.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriu particular de boli nervoase, Ambulator policlinic particular, Ambulatoriul casei cercuale, Dispensarul « Principele Mircea ».

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. femeilor ortodoxe române « Armonia », Reuniunea « Sfânta Maria » a femeilor greco-catolice, Societate misiunii sociale romano-catolice, Reuniunea de binefacere a femeilor evanghelice, Reuniunea de binefacere a femeilor izraelite.

Azilul de bătrâni judeţean, Orfelinatul judeţean, Căminul de zi al copiilor de muncitori.

MERCUREA-CIUC

Stema. Pe scut de aur, o inimă roşie, din care ies trei trandafiri roşii cu cozile şi foile verzi.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Vechea stemă, rectificată.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul M.-C., capitala judeţului Ciuc, este aşezat spre mijlocul ţinutului la râspântia drumului din lungul depresiunilor intramuntoase, cu vechiul drum militar care, venind din spre podişul Transilvaniei, taie munţii Harghita peste pasul Vlăhiţei şi apucă apoi către trecătoarea Uzului din munţii Moldovei.

Vatra oraşului se întinde pe marginea unei terase de pe stânga Oltului la altitudine de cca 700 m (10 m deasupra luncii mlăştinoase a acestuia).

Cadrul e format de depresiunea Ciucului, în mare parte cultivată şi încadrată de munţi, supuşi unei despăduriri sălbatece. Mercurea-Ciucului este o staţiune climatică şi balneară de interes local (izvoare de apă minerală).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Mercurea-Ciucului este un oraş vechiu, amintit ca aşezare încă de prin veacul XIV. Cetatea Mercurei, construită la inceputul veacului XVII de Franz Miko şi renovată mai târziu de generalul Steinville, probează importanţa sa militară şi strategică la răscrucea mai multor drumuri mari. A fost reşedinţa scaunului secuiesc al Ciucului şi, după militarizarea regiunilor de graniţă, în a doua jumătate a sec. XVIII, sediul regimentului I de pedestraşi secui.

POPULAŢIE

Oraşul M.-C. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 5.014 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale, calculată la 1 Iulie 1937 este de 5.020 locuitori (fără comuna suburbană Jigodin, care la recensământul din 1930 s'a trecut la oraşul M.-C. şi care la acea dată avea un total de 1.216 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori sistematice, 1 fabrică de oţet, 2 de cherestea şi 1 turnătorie de fier.

Comerţ intens de lemnărie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca « Harghita », Banca « Transilvania », Banca pentru circulaţia mărfurilor « Czell » (sucursală), Banca populară a salariaţilor şi pensionarilor publici din Mercurea-Ciuc.

Finanţe publice. Bugetul oraşului M.-C. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**9.150.330**
Venituri ordinare	*3.409.871*
Venituri extraordinare	*4.490.076*
Venituri speciale	*1.250.383*
Cheltueli	**9.150.330**
Cheltueli ordinare	*3.409.871*
Cheltueli extraordinare	*4.490.076*
Cheltueli speciale	*1.250.383*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul mixt « Petru Rareş », Liceu romano-catolic, Şcoală de economie casnică, Şcoală primară de stat, Şcoală primară romano-catolică, Şcoală de copii mici de stat.

Instituţii culturale. Asoc. « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, cu bibliotecă; Soc. corală ortodoxă, Reuniune de cântece şi de muzică maghiară, Reuniunea poporală greco-catolică, Soc. de turism « Carpatina-Ardeleană », Societate sportivă, Societate de vânătoare, Cinematograful Asoc. « Astra ».

Ziare şi reviste. « Buletinul Oficial al jud. Ciuc » (bilunar), « Ţinuturi Secuizate » (bilunar), « Csiki Lapok » (săptămânal), « Csiki Néplap » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic, 1 romano-catolic, 1 reformat.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul M.-C. capitala jud. Ciuc, este situat la 94 km de Braşov şi 266 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Braşov – Petru Rareş.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri şi şosele, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Depozit C.A.M., Percepţie fiscală, Consilierat agricol, Serv. agricol al judeţului, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, 2 ocoale silvice, Birou de măsuri şi greutăţi, Pretura Plăşii Centrale, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sindicatul comercianţilor, Asoc. meseriaşilor.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare (1.100 m), pavagii (31.000 m.p.).

Sănătate publică. Spital judeţean, Sanatoriul Dr. Hugo Hirsch, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Reuniunea poporală romano-catolică, Asoc. altarului romano-catolic, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor israelite, Reuniunea femeilor meseriașe, Reuniunea comunității evreești, Azilul meseriașilor bătrâni, Cămin de ucenici.

ODORHEI

Stema. Pe scut albastru, un braț drept armat, de argint, ținând o spadă, tot de argint, cu mânerul și garda de aur, așezată transversal în bară și străpungând o inimă roșie. Scutul încărcat cu patru stele de aur, cu șase roze, așezate sus, jos și la flancurile scutului.

Scutul timbrat cu o coroană murală, cu 5 turnuri.

Vechea stemă heraldizată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul O., capitala județului cu acelaș nume, este așezat pe valea Târnavei-Mari, imediat sub munte, la contactul cu podișul Transilvaniei și în drumul militar, care trece peste Harghita către pasurile Moldovei.

Vatra orașului se întinde pe un petec de terasă de pe stânga Târnavei-Mari, la altitudinea de 504 m (cca 20 m deasupra luncei). Gospodăriile din marginea estică a orașului se ridică însă pe povârnișurile dealurilor care mărginesc terasa în această parte, iar cele din V se leagă peste podul Târnavei cu satul Sombatfalău.

Cadrul este format din dealurile podișului Transilvaniei, înalte aici de peste 700 și chiar peste 800 m și încă bine acoperite de păduri și pășune. In Răsăritul orașului se ridică munții Harghita bogați și ei în pășune și păduri. Odorheiul se resimte, în comerțul și industria sa, de predominarea creșterii animalelor și a exploatării pădurilor. El nu depășește însă cu mult, nivelul unui târg de interes local.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe locul orașului de azi a înflorit o așezare romană — probabil Praetoria Augusta.

Odorheiul este un important centru secuiesc, încă din veacul XIII. Numele său derivă dela slavonescul dvor (cf. vornic) care înseamnă curte. In 1301 un document unguresc menționează « satul românesc (Villa Olachalis), din mijlocul secuilor noștri dela Odorhei ».

In sec. XVI Petru Rareș a exercitat suprematia sa și asupra Odorheiului.

Monumente istorice. *Ruinele Castrului roman* din curtea liceului St. O. Iosif.

Ruinele cetății Odorheiului, construită de Ioan Zapolya, voevodul Transilvaniei.

Biserica și colegiul reformate, construite în 1692 sub domnia lui Sigismund Bathory. Colegiul posedă o frumoasă bibliotecă.

Mânăstirea franciscană, din anul 1692, renovată în sec. XVIII, cu o mare biserică centrală.

POPULAȚIE

Orașul O. avea în 1930, — după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, — 8.592 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 8.440 locuitori, indicând o scădere naturală de 152 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 1,8%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 fabrici de spirt, 1 rafinărie de spirt, 1 fabrică de liqueur și rom, 1 de mezeluri, 1 de bere, 1 de culori de pământ, 1 de pielărie, 2 de cherestea, 3 de cărămidă și țiglă și 1 de mături.

Din întreprinderile de mai sus, Rafinăria și intrepozitul liber al fabricanților de spirt din Odorhei are un capital social de 1 milion lei și un capital investit de 5 milioane lei.

Comerț cu produse forestiere și animale vii.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Unită, Casa de păstrare a județului Odorhei, 1 bancă populară, Banca « Soc. de ajutorare a funcționarilor din Odorheiu ».

Finanțe publice. Bugetul orașului O. pe exercițiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**4.916.296**
Venituri ordinare	*3.101.600*
Venituri extraordinare	*562.114*
Venituri speciale	*1.252.552*
Cheltueli	**4.916.796**
Cheltueli ordinare	*3.102.100*
Cheltueli extraordinare	*562.144*
Cheltueli speciale	*1.252.552*

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « St. O. Iosif », Gimnaziul de fete « A. Șaguna », Gimnaziu industrial de băieți, Liceu romano-catolic confesional de băieți, Școală normală confesională de băieți, Școală normală reformată confesională de fete, 6 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. Muzeul comunal, Asociația « Astra » (cu bibliotecă), Soc. literară civilă (cu bibliotecă), Biblioteca comercianților, Asociația pentru educația poporului, Asociația tinerimii din Sâmbătești-Odorhei, Reuniunea populară romano-catolică, 3 societăți muzicale, 1 cinematograf, Cluburile sportive « Astra », « Harghita », « C.S.M » cu secții de football, tenis, sky și turism, 1 soc. a vânătorilor.

Ziare și reviste. « Gazeta Odorheiului », « Harghita », « Secuimea » « Glas Românesc în regiunea secuizată », « Școala practică », « A megértés », « Unitárius Szószék ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 3 biserici romano-catolice, 1 biserică reformată, 1 biserică unitariană, 1 casă de rugăciune luterană, 1 baptistă, 1 adventistă și 1 mozaică.

Instituții bisericești. Protopopiat greco-catolic, Protopopiat romano-catolic, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Orașul O. capitala județului Odorhei, este situat la 102 km de Brașov și la 274 km de București. Stație c. f. pe linia Sighișoara-Odorhei.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administrație financiară, 2 percepții, Ocol silvic, Cerc de recrutare, Legiune de jandarmi, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Oficiu de asigurări sociale, Revizorat școlar, Pretură, Poliție, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu de poduri și șosele, Birou de măsuri și greutăți, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C. A. M.

Asociații. Baroul avocaților, Soc. funcționarilor publici, Asociația pensionarilor, Asociația funcționarilor judecătorești, Soc. compozitorilor români, Asociația pompierilor voluntari, Soc. comercianților, Filiala muncitorilor din industria pielei, Soc. de industrializare a pantofarilor, Soc. de industrializare a croitorilor, Asociația proprietarilor agricultori, Cercul agricultorilor din Sâmbătești-Odorhei, Asociația proprietarilor din Sâmbătești-Odorhei, Soc. de industrializare a cojocarilor, Soc. de industrializare a olarilor, Soc. de industrializare a cismarilor, tăbăcarilor, rotarilor, ferarilor, vopsitorilor de trăsuri, tapițerilor.

Edilitate. Uzină electrică. Pavagii.

Sănătate publică. 1 spital de stat, 1 sanatoriu particular, 1 dispensar de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Casa comunală a săracilor, Casa săracilor a comunității romano-catolice, Casa săracilor a comunității reformate, Soc. filantropică a săracilor, Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor greco-catolice, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate.

ORADEA

Stema. Pe scut albastru o cruce latină, de argint, ținută în dreapta de un Arhanghel înaripat, de argint, nimbat de aur, și în stânga de un leu de aur încoronat, ridicat în două labe, cu coada bifurcată și limba roșie.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă rectificată.

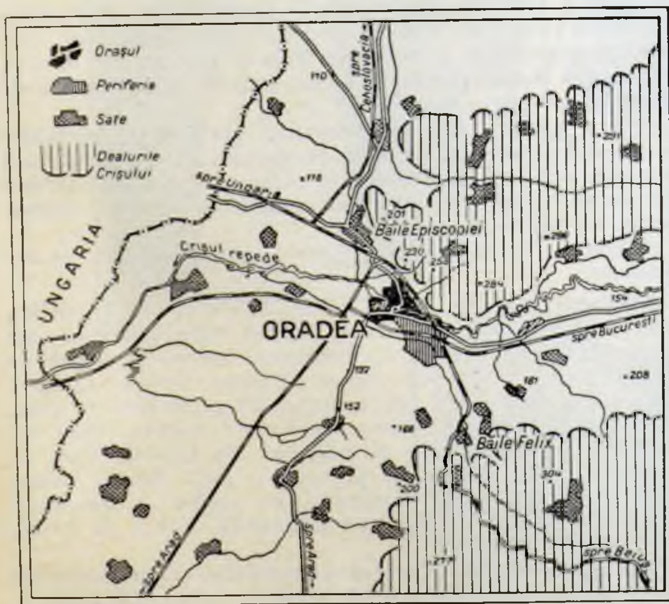
GEOGRAFIE

Așezare. Municipiul O. face parte din seria marilor orașe de sub munte și de răspântie din Apusul Țării. Așezarea lui pe valea Crișului-Repede, dincolo de Munții Apuseni și în drumul internațional al Europei centrale, explică ridicarea lui la importanța actuală. Tot de aici se ramifică celălalt drum internațional care străbate Cehoslovacia în lung și ajunge în Germania.

Vatra orașului se întinde, la o altitudine de 130—121 m, pe șesul aluvionar al Crișului-Repede care se desface aici în mai multe brațe. O parte din gospodăriile periferice din N—E ocupă însă și poalele dealurilor care se ridică în această direcție până la peste 200 m. Prin canalizare și îndiguire, orașul este ferit de inundații.

Cadrul e format de șesul neted abia scrijelat de vâlcelele care dau în Criș și mărginit din trei părți de dealuri și munți nu prea înalți, dar constituiți din piatră dură (calcare, șișturi cristaline, etc.), și, în bună parte încă, împăduriți (ex. Pădurea Craiului, în S municipiului). Nu lipsesc din apropierea orașului nici apele minerale (Băile Felix).

Hinterlandul imediat oferă deci Oradiei variate și bogate posibilități de construcție (piatră, nisip, argile), de întreținere (apropierea grânarului din șesul Tisei) și de funcționare (schimb între produsele muntelui și șesului, fabrici numeroase de mobile, de textile, alimentare, etc.). Relațiile cu cele două țări vecine însă și cu interiorul teritoriului național, acestea mai ales, au ridicat și țin Oradea la un nivel mult superior unui centru urban de interes local sau regional.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Oradea s'a desvoltat în jurul cetății înălțate de Ladislau cel Sfânt (1083—1095) pe ruinele unei vechi așezări autohtone.

In timpul lui Matei Corvin, Oradea a luat o mare desvoltare. Aci s'a încheiat în 1538, pacea între Zapolya și Ferdinand de Austria.

Trecută la 1556 în posesiunea principilor Transilvaniei, odată cu așa numitele « partes reaplicatae », cetatea suferi adesea asaltul armatelor turcești.

Ea căzu în mâinile lui Ali Pașa abia la 1660 după o rezistență eroică. Oradea fu liberată de Turci la 1692 de către Eugeniu de Savoia.

La Oradea s'a instalat în 1777 al doilea scaun episcopal al românilor uniți din Transilvania. Cei dintâi titulari ai săi au fost: Moise Dragoș (1777—1787), Ignațiu Darabant (1788—1805), Samuil Vulcan (1806—1839) și Vasile Erdeli (1842—1862).

Școalele românești cari s'au desvoltat aci, începând din 1733, sub patronatul luminat al acestor episcopi, au ținut mereu vie conștiința românismului.

La Oradea și-a strămutat redacția în 1880 « Familia », revista de literatură românească, fundată la Budapesta de Iosif Vulcan, și în care Eminescu publicase întâile sale poesii.

După Unire, Oradea a devenit și scaun de episcopie ortodoxă.

Monumente istorice. *Episcopia romano-catolică*, necropolă a câtorva regi ai Ungariei. Ladislau cel Sfânt, Ștefan II, Andrei II, Ladislau IV, Beatrix, soția regelui Carol Robert, Maria, regina Ungariei și soția împăratului Sigismund, precum și fiica lui Alexandru I Basarab, soție a unui Piast, palatin al Ungariei, au fost îngropați aici.

Nu s'a păstrat nici unul din aceste morminte. Singura lespede veche e aceea a unui episcop.

Palatul episcopal datează din sec. XVIII.

Catedrala greco-catolică, înălțată în sec. XVIII. Restaurată în 1836.

Biserica ortodoxă înălțată în sec. XVIII de compania « grecească ».

POPULAȚIE

Municipiul O. avea în 1930,—după reuzultatele provizorii ale recensământului din acel an, — 82.355 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 81.104 locuitori, indicând o scădere naturală de 1.251 locuitori, în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 1,5%.

VEDEREA CETĂŢII ORADEA IN SEC. XVII
Desen de *Georgius Haufraglius*. Col. Academiei Române

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 5 mori, 5 fabrici de spirt, 1 de bere, 1 de drojdie, 1 de extracte de malţ, 3 de ulei, 1 de produse de cacao, 1 de bomboane, 2 de ghiaţă artificială, 1 de măcinat ardei; *Textilă*: 2 ţesătorii, 1 fabrică de ciorapi, 2 de pălării, 3 de cămăşi şi gulere, 1 de panglici şi bretele, 3 de şireturi şi dantele, 1 de vată; *Chimică*: 6 fabrici de diverse produse chimice şi farmaceutice, 2 fabrici de săpun şi lumânări, 5 de vopsele, lacuri şi cremă de ghete, 1 de cerneală, 1 de agrafe şi piepteni; *Metalurgică*: 2 turnătorii, 2 fabrici de maşini agricole, 2 de articole de fier, 2 de articole de lăcătuşerie, 1 de pânze de ferăstraie, 1 de ţesături şi împletituri metalice, 1 de mobile de metal, 1 de balanţe; *Pielăriei*: 2 tăbăcării, 2 de încălţăminte, 1 de geamantane; *Lemnului*: 2 fabrici de cherestea, 1 de cuie de lemn, scobitori şi tocuri, 1 de lăzi, 3 de perii, 1 de împletituri de nuiele; *Hârtie şi arte grafice*: 1 fabrică de hârtie gofrată, 1 de hârtie dantelată şi tapete, 1 de tuburi de hârtie pentru industrie textilă, 1 de plicuri, caiete etc., 1 de cartonaje, 3 tipografii mari; *Materiale de construcţie*: 3 fabrici de cărămizi şi ţigle, 1 de beton, ciment şi mozaic, 1 de articole de ciment, catran şi asfalt; *Alte industrii*: 1 fabrică de aparate de radio, 2 de oglinzi şi sticlă şlefuită.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Moara sistematică H. Löble (soc. 10, inv. 5), Fabrica de spirt şi moara « Ledkal » (soc. 6, inv. 20), Fabrica de spirt a Stabilimentelor industriale Moskovits (soc. 16, inv. 50), Fabrica de spirt H. Löble (soc. 2, inv. 9), Fabrica de bere Dreher-Haggenmacher (soc. 40, inv. 81), « Industria Textilă » (soc. 4, inv. 5), Fabrica de şireturi şi dantele « Electra » (inv. 10), Fabrica de diverse produse chimice a Stabilimentelor industriale Moskovits (soc. 16, inv. 10), Fabrica de săpun şi lumânări « Flora » (soc. 5), Fabrica de vopsele A. Zankl Fii (inv. 8), Fabrica de agrafe şi piepteni Farkaş Rippner (inv. 5), Fabrica de maşini agricole « Phoebus » (soc. 10, inv. 37), Fabrica de maşini agricole Dimitrie Gitye Fiul (inv. 11), Fabrica de articole de fier şi metal (inv. 15), Fabrica de articole de metal Fraţii Grünwald (inv. 5), Fabrica de încălţăminte « Carmen » (soc. 10, inv. 14), Fabrica de încălţăminte « Derby » (soc. 10, inv. 14), Fabrica de lăzi a Stabilimentelor industriale Moskovits (soc. 16, inv. 2), Fabrica de perii Armin Folk şi Co. (soc. 5, inv. 7), Tipografia Adolf Sonnenfeld (soc. 10, inv. 7), Fabrica de cărămizi şi ţigle « Star » (inv. 5).

Graţie aşezării sale în apropierea graniţei şi bogăţiilor subsolului şi solului Bihariei, Municipiul O. a devenit unul din cele mai importante centre economice ale ţării, făcând un comerţ întins de produse agricole şi produse industriale de tot felul.

Bâlciuri: 17 Martie, 23 Iunie, 15 Septemvrie, 15 Decemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca Agrară, Banca Ardeleană, Banca şi Casa de Economie fuzionate, Banca de Scont, Banca de Schimb, Banca « Union », Banca « Dacia », Banca Comercială din Bihor, Banca Proprietarilor de case, Banca « Industria », Banca de Credit Român, Casa de păstrare generală, Casa de păstrare din Oradea, Casa de păstrare civilă, Casa de păstrare a jud. Bihor, Banca Comecială Ardeleană, Institutul de credit al Reuniunii Poporale, Banca Unirea, Banca Centrală, Banca de Credit Ungar.

Finanţe publice. Bugetul municipiului O., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

ORADEA:
VEDERE SPRE CRIȘ

ORADEA:
POD PEȘTE CRIȘ

FLĂCĂU DIN BIHOR

MONUMENTUL REGELUI
FERDINAND I

ORADEA:
PIAȚA UNIRII

VEDEREA CETĂŢII ORADEA IN SEC. XVII
Colecţia Academiei Române

	Lei
Venituri	**83.907.871**
Venituri ordinare	*66.416.850*
Venituri extraordinare	*4.450.000*
Venituri speciale	*13.041.021*
Cheltueli	**83.907.871**
Cheltueli ordinare	*64.538.142*
Cheltueli extraordinare	*4.450.000*
Cheltueli speciale	*14.919.729*

CULTURĂ

Invăţământ. Academie teologică ortodoxă, Academie teologică greco-catolică, Liceul de băieţi «Emanoil Gojdu», Liceul de fete « Oltea Doamna », Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Şcoala normală de băieţi « Iosif Vulcan », Şcoală normală greco-catolică de băieţi, Şcoala normală de fete « Doamna Stanca », Gimnaziul de băieţi « Alexandru Roman », Gimnaziu de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală de menaj ; Liceul particular de fete « Sf. Ursula », Liceul particular de fete « Notre Dame de Sion », Liceu israelit de băieţi, Gimnaziu israelit de fete, Gimnaziul romano-catolic de fete « Sf. Vincenţiu », Gimnaziul romano-catolic de fete « Immaculata », Gimnaziu reformat de fete, Şcoala normală de conducătoare « Immaculata », Liceu comercial societar de fete, Liceu comercial societar de băieţi, 12 şcoli primare de stat, 9 şcoli primare confesionale şi particulare, 12 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Despărţământul central al « Astrei », Căminul cultural, « Casa Naţională », Muzeul de antichităţi, Soc. de antichităţi, Soc. « Filarmonica », Biblioteca oraşului, Biblioteca « Socec », Biblioteca « Hegedüs », 2 societăţi corale, Teatrul « Regina Maria », 5 cinematografe, 13 societăţi sportive, 4 societăţi de vânătoare, 2 asociaţii de turism.

Ziare şi reviste. « Gazeta de Vest » (cotidian), « Avântul » (săptămânal), « Buletinul jud. Bihor » (săptămânal), « Steagul nostru » (săptămânal), « Buletinul Camerei de comerţ şi industrie » (bilunar), « Revista Economică » (bilunar), « Vestitorul » (bilunar), « Buletinul şcoiar al inspectoratului regional Oradea » (lunar), « Familia » (lunar), « Cele trei Crişuri » (lunar), « Ecoul » (lunar), « Penitenciarul » (lunar), « Revista Chimică » (lunar), « Revista Financiară, Comercială şi Industrială » (lunar), « Revista voiajorilor » (lunar), « Vestul medical » (lunar), « Revista Invăţământului comercial » (trimestrial), « Legea Românească » (odată la 2 luni), « Buletinul şcolar al Inspectoratului regional Oradea », « Friss Ujság » (cotidian), « Magyar Lapok » (cotidian), « Magyarság » (cotidian), « Néplap » (cotidian), « Napló » (cotidian), « Szabadság » (cotidian), « Estilap » (cotidian), « Kereskedök Lapja » (bisăptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 catedrală, 1 biserică şi 4 capele ortodoxe ; 1 catedrală, 1 biserică şi 1 capelă greco-catolice ; 1 catedrală, 4 biserici şi 2 capele romano-catolice ; 2 biserici reformate, 1 biserică luterană, 1 casă de rugăciune baptistă şi 4 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Episcopie ortodoxă, Episcopie greco-catolică, Episcopie reformată, Vicariat romano-catolic, Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic.

SEMINARUL ROMÂN

PALATUL EPISCOPIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI O PARTE DIN PIAȚA UNIRII

ADMINISTRAȚIE

Municipiul O., capitala județului Bihor, este situat la 167 km de Timișoara și la 591 km de București. Stație c.f. pe linia București – Cluj – Oradea. Punct de plecare pe liniile Oradea – Sighet – Valea Vișăului ; Oradea–Vașcău ; Oradea – Arad ; Oradea – Cheresig.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Curte de Apel, Tribunal, Judecătorie urbană, Judecătorie rurală, Serv. de poduri și șosele, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar municipal, Inspectorat școlar, Revizorat școlar, Inspectoratul Muncii, Inspect. P.T.T., Inspectorat geodezic, Consilierat agricol, Cameră de comerț și industrie, Cameră de muncă, Regiune silvică, Birou de măsuri și greutăți, Vamă C.F.R., Administrație financiară, 4 percepții fiscale, Chestură de poliție, 6 oficii P.T.T., oficii telefonice.

Consulate: Consulatul Germaniei.

Asociații. Baroul avocaților, Baroul notarilor publici, Asoc. funcționarilor Municipiului, Asoc. funcționarilor Administrației financiare, Asoc. funcționarilor judecătorești, Sfatul Negustoresc, Asoc. comercianților români, Asoc. comercianților, Asoc. meseriașilor români, Sindicatul morarilor, Asoc. muncitorilor.

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, Uzină de gaz de iluminat ; apaduct, canalizare, pavagii cu asfalt, piatră cubică și macadam, tramvai, băi, strand, grădină publică.

Sănătate publică. Spitalul județean, Spitalul militar, Spitalul de epidemii, Spitalul de copii « Sztaraveszky », Spitalul de alienați, Spitalul ordinului Misericordienilor, Spitalul izraelit, 1 policlinică, Sanatoriul de tuberculoși, Sanatoriul meseriașilor, Sanatoriul Waldmann, Sanatoriul Racz Ödön, Sanatoriul « Sf. Iosif ».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Soc. de salvare, Soc. « Principele Mircea », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. femeilor române, Soc. « Ocrotirea femeilor », Soc. « Altarul », Soc. « Sf. Marie », Reuniunea femeilor rom.-catolice », Soc. « Prietenul Copiilor », Liga Bunătății, Liga pentru protecția copiilor, Soc. « Oastea Domnului », Soc. Femeilor izraelite, Asoc. « Chevra Kadissa », Orfelinatul « Elisabeta » pentru fete, Orfelinat reformat.

Orfelinat evreesc, Azil de copii, Azilul « Principele Mihai », Azilul meseriașilor români, Azilul Sf. Ladislau, Azilul Csesztivo – Rimanoczy, Azil izraelit de bătrâni.

ORAVIȚA

Stema. Pe scut roșu, două ciocane negre, încrucișate și peste tot, o roată dințată de argint. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu cinci turnuri. Simbolizează industria minieră a orașului.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul O., capitala județului Caraș, este așezat spre mijlocul acestui județ, sub munte și în fundul « golfului de câmpie și de dealuri » al Oraviței. Legăturile Oraviței cu celelalte puncte vitale ale județului (de pildă Reșița în N.) sunt relativ bune deși anevoioase din cauza reliefului ; către răsărit însă, peste munte, drumurile lasă mult de dorit.

Vatra orașului se întinde în lungul unei văi, pe povârnișurile terasei inferioare a acesteia și pe fundul văiugelor ce o despică din ambele părți. De aici, lungimea de peste 5 km a acestui oraș și forma lui ramificată. Altitudinea, în centru este de 259 m. Administrativ, de Oravița mai țin și satele *Broșteni* și *Ciclova montană* situate, în josul văii (*Broștenii*) sau peste deal (*Ciclova*) la distanță de câțiva km de oraș.

Cadrul este format din dealurile sculptate într'un fel de amfiteatru, situat imediat sub muntele care începe să urce către 900 m, imediat în Răsăritul orașului. Regiunea e bine cultivată în V., iar în E. împădurită și bogată în minereuri. De aici funcțiunea de oraș minier și industrial al Oraviței.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Oravița poartă un nume de origine slavă.

S'a ridicat după 1718, când Banatul a ajuns sub dominația Austriei, ca un centru minier de primul ordin.

POPULAŢIE

Oraşul O. avea în 1930, după datele recensământului din acel an 9.646 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 6.541 locuitori (fără comunele suburbane Broşteni şi Ciclova-Montană, care la recensământul din acel an, s'au trecut la oraşul O. şi cari la acea dată aveau un total de 2.774 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori, 1 fabrică de ghiaţă şi 1 de mănuşi. Cităm « Moara cu aburi » (capital investit 6 milioane) şi Fabrica de mănuşi « Westend » (capital investit 8 milioane).

Comerţ local.

Instituţii de credit. Banca Timişoarei (sucursală), Casa de Păstrare, Banca Comercială şi Industrială, Banca Oraviţană, Banca de credit agricol, Banca Franco-Română (sucursală), Banca Burghezilor, Banca « Speranţa ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului, pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.596.606**
Venituri ordinare	*6.230.960*
Venituri extraordinare	*514.646*
Venituri speciale	*851.000*
Cheltueli	**7.596.606**
Cheltueli ordinare	*6.250.256*
Cheltueli extraordinare	*36.000*
Cheltueli speciale	*1.310.350*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băeţi « General Dragalina », Gimnaziu de fete, Gimnaziul de fete romano-catolic al Institutului « Notre Dame », Şcoală de arte şi meserii, 7 şcoli primare şi 2 grădini de copii.

Instituţii culturale. Biblioteca comunală, Muzeul judeţean, Asociaţia de tir, Asociaţiunea « Astra », Casinou, 4 societăţi muzicale, Teatrul cazinoului, Cinematograful « Astra », 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Drum Nou » (săptămânal), « Roata » (săptămânal), « Urzica » (săptămânal), « Buletinul jud. Caraş » (bilunar), « Generaţia de mâine » (lunar), « Şcoala Caraşului » (lunar), « Revista socială C.F.R. », « Românul », « Poporul Român ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox, 1 greco-catolic şi 1 romano-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul O., capitala judeţului Caraş, este aşezat la 110 km de Timişoara şi la 621 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Oraviţa—Berzovia. Staţiune balneo-climatică.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Primărie, Administraţie financiară, Percepţie, Inspectorat Minier, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de măsuri şi greutăţi, Pretură, Judecătorie de ocol, Inspectorat de vânătoare şi pescuit, Serviciu sanitar al judeţului, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar veterinar judeţean, Serv. sanitar veterinar comunal, Oficiu Naţional de cură şi turism, Legiune de jandarmi, Notar Public, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul Negustoresc, Corpul contabililor.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii, autobuse.

Sănătate publică. 1 sanatoriu de stat, 1 spital epidemic comunal, 1 spital judeţean, 1 dispensar comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Reuniunea de binefacere a femeilor ortodoxe, Reuniunea de binefacere a femeilor pentru ajutorul săracilor.

ORHEI

Stema. Scut despicat roşu. In cartierul întâiu un turn de aur crenelat, cu poartă închisă şi contraforţi şi o fereastră deschisă, pe negru. In al doilea cartier două spade de argint încrucişate, aşezate cu garda în jos.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate a Orheiului şi luptele pentru apărarea ei.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul O., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat cam spre mijlocul acestui ţinut pe malul stâng al văii Răutului, înainte de intrarea acestuia în cheiu şi la o veche răspântie de drumuri a Moldovei de altădată.

Vatra oraşului, în suprafaţă de aproape 1400 ha (cu moşia), se întinde în lunca svântată de pe stânga Răutului şi pe o parte a poalelor de dealuri ce se ridică spre N. şi spre E. Dincolo de Răut însă, satul Slobozia Doamnei cu parte din casele lui răspândite printre vii pe povârniş, este ca şi legat de oraş, deşi, administrativ nu face parte din el. Altitudinea şesului pe care se găseşte Orheiul este sub 40 m.

Cadrul oraşului e format de lunca Răutului, mlăştinoasă şi largă în V. oraşului dela 5—6 km iar în E. (în cheile Răutului) de cel mult 100—200 m. Pe laturile văii se ridică înspre S. coaste de deal, repezi, care se ridică până aproape de 300 m sus pe podişul împădurit. Către N. însă culmile de dealuri paralele urcă domol şi sunt acoperite de ierburile stepei, de culturi şi de rare pometuri. De aici caracterul semi-agricol al Orheiului, care serveşte, în primul rând, ca piaţă de schimb ţăranilor din apropiere.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Pe timpul lui Ştefan cel Mare, Orheiul era o cetate puternică în care Domnul îşi avea pârcălabii săi.

Oraşul cel vechiu nu era pe locul celui de azi. Schimbarea vetrii a avut loc, se pare, în sec. XVI, deoarece într'un document din 28 Ianuarie 1618, se vorbeşte despre « Orheiul cel vechiu ».

La 1836, Orheiul devine capitala judeţului.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Dumitru*, catedrala oraşului, înălţată între 1632—1635 de Vasile Lupu.

POPULAŢIE

Oraşul O., avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 14.805 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei, calculată la 1 Iulie 1937, este de 15.168 locuitori, indicând un spor natural de 428 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,5%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Desvoltarea economică a oraşului O., este stânjenită de lipsa unei căi ferate şi a drumurilor bune.

Industrie puţin desvoltată. Oraşul are 5 mori, 3 fabrici de ulei vegetal, 1 de bere, 3 fabrici de var şi 2 fabrici de ţigle şi cărămidă.

Comerţ local de cereale şi produse animale.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Basarabiei (sucursală), Banca Orheiului, Banca Funcţionarilor, Federala Băncilor Populare, Banca Populară Orhei, Banca Populară a Invăţătorilor, Banca meseriaşilor, Tovărăşia II de împrumut şi păstrare, Uniunea Cooperativelor Agricole.

Finanţe publice. Bugetul oraşului, pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**6.897.580**
Venituri ordinare	*5.338.700*
Venituri extraordinare	*341.243*
Venituri speciale	*1.217.637*
Cheltueli	**6.897.580**
Cheltueli ordinare	*5.338.700*
Cheltueli extraordinare	*341.243*
Cheltueli speciale	*1.217.637*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băeţi « Vasile Lupu », Liceul de fete « Maria Doamna », Gimnaziu industrial, Şcoală profesională de fete, Şcoala evreiească de ucenici « Ort », 14 şcoli primare de stat, 2 şcoli primare evreeşti, 3 grădini de copii.

Instituţii culturale. Cămin cultural orăşenesc, Cămin cultural judeţean, Biblioteca Federalei Orhei, Biblioteca populară evreiască, 1 teatru-cinematograf, 1 societate corală, 3 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Speranţa » (lunar), « Licăriri » (lunar), « Monitorul judeţului ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe în oraş şi 3 în suburbii, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică armenească, 1 lipovenească, 14 sinagogi.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul O., capitala judeţului Orhei, este situat la 40 km de Chişinău şi la 511 km de Bucureşti. Staţie c.f. cea mai apropiată Chişinău (la 40 km).

Instituţii publice. Prefectură, Pretura plăşii Orhei, Tribunal, Primărie, Judecătorie, Poliţie, Legiune de Jandarmi, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar al judeţului, Serviciu sanitar al oraşului, Revizorat şcolar, Ocol silvic, Cameră agricolă, Depozit de fermentarea tutunului, Depozit de vânzări C.A.M., Birou de măsuri şi greutăţi.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul negustoresc, Sindicatul morarilor « Semo », Sindicatul micilor morari, Corpul contabililor autorizaţi, Asoc. funcţionarilor judecătoreşti, Societatea funcţionarilor publici, Asoc. ziariştilor, Asoc. meseriaşilor.

Edilitate. Uzină electrică comunală, pavagii cu piatră de calcar din vecinătate. Apaduct în construcţie.

Sănătate publică.. Spitalul central, Spitalul evreesc, Dispensarul de sugari, Dispensarul Soc. evreeşti « Oze »,

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie » Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Soc. pentru ajutorarea evreilor săraci, 2 aziluri de bătrâni, dintre cari unul evreesc.

PIATRA

Stema. Pe scut roşu, Sfântul Ion Botezătorul, de aur, stând în picioare, spre stânga, nimbat şi înaripat, şi ţinând în mâna stângă o cruce şi o foaie de pergament de aur.

Faţa, mâinile şi picioarele de coloare naturală.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Reprezintă hramul bisericii catedrale şi patronul oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul P., capitala judeţului Neamţ, e situat în valea Bistriţei, în dreptul trecătorilor din spre Ardeal, (Bicaz şi Tulgheş) şi la răspântia drumurilor care vin prin aceste trecători adunându-se într'unul singur pe valea Bistriţei, cu vechiul drum care ducea către Târgul-Neamţului (cu cetatea lui) şi către Suceava.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 452 ha, se întinde pe stânga văii Bistriţa şi ocupă o parte din lunca şi terasa inferioară a acestuia (oraşul principal, cu o altitudine de 324 m) ramificându-se şi pe cele două văi care mărginesc spre E (*Cuejdu*) şi spre V (*Borzogheanu*), muntele Cozla (peste 650 m altitudine) pe care se găseşte frumosul parc al oraşului.

Cadrul e format din valea Bistriţei, care, începând dela Piatra, se lărgeşte considerabil pentrucă pătrunde în depresiunea subcarpatică a Cracăului, din dealurile subcarpatice în Răsărit şi de munţii înalţi împăduriţi, către Apus. Oraş de contact, Piatra e important centru de schimb între produsele acestei regiuni deosebite şi un însemnat centru pentru industria lemnului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul P. s'a numit în sec. XIV Piatra lui Crăciun. Despre casa acestuia face menţiune un document din 31 Iulie 1431, dela Alexandru cel Bun. Ştefan cel Mare a ridicat în Piatra « curţi domneşti », de care ţinea un « ocol » sau un hotar cu mai multe sate. Tot dela Ştefan a rămas şi frumoasa ctitorie a Sfântului Ioan Domnesc.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Ioan Domnesc* din Piatra, înălţată la 1497 de Ştefan cel Mare, una dintre cele mai bine păstrate în forma originală şi *Turnul « Sf. Ioan »*, lângă biserică, rămas din vechea incintă care înconjura biserica. Cenuşiul pietrelor se amestecă cu culorile vii ale cărămizilor smălţate, cu varietatea multicoloră a discurilor de smalţ succedându-se sub streaşină.

Mânăstirea Bistriţa, ctitorie a lui Alexandru cel Bun, reconstruită de Alexandru Lăpuşneanu, urmaşul său (inscripţie din 26 Mai 1554). Clopotniţa împodobită cu frumoase fresce din sec. XV poartă data de 13 Septemvrie 1498, clopotul fiind dela 1494. Morminte: la dreapta, cel a lui Alexandru cel Bun, în stil gotic, în care au fost introduse rămăşiţele pământeşti ale fiului lui Ştefan cel Mare — tot Ştefan — probabil şi acelea ale lui Ştefan zis Lăcustă ca şi cele menţionate în singura inscripţie a mormântului, ale soţiei acestuia din urmă, Cneajna, moartă la 31 Iulie 1542.

Doamna lui Alexandru cel Bun, Ana, este îngropată la stânga. Inscripţia din 2 Noemvrie 1418, arată că ea este mama moştenitorului legitim, Ilie. Deasemenea mormintele episcopului de Roman, Simeon, din sec. XV sau XVI, al lui Ivaşcu Golescu, boier muntean mort în exil, la Băloteşti (Decemvrie 1584), cel al unei rude a lui Nestor Ureche, cel al Mitropolitului Atanasie al Moldovei († 13 Iulie 1632). Nu se mai păstrează nimic din vechile odoare.

POPULAŢIE

Oraşul P., avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 30.211 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 26.569 locuitori (fără comunele suburbane Dumbrava Roşie şi Bistriţa, care la recensământul din 1930 s'au trecut la oraşul P. şi cari la acea dată aveau un total de 4.310 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 3 mori, 3 fabrici de salam şi mezeluri 1 distilerie de liqueuri, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de mătase artificială, 1 de tricotaje, 1 ţesătorie, 1 laborator de produse farmaceutice şi cosmetice, 2 fabrici de săpun, 1 de ulei pentru vopsele, 4 turnătorii de fontă şi bronz şi ateliere mecanice, 2 fabrici de hârtie şi mucava, 1 de celuloză, 1 tăbăcărie, 10 fabrici de cherestea, 3 de scobitori şi transparente şi 2 de perii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

*) Citrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* sau capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Moara Davidovici și Berall (inv. 7), Fabrica de ulei și produse chimice « Sollo », Albert Abeles (inv. 5), Fabrica de tricotaje « Doamna » (inv. 20), Fabrica de hârtie și mucava « Piatra-Neamț » (soc. 90, inv. 157), Fabrica de celuloză « Piatra-Neamț » (inv. 196), Turnătoria de fontă și bronz « Energia » (soc. 5, inv. 10), Fabrica de cherestea « Moldova » (soc. 30, inv. 74), Fabrica de cherestea a Societății Anonime pentru exploatarea de păduri și fierăstraie cu vapori (inv. 7) și Fabrica de perii, pensule și bidinele (soc. 3, inv. 12).

Comerțul cel mai desvoltat este cel cu lemne de foc și cherestea; apoi comerțul cu animale, piei și cereale.

Industria lemnului numără 10 fabrici de cherestea și de fasonarea lemnului, 3 fabrici de scobitori și 1 atelier de mobile.

Industria alimentară este reprezentată prin 3 mori (2 cu forță motrice și 1 de apă), 1 fabrică de bere, 1 de uleiu vegetal, 1 de bomboane și 3 de mezeluri.

In oraș se mai află: 2 fabrici de hârtie și mucava, 1 de celuloză, 2 de săpun, 2 de textile și tricotaje, 2 de perii, 1 atelier de perii, 1 tăbăcărie, 2 turnătorii de fier și bronz, 1 fabrică pentru industria mecanică, 1 fabrică de uleiu de vopsit, 1 distilerie și 5 tipografii.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Industrială și Comercială, Banca Agricultorilor, Banca Sindicatului Agricol, Banca Petrodava, Banca Principele Carol, Banca Zimbru, Banca Petricica, Banca Centrală, Banca de Credit Mărunt, Banca Funcționarilor și Pensionarilor publici, Banca Invățătorilor, Banca Negustorească Română.

Finanțe publice. Bugetul orașului P., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**17.023.660**
Venituri ordinare	*13.452.800*
Venituri extraordinare	620.000
Venituri speciale	*2.950.860*
Cheltueli	**17.023.660**
Cheltueli ordinare	*13.452.800*
Cheltueli extraordinare	620.000
Cheltueli speciale	*2.950.860*

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Petru Rareș », Liceu de fete, Liceu comercial, Liceu industrial de fete, Școală normală de băieți, Școală normală de fete, Gimnaziu statizat de băieți, Gimnaziu comercial, Gimnaziu industrial, 7 școli primare de băieți, 7 școli primare de fete, 6 școli primare mixte și 7 grădini de copii.

Instituții culturale. Casa Națională, 7 biblioteci, Muzeul « Mihail Stamatiu » și alte 2 muzee, 1 societate corală bisericească, 1 asociație culturală, teatru comunal, 2 cinematografe, 4 societăți sportive, 1 societate de turism, și societatea de vânătoare « Căprioara ».

Ziare și reviste. « Reformatorul », « Indrumarea », « Sănătatea pentru toți », « Apostolul », « Buletinul fiscal al județului Neamț », « Buletinul oficial al județului Neamț », « Preocupări didactice ».

RELIGIE.

Biserici și lăcașuri de inchinăciune. 7 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă, 9 sinagogi și case de rugăciuni evreești.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul P., capitala județului Neamț, este situat la 135 km de Iași și la 363 km de București. Stație c.f. pe linia Bacău-Piatra.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Administrație financiară, Tribunal, Judecătorie de ocol mixtă,

VEDEREA GENERALĂ A ORAȘULUI

Percepție fiscală, Percepție comunală, Cameră de comerț, Cameră de agricultură, Cameră de muncă (filială), Serviciu sanitar județean, Serviciu veterinar județean, Serviciu sanitar al orașului, Serviciu veterinar al orașului, Serviciu agricol, Serviciu de poduri și șosele, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu local de cură și turism.

Asociații. Uniunea avocaților, Asociația avocaților creștini, Baroul avocaților, Societatea funcționarilor publici, Corpul contabililor, Asociația corpului contabililor cooperatori, Asociația generală a personalului sanitar, 3 asociații ale funcționarilor particulari, Sfatul negustoresc, Uniunea micilor industriași și meseriași patroni, Sindicatul lucrătorilor fabricii de hârtie, Sindicatul lucrătorilor în lemn și mobilă, Sindicatul muncitorilor din industria lemnului, Sindicatul lucrătorilor în fier și metal, 2 sindicate ale patronilor și lucrătorilor brutari.

Edilitate. Uzină electrică și de apă, apaduct, canalizare, străzi luminate cu electricitate și pavate cu bazalt.

Sănătate publică. Spitalul de stat « Dr. Costinescu », Spital israelit, 3 dispensare (« Crinul vieții », « Mărăței » și « Tămăduirea »).

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Societatea « Principele Mircea », Societatea « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Azil comunal de bătrâni, Azil evreesc de bătrâni, Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Denise » (care întreține o colonie de vară pentru copii), Societatea pentru protecția mamei și a copilului « Crinul vieții », Asociația cercului de gospodine, Căminul de ucenici, Asociația « Bunul Samaritean ».

PITEȘTI

Stema. Pe scut albastru, o acvilă de aur, luându-și sborul spre dreapta, ținând în ghiare un drapel cu tricolorul românesc, brodat, de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Piteștii, capitala județului Argeș, este situat imediat sub dealuri, la ieșirea Argeșului în câmpie și în punctul de convergență al văilor și drumurilor care se adună aici din județul vecin (Muscelul).

Vatra orașului se întinde, în amfiteatru, pe terasele din dreapta Argeșului, la înălțimea (centrul orașului) de 288 m. Partea N.E. a acestuia coboară însă în lunca râului, care se găsește la cca 260 m altitudine. Câteva pâraie care vin din spre terasa superioară pe care se găsește vestita pădure Trivale, taie vatra orașului în trei fragmente (Nordul, mijlocul și Sudul). Suprafața orașului propriu zis nu depășește 50 ha.

Cadrul e format, din trei părți de dealuri acoperite de păduri, pometuri și podgorii. Numai către S.E. se întinde o câmpie netedă, înaltă și bine cultivată. Piteștii sunt un important centru de schimb al produselor celor două regiuni care se întâlnesc aici: dealurile (cu munții vecini spre N.) și câmpia.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Legenda atribue înființarea Piteștilor lui Negru-Vodă. Prima mențiune documentară este însă din timpul lui Mircea cel Mare, care întărește la 20 Mai 1388, mânăstirii Cozia, între altele, și o moară în hotarul Piteștilor.

Administrat de *județul* și de *pârgarii* săi, — pomeniți în hrisoave domnești și în scrisori particulare încă din sec. XVI — Piteștii a fost una din așezările prospere ale Țării Românești. El a întreținut, în tot cursul istoriei sale, relații strânse cu Brașovul comercial.

Situat într'o regiune prielnică viței de vie, Piteștii s'a ilustrat și prin vinurile sale. Miron Costin pomenește printre orașele Munteniei, « Piteștii unde se face vinurile cele dulci ».

Dela 1507 din timpul lui Mihnea Voevod, hrisoavele atestă viile domnești din podgoriile Piteștilor. Toamna, sub Constantin Brâncoveanu, se deșerta capitala de boieri. Toți, cu Domnul în frunte, se mutau la Pitești ca să-și culeagă viile. La poalele viilor se întindeau, încă de pe atunci, faimoasele livezi de pruni ale Piteștilor.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Gheorghe* (sau Biserica Domnească) fondată de Constantin Șerban Basarab și de soția sa Doamna Bălașa în anul 1656.

Biserica Sf. Fecioară (Mavrodolu) vestită prin bogata ei catapeteasmă.

Schitul Trivalea, întemeiat de Mitropolitul Varlaam în sec. XVII, restaurat în 1854.

POPULAȚIE

Orașul P., avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an — 19.630 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 19.546 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 moară sistematică, 1 fabrică de pâine, 2 de mezeluri, 1 textilă, 1 de pielărie, 1 de unelte de lemn și butoaie, 1 de teracotă și faianță.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara « Progresul » (soc. 10, inv. 46), « Brutăria Populară » (inv. 7), « Țesătoria Română » (soc. 35, inv. 120), Fabrica de unelte de lemn și butoaie a Băncii Viticole a României (soc. 11, inv. 4).

Orașul P. este, nu numai un centru local de schimb între produsele agricole din Sudul județului și cele pomicole și forestiere din regiunea de deal și cea de munte, dar și unul din centrele de schimb comercial, între produsele județelor Argeș, Muscel, Dâmbovița, Vâlcea, Teleorman și Vlașca.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Albina » a meseriașilor, Banca « Pitești », Banca « Creditul Argeșean », Banca « Creditul muncii », Banca « Creditul comercial », Banca comerțului și industriei, Banca pensionarilor publici, Banca « Argeșul », Banca « Munții Coți », Banca « Sindicatul Viticol », Banca țărănească « Trivalea » Banca « Perseverența », Banca Tehnică Argeșeană, 3 bănci populare, Federala « Argeș » a băncilor populare din județ.

Finanțe publice. Bugetul orașului P., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

	Lei
Venituri	**16.490.944**
Venituri ordinare	*12.268.000*
Venituri extraordinare	*2.180.422*
Venituri speciale	*2.042.522*
Cheltueli	**16.458.973**
Cheltueli ordinare	*12.259.929*
Cheltueli extraordinare	*2.159.422*
Cheltueli speciale	*2.039.622*

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « I. C. Brătianu », Liceul de fete « Mihail și Sevasta Vasilescu », Liceu comercial de băeți, Liceu industrial de băeți, Liceu industrial de fete, Școală normală de fete, Gimnaziu industrial casnic, 6 școli primare, 2 școli primare confesionale, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Liga Culturală, Ateneul popular « Ionescu-Gion » (cu muzeu), Case de cetire a Corpului didactic secundar și primar, Teatru comunal, 3 cinematografe, Soc. Corală « Negru Vodă », Soc. « Cultura » a meseriașilor patroni, 1 soc. de vânătoare, 3 asociații sportive.

Ziare și reviste. « Presa » (săptămânal), « Virtutea » (săptămânal), « Păstorul ortodox » (lunar), « Trivalea » (lunar), « Viitorul Argeșului » (lunar), « Buletinul eparhiei », « Buletinul oficial al jud. Argeș », « Lumina pentru toți », « Sabarul ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 9 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 biserică calvină, 1 biserică luterană, 1 biserică armenească, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune a secției Tudoriștilor, 1 sinagogă.

Mănăstirea ortodoxă « Trivalea ».

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul P., reședința jud. Argeș, este situat la 120 km de Craiova și la 114 km de București. Stație principală c.f. pe liniile București – Craiova – Timișoara ; București—Piatra-Olt—Sibiu, punct de plecare pe liniile: Pitești – Câmpulung ; Pitești – Curtea de Argeș ; Pitești–Costești – Roșiori-Turnu Măgurele și Pitești – Costești – Roșiori – Zimnicea.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătorii, Poliție, Legiune de jandarmi, Cameră de Comerț și Industrie, Cameră agricolă, Serv. apelor, Regiune silvică, Serv. technic județean, Ocol silvic, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar al orașului, Administrație financiară, Percepție, Revizorat școlar, Birou de măsuri și greutăți, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu C. A. M., Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor autorizați și experți, Soc. funcționarilor publici, Uniunea ofițerilor de rezervă, Cercul comercial și industrial, Asoc. subofițerilor pensionari, Asoc. voluntarilor de răsboiu, Asoc. cercetașilor din răsboiu, Asoc. funcționarilor Primăriei, Asoc. funcționarilor Tribunalului Argeș, Asoc. funcționarilor Administrației financiare Argeș, Asoc. artiștilor instrumentiști, Uniunea generală a micilor industriași, Breasla ospătarilor.

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, Apaduct, Canalizare, Pavagii de asfalt, granit și piatră de râu, Abator comunal, Parcul public « Trivalea » (unul din cele mai întinse din țară, cu drumuri pietruite, restaurante și podiu pentru jocuri gimnastice, cu umbră de fagi, izvoare și cu liniștea schitului înălțat pe o culme).

Sănătate publică. Spitalul « I. C. Brătianu », Spitalul militar, 2 dispensare medicale ale serv. sanitar al orașului.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale ; Soc. « Crucea Roșie », Soc. I.O.V., Oficiu public de plasare, 2 aziluri de bătrâni.

PLOEŞTI

Stema. Pe scut albastru, doi lei de aur, ridicaţi faţă în faţă, cu coada terminată în formă de inimă, şi limba roşie, ţinând în labele cu ghiarele negre un stejar desrădăcinat, de argint, susţinuţi de o panglică roşie brodată cu aur şi încărcată cu iniţialele I.M.V.V. (Io Mihail Voevod).

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 tunuri.

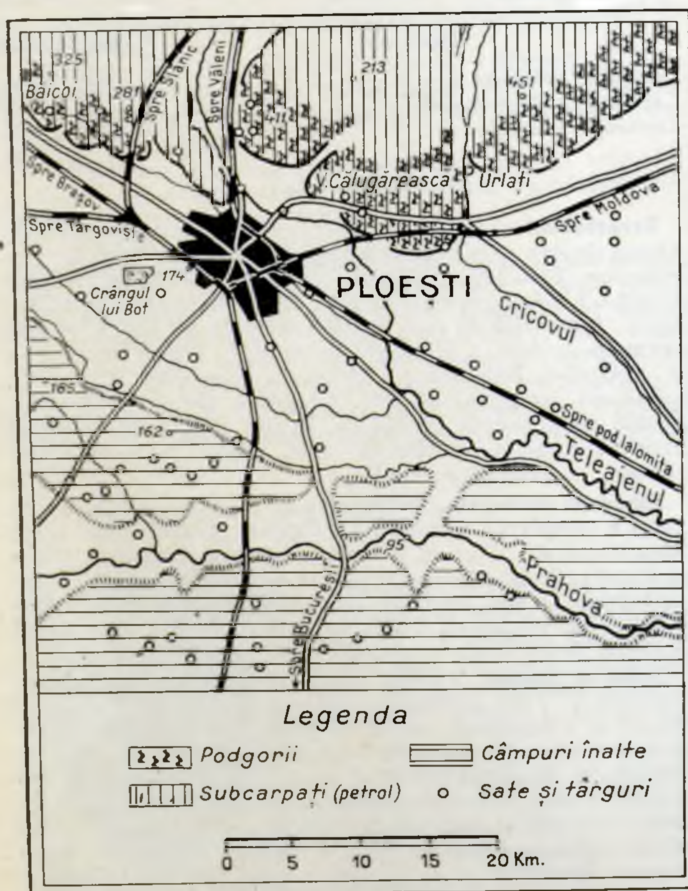
Simbolizează întemeierea oraşului de către Mihai Viteazul.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul Ploeşti, capitala judeţului Prahova, este aşezat între văile Prahova şi Teleajen, la mică depărtare de dealuri în golful pe care îl face aici, înaintând către N. Câmpia Română şi la una dintre cele mai importante răspântii de drumuri din Ţara Românească (drumul internaţional pe valea Prahovei, drumul Teleajenului, drumul Moldovei, drumul Târgoviştei, drumul Ialomiţei, către Bărăgan, etc.).

Vatra oraşului, este clădită pe vastul agestru (con de dejecţie) foarte turtit format din pietrişurile şi nisipurile pe care le-au răspândit aici, la eşirea lor din dealuri, Prahova şi Teleajenul. De aici, abundenţa pânzelor de apă subterană din care se şi alimentează oraşul (conducta dela Crângul lui Bot). De aci şi lipsa de relief a locului de aşezare străbătut doar de câteva viroage neînsemnate (viroaga *Tăbăcarilor* şi viroaga *Râfovul*). Poate tot în legătură cu această pantă domoală şi cu absenţa unui curs de apă mai important în apropiere, să şeadă şi problema canalizării rezolvată abia în ultimul timp.

Cadrul este format din întinsul şi monotonul bazin al Ploeştilor mărginit la Sud, către Vlăsia de un pinten mai înalt, împădurit (pintenul Măgurei), iar la N. de cununa dealurilor subcarpatice acoperite de pometuri, de vii renumite şi străpunse de încă şi mai faimoasele sonde.

Vechi târg de răspântie şi de contact, Ploeştii s'au ridicat în urma unei îndelungi lupte cu alte târguri mai apropiate sau mai depărtate (*Târgşorul, Măgureni, Filipeşti, Gherghiţa, Urziceni*), mulţumită mai ales crucei de drumuri (mai târziu căii ferate) din cuprinsul lor. Marea desvoltare din ultimul timp se datoreşte însă în primul rând, apropierei zonei petrolifere care a făcut din el cel mai important centru de rafinare a petrolului din SE Europei.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul a fost înfiinţat de către Mihai Viteazul, în 1596, pe locul satului Ploeşti, ai cărui locuitori au fost mutaţi pe moşia domnească Băicoiul.

In sec. XVIII, Alexandru Ipsilanti dărui oraşul vornicului Moruzi. De pe urma acestei danii abusive se născu un proces câştigat, în fine, de cetăţenii oraşului.

In timpul răsboiului româno-ruso-turc din 1877, oraşul servi de reşedinţă ţarului Alexandru II şi cartierului general al armatelor ruse.

Monumente istorice. *Biserica Sf. Apostoli Petru şi Pavel*, ctitorie a lui Matei Basarab pe locul unei biserici de lemn. Reparată la 1742 într'un stil care nu e al originalului.

Biserica din comuna suburbană Ploeştiori, construită sub Constantin Brâncoveanu. Fresce ale epocei de construcţie, în afară şi în interior.

POPULAŢIE

Municipiul P. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 77.325 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 77.092 locuitori (fără comuna suburbană Ploeştiori, care la recensământul din 1930 s'a trecut la municipiul P. şi care la acea dată avea un total de 1.907 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Capitală a unui judeţ bogat în păduri, vii, livezi de pruni, cu imense zăcăminte de petrol, cărbuni, piatră şi sare — larg exploatate — municipiul P. este unul din marile centre industriale şi comerciale ale României. Cea mai mare parte din bogăţiile judeţului Prahova se prelucrează şi se desfac prin intermediul capitalei sale.

Industria alimentară: 5 mori sistematice, 1 fabrică de paste făinoase şi biscuiţi, 3 de mezeluri, 2 de ghiaţă, 1 de oţet; *Textilă*: 1 fabrică de postavuri şi dimii, 3 de tricotaje, 1 de pălării de lână, 1 de pâslărie, 2 de curele de trans-

CENTRUL ORAŞULUI

misiune (din cânepă, manila şi păr de cămilă), 1 filatură; *Chimică*: 15 rafinării de petrol, 2 fabrici de produse chimice, 2 de negru de fum, 1 de ultramarin, 1 de asfalt, 1 de vaselină, 1 uzină de creozotat traverse, 1 industrie de izolări tehnice, 1 fabrică de acid carbonic, 3 de oxigen, 1 de acetilenă; *Metalurgică*: 6 turnătorii metalice, 6 ateliere mecanice cu turnătorii, 3 ateliere mecanice pentru automobile, 1 mare autogaraj, 1 fabrică de împletituri de sârmă şi lăcătuşerie, 1 de cabluri de oţel, 1 de butoaie de tablă de fier; *Alte industrii*: 2 mari tipografii; 1 fabrică de încălţăminte, 14 de tăbăcărie şi pielărie diversă; 1 fabrică de cherestea, 1 de cherestea cu tâmplărie, 1 de mobile, 2 ateliere de tâmplărie mecanică; 3 fabrici de cărămidă, 1 de ipsos, 2 de teracotă, 2 de sticlă, 1 de geamuri, 1 de articole din faianţă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

Fabrica de paste făinoase şi biscuiţi « Vulturul » (inv. 5);

Fabrica de postavuri şi dimii « Dorobanţul » (soc. 54, inv. 168), Fabrica de pălării de lână « Aurora » (soc. 10, inv. 10), Fabrica de curele de transmisiune din cânepă şi păr de cămilă « Matador » (soc. 10, inv. 9);

Rafinări le Societăţilor: « Astra-Română » (inv. 1.209), « Colombia » (inv. 162), « Unirea » (Rafinăria Romanian Consolitaded Oilfields Limited) (inv. 45), « Unirea » (Rafinăria « Speranţa ») (inv. 341), « Vega » (inv. 273), « Orion » (inv. 313), « Petrol Mina » (inv. 55), « Dacia-Romano » (inv. 151), « Redevenţa » (inv. 30), « Neo-Petrol » (soc. 20), « Româno-Africană » (inv. 148), « Petrol-Block » (inv. 120), « Cometa » (inv. 69), Fabrica de asfalt a Soc. « Astra-Română » (inv. 17), Uzina de creozotat traverse C.F.R. (inv. 8), Fabrica de oxigen « Aerogen » (inv. 8);

Turnătoria de fontă emailată « Ferroemail » (soc. 10, inv. 40), Fabrica de maşini şi Turnătoria « Prometheus » (inv. 14), Turnătoria şi atelierele de reparaţii de unelte de foraj şi vagoane de cale ferată (fost « Petrol-Foraj ») (soc. 20, inv. 2), Atelierele mecanice şi turnătoriile: « Concordia » (inv. 34) şi « Macazul » pentru industria metalurgică şi fabricarea materialului de cale ferată (soc. 5, inv. 57), Fabrica de cabluri de oţel şi curele de cânepă şi manila « Anglia » (soc. 29, inv. 34);

Fabrica de cherestea şi tâmplăria Gh. Bărbulescu (soc. 10, inv. 17), Atelierul de tâmplărie mecanică şi mobile Al. State (soc. 5, inv. 3), Fabrica de cărămidă « Ceramica » (soc. 5, inv. 6), Fabrica de articole din faianţă a Soc. « Uzinele ceramice Ploeşti » (soc. 12).

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Comerţ. Vechi oraş aşezat la răscrucea drumurilor ce leagă capitala ţării cu Moldova şi Transilvania, având strânse legături economice cu marile centre industriale şi comerciale — Bucureşti, Braşov, Galaţi, Brăila, şi Constanţa — capitală a unui judeţ cu numeroase şi mari bogăţii naturale, municipiul P. are o vieaţă comercială înfloritoare. Aceasta, datorată în primul rând industriei petrolifere ale cărei produse se rafinează în fabricile din cuprinsul său. Comerţul cu pielărie, sticlărie, textile, lemne de foc, cherestea, vinuri şi produsele fabricilor metalurgice, formează tot atâtea ramuri importante de comerţ, ce-i aduc însemnate venituri.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (sucursală), Banca Centrală, Banca « Creditul Prahovei », Banca de Credit, Banca Românească, Banca Comercială, Banca Generală, Banca Silberman Fii, Banca Comerţului, Banca « Prahova », Banca Sindicatului Agricol şi Viticol, Banca Ţăranilor, Banca Federala Prahoveană, Banca Sf. Sava, Banca Corpului Didactic, 8 bănci populare: « Ştefan cel Mare », « Mihai Viteazul », « Sf. Spiridon », « Sf. Vasile », « Sfânta Treime », « Cuza Vodă », « Izbânda » şi « Sf. Gheorghe ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului P., pe exerciţiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**248.742.662**
Venituri ordinare	210.429.810
Venituri extraordinare	29.835.923
Venituri speciale	8.476.929
Cheltueli	**248.742.662**
Cheltueli ordinare	204.815.733
Cheltueli extraordinare	35.450.000
Cheltueli speciale	8.476.929

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Sfinţii Petru şi Pavel », Liceul de fete « Despina Doamna », Liceul particular de fete « Regina Elisabeta », Liceul comercial de băieţi « Spiru Haret », Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală normală de băieţi, Şcoală normală de fete, 2 gimnazii de băieţi (« Mihail Eminescu » şi « Niculae Bălcescu »), Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziu comercial de fete, Gimnaziu industrial de fete, Şcoală de aplicaţie, Şcoală de menaj, Şcoală de industrie casnică, 29 şcoli primare de stat, 3 şcoli primare confesionale, 16 grădini de copii.

Instituţii culturale. Biblioteca şi muzeul comunal « N. Iorga », Biblioteca Baroului Avocaţilor, Muzeul Prahovean, Liga Culturală, Ateneul şi biblioteca liceului « Sfinţii Petru şi Pavel », Corul « Pelişor », câteva coruri bisericeşti, 9 cinematografe, 4 soc. sportive (mai însemnate sunt Tricolor-C.F.P.V. şi Prahova), Oficiu de turism, Auto-clubul Regal Român, Motor-Club, 2 soc. de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Ecoul Prahovei », « Raza Prahovei », « Ploeşti », « Imparţialul », « Muguri », « Munca », « Graiu l Femeii », « Buletinul oficial al judeţului Prahova », « Buletinul oficial al Camerei de comerţ şi industrie şi al bursei Ploeşti », « Buletinul oficial al Municipiului Ploeşti, « Buletinul Uniunei funcţionarilor particulari din exploatări, bănci, industrii şi instituţiuni economice », « Buletinul Societăţii culturale Casa de Sfat şi Cetit », « Buletinul organizaţiei sioniste ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 23 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune a evangheliștilor, 1 a adventiștilor de ziua 7-a, 1 a pocăiților, 4 sinagogi.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul P., capitala județului Prahova, este situat la 57 km de București. Stație principală c.f. pe liniile: București - Brașov - Oradea, București - Buzău - Galați - Reni, București - Buzău - Iași - Chișinău, București - Buzău - Iași - Cernăuți. Cap de linie pe liniile: Ploești - Constanța, Ploești - Vălenii-de-Munte și Ploești - Slănic. Orașul are 3 gări.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 3 judecătorii de ocol, 1 judecătorie de muncă, Chestură de poliție cu 3 comisariate, Legiune de jandarmi, Pretură, Administrație financiară cu 3 percepții fiscale, 2 percepții comunale, Cameră de comerț și industrie, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Inspectorat minier, Inspectorat de muncă, Serviciu de poduri și șosele, Revizorat școlar, Serviciu agricol județean, Inspectorat silvic, Ocol silvic, Pompieri, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar veterinar, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic; Consulatele: Italian, German și Olandez.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Corpul contabililor, Asociația inginerilor și tehnicienilor din industria minieră a județului Prahova, Asociația medicilor, Uniunea ofițerilor de rezervă, Societatea « Virtutea Militară », Soc. « Mărășești », Asociația pensionarilor, Sfatul Negustoresc, Soc. ortodoxă națională a femeilor române, Uniunea micilor industriași, Sindicatul Viticol; mai multe sindicate și asociații de meseriași și patroni.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, apaduct, canalizare, baie populară, hale centrale moderne, fabrici de ghiață, abator comunal, autobuze comunale, bulevarde și străzi pavate cu asfalt și granit, trotoare pavate cu asfalt și dale de bazalt, plantații.

Sănătate publică. 5 spitale de stat: Spitalul « Predingher » (copii), Spitalul « Schuller » (chirurgie), Spitalul « Gheorghe și Ana Constantinescu », Spitalul de contagioși, Spitalul de boli interne.

Spitalul « Movilă » (comunal); Spitalul « Boldescu » întreținut de Eforia Spitalelor Civile și de Stat, Spitalul de tuberculoși « Sf. Elena »; Sanatoriul Dr. Comănescu, Sanatoriul Dr. Botescu.

6 dispensare comunale, 1 dispensar al Casei de asigurări sociale, 1 dispensar comunal pentru sugaci, 1 ambulator comunal pentru boli venerice.

1 dispensar pentru animale.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Mica Maternitate, Leagănul de sugaci « Sf. Ecaterina », Soc. « Pușculița Săracilor », Soc. « Asistența Noastră » pentru ocrotirea mamei și copilului (cu un dispensar), Soc. « Mila Sf. Nicolae », Soc. « Umanitatea ».

Azilul de femei « Caritatea », Azil de bătrâni, Căminul Corpului Didactic, 1 cămin pentru ucenici și 1 cămin pentru salariați casnici.

RĂDĂUȚI

Stema. Pe scut roșu, un coif medieval de argint, în profil spre dreapta, cu viziera închisă și lambrechini de argint. Coiful timbrat cu capul de bour negru al Moldovei, având steaua de aur între coarne.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Reprezintă stema vechilor Domni ai Moldovei, îngropați în biserica din acest oraș.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Rădăuți, capitala județului cu același nume și vechiu centru religios, este așezat în mijlocul unei mici depresiuni de contact (sub dealurile înalte, care trec în obcine), nu departe de eșirea văii Sucevei din munți și numai la câțiva km de răspântia drumului Sucevei cu drumul Cernăuților.

Vatra orașului, care împreună cu moșia are 2.762 ha, se întinde pe stânga apei Sucevii, chiar și în lunca acesteia, la o altitudine de 373 m, pe teren foarte puțin prielnic din cauza umidității aproape permanente a solului. Mai multe viroage nu prea adânci, care dau în Suceava, taie teritoriul orașului, iar două dealuri (ca niște cucue, care răsar din netezimea bazinului: dealul Crucii și dealul Ursoaei) îl străjuesc din spre E și din spre V.

Cadrul e format din șesul, în bună parte inundabil, al bazinului Rădăuților, din dealurile podișului, în spre E și ale subcarpaților, în spre V (la acestea din urmă, se adaugă și obcinele încă bine împădurite).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Rădăuți este una din vechile așezări moldovenești. In 1415, un document dela Alexandru cel Bun, vorbește de « bisericile din Rădăuți ». Incă din prima jumătate a domniei acestui Voevod se constată aici existența unei episcopii. Este probabil ca ea să fie anterioară anului 1400.

După răpirea Bucovinei, episcopul Rădăuților a fost mutat la Cernăuți și ridicat în 1873 la rangul de mitropolit al Bucovinei.

Monumente istorice. *Biserica lui Ștefan cel Mare*, ridicată de marele Domn în locul unei biserici mai vechi de lemn, — ctitorie, se zice, a lui Bogdan Intemeietorul. Ștefan a făcut aci necropola princiară a predecesorilor săi: Bogdan, Lațcu, Roman, Ștefan I, Bogdan II și a rudelor lor.

Biserica, în formă de basilică, e rece și goală, vechile fresce au fost distruse, portretele Domnilor, începând cu Ștefan, au fost pictate din nou. Alexandru Lăpușneanu i-a dat forma actuală în 1568; mai târziu, în sec. XVIII, mitropolitul Iacov se înscrie printre ctitori și pune în groapă, alături de vechii Domni, pe propriul său tată, călugărul Adrian.

POPULAȚIE

Orașul R. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 16.808 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 16.802 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 fabrici de spirt, rom, liqueoruri și bere, 1 de șireturi și panglici, 1 de săpun și lumânări, 1 de unelte agricole, 1 de baterii electrice, 1 de mobile, 1 de furnir, transparente etc., 2 de perii.

Din întreprinderile de mai sus, Prima fabrică bucovineană de bere, spirt, rom și liqueur S. Rudich are un capital investit de 60 milioane lei.

Așezat la poalele munților acoperiți de păduri, orașul R. este centrul de prelucrare și desfacere al lemnului exploatat. Afară de această ocupație, locuitorii fac negoț cu produsele agricole, din șesul județului, cu animale (în special cai) și produse animale.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Basarabiei (sucursală), Banca Suceveană (sucursală), Banca Evreească (sucursală) și 1 cooperativă profesională.

Finanțe publice. Bugetul orașului R. pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**8.245.964**
Venituri ordinare	6.693.060
Venituri extraordinare	749.904
Venituri speciale	803.000
Cheltueli	**8.245.964**
Cheltueli ordinare	6.693.060
Cheltueli extraordinare	749.904
Cheltueli speciale	803.000

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Eudoxiu Hurmuzachi », Liceul de fete « Elisabeta Doamna », Liceu german particular, Gimnaziul industrial de fete, Şcoală de brigadieri silvici, Şcoală de ucenici, 6 şcoli primare, 2 grădini de copii mici.

Instituţii culturale. Muzeul judeţean, Biblioteca « Ştefan cel Mare », Soc. culturală « Ştefan cel Mare », Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia învăţătorilor, Soc. corală « Hatmanul Luca Arbore », Soc. tineretului german « Jungenbund », Soc. corală « Schubertbund », 2 cinematografe, 6 societăţi sportive şi 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Codrii Bucovinei » (anual), « Cuvântul preoţesc » (bilunar), « Ocolul silvic » (lunar), « Silvicultorul » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelico-luterană, 1 casă de rugăciune adventistă şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul R., capitala jud. Rădăuţi, este situat la 65 km de Cernăuţi şi la 484 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Seletin – Dorneşti.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri şi şosele, Serv. apelor, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Serv. silvic judeţean, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Oficiu judeţean de turism, Oficiu local de turism, Percepţie fiscală, Consilierat agricol, Cameră agricolă, Cameră de muncă (filială a celei din Cernăuţi), Birou de măsuri şi greutăţi, Primărie, Judecătorie mixtă, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficin telefonic, Pompieri.

Asociaţii. Baroul Avocaţilor, Corpul contabililor autorizaţi, Soc. funcţionarilor publici, Asociaţia comercianţilor, Uniunea ofiţerilor în rezervă, 1 sindicat pentru creşterea cailor.

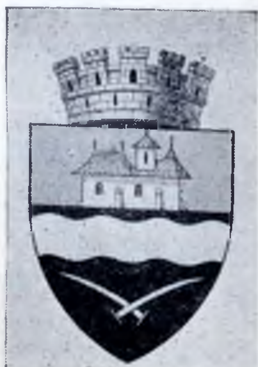
Edilitate. Uzină electrică, apaduct, început de pavare cu piatră cubică.

Sănătate publică. Spital de stat, 1 dispensar al Asigurărilor Sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. doamnelor române, Soc. doamnelor romano-catolice, Soc. doamnelor evanghelice, Soc. doamnelor evreice pentru sprijinirea femeilor bolnave şi sărmane, Societatea pentru hrănirea evreilor săraci, Societatea pentru ajutorul funcţionarilor financiari, Societatea izraelită pentru ajutorarea femeilor bolnave, Societatea de meseriaşi « Salvarea » pentru ajutorarea membrilor, Societatea pentru ajutorarea zidarilor şi dulgherilor bolnavi, Societatea izraelită pentru asigurarea meseriaşilor bolnavi, Societatea de ajutor a meseriaşilor de construcţii, Societatea de binefacere a muncitorilor « Iubire şi Unitate ».

1 azil evreesc pentru bătrâni.

RÂMNICUL-SĂRAT

Stema. Scut tăiat de o fascie undată, de argint. In câmpul superior, pe albastru, o biserică veche, moldovenească, de argint, în profil spre stânga, cu un singur turn şi aşezată pe o terasă verde. In câmpul inferior, pe roşu, două săbii încrucişate, de argint cu gărzile negre în jos.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Biserica aminteşte străvechea ctitorie a lui Ştefan cel Mare. Fascia — apa Râmnicului. Săbiile incrucişate — luptele victorioase purtate în împrejurimile oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul R.-S., capitala judeţului cu acelaşi nume, e aşezat în apropierea ieşirii Râmnicului-Sărat din dealuri şi în drumul mare al Moldovei.

Vatra oraşului în suprafaţă de 340 ha, se întinde în plan foarte uşor înclinat dela N.-V. spre S.-E. pe malul stâng al Râmnicului-Sărat care mărgineşte oraşul către Apus, inundând doar latura sudică a acestuia.

Cadrul e format din câmpia de sub munte puţin mai înaltă aici şi tăiată de numeroase viroage relativ adânci şi de dealurile subcarpatice acoperite de pometuri şi vii renumite. De aici caracterul semi-agricol al acestui oraş de contact şi locul pe care podgoria şi negoţul cu produsele ei, îl ocupă în viaţa Râmnicenilor.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Anul înfiinţării oraşului Râmnicul-Sărat nu se cunoaşte. El exista însă în sec. XV.

In apropierea lui, la Cursul Apei, Ştefan cel Mare a înfrânt pe Radu cel Frumos. In amintirea victoriei sale, Domnul Moldovei a ridicat în Râmnic, pe teritoriul principatului rival, o biserică pe care a închinat-o Cuvioasei Paraschiva.

Tot în apropierea oraşului — la Jilişte, în 1573 — Ioan Vodă cel Cumplit, domnul Moldovei, a înfrânt pe Turci.

Monumente istorice. *Biserica « Cuvioasa Paraschiva »* (*Domnească*) înălţată de Ştefan cel Mare la 1474 în amintirea victoriei sale asupra Domnului Ţării Româneşti. Din vechea construcţie n'a mai rămas decât o parte din zidul de incintă. Biserica actuală a fost construită în ultimii ani.

Biserica « Mânăstirii », construită de Constantin Brâncoveanu şi de ruda sa, Spătarul Mihail Cantacuzino, în 1691—1697, în locul unei capele de lemn. Demne de admirat sunt frescele şi peristilul de colonete împodobite.

POPULAŢIE

Oraşul R.-S. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului din acel an, 15.013 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 15.316 locuitori, indicând un spor natural de 303 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,0%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 moară sistematică, 1 fabrică de ulei vegetal, 1 de pânză şi bumbac, 1 rafinărie de petrol, 2 ateliere mecanice şi turnătorii, 1 fabrică de mobile şi 1 de cherestea.

Din întreprinderile de mai sus, Rafinăria de petrol a Soc. « Româno-Belgiană » are un capital investit de 38 milioane lei.

Comerţ de cereale, vinuri, animale şi cherestea.

Bâlciuri la 23 Aprilie şi 21 Mai.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Comercială R.-Sărat, Banca « Creditul Râmnicean », Casa de Credit a agricultorilor din jud. R.-Sărat, Banca Ţărănească R.-Sărat, Banca Poporului, Banca « Sf. Gheorghe », Banca populară « Federala », Banca « Credit şi Economie », Banca Corpului Didactic, Banca Sfatului Negustoresc

Finanţe publice. Bugetul oraşului R.-S. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**17.042.575**
Venituri ordinare	*10.403.978*
Venituri extraordinare	*4.499.771*
Venituri speciale	*2.138.826*
Cheltueli	**17.042.575**
Cheltueli ordinare	*8.869.063*
Cheltueli extraordinare	*4.389.771*
Cheltueli speciale	*3.783.741*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Regele Ferdinand I », Liceul de fete « Elena Matei Basarab », Liceul comercial

de băieţi « Dr. Anghelescu », Liceul profesional de fete « Elena Dr. Cristescu », Gimnaziu industrial de băieţi, Şcoală elementară de ucenici, Şcoală elementară de agricultură, Şcoală de cântăreţi bisericeşti, 8 şcoli primare, 2 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Fundaţia Culturală Regală « Principele Carol », Liga Culturală, Biblioteca « Al. P. Tătăranu », Biblioteca liceului, Teatru comunal, 1 cinematograf, 2 societăţi sportive, 3 societăţi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Ecoul », « Gazeta Liberă », « Deşteptarea », « Glas Tânăr », « Lumina ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Oraşul are 8 biserici ortodoxe şi 3 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul R.-S., capitala judeţului Râmnicul-Sărat, este situat la 106 km de Galaţi şi 162 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Bucureşti—Cernăuţi—Grigore-Ghica-Vodă.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Legiune de jandarmi, Serv. de poduri şi şosele, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Serv. agricol judeţean, Cameră de agricultură, Cameră de industrie şi comerţ, Ocol silvic, Primărie, Pompieri, Judecătorie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Cameră de muncă, Birou de măsuri şi greutăţi.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Corpul contabililor, Sindicatul notarilor, Asoc. Corpului didactic, Sfatul negustoresc, Uniunea micilor industriaşi, Sindicatul Viticol, Asoc. Corpului sanitar auxiliar titrat, Asoc. pensionarilor publici, Asoc. « Fii apărători ai patriei », Asoc. subofiţerilor de rezervă.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizări de apă, pavaj de granit, bolovani de râu, balastru, abator, hală de carne.

Sănătate publică. Spital judeţean, Spitalul de izolare « Bagdat », Dispensar comunal, Dispensar particular de sugaci.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Azilul de bătrâne « Dr. Blazian », Azilul de bătrâni şi bătrâne « Bagdat ».

RÂMNICUL-VÂLCEA

Stema. Scut albastru tăiat. In câmpul superior, un poştalion de argint, cu patru cai, spre dreapta. In câmpul inferior, un zid crenelat de cetate, de argint, din care iese un turn pătrat tot de argint, cu acoperişul ascuţit terminat într'o cruce. Fereastra turnului închisă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Este stema anterioară completată, simbolizând de o parte vechea staţie de poştă, de alta, reşedinţa episcopală a Râmnicului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul R.-V. capitala judeţului Vâlcea, este aşezat în drumul Oltului, aproape de ieşirea acestuia din munţi şi la răscrucea lui cu drumul care vine, tot pe sub munte, din bine populata depresiune subcarpatică olteană.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 400 ha, se întinde la altitudinea de 234 m, pe dreapta Oltului, pe terasa inferioară a acestuia tăiată în curmeziş, spre S., de valea Olăneştilor.

BISERICA EPISCOPALĂ

Cadrul este format din valea largă, cu terase, a Oltului şi din dealurile înalte de peste 400 şi chiar peste 600 m, care coboară convergent către el, formând un fel de depresiune colinară. Pădurea, încă acoperă, în bună parte culmile acestora, iar povârnişurile sunt prinse de culturi şi pometuri. De aici aspectul de grădină al periferiei oraşului şi funcţiunea sa principală: schimbul produselor din munţi şi dealuri. Apropierea staţiunilor balneare foarte frecventate (*Călimăneşti, Căciulata, Govora,* etc), adaugă la posibilităţile de funcţionare ale târgului.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. R.-V. este unul din vechile oraşe ale Ţării Româneşti. Prima menţiune documentară o găsim în hrisovul din 4 Septemvrie 1389, despre care se spune că a fost scris « în oraşul domniei mele numit Râmnic ». La 8 Ianuarie 1394, Mircea cel Bătrân confirmă mânăstirei Cozia, între altele, « o moară la Râmnic » şi « o uliţă la Râmnic ». Numele este de origine slavă şi înseamnă « iaz de peşte, eleşteu ». Aci a fost strămutată încă din veacul XV, reşedinţa episcopiei de Severin.

Monumente istorice. *Biserica Buna-Vestire* construită de logofătul Radu Râmniceanu pe locul bisericii fundate de Mircea-cel-Bătrân la 1388, arsă de Turci la 1747.

Biserica Cuvioasa Paraschiva ctitorie a lui Pătraşcu cel Bun la 1557, terminată de fiul său Mihai Viteazul la 1598. Arsă de două ori în sec. XVIII şi reparată de enoriaşi la 1790.

Biserica Episcopiei înălţată în sec. XVI de către Arhiepiscopul Eftimie al Severinului împreună cu episcopul Mihail; restaurată în 1735, arsă în 1847, reconstruită în 1857; moaşte în racle de argint; o capelă cu foarte frumoase fresce din sec XVIII; o bisericuţă în cimitir înălţată de episcopul Clementie în 1744; se află aci o cruce de piatră pusă de Constantin

Şerban şi soţia sa Bălaşa în 1656. Biblioteca episcopală posedă un mare număr de icoane şi cărţi vechi.

Mânăstirea Cetăţuia, fundată în 1860 de Mitropolitul Teodosie şi restaurată în 1853 de Mitropolitul Nifon. Pe locul acestei mânăstiri exista un schit, unde a fost decapitat de boieri, Radu dela Afumaţi la 1529. Aici şi-a sfârşit zilele la 1557, Petraşcu cel Bun, Domnul Ţării Româneşti.

Biserica « Maica Domului », ctitorie a lui Mircea Ciobanul, Domnul Ţării Româneşti. Arsă de Turci în 1738, a fost restaurată în 1747.

Biserica « Toţi Sfinţii », înălţată între 1762 şi 1764, cu frumoase săpături în piatră ale Popei Ioan Pietrarul.

Biserica Sf. Gheorghe, ctitorie din 1651 pe locul unei biserici din sec. XVI. Reconstruită după un incendiu în 1737.

Crucea zisă « a Mişeilor », ridicată la 1656 de Constantin Şerban Voevod, pe dealul Troian din marginea oraşului.

POPULAŢIE

Oraşul R.-V. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 15.162 locuitori (inclusiv un număr de 12 sate apropiate, care au fost recensate împreună cu R.-V.).

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937 pentru aceleaşi localităţi) este de 15.973 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori, 5 fabrici de pielărie, 1 de sulfat de cupru, 1 de cuie de lemn, 1 de prelucrat pluta şi 1 de cherestea.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara A. Geltsch (inv. 6), Fabrica de tăbăcărie şi încălţăminte Oprea Simian et Fii (inv. 9) şi Fabrica de tăbăcărie « Crângaş » (inv. 7).

Comerţ de cherestea, lemne de foc, animale, produse animale, fructe, ţuică şi vinuri.

Bâlciuri: 29 Iunie şi 14 Octomvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Federala Băncilor populare, Banca Râmnicului, Banca Vâlcea, Banca de Scont, Banca Comercială, Banca « Albina », Banca Corpului Didactic, Banca « Renaşterea » a preoţilor, Banca populară « Zăvoiul », Banca « Ţăranul Vâlcean ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului R.-V., pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.336.440**
Venituri ordinare	*7.353.130*
Venituri extraordinare	*115.000*
Venituri speciale	*3.868.310*
Cheltueli	**11.336.440**
Cheltueli ordinare	*7.353.130*
Cheltueli extraordinare	*115.000*
Cheltueli speciale	*3.868.310*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Al. Lahovary », Liceu de fete, Seminarul teologic « Sf. Nicolae », Şcoală de cântăreţi bisericeşti, Şcoală normală de băieţi, Gimnaziu industrial, Şcoală de menaj, Gimnaziu comercial, Şcoală de meserii, Şcoală industrială de ucenici, 6 şcoli primare şi 2 grădini de copii.

Instituţii culturale. Liga Culturală, Căminul cultural al Soc. « Renaşterea », Biblioteca liceului « Al. Lahovary », Biblioteca Seminarului « Sf. Nicolae », 1 cinematograf (cu sală pentru teatru), 1 soc. sportivă şi 2 soc. de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Oltenia Economică » (săptămânal), « Indrumarea Vâlcei » (bilunar), « Monitorul Comunal » (bilunar), « Naţionalul Vâlcii » (lunar), « Creştinul Ortodox » (lunar), « Doina » (lunar), « Invăţătorul » (lunar), « Mugurașul » (lunar), « Pandurul » (lunar), « Cercul » (lunar), « Tribuna Vâlcii » (lunar), « Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie », « Buletinul Oficial al judeţului Vâlcea », « Muncitorul », « Vremea Nouă », « Radicalul ».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 8 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Râmnicului Noului Severin, înfiinţată în anul 1496, de Radu-cel-Mare, ca o continuare a vechei Episcopii a Severinului. La această episcopie au păstorit până astăzi 50 de episcopi. Reşedinţa protopopiatului ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul R.-V., capitala judeţului Vâlcea, este situat la 128 km de Craiova şi 176 km de Bucureşti. Staţiune climatică, vizitată tot anul, vara pentru climatu-i dulce şi iarna pentru sporturile de iarnă, având minunate pârtii de bobsleigh şi ski.

Staţie c.f. pe linia principală Bucureşti—Piatra Olt—Sibiu.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie mixtă, Pretură, Primărie, Poliţie, Legiune de jandarmi, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de agricultură, Serviciu de poduri şi şosele, Regiune silvică, Ocol silvic, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Serviciu sanitar judeţean, Serv. sanitar al oraşului, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar al oraşului, Oficiu P. T. T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia avocaţilor, Corpul contabililor autorizaţi, Soc. funcţionarilor publici, Sfatul negustoresc, Asociaţia meseriaşilor.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct. Oraşul este pavat cu asfalt, piatră cubică, şi piatră de râu. Strand, grădină publică.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriul Central Dr. Th. Nicolescu (particular), Dispensar comunal, Dispensar de stat.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., 1 azil de bătrâni.

ROMAN

Stema. Pe scut roşu, un cap de mistreţ, de aur, în profil spre dreapta.

Vechea stemă heraldizată.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul R. capitala judeţului cu acelaşi nume este aşezat în marele drum al Siretului aproape de vărsarea Moldovei în Siret.

Vatra oraşului, în suprafaţă de circa 250 ha, se întinde, la altitudine de 189 m (gara), în plan uşor înclinat, chiar pe botul de terasă dela confluenţa celor două ape; aşa că numai partea sudică a oraşului coboară în lunca inundabilă a Moldovei, atingând, pe mai bine de 1 km, apa acesteia.

Cadrul e format de şesul foarte larg (de peste 10 km), rezultat din întâlnirea luncilor celor două râuri, din terasele ce le mărginesc şi din dealurile de podiş încă, în parte, împădurite.

Oraş de confluenţă (deci de răspântie), Romanul, e unul dintre cele mai vechi târguri ale Moldovei.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul R. a fost înfiinţat de către Roman Voevod, al cărui nume îl poartă.

Un document al acestui Voevod, din 30 Martie 1392, poartă menţiunea că a fost scris « în oraşul nostru Roman ». In documentele următoare, i se spune « oraşul cel nou ». Aici Alexandru cel Bun a fixat sediul unei episcopii ai cărei titulari şi-au arogat adeseori, până în secolul XVII, titlul de mitropoliţi ai Ţării-de-Jos.

Situat pe marele drum al Siretului, care lega Suceava cu porturile dunărene şi cu Ţara Românească, Romanul a fost un important centru comercial.

In 1467, oraşul a fost ars de către Matei Corvinul, în drum către Baia, unde avea să sufere cumplita înfrângere. Şi tot aici Ştefan cel Mare şi-a strâns oastea de ţară înainte de a da piept cu Ioan Albert, regele Poloniei, în Codrii Cosminului.

In piaţa oraşului, a fost executat în Decemvrie 1691, din ordinul Domnului Constantin Cantemir, cronicarul Miron Costin.

In cursul istoriei sale, Romanul a fost administrat ca punct strategic şi militar de doi pârcălabi, delegaţi ai Domniei, şi ca oraş comercial de un şoltuz şi doisprezece pârgari.

Organizaţia sa era ca a tuturor târgurilor, aşezată pe bresle. Documentele atestă aici, pe lângă breslele, întâlnite adeseori, ale blănarilor, cojocarilor, bărbierilor, etc., două corporaţii mai interesante: a *mişeilor* (cerşetorilor), cu un *staroste de mişei* şi *a cioclilor*.

Aceste două bresle erau puse sub jurisdicţiunea Episcopiei.

Monumente istorice. *Biserica Episcopiei*, ridicată de Ştefan cel Mare, şi reparată mai târziu de Voevodul Ştefan Tomşa, cu superbe fresce.

Biserica Precista-Mare, înălţată la 1569 de Doamna Ruxandra, soţia lui Alexandru Lăpuşneanu.

Biserica Sfinţii Voevozi, ctitorie a lui Ştefan Tomşa, renovată de Spătarul Vasile Cantacuzino.

Biserica armenească, înălţată în 1609.

POPULAŢIE

Oraşul R. avea în 1930, — după datele provizorii ale recensământului din acel an, — 28.948 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 21.225 locuitori (fără comunele suburbane Carol I, Cordun, Cotu-Vameş şi Elisabeta Doamna, cari la recensământul din 1930 s'au trecut la oraşul R. şi cari aveau, la acea dată, un total de 7.723 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 3 mori sistematice, 1 fabrică de zahăr, 3 de uleiu, 1 de paste făinoase, 1 de bomboane, halva, rahat etc., 1 de băuturi spirtoase, 1 de chituri şi uleiuri sicative, 1 de săpun, 3 de articole de tablă şi sârmă, 3 de pielărie, 1 de cărămidă şi ţiglă, 3 de teracotă şi 1 de frânghii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 le şi peste *): Moara « Moldova » (inv. 22), Moara C. F. Rohrlich (soc. 8, inv. 20), Fabrica şi rafinăria de zahăr « Danubiana » (inv. 703), Fabrica de uleiuri vegetale C. F. Rohrlich (inv. 13), Fabrica de chituri şi uleiuri sicative « Rozo » şi Fabrica de pielărie Petre Valter et Fii (inv. 6).

Romanul este piaţa de desfacere a produselor agricole ale regiunii.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca « Romanului », Banca de industrie şi comerţ, Banca Comerţului, Banca de Credit Mărunt, Banca « Concordia », Banca « Unirea », Banca « Costache Negri », Banca « Suceava », Banca « Al. Vlahuţă », Casa de Credit a Agricultorilor din jud. Roman.

Finanţe publice. Bugetul oraşului R., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**13.220.882**
Venituri ordinare	*11.600.700*
Venituri extraordinare	*305.716*
Venituri speciale	*1.314.466*

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

	Lei
Cheltueli	**13.220.882**
Cheltueli ordinare	*11.111.576*
Cheltueli extraordinare	*1.310.000*
Cheltueli speciale	*799.306*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Roman-Vodă », Liceul de fete « Sturdza Cantacuzino », Seminarul teologic « Sf. Gheorghe », Şcoala normală de băieţi « Ion Creangă », Liceu industrial, Liceu comercial, Şcoală profesională de fete, 8 şcoli primare, 3 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Căminul Fundaţiei Regale «Principele Carol », Soc. culturală « Miron Costin », Soc. « Alexandru Vlahuţă », Soc. « Principele Nicolae », 4 societăţi culturale evreeşti, 3 cinematografe, 3 societăţi sportive.

Ziare şi reviste. « Curentul Romanului » (săptămânal), « Cronica Romanului » (lunar), « Cuvântul dascălesc » (lunar), « Meseria » (lunar), « Revista învăţământului profesional » (lunar), « Solia » (lunar), « Vraja Ceremuşului » (lunar), « Revista Invăţământului agricol » (bimestrial), « Buletinul şcolar », « Steluţa », « Alianţa economică », « Glasul plugarilor », « Macabi ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică episcopală şi 5 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică, 1 armenească, 1 lipovenească şi 15 sinagogi şi case de rugăciune evreeşti.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa Episcopiei Romanului creată de Alexandru cel Bun, la care au păstorit până azi 57 episcopi. Reşedinţa protopopiatului ortodox al judeţului Roman.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul R., capitala judeţului Roman, este situat la 75 km de Iaşi şi 347 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile Bucureşti — Cernăuţi — Grigore-Ghica-Vodă şi Roman — Buhăeşti.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 judecătorii, Poliţie, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Cameră de industrie şi comerţ, Serviciu technic judeţean, Serviciu sanitar al judeţului, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar al judeţului, Serviciu veterinar comunal, Ocol silvic, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, 1 percepţie fiscală, Birou de măsuri şi greutăţi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M., Depozit de spirt, Pompieri.

Asociaţii. Asociaţia generală a profesorilor secundari, Uniunea generală a funcţionarilor particulari, Asociaţia clerului ortodox, Asociaţia cântăreţilor bisericeşti, Asociaţia generală a personalului administrativ şi de serviciu al şcoalelor, Soc. pensionarilor publici, Asociaţia proprietarilor ipotecaţi, Sfat negustoresc, Uniunea micilor industriaşi şi meseriaşi, Sindicatul lucrătorilor brutari, Soc. « Nivel-Metru » a ceferiştilor.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, trotoare de asfalt, paviment cu piatră cubică şi pietriş; abator comunal.

Sănătate publică. Spitalul « Precista-Mare », Spitalul militar, Spitalul israelit, Dispensarul de sugaci « Principele Mircea », Dispensarul de copii «Voevodul Mihai », Dispensar comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Soc. de ajutor mutual « Fraternitatea », Soc. filantropică « Iubirea de oameni », Azil de bătrâni.

SATU-MARE

Stema. Pe scut albastru un bastion cu zidurile crenelate, susţinând un turn conic, de argint, cu 3 ferestre, aşezat deasupra unei porţi cu gratiile ridicate, ferestrele şi poarta deschise, pe negru. Din crenelurile turnului iese un acoperiş ascuţit roşu, flancat de două turnuleţe rotunde de argint, cu câte o fereastră deschisă, pe negru, având acoperişurile ascuţite roşii. In poarta deschisă un leu de aur, cu coada trifurcată, ridicat pe două labe, spre dreapta, având limba şi ghiarele roşii. Deasupra terasei verde a bastionului turnul flancat, la dreapta şi la stânga, de câte un palmier verde, purtând câte 4 fructe roşii fiecare; în marginea scutului, stând în picioare, pe terasa bastionului, câte un ostaş de argint, îmbrăcat în armură, cu vizieră ridicată, privind către turn şi purtând, respectiv, în mâna dreaptă şi stângă, o spadă ridicată. Totul susţinut de o terasă verde, aşezată pe o apă undată de argint. Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.
Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul S.-M. este aşezat aproape de graniţa NV a ţării, în drumul internaţional care duce către Cehoslovacia şi la crucea acesteia cu drumul ce vine din ţinutul aurifer al Băii-Mari.

Vatra oraşului se întinde la 127 m altitudine în lunca inundabilă de pe dreapta Someşului. Lucrări de canalizare şi indiguire au asanat, în bună parte, şesul şi apără oraşul de inundaţii.

Cadrul e format de şesul Someşului, jos, neted (întrerupt de rare văi părăsite) şi, în bună parte, mlăştinos. Culturile de cereale îl acoperă totuşi pe o suprafaţă foarte întinsă. La 20—40 km către E şi spre N, se ridică însă dealurile acoperite de păduri, pometuri şi vii şi munţii vulcanici bogaţi în păduri, păşuni şi minereuri. Satul Mare este piaţa de concentrare şi prelucrare a materiilor prime din toate aceste trei regiuni de producţie deosebite. Traficul cu ţările vecine, adaugă la izvoarele de câştig ale acestui mare târg de graniţă.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Cea mai veche denumire a oraşului, constatată documentar, este aceea de Sătmar.

In această regiune, erau numeroase cnezate româneşti; ele sunt pomenite în actul din 1383, al Reginei Maria, fiica regelui Ludovic cel Mare.

După constituirea comitatului aflăm aici drept comite pe Drag, fiul lui Sas, care era şi comite al Maramureşului şi descendent al lui Dragoş, întemeietorul Moldovei.

In trecut, Sătmarul era o cetate încinsă de ziduri puternice. Din ele n'a mai rămas astăzi nici o urmă.

Documente din sec. XVIII relevă faptul că ordinele către comunele judeţului se trimeteau, după o lungă tradiţie, în româneşte.

Sătmarul a fost străbătut în 1557 de Petraşcu cel Bun, tatăl lui Mihai Viteazul şi de Alexandru Lăpuşneanu, în campania pe care au întreprins-o în Transilvania, pentru a pune pe tron la Alba Iulia pe « crăiasa » Isabela.

La 1600, Mihai Viteazul, după ce se împacă cu Basta, îşi adună aci oştirile, făcând din regiunea Sătmarului, baza de luptă pentru recucerirea Ardealului.

POPULAŢIE

Municipiul S.-M. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 49.917 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 51.352 locuitori, indicând un spor natural de 1.435 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Alimentară*: 3 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 2 de bomboane şi ciocolată, 1 de spirt şi drojdie, 2 de rom, lichior şi alte băuturi spirtoase şi 4 de ghiaţă artificială; *Textilă*: 1 fabrică de pânzeturi, 1 ţesătorie de bumbac şi fabrică de vată, 1 fabrică de panglici, 1 de fitile şi galoane, 1 de dantele şi şireturi, 1 de tricotaje de bumbac şi 1 de ciorapi şi tricotaje; *Metalurgică*: 1 fabrică de vagoane, 1 de maşini diverse, 1 de dulapuri frigorifere, sicrie de metal, etc., 1 turnătorie de fier şi 1 fabrică de cărucioare de copii şi jucării; *Lemnului*: 3 fabrici de cherestea, 1 de mobile, 1 de tâmplărie şi 1 de dopuri; *Alte industrii*: 1 fabrică de lumânări, 1 de unsori, ulei şi vasilină, 1 de vopsele, cerneluri de tipar, ceară de sigilat, etc., 1 rafinărie de petrol, 2 fabrici de pielărie, 1 atelier de tăbăcărie, 4 fabrici de cărămizi şi ţigle, 1 de articole de ciment, 1 de pălării de paie, 1 de articole funebrale, 3 tipografii.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

« Industria textilă ardeleană », ţesătorie de bumbac şi vată (inv. 9), « Hajtaier Pavel fiul », dantele şi şireturi (inv. 6), « Unio », piese din fontă, aramă, alamă, tablă Dmc, aramă şi alamă laminată, fabrică de vagoane (soc. 100, inv. 106), « Fraţii Princz », maşini de morărit, valţuri, maşini de curăţit, site, filtre, elevatoare, instalaţii pentru fabricarea uleiurilor vegetale, transmisiuni (soc. 15,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

inv. 16), « Dac », cărucioare pentru copii şi jucării (soc. 10, inv. 7), « Prima uzină de piele şi industrie chimică » (Soc. 4, inv. 7), « Prima fabrică de ţigle şi cărămizi » (soc. 3, inv. 5).

Comerţ. Prin aşezarea sa geografică, în Câmpia Tisei şi în apropiere de graniţele Ungariei şi Cehoslovaciei, municipiul S.-M., este un centru de export al produselor ţării: cereale, animale, lemnărie, fructe şi vin.

Bâlciuri: 2 Februarie, 1 Mai, 2 Iulie, 29 Septemvrie şi 21 Noemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca Ardeleană (sucursală), Casa de Păstrare, Banca « Prima Casă de Economie », Banca de Păstrare a judeţului Satu-Mare, Banca Comercială, Creditul Agricol Sătmărean, Banca de Credit Mărunt şi Economie, Banca de Credit, Banca Economică, Banca « Casa Noastră », Banca Invăţătorilor Sătmăreni, Banca de Schimb şi Comercială.

Finanţe publice. Bugetul Municipiului S.-M., pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**28.471.700**
Venituri ordinare	*22.596.700*
Venituri extraordinare	*1.600.000*
Venituri speciale	*4.275.000*
Cheltueli	**28.471.700**
Cheltueli ordinare	*22.596.700*
Cheltueli extraordinare	*1.600.000*
Cheltueli speciale	*4.275.000*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Mihail Eminescu », Liceu de fete, Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Liceu reformat, Liceu de fete romano-catolic, Şcoală normală romano-catolică, Seminar romano-catolic, Gimnaziu reformat de fete, Conservatorul particular de muzică « Vasile Lucaci », Şcoală de ucenici, 14 şcoli primare, 9 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Asociaţia « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Liga Culturală, Casa Naţională, Muzeul şi Biblioteca municipală, Biblioteca liceului « Mihail Eminescu », Cercul de cetire al industriaşilor, Casina civilă, Cercul « Kölcessy », Reuniunea tinerilor catolici, Casina catolică, Soc. ziariştilor, Cercul cultural român C.F.R., Asociaţia culturală germană, Asociaţia femeilor române ortodoxe « Altarul », Asociaţia tinerilor români, Reuniunea « Suzana Lovantfy », 2 soc. corale, Teatrul « Nottara », 2 cinematografe, 5 soc. sportive, 3 soc. de vânătoare şi 1 de turism.

Ziare şi reviste. « Gazeta » (cotidian), « Gazeta Sătmarului » (săptămânal), « Graniţa » (săptămânal), « Satu-Mare » (de 2 ori pe săptămână), « Buletinul oficial al jud. Satu-Mare » (săptămânal), « Cimbora » (de 3 ori pe lună), « Cuvântul Adevărului » (lunar), « Cuvântul Nou », « Viaţa Şcolară », « Revista Socială C.F.R. », « Hetfői Friss Ujság » (cotidian), « Szabad-sajtó » (cotidian), « Ujság » (cotidian), « Haladás » (săptămânal »), « Szatmári Gazda » (săptămânal), « Friss Sport Hiradó » (săptămânal), « Friss Ujsag » (săptămânal), « Egyházi Hiradó » (săptămânal), « Apostoli Iskola » (lunar), « Silveszteri Kronika », « Zsidó Jövő » (revistă de literatură, lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 capelă ortodoxă, 1 biserică greco-catolică românească, 1 biserică greco-catolică ruteană, 2 biserici romano-catolice, 2 biserici reformate, 1 biserică luterană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 casă de rugăciune adventistă, 2 sinagogi.

Mânăstirea de călugări iezuiţi « Calvaria », Mânăstirea de călugări franciscani « Hildegarda », Mânăstirea de călugări mizericordieni, Mânăstirea de călugăriţe « Sfântul Vicenţiu ».

Instituţii bisericeşti. Episcopie romano-catolică, Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul S.-M., capitala judeţului Satu-Mare, este situat la 197 km de Cluj şi la 638 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Oradea – Sighet – Valea Vişăului – Borşa. Punct de plecare pe liniile Satu Mare – Baia Sprie; Satu Mare – Arded; Satu Mare–Bicsad. Aerogară pe linia Cluj – Satu-Mare.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Chestură de poliţie, Legiune de jandarmi, Inspectorat al muncii, Cameră de muncă, Cameră de agricultură, Cameră de industrie şi comerţ, Inspecţie C.F.R., Serviciu agricol judeţean, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu al apelor, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar municipal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar municipal, Inspectorat şcolar, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, 3 percepţii fiscale, Pretura plăşii Satu Mare, Oficiu de măsuri şi greutăţi, Inspectorat vamal, Garda financiară, Oficiu vamal, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia medicilor din judeţul S.-M., Asociaţia inginerilor români, Corpul contabililor experţi, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia învăţătorilor, Uniunea ofiţerilor de rezervă, Asociaţia funcţionarilor administrativi, Asociaţia notarilor publici, Asociaţia notarilor şi subnotarilor, Uniunea foştilor voluntari, Asociaţia funcţionarilor justiţiei, Asociaţia pensionarilor din Satu Mare, Sindicatul presei româneşti din Crişana şi Maramureş, Sfatul negustoresc, Asociaţia micilor industriaşi români, Asociaţia industriaşilor, Asociaţia proprietarilor de case, Asociaţia restauratorilor, Asociaţia « Locomotiva » a funcţionarilor C.F.R., mai multe sindicate muncitoreşti.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii cu asfalt şi macadam, autobuze.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital veneric de stat, Spitalul epidemic comunal, Spitalul mizericordienilor, Sanatoriul « A. Demian », Dispensarul Asociaţiei Româncelor Sătmărene, Policlinică de stat.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Soc. romano-catolică « Caritas », Asoc. Româncelor Sătmărene, Asociaţia israelită de asistenţă socială, Soc. « Securitas », Soc. « Lorentfy Susana ».

SF. GHEORGHE

Vechea stemă rectificată.

Stema. Pe scut albastru, un zid de cetate, crenelat, de argint, cu trei turnuri dintre care două laterale, tot crenelate, iar cel central mai înalt, cu acoperişul ascuţit, roşu, terminat într'o cruce de argint. Poarta şi ferestrele turnurilor închise. In colţul drept, un soare de aur şi în cel stâng un craiu nou de argint; totul pe o terasă neagră. In colţul de jos al scutului, peste tot, un medalion rotund de aur, cu bustul Mântuitorului şi cu inscripţia circulară « Christus opes mea ».

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul S.-G., capitala judeţului Trei-Scaune, este aşezat în valea Oltului la răspântia drumului care vine prin Ţara Săcuilor din Moldova (pasul Oituz), cu cel care merge către Braşov.

Vatra oraşului se întinde la altitudinea de 549 m, pe o terasă de cca 20 m altitudine relativă, situată pe

dreapta Oltului şi tăiată în curmeziş de două văi afluente. O parte din casele oraşului coboară însă în lunca mlăştinoasă, apropiindu-se de podul, pe care trece şoseaua principală.

Cadrul e format de largul şes bine cultivat (Şesul Frumos) încadrat de munţi împăduriţi din spre E, V şi N. Deşi centru puternic concurat de Braşov, Sf. Gheorghe a fost mult ajutat de instalarea, voită, a câtorva fabrici (ţesătorie, manufactură de tutun etc.)

In hotarul oraşului se află băile « Sugaş » cu apă minerală şi grota de acid carbonic.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul S.-G., se află pe locul unei aşezări preistorice, a cărei viaţă a continuat şi în epoca daco-romană.

Sf. Gheorghe, sau după numirea adevărată Sân-Giorgiul Săcuesc, a fost şi cel mai vechiu scaun săcuesc, menţionat ca atare, într'un document din 1332. Scaunele sunt forme străvechi de organizare judecătorească, aflate aici de colonii secui şi preluate de dânşii.

Ca oraş, Sân-Giorgiul Săcuesc este amintit într'o diplomă din 1461.

La 1764 când ţinuturile de graniţă au fost militarizate s'a fixat aici centrul legiunii de cavalerie săcueşti care era formată nu numai din săcui, ci şi din unguri şi români. « Nec ea tota ex Siculis, sed etiam Hungaris quibusdam et Valachis constat », spun mărturiile vremii.

Monumente istorice. *Biserica reformată* construcţie din sec. al XV-lea.

POPULAŢIE

Oraşul S.-G. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 10.942 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 11.105 locuitori, indicând un spor natural de 163 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 1,5%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 fabrici de spirt, 1 de textile, 1 de cărămizi, 1 de sobe de faianţă şi vase de lut şi 1 de tutun.

Din întreprinderile de mai sus menţionăm: Fabrica de textile Henry Klinger are un capital social de 41 milioane lei şi un capital investit 95 milioane. Importantă manufactură de tutun.

Comerţ cu produse animale, piele, cherestea şi mobile.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Casa de Păstrare din Trei Scaune, Banca de Credit.

Finanţe publice. Bugetul oraşului S.-G., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**8.062.023**
Venituri ordinare	*7.217.403*
Venituri extraordnare	*275.891*
Venituri speciale	*568.729*
Cheltueli	**8.062.023**
Cheltueli ordinare	*7.217.403*
Cheltueli extraordinare	*275.891*
Cheltueli speciale	*568.729*

CULTURĂ

Invăţământ. Şcoala normală de fete « Regina Maria », Gimnaziu de fete, Gimnaziu de băieţi, Liceu de băieţi, reformat, Gimnaziu de fete, reformat, 2 şcoli primare de stat, Şcoală primară reformată, Şcoală primară romano-catolică, 4 şcoli de copii mici de stat. Centrul de iniţiere « Straja Ţării ».

Instituţii culturale. Asoc. pentru cultura şi literatura poporului român « Astra », Liga Culturală, Muzeu săcuesc cu bibliotecă, Cinematograf comunal, Soc. corală maghiară, câteva societăţi sportive şi de vânătoare, Soc. de turism « Carpatina ».

Ziare şi reviste. « Buletinul Oficial al Judeţului Trei-Scaune », « Curierul Grefelor » « Neamul Nostru », « Oituzul », « Era Nouă », « Székely Nép », « Uzenet ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In oraş se află 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 2 reformate, 1 romano-catolică, 1 unitariană, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul S.-G., capitala jud. Trei Scaune, este situat la 33 km de Braşov şi 200 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Braşov-Breţcu.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Serv. de poduri şi şosele, Legiune de Jandarmi, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Serviciu agricol, Regiune agricolă, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Primărie, Serv. sanitar comunal, Pompieri, Judecătorie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Soc. funcţionarilor publici, Soc. funcţionarilor administrativi din Ardeal, Corpul contabililor, Sindicatul muncitoresc.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct.

Sănătate publică. Spital de stat, Sanatoriul particular « Dr. Fekete », Ambulatoriu policlinic al oraşului.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I. O. V., Soc. de binefacere a femeilor, Orfelinat judeţean de băieţi, Orfelinat de fete romano-catolic, Azil de bătrâni judeţean.

SIBIU

Stema. Pe scut roşu un delta răsturnat, de aur, cu colţurile terminate în formă de inimă, străpuns de două spade încrucişate, de argint, îndreptate în jos, având mânerul şi garda de aur şi susţinând o coroană trifoliată de aur.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

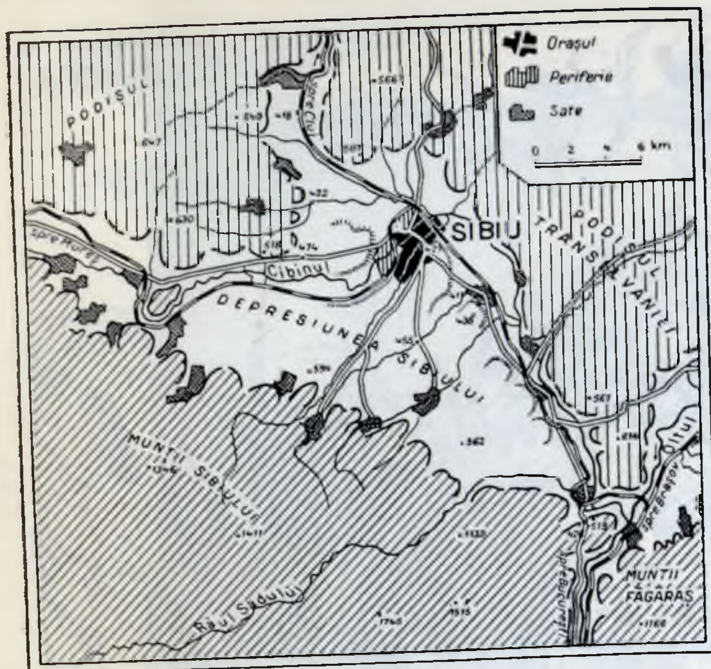
Aşezare. Municipiul S. veche cetate comercială, la origine săsească, este aşezat sub munte, în N Carpaţilor şi în dreptul trecătoarei Turnu-Roşu, prin care Oltul străbate lanţul muntos către Oltenia. Tot aici se concentrează drumurile din spre Braşov (prin Ţara Făgăraşului), dinspre Târnave, dinspre Alba-Iulia, etc. De aici importanţa nu numai comercială dar şi strategică, a răspântiei de la Sibiu.

Vatra oraşului se întinde, la altitudinea de 410—430 m, pe terasa de 20—30 m altitudine relativă de pe cele două maluri ale văii Cibinului, care taie oraşul în două părţi neegale. Casele municipiului ocupă însă nu numai spinarea terasei (oraşul de sus), ci şi povârnişurile şi lunca Cibinului (oraşul de jos).

Cadrul e constituit din depresiunea deluroasă a Cibinului (complet cultivată), din marginile podişului înalt al Transilvaniei (către N-E, N şi V) şi din poala munţilor cristalini (către S). Posibilităţile de schimb şi de prefacere a materiilor prime din munţi şi din podiş sunt, din această cauză, foarte variate şi importante. Mai presus de toate însă situaţia geografică a făcut din Sibiu un centru comercial şi industrial dintre cele mai însemnate ale ţării întregi.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Numele Sibiului, — civitas Cibinensis, — derivă dela numele râului Cibin, care curge prin apropiere.

Orașul, fundație a colonilor sași, s'a desvoltat dintr'un sat menționat în sec. XII și XIII sub numele de villa Hermanni — de unde și Hermannstadt.

El a prosperat continuu grație întinselor sale relații de comerț cu Țara Românească.

Situat la marginea voevodatului transilvan, la drumul care ducea, pe Valea Oltului, până la Dunăre, de unde produsele sale puteau trece la Nicopole sau puteau fi transportate mai departe pe calea marelui fluviu, Sibiul a cunoscut o eră de mare prosperitate până către mijlocul secolului XVI când Turcii ocupă și Nicopolea bulgară și Turnul sau Nicopolea Mică de pe malul românesc.

Până în această epocă, Sibiul se vede înconjurat de puternice ziduri, înzestrat cu edificii frumoase, de stil gotic, cari pun în lumină și acum trecutul său bogat și tradițiile sale burgraviale.

Asediat de Turci, « Orașul Roșu » cum îl numeau ei, din pricina zidurilor sale netencuite, a fost salvat în 1442 prin sabia cruciatului român, Ioan Corvinul.

Către începutul secolului XVII, Gavriil Bathory, voevodul Transilvaniei, care visa și el unirea celor trei țări surori, făcu din cetatea Sibiului capitala principatului său.

Redus la relații comerciale tot mai rare cu Țara Românească, Sibiul decăzu până ce Austriacii, ajunși prin Casa de Austria, moștenitorii Principatului, mutară în Sibiu — centru germanic — capitala lui.

Ea rămase aci până în 1867 când, Transilvania pierzându-și autonomia, deveni o provincie maghiară. Capitala ei se mută la Cluj.

Episcopia ortodoxă a Sibiului, a cărei reședință săracă fusese în sec. XVIII, — după unirea cu Roma a episcopiei de Făgăraș, — în Rășinari, fu mutată în Sibiu la 1811 de episcopul Vasile Moga. Transformată în mitropolie în anul 1868, cunoscu după anii de păstorie ai marelui Andrei Șaguna, o înflorire excepțională.

Monumente istorice. *Zidurile orașului*, ridicate, pentru o bună parte în sec. XIV. Bastionul Heltauertor a fost ridicat în 1578 de voevodul Ștefan Bathory, viitorul rege al Poloniei.

In sec. XVI, zidul ce înconjura cetatea, avea 32 de turnuri și 7 bastioane, iar de jur împrejur mai multe eleștee, două din ele săpate cu cheltuiala lui Gavriil Bathory.

Primăria Municipiului Sibiu, construcție din sec. XV în stilul gotic târziu. Galeriile sale adăpostesc « Arhivele Națiunii Săsești » și un muzeu de arme.

Biserica evanghelică-luterană, în stil gotic târziu, cu un turn de 74 m înălțime, flancat de alte 4 turnuri, începută din sec. XIV și terminată la 1502. Frumoase fresce de Iohann de Rosenau (Ioan din Râșnov) dela 1445.

Printre pietrele mormântale, una cu inscripție latină și slavonă acopere trupul lui Mihnea cel Rău, Domnul Țării Românești, asasinat în exil de adversarii săi politici la Sibiu în 1510.

In biserică se află un frumos muzeu etnografic și religios.

Biserica ortodoxă, zisă « Biserica din groapă » cu o piatră funerară pe mormântul unui episcop dela jumătatea sec. al XVIII-lea. Restaurată de negustorul oltean Hagi Constantin Pop (1788—1789, 1802) care se refugie aci și întemeiă una din cele mai mari întreprinderi comerciale din acest oraș. Pe un perete cerat, se vede portretul întregii sale familii. De asemenea se mai află aci câteva morminte ale refugiaților munteni de pe la anul 1808.

Cimitirul bisericii unite cu mormintele capilor intelectualității românești: Barițiu, Papiu Ilarian și al lui Ioan Rațiu, aprigul luptător pentru națiune în a doua jumătate a sec. XIX.

Catedrala Mitropoliei ortodoxe, înălțată în locul bisericii Companiei grecești stabilită aci pe la 1850. Pompoasă și monumentală, în stil pseudo-bizantin, având cupole și turnuri de fațadă, interior de bazilică, cu tribune, fără fresce pe păreți dar cu frumoase picturi de iconostas, opera pictorului Octavian Smigelschi.

In fața bisericii se află reședința Mitropolitului, vastă construcție în stilul dela 1800, care adăpostește o bogată bibliotecă.

Palatul modern al « Astrei », în fața căruia se află bustul lui Barițiu creatorul presei românești dela 1830, cuprinde admirabile colecțiuni de artă populară din toate domeniile, o serie de frumoase și inspirate icoane precum și tablouri de Smigelschi și predecesorii săi transilvăneni.

Muzeul Bruckenthal, este cel mai mare tezaur de artă occidentală din România, instalat în palatul acestui bogat Mecena al sec. XVIII, care bucurându-se de favoarea împăraților din Viena, a ocupat demnitatea de guvernator al Principatului transilvan.

Sunt reprezentate aci toate școalele, dar mai ales cea flamandă și italiană. Pentru epoca modernă o secțiune săsească.

POPULAȚIE

Municipiul S. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 48.013 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 49.654 locuitori, indicând un spor natural de 1.641 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 3,3%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Dacă vii la Sibiu dinspre Făgăraș cu automobilul, urmezi lunca Oltului tot timpul și nu te desparți de ea decât după ce ai trecut podul de fier dintre Avrig și Brad, când, drumul se ridică șerpuind și trece dealul împădurit, iar drumul Oltului coboară spre Sud către Turnu-Roșu, Râul Vadului. Dacă vii cu trenul, urmezi același drum, pentrucă dela Făgăraș până la Brad în apropierea Sibiului, Oltul, șoseaua națională și calea ferată, se înfrățesc. Numai că după Avrig, de-acolo de unde văzurăm că drumul ține drept către apus urcând dealul împădurit direct către Sibiu, calea ferată rămâne încă tovarășe Oltului, coborînd cu el către Sud, până când întâlnesc valea Tălmaciului — o vale strânsă și strâmbă, după care, trenul urcă către Nord spre Sibiu iar Oltul, gonit parcă din urmă, se repede clăbucind către Turnu-Roșu.

De-a-lungul drumului deschis larg, însorit și plin de pomi fructiferi, sate de pură esență românească, te primesc, pline de pitorescul unor regiuni bogate. La dreapta, către Nord, lunca Oltului lată și întinsă ca un covor ierbit, lasă sticlirile de apă să străbată în raze de argint printre tufărișul și paravanul de sălcii. Apele Oltului coboară molcome pe funduri de nisip, fără margini și maluri pronunțate, fără șopotul și

CETATEA SIBIULUI IN SEC. XVI

gâlceava apelor rostogolite. In baia de soare, Oltul alunecă plin de visuri și ca binecuvântat de secole, sfințește minunatul întins al țării Bârsei. La stânga către Sud, măreția lanțului de munți ai Făgărașului îți mărginește orizontul într'un decor de nebănuită grandoare. Creste ferecate sau ascuțite de piatră, pleșuve, colțuroase sau îmbrobodite în blana albă de hermină a zăpezii, stau popândău pe soclurile lor masive îmbrăcate în stejari și brădet, din văile cărora se ridică nourași albi ca fumul. Cum ieși din Făgăraș, te străjuesc din stânga munții Păpușa și Ludișor. Când treci de Beclean spre Voila, Viștea, Uța, Cârțișoara, Arpașul, Porumbacul și Avrig, te străjuesc Vârful Urlei și muntele Negoiu.

Dacă vii însă la Sibiu urcând valea Oltului dinspre Râmnicu-Vâlcea, Călimănești, Turnu-Roșu, fie cu automobilul, fie cu trenul, te strecori pe cunoscutul drum al defileului, unul din cele mai frumoase și mai prețuite drumuri din întreg cuprinsul țării. In urechi îți cântă șopotul de apă clocotit în prundiș; un fluer de plutaș răsună în ecouri nesfârșite; mii de păsări cântă în cor slava înălțimilor purtând în penele lor culoarea și zâmbetul soarelui. E numai miros de pin și mireasmă de cosinzeană.

De cum ieși din Turnu-Roșu, munții se depărtează și par mai nevoiași; orizonturile cresc; străbați lunci întinse cu sumedenie de flori de câmp, grădini gospodărite cu hectare întregi de livezi cu pomi fructiferi; treci pe lângă cele două cimitire de eroi, rămase ca pete de sânge, pe colinele unde s'au dat luptele sângeroase în toamna anului 1916. In zare conture dese de case: Șelimbărul. Apoi, Sibiul se distinge tot mai clar, tot mai plat, cu turle de biserici care mai de care mai ascuțite, mai înalte, mai mărețe și mai colorate. Aceste simboluri arătătoare spre cer, par mărturie a ambițiilor de supremație ale diferitelor confesiuni.

Orașul se ridică pe trei trepte. Partea de răsărit cu cazărmile, cu cartierul nou și strada Friedenfels, formează prima treaptă, care urcă încet către treapta a doua, cea mai înaltă, străjuită de zidurile și turnurile vechei cetăți, cuprinzând centrul orașului: prăvălii, hoteluri, restaurante, piața cea mare și specificul « Corso »; apoi treapta cea mai de jos, spre Nord, de-a-lungul Cibinului, formează « orașul de jos », numire meritată, în raport cu cealaltă parte numită « orașul de sus ».

Caracteristice Sibiului sunt: urmele cetății, parcurile, grădinile și pădurile.

Zidurile cetății, datează din secolele 15 și 16, ridicate pentru a stăvili puhoaele cotropitoare turcești. Zidurile cu turnurile majestoase sunt în picioare și, spre cinstea ziditorilor și arhitecților de pe acele vremuri, ele s'au conservat de parcă n'ar avea nici 50 de ani. Dintre cele cinci bastioane ale cetății, bastionul Haller, pe strada cu același nume, zidit între anii 1551 și 1553, și bastionul Soldisch, către sfârșitul străzii Șaguna, zidit în anii 1569—1570, se văd perfect de bine astăzi, cu zidurile lor de 8—10 m înălțime și un metru lățime, întărite de turnuri crenelate. Celelalte trei bastioane și-au păstrat numai urmele locurilor unde le-a fost pe vremuri mărirea: unul înaintea porții Turnului, altul înaintea porții Cisnădiei și al treilea înaintea porții Ocnei.

Turnuri de fortificații au fost — se spune — 40. Din toate acestea se mai văd: trei pe strada Hartenek (lângă teatrul orășenesc), unul la intersecția străzilor Pulberăriei cu Zidarilor, iar altul în piața cetății. Sunt tablouri de pură substanță medievală.

Parcurile poartă marca vegetației îmbelșugate și grasă de munte, unde ploile dese și abundente țin verdele închis în frunze și culorile vii în floare.

Parcul « sub arini », « aleea de sus » și « parcul orășenesc », sunt colțuri de adevărată desfătare și odihnă, iar pădurea « Dumbrava » cu grădina zoologică este refugiul îndrăgostiților și al iubitorilor de plimbări.

Dintre monumentele Sibiului, cele mai vechi ar fi: statuia episcopului evanghelic D. Teutsch, așezată în fața bisericei evanghelice; statuia Sfântului Nepomuk, așezată în piața Regele Ferdinand; bustul poetului Schiller, din parcul orășenesc; statuia Mariei Teresia, din orașul de jos, în fața orfelinatului « Principele Mircea ». Mai acum în urmă, sufletul românesc a turnat în bronz: statuia marelui român Gheorghe

ȚĂRANCĂ DIN IMPREJURIMILE SIBIULUI

SIBIU: TURNUL DULGHERILOR

Bariţiu, în faţa muzeului Asociaţiunii; monumentul infanteriei, din faţa Şcoalei şi bustul marelui poet Gheorghe Coşbuc, aşezat în micul parc din faţa Administraţiei financiare, la sfârşitul străzii « Regina Maria ».

Dincolo de zidurile lui, Sibiul îşi deschide larg porţile către împrejurimi de o rară frumuseţe:

Cisnădioara, la 10 km de Sibiu, vârâtă între dealuri pline de grădini de pomi fructiferi. Primăvara când pomii sunt în floare, e un adevărat rai. In flora mirositoare, asculţi zumzetul miilor de albine şi urmăreşti jocul fluturilor înondeiaţi.

Drumul dintre Cisnădioara şi Cisnădia e străjuit de un deal verde plin de stejari deşi, în mijlocul căruia o cetate veche, de şapte secole, nu face decât să se mărească pitorescul peisagiului.

Sălişţea, la o depărtare de 28 km, este una din cele mai mari, mai româneşti şi mai vechi comune din Ardeal. Aşezată la picioarele muntelui, străbătută de un râuleţ limpede şi repezit, ea se mândreşte cu cele mai frumoase costume naţionale (cămaşe şi fustă albă, scrobită şi plisată; fote şi basma neagră) şi cu cele mai frumoase fete şi neveste. Cine nu a auzit de frumuseţea Săliştencelor?

Duminicile şi sărbătorile, hora din Sălişte formează atracţia excursioniştilor.

Răşinarii, la 10 km de Sibiu, vârît în munte pe drumul Păltinişului, închide în el una din cele mai vânjoase şi mai sănătoase vine din vechea rădăcină a românismului din Ardeal. Aici la Răşinari s'a născut şi acum doarme somnul drepţilor în racla mausoleului, Andrei Baron de Şaguna. De pe colinele acelea umbrite a plecat versul: « La noi sunt codrii verzi de brazi şi câmpuri de mătase ». Răşinarii este locul natal al poetului Octavian Goga.

Păltinişul, staţiune climatică, la o altitudine de 1403 m. Soare mult, brad şi numai brad, excursii, aer curat, linişte deplină.

Până sus la Păltiniş sunt 30 de km. Vreo oră şi jumătate de mers, pe un drum ce duce prin Răşinari şi urcă şerpuind pe munte într'o măreţie pe care n'o mai oferă un alt drum din întreaga ţară.

Şi dacă Sibiul, cu împrejurimile lui, formează primăvara şi vara o grădină veselă cu verde mult în frunză şi multe culori în floare, toamna rugineşte şi strecoară prin grădini o nostalgie medievală aşa cum îi stă bine bătrânei cetăţi.

Iarna îl înveleşte în mantie groasă de zăpadă şi ca un sătuc din desenele cărţilor de basme ale copiilor, el doarme şi visează pe valea Cibinului îngheţat.

lt.-col. n. o.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. *Industria alimentară*: 6 mori, 1 fabrică de arpacaş, 1 de paste făinoase, 5 de salam şi mezeluri, 5 de brânzeturi şi alte produse de lapte, 5 de ciocolată, bomboane, zaharicale, praf de copt, etc., 1 de drojdie de bere presată, 1 de bere,5 de spirt şi băuturi spirtoase şi 1 de oţet; *Textilă*: 3 fabrici de ţesături diverse, 1 de ţesături de mătase, 2 de panglici, pansamente, etc., 6 de postavuri, ştofe, dimie şi pături, 1 de pălării, 1 de broboade de chenillia, 2 de tricotaje de bumbac şi lână, 1 de ciorapi, 3 de linjerie şi 1 de frânghii; *Chimică*: 10 fabrici de cerneluri, lacuri, cremă de ghete, unsoare de piele, ceară de parchete, etc., 4 de săpun şi lumânări, 2 de dextrină, glucoză şi amidon, 2 de os artificial, 1 de clei şi 1 de produse farmaceutice; *Metalurgică*: 6 turnătorii, 3 fabrici de maşini şi turnătorii, 2 pentru construcţii de fier, aparate diverse şi cazane, 1 de case de bani şi mobile de metal, 1 de arcuri şi diverse unelte, 1 de balanţe, bascule şi cântare, 1 de pompe şi lăcătuşerie, 1 de clopote, 1 de articole din tablă presată, 1 de lustre, fiare de călcat electrice, reşouri, sonerii, etc. şi 1 de caroserii de automobile; *Hârtiei şi artelor grafice*: 13 tipografii, litografii şi zincografii, 1 fabrică de hârtie de ambalaj cu reclamă şi 3 de registre, caete, albume, plicuri, saci şi pungi de hârtie; *Lemnului*: 9 fabrici de cherestea şi exploatări forestiere, 2 fabrici de mobile, tâmplărie şi binale, 1 de mobile, 3 de caroserii de căruţe, 3 ateliere de tâmplărie, 1 fabrică de creioane, 1 de articole de sport, 3 de cuie de lemn, 2 de lăzi şi 1 de funii de lemn; *Alte industrii*: 2 fabrici de talpă, toval şi curele de transmisiuni, 1 de pielărie, 1 de cărămizi şi ţigle, 1 de ceramică, 1 de articole de ciment, 2 de oglinzi şi 1 de nasturi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *):

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

CATEDRALA
MITROPOLIEI
ORTODOXE

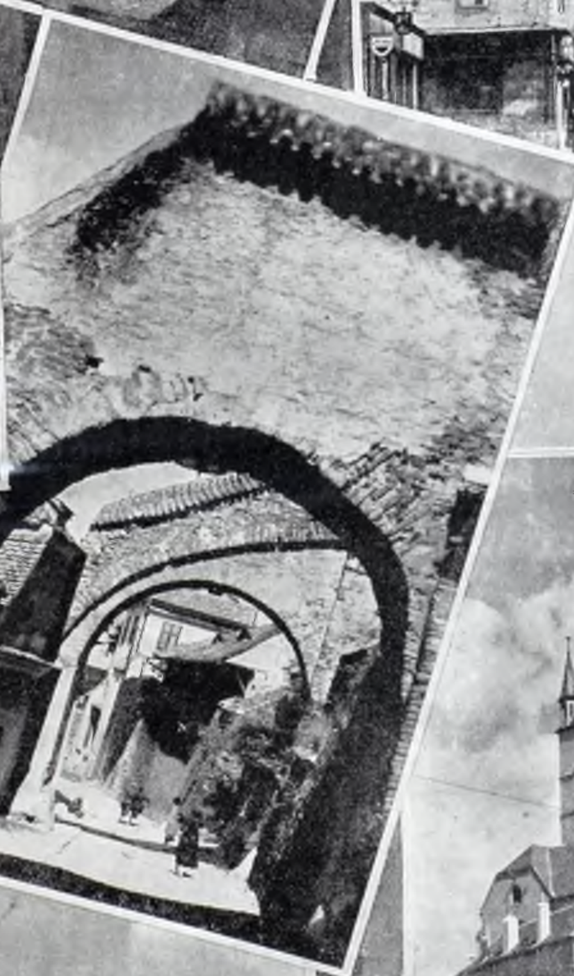

TURNUL
SFATULUI

Oblic sus: BISERICA
FORTIFICATĂ
DIN CRISTIAN

Oblic jos: SIBIU:
ZIDURILE CETĂŢII

SIBIU: PIAŢA

BISERICA
LUTERANĂ

« Uhl Iacob », paste făinoase (soc. 2, inv. 6), « Lica », Charlotte Albrecht, brânzeturi (inv. 7), « Lica », Charlotte Albrecht, ciocolată, bomboane, etc. (inv. 5), « Trei Stejari », bere (inv. 16), Gromen şi Herbert, ştofe (soc. 51, inv. 21), M. Vogelsang şi Fii, tricotaje (inv. 5), « Areca », ciorapi (soc. 15, inv. 31), « S. A. Ardeleană pentru comerţ şi industrie », săpun şi lumânări (soc. 5, inv. 7), « Amylon », dextrină, glucoză, amidon (soc. 25, inv. 36), « Rieger Andrei », maşini (soc. 40, inv. 63), « Fraţii Fabriţius », construcţii de fier, aparate şi cazane (soc. 8, inv. 8), « Krafft şi Drotleff, tipografie (inv. 13), « Marsing şi Lessel », cherestea (soc. 15, inv. 4), « Fabrica română de creioane » (soc. 8, inv. 4), « Uzinele de piele » (inv. 7), « S. Zacharias », talpă, curele de transmisiuni (inv. 6), « Braşoveanu Artenie », talpă (inv. 6).

Sibiul este prin aşezarea sa, ca şi prin tradiţiile sale istorice, unul din marile centre comerciale ale ţării.

Târg de mostre în fiecare vară organizat de Camera de comerţ.

Bâlciuri: 5 şi 14 Ianuarie, 28 Aprilie şi 12 Septemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (sucursală), Banca Românească, Banca comercială italiană şi română, Banca centrală pentru Industrie şi Comerţ Cluj, Banca Agricolă şi Casa de economii Avrig, Banca «Albina », Banca Ardeleană şi Casa de economii, Banca « Oaşia », Banca populară a învăţătorilor, Banca de industrie şi comerţ, Casa generală de economii, Banca federală şi soc. cooperativă « Infrăţirea », Institutul de Credit Fonciar, Banca Uniunii Ardelene, Banca Americană, Soc. de asigurări « Transilvania ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului S. pe exerciţiul 1936/1937 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**85.523.385**
Venituri ordinare	*73.911.583*
Venituri extraordinare	*5.778.202*
Venituri speciale	*5.833.600*
Cheltueli	**85.523.385**
Cheltueli ordinare	*61.544.506*
Cheltueli extraordinare	*18.095.279*
Cheltueli speciale	*5.883.600*

CULTURĂ

Invăţământ. Academia Teologică Andreiană (ortodoxă), Liceul de băieţi « Gh. Lazăr », Liceu evanghelic de băieţi, Liceul de fete « Domniţa Ileana », Liceu evanghelic de fete, Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Şcoală superioară de comerţ romano-catolică de fete, Şcoala normală « Andrei Şaguna » de băieţi şi de fete, Şcoală normală evanghelică de băieţi, Şcoală normală romano-catolică de fete, Gimnaziul « Sf. Ursula » (rom.-cat.) de fete, Gimnaziu evanghelic de băieţi, Gimnaziul comercial de băieţi, Gimnaziu comercial de fete, Şcoală de arte şi meserii, Şcoala de cântăreţi a Arhiepiscopiei ortodoxe, Institut de aplicaţie menajeră, 5 şcoli industriale şi profesionale, 19 şcoli primare, 14 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. *Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român*, pe scurt « Astra », creată în anul 1861 din iniţiativa episcopatului ortodox român şi a numeroşi intelectuali din Transilvania.

Scopul Asociaţiunii este iniţiarea de studii şi cercetări şi editarea de publicaţiuni literare, ştiinţifice şi artistice, crearea de case naţionale, de biblioteci poporale, muzee şi colecţiuni de artă; acordarea de premii şi burse pentru diferite specialităţi de ştiinţă, artă şi industrie; expoziţii, producţii şi conferinţe publice, crearea sau eventual, ajutorarea şcoalelor şi în fine, crearea oricăror alte organizaţii legale, cari vor putea contribui la promovarea literaturii şi culturii, atât spirituale, cât şi economice a românilor, pe baza principiilor biopolitice: prosperitatea intelectuală, morală şi fizică.

Membrii « Asociaţiunii » sunt: fondatori, pe viaţă, activi, ajutători, corespondenţi şi onorari. La finele anului 1936 se aflau 1033 membri fondatori, 4202 membri pe viaţă, 1558 membri activi, 545 membri ajutători, 121 membri ai secţiilor şi 14 membri onorari. Membru al « Asociaţiunii » poate să fie orice corporaţiune şi persoană juridică, cum şi oricare persoană fizică, de origine etnică română.

Administraţia « Asociaţiunii » se face prin: *a)* adunarea generală; *b)* comitetul central; *c)* funcţionarii ei; *d)* adunările şi comitetele regionalelor şi ale despărţămintelor judeţene; *e)* adunările şi comitetele despărţămintelor de plasă; *f)* cercurile culturale din comune.

« Asociaţiunea » editează: revista «*Transilvania* », fondată în 1868. (Redactori: G. Bariţiu, Z. Boiu, I. Agârbiceanu; apare odată la două luni); « Biblioteca poporală », destinată sătenilor, care se află în al 27-lea an de apariţie, cu 242 de numere, iar pentru intelectuali « Biblioteca Astra » cu 24 numere.

« Asociaţiunea » întreţine o *bibiotecă centrală* la sediul ei din Sibiu cu 66.425 cărţi şi broşuri, la data de 31 Iulie 1936 şi cu 3217 colecţii de ziare şi reviste, la aceeaşi dată.

Muzeul central al « Asociaţiunii », creat în 1905 cuprinde o secţie etnografică, o secţie artistică (opera pictorilor Octavian Smigelschi, Mişu Pop, Cabadaef, Albescu, O. Boicescu, I. Chidu şi alţii), o secţie bisericească (icoane vechi pe lemn şi pe sticlă), o secţie numismatică, o secţie arheologică şi o secţie de ştiinţe naturale.

« Asociaţiunea » a creat în 1886, într'un edificiu propriu, corespunzător cerinţelor instrucţiunii şi igienei, o *şcoală civilă de fete* cu internat în Sibiu. In 1918, şcoala a fost transformată în liceu de Stat pentru fete, rămânând internatul mai departe în administraţia « Asociaţiunii ».

« Asociaţiunea » administrează *52 fundaţiuni*, din cari, în limitele veniturilor acestor fundaţiuni, se dau burse studenţilor universitari, elevilor din şcoalele secundare şi industriale şi ucenicilor.

Cele mai importante realizări ale « Asociaţiunii » au fost în ultimii ani: organizarea *şcoalelor ţărăneşti* în diferite despărţăminte şi opera de culturalizare a românilor din Secuime.

Alte instituţii culturale. Societatea culturală « Andrei Şaguna », Soc. ardeleană pentru ştiinţe naturale, cu un muzeu şi o bibliotecă, Muzeul şi biblioteca « Bruckenthal », Muzeul asociaţiei carpatine din Ardeal, Biblioteca Academiei teologice, Biblioteca Metropolitană, Biblioteca « Modernă », Gruparea intelectuală « Thessis » cu o bibliotecă, Reuniunea pentru studiul Ardealului, Soc. pentru înfrumuseţarea oraşului Sibiu, Soc. de lectură « Gh. Coşbuc », Fundaţia Culturală « Dr. Ioan Mihu », Asociaţia culturală « Acţiunea românească », Reuniunea culturală a meseriaşilor români, 6 asociaţii culturale minoritare, 10 coruri şi asociaţii muzicale, Teatru orăşenesc, 3 cinematografe, 13 soc. sportive, 1 organizaţie turistică, Automobil-Club, 6 asociaţii de vânătoare şi pescuit.

Ziare şi reviste. « Acţiunea » (cotidian), « Foaia Poporului » (săptămânal), « Lumina Satelor » (săptămânal), « Oastea Domnului » (săptămânal), « Telegraful Român » (săptămânal), « Isus Biruitorul » (săptămânal), « Tribuna » (săptămânal), « Buletinul Oficial al jud. Sibiu » (bilunar), « Luceafărul » (lunar), « Buletinul Economic » (lunar), « Revista Economică » (săptămânal), « Revista Teologică » (lunar), « Sibiul medical » (lunar), « Stâna » (lunar), « Transilvania »(odată la 2 luni), « Gazeta plugarului », « Metallum » (în limba română şi germană), « Reclama Sibiului », « Primăvara literară », « Sibiul », « Sud-Ost » (cotidian), « Tageblatt » (cotidian), « Die Volkstimme » (săptămânal), « Die Neue Zeitung » (săptămânal), « Siebenbürgische Deutsches Tageblatt » (cotidian), « Kirchliche Blätter » (săptămânal), « Landwirtschaftlische Blätter für Siebenbürger » (săptămânal), « Der Spiegel » (bilunar), « Der Augstieg » (lunar), « Das Wirtschafts Rundschau » (lunar), « Medizinische Zeitschrift » (lunar), « Schule und Leben » (trimestrial), « Siebenbürgische Vierteljahrschrift » (trimestrial), « Siebenbürger Raiffensebote », « Aufbau », « Deutsche Kinderzeitung für Rumänien », « Nachrichtenblatt ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. Catedrală ortodoxă, 3 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 2 evanghelice, 2 romano-catolice, 1 reformată, 2 sinagogi.

Mânăstirea franciscanilor, Mânăstirea surorilor franciscane, Mânăstirea surorilor ursuline.

Instituţii bisericeşti. Mitropolia ortodoxă a Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului (întemeiată de Andrei

Șaguna), Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu, Episcopia evanghelică, Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul S. capitala județului Sibiu, este așezat la 142 km de Brașov și 274 km de București. Stație c.f. pe liniile: Sighișoara—Mediaș—Copșa-Mică—Sibiu; Brașov—Făgăraș—Sibiu; Vințul-de-Jos — Sibiu. Stație de plecare pe liniile Sibiu—Piatra-Olt; Sibiu—Agnita—Sighișoara și Sibiu—Cisnădie. Punct de plecare pentru numeroasele excursii în regiunea Carpaților (Păltiniș, Negoiu, Bâlea, etc.).

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Pretura plășii Sibiu, Chestură de poliție, Inspectorat al muncii, Cameră de muncă, Inspectorat general sanitar și de ocrotire, Serviciu sanitar județean, Serv. sanitar municipal, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar municipal, Regiune agricolă, Cameră de agricultură, Serviciu agricol al județului, 4 ocoale silvice, Regiune industrială, Cameră de comerț și industrie, Avocatura Statului, Revizorat școlar, Revizoratul surorilor de ocrotire (Inspectoratul Sibiu), Administrație financiară, 2 percepții, Birou de măsuri și greutăți, Gardă financiară, Depozit regional de medicamente, Depozit județean C.A.M. Depozit județean al monopolului alcoolului, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Vamă, Oficiul vânătorilor regale, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația generală a medicilor, Asociația clerului ortodox, Asociația generală a inginerilor din România, Colegiul medicilor, Corpul contabililor, Reuniunea medicilor domiciliați în Ardeal, Asociația profesorilor secundari, Asociația profesorilor secundari dela școlile evanghelice din România, Asociația învățătorilor, Asociația funcționarilor publici din Ardeal, Asociația funcționarilor judecătorești, Asociația licențiaților Academiei comerciale și industriale, Asociația impiegaților P.T.T., Asociația întregului personal P.T.T., Asociația farmaciștilor, Asociația pensionarilor civili, Asociația generală a personalului sanitar auxiliar titrat, Reuniunea moașelor diplomate, Sindicatul artiștilor instrumentiști, Sfatul negustoresc, Soc. ofițerilor în rezervă și retragere, Soc. subofițerilor pensionari, Uniunea generală a industriașilor din România, Asociația amploiaților tramvaielor electrice Sibiu, Asociația comercianților români, Asociația generală a producătorilor și distribuitorilor de energie electrică, Soc. generală a funcționarilor publici, Asociația măcelarilor, Asociația patronilor croitori, Asociația restauratorilor și industriilor înrudite, Asociația restauratorilor și hotelierilor, Asociația șefilor de ateliere și funcționarilor tehnici industriali, Consiliul sindical al sindicatelor muncitorești, Gremiul comercial, 22 de sindicate și soc. profesionale pe bresle.

Edilitate. Uzină electrică, conducte de apă, canalizare, pavagii, tramvai electric, 2 grădini publice, grădină zoologică, strand.

Sănătate publică. Spital public, Spital de boli mintale, Spital militar, Institutul obstetrico-ginecologic, Ambulator policlinic, Sanatoriul Dr. Ittu, Sanatoriul Dr. Wermescher, Clinica « Martin Luther », Dispensar antituberculos, Dispensar dermato-veneric, Dispensar neuro-psihiatric, Dispensarul «Principele Mircea ».

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roșie », Soc. « Principele Mircea », Soc. ortodoxă națională a femeilor române, Reuniunea de binefacere a femeilor române, Soc. femeilor de meseriași și comercianți români pentru ajutorarea săracilor, Soc. « Sft. Antoniu » pentru ajutorarea familiilor sărace, Uniunea pentru asistența școlarilor săraci, Reuniunea « Sft. Maria » a femeilor greco-catolice, Reuniunea romano-catolică pentru ajutorarea elevilor, Reuniunea romano-catolică pentru construirea unui cămin, Soc. femeilor reformate, Uniunea femeilor evanghelice, Reuniunea pentru ocrotirea copiilor evanghelici.

Orfelinatul Arhiepiscopiei ortodoxe, Orfelinatul « Principele Mircea », Orfelinatul romano-catolic, Orfelinatul luteran, Ospiciul de infirmi al municipiului, Birou de plasare.

SIGHET

Stema. Pe scut de argint, un cap de bour negru văzut din față. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri. Vechea stemă rectificată.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., reședința județului Maramureș, este așezat aproape de confluența Izei cu Tisa, deci pe drumul principal al ținutului.

Vatra orașului este clădită în lunca svântată dela întâlnirea celor două văi, la altitudinea de 274 m.

Cadrul e format din regiunea sudică a depresiunii deluroase intramuntoase, parte cultivată, parte împădurită, a Maramureșului. Târg de graniță, orașul a crescut prin trecerea refugiaților din Polonia și se susține, ca singurul centru al țăranilor Maramureșeni, prin schimbul comercial cu aceștia.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Orașul S. figurează ca loc de adunare și capitală de județ, încă dela 1349, menținându-se în această situație în cursul veacurilor.

In 1352, orașul este investit cu privilegii regale și nobiliare, de către Regele Ludovic.

Aci au avut reședința voevozii Maramureșeni, Balc și Drag, fiii Voevodului Sas al Moldovei, ctitorii vechii mânăstiri românești din Peri, care a devenit Episcopia Maramureșului.

Monumente istorice. *Biserica reformată* (calvină), înălțată în secolul XI ca biserică ortodoxă. In secolul XIV această biserică trece în posesiunea romano-catolicilor, iar în secolul XVI (la 1556) în posesiunea reformaților.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 27.684 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 25.710 locuitori (fără comuna suburbană Iapa, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul Sighet și care avea la acea dată un total de 2.145 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 fabrică de produse făinoase, 1 moară de sare, 1 fabrică de ghiață, 1 de basmale și șaluri, 1 de tricotaje, 1 de carton ondulat și articole de hârtie, 2 de cherestea, 1 de mobile curbate, 2 de perii și articole de lemn, 1 de mături, 1 de cărămidă și țiglă, 1 de nasturi, 1 de șepci, 2 olării și 2 tăbăcării.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Maoara de sare C.A.M. (inv. 47), Prima fabrică din Maramureș pentru mobile îndoite și mărfuri din lemn (soc. 5, inv. 12) și Fabrica de perii și articole de lemn (soc. 10, inv. 8).

Comerț cu lemne de foc și de construcție, sare, fructe, animale, lână, brânzeturi, piei și alte produse animale. Bâlciuri la 9 Martie, 9 Iunie și 10 Decemvrie.

Activitatea economică a Sighetului este în continuă scădere. Prin delimitarea hotarelor în 1919, cea mai bogată parte a Maramureșului trecând Cehoslovaciei, orașul S. a pierdut principalele sale debușee.

Construcția unei căi ferate care să lege Sighetul de-adreptul cu restul țării este un imperativ economic și național. Legătură actuală se face prin Cehoslovacia.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), « Casa Noastră » din Satu-Mare (filială), « Casa de păstrare » din

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Satu-Mare (sucursală), Banca Maramureşana, Banca cooperativă « Tisa », Banca Comercială din Maramureş, Banca Economică, Banca de credit mărunt şi economie, Banca «Credit », Banca cooperativă « Joint » (izraelită).

Finanţe publice. Bugetul oraşului S., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**11.398.023**
Venituri ordinare	*9.216.391*
Venituri extraordinare	*477.329*
Venituri speciale	*1.704.303*
Cheltueli	**11.398.023**
Cheltueli ordinare	*9.232.711*
Cheltueli extraordinare	*477.329*
Cheltueli speciale	*1.687.983*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Dragoş-Vodă », Liceul de fete « Domniţa Ileana», Şcoala normală de băieţi « Regele Ferdinand », Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu comercial mixt, Liceu comercial de băieţi, Liceu comercial de fete, Conservator comunal de muzică, 10 şcoli primare de stat, 5 şcoli primare confesionale, 3 grădini de copii de stat, 1 grădină de copii confesională.

Instituţii culturale. Muzeul etnografic al judeţului, Asociaţia « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Asociaţia pentru cultura poporului român din Maramureş, Liga Culturală, Cercul catolic, Cercul civil, Cercul cântăreţilor civili, Cercul coral « Harmonia », Cercul coral al calviniştilor, 4 societăţi sportive, 2 societăţi turistice, 2 societăţi de vânătoare, 1 de pescuit, 2 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Graiul Maramureşului » (săptămânal), « Gazeta Maramureşană » (săptămânal), « Dumineca » (săptămânal), « Maramureşul », « Iza », « Ţara Voevozilor », « Astra» (lunar), « Judische Welt » (săptămânal), « Maramoroser Blätter » (săptămânal), « Máramoros » (săptămânal), « Máramorosi Független Ujság » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 greco-catolică ruteană, 1 romano-catolică, 1 reformată (calvină), 1 casă de rugăciun, baptistă, 1 casă de rugăciuni a adventiştilor din ziua 7-a, 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox, vicariat greco-catolic, protopopiat greco-catolic rutean, protopopiat romano-catolic şi protopopiat reformat (calvin).

ADMINISTRAŢIE

Oraşul S., capitala judeţului Maramureş, este situat la 213 km de Cluj şi la 661 km de Bucureşti. Staţie c. f. pe linia Oradea – Satu-Mare – Sighet – Valea Vişăului. Punct de plecare pe liniile: Sighet – Şugatag şi Sighet – Coştiui – Mină.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Judecătorie, Poliţie, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Primărie, Pompieri, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciul sanitar al judeţului, Serv. sanitar al oraşului, Serv. veterinar al judeţului, Serv. veterinar al oraşului, Consilierat agricol, Ocol silvic, Oficiu vamal, Serv. technic C.F.R., Depozit C.A.M., Birou de măsuri şi greutăţi, Oficiu pentru plasare a muncitorilor, 2 notariate publice, Penitenciar, Legiune de jandarmi.

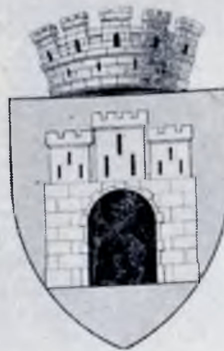
Asociaţii. Sfatul Negustoresc, Baroul avocaţilor, Soc. funcţionarilor publici, Cercul militar, Asociaţia Invăţătorilor, Asociaţia profesorilor.

Edilitate. Uzină electrică comunală.

Sănătate publică. Spitalul de stat, Spitalul epidemic comunal, Spitalul de alienaţi, Sanatoriul « Dr. Sreter », Sanatoriul « Dr. Junger ».

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiul I.O.V., Azilul de bătrâni romano-catolic « Br. Stoica », Azilul izraelit de bătrâni şi infirmi, Azilul comunal pentru săraci, Reuniunea femeilor române Maramureşene, Reuniunea femeilor ortodoxe « Altarul », Reuniunea Mariană, Soc. femeilor calvine, Soc. femeilor izraelite, Soc. evreiască de ajutor mutual, Soc. « Joint », Soc. « Hicern », Căminul meseriaşilor, Căminul de ucenici.

SIGHIŞOARA

Stema. Pe scut albastru, o cetate de argint, cu 3 turnuri crenelate şi ferestrele negre. In poarta cetăţii, deschisă pe roşu un leu de aur încoronat, ridicat în două labe, spre dreapta, rezemându-se pe o lance de aur.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Este vechea stemă.

GEOGRAFIE

Aşezare. Sighişoara, capitala judeţului Târnava-Mare, este aşezată cam spre mijlocul podişului Transilvaniei, într'o gâtuitură a văii Târnavei-Mari şi la crucea drumului internaţional care vine din spre Oradea—Cluj şi trece prin Braşov către Bucureşti, cu drumul care, pe valea Părului, vine dela Sibiu şi urcă Târnava către Odorhei şi Arghita.

Vatra oraşului se întinde în amfiteatru pe câţiva pinteni de deal şi pe lunca Târnavei de la altitudinea de cca 390 m (*oraşul de sus* cu pitoreasca aşezare a bisericii din sec. XV şi a vechiului burg azi ruinat) până la cca 350 m (*oraşul de jos* cu gospodării răsfirate printre grădini şi pe şesul de pe cele două maluri ale văii).

Cadrul e format din dealuri împădurite cu spinarea netedă la 500—600 m şi din valea largă cu terase din susul şi josul scurtului defileu întortochiat. Valea e cultivată, iar viile, pometurile şi pădurile acoperă povârnişurile începând chiar din apropierea oraşului ai cărui locuitori îşi au vilele în podgoriile şi livezile de pe celălalt mal al Târnavei. La orizont, către Răsărit, se văd, albăstrui, munţii Arghita. Mai mult decât resursele împrejurimilor, poziţia geografică şi populaţia (aproape jumătate Saşi) au făcut din Sighişoara, de timpuriu, un cunoscut oraş comercial şi industrial.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul S. este o veche aşezare săsească, ce apare documentar ca cetate puternică, încă de pe la 1282, sub denumirea de « Schäsburg ».

Ludovic cel Mare, regele Ungariei, a ridicat-o la rangul de oraş liber, în anul 1367. Ea a fost, încă din sec. XV, centrul « universităţii » saxone.

Aci a stat între 1431—1435, aşteptând o întâmplare prielnică, spre a se ridica în scaun, Vlad Dracul, investit în 1431 de împăratul Sigismund ca domn al Ţării Româneşti.

Aci la Sighişoara, unde se aşezase cu obligaţia de a apăra marginea dinspre Ţara Românească, Vlad Dracul a bătut monete pe care le-a impus în Braşov şi Sibiu — regiune a suzeranităţii sale.

Aci s'a realizat la 6 Februarie 1506 a treia uniune a naţiunilor privilegiate: Nobiles, Siculi et Saxones.

La 1545, adunarea generală a « universităţii » saxone a acceptat, la Sighişoara, confesiunea dela Augsburg, — crezul dogmatic al luteranismului.

La 1631, George Rakoczy I, acela care avea să lucreze la introducerea în biserică a limbii româneşti, a fost proclamat la Sighişoara, voevod al Transilvaniei.

Monumente istorice. *Cetatea Sighişoarei*, a cărei construcţie datează probabil din sec. XIII. Zidurile sale au o lungime de 930 m. Turnul Porţii sau al Orologiului, — cel mai înalt turn al Cetăţii, — Turnul Giuvaergiilor, Turnul Fu-

marilor, ruinele triplei centure de ziduri, impun și azi Sighișoarei un pronunțat caracter medieval, de «Nürnberg saxon», cum s'a și spus.

Biserica evanghelică-luterană din cuprinsul cetății Sighișoarei, frumoasă și înaltă arhitectură gotică din sec. XIV. Frescele primitive se pot descoperi ușor sub straturile de var alb ale păreților.

Biserica ortodoxă din Sighișoara, înălțată în 1796.

POPULAȚIE

Orașul S., avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 13.096 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 13.434 locuitori, indicând un spor natural de 338 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,6%.

INFĂȚIȘARE SOCIALĂ

Să visezi că din fundul apelor mării îți răsare înaintea ochilor o insulă de corali — pe care plânge lumina, ai sugera plastic imaginea Sighișoarei. Privind-o ai într'adevăr iluzia că e o cetate pe apă. Zidurile cenușii de pe care se despletesc în coroană, lungi vițe roșii, stradelele șerpuitoare, sveltele turnuri înflorite de diminețile care alunecă pe pragurile de coloarea apei de seară, brâele aleelor verzi cari încing cimitirul și vechiul burg medieval — atât de împăcați și aproape unul de altul, pasul meditativ al umbrelor, — toate amintesc de un joc de cristale marine, de pasul calm al apelor gânditoare.

Oraș născut din nostalgia unui popor ce nu se simte acasă sub cerul ardelean și se cere înapoi la mările Apusului, Sighișoara este expresia arhitectonică a sentimentului de tânjire, care undue liniile și străbate piatra, dedesubtul mândrei sale înfățișări. Arhitectura saxonă, mohorîtă și aspră, expresie a vieții sufletești de grup social izolat, constrâns prin părăsirea pământurilor familiare la interiorizare, s'a sublimat aici în subțirile unghiuri ale turnurilor, ale caselor policrome. Liniile dinafară s'au curbat. Pereții par să se rezime sau se apleacă pe uliți în suișul către streșini: gesturi de așteptare, atitudinea omului ce tânjește. Ferestrele înalte aproape de coperișe, parcă scrutează depărtările într'o neîncetată încordare. Par stăpânite de visul nostalgic de părăsitele « lande ». Generoasa natură transilvană se apleacă din toate părțile, cu toate pădurile ei îndrăsnețe către cetatea visătoare, s'o cuprindă în calda sa intimitate, să restabilească unanima armonie dintre creațiune și opera omului. Blândele maluri ale Târnavei, mângâie picioarele cetății cu mișcarea domoală a apei leneșe. Totul te îmbie la sentimentul de plenitudine a vieții, de dăruire totală ritmului naturii. Dar Sighișoara rămâne neatinsă. Ea e un moment spiritual încremenit în piatră. Și farmecul ei va dura atâta cât va ține acest moment. Streină de peisajul gras al pădurilor ce o încercuesc, Sighișoara își duce existența ascetică în complexitatea stilului gotic cu liniile în mută aspirație spre absolut. Și totuși privită dela Sud, dimineața parcă tremură în aerul mângâiat de neguri, gata să pornească, surâzătoare ca un oraș dela mare.

Pe sub arcadele gălbui la tot pasul ochiul descoperă colțuri neașteptate, peisaje toropite sub paragina luminii. Iată *Turnul Orologiului* în piept cu o capricioasă îngrămădire de case în grupuri sprintene, lângă biserica luterană fumurie, — iată palatul verde al județului cu albia șerpuitoare sub zidul ce-l înconjoară, — iată o casă în stil venețian și pe ogivele porților acestei stradele lumina ascuțindu-se în unghiuri de coifuri înalte. Iar după ce urci la capăt strada Studenților, deasupra celor câteva sute de trepte, dai sus lângă *Turnul Strajelor* de *Biserica Mare*, vecina cimitirului, cu picturi murale dinainte de Reformă, înegurată, masivă, enormă—și la două picioare mai jos, liceul Teutch, curat și liniștit în înălțimea lui semeață.

Ceeace isbește mai întâi pe strein este impresia de provizorat a caselor răsucite, așezate în tot chipul, surprinzător de cochete ori abătute, înșirate pe stradele care frâng linia în tot momentul, insinuante ori pur și simplu nemulțumite. Parcă s'ar putea strânge și așeza în altă parte. Fiecare își păstrează coloarea ei din evul mediu ca pe un blazon. Poate coloarea amintea de Flandra...

Sunt amurguri care trec cu steaguri roșii prin cetate ca oștile biruitoare. Sunt altele de o pace atât de largă, încât ai crede că cimitirul de pe culme, ascultând prin veacuri plângerea primarilor cetății către principii Ardealului, a luat el cuprinsurile urbei « Sub umbra alarum suarum ». O pace tihnită, o împăcare cu tot ce se întâmplă sub cer... Dar sunt amurguri prevestitoare de melancolice seri, cu lumina bătând în albastru, din care o ascunsă suferință se despletește peste vechiul burg, în tonuri potolite de pausele fluide. In acele clipe nemăsurate sufletul tău gustă dintr'o nouă armonie și ai iluzia trăirii unei alte existențe.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de pâine, 1 de spirt, 1 de oțet, 1 de postav, 6 de țesătorie

CETATEA SIGHIȘOAREI IN SEC. XVII

CETATEA: LICEUL ŞI BISERICA SĂSEASCĂ

CATEDRALA ORTODOXĂ

INTRAREA IN CETATE

SIGHIŞOARA: PIAŢA

STRADĂ IN SIGHIŞOARA

SĂSOAICE IN PORT DE SĂRBĂTOARE

şi tricotaje, 1 de basmale şi broboade, 1 de pânzeturi, 1 atelier mecanic şi turnătorie, 2 fabrici de pielărie şi talpă, 1 de cherestea, 1 de ustensile de menaj, 1 mare atelier de tâmplărie, 2 fabrici de cărămizi şi ţigle.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Ţesătoria mecanică de mătase « Sighişoara » (soc. 40, inv. 17), Fabrica de postav Fraţii Zimmermann (inv. 10) şi Fabrica de ţesături de bumbac Wilhelm Loew (inv. 8).

Comerţ de vinuri superioare, produse industriale şi animale de rasă.

Instituţii de credit. Banca Naţională (sucursală), Banca Unită, Banca Poporului, Banca «Furnica» (sucursală), Casa de păstrare « Târnava » şi Banca « Frăţia ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**22 508 500**
Venituri ordinare	*14.104.761*
Venituri extraordinare	*1.142.888*
Venituri speciale	*7.260.851*
Cheltueli	**22 508 500**
Cheltueli ordinare	*13.066.565*
Cheltueli extraordinare	*2.181.084*
Cheltueli speciale	*7.260.851*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Principele Nicolae », Liceu de fete, Liceul săsesc « Episcopul Teutsch », Şcoală comercială mixtă germană, Şcoală normală de fete (săsească), Gimnaziu de fete german.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Instituţii culturale. Asociaţia « Astra », Reuniunea femeilor ortodoxe, Reuniunea femeilor greco-catolice, Asociaţia fetelor române, Reuniunea pentru cultura femeilor săseşti, Asociaţia fetelor săseşti, Asociaţia tinerimii săseşti, Asociaţia literară şi de diletanţi (maghiară), Casina maghiară, Soc. « Sf. Gheorghe », Muzeul « Altschässburg », 1 soc. de muzică românească, 2 soc. corale săseşti, Soc. pentru înfrumuseţarea oraşului, Soc. « Tenis Club Român », Soc. « Tenis Club Săsesc », 3 cluburi sportive, Soc. de turism « Carpatina », Soc. de gimnastică săsească, 3 soc. de vânătoare, 1 cinematograf.

Ziare şi reviste. « Deşteptarea Târnavelor », « Glasul Târnavei », « Grooköller Bote ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 2 luterane, 1 reformată şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox. Decanat districtual evanghelico-luteran.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul S. capitala judeţului Târnava-Mare este aşezat la 109 km de Braşov şi 281 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti—Braşov—Cluj şi Sighişoara—Agnita—Sibiu. Staţiune climatică cu fermecătoare poziţiuni şi peisaje încântătoare în împrejurimi.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administraţie financiară, Percepţie, Poliţie, Legiune de jandarmi, Revizorat şcolar, Casă cercuală, Cameră agricolă, Serviciu agricol judeţean, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Birou de măsuri şi greutăţi, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Soc. funcţionarilor publici, Corpul contabililor, Asociaţia comercianţilor, Asociaţia meseriaşilor români, Asociaţia meseriaşilor saşi, Asociaţia bir-

tașilor și cârciumarilor, Soc. pantofarilor, Soc. pentru creșterea păsărilor și animalelor domestice.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, gaz metan, pavagii.

Sănătatea publică. 1 spital de stat, 1 dispensar de stat.

Asistență și prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. femeilor române, Soc. femeilor evanghelico-luterane, Soc. femeilor maghiare romano-catolice, Soc. fetelor române, Soc. fetelor evanghelico-luterane, Azil pentru bătrâni.

SILISTRA

Stema. Pe scut albastru, o cetate medievală crenelată, de argint, cu două turnuri crenelate, și cu poarta deschisă, pe albastru, așezată pe o terasă verde pe valuri de argint; deasupra o cruce de aur peste o semilună de argint.

Reprezintă vechea cetate a Durostorului, vestită pentru luptele creștinilor contra Semilunii.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., capitala județului Durostor, e așezat într'o poziție strategică la cotul pe care-l face Dunărea către N și la un foarte căutat vad al acestuia: vadul Silistra-Călărași.

Vatra orașului e formată din orașul vechiu cuprins între zidurile fostei cetăți (acum dărâmate) și o aureolă de vile și gospodării risipite printre vii, alături de noile cartiere de după răsboiu. Vechiul oraș ocupă un colț de terasă înaltă a Dunării, suspendată ca o prispă deasupra fluviului la cca 10 m altitudine și înconjurată de dealurile podișului (unde sunt tabiile) în chip de amfiteatru. Pe povârnișurile acestuia se ridică viile, pometurile și vilele sau gospodăriile periferiei.

Cadrul e format de Balta și apa Dunării și de podișul, parte despădurit, parte cultivat. Orașul S. este astfel un centru de adunare a grânelor din Deliormanul vecin și al produselor livezilor și podgoriilor din care se alimentează și Bucureștii.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Vechiul nume al orașului S. este Durostorum, dat, probabil, de Celții cari ajunseseră în migrațiunile lor la Dunărea de jos.

SILISTRA LA 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau Ansichten. Col Acad. Române

VEDEREA SILISTREI LA 1854
Desen de J. Wollweider. Col. Academiei Române

In epoca romană, Durostorum a avut o deosebită însemnătate, fiind un important centru militar (sediul legiunii XI Claudia), vamal și administrativ. A fost locul de naștere al unuia din cei mai mari apărători ai imperiului, generalul roman Aetius, pacificator al Occidentului, cel care a înfrânt pe huni în câmpiile catalaunice (451) și a pierit apoi răpus de Valentinian. Tot aici a fost sediul de scurtă durată al unei episcopii populare, de caracter romanic, ca și cea din Tomi (Constanța).

In evul mediu, Durostorum a continuat să joace un rol de frunte în istoria Bizanțului. El a văzut trecând nesfârșite hoarde de barbari, pe goți, pe slavi, pe avari, pe bulgari, pe rușii lui Sviatoslav dela Kiev, pe pecenegi, pe cumani, pe tătari.

Ca și întreg ținutul, «Dârstorul» a fost stăpânit de Mircea cel Bătrân și urmașii săi imediați care-și aveau aci pârcălabii lor. Căzut sub turci, cari l-au numit Silistra, a rămas sub dominația acestora până în 1913, când a fost reluat de români ca veche moștenire a lui Mircea.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 17.415 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 17.828 locuitori, indicând un spor natural de 413 locuitori în șase ani și jumătate, adică o creștere de 2,4%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de pânzeturi de bumbac, 1 de pielărie, 1 de lumânări, 1 de săpun.

Din întreprinderile de mai sus Moara Frații Siderii are un capital investit de 18 milioane lei.

Comerț de cereale, vite, produse animale, vinuri și pește.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca Comercială, Banca Caliacra (sucursală), Banca « Durostor », Banca Țăranilor din Durostor, Banca de Credit Dunărean, Banca « Niva », Banca Invățătorilor, Banca Populară.

Finanțe publice. Bugetul orașului pe exercițiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**9.757.116**
Venituri ordinare	*7.711.609*
Venituri extraordinare	*668.007*
Venituri speciale	*1.377.500*
Cheltueli	**9.757.116**
Cheltueli ordinare	*6.920.433*
Cheltueli extraordinare	*668.007*
Cheltueli speciale	*2.168.676*

CULTURĂ

Invățământ. Liceu de băieți, Liceu de fete, Liceu comercial, 2 licee bulgare (unul de băieți și unul de fete), Școală de ucenici, 5 școli primare, 5 școli de copii mici.

Instituții culturale. *Societatea de studii psihice și metapsihice din România* are scopul de a populariza prin comunicări și experiențe publice, nouile metode terapeutice în medicina modernă, ca: psihoterapia, hipnoterapia și psihoanaliza; și de a studia fenomenele de ordin psihologic, fiziologic și biochimic în legătură cu personalitatea umană. Ateneu popular, Muzeul « Pericle Papahagi », 2 cinematografe, 3 societăți sportive.

Ziare și Reviste. « Semănătorul român » (săptămânal), « Festival » (lunar), « Românul » (odată la 2 luni), « Programul agricol » (trimestrial), « Haksor » (odată la 2 luni).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 armenească, 4 geamii musulmane și 1 sinagogă.

Instituții bisericești. Protopopiat ortodox, Muftiat musulman.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S, capitala jud. Durostor, este situat la 132 km de Constanța și 123 km de București. Port la Dunăre, pe brațul Borcea. Stația c.f. cea mai apropiată: Călărași.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administrație financiară, Poliție, Percepție, Cameră de comerț, Cameră de agricultură, Cameră de muncă, Serv. technic al drumurilor, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal, Oficiu de asigurări sociale, Ocol minier, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Căpitănia portului, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea avocaților, Liga navală română, Sfatul Negustoresc, Soc. funcționarilor publici, Corpul contabililor autorizați.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, pavagii.

Sănătate publică. Spital județean, Spital militar, Sanatoriul « Dr. D. Stan », Dispensar comunal, Dispensarul Soc. « Principele Mircea ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Oficiu I.O.V., Soc. « Crucea Roșie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Soc. «Principele Mircea » și Soc. bulgară « Binefăcătoarea ».

SLATINA

Stema. Scut tăiat; în câmpul superior, pe roșu un turn crenelat de argint cu poarta închisă și ferestre negre; în câmpul inferior, pe albastru, un pod de aur pe o apă de argint.

Vechea stemă completată.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., capitala județului Olt, este așezat la răscrucea drumului Oltului cu drumul Craiovei.

Vatra orașului, în suprafață de peste 2.600 ha (cu moșie cu tot) se întinde, la altitudinea de 150 m, pe povârnișurile unei viroage scurte care taie marginea înaltă și abruptă a podișului de pe stânga Oltului și pe o parte a acestui podiș, adică la cca 50 m deasupra luncii râului.

Cadrul e format de valea largă a Oltului, și de dealurile, în cea mai mare parte cultivate, ale platformei oltene. De aici caracterul semi-agricol al acestui oraș de vad și de răspântie, care nu se ridică totuși peste nivelul unui centru comercial de interes local.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Prima mențiune documentară a orașului S. datează din 1368, când apare ca punct vamal, în privilegiul comercial acordat de Vlaicu Vodă negustorilor din Brașov. Numele său este de origină slavă și înseamnă « apă sărată ».

In acest loc se făcea, în cursul timpurilor trecerea între Muntenia și Oltenia, pe un pod de vase peste Olt. In 1846 s'a construit aici cel dintâi pod static al Principatului.

Monumente istorice. *Schitul Strihareț* a cărui biserică e o ctitorie a Mitropolitului Varlaam din anul 1672.

Schitul Clocociov a cărui biserică a fost înălțată sub Matei Basarab în 1641.

Biserica Sf. Treime ridicată la 1645, renovată în 1789.

POPULAȚIE

Orașul S., avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populației din acel an, 11.010 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937, este de 11.155 locuitori (fără comuna suburbană Proaspeți, care la recensământul din 1930 s'a trecut la orașul S. și care la acea dată avea un total de 394 locuitori).

ECONOMIE

Industrie și comerț. 2 mori sistematice, 1 fabrică de cherestea, 2 tăbăcării, 1 fabrică de cărămidă și țiglă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei și peste *): Moara « Alutu » (soc. 5, inv. 16), fabrica de cherestea (inv. 7).

Centru de desfacere a produselor regiunii: cereale și fructe. Comerț se face și cu lemnăria adusă dela munte pe Olt și prelucrată aci.

Bâlciu anual la 23 Aprilie.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție); Banca Uniunii Agricole, Comerciale și Industriale; Casa de Credit a Agricultorilor; Banca de Credit Popular; Banca Agrară; Banca Federală; Banca Negustorească; Banca populară « Infrățirea »; Banca populară « Lunca Oltului », Banca Comerțului din Olt, Casa de Credit și Economii « Munca ».

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1935/36, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**9.331.727**
Venituri ordinare	3.788.500
Venituri extraordinare	804.633
Venituri speciale	4.738.594
Cheltueli	**9.331.727**
Cheltueli ordinare	3.788.500
Cheltueli extraordinare	804.633
Cheltueli speciale	4.738.594

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « Radu Greceanu », Liceu de fete, Liceul comercial de băieți « Nicolae Titulescu », Gimnaziu industrial de băieți, Școală normală de menaj, Școală profesională de fete, Școala inferioară de agricultură « Strihareț », Școală de ucenici, 6 școli primare, 2 școli de copii mici.

Instituții culturale. Casa Națională « Oltul » (cu bibliotecă); Bibliotecă comunală, Societatea culturală « Titu Maiorescu » (cu bibliotecă), Societatea culturală « Nicolae Bălcescu » (cu bibliotecă), Asoc. corală « Ciprian Porumbescu », 2 cinematografe, 1 asociație sportivă și 2 societăți de vânătoare.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* și capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Ziare și reviste. « Gazeta Nouă », « Școala Noastră » (lunar), « Vremea Nouă », « Buletinul Oficial al județului Olt ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. In oraș sunt 8 biserici ortodoxe, 1 casă de rugăciune catolică, 2 schituri ortodoxe.

Instituții bisericești. Orașul S. este reședința celor două protopopiate ortodoxe, din județ.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S. capitala jud. Olt, este situat la 50 km de Craiova și la 184 km de București. Stație c.f. pe linia București – Pitești – Craiova – Timișoara.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Poliție, Legiune de jandarmi, Serviciu de poduri și șosele, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar județean, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Cameră de comerț și industrie, Revizorat școlar, Administrație financiară, 2 percepții fiscale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Secție de pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Asociația funcționarilor publici, Corpul contabililor, Sfatul Negustoresc, Sindicatul morarilor, Asociația meseriașilor.

Edilitate. Uzină electri că,apaduct, canalizare, pavagii, hală de carne, cu instalații moderne, 2 grădini publice, strand.

Sănătate publică. 2 spitale de stat, (dintre care 1 militar , Dispensar comunal.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea « Crucea Roșie », Societatea pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Societatea femeilor ortodoxe române, 1 azil comunal de bătrâni și 1 azil particular.

SOROCA

Stema. Scut roșu despicat. In primul cartier o cetate crenelată de argint cu un turn central, cu poartă închisă și ferestrele negre. In cartierul al doilea, un cap negru de tătar în profil spre stânga, înfipt într'o lance de argint.

Simbolizează vechea cetate Soroca și luptele împotriva Tătarilor.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Soroca, capitala județului cu același nume, e așezat la un vechiu vad al Nistrului păzit altădată de o cetate. Aici se întâlneau drumurile ce veneau din spre Suceava și din spre Chișinău.

Vatra orașului, în suprafață de peste 2200 ha (cu moșie cu tot) e așezată pe povârnișul care — despicat curmeziș de o vale afluentă — coboară repede spre apa Nistrului și pe o prispă puțin ridicată deasupra fundului aceleiași văi.

Cadrul e format din valea cu meandre adâncite și din podișul înalt aici de peste 200 m, cultivat aproape în întregime și presărat cu pometuri (mai ales pe povârnișul din spre valea principală).

De aici, caracterul semi-agricol al orașului.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Nu se cunoaște anul intemeierii orașului Soroca. El pare a se fi constituit la umbra cetății zidite de Ștefan cel Mare.Domnii Moldovei și-au avut la Soroca pârcălabii lor. Un « Coste Pârcălab de Soroca », e amintit de tratatele de pace și de alianță, încheiate de Ștefan cel Mare, în 1499, cu regele Poloniei și cu marele duce al Lituaniei.

« Soroca e mult mai nouă decât Hotinul — scrie profesorul Iorga în cartea sa Neamul Românesc în Basarabia — și nici pe departe nu se poate asemui cu acesta, nici în cup ins, nici în meșteșugul zidirii. Ea a fost numai o strajă în calea Tătarilor făcută pe vremea lui Ștefan cel Mare, pute nic, dar în pripă, din bolovani greoi, culeși prin ac ste râpi înalte. Lucrătorii s'au luat după Hotin, dar ei nu erau chemați să facă altceva decât un adăpost de pânlari pentru câțiva arcași și pentru pârcălabii cari mai târziu, după 1500, sub Rareș, au stat în fruntea lor. Se văd încă sus, unde n'a căzut creasta turnurilor, ferestrele inguste, dese, din care se privea până departe, pe coasta din sus și pe cea din jos, până adânc în văile podolene, pe unde obișnuiau să vie călăreții stepelor pustii. Incă dela 1550 însă, rostul Sorocei s'a încheiat. Turcii n'au luat-o, fiindcă n'avea însemnătate militară, dar Tătarii și-au cerut-o odată pentrn locuință, după 1713, când s'a cotropit Hotinul. »

Monumente istorice. *Cetatea Soroca*, construcție a lui Ștefan cel Mare, pe malul Nistrului, ca un vechi vad al acestuia.

Fântâna Mănăstirii, pe dealul Soroca, în locul fostei Mănăstiri Sf. Nicolae, năruite la începutul sec. XIX.

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930 — după datele provizorii ale recensământului din acel an — 14.661 locuitori.

Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 14.871 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Industria este reprezentată în orașul S. prin 4 mori, 1 fabrică de bere, 3 fabrici de ulei, 2 fabrici de săpun și 2 fabrici de cărămizi.

Lipsit de căi de comunicație, orașul face un comerț local, cu produsele mai ales agricole, ale județului.

Instituții de credit. Banca Națională a României (agenție), Banca Basarabiei, Banca Soroca, Banca Agricolă, Banca Populară « Țărănimea », Tovărășia de credit mărunt. Casa de Credit a Agricultorilor din județul Soroca.

Finanțe publice. Bugetul orașului, pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.641.708**
Venituri ordinare	*6.269.006*
Venituri extraordinare	*413.412*
Venituri speciale	*959.290*
Cheltueli	**7.641.708**
Cheltueli ordinare	*6.269.006*
Cheltueli extraordinare	*413.412*
Cheltueli speciale	*959.290*

CULTURĂ

Invățământ. Liceul de băieți « A. D. Xenopol », Liceu de fete, Liceu tehnic agricol, Liceul « Tarbut », Gimnaziu industrial de fete, 9 școli primare, 3 școli de copii mici.

Instituții culturale. 2 cămine culturale (unul județean și unul orășenesc) ale Fundației Culturale « Principele Carol », 2 biblioteci, 1 cinematograf, 1 societate de vânătoare.

Ziare și reviste. « Incercări », « Solidaritatea ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 5 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 sinagogă și 17 case de rugăciune evreești.

Instituții bisericești. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala județului Soroca, este situat la 143 km de Chișinău și 551 km de București. Stație c.f. cea mai apropiată Florești (la 30 km), pe linia Iași – Bălți – Mateuți.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Serv. sanitar județean, Serv. veterinar județean, Serv. tehnic județean, Serv. agricol al județului, Revizorat școlar, Cameră de comerț, Oficiu județean al Circumscripției Camerei de muncă Chișinău, Administrație financiară, Oficiu județean de turism și oficiu local de turism, Percepție, Pretură, Poliție, Serv. sanitar al orașului, Serv. veterinar al orașului, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociații. Baroul avocaților, Corpul contabililor autorizați, Corpul didactic primar, Sfatul Negustoresc, Uniunea meseriașilor.

Edilitate. 2 uzini electrice, pavagii, grădină publică, baie comunală.

Sănătate publică. Spitalul central de stat, 1 spital israelit, 3 dispensare.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. « Dragostea creștină », 3 societăți de ajutor israelite, 2 aziluri de bătrâni.

STOROJINEȚ

Stema. Pe scut de argint un brad verde pe o terasă neagră.

Simbolizează așezarea orașului într'o regiune păduroasă.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul S., capitala județului cu același nume, este așezat în valea Siretului, departe de drumul mare care duce la Cernăuți.

Vatra orașului, împreună cu moșia lui, se întinde pe o suprafață de 5811 ha, răsfirată pe lunca și pe povârnișurile văii Siretului, dela 358 m altitudine (la podul de peste râu) până aproape 400 m pe deal.

Cadrul e format din lunca largă cu terase a Siretului și din dealurile podișului, înalt de peste 500 m în V unde se face trecerea, destul de repede, către regiunea obcinelor. Pădurea se păstrează destul de întinsă în împrejurimile orașului. In viața acestuia se răsfrânge atât apropierea muntelui (mai multe ferăstrae, tăbăcării) cât și a podișului cultivat (velnițe, rafinării de spirt).

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Storojineț, este o veche așezare moldovenească.

Se pomenește despre Storojineț pe vremea lui Alexandru cel Bun, care a pus sub ascultarea episcopului dela Rădăuți, bisericile din 50 de sate, printre care aflăm și Storojinețul.

A doua mențiune despre Storojineț, tot ca sat, este din 18 Februarie 1448, când Roman Voevod dă boierului Petrea, fiul lui Toma « satul Storojineț pe Siret ».

POPULAȚIE

Orașul S. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 8.611 locuitori.

Cifra probabilă a populației, actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 8631 locuitori.

ECONOMIE

Industrie și comerț. 1 fabrică de spirt, 2 de liqueur, 1 țesătorie, 1 fabrică de săpun, 2 de pielărie și 3 de cherestea.

Obiectul de predilecție al comerțului local îl formează produsele agricole.

Desvoltarea economică a orașului este stânjenită de faptul așezării sale în apropiere de Cernăuți.

Bâlciuri: 22 Iunie și 28 August.

Instituții de credit. Banca învățătorilor « Mihai Chisanovici » și Banca Evreiască.

Finanțe publice. Bugetul orașului S., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre.

	Lei
Venituri	**3.189.939**
Venituri ordinare	2.750.840
Venituri extraordinare	5.154
Venituri speciale	433.945
Cheltueli	**3.189.939**
Cheltueli ordinare	2.750.840
Cheltueli extraordinare	5.154
Cheltueli speciale	433.945

CULTURĂ

Invățământ. Liceul « Regele Ferdinand I », 5 școli primare și 1 grădină de copii.

Instituții culturale. Fundația Culturală Regală « Principele Carol », Societatea « Unirea », Societatea « Iancu Flondor », Societatea arcășească « Dragoș-Vodă », Societatea culturală germană, Societatea « Sion », Biblioteca « Soare răsare », Cabinetul de lectură polon « Czetalnia Polska », Corul doamnelor române « Eusebie Mandicevschi », 4 societăți sportive și de vânătoare, 1 cinematograf.

Ziare și reviste. « Buletinul oficial al județului Storojineț ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 1 capelă lipovenească și 5 sinagogi.

ADMINISTRAȚIE

Orașul S., capitala județului Storojineț, este situat la 18 km de Cernăuți și la 533 km de București. Stație c. f. pe linia Adâncata – Berhomete-pe-Siret.

Instituții publice. Prefectură, Pretura plășii Flondoreni, Tribunal, Judecătorie, Poliție, Ad-ție financiară, Percepție fiscală, Primărie, Servicii sanitare (județean și comunal), Servicii veterinare (județean și comunal), Percepție comunală, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serv. județean de drumuri, Revizorat școlar, Cameră de agricultură.

Asociații. Soc. Funcționarilor publici, Cercul Regional A.T.I.F., Asoc. învățătorilor din jud. Storojineț, Asoc. șoferilor patroni.

Edilitate. Uzină electrică, Uzină de apă, Canalizare, Conductă de apă.

Sănătate publică. Spital de stat.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. Doamnelor Române, Soc. Doamnelor Catolice, Soc. Doamnelor Evanghelice, Soc. Doamnelor Israelite, Soc. « Pauperitatea », Societățile israelite « Armuth » și « Jad-Haruzim ».

SUCEAVA

Stema. Pe scut de aur, o cetate crenelată roșie, cu 7 turnuri, așezată pe o terasă verde. In fața cetății Sfântul Gheorghe, de argint, nimbat de aur străpungând cu lancea un balaur de aur.

Simbolizează vechea capitală a Moldovei, și patronul orașului.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri, din care iese capul de bou negru al Moldovei, cu steaua de aur între coarne.

GEOGRAFIE

Aşezare. Suceava, capitala judeţului cu acelaşi nume şi fosta reşedinţă a Moldovei lui Ştefan cel Mare, e aşezată în drumul cel mare care vine din spre Pocuţia şi Nistru prin Cernăuţi şi care şi azi e drumul longitudinal cel mai însemnat al Moldovei. De aici porneau drumurile către Ardeal prin Ţara Dornelor, către cetăţile dela Nistru (Hotin şi Soroca), spre Cetatea Neamţului prin Fălticeni şi Baia, etc. A fost într'adevăr, odată, un punct de comandă al Moldovei de Sus.

Vatra oraşului, în suprafaţă de 2304 ha (cu moşia) se întinde la 341 m altitudine, pe o terasă din dreapta văii Suceava şi pe povârnişurile nesimetrice (cel din S mai repede, în chip de coastă) al unui scurt afluent transversal. Oraşul e foarte îngrămădit şi bine conturat.

Cadrul e format de şesul destul de larg al Sucevei şi de dealurile alungite şi disimetrice, în general cultivate, ale podişului. Azi Suceava e un fel de târg de interes mai mult local care păstrează din trecut numai bisericile şi ruinele cetăţii.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Anul întemeierii oraşului Suceava nu se cunoaşte; prima menţiune documentară, datează din 10 Februarie 1388, când Petru al Muşatei, comunică din «cetatea Sucevei», regelui polon, Vladislav Iagello, că nu-l poate împrumuta decât cu 3000 ruble de argint, nu cu 4000, cum fusese vorba la început. Numele lui, dacă e luat după cel al râului, este de origine slavă şi înseamnă «şerpuit, încovoiat». Dar poate fi şi de origine dacică, (compară *Sucidava*).

Suceava a fost capitala Moldovei, din timpul lui Petru al Muşatei (1375—1391), până la a doua domnie a lui Alexandru Lăpuşneanu (1563—1568).

Cetatea Sucevei, ridicată în secolul al XIV-lea de către Petru Muşat a fost reconstruită de Ştefan cel Mare, care a putut rezista aci armatei lui Mohamed II Cuceritorul şi armatei polone a regelui Ioan Albert în 1497.

Sultanul Soliman Magnificul, în lupta lui cu Petru Rareş, pătrunse în cetate la 1538 şi gravă în marmoră amintirea victoriei sale. In sec. XVI, cetatea Sucevei a fost reparată de Iacob Heraclide, Despotul, căruia îi servi de refugiu în 1536 împotriva lui Ştefan Tomşa, ridicat asupră-i. In faţa zidurilor ei, domnul în hlamidă, cu buzduganul în mână şi coroana pe cap, călare pe un cal alb, se dădu în mâna lui Tomşa. Acesta, îl ucise cu o lovitură de buzdugan. Cetatea a servit de apărare familiei lui Vasile Lupu şi cazacilor lui Timuş Hmielniţchi, contra lui Gheorghe Ştefan.

In 1673 Ioan Sobieski, regele Poloniei, făcu din această cetate punctul de reazim al dominaţiei sale în nordul Moldovei. Cetatea Sucevei căzu apoi în ruină.

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii Suceava* pe care prof. Al. Lapedatu, în lucrarea sa despre «Cetatea Sucevii» le descrie astfel: «Ca şi oraşul, cetatea Sucevii e aşezată de partea dreaptă a râului cu acelaşi nume. Pe marginea de N-E a platoului ce se ridică şi întinde de aci spre Cacaina. La Răsărit de cetate, pe o lungime de oraş prin o văgăună destul de largă, formată de valea Cacainii, care curge şi se varsă aproape perpendicular în Suceava. Terenul pe care se află situată cetatea măsoară, azi încă, 120 m în lungime şi 80 m în lăţime. Zic azi încă, pentru că o parte din el — pe latura de Nord — s'a rupt şi surpat pe coasta abruptă ce-o formează colina aci, în spre Cacaina. La Răsărit de cetate, pe o lungime de 320 m şi o lăţime de 300 m., se întinde, inclinându-se uşor spre S-V, un teren cu mult mai mare — aproape 10 hectare — numit de d-l Romstorfer Câmpul Şanţurilor sau, mai bine, al Cazacilor, din cauză că aci au tăbărât, s'au fortificat şi au rezistat Cazacii lui Timuş la 1653.

«După tradiţie, castelul Sucevei avea şapte turnuri. Azi însă nu se mai văd decât urmele a patru. Ele s'au năruit şi au dispărut odată cu întreaga latură de miazănoapte a castelului. După toate probalităţile erau întocmite ca şi cele existente, în formă patrată, susţinute fiind fiecare de câte doi puternici contraforţi. Turnul din marginea de S-E a castelului e cel mai mare. La început avea aceiaşi aşezare ca şi corespondentul său dela 39. Mai târziu însă din motive strategice, a fost reconstruit în poziţie diagonală. Faptul că era mai mare decât toate celelalte ne face să admitem că acesta era vestitul turn al cetăţii, pe care locuitorii Sucevei l-au privit ca cel mai puternic, numindu-l «Ne boe se», adică «Nu te teme» şi despre care Cronicarul însemnă că a fost distrus de cutremur în timpul lui Duca Vodă cel Bătrân, în a treia sa domnie (1678-84)».

Biserica Mirăuţilor. A fost înălţată în sec. XIV de Petru Muşat; are hramul Sf Gheorghe. Alexandru cel Bun stabili aci sediul primului mitropolit al Moldovei, Iosif, ctitorul mânăstirilor Neamţ şi Bistriţa. Tot acest Domnitor aduse aci pe la anul 1400 moaştele Sf. Ioan cel Nou dela Cetatea Albă. A fost restaurată de Austriaci într'un stil lipsit de artă.

Biserica Sf. Gheorghe, este cea mai veche dintre bisericile cari şi-au păstrat caracterul vechiu. A fost şi ea reparată de Austriaci cu mai multă atenţie decât a Mirăuţilor dar cu acelaş acoperiş de ţiglă pestriţă şi strălucitoare.

Biserica a fost înălţată de Bogdan III la 1514 şi terminată de Ştefăniţă Vodă la 1522. La sfârşitul aceluiaşi secol Petre Schiopul măreşte biserica împodobindu-o cu frumoase fresce. Intre acestea se află portretul lui Ştefan cel Mare, al lui Petru cu fiii săi Vlad, şi Ştefan a cărui asociere la domnie cu toată vârsta sa tânără, este arătată de o inscripţie cu litere de aur.

Lângă biserică se află o capelă ridicată de mitropolitul artist Anastase Crimca în care sunt adăpostite azi moaştele Sf. Ioan cel Nou într'un greu sicriu de argint cu basoreliefuri datorate unui sculptor polonez. Aceste moaşte, duse în Polonia, odată cu toate obiectele preţioase ale Mitropoliei Moldovei, de către mitropolitul Dosoftei, în timpul invaziunei regelui Ioan Sobieski, au fost readuse de Austriaci. In cimitir, aproape de biserică, se află lespezi de mormânt cu inscripţiuni latine din sec. XVI—XVII, precum şi câteva în limba slavonă.

Biserica Sf. Dumitru, înălţată de Petru Rareş între anii 1534—1535. Are o clopotniţă de 40 metri construită în 1561 de Alexandru Lăpuşneanu. Pe zidul ei se află armele Moldovei, susţinute de doi îngeri în relief, în stilul Renaşterii.

Biserica e construită în stilul gotic moldovenesc; are fresce frumoase pe fond albastru clar şi inscripţiuni pe lespezi de morminte datând dela sfârşitul secolului XVII.

Biserica Sf. Nicolae, înălţată în 1611 de vistiernicul Nicoară Brăescul.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului», (în drumul spre Iţcani), înălţată la 1639 de monahul Zaharia.

Bisericuţa Sf. Ion Botezătorul, ctitorie a lui Vasile Lupu din 1643, poartă şi azi bourul moldovenesc.

Biserica «Invierea Domnului», înălţată de doamna lui Petru Rareş la 1550. Azi serveşte de biserică parohială greco-catolică.

Mânăstirea armeană Zamca închinată Sf. Auxenie, înălţată la 1551 de nobilul armean Agapsin Vartan. E înconjurată cu un val mare de pământ construit de polonii lui Sobieski. A fost reşedinţa episcopatului armenesc din Moldova. Icoane interesante şi de provenienţă foarte variată. Un puternic turn de veghe şi o capelă cu aparenţele sec. XV moldovenesc în afară de ornamentaţiile sculptate dela poartă şi de caracterul oriental al frescelor.

Biserica Sf. Cruce (armeană), înălţată la 1521.

Biserica Sf. Simion (armeană), zisă şi Turnul Roşu, înălţată la 1600.

Mânăstirea armenească Hadchgadar (îndeplinirea Dorinţelor) construită în 1512.

POPULAŢIE

Oraşul S. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 17.001 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 9.874 locuitori (fără comunele suburbane Ipoteşti, Lisaura, Scheia şi Sf. Ilie, care la recensământul din 1930 s'au trecut la oraşul S. şi care aveau la acea dată un total de 6.857 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Industria este foarte puţin desvoltată în oraşul S., fiind reprezentată aci numai prin 2 mori sistematice, 1 fabrică de mezeluri, 1 de culori de pământ şi 2 tăbăcării.

Schimb de produse între munte şi câmpie. Comerţ activ de cereale, fructe, lemne de construcţie şi de foc, animale şi produse animale.

Bâlciu la 24 Iunie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Comercială (sucursală), Banca Suceveană, Casa de economii a oraşului Suceava, Banca germană, Banca populară «Ştefan cel Mare», Societate de scont pentru comerţ şi industrie, Casa Naţională.

Finanţe publice. Bugetul oraşului S., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.598.117**
Venituri ordinare	*5.876.288*
Venituri extraordinare	*1.000.583*
Venituri speciale	*721.246*
Cheltueli	**7.598.117**
Cheltueli ordinare	*5.876.288*
Cheltueli extraordinare	*1.000.583*
Cheltueli speciale	*721.246*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi «Ştefan cel Mare», Liceul de fete «Doamna Maria», Gimnaziu comercial de băieţi, Gimnaziu industrial de băieţi, Şcoală inferioară de agricultură, Gimnaziu profesional de fete, 2 şcoli primare şi 2 grădini de copii.

Instituţii culturale. Muzeul oraşului, Casa Naţională (cu bibliotecă), Societatea «Şcoala română», Liga Culturală, Ateneul român, Reuniunea învăţătorimii române, Societatea clerului «Mitropolitul Silvestru», Societatea creştină germană poporală, Cercul militar, Clubul intelectualilor, Clubul român, Insoţirea orăşenilor români, Asociaţia culturală a meseriaşilor, Societatea «Unirea Româncuţelor», Societatea corală şi muzicală «Ciprian Porumbescu», câteva societăţi culturale evreieşti, 1 club de tir, 1 club de vânătoare, 5 asociaţii sportive, 2 cinematografe.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 5 biserici ortodoxe, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 evanghelică, 4 armeneşti şi 7 sinagogi.

Mânăstirea ortodoxă «Sf. Ioan Nou» şi mânăstirile armeneşti «Zamca» şi «Hadehgadar».

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa protopopiatului ortodox al Sucevei.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul S., capitala judeţului Suceava, este situat la 84 km de Cernăuţi şi la 443 km de Bucureşti. Staţii c.f. apropiate: Suceava – Burdujeni (la 2 km) pe linia Bucureşti – Cernăuţi şi Aron Pumnul (la 3 km) pe aceeaşi linie.

Instituţii publice. Prefectură Tribunal, Judecătorie, Poliţie, Legiune de jandarmi, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Administraţie financiară, Serviciul drumurilor, Percepţie, Cadastru funciar, Ocol silvic, Primărie, Oficiu C. A. M., Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri şi greutăţi, Pompieri, Serviciu sanitar al judeţului Serviciu sanitar comunal.

Asociaţii. Societatea generală a personalului sanitar auziliar titrat, Societatea pensionarilor, Asociaţia funcţionarilor şi pensionarilor judecătoreşti, Societatea «Infrăţirea» a funcţionarilor Administraţiei financiare, Gremiul comercial, Asociaţia contabililor şi amploiaţilor comerciali, Uniunea generală a micilor industriaşi şi meseriaşi patroni, Socitatea agronomică, Societatea de albinărit «Albina».

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, abator pavagii.

Sănătate publică. Spital judeţean, Sanatoriul particular «Dr. Silvestru Strugariu», Dispensarul Oficiului de asigurări sociale, Dispensarul «Principele Mircea».

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Societatea «Crucea Roşie», Societatea «Principele Mircea», Societatea «Doamnele române», Societatea «Unirea Româncuţelor», Societatea «Insoţirea orăşenilor», Societatea de cumpătare contra alcoolismului «Trezvia», Asociaţia pentru sprijinirea comercianţilor şi meseriaşilor bolnavi, Societatea de ajutor a meseriaşilor, Societatea creştină pentru sprijinirea bolnavilor, 3 asociaţii evreeşti pentru asistenţa bolnavilor, Asociaţia pentru protecţia animalelor.

TÂRGOVIŞTE

Stema. Pe scut albastru, un zid crenelat de argint, cu două turnuri laterale rotunde şi crenelate; între ele două personagii domneşti de aur, deasupra acvila cruciată de aur, cu ciocul şi ghiarele roşii, însoţită în dreapta de un soare de aur şi în stânga de un crai nou, tot de aur.

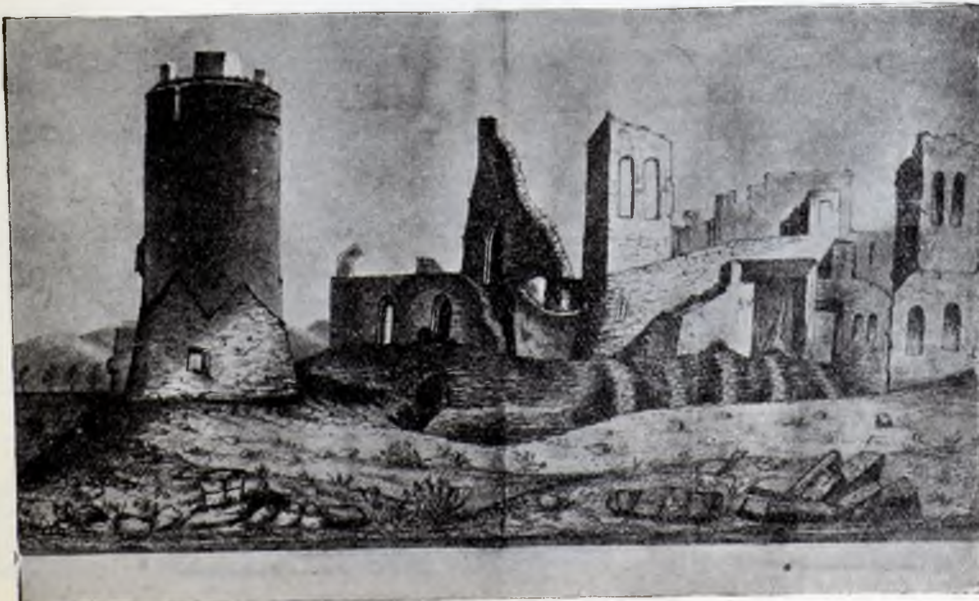
Simbolizează vechea capitală a Ţării Româneşti.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri din care iese acvila cruciată, neagră, privind spre dreapta, şi cu aripile întinse.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul T., capitala judeţului Dâmboviţa şi fostă reşedinţă a domnitorilor Ţării Româneşti, este aşezat la ieşirea Ialomiţei din dealuri şi aproape de valea Dâmboviţei, prin care venea din Ardeal cel mai însemnat drum al ţării, pe vremuri: drumul Dâmboviţei.

Vatra oraşului cu o suprafaţă de circa 900 ha, se întinde în plan uşor înclinat către S-E pe o terasă de pe dreapta Ialomiţei, la altitudinea de 292 m. De oraş ţine însă, nu numai cartierul «Mahalaua» aşezat dincolo de râu, în luncă, ci şi o serie de comune suburbane situate la 2—4 km de marginea acestuia (*Colanu, Priseaca, Teişu, Ulmi, Valea Voevozilor, Viforâta*).

RUINELE CETĂŢII DIN TÂRGOVIŞTE
După un desemn din 1847

ORAŞUL ŞI CETATEA TÂRGOVIŞTE IN 1595

Cadrul e format de şesul uşor bombat dintre cele două ape (Dâmboviţa şi Ialomiţa) şi de dealurile subcarpatice vecine spre N. Acestea sunt parte împădurite, parte acoperite de pometuri, de vii, şi străpunse de sonde. Oraş de contact, Târgoviştea a fost puţin înviorată în urma deplasării exploatării petrolifere din spre Prahova spre dealurile judeţului Dâmboviţa.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Prima menţiune documentară a oraşului T. datează din 1413, din timpul lui Mircea cel Bătrân; el a existat însă, cu siguranţă, şi în veacul al XIV-lea. Numele este de origine slavonă şi înseamnă «locul unde a fost târg». A fost capitala Ţării Româneşti, în secolele XV—XVII.

Radu cel Mare (1495—1508) este acela care mută mitropolia din Argeş la Târgovişte şi tot el aduse aci pe Macarie tipograful, creând cea dintâi tipografie a Ţării.

In 1462, în preajma Târgoviştei, Vlad Ţepeş oferi lui Mahomed II, spectacolul înfiorător al unei păduri de ţepe. In ele erau înfipţi prinşii săi — turci — la vre-o 20.000. «Spăimântat de această vedenie, — scrie Dukas cronicarul — Sultanul, în noaptea ce veni şi-a ocolit tabăra cu şanţ bun şi a rămas în ocol».

La Târgovişte se dădu, la 16 Octomvrie 1595, bătălia dintre Mihai şi Turcii aşezaţi în cetate de Sinan Paşa, şi pe care Mihai îi aruncă peste Dunăre.

Târgovişte a ajuns la cea mai mare desvoltare în timpul lui Matei Basarab, când avea cam 60.000 locuitori şi peste 70 de biserci. Sub Constantin Mavrocordat, în 1737, Turcii au ars oraşul şi curtea domnească.

Dela Brâncoveanu, capitala Ţării s'a mutat în Bucureşti.

Monumente istorice. *Mitropolia*, a cărei construcţie a fost începută de Neagoe Basarab la 1515, continuată de Radu dela Afumaţi şi terminată de Radu Paisie, pe la jumătatea secolului XVI. Renovată de Brâncoveanu la 1708. «Restaurată», într'o formă care nu e a originalului de Lecomte de Nouy, la sfârşitul veacului trecut.

Biserica Curtea-Domnească reconstruită de Petru Cercel la 1585, reparată de Constantin Brâncoveanu la 1699 şi de Grigore Ghica la 1745.

Biserica Stelea-Veche, ctitorie a lui Vasile Lupu, domnul Moldovei la 1645, ca mărturie a păcii încheiate cu Matei Basarab. Deasupra uşii de intrare se află bourul Moldovei.

Biserica Sf. Nicolae, ctitorie a lui Matei Basarab la 1654.

Biserica Sf. Vineri, din sec. XVI.

Ruinele Palatului domnesc, cântate de poeţii romantici din veacul trecut. Azi, doar turnul Chindia a mai rămas în picioare.

POPULAŢIE

Oraşul T. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 22.482 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 15.401 locuitori (fără comunele suburbane Colanul, Priseaca, Teişu, Ulmi, Valea-Voevozilor şi Viforâta, care la recensământul din 1930 s'au trecut la oraşul T. şi care aveau la acea dată un total de 7.293 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori sistematice, 1 fabrică de spirt, 1 rafinărie de petrol şi 1 fabrică de cărămidă.

Comerţ de lemne, animale, produse animale şi ţuică.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Dâmboviţa, Banca Comercială şi Industrială, Banca de Credit şi Scont, Banca «Vulturul», Banca «Stelea», Banca «Viitorul Susenilor», Banca «Mihai Bravul», Banca «Speranţa», Banca «Gloria», Banca Invăţătorilor, Banca Ţărănească, Banca «Albina», Banca Ţăranului, Federala băncilor populare Dâmboviţa.

Finanţe publice. Bugetul oraşului T. pe exerciţiul 1936—1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**20.509.263**
Venituri ordinare	*14.744.290*
Venituri extraordinare	*2.451.860*
Venituri speciale	*3.313.113*
Cheltueli	**20.509.263**
Cheltueli ordinare	*13.776.150*
Cheltueli extraordinare	*3.420.000*
Cheltueli speciale	*3.313.113*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi «Enăchiţă Văcărescu», Liceul de fete «Carabella», Liceu comercial de băieţi, Liceu industrial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoala

LUPTA DELA TÂRGOVIŞTE INTRE SINAN PAŞA ŞI MIHAI VITEAZUL, LA 16 OCT. 1595
Colecţia Academiei Române

Foto Ark. Petit

RUINELE PALATULUI DOMNESC DIN TÂRGOVIŞTE
Din « *România* », revista O.N.T.

normală de băieţi « Heliade Rădulescu », Şcoala pregătitoare de ofiţeri de cavalerie « Regele Ferdinand I », Liceul militar « Nicolae Filipescu », Şcoală de ucenici, Şcoală de cântăreţi bisericeşti, Gimnaziu de industrie casnică, 6 şcoli primare, 2 grădiniţe de copii.

Instituţii culturale: Biblioteca Cercului Studenţesc, Căminul cultural « Dr. Angelescu » (Fundaţia Culturală « Principele Carol »), Casa naţională « Col.V. Bianu », Muzeul Mitropoliei, Societatea « Cântarea României », 2 cinematografe, 1 sală de teatru, 4 societăţi sportive, Cercul de vânătoare al ofiţerilor.

Ziare şi reviste. « Ancheta » (săptămânal), « Calea Vieţii » (lunar), « Dâmboviţa medicală », « Gândiri şcolăreşti » (lunar), « Graiul Dâmboviţei » (lunar), « Vremea nouă ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 18 biserici ortodoxe; Mânăstirea de maici « Viforâta », 1 biserică romano-catolică, 1 templu evreiesc.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T., capitala judeţului Dâmboviţa, este situat la 78 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti—Titu—Pietroşiţa.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administraţie financiară, Percepţie, Poliţie, Casă de asigurări sociale, Revizorat şcolar, Comitet şcolar judeţean, Cameră de comerţ şi industrie, Cameră de muncă, Ocolul de regim silvic Dâmboviţa, Ocolul silvic Lucieni şi Târgovişte, Regiune minieră, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul negustoresc, Soc. funcţionarilor publici, Corpul contabililor, Asociaţia meseriaşilor.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, pavaj.

TURNUL CHINDIA DIN TÂRGOVIŞTE
Col. Academiei Române

Sănătate publică. Spital de stat, Spital militar, Spital militar de ochi, Spital comunal de contagioşi, Dispensar comunal, Dispensarul Casei de asigurări sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Căminul de ucenici C.F.R., Căminul de ucenici al Casei de Asigurări Sociale.

TÂRGU-JIU

Stema. Scutul despicat. In cartierul prim pe albastru, o spadă dreaptă de aur, cu garda în jos. In cartierul al doilea, pe aur, steagul albastru al lui Tudor Vladimirescu, purtând un medalion negru, încărcat cu Sfântul Teodor Tiron.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

Simbolizează vitejia Gorjenilor şi mişcarea de redeşteptare naţională dela 1821, pornită de acolo.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul T.-J., capitala judeţului Gorj, este aşezat spre mijlocul întinsei depresiuni subcarpatice oltene pe drumul care străbate Carpaţii prin defileul Jiului, nu prea departe de munţii înalţi.

Vatra oraşului, în suprafaţă de cca 730 ha, se întinde la altitudinea de 207—210 m pe plan uşor înclinat, chiar în lunca Jiului. Apa acestuia limitează oraşul spre Apus. De aceea mai ales mahalalele din acea parte sunt frecvent inundate.

Cadrul e format din însăşi depresiunea despărţită în mai multe compartimente şi cultivată, din munţii care se ridică abrupţi în N şi din dealurile împădurite pe culmi, în S. Oraş de contact între dealuri şi munţi, T.-J. se resimte de legăturile lui cu oerii ardeleni şi e un centru de importanţă locală, dar interesant, al schimbului de produse din cele două mari regiuni naturale pe care le serveşte.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul T.-J. pare a fi continuarea unei străvechi aşezări romane, situate la punctul de intersecţie a două drumuri mari: cel care ducea dela Drubeta (T.Severin) la Buridava şi cel care ducea de-a-lungul Jiului la Sarmisegetuza.

Numele de T.-J. apare într'un act dela Dan II, prin care se întăresc mânăstirii Tismana, « morile din Târgul-Jiului ».

In sec. XVII Radu Şerban dărueşte fraţilor Buzeşti, Radu Clucerul şi Preda, marele ban, o parte din oraş, pentru credinţa lor şi a fratelui lor Stolnicul Stroe.

Aci s'au dat luptele pandurilor lui Tudor Vladimirescu cu cătanele Ispravniciei, la izbucnirea revoluţiei din 1821.

In Octomvrie 1916, locuitorii oraşului, bărbaţi şi femei, au opus o resistenţă eroică invaziei armatelor germane.

POPULAŢIE

După rezultatele provizorii ale recensământului populaţiei din 1930, oraşul T.-J. avea, la acea dată, 12.944 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale, calculată la 1 Iulie 1937, este de 10.960 locuitori (fără comunele suburbane Preajba şi Vădeni care la recesământul din 1930 s'au trecut la oraşul T.-J. şi care aveau la acea dată un total de 1.801 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 fabrică de mobile, 1 de fasonat lemnul, 2 de pielărie, 1 de postav, 1 de cărămidă refractară.

Comerţ cu animale, pasări, brânzeturi, ţuică şi lemn de construcţie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie); Banca Comerţului (sucursală), Banca « Creditul Gorjan », Banca « Tg-Jiu », Banca Generală a Gorjului, Casa de Credit a Agricultorilor, Banca de Scont Comercial, Banca « Victoria », Federala băncilor populare, Banca Invăţătorilor gorjeni, Banca populară « Tudor Vladimirescu ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului T.-J., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**8.995 800**
Venituri ordinare	*6.020.925*
Venituri extraordinare	*569.125*
Venituri speciale	*2.405.750*
Cheltueli	**13.136 400**
Cheltueli ordinare	*7.383.719*
Cheltueli extraordinare	*434.125*
Cheltueli speciale	*5.318.556*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Tudor Vladimirescu », Liceul de fete « Ecaterina Teodoroiu », Liceu comercial, Şcoala normală de băieţi « Spiru Haret », Gimnaziu industrial de fete, Şcoală de ceramică, 6 şcoli primare, 1 şcoală de copii mici.

Instituţii culturale. Muzeu judeţean, Bibliotecă comunală, Teatru comunal, 1 cinematograf.

Liga Culturală, 1 asociaţie culturală pe lângă Revizoratul şcolar, 1 societate corală, 1 societate sportivă, 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Glasul Ţărănimii », « Pandurul », « Vestitorii Gorjului », « Gorjanul » (săptămânal), « Pâinea Vieţii » (lunar), « Amicul Tinerimii (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 casă de rugăciune izraelită.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa protopopiatului ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T.-J., capitala judeţului Gorj, este situat la 108 km de Craiova şi la 289 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Filiaşi – Bumbeşti.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Poliţie, Legiune de Jandarmi, Administraţie financiară, Oficiu judeţean de turism, 2 percepţii fiscale, Cameră de agricultură, Pompieri, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Depozit C.A.M. judeţean, Serv. de poduri şi şosele, Revizorat şcolar, Serv. sanitar judeţean, Serv. veterinar judeţean, Serv. sanitar comunal, Birou de măsuri şi greutăţi.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea avocaţilor, Sfatul negustoresc, Corpul contabililor autorizaţi, Asoc. învăţătorilor Gorjeni, Corporaţia meseriaşilor, Asoc. «Meseriaşul», Soc. funcţionarilor publici.

Edilitate. Uzină electrică.

Sănătate publică. Spital judeţean, Sanatoriul « Dr. Al. Pogany » (particular), Dispensarul Oficiului de asigurări sociale, Dispensarul comunal, Dispensarul circ. I sanitară a judeţului Gorj, Laborator comunal de analize umane.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiul I.O.V., Soc. « Principele Mircea », Cămin de ucenici, 10 societăţi de ajutor reciproc.

TÂRGU-MUREŞ

Stema. Pe scut albastru, un braţ armat, de argint, ţinând transversal spre colţul stâng de sus al scutului, o spadă de argint cu mânerul şi garda de aur, străpungând o inimă roşie şi însoţit în colţul drept de sus al scutului de o balanţă de aur.

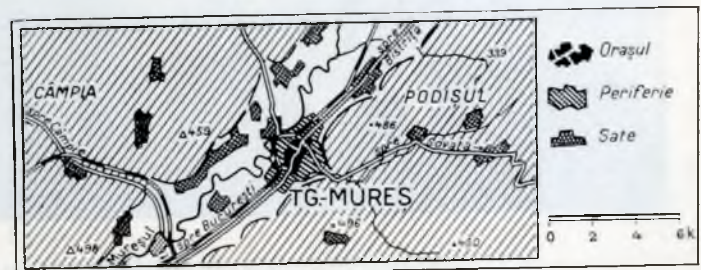
Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă completată cu simbolul vechiului scaun de judecată al oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul T.-M., reşedinţa judeţului Mureş, este aşezat la răspântia drumului Mureşului cu cel al câmpiei ardelene şi aproape de marginea estică a acestei regiuni naturale.

Vatra oraşul se întinde, la altitudinea de 332 m pe un fragment al terasei inferioare de pe stânga Mureşului. Mahalalele estice însă şi o parte din instituţiile culturale,

sunt clădite pe povârnişul sau pe spinarea terasei înalte.

Cadrul e format din dealurile, în cea mai mare parte împădurite, ale podişului înalt din Răsărit, şi de cele, — mai joase, — despădurite şi cultivate din Apus (Câmpia). Apropierea relativă a munţilor şi a gazului metan din Câmpie, au făcut din Târgu-Mureş nu numai un însemnat centru comercial dar şi unul industrial.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul T.-M. este o veche aşezare secuiască, sediul unuia din cele şapte Scaune, pe locul, sau în apropierea Sangidavei dacice, capitală a

tribului Sangilor. In documente, el este amintit cu numele de Agriapolis sau Forum Novum Siculorum.

Intre anii 1332—1370 el este menţionat astfel în registrele papale şi în diplomele regelui Ludovic cel Mare.

PRIMĂRIA ŞI PALATUL CULTURAL

In 1531, in timpul luptelor dintre Zapolya şi Ferdinand de Austria, Petru Rareş îl luă sub protecţiunea sa.

La 29 Aprilie 1616 Gavriil Bethlen, voevodul Transilvaniei îl ridică la rang de municipiu, cu dreptul de a-şi construi cetate şi « moară » pentru iarbă de puşcă.

Intre 1439 şi 1707 s'au ţinut in T. M. 33 de diete ale Principatului.

In 1848, 25 de « cancelişti români » în frunte cu Avram Iancu şi Papiu Ilarian au plecat din T. M. să lupte pentru libertatea românească.

Monumente istorice. *Cetatea Târgului*, construită la începutul secolului XVII, cu ziduri şi bastioane puternice, în mijlocul căreia se află *Biserica Reformată*, admirabilă arhitectură gotică din secolul XIV.

Biserica romano-catolică din secolul XVIII, în stil baroc, în piaţa oraşului.

POPULAŢIE

Municipiul T.-M. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 38.116 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 38.327 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 1 moară sistematică, 1 fabrică de unt şi brânzeturi, 1 de bere, 1 de mezeluri, 1 de ciocolată şi bomboane, 1 de zahăr, 1 de oţet, 1 de şireturi şi dantele, 1 rafinărie de petrol, 1 fabrică de clei, 1 de oxigen, 1 de acid lactic, 1 de caseină, 1 de săpun, 2 de capete de sifoane, 1 atelier mecanic şi turnătorie, 2 fabrici de pielărie, 1 de mobile, 1 de bărci, 1 de butoaie, 1 de ţiglă de teracotă, 1 de obiecte din aragonit, 1 de oglinzi şi 1 de păpuşi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital învestit de 5.000.000 lei şi peste *): Fabrica de bere Albert Burger (soc. 15, inv. 26), Fabrica de zahăr (inv. 77), Rafinăria de petrol din Tg. Mureş (soc. 5, inv. 41), Fabrica de clei « Mureşul » (soc. 8, inv. 7), Fabrica pentru prelucrarea de piei brute (soc. 5, inv. 15) şi Fabrica de mobile Szekely şi Rety (soc. 5, inv. 6).

Situat într'una din cele mai bogate regiuni forestiere, având în apropiere păşuni şi întinse terenuri agricole, legat direct prin cale ferată de porturile dunărene şi de toate pieţele de desfacere ale ţării, Municipiul T.-M. este un însemnat centru comercial şi industrial. În registrul comercial sunt înscrise, cu sediul în T.-M. 405 firme individuale comerciale şi 61 industriale; 40 societăţi anonime cu un capital subscris de 81.824.002 lei, 12 sucursale de societăţi anonime, 33 societăţi în nume colectiv cu un capital social de 25.443.208 lei, 4 sucursale de societăţi în comandită, 13 agenţii de asigurări, 9 societăţi bancare cu un capital social subscris de 66.400.000 lei şi 5 sucursale. In anul 1935, prin vama T.-M. s'au exportat 4.289.891 kg mărfuri diferite, în valoare de 12.302.071 lei şi s'au importat 300.678 kg în valoare de 37.154.604 lei.

Bâlciuri: 13 Ianuarie, 6 Aprilie, 19 Iunie, 1 Septemvrie, 9 Noemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca « Albina » (sucursală), Banca de Scont, Banca Comercială şi de Credit Ardeleană, Banca de Credit mărunt, Banca funcţionarilor, Casa de Economie « Agrar », Casa de păstrare pentru interes general, Casa de Economie, Banca Generală de Comerţ, Banca Meseriaşilor Români.

Finanţe publice. Bugetul municipiului T.-M. pe exerciţiul 1936/37 prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**30.910.000**
Venituri ordinare	23.996.000
Venituri extraordinare	3.500.000
Venituri speciale	3.414.000
Cheltueli	**30.910.000**
Cheltueli ordinare	23.996.000
Cheltueli extraordinare	3.500.000
Cheltueli speciale	3.414.000

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

PALATUL CULTURAL

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul militar « Mihai Viteazul », Liceul de băieţi « Al. Papiu Ilarian », Liceul de fete « Unirea », Liceu comercial, Şcoala Normală de băieţi « C. Angelescu », Liceu industrial, Liceu de fete francez, Liceu reformat, Liceu romano-catolic, Şcoală normală romano-catolică de băieţi, Gimnaziu de fete romano-catolic, Gimnaziu de fete reformat, Curs profesional de ucenici, 8 şcoli primare de stat, 2 şcoli primare romano-catolice, 2 şcoli primare reformate, 5 şcoli de copii mici, 1 şcoală de aplicaţii romano-catolică, Şcoală primară israelită, Şcoală de copii mici israelită, Şcoală de copii mici, Conservator de muzică şi artă dramatică, Curs de arte plastice.

Instituţii culturale. Palatul Cultural (cu bibliotecă, săli de expoziţie, o vastă sală de spectacole, cu cea mai puternică orgă din ţară, cu un muzeu de pictură posedând valoroase lucrări româneşti şi străine) ; Biblioteca Telekiană (fundaţie a comiţilor Teleky, cea mai bogată din Transilvania, cu cărţi rarissime, manuscrise şi ediţii de mare valoare ; Muzeul municipal de istorie, arheologie şi etnografie ; Muzeul municipal industrial ; Pinacoteca municipală ; Asociaţia pentru literatura şi cultura poporului român « Astra » ; Societatea « Tinerimea Română » ; Societatea de Istorie, Arheologie şi Etnografie ; 3 societăţi corale, 2 cinematografe, 7 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare, 1 societate de pescuit, Societatea de automobilism şi de motociclism.

Ziare şi reviste. « Curierul Economic » (de 2 ori pe săptămână), « Glasul Mureşului » (săptămânal), « Clipa » (bilunar), « Iar şi Slovă » (lunar), « Progres şi Cultură » (lunar), « Ştiinţă şi Progres » (lunar) « Mureşul » (odată la 2 luni), « Drum Drept », « Magyar Szó » (cotidian), « A ma » (de 3 ori pe săptămână), « Székelyföld » (de 3 ori pe săptămână), « Az Ellenzék » (săptămânal), « Hetfői Ujság » (săptămânal), « Hiradó » (săptămânal), « Reggeli Ujság » (săptămânal), « Erdélyi Szózat » (săptămânal), « Református Ifjúság » (lunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. In municipiul T.-M. se află 2 biserici ortodoxe, 2 biserici greco-catolice, 2 biserici romano-catolice, 2 biserici reformate, 1 biserică evanghelico-luterană, 1 biserică unitariană şi 3 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic, Protopopiat romano-catolic, Protopopiat reformat.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul T.-M. reşedinţa judeţului Mureş, este situat la 109 km de Cluj şi la 330 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Războeni–Gheorgheni – Petru Rareş – Braşov ; punct de plecare pe liniile înguste Târgu-Mureş – Sovata - Praid şi Târgu-Mureş – Iuda. Aerogară pe linia Cluj – Târgu-Mureş.

Instituţii publice. Prefectură, Curte de apel, Tribunal, Judecătorie, Serv. de poduri şi şosele, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar municipal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar municipal, Revizorat şcolar, Cameră de agricultură, Ocol silvic, Subinspectorat al muncii, Cameră de muncă, Cameră de industrie şi comerţ, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Secţie de întreţinere C.F.R., Pretura plăşii Mureş-de-Sus, Pretura plăşii Mureş-de-Jos, Primărie, 2 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia medicilor, Asociaţia farmaciştilor, Corpul contabililor, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia învăţătorilor, Sindicatul publiciştilor şi gazetarilor, Asociaţia funcţionarilor publici, Asociaţia pensionarilor, Asociaţia funcţionarilor particulari şi comerciali, Asociaţia meseriaşilor români, Asociaţia tâmplarilor, Asociaţia cizmarilor, Asociaţia metalurgiştilor, Asociaţia zidarilor, Asociaţia dulgherilor, Asociaţia agricultorilor.

Edilitate. Un vast şi luxos palat municipal, uzină electrică, uzină de apă, apaduct, canalizare, pavagii, strand.

Sănătate publică. 2 spitale de stat, 1 sanatoriu de stat, 1 sanatoriu particular, 1 dispensar al Casei de asigurări sociale, 1 ambulator policlinic comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Casă de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. de binefacere a femeilor, Soc. « Principele Mircea », Asociaţia femeilor ortodoxe-române, Asociaţia femeilor greco-catolice.

1 orfelinat, 1 azil de copii, 2 azile de bătrâni, 1 azil de debili mintali, 2 cămine de ucenici, 1 serviciu de triaj al cerşetorilor.

TECUCI

Stema. Scut despicat. In primul cartier, pe albastru, un turn de veghe, de argint, în vârful unei coline, tot de argint; în cartierul al doilea, pe roşu, un iepure de aur, ridicat în două labe spre dreapta, având deasupra două stele de aur cu cinci raze. Este o veche stemă rectificată, la care s'a adăugat movila dela Tecuci, care servea în vremurile cele mai vechi drept loc de veghe. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint, cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul T., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat în partea inferioară a văii Bârladului, pe drumul cel mai scurt către Iaşi şi la întretăierea cu cel ce duce către Galaţi.

Vatra oraşului, în suprafaţă de cca 850 ha se întinde pe botul de deal uşor înclinat, înalt de 40 m, cuprins între apa Bârladului şi un afluent de pe dreapta acestuia. O parte din gospodăriile oraşului sunt clădite însă şi pe stânga văii în lunca inundabilă.

Cadrul e alcătuit din lunca foarte largă, în întregime inundabilă a Bârladului, din câmpia stepică acoperită azi de grâne (Răsăritul oraşului) şi din ultimele dealuri ale podişului, parţial împădurite, dintre Bârlad şi Siret. Oraş de răspântie şi de stepă, Tecucii au un caracter semi-agricol şi nu depăşesc nivelul unui centru comercial de interes local.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Anul întemeierii oraşului T. nu se cunoaşte. Prima menţiune documentară datează dela 1 Septemvrie 1435, când Iliaş Voevod comunică regelui Poloniei, Vladislav, că a dat fratelui său între altele, « oraşul Tecuci cu tot ocolul ». Numele este, după unii cercetători, de origine slavă, după alţii, pecenego-cumană. A fost şi loc de vamă, pe drumul ce ducea dela Iaşi la Dunăre şi spre Ţara Românească.

Letopiseţul spune că la 1475, Ştefan cel Mare, alungând pe Turci, după bătălia dela Podul Inalt şi înnecându-i în locul numit Vadul Turcilor, s'a oprit la movila cea mare a Tecuciului, care este în partea de V a oraşului, şi s'a odihnit trei zile.

Aici s'au petrecut în 1587, sub Petru Şchiopul, şi în 1624 sub Mihnea, nunţi domneşti la cari luară parte voevozii şi boerii Moldovei şi ai Ţării Româneşti.

PRIMĂRIA

FUNDAŢIA CULTURALĂ « TEODOR ŞI MARIA CINCU »

Pe atunci, seniorul de Joppecourt, care participase la luptele dintre Movileşti, scria în cartea sa « Histoire sommaire des choses plus mémorables advenues aux derniers troubles de Moldavie », tipărită la Paris în 1620: *Ticouche est une ville frontière assez bonne.*

POPULAŢIE

Oraşul T. avea în 1930, conform rezultatelor provizorii ale recensământului din acel an, 17.259 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937, este de 17.759 locuitori, indicând un spor natural de 500 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 2,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori sistematice, 5 mori ţărăneşti, 1 fabrică de spirt, 1 de pielărie, 1 de cărămidă şi 2 fabrici de lumânări.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara Aron Igner (inv. 6), Moara « Izbânda Tecuciului » (inv. 8), Fabrica de cărămidă « Girot » (inv. 6) şi Fabrica de pielărie Max W. Segall (inv. 6),

Oraşul T., capitala unui judeţ agricol, bogat în păduri şi podgorii, face comerţ de cereale, vinuri, animale şi produse animale.

Bâlciu la 24 Iunie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Federală « Unirea », Banca « Tecuciul », Banca Sindicatului Agricol, Banca Sindicatului Viticol, Banca « Prevederea », Banca « Concordia », Banca Comercială, Banca de Scont, Banca « Frăţia », Banca populară « Independenţa », Banca « Creditul Tecucian », Banca « Creditul Mărunt », Banca Agricultorilor, Casa Ţărănească.

Finanţe publice. Bugetul oraşului, pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**16.447.120**
Venituri ordinare	*14.170.003*
Venituri extraordinare	*291.601*
Venituri speciale	*1.985.516*
Cheltueli	**16.447.120**
Cheltueli ordinare	*14.170.003*
Cheltueli extraordinare	*291.601*
Cheltueli speciale	*1.985.516*

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

LICEUL DE FETE

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Dimitrie A. Sturdza », Liceul de fete « Tache şi Elena Anastasiu », Gimnaziu industrial de băieţi cu 3 secţii: fierărie, tâmplărie şi rotărie, Gimnaziul industrial de fete « Tache şi Elena Anastasiu », Gimnaziu comercial de băieţi; 10 şcoli primare de fete şi băieţi şi 2 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Muzeul comunal de arheologie şi ştiinţe naturale « Mihail Dimitriu », Biblioteca comunală, Teatru-cinematograf comunal, Fundaţia Culturală « Teodor şi Maria Cincu », Căminul Fundaţiei Culturale Regale « Principele Carol », Căminul Ligii Culturale, Ateneul Cultural « Ştefan Petică », 1 soc. corală, 2 societăţi sportive, 1 soc. de turism şi 1 secţie a Automobil-Clubului.

Ziare şi reviste. « Curierul Tecuciului », « Cuvântul Nostru » « Buletinul oficial al judeţului Tecuci », « Pământ şi Vet ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 8 biserici ortodoxe, 1 capelă romano-catolică, 1 casă de rugăciune a adventiştilor de ziua şaptea şi 3 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T., capitala judeţului Tecuci, este situat la 78 km de Galaţi şi 220 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Iaşi şi Galaţi – Cluj.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Serv. judeţean de drumuri, Serv. sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Perc. fiscală, Cameră agricolă, Cameră de industrie şi comerţ, Judecătorie, Poliţie, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Penitenciar.

Asociaţii. Uniunea avocaţilor, Baroul avocaţilor, Corpul contabililor autorizaţi, Sfatul negustoresc, Soc. Corpului Didactic, Sindicatul Morarilor, Corporaţia meseriaşilor şi industriaşilor şi două asociaţii de pensionari.

SPITALUL A. CINCU

Edilitate. Oraşul T. are uzină electrică şi apaduct, şi este pavat în parte.

Sănătate publică. Spitalul « Anton Cincu », Dispensar judeţean, Dispensar comunal.

Asistenţă şi prevedere socială. Soc. « Crucea Roşie », Soc. « Principele Mircea », Oficiu I.O.V., Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Societatea « Regina Elisabeta », Azilul de bătrâni şi bătrâne « Alecu şi Catina Anastasiu », Cămin de ucenici.

TIGHINA

Stema. Pe un scut roşu o cetate crenelată de argint, cu trei turnuri, cel din mijloc mai înalt; poarta şi ferestrele închise. In faţă, un leu de aur culcat spre dreapta; totul pe o terasă verde.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri. Reprezintă vechea cetate a Tighinei celebră prin resistenţa ei contra păgânilor.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul T., capitală a judeţului cu acelaşi nume, este aşezat la un foarte vechiu şi renumit vad al Nistrului (punctul de trecere al drumului, azi cale ferată) spre stepa ucraineană (azi către Odesa).

Vatra oraşului, în suprafaţă de 3774 ha (cu moşia), se întinde la o altitudine de circa 20 m pe poalele unor scurte boturi de deal care coboară domol către valea Nistrului despărţite între ele prin mici vâlcele.

Cadrul e făcut din lunca mlăştinoasă şi cu bălţi a Nistrului care tocmai din apropierea acestui oraş se lărgeşte la circa 10 km şi creează vechii cetăţi un fel de zonă ocrotitoare. De cele două părţi ale luncii, se înalţă destul de repede până la aproape 200 m către V şi către N, podişul Moldovei şi cel al Ucrainei sudice. Partea moldovenească adică aceea care interesează oraşul direct, reprezintă tocmai zona de contact între pădure şi stepă. Iată motivele geografice principale ale desvoltării acestui centru comercial şi industrial, cu caracter semi-agricol (importante şi întinse livezi de pomi fructiferi).

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Aşezarea oraşului T. la umbra unei străvechi cetăţi de pază, la un vad al Nistrului, este veche şi se pare chiar anterioară întemeierii Moldovei; în 1408 este amintită ca punct de vamă pentru negustorii cari duceau mărfuri în ţinutul tătăresc. A rămas în stăpânirea Moldovei până în 1538, când a fost cucerită de turci, cari au prefăcut-o în raia, schimbându-i şi numele în Bender (« Poartă »). Inţelesul vechiului nume e necunoscut; el e legat în orice caz de acela al vechilor codri ai Tigheciului.

După înfrângerea dela Pultava, din anul 1709, regele Suediei Carol XII, se refugiază aci cu resturile armatei sale şi ale hatmanului Ucrainei Mazepa.

Monumente istorice. *Cetatea Tighinei*, de formă pentagonală, cu un şanţ adânc în laturile din spre uscat, ai cărui pereţi sunt înveliţi în piatră. Are şase porţi, zece bastioane şi acopere o suprafaţă de 60 de ha. In interiorul ei se află o biserică şi ruinele unei geamii — una din cele trei, construite de turci.

POPULAŢIE

Oraşul T. avea în 1930, după datele recensământului din acel an, 31.698 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 31.810 locuitori.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 2 mori sistematice, 3 mori ţărăneşti, 1 fabrică de ulei, 1 de spirt, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de săpun şi 1 de cărămizi.

Comerţ cu fructe, cereale şi vin.

Instituţii de credit. Banca Naţională a României (sucursală), Banca Românească, Banca Basarabiei, Banca populară agricolă, Banca populară « Ajutor reciproc », Banca « Funcţionarul », Federala băncilor populare şi Casa de imprumut şi păstrare, Casa de credit a agricultorilor din jud. Tighina.

Finanţe publice. Bugetul oraşului T., pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**15.750.039**
Venituri ordinare	*12.849.792*
Venituri extraordinare	*1.497.345*
Venituri speciale	*1.402.902*
Cheltueli	**15.750.039**
Cheltueli ordinare	*12.849.792*
Cheltueli extraordinare	*1.497.345*
Cheltueli speciale	*1.402.902*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Ştefan cel Mare », Liceul de fete « Principesa Ileana », Liceu comercial, Gimnaziul industrial de fete « Iulia Haşdeu », Liceu industrial de băieţi, Şcoala izraelită de meserii « Ort », 19 şcoli primare, 8 grădini de copii mici.

Instituţii culturale. Soc. culturală « Astra », Fundaţia culturală « Principele Carol », Muzeul prefecturii judeţului, 3 biblioteci particulare, 2 soc. sportive, 1 soc. de vânătoare.

2 cinematografe, 1 sală comunală pentru teatru.

Ziare şi reviste. « Impăratul Traian » (bilunar).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe, 2 lipoveneşti, 1 romano-catolică, 1 capelă evanghelico-luterană, 1 casă de rugăciuni molocană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 18 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T., capitala judeţului Tighina, este aşezat la 58 km de Chişinău şi 282 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe liniile: Galaţi – Basarabeasca – Tighina (Tirasopol); Iaşi – Chişinău – Tighina (Tiraspol).

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Legiune de jandarmi, Poliţie, Administraţie financiară, 2 percepţii, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Ocol silvic, Cameră agricolă, Serviciu de poduri şi şosele, Oficiu agricol judeţean, Revizorat şcolar, Penitenciar, Depozit C. A. M., Birou de măsuri şi greutăţi, Oficiu de asigurări sociale. Vamă, Cameră de industrie şi comerţ, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Oficiu de plasare.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Sfatul negustoresc, Asociaţia funcţionarilor publici, Colegiul medicilor, Asociaţia pensionarilor publici, Colegiul farmaceutic, Uniunea meseriaşilor, Sindicatul viticol, Corpul didactic.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de apă, baie comunală, abator, pavagii, canalizare.

Sănătate publică. Spital de stat, Spital evreesc, Sanatoriu de tuberculoşi (particular), Dispensar comunal de copii sugaci.

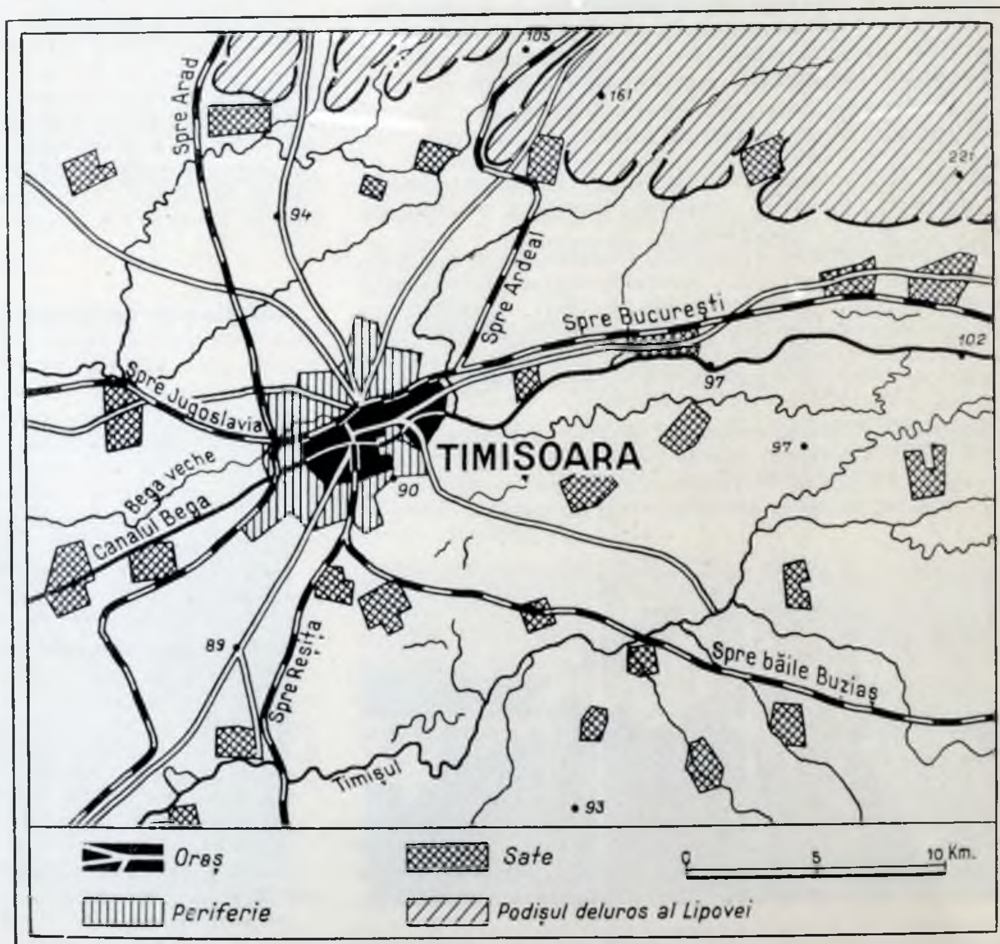
Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Oficiu I.O.V., Azil de bătrâni comunal, Azil de noapte comunal, Azil de bătrâni evreesc, Azil de bătrâni lipovenesc, Orfelinat romano-catolic.

TIMIŞOARA

Stema. Scut tăiat. Câmpul superior despicat; în cartierul întâiu, pe roşu, stema Banatului Olteniei; în cartierul al doilea, pe albastru, creneluri de zid de argint, din care iese un turn conic crenelat, tot de argint, cu două ferestre negre şi acoperiş ascuţit, roşu, având poarta deschisă, în care este aşezată o roată de puţ neagră, şi ieşind din crenelurile acoperişului turnului, la dreapta şi la stânga, câte un steag roşu tăiat de o cruce mare de argint, băţul steagului de aur, totul aşezat pe o terasă verde.

In câmpul inferior al scutului, pe albastru, un oraş de argint înconjurat de ziduri, cu acoperişul caselor şi turnurilor roşu, aşezat pe o terasă verde tăiată de o apă de argint şi însoţit la dreapta de un soare cu raze de aur şi la stânga o semilună de argint, cu colţurile întoarse spre stânga. Peste tot: scutul casei de Hohenzollern.

Scutul timbrat de o coroană murală cu 7 turnuri.

Este vechea stemă completată, spre a simboliza relipirea acestui oraş al vechiului Banat la patria-mumă.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul Timişoara, capitala judeţului T. şi cel mai mare centru urban al Banatului e aşezat aproape de ieşirea Timişului din regiunea deluroasă şi la cea mai importantă răspântie de drumuri din câmpia Banatului; drumul longitudinal al şesului Tisei, drumul internaţional al paralelei 45°, drumul către Transilvania prin valea Begăi, etc.

Vatra oraşului se întinde, pe loc şes şi svântat numai prin lucrări de artă. Ea este tăiată prin mijloc de albia râului Bega, canalizat şi navigabil, care se desface aici în mai multe braţe menite să fie mai de grabă astupate decât folosite. Altitudinea este de 90—91 m.

Cadrul e format din întinsa câmpie în mare parte mlăştinoasă la origine, acum apărată de inundaţii prin canalizări şi îndiguiri şi ocupată de cereale şi fâneaţă artificială. In E şi în S-E se ridică, la depărtare de 10—30 km, primele povârnişuri ale dealurilor şi munţilor Banatului. Mai ales prin poziţia ei geografică dar şi prin apropierea regiunilor variate, Timişoara a putut ajunge astfel cel mai mare centru comercial şi industrial din întreaga câmpie a Tisei rămasă României.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Numele oraşului derivă dela râul Timiş, al cărui prototip latin era Tibiscus.

In 1307, Regele Carol Robert ridică aci un castel.

In sec. XV, odată cu apariţia turcilor pe malul drept al Dunării, T. căpătă o mare importanţă strategică. Ea servi atunci de reşedinţă acelui faimos căpitan, şpanul Filip — Pippo Spano — din familia Solavri, ajuns comite al Timişoarei.

Cu acelaş titlu, avea să se instaleze aci, marele soldat al creştinităţii, românul Ioan Corvin, mai târziu guvernator al Ungariei.

In 1456, Matei, fiul său, se afla la Timişoara.

In veacul următor, e ars aci George Doja, săcuiul, care a stârnit în Transilvania, răscoala ţăranilor, preludiul răscoalei lui Horia.

Turcii ocupară T. în 1552 stabilind aci un paşă. Urmele lor sunt cu totul pierdute.

In 1716, armatele imperiale, conduse de Eugeniu de Savoia, liberară T. de turci.

Monumente istorice. *Castelul*, astăzi cazarmă, ridicat de Carol Robert la începutul sec. XIV, a fost dăruit mai târziu de regele Sigismund lui Ioan Huniade, ban al Severinului şi Comite al Timişoarei, care-i impuse caracterul propriu. Restaurat, în alt stil, la 1852.

Monumentul principelui Eugeniu de Savoia, ridicat în sec. XVIII.

Biserica greco-catolică din sec. XVIII.

Biserica ortodoxă înălţată la 1770 de protopopul Gheorghevici. Se află aci drapelele vechilor bresle.

POPULAŢIE

Municipiul T. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 91.866 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937, este de 89.979 locuitori, indicând o scădere naturală de 1.887 locuitori, în şase ani şi jumătate, adică o descreştere de 2,05%.

INFĂŢIŞARE SOCIALĂ

Cu măreţia unui trecut plin de fapte cutezătoare şi amintirea ceasurilor de supunere sub mâna apăsătoare străină, Timişoara s'a vrut în noua viaţă a întregirii româneşti inima unui ţinut, care niciodată n'a uitat să ceară, fie şi pe nedrept, pentru el, un loc de frunte. Măcar de astădată umbra zidurilor peste firul de vrajă a chemării celor ce au fost cu Ioan Corvinul de « Uneade » şi cu Matei Regele, cu Pavel Chinezu uriaşul şi cu Doja, aşteptau revărsarea unui conţinut local oprit parcă prin destin în această aşezare unde altădată, pe locul apelor retrase din « marea cea albă », urmele colonilor Romani au lăsat temelia acelei « Zambara » din care a rămas Timişoara. Numai că din pricina aceleiaşi istorii, sufletul locurilor bănăţene se retrăsese din şesul mănos la poalele munţilor în părţile Caransebeşului şi pe Valea Bistrei, pe drumurile Almăjului şi în Caraş, să păstreze ce nu putea rămâne dintr'o cotropire care pe deasupra însemna şi faţa unei civilizaţii greoaie şi plină de forme pentru simplitatea omului întreg. Oraşul Timişoara s'a văzut aşa, dela început, într'un cadru pe care-l moştenise dela o întreagă viaţă apusană, cu străzi îngrijite, clădiri de cea mai potrivită linie, cu o rânduială socială din care se vedea bunăstarea şi plăcerea traiului uşor în forfota vieţii de afaceri, cu semnul nestingherit al coşurilor de fabrică şi magazinele frumoase, dar cu o lume de muncitori, negustori, bancheri, avocaţi şi rentieri adunată de oriunde, mişunând în cafenele şi pe străzi, o lume pestriţă care se înţelegea într'o limbă de cea mai curată frăţie evreo-maghiară cu stilul advocăţesc şi iezuit al celor atât de numeroşi şi curtenitori protectori ai unei dreptăţi pierdute în faţa legilor pe cari o naţie, la ea acasă, nu le putea pricepe.

Vremea care a trecut de atunci sub stăpânirea cea aşteptată a Românilor a schimbat din înţelesul acesta, cu strădania de a cuceri poziţiile pierdute. Timişoara n'a putut deveni, totuşi, un *centru* decât pentru aceeaşi faţă de civilizaţie adusă, cu toată lipsa simţită a unei închegări de suflet propriu. De unde şi, peste toate, cu o aparenţă forţată, lipsa unei adevărate înfloriri de viaţă nouă. Măreţia unui suflet de voită dârzenie şi neîntrecută mândrie cu partea sfătoasă a unei minţi deschise stau, pentru inima acestor locuri bănăţene, străine în faţa porţilor pe care cetatea nu şi le poate deschide. De aceea e şi acum oraşul cel mare al Banatului aşa de puţin bănăţean şi aşa de mult fără Bănăţeni.

Intr'o plimbare ce o faci vezi aceleaşi străzi îngrijite, clădiri frumoase, simţul pentru tot ce e ordine, alături de multele magazine şi galantare ce-ţi spun de o industrie locală, fără a putea uita începutul monumental în plin centru a catedralei noui, faţa fără stil a unui teatru cu trupe atât de ocazionale sau frumoasele biserici ortodoxe din cele două cartiere mărginaşe, cu toate locurile goale şi străzile noui de vile în care vezi uşor grija de parveniţi cu mândria firească a ocupantului.

Te mâhneşte stăruinţa unei lumi amestecate, viaţa cafenelelor cu atâţia străini şi mai ales vorba atât de împletită în jargon, pentru care graiul nostru nu a putut cuceri nici administraţia. Şi te miri cum într'o asemenea lume aşa de bogată în averi şi aşa de săracă în viaţă adevărată trăiesc, între toţi, un Sabin Drăgoi sau un Miu Lerca cu frumuseţea graiului în viersuri prea gingaşe.

Rămân în această Timişoară totuşi câteva lucruri: *a)* un centru, firesc, de afaceri din care se revarsă bogat, peste

VEDEREA ORAŞULUI ŞI CETĂŢII TIMIŞOARA IN SEC. XVII (1660)
Colecţia Academiei Române

graniţă, inima de aur a locului în vagoane şi şlepuri de grâu şi multele rânduri de vite frumoase; *b)* un centru industrial, cu fabrici numeroase şi bune produse de calitate; *c)* un centru gospodăresc local, în care comuna a putut da pilda unor întreprinderi model; *d)* un centru sportiv, cunoscut în neîntrecute formaţii de foot-ball.

Şi mai rămân, ca o mustrare, zidurile cele istorice cu amintirea strălucirii unei vieţi apuse, şcoala cea nouă a inginerilor ieşită din truda unui om ca Traian Lalescu, alături de sforţarea de acum a unui om de talent într'un conservator de muzică fără roade şi grija migăloasă a unui pasionat ca Ioachim Miloia pentru un muzeu al Banatului, cu o mână de cărturari grupaţi cu D-rul Grofşoreanu în jurul Institutului Social Banat-Crişana şi o seamă de tineri ca Profesorii Vinţan şi Stoicănescu cu o naivă dârzenie pentru lupta crezului de desrobire românească.

Eu cred totuşi că numai când sufletul retras la munte va coborî, fără sfială, în şesul pustei să-şi reverse cuprinsul se va putea aştepta izbânda cauzei. Atunci va începe şi viaţa de fapt a Timişoarei. Până atunci Timişoara rămâne la Vestul Ţării un oraş frumos. Dar numai atât. Şi să te ferească Dumnezeu de o frumuseţe în care lipseşte rodul vieţii.

i. vev.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Centru al unei provincii bogate în materii prime, municipiul T. şi-a desvoltat de timpuriu o industrie care, prin diversitatea produselor sale, a cucerit numeroase pieţe din interiorul ţării.

Industria alimentară: 4 mori de făină, 2 mori de ardei, 1 fabrică de pâine, 1 de paste făinoase, 2 curăţătorii de seminţe, 1 fabrică de cicoare, 1 fabrică de extract de malţ, 1 de produse de fructe, 1 de salam, 2 de conserve de carne, 1 de conserve de cafea cu zahăr, 2 de ciocolată şi bomboane, 4 de ghiaţă, 1 de bere, 2 de rom şi liqueur, 1 de ape gazoase şi minerale, 1 de spirt, 2 de oţet, 1 mare lăptărie; *Textilă*: 19 ţesătorii, 5 fabrici de pălării, 8 de ciorapi şi tricotaje, 1 de umbrele, 2 de panglici, 1 de cravate şi panglici, 2 de broderii, 1 de panglici elastice, 2 de aţă, 1 de nasturi de aţă, 1 ceaprazerie, 1 tapiţerie, 1 fabrică de site pentru lămpi de gaz de iluminat; *Chimică*: 1 fabrică de acid sulfuric, ultramarin şi culori de pământ, 1 de produse farmaceutice, 1 de uleiuri vegetale şi surogate de terpentină, 1 de uleiuri pentru tăbăcit şi untură de peşte sulfurizată, 2 de carton asfaltat şi catran, 4 de cremă de ghete şi ceară de parchete, 4 de lacuri şi vopsele, 1 de ulei şi săpun, 2 industrii de cauciuc, 1 fabrică de şmirghel, 1 de gresaje şi fixatoare pentru industria textilă, 1 de chibrituri, 2 de produse chimice diferite, 1 distilerie de lemn, 1 uzină de gaz, cocs, gudron; *Metalurgică*: 1 fabrică de unelte agricole, 1 de maşini de morărit, 1 de maşini diverse cu turnătorie, 1 turnătorie de clopote, 1 fabrică de alice şi articole de plumb, 1 turnătorie de oţel, 4 fabrici de articole de metal, 1 de accesorii pentru calorifere, 1 de mărfuri de lăcătuşerie, 1 de articole de tablă, 1 de balanţe, bascule şi greutăţi, 1 de pile, 1 de obiecte de argint, 1 de ţesături şi împletituri de sârmă, 1 de capete de sifoane, 1 de case de bani, 1 de lanţuri, 1 de răsboaie de ţesut, 2 ateliere de reparat vagoane şi locomotive, 2 de construcţii de fier, 1 pentru reparat aparate muzicale; *Lemnului*: 3 fabrici de mobile, 1 de mobile, piane şi jucării de lemn, 4 de mobile şi tâmplărie, 2 de parchete şi tâmplărie, 1 de trăsuri şi caroserii, 1 de perii şi pensule, 2 de rame, 1 de lăzi de lemn pentru ambalaje, 1 de furnir, 1 de rechizite şcolare; *Materiale de construcţie*: 2 fabrici de cărămizi, 1 de obiecte din alabastru, 1 de articole din beton şi asfalt, 1 de teracotă, 1 de var, 1 industrie de prelucrat piatră; *Electro-tehnică*: 1 fabrică de telefoane, 1 de candelabre şi lămpi de masă, 1 de piese radioelectrice, 3 de articole electrice, 1 atelier pentru sudaj electric; *Alte industrii*: 7 tipografii mari, 1 litografie, 1 fabrică de confecţiuni de hârtie, 3 fabrici de pielărie diversă, 2 de mănuşi, 4 de încălţăminte şi 1 manufactură de tutun.

Din intreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 şi peste *): Moara « Prochaska Eduard Fii » (soc. 35, inv. 38), Fabrica de pâine a Minist. Apărării Naţionale, Curăţătoria de seminţe Wilhelm Klein (inv. 6), Fabrica de conserve de peşte « Kalla » (soc. 5, inv. 2), Fabrica de ciocolată, bomboane şi conserve de fructe « Kandia » (soc. 10, inv. 21), Fabrica de ghiaţă Somogyi Carol (inv. 7), « Fabrica de bere Timişoreană » (soc. 16, inv. 40), Fabrica de rom şi liqueur « I. Kimmel & Co » (soc. 6, inv. 6), « Prima fabrică

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

INSTITUTUL OBSTETRIC ŞI GINECOLOGIC DE STAT

de spirt şi rafinărie din Timişoara » (soc. 12, inv. 203), Lăptăria comunală (inv 10);

Ţesătoriile: « Atlanta » (soc. 1, inv. 5), « Ehrlich et Auscher » (soc. 1, inv. 9), « Petre Herzog & Co. » (inv. 6), « Industria Lânei » (soc. 80, inv. 227), « Industria Textilă din Banat » (soc. 5, inv. 13), « Romitex » (soc. 15, inv. 52), « Industria Textilă » (soc. 6, inv. 11), « Texta » (soc. 5, inv. 4), « Kawe » (soc. 5, inv. 4); Fabrica de pălării « K. E. Ihomas » (soc. 9), « Fabrica de pălării » (soc. 10, inv. 19), Fabrica de ciorapi « Standard » (soc. 15, inv. 21), Fabrica de panglici şi broderii « Fapeda » (soc. 5, inv. 4), Fabrica de aţă « Uzinele Române Textile » (soc. 8, inv. 14), Tapiţeria « Weisz & Co. » (soc. 6);

Fabrica de acid sulfuric, ultramarin şi culori de pământ « Timiş » (inv. 10), Fabrica de produse farmaceutice « Gea Kreyer » (soc 10, inv. 2), « Fabrica Unită de Lacuri şi Vopsele » (soc. 5, inv. 2), « Fabricile Unite de Ulei şi Săpun » (soc. 6, inv. 5), Fabrica de chibrituri C.A.M. (inv. 50), Uzina Comunală de gaz, cocs şi gudron (inv. 10);

Fabrica de maşini şi turnătoria Fraţii Friedrich (soc. 2, inv. 7), Fabrica de ţesături şi împletituri de sârmă « M. Bozsak & Fiul » (soc. 6, inv. 4), « Fabrica de lanţuri » (soc. 5, inv. 17), « Atelierele principale C.F.R. » (inv. 155), Atelierele Soc. « Tramvaiele Comunale Timişoara » (inv. 51);

Fabrica de articole electrice « Dura » (soc. 8, inv. 4), Litografia şi tipografia « Helicon » (soc. 10, inv. 12), Fabrica de pielărie « Fraţii Schlosser » (soc. 8, inv. 2), « Prima Fabrică Bănăţeană de Mănuşi » (soc. 6, inv. 7), Fabricile de încălţăminte « Turul » (soc. 11, inv. 69) şi « Filt » (soc. 5, inv. 4).

Manufactura de tutun C.A.M.

Instituţii de credit. Banca Naţională (sucursală), Banca Românească (sucursală), Banca de Scont, Banca de Credit Român, Banca Comercială Italiană şi Română, Banca comercianţilor, Băncile Bănăţene Unite, Banca de Credit « Casa de Păstrare » din Cluj (sucursală), Casa Generală de Economii din Sibiu (sucursală), Centrala Bănăţeană de Credit, Comerţ şi Industrie, Banca « Albina » (sucursală), Casa de Economii Ardeleană, Centrala Casei, Curierul Bancar, Banca Generală de Credit (ungară), Prima Casă de Păstrare, Soc. Bancară Română, Banca Şvăbească Comercială Industrială, Banca Timişoarei, Banca « Victoria ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului T., pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

TIMIŞOARA

TIMIŞOARA

	Lei
Venituri	**152.340.352**
Venituri ordinare	*100.054.524*
Venituri extraordinare	*15.165.472*
Venituri speciale	*37.120.356*
Cheltueli	**152.340.352**
Cheltueli ordinare	*100.054.524*
Cheltueli extraordinare	*15.165.472*
Cheltueli speciale	*37.120.356*

CULTURĂ

Invăţământ. Şcoală politehnică, Şcoală militară de ofiţeri de artilerie, Academie de arte frumoase, Liceul de băieţi « Diaconovici Loga », Liceu de băieţi german-maghiar, Liceul de băieţi al piariştilor, 2 licee izraelite de băieţi, Liceul de fete « Carmen Sylva », Liceul de fete romano-catolic « Notre Dame », Liceu comercial de băieţi, Şcoală normală de băieţi, Şcoală normală de băieţi germană, Şcoala normală de fete « Notre Dame », Seminar teologic romano-catolic, Liceu industral, Şcoala superioară P.T.T., Şcoală de menaj, Şcoală silvică medie, Conservator de muzică, Gimnaziu de băieţi, Gimnaziu de fete, Gimnaziu maghiar de băieţi, Gimnaziu maghiar de fete, 3 gimnazii romano-catolice de fete, 12 şcoli de ucenici, Şcoală de surdo-muţi, 22 şcoli primare (dintre care 9 confesionale) şi 15 grădini de copii (dintre care 2 particulare.)

Instituţii culturale. Muzeul Banatului, Biblioteca comunală, Institutul social Banat-Crişana, Asociaţia « Astra » pentru literatura şi cultura poporului român, Asociaţia culturală « Cercul militar-civil », Soc. de Ştiinţe Naturale, Soc. de Istorie şi Arheologie, Liga Culturală Română, Asociaţia Culturală din Banat, Uniunea juridică, Centrul studenţesc al Politechnicei, Asociaţia culturală germană din Banat, Soc. « Arany Ianoş » (maghiară), Asociaţia femeilor române, Asociaţia bunelor gospodine, Reuniunea femeilor greco-catolice, 7 asociaţii corale, 8 asociaţii sportive, 2 de turism şi 1 de vânătoare.

Teatru comunal, 5 cinematografe.

Ziare şi reviste. « Vestul » (cotidian), « Ancheta » (cotidian), « Unirea Română » (cotidian), « Fruncea »(săptămânal), « Curierul Banatului » (săptămânal), « Infrăţirea » (săptămânal), « Mercur » (săptămânal), « Voinţa Banatului » (săptămânal), « Sentinela » (săptămânal), « Gazeta restauratorilor şi horticultorilor » (săptămânal), « Şomerul » (săptămânal), « Ţărănismul Bănăţean » (bilunar), « Colţ de ţară » (lunar), « Administraţia Română » (lunar), « Apicultorul » (lunar), « Bibliografia » (lunar), « Bursa Horticolă Română » (lunar), « Curierul Agrar » (lunar), « Fauna Banatului » (lunar), « Generaţia de mâine » (lunar), « Harmonia » (lunar), « Plugarul Bănăţean » (lunar), « Revista Cercului Juridic Bănăţean » (lunar), « Revista Matematică » (lunar), « Revista Textilă » (lunar), « Terapia » (lunar),

« Revista Institutului Social » (trimestrial), « Abstinența », « Renașterea », « Suflet Nou », « Zbiciul ».

« Banater Deutsche Zeitung » (cotidian), « Neue Zeitung » (cotidian), « Neueste Nachrichten » (cotidian), « Temesvarer Zeitung » (cotidian), « Extrapost » (cotidian), « Banater Tageblatt » (de trei ori pe săptămână), « Deutsche Volkspost » (săptămânal), « Banater Wirtschaftsblatt » (săptămânal), « Der Montag » (săptămânal), « Banater Landwirt » (săptămânal), « Feierabend (săptămânal), « Sontagsblatt » (săptămânal), « Der Illustrierte Sonntag » (săptămânal), « Das Blatt der Frau » (bilunar), « Banater Schulbote » (lunar), « Feuer wehr Zeitung » (lunar), « Jagd und Hege (lunar), « Volkswirtschaft » (lunar), « Rundschau » (odată la 2 luni).

« Déli Hirlap » (cotidian), « Esti Ujság » (cotidian), « 6 Orai Ujság » (cotidian), Temesvári Friss Ujság » (cotidian), « Temesvári Hirlap » (cotidian), « A Toll » (săptămânal), « Kaviar » (săptămânal), « Uj Kor » (săptămânal), « Sport és Kritika » (de 2 ori pe săptămână), « Az Idö üzenete » (bilunar), « Az Utazó » (lunar).

« Banatsci Balgarsci Glasnic » (săptămânal), « Temisvarski Vestnic (săptămânal) ».

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe române, 3 biserici ortodoxe sârbești, 2 biserici greco-catolice, 5 biserici romano-catolice, 1 biserică reformată, 1 biserică evanghelică, 1 biserică luterană, 1 casă de rugăciuni baptistă, 6 sinagogi.

Mânăstirea surorilor catolice « Crucea Sfântă », Mânăstirea ordinului catolic al « Milostivilor ».

Instituții bisericești. Episcopie romano-catolică, Vicariat greco-catolic, Protopopiat ortodox.

ADMINISTRAȚIE

Municipiul T., capitala județului Timiș-Torontal, este așezat aproape de granița de Vest a țării, la o depărtare de 555 km de București.

Important nod de cale ferată pe linia principală București—Timișoara—Jimbolia, fiind punct de plecare pe liniile: Timișoara—Buziaș, Timișoara—Radna, Timișoara—Arad, Timișoara—Cenad, Timișoara—Vălcani, Timișoara — Iasa Tomic, Timișoara—Reșița, și Timișoara—Baziaș.

Instituții publice. Prefectură, Curte de apel, Curte administrativă, Tribunal, Judecătorie de ocol, Chestură de poliție, Legiune de jandarmi, Cerc de recrutare, Inchisoare, Direcțiunea VIII de poduri și șosele, Direcțiune Regională P.T.T., Inspectorat comercial, Inspectorat geodezic, Inspectorat vamal, Inspectorat pentru cultura tutunului, Inspectorat general sanitar, Inspectorat zootehnic, Inspectorat de jandarmi, Inspectorat de muncă, Inspectorat regional de poliție, Inspectorat industrial, Inspectorat silvic, Inspectorat școlar, Revizorat școlar, Serviciul apelor, Consilierat agricol, Oficiul național al cooperației, Cameră de agricultură, Cameră de industrie și comerț, Cameră de muncă, Administrație financiară, 3 percepții fiscale, Serviciu sanitar județean, Serviciu sanitar al municipiului, Serviciu veterinar județean, Serviciu veterinar al municipiului, Bursă de mărfuri, Pretura plășii Centrale, Primăria Municipiului, Stațiune meteorologică, Vamă, Birou de măsuri și greutăți, Manufactură de tutun, Căpitănia portului, 4 oficii P.T.T., Oficiu telefonic, Pompieri.

Consulate: Austriac, Belgian, Cehoslovac, Englez, Francez, German, Guatemalian, Italian.

Asociații. Baroul avocaților, Uniunea medicilor din România, Uniunea avocaților din România, Uniunea farmaciștilor, Uniunea inginerilor și arhitecților, Uniunea notarilor comunali și cercuali, Sindicatul ziariștilor profesioniști din Banat, Asociația ziariștilor din Ardeal și Banat, Casa învățătorilor, Uniunea ofițerilor de rezervă, Sindicatul profesional al patronilor industriali, Sindicatul funcționarilor din comerț și industrie, Asociația proprietarilor de case, Sfat negustoresc, Reuniunea comercială din Timișoara, Grupul profesional al cerealiștilor din Banat, Federala cooperativelor sătești bănățene, Sindicatul comercianților pentru vânzarea în rate, Sindicatul pentru naționalizarea exportului de animale din Banat, Sindicatul chelnerilor.

Edilitate. Uzină electrică, uzină de gaz de iluminat, uzină de apă și apaduct, canalizare, tramvaie electrice comunale, lăptărie comunală, abator, fabrică de ghiață comunală, băi comunale, strand și plajă pe Bega.

Sănătate publică. 6 spitale de stat (spital medical, spital chirurgical, spital epidemic, și spital de copii, Institutul obstetric, Spitalul centrului pentru ocrotirea copiilor), Sanatoriul misericordienilor, Sanatoriul « Parc », Sanatoriul bănățean, Sanatoriul «Dr. Kakuk », Sanatoriul « Dr. Eschker », Sanatoriul « Dr. Szona », 1 ambulator policlinic, Dispensarul « Principele Mircea », Dispensarul « S-ta Maria », Dispensarul « Principele Mihai », Dispensarul Casei de asigurări sociale, Soc. « Salvarea ».

Asistență și prevedere socială. Direcția Ocrotirilor din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale întreține la Timișoara: Revizoratul surorilor de ocrotire, Centrul pentru ocrotirea copiilor, Așezământul de orbi și Așezământul de surdo-muți.

Casă de asigurări sociale, Oficiu public de plasare, Soc. « Principele Mircea », Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. văduvelor de răsboiu, Reuniunea femeilor creștine « Triunghiul albastru », Reuniunea femeilor române, Soc. femeilor române ortodoxe « S-ta Maria », Soc. femeilor române greco-catolice, Reuniunea femeilor ortodoxe sârbe, Reuniunea femeilor romano-catolice, Reuniunea femeilor reformate, Reuniunea femeilor evanghelice, Reuniunea femeilor germane, Reuniunea femeilor maghiare, Reuniunea femeilor israelite, Asociația «Misiunea » romano-catolică, Cercul gospodinelor din Banat, Asociația pentru emanciparea femeii, Reuniunea tinerelor fete maghiare, Asociația tinerelor fete germane.

Orfelinat comunal, 2 aziluri de bătrâni, 3 cantine populare pentru ajutorarea șomerilor.

TULCEA

Stema. Scut tăiat. In câmpul superior, pe albastru, doi pești de aur cu capul în jos. In câmpul inferior pe valuri de argint, o ancoră neagră.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează bogăția în pește a acestui port dunărean.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul T., capitala județului cu același nume, este așezat aproape de prima bifurcare a Dunării, pe malul drept al acesteia și la capătul de N. al drumului ce taie în lung Dobrogea (fără cale ferată).

Vatra orașului în suprafață de peste 712 ha, se întinde, la o altitudine de cca 24 m pe boturile de dealuri pietroase ce înaintează din spre S. până în apa fluviului. Tulcea pare astfel suspendată deasupra Deltei.

Cadrul e alcătuit din ultima culme ușor vălurată a « munților » Dobrogei și din asociația de bălți, brațe de fluviu, gârle, grinduri, păduri de sălcii și stuhuri, care formează împreună Delta. Oraș de pescari, de podgoreni și de agricultori, Tulcea îndeplinește o funcțiune de intermediar care depășește cadrul local numai grație navigației internaționale pe Dunăre.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe locul actualului oraș, a fost în vechime o așezare romană Aegyssus, despre care vorbește și poetul Ovidiu.

POPULAȚIE

Orașul T., avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 20.104 locuitori. Cifra proba-

bilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iuie 1937) este de 21.090 locuitori, indicând un spor natural de 986 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o creştere de 4,9%.

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Aşezat în apropierea municipiilor Brăila şi Galaţi, mari centre industriale şi comerciale, şi într'un ţinut puţin prielnic desvoltării întreprinderilor mari, lipsit de o legătură de cale ferată, oraşul are o viaţă economică destul de palidă.

Industria se reduce la 5 mori sistematice, 3 fabrici de ulei, 2 de biscuiţi şi covrigi, 1 de postav şi fire de lână, 2 de frânghii, 2 de pielărie, 3 de cherestea şi 2 de cărămidă.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei peste *): Fabrica de pielărie a soc. « Talpa » (inv. 12) şi Fabrica de cherestea Adrian Avramide (inv. 7).

Comerţ cu cereale, animale, piei nelucrate, lână, peşte şi brânzeturi.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Românească (sucursală), Banca de Scont (sucursală), Banca « Unirea Plugarilor », Banca « Spiru Haret », Banca Tulcei, Banca « Dunărea », Banca « Sfatul Negustoresc », Banca Invăţătorilor, Federala « Gurile Dunării ».

Finanţe publice. Bugetul oraşului T., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**8.479.851**
Venituri ordinare	*7.402.300*
Venituri extraordinare	*328.251*
Venituri speciale	*749.300*
Cheltueli	**8.479.851**
Cheltueli ordinare	*7.402.300*
Cheltueli extraordinare	*328.251*
Cheltueli speciale	*749.300*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Principele Carol », Liceul de fete « Principesa Ileana », Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu industrial de fete, Şcoală de industrie casnică, 3 şcoli primare de băieţi, 3 şcoli primare de fete, 2 şcoli primare mixte.

Instituţii culturale. Muzeul zoologic şi arheologic, Liga Culturală, Societatea pentru emanciparea femeilor, 2 biblioteci şcolare, 2 asociaţii corale, 2 cinematografe, 4 societăţi sportive, Liga Navală, 1 societate de vânătoare.

Ziare şi reviste « Curierul Tulcei » (săptămânal), « Oglinda Tulcei » (săptămânal), « Buletinul oficial al jud. Tulcea » (bilunar), « Buletinul oraşului Tulcea » (bilunar), « Chemare in jurul Bisericei şi Şcoalei » (lunar), « Notarul » (lunar), « Copilul Dobrogean » (lunar), « Viaţa Adevărată » (lunar), « Voinţa Economică », « Invăţătorul Tulcean », « Frontul Romănesc Tulcean ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 6 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 2 lipoveneşti, 1 casă de rugăciuni molocană, 1 baptistă, 1 geamie, 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T., capitala judeţului Tulcea, este situat la 126 km de Constanţa şi la 331 km de Bucureşti. Port la Dunăre.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Pretură, Tribunal, Judecătorie mixtă, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Oficiu P.T.T., Oficiu de telefoane, Serviciu de drumuri, Revizorat şcolar, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serv. veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal, Serviciu veterinar şi zootehnic, Serviciu de măsuri şi greutăţi, Ocol silvic, Cameră de industrie şi comerţ, Cameră şi consilierat agricol, Cameră de muncă, Legiune de jandarmi, Poliţie, Depozit C.A.M., Administraţie şi birou de vânzare P.A.R.I.D., Inspectorat C.E.D., Agenţie N.F.R., Agenţie S.R.D.

Asociaţii. Uniunea avocaţilor, Baroul avocaţilor, Societatea funcţionarilor publici, Corpul didactic, Corpul contabililor, Asociaţia ofiţerilor pensionari, Asociaţia subofiţerilor pensionari, Sfatul negustoresc, Asociaţia micilor industriaşi, Sindicatul morarilor, Sindicatul muncitorilor din port.

Edilitate. Uzină comunală de electricitate şi apă, apaduct, canalizare. Oraşul este pavat cu piatră cubică şi piatră de râu.

Sănătatea publică. Spital comunal, Sanatoriul Dr. Iorgulescu, 1 dispensar de stat, Dispensarul « Principele Mircea », 2 servicii sanitare (1 pentru judeţ şi 1 pentru oraş), Laborator de analize bacteriologice.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Principele Mircea », Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V. (cu orfelinat), Căminul funcţionarilor financiari « C. Sternatis », Asociaţia « Solidaritatea », Orfelinatul judeţean « Dr. Al. Sucevean ».

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

TURDA

Stema. Pe scut roşu, un braţ stâng de argint însoţit, sus la dreapta, de o stea de aur. In « chef » pe negru trei coroane voevodale de aur. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează opera voevodului Mihai Viteazul, prin braţul căruia s'a realizat unirea sub un singur sceptru a celor trei coroane: Transilvania, Muntenia şi Moldova.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul T., capitala judeţului cu acelaşi nume, este aşezat nu prea departe de ieşirea Arieşului din munţi şi la răspântia drumului care vine pe această vale din Ţara Moţilor, cu drumul cel mare către Cluj.

Vatra oraşului se întinde, la circa 333 m altitudine, pe stânga râului Arieş în lungul unor vâlcele care taie în direcţia NV-SE podişul de sub munte.

Cadrul e format din lunca foarte largă a Arieşului, de terasele acestuia, de dealurile străpunse de sâmburi de sare, iar în Apus de ultimele ramificaţii ale munţilor Trascăului. Turda îndeplineşte astfel rolul de centru care strânge şi preface materiile prime din munţii vecini (lemne, minereuri, piatră) şi din podiş (sare, argile, grâne). Atrăgând însă şi prisosul de populaţie din împrejurimi, şi-a putut desvolta astfel şi o frumoasă industrie cunoscută în întreaga ţară.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul Turda, este o veche aşezare dacică şi apoi romană, numită Potaissa; aici era reşedinţa legiunii a XIII Gemina.

In sec. XV, Turda se înconjură de ziduri puternice. In castelul ei între 1462—1467 îşi află adăpost Matei Corvinul.

Fiul lui, Ioan, reprimă aci răscoala nobililor din 1467. După dezastrul dela Mohaci, Turda devine sediul dietelor principatului transilvan. Voevozii Transilvaniei convoacă aci 127 diete. Printre acestea, cea din 1568, proclamă, întâia oară în Europa, libertatea religioasă.

La 19 August 1601, Mihai, voevodul unificator, este răpus mişeleşte în Câmpia Turzii de oamenii lui Basta.

La Turda s'a născut unul din eroii procesului Memorandului, doctorul Ion Raţiu, a cărui statue — de Medrea — se ridică azi în piaţa oraşului.

Monumente istorice. *Ruinele cetăţii romane « Potaissa »* şi drumul roman între vii, pe malurile Arieşului.

Ruinele cetăţii Turda din cari două laturi şi un turn de veghe se află în piaţa Turzii Vechi.

Mormântul lui Mihai, pe câmpia Turzii, străjuit de o simplă troiţă de lemn.

Biserica reformată, construită în sec. XVI în stil gotic transilvan.

Biserica greco-catolică terminată în 1722, cu icoane ale epocei.

Casa Principilor, reşedinţa voevozilor Transilvaniei în timpul dietelor, cari se ţineau la Turda, transformată astăzi în muzeu.

Casa lui Ion Raţiu, devastată de unguri în 1892 cu ocazia Memorandului, şi pe care s'a fixat o piatră comemorativă.

POPULAŢIE

Oraşul T. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului general al populaţiei din acel an, 20.057 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937), este de 19.685 locuitori (fără comuna suburbană Oprişani, care la recensământul din 1930, s'a trecut la oraşul T. şi care avea la acea dată un total de 1.091 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ: 2 fabrici de ciocolată şi bomboane, 1 de sodă caustică, acid clorhidric etc., 1 de carbonat de calciu şi sare Glauber, 1 turnătorie de fier şi fabrică de maşini, 6 tăbăcării, 1 fabrică de mobile, 1 de ciment, 1 de var, 8 de obiecte din albastru, 3 de vase ceramice, 1 de sticlărie, 1 de porţelan şi 1 de cărămizi refractare şi gresie de coase.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): « Uzinele Solvay », sodă caustică, acid clorhidric, hidrogen, clor lichid etc. (inv. 136), Fabrica de ciment (soc. 500, inv. 420), Fabrica de sticlărie (soc. 14, inv. 52), Fabrica de porţelan (soc. 5, inv. 7) şi Fabrica de cărămizi refractare, pământ refractar şi gresie de coase din Aleşd şi Turda (soc. 2, inv. 10).

Oraşul T., fiind locul de întâlnire al locuitorilor dela munte cu cei dela câmpie, desvoltă o remarcabilă activitate comercială.

Bâlciuri: 21—24 Aprilie; 21—23 Iulie; 5—8 Septemvrie; 28—31 Octomvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Centrală, Banca « Arieşana », Banca de credit, Banca populară, Banca judeţeană, Banca fuzionată « Ajutorul », Banca cooperativă a funcţionarilor administrativi, Casa de economii din judeţul Turda, Banca Comerţului, Casa de credit a agricultorilor din judeţul Turda.

Finanţe publice. Bugetul oraşului T., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**12.750.275**
Venituri ordinare	*8.839.913*
Venituri extraordinare	*1.135.287*
Venituri speciale	*2.775.075*
Cheltueli	**12.750.275**
Cheltueli ordinare	*8.839.913*
Cheltueli extraordinare	*1.135.287*
Cheltueli speciale	*2.775.075*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Regele Ferdinand », Liceul de fete « Principesa Elena », Liceu comercial de băieţi. Gimnaziu industrial, Şcoală de agricultură şi viticultură (gradul I), Şcoala de horticultură, (gradul I), Şcoală de ucenici, 8 şcoli primare, 6 şcoli de copii mici.

Instituţii culturale. Asociaţia pentru literatura şi cultura poporului român « Astra », Ateneul popular, Cercul intelectualilor români, Casa culturală cu bibliotecă, Casina maghiară, 5 societăţi corale, 4 societăţi sportive, 1 societate de vânătoare, 1 teatru, 1 cinematograf.

Ziare şi reviste. « Buletinul oficial al judeţului Turda » (săptămânal), « Buletinul oraşului Turda » (săptămânal), « Turda » (săptămânal), « Ogorul şcoalei (lunar), « Pagini literare » (lunar), « Drum drept (lunar), « Aranyosvidék » (săptămânal), « Aranyosszék », « Hóemész » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 3 biserici greco-catolice, 2 romano-catolice, 2 reformate, 1 biserică unitariană, 1 luterană şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. Protopopiat ortodox, Protopopiat greco-catolic.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T., capitala judeţului Turda, este situat la 33 km de Cluj şi la 415 km de Bucureşti.

Staţiune balneară (ape sărate concentrate, calde şi reci).

Staţie c.f. pe linia Câmpia-Turzii – Turda. Punct de plecare pe linia Turda – Abrud.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie, Administraţie financiară, Legiune de jandarmi, Poliţie, Percepţie, Pretură, Revizorat şcolar, Serviciu de drumuri şi şosele, Serviciu sanitar comunal, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Cameră de agricultură, Serviciu agricol, Cameră de muncă, Birou de măsuri şi greutăţi, Depozit C.A.M., Oficiul P.T.T., Oficiu telefonic.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Asociaţia funcţionarilor publici, Asociaţia meseriaşilor români, Asociaţia meseriaşilor maghiari, Uniunea micilor industriaşi, Asociaţia comercianţilor, Sindicatul producătorilor de vin şi viticultură.

Edilitate. Uzină de apă, uzină electrică, pavagii, grădină publică.

Sănătate publică. Spital de stat, Dispensarul « Principele Mircea », Stabiliment de băi.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, cu farmacie proprie, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Oficiu de plasare, Asociaţia femeilor române, Soc. femeilor ortodoxe, Reuniunea « Sf. Maria » a femeilor greco-catolice, Soc. « Principele Mircea », Asociaţia femeilor maghiare, Azil pentru săraci.

TURNU-MĂGURELE

Stema. Pe scut albastru, un turn pătrat de argint crenelat, cu poarta închisă şi trei ferestre negre suprapuse, susţinut de 2 lei de aur, cu limba roşie, afrontaţi şi ridicaţi în două labe; totul pe o terasă verde.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Simbolizează vechea cetate de puternică apărare a oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Oraşul T.-M., capitala judeţului Teleorman, este aşezat la un vechi vad al Dunării, peste drum de cunoscuta fostă cetate a Nicopolei, într'un punct unde câmpia se apropie de fluviu până la cca 4 km, în imediata vecinătate a vărsării Oltului.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 100 ha, se desfăşoară, la altitudinea de 30—40 m, pe un colţ de terasă ridicată deasupra luncii Dunării cu 6—16 m.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul soical *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Cadrul este format din cele două lunci foarte largi acoperite de culturi, pe grindurile dela gura Oltului, iar în rest inundabile sau prinse de sălcii, păşuni şi bălţi. Către N.E. se ridică în trepte de terasă şi apoi în plan înclinat domol, câmpia, care este un vast grânar. De aici funcţiunea de căpetenie a oraşului şi portului, loc de concentrare a grânelor sortite transportului mai departe pe Dunăre. Se adaugă la aceasta şi viile cu vinuri bine cunoscute.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Oraşul T.-M. a avut din cele mai vechi timpuri un rost militar de întâiul ordin.

Castru roman şi cetate puternică — Turn — la un vad al Dunării, el avea misiunea de a feri imperiul de invazia barbarilor din nord.

Rolul acesta de apărător al imperiului l-a deţinut *Turnul* roman şi sub împăraţii bizantini, continuatori fireşti ai tradiţiei romane. I se spunea pe atunci Nicopole cel mic, după numele bizantin al ilustrei cetăţi de peste fluviu.

Sub domnii Ţării Româneşti, Turnul respinse de mai multe ori asalturile înverşunate ale turcilor.

In 1394, Baiazid Fulgerul trece Dunărea şi ocupă Turnul. Mircea cel Mare, cu ajutorul împăratului Sigismund, îl alungă după o luptă grea (1395).

In 1462, Mahomet II, cu o armată de 250.000 oameni, atacă în împrejurimile cetăţii pe Vlad Ţepeş, care, cu o armată de 22.000 oameni, fu nevoit a se retrage.

La 1521, Mahomet-Bey trece Dunărea pe aici cu o puternică oştire, Radu dela Afumaţi îi iese în cale, îl respinge şi îl bate la Nicopole şi Şiştov. La 1545, Turnul cade însă în mâinile Turcilor cari îl transformă în raia. El va fi redat Ţării Româneşti abia la 1829.

Ocupaţia turcească n'a fost turburată decât odată de sabia fulgerătoare a lui Mihai.

In 1598, Mihai cuprinde Turnul, trece Dunărea şi dărâmă Nicopole.

Oraşul modern s'a constituit abia în 1836 printr'un decret domnesc. El a văzut trecând peste Dunăre, în dreptul său, armatele româneşti în răsboiul pentru Independenţă şi în răsboiul româno-bulgar din 1913.

In cursul istoriei sale, oraşul a jucat un mare rol comercial, ca schelă la Dunăre, având relaţii străvechi cu Sibiul şi cu negustorii ragusani.

Monumente istorice. Ruinele vechei cetăţi, construită, se zice, în timpul lui Mircea-cel-Bătrân.

POPULAŢIE

Oraşul T.-M. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an, 17.351 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 10.538 locuitori (fără comunele suburbane Măgurele şi Odaia, care la recensământul din 1930 s'au trecut la oraşul T.-M. şi care aveau la ce a dată un total de 6.865 locuitori).

CETATEA TURNUL LA 1820
Din albumul lui Iacob Alt: Donau-Ansichten. Col. Academiei Române

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. Oraşul T.-M., port la Dunăre şi capitală a unui judeţ agricol, face un comerţ intens de cereale, animale şi produse animale. Bâlciu la 15 August.

Industria este foarte puţin desvoltată, limitându-se la 1 moară sistematică, 1 fabrică de lumânări şi plute de candelă, 1 de cherestea şi 1 de tâmplărie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca de Scont a României (sucursală), Casa de Credit Mutual a Agricultorilor din jud. Teleorman, Banca federală « Cuza-Vodă », Banca « Spiru Haret », Banca Comercială, Banca populară « Independenţa », Banca de Credit şi Economii pe acţiuni a meseriaşilor din Turnu-Măgurele.

Finanţe publice. Bugetul oraşului T.-M., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**12.516.621**
Venituri ordinare	*9.350.703*
Venituri extraordinare	*2.130.936*
Venituri speciale	*1.034.982*
Cheltueli	**12.516.621**
Cheltueli ordinare	*9.350.703*
Cheltueli extraordinare	*2.130.936*
Cheltueli speciale	*1.034.982*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Sf. Haralambie », Liceul de fete « Unirea », Liceu comercial de băieţii, Şcoala normală de fete «N. Racottă », Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziul industrial de fete « I. C. Brătianu », Şcoală de cântăreţi bisericeşti, 2 şcoli primare de băieţi, 2 şcoli primare de fete, 1 şcoală primară de aplicaţie (pe lângă şcoala normală), 1 şcoală de copii mici.

Instituţii culturale. Liga Culturală, Biblioteca liceului « Sf. Haralambie », Teatru-cinematograf judeţean, 3 soc. sportive şi de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Gazeta Noastră », « Buletinul Oficial al judeţului Teleorman », « Buletinul Şcoalei Primare », « Informaţii Comerciale », « Poem », « Provincia ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 2 biserici ortodoxe, 1 biserică romano-catolică şi 1 sinagogă.

Instituţii bisericeşti. Reşedinţa unui protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul T.-M., capitala judeţului, este situat la 152 km de Craiova şi la 135 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Costeşti – Roşiorii de Vede – T.-Măgurele. Port la Dunăre. Aerostaţie pe linia Bucureşti – Alexandria – T.-Măgurele – Roşiorii de Vede – Caracal – Craiova şi înapoi.

Instituţii publice. Prefectură, Tribunal, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar al oraşului, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar al oraşului, Revizorat şcolar, Administraţie financiară, Percepţie fiscală, Vamă, Cameră agricolă, Cameră de comerţ şi industrie, Primărie, Căpitănia Portului, judecătorii (mixtă şi rurală), Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Poliţie.

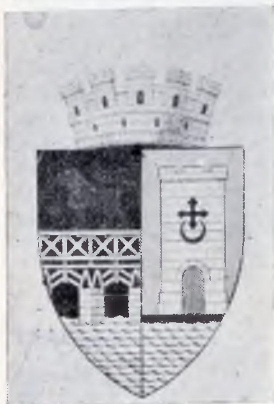
Asociaţii. Baroul avocaţilor, Soc. funcţionarilor publici, Corpul contabililor autorizaţi şi experţi contabili, Sfatul negustoresc, Uniunea micilor industriaşi şi meseriaşi, Asociaţia pensionarilor publici.

Edilitate. Uzină electrică comunală, uzină hidraulică comunală, canalizare, pavagii.

Sănătate publică. Spital judeţean, Dispensar judeţean, Dispensar comunal, Dispensarul Oficiului de asigurări sociale.

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Azil de bătrâni.

TURNU-SEVERIN

Stema. Scut despicat. In primul cartier, pe roşu, podul lui Traian, de argint, cu un leu de aur, trecând spre dreapta; podul ieşind dintr'o apă de argint. In cartierul al doilea, pe albastru, un turn pătrat de argint cu poarta închisă, încărcat cu o cruce trilobată roşie pe o semilună tot roşie, aşezat pe o terasă verde, ieşind dintr'o apă de argint.

Simbolizează aşezarea antică a oraşului Drubeta, colonizarea romană de acolo şi luptele îndelungate purtate contra Semilunei.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Aşezare. Municipiul T.-S., capitala judeţului Mehedinţi, este aşezat pe malul stâng al Dunării aproape de ieşirea acesteia din Porţile-de-Fier şi în drumul internaţional al paralelei 45°.

Vatra oraşului, în suprafaţă de peste 250 ha se întinde la o altitudine de 70 m pe o terasă a Dunării (înălţime relativă, cca 10 m), tăiată curmeziş de câteva vâlcele care dau în fluviu.

Cadrul este constituit din valea largă a Dunării cu fluviu navigabil din marginea podişului deluros al Olteniei, în mare parte acoperit de culturi, de vii şi de pometuri şi din munţi apropiaţi prinşi de fagi şi de păşune. Oraş de contact, port într'un punct unde începe o nouă secţiune în navigaţia pe Dunăre şi vechiu cap de pod, care în curând va fi repus în funcţiune, Turnu-Severin e nu numai o schelă importantă pentru grâne, dar şi un antrepozit şi un centru industrial, care va putea trage mari foloase şi din apropierea Porţilor-de-Fier.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Pe locul actualului oraş se întindea altădată aşezarea dacă-getică Drubeta.

Drubeta a fost, chiar înainte de cucerirea lui Traian, un centru de influenţă romană.

Viaţa istorică a Drubetei începe însă odată cu răsboaiele dacice.

In întâia sa campanie din anul 101, Traian îşi trece legiunile în Dacia pe două poduri de lemn, unul construit în dreptul Lederatei — pe teritoriul Banatului de azi — şi celălalt între Egeta — localitate romană din Moesia — şi Drubeta.

Intre 103 şi 105 Apollodor din Damasc ridică din ordinul împăratului, podul de piatră de pe peste Dunăre, — adevărată minune a tehnicei romane, — care avea să însemne voinţa de expansiune a imperiului.

Soldaţii cari au lucrat la acest pod aparţineau — după cum s'a putut vedea din cărămizile însemnate cu pecetea militară — legiunilor XIII Gemina, I Adjutrix, IV Flauvia, VII Claudia, V Macedonica şi cohortelor I Cretum, II Hispanorum, I Sagittariorum miliaria, III Brittonum.

Existenţa castrului roman de aci — al cărui nume era pentru Romani Drobeta — a continuat ca punct de apărare a imperiului înaintea barbarilor, până cel puţin în veacul al VII-lea.

In secolul al XI, Ungurii întinzându-se până în aceste locuri, constitue aici, după modelul carolignian, o marcă, un ţinut de margine: Banatul Severinului.

In veacul al XII, regele Bela IV spre a-şi cosolida dominaţia mai mult nominală asupra Banatului de Severin, aşeză aici pe cavalerii Ioaniţi.

Lor li se datorează, probabil. « Turnul » atribuit lui Sever ca şi basilica din preajmă-i.

In 1366 Banatul Severinului este încorporat, ca feudă, în domnia Ţării Româneşti.

Monumente istorice. Ruinele *podului lui Traian* construit de arhitectul Apolodor de Damasc, din ordinul Impăratului Traian. Faima acestui pod s'a întins în toată lumea romană. « Traian construi o punte de piatră peste Istru — scrie Dio Cassius — pentru care nu-l pot admira în destul. Sunt şi celelalte lucrări ale lui superbe dar aceasta e mai presus de toate ». La capătul acestui pod, romanii au ridicat un castel de apărare.

Castrul roman Drubeta din care săpăturile arheologice au scos la lumină praetoriul lui Traian, praetoriul lui Hadrian, zidul lui Constantin cel Mare, statui şi inscripţii de cel mai mare interes istoric.

Thermele romane de pe terasa Dunării.

Ruinele a două basilici medievale în parcul « Drumbeta » şi în curtea liceului « Traian ».

Cetatea medievală a Banatului de Severin. « Turnul lui Sever », în grădina publică « General Dragalina ».

In împrejurimile oraşului, pe Dunăre, în *Ostrovul Simian, Ostrovul Corbului* şi *Ostrovul Mare* staţiuni preistorice, iar *Ostrovul Banului, Puţinei-Halânga, Hinova* şi *Cetatea Grădeţ,* alte urme de aşezări romane.

POPULAŢIE

Municipiul T.-S. avea în 1930, după rezultatele provizorii ale recensământului din acel an 21.073 locuitori. Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 20.827 locuitori, indicând o scădere naturală de 246 locuitori în şase ani şi jumătate, adică o descreştere de 1,2%.

ECONOMIE

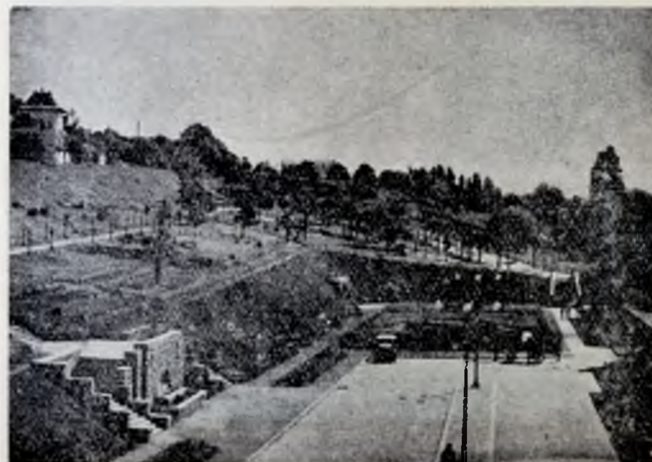
Industrie şi comerţ. 2 mori, 1 fabrică de spirt, 1 de bere, 1 de bomboane, 1 de ghiaţă, 1 de pălării, 1 de tăbăcărie, 1 de mobile, 2 de teracotă, 1 şantier de construcţii navale, 1 atelier de reparaţiuni de locomotive şi vagoane, 1 fabrică de mobile şi 1 atelier mecanic.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *) Moara Avram Sabetay Fii (inv. 8), Fabrica de ghiaţă « Gerul » (soc. 15, inv. 2), Şantierul de construcţii navale (inv. 61) şi Atelierul de reparaţiuni C.F.R. (inv. 34).

Prin portul T.-S. se poate spune că se face tot comerţul Olteniei, în ţară şi străinătate, cu cereale, animale, lemne de foc, cherestea, vinuri, fructe şi alte produse agricole.

Bâlciuri anuale: 15 Martie, 28 Iulie, 26 Octomvrie.

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei

TURNU-SEVERIN

PALATUL CULTURAL

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca Comerţului, Banca Comercială, Banca Comercianţilor şi Industriaşilor, Banca de Scont, Banca Agricultorilor, Banca Mehedinţului, Banca Federala Mehedinţului, Banca Noastră, băncile populare: « Spiru Haret », « Muncitorul », « Dunărea », « Victoria », « Albina », « Clerul Mehedinţean », « Invăţătorul Mehedinţean », « Matca C.F.R. ».

Finanţe publice. Bugetul municipiului T.-S., pe exerciţiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**14.079.387**
Venituri ordinare	*12.342.543*
Venituri extraordinare	*61.965*
Venituri speciale	*1.674.879*
Cheltueli	**14.079.387**
Cheltueli ordinare	*12.342.543*
Cheltueli extraordinare	*61.965*
Cheltueli speciale	*1.674.879*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « Traian », Liceu de fete Liceu comercial de băieţi, Liceu industrial de fete, Şcoală normală de fete, Gimnaziu comercial, Institutul de fete « Sfânta Maria » (particular), Şcoală evanghelică, Gimnaziu industrial, Şcoală de menaj, 7 şcoli primare (4 de băieţi şi 3 de fete), 2 grădini de copii.

Instituţii culturale. Biblioteca « I. G. Bibicescu », Muzeul « Dr. C. Istrati », 1 soc. culturală teatrală, Soc. culturală « Datina », Soc. preoţească « Renaşterea », Soc. « Casa Luminii », Soc. corală « Doina », Teatru comunal, 2 cinematografe 3 societăţi sportive, 3 de vânătoare.

Ziare şi reviste. « Granitul » (săptămânal), « Nădejdea » (săptămânal), « Buletinul oficial al primăriei municipiului T.-Severin » (bilunar), « Buletinul judiciar » (lunar), « Cultul Patriei » (lunar), « Curierul comerţului şi industriei » (lunar), « Revista Asociaţiei Invăţătorilor mehedinţeni » (lunar), «Şcoala Mehedinţului » (lunar), «Chemarea Vremii », « Buletinul Prefecturii », « Revista funcţionarilor administrativi, « Studiu », « Junimea », « Flacăra dreptăţii », « Crainicul », « Mişcarea », « Şcoala noastră ».

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 4 biserici ortodoxe, 1 romano-catolică, 1 protestantă, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 baptistă, 2 sinagogi.

Instituţii bisericeşti. 2 protopopiate ortodoxe.

ADMINISTRAŢIE

Municipiul T.-S., capitala judeţului M., este situat la 112 km de Craiova, la 346 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – T.-Severin – Timişoara. Port la Dunăre.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, 2 Judecătorii de ocol, Administraţie financiară, Cameră de comerţ şi industrie, Poliţie, Revizorat şcolar, Cameră agricolă, Serviciu tehnic, Căpitănia portului, Vamă, Agenţie N.F.R., Legiune de jandarmi, Regia R.M.S., Ocol silvic, Serviciu agricol, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Serviciu sanitar judeţean, Serv. sanitar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Serv. veterinar comunal.

Asociaţii. Uniunea avocaţilor, Corpul contabililor, Asociaţia învăţătorilor, Sfatul negustoresc, Asociaţia meseriaşilor croitori, sindicatele muncitorilor ospătari, brutari, căruţaşi şi manuali.

Edilitate. Uzină electrică, canalizare, apaduct, străzi pavate.

Sănătate publică. Spitalul de stat « I. St. Greceanu ».

Asistenţă şi prevedere socială. Oficiu de Asigurări sociale, Azil de tuberculoşi, Azilul de copii săraci « Mi-

soiu », Soc. « Crucea Roşie », Soc. pentru profilaxia tuberculozei, Oficiu I.O.V., Soc. mutilaţilor de războiu, Societăţile de binefacere « Expresul », « Mina şi Pădurea », « Concordia şi Albina », « Ancora « Furnica şi Vulcanu », Soc. Lucrătorilor pensionari C.F.R., Soc. Mecanicilor C.F.R. pensionari.

Cămin de ucenici.

VASLUI

Stema. Pe scut roşu, un zid de argint, crenelat, cu un turn central rotund şi crenelat, tot de argint cu poarta închisă, fereastra neagră şi încărcată cu stema Moldovei. Turnul însoţit la dreapta şi la stânga de câte o albină, de aur, cu aripile întinse.

Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

Reprezintă vechiul castel al domnilor Moldovei şi industria apicolă a oraşului.

GEOGRAFIE

Aşezare. Vasluiul, capitala judeţului cu acelaşi nume, este primul oraş de pe valea Bârladului, cum vii din spre Iaşi. El e aşezat în dreptul confluenţei mai multor râuri dintre care şi Rahova vestită prin lupta lui Ştefan cel Mare cu turcii, dată chiar în apropierea oraşului.

Vatra oraşului, în suprafaţă de cca 320 ha, se întinde, la altitudinea de cca 120 m pe botul de deal care coboară domol între valea Vasluiului şi pârâul Delei pe stânga Bârladului. Marginea sudică a oraşului pătrunde însă şi în lunca inundabilă a acestuia, urmând şoseaua principală.

Cadrul e format din dealurile alungite înalte de peste 400 m în partea sudică şi, în general, bine cultivate. Vasluiul nu depăşeşte nivelul unui târg de interes local.

ISTORIE

Vechime şi desvoltare istorică. Nu se cunoaşte anul întemeierii oraşului. Prima menţiune documentară este din 1 Septemvrie 1435, când ni se vorbeşte de « oraşul Vaslui şi ocolul ce ascultă de acest oraş ».

Vasluiul a fost şi punct vamal, pe drumul care coboară, pe la Bârlad, la Dunăre.

In Vaslui, Ştefan cel Mare şi-a ridicat un palat domnesc. Aici pe dealurile din preajma oraşului a repurtat el marea lui biruinţă asupra Turcilor, în 1475.

Era în dimineaţa zilei de 10 Ianuarie. Oastea lui, încercată de marele număr al vrăjmaşilor începuse să şovăie. « Şi ar fi pierit — scrie Dlugosz cronicarul polon — de nu sărea însuşi Ştefan Vodă în mijlocul Turcilor cari acum se sumeţise cu biruinţa şi n'ar fi dărâmat aripile lor. »

« A fost atunci un teribil măcel — povesteşte Seadeddin, cronicarul turcesc — şi puţin a lipsit să nu fie cu toţii tăiaţi în bucăţi, şi numai cu mare greutate Soliman Paşa şi-a scăpat viaţa prin fugă. »

Era cea dintâi mare biruinţă în câmp deschis câştigată de o armată creştină asupra Turcilor. In urma ei, Ştefan a primit dela Papa acel titlu de « atlet al lui Christos ».

Monumente istorice. *Biserica « Sf. Ioan Botezătorul »*, înălţată de Ştefan cel Mare la 1490, restaurată, în forma originală, de curând.

Ruinele palatului domnesc din curtea bisericei Sf. Ioan Botezătorul.

POPULAŢIE

Oraşul V. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 15.388 locuitori.

Cifra probabilă a populaţiei actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 14.324 locuitori (fără comunele suburbane Brodoc şi Rediu, care la recensământul din 1930 s'au trecut la oraşul V. şi care aveau la acea dată un total de 1.331 locuitori).

ECONOMIE

Industrie şi comerţ. 3 mori sistematice, 3 ţărăneşti, 1 fabrică de ulei şi turte, 1 de cărămidă şi ţiglă şi 1 de obezi.

Din întreprinderile de mai sus, următoarele au un capital social sau un capital investit de 5.000.000 lei şi peste *): Moara Iancu Iosupovici et Co. (inv. 6) şi Fabrica de ulei şi turte « Steaua » (inv. 7).

Oraşul face comerţ intens cu cereale, animale şi piei. Bâlciu la 1 Septemvrie.

Instituţii de credit. Banca Naţională (agenţie), Banca « Casa de Credit », Banca Agricultorilor, Banca de Credit Mărunt, Banca Sindicatului Agricol, Banca « Unirea », Banca populară « Cetatea lui Ştefan Vodă », Banca Funcţionarilor C.F.R., Banca Salariaţilor Publici, Banca « Doamne ajută » Banca populară « Corpul Didactic », Federala băncilor populare « Spiru Haret », Banca « Curentul », 2 cooperative (« Codrul Vasluian » şi « Prevederea »).

Finanţe publice. Bugetul oraşului V., pe exerciţiul 1936/1937, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**12.875.995**
Venituri ordinare	*8.946.272*
Venituri extraordinare	*460.104*
Venituri speciale	*3.469.619*
Cheltueli	**12.875.995**
Cheltueli ordinare	*8.946.272*
Cheltueli extraordinare	*460.104*
Cheltueli speciale	*3.469.619*

CULTURĂ

Invăţământ. Liceul de băieţi « M. Kogălniceanu », Liceul de fete al Soc. ortodoxe a femeilor române, Liceu comercial de băieţi, Şcoala normală de băieţi « Ştefan cel Mare », Gimnaziu industrial de băieţi, Gimnaziu profesional de fete, Şcoala inferioară de agricultură « Agarici », Şcoala de industrie casnică, Şcoală industrială de ucenici, 7 şcoli primare (2 de băieţi, 2 de fete şi 3 mixte), 4 grădini de copii.

Instituţii culturale. Casa Naţională « Viitorul » (cu bibliotecă), Muzeul Şcoalei normale, Biblioteca Căminului Corpului didactic, 4 biblioteci şcolare, 2 soc. corale, 2 soc. sportive, 3 de vânătoare, 1 cinematograf.

RELIGIE

Biserici şi lăcaşuri de închinăciune. 5 biserici ortodoxe, 1 lipovenească, 1 casă de rugăciune adventistă, 1 evanghelistă, 5 sinagogi şi case de rugăciune izraelite.

Instituţii bisericeşti. 1 protopopiat ortodox.

ADMINISTRAŢIE

Oraşul V., capitala judeţului Vaslui, este situat la 70 km de Iaşi şi la 339 km de Bucureşti. Staţie c.f. pe linia Bucureşti – Iaşi.

Instituţii publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Administraţie financiară, 2 percepţii fiscale, Poliţie, Serviciu de poduri şi şosele, Serviciu sanitar judeţean, Serviciu sanitar comunal, Serviciu veterinar judeţean, Serviciu veterinar comunal, Cameră de comerţ, Serviciu agricol judeţean, Cameră agricolă, Revizorat şcolar, Oficiu de asigurări sociale, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Birou de măsuri şi greutăţi, Depozit C.A.M.

Asociaţii. Baroul avocaţilor, Uniunea avocaţilor, Asociaţia profesorilor secundari, Asociaţia învăţătorilor, Asociaţia generală a funcţionarilor publici, Sfatul negustoresc,

*) Cifrele în paranteză arată capitalul social *(soc.)* şi capitalul investit *(inv.)* în milioane de lei.

Asociația funcționarilor C.F.R., Cercul militar al ofițerilor, Cercul militar al subofițerilor, Asociația clerului, Asociația corporativă a meseriașilor, Asociația invalizilor și văduvelor de război, Asociația pensionarilor militari grade inferioare, Asociația pensionarilor C.F.R., Soc. notarilor din județ, Sindicatul morarilor.

Edilitate. Uzină electrică, apaduct, canalizare, pavagii cu granit, macadam și piatră de râu.

Sănătate publică. Spitalul « Drăghici », Spitalul izraelit, Dispensar comunal, Dispensar județean, Dispensarul Asociației cercului de gospodine.

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie », Oficiu I.O.V., Soc. ortodoxă a femeilor române, Asociația cercului de gospodine, 2 soc. de ajutor reciproc, 2 cantine școlare, Căminul Corpului didactic, Căminul de ucenici.

ZĂLAU

Stema. Pe scut roșu, un tânăr într'aripat de aur, stând în picioare, ținând în mâna dreaptă o sabie de aur, cu care lovește un balaur negru, pe care-l calcă cu picioarele ; în mâna stângă, o cumpănă de aur.

Este stema veche a orașului. Scutul timbrat cu o coroană murală de argint cu 5 turnuri.

GEOGRAFIE

Așezare. Orașul Z., capitala județului Sălaj, este așezat imediat sub munții Meseșului (Imezeu) în punctul unde drumul care vine din valea Someșului peste poarta Moigradului (întărită de Romani pe vremuri), coboară în depresiunea Șimleului. Situația capitalei față de întreg județul este însă cam excentrică.

Vatra orașului e răsfirată pe fundul văii Zălaului și pe povârnișurile dealurilor ce coboară spre ea. Altitudinea variază astfel între 250—285 m.

Cadrul e format de dealurile acoperite de culturi și de pometuri ale depresiunei Șimleului și de bara dreaptă și prea puțin înaltă a munților Imezeului încă bine împăduriți. De aici, aspectul de grădină al acestui oraș și caracterul său semi-agricol.

ISTORIE

Vechime și desvoltare istorică. Pe locurile Zălaului de azi a înflorit străvechea așezare dacică Porolissum. In numele acesteia, filologii au recunoscut un *por* sau *para* cu sufixul tracic *issus*, ceea ce ar însemna Cetatea Domnilor.

După cucerirea lui Traian, Romanii au făcut din Porolissum capitala uneia din cele trei regiuni administrative ale provinciei: Dacia Porolissensis.

Arheologii au desgropat la Porolissum importante ruine cu caracter militar și un amfiteatru cu bănci de piatră, cu imense coloane corintice.

In anul 1600, Zălaul a fost ocupat de Mihai Viteazul, primind prin diploma lui dela 1 Februarie 1600, anumite privilegii, drept răsplată pentru serviciile aduse lui de locuitori.

Monumente Istorice. *Ruinele cetății Porolissum*, cu importante vestigii din epoca traiană, la Moigrad, în apropierea Zălaului.

POPULAȚIE

Orașul Z. avea în 1930, după datele provizorii ale recensământului din acel an, 8.154 locuitori. Cifra probabilă a populației actuale (calculată la 1 Iulie 1937) este de 7.778 locuitori, indicând o scădere naturală de 376 locuitori în șase ani și jumătate, adică o descreștere de 4,6%.

ECONOMIE

Industrie și comerț. Industria orașului se reduce la 2 mori și 1 fabrică de cărămidă.

Comerț de cereale, animale și fructe.

Bâlciuri anuale: 4—5 Martie, 3—4 Iunie, 2—3 Septemvrie, 2—3 Decemvrie.

Instituții de credit. Banca Națională (agenție), Banca « Silvania », Banca Industrială și Comercială, Banca de agricultură, Banca populară « Porolissum », Cooperativa de Credit, Casa de Credit și Banca de Economie.

Finanțe publice. Bugetul orașului Z., pe exercițiul 1936/37, prevede următoarele cifre:

	Lei
Venituri	**7.238.207**
Venituri ordinare	6.586.175
Venituri extraordinare	50.032
Venituri speciale	602.000
Cheltueli	**7.238.207**
Cheltueli ordinare	6.586.175
Cheltueli extraordinare	50.032
Cheltueli speciale	602.000

CULTURĂ

Invățământ. Liceu de băeți, Liceul confesional reformat « Wesselenyi », Gimnaziu de fete, Școală de ucenici, 6 școli primare (4 de stat și 2 confesionale), 2 grădini de copii.

Instituții culturale. Asociația « Astra », Soc. tinerilor intelectuali români, Soc. de lectură a meseriașilor, 2 societăți corale bisericești, 1 cinematograf comunal, 2 societăți sportive și 1 de vânătoare.

Ziare și reviste. « Școala Noastră » (lunar), « Gazeta Sălajului », « Pénteki Ujság » (săptămânal).

RELIGIE

Biserici și lăcașuri de închinăciune. 1 biserică ortodoxă, 1 greco-catolică, 1 romano-catolică, 1 reformată, 1 casă de rugăciune baptistă, 1 sinagogă.

Instituții bisericești. 1 protopopiat greco-catolic, 1 protopopiat reformat.

ADMINISTRAȚIE

Orașul Z., capitala județului Sălaj, este situat la 90 km. de Cluj și la 525 km de București. Stație c.f. pe liniile: Jibou – Zălau și Carei – Zălau.

Instituții publice. Prefectură, Primărie, Tribunal, Judecătorie mixtă, Pretură, Administrație financiară, Poliție, Notar public, Percepție fiscală, Oficiu de asigurări sociale, Serviciu technic, Revizorat școlar, Regia C.A.M., Inchisoare, Ocol silvic, Birou de măsuri și greutăți, Serviciu agricol, Cameră de agricultură, Regiune agricolă, Oficiu P.T.T., Oficiu telefonic, Cameră de industrie și comerț, Cameră de muncă, Serv. sanitar județean, Serv. sanitar comunal, Serv. veterinar județean, Serv. veterinar comunal.

Asociații. Baroul avocaților, Colegiul medical, Soc. funcționarilor administrativi din Ardeal și Banat (filială), Soc. comercianților, Soc. meseriașilor cismari și Soc. meseriașilor tăbăcari.

Edilitate. Uzină electrică, pavagii cu macadam, asfalt și granit.

Sănătate publică. Spitalul de stat « I. I. C. Brătianu ».

Asistență și prevedere socială. Oficiu de asigurări sociale, Soc. « Crucea Roșie » Uniunea femeilor române sălăjene, Societatea femeilor unite, Soc. femeilor reformate, Soc. fetelor evreice, 2 azile de infirmi, 1 cămin de ucenici, 2 societăți de înmormântare.

III

INDICELE LOCALITĂȚILOR DIN ROMÂNIA

INDICELE LOCALITĂȚILOR DIN ROMÂNIA

A

Localitatea	Județul
Abaclia	Tighina
Abram	Bihor
Abrămuț	Bihor
Abrud	Alba
Abrud	Constanța
Abrud	Mureș
Abrud-Sat	Alba
Abucea	Hunedoara
Abuș	Târnava-Mică
Acățari	Mureș
Acâș	Sălaj
Acbunar	Durostor
Acbunarul-Mic	Durostor
Accadânlar	Durostor
Achembet	Cetatea-Albă
Aciliu	Sibiu
Acina	Satu-Mare
Aciuța	Arad
Acmanghit	Cetatea-Albă
Acmariu	Alba
Acui-de-Jos	Cahul
Acui-de-Mijloc	Cahul
Acui-de-Sus	Cahul
Ada-Kaleh	Mehedinți
Adalinu	Cluj
Adam	Tutova
Adam-Clisi	Constanța
Adamești	Cetatea-Albă
Adamești	Teleorman
Adămuș	Târnava-Mică
Adâncata	Cetatea-Albă
Adășeni	Dorohoi
Adânca	Dâmbovița
Adâncata	Constanța
Adâncata	Dolj
Adâncata	Prahova
Adâncata	Storojineț
Adâncata	Suceava
Adâncata	Teleorman
Adea	Arad
Adjud	Putna
Adjudeni	Roman
Adjudu-Vechiu	Putna
Adoni	Sălaj
Adrian	Mureș
Adrian	Satu-Mare
Adrianul-Mare	Mureș
Adrianul-Mic	Mureș
Adunați	Prahova
Adunații-Copăceni	Vlașca
Adunații-de-Geormane	Dolj
Adunații-Teiului	Mehedinți
Afânata	Vâlcea
Afrimești	Teleorman
Afumați	Dolj
Afumați	Ilfov
Afumați	Lăpușna
Afumați	Olt
Afumați	Tutova
Agadici	Caraș
Agafton	Botoșani
Agapia	Neamț
Agaua	Brăila
Agăș	Bacău
Agârbiciu	Cluj
Agârbiciu	Târnava-Mare
Agârcia	Neamț
Aghireș	Sălaj
Aghireșu	Cluj
Agigea	Constanța
Agighiol	Tulcea
Agnita	Târnava-Mare
Agoștin	Târnava-Mare
Agrieș	Someș
Agrij	Sălaj
Agriș	Arad
Agriș	Bihor
Agriș	Satu-Mare
Agriș	Turda
Agrișteu	Târnava-Mică
Agrișul-de-Jos	Someș
Agrișul-de-Sus	Someș
Agronomul	Bălți
Agudu	Buzău
Ahmatlar	Durostor
Aidânbei	Caliacra
Aidân-Ciufa	Caliacra
Aidemir	Durostor
Aidogdu	Durostor
Aiorman (Aiorman)	Caliacra
Aiorman (Rasoviceni)	Caliacra
Aita-Mare	Trei-Scaune
Aita-Medie	Trei-Scaune
Aita-Seacă	Trei-Scaune
Aiton	Turda
Aiud	Alba
Aiudul-de-Sus	Alba
Aivatchioi	Durostor
Alacai	Bălți
Alaclise	Caliacra
Alămor	Sibiu
Alba	Dorohoi
Alba	Tulcea
Alba-Iulia	Alba
Albac	Turda
Albeasca	Argeș
Albele	Bacău
Albeni	Bacău
Albeni	Gorj
Albeni	Vlașca
Albești	Bihor
Albești	Botoșani
Albești (Albești)	Buzău
Albești (Com.Trestioara)	Buzău
Albești	Constanța
Albești	Dolj
Albești	Fălciu
Albești	Ialomița
Albești	Iași
Albești	Muscel
Albești	Olt
Albești	Târnava-Mare
Albești	Teleorman
Albești	Vaslui
Albeștii-Bistriței	Năsăud
Albeștii-Muru	Prahova
Albeștii-Paleolog	Prahova
Albeștii-Pământeni	Argeș
Albeștii-Ungureni	Argeș
Albina	Constanța
Albina	Timiș-Torontal
Albina	Vaslui
Albinari	Buzău
Albineț	Bălți
Albineții-Noui	Bălți
Albiș	Bihor
Albiș	Trei-Scaune
Albița	Fălciu
Albota	Cahul
Albota	Vâlcea
Albota-de-Jos	Argeș
Albota-de-Jos	Cahul
Albota-de-Sus	Argeș
Albulești	Mehedinți
Albulești	Muscel
Alcalia	Cetatea-Albă
Alcedar	Orheiu
Aldea	Odorheiu
Aldeni	Buzău
Aldești	Arad
Aldești	Argeș
Aldești	Covurlui
Aldești	Olt
Aldești	Roman
Aldorf	Năsăud
Alecuș	Alba
Aleșd	Bihor
Aleși	Ilfov
Aleuș	Sălaj
Alexandreni	Cahul
Alexandreni	Cetatea-Albă
Alexandreni	Iași
Alexandreni	Soroca
Alexandreni	Tighina
Alexandreni-Noui	Bălți
Alexandreni-Târg	Bălți
Alexandrești	Bălți
Alexandrești	Cahul
Alexandri	Roman
Alexandria	Bălți
Alexandria	Caliacra
Alexandria	Muscel
Alexandria	Teleorman
Alexandrina	Bacău
Alexandrina	Teleorman
Alexandrița	Odorheiu
Alexandrovca	Orhei
Alexandru-cel-Bun	Cahul
Alexandru-cel-Bun	Iași
Alexandru-cel-Bun	Soroca
Alexeeni	Cahul
Alexeni	Bălți
Alexeni	Gorj
Alexeni	Ialomița
Alexești	Vaslui
Alexești	Vâlcea
Alexieni	Bălți
Alexieni	Soroca
Alfatar	Durostor
Ali-Anife	Caliacra
Aliceni	Buzău
Aliciu-Mare	Caliacra
Aliciu-Mic	Caliacra
Alifac	Durostor
Aliman	Constanța
Aliman	Teleorman
Alimănești	Olt
Alimpești	Gorj
Alioș	Timiș-Torontal
Alma	Târnava-Mare
Alma	Târnava-Mică
Almalău	Durostor
Almaș	Arad
Almași	Neamț
Almașu	Cluj
Almașul-de-Mijloc	Alba
Almașul-Mare	Aiba
Almașul-Mare (Balc)	Bihor
Almașul-Mic	Hunedoara
Almașul-Mic-de-Munte	Alba
Almașul-Sec	Hunedoara
Almășel	Hunedoara
Almăjel	Mehedinți
Almăjelu	Dolj
Almăju	Dolj
Almăș-Seliște	Hunedoara
Almășul-Mare (Sârbi)	Bihor
Alparea	Bihor
Altringen	Timiș-Torontal
Alțina	Sibiu
Aluatu	Cahul
Alun	Hunedoara
Alungeni	Trei-Scaune
Aluniș	Argeș
Aluniș	Bălți

Localitatea	Judeţul
Aluniş	Mureş
Aluniş	Odorheiu
Aluniş	Prahova
Aluniş	Sălaj
Aluniş	Someş
Alunişu	Buzău
Alunişu	Cluj
Alunişu	Olt
Alunişu-de-Jos	Olt
Alunişu-de-Sus	Olt
Alunu	Vâlcea
Al. Vaida-Voevod	R.-Sărat
Amara	Cetatea-Albă
Amara	Ialomiţa
Amara	R.-Sărat
Amaru	Buzău
Amaţ	Satu-Mare
Amărăşti	Dolj
Amărăşti	Vâlcea
Amărăştii-de-Jos	Romanaţi
Amărăştii-de-Sus	Romanaţi
Ambud	Satu-Mare
Amnaş	Sibiu
Ampoiţa	Alba
Amzacea	Constanţa
Amzuleşti	Dolj
Anadol	Ismail
Anadoli	Hotin
Analog	Tecuci
Andrăşeşti	Ialomiţa
Andreeni	Cetatea-Albă
Andreeni	Odorheiu
Andreeşti	Gorj
Andreeşti	Vâlcea
Andreevca	Orhei
Andrei-Bărbulescu	Buzău
Andrei-Şaguna	Arad
Andrid	Sălaj
Andrieşeni	Iaşi
Andrieşeşti	Bacău
Andrieşu-de-Jos	Putna
Andrieşu-de-Sus	Putna
Andruşu-de-Jos	Cahul
Andruşu-de-Sus	Cahul
Anenii-Noui	Tighina
Anenii-Vechi	Tighina
Angeleşti	Vâlcea
Angheleşti	Putna
Angheleşti	Vlaşca
Anghelus	Trei-Scaune
Angheluţa	Tutova
Anghineşti	Argeş
Aninişiu-din-Deal	Gorj
Aninişiu-din-Vale	Gorj
Aninoasa	Buzău
Aninoasa	Cetatea-Albă
Aninoasa	Dâmboviţa
Aninoasa	Hunedoara
Aninoasa	Muscel
Aninoasa	Trei-Scaune
Aninoasa (Amărăşti)	Vâlcea
Aninoasa (Glăvile)	Vâlcea
Aninoasa-din-Deal	Gorj
Ant	Bihor
Antâş	Someş
Antimova	Durostor
Antoceni	Baia
Antofiloaia	Prahova
Antoheşti	Bacău
Antoneni	Bălţi
Antoneni	Soroca
Antoneşti	Cahul
Antoneşti	Cetatea-Albă
Antoneşti	Gorj
Antoneşti	Soroca
Antoneşti	Teleorman
Apa	Satu-Mare
Apa-Asău	Bacău
Apa-Neagră	Mehedinţi
Apadia	Caraş
Apahida	Cluj
Apalina	Mureş
Apateu	Arad
Apateu	Satu-Mare
Apatiu	Bihor
Apatin	Someş
Apaţa	Braşov
Apele-vii	Romanaţi
Apold	Târnava-Mare
Apoldul-de-Jos	Sibiu
Apoldul-de-Sus	Sibiu

Localitatea	Judeţul
Apostari	Buzău
Apostolache	Prahova
Apoşul	Târnava-Mare
Aprodul-Purice	Cetatea-Albă
Aprodul-Purice	Ismail
Aprodul Purice	Neamţ
Aprozi	Ilfov
Aptaat	Caliacra
Arabagi	Caliacra
Arabagi	Durostor
Arabagilar	Durostor
Araci	Trei-Scaune
ARAD	Arad
Arada	Turda
Aradul-Nou	Arad
Arama	Iaşi
Aratmagea	Durostor
Arămeşti	Roman
Arămoaia	Neamţ
Arăneag	Arad
Arănieş	Hunedoara
Arbore	Suceava
Arborea	Dorohoi
Arcalia	Năsăud
Arcani	Gorj
Arcanu	Buzău
Arceşti	Romanaţi
Arceşti-Cot	Romanaţi
Archia	Hunedoara
Archid	Sălaj
Archiş	Bihor
Archita	Târnava-Mare
Archiud	Mureş
Arciz	Cetatea-Albă
Arcizul-Nou	Cetatea-Albă
Arcuda	Ilfov
Arcuş	Trei-Scaune
Ardan	Năsăud
Ardealul	Tulcea
Arded	Satu-Mare
Ardeleni	Vlaşca
Ardeluţa-Brateş	Neamţ
Ardeoani	Bacău
Ardeova	Cluj
Arderea	Gorj
Ardeu	Hunedoara
Ardusat	Satu-Mare
Arduzel	Sălaj
Arefu	Argeş
Aresteuca	Hotin
Argăsileşti	Buzău
Argeaua	Tecuci
Argel	Câmpulung
Argeşani	Argeş
Argetoaia	Dolj
Argetoeni	Romanaţi
Arghira	Baia
Arghireşu	Cluj
Argineşti	Mehedinţi
Arhanghel	Vâlcea
Ariceşti-de-Jos	Prahova
Ariceşti-de-Sus	Prahova
Ariceşti-Rahtivani	Prahova
Ariceştii-Zeletin	Prahova
Ariciu	R.-Sărat
Arieşeni	Turda
Arieşul de Câmp	Satu-Mare
Arieşul-de-Pădure	Satu-Mare
Arini	Trei-Scaune
Ariniş	Sălaj
Arioneşti	Soroca
Ariuşd	Trei-Scaune
Arjoci	Gorj
Armadia	Severin
Arman	Caliacra
Armăşeni	Ciuc
Armăşeni	Fălciu
Armăşeni	Vaslui
Armăşeşti	Ialomiţa
Armăşeşti	Vâlcea
Armăşoaia	Vaslui
Armeni	Sibiu
Armeniş	Severin
Armutlia	Caliacra
Arnautlar	Caliacra
Arnăut-Cuius	Caliacra
Arnota	Argeş
Aroneanu	Iaşi
Arpadia	Dolj
Arpadia	Olt

Localitatea	Judeţul
Arpaşul-de-Jos	Făgăraş
Arpaşul-de-Sus	Făgăraş
Arpăşel	Bihor
Arsa	Constanţa
Arsache	Vlaşca
Arsanca	Vâlcea
Arsele	Buzău
Arsura	Fălciu
Arsuri	Dâmboviţa
Arsurile	Gorj
Arşeni	Gorj
Arşiţa	Tutova
Artanu	Gorj
Arţari	Ialomiţa
Arţaru	Gorj
Aruncuta	Cluj
Arva	Prahova
Arva	Putna
Arvăteasca	Romanaţi
Arvăteşti	Mehedinţi
Arvăţeni	Odorheiu
Asan-Aga	Vlaşca
Asăneşti	Constanţa
Asău	Bacău
Aschileul-Mare	Cluj
Aschileul-Mic	Cluj
Asfatchioi	Durostor
Asinip	Alba
Assan	Ilfov
Asuajul-de-Jos	Sălaj
Asuajul-de-Sus	Sălaj
Aşa-Mahle	Durostor
Aştileu	Bihor
Atachi (Prigorodoc)	Hotin
Atachi (Resteo-Atachi)	Hotin
Atârnaţi (Gura Sărăţei)	Buzău
Atârnaţi (I. G. Duca)	Buzău
Atârnaţi	Dolj
Atârnaţi	Gorj
Atârnaţi	Ilfov
Atârnaţi	Mehedinţi
Atârnaţi	Prahova
Atârnaţi (Greci)	Romanaţi
Atârnaţi (Preajba-de-Pădure)	Romanaţi
Atârnaţi	Tecuci
Atârnaţi (Atârnaţi)	Teleorman
Atârnaţi (Drăgăneşti)	Teleorman
Atârnaţi (Ghimpeţeni)	Teleorman
Atârnaţi-Bălăceşti	Dolj
Atchioi	Durostor
Atea	Satu-Mare
Ateaş	Bihor
Atia	Odorheiu
Atid	Odorheiu
Atmagea	Durostor
Atmagea	Tulcea
Atmageaua-Tătărească	Durostor
A-Treia-Parte	Roman
Aţintiş	Turda
Aţel	Târnava-Mare
Audia	Neamţ
Aurei-Valea Ursului	Muscel
Aurel-Vlaicu	Dorohoi
Aurel-Vlaicu	Hunedoara
Aureşti	Vâlcea
Aurora	Mehedinţi
Auşeu	Bihor
Avântul	Brăila
Avântul	Iaşi
Avdarma	Tighina
Avdula	Durostor
Avdular	Durostor
Avereşti	Fălciu
Avereşti-de-Jos	Roman
Avereşti-de-Sus	Roman
Aviator-Creţu	Tutova
Avram Iancu	Arad
Avram Iancu	Turda
Avrămeni	Botoşani
Avrămeni	Dorohoi
Avrămeşti	Buzău
Avrămeşti	Odorheiu
Avrămeşti	Tutova
Avrămeşti	Vâlcea
Avrig	Sibiu
Axente-Sever	Târnava-Mare
Axintele	Ialomiţa
Azaplar	Caliacra
Azuga	Prahova

B

Localitatea	Judeţul
Baba	Someş
Baba-Ana	Buzău
Baba-Novac	Satu-Mare
Babadag	Tulcea
Babaroaga	Argeş
Babdiu	Someş
Babei	Cetatea-Albă
Babele	Vlaşca
Babeţ	Buzău
Babiciu-Episcopiei	Romanaţi
Babiciu-Moştenesc	Romanaţi
Babin	Cernăuţi
Babin	Hotin
Baboş	Tecuci
Babşa	Timiş-Torontal
Babţa	Sălaj
Babuc	Durostor
Bacaoani	Vaslui

Localitatea	Judeţul
BACĂU	Bacău
Baccealia	Tighina
Baccialia	Ismail
Bacea	Hunedoara
Bacea	Olt
Bachnea	Târnava-Mică
Baciu	Braşov
Baciu	Cluj
Baciu	Vlaşca
Baciu-Poşta	Vlaşca
Bacova	Timiş-Toronta
Bacu	Ilfov
Badon	Sălaj
Badragi	Dorohoi
Badragii-Noui	Hotin
Badragii-Vechi	Hotin
Baeram-Bunar	Caliacra
Bagău	Fălciu
Bagrineşti	Soroca
Baharchioi	Durostor
Bahmut	Lăpuşna
Bahmutea	Tighina
Bahna	Bacău
Bahna	Mehedinţi
Bahna	Neamţ
Bahna	Storojineţ
Bahniţa	Tecuci
Bahrineşti	Rădăuţi
Bahu	Orhei
Baia	Arad
Baia	Baia
Baia	Constanţa
Baia-de-Aramă	Mehedinţi
Baia-de-Arieş	Turda
Baia-de-Criş	Hunedoara
Baia-de-Fier	Gorj
Baia-de-Petrol	Bacău
Baia-Mare	Satu-Mare
Baia-Sprie	Satu-Mare
Baiaşeşti	Suceava
Baiculeşti-Gruiu	Vâlcea
Bailerchioi	Durostor
Baimac	Bacău
Baimaclia	Cahul
Baimaclia	Tighina
Bairamcea	Cahul
Bairamcea	Cetatea-Albă
Baisa	Botoşani
Baiuş	Cahul
Bajura	Dorohoi
Balaban	Cahul
Balabanca	Cetatea-Albă
Balabanca-Mare	Cetatea-Albă
Balabanca-Mică	Cetatea-Albă
Balabancea	Tulcea
Balabani	Muscel
Balabânlar	Durostor
Balaca	Prahova
Balaci	Teleorman
Balaci	Vâlcea
Balaciu	Ialomiţa
Bala-de-Jos	Mehedinţi
Bala-de-Sus	Mehedinţi
Balagea	Caliacra
Balaia	Bacău
Balamuci	Ilfov
Balamutca	Hotin
Balan	Neamţ
Balanu	Bălţi
Balatina	Bălţi
Balaşineşti	Hotin
Balc	Bihor
Balcani	Neamţ
Balcani-Marginea	Bacău
Balcăuţi	Hotin
Balcăuţii-de-Jos	Hotin
Balcic	Caliacra
Balciu	Iaşi
Baldovin	Hunedoara
Baldovineşti	Brăila
Baldovineşti	Romanaţi
Baldovineşti	Teleorman
Balica	Vaslui
Balinteşti	Covurlui
Balinţ	Severin
Balinţi	Dorohoi
Balinţi	Soroca
Balmaz	Tighina
Balomir	Hunedoara
Balomireasa	Argeş
Balomirul-de-Câmp	Hunedoara
Baloşani	Dolj
Baloşeşti	Severin
Balota-de-Jos	Dolj
Balota-de-Sus	Dolj
Baloteşti	Ilfov
Baloteşti	Mehedinţi
Baloteşti	Tecuci
Balş	Iaşi
Balş	Romanaţi
Balşa	Hunedoara

Localitatea	Judeţul
Balta	Cluj
Balta	Mehedinţi
Balta-Albă	R.-Sărat
Balta-Arsă	Botoşani
Balta-Doamnei	Prahova
Baltagiu-Nou	Durostor
Balta Neagră	Ilfov
Balta-Plopului	Buzău
Balta-Porcului	Baia
Balta-Raţei	Putna
Balta-Sărată	Teleorman
Balta-Tocila	Buzău
Balta-Verde	Dolj
Balta-Verde	Mehedinţi
Balţaţi	Vaslui
Ban	Sălaj
Banca	Tecuci
Banca	Tutova
Bancu	Ciuc
Band	Mureş
Bani	Cetatea-Albă
Banila-pe-Ceremuş	Storojineţ
Banila-pe-Siret	Storojineţ
Baniţa	Buzău
Baniu	Gorj
Banloc	Timiş-Torontal
Banov	Vlaşca
Banpotoc	Hunedoara
Banu	Iaşi
Bara	Severin
Baraboi	Bălţi
Baraclar	Caliacra
Baranca (Herţa)	Dorohoi
Baranca (Hudeşti)	Dorohoi
Barangi	Argeş
Baraolt	Trei-Scaune
Baraţi	Bacău
Barbarigen	Vâlcea
Barboeni	Lăpuşna
Barboş	Covurlui
Barboşi	Fălciu
Barbura	Hunedoara
Barcana	Tecuci
Barcanele	Vâlcea
Barcea-Nouă I	Tecuci
Barcea-Nouă II	Tecuci
Barcea-Veche	Tecuci
Bardăr	Lăpuşna
Bariera-Vâlcii	Dolj
Barna	Bacău
Baroian-Mlăcile	Buzău
Baroncea	Soroca
Baroncea-Nouă	Soroca
Barta	Ismail
Barticeşti	Roman
Barul-Mare	Hunedoara
Barul-Mic	Hunedoara
Barza	Argeş
Barza	Gorj
Barza	Ialomiţa
Barza	Teleorman
Barzescu	Mehedinţi
Basarabasa	Hunedoara
Basarabi	Baia
Basarabi	Constanţa
Basarabi	Dolj
Bascovelu	Argeş
Basici	Mehedinţi
Başbunar	Caliacra
Başcalia	Tighina
Başcovu	Dolj
Başeu	Dorohoi
Başpunar	Tulcea
Başta	Roman
Baştea	Hunedoara
Bata	Severin
Batanu	Buzău
Batâr	Tighina
Bater	Bihor
Batereni	Olt
Batia	Olt
Batin	Someş
Batiz	Hunedoara
Batogu	Brăila
Batogu	R.-Sărat
Batoş	Mureş
Batoţi	Mehedinţi
Baţa	Someş
Baurci	Cahul
Baxani	Soroca
Bazarghian	Durostor
Bazargic	Caliacra
Bazarianca	Cetatea-Albă
Bazarianca-Veche	Cetatea-Albă
Bazaurtul-de-Mijloc	Caliacra
Bazaurtul-Mare	Caliacra
Bazaurtul-Mic	Caliacra
Bazga	Fălciu
Bazga-de-Jos	Bacău
Bazga-de-Sus	Bacău
Bazna	Târnava-Mică

Localitatea	Judeţul
Bazoş	Timiş-Torontal
Bazoşul-Nou	Timiş-Torontal
Băbana	Argeş
Băbăiţa	Vlaşca
Băbăşeşti	Satu-Mare
Băbeni	R.-Sărat
Băbeni	Romanaţi
Băbeni	Sălaj
Băbeni-Bistriţa	Vâlcea
Băbenii-Olteţ	Vâlcea
Băbeşti	Satu-Mare
Băbiceni	Botoşani
Băbiciu	Romanaţi
Băbin	Cluj
Băbueşti	Argeş
Băbuşa	Roman
Băbuţa	Tutova
Băbuţiu	Cluj
Băcani	Tutova
Băcanu	Ilfov
Băcăinţi	Hunedoara
Băcăleşti	Teleorman
Băcăul-de-Mijloc	Severin
Băcâia	Hunedoara
Băcel	Trei-Scaune
Băceni	Bălţi
Băceni	Buzău
Băceni	Olt
Băceşti	Argeş
Băceşti	Gorj
Băceşti-Sat	Roman
Băceşti-Târg	Roman
Băcia	Hunedoara
Băcioii-Noi	Lăpuşna
Băcioiu	Lăpuşna
Băcioiu	Tecuci
Bădăcin	Sălaj
Bădărăi	Iaşi
Bădărăii	Olt
Bădârlegiul-Mare	Buzău
Bădârlegiul-Mic	Buzău
Bădeni	Argeş
Bădeni	Buzău
Bădeni	Iaşi
Bădeni	Muscel
Bădeni	Odorheiu
Bădeni	Turda
Bădenii-Miluiţi	Buzău
Bădeşti	Cluj
Bădeşti (Bădeşti)	Muscel
Bădeşti (Vrăneşti)	Muscel
Bădeşti	Teleorman
Bădeuţi	Rădăuţi
Bădeuţii-Noui	Rădăuţi
Bădicea	Olt
Bădiceni	Argeş
Bădiceni	Soroca
Bădicu	Cahul
Bădicu-Nou	Cahul
Bădicu-Vechi	Cahul
Bădila	Tulcea
Bădile	Buzău
Bădislava	Argeş
Băditoiu	Vâlcea
Bădiuţi	Botoşani
Bădoşi	Dolj
Băduleasa	Teleorman
Băduleşti	Dâmboviţa
Băeşti	Buzău
Băeşti	Hunedoara
Băeşti	Vâlcea
Băgaciu	Cluj
Băgaciu	Târnava-Mică
Băgara	Cluj
Băgara	Hunedoara
Băgău	Alba
Băgeşti	Argeş
Băhmăşeni	Bacău
Băiaşu	Argeş
Băicani	Dolj
Băicani	Tecuci
Băiceni	Baia
Băiceni	Botoşani
Băiceni	Iaşi
Băicoiul	Prahova
Băiculeşti	Argeş
Băila	Muscel
Băile	R.-Sărat
Băile-Bugaz	Cetatea-Albă
Băile-Govora	Vâlcea
Băile-Herculane	Severin
Băile-Lacu-Sărat	Brăila
Băile-Sergheevca	Cetatea-Albă
Băile-Slănic	Bacău
Băile-Tuşnad	Ciuc
Băileşti	Dolj
Băineţ	Rădăuţi
Băişoara	Turda
Băiţa	Bihor
Băiţa	Hunedoara
Băiţa	Mureş

Localitatea	Județul
Băița	Satu-Mare
Băița	Sălaj
Băița	Someș
Băiuț	Someș
Băjani	Buzău
Băjenești	Vaslui
Băjești	Muscel
Băjești	Olt
Băla	Mureș
Bălaia	Bihor
Bălan	Sălaj
Bălani (Bârsești)	Gorj
Bălani (Pociovaliștea)	Gorj
Bălanu	Vlașca
Bălata	Hunedoara
Bălava	Gorj
Bălăbănești	Lăpușna
Bălăbănești	Tutova
Bălăceana	Suceava
Bălăceanca	Ilfov
Bălăceanu	Constanța
Bălăcelu-Mare	Cetatea-Albă
Bălăcelu-Mic	Cetatea-Albă
Bălăcești (Bălăcești)	Gorj
Bălăcești (Bolboși)	Gorj
Bălăcița	Mehedinți
Bălăneasa	Bacău
Bălănești	Buzău
Bălănești	Gorj
Bălănești	Lăpușna
Bălănești	Neamț
Bălănești	Olt
Bălănești	R.-Sărat
Bălănești (Burdusaci)	Tecuci
Bălănești (Negulești)	Tecuci
Bălănești-Olari	Vâlcea
Bălănoaia	Vlașca
Bălăria	Vlașca
Bălășești	Bălți
Bălășești	Orheiu
Bălășești	Tutova
Bălășoeni	Ilfov
Bălăurești	Lăpușna
Bălăușeri	Târnava-Mică
Bălca	Cetatea-Albă
Bălcaciu	Târnava-Mică
Bălcăuți	Rădăuți
Bălceana	Lăpușna
Bălcești	Cluj
Bălcești	Gorj
Bălcești	Vâlcea
Băldana	Dâmbovița
Băleasa	Romanați
Bălecanu	R.-Sărat
Băleni	Bihor
Băleni	Covurlui
Băleni-Români	Dâmbovița
Băleni-Sârbi	Dâmbovița
Bălești	Gorj
Bălești	R.-Sărat
Bălești	Vaslui
Bălilești	Muscel
Bălinești	Dorohoi
Bălmișoara	Roman
Băloiu	Argeș
Bălșoara	Vâlcea
Bălșoiu	Vâlcea
Băltați	R.-Sărat
Băltăgești	Constanța
Băltăreț	Tecuci
Băltărețu	Buzău
Băltățeni	Vâlcea
Bălteanu	Fălciu
Bălteni	Argeș
Bălteni	Buzău
Bălteni	Dâmbovița
Bălteni	Iași
Bălteni	Ilfov
Bălteni	Olt
Bălteni	Vâlcea
Bălteni-Deal	Vaslui
Bălteni-Vale	Vaslui
Băltița	Dâmbovița
Bălțata	Argeș
Bălțata	Lăpușna
Bălțata-de-Jos	Bacău
Bălțata-de-Sus	Bacău
Bălțați	Iași
Bălțați	Lăpușna
Bălțați	Olt
Bălțați	Teleorman
Bălțații-de-Jos	Mehedinți
Bălțații-de-Mijloc	Mehedinți
Bălțații-de-Sus	Mehedinți
Bălțătești	Neamț
Bălțătești	Prahova
BĂLȚI	Bălți
Bălușa	Bacău
Bălușeni	Botoșani
Bălușeni-Stamate	Botoșani
Bălușești	Baia
Bălușești	Neamț
Bălușești (Bălușești)	Roman
Bălușești (Vovriești)	Roman
Băluța	Mehedinți
Băluțoaia (Surupatele)	Vâlcea
Băluțoaia (Zăvideni)	Vâlcea
Bănănăi	Argeș
Bănărești	Argeș
Bănceasca	Buzău
Bănceni	Dorohoi
Băncești	Tutova
Băncilă	Putna
Băndoiu	Brăila
Băneasa	Constanța
Băneasa	Covurlui
Băneasa	Ilfov
Băneasa	Ismail
Băneasa	Roman
Băneasa	Teleorman
Băneasa	Vlașca
Bănești	Arad
Bănești	Argeș
Bănești	Botoșani
Bănești	Prahova
Bănești	Vlașca
Bănești-Noui	Orhei
Bănești-Vechi	Orhei
Bănia	Caraș
Bănicești	Argeș
Bănișor	Sălaj
Bănița	Hunedoara
Bănțești	Vâlcea
Băranu	Dolj
Bărăbanț	Alba
Bărăceni	Vlașca
Bărăganul	Constanța
Bărăianul	Mehedinți
Bărăii	Cluj
Bărăști	Argeș
Bărăști	Baia
Bărăști	Buzău
Bărăști	Olt
Bărăști	Putna
Bărăști	R.-Sărat
Bărăști	Romanați
Bărăști-Ciumulești	Baia
Bărăști-de-Cepturi	Olt
Bărăști-de-Vede	Olt
Bărăteaz	Timiș-Torontal
Bărbăleni	Argeș
Bărbălătești	Argeș
Bărbătenii-de-Sus	Hunedoara
Bărbătești	Argeș
Bărbătești	Gorj
Bărbătești	Iași
Bărbătești	Vâlcea
Bărbești	Storojineț
Bărboasa	Tecuci
Bărboi	Mehedinți
Bărbolai	Olt
Bărbosu	Caraș
Bărboși	Turda
Bărbuceanu	Dâmbovița
Bărbuceni	Vâlcea
Bărbulești	Ialomița
Bărbuleț	Dâmbovița
Bărbuncești	Buzău
Bărca	Dolj
Bărcaciu	Gorj
Bărcani	Brașov
Bărcănești	Ialomița
Bărcănești	Neamț
Bărcănești	Olt
Bărcănești	Prahova
Bărcănești (Gorunești)	Vâlcea
Bărcănești (Stănești)	Vâlcea
Bărcut	Făgăraș
Bărdești	Mureș
Băreștii-Hațegului	Hunedoara
Băreștii-Iliei	Hunedoara
Bărjoveni	Roman
Bărlești	Iași
Băroiu	Vâlcea
Bărtăluși-Mocani	Tutova
Bărtăluși-Răzeși	Tutova
Bărtășești	Bacău
Bărzila	Prahova
Bărzulești	Bacău
Băsăngești	Argeș
Băsăști	Bacău
Băseni	Argeș
Bășești	Fălciu
Bășești	Mehedinți
Bășești	Sălaj
Bășești	Severin
Bășești	Teleorman
Bătanii-Mici	Odorheiu
Bătarci	Satu-Mare
Bătcari	Putna
Bătești	Prahova
Bătești	Severin
Bătinești	Putna
Bătrâna	Hunedoara
Bătrânești	Botoșani
Bătrânești	Roman
Bătrâni	Prahova
Bătuța	Arad
Bățanii-Mari	Trei-Scaune
Bățalar	Hunedoara
Băuțarul-Inferior	Hunedoara
Băuțarul-Superior	Hunedoara
Băzăvani	Mehedinți
Băzgarăi	Romanați
Bâc	Lăpușna
Bâclești	Tutova
Bâcleșu	Mehedinți
Bâcoza	Cetatea-Albă
Bâcșeni	Lăpușna
Bâcu	Vaslui
Bâdilița	Baia
Bâhneni	Muscel
Bâlca	Putna
Bâlcuța	Putna
Bâlhacu	Buzău
Bâligoși	Buzău
Bâlnaca	Bihor
Bâlta	Dolj
Bâlta	Gorj
Bâltanele	Mehedinți
Bâlteni	Gorj
Bâltișoara	Gorj
Bâlvănești	Mehedinți
Bâra	Mureș
Bâra	Prahova
Bârca	Olt
Bârcea-Mare	Hunedoara
Bârcea-Mică	Hunedoara
Bârcu	Neamț
Bârgăoani	Neamț
Bârgău	Satu-Mare
Bârghiș	Târnava-Mare
Bârjoveni	Neamț
Bârjoveni	Tutova
Bârla	Năsăud
Bârla	Teleorman
Bârlad	Tutova
Bârladeni	Hotin
Bârlălești	Tutova
Bârlea	Someș
Bârlești	Gorj
Bârlești	Olt
Bârlogeni	Mehedinți
Bârlogu	Argeș
Bârlogu	Vâlcea
Bârna	Severin
Bârnești	Bacău
Bârnova	Hotin
Bârnova	Iași
Bârnova	Putna
Bârnova	Soroca
Bârsa	Arad
Bârsa	Sălaj
Bârsana	Maramureș
Bârsana	Tutova
Bârsanu	Vâlcea
Bârsănești	Bacău
Bârsănești	Botoșani
Bârsău	Hunedoara
Bârsăul-de-Jos	Sălaj
Bârsăul-de-Sus	Sălaj
Bârsăul-Mare	Someș
Bârsăuța	Someș
Bârsești	Argeș
Bârsești	Gorj
Bârsești	Putna
Bârsești	Vâlcea
Bârsești-de-Jos	Olt
Bârsești-de-Sus	Olt
Bârseștii-de-Jos	Argeș
Bârseștii-de-Sus	Argeș
Bârsoiu	Argeș
Bârza	Dolj
Bârza	Romanați
Bârza	Severin
Bârzani	Vâlcea
Bârzava	Arad
Bârzava	Ciuc
Bârzeiu	Gorj
Bârzeiu-de-Gilort	Gorj
Bârzescu	Mehedinți
Bârzești	Bihor
Bârzești	Muscel
Bârzești	Vaslui
Bârzești	Vâlcea
Bârzoteni	Vâlcea
Bârzuica	Mehedinți
Bârzuica	Romanați
Bâsca	Buzău
Bâsca-Colții	Buzău
Bâsca-Rozilii	Buzău
Bâsceni	Buzău
Bâsceni-de-Jos	Buzău

Localitatea	Judeţul
Bâsceni-de-Sus	Buzău
Bâscoveni	Vlaşca
Bâzdâga	Lăpuşna
Bâzdâna	Dolj
Bâznegi	Gorj
Bâznoasa	Botoşani
Beba-Veche	Timiş-Torontal
Beblea	Neamţ
Beceni	Buzău
Beceşti	Dorohoi
Becheni (Brăneşti)	Gorj
Becheni (Zorleşti)	Gorj
Becheni	Sălaj
Bechetu (Bechetu)	Dolj
Bechetu (Călugărei)	Dolj
Bechetu	Romanaţi
Bechetul-de-Jos	Romanaţi
Bechetul-de-Sus	Romanaţi
Bechetul-Nou	Dolj
Becicherecul-Mic	Timiş-Torontal
Beciu	Buzău
Beciu	Olt
Beciu	R.-Sărat
Beclean	Făgăraş
Beclean	Odorheiu
Beclean	Someş
Becşani	Vâlcea
Beculeşti	Olt
Beculeşti	Romanaţi
Bedeciu	Cluj
Bedeni	Mureş
Begu	Buzău
Beharca	Dolj
Beia	Târnava-Mare
Beibugeac	Tulcea
Beibunar	Durostor
Beica-de-Jos	Mureş
Beica-de-Sus	Mureş
Beidaud	Tulcea
Beilic	Buzău
Beilic	Constanţa
Beiu	Teleorman
Beiu	Vlaşca
Beiuş	Bihor
Beiuşele	Bihor
Bejan	Hunedoara
Bejenari	Caliacra
Bejghir	Bacău
Bela	Vâlcea
Belani	Trei-Scaune
Belauşovca	Hotin
Belăuţi	Hotin
Belcea	Botoşani
Belceşti	Tutova
Belceşti cu Tansa	Iaşi
Belcinu	Dolj
Belciug	Prahova
Belciugatele	Ilfov
Belciugu	Teleorman
Belciugurile	R.-Sărat
Belciuneasa	Tecuci
Beldiu	Alba
Beleghet	Bacău
Belejeni	Bihor
Beleţi	Muscel
Belfir	Bihor
Belgun	Romanaţi
Belica	Durostor
Belieşti	Lăpuşna
Belimoaica	Vlaşca
Belin	Trei-Scaune
Belinţ	Timiş-Torontal
Belitori	Teleorman
Beliu	Bihor
Belobreşca	Caraş
Beloiu	Argeş
Belotinţ	Timiş-Torontal
Beloţu	Dolj
Beltiug	Satu-Mare
Belzeni	Tutova
Bencecul-de-Jos	Timiş-Torontal
Bencecul-de-Sus	Timiş-Torontal
Benchendorf	Cetatea-Albă
Benesat	Sălaj
Beneşti	Bihor
Beneşti	Sibiu
Beneşti	Tecuci
Beneşti	Vaslui
Beneşti	Vâlcea
Benga	Buzău
Bengeşti-de-Jos	Gorj
Bengeşti-de-Mijloc	Gorj
Bengeşti-de-Sus	Gorj
Benic	Alba
Bentu	Buzău
Benţid	Odorheiu
Berbeşti	Maramureş
Berbeşti	Romanaţi
Berbeşti	Vâlcea
Berbeşu-Iordăcheşti	Dolj
Berbinceni	Bacău

Localitatea	Judeţul
Berca	Buzău
Bercea	Cluj
Berceni (Berceni)	Ilfov
Berceni (Bolintin)	Ilfov
Berceni	Prahova
Berceşti	Buzău
Berceşti	Gorj
Berchez	Satu-Mare
Berchezoaia	Satu-Mare
Berchieşu	Cluj
Berchişeşti	Suceava
Bercioiu	Argeş
Bercu	Satu-Mare
Berea	Sălaj
Bereasa	Vaslui
Berechiu	Arad
Berechiu	Bihor
Berecuţa	Timiş-Torontal
Beregasul-Mare	Timiş-Torontal
Beregasul-Mic	Timiş-Torontal
Bereni	Mureş
Bereslegi-Humosu	Baia
Bercestea	Hotin
Bereşti	Covurlui
Bereşti	Dorohoi
Bereşti (Bosia)	Iaşi
Bereşti (Ungheni-Tg.)	Iaşi
Bereşti	Mehedinţi
Bereşti	Putna
Bereşti	Vâlcea
Bereşti-Bistriţa	Bacău
Bereşti-Tazlău	Bacău
Berevoeştii-Pământeni	Muscel
Berevoeştii-Ungureni	Muscel
Berezeni	Fălciu
Berezina	Cetatea-Albă
Berezlogi	Orheiu
Berezovca	Soroca
Berghia	Mureş
Berghiu	Alba
Berhometele-pe-Prut	Cernăuţi
Berhomete-pe-Siret	Storojineţ
Beria-de-Jos	Olt
Beria-de-Sus	Olt
Beriudan	Satu-Mare
Berindei	Argeş
Berindei	Olt
Berindeşti	Argeş
Berindeşti	Bacău
Berindia	Arad
Berindu	Cluj
Berini	Timiş-Torontal
Berinţa	Satu-Mare
Berislăveşti	Argeş
Beriu	Hunedoara
Berivoii-Mari	Făgăraş
Berivoii-Mici	Făgăraş
Berleşti	Brăila
Berleşti (Alimpeşti)	Gorj
Berleşti (Scrada)	Gorj
Berlinţi	Hotin
Berlişte	Caraş
Bernadea	Târnava-Mică
Bertea	Prahova
Berteşti-de-Jos	Brăila
Berteşti-de-Sus	Brăila
Berthelot	Hunedoara
Berveni	Sălaj
Berza	Botoşani
Berzasca	Caraş
Berzovia	Caraş
Beseneu	Trei-Scaune
Beslei	Buzău
Beşa	Târnava-Mare
Beşalma	Cahul
Beşenova-Nouă	Timiş-Torontal
Beşenova-Veche	Timiş-Torontal
Beş-Ghioz	Tighina
Beşineu	Târnava-Mică
Beşteloaia	Dâmboviţa
Beştemac	Cahul
Beştepe	Tulcea
Beta	Odorheiu
Beteşti	Odorheiu
Betfia	Bihor
Bethausen	Severin
Beţa	Alba
Beţeşti	Neamţ
Beu	Mureş
Beuca	Teleorman
Beud	Someş
Bezdead	Dâmboviţa
Bezded	Someş
Bezeda	Hotin
Bezeni	Soroca
Bezid	Odorheiu
Bezidul-Nou	Odorheiu
Bezimenca-Mare	Cetatea-Albă
Bezimenca-Mică	Cetatea-Albă
Bezin	Orheiu
Beznea	Bihor

Localitatea	Judeţul
Biban	Mehedinţi
Bibeşti	Gorj
Bibireşti	Bacău
Biborţeni	Odorheiu
Bibuleşti	Gorj
Bica	Cluj
Bicacel	Bihor
Bicaciu	Bihor
Bicalatu	Cluj
Bicaz	Neamţ
Bicaz	Sălaj
Bicazul-Ardelean	Ciuc
Bicazul-Chei	Ciuc
Bicău	Satu-Mare
Biceşti	R.-Sărat
Bicfalău	Trei-Scaune
Bicheşti	Tecuci
Bichigi	Severin
Bichigiu	Năsăud
Bichiş	Târnava-Mică
Bicsad	Satu-Mare
Bicsad	Trei-Scaune
Bideşti	Prahova
Bidiu	Năsăud
Biertan	Târnava-Mare
Bieşti	Orheiu
Bigăr	Caraş
Bighiliu	Prahova
Biharia	Bihor
Biia	Târnava-Mică
Bijoeni	Vâlcea
Bila	Cernăuţi
Bila	Vlaşca
Bilăvăţi	Hotin
Bilbor	Mureş
Bilca	Rădăuţi
Bilceşti	Muscel
Bilciureşti	Dâmboviţa
Biled	Timiş-Torontal
Bilghez	Sălaj
Biliceni	Bălţi
Bilicenii-Noui	Bălţi
Bilieni	Bălţi
Bilieşti	Putna
Bilo	Caliacra
Biniş	Caraş
Bircei	Gorj
Birchiş	Severin
Bircii	Olt
Birda	Timiş-Torontal
Birtin	Bihor
Birtin	Hunedoara
Biruinţa	Constanţa
Biserica	Bacău
Biserica	Vâlcea
Biserica-Zătreni	Vâlcea
Bisericani	Bălţi
Bisericani	Odorheiu
Biserici	Vâlcea
Bisericuţa-de-Jos	Cahul
Bisoca	R.-Sărat
Bistra	Maramureş
Bistra	Turda
Bistreţu	Dolj
Bistreţu	Mehedinţi
Bistreţul-Nou	Dolj
Bistricioara	Neamţ
Bistriţa	Mehedinţi
Bistriţa	Năsăud
Bistriţa	Neamţ
Bistriţa	Vâlcea
Bistriţa-Bârgăului	Năsăud
Bita	Trei-Scaune
Biţina-Pământeni	Ilfov
Biţina-Ungureni	Ilfov
Biuşa	Sălaj
Bivolari	Botoşani
Bivolari	Iaşi
Bivoliţa	Teleorman
Bivolu-Mare	Dorohoi
Bivolu-Mic	Dorohoi
Bizigheşti	Putna
Blaga	Iaşi
Blaga	Tecuci
Blaj	Târnava-Mică
Blajova	Timiş-Torontal
Blaju	Argeş
Blaju	Romanaţi
Blandiana	Alba
Blasova	Brăila
Blăgeşti	Bacău
Blăgeşti	Tutova
Blăjani	Buzău
Blăjel	Târnava-Mică
Blăjeni	Hunedoara
Blăjenii-de-Jos	Năsăud
Blăjenii-de-Sus	Năsăud
Blăjeri	Tecuci
Blăjeri-de-Jos	Tecuci
Blănoiu	Argeş
Blândeşti	Iaşi

Localitatea	Judeţul
Blândeşti	Botoşani
Blânzi	Tecuci
Blehani	Putna
Blejani	Olt
Blejani (Bătăşani)	Vâlcea
Blejani (Scundu)	Vâlcea
Blejeşti	Vlaşca
Blejoi	Prahova
Bleşca	Vaslui
Bleşteni	Bălţi
Blidare	R.-Sărat
Blidari	Argeş
Blidari	Bacău
Blidari	Gorj
Blidari	R.-Sărat
Blidaru	Mehedinţi
Blidăreşti	Someş
Blişceaţi	Hotin
Boanca	Ilfov
Boanta	Romanaţi
Boanţa	Roman
Boarca	R.-Sărat
Boarta	Târnava-Mare
Boaşca	Gorj
Boatca	Roman
Boba	Olt
Bobaia	Dolj
Bobaiţa	Mehedinţi
Bobâlna	Hunedoara
Bobda	Timiş-Torontal
Bobeica	Lăpuşna
Bobeşti	Fălciu
Bobeşti	Ilfov
Bobeşti	Storojineţ
Bobiceşti	Prahova
Bobiceşti	Romanaţi
Bobletici	Bălţi
Boboc	Buzău
Boboc	Olt
Boboeşti-Dolia	Neamţ
Bobohalma	Târnava-Mică
Bobolia	Prahova
Bobota	Sălaj
Boboteni	Neamţ
Bobu	Gorj
Bobu	Romanaţi
Bobuleşti	Botoşani
Bobuleşti	Soroca
Boca	Dolj
Boca	Mehedinţi
Bocancea-Schit	Bălţi
Bocani	Bălţi
Boceni	Mehedinţi
Bochia	Bihor
Bocicău	Satu-Mare
Bocicăuţi	Hotin
Bocicăuţii-Noui	Hotin
Bocicoel	Maramureş
Bocicoiul-Mare	Maramureş
Bociu	Cluj
Bocniţa	Iaşi
Bocsig	Arad
Bocşa	Iaşi
Bocşa	Sălaj
Bocşa	Vâlcea
Bocşa-Montană	Caraş
Bocşa Română	Caraş
Bocşiţa	Sălaj
Bod	Braşov
Bodăeşti	Dolj
Bodeasa	Dorohoi
Bodeasa	Tecuci
Bodeşti	Arad
Bodeşti	Neamţ
Bodeşti	Putna
Bodeşti	Vaslui
Bodeşti (Alunu)	Vâlcea
Bodeşti (Bodeşti)	Vâlcea
Bodeşti-de-Jos	Neamţ
Bodeşti-de-Sus	Neamţ
Bodia	Sălaj
Bodineşti	Buzău
Bodo	Severin
Bodoc	Trei-Scaune
Bodogaia	Odorheiu
Bodos	Trei-Scaune
Bodrogul-Nou	Arad
Bodromireşti	Buzău
Boereni	Someş
Boereşti	Argeş
Boereşti	Turda
Bogata	Bacău
Bogata	Baia
Bogata	Turda
Bogata-de-Jos	Someş
Bogata-de-Sus	Someş
Bogata-Olteană	Târnava-Mare
Bogatul-Român	Sibiu
Bogaţi	Dâmboviţa
Bogăteşti	Muscel
Bogda	Timiş-Torontal

Localitatea	Judeţul
Bogdali	Caliacra
Bogdali-Ceamurli	Caliacra
Bogdana (Borzeşti)	Bacău
Bogdana (Şerbeşti)	Bacău
Bogdana	Sălaj
Bogdana	Teleorman
Bogdana	Tutova
Bogdana	Sălaj
Bogdanova	Caliacra
Bogdan-Vodă	Bacău
Bogdăneasa-Veche	Tighina
Bogdăneşti (Bogdăneşti)	Bacău
Bogdăneşti (Prăjeşti)	Bacău
Bogdăneşti	Baia
Bogdăneşti	Botoşani
Bogdăneşti	Fălciu
Bogdăneşti	Hotin
Bogdăneşti (Bogdăneşti)	Iaşi
Bogdăneşti(Ungheni-Tg.)	Iaşi
Bogdăneşti	Prahova
Bogdăneşti	Tutova
Bogdăneşti (Bogdăneşti)	Vâlcea
Bogdăneşti (Cârstăneşti)	Vâlcea
Bogdăneşti (Tomşani)	Vâlcea
Bogdăniţa	Tutova
Bogeiu	Bihor
Bogeşti	Tutova
Boghenii-Noui	Bălţi
Boghenii-Vechi	Bălţi
Bogheşti-de-Jos	Tecuci
Bogheşti-de-Sus	Tecuci
Boghia	Vâlcea
Boghicea	Roman
Boghiceni	Lăpuşna
Boghiş	Satu-Mare
Boghiş	Sălaj
Bogodinţi	Caraş
Bogoltin	Severin
Bogonos	Iaşi
Bogza	R.-Sărat
Bogzeni	Buzău
Bogzeşti	Orheiu
Bogzeşti	Roman
Bohari	Argeş
Bohoghina	Dorohoi
Boholt	Făgăraş
Boholţ	Hunedoara
Bohorelu	Gorj
Bohotin	Fălciu
Boia	Gorj
Boiabârz	Hunedoara
Boian	Cernăuţi
Boian	Târnava-Mică
Boian	Turda
Boianceni	Cernăuţi
Boianul-Crasnei	Sălaj
Boianul-Mare	Sălaj
Boineşti	Satu-Mare
Boişoara	Argeş
Boiştea	Neamţ
Boiştea-Boerească	Bacău
Boiştea-Galin	Bacău
Boiştea-Răzeşi	Bacău
Boiţa	Bacău
Boiţa	Hunedoara
Boiţa	Sibiu
Boiu	Bihor
Boiu	Hunedoara
Boiu	Târnava-Mare
Boiu-Mare	Someş
Boiul-de-Jos	Hunedoara
Boiul-de-Sus	Hunedoara
Bojâneşti	Argeş
Bojdani	Ilfov
Bojeneştii-Mari	Argeş
Bojeneştii-Mici	Argeş
Bojila	Iaşi
Bojinul	Dolj
Bojoiu	Romanaţi
Boju	Cluj
Bolaţi	Vaslui
Bolătău	Bacău
Bolboaca	Hotin
Bolboaca	Ismail
Bolboaca	R.-Sărat
Bolboceşti	Gorj
Bolboci-Noi	Soroca
Bolboci-Vechi	Soroca
Bolboşi	Gorj
Bolculeşti	Argeş
Bold	Dorohoi
Bolda	Satu-Mare
Boldeşti	Baia
Boldeşti	Buzău
Boldeşti	Prahova
Boldu	R.-Sărat
Boldur	Severin
Boldureşti	Lăpuşna
Bolgrad	Ismail
Bolintin	Ilfov
Bolintin-din-Vale	Ilfov

Localitatea	Judeţul
Bolintineni	Mureş
Bologa	Cluj
Bolohani	Orheiu
Boloteşti	Putna
Bolovani	Dâmboviţa
Bolovani	Ilfov
Bolovanul	Vâlcea
Bolovăneşti	Argeş
Bolţun	Lăpuşna
Bolvaşniţa	Severin
Bonciu-Râioasa	Vâlcea
Bondăreşti	Bălţi
Bondoci	Vâlcea
Bondrea	Romanaţi
Bontăieni	Satu-Mare
Bonţ	Someş
Bouţeşti	Arad
Bonţeşti	R.-Sărat
Bonţida	Cluj
Bonţu	Buzău
Bora	Ialomiţa
Boragia	Mehedinţi
Borăneşti	Ialomiţa
Borăneşti	Olt
Borăscu	Gorj
Borăuţi	Cernăuţi
Borca	Neamţ
Borceag	Cahul
Borcut	Someş
Bord	Târnava-Mică
Bordeasca-Nouă	R.-Sărat
Bordeasca-Veche	R.-Sărat
Bordei	Cernăuţi
Bordeiele	Ilfov
Bordeiul	Dolj
Bordei-Verde	Brăila
Bordeni	Prahova
Bordenii-Mari	Prahova
Bordenii-Mici	Prahova
Bordeştii-de-Jos	R.-Sărat
Bordeştii-de-Sus	R.-Sărat
Bordoşani-Căiteasca	Buzău
Bordoşani Tufele	Buzău
Bordoşiu	Odorheiu
Borduşani	Ialomiţa
Borduşelu	Ialomiţa
Borisauca	Ismail
Borla	Sălaj
Borleanu	Bacău
Borleasa	Someş
Borleşti	Argeş
Borleşti	Neamţ
Borleşti	Satu-Mare
Borlova	Severin
Borlovenii-Noui	Caraş
Borlovenii-Vechi	Caraş
Borniş	Neamţ
Boroaia	Baia
Borobăneşti	Argeş
Borod	Bihor
Borodeşti	Tutova
Borodino	Cetatea-Albă
Boroeşti	Olt
Borogani	Cahul
Borolea	Dorohoi
Boroseni	Soroca
Boroseni-Noui	Bălţi
Boroseni-Vechi	Bălţi
Boroseşti	Vaslui
Boroşeşti	Vâlcea
Boroşneul-Mare	Trei-Scaune
Boroşneul-Mic	Trei-Scaune
Boroşoaia	Iaşi
Boroşteni	Gorj
Borovineşti (Cerbureni)	Argeş
Borovineşti (V. Iaşului)	Argeş
Borozel	Bihor
Borsec	Mureş
Borş	Bihor
Borşa	Cluj
Borşa	Iaşi
Borşa	Maramureş
Borşani	Putna
Borşea	Bihor
Borşeni	Neamţ
Borşeni-Tăietura	Neamţ
Borul	Buzău
Borumbaca	Bihor
Borz	Bihor
Borza	Sălaj
Borzeşti (Băhnăşeni)	Bacău
Borzeşti (Borzeşti)	Bacău
Borzeşti	Dorohoi
Borzeşti	Turda
Bosancea	Suceava
Boscoteni (Feredeeni)	Botoşani
Boscoteni (Romaneşti)	Botoşani
Bosia	Dorohoi
Bosia	Iaşi
Bosilceşti	Prahova
Bosinceni	Botoşani

Localitatea	Judeţul
Bosna	Durostor
Bostăneşti	Tecuci
Boş	Hunedoara
Boşcana	Orheiu
Boşerniţa	Orheiu
Boşneagu	Ialomiţa
Boşorod	Hunedoara
Boşoteni	Bacău
Boşoteni	Romanaţi
Bota	Bacău
Botean	Bihor
Botele	Buzău
Boteni	Caliacra
Boteni	Cluj
Boteni	Dâmboviţa
Boteni	Ilfov
Boteni	Muscel
Boteşti	Bacău
Boteşti	Baia
Boteşti	Buzău
Boteşti	Putna
Boteşti	Roman
Boteşti	Severin
Botez	Turda
Botfei	Bihor
Botineşti	Severin
Botiz	Satu-Mare
Botiza	Maramureş
Botoi	Tutova
Botorani	Vâlcea
Botorogi	Gorj
Botoşana	Suceava
Botoşani	Botoşani
Botoşeniţa	Dorohoi
Botoşeşti-Paia	Dolj
Botuşaniţa	Rădăuţi
Boţârlău	Putna
Boţeşti	Dâmboviţa
Boţeşti	Fălciu
Boţeşti	Neamţ
Boţoaia	Vaslui
Bou	Brăila
Bou	Putna
Bou	Vâlcea
Boul-de-Sus	Dolj
Boura	Baia
Boureni	Baia
Boureni	Dolj
Bou-Roş	Tecuci
Bouşori	Vaslui
Bouşorul	Dolj
Bouveni	Dolj
Boz	Hunedoara
Boz	Sibiu
Bozed	Mureş
Bozeni	Mureş
Bozeş	Hunedoara
Bozia	Fălciu
Bozia	Tecuci
Boziana	Gorj
Boziaş	Târnava-Mică
Bozieni	Dorohoi
Bozieni	Lăpuşna
Bozieni	Prahova
Bozieni	Roman
Bozieni-Balş	Roman
Bozieş	Sălaj
Bozieş	Someş
Bozinta-Mare	Satu-Mare
Bozinta-Mică	Satu-Mare
Boziorul	Buzău
Bozna	Sălaj
Bozovici	Caraş
Brabeţi	Dolj
Brabeţi	Teleorman
Brabova	Dolj
Brad	Hunedoara
Bradu	Bacău
Bradu	Roman
Bradu	Sibiu
Bradu-Clocotici	Argeş
Bradul-de-Sus	Argeş
Bragadiru	Ilfov
Bragadiru	Teleorman
Braicău	Soroca
Braitaru	Prahova
Braloştiţa	Dolj
Bran	Iaşi
Braneţu	Romanaţi
Branişte (Balta-Verde)	Dolj
Branişte (Branişte)	Dolj
Branişte	Someş
Braniştea	Argeş
Braniştea	Bălţi
Braniştea	Botoşani
Braniştea	Covurlui
Braniştea	Dâmboviţa
Braniştea	Mehedinţi
Braniştea	Olt
Braniştea	Tecuci
Braniştea	Vlaşca

Localitatea	Judeţul
Bran-Poartă	Braşov
Brastavăţ	Romanaţi
Braşca	Suceava
BRAŞOV	Braşov
Bratca	Bihor
Bratcovu	Teleorman
Brateiu	Târnava-Mare
Brateş	Trei-Scaune
Brateşul-Nou	Brăila
Brateşul-Vechi	Brăila
Bratia	Argeş
Bratia-din-Deal	Argeş
Bratia-din-Vale	Argeş
Bratilov	Mehedinţi
Brativoeşti	Mehedinţi
Bratoveşti	Argeş
Bratovoeşti	Dolj
Bravicea	Orheiu
Braviceni	Orheiu
Brazda	Caliacra
Brazi	Prahova
Brazii-de-Jos	Prahova
Brazii-de-Sus	Prahova
Brăceni	Dolj
Brăcima	Durostor
Brăcima-Nouă	Durostor
Brădăţel	Baia
Brădăţel	Hunedoara
Brădeanca	Buzău
Brădeanca	R.-Sărat
Brădeanu	Buzău
Brădeşti	Dolj
Brădeşti	Odorheiu
Brădeşti	Tutova
Brădeştii-Bătrâni	Dolj
Brădet	Argeş
Brădet	Bihor
Brădet	Prahova
Brădetu	Mehedinţi
Brădiceni	Gorj
Brădiceşti	Fălciu
Brădişor	Argeş
Brăduţ	Odorheiu
Brăeşti	Buzău
Brăeşti	Dorohoi
Brăeşti	Iaşi
Brăeşti	Suceava
Brăgăreasa	Buzău
Brăhăşeşti-de-Jos	Tecuci
Brăhăşeşti-de-Sus	Tecuci
Brăhăşoaia	Vaslui
BRĂILA	Brăila
Brăila	Hotin
Brăila	Lăpuşna
Brăileni	Argeş
Brăiliţa	Brăila
Brăişoru	Cluj
Brăneşti	Bacău
Brăneşti	Covurlui
Brăneşti	Dâmboviţa
Brăneşti	Gorj
Brăneşti	Ilfov
Brăneşti	Orheiu
Brăneşti	Severin
Brănişca	Hunedoara
Brăniştari	Vlaşca
Brănişteni	Roman
Brăşăuţi	Neamţ
Brăşeu	Hunedoara
Brătăşanca	Prahova
Brătăşani	Teleorman
Brătăşanii	Ilfov
Brăteanu	Roman
Brăteasca	Argeş
Brăteni	Botoşani
Brăteni	Mureş
Brăteşti	Argeş
Brăteşti	Bacău
Brăteşti	Baia
Brăteşri	Dâmboviţa
Brăteşti	Dolj
Brăteşti	Prahova
Brăteşti	Vlaşca
Brătianca	Teleorman
Brătianu	Ialomiţa
Brătieni	Argeş
Brătila-de-Jos	Bacău
Brătila-de-Mijloc	Bacău
Brătila-de-Sus	Bacău
Brătileşti	Buzău
Brătoaia	Tecuci
Brătuia	Gorj
Brătuleni	Iaşi
Brătuleni	Lăpuşna
Brătuleşti	Ilfov
Brătuleşti	Roman
Brătuleşti	Tecuci
Brătuşeni	Bălţi
Brătuşeni-Noui	Bălţi
Brăzeşti	Turda
Brăglez	Sălaj

Localitatea	Judeţul
Brânceni	Teleorman
Brâncoveanu	Dâmboviţa
Brâncoveneşti	Mureş
Brâncoveni	Caliacra
Brâncoveni	Romanaţi
Brânza	Cahul
Brânzeni	Bălţi
Brânzeni	Mehedinţi
Brânzeni	Neamţ
Brânzenii-Noui	Bălţi
Brânzeni-Noui	Orheiu
Brânzeni-Vechi	Orheiu
Brăznic	Hunedoara
Breanova	Orheiu
Breasta	Dolj
Breaza	Buzău
Breaza	Câmpulung
Breaza	Făgăraş
Breaza	Mureş
Breaza	Neamţ
Breaza	Someş
Breaza-de-Jos	Prahova
Breaza-de-Sus	Prahova
Breazova	Hunedoara
Breazova	Severin
Breb	Maramureş
Brebeanca	Buzău
Brebeneşti	Muscel
Brebeni	Constanţa
Brebeni	Olt
Brebeni	Satu-Mare
Brebeni-Români	Olt
Brebeni-Sârbi	Olt
Brebi	Sălaj
Brebina	Mehedinţi
Brebu	Buzău
Brebu	Prahova
Brebul	Caraş
Brebul-Nou	Severin
Brebu-Mânăstireni	Prahova
Brebu-Megiescu	Prahova
Brehueşti	Botoşani
Brejeni	Bălţi
Bresnicioara	Mehedinţi
Bresniţa-Motru	Mehedinţi
Bresniţa-Ocol	Mehedinţi
Brestovăţ	Timiş-Torontal
Breştea	Timiş-Torontal
Breta	Mehedinţi
Bretea	Someş
Bretea-Mureşană	Hunedoara
Bretea-Română	Hunedoara
Bretea-Streiului	Hunedoara
Bretelin	Hunedoara
Breţcu	Trei-Scaune
Brezoaia	Ilfov
Brezoaia	Tighina
Brezoaiele	Dâmboviţa
Brezoiu	Vâlcea
Brezon	Caraş
Brezuica	Romanaţi
Briceni	Hotin
Briceni	Soroca
Briceni-Sat	Hotin
Briceva	Soroca
Brieni	Cetatea-Albă
Briheni	Bihor
Briţcani	Roman
Broasca	Buzău
Broasca	Cahul
Broasca	Ismail
Broasca	Lăpuşna
Broaşte	Bihor
Brodina	Rădăuţi
Brodoc	Vaslui
Broscari	Mehedinţi
Broscari	Olt
Broscăuţi	Dorohoi
Broscăuţii-Noui	Storojineţ
Broscăuţi-Vechi	Storojineţ
Broscoseşti	Fălciu
Broşteanca	Teleorman
Broşteni	Argeş
Broşteni	Baia
Broşteni	Botoşani
Broşteni	Caraş
Broşteni	Dâmboviţa
Broşteni	Gorj
Broşteni	Ialomiţa
Broşteni	Iaşi
Broşteni	Mehedinţi
Broşteni	Muscel
Broşteni	Neamţ
Broşteni	Prahova
Broşteni	Putna
Broşteni	Roman
Broşteni	Romanaţi
Broşteni	Târnava-Mică
Broşteni	Vaslui
Broşteni	Vâlcea
Brotuna	Hunedoara

Localitatea	Județul
Bruiu	Făgăraș
Brusturașu	Buzău
Brusturi	Arad
Brusturi	Baia
Brusturi	Bihor
Brusturi	Sălaj
Brusturoasa	Bacău
Bruznic	Severin
Bubueci	Lăpușna
Bucea	Cluj
Buceava	Arad
Bucecea-Sat	Botoșani
Bucecea-Târg	Botoșani
Bucerdea-Grânoasa	Târnava-Mică
Bucerdea-Vinoasa	Alba
Buceș	Hunedoara
Bucești	Tecuci
Buchila	Bacău
Buchin	Severin
Bucicani	Dolj
Bucinișu-Mare	Romanați
Bucinișu-Mic	Romanați
Bucium	Alba
Bucium	Bihor
Bucium	Făgăraș
Bucium	Hunedoara
Bucium	Iași
Buciumeni	Bălți
Buciumeni	Dâmbovița
Buciumeni (Buciumeni)	Ilfov
Buciumeni (Buftea)	Ilfov
Buciumeni	Olt
Buciumeni	Tecuci
Buciumi	Bacău
Buciumi	Roman
Buciumi	Satu-Mare
Buciumi	Sălaj
Buciușca	Orheiu
Bucoșnița	Severin
Bucov	Prahova
Bucova	Hunedoara
Bucovăț	Dolj
Bucovăț	Lăpușna
Bucovăț	Severin
Bucovăț	Timiș-Torontal
Bucoviciorul	Dolj
Bucovineni	Dorohoi
Bucovu-Adunați	Teleorman
Bucșa	Tecuci
Bucșana	Gorj
Bucșani	Dâmbovița
Bucșani	Vâlcea
Bucșani	Vlașca
Bucșenești	Argeș
Bucșenești-Lotași	Muscel
Bucșești	Bacău
Bucșoaia	Câmpulung
Bucu	Ialomița
Bucura	Mehedinți
Bucureasa	Gorj
Bucureni	Caliacra
Bucureșci	Hunedoara
BUCUREȘTI	Ilfov
Bucuroaia	Bihor
Buda (Berzunț)	Bacău
Buda (Buda)	Bacău
Buda (Lespezi)	Baia
Buda (Râșca)	Baia
Buda	Cernăuți
Buda	Dorohoi
Buda	Iași
Buda	Ilfov
Buda	Lăpușna
Buda	R.-Sărat
Buda (Buciumeni)	Tecuci
Buda (Buda)	Tecuci
Buda (Buda)	Tutova
Buda (Orgoești)	Tutova
Buda	Vaslui
Buda (Ocnele-Mari)	Vâlcea
Buda (R.-Vâlcea)	Vâlcea
Buda-Crăciunești	Buzău
Buda-Mare	Dorohoi
Buda-Mică	Dorohoi
Buda-Palanga	Prahova
Budachi	Cetatea-Albă
Budachi-Cordon	Cetatea-Albă
Budacul-de-Jos	Năsăud
Budacul-de-Sus	Năsăud
Budai	Baia
Budăi	Cahul
Budăi	Iași
Budăi	Orhei
Budăi-Nicolaevca	Orhei
Budănești	Mehedinți
Budeasa-Mare	Argeș
Budeasa-Mică	Argeș
Budei	Lăpușna
Budele	Vâlcea
Budeni	Baia
Budeni	Vlașca

Localitatea	Județul
Budeniț	Storojineț
Budeșteni	Buzău
Budești	Arad
Budești	Argeș
Budești	Buzău
Budești	Cluj
Budești	Fălciu
Budești	Iași
Budești	Ilfov
Budești	Lăpușna
Budești	Maramureș
Budești	R.-Sărat
Budești	Tutova
Budești	Vâlcea
Budești-Ghica	Roman
Budieni	Gorj
Budila	Brașov
Budinț	Timiș-Torontal
Budișteni	Muscel
Budiul-Mic	Mureș
Budoiu	Bihor
Budrea	R.-Sărat
Budu-Cantemir	Fălciu
Buduhala	Gorj
Buduile	Buzău
Budurăști	Vâlcea
Budureasa	Bihor
Buduri	Cetatea-Albă
Budurleni	Mureș
Buduslău	Bihor
Buduș	Năsăud
Buduș	Someș
Buești	Ialomița
Buești	Vâlcea
Buftea	Ilfov
Buga	Lăpușna
Buglac	Durostor
Bughea-de-Jos	Muscel
Bughea-de-Jos	Prahova
Bughea-de-Sus	Muscel
Bughea-de-Sus	Prahova
Bughilași	Prahova
Bughile	Prahova
Bugiulești	Vâlcea
Buhai	Dorohoi
Buhalnița	Iași
Buhalnița	Neamț
Buhani	Arad
Buhăceni	Botoșani
Buhăeni	Iași
Buhăești	Vaslui
Buhoanca	Roman
Buhocel	Bacău
Buhociu	Bacău
Buhuși	Neamț
Buia	Târnava-Mare
Buicani	Mehedinți
Buicești	Gorj
Buicești	Mehedinți
Buicești	Olt
Buimăceni	Botoșani
Bujor	Severin
Bujorăuca	Soroca
Bujoreni	Argeș
Bujoreni	Vâlcea
Bujoru	Dolj
Bujoru	Lăpușna
Bujoru	Vlașca
Bujorul	Teleorman
Bulaci	Vlașca
Bulagei	Argeș
Bularda	Orheiu
Bulăești	Orheiu
Bulboaca	Tighina
Bulboaca (Brodoc)	Vaslui
Bulboaca (Deleni)	Vaslui
Bulbuc	Hunedoara
Bulbucani	Iași
Bulbucata	Vlașca
Bulbuceni	Dolj
Bulci	Severin
Buleni	Bacău
Buleta	Vâlcea
Bulgari	Cahul
Bulgari	Sălaj
Bulgarica	Ismail
Bulgaru	Ilfov
Bulgăreni	Odorheiu
Bulgăruș	Timiș-Torontal
Bulhac	Bălți
Bulimanu	Argeș
Bulz	Bihor
Bulza	Severin
Bulzești	Dolj
Bulzești	Hunedoara
Bumbata	Bălți
Bumbata	Fălciu
Bumbești-Jiu	Gorj
Bumbești-Pițic	Gorj
Bumbuești (Bumbuești)	Argeș
Bumbuești (Silișteni)	Argeș

Localitatea	Județul
Bunea-Mare	Severin
Bunea-Mică	Severin
Buneni	Botoșani
Bunești	Argeș
Bunești	Fălciu
Bunești	Someș
Bunești	Târnava-Mare
Bunești (Bunești)	Vâlcea
Bunești (Dejoiu)	Vâlcea
Bunești-Bucovina	Baia
Bunești-Regat	Baia
Bungard	Năsăud
Bungard	Sibiu
Bungețoaia	Vâlcea
Bunghi	Roman
Bunila	Hunedoara
Buninți	Suceava
Bunoaica	Mehedinți
Buntești	Bihor
Burca	Putna
Burcioaia	Putna
Burda	Bihor
Burdălești	Vâlcea
Burdea	Teleorman
Burdești	Argeș
Burdiug	Hotin
Burdugani	Bacău
Burdujeni	Suceava
Burdulești	Olt
Burdusaci	Tecuci
Burețești	Olt
Burghele-Soci	Bălți
Burghelești	Vaslui
Burgugi	Cetatea-Albă
Buriaș	Ilfov
Burila-Mare	Mehedinți
Burila-Mică	Mehedinți
Burjuc	Hunedoara
Burla	Botoșani
Burla	Rădăuți
Burlaci	Tutova
Burlacu	Cahul
Burlanești	Hotin
Burlani	Gorj
Burlăcelu	Cahul
Burlești	Botoșani
Burlug	Tecuci
Burluși	Argeș
Burnaz	Cetatea-Albă
Bursuc	Baia
Bursuc	Lăpușna
Bursuc	Soroca
Bursucani	Covurlui
Bursuceni	Bălți
Bursuceni	Botoșani
Bursuci	Tutova
Burtoiu	Dolj
Buru	Turda
Buruene	Hunedoara
Buruenești	Buzău
Buruenești	Iași
Buruenești	Roman
Burueniș	Bacău
Burzuc	Bihor
Buscata	Vaslui
Busești	Mehedinți
Busuiocenii-Popei	Dorohoi
Busuiocenii-Vale	Dorohoi
Bustucheni	Gorj
Busu	Mehedinți
Busuioci	Gorj
Busulețu	Mehedinți
Bușag	Satu-Mare
Bușila-Stânjineni	Bălți
Bușmei	Neamț
Bușovca	Orheiu
Buștea	Buzău
Buștenari	Prahova
Bușteni	Dolj
Bușteni	Prahova
Buta	Argeș
Buta	Olt
Butani	Bihor
Butanu	Vâlcea
Butari	Vâlcea
Butculești	Teleorman
Butea	Roman
Buteasa	Satu-Mare
Buteni	Arad
Buteni	Cluj
Buteni	Vâlcea
Butești	Argeș
Butești	Bălți
Butești	Vlașca
Butimanu	Ilfov
Butin	Timiș-Torontal
Butnărești	Roman
Butoești	Mehedinți
Butoiu	Dâmbovița
Butoiu	Romanați
Butucari	Bacău

Localitatea	Județul
Butucăria	Vaslui
Butuceni	Cahul
Butuceni	Orheiu
Butuci	Prahova
Buturugari	Vlașca
Buturugeni	Ilfov
Buțuluc	Iași
Buza	Mureș
Buza	Someș
Buzad	Timiș-Torontal
Buzaș	Someș

Localitatea	Județul
Buzați	Baia
Buzău	Buzău
Buzd	Târnava-Mare
Buzdiugeni	Hotin
Buzduc	Romanați
Buzdug	Roman
Buzduganii-Noui	Iași
Buzduganii-Vechi	Iași
Buzdugeni	Dorohoi
Buzeni	Botoșani

Localitatea	Județul
Buzescu	Teleorman
Buzești	Gorj
Buzești	Olt
Buzești	Satu-Mare
Buziaș	Timiș-Torontal
Buznea	Iași
Buzoeni	Ilfov
Buzoești	Argeș
Buzota	Prahova
Buzovița	Hotin

C

Cabascal	Caliacra
Cacaleți	Argeș
Cacaleți	Vlașca
Cacaleții-de-Jos	Argeș
Cacica	Suceava
Cacomeanca	Ialomița
Cacați	Mehedinți
Cacova	Alba
Cacova	Caraș
Cacova	Dâmbovița
Cacova	Sibiu
Cacova	Vâlcea
Cacova-Ierii	Turda
Cacovița	Alba
Cacuciul-Nou	Bihor
Cacuciul-Vechi	Bihor
Cadar	Timiș-Torontal
Cadea	Bihor
Cadichioi	Durostor
Cadievo	Caliacra
Cadiul	Constanța
Cadobești	Cernăuți
Caetu	Cahul
Cahul	Cahul
Caiabei-Mari	Cetatea-Albă
Caiabei-Mivi	Cetatea-Albă
Caibular	Durostor
Caila	Năsăud
Cainargeaua-Mare	Durostor
Cainargeaua-Mică	Durostor
Caira	Cetatea-Albă
Cairac	Durostor
Cairaclia	Cahul
Cairaclia	Ismail
Cajba	Bălți
Cajvana	Suceava
Calafat	Dolj
Calafindești	Rădăuți
Calaigidere	Caliacra
Calapăru-de-Jos	Gorj
Calapăru-de-Sus	Gorj
Calarași	Botoșani
Calarași-Sat	Lăpușna
Calata	Cluj
Calbor	Făgăraș
Calceva	Cahul
Calea-Chiajdului	Buzău
Calea-Mare	Bihor
Calfa	Tighina
Calfa	Tulcea
Calfachioi	Caliacra
Calicichioi	Caliacra
Calicu	R.-Sărat
Calipetrova	Durostor
Calna	Someș
Calonfirești	Teleorman
Calopăru	Dolj
Calotești	Argeș
Calu	Neamț
Calvasăr	Târnava-Mare
Calvini	Buzău
Camăr	Sălaj
Camânca	Bacău
Camburu	Buzău
Camcelul-Mare	Cetatea-Albă
Camcelul-Mic	Cetatea-Albă
Camciatca	Cetatea-Albă
Camcic	Cetatea-Albă
Camena	Cernăuți
Camena	Tulcea
Camencea	Orheiu
Camencuța	Bălți
Camerler	Durostor
Camna	Arad
Canara-Mahle	Durostor
Canat-Calfa	Tulcea
Canciu	Someș
Canela	Ilfov
Cania	Cahul
Canicea	Mehedinți
Canicea	Severin
Canipe	Durostor
Canlia	Durostor
Cantacuzu	Argeș
Cantemir I	Cetatea-Albă

Cantemir II	Cetatea-Albă
Capaclia	Durostor
Capaclia	Tulcea
Capaclia-Răzeși	Cahul
Capăta	Bacău
Capidava	Constanța
Capilăuca	Hotin
Caplani	Cetatea-Albă
Caporal-Alexa	Arad
Caporani	Cahul
Capșa	Neamț
Captalani	Tecuci
Capu-Câmpului	Câmpulung
Capu-Codrului	Câmpulung
Capu-Dealului	Gorj
Capul-Dealului (Drăgășani)	Vâlcea
Capul-Dealului (Mihăești)	Vâlcea
Capu-Piscului	Argeș
Capu-Piscului	Muscel
Capu-Rediului	Iași
Capu-Rediului	Vaslui
Capu-Roșu	Prahova
Capu-Satului	Buzău
Cara	Cluj
Caraaci	Caliacra
Cara-Aptulea	Durostor
Carabașli	Caliacra
Carabețeni	Tighina
Caracal	Romanați
Caracașchioi	Caliacra
Caracica	Ismail
Caraciu-Mare	Durostor
Caraciu-Mic	Durostor
Caraclău	Bacău
Caracoci	Durostor
Caracui	Lăpușna
Caracurt	Caliacra
Caracurt	Ismail
Caracurt-Sat	Ismail
Caracușeni	Hotin
Caradărlar	Durostor
Caradurmuș	Caliacra
Cara-Esechioi	Durostor
Caragaci-Vechi	Ismail
Carageat	Durostor
Caragelele	Buzău
Cara-Hasan	Cetatea-Albă
Caraiamurlar	Durostor
Caraiapular	Caliacra
Caraibil	Tulcea
Caraiman	Botoșani
Caraiman	Constanța
Caraiman	Dolj
Caraiman	Soroca
Caralar	Caliacra
Caralar	Durostor
Caralez	Caliacra
Carali	Caliacra
Caramahmet	Ismail
Caramanlă	Caliacra
Caramehmetler	Durostor
Cara-Murat	Caliacra
Cara-Nasuf	Caliacra
Carani	Timiș-Torontal
Caransebeș	Severin
Caransebeșul-Nou	Severin
Caraomur	Durostor
Caraorman	Durostor
Caraorman	Tulcea
Carapancea	Vlașca
Carapcea	Caliacra
Carapciu-pe-Ceremuș	Storojineț
Carapciu-pe-Siret	Storojineț
Carasa	Dorohoi
Carasinan	Caliacra
Carastelec	Sălaj
Carasuhatu-de-Jos	Tulcea
Carasuhatu-de-Sus	Tulcea
Carasular	Caliacra
Carașova	Caraș
Caraula	Dolj
Caravaneți	Teleorman
Caravelichioi	Durostor

Carbalia	Cahul
Carcadiești	Vâlcea
Carcaliu	Tulcea
Cardon	Tulcea
Carei	Sălaj
Carmen-Sylva	Constanța
Carmen-Sylva	Soroca
Carmen-Sylva	Tulcea
Carol I	Constanța
Carol I	Ialomița
Carol I	Roman
Carol II	Brăila
Carol II	Roman
C. A. Rosetti	Buzău
C. A. Rosetti	Tulcea
Carpenu	Dolj
Carsochești	Putna
Cartal	Ismail
Cartiu	Gorj
Cartofleanca	Soroca
Cartojanca	Vlașca
Cartojani	Vlașca
Cartușa	Lăpușna
Carvanu-Mare	Durostor
Carvanu-Mic	Durostor
Casapli	Caliacra
Casa-Veche	Olt
Casian	Constanța
Casimcea	Tulcea
Casonul-Mic	Trei-Scaune
Castelul	Constanța
Castranova	Romanați
Castrele-Traian	Dolj
Cașcalia	Tighina
Cașin	Bacău
Cașinul-Nou	Ciuc
Cașova	Buzău
Cașolț	Sibiu
Cașpalat	Cetatea-Albă
Cașunca	Soroca
Cașva	Mureș
Catalina	Trei-Scaune
Cataloi	Tulcea
Catane	Argeș
Catane	Dolj
Catanele	Argeș
Catanele	Ilfov
Catanele	Olt
Catane-Nou	Dolj
Catarga	Cetatea-Albă
Catlabug	Cetatea-Albă
Catranăc	Bălți
Catzbach	Cetatea-Albă
Cața	Târnava-Mare
Cațichea	Ilfov
Cauaceu	Bihor
Caugagia	Tulcea
Cavadinești	Covurlui
Cavarna	Caliacra
Cavnic	Satu-Mare
Cavurga	Durostor
Cazaci	Cetatea-Albă
Cazaci	Dâmbovița
Cazaclia	Cahul
Cazangic	Cahul
Cazasu	Brăila
Cazimir	Durostor
Cazimlar	Durostor
Cazota	Buzău
Căbăești	Lăpușna
Căbești	Bihor
Căbești	Hunedoara
Căbești	Storojineț
Căbești	Tutova
Căcărezeni	Argeș
Căciulata	Vâlcea
Căciulatu	Dolj
Căciulați	Constanța
Căciulați	Ilfov
Căciulați	Roman
Căciulătești	Dolj
Căciulești	Neamț
Căcuciu	Mureș
Cădaciu	Odorheiu
Cădărâșic	Durostor

Localitatea	Județul
Cădișeni	Odorheiu
Căianu	Cluj
Căianul-Mare	Someș
Căianul-Mic	Someș
Căiata	R.-Sărat
Căinari	Tighina
Căinarii-Vechi	Soroca
Căitănești	Soroca
Căiuți-Sat	Bacău
Căiuți-Târg	Bacău
Călacea	Bihor
Călacea	Someș
Călacea	Timiș-Torontal
Călanul-Mic	Hunedoara
Călărași	Dolj
Călărași	Ialomița
Călărași	Lăpușna
Călărași	Turda
Călărași-Vechi	Ialomița
Călărășanca	Soroca
Călăreți	Ilfov
Călățea	Bihor
Călățele	Cluj
Călcâi	Bacău
Călceasca	Muscel
Căldăraru	Ilfov
Căldăraru	Teleorman
Căldărești	Buzău
Căldărușa	Brăila
Căldărușa	Buzău
Căldărușanca	Buzău
Căldărușani	Ilfov
Călești	Gorj
Călieni	Mehedinți
Călieni	Putna
Căliman	Putna
Călimăneasa	Tecuci
Călimănești	Lăpușna
Călimănești	Odorheiu
Călimănești	Putna
Călimănești	Tutova
Călimănești	Vâlcea
Călina	Caraș
Călina	Vâlcea
Călinești	Bălți
Călinești	Botoșani
Călinești	Dorohoi
Călinești	Maramureș
Călinești	Muscel
Călinești	Olt
Călinești	Prahova
Călinești	Roman
Călinești	Romanați
Călinești	Satu-Mare
Călinești	Storojineț
Călinești	Teleorman
Călinești	Vâlcea
Căleneștii-Cuparencu	Suceava
Călineștii-Ienache	Suceava
Călineștii-de-Jos	Mehedinți
Călineștii-de-Sus	Mehedinți
Călini	Tecuci
Călmățui	Fălciu
Călmățui	Tecuci
Călțuna	Ilfov
Călugăr	Bălți
Călugăra-Mare	Bacău
Călugăreasa	Gorj
Călugăreasca	Olt
Călugărei	Dolj
Călugăreni	Botoșani
Călugăreni	Constanța
Călugăreni	Dorohoi
Călugăreni	Mehedinți
Călugăreni	Mureș
Călugăreni	Neamț
Călugăreni	Odorheiu
Călugăreni	Prahova
Călugăreni	Roman
Călugăreni	Timiș-Torontal
Călugăreni	Vaslui
Călugăreni	Vlașca
Călugări	Bihor
Călugări (Cândești)	Buzău
Călugări (Poșta-Călnău)	Buzău
Călugări	Olt
Călugărița	Vlașca
Călugărița-Negrești	Roman
Călugărițele	Buzău
Călugăru	Vlașca
Căluiu	Romanați
Călușer	Mureș
Cămărașu	Cluj
Cămărașu	Ilfov
Cămăreni	Bălți
Cămărzana	Satu-Mare
Cămilaru	Caliacra
Cămin	Sălaj
Cămineasca	Vlașca
Cămuești	Mehedinți
Cănajd	Bihor
Cănești	Iași
Cănțălărești	Vaslui
Căoiu	Hunedoara
Căpâlnița	Odorheiu
Căpăt	Timiș-Torontal
Căpătanu	Putna
Căpățâna	Bacău
Căpățâneni-Pământeni	Argeș
Căpățânești	Buzău
Căpățânești	Argeș
Căpâlna	Alba
Căpâlna	Bihor
Căpâlna-de-Jos	Târnava-Mică
Căpâlna-de-Sus	Târnava-Mică
Căpâlnaș	Severin
Căpâlnea	Someș
Căpleni	Sălaj
Căpotești	Fălciu
Căpotești	Putna
Căpotești	Tecuci
Căprenii-de-Mijloc	Dolj
Căprenii-de-Sus	Dolj
Căprești-Sat	Soroca
Căprești-Târg	Soroca
Căpriana	Lăpușna
Căprioara	Severin
Căprioara	Someș
Căprioru	Dâmbovița
Căprița	Baia
Căpruța	Arad
Căpșuna	Dâmbovița
Căptălan	Alba
Căpud	Alba
Căpuneni	Tutova
Căpușul-de-Câmpie	Mureș
Căpușul-Mare	Cluj
Căpușul-Mic	Cluj
Căraciu	Hunedoara
Cărămidari	Mehedinți
Cărăpcești	Tutova
Cărășău	Bihor
Cărăstău	Hunedoara
Cărășeu	Satu-Mare
Cărătnău	Buzău
Cărătnău-de-Sus	R.-Sărat
Cărăud	Bihor
Cărăudeni	Bihor
Cărăuzel	Bihor
Cărbuna	Tighina
Cărbunar	Satu-Mare
Cărbunari	Bihor
Cărbunari	Prahova
Cărbunari	Vaslui
Cărbunești	Gorj
Cărbunești	Prahova
Cărjari	Prahova
Cărlești	Vaslui
Cărmăzinești	Hunedoara
Cărpeniș	Dâmbovița
Cărpenișu	Argeș
Cărpineanca	Lăpușna
Cărpineni	Lăpușna
Cărpinet	Bihor
Cărpiniș	Alba
Cărpiniș	Hunedoara
Cărpiniș	Satu-Mare
Cărpiniș	Sibiu
Cărpiniș	Timiș-Torontal
Cărpiniștea	Buzău
Cărpinișu	Gorj
Cărpinișul	Constanța
Căruia	Dolj
Căscioarele	Constanța
Căscioarele (Căscioarele)	Ilfov
Căscioarele (Trestieni)	Ilfov
Căscioarele	Vlașca
Căsoasa	Bacău
Căstău	Hunedoara
Cășăria	Neamț
Cășei	Someș
Cătălina	Cluj
Cătmărești	Botoșani
Cătăuți	R.-Sărat
Căteasca	Argeș
Căteasca-Prislop	Muscel
Cătiașu	Buzău
Cătiașu-Pleșcari	Buzău
Cătina	Buzău
Cătina	Cluj
Cătina	Prahova
Cătrunești	Ilfov
Cătuna	Neamț
Cătunaș	Argeș
Cătunele	Mehedinți
Cătunu	Buzău
Cătunu (Berceni)	Prahova
Cătunu (Ogretin)	Prahova
Cătunu	Vlașca
Cătunul	Dâmbovița
Cătunul-de-Sus	Olt
Cătușa	Covurlui
Cățăleni	Lăpușna
Cățălul	Sălaj
Cățălușa	Sălaj
Cățcău	Someș
Cățelești	Bacău
Cățelești	Teleorman
Cățelu	Ilfov
Cățelu	Vâlcea
Cățelușa	Bacău
Căuaș	Sălaj
Căuești	Tutova
Căuești	Vaslui
Căuia-de-Jos	Tecuci
Căuia-de-Sus	Tecuci
Căușani-Noui	Tighina
Căușani-Vechi	Tighina
Căușeni	Roman
Căutișeni-Burchi	Roman
Căutișeni-Răzeși	Roman
Căvăran	Severin
Căzănești	Argeș
Căzănești	Hunedoara
Căzănești	Ialomița
Căzănești	Mehedinți
Căzănești	Olt
Căzănești	Orheiu
Căzănești	Teleorman
Căzănești	Vaslui
Căzănești (Căzănești)	Vâlcea
Căzănești (Știrbești)	Vâlcea
Căzălburum	Durostor
Căzălgicli	Durostor
Câinelul-de-Jos	Hunedoara
Câinelul-de-Sus	Hunedoara
Câineni	Argeș
Câineni	Gorj
Câineni	R.-Sărat
Câineni	Vâlcea
Câlcești	Gorj
Câlina	Caliacra
Câlnic	Alba
Câlnic	Caraș
Câlnic	Trei-Scaune
Câlnicu	Gorj
Câlțești	Buzău
Câmp	Bihor
Câmpanii-de-Jos	Bihor
Câmpanii-de-Sus	Bihor
Câmpani-Pomezeu	Bihor
Câmpenești	Cluj
Câmpeni (Pârjol)	Bacău
Câmpeni	Romanați
Câmpeni (Secueni)	Bacău
Câmpeni	Turda
Câmpeni	Vâlcea
Câmpenița	Mureș
Câmpia	Caraș
Câmpia	Sălaj
Câmpia Turzii	Turda
Câmpina	Prahova
Câmpineanca	Putna
Câmpinița	Prahova
Câmpu-Fomi	Gorj
Câmpul Drept	Cahul
Câmpul-lui-Neag	Hunedoara
Câmpul-Mare	Olt
Câmpul-Părului	Romanați
Câmpulung	Muscel
Câmpulungeanca	R.-Sărat
Câmpulung-la-Tisa	Maramureș
Câmpulung-pe-Ceremuș	Rădăuți
Câmpulungul-Moldovenese	Câmpulung
Câmpu-Mare	Gorj
Câmpu-Mare	Mehedinți
Câmpurelu	Ilfov
Câmpuri	Putna
Câmpuri-de-Jos	Putna
Câmpuri-de-Sus	Hunedoara
Câmpuri-de-Sus	Putna
Câmpuri-Surduc	Hunedoara
Cândeasca	Ilfov
Cândeni	Romanați
Cândești	Dorohoi
Cândești	Muscel
Cândești	Neamț
Cândești	Olt
Cândești	Rădăuți
Cândești	R.-Sărat
Cândești-Deal	Dâmbovița
Cândești-de-Jos	Buzău
Cândești-de-Sus	Buzău
Cândești-Vale	Dâmbovița
Cându	Mureș
Cânepești (Aninișu)	Gorj
Cânepești (Voetești)	Gorj
Căpriana-Mânăstire	Lăpușna
Cârbești	Gorj
Cârbunari	Caraș
Cârcea	Dolj
Cârceni	Mehedinți

Localitatea	Judeţul
Cârceşti	Argeş
Cârciu	Mehedinţi
Cârciul	Mehedinţi
Cârciumăreşti	Muscel
Cârcota	Dolj
Cârja	Tutova
Cârjăoani	Tutova
Cârjei	Mehedinţi
Cârjelari	Tulcea
Cârjiţi	Hunedoara
Cârjoaia	Iaşi
Cârlani	Lăpuşna
Cârlăneni	Cahul
Cârleasca	R.-Sărat
Cârlibaba	Câmpulung
Cârlibaba-Nouă	Câmpulung
Cârlibeichioi	Caliacra
Cârlig	Iaşi
Cârligaţi	Teleorman
Cârligaţi-Noi	Fălciu
Cârligaţi-Vechi	Fălciu
Cârlige	R.-Sărat
Cârligei	Dolj
Cârligei	Gorj
Cârligi	Roman
Cârligul	Roman
Cârligul-Mare	Buzău
Cârligul-Mic	Buzău
Cârlogani	Romanaţi
Cârlogani	Vâlcea
Cârlomanu	Teleorman
Cârlomăneşti	Buzău
Cârlomăneşti	Tutova
Cârlovoaia	Buzău
Cârna	Dolj
Cârna	Tecuci
Cârnăţeni	Tighina
Cârnecea	Caraş
Cârneşti	Hunedoara
Cârneşti	Lăpuşna
Cârniceni	Iaşi
Cârnu	Neamţ
Cârpa	Severin
Cârpeşti	Cahul
Cârpeştii-Mari	Bihor
Cârpeştii-Mici	Bihor
Cârpiţi	Iaşi
Cârstani	Olt
Cârstăneşti	Vâlcea
Cârsteşti	Olt
Cârstieni	Muscel
Cârştovani	Dolj
Cârţa	Ciuc
Cârţa	Făgăraş
Cârţibaşi	Tutova
Cârţocleasca	Teleorman
Câşla	Bălţi
Câşla	Cahul
Câşla	Tulcea
Câşliţa-Dunăre	Ismail
Câşliţa-Prut	Ismail
Ceaba	Someş
Ceaca	Someş
Ceacărcea	Caliacra
Ceacu	Ialomiţa
Ceadâr	Cahul
Ceadâr-Lunga	Tighina
Ceaga	Tighina
Ceahor	Cernăuţi
Ceair	Caliacra
Ceairlighiol	Caliacra
Ceair-Mahle	Caliacra
Ceamurlia-de-Jos	Tulcea
Ceamurlia-de-Sus	Tulcea
Ceamurlia-Mare	Caliacra
Ceamurlia-Mică	Caliacra
Ceamurlia-Mijloc	Caliacra
Cean	Sălaj
Ceanul-Mare	Turda
Ceanul-Mic	Turda
Cearângani	Mehedinţi
Cearângul	Mehedinţi
Ceardac	R.-Sărat
Ceatalar	Caliacra
Ceatalchioi	Tulcea
Ceaureşti	Argeş
Ceauru	Gorj
Ceauş	Târnava-Mică
Ceauş-Mahle	Durostor
Ceauşeşti	Argeş
Ceauşu	R.-Sărat
Cebrău	Hotin
Cebza	Timiş-Torontal
Cecălaca	Turda
Cecheşti	Odorheiu
Cecur-Menjir	Tighina
Cefa	Bihor
Cegani	Ialomiţa
Cegoreni	Orheiu
Cehal	Sălaj
Cehăluţ	Sălaj

Localitatea	Judeţul
Ceheiu	Sălaj
Cehetel	Odorheiu
Cehul-Silvaniei	Sălaj
Ceica	Bihor
Ceir	Botoşani
Ceişoara	Bihor
Celaru	Romanaţi
Celeiu	Gorj
Celeiu	Romanaţi
Celmeccia	Cetatea-Albă
Celnata	Mehedinţi
Cemasir	Ismail
Cenac	Tighina
Cenacciler	Durostor
Cenade	Târnava-Mică
Cenadul-Mare	Timiş-Torontal
Cenadul-Vechiu	Timiş-Torontal
Cenaloş	Bihor
Cenei	Timiş-Torontal
Cenuşa	Soroca
Cepari	Argeş
Cepari	Năsăud
Cepari	Romanaţi
Ceparii-Pământeni	Argeş
Cepari-Ungureni	Argeş
Cepăria	Bălţi
Cepelăuţi	Hotin
Cepeleuţii-Noui	Hotin
Cepeşti	Olt
Cepeşti	Tutova
Ceplea	Gorj
Ceplenița	Iaşi
Ceponoasa	Hotin
Ceptura	Prahova
Ceptura-de-Jos	Prahova
Ceptura-de-Sus	Prahova
Cepturaşu	Buzău
Ceraşu	Prahova
Cerătu	Dolj
Cerătu	Gorj
Cerătu-de-Copăcioasa	Gorj
Cerbăl	Hunedoara
Cerbeni (Oteşti)	Olt
Cerbeni (Sâmbureşti)	Olt
Cerbia	Hunedoara
Cerbu	Argeş
Cerbul	Botoşani
Cerbureni	Argeş
Cerchejeni	Botoşani
Cerchez	Cetatea-Albă
Cerchezeşti-Lahovari	Bacău
Cerchezul	Constanţa
Cercoianu	Buzău
Cercovna	Durostor
Cercul	Iaşi
Cerdac	Bacău
Cerepcău	Soroca
Cerepcăuţi	Rădăuţi
Ceretu	Argeş
Cergăul-Mare	Târnava-Mică
Cerghid	Mureş
Cerghizel	Mureş
Cerişa	Sălaj
Cerişor	Hunedoara
Cerlena-Mare	Hotin
Cerlina	Soroca
Cermegeşti	Vâlcea
Cermei	Arad
Cerna	Hunedoara
Cerna	Timiş-Torontal
Cerna	Tulcea
Cerna	Vâlcea
Cernaia	Mehedinţi
Cernaoco	Caliacra
Cernatu	Braşov
Cernatul-de-Jos	Trei-Scaune
Cernatul-de-Sus	Trei-Scaune
Cernaţi	Tutova
Cerna-Vârf	Mehedinţi
Cerna-Voda	Constanţa
Cernădia (Cernădia)	Gorj
Cernădia (Stăneşti)	Gorj
Cernăteşti	Buzău
Cernăteşti	Dolj
Cernăuca	Cernăuţi
CERNĂUŢI	Cernăuţi
Cernele-de-Jos	Dolj
Cernele-de-Sus	Dolj
Cernelele	Vâlcea
Cerneşti	Botoşani
Cerneşti	Prahova
Cerneşti	Satu-Mare
Cerneteaz	Timiş-Torontal
Cerneţi	Mehedinţi
Cernica	Ilfov
Cernişoara-Floreasa	Hunedoara
Cernoleuca	Soroca
Cernu	Bacău
Cernuc	Someş
Cerşani	Argeş
Certege	Turda

Localitatea	Judeţul
Certejul-de-Jos	Hunedoara
Certejul-de-Sus	Hunedoara
Certeze	Satu-Mare
Certieni	Neamţ
Cerţeşti	Tutova
Cerul-Băcăinţi	Hunedoara
Cervenia	Teleorman
Cerviceşti	Botoşani
Cesariu	Someş
Cetal-Sf. Gheorghe	Tulcea
Cetan	Someş
Cetariu	Bihor
Cetatea	Constanţa
Cetatea	Dolj
Cetatea	Gorj
Cetatea	Ismail
Cetatea	Teleorman
CETATEA-ALBĂ	Cetatea-Albă
Cetatea-de-Baltă	Târnava-Mică
Cetăţeaua	Vâlcea
Cetăţele	Satu-Mare
Cetăţenii-din-Deal	Muscel
Cetăţenii-din-Vale	Muscel
Cetăţuia	Bacău
Cetăţuia	Ciuc
Cetăţuia (Bucoviciorii)	Dolj
Cetăţuia (Mihăiţa)	Dolj
Cetăţuia (Trocheşti)	Dolj
Cetăţuia	Vlaşca
Cetea	Alba
Cetea	Bihor
Cetireni	Iaşi
Ceuaşul-de-Câmpie	Mureş
Ceumăfaia	Cluj
Cevcari	Lăpuşna
Cezieni	Romanaţi
Charlottenburg	Timiş-Torontal
Chebabcea	Cetatea-Albă
Checheş	Timiş-Torontal
Chechiş	Satu-Mare
Chechiş	Sălaj
Chechişa	Sălaj
Checia	Timiş-Torontal
Checiler-Mahle	Durostor
Cheda-Mare	Odorheiu
Cheda-Mică	Odorheiu
Chegea	Sălaj
Cheglevici	Timiş-Torontal
Cheia	Constanţa
Cheia	Turda
Cheia	Vâlcea
Chelbeşti	Argeş
Chelbeşti	Olt
Chelinţa	Sălaj
Chelmac	Timiş-Torontal
Chelmenţi	Hotin
Cheltuitori	Lăpuşna
Chelmachioi	Durostor
Chendrea	Sălaj
Chendremal	Cluj
Chendul-Mare	Târnava-Mică
Chendul-Mic	Târnava-Mică
Chepeţi	Trei-Scaune
Cherăşti	Vâlcea
Cherechiu	Bihor
Chereluş	Arad
Cheresig	Bihor
Cherestur	Timiş-Torontal
Chereuşa	Sălaj
Chergheş	Hunedoara
Cherimler	Durostor
Cheriu	Bihor
Cherleşti-din-Deal	Olt
Cherleşti-din-Vale	Olt
Chersac	Orheiu
Chersăcosu	Fălciu
Chesău	Cluj
Chesedgic	Caliacra
Chesinţ	Timiş-Torontal
Chesler	Târnava-Mică
Cheşa	Bihor
Cheşereu	Sălaj
Cheşnoiu	Prahova
Chetiu	Someş
Chetreni	Tutova
Chetreşti	Vaslui
Chetriş	Bacău
Chetriş	Bălţi
Chetrosu	Bacău
Chetrosu	Soroca
Chetrosu	Tutova
Chetrosu-Bâc	Lăpuşna
Chetrosu-Neamţ	Lăpuşna
Chetroşenii-Noi	Lăpuşna
Chetroşenii-Vechi	Lăpuşna
Chetroşica-Nouă	Bălţi
Chetroşica-Veche	Bălţi
Cheţ	Bihor
Cheţani	Turda
Cheud	Sălaj
Chevereşul-Mare	Timiş-Toronta

Localitatea	Judeţul
Chiajna	Ilfov
Chibed	Odorheiu
Chiceni	Vâlcea
Chicera	Putna
Chicera	Tecuci
Chicerea	Iaşi
Chicerea	Roman
Chichirdicul	Roman
Chichiş	Trei-Scaune
Chicioara	Dolj
Chicioreni	Prahova
Chidea	Cluj
Chier	Arad
Chieşd	Sălaj
Chigiş	Bihor
Chiherul-de-Jos	Mureş
Chiherul-de-Sus	Mureş
Chileni	Ciuc
Chileşti	Buzău
Chilia	Mehedinţi
Chilia	Neamţ
Chilia	Olt
Chilia	Romanaţi
Chilia	Satu-Mare
Chilia	Vaslui
Chilia	Vâlcea
Chilia-Benei	Bacău
Chilia-Nouă	Ismail
Chilia-Veche	Tulcea
Chilieni	Trei-Scaune
Chilieni-de-Jos	Tutova
Chilieni-de-Sus	Tutova
Chilii	Muscel
Chilii	Roman
Chiliile	Buzău
Chiliile	Romanaţi
Chiliile-de-Jos	Bacău
Chiliile-de-Sus	Bacău
Chilioara	Sălaj
Chilişeni	Suceava
Chilişoaia	Iaşi
Chiliu	Gorj
Chimindia	Hunedoara
Chimuşu	Odorheiu
Chinari	Mureş
Chinciş	Târnava-Mică
Chiniţeşti	Olt
Chiniz	Sălaj
Chintelnic	Năsăud
Chinteni	Cluj
Chinteşti	Romanaţi
Chintinici	Neamţ
Chioag	Bihor
Chioaia	Vaslui
Chioara	Ialomiţa
Chioca	Olt
Chiochiş	Someş
Chioibăşeşti	Brăila
Chioiluc	Caliacra
Chiojdeanca	Prahova
Chiojdeni	R.-Sărat
Chiojdu	Buzău
Chiosa-Abdi	Durostor
Chiose-Aidin	Durostor
Chioselia	Cahul
Chioselia-Mare	Cahul
Chioselia-Mică	Cahul
Chiostecciler	Caliacra
Chiperceni	Orheiu
Chipereşti	Iaşi
Chiperu	R.-Sărat
Chipeşca	Orheiu
Chiraftei	Covurlui
Chiralău	Bihor
Chiraleş	Năsăud
Chiramet	Caliacra
Chirani	Buzău
Chirca	Ilfov
Chirca	Lăpuşna
Chircani	Cahul
Chircăeşti	Tighina
Chirceşti	Vaslui
Chirculeşti	Vlaşca
Chirculeşti-Irimeşti	Vâlcea
Chiriacu	Vlaşca
Chirianca	Lăpuşna
Chiribiş	Bihor
Chiriceşti	Vâlcea
Chiriet-Lunga	Tighina
Chiril	Neamţ
Chirilauca	Hotin
Chirileui (Chirileni)	Bălţi
Chirileni (Drăgăneşti)	Bălţi
Chirileni	Soroca
Chirileu	Târnava-Mică
Chiringi	Caliacra
Chirişid	Bihor
Chiriţeşti	Olt
Chiriţeşti	Prahova
Chirleşti	Buzău
Chirnogeni	Constanţa
Chirnogi	Ilfov
Chiroiu-Pământeni	Ilfov
Chiroiu-Satul-Nou	Ilfov
Chiroiu-Ungureni	Ilfov
Chirpăr	Sibiu
Chirsova	Tighina
Chirutnea	Cahul
Chisălău	Cernăuţi
Chiscani	Brăila
Chiscovata	Botoşani
Chiselar	Lăpuşna
Chiselet	Ilfov
Chiseliţeni	Rădăuţi
Chisirig	Neamţ
Chişarăi	Iaşi
Chişcădaga	Hunedoara
Chişcăreni	Bălţi
Chişcăreni	Dorohoi
Chişcăreni	Iaşi
Chişcău	Bihor
Chişeta	Bacău
CHIŞINĂU	Lăpuşna
Chişindia	Arad
Chişineu-Criş	Arad
Chişlaca	Bihor
Chişla-Nedjimeni	Hotin
Chişla-Salieva	Hotin
Chişlaz	Bihor
Chişla-Zamjieva	Hotin
Chişoda	Timiş-Torontal
Chiştag	Bihor
Chiştelniţa	Orheiu
Chitai	Ismail
Chiticeni	Bacău
Chitid	Hunedoara
Chitila	Ilfov
Chituci	Vâlcea
Chiţa	Vlaşca
Chiţani	Olt
Chiţcani	Putna
Chiţcani	Tecuci
Chiţcani	Tighina
Chiţcani	Tutova
Chiţcani-Noui	Orheiu
Chiţcani-Vechi	Orheiu
Chiţeasca	Olt
Chiţoc	Vaslui
Chiţorani	Prahova
Chiţoveni	Botoşani
Chiţuleşti	Vlaşca
Chiucium	Vâlcea
Chiueşti	Someş
Chiupeler	Caliacra
Chiurt	Bălţi
Chiuruş	Trei-Scaune
Chiutuclia	Durostor
Chiuza	Someş
Chiuzbaia	Satu-Mare
Chizătău	Timiş-Torontal
Chizdia	Timiş-Torontal
Chizeni	Someş
Chizil	Cetatea-Albă
Ciacova (Pl. Ciacova)	Timiş-Torontal
Ciacova (Pl. Giulvăz)	Timiş-Torontal
Ciauşchioi	Tulcea
Cib	Alba
Ciba	Mureş
Cibu	Odorheiu
Cicăneşti	Argeş
Cicău	Alba
Cicârlău	Satu-Mare
Ciceu	Ciuc
Ciceu-Corabia	Someş
Ciceu-Giurgeşti	Someş
Ciceu-Mihăeşti	Someş
Ciceu-Poeni	Someş
Cicir	Arad
Cicleni	Severin
Ciclova-Montană	Caraş
Ciclova-Română	Caraş
Cidreag	Satu-Mare
Cieşti	Argeş
Ciflic	Caliacra
Cig	Sălaj
Cighirleni	Lăpuşna
Ciglean	Sălaj
Cigmău	Hunedoara
Ciheiu	Bihor
Ciişia	Cetatea-Albă
Cil	Arad
Cilibi	Gorj
Cilibia	Buzău
Cilibiu	Iaşi
Cilieni	Romanaţi
Ciller	Durostor
Cimbala	Bacău
Cimişeni	Lăpuşna
Cimişlia	Tighina
Cincău	Cernăuţi
Cinciş	Hunedoara
Cincşor	Făgăraş
Cincul	Făgăraş
Cindia	Neamţ
Cinghine	Botoşani
Cinişeuţi	Orheiu
Cinta	Mureş
Cintei	Arad
Cioara	Alba
Cioara	Fălciu
Cioara	Lăpuşna
Cioara	Sălaj
Cioara	Teleorman
Cioara	Vaslui
Cioara-Doiceşti	Brăila
Cioara-Murzei	Tighina
Cioara-Radu-Vodă	Brăila
Ciobalaccia	Cahul
Ciobana	Cetatea-Albă
Ciobanca	Lăpuşna
Cioban-Cuius	Caliacra
Ciobani	Argeş
Ciobanul	Constanţa
Ciobăneşti	Argeş
Ciobăniţa	Constanţa
Ciobănoaia	Buzău
Ciobănuş	Bacău
Ciobotea	Argeş
Cioboteni	Ciuc
Cioboţi	Gorj
Cioboţi	Olt
Cioburciu	Tighina
Cioc	Odorheiu
Cioc	Teleorman
Ciocardia	Gorj
Ciocaia	Bihor
Ciocana	Lăpuşna
Ciocana-Veche	Lăpuşna
Ciocanele	Dolj
Ciocani	Bacău
Ciocani	Tutova
Ciocanul	Muscel
Ciocănari	Ilfov
Ciocănari	Vâlcea
Ciocănăi	Argeş
Ciocăneşti	Buzău
Ciocăneşti	Câmpulung
Ciocăneşti	Ialomiţa
Ciocăneşti	Ilfov
Ciocăneşti	Muscel
Ciocăneşti	Olt
Ciocăneşti	Romanaţi
Ciocărleşti	Vaslui
Ciocâlteni	Orheiu
Ciocâlteni	Vâlcea
Ciocârlia	Buzău
Ciocârlia-de-Jos	Constanţa
Ciocârlia-de-Sus	Constanţa
Cioceni	Prahova
Cioceşti	Argeş
Cioceşti	Teleorman
Ciochina	Ialomiţa
Ciocile	Brăila
Cioc-Maidan	Tighina
Ciocmani	Sălaj
Ciocotiş	Satu-Mare
Ciocoveni	Ilfov
Ciofeni	Vaslui
Cioflanul	Olt
Ciofliceni	Ilfov
Ciofrângeni	Argeş
Ciofu	Bălţi
Ciohorăni	Baia
Cioinagi	Covurlui
Ciolacu-Nou	Bălţi
Ciolacu-Vechi	Bălţi
Ciolan-Bădiţeşti	Mehedinţi
Ciolanu	Vlaşca
Ciolăneşti	Putna
Ciolăneşti-din-Deal	Teleorman
Ciolăneşti-din-Vale	Teleorman
Ciolpan	Neamţ
Ciolpani	Ilfov
Ciolt	Satu-Mare
Ciomârtan	Dorohoi
Cionteşti	Gorj
Cionţi	Gorj
Ciopea	Hunedoara
Cioperci	Bacău
Cioplani	Lăpuşna
Cioponeşti	Vâlcea
Cioranca	Buzău
Ciorani	Prahova
Ciorani	Putna
Cioranii-de-Jos	Prahova
Cioranii-de-Sus	Prahova
Ciorari	Dolj
Ciorăşti	Lăpuşna
Ciorăşti	Tutova
Ciorăşti	Vâlcea
Ciorâca	Argeş
Ciorâca (Chilia)	Olt
Ciorâca (Valea Ungureni)	Olt

Localitatea	Judeţul
Cojeşti	Ilfov
Cojgărei	Olt
Cojmăneşti	Mehedinţi
Cojocaru	Brăila
Cojocaru	Dâmboviţa
Cojocăreni	Dorohoi
Cojoci	Neamţ
Cojocna	Cluj
Cojuşna	Lăpuşna
Colacu	Dâmboviţa
Colacu	Putna
Colonul	Dâmboviţa
Colăreţu	Mehedinţi
Colceag	Prahova
Coldău	Someş
Colelia	Constanţa
Colelia	Ialomiţa
Colencăuţi	Hotin
Colentina-Fundeni	Ilfov
Colentina-Nouă (Cocoş)	Dâmboviţa
Coleşti	Bihor
Colibabovca	Cahul
Colibaş	Mehedinţi
Colibaşi	Cahul
Colibaşi	Dâmboviţa
Colibaşi	Gorj
Colibaşi	Ilfov
Colibaşi	Muscel
Colibaşi	R.-Sărat
Colibaşu	Romanaţi
Colibi	Târnava-Mică
Colicăuţi	Hotin
Colonel Anastase-Grigorescu	Brăila
Colonel Paulian	Satu-Mare
Coloneşti	Olt
Coloneşti	Tecuci
Colonia-Bulgară	Timiş-Torontal
Colonia Fabricei	Buzău
Colonia-Mică	Timiş-Torontal
Coloniţa	Lăpuşna
Coltău	Satu-Mare
Colţăneni	Buzău
Colţea	Brăila
Colţeni	Buzău
Colţeşti	Alba
Colţeşti	Gorj
Colţeşti	Vâlcea
Colţii-de-Jos	Buzău
Colţii-de-Sus	Buzău
Colţirea	Satu-Mare
Colţu	Argeş
Colţu-Corni	Fălciu
Colţul-de-Jos	Prahova
Colţuna	Buzău
Columbelu	Dolj
Columbu	Dolj
Colun	Făgăraş
Coman	Bacău
Comana	Constanţa
Comana	Vlaşca
Comanca	Romanaţi
Comanca	Vâlcea
Comandău	Trei-Scaune
Comani	Olt
Comarna	Iaşi
Comarnic	Prahova
Comarnici	Buzău
Comarova	Hotin
Comăna-de-Jos	Făgăraş
Comăna-de-Sus	Făgăraş
Comăneasca	Brăila
Comăneşti	Bacău
Comăneşti	Bihor
Comăneşti	Covurlui
Comăneşti	Dorohoi
Comăneşti	Gorj
Comăneşti	Mehedinţi
Comăneşti	Odorheiu
Comăneşti	Romanaţi
Comăneşti	Suceava
Comăniţa	Olt
Comăreşti	Storojineţ
Comândăreştii-Noui	Iaşi
Comândăreştii-Vechi	Botoşani
Comeat	Timiş-Torontal
Comişani	Dâmboviţa
Comlăuş	Arad
Comlăuşa	Satu-Mare
Comlod	Mureş
Comloşul-Mare	Timiş-Torontal
Comloşul-Mic	Timiş-Torontal
Comoara	Vlaşca
Comolău	Trei-Scaune
Comori	Mureş
Comorişte	Caraş
Comoşteni	Dolj
Comrat	Tighina
Comşeşti	Turda
Conac	Caliacra
Conac-Cuiugiuc	Caliacra

Localitatea	Judeţul
Conacul	Constanţa
Conceşti	Dorohoi
Condeeşti	Gorj
Condeeşti	Ialomiţa
Condeeşti	Vâlcea
Condrăcheşti-Condrache	Tecuci
Condrăteşti	Bălţi
Condrea	Fălciu
Condrea	Tecuci
Condreni	Neamţ
Condriţa	Lăpuşna
Condrita-Mânăstire	Lăpuşna
Conduratu	Prahova
Congaz	Cahul
Congaz	Tulcea
Congazul-Mic	Cahul
Coniatin	Rădăuţi
Conop	Arad
Const. Brâncoveanu	Ialomiţa
Constantin Gabrielescu	Brăila
Constantineşti	Brăila
Constantineşti	Cahul
Constantineşti	Cetatea-Albă
Constantineşti	Hotin
Constantineşti	Olt
Constantineşti-Noi	Cahul
Constanţa	Dolj
CONSTANŢA	Constanţa
Constăndoiu	R.-Sărat
Contea	Vâlcea
Conţăşti	Baia
Conţeşti	Neamţ
Conţeşti	Putna
Conţeşti	Teleorman
Conţeştii-de-Jos	Dâmboviţa
Conţeştii-de-Sus	Dâmboviţa
Conţeştii-de-Sus	Muscel
Cooc	Turda
Copaciu	Vlaşca
Copalnic	Satu-Mare
Copalnic-Mănăştur	Satu-Mare
Copand	Alba
Copăceana	Fălciu
Copăceanca	Bălţi
Copăcel	Bihor
Copăcel	Făgăraş
Copăcel	Vâlcea
Copăcele	Severin
Copăceni	Argeş
Copăceni	Bălţi
Copăceni	Bihor
Copăceni	Gorj
Copăceni	Muscel
Copăceni	Turda
Copăceni	Vâlcea
Copăceni-de-Jos	Ilfov
Copăceni-Mânăstirea	Ilfov
Copăceni-Sf. Ion	Ilfov
Copăceşti	Putna
Copăcioasa (Capu-Dealului)	Gorj
Copăcioasa (Copăcioasa)	Gorj
Copăcioasa (Floreşti)	Mehedinţi
Copăcioasa (Zegujani)	Mehedinţi
Copălău	Botoşani
Copceac	Tighina
Copcui	Cahul
Coplean	Someş
Copou-Tg.	Iaşi
Copru	Cluj
Copşa-Mare	Târnava-Mare
Copşa-Mică	Târnava-Mare
Copuzu	Ialomiţa
Corabia	Romanaţi
Coramnic	Severin
Corăbiţa	Putna
Corbasca	Tecuci
Corbasca-Nouă	Tecuci
Corbeanca	Ilfov
Corbeanca	Vlaşca
Corbeni	Argeş
Corbeni	R.-Sărat
Corbeşti	Arad
Corbeşti	Bihor
Corbeşti	Mureş
Corbi	Făgăraş
Corbi	Muscel
Corbii-Ciungi	Vlaşca
Corbii-din-Vale	Argeş
Corbii-Mari	Vlaşca
Corbiţa	Tecuci
Corbşori	Muscel
Corbu	Bacău
Corbu	Buzău
Corbu	Mureş
Corbu	Muscel
Corbu (Corbu)	Olt
Corbu (Teslui)	Olt
Corbu	Soroca
Corbu	Tecuci
Corbu (Bouşori)	Vaslui

Localitatea	Judeţul
Corbu (Lipovăţ)	Vaslui
Corbul-de-Jos	Constanţa
Corbul-de-Sus	Constanţa
Corbu-Nou	Olt
Corbu-Nou	R.-Sărat
Corbu-Ungheni	Olt
Corbu-Vechi	R.-Sărat
Corbuleţu	Olt
Corceşti	Storojineţ
Corcioveni	Tecuci
Corcmaz	Cetatea-Albă
Corcodelu	Vaslui
Corcova	Mehedinţi
Cordăreni-Noi	Dorohoi
Cordăreni-Vechi	Dorohoi
Cordău	Bihor
Cordeni	Fălciu
Cordeşti	Gorj
Cordun	Botoşani
Cordun	Mehedinţi
Coreneşti	Olt
Corestăuţi	Hotin
Corhana	Bacău
Corhana	Roman
Corjeuţi	Dorohoi
Corjeuţi	Hotin
Corjeva	Lăpuşna
Corlata	Suceava
Corlate	Dolj
Corlăteni	Dorohoi
Corlăteşti	Prahova
Corlăteşti	Romanaţi
Corlăteşti	Tutova
Corlăţel	Mehedinţi
Cormani	Hotin
Cormeniş	Someş
Corna	Alba
Cornăţel	Dâmboviţa
Cornăţelu	Argeş
Cornăţelu	Bacău
Cornăţelu	Putna
Cornăţelu	Sibiu
Cornea	Severin
Corneanu	Buzău
Corneni	Someş
Cornereva	Severin
Corneşti	Cetatea-Albă
Corneşti	Cluj
Corneşti	Dâmboviţa
Corneşti	Dorohoi
Corneşti	Gorj
Corneşti (Corneşti)	Iaşi
Corneşti (Cucuteni)	Iaşi
Corneşti	Lăpuşna
Corneşti	Maramureş
Corneşti	Mureş
Corneşti	Roman
Corneşti	Someş
Corneşti	Târnava-Mică
Corneşti	Turda
Corneşti-Gara	Lăpuşna
Corneşti - Sat	Bălţi
Corneşti-Târg	Bălţi
Corneşu	Romanaţi
Cornet	Bacău
Cornet	Putna
Cornetu (Căpreni)	Dolj
Cornetu (Isvoru)	Dolj
Cornetu	Ilfov
Cornetu	R.-Sărat
Corneţelu	Olt
Corni	Baia
Corni	Botoşani
Corni	Covurlui
Corni	Neamţ
Corni	Sălaj
Corni-de-Jos	Tecuci
Corni-de-Sus	Tecuci
Cornii-Albeşti	Fălciu
Cornileşti	Baia
Cornişani	Gorj
Corniţa	Dolj
Corniţel	Bihor
Cornova	Orheiu
Cornoviţa	Gorj
Cornu	Dolj
Cornu	Prahova
Cornu-de-Jos (Cornu)	Prahova
Cornu-de-Jos (Cornurile)	Prahova
Cornu-de-Sus (Cornu)	Prahova
Cornu-de-Sus (Cornurile)	Prahova
Cornu-Lunci	Baia
Cornu-Negru	Iaşi
Cornurile	Prahova
Cornuţel	Severin
Coroana	Constanţa
Corobăile	Mehedinţi
Corobăneşti	Tutova
Corobceni	Orhei
Corobeţi	Muscel
Corocăeşti	Botoşani

Localitatea	Judeţul
Creţeşti	Dolj
Creţeşti	Gorj
Creţeşti	Ilfov
Creţeşti-de-Jos	Fălciu
Creţeşti-de-Sus	Fălciu
Creţi	Olt
Creţu	Ilfov
Creţuleasca	Ilfov
Crevedia	Ilfov
Crevedia-Mare	Vlaşca
Crevedia-Mică	Vlaşca
Crevenicu	Vlaşca
Cricău	Alba
Criciova	Severin
Cricova	Lăpuşna
Crihalma	Târnava-Mare
Crihan	Bacău
Crihana	Cahul
Crihana	Orheiu
Crihana-Nouă	Cahul
Crisceatec	Cernăuţi
Cristelec	Sălaj
Cristeşti	Arad
Cristeşti	Baia
Cristeşti	Botoşani
Cristeşti (Brăeşti)	Iaşi
Cristeşti (Holboca)	Iaşi
Cristeşti	Lăpuşna
Cristeşti	Mureş
Cristeşti	Tutova
Cristeştii-Ciceiului	Someş
Cristian	Braşov
Cristian	Sibiu
Cristineşti	Dorohoi
Cristineşti	Hotin
Cristineşti	R.-Sărat
Cristorel	Cluj
Cristur	Hunedoara
Cristur-Grişeni	Sălaj
Cristur-Sieu	Năsăud
Criş	Târnava-Mare
Crişan	Caliacra
Crişan	Constanţa
Crişan	Hunedoara
Crişana	Arad
Crişcăuţi	Soroca
Crişcior	Hunedoara
Crişeni	Cluj
Crişeni	Hunedoara
Crişeni	Odorheiu
Crişeni	Satu-Mare
Crişeni	Sălaj
Crişon	Bacău
Crişţior-de-Jos	Bihor
Crişţior-de-Sus	Bihor
Criţ	Târnava-Mare
Criuleni	Orheiu
Criva	Dolj
Criva	Hotin
Criva-de-Jos	Romanaţi
Criva-de-Sus	Romanaţi
Crivadia	Hunedoara
Crivăţ	Ilfov
Crivăţu	Argeş
Criveşti	Baia
Criveşti	Roman
Criveşti	Tutova
Crivileşti	Buzău
Crivina	Ilfov
Crivina	Mehedinţi
Crivina	Prahova
Crivina	Severin
Crivina-de-Sus	Severin
Crivineni	Buzău
Crivobara	Timiş-Torontal
Crizbav	Braşov
Crocna	Arad
Croici	Mehedinţi
Croitori	Argeş
Croitori	Dâmboviţa
Crovna	Dolj
Crovu	Dâmboviţa
Crovu	Vlaşca
Crucea	Constanţa
Crucea	Ialomiţa
Crucea	Iaşi
Crucea	Neamţ
Crucea-de-Jos	Putna
Crucea-de-Piatră	Bacău
Crucea-de-Piatră	Vlaşca
Crucea-de-Sus	Putna
Cruceanu	Tutova
Cruceni	Arad
Cruceni	Timiş-Torontal
Cruceru	Putna
Crucile (Balota)	Dolj
Crucile (Goeşti)	Dolj
Crucişor	Satu-Mare

Localitatea	Judeţul
Cruglic	Hotin
Cruglic	Orheiu
Crunţi	Ialomiţa
Cruşeţu	Dolj
Cruşeţelu	Dolj
Cruşova	Caliacra
Cruşovăţ	Severin
Cruşovu	Romanaţi
Cruzeşti	Lăpuşna
Cubani	Bălţi
Cubei	Cahul
Cubleşu	Cluj
Cubleşul-Someşan	Cluj
Cubolta	Bălţi
Cubulent	Bihor
Cuca	Argeş
Cuca	Covurlui
Cucerdea	Târnava-Mică
Cuceşti	Vâlcea
Cuceu	Sălaj
Cuchinişu	Bacău
Cuci	Roman
Cuci	Turda
Cuci	Vâlcea
Cucioaia	Bălţi
Cuciulat	Someş
Cuciulata	Târnava-Mare
Cuciurul-Mare	Cernăuţi
Cuciurul-Mic	Cernăuţi
Cucoara	Cahul
Cucoiu	Argeş
Cuconeştii-Noi	Botoşani
Cuconeştii-Vechi	Botoşani
Cucorăni	Botoşani
Cucova	Putna
Cucova	Roman
Cucuetu-de-sub-Măgura	Putna
Cucueţi (Băhnăşeni)	Bacău
Cucueţi (Doftana)	Bacău
Cucueţi	Putna
Cucueţi	Olt
Cucueţi	Teleorman
Cucueţii-Moara	Ilfov
Cucueţii-Noui	Bălţi
Cucueţii-Suditi	Ilfov
Cucueţii-Vechi	Bălţi
Cuculeasa	R.-Sărat
Cuculeşti	Buzău
Cuculeşti	Teleorman
Cuculeşti	Vâlcea
Cuculiciu	Vâlcea
Cucuruz	Constanţa
Cucuruzeni	**Orheiu**
Cucuruzu	Vlaşca
Cucuteni	Dâmboviţa
Cucuteni (Cogeasca)	Iaşi
Cucuteni (Cucuteni)	Iaşi
Cucuteni-Răzeşti	Botoşani
Cucuteni-Tufescu	Botoşani
Cudalbi	Covurlui
Cuejdiu	Neamţ
Cueni	Vâlcea
Cueş	Hunedoara
Cufalcea	Durostor
Cufalcelar	Durostor
Cufoaia	Someş
Cugir	Hunedoara
Cuhea	Maramureş
Cuhneşti	Bălţi
Cuhureştii-de-Jos	Soroca
Cuhureştii-de-Sus	Soroca
Cuhurlui	Ismail
Cuiaş	Arad
Cuib	Prahova
Cuied	Arad
Cuieşd	Bihor
Cuieşd	Mureş
Cuiuchioi	Caliacra
Cuiugiuc	Durostor
Cuiungiuc	Caliacra
Cuizovca	Orheiu
Cujba	Vaslui
Cujmiru	Mehedinţi
Cujmiru-Mic	Mehedinţi
Culcea	Satu-Mare
Culciul-Mare	Satu-Mare
Culciul-Mic	Satu-Mare
Culeuţi	Cernăuţi
Culevcea	Cetatea-Albă
Culiceni	Dorohoi
Culişcăuţi	Hotin
Culmea	Cetatea-Albă
Culpin	Mureş
Cumpăna	Argeş
Cumpăna	Constanţa
Cumpătul	Prahova
Cund	Târnava-Mică
Cungrea	Argeş

Localitatea	Judeţul
Cunicea	Soroca
Cunţa	Sibiu
Cuparu	Dâmboviţa
Cupca	Storojineţ
Cupcina	Bălţi
Cupele	Vlaşca
Cuporani	Cetatea-Albă
Cupşeni	Someş
Cuptoare	Severin
Cuptoare-Secul	Caraş
Curagău	Iaşi
Curăteşti	Ilfov
Curături	Iaşi
Curături	Orheiu
Curături	Vâlcea
Curăturile	Argeş
Curăturile	Vâlcea
Curăţele	Bihor
Curcani	Constanţa
Curcani	Ilfov
Curcăneşti	Buzău
Curciu	Ismail
Curciu	Târnava-Mică
Curcubeu	Prahova
Curechiştea	Neamţ
Curechiu	Hunedoara
Curenii-Noi	Lăpuşna
Cureşniţa-Nouă	Soroca
Curitău	Sălaj
Curiţa	Bacău
Curleni	Orheiu
Curluceni	Lăpuşna
Curmătura	Buzău
Curmătura	Dolj
Curpenelu	Gorj
Curpeni	Gorj
Curpeni	Hunedoara
Curpenii-Silvaşului	Hunedoara
Cursaru	Gorj
Curseşti	Vaslui
Curt-Bunar	Durostor
Curtea	Severin
Curtea	Vâlcea
Curtea-de-Argeş	Argeş
Curteana	Gorj
Curteanca	Argeş
Curteni	Fălciu
Curteni	Mureş
Curteşti	Botoşani
Curtici	Arad
Curtişoara	Gorj
Curtişoara	Olt
Curtişoara	Romanaţi
Curtoaia	Bălţi
Curt-Palar	Durostor
Curtuiuşeni	Sălaj
Curtuiuşul-Dejului	Someş
Curtuiuşul-Mare	Satu-Mare
Curtuiuşul-Mic	Satu-Mare
Curugica	Tighina
Curu-Mahle	Caliacra
Curva	Gorj
Cusniş	Bihor
Custura	R.-Sărat
Cusuiul-din-Vale	Durostor
Cuşma	Năsăud
Cuşmed	Odorheiu
Cuşmirca	Soroca
Cuştelnic	Târnava-Mică
Cuştureni	Ilfov
Cut	Alba
Cut	Neamţ
Cutca	Someş
Cutina	Severin
Cutişu	Cluj
Cuţa	Satu-Mare
Cuveşdia	Timiş-Torontal
Cuvin	Arad
Cuzap	Bihor
Cuza-Vodă	Bălţi
Cuza-Vodă	Brăila
Cuza-Vodă	Cahul
Cuza-Vodă	Cetatea-Albă
Cuza-Vodă	Constanţa
Cuza-Vodă	Covurlui
Cuza-Vodă	Dâmboviţa
Cuza-Vodă	Dorohoi
Cuza-Vodă	Ialomiţa
Cuza-Vodă	Iaşi
Cuza-Vodă	Ismail
Cuza-Vodă	Lăpuşna
Cuza-Vodă	Olt
Cuza-Vodă	Roman
Cuza-Vodă	Vaslui
Cuza-Vodă	Vlaşca
Cuzăplacu	Cluj
Cuzdrioara	Someş
Cuzlău	Dorohoi

D

Localitatea	Judeţul
Dacia	Botoşani
Dacia	Târnava-Mare
Dagâţa	Roman
Daia	Gorj
Daia	Odorheiu
Daia	Sibiu
Daia	Târnava-Mare
Daia	Târnava-Mică
Daia	Vlaşca
Daia-Română	Alba
Daidâr	Durostor
Dalboşeţ	Caraş
Dalci	Severin
Dalmovici	Lăpuşna
Dalnic	Trei-Scaune
Damache	Iaşi
Damadas	Durostor
Damascani	Bălţi
Dambu	Prahova
Damian	Dolj
Damianovca	Ismail
Damiş	Bihor
Dancaş	Iaşi
Dancăuţi	Hotin
Danciu	Tecuci
Dancu	Fălciu
Dancu	Iaşi
Daneş	Târnava-Mare
Daneţi	Dolj
Daniensfeld	Cetatea-Albă
Danila	Suceava
Danul-Nou	Bălţi
Danul-Vechi	Bălţi
Dara	Buzău
Dara	Satu-Mare
Darabani	Constanţa
Darabani	Dorohoi
Darabani	Hotin
Darova	Severin
Dascălu	Ilfov
Datcu	Argeş
Dangilar	Durostor
Dautlar	Durostor
David	Roman
Davideni	Cetatea-Albă
Davideni	Neamţ
Davideni	Storojineţ
Davideşti	Cernăuţi
Davideşti	Fălciu
Davideşti	Muscel
Davideşti	Olt
Davidoaia	Dorohoi
Dăbâca	Cluj
Dăbâceni	Someş
Dăbuleni	Romanaţi
Dădeşti	Iaşi
Dădeşti	Tecuci
Dăeni	Tulcea
Dăeşti	Argeş
Dăeşti (Dăeşti)	Vâlcea
Dăeşti (Prundeni)	Vâlcea
Dăişoara	Târnava-Mare
Dăiţa	Vlaşca
Dălhăuţi	R.-Sărat
Dămăcuşa	Tecuci
Dămăcuşeni	Someş
Dămideni	Botoşani
Dămieneşti	Roman
Dămieni	Mureş
Dămileni	Dorohoi
Dămoc	Bacău
Dămţeni	Vâlcea
Dănăila	Tecuci
Dăncăi	Vâlcea
Dănceni	Lăpuşna
Dănceni	Tecuci
Dănceu	Mehedinţi
Dăneasa	Olt
Dăneşti	Ciuc
Dăneşti	Gorj
Dăneşti	Ilfov
Dăneşti	Neamţ
Dăneşti	Prahova
Dăneşti	Satu-Mare
Dăneşti	Vaslui
Dăneştii-Chioarului	Satu-Mare
Dăngeşti	Argeş
Dănuleşti	Hunedoara
Dănuleşti	R.-Sărat
Dănuţeni	Iaşi
Dărămaţi	R.-Sărat
Dărăşti	Vlaşca
Dărcăuţi	Soroca
Dărmăneasa	Bacău
Dărmăneşti	Neamţ
Dărmăneşti	Prahova
Dărmăneşti	Suceava
Dărvari	Prahova
Dărvăreşti	Vâlcea
Dăscăleşti	R.-Sărat
Dătăşeni	Turda
Dâlbociţa	Mehedinţi
Dâlga	Dolj
Dâlma	Buzău
Dâlma	Mehedinţi
Dâmbău	Târnava-Mică
Dâmbova	Gorj
Dâmbovicioara	Muscel
Dâmbroca	Buzău
Dâmbu	Cluj
Dânciuleşti	Dolj
Dâncu	Cluj
Dâncul-Mare	Hunedoara
Dâncul-Mic	Hunedoara
Dângăul-Mare	Cluj
Dângăul-Mic	Cluj
Dângeni	Botoşani
Dânjenii-de-Jos	Soroca
Dânjenii-de-Sus	Soroca
Dârja	Cluj
Dârjiu	Odorheiu
Dârloaia	Neamţ
Dârlos	Târnava-Mare
Dârmăneşti	Bacău
Dârmoneşti	Muscel
Dârvari (Dârvari)	Ilfov
Dârvari (Tămădău)	Ilfov
Dârvari	Mehedinţi
Dârza	Ilfov
Dârşcova	Orheiu
Deaconeşti	Muscel
Deag	Târnava-Mică
Deagu-de-Jos	Argeş
Deagu-de-Sus	Argeş
Deaj	Târnava-Mică
Deal	Alba
Dealu	Dorohoi
Dealul	Odorheiu
Dealul-Bisericei	Olt
Dealul-Bisericii	Argeş
Dealul-Bisericii	Vâlcea
Dealul-Bogdanului	Argeş
Dealul-Boului (Cocu)	Argeş
Dealul-Boului (Bouleni) (Drăguţeşti)	Argeş
Dealul-Bradului	Argeş
Dealul-Cătuşii	Argeş
Dealul-Chinului	Olt
Dealul-Cotmeniţei	Argeş
Dealul-Crucei	Dorohoi
Dealul-Dieneţ	Bacău
Dealul-Ederii	Suceava
Dealul-Fărcăşoaia	Argeş
Dealul-Frumos	Târnava-Mare
Dealul-Geoagiului	Alba
Dealul-Glâmeea	Vâlcea
Dealul-Inalt	Orheiu
Dealul-Lăunele	Argeş
Dealul-Leului	Gorj
Dealul-Mare	Cluj
Dealul-Malului	Vâlcea
Dealul-Mare	Someş
Dealul-Mare	Vâlcea
Dealul-Nou	Bacău
Dealul-Oraşului	Argeş
Dealul-Perjului	Tecuci
Dealul-Sărat	Vâlcea
Dealul-Sării	R.-Sărat
Dealul-Scheiu	Argeş
Dealul-Scroafei (Richiţelele-de-Jos)	Argeş
Dealul-Scroafei (Richiţelele-de-Sus)	Argeş
Dealul-Secării	Tutova
Dealul-Tobeşti	Olt
Dealul-Văleni	Vâlcea
Dealul-Viei	Gorj
Dealul-Viilor (Hinţeşti)	Argeş
Dealul-Viilor (Sâmara)	Argeş
Dealu-Mare	Hunedoara
Debrana	Gorj
Decăneşti	Bihor
Decea	Alba
Deda	Mureş
Dediuleşti	R.-Sărat
Dedoviţa	Mehedinţi
Dedrad	Mureş
Deduleşti	Argeş
Deduleşti	Brăila
Degeraţi	Mehedinţi
Degeraţi (Colceag)	Prahova
Degeraţi (Păuleşti)	Prahova
Deia	Câmpulung
Dej	Someş
Deja	Sălaj
Dejan	Timiş-Torontal
Dejani	Făgăraş
Dejeşti	Olt
Dejoiu	Vâlcea
Dejuţiu	Odorheiu
Delacheu	Tighina
Delani	Bihor
Deleni	Bacău
Deleni	Baia
Deleni	Botoşani
Deleni	Cetatea-Albă
Deleni	Constanţa
Deleni	Fălciu
Deleni	Gorj
Deleni	Ilfov
Deleni	Mehedinţi
Deleni	Mureş
Deleni	Olt
Deleni (Onceşti)	Tecuci
Deleni (Crăeşti)	Tecuci
Deleni	Turda
Deleni (Ciorteşti)	Vaslui
Deleni (Deleni)	Vaslui
Deleşti	Vaslui
Deli-Iusuflar	Durostor
Delineşti	Caraş
Deljiler	Cetatea-Albă
Delniceni	Cetatea-Albă
Delniţa	Ciuc
Delureni	Argeş
Delureni	Mureş
Demir-Hagi	Cetatea-Albă
Demşuş	Hunedoara
Deneviţ	Cetatea-Albă
Deneviţa	Cahul
Denicler	Caliacra
Denizler	Durostor
Denta	Timiş-Torontal
Depăraţi-Hârleşti	Teleorman
Depoul-Basarabeasca	Cetatea-Albă
Dere-Mahle	Durostor
Dereneu	Orheiu
Dermedere	Ismail
Dermenegi	Cahul
Derna	Bihor
Dernişoara	Bihor
Dersca	Dorohoi
Derşida	Sălaj
Deseşti	Maramureş
Desrobiţi	Vâlcea
Desrobiţii M-rea Caşin	Bacău
Dessa	Dolj
Deşiraţi	Brăila
Deta	Timiş-Torontal
Dezna	Arad
Deuş	Cluj
Deva	Hunedoara
Devesel	Mehedinţi
Deveselu	Romanaţi
Dezeşti	Severin
Dezghinge	Tighina
Dezmir	Cluj
Diaconeşti	Bacău
Diaconeşti	Dolj
Diaconeşti	Vâlcea
Diaconi	Tecuci
Dianca	Bacău
Dianu	Vâlcea
Dichiseni	Ialomiţa
Diciosânmărtin	Târnava-Mică
Diconeşti	Olt
Diculeşti	Buzău
Diculeşti	Vâlcea
Dideşti	Teleorman
Didileşti	Gorj
Diea	Dolj
Diecheni	Tecuci
Dieci	Arad
Dienci	Olt
Dieneţ	Bacău
Dihteneţ	Rădăuţi
Dijir	Bihor
Dileul-Nou	Mureş
Dileul-Vechiu	Mureş
Dimaci	Putna
Dimăcheni	Dorohoi
Dimieni	Ilfov
Dimitreşti	Iaşi
Dimitrie-Cantemir	Vlaşca
Dimitrie-Sturza	Vlaşca
Dimuleşti	Vâlcea
Dincani	Olt
Dinculeşti	Argeş
Dindeşti	Sălaj
Dinga	Tutova
Diniaş	Timiş-Torontal

Localitatea	Județul
Diocheți	Putna
Diosig	Bihor
Dioșod	Sălaj
Dioști	Romanați
Dipșa	Năsăud
Ditră	Ciuc
Dițești	Prahova
Diudiu	Baia
Diulmeni	Cetatea-Albă
Divici	Caraș
Diviciorii-Mari	Someș
Diviciorii-Mici	Someș
Divizia	Cetatea-Albă
Djoltai	Tighina
Doaga	Putna
Doagele	Vaslui
Doagele-Vasiliu	Vaslui
Doamna	Neamț
Doanca	Romanați
Doba	Romanați
Doba	Satu-Mare
Doba-Mare	Sălaj
Doba-Mică	Sălaj
Dobâca	Hunedoara
Dobârca	Sibiu
Dobârceni	Botoșani
Dobârceni	Vaslui
Dobârlău	Brașov
Dobeni	Odorheiu
Doblea	Argeș
Doboli-de-Jos	Trei-Scaune
Doboli-de-Sus	Trei-Scaune
Dobolț	Satu-Mare
Doboșeni	Odorheiu
Dobra	Dâmbovița
Dobra	Hunedoara
Dobra	Mehedinți
Dobra	Sălaj
Dobreni	Ilfov
Dobreni	Neamț
Dobreni	Teleorman
Dobrești	Argeș
Dobrești	Bihor
Dobrești	Dolj
Dobrești	Muscel
Dobrești	Severin
Dobrețu	Romanați
Dobric	Someș
Dobricea	Vâlcea
Dobricel	Someș
Dobriceni	Romanați
Dobriceni	Vâlcea
Dobricul-Lăpușului	Someș
Dobridoru	Dolj
Dobrilești	Buzău
Dobrin	Sălaj
Dobrinești	Olt
Dobrinești	Tecuci
Dobrița	Gorj
Dobrocina	Someș
Dobrogea-Nouă	Bălți
Dobrogostea	Argeș
Dobrogostea	Teleorman
Dobromira	Dolj
Dobromir-Deal	Constanța
Dobromir-Vale	Constanța
Dobronăuți	Cernăuți
Dobroslovești	Vaslui
Dobroșești	Ilfov
Dobrota	Prahova
Dobroteasa	Olt
Dobrotești	Romanați
Dobrotești	Teleorman
Dobrotinet	Olt
Dobrotu	Argeș
Dobroți	Hunedoara
Dobrovăț	Vaslui
Dobrunu	Romanați
Dobrușa	Orheiu
Dobrușa	Vâlcea
Dobrușa-de-Jos	Vâlcea
Docani	Tutova
Docăneasa	Tutova
Doccelar	Durostor
Dochia	Neamț
Doclin	Caraș
Docnecea	Caraș
Dodești	Fălciu
Dofteana	Bacău
Dogari	Buzău
Dogari	Olt
Dogrular	Durostor
Doh	Sălaj
Doicești	Dâmbovița
Doimușlar	Durostor
Doina	Botoșani
Doina	Neamț
Dolaț	Timiș-Torontal
Dolcești (Musculești)	Gorj
Dolcești (Peșteana Vulcana)	Gorj
Dolhasca	Baia
Dolheni	Fălciu
Dolheni	Someș
Dolhești	Fălciu
Dolhești	Neamț
Dolheștii-Mari	Baia
Dolheștii-Mici	Baia
Dolina	Botoșani
Dolineni	Hotin
Doljești	Roman
Doljoc	Hotin
Dolna	Lăpușna
Doltu	Bălți
Doluchioi	Ismail
Domald	Târnava-Mică
Doman	Caraș
Domașnea	Severin
Domănești	Sălaj
Dominteni	Soroca
Domnești	Muscel
Domnești	Năsăud
Domnești	Putna
Domnești-de-Jos	Ilfov
Domnești-de-Sus	Ilfov
Domnești-Sat	Putna
Domnești-Târg	Putna
Domnin	Sălaj
Domnița	R.-Sărat
Domnița	Vaslui
Domnița-Bălașa	Dâmbovița
Domnița-Elena	Constanța
Domnița-Ileana	R.-Sărat
Domnița-Maria	Bacău
Domnița Maria	Ialomița
Domnița Maria	Tulcea
Domnul-Tudor	Dolj
Domoșu	Cluj
Domulugeni	Soroca
Donceni	Arad
Dondușăni-Gară	Soroca
Dondușăni-Sat	Soroca
Donești	Olt
Dopca	Târnava-Mare
Dorăști	Tecuci
Dorgoș	Timiș-Torontal
Dor-Mărunt	Ialomița
Dorna	Câmpulung
Dorna-Cândrenilor	Câmpulung
Dorneni	Tutova
Dornești	Neamț
Dornești	Rădăuți
Dorobanți	Arad
Dorobanți	Botoșani
Dorobanți	Buzău
Dorobanțu	Constanța
Dorobanțu	Ialomița
Dorobanțu	Iași
Dorobanțu	Ilfov
Dorobanțu	Teleorman
Dorobanțu	Tulcea
Dorobănțoaia	Orheiu
Dorofei	Tecuci
Dorohoi	Dorohoi
Dorolea	Năsăud
Dorolț	Satu-Mare
Doroltiu	Cluj
Doroșăuți	Cernăuți
Doroșcani	Iași
Doroteia	Câmpulung
Dorutlar	Durostor
Doseni	Gorj
Dospinești	Bacău
Dosu	Buzău
Dosu (Vlădești)	Vâlcea
Dosu (Foleștii-de-Sus)	Vâlcea
Dosul-Râului	Argeș
Dosurile	Prahova
Dosu-Sandi	Romanați
Doștat	Sibiu
Două-Maiu	Constanța
Dozești	Vâlcea
Dracea	Teleorman
Dracineț	Storojineț
Dracseni	Tutova
Dracsini	Botoșani
Dracșani	Botoșani
Draculea	Ismail
Dragalina	Botoșani
Dragalina	Dorohoi
Dragalina	Ialomița
Dragalina	Tutova
Dragodana	Dâmbovița
Dragodănești	Dâmbovița
Dragoia	Dolj
Dragomir	Bacău
Dragomirești	Dâmbovița
Dragomirești	Maramureș
Dragomirești	Neamț
Dragomirești	Severin
Dragomirești (Dragomirești)	Tutova
Dragomirești (Micești)	Tutova
Dragomirești-Deal	Ilfov
Dragomirești-Vale	Ilfov
Dragoslavele	Muscel
Dragosloveni	Putna
Dragosloveni	R.-Sărat
Dragoș-Vodă	Caliacra
Dragoș-Vodă	Ialomița
Dragoș-Vodă	Soroca
Dragșina	Timiș-Torontal
Dragu	Cluj
Drajna-de-Jos	Prahova
Drajna-de-Sus	Prahova
Dranovățu	Romanați
Drașov	Sibiu
Drauț	Arad
Drăceni	Baia
Drăcești	Vlașca
Drăcșani	Teleorman
Drăcșănei	Teleorman
Drăganu	Vâlcea
Drăganu-Olteni	Argeș
Drăgăneasa	Prahova
Drăgăneasca	Ilfov
Drăgănescu	Ilfov
Drăgănești	Argeș
Drăgănești	Baia
Drăgănești	Bălți
Drăgănești	Bihor
Drăgănești	Iași
Drăgănești	Olt
Drăgănești	Prahova
Drăgănești	Tecuci
Drăgănești	Teleorman
Drăgănești	Vlașca
Drăgănești-Văratecu	Argeș
Drăgășani	Vâlcea
Drăgești	Bihor
Drăgești	Roman
Drăgești	Tecuci
Drăgești	Vaslui
Drăghești	R.-Sărat
Drăghia	Someș
Drăghiceanu	Vlașca
Drăghiceani	Romanați
Drăghicești	Argeș
Drăghicești	Mehedinți
Drăghicești	Muscel
Drăghici	Buzău
Drăghiciu	Muscel
Drăghinești	Vlașca
Drăgioiu	Argeș
Drăgoeni (Budieni)	Gorj
Drăgoeni (Drăgoeni)	Gorj
Drăgoești (Brădiceni)	Gorj
Drăgoești (Drăgoești)	Gorj
Drăgoești	Olt
Drăgoești	Suceava
Drăgoești	Timiș-Torontal
Drăgoești-de-Jos	Ilfov
Drăgoești-de-Sus	Ilfov
Drăgoești-Măeni	Ilfov
Drăgoești-Snagov	Ilfov
Drăgolești (Bascovele-Grajduri)	Argeș
Drăgolești (Dănicei)	Argeș
Drăgoteni	Bihor
Drăgotești (Drăgotești)	Mehedinți
Drăgotești (Fântâna-Domnească)	Mehedinți
Drăgotești	Romanați
Drăgsinești	Severin
Drăgugești	Bacău
Drăguș	Făgăraș
Drăgușeni	Baia
Drăgușeni	Covurlui
Drăgușeni	Dorohoi
Drăgușeni	Putna
Drăgușeni	Satu-Mare
Drăgușeni	Vaslui
Drăgușenii-Noi	Lăpușna
Drăgușenii-Vechi	Lăpușna
Drăgutești	Gorj
Drăgutești-Dealul	Argeș
Drănceni	Fălciu
Drănicu	Dolj
Drăsliceni	Lăpușna
Drăușeni	Târnava-Mare
Drăxeni	Vaslui
Drâmbar	Alba
Drânceni-Sat	Fălciu
Drepcăuți	Hotin
Dreptu	Neamț
Dretea	Cluj
Dridif	Făgăraș
Dridu-Movila	Ilfov
Dridu-Snagov	Ilfov
Drighiu	Sălaj
Drincea	Mehedinți
Drinova	Severin
Drislea	Botoșani

Localitatea	Județul
Drochia-Gara	Soroca
Drochia-Sat	Soroca
Drogu	R.-Sărat
Drojdieni	Lăpușna
Drojdii	Mureș
Dropia	Caliacra
Dropia	Constanța
Drujești	Tutova
Drujineni	Iași
Drumul-Mare (Bodăești)	Dolj
Drumul-Mare (Godeni)	Dolj
Drumul-Mare-Melinești	Dolj
Druța	Bălți
Dubasu	Bacău
Dubăsari	Lăpușna
Dubăuți	Cernăuți
Dubești	Severin
Dubna	Soroca
Dubova	Severin
Duboz	Timiș-Torontal
Dubricionești	Bihor
Dud	Arad
Duda	Fălciu
Dudaș	Mehedinți
Dudașu-Schelii	Mehedinți
Dudescu	Brăila
Dudești-Cioplea	Ilfov
Dudovicești-Românești	Dolj
Dudu	Ilfov
Dudu	Olt
Dulbanu	Buzău
Dulceanca	Teleorman
Dulcele	Arad
Dulceni	Teleorman
Dulcești	Buzău
Dulcești	Constanța
Dulcești	Roman
Dulcu	Caraș
Dulgherul	Constanța
Duma	Orheiu
Dumbrava	Arad
Dumbrava	Bacău
Dumbrava	Baia
Dumbrava	Cluj
Dumbrava	Mureș
Dumbrava	Putna
Dumbrava	Prahova
Dumbrava	Satu-Mare
Dumbrava	Severin
Dumbrava	Someș
Dumbrava	Tecuci
Dumbrava	Turda
Dumbrava cu Baba Nicula	Iași
Dumbrava-Roșie	Neamț
Dumbrava-Roșie	Storojineț
Dumbrava-Roșie din Deal	Neamț
Dumbrava Roșie din Vale	Neamț
Dumbrăvele	Neamț
Dumbrăveni	Argeș
Dumbrăveni	Bihor
Dumbrăveni	Botoșani
Dumbrăveni	Constanța
Dumbrăveni	Soroca
Dumbrăveni	Târnava-Mică
Dumbrăveni	Vaslui
Dumbrăvești	Argeș
Dumbrăvești	Prahova
Dumbrăvești	Vâlcea
Dumbrăvioara	Mureș
Dumbrăvița	Arad
Dumbrăvița	Baia
Dumbrăvița	Bălți
Dumbrăvița	Bihor
Dumbrăvița	Dorohoi
Dumbrăvița	Hunedoara
Dumbrăvița	Mehedinți
Dumbrăvița	Satu-Mare
Dumbrăvița	Someș
Dumbrăvița-Butuceni	Putna
Dumbrăvița-de-Codru	Bihor
Dumbrăvița-de-Jos	Baia
Dumbrăvița-de-Sus	Baia
Dumbrăvița-Nouă	Putna
Dumeni	Bălți
Dumeni	Dorohoi
Dumeni	Hotin
Dumești	Hunedoara
Dumești	Iași
Dumești	Vaslui
Dumești-Vechi	Vaslui
Dumitra	Alba
Dumitra	Năsăud
Dumitrana	Ilfov
Dumitreni	Odorheiu
Dumitrești	Argeș
Dumitrești	Cetatea-Albă
Dumitrești	Ialomița
Dumitrești	Ismail
Dumitrești	Olt
Dumitrești	Soroca
Dumitreștii-de-Jos	R.-Sărat
Dumitreștii-de-Sus	R.-Sărat
Dumitreștii Gălății	Iași
Dumitrița	Năsăud
Dumitru-Niculescu	Soroca
Dumușlău	Sălaj
Dunasca	Vaslui
Dunărea	Constanța
Dunăreanca	Cetatea-Albă
Dunăvățu-de-Jos	Tulcea
Dunăvățu-de-Sus	Tulcea
După Piatră	Buzău
Dupăpiatră	Hunedoara
Dupușul	Târnava-Mare
Duraclar	Durostor
Duranlar	Caliacra
Durasi	Caliacra
Durbali	Caliacra
Durlești	Lăpușna
Durnești (Durnești)	Botoșani
Durnești (Santa Maria)	Botoșani
Durnești (Ungureni)	Botoșani
Duruitoarea-Nouă	Bălți
Duruitoarea-Veche	Botoșani
Durașa	Satu-Mare
Dușești	Bihor
Dușești	Neamț
Dușmani	Bălți
Duștubac	Durostor
Duțești	Gorj
Duțulești-Mogoșești	Dolj

E

Localitatea	Județul
Ecaterineanca	Tighina
Echimăuți	Orheiu
Echingic	Durostor
Ecișcea	Caliacra
Ecrene	Caliacra
Edera-de-Jos	Prahova
Edera-de-Sus	Prahova
Ederile	Prahova
Edinița	Hotin
Edinița-Sat	Hotin
Etoria	Constanța
Egoreni	Soroca
Egorovca	Orheiu
Eibenthal	Severin
Eigenheim	Cetatea-Albă
Eihendorf	Cahul
Elciu	Someș
Elena-Doamna	Soroca
Elenovca	Ismail
Elenovca	Orheiu
Elibei	Caliacra
Elisabeta	Iași
Elisabeta	Mehedinți
Elisabeta	Soroca
Elisabeta	Teleorman
Elisabeta-Doamna	Roman
Elisaveta	Bălți
Eliseni	Odorheiu
Eliza-Stoenești	Ialomița
Embie-Mahle	Caliacra
Emental	Tighina
Eminescu	Soroca
Emirchioi	Durostor
Emirler	Durostor
Enăchești	Argeș
Enăchești	Bacău
Enăchești	Cahul
Enciu	Năsăud
Enculești	Buzău
Enculești	Muscel
Engechioi	Durostor
Engelsbrunn	Arad
Enichioi	Ismail
Enigea	Caliacra
Enigea-Haidar	Caliacra
Eni-Mahle	Caliacra
Enișala	Tulcea
Enoșești	Romanați
Enuța	Ilfov
Episcopia	Vâlcea
Episcopia-Bihorului	Bihor
Epureni	Botoșani
Epureni	Cahul
Epureni	Fălciu
Epureni	Iași
Epureni	Tutova
Epureni-Isvoare	Iași
Epurești	Vlașca
Erbiceni	Iași
Ercea	Mehedinți
Ercea	Mureș
Erculești	R.-Sărat
Eremieni	Mureș
Eremitul	Mureș
Erghevița	Mehedinți
Ergi	Caliacra
Erin-Sâncraiu	Sălaj
Ermaclia	Tighina
Ernea	Târnava-Mică
Ernei	Mureș
Ersteghin	Trei-Scaune
Eschibaba	Tulcea
Eschipolos	Ismail
Escu	Someș
Esechioi	Durostor
Esergea	Caliacra
Esetli	Caliacra
Esna	Brăila
Estelnic	Trei-Scaune
Eșanca	Dorohoi
Etulia	Ismail
Eugenia	Bălți
Evecler	Caliacra
Evghenița	Tighina
Ezărelul	Vaslui
Ezăreni	Iași
Ezeni	Prahova
Ezer	Dorohoi
Ezer	Roman
Ezer	Tutova
Ezerenii-Noui	Bălți
Ezerenii-Vechi	Bălți
Ezeriș	Caraș
Ezerul	Vaslui
Ezibei	Caliacra

F

Localitatea	Județul
Fabrica-Rânghilești	Botoșani
Faghieni	Bacău
Falaștoaca	Vlașca
Faraoane	R.-Sărat
Faraoani	Bacău
Faraoani	Cetatea-Albă
Farcaș	Putna
Farcașa	Neamț
Farcașa	Tecuci
Farcașul-de-Jos	Romanați
Farladani	Lăpușna
Fărcașul-de-Sus	Romanați
Fata	Olt
Fața-Câmpului	Argeș
Fața-Cremenii	Mehedinți
Fața-Motrului	Mehedinți
Fața-lui-Nan	Buzău
Făuri	Neamț
Făcăeni	Ialomița
Făcăeni	Prahova
Făcăi	Vâlcea
Făcălețești	Argeș
Făcău	Vlașca
Făcăuți	Iași
Făclia	Constanța
Fădimac	Severin
Făgat-cu-Văcăria	Iași
Făgădău	Bălți
Făgădău	Cahul
Făgădău	Soroca
Făgăraș	Făgăraș
Făgărașu-Nou	Tulcea
Făget	Prahova
Făget	Severin
Făget	Târnava-Mică
Făgetul-Ierii	Turda
Făgețel	Bacău
Făgețel	Hunedoara
Făgețelu	Olt
Fălciu	Fălciu
Fălcoeni	Olt
Fălcoianca	Ilfov

Localitatea	Județul
Fălcoianu	Ilfov
Fălcoiu	Romanați
Fălcușa	Someș
Fălești	Bălți
Făleștii-Noui	Bălți
Fălticeni	Baia
Fănațe	Mureș
Făncica	Bihor
Fărăgău	Mureș
Fărășești	Severin
Fărău	Alba
Fărcașa	Satu-Mare
Fărcașu	Dolj
Fărcădin	Hunedoara
Fărcășanca	Dolj
Fărcășanca	Vlașca
Fărcășeni	Roman
Fărcășești	Gorj
Fărcășești-Moșteni	Gorj
Fătăciuni	Tutova
Făurei	Brăila
Făurei	Constanța
Făurei	Ialomița
Făurei	Putna
Faurei	Roman
Făureni	Cluj
Făurești	Orheiu
Făurești	Satu-Mare
Făurești (Făurești)	Vâlcea
Făurești (Zătreni)	Vâlcea
Făuroaia	Mehedinți
Făcăloaia	Prahova
Fâlfani	Argeș
Fânari (Ciumați)	Prahova
Fânari (Gorgota)	Prahova
Fânața	Bihor
Fânață	Satu-Mare
Fâncel	Odorheiu
Fândăcli	Caliacra
Fântâna	Târnava-Mare
Fântâna-Albă	Bălți
Fântâna-Albă	Rădăuți
Fântâna-Banului	Dolj
Fântâna-Blănarului	Tutova
Fântâna-Domnească	Mehedinți
Fântâna-Doamnei	Ilfov
Fântâna-Dulcea	Tulcea
Fântâna-Mare	Baia
Fântâna-Mare	Constanța
Fântâna-Mare	Mehedinți
Fântâna-Zânelor	Ismail
Fântâneanu	Bacău
Fântânele	Bacău
Fântânele	Botoșani
Fântânele	Buzău
Fântânele	Covurlui
Fântânele (Radovanu)	Dolj
Fântânele (Zătreni)	Dolj
Fântânele (Fântânele)	Iași
Fântânele (Spineni)	Iași
Fântânele	Năsăud
Fântânele	Odorheiu
Fântânele	Prahova
Fântânele	Putna
Fântânele	Romanați
Fântânele	Teleorman
Fântânele	Tutova
Fântânelele	Constanța
Fântânelele	Putna
Fântânelele-Negre	Mehedinți
Fântâni	Tecuci
Fântânița	Cluj
Fârdia	Severin
Fârling	Severin
Fârtățești	Vâlcea
Fârtinești	Covurlui
Fârțigi	Neamț
Fâsca	Bihor
Fâstâci	Vaslui
Fedeleșeni	Roman
Fedeleșoiu	Argeș
Fedeleșoiu	Olt
Federi	Hunedoara
Fedești	Tutova
Fefelei	Buzău
Fegernic	Bihor
Feisa	Târnava-Mică
Feiurdeni	Cluj
Felcheriu	Bihor
Feldioara	Brașov
Feldioara	Cluj
Feldioara	Făgăraș
Feldru	Năsăud
Feleac	Someș
Feleacu	Cluj
Feleag	Odorheiu
Feliceni	Odorheiu
Felmer	Făgăraș
Felnac	Timiș-Torontal
Felța	Târnava-Mare
Feneriș	Bihor

Localitatea	Județul
Feneș	Alba
Feneș	Severin
Feniș	Arad
Feraponteanca	Tighina
Ferăstrău	Bacău
Ferdinand	Bacău
Ferdinand	Covurlui
Ferdinand	Dorohoi
Ferdinand	Severin
Ferdinand I	Constanța
Ferdinand I	Ialomița
Feredeeni	Botoșani
Feregi	Hunedoara
Ferendia	Timiș-Torontal
Ferestrău	Bacău
Ferești	Maramureș
Ferești	Vaslui
Ferice	Bihor
Fericea	Satu-Mare
Ferigile	Vâlcea
Ferma-Dobrovăț	Vaslui
Ferma-Laza	Vaslui
Ferneziu	Satu-Mare
Fersig	Satu-Mare
Ferșampenuaz-Mare	Cetatea-Albă
Ferșampenuaz-Mic	CetateaAlbă
Feștelița	Tighina
Fetești	Botoșani
Fetești	Hotin
Fetești	Ialomița
Fetești	Iași
Fetești	Putna
Fetig	Putna
Fetindia	Sălaj
Fețeni	Argeș
Fibiș	Timiș-Torontal
Ficătar	Timiș-Torontal
Fichilești	Tutova
Fieni	Dâmbovița
Fierăști	Vâlcea
Fierbinți	Vlașca
Fierbinți-de-Jos	Ilfov
Fierbinți-de-Sus	Ilfov
Figa	Someș
Figirești	Buzău
Filaret	Dolj
Filastache	Ilfov
Fildul-de-Jos	Cluj
Fildul-de-Mijloc	Cluj
Fildul-de-Sus	Cluj
Filea	Mureș
Filea	Odorheiu
Filea-de-Jos	Turda
Filea-de-Sus	Turda
Filești	Covurlui
Filiaș	Odorheiu
Filiași	Dolj
Filioara	Neamț
Filipeni	Bacău
Filipeni	Cahul
Filipescu	Ilfov
Filipescu (Măgurele)	Ilfov
Filipești	Bacău
Filipești	Botoșani
Filipești	Brăila
Filipești	Roman
Filipești de Pădure	Prahova
Filipeștii-Târg	Prahova
Filitelnic	Târnava-Mică
Filiu	Brăila
Filpișul-Mare	Mureș
Filpișul-Mic	Mureș
Finciu	Cluj
Finiș	Bihor
Finișel	Cluj
Finta	Dâmbovița
Finteușul-Mare	Satu-Mare
Finteușul-Mic	Satu-Mare
Fintoag	Hunedoara
Fințești	Buzău
Firești	Vâlcea
Firijba	Vâlcea
Firiteaz	Timiș-Torontal
Firiza	Satu-Mare
Firizu	Mehedinți
Firminiș	Sălaj
Firtănuș	Odorheiu
Firtușu	Odorheiu
Fiscut	Timiș-Torontal
Fișcălia	Vâlcea
Fișer	Târnava-Mare
Fișici	Buzău
Fitionești	Putna
Fizeș	Caraș
Fizeș	Hunedoara
Fizeș	Sălaj
Fizești	Hunedoara
Fizeșul-Gherlei	Someș
Fiziș	Bihor
Flămânda (Bratia)	Argeș
Flămânda (Golicea)	Argeș

Localitatea	Județul
Flămânda	Bălți
Flămânda	Cahul
Flămânda	Ilfov
Flămânda	Mehedinți
Flămânda	R.-Sărat
Flămânda	Teleorman
Flămânda	Vlașca
Flămânzeni	Bălți
Flămânzeni	Ilfov
Flămânzi	Botoșani
Fleștenoaga	Romanați
Flocești	Bacău
Flocoasa	Cahul
Flondora	Dorohoi
Floranu	Dolj
Florescu	Ilfov
Florești	Bacău
Florești	Bălți
Florești	Botoșani
Florești	Buzău
Florești	Cluj
Florești	Dolj
Florești	Gorj
Florești	Mehedinți
Florești	Prahova
Florești	Putna
Florești	Someș
Florești	Tecuci
Florești	Tutova
Floreștii-de-Jos	Ilfov
Floreștii-de-Sus	Ilfov
Florești-Noui	Soroca
Florești-Sat	Soroca
Florica	Brăila
Florica	Buzău
Florica	Caliacra
Florica	Ilfov
Florica	Muscel
Florica	Teleorman
Floriceni	Soroca
Florieni (Schitu)	Argeș
Floriile	Constanța
Floriile	Tulcea
Florițoaia-Nouă	Iași
Florițoaia-Veche	Iași
Floroaica	Ialomița
Floru	Olt
Fluturi	Orhei
Focșa	Fălciu
Focșani	Cahul
Focșani	Putna
Focșasca	Vaslui
Focșănei	Buzău
Focuri	Iași
Fodora	Cluj
Fodora	Someș
Foeni	Sălaj
Foeni	Timiș-Torontal
Fofaza	Tecuci
Fofeldea	Sibiu
Foi	Mureș
Foișor	Dolj
Foleștii-de-Jos	Vâlcea
Foleștii-de-Sus	Vâlcea
Folia	Timiș-Torontal
Folt	Hunedoara
Foltești	Covurlui
Foltești	Tutova
Fometești	Gorj
Fometești	Vâlcea
Fonău	Bihor
Forăști	Baia
Forăști	Iași
Forău	Bihor
Fornădia	Hunedoara
Forosig	Bihor
Forostina	Hotin
Forotic	Caraș
Forțeni	Odorheiu
Fotăchești	Vlașca
Fotești	Vâlcea
Fotin	R.-Sărat
Fotin-Enescu	Baia
Fotin-Enescu	Botoșani
Fotos	Trei-Scaune
Frasin	Soroca
Frasin	Câmpulung
Frasin	Neamț
Frasinu	Vlașca
Frasinul	Constanța
Frasinul	Dâmbovița
Frasinul	Dolj
Frasinul	Gorj
Frașari	Durostor
Frata	Cluj
Fratelia	Timiș-Torontal
Fratoștița	Dolj
Frăsinești	Buzău
Frăsinești	Lăpușna
Frăsinet	Ilfov
Frăsinet	Prahova

Localitatea	Judeţul
Frăsinet	Romanaţi
Frăsinet	Vlaşca
Frăsinoaia	Bacău
Frăsuleni	Iaşi
Frătăuţii-Noui	Rădăuţi
Frătăuţii-pe-Suceava	Rădăuţi
Frătăuţii-Vechi	Rădăuţi
Frăteşti	Vlaşca
Frăteşti-Birnici	Gorj
Frăteşti-de-Sus	Bălţi
Frăteşti-Moşteni	Gorj
Frătici	Olt
Fraţeşti-de-Jos	Bălţi
Frăţila	Vâlcea
Frăţileşti	Ialomiţa
Frâncenii-Boului	Someş
Frâncenii-de-Piatră	Someş
Frânceşti	Gorj
Frânceşti	Vâlcea
Frânceşti-Coasta	Vâlcea
Frecăţei	Brăila
Frecăţei	Ismail
Frecăţei	Putna
Frecăţei	Tulcea
Freidorf	Timiş-Torontal
Frenciugi	Vaslui
Fricoasa	Prahova
Fridensfeld	Cetatea-Albă
Fridenstal	Cetatea-Albă
Fripţi	Olt
Frumoasa	Ciuc
Frumoasa	Neamţ
Frumoasa	Orheiu
Frumoasa	Teleorman
Frumosul	Câmpulung
Frumosul	Neamţ
Frumuşani	Ilfov
Frumuşei	Gorj
Frumuşele	Iaşi
Frumuşelu	Tecuci
Frumuşica	Ialomiţa
Frumuşica	Iaşi
Frumuşica	Soroca
Frumuşica-Nouă	Cetatea-Albă

Localitatea	Judeţul
Frumuşica-Nouă	Soroca
Frumuşica-Veche	Cetatea-Albă
Frumuşiţa	Covurlui
Frunteşti	Bacău
Fruntişeni	Tutova
Frunzaru	Olt
Frunzăneşti	Ilfov
Frunzeni	Bacău
Frunzeni	Mureş
Frunzeni	Neamţ
Frunzeşti	Soroca
Fughiu	Bihor
Fulga	Prahova
Fulga-de-Jos	Prahova
Fulga-de-Sus	Prahova
Fulgeriş	Bacău
Fulgu	Tutova
Fumureni	Vâlcea
Fundata	Braşov
Fundata	Buzău
Fundătura	Buzău
Fundătura	Fălciu
Fundătura	Putna
Fundătura	Someş
Fundătura (Motoşeni)	Tecuci
Fundătura (Muncelu)	Tecuci
Fundătura (Răchitoasa)	Tecuci
Fundătura (Fătăciuni)	Tutova
Fundătura (Voineşti)	Tutova
Fundătura	Vaslui
Fundătura	Vâlcea
Fundătura-Coşca	Vaslui
Fundătura-Motoşeni	Tecuci
Fundăturile	Buzău
Fundeanu	Tutova
Fundeni	Bacău
Fundeni	Buzău
Fundeni	Caliacra
Fundeni	Ilfov
Fundeni	Prahova
Fundeni	Tecuci
Fundoaia	Baia
Fundoaia	Dorohoi
Fundoaia	Tecuci

Localitatea	Judeţul
Frumuşica-Târg	Botoşani
Fundoaia	Vaslui
Fundulea	Ilfov
Fundul	Ilfov
Fundul-Cătinii	Buzău
Fundul-Danciului	Ilfov
Fundul-Galbina	Lăpuşna
Fundul-Herţei	Dorohoi
Fundul-lui-Bogdan	Bacău
Fundul-Moldovei	Câmpulung
Fundul-Negrci	Vaslui
Fundul-Nehoiului	Buzău
Fundul-Părului	Vlaşca
Fundul-Poenii	Roman
Fundul-Popii	Buzău
Fundul-Răcăciuni	Bacău
Fundul-Sărăţicăi	Cahul
Fundul-Scundului	Vâlcea
Fundul-Şistarului	Roman
Fundul-Togatin	Lăpuşna
Fundul-Tutovei	Tutova
Fundul-Văii	Bacău
Fundul-Văii (Chetrosu)	Tutova
Fundul-Văii (Orgoeşti)	Tutova
Fundul-Vornicului	Romanaţi
Funduri-Noui	Bălţi
Funduri-Vechi	Bălţi
Furca	Constanţa
Furceni	Orheiu
Furceni-Noui	Tecuci
Furceni-Vechi	Tecuci
Furcşoara	Hunedoara
Furculeşti	Teleorman
Furculeşti	Vlaşca
Furdueşti	Argeş
Furdueşti	Gorj
Fureşti	Muscel
Furmanca	Ismail
Furnica	Constanţa
Furnicari	Bacău
Furnicoşi	Muscel
Furtuneşti	Buzău
Fuzovca	Orheiu

G

Gabera	Romanaţi
Gabru	Dolj
Gad	Timiş-Torontal
Gagu	Ilfov
Gaia	Dolj
Gaidari	Tighina
Gaiul-Mic	Timiş-Torontal
Galanovca	Ismail
Galata	Iaşi
Galaţi	Alba
GALAŢI	Covurlui
Galaţi	Făgăraş
Galaţi	Hunedoara
Galaţii-Bistriţei	Năsăud
Galbeni	Bacău
Galbeni	Roman
Galbeni	Tecuci
Galbenu	R.-Sărat
Galda-de-Jos	Alba
Galda-de-Sus	Alba
Galdaele	Olt
Galeri	Bacău
Galeş	Sibiu
Galeşu	Argeş
Galeşul	Constanţa
Galicea	Argeş
Galicea-Mare	Dolj
Galicieni	Argeş
Galiciuica	Dolj
Galileşti	Ismail
Galiţa	Durostor
Galneele	Olt
Galoşpetreu	Sălaj
Galşa	Arad
Galtiu	Alba
Galu	Neamţ
Ganea	Vâlcea
Gangura	Tighina
Gara-Barboşi	Covurlui
Gara-Berheci	Tecuci
Gara-Buhăeşti	Vaslui
Gara-Cilibia	Buzău
Gara-Frunzească	Tecuci
Gara-Rosetti	Buzău
Gargalâc	Caliacra
Garoafa	Putna
Garvan-Cioara	Durostor
Garvân	Tulcea
Gaşpar	Bălţi
Gaura (Valea Chiorului)	Satu-Mare
Gavojdia	Severin
Gavrileşti	Bălţi

Gavrileşti	Cernăuţi
Gavrilovca	Orheiu
Găbud	Alba
Gădălinu	Cluj
Găeşti	Dâmboviţa
Găeşti	Mureş
Găgăiu	Dolj
Găgeni	Buzău
Găgeni	Prahova
Găgeni	Vâlcea
Găgeni-de-Jos	Buzău
Găgeni-de-Sus	Buzău
Găgeşti	Fălciu
Găgeşti	Iaşi
Găgeşti	Putna
Găiceana-Târg	Tecuci
Găidar	Bacău
Găinari	Făgăraş
Găinari	Putna
Găineşti	Baia
Găineşti	Vâlcea
Găinuşa	Argeş
Găiseanca (Găleţeni)	Vlaşca
Găiseanca (Zădăriciu)	Vlaşca
Găiseni	Dâmboviţa
Gălăneşti	Rădăuţi
Gălăşeni	Bălţi
Gălăşeni	Bihor
Gălăşeni	Cluj
Gălăţeanu	Argeş
Gălăţeni	Mureş
Gălăuţaş	Mureş
Gălbeni	Dorohoi
Gălbezeni	Neamţ
Gălbinaşi	Buzău
Gălbinaşi	Ilfov
Gălbiori	Constanţa
Gălceşti	Argeş
Găleşoaia	Gorj
Găleşti	Lăpuşna
Găleşti	Mureş
Găleşti	Tecuci
Găleteni	Vlaşca
Gămani	Gorj
Gămăşeşti	Muscel
Găneasa	Ilfov
Găneasa	Romanaţi
Gănesiuca	Romanaţi
Găneşti	Covur lui
Găneşti	Fălciu
Găneşti	Iaşi
Găneşti	Muscel

Găneşti	Târnava-Mică
Găneşti	Vâlcea
Gărăgău	Teleorman
Gărâna	Severin
Gărbăuţi	Rădăuţi
Gărdăneasa	Mehedinţi
Gărdeşti	Teleorman
Gărdeşti	Vâlcea
Gărdineşti	Argeş
Gărdoaia	Mehedinţi
Gătaia	Timiş-Torontal
Gătejeşti	Vâlcea
Găujani (Găujani)	Argeş
Găujani (Boişoara)	Argeş
Găujani	Vlaşca
Găunoasa	Cahul
Găunoasa	Hunedoara
Găunoasa	Vaslui
Găunoşi	Ialomiţa
Găureana	Roman
Găureanca	Botoşani
Găureni	Alba
Găureni (Uricani)	Iaşi
Găureni (Vlădeni)	Iaşi
Găureni	Năsăud
Găureni	Suceava
Găureni	Vaslui
Găureni	Vlaşca
Găurenii-de-Jos	Lăpuşna
Găurenii-de-Sus	Lăpuşna
Găuri	Putna
Găuricea	Hunedoara
Găuriciu	Teleorman
Găuzeni	Orheiu
Găvan	Tutova
Găvana	Argeş
Găvanele	Buzău
Găvăneşti	Buzău
Găvăneşti	Gorj
Găvăneşti	Romanaţi
Găvăneşti	Teleorman
Găvăneşti	Vâlcea
Gădinţi	Roman
Gălceşti	Gorj
Gălceşti	Mehedinţi
Gălculeşti	Vâlcea
Găldău	Ialomiţa
Gălgău	Sălaj
Gălgău	Someş
Gălpâia	Sălaj
Gălţeşti	Tutova
Gâmbaş	Alba

Localitatea	Județul
Gâmbuț	Alba
Gândești	Soroca
Gânciova	Dolj
Gânțaga	Hunedoara
Gârbaciu	Olt
Gârbău	Cluj
Gârbeni	Dorohoi
Gârbești	Botoșani
Gârbești	Vaslui
Gârbești-Tibănești	Vaslui
Gârboiu	Buzău
Gârbou	Someș
Gârboul-Dejului	Someș
Gârbova	Sibiu
Gârbova	Soroca
Gârbova-de-Jos	Alba
Gârbova-de-Sus	Alba
Gârbovana	Bacău
Gârbovăț	Tighina
Gârbovăț	Tutova
Gârbovățu-de-Jos	Mehedinți
Gârbovățu-de-Sus	Mehedinți
Gârboveți	Caraș
Gârbovi	Ialomița
Gârbovița	Alba
Gârbovu	Gorj
Gârceiu	Sălaj
Gârceni	Vaslui
Gârcica	Argeș
Gârcina	Neamț
Gârciu	Ciuc
Gârcovu	Romanați
Gârda-de-Sus	Turda
Gârdani	Sălaj
Gârdești	Tutova
Gârla	Buzău
Gârla	Lăpușna
Gârla-Mare	Mehedinți
Gârlele-Găzărici	Bacău
Gârleni	Bacău
Gârlești	Dolj
Gârliciu	Constanța
Gârliște	Caraș
Gârlița	Durostor
Gârnic	Caraș
Gârnicelu	Vâlcea
Gârnița	Mehedinți
Gâstești	Baia
Gâșteni	Bacău
Gâștești	Ilfov
Geabelea	Muscel
Geaca	Cluj
Geaferli-Iciorman	Caliacra
Geamăna (Geamăna)	Argeș
Geamăna (Geamăna-Băloiu)	Argeș
Geamăna	Olt
Geamăna	Tighina
Geambașu	Turda
Geambașu	Buzău
Geaferca-Rusă	Tulcea
Geblești	Dolj
Gefu	Tutova
Gelu	Satu-Mare
Gelu	Timiș-Torontal
Gemenea	Câmpulung
Gemenea	Dâmbovița
Gemenele	Brăila
Gemeni	Mehedinți
General Al. Averescu	Ismail
General-Averescu	Neamț
General Dragalina	Durostor
General Dragalina	Ismail
General Dragalina	Romanați
General Dragalina	Soroca
General Dragalina	Tulcea
General Eremia-Grigorescu	Tecuci
General Poetaș	Brăila
General Poetaș	Cahul
General Poetaș	Soroca
General Popescu	Ilfov
General Praporgescu	Brăila
General Praporgescu	Durostor
General Praporgescu	Tulcea
General Scărișoreanu	Constanța
General-Stan-Poetaș	Caliacra
Genuneni	Vâlcea
Geoagiu	Hunedoara
Geoagiu-Băi	Hunedoara
Geoagiul-de-Sus	Alba
Geoăgel	Alba
Geomal	Alba
Geoseni	Bacău
Gepiș	Bihor
Gepiu	Bihor
Gerăsești	Olt
Gerăușa	Satu-Mare
Gheaur-Suiuciuc	Caliacra
Ghebani	Gorj
Ghebari	Putna
Gheboaia	Dâmbovița
Gheboieni	Dâmbovița
Gheghie	Bihor
Gheiciler	Caliacra
Ghelar	Hunedoara
Ghelauza	Lăpușna
Ghelengic	Caliacra
Ghelința	Trei-Scaune
Ghelmar	Hunedoara
Ghelmegioaia	Mehedinți
Gheltosu	Cahul
Ghenciu	Sălaj
Ghenetea	Bihor
Gheore	Caliacra
Ghergheasa-Veche	R.-Sărat
Gh. Buzdugan	Bacău
Gheorghe-Dimopol	Tutova
Gheorghe-Iamandi	Tutova
Gheorghe-Lazăr	Ialomița
Gheorgheni	Ciuc
Gheorghe Răzorea	Ilfov
Gheorghești	Mehedinți
Gheorghieni	Bălți
Gheorghieni	Cluj
Gheoroiu	Vâlcea
Gherăești	Roman
Gherăseni	Buzău
Gherceşti	Dolj
Gherceștii-Noui	Dolj
Gherdana	Tecuci
Gherdeal	Făgăraș
Ghergani	Dâmbovița
Gheorgheasa-Nouă	R.-Sărat
Ghergheleu	Vaslui
Gherghești	Tutova
Gherghina	Constanța
Gherghița	Prahova
Gheri-Mahle	Durostor
Gherla	Someș
Gherman	Timiș-Torontal
Gherman-Dumeni	Iași
Ghermani	Ilfov
Gherman-Telenești	Iași
Ghermănești	Fălciu
Ghermănești	Ilfov
Ghermănești	Orheiu
Ghermănești	Tutova
Gherteniș	Timiș-Torontal
Gherța-Mare	Satu-Mare
Gherța-Mică	Satu-Mare
Gherzalar	Caliacra
Ghetlova	Orheiu
Ghiaba	Prahova
Ghiaroc	Bihor
Ghibanu	Cahul
Ghibărțeni	Covurlui
Ghicani	Tutova
Ghica-Vodă	Soroca
Ghida	Bihor
Ghidfalău	Trei-Scaune
Ghidiciu	Dolj
Ghidigeni	Tutova
Ghidighici	Lăpușna
Ghidion	Roman
Ghidionu	Bacău
Ghidroveni	Prahova
Ghiduleni	Orheiu
Ghigăești	Neamț
Ghighișeni	Bihor
Ghighiu	Prahova
Ghijasa-de-Jos	Sibiu
Ghijasa-de-Sus	Târnava-Mare
Ghilad	Timiș-Torontal
Ghilăești	Neamț
Ghilănești	Botoșani
Ghilăvești	Tecuci
Ghilea	Bacău
Ghilia	Dorohoi
Ghilliceni	Bălți
Ghilvaciu	Sălaj
Ghimbav	Brașov
Ghimeș-Făget	Ciuc
Ghimicești	Putna
Ghimpați	Dâmbovița
Ghimpați	Ialomița
Ghimpați	Ilfov
Ghimpați	Romanați
Ghimpați	Vlașca
Ghimpețeni	Teleorman
Ghincăuți	Hotin
Ghinda	Năsăud
Ghindari	Odorhei
Ghindărești	Constanța
Ghindăoani	Neamț
Ghindeni	Dolj
Ghinești	Dâmbovița
Ghinești	Mureș
Ghinghești	Covurlui
Ghiobești	Argeș
Ghiocari	Buzău
Ghiocelul	Prahova
Ghioldun	Prahova
Ghiolț	Someș
Ghionea	Ilfov
Ghionoaia	Tecuci
Ghiorman	Caliacra
Ghioroc	Arad
Ghiorțeni	Dorohoi
Ghioșani	Romanați
Ghioșești	Prahova
Ghipeș	Odorheiu
Ghirbom	Alba
Ghireasca	Covurlui
Ghireni	Dorohoi
Ghireni-Curt	Dorohoi
Ghirișa	Satu-Mare
Ghirișeni	Orheiu
Ghirișul-Român	Cluj
Ghiroda	Timiș-Torontal
Ghiroda-Nouă	Timiș-Torontal
Ghirolt	Sălaj
Ghirolt	Someș
Ghirova	Orheiu
Ghitcăuți	Dorohoi
Ghiulerchioi	Durostor
Ghiurghengic	Durostor
Ghiurghenli	Caliacra
Ghizdaru	Vlașca
Ghizdăvești	Romanați
Ghizdita (Mânzălești)	Buzău
Ghizdita (Zărnești)	Buzău
Ghizdita	Soroca
Ghizela	Timiș-Torontal
Giacăș	Târnava-Mică
Gialacuta	Hunedoara
Giarmata	Timiș-Torontal
Gibești	Argeș
Gier	Timiș-Torontal
Gigălboaia	Cahul
Gigârtu	Olt
Gighera	Dolj
Gighir	Cetatea-Albă
Gilău	Cluj
Gimbășeni	Ialomița
Ginta	Bihor
Giobănești	Vâlcea
Giorocelu	Dolj
Giorocu-Mare	Dolj
Giorocuța	Sălaj
Girișul-de-Criș	Bihor
Girișul-Negru	Bihor
Giroc	Timiș-Torontal
Girov	Neamț
Gitaru	Olt
Giubega	Dolj
Giula	Cluj
Giulești	Baia
Giulești	Ilfov
Giulești	Maramureș
Giulești	Vâlcea
Giulești-din-Deal	Roman
Giulești-din-Vale	Roman
Giulvăz	Timiș-Torontal
Giungi	Satu-Mare
Giura-Vlădica	Mehedinți
Giurcani	Fălciu
Giurcu	Gorj
Giurgeni	Ialomița
Giurgeni	Roman
Giurgeni	Tecuci
Giurgești (Costești)	Baia
Giurgești (Valea Glodului)	Baia
Giurgești	Fălciu
Giurgioana	Tecuci
Giurgiova	Caraș
Giurgița	Dolj
GIURGIU	Vlașca
Giurgiulești	Ismail
Giurgiuveni	Argeș
Giuroiu	Argeș
Giurtelecul-Hododului	Sălaj
Giurtelecul-Șimleului	Sălaj
Giuvărăști	Romanați
Gladna-Montană	Severin
Gladna-Română	Severin
Glavacioc	Vlașca
Glăjărie	Mureș
Glăvani	Cetatea-Albă
Glăvani	Gorj
Glăvănești	Tecuci
Glăvăneștii-Noui	Iași
Glăvăneștii-Vechi	Iași
Glăvile	Vâlcea
Glămboaca	Sibiu
Glămbocata	Dâmbovița
Glămbocel	Muscel
Glămbocu	Argeș
Glediu	Năsăud
Gliganu-de-Jos	Argeș
Gliganu-de-Sus	Argeș
Gligorești	Turda

Localitatea	Judeţul
Glimboca	Severin
Glina-Ghermani	Ilfov
Glina-Mare	Hotin
Glina-Mică	Hotin
Glingeni	Bălţi
Glingeni	Orheiu
Globul-Craiovei	Severin
Globurău	Severin
Glod	Alba
Glod	Maramureş
Glod	Someş
Glodeanu-Sărat	Buzău
Glodeanu-Siliştea	Buzău
Glodeni	Bălţi
Glodeni	Dâmboviţa
Glodeni	Gorj
Glodeni	Mureş
Glodeni	Vaslui
Glodghileşti	Hunedoara
Glodişoarele	Bacău
Glodosu	Bacău
Glodu	Buzău
Glodu	Dolj
Glodu	Muscel
Glodu-Peticari	Buzău
Gloduri (Comăneşti)	Bacău
Gloduri (Com. Gloduri)	Bacău
Glodurile	Buzău
Glogova	Mehedinţi
Glogovăţ	Arad
Glogovăţ	Târnava-Mică
Glogoveanu	Ilfov
Glogoveanu	Vlaşca
Glugeşti	Vâlcea
Gnadensfeld	Cetatea-Albă
Gnadental	Cetatea-Albă
Goagiu	Odorheiu
Goanţa	Mehedinţi
Godeanu (Godeanu)	Mehedinţi
Godeanu (Seliştea)	Mehedinţi
Godeni	Dolj
Godeni	Muscel
Godineşti	Dorohoiu
Godineşti	Gorj
Godineşti	Hunedoara
Godineşti-de-Jos	Tecuci
Godineşti-de-Sus	Tecuci
Goeşti	Dolj
Goeşti	Iaşi
Goetz-de-peste	Buzău
Goga	Prahova
Gogan	Târnava-Mică
Gogan-Varolea	Târnava-Mică
Gogeasca	Prahova
Gogaiu	Putna
Gogolina	Cernăuţi
Gogoşari	Vlaşca
Gogoşeşti	Romanaţi
Gogoşiţa	Dolj
Gogoşiu	Dolj
Gogoşu	Mehedinţi
Gohor	Tecuci
Goia	Argeş
Goiana-Nouă	Lăpuşna
Goiana-Veche	Lăpuşna
Goicea-Mare	Dolj
Goicea-Mică	Dolj
Goicel-Apostari	Buzău
Goideşti	Buzău
Goioasa	Bacău
Goizeşti	Severin
Golani	Roman
Golăeşti	Iaşi
Golăşei	Brăila
Golăşei	Covurlui
Golăşei	Fălciu
Golăşei	Teleorman
Golăşei	Vlaşca
Goleasca	Argeş
Goleasca	Vlaşca
Golebina	Durostor
Golebina-Ceatalgea	Durostor
Goleni	Soroca
Golenţi	Dolj
Goleş	Hunedoara
Goleşti (Goleşti)	Muscel
Goleşti (Poeniţa)	Muscel
Goleşti	R.-Sărat
Goleştii-Badii	Muscel
Goleştii-de-Sus	R.-Sărat
Goleţi	Severin
Golfinu	Romanaţi
Golineasa	Mehedinţi
Goliţa	Cetatea-Albă
Gologanu	R.-Sărat
Gologofta	Vaslui
Golotreni	Vâlcea
Gomoeşti	Buzău
Gonţeşti	Buzău
Gorani	Argeş
Goranu	Argeş

Localitatea	Judeţul
Gorâni	Buzău
Gorban	Fălciu
Gorbăneşti	Botoşani
Gordineşti	Hotin
Gordineşti	Orheiu
Gordinţi	Hotin
Gordunu	Mehedinţi
Goreni	Mureş
Gorgan	Muscel
Gorganu-de-Sus	Muscel
Gorgheşti	Tecuci
Gorgota	Dâmboviţa
Gorgota	Prahova
Gorgova	Tulcea
Goriţa	Caliacra
Gornea	Caraş
Gornei	Tutova
Gorneni	Vlaşca
Gornenţi	Mehedinţi
Gorneşti	Mureş
Gornet	Prahova
Gornetu (Sibiciu)	Buzău
Gornetu (Bozioru)	Buzău
Gornetu-Cricov	Prahova
Gornetu-Cuib	Prahova
Gornoviţa	Mehedinţi
Gorovei	Dorohoi
Gorovei	Roman
Goruia	Caraş
Goruna	Prahova
Goruneşti (Goruneşti)	Vâlcea
Goruneşti (Slătioara)	Vâlcea
Goruni	Iaşi
Gostavăţu	Olt
Gostavăţu	Romanaţi
Gostila	Someş
Gostilele	Ilfov
Gostinari-Belu	Ilfov
Gostinari-Văcăreşti	Ilfov
Gostinu	Vlaşca
Goşmani	Neamţ
Goteştii-Noui	Cahul
Gothatea	Hunedoara
Gottlob	Timiş-Torontal
Govăşdia	Hunedoara
Govodarna	Mehedinţi
Govora	Romanaţi
Grabăţ	Timiş-Torontal
Grabicina-de-Jos	Buzău
Grabicina-de-Sus	Buzău
Gradiştea	Buzău
Grajduri	Argeş
Grajduri	Vaslui
Gramostea	Durostor
Graniţa-Veche	Cahul
Granolea	Dolj
Graşi	Neamţ
Gratia	Vlaşca
Grădeşti	Tecuci
Grădina	Constanţa
Grădinari	Ilfov
Grădinele	R.-Sărat
Grădinele	Romanaţi
Grădiştea	Argeş
Grădiştea (Grădiştea)	Ilfov
Grădiştea (Tatina)	Ilfov
Grădiştea	Romanaţi
Grădiştea	Tighina
Grădiştea	Vâlcea
Grădiştea	Vlaşca
Grădiştea-de-Jos	R.-Sărat
Grădiştea-de-Sus	R.-Sărat
Grădişte-de-Munte	Hunedoara
Grăjdana	Buzău
Grăjdăneşti (Trestenicu-Tomuleşti)	Vlaşca
Grăjdăneşti (Petreşti)	Vlaşca
Grăjdeni	Tutova
Grămeşti	Dorohoi
Grăniceri	Arad
Grănicerul	Constanţa
Grăniceşti	Rădăuţi
Grăpeni	Covurlui
Grăşeni-Noui	Bălţi
Graşeni-Vechi	Bălţi
Grătieşti	Lăpuşna
Grâmăuţii-Noui	Soroca
Grânari	Târnava-Mare
Greabănul (Uda-de-Sus)	Argeş
Greabănul (Richiţelele-de-Jos)	Argeş
Greabănul (Richiţelele-de-Sus)	Argeş
Greaca	Ilfov
Grebănu	R.-Sărat
Grebenişul-de-Câmpie	Mureş
Grebleşti	Argeş
Grebleşti	Orheiu
Greceanca	Buzău
Greceni	Cahul
Greceşti	Dolj

Localitatea	Judeţul
Greceşti	Mehedinţi
Greci	Dâmboviţa
Greci	Mehedinţi
Greci	Romanaţi
Greci	Tulcea
Greci	Vâlcea
Greci-de-Jos	Ilfov
Greci-de-Mijloc (Scuipici)	Ilfov
Greci-de-Sus	Ilfov
Greereşti	Olt
Greoni	Caraş
Gresia	Buzău
Gresia	Prahova
Gresia	Teleorman
Grid	Făgăraş
Grid	Hunedoara
Grieşti	Vaslui
Grigoreni	Bacău
Grigoreni	Bălţi
Grigoreni	Tighina
Grigoreşti	Botoşani
Grigoreşti	Soroca
Gr. Vasiliu	Tutova
Grimancăuţi	Hotin
Grimeşti (Rjavinţi)	Hotin
Grimeşti (Com. Teţcani)	Hotin
Grinăuţi	Bălţi
Grinăuţi	Soroca
Grinăuţi-Raia	Hotin
Grincacica	Hotin
Grind	Hunedoara
Grindaşi	Ialomiţa
Grindeni	Dolj
Grindeni	Turda
Grindu	Ialomiţa
Grinţieşul-Mare	Neamţ
Grinţieşul-Mic	Neamţ
Griviţa	Dorohoi
Griviţa	Ialomiţa
Griviţa	Ilfov
Griviţa	Tecuci
Griviţa	Tutova
Griviţele	Dorohoi
Groapa-Tufei	R.-Sărat
Groape	Someş
Grohot	Hunedoara
Grojdibodu	Romanaţi
Gropeni	Argeş
Gropeni	Brăila
Gropeni	Muscel
Gropi	Neamţ
Gropile	Bacău
Gropniţa	Iaşi
Gropşani	Romanaţi
Groseni	Teleorman
Grosu	Teleorman
Groş	Hunedoara
Groşani	Buzău
Groşani	Muscel
Groşeni	Bihor
Groşerea	Gorj
Groşi	Arad
Groşi	Baia
Groşi	Bihor
Groşi	Satu-Mare
Groşi	Severin
Groşi	Someş
Groşi	Vâlcea
Groşi-Noui	Arad
Grozasca	Iaşi
Grozăveşti	Tecuci
Grozăveşti	Romanaţi
Grozeşti	Bacău
Grozeşti	Fălciu
Grozeşti	Lăpuşna
Grozeşti	Mehedinţi
Grozinţi	Hotin
Grubna	Hotin
Grubna-Nouă	Iaşi
Gruelaci	Hunedoara
Gruia	Mehedinţi
Gruilung	Bihor
Gruişor	Mureş
Gruiu	Argeş
Gruiu (Gruiu-Budeşti)	Ilfov
Gruiu (Gruiu-Fierbinţi)	Ilfov
Gruiu	Gorj
Gruiu (Dobriceni)	Vâlcea
Gruiu (Zmeurăt)	Vâlcea
Gruiu-Lupului	Argeş
Grumazeni	Hotin
Grumăzeşti	Neamţ
Grumăzeşti	Putna
Grumezoaia	Fălciu
Gruni	Buzău
Gruni	Severin
Gruşeviţa	Hotin
Gruşevo	Lăpuşna
Gubandru	Romanaţi
Gubancea	Dolj

Localitatea	Judeţul
Gueşti	Olt
Guga	Someş
Gugea	Iaşi
Gugeşti	Fălciu
Gugeşti	Putna
Gugeşti	R.-Sărat
Guguianca	Vâlcea
Gulia	Baia
Gulia	Ilfov
Gulianca	R.-Sărat
Gunoaia-de-Jos	Tecuci
Gura Albeşti	Fălciu
Gura-Aninoasei Cojanu	Buzău
Gura Arieşului	Turda
Gura Armanului	Tulcea
Gura Bădicului	Buzău
Gura Bărbuleţului	Dâmboviţa
Gura Bâcului	Tighina
Gura Bădiliţei	Baia
Gura Bâscei	Buzău
Gura Beliei	Prahova
Gura Bohotin	Fălciu
Gura Boului	Olt
Gura Bujorăscu	Gorj
Gura-Caliţei	R-Sărat
Gura-Camenca	Soroca
Gura-Căinari	Soroca
Gura-Călmăţuiului	Brăila
Gura Căluiu	Romanaţi
Gura Cătiaşului	Buzău
Gura Câlnăului	Buzău
Gura Cernului	Bacău
Gura Ciobănuş	Bacău
Gura Crăeşti	Tecuci
Gura Crivăţului	Prahova
Gura Crucilor	Argeş
Gura Dimienei	Buzău
Gura Dobrogei	Constanţa
Gura Drumului	Bacău

Localitatea	Judeţul
Gura Făgetului	R.-Sărat
Gura Foii	Dâmboviţa
Gura Galbenă	Tighina
Gura Gârbovăţului	Tutova
Gura Gârluţei	Brăila
Gurahonţ	Arad
Gura Homorului	Câmpulung
Gura Ialomiţei	Ialomiţa
Gura Idrici	Fălciu
Gura-Menţi	Gorj
Gura Motrului	Mehedinţi
Gura Munteni	Vaslui
Guranda	Botoşani
Gurani	Bihor
Gura-Ocei	Buzău
Gura Ocniţei	Dâmboviţa
Gura Oituz	Bălţi
Gura Padini	Romanaţi
Gura Păltinişului	Buzău
Gura Pârciului	Buzău
Gura-Popii	Buzău
Gura Poroinii	Mehedinţi
Gura Putilei	Rădăuţi
Gura Putnei	Rădăuţi
Gura Râului	Sibiu
Gura Roşie	Cetatea-Albă
Gurasada	Hunedoara
Gura Sahadul	Tecuci
Gura Sărăţei	Buzău
Gura Sarăţei	Fălciu
Gura Siriului	Buzău
Gura Solcii	Suceava
Gura Subaşului	Vâlcea
Gura Suţii	Dâmboviţa
Gura Târcovului	Buzău
Gura Teghii	Buzău
Gura Vacii	Argeş
Gura Vadului	Buzău
Gura Văiei (Bârsăneşti)	Bacău

Localitatea	Judeţul
Gura Văiei (Racova)	Bacău
Gura Văiei	Putna
Gura Văiei-Brătila	Bacău
Gura-Văii	Arad
Gura-Văii	Argeş
Gura-Văii	Buzău
Gura-Văii	Dolj
Gura-Văii	Fălciu
Gura-Văii	Mehedinţi
Gura-Văii	Neamţ
Gura-Văii	Vaslui
Gura-Văii	Vâlcea
Gura Viţioarei	Prahova
Gura Zlătăresei	Tecuci
Gurba	Arad
Gurbăneşti	Ilfov
Gurbediu	Bihor
Gurbeşti	Bihor
Gureni (Frânceşti)	Gorj
Gureni (Săcelu)	Gorj
Gurghiu	Mureş
Gurgueţi	Brăila
Gurguiata	Vâlcea
Gurguieţi	Vlaşca
Gurişoara	Vâlcea
Guruslău	Sălaj
Gusu	Sibiu
Guşiţei	Fălciu
Guşoianca-Căţăleni	Vâlcea
Guşteriţa	Sibiu
Guta-Vladnici	Baia
Gutinaş	Bacău
Guttenbrunn	Arad
Gutu	Mehedinţi
Guţu	Vlaşca
Gvardeniţa	Mehedinţi
Gvăzdăuţi	Hotin
Gvozdova	Soroca

H

Habic	Mureş
Habud	Prahova
Hadâmbu	Iaşi
Hadâr-Celebi	Durostor
Hagi	Cetatea-Albă
Hagiac	Tecuci
Hagichioi	Caliacra
Hagi-Curda	Ismail
Hagider	Cetatea-Albă
Hagi-Dumitru	Caliacra
Hagieni	Constanţa
Hagieni	Ialomiţa
Hagieşti	Cahul
Hagieşti	Ilfov
Hagieşti	Teleorman
Hagieşti	Vlaşca
Hagi-Faclar	Durostor
Hagilar	Tulcea
Hagimus	Tighina
Hagiolar	Durostor
Hagiomer	Tulcea
Haidar	Tulcea
Haieu	Bihor
Haimanale	Buzău
Hajdeu-de-Jos	Hotin
Hajdeu-de-Sus	Hotin
Halânga	Mehedinţi
Halceni	Iaşi
Haleasa	Neamţ
Haleş	Buzău
Haliţa	Vaslui
Halle	Cetatea-Albă
Halmăşd	Sălaj
Halmeu	Satu-Mare
Haloş	Bacău
Hamba	Sibiu
Hamcearca	Tulcea
Hamzalar	Caliacra
Hamzoaia	Neamţ
Han-Căşla	Cetatea-Albă
Hamcea	Botoşani
Hangu	Neamţ
Hanţa	Tecuci
Hanul-Conache	Tecuci
Hanu-Vechi	Lăpuşna
Haragâş	Cahul
Harale	Trei-Scaune
Hardabei	Argeş
Hardali	Caliacra
Haret-Modruzeni	Putna
Harmanlâc	Caliacra
Hasan-Aspaga	Ismail
Hasan-Batâr	Cetatea-Albă
Hasan-Facâ	Durostor
Hasarlâc	Caliacra
Hasâm-Dede	Caliacra
Haschioi	Durostor

Hasi-Kioseler	Caliacra
Haslagerchioi	Caliacra
Haşag	Sibiu
Haşmaş	Bihor
Haşmaş	Someş
Hatmana	Lăpuşna
Haţeg	Constanţa
Haţeg	Hunedoara
Hauzeşti	Severin
Havârna	Dorohoi
Hazu-Moara-Dediului	Tecuci
Hăbăşeşti	Roman
Hăbeni	Dâmboviţa
Hădăreni	Turda
Hăeşti (Celeiu)	Gorj
Hăeşti (Mogoşani)	Gorj
Hăghiac	Bacău
Hăghig	Trei-Scaune
Hăineala	Bacău
Hăjdate	Turda
Hăjdieni	Orheiu
Hălăliş	Arad
Hălăngeşti	Dolj
Hălăreşti	Tutova
Hălăuceşti	Roman
Hălchiu	Braşov
Hăleşti	Vâlcea
Hălmagiu	Arad
Hălmăcioaia	Bacău
Hălmăgel	Arad
Hălmeag	Făgăraş
Hănăseni	Tutova
Hănăşeni-de-Pădure	Cahul
Hănăşeni-Noui	Cahul
Hănceşti	Lăpuşna
Hăneşti	Dorohoi
Hănţeşti	Dorohoi
Hănţeşti	Tecuci
Hăpăi	Dorohoi
Hăpria	Alba
Hărănglab	Târnava-Mică
Hărău	Hunedoara
Hăreşti	Iaşi
Hărman	Braşov
Hărmăneasa	Roman
Hărmăneştii-Noui	Baia
Hărmăneştii-Vechi	Baia
Hărniceşti	Maramureş
Hărpăşeşti	Iaşi
Hărţăgani	Hunedoara
Hărţău	Mureş
Hărţeşti	Neamţ
Hăsmaşul-Ciceiului	Someş
Hăsnăşeni	Iaşi
Hăsnăşenii-Mari	Bălţi
Hăsnăşenii-Noui	Bălţi
Hăşdat	Hunedoara

Hăşdate	Someş
Hăşdău	Hunedoara
Hătcărău	Prahova
Hătuica	Trei-Scaune
Hăţăgel	Hunedoara
Hăulişca	Putna
Hăjdieni	Bălţi
Hâncăuţi	Bălţi
Hânceşti	Bihor
Hânceşti-Niorcani	Bălţi
Hâncu-Mănăstirea	Lăpuşna
Hândreşti	Roman
Hânguleşti	R.-Sărat
Hârboca	Buzău
Hârbovăţ	Orheiu
Hârceşti	Bălţi
Hârjă	Bacău
Hârjauca	Lăpuşna
Hârjauca-Mănăstire	Lăpuşna
Hârlău	Botoşani
Hârleşti	Roman
Hârnea	Gorj
Hârseni	Făgăraş
Hârseşti	Argeş
Hârşa	Prahova
Hârşova	Constanţa
Hârşova	Vaslui
Hârşoveni	Vaslui
Hârtieşti (Hârtieşti)	Muscel
Hârtieşti (Livezeni)	Muscel
Hârtoape	Baia
Hârtop	Baia
Hârtop	Hotin
Hârtop	Neamţ
Hârtop	Soroca
Hârtop	Tighina
Hârtop-Mare	Orheiu
Hârtop-Mic	Orheiu
Hârtopi (Albota)	Cahul
Hârtopi (Cazangic)	Cahul
Hârtopu-Popii	Bălţi
Hârzeşti	Bihor
Hâtreşti	Bălţi
Heci	Baia
Heciu-Nou	Bălţi
Heciu-Vechiu	Bălţi
Heindendorf	Năsăud
Helegiu	Bacău
Heleştieni	Lăpuşna
Heleştieni	Roman
Heliade-Rădulescu	R.-Sărat
Heltiu	Bacău
Hemeeni	Bacău
Hemeiuşi	Bacău
Hendorf	Târnava-Mare
Henig	Alba
Herăstrău	Putna

Localitatea	Judeţul
Herăşti	Ilfov
Herăşti	R.-Sărat
Herculean	Odorheiu
Hereclean	Sălaj
Heredeuca	Hotin
Herendeşti	Severin
Herepea	Hunedoara
Herepea	Târnava-Mică
Hereşti	Baia
Herghelia	Mureş
Heria	Alba
Herina	Năsăud
Herişani	Argeş
Hermeziu	Iaşi
Herneacova	Timiş-Torontal
Hertioana-Mănăstire	Bacău
Hertioana-Răzeşi	Bacău
Herţa	Dorohoi
Hetea	Trei-Scaune
Hetiur	Târnava-Mare
Hezeriş	Severin
Hida	Cluj
Hideaga	Satu-Mare
Hidiş	Bihor
Hidişel	Bihor
Hidişel-de-Jos	Bihor
Hidişel-de-Sus	Bihor
Higiu	Mehedinţi
Higiu-Drăgheşti	Mehedinţi
Hilib	Trei-Scaune
Hilişău-Curt	Dorohoi
Hilişău-Gafencu	Dorohoi
Hilişău-Vârnav	Dorohoi
Hiliţa	Iaşi
Hiliuţi	Bălţi
Hiliuţii-Noui	Bălţi
Hinchiriş	Bihor
Hinova	Mehedinţi
Hinţeşti	Argeş
Hirişeşti	Gorj
Hisiaş	Timiş-Torontal
Hitiaş	Timiş-Torontal
Hliboca	Dorohoi
Hlina	Hotin
Hlincea	Iaşi
Hliniţa	Storojineţ
Hlipiceni	Botoşani
Hobaia	Ilfov
Hobiţa	Gorj
Hobiţa	Hunedoara
Hobiţa-Grădişte	Hunedoara
Hoceni	Fălciu
Hociungi	Roman
Hodac	Mureş
Hodărăuţi	Hotin
Hodiş	Arad
Hodiş	Bihor
Hodişa	Satu-Mare
Hodisel	Bihor
Hodişu	Cluj
Hodivoia	Vlaşca
Hodjineşti	Orhei
Hodod	Sălaj
Hodoni	Timiş-Torontal
Hodora	Iaşi
Hodoreasca	Gorj
Hodorogeni	Dorohoi
Hodoş	Bihor
Hodoş	Severin
Hodoş	Timiş-Torontal
Hodoşa	Mureş
Hodoşa-de-Ciuc	Ciuc

Localitatea	Judeţul
Hodoş-Bodrog	Arad
Hofnungsfeld	Cetatea-Albă
Hofnungsta	Cetatea-Albă
Hogeachioi	Durostor
Hoghia	Odorheiu
Hoghiz	Târnava-Mare
Hoghilag	Târnava-Mică
Hoinari	R.-Sărat
Hoiseşti	Iaşi
Hoiseşti	Neamţ
Holbav	Braşov
Holbăneşti	Putna
Holboca	Iaşi
Holda	Neamţ
Holdea	Hunedoara
Holdiţa	Neamţ
Holercani	Orheiu
Holm	Roman
Holmu	Iaşi
Holod	Bihor
Holohora-de-Jos	Hotin
Holohora-de-Sus	Hotin
Holoşniţa	Soroca
Holoşniţa-Nouă	Soroca
Holt	Bacău
Homeşti	R.-Sărat
Homiceni	Neamţ
Homiţa	Baia
Homocea	Tecuci
Homorâcea	Vâlcea
Homorâciu	Prahova
Homorâci-Ungheni	Prahova
Homorod	Hunedoara
Homorod	Târnava-Mare
Homorodul-de-Jos	Satu-Mare
Homorodul-de-Mijloc	Satu-Mare
Homorodul-de-Sus	Satu-Mare
Homorog	Bihor
Homoşdia	Severin
Hondol	Hunedoara
Honorici	Severin
Honţişor	Arad
Hopârta	Alba
Horăşti	Lăpuşna
Horăşti	Mehedinţi
Horbova	Dorohoi
Hordila	Vaslui
Hordileşti	Vaslui
Horea	Sălaj
Horezu	Gorj
Horezu	Romanaţi
Horezu	Vâlcea
Horezu-Poenari	Dolj
Horezu-Vechiu	Romanaţi
Horga	Tutova
Horgeşti	Bacău
Horia	Constanţa
Horia	Ialomiţa
Horjani	Buzău
Horjeşti	Cahul
Horlacea	Cluj
Horlăceni	Dorohoi
Horleşti (Horleşti)	Iaşi
Horleşti (Vânători)	Iaşi
Horoatul-Cehului	Sălaj
Horoatul-Crasnei	Sălaj
Horodca	Lăpuşna
Horodişte	Bălţi
Horodiştea	Dorohoi
Horodiştea	Iaşi
Horodiştea	Lăpuşna
Horodiştea	Orheiu

Localitatea	Judeţul
Horodiştea	Soroca
Horodniceni	Baia
Horodnicul-de-Jos	Rădăuţi
Horodnicul-de-Sus	Rădăuţi
Horoşăuţi	Cernăuţi
Horozlar	Durostor
Horpaz	Iaşi
Hosman	Sibiu
Hotar	Bihor
Hotareasa	Gorj
Hotarele	Caliacra
Hotarele	Ilfov
Hotarele	Vâlcea
Hotaru	Romanaţi
Hotărani	Mehedinţi
Hotărani	Romanaţi
Hotărasa	Vâlcea
Hotărel	Bihor
Hotăroaia	Vâlcea
Hoteni	Maramureş
Hoteşti	Odorheiu
Hotin	Hotin
Hotoan	Sălaj
Hovrila	Satu-Mare
Hrăniceni	Tutova
Hreasca	Tutova
Hreaţca	Baia
Hreaţca	Dorohoi
Hrip	Satu-Mare
Hristici	Soroca
Hrişcani	Botoşani
Hriţeni	Dorohoi
Hucu	Vaslui
Huedin	Cluj
Hulboca	Lăpuşna
Hulboca	Orheiu
Huleşti	Tecuci
Hulub	Botoşani
Huluba	Gorj
Huluba	Muscel
Hulubeşti	Dâmboviţa
Huluboaia	Cahul
Humele	Argeş
Humuleşti	Neamţ
Humuleştii-Mici	Lăpuşna
Hundorf	Târnava-Mică
Hunedoara	Hunedoara
Hunedoara-Timişană	Timiş-Torontal
Hunia	Dolj
Hupca	Tutova
Hurdugi	Fălciu
Hurez	Făgăraş
Hurezani	Gorj
Hurezani-de-Jos	Gorj
Hurezul-Mare	Sălaj
Hurezul-Mic	Sălaj
Hurjueni	Rădăuţi
Hurueşti	Tecuci
Husaseul-de-Criş	Bihor
Husaseul-de-Tinca	Bihor
Husein	Sălaj
Husia	Sălaj
Husnicioara	Mehedinţi
Huşi	Baia
Huşi	Fălciu
Huştiu	Tutova
Huta-Voivozi	Bihor
Hutul	Cahul
Huţani	Botoşani
Huţu	Tecuci
Huzun	Lăpuşna

I

Localitatea	Judeţul
Iabalcea	Caraş
Iablaniţa	Mehedinţi
Iablaniţa	Severin
Iablona-Nouă	Bălţi
Iablona-Veche	Bălţi
Iabloniţa	Rădăuţi
Iachimeni	Hotin
Iacob-Deal	Tulcea
Iacobeni	Arad
Iacobeni	Botoşani
Iacobeni	Câmpulung
Iacobeni	Ciuc
Iacobeni	Iaşi
Iacobeni	Târnava-Mare
Iacobeni	Turda
Iacobeşti	Suceava
Iacobstal	Tighina
Iacovile	Vâlcea
Iad	Năsăud
Iadăra	Satu-Mare
Ială-Ceatalgea	Durostor
Ialpugeni	Tighina
Ialoveni	Lăpuşna
Iam	Caraş

Localitatea	Judeţul
Iamandi	Teleorman
Ianăuţi	Hotin
Ianca	Brăila
Ianca	Romanaţi
Ianca-Nouă	Romanaţi
Ianculeşti	Argeş
Ianoşda	Bihor
Ianova	Timiş-Torontal
Iapa	Bacău
Iapa	Brăila
Iapa	Maramureş
Iapa	Neamţ
Iapa	Someş
Iaplagea	Caliacra
Iara	Turda
Iara-de-Mureş	Mureş
Iarăşi	Trei-Scaune
Iargara	Cahul
Iaroslava	Cetatea-Albă
Iarova	Soroca
Iaslovăţ	Suceava
Iastaccilar	Caliacra
Iaşi	Făgăraş
Iaşi	Gorj

Localitatea	Judeţul
IAŞI	Iaşi
Iaşul	Odorheiu
Iaz	Sălaj
Iaz	Severin
Iazâgilar	Caliacra
Iazu	Bacău
Iazu	Ialomiţa
Iazu-Nou	Iaşi
Iazu-Porcului	Iaşi
Ibana	Tutova
Ibăneasa	Dorohoi
Ibăneşti	Dorohoi
Ibăneşti	Mureş
Ibăneşti	Olt
Ibăneşti	Tutova
Ibraim-Mahle	Durostor
Ibrianu	R.-Sărat
Ibrianul	Dâmboviţa
Icafalău	Trei-Scaune
I. C. Brătianu	Caliacra
I. C. Brătianu	Tulcea
Ichimeni-Morţun	Dorohoi
Ichimeni-Pisoschi	Dorohoi
Ichimeni-Safta	Dorohoi

Localitatea	Judeţul
Icland	Mureş
Iclandul-Mare	Mureş
Iclănzel	Mureş
Iclod	Someş
Iciod	Târnava-Mică
Icioda	Timiş-Torontal
Iclozel	Someş
Icoana	Ilfov
Icoana	Olt
Icoana (Floru)	Olt
Ictar	Timiş-Torontal
Icuşeni	Botoşani
Icuşeni	Iaşi
Icuşeşti	Roman
Ideciul-de-Jos	Mureş
Ideciul-de-Sus	Mureş
Idicel	Mureş
Idiciu	Târnava-Mică
Idrici	Fălciu
Idrifaia	Târnava-Mică
Idriş-Cuius	Caliacra
Iecia-Mare	Timiş-Torontal
Iecia-Mică	Timiş-Torontal
Iedu	Mureş
Iegherişte	Satu-Mare
Iercoşeni	Arad
Iermata	Arad
Iermata-Neagră	Arad
Iernut	Târnava-Mică
Iernuteni	Mureş
Iersig	Caraş
Ierşnic	Severin
Iertof	Caraş
Ieşelniţa	Severin
Ieud	Maramureş
Iezeru	Vâlcea
Iezureni	Gorj
Ifrimeşti	Vâlcea
I. G. Duca	Bălţi
I. G. Duca	Cahul
I. G. Duca	Caliacra
I. G. Duca	Cetatea-Albă
I. G. Duca	Cluj
I. G. Duca	Constanţa
I. G. Duca	Covurlui
I. G. Duca	Fălciu
I. G. Duca	Hotin
I. G. Duca	Ialomiţa
I. G. Duca	Ilfov
I. G. Duca	Ismail
I. G. Duca	Lăpuşna
I. G. Duca	Mehedinţi
I. G. Duca	Odorheiu
I. G. Duca	Olt
I. G. Duca	Prahova
I. G. Duca	Roman
I. G. Duca	Romanaţi
I. G. Duca	Tighina
I. G. Duca	Timiş-Torontal
I. G. Duca	Tulcea
I. G. Duca	Vlaşca
Igeşti	Putna
Igeşti	Storojineţ
Igeşti	Tutova
Ighiel	Alba
Ighişul-Nou	Târnava-Mare
Ighişul-Vechiu	Târnava-Mare
Ighiu	Alba
Ighiu	Odorheiu
Igiroasa	Mehedinţi
Igirosu	Gorj
Igliţa	Tulcea
Ignăţei	Orheiu
Igneşti	Arad
Igoiu	Vâlcea
Igriş	Timiş-Torontal
Igriţia	Someş
Ihod	Mureş
I. I. C. Brătianu	Brăila
I. I. C. Brătianu	Ilfov
I. I. C. Brătianu	Olt
Ijdileni	Covurlui
Ilaciu (Roşia)	Vâlcea
I. Lahovary	Ilfov
Ilaşcova	Cahul
Ilba	Satu-Mare
Ileana	Buzău
Ileana	Ilfov
Ileana-Ghermani	Ilfov
Ileanda	Someş
Ileni	Făgăraş
Ilenuţa	Bălţi
Ilganii-de-Jos	Tulcea
Ilganii-de-Sus	Tulcea
Ilia	Hunedoara
Ilidia	Caraş
Ilieni	Mureş
Ilieni	Trei-Scaune
Ilieşi	Bacău
Ilieşi	Mureş
Ilieşti	Bacău

Localitatea	Judeţul
Ilieşti	Gorj
Ilimbav	Sibiu
Ilioara	Mureş
Ilişeni	Botoşani
Ilişeşti	Suceava
Ilişua	Sălaj
Ilişua	Someş
Ilov	Mehedinţi
Ilova	Severin
Ilovăţ	Mehedinţi
Iloviţa	Mehedinţi
Ilteu	Arad
Ilva-Mare	Năsăud
Ilva-Mică	Năsăud
Imeni	Trei-Scaune
Imoasa	Mehedinţi
Imper	Ciuc
Inand	Bihor
Inăteşti Argintari	Vâlcea
Inău	Sălaj
Inău	Someş
Inceşti	Bihor
Incoronarea	Tulcea
Inculeţ	Orheiu
Independenţa	Constanţa
Independenţa	Covurlui
Independenţa	Ialomiţa
Independenţa	Prahova
Inderepnicii-Noui	Orhei
Inderepnici-Vechi	Orheiu
Ineşti	Orheiu
Ineu	Arad
Ineu	Bihor
Ineu	Ciuc
Ingăreşti-Iulfeni	Neamţ
Inlăceni	Odorheiu
Inoc	Turda
Inoteşti	Prahova
In-Poiana	Buzău
Insurăţei	Brăila
Insurăţei	Mehedinţi
Inşelata	Buzău
Intorsura	Dolj
Intorsura-Buzăului	Braşov
Intregalde	Alba
Intre-Sibicii	Buzău
Inucu	Cluj
Inuri	Alba
Inuri	Muscel
Ioaniceşti	Argeş
Ioaniş	Bihor
Ioan-Vodă	Soroca
Iobăgeni	Mureş
Iohanisfeld	Timiş-Torontal
Iojib	Satu-Mare
Ionaşcu	Teleorman
Ionăşeni	Botoşani
Ionăşeni	Dorohoi
Ionăşeşti	Tecuci
Ion Brătianu	Bălţi
Ion C. Brătianu	Neamţ
Ion Corvin	Constanţa
Ion Creangă	Bălţi
Ioneasa	Baia
Ionelele	Dolj
Ionel Lupescu	R.-Sărat
Ioneşti	Arad
Ioneşti	Argeş
Ioneşti	Bălţi
Ioneşti	Brăila
Ioneşti	Buzău
Ioneşti	Dâmboviţa
Ioneşti	Gorj
Ioneşti	Odorheiu
Ioneştii-Govorei	Vâlcea
Ion Ghica	Ialomiţa
Ioniceşti	Olt
Ion Kalinderu	Olt
Ion Lahovary	Ialomiţa
Ion T. Ghica	Teleorman
Iorcani	Baia
Iordăchianu	Prahova
Iordăneşti	Storojineţ
Iorguleşti	Buzău
Iorjniţa	Soroca
Iosa	Gorj
Iosaş	Arad
Iosăşel	Arad
Iosifălău	Timiş-Torontal
Iosupeni	Iaşi
Ip	Sălaj
Ipatele	Vaslui
Ipoteşti	Botoşani
Ipoteşti	Olt
Ipoteşti	Suceava
Iratoşul	Arad
Iresaca	Tecuci
Ireşti	Putna
Irigea	Caliacra
Irina	Sălaj
Isaccea	Tulcea

Localitatea	Judeţul
Isaci	Olt
Isacova	Orheiu
Isaia	Fălciu
Isaicani	Lăpuşna
Isăreşti	Olt
Isbăşeşti (Isbăşeşti)	Argeş
Isbăşeşti (Stolnici)	Argeş
Isbiceni	Romanaţi
Iscroni	Hunedoara
Iserlia	Cetatea-Albă
Iserlia-Nouă	Tighina
Isla	Mureş
Islam Giaferca	Tulcea
Islaz	Ilfov
Islaz	Romanaţi
Ismail	Caliacra
Ismail	Ismail
Ispas	Storojineţ
Istihaza	Turda
Istrău	Sălaj
Istria	Constanţa
Istriţa-de-Jos	Buzău
Isvarna	Gorj
Isverna	Mehedinţi
Isvoare	Orheiu
Isvoarele	Iaşi
Isvoarele	Covurlui
Isvoarele	Dâmboviţa
Isvoarele	Gorj
Isvoarele	Ilfov
Isvoarele	Mehedinţi
Isvoarele	Olt
Isvoarele	Prahova
Isvoarele	Soroca
Isvoarele-de-Jos	Bacău
Isvoarele-de-Sus	Bacău
Isvor	Vâlcea
Isvorani	Ilfov
Isvorani	Muscel
Isvoranu	Buzău
Isvorăl	Mehedinţi
Isvoru	Buzău
Isvoru	Dolj
Isvoru	Olt
Isvoru	Romanaţi
Isvoru-de-Jos	Argeş
Isvoru-de-Jos	Olt
Isvoru-de-Sus	Argeş
Isvoru-de-Sus	Olt
Isvorul-Alb	Neamţ
Isvorul-Aneştilor	Mehedinţi
Isvorul-Bârzei	Mehedinţi
Isvorul-Boului	Buzău
Isvorul-Crişului	Cluj
Isvorul-din-Dos	Vâlcea
Isvorul-din-Faţă	Vâlcea
Isvorul-Dulce (Isvorul-Dulce)	Buzău
Isvorul-Dulce (Sărăţeanca)	Buzău
Isvorul-Frumos	Mehedinţi
Isvorul-Mare	Constanţa
Işalniţa	Dolj
Işcălău	Bălţi
Işcălău-Vechi	Bălţi
Işnovăţ	Orhei
Italieni	Dolj
Iteşti	Bacău
Iteu	Bihor
Itrineşti	Neamţ
Iţcani	Tutova
Iţcanii-Gară	Suceava
Iţcanii-Noui	Suceava
Iucşa	Roman
Iuda	Mureş
Iugani	Roman
Iugani	Tutova
Iujineţi	Cernăuţi
Iulia	Tulcea
Iuliu-Maniu	Brăila
Iunuscilar	Caliacra
Iupca	Mehedinţi
Iurcăuţi	Cernăuţi
Iurceni	Lăpuşna
Iureşti	Botoşani
Iurghiciler	Caliacra
Insghiubenlâc	Caliacra
Ivancăuţi	Cernăuţi
Ivăncăuţi	Dorohoi
Ivancea	Orheiu
Ivanda	Timiş-Torontal
Ivănceni	Cetatea-Albă
Ivănceşti	Putna
Ivăneşti	Fălciu
Ivăneşti	Ialomiţa
Ivăneşti	Mureş
Ivăneşti	Soroca
Ivăneşti	Vaslui
Ivăneştii-Noui	Cetatea-Albă
Ivăneştii-Vechi	Cetatea-Albă
Ivăneţ	Buzău

Localitatea	Judeţul
Ivănuşca	Bălţi
Iveşti	Tutova
Iveşti-Târg	Tecuci
Ivrinezii-Mari	Constanţa
Ivrinezii-Mici	Constanţa
Izbiştea	Orhei
Izbuc	Bihor
Izeşti	Prahova
Izgar	Caraş
Izimşea	Mehedinţi
Izvin	Timiş-Torontal
Izvoare	Botoşani
Izvoare	Neamţ
Izvoarele	Alba
Izvor	Roman
Izvorul-Muntelui	Neamţ
Ivaucea	Tulcea

J

Localitatea	Judeţul
Jabăr	Severin
Jabeniţa	Mureş
Jac	Sălaj
Jacodul	Odorheiu
Jacota	Baia
Jacul	Târnava-Mare
Jadani	Timiş-Torontal
Jadova	Storojineţ
Jadova-Nouă	Storojineţ
Jahalia	Baia
Jamul-Mare	Timiş-Torontal
Japca	Soroca
Jarcaleţi	Olt
Jariştea	Putna
Jarostea	Vâlcea
Javgur	Tighina
Jărlău	R.-Sărat
Jăvreni	Orhei
Jdioara	Severin
Jebel	Timiş-Torontal
Jebuc	Cluj
Jegălia	Ialomiţa
Jeica	Năsăud
Jeledinţi	Hunedoara
Jelna	Năsăud
Jena	Severin
Jevreni	Bacău
Jgheaburi	Putna
Jiana-Mare	Mehedinţi
Jiana-Veche	Mehedinţi
Jibert	Târnava-Mare
Jiblea-Nouă	Argeş
Jiblea-Veche	Argeş
Jibou	Sălaj
Jibrieni	Ismail
Jichişul-de-Jos	Someş
Jichişul-de-Sus	Someş
Jideni	R.-Sărat
Jidoviţa	Năsăud
Jieni	Bacău
Jieni	Romanaţi
Jigălia	Fălciu
Jigireni	Vaslui
Jigniţa	Mehedinţi
Jigodin	Ciuc
Jijila	Tulcea
Jilava	Ilfov
Jilavale	Ialomiţa
Jilţu	Gorj
Jimbolia	Timiş-Torontal
Jimbor	Odorheiu
Jimbor	Someş
Jina	Sibiu
Jirovu	Mehedinţi
Jitia	R.-Sărat
Jitin	Caraş
Jiu-Coroeşti	Hunedoara
Jiuluş	Târnava-Mică
Jiu-Paroşeni	Hunedoara
Jivdeiu	Târnava-Mică
Joia-Mare	Arad
Joiţa	Ilfov
Joiţa	R.-Sărat
Joldeşti	Botoşani
Joloboc	Orheiu
Jora	Iaşi
Jora-de-Jos	Orheiu
Jora-de-Mijloc	Orheiu
Jora-de-Sus	Orheiu
Jorăşti	Covurlui
Jorăşti	Putna
Jormăneşti	Mehedinţi
Josan	Hunedoara
Josani	Bihor
Josani-Gurbeşti	Bihor
Joseni	Buzău
Joseni	Ciuc
Josenii-Bârgăului	Năsăud
Jucica-Nouă	Cernăuţi
Jucica-Veche	Cernăuţi
Jucul-de-Jos	Cluj
Jucul-de-Mijloc	Cluj
Jucul-de-Sus	Cluj
Jugaru	Olt
Jugastru	Mehedinţi
Jugăstreni	Someş
Jugur	Muscel
Jugureanu	Brăila
Jugureni	Buzău
Jugureni	Dâmboviţa
Juliţa	Arad
Jumătăţeni	Botoşani
Junc	Hunedoara
Jupa	Severin
Jupalnic	Severin
Jupani	Severin
Jupâneşti	Severin
Jupâneşti	Gorj
Jupâneşti	Muscel
Jurca	Someş
Jureşti	Severin
Jurilofca	Tulcea
Juriul-de-Câmpie	Cluj
Jurubeşti	Buzău

K

Localitatea	Judeţul
Kili-Kadi	Caliacra
Kioseler	Caliacra

L

Localitatea	Judeţul
Labaşinţ	Timiş-Torontal
Lac	Tighina
Lacu	Buzău
Lacu	Cluj
Lacu cu Anini	Buzău
Lacul	Mehedinţi
Lacul-Babei	Tutova
Lacul-Rezi	Brăila
Lacul-Turcului	Prahova
Lacurile	Argeş
Lacul-Sărat	Brăila
Lada	Teleorman
Lagăr	Argeş
Lahovary	Vâlcea
Lahovari	Vlaşca
Lalaşinţ	Severin
Laloşu	Vâlcea
Lalova	Orheiu
Laucrâm	Alba
Lanurile	Constanţa
Lapoş	Bacău
Lapoşu	Buzău
Larga	Bacău
Larga	Cahul
Larga	Gorj
Larga	Hotin
Larga	Iaşi
Larga	Mehedinţi
Larga	Someş
Larga	Tighina
Larga-Câmpului	Hotin
Larga-Veche	Cahul
Largeanca	Ismail
Largu	Buzău
Largu	Neamţ
Lascar-Catargiu	Covurlui
Lascar-Catargiu	Dolj
Lascar-Catargiu	Tulcea
Laslăul-Mare	Târnava-Mică
Laslăul-Mic	Târnava-Mică
Laslea	Târnava-Mare
Laşchinea	Cernăuţi
Latinu	Brăila
Laz	Alba
Laz	Arad
Laza	Vaslui
Lazu	Constanţa
Lazu	Dolj
Lazu	Gorj
Lazu	Mehedinţi
Lazu	Tutova
Lazuri	Arad
Lazuri	Bihor
Lazuri	Dâmboviţa
Lazuri	Satu-Mare
Lazuri	Sălaj
Lăceni	Argeş
Lăceni	Teleorman
Lăcriţa-Mare	Dolj
Lăcriţa-Mică	Dolj
Lăculeţe	Dâmboviţa
Lăcusteni	Vâlcea
Lădeşti	Vâlcea
Lăicăi	Muscel
Lăleşti	Tutova
Lăloaia	Bacău
Lămăşeni	Baia
Lămoteşti	Ilfov
Lămoteşti	Putna
Lăpugiul-Inferior	Hunedoara
Lăpugiul-Superior	Hunedoara
Lăpuş	Someş
Lăpuşani	Muscel
Lăpuşata	Vâlcea
Lăpuşel	Satu-Mare
Lăpuşelu	Buzău
Lăpuşna	Lăpuşna
Lăpuşnic	Hunedoara
Lăpuşnic	Severin
Lăpuşnicel	Severin
Lăpuşnicul-Mare	Caraş
Lăpuşteşti	Cluj
Lărgăşeni	Tecuci
Lărguţa	Bacău
Lărguţa	Cahul
Lăsău	Hunedoara
Lăschia	Satu-Mare
Lăscud	Târnava-Mică
Lăstuni	R.-Sărat
Lăturoasa	Mehedinţi
Lăţăi	Botoşani
Lăţeşti	Tutova
Lăţunaş	Timiş-Torontal
Lăunele	Olt
Lăunele-de-Jos	Argeş
Lăunele-de-Sus	Argeş
Lăureni	Mureş
Lăzarea	Ciuc
Lăzăreni	Bihor
Lăzăreşti	Argeş
Lăzăreşti	Ciuc
Lăzăreşti	Gorj
Lăzăreşti	Muscel
Lăzăreşti	Olt
Lânga	Dolj
Lângeşti	Argeş
Leamna-de-Jos	Dolj
Leamna-de-Sus	Dolj
Leasa	Arad
Leauti	Hunedoara
Leca	Cahul
Lecca-Ungureni	Bacău
Lechiucioara	Mureş
Lechinţa	Mureş
Lechinţa	Năsăud
Lechinţa	Satu-Mare
Lecuşeni	Roman
Leghii	Cluj
Legii	Cluj
Lehancea	Tecuci
Lehăceni-Tăutului	Cernăuţi
Leheceni	Bihor
Lehliu	Ialomiţa
Lehneşti	Botoşani
Leiceşti	Muscel
Leiculeşti	Buzău
Leiptzig	Cetatea-Albă
Leleasca	Olt
Leleiu	Sălaj
Lelese	Hunedoara
Leleşti	Bihor
Leleşti	Gorj

Localitatea	Județul
Lelești	Someș
Leliceni	Ciuc
Lemnia	Trei-Scaune
Lemniu	Someș
Lenauheim	Timiș-Torontal
Lencăuți	Hotin
Lencăuți	Soroca
Lențeștii-de-Jos	Cernăuți
Lențeștii-de-Sus	Cernăuți
Leontina	Tighina
Leontinești	Bacău
Leorda	Bacău
Leorda	Botoșani
Leordeni	Mureș
Leordeni	Muscel
Leordina	Maramureș
Leordoaia	Lăpușna
Leordoasa	Dolj
Leorinț	Alba
Leorzeni	Bacău
Leoști (Cârligați)	Fălciu
Leoști (Tătărani)	Fălciu
Leotești	Romanați
Leova	Cahul
Lepindea	Târnava-Mică
Lepșa	Putna
Lera	Buzău
Lereni	Bacău
Lerești	Muscel
Lerești-Pielcani	Olt
Lescovița	Caraș
Lespezi	Bacău
Lespezi	Baia
Lespezi	Constanța
Lespezi	Tecuci
Leș	Bihor
Leșești	Argeș
Leșiile	Argeș
Leșiile	Dolj
Leșile	Ilfov
Leșmir	Sălaj
Leșnic	Hunedoara
Leștioara	Arad
Leșu	Năsăud
Letca	Someș
Letea-Veche	Vlașca
Letca-Nouă	Vlașca
Letca	Tulcea
Letca-Veche	Bacău
Leț	Trei-Scaune
Lețcana	Bacău
Lețcani	Iași
Lețești	Neamț
Leu	Romanați
Leucușești	Baia
Leucușești	Severin
Leurda	Mehedinți
Leușeni	Lăpușna
Leușeni	Orheiu
Levinți	Hotin
Libertatea	Botoșani
Libotin	Someș
Licari	Buzău
Lichitișeni	Tecuci
Licuriciu	Gorj
Licuriciu	Teleorman
Liebling	Timiș-Torontal
Liești	R.-Sărat
Liești	Tecuci
Liești	Tutova
Lihtental	Cetatea-Albă
Lihulești	Gorj
Liiceni	Romanați
Liliacova	Caliacra
Liliacu	Argeș
Liliacul	Roman
Lilieci	Bacău
Lilieci	Ilfov
Liliești	Prahova
Limanul	Constanța
Limba	Alba
Limbăești	Tutova
Limbenii-Noui	Bălți
Limbenii-Vechi	Bălți
Limpezișu	Buzău
Lindenfeld	Severin
Linești	Olt
Lingina	Hunedoara
Lingura	Cahul
Lingurari	Bacău
Lingurari	Botoșani
Lingurari	Neamț
Lingurari	Vaslui
Lingurari-Ursari	Roman
Lingurești	Buzău
Linia (Crucișoara)	Argeș
Linia (Sâmnicu)	Argeș
Linia	Ilfov
Linia	Vâlcea
Linia-Ciolanului	Buzău
Linia-Costii	Vlașca
Linia-Dealului	Vâlcea
Linia-de-Vale	Argeș
Linia-din-Vale	Olt
Linia Hanului	Argeș
Linia-Mare	Argeș
Linia-Mare (Albești)	Olt
Linia-Mare (Râjlețu-Vieroși)	Olt
Linia-Răchițele	Argeș
Linia-Zisului	Argeș
Linsești	Roman
Lintea	Gorj
Lintești	Argeș
Lipănești	Buzău
Lipănești	Prahova
Lipău	Satu-Mare
Lipcani	Hotin
Lipcani-Sat	Hotin
Lipcani	Orheiu
Lipia	Argeș
Lipia	Buzău
Lipia	Ilfov
Lipnic	Soroca
Lipnița	Durostor
Lipova	Timiș-Torontal
Lipova	Vaslui
Lipovanca	Bălți
Lipovăț	Vaslui
Lipoveni	Suceava
Lipovu	Dolj
Lipovu-de-Sus	Dolj
Lisa	Făgăraș
Lisaura	Suceava
Lisnău	Trei-Scaune
Lissa	Teleorman
Lișcoteanca	Brăila
Lișna	Dorohoi
Lișteava	Dolj
Lita	Turda
Litcov	Tulcea
Liteni	Baia
Liteni	Suceava
Litenii-de-Sus	Turda
Lița	Teleorman
Liuba	Cetatea-Albă
Liubcova	Caraș
Liublin-Colonie	Soroca
Liuzii-Humorului	Suceava
Livada	Arad
Livada	Bacău
Livada	Satu-Mare
Livada	Someș
Livada-Nouă	Satu-Mare
Livadea	Prahova
Livadia	Vâlcea
Livadia-de-Câmp	Hunedoara
Livadia-de-Coaste	Hunedoara
Livedea	Ilfov
Livenii-Noui	Dorohoi
Liveni-Sofian	Dorohoi
Liveni-Vârnav	Dorohoi
Livenii-Vechi	Dorohoi
Livezeni	Hunedoara
Livezeni	Muscel
Livezi	Dolj
Livezi	Soroca
Loamnăș	Sibiu
Locănești	Lăpușna
Locodeni	Odorheiu
Locusteni	Dolj
Lodroman	Târnava-Mică
Logănești	Lăpușna
Logig	Mureș
Logofteni	Bălți
Logrești-Moșteni	Gorj
Loloești (Benești)	Romanați
Loloiasca	Prahova
Lomacineți	Hotin
Loman	Alba
Lompirt	Sălaj
Lopadea-Nouă	Alba
Lopadea-Veche	Alba
Lopatna	Orheiu
Lopatnic	Hotin
Lopătari	Buzău
Lopătăreasa	R.-Sărat
Lopățica	Cahul
Lorău	Bihor
Lotașii	Buzău
Loturi	Dorohoi
Loturi-Ungureanu	Dorohoi
Lovnic	Făgăraș
Lozinca	Tecuci
Lozna	Dorohoi
Lozna	Someș
Lozova	Covurlui
Lozova	Lăpușna
Luca	Cernăuți
Luca	Mureș
Lucaceni	Hotin
Lucareț	Timiș-Torontal
Lucașovca	Orheiu
Lucavățul-de-Jos	Storojineț
Lucavățul-de-Sus	Storojineț
Lucavița	Cernăuți
Lucăceni	Iași
Lucăceni	Sălaj
Lucăcești	Bacău
Lucăcești	Satu-Mare
Lucăcești	Suceava
Luceni	Iași
Lucești	Cahul
Lucianca	Ilfov
Lucieni	Buzău
Lucieni	Dâmbovița
Lucieni	Muscel
Luciu	Buzău
Luciu	Ialomița
Lucovița	Dorohoi
Luculești	Gorj
Ludaș	Bacău
Ludăneasca	Vlașca
Ludești	Dâmbovița
Ludești	Hunedoara
Ludișor	Făgăraș
Ludoș	Sibiu
Ludu	Mehedinți
Luduș	Turda
Lueta	Odorheiu
Lugașul-de-Jos	Bihor
Lugașul-de-Sus	Bihor
LUGOJ	Severin
Lugojel	Severin
Luguzău	Arad
Luica	Ilfov
Luieriu	Mureș
Luizii-Călugăra	Bacău
Lujeni	Cernăuți
Lujerd	Someș
Lumina	Tulcea
Luminile	Argeș
Luminița	Constanța
Lumnicu-de-Jos	Mehedinți
Lumnicu-de-Sus	Mehedinți
Luna	Turda
Luna-de-Jos	Cluj
Luna-de-Sus	Cluj
Lunca (Filipeni)	Bacău
Lunca (Valea-Rea)	Bacău
Lunca	Bihor
Lunca	Botoșani
Lunca	Buzău
Lunca	Covurlui
Lunca (Lunca)	Dorohoi
Lunca (Vf. Câmpului)	Dorohoi
Lunca	Hunedoara
Lunca	Iași
Lunca	Maramureș
Lunca	Mureș
Lunca	Năsăud
Lunca	Neamț
Lunca	Putna
Lunca	Roman
Lunca	Târnava-Mică
Lunca	Tecuci
Lunca	Tulcea
Lunca	Turda
Lunca	Tutova
Lunca	Vâlcea
Lunca (Ocnele Mari)	Vâlcea
Lunca Asău	Bacău
Lunca Banului	Fălciu
Lunca Bradului	Mureș
Lunca Calnicului	Trei-Scaune
Lunca Cernii-de-Jos	Hunedoara
Lunca Cernii-de-Sus	Hunedoara
Lunca Cetățuei	Iași
Lunca Corbului	Argeș
Lunca-de-Jos	Bacău
Lunca-de-Jos	Ciuc
Lunca-de-Sus	Ciuc
Lunca Dochici	Putna
Lunca Frumoasă	Buzău
Lunca-Gârtii	Muscel
Lunca (Lungurari)	Vaslui
Lunca-Mare	Prahova
Lunca-Mureșului	Turda
Lunca-Nouă	Fălciu
Lunca-Priporului	Buzău
Lunca-Sprie	Bihor
Lunca-Strâmbului	Neamț
Luncași	Neamț
Lunca-Vâscului	Buzău
Lunca-Vișagului	Cluj
Luncani	Bacău
Luncani	Hunedoara
Luncani	Severin
Luncani	Turda
Luncani-Marginea	Bacău
Luncași	Buzău
Luncași	Roman
Luncavița	Severin

Localitatea	Județul
Luncavița	Tulcea
Lunceni	Buzău
Luncile	Buzău
Luncoiul-de-Jos	Hunedoara
Luncoiul-de-Sus	Hunedoara
Luncșoara	Arad
Luncșoara	Bihor
Luncșoara	Hunedoara
Luncșoru	Romanați
Lunga	Argeș
Lunga	Soroca
Lunga	Timiș-Torontal
Lunga	Trei-Scaune
Lungani (Bogdănești)	Iași
Lungani (Lungani)	Iași
Lungani	Olt
Lungeni	Constanța
Lungești	Buzău
Lungești	Tutova
Lungești	Vâlcea
Lungociu	Tecuci

Localitatea	Județul
Lunguleţu	Dâmbovița
Luntreni	Arad
Lupa-Rece	Orheiu
Lupac	Caraș
Lupăncești	Romanați
Lupăria	Bălți
Lupăria (Cotnari)	Iași
Lupăria (Plugari)	Iași
Lupăria	Ilfov
Lupeasca	Ilfov
Lupeni	Dorohoi
Lupeni	Hunedoara
Lupeni	Odorheiu
Lupești	Arad
Lupești	Covurlui
Lupești	Gorj
Lupeștii-Cârjei	Bacău
Lupoaia	Bihor
Lupoaia (Colți)	Buzău
Lupoaia (Pănătău)	Buzău
Lupoaia	Mehedinți

Localitatea	Județul
Lupoaia	Sălaj
Lupoița	Mehedinți
Lupșa	Târnava-Mare
Lupșa	Turda
Lupșa-de-Jos	Mehedinți
Lupșa-de-Sus	Mehedinți
Lupșanu	Ialomița
Luptători	Ilfov
Lupu	Târnava-Mică
Lupu-Kostachi	Tutova
Lupueni	Argeș
Lupuești	Vâlcea
Lupulești	Vâlcea
Lușca	Năsăud
Lutița	Odorheiu
Lutoasa	Trei-Scaune
Luța	Făgăraș
Luțca	Roman
Luxenburg	Cetatea-Albă
Luxenburgul-Nou	Cetatea-Albă

M

Macareanca	Hotin
Macău	Cluj
Macea	Arad
Macedonia	Timiș-Torontal
Maciova	Severin
Macoviște	Caraș
Mada	Hunedoara
Madaraș	Bihor
Mag	Sibiu
Magazia	Neamț
Magazia	Tecuci
Maghera	Dorohoi
Maghereşti-din-Deal	Gorj
Maghereşti-din-Vale	Gorj
Magheru	Mehedinți
Magheruș	Târnava-Mică
Maglavitu	Dolj
Magula	Prahova
Mahala	Cernăuți
Mahala	Dorohoi
Mahalaua-Ghețulești	Vâlcea
Mahalaua-Machidonești	Vâlcea
Mahalaua-Mare (Frâncești-Mănăstireni)	Vâlcea
Mahalaua-Mare (Govora)	Vâlcea
Mahalaua-Murgulești	Vâlcea
Mahalaua-Obârșie	Vâlcea
Mahalaua-Otești	Vâlcea
Mahalaua-Școala	Vâlcea
Mahalaua-Veche	Vâlcea
Mahmudia	Tulcea
Mahometcea	Tulcea
Mahrin	R.-Sărat
Maia	Ilfov
Maia	Mureș
Maia	Someș
Maiad	Mureș
Maidan	Caraș
Maieru	Năsăud
Maieruș	Brașov
Mailat	Timiș-Torontal
Maior-Chiriacescu	Constanța
Maiorești	Mureș
Mal	Sălaj
Mal	Severin
Malaia	Vâlcea
Malaica	Dolj
Malamuc	Prahova
Malarisca	Mehedinți
Malatineți	Cernăuți
Malcăuți	Soroca
Malcoci	Caliacra
Malcoci	Lăpușna
Malcoci	Tulcea
Maldăru	Olt
Malinești	Hotin
Malinova	Caliacra
Malinți	Hotin
Malnaș	Trei-Scaune
Malnaș-Băi	Trei-Scaune
Malovăț	Mehedinți
Maltezi	Ialomița
Malu	Ialomița
Malu	Muscel
Malu	Neamț
Malu	Teleorman
Malu	Vlașca
Malu-cu-Flori	Muscel
Malul	Argeș
Malul-Alb	Buzău
Malul-Alb	Tecuci
Malul-Alb	Vâlcea
Malul-Mare	Cetatea-Albă
Malul-Mare	Dolj
Malul-Mic	Cetatea-Albă

Malul-Roșu	Olt
Malul-Roșu	Prahova
Malul-Spart	Ilfov
Malul-Vânăt	Argeș
Malul-Vânăt	Prahova
Malul-Vârtop	Vâlcea
Malumnicu	Mehedinți
Maluri-Putna	R.-Sărat
Maluri-Râmnic	R.-Sărat
Mamaia	Constanța
Mamornița	Cernăuți
Mamornița	Dorohoi
Mamu	Vâlcea
Mamucichioi	Caliacra
Mamura	Romanați
Mana	Orheiu
Manasia	Buzău
Manasia	Ialomița
Manași	Cetatea-Albă
Manciu	Ilfov
Manda	Vâlcea
Mandocești	Vâlcea
Mangalia	Constanța
Manic	Someș
Manja	Cetatea-Albă
Manoilești	Iași
Manoilești	Lăpușna
Manolache	Ilfov
Manolache K. Epureanu	Tutova
Manolea	Baia
Manoleasa-Prut	Dorohoi
Manoleasa-Volovăț	Dorohoi
Manolești	Argeș
Manolești	Botoșani
Mansburg	Cetatea-Albă
Manta	Cahul
Manțu	Fălciu
Manu	Mehedinți
Manucbeevca	Cahul
Manzâr	Tighina
Maraloiu	R.-Sărat
Marazlăveni	Cetatea-Albă
Marazli	Cetatea-Albă
Marca	Sălaj
Marcăuți	Hotin
Marcăuții-Mici	Hotin
Marcea	Vâlcea
Marcheta	Fălciu
Mardale	Prahova
Mardalele	Romanați
Mardaloescu	Ilfov
Mardona	Buzău
Marele Voevod Mihai	Brăila
Marele Voevod Mihai	Ilfov
Marele Voevod Mihai	R.-Sărat
Mareș	Argeș
Marga	Mehedinți
Marga	Severin
Margareta	Teleorman
Marghita	Bihor
Margina	Severin
Margina	Tecuci
Marginea	Bacău
Marginea	Bihor
Marginea	Neamț
Marginea	Rădănți
Marginea	Roman
Marginea Pădurei	Buzău
Marhonda	Iași
Marianca-de-Jos	Tighina
Marianca-de-Sus	Tighina
Marianca-Mare	Cetatea-Albă
Marianca-Mică	Cetatea-Albă
Maricești	Vâlcea
Marienești	Soroca

Marienfeld	Cetatea-Albă
Marienfeld	Tighina
Marin	Sălaj
Marineanca	Ismail
Marinești	Dolj
Marinești	Vâlcea
Marinici	Lăpușna
Marioara	Dolj
Marița	Teleorman
Marița	Vâlcea
Marițeni	Orhei
Mariuța	Ilfov
Mariuța	Vlașca
Marmanu	Mehedinți
Marna-Nouă	Sălaj
Marotinu-de-Jos	Romanați
Marotinu-de-Sus	Romanați
Marpod	Sibiu
Marsilieni	Ialomița
Marșenița	Hotin
Martalogi	Argeș
Martaza	Cetatea-Albă
Martin-Berzunț	Bacău
Martinești	R.-Sărat
Marțihaza	Bihor
Marvila	Tecuci
Masca	Dorohoi
Mastacăn (Dragomirești)	Neamț
Mastacăn (Mastacăn)	Neamț
Masurova	Caliacra
Masutlar	Durostor
Mașloc	Timiș-Torontal
Mataraua	Ilfov
Matca	Tecuci
Mateești	Bacău
Mateești	Muscel
Mateești	Vâlcea
Mateiaș	Târnava-Mare
Mateiu	Năsăud
Matei-Voevod	Dâmbovița
Mateuți	Orheiu
Matieni	Dorohoi
Matișeni	Odorheiu
Matița	Prahova
Matlâmova	Caliacra
Matostiți	Gorj
Matroasca	Ismail
Mavrodinoaia	Ilfov
Mavrodinu	Teleorman
Maxenu	Buzău
Maxut	Botoșani
Măcăi	Argeș
Măcăranca	Soroca
Măcărești	Iași
Măcărești	Lăpușna
Măcești	Caraș
Măceșu	Buzău
Măceșu	Gorj
Măceșu-de-Jos	Dolj
Măceșu-de-Sus	Dolj
Măceu	Hunedoara
Măcicașu	Cluj
Măcin	Tulcea
Măcișeni	Covurlui
Măciuceni	Vâlcea
Măcrești	Cahul
Măcrești (Drăgușeni)	Vaslui
Măcrești (Telejna)	Vaslui
Măcrina	R.-Sărat
Măcrulești	Buzău
Mădăraș	Ciuc
Mădăraș	Mureș
Mădăraș	Satu-Mare
Mădârjac	Iași
Mădârjești	Iași

Localitatea	Judeţul
Mădei	Neamţ
Măderat	Arad
Madrijeşti	Arad
Mădulari-Cernişoara	Vâlcea
Măerişte	Sălaj
Măgădan	Buzău
Măgdăceşti	Lăpuşna
Măgeşti	Bihor
Măgherani	Mureş
Măgheruş	Trei-Scaune
Măgina	Alba
Măgireşti	Bacău
Măgoaja	Someş
Măgulicea	Arad
Măgura	Argeş
Măgura	Bălţi
Măgura	Bihor
Măgura	Braşov
Măgura	Buzău
Măgura	Constanţa
Măgura-Bela	Dâmboviţa
Măgura	Gorj
Măgura	Hunedoara
Măgura	Olt
Măgura	R.-Sărat
Măgura	Someş
Măgura	Teleorman
Măgura	Vâlcea
Măgura-Ierii	Turda
Măgura-Ilvei	Năsăud
Măgura-Nouă	Bălţi
Măgura-Topliţa	Hunedoara
Măgureanca	Bălţi
Măgurele	Bălţi
Măgurele	Năsăud
Măgurele	Prahova
Măgurele	Teleorman
Măgurele	Tulcea
Măgureni	Hunedoara
Măgureni	Mehedinţi
Măgureni	Prahova
Măgureni	Satu-Mare
Măgureni	Teleorman
Măgureni	Vâlcea
Măguri	Cluj
Măguri	Severin
Măguricea	Buzău
Măhal	Someş
Măhăceni	Turda
Măineasca	Ilfov
Mălădia	Sălaj
Mălăeşti	Bălţi
Mălăeşti	Buzău
Mălăeşti	Dolj
Mălăeşti	Hunedoara
Mălăeşti	Iaşi
Mălăeşti	Lăpuşna
Mălăeşti	Orheiu
Mălăeşti (Mălăeşti)	Prahova
Mălăeşti (Rafov)	Prahova
Mălăeşti-Corbu	Fălciu
Mălăeşti-de-Jos	Prahova
Mălăeşti-de-Sus	Prahova
Mălăeţu	Vâlcea
Mălâncrav	Târnava-Mare
Măldăeni	Teleorman
Măldăreşti	Botoşani
Măldăreşti	Tecuci
Măldăreşti (Lădeşti)	Vâlcea
Măldăreşti (Com. Zăvoeni)	Vâlcea
Măldăreştii-de-Jos	Vâlcea
Măldăreştii-de-Sus	Vâlcea
Mălin	Someş
Mălini	Baia
Mălcsu	Vaslui
Mălureni	Argeş
Mălureni	Tecuci
Măluşteni	Covurlui
Măluţ	Someş
Mămăeştii-Noui	Cernăuţi
Mămăeştii-Vechi	Cernăuţi
Mămăliga	Hotin
Mănăileşti	Vâlcea
Mănărade	Târnava-Mică
Mănăstur	Timiş-Torontal
Mănăştiur	Severin
Mănăşturel	Someş
Măneasa	Vâlcea
Măneciu-Pământeni	Prahova
Măneciu-Ungureni	Prahova
Măneşti (Cuca)	Argeş
Măneşti (Drăganu)	Argeş
Măneşti (Zărneşti)	Argeş
Măneşti	Botoşani
Măneşti	Dâmboviţa
Măneşti	Muscel
Măneşti	Prahova
Măneuţi	Rădăuţi
Măniceşti	Argeş
Manioaia	Neamţ

Localitatea	Judeţul
Mănoi	Tutova
Mărașu	Brăila
Mărăcin	Buzău
Mărăcine	Dolj
Mărăcineni	Buzău
Mărăcineni	Muscel
Mărăcini	R.-Sărat
Mărăndeni	Bălţi
Mărăscu	Bacău
Mărăşăşti	Soroca
Mărăşeni	Vaslui
Mărăşeşti	Mehedinţi
Mărăşeşti	Putna
Mărăşeşti	Tutova
Mărăşti	Putna
Mărăţei	Suceava
Mărăuş	Bihor
Mărcăuţi	Orheiu
Mărceni	Neamţ
Mărceşti	Bacău
Mărceşti	Dâmboviţa
Mărculeni	Mureş
Mărculeşti	Ialomiţa
Mărculeşti-Colonie	Soroca
Mărculeşti-Sat	Soroca
Mărcusa	Trei-Scaune
Mărcuş	Braşov
Mărcuşu	Vâlcea
Măreniceni	Storojineţ
Mărgăriteşti	R.-Sărat
Mărgăriteşti	Romanaţi
Mărgăriţi	Buzău
Mărgău	Cluj
Mărgheni	Romanaţi
Mărgineanu	Buzău
Mărgineni	Făgăraş
Mărgineni	Neamţ
Mărgineni	Olt
Mărgineni-de-Jos	Prahova
Mărgineni-de-Sus	Prahova
Mărgineni-Munteni	Bacău
Mărgineni-Răzeşi	Bacău
Mărineşti	Vâlcea
Mărişelu	Cluj
Mărişelu	Năsăud
Măriuş	Satu-Mare
Mărmureni	Roman
Mărtăceşti	Brăila
Mărtănuş	Trei-Scaune
Mărtineni	Trei-Scaune
Mărtineşti	Hunedoara
Mărtineşti	R.-Sărat
Mărtineşti	Satu-Mare
Mărtineşti	Turda
Mărtiniş	Odorheiu
Mărţeşti	Argeş
Măru	Gorj
Mărul	Severin
Măruleşti	Olt
Mărunţei (Bărăşti de Cepturi)	Olt
Mărunţei (Mărunţei)	Olt
Mărunţiş	Buzău
Mărunţişu	Dâmboviţa
Măru-Roşu	Mehedinţi
Măscurei	Tutova
Măstăcani	Covurlui
Măşcăteni	Botoşani
Măşcăuţi	Orheiu
Mătăcina	Putna
Mătăleşti	Vâlcea
Mătăsari	Mehedinţi
Mătăsaru	Cahul
Mătăsaru	Dâmboviţa
Măteşti	Buzău
Mătrici	Mureş
Măţaru	Buzău
Măţău	Muscel
Măţeşti	Hunedoara
Măxineni	Ilfov
Măxineni	R.-Sărat
Măzăneşti	Suceava
Măzăraru	Argeş
Mâgla	Roman
Mânăstioara	Baia
Mânăstioara	Putna
Mânăstioara	Rădăuţi
Mânăstirea	Buzău
Mânăstirea	Covurlui
Mânăstirea (Creţuleşti)	Ilfov
Mânăstirea (Mânăstirea)	Ilfov
Mânăstirea	Roman
Mânăstirea	Someş
Mânăstirea	Timiş-Torontal
Mânăstirea-Agapia	Neamţ
Mânăstirea-Căldăruşani	Ilfov
Mânăstirea-Celic	Tulcea
Mânăstirea-Cernica	Ilfov
Mânăstirea-Cocoş	Tulcea
Mânăstirea-Coşolăuca	Soroca
Mânăstirea-Curchi	Orheiu

Localitatea	Judeţul
Mânăstirea-Doamnei	Botoşani
Mânăstirea-Dobruşa	Soroca
Mânăstirea-Frumoasa	Orheiu
Mânăstirea-Hârbovăţ	Orheiu
Mânăstirea-Hirova	Orheiu
Mânăstirea-Humorului	Câmpulung
Mânăstirea-Neamţ	Neamţ
Mânăstirea-Pasărea	Ilfov
Mânăstirea Sauna	Tulcea
Mânăstirea-Tipova	Orheiu
Mânăstirea-Ţigăneşti	Orheiu
Mânăstirea-Uspenia	Tulcea
Mânăstirea-Văratic	Neamţ
Mânăstireni	Botoşani
Mânăstireni	Cluj
Mânăstiricea	Dolj
Mânăşturul-Român	Cluj
Mânău	Sălaj
Mâncioiu	Argeş
Mândâc	Soroca
Mândra	Făgăraş
Mândra	Lăpuşna
Mândra	Sibiu
Mândra (Mândra)	Teleorman
Mândra (Tirişneagu)	Teleorman
Mândreşti	Bălţi
Mândreşti (Călugăreni)	Botoşani
Mândreşti (Vlădeni)	Botoşani
Mândreşti	Fălciu
Mândreşti	Tecuci
Mândreştii-Moldova	Putna
Mândreştii-Munteni	Putna
Mândreştii-Noui	Bălţi
Mândrişca	Putna
Mândruloc	Arad
Mânerău	Arad
Mânerău	Hunedoara
Mângureni	Argeş
Mânjeşti	Iaşi
Mânjeşti	Vaslui
Mânzaţi-Boereşti	Tutova
Mânzaţi-Răzeşti	Tutova
Mânzăleşti	Buzău
Mânzăteşti	Bălţi
Mânzăteşti	Covurlui
Mânzăteşti	Iaşi
Mânzăteştii-Vechi	Iaşi
Mânzeni	Cahul
Mânzu	Buzău
Mârghia-de-Jos	Argeş
Mârghia-de-Sus	Argeş
Mârleanu	Constanţa
Mârlogea	Prahova
Mârşa	Vlaşca
Mârşani	Dolj
Mârza	Dolj
Mârzaci	Orheiu
Mârzăc	Caliacra
Mârzăneşti	Bacău
Mârzăneşti	Teleorman
Mârzeşti	Orheiu
Mârzeşti	Soroca
Mâsca	Arad
Mâtnicul-Mare	Severin
Mâtnicul-Mic	Severin
Mecea	Vâlcea
Mecheaua	Ilfov
Meculeşti	Argeş
Medeleni (Golăeşti)	Iaşi
Medeleni (Petreşti)	Iaşi
Medeleni	Tecuci
Medgidia	Constanţa
Mediaş	Târnava-Mare
Medieşul-Aurit	Satu-Mare
Medişa	Satul-Mare
Medişor	Odorheiu
Medveja-Cătun	Hotin
Medveja-Mare	Hotin
Medveja-Mică	Hotin
Medveş	Alba
Meeni	Vâlcea
Mega	Storojineţ
Mehadia	Severin
Mehadica	Severin
Mehedinţa	Prahova
Meidanchioi	Tulcea
Meişoarele	Muscel
Melecler	Caliacra
Meleşcani	Tecuci
Meleşeni	Orheiu
Meletie	Vlaşca
Meletin	Iaşi
Meliceşti	Prahova
Mendicăuţi	Hotin
Mendicăuţii-Noui	Hotin
Menţii-din-Dos	Mehedinţi
Menţii-din-Faţă	Mehedinţi
Mera	Cluj
Mercheaşa	Târnava-Mare
Mercina	Caraş
Mercurea	Sibiu

Localitatea	Judeţul
Mercurea-Ciuc	Ciuc
Merei (Merei)	Buzău
Merei (Niculeşti)	Buzău
Mereni	Botoşani
Mereni	Constanţa
Mereni	Dâmboviţa
Mereni	Lăpuşna
Mereni	Olt
Mereni	Trei-Scaune
Merenii-de-Jos	Vlaşca
Merenii-de-Sus	Vlaşca
Mereni-Gara	Lăpuşna
Mereşăuca-Lencăuţi	Soroca
Mereşăuca-Otaci	Soroca
Mereşeni	Lăpuşna
Mereşeşti	Vâlcea
Mereşti	Baia
Mereşti	Odorheiu
Merfuleşti	Gorj
Merghindeal	Făgăraş
Meri	Prahova
Meria	Covurlui
Meria	Hunedoara
Merii-Goala	Teleorman
Merii-Petchi	Ilfov
Merişani	Teleorman
Merişasca	Ilfov
Merişor	Hunedoara
Merişor	Mureş
Merişor	Satu-Mare
Merişorul-de-Munte	Hunedoara
Merişu	Mehedinţi
Mermeşti	Arad
Mermezeu-Văleni	Hunedoara
Mesentea	Alba
Mesimler	Durostor
Mesim-Mahle	Durostor
Mesineşti	Olt
Mesteacăn	Hunedoara
Mesteacăn	Someş
Mesteacănu	Cluj
Mesteacănu	Dorohoi
Mesteacănu	Muscel
Mesteacănu	Roman
Mesteceni	Baia
Mesteceni	Storojineţ
Meşcreac	Alba
Meşe-Mahle	Caliacra
Meşe-Mahle	Durostor
Meşendorf	Târnava-Mare
Meşeni	Cahul
Meşeni	Orheiu
Metenţiu	Sălaj
Meteş	Alba
Meteu	Dolj
Metişul	Târnava-Mare
Metoffu	Argeş
Meziad	Bihor
Mica	Argeş
Mica	Someş
Mica	Târnava-Mică
Micăneşti	Hunedoara
Micăsasa	Târnava-Mică
Micăuţi	Lăpuşna
Miceşti	Alba
Miceşti	Muscel
Miceşti	Turda
Miceşti	Tutova
Miceşti-de-Câmpie	Cluj
Micfalău	Trei-Scaune
Miclăuşeni	Iaşi
Miclăuşeni	Dorohoi
Miclăuşeni	Roman
Miclăuşoaia	Bacău
Micleşti	Orheiu
Micieşti	Tutova
Micleşti	Vaslui
Micieuşeni	Lăpuşna
Miclosu	Gorj
Micloşanii-Mari	Muscel
Micloşanii-Mici	Muscel
Micloşoara	Trel-Scaune
Micoşlaca	Alba
Micşuneşti	Roman
Micşuneşti-Mari	Ilfov
Micşuneşti-Moara	Ilfov
Micula	Satu-Mare
Miculeşti	Mehedinţi
Mieluşei-Ulmet	Dolj
Miera	Putna
Mierag	Bihor
Miercani	Argeş
Miercurea-Niraj	Mureş
Mierea	Buzău
Mierea	Dolj
Mierea	Vâlcea
Mierea-Moşneni	Dolj
Miericeana	Dolj
Mierlari	Ilfov
Mierlău	Bihor
Mierleşti	Olt

Localitatea	Judeţul
Mierleşti-de-Sus	Olt
Mierliceşti	Olt
Miersig	Bihor
Mierţa	Cluj
Mieşti	Olt
Mighindoala	Târnava-Mare
Mihai-Bravu	Brăila
Mihai-Bravu	Soroca
Mihai-Bravu	Tulcea
Mihai-Bravu	Vlaşca
Mihailăşeni	Hotin
Mihaileanca	Hotin
Mihaileni	Hotin
Mihaileni	Soroca
Mihaileni	Târnava-Mare
Mihaileşti	Vlaşca
Mihail Kogălniceanu	Brăila
Mihail-Kogălniceanu	Covurlui
Mihail-Kogălniceanu	Fălciu
Mihail-Kogălniceanu	Ialomiţa
Mihail-Kogălniceanu	Iaşi
Mihail-Kogălniceanu	Tulcea
Mihai-Viteazu	Constanţa
Mihai-Viteazu	Dorohoi
Mihai-Viteazu	Ialomiţa
Mihai-Viteazu	Târnava-Mare
Mihai-Viteazu	Turda
Mihai-Vodă	Ilfov
Mihalaşa	Orheiu
Mihalcea	Cernăuţi
Mihalţ	Alba
Mihăeşti	Baia
Mihăeşti	Cluj
Mihăeşti	Muscel
Mihăeşti	Vâlcea
Mihăeşti-de-Jos	Olt
Mihăeşti-de-Sus	Olt
Mihăieni	Sălaj
Mihăieşti	Hunedoara
Mihăileanca	Hotin
Mihăileni (Copăceni)	Bălţi
Mihăileni (Mihăileni)	Bălţi
Mihăileni	Caliacra
Mihăileni	Cetatea-Albă
Mihăileni	Ciuc
Mihăileni	Dorohoi
Mihăileni	Hunedoara
Mihăileni	Odorheiu
Mihăilescu	Ilfov
Mihăileşti	Buzău
Mihăileşti-Popeşti	Olt
Mihăiţa	Dolj
Mihălăşeni	Botoşani
Mihălceni	R.-Sărat
Mihălceşti	Buzău
Miheleu	Bihor
Mihesul-de-Câmpie	Cluj
Mihnea-Vodă	Soroca
Mihoreni	Dorohoi
Mihova	Storojineţ
Mihoveni	Suceava
Mihuceni	Storojineţ
Mihuleni	Orheiu
Mijarca	Mehedinţi
Mijaţi	Vâlcea
Mijlocenii-Bârgăului	Năsăud
Mijlocu	Olt
Mijlocu	Vâlcea
Mijlocul	Argeş
Mijlocul	Olt
Mijlocul	Vâlcea
Mijlocul-Bârzani	Vâlcea
Milaş	Mureş
Milăşel	Mureş
Milcoiu	Argeş
Milcov	Olt
Milcoveni	Caraş
Milcoveni	Olt
Milcovul-din-Deal	Olt
Milcovul-din-Vale	Olt
Mileanca	Dorohoi
Mileni	Mehedinţi
Mileşăuţi	Rădăuţi
Mileşti	Dolj
Mileştii-Mari	Lăpuşna
Mileştii-Mici	Lăpuşna
Milie	Storojineţ
Milieştii-de-Jos	Bacău
Milieştii-de-Sus	Bacău
Militari	Ilfov
Milostea	Vâlcea
Miloşeşti	Ialomiţa
Miloşti	Vâlcea
Milova	Arad
Milovanul	Dolj
Miluani	Cluj
Miluiţi	Buzău
Miluta	Mehedinţi
Mina-Altân-Tepe	Tulcea
Minceni-de-Jos	Orheiu
Minceni-de-Sus	Orheiu

Localitatea	Judeţul
Minciuna	Tighina
Minciuneşti	Gorj
Minciuneşti	Muscel
Minead	Arad
Mineu	Sălaj
Mingir	Cahul
Miningeni	Dorohoi
Miniş	Arad
Minişel	Arad
Minişul-de-Sus	Arad
Mintia	Hunedoara
Mintiu	Năsăud
Minţiul-Gherlei	Someş
Miorcani	Dorohoi
Mioveni	Muşcel
Mirăslău	Alba
Mirău	Vlaşca
Mirăuţeni	Neamţ
Mircea-Vodă	Brăila
Mircea-Vodă	Caliacra
Mircea-Vodă	Constanţa
Mircea-Vodă	Dâmboviţa
Mircea-Vodă	Ialomiţa
Mircea-Vodă	Tulcea
Mirceşti	Bălţi
Mirceşti	Constanţa
Mirceşti	Olt
Mirceşti	Putna
Mirceşti	Roman
Mirceşti	Vaslui
Mirceştii-Noui	Putna
Mirceştii-Vechi	Putna
Mireasa	Constanţa
Mireni	Tutova
Mireş	Someş
Mireşti	Lăpuşna
Mireşti	Vâlcea
Mireşul-Mare	Prahova
Mireşul-Mare	Satu-Mare
Mireşul-Mic	Prahova
Mirila	Romanaţi
Miriştea	Constanţa
Miron-Costin	Dorohoi
Miron-Costin	Roman
Mironeasa	Iaşi
Mironeşti	Ilfov
Miroslava	Iaşi
Mirosloveni	Gorj
Mirosloveşti	Baia
Miroşi	Buzău
Miroşi	Teleorman
Mirşid	Sălaj
Mischii	Dolj
Misentea	Ciuc
Misihăneşti	Roman
Mislea	Prahova
Mişca	Arad
Mişca	Bihor
Mişleanu	Ialomiţa
Mitcău	Cernăuţi
Miteşti	Roman
Mititei	Năsăud
Mitoc	Dorohoi
Mitoc	Iaşi
Mitoc	Orhei
Mitoc	Suceava
Mitocaş	Suceava
Mitoc-Bălan	Neamţ
Mitocul-Dragomirnei	Suceava
Mitreni	Ilfov
Mitreşti	Mureş
Mitrofani	Vâlcea
Mitropolia	Buzău
Mitropolia (Dărăşti)	Ilfov
Mitropolia (Tâncăbeşti)	Ilfov
Mitropolia	Vlaşca
Miuleşti	Argeş
Mizieş	Bihor
Mizil	Buzău
Mizili	Vâlcea
Mlăceni	Argeş
Mlădineşti	Lăpuşna
Mlăjet	Buzău
Mlecăneşti	Dolj
Mlenăuţi	Dorohoi
Mlinchi	Hotin
Moacsa	Trei-Scaune
Moara	Prahova
Moara-de-Piatră	Bălţi
Moara-din-Groapă	Vlaşca
Moara-Domnească	Bălţi
Moara-Domnească	Ilfov
Moara-Domnească	Prahova
Moara-Domnească	Vaslui
Moara-Enică	Buzău
Moara-Jorci	Dorohoi
Moara-lui-Ciornei	Vaslui
Moara-lui-Conachi	Bacău
Moara-Mocanului	Muscel
Moara-Mică	Suceava
Moara-Nouă	Ilfov

Localitaeea	Județul
Moara-Nouă	Prahova
Moara-Nouă	Soroca
Moara-Prefectului	Iași
Moara-Săracă	Ilfov
Moardăș	Târnava-Mare
Mocani	Neamț
Mocani	R.-Sărat
Moceriș	Caraș
Mocești	Prahova
Mociar	Bihor
Mocioni	Arad
Mocira	Satu-Mare
Mocirla	Bihor
Mocirla	Sălaj
Mociu	Cluj
Mocod	Năsăud
Mocrea	Arad
Model	Ialomița
Modoia	Vâlcea
Modreni	R.-Sărat
Modruzeni	Putna
Moeciul-de-Jos	Brașov
Moeciul-de-Sus	Brașov
Mofleni	Dolj
Moflești	Dolj
Moftinul-Mare	Sălaj
Moftinul-Mic	Sălaj
Mogoș	Alba
Mogoșani	Dâmbovița
Mogoșani	Gorj
Mogoșeni	Someș
Mogoșești	Dorohoi
Mogoșești	Iași
Mogoșești	Ilfov
Mogoșești (Mogoșești)	Olt
Mogoșești (Motoșești)	Olt
Mogoșești	Roman
Mogoșești	Satu-Mare
Mogoșești	Vâlcea
Mogoșoaia	Ilfov
Mohorîți	Tecuci
Mohreanu	Brăila
Mohu	Sibiu
Moigrad	Sălaj
Moimești	Iași
Moinești	Bacău
Moisei	Maramureș
Moisești	Mehedinți
Moisica	Buzău
Moișa	Baia
Moișa	Mureș
Moișeni	Satu-Mare
Moiu	Gorj
Molani	Mehedinți
Moldova	Cetatea-Albă
Moldovanca	Bălți
Moldova-Nouă	Caraș
Moldova-Sulița	Câmpulung
Moldova-Veche	Caraș
Moldoveni	Cetatea-Albă
Moldoveni	Ialomița
Moldoveni	Romanați
Moldovenești	Turda
Moldovița	Caraș
Moldovița	Câmpulung
Molești	Bălți
Molești	Lăpușna
Molnița	Dorohoi
Molodova	Hotin
Mologa	Cetatea-Albă
Mologești	Vâlcea
Molovata	Orheiu
Momani	Olt
Momotești	Vâlcea
Monariu	Năsăud
Moneasa	Arad
Monești	Gorj
Moniom	Caraș
Monor	Năsăud
Monoroștia	Arad
Moravița	Timiș-Torontal
Morăreni	Mureș
Morăreni	Odorheiu
Morăreni	Tutova
Morărești	Argeș
Morărești	Putna
Morăști	Argeș
Morău	Someș
Moreni	Bacău

Localitatea	Județul
Moreni	Dolj
Moreni	Prahova
Moreni	Roman
Moreni	Vaslui
Morenii-Noui	Iași
Morenii-Vechi	Iași
Morești	Mureș
Morițfeld	Timiș-Torontal
Morlaca	Cluj
Morlovești	Olt
Moroda	Arad
Moroești	Muscel
Moroieni	Dâmbovița
Morotești	Brăila
Morovaia	Orheiu
Morozeni-Mari	Orheiu
Morozeni-Mici	Orheiu
Morteni	Dâmbovița
Morunești	Romanați
Morunglav	Romanați
Moruț	Năsăud
Moruzeni	Cetatea-Albă
Moscovei	Cahul
Moscovei-Răzăși	Cahul
Moscovei-Vechiu	Cahul
Moscovița	Cahul
Moscu	Covurlui
Mosoreni	Cernăuți
Mosoroasa	Vâlcea
Moșana	Soroca
Moșaneți	Hotin
Moșeni	Bălți
Moșești	R.-Sărat
Moșna	Dolj
Moșna	Fălciu
Moșna	Târnava-Mare
Moșneni	Constanța
Moșneni	Mehedinți
Moșnița	Timiș-Torontal
Moșnița-Nouă	Timiș-Torontal
Moșteni	Ilfov
Moșteni (Teslui)	Olt
Moșteni (V.I.C.Brătianu)	Olt
Moșteni (Moșteni)	Teleorman
Moșteni (Trivalea)	Teleorman
Moșteni (Folești-de-Sus)	Vâlcea
Moșteni (Surupatele)	Vâlcea
Moșteni-Dobrotești	Vlașca
Moșteni-Greci	Dâmbovița
Moșuni	Mureș
Motâlva	Ialomița
Motești	Gorj
Motești	Vâlcea
Motiș	Sălaj
Motișul	Târnava-Mare
Motnău	R.-Sărat
Motoc	Bacau
Motocești	Bacău
Motoci	Dolj
Motoești	Olt
Motohani	R.-Sărat
Motorgi	Dolj
Motruna	Buzău
Motru-Sec	Mehedinți
Moțăieni	Dâmbovița
Moțăței	Dolj
Moțca	Baia
Moțiori	Arad
Moțoești	Argeș
Movila	Dorohoi
Movila	Ilfov
Movila-Banului	Buzău
Movila-Miresei	Brăila
Movila-Oii	Buzău
Movila-Ruptă	Botoșani
Movila-Verde	Constanța
Movile	Târnava-Mare
Movileanca	Ilfov
Movileni	Baia
Movileni	Covurlui
Movileni	Iași
Movileni	Lăpușna
Movileni	Roman
Movileni	Tutova
Movileni-de-Jos	Tecuci
Movileni-de-Sus	Tecuci
Movilița	Buzău
Movilița	Putna

Localitatea	Județul
Movilița-Nouă	Ilfov
Movilița-Veche	Ilfov
Mozacu	Argeș
Mozăceni	Argeș
Mozăceni	Teleorman
Mrenești	Vâlcea
Mreneștii-din-Dos	Vâlcea
Mreneștii-din-Față	Vâlcea
Mucești-Buda	R.-Sărat
Mucești-Dănulești	R.-Sărat
Muchia	Brăila
Mucheni	Brăila
Muchenii	Buzău
Muereasca-de-Jos	Vâlcea
Muereasca-de-Sus	Vâlcea
Muereni	Dolj
Mugeni	Odorheiu
Mujna	Odorheiu
Mumcil	Caliacra
Munar	Timiș-Torontal
Muncei	Putna
Muncel	Sălaj
Muncel	Someș
Muncel	Turda
Muncelu	Putna
Muncelu	Tecuci
Muncelul-de-Jos	Roman
Muncelul-de-Sus	Roman
Muncelul-Durei	Roman
Muncelul-Mare	Hunedoara
Muncelul-Mic	Hunedoara
Muntele-Băișori	Turda
Muntele-Carol	Tulcea
Muntele-Filii	Turda
Muntele-Rece	Cluj
Muntenești	Vaslui
Munteni	Dolj
Munteni (Belcești)	Iași
Munteni (Copou-Tg.)	Iași
Munteni	Roman
Munteni	Tecuci
Munteni-Buzeu	Ialomița
Munteni-de-Jos	Vaslui
Munteni-de-Sus	Vaslui
Mura-Mare	Mureș
Mura-Mică	Mureș
Murani	Timiș-Torontal
Muratan	Constanța
Muravleanca	Ismail
Murășel	Arad
Murătoarea	Buzău
Murăturile	Buzău
Murdari	Gorj
Mureni	Odorheiu
Mureșeni	Mureș
Mureșeni-de-Câmpie	Cluj
Mureșenii-Bârgăului	Năsăud
Mureș-Mart	Mureș
Murgașu	Dolj
Murgeni	Tutova
Murgești	Gorj
Murgești	Mureș
Murgești	Olt
Murgești	R.-Sărat
Murguța	Botoșani
Murighiol	Tulcea
Mursalchioi	Caliacra
Murta	Dolj
Musait	Cahul
Muscelu (Pleșcoi)	Buzău
Muscelu (Valea-Muscelului)	Buzău
Muscelul-Cărămănești	Buzău
Muscelușa	Buzău
Muscelu-Țigan	Buzău
Musculești	Gorj
Mustafa-Beiler	Caliacra
Mustățești	Argeș
Musteața	Bălți
Mustești	Arad
Musular	Durostor
Mușata	Fălciu
Mușca	Turda
Mușcani	Buzău
Mușenița-cu-Băncești	Rădăuți
Mușetești	Argeș
Mușetești	Gorj
Muți	Teleorman

N

Nadanova	Mehedinți
Nadăș	Arad
Nadăș	Timiș-Torontal
Nadășa	Mureș
Nadeș	Târnava-Mică
Nadeșul	Cluj
Nadiș	Sălaj
Nadișa	Bacău
Nadișul-Hododului	Sălaj
Nadrag	Severin
Nagoreni	Hotin
Naidaș	Caraș
Naimon	Sălaj
Naipu	Vlașca
Nalbant	Tulcea
Nalațvad	Hunedoara
Nana	Ilfov
Nandra	Turda
Nandru	Hunedoara
Nanovul	Teleorman
Napadova	Soroca
Nartești-de-Jos	Tecuci
Nartești-de-Sus	Tecuci
Naslavcea	Soroca

Localitatea	Județul
Naslavcea-Nouă	Soroca
Nastase	Botoșani
Nastradin	Caliacra
Nastradin	Constanța
Nasuf-Pașa	Caliacra
Natalia	Bălți
Navarsteasca	Prahova
Nazâru	Brăila
Nazna	Mureș
Nădab	Arad
Nădar	Bihor
Nădălbești	Arad
Nădeșelu	Cluj
Nădăștia	Alba
Nădăștia-Inferioară	Hunedoara
Nădăștia-Superioară	Hunedoara
Nădejdea	Caliacra
Nădejdea	Cetatea-Albă
Nădejdea-Știrbey	Dolj
Nădlac	Arad
Năduşita	Soroca
Năeni	Buzău
Nămăești	Muscel
Nămetele	Gorj
Nămoloasa-Sat	Putna
Nămoloasa-Târg	Putna
Nănești	Bacău
Nănești	Maramureș
Nănești	Putna
Nănești	Tecuci
Năoiu	Cluj
Năpădeni	Bălți
Năpradea	Sălaj
Năruja	Putna
Năsal	Someș
Năsăud	Năsăud
Năsoești	Bacău
Năstăseni	Bacău
Năsturelu	Teleorman
Năvârneț	Bălți
Năvodari	Constanța
Năvrăpești	Baia
Năzănoaia	Tecuci
Neagra	Arad
Neagra	Cetatea-Albă
Neagra	Neamț
Neagra	Turda
Neagra-Șarului	Câmpulung
Nearșova	Cluj
Neatârnarea	Tulcea
Neaua	Mureș
Nebi-Caius	Caliacra
Nebuna	Dolj
Nebuna-Velea	Vlașca
Nechit	Neamț
Necopoi	Satu-Mare
Necrasovca-Nouă	Ismail
Necrasovca-Veche	Ismail
Necșești	Teleorman
Necșoaia	Vâlcea
Neculae-Fleva	R.-Sărat
Neculele	R.-Sărat
Neculenii-Noui	Iași
Nădăbăuți	Hotin
Nedeea	Dolj
Nedeicu	Brăila
Nedelcu	Tecuci
Nedelcu-Chercea	Brăila
Nedelea	Prahova
Nefliu	Ilfov
Negel	Bacău
Negești	Argeș
Neghinești (Dobriceni)	Vâlcea
Neghinești (Zmeurăt)	Vâlcea
Negoaia	Tecuci
Negoești	Argeș
Negoești	Bacău
Negoești	Dolj
Negoești	Gorj
Negoești	Ilfov
Negoești	Mehedinți
Negoești	Neamț
Negoești	Prahova
Negoiu	Dolj
Negomiru	Gorj
Negostina-cu-Gropeni	Rădăuți
Negoșina	Buzău
Negraia	Vâlcea
Negrași	Argeș
Negrea	Argeș
Negrea	Covurlui
Negrea	Lăpușna
Negreia	Satu-Mare
Negreni	Bacău
Negreni	Caliacra

Localitatea	Județul
Negreni	Cluj
Negreni	Dorohoi
Negreni	Gorj
Negreni	Hotin
Negreni	Muscel
Negreni	Olt
Negreni	Someș
Negreni	Vâlcea
Negreni	Vlașca
Negrenii-de-Jos	Vlașca
Negrenii-de-Sus	Vlașca
Negrești	Constanța
Negrești	Lăpușna
Negrești	Mehedinți
Negrești	Muscel
Negrești	Neamț
Negrești	Satu-Mare
Negrești	Vaslui
Negri	Roman
Negrileasa	Câmpulung
Negrilești	Putna
Negrilești	Tecuci
Negrilești	Someș
Negritești	Neamț
Negru	Bihor
Negrulești	Argeș
Negrulești	Vâlcea
Negrușa	Mehedinți
Negru-Vodă	Constanța
Negulești	Argeș
Negulești	Neamț
Negulești	Tecuci
Negureni	Constanța
Negureni-Noui	Bălți
Negureni-Vechi	Bălți
Negureni-Noui	Orheiu
Negureni-Vechi	Orhei
Negușeni	Roman
Nehoiașu	Buzău
Nehoiu	Buzău
Neicu	Putna
Nelipăuți	Hotin
Nemertea	Buzău
Nemeșești	Severin
Nemoiu	Vâlcea
Nemșa	Târnava-Mare
Nemțari	R.-Sărat
Nemțeni	Baia
Nemțeni	Lăpușna
Nemțișor	Neamț
Nenciu	Buzău
Nenciulești	Buzău
Nenciulești	Teleorman
Nenciulești	Vâlcea
Nepolocăuți	Cernăuți
Neporotova	Hotin
Nepos	Năsăud
Nerău	Timiș-Torontal
Nereju	Putna
Nereju-Mare	Putna
Nereju-Mic	Putna
Nermet	Caraș
Nermiș	Bihor
Nerușai	Ismail
Netezești	Ilfov
Netoși	Cahul
Netotu	Făgăraș
Netoți	Teleorman
Netuș	Târnava-Mare
Nețeni	Năsăud
Neudorf	Timiș-Torontal
Neufeld	Cetatea-Albă
Nevoieși	Hunedoara
Nevrincea	Severin
Nicani	Dorohoi
Nichita	Teleorman
Nichiteni	Dorohoi
Nichitoaia	Dolj
Nicolae Bălcescu	Cetatea-Albă
Nicolae Bujoreanu	Tutova
Nicolae Filipescu	Durostor
Nicolae Iorga	Cetatea-Albă
Nicolae Titulescu	Teleorman
Nicolaeni	Cahul
Nicolaeni	Soroca
Nicolaeni	Tighina
Nicolaevca	Orheiu
Nicolăeni	Cetatea-Albă
Nicolăești	Cahul
Nicolăești	Muscel
Nicolăești	Soroca
Nicoleanca	Bălți
Nicoleni	Bălți
Nicoleni	Odorheiu
Nicoleni-Vechi	Bălți

Localitatea	Județul
Nicolești	Argeș
Nicolești	Brăila
Nicolești	Ciuc
Nicolești	Ialomița
Nicolești	Mureș
Nicolești	Odorheiu
Nicolești	R.-Sărat
Nicolești-Jianu	Brăila
Nicolina	Bălți
Nicolinții	Caraș
Nicopol	Tutova
Nicoreni	Bălți
Nicorești	Bacău
Nicorești	Soroca
Nicorești-Târg	Tecuci
Nicșeni	Botoșani
Nicula	Someș
Niculcea	Dorohoi
Niculescu	Ilfov
Niculești	Buzău
Niculești	Ismail
Niculițel	Tulcea
Nifon	Tulcea
Nigoțești	Baia
Nihorni	Bălți
Nima	Someș
Nimăești	Bihor
Nimereuca	Soroca
Nimigea-de-Jos	Năsăud
Nimigea-de-Sus	Năsăud
Nimoreni	Lăpușna
Niorcani	Soroca
Nireș	Someș
Nisfoaia	Hotin
Nisip	Buzău
Nisipari	Constanța
Nisipeni	Satu-Mare
Nisipi	Vâlcea
Nisipoasa	Prahova
Nisporești-Zăpadia	Roman
Nisipurile	Brăila
Nisporeni	Lăpușna
Nistoiu	Dolj
Nistorești	Buzău
Nistorești	Constanța
Nistorești	Gorj
Nistorești	Prahova
Nistorești	Putna
Nistrea	Roman
Nișcani	Lăpușna
Nișcov	Buzău
Nitești	Argeș
Nițchidorf	Timiș-Torontal
Nițoești	Dolj
Nițuleștii	Argeș
Niuved	Bihor
Noapteșea	Mehedinți
Noapteșu	Argeș
Nocrich	Sibiu
Naiștat	Târnava-Mare
Nojag	Hunedoara
Najorid	Bihor
Novoeni	Satu-Mare
Noșlac	Alba
Națig	Sălaj
Noua-Suliță	Cetatea-Albă
Noua-Suliță	Hotin
Noua-Troiță	Cahul
Noua-Văcărească	Ilfov
Noul	Sibiu
Noul-Caragaci	Cetatea-Albă
Noul-Român	Făgăraș
Noul-Săsesc	Târnava-Mare
Novaci	Fălciu
Novaci	Lăpușna
Novaci	Vlașca
Novaci-Români	Gorj
Novaci-Streini	Gorj
Novacu	Dolj
Novăcești	Prahova
Novârgeni	Olt
N. T. Filitis	Ilfov
Nucet	Dâmbovița
Nucet (Chiojdeanca)	Prahova
Nucet (Gornet-Cuib)	Prahova
Nucet	Sibiu
Nucetu	Ialomița
Nuci	Ilfov
Nucșoara	Hunedoara
Nucșoara	Muscel
Nucșoara	Prahova
Nucu	Buzău
Nuntași	Constanța
Nușeni	Someș
Nușfalău	Sălaj

O

Localitatea	Județul
Oaia	Mureș
Oanca	Tutova
Oancea	Brăila
Oancea	Covurlui
Oanțu	Neamț
Oar	Satu-Mare

Localitatea	Județul
Oarba-de-Mureş	Mureş
Oarda-de-Jos	Alba
Oarda-de-Sus	Alba
Oarja	Argeş
Oarţa-de-Jos	Sălaj
Oarţa-de-Sus	Sălaj
Oasele	Covurlui
Obad	Timiş-Torontal
Obârşea	Gorj
Obârşeni	Tutova
Obârşeni-Clăcaşi	Tutova
Obârşeni-Lingurari	Tutova
Obârşeni-Răzeşi	Tutova
Obârşia	Arad
Obârşia	Bacău
Obârşia	Hunedoara
Obârşia-Câmp	Mehedinţi
Obârşia-Cloşani	Mehedinţi
Obârşia-Nouă	Romanaţi
Obârşia-Veche	Romanaţi
Obârtu	Teleorman
Obedeni	Ilfov
Obedeni	Vlaşca
Obedin	Dolj
Obedeni	Vâlcea
Obidiţi	R.-Sărat
Obilenii-Noi	Lăpuşna
Obilenii-Vechi	Lăpuşna
Obileşti	R.-Sărat
Obislav	Vlaşca
Obislavu	Vâlcea
Obleşti	Argeş
Obaga	Romanaţi
Oboga-de-Jos	Romanaţi
Oboga-de-Sus	Romanaţi
Obogeni	Argeş
Oboroceni-de-Jos	Roman
Oboroceni-de-Sus	Roman
Obrăneşti	Odorheiu
Obreja	Alba
Obreja	Severin
Obreja-Nouă	Bălţi
Obreja-Veche	Bălţi
Obrejea (Polovragi)	Gorj
Obrejea (Stăneşti	Gorj
Obrejiţa	R.-Sărat
Obrijeni	Iaşi
Ocea	Neamţ
Ocheni	Tecuci
Ocheşeşti	Tecuci
Ocheşti	Teleorman
Ochiul-Alb	Bălţi
Ochiul-Boului	Buzău
Ochiul-Boului	Dâmboviţa
Ocina	Prahova
Ocina-de-Jos	Prahova
Ocina-de-Sus	Prahova
Ociogi	Romanaţi
Ocişor	Arad
Ociu	Arad
Ocland	Odorheiu
Oclanda	Soroca
Ocna	Cernăuţi
Ocna-de-Fier	Caraş
Ocna-de-Jos	Odorheiu
Ocna-Dejului	Someş
Ocna-de-Sus	Odorheiu
Ocna-Mureşului	Alba
Ocna-Sibiului	Sibiu
Ocnaşugatag	Maramureş
Ocnele-Mari	Vâlcea
Ocnişoara	Târnava-Mică
Ocniţa	Dâmboviţa
Ocniţa	Hotin
Ocniţa	Mureş
Ocniţa	Vâlcea
Ocniţa-Gară	Soroca
Ocniţa-Răzeşi	Orheiu
Ocniţa-Ţărani	Orheiu
Ocolina	Soroca
Ocoliş	Satu-Mare
Ocoliş	Turda
Ocolişel	Turda
Ocolişul-Mare	Hunedoara
Ocolişul-Mic	Hunedoara
Ocracu	Vâlcea
Oculeşti	Vâlcea
Odaia	Teleorman
Odaia-Banului	Buzău
Odaia-Bogdana	Fălciu
Odaia-Bursucani	Tutova
Odaia-Manolache	Covurlui
Odaia-Rănghileşti	Botoşani
Odaia-Veche	Botoşani
Odaia-Vlădichii	Ilfov
Odăile (Lipia)	Buzău
Odăile (Odăile)	Buzău
Odăile (Mierlari)	Ilfov
Odăile (Otopeni)	Ilfov
Odăile	Prahova
Odăşti	Sălaj
Odessa-Nouă	Cetatea-Albă
Odobasca	R.-Sărat
Odobasca-Coteşti	R.-Sărat
Odobeasca	Teleorman
Odobeşti	Bacău
Odobeşti	Dâmboviţa
Odobeşti	Putna
Odoreu	Satu-Mare
Odorhei	Odorheiu
Odriheiu	Târnava-Mică
Odvere	Alba
Odvoş	Arad
Oeşti-Pământeni	Argeş
Oeşti-Ungureni	Argeş
Ofseniţa	Timiş-Torontal
Ogari	Mureş
Ogeşti	Bihor
Oglinzi	Neamţ
Ogoarele	Putna
Ogra	Târnava-Mică
Ograda	Ialomiţa
Ogradena-Nouă	Severin
Ogradena-Veche	Severin
Ogrăzi	Buzău
Ogrăzi	Vâlcea
Ogretin	Prahova
Ogrezeni	Ilfov
Ohaba	Dolj
Ohaba	Făgăraş
Ohaba	Gorj
Ohaba	Hunedoara
Ohaba	Mehedinţi
Ohaba	Târnava-Mică
Ohaba-Bistra	Severin
Ohaba-de-sub-Piatră	Hunedoara
Ohabaforgaci	Timiş-Torontal
Ohaba-Jiu	Gorj
Ohaba-Lungă	Severin
Ohaba-Mâtnic	Severin
Ohaba-Ponor	Hunedoara
Ohaba-Română	Severin
Ohaba-Sibişel	Hunedoara
Ohaba-Streiului	Hunedoara
Ohabiţa	Caraş
Ohrincea	Orheiu
Oieşdea	Alba
Oinacu	Vlaşcu
Oituz	Cahul
Oituz	Constanţa
Oituz	Trei-Scaune
Ojdula	Trei-Scaune
Ojeva	Hotin
Olari	Arad
Olari	Buzău
Olari	Gorj
Olari	Prahova
Olari	Romanaţi
Olăneasca	R.-Sărat
Olăneşti	Cetatea-Albă
Olăneşti	Vâlcea
Olăreni	R.-Sărat
Olcea	Bihor
Oleşeşti	Buzău
Oleşeşti	Putna
Olişcani	Orheiu
Ologeni	Buzău
Ologi	Teleorman
Olosig	Bihor
Oloşag	Severin
Olpret	Someş
Olteanca	Mehedinţi
Olteanca	Teleorman
Olteanca (Cermegeşti)	Vâlcea
Olteanca (Olteanca)	Vâlcea
Olteanu	Mehedinţi
Olteneşti	Fălciu
Olteni	Constanţa
Olteni	Ilfov
Olteni	Olt
Olteni	Prahova
Olteni	R.-Sărat
Olteni	Teleorman
Olteni	Trei-Scaune
Olteni (Băbeni Bistriţa)	Vâlcea
Olteni (Bujoreni)	Vâlcea
Olteniţa	Ilfov
Olteniţa - Rurală	Ilfov
Olteţ	Făgăraş
Olteţani-Boboaca	Romanaţi
Olteţu (Oteteleşu)	Vâlcea
Olteţu (Văleni)	Vâlcea
Oltina	Constanţa
Olucli	Durostor
Omor	Timiş-Torontal
Omorul-Mic	Timiş-Torontal
Omurchioi	Caliacra
Omurgea	Durostor
Omur-Facă	Caliacra
Onceşti	Maramureş
Onceşti	Olt
Onceşti	Vlaşca
Onceşti-Noui	Tecuci
Onceşti-Vechi	Tecuci
Onciu	Covurlui
Oneaga	Botoşani
Oneşti	Bacău
Oneşti	Iaşi
Oneşti	Orheiu
Oneşti	Tutova
Oneştii-Noui	Lăpuşna
Oneştii-Vechi	Lăpuşna
Oniceni	Baia
Oniceni	Roman
Onişcani	Orheiu
Onişcanii	Roman
Oniţcani	Orheiu
Onuca	Mureş
Onut	Cernăuţi
Onuţul-Mic	Hotin
Opaci	Tighina
Opancea	Caliacra
Opatiţa	Timiş-Torontal
Opăriţi	Prahova
Opăteşti	Argeş
Opinca	Bălţi
Oporelu	Olt
Oprăneşti	Mehedinţi
Oprea-Cârţişoara	Făgăraş
Opreşti	Argeş
Opreşti	Muscel
Oprinari	Prahova
Oprişani	Turda
Oprişeneşti	Brăila
Oprişeni	Iaşi
Oprişeni	Rădăuţi
Oprişeşti	Tecuci
Oprişiţa	Vaslui
Oprişor	Mehedinţi
Oproaia	Vaslui
Optaşi	Olt
Optăşani	Olt
Orac	Cahul
Oracu	Ilfov
ORADEA	Bihor
Oraviţa	Caraş
Oraşul-Nou	Satu-Mare
Orăşa	Bacău
Orăşa-Avram	Bacău
Orăşani	Dolj
Orăşani-Deal	Botoşani
Orăşani-Vale	Botoşani
Orăşeni	Cernăuţi
Orăşeni	Odorheiu
Orăşti	Ilfov
Orăştie	Hunedoara
Orăştioara-de-Jos	Hunedoara
Orăştioara-de-Sus	Hunedoara
Orătia	R.-Sărat
Orbău	Sălaj
Orbeasca-de-Jos	Teleorman
Orbeasca-de-Sus	Teleorman
Orbeni	Putna
Orbenii-de-Jos	Putna
Orbenii-de-Sus	Putna
Orbicul	Neamţ
Orboeşti	Ialomiţa
Orbu	Tecuci
Ordaşei	Orhei
Ordoreanca	Romanaţi
Ordoreanu	Ilfov
Ordoreşti	Olt
Oreavu	R.-Sărat
Oreviţa	Mehedinţi
Oreviţa-Mică	Mehedinţi
Orezu	Ialomiţa
Orgoeşti	Tutova
Orhei	Orhei
Orheiul-Bistriţii	Năsăud
Orlat	Sibiu
Orlea	Romanaţi
Orlea-Nouă	Romanaţi
Orleşti	Vâlcea
Orlova	Caliacra
Orman	Dolj
Orman	Someş
Ormanchioi	Durostor
Ormeniş	Alba
Ormeniş	Târnava-Mică
Ormeniş	Trei-Scaune
Ormindea	Hunedoara
Orodelu	Dolj
Oroftiana-de-Jos	Dorohoi
Oroftiana-de-Sus	Dorohoi
Oroiu	Mureş
Oroiul-de-Câmpie	Mureş
Orosfaia	Mureş
Orosia	Turda
Orşova	Mureş
Orşova	Severin
Orta-Mahle	Durostor
Orta-Mahle-Bey	Durostor
Ortelec	Sălaj

Localitatea	Judeţul
Ortiteag	Bihor
Orţăşti	Baia
Orţişoara	Timiş-Torontal
Orţiţa	Sălaj
Orvişele	Bihor
Orzari	Constanţa
Orzăneasa	R.-Sărat
Orzeni	Iaşi
Orzeşti	Mehedinţi
Orzu	Gorj
Osebiţii	Bacău
Osebiţii-Mărginei	Bacău
Oseşti	Vaslui
Osica-de-Jos	Romanaţi
Osica-de-Sus	Romanaţi
Osmancea	Constanţa
Osman-Facâ	Caliacra
Osmanu	Brăila
Osoi	Baia
Osoi (Osoi)	Iaşi
Osoi (Sineşti)	Iaşi
Osoi	Someş
Ostopceni-Balş	Botoşani
Ostopceni-Răzeşi	Botoşani
Ostra	Câmpulung

Localitatea	Judeţul
Ostratu	Ilfov
Ostriţa	Cernăuţi
Ostrov	Durostor
Ostrov	Hunedoara
Ostrov	Severin
Ostrov	Tulcea
Ostroveni	Argeş
Ostroveni	Dolj
Ostroveni	Vâlcea
Ostrovu	Romanaţi
Ostrovul-Corbului	Mehedinţi
Ostrovul-Mare	Mehedinţi
Ostrovu-Tătaru	Tulcea
Oşand	Bihor
Oşehlib	Cernăuţi
Oşlobeni	Neamţ
Oşorheiu	Bihor
Oşorhel	Someş
Otac	Orheiu
Otace-Cătun	Hotin
Otace-Resteu	Hotin
Otaci-Sat	Soroca
Otaci-Târg	Soroca
Otelec	Timiş-Torontal
Oteşani	Vâlcea

Localitatea	Judeţul
Oteşti	Olt
Oteşti-de-Jos	Olt
Oteşti-de-Sus	Olt
Oteteleşeanu	Ilfov
Otetelişu	Vâlcea
Otomani	Sălaj
Otopenii-de-Jos	Ilfov
Otopenii-de-Sus	Ilfov
Otovasca	Lăpuşna
Otulgea	Durostor
Otveşti	Timiş-Torontal
Oţeleni	Fălciu
Oţeleni	Roman
Oţeleşti	Bacău
Oţelu	Muscel
Oţeni	Odorheiu
Oţetoaia	Fălciu
Oveselu	Vâlcea
Ovidiu	Cetatea-Albă
Ovidiu	Constanţa
Ovreeşti	Vâlcea
Oxentia	Orheiu
Ozd	Târnava-Mică
Ozun	Trei-Scaune

P

Pachia	Trei-Scaune
Padea	Dolj
Padesu	Mehedinţi
Padina	Buzău
Padina	Vâlcea
Padina Matei	Caraş
Padina-Mică	Mehedinţi
Pagaia	Sălaj
Paicu	Cahul
Paicu	Ilfov
Pajiştele	Gorj
Paladia	Hotin
Palanca	Bacău
Palanca	Cetatea-Albă
Palanca	Ilfov
Palanca	Lăpuşna
Palanca	Soroca
Palanca	Tecuci
Palanca (Crăciuneşti)	Vaslui
Palanca (Gârbeşti)	Vaslui
Palanga	Teleorman
Palanga	Vâlcea
Palazul-Mare	Constanţa
Palazul-Mic	Constanţa
Palei	Vâlcea
Paleu	Bihor
Palilula	Dolj
Paloş	Târnava-Mare
Palota	Bihor
Paltenu	Argeş
Paltenu	Buzău
Paltinu	Gorj
Paltinu	Putna
Panade	Târnava-Mică
Panaghia	Dolj
Panaitoaia	Dorohoi
Panatul-Nou	Arad
Panc	Hunedoara
Panc Sălişte	Hunedoara
Panca	Storojineţ
Panciu	Putna
Pandaclia	Cetatea-Albă
Pandurul	Constanţa
Panic	Sălaj
Paniova	Timiş-Torontal
Pantazi	Prahova
Pantilimon	Ilfov
Pantilimon-de-Jos	Constanţa
Pantelimon-de-Sus	Constanţa
Papa	Teleorman
Papadopol	Ilfov
Papiu-Ilarian	Turda
Papuccilar	Durostor
Papuei	Buzău
Paragic	Caliacra
Paragina	Teleorman
Paraipani	Putna
Parapora	Ismail
Paraschiveni	Putna
Parava	Putna
Parcani	Lăpuşna
Parcani	Soroca
Parcheş	Tulcea
Parcova	Bălţi
Pardina	Tulcea
Pardoşi	R.-Sărat
Parepa-Rusani	Prahova
Parhida	Bihor
Parincea-Târg	Bacău
Paris	Cetatea-Albă
Parisul-Nou	Cetatea-Albă

Parişeşti	Vlaşca
Parişca	Vaslui
Paroş	Hunedoara
Parpaniţa	Vaslui
Parteş	Timiş-Torontal
Parţa	Timiş-Torontal
Paruşeni	Cahul
Parva	Năsăud
Pasat	Dorohoiu
Pasărea (Frumuşani)	Ilfov
Pasărea (Pasărea)	Ilfov
Pasărea Boltaşi	Ilfov
Paşchi	Gorj
Paşa-Balâ	Durostor
Paşa-Câşla	Tulcea
Paşcani	Baia
Paşcani	Cahul
Paşcani	Ilfov
Paşcani	Lăpuşna
Paşcani	Orheiu
Paşcăuţi	Hotin
Pata	Cluj
Patraşcani	Bacău
Patricheni	Roman
Patru-Fraţi	Ialomiţa
Paucineşti	Hunedoara
Pauleni	Iaşi
Pauleşti	Prahova
Paulian	Arad
Paustova	Soroca
Pava	Trei-Scaune
Pavăţul	Mehedinţi
Paveleanca	Hotin
Paveleni	Cetatea-Albă
Paveleşti	Cahul
Pavloca	Cetatea-Albă
Păcală	Olt
Păeioiu	Muscel
Păclişa	Hunedoara
Păcura	Buzău
Păcurăreşti	Tutova
Păcureni	Mureş
Păcureţ	Iaşi
Păcureţi	Prahova
Păcurile	Buzău
Pădina-Mare	Mehedinţi
Pădurani	Severin
Pădureni (Bereşti-Bistriţa)	Bacău
Pădureni (Gloduri)	Bacău
Pădureni (Fundeni)	Caliacra
Pădureni (Unirea)	Caliacra
Pădureni	Cluj
Pădureni	Mureş
Pădureni (Pădureni)	Putna
Pădureni (Vărsătura)	Putna
Pădureni	Roman
Pădureni	Timiş-Torontal
Pădureni	Turda
Pădureţi	Argeş
Pădureţu	Muscel
Pădureţu (Frânceşti-Mănăstireni)	Vâlcea
Pădureţu (Scundu)	Vâlcea
Păduroiu-din-Deal	Argeş
Păduroiu-din-Vale	Argeş
Păgida	Alba
Păglişa	Cluj
Păgubeni	Bacău
Păharniceni	Orheiu
Păhneştia	Fălciu

Păingeni	Mureş
Păiseni	Baia
Păişani	Dolj
Păişeşti	Argeş
Păiseşti	Muscel
Păiuşeni	Arad
Pălatca	Cluj
Pălădeşti	Bacău
Pălămida	Putna
Pălăria	Bălţi
Păltinata-de-Jos	Bacău
Păltinata-de-Sus	Bacău
Păltineasa	Someş
Păltineni	Buzău
Păltiniş	Bacău
Păltiniş	Câmpulung
Păltiniş	Dorohoi
Păltiniş	Roman
Păltinişu	Buzău
Păltinoasa	Câmpulung
Pănăşeşti	Lăpuşna
Pănătău	Buzău
Pănceşti	Bacău
Păneşti	Brăila
Păneşti	Vâlcea
Pângăleşti	Vlaşca
Păniceni	Cluj
Pănoasa	Vaslui
Pănu	Iaşi
Pănureşti	Baia
Păpăuţi	Trei-Scaune
Păpeşti (Logreşti Moşteni)	Gorj
Păpeşti (Piscoiu)	Gorj
Păpuşoi	Cetatea-Albă
Părae	Baia
Părăeşti	Muscel
Părău	Făgăraş
Părău	Gorj
Părău-Boia	Gorj
Părău-Viu	Gorj
Părău-Vulcan	Gorj
Părhăuţi	Suceava
Părincea-Sat	Bacău
Păroaia	Ilfov
Păroasa	Hunedoara
Păroasa	Prahova
Părosu	Putna
Păroşi	Olt
Păru-de-sub-Pripor	Gorj
Părul	Severin
Părul-Rotund	Teleorman
Păruş	Tecuci
Păsărani	Mehedinţi
Pasarei	Vâlcea
Păsăreni	Mureş
Păsăroiu	Buzău
Păsăteni	Botoşani
Păsăteşti	Vâlcea
Păscăreni	Bacău
Păsculeşti	Vâlcea
Păstrăveni	Neamţ
Păşcăneanca	Ilfov
Pătaş	Caraş
Pătârlagele	Buzău
Pătârşi	Timiş-Torontal
Păteşti	Argeş
Pătrăşcani	Putna
Pătrăşcani	Tutova
Pătrăuţii-de-Jos pe Siret	Storojineţ
Pătrăuţii-de-Sus pe Siret	Storojineţ

Localitatea	Judeţul
Pătrăuţii-pe-Suceava	Suceava
Pătrângeni	Alba
Pătrimea-din-Luncă	Ilfov
Pătroaia-Deal	Dâmboviţa
Pătroaia-Vale	Dâmboviţa
Pătruşeni	Bălţi
Pătulele	Mehedinţi
Pătuleni	Argeş
Păţal	Sălaj
Păţălăgeni	Neamţ
Păţăluşa	Sălaj
Păţeşti	Putna
Păuca	Sibiu
Păucea	Târnava-Mică
Păuceşti	Roman
Păucişoara	Târnava-Mică
Păuleasa	Muscel
Păuleasca	Teleorman
Păuleni	Argeş
Păuleni	Cetatea-Albă
Păuleni	Ciuc
Păuleni	Odorheiu
Păuleşti	Bihor
Păuleşti	Lăpuşna
Păuleşti	Putna
Păuliş	Arad
Păulişul-Nou	Arad
Păun	Botoşani
Păuneşti	Mehedinţi
Păuneşti	Olt
Păuneşti	Putna
Păuşa	Argeş
Păuşa	Bihor
Păuşa	Sălaj
Păuşeşti	Iaşi
Păuşeştii-Măglaşi	Vâlcea
Păuşeştii-Otăsău	Vâlcea
Păuşeşti-Ursăreşti	Vâlcea
Păvălari	Putna
Pâclele	Buzău
Pâclişa	Albă
Pâhma	Fălciu
Pâlciu	Buzău
Pânceşti	Putna
Pâncota	Arad
Pândâcli	Durostor
Pânet	Mureş
Pânga	Buzău
Pângaraţi	Neamţ
Pângărăcior	Neamţ
Pântecani	R.-Sărat
Pânticeşti	Putna
Pânticeu	Cluj
Pânzereni	Bălţi
Pârâul Cârjei	Neamţ
Pârâul Fagului	Neamţ
Pârâul Pântei	Neamţ
Pârâenii-de-Jos	Vâlcea
Pârâenii-de-Mijloc	Vâlcea
Pârâenii-de-Sus	Vâlcea
Pârâeşti	Muscel
Pârâu	Vâlcea
Pârâul Boghii	Bacău
Pârâul-Caprei	Caliacra
Pârâul-Negru	Cernăuţi
Pârâul-Negru	Dorohoi
Pârâul-Ursului	Bacău
Pârânşani	Vâlcea
Pârcani	Orheiu
Pârcovaci	Botoşani
Pârgăreşti	Bacău
Pârjoaia	Durostor
Pârjol	Bacău
Pârjoleşti	Buzău
Pârjolteni	Lăpuşna
Pârjota	Bălţi
Pârlagele	Mehedinţi
Pârlita	Botoşani
Pârlita	Ilfov
Pârlita	Mehedinţi
Pârlita	Putna
Pârlita	Teleorman
Pârlita	Tulcea
Pârlita	Vlaşca
Pârlita-Căneşti	Buzău
Pârliturile	Bacău
Pârliţi	Olt
Pârliţi	Soroca
Pârliţi-de-Sus	Bălţi
Pârliţi-Sat	Bălţi
Pârliţi-Târg	Bălţi
Pârneşti	Arad
Pârscov	Buzău
Pârscoveni	Romanaţi
Pârşanii-Noui	Dolj
Pârşanii-Vechi	Dolj
Pârteştii-de-Jos	Suceava
Pârteştii-de-Sus	Suceava
Pârveşti	Tutova
Pârcova	Severin
Pârvuleşti	Bacău
Pârvuleşti	Dolj
Pârvuleşti	Gorj
Pârvuleşti	Mehedinţi
Pârvu-Roşu	Argeş
Pâslari	Buzău
Pâslari	Vlaşca
Pâtracli	Durostor
Peceiu	Sălaj
Pecenişca	Severin
Peceştea	Orheiu
Pechea	Covurlui
Pecica	Arad
Pecineaga	Tulcea
Peciul-Nou	Timiş-Torontal
Pegeni	Gorj
Peicani	Fălciu
Peleşul	Satu-Mare
Peletic	R.-Sărat
Peletucii-de-Jos	Bacău
Peletucii-de-Sus	Bacău
Pelinei	Cahul
Pelineii-Mari	Cahul
Pelinia	Bălţi
Pelinu	Constanţa
Pelinu	Ialomiţa
Pelişor	Satu-Mare
Pelişor	Târnava-Mare
Pepiniera-Istriţa	Buzău
Percăuţi	Hotin
Perchiu	Tecuci
Percosova	Timiş-Torontal
Perebicăuţi	Hotin
Pereceiu	Sălaj
Peregul-Mare	Arad
Peregul-Mic	Arad
Pereni	Dolj
Pereni	Lăpuşna
Pereni	Orheiu
Pererita	Hotin
Peresecina	Orheiu
Pereşti	Gorj
Peretu	Argeş
Peretu	Teleorman
Periam	Timiş-Torontal
Peri-Broşteni	Teleorman
Perieni	Iaşi
Perieni	Tutova
Perieţi	Ialomiţa
Perieţi	Olt
Perieţi-de-Mijloc	Olt
Perieţi-de-Sus	Olt
Perifac	Caliacra
Perii	Mehedinţi
Perii-Vadului	Someş
Periprava	Tulcea
Periş	Constanţa
Periş	Ilfov
Periş	Mureş
Perişani	Argeş
Perişor	Someş
Perişoru	Brăila
Perişoru	Dolj
Perişoru	Iaşi
Perişoru-Nou	Dolj
Perşani	Făgăraşi
Perşunari	Buzău
Perşunari	Prahova
Perteşti	Vâlcea
Pesac	Timiş-Torontal
Pescari	Arad
Pescăreşti	Romanaţi
Pesceana	Vâlcea
Pesceana-Cermegeşti	Vâlcea
Pesceana-Cueni	Vâlcea
Pesceana-Roeşti	Vâlcea
Pestra	Olt
Pestriţu	Buzău
Peşteana (Peşteana-Jiu)	Gorj
Peşteana (Peşteana-Vulcan)	Gorj
Peşteana	Hunedoara
Peşteana	Mehedinţi
Peşteana-de-Jos	Gorj
Peşteniţa	Hunedoara
Peştenuţa	Mehedinţi
Peştera	Braşov
Peştera	Constanţa
Peştera	Someş
Peştere	Bihor
Peştere	Severin
Peşterea	Hunedoara
Peştiş	Bihor
Peştişani	Gorj
Peştişul-Mare	Hunedoara
Peştişul-Mic	Hunedoara
Peteuleşti-Şanţu	Vâlcea
Petea	Cluj
Petea	Satu-Mare
Petea-de-Câmpie	Mureş
Petecei	Gorj
Petecu	Odorhei
Petelea	Mureş
Peteni	Trei-Scaune
Petenia	Sălaj
Peteritea	Someş
Petia	Baia
Peticeni	Lăpuşna
Petid	Bihor
Petin	Satu-Mare
Petiş	Târnava-Mare
Petnic	Severin
Petra	Mehedinţi
Petrani	Bihor
Petrăcheşti	Buzău
Petrăchioaia	Ilfov
Petrăria	Iaşi
Petreanu	R.-Sărat
Petreni	Hunedoara
Petreni	Odorheiu
Petreni	Soroca
Petreşti	Alba
Petreşti (Gloduri)	Bacău
Petreşti (Petreşti)	Bacău
Petreşti	Bălţi
Petreşti	Botoşani
Petreşti	Dâmboviţa
Petreşti (Cărpinişiu)	Gorj
Petreşti (Petreşti)	Gorj
Petreşti	Hunedoara
Petreşti (Golaeşti)	Iaşi
Petreşti (Petreşti)	Iaşi
Petreşti	Ilfov
Petreşti	Muscel
Petreşti (Focşani-Petreşti)	Putna
Petreşti (Năruja)	Putna
Petreşti	Sălaj
Petreşti	Someş
Petreşti	Vaslui
Petreşti	Vlaşca
Petreştii-de-Jos	Turda
Petreştii-de-Mijloc	Turda
Petreştii-de-Sus	Turda
Petreu	Bihor
Petricani	Dorohoi
Petricani	Neamţ
Petriceni	Storojineţ
Petriceni	Trei-Scaune
Petricica	Bacău
Petricica	Lăpuşna
Petrila	Hunedoara
Petrilaca	Turda
Petrilaca-de-Mureş	Mureş
Petrileni	Bihor
Petrilova	Caraş
Petrindul	Cluj
Petrinzelu	Cluj
Petrisat	Târnava-Mică
Petriş	Năsăud
Petrişor	R.-Sărat
Petrişul	Mehedinţi
Petrişul-de-Jos	Baia
Petrişul-de-Sus	Baia
Petroasa	Bihor
Petroasa (Faraoanele)	R.-Sărat
Petroasa (Tâmboeşti)	R.-Sărat
Petroasa	Severin
Petroasa	Tecuci
Petroasa-Mare	Severin
Petroiu	Brăila
Petroiu	Ialomiţa
Petroman	Timiş-Torontal
Petres	Hunedoara
Petrosu	Bălţi
Petrosu	Lăpuşna
Petrosu-Nou	Bălţi
Petroşani	Constanţa
Petroşani	Hunedoara
Petroşica	Iaşi
Petroşniţa	Severin
Petrova	Maramureş
Petrovaselo	Timiş-Torontal
Petrunea	Bălţi
Petru-Rareş	Vlaşca
Peţelca	Alba
Pe-Vale	Buzău
Pianul-de-Jos	Alba
Pianul-de-Sus	Alba
Piatra (Ciofrângeni)	Argeş
Piatra (Galeşu)	Argeş
Piatra	Buzău
Piatra	Constanţa
Piatra	Muscel
Piatra	Neamţ
Piatra (Poiana-Câmpina)	Prahova
Piatra (Popeşti)	Prahova
Piatra	Romanaţi
Piatra	Someş
Piatra	Teleorman
Piatra-Albă	Buzău
Piatra-Albă	Mehedinţi
Piatra-Cătun	Buzău

Localitatea	Județul
Piatra Corbului	Buzău
Piatra-de-Jos	Orheiu
Piatra-de-Sus	Orheiu
Piatra-Frecăței	Tulcea
Piatra-Roșie	Tulcea
Picăturile	Dolj
Picior-de-Munte	Dâmbovița
Piciorul-Lupului	Iași
Picleu	Bihor
Picu	Dolj
Picuești	Argeș
Piedecăuți	Cernăuți
Pielea	Teleorman
Pielești	Argeș
Pielești	Dolj
Pielești	Vâlcea
Pieptani	Gorj
Piepteşti	Argeș
Pierșinari	Dâmbovița
Pietrari	Dâmbovița
Pietrari	Vâlcea
Pietrarii-de-Jos	Vâlcea
Pietrarii-de-Sus	Vâlcea
Pietraru	Buzău
Pietreni	Vâlcea
Pietriceanu	Prahova
Pietricica	Buzău
Pietrile	Vlașca
Pietriș	Fălciu
Pietriș	Mureș
Pietriș	Romanați
Pietrișu	Vâlcea
Pietrișul	Olt
Pietroaia	Dolj
Pietroasa	Cetatea-Albă
Pietroasa	Putna
Pietroasa	Turda
Pietroasa (Pietroasa)	Vâlcea
Pietroasa (Sutești)	Vâlcea
Pietroasa-de-Jos	Buzău
Pietroasa-de-Sus	Buzău
Pietrosu	Buzău
Pietrosu	Roman
Pietroșani	Muscel
Pietroșani	Prahova
Pietroșani	Vlașca
Pietroșița	Dâmbovița
Pildești	Roman
Pilipăuți	Dorohoi
Pilul	Arad
Pinoasa	Gorj
Pintic	Someș
Pinticu	Mureș
Pinu	Buzău
Piorești	Dolj
Piorești	Prahova
Pipea	Târnava-Mică
Pipera	Ilfov
Pipirig	Neamț
Pir	Sălaj
Pirea	Mehedinți
Pirlichioi	Durostor
Pirli-Daugilar	Durostor
Pirli-Geami-Mahle	Durostor
Pirliu-Nou	Durostor
Piroșa	Someș
Pisarova	Caliacra
Piscani	Dolj
Piscani	Muscel
Piscani	Olt
Piscoiu	Gorj
Piscu	Brăila
Piscu	Covurlui
Piscu	Dolj
Piscu-Vechi	Dolj
Piscul	Ilfov
Piscul-Corbului	Tecuci
Piscul-Enei	Tutova
Piscul-Lung	Vâlcea
Piscul-Moșului	Argeș
Piscul-Nou	Dolj
Piscul-Radului	Argeș
Piscul-Radului	Putna
Piscul-Rusului	Roman
Pisculeni	Buzău
Pisculești	Prahova
Piscurile	Gorj
Pisica	Tulcea
Pistești	Gorj
Pistești-din-Vale	Gorj
Pistrueni-Noui	Orheiu
Pistrueni-Vechi	Orheiu
Pișcari	Satu-Mare
Pișcărești	Orheiu
Pișchia	Timiș-Torontal
Pișchinți	Hunedoara
Pișcolt	Sălaj
Pitaru	Dâmbovița
Piteasca	Ilfov
Pitești	Argeș
Pitișteanca	Ilfov

Localitatea	Județul
Pitulași	Mehedinți
Pitulații-Noui	R.-Sărat
Pitulații-Vechi	R.-Sărat
Pitulicea-Cofuritu	Buzău
Pitulușa	Putna
Pitușca	Lăpușna
Pițigaia	Ilfov
Pițigaia (Purcăreni)	Muscel
Pițigaia (Rădești)	Muscel
Pițigoești	Olt
Pițigoiu	Buzău
Pina	Muscel
Pina-Petrii	Ialomița
Pivniceni	Soroca
Pivniceri	Bacău
Plahteavca	Cetatea-Albă
Plaiu	Mehedinți
Plaiu-Câmpinei	Prahova
Plaiul	Prahova
Plaiul-Cornului	Prahova
Plaiul-Cosminului	Cernăuți
Plaiul-Nucului	Buzău
Plaiuri	Turda
Platonești	Ialomița
Plavățul	Buzău
Plavia	Prahova
Plavișevița	Severin
Plăcinta	Tighina
Plăcinteni	Tecuci
Plăeșii-de-Jos	Ciuc
Plăeșii-de-Sus	Ciuc
Plăești	Turda
Plăeșu	Baia
Plăețu	Prahova
Plăinești	R.-Sărat
Plăișoru	Buzău
Plășoiu	R.-Sărat
Plătărești	Ilfov
Plăvălar	Suceava
Plăviceanca	Romanați
Plăviceni	Olt
Plăviceni	Romanați
Pleasa	Prahova
Pleașa	Prahova
Pleașovu	Teleorman
Plenița	Dolj
Plesca	Sălaj
Plescioara	Buzău
Pleșa	Baia
Pleșa	Tutova
Pleșani	Botoșani
Pleșcoiu	Buzău
Pleșcuța	Arad
Pleșea	Vâlcea
Pleșeni	Cahul
Pleșești	Argeș
Pleșești	Buzău
Pleșești	R.-Sărat
Pleșești (Buda)	Tutova
Pleșești (Iugani)	Tutova
Pleșești	Vâlcea
Pleșești-Centru	Baia
Pleșești-Gane	Baia
Pleșoiu	Argeș
Pleșoiu	Dolj
Pleșoiu	Romanați
Pleșoiu	Vâlcea
Plevna	Covurlui
Plevna	Dorohoi
Plevna	Ialomița
Plevna	R.-Sărat
PLOEȘTI	Prahova
Ploeștiori	Prahova
Ploeștiori-Eforia	Prahova
Plop	Hunedoara
Plopana-Sat	Tutova
Plopana-Târg	Tutova
Plopeasa-de-Jos	Buzău
Plopeasa-de-Sus	Buzău
Plopeni	Botoșani
Plopeni	Constanța
Plopeni	Prahova
Plopeni-Mari	Dorohoi
Plopeni-Mici	Dorohoi
Plopi	Fălciu
Plopi	Hunedoara
Plopi	Ilfov
Plopi	Mehedinți
Plopi	R.-Sărat
Plopi	Soroca
Plopi	Teleorman
Plopi-Slăvitești	Teleorman
Plopiș	Satu-Mare
Plopiș	Sălaj
Plopșoru	Dolj
Plopșoru	Gorj
Plopșoru	Vlașca
Plop-Ștubei	Tighina
Plopu	Bacău
Plopu	Brăila
Plopu (Amărăști)	Dolj

Localitatea	Județul
Plopu (Căpreni)	Dolj
Plopu	Gorj
Plopu	Prahova
Plopu	Tecuci
Plopu	Tutova
Plopul	R.-Sărat
Plosca	Dolj
Plosca	Rădăuți
Plosca	Teleorman
Ploscaru	Muscel
Ploșcuțeni	Tecuci
Ploștina	Buzău
Ploștina	Dolj
Ploștina	Mehedinți
Ploștina	Putna
Plotonești	Fălciu
Plotun	Neamț
Ploțc	Cetatea-Albă
Plugari	Iași
Plugova	Severin
Plumbuita	Ilfov
Plușcu	Gorj
Pluta	Mehedinți
Poarta	Bacău
Poarta	Mureș
Poarta-Albă	Constanța
Poboru	Olt
Pochidia	Tutova
Pochișcani	Covurlui
Pochița	Bacău
Pociovaliștea	Gorj
Pociumbeni	Bălți
Pociumbenii-Mici	Bălți
Pociuveliște	Bihor
Poclușa-de-Barcău	Bihor
Poclușa-de-Beliu	Bihor
Pocola	Bihor
Pocoleni	Baia
Pocreaca	Iași
Pocrovca	Soroca
Pocrovca-Nouă	Ismail
Pocșești	Orheiu
Podari	Dolj
Podari	Ilfov
Podele	Hunedoara
Podeni (Buzești)	Argeș
Podeni (Perișani)	Argeș
Podeni	Bacău
Podeni	Buzău
Podeni	Mehedinți
Podeni	Turda
Podeni-Noui	Prahova
Podeni-Vechi	Prahova
Podenia	Bacău
Podgoria	Iași
Podișoru	Teleorman
Podișoru	Vlașca
Podișu	Bacău
Podoleni	Neamț
Podoleni	Tecuci
Podoleni-de-Jos	Fălciu
Podoleni-de-Sus	Fălciu
Podriga	Dorohoi
Podu-Broșteni	Argeș
Podu-Nărujei	Putna
Podu-Stoica	Putna
Podu-Turcului	Tecuci
Podul-Cheei	Prahova
Podul-Corbencii	Vlașca
Podul-Corbului	Prahova
Podul-Găștei	Ilfov
Podul-Grosului	Mehedinți
Podul-Hagiului	Fălciu
Podul-Iloaei	Iași
Podul-Jijiei	Iași
Podul-Lacului	R.-Sărat
Podul-lui-Galben	Prahova
Podul-Muncei	Buzău
Podul-Nărujei	Putna
Podul-Oprei	Fălciu
Podul-Pescenei	Vâlcea
Podul-Pitarului	Ilfov
Podul-Popa-Nae	Vlașca
Podul-Rizi	Dâmbovița
Podul-Stamate	Dorohoi
Podul-Schiopului	Putna
Podul-Ursului	Prahova
Podul-Vadului	Prahova
Podul-Văleni	Prahova
Poduri	Bacău
Poduri	Putna
Podurile	Buzău
Poenari	Arad
Poenari (Corbeni)	Argeș
Poenari (Poenari)	Argeș
Poenari	Botoșani
Poenari	Gorj
Poenari	Muscel
Poenari	Neamț
Poenari	Roman
Poenari (Poenari)	Vâlcea

Localitatea	Judeţul
Poenari (Râmnicu-Vâlcea)	Vâlcea
Poenari-Apostoli	Prahova
Poenari-Burchi	Prahova
Poenari Rali	Prahova
Poenari-Vechi	Prahova
Poenărei	Muscel
Poeneşti	Tutova
Poeneşti-Ghica	Vaslui
Poeneşti-Străjescu	Vaslui
Poeneştii-Mânăstirii	Vaslui
Poeni	Bacău
Poeni	Gorj
Poeni	Iaşi
Poeni (Calu)	Neamţ
Poeni (Răsboeni)	Neamţ
Poeni	Rădăuţi
Poeni-pe-Solca	Suceava
Poeni-pe-Suceava	Suceava
Poenii-de-Jos	Bihor
Poenii-de-Sus	Bihor
Poenile	Buzău
Poenile	Vâlcea
Poenile-de-Jos	Roman
Poenile-Oancei	Roman
Poenile-Zăgrii	Năsăud
Poeniţa	Argeş
Poeniţa	Constanţa
Poeniţa	Muscel
Poeniţa	Putna
Poeniţa	R.-Sărat
Poeniţa	Roman
Poeniţa	Someş
Poeniţa-Tomii	Hunedoara
Poeniţa-Voinii	Hunedoara
Poeniţele	Buzău
Poernia	Gorj
Pogana	Tutova
Poganu	Olt
Pogăceana	Mureş
Pogăneşti	Fălciu
Pogăneşti	Hunedoara
Pogăneşti	Severin
Pogleţ	Tecuci
Pogoanele	Buzău
Pogonele	Buzău
Pogoneşti	Fălciu
Pogoneşti	Tutova
Pogorăşti	Botoşani
Pogrebeni	Orhei
Pohorlăuţi	Cernăuţi
Pohorna	Soroca
Poian	Trei-Scaune
Poiana	Arad
Poiana	Argeş
Poiana	Bacău
Poiana	Baia
Poiana	Bălţi
Poiana (Feredeeni)	Botoşani
Poiana (Flămânzi)	Botoşani
Poiana (Poiana)	Botoşani
Poiana	Bihor
Poiana	Buzău
Poiana	Dolj
Poiana (Brăeşti)	Dorohoi
Poiana (Herţa)	Dorohoi
Poiana (Zvorâştea)	Dorohoi
Poiana (Poiana)	Gorj
Poiana (Rovinari)	Gorj
Poiana (Ghincăuţi)	Hotin
Poiana (Roşcov)	Hotin
Poiana	Hunedoara
Poiana	Ialomiţa
Poiana	Iaşi
Poiana	Mehedinţi
Poiana (Bistricioara)	Neamţ
Poiana (Negreşti)	Neamţ
Poiana	Olt
Poiana	Orheiu
Poiana	Prahova
Poiana	Putna
Poiana	Roman
Poiana	Severin
Poiana	Sibiu
Poiana	Soroca
Poiana (Poiana)	Tecuci
Poiana (Podu-Turcului)	Tecuci
Poiana	Turda
Poiana	Tutova
Poiana	Vaslui
Poiana Aiudului	Alba
Poiana Ampoiului	Alba
Poiana-Blenchi	Someş
Poiana-Botizii	Someş
Poiana-Boului	Bacău
Poiana-Budianului	Baia
Poiana-Cărnului	Neamţ
Poiana-Ciorii	Mehedinţi
Poiana-Codrului	Satu-Mare
Poiana Copăceni	Prahova
Poiana-cu-Cetate	Iaşi

Localitatea	Judeţul
Poiana-de-Jos	Dâmboviţa
Poiana-de-Sus	Dâmboviţa
Poiana-de-Sus	Vaslui
Poiana-Durei	Roman
Poiana-Ilvei	Năsăud
Poiana-Jurascu	Roman
Poiana-Lacului	Argeş
Poiana-Largului	Neamţ
Poiana-lui-Alexa	Vaslui
Poiana-lui-Matei	Tutova
Poiana-lui-Stan	Tecuci
Poiana-lui-Stânga	Vlaşca
Poiana-Mare	Dolj
Poiana-Mare	Romanaţi
Poiana-Mărului	Baia
Poiana-Mărului	Braşov
Poiana-Mânăstirii	Vaslui
Poiana-Micului	Câmpulung
Poiana-Mierlei	Prahova
Poiana-Negustorului	Bacău
Poiana-Petroi	Tutova
Poiana-Pletari	Buzău
Poiana-Porcului	Someş
Poiana-Răchiţei	Neamţ
Poiana-Răstivanului	Baia
Poiana-Rechiţeli	Hunedoara
Poiana-Sărată	Trei-Scaune
Poiana-Stampei	Câmpulung
Poiana-Teiului	Neamţ
Poiana-Trestiei	Prahova
Poiana-Ţapului	Prahova
Poiana-Uzului	Bacău
Poiana-Vărbilău	Prahova
Poiana-Vâlcului	Buzău
Poidovca	Ismail
Poieni	Cluj
Poieni	Hunedoara
Poienile	R.-Sărat
Poienile-de-sub-Munte	Maramureş
Poienile-Glodului	Maramureş
Poieniţa	Gorj
Pojaru	Gorj
Pojejena-de-Jos	Caraş
Pojejena-de-Sus	Caraş
Pojoga	Severin
Pojogeni	Gorj
Pojogi-Cernişoara	Vlaşca
Pojogi-din-deal-Cerna	Vâlcea
Pojorâni	Lăpuşna
Pojorâni-Hârtop	Fălciu
Pojorâta	Câmpulung
Pojorta	Făgăraş
Polata	Gorj
Polceşti	Ilfov
Poliana	Hotin
Policiori	Buzău
Polieni	Iaşi
Poliţeni	Tutova
Polivanov-Iar	Hotin
Polizeşti	Brăila
Polizu	Ilfov
Poloboc	Neamţ
Polocin-de-Jos	Tutova
Polocin-de-Sus	Tutova
Poloniţa	Odorhei
Polovragi	Gorj
Pomazan	Ismail
Pomârla	Dorohoi
Pometeşti	Dolj
Pomezău	Bihor
Pomi	Satu-Mare
Pompa	Bălţi
Poniţa	Sălaj
Ponoară	Bihor
Ponoarele	Gorj
Ponoarele	Mehedinţi
Ponor	Alba
Ponor	Hunedoara
Ponorel	Turda
Popăuţi	Orheiu
Popânzăleşti	Romanaţi
Popeasa	Dolj
Popeasca	Tighina
Popeni	Bacău
Popeni	Botoşani
Popeni	Dorohoi
Popeni	Fălciu
Popeni	Tutova
Popeni-Curt	Dorohoi
Popeni-Herescu	Dorohoi
Popeşti (Bleici)	Argeş
Popeşti (Căteasca)	Argeş
Popeşti (Cocu)	Argeş
Popeşti (Corbi)	Argeş
Popeşti (Găleşeşti)	Argeş
Popeşti (Sămara)	Argeş
Popeşti (Săpata-de-Sus)	Argeş
Popeşti (Stoileşti)	Argeş
Popeşti	Bihor
Popeşti	Cluj
Popeşti	Hunedoara

Localitatea	Judeţul
Popeşti	Iaşi
Popeşti (Popeşti)	Ilfov
Popeşti (Săbăreni)	Ilfov
Popeşti	Mehedinţi
Popeşti (Căciuleşti)	Neamţ
Popeşti (Farcaşe)	Neamţ
Popeşti (Bar. de Vede)	Olt
Popeşti (Spătaru)	Olt
Popeşti (Văleni)	Olt
Popeşti (Popeşti)	Prahova
Popeşti (Valea Dulce)	Prahova
Popeşti	R.-Sărat
Popeşti	Soroca
Popeşti	Tecuci
Popeşti	Teleorman
Popeşti	Tutova
Popeşti (Lipova)	Vaslui
Popeşti (Micleşti)	Vaslui
Popeşti (Ciumagi)	Vâlcea
Popeşti (Crăpăturile)	Vâlcea
Popeşti (Creţeni)	Vâlcea
Popeşti (Giuleşti)	Vâlcea
Popeşti (Goruneşti)	Vâlcea
Popeşti (Măciuca)	Vâlcea
Popeşti (Popeşti)	Vâlcea
Popeşti (Sineşti)	Vâlcea
Popeşti (Zmeurăt)	Vâlcea
Popeşti	Vlaşca
Popeşti-de-Sus	Soroca
Popeşti-Leordeni	Ilfov
Popeştii-Noui	Soroca
Popii	Vâlcea
Popina	Durostor
Poplaca	Sibiu
Popoiu	Bacău
Poponeţi	Buzău
Poporagi	Teleorman
Popoveni	Dolj
Popoviceni	Dolj
Popricani-Coarba	Iaşi
Popteleac	Someş
Poptelec	Sălaj
Porcăreţ	Vaslui
Porcăreţu	Tecuci
Porceni-Birnici	Gorj
Porceni - Moşneni	Gorj
Porceşti	Mehedinţi
Porceşti	Mureş
Porceşti	Roman
Porceşti	Sibiu
Porcişeni	Fălciu
Porciuleni	Bălţi
Porcoaşa	Mehedinţi
Porcurea	Hunedoara
Pordeanu	Timiş-Torontal
Poreaz	Caliacra
Poroina-Ergheviţei	Mehedinţi
Poroina-Mare	Mehedinţi
Poroiniţa	Mehedinţi
Poroschia	Teleorman
Portari	Vaslui
Portăreşti	Dolj
Portăreşti	Vâlcea
Portiţa	Sălaj
Porţ	Sălaj
Porumbacul-de-Jos	Făgăraş
Porumbacul-de-Sus	Făgăraş
Porumbeni	Mureş
Porumbenii-Mari	Odorheiu
Porumbenii-Mici	Odorheiu
Porumbeşti	Cahul
Porumbeşti	Satu-Mare
Posada	Prahova
Posârceşti	Buzău
Poseşti	Prahova
Poseşti-Pământeni	Prahova
Poseşti Ungureni	Prahova
Posmuş	Mureş
Posobeşti	Buzău
Postăvari	Ilfov
Postârnacul	Dâmboviţa
Poşaga-de-Jos	Turda
Poşaga-de-Sus	Turda
Poşalaca	Bihor
Poşta (Bentu)	Buzău
Poşta (Pietroasele)	Buzău
Poşta (Poşta-Câlnău)	Buzău
Poşta (Bălăceanca)	Ilfov
Poşta (Buda)	Ilfov
Poşta	R.-Sărat
Poşta	Satu-Mare
Poşta	Tecuci
Poşta	Tulcea
Poşta-Elan	Fălciu
Poşta-Veche	Mehedinţi
Poştal	Cetatea-Albă
Potău	Satu-Mare
Potângeni	Iaşi
Potârnichea	Constanţa
Potârnicheşti	Buzău
Potcoava	Olt

Localitatea	Județul
Poteca	Tecuci
Potecu	Buzău
Potel	Romanați
Potigraful	Prahova
Potingani	Hunedoara
Potlogeni	Romanați
Potlogi	Dâmbovița
Potmelțu	Dolj
Potoc	Caraș
Potoceni-de-Jos	Buzău
Potoceni-de-Sus	Buzău
Potoci	Neamț
Potopinu	Romanați
Potrăchești	Dolj
Povârgina	Severin
Prădaiș	Tecuci
Prahuda	Putna
Praid	Odorheiu
Praja	Tutova
Prajila	Soroca
Prajila	Vâlcea
Pralea	Bacău
Praporu	Romanați
Pravila-de-Sus	Bălți
Praxia	Baia
Prădătorul	Vâlcea
Prăjeni	Botoșani
Prăjești	Arad
Prăjești (Măgirești)	Bacău
Prăjești (Prăjești)	Bacău
Prăjești	Roman
Prăjoaia	Bacău
Preajba	Dolj
Preajba	Gorj
Preajba	Vlașca
Preajba-de-Câmp	Romanați
Preajba-de-Jos	Vlașca
Preajba-de-Pădure	Romanați
Preajba-de-Sus	Vlașca
Preajba-Mare	Gorj
Preasna-Veche	Ilfov
Preazna	Ilfov
Precistanu	Putna
Predeal	Caliacra
Predeal	Prahova
Predeal-Sarari	Prahova
Predești	Argeș
Predești	Buzău
Predești	Dolj
Predești	Prahova
Prejmer	Brașov
Prejna	Mehedinți
Prejoiu	Vâlcea
Prelipca	Botoșani
Prelipca	Dorohoi
Prelipcea	Cernăuți
Preluca	Satu-Mare
Preluci	Bacău
Preluci	Someș
Preotești	Baia
Preoțești	Ilfov
Preoțești	Olt
Preoțești	Romanați
Preoțești	Vâlcea
Prepelița	Bălți
Presaca	Sibiu
Preseaca-Ampoiului	Alba
Preselenți	Caliacra
Preuteasa	Sălaj
Preutești	Baia
Prevăleni	Hunedoara
Prevoreche	Cernăuți
Pria	Sălaj
Priba	Argeș
Priba	Vâlcea
Pribeagu	Brăila
Pribegi	Ialomița
Pribești	Vaslui
Pribilești	Satu-Mare
Priboaia	Muscel
Priboeni	Muscel
Priboești	Mehedinți
Priboiu	Dâmbovița
Priboiu	Vlașca
Pricaz	Hunedoara
Prigor	Caraș
Prigorenii-Mari	Iași
Prigorenii-Mici	Iași
Prigoria	Gorj
Prigorodoc	Hotin
Prihodiște	Hunedoara
Prilipeț	Caraș
Prilog	Satu-Mare
Principele-Carol	Buzău
Principele-Carol	Cetatea-Albă
Principele-Carol	Iași
Principele-Carol	Lăpușna
Principele-Carol	Roman
Principele-Carol	Soroca
Principele-Carol	Tulcea
Principele-Carol	Vlașca
Principele-Ferdinand	Roman
Principele-Ferdinand	Teleorman
Principele-Ferdinand	Tulcea
Principele-Mihai	Botoșani
Principele-Mihai	Cahul
Principele-Mihai	Cetatea-Albă
Principele-Mihai	Dâmbovița
Principele-Mihai	Dorohoi
Principele-Mihai	Ilfov
Principele-Mihai	Mehedinți
Principele-Mihai	Satu-Mare
Principele-Mihai	Tulcea
Principele-Mircea	Romanați
Principele-Mircea	Tulcea
Principele Nicolae	Iași
Principele Nicolae	Ilfov
Principele Niculae	Tulcea
Principele Nicolae	Vlașca
Principesa Elena	Ialomița
Principesa Elena	Lăpușna
Principesa Ileana	Tulcea
Principesa Maria	Dolj
Principesa Maria	Ialomița
Principesa Maria	Roman
Pripiceni-Curchi	Orhei
Pripiceni-Răzeși	Orhei
Pripoara	Vâlcea
Priponești-de-Jos	Tutova
Priponești-de-Sus	Tutova
Pripor	Gorj
Prisaca (Enăchești)	Bacău
Prisaca (Gloduri)	Bacău
Prisaca	Bihor
Prisaca	Dorohoi
Prisaca	Putna
Prisaca	Romanați
Prisaca	Severin
Prisaca Vidrașcu	Bacău
Prisacani	Botoșani
Prisacani	Iași
Prisăcani	Caliacra
Prisăcăreni	Storojineț
Prisaceana	Mehedinți
Priseaca	Dâmbovița
Priseaca	Olt
Priseaca	Prahova
Prisecani	Tutova
Prisian	Severin
Prisiceni	Ilfov
Prislop	Năsăud
Prislop	Satu-Mare
Prislopu-Mare	Argeș
Prislopu-Mic	Argeș
Pristești	Dorohoi
Pristolul	Mehedinți
Proaspeți	Olt
Probota	Baia
Probota	Iași
Probotești	Dorohoi
Procoave	Bălți
Procopoaia	Vâlcea
Prod	Târnava-Mică
Prodani (Bărăști de Cepturi)	Olt
Prodani (Gura Boului)	Olt
Prodănești	Argeș
Prodănești	Sălaj
Prodănești	Vâlcea
Prodăneștii-Noui	Soroca
Prodăneștii-Vechi	Soroca
Produlești	Dâmbovița
Proeni	Vâlcea
Profa	Olt
Progresul	Ilfov
Prohozești	Bacău
Proitești	Mehedinți
Prooroci	Olt
Proscureni	Botoșani
Proselnici	Iași
Proșca	Buzău
Proștea	Târnava-Mare
Proștea-Mare	Târnava-Mică
Proștea-Mică	Târnava-Mică
Protopopeni	Botoșani
Protopopești	Vaslui
Protosinghelul	Prahova
Provița-de-Jos	Prahova
Provița-de-Sus	Prahova
Prunaru	Vlașca
Prundeni	Muscel
Prundeni	Vâlcea
Prundu	Argeș
Prundu	Ilfov
Prundul-Bârgăului	Năsăud
Prundul Comeni	Ilfov
Prundurei	Gorj
Pruneni	Someș
Prunești	Gorj
Pruni	Ilfov
Pruni	Someș
Pruniș	Turda
Prunișor	Arad
Prunișor	Mehedinți
Pucheni	Muscel
Pucheni-Mici	Prahova
Puchenii-Crainici	Prahova
Puchenii-Miroslovești	Prahova
Puchenii Moșneni	Prahova
Pucioasa	Dâmbovița
Pueni	Dorohoi
Puești	Vâlcea
Pueștii-de-Jos	R.-Sărat
Pueștii-de-Sus	R.-Sărat
Puești-Sat	Tutova
Puești-Târg	Tutova
Pufești	Putna
Pugoceni	Tighina
Puhoi	Lăpușna
Pui	Hunedoara
Puieni	Vlașca
Puini	Someș
Punctul-Oituz	Bacău
Pungești	Vaslui
Punghina	Mehedinți
Puntea-de-Greci	Dâmbovița
Puntișeni	Tutova
Pupezeni	Tutova
Purani	Teleorman
Purani	Vlașca
Purcari	Cetatea-Albă
Purcaru	Gorj
Purcăreni	Brașov
Purcăreni	Muscel
Purcăreni	Teleorman
Purcărești	Dolj
Purcărești	Olt
Purcăreți	Alba
Purcăreți	Someș
Purcei	Putna
Purceleni	Gorj
Purcelești	Putna
Puricani	Covurlui
Puricei	Romanați
Puriceni	Neamț
Puricoasa	Buzău
Pustieta	Roman
Pustiniș	Timiș-Torontal
Pustoaia	Dorohoi
Pustuța	Someș
Pușcași	Prahova
Pușcași	Vaslui
Puștiana	Bacău
Putila	Rădăuți
Putineiu	Teleorman
Putineiu	Vlașca
Putinești	Soroca
Putini	Tecuci
Putna	Caraș
Putna	Rădăuți
Putreda-Mare	R.-Sărat
Putreda-Mică	R.-Sărat
Putredeni	Tutova
Putrina	Hotin
Puturoasa	Olt
Puțeni	Tecuci
Puțichioaia	Covurlui
Puținei	Dolj
Puținei	Mehedinți
Puținteiu	Teleorman
Puțu-cu-Salcie	Dâmbovița
Puțu-Olarului	Tutova
Puțul-Greci	Ilfov
Puțuntei-Mari	Orhei
Puțuntei-Mici	Orhei
Puțureni	Dorohoi
Puțuri	Dolj

R

Raba	Gorj
Racâș	Sălaj
Rachieri	Tulcea
Rachel	Prahova
Rachiș	Alba
Rachitna	Hotin
Raci	Gorj
Racila	Bacău
Raciu	Dâmbovița
Racoșul-de-Jos	Târnava-Mare
Racoșul-de-Sus	Odorheiu
Racoți	Gorj

Localitatea	Judeţul
Racova (Racova)	Bacău
Racova (Tamaşi)	Bacău
Racova	Baia
Racova	Mehedinţi
Racova	Sălaj
Racova	Vaslui
Racovăţ	Soroca
Racoviţa (Racoviţa)	Argeş
Racoviţa (Sâmnicu)	Argeş
Racoviţa	Dolj
Racoviţa	Mehedinţi
Racoviţa	Muscel
Racoviţa	R.-Sărat
Racoviţa	Romanaţi
Racoviţa	Sibiu
Racoviţa	Timiş-Torontal
Racoviţa	Vâlcea
Racoviţa-de-Sus	Muscel
Racoviţeni	R.-Sărat
Racşa	Satu-Mare
Racu	Vâlcea
Racul	Ciuc
Radila	Prahova
Radimna	Caraş
Radna	Arad
Radomireşti	Olt
Radomireştii-de-Jos	Bacău
Radomireştii-de-Sus	Bacău
Radomiru	Romanaţi
Radoşi	Gorj
Radovanu	Dolj
Radovanu	Ilfov
Radu-Negru	Brăila
Radu-Negru	Ialomiţa
Radu-Negru	Muscel
Radu-Vodă	Ialomiţa
Radu-Vodă	Vlaşca
Raeţi	Dolj
Rafaila	Vaslui
Rafnic	Caraş
Ragla	Năsăud
Rahman	Tulcea
Rahova	Prahova
Rahova-de-Jos	Durostor
Raptivani	Prahova
Raiţu	Olt
Raiu	Tutova
Raiu-Blândeşti	Iaşi
Ramazani	Bălţi
Ramazanchioi	Tulcea
Ramna	Caraş
Rapoltul-Mare	Hunedoara
Rapolţel	Hunedoara
Rapşa	Vaslui
Rarancea	Cernăuţi
Rareş	Odorheiu
Rariştea	Constanţa
Rasnicu	Dolj
Rasnicu-Bătrân	Dolj
Rasova	Constanţa
Rasoviceni	Caliacra
Rasoviţa	Gorj
Rassa	Ialomiţa
Rasti	Buzău
Rastu	Dolj
Raşca	R.-Sărat
Raşcov	Hotin
Raşi	Ialomiţa
Rateşul-Cuzei	Vaslui
Rati	Sălaj
Ratuşi	Orhei
Raţa	Teleorman
Ravensca	Caraş
Răbăgani	Bihor
Răbâia	Baia
Răbâia	Neamţ
Răcari	Caliacra
Răcari	Dâmboviţa
Răcari	Dolj
Răcarii-de-Jos	Dolj
Răcăciuni	Bacău
Răcăria	Bălţi
Răcăşdia	Caraş
Răcăştia	Hunedoara
Răcătău	Alba
Răcătău-Răzeşi	Bacău
Răcăuţi	Bacău
Răceni	Muscel
Răceşti	Soroca
Răchita	Alba
Răchita	Severin
Răchita-de-Jos	Dolj
Răchita-de-Sus	Dolj
Răchiteni	Roman
Răchitiş	Bacău
Răchitiş	Putna
Răchitoasa	Tecuci
Răchitosu	Putna
Răchitova	Hunedoara
Răchiţi	Botoşani
Răchiţi	Gorj

Localitatea	Judeţul
Răciula	Lăpuşna
Răciula-Mânăstire	Lăpuşna
Răciuleşti	Fălciu
Răcoasa	Putna
Răculeşti	Orheiu
Răcuşana	Tecuci
Rădăcineşti	Argeş
Rădăcineşti	Tecuci
Rădăeşti	Tutova
Rădăşeni	Baia
Rădăuţi	Dorohoi
Rădăuţi	Răddăuţi
Rădeana	Bacău
Rădeni	Bălţi
Rădeni	Botoşani
Rădeni	Iaşi
Rădeni	Lăpuşna
Rădeni	Neamţ
Rădeni	Tutova
Rădenii-Noui	Bălţi
Rădeşti	Alba
Rădeşti	Arad
Rădeşti	Argeş
Rădeşti	Muscel
Rădeşti	Olt
Rădeşti (Puntişeni)	Tutova
Rădeşti (Rădeşti)	Tutova
Rădineşti	Gorj
Rădmăneşti	Severin
Rădoaia	Bălţi
Rădoaia	Putna
Rădoeşti-din-Deal	Teleorman
Răducăneni	Fălciu
Răduceşti	R.-Sărat
Rădueşti	Vaslui
Rădulenii-Noui	Soroca
Rădulenii-Vechi	Soroca
Răduleşti	Hunedoara
Răduleşti	Ialomiţa
Răduleşti	Putna
Răduleşti	Vlaşca
Răduleşti-Filitist	Ilfov
Răduţeşti	Mehedinţi
Răduţeşti (Cucueţi)	Olt
Răduţeşti (Răjleţu-Gov.)	Olt
Răhău	Alba
Răieni	Mehedinţi
Răileanca	Cetatea-Albă
Răileni	Cetatea-Albă
Răileni	Tighina
Răiuţ	Putna
Răjleţu-Govora	Olt
Răjleţu-Vieroşi	Olt
Rămeşti	Vâlcea
Răpciuni	Neamţ
Răpujineţi	Cernăuţi
Răsboeni	Neamţ
Răsboeni	Tulcea
Răsboieni-Cetate	Turda
Răscăeţi	Cetatea-Albă
Răscăeţi	Dâmboviţa
Răscăeţi	Vâlcea
Răscoleşti	Mehedinţi
Răscruci	Cluj
Răsfiraţi	Teleorman
Răsmireşti	Vlaşca
Răspochi	Tecuci
Răspopeni	Orheiu
Răstoaca	Bacău
Răstoaca	Putna
Răstoace	Storojineţ
Răstoci	Someş
Răstoliţa	Mureş
Răstolţ	Sălaj
Răstolţul-Deşert	Sălaj
Răsucenii-de-Jos	Vlaşca
Răsucenii-de-Sus	Vlaşca
Răsvadu-de-Jos	Dâmboviţa
Răsvadu-de-Sus	Dâmboviţa
Răsvani	Ialomiţa
Răşcani	Tutova
Răşcani	Vaslui
Răşeşti	Fălciu
Răşina	Gorj
Răşinari	Sibiu
Răteasca	Teleorman
Rătegiu	Tutova
Răteni	Botoşani
Răteşti	Buzău
Răteşti	Satu-Mare
Răteşti-Tigveni	Argeş
Rătezu	Gorj
Rătieşti	Muscel
Răţăleşti	Vâlcea
Răţoiu	Olt
Răţuleşti	Mehedinţi
Răuceşti	Neamţ
Răuseni	Botoşani
Răuseni	Suceava
Răuţeni	Dorohoi
Răuţ	Timiş-Torontal

Localitatea	Judeţul
Răvăşel	Târnava-Mare
Răzaşu	Tecuci
Răzălăi	Bălţi
Răzăşi	Cahul
Războeni	Vaslui
Războenii-Noui	Iaşi
Răzbuneni	Someş
Răzoaia	Iaşi
Răzoare	Cluj
Răzoare	Someş
Răzoarele	Constanţa
Răzoarele	Ilfov
Râca-Nouă	Teleorman
Râca-Veche	Teleorman
Râciu	Mureş
Râfov	Prahova
Râgmani	Mureş
Râioasa	Teleorman
Râleşti	Vlaşca
Râmeşti	Vâlcea
Râmeţ	Alba
Râmniceanca	R.-Sărat
Râmnicelu	Brăila
Râmniceni	R.-Sărat
Râmnicul-de-Jos	Constanţa
Râmnicul-de-Sus	Constanţa
Râmnicul-Sărat	R.-Sărat
Râmnicul-Vâlcea	Vâlcea
Râncăciov	Dâmboviţa
Râncăciov	Muscel
Rânceni	Fălciu
Râncezi	Prahova
Rângaci	Hotin
Rângaci-Noui	Hotin
Rânghileşti	Botoşani
Rânuşa	Arad
Rânzeşti	Tutova
Râpa	Bihor
Râpa-de-Jos	Mureş
Râpa-de-Lupoaia	Mehedinţi
Râpa-de-Zegujani	Mehedinţi
Râpa-Iepei	Bacău
Râpaş	Hunedoara
Râpile	Bacău
Râpile	Buzău
Râşca	Baia
Râşca	Botoşani
Râşcani	Bălţi
Râşcani-Colonia	Bălţi
Râşcova	Orheiu
Râşniţa	Vaslui
Râşnov	Braşov
Râu-Alb	Hunedoara
Râu-Bărbat	Hunedoara
Râu-de-Mori	Hunedoara
Râul	Buzău
Râul-Alb	Dâmboviţa
Râul-Vadului	Vâlcea
Râureni	Vâlcea
Râusadului	Sibiu
Râuşor	Făgăraş
Rea	Hunedoara
Rebegari	Putna
Rebra	Năsăud
Rebrişoara	Năsăud
Recaş	Timiş-Torontal
Recea	Bălţi
Recea	Lăpuşna
Recea	Mehedinţi
Recea	Olt
Recea	R.-Sărat
Recea	Roman
Recea	Satu-Mare
Recea	Sălaj
Recea	Tecuci
Recea	Tutova
Recea	Vaslui
Recea	Vâlcea
Recea-Cristuri	Someş
Recea-de-Jos	Argeş
Recea-de-Jos	Bacău
Recea-de-Sus	Argeş
Recea-de-Sus	Bacău
Rechicioara	Olt
Rechiţele	Cluj
Reci	Trei-Scaune
Reciu	Sibiu
Redea	Romanaţi
Redeni	Orheiu
Redişioara	Romanaţi
Rediu	Baia
Rediu	Bălţi
Rediu	Dorohoi
Rediu	Fălciu
Rediu (Glăvăneşti)	Iaşi
Rediu (Prigoreni)	Iaşi
Rediu	Neamţ
Rediu	Putna
Rediu (I. G. Duca)	Roman
Rediu (Trifeşti)	Roman
Rediu	Soroca

Localitatea	Județul
Rediu	Turda
Rediu (Armășoaia)	Vaslui
Rediu (Brodoc)	Vaslui
Rediu (Negrești)	Vaslui
Rediu (Scânteia)	Vaslui
Rediu-Aldei	Iași
Rediu-Galian	Vaslui
Rediu-Mare	Soroca
Rediu-Mitropoliei	Iași
Rediu-Tatar	Iași
Regele-Carol	Arad
Regele-Carol	Tulcea
Regele-Carol I	Tutova
Regele-Carol II	Dolj
Regele-Carol II	Durostor
Regele-Carol II	Ismail
Regele-Decebal	Soroca
Regele-Ferdinand	Ilfov
Regele-Ferdinand	Timiș-Torontal
Regele-Ferdinand I	Bihor
Regele-Ferdinand I	Cetatea-Albă
Regele-Ferdinand I	Covurlui
Regele-Ferdinand I	Ismail
Regele-Ferdinand I	R.-Sărat
Regele-Ferdinand I	Tulcea
Regele-Ferdinand I	Vlașca
Regele-Mihai	Durostor
Regele-Mihai I	Vlașca
Regepchioi	Caliacra
Reghea	Sălaj
Reghin	Mureș
Reghinesti	Buzău
Reghin (Reghin)	Putna
Reghin (Năruja)	Putna
Regina	Tulcea
Regina-Elisabeta	Tulcea
Regina-Maria	Bihor
Regina-Maria	Cahul
Regina-Maria	Caliacra
Regina-Maria	Cetatea-Albă
Regina-Maria	Durostor
Regina-Maria	Ilfov
Regina-Maria	Soroca
Regina-Maria	Teleorman
Regina-Maria	Tulcea
Regina-Maria	Tutova
Remetea	Bihor
Remetea	Ciuc
Remetea-Chioarului	Satu-Mare
Remetea-Luncă	Severin
Remetea-Mare	Timiș-Torontal
Remetea-Mică	Timiș-Torontal
Remetea-Oașului	Satu-Mare
Remetea-Pogănești	Severin
Remeți	Bihor
Remeți	Maramureș
Remeți	Satu-Mare
Remus-Opreanu	Constanța
Remuș	Vlașca
Renașterea	Ilfov
Renghet	Hunedoara
Reni	Ismail
Repedea	Maramureș
Repedea	Putna
Resighea	Sălaj
Resiler	Caliacra
Resimnicea	Ilfov
Respopinți	Hotin
Resteo-Atachi	Hotin
Reșca	Romanați
Reșcuța	Romanați
Reșița	Caraș
Reteag	Someș
Retevoești	Muscel
Retezați	R.-Sărat
Retișul	Târnava-Mare
Rețeni	Bacău
Reuțel	Bălți
Revăcăuți	Cernăuți
Revcăuți	Cernăuți
Reveca	Lăpușna
Revetiș	Arad
Reviga	Ialomița
Revna-pe-Prut	Cernăuți
Rezeni	Lăpușna
Rezina	Iași
Rezina-Sat	Orheiu
Rezina-Târg	Orheiu
Ribicioara	Hunedoara
Ribița	Hunedoara
Richișul	Târnava-Mare
Richiteni	Olt
Rieni	Bihor
Rimetea	Alba
Ripiceni	Botoșani
Ripiceni-Fabrica	Botoșani
Risipeni	Iași
Risipiți	Dolj
Risipiți	R.-Sărat
Risipiții	Vâlcea
Rișca	Cluj

Localitatea	Județul
Rișca	Hunedoara
Rișculița	Hunedoara
Rjavinți	Hotin
Roadăș	Târnava-Mare
Roandola	Târnava-Mare
Roata	Vlașca
Roata-Cătunu	Vlașca
Roata-Moșteni	Vlașca
Roaua	Odorheiu
Robaia (Berislăvești)	Argeș
Robaia (Mușetești)	Argeș
Robănești	Romanați
Robăneștii-de-Jos	Romanați
Robăneștii-de-Sus	Romanați
Robeasca	R.-Sărat
Robești	Buzău
Robești	Mehedinți
Robești	Vâlcea
Rociu	Argeș
Rocna	Roman
Rocșoreni	Mehedinți
Rod	Sibiu
Rodbav	Făgăraș
Rodna	Năsăud
Roești	Vâlcea
Rogna	Someș
Rogoaza	Tecuci
Rogociu	Gorj
Rogojelu	Cluj
Rogojelu	Gorj
Rogojeni	Covurlui
Rogojeni	Gorj
Rogojeni	Soroca
Rogojești	Rădăuți
Rogojina	Argeș
Rogojina	Caliacra
Rogojina	Gorj
Rogova	Mehedinți
Rogoz	Bihor
Rogoz	Someș
Rogoz-Beliu	Bihor
Rohia	Someș
Rohozna	Cernăuți
Roit	Bihor
Rojiște	Dolj
Roma	Buzău
Roma-de-Jos	Botoșani
Roma-de-Sus	Botoșani
Roman	Roman
Romancăuți	Hotin
Romanești	Botoșani
Romanești	Cetatea-Albă
Romanești	Dolj
Romanești	Gorj
Romanești	Iași
Romanești	Vâlcea
Romanești-Vale	Botoșani
Romanii-de-Jos	Vâlcea
Romanii-de-Sus	Vâlcea
Romanu	Brăila
Româna	Romanați
Românca	Bălți
Românca	Soroca
Românești	Cahul
Românești	Dâmbovița
Românești	Muscel
Românești	Prahova
Românești	Putna
Românești	Severin
Românești	Someș
Românești	Suceava
Românești	Tighina
Români	Cahul
Români	Neamț
Români	Vâlcea
Romita	Sălaj
Romos	Hunedoara
Romoșel	Hunedoara
Romula	Tulcea
Romuli	Năsăud
Rona	Sălaj
Rona-de-Jos	Maramureș
Rona-de-Sus	Maramureș
Rontău	Bihor
Ropcea	Storojineț
Roseți	Ialomița
Rosnov	Neamț
Rosoșani	Hotin
Rostoci	Arad
Roșcana	Orhei
Roșcani	Botoșani
Roșcani	Covurlui
Roșcani	Hunedoara
Roșcani	Iași
Roșcani	Lăpușna
Roșcoiu	Buzău
Roșculești	Putna
Roșia	Arad
Roșia	Bihor
Roșia	Cetatea-Albă
Roșia	Gorj

Localitatea	Județul
Roșia	Mehedinți
Roșia	Sibiu
Roșia	Vâlcea
Roșia-de-Jos	Gorj
Roșia-de-Secaș	Târnava-Mică
Roșia-de-Sus	Gorj
Roșia-Jiu	Gorj
Roșia-Montană	Alba
Roșia-Nouă	Arad
Roșieni	Romanați
Roșienii-Mici	Romanați
Roșiești	Fălciu
Roșietici-Noui	Soroca
Roșietici-Vechi	Soroca
Roșiile	Vâlcea
Roșioara	Vâlcea
Roșiori	Bihor
Roșiori	Botoșani
Roșiori	Brăila
Roșiori	Fălciu
Roșiori	Ilfov
Roșiori	Mehedinți
Roșiori	R.-Sărat
Roșiori (Dulcești)	Roman
Roșiori (Roșiori)	Roman
Roșiori	Satu-Mare
Roșiorii-de-Vede	Teleorman
Roșiuța	Mehedinți
Roșoveni	Vâlcea
Roșu	Cahul
Roșu	Fălciu
Roșu	Ilfov
Roșu	Tulcea
Rotarea	Prahova
Rotari	Prahova
Rotari	Tutova
Rotărești (Bălcești)	Argeș
Rotărești (Rotărești)	Argeș
Rotărești	Bihor
Rotărești	Gorj
Rotărești	R.-Sărat
Rotărești	Vlașca
Rotbav	Brașov
Roteni	Mureș
Rotilești	Putna
Rotopănești	Baia
Rotulești	Argeș
Rotunda	Baia
Rotunda	Hotin
Rotunda	Roman
Rotunda	Romanați
Rovina	Hunedoara
Rovinari	Gorj
Rovine	Arad
Rovine	Dolj
Rovine	Ialomița
Rozavlea	Maramureș
Rozenfeld	Cetatea-Albă
Rubla-Mare	R.-Sărat
Rubla-Mică	R.-Sărat
Rublenița	Soroca
Rucăr	Făgăraș
Rucăr	Muscel
Rucăreni	Putna
Rucșiu	Hotin
Ruda	Argeș
Ruda	Hunedoara
Ruda-Brad	Hunedoara
Rudari	Dolj
Rudari	Vâlcea
Rudăria	Caraș
Rudăria	Gorj
Rudăria	Vâlcea
Rudeni	Argeș
Rudeni	Ilfov
Rudești	Dorohoi
Rudina	Mehedinți
Rudna	Timiș-Torontal
Rugănești	Odorheiu
Rugăria	Tutova
Rugășești	Someș
Ruget	Putna
Ruget	Tecuci
Rugetu	Gorj
Rugetu	Vâlcea
Rughi	Soroca
Rugi (Pojogeni)	Gorj
Rugi (Rugi)	Gorj
Rugi	Severin
Rugineni	Covurlui
Ruginești	Neamț
Ruginești	Putna
Ruginoasa	Argeș
Ruginoasa	Baia
Ruginoasa	Buzău
Ruginoasa	Cluj
Ruginoasa	Roman
Ruginoasa	Vaslui
Ruginoasa (Sușani)	Vâlcea
Ruginoasa (Tetoiu)	Vâlcea
Ruginos	Severin

Localitatea	Județul
Ruhotin (Rașcov)	Hotin
Ruhotin (Zelena)	Hotin
Ruieni	Severin
Ruja	Târnava-Mare
Rujinca	Bacău
Rujnița	Soroca
Ruleni	Vaslui
Runc	Turda
Runceasa	Muscel
Runcșor	Hunedoara
Runcu	Argeș
Runcu	Buzău
Runcu	Constanța
Runcu	Dâmbovița
Runcu	Dolj
Runcu	Gorj
Runcu	Ilfov
Runcu	Neamț
Runcu	R.-Sărat
Runcu	Romanați
Runcu	Vaslui
Runcu	Vâlcea
Runcul-Mare	Hunedoara
Runcul-Mic	Hunedoara
Runcul-Salvei	Năsăud

Localitatea	Județul
Runcurelu	Mehedinți
Runcușor	Mehedinți
Rupea	Târnava-Mare
Ruptura	Dolj
Ruptura	Mehedinți
Ruptura	Roman
Rupturile	Dolj
Rus	Satu-Mare
Rus	Someș
Rusăești	Bacău
Rusănești	Vâlcea
Rusăneștii-de-Jos	Romanați
Rusăneștii-de-Sus	Romanați
Rusca	Fălciu
Rusca	Severin
Rusca-Montană	Severin
Rusceori	Olt
Ruscova	Maramureș
Ruseni	Iași
Ruseni (Borlești)	Neamț
Ruseni (Galu)	Neamț
Ruseni	Soroca
Ruseni	Trei-Scaune
Ruseni-Boerești	Tutova
Ruseștii-Noui	Lăpușna

Localitatea	Județul
Ruseștii-Vechi	Lăpușna
Rusini-Răzeși	Tutova
Rusul-Bârgăului	Năsăud
Rusul-de-Jos	Someș
Rusul-de-Sus	Someș
Rușavățu	Buzău
Rușciori	Sibiu
Rușeni	Satu-Mare
Rușețu	Brăila
Ruși	Baia
Ruși	Cahul
Ruși	Hunedoara
Ruși	Sibiu
Ruși	Tutova
Rușii-Ciutea	Bacău
Rușii-lui-Asan	Vlașca
Rușii-Mănăstioara	Suceava
Rușii-Munți	Mureș
Rușii-Străteni	Dorohoi
Rușor	Hunedoara
Rușor	Satu-Mare
Rușova-Nouă	Caraș
Rușova-Veche	Caraș
Ruștior	Năsăud

S

Localitatea	Județul
Saarlar	Durostor
Saba-Colonie	Cetatea-Albă
Sabangia	Tulcea
Sabasa	Neamț
Saca	Bihor
Saca	Lăpușna
Sacalasău	Bihor
Saciova	Trei-Scaune
Sacoșul-Mare	Timiș-Torontal
Sacoșul-Turcesc	Timiș-Torontal
Sacul	Severin
Sadaclia	Tighina
Sadagura	Cernăuți
Sadâc	Cahul
Sadina	Vlașca
Sadova	Câmpulung
Sadova	Cetatea-Albă
Sadova	Dolj
Sadova	Lăpușna
Sadova-Nouă	Severin
Sadova-Veche	Severin
Sadu	Sibiu
Saele	Teleorman
Sagna	Roman
Sahaidac	Lăpușna
Sahaidac	Tighina
Saharna	Orheiu
Saioci	Vâlcea
Saiți	Tighina
Salahori	Tecuci
Salaman	Caliacra
Salard	Bihor
Salatiu	Someș
Salcea	Botoșani
Salcea	Buzău
Salcea	Soroca
Salcia	Brăila
Salcia	Dolj
Salcia	Mehedinți
Salcia	Prahova
Salcia	Romanați
Salcia	Tecuci
Salcia	Teleorman
Salcia-Nouă	R.-Sărat
Salcia-Veche	R.-Sărat
Saligny	Constanța
Salihler	Durostor
Salonta	Bihor
Salva	Năsăud
Samananca	Orhei
Samarinești	Mehedinți
Samașcani-de-Jos	Orhei
Samașcani-de-Sus	Orhei
Samoileuca	Soroca
Samson	Caliacra
Samurcași	Ilfov
Sancăuți	Hotin
Sancăuți-Moara	Hotin
Sandu-Aldea	Caliacra
Santa-Maria	Botoșani
Santău	Sălaj
Santăul-Mare	Bihor
Santăul-Mic	Bihor
Sapoveni	Botoșani
Sarafinești	Botoșani
Saragea	Caliacra
Sarai	Cahul
Saraiu	Constanța
Sarasău	Maramureș
Sarata	Vaslui
Sarata-Greaca	Dorohoi

Localitatea	Județul
Saravale	Timiș-Torontal
Sară-Mamut	Caliacra
Sară-Musa	Caliacra
Sară-Nebi	Caliacra
Sarca	Prahova
Sarcău	Bihor
Sargilar	Durostor
Sarica-Nicoliteană	Tulcea
Sarica-Teliteană	Tulcea
Sarichioi	Tulcea
Sarighiol	Durostor
Sarighiol-de-Deal	Tulcea
Sarinasuf	Tulcea
Sarmizegetusa	Hunedoara
Sarsânlar	Durostor
Sartâș	Turda
Sarul-Dornei	Câmpulung
Sasa	Roman
Sasca-Mare	Baia
Sasca-Mică	Baia
Sasca-Montană	Caraș
Sasca-Nouă	Baia
Sasca-Română	Caraș
Saschiz	Târnava-Mare
Sascut	Putna
Sasova	Vaslui
Sasu	Putna
Satalâc-Hagi	Cetatea-Albă
Satâlmâș	Caliacra
Satchinez	Timiș-Torontal
Satnoeni	Brăila
Satșugatag	Maramureș
Satu-Costi	Covurlui
Satu-Lung	Cluj
Satu-Mare	Ismail
SATU-MARE	Satu-Mare
Satu-Mic	Arad
Satu-Nou	Bacău
Satu-Nou (I. G. Duca)	Buzău
Satu-Nou (Mihăilești)	Buzău
Satu-Nou (Poșta-Câlnău)	Buzău
Satu-Nou	Dolj
Satu-Nou	Tecuci
Satu-Nou	Tulcea
Satu-Nou (Coropceni)	Vaslui
Satu-Nou (Dumești)	Vaslui
Satu-Nou (Muntenii-de-Sus)	Vaslui
Satucu	Prahova
Satul-Barbă	Bihor
Satul-de-Jos	Bacău
Satul-Mare	Odorheiu
Satul-Mare	Rădăuți
Satul-Mare	Timiș-Torontal
Satul-Mare-Nou	Rădăuți
Satul-Mic	Odorheiu
Satul-Mic	Sălaj
Satul-Nou	Arad
Satul-Nou	Argeș
Satul-Nou	Brașov
Satul-Nou	Constanța
Satul-Nou	Durostor
Satul-Nou	Fălciu
Satul-Nou	Gorj
Satul-Nou	Iași
Satul-Nou	Ismail
Satul-Nou	Mureș
Satul-Nou	Năsăud
Satul-Nou	Odorheiu
Satul-Nou	Olt
Satul-Nou	Prahova

Localitatea	Județul
Satul-Nou (Cornățel)	Putna
Satul-Nou (Panciu)	Putna
Satul-Nou	R.-Sărat
Satul-Nou (Liești)	Tecuci
Satul-Nou (Puțeni)	Tecuci
Satul-Nou	Tighina
Satul-Nou-de-Jos	Satu-Mare
Satul-Nou-de-Sus	Satu-Mare
Satulung	Brașov
Satulung	Satu-Mare
Satul-Vechi	Durostor
Satumic	Severin
Saturău	Arad
Sauca	Soroca
Sauca	Vaslui
Saucenița	Dorohoi
Saula	Cluj
Sava	Cluj
Saxoni	Ilfov
Săbăoani	Roman
Săbăreni	Ilfov
Săbed	Mureș
Săbiești	Dâmbovița
Săbișa	Satu-Mare
Săbolciu	Bihor
Săcalul-de-Pădure	Mureș
Săcădat	Bihor
Săcădate	Sibiu
Săcălaia	Someș
Săcălaz	Timiș-Torontal
Săcălășeni	Satu-Mare
Săcăleni	Roman
Săcălușești	Neamț
Săcămaș	Hunedoara
Săcărâmbu	Hunedoara
Săcăreni	Bălți
Săcăreni	Lăpușna
Săcărești	Iași
Săcășeni	Sălaj
Săcătura	Roman
Săcătura	Someș
Săcătura	Turda
Săcel	Hunedoara
Săcel	Maramureș
Săcel	Odorheiu
Săcel	Sibiu
Săcel	Turda
Săcele	Constanța
Săcelu	Gorj
Săceni	Severin
Săceni	Teleorman
Săcueni	Bihor
Săcueu	Cluj
Săcuieni	Dâmbovița
Săcuieni	Odorheiu
Săcuța	Baia
Săftica	Ilfov
Săgeata-de-Jos	Buzău
Săgeata-de-Sus	Buzău
Săhăteni-de-Jos	Buzău
Săhăteni-de-Sus	Buzău
Sălacea	Sălaj
Sălașul-Inferior	Hunedoara
Sălașul-Superior	Hunedoara
Sălașuri	Odorheiu
Sălăgeni	Botoșani
Sălăgeni	Fălciu
Sălășeni	Rădăuți
Sălătrucelu	Argeș
Sălătrucu	Mehedinți

Localitatea	Judeţul
Sălătrucu-de-Jos	Argeş
Sălătrucu-de-Sus	Argeş
Sălăţig	Sălaj
Sălbăgel	Severin
Sălbăgelul-Nou	Severin
Sălceni	Tutova
Sălciile	Dolj
Sălciile	Prahova
Sălcioara	Buzău
Sălcioara	Ialomiţa
Sălcioara	R.-Sărat
Sălciua-de-Jos	Turda
Sălciua-de-Sus	Turda
Sălciua-Nouă	Timiş-Torontal
Sălcud	Târnava-Mică
Sălcuţa	Cluj
Sălcuţa	Dâmboviţa
Sălcuţa (Panaghia)	Dolj
Sălcuţa (Sălcuţa)	Dolj
Sălcuţa	Tecuci
Sălcuţa	Tighina
Săldăbagiul-de-Barcău	Bihor
Săldăbagiul-de-Munte	Bihor
Săldăbagiul-Mic	Bihor
Sălicea	Cluj
Sălişca	Someş
Sălişte	Bihor
Sălişte	Hunedoara
Sălişte	Sibiu
Sălişte	Turda
Sălişte-de-Beiuş	Bihor
Sălişte-Vaşcău	Bihor
Săliştea	Argeş
Săliştea	Cahul
Săliştea	Vâlcea
Săliştea-de-Sus	Maramureş
Săliştea-Nouă	Lăpuşna
Sălişte-Pomezeu	Bihor
Săliştioara	Hunedoara
Sălniţa	Someş
Sălsig	Sălaj
Săltăneşti	Olt
Sămeni	Iaşi
Sămuşeni	Cernăuţi
Sănătăuca	Soroca
Sănăteşti	Gorj
Sănislau	Sălaj
Săpata	Dolj
Săpata-de-Jos	Argeş
Săpata-de-Sus	Argeş
Săpânţa	Maramureş
Săpoca	Buzău
Săpunari	Argeş
Săpunari	Ialomiţa
Sărand	Bihor
Săraca	Vâlcea
Sărari	Prahova
Sărata (Băhnăşeni)	Bacău
Sărata (Sărata)	Bacău
Sărata	Botoşani
Sărata	Cetatea-Albă
Sărata	Cluj
Sărata	Dolj
Sărata	Făgăraş
Sărata	Năsăud
Sărata (Dobreni)	Neamţ
Sărata (Piatra)	Neamţ
Sărata-Basarab	Dorohoi
Sărata-Galbină	Lăpuşna
Sărata-Mică	Cetatea-Albă
Sărata-Monteoru	Buzău
Sărata-Ninciuleşti	Buzău
Sărata-Nouă	Bălţi
Sărata Nouă I	Cahul
Sărata-Nouă II	Cahul
Sărata-Veche	Bălţi
Săratu	Fălciu
Sărăceşti	Olt
Sărăcineşti (Călineşti)	Vâlcea
Sărăcineşti (Olăneşti)	Vâlcea
Sărăcsău	Hunedoara
Sărăreşti	Muscel
Sărăria	Cetatea-Albă
Sărăteni-Noui	Orhei
Sărăteni-Vechi	Orhei
Sărăţel	Năsăud
Sărăţeni	Cahul
Sărăţeni	Ialomiţa
Sărăţeni	Mureş
Sărăţeni-de-Jos	Tutova
Sărăţeni-de-Sus	Tutova
Sărăţica	Cetatea-Albă
Sărăţica	Tighina
Sărăţica-Nouă	Cahul
Sărăţica-Veche	Cahul
Sărăuad	Sălaj
Sărăzani	Severin
Sărbătoarea	Dolj
Sărdăneşti	Gorj
Sărdăneşti	Mehedinţi
Săreni	Buzău

Localitatea	Judeţul
Săria	Cetatea-Albă
Sările	R.-Sărat
Sărindarul-de-Jos	Ilfov
Sărindarul-de-Sus	Ilfov
Sărindăreanca	Ilfov
Sărmaş	Mureş
Săruleşti	Buzău
Săruleşti	Ilfov
Săruleşti	Vâlcea
Sărvăzăl	Sălaj
Săsar	Satu-Mare
Săsarm	Someş
Săsăuş	Sibiu
Săsăuşi	Trei-Scaune
Săscioara	Vâlcea
Săsciori	Alba
Săsciori	Făgăraş
Săseni	Gorj
Săseni	Orhei
Săsenii-Noui	Buzău
Săsenii-pe-Vale	Buzău
Săşeni	Covurlui
Săticu	Buzău
Sătmărel	Satu-Mare
Sătuc	R.-Sărat
Sătucu	Buzău
Săuca	Sălaj
Săucani	Bihor
Săuceşti	Bacău
Săud	Bihor
Săuleşti	Gorj
Săuleşti	Hunedoara
Săvădisla	Cluj
Săvăstreni	Făgăraş
Săvârşin	Arad
Săveni	Dorohoi
Săveni	Ialomiţa
Săveni	Iaşi
Săveşti	Baia
Săvineşti (Galu)	Neamţ
Săvineşti (Săvineşti)	Neamţ
Săvoaia-Portăreşti	Neamţ
Sâc	Bihor
Sâcăreni	Mureş
Sâg	Sălaj
Sâi	Satu-Mare
Sâlciva	Severin
Sâlha	Severin
Sâmbăta	Bihor
Sâmbăta-de-Jos	Făgăraş
Sâmbăta-de-Sus	Făgăraş
Sâmbăta-Nouă	Tulcea
Sâmbăteni	Arad
Sâmboeni	Someş
Sâmbotin	Gorj
Sâmbotinul	Argeş
Sâmbureşti	Olt
Sâmzăneşti	Tutova
Sânandrei	Timiş-Torontal
Sânbenedic	Alba
Sânboleni	Cluj
Sâncel	Târnava-Mică
Sâncraiu	Alba
Sâncraiu	Cluj
Sâncraiu	Hunedoara
Sâncraiu	Odorheiu
Sâncraiu	Trei-Scaune
Sâncraiul-Almaşului	Cluj
Sâncraiul-de-Mureş	Mureş
Sâncraiul-Silvaniei	Sălaj
Sâncrăieni	Ciuc
Sândominic	Ciuc
Sânduleni	Bacău
Sânduleşti	Turda
Sâneşti	Bălţi
Sângătin	Sibiu
Sângeorge	Timiş-Torontal
Sângeorgiul-de-Câmpie	Mureş
Sângeorgiul-de-Mureş	Mureş
Sângeorgiul-de-Pădure	Odorheiu
Sângeorz-Băi	Năsăud
Sângeorzul-de-Meseş	Sălaj
Sângeorzul-Nou	Năsăud
Sânger	Hotin
Sânger	Iaşi
Sânger	Turda
Sângera	Lăpuşna
Sângerei	Bălţi
Sângereii-Noui	Bălţi
Sângeru	Prahova
Sângerul-de-Pădure	Mureş
Sâniacob	Năsăud
Sâniacob	Turda
Sânicoară	Someş
Sânicolau	Bihor
Sâniob	Bihor
Sânişor	Mureş
Sânlazar	Bihor
Sânleani	Arad
Sânmartinul-de-Câmpie	Mureş
Sânmartinul Maghiar	Timiş-Torontal

Localitatea	Judeţul
Sânmartinul-Sârbesc	Timiş-Torontal
Sânmărghita	Mureş
Sânmărghita	Someş
Sânmărtin	Arad
Sânmărtin	Bihor
Sânmărtin	Ciuc
Sânmărtin	Cluj
Sânmărtin	Someş
Sânmărtinul-de-Beiuş	Bihor
Sânmiclăuş	Sălaj
Sânmiclăuş	Târnava-Mică
Sânmihaiul-Almaşului	Cluj
Sânmihaiul-de-Câmpie	Cluj
Sânmihaiul-de-Pădure	Mureş
Sânmihaiul-German	Timiş-Torontal
Sânmihaiul-Român	Timiş-Torontal
Sânnicoara	Cluj
Sânnicolaul-de-Beiuş	Bihor
Sânnicolaul-de-Munte	Bihor
Sân-Nicolaul-German	Timiş-Torontal
Sân-Nicolaul-Mare	Timiş-Torontal
Sânnicolaul-Mic	Arad
Sânpaul	Odorheiu
Sânpaul	Târnava-Mică
Sânpaulu	Cluj
Sânpetru	Braşov
Sânpetru	Hunedoara
Sânpetrul-Almaşului	Cluj
Sânpetrul-de-Câmpie	Cluj
Sânpetrul-German	TimişTorontal
Sânpetrul-Mare	Timiş-Torontal
Sânpetrul-Mic	Timiş-Torontal
Sânpetrul-Nou	Timiş-Torontal
Sânsimion	Ciuc
Sânşimon	Mureş
Sânta-Mărie	Cluj
Sântana-de-Mureş	Mureş
Sântana-Nirajului	Mureş
Sântandrei	Bihor
Sântandrei	Hunedoara
Sântandrei	Mureş
Sântămăria-de-Piatră	Hunedoara
Sântămăria-Orlea	Hunedoara
Sântămărie	Târnava-Mică
Sântejude	Someş
Sântelec	Bihor
Sântimbru	Alba
Sântimbru	Ciuc
Sântimreu	Bihor
Sânt-Ioana	Năsăud
Sântioana	Târnava-Mică
Sântioana-de-Mureş	Mureş
Sântion	Bihor
Sântiona	Someş
Sântionlunca	Trei-Scaune
Sântu	Mureş
Sânvasii	Mureş
Sânzieni	Trei-Scaune
Sârânebi-Iurtluc	Durostor
Sârbeni	Vlaşca
Sârbenii-de-Jos	Vlaşca
Sârbeşti	Bălţi
Sârbeşti	Bihor
Sârbeşti	Buzău
Sârbeşti (Muşeteşti)	Gorj
Sârbeşti (Sârbeşti)	Gorj
Sârbi	Arad
Sârbi	Bacău
Sârbi	Baia
Sârbi	Bihor
Sârbi	Dorohoi
Sârbi	Hunedoara
Sârbi	Maramureş
Sârbi	Putna
Sârbi	Satu-Mare
Sârbi	Sălaj
Sârbi	Tecuci
Sârbi (Puţeni)	Tecuci
Sârbi (Răchitoasa)	Tecuci
Sârbi	Tutova
Sârbi	Vâlcea
Sârbi-Măgura	Olt
Sârbi-Sfinţeşti	Teleorman
Sârbova	Timiş-Torontal
Sârca	Iaşi
Sârca-Nouă	Iaşi
Sârcova	Orhei
Sârghieni	Bălţi
Sârghieni	Rădăuţi
Sârma	Cahul
Sârsca	Dolj
Sârsig	Bihor
Sbârcea	Ilfov
Sboghiţeşti	Muscel
Sboiul	Iaşi
Scafari	Putna
Scaioşi	Vâlcea
Scandiba	Cetatea-Albă
Scăeni	Buzău
Scăeni	Prahova
Scăeni	Soroca

Localitatea	Judeţul
Scăeni-de-Sus	Soroca
Scăeşti	Dolj
Scăioşi	Prahova
Scăiuş	Severin
Scăpău	Mehedinţi
Scăricica	Neamţ
Scăriga	Bacău
Scărişoara	Buzău
Scărişoara	Ilfov
Scărişoara	Romanaţi
Scărişoara	Tecuci
Scărişoara	Turda
Scărişoara-Nouă	Sălaj
Scărlăteşti	Brăila
Scărlăteşti	Buzău
Scăueni	Argeş
Scânteeşti	Covurlui
Scânteia	Putna
Scânteia	Vaslui
Scânteia-Nouă	Vaslui
Scheau	Argeş
Scheau	Prahova
Scheia	Roman
Scheia	Vaslui
Scheiu	Argeş
Scheiu	Buzău
Scheiu-Duculeşti	Argeş
Scheiul-de-Jos	Dâmboviţa
Schela	Gorj
Schela-Cladovei	Mehedinţi
Schilea	Vâlcea
Schineni	Bacău
Schineni	Putna
Schineni	Soroca
Schineni	Tutova
Schinetea	Vaslui
Schinoasa	Lăpuşna
Schinoasa	Orhei
Schinteeşti	Mehedinţi
Schit	Neamţ
Schit-Cazancea	Botoşani
Schit-Orăşani	Botoşani
Schitu	Argeş
Schitu	Buzău
Schitu-Deleni	Olt
Schitu-Frumoasa	Bacău
Schitu-Goleşti	Muscel
Schitu-Greci	Olt
Schitu-Hadâmbu	Iaşi
Schitu-Mălineşti	Vaslui
Schitu-Mânăstirii	Vaslui
Schitu-Poenari	Teleorman
Schitu-Runcu	Neamţ
Schitu-Savu	Bacău
Schitu-Scoiceşti	Muscel
Schitu-Sihastru	Tecuci
Schitu-Topolniţu	Mehedinţi
Schitul	Constanţa
Schitul	Tutova
Schitul-Cornet	Vâlcea
Schitul-din-Deal	Romanaţi
Schitul-din-Vale	Romanaţi
Schitul Duca	Iaşi
Schitul Ghindari	Vâlcea
Schitul Matei	Argeş
Schitul Stavnic	Iaşi
Schiţimii	Mehedinţi
Schiuleşti	Prahova
Schöndorf	Arad
Scoarţa	Gorj
Scobâlţeni	Iaşi
Scobinţi	Iaşi
Scoica	Gorj
Scoposeni	Fălciu
Scoposeni	Iaşi
Scorbura	Romanaţi
Scorciu	Făgăraş
Scoreni	Lăpuşna
Scorila	Mehedinţi
Scorniceşti	Olt
Scoroşeşti	Buzău
Scorţaru-Nou	Brăila
Scorţaru-Vechi	Brăila
Scorţeni	Bacău
Scorţeni	Orhei
Scorţeni	Prahova
Scorţoasa (Amaru)	Buzău
Scorţoasa (Policiori)	Buzău
Scoruşiu	Gorj
Scrada	Gorj
Scrind-Frăsinet	Cluj
Scrioaştea	Teleorman
Sculeni	Iaşi
Sculeni-Târg	Iaşi
Sculenii-Vechi	Iaşi
Sculia	Timiş-Torontal
Scumpia	Bălţi
Scureşti	Prahova
Scurta	Putna
Scurteşti	Buzău
Scurtu	Dolj

Localitatea	Judeţul
Scurtu	Gorj
Scurtu	Vlaşca
Scurtu-Slăveşti	Vlaşca
Scutari	Dorohoi
Scutelnici	Buzău
Seaca	Argeş
Seaca	Bacău
Seaca	Gorj
Seaca (Corneţelu)	Olt
Seaca (Seaca)	Olt
Seaca	Prahova
Seaca	Teleorman
Seaca	Tutova
Seaca	Vâlcea
Seaca-de-Câmp	Dolj
Seaca-de-Pădure	Dolj
Sebeş	Alba
Sebeş	Făgăraş
Sebeşel	Alba
Sebeşul-de-Jos	Sibiu
Sebeşul-de-Sus	Sibiu
Sebiş	Năsăud
Secaciu	Bihor
Secara	Teleorman
Secarea	Prahova
Secaş	Arad
Secaş	Timiş-Torontal
Secăşel	Târnava-Mică
Secăşeni	Caraş
Secătura (Bucşeşti)	Bacău
Secătura (Mărgineni)	Bacău
Secătura	Prahova
Secături	Muscel
Secături	Vaslui
Secăturile	Argeş
Seceani	Timiş-Torontal
Seci	Argeş
Seciu	Buzău
Seciu	Prahova
Seciu	Vâlcea
Seciuri	Prahova
Seciurile	Gorj
Secu	Mehedinţi
Secu (Buhalniţa)	Neamţ
Secu (Taşca)	Neamţ
Secueni	Bacău
Secueni	Roman
Secuia	Vaslui
Secuiu	Buzău
Secuiu	Dolj
Seculeşti	Dolj
Secureni	Hotin
Secureni-Sat	Hotin
Securicea	Mehedinţi
Securiceni	Suceava
Secusigiu	Timiş-Torontal
Sederhat	Arad
Segarcea	Romanaţi
Segarcea-din-Deal	Teleorman
Segarcea-din-Vale	Teleorman
Seghişte	Bihor
Segleţu	Dolj
Seidali	Caliacra
Seid-Ali-Facâ	Durostor
Seimeni	Cetatea-Albă
Seimenii-Mari	Constanţa
Seimenii-Mici	Constanţa
Seimenii-Noui	Cetatea-Albă
Seini	Satu-Mare
Seinoiu	Ilfov
Selegeni	Arad
Selemet	Tighina
Seletin	Rădăuţi
Seleuş	Arad
Seleuş	Bihor
Seleuş	Târnava-Mică
Seleuşul	Târnava-Mare
Selghi-Bugeac	Durostor
Selim-Cuius	Caliacra
Seliştat	Făgăraş
Selişte	Arad
Selişte	Sălaj
Seliştea	Cernăuţi
Seliştea	Hotin
Seliştea	Mehedinţi
Seliştea	Orheiu
Seliştea-Veche	Lăpuşna
Selişteni	Mehedinţi
Semenea	Tutova
Semizali	Caliacra
Semlac	Arad
Senereuş	Târnava-Mică
Senova	Durostor
Ser	Sălaj
Serbeni	Botoşani
Serbeşti	Roman
Serbiceni	Hotin
Serdanu	Dâmboviţa
Serdiment	Caliacra
Sereca	Hunedoara
Sergheevca	Cetatea-Albă

Localitatea	Judeţul
Serghieşti	Soroca
Serg.-Ionl-Ştefan	Brăila
Serg.-Stamate-Gurău	Brăila
Sericu	Vlaşca
Sermanchioi	Durostor
Sernino	Caliacra
Serpeni	Caliacra
Seuca	Gorj
Seuca	Târnava-Mică
Severineşti	Mehedinţi
Sever-Rădulescu	Caliacra
Sevirova	Soroca
Sfăcărul	Prahova
Sfăraşu	Cluj
Sfârnaş	Bihor
Sfânta-Ana	Arad
Sfânta-Elena	Caraş
Sfântul-Gheorghe	Buzău
Sfântul-Gheorghe	Ialomiţa
Sfântul-Gheorghe	Trei-Scaune
Sfântul-Gheorghe	Tulcea
Sfântul-Gheorghe	Vlaşca
Sfântul-Ilie	Suceava
Sfântul-Nicolae	Caliacra
Sfântul-Paul	Arad
Sfârleanca	Prahova
Sfinţeşti	Teleorman
Sfircea	Dolj
Sfiştovca	Tulcea
Sfotea	Mehedinţi
Sfrediac	Bălţi
Sgaroeşti	Argeş
Sgheab	Buzău
Sghiab	Muscel
Shodul-Gihan	Bacău
Siahlar	Durostor
Siberia	Olt
Sibiciu-de-Jos	Buzău
Sibiciu-de-Sus	Buzău
Sibiel	Sibiu
Sibioara	Constanţa
Sibişelul Vechi	Hunedoara
SIBIU	Sibiu
Sic	Someş
Sicheviţa	Caraş
Siciu	Sălaj
Sicrita	Prahova
Siculeni	Ciuc
Sighet	Maramureş
Sighetul-Silvaniei	Sălaj
Sighica	Tutova
Sighişoara	Târnava-Mare
Sighiştel	Bihor
Sigmir	Năsăud
Sihlea	R.-Sărat
Sihleanu	Brăila
Sila	Buzău
Silagiu	Timiş-Torontal
Silineşti	Iaşi
Silistra	Durostor
Silistraru	Brăila
Siliscani	Botoşani
Siliştea	Argeş
Siliştea	Baia
Siliştea	Botoşani
Siliştea	Constanţa
Siliştea	Dorohoi
Siliştea	Gorj
Siliştea	Ilfov
Siliştea	Muscel
Siliştea	Neamţ
Siliştea (Călineşti)	Prahova
Siliştea (Udreşti)	Prahova
Siliştea	Tecuci
Siliştea	Tutova
Siliştea (Armăşoaia)	Vaslui
Siliştea (Todireşti)	Vaslui
Siliştea	Vlaşca
Siliştea-Crucii	Dolj
Siliştea-Dealului	Prahova
Siliştea-Gumeşti	Teleorman
Siliştea-Nouă	Baia
Silişteni	Argeş
Siliştioara	Romanaţi
Silivaş	Alba
Silivaş	Someş
Silvaş	Sălaj
Silvaşul-de-Câmpie	Cluj
Silvaşul-Inferior	Hunedoara
Silvaşul-Superior	Hunedoara
Simbrea	Bacău
Simbriaşi	Mureş
Simeria	Hunedoara
Simeria-Veche	Hunedoara
Simila	Tutova
Simileasca	Buzău
Similişoara	Tutova
Siminicea	Botoşani
Siminoc	Constanţa
Simioneşti	Năsăud
Simioneşti	Tighina

Localitatea	Județul
Simionova	Caliacra
Simniceni	Romanați
Simon	Brașov
Sinaia	Buzău
Sinaia	Prahova
Sinădeni	Bălți
Sinăuți	Dorohoi
Sinăuții-de-Jos	Rădăuți
Sinăuții-de-Sus	Rădăuți
Sinculești	Vâlcea
Sinersig	Timiș-Torontal
Sinești	Argeș
Sinești	Iași
Sinești	Olt
Sinești	Vâlcea
Sineștii-Noui	Ilfov
Sineștii-Vechi	Ilfov
Singureni	Bălți
Singureni	Vlașca
Sinihău	Dorohoi
Siniru-Nou	Durostor
Sinoe	Constanța
Siutar	Timiș-Torontal
Sintea-Mare	Arad
Sintea-Mică	Arad
Sintești	Ilfov
Sintești	Severin
Sipeni	Covurlui
Siracova	Caliacra
Siret	Rădăuți
Sirețel	Baia
Sireți	Lăpușna
Sirata	Orheiu
Sișești	Gorj
Sita	Someș
Sita-Buzăului	Brașov
Sitani	Bihor
Sitești	Gorj
Sitiletec	Bihor
Sitoaia	Gorj
Slașoma	Mehedinți
Slatina	Ilfov
Slatina	Muscel
Slatina	Olt
Slatina-de-Criș	Arad
Slatina-de-Mureș	Arad
Slatina-Nera	Caraș
Slatina-Timișului	Severin
Slava-Cercheză	Tulcea
Slava-Rusă	Tulcea
Slavu	Prahova
Slămnești	Argeș
Slămnești	Dolj
Slănic	Muscel
Slănic	Prahova
Slănina	Soroca
Slătinița	Năsăud
Slătioara	Baia
Slătioara	Câmpulung
Slătioara	Maramureș
Slătioara	Romanați
Slătioara	Vâlcea
Slătioare	Argeș
Slătioarele	Ialomița
Slătioarele	Vâlcea
Slătiniciu-Mic	Mehedinți
Slăveni	Romanați
Slăvești	Teleorman
Slăvești	Vâlcea
Slăvitești	Vâlcea
Slăvuța	Dolj
Slimnic	R.-Sărat
Slimnic	Sibiu
Slivilești	Mehedinți
Slivna	Covurlui
Slobozia (Filipeni)	Bacău
Slobozia (Leca)	Bacău
Slobozia (Răcătău)	Bacău
Slobozia	Baia
Slobozia (Fântânele)	Botoșani
Slobozia (Feredeeni)	Botoșani
Slobozia	Buzău
Slobozia	Cetatea-Albă
Slobozia	Dâmbovița
Slobozia (Cordăreni)	Dorohoi
Slobozia (Hănești)	Dorohoi
Slobozia (Herța)	Dorohoi
Slobozia (Horodiștea)	Dorohoi
Slobozia (Godinești)	Dorohoi
Slobozia (Proscăuți)	Dorohoi
Slobozia (Zvorăștea)	Dorohoi
Slobozia	Gorj
Slobozia	Ialomița
Slobozia (Ciurea)	Iași
Slobozia (Pocreaca)	Iași
Slobozia (Voinești)	Iași
Slobozia	Ilfov
Slobozia	Muscel
Slobozia	Neamț
Slobozia	Olt
Slobozia	Prahova

Localitatea	Județul
Slobozia (Copăcești)	Putna
Slobozia (Focșani-Câmpineanca)	Putna
Slobozia (Focșani-Florești)	Putna
Slobozia	Roman
Slobozia	Soroca
Slobozia (Ipatele)	Vaslui
Slobozia (Trohan)	Vaslui
Slobozia	Vlașca
Slobozia-Banilei	Storojineț
Slobozia-Bârlinților	Rădăuți
Slobozia-Bisericani	Bălți
Slobozia-Blăneasa	Tecuci
Slobozia-Boțești	R.-Sărat
Slobozia-Bradului	R.-Sărat
Slobozia-Caracușeni	Hotin
Slobozia-Chișcăreni	Bălți
Slobozia-Ciorăști	R.-Sărat
Slobozia-Comăreștilor	Storojineț
Slobozia-Conache	Covurlui
Slobozia-Corni	Tecuci
Slobozia-Coșălăuca	Soroca
Slobozia-de-Jos	Argeș
Slobozia-de-Jos	Tecuci
Slobozia-de-Sus	Argeș
Slobozia-de-Sus	Tecuci
Slobozia-Doamnei	Orhei
Slobozia-Dobrușca	Soroca
Slobozia-Dușca	Orhei
Slobozia-Grozinți	Hotin
Slobozia-Hodjinești	Orhei
Slobozia-Hodorogea	Orhei
Slobozia-Horodiștea	Orheiu
Slobozia-Malinți	Hotin
Slobozia-Mare	Ismail
Slobozia-Măgura	Bălți
Slobozia Mândra	Teleorman
Slobozia-Mielului	Bacău
Slobozia-Moara	Dâmbovița
Slobozia-Nouă	Ialomița
Slobozia-Nouă	Soroca
Slobozia-Oancea	Covurlui
Slobozia-Panu	Tecuci
Slobozia-Pruncului	Suceava
Slobozia-Rarancei	Cernăuți
Slobozia-Râșca	Orhei
Slobozia-Recea	Bălți
Slobozia-Seliștea	Orhei
Slobozia-Silișcani	Botoșani
Slobozia-Sirăuți	Hotin
Slobozia-Trăsnitu	Teleorman
Slobozia-Umbrărești	Tecuci
Slobozia-Vascăuți	Hotin
Slobozia Vorâncău	Soroca
Slonul	Prahova
Sloveanca	Bălți
Sluți	R.-Sărat
Smodovicioara	Mehedinți
Smadovița	Mehedinți
Smârdanul-Nou	Tulcea
Smârdan	Buzău
Smârdan	Covurlui
Smârdan	Dolj
Smârdan	Dorohoi
Smârdan	Olt
Smârdioasa	Teleorman
Smeeni	Buzău
Smeești	Buzău
Smei	Argeș
Smeura-de-Jos	Argeș
Smeura-de-Sus	Argeș
Smirna	Ialomița
Smulți	Covurlui
Snamăna	Argeș
Sobari	Soroca
Soca	Timiș-Torontal
Socariciu	Argeș
Socea	Neamț
Soceni	Caraș
Soceni	Dolj
Socet	Bihor
Socet	Hunedoara
Socetu	Teleorman
Soci	Bacău
Soci	Baia
Soci (Borca)	Neamț
Soci (Ștefan cel Mare)	Neamț
Socii-Noui	Bălți
Socii-Vechi	Bălți
Sociteni	Lăpușna
Socoalele	Ialomița
Socodor	Arad
Socol	Caraș
Socola	Iași
Socola	Soroca
Socolar	Caraș
Socolești	Mehedinți
Socolul-de-Câmpie	Mureș
Socond	Satu-Mare
Soconzel	Satu-Mare

Localitatea	Județul
Socoteni	Dolj
Socrujeni	Botoșani
Socu	Gorj
Sofia	Bălți
Sofia	Lăpușna
Sofian	Ismail
Sofieni	Cahul
Sofiental	Cetatea-Albă
Sofrăcești	Roman
Sofriceni	Gorj
Sofronești	Vaslui
Sohatu	Ilfov
Sohodol	Alba
Sohodol (Călugăra)	Bacău
Sohodol (Horgești)	Bacău
Sohodol	Brașov
Sohodol	Hunedoara
Sohodol-Lozuri	Bihor
Sohodolu	Gorj
Sohotești	Romanați
Soiacli	Durostor
Solacolu	Ilfov
Solca	Roman
Solca	Suceava
Soldanu	Ilfov
Solduba	Satu-Mare
Solești	Vaslui
Solicești	Vâlcea
Solocma	Odorheiu
Solomon	Someș
Solomonești	Bacău
Solona	Sălaj
Solonceni	Orhei
Soloneț	Iași
Soloneț	Soroca
Soloneț	Suceava
Solonețul-Nou	Suceava
Solonț	Bacău
Solovăstru	Mureș
Soltănești	Lăpușna
Someșeni	Cluj
Someșeni	Satu-Mare
Someș-Guruslău	Sălaj
Someș Odorheiu	Sălaj
Someș-Uileac	Sălaj
Someșul-Cald	Cluj
Someșul-Rece	Cluj
Somova	Tulcea
Somușca	Bacău
Soporul-de-Câmpie	Cluj
Sopotu	Dolj
Sorâta	Vâlcea
Sorca	Iași
Soreni	Romanați
Sorești	Buzău
Soroca	Soroca
Soroceni	Bălți
Soroceni	Botoșani
Songeac	Durostor
Sovata	Mureș
Soveja	Putna
Spahii	Gorj
Spanciova	Durostor
Spanțov	Ilfov
Spasca	Ismail
Spasova	Caliacra
Spata	Severin
Spatac	Târnava-Mică
Spătari	Vaslui
Spătaru	Buzău
Spătaru	Olt
Spătărei	Teleorman
Spătărești	Baia
Spălnaca	Alba
Spânești	Vlașca
Spârleni	Vâlcea
Speia	Tighina
Speriețeni	Dâmbovița
Sperieți	Lăpușna
Sperieți	Putna
Sperieți	Vaslui
Sperlești	Mehedinți
Spermezeu	Someș
Speteni	Ialomița
Spidele	R.-Sărat
Spiești	Neamț
Spineni	Dolj
Spineni	Iași
Spineni	Olt
Spinești	Putna
Spini	Hunedoara
Spini	Târnava-Mică
Spinoasa	Iași
Spinu	Argeș
Spinus	Bihor
Spinuș-Pomezeu	Bihor
Spirești	Argeș
Spiridon	Ilfov
Spiridonești (Pl. Moldova)	Roman

Localitatea	Județul
Spiridonești (Pl. Roman-Vodă)	Roman
Spiridoni	Argeș
Spiru-Haret	Brăila
Sprâncenata	Olt
Spria-de-Jos	Tecuci
Spria-de-Sus	Tecuci
Sprinceana	Iași
Spulberu	Putna
Spurcani	Bihor
Spurcați	Romanați
Srebârna	Durostor
Sredina	Caliacra
Staiculești	Vâlcea
Stamora-Germană	Timiș-Torontal
Stamora-Română	Timiș-Torontal
Stanca	Brăila
Stancea	Ilfov
Stanciova	Timiș-Torontal
Stangopca	Cetatea-Albă
Stanislăvești	Argeș
Stanislăvești	Olt
Stanomir-Manicea	Vâlcea
Starchiojd	Prahova
Starosilța-Radu	Botoșani
Starosilța-Stavri	Botoșani
Stația-Fundulea	Ilfov
Stauceni	Hotin
Stavceni	Lăpușna
Stavropoleos	Prahova
Stălinești	Fălciu
Stălinești	Hotin
Stănceasca	Vlașca
Stănceni	Mureș
Stăncești	Buzău
Stăncești	Gorj
Stăncești	Mehedinți
Stăncești	Prahova
Stăncești-Ohaba	Hunedoara
Stănculești	Vâlcea
Stăncuța	Brăila
Stăncuța	Dorohoi
Stănești	Argeș
Stănești	Bacău
Stănești	Botoșani
Stănești	Gorj
Stănești	Ilfov
Stănești (Busu)	Mehedinți
Stănești (Mărășești)	Mehedinți
Stănești	Muscel
Stănești	Vâlcea
Stănești	Vlașca
Stănești-Lunca	Vâlcea
Stăneștii-Chirculești	Vlașca
Stăneștii-de-Jos	Rădăuți
Stăneștii-de-Jos-pe-Ceremuș	Storojineț
Stăneștii-de-Sus	Rădăuți
Stăneștii-de-Sus pe-Ceremuș	Storojineț
Stănicei	Argeș
Stănija	Hunedoara
Stănila	Buzău
Stănilești	Baia
Stănilești	Buzău
Stănișești-Tg.	Tecuci
Stănița	Roman
Stănuleasa	Olt
Stăuceni	Botoșani
Stăuceni	Cernăuți
Stăvaru	Romanați
Stăvărăști	R.-Sărat
Stâlpeni	Muscel
Stâlpu	Buzău
Stâlpu	Vlașca
Stâna	Cluj
Stâna	Satu-Mare
Stâna	Sălaj
Stâna-Cadânei	Caliacra
Stânca	Botoșani
Stânca	Caliacra
Stânca (Cracalia)	Dorohoi
Stânca (Zvorâștea)	Dorohoi
Stânca	Iași
Stânca	Neamț
Stâncășeni	Tutova
Stâncești	Botoșani
Stângăceaua	Mehedinți
Stârcea	Bălți
Stârcea	Rădăuți
Stârceni	Soroca
Stârcii-de-Jos	Argeș
Stârcii-de-Sus	Argeș
Stârciu	Sălaj
Steia	Hunedoara
Steicu	Mehedinți
Steierdorfanina	Caraș
Stejar	Arad
Stejaru	Mehedinți
Stejaru (Farcașa)	Neamț
Stejaru (Pângarați)	Neamț

Localitatea	Județul
Stejarul	Caliacra
Stejarul	Constanța
Stejarul	Olt
Stejarul	Prahova
Stejărel	Hunedoara
Stejăriș	Turda
Stejera	Satu-Mare
Stejeretu	Argeș
Stejeriș	Mureș
Stelian-Popescu	Prahova
Stelnica	Ialomița
Stenea	Târnava-Mare
Step-Soci	Orhei
Sterea	Vlașca
Sterianu	Ilfov
Sterianu-de-Jos	Ilfov
Sterianu-de-Mijloc	Ilfov
Stețcani	Orhei
Sticlăria	Argeș
Sticlăria	Iași
Stignița	Mehedinți
Stinăpari	Caraș
Stipoc	Tulcea
Stirbăț	Baia
Stirbeți	Teleorman
Stircovița	Mehedinți
Stirminoasa	Vâlcea
Stoborăști	Teleorman
Stoboru	Cluj
Stodolna	Orheiu
Stoeneasa	Hunedoara
Stoenești	Argeș
Stoenești	Cahul
Stoenești	Ilfov
Stoenești	Muscel
Stoenești	Romanați
Stoenești	Vâlcea
Stoenești	Vlașca
Stoenoaia	Ilfov
Stohnaia	Orheiu
Stoiana	Someș
Stoicani	Covurlui
Stoicani	Soroca
Stoicănești	Argeș
Stoicănești	Olt
Stoiceni	Someș
Stoicești	Vâlcea
Stoina	Dolj
Stoinești	Bihor
Stoinești	Cahul
Stoișești	Tutova
Stolna	Cluj
Stolniceni	Iași
Stolniceni	Lăpușna
Stolniceni	Vâlcea
Stolniceni-Gara	Bălți
Stolniceni-Ghițescu	Baia
Stolniceni-Prăjescu	Baia
Stolnici	Argeș
Stolojani	Gorj
Stolojani-Jiu	Gorj
Storești	Botoșani
Stornești	Iași
Storobăneasa	Teleorman
Storojineț	Storojineț
Stracoș	Bihor
Stracova	Dorohoi
Strahotin	Botoșani
Straja	Alba
Straja	Bacău
Straja	Cluj
Straja	Constanța
Straja	Neamț
Straja	Rădăuți
Strasburg	Cetatea-Albă
Străchinești	Buzău
Străchinești	Vâlcea
Străjeni	Buzău
Străminoasa-de-Jos	Tutova
Străminoasa-de-Sus	Tutova
Străoane-de-Jos	Putna
Străoane-de-Sus	Putna
Strășeni	Lăpușna
Străulești	Ilfov
Strâmba	Bălți
Strâmba	Brăila
Strâmba	Cluj
Strâmba (Pojaru)	Gorj
Strâmba (Sărdănești)	Gorj
Strâmba	Hunedoara
Strâmba	Roman
Strâmba (Băleasa)	Romanați
Strâmba (Târțălu)	Romanați
Strâmba	Tecuci
Strâmba	Tutova
Strâmba	Vâlcea
Strâmba	Vlașca
Strâmba-Jiu	Gorj
Strâmba-Nouă	Bălți
Strâmba-Vulcan	Gorj
Strâmbeni	Argeș

Localitatea	Județul
Strâmbeni	Lăpușna
Strâmbeni	Prahova
Strâmbeni	Teleorman
Strâmbu	Brăila
Strâmbu	Dâmbovița
Strâmbu	Someș
Strâmbu-Băiuțului	Someș
Strâmptu	Mehedinți
Strâmtura	Maramureș
Strâmtura-Mitoc	Tutova
Strehaia	Mehedinți
Streisăcel	Hunedoara
Streisângeorgiu	Hunedoara
Strejescu	Putna
Strejeștii-de-Jos	Romanați
Strejeștii-de-Sus	Romanați
Strejnicul	Prahova
Stremț	Alba
Stremț	Sălaj
Stretea	Hunedoara
Streza-Cârțișoara	Făgăraș
Strigoanea	Hunedoara
Strișca	Lăpușna
Stroe-Beloescu	Argeș
Stroești	Argeș
Stroești	Baia
Stroești	Botoșani
Stroești	Buzău
Stroești	Fălciu
Stroești	Gorj
Stroești	Hotin
Stroești	Ilfov
Stroești	Mehedinți
Stroești	Putna
Stroești	Suceava
Stroești	Vâlcea
Stroești-Românești	Bacău
Stroici	Dorohoi
Strugari	Bacău
Strugureni	Someș
Strunga	Constanța
Strunga	Roman
Strungari	Alba
Studina	Mehedinți
Studina	Romanați
Studinița	Romanați
Stufu	Bacău
Stuhuleț	Fălciu
Stulpicani	Câmpulung
Stupărei	Vâlcea
Stupca	Suceava
Stupeni	Tecuci
Stupina	Constanța
Stupina	R.-Sărat
Stupina	Romanați
Stupina	Vâlcea
Stupini	Mureș
Sturza	Roman
Sturzeni	Bălți
Sturzeni	Tighina
Sturzești	Bălți
Suarăș	Someș
Suatu	Cluj
Subcetate	Hunedoara
Subcetate	Mureș
Subcetate	Sălaj
Subpădure	Târnava-Mică
Subpiatră	Bihor
Suceagu	Cluj
Suceava	Suceava
Suceveni	Storojineț
Suceveni	Tutova
Sucevița	Rădăuți
Suciul-de-Jos	Someș
Suciul-de-Sus	Someș
Sucuiugiuc	Durostor
Sucutard	Someș
Sudarca	Soroca
Sudiți (Aliceni)	Buzău
Sudiți (Marele-Voevod Mihai)	Buzău
Sudiți	Ialomița
Sudiți	Ilfov
Sudriaș	Severin
Sudrigiu	Bihor
Sudurău	Sălaj
Suha	Baia
Suhaia	Teleorman
Suharău	Dorohoi
Suharu	Dolj
Suharu	Mehedinți
Suhoverca	Cernăuți
Suhuleț	Vaslui
Suhuluceni	Orhei
Suiuciuc	Caliacra
Suiuciuc	Durostor
Suiuciucul-Turcesc	Caliacra
Suiug	Bihor
Suiunduc	Cetatea-Albă
Sulighete	Hunedoara
Suliman-Facă	Caliacra

Localitatea	Judeţul
Sulimanu	Ilfov
Sulina	Tulcea
Suliţa	Hotin
Suliţa-Sat	Hotin
Suliţa-Tg.	Botoşani
Suliţoaia	Botoşani
Sultana	Ilfov
Sulţa	Bacău
Sumandra	Mehedinţi
Sumiţa	Severin
Sumurducu	Cluj
Suneci	Durostor
Sungurlar	Durostor
Supanu	Bacău
Supăneşti	Mehedinţi
Suplac	Târnava-Mică
Suplacul-de-Barcău	Bihor
Suplacul-de-Tinca	Bihor
Suplai	Năsăud
Supurul-de-Jos	Sălaj
Supurul-de-Sus	Sălaj
Sura	Mehedinţi
Suraia	Putna

Localitatea	Judeţul
Surani	Prahova
Surcea	Trei-Scaune
Surdeni	Argeş
Surdeni	Muscel
Surdeşti	Prahova
Surdila-Găişeanca	Brăila
Surdila-Greci	Brăila
Surdu	Bacău
Surduc	Bihor
Surduc	Sălaj
Surduc	Turda
Surducul-Mare	Caraş
Surducul-Mic	Severin
Surduleşti	Teleorman
Suric	Tighina
Suricaru	Argeş
Surlari (Creaţă-Leşile)	Ilfov
Surlari (Com. Surlari)	Ilfov
Surpaţi	Argeş
Surtuchioi	Caliacra
Suruceni	Lăpuşna
Suruceni Mânăstire	Lăpuşna
Surupatele	Vâlcea

Localitatea	Judeţul
Susag	Bihor
Susani	Arad
Susani	Severin
Suseni	Argeş
Suseni	Bacău
Suseni	Ciuc
Suseni	Dâmboviţa
Suseni	Gorj
Suseni	Ilfov
Suseni	Mureş
Suseni	Tutova
Susenii-Bârgăului	Năsăud
Suslăneşti	Muscel
Susleni	Orhei
Susuchioi	Caliacra
Susuri	Vâlcea
Suteşti	Brăila
Suteşti	Vâlcea
Sutoru	Cluj
Suţa	Dâmboviţa
Suvanlâcul-Nou	Durostor
Suveica	Mureş
Sviniţa	Severin

Ş

Şaba-Târg	Cetatea-Albă
Şabla	Caliacra
Şabolat	Cetatea-Albă
Şaeş	Târnava-Mare
Şag	Timiş-Torontal
Şagani	Cetatea-Albă
Şagul	Arad
Şahângi	Caliacra
Şahinlar	Caliacra
Şahinlar	Durostor
Şalcău	Târnava-Mare
Şalvirii-Noui	Soroca
Şalvirii-Vechi	Soroca
Şamalar	Durostor
Şamalia	Cahul
Şamşud	Sălaj
Şandra	Satu-Mare
Şandra	Timiş-Torontal
Şanoviţa	Timiş-Torontal
Şanţ	Năsăud
Şanţul-Floreşti	Ilfov
Şapartoc	Târnava-Mare
Şapte-Bani	Bălţi
Şapte-Sate	Lăpuşna
Şarânga	Buzău
Şarba	Tecuci
Şarcani	Orheiu
Şard	Alba
Şardu	Cluj
Şardul-Nirajului	Mureş
Şaroş	Târnava-Mică
Şaroşul	Târnava-Mică
Şasa	Gorj
Şasa	Someş
Şauaieu	Bihor
Şăineasca	Buzău
Şărmaşu	Cluj
Şărmăşag	Sălaj
Şărmăşelu	Cluj
Şătrăreni	Botoşani
Şăulia	Mureş
Şăuşa	Mureş
Şcheia	Suceava
Şchiopeni	Fălciu
Şchiopeni	R.-Sărat
Şchiopi	Turda
Şchiopoaia	Buzău
Şcoala	Vâlcea
Şcoala-Cucuruzeni	Orhei
Şcoala-de-Agricultură	Tecuci
Şebiş	Arad
Şebiş	Bihor
Şebutinţi	Hotin
Şegarcea	Dolj
Şeica-Mare	Târnava-Mare
Şeica-Mică	Târnava-Mare
Şeitin	Arad
Şelari	Muscel
Şelaru	Vlaşca
Şelăreasa	Teleorman
Şelimbăr	Sibiu
Şemlacul-Mare	Timiş-Torontal
Şemlacul-Mic	Timiş-Torontal
Şendreni	Botoşani
Şendreni	Covurlui
Şendreni	Hotin
Şendreni	Iaşi
Şendreni	Lăpuşna
Şendreşti	Tutova
Şendruleşti	Argeş
Şepreuş	Arad
Şeptelici	Soroca
Şerăuţii-de-Jos	Cernăuţi

Şerăuţii-de-Sus	Cernăuţi
Şerban-Vodă	Ilfov
Şerbăneasa	Argeş
Şerbăneşti (Şerbăneşti)	Argeş
Şerbăneşti (Şerbăneşti-Păteşti)	Argeş
Şerbăneşti	Dâmboviţa
Şerbăneşti	Dorohoi
Şerbăneşti (Scărişoara)	Tecuci
Şerbăneşti (Şerbăneşti)	Tecuci
Şerbăneşti (Broşteni)	Vâlcea
Şerbăneşti (Ştefăneşti)	Vâlcea
Şerbăneşti (Şerbăneşti)	Vâlcea
Şerbăneşti (Tetoiu)	Vâlcea
Şerbăneşti-de-Jos	Olt
Şerbăneşti-de-Sus	Olt
Şerbănica	Ilfov
Şerbăuţi	Suceava
Şerbeni	Mureş
Şerbeşti	Bacău
Şerbeşti	Neamţ
Şerbeşti	Putna
Şerbeşti	Vaslui
Şerbeşti-Vechi	Covurlui
Şerbinţi	Hotin
Şerboeni	Argeş
Şerboteşti	Vaslui
Şercaia	Făgăraş
Şercăiţa	Făgăraş
Şeredeiu	Sălaj
Şerel	Hunedoara
Şerghiş	Bihor
Şerpeni	Bacău
Şerpeni	Tighina
Şerpeniţa	Dorohoi
Şestaci	Soroca
Şesuri	Bacău
Şesuri	Hunedoara
Şetrari	Argeş
Şetrăreni	Iaşi
Şeulia	Târnava-Mică
Şeuşa	Alba
Şiacu	Mehedinţi
Şiad	Bihor
Şibot	Hunedoara
Şichirlichitai	Ismail
Şiclău	Arad
Şiclod	Odorheiu
Şicovăţi	Lăpuşna
Şicula	Arad
Şieu	Maramureş
Şieu	Năsăud
Şieu-Măgheruş	Năsăud
Şieu-Odorhei	Someş
Şieu-Sfântu	Năsăud
Şieuţi	Năsăud
Şigău	Someş
Şilăuţi	Hotin
Şilea	Târnava-Mică
Şilea-Nirajului	Mureş
Şilindia	Arad
Şilindru	Sălaj
Şimandul-de-Jos	Arad
Şimandul-de-Sus	Arad
Şimche	Cetatea-Albă
Şimian	Mehedinţi
Şimian	Sălaj
Şimişna	Someş
Şimleul-Silvaniei	Sălaj
Şimnicu-de-Jos	Dolj
Şimnicu-de-Sus-Floreşti	Dolj
Şimoneşti	Odorheiu
Şinca	Baia

Şincai	Mureş
Şinca-Nouă	Făgăraş
Şinca-Veche	Făgăraş
Şindreşti	Satu-Mare
Şindrila	R.-Sărat
Şindrilari	Putna
Şindriliţa	Ilfov
Şintereag	Someş
Şintiu	Bihor
Şipca	Orheiu
Şipeniţ	Cernăuţi
Şipet	Timiş-Torontal
Şipote	Bacău
Şipote	Covurlui
Şipotele	Constanţa
Şipotele	Iaşi
Şipotele	Putna
Şipotele	Teleorman
Şipotele-pe-Siret	Storojineţ
Şipotele-Sucevei	Rădăuţi
Şipoteni	Bacău
Şipoteni	Dorohoi
Şipoteni	Lăpuşna
Şipotu	Gorj
Şipotu	Prahova
Şipotul (Poroina-Mare)	Mehedinţi
Şipotul (Proiteşti)	Mehedinţi
Şirăuţi-de-Jos	Hotin
Şirăuţi-de-Sus	Hotin
Şiria	Arad
Şirineasa	Vâlcea
Şirioara	Năsăud
Şiriu	Constanţa
Şirna	Prahova
Şirnea	Braşov
Şiroca	Mehedinţi
Şiseşti	Satu-Mare
Şişcani	Fălciu
Şişcani	Putna
Şişcăuţi	Cernăuţi
Şişcăuţi	Hotin
Şişcăuţii-Noui	Hotin
Şişeştii-de-Jos	Mehedinţi
Şişeştii-de-Sus	Mehedinţi
Şiştarovăţ	Timiş-Torontal
Şişterea	Bihor
Şitoaia	Dolj
Şiviţa	Covurlui
Şmig	Târnava-Mică
Şoala	Târnava-Mare
Şoarş	Făgăraş
Şoarş	Târnava-Mare
Şocariciu	Ialomiţa
Şofrâncani-Lambo	Bălţi
Şofrâncani-Radovici	Bălţi
Şofronia	Arad
Şoimari	Prahova
Şoimăreşti	Baia
Şoimeni	Ciuc
Şoimeni	Cluj
Şoimeşti	Prahova
Şoimi	Bihor
Şoimoş	Arad
Şoimoşul-Mare	Odorheiu
Şoimoşul-Mic	Odorheiu
Şoimu	Teleorman
Şoimuş	Alba
Şoimuş	Hunedoara
Şoimuş	Năsăud
Şoimuş	Sălaj
Şoimuş	Târnava-Mică
Şoimuşeni	Someş
Şoimuş-Petreasa	Bihor

Localitatea	Județul
Şolcani	Soroca
Şoldana	Iaşi
Şoldăneşti	Botoşani
Şoldăneşti	Orheiu
Şolea	Argeş
Şoltoaia	Bălţi
Şomartin	Făgăraş
Şomăneşti	Gorj
Şomcuta-Mare	Satu-Mare
Şomenţul-Mic	Someş
Şomoşcheş	Arad
Şomoştelnic	Târnava-Mică
Şona	Făgăraş
Şona	Târnava-Mică
Şopârleşti	Vlaşca
Şopârliţa	Romanaţi
Şopotul-Nou	Caraş
Şopotul-Vechi	Caraş
Şoptana	Argeş
Şopteriu	Mureş
Şoriceşti	Vlaşca
Şorogari	Iaşi
Şoroştin	Târnava-Mică
Şoseaua-Naţională	Putna
Şoşdia	Timiş-Torontal
Şotani	Vâlcea
Şotânga	Dâmboviţa
Şotârcari	R.-Sărat
Şotrile	Prahova
Şovârna-de-Jos	Mehedinţi
Şovârna-de-Sus	Mehedinţi
Şpring	Sibiu
Ştefan-cel-Mare	Brăila
Ştefan-cel-Mare	Constanţa
Ştefan-cel-Mare	Neamţ
Ştefan-cel-Mare	Romanaţi
Ştefan-cel-Mare	Vaslui
Ştefan-cel-Mare	Vlaşca
Ştefan-Drăgănescu	Tutova
Ştefan-Vodă	Ialomiţa
Ştefănele le	Dolj
Ştefăneşti	Argeş
Ştefăneşti	Bălţi
Ştefăneşti	Cetatea-Albă
Ştefăneşti	Ialomiţa
Ştefăneşti	Odorheiu
Ştefăneşti	Olt
Ştefăneşti	Soroca
Ştefăneşti	Vâlcea
Ştefăneşti-de-Jos	Ilfov
Ştefăneşti-de-Sus	Ilfov
Ştefăneşti-Sat	Botoşani
Ştefăneşti-Târg	Botoşani
Ştefăneşti-Târgul-Dealului	Muscel
Ştezeni	Vlaşca
Ştefeşti	Prahova
Şteiu	Bihor
Şteiu	Hunedoara
Ştejerei (Ştejerei)	Gorj
Ştejerei (Urdari-de-Jos)	Gorj
Şterpoaia	Gorj
Ştieţeşti	Tutova
Ştioborăni	Vaslui
Ştirbei	Romanaţi
Ştirbei-Vodă	Vlaşca
Ştirbeşti	Vâlcea
Ştiubeiu	Dolj
Ştiubeiu	R.-Sărat
Ştiubeiul	Prahova
Ştiubieni	Bălţi
Ştiubieni	Dorohoi
Ştiuca	Severin
Ştreanga	Dorohoi
Şubraneţi	Cernăuţi
Şuchea	Buzău
Şugag	Alba
Şuica	Olt
Şuica-de-Jos	Olt
Şuica-de-Sus	Olt
Şuicani	Vâlcea
Şuici	Argeş
Şuletea	Tutova
Şumal	Sălaj
Şumna	Bălţi
Şumugiu	Bihor
Şumuleu	Ciuc
Şuncuiş	Bihor
Şuncuiuş	Bihor
Şupitca	Botoşani
Şura-Mare	Sibiu
Şura-Mică	Sibiu
Şurăneşti	Vaslui
Şurdeşti	Satu-Mare
Şureli	Soroca
Şuri	Soroca
Şurii-Noui	Soroca
Şurina	Bacău
Şurpeni	Olt
Şurupaţi	Gorj
Şuşanii-de-Jos	Vâlcea
Şuşanii-de-Sus	Vâlcea
Şuşca	Caraş
Suşiţa	Gorj
Şuşiţa (Com. I. G. Duca)	Mehedinţi
Şuşiţa (Com. Şuşiţa)	Mehedinţi
Şuştin	Bihor
Şuştra	Timiş-Torontal
Şuşturogiu	Bihor
Şuţa	Vâlcea
Şuţu	Turda

T

Tabaci	Romanaţi
Tabaci	Vâlcea
Tabaclar	Durostor
Tabacu	Ismail
Tabani	Hotin
Tabăra	Iaşi
Tabăra	Roman
Tabonu	Romanaţi
Tabora	Orheiu
Tacău	Brăila
Talaba	Fălciu
Talaba	Ilfov
Talapan	Putna
Talea	Prahova
Talmaz	Tighina
Talpa	Bacău
Talpa	Botoşani
Talpa	Dorohoi
Talpa	Neamţ
Talpa-Bâscoveni	Vlaşca
Talpa-Ioneşti	Vlaşca
Talpa-Lefeşti	Vlaşca
Talpa-Ogrăzile	Vlaşca
Talpa-Poştei	Vlaşca
Talpa-Trivalea	Vlaşca
Talpe	Bihor
Talpoş	Bihor
Tamaşfalău	Trei-Scaune
Tamaşi	Bacău
Tamaşi	Ilfov
Tanacu	Vaslui
Tanatari	Tighina
Tangâru	Vlaşca
Tanislavi	Vâlcea
Tansa	Vaslui
Tapia	Severin
Taraclia (Sadâc)	Cahul
Taraclia (Taraclia)	Cahul
Taraclia (Ţiganca)	Cahul
Taraclia	Tighina
Taraclia-de-Salcie	Cahul
Tarasova	Orheiu
Tarcău	Neamţ
Tarcea	Sălaj
Tarivedre	Constanţa
Tarlişna	Someş
Tarna-Mare	Satu-Mare
Tarniţa	Roman
Tarniţa	Tecuci
Tarniţa-de-Jos	Tecuci
Tartamuş	Caliacra
Tartaul	Cahul
Tartaul-de-Salcie	Cahul
Tarutino	Cetatea-Albă
Tarutino-Nou	Tighina
Taşbunar	Ismail
Taşca	Neamţ
Taşla-Mahle	Durostor
Taşlâc	Cetatea-Albă
Tatanin	Tulcea
Tatarca	Covurlui
Tatar-Copceag	Cahul
Tatina	Ilfov
Tatomireşti	Dolj
Tatomireşti	Roman
Tatomireşti	Vaslui
Tauca	Putna
Taula	Tecuci
Tauţ	Arad
Taxobeni	Iaşi
Tazlău	Neamţ
Tazlăul-de-Jos-Mădărzău	Bacău
Tazlăul-de-Sus	Bacău
Tăbăcari	R.-Sărat
Tăbăceşti	Tutova
Tăbălăeşti	Fălciu
Tăbărăştii-Noui	Buzău
Tăbărăştii-Vechi	Buzău
Tăcuta	Vaslui
Tăetura	Odorheiu
Tăetura-Barboşi	Fălciu
Tăgădău	Bihor
Tălagiu	Arad
Tălăeştii-Noui	Lăpuşna
Tălăeştii-Vechi	Lăpuşna
Tălăparu	Mehedinţi
Tălişoara	Odorheiu
Tălmaciu	Bihor
Tălmaciu	Sibiu
Tălmăcel	Sibiu
Tălpaşu	Dolj
Tălpălăi	Roman
Tălpăşeşti	Gorj
Tălpigeni	Fălciu
Tălpigi	Tecuci
Tălveşti	Gorj
Tămaia	Satu-Mare
Tămaşa	Cluj
Tămaşda	Bihor
Tămaşul	Odorheiu
Tămădăul-Mare	Ilfov
Tămădăul-Mic	Ilfov
Tămăşasa	Hunedoara
Tămăşeni	Fălciu
Tămăşeni	Roman
Tămăşeni	Satu-Mare
Tămăşeşti	Gorj
Tămăşeşti	Hunedoara
Tămăşeşti	Muscel
Tămăşeşti	Sălaj
Tămăşeşti	Vlaşca
Tămăşeu	Bihor
Tămăşoaia	Putna
Tămoani	Covurlui
Tănăseşti	Vâlcea
Tăndăleşti	Gorj
Tăplău	Tutova
Tărăşăuţi	Hotin
Tărăşeni	Cernăuţi
Tărăţa	Bacău
Tărcaia	Bihor
Tărceşti	Odorheiu
Tărian	Bihor
Tăriceni	Cetatea-Albă
Tăriceni	Ilfov
Tăriceni	Prahova
Tărpiu	Năsăud
Tărpiu	Someş
Tărtăria	Alba
Tărtăşeşti	Ilfov
Tărteşti	Cahul
Tăşad	Bihor
Tăşnad	Sălaj
Tătaru	Brăila
Tătaru	Constanţa
Tătaru	Prahova
Tătaru	R.-Sărat
Tătărani	Dâmboviţa
Tătărani	Prahova
Tătărani	Vaslui
Tătărani	Vâlcea
Tătăranu	R.-Sărat
Tătărăi	Dâmboviţa
Tătărăni	Fălciu
Tătărăşeni	Dorohoi
Tătărăşti (Tătărăşti) pl. Cantemir	Cahul
Tătărăşti (Tătărăşti) pl. Ştefan cel Mare	Cahul
Tătărăşti	Cetatea-Albă
Tătărăşti	Lăpuşna
Tătărăşti-de-Jos	Teleorman
Tătărăşti-de-Sus	Teleorman
Tătărei	Olt
Tătăreşti	Hunedoara
Tătăreşti	Satu-Mare
Tătăreşti	Tecuci
Tătăreştii-de-Criş	Hunedoara
Tătăriţa	Durostor
Tătărlana	Târnava-Mică
Tătăroaia	Vâlcea
Tătăruş	Baia
Tătăruş	Neamţ
Tătăruşi	Iaşi
Tătăruşii-Noui	Soroca
Tătăruşii-Vechi	Soroca
Tătău	Bihor
Tăteşti	Hunedoara
Tătuleşti	Olt
Tău	Târnava-Mică
Tăuni	Târnava-Mică
Tăura-Nouă	Bălţi
Tăura-Veche	Bălţi
Tăure	Năsăud
Tăureni	Odorheiu
Tăureni	Turda

Localitatea	Județul
Tăușanca	Ilfov
Tăușeni	Cluj
Tăut	Bihor
Tăutelec	Bihor
Tăuteni	Cernăuți
Tăutești (Borzești)	Dorohoi
Tăutești (Zamostea)	Dorohoi
Tăutești	Iași
Tăuț	Alba
Tăuții-de-Sus	Satu-Mare
Tăuții-Măgherăuș	Satu-Mare
Tăvădărești	Tecuci
Tâlhărești	Fălciu
Tâlpeni	Teleorman
Tâmboești	R.-Sărat
Tâmburești	Dolj
Tâmna	Mehedinți
Tâmpa	Hunedoara
Tâmpa	Mureș
Tâmpești	Neamț
Tâncăbești	Ilfov
Tânganu	Ilfov
Tânganu-Moara	Ilfov
Tânjelești	Lăpușna
Tântava	Ilfov
Târâtul	R.-Sărat
Târbești	Romanați
Târcăița	Bihor
Târcov	Buzău
Târg-Berești	Covurlui
Târg-Borosești	Vaslui
Târg-Gloduri	Bacău
Târgoviște	Dâmbovița
Târgoviște	Severin
Târg-Pâncești	Putna
Târgu-Jiu	Gorj
Târgu-Logrești	Gorj
TÂRGU-MUREȘ	Mureș
Târgu-Neamț	Neamțu
Târgu-Ocna	Bacău
Târgu-Trotuș	Bacău
Târgul-Cărbunești	Gorj
Târgul-Dealului	Muscel
Târgul-Fierbinți	Ilfov
Târgul-Frumos	Iași
Târgul-Gângulești	Vâlcea
Târgul-Lăpușului	Someș
Târgul-Sascut	Putna
Târgul-Săcuesc	Trei-Scaune
Târgușor	Bihor
Târgușor	Constanța
Târgușor	Putna
Târgușor	Someș
Târgușoru	Cluj
Târgușorul-Nou	Prahova
Târgușorul-Vechiu	Prahova
Târlele-Filiu	Brăila
Târlești	Argeș
Târlești	Prahova
Târlungeni	Brașov
Târnauca	Dorohoi
Târnava	Dolj
Târnava	Hunedoara
Târnava	Vlașca
Târnava-de-Criș	Hunedoara
Târnăvița	Hunedoara
Târnofca	Caliacra
Târnova	Arad
Târnova	Caraș
Târnova	Hotin
Târnova	Soroca
Târnovița	Arad
Târnovița	Odorheiu
Târpești	Neamț
Târsa	Mehedinți
Târsești	Argeș
Târșițeii-Noui	Orheiu
Târșițeii-Vechi	Orheiu
Târșolț	Satu-Mare
Târzia	Baia
Târzieni	Orheiu
Târzii	Fălciu
Teaca	Mureș
Teasc	Botoșani
Teascu	Dolj
Teascu-din-Deal	Dolj
Teceul-Mic	Maramureș
Teche	Caliacra
Techereu	Alba
Techirghiol	Constanța
Tecucelu-Sec.	Tecuci
Tecuci	Tecuci
Tecuci-Kalinderu	Teleorman
Tega (Gura-Teghii)	Buzău
Tega (Tega)	Buzău
Tegheș	Ilfov
Tehomiru	Mehedinți
Teica	Vâlcea
Teioasa	Dorohoi
Teiș	Dâmbovița
Teișani	Dolj
Teișani	Prahova
Teișoara	Botoșani
Teișu	Buzău
Teișu	Romanați
Teiu	Argeș
Teiu	Dolj
Teiu	Hunedoara
Teiu-din-Deal	Argeș
Teiu-din-Vale	Argeș
Teiuș	Alba
Teiuș	Putna
Teiușu	Olt
Teiușu	Vâlcea
Telciu	Năsăud
Teleac	Bihor
Teleac	Odorheiu
Teleacul	Mureș
Teleajen	Prahova
Teleasca	Argeș
Telechia	Trei-Scaune
Telechi-Recea	Făgăraș
Telechiu	Bihor
Telega	Prahova
Telejna	Vaslui
Telenești-Sat	Orheiu
Telenești-Târg	Orheiu
Teleșăuca-Nouă	Soroca
Teleșăuca - Veche	Soroca
Teleșeu	Orheiu
Telesmani	Olt
Telești	Argeș
Telești	Dâmbovița
Telești-Birnici	Gorj
Telești-Moșteni	Gorj
Telița	Tighina
Telița	Tulcea
Teliu	Brașov
Teliucul-Inferior	Hunedoara
Teliucul-Superior	Hunedoara
Telpiz	Cahul
Temeleuți	Lăpușna
Temeleuți	Soroca
Temerești	Severin
Temeșești	Arad
Temișani	Gorj
Tencănău	Dolj
Teocul-de-Jos	Someș
Teocul-de-Sus	Someș
Teodorești (Cremenari)	Argeș
Teodorești (Launele-de-Sus)	Argeș
Teodorești	Cahul
Teodorești	Suceava
Teoltiur	Someș
Tepicioasa	Fălciu
Tepliț	Cetatea-Albă
Terca	Buzău
Terchești	R.-Sărat
Terebești	Satu-Mare
Tereblecea	Rădăuți
Tereblecea-Nouă	Rădăuți
Terebna	Bălți
Teregova	Severin
Teremia-Mare	Timiș-Torontal
Teremia-Mică	Timiș-Torontal
Tereujani	Gorj
Terpezița	Dolj
Terscondu	Caliacra
Tescani	Bacău
Tesliu	Olt
Teș	Timiș-Torontal
Teșcureni	Bălți
Teșila	Prahova
Tetcoiu	Dâmbovița
Tetila	Gorj
Tetișu	Cluj
Tetoiu	Vâlcea
Tețcani	Hotin
Tețcani	Roman
Tia-Mare	Romanați
Tibodu	Odorheiu
Tibru	Alba
Tichilești	Brăila
Tichilești	Constanța
Tichilești	Tulcea
Tichiriș	Putna
Ticoș-Florea	Neamț
Ticu	Cluj
Ticușul-Nou	Târnava-Mare
Ticușul-Vechiu	Făgăraș
Tievaniul-Mare	Caraș
Tievaniul-Mic	Caraș
Tigheci	Cahul
Tighiceanca	Cahul
Tighina	Tighina
Tighina	Vâlcea
Tigoi	R.-Sărat
Tigveni	Argeș
Tiha-Bârgăului	Năsăud
Tihău	Sălaj
Tileagd	Bihor
Tilecuș	Bihor
Tilișca	Sibiu
Timărești	Bacău
Timișești	Baia
TIMIȘOARA	Timiș-Torontal
Timuș	Dorohoi
Tina	Vâlcea
Tinăud	Bihor
Tinca	Bihor
Tincova	Severin
Tinoasa	R.-Sărat
Tinoasa	Trei-Scaune
Tinosul	Prahova
Tiream	Sălaj
Tirimia	Mureș
Tirimioara	Mureș
Tirișneagu	Teleorman
Tirol	Caraș
Tisa	Arad
Tisa	Bacău
Tisa	Hunedoara
Tisa (Apostolache)	Prahova
Tisa (Stavropoleos)	Prahova
Tisa	Vâlcea
Tisa-Silvestri	Bacău
Tisău	Buzău
Tismana	Gorj
Tismana	Mehedinți
Tisovița	Severin
Tișăuti	Suceava
Titcov	Brăila
Titești	Argeș
Titireciu	Vâlcea
Titirigi	Mehedinți
Titirlești	Mehedinți
Titu	Dâmbovița
Titulești (I. G. Duca)	Olt
Titulești (Titulești)	Olt
Titu-Maiorescu	Caliacra
Tiulești	Hunedoara
Tiur	Târnava-Mică
Toager	Timiș-Torontal
Toarcla	Făgăraș
Toboliu	Bihor
Toc	Arad
Toccilar	Caliacra
Toceni	Cahul
Toceni	Dolj
Tochile	Tecuci
Tochilo-Răducani	Cahul
Tocila	Bacău
Tocileni	Botoșani
Tocileni	Buzău
Tociloasa	Bacău
Tocmacchioi	Durostor
Tocuz	Tighina
Toaderița	Făgăraș
Todirel	Iași
Todireni	Botoșani
Todireni	Roman
Todirești	Baia
Todirești	Bălți
Todirești	Vaslui
Toflea	Tecuci
Togatin	Lăpușna
Tohani	Buzău
Tohanul-Nou	Brașov
Tohanul-Vechi	Brașov
Tohat	Sălaj
Toiaga	Dolj
Tojani	Putna
Toldal	Mureș
Tolici	Neamț
Tolocănești	Soroca
Toltia	Hunedoara
Tolvadia	Timiș-Torontal
Tomai (Sărățica-Nouă)	Cahul
Tomai (Com. Toma)	Cahul
Tomai	Tighina
Tomozei	Tecuci
Tomeni	Romanați
Tomești	Ciuc
Tomești	Hunedoara
Tomești	Iași
Tomești	Severin
Tomești	Tutova
Tomești-Ciolac	Botoșani
Tomești-Răzăști	Bălți
Tomești-Vârnav	Botoșani
Tomeștii-Vechi	Bălți
Tomnatec	Hunedoara
Tomnatic	Timiș-Torontal
Tomșa	Fălciu
Tomșanca	Argeș
Tomșani	Dâmbovița
Tomșani	Prahova
Tomșani	Vâlcea
Tonciu	Mureș
Tonciu	Năsăud
Tonea	Ialomița
Tonești	Argeș

Localitatea	Județul
Tonești	Olt
Tonești-Vătășești	Olt
Tonți	Baia
Topa-de-Criș	Bihor
Topa-de-Jos	Bihor
Topa-de-Sus	Bihor
Topal	Tighina
Topalu	Constanța
Topa-Mică	Cluj
Topana	Olt
Topârcea	Sibiu
Topci	Durostor
Topești	Bihor
Topești	Gorj
Topești	Putna
Topile	Baia
Topla	Severin
Topleț	Severin
Topliceni	R.-Sărat
Toplița	Argeș
Toplița	Hunedoara
Toplița	Mureș
Toplița	Someș
Toplița-Ciuc	Ciuc
Toplița-Mureșului	Hunedoara
Topoliceni	Neamț
Topolița	Neamț
Topolog	Tulcea
Topolovățul-Mare	Timiș-Torontal
Topolovățul-Mic	Timiș-Torontal
Topoloveni	Muscel
Topor	Lăpușna
Toporăști	Vaslui
Toporăuți	Cernăuți
Toporu	Vlașca
Topraisar	Constanța
Topșenari	Argeș
Toräceni	Rădăuți
Torba	Mureș
Torcești	Tecuci
Tormac	Timiș-Torontal
Toropălești	R.-Sărat
Torovești	Argeș
Tortoești	Vâlcea
Tortoman	Constanța
Totea-de-Frumușei	Gorj
Totea-de-Hurezani	Gorj
Totea-de-Vierșani	Gorj
Totea-de-Vladimiru	Gorj
Totoești	Iași
Totoești	Neamț
Totoiu	Alba
Totoreni	Bihor
Traian	Bacău
Traian	Brăila
Traian	Cahul
Traian	Cetatea-Albă
Traian	Constanța
Traian	Covurlui
Traian	Ialomița
Traian	Ilfov
Traian	Lăpușna
Traian	Mehedinți
Traian	Neamț
Traian	Roman
Traian	Romanați
Traian	Tulcea
Traian	Vâlcea
Traianu	Teleorman
Traian-Vechi	Ismail
Traniș	Sălaj
Tranișu	Cluj
Traunau	Arad
Trăisteni	Lăpușna
Trăuți	Cluj
Trâmpoiele	Alba
Treaptu	Vâlcea
Trebisăuți	Hotin
Trebiș	Bacău
Trebujeni	Orheiu
Treisteni	R.-Sărat

Localitatea	Județul
Trenul	Prahova
Trepteni	Argeș
Trestenic	Tulcea
Trestenicu	Vlașca
Trestenicu-Tomulești	Vlașca
Trestia	Bacău
Trestia	Buzău
Trestia	Cluj
Trestia	Hunedoara
Trestia	Satu-Mare
Trestiana	Dorohoi
Trestiana	Iași
Trestiana	Storojineț
Trestie	Buzău
Trestieni	Hotin
Trestieni	Ilfov
Trestieni	Prahova
Trestienii-de-Jos	Prahova
Trestienii-de-Sus	Prahova
Trestioara	Buzău
Trestioara	Mehedinți
Trestioara	Prahova
Treznea	Sălaj
Tria	Bihor
Trifănești	Soroca
Trifăneștii-Noui	Bălți
Trifăuți	Soroca
Trifești	Cahul
Trifești	Iași
Trifești	Orheiu
Trifești	Roman
Trihatchi	Cetatea-Albă
Trinca	Hotin
Trip	Satu-Mare
Tritenii-de-Jos	Turda
Tritenii-de-Sus	Turda
Trivalea	Teleorman
Trocani	Gorj
Trochești	Dolj
Trohan	Vaslui
Troiaș	Arad
Troița	Cahul
Troița	Mureș
Troița	Tighina
Tronari (Corbu)	Buzău
Tronari (Tronari)	Buzău
Tropoclo	Cetatea-Albă
Trotușanu	Putna
Trubaiovca	Ismail
Trubăești	Cahul
Trufinești	Olt
Trundinu	Vâlcea
Trupciular	Caliacra
Trușeni	Lăpușna
Trușești	Botoșani
Tucheți	Vâlcea
Tudora	Botoșani
Tudora	Cetatea-Albă
Tudorăchești	Buzău
Tudor-Vladimirescu	Brăila
Tudor-Vladimirescu	Constanța
Tudor-Vladimirescu	Covurlui
Tudor-Vladimirescu	Tecuci
Tudor-Vladimirescu	Vlașca
Tufa-Costieni	Vlașca
Tufani	Constanța
Tufani	Prahova
Tufaru	Olt
Tufări	Severin
Tufele	Putna
Tufeni	Prahova
Tufeni-din-Deal	Teleorman
Tufeni-din-Vale	Teleorman
Tufești	Argeș
Tufești	Brăila
Tufești-de-Jos	Vaslui
Tufești-de-Sus	Vaslui
Tulburea	Buzău
Tulburea	R.-Sărat
Tulbureni	Botoșani
Tulbureni	Hotin

Localitatea	Județul
Tulca	Bihor
Tulcea	Tulcea
Tulei	Argeș
Tulești	Tutova
Tulgheș	Ciuc
Tulghieș	Satu-Mare
Tulnici	Putna
Tulucești	Covurlui
Tulugea	Caliacra
Tunari	Dolj
Tunari	Ilfov
Tunari	Vlașca
Tunarii-Noui	Dolj
Tungujei	Vaslui
Tunsești	Tutova
Tunși	Gorj
Tupilați	Fălciu
Tupilați	Roman
Topilați	Tutova
Tupșani	Gorj
Tur	Satu-Mare
Turbatu	Vlașca
Turbați	Gorj
Turbați	Ilfov
Turbați	Olt
Turburea	Argeș
Turburea	Vâlcea
Turburea-de-Jos	Gorj
Turburea-de-Sus	Gorj
Turbuța	Sălaj
Turceni-de-Jos	Gorj
Turceni-de-Sus	Gorj
Turcești	Argeș
Turcești	Vâlcea
Turcheș	Brașov
Turcinești	Gorj
Turciți	Gorj
Turcoaia	Tulcea
Turcșmil	Durostor
Turculești	Muscel
Turcusui	Durostor
Turda	Tulcea
Turda	Turda
Turdaș	Alba
Turdaș	Hunedoara
Turdeni	Odorheiu
Turea	Cluj
Tureatca	Dorohoi
Tureni	Turda
Turești	Teleorman
Turia	Olt
Turia	Trei-Scaune
Turlachi	Cetatea-Albă
Turlești	Buzău
Turluianu	Bacău
Turmaș	Hunedoara
Turnișor	Sibiu
Turnu	Arad
Turnu-Măgurele	Teleorman
TURNU-SEVERIN	Mehedinți
Turnul	Severin
Turtaba	Mehedinți
Turtucaia	Durostor
Turț	Satu-Mare
Turulung	Satu-Mare
Tusa	Sălaj
Tușinu	Cluj
Tușnad	Ciuc
Tuștea	Hunedoara
Tutana	Argeș
Tutova	Bacău
Tutovanu	Cahul
Tuturești	Neamț
Tuțcani	Covurlui
Tuțcani-din-Deal	Roman
Tuțcani-din-Vale	Roman
Tuzla	Cetatea-Albă
Tuzla	Constanța
Tuzora	Lăpușna
Tvardița	Tighina

Ț

Țaga	Someș
Țagăra	Tecuci
Țagu	Cluj
Țambola	Bălți
Țandăra	Dolj
Țapu	Târnava-Mică
Țar-Asen	Durostor
Țariceanca-Nouă	Cetatea-Albă
Țariceanca-Veche	Cetatea-Albă
Țarigrad	Soroca
Țarina-Mare	Baia
Țaul	Soroca
Țăcăliile	Vâlcea
Țăhnăuți	Orheiu
Țăndărei	Ialomița

Țăndărei-Gara	Ialomița
Țăpești	Vâlcea
Țărăncuța	Cahul
Țărățel	Hunedoara
Țărculești	Prahova
Țăreni	Orheiu
Țărmure	Arad
Țărțălu	Romanați
Țăudu	Cluj
Țâgâra	Bălți
Țânțari	Brașov
Țânțaru	Mehedinți
Țânțăreni	Dolj
Țânțăreni	Orheiu
Țânțăreni	Prahova

Țânțăreni	Tighina
Țâra	Soroca
Țârcănești	Vâlcea
Țârculești	Gorj
Țârdeni	Bacău
Țârdești	Argeș
Țâța	Dâmbovița
Țâțârligu	Buzău
Țâțu	Tecuci
Țebea	Hunedoara
Țeghea	Sălaj
Țela	Severin
Țeline	Târnava-Mare
Țelna	Alba
Țentea	Someș

Localitatea	Judeţul
Ţepeni	Bălţi
Ţepeş-Vodă	Brăila
Ţepeş-Vodă	Constanţa
Ţepeş-Vodă	Dâmboviţa
Ţepilova	Soroca
Ţepilova-Mică	Soroca
Ţepoaia	Tecuci
Ţepu-de-Jos	Tecuci
Ţepu-de-Sus	Tecuci
Ţerova	Caraş
Ţetchea	Bihor
Ţibana	Vaslui
Ţibăneşti	Brăila
Ţibăneşti	Vaslui
Ţibăneşti-Buhli	Vaslui
Ţibeni	Rădăuţi
Ţibirica	Orheiu
Ţibrinul	Constanţa
Ţibucani-de-Jos	Neamţ
Ţibucani-de-Sus	Neamţ
Ţicău	Sălaj
Ţichindeal	Sibiu
Ţicleni	Gorj
Ţifeşti	Putna
Ţifeşti	Tutova
Ţifu	Tutova
Ţiganca	Argeş
Ţiganca	Cahul

Localitatea	Judeţul
Ţigănaşi	Iaşi
Ţigănaşi	Mehedinţi
Ţigăneşti	Bihor
Ţigăneşti	Ilfov
Ţigăneşti	Muscel
Ţigăneşti	Orheiu
Ţigăneşti (Com. Tălpigi)	Tecuci
Ţigăneşti (Vultureni)	Tecuci
Ţigăneşti	Teleorman
Ţigăneşti-de-Criş	Bihor
Ţigănia	Prahova
Ţigănia	Teleorman
Ţigănia (Călimăneşti)	Vâlcea
Ţigănia (Dobriceni)	Vâlcea
Ţigănia (Govora)	Vâlcea
Ţigănimea	Bacău
Ţigăra	Bacău
Ţigăreni	Mehedinţi
Ţigău	Năsăud
Ţigmandru	Târnava-Mică
Ţintea	Prahova
Ţinteni	Dorohoi
Ţinteşti	Buzău
Ţintirim	Baia
Ţipala	Lăpuşna
Ţipar	Arad
Ţipari	Severin
Ţipăreşti	Prahova

Localitatea	Judeţul
Ţipău	Putna
Ţipileşti	Iaşi
Ţipleşti(Alexandreni-Tg.)	Bălţi
Ţipleşti (Heciu-Vechi)	Bălţi
Ţipova	Orhei
Ţiptelnic	Mureş
Ţirioiu	Mehedinţi
Ţiteşti	Muscel
Ţiu	Dolj
Ţiuleni	Mehedinţi
Ţoheşti	Arad
Ţoleşti	Baia
Ţop	Someş
Ţopa	Târnava-Mare
Ţopârdei	Soroca
Ţoţoi	Gorj
Ţufalău	Trei-Scaune
Ţuglui (I. G. Duca)	Dolj
Ţugueţi-de-Jos	Teleorman
Ţugueţi-de-Sus	Teleorman
Ţugureşti	Dolj
Ţuicani	Prahova
Ţureni	Cernăuţi
Ţuţora	Iaşi
Ţuţuleşti	Argeş
Ţuţuleşti	Vâlcea
Ţuţuru	Vâlcea

U

Ucea-de-Jos	Făgăraş
Ucea-de-Sus	Făgăraş
Ucuriş	Bihor
Uda	Baia
Uda-Clocociovu	Teleorman
Uda-Paciurea	Teleorman
Udaţi-Lucieni	Buzău
Udaţi-Mânzu	Buzău
Udeni	Vlaşca
Udeni-Zăvoi	Muscel
Udeşti	Suceava
Udreşti	Argeş
Udreşti	Prahova
Udreşti-Sat	Fălciu
Udreşti - Târg	Fălciu
Udreşti-Zamfireşti	R.-Sărat
Udupu	Teleorman
Ueşti	Vlaşca
Ugruţiu	Cluj
Uiasca	Argeş
Uibăreşti	Hunedoara
Uideşti	Baia
Uiheiu	Timiş-Torontal
Uila	Mureş
Uileac-de-Beiuş	Bihor
Uileacul-de-Criş	Bihor
Uileacul-de-Munte	Bihor
Ulieacul-Şimleului	Sălaj
Uisenteş	Timiş-Torontal
Uivar	Timiş-Torontal
Ulcani	Odorhei
Ulcuig	Sălaj
Ulea	Tutova
Uleşti	Ialomiţa
Ulicioiu	Vâlcea
Ulieş	Hunedoara
Ulieş	Mureş
Ulieşti	Dâmboviţa
Ulieşul	Odorheiu
Uliţa	Muscel
Uliuc	Timiş-Torontal
Ulm	Hunedoara
Ulmeni	Buzău
Ulmeni	Gorj
Ulmeni	Ilfov
Ulmeni	Sălaj
Ulmeni	Teleorman
Ulmetu	Vâlcea
Ulmeţu	Buzău
Ulmeţelu	Vâlcea
Ulmi	Argeş
Ulmi	Dâmboviţa
Ulmi	Ilfov
Ulmi-Liteni	Iaşi
Ulmu	Ialomiţa
Ulmu	Lăpuşna
Umbrăreşti	Covurlui
Umbrăreşti	Tecuci
Unceşti	Baia
Unceşti	Roman
Unceşti	Vaslui
Unchiteşti	Soroca
Uncioaia (Ciauru)	Gorj
Uncioaia (Negomiru)	Gorj
Unciuc	Hunedoara
Ungheni	Argeş
Ungheni	Baia
Ungheni	Mureş

Ungheni-Prut	Iaşi
Ungheni-Sat	Iaşi
Ungheni-Târg	Iaşi
Unghiu	Neamţ
Ungra	Târnava-Mare
Unguraş	Satu-Mare
Unguraş	Sălaj
Unguraş	Someş
Ungureni	Olt
Ungurei	Sibiu
Ungurelu	Gorj
Ungurei (Galeşu)	Argeş
Ungureni (Valea-Iaşului)	Argeş
Ungureni	Bacău
Ungureni	Dâmboviţa
Ungureni (Dragoeşti)	Gorj
Ungureni (Moi)	Gorj
Ungureni (Sasa)	Gorj
Ungureni (Tismana)	Gorj
Ungureni	Mehedinţi
Ungureni (I. G. Duca)	Olt
Ungureni (Valea-Ungureni)	Olt
Ungureni (Brătăşanca)	Prahova
Ungureni (Fântânelele)	Prahova
Ungureni (Gherghiţa)	Prahova
Ungureni (Vadu-Săpat)	Prahova
Ungureni	Putna
Ungureni	Romanaţi
Ungureni	Someş
Ungureni (Ungureni)	Tecuci
Ungureni (Vultureni)	Tecuci
Ungureni	Vâlcea
Ungureni	Vlaşca
Ungureni-Ciulei	Botoşani
Ungureni-Isăcescu	Botoşani
Ungureni-Jianu	Botoşani
Unguri	Soroca
Unguri	Tecuci
Unguriţi	Vâlcea
Unguriu	Buzău
Unimăt	Sălaj
Unip	Timiş-Torontal
Unirea	Bălţi
Unirea	Caliacra
Unirea	Turda
Unirea	Vaslui
Unirea-Loturi	Vaslui
Unsa	Botoşani
Unteni	Iaşi
Unţăşti	Tutova
Unţeni	Botoşani
Unţeşti	Iaşi
Unţeşti-Mazili	Iaşi
Urca	Turda
Urda-de-Jos	Dolj
Urda-de-Sus	Dolj
Urdari-de-Jos	Gorj
Urdari-de-Sus	Gorj
Urdiniţa	Dolj
Urecheşti	Dolj
Urecheşti	Gorj
Urecheşti	Putna
Urecheşti	R.-Sărat
Urecheştii-de-Jos	Putna
Urecheştii-de-Sus	Putna
Urecheşti-7-case	Gorj
Uri	Someş

Uria	Olt
Uric	Hunedoara
Uricani	Hunedoara
Uricani	Iaşi
Uricari	Tutova
Uriceni	Botoşani
Urieni	Romanaţi
Urisiul-de-Jos	Mureş
Urisiul-de-Sus	Mureş
Urişor	Someş
Urlaţi	Baia
Urlaţi	Botoşani
Urlaţi	Fălciu
Urlaţi	Prahova
Urlătoarea	Argeş
Urlători	Buzău
Urleasca	Brăila
Urleşti	Covurlui
Urleta	Prahova
Urlueni	Teleorman
Urlueşti	Argeş
Urluia	Constanţa
Urluiasca	Olt
Urmeniş	Sălaj
Urmenişu	Mureş
Uroiu	Hunedoara
Ursa	Romanaţi
Ursa-Motoşeni	Tecuci
Ursad	Bihor
Ursari	Lăpuşna
Ursari	Tutova
Ursaţi	Gorj
Ursăreşti	Roman
Ursăţei	Gorj
Urseiu	Dâmboviţa
Urseni	Timiş-Torontal
Ursoaia	Argeş
Ursoaia	Buzău
Ursoaia	Cahul
Ursoaia	Iaşi
Ursoaia	Mehedinţi
Ursoaia	Olt
Ursoaia	Putna
Ursoaia	Roman
Ursoaia	Tighina
Ursoaia	Vaslui
Ursoaia	Vâlcea
Urşani	Vâlcea
Urşi	Olt
Urşi	Vâlcea
Urşiţa	Iaşi
Urvind	Bihor
Urviş	Bihor
Urviş-Beliu	Bihor
Urzica	Romanaţi
Urzica	Vâlcea
Urzica-Mare	Dolj
Urziceanca	Ilfov
Urziceni	Bălţi
Urziceni	Ialomiţa
Urziceni	Sălaj
Urziceni	Vâlcea
Urzici	Roman
Urzicuţa	Dolj
Usăteni	Cahul
Uscaţi	Neamţ
Uspenca	Cetatea-Albă
Ustia	Bălţi

Localitatea	Județul
Ustia	Orheiu
Ususău	Timiș-Torontal
Ușurei	Bălți
Ușurei	Gorj
Ușurei	Vâlcea
Utvin	Timiș-Torontal
Uzlar	Caliacra
Uzlina	Tulcea
Uzulchioi	Durostor
Uzungiorman	Durostor
Uzunu	Vlașca

V

Localitatea	Județul
Vad	Făgăraș
Vad	Maramureș
Vad	Neamț
Vad	Satu-Mare
Vad	Someș
Vadu	Constanța
Vadu	Mureș
Vadu	Roman
Vadu-Dobrei	Hunedoara
Vadu-Lat	Vlașca
Vadu-Oii	Buzău
Vadu-Pașii	Buzău
Vadu-Soreștilor	Buzău
Vadul-Anei	Ilfov
Vadul-Leca	Orheiu
Vadul-lui-Carol II	Bihor
Vadul-lui-Isac	Cahul
Vadul-lui-Vodă	Lăpușna
Vadul-Nistrului	Cernăuți
Vadul-Părului	Prahova
Vadul-Rașcu	Soroca
Vadul-Roșca	Putna
Vadul-Săpat	Prahova
Vadul-Stanchii	Vlașca
Vadul-Vejei	Roman
Vaduri	Neamț
Vaida	Bihor
Vaida-Cămăraș	Cluj
Vaidacuta	Târnava-Mică
Vaida-Recea	Făgăraș
Vai-de-El	Prahova
Vaideeni	Vâlcea
Vaidei	Gorj
Vaidei	Hunedoara
Vaideii-de-Munte	Hunedoara
Vaideiu	Mureș
Vaisal	Ismail
Vaisalul-Nou	Ismail
Valali	Caliacra
Valani	Bihor
Valchid	Târnava-Mare
Vale	Sibiu
Vale	Someș
Valea-Adâncă	Iași
Valea-Agop	Cahul
Valea-Alunului	Mehedinți
Valea-Anei	Prahova
Valea-Aninilor	Mehedinți
Valea-Arini	Neamț
Valea-Arinilor	Bacău
Valea-Babei	Argeș
Valea-Babei	Tecuci
Valea-Badii	Muscel
Valea-Banului	Buzău
Valea-Bădenilor	Muscel
Valea-Bălcească	Argeș
Valea-Beciului	R.-Sărat
Valea-Bisericii	Ilfov
Valea-Bisericii	Mehedinți
Valea-Bisericii	Vâlcea
Valea-Bistrei	Severin
Valea-Boerească	Argeș
Vqlea-Boerească	Mehedinți
Valea-Boerească	Muscel
Valea-Bolvașnița	Severin
Valea-Botei	Buzău
Valea-Boțului	Bacău
Valea-Boului	Argeș
Valea-Boului	Buzău
Valea-Boului	Câmpulung
Valea-Boului	Prahova
Valea-Boului	Putna
Valea-Boului	Severin
Valea-Boului	Tecuci
Valea-Bourei	Baia
Valea-Brad	Hunedoara
Valea-Brazilor	Argeș
Valea-Budului	Bacău
Valea-Bună	Mehedinți
Valea-Buției	Argeș
Valea-Calului	Argeș
Valea-Calului	Gorj
Valea-Caprei	Argeș
Valea-Caprei	Buzău
Valea-Casei	Tutova
Valea-Caselor	Dâmbovița
Valea-Caselor	Vaslui
Valea-Caselor	Vâlcea
Valea-Călugărească	Prahova
Valea-Căpitanului	Ilfov
Valea-Cătinii-	Buzău
Valea-Câmpului	Bacău
Valea-Cânepei	Brăila
Valea-Cânipei	Fălciu
Valea-Cânipei	Vaslui
Valea-Ciomegei	Buzău
Valea-Ciorii	Ialomița
Valea-Cocu	Argeș
Valea-Codrului	Bacău
Valea-Colceagului	Ilfov
Valea-Copcii	Mehedinți
Valea-Cotoarei	Buzău
Valea-Cozminului	Cernăuți
Valea-Crișului	Trei-Scaune
Valea-Crucii	Argeș
Valea-cu-Apă	Gorj
Valea-cu-Apă	Tutova
Valea-Cucului	Prahova
Valea-Dacilor	Constanța
Valea-Dâlji	Hunedoara
Valeadeni	Caraș
Valea-de-Sus	Bacău
Valea-din-Dărăt-Mare	Muscel
Valea-din-Dărăt-Mică	Muscel
Valea-Dosului	Alba
Valea-Dragă	Bacău
Valea-Dragului	Ilfov
Valea-Drăganului	Cluj
Valea-Dulce	Prahova
Valea-Enei	Roman
Valea-Epei	Buzău
Valea-Faurului	Argeș
Valea-Fântânei (Odăile)	Buzău
Valea-Fântânei(Pănătău)	Buzău
Valea-Feti	Olt
Valea-Foii	Muscel
Valea-Glodului	Baia
Valea-Grajdului	Botoșani
Valea-Grădiștei	Vâlcea
Valea-Grecului	Fălciu
Valea-Groșilor	Someș
Valea-Hogei	Vaslui
Valea-Hotarului	Buzău
Valea-Hoțului	Mehedinți
Valea-Hranei	Someș
Valea-Iașului	Argeș
Valea-Iepii	Hunedoara
Valea-Ierii	Turda
Valea-Jidanului	Cahul
Valea-Larga	Buzău
Valea-Largă	Muscel
Valea-Largă (Breaza-de-Jos)	Prahova
Valea-Largă (Valea Călugărească)	Prahova
Valea-Largă	R.-Sărat
Valea-Largă	Turda
Valea-Largei	Cahul
Valea-Leurzei	Dâmbovița
Valea-Loznei	Someș
Valea-lui-Alb	Olt
Valea-lui-Bosie	Fălciu
Valea-lui-Câine	Gorj
Valea-lui-Darie	Fălciu
Valea-lui-Dragomir	Buzău
Valea-lui-Drob	Bacău
Valea-lui-Enache	Argeș
Valea-lui-Ion	Bacău
Valea-lui-Lal	R.-Sărat
Valea-lui-Maș	Argeș
Valea-lui-Matei	Tecuci
Valea-lui-Mihai	Sălaj
Valea-lui-Noe	Bacău
Valea-lui-Pătru	Dolj
Valea-lui-Soare	Ilfov
Valea-lui-Stan	Dolj
Valea-lui-Traian	Constanța
Valea-lui-Vlad	Bălți
Valea-Lungă	Dâmbovița
Valea-Lungă	Hunedoara
Valea-Lungă	Iași
Valea-Lungă	Prahova
Valea-Lungă	Severin
Valea-Lungă	Someș
Valea-Lungă	Târnava-Mică
Valea-Lungă	Tutova
Valea-Lungă	Vâlcea
Valea-Lungă-Cricov	Dâmbovița
Valea-Lupșei	Turda
Valea-Lupului	Buzău
Valea-Lupului	Hunedoara
Valea-Lupului	Iași
Valea-Lupului	Tecuci
Valea-Lupului	Tutova
Valea-Mantei	Prahova
Valea-Marcului	Mehedinți
Valea-Mare	Arad
Valea-Mare	Argeș
Valea-Mare (Valea-de-Jos)	Bacău
Valea-Mare	Dolj
Valea-Mare	Gorj
Valea-Mare	Hunedoara
Valea-Mare	Iași
Valea-Mare	Olt
Valea-Mare	Roman
Valea-Mare (Valea-Mare plasa Birchiș	Severin
Valea-Mare (Valea-Mare) plasa Lugoj	Severin
Valea-Mare	Tecuci
Valea-Mare	Trei-Scaune
Valea-Mare (Hârșoveni)	Vaslui
Valea-Mare (Negrești)	Vaslui
Valea-Mare (Băbeni-Bistrița)	Vâlcea
Valea-Mare (Berbești)	Vâlcea
Valea-Mare (Pietroasa)	Vâlcea
Valea-Mare-Bratia	Muscel
Valea-Mare-Dâmbovița	Muscel
Valea-Mare-Codru	Bihor
Valea-Mare-de-Criș	Bihor
Valea-Mare-de-Criș	Hunedoara
Valea-Mare-Nouă	Olt
Valea-Mare-Pravăț	Muscel
Valea-Mare-Veche	Olt
Valea-Măcrișului	Ialomița
Valea-Măgurei	Argeș
Valea-Mărăști	Bacău
Valea-Mânăstirii	Mehedinți
Valea-Mânăstirii	Muscel
Valea-Merelor	Tecuci
Valea-Merilor	Olt
Valea-Mieilor	Prahova
Valea-Milcovului	Putna
Valea-Morei	Tecuci
Valea-Mori	Tecuci
Valea-Moșneagului	Vaslui
Valea-Moșului	Argeș
Valea-Muerii	Dolj
Valea-Muscelului	Argeș
Valea-Nacului	Putna
Valea-Nandrii	Muscel
Valea-Nandrului	Hunedoara
Valea-Neagră	Constanța
Valea-Neagră-de-Criș	Bihor
Valea-Neagră-de-Jos	Bihor
Valea-Neagră-de-Sus	Bihor
Valea-Neagului	Argeș
Valea-Nicovani	Prahova
Valea-Norocului	Soroca
Valea-Nucului	Buzău
Valea-Oanei	Vaslui
Valea-Oilor	Iași
Valea-Orlei	Prahova
Valea-Orlii	Vâlcea
Valeapai	Caraș
Valea-Părului	Buzău
Valea-Pânzăreni	Bălți
Valea-Perilor (Cătunele)	Mehedinți
Valea-Perilor (Tâmna)	Mehedinți
Valea-Perjii-Nouă	Tighina
Valea-Perjii-Veche	Tighina
Valea-Petrii (Bâltanele)	Mehedinți
Valea-Petrii (Perii)	Mehedinți
Valea-Plopului	Prahova
Valea-Poeneni	Baia
Valea-Poenii	Mehedinți
Valea-Poenii	Prahova
Valea-Popii	Ilfov
Valea-Popii	Muscel
Valea-Popii	Orheiu
Valea-Popii	Prahova
Valea-Popii	Vaslui
Valea-Porcului	Argeș
Valea-Porcului	Maramureș
Valea-Porumbului	Mehedinți
Valea-Poștei	Vlașca
Valea-Presnei	Ilfov
Valea-Prunișorului	Mehedinți
Valea-Purcarului	Buzău
Valea-Putnei	Câmpulung

Localitatea	Județul
Valea-Puțului	Buzău
Valea-Puțului-Lipia	Buzău
Valea-Puțului-Merei	Buzău
Valea-Racilor	Gorj
Valea-Racului	Iași
Valea-Rației	R.-Sărat
Valea-Răchiței	Dorohoi
Valea-Rădoaia	Bălți
Valea-Răii	Vâlcea
Valea-Rea (Găvana)	Argeș
Valea-Rea (Mănicești)	Argeș
Valea-Rea	Bacău
Valea-Rea (Târg)	Bacău
Valea-Rea (Mlăjet)	Buzău
Valea-Rea(Tisău-de-Jos)	Buzău
Valea-Rea	Constanța
Valea-Rea	Gorj
Valea-Rea (Căzănești)	Mehedinți
Valea-Rea (Văgiulești)	Mehedinți
Valea-Rea	Putna
Valea-Rea	Someș
Valea-Rea	Vaslui
Valea-Rea-de-Jos	Tecuci
Valea-Rea-de-Sus	Tecuci
Valea-Rizii	Muscel
Valea-Roatei	Buzău
Valea-Roșie	Ilfov
Valea-Rumâneștilor	Muscel
Valea-Rusului	Ialomița
Valea-Rusului	Iași
Valea-Sasului	Târnava-Mică
Valea-Satului	Argeș
Valea-Satului	Lăpușna
Valea-Satului	Romanați
Valea-Satului	Vaslui
Valea-Sălci	Tecuci
Valea-Sălciei	R.-Sărat
Valea-Sărei	Putna
Valea-Sângiorgiului	Hunedoara
Valea-Scheilor(Jugureni)	Buzău
Valea-Scheilor (Tohani)	Buzău
Valea-Scheiu	Argeș
Valea-Schiopului	R.-Sărat
Valea-Scurtă	Trei-Scaune
Valea-Seacă	Baia
Valea-Seacă (Borzești)	Bacău
Valea-Seacă (Valea-Rea)	Bacău
Valea-Seacă (Valea-Seacă)	Bacău
Valea-Seacă (Băsceni-de-Sus)	Buzău
Valea-Seacă (Măruntișu)	Buzău
Valea-Seacă	Câmpulung
Valea-Seacă	Constanța
Valea-Seacă	Fălciu
Valea-Seacă	Neamț
Valea-Seacă	Putna
Valea-Seacă	Satu-Mare
Valea-Seacă	Trei-Scaune
Valea-Secei	Olt
Valea-Sereziei	Prahova
Valea-Sibiciului	Buzău
Valea-Siliștei	Vaslui
Valea-Siliștii	Muscel
Valea-Soarelui	Romanați
Valea-Soșei	Bacău
Valea-Stanciului	Dolj
Valea-Stâlpului	Prahova
Valea-Stânii	Buzău
Valea-Stânii	Ilfov
Valea-Stânii	Muscel
Valea-Stejarului	Cahul
Valea-Strâmbă	Ciuc
Valea-Stupinei	Prahova
Valea-Șerpilor	Gorj
Valea-Ștefanului	Buzău
Valea-Târgului	Vaslui
Valea-Târnei	Sălaj
Valea-Târsei	Prahova
Valea-Teancului	Buzău
Valea-Trăisteni	Lăpușna
Valea-Țapului	Constanța
Valea-Uleiului	Argeș
Valea-Unghiului	Buzău
Valea-Ungurașului	Someș
Valea-Ungureni	Olt
Valea-Ungurului	Sălaj
Valea-Ursoi	Prahova
Valea-Ursului	Argeș
Valea-Ursului	Iași
Valea-Ursului (Proitești)	Mehedinți
Valea-Ursului (Tâmna)	Mehedinți
Valea-Ursului	Roman
Valea-Ursului	Vâlcea
Valea-Vai-de-Ei	Olt
Valea-Vaselor	Vâlcea
Valea-Văleni	Vâlcea
Valea-Verzei	Buzău
Valea-Viei	Argeș
Valea-Viei	Buzău
Valea-Vinului	Satu-Mare

Localitatea	Județul
Valea-Vistierului	Buzău
Valea-Vișeului	Maramureș
Valea-Voivozi	Dâmbovița
Valea-Zălanului	Trei-Scaune
Valerianovca	Orheiu
Valeva	Cernăuți
Valter-Mărăcineanu	Vlașca
Vama	Câmpulung
Vama	Satu-Mare
Vama-Buzăului	Brașov
Vama-Marga	Severin
Vama-Veche	Constanța
Vameș	Covurlui
Vancicăuții-Mari	Hotin
Vancicăuții-Mici	Hotin
Vancineți	Hotin
Vanțina	Soroca
Vanțina-Mică	Soroca
Var	Sălaj
Var	Severin
Varaiu	Satu-Mare
Variaș	Timiș-Torontal
Variașul	Arad
Varlaam	Buzău
Varlam	Ilfov
Varnița	Bacău
Varnița	Prahova
Varnița	Putna
Varnița	Tighina
Varnița	Timiș-Torontal
Varodia	Mehedinți
Varticăuți	Hotin
Varticăuți-de-Jos	Hotin
Varticăuți-de-Mijloc	Hotin
Varticăuți-de-Sus	Hotin
Varviz	Bihor
Varzari	Bihor
Vascani	Baia
Vasilați	Ilfov
Vasilați	Vâlcea
Vasilău	Cernăuți
Vasilcău	Soroca
Vasile-Alecsandri	Covurlui
Vasile-Alecsandri	Tulcea
Vasile-Epurescu	Vlașca
Vasile-Sassu	Vaslui
Vasile Stroescu	Cetatea-Albă
Vasileni	Odorheiu
Vasileuți	Hotin
Vasileva	Caliacra
Vasiova	Caraș
Vaslui	Vaslui
Vașcapău	Sălaj
Vașcăuți	Hotin
Vașcăuți-pe-Siret	Rădăuți
Vatici	Orheiu
Vatra	Dorohoi
Vatra-Dornei	Câmpulung
Vatra-Moldoviței	Câmpulung
Vața	Olt
Vața-de-Jos	Hunedoara
Vața-de-Sus	Hunedoara
Văcarea	Gorj
Văcarea	Muscel
Văcăreasca	Buzău
Văcăreni	Tulcea
Văcărești	Ciuc
Văcărești	Dâmbovița
Văcărești	Teleorman
Văculești	Dorohoi
Vădastra	Romanați
Vădaș	Mureș
Vădăstrița	Romanați
Vădeni	Brăila
Vădeni	Cetatea-Albă
Vădeni	Covurlui
Vădeni	Gorj
Vădeni	Soroca
Vădurele (Cândești)	Neamț
Vădurele (Vaduri)	Neamț
Vădurele	Sălaj
Văeni	Mehedinți
Vagiulești	Mehedinți
Văianu	Gorj
Vălar	Hunedoara
Vălari	Gorj
Vălcani	Timiș-Torontal
Vălcăul-de-Jos	Sălaj
Vălcăul-de-Sus	Sălaj
Vălcele	Turda
Vălcineți	Lăpușna
Văleanca	Buzău
Văleni	Argeș
Văleni (Parincea)	Bacău
Văleni (Com. Secueni)	Bacău
Văleni	Cahul
Văleni	Cluj
Văleni	Dorohoi
Văleni	Făgăraș
Văleni	Fălciu
Văleni	Gorj

Localitatea	Județul
Văleni	Maramureș
Văleni	Muscel
Văleni	Neamț
Văleni	Odorheiu
Văleni	Olt
Văleni (Rugineşti)	Putna
Văleni (Străoane-de-Jos)	Putna
Văleni	Roman
Văleni	Romanați
Văleni	Satu-Mare
Văleni	Someș
Văleni	Soroca
Văleni	Turda
Văleni	Tutova
Văleni (Păușești-Otăsău)	Vâlcea
Văleni (Văleni)	Vâlcea
Vălenii-de-Beiuș	Bihor
Vălenii-de-Munte	Prahova
Vălenii-Podgoria	Muscel
Văleni-Stânișoara	Baia
Vălioara	Hunedoara
Vălișoara	Alba
Vălișoara	Cluj
Vălișoara	Hunedoara
Vălișoara	Severin
Văliug	Caraș
Văluța-de-Jos	Dolj
Văluța-de-Sus	Dolj
Vămeni	Baia
Văprova	Orheiu
Văratec	Bălți
Văratecu	Argeș
Văratic	Botoșani
Văratic	Neamț
Văratici	Vâlcea
Văratic	Lăpușna
Vărădia	Caraș
Vărădia-de-Mureș	Arad
Vărășeni	Bihor
Vărăști	Ialomița
Vărăști (Dascalu-Creata)	Ilfov
Vărăști (Vărăști)	Ilfov
Vărbila	Prahova
Vărbilău	Prahova
Vărd	Târnava-Mare
Vărgata	Mureș
Vărgați	Mehedinți
Vărmaga	Hunedoara
Vărsătura	Brăila
Vărsătura	Putna
Vărșand	Arad
Vărvăreni	Soroca
Vărzari	Argeș
Vărzarii-de-Jos	Bihor
Vărzarii-de-Sus	Bihor
Vărzărești	Lăpușna
Vărzărești-Mănăstirea	Lăpușna
Vărzăreștii-Noui (Boldurești)	Lăpușna
Vărzăreștii-Noui (Vărzăreștii-Noui)	Lăpușna
Vărzăroaia	Muscel
Văsad	Sălaj
Văscău	Bihor
Văscăuți	Soroca
Vășcăuți-pe-Ceremuș	Storojineț
Văsieni	Lăpușna
Văsieni	Orheiu
Văslăuți	Cernăuți
Văsoaia	Arad
Văsui (Poiana)	Putna
Văsui (Spinești)	Putna
Văşcăuți	Orheiu
Vătași	Olt
Vătava	Mureș
Vătășești	Argeș
Văvălucele	Buzău
Văjăitoarea	R.-Sărat
Vâlcani	Putna
Vâlcănești	Prahova
Vâlceaua	Gorj
Vâlcele	Trei-Scaune
Vâlcelele	Argeș
Vâlcelele	Buzău
Vâlcelele	Constanța
Vâlcelele	Putna
Vâlcelele	R.-Sărat
Vâlcelele-Bune	Hunedoara
Vâlcelele-de-Jos	Olt
Vâlcelele-de-Sus	Olt
Vâlcelele-Rele	Hunedoara
Vâlcov	Ismail
Vâlsănești	Argeș
Vâltoarea	Caliacra
Vâlvoiu	Olt
Vânăta	Gorj
Vânători	Arad
Vânători	Botoșani
Vânători	Caliacra
Vânători	Cluj

Localitatea	Județul
Vânători	Constanța
Vânători	Covurlui
Vânători	Iași
Vânători	Ilfov
Vânători	Lăpușna
Vânători	Mehedinți
Vânători	Neamț
Vânători	Putna
Vânători	Târnava-Mare
Vânători	Teleorman
Vânătorii-Mari	Vlașca
Vânătorii-Mici	Vlașca
Vânătorii-Neamț	Neamț
Vânești	Olt
Vânjuleț	Mehedinți
Vânju-Mare	Mehedinți
Vârâți	Dolj
Vârâți	Iași
Vârciorog	Bihor
Vârciorova	Severin
Vârful	Buzău
Vârful-Câmpului	Dorohoi
Vârfuri	Dâmbovița
Vârfurile	Arad
Vârghiș	Odorheiu
Vârgolici	Dorohoi
Vârlănești	Bacău
Vârleni	Vâlcea
Vârlezi	Covurlui
Vârloveni	Argeș
Vârșag	Odorheiu
Vârșești (Bărăștii-de-Cepturi)	Olt
Vârșești (Gura-Boului)	Olt
Vârșolț	Sălaj
Vârtejeni-Sat	Soroca
Vârtejenii-Tg.	Soroca
Vârteju	Ilfov
Vârteșcoiu	R.-Sărat
Vârtoapa	Vâlcea
Vârtoapele-de-Jos	Teleorman
Vârtoapele-de-Sus	Teleorman
Vârtop	Constanța
Vârtopu	Dolj
Vârtopu	Gorj
Vârtopu	Romanați
Vârțu	Gorj
Vârvoru	Dolj
Veaca	Vâlcea
Veca	Vâlcea
Vecerd	Târnava-Mare
Vechea	Cluj
Veghiurile	Buzău
Veischioi	Caliacra
Veja	Roman
Velea	Vlașca
Veleni	Dolj
Velești	Dolj
Velichioi	Durostor
Velicova	Caliacra
Velifac	Caliacra
Vella	Dolj
Velț	Târnava-Mică
Veneția-de-Jos	Făgăraș
Veneția-de-Sus	Făgăraș
Verbăuți	Cernăuți
Verbicioara	Dolj
Verbița	Dolj
Vercicani	Baia
Verciorova	Mehedinți
Verdea	Putna
Verdea	Vâlcea
Verdeș	Tutova
Verechia	Dorohoi
Verejeni	Orheiu
Verejeni	Soroca
Verendin	Severin
Verești	Botoșani
Verguleasa	Olt
Vermeș	Caraș
Vermești	Bacău
Vermiș	Năsăud
Vernești	Argeș
Vernești	Buzău
Verseștii-de-Jos	Bacău
Verseștii-de-Sus	Bacău
Verșeni	Baia
Verșești	Neamț
Verveghiu	Sălaj
Veselia	Cetatea-Albă
Veseud	Târnava-Mare
Veseud-Agnita	Târnava-Mare
Veseuș	Târnava-Mică
Veștem	Sibiu
Veteranul	Constanța
Vetiș	Satu-Mare
Vetrești	Putna
Vetrina	Durostor
Vetrișoaia	Fălciu
Veța	Mureș
Vețca	Odorhei

Localitatea	Județul
Vețel	Hunedoara
Vețelu	Vâlcea
Vețișoara	Olt
Veza	Târnava-Mică
Vezendiu	Sălaj
V. Gh. Morțun	Roman
Viașu	Mehedinți
Vica	Hunedoara
Vicea	Sălaj
Viceva	Caliacra
Vicoleni	Dorohoi
Vicovul-de-Jos	Rădăuți
Vicovul-de-Sus	Rădăuți
Victoria	Botoșani
Victoria	Brăila
Victoria	Cahul
Vida	Vlașca
Vidacutul	Odorheiu
Vidinirești	Mehedinți
Vidinu	Gorj
Vidolm	Turda
Vidra	Arad
Vidra	Ilfov
Vidra	Putna
Vidra	Turda
Vidrasău	Târnava-Mică
Vierești	Gorj
Vieroși	Muscel
Vierșani	Gorj
Vieru	Vlașca
Viespești	Olt
Viezuri	Gorj
Viezuri	Vâlcea
Viforâni	Botoșani
Viforâta	Buzău
Viforâta	Dâmbovița
Viforeni	Bacău
Viforoasa	Odorheiu
Viile-Apei	Satu-Mare
Viișoara	Bacău
Viișoara	Bălți
Viișoara	Caliacra
Viișoara	Constanța
Viișoara	Dâmbovița
Viișoara	Hotin
Viișoara	Neamț
Viișoara	Olt
Viișoara	Romanați
Viișoara	Teleorman
Viișoara	Turda
Viișoara	Vaslui
Viișoara-Moșneni	Romanați
Vijnicioara	Storojineț
Vijnița	Storojineț
Vijulești	Romanați
Vilaucea	Storojineț
Vilănești	Buzău
Viltotești	Fălciu
Vima-Mare	Someș
Vima-Mică	Someș
Vinderei	Tutova
Vinerea	Hunedoara
Vinești	Arad
Vinețești	Fălciu
Vineți	Olt
Vinețișu	Buzău
Vinga	Timiș-Torontal
Vingard	Alba
Vintere	Bihor
Vintilă-Brătianu	Bălți
Vintilă-Brătianu	Olt
Vintilă-Brătianu	Tulcea
Vintilă-Vodă	Buzău
Vintileanca	Buzău
Vintileanca	Cernăuți
Vințul-de-Jos	Alba
Viorica	Teleorman
Viperești	Buzău
Virișmort	Maramureș
Virișmort	Severin
Viroaga	Constanța
Viroși	Teleorman
Visag	Severin
Visca	Hunedoara
Vischioi	Durostor
Viscri	Târnava-Mare
Visoca	Soroca
Vispești	Buzău
Visterna	Tulcea
Vistierul	Prahova
Vișagu	Cluj
Vișan	Iași
Vișani	R.-Sărat
Vișea	Cluj
Vișeul-de-Jos	Maramureș
Vișeul-de-Mijloc	Maramureș
Vișeul-de-Sus	Maramureș
Vișina	Dâmbovița
Vișina-Nouă	Romanați
Vișina-Veche	Romanați
Vișinelu	Cluj

Localitatea	Județul
Vișinești	Cahul
Vișinești	Dâmbovița
Vișoi	Gorj
Viștea	Cluj
Viștea-de-Jos	Făgăraș
Viștea-de-Sus	Făgăraș
Vișuia	Cluj
Vitănești	Olt
Vitănești	Putna
Vitănești	Teleorman
Vitănești-de-sub-Măgura	Putna
Vitioara-de-Sus	Prahova
Vitreanca	Hotin
Vița	Someș
Vițcani	Dorohoi
Vitichești	Muscel
Vizantea	Putna
Vizantea-Mănăstireasca	Putna
Vizantea-Răzășeasca	Putna
Vizejdia	Timiș-Torontal
Vizireni	Brăila
Viziru	Brăila
Vizma	Timiș-Torontal
Vizureni	Tutova
Vizurești	Dâmbovița
Vizurești	Tecuci
Vladâcina	Hotin
Vladimirești	Bălți
Vladimirești	Cahul
Vladimirești	Caliacra
Vladimirești	Cetatea-Albă
Vladimiru	Dolj
Vladimiru	Gorj
Vladnic	Bacău
Vladnic	Tecuci
Vladnicuț	Baia
Vladomira	Iași
Vlad-Țepeș	Ialomița
Vlad-Țepeș	Vlașca
Vlaha	Cluj
Vlahii	Constanța
Vlaici	Olt
Vlașca (Gura-Curiței)	Bacău
Vlașca	Romanați
Vlădaia	Mehedinți
Vlădășești	Mehedinți
Vlădeni (Frumușica)	Botoșani
Vlădeni (Vlădeni)	Botoșani
Vlădeni	Brașov
Vlădeni (Corlăteni)	Dorohoi
Vlădeni (Mihaileni)	Dorohoi
Vlădeni	Ialomița
Vlădeni	Iași
Vlădeni	Prahova
Vlădești	Argeș
Vlădești	Covurlui
Vlădești	Tutova
Vlădești	Vâlcea
Vlădești-de-Jos	Muscel
Vlădești-de-Sus	Iași
Vlădia	Tutova
Vlădiceasca	Ilfov
Vlădiceni	Iași
Vlădiceni	Ismail
Vlădiceni	Neamț
Vlădila	Romanați
Vlădila-Nouă	Romanați
Vlădnicele	Roman
Vlădoiu	Gorj
Vlăduceni	Vâlcea
Vlăduleasa	R.-Sărat
Vlăduleni	Gorj
Vlăduleni	Romanați
Vlădulești	Argeș
Vlăduța	Argeș
Vlăhița	Odorheiu
Vlăngărești	Olt
Vlăsceni	Dâmbovița
Vlăsia	Ilfov
Vlăsinești	Dorohoi
Vlășceni	Ilfov
Vlășcuța	Argeș
Vocotești	Iași
Vodă-Carol	Teleorman
Vodnic	Caraș
Vaetenu	R.-Sărat
Voetești-din-Deal	Gorj
Voetești-din-Vale	Gorj
Voevodeasa	Rădăuți
Voevodul-Mihai	Constanța
Voevodul-Mihai	Ialomița
Voevodul-Mihai	Teleorman
Voevozi	Bihor
Voia	Hunedoara
Voiceștii-de-Mijloc	Vâlcea
Voiceștii-din-Vale	Vâlcea
Voicu	Gorj
Voiculeasa	Vâlcea
Voineasa	Romanați
Voineasa	Vâlcea
Voineasa-Mare	Romanați

Localitatea	Judeţul
Voineasa-Mică	Romanaţi
Voinescu	Cahul
Voineşti	Brăila
Voineşti	Buzău
Voineşti	Caliacra
Voineşti	Dâmboviţa
Voineşti	Iaşi
Voineşti	Muscel
Voineşti	Vaslui
Voineşti-Boereşti	Tutova
Voineşti-Răzeşi	Tutova
Voiniceni	Mureş
Voinigeşti	Gorj
Voinova	Orheiu
Voislova	Severin
Voiteg	Timiş-Torontal
Voitinel	Rădăuţi
Voivoda	Teleorman
Voivodeni	Arad
Voivodeni	Cluj
Voivodeni	Mureş
Voivodenii-Mari	Făgăraş
Voivodenii-Mici	Făgăraş
Volcăneşti	Lăpuşna
Volcineţ	Rădăuţi
Volcineţ	Soroca
Volcineţi (Ocniţa)	Hotin
Volcineţi (Volcineţi)	Hotin
Volintireşti	Roman
Volintiri	Cetatea-Albă
Voloanele	Soroca
Voloca-pe-Derelui	Cernăuţi
Volodeni	Bălţi
Voloiac	Mehedinţi
Voloicelu	Mehedinţi
Voloseni-Bogdana	Fălciu
Voloşcani	Putna
Voloşcanii-Mici	Putna
Volovăţ	Rădăuţi

Localitatea	Judeţul
Voloviţa	Soroca
Volşcova	Hotin
Vonigeasa	Argeş
Vorâncău	Soroca
Vorniceni	Dorohoi
Vorniceni	Hotin
Vorniceni	Lăpuşna
Vorniceni	Suceava
Vornicu-Mărgineanu	Prahova
Vorona-Dobrovolschi	Botoşani
Vorona-Mare	Botoşani
Vorona-Nouă	Botoşani
Vorona-Teodoru	Botoşani
Voroncoveni	Soroca
Voroneţ	Câmpulung
Voronoviţa	Hotin
Voroteţ	Orheiu
Voroveni	Muscel
Voroveşti	Iaşi
Vorţa	Hunedoara
Vorumloc	Târnava-Mare
Voşlobeni	Ciuc
Vovrieşti	Roman
Vozneseni	Cahul
Vozneseni	Cetatea-Albă
Vozneseni	Tighina
Vrabia	Ciuc
Vrancea	Mehedinţi
Vrani	Caraş
Vrata	Mehedinţi
Vrăjitoarea	Prahova
Vrăjitorul	Vâlcea
Vrăneşti	Iaşi
Vrăneşti	Muscel
Vrăneştii-Noui	Bălţi
Vrăniuţ	Caraş
Vrânceni	Bacău
Vrânceni	Cernăuţi
Vrâncioaia	Putna

Localitatea	Judeţul
Vucova	Timiş-Torontal
Vulcan	Braşov
Vulcan	Hunedoara
Vulcan	Târnava-Mare
Vulcana-Băi	Dâmboviţa
Vulcana-de-Sus	Dâmboviţa
Vulcana-Pandele	Dâmboviţa
Vulcăneasa	Putna
Vulcăneşti	Cahul
Vulcez	Hunedoara
Vulpăşeni	Tutova
Vulpăşeşti	Roman
Vulpeni	Romanaţi
Vulpeşti	Argeş
Vulpeşti	Iaşi
Vulpeşti	Ilfov
Vulpeşti	Olt
Vulpueşti	Vâlcea
Vultur	Iaşi
Vultureni	Botoşani
Vultureni	Cluj
Vultureni (Tudor-Vladimirescu)	Tecuci
Vultureni (Vultureni)	Tecuci
Vultureşti	Baia
Vultureşti	Caliacra
Vultureşti	Muscel
Vultureşti	Olt
Vultureşti	Vaslui
Vultureştii-de-Jos	Muscel
Vulturu	Putna
Vulturu-de-Jos	Putna
Vulturu-de-Sus	Putna
Vulturul	Constanţa
Vulturul (Vai-de-Ei)	Tulcea
Vurpăr	Sibiu
Vutcani	Fălciu
Vuvaru	Gorj

W

Localitatea	Judeţul
Wiesenheid	Arad

Z

Localitatea	Judeţul
Zabara	Cetatea-Albă
Zaboloşteni	Iaşi
Zadârlac	Arad
Zadobreni	Cernăuţi
Zagarancea	Iaşi
Zagavia	Iaşi
Zagăr	Târnava-Mică
Zagna	Brăila
Zagon	Trei-Scaune
Zagra	Năsăud
Zahaicani	Orheiu
Zahaicani-Noui	Orheiu
Zahaicani-Vechi	Orheiu
Zahanaua	Prahova
Zahareşti	Muscel
Zahariceni	Storojineţ
Zaharovca	Orheiu
Zahoreni	Dorohoi
Zahoreni	Orheiu
Zahorna	Iaşi
Zahorna	Soroca
Zaim	Tighina
Zalha	Someş
Zalhanaua	Prahova
Zalucea	Hotin
Zaluceni	Soroca
Zam	Cluj
Zam	Hunedoara
Zama-Rece	Argeş
Zamfira	Prahova
Zamfireşti	Argeş
Zamostea	Storojineţ
Zamoştea	Dorohoi
Zangherovca	Cetatea-Albă
Zapodia	Bacău
Zapodia	Buzău
Zarnici	Durostor
Zarojani	Hotin
Zarojeni	Soroca
Zastavna	Cernăuţi
Zastânca I-a	Soroca
Zastânca II-a	Soroca
Zaul-de-Câmpie	Turda
Zăbala	Trei-Scaune
Zăbalţ	Severin
Zăbriceni	Bălţi
Zădăriciu	Vlaşca
Zăgujeni	Severin
Zăhăreşti	Buzău
Zăhăreşti	Suceava
Zăicani	Bălţi
Zăiceşti	Botoşani
Zălan	Trei-Scaune
Zălau	Sălaj
Zălnoc	Sălaj

Localitatea	Judeţul
Zămoşi	Lăpuşna
Zănoaga	Olt
Zănoaga	Prahova
Zănoaga	Romanaţi
Zăneşti	Neamţ
Zăpiaz	R.-Sărat
Zăpodeni	Vaslui
Zapodia	Tecuci
Zărand	Arad
Zărăfoaia	Dâmboviţa
Zărneşti	Argeş
Zărneşti	Braşov
Zărneşti	Buzău
Zărneşti	Cahul
Zărneşti	Covurlui
Zărneşti	Vâlcea
Zărneşti-de-Slănic	Buzău
Zatreana	Gorj
Zătrenii-de-Sus	Vâlcea
Zăuan	Sălaj
Zăvalu	Dolj
Zăvelceşti	Gorj
Zăvoaia	Brăila
Zăvoeni	Vâlcea
Zăvoiu	Olt
Zăvoiu	Severin
Zăvoiul-Orbului	Dâmboviţa
Zăzulenii-Noui	Bălţi
Zăzulenii-Vechi	Bălţi
Zâmbreasca	Teleorman
Zbereni	Iaşi
Zbereşti	Neamţ
Zberoaia	Fălciu
Zberoaia	Lăpuşna
Zdrapţ	Hunedoara
Zebil	Tulcea
Zece-Prăjini	Roman
Zegaia	Mehedinţi
Zegujani	Mehedinţi
Zeicani	Hunedoara
Zeicoiu	Dolj
Zelena	Hotin
Zeleneu	Storojineţ
Zeletin	Buzău
Zembreni	Lăpuşna
Zerind	Arad
Zerveşti	Severin
Zetea	Odorheiu
Zgaia	Vlaşca
Zgărdeşti	Bălţi
Zgribeşti	Severin
Zgripţeşti	Muscel
Zgubea	Vâlcea
Zgura	Fălciu
Zgura	Soroca

Localitatea	Judeţul
Zguriţa	Soroca
Zidari	Olt
Zidurile	Argeş
Zigoneni	Argeş
Zilişte	R.-Sărat
Zilişteanca	Buzău
Zimandcuz	Arad
Zimandul-Nou	Arad
Zimboru	Cluj
Zimbru	Arad
Zimbru	Ialomiţa
Zimnicea	Teleorman
Zimnicele	Teleorman
Zizin	Braşov
Zizinca	Vaslui
Zlagna	Severin
Zlagna	Târnava-Mare
Zlapia	Argeş
Zlata	Teleorman
Zlatari	Bacău
Zlatiţa	Caraş
Zlatna	Alba
Zlăşteni	Gorj
Zlătari	Dolj
Zlătarei	Vâlcea
Zlătunoaia-Mare	Botoşani
Zlătunoaia-Mică	Botoşani
Zlodica	Iaşi
Zloteşti	Teleorman
Zmeu	Iaşi
Zmeurăt	Vâlcea
Zoiţanu	Dorohoi
Zolocari	Cetatea-Albă
Zolt	Severin
Zoltan	Trei-Scaune
Zorani	Severin
Zoreni	Cetatea-Albă
Zoreni	Cluj
Zoreşti	Buzău
Zorile	Constanţa
Zorile	Severin
Zorleasca	Olt
Zorleni	Tutova
Zorlenţul-Mare	Caraş
Zorleşti	Gorj
Zorlincior	Severin
Zorzila	Gorj
Zubreşti	Lăpuşna
Zurbaua	Ilfov
Zuvelcaţi	Teleorman
Zvineace	Cernăuţi
Zvorăneşti	Baia
Zvoriştea	Dorohoi
Zvorsca	Romanaţi

SUBVENȚIILE

COLECTATE PRIN UNIUNEA INDUSTRIILOR METALURGICE ȘI MINIERE DIN ROMÂNIA PENTRU INTOCMIREA ENCICLOPEDIEI ROMÂNIEI

	LEI
BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	200.000
SOCIETATEA AURIFERĂ « MICA »	130.000
ING. CONSTANTIN ORGHIDAN	100.000
SOCIETATEA « ASTRA ROMÂNĂ » DE PETROL	100.000
ING. NICOLAE MALAXA	100.000
SOCIETATEA « PETROȘANI »	100.000
UZINELE ȘI DOMENIILE « REȘIȚA »	100.000
UZINELE « TITAN, NĂDRAG, CĂLAN »	100.000
CĂILE FERATE ROMÂNE	50.000
BANCA ROMÂNEASCĂ	50.000
MINISTERUL DE INDUSTRIE ȘI COMERȚ	50.000
SOCIETATEA « ASTRA » DE VAGOANE	50.000
SOCIETATEA « BUHUȘI »	50.000
SOCIETATEA « STEAUA ROMÂNĂ » DE PETROL	30.000
MINISTERUL AERULUI ȘI MARINEI	30.000
UNIUNEA INDUSTRIILOR METALURGICE ȘI MINIERE	25.000
INDUSTRIA SÂRMEI, CLUJ	25.000
PRIMA FABRICĂ METALURGICĂ ROMÂNĂ	25.000
INDUSTRIA TEXTILĂ ARĂDANĂ	25.000
SOCIETATEA « LONEA »	20.000
SOCIETATEA « FRANCO-ROMÂNĂ » DE MATERIALE DE DRUM DE FIER	20.000
ING. EMIL PRAGER	20.000
SOCIETATEA « SOCOMET »	20.000
UZINELE METALURGICE « D. G. », BRĂILA	20.000
FABRICA DE MAȘINI AND. RIEGER	15.000
SOCIETATEA « COLOMBIA » DE PETROL	15.000
METALURGIA « BASARAB »	10.000
INDUSTRIA LÂNEI TIMIȘOARA	10.000
FABRICA DE BERE BRAGADIRU	10.000
FABRICA DE BERE LUTHER	10.000
UZINELE MUSTAD FII, GALAȚI	10.000
UZINELE METALLOGLOBUS	10.000
OFICIUL DE VÂNZARE AL HÂRTIEI	10.000

S'A TIPĂRIT ACEST VOLUM, AL DOILEA DIN COLECȚIA « ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI », EDIȚIA INTÂIA, IN BUCUREȘTI, LA IMPRIMERIA NAȚIONALĂ. LUCRĂRILE DE IMPRIMARE AU INCEPUT IN IANUARIE 1936 ȘI AU FOST INCHEIATE, PENTRU ACEST VOLUM, IN MAI 1938, DIRECTOR GENERAL AL MONITORULUI OFICIAL ȘI IMPRIMERIILOR STATULUI FIIND D. ING. *ALEXANDRU BUNESCU*, IAR DIRECTOR AL IMPRIMERIEI NAȚIONALE D. ING. *BUCUR MĂRĂCINE*. AU CONTRIBUIT LA REALIZAREA TEHNICĂ ȘI GRAFICĂ A LUCRĂRII DE FAȚĂ URMĂTORII CONDUCĂTORI, SPECIALIȘTI ȘI LUCRĂTORI AI IMPRIMERIEI: *MIRCEA FLORESCU*, ȘEFUL FABRICAȚIEI; *R. LIBRESCU*, ȘEFUL BIROULUI COMERCIAL; *CAROL TOMEK*, ȘEFUL BIROULUI DE STUDII. *ATELIERUL DE CULEGERE MANUALĂ:* BUNESCU ȘTEFAN, ȘEFUL ATELIERULUI; PÂRCĂLĂBESCU CONST., SIMȚIS P., ALEXANDRESCU A., AVRIGEANU VASILE, BĂNESCU GH., IONESCU PETRE, NICULESCU CONST., ȘTEFĂNESCU M. ȘI TRANDAFIROPOL VASILE, CULEGĂTORI. *ATELIERUL DE MONOTYPE-TASTERE:* CICERONE GH., ȘEFUL ATELIERULUI; COPOLOVICI L., DONA I., DRAGNEA N., DUMITRESCU N., GAFTOIU I., ION M. GHEORGHE, LUPU AUREL, LUCȘIC JEAN, MARINESCU GH., NICULESCU ION, WIRISCH OSCAR, CULEGĂTORI. *ATELIERUL DE MONOTYPE-TURNAT:* SĂVULESCU MARIN, ȘEFUL ATELIERULUI; GEORGESCU GHEORGHE, GEORGESCU MARIN, STĂNESCU ILIE, CASIMIR STOCLOSA. *ATELIERUL DE IMPRIMARE:* JUTARU AUREL, ȘEFUL ATELIERULUI; DUMITRESCU AL., EFTIMIU M., IONESCU V., MANOLESCU I. ȘI PREJBEANU J., MAȘINIȘTI. *ATELIERUL DE LITOGRAFIE:* IONESCU SMARANDACHE, ȘEFUL ATELIERULUI; GRIGORIU VASILE, DESENATOR; MORĂRESCU ION, TRANSPORTER ȘI VELEA I., MAȘINIST. *SECȚIA CORECTURII:* PĂUNESCU CONSTANTIN, REVIZOR, AVRAMESCU CONSTANTIN, GEORGESCU MIHAI, IONESCU DAN, IONESCU ION II, MARINESCU N. II, ȘERBU TUDOR ȘI TĂNĂSESCU DUMITRU, CORECTORI. CLIȘEELE, POLICROMIILE ȘI PLANȘELE IN TIEFDRUCK AU FOST EXECUTATE DE FABRICA DE TIMBRE, SUB CONDUCEREA D-LUI ING. *GH. IOACHIMESCU* ȘI SUPRAVEGHEREA D-LUI *H. GASPAR*, ȘEFUL FABRICAȚIEI. *ATELIERUL DE LEGĂTORIE:* FLORESCU T. GHEORGHE, ȘEFUL ATELIERULUI; DIAMANDESCU DIDINA, DIAMANDESCU PETRUȚA, DUMITRESCU VICTOR, RUSU TRAIAN, STĂNESCU JEAN ȘI TOMESCU TEODOR, LUCRĂTORI.

